بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: درایتی، مصطفی، ۱۳۳۴ - ، گردآورنده
عنوان و نام‌پدیدآور: فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا) / به کوشش مصطفی درایتی.
مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱-
مشخصات ظاهری: ج.؛ ۲۲/۵*۲۸/۵ س‌م.
فروست: نسخه شناسی؛ ۱
شابک: دوره: ۹-۲۷۱-۴۶۶-۹۶۴-۹۷۸ ؛ ج.۱۳: ۹-۲۸۴-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فاپا
مندرجات: ج.۱۳. حسنات-الخلفاء.
موضوع: نسخه‌های خطی -- ایران -- فهرستگان‌ها
شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
رده‌بندی کنگره: Z۶۶۲۰ / ۹الف ۳۶د ۱۳۹۱
رده‌بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۶۷۰۸

فهرستگان

نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

جلد سیزدهم

حسنات - الخلفاء

به کوشش:
مصطفی درایتی

نسخه‌شناسی/۱

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

مولف: مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: ۱۳۹۱

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مدیریت هماهنگی: عباسعلی علیزاده یزدی

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی
تقی چیت‌ساز، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: سمیرا عابد پور، فاطمه محمودی، هدی محمدی، سارا محمدی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دورهٔ صفوی
با شماره ثبت ۱۹۱۶۵ کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت‌ا... امیرآبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شـهید حقانی (غرب به شرق)،
بعد از ایسـتگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی
تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۱۸ - ۸۱۶۲۳۳۱۵-۸۸۹۴۱۹۴۶ دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶
وب گاه: www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

الفهرس الموحّد
للمخطوطات الايرانية

ثلاثة عشر

حسنات – الخلفاء

اعداد:

مصطفى الدرايتي

رموز و اختصارات

- **آتشی:** مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد
- **آثار ملی:** کتابخانه آثار ملی کاشان
- **آغاز: برابر:** آغاز برابر نمونه کتاب
- **آغاز و انجام برابر:** آغاز و انجام برابر نمونه کتاب
- **احتمالاً غیر همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کاررفته است که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می‌دانیم
- **احتمالاً همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشترک دارند ولی ما احتمال می‌دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.
- **احتمالا بعضا همانند:** در مورد نسخه‌هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می‌رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم
- **ادبیات: با نام شهر تهران:** کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان.
- **اصغر زاده:** مجموعه اصغر زاده
- **الفبائی:** فهرست الفبائی نسخه‌های خطی کتابخانه آستان‌قدس رضوی.
- **الهیات:** با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد.
- **امام جمعه:** کتابخانه امام جمعه زنجان
- **امام صادق:** مدرسه امام صادق چالوس و مدرسه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسه امام صادق قم و کتابخانه حوزه علمیه امام صادق اردکان یزد. که هر کدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.
- **امام عصر:** کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز
- **امام هادی:** کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد
- **امیر کبیر:** کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین
- **امیرالمؤمنین:** کتابخانه امیر المؤمنین بشرویه
- **انجام برابر:** انجام برابر نمونه کتاب.
- **اندازه:** اندازه صفحه.
- **اوراق عتیق:** مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
- **اهدائی ف:** فهرست نسخه‌های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی
- **اهدائی رهبر:** مجموعه فهارس نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.
- **بی‌تا:** بدون تاریخ کتابت.
- **بی‌کا:** بدون کاتب.
- **پ:** پشت

- **تا:** تاریخ کتابت.
- **جا:** محل کتابت.
- **چهل ستون:** مدرسه چهل ستون تهران
- **حجتیه:** کتابخانه مدرسه حجتیه
- **حججی:** کتابخانه آیةالله حججی نجف آباد
- **حقوق:** دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- **حوزه علمیه:** حوزه علمیه آشتیان
- **خاتم الانبیاء:** کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل
- **دائرۀ المعارف:** کتابخانه مرکز دائرۀ المعارف بزرگ سلامی
- **دار الحدیث:** کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم
- **دانشگاه:** کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **د.ث:** به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.
- **دهگان:** مجموعه ابراهیم دهگان اراک.
- **دیانی:** کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند
- **ذکاء، یحیی:** مجموعه ذکاء یحیی
- **ر:** رو
- **رایانه:** رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیرقابل پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می‌باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می‌باشد.
- **رضوی:** کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
- **روضاتی:** مجموعه شخصی سید احمد روضاتی
- **سپهسالار:** کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)
- **سر یزدی:** کتابخانه مسجد حظیره (سر یزدی)
- **سعید نفیسی:** نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی
- **سم:** سانتیمتر
- **سنا ف:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است.
- **سلطنتی:** کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)
- **شاهچراغ:** کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز
- **شیخ علی حیدر:** مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می‌شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می‌شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.
- **ص:** صفحه
- **صادقیه:** کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان
- **طبسی:** کتابخانه طبسی حائری در قم
- **عبدالعظیم:** آستان مقدس حضرت عبدالعظیم در شهر ری

- **عکسی:** این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه‌ها که به معنای آن است که نسخه، عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می‌باشد.
- **علامه طباطبائی:** کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.
- **علامه طباطبائی:** مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.
- **علوم پزشکی:** کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- **عمومی ساری:** کتابخانه عمومی ساری
- **عمومی:** با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان
- **عمومی:** با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه
- **غیر همانند:** در مورد نسخه‌هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه‌ها متفاوت است و به دلیل صرفه‌جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.
- **ف:** این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف:» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.
- **فاضل:** کتابخانه آیة‌الله فاضل خوانساری
- **فاضل قائینی:** کتابخانه فاضل قائینی قم
- **فرهاد معتمد:** مجموعه فرهاد معتمد
- **فرهنگ و هنر:** کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد
- **فرهنگ و ارشاد:** کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان
- **فیاض:** مجموعه دکتر علی اکبر فیاض
- **فیضیه:** کتابخانه مدرسه فیضیه قم
- **فیلمها:** فهرست فیلم‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **قاضی طباطبائی:** مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز
- **قمر بنی هاشم:** کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان
- **کا:** کاتب
- **کاتب = مؤلف:** نسخه به خط مؤلف است.
- **کاظمینی:** کتابخانه میرزا محمد کاظمینی
- **گ:** برگ.
- **گلپایگانی:** کتابخانه عمومی حضرت آیة الله العظمی گلپایگانی.
- **گوهرشاد:** کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.
- **مجلس:** کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- **محدث ارموی مخ:** فهرست مجموعه نسخه‌های خطی محدث ارموی، مخطوط
- **محمد هلال:** کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.
- **مختصر ف:** فهرست مختصر نسخه‌های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است.
- **مخ:** به معنای مخطوط بودن فهرست می‌باشد.
- **مدارک فرهنگی:** سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

- **مدرسه غرب:** کتابخانه مدرسه غرب همدان
- **مدرسی:** کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد
- **مرعشی:** کتابخانه عمومی آیة الله العظمی مرعشی نجفی
- **مرکز احیاء:** مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.
- **مرکز مطالعات:** کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم
- **مروی:** کتابخانه مدرسه مروی تهران
- **مسجد اعظم:** کتابخانه مسجد اعظم قم
- **مطالعات فرهنگی:** کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- **معصومیه:** آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام
- **مفتاح:** مجموعه محمد حسین مفتاح
- **ملک:** کتابخانه ملک
- **ملی:** با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.
- **مهدوی:** مجموعه دکتر اصغر مهدوی
- **موزه ملی:** کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)
- **مؤسسه آیة الله بروجردی:** مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی.
- **مولوی:** عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردسی مشهد منتقل شده است.)
- **مینوی:** مجتبی مینوی
- **نجومی:** مجموعه سید مرتضی نجومی
- **نسخه‌پژوهی:** مجموعه‌ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.
- **نشریه:** نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **نک:** این علامت به معنای «نگاه کنید» می‌باشد و در موارد ارجاع به‌کار رفته است. ارجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده کلاً در جای دیگری که راهنمائی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می‌باشد.
- **نواب:** کتابخانه مدرسه نواب مشهد
- **نمازی:** کتابخانه مدرسه نمازی خوی
- **نوربخش:** کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)
- **وابسته به:** این اصطلاح در جایی به‌کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در مورد شرح‌ها، حاشیه‌ها، تعلیقه‌ها، منتخب‌ها، مختصرها، گزیده‌ها، و ترجمه‌ها به‌کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می‌توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.
- **وزیری:** کتابخانه وزیری یزد
- **همانند:** این کلمه در جایی به‌کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه‌ها یک اثر است.

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب‌ها چند نکته هست که باید یادآوری شود:

۱-در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می‌شوند، ضبط می‌گردند. مثال: آداب الشریعه = ādāb-oš šarī'a

۲-عنوان کتاب‌های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب‌های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده‌اند.

مثال: آداب صوفیه =ādāb-e sūfīye

آداب الصوفیه =ādāb-uṣ ṣūfīya

۳- کلمات و ترکیباتی که از زبان‌های دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.

مثال: اسطرلاب = ostorlāb

ابواب الجنان =abvāb-ol jenān

۴-چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

۵-برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده‌اند، از اختصار استفاده شده است.

ترجمه	tarjuma(t) / tarjome	t.
دیوان	dīvān / dīwān	d.
رساله	risāla(t) / resāle	r.
شرح	šarh / šarḥ	š.
کتاب	ketāb / kitāb	k.
منتخب	montaxab / muntaxab	mn.
منظومه	manẓūma(t) / manzūme	mnz.
مختصر	moxtasar / muxtaṣar	mx.

الف - آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

۱. مصوت‌ها:

اَ	در کلمه	زَن	a
اِ	در کلمه	دل	e
اُ	در کلمه	گُم	o
آ	در کلمه	راه	ā
او	در کلمه	سود	ū
ای	در کلمه	بیرون	ī

۲. صامت‌ها:

ء، همزه	`
ب	b
پ	p
ت،ط	t
ث، س، ص	s
ج	j
چ	č
ح، ه	h
خ	x
د	d
ذ، ز، ض، ظ	z
ر	r
ژ	ž
ش	š
ع	'
غ، ق	q
ف	f
ک	k
گ	g
ل	l
م	m
ن	n
و	v
ی	y

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی:

۱. مصوت‌ها:

فتحه	a
کسره	i
ضمه	u
آ	ā
او	ū
ای	ī

۲. صامت‌ها:

همزه	‘
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	j
ح	ḥ
خ	x
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ

ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	’
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ی	y

حسنات

حسنات

← الحسناء ﹤ القصیدة الحسناء

● **حسنات الحرمین فی مدح جد الحسنین** / شعر / عربی
ḥasanāt-ul ḥaramayn fī madḥ-i jadd-il ḥasanayn
عبسی، محمد بن احمد، ق۸ قمری
'absī, mohammad ebn-e ahmad (- 14c)
تاریخ تألیف: ۷۵۷ق؛ محل تألیف: مکه
قصائدی است در مدح پیامبر اکرم (ص)، به ترتیب حروف معجم. سراینده قسمت عمده این قصائد را ظاهراً در مکه معظمه سروده است و پس از آن هر چه در این زمینه در جاهای دیگر به نظم آورده به آن ملحق نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۴عکسی
آغاز: یقول المفتقر الی رحمة ربه و رضوانه المومل لجوده و المرتجی لاحسانه محمد بن احمد بن سبع العبسی؛ **انجام:** و الآل و الاصحاب مع اتباعهم ×× ما غاص ما او افاض النیل
نسخه اصل: اسکوریال - مادرید، ش ۱۷۴۶ (فهرست خطی عربی اسکوریال ۲۵۵/۳)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن حامد صوفی شهیر به ابن النقیب کروشی، تا: نیمه ربیع الثانی ۷۷۰ق؛ در اواسط نسخه آمده: که محمد بن محمد بن میمون علوی اندلسی غرناطی در روز جمعه ۲۲ ذیحجه ۷۸۶ق در مسجد النبی (ص) کتاب را بر مؤلف خوانده و از او اجازه روایت گرفته است؛ ۶۷گ، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۲ - ۳۹۴]

● **حسنات العارفین** / عرفان و تصوف / فارسی
hasanāt-ol 'ārefīn
داراشکوه بابری، شاهزاده هند، ۱۰۲۴ - ۱۰۶۹ قمری
dārā-šokūh-e bāberī, šāhzāde-ye hend (1615 - 1659)
تاریخ تألیف: ۱۰۶۲ق
شرح شطحیات عارفان است. در آن شطحیات و متشابهات عارفان را برشمرده و آنها را بر خلاف کتاب دشوار روزبهان بقلی «بعبارات راست براست» در آورد و اشعار مناسب از خود و دیگران بر آن افزود. این شطح‌ها از پیامبر است و اصحاب و عرفا تا برسد به شیخ شاه محمد دلربا.
آغاز: احدی راست حمد بی حد که حمد وحامد ومحمود خود اوست وصمدی راست ثنای بی عدد که موجود و وجود و موجود اوست . ... اما بعد می‌گوید فقیر بی حزن و اندوه محمد داراشکوه چون که در سال یکهزار و شصت و دو هجری و سال سی و هشتم از ولادت این فقیر
انجام: دارشکوه شطحی از خود هم داخل این رساله نماید گفتم شطح من آن است که می‌گویم همه شطح من است والله الموفق علی ادراک هذا الشطیحات. تمت بالخیر.
[نسخه‌های منزوی ۱۱۲۵/۲؛ دنا ۶۴۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۰۴/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۷۲/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** افتاد از نصارا.
خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸ص (۱۵۳-۲۲۰)، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴ - ۳۶۲۳]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۱-۱۵/۱۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین آستانه بوس میرزائی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۵۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳- ۱۶۲۷]
۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۸۸/۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۳ صفر ۱۳۰۹ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۵۲۵]
۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۰۶/۸
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد هاشم تبریزی، تا: ۱۵ محرم ۱۳۰۹ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۰]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** که چون بآن رسند فارغ شوند و حقیقت تقوی آنست که از تقوی هم تقوی نمایند.تمت رسالة شطحیات . ...
نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۸ص، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۵ - ۱۴۰]

● **حسن اتفاق** / شعر / فارسی

hosn-e ettefāq

تأثیر تبریزی، محسن، ۱۰۶۰ - ۱۱۲۹ قمری

ta'sīr-e tabrīzī, mohsen (1650 - 1717)

مثنوی است در ۲۸۵ بیت در وصف دیه تفت از توابع کوهستان یزد در آغاز وصف کوه، دشت، ساختمانها، باغ‌ها سپس سپاسگزاری از فرمان روای آنجا. (احمد منزوی)
آغاز: تفت است فرشته بلبل او ×× مه تفته زآتش گل او
[فهرستواره منزوی ۸۰۵/۱۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۷/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: بین ۱۱۲۴ تا ۱۱۲۹ق؛ ۲۵ص (۲۷۹-۳۰۳) [ف: ۳ - ۲۰۰]

● **حسن الاتفاق فی تحقیق الصداق** / فقه / فارسی

ḥusn-ul ittifāq fī taḥqīq-iṣ ṣidāq

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765 - 1817)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۴ق
رساله‌ای فقهی است در موضوع صداق زنان که اخبار را آورده و ترجمه نموده، سپس با عناوین «اقول» به اظهار نظر پرداخته است.
[دنا ۶۴۸/۴؛ الذریعة: ۱۵/۷؛ ریحانة الأدب: ۸۵/۱-۸۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۱/۶

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده اصطفی اما بعد خامه تصور ختامه قاصر جانی ... رواه ربه بکاسه البحرانی بر صحیفه ... مینگارد اقتصار در استنباط آن از کتاب محکم؛ **انجام:** و علی ما بیناه لا تعارض بین الاخبار و لا اقتحام فی الاخطار و ان خولف مشهور المتأخرین فی بعض الأصدار و الله احق أن تخشوه و له الحکم و الله یحکم، قد وقع الفراغ ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۲۵۷ر-۲۶۹)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۵۵۶]

● **حسن الاعتقاد و ذخر یوم المعاد** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥusn-ul i'tiqād wa ḏuxr-u yawm-il ma'ād

شاهرودی خراسانی، محمد علی بن محمد کاظم، - ۱۲۹۳ قمری

šāhrūdī xorāsānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad kāzem (- 1876)

تاریخ تألیف: از نیمه رجب تا ۲۰ شعبان ۱۲۸۰ق؛ محل تألیف: کربلا و نجف اشرف
در اصول دین پنج‌گانه و اعتقادات شیعه و پاره‌ای از پند و اندرزها، با انشائی ادیبانه که به درخواست بعضی از دوستان در این کتاب فراهم آمده است. مؤلف در سال ۱۲۸۵ق آن را تجدید نظر و تنظیم کرده است.
آغاز: حمد بی منتهای مقرون باخلاص و ثنای بی حد از مکنون سر بی التباس که نشئه بندگی و علامت سرافکندگی است.
انجام: و دعای حسن عاقبت نوازش فرمایند و از سهو و خطای حقیر عفو فرمایند.
[دنا ۶۴۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۷۰/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۴۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ بسیار مغلوط؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۳۷]

← حسن بدیع ⋟ تفسیر حسن بدیع
← حسن بصری ⋟ گفتگوی حسن بصری با شمعون
← حسن بن علی(ع) ⋟ گفتگوی حسن بن علی(ع)
← حسن بن علی (ع) ⋟ تواریخ امیرالمؤمنین حسن بن علی مرتضی

● **الحسنة** / عرفان و تصوف / عربی

al-ḥasana

کرمانی، زین العابدین بن محمد کریم، ۱۲۷۶ - ۱۳۶۰ قمری

kermānī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e mohammad karīm (1860 - 1941)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۵ق
مؤلف که رئیس فرقه شیخیه بوده در ابتدا رساله چنین بیان داشته: کتابی از مولا آقا میرزا حسن آقا اهل سردرود تبریز به دستم رسید و ایشان مرا امر نمود تا مشکلات و معضلات آن کتاب را تبیین نمایم. من هم شروع در بیان آن نموده و با اقتباس از اسم شریف «اقا میرزا حسن» نام رساله را «رساله حسنه» نامیدم. در رساله حاضر به سه مسئله جواب داده شده: ۱. سر ترکیب کلمه توحید از حروف ثلاثه (الف ولام و هاء)؛ ۲. حکمت تکرار آن به این عدد مخصوص که در آن اشاره‌ای است به باطن و تأویل و باطن و باطن آن؛ ۳. شرح حدیث امام صادق در بیان آنکه باطن نماز ولایت است؛ ۴. شرح حدیث امام صادق در بیان

آنکه باطن نماز ولایت است. مباحث رساله با عنوان «قال، اقول» می‌باشد. در فهرست فارسی مشار (۲۵۶۲/۲) از جمله کتب چاپی مؤلف «رساله در جواب از چند مسئله» معرفی شده و در برگ ۲ نسخه حاضر قبل از شروع رساله نوشته شده «این رساله مشتمل است بر جواب‌های هشتگانه» اگر چه در متن رساله به بحث و بررسی سه مسئله اکتفا شده اما به نظر می‌رسد بین رساله چاپ شده مؤلف «در جواب از چند مسئله» و رساله حاضر ارتباطی باشد که تشخیص آن نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۱۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین ... و بعد یقول العبد المسکین المستکین؛ **انجام:** و نکتفی بما ذکرنا لظهور المسئلة و الحمد لله و قد وقع الفراغ.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۵۸گ، ۲۱ – ۲۲ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۲ – ۱۹۶]

● **حسن التصرف فی شرح التعرف لمذهب التصوف** / عرفان و تصوف / عربی

ḥusn-ut taṣrīf fī š.-it ta‘arruf li-maḏhab-it taṣawwuf

علاء الدین تبریزی، علی بن اسماعیل، ۶۶۸–۷۲۰ قمری

‘alā‘-od-dīn-e tabrīzī, ‘alī ebn-e esmā‘īl (1270 - 1321)

وابسته به: التعرف لمذهب التصوف؛ کلابادی، محمد بن ابراهیم (–۳۸۰)

شرحی است با عنوان «قوله» بر متن «التعرف لمذهب التصوف» تألیفی ابوبکر محمد بن ابراهیم بخارائی کلاباذی. متن مذکور شاید قدیمی‌ترین کتابی باشد که در این موضوع تألیف شده و در اهمیتش گفته شده: «لولا التعرف لما عرف التصوف» و دارای شروحی است. نسخه دیباچه شارح را ندارد لیک از نزدیکی مضامین این شرح با توصیفی که برای یکی از شروح در کشف الظنون (ج ۱: ۲۹۳) ذکر شده گمان می‌رود که شارح علاءالدین ابوالحسن علی بن اسمعیل تبریزی شافعی قاضی القضاة شام و مدفون در قاسیون شام باشد. (مهدی ولایی)

چاپ: لکنو، ۱۹۱۲م، در چهار مجلد

[دنا ۶۴۸/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۹

آغاز: متن: الحمدلله المحتجب بکبریائه عن درک العیون؛ شرح: الحمد هو الثناء باللسان علی ذی علم بما فیه من الفضایل؛ **انجام:** متن: فانه لایسمع الا عند وجد؛ شرح: و بالمفهوم یدل علی عدم نزول الرحمة فی سماع لم یکن عن وجد و فیما ذکرنا کفایة لمن تدبر و الحق حقیق بتحقیقه

خط: نستعلیق، کا: حسین شابرانی، تا: ۲۰ شعبان ۹۰۳ق، جا: باب الابواب؛ واقف: ملا علی گل استرابادی؛ ۱۲۹گ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۴ – ۱۷۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۳۴۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۰۵–ف

نسخه اصل: کتابخانه RedPath در دانشگاه مگ کیل کانادا. بی تاریخ نزدیک ۱۷۰۰؛ محشی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۰۰گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۳ – ۱۹۸]

● **حسن التصریف در شرح ...** / - /

hosn-ot tasrīf dar š.-e ...

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۶۵

بی‌کا، تا: ۹۷۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۳۷۱گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۷سم [رایانه]

● **حسن التقویم** / آداب و سنن / ترکی

hosn-ot taqvīm

مستقیم زاده، سلیمان بن عبد الرحمن، – ۱۲۰۲ قمری

mostaqīm-zāde, soleymān ebn-e ‘abd-or-rahmān (- 1788)

رساله‌ای مختصر در تبیین سنت‌های پنج‌گانه حضرت ابراهیم است که هر سنت را به عنوان لایحه‌ای و در ۵ لایحه بیان کرده است. با عنوان فائده و لطیفه و تذنیب و تذییل و خاتمه و لازمه و مقامه.

آغاز: الحمدلله نحمده و نستعینه من یهدی الله فلا مضل له و من یضلل الله فلا هادی له أما بعد أخرج الشیخان رحمهما الله عن أبی هریرة.

انجام: اکا آمین دین اولوب یرزین ×× بوله یا رب سلامت دارین / حق رسوله ایدوب صلوة و سلام ×× سخن آنکله بولدی حسن ختام

[ایضاح المکنون ۴۰۳/۱؛ معجم المؤلفین ۲۶۶/۴؛ دنا ۶۴۹/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۵۹ق؛ مصحح، مقابله شده، با علامت بلا، محشی؛ تملک: شیخ حسن افندی زاده، محمد نوری سال ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸گ (۱–۱۸)، ۲۵ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۷سم [ف: ۳۰ – ۵۳۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۰۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ظاهر و باهر دردیدیلر فاعتبروا یا اولی الابصار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: استنبولی، جلد: مقوا، ۳۲گ

(۲پ–۳۳ر)،۱۵سطر(۵×۱۲)،اندازه:۱۱/۵×۱۸/۵سم[ف:۱۵ – ۴۱۱۴]

● **حسن التنبه لما ورد فی التشبه** / اخلاق / عربی

ḥusn-ut tanabbuh limā wurid-a fī-t tašabbuh

غزی عامری، محمد بن محمد، ۹۷۷ – ۱۰۶۱ قمری

qazzī ʻāmerī, mohammad ebn-e mohammad (1570-1651)

کتابی اخلاقی و عرفانی است در دو «قسم» و چند «جزء» و باب‌ها و فصول و انواع متعدد دارد: قسم ۱. فیمن یجب التشبه بهم و فی اکتساب مکارم الاخلاق و ذکر الاخلاق الحسنة؛ قسم ۲. فیما ورد من النهی عن التشبه بهم و ذکر مساوی الاخلاق. مؤلف با استفاده از آیات و روایات و اشعار مناسب، کتابی جامع در اخلاق گرد آورده و محاسن و مساوی اخلاق را به تفصیل در این کتاب بیان نموده است. نجم الدین غزی بین سال‌های ۱۰۲۴ تا ۱۰۳۵ق مشغول تألیف این کتاب بوده است. نسخه‌هایی از آن در دارالکتب ظاهریه در دمشق محفوظ است.

[دنا ۶۴۹/۴؛ خلاصه الاثر، محبی: ۱۸۹–۲۰۰؛ الکواکب السائرة بأعیان المائة العاشرة. نجم الدین غزی، تحقیق جبرائیل سلیمان جبور. مقدمه محقق: معجم المؤلفین: ۲۸۸/۱۱؛ هدیة العارفین: ۳۳۷/۲؛ فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة؛ المنتخب من مخطوطات الحدیث، ص ۳۶۸ و التصوف: ۴۴۱/۱-۴۴۶؛ معجم أعلام المورد: ۳۰۱؛ فهرست آربری: ۸۸/۱؛ فهرست آربری، ترجمه محمود شاکر سعید: ۱۲۴/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۱عکسی

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی القسم الثانی من الکتاب فی النهی من التشبه ممن ورد النهی عن التشبه لهم و اتباع طرقهم قال الله تعالی و أمرت أن أکون من المؤمنین و أن أقم وجهک للدین حنیفاً و لاتکونن من المشرکین؛ **انجام:** الدنیا علی اهلیها اعاذنا الله تعالی من شرها و حفظنا من مذمومها. نجز الثلث الثالث من کتاب حسن التنبه لما ورد بالتشبه للفقیر عفو ربه القدیر نجم الدین محمد بن محمد بن محمد بن احمد الغزی الشامی المعروف بابن رضی الدین فی صبیحة الجمعة سادس عشر جمادی الاولی سنة خمس و ثلثین و الف احسن الله ختامها و الحمدلله.

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی: ش ۳۲۱۶. قسم ثانی کتاب را دربردارد؛ خط: نسخ خفی، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۱۶ جمادی الاول ۱۰۳۵ق؛ مصحح، متن خط‌خوردگی دارد، در صفحه عنوان به خط مؤلف نام کتاب و مؤلف بدین صورت درج شده: «الجزء الثالث من کتاب حسن التنبه لما ورد فی التشبه لکاتبه نجم الدین محمد بن محمد بن محمد بن محمد احمد الغزی الشافعی عفا الله عنه و عنهم»؛ تملک: مصطفی غزی به تاریخ ۱۱۲۲ق؛ ۵۹۴ص، ۲۶سطر [عکسی ف: ۳ – ۹۲]

● **حسن التوسل الی صناعة الترسل = کتاب براعة التوسل** / نامه‌نگاری - عربی

ḥusn-ut tawassul ilā ṣinā‘at-it tarassul = k.-u barā‘at-it tawassul

ابن فهد حلبی، محمود بن سلیمان، ۶۴۴ – ۷۲۵ قمری

ebn-e fahad-e halabī, mahmūd ebn-e soleymān (1247 - 1326)

کتابی است در صنعت ترسل و چگونگی صنایع ادبی و بدیعی، مؤلف برای شاهد مثال، از اشعار شاعران دوران جاهلیت و دوره‌های اسلامی نیز بهره جسته است.

آغاز: بسمله، اما بعد حمد الله جاعل الانسان مخبوءا تحت اللسان محبوءا من مواهب البلاغة فی المنطق بالمراتب الحسان ... فانه لما جعل الله لی فی کتابة الانشاء رزقا باشرت بسببه من وظائفها ما باشرت ... بها و سمیته حسن التوسل الی صناعه الترسل و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب

انجام: و ارغب الی متامله فی الاعضاء عن عثرة القلم و کبوة الخاطر و نبوة الذهن فلم یکن القصد الا التمثیل فی تلک الانواع و ذلک یحصل بالکلام المقبول دون المختار.

چاپ: قاهره، ۱۲۹۹ق، در ۱۲۰ صفحه؛ قاهره، چاپخانه هندیه، ۱۳۱۵ق، در ۱۷۶ص؛ تحقیق أکرم عثمان، بغداد، ۱۹۸۰م.

[دنا ۶۴۹/۴ (۳ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ارغب الی متامله فی الاعضاء عن عثرة القلم و کبوة الخاطر و نبوة الذهن فلم یکن القصد الا التمثیل فی تلک الانواع و ذلک یحصل بالکلام المقبول دون المختار.

خط: نسخ معرب، کا: ابراهیم بن محمود متطبب، تا: جمادی الثانی ۷۲۴ق؛ نام کتاب با خط ثلث درشت با آب طلای ناب، در پشت برگ آغازین نوشته شده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۷ – ۵۴۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴

آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام العلامه جامع اشتات الفضائل لسان الادب؛ **انجام:** و هذا ما ... فی هذا کتاب من علوم المعانی و البیان المتشرح لهذه الصناعه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۳گ، ابعاد متن: ۹×۱۴، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۷ – ۵]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۷۲-۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سر ناقوسی، تا: ۱۰۰۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۱۶۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳ – ۱۰۵۴]

● **حسن التوسل فی فضائل الصلوات علی افضل الرسل (منتخب)** / دعا / عربی

ḥusn-ut tawassul fī faḍā'il-iṣ ṣalawāt 'ala afḍal-ir rusul (muntaxab(-

مؤلف شناخته نشد، احتمالاً همان کاتب نسخه باشد.کتاب حاضر منتخب و گزیده «حسن التوسل فی فضائل الصلوات علی افضل الرسل» شهاب الدین احمد بن محمد مکی شافعی معروف به ابن حجر هیثمی (۹۰۹-۹۷۴ق) می باشد که در ده فصل ثواب و فضیلت و کیفیت صلوات بر پیامبر اکرم (ص) را به اختصار بیان کرده است. اصل کتاب در مکه و مدینه چاپ شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۶۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الملک الکریم و الصلاه و السلام علی صاحب الخلق العظیم فهذه نبذة من کتاب حسن التوسل؛ **انجام:** ورد حدیث من صلی یوم الخمیس به مرة لم یصفر ابدا

خط: نستعلیق شکسته، کا: صدیق حسن بن علی حسینی قنوجی بخاری، تا: ۱۲۷۴ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۲۵۱]

● حسن جهانگیر = شاهنامه عشق / شعر / فارسی

hosn-e jahāngīr = šāh-nāme-ye 'ešq

ریاضی

rīyāzī

مثنوی حسن جهانگیر ریاضی در حدود ۲۰۲۰ بیت. با عنوان‌های: در وحدت باری، توحید دوم، مناجات ... دیدن شاهزاده عالم سلطان سلیم نور جهان بیگم را، بیتاب شدن شاهزاده و در خلوت بخیال بازی مشغول شدن، جلوس مبارک شاهنشاهی نورالدین محمد جهانگیر پادشاه، شهادت علیقلی بیک، حقیقت احوال نور جهان بیگم، رفتن شاهنشاه به خانه دستور اعظم میرزا غیاث اعتماد الدوله ... جشن نسبت بازی شاهنشاه با نور جهان بیگم، بوکالت سر فراز نمودن نورجهان بیگم، شمه ای از حسن و سلوک نورجهان بیکم، خاتمه. از ریاضی [غیاث الدین ورامینی] که در آغاز گوید: «ریاضی» که سروش قامت اوست ×× نوای قمریش گلبانگ یاهوست. در خاتمه گوید: به حسن آباد هند افتاد راهم ×× نمک سود ملاحت شد نگاهم / غیاث الدین لقب منصور نامم ×× سخن سنجان عالم را غلامم / وطن شهر ورامین، ری دیارم ×× به ملک ری گرایم شهریارم ... و می‌افزاید. «شاهنامه عشق» جهانگیر است: چو آن سر فتنه هنگامه عشق ×× ز من شد طالب «شهنامه عشق»

آغاز: بنام آنکه از «حسن جهانگیر» ×× به آنی ملک دلها کرد تسخیر / ز صورت سکه حسنی بگل زد× × که فوج غمزه را بر قلب دل زد ...

انجام: غیاث الدین لقب منصور نامم×× سخن سنجان عالم را غلامم / وطن شهر ورامین، روی دیارم ×× به ملک ری گر آیم شهریارم ... چون آن سرفتنه هنگامه عشق ×× ز من شد طالب «شهنامه» عشق ... ز عشق شاه نورالدین جهانگیر ×× زدم بر کیمیای طبع اکسیر ... رقم زد منشی طغرای تقدیر ×× بسرلوحش رقم «حسن جهانگیر» / کنون حسن جهانگیرست نامش×× که هم آغاز شد هم اختتامش

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴/۲۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی اکبر زکی، تا: ۱۲۱۹ق؛ ۸۱گ (۱۶۹پ-۲۴۹پ) [عکسی ف: ۲ – ۱۰۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۴۱/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر علی اکبر ولد میر محمد محسن زکی حسینی، بی‌تا؛ نام مثنوی و سراینده به خامه نویسنده در عنوان آمده؛ مجدول، کمندبندی شده، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۸۱گ (۱۷۱ر-۲۵۱ر متن)، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲/۳×۳۴سم [ف: ۷ – ۳۶۲]

● حسن الحال فیما قیل فی الخال / متفرقه / عربی

ḥusn-ul ḥāl fīmā qila fi-l xāl

ابن طولون، محمد بن علی، ۸۸۸؟ – ۹۵۳ قمری

ebn-e tūlūn, mohammad ebn-e 'alī (1484 - 1547)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۴/۴عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی زین دنانیر الخدود بنقط الحسن البدیع ... و بعد فهذا تعلیق سمیته حسن الحال فیما قیل فی الخال و هو ما قال الشیخ جمال الدین بن نباته و اسم الخال فی اللغة؛ **انجام:** و کان خالاً فی سحیفة خده ×× اثر الشرارة القمیص الاحمر ... سمیت کتابی بکشف الحال فی وصف الخال فنعوذ بالله من ذلک، انتهی.

نسخه اصل:کتابخانه چستربیتی، ش ۳۸۴۷ (فهرس المخطوطات العربیة فیمکتبة تشستربیتی، ترجمه محمود شاکر سعید ۴۹۱/۱-۴۹۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ گویا از نسخه مؤلف نقل شده است (اربری این مجموعه را به خط مؤلف دانسته است)؛ ۴ص (۲۰-۲۳)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ – ۸۹]

● حسن دلربا / داستان / فارسی

hosn-e delrobā

کبیر حسینی، علی

kabīr hoseynī, 'alī

وابسته به: حسن و دل؛ یحیی سیبک نیشابوری (-۸۵۲)

به درخواست: میرعلی نقی

تحریری است از رساله حسن و دل فتاحی نیشابوری (فهرست

مشترک پاکستان ۹۶۴/۴). مؤلف در تاریخ آن گفته: عقل تاریخش پس از اتمام گفت ×× نسخه زیبای حسن دلربا. مؤلف از مردمان هند و پاکستان است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۹۴-۱۴/۴۴

آغاز: به برهان لوکشف الغطاء لما ازددت یقینا هر صفت مستور منکشف والنعم ما قال المولوی المعنوی قدس سره العزیز: گرشود یک اسم غایب از ولی ×× آن زاستغراق دان نه از جاهلی؛ **انجام:** میر شرف الدین حسین فیاض فی هذا الحال / چون فنا درجلوه آید عشق گیرد رنگ حسن ×× نبض بلبل گرشود ساکت رگ گل می‌شود. تمت ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، ۸۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۶۲۶]

● **حسن السمت فی الصمت** / اخلاق / عربی

ḥusn-us samt fi-ṣ ṣamt

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

احادیث و اشعاری که درباره سکوت و سخن نگفتن وارد شده، از کتاب «الصمت» ابن ابی الدنیا عبدالله بن محمد بغدادی (- ۲۸۱) تلخیص نموده و چیزهایی بر آن افزوده است.

چاپ: محقق: نجم عبدالرحمان خلف، بیروت، دار المامون، ۸۴ص، ۱۴۰۵ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲

آغاز: الحمدلله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی، هذا جزء لطیف لخصته من کتاب الصمت لابن ابی الدنیا مع زوائد علیه؛ **انجام:** ان لامنی لائم فی الصمت قلت له ×× حبس الفتی نطقه حذراً من الندم

خط: رقعی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۴۷۲]

● **حسن الصباغة فی فن البلاغة** / معانی بیان / عربی

ḥusn-uṣ ṣabāġa fī fann-il balāġa

جعبری، ابراهیم بن عمر، ۶۴۰ - ۷۳۲ قمری

jaʻbarī, ebrāhīm ebn-e ʻomar (1243 - 1332)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۴۷/۱

خط: نسخ، کا: فخرالدین بن نظام الدین حسینی گرگانی، تا: قرن ۸ و ۹، جا: الخلیل؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱پ-۱۷ر)، ۱۹ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۳۸]

● **الحسن الصریح فی مائة ملیح** / شعر / عربی

al-ḥusn-uṣ ṣarīḥ fī miʼat-i malīḥ

صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶ - ۷۶۴ قمری

safadī, xalīl ebn-e ībak (1297 - 1363)

ناظم، چون اشعاری را در مدح غلامان و ندیمان دیده، و کتابی که جامع این اشعار باشد نیافته، این کتاب را مشتمل بر اشعار شعرای بزرگ که درباره ۱۰۰ نفر از غلامان سروده‌اند با افزودن اشعاری از خویش، جمع آوری نموده است.

[دنا ۶۴۹/۴؛ الاعلام ۳۱۵/۲-۳۱۶؛ کشف الظنون ۶۶۷/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۳/۱

آغاز: اما بعد حمدالله علی ما وهب و منح من الفکر الذی انتجس بدقة المعانی و انتخب؛

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۱۴۲؛ خط: نسخ نازیبا، کا: محسن بن علی بن محمد بن حسین، تا: ۱۱۸۹ق؛ مجدول؛ ۵۴گ (۲-۵۵) [عکسی ف: ۲ - ۴۵۲]

● **حسن الظن بالله** / حدیث / عربی

ḥusn-uẓ ẓann bi-l-lāh

ابن ابی الدنیا، عبدالله بن محمد، ۲۰۸ - ۲۸۱ قمری

ebn-e abe-d-donyā, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (824 - 895)

مجموعه‌ای است مشتمل بر روایات مروی از پیامبر اکرم (ص) و کبار صحابه حضرت در اینکه عبد همیشه باید به خداوند متعال خوش گمان باشد و از عنایات حضرت باری تعالی نومید نگردد. در این نسخه بر خلاف آنچه حاجی خلیفه در کشف الظنون بیان داشته سلسله اسانید ذکر گردیده است.

چاپ: قاهره، ۱۹۳۵م

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۰۹۰

آغاز: بسمله. حدثنا ابوبکر عبدالله بن محمد بن عبید بن ابی الدنیا قال [حدث]نا خلد؛ **انجام:** قال ان الله عتقنا من النار فی کل یوم و لیلة ... هذا آخر کتاب حسن الظن بالله ... انتهی المراد نقله و الحمدلله علی کل حال

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۶گ، اندازه: ۲۲/۳×۳۲/۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۱]

● **حسن العتاد الی صالح العباد** / شعر / عربی

ḥusn-ul ʻatād ilā ṣāliḥ-il ʻibād

ویسی، احمد بن هاشم، - ۱۲۶۹ قمری

veysī, ahmad ebn-e hāšem (- 1853)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۱/۲عکسی

آغاز: بسمله. یا راکباً تهوی
نسخه اصل: در یکی از کتابخانه های یمن؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن شمس الدین بن حسن بن عزالدین بن مهدی قاسمی، تا: ۲۸ رمضان ۱۰۱۲ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ ۲ص (۵۵۷–۵۵۸)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۴۹۹]

← حسن فضال ⩽ مباحثه حسن فضال با ابی حنیفه

● **حسن کتاب حافظ را می‌سوزاند** / - فارسی
hasan k.-e hāfez rā mī-sūzānad
کسروی، احمد، ۱۲۶۹ – ۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890 - 1945)
تاریخ تألیف: ۱۳۲۴ش

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۲۴-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۰]

● **حسن گلوسوز** / شعر / فارسی
hosn-e galūsūz
زلالی خوانساری، محمد حسن، - ۱۰۳۱ ؟ قمری
zolālī xānsārī, mohammad hasan (- 1622)
در هفت «مقاله»: حدود ۶۰۰ بیت. مناجات و نعت پیامبر، ستایش شاه عباس، سپس: ۱. مذمت کینه؛ ۲. نصیحت در کم‌گویی؛ ۳. عنایت ازلی و لطف لم یزلی؛ ۴. رعایت ادب؛ ۵. در صفت ابناء جنس و فرار از غیر جنس؛ ۶. در صفت زهد و پرهیزگاری؛ ۷. در مذمت جمع کردن درم و دینار.
آغاز: تعالی الله شأنه از این آیه ... افروز در شأن فهرست حسن گلوسوز، حمد روزی دهنده بی منتی است که شور عرب ... بسم الله الرحمان الرحیم ×× تیر شهاب است بدیو رجیم / نیزه خوابانده قلب سیاه ×× الحق طرف کله لا آله
[فهرستواره منزوی ۸۰۶/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۴۳/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** تامی از عدل همین در جهانست (؟) ×× خون سخن بر لب گفتن نشانست (؟)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۰گ (۲۱۵پ-۲۳۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۳×۱۶/۱سم [ف: ۸ - ۱۰۶]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۰۳/۳۰
آغاز: بسم الله الرحمان الرحیم ×× نص صحیح است و کلام حکیم / آه بلب آمده سوخته ×× رشته زخم نمک اندوخته؛
انجام: ابر توکل چو شود گوهری ×× صرفه برد افسر پیغمبری
خط: نستعلیق ریز، کا: جنونی، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق؛ در چهار ستون؛ کاغذ: ترمه رنگارنگ نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۲۷پ-۱۳۷ر)، اندازه: ۱۲/۳×۲۲/۸سم [ف: ۸ - ۳۴۰]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۰/۲
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱۵ - ۴۰۹۴]
۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۴۱۴/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کشمیری زرافشان نخودی، جلد: مقوا، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۲۲/۹سم [ف: ۳ - ۴۹۰]
۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۲۶/۳
آغاز: آغاز دیباچه: تعالی شأنه از این مطالعه فیروز ... آغاز مثنوی: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نص صحیح است و کلام قدیم؛
انجام: صدقه برد افسر پیغمبری.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج عنابی، ۶۱ص (۴۷۶-۵۳۶)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۶]

● **حسن گلوسوز** / شعر / فارسی
hosn-e galūsūz
رشید تبریزی، - ۱۰۸۱ قمری
rašīd-e tabrīzī (- 1671)
تاریخ تألیف: ۱۰۴۰ق (گل نظم)
او منظومات خود را عقد اللئالی و بستان خیال و دریای عرفان هم نامیده است.
آغاز: کیم کوثر که از شعله نوشی ×× لب بت خانه را الماس پوشی / رهائی دشمنی دام آشیانی ×× پریشان نغمه خونین زبانی
انجام: چو مرغ طبع من شد بلبل نظم ×× بجو تاریخ فکرم از گل نظم
[الذریعة ۳۶۲/۹و ۱۵۹/۱۹؛ دنا ۶۴۹/۴؛ فهرستواره ۸۰۵/۱۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۹۴/۵
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۰۴۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی گلدار، ۱۰گ (۴۸-۵۷)، ۱۷ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱۱ - ۲۲۶۵]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن، ۱۴گ (۸پ-۲۱ر)، ۱۵ سطر [ف: ۳ - ۶۴۶]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن، ۱۴گ (۸پ-۲۱ر)، ۱۵ سطر [ف: ۸ - ۲۵۹]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶۳/۴۸حاشیه
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹ص (۳۳۳-

۳۶۱)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۳۶ – ۴۱۴]

● **حسن اللآلی و الدرر بإیجاز المختصر** / حدیث / عربی
ḥusn-ul la'ālī wa-d durar bi-'ījāz-il muxtaṣar
زرقانی، محمد بن عبدالباقی، ۱۰۵۵ – ۱۱۲۲ قمری
zorqānī, mohammad ebn-e 'abd-ol-bāqī (1646 - 1710)
در حدیث به ترتیب حروف تهجی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۶/۲
خط: نسخ، کا: محمد مراد، تا: شوال ۱۱۳۹ق؛ جلد: مقوا، ۲۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۳۰۷]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۵۶
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۲۴]

● **حسن المآب** / منطق / عربی
ḥusn-ul ma'āb
تونی، عبدالله بن محمد، – ۱۰۷۱ قمری
tūnī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1661)
رساله‌ای است در منطق و بیشتر از دلالت الفاظ در آن بحث شده است، شعرهای فارسی در آن گواه آمده و مؤلف شیعی است و از سید شریف در آن یاد شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۴۶
آغاز: بسمله، الحمد لمن بعث فی الامیین رسولا منهم ... اما بعد یا قوم انی عبدالله آتانی الکتاب و جعلنی خبیرا ... لما کانت فی تحقیق اللفظ اقوال مختلف التمس منی بعض الاحباب ان اشرح نبذة فی هذا الباب ... و شرعت فی هذا الکتاب ... و سمیته بحسن المآب و رتبها علی مقدمة و خاتمة و ستة ابواب؛ **انجام:** هذا آخر ما سنح بالبال مع تفرق الاحوال و ضیق المجال و الحمدلله الملک المتعال.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ، ۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۴سم [ف: ۱ – ۱۸۸]

● **حسن المحاضرة** / تاریخ / عربی
ḥusn-ul muḥāḍira
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری
soyūṭī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
کتابی است در تاریخ مصر که مؤلف آن را از بیست و هشت کتاب تلخیص کرده است. در آن ذکر انبیاء و ملوک و حکمایی که به مصر آمده‌اند، ذکر اهرام و اسکندریه و فتح مصر توسط مسلمین و صحابه و تابعیینی که وارد مصر شده‌اند و ذکر مدارس و جوامع آن را آورده است.
چاپ: قاهره، دار احیاء الکتب العربیة، محقق محمد ابوالفضل ابراهیم، چاپ جدید، دو جزء، ۱۳۸۶–۱۳۸۷، ۶۱۰+۴۴۸ص.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۸۹
آغاز: بسمله. و به نستعین، قال الشیخ الامام العالم العلامه وحید؛ **انجام:** سبحان ربک العزه عمایصفون ... الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

● **حسن المدد فی معرفة فن العدد** / علوم قرآن / عربی
ḥusn-ul madad fī ma'rifat-i fann-il 'adad
جعبری، ابراهیم بن عمر، ۶۴۰ – ۷۳۲ قمری
ja'barī, ebrāhīm ebn-e 'omar (1243 - 1332)
رساله‌ای است مشتمل بر «مقدمه»، نه «باب» و «خاتمه»: مقدمه در دو «فصل»: ۱) کیفیة نزول القرآن، ۲) فی حد الحروف و الکلمة و الآیة و السورة و القرآن و اشتغال کل منها؛ باب ۱. الآخبار الدالة علی الاعتناء بالعدد؛ ۲. ائمة العدد؛ ۳. السناد؛ ۴. جملة السور المختلف فی عدد آیها؛ ۵. ذوات النظیر فی الآی و الکلم (سه فصل)؛ ۶. فیما انفرد بعده من الآی؛ ۷. ضابط یعرف الفواصل؛ ۸ السور المدینه و المکیة و الآیات السفریة؛ ۹. ذکر فواصل آی السور سورة سورة علی ترتیب المصحف العثمانی؛ الخاتمة فی عدد کل حرف من حروف المعجم علی ترتیب مخارجها.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انزل القرآن مفصلا سور و آیات ... و بعد فلما توقفت معرفة بعض وجوه القراآت و جملة من المسائل الفقهیات علی کل من الاربعة المتقدمات ... فالفت ذلک فی کتاب مشتمل علی تسعة ابواب ... و صدرت الابواب مقدمة ...
[دنا ۴/ ۶۵۰]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۰۶۳
آغاز: فی ذکر فواصل آی السور سورة سورة علی ترتیب المصحف العثمانی لانه المحکم؛ **انجام:** و آیها ست مدنی و عراقی و سبع مکی و شامی و خلافها آیه الوسواس لهما.
شامل باب نهم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «عبده ملا ابو بدر ۱۲۱۸» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳× ۱۹/۲سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۳۵۴]
مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۶۱/۱
همان نسخه بالا [مؤید: ۲ – ۱۶۶]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۰۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الواو خمسة و عشرون، الفاً خمسة و ثمانون و هذا آخر کتاب حسن المدد فی العدد
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد اخنخوی، تا: ۶ رجب ۱۱۶۹ق؛ کاغذ: پسته‌ای استانبولی، جلد: رویه کاغذ عطف میشن، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ – ۲۲۰]

● **حسن معنی = وصف کشمیر** / شعر / فارسی

hosn-e ma'nī = vasf-e kešmīr

جویا تبریزی، داراب بیگ، – ۱۱۱۸ قمری

jūyā tabrīzī, dārāb beyg (- 1707)

آغاز: بیا ساقی بهار آمد، به صد رنگ ×× سوی کشمیر باید کرد آهنگ / بده می‌تا دمی از خود برایم ×× نخستین کوهسارش را ستایم ...

انجام: فزاید نور چشم از خاک پاکش ×× نباشد توتیا همچشم خاکش

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱۵/۸-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۸۹۲ (مشترک ۹۹۸/۸)؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷گ (۵۰-۵۶ کناره کلیات سلیم تهرانی) [عکسی ف: ۲ – ۱۰۱]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱۵/۸ عکسی

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷گ (۵۰- ۵۶) [عکسی ف: ۲ – ۲۲۴]

● **حسن المقصد فی عمل المولد** / فقه / عربی

ḥusn-ul maqṣad fī 'amal-il mulad

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری

soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

سیوطی در این رساله اثبات می‌کند که جشن گرفتن به مناسبت ولادت پیغمبر اکرم و سرود خواندن در آن جشن کاری است شرعاً مستحب اگر در مجلس کارهای خلاف شرع انجام داده نشود، و ضمناً گفته‌های فاکهانی مالکی را پاسخ می‌گوید.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی، و بعد فقد وقع السؤال عن عمل المولد النبوی فی شهر ربیع الاول ...

انجام: فلو ولد فی الاوقات المتقدم ذکرها کان قد یتوهم انه یتشرف بها.

چاپ: قاهره، مطبعة المنیریة،۱۳۵۳ق، ۹ص، در جزء اول کتاب الحاوی للفتاوی چاپ شده.

[دنا ۶۵۰/۴؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۶۴/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵گ (۷۷ر-۹۱ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۲۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۰/۲عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، شماره ۱۵۴۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۶ص (۲۹-۳۴)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۳۱]

● **حسن و آنیت** / داستان / فارسی

hasan va ānīt

عارف منشی، محمد، ق۱۴ قمری

'āref-e monšī, mohammad (- 20c)

۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۵۱/۱۰

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی نوری، تا: ۱۸ محرم ۱۳۰۲ق؛ جلد: مقوایی، ۱۳ سطر [ف: ۸۱]

۲. اصفهان؛ صارم الدوله(کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۵۰/۱۰

آغاز: آن ودیعه قدرت که (حسن و آنیت!) مینمامیم یک ملکه جهان گری است؛ **انجام:** چشم اگر این است و ابر و این ناز و شیوه [عشوه] این ×× الوداع ای زهد و تقوی الفراق ای عقل و هوش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۴گ (۱۷-۳۰)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷۹]

← حسن و دل ⟵ روح و بدن

● **حسن و دل = نوباوه بوستان بیان و تذکره دوستان زمان = دستور عشاق = عقل و سلطنت = افسانه عقل** / داستان / فارسی

hosn va del = nobāve-ye būstān-e bayān va tazkere-ye dūstān-e zamān = dastūr-e 'oššāq = 'aql va saltanat

یحیی سیبک نیشابوری، – ۸۵۲ قمری

yahyā sībak-e neyšābūrī (- 1449)

وابسته به: دستور عشاق؛ یحیی سیبک نیشابوری (-۸۵۲ق)

خلاصه‌ای منثور از مثنوی «دستور عشاق» خود اوست که توسط شاعر به تحریر آمده. دستور عشاق در پنج هزار بیت در بحر هزج مسدس در سال ۸۴۰ق سروده شده است و حسن و دل که به نثر مسجع تحریر شده نمونه‌ای خوب از منشآت عهد تیموری است. حسن و دل داستانی شیرین و جذاب در قالبی رمزی است که نظایر متعددی در ادبیات عرفانی ما دارد. حکایت «دل» فرزند «عقل» پادشاه یونان است که در طلب آب حیات «نظر» را روانه می‌کند و «نظر» در سفر دور و دراز و پرماجرای خود به دیار مشرق، وصف «دل» را برای «حسن» دختر «عشق»، پادشاه آن دیار بیان می‌دارد و باقی داستان روایت آشفتگی «حسن» به «دل» است. و از این داستان دو روایت آمده است که برخی نسخه‌های هر دو روایت را شامل است. از ترجمه ناتمام ترکی آن توسط ابن سیدی خواجه معروف به آهی (-۹۲۳ق) و ترجمه مولانا

محمود بن عثمان معروف به لامعی (-۹۳۸ق) مطلعیم.
آغاز: آغاز قصه اول: بسمله. حمدله. صلوات. اما بعد چنین گوید مخترع این حکایت و مبدع این روایت که در شهر یونان پادشاهی بود که عقل نام او تمام دیار مسخر احکام او. از هیچ مراد بر خاطر بندی نداشت ...
آغاز قصه دوم: وقتی که معمار ازل عمارت وجود دنیا بنیاد کرد و به خیال «الانسان سری و انا سره» قالب آدم را مهیا ساخت به روح امر شد که در کلبه قلب درآی
انجام: انجام قصه اول: ... و یکی از فرزندان او این داستان است که نوباوه بوستان است و بیان و تذکره دوستان زمان است و مخترع منظومی و منثوری او اقل عباد فتاح نیشابوری است و الله اعلم بالصواب.
انجام قصه دوم: ... و اگر روح را آن مشاهده حاصل نشد با وجود آن به اعتبار ظاهری این کلبه برآمده است. اما آنچه مشاهده در کلبه وجود می‌دیده است و می‌بیند به اعتبار هنوز دربند کلبه وجود است.
چاپ: در گنجینه بهارستان، بخش حکمت، به کوشش سید مهدی جهرمی، تهران، تابستان ۱۳۷۹ش؛ مجله سخن، ۱۳۴۱ش، به اهتمام غلامرضا فرزانه پور؛ در سال ۱۳۵۱ش به صورت رساله‌ای مستقل؛ به سال ۱۳۷۲ش، به اهتمام غرزانه نیکوکاری.
[حبیب السیر و کشف الظنون و مجالس النفائس و الذریعة ۱۶/۷و ۸۰۷/۹؛ منزوی ۵/ ۳۶۷۶؛ فهرستواره منزوی ج۱، ص ۳۱۶-۳۱۷؛ دنا، ج۴، ص ۶۵۰-۶۵۱ (۳۰ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- حسن و دل؛ لامعی برسوی، محمود بن عثمان (-۹۳۸)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۹-ف
آغاز: برابر قصه اول
نسخه اصل: بادلیان ۹۱ اوزلی ۱۳۴۳ اته؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن مذهب، تا: ۸۹۷ق؛ ۳۹۳گ، ۱۹ سطر[فیلمها ف:۱-۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۱۷-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 897؛ خط: نستعلیق، کا: احمد منسوب به سلطان ایونی، تا: ۸۹۸ق؛ ۲۹گ، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۲۶۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۱۸
آغاز و انجام: برابر قصه اول
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با یک سرلوح رنگین؛ مهر: محمد صالح؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۷سم [ف: ۲ - ۲۱۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۶/۱۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۶۵۵-۶۵۷)، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۶۹-ف
نسخه اصل: توبینگن Or. oct. 1033؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۵۶ق [فیلمها ف: ۱ - ۷۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۴۳/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ذیقعده ۹۷۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۸۷پ-۹۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۰ - ۲۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۱/۲
آغاز و انجام: برابر قصه اول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ص (۴۲۰-۴۳۱هامش)، سطور چلیپا (۱۴/۵×۲۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۹ - ۱۴۱۸]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۵۵
آغاز: و درود بی پایان نثار درگاه چیست که وهم و خیال واصلان بارگاه که نظر بازان مشاهده حقند؛ **انجام:** آن چه باشد نفس گفت دیر نیست چیزی را دیده ام مرا باو ملاقات.
خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: قرن ۱۱؛ این نسخه مذیل است به دو رساله: ۱. رساله‌ای در عرفان، ناقص، مؤلف آن شناخته نشد.آغاز موجود: «لاجرم پس راتست (کذا) است چون نمی بینند غیری جز مجاز، جمله زو شنوند و زو گویند باز»، انجام موجود: «بر باد شد رفتار من گشتم خجل چون منکسر»، ۲. مناجات، انصاری، عبدالله بن محمد؛ کاغذ: الوان، ۴۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۱۱۴]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۹/۳
خط: نستعلیق ترک، کا: خضر بن محمد، تا: ۱۰۳۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ آبی، ۳۳گ (۱۰۵پ-۱۳۷پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶ - ۳۲]

۱۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر قصه اول
نا مؤلف کتاب و به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق، جا: بسطام؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: چرمی، ۱۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۹۲]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۵۶/۶
آغاز و انجام: برابر قصه اول
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قرمز، ۶گ (۱۷۷پ-۱۸۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۹ - ۴۰۲]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر قصه اول
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اکمل بن افضل بن کمال الدین، تا: جمادی الاول ۱۰۸۰ق؛ مهر: «عبدالوهاب الحسینی ۱۲۹۴» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۶۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۳۵

آغاز و انجام: برابر قصه اول
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق، جا: دوزال قراجه داغ؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷ص (۳۰۴-۳۱۰متن و حاشیه)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۲۸]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۱۷/۲
آغاز: برابر قصه اول؛ **انجام:** فتاحی اگر راه نمایان بدلت نیست ×× راهی ز سرم در دل تو هست نمایان
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم کاتب اصفهانی، تا: ۱۱۰۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۱گ(۱۲ر-۲۲پ)،اندازه:۱۱×۱۹سم [ف: ۱۸-۲۷۲]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۱۱
آغاز: برابر قصه اول؛ **انجام:** و دل را نصیحتی چند کرد بعد از آن باخلاق شعار نیکو ورزیده نام نیکو در عرصه گیتی یادگار گذاشت و این داستان ازو یادگار ماند و الله اعلم بالصواب.
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ با شعرهای میرزا قلی و میرزا جانی و دیگران در بالای صفحات؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۸گ (۴۴-۵۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۳۵]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶/۸
آغاز و انجام: برابر قصه اول
بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ص (۲۰۱-۲۱۴)، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم[ف:۶-۲۹۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۰۹/۱۶
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند که در چهار عنصر اقلیم حیات شهنشاهی بود روح نام در آنجا متمکن و در امور خود نشسته در مقام پادشاهی مشغول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور مشکی، ۲۶ص (۲۲۵-۲۵۰)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۵۶۰]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۷۱
آغاز و انجام: برابر قصه اول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق [رایانه]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۱۷/۲
آغاز و انجام: برابر قصه اول
خط: نستعلیق و شکسته خوش، کا: معصوم به محمد گرمرودی، تا: ۱۲۴۰ق؛ دارای کمند به زر تحریردار، مجدول؛کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ماشی، ۵۲ص (۳۴-۸۵)، سطور چلیپایی [ف: ۱۷- ۵۲۸]

۲۰. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۶/۳
آغاز و انجام: برابر قصه اول
کا: محمد رضا، تا: ۱۲۵۲ق؛ در پایان این نسخه چنین آمده: «مخترع نظم و نثر این داستان اقل عباد فتاح نیشابوری غفرالله ذنوبه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۳]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۹۳/۳
آغاز و انجام: برابر قصه اول
نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عباس بن محمد شیرازی، تا: ۱۲۵۶ق، جلد: مقوایی، ۱۴گ (۳۹ر-۵۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۳۴۳]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۷ ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: سفید و زرد و آبی و صورتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۸۶-۱۱۰)، ۲۰-۱۰سطر (۴×۹)، اندازه: ۷×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۲۳]

۲۳. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۳۷/۶
آغاز: برابر
اینکه نام مؤلف با توجه به همخوانی آغاز انتخاب گردید؛ کا: علی بن حسینعلی تویسرکانی، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۳۱۱ق؛ جلد: مقوایی، ۱۱ص (۲۱۵-۲۲۵) [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۱۲۰]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۲۹/۵
خط: شکسته نستعلیق، کا: عباس قلی بن مشهدی، تا: سه‌شنبه ۶ ذیقعده ۱۳۱۵ق؛ جلد: پارچه‌ای ترمه، ۱۴گ (۹۷پ-۱۱۰ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۳۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۵
آغاز و انجام: برابر قصه اول
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق جلی، کا: محمد باقر قاجار، تا: ذیقعده ۱۳۱۷ق؛ با کتیبه، با سرلوح؛ به میرزا علی اصغر صدراعظم تقدیم شده؛ جلد: مخمل بنفش، ۱۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳/۱ - ۶۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۱۵/۶۸
آغاز: برابر
نسخه حاضر هر دو دفتر را شامل است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مرصع محرر؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۱گ (۲۹۸ر-۳۰۹پ)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [شورا: ف: ۳۸ - ۳۲۲]

۲۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶
آغاز: چنین گوید مخترع این حکایت و مبتدع این روایت که در شهر یونان پادشاهی بود عقل نام او و تمام دیار مغرب مسخر احکام او
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛بی‌کا،بی‌تا[نشریه:۷- ۵۳۸]

۲۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۸۳/۴
آغاز: برابر قصه اول
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: مشمع مشکی، ۲۳ -۲۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۵۰]

۲۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۹۹/۳۸
آغاز: برابر قصه اول؛ **انجام:** و مخترع او اقل عباد فتاحی نیشابوری. والله اعلم
بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۳۶۷-

۳۷۴)، ۲۱-۳۴سطر چلیپایی، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۴ - ۳۱۷]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۴۷

آغاز و انجام: برابر قصه اول

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۷گ (۳۰۰ر-۳۰۶ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷ - ۲۰۸]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۱/۱/۱۴۹هامش

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص (۴۲۰-۴۳۱) [ف: ۹ - ۱۴۱۶]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۸/۳-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۲۱ فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۲۵گ (۴۸-۷۲)، ۱۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۱]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۹۹

خط: نستعلیق زیبا، کا: رشیدا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۲۵۹]

● **حسن و دل** / ادبیات / فارسی

hosn va del

لامعی چلبی، - ۱۰۰۷ قمری

lāme'ī čalabī (- 1599)

به نظم و نثر

آغاز: شکر و سپاس و منت بیقیاس اول خالق جن و اناس ...

[فهرستواره منزوی ۳۱۷/۱؛ کشف الظنون ۶۶۶/۱؛ مجله ادبیات س ۷، ش۳، ص ۷۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۷۱ ف

نسخه اصل: توبینگن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۷۶]

● **حسن و دل** / داستان / ترکی

hosn va del

خضری، ق۱۱ قمری

xezrī (- 17c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۹/۲

آغاز: ای قتلن شمع حسن بزم افروز ×× براقد بو دل شکسته سوز؛

انجام: اختصار ایله طبعه و یرف کسل ×× اولدی خیر الکلام قل و دل

خط: نستعلیق ترک، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ آبی، ۴۱گ (۶۳پ-۱۰۳ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶ - ۳۲]

● **حسن و دل** / عرفان و تصوف / فارسی

hosn va del

بیدآبادی، محمد بن محمد رفیع، - ۱۱۹۷ قمری

bīd-ābādī, mohammad ebn-e mohammad rafī' (- 1783)

در آغاز نام رساله به این صورت آمده است: «رساله حسن دل از مؤلفات کاشف الحقایق آقا محمد بیدآبادی اصفهانی رحمة الله علیه».

چاپ: به تصحیح علی صدرائی خوئی، قم، انتشارات نهاوندی [دنا ۶۵۱/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۳۴/۲

آغاز: ای عزیز، ضابطه معیشت و قاعده زندگانی و قانون کامرانی دو جهان آن است که آدمی بشهوات بی اعتبار و لذات ناپایدار این سرای فانی مغرور و مسرور نشود و حیات آن جهانی و نعمت جاودانی جسمانی و روحانی آن را در سر این جیفه مردار که بمشقت بدست آورند و؛ **انجام:** سلطان گفت پیره زن نیک کرد و بسزا و کسیکه روی از ما بگرداند و بمرداری مشغول گردد ما را نشاید. ویرا همانجا در میان آب و گل گذارده ترکش کنید فاخسئوا فیها و لا تکلمون. الا ای شاهباز قرب شاهی ×× که اندر مرده دنیا فتادی / در عیش و طرب بر خود ببستی ...

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵ص (۲۶۸-۳۲۲)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱/۶سم[ف:۱/۲۷-۲۵۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۲۲

از رساله حسن و دل منسوب به آقا محمد بیدآبادی؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱ص (۱۸۷)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۹۴]

● **حسن و دل = عشق و روح** / شعر، داستان / فارسی

hosn va del = 'ešq va rūh

رضی تبریزی، محمد رضی بن محمد شفیع، - ۱۲۲۳ ؟ قمری

razī-ye tabrīzī, mohammad razī ebn-e mohammad šafī' (- 1808)

داستان‌مانندی است که برای برادرش میرزا یحیی نگاشته است. میرزا رضی پس از شکوه از زمان تیره خود می‌گوید بر آن شدم که به افسانه‌پردازی پردازم و برای این کار عنان قلم گشودم و به مضمار سخن آوردم. او پس از آن با نثر مهوعی به جمله‌پردازی‌های بارد می‌پردازد و در ضمن مدح شاه وقت مطالب خود را مفصل می‌آورد. احمد منزوی حدس زده که این کتاب دو تحریر منظوم و منثور داشته باشد.

آغاز: ای نام همایونت طغراچه فرمانها ×× خورشید صفت طالع از مطلع دیوانها

انجام: رجاء واثق که از شرف قبول ارباب بصارت بهره یابد ... کند درحق مسکینان دعایی/ غرض نقشی است کزما بازماند ×× که گیتی را نمی بینم بقایی

[نسخه‌های منزوی ۱۲۸۴/۴؛ دنا ۶۵۱/۴؛ الذریعه ۱۴۲/۹ و ۹۱/۱۲؛ دانشمندان

آذربایجان ۷۰؛ مجمع الفصحا ۸۰/۲؛ روضة الصفای ناصری؛ فهرستواره منزوی ۳۱۶/۱ و ۸۰۸/۱۰]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۶۱/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** همگی آزاد مجنون بید مولهش خیابان صنوبر و شمشاد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۲ص (۱۵۸-۲۰۹)، ۱۲سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تبسمی ملاحت نمک پرورده دهانش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۵گ، ۱۵ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف:۶-۴۷۶]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی عرب بن محمد اشرف متخلص به مشرب، برای میرزا جعفر نواب، تا: ۳ شعبان ۱۲۰۸ق [ف: ۳ - ۱۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۴۲۶-۱۷/۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن محمد تقی بیدگلی، تا: ۱ صفر ۱۲۱۶ق، جا: زواره؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۰گ، ۱۸-۲۲ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۶۲۷]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و پرتو کوکب توجه اصحاب استعداد بر آن ماند. پایان نسخه: این کتاب لطیف بدیع مشهور بحسن و دل است تحریراً فی شهر رجب المرجب سنه هزار و دویست و پنجاه و دو

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی لاکی، ۸۰گ، ۱۵سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۶ - ۵۱۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۶۳ق؛ صفحه نخستین نونویس آخوند ملاعلی عمو به گواهی علی بن اسمعیل عماد آشتیانی در ۲۵ صفر ۱۳۲۰ (آغاز)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۶گ، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۲ - ۲۶۱۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۰۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسین، تا: رجب ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، ۶۵گ (۹۰پ-۱۵۴ر)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵/۱ سرود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی ضخیم شکری، قطع: نیم خشتی و مستطیل [نشریه: ۱۳ - ۴۳۳]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۱۱/۲

کا: محمد علی بن میرزا شیبة الحمد تفرشی، تا: چهارشنبه ۱۴ شعبان ۱۲۷۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن قهوه‌ای [ف: ۵ - ۴۲۳]

۱۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در این گفتگو خبر آمد که اجل بلند محل باحیل بی حساب رسید ... روح با دلی مجروح و سینه فکار و خاطری آشفته و چشمی اشکبار بقیه اهالی قلعه را وداع نموده به ترک آن دلنشین حصار فرموده در ظلام لیل بر مرکب باد پیمای تجرد سوار گشته فریداً وحیداً راه دیار روحانیان پیش گرفت ... روح بعد از مدتی به دیار روحانیان رسید و دیده مهجوران از دیدارش روشن گردید همه به قدم اخلاص کمر خدمت او را بستند و در مرصد خدمتکاری نشستند نوبت دیگر تخت پادشاهی به وجود او زیب یافت و نیر عدالتش بر مفارق سکان آن اقلیم تاخت و این افسانه از ایشان یادگار گشت

خط: شکسته تعلیق، کا: اسماعیل آشتیانی عماد الکتاب، تا: ۱۲۸۱ق؛ تملک: علی بن اسماعیل عماد الکتاب آشتیانی (فرزند کاتب) در ۲۱ صفر ۱۳۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سبز، ۱۳۰گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۲۹]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اصحاب استعداد بر آن تابد ... ز ما هر ذره خاک افتاده جایی

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی حسینی تفرشی، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۰گ، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۷۵]

● حسن و دل / داستان / فارسی

hosn va del

تربتی، سلمان

torbatī, salmān

تربتی ابیاتی به داستان حسن و دل یحیی سیبک فتاحی نیشابوری (۸۵۲ق) افزوده تا آن را برای مطالعه دلپذیرتر کند: «در ایام جوانی و سلسله آمال و امانی دل فقیر بی‌سامان سلمان تربتی را به مطالعه رسایل مایل گردانیده نظرش جلوه گاه حسن معانی و لطف عبارات بود. درین اثنا حسن و دل سلطان الافاضل و برهان الفضایل مولانا فتاحی نیشابوری منظور شد. حسن الفاظش چون روی مهوشان دلربا و دقیقه معانیش چون آن انسان در پرده خفا ... به خاطر فاتر چنان رسیده که چون در نظر هر سخنوری در سخن نثر از نظم طراوت گرفته حسن ترکیب نظم و نثر به غایت دلپذیر می‌نماید اگر از نظم ناظمان عاشق پیشرو و ابیات شاعران محبت اندیشه بیتی چند در آن در بدایع درج شود هر آینه حسن وی در نظر اهل دی چون حقیر یکی ده شده». (حکیم)

آغاز: ای حسن بتان ماه سیما از تو ×× وی غمزه مهوشان زیبا از

تو ... سبحان صانعی که قامت سروقدان را در جلوه گاه ناز برافروخته ... بعد هذا در ایامی که جوانی و سلسله آمال و امانی دل فقیر بی سامان سلمان تربتی را بمطالعه رسائل مایل گردانید ... رساله حسن و دل سلطان الافاضل ... مولانا فتاح نیشابوری منظور شد ... بخاطر فاتر چنان رسید که ... اگر از نظم ناظمان ... بیتی چند در آن درج شود هر آینه قدروی در نظر اهل دل چون صفر یکی ده شود.

[فهرستواره منزوی ۳۱۶/۱؛ دنا ۶۵۱/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۲/۱۸

آغاز: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ص (۲۲۲-۲۴۱) [ف: ۳ - ۵۷۰]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۳۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من مانم همی با او عقل چونکه به پای خود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱گ (۵۲۰ر-۶۲۰پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۱۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از هستی سلمان به جز از نام نماند است ×× سلمان غرض این بود که ماند ز تو نامی / تمت بعون الله تعالی

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۸۸ر-۱۹۳ر) [ف: ۲۹/۱ - ۱۳۸]

● **حسن و دل** / ادبیات / فارسی

hosn va del

به جز حسن و دل رضی تبریزی و فضولی و فتاحی است. در فهرست توپقاپوسرای و شیرانی لاهور (ج۲، ص۲۱۲) این منظومه از فتاحی دانسته شده که دلیل آنها می‌باید ابیات پایانی مثنوی باشد: سخن دارد زجان سرچشمه نوش ×× سخن جان دارد از من کن سخن گوش / سخن از فتح فتاحی فتوحیست ×× که هر بابی ازو مفتاح روحیست / زهر در مثنوی بسیار گفتند ×× در مدح و غزل بسیار سفتند / ز بحر نظم کس را در زمانه ×× به کف نامد چنین دری یگانه / نیابی در حقیقی و مجازی ×× چنین نوباوه در عشق بازی

آغاز: به نام آنک دلها را در آغاز ×× به نام اوست حسن مطلع راز / حکیمی کو جهان را عقل و جان داد ×× زحکم دل بدنها را روان داد ...

انجام: چو فیض حسن تست این داده دل ×× قبول [مقبلان را دار قابل] / پی این روضه بستان عالم ×× چو تاریخ تمامش دار خرم

[نسخه‌های منزوی، ج۴، ص ۲۷۷۲؛ توپقاپوسرای فارسی، ص ۲۲۹ (با انتساب به فتاحی؛ الذریعة ۱۶/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق،جا:دوزال قراجه داغ؛کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۵ص (۳۱۱-۳۶۵)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۲۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳۸گ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۵ - ۴۱۲۷]

← حسن و عشق ← روح و بدن

← حسن و عشق ← جامع الاسرار

← حسن و عشق ← قصه حسن و عشق

● **حسن و عشق** / عرفان و تصوف / فارسی

hosn va ‘ešq

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

متنی عرفانی درباره عشق است که در قالب چند حکایت بیان شده؛ مؤلف آن چندان معلوم نیست؛ سرآغاز و انجام‌های نقل شده در فهارس می‌رساند که محتملاً این رساله همان «جامع الاسرار» محمد علی نورعلیشاه است که با نام‌های گوناگون و نسبت به افراد گوناگون معرفی شده است. چندین حکایت در آن هست و عنوان حکایت: در فواید خاموشی، فواید سخن، فضیلت قناعت، در نواسنجی عدالت.

آغاز: سپاس بی قیاس و حمد بی حد ×× مر آن کنز خفا را باد سرمد / که چون روز ازل از خیب دم زد ×× زخلوت خانه در بیرون قدم زد

[فهرستواره منزوی ۳۱۸/۱ و ۳۰۵/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** صید مکن تانکنی خویش صید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۳۲ص (۶۵-۹۶) [ف: ۱۰ - ۱۶۷۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۱۸/۲-۵۹/۱۳۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۹گ (۲۲-۵۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۲۷]

۳. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۲۹/۴

انجام: قید منه تا ننهی پا به قید ×× صید مکن تا نکنی خویش صید

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۳۸پ–۴۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۳۹]

● حسن و عشق = تزویج عشق و حسن = کتخدایی حسن و عشق / داستان / فارسی

hosn va ʻešq = tazvīj-e ʻešq va hosn = katxodāyī-ye hosn va ʻešq

عالی شیرازی، محمد، – ۱۱۲۱ قمری

ʻālī šīrāzī, mohammad (- 1710)

به دستور: شاهزاده بهاءالدوله

تاریخ تألیف: ۸ شعبان ۱۲۶۸ق

مجموعه نظم و نثر است در حدیث حسن و عشق، جسم و جان، با عنوانهای القصه و انشای صوفیانه، به گونه داستان.

آغاز: حدیث عشق شد زیب بیانم ×× چو شمع افتاد آتش در زبانم عرایس ابکار معانی را با ... الفاظ روشن بیانی برین گونه عقد مواصلت ...

انجام: هیچ عاشق دور از جانان مباد ×× چون من بیچاره در هجران مباد

چاپ: هند، لکنو، مطبع منشی نولکشور، ۱۸۷۳ میلادی، سنگی، وزیری بزرگ، ۲۶ ص

[دنا ۶۵۲/۴ (۱۰ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۷۷/۵؛ الذریعة ۱۷/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۱۷/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۱۵/۶۹

آغاز: برابر

کا: محمد منصور، تا: ۱۱۳۳ق، جا: اورنگ آباد؛ جداول مرصع محرر؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۰گ (حاشیه ۲۹۸ر–۳۰۷پ)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۸ – ۳۲۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز جوش همت والا سمرقند و بخارا را

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ متن راسته و هامش چلیپا، مجدول، با یادداشت ۱۳۰۲؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۵گ، ۱۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶ – ۲۱۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰/۳–فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی زرد، جلد: تیماج عنابی، ۳۰ص (۱۹۵–۲۲۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱ – ۲۴۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۴/۴

آغاز: حدیث عشق شد زیب بیانم ×× چو شمع افتاد آتش بر زبانم / قلم از جوش این می‌شد سیه مست ×× ز من عشقی به هر جا عاشقی هست؛ **انجام:** برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «۱۲»؛ کاغذ: شرقی، ۱۵گ (۱۰۱پ–۱۱۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶×۱۱/۵سم [ف: ۳۹ – ۴۷۷]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۴۵

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: ... و قرین عزت بزودی ساخته بهره مند صدق ارادات و فیض بخش حسن هدایت دارد.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ تملک: عبدالرزاق بن علیرضا اصفهانی حایری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۶گ (۴۱پ–۵۶ر)، ۱۴سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳/۶×۲۰سم [رایانه]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۴۱/۱۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر ولد میر محمد محسن حسینی، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۲۱۹ق، جا: محمد آباد بیدر؛ مجدول، کمند بندی شده، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۶گ (۹۸ر–۱۰۳ر، متن و هامش)، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲/۳×۳۴سم [ف: ۷ – ۳۵۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴/۱۱–عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۰۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۰۶

بی کا، تا: ۱۲۴۸ق [د.ث. مجلس]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۸۲/۱۵

بی کا، تا: ۸ شعبان ۱۲۶۸ق، به دستور شاه زاده بهاء الدوله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن یشمی، ۱۱گ (۱۸۶–۱۹۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵ – ۲۷۶]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۵۵/۴۲

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۸۸۳میلادی؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶ – ۶۹۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۰۵

بی کا، تا: ۱۹۰۵ میلادی [د.ث. مجلس]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قرمز، ۱۹گ (۸۱ر–۹۹ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۰۴]

● حسن و عشق / عرفان و تصوف / فارسی

hosn va ʻešq

همانندی نامعلوم:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۱۵/۴

کا: امان الله بن رحمة الله، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۱۶گ (۱۲ر–۱۲۷پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۷ – ۴۳۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۶۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه:

۲۰/۹×۱۳/۵ سم [رایانه]

← الحسن و القبح ⟩ شبهه حسن و قبح
← الحسن و القبح ⟩ اثبات الحسن و القبح العقليين

● الحسن و القبح = حاشية شرح مختصر العضدی = رسالة فی الحسن و القبح / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥusn wa-l qubḥ = ḥāšīyat-u š.-i muxtaṣar-il ʻaḍudī = r.-un fi-l ḥusn wa-l qubḥ

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ - ۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

وابسته به: شرح مختصر الاصول = شرح مختصر المنتهی؛ عضدالدين ايجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)

آقا جمال خوانساری بر حاشية ميرزا جان باغنوی على شرح العضدی حاشیه‌ای مفصل نگاشته، آنگاه که به بحث حسن و قبح رسیده، گفته که چون این مبحث از مواردی است، که خیلی‌ها در آن لغزیده و به خطا رفته‌اند، فلذا از والد خویش آقا حسین خوانساری درخواست می‌کند، این قسمت بحث را ایشان بنویسند، و در بعضی جاها آن را مستقل ذکر کرده و تحت عنوان «الحسن و القبح» نام نهاده‌اند.

آغاز: قال جمال المحققين فی حاشيته على مختصر الاصول. قول الشارح: ثم نقول: العقل لا يحكم بحسن فعل الخ، لما كان هذا المقام من المباحث العظيمة و المطالب المهمة و قد ضل فيه فهم العقول و زل قدم الفحول ...

انجام: و انما اطنبنا الكلام فی هذا المقام لانه من مزلة الاقدام و مضلة الافهام لم يكد ان لايزل فيه قدم و لا يضل فيه فهم كثير من الامم.

چاپ: ضمن الرسائل، با تحقیق رضا استادی، ۱۳۷۸ش، از طرف کنگره آقا حسین خوانساری چاپ شده است.

[دنا ۶۵۲/۴؛ الذريعة ۱۹/۷؛ شرح حال محقق خوانساری ۱۱۱-۱۱۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۲/۹-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مومن حسینی، تا: ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۹۴پ-۱۰۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۷۰/۱۳

آغاز: قال الفاضل الكامل المحقق آقا جمال الدين ... سألت من والدی دام ظلة العالی ان يكتب على المطلب حاشية يبين فيها ما كان يفيده؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد حسن، تویسرکانی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۳گ (۱۱۲- ۱۲۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۲سم [ف: ۲۸ - ۱۰۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۲۵پ-۳۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۵۸۰]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۲۰/۲

آغاز: بسمله. فيه بحث لان الاضطراری الذی لا يحكم العقل بحسن فعل يصدر معه؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم بن سید محمد حسن موسوی، تا: ۱۱۰۲ق؛ مصحح؛ ۴گ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۴]

۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۵

کا: محمد بن حسین جدید خراسانی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۴۶ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۵۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۷۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن محمد حسین بیدگلی کاشانی، تا: آخر رمضان ۱۲۵۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۵۷ر-۱۶۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۵ - ۲۳۳]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۵۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «حاشیه شرح عضدی» و از آقا جمال خوانساری دانسته شده که خطاست؛ خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشانای «۱۲۱۲، ۲۲۱ن، ۲۲۲» و «ملا محمد علی نوری»؛ در برگ ۱۰۷پ حل مغالطه جذر اصم معلم ثالث؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۱۰۲پ-۱۱۱)، ۲۲-۲۵ سطر (۸/۵-۹ × ۱۶-۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۸/۹

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی - تهران ۱۸۶۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹ص (۱۲۸-۱۳۶) [عکسی ف: ۶ - ۴۲۸]

۹. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۱پ-۱۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۱۷سم [ف: ۵۰]

● حسن و قبح / کلام و اعتقادات / عربی

hosn va qobh

حسینی خراسانی، یحیی بن محمد، ق۱۴ قمری

hoseynī xorāsānī, yahyā ebn-e mohammad (- 20c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۲۷/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... و بعد فقد وقع الخلاف العظيم و

النزاع الممتد القدیم بین الامامیة رضوان الله علیهم و من وافقهم من المعتزلة و بین الاشاعرة فی حسن الافعال و قبحها عقلیان او شرعیان؛ **انجام:** و وجوب شکر المنعم و حرمة الکفر و وجوب الایمان ... استجاب الاحسان و حرمة الظلم و العدوان ... نانوشته.
در این نسخه تنها دو مقدمه آمده مقدمه نخست: فی تحریر محل النزاع، در چند امر و مقدمه الثانی: فی [بیان حکم العقل]، در چند امر؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، با قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۱گ (۱پ–۳۱ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۵ – ۳۴۴]

● **الحسن و القبح** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥusn wa-l qubḥ
رساله‌ای است در بیان حسن و قبح عقلی که ضمن نقل آرای فرقه‌های گوناگون در تعریف حسن و قبح عقلی به تبیین موضوع پرداخته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۳۲/۲
آغاز: ... و آیة الله الملک و الحکمة و علم ما یشاء المصداق بالآیة الکریمة و الله یؤتی ملکه من یشاء ... اختلفوا فی حسن الأشیاء و قبحها انهما العقلیان بمعنی ان الحاکم بهما هو العقل أم لا، فذهب المعتزلة و الکرامیة و البراهمة الأول و الأشاعرة الی الثانی؛ **انجام:** و کیف صرحوا جماعة منهم هو إثنی عشریة بوقوع العفو و إما ثانیاً بأنه یحتمل أن یکون نفی التعذیب متعلقاً ببعض أمور قبیحة التی یخفی قبحه عند العقل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۵گ (۳۵پ–۴۹پ)، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۹ – ۲۱۵]

● **الحسن و القبح** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥusn wa-l qubḥ

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۹۰/۶
آغاز: و الکلام فی الحسن و القبح یقع فی المقامات الاربعة
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ – ۷۶]

● **حسن و قبح عقلی** / کلام و اعتقادات / عربی
hosn va qobh-e ʻaqlī

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۶۴/۲
بندی در حسن و قبح عقلی؛ خط: نستعلیق، کا: علیشاه بن کمال بن مرتضی علی، تا: شعبان ۱۰۲۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۹۶ر)، ۱۴–۲۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۱۶]

● **الحسن و القبح العقلی** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥusn wa-l qubḥ-ul ʻaqlī
علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ – ۴۳۶ قمری
ʻalam-ol-hodā, ʻalī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷/۲۸عکسی
آغاز: مسئلة ان سئل سائل فقال ألستم تزعمون ان ما کان فی عقولنا حسناً فهو عند الله حسن
نسخه اصل: کتابخانه آستانقدس رضوی، شماره ض۲۱۵۰۹؛ خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی صفایی خوانساری، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۲ص (۱۲۳–۱۲۴)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۹۱]

● **الحسن و القبح العقلی** / اصول فقه / عربی
al-ḥusn wa-l qubḥ-ul ʻaqlī
رساله‌ای است در حسن و قبح عقلی از منظر اشاعره، معتزله و امامیه، مؤلف پس از بحثی مفصل در این خصوص می‌گوید: «و اعلم انه لا یمکن الجزم بشیء من قواعد الاسلام و لا بشیء من أحکام الدین إلا بالقول الحسن و القبح العقلیین ... ». در منابع موجود به نام نگارنده دست نیافتیم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰۴/۱۳
آغاز: بسملة، قال العلامة رحمه الله فی الفصل الثامن فی أن الحسن و القبح عقلیان، هذه المسألة هی المعرکة العظیمة بین العتزلة و الأشاعرة و اکثر قواعد الإعتزال؛ **انجام:** و اعلم انه لایمکن الجزم بشیء من قواعد الإسلام و لا بشیء من أحکام الدین إلا بالقول الحسن و القبح العقلیین ... و انا طولنا الکلام فی هذه المسألة لکونها أحد المطالب الجلیلة و قد جرت عادتنا الأصولیین بذکر مسألتین تتفرعان علی هذه المسألة إحدیهما وجوب شکر المنعم و الثانیة حکم الأشیاء و قبل ورود الشرع.
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین، ساروی مازندرانی، تا: ۱۲۳۴ق، جا: کربلا؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۹ – ۳۴۴]

← الحسنیة ≻ هدایة الاحکام و بدایة الانام

● **حسنیه = مکالمات حسنیه = ترجمه حسنیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
hosnīye = mokālemāt-e hosnīye = t.-ye hosnīye
استرآبادی، ابراهیم بن ولی الله، ق۱۰ قمری
estarābādī, ebrāhīm ebn-e valī-yol-lāh (- 16c)
اهدا به: شاه تهماسب (۹۳۰–۹۸۴ق)
تاریخ تألیف: ۹۵۸ق
کتاب از نمونه‌های داستان‌نویسی پارسی بالنسبه کهن است که

احتجاج در مبحث امامت در قالب گفتگوی کنیزی بنام «حسنیه» با ابراهیم بن سیار معروف به «نظام» نگارش یافته و مؤلف آن شناخته نشده است. روضات الجنات نسبت این کتاب را به شیخ ابوالفتوح رازی مفسر معروف دور ندانسته است. در برخی از نسخه‌ها صریحاً به وی نسبت داده شده است. در برخی از نسخه‌ها آمده که اصل این کتاب عربی و تا سال ۹۵۸ق در دست بوده و در آن سال شخصی به نام ابراهیم گرگین استرابادی نسخه آن را در دمشق یافته و به فارسی برگردانیده و به نام شاه طهماسب صفوی معنون داشته است.

داستان کنیزی است حسنیه نام از آن بازرگانی شیعی و از یاران و ملازمان جعفر بن محمد صادق (۸۳–۱۴۷ق) که او را در پنج سالگی خریده و به مکتب برده بود و او ده سال به خانه امام جعفر صادق می‌رفت و می‌آمد و نزدیک بیست سال دانش‌ها آموخت و بسیار هم زیبا بود و خواجه بسیار تنگدست شد و به کنیز شکایت از تهی دستی خود کرد و به گفته همو او را نزد یحیی بن خالد برمکی و هارون رشید برد و بهای او را صدهزار دینار زر خلیفتی گفت و در پاسخ هرون هم گفته بود که او با همه دانشمندان می‌تواند مناظره کند و آنها را ملزم سازد. باری او در نزد هرون رشید (۱۷۰–۱۹۳ق) با دانشمندانی مانند قاضی ابویوسف یعقوب بن ابراهیم شاگرد ابی‌حنیفه (۱۱۳–۱۸۲ق) و شافعی (۱۵۰–۲۰۴ق) و ابراهیم بن خالد عونی گویا ابراهیم بن خالد کلبی بغدادی (–۲۴۰ق) که در پایان رساله ابارهیم نظام (۱۸۵–۲۲۱ق) می‌شود و دو دانشمندان دیگر مناظره کرده و در بیش از هشتاد و سه مسئله با آنها گفتگو نموده و بر آنها چیره گردیده است و در پایان گفتگو حق بودن مذهب شیعی بر همه آشکار می‌شود. در این رساله بسیاری از استدلال‌هایی که در کتب جدال و کلام شیعی آمده است دیده می‌شود.گویا در همین سال ۹۵۸ یا اندکی پیش و پس از آن در دستگاه تبلیغ مذهبی دربار صفوی این رساله را ساخته‌اند.

آغاز: ۱: الحمدلله الذی من علینا بمعرفة الانبیاء والائمة المعصومین ... روایت می‌کنند که درزمان خلافت هارون الرشید مردی بود بازرگان درشهر بغداد با نعمت فراوان واز معتقدان اهل بیت رسول الله ...

۲: امناء الدین و ائمة الموحدین ... چنین گوید فقیر حقیر ... ابراهیم استرآبادی الملقب به گرگین که چون این ذره بی مقدار در تاریخ ...

انجام: هارون الرشید بیرون رفت و جمیع علمای عراق سرها درزیر افکندند و هر یک به جای متلاشی شده رفتند الحمدلله علی محبة اهل البیت علیهم السلام.

چاپ: به سال ۱۲۸۷ و ۱۲۷۵ قمری به همراه حلیة المتقین به چاپ رسیده است؛ ایران، سنگی، ۱۲۸۲ق، رحلی

[الذریعة ۹۷/۴ و۲۰/۷؛ نسخه‌های منزوی ۹۳۶/۲؛ دنا ۶۵۳/۴– ۶۵۶ (۱۰۹ نسخه)؛ ریحانة الادب ۳۲۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۱۹/۱ و ۲۷۱/۹]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۶۳

آغاز: زیارت حضرت سید الانام و الائمة المعصومین صلوات الله علیه و علیهم اجمعین بتقدیم رسانیده؛ **انجام:** این سیه کار تبه روزگار را بدعای خیری یاد فرمایند. اجائی اذکرونی فی دعائی ×× و ان دعاؤکم افصی الصلاح / دعاؤکم مفاتیح الامانی ×× و مصباح المسرة و النجاح

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً ۹۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب احتمالاً مترجم؛ جلد: مقوا، ۶۴گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۸]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۵۴/۸

آغاز: راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند که در روزگار هارون الرشید مردی بود بخیل در شهر بغداد با نعمت فراوان؛ **انجام:** و رو سیاه از مجلس هارون بیرون آمد و جمیع علما شرمنده و مخذول هر یک به جایی رفتند الحمد لله الذی هدانا للاسلام و اکرمنی بالایمان و صلی الله علی محمد و آه و عترته اجمعین. افتاده: و هر چه حدیث باشد قدیم نتواند بود و همچنین الله تعالی می‌فرماید که و ما، حواشی دارد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۷۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین حسینی اعرجی، تا: قرن ۱۱؛ پایان نونویس در روز جمعه ۶ ذیحجه ۱۲۵۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴۲گ، ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۶۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۸۴

آغاز: بسمله. ان احسن حدیث تحلی اللسان بجواهر حقایقه و خیر خیر؛ **انجام:** و تم الاحادیث تاریخه قد تم تحریر هذا الکتاب المستطاب ... سنه ۱۰۴۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [الفبائی ف: ۶۳۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰/۱ سرود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۳ق؛ کاغذ: نخودی، قطع: وزیری [نشریه: ۱۳ – ۴۳۹]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۰۳

نسخه کامل؛خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:۴شوال ۱۰۲۸ق؛ اهدایی: وزیری؛کاغذ: اصفهانی، ۸۳گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۳۹۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۹۲/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن میرزا عبدالعلی عبدال آبادی، تا: ۱۱ رجب ۱۰۵۷ق؛ از روی نسخه ندر علی بن حاجی بهبود گرجی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۲گ (۱۶۱ر–۲۰۲پ)، ۱۸سطر (۱۲×۱۷) [ف: ۱۷ – ۱۲۷]

۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۶۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، روایت کند علامه دوران شیخ ابوالفتوح رازی رحمت الله علیه باسانید صحیحه که در زمان هارون الرشید؛ **انجام:** مطموع آنکه ازاین غریق بحر گناه و این

سیه کار تبه روزگار را بدعای خیر یاد فرمایند احبائی اذکرونی فی دعائی و ان دعاکم امضی الصلاح دعاکم مفاتیح الا ما نی و مصابیح المسرة و النجاح تمت الکتاب بعون الملک الوهاب بتاریخ یوم الثلثای سبع عشر من شهر ربیع الثانی سنه ستین بعد الف من الهجرته النبویة علی ید الضعیف النحیف کمترین بروجردی غریق رحمت یزدان کسی باد ×× که کاتب را بالحمدی کند یاد
خط: نستعلیق، کا: بروجردی، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سرخ، ۶۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۲سم [ف: ۱ - ۲۴۹]

۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۸۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول ۱۰۶۲ق؛ ۳۷گ (۱پ-۳۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۷۵]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷۰/۱

خط: نسخ، کا: کلبعلی بن حاج میر علی کاشانی، تا: ۱۲ شوال ۱۰۷۴ق، جا: اسکو؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ (۱پ-۱۰۲ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۲۴ - ۳۱۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۵۰

آغاز: ای ابراهیم مناظره دراز کشید می‌ترسم که موجب ملال خلیفه شود؛ **انجام:** اول درین آیه که گذشته در غار
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ ۲۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۹۳]

۱۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۸۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۲گ (۱پ-۱۰۲ر)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۶۳]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۶۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** احیای و اذکرونی ... دعاؤکم امض السلاح، دعاکم مفاتیح الامالی و مصباح ... و النجاة
خط: نستعلیق، کا: طاهر بن لطیف همدانی، تا: غره رجب ۱۰۸۲ق؛ مجدول؛ تملک: محمد باقر الحر؛ آقا بابا اشانه تراش؛ مهر: «علی اکبر ۱۳۲۱» (بیضی)؛ ۱۴۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [مؤید: ۳ - ۲۱۹]

۱۴. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه:۱۶/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالخالق زمید آوری، تا: ۱۰۸۳ق، جا: اصفهان [نشریه: ۵ - ۳۸۴]

۱۵. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۰/۲

خط: نستعلیق، کا: علی قطب، تا: پنج‌شنبه ۳ ربیع الثانی ۱۰۸۳ق؛ ۹۲گ (۱۳پ-۱۰۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۷۶]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۰۸/۱

آغاز: بسمله، روایت کند علامه دوران شیخ ابوالفتوح رازی؛ **انجام:** عمر گفت من از متعه کردن منع می‌کنم که میترسم ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۰۸۵ق؛ اهدایی: عباس حاجی ده آبادی؛ کاغذ: حنایی اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۳گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۴۳]

۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الثانی ۱۰۹۱ق؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۱۹ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱ - ۳۶۸]

۱۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۲۰

خط: نستعلیق زیبا، کا: قلی حکاک ابن استاد ملک دلاک مراغی، تا: ۱۰۹۶ق [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۲۸]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۸۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و توجه بدار البقا نمودند رحمة الله علیها (کذ).
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن حاج میرشاه قوام الدین حسینی، تا: چهارشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۰۹۷ق؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۱۷]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۸۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بدان ای ابراهیم که اضلال درمعانی بسیار استعمال کرده اند ... و اضلال چون بحق تعالی نسبت کنند بمعنی عذاب و هلاک بود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۴۰گ، ۸ سطر، اندازه: ۵×۱۰سم [ف مخ: ۱ - ۴۰۹]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۶۶

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و از عطیه عطف گوشه خاطر بگذارند. احبائی اذکرونی فی دعایی فان دعاءکم امضی السلاح.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۷ شعبان قرن ۱۲؛ تملک: شیخ محمد حسین روضه خوان به تاریخ ۱۲۶۲، اسماعیل منشی به تاریخ ۱۲۸۹؛ مهر: «کتابخانه مجدالدین»، «اسحاق موسوی»، «حاج سید نصرالله تقوی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن سرخ، ۱۱۸گ، ۱۵ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۵۳]

۲۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۰۹/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲گ (۱۱۵پ-۱۲۶پ)، ۱۹سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۱۶]

۲۳. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۰

کا: عبدالرحیم بن عبدالکریم، تا: ۱۱۰۰ق [تراثنا:س۱۳ش۲و۳-۳۲۱]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۳۹/۱

آغاز: بسمله. روایت کرد محقق فاضل و مدقق کامل عالم عادل جامع معانی، معلم ثانی شیخ ابوالفتح رازی رحمه الله علیه که در روزگار هارون الرشید علیه العنه و العذاب الشدید؛ **انجام:** متوجه مدینه شدند و خود را بخدمت حضرت امام علیه السلام رسانیدند و در خدمت آن حضرت بودند. الحمدلله الذی ثبتنا علی ولایة اهل البیت ... بر رای صوابنمای محبان خاندان نبوت و ولایت واضح و لایح باشد چون مترجم این رساله شریفه حسنیه فقیر حقیر بی بضاعت و الی رحمه الله الراجی ابراهیم استرآبادی در

تاریخ ...
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور آبی، ۷۷ص (۱-۷۷)، ۱۸ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۴۷/۱ - ۵۶]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۲۸/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تعالی شانه قیام نمودند و الحمدلله علی و لایه اهل البیت ... الی یوم الجزاء ...
خط: نستعلیق، کا: ملك احمد داردار حسین نفری، تا: ۱۱۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰ص (۶۲-۸۷)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۳۷]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۰۱/۳-۲۱/۲۱

آغاز: بسمله روایت می‌کنند که در زمان خلافت هارون الرشید مردی بود بازرگان در شهر بغداد با نعمت فراوان و از معتقدان اهل بیت رسول الله؛ **انجام:** برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۲ ذیقعده ۱۱۱۳ق، جا: شاه جهان آباد؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۶۲۹]

۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۴۹/۱

آغاز: فلما جن علیه اللیل ... ای یاران من بدانید که موسی (ع)
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد قلی طباخ، تا: سه‌شنبه ۱۷ رمضان ۱۱۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۳ سطر (۱۳/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۲۵سم [ف: ۲ - ۵۲۷]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۰/۱۰

خط: نسخ، کا: مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی، تا: چهارشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۱۲۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۸ص (۲۱۲-۲۷۹)، ۳۱ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۳۶۵]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۲

آغاز: امام جمع خلایق از جن و انس بحکم الهی؛ **انجام:** و باقی سادات اهل بیت و باقی ائمه ع رسانیدند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: فهرستی؛ ۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۹۴]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۵۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** الی یوم الجزاء ... میر حسین المشهدی.
خط: نسخ، کا: بهاء الدین عاملی، تا: ۱۱۸۳ق، جا: احمد شاهی قندهار [الفبائی ف: ۲۲۲]

۳۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۲۵۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۸ق [ف: ۱۱]

۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ سطر (۶/۵-۱۰×۱۱-۱۶/۵) [ف: ۷۰۳]

۳۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۵۷/۶

آغاز: بسمله روایت کند محقق فاضل ومدقق کامل وعالم عامل جامع معانی معلم ثانی شیخ ابوالفتح رازی رحمة الله علیه باسانید معتبره صحیحه که درایام روزگار خلافت هارون الرشید علیه اللعنة که از جمله؛ **انجام:** حسنیه را طلبیده آهسته باوی گفت ... و هر جا که خواهی مبادا که ترا ضایع کنند حسنیه و خواجه پای هارون
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۵۹گ (۹۹پ-۱۵۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ:۱ - ۱۸۸]

۳۴. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۶گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۵۶]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۲۸

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد چنین روایت می‌کند محقق مدقق فاضل ... شیخ ابو الفتح رازی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملك: میرزا عبدالحسین تبریزی واعظ شهشانی مورخ ۱۳۴۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۳۶]

۳۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۶۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و پسر عم هارون بایشان تمسخر می‌نمود حسنیه با خواجه خود و جمعیت بسیار پنهانی از شهر بغداد بیرون آمده متوجه مدینه رسول شد خود را به خدمت حضرت امام رضا (ع) و باقی سادات اهل بیت رسانیدند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ جلد: پارچه سرخ، ۶۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۴۰۸]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۷۴-۵۴/۶۴

آغاز: برابر۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط؛ ۸۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۷۲]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۲۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۶گ (۱۸ر-۷۳پ)، ۱۱سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۸ - ۵۳۸]

۳۹. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۱۸/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام، قطع: جیبی [نشریه: ۵ - ۶۰۵]

۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۶۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** درو یکی نبود یحیی بن خالد دریافت و روی به ابراهیم کرد و گفت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۸گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۸۷۶]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۲۸

آغاز:برابر۱؛**انجام:**بتاریخ پنجم صفر بالخیر و المظفر ... سنه ۱۳۰۵

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: ۱۲۰۵ق [رایانه]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۵۸

آغاز: کند که در زمان هارون ملعون؛ **انجام:** و اهل بیت مشرف شد ...

خط: شکسته نستعلیق، کا: کلبعلی مهجنی، تا: ۱۲۰۶ق؛ افتادگی: آغاز، [الفبائی ف: ۲۲۲]

۴۳. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۴۱

آغاز: رساله حسنیه را که در زمان هارون الرشید با علما و فضلاء مخالفین بحث کرده بود و اثبات حقیقت مذهب اهل بیت به دلایل و براهین نمده؛ **انجام:** علی البرائة من اعدائهم اللئام الملعونین فی الاولی و الاخری مأمول آن الطاف عمیمه و اعطاف جسیمه شیعیان با صدق و یقین و محبان و موالیان خاندان طیبین آن که مخلص کمترین را که مرتب این رساله شرعیه است.

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملکی به تاریخ ۱۲۰۹ق؛ مهر: «کتابخانه عمومی صاحب الزمان مسجد بربرآباد طرق»؛ ۱۱۰گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۲۸]

۴۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۰۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بنابراین حکایت حسنیه را به فارسی کرده به مطالعه محبان خاندان ... آنکه این مخلص کمترین را مترجم و کاتب این رساله شریف را به فاتحه ای دستگیری کنند و به دعای خیر یاد فرمایند ...

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن ذوالفقار، تا: سلخ رمضان ۱۲۱۱ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: ساغری مشکی، ۱۱۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵-۱۲۰]

۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۹۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و جمیع آن هائیکه محبت اهل بیت علیهم السلام را داشتند حسنیه را بخششها و نوازشهای بی حد نمودند و ابراهیم خالد شرمنده و رو سیاه ... حسنیه با خواجه خود جمعیت بسیار از شهر بغداد بیرون آمده متوجه مدینه رسول شدند و خود را به خدمت حضرت امام رضا علیه التحیة و الثناء و باقی اهل بیت رسانیدند

خط:نستعلیق،کا:محمد بن آقا بابا، تا: رمضان۱۲۱۳ق؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۶۳گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۴۰۸]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۲

آغاز: چون متوجه بلاد عجم شدن رساله را تحفه شیعیان و محبان خاندان ساخت مناظره و مباحثه حسنیه به مسامع ارباب؛ **انجام:** و این گرفتار بادیه آزار رامع کاتب این رساله را به دعای خیر یاد فرمایند. احبای اذکرونی فی دعاء فان دعاکم امضی السلام دعائکم مفاتیح الامالی و مصباح المسرة و النجاح

خط: نستعلیق، کا: میر روح الله بن میر سلطان محمد، تا: ۲۱ ذیقعده ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ یادداشتی بدین عنوان «آن چه طایفه فقیره در کوثار در محله برنج بن می‌باشند» و همچنین «در فندرس در محله شفیع آباد»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد علی ۱۱۲۸» (مستطیل)؛ تملک: ملا فضل الله؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۳گ، مختلف السطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۴۰۳]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۸۲/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** با تابعان خود بیرون رفتند این است داستان مناظره حسنیه با علمایان سنیه.

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: شنبه ۲۲ رمضان ۱۲۲۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۲گ (۱پ-۷۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۰]

۴۸. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۶۹ض

کا: محمد علی پسر حاجی میر مهدی عطار، تا: ۱۲۲۱ق [ف: ۸۴]

۴۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۵۴/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تعالی شأنه قیام نمودند. و الحمدلله علی ولایة اهل البیت ... الی یوم الجزاء ...

خط:نستعلیق پخته،بی‌کا،تا:۱۲۲۳ق؛۷۲گ(۷۱ر-۱۴۲ر)[ف:۱- ۹۱]

۵۰. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۸۴

آغاز: کوشیده که در جمیع ممالک محروسه هیچکس را یارای آن نیست که نام منکران برزبان توان جاری ساخت

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر ۱۲۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ، ۸۴گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۶۵]

۵۱. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۴۹

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: صفر ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۴ سطر(۱۲×۲۰)،اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۳۹]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۶۴/۱

آغاز: کرد؛ حسنیه گفت: و الحمدلله که شما را از قرآن اعتقاد نیست بعد از آنکه قایل شدی بقرآن و حدیث بدان که علی (ع) نفس رسول (ص) است و برادر اوست؛ **انجام:** و صدق و یقین محبان خاندان طیبین و طاهرین صلوات الله علیهم أجمعین؛ تمت. تمام شد رساله حسنیه.

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: غازیپوری، تا: چهارشنبه محرم ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: سلیمان بن حسین بک سمیرمی ساکن یکی از روستاهای اصفهان؛ خط سلیمان یوزباشی فوج سده در سال ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸۲گ (۱-۸۲)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۰ - ۱۲۸]

۵۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۶۷/۱

آغاز: الحمد الله رب العالمین ... چنین گفت است شیخ و پیشوای دوران آورده رواج دین بعالم ×× زو گشته بنای شرع محکم / هر کس که ز راس او کند سر ×× با خاک سیه شود برابر؛ **انجام:** بنا بر آن فارسی کرده بمطالعه شیعیان و محبان خاندان اهل بیت رسانیدم که تا بر مذهب حقیقیه خود مطلع شوند و غاصبین حق دین مبین را مادام الحیاة لعن و طعن نمایند.

خط: نستعلیق، کا: شعبان علی اصفهانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۳۲ق، جا: مدرسه عبدالله؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ (۱پ-۸۱ر)، ۱۲

سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۶]

۵۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۶۴۰۷/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** دعائکم مفاتیح الامانی، و مصباح المسرة و النجاح

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اصغر بن کربلائی هادی، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن، ۶۶گ (۱۰۹پ-۱۷۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۳۷۰]

۵۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۰۸/۲

انجام: در محلی که حضرت رسول ص در حالت نزع بود اسامة بن زید.

خط: نسخ، کا: ملا احمد یزدی، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۲۳۳ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۵۳۵]

۵۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۹۲/۱

آغاز: غلام زر خرید داشت با کمرهای مرصع که همه وقت در ملازمه وی بودند؛ **انجام:** مگر صاحبدلی روزی به رحمت ×× کند در حق درویشان دعائی. تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ شوال ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ:، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۵۸]

۵۷. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۲۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و حسنیه و خواجه شادان از بغداد بیرون رفتند و متوجه مدینه شده به خدمت امام صادق علیه السلام شتافتند و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

کامل؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمدسعید بن مهدی بربری، تا: ۳ شعبان ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف مخ]

۵۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۰۶ح

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ واقف: ملا جعفر؛ کاغذ: آبی [رشت و همدان: ف: ۱۱۱۴]

۵۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۵

خط: نستعلیق بد، کا: علی عسکر بن محمد جعفر، تا: ۱۲۴۰ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۶۱۲]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۶۳/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسن بن حسین حسینی، تا: ۱۲۴۰ق، جا: خوی مدرسه نمازی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ (۱پ-۵۷پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۴۲]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۱۸

آغاز: روایت کرد محقق کامل و مدقق فاضل عالم جامع معانی معلم ثانی شیخ ابوالفتوح راضی (کذ) باسانید که هارون الرشید؛ **انجام:** حال دل هر ضعیف مظلوم در خاطر پاک اواست معلوم.

خط: نستعلیق، کا: اسدالله اصفهانی، تا: جمادی الاول ۱۲۴۱ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۹۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۱۱۸]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۶۱

آغاز: روایت میکنند که در روزگار هرون الرشید در شهر بغداد؛ **انجام:** همچو دلو بچاهی بدر رفتند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ واقف: سردار کل یار محمد خان افشار، خرداد ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۱۸]

۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۵۰

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۲۲رجب۱۲۴۳ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی،۹۱گ،۴ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۲۲۳]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۱۶/۱

خط: نستعلیق، کا: ملا حسین بن حاجی محمد حاجی لری، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۴۴ق، جا: نرس آباد؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴]

۶۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۳۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۲۸ص (۱-۱۲۸)، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۱۵۸۱]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۹۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و باقی سادات اهل البیت رسانیدند.

کا: طهماسب بن کربلای عمومی خیارجی، تا: ۱۲۴۴ق؛ ضمیمه: ۱۲ برگ رساله «آداب المتعلمین» منسوب به خواجه نصیرالدین، ترجمه حدیثی از قصص الانبیاء قطب راوندی در احکام خسوف و کسوف و حوادث، «دعاء هفت حصار»؛ واقف: سردارکل یار محمد خان افشار، خرداد ۱۳۳۲؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا، ۵۶گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۱۱۹]

۶۷. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [نشریه: ۷ - ۷۲۸]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۳/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بفرمود تا حسنیه را و خواجه او را خلعت داد که شرط کرده بود به ایشان داد و رخصت کرد و الله ولی التوفیق بهذا المرام.

خط: نستعلیق، کا: سید تراب علی حسینی، تا: ربیع الاول ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: شرقی، ۸۵گ (۱ر-۸۵پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۳۷ - ۴۷۷]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۵۱/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفار بن ملاعبد الشکور، تا: جمعه ۱۰ ذیحجه ۱۲۵۲ق، جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ (۸پ-۱۰۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۰ - ۱۲۵]

۷۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۳۶/۱

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد صادق یزدی، تا: ۱۲۵۲ق؛

کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰ص (۱–۲۰)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۰۹۹]

۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ذیقعده ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۷۴گ، ۱۵ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹ – ۹۰۵]

۷۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۶۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ ذیحجه ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴۰۹]

۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۸۹/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ شوال ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ (۶۳پ–۱۶۳پ)، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۱۳۳]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۰۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بلکه عرض استدعا فاتحه و دعا و استغفار است.

بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق، جا: اصفهان؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: شکری، ۷۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۱۱۶]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۷/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۳ رجب ۱۲۵۵ق؛ جلد: گالینگور نیلی، ۴۸گ (۱۱۵پ–۱۶۲پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷ – ۳۶۸]

۷۶. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ رجب ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: آغاز، اندازه: ۱۶×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۴۴]

۷۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۹/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** الحمدلله علی ولایة اهل البیت الذین هم شموس الهدایة و بدور الدجی و ...

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن ملا محمد ناصر آبادی، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۲۵۶ق، جا: ناصر آباد؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ (۴۷ر–۸۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۶۹]

۷۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۷۱/۷

خط:نستعلیق،کا:عبدالرزاق اصفهانی،تا:۱۲۵۷ق،جا:اصفهان؛کاغذ: فرنگی، ۱۳ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۵۰۳]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۸۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ در پایان قصیده‌ای است در ستایش نواب منوچهر میرزا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ،۶۱گ،۹سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۵–۴۱۴۲]

۸۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۰۴

آغاز: چنین روایت می‌کند محقق فاضل عالم بجمیع شیخ؛ **انجام:** مدینه طیبه رسول خدا شدند بعد از آن خود را به خدمت امام رضا رساندند

خط:نستعلیق،کا: محمد بن عبدالله قزوینی، تا: ۱۲۵۹ق، جا: قزوین؛ جلد: مشمع، ۵۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲–۲۰۵]

۸۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۴۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳ – ۹]

۸۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۷/۳ ـ ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۲۶۰ق، برای همان سید بیگم؛ ۷۹گ (۶۳پ–۱۴۱ر)، [ف: ۱ – ۲۱۰]

۸۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۲۳/۱

خط: نستعلیق، کا: حمد بن مهدی موسوی خویی، تا: ۲۹ محرم ۱۲۶۰ق، جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ (۱پ–۵۴پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۳ – ۲۶۸]

۸۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۳۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۴۹]

۸۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۹۲/۱–۱۲/۸۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** به فاتحه دستگیری نمائید و به دعا خیر یادآوری کنند احبائی اذکرونی دعاء فان دعائکم المتمحص الصلاح و دعائکم مفاتیح الامانی و مصباح المسرة الی النجاح و الحمدلله

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد تقی، تا: سه‌شنبه ۲۵ ذیحجه ۱۲۶۲ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۶۲۸]

۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۰

خط: نسخ، کا: رشید شوشتری، تا: ۱۲۶۲ق [الفبائی ف: ۲۲۲]

۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۰۸–۳۵/۸۸

آغاز: والسلاح رساله مذکور در اندک زمانی اشتهار تمام یافته مقبول و مطبوع موافق و مخالف گردید؛ **انجام:** نه اظهار فضیلت و شهرت و اعتبار است بلکه غرض استدعای فاتحه و دعا و استغفار است.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: معصوم حسین زواری، تا: دوشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور قرمز، ۴۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳ – ۱۶۲۹]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۷۸/۱

خط: نسخ، کا: مهدی بن احمد، تا: پنج‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۶۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۵۱گ (۱پ–۵۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹ – ۱۵۵]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۰۵/۱

آغاز: بعربی بود و اکثر محبان عجم را از آن حظی نبود بنابر التماس عزیزی از احبار رساله حسنیه را بفارسی ترجمه نمود

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد مکبر مجتهد العصر سید محمد تقی، تا: چهارشنبه ۲۴ شوال ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۵۴گ (۱ر–۵۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴ – ۱۹۴]

۹۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۲۲/۵

آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب. روایت

است علمای زمان شیخ ابوالفتح الرازی غفرالله له و لوالدیه از اسناد صحیحه که زمان هارون الرشید؛ **انجام:** و رو سیاه از مجلس هارون بیرون آمد و جمیع علما شرمنده و مخذول هر یک به جایی رفتند الحمد لله الذی هدانا للاسلام و اکرمنی بالایمان و صلی الله علی محمد و آله و عترته اجمعین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شوال ۱۲۶۶ق؛ مصحح؛ ۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

۹۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۹۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ابراهیم رمنده از روی کرسی زرین بزیر آمده ابویوسف و شافعی و روسیاهان دیگر ... و خود را بخدمت امام رضا ع و سادات اهل بیت رسانیدند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۳ ربیع الاول ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۶۳]

۹۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۲۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۱۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۴۷]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۱ض

خط:نسخ،کا:قربانعلی بن غلامحسین، تا: ۱۲۶۹ق [الفبائی ف: ۶۳۹]

۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۲۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی من علینا بمعرفه؛ **انجام:** سه صلوات بروالدین کاتب بفرستد
خط: نستعلیق، کا: کلاتی، محمد یوسف بن اسماعیل، تا: ۱۲۷۶ق [رایانه]

۹۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۱۶/۴

آغاز: روایت کند علامه دوران شیخ ابوالفتح رازی رحمةالله در زمان دولت و امام خلافت او مردی بود بازرگان؛ **انجام:** و ابراهیم شرمنده از روی کرسی زرین برخواست و بیرون آمد، الحمدلله علی التوفیق و الشکر علی من هو بعبده رفیق شفیق
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ تملک: محمد حسن شریف با مهر «محمد حسن الشریف ۱۳۳۷» (بیضی)؛ ۹۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۱ - ۴۰۹]

۹۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۵۸/۶

خط: نستعلیق، کا: حسین بن فتح الله دستجردی، تا: چهارشنبه ۲۵ ذیحجه ۱۲۸۳ق، جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۶۲]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۱۹

آغاز: فضیلت سیم لاتحزنو شمردی؛ **انجام:** بدعای خیر یاد فرمایند ... و آله الطاهرین ۱۲۸۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۹۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۱/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: اسماعیل منشی، تا: ذیحجه ۱۲۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لاجوردی، ۱۴ سطر [ف: ۵ - ۱۱۷]

۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۵۷-۲۲/۱۷۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** خود را به خدمت امام رضا و باقی سادات اهل بیت رسانیدند الحمدلله علی ولایة اهل البیت الذین هم شموس الهدایة و بدرالدجی علی البرائة من اعدائهم اللئام الملعونین فی الاولین و الاخرین الی یوم الدین.
خط: نستعلیق، کا: حسین، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۹۶ق، جا: تهران؛ جلد: مقوا، ۱۰۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۲۸]

۱۰۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲-طباطبائی

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** الحمدلله علی ولایه اهل البیت ... و علی البرائة من اعدائهم ... و صلی الله علی محمد و آله ... المعصومین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۶۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۲۲]

۱۰۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** نوازش قلبی باطنی فرموده دعای بسیار نمودند اللهم اجعل عاقبة امورنا خیرا.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی لیمویی، جلد: میشن سرخ، ۱۵۷ص،۱۲سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۶ - ۵۷]

۱۰۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۵۱/۱

کا: احمد حسینی ملقب به رئیس الذاکرین، تا: ۲۶ ذیقعده ۱۳۲۳ق؛اهدایی:جعفری معمار؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۷۱گ(۱-۷۱)،۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۳۷۷]

۱۰۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۰۸/۱۷ حاشیه

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ابراهیم شرمنده از روی کرسی زرین برخواست و بیرون آمد، الحمدلله علی التوفیق و الشکر علی من هو بعبده رفیق شفیق
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: صفر ۱۰۴۵ تا ۹ رجب ۱۰۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۲۴۴ر-۲۵۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۳۴×۲۲سم [ف: ۸ - ۱۹۲]

۱۰۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۷۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و اگر خلیفه را ملامت نشود به خداکه منقطع نشوم و چندان براهین در فضایل ائمه طاهرین بیان کنم که مستمعین را قوت احصای آن نباشد پس جمیع مردم تحسین حسنیه نمودند و گویند که چهار صد کس تغییر مذهب دادند و جمله سلاطین همه خلعت به وی دادند و هارون صد هزار دینار ... و علمای همه محزون و غمگین و شرمنده رفتند به خانه های خود
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱ - ۴۰۹]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۶۳۵

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۲]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۹۰

آغاز: و برمضمون آن مطلع گردید؛ **انجام:** از ابوبکر گرفته او را بازگرد از دبالشکری
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [الفبائی ف: ۲۲۲]

۱۰۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۶۱/۱-۲۳/۸۱

آغاز: آن ظلل الله رسانید و درآورد و به غایت شکفته گردید به استکتاب آن اشاره نموده ناطقه را شکرخا کرده؛ **انجام:** و محبان و موالیان خاندان طیبین طاهرین آنکه این مخلص کمترین را که مترجم این رساله شریفه است ... فان دعاءکم امضی البلاح دعاؤکم مفاتیح الامانی و مصباح المسرة وانجاح تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۲۹]

۱۰۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۸۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۳ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۲۰]

۱۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۱۵/۷×۱۹سم [رایانه]

۱۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۹۷/۲-ف

نسخه اصل: دانشگاه توبینگن Ma III618؛ بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۳ - ۱۶۱]

۱۱۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و باقی سادات اهل بیت رسانیدند و الحمد لله ... اجمعین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۰ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۰۲]

۱۱۲. تهران؛ رجائی زفره‌ای، محمد حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

اوراق بعدی افتاده؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۱۰ - ۷۵۱]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۳۹ض

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** فاطمه زهرا سیده النساء در خانه منست و حسن و حسین علیهما السلام

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۸۳

انجام: از تدبیرات کمالات و از منقصت صوری.

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: علیرضا حیدری؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۰گ، مختلف السطر (۵×۱۱) [ف: ۴ - ۱۳۵۲]

۱۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یک رباعی از ابن حجر و جواب آن از سید جعفر، شهیر به نجفی (۷۴-۸۴) ضمیمه است؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۸۴گ، ۱۴ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۲۸۴]

۱۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۷۹-۳۸/۱۹۹

آغاز: یکصد هزار دینار خلیفتی به تو دهند وکنیز نیز تورا باشد خواجه اندیشه کرد گفت مراه مهلت ده تا یکبار دیگر با کنیز کنکش کنم هارون گفت که مهلت دادم خواجه نزدیک حسنیه آمد؛ **انجام:** و قصه ابراهیم واسماعیل (ع) وقربان کردن او بنیاد می‌کند شما گریستن آغاز می‌کند و به هایهای می‌گرید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۸۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۲۹]

۱۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۱۱/۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و الحمدلله علی ولایة اهل البیت ...

بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۲ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳ - ۸۶۱]

۱۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۱۶

آغاز: که عباس بر بر باطل بود بیم قتل او باشد

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۱۲]

۱۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۳۲ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۲۰. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۴۹

آغاز: برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۵۰]

۱۲۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۸۵/۲

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸۶گ (۲۱۶پ-۳۰۱ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ]

۱۲۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ - ۷]

۱۲۳. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۳۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۷گ (۸۹پ-۱۵۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰۲]

۱۲۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۸/۲ ـ ب

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۶گ (۱۰۵پ- ۱۴۱پ) [ف: ۱ - ۲۰۹]

۱۲۵. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۵۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص [نشریه: ۶ - ۳۴۸]

۱۲۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز: یرانی ای قادر توانا هستی حکیم و دانا؛ **انجام:** خواستم که با آن عزیز مکافاتی پیش ...

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۵۶]

● **الحسنیة** / تاریخ / عربی

al-ḥusnīya

معین الدین کرمانی، علی، ق۱۱ قمری

mo'īn-od-dīn-e kermānī, 'alī (- 17c)

اهداء به: سلطان حسن بن ابی نمی بن برکات (۹۹۷-۱۰۱۰ق) و فرزندش شمس الدین حسین بن حسن

درباره مدفن و خاکجای امام علی ابی طالب (ع) و در آن از

رضی الدین علی بن طاوس و سال ۶۷۶ یاد شده است. در مقدمه گوید: «لما وجدت فی تعیین مدفن وصی الرسول ... علی بن أبی طالب (ع) و مرقده اختلاف الآراء و روایات شتی اجتهدت فی تصحیحها و تحقیقها و تبیینها و جرحها و تعدیلها فکتبت رسالة محتویة علی ماورد فی تحقیقه من الآثار و الأخبار الصحیحة عند علماء الأخیار من ائمة الأبرار بقدر الوسع و الطاقة ... ».

گویا غالب مطالب کتاب، برگرفته از «فرحة الغری بصرحة الغری» سید عبدالکریم بن احمد بن طاووس حلی (-۶۹۲ق) است با اندکی تغییر در ترتیب ابواب و تعبیرات. در دو «مقدمه» و پانزده «باب» ساخته: المقدمة الاولی: فی دلیل علی انه علیه السلام فی الغری حسب ما یوجبه النظر؛ المقدمة الثانیة: فی السبب الموجب لاخفاء ضریحه علیه السلام؛ باب ۱. فیما ورد عن مولانا رسول الله (ص) فی ذلک؛ ۲. فیما ورد عن مولانا علی بن ابی طالب (ع) فی ذلک؛ ۳. فیما ورد عن الامامین الحسن و الحسین (ع) فی ذلک؛ ۴. فیما ورد عن مولانا الامام زین العابدین علی بن الحسین (ع) فی ذلک؛ ۵. فیما ورد عن مولانا زید بن علی الشهید (ع) فی ذلک؛ ۶. فیما ورد عن الامام محمد بن علی الباقر (ع) فی ذلک؛ ۷. فیما ورد عن الامام جعفر بن محمد الصادق (ع) فی ذلک؛ ۸. فیما ورد عن الامام موسی بن جعفر الکاظم (ع) فی ذلک؛ ۹. فیما ورد عن الامام علی بن موسی الرضا (ع) فی ذلک؛ ۱۰. فیما ورد عن الاما م محمد بن علی الجواد (ع) فی ذلک؛ ۱۱. فیماورد عن الامام علی بن محمد الهادی (ع) فی ذلک؛ ۱۲. فیما ورد عن الامام الحسن بن علی العسکری (ع) فی ذلک؛ ۱۳. فیما ورد عن الخلیفتین المنصور و الرشید و من زاره من الخلفا حسب ما وقع الینا؛ ۱۴. فیما ورد عن جماعة من بنی هاشم و غیرهم من العملاء و الفضلاء فی ذلک؛ ۱۵. فیما ظهر عند الضریح المقدس مما هو کالبرهان علی المنکر من الکرامات.

آغاز: بسمله. الحمدلله العلی الشأن ولی الاحسان قوی البرهان مظهر الحق و مشید الأرکان ...

انجام: و حکیت لهم و قلت لهم خذوه عاجلاً فأخذوه و مضوا فی الحال.

[دنا ۶۵۶/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن فتح الله تمیمی، تا: شنبه ۲ جمادی الاول ۹۹۶ق، جا: مکه مکرمه؛ مجدول زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابری، ۳۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۲۰/۱سم [ف: ۱ - ۱۸۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۲/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۳۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۶۸]

● **حسنیه = العلم الالهی = علم الباری = جواب سؤال السید حسن الخراسانی** / فلسفه / عربی

hasanīye = ‘elm-ol elāhī = ‘elm-ol bārī = javāb-e so’āl-e as-seyyed hasan al-xorāsānī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā‘ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: ۲۰ رجب ۱۲۳۹ق

پاسخ پرسش سید حسن بن سید باقر بشروی خراسانی است که مؤلف پرسش‌ها را به جای متن و پاسخ های خویش را به جای شرح، قرار داده است. پرسش در علم الله تعالی است که آیا علم خدا به حادث غیر از آن است که مسبوق بر حدوث بوده یا عین آن است؟ و نظایر آن.

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی، انه قد عرض علی جناب المولی ... السید حسن بن السید باقر البشروی الخراسانی مسألة یرید بیان بعض شقوقها فامتثلت ...

انجام: فی العلم الحادث انما هو باعتبار و تقویم المعلومات بامره کما سمعت. و الحمدلله رب العالمین. و کتب احمد بن زین الدین فی یوم العشرین من شهر رجب المرجب سنة ۱۲۳۹ق (به حروف) ... حامداً مصلیاً مستغفراً.

چاپ: دارالسلطنه تبریز: دارالطباعه مشهدی حاجی آقا، سنگی، ۱۲۷۳ق، رحلی، (جوامع الکلم: ج۱؛قسم۲؛صص۲۲۷-۲۲۹)

[دنا ۶۵۶/۴ (۱۲ نسخه)؛ فهرست کتب شیخ احسایی ص ۱۲؛ طبقات ۳۰۸/۱۳: حسن بشروی که از این رساله به «علم الهی» یاد کرده و تاریخ انجام را ۱۲۲۹ق که بایستی لغزش چاپی باشد]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۵۴/۲

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... فیقول ... إنه قد عرض علی جناب المولی المؤتمن جناب سیدنا سید حسن الخراسانی بلغة الله خیرات الأمانی مسألة یرید بیانه بعض ما یرد علی بعض شقوقها؛

انجام: فمعنی العلم الاشراقی باعتبار تقوم المعلومات بأمره کما قلنا فافهم و تدبر و لاتشتبه علیک العبارات فان مرادتنا هی هذه کما سمعت و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۶ر-۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۹ - ۶۱۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۵۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: خراسانی، عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴/۱۵

بی کا، تا: ۲۰ رجب ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۷ص (۱۷۳-۱۷۹)، ۲۱ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۲۸]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۲۷/۲-۲۶/۲۰۷

آغاز: بسمله حمدله اما بعد فیقول العبد المسکین ... انه قد عرض علی جناب المولی المؤمن جناب سیدنا السید حسن الخراسانی بلغه الله خیرات الامانی مسئلة یرید بیان بعض مایرد؛ **انجام:** فافهم و تدبر و لاتشتبه علیک العبارة فان مراداتنا هی هذه کما سمعت و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق، جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ - ۱۰۷]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۶/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: محمد کریم، تا: ۱۲۴۵ق، جا: کربلا؛ مقابله شده با نسخه‌ای که مقابله شده بود با نسخه اصل؛ ۱۳ص (۸۸-۱۰۰) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۰]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۶/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۹ص (۲-۱۰) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۰]

۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد رضا طالقانی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۲۵۸ق؛ ۲گ (۱-۳)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۸۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۶۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر، فرزند نجفعلی همدانی، تا: جمعه دهه اول ربیع الاول ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۲۸-۳۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۶۱۱]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۰۱/۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: زین العابدین قراچه داغی، تا: جمعه ۱۴ شوال ۱۲۵۹ق؛ ۳ ص (۴۴۳-۴۴۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۱۷

آغاز: بسمله. الحمدلله. فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی انه قد عرض علی جناب المولی المؤتمن جناب سیدنا السید حسن ابن سید باقر الخراسانی مسألة بیان بعض ما یرد؛ **انجام:** کما لا یؤده حفظ شییء منها لا یعزب عنه شییء منها لما ذکرنا من احتجاج کل شییء فی جمیع انحاء وجوده و تحققه

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، تا: رجب ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۳۲۹پ)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷ - ۴۱۱]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۹/۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** انجام: و الحمدلله ... فی العشرین من شهر رجب ۱۲۲۹ (برابر طبقات)

خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۷۵-۷۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۰]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۶۵/۱۷

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۷۴ر-۱۷۷پ) [ف: ۵ - ۲۷]

۱۳. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۴۵/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله. فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی انه قد عرض علی جناب المولی المؤتمن جناب سیدنا السید حسن ابن سید باقر الخراسانی مسألة بیان بعض ما یرد؛ **انجام:** کما لا یؤده حفظ شییء منها لا یعزب عنه شییء منها لما ذکرنا من احتجاج کل شییء فی جمیع انحاء وجوده و تحققه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۴

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد ... انه قد عرض علی جناب المولی المؤتمن جناب سیدنا السید حسن ... مسئلة یرید بیان بعض ما یرد علی بعض؛ **انجام:** کما قلنا فافهم و تدبر ... هی هذه کما سمعت و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا، جلد: مقوا قهوه‌ای، ۳گ (۶۷ر-۶۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۳]

● **الحسنیة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥasanīyya

آل کاشف الغطاء، حسن بن جعفر، ۱۲۰۱-۱۲۶۲ قمری

āl-e kāšef-ol-qatā', hasan ebn-e ja'far (1787 - 1846)

رساله کوتاه اعتقادی است و در برخی توحید، نبوت و امامت به بحث پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۷/۳

آغاز: بسملة، الحمدلله باریء النسم و مخرج نور الموجود من ظلمة العدم خالق اللوح و القلم ... و بعد، فیقول ... : هذه رسالة فی العقاید الإمامة ... و هی مرتبة علی فصول، فی الطریق الی معرفة الإجمالیة الواجب و صفاته الذاتیة و الفعلیة من الثبوتیة و السلبیة و فیه أمور؛ **انجام:** و اما کیفیة غیبة الصاحب الصغری و کیفیة الکبری فلا یجب و اما معرفة و مکان الصاحب و زمان غیبته و معرفة الرجعة الأئمة و قدرها و ما یکون فیها فذلک السر المخزون و الأمر المکنون

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۹۱پ-۱۱۰پ)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۶ - ۶۷۴]

● **حسنیه** / طب / فارسی

hosnīye

سعد الملک

sa'd-ol-molk

رساله مختصری است در بعضی از مسائل ضروریه طبیه که از کتب متقدمین و متأخرین جمع‌آوری شده است. ترتیب این

رساله بر چهار «فن» است: ۱. قواعد علمی و عملی؛ ۲. ادویه مفرده و مرکبه؛ ۳. امراض اعضا؛ ۴. امراض عام.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۴۷

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عدد خالقی را که ابداع جواهر عقول مجرده و اختراع اجرام فلکیه و احداث موالید ثلثه به محض قدرت کامله اوست؛ **انجام:** قرص اندرو خون. این نسخه از آن حسین بن اسحاق شیرازی است و این قرص از ادویه تریاق فاروق است.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا، مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، ۹۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۰]

● **حسنیه در اعتقاد قلبیه و ذکر عبادات شرعیه** / کلام و اعتقادات -

hosnīye dar e‘teqād-e qalbīye va zekr-e ‘ebādāt-e šar‘īye

در یک «مقدمه» و دوازده «باب»

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۶۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۰۴]

● **حسنیه در معرفت احکام** / هیئت / فارسی

hosnīye dar ma‘refat-e ahkām

کشمیری، محمد اسحاق

kešmīrī, mohammad eshāq

در یک «مقدمه» و دو «خاتمه» با عناوین اشارات.

آغاز: بسمله. چندین ارقام سعادت انجام لقد خلقنا الانسانی فی احسن تقویم بر رایحه استعداد نوع انسانی ثبت نمود

انجام: منکب الحوز المیمنی

[نسخه‌های منزوی ۲۸۶؛ استوری ۱۰۵/۲؛ دنا ۶۵۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۱/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۸۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۰ص (۱-۱۴۰) [ف: ۱۰ - ۱۶۴۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۷۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنانچه در دایره مذکور می‌گردد ... (در اشارات در احکام حالات لواحق و آن شامل چند تنبیه است)

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد حسینی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۶ - ۱۹۹]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۰۷

آغاز: روشن ستاره که بر السنه عرفا طلوع نماید حمد آن صانعی است که طاق نه رواق مقرنس را بکتابه ما تری فی خلق الرحمن من تفاوت آرایش بخشد؛ **انجام:** بکاری که در پیش داشته باشند یا بسفری که میخواهند بروند متوجه گردند و بظفر و نصرت بیایند و در سفر منفعت و برکت می‌یابند و دعا این است السلام علیك یا رجال الغیب یا ارواح المقدسة المنورة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی نرم، ۹۲گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۰]

● **الحسنیة فی اصول الدین و الفروع العبادیة** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-hosnīye fī osūl-ed dīn va forū‘-el ‘ebādīye

آملی، عزالدین بن جعفر، - ۹۰۴ قمری

āmolī, ‘ezz-ed-dīn ebn-e ja‘far (- 1499)

اهدا به: آقا حسن وکیل السلطنه مازندران

کتابی مختصر مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «باب»: مقدمه: در وجوب ایمان؛ باب ۱. اعتقادات عقلیه دارای پنج رکن و هر رکن شرح یکی از اصول اعتقادی است و در هر رکن تعدادی «مسأله» است که مجموع مسائل آن به ۴۷ مسأله می‌رسد و رکن چهارم آن که در امامت است مفصلترین رکن محسوب می‌شود که مؤلف به تفصیل بیشتر با استفاده از ادله عقلیه و نقلیه اعم از آیات و روایات به اثبات حقانیت امامت و خلافت علی بن ابی طالب و امامت فرزندان معصوم آن حضرت پرداخته است؛ باب ۲. عبادات شرعیه نقلیه شامل پنج «فصل»: صلوة، روزه، زکات، حج و جهاد.

آغاز: بسمله. حمد بیحد و ثناء بیعد مر واجب الوجودی را که نظام اصول از فیض ... اما بعد این رساله ایست مسمی به حسینیه در بیان اعتقادات عقلیه و ذکر عبادات شرعیه نقلیه بر سبیل اختصار ... و مشتمل بر مقدمه و دو باب

انجام: و چون شرایط امر به معروف و نهی از منکر واجب باشد پس اگر در این حال ترک کند عاصی درگاه اله باشد الحمدلله اولاً ... والصلوة علی سیدنا ونبینا وشفیع جمیع ذنوبنا محمد وآله و عترته الطیبین الطاهرین.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، به کوشش محمد رضا انصاری قمی، بخش اعتقادی آن، بر اساس نسخه ۱۰۰۳ کتابخانه مرعشی، ۱۳۷۷ش.

[الذریعة ۲۰/۷؛ نسخه‌های منزوی ۹۳۵/۲؛ دنا ۶۵۷/۴ (۲۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۷۰/۹]

۱. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۰۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** عالم حادث است و غیر از خدای تعالی هیچ چیز قدیم نیست پس معلوم شد.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم[ف مخ:۷۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۶۴

خط: نستعلیق، کا: قطب الدین بن حسن تونی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۹۸۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین، نسخه را محمد مؤمن بن زین العابدین تونی به دستور محمد بیک بن پول کوچ مقابله کرده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ – ۳۴۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۰۴ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۴۵گ، ۲۲ سطر [ف: ۲۰ – ۱۷۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۸۴/۳

خط: نستعلیق، کا: محمود بن علی عاملی تبریزی، تا: ۱۰۲۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۶ – ۴۴۷]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۶۲/۱-۱۵/۲۰۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه اغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته، نستعلیق،کا:محمد قاسم،تا:سه‌شنبه۱۶رجب۱۰۷۶ق،جلد: گالینگور مشکی، ۴۷گ، ۲۰–۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱ – ۴۲۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی قمصری مشهور به آفتاب، تا: ۱۰۷۷ق، جا: قمصر کاشان؛ ۵۹گ (۳۴پ–۹۲ر)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۹۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۰/۳-ف

در یک مقدمه و دو باب؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد قلی بورودی،تا:دهه یکم ربیع الاول۱۰۸۶ق؛کاغذ:سپاهانی،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۲۲۲پ–۲۶۱پ)، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ – ۷۱۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد قلی بورودی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹ص (۴۴۳-۵۲۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ – ۲۰۳]

۹. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۱۵۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** شانزدهم از افعال حج تمتع ... که گذشت و نیست چنین کند أصلی رکعتی طواف النساء فی حج الاسلام

خط: نستعلیق، کا: نجف علی کرانی، تا: ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴۴گ؛ ۴۳گ (۲۳۰پ–۲۷۳پ)، ۱۹سطر، [ف: ۲۳۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۰۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ (۲پ–۳۹پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۱ – ۲۰۸]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۹۱

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: متن و حاشیه، با سرلوح [نشریه: ۷ – ۱۴۶]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴۱/۲

خط: نستعلیق، کا: محیی الدین، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ – ۳۰]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۰/۲

خط: نسخ، کا: عبدالفتاح بن محمد بدیع خوانساری، تا: ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۴گ (۱۰۳پ–۱۷۶ر)، ۱۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۱۱۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۵۹

آغاز: رسول الله و خاتم النبیین شرح نقطه ای است از جلال صفات او و بر آل اطهار و عترت اخیار که ائمه دین و صفات و هدات را یقین و نجوم اهل آسمان و زمین اند؛ **انجام:** و نیز باید که در هر صبح و شام به آنچه مقدور است این دعای عدیله که مروی است از امیرالمؤمنین علی علیه السلام بخواند و دعای عدیله این است ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی،۴۳گ،۱۰سطر،اندازه:۱۰/۵×۱۵/۵سم[ف: ۲۸ – ۲۴۶]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قنوت را در رکعت دویم بعد از حمد و سوره چنین بخواند، لا إله إلا الله الحلیم الکریم ... تسبیح فاطمة الزهراء علیه الصلاة و السلام لندبها قربة الی الله

نام مؤلف از آغاز و کتابشناسی معلوم گردید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۱۶ر–۲۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۳/۵سم [ف: ۳۹ – ۴۸۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۵۹

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: ۳۹۳]

۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۰۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بنا بر عمومیت آیه و لا تبطلوا اعمالکم.تمت الرساله

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۱۰ق؛ اهدایی: علی اکبر مروج الاسلام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷گ (۲۹–۵۵)، ۱۵سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۱۲۶]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۰۲/۶

آغاز و انجام: برابر

کا: عباسعلی اسد آبادی، تا: ۱۲۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: تیماج مشکی، ۳۵ص (۲۴۴– ۲۷۸)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۳۵]

۱۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۴۹/۱

خط: نستعلیق، کا: حسن علی بن محمد حسین انجدانی، تا: ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۸گ (۱–۹۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۶۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۶۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۳۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۴۳گ (۱پ-۴۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۷- ۱۳۵]

۲۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۲۶/۲

انجام: که در وقت سلام دادن در دل قصد کند که بدین اسلام از نماز بیرون میروم. تمت الکتاب

در یک مقدمه و دو باب، این نسخه کامل است و نسخه دانشگاه ناقص و تا میانه کتاب است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن ملا ولی گرمرودی، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ (۹۳پ-۱۶۷پ)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲۴۲]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل اول در بیان نماز، بدانکه نماز ستون دین است و افضل عبادات است و در روایات اهل بیت افتاده.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی زرشکی، ۱۶گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۶۸۱]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۰۸/۸ حاشیه

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: صفر ۱۰۴۵ تا ۹ رجب ۱۰۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۱۴۷پ-۱۶۲ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸ - ۱۸۶]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نیز باید که در هر صبح و شام بآنچه مقدور او باشددعاء عدیله ... بخواند و الحمد رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله ... الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۱۷گ (۱۶پ-۳۳ر)، ۲۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۳ - ۵۷۲]

● الحسنی فی قواعد الحکمة الطبیعیة / فلسفه / عربی

al-ḥusnā fī qawā'id-il ḥikmat-iṭ ṭabī'īya

ابیوردی، ابوالحسن بن احمد، - ۹۶۶ قمری

abīvardī, ab-ol-hasan ebn-e ahmad (- 1559)

وابسته به: روض الجنان؛ ابیوردی، ابوالحسن بن احمد (-۹۶۶)

مختصری است از کتاب «روض الجنان» خود مؤلف، مشتمل بر سه «اسم» دارای «اشراقات»: اسم ۱. مباحث عامة (= اجسام) در یک «فاتحه» و دوازده «اشراق»: ۱) حقیقت جسم، ۲) هیولی، ۳) متناهی بودن عالم جسمانی، ۴) عدم امکان جدایی صورت جسمیة از هیولی، ۵) اینکه هیولی از جسم جدایی‌پذیر نیست، ۶) اثبات صورت نوعیة، ۷) مکان و ملحقاتش، ۸) خلاء و امتناع آن، ۹) شکل و هیئت اجسام، ۱۰) حرکت، ۱۱) میلف ۱۲) زمان؛ اسم ۲. فلکیات، دارای شش «اشراق»: ۱) هیئت جهان جسمانی، ۲) اینکه جسم کروی شکل و حرکت است، ۳) اینکه جسم محدود قابلیت خرق و التیام ندارد، ۴) اینکه محدود نه سنگین و نه سبک است، ۵) اینکه فلک محدود متحرک است به ارادهف ۶) اینکه محدد را دو نفس است مجرد و غیر مجرد؛ اسم ۳. شامل یک «لمعة» و هفت «اشراق»: ۱) انقلاب عناصرف ۲) ترتیب کرات، ۳) کائنات جو، ۴) امزجه چهارگانه، ۵) معادن ... ، ۶) نباتات، ۷) جانوران.

آغاز: بسمله، الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی تقدست کبریاءه و له الصفات ... و بعد فیقول ... ابوالحسن ابن احمد ... هذه عجالة نافعة و رسالة رایقة بضبط قواعد الحکمة الطبیعیة من کتابی فی هذا الفن المسمی بروض الجنان ...

انجام: یظهر لک سر ما مر فی خاتمه الکتاب من ان الحکمة علم مکملٌ للنفس الانسانیة من حیث الکتاب النظریات اقتناء الملکات والحمدلله معطی البرکات وعلی نبیه وآله الصلواة.

[الذریعة ۲۷۶/۲۶و ۱۰۲/۱و ۲۷۴/۱۱؛ اعیان الشیعة ۱۸۶/۶ و ۱۹۰؛ روضات ص ۵۶۹؛ دنا ۶۵۷/۴ (۱۱ نسخه)]

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق زیبا،کا:پیرعلی طهرانی ابن جمال،تا: جمعه ۲۵ رجب ۹۶۵ق، جا: قزوین؛ با جداول و دوایر و اشکال نجومی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۲۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: ۹۷۳ق؛ ۶۴ص (۳۷۸-۴۴۱) [ف: ۵ - ۲۱۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۰۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نظام الدین محمود انصاری، تا: آغاز رمضان ۹۷۷ق؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۶-۶۷۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۴۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملک حسین بن محمد طبسی، تا: ۹۸۳ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای سر لوح؛ جلد: مقوایی، ۴۰گ (۱۴۶پ-۱۸۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۱۸ - ۳۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان احوال الناس و النسبة اما الکتاب قوله تعالی و تحبون و قوله تعالی ان الذین یحبون ان.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «م ن»؛ تملک: محسن بن محمد باقر حسینی مورخ ۱۰۵۶ با مهر «ان الله یحب المحسنین»، عبدالله حسینی؛ کاغذ: ترمه، ۲۴۸گ، ۱۹ -۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۲سم [ف: ۱ - ۱۸۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۵۴–طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ در کنار صفحه دوم رساله برهانی بر اثبات هیولی که مؤلف ویژه خود می‌خواند یاد شده با نشان «منه قدس سره»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۴۴پ–۱۵۴ر)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ – ۸۳۶]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹۰/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین علی حسینی، تا: سلخ رمضان ۱۰۲۳ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۲۶۶پ–۲۸۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۱۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۲۴

خط: نسخ، کا: احمد سروی، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳گ (۹۴پ–۱۰۶پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ – ۳۱۰]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۲۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ شوال ۱۰۹۲ق، جلد: تیماج زرشکی، ۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۲ – ۷۸۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «من عمل صالحاً فلنفسه، ۱۰۸۶» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۹پ–۳۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ – ۶۶۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مجدول مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰ص(۱ –۳۰)،۱۹سطر،اندازه:۸/۵×۱۵/۵سم[ف:۳۲– ۱۳۵]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۱۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و محل الوهم موخر البطن الاوسط علی المشهور و تمام الدماغ علی التحقیق لانه سلطان القوی و اما الحافظة فهی قوة فی البطن

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۷۵ر–۱۰۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ – ۲۸۱]

● **حسیب النسیب للحسیب النسیب** / شعر / عربی

ḥasīb-un nasīb li-l-ḥasīb-in nasīb

راوندی، علی بن فضل الله، ۵۹۹ – ۶۵۲ ؟

rāvandī, ʻalī ebn-e fazl-ol-lāh (1199-1254)

هزار بیت شعر است در تغزل از اشعار شریف ابی القاسم یحیی بن محمد (–۵۸۹ق) که مؤلف در این رساله گرد آورده و به سراینده تقدیم کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۴۷/۷

آغاز: النسیب للغزل میدان اللطافة و عنوان الظرافة قد جمعت فیه؛

انجام: طلعت دکا کان روعة نورها ×× سبحات طلعة سید الفتیان

بی‌کا، تا: ۶۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱۵۵پ–۱۸۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱ – ۴۹]

← حسینا ⟨ دیوان حسین

← حسین خان ⟨ احوال حسین خان

● **حسین شاهی** / تاریخ / فارسی

hoseyn-šāhī

حسینی، امام الدین

hoseynī, emām-od-dīn

در تاریخ خاندان درانی افغانی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۲–ف

نسخه اصل:دیوان هند۲۸۰۵(اته۵۸۸)؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمهاف:۳– ۱۸۸]

← حسینی الادب ⟨ رسالة الادب

● **حسینی نامه** / شعر / فارسی

hoseynī-nāme

خوئی، تقی بن محمد، ق۱۳ قمری

xūʼī, taqī ebn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۱ق

منظومه‌ای در بیان داستان کربلا و امام حسین (ع) که ناظم در کربلا شروع به سرودن کرده است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷

آغاز: حمد بی حد مرخدای پاک را ×× کو خلافت داد مشت خاک را

خط: نستعلیق، کا: محمد علی حسینی تفرشی، تا: ۱۲۶۴ق؛ اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۵۴]

● **حسینیه** / فقه / فارسی

hoseynīye

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷–۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۱۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الملک الوهاب ... ابن محمدعلی کابناهانی سنه۱۱۸۶

خط: نسخ، کا: حسینعلی کابناهانی، تا: ۱۱۸۶ق [الفبائی ف: ۲۲۳]

● **حسینیه** / شعر / فارسی

hoseynīye

حسینی، ابو تراب، ق۱۳ قمری

hoseynī, abū torāb (- 19c)

منظومه‌ای است حدود ۱۳۰۰ بیت در نعت باری تعالی و پیغمبر اکرم و ائمه اطهار و اصول دین و فروع دین و پند و نصیحت و مدح ناصر الدین شاه قاجار و توصیه به فرزندش و در حواشی نسخه غزلیات و چند بندی در مصیبت امامان آمده است از همین شاعر. نویسنده دارای کتاب دیگری بوده است به نام «مفتاح الکنوز» که شامل شش کنز است در فضایل و مصائب چهارده معصوم (ع). شاعر این اشعار را به خاطر فرزندش میر سید حسین حسینی در اواخر قرن ۱۳ ساخته است و گمان می‌رود همان ابوتراب بن حسن حسینی باشد که از مردم دیه چشمه در نطنز کاشان باشد که دیوانی هم دارد به نام دیوان جوزا نطنزی.

[فهرستواره منزوی ۸۱۴/۱۰]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۴۶۹

آغاز: آغاز فهرست: بسمله - کاشف اسرار خدای جلیل ×× آنکه بر او حمد شد ستی خلیل ... / نور دو چشمان منی ای حسین ×× ناصر تو باد شه خافقین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملک: حسین مورخ محرم ۱۳۱۰ق، حسین ابن ابو تراب که پسر مؤلف است با تاریخ ۱۳۱۱ق؛ جلد: تیماج عنابی، کاغذ: فرنگی، ۵۹گ، ۱۲ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۶۷۲]

● **حسینیه** / شعر / فارسی

hoseynīye

طباطبائی تبریزی، محمد حسین بن محمد علی، ق۱۳ قمری

tabātabā'ī tabrīzī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad 'alī (- 19c)

دوازده بند است هر کدام دارای دوازده بیت در مرثیه امام حسین علیه السلام با تخلص «نوا» و با سر آغازی به نثر

آغاز: الحمدلله الذی من علینا بنبوة محمد و آله ... چون در کتب مرائی فضیلت گریه نمودن را بر حضرت امام حسین ... آغاز سروده ها: چوشمر پانهاد به میدان کربلا ×× بر خواست واحسین زبیابان کربلا

[دنا ۶۵۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۸۱۵/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۲۹/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۶۰ جا: تفلیس، مجدول؛ جلد:مقوایی،۱۳گ(۱پ-۱۳ر)،اندازه:۱۲/۵×۲۰/۵سم[ف:۱۷- ۳۸]

● **حسینیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

hoseynīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۸۵۹

آغاز: بسمه. الحمدلله الذی منعلینا بمعرفة الانبیاء؛ **انجام:** ان الذی یؤذن الله و رسوله ... سنه ۱۰۵۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق [رایانه]

← حسیه ⟵ نکات

← الحشایش ⟵ قوی الاغذیة

● **الحشائش = الادویة المفردة = خواص الاشجار = هیولی علاج الطب** / طب / عربی

al-ḥašā'iš = al-adwīyat-ul mufrada = xawāṣṣ-ul ašjār = hayūlā 'ilāj-iṭ ṭibb

پدانیوس دیوسکوریدس، ق۱ میلادی

pedānīyūs dīyūskorīdos (- 1c)

مترجم: مسیحی، مهران بن منصور، ق۶ قمری

masīhī, mehrān ebn-e mansūr (12c)

به دستور: نجم الدین الب اینانج قتلغ بک ابوالمظفر البی (۵۴۸-۵۷۵ق) فرزند تمرتاش بن ایلغازی بن ارتق

اصل کتاب تألیف پدانیوس دیوسکوریدس (قرن اول میلادی) یا چنان که در کتب عربی مسطور است دیوسقوریدس از مشاهیر اطبای متقدم و فحول علمای علوم ادویه مفرده است که آن را احیاناً به اسامی دیگری از قبیل مفردات و یا به لحاظ تعداد مقالات اصلی که پنج مقاله است به خمس مقالات نیز موسوم کرده‌اند و آن که موضوعاً اختصاص دارد به بحث و تحقیق در باب خواص و منافع عقاقیر و مفردات ادویه از همان زمان تألیف به جهت اشتمال بر دقائق و بدایع نکات علمی به‌خصوص به جهت بسط و اشباع و تفصیل و جامعیت غالباً بل دائماً مطمح نظر و محل اعتنای تام عموم طبقات اطبا بوده و قرن‌ها چه در بلاد و نواحی مختلف اروپایی به زبان اصلی یونانی و ترجمه لاتینی و چه در اقطار و انحاء ممالک وسیع اسلامی به واسطه ترجمه سریانی و عربی همواره نزد کافه مؤلفین کتاب‌های طبی و قرابادین از ارکان و امهات کتب در نوع خود محسوب می‌شده است.

اصل این کتاب چنان که مذکور شد به زبان یونانی است و در آن مؤلف بالغ بر ششصد گونه از نباتات و تعداد کثیری از پرندگان و حیوانات بری و بحری را به تفصیل و اشباع تمام مورد مطالعه و مداقه قرار داده و آن را به حسب موضوعات در

پنج «مقاله» مرتب و مدون نموده است: ۱. بیان افاویه و ادویه خوشبو و ادهان و صمغ‌ها و انواع درختان؛ ۲. بیان حیوانات و حبوب و دانه های خوراکی؛ ۳. بیان عصارات و اصول نباتات و گیاهانی که دارای خاصیت پادزهری است؛ ۴. بیان گیاهان دارویی سرد و مسهل‌های گیاهی گرم؛ ۵. بیان انواع اشربه و ادویه معدنی. (دو مقاله نیز در آخر دارد یکی در سموم و دیگری راجع به دواب که هر دو مقاله به زعم بعضی [الفهرست ۴۰۸، اخبار الحکما ۱۸۴] منحول و از موضوعات حنین یا حبیش است). از این کتاب نسخ متعددی به زبان یونانی موجود است.
متن یونانی حشائش یک بار به اهتمام آلدوس مانوتیوس در سال ۱۴۹۹ و بار دیگر در سنوات ۱۴–۱۹۰۷ به اهتمام ماکس ولما در برلین به طبع رسیده و به موازات آن نقل‌های متعددی نیز در زمان‌های مختلف به زبان‌های اروپایی به عمل آمده که اهم آنها بدون قصد استقصا عبارت است از ترجمه لاتینی مارچلو ویرجیلیو مطبوع در سال ۱۲۵۹ و ترجمه فرانسوی مطبوع در سال ۱۵۷۶ و ترجمه اسپانیائی کاستیلی مطبوع در سال ۱۵۶۶ و ترجمه انگلیسی جان گودیر که در سال ۱۶۵۵ به عمل آمده و در سال ۱۹۳۴ به طبع رسیده است.
اما ترجمه‌هایی که از آن در اعصار مختلف اسلامی به زبان سریانی و عربی و فارسی صورت گرفته عبارت است از: الف– ترجمه سریانی ابوزید حنین بن اسحق عبادی (۱۹۴–۲۶۰ق) که آن را به‌جهت بختیشوع بن جبرائیل به عمل آورده بوده است؛ ب– ترجمه اصطفانس بن باسیلوس (اصطفن، استفان بن بسیل) از اصحاب حنین و از حذاق ناقلین کتب طبی یونانی به زبان عربی که آن را به نام محمد بن موسی (– ۲۵۹ق) عالم ریاضی معروف و حنین اصلاحاتی در آن به عمل آورده؛ ج– ترجمه عربی بهنام بن موسی که یک نسخه مصور فوق العاده نفیسی از آن که روی پوست آهو کتابت شده در کتابخانه ملی پاریس محفوظ است و نام کامل مترجم مطابق با مسطورات آخر مقاله اول از این قرار است: «نجزت المقالة الاولی من کتاب دیسقوریدس الحکیم نقل العبد الفقیر الراجی رحمة ربه بهنام بن موسی بن یوسف المسیحی المتطبب المعروف بابن البواب رحمه الله». کلمات و الفاظ یونانی این ترجمه در مقایسه با ترجمه اصطفن بسیار کم است [مراجعه شود به یادداشت‌های قزوینی ۲۶۴:۴]؛ د– ترجمه ابوسالم ملطی از علمای قرن ششم که آن را مترجم به موجب نقل مهران بن منصور به جهت «المولی العالم العادل الکبیر فخرالدین» (الحشائش ورق ۱۵ر) از زبان سریانی تعریب نموده بوده است و این فخرالدین بی هیچ شک و شبهه‌ای هیچ کس نمی‌تواند باشد جز همان فخرالدین ابوالحارث قرا ارسلان (۵۳۹–۵۶۲ق) فرزند رکن الدوله داود بن سقمان بن ارتق از امرای ارتقیه شعبه حصن کیفا، و نباید اشتباه نمود این ابوسالم ملطی را با حکیم ابوسالم النصرانی الیعقوبی الملطی معروف به ابن کرایا که به موجب تقریر ابن العبری از ملازمان دربار سلطان علاءالدین کیقباد از سلاطین سلجوقی شعبه آسیای صغیر و مردی قصیر الباع و قلیل العلم در طب و فصیح اللهجه در زبان رومی بوده و در سال ۶۳۲ با خوردن سم قاتل درگذشته است (مختصر الدول ۴۴۴، طبع صالحانی)؛ هـ– ترجمه مهران بن منصور بن مهران که عبارت باشد از همین کتاب ما نحن فیه که در این موضع از کتاب درصدد معرفی یک نسخه از آن هستیم. از احوال این شخص با فحص بلیغی که در مظان مختلف به عمل آمد مع الاسف هیچ اطلاعی به دست نیامد نه استطرادا و نه به طریق اولی مستقلاً و اصالة الا این که از قرار معلوم وی از رجال علمی و فضلای قرن ششم هجری بوده و زبان سریانی و عربی را نیکو می‌دانسته و علاوه بر ترجمه این کتاب یعنی الحشائش یکی از مشاهیر مصنفات ارسطو را نیز موسوم به السماء و العالم چنان که در آخر نسخه شماره ۱۴۹ محفوظ در کتابخانه آستان قدس مسطور است در سال ۵۵۳ به زبان عربی نقل نموده (ظاهراً بل قطعاً از سریانی و این نسخه مورخ سال ۱۰۵۵ هجری است و از قرار تصریح کاتب استنساخ آن از روی نسخه‌ای به عمل آمده که در آخر آن نوشته بوده «فرغ من تسوید بیاضه مهران بن منصور بن مهران المسیحی فی شهور سنة ثلث و خمسین و خمسمائة الهجریة»). ترجمه این کتاب را به قراری که مهران در مقدمه آن اظهار نموده به دستور ملک دیاربکر نجم الدین الب اینانج قتلغ بک ابوالمظفر البی (۵۴۸–۵۷۵ق) فرزند تمرتاش بن ایلغازی بن ارتق به عمل آورده و در تعلیل ترجمه مجدد آن گفته است که بعد از قراءت ترجمه ابوسالم ملطی در مجلس نجم الدین الب اینانج به لحاظ این که الفاظ و کلمات آن به نظر وی غیر سلیس و عاری از حلیه فصاحت آمد مرا تکلیف فرمود تا به ترجمه آن اقدام نمایم و من به موجب دستور وی آن را از روی ترجمه سریانی ریان حنین (بن اسحق) نقل به عربی نمودم.
این نجم الدین البی که مهران را به ترجمه این کتاب موظف و بدین سبب نام خود را در جریده ایام مؤبد نموده یکی از حکام معروف ارتقیه شعبه ماردین است که در استحداث بقاع و تشیید ابنیه خیریه صاحب همت عالی بوده و مهران بن منصور ذکر بعضی از فضایل اعمال و مستحدثات او را نظیر جسر قرامان (قره‌مان واقع در روم) و بیمارستان میافارقین در دیباچه مفصلی که بر این کتاب نگاشته برای ابد مخلد داشته است، از این ترجمه یک نسخه مشتمل بر ۱۴۸ ورق تحت رقم ۲۹۴۷ در کتابخانه ملی پاریس محفوظ است؛ و– ترجمه علی بن شریف حسینی به زبان فارسی که از آن یک نسخه مورخ سال ۸۶۷ در سرای احمد موجود است؛ ز– ترجمه غیاث الدین محمد رضوی که از روی نقل مهران ایضاً به زبان فارسی به عمل آمده و یک نسخه از آن مورخ ۱۰۶۸ در کتابخانه بنیاد شرق‌شناسی فرهنگستان لنینگراد (ش D143) محفوظ است (۴۳۲:۱، ش ۳۳۳۶)، (مراجعه شود در خصوص این دو ترجمه اخیر به نامه آستان قدس، شماره اول، دوره دهم، ۱۶۰–۱۶۳). (غلامعلی

عرفانیان)
آغاز: آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم قال مهران بن منصور بن مهران الحمدلله الذی خلق فسوی و الذی قدر فهدی و الذی اخرج المرعی فجعله غثا احوی و خلق فیه الدا و الدوا و الغذا و الشفا و قدر فیه النمو و القوی هو القادر علی النشأة الاخری».
آغاز مقاله اول: «بسم الله الرحمن الرحیم قال صاحب الکتاب و لما شا الاکثرون من القدما و المدثین ان یدونوا کتبا کثیرة فی قوی الادویة و اختیارها التی نحن بها عارفون ایها المحب ارية لانهم لم یأتوا علی ذکر جمیع ما یحتاج الی معرفته منها».
آغاز مقاله دوم: «بسم الله الرحمن الرحیم المقالة الثانیة من کتاب دیسقوریذوس مهذانیوس فی الکلام علی هیولی الطب، اما المقالة الاولی ایها الحبیب اریه فقد ذکرنا من هیولی الطب».
آغاز مقاله سوم: «بسم الله الرحمن الرحیم اما فی المقالةالمتقدمة لهذه فقد کلمنا ایها الحبیب اریوس علی الافاویه و الادهان المطیبة و غیر المطیبة».
آغاز مقاله چهارم: «بسم الله الرحمن الرحیم المقالة الرابعة من کتاب ذیسقوریدس العین زربی فی هیولی الطب و بالله نستمد حسن المعونة اما فی المقالة التی تقدمت ایها المحب اریوس فقد تکملنا علی قوی الافاویه».
آغاز مقاله پنجم: «بسم الله الرحمن الرحیم قد اتینا فی المقالات الاربعة التی تقدمت من هذا الکتاب ایها المحب اریه علی جمیع القول فی ذکر الافاویه»
[آغاز مقاله ششم: «نبتدی بعون الله تعالی و حسن توفیقه بنقل المقالة السادسة من کتاب دیسقوریدس العین زربی فی هیولی علاج الطب التی زعم بعض الناس انها منحولة الیه و من الله سبحانه و تعالی نستمد المعونة و الهدایة الی الصواب بجوده قد ذکرنا فی المقالات الخمس المتقدمة من هذا الکتاب ایها الحبیب اریوس»]
[آغاز مقاله هفتم: «بسم الله الرحمن الرحیم المقالة السابعة من کتاب دیسقوریدس العین زربی فی هیولی العلاج قال من بعد ما اتممنا الکلام فی المقالة السابعة (کذا، شاید: السابقة) ایها الحبیب اریوس»]
چاپ: مقدمة کتاب الحشاوش، ترجمه مهران بن منصور بن مهران، دمشق، المجمع العلمی العربی، تحقیق صلاح الدین المنجد، الطبعة الاولی، ۱۹۶۵م، ۸۳ص + ۴ لوحات
[مجله معهد المخطوطات ۲/۵ ص ۲۹۷ و ۱/۴ ص ۱۷۱ و ۱/۳ ص ۷۱؛ تذاکیر دیوان الاثار القدیمة بالهند صفة المعمورة علی البیرونی ص ۱۰۹؛ مقدمة کتاب الحشائش و الادویة لدیسقوریدوس چاپ منجد]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یتناول منه مع الشراب ... سحنه ذات العرون.
خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ تصاویر گیاهان و حیوانات ملون و به شیوه بین النهرین (۸۷۳ تصویر) که در کنار برخی از گیاهان اسامی آنها به زبان سریانی نیز مسطور است، مصدر به ۲۵ صفحه فهرست مطالب (قودیکس) [Codex] و قبل از کلمه قودیکس دارد: «بسم الله الرحمن الرحیم و لما کانت عادة السریان فی تألیف کتبهم ان یعملوا جدولا علی فصل فصل مما الف و کان هذا الکتاب حاویا لذکر الادویة النافعة للامراض و الحافظة للصحة وجدت فیه هذا الجدول دالا علی کل واحد من الادویة المقاومة لداء کل عضو ... عند ذکر الاعداد الادویة و الاغذیة و تصاویرها اثبت اعداده بالهندی لیخف موونته علی القاری والله المعین»؛ واقف: شاه عباس صفوی، ۱۰۱۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۸۵گ، غالباً ۱۹ سطر، اندازه: ۲۹×۴۶سم [ف: ۱۹ - ۶۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۹۳-عکسی

آغاز: نبتدی بعون الله و حسن توفیقه بنقل کتاب الحشایش دیسقوریدوس الموسوم بکتاب الحشایش و جمیع ما یتضمنه فی ذکر الاغذیة و الادویة المسهلة الموجود من اللغة السریانیة الی اللغة العربیة. مما عنا بنقله الزمان ابو زید حنین بن اسحاق من الیونانی الی السریانی. الباب الاول. فی ذکر ما یحتاج الیه من حال الاعضاء بحسب ترتیبها فی الوضع و ما یعرض لکل واحد منها فی طباعة من الادواء؛ **انجام:** و قد ینتفع ایضا به کل السمک. تمت المقالة السابعة من کتاب دیسقوریدوس ...
ظاهرا این ترجمه از حنین بن اسحاق است؛ در ۳ مجلد؛ خط: نسخ خوش، کا: اختیار بن حسین خراسانی، تا: ۱۸ شعبان ۸۶۶ق؛ ۲۱۰گ، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۲ - ۲۱۹]

● حشایش دیسقوریدوس (ترجمه) / طب / فارسی

hašāyeš-e dīsqorīdos (t.)

رضوی، غیاث الدین محمد

razavī, qīyās-od-dīn mohammad

وابسته به: الحشائش؛ پدانیوس دیوسکوریدس (قرن ۱ میلادی)؛ ترجمه: مسیحی، مهران بن منصور (قرن ۶)
متن عربی آن از مهران بن منصور بن مهران است که برای خسرو ایران و ملک دیار بکر الب اینانج بک البی بن تمر تاش بن ایل غازی بن ارتق (۵۴۷-۵۷۲ق) انجام شده است و ترجمه فارسی از غیاث الدین محمد رضوی که پیش از ۱۰۶۸ گویا در آستان رضوی می‌زیسته است.
آغاز: بسمله. ابتدا میکنم یاری باری خدا و خوبی توفیق به نقل کتاب حشایش دیسقوریدوس موسوم به کتاب حشایش و جمع آنچه فرو گرفته است این کتاب از یاد کرده غذاها و دواهای مسهله موجوده از لغت عربی به لغت فارسی از آنچه از لغت یونانی نقل کرده است ایوزید ربان حنین بن اسحق ... تمام امراضی که در این کتاب ذکر شد در جدول ... حمد، صلوه ...

تم الفورد کس و هو الفهرست ... قال مهران بن منصور بن مهران الحمد لله الذی خلق فسوی ...
انجام: تمام شد این کتاب حشایش که اصل او حکیم دیسقوریدوس به یونانی جمع نموده و از آن به سریانی نقل شد و از سریانی در زمان یکی از ملوک فارس به عربی نقل شده است و تراب عنبه مرتضوی غیاث الدین رضوی به فارسی نقل نموده است.
[دنا ۶۵۸/۴؛ نشریه ۸: ۳۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۱۳-ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: بنیاد خاورشناسی لنینگراد D143 (ص ۴۳۲ فهرست عمومی)؛ بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۸ق؛ ۱۷۴گ، ۳۲ سطر، قطع: رحلی [فیلمها ف: ۳ - ۴۴]

● **حشایش دیسقوریدوس (ترجمه)** / طب / فارسی
hašāyeš-e dīsqorīdos (t.)

حسینی، علی بن شریف
hoseyn, ʻalī ebn-e šarīf

وابسته به: الحشائش؛ پدانیوس دیوسکوریدس (قرن ۱ میلادی)؛ ترجمه: مسیحی، مهران بن منصور (قرن ۶)
متن از دیسقوریدوس عین زری و ترجمه عربی آن از مهران بن منصور بن مهران، که از سریانی به عربی درآورده است. این ترجمه در ۷ «مقاله» است.
منزوی در معرفی این نسخه، مترجم فارسی را ناشناس می‌داند، ولی سزگین مترجم فارسی همین نسخه را علی بن شریف حسینی می‌داند که در فهرست عکسی دائرة المعارف به عنوان کاتب نسخه معرفی شده است. عبارت انجامه نسخه («تمت ترجمه الکتاب ... علی ید ... ») احتمال مترجم بودن علی بن شریف حسینی را تقویت می‌کند.
[فهرستواره منزوی ۳۳۶۱/۵؛ نامه آستان قدس، ش ۳۷ (دوره دهم، ش ۱) ۱۵۹ گفتار استاد دانش پژوه «ترجمه حشایش»؛ سزگین، تاریخ نگارش‌های عربی، جلد ۳، ص ۹۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۲۴-عکسی
آغاز: الحمدلله الذی خلق فسوی و الذی قدر فهدی و الذی اخرج المرعی ... به ایام مولانا الملک العالم العادل المؤید المظفر المنصور نجم الدین ... ملک دیار بکر الب اینالج قتلغ بک ابوالمظفر البی بن تمرتاش بن ایل غازی بن ارتق ... اما بعد، بر خوانندگان پوشیده نماند که این کتاب حشایش را که منسوب است به دیسقوریدوس عین زری (زربی) از لغت عربی به زبان پارسی ترجمه فرمودند حضرت امیر الکبیر العالم ... امیر رستم بن امیر سالار بن محمد بن سالار الکوهدمی (کوه دهی؟)؛ **انجام:** تمام شد مقاله هفتم از کتاب دیسقوریدوس عین زری در حشایش و حیوان و انواع نبات. تمت ترجمه الکتاب المذکور بعون الملک الغفور ... علی ید ... علی بن شریف الحسینی ... محرم الحرام سنة سبع و ستین و ثمانمایة الهجریة
اصل نسخه: ترکیه، توپقپوسرای، ش ۲۱۴۷. از آغاز تا پایان مقاله هفتم. در ۳ مجلد؛ خط: نستعلیق ریز، کا: علی بن شریف حسینی، تا: محرم ۸۶۷ق؛ ۲۷۹گ [عکسی ف: ۲ - ۶۵]

● **الحشر** / فلسفه / عربی
al-ḥašr

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsāʼī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۵۸/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۲۶گ (۷۳پ-۹۸ر)، ۱۵ سطر (۱۲×۶/۵) [ف: ۵ - ۲۸]

● **الحشر** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥašr

از ناشناس، شاید گرفته از «حشر الاشیاء» ملاصدرای شیرازی (-۱۰۵۰ق) باشد. مباحث فلسفی است در چگونگی بازگشت اشیاء در روز رستاخیز. برای نشانی: « ... فی الاشارة الی حقیقة الحشر. اعلم أن الزمان علة للتغیر و التعاقب مطلقاً و المکان علة الاختفاء و الغیبة مطلقاً» (ص ۲).

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۴۲/۲
آغاز: بسمله. فی أن عذاب القبر حق بقول مجمل کل من شاهد بنور البصیرة باطنه فی الدنیا؛ **انجام:** علی نفوسهم. و یحشر علی صور تلک الحیوانات فی الدار الاخرة و اذا الوحوش ...
خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر مراغه ای، تا: ۱۲۰۷ق؛ همراه «الحکمة العرشیة» و «تفسیر آیة النور» از ملاصدرا؛ ۲گ (۳۱پ-۳۲پ) [ف: ۲ - ۹۰]

● **حشرات شناسی** / حیوان شناسی / فارسی
hašarāt-šenāsī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۸
آغاز: جسم حیوانات مفصلی مرکب از چندین مفاصل و حلقه های متحرکست
خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق؛ ۶۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۴۹]

● **حشر اجساد** / فلسفه / فارسی

hašr-e ajsād

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۷۱/۱۰
از قاضی محمود؛خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا: ۱۳۱۰ق[ف:۶- ۵۱]

● **حشر الأجساد = اثبات المعاد الجسمانی** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥašr-ul ajsād = iṯbāt-ul maʻād-il jismānī

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶ - ۱۰۹۸ ؟ قمری

mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608 - 1687)

گفتگویی است با غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی درباره حشر جسد عنصری انسان در قیامت که ملا شمسا معتقد است جسدی تازه آفریده می‌شود زیرا برگشتن همان جسد با تمام مشخصات سابق امکان ندارد و اصل تکالیف به نفس انسانی متوجه می‌باشد که تسلط بر بدن عنصری دارد.

آغاز: قال غیاث المدققین فی رسالة اثبات حشر الأجساد یوم المعاد بهذه العبارة، تذکر أن القائلین بالمعاد الجسمانی یقولون بأن البدن المحشور لیس هو الأول.

انجام: فإن الأمر بالإعادة له انما هو طلب الإتیان بما هو مثل الکلام الأول لا شخص الکلام الأول و کذا المتبادر من إعادة الصلاة و الحج و غیرهما و لا شک لأحد فی انه یجب حمل کلام الشارع علی المتفاهم العرفی ما لم یصرفه صارف عقلی أو شرعی و لیس، فلیس.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۱پ-۱۴ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۸/۵سم [ف: ۳۹ - ۴۲۲]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۳۵/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم بن افضل حسینی، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۹گ (۱۶۴پ-۱۹۲پ)، ۱۸سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۹×۱۰سم [ف: ۳۷۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۴۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۵۲پ-۵۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: ۲۲ - ۲۷۸]

← حشر الاشیاء ⩤ الحشریة

● **حشر الاشیاء** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥašr-ul ašyā’

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۲۵۶
آغاز: بسمه، الحمدلله رب الاخره والاولی و مبد الوجود المنتهی؛
انجام: جمعیاهی الحاصله من ضرب ... الامصطفویه علیه سنه ۱۲۳۹
خط: شکسته نستعلیق، کا: الطبری، محمد یوسف بن محمد، تا: ۱۲۳۹ق [الفبائی ف: ۲۲۳]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن زرد، ۱۸-۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۱۴/۵سم [فهرست عراقی: ۱ - ۴۵۶]

← حشر الاشیاء و معاد کل شیء ⩤ الحشریة
← حشر الجسمانی ⩤ حجة الکلام لایضاح محجة الزام الخصام و افحام معانی عقائد الاسلام

● **الحشر الجسمانی** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥašr-ul jismānī

گیلانی، توفیق بن حسین، ق۱۳ قمری

gīlānī, towfīq ebn-e hoseyn (- 19c)

در چهار حجت.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۷۱/۳
آغاز: بسمله. سبحان الذی خلق الانسان من طین ثم جعله من سلالة من ماء مهین ثم سواه ... اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی توفیق بن الحسین الجیلانی تغمد هما الله هذه رسالة فی الحشر الجسمانی ای عود الروح الی الجسد؛ **انجام:** و بعد ما علم اصل الحشر بالنصوص القطعیة و ضرورة الدین فلا یجوز للعاقل ان یصغی الی شبهة الملحدین و الله یهدی من یشاء الی صراط الحق و الیقین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۱؛ محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۴۳پ-۴۶پ)، ۲۳سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۵۸]

← حشرالخلائق ⩤ الحشریة
← حشر العوام فی معاد الاشیاء و حشرها ⩤ الحشریة

● **الحشر بعد الموت = جواب الشیخ محمد سعود** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥašr baʻd-al mawt = jawāb-uš šayx muḥammad suʻūd

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

رساله‌ای که در جواب شیخ محمد سعود بن محمد بن ابی السعود نوشته است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۶۳/۲۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۷گ (۲۲۵پ-۲۳۱ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱ - ۱۵۶]

● **حشر و نشر** / کلام و اعتقادات -

hašr va našr

رساله‌ای در بیان حشر و نشر و سؤال از رسل و شهادت شهداء، مؤلف مجهول.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۸/۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۲۸]

● **حشر و نشر (سؤال و جواب و ...)** / کلام و اعتقادات / عربی

hašr va našr (so’āl va javāb va ...)

مراغی، حسن بن عبدالرحیم، - ۱۳۰۰ قمری

marāqī, hasan ebn-e ‘abd-or-rahīm (- 1883)

نویسنده می‌گوید بی شک هر امری که ماسوای الله است مخلوق است و آنکه گفت حقیقت اشیاء و ماده آنها شیء واحد است او را لازم می‌آید که قائل به عموم تکلیف شود و بر هر امر مخلوق را مکلف داند. پس او را مسأله سؤال و برزخ و حشر و نشر و کتاب و حساب و میزان و شفاعت و جزاء مطرح می‌شود و باید به آن جواب گوید. نویسنده با طرح این مسأله بپاسخ می‌پردازد و نتایج رأی خود را اعلام می‌دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸۰/۱۱
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق العباد لعبادته و اقدرهم علی طاعته؛ **انجام:** علی الظاهر کیاناً و الباطن سلطاناً و سایر اولی الامر و الحکم نصاً و بیاناً
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۱۳۳-۱۳۷)، ۱۹ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۸ - ۲۸۴]

● **الحشریة = حشر الاشیاء و معاد کل شیء = حشر الخلائق = طرح الکونین و رفض العالمین = حشر الاشیاء = حشر العوام فی معاد الاشیاء و حشرها** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥašrīya = ḥašr-ul ašyā’ wa ma‘ād-u kull-i šay’ = ḥašr-ul xalā’iq

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

بحثی در کیفیت حشر اشیاء و مخلوقات در قیامت است و ممکنات را به پنج طبقه تقسیم کرده: المفارقات العقلیه، الارواح المدبرة العقلیه، الارواح المدبرة الجزئیة، النفوس النباتیه، الابعاد و الاجرام. آن را در برابر خواهش برادری که از وی نام نمی‌برد نگاشته است. رساله دارای هشت «فصل» است با این عناوین: ۱. حشر العقول؛ ۲. حشر النفوس الناطقه؛ ۳. حشر النفوس الحیوانیه؛ ۴. حشر القوی النباتیه؛ ۵. حشر الجمادات؛ ۶. عود جمیع الحسیات؛ ۷. معاد الهیولی؛ ۸ وجه تعمیم المعاد فی جمیع المذکورات. مؤلف این رساله معاد را به معنی گسترده گرفته می‌گوید: معاد ویژه آدمی نیست بلکه شامل همه چیزها است، معاد هر چیز تغییر صورت یافتن آن است، معاد جماد، گیاه شده آن است و معاد حیوان، حیوان شدن آن ... ؛ این رساله در بعضی نسخ به «حشریه» یا «حشر الخلایق» و در الذریعه (ج۷ش۱۰۳) به عنوان «حشر الاشیاء و معاد کل شیء» معرفی شده و آمده است که برخی آن را «طرح الکونین و رفض العالمین» نامیده‌اند.

آغاز: بسم الله رب الاخرة و الاولی و مبدء الوجود و المنتهی و الصلوة علی غایه الارض و السماء و اقرب الخق الی الله فی البدو و الرجعة ... و بعد، فقد سألت یا اخی اطال الله بقائک فی سبیل المعرفة ... عن حشر جمیع الاشیاء الیه تعالی، حتی طبایع الجماد و النبات و العجماء فضلاً عن غیرها من ذوات العلم و الحیاة و کل ما فی الارض و السماوات. فاجبت مسئولک

انجام: فهذه الا دوار الکوکبیة جمیعاً ... فاکل مع کسورها و کبائسها خمسون ألف سنة و الله أعلم. هذا آخر ما قصدنا فی هذه الرسالة اظهاره و کشفنا عن اسراره حامدین لله مستغفرین له مصلین لنبیه و آله اجمعین

چاپ: مشار عربی، ص۴۵۷؛ تهران، سنگی، ۱۳۱۲ق، وزیری، ۴۷ص (صص۹۴-۱۴۰) در هامش؛ ایران، ذیقعده ۱۳۱۴، ۴۸ص (صص۱۸۴-۲۳۱)؛ دارالخلافه طهران، ۱۳۰۵ق، ۵۸ص (صص۹۲-۹۷) در هامش کشف الفؤاد و (صص۱-۵۲) در هامش حقائق الایمان

[الذریعه ۲۲/۷؛ یادنامه ملاصدرا ۱۱۰؛ ریحانه ۴۱۷/۳-۴۲۰؛ دنا ۶۵۹/۴-۶۶۰ (۴۱ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۳/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الاعتقادات الفاسده و الامانی الباطله و الاراء الوهمیه فافهم.
بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۲۲ص (۱۲۶- ۱۴۷)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۴۳۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۲/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۲۰گ (۲۸پ-۴۷پ)، ۲۹ سطر (۹/۵×۱۹/۵)، اندازه:

۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۱۷۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱/۱۰۳۰/۲

خط: تعلیق، کا: محمد مؤمن بن محمد امین تبریزی، تا: شوال ۱۰۹۴ق؛ ۱۶گ (۱۰۰-۱۱۵) [ف: ۳ - ۲۹۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۹ص (۲۴۷-۲۸۵)، ۲۱ سطر (۸×۱۹) [ف: ۱۲ - ۲۶۴۳]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر، تا: ۱۱۰۹ق؛ مصحح از روی نسخه به خط مؤلف؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۲پ-۲۰)،۱۸-۱۹سطر(۷/۵×۱۳)،اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالملک بن محمد ابراهیم بواناتی، تا: جمعه ۱۸ ربیع الاول ۱۱۲۷ق؛ در سال ۱۱۲۹ مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۰۴پ-۱۱۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۸۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۴۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مصلین لنبیه و آله اجمعین.

خط: نسخ، کا: محمد رفیع مشهدی، تا: ۱۱۵۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۲۸]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲۴/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۱۸۱ق؛ ۲۸ص (۱۷۵-۲۰۲) [عکسی ف: ۱ - ۱۴۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۹/۹

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ تذکر: شماره فرعی نسخه باتوجه به دیگر شماره ها که در جلد ۹ معرفی شده و نیز شماره صفحات آن تعیین شد؛ جلد: تیماج تریاکی سیر، ۱۳ص (۲۵۹-۲۷۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۰۹/۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۱۱۳]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۱۴-طباطبائی

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان نسخه کاتب تفرشی قمی رقم دارد و می‌گوید نسخه را در تفرش به تاریخ ۱۲۸۷ نوشته است؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۴ص (۱۶۳-۱۸۶)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۹]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من نفس الرحمن بحق سید الانس والجان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۲گ، ۱۹ سطر [رایانه]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۵۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا: محمد بن ملا عبدالعظیم بیدگلی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری و نخودی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۳۳۸]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۱ص (۱۱۲-۱۶۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۸سم [ف: ۵ - ۹۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۳۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بی نقطه، کا: نظر علی بن محمد، تا: ۱۲۰۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹ص (۳۷۶-۴۵۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳۳/۱ - ۸۶]

۱۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالجلیل حسینی زنجانی، تا: ۱۲۱۴ق؛ جلد: چرم مشکی، ۱۳گ (۹۷ر-۱۰۹پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم[مؤید:۱-۲۴۹]

۱۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۴۶/۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابراهیم الشریف، تا: ۱۲۱۶ق، به دستور حاج محمد جعفر مجذوب؛ ۱۸ص (۶۹۸-۷۱۵)، قطع: ربعی، [رشت و همدان: ف: ۱۴۳۰]

۱۷. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۴۸

خط: نستعلیق نزدیک به نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ قطع: جیبی، [نشریه: ۵ - ۵۹۵]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۱۲/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی حسینی قزوینی، تا: ۱۲۳۳-۱۲۳۴ق، جا: اصفهان مدرسه جده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۷۹ر-۸۹پ) [ف: ۱۰ - ۱۶۵۵]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۶ط

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق، جلد: پارچه‌ای سرمه‌ای، ۲۶ص (۱-۲۶)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳ - ۷۰]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است؛ خط: نسخ، کا: محمد صدر حسینی بهزادی، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۷ص (۸-۲۵)، ۱۶سطر (۶/۵×۱۳/۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۳-۲۹۷]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۸۷/۸

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن علی اصغر موسوی هزارجریبی، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۵ سطر [ف: ۵ - ۳۳۳]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حاجی محمد ابراهیم، تا: ۱۲۵۶ق، جا: کاشان؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵ص (۱-۱۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۹۹]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۹۷/۳-۳۶/۱۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن رجبعلی خرم آبادی، تا: دوشنبه ۲۲ شعبان ۱۲۶۴ق، جا: تهران؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۳۰]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۵۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۶۵ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ ۱۵گ (۶۵پ-۷۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۰]

۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۴۹/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق، ۱۴گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۳۱]

۲۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۳/۲۶۳

آغاز: و الطبقه الثانیه هی الارواح المدبره العقلیه المتعلقه بالاجرام العلویه و السفلیه؛ **انجام:** هذا آخر کلام المصنف رحمه الله - تم بعون الله هذا الکتاب المسمی بحشریه من الکوینن فی محروسه اصفهان علی ید بنده خاطی میرزا عباس و کان غره الرجب سنه ۱۲۷۰

کا: میرزا عباس دارابی، تا: ۱۲۷۰ق، جا: اصفهان؛ ۱۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۲]

۲۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۴۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۴۹پ-۶۴ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۴۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد مهدی طبیب جهرمی، تا: یک‌شنبه صفر ۱۲۷۷ق، جا: شیراز مدرسه آقا بابا خان؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۱۰۲پ-۱۱۶پ)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۱۷۶]

۲۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا شرندی، تا: ۳ ذیقعده ۱۲۷۸ق؛ محشی از ملا نظر علی طالقانی به خط خودش؛ ۱۵گ (۳۲ر-۴۶ر)، ۲۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۹۷]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد علی بن حاج زین العابدین جبل عاملی اصفهانی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۸۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج سبز، ۲۰گ (۱پ-۲۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۸]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۱۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا اسماعیل بن میرزا معصوم تفرشی، تا: ۱۲۷۵-۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۴۳ص (۱۴۱-۱۸۳)، ۱۴و۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰- ۱۶۸۶]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۶۶/۱

خط: نسخ زیبا، کا: محمد هاشم بن ملا محمد حسین، تا: شعبان ۱۲۸۷ق، به دستور فرمان فرمای خطه کاشان احتشام الدوله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱پ-۳۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۵۷]

۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۵۹/۴

خط: نسخ، کا: آقا علی مدرس نوری، تاک ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۱گ (۲۰۲پ-۲۳۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۱۸]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۶ محرم ۱۳۱۱ق، جا: شمیران امام زاده قاسم؛ کاغذ: نخودی، فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۰ص (۱۲-۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۷۲۷]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۷۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد رحیم بن محمد علی مشهور به آقا؛ مهر: «محمد رحیم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۲۱پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۳۸۱]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۸۶

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به خطی جز خط اصل؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۸]

۳۷. کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشتهای فیض کاشانی [میراث اسلامی: ۵ - ۶۱۹]

۳۸. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۶۹/۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۲۲]

۳۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۰۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۳- ۱۴سطر (۵/۵×۹/۵-۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۹۷]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۵۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۳۰۴پ-۳۱۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۶۰۱]

۴۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۳مجموعه بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۵۰]

● **الحشریة ۲ = المعاد (رسالة فی)** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥašrīya = maʻād (r.-un fī)

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

رساله مختصری است در بیان احوال بعد از مرگ تا قیامت کبری به طور موجز و مختصر در نه «فصل» بدون خطبه و مقدمه‌ای، به احتمال این رساله بخشی از کتب فلسفی ایشان می‌باشد که جداگانه کتابت شده؛ ولی مسلماً رساله حشر الاشیاء یا طرح الکونین ملا صدرا نیست و با آن تفاوت فاحش دارد؛ ولی با مراجعه به کتب مطبوعه مؤلف از قبیل «اسفار، شواهد الربوبیه، مبدء و معاد، عرشیه، مشاعر، مفاتیح الغیب، اسرار الآیات و ... » معلوم شد این رساله با ابواب مشابه آن کتب در چندین موارد اشتراک عبارتی دارد لکن غیر از آنها می‌باشد. شاید رساله حشریه‌ای دیگری از او باشد. فهرست فصول آن عبارتند: فصل: فی ان عذاب القبر حق بقول مجمل؛ فصل: فی الاشارة الی حقیقة الحشر؛ فصل: فی الاشارة الی الصراط؛ فصل: فی الاشارة الی کیفیة وزی الاعمال و ذکر المیزان؛ فصل: فی الاشارة الی صحائف الاعمال و کرام الکاتبین؛ فصل: فی الاشارة الی طبقات اهل الحساب؛ فصل: فی ذکر اصناف الخلائق یوم الآخرة؛ فصل: فی الاشارة الی خازن الجنة و خازن الحجیم؛ فصل:فی الاشارة الی حالات یحدث یوم القیمة و الی وقوف الخلق فی العرصات.

آغاز: فصل فی ان عذاب القبر حق بقول مجمل کل من شاهد بنور البصیرة باطنه فی الدنیا لرآه مشحوناً بانواع الموذیات و اصناف السباع ...

انجام: لمن یری حتی یطلع الخلائق من هول مشاهدتها علی عدمهم وقعاتهم فنسره شرره لولا ان صینها الله لاحرقت السموات و الارض تمت الرسالة.

چاپ: تهران، ۱۳۰۲ق، وزیری، ۳۰ص، (رسائل آخوند ملاصدرا: صص ۳۴۱-۳۷۰)

[دنا ۶۶۰/۴ (۸ نسخه)؛ یادنامه ملاصدرا ۱۱۰؛ مشار عربی ۴۵۷ با عنوان رسالة فی حشر الاشیاء؛ الذریعه ۲۲/۷ «حشرالاشیاء»؛ ریحانه ۴۱۷/۳-۴۲۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۰۳/۲

نام کتاب از «کتابشناسی ملاصدرا» ص۳۲۴ انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسینی، تا: رمضان ۱۰۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۲۹ر-۳۰ر)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۳۰۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

باتوجه به آغاز نسخه نام کتاب برگزیده شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق، جا: اصفهان مدرسه جدید سلطانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۳ص (۱۰۵-۱۲۷)، ۱۸ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۸ - ۳۷۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

با توجه به آغاز نسخه نام کتاب برگزیده شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق، جا: اصفهان کوی نیم آورد؛ محشی؛ در پایان دارد: «تمت الرسالة المتعلقة بالکتاب یوم الاثنین من ربیع الاول سنة ۱۱۹۵» شماره یکم مبدء و معاد شیرازی است و این گفتار با آن می‌پیوندد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۳۲۲]

۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۴۸۲/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکرشد؛ خط: نسخ و نستعلیق مختلف، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۹۹ق؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۹۷]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۵۲/۳

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب باتوجه به آغاز نسخه برگزیده شد؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن سید مهدی یزدی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز، ۶گ (۱۶۲ر-۱۶۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۵۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۰۰/۲

نام کتاب از «کتابشناسی ملاصدرا» ص ۳۲۴ تعیین شد؛ بی کا، تا: ۱۲۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۵۴۶]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

نام این رساله از «کتابشناسی ملاصدرا» انتخاب شد؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن ملا عظیم قراداغی، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۲۸-۳۴)، ۱۶-۲۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۷ - ۲۷۸]

۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۰۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۱۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۲/۵

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب از «کتابشناسی ملاصدرا» ص۳۲۴ تعیین گردید؛ بی کا، بی‌تا؛ ۱۳ص (۱۹۰-۲۰۲) [ف: ۵ - ۲۱۹]

← حشمت شاهی ≻ احسن المصابیح

↩ حشمت شاهی ≻ احسن القصص و دافع الغصص
↩ حشمتیة ≻ بوستان حشمت

● **حشمتیة** / خوابگزاری / فارسی

ḥišmatīya

موسوی شوشتری، حسین بن نعمة الله، ق۱۳ قمری

mūsavī šoštarī, hoseyn ebn-e ne'mat-ol-lāh (- 19c)

اهداء به: حشمة الدوله شاهزاده محمد حسین میرزای قاجار

تاریخ تألیف: ۱۲۴۶ق

بیشتر آن از کتاب نیای او سید نعمة الله جزایری است که به عربی بوده در تعبیر خواب، در یک «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه» که در هر مورد با استناد به آیات و روایات انواع خواب را تعبیر و تفسیر می‌نماید. شوشتری در برخی از موارد با عناوین «مترجم» سخن می‌گوید. مطالب مفیدی نیز بر متن افزوده است و متن کتاب، بدون آغاز و انجام به ترجمه همان مطالب موجود پرداخته است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۷۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی لا تاخذه سنة و لا نوم و لیس له شریک فی الملک و لا یحتاج الی عشیرة و لا قوم؛ **انجام:** که به زودی به عتبات عالیات اجداد اطهار مشرف شده بقیه عمر را در آنجا به دعاگویی این دولت ابد مدت صرف نمایند.

خط: نستعلیق، کا: احتمالا به قلم مترجم، تا: جمعه ۵ ذیحجه ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵ – ۳۵۷]

● **الحشیشة (فصول فی الکلام علی)** / فقه / عربی

al-ḥašīša (fuṣūl-un fi-l kalām 'alā)

زرکشی، محمد بن بهادر، ۷۴۵ – ۷۹۴ قمری

zarkašī, mohammad ebn-e bahādor (1345 - 1392)

رساله‌ای موجز دارای سه «فصل» در حکم حشیش: ۱. اسمها و وقت ظهورها و الاطباء یسمونها الهندی؛ ۲. مضارها فی البدن و العقل؛ ۳. فی انها مسکرة و مفسدة للعقل. پس از این رساله خطبه و عباراتی در فضیلت ماه‌های حرام و مسجد الحرام ضمیمه است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۶۹

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی سیدنا و مولانا محمد ... اما بعد فان هذه فصول فی الکلام علی الحشیشة اقتضی الحال؛ **انجام:** کالسکران لانه زال العقل بنفسه فنواخذه و الله اعلم بالصواب ... و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم تمت الرسالة

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۳گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۶۷]

● **الحصاة المتولدة فی الکلی = الحصی فی الکلی و المثانة** / طب / عربی

al-ḥaṣāt-ul mutiwallida fi-l kulī = al-ḥaṣī fi-l kulī wa-l maṯāna

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ – ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakarīyā (866 - 926)

درباره غذاهای مولد سنگ کلیه و چگونگی جلوگیری از ایجاد آن و نشانه‌های آن و چگونگی درمان آن به روشی که برای همه میسور باشد.

چاپ: با ترجمه فرانسه آن از دکتر دی کوننج، لیدن، ۱۸۹۶م

[دنا ۶۶۰/۴؛ الطب الصیدلیه ص ۳۵۷؛ عیون الانباء ۱–۳۱۶؛ عقود الجواهر ۱۱۸؛ سزکین ۳–۲۸۸،۲۷۴؛ معجم المؤلفین ۱۰–۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۷۶/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أرید أن أقول فی الحصاة التی تتولد فی الکلی قولا و جیزاً واضحاً؛ **انجام:** قاطعون کلامنا فی هذا الموضع و الحمد لواهب العقل

خط: نسخ، کا: محمد بن میر محمد حسین حسینی پشت مشهدی کاشانی، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۳۹پ–۱۵۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۸ – ۷۱]

● **الحصاة المتولدة فی الکلی** / طب / عربی

al-ḥaṣāt-ul mutiwallida fi-l kulī

ابن جزار، احمد بن ابراهیم، – ۳۹۵ ؟ قمری

ebn-e jazzār, ahmad ebn-e ebrāhīm (- 1006)

کتاب من اقاویل جالینوس فی الحصاة المتولد فی الکلی و المثانة و طریق مداواتها فی ثلثة ابواب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۴۸/۳–ف

نسخه اصل: شماره Marsh. 215 بادلیان؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۱۳۸]

↩ حصار ابوعلی ≻ مسامره قریه حصار ابوعلی شمیران

● **حصار و غلای نجف** / تاریخ / فارسی

hesār va qalā-ye najaf

فاضل گروسی، عبدالحسین، ۱۲۵۹ – ۱۳۲۴ شمسی

fāzel-e garrūsī, 'abd-ol-hoseyn (1880 - 1945)

واقعه حصار و غلای نجف را که در سال ۱۳۳۶ق واقع شده، در پنج «فصل»: ۱. ورود اشخاص معدودی به حفیظ و قتل قابطان مارسال به دست آنها؛ ۲. ذکر محاربین و شجعان نجف با دولت

بریتانیا؛ ۳. گرفتاری آنها به دست دولت؛ ۴. قحط و غلای ولایت؛ ۵. اخذ سلاح و تفنگ از اهل نجف و کشته شدن بعضی از آنها.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۸۱/۱۰

آغاز: نخست ستایش می کنم خداوندی را که تمام ذرات موجودات در تحت فرمان او و کلیه ممکنات روزی خور خان او
نسخه اصل: کتابخانه شخصی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۲۶ق؛ ۶ص (۲۲۶–۲۳۱) [عکسی ف: ۵ – ۴۳۷]

● **حصبه و آبله** / طب / فارسی

hasbe va ābele

طبیب، محمد علی، ق۱۴ قمری

tabīb, mohammad ʻalī (- 20c)

از محمد علی طبیب شاگرد مولانا قطب الدین آدم نزدیک به سی سال و علامه کمال الدین حبیب الله در دار الشفای امیر علی شیرکار. او در مدت بیست سال در آنجا نزدیک پانزده هزار بیمار دیده که نام آنها را در روزنامه نوشته بودند و درمان‌هایی که کرده است در این رساله آورده و آن در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه» است.

آغاز: بسمله. و به ثقتی. حمد و سپاس کریمی را که بیافرید انسان را بخوبترین صورتی ... اما بعد ... می گوید ... محمد علی الطبیب
انجام: در مغز سر باتمام بطنها علاج در مطولات مسطور است.
[دنا ۶۶۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۳/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳۷/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۱۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۱۷۳–۱۸۳)، ۲۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ – ۲۳۲۲]

● **حصر الشارد فی اسانید محمد عابد** / درایه / عربی

ḥaṣr-uš šārid fī asānīd-i muḥammad-i ʻābid

انصاری، محمد عابد بن احمد، – ۱۲۵۷ قمری

ansārī, mohammad ʻābed ebn-e ahmad (- 1841)

تاریخ تألیف: رجب ۱۲۴۰ق

کتابی است در بیان طرق مؤلف به کتاب‌های حدیث و روایت؛ ابتدا طرق قرائت خود را در قرآن کریم بیان می‌کند، آنگاه با ذکر کتاب‌ها با رعایت حروف تهجی، طریق روایتی خود را می‌آورد. خیرالدین زرکلی این کتاب را با علامت «ط» در کتاب الاعلام آورده و گویا به چاپ رسیده است.

آغاز: الحمدلله الذی انزل احسن الحدیث علی خیر نبی مرسل و دعا الی الفلاح بصحیح المقال

انجام: صل و سلم علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه استجب دعائی و ادرکنی بعفوک و عافیتک فی الدنیا و الاخرة
[دنا ۶۶۱/۴؛ ایضاح المکنون ۴۰۶/۱؛ معجم المؤلفین ۱۱۳/۱۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۹/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۲۴۰ق؛ مصحح، در برگ ۶ شرح حالی ناتمام از مولف آمده که بیشتر به اجازات وی پرداخته شده و در انجام ۱۰ سطر راجع به اسانید برخی از تفاسیر آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ (۱۳ر–۱۴۶پ)، ابعاد متن: ۱۲×۱۷، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳۵ – ۳۱۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۶۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۵۳ق، جا: مدینه طیبه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۸ – ۲۳۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۵

شامل اسانید کتاب‌های معتبر مؤلف که به ترتیب الفبایی نگاشته. چند اجازه روایتی از برخی علمای اهل سنت قبل از این کتاب آمده است؛ بی‌کا، تا: رجب ۱۲۵۵ق؛ اصل به خط مؤلف [میراث شهاب: س۱۰ش۱–۲ – ۱۵]

● **حصر العلوم** / فهرست / عربی

ḥaṣr-ul ʻulūm

حصر و تقسیم علوم ادبی و عقلی و نظری به طور حصر عقلی پس از تقسیم کلی در این رساله گزارش می‌شود، هر یک از علوم را به اجمال تعریف کرده پس از آن با عناوین «و منفعته» موارد استفاده از آن علم را ذکر می‌کند. این رساله جز «احصاء العلوم» فارابی است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶۳/۱۴

آغاز: القول فی حصر العلوم، کل علم فاما ان یکون مقصوداً لذاته اولا، و الاول العلوم الحکمیة؛ **انجام:** ومن وقف علی حقائقه فقد فاز فوزاً عظیماً و من ... خسر خسراً مبیناً و صنفت فیه کتب جمة
خط: نستعلیق، کا: علاء الدین محمد بن حسین حافظ قاری، تا: شعبان ۹۶۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۵گ (۱۰۲پ–۱۰۶ر)، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۹۷]

● **حصر کواکب ثابت** / هیئت / فارسی

hasr-e kavākeb-e sābet

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۶۸

آغاز: پس از بسمله: بدان اسعدک الله فی الدارین که حصر

کواکب ثابت بحدیست که متعذرست (کذ) اما انچه که مرصوداند یک هزار و بیست و دو کوکب اند؛ **انجام:** و آفتاب چون برجی بماهی تقریباً حرکت کند منزلی بسیزده روز تمام کند تقریبا و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۱؛ ضمایم و ملحقات: صدر نسخه در چهار صفحه ابیاتی از منظومه مدخل منظوم و اختیار المنظوم در احکام نجومی و رباعی‌هایی از کمال غیث و ابن یمین و ابوتراب بیک، در آخر نسخه در دو برگ قطعه شعر فارسی در نعت پیغمبر اکرم (ص) و دو قطعه شعر فارسی در مدح امیر مؤمنان (ع) و سطوری از تفسیری فارسی و سطوری در لزوم پیروی کامل در سیر و سلوک و سطوری تفسیر آیه ۵۷ سوره مریم، صفحه آخر که نونویس و در سال ۱۳۱۰ نوشته شده حاوی نسخه پزشکی و قطعه شعری از قاسمی (چند تن از شاعران قاسمی تخلص دارند. دانسته نشد این ابیات از کدام یک از آنها است)؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۹گ [ف: ۱۸ – ۷۰]

← حصر اللذات ⩽ اللذات

● **حصر المحرمات من الحيوانات** / فقه / عربی

ḥaṣr-ul muḥarramāt min-al ḥaywānāt

اصفهانی، میرزا مهدی، ۱۳۰۳ – ۱۳۶۵ قمری

esfahānī, mīrzā mahdī (1886 - 1946)

حیوانات وحشی و پرندگان که دارای دندان نیش و پنجه یا چنگال هستند بلکه تمامی مسوخ در شرع مقدس از خوردن آنها نهی شده است، مؤلف در این رساله به بررسی تحریم آن از جهت آیات و خصوصاً اخبار پرداخته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... و بعد يقول احقر عبيدالله ... ان ظاهر الكتاب و السنة حصر المحرمات من الحيوانات بمنصوصات الكتاب العزيز ...

انجام: هذه المسائل كون السئوال فى مورد الشبهة الموضوعية فينصرف الى المتعارف

دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا دامغانی، تا: ۲۹ شوال ۱۳۵۶ق؛ مصحح؛ جلد: پارچه‌ای زرشکی، ۲۵گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف مخ: – ۸۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۴۲۵]

● **حصر موجودات** / فلسفه / فارسی

hasr-e mowjūdāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۳۹/۶

آغاز: در بیان مجملی از اصول خمسه است اولا در حصر موجودات هرچه در آینه بدن نمای ذهن منقش گردد و قوه دراکه تعهد او نماید خالی از آن نیست که یا وجودش واجب و عدمش محال است؛ **انجام:** و مبدا باقی اجساد نطفه است و مبدا روح محمد است پس آدم ابوالاجساد و حضرت محمد ابوالارواح است این است معنی کنت نبیا و الآدم بین الماء و الطین.

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۷۲ر–۸۰ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۱۴]

● **حصر الوقوفات اللازمة** / تجوید / عربی

ḥaṣr-ul wuqūfāt-il lāzima

منظومه‌ای است در وقف‌های لازم که در قرآن هست در ۵۲ بیت از ناشناس.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۹۱/۵

آغاز: لوازم وقفنا المتعينونا ×× ثمانون انجلت وصف عيونا / بمسطور السجاوندى أعنى ×× كتاب الشيخ العارفينا (گ۱۵۳ب)؛ **انجام:** فهذى كلها تمت جميعا ×× بحمدالله رب العالمينا / و صلى الله رب الخلق جمعاً ×× على خير البرية اجمعينا / محمد المشفع فى البرايا ×× و عترته الهداده الطيبينا / و كل الآل و الاصحاب طراً ×× و من آوى و كل التابعينا. تمت (گ۱۵۸ر)

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حافظ اطیعو الله ابن نظام الدین، تا: ۴ ذیقعده ۹۸۳ق، جا: کربلا؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: مقوایی، ۱۰۶گ (۵۳پ–۱۵۸ر)، ۱۳ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۸سم [ف: ۱۱ – ۷۳۹]

● **حصص الاتقياء من قصص الانبياء** / تاریخ معصومین / فارسی

hesas-ol atqīyā’ men qesas-el anbīyā’

صراف، مسعود بن علی، ق۷ قمری

sarrāf, mas‘ūd ebn-e ‘alī (- 13c)

تاریخ تألیف: ۶۰۸ق

متن از ابوالحسن محمد فرزند یحیی البشاغری، نخست یک تن سمرقندی در اوایل قرن چهارم کتابی به نام «معاصی الانبیاء» به عربی نگاشته است که در آن سخنان بدعت‌آمیزی رفته بوده است. آنگاه دو تن به پاسخگویی آن پرداخته‌اند. یکی ابومنصور الماتوریدی متکلم (– ۳۳۳ق) که او را تکفیر کرده و حکم به سوزاندن آن داده است. دومین آن نگارنده این کتاب است که در رد «معاصی الانبیاء» نگاشته است و در قرن‌های چهارم تا ششم مورد توجه مردم آن روزگار بوده است، ولی به علت متن مغلق آن در قرن ششم نورالدین احمد فرزند محمود فرزند

ابوبکر صابونی بخارایی حنفی (-۵۵۰ق) گزیده‌ای از آن درآورده است. این خلاصه به عربی بوده است ولی از آن نسخه‌ای در دست نیست و آنچه در دست هست، ترجمه این خلاصه است: از ابوعبدالله مسعود فرزند علی فرزند عمر صراف، یکی از شاگردان همان صابونی است، که در سال ۶۰۸ق به انجام رسانده است. این ترجمه به نام «حصص الاتقیاء من قصص الانبیاء» است. این نام نادرست در کشف الظنون به نام «حصن الاتقیاء ...» یاد شده است. (احمد منزوی)
آغاز: بعد از ثنای خداوند بی همتا راهنمای عالم آرای نگارنده انس و جان ...
[فهرستواره منزوی ۱۶۱۸/۳ و ۳۲۰/۱؛ استوری ۷۲۹/۲؛ کشف الظنون ۶۶۸/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۳-ف
نسخه اصل: پاریس P. 25 (بلوشه ۳۷۰)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۹۹۴ق؛ ۲۱۲گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۵۴]

● حصص تعدیل الایام (جدول) / هیئت / فارسی
hesas-o ta'dīl-el ayyām (jadval)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۸/۲۲
خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن حاجی ملاعبدالجواد خطیب و خادم مشهد، تا: ۱۰ شوال ۱۲۹۷ق؛ با رموز و ارقام و جداول نجومی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۵۲۰]

● حصن الایمان / عرفان و تصوف / فارسی
hesn-ol īmān

ادیب، مجیر بن وجیه
adīb, mojīr ebn-e vajīh

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۳۵
نسخه بسیار نادر؛ بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق [د.ث. مجلس]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۶۸ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● الحصن الحصین فی شرح البلد الامین / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn fī š.-il balad-il amīn

اصطهباناتی، ابوالحسن بن اسماعیل، ۱۲۵۰؟ - ۱۳۳۸ قمری
estahbānātī, ab-ol-hasan ebn-e esmā'īl (1835 - 1920)
وابسته به: البلد الامین فی اصول الدین؛ کشفی، جعفر بن ابی اسحاق (۱۱۸۹-۱۲۶۷)

شرحی است بر کتاب کلامی بلد الأمین فی اصول الدین در مبحث توحید؛ شارح نواده ی دختری مؤلف و صاحب کتاب مطالع الأنوار در علوم معقول است.
آغاز: بسمله یا احد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد لک الحمد علی قدرتک التی بها خلقت الاشیاء من العدم ... فالعبد الضعیف ابوالحسن الشریف الاصطهباناتی یقول
[الذریعة ۲۴/۷؛ اعلام الشیعة ۳۵/۱؛ دنا ۶۶۱/۴ (۶ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۹۱۱
آغاز: برابر **انجام:** و أدخلنی به المدخل الکریم ... و دوام الأجسام السفلیة و الختم فی یوم الجمعة ... و سرا
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [رایانه]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم یا ذا المن الجسیم و الطول العظیم و الشأن القویم ... و الختم فی یوم الجمعة الثامن عشر من شهر رجب سنة اثنین و تسعین و ماتین بعد الالف.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۸ رجب ۱۲۹۲ق؛ با یادداشت اهداء شارح به محمد تقی خان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۹سم [ف: ۱ - ۱۹۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق، [مختصر ف: - ۳۱۱]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و دوام الاحیاء السفلیه و الختم.
خط: نسخ، کا: محمد تقی ابن الآقا میرزا عبدالحسین الجندقی، تا: ۱۳۱۰ق، توضیح ارجوزه «مصباح الظلام» در حاشیه پیوست است؛ ۱۴۵گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [نشریه: ۱۳ - ۳۹۱]
۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲-۷/۱۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الانسان الجامع للکل و انتظام حال العالم بتسعة عشر الکواکب السبعة و البروج الاثنی عشر ... و من المسلّمات ان مرکز دائرة الشرف هو الرسول منه یرتقی الشرف الی غیره
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوای قهوه‌ای، ۱۰۹گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۳۰]
۶. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ شاید به خط مؤلف [دلیل المخطوطات: ۱ - ۴۹]

● الحصن الحصین من کلام سید المرسلین / دعا / عربی
al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn min kalām-i sayyid-il mursalīn

ابن جزری، محمد بن محمد، ۷۵۱ - ۸۳۳ ؟ قمری
ebn-e jazarī, mohammad ebn-e mohammad (1351 - 1430)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۲ ذیحجه ۷۹۱ق؛ محل تألیف: دمشق (مدرسه محله راس عقبه کتان ...)
ادعیه و اذکار ماخوذ از معتبرات اهل سنت و جماعت با تعیین علایم و رموز خاصی جهت تمام مآخذ که شرح علائم، قبل از مقدمه به تفصیل آمده؛ مندرجات کتاب: «مقدمة تشتمل علی احادیث فی فضل الدعا و الذکر ثم اداب الدعاء و الذکر و اوقات الاجابة و احوالها و اماکنها ثم اسم الله تعالی الاعظم و اسماوه الحسنی ثم ما یقال فی الصباح الی المساء و فی طول الحیوة الی الممات من جمیع ما یحتاج الیه و صح النص عنه صلی الله علیه و سلم علیه ثم الذکر الذی و رد فضله و لم یختص بوقت من الاوقات ثم الاستغفار الذی یمحوا الخطیآت ثم فضل القران العظیم و سور منه و ایات ثم الدعاء الذی صح صلی الله علیه و سلم کذلک ثم ختمته بفضل الصلوة علی سید الخلق و رسول الحق»، به فرزندانش: ابوالفتح محمد: ابوبکر احمد، ابوالقاسم علی، ابوالخیر محمد و فاطمه، عایشه، سلمی و خدیجه اجازه روایت کتاب را داده است. ابن جزری می‌گوید: به بلیه‌ای مبتلا شدم و مدتی مخفی بودم و با تحصن به آنچه که در این کتاب آمده، از گرفتاری رهانیدم و بلا مرتفع گردید. او شرحی به نام «مفتاح الحصن» بر آن دارد و دو گزیده برای آن ساخته و یکی از آنها به نام «عدة الحصن» در ده باب و دیگری «جنة الحصن».
آغاز: لا اله الا الله عدة للقائه اللهم صل علی سید الخلق محمد و علی آله و صحبه و سلم قال الفقیر الضعیف ... اما بعد حمدالله الذی جعل الدعاء لرد القضاء ...
انجام: و لایدفعه سواک اللهم فرج عنا یا کریم یا ارحم الراحمین.
چاپ: مشار عربی، ص۳۱۱؛ چاپ سنگی، مصر، ۱۲۷۷، ۱۶۰ص؛ بولاق ۱۳۲۰؛ ۱۲۷۹ق.، وزیری، ۱۶۰ص
[دنا ۶۶۱/۴-۶۶۲ (۳۱ نسخه)؛کشف الظنون۶۹۹/۱ و ج ۱- ۴۳۹؛ مشارعربی ۳۱۱؛ معجم المطبوعات العربیة ۶۳/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۳۵/۲؛ اعلام زرکلی ۴۵/۷؛ دار صدام ص۱۳۱-۱۳۵]
شرح و حواشی:
۱- مفتاح حصن الحصین = شرح حصن الحصین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
۲- عدة الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
۳- جنة الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
۴- غرفة الحصن الحصین؛ اصیل الدین واعظ، عبدالله بن عبدالرحمن (-۸۸۳)
۵- شرح الحصن الحصین؛ حنفی تبریزی، شمس الدین محمد (-۱۰)
۶- فتح مبین = شرح حصن الحصین؛ بهروجی، ابوبکر بن محمد (-۱۰)
۷- الحرز الثمین للحصن الحصین؛ قاری هروی، علی بن سلطان محمد (-۱۰۱۴)
۸- الحصن الحصین (ترجمه)؛ جمال الدین افتخار
۹- شرح الحصن الحصین(۲ عنوان)
۱۰- الحصن الحصین (ترجمه) (۵عنوان)

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴
آغاز: برابر
خط: نسخ نازیبا، کا: ابراهیم بن محمد بن محمد بن عبدالله بن قمی مقدسی حنبلی انصاری، تا: ۱۰ ربیع الثانی۸۳۷ق؛ محشی؛ تملک: رسول الجریری الشوکی الشاه حسینی؛ مهر: «عبده محمد» (دایره)؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۱۳۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۴۶
خط: نسخ، کا: قطب الدین بن شمس الدین ابو نصری، تا: سلخ رمضان ۹۰۳ق؛ مهر: «العبد الواثق حسن بن محمود» (دایره)، «مارآه المؤمنون حسناً فهو حسن عندالله» (دایره)، «الفقیر خلیفة حسن الکرمانی» (دایره)، «یا امام محمد مهدی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۹۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۳۰۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد فرزند احمد خوافی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ جمادی الثانی ۹۰۹ق؛ محشی با نشان‌های «صحاح، مهذب، زوزنی، مفتاح، نهایه، ک ظ، فقیه»؛ تملک: ضیاءالدین محمد موحد حسینی علوی، محمود فرزند محمد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۵۳]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مومن بن عبیدالله، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شعبان ۹۴۵ق؛ مصحح؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۸۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۱۸/۱سم [ف: ۱۵- ۱۸۲]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۹۲/۳
آغاز: قال الشیخ الامام ... أما بعد حمدالله الذی جعل الدعاء لرد القضاء؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد و آله حسبنا الله و نعم الوکیل و نعم المولی و نعم النصیر
خط: نسخ، کا: ناصر الدین قاینی، تا: ذیحجه ۹۵۰ق؛ سه بار مقابله شده و با یک واسطه از روی نسخه مؤلف نگاشته شده، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۱۸گ (۶-۱۲۳)، ۱۳ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۴سم [ف: ۳۱ - ۳۳۱]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۰۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ۹۶۲ق؛ محشی، توسط محمد علی

الاسودی بن شیخ عبداللطیف کشمیری نزد صادق بن علی در ذیحجه ۹۶۲ قرائت شده و صورت اجازه در ذیل نسخه آمده؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۵ – ۱۸۳]

۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ابن خاتون عاملی، ۱۰۶۷ هـق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۳سم [ف: ۱۵ – ۱۸۴]

۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۷۷**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لمن دعا لهم و لسایر المسلمین.

خط: نسخ، کا: خواجه بن ملا یوسف، تا: ۱۰۰۲ق؛ به نقل از نسخه جلال الدین قاینی؛ محشی، کلمات بعضاً به فارسی ترجمه شده‌اند؛ اهدایی: رهبری، اسفند۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۷۰گ،۱۳سطر،اندازه:۱۷/۵×۲۴/۴سم [اهدائی رهبر: ۶-۲۵۳]

۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۹۹**

آغاز: اللهم انی اعوذ بک من ان اصیب فیها یمیناً فاجرة او صفقة خاسرة مس و من دخل السوق فقال لا اله الا الله؛ **انجام:** الحمدلله رب العالمین حمداً یوافی نعمه و یکاد فی مزیده حامداً لله و مصلیاً علی نبیه محمد افضل الموجودات و اشرف الکائنات ختم الحصین الحصین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه شوال ۱۰۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج آبی، ۱۰۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۵- ۳۵۴]

۱۰. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۸۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد اجزت لاولادی ابالفتح محمداً و ابابکر محمد و ابالقاسم علیاً و ابالخیر محمداً و فاطمه و عایشه و سلمی و خدیجه روایته عنی و کذلک جزت اهل عصری و الحمدلله وحده اولاً و آخراً ...

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱۰۸۰ق؛ محشی، با سرلوح زر، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور قرمز، ۶۵گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۴ – ۹۵]

۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۳۵**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لمن دعا لهم و لسایر المسلمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ در ذیل برگ آخر نسخه نوشته شده: «بلغت المقابله مع اصل شیخنا المولف العامة بخطه من اوله الی هنا مرة و من الرکن بعد الصلوة مرة اخری فی یوم السبت من شهر جمادی الاخرة سنه احدی و عشرین و ثمانمائه الملتجی الی الله جلال بن محمد بن عبیدالله القائینی عن خط مولانا جلال الدین القائینی قدس سره»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۵۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۵ – ۱۸۴]

۱۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۴۸/۱۶**

آغاز: بسمله. اسامی اسماء اعظم و اسماء حسنی از شرح حصن الحصین من کلام حضرت سید المرسلین ... نقل کرده شد؛گزیده ایست از آن و گزارشی است بفارسی بر اسماء الحسنی از آن کتاب؛

همراه با ترجمه فارسی آن است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی و سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۱۳۳-۱۳۹)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۳ – ۲۸۷]

۱۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۰ ط**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۷۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۴/۲- ۱۷]

۱۴. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۱۰/۱-۶/۱۰۰**

آغاز: بسمله قال الشیخ الامام العالم العلامة فرید دهره و وحید وعصره شمس الدین محمد بن الشیخ شمس الدین محمد بن محمد الجزری؛ **انجام:** و اَبا الخیر محمداً و فاطمة و عاشیة و سلمی و خدیجة روایته عنی مع جمیع مایجوز لی روایته و کذلک اجزت اهل عصری اللهم اغفر لمؤلفه و لکاتبه ... و الحمد لله وحده تم.

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح مزدوج با زمینه مذهب و لاجورد، مجدول مذهب، مصحح؛ ۱۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۶۳۱]

۱۵. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۰۰**

خط: نسخ معرب هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی از حاجی محمد کشمیری؛ مهر: «محمود خان بهادر مختار الدوله ثابت جنگ» (مربع)، «ابوتراب خان» (بیضی)؛ جلد: تیماج گالینگور، ۱۸۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۶ – ۴۰۷]

۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۱۶۷**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لمن دعا لهم و لسایر المسلمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با رمز «ش، مشکوة، بیضاوی، الشرح، شرح»؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن زرشکی، ۱۷۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۲۵۳]

۱۷. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۲**

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج مشکی،۱۷۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۱ – ۴۴۸]

۱۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۴۸**

خط: نسخ، کا: همت جان بن عنایة الله خان، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۱۴۴ق؛ ترجمه فارسی در زیر سطرها، با سرلوح، مجدول، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی، ۲۱۵گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۱۶ – ۷۴۷]

۱۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۶۷**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لمن دعا لهم و لسایر المسلمین.

خط: نسخ، کا: حافظ محمد شعبان، تا: محرم ۱۱۴۵ق؛ دارای

کتیبه، با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۸سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۳]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۱۵۰ق، جا: ازمیر؛ جلد: مقوایی، ۳۴گ (۲پ-۳۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۳۶۹]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آل محمد و سلم حسبنا الله و نعم الوکیل

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۳ صفر ۱۱۵۹ق؛ مجدول، دارای سرلوح، مصحح، با نشانی بلاغ مقابله دارد احتمالاً از کاتب همراه با استادش مولانا محمد بردوشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۷]

۲۲. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۰۰

خط: نسخ، کا: عبدالعزیز، تا: یک‌شنبه ۴ جمادی الاول ۱۱۶۳ق؛ ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۷۲]

۲۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۷۱/۱

خط: نسخ، کا: شیخ مکری، تا: ۱۱۷۵ق؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۵]

۲۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۹۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن ملا یاسین خطیب، تا: جمعه ۲۳ صفر ۱۱۸۲ق، جا: بصره؛ تملک: شیخ یسین المدرس؛ ۲۰۶ص، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۰]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۰۷۹

آغاز: ان تکون امثل اصحابک هیئة و اکثرهم زاداً فقلت نعم انت بابی و امی؛ **انجام:** و لمن دعا لهم و لسایر المسلمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، بهمن۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی، ۱۴۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۳]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۹۹/۱

کا: عبدالرحمن رودباری، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: مقوا، ۹۶ص (۱-۹۶)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۵ - ۴۴۴]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳ / ۷۶۳۹-۵۱/۹۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله القنوی، تا: یک‌شنبه ۱ ربیع الثانی ۱۲۳۰ق، جا: مدرسه بولادی؛ ۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۳۱]

۲۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۱۴

خط: نسخ معرب، کا: محمد حبیب الله، تا: دوشنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۵۱ق، جا: میلاپور (هند)؛ ۱۸۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: - ۶۰]

۲۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۸

خط: نسخ معرب هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۲۶۴گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ - ۵۵۰]

۳۰. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۴۰/۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۴ - ۳۹۵]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۸/۲-ف

نسخه اصل:بادلیان ش ۷۰فرازر(۱۲۴۶)؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمهاف:۱- ۵۵۴]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اجازه روایت کتاب به حاج سلیمان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۷سم [ف: ۱- ۲۴]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۴۷

خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۸گ، ۹ سطر، اندازه: ۳۰×۲۱سم [ف: ۷ - ۴۵]

● الحصن الحصین من کلام سید المرسلین (منتخب)

/ دعا / عربی

al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn min kalām-i sayyid-il mursalīn (mn.)

ابن جزری، محمد بن محمد، ۷۵۱ - ۸۳۳ ؟ قمری

ebn-e jazarī, mohammad ebn-e mohammad (1351 - 1430)

وابسته به: الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)

مختصری است از کتاب «الحصن الحصین» خود او و جز «جنة الحصن الحصین» اوست. این رساله دارای ۵ «فصل» کوتاه است: ۱. الدعاء؛ ۲. آداب الدعاء؛ ۳. أوقات الاجابة؛ ۴. الاسم الاعظم و الدعوة المستجابة؛ ۵. أدعیة مخصوصة مجربة.

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و حسبنا الله تعالی و کفی، قال الشیخ ... محمد بن ... الخزری الشافعی ... و بعد فهذه نبذة انتخبتها من ادعیة استخرجتها من کتاب الحصن الحصین من کلام سید المرسلین ...

انجام: و هذا حدیث جلیل مجرب جربناه و جماعة من العلماء و لنختم به کتابنا هذا، الحمدلله ...

چاپ: چاپ سنگی، مصر، ۱۲۷۷، ۱۶۰ص؛ بولاق ۱۳۲۰

شرح و حواشی:

۱- شرح الحصن الحصین

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۹۰/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه مجلس ش ۴۸۴۸/۱۲ ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: علی بن ملا محمد نهبندی ساکن طارق، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۳۱۳ق؛ محشی با مطالب عرفانی؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۲۶ر-۱۲۸پ)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ - ۷۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۴۸/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الطیبین الطاهرین آمین. قد وقع الفراغ من هذه الملتقط یوم الاحد فی تاریخ احدی و عشرین من شهر جمیدی الثانی سنة (رقم نگذارده است) فی قریة برم پوری من ید ...
گزیده‌ای است از آن؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی؛ در پایان یک بند آمده: نقلته من خط حافظ میردوست؛ کاغذ: سمرقندی و سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۱۲۵-۱۲۸)، ۳۲ سطر چلیپایی (۸×۱۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۳ - ۲۸۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۳۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالحکیم، بی‌تا؛ واقف: خواجه شیراحمد، ۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ - ۲۹۶]

● **الحصن الحصین** / دعا / فارسی

al-hesn-ol hasīn

وابسته به: الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
[الذریعه ج ۲۴:۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۴۸/۳

آغاز: من حصن الحصین اذهم بامر فلیرکع رکعتین من غیر الفریضة و لیقل بسم الله الرحمن الرحیم اللهم انی استخرک بعلمک؛ **انجام:** خود نگاهداشته نظر کند و موافق آن بعمل آرد. من املاء المولی المرحوم مولانا عبدالجمیل غفرالله له دایره اینست
بخشی از آن است با گزارش‌هایی به فارسی؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی:آغاز؛مجدول؛کاغذ:اصفهانی،جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ، سطور چلیپا، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف:۱۳- ۲۸۱]

● **حصن حصین** / دعا / فارسی

hesn-e hasīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۷۴

بی‌کا، بی‌تا، خریداری از امان الله [رایانه]

● **الحصن الحصین (مختصر)** / دعا / عربی

al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn (mx.)

ابن فهد حلی، احمد بن محمد، ۷۵۷؟ - ۸۴۱ قمری

ebn-e fahad-e hellī, ahmad ebn-e mohammad (1357 - 1438)

وابسته به: الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۷۷

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی لا یبقی الا وجهه و لا یدوم الا ملکه و کل شیء هالک؛ **انجام:** ثم یمحو و یشرب علی الترتیب حال.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۹ سطر، قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۲۸۹]

● **الحصن الحصین (ترجمه)** / دعا / فارسی

al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn (t.)

جمال الدین افتخار

jamāl-od-dīn-e eftexār

وابسته به: الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
در هشت «باب» در دعا.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹/۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، کا: احمد هروی، تا: یکشنبه آغاز صفر ۸۵۵ق؛۲۴گ(۱-۲۴)،۱۴سطر[فیلمهاف:۱- ۴۱۲]

● **الحصن الحصین (ترجمه)** / دعا / ترکی

al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn (t.)

وابسته به: الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
ترجمه ترکی است از رساله الحصن الحصین ابن جزری، این ترجمه به صورت مزجی برگزار شده و متن عربی نیز به طور کامل ذکر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۲۸-۱۶/۱۳۸

آغاز: ایتمک لایغنی حذر من قدر نفع فائدة ایتمز احتراز واحتراس مقدر اولان شیئدن انواع بلا ومحندن والدعاء ینفع مما نزل ودعاتک؛ **انجام:** سلامی دخی حضرة سید الکونین محمد المصطفی حضر تلرینک اوزرینه و جمله آل بیته و اصحابنه اجمعین و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، کا: حسن بک ابن [افتاده]، تا: ۲۷ محرم ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۸۵۴]

● **الحصن الحصین (ترجمه)** / دعا / فارسی

al-ḥiṣn-ul ḥaṣīn (t.)

وابسته به: الحصن الحصین من کلام سید المرسلین؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)

غیر همانند:

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۶۴

آغاز: فصل دوم درفضل دعا کردن: رسول خدای صلی الله علیه وسلم فرموده: هر کس که از خدای تعالی نخواهد وطلب حاجت

نکند خدای عزوجل بر وی خشم می‌گیرد؛ **انجام:** هر کس درود فرستد بر محمد صلی الله علیه وسلم وبگوید اللهم انزله المقعد القرب عندک یوم القیامة شفاعت آنحضرت وی را واجب شود، تمام شد ترجمه حصن الحصین

ترجمه‌ای است متوسط از رساله «الحصن الحصین من کلام سید المرسلین» شمس الدین محمدجزری دمشقی که غیر از دیگر ترجمه‌ها است و در هشت «باب» (هر کدام در چند فصل) تنظیم شده: باب ۲. بیان زمان و مکانی که دعا در او مستجاب است (سه فصل)، ۳. بیان اسم اعظم الله تعالی (سه فصل)، ۴. اوراد صباح و مساء (چهار فصل)ف ۵. بیان ذکر متعلق به عبادات و دیگر احوال (شش فصل)، ۶. نمازهایی که سبب خاص دارد (هفت فصل)، ۷. فضیلت بعضی از قرآن و اذکار و استغفار (سه فصل)، ۸. دعایی که مخصوص به وقتی و سببی نیست (سه فصل)؛ خط: ادعیه نسخ و متن نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ در ادامه دعای «یس المغربی» آمده است؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف مخ: ۱ – ۴۰۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۴۲/۱۱-۱۶/۱۵۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام الایمان علی سیدنا محمد المصطفی و علی جمیع اخوانه من النبیین و الرسل و علی آله و صحبه اجمعین اما بعد این ترجمه رساله ای است که مولانا و شیخ الاسلام؛ **انجام:** هر کسی درود فرستد بر محمد صلی الله علیه و سلم و بگوید اللهم انزله المقعد المقرب عندک یوم القیامة شفاعت آن حضرت وی را واجب شود. تمام شد ترجمه حصن حصین ...

خط: تحریری، کا: احمد بن ملاهادی سرخضرانی، تا: جمادی الثانی۱۲۲۴ق، جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲ – ۸۵۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۰/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدان أعزک الله تعالی بادامة وظایف الطاعات و وفقک لادامة مراسم الادعیة و الاذکار فی الاوقات؛ **انجام:** و در دین و دنیا همه را عافیت کرامت فرماید انه هو الغفور الرحیم و هو الجواد الکریم.

این کتاب بنا بر التماس بعضی از اخوان ترجمه شده و دارای ده باب است؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۱۵۳پ-۱۶۹ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف:۱-۳۴۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۳۴

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد این کتاب ترجمه رساله است که مولانا ... محمد بن محمد بن الحرزی ... تصنیف فرموده؛ **انجام:** و در صفا و مروه و سعی و عرفات و مزدلفه و منی و نزد سنگ انداختن ...

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در این ترجمه نامی از مترجم نیامده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور مشکی، ۱۲گ (۲پ-۱۳پ)، ۱۱سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۶×۱۶سم

[رایانه]

← حصول ⩤ شجره

● حصول الانعام و المیر بسؤال خاتمة الخیر / عربی

ḥuṣūl-ul an‘ām wa-l mīr bi-su’āl-i xātimat-il xayr

مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ – ۸۴۵ قمری

maqrīzī, ahmad ebn-e ‘alī (1365 - 1442)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۶۴/۱۶

آغاز: بسمله اللهم انا نسالک التوفیق الحمد الله وحده و صلی الله علی نبینا محمد ... اما عبد فنسال الله المبتدی لنا بنعمه؛ **انجام:** واعوذ بک من سوء الخاتمة عند الموت والله اعلم تم بحمد لله تعالی وسلم تسلیما کثیرا کثیرا

خط: نسخ عربی، کا: محمد بن احمد قاضی، تا: دوشنبه ۵ ربیع الاول ۱۰۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۶گ (۲۷۵ر-۲۸۰پ)[ف: ۱۰ – ۱۷۱۰]

● حصول الرفق بوصول الرزق / حدیث / عربی

ḥuṣūl-ur rifq bi-wuṣūl-ir rizq

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

رساله ای کوتاه در کیفیت اختصاص رزق و تبیین تقسیم روزی در میان خلایق با ذکر اوراد و اذکاری که باعث وسعت روزی می‌شود و همچنین عواملی که منجر به ضیق روزی آدمی می‌گردد. با ذکر منبع آنها و حذف اسانید؛ در دو «فصل»: ۱. فیما ورد من الأذکار و الدعوات؛ ۲. فیما ورد من الأفعال.

آغاز: بسملة، الحمدلله و کفی و سلام عباده الذین اصطفی الذین اصطفی و بعد فقد سألنی سائل عما ورد فی الحدیث من الأذکار و الأفعال للرزق لیلازمها من ضاق علیه رزقه و تعسرت علیه معیشته ثم سألنی آخر و آخر فجمعت لهم هذا الجزء ...

انجام: خاتمة وجدت فی مجموع من کتب یوم الجمعة بعد الصلاة و لقد مکناکم فی الأرض و جعلنا لکم فیها معایش قلیلاً ما تشکرون و جعلها فی بیته أو حانوته کثرالله خیر بیته و وسع علیه معیشته و الحمدلله وحده و کفی سمع الله لمن دعی؛ تم

چاپ: بمبئی، چاپ سنگی، ۱۵ص، ۱۸۹۰م.

[دنا ۶۶۳/۴؛ معجم المؤلفین ۱۲۸/۵؛ کشف الظنون ۶۷۰/۱؛ دار صدام ص۱۳۵و ۱۳۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام محی الدین، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با کمند به لاجورد؛ اهدایی: رهبری، فروردین۱۳۷۲؛ کاغذ: حنایی، جلد:

مقوا، ۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۰/۲۳ کر
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج صالح قرطبی، تا: ۱۱۲۱ق؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۴گ (۷۵پ-۷۸پ)، ۲۷سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۳۵۴]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۵۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالقادر بن محمد ابوبکر، تا: ۱۲۸۲ق؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۴۱ر-۴۶ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۵ - ۲۳۲]

● حصول العلم و الحکمة = جواب ابی سعید ابی الخیر / فلسفه / عربی

ḥuṣūl-ul ʻilm wa-l ḥikma = jawāb-u abī-saʻīd abi-l-xayr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

وابسته به: حصول علم و حکمت = نامه ابی سعید به ابن سینا؛ ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)

پرسش ابوسعید ابوالخیر در مورد حصول العلم و الحکمة، و پاسخ از ابوعلی سینا. در برخی از نسخه‌ها قید شده که این نامه را شیخ در پاسخ ابن ژیلا نوشته اما ملاحظه متن سؤال و جواب مسلم می‌دارد که مخاطب شیخ الرئیس مردی بزرگ و مورد احترام فراوان شیخ بوده است و این شخص بدون تردید کسی جز ابن ژیلا است. ابی سعید می‌گوید من از هر جوینده‌ای می‌پرسم که حقیقت چیست، شما هم آنچه می‌دانید به من بگویید. شیخ به او می‌گوید که خدا را بشناس و با دانایی نیک بیاندیش.

آغاز: خطاب الشیخ العارف ابی سعید ابن ابی الخیر الی الشیخ الرئیس ابن علی بن سینا ... ایها العالم وفقك الله لما ینبغی ورزقك من السعادة ...

آغاز جواب ابن سینا: وصل الخطاب الشیخ منبتاً عن جمیع صنع الله لدیه و سبوغ نعم الله علیه ...

انجام: و معرفة الله اول الاوایل الیه یصعد الکلم الطیب و العمل الصالح یرفعه اقول قولی و استغفر الله و استهدیه و اتوب الیه و استکف و اساله ان تقربنی انه سمیع مجیب. و الحمدلله ... ».

چاپ: در نامه دانشوران ناصری، جلد اول (تهران: ۱۲۹۶ق)؛ در رسائل ابن سینا، جلد دوم (استانبول: ۱۹۵۳م)؛ این گفتگو در عیون الانباء ابن ابی اصیبعه (ج ۲ ص ۹-۱۰) و حالات و سخنان شیخ ابوسعید (چاپ ژوکوفسکی در پترزبورگ به سال ۱۲۱۷/۱۸۹۹ ص ۷-۶۴) و کشکول بهائی (ایران ۱۲۹۶ ص ۶۲۳) و در آغاز نجات (چاپ قاهره به سال ۱۳۳۱ ص ۵-۱۲) و با ترجمه در نامه دانشوران (ج ۱ص ۶-۷۲) و فرهنگ دهخدا در سرگذشت شیخ (ص ۲-۶۵۰) به چاپ رسیده.

[دنا ۶۶۳/۴ (۲۴ نسخه)؛ مصنفات شیخ از دکتر مهدوی ص ۸ (شماره /۴ و)؛ فهرست قنواتی شماره های: ۲۶۰- ۲۶۶ و ۲۶۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۵۹/۷-ف
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۶۳۶ق، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۵۷پ-۵۸)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴) [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۷-ف
آغاز: برابر با جواب ابن سینا
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۳گ (۲۹-۳۱ر)[فیلمها ف: ۱ - ۵۷۶]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۸۰
آغاز: وصل کتاب الشیخ الاجل سلطان العارفین ملك المحققین ابی سعید لا زالت الایام مطابقة لهواه و الاقسام موافقة لرضاه
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای؛۱ص(۳۴۵)،۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱- ۸۶]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۷۹
آغاز: برابر
در این نسخه سؤال و جواب هر یک جداگانه با این نام آمده و در برخی نسخه ها سؤال کننده ابن زیله قید شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۳۴۵)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۸۶]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۱/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۴ص (۱۰۵-۱۰۸)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۹۶]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ سپس شعر فارسی؛ ۵گ (۳۲ر-۳۶پ) [ف: ۱۶ - ۱۰۷]
۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۱]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۰۸/۲۲
آغاز: برابر جواب شیخ
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:حدود ۱۰۶۰ق؛ ۱ص (۱۱۶) [مختصر ف: ۲۴۹]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۲۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: احمد سروی، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج ترياکی، ۲گ (۱۰۷ر-۱۰۸ر)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۰]
۱۰. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۱۰۷/۲
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر غضنفر خرم آبادی ساکن مسجد کبیر عباسی، تا: ۱۰۷۹ق، جا: اصفهان؛ ۲گ (۲۴۵پ-۲۴۶ر)، ۲۳ سطر [ف: - ۱۲۹]

۱۱. یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه:بدون شماره/۵

بی کا، تا: ۱۰۷۹ق [نشریه: ۷ - ۷۱۲]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: سلیمان بن جمشید، تا: با تاریخ ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱گ (۷۲ ر و پ)، ۱۸ سطر (۴×۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۶]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۳۸

بی کا،تا:۱۰۹۷ق،کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۰۶پ-۲۰۷ر)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷-۲۶۷۸]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۳۸/۱۱

آغاز: کتاب کتبه الشیخ جواباً للشیخ الی منصور بن حسین بن محمد بن عمر زیله (..؟) وصل کتاب الشیخ مخبرا لجمیع صنع الله لدیه و سبوغ نعمه و اتصال هدایته

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۱۰۸-۱۱۱)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۳۵۲]

۱۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۶۰/۱۲

خط:نسخ،کا:اسدالله بن ظهیرالدین علی دوانی،تا:قرن۱۱[ف:- ۳۵۸]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۸۱/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲گ (۳۴۵ر-۳۶۶ر)، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۸ - ۱۳۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۲۵/۸

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۹۶پ-۹۷ر)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸ - ۵۳۷]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۹/۵

خط: تعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ - ۱۷۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۹۱

همراه با پاسخ ابن سینا؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۱۱ - ۱۹۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۴۷

درباره طریق مستقیم و حصول علم و حکمت و پاسخ آن؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۳ص (۱۲۹-۱۳۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۴۰]

۲۱. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۲۳۷/۱۲

آغاز: الا ان اودیة الظنون علی الطریق

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۹۳]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۱۷/۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالواسع بن علامی، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱گ (۵پ-ر)، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۲۱۹]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۴/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۱۰)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۳۲۲]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۹۳

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ - ۱۳۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۹۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و العاقبه للمتقین؛ **انجام:** محمد و آله الطاهرین و سلامه دائما مبارکا طیبا تمت

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۱۸/۴-۱۷/۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۲۱۸ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸ - ۴۷۴۱]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۲۹/۱

بی کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن یشمی، ۱۷ سطر [ف: ۵-۲۶۰]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال و السلام علی النفوس الزکیه. و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ پخته، کا: محمد بن حاجی ناد علی، تا: ۲۱ محرم ۱۲۸۴ق؛ ۳گ (۳-۵)؛ [ف: ۳ - ۱۷۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۴۸/۱-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۲]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳/۸۷۹۸/۳

بی کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹ سطر (۸×۱۷) [ف: ۱۷ - ۲۲۳]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۷۱/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۶ص (۳۴۴-۳۴۹)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۶۱۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۳۲/۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۹۸]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۰۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالله کجوری، تا: ۱۳۳۲ق، جا: تهران؛ ۲گ (۳۰ر-۳۱ر) [ف: ۲ - ۲۴۲]

۳۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۹ - ب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۲گ (۱۸۱پ-۱۸۲پ) [ف: - ۲۸۱]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۱۲۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۹ - ۲۰۴]
۳۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵/۱۶ ـ ج
بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۹۷گ (۵۳پ-۵۴۹پ) [ف: ۱ - ۲۱۱]

● **حصول المقاصد** / جفر / فارسی
hosūl-ol-maqāsed

یزدی، محمد بن احمد
yazdī, mohammad ebn-e ahmad

اهداء به: سید نعمت الله شاه
گزیده‌ای است از جفر خافیه از محمد بن احمد یزدی «متاعی»، در یک «مقدمه» در مداخل و مخارج و اسماء و افعال و دو «باب»: ۱. اعمال علی الاجمال در هفت فصل؛ ۲. اعمال علی التفصیل در هفت فصل (دیباچه).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۲۵
آغاز: هذا کتاب حصول المقاصد بسمله. حمد فراوان و سپاس بی پایان سزاوار آن خداوندی است که اسمای جلیلش موجب بسط قلوب بندگان درمانده ... است؛ **انجام:** بر وجه حرام عمل کند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۸ رجب ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، فاقد جلد، ۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۴۰۴۴]

● **حصون الهیه = مصباح النجاح** / دعا / فارسی
hosūn-e elāhīye = mesbāh-on najāh

حسینی، ابوعلی بن محمد باقر، ق۱۲ قمری
hoseynī, abū-ʻalī-ye-bn-e mohammad bāqer (- 18c)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)
تاریخ تألیف: ۱۱۱۵ق
دعاها و احراز و اوراد و هیاکل و اعمالی که بزرگان علماء امامیه روایت کرده‌اند، در این کتاب را به دستور آقا جمال خونساری و در یک «افتتاح» و چند «حصن» و یک «اختتام» فراهم آورده: افتتاح: در فضیلت و آداب و شرائط دعا، دارای هشت «باب»: ۱. فضیلت و آداب و شرایط دعا؛ ۲. خواص بعضی از سور قرآنی و آیات فرقانی؛ ۳. ادعیه فتح و فیروزی؛ ۴. ادعیه منسوبه به انبیاء و ائمه هدی علیهم التحیه و الثناء؛ ۵. ادعیه مأثوره از اهل بیت طاهرین صلوات الله علیهم اجمعین به جهت دفع اعادی و ظالمین؛ ۶. ادعیه استکشاف از هموم و غموم و کروب و رد مظالم؛ ۷. ادعیه طلب عافیت و طول عمر و وسعت رزق و رفع فقر؛ ۸. ادعیه قضای حوائج و مطالب غیر منای و ادعیه مزید قوت حافظه و رفع نسیان از ساهی. حصن ۱. ادعیه و احراز و عوذات مطلقه، دارای پنج برج؛ حصن ۲. ادعیه اول سال، دارای سه برج؛ حصن ۳. ادعیه ماه‌ها، دارای دو برج؛ حصن ۴. ادعیه هفته‌ها؛ حصن ۵. ادعیه روز و شب، دارای دو برج؛ حصن ۶. ادعیه صبح و شام، دارای دو برج؛ حصن ۷. تعقیبات مشترکه نماز؛ حصن ۸. تعقیبات نماز ظهر؛ حصن ۹. تعقیبات نماز عصر؛ حصن ۱۰. تعقیبات نماز مغرب؛ حصن ۱۱. تعقیبات نماز عشاء؛ حصن ۱۲. تعقیبات نماز مغرب؛ اختتام: در اسماء حسنی و خواص آنها. در آن از کتاب‌های «حلیة المتقین» و «زاد المعاد» علامه محمد باقر مجلسی یاد می‌کند.
آغاز: مصباح نجاح متهجدان مساجد عبودیت و بندگی حمد مجیب الدعواتیست که بحکمت بالغه زجاجه قلوب را
انجام: و اگر کسی تو را تحیت کند بگو انعم الله بالک و اصلح مالک
[دنا ۶۶۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۸۹۲/۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۷۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۳۷۲]
۲. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** من اعدانی فی سترک صم بکم عمی
خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح، دارای سرلوح و کتیبه، مجدول مذهب؛ کاغذ: اصفهانی مایل به حنایی، جلد: مقوایی، ۲۵۶گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: - ۱۳۲]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۹۳
آغاز: مصباح نجاح متهجدان مساجد عبودیت و بندگی، حمد مجیب الدعواتی است که به حکم مشکوة سینه بنی آدم به زیت عرفان و نور ایمان طوری منور نموده که اهل فضل و کمال و صاحب معرفت و حال از استضائه انوار تنزیل و اسرار تأویل ... مبرهن و مبین ساخته؛ **انجام:** و رو به قبله و رو به آدم نپوشد و چون بر سر نهد یا انگشتر در دست کند بگوید اللهم سومنی تا آخر دعا که در آداب شدن [؟] خلاصه کلام بعون الملک العلام العلام.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج یشمی، ۲۸۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۵ - ۳۴۸]

← حصید المرجان و نضید الجمان ≻ انوار الربیع فی علم البدیع
← الحصی فی الکلی و المثانه ≻ الحصاة المتولدة فی الکلی

● **الحضایر القدسیة فی شرح اصول الحدیث المصطفویة** / درایه / عربی
al-ḥaḍāyir-ul qudsīya fī š.-i usūl-il ḥadīṯ-il muṣṭafawīya

همامی، احمد بن احمد، ق۹ قمری

homāmī, ahmad ebn-e ahmad (- 15c)

وابسته به: خلاصة الخلاصة = علم الحديث = شرح الخلاصة فی اصول الحديث؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)

حاشیه‌ای است بر حاشیه میر سید شریف، بر کتاب الخلاصة فی اصول الحديث «شرف الدين طيبی» در اصول علم حديث و درايه.

[کشف الظنون: ۷۲۰/۱؛ دنا ۶۶۴/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۱

آغاز: الحمد لله الذی جعل علم الحديث سنداً عزيزاً و اسناداً صحيحاً لعباده ... اما بعد فان العبد ... يقول لما كان احق الفضائل؛

انجام: فصل فی الخاتمة اعلم ان هذا العلم ... و ما يتبعها و ما سوی سند النبی المصطفی و الاستعمال سند وطريقة المرتضی و لا يطلب به ...

خط: نستعليق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوای کرمی، ۳۱گ، ۱۷ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۲ - ۵۹]

● **حضرات خمسه = القنوتية** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

hazarāt-e xamse = al-qunūtīya

مجدالاشراف، محمد بن ابوالقاسم، ۱۲۴۶؟-۱۳۳۱؟ قمری

majd-ol-ašrāf, mohammad ebn-e ab-ol-qāsem (1831 - 1913)

اهدا به: میرزا محمد زمان کلامی خراسانی ذهبی

این رساله در بیان معنی و مقصود اصطلاح عرفاء از «حضرات خمسه» است که نخست به عربی (به خواهش و یا در پاسخ حاج میرزا محمد خان کلاتی) نگاشته و سپس آن را به شعر پارسی ترجمه و توضیح و تحقیق نموده.

آغاز: بخش عربی: الحمدلله العالی المتعالی عن مدارك. منظومه فارسی: بدان ای عارف اسرار يزدان.

انجام: بخش عربی: الا ان اولياء الله لا خوف عليهم و لا هم يحزنون. منظومه فارسی: نباشد غير ايشان در ميانه.

چاپ: چند بار چاپ شده است: سلماس ۱۳۲۲ ق سنگی؛ تبریز ۱۳۲۳ ق سنگی

[دنا ۶۶۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۷۳۷/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر بخش عربی

خط: نستعليق، کا: حاج سید محسن موسوی سپاهانی، تا: ۱۳۰۷ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۶گ (۲۰۴پ-۲۲۹پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۵۹۴]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۲۹/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد فهرستواره ۷۳۷/۷ تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: محمدرضا ویشلقی، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۷گ، ابعاد متن: ۸×۱۵/۵، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۲۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۵۸/۲

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعليق، کا: آمحیی، تا: ۱۵ شوال ۱۳۱۰ق، کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: میشن قهوه‌ای، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۳سم [ف: ۸ - ۱۱۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، بی‌کا، بی‌تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰گ (۳۱۸پ-۳۳۷پ)، ۱۴ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۷۰۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، کا: حبيب الله (بن اسدالله بن امير اصلان خان بن احمدخان) دنبلی خويی ملقب به «تنبل المولی»، بی‌تا؛ سپس گفتاری است از وی در معنی شطح: «انا الحق. ليس فی جبتی سوی الله» که کاتب آن را به نام «رسالة قنوتيه» ضبط کرده و این اشتباه است چه به روایت «تذكرة الاولياء ذهبی ص ۱۴۲» رساله مذکور در شرح دعاء: «اللهم نور ظاهری بطاعتك» است؛ واقف: شمس الدين پرويزی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۱۲۰]

● **حضرات خمسه** / عرفان و تصوف / فارسی

hazarāt-e xamse

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۳/۱۳-ف

نسخه اصل:نسخه آقای افشار شیرازی؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمهاف:۱-۷۱۸]

● **الحضرات السبعة** / فلسفه / عربی

al-ḥaḍarāt-us sab‘a

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷۱/۱۸

آغاز: اعلم ان هذه الحضرات بعضها اوسع من بعض و اضيق عن بعضها بالنسبة الی مافوقها و الی ماتحتها بقوله؛ **انجام:** و كذلك ساير الانبياء وقع كل واحد منهم مظهراً ... و تمت كلمه ربك صدقاً و عدلا الايه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۸ص (۴۹۸-۵۰۵)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۲۰۳]

● **حضرت آدم و فرشتگان مقرب و رستاخیز آدمی**

(رساله در بیان حال) / گوناگون / فارسی
hazrat-e ādam va fereštegān-e moqarrab va rastāxīz-e ādamī (r. dar bayān-e hāl-e)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۹۲
آغاز: بسمله و به نستعین و از وهب منقول است که مخلوق شد جسد حضرت آدم؛ **انجام:** و بدرستی که امروز بتو
این کتاب ترجمه مانندیست ناشناخته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی، ۶۳گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵/۵) [ف: ۳ - ۹۱۸]

← حضرت ایوب ← احوال حضرت ایوب علیه السلام

● **الحضرة الانسية فی الرحلة القدسية** / جغرافیا - عربی
al-ḥaḍrat-ul unsīya fī riḥlat-il qudsīya
نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰ - ۱۱۴۳ قمری
nābolosī, ʻabd-ol-qanī ebn-e esmāʻīl (1641 - 1731)
سفرنامه‌ای است که مؤلف به بیت المقدس انجام داده و در آن اوصاف و فضایل بیت المقدس را و خصوصیات اماکن مقدسه و شریفه موجود در آن را توضیح نموده است. او بیت المقدس را با مکه مقابله نموده و در مقابل هر محل شریف مکه، محلی و مکانی در بیت المقدس معین نموده و اوصاف آن را بیان کرده است.
چاپ: قاهره، مطبوعات جريدة الاخلاص، ۸۴ص، ۱۹۰۲م.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۵۴-۲۴/۵۴
آغاز: الحمدلله الغنی عن عبده الفقير الذی يسر له الرحلة والمسير من دمشق نشأته الى قدس حضرته على خيول العبادة والذكر والتهليل والتكبر وقصر منه فی سفره سعسع الامل؛ **انجام:** واول حد داود فلسطين من طريق مصر ... قال وجدنا فيه مغازة فوفنا الوليه فلما كان الليل وافادبين يديه الشمع.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۳۱]

← حضرت حجت ← احوال حضرت حجت علیه السلام

● **حضرة الحضرات الجامعة للاسماء الحسنى = شرح الاسماء الحسنى** / عرفان و تصوف / عربی
ḥaḍrat-ul ḥaḍarāt-il jāmiʻat li-l-asmā'-il ḥusnā = š.-ul asmā'-il ḥusnā
ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری
ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)
رساله مختصری است در شرح اسماء الهی از محیی الدین عربی و در پایان به نقل از دیوان شیخ اکبر ۹۹ نام خداوند را آورده است. در آن این چهار عنوان دیده می‌شود «الاسم، التعلق، التحقق التخلق». نخستین اسم «الله» و آخرین «الصبور» است.
آغاز: بسمله قال الشيخ الاجل محيی الدين العربی قدس سره فی حضرة الحضرات و هی الجامعة للاسماء الحسنى فهو عز و جل الله من حيث هويته و ذاته. الرحمن بعموم رحمته التی وسعت كل شیء
انجام: المجال فيه فلنقتصر منه على ما ذكرناه و اليه يقول الحق و هو يهدی السبيل ... الشافی المعطی المقدم المؤخر الدهر فهذه ثلاثة و ثمانون اسماً و ما وجد ناصحة لما بقی من التسعة و السبعين نقلاً قال ابن خرم ... من اسماء و افعال و صفات و نعوت ... سمی نفسه بها من حيث ان له كلاماً لقوله كلم الله موسى تكليماً فأكدة بالمصدر.
[فهرست مؤلفات محیی الدین از خود او - چاپ شده با تحقیق گورگیس عواد (در مجلة مجمع العربی مجلد ۳۰): ۵۶ فهرست دارالکتب ۱: ۳۲۰ اسعد طلس (فهرست اوقاف بغداد) ۱: ۱۴۱ (ظاهراً شرحی دیگر است). رجوع شود به ذیل شماره ۳۹۲۰/۱؛ دنا ۴/۶۶۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ در پایان نسخه حاضر تفاوتی با نسخه شماره ۳۹۲۰/۱ در نام کتاب غزالی دیده می‌شود. محیی الدین در اینجا می‌گوید «اسمائی را که غزالی در کتاب مقصد اسنی یاد کرده در این کتاب آورده‌ام». نام آن کتاب در نسخه ۳۹۲۰/۱ کتاب الاشیاء (و ظاهراً محرف از کتاب الاحیاء یا کتاب الاسماء) است و در نسخه حاضر: «المقصد الاسنی»؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۷۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۰/۱
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين ... قال سيدنا و امامنا الشيخ ... محيی الدين ... ابن العربی الطائی الحاتمی رضی الله عنه قال الله تعالی و لله الاسماء الحسنى فادعوه فهذا دليلة على انه سبحانه قد عينها فی كتابه او على لسان رسوله (ص) و هی تسعه و تسعون كماصح فی الخبر ولكن ما وصلنا الى تعيينها على الجمله من طريق صحيح و قال - اسماء الحق على قسمين منها ما علمها لنا و منها ما اسائربهما فی علم نفسه فلم يعلمهما احد من خلقه؛ **انجام:** و من التخلق الصبور من جنس نفسه على مشاق العبادات كاسباغ الوضوء على المكاره و مقاساة الاعداء فی الله تعالی و محاربته اياهم ظاهراً و باطناً ... قال شارح هذه الاسماء رضی الله عنه (انتهی) الغرض من الاملاء فی هذا الفن و اقتصرنا فيها على الاسماء التی خرجها ابوحامد الغزالی قدس سره فی كتاب الاحياء (در نسخه: الاشياء) و الحمدلله رب العالمين.
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۹۵۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد علی کرمانشاهی، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۰ص (۳۴۷-۳۶۶)، ۱۵ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲ – ۲۸۶۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۰۰/۲–۹/۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۳۶۳]

← حضرت رسول ⟵ احوال حضرت رسول (ص) (منتخب)

← حضرت زینب ⟵ احتجاج حضرت زینب (ع) با یزید

← حضرت قائم ⟵ احوالات حضرت قائم (ع)

← حضرت مسلم ⟵ احوالات حضرت مسلم

● **حضرت موسی (مکالمات موسی با خدا)** / تاریخ / عربی

hazrat-e mūsā (mokālemāt-e mūsā bā xodā)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۲۰

آغاز: ان الله یرید یکلمه قال جبرائیل (ع) یا موسی اصعد الجبل؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین مادام الدهر دهراً و السرمد سرمداً و لعنة الله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، ۷۰گ، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۸۶۴]

● **حضور قلب = غیبت و حضور** / عرفان و تصوف / فارسی

hozūr-e qalb = qeybat va hozūr

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

به نثر و نظم. در تأویل «لاصلاة الا بحضور القلب»

آغاز: غیبت است و حضور اگر دانی ×× حافظی فاتح گر چنین خوانی. الحمد لله حضور رب العالمین

[فهرستواره منزوی ۳۰۶/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۲۴

خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای [ف: ۴ – ۶۷۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۸۴/۱۲

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱گ (۱۳۳ر–پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ – ۶۷۰]

● **حضور قلب** / کلام و اعتقادات / فارسی

hozūr-e qalb

بهبهانی، محمد باقر بن عبدالکریم، – ۱۲۸۵ قمری

behbahānī, mohammad bāqer ebn-e 'abd-ol-karīm (- 1869)

رساله‌ای که در جواب سؤال سید کاظم رشتی نوشته است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۶۵/۵

آغاز: الحمدلله ... أما بعد این کلماتی و جیزه مشتمل بر معانی عزیزه؛ **انجام:** در نزد التفات به این مراتب در افزونی خواهد بود و السلام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جلد: چرم مشکی، ۳گ (۲۴۷پ–۲۴۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [مؤید: ۱ – ۳۷۵]

● **حضیض (جداول)** / هیئت

hazīz (jadāvel)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۲/۵

جداول کهن که عنوانهای آن در صحافی بریده شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قرمز، ۵ص (۳۶–۴۰)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۱۹ – ۴۱۵]

● **الحظ الاوفر فی الحج الاکبر** / فقه / عربی

al-ḥaẓẓ-ul awfar fī-l ḥajj-il akbar

قاری هروی، علی بن سلطان محمد، – ۱۰۱۴ قمری

qārī heravī, 'alī ebn-e soltān mohammad (- 1606)

در این رساله با استناد به اقوال صحابه و تابعین به تعیین روز حج اکبر می‌پردازد و معتقد است یوم حج الاکبر روز عرفه می‌باشد. در طی مطالب به رموزی راجع به اینکه چرا کلمه یوم اطلاق شده می‌پردازد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۲۱

آغاز: بسمله. رب زدنی علماً، الحمدلله العلی الکبیر الاکبر الذی انعم علی عباده ... اما بعد فیقول ... علی بن سلطان محمد القاری؛ **انجام:** اللهم صل علی محمد صلوة تکون لک رضا ... کتبه العبد الفقیر المعترف با العجز و التقصیر ...

خط: نسخ، کا: محمد امین صدیقی، تا: ۱۰۱۲ق، جا: احمد آباد؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر:۲ اخبار۱–۲۸۲]

● **الحظر و الاباحة** / اصول فقه / عربی

al-ḥaẓr wa-l ibāḥa

موسوی خوانساری، محمود بن عبدالعظیم، ق۱۳ قمری

mūsavī xānsārī, mahmūd ebn-e ‘abd-ol-‘azīm (- 19c)

در آن از این مسئله اصولی گفتگو شده است.

آغاز: بسمله. مسئلة وقع التشاجر و التنازع فی حکم الاشیاء قبل الشرع. فالمتجه علی اصل الاشاعرة من نفی حکومة العقل اصلا عدم الحکم اصلا فی کل الافعال.

انجام: و رفض قضاء العقل و الخروج عن مسلک ذوی العقول السالمة عن الشبهات. و الله ولی الحق و له الشکر و هو العالم و الهادی الی مراشد الامور

[دنا ۶۶۵/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۳

آغاز و انجام: برابر؛ (قد تمت الرسالة علی ید الاقل الاحقر عبادالله جانخان خلف مرحوم سیف الله خان غفر الله له ۱۲۹۴)

خط:نستعلیق ریز،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج زرد، ۱۱گ (۲۲ر-۳۳ر)، ۲۱سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۷۰۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۵

آغاز و انجام: برابر؛ (قد تمت الرسالة علی ید الاقل الاحقر عبادالله جانخان خلف مرحوم سیف الله خان غفر الله له ۱۲۹۴)

این دو شماره اندکی جدایی دارند؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۹گ (۳۹ر-۴۷پ)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۷۰۰]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۵۳/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۹پ-۲۰ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۷۷]

● حظوظ الایام / اخلاق / عربی

ḥuẕūẕ-ul ayyām

بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم، ۱۱۹۶-۱۲۸۱ قمری

bārforūšī māzandarānī, mohammad ebn-e moqīm (1782 - 1865)

مؤلف به درخواست جمع کثیری از مؤمنین در ماه مبارک رمضان سال ۱۲۴۶ شروع به درس اخلاق و موعظه نموده و بعد آنها را با عناوین «یوم، یوم» تقریر و تحریر کرده است. شامل ۱۲۰ «یوم» در سی جزء می‌باشد، که مؤلف پس از سفر زیارت به سال طاعون (۱۲۴۶) بنا بدرخواست بعضی از مؤمنین شروع به تألیفش نموده و پس از سال ۱۲۵۳ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمدلله الذی دل علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته المتحیر دون ادراک جلاله القلوب ...

انجام: و بعالمیة الصورة و المعنی و الظاهر و الخفی یتم عدد الحروف الثمانیه و العشرین و اساس التوحید و نفی الولادة و السلام خیر ختام.

[دنا ۶۶۵/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «عبده یعقوب» (بیضی)، «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)؛ تاریخ وقف: ۱۲۶۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ (۸پ-۲۴۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۳۳۱]

۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۶۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه مؤلف، توسط این افراد کتابت شده: شیخ فضل الله، ملا علی اصغر، ملا بابا ایسیر کشیک، ملا حسن ملقب به جناب ملا آقا محمد القراله، ملا حسن اشراقی و ملا علیخان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸۷ص (۱۰۸-۵۹۴)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: - ۱۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۷/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۵۳]

● حظیات / ادبیات / فارسی

hazzīyāt

صادقی افشار، صادق، ۹۴۰ - ۱۰۲۲ ؟ قمری

sādeqī afšār, sādeq (1534 - 1614)

مانند رساله لذات معین استرآبادی خراسانی و در چهار «فصل» است و پانصد حظ به نثر: ۱. آداب عشق و میل بر سبیل هزل و طریق اجمال؛ ۲. لوازم سفر و تدارک آن؛ ۳. نادریات و کلفتیات و مخلات و بی فکریات؛ ۴. ذکر فصول اربعه و سلوک آن و گذراندن اوقات و طلب یاران قابل اختلاط.

آغاز: یا رب ز سخنهای هوس دورم دار ×× و از حرف هوی به لطف مهجورم دار / هر چند به ناصواب گفتم سخنان ×× از گفته ناصواب معذورم دار / این چند کلمه مطایبه انگیز لطایف آمیز که نفس در باب عشرت و طبع اصحاب صحبت را به دستیاری کلمه «وصف العیش نصف العیش» حظ کامل و لذت شامل می‌بخشد زعفران زاریست که آب از جویبار چشمه سرانجامی خورده و گلدسته ایست از سرابستان خود کامی ایام هیچ مدانی آورده که درین ولابه امر عالی یاران لا ابالی و به اشاره رفیقان از خلل آورده سر کوچه عاشقی صادقی بقدر المامور معذور مرتب ساخت و به چهار فصل و پانصد حظ ساخت و به حظیات موسوم گردانید ...

انجام: زر از بهر خوردن بود ای پدر ×× برای نهادن چه سنگ و چه زر / زر از بهر چیزی خریدن نکوست ×× چه خواهی خریدن به از یار و دوست / تم الحظیات

[الذریعه ۴۸۱/۹ و ۱۰۷۵/۹؛ دیباچه مجمع الخواص دانشمندان آذربایجان ۲۱۳؛ استوری ۱۳۳۵/۱؛ دنا ۶۶۵/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مدعا از تن خيال پلاو نابود تنبيهى است ... خوردن و دادنست نه از براى نهادن. ع. براى ... خريدن نكوست.
خط: نسخ كهن معرب، بى‌كا، تا: قرن ۱۱، كاغذ: الوان، جلد: تيماج قهوه‌اى، ۳گ (۱۸۲پ-۱۸۴ر)، اندازه: ۲۸/۴×۱۵/۱سم [ف: ۲۹/۲- ۷۳۹]

۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۶۳۲۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعليق، بى‌كا، تا: قرن ۱۱؛ كاغذ: ترمه سمرقندى، جلد: ميشن سياه، ۷گ (۱۵پ-۲۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۶۵۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۶/۷
خط: نسخ، بى‌كا، تا: ۱۱۳۱ق؛ مجدول؛ كاغذ: سفيد، جلد: تيماج مشكى، ۵ص (۴۴۸-۴۵۲)، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۹۵/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعليق، كا: باستانى راد، تا: قرن ۱۴؛ كاغذ: فرنگى، جلد: تيماج ترياكى، ۷گ (۴۳ر-۴۹پ)، ابعاد متن: ۷/۵×۱۶، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۵۴۲]

● حظيرة الانس من اركان رياض القدس = حاشية شرح التجريد / كلام و اعتقادات / عربى

ḥaẕīrat-ul uns min arkān-i rīyāḍ-il quds = ḥāšīyat-u š.-it tajrīd

علوى عاملى، احمد بن زين العابدين، - ۱۰۵۴ قمرى
ʻalavī ʻāmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-ʻābedīn (- 1645)

وابسته به: حاشية شرح التجريد الجديد = حاشيه بر شرح الهيات تجريد = تعليقه بر الهيات شرح تجريد؛ خفرى، محمد بن احمد (-۹۵۷)
اهدا به: قطب شاه
تاريخ تأليف: شروع تاليف اوايل ذيحجه ۱۰۳۷ق؛ محل تأليف: اصفهان (مدرسه باقريه)

مؤلف در ۱۰۱۲ق از بهائى و در ۱۰۱۷ ق از داماد اجازه گرفته بر شرح تجريد اين حاشيه را نوشته و در آغاز آن گفته كه پيش‌ها بر حواشى خفرى بر الهيات تجريد تعليقاتى به نام رياض القدس نوشتم. چون خوانندگان كم‌مايه را خسته مى‌كرد، از آن گزين نموده و از گفته‌هاى فيلسوفان به‌ويژه شفا در آن آوردم و آن را «حظيرة الانس من اركان رياض القدس» ناميدم و در آغاز ذيحجه ۱۰۳۷ است كه به نگارش آن مى‌پردازم. او به روش كلاميان و مشائيان و اشراقيان در اين حاشيه سخن رانده و از فارابى و ابن سينا و بهمنيار و سهروردى و امام رازى و داماد و سماكى و تفسير او و ديگران ياد كرده و به روش داماد نگاشته است.

آغاز: بسمه عونك يا واهب الحيات و ملهم الخيرات المنبه عن السعادات الخالدات و اللذات الباقيات اجعلنى بفضلك ممن لا تنظر اليك ... فيقول ... احمد بن زين العابدين العلوى ...
انجام: و كذلك فى كتابنا صواعق الرحمن فى رد مذهب اليهودان ايضا بالفارسية نقلا من التوراة. فقد (تم) كتاب الموسوم بخطيرة الانس من اركان كتاب رياض القدس و يتلوه كتابنا الموسوم بروضة المتقين فى مبحث امامة الائمة المعصومين.
[الذريعة ۲۶/۷؛ دنا ۶۶۵/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۷۳
خط: نستعليق، بى‌كا، تا: قرن ۱۱؛ محشى با نشان «منه سلمه الله»؛ كاغذ: سپاهانى، جلد: تيماج سرخ، ۱۹۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۱۴۴]

۲. شيراز؛ ملى؛ شماره نسخه:۴۶-ح/۲۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بى‌كا، تا: ۲ ذيحجه ۱۰۳۷ق؛ محشى؛ كاغذ: فرنگى شكرى، جلد: مقوا، ۲۲۶گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۳۹]

۳. قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه:۲۶۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعليق، كا: محمد شريف بن قاسمعلى، تا: صفر ۱۰۴۵ق؛ مصحح؛مهر:«صراط على حق نمسكه»(بيضى)؛جلد: تيماج مشكى، ۱۵۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [محدث ارموى مخ: ۲ - ۶۲۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰ و ۳۰۷۹-ف
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و شكسته تعليق روشن، بى‌كا، تا: ۱۰۴۵ق؛ محشى با عبارت «منه مد ظله العالى»؛ كاغذ: سپاهانى، جلد: تيماج سرخ، ۵۸۶گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۴۹] و [فيلمها ف: ۲ - ۶۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۰۱/۱
آغاز: من اللطايف و الفرائد ثم اجتهدت كل الاجتهاد فى سبيل الرشاد ... و كان الشروع فى ذلك فى اوائل شهر الله المعظم ذى الحجة الحرام سنة ۱۰۳۷؛ **انجام:** لو تم فانمايتم ... يصح ان يقال ان وقوع الكذب فى كلامه تعالى منافى مصلحة
خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگى: آغاز و انجام؛ كاغذ: سپاهانى، جلد: تيماج قهوه‌اى، ۱۱۹گ (۱ر-۱۱۹پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۰۵]

۶. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه:۲۸۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بى‌كا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح؛ تملك: ابراهيم بن محمد به تاريخ ۱۱۹۱؛ جلد: مقوايى، ۲۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۴۱]

۷. تبريز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۴]

● **الحفایة فی شرح الکفایة** / نحو / عربی

al-ḥifāya fī š.-il kifāya

بیتوشی کردی، عبدالله بن محمد، ۱۱۶۱ - ۱۲۲۱ قمری

beytūšī kordī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1748 - 1806)

وابسته به: کفایة المعانی فی نظم حرف المعانی؛ بیتوشی کردی، عبدالله بن محمد (۱۱۶۱-۱۲۲۱ق)

شرح بر منظومه «الکفایة» خود اوست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۷۱

خط: نسخ، کا: مصطفی بن سلیمان دولانی، تا: ۱۲ صفر ۱۳۲۴ق [مختصر ف: - ۳۱۱]

● **حفر بئر** / متفرقه / عربی

hafr-e be'r

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۱۱۶

از افادات ابوعلی؛کا:ابوالقاسم وفا،تا:قرن۱۳؛در هامش[ف:۶- ۱۳۷]

● **حفظ الایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی

hefz-ol īmān

نجومی ملتان، حسام الدین بن محمد، - ۹۶۰ قمری

nojūmī meltān, hosām-od-dīn ebn-e mohammad (- 1553)

رساله‌ای در اخلاق صوفیانه است در سه «اصل»: ۱. تحقیق ایمان از عاریت و عطا و علامات آنها؛ ۲. اسبابی که سبب سوء خاتمه و زوال ایمان گردد؛ ۳. اسبابی که بدان بقای ایمان و حسن خاتمه گردد. با استفاده از منابعی از جمله: کیمیای سعادت، منهاج العابدین، شرح التعرف، مجموعه نادرات، شرح صدور، ارشاد السالکین، ارشاد الطالبین، مفتاح الجنان، احیاء العلوم، خزانه جلالی، سراج الهدایة، اسرار الوحی، انیس الواعظین ... و حیرت الفقها. کاتب نام مؤلف را در آخر «حفظ الایمان» تصنیف ملا حسام الدین ملتان ذکر کرده است، در فهرست مشترک پاکستان (۲۳۱۱/۴) از مؤلفی ناشناس معرفی شده. چنانچه انتساب به ملتانی درست باشد با توجه به رسائل ضمیمه به یقین حسام الدین بن محمد ملتانی صوفی و فقیه عامه قرن ۱۲ق یا حسام الدین ملتانی(-۹۶۰ق) خواهد بود و نه حسام الدین ملتانی (-۷۳۵ق).

آغاز: یا فتاح رب یسر و تمم بالخیر بسم الله ... ربنا آتنا من لدنک رحمة و هی لنا من امرنا رشدا ... اما بعد همی گوید فقیر بی بضاعت با وجود عدم استطاعته چند مدة به مطالعه کتب دینی فواید این جمع کرده و در باب محافظةایمان ...

انجام: هفتم بر پل صراط چون برگ درخشنده بگذارد بعون الملک الوهاب تمت هذا النسخه حفظ الایمان از تصنیف مولانا حسام الدین بن محمد بن آدم نجومی ملتان غفر الله ذنوبه.

[در سه نسخه گنج بخش و فهرستواره منزوی از نگارنده نامی نیامده است و در فهرست مشترک نیز آمده: از میان حسام الدین متقی (شاید چشتی ملتانی، مراد شیخ علی بن حسام الدین متقی، و در گذشته ۹۶۰ هجری / ۱۵۵۳م) باشد؛ فهرستواره منزوی ۴۳۰/۶؛ خطی گنج بخش ۹۱۳/۲؛ مشترک پاکستان ۱۰۹۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۷۲/۹]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا، جا: پاکستان؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۱۲ سطر (۱۰/۲×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۱۹/۲سم [رایانه]

● **حفظ الایمان** / اخلاق / فارسی

hefz-ol īmān

قنوجی، حبیب الله، - ۱۱۴۰ قمری

qanūjī, habīb-ol-lāh (- 1728)

کتابی است در یک «مقدمه» و ۲۶ «مقصد» و یک «خاتمه» در شرح حال و سیره پیامبر اکرم (ص) و زوجات ایشان و تذکرات اخلاقی که با عنوان «ای عزیز» تنظیم شده. وی طی مقاصد ضمن توجه به روضة الاحباب عطاء الله دشتکی و تفسیر قاضی بیضاوی به مسائلی مثل عشق الهی، محبت حق تعالی لوازم عشق و ... پرداخته و مباحث خود را مزین به اشعار صوفیانه آیات و روایات فراوان کرده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۷۸

آغاز: بعد از این سواران گیرند ده کس در چهار سال فارغ شدند و در زمان خلافت حضرت عمر ... بدست سعد بن ابی وقاص آن ملک فتح کردند؛ **انجام:** یعنی مر نیکوکاران را خبرهای نیکوست و بر آن زیادتی یعنی رضوان خدا و دیدار خدا ... مطابق ۱۱۳۲ من هجرة النبی ترقیمه در این قسمت مخدوش شده است و قابل خواندن نیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ محرم ۱۱۳۲ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، خرداد

۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲/۸×۱۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۱]

● **حفظ الايمان** / اخلاق / فارسی

hefz-ol īmān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۴۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۷گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۶سم [رایانه]

● **حفظ البدن** / طب / فارسی

hefz-ol badan

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī, ʻalī ebn-e ʻalī (- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۶۹ق؛

در شانزده «فصل». او مؤلف «حکمت نامه» است در ۸۹۴ و «دانشنامه جهان» در ۸۷۱ و نباید او را با غیاث الدین بن محمد اصفهانی مؤلف «مرآة الصحة» در ۸۹۶ یکی دانست.

[دنا ۶۶۶/۴ فهرستواره منزوی ۳۴۱۳/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۳۲/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای [ف: ۵ - ۲۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۸۳ ض

بی‌کا، بی‌تا، [د.ث. مجلس]

● **حفظ بدن** / طب / فارسی

hefz-e badan

موسوی لاری، محمد، ق۱۰ قمری

mūsavī lārī, mohammad (- 16c)

آغاز: بسمله، سپاس بی قیاس واجبی را که انواع طهارات امکان اظهار قدرت اوست.

[دنا ۶۶۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۳/۵]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۲۷/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: علی علائی بن سید یحیی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵۵گ (۷۸-۱۳۲)، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۳۳۰]

● **حفظ البدن** / طب / فارسی

hefz-ol badan

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۰۸۵

آغاز: بسمه اینست آنچه متعلق مباحث صلوات یومیه بوده آنچه متعلق مباحث صلوات یومیه بوده؛ **انجام:** زنار بندگیش بتان درون منم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱ق [رایانه]

● **حفظ البدن** / دندان پزشکی / فارسی

hefz-ol badan

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۳۷

آغاز: وجود انسان موجود است بخیر و از ضرر بنفع درجه؛ **انجام:** گنجشک نرافیون ۲ مثقال عنبر دو مثقال قادزقمر نیم مثقال ولا سلام.

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ضمیمه ۱۶۵۹۲ [رایانه]

← حفظ الصحة ⩾ کلمات بزرگمهر

← حفظ صحت ⩾ سته ضروریه

← حفظ صحت ⩾ طبی

← حفظ الصحه ⩾ طراپتیک (ترجمه)

← حفظ الصحه ⩾ نصیحت نامه سلیمانی

● **حفظ صحت** / طب / فارسی

hefz-e sehhat

حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری

honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

در دیباچه آمده است: چون خلیفه به حنین بن اسحاق دستور ترجمه کتاب‌های اوایل را داد و حنین این کار را به انجام رسانید، دستور دومی صادر شد که مختصری در خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها و داروها که برای بدن موافق آید، بنگارد تا بدان عمل شود. حنین بنابراین دستور این کتاب را پرداخت. با سربندهای «باب» و گاهی از محمد بن زکریا نیز نقل‌هایی دارد. در برخی نسخه‌ها نام این رساله اختیارات تقویم الصحة ثبت شده است. مترجم فارسی آن معلوم نیست.

آغاز: بسمله. (رساله حفظ صحت) حمدله. و الصلوة علی رسوله محمد و آله و اصحابه و اولاده و اهل بیته و امته اجمعین. اما بعد چنین گوید که چون خلیفه به سلطنت نشست و خواست تا کتب اوایل را ترجمه کند ... اما خلیفه مثل آدمین همچو زمین است چون دهقان زمین تعهد کند.

انجام: در خواب بگوید و اگر بادبان بر بازوبندی خواب نیاید، و الله اعلم. تمام شد کتاب اختیارات تقویم الصحة.

[فهرستواره منزوی ۳۴۱۵/۵؛ دنا ۶۶۶/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۸/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶ص (۱۳-۱۸)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۱۱]

● حفظ الصحة / طب / عربی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

در تعلیم روش حفظ الصحه و مراقبت بر اعتدال مزاج؛ مشتمل بر سیزده «باب»: ۱. ذکر الکیفیات؛ ۲. ذکر الاعتدال و تقدیمه علی سایر الطبایع و الفصول؛ ۳. ذکر الابدان و ما یحتاج الیه لحفظ الصحة؛ ۴. تدبیر کل یوم؛ ۵. السواک و منفعته و الاشجار التی تتخذ منها؛ ۶. الریاضة و منفعها و کیفیة استعمالها؛ ۷. هیئة الحمام و تسمینه و منفعته؛ ۸. تناول الطعام و وقته و مقداره؛ ۹. الشراب و انواعه و مضاره و منافعه و کیفیة استعماله؛ ۱۰. النوم و منفعته؛ ۱۱. الفصد و الحجامة؛ ۱۲. الاسهال و منفعة و تدبیر استفراغ کل خلط؛ ۱۳. ذکر اختیارات الایام. ابن‌سینا در این رساله از مسواک و انواع ورزش و بازی‌ها مانند چوگان بازی و شطرنج و سواری و جز اینها و سود فراوان آنها در حفظ صحت بدن و مزاج سخن می‌گوید و باب سیزدهم رساله در اختیارات است برای شناختن ساعات نیک و بد انتخاب ورزش‌ها و دیگر کارهایی که انجام دادن آنها را برای حفظ صحت در این رساله توصیه و تاکید می‌کند.

آغاز: بسمله. استعین فیما افید بالعقل الفعال و اسئل الله تعالی ان یطیل بقاء الشیخ و استدیمه بمنه و نعمته و استرهن له العصمة و التوفیق لما یحبه و یرضاه بمنه و فضله و لمارأیت ظاهر تمیز و بادیء تحصیله ... طلبت من نفسی تأثیر ما اوجبت له و رغبت الیه شیء من ابواب الخدمة ... فلم اجد شیئا اشبه مما جربته من صلاح نفسه ثم لما یتحفه لاخوانه و اصدقائه ان اجمع کتابا مختصراً ینطق بذکرالصحة و دفع الاسقام ... الباب الاول فی ذکر الکیفیات التی جعلها الله تعالی مدار الکیفیات الآخر ...

انجام: من انواع اللعب بالکرة القمر فی البروج المنقلبة و فی لعل الشطرنج و النرد من الجهة التی یکون القمر فی تلک الجهة و اذا بلغنا هذا المبلغ فلنختم المقاله حامدین لله العلیم الحکیم مصلین علی رسوله النبی الکریم و آله ذوی الخلق العظیم و الفیض العمیم.

[الذریعة ۲۷/۷؛ فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی: ۷۴ش۶۰؛ قنواتی شماره ۲۶: (ص:۱۸۳)؛ الاوقاف العامة موصل ۲۴۱/۲؛ دنا ۶۶۶/۴ (۱۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح حفظ الصحة؛ قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی (-۱۲)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۷/۳۴-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی امساک البطن بفالج و القمر فی البروج ذوات الجسدین. قویل مقاله حفظ الصحة للشیخ و کانه وقع من اخرة صفحة او اقل ...

اصل نسخه: ایاصوفیه، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ افتادگی: انجام (گویا یک صفحه یا کمتر)؛ مقابله شده؛ ۷گ (گ۱۴۷-۱۵۳) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۳۶-ف

نسخه اصل:همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷/۹-ف

نسخه اصل: روان کوشکو ش ۲۰۴۲؛ کا: علی بن قوام بن احمد ملقب به مولی میرک طبیب شیرازی، تا: یک‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۸۸۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۳۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی امساک البطن یعالج و القمر فی البروج ذوات الجسد (قوبلت مقالة حفظ الصحة للشیخ و کانه وقع من آخره صفحة او اقل فلیطلب)

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ چنانکه نویسنده نسخه ما گواهی می‌دهد این نسخه کم دارد و انجام آن در فهرست آقای دکتر مهدوی چیزی دیگر است؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲ق، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱ق، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵ق، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۲۷۰ر-۲۷۲پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۴۱۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۳۰/۵

ناقص است و در باب دوازدهم افتاده است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۸۵ق؛ افتادگی: آغاز [ف: ۷ - ۲۹۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۴۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذی، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۸×۱۹/۲سم [ف: ۷ - ۴۴۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۹

آغاز و انجام: برابر

فاقد دیباچه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ کاغذ: شرقی، ۱۲گ (۵۹-۷۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۶۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، ۵گ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۳۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۰/۱۳

خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: یک‌شنبه ۱۳ محرم ۱۰۰۷ق؛ مصحح در قندهار در ۱۰۳۲؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱ - ۱۸۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۹/۱۸

آغاز و انجام: برابر

فاقد دیباچه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۶ق؛ ۹ص (۳۰۳-۳۱۱) [ف:

۴ - ۲۳۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۳/۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۳۵ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۲۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۱۲/۲

آغاز: الحمدلله کفاء افضاله و الصلوة علی محمد و آله الباب الاول فی ذوی الکیفیات؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵ص (۸-۲۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۹۸]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵/۱۰ ـ ج

در ۱۳باب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۳۸پ-۴۳ر) [ف: ۱ - ۲۱۱]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۳/۸

آغاز: ... الباب الرابع فی تدبیر کل یوم اذا اصبح؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد، ۲گ (۵۸ر-۵۹ر)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷ - ۴۲۴]

۱۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۷۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین ابو محمد سلیمان بن محمد ... ، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: چرمی، ۸ گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم[ف: ۳ - ۱۳۴۰]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۷۰/۲ صدر

آغاز: برابر؛ **انجام:** و القمر فی البروج ذوات الاسقام

بی‌کا، بی‌تا، کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۲ر-۱۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۱۹]

● حفظ الصحه منظوم / طب / فارسی

hefz-os sehha-ye manzūm

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

منظومه‌ای در ۱۸ بیت که برای حفظ صحت و سلامتی و دوری از امراض سروده شده و به ابن سینا نسبت داده شده است.

آغاز: هر که درصبح انگبین نوشد × خسته گردد بنشتر حجام / هر که بسیار گل همی بوید × هم وی باشد ازصداع وزکام ...

انجام: بهر قوت لعاب گندم آب× تا توانی بنا شتا آشام / بوعلی نظم در حکمت سفت ×حکما را زجان شده است غلام

[فهرستواره منزوی ۳۶۷۷/۵ با عنوان «مجربات بوعلی»]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۱]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۵۲/۱۲

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «مجربات ابن سینا» بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص، ۱۵سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۵۰۳]

● حفظ الصحة (قصیده) / طب، شعر / فارسی

hefz-os sehha (qasīde)

یوسفی هروی، یوسف بن محمد، - ۹۶۶ قمری

yūsofī heravī, yūsof ebn-e mohammad (- 1559)

اهدا به: ظهیرالدین بابر غازی پادشاه مغولی هند (۹۲۳-۹۳۷)

تاریخ تألیف: گویا ۹۳۷ق

قصیده‌ای است با قافیه الف درباره خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها، جنبش و آرامش، خواب و بیداری، فصل‌ها، آب و هوا.

آغاز: بعد از حمد حکیم دانا و تحیت زبده رسل و انبیا ... نموده می‌آید که این قصیده ایست که درحفظ صحت ... ای که خواهی تندرستی از در حکمت درآ ×× تا بعلت‌های گوناگون نگردی مبتلا /شیر را بسیار خوردن اینکه عادت کرده ای ×× ترک عادت کن که خواهد شد مرض پیدا ترا

انجام: ۱: «یوسفی» این قصیده از بهرت×× زد رقم بر صحیفه دوران ... / دارد امید مغفرت گر چه×× نامه او سیه شد از عصیان ۲: یوسفی را بکر معنی جلوه گر آمد ز فکر ×× تا مگر سویش گشاید پادشه چشم رضا / از خدا امید آن دارم که گیرد هر زمان ×× دشمنش را آن چنان دردی که نپذیرد دوا

چاپ: لاهور، سنگی، ۱۹۲۴م، وزیری، ضمن طب یوسفی و شش رساله دیگر؛ [تهران]، سنگی، ۱۲۸۵، جیبی

[دنا ۶۶۶/۴ (۳۳ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۵۷۵/۱: نشانی ۱۸ نسخه، ۳۰۳۲/۴: نشانی ۷ نسخه دیگر، ۵۶۳؛ الذریعة ۳۶۳/۱۶: فواید یوسفیه؛ مشار فارسی ۳۷۹۸/۳؛ فرهنگنامه ها ۱۹۹؛ مشترک پاکستان، ۶۶۳/۱: نشانی ۲۷ نسخه، ۶۷۷/۷: نشانی ۶ نسخه دیگر؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۸/۵ و ۸۱۷/۱۰]

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۳۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

فاقد مقدمه منثور؛خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱پ-۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۹۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۶۳/۲

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن سلطان محمد اردبیلی، تا: جمادی الاول ۱۰۴۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۳پ-۲۴پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۰ - ۳۷۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۷۷/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۱۳۲پ-۱۳۴پ)، ۱۵سطر (۷×) [ف: ۱۷ - ۲۴۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۵۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن سلطان حسین گیلانی، تا: ۱۰۵۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۲پ-۹۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۸۱/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق، کا: ملك علی بن خیر الله، تا: ۱۰۷۹-۱۰۷۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، چرم بلغار تریاکی، ۵ص (۱۲۷-۱۳۱)، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۴۰۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۶۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** از ضرر دارد مدامت در پناه خویشتن ×× آنکه درعالم بتقدیرش بود نفع و ضرر
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، تا: ربیع الاول ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۹-۱۵)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۲سم [ف: ۱۳ - ۱۹۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۶۹/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۳گ (۲۰پ-۲۲پ)، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۱۳۶۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۸۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
فاقد مقدمه منثور؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۱۲۱)، ۴۱ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۲۳۲]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۴۰/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ بخشی از پایان آن (برگ ۸۱ر-۸۱پ)؛ ۳گ (۱۶۰پ-۱۶۲ر)[ف: ۱ - ۹۱]

۱۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۶۸/۲ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی[ف: ۲ - ۴۸]

۱۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۴۴/۲
آغاز: بسمله. بعد از حمد حکیم دانا و تحیت زبده رسل و انبیاء صلی الله علیه و آله و اصحابه ... آرای آنکه او را رسد سرافرازی ×× شاه جم قدر بابر غازی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۸پ-۲۱ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۶۰]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۴۲۷/۲
آغاز: اگر صحتت باید ای هوشیار ×× ز تدبیر بد خویش را دور دار؛ **انجام:** برابر۲
اندکی از آن است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصدر است به دو رساله: اولی طب النبی و دومی قانونچه چغمینی و قبل از این دو، رساله‌ای است در اصول دین؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵- ۷۵۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۲۵ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۲ص (۲۵۵-۲۵۶)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳- ۷۹]

۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۵۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
نام کتاب بر اساس فهرستواره ۳۴۱۹/۵ تصحیح شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۰ر-۱۱پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۶۷]

۱۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۵۵۰۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** زخواندش بفواید رسند اخیار ×× بود فواید اخیار سال اتمامش (= ۹۱۳)
در فهرست این کتاب با فوائد الاخیار یکی دانسته شده که در واقع چنین نیست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۸گ (۱پ-۱۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۱۸/۸سم [ف: ۸ - ۴۰۶]

۱۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۳۶/۷
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷ - ۲۳۳]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۹۲/۱
آغاز: برابر
فاقد مقدمه منثور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۲سم [ف: ۴۳ - ۱۷۸]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۴۴/۲
آغاز: برابر
نام کتاب در فهرست فوائد الاخیار آمده که با توجه به آغاز آن تصحیح شد. فاقد مقدمه منثور؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مقیم بن عماد الدین اسلام رودی، تا: ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۳۳ص (۱۲۲-۱۵۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۹-۲۱۴]

۱۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۴۰۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** سر چو ببالین بنهی ... ×× گرد کزاش که شود خوش دراز
در فهرست به نام انوار صحت آمده؛ خط: نستعلیق بد، کا: علی اکبر بن محمد علی تویسرکانی، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۲۱ر-۱۳۴پ)، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۱سم [ف: ۷ - ۳۸۷]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۱۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۳ر-۱۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۲۸۲]

۲۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۷۵/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵ص (۹۸-۱۰۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۲۷]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۹ص (۵۶-۲۰۴)، ۱۲ سطر [سنا: ف: ۲ - ۲۹۸]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۶

آغاز: برابر

فاقد مقدمه منثور؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق؛ ۱گ (۱۸۵پ)[ف: ۳ - ۱۱۳]

۲۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲/۳۰/۵-۵۸۹۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مقابله کرده علی نقی بن حاجی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۶ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۹۰]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۳۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** گرفتاری باد قولنج و رنج ×× که گردد نهان در خرابی چو گنج

فاقد مقدمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۲۷پ-۲۲۸پ)،سطور چلیپایی،اندازه:۱۲/۵×۲۰سم[ف:۳۹-۲۲۸]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۵۷/۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۱۳۹]

۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۰۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکمت آمد آفتاب این بیتها انوار او ×× نام این انوار حکمت گر کنم باشد روا / از خدا امید میدارم که باشد جلوه گر ×× چهره زیبای این مستوره درچشم رضا

فاقد مقدمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۱۶]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۶۲/۱

آغاز: ز پرسام و سرسام گویم شنان ×× به گفته حکیمان همه یک زمان؛ **انجام:** به فضل الهی ز رنج سلاق ×× بیا پیش پیشک تو خط عتاق

خط: نستعلیق، کا: سید حسن بن محمد سعید حسینی ساکن بیدگل کاشان، تا: ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱ر-۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۶۸]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۱۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از خور مدامت در پناه خویشتن ×× آنکه در عالم بتقدیری بود ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، ۲گ (۱ر-۲پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۰/۸سم [ف: ۷ - ۳۹۰]

۳۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۲۳/۵

خط: نستعلیق، کا: ابوالخیر حسنی، تا: ۱۲۴۰ق؛ در حاشیه؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷ - ۱۹۳]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۳۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۱پ-۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۲ - ۲۸]

۳۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۲۴/۴

خط: نسخ، کا: خدابخش بن آقا رجب، تا: جمعه ۲۵ شعبان ۱۲۴۹ق؛ جلد: گالینگور، وزیری، [نشریه: ۳ - ۴۵]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۴۹/۹

خط:نستعلیق زیبا،کا:محمدکاظم بن محمد حسین،تا:۱۲۵۱ق؛جلد: تیماج مشکی،۲گ (۴۵پ-۴۶ر)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۶]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۳۱۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق، کا: داود، تا: جمادی الاول ۱۲۵۸ق؛ مهر: «اعملوا ال داود شکرا»؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱-۳)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۵۱]

۳۵. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه:۳/۲

آغاز: آمد این مجموعه زیبا رقم ×× تحفه بهر شد عالمپناه / آفتاب آسمان سلطنت ×× داور دوران همایون پادشاه ... قصیده در بیان صحت واکل ماکولات: ای که داری تندرستی از درحکمت درآ ×× تابه علتهای گوناگون نگردی مبتلا؛ **انجام:** علامتش گرانی اعضا وسردی موضع علت است نظم: ای خم شده از حدیه قدت چو کمان ×× برپشت تو قبضه از ورم گشته عیان قد تمت الکتاب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ صفر ۱۲۸۱ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۲گ (۵۵پ-۸۶ر)، ۱۷ سطر [ف مخ]

۳۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۰۹/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ در متن و حاشیه؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۳۵پ-۳۹ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۳۰]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۶۳/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ شعبان ۱۳۰۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۹پ-۲۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۲۹]

۳۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۳۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با رساله ماکول و مشروب و فواید اخیار و جامع الفواید از همین مؤلف در یک مجلد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد:چرمی،۳گ،۱۷-۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۰۳۹]

۳۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۰۵/۲

آغاز: برابر

فاقد مقدمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۵۵پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۴۷]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۷۱پ-۷۵پ) [ف: ۴ - ۷۹۷]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۵۶/۴-۱۸/۱۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۳۲]

۴۲. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۴۲/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۱۲۱ر-۱۲۶ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۷۴]

۴۳. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۸/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** از این گونه آبی گر افتد بدست ×× ترا حافظ و محدث صحت است.

فاقد مقدمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳گ (۱۲۹پ-۱۳۱ر) [ف مخ]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

فاقد مقدمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۱پ-۴۳ر)[ف: ۳۶ - ۱۳۷]

● حفظ صحت = طب = تحفه / طب / فارسی

hefz-e sehhat = teb = tohfe

طبیب شیرازی، کمال الدین بن نورالدین، ق۱۰ قمری

tabīb-e šīrāzī, kamāl-od dīn ben nūr-od-dīn (- 16c)

اهدا به: شاه طهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۴ق)

تاریخ تألیف: نیمه رجب ۹۷۴ق

در یک «مقدمه» و چهار «مقاله» و «خاتمه»: مقدمه در اموری که پیش از شروع در مقصود بیان باید کرد؛ مقاله ۱. سته ضروریه بر قول کلی و مشتمل بر فصل مفرد و شش «باب»؛ ۲. احکام جزئی از تدبیر اعضاء واجب الحفظ و غیر آن؛ ۳. زینت و آراستن ظاهر بدن؛ ۴. اغذیه و ادویه مفرده و مرکبه (مشتمل بر پنج فصل)؛ سپس خاتمه است به نام «تتمیم الخاتمة فی طرد الحشرات الحیوانات الموذیة» در گزیدن جانوران و دور ساختن آنها خانه. نام مؤلف در دو نسخه مجلس «کمال نور بن کمال الطبیب» است. این کتاب همان است که در الذریعه (۱۳۸/۱۵) به نام «کتاب الطب» یاد و از ریاض نقل شده است.

آغاز: سپاس بیقیاس پادشاهی را جل و علا سزوار است

انجام: و طبخ افسنتین و طبخ سداب در خانه پاشیدن پشه بگریزاند هذا آخر ما اردنا ترقیمه و الحمدلله الذی وفقنا بتتمه.

[فهرستواره منزوی ۳۳۳۴/۵ و ۳۳۵۴/۵ و ۳۴۱۶/۵]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۲

آغاز: مظهر آثار متضاد می‌تواند شد به جهت آن که هنگام نسبت او به طرف افراط و تفریط علی السویه است ... جمله دوم در سن آدمی؛ **انجام:** برابر؛ قدتم فی منصف رجب المرجب سنه ۹۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (ما بین صفحات ۲ و ۳ و ۶ و ۷ مطلب افتادگی دارد)؛ ۶۵۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [نشریه: ۳ - ۳۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف:۲-۳۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ورق آخر نونویس؛ ۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۹۶]

● حفظ الصحة / طب / عربی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

طبیب، محمد بن ابی المجد

tabīb, mohammad ebn-e ab-el-majd

اهداء به: شیخ اویس بهادر خان

در کیفیت حفظ صحت و بیان آنچه از ادویه و نوشیدنی‌ها و خوردنی‌ها که برای هر سن و هر شخص مناسب است؛ در «مقدمه» و دو «مقاله»: مقدمة فی ماهیة الصحة و اقسامها؛ مقاله ۱. اسباب سته ضروریة، در نه باب؛ مقاله ۲. قوی الاغذیة و الاشربة و مایتعلق بهما و الطیب و الملابس، در ۱۰ باب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۰/۶۲

خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: شنبه ۷ رمضان ۱۰۰۷ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱ - ۱۹۱]

● حفظ صحت = طب / طب / فارسی

hefz-e sehhat = teb

؟ حسینی آملی، نجم الدین اسکندر، ق۱۱ قمری

hoseynī āmolī, najm-od-dīn eskandar (- 17c)

از نجم الدین سکندر که روزگارش معلوم نیست، تنها نجم الدین اسکندر آملی حسینی را می‌شناسیم که در قرن ۱۱ در هند می‌زیسته و ظاهراً کتاب گوهرشناسی را نوشته است (نسخه‌های منزوی، ۴۵۰/۱)، نامبوب، با سربندهای در خور. با حفظ صحت آغاز می‌شود، سپس بیماری‌های سر تا پا: صداع، فساد ذهن و نسیان، مالیخولیا و عشق، دوار، کابوس، فالج و استرخا، کزاز، اختلاج، زکام، بیماری چشم، بیماریهای گوش، دماغ و بینی، دهان، دندان، لثه، حلق، ششها و صدر، قلب، پستان، مری و معده ... حصبه، بیماری‌هایی که خاص عضوی نیستند، مانند تبها. (احمد منزوی)

آغاز: حمدله. و الصلاة و السلام علی أشرف الأولین و الآخرین محمد و علی عبادك الصالحین و آله الطاهرین ... بنده احقر نجم الدین سکندر مشهور به دارای انوار بر ارباب هنر عرضه می‌دارد که جمیع حکما را که مفتاح ابواب ...

انجام: روغن کنجد جوشانیده بر موضوع لکه باید ریخت و به صابون و آب گرم باید شست.

[نسخه‌های منزوی؛ ۵۲۲/۱: حفظ الصحة؛ فهرستواره منزوی: ۳۴۱۵/۵ و ۳۵۳۰/۵؛ دنا ۶۶۷/۴]

۱. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۵**
آغاز: برابر؛ **انجام:** سید انبیائه و اولیائه و آله الطاهرین اجمعین. تمت ...
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ مهر: «عبده میر محمد الموسوی» (جقه‌ای)؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۳۴۱گ، ۷ سطر (۱۰/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۷۰]

۲. **تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۶۷/۷**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۷۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۹]

۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۰۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر چیز تر یا شور خورده شود درد و الم به غایت و چون قی کنند قنج و ریم با او باشد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در حاشیه صفحات نسخه‌های پزشکی فراوان و پراکنده‌ای آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰ - ۲۶۸]

۴. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۶۷**
بی‌کا، بی‌تا، خریداری از سید علی حسینی [رایانه]

۵. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۷۴/۳**
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ فستقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۴۷-۶۵)، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۷۵۷]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

طبیب، جلال الدین محمد، ق۱۱ قمری

tabīb, jalāl-od-dīn mohammad (- 17c)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵)
کلیاتی است بسیار مختصر در تدبیر بدن انسانی در سفر و حضر برای پیر و جوان و در حالات مختلف، در یک «مقدمه» و یازده «فصل»: مقدمه: در بیان صحت و مرض و اقوال اطبا؛ فصل: در تدبیر حالات مختلف؛ فصل: در تدبیر فصول؛ فصل: در تدبیر حفظ صحت به‌حسب سنها؛ فصل: در حفظ صحت اعضاء رئیسه؛ فصل: در تدبیر حفظ صحت حوامل؛ فصل: در تدبیر مسافر بر و بحر؛ فصل: در تدبیر حفظ صحت عاجزان؛ فصل: در تدبیر ناقهین؛ فصل: در چیزهایی که منع ضرر غذاهای ناموفق کند؛ فصل: در بیان و با و احتراز از آن؛ فصل: در بیان منذرات به حوادث ردیه.
آغاز: حمد و ثنائی که روایح عطر آن مجالس خلوت نشینان عالم ملکوت را معطر دارد
انجام: سزاوار آنست که أولا تحقیق سبب نموده بعد از آن بنحو مناسب معالجه نمایند

[نسخه‌های منزوی ۵۳۵؛ دنا ۶۶۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۳/۵]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۸۲/۴**
انجام: که مقوی قلب باشد میل نماید تکدر حواس با امتلاء بدن از مواد خبر دهد به حدوث سکته سزاوار آنست که تدارک به فصد و اسهال ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه‌ای آبی، ۴۰گ (۲۷۴ر-۳۱۳پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۰۰]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۵۸**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین؛ جلد: تیماج سبز، ۴۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۹ - ۱۳۴]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

طبیب، محمد بن جلال، ق۱۱ قمری

tabīb, mohammad ebn-e jalāl (- 17c)

اهدا به: اعتماد الدوله میرزا محمد
رساله‌ای در حفظ صحت در یک «مقدمه» و هشت «فصل» و یک «خاتمه»: مقدمه، تعریف طب و غایت فایده آن و موضوع آن؛ فصل ۱. استنشاق هوا؛ ۲. تغدیه غذا؛ ۳. شرب آب؛ ۴. دفع فضولات؛ ۵. خواب و استراحت؛ ۶. استفراغ و احتباس؛ ۷. جماع؛ ۸ استحمام؛ خاتمه دربیان مضرات بدن.
آغاز: حمدی که ورای عقول عقلاست و ثنائی که بیرون ازبیان و لسان فصحاست مرحضرت - قادریرا سزاوار است که اسباب و علامات صحت و فساد به قانون حکمت او منوط است ...
انجام: و هرگاه که ازآن دور شوند اگر چه صد ذرع دور شوند هرکس بخورد البته بمیرد و گویند بعضی زهرها درهند هست که چون برجامه ریزند و جامه را خلعت دهند به مجرد پوشیدن هلاک شوند.

[دنا ۶۶۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۳/۵]

۱. **تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۶۲/۲**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ در نسخه «محمد» بوده و «احمد» کرده و در بالای آن هم نوشته‌اند «کاشفای طبیب»؛ [نشریه: ۷ - ۲۳۵]

۲. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۸۸/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۳گ، ۱۰-۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۰]

● **حفظ الصحة = تحفة الشاهی** / طب / فارسی

hefz-uṣ ṣiḥḥa = tuḥfat-uš šāhī

کمال طبیب، حسین بن محمد
kamāl tabīb ‹hoseyn ben mohammad

اهداء به: شاه تهماسب صفوی
رساله‌ای است در حفظ الصحة دارای یک «مقدمه»، چهار «مقاله» و «خاتمه»: مقدمه: در حفظ الصحة؛ مقاله ۱. حفظ الصحه کلی، در سه فصل؛ ۲. حفظ فصلی، در چهار باب؛ ۳. حفظ الصحه أعضاء رئیسه، در دوازده باب؛ ۴. حفظ الصحه با ادویه مفرده به ترتیب حروف تهجی؛ خاتمه: حفظ الصحه با نوشیدنیها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۱۹/۲
آغاز: بسملة، کتاب أحکمت آیاته من لدن حکیم علیم، حمد و ثنا حکیمی را جل و علا سزد که مزین ساخت خزانه دلهای حکماء الجواهر حکمت و عرفان و روشنی گردانید به نور هدایت دیده ارباب درایت را و خلاصی داد از ظلمات؛ **انجام:** و اگر قولی ضعیف یا غریب بوده به منقول عنه نسبت کرده و بیشتر مسایل و فوائد معتمد علیه است کل الإعتماد و الله الموفق للخیر و السداد و الحمدلله ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، برخی عبارات قلم خوردگی دارد؛ تملک: محمد جعفر بن میرزا محمد جعفر بن میرزا محمد علی موسوی به تاریخ ۱۱۱۶، محمدرضا بن میرزا محمد علی حسینی برزانی اصفهانی روضه خوان به تاریخ ۱۲۵۹؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج دارچینی، ۲۳۵گ (۴۳پ-۲۷۷پ)، ۱۹ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۹ - ۵۶۷]

● **حفظ الصحة** / طب / عربی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۳۳/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵گ، ۱۴ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۳ - ۹۸۴]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

کوثر همدانی، علی نقی بن محمد رضا، - ۱۲۹۶؟ قمری
kowsar-e hamadānī, ‘alī naqī ebn-e mohammad rezā (- 1879)

به درخواست: امیر زاده جلال الدین میرزا
تاریخ تألیف: ۱۲۷۹ق
کلیات پزشکی است برای حفظ سلامت بدن، که در پنج «فصل» کوتاه و یک «خاتمه» نگارش یافته: ۱. آداب خواب و بیداری؛ ۲. آداب حرکت و سکون؛ ۳. آداب تغذیه؛ ۴. آداب سفر؛ ۵. آداب تغذیه پیران سالخورده؛ خاتمه: در بعضی امور مناسب مزاج.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد معروض می‌دارد عبد فانی ... بتاریخ ۱۲۷۹ فایز شدم بشرف حظور و مهر ظهور
انجام: و اگر از کلیه میوه هابغیر انار احتراز بفرمایند البته بهتر خواهد بود، و الحمد لله اولا و آخرا ...
[دنا ۶۶۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۸/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱پ-۱۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۱]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

ساوجی، موسی بن علیرضا، ق۱۳ قمری
sāvajī, mūsā ben ‘alī rezā (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق) به نام میرزا آقا خان نوری و به خواهش میرزا اسدالله خان میرآخور
تاریخ تألیف: ۱۲۶۸ق
مؤلف می‌گوید: به دوران سلطنت ناصرالدین شاه و صدر اعظمی میرزا آقا خان نوری، میرزا اسدالله خان میر آخور مرا بر آن داشت که رساله‌ای در حفظ الصحه برای بهداشت پادشاه وقت بپردازم من نیز در کمال خجلت به این رساله که حاوی یک «مقدمه» و دو «مطلب» و یک «خاتمه» است بدین قرار دست زدم: مقدمه: در تعریف علم طب و مسائل آن علم و نیز دو مسأله حیات و موت و در چند فصل؛ مطلب ۱. بیان سته ضروریه و مشتمل بر چند فصل؛ مطلب ۲. بیان تدبیر حافظ الصحه بحسب توارد فصول اربعه و آن نیز در چند فصل.
آغاز: اما مقدمه و آن مشتمل بر چند فصل است
انجام: و این از اسرار مکنونه است دانستن مسافرین را بسیار مفید است
[دنا ۶۶۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۵/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۴۱/۱
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۹گ (۱پ-۶۹ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۳۵۶]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: آقا بابای شاهمیرزادی پسر محمد مهدی، تا ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: بوم قهوه‌ای، ۲۰۷ص (۱۲- ۲۱۸)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۰۷ - ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۶]

● **حفظ صحت** / طب / فارسی
hefz-e sehhat
ثابت جنگ، محمد خان بن غلامحسین خان، ق۱۳ قمری
sābet jang, mohammad xān ebn-e qolām-hoseyn xān (- 19c)
در این رساله مختصر کلیات پزشکی با چند دستور نگاشته می‌شود بدون فکر یا مسوده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۱۲/۶
آغاز: بعد حمد قادر دادار و صلوات بر رسول مختار و آله الاطهار و اصحابه الکبار چنین گوید احقر عباد الله الصمد میرزا محمد
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۶ جمادی الاول ۱۲۵۶ق؛ ۱۱گ (۷۷پ-۸۷ر)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۱ - ۱۳]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی
ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa
بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری
bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)
رساله‌ای است مختصر در حفظ الصحة و دارای «مقدمه» و ده «مقاله»: مقدمه: صحت نیاز به تعریف ندارد؛ ۱. صحبت دارای اجزاء و شرایط است؛ ۲. آثار و فوائد صحیح و غیر صحیح آن؛ ۳. انسان خلق شده در احسن تقویم؛ ۴. صحت هر چیز یعنی آن در مجرای طبیعی خود جاری شده؛ ۵. صحت ممکن است موقوف به صحت زمان قبل باشد؛ ۶. احکام شرع تعبدی است؛ ۷. صحت نیز مربوط به دنیاست نیز آخرت؛ ۸. همه موظف به حفظ صحت خود می‌باشند؛ ۹. کسی که صحت در دنیا و آخرت دیده؛ ۱۰. حجاب زنان و مطالب دیگر درباره آنها.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چند کلمه مختصریست در حفظ الصحة و در او مقدمه و چند مقاله است ...
انجام: بپرهیزید از بدان آنها و از نیکانشان در حذر باشید و در نظر به آنها فرمود نگاه تیر مسموم شیطان است

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۳۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چند کلمه مختصریست در حفظ الصحة و دراو مقدمه و چند مقاله است؛ **انجام:** بپرهیزید از بدان آنها و از نیکانشان در حذر باشید و درنظر به آنها فرمود نگاه تیر مسموم شیطان است
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ جلد: کاغذ رنگی، ۲۳گ، ۱۴-۱۵ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۱ - ۲۱۶]

● **حفظ الصحه** / طب / فارسی
hefz-os sehha
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۳۸
آغاز: بسمله، حمد له چون در ایناسام اثرنا خوش از صاحبان عظام که؛ **انجام:** بالمره رفع نیمشود درک عطش در هر حال غلبه داشته باشد بعوض آب لعاب اسپرزه ...
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، بی تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی
ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa
گالتیه-بواسیه، ژان، ۱۸۸۸ میلادی
gāltīye-būāsīye, žān (1888 -)
مترجم: نصر، علی بن احمد، ۱۲۷۴ - ۱۳۴۱ شمسی
متن از گالیته بواسیر (بواسه)، در سه «باب» و یک «خاتمه»: ۱. قوانین حفظ صحت مزاج؛ ۲. چند قصه در باب حفظ الصحه و وجوب آن؛ ۳. معالجه غرق و احتراز از غذاهای بد و دواخانه خانگی، فواید بعضی گیاهان و تریاق بعضی سموم و طرز استعمال آنها و طریقه ی ضد عفونی کردن و غیره؛ خاتمه شامل لغات و اصطلاحات علمی متن کتاب.
آغاز: دیباچه: تدوین کتاب حفظ صحت و تالیف دفتر معرفت و درایت آن را رسد ... بسمله این کتاب مشتمل به سه باب و یک خاتمه است باب اول درقوانین حفظ صحت و مزاج و آن ...
انجام: شخص ضدعفونی کننده بعد از اجرای اعمال فوق باید البسه خود را کامل ضدعفونی نماید ودرحین عمل بالباس تازه آن را مجاور نسازد تمت الکتاب
چاپ: تهران، ۱۳۲۷ق، سنگی، ۳۲۰ص؛ ایران، تهران، ۱۳۲۷ق، سنگی، رقعی، ۳۲۰ص، ترجمه و نگارش از: سید محمد خان بن میرزا سید احمد خان نصر الاطباء، مشهور به نصر، به تصویب و دستور العمل وزارت جلیله معارف از جهت مدارس متوسطه، به سعی و اهتمام محمد باقر بن حاجی محمد رحیم تاجر کتابفروش، (چاپ دوم)، مصور
[کتابشناسی نسخ خطی پزشکی ایران ۱۰۵؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۸/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۳۱-۲۹/۷۱
آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:علی بن محمد جعفر گرکانی، تا: ۱۳۳۵ق؛ مسوده چاپ سنگی؛ ۱۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۳۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۵۰

آغاز: برابر **انجام:** بدوست و دشمن تابیده، ادام الله تأییداته و عزه و جلاله.

خط: نستعلیق، کا: محسن حسینی بن مرحوم احتشام الاطباء، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۳۳۸ق؛ مصور و رنگی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سبز، ۱۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۲سم [ف: ۲ - ۲۱۴]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

میرزا محمد علی خان، ق۱۴ قمری

mīrzā mohammad ʻalī xān (- 20c)

برای کلاس پنجم و ششم مدرسه‌های ایران.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۵۶

خط: نستعلیق، کا: مرتضی حسینی برغانی، تا: ۳۰ محرم ۱۳۴۲ق؛ از روی نسخه چاپی مطبعه استاد علی اصغر در اسد ۱۳۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸۵گ، ۱۱ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۶۰]

● **حفظ الصحة** / طب

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

یوسفی

yūsofī

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۲۴/۴

بی‌کا، بی‌تا، [نشریه: ۳ - ۱۷]

● **حفظ الصحة** / طب / عربی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۰۱/۱۲

آغاز: بسمله قال بعضی علماء الطب من القدماء، الطب علی وجهین لاقالت لها ان تحفظ النفس و تساس لتدوم علی حال الصحه تمرض و ان تعاد الی الصحه بعد ما مرضت و قال ان غرض کتابنا هذا حفظ الصحه لا الفن الآخر و ضمن الملک اکمل الله سعادته

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه ناقص است، از یکی از قدماء اطباء؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا، ۲۱ص (۱۲۰-۱۴۰)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹-۱۹۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴ط

آغاز: الصحه ... علیه فرصه ...؛ **انجام:** فالعقد تبدیل المزاج و حله ×× بشفی المریض به و بالاوهام

این نسخه از آغاز افتادگی دارد و برخی از عناوین آن عبارتند از: الفصل الرابع فیما یرد الی البدن من غذاء و نحوه ... فصل الخامس فیما یشرب علی العموم، الفصل السابع فی النوم و الیقظه و ... الفصل العاشر فی امور لیست بضروریة و لا ضارة ...؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت بلاغ در آخر نسخه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳- ۳۳]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۱/۶-ف

نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۱۲۰ (۱۲۹۵)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی شیرازی، تا: ۱۰۰۹ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۸]

● **حفظ الصحة** / طب / فارسی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۹۸

آغاز: بسمله، حمد و سپاس بی قیاس مرحکیمی را ... و بعد این رساله است مشتمل بر قانون حفظ صحت و قاعده ترتیب صحت محافظت بدن انسان ... مشتمل بر مقدمه و سه مقاله ... مقدمه در دانستن اسباب سته ضروریه ... مقاله اول در نه باب، مقاله دوم در ادویه مفرده، مقاله سوم در معاجین و تراکیب و اشربه؛ **انجام:** و آب زن نافع بود، والله اعلم.

خط: نستعلیق، کا: حاجی عبدالوهاب، تا: ۲۸ ذیقعده ۷۹۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۴×۱۲/۹سم [ف: ۲ - ۲۱۴]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵۳/۳

آغاز: بسمله. رساله حافظ الصحة، حمدله اما بعد هر که خواهد که صحت او محفوظ باشد باید که علم حفظ صحه که مجملا در این رساله است مداومت نماید تا از حدوث؛ **انجام:** و شبهه در آن نیست اللهم اختم امورنا بالخیر بمحمد و آله

مؤلف آن را به درخواست حاج فرج الله ساخته؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۳۷پ-۴۱ر)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: - ۳۴۹]

۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۹۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم ... و بعد اضعف بندگان و اقل دعا گویان خدمت سراسر عظمت و جلالت واقفین حضور مهر ظهور معدلت دستور نواب کامیاب.

شاهنشاه زاده اعظم ظل افخم اعلیحضرت؛ **انجام:** در ظاهر بحسب ارتکاب اسباب باین و تیره طریق سلوک را مقرر فرمایند خداوند عمر طولانی از برای آن ... و ظل مرحمت و عنایت و رأفت آن ظل اعظم الله الاتم بر قاطبه امم مستدام ...

نویسنده کتاب را بنام ظل السلطان نوشته و القاب زیادی برای وی مرقوم و از خود اسمی جز «اضعف بندگان» نبرده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا، ۲۹ص، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۱۷۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چنین گویند که چون خلیفه بسلطنت نشست و خواست تا کتب اوائل را ترجمه کند؛ **انجام:** اگر شاخ گوسفند زیر بالین هر زنی که نهی هر چه کرده باشد در خواب بگوید و اگر بادیان بر بازوبندی خواب نیاید.

در مقدمه کتاب می‌گوید که چون خلیفه به حنین بن اسحاق دستور ترجمه کتاب‌های یونان را داد و حنین این کار را به انجام رسانید، دستور دومی صادر شد که مختصری در خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها و داروها که برای بدن موافق آید، بنگارد تا بدان عمل شود، حنین بنابر این دستور این کتاب را پرداخت. البته اصل این کتاب به عربی بوده و به فارسی ترجمه شده است و لیکن مترجم را نشناختیم. عناوین «باب - باب» می‌باشد و گاهی از محمد بن زکریا نیز نقل‌هایی دارد؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا حبیب الله علوی، تا: چهارشنبه ۲۲ صفر ۱۳۴۰ق، جا: حیدرآباد؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۴پ-۲۰ر)، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۷۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۰۵/۸

آغاز: اگر پاک طبعی و فرخنده رای ×× توقع به درگاه دونان مبر؛
انجام: یا رب بخت خفته من بیدار کن و روی چپ بر زمین ...
فوائد طبی است به نظم و نثر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۳ص (۵۹-۷۱)، ۱۹ سطر [ف: ۳۶ - ۱۰]

۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۲/۲

آغاز: اما بعد بباید دانست که سبب حفظ صحت به تعدیل مزاج است و اصلاح هوا و اختیار مأکول و مشروب و اعتدال حرکات بدنیه

این عناوین در آن دیده می‌شود: تدبیر هوا، تدبیر مأکول، تدبیر مشروب، تدبیر حرکت و سکون بدنی، حرکت و سکون نفسانی، نوم و یقظه، تدبیر استفراغ و احتباس، تدبیر جماع، تدبیر حمام، تدبیر فصول، تدبیر ابدان به حساب اسنان، تدبیر مسافران، حفظ اعضاء رئیسه، علاج به دوا، قواعد استفراغ، اموری که در استفراغ قصد آن واجب است، در احکام استفراغ ماده، قوانین اسهال، قی، فصد، اسباب مانعه فصد، در حجامت، در احکام عق، در حقنه، در بیان امزجه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ (۲۳۱پ-۲۵۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ - ۴۵۹]

● **حفظ الصحة ۱** / طب / فارسی

hefz-os sehha

رساله مختصری است در حفظ صحت مشتمل بر دو «مقاله»: با این عناوین: مقاله ۱. تدبیر مسافران در یک «مقدمه» و پنج «تدبیر»: مقدمه: در بیان شناختن هوا، تدبیر ۱) وجوب مراعات در سفر، ۲) بیان کیفیت سلوک در سفر حر (گرما)، ۳) بیان کیفیت سلوک در سفر برد (سرما)، ۴) طریق حفظ مزاج از آب‌های مختلف، ۵) ذکر بادهای مختلف؛ مقاله ۲. ذکر اغذیه و اشربه مفرده و مرکبه و فواکه و حلاوات و حموضات و بقولات، در پانزده «تقویم»: ۱) ذکر اقسام نان‌ها، در بیست خانه، ۲) ذکر اقسام آب‌ها و ما یتعلق بها، در هجده خانه، ۳) ذکر شراب‌های مسکر و غیر مسکر، در بیست و یک خانه، ۴) ذکر گوشت‌ها، در بیست و چهار خانه، ۵) ذکر اعضای حیوانات، در یازده خانه، ۶) انواع ماهی و آنچه از آن ترتیب کنند در چهار خانه، ۷) بیان مطبوخات، در نوزده خانه، ۸) ذکر کاملها و آحارها، در چهارده خانه، ۹) لبنیات، در پنج خانه، ۱۰) ذکر تخم مرغ و آنچه از آن سازند، در چهار خانه، ۱۱) ذکر سبزی‌جات، در سی و هشت خانه، ۱۲) ذکر توابل، در دوازده خانه، ۱۳) ذکر میوه‌ها، در بیست و دو خانه، ۱۴) ذکر میوه‌های خشک، در بیست و دو خانه، ۱۵) ذکر حلواها و شیرینی‌ها، در پانزده خانه.

آغاز: حمد بی حد حکیمی را که هر صباح از حقه سپهر قرص یاقوتی مهر برآرد و به نمونه ای از آن مداوا علت سودا از طبع زمان بردارد و صلات صلوات بر آن طبیب کاینات که موجزی از معالجاتش بیماران جهالت را به قانون شفا به منهاج دوا راه نمود ...

انجام: خشخا شینه خواب آورد و باه افزاید و به بزفه و زکام و نزله را نیکس، قولنج آورد و صاحب مزاج سرد را زیان دهد، به گوارشهای مسهل اصلاح آن باید کرد.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۵۷/۶

آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد صابر واعظ فهنانجی، تا: ۶ ذیقعده ۱۰۲۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۳۰ر-۱۳۳پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۳۲۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۸۹/۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: دوشنبه ۱۲ ذیحجه ۱۰۸۷ق، هنگامی که در رکاب نواب میرزا شاه ابوالمهدی در راه دارالسلطنه اصفهان در قریه محمود آباد یزد نگاشته است؛ با جدولها و اشکال هندسی، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۷۸پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰ - ۶۳]

● **حفظ الصحة (عشر کلمات فی)** / طب / عربی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa (‘ašara kalamāt fī)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۲۳-طباطبائی

آغاز: قال عشر کلمات فی حفظ الصحه. قیل ان بعض الملوک لما رأی تباذوق الطبیب و قد شاخ و کبر سنه؛ **انجام:** فلما سمع امر ان یکتب هذه بالذهب.

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید شده، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۲-۲۳)، ۱۹، ۲۰ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف:۲۳-۶۶]

← حفظ الصحة (ترجمه) ⩾ شرح حفظ الصحة

← حفظ صحت بدن انسایه ⩾ حفظ الصحة

● **حفظ صحت در ماههای یونانی** / طب / عربی

hefz-e sehhat dar māh-hā-ye yūnānī

ابن زرکشی موصلی، داود

ebn-e zarkašī-e mūselī, dāvūd

نویسنده مطالب کتاب را به ترتیب مأخوذ از حکیم فاضل ابوالفضایل داود ابن زرکشی موصلی به طریق اجمال آورده است. ماه‌های یونانی را با ذکر ایام و ساعات آورده، خصوصیات آن را برشمرده و تدابیر لازم برای حفظ صحت بدن اعم از خوراک، پوشاک، بخورات و ... ذکر کرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۳۳

آغاز: بسمله و به نستعین، اما بعد حمد الله شکر آلائه فهذه مقالة فی تدبیر النسان فی شهور الیونان؛ **انجام:** و العود و اللبان و الاذن و المیعه و الغالیه و الند.

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد کاظم بن محمد صالح، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۰گ (۶۰پ-۶۹)، ۱۲ سطر (۷/۲×۱۲/۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [رایانه]

● **حفظ الصحه منظوم** / طب / فارسی

hefz-os sehha-ye manzūm

رساله بهداشت و معالجات به نظم (جز اندکی از میان آن که نثر است) و (به نوشته دیباچه) مستخرج از پاسخ ارسطو است به کسری. پس از دیباچه نیز ده نصیحت است به نظم (در بحر متقارب) با این عنوان «در صفت ده کلمه نصیحت در تقویت مزاج» سپس این عناوین علاج مار گزیده علاج درد گوش در صفت معجون خبث الحدید و چند عنوان دیگر. در ذیل هر یک از عنوان‌ها و نصیحت‌ها چند بیت (گاه بیش ازده بیت). حاج خلیفه از نصیحت‌نامه در طب از ارسطو در پاسخ اسکندر، تألیف حکیم شاه محمد قزوینی یاد می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۸/۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه رساله ایست که پادشاه کسری سئوال کرد از حکیم حاذق حکیم ارسطو در آداب و شرائط چند که احتیاج بود بزرگانرا او هر که بر این طریق معاش کند از رنج تن ایمن باشد و این رساله بر نظم نهاد تا آسان بود یاد کردن. در صفت ده کلمه نصیحت - اول - در تقویت مزاج. به اب زر این پندها را تمام ×× نوشتند و خواندند از اهتمام / یکی آنک تا معده ات از طعام ×× نگردد تهی و ندانی تمام / شعر پایان نصیحت دهم. که اسراف در جمله کاری بد است ×× نه شایسته مردم بخرد است؛ **انجام:** و گر آب گرم او خورد یک دو روز ×× شود معده اش بیغش و دلفروز

خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن حسین، تا: ۹۷۸ق، کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ۲۲ص (۲۵-۴۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۹ - ۳۸۴]

← حفظ الصحه ناصری ⩾ حافظ الصحه ناصری

● **حفظ الصحه ناصری = تحفة الصحه** / طب / فارسی

hefz-os sehhe-ye nāserī = tohfat-os sehha

ملک الاطباء رشتی، محمد کاظم بن محمد، ق۱۳ قمری

malek-ol atebbā' raštī, mohammad kāzem ebn-e mohammad (- 19c)

به دستور: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

محل تألیف: رشت

در یک «مقدمه» و چهار «مقاله» و یک «خاتمه» که آن را به دستور ناصرالدین شاه قاجار در موقعی که به چمن سلطانیه آمده بود در باب حفظ صحت تألیف نموده: مقدمه دارای سه «فصل»: ۱) تعریف علم طب و بیان حاجت و موضوع آن و تعریف صحت و مرض، ۲) شرایط حفظ صحت، ۳) تکلیف طبیب در امر حفظ صحت که چه می‌باشد؛ مقاله ۱. تدبیر سته ضروریه و مباشرت نسوان و حمام مشتمل بر هشت «فصل»: ۱) تدبیر هوها و فصول، ۲) ضرورت و تدبیر مأکول و مشروب، ۳) ضرورت و تدبیر حرکت و سکون بدنی، ۴) ضروریت و تدبیر حرکت و سکون نفسانی، ۵) ضرورت و تدبیر خواب و بیداری، ۶) ضرورت و تدبیر استفراغ احتباس، ۷) ضرورت و تدبیر مباشرت با نسوان، ۸) تدبیر حمام رفتن؛ مقاله ۲. تدابیر ابدان به مقتضای هر سنی مشتمل بر سه باب: ۱) تدبیر اطفال، ۲) تدبیر جوانان، ۳) تدبیر پیران؛ مقاله ۳. تبدیل ابدان خارجه از اعتدال مشتمل بر شش «باب»: ۱) تدبیر مزاج حار، ۲) تدبیر مزاج بارد، ۳) تدبیر مزاج رطب، ۴) تدبیر مزاج یابس، ۵) تدبیر کسی که بسیار فربه باشد، ۶) تدبیر کسی که بسیار لاغر باشد؛ مقاله ۴. تدبیر مسافر و حفظ صحت هر عضوی از اعضاء مشتمل بر دو «باب»: ۱) تدبیر مسافر بر و بحر در دو فصل، ۲) صحت اعضاء مشتمل بر هشت «فصل»: ۱- حفظ صحت دماغ، ۲- حفظ صحت چشم، ۳- حفظ صحت گوش، ۴- حفظ صحت دندان، ۵- حفظ صحت دل، ۶-

حفظ صحت معده، ۷- حفظ صحت جگر، ۸- تدبیر دست و پا در سرما؛ خاتمه: در بیان انواع غذاها و مزاج و منافع آنها که مشتمل بر ده «فایده» است: ۱) بیان وجوب، ۲) بیان لحوم و گوشتها، ۳) بیان تخمها، ۴) بیان شیر و آنچه از او به عمل می‌آید، ۵) بیان میوه‌ها، ۶) بیان سبزیها، ۷) بیان توابل و ابازیر و غیره، ۸) بیان شیرینی‌ها ...، ۹) بیان اشتهاء، ۱۰) مطالب متفرقه در حفظ صحت.

آغاز: بسمله، سبحانك اللهم یا قدوس یا طبیب النفوس اسألك الشفاء من الشفاء ... وبعد چنین گوید بنده درگاه سلطانی محمد کاظم گیلانی: درین اوان که فراش فروردین ...

انجام: که در علم و عمل آن محفوظ و محظوظ بمانند بحق نبیه البشیر و ولیه النذیر حسبنا الله العلی السمیع البصیر نعم الناصر و النصیر.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۷۶۰؛ دارالخلافه طهران، ۱۳۰۴ق، وزیری کوچک، ۶+۳۱۱+۸صص

[الذریعة ۲۷/۷؛ دنا ۶۶۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۱/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۰۸

آغاز و انجام: برابر؛ فراغ از تسوید و تحریر این رساله در دارالمرز رشت ... واقع شد در عشر اول از شهر رجب سنه سبعة و سبعین و مأتین بعد الالف من الهجرة النبویة

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته کم اعجام، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، تا: ۱۲۷۷ق؛ واقف: خان بابامشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۱۰۸گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۹ – ۱۶۲]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۷۱

آغاز و انجام: برابر؛ فراغ از تحریر وتسوید در دارالمرز رشت که مصراع «اول ارض مس جلدی ترابها» ... واقع شد درعشر اول رجب ۱۲۷۷ق ... والسلام خیرختام.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (؟)، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۳۳گ، ۱۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۴ – ۳۱۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه اول رجب ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۸گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲ – ۴۴۰]

● حفظ صحت و دفع مرض / طب / فارسی

hefz-e sehhat va daf‘-e maraz

چون مرض وبا آمده بوده به حسب خواهش بعضی از بزرگان این رساله کوتاه را در یک «مقدمه» و دو «فصل» نوشته: ۱. حفظ صحت؛ ۲. رفع مرض.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۹۸/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین، و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و رهطه المخلصین؛ **انجام:** و بتجربه رسیده که آنها که قابل علاج بوده اند به همین طور معالجه شده اند.

خط: نسخ، کا: عبدالله، بی‌تا، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱پ-۶ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۳۷۵]

● حفظ الصحة و العلاج / طب / عربی

ḥifẓ-uṣ ṣiḥḥa wa-l ‘alāj

جبرئیل بن عبیدالله بن بختیشوع، – ۳۹۶ قمری

jebre’īl ebn-e ‘obeyd-ol-lāh ebn-e boxtīšū‘ (- 1006)

اهدا به: صاحب بن عباد

این گفتار در بهداشت و درمان پاره‌ای از بیماری‌ها است که از او دانسته شد. مؤلف ابوعیسی جبرئیل بن عبیدالله بن بختیشوع پزشک و آشنای به زبان فارسی است که در بغداد و سپس کرمان و فارس نزد فنا خسرو به سال ۳۵۷ و در ری نزد صاحب عباد و در دیلم نزد خسرو شاه بن مبادر پادشاه آنجا می‌زیست و پس از مرگ فنا خسرو به بغداد آمد و کناش بزرگ خود را به روش پرسش و پاسخ به نام کافی و برای صاحب عباد در ۵ جلد به پایان رساند. وی نگارش‌های دیگری درباره کیش مسیح و یهود دارد و کتابی نوشت که در آن میان سخنان پیامبران و فیلسوفان سازگاری داد و کناش کوچکی هم دارد و گفتاری درباره دماغ برای خسرو شاه دیلمی نوشته است و گفتارهای دیگر. او در روز آدینه هشت رجب ۳۹۶ در ۸۵ سالگی درگذشت و در مصلی بیرون میافارقین به خاک سپرده شد (خزرجی ج۱ص۱۴۴).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۶/۳۹

آغاز: هومن کلام جبرئیل بن بختیشوع طبیب. اعلم ان مثل الانسان کمثل الارض المیتاء؛ **انجام:** و العین من المعدة و اللحیة فی الخصیة. الکبد بیت الدم. و المرارة بیت الصفراء. و الکلیة بیت الشهوة. و الطحال بیت السوداء. و القلب بیت الفکر. و البلغم فی الجسد کله.

خط: نستعلیق، کا: رجبعلی بن جواد علی، تا: ۱۰۶۰-۱۰۷۱ق؛ در پایان دارد: «تم والحمدلله وحده کلام ابن بختیشوع و هو لفظ سریانی معناه عبد عیسی و حروفه الباء ینقطة الواحدة التحتانیة و الخاء المنقوطة و التاء بنقطتین فوقانیین و الیاء بنقطتین تحتانیتین و الشین المنقوط و الواو و العین المهملة بالترتیب»؛ ۱گ (۲۰۸ ر و پ) [ف: ۴ – ۷۴۸]

● حفظ الصورة و الصحة / طب / فارسی

hefz-os sūra va-s sehha

شیرازی، حسین بن محمد، ق۱۰ قمری

šīrāzī, hoseyn ebn-e mohammad (- 16c)

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۹۷/۲۳

خط: نستعلیق، کا: ابن محمد ظهیر بن محمد صفی، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۳ - ۱۴]

← حفظ القرآن ⩾ الحفظ و الحافظ

● **حفظ ناموس بشری** / حکومت و سیاست / فارسی

hefz-e nāmūs-e bašarī

چگونگی حفظ ناموس بشری درباره مراقبت و غیرت بر ناموس و اولاد و تربیت اولاد را بیان نموده است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۳۴/۲

آغاز: بعد الحمد و الصلوة این مختصری است در حفظ ناموس بشری و امتیاز حیوانی که حسن نظام انتظام آدمی و صفا زندگانی و خوشی روزگار بنی آدم بسته به استحکام و اعمال

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج زیتونی، ۴۱ص (۴۳۲-۴۷۲)، ۱۱ سطر (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۶]

● **الحفظ و الحافظ = حفظ القرآن = الحث علی حفظ القرآن** / روان‌شناسی / عربی

al-ḥifẓ wa-l ḥāfiẓ = ḥafīẓ-ul qur'ān = al-ḥatt 'alā ḥafiẓ-il qur'ān

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری

ebn-e jawzī, 'abd-or-rahmān ebn-e 'alī (1115 - 1201)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۹۲/۵-عکسی

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام ... الجوزی (رح). الحمدلله الذی جعلنا بانعامه علینا خیر امه و محننا الانفه من الجهل و علو الهمه و رزقنا ... اما بعد، فان الله عزوجل خص امتنا بحفظ القرآن و العلم؛ **انجام:** لا اقوم بحدیثی. آخر کتاب الحفاظ، و الحمدلله رب العالمین و صلواته علی سید الخلایق ...

اصل نسخه: گویا در ترکیه و عکس آن نزد استاد بدیع الزمان فروزانفر بوده است؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۲ یا ۳ ربیع الاول ۶۲۲ق؛ ۳۵ص (۳۵۱-۳۸۵) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۲]

● **حفظیه** / طب / فارسی

hefzīye

در شش گفتار است.

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۵۹/۹

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین اما بعد این مختصر را به سته ضروریه که موجب صحت بدن است بنا کرده شد و موسوم گشت به حفیظه و مشتمل است بر شش گفتار؛ **انجام:** مضرت دارد

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۳۲۹ق؛ ۲۰ص (۲۳۵-۲۵۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۴۳]

● **الحفیظ** / فقه / عربی

al-ḥafīẓ

بوسی یمنی، ابراهیم بن محمد، - ۷۹۱ قمری

būsī yamanī, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 1390)

رساله مختصری است فتوایی مطابق با مذهب امام هادی یحیی بن حسین، از ائمه زیدیه، به ترتیب کتب فقهی، از باب نجاسات تا مسائل باب میراث؛ و در پایان مسائلی مربوط به شرایط امام و مسائل جنگ مطرح کرده است. مؤلف این کتاب را از استادش یوسف اکوع (- ۷۴۹) املاء و جمع‌آوری کرده است.

[فهرست کتابهای عربی واتیکان ۱۲۲/۱؛ مؤلفات الزیدیة ۴۲۸/۱؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۴۲؛ دنا ۶۶۹/۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷۰

آغاز: الحمد لله الذی نور بصائر اهل و دهه بنور هدایته و شرفهم عن اتباع الاهویة خاصةلهم

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۰۳۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۷۲۲ق، به جهت قاضی شمس الدین (که نام وی پاک شده)؛ مصحح، محشی؛ ۳۴۶ص [عکسی ف: ۴ - ۹۵]

← الحق ⩾ معرفة الحق و الحقیقة

● **الحق** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-haqq

شیخ الاسلام رشتی، حسن بن مرتضی، ق۱۴ قمری

šeyx-ol-eslām-e raštī, hasan ebn-e morteza (- 20c)

پاسخ پرسشی است در موضوع علامت پیغمبری و فضیلت پیغمبر ما بر پیغمبران سابق و بعضی از معجزات و جز اینها، این پرسش از حاج محمد جعفر بادکوبه‌ای شده و او آنها را به خدمت شیخ الاسلام فرستاده است. پاسخ مختصر و بیشتر از جنبه عقلی بحث شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۳/۱

آغاز: الحمدلله علی اهداء عباده بحججه و أولیائه و صلی الله علی سید رسله و انبیائه و الاطهار من الال و العترة خلفائه؛ **انجام:** و اغفرلنا و لجمیع المؤمنین و المؤمنات انک أنت الغفور الرحیم و السلام علینا و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۵ صفر ۱۳۱۹ق؛ جلد: مقوایی،

۱۸گ (۱پ-۱۸ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۱۲]

● **الحق الجلی** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥaqq-ul jalī

رضوی، محمد امین بن محمود

razavī, mohammad amīn ebn-e mahmūd

رساله‌ای در اصول پنج‌گانه دین به روشی مختصر و مفید در یک «مقدمه» و پنج «اصل»: که در مقدمه اصول را اجمالاً نگاشته و در اصول پنج‌گانه آنها را با تفصیل بیشتری بیان کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۴۱

آغاز: الحمدلله المتفرد بالعظمة و الجلالة و الصلاة علی محمد شمس فلك الرسالة و آله بدور سماء العدالة؛ **انجام:** و اعترف الخصوم أيضاً بعدم كونها مراداً و أما الناص فالدليل ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۵۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۴۵]

● **حق الحقيقة = حق الحقيقة لأرباب الطريقة** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqq-ul ḥaqīqa = ḥaqq-ul ḥaqīqa li-'arbāb-iṭ ṭarīqa

کاشف دزفولی، صدرالدین بن محمد باقر، ۱۱۷۴ - ۱۲۵۸ قمری

kāšef-e dezfūlī, sadr-od-dīn ebn-e mohammad bāqer (1761 - 1842)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۱ ربیع الاول ۱۲۱۰ق

در عرفان و حکمت با عنوان‌های «فصل» و «هداية» و «جوهرة نفيسة» و «تحقيق»، با شعرهای فارسی.

آغاز: بسمله، و به ثقتی. الحمدلله الذی اظهر نور وجوده فی اعیان الممکنات ... فیقول صدرالدین ابن محمد باقر الموسوی الدزفولی الموسوی ... اعلمو یا اخوانی ... انی کنت فی ایام توجه نفسی بالریاضات و المجاهدات و انصراف فکری الی تصفیة القلب من التعینات ... متوجها الی الحضرة الاول ...

انجام: هذا آخر ما اردنا من التحقیقات الالهیة و الکشف عن الاسرار السرمدیه

چاپ: با همت سید عیسی صافی و توسط آقا علی فتحی پور ترجمه شده و در مهرماه ۱۳۳۵ شمسی به سرمایه آقای صافی درچاپخانه ایشان در ۹۷ صفحه به چاپ رسیده است.

[دنا ۶۸۱/۴]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۱۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۲ - ۹۷]

۲. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۸۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن علی هزار جریبی، تا: دوشنبه ۲۴ شعبان ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۳۱گ (۳۷پ-۶۷ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: - ۷۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد باقر موسوی دزفولی، تا: چهارشنبه ۲۷ شوال ۱۲۲۳ق؛ تملک: محمد علی بن محمد دزفولی؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۵/۷سم [ف: ۱ - ۱۹۰]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۴۰/۲-۹/۱۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من الشهادة الی الغیب و هذا آخر ما نرید من تسطیر هذه الرسالة الوجیزة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه شوال ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۴۵]

← حق الحقیقه لارباب الطریقة ≻ حق الحقیقة

● **الحق الصراح فيما لابد منه فی ايجاب النكاح = القول السديد** / فقه / عربی

al-ḥaqq-uṣ ṣurāḥ fīmā lā-budd-a min-h fī ījāb-in nikāḥ = al-qawl-us sadīd

اصفهانی، محمد بن محمد زمان، ق۱۲ قمری

esfahānī, mohammad ebn-e mohammad zamān (- 18c)

تاریخ تألیف: رجب ۱۱۶۰ق

صیغه‌های نکاح و لوازم آن را برشمرده و به بحث استدلالی آنها پرداخته است. موضوع بحث در این رساله صیغ ایجاب نکاح است و اثبات اینکه صیغه معروف ایجاب که از ماده تزویج است و انکاح بدون ذکر قید دوام در عقد دائم کفایت می‌کند. در پایان رساله در ذیل عنوان «ختام» درباره صیغ عقود و اینکه اخبار است یا انشاء و در ذیل عنوان «تذنیب» درباره اعلام مرکب تحقیقاتی دارد.

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی النبی و آله و بعد فهذا هو القول السدید لمن القی السمع و هو شهید یطلعك علی الحق الصراح مما لابد منه فی ایجاب النکاح ... فاقول لاخلاف بین العلماء فی ان کل واحد من صیغتی ...

انجام: علی ما طغی به القلم أو زلت به القدم فیمن باصلاح الفساد و ترویج الکساد فان الحسنات یذهبن السیئات و الله تعالی شأنه غافر الخطیئات لقد اختتمت الرساله و استتمت العجاله بید مؤلفها الراجی فیما عناه من ربه المنان الرحمة و الرضوان محمد بن محمد زمان عفی عنهما ... رجب المرجب فی الخیر من السنین الاخرة من السادس من التالیة من الثانی من الهجرة.

[الذریعة ۲۱۰/۱۷ و ۳۸/۷؛ دنا ۶۸۱/۴ (۱۴ نسخه)]

۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷-ر/۵۵۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ریز، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۲۳گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۱۴۷]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۱۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بأن توکله فی العقد أو یوکلا ثالثا لیقع العقد صحیحاً بالاجماع.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۲ق؛ مجدول محرر، کمندکشی شده، مصحح، محشی با نشان «منه دام فضله»، با تقریظ و اجازه محمد رحیم شریف سبزواری در حق مؤلف؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۱پ-۵۹پ)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۴۴ - ۱۳۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۲۸/۴
خط: نسخ، کا: محمد علی اصفهانی، تا: ۱۱۶۲ق؛ محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۲۹پ-۱۵۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۳۴]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۱۹/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الهجرة المقدسة النبویة علی من هاجرها صنوف الثناء و ألوف التحیة حامداً مصلیاً مسلماً مستغفراً.
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد علی خوراسکانی، تا: ۱۱۶۵ق؛ مجدول، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج زرد، ۱۶گ (۱۸۶پ-۲۰۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۱۲]
۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۱۳/۱
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد علی، تا: ۱۱۶۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱ص (۱-۲۱)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۸۰۶]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۶۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی، تا: ۱۱۷۲ق؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۸ص (۶۶-۹۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۹ - ۶۷۸]
۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۴۸/۱
آغاز: أیضا و لو قال زوجتک فقال قبلت التزویج أو النکاح أو قال قبلتها و لم یذکر النکاح صح عندنا؛ **انجام:** برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛افتادگی:آغاز؛ واقف: فخرالدین تهرانی؛ ۱۶گ(۱ر-۱۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۹۶]
۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۵۶/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر [ف: ۵ - ۲۸۹]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۱۰/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۵۶ص (۱۶-۷۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۶۱۹]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۴۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: محمد حسین طباطبایی، ۱۲۲۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۶ - ۱۴۴]
۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۶۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حیدر بن علی بن محمد حسینی اصفهانی، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: مشکی، ۱۲گ (۱۱۳پ-۱۲۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۷سم [ف: ۶ - ۴۹۴]
۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۰۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:حیدر بن جعفر،تا:۱۲۷۱ق؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۸سطر(۶/۵×۱۳/۵)،اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۱۵]
۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۲۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالجواد بن عبدالرحیم دارانی، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۱۹/۸سم [ف: ۶ - ۴۶۶]
۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۹۴/۴-۳۹/۲۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تحقیقه ان الانشاء معناه حدوث البیع بهذا اللفظ و الاخبار معناه حدوث البیع
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «جم» و «منه»؛ جلد: مقوا، ۱۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۶ - ۳۲۵۱]
۱۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۰۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: پلاستیکی مقوایی، ۳۸ص (۲۷۱-۳۰۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

● حق القضاء فی فقه اصحاب الکساء / فقه / عربی
ḥaqq-ul qaḍā’ fī fiqh-i aṣḥāb-il kasā’

نجفی کاشانی، محمود بن محسن، ق۱۴
najafī kāšānī, mahmūd ebn-e mohsen (- 14c)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۳۲۳ق؛ محل تألیف: نجف
تقریرات آخوند ملا محمد کاظم خراسانی است به روشی استدلالی و مفصل که مؤلف هنگام حضور درس وی در نجف اشرف نگاشته است. مؤلف در پایان یادآور می‌شود که کتابی دیگر در قضاء دارد و ناتمام مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۲۹
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... لما کنت متشرفاً بحضرة المقدس

المطهر الغروی و کان للجار حق علی الجار؛ **انجام:** لکی تمیز من کان فی اطرافک زینهم من شینهم و اهل فسادهم من اهل صلاحهم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه مؤلف تصحیح و مقابله شده، بر فراز صفحه اول دو سطر به عنوان تقریض از میرزا محمد تقی حائری شیرازی و مهر وی «الراجی محمد تقی» (بیضی)؛ مهر: مؤلف «عبده محمود بن محسن» (بیضی)؛ تاریخ وقف: ۹ جمادی الثانی ۱۳۴۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۷ - ۲۴]

● الحق القمری / صنعت / عربی

al-ḥaqq-ul qamarī

در بیان ساختمان زمان‌سنج خاصی می‌شود که چگونه ایام هفته را می‌شناساند و نشان می‌دهد با چه صورتی می‌توان دوایری و صفحاتی را به هم ملصق نمود و بدان وسیله زمان مورد خواست را تعیین کرد. متأسفانه در متن مکان شکل‌ها خالی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۵

آغاز: اذا اردت ان تصنع الحق القمری فاضرب لها صفیحة؛ **انجام:** انظر، مضی من الشهر من الایام فضلی موری آلاخر علی عدد الایام من شهر انشاء الله.
خط: نسخ، کا: جلال الدین بن محمد مازندرانی و محمد بن جمشید مازندرانی، تا: ۱۰۵۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، چرمی، ۷ص (۲۵۵- ۲۶۱)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۸]

● حق الکلام لکلام الحق = کلام الباری / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqq-ul kalām li-kalām-il ḥaqq = kalām-ul bārī

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، - ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542)

رساله‌ای است در بحث مشهور «حدوث و قدم کلام الهی» در چهار «مقاله»: ۱. مهیة الکلام؛ ۲. حدوثه و قدمه؛ ۳. کیفیة نزوله؛ ۴. اشارة ما الی شیء مما یبلغ الیه البشر من مقاصده و منافعه.
آغاز: کلام الله مفتاح العلوم و فی نزوله و علوه اعجاز القروم مفتاح بدیع به یفتح کل باب ... فلله الحمد علی ما هدانا بالکلام الی الکلام ... و بعد فان الفقیر الحقیر غیاث المشهور بمنصور یقول: لایخفی علی ذوی الأفهام أن الکلام فی «الکلام» من سنن الکرام ...
انجام: و الاکثرون اوجبوا الطهارة فی سجدة التلاوة و کذا استقبال القبلة و قدیجوز خلاف هذا فی لیلة یتلوها

چاپ: به کوشش عبدالله نورانی در مصنفات غیاث الدین منصور حسینی دشتکی شیرازی، جلد ۱ (تهران، دانشگاه تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: ۱۳۸۶)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۵/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین مشهور به صاعد، تا: قرن ۱۰؛ ۳۳ص (۴۵۰-۴۸۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳۲ - ۱۳۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۳۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم حق الکلام لکلام الحق من تم الی آخر الکلام تاریخ سنة التمام (نقلت من خط استادنا و مخدومنا فخرالعلماء و هو ناقل من خط المصنف ره فی ۲۰ شوال ۹۶۱).
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۷گ (۷۴پ-۹۰ر) [ف: ۵ - ۴۴۱]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۹۰/۴-۳۰/۱۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن شفیع محمد امین شراره فتونی، تا: قرن ۱۳؛ از روی نسخه مورخه ۹۷۶ق که از روی نسخه مورخه ۹۴۶ق که از روی نسخه مؤلف نوشته شده و بر مؤلف قرائت شده تحریر شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۳۳]

● حق المبین / کلام و اعتقادات / فارسی

haqq-ol mobīn

فصل در نفی ترکیب و مثل و کفو و ضد و جسمیت و حالیت و سایر صفات سلبیه در پنج «مقصد»: فصل مشتمل بر مقدمه و سه مقصد، فصل در بیان قدرت واجب، مقصد در بیان ادله حدوث و ایجاب و ابطال شبهه قدم، تکمله در بیان عمومیت قدرت، فصل در علم مشتمل بر مقدمه و دو تکمله، فصل در اختیار و قصد واجب تا میرسد به فصل پنجم در افعال و آثار واجب بالذات نام کتاب در پایان دیده می‌شود.
آغاز: الحمد لله الذی تجلی القلوب بالعظمة
[دنا ۶۸۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۷۳/۹]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷۵/۱ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری [ف: ۲ - ۴۹]

● الحق المبین فی الفرق بین الشیعة و الموالین / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥaqq-ul mubīn fi-l farq bayn-aš šī'a wa-l mawālīn

براقی، حسین بن احمد، ۱۲۶۰ - ۱۳۳۲ قمری

borāqī, hoseyn ebn-e ahmad (1844 - 1914)

تاریخ تألیف: شنبه ۳ شوال ۱۳۲۰ق

تحقیقی است درباره روایاتی که در وصف شیعیان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام آمده و در آن ثابت می‌کند که «شیعه» مقام بسیار والایی است که فقط عده خاصی لایق آن هستند. مؤلف ضمناً فرقه‌های مختلف شیعه را نیز بیان کرده و فرقه حقه امامیه را با استناد به روایات فرقه ناجیه معرفی می‌کند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۰۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد انی الفقیر المحتاج الی رحمة ربه حسین بن السید احمد ... لما رأیت الاخبار الکثیرة الواردة عن آل محمد فی فضل الشیعة و المؤمنین و المحبین و الموالین

نسخه اصل: کتابخانه آل کاشف الغطاء - نجف اشرف؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ ۳۰۱ص [عکسی ف: ۷ - ۱۸۷]

● الحق المبین فی تصویب رأی المجتهدین و تخطئة الاخباریین / اصول فقه / عربی

al-ḥaqq-ul mubīn fī taṣwīb-i ra’y-il mujtahidīn wa taxṭa’at-il axbārīyīn

کاشف الغطاء، جعفر بن خضر، ۱۱۵۴ - ۱۲۲۸ قمری

kāšef-ol-qetā’, ja‘far ebn-e xezr (1742 - 1813)

برای: علی بن جعفر (برادرش)

محل تألیف: اصفهان

نویسنده در این کتاب حقیقت مذهب مجتهدین و اخباریین را بیان داشته و می‌گوید آراء هر دو دسته در اصول دین متحد است و در فروع هم مرجع تمام نظریات این دو گروه روایات ائمه اطهار می‌باشد. بنابراین هر مجتهدی اخباری است و هر اخباری نیز مجتهدی می‌باشد و اندیشمندان هر دو گروه، رستگارند و مخالفینشان هلاک شونده هستند. میرزا محمد اخباری را بر این کتاب ردی دارد. شامل هشت «مطلب»: ۱. عقل؛ ۲. دلیل عقل؛ ۳. کتاب؛ ۴. اخبار نبویه؛ ۵. آیا اخبار تماماً قطعی الصدورند؟؛ ۶. اجماع؛ ۷. قیاس؛ ۸. اجتهاد.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و صلی الله علی محمد و آله سادات الزمان ما طلعت الکواکب و ظهر فی السماء نجم ثاقب اما بعد فانه قد قامت الحرب علی ساق ...

انجام: وصریح الدلالة علی غیره و مقطوع الصدور و الاصح و غیره الی غیر ذلک و کذا الحال فی اوامر الحکام و الموالی و نحوهم و فی الوصایا و المجلات و جمیع الخطابات الوضعیان کما لایخفی، تمت

چاپ: تهران، ۱۳۱۶ق؛ نیز در گنجینه بهارستان، بخش فقه و اصول، دفتر اول، به کوشش حسنعلی علی اکبریان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۱ش، با تصحیح سید محمد کاظم روحانی؛ ایران، تهران، ۱۳۱۹ق، سنگی، وزیری کوچک، ۱۲۴ص؛ مشار عربی، ص۳۱۲

[الذریعة ۳۷/۷رقم ۱۹۰؛ اعیان الشیعة ۳۰۶/۱۶؛ اعلام الشیعه ۲۴۸/۱۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۳۷/۲؛ دنا ۶۸۲/۴ (۲۳ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۹۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق [الفبائی ف: ۲۲۴]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۱/۴

آغاز و انجام: برابر

این رساله در فهرست به اشتباه با نام «الفرق بین المجتهدین و الاخباریین» از وحید بهبهانی دانسته شده که به قرینه آغاز و انجام نسخه تصحیح شد؛ کا: عباس بن حاجی علی خراسانی، تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۶گ (۹۹پ-۱۴۴پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۷۲۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۳۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری، تا: ۱۱۵۶-۱۲۲۸؛ کاغذ: فستقی،۲۸گ(۲پ-۲۹ر)،۲۵سطر،اندازه:۱۶×۲۱/۲سم[ف: ۶ - ۱۶]

۴. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲۷/۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱۰۱ر-۱۳۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۳۸]

۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۲۴۸/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد تقی، تا: یک‌شنبه ۱۰ شوال ۱۲۳۳ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۸۵]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۳/۱-۴/۱۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه شوال ۱۲۳۵ق؛ مصحح، محشی با نشان «علی اکبر عفی عنه»؛ ۳۱گ، ۲۵ سطر [ف: ۳ - ۱۶۳۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۹۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جواد بن زین العابدین موسوی، تا: رجب ۱۲۳۸ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱۲۵پ-۱۵۶ر)،۲۳سطر(۹×۱۴)،اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۷ - ۶۹۲]

۸. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۶۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی، تا: ۱۲۵۰ق؛ ۳۰گ (۱۳۶پ-۱۶۵پ)، ۲۴سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۴۷]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۴۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قاسم نجف آبادی، تا: ۱۲۵۶ق [الفبائی ف: ۲۲۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۷۰/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: مقوایی، ۵۰گ (۳۷پ-۸۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۲۸۹]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۷۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق [رایانه]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۷۶
آغاز و انجام: برابر
تذکر: شماره بازیابی تصحیح شد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: نباتی،جلد: تیماج، ۳۳گ، ۲۵ سطر، قطع: وزیری [اهدائی ف: ۲۹۷]
۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۹۳/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا، عطف میشن قهوه‌ای، ۴۹گ (۱-۴۹)، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۰۱]
۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۳]
۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۲۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۱۳۷پ-۱۶۶ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۲]
۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۷۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۱۷]
۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۸۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الاول ۱۳۰۶ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۶۳ر-۹۶ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳۸ - ۵۰۹]
۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۲۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرسالة ... فی اصفهان حماها الله عن نوائب الحدثان فی اللیلة الخامسة من شهر رمضان و سمیتها الحق المبین ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۳۰۶ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۸گ (۳۴پ-۷۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۱]
۱۹. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۶۴
خط: نسخ خوب، کا: محمد باقر رضوی، تا: ۱۳۰۷ق؛ یکنفر در پشت ورق اول کتاب نام نویسنده را اشتباهاً به نام مؤلف نوشته است؛ ۷۸ص [ف: - ۸۰]
۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرسالة ... فی اصفهان حماها الله عن نوائب الحدثان فی اللیلة الخامسة من شهر رمضان
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن کاظم بن علی بن احمد قزوینی ملقب به کیشوان، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۳۹]
۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۹۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایجوز للاعوام ان یرجعوا الیه و ان یعتمدوا فی معرفه احکام الشرع علیه فکیف یطعن علی المجتهد ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۵گ، ۹-۲۰سطر (۸-۱۱/۵ × ۱۵-۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۸سم [ف: ۱۸ - ۲۶۳]
۲۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۹۶
بی‌کا، بی‌تا، قطع: رقعی [ف: - ۱۲۸]
۲۳. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۳۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ ۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: - ۳۳]
۲۴. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۳۱]
۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱ص (۷۰-۱۴۰)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱- ۱۸]

● الحق المبین فی فضائل اهل بیت سید المرسلین /

فضایل و مناقب / فارسی
al-haqq-ol mobīn fī fazā'el-e ahl-e bayt-e sayyed-el-morsalīn

دهلوی، محمد رشید الدین، ق۱۳ قمری

dehlavī, mohammad rašīd-od-dīn (- 19c)

تاریخ تألیف: اول شوال ۱۲۶۲ق؛ محل تألیف: لکهنو
در بیان فضایل اهل بیت طهارت (ع) مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در بیان لفظ آل نبی (ع)؛ فصل ۱. بیان بعضی از احادیث وجوب محبت این متبوعین ...؛ فصل ۴. نقل بعضی از اقوال خلفاء راشدین و صحابه اهل سنت و جماعت در حق اهل بیت طهارت (ع)؛ خاتمه در تفضیل شیخین بر ال عبا و اعمال روز عاشورا.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۱۷
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل محبة عترة ... اما بعد می‌گوید بنده مسکین محمد رشیدالدین؛ **انجام:** تا تدافع و تناقض در کلام ما ... تمام شد ... حق المبین ... صلی الله علی محمد و آله و اصحابه اجمعین الطالبین الطاهرین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ شوال ۱۲۷۲ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۳]

● **الحق المبین فی کیفیة التفقه فی الدین** / اصول فقه / عربی

al-ḥaqq-ul mubīn fī kayfīyyat-it tafaqquh fi-d dīn

؟ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ – ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۸ق

رساله مختصری است در کیفیت تفقه در دین و رجوع به کتاب و سنت و عمل به اخبار معصومین علیهم السلام شامل «مقدمه»، «مقصد» و «خاتمه»، و در نهایت تفصیل بحث را به کتاب‌های دیگر خود همچون «الاصول الاصلیه» و «تسهیل السبیل» و«سفینة النجاة» احاله کرده است. این رساله جز رساله دیگر او به نام «التفقه فی الدین= المحاکمة بین الفاضلین» است.

آغاز: بسمله الحمدلله و الصلاة علی رسول الله صلی الله علیه و آله و اهل بیته اما بعد فیقول خادم علوم الدین محمد ... جعله الله من الموفقین هذا هو الحق المبین فی کیفیة التفقه فی الدین ... المقدمة، قال الله عزوجل فلو لانفر من کل فرقة منهم طائفة

انجام: فلیرجع الی کتبنا المبسوطة فی ذلک ... به بغیة النجاة و المعروف بالاصول الاصلیة و المسمی بتسهیل السبیل. و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل و الحمد لله اولا و آخرا.

چاپ: به کوشش محدث ارموی همراه «الاصول الاصیلة»، تهران، ۱۳۴۹ش

[فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی ۱۶۶؛ الذریعة ۳۸/۷ و ۲۶۱/۲؛ ریحانة الأدب ۴: ص ۳۷۵-۳۷۶ و ۳۶۹]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة الحق المبین فی کیفیة التفقه فی الدین؛ شریف کاشانی، فضل الله بن محمد (-۱۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر فرزند محمد صالح، موسوی، تا: آخر جمادی الثانی ۱۰۶۸ق؛ همانگونه که کاتب در پایان آورده به دستور مؤلف کتابت شده و در حاشیه تصحیح گردیده و بر مؤلف خوانده شده و مورد تأیید وی قرار گرفته است با این عبارت: «قرأ علی هذه الرسالة بتمامها صاحبها وفقه الله لکل خیر و کتب مصنفه بخط یده عفی الله عنه»؛ مهر: «علی نور چشم ... بود» (هشت گوش)؛واقف:عیال مجتهد الزمان«حاج محمد علی»،کاغذ: شرقی، ۹گ (۱-۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۲۹ - ۳۰۱]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۵۷

آغاز: ... فصل: اذا عرفت فی الجملة أن الاجتهاد و القول بالرأی؛ **انجام:** تم الفن الثالث فی الحجج و البراهین و یتلوه الفن الرابع فی الواجبات التی یتعلق بالجوارح و الأعضاء بتوفیق الله و حسن تأییده. قد اتفق الفراغ ...

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد صالح خسروشاهی، تا: دهه اول از صفر ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: چرم زرد، ۱۲۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۱ - ۱۴۹]

۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۸/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۸ق؛ رساله را محمد مکی بن محمد بن شمس الدین عاملی از نوادگان شهید اول تصحیح کرده و در آخر نشانی بلاغ با مهر وی دیده می‌شود؛ تملک: علی بن ... السید یوسف العاملی، علی بن حاجی میرزا خلیل» با مهر «علی حبه جنة» (مربع) در سال ۱۲۶۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ص (۱-۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۹۸]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۳۶/۱ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۵۳]

۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۷/۱۱

در یک مقدمه و مقصد و خاتمه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷ص (۳۳۳-۳۴۹) [نشریه: ۳ - ۳۵۴]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۹۸

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۱۰۰ق؛ از روی نسخه‌ای که مؤلف برای فرزندانش «محمد المدعو با حمد» نوشته بوده؛ تملک: محمد باقر حسینی اصفهانی مولداً و مسکنا که آن را در ۱۱۳۰ در کاشان خریده بوده؛ ۱۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۹۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یخرجهم من الظلمات الی النور و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ... و آله الطاهرین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۶ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۱/۱- ۲۷۸]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یخرجهم من الظلمات الی النور و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ... و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۱۵۲]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۵۳/۳۳-۳۵/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۰۲ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۶۳۴]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲پ-۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۲]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی الذین امنوا یخرجهم من الظلمات الی نور و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی محمد و اله الطاهرین المعصومین
بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۸۸۴ [رایانه]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال فی تاریخه الروح الامین ان هذا لهو الحق المبین ۱۰۶۸ ...
خط: نستعلیق، کا: محمد مفید بن محمد سعید لاهیجی، تا: ۱۱۳۳ق، جا: تهران؛ محشی با نشان «منه ره»، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۳۱-۴۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۴ - ۴۷]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۹۶/۱-۲۹/۲۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله یقول الحق وهو یهدی السبیل و الحمدلله قال فی تاریخه روح الامین ان هذا هو الحق المبین انفطن ما لا تلفظ منه به و انت من تعریفه بالمستبین
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رجب ۱۱۳۶ق، جا: قم؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۳۴]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۷۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الاول ۱۱۳۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱-۸)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۸۷]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۲۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد علی حسنی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۴گ (۵۴پ-۶۷ر)، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴ - ۲۷۵]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۷۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، تا: حدود قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۵۷پ-۶۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۳۱۰]

۱۷. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مخطوطات مرتضوی: ف: - ۳۶]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۹۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الاول ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۵پ-۲۱ر)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷ - ۳۵۵]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۵۲
آغاز: بسمله، الحمدلله و لاصلوه علی رسول الله؛ **انجام:** ابن الغیاث محمد شریف الحسینی الگلپایگانی
خط: نستعلیق شکسته، کا: حسینی گلپایگانی، محمد شریف بن غیاث، تا: ۱۲۵۳ق [رایانه]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۳۷/۲
در مقدمه و مقصد و خاتمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۳گ (۷۰پ-۸۲پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۵ - ۳۷۷]

۲۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۲/۱۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی،تا:۱۲۹۵ق؛جلد:تیماج مشکی،اندازه:۱۱×۱۸سم[ف:۱- ۲۲۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۴۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۰ شوال ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۱ - ۳۶۸]

۲۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۹۱/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۵گ (۱۲۶پ-۱۳۰ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: - ۲۱۰]

۲۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۹۰/۳
بی‌کا، بی‌تا، [نشریه: ۵ - ۲۲۱]

۲۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۸۸/۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۹۵]

● الحق المبین و حدیقة المتقین / عرفان و تصوف / عربی
al-ḥaqq-ul mubīn wa ḥadīqat-ul muttaqīn

حویزی، خلف بن عبدالمطلب، - ۱۰۷۴ قمری
hovayzī, xalaf ebn-e ʻabd-ol-motalleb (- 1664)

این کتاب درست مانند احیاء غزالی و المحجة البیضاء فیض و آمیخته‌ای است از عرفان و اخلاق و فلسفه و خبرهای شیعی. برای معرفی کتاب سطوری از دیباچه آن نقل می‌گردد: «انی لما رایت علم الباطن اندرست علومه فکان کسراب فی القفار و کطل اذابة الشمس بحریرها فی الاظهار و هو لعمری الشرف العلوم لشرف غایته فی المضمار و انفس المقاصد فی الاسرار و الاجهار لانه سرکنت کنزا مخفیا فالیه تتنافس الاحرار ونسبته ماسواه الیه ظنین ذباب علی الدوام و الاستمرار صرفت همتی الی نقل ما نحث علیه من نفایس الاخبار و عرآئس الاثار و مواعظ تواطن النفس علی الخوض فیه و الاکثار فاصبنا بذلک تمهید سبیل الرشاد للعباد.» تا آنجا: «فاعلم ان هذا الکتاب الذی نحن بصدد جمعه و تألیفه موضوع لتوصیف شان الانسان و تعریفه و بیان عروجه الی کماله فی طریقه و توضیح السبیل وتحقیقه». در دیباچه سلسله اسنادش را از شیخ علی بن ابی جامع تا شیخ کلینی

ذکر نموده و هم آورده است که این کتاب مرتب است بر مقدمات و عنوان ده کتاب. لیک نسخه به کتاب هفتم پایان یافته: مقدمات سه‌گانه در بیان مواهب و معارف و مقام انسان و اصول وظایف واجبه انسانی (شامل مباحث نفس و عقل و علم و ایمان و کفر) عناوین مطالب: ۱. کتاب الاول فی الیقین؛ ۲. فی ذکر صفات لازمة السالک ان یعمل بها و صفات یجب اجتنابها (در توبه استغفار مبادرت بخیرات. ترک عجب و غرور و معاصی)؛ ۳. فی ذکر صفات ینبغی للسالک الانصاف و المواظبة علیها و ان یجتنب عن اضدادها (در زهد. عبرت گرفتن. فقر و قناعت و حرص. تواضع و رفق و تکبر. ریاست و جاه)؛ ۴. ذکر الشکر و الصبر و مقاماتهما؛ ۵. فی ذکر وصف التقوی و الورع؛ ۶. ذکر النیة و الاخلاص و المحاسبة و الاستغناء و المراقبة و التفکر و الرعابة و الحرمات و التهذیب و المرابطة و غیرها؛ ۷. فی ذکر صفات جلیله هی المقصد الافصی الخ) (حالات سالک در بدایت و نهایت از حب، شوق، عطش وجد هیمان، دهشت، همت، غیرت، سرور ذوق، صفاء، قبض، بسط، قرب و لوازم آن از فرق غیبت، غربت، سر، برق، صحو، مکرو مکاشفه مشاهده، حیات، اتصال و انفصال، معرفت تحقیق، تلبیس، وجود، غناء، بقاء تجرید و تفرید، جمع، خاتمه در توحید). (مهدی ولائی)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۳

آغاز: و رحمه الله و برکاته علی آله الاطهار و تحیاته علی صحابته الاخیار من المهاجرین و الانصار؛ **انجام:** و وجد امع متولهیک و طلابلک.

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد رضا تهرانی، تا: رمضان ۱۲۰۳ق، جا: مکه مکرمه؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی؛ واقف: نائینی، ۱۴۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۰۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۴

آغاز: الکتاب السادس فی ذکر بیان صعتین ینبغی للسالک المحافظة علیها و هی التقوی و الوردع؛ **انجام:** و ثبتنا مع اهل الخیر فی کتابک و قطره من ثیار عبابک و جدا مع متولهیک و طلابک. انتهی کلامه ادام الله بالسعادة و الخیر ایامه و رفع الله فی علیین درجته و مقامه ... بلغ مقابلة بنسخته الاصلیة ... من الارجاس قد طهرا

جلد آخرین و سوم از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در گ ۱ر (پشت کتاب) ظهیرالدین علی تفرشی در ۱۰۷۲ چنین نوشته: «وجدنا و الحمدلله تعالی بمعونة من لطیف التدبیر مکتوبا علی ظهر الصفحة الاول من ذلک الکتاب المستطاب التی اطبق علیها بهذا الورق الذی کتبنا علیه ذینک السطرین ماهذه صورته: هذا الکتاب تصنیف السید السند خلاصة السادات و العلماء المتبحرین و نقلوة الفضلاء المحققین السید خلف ولد السید الکبیر العریف السید عبداللطیف بن حبیب الموسوی المشعشعی ایده الله تعالی و رزقه سعادة الدارین و قد ارسله الی علی سبیل الهبة الشرعیة و کتب الفقیر الی الله الغنی الحسین بن حبیب الحسینی الکرکی العاملی عامله الله بلطفه الخفی. ایضاً: هذا هو المجلد الثالث من کتاب حق المبین و حدیقة المتقین و هو آخر الکتاب من تصانیف سیدنا المشارالیه بعثه الی الفقیر علی سبیل الهبة و التملیک و انا الفقیر الی الله الغنی الحسین بن حبیب الحسینی الکرکی. و کتب ذلک العبد المفتقر الی رحمة ربه الغنی ابن ... (رویش کاغذ چسبیده) التفرشی رحمه الله ظهیر الدین علی فی شهور سنة ۱۰۷۲»، زیر اینها به خط دیگری دارد: «و کتب المفتقر محمد بن حاجی صفر» پس چنین برمی‌آید که نسخه را نگارنده آن سید خلف به حسین بن حبیب کرکی بخشید و برای او فرستاده بود و کرکی به خط خود نام کتاب و نام او را در آنجا نوشته سپس کاغذی روی آن خط چسپانیده شده و ظهیرالدین علی تفرشی نوشته کرکی را دوباره در آنجا نوشته؛ مهر: ابوجعفر محمد بن علی به سال ۱۰۹۳، ابواسمعیل محمد بن علی تفرشی به سال ۱۰۷۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۶۵۹]

● حق المعانی / کلام و اعتقادات / فارسی

haqq-ol ma‘ānī

شیرازی، مصطفی، ق۱۴ قمری

šīrāzī, mostafā (- 20c)

مؤلف که مؤذن آستانه مبارکه حضرت احمد بن کاظم (ع) معروف به شاهچراغ شیراز بوده و مشرب عرفانی مطابق طائفه ذهبیه داشته رساله حاضر را پس از یک مکاشفه به صورت جذبه‌ای و کشفی در اثبات عقیده امامیه مبنی بر عدم جبر و عدم تفویض و حقانیت رای امر بین الامرین نگاشته است. در برگ ۴ر مؤلف از دیگر تألیفش به نام «مراة الوجود» در شرح بقعه اسکندریه و «حقیقة الامر» تألیف نظام العلماء تبریزی (۱۳۲۶ق) و قطب الدین محمد نیریزی و قصیده «ابداعیه» نام برده است.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الاشیاء بقدرته وحکمته والهمنا بحقایق المعانی وایقظنا من یوم الجهل اوضح لنا حدیثین ... آنکه چون دوام و قوام اشیاء تمامی با عتدالست ولو باعتدال ما باشد پس هر کس معتدلتر دوام و ثبات او بیشتر ...

انجام: دراین تنگنای آخر الزمان راه نجاتی بسوی دوستان خدا یافت شود ... واعنا علی ذلک بفتح تعجله و بضر تکشفه و نصر تعزه و سلطان حق تظهره ورحمة منک تجللنا ها وعافیته منک تلبسناها برحمتک یا ارحم الراحمین.

[فهرستواره منزوی ۱۳۵/۶]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۳۱۴ق؛ در پایان کتاب «قصیده عزیبیه» در ۳۵ بیت و «غزل معجب» در ۱۲ بیت و قصیده شهودیه

در ۱۷ بیت از مؤلف آمده است، حاشیه‌ای مبنی بر تحسین و تمجید از مؤلف برای مطلب نوشته شده آمده با عنوان «مرحباً بک ایها الشیخ الموذن جزاک الله خیراً و طیب فاک» و خاطر نشان ساخته هر جا حاشیه‌ای با امضای «جیم» آمده باشد به مجدالاشراف میرزا جلال الدین محمد متولی باشی شاهچراغ تعلق دارد؛ جلد: مقوا اسلیمی با نقش و نگار، ۷۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۱×۱۴سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۴]

● **حق الیقین** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥaqq-ul yaqīn

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ – ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۴۱/۵

فوایدی از آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ شوال ۱۱۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی [ف: ۱۶ – ۲۵۳]

● **حق الیقین = مرآت الحق و الیقین** / عرفان و تصوف / فارسی

haqq-ol yaqīn = mer'āt-ol haqq va-l yaqīn

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ – ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

نگارشی عرفانی در پند و اندرزهایی با عناوین «ای عزیز» و تقسیم مردم به چهار گروه: غافلان تیه جهالت، محفوظان سوابق هدایت، پاک بازان کوی طریقت مرتضوی، کاملان مجذوب. پنداشته شده که این رساله از عارف معروف میر سید علی همدانی است.

آغاز: رب انعمت فزد بفضلک الحمدلله حق حمدک و الصلوة و السلام علی خیر خلقک محمد و آله اجمعین قال صلی الله علیه و آله ما من حرف من القرآن الاوله ستون الف فهم نمی دانم که ممعان بفهماء و علمای عصر از این شصت هزار یکی فهم کرده اند یانی.

انجام: بزبان اهل ذوق و اشارت. فهم من فهم و الله الملهم المرشد جعلنا الله ممن سعد بطاعته و فاز بمحبته و فضله و کرمه.

[نسخه‌های منزوی ۱۱۲۹/۲؛ احوال میر سید علی همدانی ص ۱۵۱–۱۵۳؛ فهرستواره منزوی ۳۱۳/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۳۰

آغاز: رب انعمت فزد بفضلک، الحمدلله حق حمده، و الصلاة و السلام علی خیر خلقه ... اما بعد بدان وفقک الله و ایانا بفهم دقایق اسرار کلامه، و فتح ابواب اطلاع ... که جمیع انواع و اصناف موجودات؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴گ (۴۰۱پ-۴۰۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۴/۸×۱۷سم [ف: ۷ – ۳۰۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۴/۲۱

آغاز: الحمد لله حق حمده ... اما بعد بدان وفقک الله ... که جمیع انواع واصناف موجودات علوی و سفلی؛ **انجام:** برابر

کا: مهدی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۲۸پ–۲۳۰پ)، اندازه: ۳۲×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۱۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۵۰

آغاز: بسمله، رب ... بفضلات الحمد لله (کذا)؛ **انجام:** بطاعته و ناز بمحبته بفضله.

خط: نستعلیق تحریری خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۴/۲۴

آغاز: الحمد لله حق حقه ... امابعد بدان وفقک الله تعالی وإیانا بفهم دقائق اسرار کلامه و فتح ابواب الاطلاع علی حقائقه حدوده و احکامه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴ص (۵۳۱–۵۳۴) [عکسی ف: ۳ – ۱۹۹]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۱۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمن سعدد بطاعته و فاز بمحبته بفضله و کرمه.

در فهرست ناشناس مانده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: سفید، جلد: مقوا، ۱۰ص، مختلف السطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ – ۳۱۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سلماسی، میرزا آقا، بی‌تا؛ واقف: شمس الدین پرویزی،مرداد۱۳۳۲؛۳گ،۱۷سطر،اندازه:۱۹×۳۰سم [ف: ۶ – ۴۰۹]

● **حق الیقین** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥaqq-ul yaqīn

مازندرانی، محمد علی بن محمد، ق۱۱ قمری

māzandarānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad (-17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۱ق

در معرفت اصول دین. دارای یک «مقدمه»، پنج «فصل» و یک «خاتمه»: ۱. بیان اثبات واجب؛ ۲. توحید؛ ۳. نفی ترکیب و مثل ... و سایر صفات سلبیه؛ ۴. بیان قدرت و علم ... و سایر صفات ثبوتیه.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۹۱

آغاز: عظمت و جبروتش لنگ میدان بیان سخن آفرینان

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۱۷گ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۵۵]

● **حق الیقین** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqq-ul yaqīn

شوشتری، عوض بن حیدر، ق۱۲ قمری
šoštarī, ‘avaz ebn-e heydar (- 18c)
تاریخ تألیف: محرم ۱۱۰۱ق
رساله استدلالی در اصول عقائد است. در عنوان چهار «نور» آورده: ۱. معرفة الواجب تعالی شانه و صفاته الکمالیة الوجودیة؛ ۲. النبوة؛ ۳. الامامة؛ ۴. المعاد. صاحب الذریعه به نقل از کشف الحجب از این کتاب یاد کرده و مؤلف آن را نشناخته‌اند.
آغاز: اللهم لک الحمد علی آلائک و الشکر علی نعمائک ... فاعلم ایها الزکی ان الفطرة السلیمة حاکمة بوجوب تحصیل العرفان بما هو الواقع ... سمیتها بالحق الیقین ...
انجام: بل الکل مجمعون علی وقوعها رزقنا الله عزوجل شفاعة نبینا و آله المطهرین بمنه وجوده صلوات الله و سلامه علیهم.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۱۰۲]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۱/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی ان النزاع فی جواز ااعدة المعدوم لا یضرنا و ان التناسخ ... لازم المفیض الفعال و تاثیر المجرد دفعی فلا لحلول نفس اخر من خارج و هو عن قانون الحکمة ایضا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ یادداشتهای پراکنده موجود از این قرار است: ۱. یادداشتی در بیان چند نسخه صنعت کیمیا (ص۴۶۵)، ۲. حبل المتین، بخشی از باب سوم از نهج چهارم (ص۴۶۶)، ۳. بیان نسبت دو عدد به یکدیگر (ص۴۶۷-۴۷۰)، ۴. دستور دعایی و نمازی (۴۷۲-۴۷۳)، ۵. دعای فتح (۴۷۵)، ۶. تعبیر دید خواب در هر یک از شبهای هر ماه (۴۷۶)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۵ص (۴۷۸-۵۱۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۹ - ۲۴۵]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۷۵
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا،بی‌تا؛نسخه در حیات مؤلف نوشته و مقابله شده[ف:۱۱-۱۲۲]

● **حق الیقین** / عرفان و تصوف / فارسی
ḥaqq-ul yaqīn
میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبد النبی، ۱۲۱۲؟ - ۱۲۸۶ قمری
mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ‘abd-on-nabī (1798 - 1870)
رساله‌ای است در مراتب عرفان.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۵۳/۴
آغاز: بسمله - رب انعمت فزد فضلک الحمدلله جق حمدک؛
انجام: جعلنا الله ممن سعد بطاعته و فاز بمحبته بفضله و کرمه.
خط:نستعلیق،کا:محمدرضا ویشلقی،تا:۱۳۱۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا،۸ص،۱۷ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۳۴]

● **حق الیقین** / اخلاق / فارسی
ḥaqq-ul yaqīn
استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲ - ۱۳۱۵ قمری
estarābādī, ‘alī ebn-e mohammad ja‘far (1827 - 1898)
رساله مختصری است از کتاب «ملین العابرین» (؟) مؤلف، مشتمل بر اخلاق و عقاید حقه و تفسیر آیات، مرتب بر سه «مشرب» و هر کدام دارای «ابواب» و «مطالب».
آغاز: مدعیان سلطنت ابدیه و سپاه گردانان میادین خطریه و سرفرازان صاحبان شجاعت
انجام: یا اینکه مراد عقل باشد که در آن احکام حکیم مطلق ثبت میباشد
[دنا ۶۸۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۷۵/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد رضا بن علی بن محمد جعفر» (بیضی)؛ تاریخ وقف: جمادی الثانی ۱۳۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۵۲]

● **حق الیقین** / عرفان و تصوف / فارسی
ḥaqq-ul yaqīn
رساله‌ای است عرفانی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۱۸-ف
آغاز: بسمله: و به نستعین. ان هذا الهو حق الیقین. ای پیداتر تو بذات خود بر ذات خود برای ذات خود باقتضای وجوب وجود در کمال نمود؛ **انجام:** و ظهور آیاته فی مرایا ملکوته ابصار المتفکرین و الحمدلله رب العالمین، رباعیة: ای از تو بدایت وجود و عدمم ×× هم در تو نهایت حدوث قدمم / اول بتو بود و ظاهر بتو باد ×× آخر زبطون جان بیاد تو دمم
نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی؛ کا: ابراهیم بزمی، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۶]

● **حق الیقین فی اثبات نبوة سید المرسلین** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqq-ul yaqīn fī iṯbāt-i nubuwwat-i sayyid-il mursalīn
حسینی زنوزی، محمد باقر بن محمد، ق۱۴ قمری
hoseynī zonūzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (

- 20c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۰۸ق
در اثبات نبوت خاصه حضرت پیامبر اکرم (ص) به روش شیخیه که مؤلف بدان عقیده می‌باشد و به سال ۱۳۰۷ هنگام حضور در درس حاج محمد خان کرمانی در مدرسه ابراهیمیه کرمان به تشویق وی نگاشته و روز سه‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۰۸ به پایان برده است. در آغاز این کتاب نام مشایخ (شیخ احمد احسائی، سید کاظم رشتی، حاج کریم خان کرمانی، حاج محمد خان کرمانی) با تجلیل فراوان آمده است. دارای یک «مقدمه» و سه «مطلب» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی ما یلزم ذکره قبل الشروع فی المقصود؛ مطلب ۱. اثبات النبوة بأدلة ظاهریة؛ ۲. اثبات النبوة بدلیل الموعظة الحسنة؛ ۳. اثبات النبوة بدلیل الحکمة النیرة؛ الخاتمة: فی اثبات النبوة بدلیل التسدید.
آغاز: الحمدلله الذی تعالی ذاته المنزهة عن ان تدرکها العقول الجالیة التی احاطت بجمیع الأشیاء من جمیع جهاتها ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۹۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مستغفرا من الذنوب التی صدرت من هذا العبد الجانی العاصی ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۳۲۹]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۴۷
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۳۶]

● **حق الیقین فی اصول الدین** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqq-ul yaqīn fī usūl-id dīn

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، - ۱۰۹۸ قمری
qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

کتابی است در اصول دین مطابق با مذهب نبیین و مخالف با روش فیلسوفان شامل «مقدمه» و پنج «باب». مؤلف زعیم نهضت فقهاء بر ضد متصوفه و فیلسوفان در عصر خود بوده است و فقیهی اخباری مشرب و متعصب بر صوفیه و فلاسفه است و از مشایخ مجلسی دوم به شمار است. نویسنده پس از نامگذاری کتاب می‌گوید: «موافقا لمذهب النبیین و الاوصیاء المعصومین و مخالفا لمذاهب الفلاسفه و المتفلسفة و سایر المبتدعین و المخالفین من المتکلمین ... اعلم ان الفلاسفة و الاشاعرة خالفوا العقل و الکتاب و السنة و نفوا الغرض عن الله سبحانه و حسبوا ان افعاله تعالی غیر معلله بالاغراض و لاشک ان هذا الاعتقاد کفر لانه انکار لنصوص کتاب الله و نصوص.»
آغاز: بسمله حمدله و الصلوة ... اما بعد فقد الف بتوفیق الله سبحانه المتمسک برسول الله صلی الله علیه وآله ... محمد طاهر بن محمدحسین ... هذا الکتاب المستطاب و رتبه علی مقدمة و خمسة ابواب و سماه حق الیقین فی معرفة اصول الدین موافقاً لمذهب النبیین و الاوصیاء المعصومین و مخالفاً لمذاهب الفلاسفة ... اما المقدمة فقی بیان طریق
انجام: قال استوت الحسنات بالسیئات فان ادخلهم الله الجنة فبرحمته و ان عذبهم لم یظلمهم
[الذریعة ۴۰/۷؛ دنا ۶۸۴/۴ (۹ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی به لفظ «منه»، دو برگ اول و آخر در شعبان ۱۳۷۵ توسط مرحوم سید مصطفی خوانساری نونویسی شده؛اهدایی:رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۶۶گ،۱۳سطر،اندازه:۱۱×۱۷/۵سم[ف: ۲۶ - ۲۵۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۴۹۸/۲
انجام: تا فصل فی الجنة و النار از باب پنجم: فنفخ علیها الف عام حتی ابیضت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۲۴۹پ-۲۷۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۴ - ۳۲۳]
۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۵۵
انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد رفیع، تا: ۲۴ رجب ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۱۲۰گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۳]
۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبحان علی، تا: ۹ صفر ۱۲۳۵ق؛ مصحح، محشی از کتاب‌های دیگر مؤلف؛ تاریخ وقف: نیمه دوم ذیقعده ۱۲۴۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۴گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۹]
۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۰۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسین کرهرودی کزازی، تا: سه‌شنبه ۱۱رجب۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۰]
۷. قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه:۱۵/۳
آغاز: برابر
بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛۱۱۱گ،قطع: رقعی [چند نسخه-ف: ۴۴۸]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۴

آغاز: پس از دیباچه: اما المقدمة ففی بیان طریق تنقیة القلوب و معالجتها بذکر الموت لیزول عنها الصمم؛ **انجام:** منهم خلفاء بنی العباس و اشتهر انهم
موجودی از آن تا قدری از فصل سیم از باب اول است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: فهرستی؛ ۱۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۹۴]

● **حق الیقین فی اصول الدین** / کلام و اعتقادات / فارسی
ḥaqq-ul yaqīn fī usūl-id dīn
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)
تاریخ تألیف: آخر شعبان ۱۱۰۹ق
کتابی معروف و مفصل در اصول دین پنج‌گانه و ضروریات دین و شماره گناهان کبیره و پاره‌ای از موضوعات اخلاقی. در پنج «باب» و یک «خاتمه» و هر باب شامل چند «فصل»: ۱. اقرار به وجود صانع عالم؛ ۲. بیان صفات سلبی حق تعالی؛ ۳. صفات افعال؛ ۴. مباحث نبوت؛ ۵. امامت؛ خاتمه: در احوال قیامت. این کتاب از آخرین کتاب‌های علامه مجلسی است.
آغاز: الحمدلله الواحد الاحد الفرد الصمد العلیم القدیر الذی لیس کمثله شیء ...
انجام: شکران را بکفران مبدل نگرداند و گاهی بطلب غفران و دعای خیر یاد نمایند و الحمدلله اولاً و آخراً
چاپ: مکرر چاپ شده
[دنا ۶۸۴/۴- ۶۹۲ (۲۵۵ نسخه)؛ الذریعة ۴۰/۷؛ نسخه‌های منزوی ۹۳۷/۲؛ ریحانة الأدب ۱۹۵/۵؛ مشار فارسی ۱۷۶۴و ۵۶۹ و ۱۷۶۴/۲؛ کتابشناسی مجلسی: ۲۱۶؛ مشترک پاکستان ۱۰۹۲/۲: نشانی ۱۱ نسخه؛ کشف الحجب ۱۹۷؛ هدیة العارفین ۳۰۶/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۱۹/۱]
شرح و حواشی:
۱- حق الیقین (منتخب)

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۳
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛گویا اصل و ناتمام[نشریه: ۲ - ۷۳]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۸
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بخشی از آن نونویسی شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۱گ، ۲۰ سطر (۱۴×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱ - ۹۹]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۵۸
بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری [نشریه: ۵ - ۲۴]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰۳۰
آغاز: حق تعالی و تصفیه باطن از اخلاق ذمیمه و تحلیه آن به اخلاق حسنه به مرتبه ای رسد که محبت جناب اقدس الهی در دل او مستقر گردد؛ **انجام:** اکابر محدثین در کتب معتبره ایراد کرده اند و متکلمان امامیه متعرض این مطلب نفی و اثبات نشده اند ...
خط: نسخ و نستعلیق، کا: قاری، عبد الغفور بن محمد حسین، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، ۲۹۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲۶ - ۲۵۴]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و جزم بوقوع نیز می‌کنیم و در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم تمام شد رساله حق الیقین.
خط: نسخ جلی خوش، بی کا، تا: ۱۱۰۲ق [رایانه]
۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۷۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** که سخن گوید به ایشان که به درستی.
خط: نستعلیق، کا: محمد زمان، تا: ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۸۴]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۶۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم ... علی اعدائهم اجمعین.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۰۹ق؛ واقف: میرزا محسن اشرف زاده سبزواری، تیر ۱۳۴۴؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۲۹/۷سم [ف: ۱۴ - ۲۳۳]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** دعای خیر یاد نمایند ... یباع کتابی بشیء قلیل.
خط: نسخ، کا: محمدعلی، تا: جمعه ۱۲ رمضان ۱۱۱۲ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۸/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۳۲]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد بن حسن بحرانی، تا: جمادی الثانی ۱۱۱۲ق؛ مجدول محرر، با سرلوح مذهب، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۳۰ - ۳۳]
۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۲ق؛ محشی، مصحح با نشان «صح»، یادداشت «بلغ» به خط مؤلف به تاریخ ۱۱۱۲، مقابله شده؛ یادداشت خرید کتاب به «مبلغ یکتوتان تقویم شده به تسوط میرزا محمد حسن شمس»؛ خرید از محمودی به تاریخ ۸۲/۱۰/۲۷؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۳۳۱گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه:۱۶/۵×۲۱سم [رایانه]
۱۰. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۱۱۲
خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد خوانساری، تا: چهارشنبه نیمه جمادی الثانی ۱۱۱۳ق؛ ۳۶۶گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۹۰]
۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۲۶

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالله، تا: ۱۱۱۴ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۳گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۳)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴ – ۳۲۳]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: سید احمد بن سید ابراهیم طباطبائی، تا: ۱۱۱۴ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۵ – ۴۶۴]

۱۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۳

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد حسین خاتون آبادی، تا: ۶ صفر ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ – ۸۹۵]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۲۲-۲۶/۱۰۲

آغاز: بسمله دربیان بعضی از اشراط وعمده علامات قیامت است که پیش از نفخ صور واقع می‌شود؛ **انجام:** برابر

از فصل پنجم تا آخر؛ خط: نسخ، کا: ولی قرجه‌داغی، تا: ۱۱۱۵ق، جلد:تیماج مشکی،۲۳۲گ،۱۸سطر،اندازه:۱۸×۲۴سم[ف:۳- ۱۶۳۷]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۹-۲/۴۹

آغاز: آیا از جن پیغمبری مبعوث شده یا نه واکثر انکار کرده اند وبعضی گفته اند که پیغمبری یوسف نام بر ایشان مبعوث گردید وآن ثابت نیست وتوقف دراین مقام اولی است. پنجم دربیان حقیقت پیغمبری محمد بن عبدالله بن؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن ملااسد، تا: یک‌شنبه ۶ محرم ۱۱۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۶۳۶]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۶۷۴

خط: نسخ، کا: زاهد محمد بن زاهد احمد لاری، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۱۱۶ق؛ مجدول؛ مهر: «ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲ – ۵۴۳]

۱۷. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۹۳

آغاز: ... سیم ابن ابی الحدید از صاحب حلیه الاولیاء روایت کرده است و درفضایل احمدبن حنبل و خصایص ... مذکور است که حضرت رسول (ص) فرمود که هر که خواهد زندگانی اومثل زندگانی من و مردن او؛ **انجام:** پس انکار اینها نمی کنیم و جزم به وقوعش نمی کنیم و درمرتبه تجویز و احتمال می‌گذرایم تمام شد رساله حق الیقین به تأیید رب العالمین ... والصلوة علی سیدالمرسلین محمد وعترته الطاهرین الاکرمین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الاول۱۱۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ]

۱۸. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۸۷

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ رجب ۱۱۱۷ق؛ ۳۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱ – ۱۰۱]

۱۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۹۵

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاجی محمد علی مشهدی، تا: شنبه ۲۸ شوال ۱۱۱۷ق؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۹۲گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۳ – ۸۴۱]

۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۰۱

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاجی محمدعلی مشهدی، تا: شنبه ۲۸ شوال ۱۱۱۷ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: گالینگور، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۹۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالغفور بن محمد حسین قاری، تا: سه‌شنبه ۹ ذیقعده ۱۱۱۷ق؛ واقف: سید علی، فروردین ۱۳۷۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۶ – ۲۴۹]

۲۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد حسین خاتون آبادی، تا: ۶ صفر ۱۱۱۷ق؛ تملک: ملاعلی بن محمد ابراهیم به سال ۱۳۳۳ در رشت؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۷]

۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۵۸۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۳سم [رایانه]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین

خط: نستعلیق، کا: ابن علیقلی، تا: ۱ ذیحجه ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج ماشی، ۲۰۵گ، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱ – ۳۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۶۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۷]

۲۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۷۰

نسخه: مقصد هفتم در بیان امامت سایر ائمه است صلوات الله علیهم بدانکه لفظ شیعه را بر کسی اطلاق می‌کنند که از مقصد هفتم در امامت تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: پیر محمد بن کربلایی خالق ویردی،تا: غره شعبان ۱۱۱۸ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۱۹۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱ – ۲۳۹]

۲۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۴۸

خط: نسخ، کا: شیخ عبدالله بن شیخ محمد محسن جزائری، تا: ۱۲ محرم ۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۳گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳ – ۸۰۹]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۵

آغاز: و قدم از درگه سافله گمان بدرجه عالیه یقین نگذاشته اند و اگر چه این حقیر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن میر محمد ربیع سودائی، تا: صفر ۱۱۲۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۳۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ – ۲۰۱]

۲۸. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد مبین بن محمد علی خوانساری، تا: سه‌شنبه ۱۴ شوال ۱۱۲۱ق؛ دو یادداشت از محمد زمان بن محمد باقر حسینی به تاریخ یک‌شنبه ربیع الاول ۱۲۴۴؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرمی مشکی، اندازه: ۱۷×۲۶سم [نشریه: ۷ – ۷۲۹]

۲۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۱-۵۹۶۴

خط: نسخ، کا: محمد خان بن محمد رضا، تا: ۱۴ محرم ۱۱۲۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۵۹گ، ۲۱ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: – ۱۱۲]

۳۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۱ق [ف: ۳ – ۱۶]

۳۱. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: ابومنصور بن محمد رضا بابدشتی اصفهانی، تا: سلخ صفر ۱۱۲۲ق [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۳۰]

۳۲. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۲۲ق، جا: سبزوار؛ کاغذ: اصفهانی، اندازه: ۱۷×۲۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۶۹۰]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عترته الاکرمین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: ۱۱۲۲ق؛ با سرلوح خوبی از طلا و لاجورد و شنگرف، مجدول پنج خطی مذهب؛ کاغذ: اصفهانی پرک شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶۷۲ص، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۶ – ۶۰]

۳۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ناصر بن ذوالفقار امیری، تا: چهارشنبه محرم ۱۱۲۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف مخ: ۱ – ۱۸۹]

۳۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مبین بن محمد علی خوانساری، تا: ۱۱۲۲ق؛ محشی به نام عبد العادل، با علامت بلاغ در هامش و در انتها به خط عبدالعادل بن محمد مقیم خوانساری آمده، در انتهای نسخه قصه جزیره خضراء از کتاب مناقب فاضل حیدرآبادی نقل گردیده؛ واقف: امامقلی بن سلطان محمد، ۱۲۴۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲ – ۳۷۱]

۳۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۶گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ – ۳۲۲]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۷۱

خط: نسخ، کا: قنبر علی و پسرش محمد نعیم، تا: ذیحجه ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۱۳۳گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۴ – ۳۲۲]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۶۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق [رایانه]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۸۱

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه اول رجب ۱۱۲۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج؛ واقف: میرزا علی فروی، مرداد ۱۳۷۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۵۴]

۴۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۶

خط: نسخ، کا: عبدالکاظم بن ملا محمد رسول تبریزی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۱۲۳ق؛ تملک: منصور بن میر جعفر به سال ۱۲۴۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸۸گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲ – ۵۰۸]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۴۲-۱۲/۳۲

آغاز: پنجم صواعق و عقوباتی که بر بعضی از دشمنان حضرت نازل شد قسم سیم اطاعت جمادات و نباتات آن حضرت را وسایر آنچه درآنها ظاهر شد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۱۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۶۳۷]

۴۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۶۷ح

خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر شبستری، تا: ذیقعده ۱۱۲۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: چرمی، ۴۲۴گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [رشت و همدان: ف: – ۱۱۱۵]

۴۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۳۶

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین، تا: ۱۱۲۳ق؛ ۲۶۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ – ۴۷]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۸

بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷×۲۴/۱سم [رایانه]

۴۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۱۵/۱–۶۰۰۰

از مقصد نهم در اثبات رجعت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه۶جمادی الاول۱۱۲۵ق؛مهر فتح علی؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۴گ، ۱۹ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۱۱۲]

۴۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابن محمد سعید، تا: پنج‌شنبه ۴ صفر ۱۱۲۵ق؛ مهر: «محمد علی ۱۲۰۰» (بیضی)، «محمد صادق بن ...»

(چهارگوش)، «... ابن محمد صادق»؛ جلد: مقوایی تیماج زیتونی، ۳۹۳گ، ۲۲سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۹۰]

۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۸۲-۵۵/۵۲

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد باقر خوانساری، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۱۲۵ق؛ تملک: ملا محمد کاظم خراسانی در رجب ۱۱۳۵؛ ۳۰۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۳۶]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۷۴/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۱۲۶ق؛ ۸۹ص (۱۶۴-۲۵۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۰۶]

۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۵۸

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن حاج بهاء الدین، تا: ۱۱۲۶ق؛ اهدایی: خیرمندی؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۶۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۱۳]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد باقر، تا: سه‌شنبه ۲۶ صفر ۱۱۲۶ق؛ اهدایی: کاظم، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ، ۳۶۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۵۲]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۷۵

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۱۲۶ق [الفبائی ف: ۲۲۴]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد رساله حق الیقین ... رب العالمین در آخر شهر شعبان المعظم سال ۱۱۰۹ و چون برسبیل استعجال در هنگام تراکم و تراخم ... تم الکتاب فی تاریخ یوم الاربعاء غرة شهر رجب ۱۱۲۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ رجب ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ، ۳۲ سطر (۱۳×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۳۹]

۵۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۳۳

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد علیخان، تا: ۵ شوال ۱۱۲۷ق؛ ملا محمد علیخان که در اثنای کتابت در ۵ شوال ۱۱۲۷ به رحمت ایزدی پیوسته و باقی را پسر وی به اتمام رسانده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۰سم [ف: ۱۱۹]

۵۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۱۸

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین، تا: آخر شعبان ۱۱۲۷ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳۱۳گ، ۲۰ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف:۲-۶۰۸]

۵۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۵۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن شمس الدین محمد مشهور به آقا گل انجدانی، تا: ۲۳ رجب ۱۱۲۸ق، حسب الامر آخوند شیخ الاسلام انجدان و فراهان؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۰]

۵۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۲۵

کامل؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن محمد حسین ازهری تبریزی، تا: ۲۳ رجب ۱۱۲۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۵۹گ، ۲۸سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۴ - ۳۲۳]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۳۹-۵۳/۴۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صفی بن بدر الدین محمد، تا: ۱ ربیع الثانی ۱۱۳۰ق؛ پدر کاتب «بدر الدین محمد» این نسخه را مقابله نموده؛ ۳۸۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۳۶]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد کاظم ملقب به چوپان،تا: ۱۱۳۰ق؛مصحح؛ یادگاری مورخ ۱۱۹۴ق از حسین خان ... در کرج؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۳گ (۱پ-۳۹۳)، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱/۳)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [رایانه]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن محمد ابهری اصفهانی، تا: ۲۹ شوال ۱۱۳۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۶-۲۴۷]

۶۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۱۹

نسخه کامل است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی پسر ابوتراب حسینی، تا: ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۱۵گ، ۱۹-۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ - ۶۰۸]

۶۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن حسین حسینی، تا: ۱۱۳۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۶]

۶۲. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: باب اول: در اقرار به وجود حق تعالی و صفات کمالیه اوست و در آن چند فصل است

در فهرست آمده است که احتمالاً ترجمه اعتقادات ایشان است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ محرم ۱۱۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۴۶]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال میگذریم تمام شد.

خط: نسخ، کا: ابن محمد شریف کوپائی، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۲۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۱سم [ف: ۱۴ - ۲۳۵]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۶۵/۴

آغاز: برابر **انجام:** باب چهارم در بیان نبوت است و در آن چند

مقصد است ...
تا باب چهارم؛ خط: نسخ، کا: سید محمد فرزند اسماعیل حسینی جنابذی خراسانی، تا: جمعه ۱۹ رجب ۱۱۴۴ق؛ افتادگی: انجام؛ در هامش کتاب گوهر مراد نگارش یافته؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۱۶۸–۱۷۷)، ۳۳ سطر، اندازه: ۶×۳۶سم [ف: ۳۰ – ۶۶۱]

۶۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۶۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید علی بن عمادالدین حسینی، تا: پنج‌شنبه ۲۱ صفر ۱۱۵۳ق، به دستور ملاضیاءالدین محمد بن اسفندیار؛ یادداشت وقف محمد باقر وحدتی مورخ ۱۳۵۵ق مربوط به این کتاب و کتابهای دیگر وقفی که به ارث رسیده و او در اختیار قرار داده؛ واقف: زین العابدین، رمضان ۱۲۷۲ق؛ ۲۹۹گ، ۲۱ سطر (۱۴×۱۹/۵)، اندازه: ۲۶×۱۹سم [ف: ۳۰۱]

۶۶. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۴۲

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد اشرف خراسانی، تا: پنج‌شنبه ۴ شعبان ۱۱۵۵ق؛ با وقف و مهر «بنده آل محمد بلال»، در پایان نیز با این متن: «و بعد چون که حاجی نصیر غلام جناب جلالت مآب آقای مستوفی الممالک به رحمت خداوند واصل شده و این کتاب باچندکتاب دیگر از آن مرحوم بود و چون که عبد بود جناب آقا ترحما عالی جناب سعادت همراه حاجی بلال را وکیل نمود در وقف این کتاب‌ها بر آن مرحوم. لهذا حسب الامر وقف نمود این کتاب را بر عامه مومنین که قابل انتفاع از او باشند و تولیت آن را مفوض نمود به این داعی ملاعلی اکبر قمی و بعد از داعی به اعلم رشید صالح از ذکور و نسل ذکور و با انقراض به اعلم رشید صالح ذکور از نسل داعی و با انقراض آنها به یکی از مومنین که این کتاب در بلد یاقریه او هست و صیغه وقف جاری شده و به قبض وقف داده شد. فی شعبان سنه ۱۲۹۹»؛ ۴۰۰گ، ۲۳ سطر، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: ۶]

۶۷. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۲۸

آغاز: فصل دوازدهم در بیان وسیله و حوض و شفاعت و سایر منازل؛ **انجام:** برابر
جلد دوم از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۶ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵۳]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۵۶۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، دارای سرلوح کم‌کار، مجدول؛اهدایی:رهبری،خرداد ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم[ف:۲۶–۲۵۳]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۷۴

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛برگ اول و آخر توسط محمد بن فضل الله از روی نسخه‌ای مکتوب در پنج‌شنبه رجب ۱۱۵۴ نونویسی شده؛واقف:جعفر زاهدی،دیماه۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۶ – ۲۵۳]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۹۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: سیداحمد جزایری، اردیبهشت ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۴۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۳سم [ف: ۱۴ – ۲۳۴]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۷۴

آغاز: مقصد هفتم در بیان امامت سایر ائمه علیهم السلام؛ **انجام:** برابر
از مقصد هفتم یعنی امامت ائمه بعد ازحضرت علی (ع) تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب، با کمند به تحریر و زر؛ اهدایی: کاظم، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۳۳۵گ، ۱۸ سطر(۱۰/۴×۱۸/۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۳۷]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ارباب بدع را حواله بآن کتاب و سایر کتب اصحاب نموديم.
از ابتدای کتاب تا انتهای مطاعن عثمان؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با کمند؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرین، ۲۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۷سم [ف: ۱۴ – ۲۳۷]

۷۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۹

آغاز: و هراس به حقیقت از این قبیل است و لهذا طوائف مختلفه و امم مخالفه که در عهد و اوان در هر دین از ادیان بوده‌اند خلاف در وجود مبدأ از هیچ عاقل مروی نیست؛ **انجام:** و علما گفته اند که باغی و عادی را جایز نیست خوردن میته در وقت ضرورت بلکه سایر محرمات زیرا که حق تعالی ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ – ۳۳۳]

۷۴. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [مخطوطات دزفول: – ۱۴]

۷۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۲۳

در فهرست نام کتاب عین القین آمده که به نظر اشتباه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نسخه ناقص؛ اهدایی: حاج صدر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۵۸گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳ – ۹۸۱]

۷۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در آن شب بمیرد مصر بر گناه مرده است و به رتبت خود محشور می‌شود و دلیل
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: علی اصغر حاج شعبانی؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۳۳۱گ، ۲۲ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ – ۲۳۵]

۷۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: مهندس منیر فرجیانی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱۷گ، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ – ۲۳۶]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** که بر ایشان سایه افکند آیا نشنیده ای که حق تعالی فرموده است که روزی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط و انجام؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، ۳۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۶ – ۲۴۸]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۰۵

آغاز: زیرا که نه این غلام در کردن مجبور شده است و نه آن در نکردن و هر دو به اختیار خود کرده اند؛ **انجام:** از حضرت صادق (ع) منقول است که توبه نصوح است که باطن آدمی مثل ظاهر او باشد ... و در روایت دیگر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: بنیاد شهید تهران، فروردین ۱۳۷۸؛ کاغذ: نخودی، ۳۳۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۵۰]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۱۹

آغاز: بسم الرحمن الرحیم، و به ثقتی، اما بعد خامه شکسته؛ **انجام:** عفی الله عنه و عن والدیه فی رابع صفر من عام ۱۳۹۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ چهار برگ از آخر توسط مرحوم سید مصطفی حسینی خوانساری در چهارم صفر ۱۳۹۳ نونویسی شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۸۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۲۶ – ۲۵۲]

۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: – ۳۱۴]

۸۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۴۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۳ – ۳۱]

۸۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۴۲

انجام: و علی علیه السلام خواستگاری کرد و به او داد و احادیث در باب اختصاص حضرت امیر و حضرت رسول ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۱۶۸]

۸۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۶۳

آغاز: عول و تعصیب و سایر بدع را تا روز قیامت در میان مردم گذاشت و احکام و صایا و سبق و رمایه و قصاص؛ **انجام:** و جزم بوقو عش نمیکنیم و در مرتبه تجویز و احتمال میگذاریم تمام شد رساله حق الیقین بتأئید رب العالمین ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی،۱۸۹گ،۱۹سطر،اندازه:۱۳/۵×۲۰/۵سم[ف: ۲ – ۱۱۹]

۸۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۵۴

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۹۴۸]

۸۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۲گ، ۲۰ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۲۸۲]

۸۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ اندازه: ۱۷×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۵۵]

۸۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۷۹

آغاز: نباشند کی اجماع متحقق شده است؛ **انجام:** و با او جماع کند، بعد از آن معلوم ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «عبده محمدی الشریف ۱۱۸۹؟» (چهارگوش)؛ ۳۴۶گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ – ۹۰]

۸۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۸۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۲ – ۳۷۰]

۹۰. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۷۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۸۱گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۳۸]

۹۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حاجی ابوالحسن کلبعلی، ۱۳۲۳؛ ۳۵۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲ – ۱۳۷]

۹۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۵۰

آغاز: افتاده: حضرت راه می‌رفت هر چند حضرت از او بلندتر بود ... اما معجزات دیگر آن حضرت پس چند قسمست قسم اول معجزه ولادت؛ **انجام:** کسی که تأخیر کند گناهکار است و بعضی گفته اند که بر ذمه او می‌ماند مانند سایر حقوق.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۲۴۰]

۹۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «محمد بن محمد علی یزدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲ – ۲۰۲]

۹۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدموسی بن محمدامیر، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه عبده محمدرضا» (بیضی)؛ مهر وقف: « شیخ محمدرضا خدایی»؛ یادداشتی از «شیخ علی بن شریعتمدار» در ذیقعده ۱۲۸۴ مشهود است؛ جلد: تیماج مشکی،

۴۸۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف مخ: - ۸۱]

۹۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیاید و بگوید پس همه را ادا فرماید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: جلادت؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۹۳گ، ۲۰ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۰۸]

۹۶. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۰

آغاز: و خدا ترا تزویج کرده است بکسی که حسبش از همه بزرگتر است و منصبش از همه گرامی تر است و رحیم ترین مردمست؛ **انجام:** جواب تمثیل اولی است هر چند معارض نیز دارند و قول به تخییر خالی از قوتی نیست پانزدهم اگر تحیات دیگر را بغیر سلام در غیر

خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در صحافی جابجا شده است؛ جلد: تیماج روغنی، ۴۰۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۰۲]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۳۵]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمود صاحبی، خرداد ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: میشن خرمایی، ۳۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۲/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۳۶]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۹

آغاز: علیه نرفع درجات من نشاء مصداق کریمه یختص برحمته من یشاء السلطان بن سلطان؛ **انجام:** پس از انکار اینها نمیکنیم و جزم بوقوعش نمیکنیم و در مرتبه تجویز واحتمال میگذاریم. ولی اوائل سطور افتاده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: محمد حسن کفشدار، شهریور ۱۳۶۸؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۶سم [ف: ۱۴ - ۲۳۶]

۱۰۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ ۲۶۷گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۳ - ۶۸۵]

۱۰۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۷۹

آغاز: ایراد نماید و به توفیق الله تعالی فی الجمله بر وفق بانجام رسیده و مسمی به حق الیقین گردید؛ **انجام:** بدانکه این احادیث را اکابر محدثین در کتب معتبره ایراد کرده اند و متکلمان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۳۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۲ - ۱۷۳]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۱۱

آغاز: کلمه انما باتفاق اهل عربیت دلالت برحصر میکند و تکلیف ذهاب رجس خصوصیتی به اهلبیت ندارد؛ **انجام:** و در آن حجت بر ایشان تمام نکند بر ترک آن ایشانرا عذاب نمیکند و ایضا اخبار بسیار وارد شده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: ادیب بجنوردی، مهر ۱۳۴۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۴ - ۲۳۶]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۷۳۲

آغاز: و تأویلش را بمن گفته است در قیامت نگویید ما از این غافل بودیم؛ **انجام:** و ایضا بسند خود از ضحاک از ابن عباس روایت کرده است که این آیه در شأن.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: محمد حسین برادران رفیعی، ۱۳۶۲ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۳۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۳۸]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم ... و صلی الله علی محمد و آله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح کم کار، مجدول؛ اهدایی:کاظم مدیرشانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۴سم [ف: ۱۴ - ۲۳۲]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مرثیه بجویند و احتمال می‌گذاریم ... صلی الله علیه و آله و سلم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ واقف: محمد رضا مقدم؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۳۲]

۱۰۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در حضرت یوسف و عیسی و یحیی و سلیمان و امثال ایشان مانع خلافت ...

جلد نخست کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۱۷۶گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳۴ - ۵۵۱]

۱۰۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در حوایج دین و دنیا پناه بایشان می‌برند ذلک فضل الله یوئتیه من یشاءالله ذو الفضل العظیم.

خط:نسخ،کا:بهاء الدین طباطبائی،تا:قرن۱۳؛اهدایی:حسین محبوبی اردکانی، ۱۲ فروردین ۱۳۳۵؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۷۶۰]

۱۰۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۵۸/۳

گزیده‌ای از ان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۰ر-۵۰پ)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۴۹]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج عنابی، ۴۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۶ – ۲۵۰]

۱۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۵۵

آغاز: اجماع بر این کرده اند ابن بابویه و بعضی از محدثین گفته اند؛ **انجام:** پس چون چنین امری در خاطر شما خطور کند بگوئید آمنا بالله و رسوله و لاحول و لاقوه الا بالله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: شیخ حسین حمیدی، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۳۰سم [ف: ۲۶ – ۲۵۰]

۱۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۶۵

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب و مرصع، مجدول مذهب؛ واقف: عبدالحسین زمردیان، اردیبهشت ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۱۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۲۳سم [ف: ۲۶ – ۲۵۱]

۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۸۰

آغاز: اخلاق حسنه عاری بودند و مدار ایشان بر عصبیت و عناد و فساد و نزاع و تغایر و حسد بود؛ **انجام:** و نصوصی که بر امامت آن حضرت اقامت نمودیم احتیاج به این سخنان ندارد و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

نسخه بعضا نامرتب و موجودی تا ابتدای مقصد نهم در اثبات رجعت است؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛واقف:جعفر زاهدی،دی۱۳۷۷؛کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲۶ – ۲۵۱]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۳۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۴۸]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** در میان فرق علما و محدثان امامیه که در هر عصری چندین هزار نفر از ایشان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۴۹]

۱۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۶۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۵۹گ، ۱۷ سطر (۱۲/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۰۴۷]

۱۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد بن محمد حسین؛ اهدایی: غلامحسین محمد آبادی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۹۲گ، ۲۸ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳ – ۹۸۰]

۱۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۵۰-۱۳/۱۳۰

آغاز: آتش افروختن بدرخانه امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام برای سوختن ایشان و زهر دادن امام حسن (ع) و کشتن امام حسین و اطفال و پسرعمان و یاران؛ **انجام:** و اگر دیوانه و غیر بالغ باشد باید حکم تادیب نماید او را ... و همچنین اگر مرتد فطری زن باشد کشتنش جایز نیست ... و در خوراک و پوشاک بر او تنگ باید گرفت و در وقت نمازها حاکم بقدری

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و انجام؛جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۶۳۷]

۱۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۷۸-۲۰/۹۸

آغاز: موجودی که خارج از جمیع ممکنات باشد واجب الوجود است پس ثابت شد که واجب الوجود البته موجود است و اگر؛ **انجام:** و چون حضرت رسول (ص) به ملا اعلی ... به حق شد مشغول تغسیل و تکفین او شدم پس سوگند یاد کردم که ردا بر دوش نگیرم مگر برای نماز.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۶۳۸]

۱۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۱۰-۲۰/۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ودرمرتبه خود تجویز و احتمال می‌گذاریم والله الموفق والمعین بکل ما کان و بکل مایکون هو کائن باتمام حق الیقین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳ – ۱۶۳۶]

۱۲۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** از تأثر نفس به فالهای بد مثل اینکه در میان عرب تطیر می‌کرده اند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ – ۳۷۱]

۱۲۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۵۹

آغاز: برابر **انجام:** پس مکه معظمه بر کربلای معلای فخر کرد حق تعالی وحی فرمود به کعبه ...

از ابتدای کتاب تا قسمتی از مقصد نهم از باب پنجم که در اثبات رجعت می‌باشد و اوسط حدیث سئوال مفضل از امام صادق (ع) را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ – ۳۷۱]

۱۲۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مرحله دوم در بیان وجوب توبه است و شرایط آن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: ملا محد بهشتی، ۱۴ شعبان ۱۲۱۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۲ – ۳۷۲]

۱۲۳. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۳۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵۴]

۱۲۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۵۳

آغاز: علمای ما رضوان الله علیهم پیوسته از احادیث کتب معتبره ایشان حجت آورده اند بر ایشان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۹۱]

۱۲۵. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۱۳۵]

۱۲۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، ۲۸ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۳۰×۳۱سم [ف: ۴۹]

۱۲۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۲۲۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱ - ۱۹۶]

۱۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرمود که برو این را بر او بخوان:«فاجاء ها المخاض الی جذع النخلة قالت یالیتنی مت قبل هذا» (ق ۱۹/۲۳)

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مقوایی،۶۹گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۰۳]

۱۲۹. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: چراغ دودمان مصطفوی، نو نهال گلستان مرتضوی انجمن افروز محفل عدل و داد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف مخ: - ۸۰]

۱۳۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر گاه مستغرق نگردد در نفس و به سبب آن شکی در دل و حکمت حق تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۲۴۰]

۱۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۸۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «عبده محمد علی طباطبائی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۵ - ۳۱۰]

۱۳۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سایر اشقیا و ارباب بدع را حواله به آن کتاب و سایر کتب اصحاب نمودیم. تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۶۵]

۱۳۳. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۲۸]

۱۳۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: نصیرالدین تهرانی؛۲۸۵گ،۲۲سطر،اندازه:۱۹×۲۸سم[ف: ۳ - ۷۰۰]

۱۳۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۰۱۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳، قطع: رحلی [ف: ۱۲۸]

۱۳۶. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۷۸

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن ملک محمد نوری اورودی ترخان، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۰۵ق؛ تاریخ وقف: ۲۸ جماد الثانی ۱۲۶۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۶۲]

۱۳۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن رضا علی، تا: ۱۲۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷۴]

۱۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس از انکار اینها نمیکنیم و جزم بوقوعش نمیکنیم و در مرتبه تجویز و احتمال میگذاریم.

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن ابراهیم، تا: جمعه ۲۰ شعبان ۱۲۰۶ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: مسلم و زکریای دیبائی، بهمن ۱۳۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۳۱/۷سم [ف: ۱۴ - ۲۳۱]

۱۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۵۷-۵۴/۴۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۰۶ق؛ ۲۶۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۳۶]

۱۴۰. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** گاهی به طلب غفران دعای به او نمایند ... جمادی الاولی سنه الحادی و العشرین و الماتین و الالف سنه ۱۲۲۱

خط: نسخ خوب، کا: ابن حاج کریم حسین شوشتری، تا: شنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۲۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور سرمه‌ای، ۳۱۵گ، ۲۴ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۱۷۱]

۱۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۲۹-۳۶/۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** که ما بر امامت آن حضرت اقامت نمودیم احتیاج به این سخنان ندارد والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم تمام شد جلد اول حق الیقین

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن ابراهیم حسینی، تا: دوشنبه ۱۳ شوال ۱۲۲۲ق، جا: شیراز؛ محرر مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۴۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۳۶]

۱۴۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۰

بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ قطع: رحلی [ف: ۱۲۸]

۱۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۷۰

خط: نسخ خوش، کا: احمد بن میر محمد باقر حسینی موسوی، تا: دهه دوم رجب ۱۲۲۲ق، برای امین السلطان حاجی علی اکبر بن محمدصادق لاهیجانی؛ مجدول، دارای سر لوح زرین؛ مهر «عبده الراجی نصرالله الحسینی» (بیضی)؛ تاریخ وقف: ۲۵ رجب ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۵ - ۴۵]

۱۴۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۰۷

خط: نسخ، کا: سید عبد المهدی بن حسن بن حسن حسینی مشهور به غلام علی اسلامی، تا: جمعه ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۲۳ق، حسب الامر میرزا محمد حسین بن میرزا محمد؛ ۳۷۲گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۳۸]

۱۴۵. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۱۲

خط: نسخ خوب، کا: ابوطالب، تا: پنج‌شنبه ۱۶ رمضان ۱۲۲۴ق، جا: اصفهان؛ ۳۱۷گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۳۱]

۱۴۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۲۴ق؛ اهدایی: علیرضا وثوق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۲۱۹گ، ۳۰ سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۶]

۱۴۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۲۵ق، به‌خواهش میرزا محمد پسر میرزا محمدجعفر شیرازی مشهور به صادق خانی؛ تملک: حاج محماسمعیل طهرانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۲۵گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۹۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۵۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۱۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۲۵ق؛ دارای کتیبه منقش؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۳۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۲۶ - ۲۴۹]

۱۴۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** درایام غیبت ما رجوع کنید به راویان احادیث ما که ایشان حجت من اند برشما ومن حجت خدایم برهمه یا برایشان وآن دلایل ونصوصی که ما برامامت آن حضرت اقامه نمودیم احتیاج به این سخنان ندارد والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.

جلد اول، از اول کتاب تا آخر مقصد هشتم (امامت)؛ خط: نسخ، کا: آقا جونی سلمانی، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۲۶ق؛ جلد: گالینگور آبی، ۱۰۵گ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۶]

۱۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۰۲-۲۴/۲

آغاز: بدرجه علیه نرفع درجات من نشاء مصداق کریمه یختص برحمته من یشاء ... باب اول در اقرار به وجود حق تعالی و صفات کمالیه است و در آن چند فعل است؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد بهبهانی، تا: سه‌شنبه سلخ ذیقعده ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز (کمی از مقدمه)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۳ - ۱۶۳۷]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرساله ... سنه ۱۲۲۷ ... عاجزتر از این نیم که اکنون ...

خط: نستعلیق، کا: حاجی جلال بن حاجی عبدل، تا: ۳ ذیحجه ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: آبی آسمانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱/۷سم [ف: ۱۴ - ۲۳۵]

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۳۶

همان نسخه بالا [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۱۶]

۱۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالهادی بن حاجی علیرضا، تا: ذیحجه ۱۲۲۷ق؛ تملک: عبدالغفار بن ملا محمد جواد، محمد بن عبدالهادی جرفادقانی مورخ رجب ۱۳۰۲ق در تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۷/۲- ۸۵]

۱۵۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۹

خط: نسخ، کا: غلامعلی بن محمد، تا: ۱۲۲۸ق، حسب الاشاره آقامحمد آقامحمد جعفر؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۴گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۸۴]

۱۵۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز: مصطفوی نونهال گلستان مرتضوی انجمن افروز محفل عدل و داد شعله جانسوز نهال جور و بیداد ممهد اساس عدل و تمکین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن ملا غلامعلی علی آبادی، تا: شنبه هفته دوم ذیقعده ۱۲۲۹ق، جا: علی آباد یزد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۴۳]

۱۵۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۲۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: لیله دوشنبه ۱۰ رجب ۱۲۳۰ق؛ مهر: «علی بن محمد الموسوی» (بیضی)؛ تملک: علی بن میر سید محمد موسوی ساکن اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۸۸۲]

۱۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۳۲-۱۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حبیب الله بن محمد صالح نوری، تا: ۱۲۳۰ق؛ جلد: تیماج ماشی، ۳۳۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۳۵]

۱۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۴۸-۵۴/۳۸

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد عظیم، تا: پنج‌شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۲۳۱ق، جا: فیض آباد؛ ۳۳۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳-۱۶۳۶]

۱۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم ... و لعنه الله علی اعدائهم اجمعین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ واقف: قدرت الله، اسفند ۱۳۵۱؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۳۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۲۳۴]

۱۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۱۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن صفر فخار شیرازی، تا: جمادی ۱۲۳۲ق، جا: کربلا؛ افتادگی: وسط (این نسخه چندین برگ از باب راجع به احوال ولی عصر و به اندازه یک صفحه از اواخر فصل راجع به بیان معانی اسلام و ایمان را ندارد)؛ از دو کاتب و نام آن دیگری در نسخه نیامده؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: نخودی و فستقی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۱۵گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۵ - ۱۳۰]

۱۶۰. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بسند ... که فضل بن شاذان از حضرت امام رضا علیه السلام پرسید که بچه سبب واجب است شناختن پیغمبران و اقرار کردن بحقیقت ایشان و تصدیق کردن به آنکه اطاعت ایشان ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده محمد رسول ۱۲۳۲» (مربع)؛ جلد: مقوا با روکش پلاستیک، ۱۵۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: - ۵۷]

۱۶۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۵

آغاز: از نزد غیر خدا بود هر آینه می‌یافتند؛ **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم. تمام شد رساله حق الیقین
خط: نسخ پخته، کا: مقیم بن محمد رحیم رنجرانی محلاتی، تا: پنج‌شنبه ربیع الاول ۱۲۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۳گ، ۲۴سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۴]

۱۶۲. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۰

خط: نسخ، کا: حسن بن اللهوردی، تا: ۱۲۳۳ق [چند نسخه-ف:۳۵۳]

۱۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابوتراب، تا: ۱۲۳۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم سیاه، ۳۰۶گ، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵ - ۴۰]

۱۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۴۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: زین العابدین ملاحسین علی کنجدجانی گلپایگانی، تا: یک‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۲۳۴ق؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۶ - ۲۵۲]

۱۶۵. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن محمد تقی، تا: یک‌شنبه ۹ صفر ۱۲۳۵ق؛ تاریخ وقف: جمادی الثانی ۱۲۳۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۵۹ص، ۲۲سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۲۶]

۱۶۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۷

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن احمد بن ملا جعفر پیکانی اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۸ ربیع الاول ۱۲۳۵ق؛ جلد: روغنی، ۲۷۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۵۸۷]

۱۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۶۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن کربلائی رجبعلی، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۳۵ق؛ مهر: «حسین بن حسن موسوی» مورخ ۱۲۲۱؛ واقف: آقا سید ابوالحسن، ۱۵ صفر ۱۲۴۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۹گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۱ - ۲۸۳]

۱۶۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۲۱

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد علی نوری، تا: ۱۲۳۵ق؛ تملک: اعتضاد السلطنه ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۳۲۲]

۱۶۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۵۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۲۱گ، ۲۴ سطر [ف: ۱ - ۱۱۳]

۱۷۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۷۶

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد اسماعیل، تا: یک‌شنبه ۳ شعبان ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۳۲۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۶۲]

۱۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۷

آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۲۳۶ق [الفبائی ف: ۲۲۴]

۱۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۲۶

آغاز: بسمله، حمدله این چند کلمه ایست در باب اثبات معاد که از کتاب حق الیقین از جمله؛ **انجام:** یک دانه خردل و این حدیث از این طولانی‌تر است و ما باینقدر که مناسب این مقام است اکتفا کردیم و السلام.
خط: نسخ جلی خوش، کا: طباطبائی، سید حسین، تا: ۱۲۳۸ق [رایانه]

۱۷۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۰۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ وقف: شوال ۱۲۳۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۷۸]

۱۷۴. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلواة علی سید المرسلین محمد و عترته الاکرمین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

خط: نسخ تحریری، کا: عبدالله بن ملا علی یزدی، تا: جمعه ۷ رمضان ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۸۵گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [میراث اسلامی: ۸ - ۴۳۸]

۱۷۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۰۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: زین العابدین همدانی، تا: ۱۲۳۹ق؛ نوشته شده: «حق الیقین ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مویدالدوله بتاریخ شهر محرم الحرام ۱۲۹۷ توشقان ئیل داخل کتابخانه موزه مبارکه اعلیحضرت ظل اللهی روحنا فداه شد»؛ مهر: مشیرالسلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ مجدول، کمندکشی زرین، با یک سرلوح مذهب ممتاز مرصع؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: مقوای روغنی بوم قهوه‌ای، ۶۸۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱ - ۲۹۹]

۱۷۶. همدان؛ ایزدی (حاجی)؛ شماره نسخه:۴

کا: میر رفیع الدین، تا: شعبان ۱۲۴۰ق [نشریه: ۵ - ۳۶۶]

۱۷۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۰۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن فتح الله همدانی، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۲۷۳گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۷]

۱۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن احمد خان افشار، تا: پنج‌شنبه ۶ ذیقعده ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۱سم [ف: ۱۴ - ۲۳۴]

۱۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۹۸

کا: ابن میرزا ...، تا: ۱۲۴۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۱×۳۱/۶سم [رایانه]

۱۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن میرزا علی حسینی، تا: دوشنبه ۲۳ رمضان ۱۲۴۱ق، به درخواست حاجی علی محمد؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۶ - ۲۴۷]

۱۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۰۱/۱۰

آغاز: مقصد نهم در اثبات رجعت است بدانکه از جمله اجماعیات شیعه بلکه ضروریات مذهب حق فرقه محقه؛ **انجام:** امیدوار از جناب مستطاب بزرگوار ایشانم که این بنده عاصی را درین دنیا بقدری اعانت کنند که تواند از عهده مشغول ذمه گی مردم برآید یا مصلحت بداند خود مرحمت فرماید.

مقصد این کتاب از اثبات رجعت؛ کا: محمد صادق تفرشی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۷ص (۸۲-۱۰۸)، اندازه: ۳۰×۴۱سم [ف: ۱۰ - ۷۸۲]

۱۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۹/۲-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفائی، تا: با تاریخ ۱۲۴۲ق [فیلمها ف: ۲ - ۹۸]

۱۸۳. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: سعید بن اسماعیل شیخانی هزار جریبی، تا: چهارشنبه دهه اول رجب ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۷۹ص، ۲۰ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۲۳]

۱۸۴. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق، جا: خوی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷۵]

۱۸۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۵۹

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد شریف، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۴۴ق؛ ۲۰۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۱۰۶]

۱۸۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن بابا، تا: دوشنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۴۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

۱۸۷. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۱۱۶

آغاز: بدانکه از جمله اجماعیات شیعه بلکه از ضروریات دین مذهب حق فرقه محقه حقیت رجعت است

از بحث رجعت تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن حاجی عبدالجلیل رشتی، تا: اوایل جمادی الثانی ۱۲۴۵ق؛ ۱۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۹۰]

۱۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بطلب غفران و دعاء خیر یاد نمایند ... که مرا محنت ایام بهم برزده است.

خط: نستعلیق، کا: محمدتقی بن ابوطالب یزدی، تا: جمعه ۲ رمضان ۱۲۴۵ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۴ - ۲۳۳]

۱۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن اسماعیل، تا: ۱۲۴۶ق؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴ - ۲۳۳]

۱۹۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۷۷

خط: نستعلیق خوش، کا: ملا آقا حاجی کلائی، تا: ۱۲۴۷ق؛

افتادگی: انجام؛ ۲۵۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۶۲]

۱۹۱. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اصغر بن میرمحمدرضا بن میرعباس بن میرنور علی حسین سعیدی سیکائی، تا: جمعه ۱۱ شوال ۱۲۴۷ق؛ در دو برگ آخر اختیارات ایام مرحوم مجلسی، در حاشیه بعضی صفحات روایات و حکایات مختلف مناسب با موضوع آمده؛ واقف: سید علی اصغر، سلخ جمادی الثانی ۱۲۴۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۴گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف مخ: - ۸۰]

۱۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۵-۵/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: محمد حسین بن محمداسماعیل گلپایگانی، تا:۸رمضان ۱۲۴۸ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۶گ، ۲۷-۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۳۵]

۱۹۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۹۷

خط: نستعلیق، کا: سید حسین بن حاج میرزا محمد علی میر میران، تا: ذیقعده ۱۲۵۲ق؛ اهدایی: مهدی جلیلی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۰۵گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف:۵-۱۷۵۲]

۱۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تأویلش را بما رد کنید پس انکار اینها نمی کنیم و جزم بوقوعش نمی کنیم و در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج،۱۶۲گ،۲۱سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱-۷۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۶۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۷]

۱۹۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۵۹

آغاز: بسمله، مقصد نهم در اثبات رجعت است بدانکه از جمله اجماعیات شیعه بلکه ضروریات مذهب حق؛ **انجام:** برابر

از مقصد نهم در اثبات رجعت تا آخر؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۵۷ق، جا: بارفروش؛ خریداری از بهزاد زارع، ۱۳۸۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۲۰سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰/۲×۳۴سم [رایانه]

۱۹۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۱

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ اهدایی: خاندان فاضلی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی تیماج عنابی، ۲۴۵گ، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱ - ۲۳۶]

۱۹۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۴۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳ - ۹]

۱۹۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۵

خط: نسخ، کا: لطفعلی بن محمد طهرانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۲۵۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲ - ۴۷]

۱۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد کریم کاشانی، تا: جمعه ۱۶ صفر ۱۲۶۱ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوای روغنی، ۳۸۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۲۹]

۲۰۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مثل اینها از اموری که اگر تکلم کند بآن موجب کفر و شرک خواهد بود چنانکه در وسوسه گذشت. سیم آن که مراد تفکر کردن باشد در قضا و خلق اعمال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۱ق؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد ابراهیم» (مربع)؛ بانوشته ای به تاریخ ۱۲۶۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۱گ، ۲۲سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۲۱]

۲۰۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۵۴

آغاز و انجام: برابر

در این نسخه ترتیب دو جلد حق الیقین بدین قرار است از صفحه ۱ تا ۲۰۶ جلد اول، از صفحه ۱ مکرر تا ۱۸۷ جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن مشهدی قاسم، تا: ۲۴ شوال ۱۲۶۱ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: بوم تریاکی، ۱۹۷گ، ۳۱ سطر (۱۲/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۷۹]

۲۰۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حمزه بن کربلائی محسن بالا تجنی من قرا فندری نما ملقب بگاوزن، تا: ۱۲۶۳ق؛ مجدول؛ واقف: حمزه بن کربلائی محسن بالا تجنی من قرا فندری نما ملقب بگاوزن، ۱۲۶۸؛ جلد: تیماج، ۲۵۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۴]

۲۰۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل پسر محمد اسماعیل، تا: سلخ شعبان ۱۲۶۴ق؛ مهرتملک: «عبده محمد علی»، «ابراهیم خلیل الله»، «اسماعیل»؛ اهدایی: وزیری؛ ۱۲۲۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۴۸گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۶۰۷]

۲۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس انکار اینها و جزم به وقوعش نمی کنم و در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم و صلی الله علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم حسین حسینی، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۲۶۴ق؛ مجدول؛ واقف: خانم عزیزه گوهر، تیر ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۶۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۵۴]

۲۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم ... الحقیر الفقیر ابوطالب.

خط: نسخ، کا: ابوطالب بن علی اکبر خوئی، تا: ۱۵ صفر ۱۲۶۴ق؛ واقف: ابوطالب بن علی اکبر خوئی، فروردین ۱۳۶۰؛ کاغذ:

شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۲۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۳۰/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۳۴]

۲۰۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۴۸

خط: نستعلیق، کا: علی بابابی نوری، تا: ۷ ربیع الاول ۱۲۶۴ق، برای میرزا محمد علی آجدان سواد کوهی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۷۰گ، ۲۴ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۷ – ۱۸۷]

۲۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** احتمال میگذاریم تمام شد رساله حق الیقین در آخر شعبان ... سنه ۱۲۶۵

خط: نستعلیق، کا: میر حسین اسفرنگی، تا: آخر شعبان ۱۲۶۵ق [الفبائی ف: ۲۲۴]

۲۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۳۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محسن، تا: ۱۲۶۴ق و ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی یک مجلس مینیاتور جدید، ۲۳۰گ، ۳۱سطر (۱۲/۳×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [رایانه]

۲۰۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۰۹/۱ح

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن کربلایی محمد علی، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: چرمی، ۲۳ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۲۰۴]

۲۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۹۸

انجام: تمام شد رساله حق الیقین در آخر شوال معظم سال هزار و دو صد و نه از هجرت و چون باستعجال در تراکم اشغال نوشته شد ملتمس از ناظران اینکه ... در صدد اعراض در نباشند. بکفران مبدل ننماید گاهی یطلب غفران و دعای خیر یاد نمایند.

خط: نستعلیق تحریری ریز، کا: ابراهیم بن مهدی موسوی خراسانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۱ق؛ جلد: مقوا چرم پوشانیده قهوه‌ای، ۳۱۸گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳ – ۱۱۴]

۲۱۱. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۴۱

خط: نسخ، کا: حیدرخان، تا: جمادی الاول ۱۲۷۳ق؛ مهر: «عبده الله قلی»؛ ۳۲۲گ، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [چند نسخه–ف: ۵]

۲۱۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۳۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۷۷ق؛ صفحه آخر نونویس توسط محمد مهدی بن محمد اسماعیل استرآبادی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۲]

۲۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۵۳

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد بن آخوند ملا محمد باقر بن محمد هادی، تا: محرم ۱۲۸۶ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۷۶گ، ۲۰ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۱۲۶۱]

۲۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۴۲

خط: نسخ زیبا، کا: محمد جعفر سبزواری، تا: ۱۲۹۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: مقوایی، ۲۴۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵ – ۳۰۷]

۲۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۰۴-۲۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ – ۱۶۳۵]

۲۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تکذیب قایل آنها مکنید و تأویلش را به ما رد بکنید پس انکار اینها نمی کنیم و جزم به وقوعش نمی کنیم و در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم.

خط: نستعلیق، کا: عبدالقدیر سرابی، تا: جمعه ۴ ربیع الاول ۱۳۰۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۷]

۲۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۶]

۲۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** افعال قُلوب برچند قسم است اول آن است که محض خطور با دل باشد و آدمی را درآن اختیاری نباشد و آن قسم اول است که مذکور شد و خلافی نیست درآن که برآن عقابی مترتب نمی شود و محل تکلیف نیست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۷]

۲۱۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** محقق دوانی گفته است که اگر کسی دیده تبصر واعتبار بگشاید وگرد سراپای عالم درآید از مفتح آن که عالم روحانیات است جسمانیات است همه را یک سلسله

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۹۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۱ – ۱۹۰]

۲۲۰. فردوس؛ مکتب مفید؛ شماره نسخه:۱۱

آغاز: و الله الموفق للسداد و عصمنا الله ... فهرست اول در بیان ترجمه حدیث بسند معتبر منقول است که روزی در جنگ جمل؛ **انجام:** و تفصیل کلام در این مسئله مستدعی نقل ... و ایراد اخبار بسیار است که این رساله بر وجه استعجال ... در کتاب بحار الانوار و شرح صحیفه کامله فی الجمله بسطی داده شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پلاستیک قرمز، ۱۸۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف مخ]

۲۲۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۴۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر، اندازه:

۱۶×۲۴سم [ف: ۹۸]

۲۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶۷

آغاز: برابر **انجام:** در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم.

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا، کاتب در پایان آن تاریخ ۱۴ جمادی الثانی ۱۱۳۰ گذاشته؛ کاغذ: اصفهانی زرد، جلد: تیماج زرشکی، ۹۳۰ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۶ - ۶۱]

۲۲۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۱۴

آغاز: نسخه: مکه بدانند و نقل کنند قطع نظر از آنکه لازم می‌آید که آن حضرت مرتبه اش پست تر از آن دو وصی باشد؛ **انجام:** پس انکار اینها نمی کنیم و جزم بوقوعش نمی کنیم و در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم ... و گاهی بطلب غفران و دعای خیر یاد نمایند و الحمدلله

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۴۵۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۸۳]

۲۲۴. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۶۷گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۵۶]

۲۲۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در سالی که سمری برحمت الهی واصل شد چند روز قبل از فوتش بخدمت او رفتم پس فرمانی از حضرت صاحب بیرون آورد که مضمونش این بود تمت المجلد الاول

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: سید ابراهیم بن امیر سعید حسینی قمی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱ - ۳۶۸]

۲۲۶. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: ۳۵۳]

۲۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم مشکی، ۲۶۱گ، ۲۲-۲۴سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۴سم [ف: ۴۱ - ۱۴۲]

۲۲۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** بخدا سوگند که حق تعالی تبارک و تعالی هزار هزار عالم آدم آفریده است که تو در آخر این عالمها و آدمهایی بدانکه این احادیث را ... در کتب معتبره.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری و سفید، جلد: مقوا با پارچه، ۱۷۶گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲ - ۳۱۲]

۲۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۶۸-۵۱/۲۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳ - ۱۶۳۶]

۲۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۸۰- ۵۱/۴۰

آغاز: پس باید خدایی باشد که اینها را برای اظهار حقیقت ایشان بر دست ایشان جاری گرداند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ ۲۴۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۶۳۸]

۲۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۰۰-۵۱/۶۰

آغاز: و آسان گردانیده است و در این حدیث ظاهراً این معنی مراد باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۴۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۳۸]

۲۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۳۵-۵۵/۵

آغاز: رساله مختصره کافیه عمدیه آن مطالب عالیه را به بیانهای واضح قریب بافهام ایراد نماید

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۳۸]

۲۳۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۵۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۹گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۷]

۲۳۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۲۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹۱گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ - ۱۱۳]

۲۳۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۹۶ح

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: عطف پارچه، ۷۶۸گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۴]

۲۳۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۲]

۲۳۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۷۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: میشن زرد، ۵۱۷ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [فهرست عراقی: ۱ - ۳۱۷]

۲۳۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۷۷]

۲۳۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۰۸

آغاز: ... و اگر حق خدا غیر حد باشد مثل قضای نمازها که قضا باید کرد و مثل زکات دادن و قضای روزه وکفاره؛ **انجام:** برابر فقط هشت برگ از آخر کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۸گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲ - ۱۲۹]

۲۴۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۲۵

آغاز: خارجی و علتی بودن او در خارج واجب است، و او را واجب الوجود گویند یا آنکه نظر به ذات او، بودن محال است او را ممتنع الوجود گویند؛ **انجام:** طعن هفتم ... پس قدح در یکی از این دو خلیفه البته لازم می‌آید و هر اندک شعوری دارد می‌داند.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج

مشکی، ۱۳۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۱۵۰]

۲۴۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۵۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۳گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۵۷]

۲۴۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ تملک: سید کریم امیری فیروزکوهی در ۱۳۱۶ش؛ ۵۳۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱ – ۲۲۵]

۲۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰–۷/۱۰

آغاز: که قایم بذات مقدس اوباشد بلکه ذات او قایم مقام جمیع صفات است چنانکه ... باب دویم دربیان صفاتی است که از حق تعالی نفی باید کرد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای سبز، ۳۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۳۷]

۲۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۸۷

آغاز: جماعت قلیلی خواهد بود؛ **انجام:** ایشان را در شکنجه دارند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ، ۱۹۸گ، ۲۱سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [ف: ۵ – ۱۵۲۸]

۲۴۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۷۹

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ – ۳۶۳]

۲۴۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۶۳

آغاز: الصلوة و السلام، ابن خبر خدیجه رضی الله عنها گفت؛ **انجام:** چون شب میشود آن را به روی خود

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: حسین سعیدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۹گ، ۸سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۵ – ۱۶۲۸]

۲۴۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۶۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ – ۳۶۱]

۲۴۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۰۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ – ۳۸۵]

۲۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۱۷

انجام: یعنی اگر کسی را چنین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: محمد موذن؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۲۰گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ – ۱۴۷۲]

۲۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۰۹

آغاز: شده است که حضرت رسول (ص) افضل انبیاء است؛ **انجام:** آنکه نمازش صحیح است یا باطل است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: مهدی حافظی منشاوی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۶۵گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۴ – ۱۴۶۹]

۲۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۷۸

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و العقبت لاهل التقوی؛ **انجام:** و امام ظاهر شود و بردست هیچکس

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۴۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جزم بوقوعش هم نمی کنیم و در مرتبه تجویز و احتمال می‌گذاریم تمام شد.

خط: نستعلیق، کا: طبسی خراسانی، احمد، بی‌تا [رایانه]

۲۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در مرتبه تجویز و احتمال میگذاریم

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح مزدوج، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: روغنی، ۳۲۰گ، ۲۴سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵ – ۱۳۰]

۲۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۹۱۵

آغاز: نیافریده و انسان را که چشم و چراغ این جهان و علت غایی آفریدن آنست برای معرفت و عبادت خلق کرده است؛ **انجام:** ولیکن خدا نخواست و تو پسر عم اوئی و طرف او را می‌گیری

خط: نسخ، کا: فاروجی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۶ – ۲۵۳]

۲۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۷۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از ناصر بر خورداری و محمد رفیعی [رایانه]

۲۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۶۵۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد اقبالیان [رایانه]

۲۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۹۹

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ اندازه: ۱۵/۸×۲۳/۵سم [رایانه]

۲۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۰۳

آغاز: رجوع شود به شماره ۵–۳۶۲۸ از جلد ۲۰ همین فهرست؛ **انجام:** مطلب اول در مطاعن ابوبکر است و آن بسیار است به قلیلی در این رساله اکتفا می‌نمائیم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: روغنی، بوم سبز، ۱۶۷گ، ۱۷سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۵سم [رایانه]

۲۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۰۹۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۴۳

آغاز: عجز و بنا بر سیم احتیاج و بنابر چهارم سفاهت و هر چهار بر حق تعالی؛ **انجام:** همچنانکه آن نفس آدمی یزکی در آینه بهم میرسد و چون ظلمت گناهان

شامل ۲ باب از این کتاب، مبحث نبوت در باب چهارم و مبحث معاد در باب پنجم می‌باشد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۳۷۰گ، ۲۱سطر (۲۱×۱۱/۸)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [رایانه]

۲۶۲. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۵ بخش دوم

آغاز: و قلیلی که از ناقص چند امثال خود فرا گرفته اند، به نظر تحقیق در آنها نظر نکرده اند و به محض تقلید اکتفا کرده؛ **انجام:** تا متصل به مقابر مسلمانان شد و در تاریخ اعثم کوفی که در این زمان موجود است مذکور است که امیرالمؤمنین علیه السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: ولد کربلایی اکبر سفید آبی با مهر «و بن محمد جعفر» (چهارگوش)، آقای حسن تاج آبادی؛ کاغذ: آبی و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۴گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۵۴]

۲۶۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷۵]

۲۶۴. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج مشکی، ۲۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۵۱]

● حق الیقین (منتخب) / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqq-ul yaqīn (mn.)

طباطبائی، محمد بن علی، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۴۲ قمری

tabātabā’ī, mohammad ebn-e ‘alī (1767 - 1827)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۱۵ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● حق الیقین (گزیده ای از) / کلام و اعتقادات / فارسی

haqq-ol yaqīn (gozīde-ī az)

محتملا گزیده‌ای از حق الیقین مجلسی است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۶/۵

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، شماره ۸۸۳۹ [در فهرست این رساله معرفی نشده]؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۶۶-۶۷) [عکسی ف: ۳ - ۴۳۹]

● حق الیقین (منتخب) / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥaqq-ul yaqīn (mn.)

وابسته به: حق الیقین فی اصول الدین؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

منتخبی است از حق الیقین ملا محمد باقر مجلسی که در آن احادیث مربوط به فضایل حضرت صاحب الامر علیه السلام گزین شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۸۸/۸-۵۹/۲۰۸

آغاز: در بیان پاره ای از فضائل صاحب الامر صلوات الله علیه که از کتاب حق الیقین آخوند مجلسی انتخاب شد از آن جمله شیخ ابن بابویه گفته است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ (۱۲۰-۱۳۹)، ۲۲-۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸ - ۴۵۹۶]

← حق الیقین فی معرفة الله و العوالم ⟵ حق الیقین فی معرفة رب العالمین

● حق الیقین فی معرفة رب العالمین = حق الیقین فی معرفة الله و العوالم / عرفان و تصوف / فارسی

haqq-ol yaqīn fī ma‘refat-e rabb-el ‘ālamīn = haqq-ol yaqīn fī ma‘refat-el lāh va-l ‘avālem

شبستری، محمود بن عبدالکریم، ۶۸۷ - ۷۲۰ ؟ قمری

Šabestarī, mahmūd ebn-e ‘abd-ol-karīm (1289 - 1321)

گفتاری است عرفانی با نثر ممزوج به شعر در هشت «باب» به شماره درب‌های بهشت: ۱. ظهور ذاتی حضرت حق تعالی و مقام علم و معرفت؛ ۲. مراتب ظهور صفات حق تعالی؛ ۳. در مظاهر و مراتب آن و بیان مبدأ؛ ۴. وحدت وجوب؛ ۵. ممکن الوجود و کثرت؛ ۶. تعیین حرکت وتجددات و تعنیات؛ ۷. حکمت تکلیف و جبر و قدر؛ ۸. معاد و بیان حشر و نشر. لاهیجی در شرح گلشن راز بارها از آن نام برده و به مطالب آن استناد جسته است.

آغاز: ای پیداتر از هر پیدایی و ای آشکارتر از هر هویدایی تو با پنهانی سازگار و پنهانی تو چون پیدایی آشکار نه پیدای تو از پنهانی میان و نه پنهانی تو از آن پیدائی کران ...

انجام: و نقطه عین وحدت منه بدأ و الیه یعود و هو الاول و الاخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شی علیم و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم

چاپ: تهران، ضمن مجموعه آثار شیخ محمود شبستری، تصحیح دکتر صمد موحد، انتشارات طهوری، چاپ دوم، ۱۳۷۱ش؛ [تهران]، سنگی، ۱۲۸۳، جیبی، ۱+۴۴صص (صص۱+۴۴)؛ تهران، سنگی، ۱۲۸۴، جیبی، ۴۴ص؛ ایران، سنگی، ۱۲۹۹، جیبی

[نسخه‌های منزوی ۱۱۲۹/۲-۱۱۳۰ (۲۳ نسخه)؛ الذریعة ۴۲/۷ و۱۰۱۰/۹؛ فهرست مشار ۱۷۶۵/۲ و ۷۶۵/۲؛ هدیة العارفین ۴۰۷/۲؛ مشترک پاکستان ۹۵۴/۲ (نشانی ۷ نسخه)؛ صفا ۱۲۹۰/۳ «حق الیقین فی معرفة الله و العوالم»؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۲۰/۱؛ کشف الظنون ۶۷۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۳۵/۶؛ دنا، ج۴، ص۶۹۲-۶۹۴ (۷۶ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- کشف الاسرار؛ لاریجانی، محمد ابراهیم بن علی (-۱۳)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۳/۱
خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن انوشیروان، تا: ۷۲۰ق [از این کاتب نسخه‌ای دیگر در مرعشی با تاریخ ۹۷۰ آمده و جز آن دارای کتابت نسخه‌های دیگری است که تاریخ ۹۵۳ نیز در آن دیده می‌شود که این تاریخ را مردد می‌کند]؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۹۰/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** واقف انوار الحقیقة الشیخ محمود الشبستری قدس الله روحه و رزقنا فتوحه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش سبز چرم نما، ۲۷گ (۹۹-۱۲۵)، ۱۳ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۶ - ۳۲۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۲۷
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷گ (۲۲۱-۲۵۷)، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۵/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** طور عمر و خلود اشخاص بحسب توافق مظاهر تعینات و کثرت آن بود مثلاً عمر زمانی که اجزاء آن یعنی آنات در غایبت توافق است و درازتر از عمر افلاک. افتاده.
خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن انو شیروان، تا: ۹۷۰ق؛ افتادگی: انجام (اندک)؛ مصحح، با نشان بلاغ؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۵۹ر- ۷۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۳ - ۴۰۶]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۲۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۱۰ق؛ مجدول؛ ۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰/۱۸
خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: ۱۰۴۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۷۴ر-۸۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۲۲۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن میر سید علی بن میر کل ... کلانی، تا: ۱۰۴۸ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: کاغذی سبز، ۴۴ص (۲۳۲-۲۷۵)، ۱۶۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۵۷۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸۰/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۱۰۶۹ق؛ ۱۶گ (۱۰۳-۱۱۸ر) [ف: ۱۵-۳۲۳]

۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۷۵/۲
خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل حسینی، تا: ۱۰۷۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۳۷گ(۳۶پ-۷۲ر)،۱۲سطر،اندازه:۱۰×۱۷سم[ف: ۲ - ۲۳]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۵/۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۲ق؛ ۲۲ص (۱۵۸-۱۷۹)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۱۹۹]

۱۱. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۶۸/۶
خط: نسخ و نستعلیق، کا: میرزا محمد، تا: شعبان ۱۰۸۹ق؛ ۲۲گ (۲۰۱پ-۲۲۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۵۴]

۱۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۴۷/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** حقیقة باز جذب و شوق و محبت ارادی موجب حرکت به طوع اتینا طوعاً و کرهاً قالتا اتینا طائعین، نتیجه حرکت مجذوب سوی جاذب
خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۰۹۱ تا ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۱۰پ-۱۱۲پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۹۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۰/۱۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۴۰۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۶-ف
نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر walkar (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۷]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** آنچه مفهوم این درویش است از این آیت اگر نوشته شود ظاهراً.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹ص (۲۲-۱۱۰)، ۱۷ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۸۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۸۲/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهان شکری، جلد: تیماج قرمز، ۵۲ص (۱-۵۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۰- ۲۱۴۲]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۸۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** که آن مسماست بطامة کبری و نشأة اخری لیکن محجوب زمان و مکان را نظر بفناء چیزی که ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ بعد از این رساله (۴۹ر-۵۵پ) مناجات‌هایی فارسی ظاهراً از خواجه عبدالله انصاری آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۲۵پ-۴۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۳]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۲۶/۱-۳۳/۱۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوای سفید، ۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۶۳۹]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۵۱/۲-۶/۱۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «نصر من الله وفتح قریب ۱۰۴۰» (بیضی)؛ ۱۶گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم

[ف: ۳ - ۱۶۳۸]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۱۹/۲۲

آغاز: برابر **انجام:** آنچه مفهوم این درویش است از این آیت اگر نوشته شود ظاهراً.

فقط شامل باب اول و دوم کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد نصیر فرزند ملا حسن، بالانکابی جیلانی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۱۰۵-۱۰۹)، ۲۲ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۲۹ - ۳۷۸]

۲۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اندازه: ۱۲×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۴۰]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۲۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۶۱پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۳]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۵/۴

آغاز: هو باب هشتم در بیان معاد و حشر و نشر منقول از رساله حق الیقین. چون محقق شد که مبداء عبارت است از ظهور هستی در نیستی معاد عبارت بود از ظهور نیستی در هستی؛ **انجام:** برابر

تنها باب هشتم کتاب؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۱۴ق، جلد: گالینگور بنفش، ۲ص (۲۷-۲۸)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱- ۴۲۱]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳۱/۲۳

کا: سلیمان، تا: سه‌شنبه ۱ شعبان ۱۱۱۶ق؛ از روی خط پدرش علم الهدی در روز جمعه ۱۶ ربیع الثانی ۱۰۵۶ در قمصر کاشان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ابعاد متن: ۹×۱۹، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۶۶]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۳۷/۱

خط: نستعلیق، کا: هدایة الله همدانی، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۱۰پ-۱۷پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۸۲۱]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۵۷/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴۲ص (۵۶۵-۶۰۶)، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵ - ۶۰۵]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای دو سرلوح مرصع؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن سرخ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۹ - ۲۶۴]

۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۱۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن سید کاظم طباطبایی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۸]

۲۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۱۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۷]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۸۸/۱ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهدی بن شیخ محمد تقی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸ص (۱-۴۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴/۳- ۵۶]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۰۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تصرف خارجی جهت ریاضت نفس است و صفت

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۰ص (۱-۲۰)، ۱۰ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۸/۵سم [ف: ۴۵ - ۷۸]

۳۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۷۵/۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۶۱]

۳۲. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۵۷/۳

آغاز: برابر

در بالای نسخه این کتاب به نادرست به بابا افضل کاشانی نسبت داده شده؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ ۹۳گ (۷پ-۹۹ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۲۶]

۳۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۶ رمضان ۱۲۲۱ق؛ جلد: مقوا، ۹گ (۲۷۰ر-۲۷۸پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴۷]

۳۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۹گ (۱-۲۹ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۶۷]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدصادق بن محمدحسین منشی شاملو، تا: سه‌شنبه شوال ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۶۲۲]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۴۲/۳

خط: نستعلیق، کا: هدایة الله بن کربلایی رحیم گرگانی قمی، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱گ (۱۶۷پ-۱۷۷ر)، ۱۶سطر (۶×۱۰/۵) [ف: ۱۷ - ۲۵۷]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۵۱ق؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳ص (۱-۵۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۴۴۵]

۳۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۷۴/۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۱ص، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۵۲۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۷۴/۷
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۹۴]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۷۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر خوانساری، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی و نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵ص (۱۵۰-۱۹۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۴۴]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا عبدالوهاب درویش اصفهانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴ص (۱۰۵-۱۲۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۷۰]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۵/۷
خط:نسخ،کا:احمد بن عبدالقادر تبریزی،تا:۱۲۶۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ (۱۳۶ر-۱۵۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۲۱]

۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۸۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ دارای یک سرلوح مذهب؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن قرمز، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۱×۱۶/۹سم [ف: ۸ - ۱۱۳]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۲۹/۱
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۱ محرم ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۳گ (۱پ-۲۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۵سم [ف: ۶ - ۳۴]

۴۴. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۷۰/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد مسیح موسوی، تا: ۲۸ ذیقعده ۱۲۷۱ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۳۹]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۴۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد کریم الالیانی، تا: ۱۲۷۱ق، جا: قمشه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۱گ، ۱۵ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۵۰۴]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۹۴/۱۰-۳۴/۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۳۹]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۹/۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حکم مراتب امروزه الی ما لا نهایه بر یک وجه بی تغیر و تعدد بدو ثابت است.
خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندرشاه خویی، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۲ق، جا: تهران؛ افتادگی: انجام؛ در صفحه ۶۴ر هم آمده: «چون این اوراق کفایت نکرد بقیه حق الیقین شیخ در اواخر کتاب دور اوراق سفید قلمی شد»، ادامه این رساله در برگ‌های ۳۲۸پ-۳۳۲پ نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰گ (۵۴پ-۶۳پ)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱- ۳۳۲]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۳۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: چهارشنبه ۲۴ ذیحجه ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۹گ (۳پ-۳۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۳۸۸]

۴۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۰۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد شفیع بن حاج محمد سعید همدانی،تا:۱۴رمضان۱۲۷۴ق؛قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۰۷]

۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۷/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته ریز، بی‌کا، تا: مورخ ۸ رمضان ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۹گ (۲۶ر-۳۴ر هامش)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹ - ۹۱۹]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ رجب ۱۲۸۵ق؛ مصحح، محشی، منظومه‌ای از شیخ محمود شبستری در یک برگ بعد از انجام رساله آمده، فهرست برخی ردیف‌های موسیقی در برگ نخست دیده می‌شود؛ نسخه از سوی «آیت الله شمس العلماء خوبی» به تاریخ ۱۳۸ق در مهاباد به آیت الله مرعشی نجفی هدیه شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی مشکی، ۲۲گ، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳۳ - ۲۲۹]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۸۶/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۵۶ر-۷۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۵۲]

۵۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷۸/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسد الله تنکابنی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۲۱۷پ-۲۴۵پ)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۸۸]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۶/۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن حسین خراسانی، تا: ۱۲۹۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۲۳]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۹/۴۲

آغاز: ... بی تغیر و تعدد بدو ثابت است و به اندک فراستی این معنی ادراک توان کرد؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندرشاه خویی، تا: ۱۲۹۱ق، جا: تبریز (آستانه مقبره جناب حاجی محمد جعفر خوی)؛ افتادگی: آغاز؛ ادامه کتاب از برگ‌های «۵۴پ-۶۳پ» است؛ کاغذ: فرنگی نازک الوان، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۳۲۸پ-۳۳۲پ)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱- ۳۳۶]

۵۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۱۷/۱

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر ابن سلطانعلی گواری کزازی، تا: ۱۲۹۲ق؛ ۷۹گ (۶پ-۸۴پ)، اندازه: ۸/۵×۱۱سم [ف: ۲ - ۴۱۵]

۵۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۷۷/۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ ۲۲گ (۲۳۶پ-۲۵۷پ) [ف: ۲ - ۹۰]

۵۸. تهران؛ سادات ناصری، حسن؛ شماره نسخه:۲۵۰/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا محمد بن میرزا علی رضا، تا: ۱۲۹۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۹۷]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۶۱/۷

خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن میرزا محمد باقر طباطبایی، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه، ۴۱ص (۲۴۲-۲۸۲)، ۱۲سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۸۱۰]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۷/۱

خط: نستعلیق، کا: رضا قاجار، تا: ۹ رجب ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۵۲]

۶۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۱۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۹۹ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج سبز، ۲۵گ، ۱۰ و ۱۴ سطر (۸/۱×۱۴/۲)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۶]

۶۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اکبر منشی همدانی، تا: ذیحجه ۱۳۰۲ق؛ جلد: مقوایی، ۴۸گ (۱-۴۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۱۲۵]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۲۴/۱

انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا نعیم شیرازی، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قرمز، ۲۹گ (۷۸-۱۰۶)، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۳۶۸]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۶۰/۳

آغاز و انجام: برابر؛ تمت علی ید اقل الخلیقه معین الرعایا ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:۲۰ رمضان ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۷ص (۳۱-۴۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف:۱۰-۸۵۹]

۶۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۵۸/۱

خط: نسخ، کا: علی بن حسین علی صدر تویسرکانی، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۳۲۰]

۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۶۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ الاسلام محسن محمد صالح بهبهانی، تا: ۱۳۱۲ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: کاغذ دفتری خطدار، جلد: تیماج اناری، ۱۹ص (۱۴۰-۱۵۸)، ۲۱ -۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۰/۸سم [رایانه]

۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۴

خط: نسخ، کا: حسین علی حیرت ذهبی خراباتی زنجانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۳۶ص (۶۷-۱۰۲)، ۱۷سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۵۰۵]

۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۷۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش و شکسته نستعلیق، کا: حسین نائینی، تا: ۱۲۹؟؛ کاغذ: فرنگی شکری و آبی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۵۸گ، ۱۲سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [رایانه]

۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۲۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ۱۳ص (۱۹۷-۲۰۹)، ۲۴ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۹۷]

۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۹۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: به رنگ‌های آبی و سبز و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱پ-۱۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۱۷۵]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۹۱/۵

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۴۰پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۷۷]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۹۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۱۱۴ر-۱۲۸پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۲۹]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۸۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ سپس مقاله‌ای است فارسی در مقولات

عشر که در ۹ فصل انجامیده و در صدر نسخه چنین مسطور است «من تصانیف محقق طوسی» و می‌نماید که قطعه از کتابی است در منطق که کاتب آن افراد در کتابت نموده، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی، ۷گ، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴ - ۹۴]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۲/۲

خط: نستعلیق ریز، کا: سلطان محمد بن نورالله، بی‌تا؛ در هامش؛ کاغذ: سفید، جلد: سوخت زرین، ۱۷ص (۱-۱۷) [سنا: ف: ۲-۲۲۸]

۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۹/۲-۵/۱۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** بقاء اسم وجود است در رتبه مظاهر لیکن حقیقی لازم ذات وجود بود و مجاری بحسب امتداد مظاهر متوافقه وباز

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۳سم [ف: ۳ - ۱۶۳۹]

۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۲۷/۲-۳۵/۱۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** این بود معنی، عبدناک حق معرفتک ... علی ما هو علیه کان واز این جهت درکلام مجید آیه اجتبا واصطفی و غفران

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۳۹]

۷۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۹۰۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ فوائدی در یک مثنوی، یک الهی نامه عربی، احادیثی از حضرت موسی و داود علیهما السلام، خطبه درة التوحید، کیمیا، طالع نامه؛ جلد: مقوا، ۱۹گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۸]

۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۶/۲

آغاز: برابر

خط: شکسته ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۸۵]

۷۹. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه:۸۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ (۱۷پ-۳۷ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۷۵]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۵/۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (پایان باب ششم و صفحه ای از باب هفتم را دارد)؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۳۸۳-۳۹۰)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۲ - ۴۲]

۸۱. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه:۸/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۶۸]

۸۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۹۸/۱

آغاز: اهل بیت پاک پاک آئین و یاران کزین او که صف نشین؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۲ر-۲۴پ)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۳ - ۳۲۴]

● **حق الیقین فی معرفة رب العالمین** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqq-ul yaqīn fī ma'rifat-i rabb-il 'ālamīn

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟ - ۱۲۴۲ قمری

Šobbar, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774 - 1827)

تاریخ تألیف: ۱۳۳۶ق

از کتب کلامیه و مشتمل است بر ۵ «باب» که باب اول در اثبات صانع و باب پنجم در اثبات معاد جسمانی است و از لحاظ اینکه در مباحث از روایات و آیات قرآن شاهد و دلیل آورده و با موضوعات تطبیق کرده از کتب کلامی ممتاز است.

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمد الله الذی تقدس عن ادراک الافهام ... اما بعد فیقول ... عبدالله بن محمد رضا الحسینی ... هذه تحقیقات ... قد تضمنت معرفة الایمان بالله و الیوم الآخر و اصول الدین ...

انجام: ان من تبلغ الدعوة حذوهم لا یتعلق به تکلیل بالمعارف لانها من الله.

چاپ: تهران، کانون انتشارات عابدی

[دنا ۶۹۴/۴ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ محرم ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۶گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱- ۱۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعوانه و مقویة سلطانه (تم الکتاب)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با تقریظ شیخ جعفر به نثر و سید محمد علی سبط سید محسن به نثر در صفحه عنوان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۷گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۰۴۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱۴ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۲۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۱

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذا هو المجلد الثانی من کتاب حق الیقین؛ **انجام:** لایتعلق به تکلیف بالمعارف ... تم الکتاب بعون ... و باطنا و علی الله.

خط: نسخ، کا: رجبعلی بن ملا عبدالله رانکوئی، تا: ۲۹ رجب ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۲۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۳۵۵]

● **حق الیقین فی معرفة رب العالمین** / فلسفه / عربی

ḥaqq-ul yaqīn fī ma‘rifat-i rabb-il ‘ālamīn

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

رساله‌ای در بیان اتحاد وجود و ماهیت و استدلال بر بطلان اصالت هر یک از این دو گویا مؤلف در این رساله نظر به شخص معین و کتابی در این موضوع دارد و می‌خواهد او را پاسخ گوید.

آغاز: الحمدلله الذی دل علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته جل عن أن یحجبه حجاب فیتطرق الیه الشک و الارتیاب ...

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه لا علیة الا فی مرحلة الایجاد. و الحاصل ان الماهیة انما ...

خط: نستعلیق،کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳گ (۶۶پ-۶۸پ)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [مؤید: ۳ - ۶۰۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقوله کل شی ء هالک تم البیان بعون الملک المنان

خط: نسخ، کا: کشمیری، محمد باقر بن احمد علی، تا: ۱۳۲۱ق [رایانه]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۳۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الوجود موجود بمعنی أنه لیس معدوماً و الا فهو صفة الماهیة فان الموجودیة صفة کالمعدومیة

خط: نسخ، کا: علی بن حسین غروی، تا: چهارشنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۳۲۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۲گ (۱پ-۴۲پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۳۶۳]

● **حق الیقین و الصراط المستقیم** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqq-ol yaqīn va serāt-ol mostaqīm

رساله مختصری است در موضوع اصول پنج‌گانه اعتقادی و مسائل فقهی و به تعبیر مؤلف در معرفت واجبات علمی و معرفت واجبات علمی مشتمل بر ۶ «کتاب» و یک «خاتمه».

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۴۸/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین، شکر بی نهایت موجودی را که آفریدگار جهان است، و ثنای بی نهایت مر پادشاهی را که دارنده زمین و زمان است؛ **انجام:** و روش دین ایشان به هدایت خاندان است بیزاری نمودن از این قوم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۶۸ق؛ گالینکور مشکی، ۱۳۵گ (۲۳ر-۱۵۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۳۳۴]

● **حق الیقین و عین الحیات (گزیده‌هایی از)** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqq-ol yaqīn va ‘ayn-ol hayāt (gozīde-hā-ī az)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۶/۷

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، شماره ۸۸۳۹ [در فهرست اصلی این قسمت معرفی نشده]؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۷۵-۸۱) [عکسی ف: ۳ - ۴۳۹]

● **حقانیت مذهب شیعه و دفع اشکال مخالفین** / کلام و اعتقادات

haqqānīyat-e mazhab-e šī‘e va daf‘-e eškāl-e moxālefīn

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۶۰/۲۶

خط:نسخ،کا:اسدالله بن ظهیرالدین علی دوانی،تا:قرن ۱۱ [ف: ۳۵۹]

● **الحقایق** / کیمیا / عربی

al-ḥaqāyiq

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۴۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی ... للمتقین و سلم. قد سبق لنا من الکتب قبل کتابنا هذا ثمان و اربعون کتاباً کل ذلک فیها تدابیر و اعمال و تفاسیر ... و قد جعلت کتابی هذا و هو تدابیر واعمال و تفاسیر ... و قد جعلت کتابی هذا و هو الکتاب التاسع و الاربعون حاویاً للحد المستعمل فی کتبنا هذه من التدابی رفی هذه الثلثة الابواب البی هی من جوهر واحد لیقرب بذلک ما حدها و یسهل علی الطالب و انا ذاکر فی کتابی هذا مما شرطنا فر العدد فانا اذکر فی کتابی هذا فالماء و الهواء مختلف الکلام فی النار و الارض لما بعد؛ **انجام:** وشد الوصل محکما ثم اعد کذلک سبع مائة مرة فان الدهن حینئذ یقطر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۲۰ر-۱۲۱پ)، ۱۹ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲- ۶۱۸]

● **الحقایق = الحقایق فی اسرار الدین = الحقایق فی محاسن الاخلاق** / اخلاق / عربی

al-ḥaqāyiq = al-ḥaqāyiq fī asrār-id dīn = al-ḥaqāyiq fī maḥāsin-il axlāq

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

وابسته به: المحجة البیضاء فی احیاء الاحیاء؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶–۱۰۹۱)
تاریخ تألیف: ۱۰۹۰ق
این کتاب که از تألیفات اواخر عمر مؤلف است و کتابی است جامع و مختصر در بیان اخلاق حمیده و ذمیمه و اعمال نیک و بد مبنی بر قواعد عقلی و مأثورات شرعی و حاوی بر اصول ملکات فضائل و رذائل و آداب عبودیت و اسرار عبادات و بمانند خلاصه کتاب «احیاء العلوم» است در شش «مقاله» (هر مقاله دارای ابواب و فصولی است): ۱. علم و عقائد و معرفت نفس؛ ۲. بیان مساوی اخلاق و کیفیت تهذیب؛ ۳. نکوهش دلبستگی به دنیا و مال و جاه دوستی؛ ۴. بیان مکارم اخلاق؛ ۵. اسرار عبادات؛ ۶. اعمال صالحه از تفکر و تدبر و محاسبه و مراقبه و توبه و آداب دوستی و معاشرت. در دیباچه آن می‌گوید: در اینجا رازهای نهفته دین را چنانکه از قرآن و گفتار پیامبر و پیشوایان دریافتم نوشتم و از نگارش‌های دانشمندان دینی به‌ویژه احیاء غزالی برای روشن کردن آن رازها آوردم.
آغاز: الحمدلله الذی نور قلوبنا بنور الایمان و عرفنا من اسرار الحدیث و القرآن و الصلاة علی ... انی اذکر بعون الله فی هذا الکتاب من اسرار الدین ما یرتقی به من کان له قلب او القی السمع و هو شهید ...
انجام: فارحم الیک فقری و فاقتی و کبوتی لحر وجهی و حیرتی فی سؤة ذنوبی انک ارحم الراحمین و لنختم الکلام حامدین لله ... اولا و آخراً و ظاهرا و باطناً
چاپ: تصحیح ابراهیم میانجی، ۱۳۷۸؛ تهران، سنگی، ۱۲۹۹ق.، وزیری، ۱۶۰ص (صص۲–۱۶۱)؛ قم: دارالکتاب الاسلامی، ۱۳۶۸=۱۴۱۰ق.
[الذریعة ۲۸/۷؛ مشار ۳۱۴؛ ریحانة الأدب ۳۷۶/۴؛ فهرستهای خودنوشت فیض کاشانی ۱۶۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۳۶/۲؛ دنا ۶۶۹/۴– ۶۷۳ (۱۱۸ نسخه)]
شرح و حواشی:
۱– الحقایق (ترجمه) کاشانی، محمد بن مرتضی (–۱۱۱۵)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۲/۳
کا: غیاث الدین مسعود حسنی حسنی طباطبائی، تا: ۱۰۷۶ق، جا: میانه؛ کاغذ: رنگین، جلد: تیماج مشکی [سنا: ف: ۲ – ۱۷۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۷۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل، و اما ارباب الاموال ... و لو کلف احد منهم ان ینفق دیناراً و لا یکتب اسمه ...
این نسخه در بخشی از باب ۵ از مقاله ۳ پایان می‌گیرد و افزون بر نیمی از آن ناقص است؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق، به دستور مولی محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی؛ افتادگی: انجام؛ از سوی علم الهدی مقابله و تصحیح شده با نشان «ثم بلغ معارضة و تصحیحاً ایده الله تعالی»؛ مهر: «المؤمن حی فی الدارین سنة ۱۰۳۶» (مستطیل) که احتمالاً برادر یا پسر برادر فیض باشد، «کمال الدین اسحق» (بیضی)، «صدرالدین محمد بن محمد الفیضی» (بیضی) به سال ۱۲۳۵ق؛ یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی به سال ۱۳۲۶ش؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۹گ، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۴ – ۱۸۹]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۰۹۱ق؛ نورالدین محمد بن مرتضی در ع ۲ سال ۱۰۹۳ آن را با نسخه خط مصنف برابر نمود؛ تملک: سید محمد بن عبدالغفار رضوی در ربیع الاول سال ۱۱۶۰، محمدرضا کاشانی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶۹گ،۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ – ۶۶۰]
۴. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: عقیل بن السید رکن الدین مسعود حسینی، تا: ۱۰۹۱ق [تراثنا: س۲ش۴ – ۳۰]
۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۴۷۹
خط: نسخ، کا: محمد امین بن عبدالوهاب، تا: چهارشنبه ۹ رجب ۱۰۹۳ق، بخشی از این نسخه در زمان حیات مؤلف نوشته شده؛ محشی با امضاء «منه مدالله تعالی ظله العالی»، از روی نسخه‌ای که دست خط مؤلف در آن بوده و قسمت دیگر این نسخه بعد از وفات مؤلف نگاشته شده از روی همان نسخه و با آن مقابله گردیده؛ جلد: مقوا، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲ – ۶۸۲]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۰
خط: نسخ، کا: محمدرضا، تا: در جمادی الاول ۱۰۹۳ق، برای محمد علم الهدی؛ مجدول؛ مهر: علم الهدی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۲گ، ۲۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [سنا: ف: ۱ – ۱۰۳]
۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۴۰
خط: نسخ، کا: محمد سنجر، تا: ۹ رجب ۱۰۹۴ق؛ تملک: عبدالوهاب ملکی، محمد تقی، غلام حسین ملکی؛ مهر: «تلک الجنة التی نورث من عبادنا من کان تقیا» (بیضی)، «المتوکل علی الله محمد تقی ... » (مربع)؛ جلد: تیماج سوخته سیر، ۱۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۳۲۸]
۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۴۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۸ ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳–۱۱۵۰]
۹. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۸۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸۵]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان عمل سیئته استغفر الله منها و تاب الیه و قال الباقر علیه السلام لایغرنک الناس ...

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد جواد بن جلال الدین به سال ۱۳۲۳ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۱۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۰ - ۳۹۱]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۸

آغاز: الاهماً واحداً انفرد به فخرج من صفةالعمی و مشارکة أهل الهوی و صارمن مفاتیح ابواب الهدی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، به یک واسطه با نسخه مؤلف مقابله شده، در سه برگ آخر الأحادیث القدسیه ناقصاً آمده؛ جلد: تیماج سبز، ۱۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد طباطبایی اصفهانی، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲، به سفارش میرزا محمد مهدیا؛ جلد: چرم، ۳۶۷گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴) سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴۷/۱- ۲۱۱]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد قاسم قمشهی (کاتب دو ورقه نونویس)، تا: قرن ۱۲؛ تملک: موسی بن محمد رضا با مهر «موسی بن محمد رضا ۱۲۷۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۱]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ ؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۴]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۳۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و امارته ان لاتفرح بالدنیا الا بما هو مزرعة الآخرة و معینة علیها

از ابتدای کتاب تا اواسط دومین باب از مقاله چهارم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ حاشیه صفحه آخر مبحثی است در باب لفظ فعل و گفتار اشعریان به قلم نظر علی بن محمد محسن گیلانی در ۱۲۰۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، ۲۰-۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۳]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیما استحق به المزید من نقمتك سریعا الی ما ابعد من ...

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب الثالث فی ذم حب المال ... و قال صلی الله علیه و آله، یقول ابن آدم مالی مالی و هل لک من مالک

تا اوایل باب سوم از مقاله سوم پایان می‌پذیرد و نیمی از آن ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «احمد دام ظله» و غیر آن؛ کاغذ: فرنگی، ۵۶گ، ۲۱-۲۲سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳۴ - ۱۰۹]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۷۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** منتظر توفیق طواف بیت الله الحرام و زیاره النبی و اله الکرام.

خط: نسخ، کا: محمد مومن بن غلام علی بن ابی طالب، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵۶ص (۱-۱۵۶)، ۲۰ سطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۷ - ۳۹۳]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن جعفر، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: «ابن محمد تقی علینقی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش کاغذی حنایی، ۱۵۶گ (۱پ-۱۵۶پ)، ۲۳ و ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۰۰]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن ۱۲؛کاغذ: اصفهانی الوان، جلد: تیماج عنابی، ۲۳۹گ، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۹ - ۳۴]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق [رایانه]

۲۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۷۰

خط:نسخ،کا: کریم بن میر عبدالرحیم حسنی، تا: ۱۱۰۴ق [ف: ۵۶]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالکریم آهنگر، تا: ۱۱۰۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ماشی، ۱۸۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۱]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ رجب ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۰گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۶۵]

۲۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالکریم آهنگر، تا: ۱۱۰۵ق؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۸۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [مؤید: ۱ - ۱۴۵]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بدیع، تا: صفر ۱۱۰۸ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه، ۱۲» و غیر آن؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده احمد»

(مربع)، «الراجی احمد» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۱۶۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۴ – ۳۱۴]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۶۲

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد هاشم خروتی سمنانی، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۱۱۵ق؛ از روی نسخه امیر محمد خان بن عزیز الله حسنی حسینی طباطبایی سمنانی که در نیمه‌های جمادی الاول ۱۱۰۰ از روی نسخه اصل نوشته و با آن مقابله کرده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۲۰ سطر (۱۳×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۲ – ۲۵۸۱]

۲۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۳۹

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن محمد حکیم رضوی، تا: ۱۱۱۵ق؛ ۱۵۹گ، ۱۷سطر، اندازه: ۵×۱۹سم [ف: ۱ – ۹۸]

۲۹. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۵۷

آغاز: الفصل العلم علمان علم الدنیا وعلم الاخرة وعلم الدنیا ما یرتبط به مصالح الدنیا کالطب و الحساب و علم الاخرة علمان علم یقصد لذاته و علم یقصد للعمل لیتوسل به الی العلم؛ **انجام:** برابر

خط:نسخ،کا:زین العابدین بن حاجی ابوالحسن،تا: سلخ ربیع الثانی ۱۱۱۷ق، جا: قمصر کاشان؛ افتادگی: آغاز؛ با علامت مقابله؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۸۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: – ۵۷]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۶۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهراً ۱۱۲۰ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی سبز، ۲۵۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۷۲]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی ید الحقیر ابن محمد رشید علی اکبر.

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد رشید، تا: ۱۱۲۰ق [رایانه]

۳۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصاحب ابواسحاق مهماندوستی بن حاج محمد حسین، تا: چهارشنبه آخر ذیقعده ۱۱۲۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۲۴۳]

۳۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۸۵

خط: نستعلیق، کا: صدر الدین محمد بن سلیمان موسوی، تا: ذیحجه ۱۱۲۸ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۳۴گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ – ۱۱۹۵]

۳۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۲۱/۱

آغاز: الاهو و الملائکه و او لو العلم و قال انما یخشی الله من عباده العلماء؛ **انجام:** قدفرغ من تسوید هذه النسخه الشریفه فی سنه تسع و عشرون و مائه بعد الالف ... اقل ... ابن ذوالفقار محمد سعید الساکن فی کازرون

خط: نسخ، کا: محمد سعید ابن ذوالفقار، تا: ۱۱۲۹ق، جا: کازرون؛ مجدول مذهب، محشی؛ ۱۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۱۹۳]

۳۵. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ با یادداشتی به تاریخ جمادی الاول ۱۱۲۹ق مبنی بر اینکه سید میر محمدتقی بن میر محمد صادق موسوی قائنی چند روز قبل از مرگش نسخه را مقابله و تصحیح کرده است [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۳۰]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱/۷

آغاز: و ایضاً فی کتاب الحقائق لافضل المتأخرین مولانا محمد محسن الکاشی طاب ثراه قال و من المفترین قوم تسموا باهل الذکر و التصوف. یدعون البراءة من التصنع و التکلف یلبسون خرقاً و یجلسون حلقاً؛ **انجام:** لیحملوا اوزارهم کاملة یوم القیامة و من اوزار الدین یضلوتهم بغیر علم

یادداشت کوتاهی از فیض کاشانی در رد صوفیه به نقل از کتاب الحقائق او؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۵ر–۶پ)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۷۸]

۳۷. قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه:۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱ق؛ واقف: محمد سعید بن دوالفقار، ۱۱۳۱ [چند نسخه–ف: ۴۴۷]

۳۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۳گ، ۲۰ سطر [ف: ۱ – ۱۱۲]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۶۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: میر نجم الدین بن میر هاشم حسینی، تا: دوشنبه صفر ۱۱۳۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، شکری و فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۷۳]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ظهیر الدین محمد حسینی حافظ، تا: سه‌شنبه شعبان ۱۱۳۵ق؛ مصحح، مقابله شده با عبارات «و قد قوبل مع النسخة الصحیحة و فرغ من مقابلته فی یوم الثلثاء من شهر رمضان المبارک مطابق سنة ۱۱۳۵»، محشی با نشان «۱۲»؛ تملک: شیخ محمد علی واعظ تلواسکانی به تاریخ ۱۳۴۰؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده محمد علی» (بیضی)، «یا محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴ – ۳۲]

۴۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر نجم الدین بن میر هاشم حسینی، تا: ۲ صفر ۱۱۳۵ق؛ جلد: چرم زرد، ۱۶۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم

[مؤید: ۲ – ۲۷۸]

۴۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۸۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علم الهدی پسر فیض، بی‌تا؛ در نسخه چنین نوشته شده: «بلغ قبالا فی ج ۲–۱۱۳۹ق» و نیز تقریظ سید ابراهیم بن میرمعصوم قزوینی در محرم ۱۱۲۶ق که در الذریعة (۲۸/۷) یاد شده. به خط عبدالوهاب بن ابوالحسن قزوینی در شوال ۱۱۳۶ق نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۱۹سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ – ۳۲۱]

۴۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۶–عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابن ماندگار علی محمد علی، تا: شعبان ۱۱۳۷ق؛ مصحح، مقابله شده؛ وقفنامه بر گروه شیخیان کرمان نوشته ربیع الاول ۱۲۸۹ق؛ ۲۷۰ص، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۱۵۰]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی رضا تویسرکانی، تا: رجب ۱۱۳۹ق؛ مهر: محمد صالح؛ تملک: محمد شریف که نظر علی خان به این اخیر بخشیده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۳۵گ، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۲۷۰]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۷۲–۳۷/۶۲

آغاز و انجام: برابر

با فهرست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۴۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۴۰]

۴۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ ذیقعده ۱۱۴۷ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: – ۱۳۲۲]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۰۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالکریم آهنگر، تا: چهارشنبه دهه آخر محرم ۱۱۵۰ق، جا: مدرسه معصومیه؛ مصحح، محشی با عنوان «مهدی»؛ واقف: علی محمد امام جماعت تهرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۲۴]

۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۳۵/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن مشهدی، تا: یک‌شنبه ۱۷ ذیقعده ۱۱۵۰ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ (۶۴پ–۱۶۰ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۲۴]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، کا: ساروی، ابوالفضل، تا: ۱۱۶۴ [رایانه]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۵۸

آغاز: علی ان یخلق مثلهم بلی و هو الخلاق العلیم؛ **انجام:** فارحم الیک فقری ... الحمدلله اولا و آخرا و باطنا و ظاهرا.

خط: نسخ، کا: سمنانی، علی اصغر بن محمد حسین، تا: ۱۱۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۰۴۳

آغاز: فالعذر و الوقار و نفوذ الحکم علی الملوک و لزم الاحترام فی الطباع؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خفی، کا: محمد بن محمد هادی دامغانی، تا: ۱۱۷۲ق، جا: نجف اشرف؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۷۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۹۲/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۲ – ۳۲۲]

۵۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۳۴/۱

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن حاتم، تا: ۱۱۷۵ق، جا: تستر؛ ۹۸گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۲۷]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: چهارشنبه از صفر ۱۱۷۷ق، جا: کشتی میان راه هند و بیت الله الحرام؛ مجدول به چهار جدول مذهب؛واقف:نائینی؛۱۸۴گ،۱۷سطر،اندازه:۱۳×۲۲سم[ف:۶–۴۰۷]

۵۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲۴/۱۰–عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۱ق، حسب الفرموده ام آقا محمد؛ ۲۰۰ص (۳۵۸–۵۵۷) [عکسی ف: ۱ – ۱۵۰]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۳۰

بی‌کا، تا: ۱۱۸۹ق؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۵۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هادی سبط برادر مؤلف، تا: ۱۱۹۱ق؛ از روی نسخه تصحیح شده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۲۰ سطر (۱۴/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ – ۳۲۰]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی، محمد ابراهیم، تا: ۱۱۹۵ق؛ با تقریظی از محمد ابراهیم قزوینی مؤلف (سلاح المؤمنین)؛ واقف: نائینی؛ ۱۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۶ – ۴۰۶]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صادق نوری مازندرانی، تا: ۱۱۹۷ق، جا: اصفهان مدرسه جدیده؛ ۱۳۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف:

۶ – ۴۰۷]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۰۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الیك انبت و تضرعت ... من شهر الاول فی حایر الحسین سنه ۱۱۹۶

خط: نسخ، کا: معصوم، تا: ۱۱۹۷ق [الفبائی ف: ۲۲۳]

۶۰. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۲۱۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۴سم [ف: ۱ – ۱۹۱]

۶۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لحظة بعدد کل ذرة مما فی السموات والارضین الف الف الف مرة الی یوم الدین

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد کاظم، تا: چهارشنبه ربیع الثانی ۱۱۹۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف مخ: ۱ – ۱۸۸]

۶۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وتذکرة لخلان الیقین السالکین مسلك العارفین الذین لم یختلجهم شك ولاریب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ هفت برگ آخر کتاب نانویس بوده که محمد علی بن شیخ حسن حایری در ۱۳۶۹ق کامل کرده است؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۱ – ۱۸۸]

۶۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۰۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره جمادی الثانی ۱۲۰۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۸۳]

۶۴. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱–۱۵۷]

۶۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۲۷

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۶۰گ، ۱۶ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۰۶۶]

۶۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۸

آغاز تا بحث صلاة و ذکر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشانه «وافی، م م، ص»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۹۸گ، ۲۴ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۵۴۲]

۶۷. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۷/۱۳

انجام: و معنی القرب منه و المقام فی جهاده و معنی حصول

کا: زین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۶۱پ–۱۶۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: – ۱۱۱]

۶۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۸۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۲۴]

۶۹. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ نیمه اول قرن ۱۳؛ پشت برگ اول نسخه مدایح اثر طبع و کتابت جعفر بن محمد نجل شیخ عیسی برادر شیخ جعفر کاشف الغطا کتابت شده؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج آجری، ۹۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۰۶]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۷۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** کیف لولا فضلك حلت عمن ... الباب الخامس فی الاخاء و الالفة و فیه فصلان خاتمة فی الوصیة و التبصرة و التذکرة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۷۴]

۷۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۹۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان ۱۲۰۱ق؛ ۱۱۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۳۳]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۰۲ق، جا: مشهد رضوی [رایانه]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی خوش، کا: بیرجندی، محمد بن علی اصغر، تا: ۱۲۰۵ق [رایانه]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۹۷

آغاز: برابر **انجام:** مصلین علی نبیه علیه و علیهم السلام و اهل بیت نبیه علیه و علیهم السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ ذیحجه ۱۲۰۶ق؛ مصحح، محشی به نقل از المحجة البیضاء؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۰ – ۶۲]

۷۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه دهه سوم صفر۱۲۱۴ق؛ محشی با نشان «ص عبدالصمد، صحاح، مجمع البحرین»؛ تملك: محمد حسین بن ابی القاسم ربانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۲۷–۳۰ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۵۴۲]

۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحی بن محمد اسماعیل، تا: ۱۲۱۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۳گ، ۱۷–۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹ – ۱۹۳]

۷۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۰۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۱۸ق؛ در آخر نسخه مقالی منقول از صاحب معالم در امر مقتضی ایجاب است به عربی در شش برگ و پس از چهار برگ به فارسی در خصلتهای اسلامی و سپس چند قصیده و ترجیع بند به فارسی و اشعاری از ابن فارض و فرزدق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۱۴]

۷۸. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قربانعلی سامی کلاهی الاصل بارفروش المسکن، تا: دهه دوم ذیقعده ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۳۹]

۷۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۸۳گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۰۱]

۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن فضل الله حسینی جیلانی اشکوری، تا: ۱۲۳۴ق؛ ۱۵۱گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [نشریه: ۱۳ - ۳۹۳]

۸۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۹۴

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالله فریدنی، تا: پنج‌شنبه ربیع الاول ۱۲۳۶ق؛ در پایان بندی است از المصابیح سید محمد مهدی طباطبایی و التحصین فی صفات العارفین ابن فهد حلی و خبری از شیخ صدوق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۶/۹سم [ف: ۱ - ۱۹۱]

۸۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۹۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد باقر طبیب خوئی، تا: ۲ ربیع الاول ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۱]

۸۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن حسین کاشانی، تا: ۲۶ رجب ۱۲۴۱ق؛ در پایان تفسیر سوره فاتحه است؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۲۲۶گ، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۰]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: علی محمد بن ابوالحسن اردکانی یزدی، تا: ۱۲۴۳ق؛ از روی نسخه‌ای که مصنف خود نوشته، مصحح، محشی؛ واقف: علویه سیده بیگم خانم متعلقه حکیم آقا علی مدرس، رجب ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۳۲۹]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۶/۴

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد رضا تفریشی، تا: ۱۲۴۵ق، جا: تفرش؛ مصحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ مقابلة»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۴گ (۷۹پ-۲۵۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۸۸]

۸۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۲۶۴

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد بن عبدالکریم، تا: ۱ ذیحجه ۱۲۴۸ق؛ ۲۹۳ص، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۲]

۸۷. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۹۸

آغاز: مخزون عند اهله فاطلبوه و عن السجاد (ع) لویعلم الناس ما فی طلب العلم لطلبوه

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد علی مسکی قائنی خراسانی، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۲۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۸۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۸۰]

۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴۹/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، تا: ۱۲۵۲ق، جا: سمنان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ (۴۳ر-۱۰۸ر)، ۳۰سطر(۱۰×۲۰/۵)،اندازه:۱۶×۲۸سم[ف: ۱۰-۱۸۳۲]

۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۵۷

کا: ملک محمد، تا: ۱۲۵۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۸سم [رایانه]

۹۰. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره

کا: مصطفی بن احمد خوئینی، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۲۵۶ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۵۸]

۹۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۹۸/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید مرتضی نجومی - کرمانشاه؛ خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن حاج ملا احمد خوئینی، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۲۵۶ق؛ ۲۲۶ص (۱۹۸-۴۲۳) [عکسی ف: ۴ - ۴۷۰]

۹۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا میرزا محمد بن محمد ابراهیم، تا: چهارشنبه ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ محشی به نقل از «محجة البیضاء»، چند یادداشت از محمد مهدی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۱]

۹۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۸۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ ۲۷۷ص، ۲۰سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۰]

۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۷۳-۵۹/۹۳

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن محمد رفیع موسوی، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۴۰]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۶۰ق [رایانه]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۳۶
انجام: ختم تصنیف هذاالکتاب الشریف.
خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه ۲۷ ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ واقف: مهدی قدوسی،اسفند۱۳۱۹؛۹۶گ،۲۵سطر،اندازه:۱۴×۲۱سم[ف:۶ - ۴۰۷]

۹۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۱۱
بی کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ قطع: خشتی [ف: ۱۲۷]

۹۸. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۸۱
خط: نستعلیق، کا: محمد خلیل بن حسین قائنی، تا: جمعه ۶ رمضان ۱۲۶۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۶۷]

۹۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن محمد خوانساری، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۰گ، ۱۹ سطر (۱۴×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۷۲]

۱۰۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۹۹/۱
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۲ جمادی الثانی ۱۲۶۷ق، جا: بروجرد؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۰) [ف: ۱۷ - ۱۰۱]

۱۰۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین بن عبدالله خراسانی مشهدی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال۱۲۶۸ق؛ وقفی مدرسه خیراتخان ؛ واقف: علی مردان خان تیموری (نصرت الملک)، کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۹۹گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴۷۰]

مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۹۵
همان نسخه بالا [رشت و همدان: ف: - ۱۷۴۰]

۱۰۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۸/۳
خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه ۸ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷۱گ (۱۱۷پ-۲۸۷پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۸۳]

۱۰۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۰۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن سید قاسم اصفهانی، تا: دوشنبه ذیقعده ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۶۷ص (۲۶۰-۵۲۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۵۰]

۱۰۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸۶
خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان ۱۲۷۱ق [ف: ۳ - ۸۶]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی خوش، بی کا، تا: ۱۲۷۱ق [رایانه]

۱۰۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۴۵/۷
بخشی است از آن.؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۳ رجب ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۳گ (۱۸۰ر-۱۸۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۱۹]

۱۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، کا: ابن مرحوم محمد حسین ابوالقاسم (ملا میرزا)، تا: ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۳۱گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۲۴]

۱۰۸. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۱۲
بی کا، تا: ۱۲۷۹ق [نشریه: ۵ - ۲۹۱]

۱۰۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۳۳
آغاز: کذبت علی الله و قال امیرالمؤمنین فی ذم اختلاف الفتیا ترد علی احدهم القضیة فی حکم من الاحکام؛ **انجام:** فارحم الیك فقری و فاقتی و کبوتی لحر وجهی و حیرتی ... مصلین علی نبیه و اهل بیت نبیه علیه و علیهم الصلوة و السلام ...
خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه ۲۰ شعبان ۱۲۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به نقل از «محجة البیضا» و کتب دیگر و حواشی دیگر؛ ۱۲۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۹۲]

۱۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۶۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد جعفر بن ملا محمد تقی ملقب به حاجی بابا، تا: ۱۲۷۹ق؛ مصحح؛ تملك: محمد باقر شریف ابن ملا عبدالمولی به تاریخ ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: مقوایی با روکش تیماج اناری، ۲۰۶گ، ۱۶ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۳۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا صادق بن میرزا اکبر طباطبائی، تا: ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۵گ، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۱۴۳]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۶۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حاجی مقیم سمنانی سرخه‌ای، تا: پنج‌شنبه ۱۵ محرم ۱۲۸۵ق، جا: تهران مدرسه صدر؛ از روی نسخه نوشته محمد علی بن حاجی ابوالحسن اردکانی در روز سه‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی از روی نسخه فیض که آن را برای نویساندن به قم فرستاده بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۷×۱۵/۵) [ف: ۱۷ - ۹۳]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن حسن موسوی اصفهانی معروف به درب امامی، تا: جمعه ۵ ذیقعده ۱۲۹۵ق، جهت میرزا محمد هادی دولت آبادی اصفهانی؛ مذیل است به وصیت حضرت علی(ع) به فرزندش امام حسن(ع) به نقل از نهج البلاغه شریف رضی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۷۳]
۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۱۸/۱
خط: نسخ، کا: نایب الصدر، تا: یک‌شنبه ۱۸ رجب ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۰ص (۳–۱۳۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ – ۹۰]
۱۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۹۳
آغاز: فصل فی شرائط محمودیة الفقر. و قال و لاتمدن عینیک الی ما متعنابه أزواجاً منهم؛ **انجام:** و حواس پنجگانه باطنی همه را باید جمع نمود که قلب حاضر شود و قوه ی مدرکه سالم باشد ... روح و عقل توجه بسوی غیر خدا نداشته باشند
خط: نسخ مبتدی، کا: علی بن حسن بن محمد علی نورالله نیشابوری، تا: ۱۳۰۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۲۴–۳۶پ)، ۱۸–۲۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [رایانه]
۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۷ط
آغاز: فی کل مقاله ابواب و فی کل باب فصول ... فی ما هو بمنزلة الاصول و فیها ثلاثه ابواب؛ **انجام:** لابد من مراعاتها بدوام المراقبه و من.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، با سر لوح به نقش گل و بوته آبرنگ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۳– ۸۷]
۱۱۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۵۰
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۳۰۷ق؛ ۱۶۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۳۷]
۱۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۹۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۳۲۳ق؛ مهر تملك: «مرتضی الحسینی»؛ اهدایی: ورثه سید حسین و سید مرتضی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۲۰۶گ، ۲۱سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۰۵۵]
۱۱۹. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۳مجموعه بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۶۹]
۱۲۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۴۰
بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵۶]
۱۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۷۷
بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]
۱۲۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۵۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۲۱]
۱۲۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی نفسه مکروه من اهدی القسمین و یقوی انتصاله فی قلبه حتی تحراق قلبه بسبب استعاره.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج خرمایی، ۳۴گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲ – ۲۷۲]
۱۲۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۱/۱ فیاض
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۵)، قطع: پستی [ف: ۱۶۴]
۱۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای زرشکی، ۱۶۷گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۷×۲۰سم [ف: ۱۹ – ۷۰]
۱۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۶۸
آغاز: الغزالی الطوسی مما یصلح لان یکون بیاناً لمبانیه و تفسیراً لمعانیه ... المقالة الاولی فی ما هو بمنزلة الاصول و فیها ثلثه ابواب؛ **انجام:** و طهره من الرجس و جعله اماماً للمؤمنین و قدوةً للمتقین و له خلق السموات.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷۵گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۸۴]
۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۶۲
آغاز: اما بعد فیقول الفقیر الی الله محمد بن مرتضی؛ **انجام:** و اطلقت لسانی بشکرک و هدیشی السبیل.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [الفبائی ف: ۲۲۳]
۱۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الیه اشار امیرالمؤمنین علیه السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (تا اواسط باب چهارم از مقاله پنجم را شامل است)؛ واقف: احمد میرزا، ابان ۱۳۳۰؛ ۱۴۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶ – ۴۰۷]
۱۲۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۴۳۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ – ۲۰۰]
۱۳۰. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۹۹/۱
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۶۹۹]
۱۳۱. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۰
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۶۶]
۱۳۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۰۰
انجام: وجل طولک عن وصف الواصفین کیف لولا فضلک

حلمت عمن ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [مؤید: ۲ - ۲۵۱]

۱۳۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۱۱؛ مهر: محمد جعفر بن سلطان العلما (چهارگوش) در تاریخ ۱۳۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲۹۸ص، ۲۳سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲- ۵۳]

● **حقایق = رساله عرفانی** / عرفان و تصوف / فارسی
haqāyeq = r.-ye ‘erfānī
رساله‌ای عرفانی با عنوان‌های: «حقیقت، حقیقت». در میانه باب سوم افتاده. باب ۴. وحدت وجود؛ باب ۵. ممکن و کثرت؛ باب ۶. تعیین و حرکت و تجدد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۱۶/۳۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۴۱ق؛ کاغذ: ترمه، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۸/۹سم [ف: ۷ - ۲۸۴]

● **الحقایق** / اخلاق / فارسی
al-ḥaqāyiq
کتابی است در بیان احکام دینی همچون نماز، روزه، حرمت زنا و لواط و شرب خمر و دروغ، همچنین ذکر پاره‌ای از مسائل اخلاقی مانند تواضع، حسن خلق، سخاوت، ستر عیب، حفظ لسان، فضل ذکر الله و ... با استفاده از آیات قرآن و احادیث نبوی. مؤلف ــ که گویا از دانشمندان مسلمان و اهل سنت از اهالی چین بوده است ــ در مقدمه، آموختن مسائل مورد نیاز را بر مؤمنین واجب دانسته و می‌گوید که: این کتاب را در آموزش مسائل دینی مورد نیاز مؤمنین نگاشته است «برای کسانی که مدرس‌ها و مجلس‌ها کمتر می‌روند و توفیق می‌نیابند، خاصه از بهر برادرانی که با من شفقت‌ها می‌کنند ... که حقایق نام کردم ... و به اختصار انجامیدم تا هیچ کس را بهانه نماند و ملالت نیفزاید و باب باب ساخت آمد ...». کتاب شامل بیست و دو «باب»: ۱. العلم؛ ۲. الصلاة؛ ۳. الدعاء؛ ۴. الصوم؛ ۵. التواضع؛ ۶. حسن الخلق؛ ۷. السخاوة؛ ۸. العقل؛ ۹. ستر العیب؛ ۱۰. حفظ اللسان؛ ۱۱. الزجر عن الغیبة؛ ۱۲. الزجر عن الکذب و الخیانة؛ ۱۳. سب المؤمن؛ ۱۴. النیمة؛ ۱۵. مظالم الناس و ایذائهم؛ ۱۶. الوزن بالقسط؛ ۱۷. حرمة توقیر أهل البدعة؛ ۱۸. الزجر عن الزنا؛ ۱۹. حق الوالد علی الولد؛ ۲۰. فضل ذکر الله تعالی؛ ۲۱. شارب الخمر؛ ۲۲. الزجر عن اللواطة. مرحوم دانش پژوه نسخه‌ای از این کتاب را در کتابخانه ملی پاریس به شماره S. P. 2066 دیده و عصر تألیف آن را در سده‌های ششم یا هفتم هجری تخمین زده است. نسخه‌ای دیگر از این کتاب در مسجد دون شه چین نگهداری می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۴عکسی
آغاز: بسمله. به نام خدای بخشاینده مهربان، الحمد لله رب العالمین فاطر السموات و الارضین منشیء الخلایق اجمعین و مصورهم هم فی أرحام الامهات بألوان الصفات ... اما بعد، بدانید ارباب الارباب و احساب و اصحاب کساکم الله تعالی لباس التقوی که علم آموختن فریضه است؛ **انجام:** و آنچ رأی ایشان به حاصل آید. اللهم اغفرلنا و لوالدینا و لاستادینا و لمن قرأ فیه و لمن نظر فیه و لمن سمع فیه برحمتك یا أرحم الراحمین.
نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های چین نگهداری می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مواردی اعراب گزاری شده و در بین سطور برخی کلمات به عربی یا به زبان چینی ترجمه شده، این نسخه باید به خط کاتبی چینی باشد؛ ۲۶۷ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۳۹]

● **الحقائق** / متفرقه / عربی
al-ḥaqā’iq
سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, ‘alī ebn-e ahmad (- 11c)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۴۲۵ق (سال ۱۷ ظهور)
رساله‌ای است دینی خطاب به اهالی جبل طاهر، انطاکیه، جزر، نقره، جندی، قنسرین، عزاز، حلب، بالس، رقتین، نهر الخابور، جزیره، منبج، وادیین (نهر الذهب).

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲/۲
آغاز: توکلت علی مولانا ... اما بعد فالحمد و العظمة و الکبریاء و الاجلال للمولی المعبود و التنزیه و التقدیس للاله الحاکم الموجود
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۱گ (۱۶-۳۶) [عکسی ف: ۲ - ۴۶۴]

● **حقائق الآداب** / عرفان و تصوف / عربی
ḥaqā’iq-ul ādāb
رساله‌ای در آداب متصوفان است درباره: لباس الصوف، لبس المرقعة، الصحبة، المجالسة، الجلوس علی الوحدة، المواکلة، الاکل علی الوحدة، المذاکرة، الذکر علی الانفراد، المواخاة، الخلوة، السفر، الغربة، الفراسة، الحکمة، السماع، الوجود، الحرکات، المراقبة، الحضور، المشاهدة السر، الحقیقة، القرب، الغیرة، المعرفة».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۳۶/۴
آغاز: بسمله. رب اعن علی اتمامه تنمیقا و تحقیقا ! الحمدلله الذی خص المخلصین بخصائص الصفا ... قال الشیخ ابومنصور معمر بن احمد بن محمد بن زیاد رحمه الله لما خص الله عزوجل اولیاء

بحقایق التصدیق ... و ما شرح ذلک فصلا فصلا و باباً باباً بالتفریق بین الاداب و الحقائق و الاشارات و بالله التوفیق؛ **انجام:** فقاموا بالحق للحق. جعلنا الله برحمته بآداب العلم عاملین و بحقائق الوجود قائمین و بعزیز المعرفة مبشرین انه خیر المعین و ارحمن الراحمین و صلی الله علی نبیه محمد و الله اجمعین (قوبل مع الاصل)؛ سپس پنج بیت شعر عربی و یک بند نثر بعربی است بدینگونه: نعلل بالدواء اذا مرضنا ×× و هل یشفی من الموت الدواء / قال الله تعالی اذا ابتلیت عبدی ... فالی رحمتی

خط: نسخ، کا: خلیل بن بوعلی بن اسماعیل، تا: قرن ۸؛ مقابله شده با اصل؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۸۸پ-۹۳ر)، ۲۵سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۲۰]

● **حقایق آیات التنزیل و الفرقان بالایماء** / عرفان و تصوف / فارسی

haqāyeq-o āyāt-et tanzīl va-l forqān be-l-īmā’

بابربهادر، ابوالقاسم، ق۹ قمری

bāberbahādor, ab-ol-qāsem (- 15c)

این کتاب که از طریق یکی از پارسی‌گویان هندی در حقایق آیات فرقانی تحریر یافته حاوی مطالب عرفانی و کلمات دقیق روحانی است که در نهایت دقت و به صورت رمز نگاشته شده. نویسنده از مباحث صوفیانه درباره وحدت وجود و حقایق عالم آنچه خود برخورد است مطالبی دارد. نثر آن بی‌حد پیچیده و مغلق و مرموز است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۱

آغاز: هوالله تعالی: زان دردی نافع که درین دورانست ×× دلها شده مست و دیر حیرانست؛ **انجام:** یرحم الرحمن الحدیث علی قائله الصلوة و السلام علی جمیع اخوانه من ... الطاهرین اجمعین.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۱۹ص (۱-۱۱۹)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۶۵]

● **حقائق الاحکام فی شرح شرائع الاسلام** / فقه / عربی

ḥaqā’iq-ul aḥkām fī š.-i šarā’i‘-il islām

برغانی، محمد حسن بن محمد صالح، ق۱۳ قمری

baraqānī, mohammad hasan ebn-e mohammad sāleh (- 19c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه آخر جمادی الاول ۱۲۶۷ق

شرحی مزجی استدلالی است بر کتاب «شرائع الاسلام» که کتاب اجازه آن در دهه آخر رجب ۱۲۶۶ و کتاب السکنی و العمری پنج‌شنبه سلخ جمادی الاول ۱۲۶۷ به پایان رسیده است.

[دائرة المعارف تشیع:۱۸۴/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۹

از صوم زکات تا عتق؛ خط: نستعلیق و شکسته، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه دهه سوم جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: گالینگور، ۱۷۲گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۲۳۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۲۷

آغاز: الرکن الرابع فی التوابع و فیه فصول، الفصل الأول:فی الخلل الواقع فی الصلوة الیومیة و إن شارکها غیرها فی ... من الأحکام أیضاً کما سیأتی تفصیله أنشاءالله و هو إما یکون عن عمد؛ **انجام:** الإتیان بأربع سجدات لإصالة عدم وجوب الزائد علیه و الحمد لله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین.

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با قلم‌خوردگی‌های متعدد در متن که از خود شارح بوده، عبارت رمزی «ام فا ح ح علیهم السلام» بر فراز تمام برگ‌ها آمده و می‌بایست رمزی مربوط به پنج تن آل عبا علیهم السلام باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۲۲-۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۵ - ۱۱۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۸۸

از کتاب الاجاره تا احکام هبه را دارد و ناتمام مانده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۲ - ۱۶۶]

● **حقائق احوال المصطفی = بدایة المحبة** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

ḥaqā’iq-u aḥwāl-il muṣṭafā = bidāyat-ul muḥabba

در چهار قسم و قسم پنجم آن باید به نام هدایة المعرفة باشد و در نسخه نیست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۱/۱-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ش ۱۷۵۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۲گ (۱-۱۰۲) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۶]

● **حقایق الاخبار** / گوناگون / فارسی

haqāyeq-ol axbār

عبدالله بن حیدر ماورانی، ق۱۴ قمری

‘abd-ol-lāh ebn-e heydar-e māvarānī (- 20c)

۹۲ «مجلس» است مطابق با اسم مبارک محمد (ص) که هر مجلس مرتب است به ذکر آیات و اخبار و دقایق و آثار و مسأله فقهیه و موعظه شافیه و ختم به بعضی از مصایب اهل بیت و ائمه اطهار (ع) مؤلف می‌گوید: چون سال‌ها عمر خود را صرف سیر

کتب اخبار و آثار نموده و از هر خرمنی خوشه‌ای چیده تا آنکه اخبار و احادیث صحیحه را ضبط و جمع نموده ... در اوراقی چند مرقوم دارد و به یادگار باقی بماند ...

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۸۵-۱۰/۹۵

آغاز: بسمله و به توکلی و اعتمادی و استعانتی الحمدلله الاول بلا اول کان قبله و الإخر بلا آخر تکون بعده الذی قصرت عن رؤیته ... اما بعد چنین گوید این مجرم درگاه ازلی عباسعلی بن محمد حسین الکرونی که چون سالهاست که اکثر عمر خود را صرف سیر کتب اخبار و آثار نموده؛ **انجام:** الان انکسر ظهری الالعنة الله علی القوم الظالمین قدفرغ من تسوید هذه الکلمات المستطاب بید الاحقر المحتاج الی الله الغنی عباسعلی بن محمد حسین الکرونی ... فی شهر رجب ۱۳۱۹

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۳۱۹ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۹۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۴۳]

● حقایق الاخبار ناصری / تاریخ ایران / فارسی

haqāyeq-ol axbār-e nāserī

خورموجی، محمد جعفر بن محمد علی، ۱۲۲۵ - ۱۳۰۱ قمری

xormojī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī (1810 - 1884)

اهدا به: ناصر الدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۸ق

نویسنده می‌گوید در تاریخ شعبان ۱۲۷۶ق از شیراز به تهران آمدم و با کتابی مسمی به «آثار جعفری»، اثر خود، به خدمت ناصرالدین شاه رسیدم. شاه کتاب مرا پسندید و دستور داد تا وقایع ایام او را خالی از اغلاق به رشته تحریر درآورم. من دست به تحریر این کتاب زدم و از آغاز حکومت ناصرالدین شاه تا وقایع سال ۱۲۷۸ق آن سلطان را به رشته تحریر درآوردم که داستان امیرکبیر آن جالب توجه و خواندنی است.

آغاز: ۱: ستایش و سپاس بیقیاس حضرت مالك الملکی را شاید که این کاخ فراخ معلق را افراشت ... بعد چنین گوید محرر این مقاله و مؤلف این رساله بنده راجی محمد جعفر خورموجی که چون از تفضلات قادر بیچون در عهد ... ناصرالدین شاه قاجار ... تاریخ مختصری مسمی بآثار جعفری انجام رسید و به اتمامش موفق گردید در شعبان سال هزار و دویست و هفتاد و شش هجری بر حسب تقدیر قادر قدیر یا بسبب عدم اعانت و ظهور اهانت از امیر و وزیر از محوطه پر آفت و مخافت شیراز بصوب دارالخلافه طهران مینو طراز مسافرت نمود و پس از چندی ... بتوسط یکی از این آقایان بزم سلطنت ... این مختصر تألیف با این بنده ضعیف بحضور سراسر نور و نظر کیمیا اثر ... شاهنشاه ... مشرف و سرافراز آمد ... و به ضبط تاریخ دولت ابد مدت خویش مأمورم داشت ... اگر چه با عدم بضاعت از قواعد عربیت و وجود تحریرات اکابر چون لسان الملك - خان هدایت و یا بدایع نگار دولت از این کار انگار بل انکار لازم بود ... در فرمان قضا جریان شاهنشاه ... اطاعت متحتم و شروع در مقصود واجب ... امید از کرم خداوند منان چنانست که حقایق وقایع دولت جاوید ... شاهنشاه تاجدار را مهما امکن بدون زیاده و نقصان برشته تحریر کشیده و به حقایق الاخبار موسومش سازد

۲: بسمله، سپاس و ستایش نامعدود شایسته و سزاوار معبودیست که ابناء این عهد و حاضران این زمان را عاقبت محمود.

چاپ: تهران، ۱۲۸۴ق، سنگی؛ تهران، ۱۳۴۵ش.

[فهرستواره منزوی ۹۵۲/۲]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۵۹

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ختم مجلد اول این دفتر در بیان شمه از محامد قواعد و محاسن مأثر خدیو معدلت گستر ... لهذا نظر بر اختصار گماشت قد تم المجلد الاول من الکتاب بعون الملك الوهاب و تیلوه المجلد الثانی با الصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ مجدول، کمنددار زرین، با سرلوح مذهب مرصع؛ جلد: مقوای روکش تیماج گلی، ۲۷۲ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۸سم [ف: ۵ - ۱۴۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۳۳/۱

آغاز: هو الله الناصر، چنین گوید: محرر این مقاله و مؤلف این رساله بنده راجی محمد جعفر خورموجی که چون؛ **انجام:** امیرزاده مؤید الدوله را اشعار شد که مشارالیه را بشیراز احضار دارد.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۷۲ص، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۴۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۳۳/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بحکومت دارالعباد یزد قرین عنایت بیکران و الطاف بی پایان خسرو کیخسرو نشان گردید.

ادامه قسمت قبل؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۹ص، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۴۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۸۱-ف

نسخه اصل: چاپ دارالطباعة آقا محمد تقی در تهران در ربیع الاول ۱۲۸۴. ج ۱؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۳]

● حقایق الادویة الموسوی / طب / فارسی

haqāyeq-ol advīyat-el mūsavī

علوی اصفهانی، موسی بن عقیل، ق۱۳ قمری

‘alavī esfahānī, mūsā ben ‘aqīl (- 19c)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۲۸۵ق

مؤلف، پس از فارغ التحصیل شدن از دارالفنون در رشته پزشکی، به مأموریت‌هایی در ارتش در اطراف فارس و کرمان رفت و تجربیات بسیاری در معالجه امراض اندوخت و به سال ۱۲۸۵ به زادگاهش برگشت و در آنجا به معالجه و درمان پرداخت و در ماه شعبان همان سال به تألیف این کتاب شروع کرد. در این کتاب داروهای اروپایی و کیفیت جدید پزشکی را تشریح می‌کند و به روش قدیم کمتر می‌پردازد. در سه «باب».
آغاز: حمد و ثنای بیحد و منتها سزاوار ذات الاربابی است که از منتهای رأفت و رحمت و نهایت عطوفت و مهربانی.
انجام: و تفصیل مصنوعی او در تعریف گوگرد در این کتاب بیان نموده ایم و اگر خواهند اطلاع یابند در این صفحات در فصل گوگرد ملاحظه نمایند
[فهرستواره منزوی ۳۴۲۲/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۹ محرم ۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج قرمز،۱۰۷گ(۱پ-۱۰۷پ)،۱۸سطر،اندازه:۱۷×۲۲سم[ف:۹- ۲۰۷]

● **حقائق الازلیة الصغری** / عرفان و تصوف / فارسی
haqā'eq-ol azalīyat-es soqrā
کاشانی، محمود بن محمد ابوالقاسم، ق۱۳ قمری
kāšānī, mahmūd ebn-e mohammad ab-ol-qāsem (- 19c)
در تفسیر عرفانی ابجد و سنجش آن با جهان و خاندان پیامبر، با عنوان‌های: سر تفصیلی، سر تنزلی مجرد، و مانند اینها.
[نسخه‌های منزوی ش ۱۱۲۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۱۵/۱
آغاز: الحمدلله المتاله باللاهوت التی انتظر منها الجوهر الاخضر ... پس چنین گوید ... این رساله ایست مسمی به حقایق الازلیة صغری که شطری از حقایق الازلیة کبری به زبان عربی است ... در آنکه ابجد صورت بیانی اصل و جواهرات عالم است؛ **انجام:** هر که به شب روی تو روشن ندید ×× صبح وصالش به جز از شام نی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۹گ (۱پ-۲۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۱۹/۸سم [ف: ۵ - ۱۹۳]

● **حقایق الازلیة الوسطی** / عرفان و تصوف / فارسی
haqāyeq-ol azalīyat-el vostā
کاشانی، محمود بن محمد ابوالقاسم، ق۱۳ قمری
kāšānī, mahmūd ebn-e mohammad ab-ol-qāsem (- 19c)
در کلام شیعی آمیخته با جفر و علم حروف و بسیار شگفت‌انگیز و در آغاز آن از تفسیر صافی فیض یاد شده است. در یک «باب» و چهار «رکن» و سقف مرفوع: باب در تعریف ابجد؛ رکن: ۱. توحید، ۲. پیامبری، ۳. ولایت، ۴. عصمت؛ سقف مرفوع در معراج و معاد به روش حروفی به ادله نقل و عقل و علم فرقان که تعبیری از علم جفر است (دیباجه) که آن شطری است از «حقائق الازلیة الکبرا»ی عربی از خودش.
[فهرستواره منزوی ۳۰۶/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۱۴
آغاز: بسمله. حمد و سپاس بی حد مر جلیلی را که آفتاب جلال عرش عزت آفتاب جلال جمله آفتاب ... چنین گوید محمود بن ابی القاسم الکاشانی که این کتابی است مسمی بحقایق الازلیة وسطی که شطری از حقایق الازلیة کبرای عربی از برای این حقیر است و مشتمل بر یکباب و چهار رکن و سقف مرفوع، باب آن در تعریف ابجد، رکن اول در توحید و ثانی در نبوت و ثالث در ولایت و رابع در عصمت و سقف مرفوع در معراج و معاد بطریق علم حروف که اشرف جمیع علوم است بادله نقل و عقل بطریق خاص که سبقت نگرفته بر این حقیر دیگر کسی ... و بطریق علم فرقان که تعبیر از علم جفر و تکسیر شده؛ **انجام:** فلیطلب منا کله فی مقامه.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی بن حاجی محمد جعفر بن آقا محمد صادق کاشانی، تا: گویا ۱۲۷۷ق؛ شعر لطفعلی تبریزی مورخ۱۲۷۷در پایان؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج حنایی، ۴۳گ، ۱۹ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۷۱۴]

● **حقائق الاستشهاد = رساله صاحبک** / کیمیا / عربی
ḥaqā'iq-ul istišhād = r.-ye sāhebak
طغرائی، حسین بن علی، ۴۵۵ - ۵۱۴ قمری
toqrā'ī, hoseyn ebn-e 'alī (1064 - 1121)
رساله‌ای است در کیمیا و بنا به گفته الذریعه به نقل از صفدی این رساله اثبات صنعت کیمیا و ردی بر ابوعلی سینا می‌باشد. در آغاز از کتب اسلامیان در این موضوع، مانند خالد بن یزید و قدامة و جابربن حیان و ابن وحشیه و ابن زکریا (رازی) یاد می‌کند و می‌گوید: بوعلی سینا ایشان را «قوماً ضلوا فی حیلهم» خوانده است. می‌گوید: این علم را اهل آن «حکمت» نامند و عوام آن را «صنعت» گویند. او برخی مطالب را به کتاب «جامع الاسرار» خود حوالت می‌دهد.
آغاز: بسمله و بک الاستعانة فی التتمیم یا کریم الحمدلله رب العالمین ... قال الحکیم المؤید للدین ابو اسمعیل الحسین بن علی بن محمد الاصفهانی الطغرائی روح الله روحه: اسعدک الله بطاعته و جعلک من الفائزین
انجام: أعانک الله علی الفهم و رزقک الاطلاع علی حقائق العلم انه جواد کریم منان رحیم.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳/۱۳عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، شماره ۳۲۳۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا:قرن ۱۰؛محشی؛۲۵ص (۷۴-۱۹۸)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۲۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۱۸
آغاز: بسمله و به نستعین، اما بعد کنت حادثنی منذ رمان و سکوت الی سلوک التی اعترضت؛ **انجام:** و قد و فینا بما و عدناک من الاستشهاد علی اعمالنا بکلام صاحبک و اوثق الناس عندک هذا ماحتمنا علیه کلامنا.
کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۹ص (۲۰۴-۲۱۲)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۸]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۲۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۲۶گ، ابعاد متن: ۷×۱۴، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۸۶۷]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۴۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۱۴]

۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۱۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱۶گ (۴۳پ-۵۸پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۲]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۲۸۴ق، جا: گرگان؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۶۱گ، ۶۲-۵۱ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۱۷/۵سم [رایانه]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۱۸/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل سمنانی، تا: ۱۲۹۰ق، جا: تهران مدرسه صدر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۷۲پ-۹۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۳۰۰]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۱/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** وعن بقیة الروح المحکمة و افهم و الله الموفق. و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله و اصحابه اجمعین
نام کتاب در فهرست «اصول الصنعة» آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد نبی طبیب نوری مازندرانی، تا: دوشنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۲۹۳ق، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲گ (۵۷پ-۶۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۱سم [ف: ۹ - ۲۸۳]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۳۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعلم ان الحکماء کثیراً مایذکرون العقاب و مرادهم الزیبق و قد یقولون ... قال جابر بن العهد ان الماء المؤلف الملحم الجامع بین الروح و الجسد ... الجوانی فی الصنعة هو إکسیر الحمرة کما ان البر انی هو اکسیر البیاض.
بی‌کا، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: نخودی هندی، جلد: مقوایی، ۱۳ص (۳۴۶-۳۵۸)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۲۷]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۳۷/۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۳؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: یک‌شنبه ۲ ذیحجه ۱۳۴۴ق؛ از روی نسخه اصل در دار الکتب المصریه به شماره ۱۷۰؛ ۴۸ص (۱-۴۸) [عکسی ف: ۶ - ۶۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۵/۳ط
آغاز: و نحن نذکر فی هذا الکتاب بحسب ما خصصناه ...
خط: نسخ، کا: حسین بن خواجه غیب الله مقدمی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳ص (۳۳۳-۳۹۵)، ۱۵ و ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۳/۲۴- ۴۴]

● **حقائق الاسرار** / زیارات / عربی

ḥaqā'iq-ul asrār

آقا نجفی، محمد تقی بن محمد باقر، ۱۲۶۲ - ۱۳۳۱ ؟ قمری

āqā najafī, mohammad taqī ebn-e mohammad bāqer (1846 - 1913)

شرح مفصل مفیدی است با عناوین «قوله، قوله» بر زیارت معروف جامعه کبیره با مباحث بسیار مناسب جمله‌های زیارت و شواهدی از آیات و احادیث اهل بیت علیهم السلام.
چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۷۶۶؛ بمبئی، سنگی، ۱۲۹۹ق، وزیری، ۳۷۵ص (صص۱-۳۷۵)؛ مشار فارسی و عربی، ج۲، صص۱۹۸-۲۰۳؛ تهران، ۱۲۹۶ق.، خشتی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۱۷
آغاز: قوله السلام علیکم یا اهل بیت النبوة، فی معنی السلام وجوه اذ یکمن أن یکون بمعنی السلامة
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ گویای پیش نویس مؤلف باشد که بیشتر مباحث آن ناتمام مانده و در پاره‌ای مطالب خط خورده و افزودگی دارد؛ جلد: مقوایی، ۲۷۷گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۲۳]

← حقایق اسرار الاطباء فی بیان تعریف الالفاظ و العبارات و تبیین الاسماء و الاصطلاحات ⟵ حقایق اسرار الطب

● **حقایق اسرار الطب = الحدود** / طب / عربی
ḥaqāyiq-u asrār-iṭ ṭibb = al-ḥudūd
سنجری، مسعود بن محمد، ق۹ قمری
sanjarī, mas'ūd ebn-e mohammad (- 15c)
اهدا به: صدرالدین ابوالمفاخر قاسم بن عراق بن جعفر
تاریخ تألیف: ۹۸۸ق
این کتاب در سه «فن» است: فن ۱. ماهیات الاشیاء التی یتعلق بکلیات الطب و رسومها التقریبیه، در سه «قسم»: ۱) در ۱۳ فصل، ۲) در نه فصل، ۳) در نه فصل؛ فن ۲. کیفیات الاعمال و الصنایع المتعلقه باصول الطب، در دو قسم: ۱) در ۴ فصل، ۲) در سه فصل؛ فن ۳. کیفیات اقسام الامور، در نه قسم و هر قسم در چند فصل. حاج خلیفه از کتاب حقایق الاسرار فی الطب (بدون ذکر مؤلف) یاد می‌کند.
آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد علی ایادیه المتواترة و صنایعه المتقاطرة و الصلوة علی کاشف الغمة و شفیع الامة و علی آله الاتقیاء و اصحابه الاصفیاء و بعد فان العبد مسعود بن محمد السنجری الطبیب ... لما اتصلت بخدمة مولینا ... ابی المفاخر قاسم بن عراق ابن جعفر ادام الله جلاله و ضاعف اقباله و لقیت بنائه المحروس ... یجتمع فیه مشاهیر الاقطار و نحاریر الامصار و یخدمه کل واحد منهم بخدمته علمه الف حکمته (؟) و جری فی بعض الاوقات علی لسانه الشریف لازال صادقا و بالخیر ناطقا حدیث الالفاظ المبهمة [التی] اوردها الاطباء فی مصنفاتهم و ذکر اسماء العلل و العبارات التی اثبتوها فی مؤلفاتهم اردت ان اکون منخر طافی سلک جملتهم منتظما فی عقد زمرتهم و سمیت هذا الکتاب باسمه و رتبته برسمه و اقتصرت فیه علی تعریف الالفاظ و العبارات و تبیین الاسماء و الاصطلاحات علی سبیل الرسم و التحدید و سمیته حقائق اسرار الطب کما هو معناه و اوردته فی ثلثة فنون
انجام: الاصابع اثنان و عشرون عضلة و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.
[کشف الظنون ۶۷۲/۱؛ الذریعة ۲۹/۷؛ کتابشناسی نسخ خطی پزشکی ایران/ ۱۰۸-۱۰۹، که در آن شش نسخه دیگر از این کتاب معرفی شده؛ بروکلمان ذیل ۲۹۹/۲؛ مخطوطات طب السلامی در ترکیه با اشراف دکتر احسان اوغلی ۲۴۸؛ فهرست مخطوطات کتابخانه دولتی برلین ۵: ۵۰۳ (ش۶۲۳۶)؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۲/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۷۰/۲
خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:۹۵۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور اره‌ای، ۶۵ص (۵۲-۱۱۶)، قطع: خشتی [ف: ۱۹ - ۴۶۲]
۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۹۶/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عملت علی الجملة المشار الیها رجوت ان یهتدی الی ارشد الطرق فیما هذه سبیله والله الموفق والمعین
خط: نستعلیق، کا: جلال الدین محمد بن احمد دادائی، تا: ۹۸۴ق؛ تملک: احمد بن حموی سعدی انصاری محمد مدعو به سالک با مهر او «یاتی من بعدی اسمه احمد» (چهارگوش)؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۳۶۲]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷۶
آغاز: بسمله قال الطبیب الفاضل و الحکیم الفاضل مسعود بن محمد السجزی انی اقتصرت فی هذا الکتاب؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۹۸۸ق، واقف: ابن خاتون (اسدالله الخاتونی بن شیخ محمد مؤمن)، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۶۴]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن ملک محمد، تا: جمادی الاول ۹۸۹ق؛ محشی؛ ۳۴گ (۸۱پ-۱۱۴ر) [ف: ۴ - ۷۴۹]
۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۵۲/۲
آغاز: فیها قیض وحدة و عطریه یبروح هو خشب کبارا غیر اللون؛ **انجام:** تمت الرسالة الملحقه الموسومة بحقایق اسرار الطب فی بیان تعریف الالفاظ و العبارات و تبیین الاصطلاحات و الاسماء بعون الله سبحانه و تعالی و حسن توفیقه فی سابع شهر مبارک شعبان المعظم سنه ۹۹۲ اثنین وتسعین و تسعمایه فی دار الملک شیراز کتبه العبد الاقل نظام بن احمد بن محمد بن احمد القاضی لولدی مولانا سلطان محمد الشهیر بقاضی سلطانا بن عین القضات حفظه الله تعالی عن موجبات التاسف و التلهف
در فهرست بدون نام مؤلف آمده. اول کتاب ناقص است. از نیمه فصل تاسع از فن دوم شروع می‌شود؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۹۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷ص (۱۵۰-۱۶۶)، ۲۶-۳۷ سطر (۱۰/۵×۱۱)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۳۳۹]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۰۷/۱
آغاز: اعلم ان النبی قال ان للقرآن ظهرا و بطنا ... گویند رموز این در صحیفه ادریس بوده؛ **انجام:** و سر او همین سرسین است
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۸گ (۲پ-۴۹پ)، اندازه: ۱۳/۶×۱۷/۳سم [ف: ۵ - ۱۸۸]
۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۶۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** خلتث هو صمغ المحروت حرسف هو نبات یسمی کنکر
از آغاز تا فصل هشتم از قسم سوم از فن اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۴-۲۴)، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۲۲]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۹۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین طبیب، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۵ص (۱-۱۵۵)، ۱۵ سطر، اندازه:

۱۰×۱۷سم [ف: ۱۹ – ۲۷۰]

۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۱۴۷/۴-۶۲۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۲۲۰]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۰/۳۲

خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: ۱۰۰۵ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سفید، [سنا: ف: ۱ – ۱۸۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۱۵/۱

بی‌کا، تا: ۱۰۰۷ق، این رساله در فهرست نیامده است (فهرست رایانه‌ای ۳۴۵)؛ ۹۹ص (۲–۱۰۰) [ف: ۱۹ – ۱۹۷]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد تقی گیلانی، تا: اول رمضان ۱۰۴۰ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۴/۵سم [ف: ۷ – ۳۱۳]

۱۳. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۶۴/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد حسین مشهدی، تا: ۱۸ رجب ۱۰۸۶ق، جا: قزوین [نشریه: ۶ – ۳۵۰]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: محمدعظیم بن عطاء الله الحسینی با تاریخ ۱۰۹۸ق؛ تملک: محمد نصیر بن محمد علی ملاباشی سیف الدوله علیه العالیه در ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۵۵؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۰گ، ۱۲ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱ – ۹۷]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۵۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۲۴]

۱۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشتی مورخ ۱۱۷۷ در کناره یکی از برگها؛ ۷۰گ، ۹سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱ – ۹۹]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۳/۶سم [ف: ۱ – ۱۹۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۵۴ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴۵ – ۹۱]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الثانی۱۲۵۴ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ ۱۰۴ص، ۱۶ سطر [عکسی ف: ۵ – ۳۷۱]

۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۰۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عضلات الانثین اربع عضلات المقعدة و المثانه خمس عضلات العمدین اثنان و عشرون عضلة الرکبه ثمانیه عضلة القدم سبع عضلات الاصابع اثنان و عشرون عضلات مشطا الرجلین کل واحد منها سبع

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن حاجی ملا احمد فروشانی، تا: شوال ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۲]

۲۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسنعلی، تا: ذیقعده ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج سبز، ۷۳گ (۸ر–۸۰ر)، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۱۴ – ۱۶)، اندازه: ۱۰/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸۱]

۲۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۳

آغاز و انجام: برابر

در سه فن؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ ۱۳۵ص، ۱۴ سطر (۸/۵×۹)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ – ۳۶۹]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۵۷ – ۵۲/۹۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ ۶۸گ، ۱۵-۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۴۳]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۴. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه:۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر؛ قد فرغت من تسوید هذا النسخة الشریفة یوم الخمسین ۱۶ شهر محرم الحرام سنة ۱۶۸ [= ۱۰۶۸] و انا العبد ... ابن نظام الدین احمد طبیب محمد فاضل غفرالله ذنوبهما و ستر عیوبهما.

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵۴گ (۵۷پ–۸۳ر و ۱پ–۲۷ر) [نشریه: ۴ – ۳۳۴]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۵/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در نسخه نام کتاب حقائق اسرار الطباء ضبط شده؛ ۵۰گ (۲۲ر–۷۱ر) [ف: ۲۳ – ۵۱۷]

● حقایق الاسرار فی کشف الاستار = شرح خطبة البیان / شرح حدیث

ḥaqāyiq-ul asrār fī kašf-il astār = š.-u xuṭbat-il bayān

وابسته به: خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (–۴۰)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۲۲

نسخه ناقص؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← حقایق الاسرار و دقائق الابرار > اسرار الحکم

● **حقائق الاسماء = اسماء الحسنی** / عرفان و تصوف / عربی
ḥaqā'iq-ul asmā' = asmā'-ul ḥusnā

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری
hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

در شرح ۹۹ نام خدا: الملک، القدوس، المهیمن ... البدیع، الباقی.
آغاز: الحمدلله الذی نور سماء الوجود بمصابیح الحسنی، و فتح ابواب خزاین ... اما بعد، فلما کانت الاسماء الالهیة مواد الکائنات و اصول الممکنات ...
انجام: برحمتک و فضلک و جودک یا کریم یا تواب. و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی، تمت کتاب حقایق الاسماء بعون خالق الارض و السماء

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۲/۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۴۰۹؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ در انجامه نسخه به نام «حقایق الاسماء» آمده است؛ ۱۳۶گ (۲۹-۱۶۴) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۳/۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ در انجامه نسخه به نام «حقایق الاسماء» آمده است؛ ۱۳۶گ (۲۹-۱۶۴) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۳]

● **حقایق الاسماء الالهیة** / عرفان و تصوف / عربی
ḥaqāyiq-ul asmā'-il ilāhīya

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری
ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۷۲/۳-ف
بی‌کا، بی‌تا؛ پاریس S. P. 1091 (بلوشه ۸۷/۱ ش ۱۲۶)؛ [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۶]

● **حقایق الاسماء الحسنی** / اسماء الله / عربی
ḥaqāyiq-ul asmā'-il ḥusnā

دارای یک «مقدمه» است، ترتیب الفبائی اسماء در آن رعایت نشده.

تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۱۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ - ۱۲۳]

● **حقایق الاشیاء** / فلسفه / عربی
ḥaqāyiq-ul ašyā'

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۰۹/۵-ف
نسخه اصل: نفیسی ش ۴۲۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۷۳۳]

● **حقایق الاصول** / اصول فقه / عربی
ḥaqāyiq-ul usūl

سینکارودی رشتی، محمد علی بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری
sīnkārūdī raštī, mohammad 'alī ebn-e mohammad ja'far (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۳ق
در این اثر مباحثی از اصول فقه مورد بحث قرار گرفته است. در پایان مطالب کتاب نیز دو اجازه‌نامه از دو تن از اساتید مؤلف به نام‌های میرزا حبیب الله رشتی و حاجی شیخ زین العابدین مازندرانی آمده که در آنها به مؤلف احازه نقل حدیث به روایت از ایشان داده شده است.
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی دل علی ذاته بذاته و لم یبعث الانبیاء دلیلا لمعرفته ... و بعد فهذه نبذة من مسائل الاصول العدمیة سمیتها بحقایق الاصول و جعلتها تذکرة للطالبین ...
انجام: و اسال الله الکریم ان یعطینی فی ذلک اجرا و ثوابا و للناظرین ارشادا و توفیقا و ان بجعله مقبولا عنده و مقرونا برضاه و مقربا الی عفوه و رحمته

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۷۸
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی دل علی ذاته بذاته و لم یبعث الانبیاء دلیلا لمعرفته ... و بعد فهذه نبذة من مسائل الاصول العدمیة سمیتها بحقایق الاصول و جعلتها تذکرة للطالبین؛ **انجام:** و اسال الله الکریم ان یعطینی فی ذلک اجرا و ثوابا و للناظرین ارشادا و توفیقا و ان بجعله مقبولا عنده و مقرونا برضاه و مقربا الی عفوه و رحمته.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۵۱گ، ۱۹-۲۳ سطر (۱۳×۱۹-۲۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۲۱۵]

● **حقایق الاصول** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqāyiq-ul usūl

افتخاری گلپایگانی، علی
eftexārī golpāygānī, 'alī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۲۰
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان لاظهار قدرته؛ **انجام:** علم الباطن الی اخر کلامه طفرله ... بالامامه او الوصایه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● **حقایق الاصول** / اصول فقه / عربی
ḥaqāyiq-ul usūl

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۵۶
جلد ۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۵۰
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۹سم [رایانه]

● **حقایق الاصول** / اخلاق / فارسی
ḥaqāyiq-ul usūl

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۲۶
آغاز: بسمله، حمد بیحد و ثنای بیعدد خداوند جهان آرای دلگشایی را که صوامع قدس آسمان را مزین ساخته به؛ **انجام:** بلی پرسند که از ... که او امانت را به امت خود رسانیدی ...
خط: نستعلیق جلی، کا: اسماعیل بن محمد جعفر، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **حقائق الاصول** / اصول فقه / عربی
ḥaqā'iq-ul usūl
نجف آبادی اصفهانی، عبدالرحیم بن علی، ق۱۳ قمری
najaf-ābādī esfahānī, 'abd-or-rahīm ebn-e 'alī (- 19c)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۴۳ق
اصول استدلالی مفصلی است در چندین جلد. جزء سوم آن در ادله شرعیه در ذیحجه ۱۲۴۳ق به پایان رسیده است.
چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۲۸۶ق، رحلی
[الذریعه ۳۰/۷؛ مشار عربی،۳۱۳؛ کتابشناسی اصول فقه شیعه ۱۰۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۱
آغاز: الحمد لله الذی اسس مبادی الاحکام تمهید قواعد الدین ... اما بعد فیقول الغریق فی بحار الآمال و الامانی و المتعطش الی شرب زلال فیض الربانی؛ **انجام:** مفهوم الزمان کقوله ضک یوم الخمیس او فی یوم الخمیس و الحق عدم الحجیة لما مر فی مفهوم القید و الدلیل علیه لیس الا ما مرفیه و قد عرفت الجواب عنه تم ... جزء اول و دوم کتاب تا پایان حجیت مفاهیم و تألیف این بخش در جمادی الاول ۱۲۴۱ به پایان رسیده؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۲۴۱ق، جلد: گالینگور سرخ، ۳۲۸گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۷ - ۱۳۹]
۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۳۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱ - ۹۹]
۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره
جزء ۳ و ۴؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۰۶]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۰
جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ احتمالاً اصل به خط مؤلف که جلد نخست آن در رجب سال ۱۲۴۰ق به پایان رسیده؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۴]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۳۴۶
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

↩ حقایق الاصول للوصول الی المأمول ⪢ معارج الوصول الی حقایق الاصول
↩ حقائق انسانیه ⪢ تشریح الوجود

● **حقایق الانوار** / - فارسی
haqāyeq-ol anvār
مفتون دنبلی، عبدالرزاق بن نجفقلی، ۱۱۷۶ - ۱۲۴۳ قمری
maftūn-e donbalī, 'abd-or-razzāq ebn-e najaf-qolī (1763 - 1828)
تاریخ تألیف: ۱۲۳۰ق

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۶۰/۳
آغاز: الحمد لمن خلاق الانسان، علمه البیان و کرمه بمزید الاحسان ... اما بعد چون مرتب اوراق ابن نجفقلی عبدالرزاق بیمن هدایت الهی؛ **انجام:** نو توفیق و تقوی باز ندارد - حرره جلال فی کل حزن و ملال وفقه یا ذالجلال سنه ۱۳۳۳
خط: نستعلیق ریز، کا: جلال، تا: ۱۳۳۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۹۹گ (۲۲پ-۱۲۰پ)، اندازه: ۲۲/۲×۳۵/۳سم [ف: ۷ - ۱۵]

↩ حقائق الایمان ⪢ ایضاح البیان فی تحقیق الایمان

● **حقائق الایمان = الکفر و الایمان = الاسلام و الایمان = تحقیق الاسلام و الایمان = حقیقة الایمان (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
ḥaqā'iq-ul īmān=al-kufr wa-l īmān=al-islām wa-l īmān=taḥqīq-ul islām wa-l īmān=ḥaqīqat-ul īmān (t.)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۱۳ سطر (۷/۵-۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۸]

● **حقائق الایمان (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
ḥaqā'iq-ul īmān (t.)
حسینی خاتون آبادی، عبدالحسین بن محمد باقر، ۱۰۳۹

– ۱۱۰۵ قمری
hoseynī-ye xātūn ābādī, ‘abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad bāqer (1630 - 1694)
تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۰۹۸ق
ترجمه ای است از کتاب حقائق الایمان منسوب به شهید ثانی.

اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۳۹
آغاز: الحمدلله حق حمده و الصلاة و السلام علی خیر خلقه ... و بعد فقیر حقیر محتاج به رحمت غفار غنی عبدالحسین ... پرتو افکن ضمیر منیر مهر طالبان دین حق و بزنادان صراط مستقیم نجات و رستگاری؛ **انجام:** و رحم الله من نظر الی ما من الله سبحانه علینا بجمعه فی هذا الکتاب بعین الحقیقة و الانصاف
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ صفحه اول گویا به خط مؤلف است؛ تملکی در ۱۲۶۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۵۴]

● **حقایق الایمان فی الدین و الایقان** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqāyiq-ul īmān fi-d dīn wa-l īqān

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق [میراث اسلامی: ۵ – ۵۹۸]

● **حقایق الایمان کاللولوء الثمین (ارجوزة)** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqāyiq-ul īmān ka-l-luwluw’-iṯ ṯamīn (urjūza)
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۸۲/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲ – ۲۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ – ۴۴۶]

● **حقایق الایمان و صدق الیقین** / تاریخ معصومین / فارسی
haqāyeq-ol īmān va sedq-ol yaqīn
کنجوی، عبدالله بن محمد، ق۱۴ قمری
konjavī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 20c)
تاریخ تألیف: جمعه ۱۲ ذیحجه ۱۳۲۲ق
در حالات حضرات معصومین علیهم السلام و نقل بعضی از گفته‌ها و احادیث و مواعظ آنان، گرفته شده از کتاب‌های علامه مجلسی و حدیقة الشیعه مقدس اردبیلی و زهر الربیع سید نعمت الله جزائری. دارای مقدمه در فضیلت حدیث و ثواب انتخاب چهل حدیث و نهی از خودنمایی، و چهارده «باب» دارای فصول در حالات چهارده معصوم هر یک از آنان در بابی، پس از آن «خاتمه»ای در آداب متفرقه می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۲۳
آغاز: الحمدلله نحمده و نستعینه و نستغفره و نتوب الیه و نعوذ بالله من شرور انفسنا و من سیئات اعمالنا؛ **انجام:** و الصلاة و السلام علی سید المرسلین محمد و آله الأقدسین الأطهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۴۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۱۵۰]

● **حقایق البرهان = تحفة السلطان** / عرفان و تصوف / فارسی
haqāyeq-ol borhān = tohfat-os soltān
قاجار، چنگیز میرزا، ق۱۳ قمری
qājār, čangīz mīrzā (- 19c)
دارای مباحثی در توحید و معاد است و از سیر و سلوک نیز در آن سخن رفته بسبک و شیوه کتابهای صوفیان نگاشته شده است. نویسنده از مباحث عرفانی و آیات قرآنی و اخبار شواهد زیادی آورده و در تأیید عقیده و اندیشه خود از این آیات و اخبار استفاده بسیار کرده است.
آغاز: الحمدلله الذی انعم علینا و هدانا الاسلام و جعلنا منه ...
[فهرستواره منزوی ۳۰۷/۷]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و آسایش بوی رسد که در حساب و شمار نیاید و آنچه خلاف این باشد بر عکس این میدان.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹۹گ، ۹ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ – ۱۳]

● **حقائق التأویل** / تفسیر / عربی
ḥaqā’iq-ut ta’wīl
عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، – ۷۳۶ ؟ قمری
‘abd-or-razzāq-e kāšī, ‘abd-or-razzāq ebn-e ahmad (- 1336)
اهداء به: غیاث الدین محمد فرزوند خواجه رشید الدین فضل الله همدانی
از تفاسیر ممتاز است و ترتیب آن شبیه به مجمع البیان طبرسی ابتداء آیه را نوشته پس از آن بحث لغت و بعد معانی بیان و بعد تفسیر و اخیراً تاویلی را ذکر کرده و در هر یک از این قسمت‌ها مطالب مفیده ایراد می‌نماید. در قسمت تأویل در بعضی موارد

با تأویلات ملا عبدالرزاق کاشانی بالاجمال تطبیق شده مطابق درآمد. چون تاریخ این تألیف و مؤلف در دست نیست معلوم نمی‌شود کدام اصل و کدام مأخوذ است. استاد وی در بین درس‌های خود اظهار داشته: «چه نیک است کسی تفسیری را ترتیب دهد و از هر آیه از پنج بحث نماید: ۱. بیان لغت؛ ۲. وجوه اعراب؛ ۳. نکات معانی بیان؛ ۴. ظواهر تفسیر؛ ۵. تأویلات. و چنین تفسیری را تا کنون کسی تألیف ننموده است». مؤلف پس از آن اظهار می‌دارد: «منظور استاد، من بودم، از این رو به‌طور گسترده بر اساس همین روش سوره اعراف را آغاز نمودم، سپس دریافتم با این تفصیل نخواهم توانست تمامی آیات را به انجام برسانم، آنگاه بخش پنجم نظریه استاد را به‌کار بستم و به تأویل آیات پرداختم، سرانجام از این کار فارغ شدم، برخی از دوستان توصیه نمودند که چهار بخش دیگر را نیز به تأویلات بیفزایم و تفسیری به روش مورد نظر استادم بنگارم، از این رو با استفاده از روش جار الله زمخشری در تفسیر کشاف، تفسیری نگاشتم و آن را حقائق التأویل فی دقائق التنزیل نام نهادم».

[کتابخانه پیر محمد شاه احمد آباد هند: شماره ۱۶۷؛ المخطوطات العربیة فی مکتبة متحف مولانا فی قونیا، القسم الخامس:شماره ۶۳؛ هدیة العارفین: ۵۶۷/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۸۸

آغاز: الحمد لله الذی ابرز حقائق المعانی فی عجائب صور تراکیب الکلام و اعجز مصاقع العرب عن الاتیان ... و بعد فانی کنت اوان الطلب و زمان التحلی بحلیة الادب؛ **انجام:** فیکون غفوراً تستر افعالکم و صفات نفوسکم الستار الحاجبة لتلک الصفات الالهیة و الکلمات الربانیة بهار حیماً یرحمکم باظهار ما علیکم و الله أعلم بحقائق الأمور.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کهن و نایاب است، تمامی خصوصیات این نسخه با نسخه شماره ۱۲۷۱، کتابخانه آستان قدس رضوی که از موقوفات نادرشاه افشار است همخوانی دارد، بنابر این نسخه آستان قدس، دنباله این نسخه است، کاتب و تاریخ کتابت هر دو یکسان است، مصحح؛ تملک: محمد بن عبدالغنی حسینی با تاریخ ۱۱۵۵ق با مهر «حسن ظنی بالله» (بیضی)، اسماعیل بن حسین الحسینی به تاریخ ۱۲۵۴ق با مهر «عبده محمد اسماعیل بن محمد حسین» (بیضی)؛ مهر: «مرد التجایعنی علی، رجب علی» (بیضی) با تاریخ ۱۱۲۷ق، «لا اله الا الله الملک الحق المبین، موسی» (بیضی) با تاریخ ۱۱۳۴ق، «افوض امری الله نجف قلی» (مربع)؛ کاغذ: شرقی شده، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۱گ، ۲۵ سطر (۱۶×۲۳/۵)، اندازه: ۲۴/۵×۳۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۱۵۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱

آغاز: سورة الاعراف مکیه الاثمان آیات من قوله و اسلمتم الی قوله؛ **انجام:** فان کمال الاخلاص له نفی الصفات عنه. تم بحمدالله تعالی الربع الثانی و یتلوه الربع الثالث ان شاءالله ... سنه اربع و ثلثین و سبعمائه هجریه نبویه.

خط: نسخ، کا: ابی البرکات بن محمد بن الحسن بن محمد الواعظ، تا: ۷۳۴ق؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۴×۳۳سم [ف: ۱ - ۴۹۳]

● **حقائق التأویل فی اسرار التنزیل** / تفسیر / عربی

ḥaqā'iq-ut ta'wīl fī asrār-it tanzīl

خراسانی، محمد بن محمد حسین، ق۱۴ قمری

xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad hoseyn (- 20c)

در این تفسیر مفصل، ذیل هر آیه روایات مناسب را نقل کرده و آیه را تفسیر می‌کند و به موضوعات ادبی و جز آن اهمیت نداده و گفته‌های اهل سنت را کمتر نقل می‌کند. اسرار بعضی آیات با بسیار مفصل بحث کرده و گفته‌های علامه مجلسی را ذیل بعضی از احادیث نیز می‌آورد، جلد سوم و پنجم ربیع الثانی ۱۳۳۲ق به پایان رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۹۵

آغاز: سورة آل عمران ... و اعلم انه لابد لنا ان نشیر الی بعض اسرار الایات علی حسب الوسع و الجمال؛نسخه حاضر جلد سوم کتاب است مشتمل بر تفسیر سوره آل عمران می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۹ - ۲۹۵]

● **حقائق التأویل فی متشابه التنزیل** / محکم و متشابه / عربی

ḥaqā'iq-ut ta'wīl fī mutišābih-it tanzīl

شریف الرضی، محمد بن حسین، ۳۵۹ - ۴۰۶ قمری

šarīf-or-razī, mohammad ebn-e hoseyn (971 - 1016)

تفسیر ناتمام قرآن شریف است که از آغاز تا اواسط سوره نساء را شامل و بیش از این مقدار ظاهراً از دست مؤلف بیرون نیامده است. این تفسیر بر خلاف روش معمولی تفاسیر تنها آیاتی که بیشتر مورد بحث و نظر بوده با رعایت ترتیب هر یک را در یک مسئله مورد دقت قرار داده و بسیار جامع و از نظر متخصصین فن دارای اهمیت و ارزش است. مؤلف در این رساله آیات مشکله و مشابه را همانند روش برادرش سید مرتضی در «الغرر» به صورت «مسألة، مسألة» ذکر و در ذیل آن مشکلات و غوامض معنوی آن را برطرف می‌کند و در نوع خود کتابی بی‌نظیر است.

چاپ: این کتاب در «مطبعة الغری» نجف در سال ۱۳۵۵ق مطابق با ۱۹۳۶ میلادی با شرح علامة الاستاد محمد الرضا آل کاشف الغطاء و مقدمه ممتع و جامع عبدالحسین الحلی، به چاپ رسیده است؛ در اواخر قرن ۱۳- هـ برای اولین بار به اهتمام حاجی میرزا حسین نوری صاحب مستدرک الوسائل

[مقدمه عبدالحسین حلی بر کتاب (چاپ نجف سال ۱۳۵۵ ق.) [وی شرح

حال جامع و ممتعی حدود ۱۱۲ صفحه در مقدمه کتاب نوشته است.]؛ الذریعه ۳۲/۷؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی، علوم قرآن ۷۳/۱؛ فهرس الخزانة التیموریة جزء اول، تفسیر، ص ۱۸ با عنوان «تفسیر الشریف الرضی»]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۰

آغاز: بسمله. السورة التی یذکر فیها آل عمران مسألة؛ **انجام:** لیذقوا العذاب ان الله کان عزیزاً حکیما.

از ابتدای سوره آل عمران تا اواسط سوره نساء است و به جزء خامس مشهور می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسین موسوی، تا: ۲۱ رجب ۵۳۳ق؛ از روی نسخه‌ای که خط مصنف جلیل بر او بوده نوشته شده؛ در پایان، سه صفحه اشعار متفرقه به خط عبدالمؤمن علی بن عبداللطیف در محرم ۷۰۳ نوشته شده است؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۱ - ۴۹۴]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۰۷/۵ - ج

از سوره آل عمران تا پایان ثلث نخستین سوره نساء، این نسخه همین جزء پنجم است؛ خط: نسخ، کا: حاجی بن منصور لحسائی صایغ، تا: سه‌شنبه ۳ ربیع الثانی ۱۰۲۸ق؛ محشی با نشان «منه رحمه الله» دارد، در یکجا آمده «وجدت هنا حاشیة بخط السید الرضی ابی الحسن قدس سره» و با نشانه مظفر علی؛ تملک: مظفر علی بن حسین (؟) وزدائی قمی؛ تاریخ رجب ۱۰۳۰ و نام او گویا «رجب برسی» با دقتی؛ علی بن شیخ جعفر بن شیخ خضر آن را از حاجی اسماعیل عاریه کرده بود؛ خط یا مهر: محسن حسینی طالقانی، محمد هادی، محمد قاری، عبدالغنی، میرزا شریفای خازن تبریزی، محمد حسین (با مهر ۱۱۱۲)، ملا حسین شوشتری، حاجی علی نقی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۲۳۲گ، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۳۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۰۶۲

آغاز: بسمله. السورة التی یذکر فیها آل عمران مسئلة و من سأل عن معنی قوله تعالی هو الذی انزل علیک الکتاب منه آیت محکمات؛ **انجام:** کلما نضجت جلودهم بدلنا هم جلوداً غیرها لیذقوا العذاب ان الله کان عزیزاً حکیماً ...

شامل جزء پنجم (از آیه ۵ آل عمران تا ۵۱ سوره نساء)؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمود دشتی لنگرودی، تا: غره شوال ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن زرکش، ۱۰۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۷۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۸۳

آغاز: السورة التی یذکر فیها آل عمران مسئلة و من سأل عن معنی قوله تعالی هو الذی انزل علیک الکتاب منه آیات محکمات؛ **انجام:** الجزء السادس من کتاب حقایق التنزیل فی متشابه التنزیل مسئله و من سئل عن معنی قوله تعالی ان الذین کفروا بآیاتنا سوف نصلیهم ناراً کلما نضجت جلوداً غیرها لیذوقوا العذاب ان الله کان عزیزاً حکیماً.

جزء پنجم تفسیر، از اول سوره آل عمران تا اواسط سوره نساء؛ خط: تحریری، کا: حاج میرزا حسین نوری، بی تا؛ تملک: محمد بن طاهر سماوی اول رجب ۱۳۳۵، جعفر بن محمد آل بحرالعلوم طباطبائی ۲۳ شعبان ۱۳۲۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳۵ - ۱۸۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۵

آغاز: مسئلة من سئل عن قوله تعالی هو الذی انزل علیک الکتاب؛ **انجام:** من سئل عن قوله تعالی ان الذین کفرا بایاتنا سوف نصلیهم ناراً.

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نارنجی، ۱۰۷ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۳]

۶. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۰۶

آغاز: و اذ قد اعترضتنا هذه الایة اعنی قوله تعالی فلما زاغوا ازاغ الله قلوبهم لایرادنا لها فی موضع نحتاج الی الاستشهاد بها فیه..؛ **انجام:** لیعبدوا لها واحدا لا اله الا هو سبحانه و تعالی عما یشرکون فاجری سبحانه علیهم اسم الشرک کما اجری علیم اسم الکفر و فیما ذکرناه من ذلک کفایة و مقنع بتوفیق الله تم

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۱۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵۱]

● الحقایق (ترجمه) / اخلاق / فارسی

al-haqāyeq (t.)

کاشانی، محمد بن مرتضی، - ۱۱۱۵ ؟ قمری

kāšānī, mohammad ebn-e morteza (- 1704)

وابسته به: الحقایق = الحقایق فی اسرار الدین = الحقایق فی محاسن الاخلاق؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

تاریخ تألیف: ۲۴ ربیع الاول ۱۰۹۸ق

ترجمه شیوایی است از کتاب «الحقایق» ملا محسن فیض کاشانی. این ترجمه با عناوین «فصل، فصل» و با نثری روان برگزار شده است. مترجم نوه برادر فیض کاشانی است. وی در ۱۰۷۹ق از فیض اجازه روایت گرفته و در سال ۱۱۱۴ق به فرزندش بهاء الدین محمد بن نور الدین داده است؛ او «الحقایق القدسیه» را در ۱۱۰۵ق و «الکلمات النوریه» را نگاشته است.

آغاز: حمد وسپاس بی قیاس خداوندی را سزا است که نورانی گردانیده دلهای ما را به نور ایمان و شناسانیده است به ما او راه حدیث وقران ودرود نامعدود ...

انجام: من درمیان بدیهای گناهان به درستی که تو رحم کننده ترین رحم کنندگانی وباید که ختم بکنیم سخن را در حالتیکه شکر خدا را بجای آوردیم ودرود بر پیغمبر او و اهل بیت پیغمبر فرستیم

چاپ: ایران، ۱۲۹۹ق، سنگی؛ در کنگره فیض کاشانی در تهران (۱۳۸۷ق) به کوشش عبدالله غفرانی چاپ شده است.

[نسخه‌های منزوی، ۱۵۷۰/۲ ؛ الذریعة ۹۷/۴ و۲۸/۷؛ فهرستواره منزوی ۴۳۰/۶ و ۲۰۳/۷]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۹۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۰۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی صادعها و اهل بیته الصلوة و السلام.
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۶ ذیحجه ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: ساغری سیاه، ۱۹۴ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۶ - ۵۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۱۸-۵۵/۸۸
آغاز: و از حضرت امام باقر روایت است که جدل نمودن باطل می‌کند دین را. فصل: بدانکه سبب در منع نمودن از مجادله و مباحثه آنست که آداب و شروطی در آنها باید رعایت کرده است بسیار است؛ (آغاز خطبه الحاقی به نسخه:) بسمله، حمد له و لعنة الله علی اعدائهم ابد الإبدین و دهر الداهرین؛ اما بعد چنین گوید؛ **انجام:** از برای آنکه هر گاه محبت بانسانی داشته باشی از برای آنکه مطیع خداست و محبوب در نزد خدا، پس اگر معصیت خدا کند ناچار است
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و انجام؛ برگ اول و آخر نونویس است؛ ۲۶۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۸۳۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کل ذره مما فی السموات و الارض الف الف مرة الی یوم الدین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۸۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۵۴
انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد بن اسمعیل موسوی؛ یادداشت ملا مومن صراف به سال ۱۲۹۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۶۶]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابوالحسن بن محمدعلی نوری، تا: رجب ۱۲۶۹ق؛ مهر: «عبدالله انصاری» (مربع)؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۴۱۰]

← حقایق التفسیر ← الحقایق فی التفسیر

● **حقایق التفسیر** / تفسیر / فارسی
haqāyeq-ot tafsīr
تفسیر مزجی عرفانی مختصری است با ترجمه آیه‌ها در چهار مجلد، با ابیاتی عرفانی فارسی و گاهی عربی از مؤلف یا دیگران که مناسب با موضوعات آیه‌ها می‌باشد آورده. در این کتاب از علاء الدوله سمنانی و تفسیر بحر و روضة الصفا و کشف الاسرار و حقایق سلمی و تبیان و تیسیر و فتوحات و دیگران، نقل‌هایی دارد و تفسیر سنی می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۰۶
آغاز: کهیعص گفته این حرف اسماء الهیه اند و از مرتضی علی کرم الله وجهه منقول است که در بعض می‌خواندند
جلد سوم کتاب و مشتمل بر سوره مریم تا سوره صافات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۱۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۶]

● **حقائق جمیع الارکان** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqā'iq-u jamī'-il arkān
مؤلف در دیباچه می‌گوید که من در جوانی به پاره‌ای از رازهای نماز برخورده بودم و برای یکی از یارانم نامه‌ای در این زمینه به فارسی نوشته‌ام سپس در هنگامی‌که به شام می‌خواستم بروم و به تبریز گذشتم رساله‌ای در «حقائق الاصول الخمسة التی هی مبانی الاسلام» از یکی از دانشمندان تبریز بدیدم و خودم هم به نکته‌هایی برخوردم که در آن یاد نشده و کسی هم نگفته بود. این بود که من در راه حجاز «قصیدة فی مناسک الحج» بسرودم و در بازگشت به آذربایگان که رسیدم این «الرسالة المعربة عن حقائق جمیع الارکان» را در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» نگاشته‌ام. نگارنده سنی است و روشی عرفانی و فلسفی هم بکار برده است. مقدمه در دو «مطلع» (وجه بناء الاسلام علی الخمس، بیان الاصطلاحات)؛ فصل ۱. الحقیقة الاولی من الخمس (الشهادتان)؛ فصل ۲. اقام الصلوة؛ فصل ۳. ایتاء الزکوة؛ فصل ۴. صوم رمضان؛ فصل ۵. الحج؛ خاتمه: نصیحة المحب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۶۴/۳
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا بنعمة الاسلام و اصطفانا من بین عباده بالاکرام و بنی علی الاصول الخمسة فاشرفنا به من الانعام ... و بعد فانی عثرت فی بعض خلواتی عندا خضرار نباتی علی حقائق اوضاع الصلوة فاملیت بالعجمیة فیها رسالة لبعض ر فقائی فی طریق النجوة؛ **انجام:** عفیف النفس لاعن الاموال و الاسباب و الشهوات و اللذات لا بالتعفیف و التبصیل بل بالاعراض عنها و الله اعلم بالصواب.
خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲گ (۴۲پ-۶۳ر) [ف: ۶- ۲۲۰۵]

← حقایق الحدایق ← خواص اسماء الحسنی

← حقایق الحدایق ⩤ حدایق الحقایق

● **حقایق الحدائق** / ادبیات / فارسی

haqāyeq-ol hadā'eq

رازی، اشرف بن محمد

rāzī, ašraf ebn-e mohammad

اهداء به: ابن حسن شاه اویس

نویسنده می‌گوید روزی در مجلس شاهی «حضرت سلطنت پناه خلد ملکه فرمودند که رشید الدین وطواط قصیده مرصع در حدائق السحر گفته و مدعای او آن است که از اول تا آخر مرصع است و مفاخرت نموده که در عرب و عجم که چنین قصیده انشاء نکرده است اکنون ... بساط حضرت بوسیده گفتم حقا که نظر دقیق مشاهده چنین نکند تواند بود». او پس از بیان این مقدمه ادامه می‌دهد که بهتر آن دانستم این کتاب را در دو «قسمت» فراهم آورم: ۱. حاوی پنجاه باب باصطلاح استادان سابق با تصرفی چند؛ ۲. ده باب بتصرف سخن دران متاخرین.

آغاز: بسمله، بعد از حمد بیحد و صلوة بیعد چنین گوید ... اشرف بن محمد الرازی احسن اله عواقبه ...

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۲۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** دریاب ه عشاق روان جان بازند.

خط: نستعلیق، کا: میرزا سید ابراهیم لشکرنویس علی حسینی متخلص بثاقب، تا: ۱۳۱۳ق، جا: تهران (احتمالا) [ف: ۳ - ۲۷۰]

● **حقائق الحروف و دقائق الزبر و البينات (ترجمه)** / علوم غریبه / فارسی

ḥaqā'iq-ul ḥurūf wa daqā'iq-uz zubar wa-l bayyināt (t.)

گیلانی، محمد بن میر احمد

gīlānī, mohammad ebn-e mīr ahmad

از میر احمد حسینی گیلانی ترجمه محمد بن میر احمد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۴۹۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی، فتح خزاین فیوضات؛ **انجام:** طرایق الضاف نگذارند ... درمظانش بهره مند فرمایند.

خط: نسخ، کا: سید حسین نائینی، تا: ۱۳۵۵ق [الفبائی ف: ۲۲۴]

← الحقایق الحروفية ⩤ الجفر الجامع

● **الحقائق الحقيقية** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥaqā'iq-ul ḥaqīqīya

مختاری نیشابوری، محمد حسن، ق۱۳ قمری

moxtārī neyšābūrī, mohammad hasan (- 19c)

رساله مجموعه گفتاری است مختصر در معارف و عقاید و اخلاق بمانند «کلمات طریفه» و «کلمات مکنونه» فیض کاشانی. مطالب را در عنوان «حقیقة» و به طور مخاطبه: «اعلم یا عبدالباقی» به خامه روان نگاشته. وی عازم بوده چهل گفتار در این رشته بنگارد، لیکن توفیق اتمام نیافته و تا حقیقة ۳۱ را نگاشته است. حقیقت ۱. «فی طریق النجات»؛ ... حقیقت ۳۱. «فی المبدأ و المعاد الشرعية».

آغاز: پس از تسمیه و نام مؤلف: انی اردت ان اكتب اجابة لالتماس بعض الاخوان بعض الحقائق التی حققت لی باذن الحق.

انجام: و الصير فيما لابد منه بدا شرعيا.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۱۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نیلی، جلد: مقوا، ۳۷گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۱ - ۱۲۱]

← حقایق الدقایق ⩤ الحقائق و الدقائق

← حقایق الدقائق ⩤ حرائق الرقائق فی شرح رسالة علامة الحقایق

● **حقائق الدقائق** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqā'iq-ud daqā'iq

؟ فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150 - 1210)

رساله‌ای است در ذکر عالم ماوراء طبیعت از پرسش نکیر و منکر، احوال برزخ و قیامت و بهشت و دوزخ و احوال مؤمنان وکفار به طریق روایات مرسله عامه گردآوری شده است، این کتاب در پایان به فخر رازی نسبت داده شده است. نسخه‌ای در خزانه مفتی پاکستان نیز معرفی شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۴۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد جاء فی الخبر ان الله تعالی؛

انجام: ارزقنا حسنة عونة بحرمة النبی و اله الطیبین بفضل رحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ محرم ۱۲۶۱ق، جا: هند؛ مصحح، محشی؛ برگهایی از آغاز افتاده و روی برگ‌های مختلف نگارش یافته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی با مقوا، ۶۱گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۸ - ۳۵۰]

● **الحقائق الراهنة فی تراجم أعيان المائة الثامنة = طبقات اعلام الشيعة** / تراجم / عربی

al-ḥaqā'iq-ur rāhina fī tarājim-i a'yān-il mi'at-iṯ ṯāmina = ṭabaqāt-u a'lām-iš šī'a

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876 - 1969)

تاریخ تألیف: (آغاز) ۱۳۴۵ق
پنجمین جزء از اجزاء طبقات اعلام الشیعة است که به شرح حال علمای امامیه در قرن هشتم هجری اختصاص دارد.
آغاز: الشیخ تقی الدین ابراهیم بن الحسین بن علی العاملی المجاز من العلامة الحلی فی ۷۰۹ ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۹/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ علی نقی منزوی این نسخه را پس از وفات مؤلف به بیروت برده و در آنجا آماده چاپ کرده؛ جلد: مقوا، ۷۵گ (۱۲ر–۸۶ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۴ - ۷۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۹/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۳۸]

● **حقائق الشیعة** / حدیث / عربی

ḥaqā'iq-uš šī'a

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری
raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī' (- 19c)

احادیثی است در فضایل شیعیان علی (ع) و ائمه معصومین (ع) و صفات و اخلاق و عقاید آنها و آنچه از سلوک آنها با دیگران لازم است.
آغاز: بسمله وبه ثقتی فی حال الشیعة عن اسحق اللیثی انه قال قلت للامام الباقر ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۸۶/۸-۶/۷۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الله تعالی و نفخت فیه من روحی و قال الله ... و العقل وسط الکل هذا و قد جف القلم
خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ در اول و آخر رساله دست‌خط مؤلف موجود است؛ ۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳- ۱۶۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۴۳/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و أعطاهم الله ثواب ألف شهید و قال اکرموا الضیف و لو کان کافراً
خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن لطفعلی قزوینی، تا: ۱۵ محرم ۱۲۸۰ق، جا: قزوین؛ به خط مؤلف تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۱۹۸پ–۲۱۴ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸ - ۳۷۵]

● **حقایق الصدیقین** / عرفان و تصوف / فارسی

haqāyeq-os seddīqīn

اهداء به: ناصر الدین شاه قاجار

نوزده «حقیقت» است در پند و اندرز و تشویق به طی مراحل عرفان و سلوک، با نگارشی ادبیانه مسجع و مقفی و ابیات و اشعاری از مؤلف.
آغاز: قادر متکلمی را سپاس و ثنا باید که عندلیب دلهای دوستان را در قفس تن مانند هزار دستان
[دنا ۶۷۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۰۷/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۲۱/۱
آغاز: قادر متکلمی را سپاس و ثنا باید که عندلیب دلهای دوستان را در قفس تن مانند هزار دستان؛ **انجام:** عجب که شبهه بسیار می‌کند آدم ×× خدای خلق یقین کرد و شبه را باهم
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۰گ (۱پ–۵۰پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۴۷]

← حقایق الصنایع ← صناعات

● **حقایق الصنایع** / -

haqāyeq-os sanāye'

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۷۹بخش۳
از روی نسخه چاپ سنگی ایران؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۵۵]

● **حقایق الطب** / طب / فارسی

haqāyeq-ot tebb

از آغاز نسخه دیباچه و خطبه آن افتاده و نام کتاب و مؤلف آن معلوم نیست و این نام را با خط دیگر در آغاز صحیفه اول نوشته‌اند. همینقدر معلوم می‌شود که این کتاب در معالجات انسان و جانوران به‌وسیله اوراد و عزایم و طلسمات و غیره است و از مطالب پیداست که در هندوستان تألیف کرده‌اند. بنابر فهرستی که در آغاز کتاب است می‌بایست شامل چهار «قسم» و هر قسم شامل چند «باب» و هر باب شامل چند«فصل» باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۶۹
آغاز: فصل چهارم در خاصیت بعضی ادویه؛ **انجام:** کرم خام خانه می‌کند و میان.
خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط و انجام؛ کاغذ: امیری شکری، جلد: تیماج سیاه، ۳۶۴ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۶ - ۱۳۶]

● **حقائق الطب** / طب / عربی

ḥaqā'iq-uṭ ṭibb

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 -

1871)

تاریخ تألیف: ۱۰ رجب ۱۲۶۴ق

کلیاتی است در علم طب با استفاده از روایات ائمه معصومین علیهم السلام و آنچنان‌که مؤلف در ابتدا می‌گوید مطالب کتاب کلمات شریفه‌ای در حکمت الهی نبوی علوی است که به کلیات طب نظری تعلق دارد. مؤلف پس از آنکه در مورد انسان وسیط رساله مرات الحکمة را نوشته تصمیم گرفته در مورد انسان صغیر نیز رساله‌ای بنویسد تا به‌گفته خود تطابق بین دو انسان صغیر و وسیط با انسان کبیر و اسرار آیاتی همچون «و ما خلقکم و لا بعثکم الا کنفس واحدة» ظاهر شود. دقائق العلاج او همچون مجلد دوم این کتاب در طب عملی و داروسازی است. مؤلف پس از استشاره با قرآن کریم کتاب را در یک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه» ساخته: المقدمة: فی أمور یجب تقدیمها قبل الشروع فی الأبواب؛ باب ۱. حقیقة الجسم و تقسیم مراتبه؛ ۲. احوال اسطقسات المرکبات فی هذا العالم؛ ۳. المزاج؛ ۴. جملة القول فی الأخلاط؛ ۵. جملة القول فی الاعضاء؛ ۶. جملة القول فی القوی و الافعال و الارواح؛ ۷. معنی الصحة و المرض و أسبابهما؛ ۸. معرفة الدلائل علی جهة العموم؛ ۹. حقیقة الامراض؛ ۱۰. کلیات حفظ الصحة؛ الخاتمة: فی بعض الاخبار الکلیة فی باب الطب.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و الصلوة علی اعدل الکون و الامکان محمد المبعوث علی الانس و الجان و آله ... فیقول العبد الاثیم کریم ... ان هذه کلمات شریفة و مطالب منیفة.

انجام: فاذا اصابه الزکام قمعه. فهذه جمله ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب و اما وجوه المعالجات الجزئیه و صفات العقاقیر فقد بالغ فیه الاطبا و لا حاجة بنا الی ذکرها.

[الذریعة ۳۴/۷؛ فهرست مشایخ ۲۲۸/۲ ؛ دنا ۶۷۸/۴ (۱۴ نسخه)؛ الطب الصیدلیة ص ۹۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۹ - ۱۶۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۳۵

ج ۱؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد محسن اصفهانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه پارچه، ۱۴۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۹۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۱۸گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۵۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن امینا، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۸ق؛ واقف: سید حسین یزدی، کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۴۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۹ - ۱۶۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۲۶-۲۹/۱۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یستلقین احدکم فی الحمام و لایضطجع فانه یذیب شحم الکلیتین ... وقد مر ترک التداوی ما استطاع الانسان و عن النبی صلی الله علیه و آله ثلاث یهدمن البدن.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۲۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۴۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۱/۱-فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴۷ص (۲-۱۴۸)، قطع: رحلی [ف: ۲۱ - ۲۶۹]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۰

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ با یادداشت عباس قلی مشیر افخم در روز چهارشنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۴۰؛ تملک: میرزا علی اصغر خان اتابک صدر اعظم(امین السلطان)؛جلد:میشن لاجوردی،۳۲۱گ،۲۵سطر،اندازه:۲۱/۲×۳۴/۵سم[ف:۲- ۲۱۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۵۷

جلد ۱، ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای،۳۲۱گ،۱۹سطر،اندازه:۱۹/۴×۳۰/۲سم [ف: ۱-۱۹۱]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۴/۱

آغاز: غیر غرض الحکماء و العلماء (پس از یک صفحه پس از مقدمه) المقدمة ففی بیان امور یجب تقدیمها قبل الشروع فی الابواب. اعلم ان الله سبحانه قدیم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ، ۷۶گ (۸ر-۸۳ر)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۵۳]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی نازک، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۴گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۹۲]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۳۶/۱-۳۷/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۶۴۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلمان بن محسن حسینی، تا: ۱۳۰۷ق؛ مصحح، مقابله کننده جلال الشیشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۱گ (۳پ-

۴۳پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۳ – ۳۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۳۱۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۸ – ۵]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۷۶

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ذیقعده ۱۳۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج عنابی،۱۱۶گ، ۱۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ – ۹۰۶]

← حقائق علم التوحید ⪢ الحکمة العرشیة

● **حقایق فضل الله المألوف الواردة علی ترتیب الحروف** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqāyiq-u faḍl-il lāh-il ma’lūf-il wārida ‘alā tartīb-il ḥurūf

بکری صدیقی، محمد بن محمد، ۸۹۸؟ – ۹۵۲ قمری

bakrī-ye seddīqī, mohammad ben mohammad (1493 - 1546)

تاریخ تألیف: ۱۸ ذیقعده ۹۱۹ق

سخنان کوتاه مشایخ است به ترتیب تهجی از الف تا یاء.

[دنا ۶۷۸/۴؛ هدیة العارفین ۲۳۹:۲؛ معجم المؤلفین ۱۳۷:۱۰ و ۲۲۹:۱۰؛ زرکلی ۲۸۵:۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۰۵/۵

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم المدلله العلیم الحکیم، الفتاح الکریم ... و بعد فان ... الله لاتحصر، و مواهبه لاتقصر ... و سمیته ... حرف الالف؛ **انجام:** فرغت منها بعد العصر ... ثامن عشر ذی القعدة ... تسعة عشر و تسعمائة ۹۱۹ ...

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی المکارم سیوطی شافعی، تا: با تاریخ ۱۰۵۸ق؛ نام کتاب در دیباچه و نام نگارنده به خامه نویسنده در صفحه عنوان آمده؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۱۶گ (۳۱پ-۴۶پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۷ – ۲۶۴]

● **حقایق الفقه** / فقه / عربی

ḥaqāyiq-ul fiqh

اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۰۴

آغاز: باب ذکر المیاه و هدایته الذی یجوز به الطهارة و إزالة النجاسة؛ **انجام:** و قد أثبت فی هذا الکتاب بکل باب أوردته من الفقه باباً یقارنه معاملة عبد مع ربه.

خط: نسخ، کا: عنایة الله بن نعمة الله سامغانی کازرونی، بی‌تا؛ با مهر: «یک ذره عنایت الهی بهتر ز هزار پادشاهی» (بیضی) و عبارت: «کتاب بوشجاع من صوفیه»؛ ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷۷]

● **حقائق الفقه** / فقه / عربی

ḥaqā’iq-ul fiqh

وابسته به: المختصر النافع = النافع فی مختصر الشرایع؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۷۵

شرح مختصر النافع، تنها کتاب نکاح؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← الحقایق فی اسرار الدین ⪢ الحقایق

● **الحقایق فی التفسیر = حقایق التفسیر** / تفسیر / عربی

al-ḥaqāyiq fi-t tafsīr = ḥaqāyiq-ut tafsīr

سلمی، محمد بن حسین، ۳۲۵ – ۴۱۲ قمری

sulamī, mohammad ebn-e hoseyn (938 - 1022)

تفسیری است عرفانی ــ حدیثی. در سرآغاز می‌گوید: چون دانشمندان ظاهر هر کدام تفسیری نوشته و در قرائت و لغت آن گفتگوها نموده و آنها را به ابوالعباس بن عطاء یا به جعفر بن محمد صادق نسبت داده‌اند و هیچگاه متوجه فهم خطاب آن نگردیده اند من پس از استخاره اندکی از آن را گرد آوردم. چلبی می‌گوید: تغلبی این تفسیر را بر نگارنده آن خواند و نیز می‌گوید: مفسران اهل ظاهر این نگارنده را متهم ساخته تا آنجا که واحدی گفته است: اگر سلمی کتاب خود را تفسیر بداند کافر است. ابن جوزی و دیگران، راجع به این تفسیر بسیار بر او تاخته‌اند.

آغاز: بسمله. رب یسر و لاتعسر. الحمدلله اولا و آخرا. و الصلوة علی محمد و اله و سلم کثیرا الحمدلله الذی خص اهل الحقایق بخواص اسراره و جعلهم اهل الفهم بخطابه و العالمین بلطائف و دایعه.

[کشف الظنون ۶۷۲/۱؛ زرکلی اعلام ۳۳۰/۶؛ معجم المؤلفین ۲۵۸/۹؛ سزگین ۴۹۷/۲؛ فهرس المخطوطات المصورة ۳۲/۱؛ بلدیه اسکندیه ۱۰۱۸ پ و فاتح ۲۶۱ نوشته ۶۰۰؛ دنا ۶۷۸/۴ (۶ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۲عکسی

آغاز: یا زکریا انانبشرک بغلام اسمه یحیی لم نجعل له من قبل سمیا؛ **انجام:** سورة الناس ... الوسواس یقع فی اصول الدین ...

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۷۸۷ (اربری، فهرست خطی عربی چستر بیتی ۱۱/۴). تقریبا نیمی از کتاب و مشتمل است بر تفسیر سورة مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از برگ ۲۳ تا ۴۷ و از ۲۰۳ تا آخر

نونویس است؛ ۲۱۲گ [عکسی ف: ۱ - ۱۹۴]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۰۸ حکمت

خط: نسخ، کا: علی بن حسن، تا: ۲۵ رمضان ۶۷۲ق؛ در پایان در ۷ ص تذکره و اجازه و سلسله خرقه ابوبکر بن عبدالرحمن بن محمد بن مودود بن محمود تبریزی است مورخ ۲۵ شعبان ۷۰۲ و حدیث «سراویل الفتوة» با دیباجه فارسی روی هم ۱۳ س؛ تملک: حسین بن بشر بن عبدالله بن بشر بغدادی، یوسف بن زاهد در ۸۶۸، عیسی بن الیاس، محمد بن محمد شاهی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۷۴گ، ۲۸ سطر، قطع: وزیری [ف: ۲ - ۷۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاکسره بالجود و السخاء (و هذا آخر کتاب حقایق التفسیر ...)

خط: نستعلیق، کا: حسین بن احمد مرزیقونی، تا: ۸۹۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۰گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۷ - ۳۳۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲-ف

آغاز: برابر

نسخه اصل: ولی الدین ش ۱۴۸؛ خط: نسخ، کا: عبدالواجد بن سلیمان بن لیکسوار ملکوی عواجقی، تا: ۱۰ ذیحجه ۹۸۱ق، جا: بلغار؛ در ۵ مجلد؛ ۴۲۶گ، ۲۶ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۳-عکسی و ۳۹۰-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۴-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [نشریه: ۲ - ۲۷۳]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین او لا و آخرا حق حمد و صلی الله ... اولین خبر که روایت کند اینست: اخبرنا ابو عبدالله و ابو نصر الطالقانی؛ **انجام:** در سوره (ارایت الذی): لا یعلمون ان الصلاة مواصلة بین العبید و بین ربهم فاذا لم یراعی ... انجام نسخه خدیوی (آخر سوره ناس): و الا فهو ها لک من حیث یرجو منه النجاة و الله الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب و الحمد لله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۷؛ افتادگی: انجام (برگ آخر)؛ آقای مشکاة توسط آقای یحیی الخشاب استاد دانشکده ادبیات دانشگاه فواد اول قاهره از روی نسخه کتابخانه خدیویه آن را تکمیل نموده لیکن اتفاقا چند جمله‌ای که در برگ اول نسخه این کتابخانه سوراخ شده و ناقص است در نسخه خدیوی به کلی نبوده و بنابراین باز هم ناقص مانده؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ماشی، ۲۴۰گ، ۲۵ سطر (۱۱/۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۷۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۶]

● الحقائق فی شرح الشرائع / فقه / عربی

al-ḥaqā'iq fī š.-iš šarā'i'

شرح استدلالی مفصلی است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی و آن نام بر حاشیه بالای کتاب نوشته شده وگمان می‌رود که میرسید علی خواتون آبادی (کاتب نسخه) مؤلف باشد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۱۸-۱۸/۱۳۸

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد کتاب النکاح وهو فی اللغة حقیقة فی الوطی کما صرح به اکثر اللغویین بل عن المختلف اجماعهم علیه وهو الظاهر عن الشیخ فی العدة؛ **انجام:** فلابد فی اثباتها من اقامة البنیة الشرعیة کما لایخفی فتد برفافهم واغتنم، هذا آخر ما أردنا ایراده فی هذا الباب ... تم الجزء الاول من کتاب النکاح

کتاب النکاح؛ خط: نسخ، کا: میرسید علی بن محمد صادق حسنی حسینی خاتون آبادی (شاید مؤلف باشد)، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۴۲]

← الحقایق فی محاسن الاخلاق ⟵ الحقایق

← حقائق القدس و رقائق الانس ⟵ الحقایق القدسیة و الرقایق الانسیة

● حقایق قدسیه / عرفان و تصوف / فارسی

haqāyeq-e qodsīye

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۲۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۱۶گ، اندازه:۱۴/۶×۲۴/۵سم [رایانه]

● الحقایق القدسیة و الرقایق الانسیة = حقائق القدس و رقائق الانس = المبدأ و المعاد / فلسفه / عربی

al-ḥaqāyiq-ul qudsīya wa raqāyiq-ul unsīya = ḥaqā'iq-ul quds wa raqā'iq-ul uns = al-mabda' wa-l ma'ād

کاشانی، محمد بن مرتضی، - ۱۱۱۵ ؟ قمری

kāšānī, mohammad ebn-e morteza (- 1704)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۱۰۵ق

در شناخت مبدأ و معاد به روش عقلی با استناد به آیات ربانی و احادیث اهل بیت علیهم السلام و استفاده از نفایس خزاین عمویش ملا محسن فیض کاشانی و استاد استادش ملا صدرا محمد بن ابراهیم شیرازی، در دو فن (مبدأ، معاد) و هر کدام دارای چند «کلمه» با عناوین «اصل، وصل، تکمیل، تنبیه، تتمیم» و مانند این عناوین. در برخی فهارس به نام «المبدء والمعاد» یاد شده است.

آغاز: الحمدلله الذی قصرت الالسن عن بلوغ ثنائه کما یلیق بجلاله و عجزت الاحلام عن ادراک کنه جماله ... و بعد، یقول

خادم العلوم الربانیة ...
انجام: قال سبحانه کما بدانا اول خلق یعیده وعدا علینا انا کنا فاعلین، هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الکتاب المستطاب متعنا الله للسراح فی میادین معانیه فی کل باب ...
[الذریعة ۳۵/۷؛ طبقات اعلام الشیعة، قرن ۱۲، ص ۷۹۲؛ مقدمه تفسیر المعین، چاپی؛ دنا ۶۷۹/۴]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ – ۸۹۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۹۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳۴گ (۱۵۱پ–۲۸۴ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۳۷ – ۳۹۶]

۳. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۵ – ۳۰۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ این نسخه از روی نسخه‌ای که مؤلف آن را تصحیح کرده بوده کتابت شده؛ واقف: محمد علی بن محمد قاسم طبری، ۱۲۳۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۹گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۳۴ – ۴۹۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید علی اکبر بن خلیل الله بن رکن الدین حسینی کاشانی، تا: ۱۱۰۵ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی در سال ۱۳۲۷ش؛ عبارت وقف به خط مؤلف «وقفه قربة الی الله تعالی» با مهر «نورالدین محمد ۱۰۹۲» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۳گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۴ – ۲۱۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن سید خلیل الله حسینی کاشانی، تا: ذیقعده ۱۱۰۷ق؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۹۰گ، ۲۲سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۳ – ۹۶]

۷. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۳۷
کا: محمد بن محمد حسین همدانی، تا: رمضان۱۱۱۴ق، برای میرزا عبدالله شیرازی [نشریه: ۵ – ۲۹۳]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۲۲
آغاز: الکمال کما اشیرالیه بقوله تعالی أفرایتم ماتمنون؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: پنج‌شنبه دهه پسین جمادی الثانی ۱۳۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه مورخ یک‌شنبه دهه اول ماه یازدهم ۱۱۰۷ق که به خط علی اکبر بن سید خلیل الله بن سیدرکن الدین حسینی کاشانی بوده و کرمانشاهی آن را پس از نوشتن با همین نسخه مقابلت کرده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۳۰گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ – ۳۲۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** فبئست الدار لمن یتهمها و لم یکن فیها علی وجل منها فاعملوا و انتم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مجدول؛ تملک: عبدالله الطبری به تاریخ ۱۲۶۲ و مهر «افوض امری الی الله عبده عبدالله» (مربع)؛ مهر: «عبدالحسین» (بیضی)، «عبده الراجی محمد بن محمد باقر» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۶۶]

← حقایق القصائد ⪢ هزار قصیده

● **حقایق القوانین** = **حاشیة القوانین** / اصول فقه / عربی
ḥaqāyiq-ul qawānīn = ḥāšīyat-ul qawānīn
طباطبائی تبریزی، محمود بن علی اصغر، – ۱۳۱۰ قمری
tabātabā'ī tabrīzī, mahmūd ebn-e 'alī asqar (- 1893)
وابسته به: القوانین المحکمة فی الاصول = قوانین الاصول؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱–۱۲۳۱)
شرحی است با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «قوانین المحکمة» میرزای قمی که جلد اول آن در مباحث الفاظ به چاپ رسیده است.
آغاز: الحمد لله الذی هدانا الی شرائع الاحکام بمتابعة الکتاب و سنة خیر الانام و مهد لنا قوانینها المتقنة المقتنة بالاحکام ... یقول العبد الاحقر الفانی محمود بن علی اصغر الفاطمی الحسنی الحسینی هذه شطر مما املیته و علقته علی کتاب القوانین المحکمة و سمیته حقائق القوانین ... قانون فی استعمال اللفظ فی المعنی الحقیقی و المجازی. قوه اختلفوا فی جواز استعمال الفظ اه. قال بعض الناظرین فی کلامه کان الانسب تعقیب هذه القانون لقانون الحقیقة و المجاز ...
[الذریعة ۳۵/۷؛ دنا ۶۷۹/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۶۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیست بعلة و انما هی معدة و علته هی القوة الحاصلة فیه باشراقها نظیر کون البناء معداً للبناء و علة.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ نسخه بعد از برگ ۱۳۶ افتادگی دارد. به یقین معلوم نیست که برگ‌های بعد از این افتادگی مربوط به کدام یک از دو کتاب این مجموعه است؛

بالای همه صفحات کلمه «هو. ع» نوشته شده؛ چند یادداشت وفات از محمد باقر طباطبایی با مهر او «محمد باقر الطباطبایی ۱۲۳۳» (بیضی)؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: میشن عنابی، ۶گ (۱۳۳پ - ۱۳۸پ)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶سم [ف: ۲۹/۲- ۸۲۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** صم یوم الخمیس بمنطوقه علی ثبوت الصوم فی هذا الیوم و بمفهومه علی نفیه فی غیره.

از آغاز تا ابتدای مقدمه واجب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در حیات مؤلف؛ مصحح، با امضای بلاغ مؤلف؛ ۲۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مواقع دوران لفظ الاحکام الشرعیة فی السنة المتشرعة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نباتی [رایانه]

● حقائق الکلام / - عربی

ḥaqā’iq-ul kalām

تهرانی، محمد جواد

tehrānī, mohammad javād

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کاتب = مؤلف بی‌تا [میراث شهاب: س۵ش۳و۴ - ۱۴۹]

● حقایق گفتنی درباره کشتار بهائیان در شاهرود /

تاریخ / فارسی

haqāyeq-e goftanī darbāre-ye koštār-e bahā’īyān dar šāhrūd

کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی

kasravī, ahmad (1890 - 1945)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۴ش

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۲۵-۴۷۵۴-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۰]

← حقایق لمعات ≺ اشعة اللمعات

● حقایق ما یظهر قدام مولانا= حقایق ما یظهر من الهزل / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqāyiq-un mā yuẓharu quddām-a mawlā-nā = ḥaqāyiq-un mā yuẓharu min-al hazl

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ‘alī (- 1042)

در اثبات آنکه همه افعال و سخنان صادر شده از مولا چه هزل و چه جد در یک درجه از اهمیت است.

آغاز: کتاب فیه حقایق ما یظهر قدام مولانا جل ذکره من الهزل و ذلک بالتایید لقایم الزمان مظهر الکلمة و البیان علی ذکره. بسمله. صفات عبد الامام. الحمدو الشکر لمولانا جل ذکره و به استعین فی الدین و الدنیا و الیه المعاد الذی یحیی و یمیت

انجام: تنجوا من غذاب یوم الدین و شقدة الدنیا بمنة مولانا و قوته و الحمد و الشکر لمولانا وحده فی السراء و الضراء و هو حسبنا و نعم النصیر المعین

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۶/۱۱

آغاز: کتاب فیه حقایق ما یظهر قدام مولانا جل ذکره من الهزل و ذلک بالتایید لقایم الزمان مظهر الکلمة و البیان علی ذکره. بسمله. صفات عبد الامام. الحمدو الشکر لمولانا جل ذکره و به استعین فی الدین و الدنیا و الیه المعاد الذی یحیی و یمیت؛ **انجام:** تنجوا من غذاب یوم الدین و شقدة الدنیا بمنة مولانا و قوته و الحمد و الشکر لمولانا وحده فی السراء و الضراء و هو حسبنا و نعم النصیر المعین. تمت الرسالة بحمد مولانا وحده قوبل بها و صحت.

خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج کهن، ۱۳گ (۵۹ پ-۷۱ ر)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۸سم [ف: ۲۹/۲- ۷۲۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۲/۱۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۰۹؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۰گ (۱۴۰-۱۶۹) [عکسی ف: ۲ - ۴۵۰]

● الحقائق المحکمة فی شرح المقدمة / تجوید / عربی

al-ḥaqā’iq-ul muḥkama fī š.-il muqaddama

انصاری، یحیی بن محمد

ansārī, yahyā ebn-e mohammad

گزارش ابی الخیر یحیی بن محمد بن احمد انصاری از مقدمه سروده ابوالخیر محمد بن محمد جزری.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۱/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی افتتح بالجمد کتابه، و اجزل لمن جوده و عمل به ثوابه ... و بعد فان مقدمة المنظومة فی التجرید؛ **انجام:** بعد حمد الله و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آل و آله و صحبه ... کتبه عثمان لاجل استاده عزیز ملا یعقوب فی وقت مقاتلة خان محمد مع ابراهیم بک فی یوم الاحد سنة ۱۱۱۸

خط: نستعلیق، کا: عثمان بن علی بن عثمان، تا: ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن آلبالویی، ۱۶گ (۲۵پ-۴۰ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۶ - ۳۲۴]

← الحقائق المحمدیة ⟵ اثبات الواجب و صفاته الحسنی

● **حقائق المصیبة** / تاریخ معصومین / فارسی

haqā’eq-ol mosība

خورموجی، محمد جعفر بن محمد علی، ۱۲۲۵ - ۱۳۰۱ قمری

xormojī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī (1810 - 1884)

شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۴۶

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین انا لله و انا الیه راجعون و الله المستعان علی مصیبنا بالحسین علیه السلام الملک المنان ثم الحمد لله علی ما انعم به علینا من المغفرة و الرضوان اما بعد چنین گوید مؤلف این صحیفه ظاهره المعانی و راقم این اخبار صحیحة المبانی

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، دستورات به کاتب از مؤلف؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۲۶گ، ۱۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۶۸]

● **حقائق المعارف** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqā’iq-ul ma‘ārif

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱ - ۱۳۰۰ قمری

nayyer-e borūjerdī, ‘alī asqar ebn-e ‘alī akbar (1816 - 1883)

در این رساله از اصول عقاید از روی آیت‌ها و خبرها به روش امامیان گفتگو می‌شود و مؤلف آن را به درخواست برادران دینی در یک «مقدمه» و پنج «مشکوة» و یک «خاتمه» نوشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شرح صدورنا بمعارف حقائق اسرار محبته؛ **انجام:** نعم یکفی لولم یکن من الاداء الندم مما فعل. هذا آخر ما اردنا ابراده وفقنا الله تعالی لایراد ما نقض ما اردناه فی مجلد آخر. کتب بیمناه الدائرة ... مصنفه ... علی اصغر بن علی اکبر البروجردی فی شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۲۶۵

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۲۶۵ق؛ محشی از خود او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۸۵گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۵۷۳]

● **حقائق المعانی** / - عربی

haqā’eq-ul ma‘āi

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

[کوپریلی ۲۱۲/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۱/۱۱

آغاز: الحمدلله. اورد التسمیة و التحمید فی الفاتحة علی وفق ما ورد فی الکتاب ایثارآ طریقة الاخبار فی اقتدائهم بالنبی المختار؛ **انجام:** مراعیآ فیه شرایط الانصاف وابین انه عدل من نهج الصواب فی مواقع خالف فیه الاصحاب یعنی اصحاب هذا الفن متجانبآ عن النصب و الله اعلم.

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۷پ-۱۹ر)، مختلف السطر (۱۰/۵×۲۳)، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱- ۳۶۳]

● **حقائق المعرفة** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqā’iq-ul ma‘rifa

حسنی یمنی، احمد بن سلیمان، - ۵۶۶ قمری

hasanī-ye yamanī, ahmad ebn-e soleymān (- 1171)

کتابی است در اصول اعتقادی و فروع دین، با استدلالات عقلی و نقلی در سیزده «معرفة»: ۱. معرفة طریق النظر و وجوبه؛ ۲. معرفة الصنع؛ ۳. معرفة الصانع؛ ۴. معرفة التوحید؛ ۵. معرفة العدل؛ ۶. معرفة النعم؛ ۷. معرفة الشکر المنعم؛ ۸ معرفة البلاء؛ ۹. معرفة الجزاء؛ ۱۰. معرفة الکتاب؛ ۱۱. معرفة الرسول؛ ۱۲. معرفة الامام؛ ۱۳. معرفة الاختلاف.

آغاز: بسمله، الحمدلله الاول بلا غایة، و الآخر بلا نهایة، الذی لا تحویه الامکنة و لا تضمنه الازمنة، الذی دل علی نفسه بما اظهر من عجیب صنعته ... اما بعد، فانه لما درس الاسلام و عطلت الاحکام و غاض العام لعدم اهله ...

[اعلام المؤلفین الزیدیه ۱۱۴؛ مؤلفات الزیدیه ۴۲۸/۱؛ دنا ۶۸۰/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۳۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکل الطریقین، لا یبلغ المراد، الا ان یستیقض النائم و یرجع الضال عن الطریق، نساله ان یتجاوز عن خطانا و زللنا و ان یبلغنا صالح آمالنا بخیر اعمالنا ...

خط: نسخ یمنی، کا: سید علی بن احمد بن محمد، تا: جمادی الاول ۱۳۳۴ق؛ مصحح، مقابله شده، کاتب کتاب را بر پدرش قرائت نموده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۷گ (۷۴پ-۱۹۰ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۱۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۳۰۷]

● **حقایق مقاله** / - اردو

haqāyeq-e maqāle

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۹۴/۴

آغاز: بسمله رب اشرح لی صدری.پاک هی او حضرت رب الودود؛ **انجام:** مگر اعتباری.

بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: علی اخلاقی

فیروزآبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۹گ (۴۶-۶۴)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۳۶]

● **الحقائق المکنونة فی آیة الامانة** / تفسیر / عربی

al-ḥaqā'iq-ul maknūna fī āyat-il amāna

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

در چند عنوان: قاعده و تنویر تمثیلی و تتمة و تبصرة اخری در تفسیر آیة الامانة.

آغاز: هذه رسالة لصدر الافاضل فی تحقیق الحقایق المکنونة فی آیة الامانة لمن له قلب او القی السمع و هو شهید. قاعدة فی الکشف عن مهیة الانسان الحقیقی مظهر الاسم الله و خلیفة الرحمن قال الله تعالی فی سورة الاحزاب انا عرضنا الامانة علی السموات الارض ... ظلوما جهولا. قد تشعبت اقوال العلماء و ائمة التفسیر و اختلفت آراؤهم فی ان المراد من هذه الامانة المخصوص بحملها الانسان ماذا؟ ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۰۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لامنافاة بین التاویلین بل الکل محتمل فافهم

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن جدید الاسلام کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ پس از این (۱۶-۲۱) عنوان «الطرف الثالث فی علم المعاد و بیان حشر النفوس و الاجساد و فیه مشاهد المشهد الاول فی بیان الفطرة الاولی للانسان و العود الیها و فی التقابل بین مراتب البدو و مراتب النهایة» است در دو مشهد و یک قاعده و می‌رسد به «و ما مسفی السوء»، پس ازین «مسئلة فی النفس لایفسد بعد فناء البدن» است (۲۳) و «فصل فی منع التناسخ» و دو بند فلسفی عربی دیگر (۲۴-۲۵) و سه عنوان فصل دیگر است (۱تا۳) به عربی و فلسفی (۲۶-۲۷)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۴ص (۱۳-۱۶)، سطور چلیپا (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۸۸۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۱۷/۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالواسع بن علامی تونی، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱ص (نیمه صفحه ۲۰ ر)، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۲۲۰]

● **حقایق المناقب** / فضایل و مناقب / فارسی

haqāyeq-ol manāqeb

عنقا طالقانی، ابوالفضل بن علی، ۱۲۶۶ - ۱۳۳۳ قمری

'anqā tāleqānī, ab-ol-fazl ebn-e 'alī (1850 - 1915)

در مناقب خاندان رسالت.

چاپ: با انوار القلوب السالکین در تهران به چاپ رسیده است

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۰

آغاز: دیباچه‌ایست که جناب شرایع آداب حقایق مآب افصح المتکلمین سند فضلاء العصر برهان النظم و النثر آقا میرزا حیدر علی الملقب بمجد الادباء و المتخلص بالثریا ایده الله تعالی بر کتاب حقایق المناقب فی مدائح النبی و آله الاطائب و کتاب مثنوی مراثی اشارات الحسینیه نگاشته اند. بعد البسمله الحمدلله الذی عرفنی نفسه و لم یترکنی عمیان القلب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق؛ ۱۴ سطر [ف: ۱ - ۲۷۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲-عنقا

آغاز: بدار الملك دل رو کن بجو آن دولت والا ×× که جز درماندگی حاصل ندارد ملکت دنیا / مرو اندر پی دنیا که ناچیزاست هر چیزی ×× مشوبی خوشه زین خرمن که هست امروز را فردا / الا ای غافل گمره ز چاه نفس بیرون جه ×× بشو پالوده ز آب و گل بهمت بال و پر بگشا؛ **انجام:** بجمله خلق سرورم چه شد مرا علی ولی ×× بجز علی نه رهبرم که رسته ام ز احولی / به قاف عشق حیدرم کشوده اند شهپرا

کا: صفاء السلطنه عباس نایینی، بی‌تا؛ میرزا سها فرزند همای شیرازی در تاریخ اتمام این دیوان ضمن قصیده‌ای گوید: مراتب را ز درویشی بعالم ×× نداند کس چو او نیکو مراتب / هم او در عشق معشوقست و عاشق ×× هم او در جذب مجذوبست و جاذب / ابوالفضلش پدر خوانده از فضیلت ×× کتاب فضل را زان گشت کاتب / خطاب فقر را در خطه عشق ×× به تخت فقر می‌بخشد مناصب / دم عنقا مناقب گو شد از طبع ×× که طبعش بر مناقب هست راغب / بتاریخش سهاجست از دقایق ×× اشارات حقایق از مناقب [نشریه: ۵ - ۷۵۰]

● **حقایق المنظومة النسفیة** / فقه / عربی

ḥaqāyiq-ul manẓūmat-in nasafīya

افسنجی، محمود بن محمد، ۶۲۷ - ۶۷۱ قمری

afsanjī, mahmūd ebn-e mohammad (1230 - 1273)

وابسته به: نظم الخلافیات = الخلافیة؛ نسفی، عمر بن محمد (۴۶۱-۵۳۷ق)

تاریخ تألیف: ۱۰ ذیحجه ۶۶۶ق؛ محل تألیف: جبانه بخارا

متن از نجم الدین ابوحفص عمر بن محمد نسفی است در علم خلاف و این کتاب شرح آن. بیش از هفت سال بدان پرداخته و از روی چندین کتاب که فهرست آنها در پایان آمده آن را ساخته است.

[دنا ۶۸۰/۴؛ الاوقاف العامة موصل ۲۱۵/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۰۳

از «باب فتاوی الشیخ ... مسح ربعی اللحیة المفترض، لاکلها - لا الجمیع یرفض» است؛ خط: نسخ، کا: عبیدالله بن عبدالرزاق بن حسین اردبیلی، تا: پایان رجب ۸۱۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد:

تیماج مشکی، ۱۵۴گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۶ – ۳۳۶]

← حقایق موجودات ⩾ اعتقادیه

● **الحقائق و الدقائق** = **دقائق الحقایق** / عرفان و تصوف / فارسی

al-haqā'eq va-d daqā'eq = daqā'eq-ol haqāyeq

رومی، ابوالفضل احمد، ق۸ قمری

Rūmī, abolfazl ahmad (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۲۰ق

هشتاد «فصل» است در مطالب عرفانی که از آیات قرآن و احادیث پیامبر اکرم (ص) و گفته‌ها و اشعار عرفا گرفته است، در هر فصلی اول آیه یا روایتی می‌آورد پس از آن به شرح و گزارش می‌پردازد و بیشتر به گفته‌های جلال الدین رومی نظر دارد و اشعار مثنوی را بسیار نقل می‌کند، در آغاز کتاب نام آن و مؤلف به طوری که ذکر شد آمده و فهرست فصول و مباحث آن نیز درج شده است.گویا این مقدمه و فهرست از خود مؤلف نباشد. در پایان نام او و تاریخ تألیف چنین آمده: تا شفیعی گردد او نزد خدا ×× احمد رومی لقا بیند لقا / احمد رومی خمش شو از بیان ×× نیست این اصرار راحد و کران. درباره تاریخ می‌نویسد: «تا این زمان که از تاریخ هجرت ... هفتصد و بیست سال است» .

آغاز: حمدله ... هذه رسالة من کلام ملا احمد رومی اضعف العباد من عباد السلطان المحققین ... جلال الدین محمد بن محمد حسین البلخی ... ای مطالعه کنندگان کتاب و ای مؤمنان ...

[نسخه‌های منزوی ۴۸/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۵۶/۷-۳۵۷؛ مشترک پاکستان ۱۴۵۴/۳-۱۴۵۶؛ دنا ۶۸۰/۴-۶۸۱(۱۶ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ مهر: محمد بن ابراهیم؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۰گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [سنا: ف: ۱ – ۱۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۸۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۸۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۳۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام (در فصل ۸۰ افتاده)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹۴گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱۷ – ۱۵۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۰۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۲۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۹۷

آغاز: ویتعد حدوده یدخله ناراً خالداً وله عذاب مهین خدای تعالی می‌فرماید که هر که نافرمانی کند خدا او را تجاوز کند از حدود خود و او را در آتش دوزخ آورد؛ **انجام:** فصل قال الله تعالی رجال [لا] تلهیهم تجارة لا بیع عن ذکر الله. حسن خوبان را چو بنمودش خدا ×× شاد و خرم شد عزازیل دغا»

از اواسط فصل ۱تا حدود فصل ۶۰ کتاب (افتادگی آغاز شامل مقدمه و ابتدای فصل اول)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مهر: «پیرو دین محمد حسن ۱۲۴۹» (بیضی)؛ خریداری از باقر رقت در تیر ۱۳۴۵ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۲۲سطر (۸/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۱/۸×۲۲/۴سم [ف: ۲۹/۱– ۵۸۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: وسط و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۹۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۱۷/۸سم [ف: ۲ – ۲۵۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۹۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۲۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۹۸

آغاز: بندی در میانه یک برگ پاره شده در دنبال فهرست کتاب: آغاز در توحید خالق مخلوقات؛ **انجام:** چون رسید اینجا سخن لب در نوشت ×× چون رسید اینجا قلم بر هم شکست / این سخن پایان ندارد ای جواد ×× ختم کن و الله اعلم بالرشاد / و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام و التحیة علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه و خلفائه اجمعین اللهم اغفرلی و لوالدی و لجمیع المؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات الاحیاء منهم و الاموات برحمتک یا ارحم الراحمین.

عنوان فصل ششم تا هفتاد و نهم در نسخه هست؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مولانا طالب محمد بن مولانا خیرالله آن را نویسانده است؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی،۱۲۹گ، ۲۰سطر(۹×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۸۸۵]

۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۷۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین، و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله و اولاده و صحبه اجمعین، اما بعد بدانکه این کتاب از تصانیف محمد بن جلال الدین؛ **انجام:** همچنین فرمود مولانای ما ×× منبع احسان و صدر اولیا / مردم خود بین نباشد ای کبار ×× لایق آن جنت دارالقرار.

در فهرست با عنوان «حقائق الدقائق» آمده و از سلطان ولد دانسته شده؛ خط: نسخ، کا: محمد بن مصطفی مولوی، تا: ۱۰۲۲ق؛ جلد: چرمی، ۲۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه:۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۴۳۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۹۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۷۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۵/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این کتابیست

از تصانیف ... تألیف این کتاب به هشتاد فصل گفته شده است به تفسیر و احادیثو ابیات از نص قرآن، باید که خوانده بی وضو نخواند؛ **انجام:** عاقل آن است که هم سود خود و هم سود دیگران جوید و او به راه راست باشد و مردم بی راه به راه راست خواند، و هر چه بر خود نپسندد بر دیگران نپسندد، الفصل الثانی و الستین ... .

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع سبز، ۵۹گ (۱۵۱پ-۲۰۹پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳۷ - ۲۰۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** که چون افتد نظر اهل دلان را ×× ز شفقت شان دعا امید دارم

خط: نستعلیق، کا: محمد امین، تا: ۱۱۰۰ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۶۳]

۹. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۴۳

خط: نستعلیق متوسط، کا: خواجه سیف الدین سمرقندی، تا: ۱۱۲۷ق [نشریه: ۱ - ۱۲]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کانی بامید باش ناامیدی کفر است ×× از رحمتت امیدوارم امروز

خط: نستعلیق، کا: محمد بیگ بن محمد سعید بیگ داغستانی، تا: ذیحجه ۱۲۰۴ق؛ در ۱۹ برگ اول کتاب یادداشت‌های متفرقه‌ای در طب و اشعاری در داستان ذوالقرنین و اسکندر و یادداشتهایی در فضل مکه و مدینه به ترکی آمده؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۸۴]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۰۱

خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن علی کاظم زررای اشنوی، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۲۵۱ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۶]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گرچه باشد او ز نسل کیقباد

در فهرست با عنوان «حقایق و دقائق» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۲۲۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹/۶×۲۹/۴سم [ف: ۲ - ۲۱۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۱۸/۱۷

بخش کوتاه و منتخبی از این کتاب را شامل است و در آن مؤلف، احمد رومی از شاگردان مولوی رومی معرفی شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۴گ (۶۸ر-۷۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۵۵۴]

● **الحقایق و المعارف** / عرفان و تصوف / فارسی

al-haqāyeq va-l ma‘āref

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

گفتاری است کوتاه.

آغاز: بسمله اعلم ایدنالله و ایاک که با علایق و عوایق خلایق سراپرده حقایق ذاتیه از تتق رقایق صفاتیه.

انجام: گوییا سوی ما که اومائیم. و الله یدعوالی دارالسلام و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.

[دنا ۶۸۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۵/۷ با عنوان «اخیار و ابرار و انظار» و ۳۰۶/۷ با عنوان حقایق]

۱. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۷۶/۹

خط: نستعلیق، کا: امیر الشعرا ء رضا قلی خان هدایت صاحب مجمع الفصحاء و غیره، تا: ۱۲۳۹ق، جا: شیراز؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۴سم [نشریه: ۶ - ۱۰۷]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۷۵ عکسی

آغاز: برابر

عکسی، نسخه اصل: آستان قدس شماره ۵۷۷۰؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱گ (۱۸۷)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [ف: ۳ - ۱۳۱۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: حسن تقدیسی، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۵۶ق؛ ۳گ (۳۲پ-۳۴ر) [ف: ۳ - ۴۳۰]

● **الحقایق و المعارف** / عرفان و تصوف / فارسی

al-haqāyeq va-l ma‘āref

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲/۵-ف

نسخه اصل: ملت افندی علی امیری ش ۱۰۱۷؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۳گ (۲۵ر-۲۷ر) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۷]

● **حقایق و معارف** / فلسفه / فارسی

haqāyeq va ma‘āref

لاهیجی، عبدالرزاق بن علی، - ۱۰۷۱ ؟ قمری

lāhījī, ‘abd-or-razzāq ebn-e ‘alī (- 1661)

متن کوتاهی گویا منقول از یکی از آثار فارسی لاهیجی است لیکن پس از بررسی این متن در کتاب‌های گوهر مراد و گزیده آن به نام سرمایه ایمان یافت نگردید شاید اقتباس از اثری دیگر یا رساله مستقلی بوده باشد در این اثر چند فایده فلسفی به همراه چند داستان از جمله داستان آن یهودی که خدمت حضرت امیر

المومنین علی علیه السلام شرفیاب شد و برخی پرسش‌هایی در فلسفه از ایشان نموده آمده است. در این فقره به حدیث «الیس من اعتدل طباعه صفا مزاجه ومن صفا مزاجه قوی اثر النفس ...» و مراد از آن پرداخته شده است. عنوان کتاب بر اساس عبارتی که در آغاز آمده انتخاب گردیده و می‌بایست بررسی بیشتری در عنوان و مؤلف آن صورت گیرد.
[ریحانة الادب: ۳۶۱/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۶/۲
آغاز: لمولی الاعظم مولانا عبدالرزاق لاهیجی أعلی الله تعالی مقامه در حقایق و معارف بر متتبعان پوشیده نیست که از حقایق و اسرار ملک و ملکوت و لوایح و انوار ناسوت و لاهوت از لجه هر فقره از خطب نهج البلاغه موج زنست نه کمند؛ **انجام:** بخلاف عظمت الهی که حواس ادراک نتواند کرد پس مرد برگردید و میگفت الله أعلم حیث یجعل رساله یعنی خدای داناتر است که رساله خود را بکدام خاندان باید گذاشت.
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن شرفعلی، تا: ۱۳۰۴ق؛ بر اساس فهرستی که در آغاز این مجموعه آمده چنین نوشته‌اند: «ورقیات فارسیة من ملا عبد الرزاق اللاهیجی»؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۴۷ر–۴۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۵ – ۱۴۲]

● **حقائق الهدایات** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی
ḥaqā'iq-ul hidāyāt
حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، – ۱۲۷۰ قمری
hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854)
منظومه‌ای است در یکصد و یازده بیت در اثبات امامت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و مختصری از ادله مربوط به آن.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۰۹
آغاز: الحمدلله و لا سواه ×× فلا اله مطلقاً الا هو / اخترع العالم بانتظام ×× منظماً بأکمل النظام؛ **انجام:** و انما اودعت فی الکتاب ×× هدی و ذکری لأولی الألباب
خط: نسخ معرب، کا: حسین سبزواری، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۳۸ق، جا: قزوین؛ در این نسخه بعضی روایات با شرح آنها از شرح کافی ملا خلیل قزوینی اضافه شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ – ۲۲۸]

● **حق گزار در انکار اذکار بدعت شعار** / کلام و اعتقادات / فارسی
haq-gozār dar enkār-e azkār-e bed'at-e ša'ār
علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ – ۱۱۱۵ قمری
'alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۰۹۹ق؛ محل تألیف: کاشان
رساله‌ای است کوتاه در رد صوفیه و بدعت‌هایی که در دین گذاشته شده در زمان مؤلف، در شش «گفتار» و هر گفتار دارای چند «فصل»: گفتار ۱. توجیه وجوه اصحاب سلوک راه صواب؛ ۲. تحذیر از تغییر مراسم ایمان؛ ۳. وجوب تغییر و تفریع به هنگام ظهور ابتداع و تشریع؛ ۴. فضیلت آراستن جیش و قرار به پیرایه ذکر پروردگار؛ ۵. اشعار به اختلاف اصناف اذکار؛ ۶. نکوهش حرکات ناهنجار به هنگام ذکر پروردگار.
آغاز: بعد از ادای وظایف سپاس و ستایش پروردگار و اهدای درود خجسته و رود ...
انجام: ربنا علیک توکلنا و الیک انبنا و الیک المصیر
[اعیان الشیعة ۴۶/۱۰؛ ریحانة الادب ۱۹۰/۴؛ دنا ۶۸۱/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۵۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۰۹۹ق، جا: کاشان؛ مصحح، محشی، با عبارت (وقف) در بسیاری از برگها؛ مهر: نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی «یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی، نصیرالدین سلیمان سنة ۱۱۱۷» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۹گ (۱۱–۳۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۴ – ۱۴۶]

۲. کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه:بدون شماره
کاتب = مؤلف بی تا [میراث اسلامی: ۵ – ۶۱۹]

● **الحق مر** / اخلاق / فارسی
al-haqq-o mor

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۲۳/۲
آغاز: بسمله و به نستعین حمد بیکران و ستایش بی پایان حق پروردگار بحقیقت که خلق را حقوق؛ **انجام:** تیغ مصری از نیام
خط: نستعلیق، کا: محمد امین یوزباشی ابن اتلوخان بیات، تا: ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ مشکی، ۶۶ص (۲۰۲–۱۳۷)، ۲۰ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۵ – ۱۷۲۴]

● **الحق مر** / اخلاق / فارسی
al-haqq-o mor
در چند «باب»: باب فی حب الدنیا ... باب فی حب الدین. به روش مذهبی زمان قاجار با شعرهای فارسی مؤلف، در آن یاد شده است از منصب‌های: شیخ، امارت، وزارت، استیفاء اعتماد الدوله، تدریس، واعظ، استفتاء، احتساب، شیخ الاسلام،

صدارت، پادشاه جم جاه ظل الله، کاتب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۴

آغاز: بعد بسمله: بدانکه سالک سعادتمند که توفیق خداوند بی مانند او را رفیق باشد آنست که بعد از ارتقاء به مدارج طریقت همت از بانیان مناهج حقیقت خواسته قدم در طریق مستقیم شریعت؛ **انجام:** و باز می‌گویند که ای خدا قربانت شوم چه آوازیست که این جوان را داده روح ما تازه شد بارک الله خدانگهدار یاران خوش فیضی بود غرض ازین چیست.

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۴۰گ، ۱۲سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [سنا: ف: ۲ - ۲۵۴]

← حق نما ⋞ آیینه حق نما

● **حقنه** / طب / فارسی

hoqne

طبیب بروجردی، محمد صادق بن علی اصغر، ق۱۳ قمری

tabīb-e borūjerdī, mohammad sādeq ebn-e ʻalī asqar (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۲۰ ض

بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]

● **الحق و الانصاف فی السیاسات الاحمدیة و التمدنات المحمدیة و سائر السیاسات و التمدنات لجمیع البریة** / اخلاق / عربی

al-ḥaqq wa-l inṣāf fī-s sīyāsāt-il ahmadīyya wa-t tamaddonāt-il muḥammadīyya wa sā’ir-is sīyāsāt ...

واعظ حائری، محمد حسین

vāʻez-e hā’erī, mohammad hoseyn

رساله‌ای است مشتمل بر مقالات مختلف اخلاقی و اجتماعی و ترغیب مسلمین بر پایداری و استحکام بر مبانی دین مبین اسلام و اینکه همین امر موجب ترقی و تعالی مسلمین می‌گردد. شامل ده «مجلس» و «خاتمه» و هر مجلس درچند «تمدن».

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۳۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الاشیاء واتقنها بحکمته و اوجد العقل و الادراک و الشعور و جعلها فی الادمغة القابلة لها برحمته ... و بعد فهذا کتاب الحق و الانصاف فی السیاسات الاحمدیة؛ **انجام:** او تقبلونه والا فانتم وما انتم علیه من الغیرة والحمیة والعصبیة العربیة ان کنتم عرباً کما تزعمون.

از آغاز تا اول التمدن فی شعائر الالهیة و شعارات الاسلامیة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ در اول نسخه فهرست مطالب با ذکر صفحات آورده شده، تعدادی از مقالاتی که در فهرست آمده در نسخه تحریر نشده است و جای آن خالی گذاشته شده، مصحح توسط مؤلف؛ جلد: مقوا، ۷۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف مخ: ۱ - ۱۸۹]

← الحق و الحکم ⋞ مشرعة العلم فی شرح الحق و الحکم

● **الحق و الحکم = سلطنة الشخص علی غیره** / اصول فقه / عربی

al-ḥaqq wa-l ḥukm = salṭanat-uš šaxṣ ʻalā ġayr-i-h

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

پاسخ استدلالی به سؤالات فقهی و اصولی است از جمله درباره حق، وصایت، فرق بین حق و حکم، میزان در حقوق و انواع سلطنت‌ها و حقوق شرعی. وی ظاهراً نخستین کسی است که درباره حق و حکم رساله مستقلی نگاشته است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی احیا ما اندرست من اعلام الدین بالعلماء المحددین فنصب فی کل زمان من تعلیم اساس المبدعین ... وبعد فیقول المسکین المستکین محمدهادی بن محمد امین ... انه قد سألنی بعض الافاضل عن طائفة من المسائل ... ان الحق عبارة عن سلطنة الشخص علی الغیر سواء کان ذلک الغیر شخصاً او شیئاً

انجام: و لاینکشف الحال الا بالبسط فی المقال و التعرض للأقوال، و الحمدلله الذی هدانا لهذا ... و ما کنا لنهتدی لولا ان هدینا الله و المرجو منه ان یجعله خالصاً لوجهه الکریم و ان یجعله ذخراً لیوم الدین

[الذریعة ۳۹/۷؛ ریحانة الادب ۳۵۸/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۵۸/۲؛ دنا ۶۹۵/۴ (۱۲ نسخه)]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۴۱ ض**

کاتب = مؤلف تا: قرن ۱۴ [د.ث. مجلس]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۵۰/۳**

آغاز و انجام: برابر؛ تمت النسخة الشریفه فی ضحیة یوم الجمعة من شهر ذی العقده الحرام من شهور السنة الرابعة عشر بعد الالف و ثلثمایه من الهجرة النبویه علی هاجرها الف سلام و تحیة ۱۳۱۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۱۷ص (۳۹۲-۴۰۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۶۶۲]

۳. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۶۵/۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ

(۱۷۲پ–۱۷۸پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۶۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۱۰/۴-۳۱/۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** واما الاکتفاء بما یعتقده صحیحاً مع علام العلم بمطابقته لما هو صحیح فی نظره فلان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه محرم ۱۳۱۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۶۳۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۴۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: احتمالاً محمد علی شریف اصفهانی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۳۱۵ق؛ مصحح، با علامت بلاغ «بلغ قبالاً من اوله بمنه تعالی»؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۱۲۳–۱۳۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۲۸ – ۲۱۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۳۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد چرائی عراقی، تا: ۱۳۱۶ق، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن عنابی، ۳گ (۱۴۹پ–۱۵۱پ)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۶×۳۱/۹سم [ف: ۲۹/۲– ۷۹۸]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۰۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بروجرودی، تا: ۱۳۱۶ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۱ – ۵۵]

۸. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۳۲۲ق [تراثنا: س۲ش۴ – ۴۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب زیبا، کا: عبدالحسین بن عبدالغنی أهری، تا: ۱۳۲۹ق؛مصحح؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۵۲پ–۶۹پ)، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۹ – ۳۳۰]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین صدر الاسلام خوئی و عبدالله بن محمد حسن هشترودی، تا: ۱۳۳۵ق؛ توسط حسنعلی همدانی در همان سال مقابله شده؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۱پ–۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۶۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۴۱ق [رایانه]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۷۴ ض

بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]

۱۳. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۷۸/۴

آغاز: اعلم ان الحق مقابل للباطل و اعلم من الحکم فانه عبارة

کا: حسین بن علی نقی، بی‌تا؛ ۳۲گ (۲۲۲ر–۲۵۳پ)، قطع: خشتی [چند نسخه–ف: ۲۲۴]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۸/۱

آغاز: برابر **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین و دهر الداهرین در مسائل فقهی حق و حکم و هبه وراث است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن زرد و قرمز، ۵گ، ۱۹ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۳سم [ف: ۶ – ۴۷۹]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۰/۴

خط: نستعلیق، کا: خاکمردانی خوئی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۰۷پ–۱۱۲پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۷ – ۳۹۰]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۰۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸گ (۱پ–۱۸ر)، ۱۴ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ – ۳۰۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۵۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۷ص (۳۱۸–۳۲۴)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم [ف: ۹ – ۱۳۹]

● **الحق و الحکم = الفرق بین الحق و الحکم** / اصول فقه / عربی

al-ḥaqq wa-l ḥukm = al-farq bayn-al ḥaqq wa-l ḥukm

امام جمعه خوئی، محمد امین بن یحیی، – ۱۳۶۷ ؟ قمری

emām jom‘e xūī, mohammad amīn ebn-e yahyā (- 1948)

رساله‌ای است در فرق بین حق و حکم که به درخواست برخی فضلای عصر مؤلف نگاشته شده و دارای چهار «مقام» است: ۱. معنای حق و حکم در عرف اصحاب؛ ۲. ضابطه کلی در شناخت آن دو؛ ۳. ثمره بحث؛ ۴. تطبیق نظریات اصحاب با ضوابط. گویا مؤلف، شاگرد مرحوم «شیخ محمد هادی طهرانی» بوده است و در این رساله به مطالب وی نیز نظر داشته است.

[دنا ۶۹۵/۴؛ طبقات اعلام الشیعة (نقباء البشر) ۱۸۲؛ معجم المؤلفین ۸۱/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۶۲/۲

آغاز: فبعد الحمدلله الواحد الاحد المتفرد الصمد ... ثم اقول قد سئلنی بعض الاخلاء من السادة الفضلاء؛ **انجام:** و ان کنت داریا و بعضهم اعلم بها یقولون البتة و هذا آخر ما أردنا ایراده فی هذا المقام و الحمدلله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و هو ولی کل خیر و نعم الوکیل

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جا: تهران؛ ۱ ذیحجه

۱۳۵۶ق / اسفندماه ۱۳۱۶ش؛ مصحح، چند قلم خوردگی داخل متن و گویا نسخه حاضر مسوده باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۲۸-۳۵)، ۱۹ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۰۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۳۱/۱

آغاز: قد سئلنی بعض الاجلاء من الفضلاء الاخلاء ممن لا یسعنی الا اجابته أن اکتب ما سنح بخاطری الفاتر وادی الیه فکری القاصر فی الفرق بین الحق و الحکم کما اشتهر بین اصحابنا؛ **انجام:** ما کنا نقدر علی توضیح حقیقة الامر فی المقام فی مقابل هؤلاء الاعلام و بالجملة فلا اری له ربط بالمقام بوجه من الوجوه اصلاً

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۵۶ق؛ محشی؛ برخی مطالب قلم خوردگی دارد ترقیمه: «کان تسویدی تلك السطور فی یوم و لیلة فی سلخ ذی الحجه الحرام سنة ۱۳۵۶ محمد امین الخوئی»؛ کاغذ: دفتری، ۱۰گ (۱-۱۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۱ - ۵۴]

● **الحق و الحکم** / فقه / عربی

al-ḥaqq wa-l ḥukm

فقیهی گیلانی، عبدالحسین، - ۱۴۱۰ قمری

faqīhī gīlānī, ‘abd-ol-hoseyn (- 1990)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۱/۱۱

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲گ (۴۶۶پ - ۴۶۷) [مختصر ف: - ۳۱۳]

● **الحق و الحکم** / فقه / عربی

al-ḥaqq wa-l ḥukm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۳۸ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **حق و حقیقت** / فارسی

haq va haqīqat

نوشته‌ای به نام حق است حقیقت و هیچ چیز جز حقیقت.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۹۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۸۹گ، اندازه: ۱۶/۲×۲۰/۴سم [رایانه]

● **الحقوق** / حقوق / عربی

al-ḥuqūq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۵

خط: نستعلیق، کا: علی بن قاسم حسینی عریضی یزدی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۶گ (۷۲پ-۷۷پ)، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۸ - ۳۹۰]

● **حقوقات شهر محرم و اضافه** / اسناد / فارسی

hoqūqāt-e šahr-e moharram va ezāfe

کتابچه حقوقات شهر محرم و اضافه رجب اعداد به سیاق است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: آبی، جلد: گالینگور، ۷گ، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۷×۲۳سم [سنا: ف: ۲ - ۹۹]

← حقوق الاخوان ⟩ ابواب الجنان فی حقوق الاخوان

● **حقوق الاخوان** / اخلاق / عربی

ḥuqūq-ul ixwān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۹۴۴

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم، تا: ۱۲۲۱ق [الفبائی ف: ۳۲]

● **حقوق اداری** / حقوق / فارسی

hoqūq-e edārī

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۲۵

بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ش [نشریه: ۱۳ - ۳۸۸]

● **حقوق اداری** / حقوق / فارسی

hoqūq-e edārī

جزوه درسی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۲۹

آغاز: اداره عبارتست از شعبه از قوه اجرائیه؛ **انجام:** دیوان عالی تمیز است

خط: شکسته نستعلیق، کا: مریم میرهادی، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای، [الفبائی ف: ۲۲۵]

● **حقوق اساسی** / اقتصاد، حقوق / فارسی

hoqūq-e asāsī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (- 20c)

درس‌های دکتر محمد حسین علی آبادی است در سال اول اقتصاد شامل بخش‌های: جامعه و نظم، جامعه، قانون اساسی، اصول حاکم بر دولت و ... . مؤلف بعد از پایان هر درس خلاصه مطالب مهم آن را آورده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۳۶
آغاز: جامعه و نظم: اعم از اینکه چون بعضی از متفکرین معتقد باشیم که بشر در ابتداء منفرداً میزیسته یا مانند برخی دیگر انسان را ذاتاً و صفتاً
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ خلاصه مطالب هر صفحه در روی آن نوشته شده، در برگ اول و دوم نام کتاب و مؤلف و فهرست مطالب کتاب مکتوب است؛ جلد: مقوایی، ۱۰۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ – ۱۰۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۰
نسخه اصلی: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۴۶۶]

● **حقوق اساسی** / حقوق / فارسی

hoqūq-e asāsī

ترجمه از متنی فرانسوی، پس از دیباجه فصل یک است در سلطنت پارلمانی تا فصل پانزدهم سیاساتی که به توسط آن آداب و رسومات مشروطیت محفوظ ماند و خاتمه مفاد خلاصه آنچه را که در فصول گذشته مذکور و ایراد شده.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۱
آغاز: هو الله تعالی شانه. بسمله. قانون کلمه ایست که موارد مختلفه به تعریفات مختلف تعبیر میشود
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۴، ناتمام؛ کاغذ: آبی، جلد: گالینگور، ۱۶۵گ، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [سنا: ف: ۲ – ۱۲۰]

● **حقوق اساسی** / حقوق / فارسی

hoqūq-e asāsī

جزوه درسی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۲۴
آغاز: حقوق اساسی عبارتست از کلیه قواعدی؛ **انجام:** خامسا قوه الکتریک ...
خط: شکسته نستعلیق، کا: مریم میرهادی، بی‌تا؛ [الفبائی ف: ۲۲۵]

← حقوق المؤمنین و ابتلاء المؤمن و ما یبتلی به المؤمن ≻ کتاب المؤمن

● **حقوق بین الملل** / حقوق / فارسی

hoqūq-e beyn-ol melal

یکانلو، محبعلی، ق۱۳ قمری

yekānlū, moheb-ʻalī (- 19c)

به دستور: ناصرالدین شاه قاجار
تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۲۱۷ق
کتاب حقوق ملل به زبان بلژیکی است که توسط یکی از دانشمندان بلژیک نوشته شده است. این کتاب توسط بارون اشلختا اوطوقار از بلژیکی به ترکی برگردانیده شده، پس از آن به درخواست ناصرالدین شاه، توسط محبعلی منشی یکانلو از ترکی به فارسی ترجمه شده است. ترجمه فارسی کتاب در دو جلد می‌باشد و فهرست هر دو جلد در آغاز بدین ترتیب آمده: جلد ۱. شامل سه «باب»: ۱) بیان عموم دول مختلفه و اصول پولتیقه در نه فصل، ۲) بیان حقوق ملکیه عموم ملل در بیست و دو فصل، ۳) بیان تنسیقات متنوعه دول که موجب تشئید روابط الفت و علاقه ما بین آنهاست در سی فصل؛ جلد ۲. شامل چهار «باب» و ملحقات: ۱) بیان صورت احوال دول متحاربه نسبت به یکدیگر در بیست و یک فصلف ۲) بیان احوال دول متفقه که متعهد تدارک اسباب معاونت شده‌اند در چهار فصل، ۳) بیان احوال دولی که ملتزم اصول بیطرفی شده‌اند در چهارده فصل، ۴) بیان بعضی اصول عمومیه متعلق به مواد مصالحه در پنج فصل؛ ملحقات: در بیان احوال داخلیه بعضی دول، در سه لاحقه.
آغاز: حمد و ثنای بی ریا شایسته پادشاه بی همتایی است جل شأنه که حقوق ربوبیتش به کافه فرق و امم جاری و نافذ و عموم حکمداران دول و آحاد و افراد ملل کل علی زعمهم ...
انجام: لهذا از ذکر احوال آنها اجتناب و به بیان اجمالی ما بقی اکتفا و ترک اسهاب شد.
[دنا ۶۹۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۱/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۰۵
آغاز: جلد ثانی کتاب حقوق ملل، بسمله: مقدمه اگر چه اصول و قواعد عمومیه که در قانون نامه موسومه؛ **انجام:** در اکثر احوال به ضبط و قبض بعض امتعه و اموال مقصود باشد.
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۵گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ – ۴۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: یکانلو، محبعلی، تا: ربیع الاول ۱۲۷۱ق؛ مجدول محرر مذهب مرصع؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۶ – ۳۸۸]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۴۷ – ج
آغاز و انجام: برابر؛تم الترجمة فی شهر ربیع المولود من سنة ۱۲۷۱ من الهجرة النبویة علیه و آله آلاف الثناء و التحیة
خط: نسخ، کا: مسیح کاتب، تا: جمعه ۴ رجب ۱۲۹۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۱۰۷گ، ۱۷سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۹۷]

● **حقوق بین الملل** / حقوق / فارسی

hoqūq-e beyn-ol melal

حکمت، علی اصغر، ۱۲۷۱ - ۱۳۵۹ شمسی
hekmat, ʻalī asqar (1892 - 1980)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۸۵/۲

آغاز: مقدمه اصول حقوق عمومی جدید؛ **انجام:** به زبان انگلیسی است.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۹۳۲ق [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۸۵/۴

آغاز: چهار مسئله حقوق بین الملل در ... فرانسه اقلا از چهار مسئله بحث می‌کند؛ **انجام:** اتباع انگلیسی به جای تابعیت فرانسه وضع شده است.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۹۳۲ق [رایانه]

● **حقوق بین الملل** / حقوق / فارسی
hoqūq-e beyn-ol melal

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۶گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [رایانه]

● **حقوق بین الملل عمومی** / حقوق / فارسی
hoqūq-e beyn-ol-melal-e ʻomūmī

گویا ترجمه یکی از کتاب‌های حقوقی اروپا باشد با آوردن نمونه‌هایی از قراردادها و عهدنامه‌های کشورهای مختلف و آداب تبادل سفرا و وکلا و نمایندگان سیاسی، در یک «مقدمه» و چند «قسمت».

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز: مقدمه تعریف و تقسیم علم حقوق خصوصا حقوق بین الملل، علم حقوق علمی است که قواعدی را بیان می‌کند

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۸]

● **حقوق بین الملل عمومی** / حقوق / فارسی
hoqūq-e beyn-ol-melal-e ʻomūmī

در سه دفتر: اول تعریف و تقسیم حقوق، دوم آزادی کشتیرانی، سوم در خصوص مجروحین، احتمالاً از علی بن علینقی تبریزی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۰۴

آغاز: بسمله، حقوق بین الملل عمومی مقدمه تعریف و تقسیم علم حقوق خصوصا حقوق بین الملل؛ **انجام:** دولت پناه دهنده باید احضار و پس از ثبوت تقصیر باید سیاست شود

در رایانه آستان قدس مؤلف «تبریزی، علی بن علینقی» ذکر شده؛ خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۳۲ق، شکسته مؤلف؛ کاغذ: مشقی، جلد: کالینگور [الفبائی ف: ۶۴۰]

● **حقوق بین المللی** / حقوق / فارسی
hoqūq-e beyn-ol-melalī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۳۶

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۲گ، اندازه: ۱۷/۱×۲۲سم [رایانه]

● **حقوق پدران و مادران** / اخلاق / فارسی
hoqūq-e pedarān va mādarān

؟ دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e asʻad (1427 - 1503)

اندرزی است کوتاه در رعایت حقوق پدران و مادران. گویا این رساله فصلی از یکی از کتاب‌های دوانی باشد.

آغاز: لمعه در رعایت حقوق پدران و مادران چون بمقتضای عقل و نقل شکر منعم واجب است.

انجام: با معلم که پدر نفسانی است همین طریقه بلکه زیاده باید مسلوک داشت.

[فهرستواره منزوی ۶/۴۳۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۹۲ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۲۹ر-۱۳۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۶۹]

● **حقوق تجارت** / حقوق / فارسی
hoqūq-e tejārat

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری
dādbaxš, mohammad (- 20c)

خلاصه درس‌های دکتر عباس حساس خود روش است در سال سوم اقتصاد.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۳۵/۲

آغاز: تعریف حقوق تجارت: حقوق تجارت مجموعه قواعد و اصولی است که رابطه معاملاتی بین تجار و امور تجارتی را تنظیم و تفسیر می‌نماید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ (۲۱-۴۱)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۰۸/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۵۰]

● **حقوق تجارت** / حقوق / فارسی

hoqūq-e tejārat

مختصری است درتاریخ و تعریف وموضوع بخشی از حقوق جدید درباره «تجارت» با ذکر اصطلاحات بیگانه.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۴۷/۷

آغاز: برطبق تعریفی که در تقسیم بندی حقوق ذکر کردیم حقوق تجارت شعبه ای است از حقوق داخلی خصوصی حاوی قواعد وقوانین مخصوصی راجع به امور تجارتی و تجار؛ **انجام:** کلیه معاملات تجار معاملات تجارتی محسوب شده مگر این که خلاف آن محقق شود دعاوی راجعه به اموال غیر منقول هم ازصلاحیت محاکم تجارتی خارج است میزان مدعی به ... برای محاکم ... تا ۲۵۰ تومان مقرر گردیده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۴]

● **حقوق جزائی** / حقوق / فارسی

hoqūq-e jazā'ī

مختصری است در تعریف و موضوع بخشی از حقوق جدید به نام «جزاء» با استناد به قانون و ذکر اصطلاحات خارجی آن.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۴۷/۶

آغاز: قواعد اساسی ... مقدمتا باید بدانیم که هر قانون اعم از این که موضوع آن حقوقی باشد یا جزائی باید وثیقه اجرا داشته باشد؛ **انجام:** آزادی مشروطی به آنها اعطاء می‌شود و در صورتی که امتحانات خوبی از خود بدهند منجر به استخلاص قطعی آنها خواهد شد و اگر ازاین ترتیب سوء استفاده نمایند درجه حبس آنها را شدید و حتی به درجه اول بر می‌گردد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۴]

● **حقوق جزائی** / حقوق / فارسی

hoqūq-e jazā'ī

این کتاب به تعریف و موضوع حقوق و معرفت مجازات شروع می‌شود پس از آن قوانین کلی مربوط به این حقوق با استفاده از منابعی غربی گزارش می‌شود.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۶۰/۱

آغاز: تعریف، حقوق عبارت است از کلیه قواعدی که توسط مقنن وضع و عموم مجبور به اطاعت آن می‌باشند

خط: نستعلیق، کا: محمود خان دانشجوی کلاس چهارم مدرسه سیاسی، بی‌تا؛ ۵۹گ (۱پ-۵۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم[ف:۲-۱۳۹]

● **حقوق خانواده** / حقوق / فارسی

hoqūq-e xānevāde

مشکوة، محمد، ۱۲۸۰ شمسی

meškāt, mohammad (1901 -)

متن درسی است که مشکاة درباره بعضی از مصوبات قانونی قوانین حمایت از خانواده و عدم برابری آنها با قوانین شرعی اسلام، در سال تحصیلی ۱۳۴۵-۱۳۴۶ش در دانشگاه تهران ایراد کرده و دانشجوی دانشکده قضائی آقای جلیل چوبینه آن را تحریر کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۵

آغاز: مطلب امروز قانون حمایت خانواده است که دولت در نظر دارد آنرا به تصویب مجلس برساند

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جلیل چوبینه، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۶ - ۳۷۳]

● **حقوق شاهان و مردم** / حقوق / فارسی

hoqūq-e šāhān va mardom

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۵۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱×۱۷سم [رایانه]

● **حقوق قرآن** / آداب و سنن

hoqūq-e qor'ān

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ جلد: مقوا، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۲۰۷]

● **حقوق قونسولخانه‌ها برگرفته از قانون ادارات فرانسه** / حقوق / فارسی

hoqūq-e qonsūlxāne-hā bargerefte az qānūn-e edārāt-e farānse

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۱۲۶

خط: نستعلیق تحریری، کا: اعتماد السلطنه، تا: قرن ۱۳-۱۴؛ ۱ص (۷۳۲) [مختصر ف: - ۳۱۳]

● **حقوق کار و بیمه‌های اجتماعی** / حقوق / فارسی

hoqūq-e kār va bīme-hā-ye ejtemā'ī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (- 20c)

مطالب مهم درس آقای دکتر جزائری است در سال سوم اقتصاد در سال ۱۳۴۷ش.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۳۵/۴

آغاز: تعریف حقوق کار چیست و چرا کلمه بیمه‌های اجتماعی را بآن اضافه کرده ایم؟ محتویات آنرا نام ببرید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳۶گ (۶۹-۱۰۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۰۸/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۵۱]

● حقوق مدنی عقود و تعهدات / حقوق / فارسی

hoqūq-e madanī-ye ʻoqūd va taʻahhodāt

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

Dādbaxš, mohammad (- 20c)

این کتاب تقریرات درس دکتر عبدالمجید قائم مقامی (امیری) است که مؤلف آن را در سال دوم اقتصاد در دو «فصل» بدین شرح ترتیب داده است: فصل ۱. نظریه کلی تعهدات در حقوق ایران در سه گفتار: ۱) تعریف و طبقه بندی تعهدات، ۲) اعمال و وقایع حقوقی، ۳) انواع عقود؛ فصل ۲. تشکیل عقد و زمان و مکان تشکیل عقد بین غائبین. در آخر کتاب نیز چند فائده مهم درباره حقوق مدنی آمده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۲۶

آغاز: فصل اول ... تعریف، تعهد عبارت است از رابطه حقوقی که به موجب آن یک طرف به نام بدهکار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در برگ اول نام کتاب و مؤلف و استاد مزبور آمده؛ جلد: مقوایی، ۴۵گ، اندازه: ۲۱/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲ - ۹۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۴۳۴]

← حقوق ملل ≻ حقوق بین الملل

● حقوق ملل / حقوق / فارسی

hoqūq-e melal

افشار، محمود خان، ق۱۴ قمری

afšār, mahmūd xān (- 20c)

اهداء به: سلطان مسعود میرزا ظل سلطان

تاریخ تألیف: ۱۳۰۱ق

ترجمه ترکی کتاب بارون اشلختا اوتوکار را به فارسی درآورده است و جز ترجمه محب علی یکانلو (حقوق ۹۷) است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۴۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه را فتح الله خان برای ظل السلطان به دستور او در صفر ۱۳۰۲ خوانده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸۹گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۰۵]

● حقوق مؤمنان از رسول خدا (ص) / حدیث / فارسی

hoqūq-e mo'menān az rasūl-e xodā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۳۱/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن محمد زکی نوری، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۱۰۶ر-۱۰۷ر) [مختصر ف: - ۳۱۳]

● الحقوق و الحدود / اخلاق / عربی

al-ḥuqūq wa-l ḥudūd

رساله فی بیان الحقوق الاجتماعیة و الفردیة الواجبة علی الانسان، استنادا الی الاحادیث. مؤلف از علماء امامیه است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۹۸۴

آغاز: بسمله.الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی خیرخلقه محمد و آله الطاهرین اما بعد فهذه رسالة کتبتها مع اغتشاش البال؛ **انجام:** ثم امرنی ان اوصل ذلک کله الی علی فاوصلته الیه عن امر الله ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۱گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۲۰/۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۲۰۷]

● الحقوق و المرافق / اخلاق / عربی

al-ḥuqūq wa-l marāfiq

حکیم ترمذی، محمد بن علی، - ۳۲۰ ؟ قمری

hakīm-e termezī, mohammad ebn-e ʻalī (- 933)

حقوق کسان با دید عرفانی - دینی. با سربندهای: مرافق الرسول (ص)، مرافق السلطان، مرافق العلماء، مرافق المؤذنین، مرافق الائمه، مرافق الابوین، مرافق الولد، مرافق الزوجین، مرافق ذوی القربی و حقوقهم، مرافق الجوار ...

[کحاله ۳۱۵/۱۰؛ زرکلی۲۷۲/۶؛ سرکیس، معجم ۶۳۳/۱؛ بغدادی، هدیه ۱۵/۲ که از این کارش نام نبرده]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۴/۸-عکسی

آغاز: کتاب الحقوق. رب اعن برحمتک. حمدله. ولی الحمد و اهله. اما بعد، فانا وجدنا العبودة علی مذهبین. ضرب منها اقامة الامر و النهی و ضرب منها اقامة الشکر و اهداء الحقوق؛ **انجام:** در عکس در سربند «مرافق الغزاة».

اصل نسخه: ترکیه راشد افندی، ش ۱۵۷۱؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۵۹۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ۶۰گ (۳۶۵–۴۲۴)، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۲ – ۱۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳/۹–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۴۵۱]

← حقه نمکدان ⩾ تقویم التواریخ (ترجمه)

● **الحقیبة** / گوناگون / عربی

al-ḥaqība

لنگرودی، محمد باقر بن عبدالله، ق۱۴ قمری

langarūdī, mohammad bāqer ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 20c)

موضوعات متفرقه‌ای است در فلسفه و حدیث و تفسیر و ادب و جز اینها با عناوین «فائدة، فائدة» بدون ترتیب مخصوص. تاریخ‌های ۱۲۹۰–۱۲۹۲ق در پاره‌ای از یادداشت‌های آن دیده می‌شود و ضمناً چند رساله مختصر از ابن سینا و سقراط و خود مؤلف در این کتاب درج گردیده و پاره‌ای از مطالب به فارسی است

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۱۱

آغاز: فائدة من آداب التعلم و التغذی عدم الجمع بین الاشیاء المتضادة یستفاد ذلک من کتب السنة و الطب

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ راسته و چلیپا؛ با دو یادداشت فلسفی به خط علی محمد روضه خوان و به تاریخ ۱۲۹۱؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۲۲۴گ،اندازه:۱۷/۵×۲۱سم[ف:۹ – ۱۴]

← الحقیقة ⩾ معنی الحقیقة

● **الحقیقة** / عربی

al-ḥaqīqa

منسوب به زمخشری بدین‌گونه: «الحقیقة ان یثبت لفظ فیما وضع له ... بصفة تدل علیها».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۳/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۳۹۰–۳۹۸)، ابعاد متن: ۵×۱۴، اندازه: ۹×۱۸سم [سنا: ف: ۱ – ۳۹۱]

● **حقیقة الآدمیة = الریاضة فی تعلق الامر بالخلق** / فلسفه / عربی

ḥaqīqat-ul ādamīyya = ar-rīyāḍa fī taʻalluq-il amr bi-l-xalq

حکیم ترمذی، محمد بن علی، – ۳۲۰؟ قمری

hakīm-e termezī, mohammad ebn-e ʻalī (- 933)

[عثمان یحیی، یادنامه لویی ماسینیون، چاپ ۱۹۵۷، ج۴: صص ۴۱۱–۴۸۰، ش ۲۷؛ سزگین، ۲: ۴۶۴، ش ۴]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۵/۸بخش۲

نسخه اصل: اسعد افندی ۱۴۷۹؛ بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ ۱۵گ (۲۷۲ر–۲۸۶ر) [ف: ۶۲]

● **حقیقة الاخبار فی تاریخ آل قاجار** / تاریخ ایران / فارسی

haqīqat-ol axbār fī tārīx-e āl-e qājār

فروغی، محمد حسین بن محمد مهدی، ۱۲۵۵ – ۱۳۳۵ قمری

Forūqī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (1839 - 1917)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: ۱۳۰۲ق

ترجمه از متن عربی ناشناسی، در دو «فصل» و یک «خاتمه»: فصل ۱. نسب ایل قاجار؛ ۲. تحقیق در زمان مهاجرت ایل قاجار به شامات. مؤلف کتاب را در ۲۸ رجب ۱۳۰۹ق به کتابخانه ظل السلطان اهداء نموده است.

آغاز: نگارنده این اثر محقر بعرض مطالعه کنندگان کتب تواریخ و سیر میرساند ... مناسب دید که عجالتا به تحقیق انساب ... دولت قاجاریه ... اشتغال ورزد ...

[صارم الدوله ص ۸۶؛ ناشناس؛ دنا ۶۹۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۹۵۳/۲]

۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باسناد تاریخیه بثبوت رسانید که ایل جلیل قاجار منسوب بیکی از شاهزادگان اشکانیان و از نبابر اوغوزخان بوده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ دارای سرلوح، مجدول؛ در شروع کتاب یادداشت مؤلف اهداء به کتابخانه ظل السلطان در سال رجب ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوایی، ۱۲۵ص، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۷۱–ف

نسخه اصل: با خط ناصرالدین شاه در آغاز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۳۰۹ق؛ ۱۲۵ص [فیلمها ف: ۲ – ۸۹]

● **حقیقة اخوان الصفاء** / فلسفه / عربی

ḥaqīqat-u ixwān-iṣ ṣafā'

؟ مجریطی، محمد بن ابراهیم، ق۵ قمری

majrītī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 11c)

یکی از رساله‌ها است و منسوب به مجریطی.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۷۷/۱
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ - ۲۴۳]

← حقیقت ادراک > وجدانیات و ذوقیات

● **حقیقة اسرار امیرالمؤمنین (منتخب)** / فضایل و مناقب / عربی

ḥaqīqat-u asrār-i amīr-il-mu'minīn (mn.)

گزیده‌ای است از کتاب حقیقة اسرار امیرالمؤمنین تألیف محمد بن رضا مایلی. اصل کتاب در مصادر معرفی نشده و همچنین از مؤلف نیز اثری به دست نیامد، اما این گزیده که در آن از مؤلف «محمد بن رضا المایلی غفرالله ذنوبهما» یاد شده، فصل‌هایی است در فضایل علی علیه السلام که از آخر ناتمام مانده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۷۵/۳-۵۸/۲۲۵
آغاز: بسمله نقلت من کتاب حقیقة اسرار المومنین علیه السلام من تصنیف محمد بن رضا المائلی غفرالله ذنوبهما فصل اما الفاتحة هی سورة الحمد وام الکتاب وقد شرفها الله فی الذکر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸گ (۳۰-۴۷)، ۲۲-۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۲۳سم [ف: ۸ - ۴۶۰۰]

● **حقیقة الاسرار فی تحقیق مثالب اعداء الائمة الاطهار** / تفسیر / عربی

ḥaqīqat-ul asrār fī taḥqīq-i maṯālib-i a'dā'-il a'immat-il aṭhār

گواری، ملا محمد باقر بن سلطانعلی، - ۱۳۲۵ قمری
govārī, mollā mohammad bāqer ebn-e soltān-'alī (- 1907)

تاریخ تألیف: ۱۸ رجب ۱۲۸۵ق
تفسیری است به ترتیب سوره‌های قرآن، که مؤلف در ضمن آن به تحقیق و بیان مثالب اعدای ائمه پرداخته است. مؤلف در مقدمه گوید: «از اول جوانی (۱۲۵۹) تا این زمان (۱۲۸۴) مشغول تحقیق و تلمذ شرایط اجتهاد، مبادی فقه بویژه علم اصول شدم و از محضر بعضی از فحول استفاده شایانی بردم. در مدرسه شاهزاده واقع در دارالسرور کتب وقفی زیادی از اصول و فقه وجود داشت. پس از کسب اجازه مشغول به تدبر در کتاب الطهارت و بعد تفسیر صافی نمودم ...». نسخه دارای خطبه و مقدمه، این نسخه جزء اول و از سوره فاتحه تا آیه ۱۴۱ سوره بقره است، مؤلف به دنبال هر آیه به تفسیر پرداخته است.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۵۴
آغاز: بسمله و به نستعین، قال العبد الآثم الخاسر ... المبتلی بالرستاق الغریب اهل الشقا و النفاق البعید عن مجالس اهل العلم ... شرح: بسمله، سوره فاتحه، قال الله تبارک و تعالی فی هذه السورة غیر المغضوب علیهم و لا الضالین؛ **انجام:** و لا تسئلون عما کانوا یعملون فقد مضی تفسیر هذه الآیه ... فقد تم الجزء الاول من التفسیر ... علی ید مؤلفه ... فی لیلة الخمیس ثامن عشر من شهر رجب المرجب سنة الف و ماتان و خمس و ثمانین بعد الهجرة النبویة.
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۸ رجب ۱۲۸۵ق؛ ۱۸۸گ، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ - ۲۰۱]

● **حقیقت اسلام** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqīqat-e eslām

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری
bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)

تاریخ تألیف: ۲۳ شعبان ۱۳۲۹ق
در اصول دین پنج‌گانه در پنج «باب» به روشی مختصر و ساده برای اطفال خورد سال فارسی زبان، با ملحقاتی در اعتقادات و رد بر نصاری با عناوین «فرزندان من».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۱۳
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد این کلماتی است در بیان حقیقت و حقیت دین اسلام بزبان فارسی؛ **انجام:** مع ذلک وقوع کارهائیکه مردمان مانند آن نتوانند از انبیا و اوصیا بیحد و شمار است
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۳ شعبان ۱۳۲۹ق؛ در حاشیه افزوده شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۹ - ۹۴]

● **حقیقة الاعیان** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqīqat-ul a'yān

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765 - 1817)

تاریخ تألیف: دهه آخر ربیع الثانی ۱۲۲۴ق؛ محل تألیف: تهران
رساله در معارف و توحید و بمانند «کلمات مکنونه» فیض کاشانی است. مطالب آن با عنوان «حقیقه» آمده: حقیقت اول: «ان موجود حی عاقل عالم عابد شاهد غیر ناقص و لا زاید خمر من علیین فی ربوة ذات قرار و معین فهو کل موجود و خلیفة الوجود و لذا ورد من عرف نفسه فقد عرف ربه و الا فهو حیوان من طین» الخ؛ حقیقه آخری: «قال علیه السلام انا آدم الاول» الخ.
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذه حقیقة الاعیان فی معرفة الانسان تحلت من العین الی العیان
[دنا ۶۹۸/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و رزقنا من طیبات اثمار القرآن و السبع المثانی.
این نسخه مشتمل بر ۳۵ عنوان «حقیقه» است؛ خط: نستعلیق ریز، کا: خراسانی، بن عبد النبی، تا: ۱۲۲۴ق، جا: تهران؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن عنابی، ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۱ – ۱۲۲]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۴۹۹/۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۹۸]

۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۳۹/۴
خط: تحریری، کا: محمد ابراهیم بن محمد علی طبسی خراسانی شاگرد میرزا محمد اخباری، تا: ۱۲۲۴ق؛ در ۳۴ حقیقت [ف: ۱۱۳]

↩ حقیقة الاکسیر الاحمر ← الصنعة الی ابی عبدالله البرقی

● **حقیقة الامر** / اخلاق / فارسی

haqīqat-ol amr

نظام العلماء، محمد رفیع بن علی اصغر، ۱۲۵۰ – ۱۳۲۶ قمری

nezām-ol-‘olamā’, mohammad rafī‘ ebn-e ‘alī asqar (1835 - 1908)

تاریخ تألیف: ۱۴ ربیع الاول ۱۲۸۱ق؛ محل تألیف: هشترود
در اخلاق و سلوک و شاید همان باشد که در الذریعة (۴۷/۷) یاد شده و آمده که تألیف میررفیع الدین طباطبائی تبریزی نظام العلماء در ۱۲۸۱ق است.
آغاز: بسمله الله نزل احسن الحدیث کتابا متشابها ... شکر و سپاس خداوندیراست که ابواب لطف و کرم را ... و بعد، راقم اوراق بعرض طالبان حقیقت ...
انجام: مدلول اخبار و مستنبط از کلمات ائمه اطهار صلوات الله و سلامه علیهم بجا آورده ام والله اعلم بالصواب
چاپ: دربمبی در ۱۳۱۳ق و تبریز ۱۳۱۱ق چاپ شده؛ ایران، سنگی، ۱۳۱۱، رقعی، ۴+۳۷۷+۶صص
[دنا ۶۹۸/۴ (۱۰ نسخه)؛ مشار ۵۷۶/۱؛ الذریعة ۴۷/۷ و ۱۲۰۲/۹ و ۸۰/۵؛ نسخه‌های منزوی ۷۸۲/۲؛ ریحانة الادب ج ۲۱۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۶/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۷۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ تا اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج عنابی،۱۵۶ص،۱۲سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ – ۲۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد، تا: رمضان۱۲۸۱ق؛ مصحح، مجدول مذهب؛ با سرلوح مذهب و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۲ – ۲۶۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۸۱ق؛ روی برگ اول نام حمید رضائی دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۸ – ۱۷۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: رضا بن میرزا رضی، تا: جمادی الثانی ۱۲۸۲ق؛ رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه سلطان القرائی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۰ – ۵۴]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد قره چه داغی، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۳۲۴]

۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۳۷
خط: نسخ، کا: علی بن محمد قراجه داغی تبریزی، تا: جمعه ۸ ذیحجه ۱۲۹۴ق [نشریه: ۲ – ۷۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی من اتبع الهدی.
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۵ ربیع الاول ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۶۲ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶ – ۶۱]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد، تا: پنج‌شنبه ۲۷ محرم ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۹۲گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۴ – ۳۲۴]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد، تا: ۱۳ شعبان ۱۲۹۶ق؛ دارای یادداشت مؤلف در ابتدا در ۱۲۹۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۲/۲سم [ف: ۲ – ۲۱۵]

۱۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۱۴
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمود اهری، تا: ۱۲۹۹ق؛ ۷۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲ – ۴۷]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** به مقام اصلاح برایند. اللهم احفظنا من الزلل وفقنا فی القول و العمل ...
خط: نستعلیق شکسته، کا: حسنعلی، تا: ۱۳۱۱ق، نسخه با چاپ ۱۳۱۱ق مقابله شد. شخصی که خود را حسنعلی بن حمزه بن

عبدالرحیم تبریزی یاد کرده در ۱۳۱۱ق برخی عبارت‌ها را از آن کاسته و در پایان چنان از خود یاد کرده که گویا نگارنده کتاب است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۵۱گ، ۱۳ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۱۴]

● **حقیقت انسان** / عرفان و تصوف / فارسی

haqīqat-e ensān

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

رساله‌ای عرفانی فارسی

آغاز: بسمله. از عدم نمودار محمد دهدار بجنابی که ظاهرش انسان جهان کمال است و باطنش جهان کمال انسان که سؤال فرموده بود از ابتدای ظهور و از عالم عما و تنزلات او و از حقیقت انسان ... مجملی در خو استعداد خود ... بر کف ورق نهاده بزم آرای بخدمت عالی مرسول شد ...

انجام: بزم آرای سرای زندگانی آن قبله انامی اعالی و ادانی سازاد و الحمد لله رب العالمین.

[فهرستواره منزوی ۳۱۰/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۶۵/۷

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱ص (۱۰۸)،۱۶سطر(۱۰/۵×۱۵)،اندازه:۱۴/۵×۲۱/۵سم[ف:۱۶-۵۲۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۱۰/۱۳

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۶گ (۱۲۵-۱۳۰)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۴۳۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۰گ (۱۴۹پ-۱۵۸پ)، ۱۲سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۱۱]

● **حقیقة الانسان** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ul insān

نظام العلماء تبریزی، محمود بن محمد، - ۱۲۷۱؟ قمری

nezām-ol-ʻolamā tabrīzī, mahmūd ebn-e mohammad (- 1855)

اهداء به: محمد شاه قاجار

تاریخ تألیف: جمعه ۱۱ ذیقعده ۱۲۵۵ق

مطالبی است عرفانی که مؤلف هنگام التجاء به حضرت عبدالعظیم، درباره حقیقت انسان از دیدگاه فلسفه نوشته و از آیات و روایات نیز استفاده نموده است و با عنوان «یا انسان». مؤلف اشعار عربی که خود سروده نیز در اواخر رساله ذکر نموده که چند بیت آن چنین است: یا کمیل العین یا بدر الدجاء ×× یا رشیق القدر یا شمس الفتی / تا بمی این جور و تا کی این جفا ×× تا بچند این هجر الی حتی متی / یا غزال العین حاشا وحشا ×× اختلست القلب احرقت الحشا / صار قلبی نخل موسی واحترق ×× یا له قلبا به النار النوی / صدت شبلا غادرا فی لمحة ×× ترتعی فی عشب روض کالظباء / صار قلبی کالجحیم الحاطمة ×× بالکم لا تقربوا نار الهوی.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا شرایع الاحکام ... والصلوة والسلام علی سیدنا محمد اشرف من صام و صلی و اکرم من طاف ولبی و علی مولانا علی النباء العظیم ...

انجام: و ایاک ایاک ان تنکر هذه الاسرار الغامضه لخلاف عقلک فکذبت الله و رسوله و حججه فان هذه المطالب بعون الله سبحانه وتعالی وبرکة رسوله وحججه علیهم السلام بدیهیة عندنا ... ولعنة الله علی ظالمیه وقاتلیه والراضین بفعل الظالمین

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۱۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۷ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** رکبنا متون العادیات النجایب لنا ... و ضجیج.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق [رایانه]

۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۸۹/۷

آغاز: برابر

کا: محمد بن ابی طالب تستری، تا: زمان حیات مؤلف؛ جلد: مقوا، ۲۰گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ - ۳۵۴]

● **حقیقت انسان** / عرفان و تصوف / ترکی

haqīqat-e ensān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۱۸/۳

آغاز: ای سالک راه طریقت و طالب حقیقت چشم و از خواب غفلتی کیده روب ...

حقیقت انسان و نزول آن از عالم علوی به سفلی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۰۸ر - ۱۱۰پ) [ف: ۶ - ۱۱۹]

● **حقیقت انسان** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqīqat-e ensān

حقیقت انسان و غایت وجود او و موانع وصول او به آن غایت، شاید انسانیه سید علی همدانی باشد

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۳۶/۳

آغاز: ... بسمله در بیان انسان و غایت وجود او و موانع وصول او به آن غایت فی تحقیقات انجز الیه الکلام ... اما بعد چون اسماء از سماء نازلست از سر آن غافل نمی توان بود؛ **انجام:** و کل میسر لما خلق و الاشارة کفایة و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

خط:نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۹گ (۱۱ر–۱۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۶ – ۱۳]

● **حقیقت انسان** / فلسفه / فارسی

haqīqat-e ensān

ناشناخته. گفتاری است در حقیقت و قوای انسان و کیفیت حصول علم و معرفت و مراتب وجود او و به شیوه ذوالتأله این رساله را کاتب به آخر نرسانده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۸۸/۱

آغاز: بسمله سلام علی المجلس الکریم و المعهد القدیم من قلب بالحب سقیم ... چون اسماء از سماء نازلست از سر آن غافل نمی باید بود که آن تذکره ایست که چون شخصی را از حیز قدس بعالم دنس و از حیز بقا و آگاهی بموطن بیخودی و تباهی می‌فرستادند ویرا نامی از حقیقت وی اشتقاق گردانیدند..؛خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این رساله را کاتب به آخر نرسانده؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱–۶)، ۱۸ سطر (۹×۱۹) [ف: ۱ – ۳۱۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۵۰/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۶۴۷]

← حقیقة الایمان ⪢ ایضاح البیان فی تحقیق الایمان
← حقیقة الایمان ⪢ حقائق الایمان

● **حقیقت ایمان** / عرفان و تصوف / فارسی

haqīqat-e īmān

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۷۳/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... خادم فقرا عزیز؛ **انجام:** و هر که در دنیا خادم او ... اجمعین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۱۷۰–۱۷۷)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ – ۲۲۳]

● **حقیقت ایمان** / عرفان و تصوف / فارسی

haqīqat-e īmān

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ – ۷۸۶ قمری

hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

به نظم و نثر در سیر و سلوک و بیان حقیقت ایمان و نشانی‌های مؤمنین به روش صوفیان با تضمین بسیاری از آیات قرآن کریم.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی تلالات انوار عرفانه علی قلوب العارفین و اشتعل نار محبته علی ارواح ... اما بعد، بدان ای طالب صادق که تو شاهباز عالم قدسی که از آیشان قرب ...

انجام: ... و ایمان داشتن و با خود بردن همه را کرامت کناد. بحق محمد و آله الامجاد. و السلام علی من اتبع الهدی.

[دنا ۶۹۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰/۷؛ مشترک پاکستان ۱۴۱۹/۳ (۲ نسخه دیگر)؛ نشریه ادبیات آذر پادگان گفتار انواری /۱۳۲۹، ۳۳۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۰گ (۳۸۲پ–۳۹۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷ – ۳۰۰]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۰/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۵۴۱۷ (گنج ۲/۶۵۹)؛ خط: نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا: قرن ۱۲؛ ۳۱ص (۱۵۷–۱۸۷) [عکسی ف: ۲-۱۰۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۴/۱۷

آغاز و انجام: برابر

کا: مهدی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۲۱۶ر–۲۲۲ر)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰ – ۱۱۶]

● **حقیقة الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqīqat-ul īmān

سندی مدنی، ابوالحسن، ۱۱۱۶؟ – ۱۱۸۱ قمری

sendī madanī, ab-ol-hasan (1705 - 1768)

این رساله عمل را جزء ایمان می‌داند و مراتب مؤمنین را مختلف و متفاوت ترسیم می‌کند.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا أن هدانا الله و الصلاة و السلام علی حبیبه و مصطفاه.

انجام: ادبنا الله تعالی بآداب نبیه صلی الله علیه و سلم و خلقنا بأخلاقه و حشرنا فی اتباعه الغر المحجلین و اشیاعه السابقین.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مایل به رقعی، کا: ابراهیم بن محمد، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۹پ–۲۲ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۷۸]

● **حقیقت ایمان = روح الایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqīqat-e īmān = rūh-ol īmān

تویسرکانی، عبدالغفار بن محمد حسن، - ۱۳۱۹ شمسی
toyserkānī, ‘abd-ol-qaffār ben mohammad hasan (- 1940)

در بیان ایمان و اسلام و لزوم فراگرفتن علم و دانش و اعتقادات صحیح که با ترازوی کتاب و سنت موافق آید و تکالیف دینی و اخلاقی مسلمانان و تعیین فرقه ناجیه و اثبات امامت حضرت امیر و اولاد طاهرینش علیهم السلام و اینکه دین را از چه کسی می‌توان آموخت، با شواهدی بسیار از آیات و اخبار و اشعار از مؤلف و دیگران.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد اختلاف فرق در مذهب حق بدین داشت این گنه کار عبدالغفار تویسرکانی را ... که به رشته تحریر کشد معلومات خویش را که از بحر کتاب و سنت در آورده

انجام: شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا ×× بر منتهای همت خود کامران شدم

[نسخه‌های منزوی ۱۰۲۱ و ۱۵۹۳؛ دنا ۶۹۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۷۴/۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** جهانی از او شاد و خرم شود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۱۳۰۹ق؛ اهدایی: آقا حسن علی غفاری معاون الدوله کاشانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: عطف و مغزی تیماج، ۱۷۷گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف:۱۶-۷۱۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد صادق بن محمد رضا تویسرکانی، تا: دهه اول رجب ۱۳۱۰ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: مخمل سبز، ۲۳۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۵۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۴۷

بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]

● **حقیقة الایمان** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ul īmān

بدر خبوشانی

badr-e xabūšānī

از کسی است که خود را در پایان رساله ندر الخبوشانی خوانده است (گ۲۹پ). لیکن در فهرستی که بر پشت گ۱ر نوشته شده او را بدر خبوشانی نامیده است، که گویا غیر از بدر جاجرمی شاعر صاحب مونس الابرار (- ۷۴۱ق) باشد، که در ذریعه (ج۹ص۱۲۸) معرفی شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۴/۳

آغاز: الحمدلله علی نعمائه و أشکره علی آلائه و السلام علی محمد و آله و بعد فلما وصلت الی شیراز و رأیت فیه العلم و الطاعات مهجوراً ... و مناصب الشرع بالرشوة و الارث اوالدستور فان سمعت ان والیه عالم فلا تسمع، و اسمع: «و تسمع بالمعیدی خیر من ان تراه و مصدق ذلک انی کنت ... حتی وقع الخلاف بینهم علی مذهب الشافعی فی حقیقة الایمان و اتفقوا بعد القیل و القال و عقد المجلس (گ۲۴پ) ... و منها ما قال الثعلبی فی تفسیره (گ۲۵) ... و منها ما قال الامام الغزالی (گ۲۵) ... و منها ما قال الرافعی بالفارسیة «معنی ایمان تصدیق است و آن به دل تعلق دارد. و منها ما قال الطیبی فی شرح المشکاة (گ۲۶) و منها ما قال الامام فخرالدین الرازی (گ۲۶) و منها ما قال فی نهایة الاقدام (گ۲۶پ) و منها ما قال الراغب فی الذریعة (گ۲۷) ... و الحق فی هذه المسألة غیر خارجة عن مذهب الشیخ ابی الحسن الاشعری (گ۲۷) ... و قال فی التمهید (گ۲۹) ... اقول و ینبغی ان یحمل قول من قال الایمان هو التصدیق و الاقرار علی الایمان الذی یحکم به فی الظاهر (گ۲۹پ) ... بان قال اشهد ان الله موصوف بالصفات المذکورة و ان ماجاء به النبی (ص) حتی فنقول: یکمل ایمانه کمانقل عن النبی (ع) لمؤلفه ندر الخبوشانی. (برگ ۲۹پ پایان نسخه)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان دارد: «لمؤلفه ندر الخبوشانی»، شاید به خامه مؤلف باشد؛ کاغذ: اصفهانی، ترمه نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۲۴-۲۹)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱-۱۵۶]

● **حقیقت ایمان** / متفرقه / فارسی

haqīqat-e īmān

رساله پاسخ سؤالات فرضی درباره ایمان و شرایط آن است. برخی از سؤال‌های فرض شده از قبیل چیستان است مانند این: «اگر پرسند چه عبادتی است که قضای آن واجب است و ادا کردن آن بدعت است. جواب آن روزه زن حائض است ...». نویسنده در پاسخ پاره‌ای از مسائل اقوال فرق اسلام را نقل میکند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۸۶/۳

آغاز: بسمله، بدانکه ایمان در لغت باور داشتن است و در این چهار قول است قول اول اقرار بدل است و قول دوم تصدیقست بدل قوم سوم اقرار است بزبان قول چهارم آنست که مرتضی علی (ع) فرموده است که ایمان معرفت است بدل و اقرار است به زبان و عمل به جوارح؛ **انجام:** ای بندگان و پرستاران من بدانید که شما را در پناه خویش آوردم بعزت و جلال خودم که شما را (کلمه اخیر نشانی صفحه بعد است که از نسخه افتاده است).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید نازک، جلد: تیماج زرشکی، ۵۶ص (۴۴۷-۵۰۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۶]

● **حقیقت ایمان** / عرفان و تصوف / فارسی

haqīqat-e īmān

رساله در این است که ایمان کامل و وصول الی الله امکان ندارد مگر با به کار بستن اوامر الهی و دوری جستن از منهیات شرعی، موافق با آنچه در آیات کریمه و احادیث اهل بیت علیهم السلام آمده. شامل یک «مقدمه» و هشت «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در سیر و سلوک بسوی خداوند؛ باب ۱. کیفیت استقامت در اکل و شرب؛ ۲. کیفیت لباس؛ ۳. کیفیت خواب؛ ۴. کیفیت خواب روز؛ ۵. کیفیت قیام و قعود؛ ۶. کیفیت راه رفتن؛ ۷. کیفیت سایر حالات؛ ۸ نکوهش خنده بسیار و چگونگی تصفیه باطن؛ خاتمه: در احادیثی چند و بیان عقل و علم و مکارم اخلاق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۹۱

آغاز: سپاس بی قیاس و ثنای بی انتها مر خداوند کریمی را سزاست که ذرات ممکنات را از فیض بی منتهای خود از مستوره عدم بمعموره وجود آورده؛ **انجام:** هر کس او را زیارت کند چنانست که امام حسین علیه السلام را زیارت کرده

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج محمد علی طهرانی نوری؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۳ - ۳۹۵]

← حقیقة الایمان و الکفر ⟵ حقیقة الکفر و الایمان
← حقیقة التشخص ⟵ التشخص
← حقیقة التشریح و اقسامها (پزشکی جدید) ⟵ التشریح

● **حقیقة التوحید** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqīqat-ut tawḥīd

عثمانی بروسانی، محمد بن حمزه

'osmānī borūsānī, mohammad ebn-e hamze

نویسنده می‌گوید بر آنم که حقیقت توحید را بنابر آنچه در قرآن مجید و خبر صحیح آمده باز گویم و این مسبوق به مقدماتی است بدین قرار: ۱. حقیقت هر چیز کیفیت تعین اوست و علم حق؛ ۲. تعین الشیء صفت آن است؛ ۳. اتحاد وجود و اختلاف ماهیت معنی حمل هو بهو است؛ ۴. وجود حق و حقیقی آن چیزی است که با خویتش متحد است؛ ۵. همانطور که افراد هر ماهیه صورتی است از نسبت آن ماهیت به قوابل آن ماهیت ...؛ ۶. تعینات مذکور در وجود؛ ۷. حضور معانی و الاسماء؛ ۸ حقایق علمی اگر نه با احوال آنها معتبر باشد حروف غیبیه نامیده می‌شود و اگر با احوال آنها معتبر شوند کلمات غیبیه نامیده میشوند؛ ۹. اگر اسماء او را حاضر به حضور عالی و اقدم شوند این حضور اسماء الهی است از حیات و علم و اراده و قدرت و قول ...، ۱۰. اقدم این مراتب الهی که ممکن است با عقل به آن اشاره و با اسم نام آن برد مسمی به تعین اول است. پس از ذکر این ده مسأله نویسنده توحید را توجیه می‌کند. (انوار)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۲۸/۹

آغاز: بسمله، صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم، قال الشیخ الامام العالم العلامه؛ **انجام:** و الصلوة علی خیر الخلایق الدلیل الی اقرب الطریق محمد و اله و صحبه اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷ص (۵۲-۵۸)،۱۹سطر(۹/۵×۱۳/۵)،اندازه:۱۶/۵×۲۰/۵سم[ف:۶ - ۶۶۶]

● **حقیقة التوحید** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ut tawḥīd

رساله‌ای است عرفانی دارای ده «تمهید»: در تمهید ۶ حضرات خمس را بیان داشته و در تمهید ۷ از فصوص و فکوک (از مؤلفات صدرالدین قونوی) یاد کرده از دیباچه برمی‌آید که مؤلف رساله می‌خواهد مبانی عرفانی را به حدیث و قرآن سازگار سازد و در اثناء کتاب (در ضمن تمهید ۶) از شرح الحدیث یاد کرده و روشن نیست که مقصود او شرح کدام حدیث است به نظر می‌رسد صاحب رساله در نظر داشته دو بیت معروف و منسوب به محیی الدین اعرابی را شرح کند و این ده مقدمه را برای بیان آن اشعار تمهید کرده. وی پس از بیان تمهیدات می‌گوید: «و اذا عرفت هذه المقدمات سهل شرح قول الشیخ رضی الله عنه: کنا حروفا عالیات لم نقل ×× متعلقات فی ذری اعلل القلل / انا انت فیه و نحن انت و انت هو ×× و الکل فی هو هو فسل عمن و صل».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۷/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی علم فی الاول بعین علم بذاته جمیع ماظهر و یظهر الی الابد من مکوناته علی نحو ماهی علیه من صفاته علما کلیا بکلیاته جزئیا بجزئیاته و کیف لاوانه مع الکل حاضر لانه الاول و الاخر و الباطن و الظاهر و کل من لایخفی علیه شی مما فی ... ثم لاتیقید علمه بزمان او مکان فیحجبه حاجب و یستره ... اما بعد فاعلم ایها المشوق الی حقیقة التوحید الذی یطابقه الکتاب المجید و یوافقه صحیح الخبر بالجواب العتید؛ **انجام:** استبان تقریره من عجالة الوقت فان المقام مقام الایماء فلایحتمل تمام الاستیفاء و الحمد لفیاض فنون الالاء لاسیما تحقیق حقایق الاشیاء و الحمدلله رب العالمین.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۰۹-۱۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۹ - ۵۹۰]

● **حقیقت جمع جملات صوبه بنگالی** / اسناد / فارسی

haqīqat-e jam'-e jomalāt-e sawbe-ye bangālī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۲۸/۴-ف

نسخه اصل: دیوان هند ش ۴۵۰۱؛ خط: نستعلیق و سیاق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۴]

● **حقیقة الجوهر** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqīqat-ul jawhar

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

'alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۴/۲۴

آغاز: المسئله الثانیة من المسائل التی وردت علی الأجل ... اذا کان لجوهر فی عدمه جوهر منها، الذی فعل محدثه و هل صفة الوجود و الإحداث شیء غیر نفسه؛ **انجام:** مما یستحیل علیه هذا الحکم عند الوجود و اضفنا تلک الصفه الی النفس لأن ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۱۰۴)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۸۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷/۶۴عکسی

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ض۲۱۵۰۹ (اهدایی رهبری)؛ خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی صفایی خوانساری، بی‌تا؛ مصحح، محشی از کاتب، رکابه‌دار؛ ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۹۶]

● **حقیقة الحرارة الغریزیة و زیادتها و نقصانها** / طبیعیات / عربی

ḥaqīqat-ul ḥarārat-il ġarīzīya wa zīyādat-i-hā wa nuqṣān-i-hā

کیاء گیلانی، احمد بن محمد، ق۱۰ قمری

kīyā' gīlānī, ahmad ebn-e mohammad (- 16c)

به دستور: سلطان عبدالله قطب شاه

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ ۱۵گ (۴۳پ-۵۷پ) [ف: ۵ - ۲۳۸]

● **حقیقة الحق = آینه حق نما** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

haqīqat-ol haqq = āyene-ye haq-namā

چشتی، عبد اللطیف، ق۱۲ قمری

Čaštī, 'abd-ol-latīf (- 18c)

مثنوی است در نود و سه «لطیفه» در مباحث عرفانی. سربندها از نوشاهی: لطیفه ۱. مدح تألیف خود؛ ۲. حمد و ثناء؛ ۳. مناجات؛ ۴. نعمت؛ ۵. معراج؛ ۶. شجره طریقت؛ ۷. مدح عالمگیر پادشاه؛ ۸. حقیقت نبی اسلام؛ ۹. آیا کعبه الله مخلوق است یا غیر مخلوق؛ ۱۰. حقیقت ذکر الله ...؛ ۲۰. حقیقت تمثیلات و نظرات نسبت و معیت رؤیت؛ ۳۰. حقیقت آنکه حقیقت در تو نهفته‌اند ...؛ ۴۰. حالت پیش از بلوغت و وعظ و هدایت بالغان ...؛ ۵۰. وعظ و هدایت به بوالهوسان ...؛ ۶۰. تجرید و تفرید ...؛ ۷۰. حقیقت تمنای موت کردن ...؛ ۸۰. آفرینش محمد مصطفی ...؛ ۹۳. حقیقت علم موسیقی و سماع و سرود. با دیباچه‌ای به نثر. نام سروده چنین آمده: بنهادم حقیقت حق نام ×× چونکه حق الحقیقت است تمام. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله، بدان ارشدک الله تعالی الی حقیقتک که تمامی مشایخ حضرت خواجگان چشت ... سر این نامه را بنام اله ×× ابتدا می‌کنم به بسم الله / تا به توفیق خالق علام ×× شود این نامه لطیف سلام.

[دنا ۷۰۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۰۵/۱۰؛ الذریعه ۱۶۱/۱۹ و ۶۹۳/۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** آنکه با تو نهفته باشد آن ×× چون شود دیده گوش کن ای هان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ افتادگی: انجام (نسخه در لطیفه ۱۲۹ افتاده)؛ با یک دیباچه به نثر در سرگذشت چشتی، سپس فهرست ۹۳ لطیفه آمده؛ کاغذ: ترمه کشمیری، جلد: میشن سیاه، ۲۰۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۱×۲۳/۱سم [ف: ۲ - ۲۱۶]

● **حقیقة الحقائق** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ul ḥaqā'iq

کاشغری، عبیدالله، ق۷ قمری

kāšqarī ،'obeyd-ol-lāh (- 13c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۰۰

آغاز: بسمله، سبحان من تعزر بالدیمومیه و البقاء؛ **انجام:** فکن حدیثا حسنا لمن و عی البوالحسن تهامی ... تم کتاب نفائس العرائس

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۹ق [رایانه]

● **حقیقة الحقایق = علوم الحقائق و الحکم من الدقائق** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ul ḥaqāyiq = 'ulūm-ul ḥaqā'iq wa-l ḥikam min-ad daqā'iq

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

رساله‌ای عرفانی و کوتاه است که ظاهراً نام مشخصی نداشته است و نام «حقیقة الحقایق» و یا «علوم الحقایق و الحکم من الدقایق» هر دو برگرفته از عباراتی از خود رساله باشد. مؤلف آن را برای یکی از فرزندان معنوی خود نگاشته چنان که در مقدمه آورده است و با آن که کوتاه است به مباحث مهمی در حوزه عرفان در باب معرفت، معرفت عقلی و شهودی، اسماء و صفات

حق تعالی، مظهریت عالم، معرفت نفس، مظهریت انسان، انسان کامل، رابطه خدا و جهان و امثال آن می‌پردازد. این رساله در هشت «فصل» تدوین شده که عناوین آن چنین است: فی حقیقة الحقایق؛ فی المعرفة؛ فی تحقیق صفات الحق؛ فی ظهور الحق بمظاهر الاسماء؛ فی المعانی الغریبة؛ الانسان مرآة کاملة؛ الانسان موصوف بالصفات الکاملة التی یصف الحق بها نفسه؛ الواحد لو ظهر فی المظاهر علی صورة الکثرة لا یقدح فی وحدة الواحد.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل الموجودات علی وجوده دلیلا ... و بعد فهذه الرسالة الشریفة فی علوم الحقایق و الحکم من الدقایق لولدی فی الطریقة ... و فیها فصول، و فی کل فصل اصول. فصل فی حقیقة الحقایق. الحق موجود یقتضی ذاته وجوده و هو واجب الوجود و وجود الممکن الذی لا یقتضی ذاته وجوده و عدمه دلیل علی وجوب وجود واجب الوجود ...

انجام: الواحد لو ظهر فی المظاهر علی صورة الکثرة ... و اذا فرض ان یرتفع واحد من الاعداد فلا یتحقق الحقائق من الاعداد الا نفس المعنی الحقیقی.

چاپ: در گنجینه بهارستان، بخش حکمت، به کوشش دکتر نجفقلی حبیبی

[فهرست مصنفات محیی الدین تصحیح و تحقیق گورگیس عواد در مجله مجمع العلمی العربی دمشق سال ۳۹۸/۳۰؛ هدیه العارفین ۱۱۶/۲؛ دنا ۷۰۰/۴ (۱۶ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۴۹/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طهماسب قلی، تا: قرن ۱۱، جا: سورت هندوستان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۲۲-۱۲۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۳ – ۱۳۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۳ص (۲۰۲-۲۰۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ – ۴۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۷۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد باقی، تا: حدود ۱۰۲۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۳ص (۱۸۳-۱۸۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۵ – ۱۴۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نصیری، تا: ۱۰۴۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۳گ (۹پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹ – ۲۱۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۱۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمود بن علی چاوش قرمانی غسانی، تا: ۱ ربیع الاول ۱۰۴۵ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۰۵-۱۰۶)، ۴۶ سطر، اندازه: ۸×۲۴سم [ف: ۴۰ – ۳۷۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۹/۵-فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ در عنوان رساله با همان خط رساله دیده می‌شود: «هذه الرساله لقطب الاقطاب محیی الملة و الدین ابو عبدالله محمد العربی»؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۲ص (۶۳-۶۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱ – ۲۹۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷۵/۵

آغاز: بعد بسمله و حمد. و بعد فهذه الرسالة الشریفه فی علوم الحقایق و حکم من الدقایق لولدی فی الطریقة و قرة عینی فی الارادة زاد الله توفیقاً فی تحصیل العلوم الشریفه و؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۷ص (در حاشیه ۷۱-۷۷)، ۱۷ سطر [سنا: ف: ۲ – ۲۰۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۶۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۶۶ر-۱۶۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ – ۳۲۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۶۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳، جا: تهران؛ محشی با نشان «محمد علی»؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۶۳پ-۶۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳۷ – ۶۲۳]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۲۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ سطور به شکل چلیپا؛ جلد: تیماج سیاه، ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۵]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۹۷/۷

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب در فهرست «اثبات واجب» بدون مؤلف آمده است که باتوجه به آغاز و انجام نسخه اصلاح شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۸۲ر-۸۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۵ – ۲۷۷]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۵۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل واحد لوظهر فی المظاهر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق [رایانه]

۱۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰/۴ فرخ

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «رساله در معرفت» و ناشناس آمده؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: غره جمادی الثانی تا رمضان ۱۲۷۲ق؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج سبز، ۲۱ سطر چلیپا (۸/۳×۱۶/۵)، قطع: رقعی [ف: ۲۰۳]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۶۳/۵
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حاج ملا عبدالغنی تفرشی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۴ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۶۲پ-۶۴پ)، ۲۰سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵۲]

۱۵. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۸/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۷۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج روغنی، ۲گ (۳۳پ-۳۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۸۲/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج فرنگی، ۵ص (۳۰۱-۳۰۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴ - ۱۷۳]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۹۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۶]

۱۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۶۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیر ذلک مما یقوله الظالمون علواً کبیراً سبحان ربک رب العزة عما یصفون
نام مؤلف با توجه به آغاز نسخه معین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۵۱گ (۳۷پ-۸۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [مؤید: ۱ - ۳۷۹]

● حقیقة الحقائق الشاهیة فی التلویح الی ترجیح المسالک النعمة اللهیة / عرفان و تصوف / فارسی

haqīqat-ol haqā'eq-eš šāhīya fe-t talvīh elā tarjīh-el masālek-en ne'mat-ol-lāhīya

فانی، محمد علی بن اسکندر، ق۱۳ قمری
fānī, mohammad 'alī ebn-e eskandar (- 19c)

اهداء به: محمد شاه بن عباس شاه بن فتحعلی شاه قاجار
در بیان حقیقت و شرافت انسان بر مبنای طریقه نعمة اللهی با عنوان‌های «حقیقة». مؤلف در دیباچه از مسافرت‌های خود به عراق و هند و قندهار و هرات و مشهد و تهران و همدان و اصفهان یاد می‌کند و می‌گوید که در ۱۲۵۰ به اردبیل بازگشته بوده است. چند نمونه از عناوین مطالب این کتاب: آغاز کتاب مستطاب و ابتدای فقرات حقیقه انتساب. حقیقه آخری در بیان سلطنت با شوکت کیومرث از ابتدای بنی آدم؛ حقیقه در کشته شدن سیامک شاه بشقاوت و عداوت. حقیقه در لشکر کشیدن کیومرث فرشته آئین در طلب قصاص آن مقتول حزین؛ در بیان جمعیت و مشورت کردن قبایل حیوان و عزم نمودن بدیوان حضرت سلیمان؛ مشورت کردن حیوانات شکسته خاطر و خبر یافتن از ملک جنیان دارالمفاخر؛ در بیان مناظره حکیم شیروان با همای صاحب عرفان مرغان و اثبات کردن فضیلت انسان بدلیل و برهان ... الی آخر
آغاز: رب اشرح لی صدری ... لک الحمد یا ذی الجود و المجد و العلی ... اجناس سپاس خورشید اقتباس که از مقیاس عقول و حواس جن و ناس خارجست بر آن خلاق عالم و رزاق بنی آدم
انجام: طبع افسرده گفت تاریخش ×× هی بیان شرافت الانسان
[دنا ۷۰۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۱/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۸
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد اسماعیل اصفهانی، تا: ۲۰ صفر ۱۲۲۷ق، جا: اصفهان محله احمدآباد در مسجد ایلچی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن یشمی، ۳۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۳سم [ف: ۲ - ۲۱۶]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** آنچه در آن چند ساعت میسر گردید در مدت پنجاه سال روی ننمود و آنچه از آن مستی روی نمود در چهل سال هوشیاری میسر نبود ... نعره مستانه خوش می‌آیدم ×× تا ابد جانا چونین می‌بایدم / و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الی یوم الدین و سلم تسلیما کثیراً کثیرا تاریخ شکرالله بعون حضرت حق ...
خط: نستعلیق خوب، کا: احمد ابن مشهدی یوسف مشکنی، تا: ۱۲۵۱ق؛ مجدول، کمنداندازی، یک سرلوح کنگره‌ای مذهب منقش؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، مشیرالسلطنة؛ کاغذ: اصفهانی چهره‌ای رنگ، جلد: مقوای روغنی بوم یشمی، ۵۰۹ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۷ - ۳۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۵۴ق؛ مهر: «شعاع ۱۳۰۵» (بیضی)؛ تملک: میرزا احمد دیوان بیگی صاحب تذکرة حدیقة الشعراء با عنوان میرزا احمد بن ابوالحسن بن غلامحسین بن حاج مؤمن بن میرزا محمد تقی بن حاجی مؤمن شیرازی در تاریخ جمادی الاول ۱۲۸۲ق با مهر «احمد بن ابوالحسن الشریف ۱۲۷۴» (مربع)؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۰۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۳/۱- ۹۶]

● حقیقة الخلق و تعریفه / - عربی

ḥaqīqat-ul xalq wa ta'rīf-u-h

رساله شیعی خوبی است پس از محقق حلی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۸/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ص، ۱۸ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶-۱۴۴]

● **حقیقة الدرک** / فقه / عربی

ḥaqīqat-ud dark

زواره ای اصفهانی، حسین بن مرتضی، ق۱۳ قمری

zavvāre-ī esfahānī, hoseyn ebn-e morteza (- 19c)

اهداء به: حاج میرزا ابوالقاسم

تاریخ تألیف: ۲۶ جمادی الاول ۱۲۸۰ق؛ محل تألیف: اصفهان

بحثی است در درک که به معنی ضمان و اصلاح و حفظ و تجدید عهد می‌باشد و اینکه این درک از چه مقوله است. در آغاز رساله معنی شرط و رهن و ضمان و درک را از جنبه لغوی گزارش کرده پس از آن ضمن چهار «مقاله» درباره احکام آن بحث می‌کند و در پایان چهار فرع مناسب موضوع را می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۵/۱۰

آغاز: نحمدک اللهم یا من خصنا برهانة انفسنا بخیر الاعمال و ضمن لنا الجنة بحسن الفعال و شرط لدرک الدرجات بمحمود الخصال؛ **انجام:** لانه مع قلة الاسباب قد تکررت الفکر فیما زید و الرجاء منه اصابة الحق

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۷۷ر–۹۳پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۷ – ۲۷۳]

● **حقیقة الربا (رسالة فی بیان)** / فقه / عربی

ḥaqīqat-ur ribā (r. fī bayān-i(

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، – ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

آغاز: الحمد لله الذی احلنا دام الکرامة فی دار التکلیف واحل لنا البیع و حرم الربوا و الصلوة علی سیدنا محمد المبعوث الی الاسود و الاحمر ... و بعد فهذه رسالة معمولة فی بیان حقیقة الربوا و ما یتعلق بها من المسائل. اعلم ان الربوا من اصناف البیع لا من انواعه ...

انجام: و هی منهی بالنص الوارد و لهذا یحرم و ان لم یوجد تلک الزیادة بان یکون الالجل متساویین. تمت الرسالة.

[دنا ۷۰۰/۴ (بدون نام مؤلف)؛ کوپریلی، ج۲، ص۲۱۷؛ سلیمانیه، ج۳، ص۳۳۷؛ توپقا سرای، ج۴، ص۵۳۴؛ ایاصوفیه؛ ش ۴۷۹۴؛ بروکلمان، ج۱۳–۱۴، ص۴۳۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۱/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۶۲پ–۶۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم[ف:۲۹/۱– ۳۶۷]

← حقیقة الروح > شرح حقیقة الروح مع مایتوقف علیه الفتوح

← حقیقت روح > روح

● **حقیقت روح** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqīqat-e rūh

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۰۱

آغاز: بسمله، حمد و سپاس و شکر بی قیاس خداوندی را؛ **انجام:** و نصوص کتب سماوی باید کرد ... تمت.

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **حقیقت روح و رؤیا** / روان‌شناسی / فارسی

haqīqat-e rūh va ro’yā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۹۷/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۵ – ۳۰۳]

← حقیقت رؤیا > منامیه

● **حقیقة الرؤیا** / خوابگزاری / فارسی

haqīqat-or ro’yā

[الذریعه ۴۰۰/۲۱]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۶۹/۲۲

آغاز: بسمله ... بدانکه از بسیاری احادیث ائمه طاهرین و دلالت براهین عقل متین مبین و محقق است که روح مؤمن ...

خط: مختلف، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۸ق؛ به صورت بیاض نوشته شده ؛ جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱ – ۲۵۵]

● **حقیقت زمان** / فلسفه / فارسی

haqīqat-e zamān

گزارش کوتاهی است بر دو بیت عربی شیخ سعد الدین حموینی «اذا بلغ الزمان علی حروف» و اینکه از طریفه علم حروف چگونه می‌شود این دو بیت را معنی کرد. این رساله در پایان نسخه «الرسالة الشریفیة فی قاعدة الحروفیة» نامیده شده است.

[دنا ۷۰۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۲۱

آغاز: در بیان قطعه شیخ سعد الدین ... بدانکه حکما در زمان و حقیقت او سخنان گفته اند؛ **انجام:** چنانکه در کشاف منقول از ابن عباس و ابن مسعود است.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۵گ (۱۹۱پ–۱۹۵ر)، اندازه:

۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۲۹]

● **حقیقة الزمان و بیان الاقوال فیه** / فلسفه / عربی

ḥaqīqat-uz zamān wa bayān-ul aqwāl fī-h

قیصری، داود بن محمود، – ۷۵۱ قمری

qeysarī, dāvūd ebn-e mahmūd (- 1351)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۰/۴

خط:نسخ،بی کا،بی تا؛ اندازه: ۱۰×۲۰سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۹۵]

● **حقیقة السجود** / فقه / عربی

ḥaqīqat-us sujūd

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ – ۱۱۲۱ قمری

bahrānī, soleymān ebn-e ʻabd-ol-lāh (1665 - 1710)

تاریخ تألیف: ۳ جمادی الثانی ۱۱۰۵ق

رساله استدلالی در حقیقت سجود و اینکه آغاز نیت برای آنچه وقت می‌تواند باشد، با تحقیقی در پایان رساله پیرامون اجماع و معنی آن.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۴/۱۸ و ۷۱۳/۱۸ عکسی

آغاز: بعد الحمد و الصلاة فقد جری فی بعض الاوقات لنا مع بعض الحذاق من اهل العصر مناظرة فی حقیقة السجود؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر الرسالة فنحن نحمدالله علی توفیقه لاتمامها و الفوز بسعادة اختتامها

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام مفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۹۰پ–۹۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ – ۲۸۰] و [عکسی ف: ۲ – ۳۷۱]

● **حقیقة السحر** / متفرقه / عربی

ḥaqīqat-us siḥr

عریضی، شمس الدین

ʻarīzī, šams-od-dīn

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۸۴۴-۴/۱۴۳/۳

من املاء الشیخ العلامة شمس الدین محمد العریضی فی حقیقة السحر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۲۱۹]

← حقیقة سورة التوحید و آیة النور ≻ اجوبة مسائل السید محمد البکا

● **الحقیقة الشرعیة** / اصول فقه / عربی

al-ḥaqīqat-uš šarʻīyya

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ – ۱۲۳۸ قمری

majzūb-ʻalī-šāh, mohammad jaʻfar ebn-e safar (1762 - 1823)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۰۵/۳

آغاز: ثم اعلم انه قد نسب الی بعض المنکرین للحقیقة الشرعیة القول بان الشارع لم یستعمل تلک الالفاظ؛ **انجام:** و الظاهر انه قال فلان بمنزلة فلان ایضا لک بل هو اظهر من العموم لصحة الاستثناء مطلقا.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جعفر بن حاج صفر خان، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: – ۱۴۶۲]

● **الحقیقة الشرعیة** / اصول فقه / عربی

al-ḥaqīqat-uš šarʻīyya

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۶۵

بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۹سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۰۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۹سم [رایانه]

● **حقیقت شرعیه و امر و نهی** / اصول فقه / عربی

haqīqat-e šarʻīye va amr va nahy

یکی از مباحث علم اصول فقه، مسأله حقیقت شرعیه و دیگری بحث امر و نهی است که به علت اهمیت این دو مبحث، استقلال در تدوین یافته و به صورت مستقل و مجزا از سایر مباحث، رساله‌های مستقلی درباره همین موضوع تحریر یافته، و تألیف یکی از شاگردان حجة الاسلام شفتی، سید محمد باقر بن محمد تقی موسوی گیلانی شفتی اصفهانی (– ۱۲۶۰ق) می‌باشد و در پنج برگ به آخر مبحث حقیقت شرعیه مانده آمده: «انتهی آخر کتابه روحی فداه المسمی بالزهرة البارقه.» در پشت صفحه بدرقه مؤلف نوشته: «حقیقة شرعیه و امر و نهی از مؤلفات حقیر در اوائل تحصیل است». مؤلف ابتدا ادله مثبتین را نقل می‌کند سپس دلایل نافین را می‌آورد و در آخر هم ثمره نزاع و نتیجه بحث را بیان می‌دارد.

آغاز حقیقت شرعیه: بسمله فی الحقیقة الشرعیه و انها ثابتة ام لا؟ و قبل الخوض فیه لابد من معرفة امور ...؛ انجام رساله حقیقت شرعیه: المراد بالابتداء الابتدا لاضافی و لکنه لا یخلو عن اشکال آغاز رساله امر: باب الا و امر و النواهی اعلم انهم قد اختلفوا فی الامر باعتباره معناه المعروف و هو القول ...؛ انجام رساله امر: و حصول المطلوب انما یأتی مع عدم القصد فتأمل و الله العالم

بالصواب و الحمدلله رب العالمین
آغاز مبحث نهی: فصل النهی هل یدل علی فساد المنهی عنه ام لا اختلف الاصحاب فیه علی اقوال الاول ...؛ انجام موجود: و بالجملة فساد هذا القول غنی عن ان یقال بقی الکلام فی ذکر امور ینبغی التنبیه علیها اولها.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۹۸

آغاز: بسمله فی الحقیقة الشرعیه و انها ثابتة ام لا ؟ و قبل الخوض فیه لابد من معرفة امور؛ **انجام:** و بالجملة فساد هذا القول غنی عن ان یقال بقی الکلام فی ذکر امور ینبغی التنبیه علیها اولها.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۳۱گ، ۲۱ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۱۹۸۲]

● **حقیقة الشهداء** / فارسی

haqīqat-oš šohadā'

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۰۸۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **حقیقة الشهود** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqīqat-uš šuhūd

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ – ۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765 - 1817)
در ۱۶ شهود.

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۳۹/۵

خط: تحریری، کا: محمد ابراهیم بن محمد علی طبسی خراسانی شاگرد میرزا محمد اخباری، بی تا [ف: ۱۱۴]

● **حقیقة الشیء** / اصول فقه / عربی

ḥaqīqat-uš šiy'

علامه حائری مازندرانی، محمد صالح بن فضل الله، ۱۲۹۷ – ۱۳۹۱ قمری
‘allāme hā'erī māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e fazl-ol-lāh (1880 - 1971)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۸۲/۳

فایدة فی ...؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۳۳۷ق، کاغذ: نخودی و مشقی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۴۰۰]

● **حقیقة الشیء** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥaqīqat-uš šiy'

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۰/۳۹

به نقل از شرح تفتازانی بر عقائد نسفی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱ص (۱۹۰) [مختصر ف: – ۶۸۱]

← حقیقة الصلاة ≻ روح الصلاة

● **حقیقة الصلاة و شرح حقیقتها** / فقه / عربی

ḥaqīqat-uṣ ṣalāt wa š.-u ḥaqīqat-i-hā

در سه «فصل»: ماهیة الصلوة، ظاهر الصلوة، الصلوة قسمان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۷/۴-ف

نسخه اصل: جارالله ش ۲۰۷۸؛خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۶۶۹ق، جا: تبریز؛ ۵گ [فیلمها ف: ۱ – ۴۸۹]

← حقیقة الصوم ≻ الصومیة

● **حقیقة الصوم و احکامه** / فقه / عربی

ḥaqīqat-uṣ ṣawm wa aḥkām-u-h

رساله مختصری است مشتمل بر سه «مطلب»: ۱. النیة؛ ۲. فیما یمسک عنه؛ ۳. فیما یجب الافطار.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۹۷

آغاز: بسمله، الحمدلله حق حمده و الصلاة علی ... من خلقه محمد و عترته من بعده و بعد فهذه رسالة فی بیان حقیقة الصوم و احکامه و اقسامه؛ **انجام:** یتکرر السبب فی یومین لافی یوم واحد اجماعاً کان او غیره ... و یجعل التکفیر ام لا علی الاقوی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: شکر الله فقیه نیا، ۱۳۷۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۸گ، ۱۷–۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۰۲]

● **حقیقة الصوم و اسراره** / حدیث / فارسی

haqīqat-os sawm va asrār-o-h

حسینی تبریزی، محسن بن غفار، – ۱۳۲۹ قمری
hoseynī tabrīzī, mohsen ebn-e qaffār (- 1911)
در ذکر فوائد روزه داری و خواص مادی و معنوی آن، با ذکر اخبار، احادیث، حکم و مواعظ می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۳۸/۲

آغاز: الحمد لله الذی سمک السماء بغیر مدد و امسکها بلا عمد و هو الفرد الاحد؛ **انجام:** یهودی عرض کرد: صدق فرمودی یامحمد پس عرض کرد جزاء آن کسانیکه روزه می‌گیرند چیست؟
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛

کاغذ: شطرنجی، ۶گ (۴۲- ۴۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۶۳]

● **حقیقت طریقت نعمة اللهی** / عرفان و تصوف / فارسی
haqīqat-e tarīqat-e ne'mat-ol-lāhī

نعمت اللهی کاشانی، جعفر، ق۱۴ قمری
ne'mat-ol-lāhī kāšānī, ja'far (- 20c)

تاریخ تألیف: ۳ محرم ۱۳۱۵ق
در شرح حال و عقاید مؤلف و بیان حقیقت طریقت نعمة اللهی، وی خود را پیرو حاج سلطانعلی خراسانی گنابادی می‌داند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۸
آغاز: بسمله اللهم انی احمدک اشکرلک و اصلی و اسلم علی رسولک ... و بعد این فقیر عاصی ... چون از علائم و آثار چنین ظاهر می‌شود که به اواخر مراحل عموم رسیده ام؛ **انجام:** و صل علی اشرف خلقک ... الطاهرین. قد کتبت هذه الکلمات ... تمت.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: ۳ محرم ۱۳۱۵ق؛ جلد: مقوایی، ۸۱گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۵۴]

● **حقیقة العرفان = شرح حدیث هل رأیت رجلاً = تراب الألباب** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqīqat-ul 'irfān = š.-u hadīṯ-i hal ra'ayta rajul-an = turāb-ul albāb

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

وابسته به: شرح حدیث «هل رأیت رجلاً» = شرح حدیث «انا الطین»؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱ق)
تاریخ تألیف: جمعه ۲۶ شعبان ۱۲۷۲ق
شرح مزجی مختصری است بر شرح میرزای قمی بر حدیث منسوب به حضرت امیرالمومنین علیه السلام «هل رایت رجلا»، مؤلف همچنین به حواشی ملا علی نوری بر همین شرح نظر داشته و در پایان شرح نوری را که پس از نوشتن شرح خود آن را یافته، افزوده است. او پس از این، شرحی به فارسی نیز بر این حدیث نگاشته است.
آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان سمیا بصیرا و جعله مطابقا لعالم الکبیر فاحتوت ما فیه کبیرا او صغیرا ...
انجام: فرج الله الهموم عنا المناعم المفضال صفتان لله حق محمد - صلی الله علیه و آله و سلم - و آله و اصحابه خیر صحب و آل
چاپ: در پایان کتاب غنائم الایام چاپ شده است
[دنا ۷۰۱/۴ (نسخه‌های شرح عربی و فارسی او خلط شده و یکی پنداشته شده که غلط است)؛ الذریعة ۱۸۹/۱۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۸۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد تم هذا الکتاب المسمی بتراب الالباب.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۸گ (۱پ-۵۸ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۷۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۵۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: یوسف بن صادق بن حسین، حسینی جیلانی، تا: ۱۲۷۷ق؛ از روی نسخه مؤلف کتابت شده؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵۰گ (۱-۵۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۸۲]

● **حقیقة العرفان = شرح حدیث هل رأیت رجلاً = تراب الألباب** / عرفان و تصوف، شرح حدیث / فارسی
ḥaqīqat-ul 'irfān = š.-u hadīṯ-i hal ra'ayta rajul-an = turāb-ul albāb

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

اهدا به: صدر اعظم مشیرالدوله حاجی میرزا حسین خان
در شرح حدیث «هل رایت رجلا ... قال انا الطین» ساخته است. از قصص العلماء او برمی‌آید که میرزای قمی شرحی بر این حدیث نوشته و آخوند ملا علی نوری در حاشیه خود بر این شرح از سخنان قمی خرده گرفته و خود تنکابنی در شرح بر این شرح بدان پاسخ گفته است و این شرح او به عربی و شصت چهارمین کتاب او است و شصت و پنجمین کتاب تنکابنی شرح فارسی او است بر این حدیث که همین کتاب باید باشد. او در این رساله می‌گوید: «و حقیر فقیر در سالف زمان شرحی مفصل به لسان عرب بر این حدیث نگاشته و افکار علمای راسخین با اظهار صحت و سقم آن به حسب فکر قاصر در آن مندرج ساخته اکنون به واسطه شداید سفر و نیافتن اسباب فتح اغلاق این باب کما هو حقه ننموده بلکه نمونه‌ای از مفاد این کلام به حسب اقتضای مقام ایراد کرده‌ام». تنکابنی در دیباچه به آن نام «حقیقة العرفان» داده است.
آغاز: بسمله. دره بیضا ضیابخش دیده ارباب معرفت و یقین است و غره قمر اعتلا که سناء آن پرتو افکن جبین مبین عارفین است ... سپس سپاس چنین گوید ... ابن سلیمان الطبیب محمد التنکابنی
انجام: فالرجاء من علة العلل انفتاح ابواب الفتوح و الانشکاف و صفاء الادراک فی تحقیق مراحله و توضیح مغالقه و الله هو الولی قد فرغ من تسوید هذه الاوراق العبد المذنب المفتاق فی دارالخلافة الطهران فی الثانی من جمادی الثانی فی سنة ۱۲۹۱ من الهجرة النبویة علی هاجره الف سلام و تحیة.
[فهرستواره منزوی ۳۱۱/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۹۳

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: محمد حسین معتمد الملک در جمعه ۲۸ ربیع الاول ۱۳۰۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ، ۸ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲ – ۲۸۷۹]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۷/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۱گ (۳۷ر-۴۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ – ۲۰۷]

● **حقیقة العرفان فی مواعظ آیات القرآن** / تفسیر / فارسی
haqīqat-ol ʻerfān fī mavāʻez-e āyāt-el qor'ān
شیرازی، حاج علی اکبر
Šīrāzī, hāj ʻalī akbar

به نظم و نثر فارسی.
[فهرستواره منزوی ۲۹۶/۷ به نام حدیقة العرفان]

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۷۹
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۱۲]

← حقیقت العشق ≻ مونس العشاق

● **حقیقة العقیقة** / فقه / فارسی
haqīqat-ul ʻaqīqa
نظام الدین حسینی، یار محمد، ق۱۱ قمری
nezām-od-dīn-e hoseynī, yār-mohammad (- 17c)
تاریخ تألیف: ۱۰۷۱ق [«زهجرت هزارو هفتاد ویک بود ×× که از غیب این عروس چهره نمود»]
این رساله را مؤلف به درخواست بعضی از طلاب دراحکام عقیقه نگاشته است.
[دنا ۷۰۲/۴؛ فهرست مشترک پاکستان ۵۴۸/۱۴، «المنیر فی مسایل الخطیر»، از همین مؤلف]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۲/۴-۵/۶۲
آغاز: بسمله الحمدلله الهادی الی صراط المستقیم والصلاة علی رسوله السالک الدین القویم وعلی اله وصحبه المهتدین الی المقصد العظیم میگوید نظام الدین ابوالمرتضی یارمحمد حسنی که چون بعضی طلاب؛ **انجام:** وفی الامنیة رفع الذلة حلال مالم یقل صاحب الطعام لایرفع فحینئذ ان رفع فهو حرام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ جمادی الثانی ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج زعفرانی، ۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۴۵]

● **حقیقة العلم** / اصول فقه / عربی
ḥaqīqat-ul ʻilm
؟ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ – ۱۲۱۲ قمری
bahr-ol-ʻolūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)
حقیقه العلم از مؤلفی ناشناس که شاید بحر العلوم باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۰۸/۷
آغاز: فائده. اختلف العلماء فی بیان حقیقه العلم ... و ذهب جماعه من ... و هم الاخباریون الی انه عباره عن الاعتقاد ... او افاد الظن؛
انجام: بل لابد من العلم بانتفاء. هذا آخر کلامه اعلی الله مقامه
خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ زرد، ۱گ (۵۲ر و پ)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۳سم [ف: ۱۷ – ۱۶]

● **حقیقة علم الله** / فلسفه / عربی
ḥaqīqat-u ʻilm-il lāh
یزدی، محمد
yazdī, mohammad
از قاضی محمد یزدی.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۰۹۵/۳
آغاز: عرض بعض الدیانین؛ **انجام:** فلا علیک بان تطفیء المصباح
بی‌کا، بی‌تا؛ بیش از برگ آخر سه صفحه «حساب العقود» نوشته شده؛ ۶گ (۵۲۰ر-۵۲۵پ) [ف: ۴ – ۳۲۴]

● **حقیقة الفدک (رسالة فی)** / تاریخ / عربی
ḥaqīqat-ul fadak (r.-un fī)
خیاط، جعفر بن بکیر، ق۳ قمری
xayyāt, jaʻfar ebn-e bakīr (- 9c)
این رساله از جعفر بن بکیر جعفر خیاط است که در آن داستان فدک و خطبه خواندن فاطمه (ع) را آورده است. در رجال مامقانی از این راوی یاد نشده و مجلسی هم در بحار (۱۰۸/۸) روایات گوناگونی درباره این خطبه آورده ولی از این روایت خیاط یاد نکرده است. او از رشید الدین محمد بن عبدالعزیز بن ابی طالب قمی از منتجب الدین مشرف الحفاظ ابوالحسن علی بن عبدالله بن حسن بن بابویه از صفی مقدم الدین ابوتراب مرتضی بن داعی بن قاسم حسینی از مفید ابوعبدالله جعفر بن محمد بن احمد دوریستی از پدرش از مفید عماد الدین ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی رازی به چندین سند این داستان را می‌آورد. در پایان از کتاب فاطمیات از ولید بن هشام فخذمی و نامه علی (ع) به ابی بکر درباره همین فدک آمده

است.
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... قال العبد ... جعفر بن بکیر بن جعفر الخیاط
انجام: و نفاسها الاعظم و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد ... و اوردنا حوضهم آمین آمین یا رب العالمین
[دنا ۷۰۲/۴]

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۲۷/۴ - ج
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... قال العبد ... جعفر بن بکیر بن جعفر الخیاط؛ **انجام:** و نفاسها الاعظم و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد ... و اوردنا حوضهم آمین آمین یا رب العالمین
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ (۱۳۸ر-۱۵۱ر) [ف: ۴۰۶]

↩ حقیقت فقر ← فقریه

● **حقیقة القلب** / اخلاق / عربی
ḥaqīqat-ul qalb
بخشی از یک کتاب اخلاقی است که پیش از این در وظایف اعظاء و عبادات بحث کرده و چون می‌خواهد در مهلکات و منجیات از اخلاق بحث کند لازم دانست که در صفات قلب و ریاضت آن به پردازد. این بخش درباره معنی نفس و روح و عقل و قلب و فرق بین آنها و عجایب قلب به طریق ضرب المثل بحث نموده است.
آغاز: الحمدلله الذی تحیر دون ادراک جلاله القلوب و الخواطر و تدهش فی مبادیء اشراق انواره الأحداق و النواظر ...

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۲۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الأسرار الغائبة عن مشاهدة الأبصار المخصوصة بادراک البصر فلا نهایة لها نعم الذی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ (۱۲۴پ-۱۳۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۱ - ۲۸۷]

● **حقیقة القلب (سؤال و جواب فی)** / پاسخ پرسشها / عربی
ḥaqīqat-ul qalb (su'āl wa jawāb-un fī)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲/۳۴-طباطبائی
آغاز: سوال معلوم ان القلب جوهر شریف ... و القلب مصدر قلب و معناه الانقلاب و التقلب ... فما الحکمة فی تسمیة هذا الجوهر الشریف قلبا؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، گ ۱۲۰، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۲ - ۶۵]

● **حقیقة القوافی** / ادبیات / فارسی
haqīqat-ol qavāfī
؟ فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)
در شش اصل گویا از جامع العلوم.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹/۴۵-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق، ۲گ (۳۷۴-۳۷۵)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۴]

● **حقیقة الکفر و الایمان = فیصل التفرقة بین الاسلام و الزندقة = التفرقة بین الایمان و الزندقة** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥaqīqat-ul kufr wa-l īmān = fiyṣal-ut tafriqa bayn-al islām wa-z zandaqa = at-tafriqa bayn-al īmān wa-z zandiqa
غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)
او در مقدمه گوید برخی از حاسدان کتاب‌هایی را که ما در اسرار معاملات دین نگاشته بودیم مورد ناسزا قرار دادند و گمان بردند که در آنها سخن به خلاف دین رفته است. غزالی در این رساله در تفسیر تکفیر و روا نبودن تکفیر مسلمان سخن به تفصیل آورده و در آن از کتاب محک النظر خویش یاد کرده است. در غزالی نامه آنرا بنام « الرد علی من طعن » آورده است. این رساله مشتمل است بر ۱۱ «فصل» بدون شماره: فصل فی نزع الحسد عن الصدر، فصل فی معرفة حد الکفر، فصل الکفر حکم شرعی، فصل فی درجات التاویل، فصل فی تنزیل اقوال النبی علی درجه من التاویل، فصل فی قانون التاویل، فصل فی التاویل بغلبة الظن من غیر برهان، فصل فی التکفیر، فصل فی تکفیر طائفة من المتکلمین عوام الخلق، فصل فی اخذ التکفیر من العقل لامن الشرع، فصل فی تکفیر المکفر و عدم تکفیر غیر المکفر. این رساله در برخی فهارس به ملاصدرا نیز نسبت داده شده که با شناسایی نسخه‌هایی به تاریخ ۸۷۳ و ۹۵۵ ق این نسبت نفی می‌شود و در ضمن آثار غزالی نیز اثری بدین نام معرفی نشده جز این که در ضمن برخی آثار دیگر خود بدان پرداخته است.
آغاز: بسمله، الحمدلله استسلاماً لعزته و استتماما لنعمته ... اما بعد فانی رأیتک ایها الاخ المشفق و الصدیق المتعصب ... لما قرع سمعک من طعن طائفة من الحسدة علی بعض کتبنا المصنفة فی اسرار معاملات الدین و زعمه ان فیه ما یخالف مذهب الاصحاب المتقدمین و المشایخ المتکلمین ...
انجام: التنبیه علی عظم الغور فی هذه القاعدة و علی القانون الذی ینبغی ان یتبع فیه فاقنع به و السلام
چاپ: قاهرة، مکتبة عیسی البابی، تحقیق سلیمان دنیا، الطبعة الاولی، ۱۹۶۱م، ۱۹۴ص

[بدوی ۴۳ مصنفات الغزالی؛ دنا ۷۰۲/۴ (۱۳ نسخه با نسبت به غزالی و ۳ نسخه با نسبت به ملاصدرا)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین بن بخشایش بن حسین شیروانی، تا: ذیقعده ۸۷۳ق، جا: زره کران؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۹۶پ-۱۰۹پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۶ - ۱۵۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۹۵۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۵پ-۳۲ر)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۵۱۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۸۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۳۰۴) [ف: ۱۵ - ۱۷۰]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۳/۴ و ۲۳۳۵/۴ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق نازیبا، کا: عبدالنبی عثمانی شطاری، تا: شنبه ۱۳ رمضان ۱۰۰۷ق، جا: بهادری آگره؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۸۵پ-۹۵ر)،اندازه:۱۱/۵×۲۰سم[ف:۱-۱۳۲] و [عکسی ف:۶-۳۹۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۵۰

حواشی نویسنده آن؛ خط: نسخ، کا: قطب لاهیجی اشکوری، تا: پایان ذیقعده ۱۰۸۷ق، جا: اصفهان (سپاهان)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۴۱ص (۱-۴۱)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۹۳۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۲ص (۳۸۸-۴۱۹)، ۲۱ سطر (۸×۱۹) [ف: ۱۲ - ۲۶۴۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۱۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رجب علی اصفهانی، تا: جمادی الاول ۱۱۱۷؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج یشمی، ۳۸ص (۷۶-۱۱۳)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۱۲]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲۴/۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۸۲ق؛ ۲۲ص (۲۷۷-۲۹۸) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۱]

۹. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۱۷۱۹/۶

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «الرد علی من طعن (رساله فی)» آمده؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نازک اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰ص (۲۰۱-۲۱۱)، اندازه: ۲۱×۱۵/۵سم [ف: ۹-۲۵۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۰۹/۶

نسخه اصلی: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۱۱۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** حرره الفقیر حسن خوانساری تجاوز الله عنه

خط: نسخ، کا: خوانساری حسن، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، [رایانه]

۱۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۸۰/۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از ملاصدرا دانسته؛ کا: عبدالجلیل حسینی زنجانی، تا: ۱۲۱۴ق؛ جلد: چرم مشکی، ۱۳گ (۱۷۸پ-۱۹۰ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱ - ۲۵۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ربیع الثانی من ۱۳۵۷ و الحمدلله وحده

خط: نستعلیق، کا: سید احمد صفائی خوانساری، تا: ۱۳۵۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، قطع: خشتی [اهدائی ف: - ۳۴۳]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** عام السابع و الخمسین و ثلاثه نائه بعد الالف

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: ۱۳۷۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، [رایانه]

۱۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۵۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با توجه به آغاز و انجام از غزالی می‌باشد؛ جلد: چرم قرمز، ۷گ (۱۳۲پ-۱۳۹ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۲ - ۵۹]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۲/۵-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۱۸۱۶؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن فتح خیامی، بی‌تا؛ ۱۱گ (۵۶-۶۶) [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۲۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱گ (۵۸پ-۷۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۷/۶

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از ملا صدرا دانسته؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالملک بن محمد ابراهیم بواناتی، تا: ۱۱۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۶۱پ-۱۷۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۸۴]

● **الحقیقة اللغویة و العرفیة** / اصول فقه / عربی

al-ḥaqīqat-ul luġawīyya wa-l ʻurfīyya

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

در این فائده اقوال در سبب حقیقت عرفیه بیان شده و درباره ثبوت یا عدم ثبوت مشترک بحث می‌شود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۷/۱۶

آغاز: لا ریب و لاخلف فی ثبوت الحقیقة اللغویة و العرفیة و اختلف فی سبب الثانیة

نسخه اصل: کتابخانه شیخ محیی الدین مامقانی-قم؛ خط: نسخ، کا:اسماعیل بن محمد زمان اصفهانی، تا: ۱۱۹۷-۱۲۰۰ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ ۲گ (۲۴۰پ-۲۴۱ر) [عکسی ف: ۱ - ۳۲۵]

● حقیقة لفظتی الیوم و النهار = تحدید النهار الشرعی

/ فقه / عربی

ḥaqīqat-u lafẓatay-il yawm wa-n nahār = taḥdīd-un nahār-iš šar'ī

محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ قمری

mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo’men (1609 - 1679)

پرسش و پاسخی است درباره دو اصطلاح «الیوم» و «النهار» و آغاز و پایان روز و اینکه از چه وقت است تا چه وقت. این پرسش از شاگردی است که به استاد خود تقدیم نموده و استاد مفصلاً از آن جواب می‌گوید و برای سخن خود شواهد بسیاری از مفسرین و فقها و اهل لغت ذکر می‌کند و در چند جا به شرح ارشاد خود حوالت می‌دهد. این رساله که نام‌های گوناگون به خود گرفته در چند جا ناشناس آمده و در برخی فهارس همچون فهرست مجلس (جلد نهم) از مقدس اردبیلی دانسته شده و در فهرست ملک از ابوریحان دانسته شده و در چند فهرست از محقق سبزواری دانسته شده است. یک نسخه تاریخ ۱۰۸۷ دارد که هر احتمالی را برای تألیف در قرن ۱۳ منتفی می‌کند که مرحوم فاضل و سید احمد اشکوری مرقوم داشته‌اند و این رساله مطمئناً قبل از ۱۰۸۷ تألیف شده است. در نسخه ناشناس مانده شماره ۵۸۶۷ آستانه قم که آن را از قرن ۱۱ دانسته، دارای حاشیه با عنوان «منه دام ظله» است که تألیف در قرن ۱۱ را تقویت می‌کند. انتساب آن به مقدس اردبیلی که جناب حائری در جلد نهم فهرست مجلس مرقوم داشته‌اند محتملاً به قرینه آن است که مؤلف در ضمن آن به شرح ارشاد خود حوالت می‌دهد و می‌دانیم که مقدس اردبیلی دارای «مجمع الفائده و البرهان فی شرح ارشاد الاذهان» است و همین باعث شده که جناب حائری چنین گمان کنند. ولی همچنین می‌دانیم که محقق سبزواری نیز تألیفی «چون ذخیرة العباد فی شرح الارشاد» دارد. در نسخه شماره ۱۵۵۳۰ مجلس که مجموعه‌ای است دارای سه رساله که دو رساله اول آن از محقق سبزواری و به خط خود اوست و رساله سوم آن همین رساله است که در فهرست ناشناس معرفی شده است و محتملاً از محقق سبزواری و خط خود اوست اگر شباهت از جهت خط میان هر سه باشد. فاضل محترم جناب آقای زمانی نژاد در بررسی آثار محقق اردبیلی درباره این رساله به نکاتی رسیده‌اند که انتساب آن به مقدس اردبیلی را کاملاً منتفی و انتساب آن به محقق سبزواری را قطعی می‌کند که مهمترین آن این است که طبق نقل ایشان، همه مواردی که در این رساله به شرح ارشاد خود حوالت داده، در ذخیره المعاد محقق سبزواری یافت می‌شود. کنتوری در کشف الحجب رساله‌ای با همین مشخصات را به محقق سبزواری نسبت داده. در روضات الجنات و ریاض العلماء و الذریعه رساله‌ای شبیه همین رساله به محقق سبزواری نسبت داده شده است. ولی هیچ منبعی چنین تألیفی را از مقدس اردبیلی ندانسته‌اند. فعلاً قرائن برای انتساب آن به محقق سبزواری (۱۰۱۷-۱۰۹۰ق) بیش از دیگران است و ما نیز همه نسخه‌های آن را به همین جهت به او منسوب داشتیم تا بعد.

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین محمد و آله الطاهرین ... اما بعد سالت ایدک الله و اعانک علی طاعته ان ابین لک حقیقة لفظی الیوم و النهار اذا استعملتا فی العبادات لیظهر لک حقیقة الامر فی اللیل بالمقابله لفظی الیوم و النهار اذا استعملتا فی العبادات لیظهر لک حقیقة الامر فی اللیل بالمقابله و فی ذلک فوائد شرعیه لترتب مسائل کثیره شرعیه علیه فی مباحث الصلوة و الصوم و الحج و غیر ذلک ...

انجام: و یحتج لا ثبات ظنه بقول احد الفقهاء و المفسرین و الله الموفقه للصواب انتهی کلام ابی ریحان هذا ماحضرتی ... و اطنبنا دفعا لتوهم من یبالغ فی انکار استعمال اللیل و النهار فیما ذکرناه و الحمد لله اولا و آخرا و حسبی الله تمت الرسالة

[الذریعه ۱۳۷/۱۱؛ روضات الجنات ۶۹/۲؛ ریاض العلماء ۴۵/۵؛ کشف الحجب و الاستار ص ۲۵۹؛ دنا ۷۰۳/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کذا ما نقل من اتفاق المفسرین فتدبر هذا ما حضر فی الآن فی عذا الباب و الحمد لله اولا و آخرا و حسبی الله

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با اصلاحات به خط مؤلف؛ جلد: تیماج کرم نرم، ۱۲گ (۲۸پ - ۳۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۳ - ۱۴۲]

۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۶۳/۲

انجام: ولیس قصدی فیما اوردته فی هذا الموضع الا نفی من یظن الضروریات تشهد بخلاف مایدل علیه القرآن

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد سعید، تا: ۱۰۸۴ق؛ افتادگی: انجام؛۱۲گ(۶۸پ-۷۹پ)،۱۸سطر،اندازه:۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۷۵/۱۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «الیوم و النهار واللیل (رساله در بیان)» و از

ابوریحان بیرونی (؟) دانسته؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: رنگارنگ سپاهانی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۶پ–۲۵ر)، اندازه: ۱۲/۸×۲۲/۶سم [ف: ۹ – ۱۳۴]

۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:–۵۸۶۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰گ، ۱۷ سطر، قطع: جیبی [آستانه قم: – ۱۱۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۶۱/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از مقدس اردبیلی دانسته؛ خط: نسخ، کا: محمد بن بدوی، تا: ۱۱۱۷ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۵۶ص (۸۷–۱۴۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۹ – ۱۵۲]

۶. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۳۱۷/۲

در فهرست ناشناس و تاریخ نقل شده برای کتابت را سال تألیف دانسته‌اند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ محرم ۱۲۵۷ق، جا: نجف اشرف؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [تراثنا: س۶ش۴ – ۹۷]

۷. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۶/۲

انجام: ان رجلاً من النصاری سأل أباه الباقر عن الساعة التی لیست من ساعات اللیل و لا من ساعات النهار

کا: زین العابدین گلپایگانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج کرمی، ۸گ (۱۴۸ر–۱۵۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: – ۷۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۸۹

آغاز: سؤال: ما یقول سیدی و استادی و من علیه فی الاحکام الشرعیة اعتمادی فیما اشکل علینا فی معنی الیوم؛ جواب: الحمدلله رب العالمین ... سألت أیدک الله و أعانک علی طاعته أن أبین لک حقیقة لفظی الیوم و النهار؛ **انجام:** برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن عبد الحمید، تا: یک‌شنبه ۱۲ ذیحجه ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۱۳ – ۲۸۴]

۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۵۶/۱۲

کا: ملا محمد باقر گواری، تا: سه‌شنبه جمادی الثانی ۱۲۹۹ق، جا: خوانسار؛ ۱۵گ (۲۴۲پ–۲۵۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۲۰۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۲

آغاز: سؤال: ما یقول سیدی و استادی و من علیه فی الاحکام الشرعیة اعتمادی فیما اشکل علینا فی معنی الیوم؛ جواب: الحمدلله رب العالمین ... سألت أیدک الله و أعانک علی طاعته أن أبین لک حقیقة لفظی الیوم و النهار؛ **انجام:** برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷گ (۱۳پ–۲۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۱۰ – ۳۰]

● **حقیقت لیل و نهار** / فقه / عربی

haqīqat-e layl va nahār

خراسانی، محمد باقر، ق۱۱ قمری

xorāsānī, mohammad bāqer (- 17c)

نویسنده که به‌ظاهر این رساله را در جواب سائلی نگاشته است می‌گوید از من درخواستی که حقیقت دو لفظ«یوم» و «نهار» را در وقت استعمال بیان کنم تا از این تعریف پی به معنی «لیل» بری و از آن مسائل کثیری در باب صلوة و صوم و حج بر مسائل شرعیت آشکار شود. او به دنبال این گفتار شب و روز را به تفصیل بیان می‌کند و ابتداء و انتهای هر یک را می‌آورد و نشان می‌دهد که مقصود شارع از تعیین شب و روز چیست و اعمال مذهبی در چه ساعتی از شب و روز باید انجام گیرد تا اتیان امر شده باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۷۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه؛ **انجام:** رفعاً لتوهم من یبالغ فی استعمال اللیل و النهار مما ذکرناه و الحمدلله اولاً و آخراً و حسبی الله

خط: نسخ، کا: اسماعیل، تا: ۱۰۸۵ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج زرد، ۲۸گ، ۱۶ سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۲×۱۶/۷سم [ف: ۸ – ۳۷۷]

● **حقیقة ماهیات الاحکام الوضعیة و التکلیفیة** / اصول فقه / عربی

ḥaqīqat-u māhīyāt-il aḥkām-il waḍʻīyya wa-t taklīfīyya

خوانساری، ابوتراب بن ابوالقاسم، ۱۲۷۱ – ۱۳۴۶ قمری

xānsārī, abū-torāb ebn-e ab-ol-qāsem (1855 - 1928)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۹۹ق؛ محل تألیف: نجف

درباره شبهه‌ای است در حقیقت ماهیت احکام وضعیه و تکلیفیه و اینکه آیا ثبوتی است یا اعتباری اصلی است یا انتزاعی اولین رساله‌ای است که مؤلف پس از سکونت در نجف اشرف نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷۶/۳

آغاز: الحمدلله کما ینبغی ان یحمد و صلی الله علی نبینا محمد و آل محمد ... ان هذه کلمات قد اتفق لنا تحریرها فی مسألة حقیقة ماهیة الاحکام؛ **انجام:** حامدا لله تعالی و مصلیا علی من ختم به الرسالة محمد و آله الطاهرین سادات الخلائق اجمعین ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ (۱۴پ–۳۷رپ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ – ۳۸۵]

● **حقیقت محمدی** / عرفان و تصوف / عربی

haqīqat-e mohammadī

از حقیقت محمدی که از آن گاهی به عقل و گاهی به نور و مظهر تام و تمام حق و مدیر عالم تعبیر می‌شود، بحث شده است. در دوازده «دقیقه» است در عرفان نظری و شرح و تفسیر برخی اصطلاحات رایج در آن.
آغاز: خلق بعد از ارتفاع کثرت، عین حق است اگر لام جمال که عبارت از ظهور کثرت است از میان ... و نقطه تعین از سر «خا» برداری بنگر چه ماند؟ ...
انجام: و شهود تعینات به پیغامبر محقق مقرر باد ... و الحمدلله ... یا ارحم الراحمین.
[دنا ۷۰۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۲/۷]

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۲۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: مختلف، جلد: مقوایی، ۶ص (۱۳۷–۱۴۲)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۱]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۶۱/۴–۵۶/۱۱۱
آغاز: برابر
نام کتاب به استناد نسخه نوربخش ۶۱/۲ تغییر یافت؛ خط: نستعلیق،کا: غلام محی الدین مرید میرزا سردار بیگ صاحب قبله، بی تا؛ ۵گ (۲۶–۲۹)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۰۹۱]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۶۱/۵–۵۶/۱۱۱
آغاز: برابر
نام کتاب به استناد نسخه نوربخش ۶۱/۲ تغییر یافت. مکرر در مجموعه؛ خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین مرید میرزا سردار بیگ صاحب قبله، بی تا؛ ۱۱گ (۳۲–۳۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۰۹۱]

● **حقیقت محمدیه** / عرفان و تصوف / فارسی
haqīqat-e mohammadīye
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

به نثر و نظم.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۵۸
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۳۲۳ر–۳۲۵ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۶]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰ص (۶۶–۷۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۲۱]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰ص (۲۳–۳۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۲۰]

● **الحقيقة المحمدية** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥaqīqat-ul muḥammadīyya
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۷۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۹ص (۱۷–۲۵)، قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۳۶]

● **حقیقت محمدیه** / فلسفه / فارسی و عربی
haqīqat-e mohammadīye
زنوزی، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۷ قمری
zonūzī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (1819 - 1890)
رساله‌ای است از آقاعلی مدرس.
آغاز: چون حصول مراتب سلوک و درجات سالکین و منازل سائرین و مناهل واصلین متوقف به ارشاد مرشدین و هدایت هادین است
انجام: قال سیدنا و امامنا الرضا علیه آلاف التحیة و الثناء فی الخطبة المشهورة «اسمائه تعبیر و الشیء یعرف عند تعبیره»
چاپ: در مجموعه مصنفات حکیم موسس آقا علی مدرس طهرانی (تهران، انتشارات اطلاعات: ۱۳۷۸)، جلد سوم، به تصحیح محسن کدیور
[فهرستواره منزوی ۱۵۵/۶ «رساله فلسفی»]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۵۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاتب در نسخه،اورا به«دام ظله»دعا کرده؛۱۰گ(۱۹۰پ–۱۹۹پ)[ف:۵–۲۳]

● **حقیقت محمدیه و سلوک** / اخلاق / فارسی
haqīqat-e mohammadīye va solūk
مؤلف پس از تحقیق در حقیقت محمدی و روح انسانی به شرح مراقبه و ذکر و زهد و توکل ... می‌پردازد و در مقدمه از معرفت الله سخن می گوید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷/۲۵–فیروز
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عددد مختص ذات واجب الوجودیست؛ **انجام:** و این مرتبه را برزخ البرازخ نامند که دریای وجوب و دریای امکان در او به اعتدال خواهد بود که یکی بر دیگری غالب نشود. مرج البحرین.
کا: میر سید علی تفرشی لشکر نویس ملقب به موثق لشکر، تا:

قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۳۳ص (۹۴-۲۲۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۱۱]

⟵ حقیقت مذهب ملاحده ⟩ سیر و سلوک
⟵ حقیقت مرگ و احوال روح ⟩ روحیه
⟵ حقیقة المعراج ⟩ معراج نامه

● **حقیقت منی** / طب / عربی

haqīqat-e manī

رساله‌ای است (یا بخشی از کتابی) در تحقیق حقیقت منی و نری و مادگی و وجود منی در زن. نگارنده می‌گوید: «از امام ... جمال المله و الدین صاعد بن محمد بن مصدق السغدی الکاشغری معروف بجمال الدین ترکستانی ادام الله فضله شنیدم که دختر امام نجم الدین حفصی خوارزمی کاتی فرزندی آور که سر انسان و بدن حیوان را دارد و همیشه در آب زندگی میکند و بهنگام شیر خود را به پستان مادر میرساند و این حیوان تایکماه زنده ماند و به فتوای ... کشته شد».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۰۱/۸

آغاز: احتج جالینوس علی ان للمرأة منیاً بوجوه؛ **انجام:** هکذا قاله الامام فی الطب الکلی و فیه نظر هذا هو الکلام فی الذکورة و الانوثر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق، کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: مقوا با روکش کاغذ زرد، ۸ص (۷۰-۷۷)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۱۸۹]

● **حقیقت منی و مذی و وذی و ودی** / فقه / فارسی

haqīqat-e manī va mazī va vazī va vadī

خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، ۱۰۸۰ - ۱۱۷۵ ؟ قمری

xorāsānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad tāher (1670 - 1762)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۸ق

رساله مختصری است در بیان حقیقت منی و مذی و وذی و ودی و بیان احکام هر یک.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۰/۲۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بعد چنین گویند بنده قاصر محمد جعفر بن محمد طاهر که این فائده ای است در بیان معرفت حقیقت منی و مذی و ودی و احکام هر یک؛ **انجام:** و صحیحه زید شحام و زراه و محمد بن مسلم متقدمه نیز دلالت دارد برین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۹۴ر-۹۵ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۶]

● **حقیقة الموافقة للشریعة** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ul muwāfiqa li-š-šarī‘a

محمد بن فضل الله

mohammad ebn-e fazl-o-llāh

این رساله تشریح عقاید صوفیه در باب جهان، وحدت وجود و شریعت است.

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۲/۳-۴۷

خط: نسخ، کا: فخرالدین محمد، تا: ۱۱۷۰ق؛ از صفحه ۴۰ الی آخر کتاب؛ جلد: مقوایی با روکش پلاستیکی آبی، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۷]

⟵ حقیقة الموت ⟩ دفع الخوف من الموت

● **حقیقت موت و معاد** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqīqat-e mowt va ma‘ād

در سه «فصل» و یک «خاتمه».

آغاز: بدان ایدک الله تعالی که این چند کلمه ایست در حقیقت موت و معاد انسان و مشتمل است بر سه فصل و خاتمه.

انجام: وصل سوم در قطعیات یعنی آنچه بسبیل قطع در این مقام ذکر می‌شود

[فهرستواره منزوی ۲۷۵/۹]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۴۰/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱ص (۴۹-۷۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۷۱]

⟵ حقیقة موضوع العلم و المبادی و المسائل و اقسام العلوم الکلیة و الجزئیة و نسبة بعضها مع بعض آخر ⟩ مبادی العلوم

● **حقیقت نامه** / شعر / فارسی

haqīqat-nāme

میرزاده فالی

mīrzāde fālī

جزوه ایست که شامل دو مثنوی است و گوینده و نویسنده آن آقای میرزاده فالی است مثنوی اول در جواب عارفنامه ایرج میرزا ست و مثنوی دوم درمطالبه و استقبال از اشعار روزنامه نسیم شمال است.

آغاز: مهین فرزانه پیر فکر فعال ×× رفیق سابق من در همه حال / یگانه آشنای باستانی ×× بیا تا گویمت من داستانی

[فهرستواره منزوی ۸۲۰/۱۰]

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲-ح/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیغرض تر نیست از من در جهان ×× ای پسر عم از کهان و از مها ن / هر چه من گفتم سمعنا گو جواب ×× یا بن عم و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۴گ، ۱۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۰]

● **حقیقة النفس** / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-un nafs

حموی، محمد بن مؤید، ۵۸۶ - ۶۴۹ ؟ قمری

hamavī, mohammad ebn-e mo'ayyed (1191 - 1252)

گفتاری است عرفانی کوتاه، درباره نفس، بخش‌بندی نشده.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۱۸/۴

آغاز: بسمله. الحمدلله السدید. قوله: الشدید حوله، المجید طوله ... و بعد، فلیعلم السائل عن حقیقة النفس و معرفتها و الاحوال التی یتعلق بها، و المنازل التی تترتب علیها؛ **انجام:** لو لا ان السائل اهل لذلک لما ایتدرت الی هذا الکلام خوفاً من تضییع الوقت. کتبه محمد بن الحموی فی جواب سئوال و استدعاء داعی. و قوله الله تبارک و تعالی و ما قدر الله حق قدره، یقتدر لذلک. تمت.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سپس «الذکر؛ حقیقة الذکر» از همو؛ ۲گ (۱۲پ-۱۳پ)[ف: ۳ - ۱۱۴]

● **حقیقة النفس = تجرد نفس ناطقه** / فلسفه / عربی

ḥaqīqat-un nafs = tajarrod-e nafs-e nāteqe

لاهیجی، حسن بن عبدالرزاق، ۱۰۴۵ - ۱۱۲۱ قمری

lāhījī, hasan ebn-e ‘abd-or-razzāq (1636 - 1710)

در رد گفتار کسی که تجرد نفس را نپذیرفت و ابطال دلیل‌های او و سپس اثبات تجرد نفس و جنسیت حیوان.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی برحمته ینجلی ظلمة کل باطل و بحکمته ینحل عقل کل مشکل ... اما بعد فیقول ... حسن بن عبدالرزاق ... انه قد بلغنی تعلیقة انیقة و تزویقه رشیقة تفصح عن الاقوال فی النفس الناطقة للانسان و ینطق عن بطلان جنسیة الحیوان و اشیر ایضا الی تحریر ما یخطر ببالی من الجواب عما یتضمنه مقالة هذالباب

انجام: و ان کان مطلق التعقل مشترکاً بین کثیرین و الحمدلله رب العالمین و السلام علی محمد و آله الطاهرین

[دنا ۴/۷۰۴ (۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۰/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد علی، تا: ربیع الثانی ۱۱۲۰ق؛ ۳گ (۶۵پ-۶۷پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۹۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن علاءالدین محمد طبیب تنکابنی، تا: ۱۱۴۹ق؛ تملک: میرزا آقا خان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰ص (۲۶۷-۲۷۶)، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۱۲۶۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۸/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق، از روی نسخه شنبه ۱ ربیع الاول ۱۹۹۷در خدمت مصنف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۶۳ر-۶۵ر)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۷۵]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۱۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد نصیر هزار جریبی، تا: ۲۳ شوال ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۹۶ر و پ)، ۲۷ - ۳۶ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۰۹]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۶۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من اصدق شاهد علیه (گویا ناقص است)

در فهرست با عنوان «النفس» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۰۱ر-۱۰۲پ) [ف: ۵ - ۷۲۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۳۱ض

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص [ف: ۴ - ۳۰]

● **حقیقت نفس انسانی و حکمت خلقت** / کلام و اعتقادات / فارسی

haqīqat-e nafs-e ensānī va hekmat-e xelqat

؟ طالب اسیری

tāleb-e asīrī

حقیقت نفس انسانی و حکمت خلقت و تعریف علم ظاهر و باطن و ابطال مذهب جبر و اثبات عذاب روحانی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۲۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۱۷ر-۱۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۸۴]

● **حقیقة النفس و قواها** / فلسفه / عربی

ḥaqīqat-un nafs wa quwā-hā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۷۷/۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ عنابی، ۱۲گ (۱۲۳–۱۳۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴– ۱۲۷۰]

● **حقیقة النفس و ما یتعلق بها (رسالة فی)** / فلسفه / عربی
ḥaqīqat-un nafs wa mā yata'allaqu bi-hā (r.-un fī)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۳ط

آغاز: الحرث و النسل و لا فی السماء ایضا یتحرک بالنفس و یتبع ذلک نوابع من علم الطبیعة؛ **انجام:** فیکون الواحد بالعددد یکون ... او هیولی ثم تتقلب الی جوهر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰ص (۸۸–۱۲۷)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۴/۳– ۹۱]

● **حقیقة النور الذی ورد فی القرآن** / فلسفه / عربی
ḥaqīqat-un nūr al-laḏī warad-a fi-l qur'ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۷۱/۱۷

آغاز: بسم الله خیر الاسماء. اقول انما اطلق علی هذا الوجود اسم النور بالاذن الشرعی فی قوله تعالی «الله نور السموات و الارض»؛ **انجام:** من ان ضمن کل واحد من هذه الکلیات جزئیات کثیرة

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۸ر – ۵۹ر) [ف: ۶– ۵۱]

↩ حقیقت نور و تفاصیل انوار ≻ نوریه

● **حقیقة النوم** / متفرقه / عربی

ḥaqīqat-un nawm

رساله‌ای است در معنی خواب.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۳۶/۹

آغاز: فائده فی حقیقه النوم و الرویا، اعلم ان الروح الحیوانی هو الجوهر البخاری؛ **انجام:** و لعل اتیانه الرسول بهذه الایه کان من هذا القبیل حیث قال فاتاه و لم یقل فنزل. تم بالخیر یوم السبت ۸ شعبان ۱۲۹۴ اودئیل ۱۲۹۴

خط: نسخ تحریری، کا: مهدی بن احمد موسوی لاهجانی، تا: ۱۲۹۴ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج سرخ، ۳گ (۱۲۴پ–۱۲۶ر)، ۱۷سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ – ۲۰۶]

● **حقیقة الواجب** / فلسفه / عربی

ḥaqīqat-ul wājib

گیلانی، میرزا هاشم، ق۱۴ قمری
gīlānī, mīrzā hāšem (- 20c)

ساخته برای شاگردان آقا محمد رضا قمشه‌ای.

آغاز: لما ثبت بالبرهان العرشی ان حقیقة الوجود و الوجود المطلق هو الواجب تعالی جل شأنه و هو المأخوذ بلا شرط لا ما قید بالاطلاق ...

انجام: و لعمری فی هذه المجموعة اسرار و حکم لا ینالها احد الا بتلطیف السر و تدقیق النظر و من لم یجعل الله له نوراً فما له من نور. تم هذه المجموعة

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۱۱/۴

آغاز و انجام: برابر؛ تم هذه المجموعة و هذا مما افاده الفاضل المحقق و العالم المدقق العارف الحکیم و الاستاد العظیم آقا میرزا هاشم من اجل تلامذة الشیخ المؤید و العارف المعتمد شیخ العرفاء و الحکماء المتأخرین آقا محمد رضا القمشی الاصفهانی الاصل الطهرانی المسکن و المحرر سید علی اکبر

خط: نستعلیق، کا: سید علی اکبر بن سید محمد صادق طباطبایی حسینی، تا: یک‌شنبه ربیع الثانی ۱۳۱۲ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۱۰۸پ–۱۱۴ر)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱۳]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰/۱۲ عکسی

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق؛ جلد: گالینگور سرخ، ۶گ (۱۸۶–۱۹۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ – ۱۳۳۷]

● **حقیقة الواجب و بیان ان له مهیة** / فلسفه / عربی
ḥaqīqat-ul wājib wa bayān-u anna la-hū mahīyya

نصر البیان بن نور البیان، ق۱۰ قمری
nasr-ol-bayān ebn-e nūr-ol-bayān (- 16c)

در یک «فتح» و دو «مقصد».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۲/۱۵

خط: نستعلیق، کا: حسین بن شاه حسن بن محمد بن محمد علوی خلوتی،تا: ۱۰ذیحجه۹۸۸ق؛کاغذ:سفید،جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۴ص (۲۵۸–۲۷۱)، ۲۶سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۱ – ۳۸۹]

● **الحقیقة و التحنیک و التسمیة** / حدیث / عربی
al-ḥaqīqa wa-t taḥnīk wa-t tasmīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۱۳

به نقل از من لا یحضره الفقیه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۴۶۲) [مختصر ف: – ۹۹]

↩ الحقیقة الوجوبیة ≻ وجود واجب
↩ حقیقة الوجود ≻ الوجود
↩ حقیقت وجود ≻ وجودیه

● **حقیقت وجود** / فلسفه / عربی

haqīqat-e vojūd

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۷۱/۴

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۸۱پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۵]

● **حقیقت وجود** / فلسفه / فارسی

haqīqat-e vojūd

مؤلف در رساله حاضر به بیان این مسئله می‌پردازد که آیا وجود میان واجب و ممکن مشترک لفظی یا معنوی است و حقیقت وجود چیست؟ سپس در رساله آراء حکما مشاء و حکما اشراق متکلمین و اشاعره و صوفیه در کثرت و وحدت وجود مورد بحث و بررسی قرار گرفته و عباراتی از شیخ محیی الدین بن عربی در وحدت وجود و وحدت موجود در ادامه بررسی نظر صوفیه نگاشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۴۱/۳

آغاز: ل – آیا وجود میان واجب و ممکن مشترک است باشتراک لفظی و معنوی؛ **انجام:** وجود هذا الوجود و یلزم التسلسل قلت لا ضیر فی ذلک لانه تسلسل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ضمیمه رساله: در اوراق ۱۰۲پ و ۱۰۳ و ۱۰۴ مسئله‌ای در بیان مقدار رطل و مد و صاع شرعی و بیان نصاب زکات غلات و غیره در سال ۱۲۲۶ق نوشته شده است، آغاز: «مقدار رطل شرعی و مد شرعی و صاع شرعی ...»، انجام: «تا هر قدر که بالا رود و در هر صدی یک گوسفند است»؛ کاغذ: فرنگی، الوان، جلد: تیماج تریاکی، ۹گ (۹۶-۱۰۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم[ف: ۱۲ - ۲۵۳]

● **حقیقت و چگونگی و کیفیت مسجد الحرام** / -

haqīqat va čegūnegī va keyfīyat-e masjed-ol-harām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۸۹/۶

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۱۶۴ر و پ)، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۱۳۳]

← حقیقت وحدت ← نور وحدت

● **حقیقت و طریقت** / عرفان و تصوف / فارسی

haqīqat va tarīqat

بحثی است در حقیقت اشیاء از جنبه عرفانی و فلسفی، در آغاز مختصری از اصول اعتقادی را می‌آورد، پس از آن در حقیقت افلاک و نفس انسان و چگونگی تصفیه باطن و جز اینها بحث می‌کند. نام کتاب چنانکه ذکر شد پشت نسخه آمده و در آن شک داریم. این کتاب به نام ابراهیم خان والی عثمانی در بغداد نوشته شده است. (گویا نسخه‌ای باشد که به والی تقدیم شده است)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۸۶-۱۸/۱۰۶

آغاز: بنور معرفت وحکمت مزین ومنور داشته ... و بعد چون بعون عنایت حکیم بی علت وکریم بی منت؛ **انجام:** و قانون و قاعده بدسازد که پیش از آن نبوده باشد و اگر بوده باشد.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۴۶]

● **حقیقت و کیفیت سلسله موجودات و تسلسل اسباب و مسببات = سلسله موجودات و تسلسل اسباب و مسببات** / فلسفه / فارسی

haqīqat va keyfīyat-e selsele-ye mowjūdāt va tasalsol-e asbāb va mosabbebāt

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

پرسش و پاسخ‌هایی است به روش فلسفه مشائی در چگونگی رشته هستی و پیدایش موجودات جهان. در این کتاب علت آفرینش موجودات بدین‌گونه شرح داده شده: «خدا چون می‌خواست آشکار گردد عقل را آفرید و عقل بوسیله نفس و نفس بوسیله طبیعت کل و عنصر کل آشکار گردید». در سلسله انتشارات انجمن آثار ملی (شماره ۱۷) در جزو آثار فارسی منسوب به شیخ چاپ شده است لکن در هیچ یک از نسخ رساله سرگذشت نام آن مذکور نیست و نثر فارسی آن دور از سبک نثر دانش‌نامه علائی است. (مهدوی)

آغاز: بسمله و له الحمد دایما و کفی جوده ... با کرم دوستی که دوستی وی خدای را بود نه ریا را، درخواست تا در حقیقت و کیفیت سلسله موجودات و تسلسل اسباب ...

انجام: ترتیب بدایت واعادت و شرح این هر دو طریق عمرها باید و وقتهای مساعد، اما بر سبیل اجمال این قدر گفته شد. و الله اعلم بحقایق الاشیاء تمت بعون الله

چاپ: در جشن هزاره ابن سینا در ۱۳۷۱ ق به کوشش دکتر موسی عمید؛ نیز تهران، انجمن آثار ملی: ۱۳۳۱ش

[فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی ۱۵۹، ص۲۷۰؛ الذریعة ۲۱۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸/۶؛ دنا ۷۰۵/۴]

۱. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه:۸۱/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۷گ (۴۳پ-۴۹ر)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۶۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۳۷

خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۷ص (۳۳۲-۳۳۸)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۴/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱،کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۳۶۱-۳۷۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۴۴۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۵۵

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۴۷پ-۱۵۰پ) [ف: ۱۶ - ۱۹۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۱۸/۲

بی‌کا، تا: محرم ۱۰۲۸ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۷]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۱/۳ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در جمادی الاول ۱۰۳=۱۰۳۰؛ نوشته از روی نسخه نوشته مسعود بن علی بن ابی القاسم صاحب الرسالة و التحریر در روز آدینه ۱۰ جمادی الاول ۶۰۳ در مقام آب کر در تول جقان [ف: ۲ - ۳۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۲۵/۲۰

خط: نستعلیق، کا: محمد تبریزی معروف به برهان المنجمین، تا: ۱۰۴۲ق؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۳۲ر-۱۳۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۱۱۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۱/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن الشریف بن محمد علی نصر آبادی، تا: ۱۶ رجب ۱۰۶۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۸۲پ-۱۸۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ۷گ (۶۷-۷۳) [ف: ۱۵ - ۳۲۱]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۱۲/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد حسین کاتب خاتون آبادی،تا:۱۰۷۱ق،کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج تریاکی،۹گ(۳۴پ-۴۲پ)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۲۰۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۶۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن حسن (بابا حسن بیک) اراسنجی قزوینی، تا: ۱۰۸۳ق، جا: قندهار؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۵۹ر-۱۶۲پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳ - ۵۱]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۲۵/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم بن محمد شریف سرکانی، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۵ق، جا: قندهار؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵گ (۱۴۸-۱۶۲)، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۵۵۷]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۲۲

بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ ۴ص (۸۰-۸۳ در متن و حاشیه) [ف: ۴ - ۳۲۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۲۳/۲۷

آغاز: کل شیی فی عالم الکون؛ **انجام:** و کل یسر لما خلق له

بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق، جا: اصفهان؛ مختلف الخطوط؛ کاغذ: الوان، جلد: میشن، قطع: وزیری کوچک [رایانه]

۱۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۸/۷

خط: نستعلیق خفی، کا: محمد محسن خاتون آبادی، تا: ۱۰۹۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷ - ۳۷۸]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۳۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۱۱۷ر-۱۲۰پ)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۰۱]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۹۰/۵ و ۳۸۰۵/۴-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۱۸۶-۲۰۴)، ۱۸ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۱۳۴] و [فیلمها ف: ۱ - ۷۳۳]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۳۱/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید عزالدین حسینی-زنجان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۲۰ق؛ ۲۴گ (۱۰-۳۳) [عکسی ف: ۲-۱۲۲]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: محمد علی بن یوسف، تا: ۱۱۹۸ق [ف: ۳ - ۲۵۰]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۵گ(۱۵۰ر-۱۵۴ر)،۲۲سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۵۹]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷ص (۱۰۵-۱۱۱) [ف: ۹ - ۵۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۸/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۴۲۸]

۲۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۴/۱۲

بی‌کا،تا:۱۲۱۱ق؛جلد:تیماج قهوه‌ای،اندازه:۱۵×۲۲سم[ف:۱- ۱۷۸]

۲۳. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۵۹

خط: نستعلیق، کا: علی بن ملا احمد محرر، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۵۶ق، به فرمایش سرکارخان خانان؛ جلد: تیماج مشکی، قطع:

ربعی [نشریه: ۳ - ۳۹۴]
۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۹۷/۳
خط: نستعلیق، کا: ملا محمد شهیر به ملا آقا جان مازندرانی، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۹پ-۱۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۵ - ۹۸]
۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۳۵/۳
بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ جلد: میشن سیاه، ۸گ (۴ر-۱۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۴سم [ف: ۹ - ۱۸۸]
۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۱۳/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ظاهراً سید اسدالله صفوی ماسالی مصطفوی، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۳۹-۴۴)، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۲۹۸]
۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسینی تفرشی، تا: صفر ۱۳۱۱ق؛ با مقابله مرتضی فرهنگ و یادداشت‌هایی از او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن زرد، ۸گ (۵۴پ-۶۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۲سم [ف: ۷ - ۴۷۲]
۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در متن و حاشیه بطور چلیپا، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۳گ، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴ - ۱۲۵]
۲۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۲۰
آغاز: برابر
در فهرست با عنوان «رساله در عرفان» و ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، قطع: خشتی [ف: ۳۰۲]

● **حقیقت و ماهیت و کیفیت عقل و تعلق آن به بدن انسان** / فلسفه / فارسی
haqīqat va māhīyat va keyfīyat-e ‘aql va ta‘alloq-e ān bh-e badan-e ensān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۷۴
آغاز: عقل جوهریست بسیط نورانی ...
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۲گ (۲۳۶ ر - ۲۳۷ر)[ف: ۷ - ۲۲۰]

← الحقیقة و المجاز ≻ الاستعارات
← الحقیقة و المجاز ≻ حقیقت و مجاز

● **الحقیقة و المجاز** / معانی بیان / عربی
al-ḥaqīqa wa-l majāz

موسوی شیرازی، رضا بن اسماعیل، ۱۲۲۳ - ۱۳۰۲ قمری
mūsavī šīrāzī, rezā ebn-e esmā‘īl (1808 - 1885)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۷۸/۴
آغاز: بسمله. الکلام فی معرفة الحقیقة والمجاز والاستعارة. اما الحقیقة بغیر العقلیة ای اللغویة؛ **انجام:** عند و رود الصفات والسائلین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۶۸ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۱گ (۱۷۴پ-۱۸۴ر)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۶]

● **الحقیقة و المجاز** / بلاغت / عربی
al-ḥaqīqa wa-l majāz

محمد نظام
mohammad nezām

رساله‌ای است در مباحث استعاره و کنایه و حقیقت و مجاز و بیشتر نظر مؤلف در گفته هایش به دو کتاب «مفتاح العلوم» و «تلخیص المفتاح» می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۷۰/۲
آغاز: الحمدلله الذی شرح صدورنا بالهدایة و الایمان و کشف عن قلوبنا استار غیاهب الکفران؛ **انجام:** هذا بیان الاستعارات و الحقیقة و المجاز ... و الحمدلله رب العالمین ...
خط: نستعلیق، کا: حاجی بابا بن ملاحسین باشی، تا: دوشنبه صفر ۱۲۴۸ق؛ پس از این دو کتاب اختیارات ایام حضرت صادق علیه السلام و اعمال حسابیه و مطالب متفرقه دیگر آمده است؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۵۵پ-۶۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۶۸]

● **الحقیقة و المجاز** / معانی بیان / عربی
al-ḥaqīqa wa-l majāz

غیر همانند:
۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۳۵/۲
آغاز: بسمله فهذه عده سطور فی تحقیق الحقیقه و المجاز و الاستعارة و اقسامها
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن عبدالقادر تونی، تا: ذیحجه ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۴-۹)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۵۴۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۱۲
آغاز: رسالة فی انواع المجاز المرسل و انواع الاستعارات و الکنایات بسمله، الحقیقه ان یبث لفظ فیما وضع له و یعرف کائن

و المجازان یتعدی عن موضعه فی ذلک العرف کما فی عرف اللغة الاسد حقیقه؛ **انجام:** تمت الرساله المنسوبةالی العلامه جار الله الزمحشری

در پایان نسخه این رساله به زمخشری منسوب گشته است. در کشف الظنون رساله‌ای در این باب از زمخشری یاد نشده. این رساله دارای یک باب است مشتمل بر ۱۳ نوع مجاز مرسل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۸۰–۸۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ – ۳۳۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۲۳

آغاز: بسمله. الحقیقة ان ثبت اللفظ فیما وضع له یعرف کائن من کان و المجاز ان یتعدی الفظ عن موضعه فی ذلک العرف

باب مجاز مرسل در سیزده مورد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۶۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۶/۵

آغاز: و من علایم الحقیقة صحة السلب المجاز و عدمها الحقیقة و المراد ... السلب علی جهة الحقیقة عند اهل تلک اللغة؛ **انجام:** و قسموا الاستعارة باعتبار الجامع الی عامیة و هی المبتذلة و الی خاصیة و هی الغریبة التی لا یطلع علیها الا الخواص.

بخشی از کتابی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۴۱ر–۱۴۳ر)، ۲۳–۲۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۴×۲۰/۷سم [ف: ۲۹/۱– ۳۹۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۲۱/۲

آغاز: بسمله، هذه فوائد جلیله رشیقه وجیزه؛ **انجام:** و کذا معنی قوله الحرف ما دل علی معنی فی غیره انه ما دل علی معنی حاصل فی غیره ...

این رساله مبحثی است از مباحث حقیقت و مجاز و متخذة از کتاب فوائد من مهمات الاصول آقای سید محمد مهدی طباطبائی معروف به بحرالعلوم ظاهرا نام کتاب آقای طباطبائی باید بحر اللئالی و کنز الغوالی باشد زیرا آن کس که ابن مبحث حقیقت و مجاز آن را در این جا آورده در ابتدای کلام خود می‌گوید: «هذه فوائد جلیله رشیقه وجیزة و جواهر سمیة لطیفه و تحقیقات صافیه و تنبیهات وافیه و تدقیقات کامله انتخبتها و التقطتها من بحر اللئالی و کنز الغوالی الشرح ما فی الوافیه ...» از مجرور بوسیله من بر می‌آید که نام کتاب به ظن متاخم به یقین باید بحراللئالی ... باشد. متأسفانه نام متخذ و ملتقط به دست نیامد شاید همان کاتب نسخه باشد و نیز خود رساله به صورت شرح و متن است و رساله به پایان نرفته نسخه ختم می‌شود و آخرین بحث آن در این رساله مبحث معنی حرفی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۷گ (۶۳پ–۶۹)، ۲۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۰ – ۵۸۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۴۴/۳

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... و بعد، فهذه مختصر فی بیان ما یعرف به الحقیقة و المجاز و یتمیز کل منهما عن الآخر و قد ذکروا لمعرفة کل منهم علامات منها تنصیص أهل اللغة بان اللفظ الفلانی و إستعماله و ذلک المعنی إستعمال فی غیر ما وضع له؛ **انجام:** و الظاهر أن مراد آیة الله من قوله: و فیه نظر فی آخر کلامه الإشارة الی دقیة ما أفاده المحقق رحمه الله لا الی تمریضه فتفطن و أنت إذا أحطت خبراً بما ذکرنا و تبین لک حقیقة الوضع بما لا مزید علیه فلنشرع فی بیان اقسامه إن شاء الله و الحمدلله علی کل حال

رساله کوتاهی است در اصول فقه که به بحث حقیقت و مجاز پرداخته، مؤلف ضمن بیان معانی لغوی و اصطلاحی حقیقت و مجاز به تبیین مباحث مربوط به موضوع اقدام نموده است؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر رضوی، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۷ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۶گ (۱۸۲ر–۲۱۷ر)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۹ – ۲۴۵]

۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۷/۴

به تاریخ پنج شنبه ۲۵ ذیقعده ۱۳۰۶ تحریر شده؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا باقر بن علامه تنکابنی، تا: ۴ شوال ۱۳۰۸ق؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ – ۲۰۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۳۱/۵

آغاز: بسمله، الحقیقه هی الکلمه المستعمله فیما وضعت له ... و العلاقه خمسه و عشرون عندهم. فمنها التشبیه (برگ ۴۲ر)؛ **انجام:** الرابع و العشرون المجاز بالزیاده، مثل قوله تعالی: لیس کمثله شیء تم

معما از سراینده ناشناخته در ۱۵ بیت؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق، بی‌تا؛ این رساله در ۵ صفحه است در هر صفحه یک سوم مطلب در ۱۱ سطر متن نوشته شده است و باقی به صورت مورب در حاشیه نوشته شده؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: چرم مشکی، ۳گ (۴۲ر–۴۴پ)، ۱۸ سطر (۶/۲×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ – ۶۳]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۶۶/۱۰-۵۷/۱۳۶

آغاز: بسمله الحمدلله الکریم المتعال ... فاعلم ان کل حقیقة و مجاز اما عقلی او لغوی فالاول یجری فی الاسناد و الثانی فی الوضع

رساله کوتاهی است در حقیقت و مجاز؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۳گ (۲۳–۱۲۵)، ۱۵–۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف:۳-۱۶۴۵]

۱۰. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۱۰/۱

آغاز: التعریف أولی من التعریف المشهور و هو ما یلزم من العلم به؛ **انجام:** فإن وجدته حقاً فاتبعه و إلا فاصلحه فإن الله لا یضیع أجر المحسنین.

چند ورق در بحث حقیقت و مجاز؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۷۳]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۰۸/۸

آغاز: علامات الحقیقه و اماراتها ثلاثه الاولی، التبادر؛ **انجام:** لکن

الحق ان علامه المجاز تبادر الغير لاعدم التبادر لتحققه فى اللفظ الموضوع

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ زرد، ۱گ (۵۳ر-۵۳پ)، ۲۲سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۳سم [ف: ۱۷ - ۱۶]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۹۷/۳

آغاز: القول فى حقيقه القرآن و مجازه، لاخلاف فى وقوع الحقايق فى القرآن و هى كل لفظ بقى على موضوعه و لا تقدم فيه و لا تاخير و هذا اكثر الكلام. و اما المجاز فالمجمهور ايضا على وقوعه فيه؛ **انجام:** هو مقصود التعريض كقول ابراهيم بل فعله كبيرهم هذا فاسئلوهم. و الله سبحانه و تعالى اعلم.

رساله‌ای است در بررسی مختصر حقایق و مجازات در قرآن کریم با استناد به اقوال مفسرین و علمای بلاغت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶گ (۲۶-۴۱پ)، ۱۹ و ۳۷ سطر حمایلی (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۵۵]

● الحقيقة و المجاز = متن العلاقة / بلاغت / عربی

al-ḥaqīqa wa-l majāz = matn-ul ‘alāqa

رساله بسیار مختصری است در معنی حقیقت و مجاز و کنایه و اقسام و احکام آنها. در آن از استعمال لفظ مجازاً در معنایی غیر از معنای موضوع با وجود علاقه و ارتباط مابین معنی موضوع له و مستعمل فیه بلا مانع است. آن علاقه‌ها را چند نوع شمرده‌اند در کتاب حاضر درباره آن علاقه و ارتباط و انواع آنها بحث شده است.

آغاز: الحمد لله حمد الشاكرين و الصلوة على سيد الاولين و الاخرين و على آله الطيبين الطاهرين و بعد فاعلم ان طرق اداء المراد ثلثة حقيقة و مجاز و كناية ...

انجام: مثل فلان طويل النجاد بمعنى طويل القامة او نسبة بينهما نحو ان الكرم فى بيت فلان بمعنى ان الكرم فى فلان

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب به استناد نسخه ش ۳۲۵۹ مرعشی تغییر یافت؛ خط: نسخ مایل به رقعی، کا: ابراهیم بن محمد، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۳۵پ-۱۳۸پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۹۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ ذیحجه ۱۲۷۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۴۸]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یوسف سلیمی نبوی بن حسین خرپوتی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۲۹۷ق، جا: مدینه منوره؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۴۴پ-۴۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۳۴]

● الحقيقة و المجاز / معانی بیان / فارسی

al-ḥaqīqa wa-l majāz

بحث مختصری است در اینکه استعمال کلمه معرف به لام جنس در عهد ذهنی آیا از باب حقیقت است یا مجاز؟

بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه:۲۶/۵

آغاز: و این تحریر مشتمل است بر چند فصل، فصل اول معرفت احوال بروج و ارباب مثلثات؛ **انجام:** این جزوه ای است که جمع کرده شد در معرفت تقویم و قد جمعها عبدالصمد بن علی اللهم اغفرلهما بلطفه الجلی.

خط:نستعلیق تحریری، کا: محسن بن حبیب الله بن آقاجان مشیری الاصل بارفروش المسکن، تا: شنبه ۲۴ ربیع الاول ۱۳۰۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۹ر-۱۹پ)، اندازه: ۱۶×۱۷/۵سم [ف: ۴۰]

● حقیقت و مجاز = استعاره / بلاغت / فارسی

haqīqat va majāz = este‘āre

عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد، ۸۷۳ - ۹۵۱ ؟ قمری

‘esām-od-dīn-e esfarāyenī, ebrāhīm ebn-e mohammad (1469 - 1545)

اهدا به: سلطان محمود خان بن عبیدالله بهادر خان

رساله‌ای است در حقیقت و مجاز و مشتمل بر «مقدمه» و «جندی» و «ساقه»: مقدمه دارای سه «طائفه»: ۱) چگونگی پیدایش سخن، ۲) امتیاز آدمی بسخن گفتن است، ۳) معنی حقیقت و مجاز؛ جندی دارای «میمنه» و «قلب» و «میسره»: میمنه: معنی استعاره و تقسیم آن بر سه قسم، قلب: انواع استعاره در چهار سریه، میسره: اختلاف دانشمندان ادب در تقسیم استعاره؛ ساقه دارای «مقدمه» و «مقصد» و «خاتمه»: مقدمه: معنی علاقه مجاز؛ مقصد: انواع علاقات معتبره. در آن از خواجه ابو القاسم سمرقندی و سعد تفتازانی یاد شده و بیست و پنج نوع علاقه برای مجاز بر شمرده شده است.

آغاز: بسمله رب تمم بالخیر حمد بی حد احدی را زیبد که حقیقت مالکیت و ملکیت را مداراست و این دو معنی غیر او را بعلاقه عبودیت مستعار استعاره عادیه از تشبیه مصرحه دور از کنایه و نمونه خالق بی مثال که تمثیل را در سرحد ملک معرفت او جواز نیست خداوند باستقلالی که اطلاق اسم او بر غیر طریق مجازیست و صلوات نامیات بر نبی مرسل که کلمات جامعه او.

انجام: در ترجیح بعضی اقسام مجاز بر بعضی اطلاق مسب بر سبب و ملزوم بر لازم و کل بر جزء و حال بر محل اولی ... از عکس و استعاره نشانه اولی است از تضاد و مجاز باعتبار ما کان

اولی از مجاز باعتبار ما یؤل الیه است پس لفظی که محتمل افتد حمل او بر اولی باید کرد و این مسئله مدار اجتهاد و استنباط مسائل شرعیه است و مجاز بالنقصان اولی است از مجاز بالزیاده پس اگر صحت معنی لفظ موقوف بر قول بحذف ما یؤل بزیاده افتد حذف را اختیار باید کرد و بزیادت لفظی راضی نباید شد اللهم اختم عاقبة امورنا بالخیر و حاسبنا بالخیر یا خیر من کل خیر و یا مستغنیاً من کل غیر صل علی محمد و آل محمد مادام الفلك فی السیر.

[نسخه‌های منزوی ۲۱۲۵/۳ و ۲۱۲۴؛ ریحانة الأدب ۱۴۱/۴؛ هدیة العارفین ۲۶/۱؛ دنا ۷۰۵/۴ (۱۰ نسخه)؛ روضات الجنات: ۵۰]

شرح و حواشی:

۱- انواع المجازات؛ ملوی، احمد بن عبدالفتاح (۱۰۸۸-۱۱۸۱)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۴/۷

آغاز و انجام: برابر؛ تمت الرسالة الشریفة بعون الله الملك الغنی علی ید العبد سلطان بن محمد بن علیشاه الاصفهانی فی ۲۹ جمادی الاول ۹۶۲ فی بلدة البردع و قد نقلت عن خط المؤلف رحمه الله

خط:نستعلیق،کا:سلطان بن محمد بن علیشاه اصفهانی،تا:۲۹جمادی الاول ۹۶۲ق، جا: البردع؛ ۲۳گ (۳۷پ-۵۹پ)[ف: ۱۶ - ۲۰۶]

۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۲۸۲۴/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۹گ (۲۸پ-۴۶ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۱۲۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمود بن شیخ محمد بن زین العابدین، تا: ۲۷ ذیحجه ۹۷۴ق، جا: لها نور؛ واقف: فاضل خان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۲۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۵ - ۸۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷/۴

خط:نستعلیق،کا:کلب علی بن پیر غیب کلبی،تا:۹۸۲ق؛جلد:تیماج مشکی، ۱۵گ (۲۳پ-۳۷پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳-۱۴۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۸۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امان الله، تا: قرن ۱۰؛ در ذیل شماره ۳ تاریخ ۵۶۱ دیده می‌شود و مسلماً نادرست است؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹ص (۲۱۰-۲۴۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۴۴۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد فرزند عبدالحسین، آل حسینی نجفی نخعی، تا: حدود ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰گ (۱-۲۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۲۹ - ۳۳۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق خوش،کا:شاه حسین بن عبد الصمد تربتی،تا:قرن ۱۲؛ مجدول؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۶ص مورب، ۴۰ سطر، اندازه: ۲۵/۵×۴۳سم [ف: ۲۵ - ۸۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۵۴/۱

خط: نسخ، کا: عبدالواحد بن عبدالحمید حسنی حسینی طباطبائی کرمانی، تا: غره ذیقعده ۱۱۰۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۱پ-۱۸پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۳۰۵]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۴-۱۴/۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد بلخی، تا: ۱۲۳۰ق؛ جلد: مقوا، ۲۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۶۴۶]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۴۵/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ذیقعده۱۲۷۷ق؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج تریاکی،۵۲گ (۱۰۹-۱۶۰)، ۱۳ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۲۰۴]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** میزاب گفته و آب خواسته مثال هر دم قوله تعالی أما الذین

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «غلام شاه ولایت حسین» (دایره)؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ (۳۷پ-۵۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۹۶]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۳۲/۶

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه محمد بن ملك محمد اندکانی، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۶گ (۱۴۱-۱۵۶)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۱۱]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۳۳/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۲۴-۳۵)، سطور حمایلی، اندازه: ۸/۵×۲۳سم [ف: ۱۹ - ۲۸۵]

● حقیقت هاروت و ماروت / فلسفه / عربی

haqīqat-e hārūt va mārūt

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۰۱ ض
بی کا، تا: ۱۲۷۵ق [د.ث. مجلس]

● حقیقة الیقین و زلفة التمکین و عمارة الدین / عرفان و تصوف / عربی

ḥaqīqat-ul yaqīn wa zulfat-ut tamkīn wa ʻimārat-ud dīn

جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم، ۷۶۷ - ۸۳۲ قمری

Jīlānī, ʻabd-ol-karīm ebn-e ebrāhīm (1366 - 1429)

تاریخ تألیف: ۸۱۵ق

رساله‌ای است کوتاه در توحید و صفات خداوند جل جلاله با بیانی عرفانی و با عناوین: الجوهر الاول، العرض المفارق، درة یتیمة فی لجة عظیمة، الکنز المخفی، الکبریت الاحمر، برق لاح و نسیم لاح و جز آنها.

آغاز: حمداً لله بصفاته، توحیده بذاته، فهو الواحد لاعن التوحید، المحمود قبل الحمد و التحمید، احمده حمد صفاته لذاته ... اما بعد فان التوحید عظیم شأنه عال مکانه ...

[فهرس المخطوطات دارالکتب الظاهریة، التصوف، الجزء الاول، ص ۴۵۶ و ۴۵۷ که سه نسخه از این رساله را معرفی نموده؛ ایضاح المکنون ۴۱۲/۱؛ ریحانة الادب ۴۴۸/۱؛ معجم المؤلفین ۳۱۳/۵؛ هدیة العارفین ۶۱۰/۱؛ دنا ۷۰۶/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۰۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو آخر ما جری به القلم الاعلی بجریان املائها فی هذه الرسالة و الحمدلله رب العالمین

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد رضا، تا: ربیع الاول ۱۰۶۷ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی) از نوادگان فیض کاشانی؛ کاغذ: شرقی، ۸گ (۱۶-۲۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۱۱سم [ف: ۳۴ - ۱۹]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۵۴/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان شئت قلت ان العالم قدیم بهذا و ان شئت قلت ان العالم حدث باعتبار حکمه الذی یقتضیه لذاته و هذا آخر ما اردنا

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۲۸۴ر-۲۸۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۸۳]

● حقیه / عرفان و تصوف / فارسی

haqqīye

در بعضی سخنان صوفیه که در توحید هفت مرتبه نهاده‌اند. از سلطان الاولیاء نظام الدین تانی سری عمری.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۳۲/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۲پ-۹پ)، ۱۷سطر (۶×۱۰) [ف: ۱۷ - ۲۵۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۱۵/۵

کا: امان الله، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۷گ (۱۲۸پ-۱۳۴پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۷ - ۴۳۶]

● حکام الانسان / فلسفه / عربی

hokkām-ul insān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۳/۳۱

آغاز: و اعلم ان الانسان ما دام مقید بتعلق الحیوة الدنیا لابد له من خمسة حکام کل یحکم علیه بعضه بالنفع و الاخر بالضرر اثنان منها فی الباطن و هی العقل و الطبع و اثنان فی الظاهر و هما الشرع والعرف و خامسها فی الخارج

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: ۲۲ محرم ۱۲۴۹ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۴۴۱)، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱- ۲۷۶]

← حکایات ← پندهای اخلاقی

● الحکایات / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥikāyāt

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

در آن بر معتزله و حشویه خرده گرفته است. صاحب الذریعه می‌گوید نجاشی از آثار مفید کتاب «الرد علی القتیبی فی الحکایة و المحکی» را آورده و در فهرست شیخ طوسی «النقض علی ابن قتیبة» یاد شده است ولی در کتاب مورد گفتگو از ابن قتیبه یا قتیبی یادی نشده است.

آغاز: فصل من حکایات الشیخ ... سمعت الشیخ ابا عبدالله یقول اشیاء لایعقل و قد اجتهدا المتکلون فی تحصیل معانیها ...

انجام: و اما المهلکات فشح مطاع و هوی متبع و اعجاب المرء بنفسه. تمت الحکایات ...

[الذریعه ج ۵۱:۱۷؛ دنا ۷۰۷/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۳۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن فرزند محمد بن حسن بن علی اصغر بن الله وردی تبریزی خیابانی انصاری، تا: محرم ۱۳۵۴ق، کاغذ: شطرنجی فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲ص (۷۸-۸۹)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۵۷]

۲. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:۲۷/۲

کا: احمد بن عبدالعالی بن عبدالباقی بن ابراهیم بن علی عبدالعالی میسی عاملی، بی تا [نشریه: ۴ - ۳۲۷]

● **حکایات** / ادبیات / فارسی

hekāyāt

عبید زاکانی، عبیدالله، – ۷۷۲ قمری

ʻobeyd-e zākānī, ʻobeyd-ol-lāh (- 1371)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۴/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۶۶–۷۱)، ۱۳ سطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [سنا: ف: ۱ – ۳۵۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۴/۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۱۹۸]

● **حکایات** / داستان / فارسی

hekāyāt

واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد، ۹۸۷؟ – ۱۰۸۲ قمری

vāʻez-e estarābādī, soltān hoseyn ebn-e soltān mohammad (1580 - 1672)

حکایات پراکنده‌ای است برخی به نقل از دیگران و برخی که خود مؤلف شاهد بوده است. مؤلف از واعظان استرآباد بوده و وقف‌نامه وی در چندین جای نسخه حاضر آمده است که کتاب را وقف استرآباد نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۹۴/۹

آغاز: حکایت ... زن و پسر و مولود ... قدیم و ایام گذشته مردی بود سریت الحر می‌گفتند ... پنجاه سال عمر او در روزگار مصطفی صلی الله علیه و آله مانده بود و به پیغمبر ما ایمان آورده بود؛ **انجام:** و من از سخت جانی خود منفعل سوار شده روی به راه نهادیم و بر غیرت و مردی آن مرد آفرین نمودیم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: سلطان حسین واع با مهر «عبده سلطان حسین الواعظ» (بیضی)؛ واقف: سلطان حسین وداع، بر دارالمومنین استرآباد و اولادش؛ جلد: تیماج عنابی،۱۶گ(۱۳۰پ–۱۴۵ر)،اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰–۳۲۷]

● **حکایات** / داستان / فارسی

hekāyāt

خوئی، عبدالعظیم بن علی، ق۱۲ قمری

xūʼī, ʻabd-ol-ʻazīm ebn-e ʻalī (- 18c)

داستان‌هایی است پراکنده با عنوان روایت و حکایت.

[نسخه‌های منزوی ۳۶۸۰؛ دنا ۷۰۷/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۵۳

آغاز: پاره ای حکایات و مزخرفات و روایات عجیبه و غریبه که بمرور دهور از کتب ملاحظه شد و یا از مصاحبان ... استماع افتاد ... بدان که حکمای اسلام در زمان مأمون

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: میشن سیاه، ۱۴گ (۱۱۱ر–۱۲۴ر هامش سوم)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۸/۶سم [ف: ۸ – ۲۰۰]

● **حکایات** / داستان / فارسی

hekāyāt

رضی بن محمد شفیع، ق۱۲ قمری

razī ebn-e mohammad šafīʻ (- 18c)

نویسنده می‌گوید زمان به جایی رسیده است که جز در خیال زیستن و به اوهام مشغول شدن و شب‌های تار را با داستان و داستان‌سرایی به صبح آوردن چاره‌ای نیست لذا بر آن شدم که در این میدان گام بردارم و داستانی چند به رشته تحریر کشم. او پس از این مقدمه داستان‌هایی چند می‌آورد که جز خیال و خیال‌پردازی اشکار محملی ندارد و باز همان خیال انگیزنده او شده که این خیال‌های غیر کافی را با تعدادی الفاظ دور از استعمال و مهجور همراه کند و به خیال خود مطالب اخلاقی ارائه دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۱۹

آغاز: بسمله، ای نام همایونت طغراچه فرمانها ×× خورشید صفت طالع از مطلع دیوانها؛ **انجام:** غرض نقشی است کز ما بازماند ×× که هستی را نمی بینم بقائی

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم، تا: ۱۱۹۱ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه پارچه، ۹۷گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ – ۵۶۱]

● **حکایات** / داستان / فارسی

hekāyāt

صاحب مازندرانی، محمد تقی بن محمد زکی، – ۱۲۵۶ قمری

sāheb-e māzandarānī, mohammad taqī ebn-e mohammad zakī (- 1840)

حکایت‌هایی است به شیوه «گلستان» سعدی.

آغاز: بسمله لالی ثنائی مزید مخزن دار او فزون از مخزون دریا که ا ز لجه دل بغواصی اندیسه ثاقب وحمل سفینه زبان به لب ساحل بیان آید نثار پیشگاه جلالی شاید جل جلاله

انجام: بعقد مناکحت وسلک مزاوجت دائمی برآمده صیغه ایجاب وقبول علی ماقرر فی شرع رسول سمت جریان یافت اللهم الف بینهما وثبت اصلهما وطیب نسلهما ... وعلی آله الطاهرین

[نسخه‌های منزوی ۳۶۷۹/۵؛ دنا ۷۰۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۲۲/۱]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۶۰/۲-۲۷/۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۶۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۲۷/۱

خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد حسن هزارجریبی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱گ (۱پ-۲۱پ) [ف: ۳۷ - ۲۵۲]

● الحکایات / متفرقه / عربی

al-ḥikāyāt

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

حکایت‌هایی پندآموز از کتاب‌های مختلف یا شنیده‌های مؤلف.

آغاز: الحمدلله علی نواله و الصلاة و السلام علی رسوله و آله، حکی أن رجلا ترکیا سمع واعظا یقول: من جامع امرأته مرة ...

انجام: قال بعضهم لبعض انهما من اولاد المتمتع بها، فتدبر.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۰۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ملک محمد زرندی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ (۱۴۸پ-۱۵۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۷]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۷۵/۸

آغاز: برابر

نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه مرعشی ش ۸۴۰۶/۴ تعیین شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: علی اکبر حکیمیان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۷ص (۱۵۵-۱۶۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۶۰]

● حکایات / تاریخ / فارسی

hekāyāt

همای مروزی، محمد صادق، ق۱۳ قمری

homā-ye marvazī, mohammad sādeq (- 19c)

به درخواست: میرزا عبدالصمد هراتی

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۲۳۲ق؛ محل تألیف: هرات

مشتمل بر ۱۰ حکایت و روایت و یک خاتمه از خاطرات و دیده‌های وقایع نگار که موقع عزیمت از هرات به پایتخت نوشته است.

[دنا ۷۰۷/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۲۱/۸

آغاز: حسب الاستدعای میرزا عبدالصمد که از جمله دوستان صدیق بود در ولایت هرات به رسم حکایات نگاشته کلک خامه بدایع نگار گردید. حضرت حجسته فطرت میرزا عبدالصمد که مرا صدیقی است معتمد، آمل وسائل آمد که حکایتی دو سه و روایتی سه چار بر ورقی به خط حقیر نگاشته آید و در حضرت ایشان به عنوان یادگار گذاشته ... حکایت. اکنون اول ظهر روز یک‌شنبه ۲۸ شهر ربیع الاول یکهزار و دویست و سی و او است صفحه را برداشته مرتجلاً بنا به تحریر گذاشته‌ام؛ **انجام:** که بار درخت فصاحت است و ثمر شجر بلاغت و آن راه انکار پوید حرفکی چند بر گوید تا داند نداند و یابد که قل نتواند قل فأتوا بکتابکم ان کنتم صادقین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشین نیلی، ۱۰ص (۳۳۵-۳۴۴)، ۱۷ سطر (۹/۳×۱۵)، اندازه: ۱۴/۶×۲۲سم [ف: ۲۹/۱- ۴۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۷۰/۴

آغاز: بسمله، در هنگامی که سپهر از مشک تر کافور بار بود؛ **انجام:** حضرت ملک الکتاب را عرض صداقت بگوی و راه ارادت بپوی و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی (آبی و نخودی)، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹ص (۱۶۵-۲۰۳)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۶)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۶ - ۳۸۷]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۰۳/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ رمضان ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۳]

● حکایات / داستان / فارسی

hekāyāt

ادیب مراغه ای، عبدالعلی بن علیخان، ۱۲۴۳؟ - ۱۳۰۲ قمری

adīb-e marāqe'ī, 'abd-ol-'alī ebn-e 'alī-xān (1828 - 1885)

حکایت‌هایی است عشقی و اخلاقی. در حکایت یکم شعری در ستایش ناصرالدین شاه آمده است. گویا از عبدالعلی ادیب الملک فرزند حاجی علی خان حاجب الدوله مراغه است.

آغاز: حکایت: وقتی مرا با کثرت عیال و عسرت معاش خیال عشرت و تجدید فراش در نظر آمد و هوای بهجت و نشاط و مسرت و انبساط ...

[دنا ۷۰۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۲۲/۱]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۷/۲

آغاز: حکایت: وقتی مرا با کثرت عیال و عسرت معاش خیال عشرت و تجدید فراش در نظر آمد و هوای بهجت و نشاط و

مسرت و انبساط؛ **انجام:** دریا از فراق روی دوست، آری این دریای بی پایان کجا گیرد. سکون
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۳۵ر-۲۶۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۶سم [ف: ۹ - ۳۴۰]

● **حکایات** / داستان / فارسی

hekāyāt

برادر بخشی خان

barādar baxšī xān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۹۵

آغاز: ذوالفقار الدوله نهسا ... نجف خان در؛ **انجام:** نیزه میگردانید و از یمین و یسار بر فروغ اشجار.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **حکایات** / داستان / ترکی

hekāyāt

گزیده از گل و نوروز میرحیدر ترکی گوی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۴/۶-ف

تسخه اصل: ملی تبریز ش ۳۵۷۲. چند داستان و حکایت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [فیلمها ف: ۲ - ۷۷]

● **حکایات** / داستان / ترکی - فارسی

hekāyāt

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۲۴

آغاز: ادم پر عقلو زیل مع شود حوش در سر نع ماند حر چه گوید اخر عش فراموش کند؛ **انجام:** قول سعنار دع شر بو یوسونون بوی نوع لی ...
خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش کاغذ ابر و باد، ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، ۱۶-۱۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [رایانه]

● **حکایات** / گوناگون / عربی

hekāyat

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۸/۳

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۴۸۶. حکایات عارفان و ابیاتی از شافعی و ابی العلا معری و ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۷۳ق؛ ۳ص (۶۱-۶۳) [عکسی ف: ۳ - ۳۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۲/۵

آغاز: کان محمد بن علی بن عبدالله بن العباس یحاول التزویج من بنی الحرث بن کعب و لم یکن سلیمان بن عبدالملک یاذن له
دو حکایت. درباره خواستگاری محمد بن علی بن عبدالله بن عیاش از بنی الحرث بن کعب و مخالفت آنان به خاطر محبت او نسبت به امیر المؤمنین و تولد فرزند عبدالله بن عیاش و نامگذاری زاده جدید توسط امیر المؤممنین به نقل از مبرد؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: شنبه ۱۸ شوال ۸۵۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن بنفش، ۱ص (۳۶)، اندازه: ۱۸/۲×۲۸سم [ف: ۲۹/۱- ۳۸۲]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۲۵/۳

آغاز: ما ینطجت علی فی حناق فتی ×× الا له شهرت بالنعمة النعم / ولاله قدم زل الزمان به ×× الا له اثبتت من بعدها قدم؛ **انجام:** فقال انا ابن ابی القاسم بن ریان قاضی صور فبدأت فاقسمت علیه بالله یمیناً مکررةً مؤکدة مغلظة محرجة الا صدق فیما اسأل عنه فقال نعم هو ذاک فبدأ هم وحدثهم بمثل ما حدثهم فعجبوا من ذلک واستطرفوه وهذا آخر الکتاب
حکایات روایاتی است از عامه وخاصه که درفضل امیر المؤمنین علی علیه السلام و ولایت او صادر شده است؛ خط: نسخ، کا: سیفور، تا: ذیحجه ۱۰۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۸۸/۲

آغاز: حکی ان هارون الرشید حج ماشیاً و سببه ان اخاه موسی الهادی کانت له جاریة تسمی غادر و کانت احظی الناس عنده؛ **انجام:** و هو رب العرش العظیم ان ولیی الله الذی نزل الکتاب و هو یتولی الصالحین
حکایاتی است ادبی منقول از کتابهای سلوک السنن الی وصف السکن ابن ابی حجله، مرآة الزمان، الفرج بعد الشدة قاضی ابوالحسن بن علی تنوخی، اخبار المذاکرة و نشوان المحاضرة تنوخی، مسالک الابصار فی ممالک الامصار احمد بن یحیی عمری، نزهة الاحباب و معاشرة الاصحاب مؤید الدین بن یحیی مغربی، تذکره صلاح الدین صفدری و کتابهای دیگر. مؤلف در برگ ۱۲۷ نسخه، چنین آورده: «نادرة، لیلة الجمعة خامس عشر المحرم سنة احدی و اربعین و ثمانمائة حضرت صلاة العشا بالجامع النوری بجاه فتقدم امامه للصلوة ...» همچنین در برگ ۹۲ از قاضی القضاة شهاب الدین الحافظ احمد بن حجر (باید همان احمد بن علی بن حجر عسقلانی، درگذشته ۸۵۲ق باشد) با عنوان «امتع الله به» و در برگ ۱۱۵ از شیخ و استادش با عنوان «قال شیخنا علم الدین» یاد کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا:شوال ۱۱۵۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ (۹۰-۱۳۳)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳۴ - ۸۲۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۹/۳۴

حکایت سعید نظام الدین یحیی و صدر بخاری و نامه معاویه به علی (ع) و جواب آن حضرت؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۸۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷ – ۷۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۳/۹

آغاز: ذکروا انه کان بالیمامة رجل من بنی حنیفة یقال له جحدر و کان لصافاتکا فبلغ الحجاج خبره؛ **انجام:** و حلف بشر لا یرکب حصانا بعدها ثم تزوج ابنه عمه و رغد عیشه و حسن حاله و الله اعلم سبحانه

چند حکایت از داستان‌های عرب است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ شوال ۱۲۵۰ق، جا: تبریز؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۳۷-۴۳)، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱- ۲۷۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۷۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه؛ **انجام:** ملاحت مجلسنده شمع کن پروانه در شمدی.

مجموعه‌ای است از حکایات و طرایف و اشعار که جامع آن معلوم نیست، و بعضی از آنها ترجمه تحت اللفظی فارسی دارد، درین مجموعه شجره سلاطین آل عثمان و عوامل منظومه و حکایاتی از ابونواس و زبیده و هارون و قصایدی از صفی الدین حلی و سموئیل بن عاد و ملا کاظم ازری نیز هست، و در آخر دو شعر ترکی است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳۲گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۷ – ۱۶۴]

۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۷۷۸/۷م

بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ جلد: چرمی، ۱ص (۵۰۶)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: – ۱۲۳۰]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۳۸/۳

آغاز: حکی المداینی ان محی الدین الخیاط الدمشقی کان یهوی غلاماً من اولاد الجن؛ **انجام:** ما رنجت ریح الصبا شیخ الربا ×× و الا و اهدت منکم ارواحا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۹گ (۵۶پ-۶۴ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ – ۴۱۷]

۱۰. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۸۵/۲

حکایات و ابیات و قصائد، از جمله قصیده عروس خالد بن صفوان و قصیده لامیه عمر بن الوردی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ (۹۷پ-۱۱۳پ)، قطع: رقعی [چند نسخه-ف: ۲۲۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۴/۴

آغاز: حکی انه کان لهارون الرشید و لد بلغ من المعمر ستة عشر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۱ص (۲۵۷-۲۶۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ – ۲۳۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۶/۱

آغاز: ذکر والله اعلم و اعز و اکرم

معاشقه عبدالله بن محمد همدانی و «منتها» دختر خالد بن زرعة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ – ۳۶۸]

● **حکایات** / داستان / فارسی

hekāyat

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۸۷-ف

نسخه اصل:حمدیه ش۱۴۴۷. حکایت ابوالعباس مامون خوارزمشاه و وزیر فاضل حکیم ابوالحسن احمد بن محمد سهلی و حکمای اقالیم؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ – ۴۲۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۵-عکس

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۲. «آورده‌اند که چون مولانا جلال الدین محمد از دار فناء به دار بقاء نقل می‌فرمود» الخ؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن احمد بن محمد کاتب، تا: ۸۱۶ق، جا: شیراز؛ از ۵۹۲ر– [فیلمها ف: ۳ – ۲۱۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۵/۸

آغاز: نقلست که ابراهیم ادهم روزی نزد امام جعفر رحمة الله در آمد؛ **انجام:** تا بعد از آن اسلام در مکه آشکارا شد.

منقول از عرفا و متصوفه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۶ق؛ کاغذ: آبی و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ص (۱۲۳-۱۳۶)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۲ – ۲۷۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۶ص (۴۹-۷۴)، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲ – ۱۲۲]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۹۱/۶

حکایت منظوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۸ – ۱۵۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۹۵۱/۱۰

آغاز: شخصی از مجنون عامری قدس سره العزیز پرسید که بعد از؛ **انجام:** برای چیزی بااین و آن مشوکین دار ×× که بعد مرگ تو بی شبهه آن و این ببرد

خط: نستعلیق خوش، کا: شکرالله ایموری، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ کاغذ: آبی، جلد: چرمی روغنی زمینه مشکی، ۸ص (۴۶-۵۳)، مختلف السطر (۱۳×۲۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۷ – ۷۹۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۲/۱

داستان‌هایی است (گویا از کتابی در حکایات) در آخر دفتر حاضر حکایاتی نیز از این قبیل (با عنوان: آورده اند یا حکایت) هست که در صحافی جدا افتاده است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری نازک، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱-۳) [ف: ۳ – ۵۶۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۵۳

آغاز: علی بن یحیی گوید من هیچکس را حلیم تر از متوکل ندیدم وقتی از مطبخی نوعی طعام خواست و در آن تکلف و تنوق فرمود که بکنید؛ **انجام:** نازخندان باغ را خندان کند ××

صحبت مردانت از مردان کند / سنگ اگر خارا اگر مرمر بود ××
چون بصاحبدل رسد گوهر بود
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛نامبوب؛۱ص(۱۸۸پ) [ف: ۱۵ - ۱۵۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۹-طباطبائی

آغاز: آورده‌اند که اسکندر به وقتی که جهت فتح ممالك قطع منازل و مسالك میکرد در اقصای مغرب به شهری که هوای آن در صفا از صبا سبقت می‌برد؛ **انجام:** و رضا و مغفرت او مقرون به رضا و مغفرت حق تعالی گشت. و السلام

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۱ص(۶۰-۸۰)،اندازه:۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۰۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۱۵

داستان مامون و سوال از ریش دراز به نقل از زینة المجالس، داستان عبدالملك بن مروان و ابن العتیق، و داستان اصعمی و شیخ احمق گفته ابن العربی در باب حماقت صاحبان ریش دراز به نقل از اثنی عشریه سید محمد مشهدی عربی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۲۶) [مختصر ف: - ۳۱۵]

۱۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۹۵۷/۲

چند حکایت پند آمیز به نثر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۸ - ۱۴۳]

۱۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۹۵۷/۷

حکایت‌های کوتاه و سرگرم کننده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۰گ (۹۶پ - ۱۰۵پ) [ف: ۸ - ۱۴۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۴/۱۶

شامل حکایات مختلف و پراکنده که بیشترینشان از مصابیح القلوب حسن بن حسین سبزواری بیهقی (زنده در ۷۷۳ق) گرفته شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان، جلد: میشن عنابی، ۱۰گ (۳۵پ-۴۴ر)، مختلف السطر (۸/۶×۱۷/۳)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۹سم [ف: ۲۹/۱- ۱۶۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۰۴/۲۰

حکایات اخلاقی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ بخش‌هایی از کتابی است که نام آن را از ابتدای مطلب پاك کرده‌اند. قسمت‌هایی هم گفته‌های عین القضات همدانی است؛ کاغذ: نخودی،جلد:میشن قهوه‌ای، ۱۱گ (۲۲۷پ-۲۳۷ر)، سطور چلیپا و معمولی (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲- ۶۰۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۰۴/۶

حکایات اخلاقی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۰۵ر-۱۰۸پ)، سطور چلیپا و معمولی (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲- ۵۹۹]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۴/۲۲

آغاز: من تاریخ الوصاف. در عهد سلطان ملك شاه سلجوقی پیرزنی بزکی داشت روزی بر سر پلی می‌گذشت که دست تصاریف حدثان اجزای عمارت؛ **انجام:** چگونه از عهده سوال ملك متعال که یوم لا تجزی نفس عن نفس شیئا و لایؤخذ.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: الوان، جلد: میشن عنابی، ۸گ (۵۰ر-۵۷پ)، ابعاد متن: ۸/۶×۱۷/۳، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۹سم [ف: ۲۹/۱- ۱۷۰]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۴۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸. چند حکایت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق، جا: لاهور [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۲]

۱۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۱۷/۱

در نسخه حاضر حکایت اصحاب کهف با دقیانوس به نقل از کعب الاحبار (۱ر-۱۸پ) و حکایت دزد و قاضی (۱۸پ-۲۲پ) آمده است؛ خط: نسخ، کا: امیر محمد معصوم بن میر ابوالخان حسینی کرمرودی، تا: ۳ رمضان ۱۰۷۱ق؛ مصحح؛ ۲۲گ (۱ر-۲۲پ)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۵۳۰]

۱۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۰۲/۳

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: ترمه، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۲/۴سم [ف: ۵ - ۲۱]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۵/۱۶

منقول از انیس الوحدة و جلیس الخلوة محمود بن علی حسینی معروف به گلستانه (-۸۰۱ق)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی موسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۲۳۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۰۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۰/۳۹

مشتمل بر چند حکایت بدون نام منبع؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کا: محمد مهدی ابن محمد صالح رضوی، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: الوان نازك، جلد: میشن تریاکی، ۵ص (۲۰۰-۲۰۴)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱- ۲۱۹]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۰/۷

بیشتر آنها از بحر الجواهر نقل شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کا: محمد مهدی ابن محمد صالح رضوی، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق، کاغذ: الوان نازك، جلد: میشن تریاکی، ۷ص (۴۱-۴۷)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱- ۲۱۶]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۰۸-۳۸/۲۲۸

آغاز: تفرج می‌کردند که ناگاه گذرشان بردر قصری عظیم افتاد وقصری دیدند از یکدانه یاقوت سرخ؛ **انجام:** واما برویم وببینیم جبرئیل به کنار دوزخ درآید مالك را گوید طبقه

داستان‌هایی است از تاریخ پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار و اصحاب پیامبر و همچنین بعضی از عرفا همچون ابراهیم ادهم و بایزید بسطامی و غیر آنها، معمولاً حکایاتی که فایده‌ای اخلاقی و جهت موعظه‌ای در آن باشد، در این کتاب نقل شده و در برخی موارد اشعار فارسی مشتمل بر مواعظ و پند، در پایان حکایت‌ها می‌آورد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد:تیماج مشکی،۱۸۶گ،۱۲سطر،اندازه:۱۰×۱۵سم[ف:۳- ۱۶۴۷]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۲۴-۳۹/۲۰۴

آغاز: بودم و آن حیوان مهربان درپای کنی که من می‌خوابیدم می‌خوابید چون به بالین من رسید؛ **انجام:** و صندوقچه جواهری همراه داشت به من داد و گفت که برو که جای ایستادن نیست و همراه آمدیم به کنار

قطعه‌ای از داستان عاشقانه عاشق و معشوقی است که در زمان کیخسرو بوده اند، به جهت افتادگی بسیار از طرفین و وسط نسخه، نام کتاب به دست نیامد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۶۴۸]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۹۸

آغاز: اما راویان اخبار و ناقلان آثار و سخنوران حدیث کهن و خوشه چینان خرمن سخن چنین روایت کردند ... حکایت خواب دیدن حضرت یوسف و حسد بردن برادران ... داستان عاشق شدن فضل بر دختر موقف و فریب دادن دختر قاضی را؛ **انجام:** حکایت یوسف حجام با خواجه منصور جواهری ... جوان هاشمی پیوسته روزگاری به خرمی و شادی بگذرانید.

مجموعه‌ای است از حکایات مختلف به طریق نقالی منقول از جامع الحکایات و غیره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۴سم [ف: ۲ – ۲۱۷]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۲

با عنوان نقل و حکایت و لطایف و برگرفته از تاریخ الحکماء و فرج بعد از شدت و نزهة الکرام ساخته پس از ۹۴۹؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر [ف: ۵ – ۲۷۶]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۲۹

بازرگانی متمول که دو فرزند داشت، قبح منظر بقراط حکیم، اقوال حکما، قول معاویه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲ص (۳۹ – ۴۰) [مختصر ف: – ۳۱۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰۶

آغاز: در کتاب طلسمات مطالعه افتاده که وقتی در ولایت چین در شهری از شهرها موشان غلبه کردند ... حکایت امام نجم الدین عمر نسفی ... در کتاب التیسیر فی التفسیر آورده است به روایت درست؛ **انجام:** و معلوم شد که به تقدیر قادر حکیم و تدبیر مدبر رووف و رحیم است و الیه التوفیق و المستعان و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین.

سراسر کتاب حکایت است و با عنوان‌ها: ذکر پادشاهی و حال و کیفیت کیومرث و طهمورث، تولد شدن سکندر، ذکر پادشاهی خلفاء عباسی (تا معتصم)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ با یادداشت ۲ جمادی الاول ۱۲۹۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲۵گ، ۱۹ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۷۰۷]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۱۹/۷

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۸ – ۶۷]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۱۴/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۸ – ۱۶۸]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۲۷/۲

آغاز: حکایت: پادشاهی بر درویشی گذشت، در تواضعش نکوشید، در غضب شد و گفت: چرا چنین حرکتی کردی، درویش گفت: توقع خدمت از کسی دار که در تو طمع نعمت دارد. حکایت؛ **انجام:** بیت: سر بی عشق را باید بریدن ×× به تن این بار را نتوان کشیدن / اگر چه عشق روح حیوانی را کاهد، روح ... و السلام علی من اتبع الهدی، حکایت ...

حکایتهایی است کوتاه به نثر آمیخته به نظم، به شیوه گلستان سعدی، بی دیباچه. در آن از مشهد، شیراز و نیز از سعدی و مولوی سخن رفته است؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ راسته و چلیپا؛ ۴۰گ (۱۴ر–۵۳پ) [ف: ۱ – ۹۲]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۲۷

که در نسخه این باب‌ها مانده است: باب ۲۴. حکایت پادشاه نیشابور، ۲۵. حکایت ربیع، ۲۶. فضیلت خواجه سفیان ثوری، ۲۷. فضیلت خواجه نوری، ۲۸. فضیلت شیخ هر سیا، ۲۹. فضیلت ماه رمضان، ۳۰. فضیلت خانه کعبه، ۳۱. فضیلت مقتل امام حسن و امام حسین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۶۰گ، ۱۳ سطر (۱۲/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۷ – ۴۳۹]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۹۵/۲

آغاز: نقل است که از ابویوسف همدانی پرسیدند که چون این روزگار بگذرد و این قوم روی به نقاب تواری آرند ما چه کنیم؛ **انجام:** و من آن نقد را با آنچه در آن مدت به هم رسانیده بودم برداشتم و از آن شهر سفر کردم و خود را از آن بلیه نجات دادم.

حکایات پراکنده‌ای را کاتب در تاریخ و شرح حال برخی از صوفیه و دیگران در این اثر گرد آورده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵گ (۱۸ر–۲۷پ،۳۲پ–۳۳پ، ۷۰ر–۱۰۲ر)،اندازه:۲۰×۲۹/۵سم[ف:۲۰– ۳۲۸]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۱/۱۱

مجموعه حکایات مختلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۹گ (۲۹ر–۳۷ر)، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱– ۵۰۳]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۱/۴۱

آغاز: آورده اند که در بلاد فارس پادشاهی بود نیکو سیرت پاکیزه سریرت اساس جهانداری بر عواطف رعیت پروری نهاده و سریر شهریاری داد مرحمت گستری داده. بیت: گشاده حشمت او دست عدل بر عالم ×× کشیده هیبت او پای ظلم در زنجیر؛ **انجام:** سعی نمایند تا کاری که موجب نیکنامی دنیی و سبب تجارت و درجات عقبی باشد ازیشان در وجود آید. هر مدتی نظر به کسی می‌کند سپهر ×× هر نوبتی زمین به کسی می‌دهد زمان / چون کام

جاودان متصور نمی شود ×× خرم کسی که ماند ازو نام جاودان / تم بالخیر و السعادة
آمیخته با نظم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۸گ (۹۰ر-۹۷پ)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱- ۵۰۵]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۳۲
چند حکایت از اسکندر و حجاج و سلاطین مغول؛ خط: نستعلیق، کا:جعفر بن محمد بدیع،تا:۱۱۰۹ق،جا:مشهد رضوی؛کاغذ: نخودی،جلد:تیماج قهوه‌ای،۲گ(۱۵۴پ-۱۵۵پ)[ف:۲۹/۱- ۱۳۷]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۴۱
چند حکایت؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۵۹ر-۱۶۲ر) [ف: ۲۹/۱- ۱۳۷]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۵۰
چند داستان به شیوه حکایت در حکایت است؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع،تا:۱۱۰۹ق،جا:مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۸۰پ-۱۸۸ر) [ف: ۲۹/۱- ۱۳۸]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۵۶
از سراج المنیر و تاریخ ابن هلال؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۰۲پ-۲۰۴ر) [ف: ۲۹/۱- ۱۴۰]

۴۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۹۴/۷
آغاز: ثمره دوم در بیان بعضی از قصص خایفان که تذکر احوال ایشان موجب تنبه مؤمنانست. قصه اول. کلینی به سند معتبر از علی بن الحسین (ع)؛ **انجام:** که چنین عبادتی از هیچ یک از اصحاب پیغمبر (ص) ندیده بودم.
ده «قصه» است دینی - اخلاقی با سربند «ثمره دوم»؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق؛ راسته و چلیپا؛ جلد: مقوا روغنی، ۶گ (۸۲ر-۸۷پ)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۷/۵، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۶۷]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۸۷-۲۷/۱۵۷
آغاز: بسمله آوردند که مال قارون بسیار شد که ا زحد گذشت چنانکه هفتاد هزار شتر کلید خزائن او را می‌کشیدند؛ **انجام:** عرض کرد همین مردیکه در برابر شما ایستاده است در آن شب که پدرم مرا با حلال خودم در خانه کرد.
داستانهایی است درباره معجزات ائمه (ع)، در ضمن آن داستانی از شاه عباس به نقل عبدالله خراسانی و زینب بنت ازبک که بعد از مشاهده معجزه‌ای از امام رضا (ع) و شفا یافتن فرزندش، حمام و کاروانسرایی در مشهد ساخته که به بازار زرگران مشهور است، آمده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۴۷]

۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۶/۱۱
با عنوان حکایت اول از هفت بحر مثنوی تا حکایت هفتم از هفت بحر مثنوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ - ۲۰]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۰/۳
آغاز: در معرفت دان بین کنی ×× به محشر حشر ما با شاه دین کنی ؟ !!
حکایتی از دختر سپهدار پادشاه سیستان و خواجه بازرگان و گندم خریدن او و انداختن فرزند خود در دریا، ناتمام است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۷سم [ف: ۵ - ۲۶]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۶/۱۴
حکایت‌هایی با عنوان: حکایت هم در این معنی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ (۱۶۶ر-۱۸۰پ) [ف: ۸ - ۲۰]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۲/۲۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۱]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۸/۲۷
شامل یک حکایت کوتاه از قیس بن سعد و عجوزه، و سؤال حامد بن عباس از علی بن عیسی در دیوان الوزاره، و صاحب بن عباد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاغذ: صنعتی نخودی و نیلی، جلد: مقوای سفید، ۱ص (۸۷ر)، اندازه: ۱۱×۲۱/۴سم [ف: ۲۹/۱- ۱۸۲]

۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۸۱
آغاز: ابتدا می‌کنم به نام خداوند رحمان و رحیم؛ **انجام:** چو وابینی نه قفل است، آن کلید است
حکایات فرانسه و فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: علی قلی میرزا در ۱۲۸۳ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶۰گ، ۱۵ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۲۶]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۹۲/۷
قاضی باد و صوفی مرقع پوش و چند حکایت دیگر از منطق الطیر عطار؛ خط: نستعلیق، کا: رضا قلی، تا: ربیع الاول ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۲۷۸]

۴۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۷
بندی به فارسی با دو عنوان حکایت؛ کا: نواب والا آشنای نهاوندی (کاتب کتابخانه نهاوند)، تا: صفر ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول [نشریه: ۷ - ۲۷۲]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۳
آغاز: بنده‌ای را ازه بر سرمی نهد ×× دیگری را تاج بر سر می‌نهد/ اوست سلطان هر چه خواهد آن کند ×× عالمی را در دمی ویران کن
حکایات منظوم که از کتاب‌هایی چند جمع‌آوری شده، بدین ترتیب: ۱. منتخب از مخزن الاسرار و خسرو و شیرین و هفت

پیکر و اسکندرنامه (۱پ-۹پ)، ۲. حکایت طهمورث (۱۰ر-۱۱پ)، ۳. پندنامه بوذرجمهر حکیم (۱۲پ-۱۷پ)؛ خط: نستعلیق دو ستونی، کا: جوانمرد ولد خداداد جوانمرد، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۳۵ق؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۲۴]

۵۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۳۷/۳

آغاز: تازه جوانی بود نوخط و بیک نازنین دختر حیله ساز پر فن مایل و گرفتار شده؛ **انجام:** شوهر دیگر کرد هزار لعنت خدا بر زنان حیله ساز پر فن بی وفا باد. لعنة الله علی النسوان

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۳۸ق [ف: ۷ - ۴۴۳]

۵۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۴۹/۱

حکایات مذهبی و روایات. گویا از مجلسی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: رجب ۱۲۴۰ق؛ ساده و چلیپا نویسی؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۱-۲۹)، ۱۳سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴۰]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۱۹/۲

آغاز: حکایت داعی گفت آورده اند که اسکندر رومی در اسکندریه خروج کرد و پادشاهی عظیم الشان و اقلیم گیر و کشورستان شد و همه روی زمین را از لوث مخالف به آب تیغ جوهر نگار فرو شست؛ **انجام:** رستم نیز با دوازده هزار مرد در حرب مازندران رفت وفیروز آمد و اسفندیار نیز با دوازده هزار مرد بجنگ هفت خان رفت و مظفر شد.

داستانهای تاریخی اسکندر و شاهان ساسانی و دیگران؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن کربلائی حاجی محمد جامعی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۸۴-۱۱۱)، ۲۰ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۶ - ۶۵۶]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۷۷/۲

آغاز: بسمله، حکایت، آورده اند که در زمان قدیم، پادشاهی بود که او را سلطان محمود غزنوی می‌گفتند و عادت و طریقه او این بود، که شبها به صورت درویشان بر می‌آمد و گرد شهر می‌گشت که احوال مردم را؛ **انجام:** و بدانم که بالغ شده است یا نه و اگر بالغ شده باشد، مال او را بدهم، مرد خوشحال گردید و قاضی را دعا کرد و روی به وطن خویش نها د ...

شامل چند حکایت می‌باشد که از کتاب‌های گوناگون گردآوری شده؛ خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد ابراهیم هاشمی سمنانی، تا: صفر ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۴۳پ-۴۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۳۷۱]

۵۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۴۸

آغاز: حکایت آورده‌اند که در ولایت مصر پادشاهی بود بغایت متکبر و جبار که؛ **انجام:** خواجه فریاد بر آورد که ای مردک چرا سر مرا بریدی حجام گفت خاموش باش که سربریده سخن نگوید تمت الکتاب بعون الملک الوهاب فی یوم الاثنین و ... رجب المرجب سنه ۱۲۵۶ علی ... ای محمد علی

مطالب کتاب در حکایات تاریخی می‌باشد همچنین ذکر اشیاء و امور غریب که در اطراف جهان است و نیز توضیح اقالیم و ولایات و پاره‌ای احادیث و روایات میان معجزات انبیاء که بیشتر در حواشی نسخه آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: ابن محمد علی، تا: دوشنبه رجب ۱۲۵۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۶۷گ، ۱۷سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۶]

۵۶. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۹۵

داستان‌های زیر آمده است: داستان چهار درویش، حکایت نوش آفرین و شاهزاده ابراهیم، حکایت بهرام و گلندام، داستان زن زرگر و فقیه و قاضی و محتسب و وکیل خلیفه و شحنه، حکایت ملک محمد و عالم افروز، حکایت قصاب و سگان بصره و همسرش، حکایت تاجر و خسته بانو و طوطیان وی؛ خط: نستعلیق، کا: سید اسماعیل بن میرزا محمد علی، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۸۴گ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۱۶۱]

۵۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۵/۲

از مالک دینار و شبلی و بهلول و ابراهیم و ادهم و بوذرجمهر؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد ابراهیم اصفهانی، تا: با تاریخ ۱۲۵۸ق؛ ۳گ (۷پ - ۹ر) [ف: ۶ - ۲۵۵]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۸/۲۰-طباطبائی

آغاز: آورده اند که عزیزی به مکه معظمه رسید در حلقه کعبه زد و گفت ملکا این خانه راحج میگویند؛ **انجام:** هر یک از آن ۳ نفر به وطن خود رفتیم

خط: نستعلیق، کا: عبدالخالق خراسانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۴۶گ (۱۶۱-۲۰۶) [ف: ۲۳ - ۶۶۵]

۵۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۱۸/۲

آغاز: و صدیقان از اهل بیت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم را مونس اوگرداند و ایشان را به او انس دهد و هر که اعانت نماید برادر مؤمن خود را بر پادشاه جابری او را بر صراط بگذرانند؛ **انجام:** گمان بردند که حضرت خضر علیه السلام بوده که برای هدایت و اتمام حجت برآن سرگشته بادیه کفر و ضلالت آمده بوده که شاید او هدایت یابد یا حجت بر او تمام گردد و الله تعالی هو العالم

احتمالاً بخشی از مجموعه‌ای در حکایات و روایات و مواعظ است. از «ارشاد القلوب» دیلمی نیز نقل کرده است؛ خط: نستعلیق، کا:محمد جعفر بن ابوالحسن،تا:ربیع الثانی۱۲۶۳ق؛افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۷۹۸]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۷۳۷

آغاز: و گفت یا امیر در زیر آندرخت؛ **انجام:** هم مانع می‌شد باقی و السلام

در تاریخ و اخلاق؛ خط: نستعلیق، کا: یوسف ایزی، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی ف: ۲۲۵]

۶۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۷۸

آغاز: بنی آدم را درمیان گیرند. سپس جناب اقدس الهی کوه

وصحراها را مساوی هم کند که اگر چنانچه تخم مرغی درمغرب گذارند درمشرق پیدا باشد؛ **انجام:** پیش آمدند وعرض کردند که یکی از آن بما دهید که ما برداریم تا شما رستگار شوید حضرت فرمودند بگذارید که ایشان بزرگان دنیا وآخرتند

حکایات و داستان های، آموزنده و مطالبی در وعظ و نصیحت برگرفته از احادیث اهل بیت علیهم السلام و حکایات تاریخی در این کتاب جمع‌آوری نموده و ترتیب خاصی ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف مخ:۱ - ۱۹۱]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۴/۲

آغاز: الحمدلله الذی هدانا طریق الرشاد و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الامجاد مشهور است که در خانه جهودی را بدزدیدند؛ **انجام:** چنان کن عاقبت محمود کرد [کذ] وجود ما تمامی جود کردد؛ بباران ابر لطفت بر سرما-بکن لایات [کذ] رحمت از بر ماتمه الرسالة.

مجموعه «حکایات»، بالغ بر ۶۰ حکایت در عناوین: «روزی، واعظی، منکری، گویند، شخصی، سالکی، مقرر است» و به نقل این اشخاص:«ابن سماک، عارف بسطام، سعدی، مولوی، بهاء الملة و الدین، سید الموحدین امیرالمومنین، شبلی، حاتم طایی، ابوذر غفاری، بایزید، خاتم المجتهدین میر محمد باقر داماد سلمه الله تعالی، شیخ بهاءالدین محمد رحمة الله علیه»، تاریخ تألیف با عنایت به قراین نسخه بایستی خلال سنوات ۱۰۳۰ تا ۱۰۴۱ق باشد؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد علی حسب الامر آقامیرزا نبی شیرازی، تا: شعبان ۱۲۷۰ق، واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۲۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۹۹]

۶۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۹۳/۱۱

حکایت‌هایی از قاآنی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق، ۱ص (۲۷۶ر) [ف: ۷ - ۲۷]

۶۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۷۱/۵

به نقل از ابن عربی و جز آن در باره بنی امیه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۸ق [ف: ۶ - ۴۵۴]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۵۳/۱

آغاز: بود نباشی وی را بهلول نام ×× نبش کردی قبرها را بر دوام / هم کفن بربودی قبر انباشتی ×× مرده را عریان بجا بگذاشتی؛ **انجام:** گر گناه از قاف باشد تا به قاف ×× توبه چون از دل شود گردی تو صاف

حکایت منظوم از ابوبکر، داستان شخصی است که در صدر اسلام قبرها را می‌شکافته و مردگان را بدون کفن باقی می‌گذاشت، سپس خدمت پیامبر اکرم صلوات الله علیه آمد و توبه کرد، شاعر این حکایت را به صورت نظم در آورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۱)، سطور چلیپایی، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۶ - ۵۶۶]

۶۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱-چ/۶۷۸

آغاز: بسمله - الحمد الله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد؛ **انجام:** کارها بمراد و الله رووف بالعباد - خاتمه کتاب - بتاریخ لیلة الخمیس دوازدهم شهر ربیع الثانی سنه یکهزار و دویست و نود و چهار ... در دولت خانه سر کار ... آقائی حاجی میرزا محمد شفیع شیرازی مستوفی بیداقل الساداة محمد الحسینی سمت اتمام پذیرفت ...

مشتمل بر چند حکایت اخلاقی؛ خط: نستعلیق درشت خط، کا: محمد حسینی، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: نخودی کلفت، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۶۵]

۶۷. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۱۳۴/۲

آغاز: حکایت، آورده‌اند که خدای عزوجل وحی فرستاد به یوشع بن ذاالنون که پیغمبر خدا بود؛ **انجام:** و حکم کردند که چهار ماه دیگر شخصی از بطن مادر متولد شود که او خراب ...

خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۵گ (۷۲ر-۱۴۶پ)، ۱۳-۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰۳]

۶۸. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۲۷/۲

آغاز: صاحب روضة الانوار می‌گوید، یکی روز سلیمان بن عبدالملك در انجمن وزرا و امرای پیشگاه گفت؛ **انجام:** اکنون که سوگند می‌دهی من علی بن الحسین ابن علی ابن ابیطالب صلواة الله علیه و علیهم اجمعین می‌باشم

این کتاب حاوی حکایات و داستان‌هایی از روضة الانوار و کتب دیگر است. رئوس مطالب آن عبارتند از: از کتاب اخبار الاول، در عقد الفرید، ترک سب حضرت امیرالمؤمنین، حکایت هند دختر نعمان، خطبه حجاج دختر ابو جعفر را، قول امیرالمؤمنین، ملاقات علی بن محمد صوفی شیطان را، مصارعت حضرت امیرالمؤمنین با شیطان، حکایت فرزدق با دوشیرگان در چشمه آب، حکایت فرزدق با زبان دوشیزگان در چشمه آب، حکایت فرزدق با زنان، حکایت فرزدق با حمزه بن ترض، اجوبه حاضره فرزدق، در کثرت اکل سلیمان بن عبدالملك، مکالمه حجاج با کودك خارجی، مکامه حجاج با اعرابی، محادث حجاج با جوانی، در محبت ما بین پدر و معلم، در دوستی خدا و رسول، حدیث امام زین العابدین علیه السلامت، دیدن حماد بن حبیب امام زین العابدین علیه السلام؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: مهدی شمس الشعراء گواری، تا: پنج‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۳۲۸ق، جا: سلطان آباد عراق؛ کاغذ: شطرنجی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۳۱۸ر-۳۵۲پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۴۳۴]

۶۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۵۷

آغاز: و می‌رفتند تا بعد از یکماه دیگر به دو منزلی ولایت مغرب رسیدند در دامن کوه چشمه بود؛ **انجام:** سایلان را از درخوانه خود محروم مکن و اگر می‌خواهی که ما خشنود گردیم مهمان را

عزیز دار و خشنود روانه کن
حکایت‌های شاهزادگان است با استفاده از اشعار فارسی و داستان‌ها و قصصی از تاریخ پیامبر اکرم (ص) و امام علی (ع) آورده و اشعار فارسی مناسب را می‌آورد از جمله منظومه مفصلی درباره داستان امام علی (ع) و عمر دارد با مطلع: «شمه‌ای از ولایت حیدر ×× که پس کوه قاف دید عمر»، از روایات شیعی نیز استفاده کرده است و پایان بخش نسخه داستان حضرت موسی (ع) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۱]

۷۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۹۲/۱۰

چند حکایت است در اخلاق و موعظه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۱۴۰-۱۴۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۹۲۴]

۷۱. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

در سیر ملوک و لطایف و جز آن با عنوان «حکایت، لطیفه، حکمت»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تریاکی، قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۵۵۰]

۷۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۹۰

آغاز: پا کاملکا ملک جهانما از آن تو است و جمله دلها بفرمان تو سر پادشاهان گردن فراز ... که در شیراز باغی است مشهور بباغ کلانتری شبی در آنجا چند نفر از مردان بعبش و عشرت مشغول بودیم؛ **انجام:** چون نیک بنگری، ای بسا خرقه که مستوجب آتش باشد و السلام علی من اتبع الهدی.

حکایات مضحک. جامع حکایات احتمالا یکی از منشیان ظل السلطان بوده؛ خط: شکسته نستعلیق خوب، کاتب = مؤلف، تا: شوال؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سرخ، ۸۲ص، ۱۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۷۷]

۷۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۱۲/۸ج

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۶]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۷/۹-طباطبائی

حکایت مناظره دیک الجن (شاعر شیعی) با متوکل عباسی، مذاکره معما گونه میان امام علی بن موسی علیه السلام با مامون خلیفه عباسی، شعر محمد بن ابی بکر ابی قحافه درباره پدرش، تعبیرات و اصطلاحات مختلف درباره پولی که بین مردم رد و بدل می‌شود بدین‌گونه: سپاهی: مواجب، خدمه: انعام، عمله: اجرت، نوکرهای مندرس قدیمی: مرسوم، شرحی درباره قوت خیال و واهمه، اسکندر و افلاطون و ملاقات آن دو با هم، سلام عام شاهان ایران ... از زمان جمشید پیشداری رسم شده است، داستانی از نادر شاه و احیاء جشن ۱۳ رجب و ۱۵ شعبان به وسلیه ناصر الدین شاه، وصف تالار تخت مرم که مرکز سلام عام و جشن‌هاست و کیفیت برگزاری سلام عام، حکایت تاجر سرمایه دار امریکایی که به همراهی همسر خویش به فرانسه رفت و قوانین زنا در یمان ملتها، رسم طلاق در اروپا و آداب فرنگیان در مورد زنان، تاریخ شعر و موسیقی در اقوام و ملل مختلف، رسم خالکوبی و رنگ کردن بدن در ملت‌های مسلمان و غیر مسلمان؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳گ (۱۱۵-۱۳۷) [ف: ۲۳ - ۶۱۷]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۴/۲

داستانهای متفرقه‌ای است بدون فصول و ابواب و در آن از امیر علی شیر نوایی یاد شده است؛خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: گالینگور آبی، ۲گ (۲۴ر-۲۵ر)، ۱۵ سطر [ف: ۳۷ - ۳۸۸]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۹۳/۲۳

حکایاتی از سراج المنیر کاشف و تاریخ نگارستان قاضی احمد غفاری؛ کا: محمد جعفر شیرازی، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: چرمی ماشی، ۳۱ص (۶۴۹-۶۷۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۵۹۲]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۹۳/۵۳

چند حکایت در سلوک ملوک؛ کا: محمد جعفر شیرازی، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: چرمی ماشی، ۸ص (۸۴۹-۸۵۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۵۹۶]

۷۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۵۸

آغاز: حضرت رسول ص دست علی ع را بگرفت و گفت ای علی بیا تا خانه رویم و هر چه نصیب شود با هم افطار نماییم حضرت شاه فت افتخار ما باشد؛ **انجام:** حکایت، آورده اند که در خلافت امام حسن بن علی ع دو برادر بودند در شهر موصل یکی را عبدالصمد نام بود و یکی را عبدالله نام بود ... عبدالله چون این کرم و خلق از امیر المومنین حسن بدید بخانه خود رفت.

حکایت‌ها و قصص در فضائل و معجزات و عجایب منسوب به امیر المومنین علیه السلام و امام حسن مجتبی علیه السلام، با عناوین «حکایت - حکایت» در حاشیه عنوان حکایت‌ها نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ فاقد جلد، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۷]

۷۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۶۸

آغاز: بسمله - سپاس و ستایش آنرا که بستودن سزاست و بر بخشش و بخشودن توانا و پادشاه رحمتش بر غضب فایق و عفوش برحمت شایق دانش قدیم و فضلش عجیم کاتبات جهان و ممکنات را در آن رائی هیچ هیولا و صورتی و سابقه طاعت او طاعتی صرف حیلت جود بعرصه وجود آورده؛ **انجام:** و از الطاف هارونی و عنایات رشیدی سربلندی تازه یافته و بزم موانست را با معشوق خود رونقی مجدد داده و ابواب فرح و شادمانی بر روی دل خویش میگشودند. لمؤلفه. روزی دو سه با کام دل خویش بسر برد ×× تا خون دگران رخت از این ورطه بدر برد

مؤلف و کاتب و جامع این نسخه میرزا محمد منشی اواسط قرن سیزدهم هجری قمری است. این کتاب مجموعه‌ای است در ذکر قصص و شرح حالات حضرت رسول اکرم (ص)، احوال شیخ

ابوالحسن خرقانی، شیخ احمد کبری، حکایاتی چند از پیامبران، ترجمه احوال و شرح پیکار حضرت اباعبدالله الحسین (ع)، حکایات و تمثیلات پیر ژنده‌پوش، مدیح و توصیف از فتحعلیشاه قاجار، مدح امیر مکرم حاجی محمد حسین خان، مدح فتحعلی خان ملک الشعرا و ذکر احوال بزرگان وقت (دوران فتحعلیشاه قاجار) به نثر فارسی و قصایدی مطول که مؤلف جمع‌آوری و تنظیم کرده و به نام تاریخ حکایات نامیده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمندکشی، با سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روغنی بوم طلایی، ۵۴۸ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۷×۳۸/۵سم [ف: ۵ – ۱۵۲]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۴۷

آغاز: بسمله، بشنو از ترکستان بعد از آنیکه جز نجات مسیح؛ **انجام:** خلعت شایسته به دلاوران دادند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۵]

۸۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۹۷/۳

به نقل از کتاب‌های مجلس آرا، اخلاق المحسنین، زینة المجالس و جامع الحکایات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ (۸۸پ-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۵۰]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۳۱

آغاز: ملوکمان مرا بجرم خودداری عقوبت داریم روا دید مهر پدر از من برید؛ **انجام:** و نعمت تن بذلت داده است و دل براحت

بخش کوتاهی است از کتابی در حکایات که مؤلف حکایاتی را که برای خودش اتفاق افتاده و یا حکایاتی که از دیگران نقل شده است را نگاشته است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۴۰پ -۱۴۵)، ۷ سطر (۵×۸/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [رایانه]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۶۱۰

آغاز: بسمله. اما راویان اخبار و ناقلان آثار چنین دوایت کرده‌اند که قنبر وفادار پسر نجاشی عرب بود و نجاشی عرب پادشاه؛ **انجام:** ذکر باید کرد بیرون از شمار بوکه در گیرد یکی از صد هزار

مجموعه‌ای از چند حکایت و داستان درباره پیامبر و امامان است که گردآوری شده است با عناوین حکایت قنبر وفادار، حکایت زنگی کلب ...؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، روکش کاغذ، ۴۵گ (۱-۴۵پ)، ۱۶-۱۷ سطر (۹-۱۰ × ۱۵-۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

۸۴. تهران؛ باقر رقت (ترقی)؛ شماره نسخه:بدون شماره

در بیست باب، از جمله عناوین آن: باب اول در حلال خوردن، باب دوم در ریاضت و قهر کردن در نفس، باب نوزدهم در خوابهایی که دیده‌اند، باب بیستم اندر متفرقه اولیا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [میراث اسلامی: ۵ – ۶۲۳]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۰۲/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی، ۲۰گ (۱۵۸پ-۱۷۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۵ – ۲۰۲]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۷۰

آغاز: شوهر ثابت قدم بوده و در حالت حیض و استخاره و رنجوری شوهر را از تفرح ریاض؛ **انجام:** سوز عشق در خرمن طاقت افتاد دست از جان شست

مجموعه‌ای است از حکایات و نظم و نثر اخلاقی که بعلت افتادگی در آغاز و انجام نام رساله و مؤلف آن مشخص نمی باشد و فقط در برگیرنده باب دوم و باب سوم از کتاب است بدین شرح: در بیان آداب زندگانی، در بیان آداب مصاحبت و مراعات جانب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ خریداری از آقای قدبیگی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۰۴گ، ۱۳سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۵سم [رایانه]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۸۶

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: تربیت معلم شهدای مکه [رایانه]

۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۱/۱۰-فیروز

منقولاتی است از کتاب‌هایی چون ابواب الجنان، تاریخ الحکماء شهر زوری و جواهر الاماره؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: مختلف، جلد: تیماج مشکی،۵۴ص(۲۱۹-۲۷۲)،اندازه:۲۲×۳۵سم [ف: ۲۱ – ۲۷۴]

۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۴۱

آغاز: القصه خلیفه فرمود تا زر را حاضر کردند جوان خراسانی گفت ای خداوند اگر این صراف راست بگوید که زر او چند است؛ **انجام:** و یر به سجده نهادم و گریه کردم و آن اسنها بخواندم و گفتم چون روز بگذشت یک روز پادشاه میمونان ...

این اثر ظاهراً مجموعه‌ای از حکایات بوده که به علت افتادگی از آغاز و انجام نسخه، تنها دو حکایت آن باقی مانده و به علت همین افتادگی‌ها معلوم نشد از کدام کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۹-۳۳)، ۱۲ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۰/۱۲

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله بن شیخ بلالی، بی‌تا؛ جلد: تیماج فرنگی، ۵گ (۷۴ر-۷۸ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۴ – ۱۴۶]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۶۸

آغاز: و روی بمسجد نهاد تا شب نماز گذارد چون بیرون رفت حضرت رسالت پناه؛ **انجام:** فرشته گفت ما درترا بگو که این کاو راز نهاد مفروش که ... گاو.

حکایات اخلاقی مذهبی، نثری است آمیخته به نظم به همراه حکایت‌های اخلاقی و مذهبی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش گالینگور قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۹۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۱۸۱/۲

آغاز: نقل است که عارفی گفت شبی بگورستان بصره در آمدم - از شب نیمه گذشته بود؛ **انجام:** القصه انگشت امتحان بر لب هر

کدام که زد جز مدح ثنای آن دیگری نغمه و بدین شیوه دلپسند
پیش پادشاه بیشتر از پیشتر ارجمند گشتند
منتخبی است از داستانهای کتابهائی چون انوار سهیلی، قابوسنامه، نصایح، الملوک و جابجا با کلمه زبده داستانی شروع می‌شود؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۲۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱ – ۱۸۱]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۵۳/۲

آغاز: روزی از سنگ کودکان بهلول ×× یافت آزردگی و گشت ملول / زان سبب شد نفور از بغداد ×× روی رفتن به راه بصره نهاد؛ **انجام:** روی دل کن دلا به درگه حق ×× تا شوی پاک مؤمن مطلق / به خدا هوا جدا کردی ×× بنده مطلق خدا گردی
از: ابوبکر، حکایت بهلول نامی است که به علت آزار مردم از بغداد به بصره رهسپار شده و متهم به قتل می‌شود تا پای دار مجازات روان می‌شود، لیکن با اقرار قاتل از مرگ رهائی می‌یابد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۲)، سطور چلیپایی، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۶ – ۵۶۷]

● **الحکایات الاربعة عشر = حکایات چهارده گانه** /
فضایل و مناقب / عربی

al-ḥikāyāt-ul arba‘a ‘ašar = hekāyāt-e čahārdah-gāne

مجموعه چهارده حکایت در مناقب و معجزات امیرالمؤمنین علی علیه السلام است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۸۴/۸

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛۸گ(۱۴۲ر–۱۴۹پ) [مختصر ف: – ۳۱۴]

● **حکایات بنقل ابن ابی الحدید** / داستان / عربی

ḥikāyāt-un bi-nagl-i ibn-i abi-l-ḥadīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۱۰

حکایت‌هایی به نقل از ابن ابی الحدید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۰۵ر–۳۰۷ر)، ۲۵سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۱۰۵]

← حکایات چهارده گانه ← الحکایات الاربعة عشر

● **الحکایات الربیعیة** / داستان / عربی

al-ḥikāyāt-ur rabī‘īya

عبدالحمید

‘abd-ol-hamīd

گزیده‌ای است از کتاب اعلام الناس. در دیباچه کتاب چنین نگاشته شده است که چون ماه ربیع الاول شهر سرور و شادمانی است و انسان نیازمند سرور است لذا این کتاب به رشته تألیف در آمده است. مؤلف را چنین به نظر آمده که خلاصه‌ای از حکایات کتاب «اعلام الناس» محمد معروف به دیات اقلیدی را در کتاب خود گرد آورد و کتاب حاضر را تألیف نماید.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول المذنب عبدالمجید انی نظرت یوماً فی دیباجة اللطائف الربیعیة فرأیت هذه العبارة
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مصحح؛ ۲۲۹ص، قطع: بغلی [نشریه: ۶ – ۶۴۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۸۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ – ۳۸۷]

● **حکایات سلاطین** / داستان / فارسی

hekāyāt-e salātīn

محبی، محمد مهدی

mohebbī, mohammad mahdī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۸۹/۲-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ [فیلمها ف: ۲ – ۹۴]

● **حکایات شاه عباس** / داستان / فارسی

hekāyāt-e šāh ‘abbās

شاه عباس اول صفوی که از شاهان مقتدر و ظالم این دودمان است برای آنکه خود را عادل معرفی کند داستان‌های جعلی متعددی از عدل خود می‌پردازد که نقل مجلس زمان او می‌شود و بعد از او نیز شاهان دیگر که همگی فرزندان او بوده‌اند بر این داستان‌ها اضافاتی می‌کنند و سرانجام این حکایات پدید می‌آید که همگی حکایت از عدل او عدلی که فقط در عالم لفظ محقق است می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۶۰

آغاز: بسمله، حکایت: آورده اند که شاه عباس دربارگاه نشسته بود سقف شکافته شد؛ **انجام:** کردند داستان تمام شد ... یک فاتحه طمع دارم.
بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۲۱گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۶ – ۲۲۱]

● **حکایات الشیخ (گویا شیخ مفید)** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥikāyāt-uš šayx (gūyā šeyx-e mofīd)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۹۰

منقول از فصول سید مرتضی؛ خط: نستعلیق، کا: شمساء شفیعی، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۴۰۲-۴۰۳) [مختصر ف: – ۸۱۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۸۷
به نقل از فصول سید مرتضی؛ خط: نستعلیق، کا: نظام الدین احمد مازندرانی، تا: رمضان ۱۰۳۴ق؛ ۱ص (۳۹۸) [مختصر ف: - ۸۱۸]

● **حکایات الصالحین و فصل فی بیان عقیدة المشایخ العارفین** / عرفان و تصوف / عربی
ḥikāyāt-uṣ ṣāliḥin wa faṣl-un fī bayān-i ʻaqīdat-il mašāyix-il ʻārifīn

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۲۰/۷
کا: محمد قاسم بن تاج الدین محمود حسینی، تا: ۱۰۴۰ق؛ ۵گ (۶۳پ-۶۷ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۲]

← حکایات الصوفیة < من حکایات الصوفیة

● **حکایات فکاهی** / داستان / عربی
hekāyāt-e fokāhī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۷۲
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ - ۱۳۵]

● **الحکایات فی التعبیر** / خوابگزاری / فارسی
al-hekāyāt fe-t taʻbīr

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۴/۴
آغاز: بسمله، در بیان تعبیر خواب ها از حضرت امام جعفر صادق ع روایت شده؛ **انجام:** این جزء اول از کتاب مسمی به حکایات است و اجزاء دیگر در سایر علوم و فنون و کمالات ملحق آیند ...
بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۵۰]

● **حکایات قصص المرضی و نوادرهم** / طب / عربی
ḥikāyāt-u qiṣaṣ-il marḍā wa nawādir-i-him

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳/۶
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۴ص(۱۶-۱۹)،۲۹سطر(۸×۱۱)،اندازه:۱۲×۱۶سم[سنا: ف: ۱ - ۳۰۱]

● **حکایات لطیف در عبارات سلیس** / داستان / فارسی
hekāyāt-e latīf dar ʻebārāt-e salīs
۷۶ حکایت عامیانه است که بارها به چاپ رسیده است.
[فهرستواره منزوی ۳۲۲/۱؛ مشار ۱۷۹۰/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۸۲۰
آغاز: حکایت اول. دو زن در طفلی منازعت می‌کردند و گواه نداشتند هر دو پیش قاضی رفتند و انصاف خواستند؛ **انجام:** حکایت هفتاد و ششم آورده اند که سلطان محمودن ایاز را بسیار دوست داشت ... این جواب شنید پسندید و او را کنار کشید و مرتبه او را بزرگ کرد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ یا ۱۴؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، ۳۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۴۹۱]

● **حکایات مختلفه و روایات مؤتلفه** / گوناگون / عربی
hekāyāt-e moxtalefe va revāyāt-e mo'talefe
صفی الدین حلی، عبدالعزیز بن سرایا، ۶۷۷-۷۵۰ قمری
safī-yod-dīn-e hellī, ʻabd-ol-ʻazīz ebn-e sarāyā (1279 - 1350)
در پاره‌ای از نسخ دیوان او بخشی است منثور (به جز آن که در پاره‌ای از نسخ دیوان چاپی است) در حکایات فکاهی و ادبی و تاریخی و این حکایات در برخی از نسخه‌ها کمتر و در بعضی بیشتر است. در یکی دیگر از نسخ این کتابخانه که نسخه‌ای منظم و پاکیزه است و این حکایات را دارد داستان منقول از ابوالفرج ابن جوزی و شعر سرخای لکزی و نیز حکایت شکار فضل برمکی را به روایت اصمعی که در آخر نسخه مجلس ۱۰۲ طباطبئی است نیامده. عناوین پاره‌ای از این حکایات و روایات چنین است: حکی ابن الاعرابی قال رایت بحلب سنة ستین و خمسمائه شیخا ترکی الجنس و کان له جاریه رومیة الجنس، حکی قاسم بن محمد قال کنت فی مجلس فیه عمر بن ابی ربیعه، حکی اللیث ابن سعد قال ارق سلیمان بن عبدالملک ذات لیلة، حکی محمد ابن شهریار قال حدثنی ابی قال قال لی محمد بن عبیدالله العتبی حکی ابوالفرج الاصبهانی، حکی المفضل بن حازم قال حدثنا المنصور البرمکی، حکی ابوالفرج ... فی کتابه الکبیران عمر بن باته قال رکبت یوما ... فاجتزت بمحمد بن جعفر بن موسی الهادی، حکی ابو یاسر البغدادی فی رسالته المعروفة برسالة الطبیب یقال ان و لیمیتن کانتالم یکن فی الاسلام. (عبدالحسین حائری)
آغاز: حکی ابن الاعرابی قال رایت بحلب سنة ستین و خمسمائه شیخا ترکی الجنس و کان له جاریه رومیة الجنس

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲/۱-طباطبائی
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۱-۴۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۳۵/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلما کان منذ خمس رفعت الی زوجها فهو کما تری لا یاکل و لا یشرب

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سلمان تبریزی، تا: ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: انجام؛ در برگ آغاز نسخه و در فهرست مجلس جلد ۲۲ از صفی الدین بن سرایا حلی دانسته شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۱۰۵ – ۱۱۴)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف: ۳۲ – ۱۶۸]

← حکایات المرضی ⟵ مجربات

● **الحکایات المضحکة** / طنز / عربی

al-ḥikāyāt-ul muḍḥika

این فقره در این بخش دیده می‌شود: «یقال ان السلطان ظل الله حکی لی ان سلطان الهند قال یوما للامیر ابی القاسم الفندرسکی اصحیح ما یقال ان النبی (ص) لیس که ظل فقال نعم ولیت الله سبحانه لم یکن له ظل فخجل السطان». قطعه ای است از کتابی در مطایبات و حکایات کوتاه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۹/۷–طباطبائی

آغاز: الحکایات المضحکه العربیه قالت امرئة لزوجها؛ **انجام:** ثم انه دخل الحمام وحمی فرجعت البیضه

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی با رنگ‌های زرد، آبی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۲۹۱–۲۹۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ – ۳۴۳]

● **حکایات منظوم** / داستان، شعر / فارسی

hekāyāt-e manzūm

راقم مشهدی، علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

rāqem-e mašhadī, ʻalī ebn-e mohammad hasan (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۳۶

آغاز: بسمله، در زمانی که بد حقیقت در ... جهان مجلس عام؛ **انجام:** ورنه از مست این جوای و سؤال نشنیده کسی در این احوال

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **حکایات میرفندرسکی و کفار روم و فرنگ** / داستان، شعر / فارسی

hekāyāt-e mīrfendereskī va koffār-e rūm va farang

منظومه‌ای که ناظم آن شناخته نگردید.

ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۲۱/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶ص، ابعاد متن: ۱۷×۲۱ [نشریه: ۶ – ۶۳۰]

● **الحکایات و النوادر** / گوناگون / عربی

al-ḥikāyāt wa-n nawādir

بخش کوتاهی از کتابی است. در نسخه اطلاعی که به کار شناسایی متن و مؤلف بیاید دیده نشد. با این عناوین: الفصل الثالث فی الحکایات و النوادر المضحکة. باب فی الکرم؛ فصل فی البخل؛ باب فی النوادر و فی لطایف.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۶/۱۲

آغاز: الفصل الثالث فی الحکایات و النوادر المضحکة. باب فی الکرم. روی الاصمعی قال رکب الطیب خیشوم الفضیل الفضیل بن یحیی البرمکی للصید فلما قضی و طره؛ **انجام:** فصبراً علی الایام حتی تجوزها ×× نعما قلیل بعدها یحمل الصبر. و السلام.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۱۱پ–۱۲۵پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۷سم [ف: ۲۹/۱– ۴۹۱]

● **حکایات و اشعار** / شعر، داستان / فارسی

hekāyāt va aš‘ār

حسینی هروی، امیر حسین بن امیر عالم، ۶۷۱–ق۸ قمری

hoseynī heravī, amīr hoseyn ebn-e amīr ‘ālam (1273 - 14c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۴۱/۴۸

آغاز: میر حسینی سادات فرماید: حکایت. آتشی در بیخ نی افتاده بود و می‌سوخت. نی گفت ای آتش چه کرده ام که مرا می‌سوزی

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: پنج‌شنبه ۱۶رمضان۱۱۰۷ق، جا: قندهار؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: میشین مشکی، ۱ص (۳۰۲)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱– ۹۴]

● **حکایات و اشعار اخلاقی و عرفانی** / عرفان و تصوف، اخلاق / عربی – فارسی

hekāyāt va aš‘ār-e axlāqī va ‘erfānī

کمال الدین استرآبادی، حسن بن محمد، ق۹ قمری

kamāl-od-dīn estarābādī, hasan ebn-e mohammad (- 15c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۶ ربیع الاول ۸۹۰ق

قصیده و غزل است؛ گویا کمال الدین حسن بن شمس الدین محمد بن حسن استرآبادی نجفی مؤلف معارج السئول فی مدارج المامول ساخته ۸۹۱ق و شرح الفصول النصیریة که در ۸۷۰ق برای عبدالمطلب سلطان حویزه ساخته است. در این کتاب حکایات و شعرهای فارسی و عربی است. عنوان «فضیلت نهم فتح‌نامه‌ای که حضرت پیر خانقاه ... نهاده، اصل هفتم التوجه الی الله بکلیة وجوده، اصل هشتم صبر» در آغاز نسخه دیده می‌شود و در پایان تنبیه است.

[الذریعه ۴۲/۱ و ۳۸۳/۱۳ و ۱۸۱/۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۸۳

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی بن اسدالله، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۴گ، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۱۶۵]

● **حکایات و برگزیده اقوال بزرگان** / گوناگون / عربی و فارسی

hekāyāt va bargozīde-ye aqvāl-e bozorgān

و دیباچه رساله رحیقیه من تصنیفات جناب افضل الفضلا فریدالدین عکاشه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۶/۷

آغاز: حکایت کرد که جماعتی از تجار ارتکاب مخطور الراکب فی السفینه کالساعی فی حتفه کرده بودند؛ **انجام:** چنان باد حکم قران کواکب ×× که صد سال دیگر چنین بگذرانی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ به شیوه چلیپایی؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی، ۲۱ص (۵۹-۷۹)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹ - ۲۶۸]

● **حکایات و داستانهای تاریخی** / داستان / فارسی

hekāyāt va dāstān-hā-ye tārīxī

مجموعه داستان‌هایی است از وقایع تاریخی که بر سر عالمیان آمده ابتداء از بابک و کشتگان او آغاز سخن می‌رود. بعد ابوجعفر منصور دوانیقی و سلطان ملکشاه و هارون الرشید و نعتضد و سلطان محمود و ایضاً عدالت معتضد و ابراهیم غزنوی و عبدالله بن طاهر ذوالیمینین و مامون و سلیمان وراق و ربیع حاجب مورد بحث قرار می گیرد و باز از ابومنصور جعفر دانیقی داستانی می‌آید پس ازین داستان‌ها بوقایع حوادث ماقبل اسلام پرداخته می‌شود و علاوه از حوادث پادشاهان سخن از حادثات ایام افرادی می‌رود که در درباره این شاهان می‌زیسته‌اند. پس از آن قصص چندی می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۰/۱۶

آغاز: در بعضی از تواریخ آورده‌اند که شخصی از جلاد بابک پرسید که تو چند؛ **انجام:** گفت معده باین ضعیفی را داروئی کم ازین نتوان داد بمحمد و آله الامجاد.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن ملا عبدالمحمد، تا: ۱۲۴۸ق، جا: فریدن اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۵۱ص (۳۲۶-۳۷۶)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه:۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۶ - ۶۷]

● **حکایات و روایات** / داستان / فارسی

hekāyāt va revāyāt

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۲/۲۰

داستان‌ها و روایت‌هایی با عنوان «آورده اند یا روایت کرده‌اند». پاره‌ای از این داستان‌ها در وسط نامه‌ها و چند برگ نیز در اول دفتر است که ظاهراً در صحافی به این پراکندگی دچار گردیده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری نازک، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴ص (۲۵۵-۲۸۸) [ف: ۳ - ۵۷۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۵۶-ف و ۱۳۳۸/۵۶-ف

نسخه اصل: بادلیان Add. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۰۴ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۸۸]

● **حکایات و روایات عجیبه** / داستان / فارسی

hekāyāt va revāyāt-e ʻajībe

که به مرور زمان از کتب ملاحظه شد و یا از دوستان استماع افتاد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ ۱ص (۱۱۱ر) [ف: ۸ - ۱۹۵]

← الحکایات و الفکاهیات ⩾ داستان ها از دانشمندان شیعه

● **حکایات و فوائد متفرقه** / گوناگون / عربی

hekāyāt va favā’ed-e motefarreqe

حکایت اسکندر، عبدالله طاهر، مناظره علما در مجلس مامون عباسی، قول برخی از عرفا و حکما، سید شریف جرجانی، بقراط، بوذر جمهر، برخی عبارات منقول از کشکول شیخ بهائی، و ربیع الابرار زمخشری و کنز اللغات و غیره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۵۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱- ۱۲؛ ۶ص (۳۴۷ -۳۵۲) [مختصر ف: - ۳۱۵]

● **حکایات و قصص** / اخلاق / فارسی

hekāyāt va qesas

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۷۸/۲

آغاز: روایت کرده اند که سید کونین و تاج فخر عالمین یعنی حضرت محمد مصطفی (ص) جبرئیل را سلام کرد؛ **انجام:** از حضرت صادق (ع) منقول است که در ترب سه خصلت هست برگش دفع بادها می‌کند و تخمش طعام را هضم می‌کند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ و ۱۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۶۰]

● حکایات و گفتارهای اخلاقی / اخلاق / فارسی

hekāyāt va goftār-hā-ye axlāqī

در این رساله تعدادی از آیات قرآنی مورد بحث و تفسیر قرار گرفته و بعد بعضی از داستان‌های صوفیانه ذکر شده است و باز پاره‌ای از حکایات درباره بزرگان دین و شاهان عالیقدر مورد نقل و همچنین اقوال تعدادی از مردان برتر آمده است که همگی در تنویر اخلاقی مفیدند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳۴/۵

آغاز: حق سبحانه در کلام مجید میفرمایدان ینصر کم الله فلا غالب لکم و ان یخذلکم فمن ذی الذی ینصر کم من بعد؛ **انجام:** پایان: صور کونیه است در دل و درین انتعاش انتخاب غیر است و نفی حق پس قرب حاصل نشود.

بی‌کا، تا: محتملاً ۸۷۸ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی، میشن عنابی، ۱۲ص (۶۴-۷۵)، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۶ - ۸۲۹]

● حکایات و لطائف / داستان / فارسی و عربی

hekāyāt va latā'ef

مجموعه‌ای از حکایات و لطائف است که از اقوام و ملل مختلف جمع‌آوری شده و نیز حکایت اهل «حمص» که مؤذن یهودی استخدام کرده بودند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۲/۸

آغاز: شخصی زنی را ترویج نمود و دخول کرد و بسفر رفت و چون پنجاه شد برگشت زنش زائیده بود؛ **انجام:** قیل لمخنث أی الأسماء أحب إلیك، قال الزبیر لأنه مرکب من الزب و الإیر.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در انجام نسخه ۶ برگ افزودگی‌هایی مشتمل بر معجزات و فضائل حضرت علی علیه السلام و مناجات و دعای معراج آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۵۱-۵۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۲۹ - ۱۷۲]

● حکایات و مضحکات / داستان / فارسی

hekāyāt va mozhekāt

مجموعه‌ای از حکایات تاریخی به نقل از تاریخ یمن، کتاب تواریخ و روضه الصفا و تعداد مضحکه می‌باشد که گردآوری شده و به علت افتادگی زیاد از آغاز و انجام شناخته نشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۵۹

آغاز: آمده التماس نمودند که وزیر از پادشاه در خواهد که تخفیفی در این امر؛ **انجام:** آورده‌اند که روزی حضرت جعفر صادق علیه السلام بیمار شد جهود طبیب آوردند تا معالجت کند امام علیه السلام فرمودند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۵۵گ، ۱۵ سطر (۱۲/۳×۲۳/۲)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [رایانه]

● حکایات و مطایبات / داستان / فارسی

hekāyāt va motāyebāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۲۷/۲۱

خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد حسن هزار جریبی، تا: ۱۲۹۵-۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۲۴۵ر-۲۵۲پ)[ف: ۳۷ - ۲۵۵]

● حکایات و معجزات علی علیه السلام / شعر / فارسی

hekāyāt va mo'jezāt-e 'alī 'alay-he-s-salām

بسیاری از معجزات باهره آن حضرت را به نظم کشیده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۰۴/۱۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۱۲۳۳ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۵۵]

● حکایات و معجزات و ذکر شاهان / گوناگون / فارسی

hekāyāt va mo'jezāt va zekr-e šāhān

حاوی حکایات متعددی است که پاره‌ای از آن از سندباد نامه و سایر کتب داستانی جمع‌آوری شده و جای آن از صفحه ۱۸۲ تا ۱۸۸ می‌باشد؛ از صفحه ۱۸۸ تا ۱۹۶ مطالبی درباره معجزات پیغمبران متعدد است و سپس چند داستان می‌آید، از صفحه ۱۹۹ تا ۲۵۰ ذکری از یک یک شاهان باستانی ایران از سلطنت ضحاک تا سلطنت «شهر آزاد» می‌شود و مراتب مرتب در پس هم می‌آید؛ از ۲۵۰ تا ۲۷۷ تاریخ خلفای پیغمبر است ابتداء ذکر خلافت ابوبکر بعد عمر بعد عثمان می‌گردد پس از آن به طور مفصل سخن از شرح حال حضرت علی علیه السلام می‌رود و ایام خلافت او بیان می‌شود و معجزات او برشمرده می‌گردد پس از آن از خلافت امام حسن و حسین علیهما السلام سخن به میان می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۰/۱۳

آغاز: حکایت آورده اند که نوبتی سلطان محمود غزنوی بمسجد جامع میرفت؛ **انجام:** من دستش گرفته او را خلاص ساختم بعد از آن.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن ملا عبدالمحمد، تا: ۱۲۴۸ق، جا: فریدن اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی،

۹۶ص (۱۸۲-۲۷۷)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم
[ف: ۶ - ۶۵]

● **حکایات و مقالات** / ادبیات / عربی
hekāyāt va maqālāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۴۶
آغاز: بسمله، الحمد ... الذی عجزت عن ثناء مقاویل القائلین و حصرت عن الافصاح بمدحه السن؛ **انجام:** و نصلی و سلم علی سیدنا محمد المعتام المختار و علی آله الطیبین الطاهرین الاخیار.
خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **حکایات و مکتوبات** / متفرقه / فارسی
hekāyāt va maktūbāt
حکایات و مکتوبات متفرقه‌ای بدین شرح: حکایات منقول از تذکره دولتشاهی (ص ۱۰۶)؛ صورت دستور العمل که نواب مغفوری مرحوم خان احمد گیلانی بجهت استاد خضرشاه حرنایی نوشته بوده (ص ۱۰۸)؛ صورت دستور العمل دیگر از خان احمد مرحوم بجهت استاد محمد مؤمن عودی پدر محمد رضا بیک عودی (ص ۱۰۸).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۴/۷
خط: نستعلیق و شکسته و نسخ و تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱-۱۰۷۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۰۶-۱۰۸)، اندازه: ۱۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۰۸]

● **حکایات و مواعظ** / گوناگون / فارسی
hekāyāt va mavā'ez
مجموعه پراکنده‌ای است در حکایات نظم و نثر از بزرگان، در دو بخش: «برگ‌های ۱ر-۱۷۹پ» در این بخش داستان‌هایی بدون نظم و ترتیب از ائمه علیهم السلام و بزرگان دین تحریر شده و از آغاز و انجام افتادگی دارد. در حاشیه برگ‌های این بخش مطالبی بدین ترتیب تحریر شده است: اشعاری از حافظ، مثنوی قضا و قدر محمد قلی سلیم با این سرآغاز: شنیدم روزی از خونابه نوشتی ×× چو گل از پاره تن خرقه پوشی / و رقعه ای در مدح شاه عباس صفوی، مجالس خمس و معجزه حضرت امیر علیه السلام به نقل از حسام. بخش دوم «برگ‌های ۱۸۰ر-۱۹۲پ» شامل این مطالب: ۱. نظم معجزه علی علیه السلام از آتشی؛ ۲. نظم معجزه علی علیه السلام از الفتی؛ ۳. نظم معجزه و کشته شدن جبله از فارغ گیلانی؛ ۴. نظم معجزه حضرت پیامبر اکرم از ثناییو

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۶۲
آغاز: تب داشته باشی صحت یابد از برکت فاتحه الکتاب و حضرت رسول صل الله علیه و آله و سلم فرمود است که هر که روز جمعه بعد از؛ **انجام:** چون ثنایی سخن به نظم آورد ×× معجزات نبی به چشم آورد / ... ×× نام نیکش در جهان ماند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۱۲]

● **حکایاتی از اصعمی** / داستان / عربی
hekāyātī az as'amī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۲۵/۹
خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: با تاریخ ۱۲۸۶ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۵۵پ-۵۷ر)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۵۷]

● **حکایاتی از جوامع الحکایات و یادداشتهای پراکنده** / داستان / فارسی
hekāyātī az javāme'-ol hekāyāt va yāddāšt-hā-ye parākande
امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی، ۱۲۵۵-۱۳۴۴شمسی
amīr-xīzī, esmā'īl ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۲۹
آغاز: حکایت آورده اند که بزرجمهر که وزیر کسری بود اصل او از نخشب بود؛ **انجام:** مرگ اگر مرد است گو پیش من آی ×× تا در آغوشش بگیرم تنگ تنگ
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۵۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۰۶]

● **حکایاتی منظوم درباره حضرت علی (ع)** / شعر / فارسی
hekāyātī manzūm darbāre-ye hazrat-e 'alī
منظومه‌ای است حکایت، حکایت درباره حضرت علی (ع). عناوین برخی از حکایات بدین تفصیل می‌باشد: حکایت بند بربر، حکایت حشام، حکایت خاتم بخش، حکایت دختر پاکدامن، حکایت ابراهیم، حکایت خیبر، حکایت قیس، حکایت عمر عنتر ...

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۱
آغاز: بسمله. لله الملک و انه مالک هو باقی و غیره هالک؛ **انجام:** چه شوی کار و بار را مانع چه کنی کشت کار را ضایع
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۹۹گ (۱پ-۹۹)، ۱۴-۱۵ سطر (۹-۹/۵ × ۱۴-۱۵/۵)،

اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

● **حکایة** / داستان / عربی

hekāyat

دیک الجن، عبدالسلام بن رغبان، ۱۶۱ - ۲۳۵ قمری

dīk-ol-jenn, ʻabd-os-salām ebn-e raqabān (779 - 850)

منقول از دیک الجن

[ریحانه ۳۵/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۵۳

آغاز: بسمله، حکی عن بعض الثقات ان هرون الرشید و عنده ابو اسحق الشاعر الملقب بدیک الجن فقال للرشیدانه من اهل الزندقة؛ **انجام:** اشهد علی انی ابرء الی الله من اولهم و اخرهم لم اکتم علی ذلک و نرجوا ان بمتنا و یحشر نا بموالاتهم و البراءة من اعدائهم آمین رب العالمین

در اثبات کفر و زندقه بزرگان دین؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۶۵۰)[ف: ۱۵ - ۲۱۰]

● **حکایت** / داستان / فارسی

hekāyat

موسوی منشی، محمد رضا، ق۱۴ قمری

mūsavī monšī, mohammad rezā (- 20c)

چند داستان است گویا از کاتب، یعنی محمد رضای منشی. در پایان حکایت یکم آمده: تألیف این حکایت در سیزده سال قبل از این شده، و در سال ۱۳۰۱ به تجدید تحریر آن حکایت در این کتابچه اقدام ورزید. در کنار این حکایت یادداشت ضیاءالدین بن ندیم باشی است: «افسوس اکنون این گل خار گشته و در زندان دارالسلطنه قزوین زندانی است.»

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۶۸/۲۰

کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۱ق [ف: ۸ - ۴۵۲]

● **حکایت** / داستان / فارسی

hekāyat

مولانا قدیمی

mowlānā qadīmī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۹۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، [ف: ۸ - ۱۵۶]

● **حکایت** / داستان / فارسی

hekāyat

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۲۷

حکایت ملاقات و گفتگوی عبدالله مبارک با زنی که حافظ قرآن بود و سؤالات عبدالله را با آیات پاسخ می‌داد. در آغاز این حکایت آمده: «نقل است از خط سید سند امیر فضل الله الحسینی استرآبادی که او نقل فرموده از عبدالله مبارک ...»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل شیرازی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۱ص (۹۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۳۸]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۲۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۵ق؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۲۷۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۷/۱۲

آغاز: خود و من ضعیفه مده و در همه حال به عبادت ملک متعال مشغول می‌بود. برادر چون دید که به کس فرستادن راضی نمی شود؛ **انجام:** آفتابه را گذاشته به در زد چون زمان دیر صبر کردم و نیامد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲ص (۵۶-۶۷)، اندازه: ۱۴/۳×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۱- ۵۳۶]

● **حکایت آل عبا** / گوناگون / فارسی

hekāyat-e āl-e ʻabā

ابن همام شیرازی، ق۱۰ قمری

ebn-e hammām-e šīrāzī (- 16c)

حکایت آل عبا، حکایت حضرت حسین(ع) و شرح حال حضرت صادق و مطالب عرفانی و شرح کلمات حضرت علی بن ابی طالب و حکایاتی از عرفا و مشایخ از ابراهیم ادهم و شیخ ذوالفنون مصری و شبلی و ابومحمد و بو سعید میهنه‌ای و مالک دینار و عبدالله مبارک و شیخ نظامی و یحیی بن معاذ و رابعه عدویه و شرح قمستی از نهج البلاغه و حکایت شیخ نصیری و حکایت ملک شاه و ابوالمعالی جوینی و حکایت سلطان حسن و قاضی حسن که در عهد مؤلف بود (ص۲۴۲) و واقعه جنگ احمد بیک با رستم بیگ پسر عم خود و سپردن فارس به قاسم بیگ پرناک و آزرده شدن ابراهیم سلطان و غلبه رستم بیگ که این وقایع در زمان ابن همام در تبریز اتفاق افتاده (ص۳۱۴ تا ص۳۱۷) و وصایای ارسطاطالیس و آداب اجتماع و ترتیب فرزند و سلوک با مردم و آداب غذا خوردن و نشست و برخاست (از ص۲۲ تا ص ۳۵۸).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۵۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ سطر (۶×۱۴) [ف: ۱۰ - ۱۵۲۴]

● **حکایت ابوالمرید بروایة الجاحظ** / داستان / عربی

ḥikāyat-u abu-l-murīd bi-riwāyat-il jāḥiẓ

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۴۷

خط: نستعلیق، کا: روحی کجوری، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۵۱۷) [مختصر ف: - ۳۱۵]

● **حکایت ابوالهذیل علاف با مجنون (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

hekāyat-e abo-l-hozayl-e ʻallāf bā majnūn (t.)

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ - ۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ʻabbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852 - 1924)

وابسته به: مناظرة ابی الهذیل، علاف، محمد بن هذیل (۱۳۱-۲۳۵)

طبق یادداشت مترجم که به خط خود در ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۳۵ق در انتهای نسخه تحریر کرده این ترجمه و ترجمه بعدی در پایان جلد اول کتاب احوال حضرت محمد بنت علی الجواد (ع) در آخر حالات مأمون بن هارون مرقوم شده است. منقول از کتاب حیوة الحیوان دمیری به خط مترجم که به جهت مظفرالدین شاه قاجار انجام داده است.

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۱/۴**

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمدخان کاشانی خواهرزاده میرزا محمد خان کاشانی خواهر زاده میرزا محمد علی خان مجیرالدوله کاشانی، منشی مخصوص وزارت تألیفات، تا: ۱۳۲۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰ص(۲۷-۴۶)،۱۷سطر،اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۲۷۶]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۱/۵**

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد خان کاشانی خواهر زاده میرزا محمد علی خان مجیرالدوله کاشانی، مشنی مخصوص وزارت تألیفات، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲ص (۴۶-۴۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۲۷۶]

← حکایة ابی الهذیل ⪢ مناظرة ابی الهذیل

● **حکایة الاحباب** / ادبیات / فارسی

hekāyat-ol ahbāb

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۳ق

مؤلف در این کتاب بخشی (۴۲ مورد) از مراسله‌جات و عبادت نامه و مصالحه نامه و مکاتبه نامه‌های خود را جمع کرده و یک مجموعه قرار داده تا بر ارباب فطانت و ذکاوت سودمند افتد، این رساله از جهت اشتمال بر برخی حوادث تاریخی عمر مؤلف قابل توجه است.

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۳/۴

آغاز: پس از سپاس حضرت یزدان و درود بر روان ختم پیغمبران و ثنا خوانی آل اطهار، و چنین مینگارد که در مدت کثیره مراسله جاتی که از خامه شکسته؛ **انجام:** لهذا علاج از این مؤلفه را منحصر دیده که سر قدم ساخته بلکه سر از قدم نشناخته ... علیه علویه رضویه ... در معرض فنا و زوال دثور و اضمحلال در آید ...

کا: مقصود علی بن حسینقلی کلاردشتی، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷۳]

● **حکایة احد المعمرین من هند** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥikāyat-u aḥad-il muʻammarīn min hind

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۹

منقول از کمال الدین ابن بابویه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-قرن ۱۲؛ ۱ص (۳۲) [مختصر ف: - ۳۱۷]

● **حکایت احوال قاضی و دزد بغداد** / داستان / فارسی

hekāyat-e ahvāl-e qāzī va dozd-e baqdād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۷/۳

آغاز: راویان اخبار و ناقلان آثار ... روایت کرده اند که در زمان خلافت هارون الرشید علیه ما استحق در شهر بغداد قاضی بود؛ **انجام:** و از دزد خلاصی یافت و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج جگری، ۷ص (۳۰ - ۳۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۷۷]

● **حکایت ازدواج ناجی (منظومه)** / شعر / فارسی

hekāyat-e ezdevāj-e nājī (mnz.)

منظومه‌ای است دارای ۲۸۰ بیت در داستان رفتن شخصی به نام ناجی برای ازدواج با دختری و واسطه قرار دادن دلاله‌ای را برای صحبت با خانواده دختر و دیگر قضایای ازدواج وی.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۸۲/۲

آغاز: اول نامه ام سپاس خداست ×× جز خدا حمد بر کسی نه سزاست / آفریننده خواص و عوام ×× رهماینده بر حلال و حرام

نسخه اصل: کتابخانه انجمن آثار ملی ـ تهران ۳۳۵؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۳۲ص [عکسی ف: ۳ - ۷۵]

● **حکایت اسکندر و دیوجانس کلبی** / داستان / فارسی

hekāyat-e eskandar va dīyojānes-e kalbī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۲۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ ۱ص (۳۳) [مختصر ف: ۳۱۵]

● حکایت امیر احمد و مهستی / داستان / فارسی
hekāyat-e amīr ahmad va mahastī
به نثر و نظم.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۴/۸-ف
نسخه اصل: ملی تبریز ش ۳۵۷۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [فیلمها ف: ۲ - ۷۷]

● حکایت بازدید مأمون از مداین / تاریخ پادشاهان / فارسی
hekāyat-e bāzdīd-e ma'mūn az madāyen
مشتمل بر: شرح خصائل پادشاهان عجم و طبقات آنان تا سامانیان

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۵/۲-طباطبائی
کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷ص (۳-۹)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۳۴۴]

● حکایت بچه حکیم و مناظره او با بزرگی / داستان / فارسی
hekāyat-e bačče-hakīm va monāzere-ye ū bā bozorgī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۷/۱۰
آغاز: روایت است که یکی از بزرگان به علت مرض
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج جگری، ۱ص (۶۱)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۷۸]

● حکایت بحر ابیض و جزیره خضراء / داستان / فارسی
hekāyat-e bahr-e abyaz va jazīre-ye xazrā'
اهدا به: شاه طهماسب صفوی

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۹]

● حکایة بحر الأبیض و جزیرة الخضراء / داستان / عربی
ḥikāyat-u baḥr-il a'byaḍ wa jazīrt-ul xaḍrā'
داستانی است در خصوص حضرت امام عصر علیه السلام که گویا در سال ۶۶۶ق اتفاق افتاده و مؤلف به بیان آن پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰۶/۲۳
آغاز: بسملة، روی محمد بن مسعود بن عیاش السلمی رضی الله عنه، فی تفسیره و حذف اسناده عن حبیب السجستانی، قال: سألت أباجعفر علیه السلام و ساق الحدیث عنه علیه السلام قال: فقال: یا حبیب ان القرآن قد طرح منه؛ **انجام:** و هذا آخر ما سمعته من الشیخ الصالح التقی و الفاضل الزکی علی بن فاضل المذکور أدام الله إفضاله و کثر من علماء الدهر أمثاله و الحمدلله أولاً و آخراً ...
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد مؤمن، تا: رمضان ۱۰۶۶ق؛ یادداشتی از محمد طاهر اراسنجی؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۲۴۷پ-۲۵۶پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۳۶۸]

● حکایت عثمان بن عفان و ابوذر / تاریخ
hekāyat-e 'osmān-e bn-e 'affān va abūzar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۴/۱۵
به نقل از کشکول شیخ رحمه الله؛ خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کا: کلب علی بن جواد کاظمی، تا: با تاریخ ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: نخودی نازک، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۳ر)، اندازه: ۱۴/۹×۲۵/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۲۸۱]

● حکایت بهرام و بهروز / داستان / فارسی
hekāyat-e bahrām va behrūz

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۵۰/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق جامی، تا: دوشنبه غره صفر ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۴۵ر-۵۳ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۹]

● حکایت پادشاه آزادبخت / داستان / فارسی
hekāyat-e pādešāh-e āzād-baxt
حکایتی است به نثر و نظم درباره آزاد بخت پادشاه فارس و عشق او نسبت به دختر سپه سالار و ازدواج آنها بدون اطلاع پدر و بقیه ماجرایی که برای آنها اتفاق افتاده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۷
آغاز: بنام ایزد بخشاینده مهربان. اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن شیرین گفتار چنین روایت کرده اند که در عهد قدیم پادشاه بود عادل و کام کار و کامل؛ **انجام:** کای جوان عزیز و طفل دلیر بود اینکار گردش تقدیر ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۵۰گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [رایانه]

● حکایت پادشاه برای درویشان / داستان / فارسی

hekāyat-e pādešāh barāye darvīšān
به نقل از جامع الحکایات است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۵۴/۵
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۱۱-۱۶ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۶۵]

● حکایت پادشاه و پیرزن / داستان / فارسی
hekāyat-e pādešāh va pīrezan

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۵۱/۱۱
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۱۶ر-۱۱۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۸]

● حکایت پادشاه و گزیدن لب حیات، همسرش = پادشاه و حیات / داستان / فارسی
hekāyat-e pādešāh va gazīdan-e lab-e hayāt, hamsar-aš = pādešāh va hayāt
حکایتی است بسیار مختصر که در آن، پادشاهی که دو همسر به نام جهان و حیات دارد از آنها می‌خواهد تا بیتی بر بدیهه در مورد خود بگویند. بیت جهان گیراتر می‌افتد و شاه بر لب او بوسه‌ای می‌دهد و در این بوسه خال لب او را می‌گزد و آن را از جای بر می‌دارد. حیات بسیار ناراحت می‌شود و شاه نیز ملول و اندهگین نزد چهار نفر شاعر مقربش می‌آید. آنها که خواجه خسرو دهلوی، عهدی انسی و رونقی هستند علت ملال را از شاه جویا می‌شوند. شاه با قصد آزمودن شاعران، یک جمله می‌گوید: «زاغ از دهن پرید». آنان هر کدام در مورد مقصود شاه شعری می‌سرایند که فقط شعر خواجه خسرو دهلوی منظور را می‌رساند و شاه وی را می‌نوازد: «خالی که بود بر لب و شهد (؟) می‌چکید / هنگام بوسه بود که شه خال را گزید / آیینه ماند بر نظر آن خال را ندید / حیران چنان بماند که زاغ از دهن پرید».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۷/۶۰
آغاز: حکایت. آورده اند که پادشاهی بود دو حرم داشت یکی از جهان نام بود و دیگری حیات نام، هر دو طبع شعر نیز داشتند
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ خط ماوراء النهری؛ مجدول؛ ۲گ (۱۱۳پ-۱۱۴پ)، اندازه: ۱۹/۸×۱۲/۹سم [ف: ۲۷/۱- ۴۱۶]

● حکایت پادشاهی که در پادشاهی به محنت گرفتار شد / داستان / فارسی
hekāyat-e pādešāhī ke dar pādešāhī be mehnat gereftār šod

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۰۹/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۸گ (۱۵۰ر - ۱۶۷پ) [ف: ۸ - ۶۱]

● حکایت پادشاهی که هر سال وزیر خود را به سگان آدم خوار می‌داد / داستان / فارسی
hekāyat-e pādešāhī ke har sāl vazīr-e xod rā be sagān-e ādam xār mī dād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۱۰۰
خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۹۷پ-۱۹۸ر)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲- ۷۴۰]

● حکایت پسر هارون رشید / داستان / فارسی
hekāyat-e pesar-e hārūn-e rašīd
منشی اصفهانی، میرزا محمد تقی، ق۱۳ قمری
monšī esfahānī, mīrzā mohammad taqī (- 19c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۸۶/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۹ ذیحجه ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۱۰۹پ-۱۱۴پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵) [ف: ۱۷ - ۱۹۹]

● حکایت پیری = مثنوی در حکایت ازدواج پیری با دختری جوان / شعر / فارسی
hekāyat-e pīrī = masnavī dar hekāyat-e ezdevāj-e pīrī bā doxtarī javān
مثنوی هزلی و طنزآمیز در حکایت پیرمردی است که در سنین پیری با دختری جوان ازدواج نموده، لیکن پیرمرد به جهت پیری قادر به مباشرت با وی نیست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۹/۲ کر
آغاز: آورده‌اند حکایت پیری: پیره مردی بسن بچه و شصت ×× نام دختر ببرد و عقدش بست؛ **انجام:** گفت من نیز نیستم عیسی ×× که دهم مرده را بدم احیا!
خط: شکسته نستعلیق، کا: تقی الدین فتحعلی بن محمد تقی، تا: ۱۲۰۴ق؛ متن چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، ۱ص (۵۵پ) [ف: ۴۰/۲ - ۷۳]

● حکایت پیشه ولایت حلب و حیوانات آن / داستان / فارسی

hekāyat-e pīše-ye velāyat-e halab va heyvānāt-e ān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۵/۴-طباطبائی

کا: سید محمد بن صادق طباطبائی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲ص، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۳۴۴]

● **حکایة تحفة القلوب و ما جری لها من العجائب** / داستان / عربی

ḥikāyat-u tuḥfat-il qulūb wa mā jarā la-hā min-al ʻajā'ib

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۱۴

خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۷]

← حکایة تمیم الداری ≻ تمیم انصاری

● **حکایت تیر باران ولید بن یزید بن عبدالملک** / تاریخ اسلام / فارسی

hekāyat-e tīr-bārān-e valīd ebn-e yazīd ebn-e ʻabd-ol-malek

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۴۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۶ - ۱۳۴]

● **حکایة جابر رضی الله عنه و قبل ذکرنا لصفة مولد سیدنا** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

ḥikāyat-u jābir raḍī-yal-lāh ʻan-h wa qabila ḏikr-a-nā li-ṣifat mulid sayyid-i-nā

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۶۵/۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با یادداشت مطالعه مجموعه از احمد بن عبدالقادر بن عمر ماردینی حنفی، محمد بن عبدالقادر عمر بن محمد بن عبدالخالق ماردینی حنفی، عمر بن محمد بن عبدالقادر در ۸۷۸، احمد بن عبدالقادر بن عمر بن محمد عبدالخالق ماردینی حنفی؛ از موقوفات رمضانیه مرحوم ابراهیم بن فتح الله شریف حسینی ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سوخت، ۷ص (۱۴۶-۱۵۲)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۳۹]

● **حکایة الجاریة** / داستان / عربی

ḥikāyat-ul jārīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۵

به نقل از عدة الداعی ابن فهد حلی؛ خط: نستعلیق، کا: عماد لمراسکی، تا: ۱۰۳۰ق؛ ۱ص (۳۰) [مختصر ف: - ۳۱۸]

← حکایة جزیرة الخضراء ≻ الجزیرة الخضراء

● **حکایة جمیل بن عمر** / داستان / عربی

hekāyat-e jamīl ebn-e ʻomar

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۱۸

خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: با تاریخ ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۸]

● **حکایت چهل طوطی** / داستان / فارسی

hekāyat-e čehel tūtī

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۷۸/۳

خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد علی بیگ تحویل دار، تا: دوشنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۳۲۴ق؛ جلد: مقوایی مشکی، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۳۰]

● **حکایت حبس خواجه نظام الملک و جاهل** / داستان / فارسی

hekāyat-e habs-e xāje nezām-ol-molk va jāhel

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۴

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ ۱ص (۲۱) [مختصر ف: - ۳۱۵]

● **حکایة الحجاج و الشعبی** / تاریخ اسلام / عربی

ḥikāyat-ul ḥajjāj wa-š šaʻbī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۵۸

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ ۵ص (۳۳۸-۳۴۲) [مختصر ف: ۳۱۶]

● **حکایة حسن الصباح و نظام الملک** / تاریخ / عربی

ḥikāyat-u ḥasan-iṣ ṣabbāḥ wa niẓām-ul-mulk

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۵۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۴۵۱) [مختصر ف: - ۳۱۸]

● **حکایت حضرت عیسی و رفیق نافرجام** / داستان / فارسی

hekāyat-e hazrat-e ʻīsā va rafīq-e nāfarjām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۷/۸

آغاز: در مجموعه ورام روایتی مذکور است که حاصل آن این است که شخصی با حضرت عیسی همسفر بود
به نقل از مجموعه ورام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج جگری، ۳ص (۵۷–۵۹)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۷۸]

● حکایة حی بنی عذرة / داستان / عربی

ḥikāyat-u ḥayy-i banī ʻuḏra

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۴۲

به نقل از کشکول بهائی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۹۹) [مختصر ف: - ۳۱۸]

● حکایت خجسته فرجام / داستان / فارسی

hekāyat-e xojaste farjām

خزانه دار، محمد طاهر بن محمد تقی، ق۱۱ قمری

xazāne dār, mohammad tāher ebn-e mohammad taqī (- 17c)

در همان نوشته: «از آن جمله یکی شیخ اجل شیخ بایزید است که جد اعلی مرحوم مبرور سید معصوم بیگ متولی سرکارات جدیدی آستانه مقدسه متبرکه که واقف سرکارات مقدسات نواب رضوان آرامگاه شاه عباس الحسینی الماضی طیبه الله مضجعه است که والد ماجد مخدوم معظم الیه است» (ص۱۹۰).
با این قطعه در تاریخ تحدید تألیف کتاب: بحمدالله از یمن توفیق یزدان ×× گل باغ طبعم شکفت از نهاد / ریاض روایت مرتب نمودم ×× که دست خزان از گلش کوته افتاد / ز اقبال آن سید پاک گوهر ×× برویم در فیض اتمام بگشاد / چه تاریخ تجدید این جستم از عقل ×× به دریوزه رفتم به نزدیک استاد / خرد آفرین کرد بر کلک فکرم ×× بگفتا به قاضی لباس نوی داد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۸/۲۴

آغاز: شهپر طاوس ریاض نعم حمد و سپاس بی قیاس و شکر و ثنای محکم اساس مبدعی را سزاست و منعمی را رواست ... اما بعد معروض ... می‌دارم بنده مستهام ابن محمد تقی محمد طاهر بی سرانجام خزانه دار سرکار ... شیخ الکاملین ... صفی الملة والدین طاب ثراه [شیخ صفی الدین اردبیلی، که نسب او را تا امام موسی کاظم (ع) برمی‌شمارد] ... در هنگامی که تولیت روضه مقدسه و تمشیت مهام امور حسنه حظیره منوربه بنا بر حسن عقیدت ... در کف کفایت جناب ... شمس السعادة قمر السیادة محمد مؤمن بیکار صفوی متولی بود و پای امنیت در دامن فراغت کشیده از سایر مشغولیات مطالعه کتب تواریخ و روایات را گزیده و رجحان داده اوقات می گزرانید (کذا) تا آن که وقتی در مطالعه جامع الحکایات بهنقل دزد و قاضی رسیده از مضمون آن ظاهر و از مشحون آن باهر ساخت که قصه ای شیرین و فسانه ای رنگین و نمکین در خوان نوالش آراسته در مهمانخانه احسان پیراسته ترتیب داده بوده اند که به مرور ایام جمعی از غارتگران دوران دور از مرام دست تطاول و بی باکی گشاده و روی به غارت گری نهاده به مگس تحریف نادانی و به زنبور تصحیف خوانی ظروف کلمان آن را از اشربه شربت عاری ... ساخته‌اند که متکلم و مستمع را استفاده افاده و استفاضه افاضه متعسر بلکه متعذر بود؛ بنا بر این به خطر فاتر بنده حقیر و مخلص فقیر رسید که همان مضمونی که فی الجمله مفهوم می‌شد تجدید آن را به نام نامی و اسم گرامی آن مخدوم امجد ... که نسب شریفش ... به حضرت شیخ بزرگوار منتهی می گردد ... به حلیه عبارات شایان، آرایشی و به کسوت استعارات در خور نمایشی داده ... مسمی به حکایات و افسانه و روایات که مناسب مقام می‌نود در اصف مطلب اضافه و اندراج داد. آغاز داستان:بدان که طوطیان شیرین مقال شکرستان محکمه دانش و نغمه پردازان انجمن دارالقضاة بینش و بلبلان خوش آواز ریاض بلاغت سخن وری؛ **انجام:** بر تافته به شراکت همدیگر قرار داده تجارت رامایه سودا نموده اوقات میگزرانیدند و تالف به جهت عبرت اولی الابصار و ازمایش طبع افکار به تألیف این حکایات و تجلیب این روایات شکسته بسته به قدر وسع ... در دار السیاسة حکام اصل سیرت احسن خصایص است و باعث تزین مجالس و محافل و السلام علی من التبع (کذا) الهدی. تمت بالخیر و السلامة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۵ص (۱۸۷–۲۵۱)، سطور چلیپایی (۶×۲۰)، اندازه: ۹×۲۴/۵سم [ف: ۲۹/۱– ۲۹۷]

● حکایت خرس قولدور با سان دزد افکن / داستان / فارسی

hekāyat-e xers-e qūldūr bā sān-e dozd-afkan

قراچه داغی، محمد جعفر بن محمد باقر، -۱۳۱۰ قمری

qarāče-dāqī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad bāqer

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۶-۲۷/۱۳۴

آغاز: مجلس اول واقع می‌شود میان دره درزیر درخت بلوط بزرگی پریزاد سرسنگی نشسته بایروم اسباب ویراق دربر کرده چیست وچابک پیش روی او ایستاده؛ **انجام:** مگر نمی‌شنوید کسانیکه دزدی و دلگی نمی‌کنند و بصنعت و تجارت مشغولند چه قدر آسوده وخوش گذران هستند تمام شد
خط: تحریری، کا: سید علی حسین ساحل بلگرامی، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: مقوا، ۴۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۴۸]

● حکایت خواجه سنگ پرست / داستان / فارسی

hekāyat-e xāje-ye sang-parast

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد علی بیگ تحویل دار، تا: پنج‌شنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۳۲۴ق؛ جلد: مشکی، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۳۰]

● **حکایت خواجه نصر الدین (ملا نصر الدین)** / داستان / ترکی

hekāyat-e xāje nasr-ed-dīn (mollā nasr-ed-dīn)

این رساله شامل چند حکایت از خواجه نصیر الدین است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۷۰/۱

آغاز: اما یلکل و آکاه اولغل کیم اشیو مرحوم مغفور له نصر الدین خواجه؛ **انجام:** ایجون ایمش الدیلر کند بلردیدی تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ، ۱۳ سطر [ف: ۱ - ۶۳]

● **حکایت درویش ساحر و روباه و فاخته** / داستان / فارسی

hekāyat-e darvīš-e sāher va rūbāh va fāxte

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۴۰/۴

آغاز: آورده اند که شخص درویشی درمدت عمر خود در علم ساحری ریاضت میکشید؛ **انجام:** از دست او در پرید.

کا: غلامحسین یزدی، تا: ۲۵ شوال ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵ص، اندازه: ۱۱×۱۷/۳سم [ف: ۷ - ۷۸۶]

● **حکایت دهقان زاده نادان** / داستان / فارسی

hekāyat-e dehqān-zāde-ye nādān

منشی بهوانی داس ولی

monšī bahvānī dās valī

نثری آمیخته به نظم از منشی بهوانیداس بهگو تخلص.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۹۰ض

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ ۱۰ص (۶۱۲-۶۲۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۷ - ۲۶۹]

● **حکایة الرخ طائر** / داستان / عربی

ḥikāyat-ur rux ṭā’ir

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۳

خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۷]

● **حکایت ردکون خواهر پادشاه پارت (ترجمه)** / داستان / فارسی

hekāyat-e redkūn xāhar-e pādešāh-e pārt (t.)

شیخ مرتضی، ق۱۳ قمری

šayx mortazā (- 19c)

ترجمه فارسی داستان ردگونه خواهر پادشاه پارت است که شامل پنج «فصل» و هر فصل مشتمل بر چند «مجلس» می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۷

آغاز: ترجمه حکایت ردکون خواهر پادشاه پارت مشتمل بر پنج فصل و هر فصلی در چند مجلس. کلا او پاتر ملکه سیری و زوجه دمتریوس؛ **انجام:** این عیش را بعزا مبدل کنیم و به بینیم که خداوند تعالی درباره ما چه مقرر فرموده و عاقبت کار ما بکجا منجر خواهد شد. ترجمه خانه زاد جان نثار مرتضی

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا روکش پارچه مشکی، ۷۳گ، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [رایانه]

● **حکایت روسیه** / تاریخ / فارسی

hekāyat-e rūsīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح زرین؛ کاغذ: سفید، جلد: مشمع، ۳۲گ، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [سنا: ف: ۲ - ۶۹]

● **حکایت زبان ناقوس** / حدیث / فارسی

hekāyat-e zabān-e nāqūs

حدیثی است از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در حکایت گفتار ناقوس.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۱۴-طباطبائی

آغاز: روی ان علیا علیه السلام مر بدیر ... فقال له بعض اصحابه ما یقول الناقوس قال علیه السلام یقول سبحان الله حقاً حقاً.

در ذیل این حدیث، خطبه کوتاه عقد نکاح به عربی و چهار بیت فارسی است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ، ۱۹و ۲۰ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۶۲]

● **حکایت زر و میش** / داستان، شعر / فارسی

hekāyat-e zar va mīš

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

حکایت زر و میش از شاه نعمت الله ولی به نظم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۱۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۱۹پ-۲۰پ)[ف: ۳۷ - ۲۳۶]

● حکایت زن قبیح الوجه با شوهر اعمی خود / داستان / فارسی

hekāyat-e zan-e qabīh-ol-vajh bā šohar-e a'mā-ye xod

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۷/۹

آغاز: روایت کرده‌اند که زن قبیح الحسنی به حباله نکاح نابینائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق، جلد: تیماج جگری، ۳ص (۵۹ – ۶۱)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۷۸]

● حکایت زنی که در عهد داود (ع) بود / حدیث / عربی و فارسی

hekāyat-e zanī ke dar 'ahd-e dāvūd būd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۰

منقول از من لا یحضره الفقیه؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: صفر ۱۱۰۷ق؛ ۱ص (۱۷) [مختصر ف: - ۳۱۶]

● حکایت ست زکیه اخت خالد / داستان / عربی

hekāyat-e sett-e zakīyye oxt-e xāled

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۹

خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۷]

● حکایت سلطان حسین میرزا / داستان / فارسی

hekāyat-e soltān hoseyn mīrzā

مجموعه‌ای است که به صورت داستان و اسطوره، به طرز و شیوه نظم و نثر بسیار زیبا و ادیبانه، نگارش یافته است. در این مجموعه، به جز حکایت سلطان حسین میرزا، مطالب و حکایات گوناگون دیگری نیز وجود دارد که ما به درستی ندانستیم که آیا تمام آن مطالب، از اجزاء این کتاب است، یا خیر؟

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴۴/۸

آغاز: حکایت سلطان جسین میرزا: چنین آورده اند که سلطان حسین میرزا را دو حرم بود، یکی را نام حیات و یکی را نام جهان بود، روزی؛ **انجام:** و بحرمت عذر تقصیر سر به پایش نهاده و جمیع وجوه او را شایسته اعمال حسنه و مظهر افعال جمیله دانسته، مطلق العنان ...
خط: نستعلیق ترکستانی خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شرقی، ۵۴گ (۵۲۲-۵۷۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳۶ - ۵۶]

← حکایت سلطان سنجر و حکیم سنائی ﴿ پاسخ سنائی به سلطان سنجر

● حکایت سلیمان بن عبدالملک / تاریخ / عربی

hekāyat-e soleymān ebn-e 'abd-ol-malek

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۹۸/۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵ - ۲۳۳]

● حکایت شاه جمشید / شعر / فارسی

hekāyat-e šāh jamšīd

حکایت شاه جمشید و قصه جمه و حقیقت در باب مرگ جمشید

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۲/۱۵

آغاز: دگر از دین یزدان گویم ایدر ×× بلطف آن بزرگ پاک و رهبر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق؛ جلد: مقوایی آبی، ۳گ (۱۱۵ر-۱۱۷پ)، ۱۸سطر [ف: ۳۷ - ۴۰۵]

● حکایت شاه جمشید / شعر / فارسی

hekāyat-e šāh jamšīd

حکایت شاه جمشید که در پارس هفت چیزها را از حکمت خود ساخته بود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۲/۳۷

آغاز: کنون ای جوان و جهاندیده پیر ×× سخنهای نیکو ز من یاد گیر؛خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق؛ جلد: مقوایی آبی، ۴گ (۲۴۸ر-۲۵۱ر)، ۱۸ سطر [ف: ۳۷ - ۴۰۷]

● حکایت شاهزاده ایران زمین با عمر خطاب / شعر / فارسی

hekāyat-e šāhzāde īrān-zamīn bā 'omar-e xattāb

منظومه‌ای است در پانصد و پنجاه و هشت بیت.
آغاز: بدان گاهی که عمر شد خلیفه ×× نگر تا چون در افتاد این لطیفه / عرب بگرفت از شاهان کیان تخت ×× که بیرون رفته بود زان خاندان بخت

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۴۱/۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** خداوندا بحق نیک مردان ×× که ختم کار ما در خیر گردان / خداوندا تو نیکی ام روا کن ×× به مینو جایگاهی بانوا کن
خط: نستعلیق، کا: فریدون بن مرزبان، تا: ۱۱ بهمن ماه الهی ۹۹۶ یزدجرد بن شهریار، ۱۰۳۶ق؛ جلد: پارچه‌ای (برزنت) مشکی، ۸گ (۴۱۱پ-۴۱۸پ) [ف: ۳۷ - ۲۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۲/۱۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق؛ جلد: مقوایی آبی، ۹گ (۱۳۵پ-۱۴۳ر)، ۱۸سطر [ف: ۳۷ - ۴۰۵]

← حکایت شب معراج ⟵ معراج نامه

● **حکایت شداد بن عاد** / داستان / عربی
hekāyat-e šaddād ebn-e ‘ād

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۸
خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۷]

● **حکایت شداد و بهشت ساختن آن بد نهاد بی بنیاد** / داستان / فارسی
hekāyat-e šaddād va behešt sāxtan-e ān badnahād-e bī-bonyād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۷/۷
آغاز: در کتب سیر و مفسرین وارد گشته که عاد بدنهاد را دو پسر بود یکی شداد؛ **انجام:** از نظر خلایق پنهان گردید و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ ۳ص (۵۵-۵۷)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۷۸]

● **حکایت شکار شاه عباس ثانی** / داستان / فارسی
hekāyat-e šekār-e šāh ‘abbās-e sānī
حکایت شکار شاه عباس ثانی (۱۰۵۲-۱۰۷۷ق) در ۱۶ ربیع الاول ۱۰۶۶ق و اشعار بدیهه میرزا محمد طاهر واقعه نویس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۸/۸
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۲۱ر)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۰ - ۴۳۶]

● **حکایة الشکایه** / کلام و اعتقادات / فارسی
hekāyat-oš šekāya
فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری
feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۵۶
آغاز: بسمله و به ثقتی الحمدلله ... العبد المذنب الجانی محمد المدعو به محسن؛ **انجام:** علی هاجرها الف سلام و صلواه و ثناء و تحیه.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق [رایانه]

● **حکایة شیخ ابوعلی بن ابی الجواد و ...** / دعا / عربی
hekāyat-e šeyx abū-‘alī ben abe-l javād va ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۰۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۱۸) [مختصر ف: - ۳۱۶]

● **حکایت شیخ صنعان** / ادبیات / فارسی
hekāyat-e šeyx-e san‘ān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۰۵
آغاز: بسمله، بنام آنکه بی انجام مبدا؛ **انجام:** حسب الفرمایش سرکار عظمت و جلالت سنه ۱۲۶۰
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [رایانه]

● **حکایت شیخ علی دقاق و ضمیر گفتن او** / داستان / فارسی
hekāyat-e šeyx ‘alī-ye daqqāq va zamīr goftan-e ū

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۲۶
آغاز: روی چند نفر بدیدن شیخ علی دقاق میرفتند با یکدیگر گفتند که اگر شیخ مردی حق است جهت ما چند انار ترش می‌آورد؛ **انجام:** گفت در میان رمز و ایماء سه گروه در میانه دو ابروی شیخ دیدم دانستم که انار ترش میباید (سپس یک روایت است بفارسی).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱ص(۸۸ر)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۶۱۲]

● **حکایة شیخ المفید و قاضی البغداد** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥikāyat-u šayx-il mufīd wa qāḍi-l baġdād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۴/۱۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ۱ص (۱۵۸) [مختصر ف: - ۳۱۶]

● **حکایت صالحه** / داستان / فارسی
hekāyat-e sālehe
لاری شیرازی، روح الله، ق ۱۰ قمری
lārī šīrāzī, rūh-ol lāh (- 16c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۵۰/۱۰
آغاز: بعد از حمد و ثنای کثیر بر مصور بی مثل و نظیر که چشم جان مشتاقان را از شعشعه عارض خوبان دلپذیر و منیر ساخت..؛
انجام: شفاعت خواه ما گردان رسولت ×× محقر طاعت ما هم قبولت / فتوحی را به روح مرتضی بخش ×× گناهش را به آل مرتضی بخش
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق جامی، تا: دوشنبه غره صفر ۱۰۸۰ق، جلد: تیماج مشکی،۱۵گ (۱۴۰ر–۱۵۴ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۸ – ۵۰]

● **حکایت طواف عبدالله بن زید** / اخلاق / فارسی
hekāyat-e tavāf-e ʻabd-ol-lāh-e bn-e zayd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۴۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۶۱) [مختصر ف: – ۳۱۶]

● **حکایت عابد بنی اسرائیل** / حدیث / عربی
hekāyat-e ʻābed-e banī-esrāeīl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۱۲
خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۱۶) [مختصر ف: – ۳۱۶]

● **حکایت عباسه خواهر هارون** / داستان / فارسی
hekāyat-e ʻabbāse xāhar-e hārūn
داستان مفصل و دنباله‌داری از حوادث و ماجراهای ازدواج عباسه خواهر هارون الرشید با جعفر برمکی و کشتار برامکه و براندازی آنها از نفوذ و وزارت در دربار عباسیان که در ضمن ۶۷ فصل بیان شده است. مترجم اشعار عربی متن را که از شعرای بزرگ عرب بوده خود به پارسی سروده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۰۶
آغاز: پایتخت اسلام درعهد خلفای راشدین (یثرب) مدینه بود که بسبب قبر مطهر رسول خدای شهری مقدس بوده و میباشد. بعد ازآن بنی امیه چون مقر پیروان ایشان وقبایل عرب در شام بود؛
انجام: و بعد ازایشان متولی امورات دولتی شدند بخصوص فضل بن ربیع که متقلد وزرات گردیده زمام اختیار و حل و عقد کار بدست او درآمد. منزه است خدائی که حالها را دیگر گون نماید تمام شد ترجمه روایت عباسه بعون الله وحسن توفیقه ۱۳۳۰
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۳۰ق؛ جلد: مقوا اسلیمی، ۱۷۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ: ۲ – ۷۹۹]

● **حکایت عرفانی** / عرفان و تصوف / عربی
hekāyat-e ʻerfānī
روایت شیخ عبدالله مرداری است که در مسیر مکه، پیر زنی ــ به نام راضیه ــ بازمانده از قافله خود را مشاهده نموده که پس از سؤال از مشخصات و مبدا و مقصد وی، ایشان تمامی سؤالات را با آیات قرآنی پاسخ داده و شیخ عبدالله نیز با استنباط پاسخ‌ها، پیرزن را به قافله اش می‌رساند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۶۷/۴
آغاز: بسمله، چنین روایت می‌کند که شیخ عبدالله مرداری که در راه کعبه از قافله باز ماندم ناگاه پیرزنی دیدم که می‌آمد چادر از پشم اشتر پوشیده و نقابی بسته؛ **انجام:** فرزندان وی مرا تواضع نمودند و طعام آوردند و طعام با هم خوردیم و من بر شتر سوار شدم و برفتم و دیگر ندانستم که حال به چه رسید. و السلام علیك و الاکرام.
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و حنایی، جلد: تیماج سیاه، ۱گ (۱۰۲پ و ۱۰۳)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳ – ۳۸۳]

● **حکایت عمار یاسر** / ادبیات / فارسی
hekāyat-e ʻammār-e yāser

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۷۵
آغاز: شکر آن خالق خلاقرا که به ماداد روح ناطق را؛ **انجام:** هر کجا شیعیست درکه مه کام یکیك ز فضل خویش بده ...
خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی‌کا، تا: ۱۱۹۰ق؛ افتادگی: انجام؛ [رایانه]

● **حکایة عمر نعمان** / داستان / عربی
hekāyat-e ʻomar-e noʻmān
سرگذشت افسانه‌ای سلطان عمر نعمان است که به صورت قصه پرداخته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۶۹
آغاز: بسمله حکایة عمر النعمان قال الرجل اعلم ایها الملك انه کان فی قدیم الزمان ملك یقال له الملك عمر النعمان و کان [من] الملوك الجبابرة الثقال و قد اهلك ملوکا؛ **انجام:** فلما فرغ العبد من شعره اخذ برویزه الطلق و اذا بغبار قد تار فخاف العبد من الغبار فما کان له غیر انه سحب السیف و قتلها و اخذ و ما معها و رکب

جواده و سار.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸ - ۹۳]

● **حکایت عمر و قول او که همه از عمر داناترند** / داستان / فارسی

hekāyat-e ‘omar va qowl-e ū ke hame az ‘omar dānātar-and

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۲۳

به نقل از کشاف زمخشری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱- ۱۲؛ ۱ص (۳۳) [مختصر ف: - ۳۱۶]

● **حکاية عن القشيری** / داستان / عربی

ḥikāyat-un ‘an-il qušayrī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۸۳-طباطبائی

آغاز: هو المعین ابوالقاسم قشیری در کتاب خود نقل میکند که شخصی میگوید من از قافله بازماندم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۶۹پ) [ف: ۲۳ - ۷۳۹]

● **حکاية عن المعاوية** / داستان / عربی

ḥikāyat-un ‘an-il mu‘āwīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۵/۳-طباطبائی

آغاز: قیل جلس معاوية بن ابی سفیان ... فی مجلس کان له ... و اذا برجل یمشی؛ **انجام:** و لا احمل الحقد القدیم علیهم ×× و لیس یسود القوم من یحمل الحقدا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۳ص(۱۱۶-۱۱۸)،۱۴سطر،اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۴۳]

● **حکاية عن عبدالله بن يزيد قال کان فتح الموصلی کثير البکاء دائم الحزن** / فضایل و مناقب / عربی

ḥikāyat-un ‘an ‘abd-ul-lāh ibn-i yazīd qāla kān-a fatḥ-ul mūṣilī kaṯīr-al bukā’ dā’im-al ḥuzn

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۶۵/۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ از موقوفات رمضانیه مرحوم ابراهیم بن فتح الله شریف حسینی ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سوخت، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۳۸]

● **حکاية غدير خم و غيره** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥikāyat-u ġadīr-i xum wa ġayr-i-h

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴/۴

آغاز: قال الملک: فای شبه وردهم فی امامة ابی بکر؛ **انجام:** فعند ذلک قال النصرانی صدقت یا امیرالمؤمنین و یا امام المتقین و یا مظهر العجایب و یا مظهر الغرایب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۰۲]

● **حکایت غطرفه بن شمراح** / تاریخ معصومین / فارسی

hekāyat-e qotrafe ebn-e šemrāh

حسنی حسینی، محمد کاظم بن محمد جعفر

hasanī hoseynī, mohammad kāzem ebn-e mohammad ja‘far

در فضائل غزوات امیر مؤمنان علی علیه السلام و می‌باشد که از عربی به فارسی برگردانده شده. به گفته نویسنده، تألیف اصل کتاب توسط یکی از اهل تسنن عربستان صورت پذیرفته که آن را در غزوات به خصوص جنگ خیبر امام علیه السلام نگاشته و مقبول علمای ایشان نیز است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۸۰

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین الذی جعل انبیائه و اولیائه ... و بعد چنین گوید ... نسخه‌ای مانده بود از والد فقیر در بعضی غزوات حضرت امیر؛ **انجام:** تا داخل مسجد شوند و غنیمت ها را تمام داخل مسجد کردند و بر مؤمنین قسمت کردند تا تمام شد و امام (ع) به قدر عقال شتری از آن مال نگرفت.

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۲۶۴ق؛ سطور افقی بالا و پایین هر صفحه ۱۰ و سطور مرب میان آنها ۱۱؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۳گ، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۵ - ۲۰۱]

● **حکایت فتح هند به دست سلطان محمود غزنوی و بت سومنات** / داستان / عربی

hekāyat-e fath-e hend be dast-e soltān mahmūd-e qaznavī va bot-e sūmanāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۲۵/۲۴

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: با تاریخ ۱۲۸۶ق؛ جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۱۰۳پ)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۶۰]

● **حکایت فراست** / داستان / فارسی

hekāyat-e farāsat

چند حکایت و روایت است از حضرت سلیمان نبی (ع) و سه روایت از امام رضا علیه السلام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۴۷-طباطبائی
آغاز: از فراست حضرت سلیمان علیه السلام آورده اند که روزی شخصی به درگاه او رفت و عرض کرد کار من مرغ فروشی است؛ **انجام:** این مقدمه را کرامت و اعجاز می‌توان شمرد که ما فوق فکر انسان است.
خط:نستعلیق خوب،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۳۰۴-۳۰۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۲۱]

● **حکایة فی شرح بیت من المثنوی** / داستان / عربی
ḥikāyat-un fī š.-i bayt-in min-al maṯnawī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۳۸
حکایتی منقول از حیاة الحیوان دمیری شاهد بر بیتی از مثنوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۹۰) [مختصر ف: - ۳۱۷]

● **حکایة فی منقبة** / حدیث / عربی
ḥikāyat-un fī-l manqaba

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۰۱/۲۷
آغاز: بسمله. عن جعفر بن محمد ... قال خرجت من الکوفة
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: ۱۰۶۷ق، جا: اصفهان؛ جلد: میشن زرد، ۳گ (۱۲۲پ-۱۲۴ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۴/۸سم [ف: ۹ - ۱۶۰]

● **حکایت قاضی** / شعر / فارسی
hekāyat-e qāzī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۸/۱۷
آغاز: گوش کن از من ای حمیده صفات ×× وصف قضاة عالی درجات
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: محمد ولی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول مذهب مرصع محرر؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۱۳۵ر-۱۴۵ر) [ف: ۳۶ - ۲۳۹]

● **حکایت قاضی دهلی و قوال مسخره موسوم به لارکپور** / داستان / اردو
hekāyat-e qāzī-ye dehlī va qavvāl-e masxare mowsūm be lārkapūr

داستانی است به نظم و نثر اردو.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴ /۷۹۸۴-۵۴/۷۴
آغاز: بسمله؛ راویان ما سلف سی اسطرح سماعت مین ایاهی که حضرت ظل الله پادشاه اکبر کی وقت مین دو قوال

خط: تحریری، کا: حاجی غلام محی الدین، تا: چهارشنبه ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۷۷ق؛ ۱۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۴۹]

● **حکایت قاضی و پادشاه بنی اسرائیل** / حدیث / فارسی
hekāyat-e qāzī va pādešāh-e banī-esrāeīl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۱
به نقل از کافی به روایت از امام جعفر الصادق (ع)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ ۴ص (۱۷-۲۰) [مختصر ف: - ۳۱۶]

● **حکایت قرة العین** / داستان، بهائیت / فارسی
hekāyat-e qorrat-ol ‘ayn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۸
آغاز: حکایت قرة العین. همانا این زن زرین تاج نام داشت و او دختر حاجی ملا محمدصالح قزوینی است و شوهرش ملا محمدپسر ملا محمدتقی و عمزاده ویست
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲ص (۶۱-۶۲)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱- ۴۹۳]

● **حکایت قضا و قدر** / داستان / فارسی
hekāyat-e qazā va qadar

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۷۸/۵
خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد علی بیگ تحویل دار، تا: سه‌شنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۳۲۶ق؛ جلد: مقوایی مشکی، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۳۰]

● **حکایت قلندران** / عرفان و تصوف / فارسی
hekāyat-e qalndarān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۸/۱۲
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: صنعتی نخودی و نیلی، جلد: مقوای سفید، ۱ص (۶۷ر)، اندازه: ۱۱×۲۱/۴سم [ف: ۲۹/۱- ۱۸۰]

● **حکایت کبوتر باز با طالب علم** / داستان / فارسی
hekāyat-e kabūtar-bāz bā tāleb-e ‘elm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۹۷-طباطبائی
آغاز: آورده اند که طالب علمی در همسایگی کبوتربازی خانه

داشت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۸۹پ-۹۰ر) [ف: ۲۳-۷۴۲]

● **حکایة الکرکند** / داستان / عربی
ḥikāyat-ul karkand

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۲
خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۷]

● **حکایت کنیزک صینی اسکندر** / شعر / فارسی
hekāyat-e kanīzak-e sīnī-ye eskandar
نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰؟ - ۶۱۴ ؟ قمری
nezāmī, elyās ebn-e yūsof (1136 - 1218)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۲۱/۳
آغاز: بیا ساقی آن آب آتش خیال ×× درافکن بدان کهربا گون سفال؛ **انجام:** چنین چند شب دل بشادی سپرد ×× از آن مرحله رخت بیرون نبرد
خط: نستعلیق ریز متوسط، کا: فرج الله، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: شکری، جلد: روغنی، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۹ - ۲۵۸]

● **حکایت کودک علوی با حجاج بن یوسف** / داستان / عربی
hekāyat-e kūdak-e ʻalavī bā hajjāj ebn-e yūsof

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۰/۵-طباطبائی
آغاز: قال عبدالله الکرخی حضرت یوما عندالحجاج بن یوسف الثقفی و الناس من حوله ... و هو کالاسد الضاری و اذا قد دخل علیه صبی صغیر لانبات بعارضه قد غیر الدهر بشرته ... فقال له الحجاج من این انت یا صبی قال انا من مصر قال انت من مدینة الفاسقین قال و لم ذلک قال لان ترابها ذهب و نسائها عجب
کا: سید عبدالباقی حسینی کاشانی، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۱۳۱-۱۳۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۲۳ - ۳۵۹]

● **حکایت کودکی که بی زاد و راحله به مکه می‌رفت** / عرفان و تصوف / فارسی
hekāyat-e kūdakī ke bī zād va rāhele be makke mī-raft

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۸۳
خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛۱ص(۵۶۱)[مختصرف:-۳۱۷]

● **حکایت گنجی که عضدالدوله یافت** / تاریخ / فارسی
hekāyat-e ganjī ke ʻazad-od-dowle yāft

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۸۰
به نقل از تاریخ قوام الملکی قاضی ابرقوهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۷۷) [مختصر ف: - ۳۱۷]

● **حکایة لطیفة** / داستان / عربی
ḥikāyat-un laṭīfa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۷۸
آغاز: و حکی ان بعض الملوک طلع یوما علی قصره یتفرج فجائت منه التفاتة فرای امراة علی سطح دار الی جنب داره، لم تر الراون مثلها فالتفت الی بعض جواره و قال لمن هذه، قالت یا مولای هذه زوجة غلامک فیروز؛ **انجام:** فرجع فیروز الی داره ورد زوجته و لم یعلم القاضی و لاغیره شیا من ذلک الامر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۲۲۷) [ف: ۱۵ - ۱۶۷]

● **حکایت لطیفه و ساده دل** / شعر / فارسی
hekāyat-e latīfe va sāde-del
به نظم فارسی، چاپ سنگی

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵-۶۲۸۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۲ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۲۸]

● **حکایة لقاء الحجة** / داستان / عربی
ḥikāyat-u liqā'-il ḥujja
داستانی شبیه داستان جزیره خضراء. حاجی نوری در جنة المأوی، الحکایة الثالثة، به نقل از کتاب فی التعازی عن آل محمدعلیهم السلام آن را نقل کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۵۸/۴
آغاز: بسمله و به التکلان حکی الاجل العالم الحافظ حجة الاسلام سعید بن احمد الرضی قال؛ **انجام نسخه:** ... و لم یعد احد منا ... حتی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک محمد مهدی بن خواجه علی بیک به تاریخ گویا ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۳۹۷-۴۰۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۸سم [ف: ۳۲ - ۱۹۳]

● **حکایة المامون و الرضا (ع)** / تاریخ اسلام / عربی
ḥikāyat-ul maʻmūn wa-r riḍā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۳۰
به نقل از مولانا محمد امین شریفی استرآبادی؛ خط: نستعلیق، کا: نظام الدین احمد غفاری مازندرانی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۰۵۴ق؛ ۵ص (۲۷۹-۲۸۳) [مختصر ف: - ۳۱۷]

● **حکایت محمد حنیفه** / تاریخ
hekāyat-e mohammad-e hanīfe

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۲۱/۲-عکس
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 8149؛ بی‌کا، تا: ۱۱۲۸ق؛ ۵۴گ (۲۹-۸۲) [فیلمها ف: ۳ - ۲۴۰]

● **حکایت مرگ سلطان الغ بیگ** / داستان / فارسی
hekāyat-e marg-a soltān oloq beyg

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۳۰
آغاز: چون به واسطه اغوای فرزند ناخلف تزلزل در امور سلطنت میرزا الغ بیگ راه یافت ناچار توسل به پسر دیگر خود عبداللطیف میرزا کرده
خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۵۳پ-۱۵۴ر) [ف: ۲۹/۱- ۱۳۷]

● **حکایت مرموزه** / عرفان و تصوف / فارسی
hekāyat-e marmūze

با عنوان «ای درویش».
[فهرستواره منزوی ۳۱۴/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۱۱
آغاز: حکایة مرموزة روزی با دل پر درد و جان غم پرورد در دار العلم شیراز از روی عجز و نیاز بکوچه ای میگذشتم و بآب دیده خاك را میسرشتم ژنده پوشی را دیدم؛ **انجام:** ز یمن مقدم آن شاه عادل ×× جدا گردد ز هم تا حق و باطل
خط: نسخ، کا: حسین علی حیرت ذهبی خراباتی زنجانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۷ص (۲۱۷-۲۲۳)، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۵۰۷]

● **حکایت مشاهده شیخ احمد خادم حجرة رسول الله (ص)** / داستان / عربی
hekāyat-e mošāhede-ye šeyx ahmad-e xādem hojrat-e rasūl-ol lāh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۰/۲۰
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج فرنگی، ۱ص (۱۰۱پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۱۴۷]

● **حکایت مشایخ معروف** / عرفان و تصوف / فارسی
hekāyat-e mašāyex-e ma‘rūf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۰/۱-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 125 (بلوشه ۱۵۱)؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۵۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۲]

● **حکایة معشوق و الشمس و الضحی** / داستان / عربی
ḥikāyat-u ma‘šūq wa-š šams wa-ḍ ḍuḥā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۱۰
خط: نسخ، کا: قاسم عبدالله، تا: ۱۰ رمضان ۹۱۷ق [ف: ۷ - ۷]

● **حکایة مکافاتیة** / داستان / عربی
ḥikāyat-un mukāfātīya

در ذیل این عنوان داستان عبدالرحمان جامی با امام جماعت مسجد جام که از عراق به خراسان آمده بود آورده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۳۱-طباطبائی
آغاز: مضی رجل من العراق الی قریة خراسان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۸گ [ف: ۲۳ - ۷۲۴]

● **حکایت ملا ابراهیم خلیل کیمیاگر** / داستان / فارسی
hekāyat-e mollā ebrāhīm xalīl-e kīmīyāgar

قراچه‌داغی، محمد جعفر بن محمد باقر، - ۱۳۱۰ قمری
qarāče-dāqī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad bāqer

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۷-۲۷/۱۳۴
آغاز: مجلس اول درشهر نخو درخانه حاجی کریم زرگر واقع می‌شود در سال هزار و دویست و چهل و هشت در وسط؛ **انجام:** تا آنوقت چاره پیدا می‌کنم که دیگر روی تازر نبینم نخوئیها خشکده مات ومتحیر می‌مانند پرده می‌افتد تمام شد
خط:تحریری،کا:سید علی حسین ساحل بلگرامی، تا: ۱۳۳۹ق، جا: رام پور؛جلد:مقوا،۲۳گ،۱۲سطر،اندازه:۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۴۹]

● **حکایت ملا نصرالدین** / داستان / ترکی
hekāyat-e mollā nasr-ed-dīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۱۰/۱-عکس
نسخه اصل:ملی فارس ۷۰ (۱/۶۳)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۵]

● **حکایت منظوم** / شعر، داستان / فارسی

hekāyat-e manzūm

ظهیرالدوله، علی بن محمد ناصر، ۱۲۸۱ - ۱۳۴۲ قمری

zahīr-od-dowle, ʻalī ebn-e mohammad nāser (1865 - 1924)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۲۹/۵-ف

نسخه اصل: ملکی آقای عبدالله انتظام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۲ق [فیلمها ف: ۲ - ۱۲۵]

● **حکایت منظوم** / شعر / فارسی

hekāyat-e manzūm

ناجی قزوینی، محمد باقر، ق۱۴ قمری

nājī qazvīnī, mohammad bāqer (- 20c)

یک مثنوی در شرح زن گرفتن شاعر.

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۱۲/۲

آغاز: اول نامه ام سپاس خداست ×× جز خدا حمد بر کسی نه سزاست؛ **انجام:** تو ز احسان مرا کنی دلشاد ×× من همین گویمت مبارک باد

خط:نستعلیق خوش،کا:جلالی،تا:اوایل قرن۱۴؛کاغذ:ترمه شکری، جلد: تیماج قرمز، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [نشریه: ۶ - ۷۱]

● **حکایت منظوم** / داستان / فارسی

hekāyat-e manzūm

شعله

šoʻle

در این بخش ابتدا حکایت زن قاضی و محتسب و شحنه که به شوهران خود مکر می‌کردند از کتاب جامع الحکایات به نثر نقل شده و پس از آن، این حکایت را شاعری با تخلص «شعله» به نظم کشیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۳/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۱۵۸ر-۱۷۰ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۸ - ۳۶۷]

● **حکایت منظوم گرگ و بره و سگ و گربه** / شعر / فارسی

hekāyat-e manzūm-e gorg va barre va sag va gorbe

صاحب الزمانی، حسن بن جعفر، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۵ شمسی

sāheb-oz-zamānī, hasan ebn-e jaʻfar (1868 - 1936)

مثنویی است تمثیلی در بحر تقارب در پند و موعظه و نصیحت به گونه داستان که ناظم در انتها می‌گوید: «که افسانه بود آن حکایت همه ×× نه سگ بود و گربه نه آن دمدمه / ولی بود در آن بسی پند چند ×× تو آن پندها را همه کار بند». و نیز در پایان داستان، رضا پهلوی را به خاطر برقراری امنیت با سرکوبی کردها، بلوچها و میرزا کوچک و شیخ خزعل، در قالب نظم مورد تحسین قرار داده است. نسخه ما در واقع چهار تحریر از ناظم می‌باشد که اول و دوم کامل‌تر و دو تحریر دیگر ناقص است و در هر تحریر تغییرات و اصلاحی صورت پذیرفته است.

آغاز تحریر اول: «بسمله، اروپای امروزه چه میگوید. حکایت اول، گفتار سگ به گربه که از بام فرود آی و با من دوستی گزین ... حکایات شیرین و اندرز چند ×× بگویم که گیری از آنها تو پند». انجام: «شب و روز باشند در کار پاس ×× که پاس است آسودگی را اساس».

آغاز تحریر دوم: «یکی مرد را گربه ای بد سمین ×× سگی کرده او را هماره کمین». / انجام تحریر دوم: «تو چون پهلوی تکیه بر خویش کن ×× ره پاک بیگانه و خویش کن».

آغاز تحریر سوم: «دهد لقمه ای گر مرا از تو بیش ×× دلت گردد از غصه و رنج ریش». / انجام تحریر سوم:«طلسم است قلعه جهان سر بسر ×× که پیدا در آن نیست دیوار و در».

آغاز تحریر چهارم: «بسمله، حکایت اول، گفتار سگ بگربه که از بام فرود آ ... یکی مرد را گربه ای بد سمین ×× سگی کرده او را هماره کمین». انجام تحریر چهارم: «شود زان دلت شاد و یابی خوش ×× خرد که ترا هست اهل هش».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۰۲

آغاز: تحریر اول: بسمله، اروپای امروزه چه میگوید. حکایت اول، گفتار سگ به گربه که از بام فرود آی و با من دوستی گزین ... حکایات شیرین و اندرز چند ×× بگویم که گیری از آنها تو پند؛ **انجام:** تحریر چهارم: شود زان دلت شاد و یابی خویش ×× خرد که ترا هست اهل هش.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۰ق؛ نسخه مصدر به شرح حال ناظم از خواهرزاده وی نورالدین صاحب الزمانی که به وسیله آقای رمضانعلی شاکری کتابت شده؛ واقف: آقای رمضانعلی شاکری، دی ۱۳۷۰؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوایی، ۸۰گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۱۱۵]

● **حکایت موسیو لمارکی** / داستان / فارسی

hekāyat-e mūsīyū lomārkī

مترجم: موسوی منشی، محمد رضا، ق۱۴ قمری

mūsavī monšī, mohammad rez (-20c)

به نثر، ترجمه از فرانسه.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۶۸/۹

آغاز: آسیابانی از همه مال دنیا بجهت سه پسری که داشت آسیابی و خری و گربه ای گذاشت؛ **انجام:** و بجز محض تفنن و تفریح گرد موشها نمی گردید، و از عقب آنها نمی دوید. حرره اقل السادات محمد رضای موسوی منشی که ترجمه این حکایت را از زبان پاریسی بپارسی نموده در تبریز هنگامی که در خدمت جناب ... ملا محمد ندیم باشی حضرت اقدس اسعد و لا ولیعهد ... در سلك شاگردان کلاس معظم له مشغول تحصیل بوده است، فی شهر رجب ۱۳۰۸.
بی‌کا، تا: رجب ۱۳۰۸ق؛ ۶ص[ف: ۸ – ۴۵۱]

● **حکایت مولانا با کبوترباز** / داستان / فارسی
hekāyat-e mowlānā bā kabūtar-bāz

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۷/۱۰
آغاز: نقل است که درجوار طالب علمی کبوتر بازی خانه‌یی داشت؛ **انجام:** در زمره مجانین اش نشمرند و [کلم الناس علی قدرعقولهم] لازم شمارند. فاعتبروا یا اولوالالباب
بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۷ص (۱۸۶–۱۹۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ – ۳۲۷]

● **حکایت مهر زمان خان و طغیان و کشته شدنش در زمان محمد شاه قاجار** / داستان / فارسی
hekāyat-e mohr zamān xān va toqyān va kešte šodanaš dar zamān-e mohammad šāh qājār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۹
آغاز: در زمان خاقان مغفور مهر زمان خان عزالدین لوی قاجار که چندی مورد عطوفت شاه شهید آقا محمد شاه بود
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱ص (۶۳)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱– ۴۹۳]

● **حکایت مهمانداری حضرت ابراهیم با کافر بت پرست** / داستان / فارسی
hekāyat-e mehmāndārī-ye hazrat-e ebrāhīm bā kāfer-e bot-parast

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۵۱/۱۲
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۱۸ر و پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ – ۱۴۸]

← حکایت ناصر خسرو > داستان ناصر خسرو

● **حکایت ناصر خسرو** / تراجم / فارسی
hekāyat-e nāser xosro

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۵/۹-ف
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [فیلمها ف: ۱ – ۷۳۵]

● **حکایت نذر بستن قاضی و زن شحنه و زن محتسب و ظاهر کردن مکر خود را در خدمت شوهران خود** / داستان / فارسی
hekāyat-e nazr-bastan-e qāzī va zan-e šehna va zan-e mohtaseb va zāher kardan-e makr-e xod rā dar xedmat-e šowharān-e xod

به نظم فارسی بوزن مثنوی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۵۶/۲
آغاز: پیش ازین بود وقتی از اوقات ×× در دیاری مسلم از آفات؛ **انجام:** یا سخن را به پیرزن نبرند ×× خانم از هر که می‌شود ببرد
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید حسین پسر محسن خان فیروز کوهی، تا: جمعه ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۸۵ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۳۶گ (۵۲پ–۵۴ر، ۵۷ر–۹۰ر)، ۱۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ – ۳۴۱۳]

● **حکایت نرجس خاتون** / عرفان و تصوف / فارسی
hekāyat-e narjes xātūn

عارف علیشاه، محمد بن علی اکبر، ق۱۴ قمری
ʻāref ʻalī-šāh, mohammad ebn-e ʻalī akbar (- 20c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۸۵/۳
آغاز: بیا عارف تو اسرار یقین گوی ×× حدیث اولیای طاهرین گوی؛ **انجام:** که غیر از تو نمی باشد ×× طبیبش، شناسد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۶×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ – ۲۴۴]

● **حکایت نعمان بن منذر** / داستان / عربی
hekāyat-e noʻmān-e bn-e monzer

حکایت وفود عبسیون و عامریون بر نعمان بن منذر و غلبه کردن ولید شاعر بر عبسیون هنگامی که طفل بود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۵۱/۱
خط: نستعلیق شکسته، کا: فرهاد میرزا، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۲۴۹ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی نازك، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۱ر)، ۲۷سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۹×۲۸/۶سم [ف: ۲۹/۱– ۴۵۱]

● **حکایت و تمثیل** / ادبیات / فارسی
hekāyat va tamsīl

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۵۵
آغاز: ... که در شهر اندلس دهقانی بود حریص؛ **انجام:** بلکه اجتناب از شبهات بقدر امکان
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **حکایت وکلا و مرافعه** / داستان / فارسی
hekāyat-e vokalā va morāfe‘e
قراچه‌داغی، محمد جعفر بن محمد باقر، - ۱۳۱۰ قمری
qarāče-dāqī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad bāqer

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۵-۲۷/۱۳۴
آغاز: بسمله مجلس اول واقع می‌شود درخانه حاجی غفور تاجر مرحوم سکینه خانم همشیره حاجی غفور جلوی پنجره ایستاده کنیزخود؛ **انجام:** اول حاکم شرع متفکر بر می‌خیزد می‌رود بعد همگی برخاسته می‌روند مجلس تمام می‌شود پرده می‌افتد تمام شد
خط: تحریری، کا: سید علی حسینی ساحل بلگرامی، تا: ۱۳ مارس ۱۹۲۱ برابر با رجب ۱۳۳۸ق؛ جلد: مقوا، ۴۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۴۹]

● **حکایت ولایت نمودن حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و چند حکایت دیگر** / متفرقه / فارسی
hekāyat-e velāyat nemūdan-e hazrat-e amīr-al-mo’menīn ‘alay-he-s-salām va čand hekāyat-e dīgar
دیگر حکایات این جنگ عبارتند از: حضرت آدم و حوا در بهشت، مرد درویش و مرد بخیل، پادشاه محب اهل بیت علیهم السلام و دختر، صفت آخر الزمان و صفت عصای موسی علی نبینا و آله و علیه السلام. در پایان ذکری از «مجلس» به میان آورده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۳۳/۱
آغاز: اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن شیرین گفتار چنین روایت کرده‌اند که روزی آن گلدسته باغ سر ... و آن معجز نمای یس و هل اتی و آن سر جود کرامت و آن افضل کل امامت؛ **انجام:** کجا بودم اکنون فتادم کجا ×× عنان سخن شده زخیکم رها / به جنگ آورم یار دیگر حوت ×× بفرمان خیرالذی لاتموت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۲گ (۲پ-۲۳ر)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۰]

● **حکایت هارون الرشید و بهلول** / داستان / فارسی
hekāyat-e hārūn-or rašīd va bohlūl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۸/۱۴
خط: نستعلیق شکسته، کا: خلیل ذوالقدر، تا: ربیع الاول ۱۰۵۳ق، جا: احمد آباد گجرات؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۱۳ر)، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱- ۴۳۹]

● **حکایت هارون الرشید و کنیزک حبشی** / داستان / فارسی
hekāyat-e hārūn-or rašīd va kanīzak- e habašī
تاریخ تألیف: ۱۲۹۱ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۹/۱۵
انجام: انجامه: تمت هذه المجموعة فی بیست و یکم شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۹۱ هزار و دویست و نود و یک هجری علی مهاجرها و آله آلاف التحیة و الثناء کاتبه سیف الدین بن المرحوم شمس الدین.
خط: نستعلیق، کا: سیف الدین بن شمس الدین، تا: ۲۱ شعبان ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۹۶ر)، ۱۲ سطر (۶/۹×۱۴/۴)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۲۶۶]

● **حکایتی از احمد بن طوطن** / داستان / عربی
hekāyatī az ahmad ebn-e tūtan
تاریخ تألیف: شب پنج‌شنبه ۲۹ ذیقعده ۱۲۸۶ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۲۵/۳۷
خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ ذیقعده ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۱۶۲پ)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۶۱]

● **حکایتی از بهلول** / داستان / فارسی
hekāyatī az bohlūl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۲۵
به نقل از مجالس المؤمنین قاضی نورالله شوشتری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۳۰۵-۳۰۶) [مختصر ف: - ۳۱۵]

● **حکایتی از ذوالنون مصری** / داستان / فارسی
hekāyatī az zo-n-nūn-e mesrī
داستان ملاقات ذوالنون در بادیه با زنی که جز با آیات قرآن مکالمه نمیکرد.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۱۳-طباطبائی
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۶۰-۶۱)، ۱۹و۲۰و ۲۷سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۸/۵-طباطبائی
آغاز: بسمله ذوالنون مصری گفت روزی در بادیه می‌رفتم ناگاه زنی دیدم نشسته بود و نوری از روی او هویدا بود گفتم السلام علیکم گفت السلام علی من اتبع الهدی؛ **انجام:** گفتم چند سال است چنین سخن می‌گویی گفت اربعیه سنه. گفت او را وداع کردم و رفتم.
خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۲۳پ-۲۴رحاشیه)، ۱۵ سطردر متن، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۲۷۰]

● **حکایتی از سلیمان نبی** / تاریخ پیامبران / فارسی
hekāyatī az soleymān-e nabī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۱۰۶
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش[ف: ۶ - ۱۳۷]

● **حکایتی از عضدالدوله** / داستان / فارسی
hekāyatī az ‘azad-od-dowle
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟ - ۱۲۹۸ قمری
e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹ - ۱۹۶]

● **حکایتی از مأمون و جریر و سلیمان بن عبدالملک** / داستان / فارسی
hekāyatī az ma’mūn va jarīr va soleymān ebn-e ‘abd-ol-malek
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی،۱۲۳۴؟ -۱۲۹۸قمری
e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۴۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹ - ۱۹۷]

● **حکایتی از ناصرالدین حسینی مربوط به روز عید غدیر سال ۱۳۳۹ در مدرسه نیم آورد اصفهان** / داستان / فارسی
hekāyatī az nāser-od-dīn-e hoseynī marbūt be rūz-e ‘eyd-e qadīr-e sāl-e 1339 dar madrese-ye nīm-āvard-e esfahān

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۲۰/۱۳
کا: محمد قاسم بن تاج الدین محمود حسینی، تا: ۱۰۴۰ق؛ ۱گ (۱۳۱ر و پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۴]

● **حکایت یحیی بن اکثم و هارون الرشید** / داستان
hekāyat-e yahyā bn-e aksam va hārūn-or rašīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۸/۸
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: صنعتی نخودی و نیلی، جلد: مقوای سفید، ۲گ (۶۱پ-۶۲ر)، اندازه: ۱۱×۲۱/۴سم [ف: ۲۹/۱- ۱۸۰]

● **حکایت یحیی بن معاذ رازی و با یزید بسطامی** / داستان / فارسی
hekāyat-e yahy-a bn-e ma‘āz-e rāzī va bā yazīd-e bastāmī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۴۱/۵
آغاز: یحیی بن معاذ رازی رحمة الله علیه می‌فرماید که نزدیک ابویزید رفتم او را دیدم که پاره پوستین در سر پوشیده بود؛ **انجام:** که اوستاد بزرگ رضی الله عنه می‌فرماید در روزگار جوانی مرا به فاخره بخارا حصنت بالبرکات هجرت افتاد
خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: با تاریخ ۱۱۱۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۱ص (۱۰۰)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱- ۸۶]

● **حکایتی منظوم در معجزه حضرت امام حسن علیه السلام** / داستان / فارسی
hekāyatī manzūm dar mo‘jeze-ye hazrat-e emām hasan ‘alay-he-s-salām

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۵/۳ فرخ
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۶۸ق؛ کاغذ نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص (۱۱۲-۱۲۰)، ۱۵ و ۲۰ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۱۸۵]

● **حکایت یوسف شاه سراج** / داستان / فارسی
hekāyat-e yūsof šāh-e sarrāj
قراچه‌داغی، محمد جعفر بن محمد باقر، -۱۳۱۰ قمری
qarāče-dāqī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad bāqer

تاریخ ترجمه: این ۱۸ ذیحجه ۱۲۹۰ق
ترجمه قراچه‌داغی در علم حال و مطابقت تدبیر با تقدیر سودمند همه مردمان به خصوص عمال و کارفرمایان یا حکایت یوسف شاه سراج و فریفتن اهل قزوین ستارگان آسمانی را.
چاپ: ۱۲۹۱ در ۵۳ص.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۴-۲۷/۱۳۴
آغاز: بسمله حکایت یوسف شاه سراج وفرلقین اهل قزوین کیفیت قضیه عجیب دراوائل سلطنت صفویه هنگامیکه محمد شاه صفوی؛ **انجام:** اهل ایران آنها را نقش زده خورند وعوض پادشاه حقیقی پادشاه مصنوعی بزیر صدمه آنها خورند انداخت مترجم گوید العبد یدبر والله یقدر ... والحمدلله
خط: تحریری، کا: سید علی حسینی ساحل بلگرامی، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: مقوای، ۳۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۵۰]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۴/۵-ف
خط: نستعلیق، کا: نصرالله تفرشی، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۲۰۲]

● **حکایت یوسف علیه السلام** / داستان / ترکی
hekāyat-e yūsof ʻalay-he-s-salām

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۹۰
آغاز: بسمله اما راویان اخبار و ناقلان ... داستان و خوشه چینان شیرین سخن معتبر قصص الانبیادن انداغ روایت قیلد یلاکیم ابراهیم علیه السلام ایکی اوغل لاری بارتر؛ **انجام:** حضرت عزرائیل عدم کلیب زلیخا ننیک جائین قبض آنی مصر خلقی اعزاز اکرام برله یوسفنیک اونک طرفندین دفن قیلد یلار تمت الکتاب
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: ملاتاج ولی بن خوجه نیاز، تا: ۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۷۵]

● **الحکم** / عرفان و تصوف / عربی
al-ḥikam
در سلوک و عرفان متضمن دستورهای عمیق عرفانی و کلمات قصاری پر مغز که چند نمونه نقل می‌گردد: عجب ربک من قوم یساقون الی الجنه بالسلاسل؛ تمکن حلاوة الهوی من القلب، هو الداء العضال؛ فرغ قلبک من الاغیار تملاوه بالمعارف و الاسرار. در میان دانشمندان و عرفاء چند تن به نام شاذلی شهرت یافته‌اند که تنها دو تن آنان ممکن است مؤلف این نسخه باشند. یکی داود بن عمر اسکندری از شاگردان تاج الدین بن عطاء (-۷۳۳ق) است و دیگری که در صدر نسخه نام او دیده می‌شد علی بن عبد الله بن عبد الجبار حسینی است که مؤسس سلسله شاذلیه صوفیه بوده و ازاکابر شمرده می‌شود و وفاتش در ۹۵۴ یا ۶۵۶ق بوده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۱۶/۱
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فهذه الحکم لابن عطاء الشاذلی الاسکندری من علامة الاعتماد علی العمل نقصان الرجاء عند وجود الزلل، ارادتک التجرید مع اقامه الله ایاک فی الاسباب من الشهوة الخفیفه؛ **انجام:** الفکرة فکرتان فکرة تصدیق و ایمان وفکرة شهود و عیان فالاولی لارباب الاعتبار و الثانیه لارباب الشهود و الاستبصار ... تمت بالخیر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹-۱۰، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۵ص (۱-۲۵)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۹ - ۲۶]

● **الحکم (فائدة فی)** / منطق / عربی
al-ḥukm (fā'idat-un fī)
رساله‌ای کوتاه در بیان معانی چهارگانه «حکم» از دیدگاه علم منطق است: ۱. التصدیق و التصور؛ ۲. النسبة الثبوتیة التقییدیة و هی مورد الإیجاب و السلب؛ ۳. الوقوع و اللا وقوع و هی متعلق الإیقاع و الانتزاع؛ ۴. نفس المحمول.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۰/۱۸ کر
آغاز: اعلم أن للحکم أربعة معان الأول إدراک أن النسبة واقعة و لیست بواقعة و هو المسمی بالتصدیق الذی ینقسم العلم إلیه و إلی التصور؛ الثانی النسبة الثبوتیة التقییدیة التقییدیة التی اخترعها المتأخرون؛ **انجام:** أنهما أصح و جزء من القضیة و الذی بمعنی الإیقاع قسم من العلم و جزء من التصدیق عند المتأخرین و نفس التصدیق عند القدماء لشرحه هذا فاحفظه فإنه ینفعک فی مواضع شتی
خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج صالح قرطبی، تا: ۱۱۲۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۲گ (۵۸پ-۵۹ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۳۴۹]

← الحکماء ⟵ احوال الحکماء و الفلاسفة

● **حکم اختلاج** / طب / فارسی
hokm-e extelāj
از قول اکابر به فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۶/۲-ف
نسخه اصل:اسعد افندی۱۳۳۵؛بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص [فیلمها ف: ۱-۴۲۲]

● **حکم اخذ الاجرة علی العبادات و الشعائر الاسلامیة** / فقه / عربی
ḥukm-u axḏ-il ujra ʻala-l ʻibādāt wa-š šaʻā'ir-il islāmīyya

؟ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

در این رساله استدلال می‌شود بر این که بر عبادت‌های واجب و واجبات غیرعبادی که به اصل شرع واجبند، اجرت نمی توان گرفت، و بر چیزهای دیگر می‌توان گرفت.

آغاز: الحمدلله علی ما ألهم و الصلاة علی محمد و آله و سلم، أما بعد فهذه رسالة فی تحقیق مسألة قد کثر الخلاف فیها بین اصحابنا الامامیین رحمهم الله..

انجام: و فیما ذکرناه کفایة، الی هنا کلام الشهید و علیك بالتأمل فیه و الله أعلم.

[الذریعه ۴۳/۱۱؛ فهرست مصنفات فیض (نسخه شماره ۳۲۶۲/۲)؛ دنا ۷۱۸/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۷۲پ-۷۶پ)، ۱۶ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۶۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۱۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۷۷-۸۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۸۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۱۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر؛ انتهی کلام جدی فی هذه الرساله ... و نقلت هذه المقاله من نسخة خط والدی ... یوم السبت السابع عشر من رجب ... ۱۱۴۰

خط: شکسته نستعلیق، کا: علم الهدی، تا: ۱۱۴۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۳۷-۱۴۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۴۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه محرم ۱۲۹۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵گ (۵۰پ-۵۴ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴ - ۱۷۶]

۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۲/۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی، تا:۱۲۹۵ق؛ جلد:تیماج مشکی، اندازه:۱۱×۱۸سم[ف:۱- ۲۲۴]

← حکم الاستئجار للحج من غیر بلد المیت ← حج بلد

● **حکم استرقاق النساء و خراج الأراضی** / فقه / عربی

ḥukm-u istirqāq-in nisā’ wa xarāj-il arāḍī

کرمانی، اعظم بن ابی البقا

kermānī, a‘zam ebn-e ab-el-baqā

مؤلف می‌نویسد: سلطان محمد بن محمود بن ابراهیم به امرای خویش فرمان داد تا به روستاهایی که سر به شورش گذارده و از فرمان او سرباز زده‌اند یورش برند و زنان و فرزندان آنها را اسیر و به سوی او روانه کنند. سلطان پس از مدتی متوجه شد که مأموران، مالیات زمین نیز می‌گیرند از «شیخ محمد تیز طبع» دانشمند معروف، راجع به حکم خراج و اسارت پرسید او گفت صحیح است. چندی بعد برای احتیاط از «قاضی سماءالدین» مشهور به «قتلغ خان» سؤال کرد وی گفت این عمل خلاف شرع است. بالمآل سلطان ۱۲۰ نفر از مجتهدان برای مناظره دعوت کرد و آنان پس از بحث و بررسی‌ها قول «قاضی سماء» را مقرون به حق دانسته و به آن رأی دادند.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی یظهر الحق و یذهق الجدل و یعز الاسلام و یجب العدل؛ **انجام:** فاخذ الوداع و توجهت الی وطنی مستعینا بالله و هو حسبی و کفانی ... و هو علم بالحق و البرهان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۶۴]

● **حکم اعیان نجس در باطن** / فقه / عربی

hokm-e a‘yān-e najes dar bāten

تنکابنی، محمد بن محمد طاهر، ق۱۳ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e mohammad tāher (- 19c)

در این رساله چند بار از «استاد وحید دام ظله» و «دلائل العباد شرح نوری بر ارشاد» را یاد می‌کند و می‌گوید «یکبار فتوی او را در این باب پرسیدم و او تأکید کرد که اعیان نجاسات در داخل بدن پاکند اما بعدها در کتاب الاطعمه و اشربه از دلائل العباد قائل به نجاست آنها شده و هنوز فرصت سؤال از او نیافتم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۳۵/۲

آغاز: بسمله لله الحمد الذی یملاء الارچنین و السماوات ... اما بعد فیقول العبد ... ابن محمد طاهر محمد التنکابنی ... ان هذه وجیزه فی بیان ان احکام النجاسه هل هی معلقه علی اعیانها مطلقا ام لابل ... فیما اذا کانت خارجه طاهره؛ **انجام:** و لو کان متفطنا به لم یقل بذلك و الله علم.

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۷ص (۶۵-۹۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۱۰-۱۷۱۶]

● **حکم الاغلاط الصادرة من القاری فی القرآن** / قرائت، تجوید / عربی

ḥukm-ul aġlāṭ-iṣ ṣādira min-al qārī fi-l qur'ān

بروجردی، منیرالدین بن علی، ۱۲۶۹ – ۱۳۴۲ قمری

borūjerdī, monīr-od-dīn ebn-e 'alī (1853 - 1924)

این رساله در بیان حکم شرعی مکلف در مواجه با اغلاطی است که در قرآن مشاهده می‌کند، مثل این که آیه‌ای را از سوره‌ای جدا و به سوره دیگر ملحق می‌نماید یا در رسم الخط کاتب به کیفیتی کلمه را کتابت نموده باشد که مخل در معنی باشد، آیا این موارد و دیگر فروض در مسئله را که در مسئله بیان داشته واجب است تصحیح نموده یا خیر. مؤلف این فرع را در درس استادش مرحوم شیخ جعفر کاشف الغطاء استماع نموده و با توجه به افادات خود اقدام به تألیف این رساله نموده است.

آغاز: بسمله. فهذه رسالة وجیزة و درة عزیزه فی حکم الاغلاط الوارده فی المصاحف ...

انجام: و هکذا المستعمل فی معانی متعددة التی یجمعها و یطرد فی جمیعها المعنی الذی هو القطع فتدبر.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: ۱۳۳۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۶۸]

● حکم الالهیة / عرفان و تصوف / عربی

ḥukm-ul ilāhīya

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ – ۶۳۸ قمری

ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

این کتاب مجموعه‌ای از عبارات و کلمات صوفیانه است که محی الدین عربی بیان داشته و حاوی دقیقترین مسائل عرفانی و معانی صوفیانه در ضمن واجد یک سلسله پند و اندرزهای مفید نیز می‌باشد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۳۶/۱

آغاز: بسمله، قالالشیخ الامام العالم العلامه شیخ المحققین و امام العارفین و قدوة الواصلین؛ **انجام:** و الانتقام فی الغضب و الابتلاء فی المجته و الخشوع فی البکاء و القرب فی النوافل.

خط: نسخ، کا: احمد بن سید عبدالحی بن سید محمد بن سید احمد حسینی قدسی، تا: ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج مشکی، ۷ص (۱– ۷)، ۲۱ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۶۰۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۷/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۶۹]

● حکم امرأة ادعت خلوها عن المانع و ارادت النکاح / فقه / عربی

ḥukm-u imra'at-in idda'at xuluww-a-hā 'an-il māni' wa arādat an-nikāḥ

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ – ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598-1680)

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۲/۱۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۲۵پ ۱۳۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ – ۲۲۵]

● حکم امیرالمؤمنین / حدیث / عربی

hekam-e amīr-al-mo'menīn

به پیروی از شهاب الاخبار قضاعی و درست مانند آن (دیباچه) در حکم علی به عربی از مؤلفی اسماعیلی که به نام مستنصر معدابی تمیم ساخته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۰/۱۹۵-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش است؛ [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۳]

● حکم امیرالمؤمنین علی (ع) / حدیث / عربی

hekam-e amīr-il-mu'minīn 'alī

هفتاد (تا هفتاد و دو) کلمه حکمت‌آموز منقول از مولی علی (ع) است و عنوانی خاص و مستقل ندارد. گمان می‌رود همان کلمات است که مؤلف رساله «سبعین حدیث فی فضائل علی (ع)» می‌خواست در آن رساله بگنجاند و در دیباچه ایش می‌گوید «و اردفت کل حدیث بلطیفة من درر کلامه ...».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷/۱۷۲-طباطبائی

آغاز: قال امیر المومنین علی کرم الله وجهه الکریم المکرم الطرق مسدودة علی الخلق نجمسة خصال القناعة بالجهل و الحرص علی الدنیا (نسخه در این جا سقط و تشویش دارد) ... قال کرم الله وجهه اصعب الاعمال اربعه العفو عند الغضب و الجود من الیسیر و العفة فی الخلوة و قول الحق عند من تخافه او ترجوه؛ **انجام:** و قال لا تکن ممت یرجو الاخرة بغیر عمل و یطمع فی التوبه بطول الامل یقول فی الدنیا قول الزاهدین و یعمل فیها عمل الراغبین ... یرشد غیره و یغوی نفسه ... یخشی الخلق فی ربه و لا یخشی ربه فی خلقه (این گفتار آخر از کلمات قصار مولی (ع) نیست بل که خود خطبه ایست کوتاه و یا بخشی از خطبه‌ای).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۶۰-۶۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۲ - ۶۱]

● **حکم امیرالمؤمنین علیه السلام** / حدیث / عربی

hekam-e amīr-il-mu’minīn ‘alay-hi-s-salām

گفته‌های کوتاه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را بترتیب حروف گرد آورده و حروف اول کلمه را منظور دارد گر چه حرف عطف یا الف وصل و مانند اینها باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰/۲

آغاز: من الاعداء کثیر، الصدیق من صدق عیبه، السکوت عن الاحمق جوابه؛ **انجام:** یعدون الصدقة فیه غرماً و صلة الرحم مناً و العبادة استطالة علی الناس

خط: نسخ، کا: اخی محمد بن اخی احمد تبریزی، تا: پنج‌شنبه ۴ صفر ۹۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۵۷گ (۱۶ر-۷۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۵۳]

● **حکم انتساب به خدمت آستانه** / اسناد / فارسی

hokm-e entesāb be xedmat-e āstāne

حکم انتساب محمد کاظم طباطبایی از سوی مظفرالدین شاه به منصب خادم کشیک اول آستانه حضرت امام رضا (ع).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۶۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق؛ ۱گ [ف: ۳۴ - ۶۲]

● **حکم الإنفحة المأخوذة من المیتة** / فقه / عربی

ḥukm-ul infaḥa al-ma’xūḏa min-al mayta

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

تاریخ تألیف: ۱۵ شعبان ۱۱۷۸ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

در این رساله استدلالی که حاوی «مقدمه»، هفت «مقام» و چهار «فرع» است درباره پنیر مایه (انفحه) که از بره مرده گرفته شود. در آن حلیت «انفحة» ثابت شده است.

آغاز: الحمدلله الذی احل لنا بهیمة الانعام ومیز الخبیث عن الطیب والحلال من الحرام والصلوة علی من احی ببعثه اموات قلوب الانام و امات بسطوته ... فهذه کلمات فی حکم الانفخة المأخوذة من المیتة ودلیله وتوضیح معضل ما یترتب علیه وتفصیله

[دنا ۷۱۹/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۷/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و غایة الاحتیاط الاقتصار علی جامده مع غسل ظاهره و الله تعالی اعلم بحقایق احکامه و رسوله و اوصیائه صلی الله علیهم اجمعین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی رضوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری،جلد:تیماج ماشی،۱۱ص،اندازه:۱۴×۲۱سم[ف:۲۱/۱- ۶۶۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و غایة الاحتیاط الاقتصار علی جامده مع غسل ظاهره و الله تعالی اعلم ...

خط: نستعلیق، کا: حسین بن ابراهیم، تا: ۱۲۱۷ق؛ واقف: محمد باقر موسوی، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۱ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱/۱- ۵۶۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۰/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و غایة الاحتیاط الاقتصار علی جامده مع غسل ظاهره و الله اعلم بحقائق احکامه و رسوله و اوصیائه علی الله علیهم اجمعین کتبه مؤلفه ابوالقاسم (بن) الحسن الرشتی (دام ظله العالی و کتبه محمد حسین ابن محمد مهدی الهمدانی من شهور سنة ۱۲۲۶)

بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ ۸گ (۱۴۳پ-۱۵۰ر) [ف: ۵ - ۱۸۰۴]

۴. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۳۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المسئول من الاحزان اصلاح الفساد و ترویج الکساد و العفو عن الزلات و التصفی عن المؤاخذة باالهفوات و الله ولی الحسنات و مجاوز عن السیئات

کامل؛ خط: نسخ، کا: ابوطالب بن محمدحسن آرانی کاشانی، با تاریخ ۱۲۲۸ق؛ جلد: گالینگور قرمز، ۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: - ۵۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۲/۴

نسخه اصلی: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۰۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۴۸/۱۰

آغاز: برابر ؛ **انجام:** الاقتصار علی جامده مع غسل ظاهره و الله تعالی اعلم بحقایق احکامه.

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب تربتی، تا: ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۲۰۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۹/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المسؤول من الاخوان اصلاح الفساد و ترویج الکساد و العفو عن الزلات و عن المؤاخذة بالهفوات

خط: نسخ، کا: غلام رضا بن محمد حسین اصفهانی، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۲۳پ-۱۲۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۶۳]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۴۵/۱۲-۳۴/۱۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و غایة الاحتیاط الاقتصار علی جامده مع غسل ظاهره و الله تعالی اعلم بحقایق احکامه و رسوله و اوصیائه صلی الله علیهم اجمعین تمت الرسالة.

خط: نسخ، کا: علی رضا بن ازهیر قمی، تا: ۱۶ صفر ۱۲۶۱ق،

حسب الامر ملا محمد صادق مجتهد؛ مصحح، محشی از محمدصادق قمی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۰]

۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۹۳/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل وحليتها ايضا على ضرب من التردد فيها والاحتياط الاقتصار على المظروف و غاية الاحتياط الاقتصار على جامده مع غسل ظاهره و الله تعالى اعلم بحقايق ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۳۳۵-۳۴۷)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۵۳]

۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۰۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل وحليتها ايضا على ضرب من التردد فيها والاحتياط الاقتصار على المظروف و غاية الاحتياط الاقتصار على جامده مع غسل ظاهره و الله تعالى اعلم بحقايق ...

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۸گ [ف: ۱ - ۳۹۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۰۵/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۸۴پ-۹۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۴ - ۹۹]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۹۰/۵

خط: نسخ، کا: محمد حسن پودئی سمیری، تا: قرن ۱۳، از عصر مؤلف؛ جلد: تمیاج قهوه‌ای، ۷گ (۹۰پ-۹۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴ - ۷۶]

● **حکم اولاد زنا** / فقه / فارسی

hokm-e owlād-e zenā

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۴۸/۳

آغاز: پس می‌گوید بنده مسکین احمد بن زین الدین که حکم اولاد زنا از مؤمنین در آخرت؛ **انجام:** پس حکم ایشان حکم اولاد حلال است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک محمد ولی میرزا در سال ۱۲۳۸ق؛ واقف: محمد حسین حسینی، ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۰۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷۹]

● **حکمای طبرستان** / تاریخ / عربی

hokamā-ye tabarestān

درباه حکمای طبرستان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۱۸

نقل از تاریخ طبری؛ خط: نستعلیق، کا: حسن اسفندیار، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۴۷۲) [ف: ۹۸۸]

● **حکم برای محمدخان بیگلر بیگی تبریز** / اسناد / فارسی

Hokm barāye mohammad-xān bīglar-beygī-ye tabrīz

قهرمان میرزا، - ۱۲۵۵ قمری

qahramān mīrzā (- 1839)

حکم قهرمان میرزا برای محمدخان بیگلر بیگی تبریز در خصوص نهر آب قراء باغمیشه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق، جا: ایران؛ مهر: «قهرمان ملک داری از جهان شد قهرمان» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۳۶×۴۴/۵سم [رایانه]

● **الحكم بصحة العبادة** / اصول فقه / عربی

al-ḥukm bi-ṣiḥḥat-il 'ibāda

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۹۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمين ... اما بعد فيقول الاقل؛ **انجام:** و الله هو العالم باحكامه تمت ... فی مشهد الحسینی ع

خط: نستعلیق شکسته، کا: برغانی، محمد تقی بن محمد، تا: ۱۲۱۹ق، جا: کربلا؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

● **حکم محمد حسن میرزا ولیعهد برای نظام الملک** / اسناد / فارسی

hokm-e mohammad hasan mīrzā valī-'ahd barāye nezām-ol molk

حکم بدون مهر محمد حسن میرزای قاجار ولیعهد به نظام الملک در خصوص انتصاب مبین الملک به حکومت خلخال.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۳ق، مهر: «نظام الملک» (بیضی)، «ممتاز الممالک» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، ۷سطر (۳۱ سانتی)، اندازه: ۴۵/۲×۷۳سم [رایانه]

← الحكمة > مجمل الحكمة
← حکمت > مباحث حکمت

● **الحكمة** / طب / فارسی

al-ḥikma

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

سؤالاتی است که گفته شده انوشیروان از ارسطو درباره طب نموده و او به آنها پاسخ داده است.

[نسخه‌های منزوی ۵۶۵/۱ با عنوان «طب منظوم»]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۵۶/۷-۲۵/۱۴۶

آغاز: بدانکه این رساله‌ای چند است که پادشاه هفت اقلیم انوشیروان عادل سوال کرد از حکیم حاذق ارسطو درباب طب؛ **انجام:** برآنکس که باشد تب خارجش ×× به بندد شود او ازآن رنج خوش

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۲]

● **حکمت** / فلسفه / عربی

hekmat

ابن ملکا، هبة الله بن علی، ۴۵۴ - ۵۴۷ ؟ قمری

ebn-e malekā, hebat-o-llāh ebn-e ‘alī (1063 - 1153)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۷۰/۱

آغاز: بسمله، و هو المقصود بیان امهاته؛ **انجام:** و غیر ذلک من سایر الاحوال و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ و نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۸ [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۷۰/۳

آغاز: بسمله، هذه رساله للفیلسوف الاجل ابی البرکات هبة البغدادی؛ **انجام:** و اقرب من الله تعالی یسر الله تعالی لناون یر المستحقین

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۹۷۰ [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۷۰/۲

آغاز: بسمله، المقاله الاولی ان الاجرام مما صدرت عنها حرکات؛ **انجام:** لم یوجد شیء من ذلک من کلامه و خطه فی النسخ. و الله اعلم.

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۸ [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۷۰

آغاز: الرابع فی انواع العقل و الخامس فی انواع المعارف المشبه؛ **انجام:** و جعله یرمق تعین ادبه اکثر مما یرمق تعین نشبه و السلام

خط: نسخ و نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

● **الحکمة** / فلسفه / عربی

al-ḥikma

ابن کمونه، سعد بن منصور، - ۶۸۳ قمری

ebn-e kamūne, sa‘d ebn-e mansūr (- 1285)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۵/۱-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ش ۱۹۳۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱- ۴۹۶]

● **الحکمة** / فلسفه / عربی

al-ḥikma

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

۱. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۱۸۰ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۷

آغاز: فتوی و نصاو سنتا فیکون منهیا عنه؛ **انجام:** فنحن من الکمل و الاولیا فمیز

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۶۴۰]

● **حکمت** / طب / فارسی

hekmat

طبیب حموی، محمد بن مؤید، ق۱۱ قمری

tabīb-e hemavī, mohammad ebn-e m’oayyed (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۶۷۳ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **الحکمة = رسالة الی امتوثاسیة** / کیمیا / عربی

al-ḥikma = r.-un ilā imtuwṯāsīya

هرمس

hermes

از هرمس نودشیری که در پاسخ به خواهش امتوثاسیه نوشته است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۳۸/۱

آغاز: آغاز نوشته هرمس: بسم رب النبید العیا من نودشیر ... فهمت کتابک و عجبت من اقدامک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۰گ (۱-۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۸]

● **الحکمة (کتاب فی)** / فلسفه / عربی

al-ḥikma (k.-un fī)

گیلانی، محمد بن حسن، ق۱۲ قمری

gīlānī, mohammad ebn-e hasan (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۹

آغاز: بسمله حمدا لک الذی یعرف ماهیة بالوصف و الرسوم..؛
انجام: و خبر کل الامه و خبر جمیع عظیم ... و خبر للتوادر.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول سبز؛ در پایان اشعاری به ترکی از روحی و ابوالسعود افندی و دیگران؛ جلد: تیماج مشکی،۲۶گ،مختلف السطر،اندازه:۱۳/۵×۲۰/۵سم[ف:۳۲ - ۳۵۴]

● **حکمت (رساله‌ای در)** / ادبیات / فارسی

hekmat (r.-ī dar)

میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبد النبی، ۱۲۱۲؟ - ۱۲۸۶ قمری

mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ʻabd-on-nabī (1798 - 1870)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۸۵

آغاز: بسمله، حضرت سیدی و سندی و بمزله الروح جسده؛
انجام: و من عاداته فقد حاد اله الی اخرما و السلام ... عبد الکریم دیلمقانی بتاریخ ۲۴ شهر ربیع المولود ...
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۴۹ق [رایانه]

● **حکمت** / فلسفه / فارسی

hekmat

انقره‌ای، ناصر

anqere'ī, nāser

در یک «مقدمه» و یازده «مسئله» و یک «خاتمه».
[دنا ۷۲۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۵۱/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۷-ف

نسخه اصل: بادلیان Graves 9؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۱گ، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۵]

● **حکمت (رساله در)** / فلسفه / عربی

hekmat (r. dar)

برکی، اوحد الدین

barakī ‹ovhad-od-dīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۸۰۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انزل رسوله بالهدی و دین الق لیظهره علی الدین کله و کره المشرکون؛ **انجام:** و الصالحوهن و العارفون و المستبصرون و اولوالابصار و اولو النهی و المصطفون الذین هم ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **الحکمة = رسالة اسفیدوس الحکیم** / کیمیا / عربی

al-ḥikma = r.-u isfīdus al-ḥakīm

اسفیدوس

asfīdos

دستورات کلی است در علم کیمیا برای آنچه مؤلف در دیگر کتاب‌هایش بدان پرداخته است، با رموز و اشارات.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۸/۲

آغاز: قال سافیدس الحکیم یا معشر الطالبین لهذه الصنعة المکتومة التی تشفی من داء الفقر فاما الحکماء فانها تدفع عنهم الاسقام المعترضة لبنی آدم
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۵؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، بی تا؛ مصحح؛ ۶ص (۴۰-۴۵) [عکسی ف: ۶ - ۱۹]

● **الحکمة** / فلسفه / عربی

al-ḥikma

غیر همانند:

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۷۷

آغاز: اما فی الحکمة فکمن یتعلمها ... ثم لکل فضیلة شعب فللحکمة سبعة، صفاء الذهن
این نسخه ناقص الطرفین و شامل دو مقاله است: ۱. سیاسة المنزل، ۲. تدبیر المنزل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، محشی؛ ۱۷گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۹

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی،۱۹۶گ،۱۹سطر(۹×۱۴)،اندازه:۱۵×۲۲سم[سنا:ف:۲ - ۵۳]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۰۹

رساله ۴. من القسم الثالث: فی العقل و المعقول، رساله ۵. الأکوار و الأدوار، ۶. ماهیة العشق و محبة النفس و المرض الالهی، ۷. ماهیة البعث و کیفیة القیامة و المعرج حقیقتهما، ۸ ماهیة الحرکات و کمیة أنواعها و الجهات التی الیها ...، ۹. العلل و المعلومات و کیف تحکی أواخرها أوائلها ...، رسالة فی الحدود و الرسوم، مطالب با «اعلم أیها الأخ البار الرحیم أیدک الله» شروع می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۰گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۵]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۱

در آن از مولانا الامام المسترشد بالله (۵۱۲-۵۲۹) در چند جا یاد شده است، آیاتی در آن تفسیر شده است، مؤلف آن باید عارفی باطنی یا دانشمندی اسماعیلی باشد. در آن این عنوانها دیده می‌شود: الفصل الثانی فی تشریح البدن، الباب الخامس فی الشریعة

و فیه فصلان، الباب السادس فی بیان السر الالهی الجاری فی جمیع الموجودات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ از چند سطری پیش از عنوان «الفصل الثانی فی تشریح البدن» آغاز می‌شود، کسی در هامش نوشته که این کتاب در ۵۳۳ تحریر و در ۵۳۰ تصنیف شده [نشریه: ۷ - ۲۰۶]

۵. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه:۶۲

آغاز: الفصل الثالث فی العلة و المعلول، کل شیء یصدر عنه أمر إما بالاستقلال أو بالانضمام فأنه علة لذلک الأمر و الأمر الآخر معلول له هذا التعریف إنما یصدق علی العلة الفاعلیة ...

شرح مزجی بر یک متن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ یا ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب بخش نونویس: احمد بن محمد علی؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری [اوراق عتیق: ۱ - ۲۷۵]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۲۷/۶

آغاز: و اختلافهم فی اثبات صفة الجنس و ما یتبعها فی الوجود ... (در برگ ۷) الفصل الثالث فی العلة و المعلول کل شییء یصدر عنه امراً ما بالاستقلال او الانضمام فانه علة لذلک الامر؛ **انجام:** و الاعداد قریب او بعید و من العلة العرضیة ما هو معد. و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید الانبیاء و المرسلین ... امین رب العالمین. تمت

بخشی از کتابی است که فصل دوم آن گویا در جنس و فصل و فصل سوم در علت و معلول است و خطبه کتاب و فصل اول و مقداری از فصل دوم را ندارد؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۱۰۸-۱۱۷)، ۱۹-۱۰ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۲۳]

۷. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: مراده بالزیادة فی الجملة، اعلم أن مقصود سید قدس سره من جعل الموصوف أمر متناولاً و دفع سؤال

حاشیه‌ای است بر یک کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی، مصحح؛ اندازه: ۱۳×۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۵۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۷۵

در آن یاد میشود از افلاطون و برومن و معلم اول و اسکندر و اخوان صفاء و حکماء فارس و روم و هند و مشائین و متاخرون، نیز از کتاب فاذن و کتاب الاشارات و شراح الاشارات و المشارع و المطارحات و حکمة الاشراق (فصل ۶ و ۱۱ فن) و الشارح الفاضل نصیرالدین الطوسی (رضی الله عنه ، رحمه الله) (فصل ۱۲ فن ۱) همچنین در آن آمده است «ذکر ناها فی کتاب الحیوان» (فن ۱ فصل ۱۴). مؤلف مشائی است ولی آشنای به روش اشراقی و گاهی هم حدیث نبوی می‌آورد. درباره مؤلف آن همین اندازه از کتاب بر می‌آید که پس از خواجه طوسی می‌زیسته است چنین است عنوان‌هایی که در نسخه مانده است: الفصل الثالث فی تقاسیم الوجود و یشتمل علی مباحث: ۱) انقسامه الی المتقدم و المتاخر، ۴) فی ان الوجود ینقسم الی علة و معلول، فی ان الوجود ینقسم الی حادث و قدیم، ۷) فی ان الوجود ینقسم الی واجب و ممکن، ۸) فی ان الموجود ینقسم الی الکلی و الجزئی، ۹) فی ان الوجود ینقسم الی متناه و غیر متناه، فن الاول فی العلم الالهی و یشتمل علی فصول: ۱) اثبات الواجب، ۲) فی ان واجب الوجود واحد لاشریک له، ۳) الاسماء و الصفات التی للواجب لذاته، ۴) الواجب لذاتهو معنی ابداعه، ۵) ترتیب المعلول علی العلة و وجوب تناهیها و لاتناهیها، ۶) فی ان الواحد لایصدرعنه الا الواحد، ۷) دوام وجود المبد، ۸) المبادی و الغایات، ۹) ترتیب الموجودات، ۱۲) ادراک الواجب لذاته و المفارقات العقلیة، ۱۳) بقاء النفوس بعد المفارقة عن الابدان، ۱۴) معرفة کیفیة حال النفوس المفارقة عن الابدان البشریة و شرح احوالها و احوال المعاد الروحانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۳۱گ، ۳۳ سطر (۹×۲۲)، اندازه: ۱۴×۲۹سم [ف: ۱۷ - ۵۱۸]

۹. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره

گویا مؤلف از قرن یازدهم؛ کا: نوشته پسر خواهر مؤلف از روی اصل، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۷ - ۷۹۶]

۱۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا الصراط المستقیم ... اما بعد فیجب ان یعلم ان لک علم الابد من ثلثة امور ... الموضوع و المسائل و المبادی؛ **انجام:** فقد ظهر انه لابحث فی العلوم عن الاعراض الذاتیة لموضوعه. تم بالخیر

با عنوان‌های «فی توضیح ماقاله المتاخرون فی تقسیم الوجود الی الواجب و الممکن، فی لواحق الوحدة و الکثرة، فی اثبات الهیولی و الصورة و بیان کون الحسم عنهما، فی ترتیب صدور الاشیاء من فاعلها و رجوعها الیه»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان بندی است به عربی درباره علم؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۶۰-ف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۳ - ۷۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۳/۲۷

به نقل از: جلدکی، تاریخ الحکما شهرزوری و المجالس البقراطیة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۱۸ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۲۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۹۶/۳

آغاز: اعلموا و استیقظوا ان تقوی الله تعالی هی الحکمة الکبری و النعمة العظمی؛ **انجام:** کما خلقهم الله اول مرة قال ابوعبدالله علی السلام ... لان نیاتهم فی الدنیا ان لو خلدوا ...

با استناد به روایات معصومین بالاخص امیرالمؤمنین علی (ع) به طرح و بسط مباحث حکمی معرفة الله، واجب الوجود، فاعل و فعل و نظایر آن می‌پردازد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۲۰ص (۹۱-۲۱۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۵ - ۷۶]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۲۲/۳

آغاز: من فاعله بغیر تلک المناسبة الذاتیة المذکورة فیلزم ان یکون الفاعل مرکبا من المناسبتین بالذات و قد فرضناه بسیطا محضا؛ **انجام:** و غیر مشوش بشبهات اهل الحکمة و الکلام بعون الله تعالی و حسن توفیقه انا قد فصلنا الایات لقوم یذکرون و ما یذکر الا اولوا الالباب هذا آخر ما اردنا بیانه فی هذه المقالة و الحمدلله وحده واهب العقل و الحیوة وصلی الله علی محمد و آله

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جلیل، تا: ۱۷ رجب ۱۱۲۳ق؛ محشی با نشانه «منه رحمه الله»؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۵گ (۶۹ر–۸۳پ) [ف: ۵ – ۴۲۵]

۱۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۹/۳

به شرحی می‌ماند بر یکی از متون فلسفی که نخستین عنوان متن چنین است: و هو مرتب علی ثلاثة فنون الفن الاول فی ما یعم الاجسام و هو مشتمل علی عشرة فصول فصل فی ابطال الجزء الذی لایتجزی ...؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۰۷]

۱۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۴۰۵

شرحی مزجی بر یک متن مختصر در حکمت که عناوین اصلی متن عبارت است از: فصل ۲. الأجسام و هی قسمان فلکیة و عنصریة، الفصل ۳. بقیة أحکام الأجسام؛ فصل ۴. الجواهر المجردة، فصل ۵. الأعراض؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ – ۳۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۴

گویا الهدایة فی الحکمة للابهری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۰ص (۳۹–۴۸) [سنا: ف: ۲ – ۱۳۱]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۴۸۹

آغاز: المقدمة فی تقدیم ما یجب تقدیمه قبل؛ **انجام:** فی فن التفاهیم و الحمد لله و آخرا تمت فی سنه ۱۲۰۹

رساله‌ای در علم حکمت، عنوان «مصباح» در آن تکرار می‌شود؛ بی‌کا، تا: ۱۲۰۹ق، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۸۸گ، ۱۳ سطر، قطع: وزیری [اهدائی ف: – ۳۴۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۰۰/۳

آغاز: فی نفسه و هم لا یعرفون الا ما کان من نحوهم فوصف لهم؛ **انجام:** ما کان کذلک لایکون عین ذات الله عزوجل نعم یجوز ان.

چندین سؤال و جواب است در مباحث واجب الوجود و اثبات توحید و حقیقت برزخ و عالم مثال و قیامت و امثال آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای،۱۲ص (۱۷–۲۸)،۱۹سطر،اندازه:۹/۵×۱۷/۵سم[ف:۴۵-۱۴۳]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۸۷

آغاز: بسمله، قال المصنف ای ما لا یختص الی آخر؛ **انجام:** هذا الموجود ... قسمان احدهما ان لا یکون له ... اصلا و هو.

خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۹

آغاز: السفر الرابع و کون رجحان الکف و دعا عن الاشتغال نحو ما نحن فیه عن العلوم الدینیه و الدنیویه و لاتدل علی مرجوحیته فی نفسه؛ **انجام:** یکون لها الی للاسلام تعلق و انتساب خاص باثارها ای القوی المادیه و هو الاحتلام و الحمدلله رب العالمین تم

کتابی است در حکمت که اول آن افتاده است و موجودی از آن در طبیعیات است و می‌نماید مؤلف آن از اعلام نیمه دوم سده ۱۱ به بعد است. از برخی قرائن گمان می‌رود که کتاب «تشریح العالم» تألیف فیض کاشانی باشد، جای عناوین و فصول و بخش‌های کتاب غالباً سفید است. عناوین مطالب به شرح زیر مرتب است: فی مهیة التکوین و انیسیته، فی لمیته و تاسیسه، فی النظر فی الفعل و الافعال، ان التفاعل یتنازع المتفاعلین فی المحل، ان تاسیس الدرجات (کذا) الامزجة الادویه علی هذا الطریق صعب المسلک، فی اصول کلیه، انه اذا خرج خطوط من مرکز الفلک، انه اذا تفاعل جرم صوری و مادی ... فی التکوین اشتدادی و فیه رکنان: ۱. فی تقسیم التکوین و فی العناصر استبدادیه و احکامها (در سیزده فصل)، ۲. فی المرکبات و فیه اطراف (چهار طرف): ۱) المبادی الترکیبیه التحصیله و التولیدیه و مسائل هی مبادی الاحکام (در هفت فصل)، ۲) المرکبات الاستبدادیه (در چهار فصل) ۳) المرکبات الفضلیه الاستبدادیه، ۴) المرکبات الغیر المستحکمة الترتیب الاستبدادیه ...، فی التکوین الاقترانی و فیه رکنان: ۱. فی المبادی الاقترانیه (در پنج فصل)، ۲. فی المرکبات (در چهار طرف): ۱) المرکبات الجمادیه (در سه فصل)، ۲) المرکبات الفضلیه، ۳) المرکبات النباتیه (در چهار اصل و هر اصلی دارای فصولی است)، ۴) المرکبات الحیوانیه و فیه اصول ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۲۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ – ۲۱۹]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۵/۳-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ۱۹۳۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۶]

۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۶۱/۱۱

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد، قال الله تعالی الا انه بکل شیئی محیط ... ثم سألنی خلیلی ... امیر عبدالوهاب مدظله ان احررها مجدد المبانیها

از ملا اسمعیل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۸ص (۱۸۵–۲۱۳)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۵ – ۱۵۵۵]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۲/۲

آغاز: بسم ... الکلام فی الالهیات و فیه فصول ... الموجود قد یوصف بانه واحد ...

یک جا در خلال بحث گوید: این فصل تطویل داشت همه‌اش را نیاوردیم، و از شفاء بوعلی یاد می‌کند. شاید تلخیص یکی از تألیفات شیخ الرئیس باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ شاید از قبل از سده دهم باشد؛ قطع: جیبی [اهدائی ف: – ۲۸۳]

۲۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۵۸

آغاز: و علائقه اذ قد توجد لهم لمعات من ذلک کبروق خاطفه و لما کان شروع فی تطبیق القراین علی مراتب القوة النظریه؛ **انجام:** اصطلاحه فی تخصیص الذاتی بجزء المهیه او غیره الی ما یتناول نفس المهیة ایضا و الا انتفض رسم الخاصة بالنوع و لم یخرج النوع عن

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۲۴۲]

۲۶. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

بی‌کا،بی‌تا؛ با امضای اسکندر سررشته دار [میراث اسلامی: ۵ – ۵۷۵]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۲۰

آغاز: و هو المعقولات الثانیه؛ **انجام:** افضلت العالم القدس

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [الفبائی ف: ۲۲۶]

۲۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۷۰/۲

آغاز: اعلم ان الحکمة تغییر معرفة فی اجل المعلومات

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص، قطع: رقعی [ف: ۳۱۹]

● حکمت / فلسفه / فارسی

hekmat

غیر همانند:

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۶۰

عنوان اصلی کتاب «قول» و عنوان فرعی «فصل»، گاهی از آیات قرآن مشاهده آورده است. در چند مورد نام محمد زکریای رازی را آورده و گفته‌های او را رد کرده است. این نسخه شامل قول ۳ تا ۲۷ و به شرح زیر است: اندر حواس ظاهر، اندر حرکت و انواع او، نفس افعال هیولی، مکان، ترکیب، فاعل، و منفعل، بیان وحدت عالم، اثبات صانع، صانع عالم، مبدع حق و ابداع، قول کتابت خدای تعالی، علت بودش جسم، جواب آنکه خدای عالم را نیافرید پیش از آنکه بیافرید، آثار مخصص بدلالت مختص، معانی بود و هست و باشد، شرح مذهب تناسخ و رد آن، ایجاب و ثواب و عقاب و ختم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۱۸گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۵۵] و [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۹۵/۱-ف

نسخه اصل: انجمن آسیایی بنگال ش III85 (ص ۱۴۹ همین فهرست). دو رساله در حکمت؛ بی‌کا، تا: ۹۷۸ق؛ ۸۰گ (۱–۸۰) [فیلمها ف: ۱ – ۷۷۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۹۴/۴۸

چند بند در؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالقادر اردوباری، تا: ذیحجه ۱۰۲۱ق، جا: شیراز؛ ۴گ (۳۲۳پ – ۳۲۶پ)[ف: ۸ – ۵۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۲۶۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق [الفبائی ف: ۲۲۶]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰/۲

آغاز: الحمدلله کما هو اهله و افضل الصلاة علی محمد و آله. اما بعد چون بعضی از فضلای عظام و علمای اعلام واجب و لازم نمود تعرض به بعضی از عبارات دلائل النبوة را که بعضی از اهل عصر در جواب سوالات اهل فرنگ تألیف نموده بود و بعضی از عبارات آن را سوال نموده اظهار فرمود تذکرة لمؤلفه و تبصرة للمتبصرین و المستبصرین متعرض آن مقالات گردیده به مقتضای معقول و منقول از کتاب و سنة و آثار آل رسول صلی الله علیه و آله استکشاف حق نموده کشف شبهات آن مقالات انشاء الله تعالی می‌شود در ضمن مقدمه و دو باب و خاتمه

ردی بر کتاب «دلائل النبوة» که در عصر مؤلف نوشته شده، مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه»، شاید تألیف محمد تقی بن امیر مومن حسینی باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نورالدین محمد، تا: ۱۲۵۶ق؛ اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۳۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۹۵

آغاز: مر یزدانی را سپاس در خور؛ **انجام:** بوحدة اتصالیه حزئیه خود

قسمتی از مقدمه کتاب افتاده و نام کتاب و مؤلف از میان رفته و پیداست که مؤلف در قرن ۱۲ و پس از ملاصدرا بوده از پایان نسخه نیز چیزی افتاده؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۲۹۸ص، ۱۸–۲۰سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶ – ۸۳]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۷۱۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

● حکمت (رساله در)= شرح بر شفای بو علی / فلسفه / عربی

hekmat (r. dar) = š. bar šefāye bo ‘alī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۵۲

آغاز: بسم اله و به نستعین فی التعمیم الکلام فی الاهیات و فیه فصول؛ **انجام:** و من مدرکات النفس الناطقه و الملائکه المقربون

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [رایانه]

● حکمت (منظومه در) / فلسفه / فارسی

hekmat (manzūme dar)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۴/۲۱

آغاز: الهی حکمتی خواهم الهی ×× که دانم حال اشیا را کماهی / فرو شوی از دلم نقش غرض را ×× ازین جوهر جدا کن آن عرض را ... / بود جسماز دو جهر بالضرورت ×× محل باشد هیولا

حال صورت / که بعضی جسم کامد قابل فصل ×× بود یک متصل در نفسش از اصل؛ **انجام:** ولی ناقص نماید انتقالی ×× به ابدان تا کند کسب کمالی / دگر هم نقل او کردند اثبات ×× به حیوان بل نباتات و جمادات / نخستین نسخ و ثانی مسخ باشد ×× سیم فسخ و سماوی رسخ باشد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن زیتونی، ۳۸ص (۱۴۰–۱۷۷)، اندازه: ۱۲/۳×۲۳/۶سم [ف: ۲۹/۱– ۳۱۴]

● **حکمت (مسأله‌ای در)** / کلام و اعتقادات / عربی

hekmat (mas’ale’ī dar)

رساله‌ای است به شکل سئوال و جواب در باب مبدا و حکمت که از گفته شیخ علی بن جعفر است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۲۱/۶

آغاز: بسمله و به نستعین – و بعد فهذه مسئله من البدا و الحکمه فیه سالت من الشیخ الفاضل العالم الکامل الودع الشیخ علی بن جعفر؛ **انجام:** ما ظهر له سابقا و الله العالم بحقیقه الامور

کا: محمد سعید ابن ذوالفقار، تا: ۱۱۳۰ق؛ مجدول مذهب؛ ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱ – ۱۹۶]

● **الحکمة (منظومة فی)** / فلسفه، شعر / عربی

al-ḥikma (mnẓ.-un fī)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۴ رجب ۱۲۲۳ق

منظومه‌ای است که در آن مسائل علم حکمت به طور مختصر به نظم کشیده شده و تا آخر بحث عرض بیشتر ادامه نیافته و ناظم از نظم این بخش روز جمعه ۲۴ رجب ۱۲۲۳ فارغ شده است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵۰/۳

آغاز: الحمدلله الذی توحدا ×× فی کبریاء مجده تسرمدا / احاط بالاشیاء علماً و هو فی ×× مکانه علی علو الشرف / الممکن الموجود فی الموضوع ما ×× بالعرض اختص و ماشئت سما / و عادم الموضوع جوهر فان ×× کان غنیاً مطلقاً عقلاً زکن؛ **انجام:** و العرضان الباقیان مسجلا ×× ان یفعل و ان ینفعلا / و الحق فیه انه قد حصلا ×× ذهناً و الالزم التسلسلا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷گ (۹۲ر–۹۸ر)، مختلف السطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۷۴]

● **الحکمة (فصول من)** / فلسفه / عربی

al-ḥikma (fuṣūl-un min)

رساله‌ای است فلسفی در فصل‌های کوتاه مانند فصوص فارابی.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۹۸

آغاز: بسمله. حمدله ... فصل وجود کل موجود فهو للاول لانه فائض عنه و وجوده هوله؛ **انجام:** فصل الاول لا یدرک کهنه ... و الحقیة و الوحدة مساویة للحقیة المطلقة و من الله التوفیق ... الطاهرین.

بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۴گ (۳۰۰ر–۳۰۳ر) [ف: ۵ – ۳۷۵]

● **حکمت (الهیات، طبیعیات و حکمت عملی)** / فلسفه / عربی

hekmat (elāhīyāt, tabī‘īyāt va hekmat-e ‘amalī)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۸۷

آغاز: بسمله. قوله. اعلم ان الحکمة علم؛ **انجام:** و کانت الاجزاء متد اخلة ممنوعا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **حکمت (رساله‌ای در)** / فلسفه / فارسی

hekmat (r.-ī dar)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۰۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمنداندازی شده، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۲گ (۱۹۶–۲۳۷)، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۵ – ۸۲]

● **حکمت آل طه** / فقه / عربی

hekmat-e āl-e tāhā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۵۹

آغاز: هذه الرسالة الرضویة المعروفة بحکمة آل طه محمد؛ **انجام:** عن علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحیة و الثناء

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **حکمة الابدیة و تحفة العضدیة = تحفة العضدیة = گلشن قدس** / ادبیات / فارسی

hekmat-ol abadīyya va tohfat-ol ‘azodīye = tohfat-ol ‘azodīye = golšan-e qods

قائم مقام فراهانی، مهدی بن محمدحسین، ق۱۴ قمری

qā’em maqām-e farāhānī, mahdī ebn-e mohammad-hoseyn (- 20c)

کتاب مختصری است از مهدی بن محمد حسین قائم مقام فراهانی که به تشویق عضدالملک برای مظفرالدین شاه قاجار نوشته و مؤلف در تألیف آن به گلستان سعدی نظر داشته است و در واقع تعریضی بر آن می‌باشد. می‌گوید: «آن خدایی که بهر دفع لئام کمر مرتضی به بندد تیغ ×× داد قدرت بمن که چون

سعدی در برون آرم از کلام بلیغ / نه شیخ سعدی خداست نه گلستان قرآن».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۹۹

آغاز: بسمله، عزت خدایرا است جل و عزکه مدحتش باعث رتبت است؛ **انجام:** زبان را میتوان بست و از شمشیر قطاع حیدری نمی توان رست.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۲۰ق؛ کتابت شده بنام: مظفر الدین شاه؛ مجدول، دارای سرلوح؛ کاغذ: نخودی، ۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۱۱۷]

● **حکمة الاسراء و مفاخرة الارض و السماء** / تاریخ / عربی

ḥikmat-ul asrā' wa mufāxirat-ul arḍ wa-s samā'

نخست گفتگوی ابوسفیان است با یکی از بطریقان در روم درباره معراج پیامبر، سپس خود آن به عربی

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۵۲/۳

کا: علی بن علی ابراهیم طوخی مالکی، تا: جمعه ۱۸ ذیحجه ۹۹۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۱۱۵پ-۱۱۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۱۷/۸سم [ف: ۵ - ۲۱۰]

● **حکمت اسلام = ترجمه کلمات قصار** / حدیث / فارسی

hekmat-e eslām = t.-ye kalamāt-e qesār

روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر، - ۱۰۷۵ قمری

rūqanī qazvīnī, mohammad sāleh ebn-e mohammad bāqer (- 1665)

شرح کلمات قصار امیرالمومنین علی (ع) است برگرفته از غرر الحکم. در مقدمه می‌گوید: «چون دید این فقیر محمد صالح بن محمد باقر قزوینی که بعضی از مدعیان دانش و بینش تتبع افادات فلاسفه و کلمات حکمت ایشان می‌نمایند و کتابها از آن ترتیب و تألیف می‌دهند و بعضی دیگر از ناقصان می‌پندارند آن‌گونه کلمات و افادات از حکماء فلاسفه به اهل اسلام رسیده است و در کتاب و سنت و روایات اهل بیت این ملت امثال آن مبین نشده است که شریعت بر احکام حلال و حرام و قوانین عبادات وبه کیفیت طریق تحصیل نعیم اخروی و مثوبات متضمنه لاغیر و این غلطی فاحش و خطایی واضح است بلکه همه حکمتی و دانش و معرفتی بی قصور و خلل و عیوب و علل در شریعت مبین وممهدست و علی الخصوص آنچه در این باب از حضرت امیرالمومنین ... علی بن ابی طالب سلام الله علیه مرویست بیش از پیش و خوبتر از خوبتر است لهذا برخی از آن کلمات حقائق آیات و افادات ملکوتی سمت در این رساله فراهم آوردم بسیاری ترجمه الفاظیست که صاحب غرر الحکم از افادات آن حضرت از مواضع متفرق جمع کرده است و آن را انتظامی مسجع به هم داده است و چون بیان فارسی یا عربی در سیاق تفاوتی دارد غالباً حاصل و مفاد مبین می‌گردد به تقریری واضح و مانوس که در لغت فارسیان متعارف و احیانا کلامی منضم می‌گردد که به آن متعلق است و مقام اقتضای آن می‌کند امید که در نظر خیر اثر ارباب قبول صواب و مقبول افتد.»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۳۰

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی شرح صدورنا بحقائق الاسلام و فتح اغلاق قلوبنا بروایع الکلام؛ **انجام:** او را مونس شوی و با اونس گیری و آنکه پایش بلغزد دستش بگیری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، رکابه‌دار؛ تملک: ابراهیم قاجار که در ۱۲ شوال ۱۳۱۹ق نسخه را به مبلغ دو تومان از میرزا اسدالله مذهب خریده؛ مهر: «برهان السلطنه» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۴]

● **حکمة الاشراق** / فلسفه / عربی

ḥikmat-ul išrāq

سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹؟ - ۵۸۷ ؟ قمری

sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155 - 1192)

مهم‌ترین اثر شیخ شهاب الدین سهروردی و منبع اصلی حکمت اشراق. مؤلف آن را مشتمل بر حکمت‌های شگفت‌انگیز و عبارات رمزگونه معرفی و آن را بی‌نظیر وصف کرده است و به نظر او مطالعه حکمة الاشراق برای کسانی مفید است که در حکمت مهارتی یافته باشند. او در سایر آثار خود به حکمة الاشراق ارجاع داده است و دلیل تألیف آن را اصرار دوستان و همچنین فرمان غیبی ــ که نافرمانی از آن موجب خروج از راه راست می‌شود ــ دانسته است. این رساله مشتمل است بر مقدمه‌ای در خصوص چگونگی تألیف آن و دو بخش اصلی که عبارت باشد از «ضوابط الفکر» (= منطق) و «انوار الهیه». در قسمت منطق سهروردی همانند ابن سینا منطق را در تقسیم‌بندی دو بخشی عرضه کرده است. دو مقاله از آن به بحث تصور و تصدیق اختصاص دارد و مقاله سوم در مغالطات و برخی داوری‌ها بین سخنان اشراقیون و مشائیان که مهمترین بخش این قسمت است که شیخ اشراق به تفاوت مبانی خود و مشائیان پرداخته است؛ بخش دوم که الانوار الالهیه نامیده شده دیدگاه سهروردی درباره هستی را دربرمی‌گیرد و او واقعیت هستی را به چهار قسم تقسیم می‌کند که عبارت است از: نور الانوار؛ انوار جوهریه؛ انوار عرضیه؛ ظلمت. بالاترین واقعیت نور الانوار است که از نور آن نور دیگری به نام انوار جوهریه صادر می‌شود و از آن، انوار دیگر، تا ظلمت اعم از جوهری و عرضی که همان

برازخ و اجسام است.
آغاز: بسمله. جل ذکرک اللهم و عظم قدسک و عز جارک و علت سبحانک و تعالی جدک ... و بعد اعلموا اخوانی ان کثرة اقتراحکم فی تحریک حکمة الاشراق اوهنت عزمی فی الامتناع و ازالت میلی الی الاضراب عن الاسعاف.
انجام: و اعلموا اخوانی، ان تذکر الموت ابدا من المهمات، «و ان الدار الآخرة لهی الحیوان لو کانوا یعلمون» ... و له الشکر وحده ابد الابدین، و الصلوة علی رسله و انبیائه خصوصاً علی سیدنا محمد و آله الطیبین الطاهرین صلوة دایمة زاکیة مبارکة نامیة و سلم تسلیما کثیرا.
چاپ: مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد دوم، تصحیح هانری کربن (تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی: ۱۳۸۰ (چاپ سوم))
[الذریعه ۲۱۱/۱۳ مقدمه پروفسور کربن، کشف الظنون ۶۸۴/۱؛ هدیة العارفین ۵۲۱/۲؛ الاعلام زرکلی ۱۴۰/۸؛ معجم المؤلفین ۳۱۰/۷؛ مشار عربی ۳۱۶؛ ذخائر التراث العربی ۵۸۱/۱؛ دنا ۷۲۱/۴ (۱۰ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح حکمة الاشراق؛ شهرزوری، محمد بن محمود (-۷)
۲- شرح حکمة الاشراق؛ قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود (۷۱۰-۶۳۴)
۳- حاشیة شرح حکمة الاشراق؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
۴- شرح حکمة الاشراق؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (-۱۰۴۱)
۵- حاشیة شرح حکمة الاشراق؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۱۰۵۰-۹۷۹)
۶- الجمل الاشراقیة؛ شریف رازی، عباسقلی بن قنبر علی (۱۲۹۱-۱۳۷۴)
۷- شرح حکمة الاشراق؛ هروی، محمد شریف
۸- شرح حکمة الإشراق؛ جیلانی، محمد باقر
۹- شرح حکمة الاشراق (۲عنوان)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۷-ف
نسخه اصل: اسماعیل صائب ش ۶۴۹؛ خط: نسخ، کا: شمس سجاسی، تا: سه‌شنبه ۱۴ شعبان ۶۱۷ق؛ کاتب آن را نزد قطب الدین ابوالفتح ابن الهمدانی خوانده؛ تملک: شمس بن جمال ختنی و او آن را به جلال مولوی متطبب داده؛ ۱۱۲گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۷]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ صفر ۱۰۵۱ق، جا: شیراز مدرسه قوامیه؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، مقابله شده؛ تملک: فاضل تونی؛ مهر: محمد شفیع، ابراهیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۰ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۵۴۳]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۳۵۹/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ شوال ۱۰۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ (۳۲پ-۹۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۹۱
آغاز: حکمة من الاشراق من الجزء الاول. و افل درجات قاری هذا الکتاب ان یکون و رد علیه البارق الآلهی و صار و روده ملکة له و غیره لا ینتفع به اصلاً؛ **انجام:** و مات عن الظلمات و رفض مشاعرها، اشاهدا یشاهد غیره.
پاره ای از جزء یکم و پاره ای از جزء دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۴۰ر-۲۴۳ر)، ۲۵سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۹۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۷۴
آغاز: و اقل درجات باری هذا الکتاب ان یکون و رد علیه البارق الالهی و صار ورروده ملکة و غیره لاینتفع به اصلا فمن اراد البحث وحده؛ **انجام:** لا یبعد فی هذه النقوش کلما نعش فیک عنوم الطبقه یبدولک شرطا فمنا کتم عند الحکماء
چند بخش پراکنده از حکمة الاشراق؛ مقداری از جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۱۱ص (۴۶۰-۴۷۰)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ - ۳۷۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۶۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۴۲۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ان تذکر الموت ابداً من المهمات و اذکرو الله کثیرا و لا تموتن الا و انتم مسلمون
خط: نسخ، کا: مرتضی بن محمد مؤمن کاشانی، تا: ۱۳۶۲ق؛ فقراتی از شرح قطب شیرازی بر حکمة الاشراق در کنار صفحات، خط و مهر آقا علی زنوزی مدرس؛ ص ۲۹ (فاصله میان حکمة الاشراق و هیاکل) چند سطر درباره حقیقت به‌نقل از صدرالمتالهین، با افاداتی از صدرای شیرازی در موضوع صور ذهنی و وجود ذهنی؛ کاغذ:، جلد: مقوا، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۲۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۲۷
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲گ، ۱۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۰۷۹]

۸. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۲۸
آغاز: من عالم من العوالم الثلثه فمن جهة ... و روحه داخل فی هذه العوالم؛ **انجام:** ظلمات الابحاث الجدلیة و الکلامیة الی القرآنیة و لرسوله الهادی الی طریق التوحید باسرار کلماته و رموز آیاته محمد و آله ... و جزاء هدایتهم للناس و اکمالهم اولاً و آخراً
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۶۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۴۱]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۹۳

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصور تألهی معین الدین [رایانه]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۹۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **حکمة الاصول = حاشیة فی اصول الفقه** / اصول فقه / عربی

ḥikmat-ul usūl = ḥāšīyat-un fī usūl-il fiqh

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۶۳

آغاز: بسمله، و به نستعین من لطف الله تعالی یونی من الله سبحانه لعباده احداث الموضوعات اللفویه فانه ای فان الله و الفاء لتفصیل قبلها؛ **انجام:** فی بعض النسخ الشرع و المتن

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: محمد جواد میرزائی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۶۱گ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۹۱]

● **حکمت الهی = اصول دین** / کلام و اعتقادات / فارسی

hekmat-e elāhī = osūl-e dīn

در ص. ع. آمده: تألیف مرحوم آخوند ملا علی رح (شاید خواستش ملاعلی نوری باشد، نک: الحاشیة علی الاسفار) و در عطف نسخه آمده «حکمت الهی». سربندهای «ایضاح»، «بیان» و «فصل» بی‌شماره دارد: فصل بدانکه مبدأ و معاد هر دو حق است، با دید کلامی و عرفانی، فصل بدانکه مسأله معاد چون اغمض و اعلا از همه مسایل است (در آن از معاد جسمانی و روحانی گفتگو می‌کند)، فصل بدانکه غرض از معاد، که در آن به روش فلسفی - عرفانی گفتگو می‌کند، فصل در دفع شبه منکرین معاد، ... فصل بدانکه عوالم غیر متناهی است ...، فصل در بیان ایجاد نقش، فصل حقیقیت و معنی انسان، فصل در مرتبه جهاد ... و می‌رسد به امامت با دیدی شیعی و ناتمام می‌ماند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۰۹

آغاز: بدانکه رأس سعادت و رأس حسنات، بلکه علة غایی آفرینش و باعث ایجاد کائنات ... خودنمایی حق و جلوه گری و ... بود؛ **انجام:** کما قال سبحانه. یسئلونک عن الروح ...

دیباچه ای ندارد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۸گ، ۱۸سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۹۰]

● **الحکمة الالهیة** / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul ilāhīya

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸ - ۱۲۰۹ قمری

narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716 - 1795)

رساله مختصری است در بیان مسائل حکمت با عناوین «النور، النور». در مبدأ و معاد و نبوت و امامت، گویا در شش «فصل».

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲/۲۲۹۰

آغاز: بعد الحمد لواهب الکمال و الصلاة علی النبی والإل یقول الاحقر ... هذه کلمات وجیزه فی الحکمة الالهیة؛ **انجام:** یندفع بوجود بعض الغرائب فی النظام الاصلح لحکم خفیة لایعرفها الا الراسخون هذا آخرما

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۱۱۵پ-۱۵۶ر)، ۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۷]

● **حکمت الهی و طبیعی = کشف حقائق = فلسفه تکوین** / فلسفه / فارسی

hekmat-e elāhī va tabī'ī = kašf-e haqā'eq = falsafe-ye takvīn

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

مشتمل بر «مقدمه» و دو «دائره» و «خاتمه»: مقدمه در بیان تأسیس اصول موضوعه چندی ... و آن عبارت است از نوزده «اصل»: ۱) تصور معنی وجود و عدم بدیهی است، ۵) بسیطو مرکب، کلی و جزئی، جوهر و عرض، غیب و شهود و ... هر چند به هم تقابل دارند ولی در واقع عین یکدیگرند، ۱۰) مبداء و معاد یکی است، ۱۵) آیت عقل، ۱۹) اساس معرفت حقایق؛ دایره اول. دایره تکوین است و آن مشتمل بر دو قوس صعودی و نزولی: قوس نزولی در دو «وتر». اول در نوزده «جوهر»: جوهر ۱) بیان ابتدای آفرینش، ۲) عرش و کرات فلکی، ۳) کرات سکنه دار، ۴) لایتناهی بودن کرات، ۵) دوران کرات و جاذبه، ۱۰) پیدایش خاک و گل، ۱۵) ترقی و سقوط، ۱۹) صعودات لایتناهی و حرکات جوهری اجسام؛ سپس نوزده «فروغ»: فروغ ۱) ضعف و ناتوانی و شدت عجز او، ۲) تشکیل جمعیتهای بشریه پس از حال توحش، ۳) خط خط حرکت انسان، ۴) چگونگی تدبیر معاش در هیئت جمعیت، ۵) پیدایش علوم و فنون، ۶) پیدایش نطق و لغت، ۱۷) پیدایش خط و کتابت، ۸) شعر و موسیقی ... . محتملاً از متنی به فارسی ترجمه شده است. نسخه‌ای نیز در مکتبه امیر المؤمنین نجف معرفی شده است.

آغاز: هو الله تعالی شانه. بر هیچ کس پوشیده و پنهان نماند که مقصود مؤلف در این کتاب بیان حقیقت اشیاء و کشف مبادی و نتایج هر چیز است ... بر حسب تاریخ طبیعی و بانضمام دلائل عقلی ...

[دنا ۷۲۲/۴ (۱ نسخه)]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** که تأثیر خود را در مزاج مستمع فوت کند.
نام مؤلف به استناد نسخه گوهرشاد ش ۷۲۶ ذکر شد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (در فروغ هشتم نانویس)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با کاغذ نارنجی، ۸۴گ، ۱۶–۲۳ سطر (۱۳×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۲ – ۲۰۳]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۲۶

آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «غلام حسین صدر الشریعة العلوی» (بیضی)، حاج سید سعید؛ سه تصویر آدمی با مداد در کنار صفحات؛ جلد: تیماج عنابی سرخ، ۶۹گ، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۸۳۴]

● **الحكمة البالغة** / حدیث / عربی

al-ḥikmat-ul bāliġa

بارفروشی، محمد نصیر بن محمد معصوم، ق۱۲ قمری

Bārforūšī, mohammad nasīr ebn-e mohammad ma‘sūm (- 18c)

کتاب حدیثی است با عناوین همچون: جوهر، عقیق، یاقوت، در، زبرجد، فیروزج، زمرد، لؤلؤ، مرجان، لعل، ذهب، تبر، سبیکه، فضة، لجین. متن احادیث را بدون توضیح می‌آورد. از همین مؤلف تألیفات حدیثی دیگر همچون تحفة اولی الافهام فی شرح خبر الهشام، نورالیقین و بدرالمنیر سراغ داریم. کاتب نسخه گاپایگانی که آن را در ۱۱۵۷ کتابت نموده از مؤلف با دعای «غفرالله له» یاد می‌کند. مرقد مؤلف در شهرستان بابل زیارتگاه است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الملهم للحكمة البالغة والمنعم بالنعمة السابغة ... اما بعد فهذه نوادر النقول وجواهر العقول وهی نعمة سابغة موسومة بالحكمة البالغة ...

انجام: ولو قدقام القائم (ع) ما احتاج إلی مسائلتكم من ذلك ولاقام فی كثیر منكم من أهل النفاق حد الله

[طبقات اعلام الشیعه ق ۱۲ ص ۷۷]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۰۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تاریخ وقف: ۱۱۵۰؛ جلد: پارچه‌ای قرمز، ۱۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۶۲۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۲–۱/۱۳۲

آغاز و انجام: برابر؛ تمت النسخة التسوید الحكمة البالغة من تصنیف مولانا الفاضل الكامل المجتهد العصر العصرین بن محمد معصوم محمد نصیرغفرالله له
خط: نسخ، کا: محمد نبی بن محمد معصوم، ملقب به معلم، تا: ۱۱۵۷ق؛ مصحح؛ در برگ اول وقف‌نامه‌ای به تاریخ ذیحجه ۱۲۱۲ وجود دارد که نام کتاب و مؤلف را جواهر العقول و شامل احادیث نبویه و اولاد اطهار صلوات الله علیهم منتخب شده عالی حضرت سعادت مآب نیکو خصال کهف الحاج حاجی محمد نصیر ولد مرحوم مغفور ملامحمدباقر معرفی نموده؛ جلد: روغنی قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۵۳]

← الحكمة الجدیدة ⟵ الكاشف

● **الحكمة الجدیدة** / طبیعیات، شعر / عربی

al-ḥikmat-ul jadīda

قائم مقام فراهانی، علی اکبر بن علی، ۱۲۶۹ – ۱۳۲۹ قمری

qā’em maqām-e farāhānī, ‘alī akbar ebn-e ‘alī (1853 - 1911)

در چند نجم در فیزیک و شیمی یا طبیعی جدید به نظم عربی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۰۹/۳

آغاز: بسمله. احمد ربی خالق النجوم ×× و الارض و الكرات ذی التخوم /نظمتها فی الحكمة الجدیدة ×× منتخبا مسائل مفیدة؛
انجام: مبلغ علمهم فلذلك اعلما ×× و العلم عندالله خالق السما
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳گ (۸۴–۹۶)، ۱۷سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۳ – ۳۴۶۰]

● **الحكمة الجدیدة الادریسیة** / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul jadīdat-ul idrīsīya

محمد وسیم ثانی، ق۱۳ قمری

mohammad vasīm-e sānī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۶ق
مؤلف از فضلای اهل سنت و جماعت کردستان ایران در قرن ۱۳ است و رساله در مبحث وجود است.
آغاز: الحمد لولی الطول و الجود الموجود الذی هو عین الوجود.
انجام: در سخن معنی و در معنی سخن.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۹۷/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ محمد معتمد الاسلام کردستانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش کاغذ مشکی، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۱ – ۳۵۶]

● **حکمت جدید و آفرینش ستارگان** / علوم طبیعی/ فارسی

hekmat-e jadīd va āfarīneš-e setāregān

از روی رساله‌ای به زبان هندی ترجمه شده است و درباره علم

جدید است و پیشرفت فرنگان در جهان‌شناسی در چند فصل و در آن از ترجمه قرآن به دست سایل یاد شده است.
آغاز: بسمله. ستایش مختص خداوند است در مقابل نعمای او ... و بعد بسب بتحقیق که وارد شد نامه دوست وفادار.
انجام: و انحراف از اعتدال و تخیلات انه ولی التوفیق
[دنا ۷۲۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۳/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: مقوا، ۲۱گ، ۱۲سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ – ۲۹۷۲]

● **حکمة الجن بلاشهادة و عبرة الانسان بلا غیب** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥikmat-ul jin bi-lā-šahāda wa ʻibrat-ul insān bi-lā-ġayb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷۱/۱۱
آغاز: ... فلما قال ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون اشار الی الفرق اولا غیباً و شهادة هو الجن و هی الانس فالحق تعالی ما اوجد شیاً؛ **انجام:** انظروا اهل المحبة منه جاء شوقنا و ابصروا اهل المودة عنه جاء ذوقنا ریحه قد نسمت من ذالیمن نغمة قد اسبقت من ذی المنن.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۶ص (۴۰۷–۴۱۲)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲ – ۲۰۱]

● **الحکمة الحجریة المکرمتیة الحیوانیة** / کیمیا / عربی
al-ḥikmat-ul ḥajarīyyat-ul makramatīyat-ul ḥaywānīya
غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ – ۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۱۲
آغاز: بعد بسمله. قال الامام حجة الاسلام محمد بن محمد الغزالی رحمه الله تعالی علیه اعلم ان الحجر الذی اکثر و القول فیه الاولون تأثیر کامل و قد اشار الیه اکثر الحکماء لاسیما؛ **انجام:** و علی هذا المثال فابن علیه تقف علی الحقیقه التی هی قصد الاولون و الا ... علی الله تعالی فان الحکمته عمیقة یهلك من لایعلمها و الله تعالی اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمند مشکی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۶۹–۲۷۰) [سنا: ف: ۲ – ۲۳۴]
تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۷۷/۱۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۷ – ۲۴۴]

● **حکمت حیوان** / طب / عربی به فارسی
hekmat-e heyvān
ابتدا اسامی عربی هر یك از حیوان‌ها را که براساس الفبا مرتب است به فارسی ترجمه کرده سپس با عنوان «حکمت» فوائد آن را در طب و علاج امراض بیان می‌کند.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۰۶/۱
آغاز: حکمت: بدان که شتر زهره ندارد بر روی جگر وی چیزی است مانند زهره در وی لعابی است که اگر در چشم کشند شب کوری دور کند و چون پشم شتر را بسوزاند و بر زخم ریزند خون بایستد؛ **انجام:** آب کوست درزحمت قولنج نافع بود و اگر بیاویزند او را بر کسی که آثار زحمت جذام در او پیدا شده باشد ایمن شود مادام که آویخته باشد دلش را اگر بریان کرد دو کس با هم بخورند از محبت یکدیگر نا شکیب شوند تتمة
خط: نستعلیق، کا: عبدالله تبریزی، تا: جمادی الاول ۱۲۵۵ق، به خواهش ملا محمد امین؛ افتادگی: آغاز؛ فائده در حکایت نامه قیصر به امیرمؤنان علیه السلام؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۰]

● **حکمت خاقانیه** / منطق، کلام و اعتقادات / فارسی
hekmat-e xāqānīye
فاضل هندی، محمد بن حسن، ۱۰۶۲ – ۱۱۳۷ قمری
fāzel-e hendī, mohammad ebn-e hasan (1652 - 1725)
اهداء به: محیی الدین محمد اورنگ (۱۰۶۸–۱۱۳۰ق)
در سه فن: منطق و طبیعی و الهی است
آغاز: بسمله. الحمد لمن انطق الموجودات بآیات وجوب وجوده ... اما بعد چنین گوید راجی فضل وجود ربانی محمد مشهور ببهاءالدین اصفهانی که این رساله ایست در معرفت سه علم که ارفع و ارقی و انمی اعلی و اولی از جمیع علومند.
انجام: و ازین معلوم شد که متصف است بجمیع صفات کمال و الله اعلم بالصواب و الیه الذهاب و الایاب هذا آخر الکلام المرام و الحمدلله علی التمام انه هو المفضل المنعام و الحمدلله رب العالمین.
چاپ: تهران، ۱۳۷۷ش، به کوشش دکتر غلامحسین دینانی، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۸۷ص
[دنا ۷۲۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۶۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با نشانه «بلغ مقابلة» ، محشی با نشان «منه مدظله، منه دام ظله العالی» پاره‌ای از حواشی باید از خود مؤلف باشد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵۲گ (۱۱۱پ–۱۶۲پ)، ۲۰سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸ – ۴۶۴]

← الحکمة الخالدة ⟵ آداب العرب و الفرس

● **حکمت در معرفت انسان** / فلسفه / فارسی
hekmat dar maʻrefat-e ensān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۱/۱۸

آغاز: بسمله، رساله حکمت در معرفت انسان.بدانند که از حیوانات آن چه به درجه ملکی نزدیک است انسان لست و او از جسم و جان مرکب است و صاحب عقل و تمیز است و رای کلی استنباط کند؛ **انجام:** و دماغ و سینه چون افلاک و اعضای رئیسه چون کواکب و قوتها چون ملائک و نفس انسانی پروردگار و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن علی دوست بدستانی/ بجستانی، تا: با تاریخ ۱۰۱۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۹۰پ-۱۹۱پ حاشیه)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۲- ۷۲۰]

● **الحکمة الدریة و الدلالة النوریة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥikmat-ud durrīyya wa ad-dilālat-un nūrīyya

حسنی یمنی، احمد بن سلیمان، - ۵۶۶ قمری
hasanī yamanī, ahmad ebn-e soleymān (- 1171)

در بیان اصول اعتقادی طبق مذهب زیدیه، در آغاز مطالبی درباره ابتلاء انبیا و بعضی از مصائب ائمه اهل بیت را آورده پس از آن معنی تکلیف و فضل قرآن و فضل پیامبر اسلام و حضرت امیر و امامان دیگر پس از آن بیان فرقه ناجیه گفتگو می‌کند، در چند «فصل» و طبق مذهب مؤلف که از ائمه زیدیه بوده. او مؤلف الحقائق و المدخل فی الفقه است. در دیباچه آمده: «سمیته کتاب الحکمة لما فیه من ذکر تداول البلا و النعمة و امتزاج الفتنة و الرحمة و تبیین ما وقع من اختلاف الامة و ذکر فضائل مصابیح الظلمة و لما فیه من تبیین غامض الکتاب و لین الحکمة تابعة للکتاب».

آغاز: الحمدلله الذی جعل خلقه علیه دلیلا و لم یجعل سوی صنعه علی معرفته سبیلا الذی تعالی عن المعاینة و الادراک ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مما یدل انه احق الناس بها قول رسول الله صلی علیه و آله و سلم (نوشته مانده در فصل فی ذکر الفرقة الناجیة).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، دوشنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۱۷۷ق نوشتن آن آغاز شده بود؛ محشی؛ تملک: محمد بن احمد ابی عبدالله بن المهدی العباسی در محرم ۱۲۴ (۱۲۰۴)؛ کاغذ: استنبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۷گ، ۱۹ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۲ - ۲۵۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۰۷/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مما یدل أنه أحق الناس بها قول رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم.

خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن یحیی بن حسن بن یحیی ضحیانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ (۱۹۵پ-۲۵۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۰۹]

● **حکمت دکارت (ترجمه) = ترجمه گفتار در روش راه بردن عقل = کتاب نطق دکارت** / فلسفه / فارسی
hekmat-e dekārt (t.) = t.-ye goftār dar raveš-e rāh bordan-e ʻaql = k.-e notq-e dekārt

افضل الملک کرمانی، محمود، - ۱۳۳۰ قمری
afzal-ol-molk kermānī, mahmūd (- 1912)

با یک دیباچه در سرگذشت دکارت و نگارش‌های او. می‌نویسد: این کتابچه ترجمه کتاب «نطق» اوست. در آغاز بخش دوم می‌نویسد: کتاب دویم شرح است. دو ترجمه دیگر این رساله عبارت است از: ۱. گفتار در روش راه بردن عقل رنه دکارت، ترجمه محمد علی فروغی، تهران ۱۳۲۷، رقعی، ۱۶۴ص؛ ۲. حکمت ناصریه: ترجمه ال عازار رحیم موسائی همدانی، چاپ ۱۲۷۰ق (۱۶۴ص) و ۱۲۷۹ (مشار، ص ۱۲۸؛ نسخه‌های منزوی ۷۵۷؛ راهنمای کتاب ۱۸/۳۹ و ۳۱۳)

آغاز: بسمله. افاده مترجم. یکی از موسین حکمت تازه فرنگستان بلکه بزرگتر ایشان دو کارت حکیم الهی مشهور فرانسوی است و مهمترین آثار او همین «نطق» است که ترجمه میشود

[دنا ۷۲۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۰۱/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۷۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** شکل دیگری را معلوم نمیسازد، و نشان نمیدهد. تمت (این کتاب مستطاب دکارت ... که حقیر ... شیخ محمود ملقب بافضل الملک کرمانی (۱۲۶۷-۱۳۲۲) در سنه ۱۳۲۱ در شیراز از ترکی ترجمه کردم ... در قصبه ماهان در شهر جمادی الثانیه ۱۳۲۲

نام مؤلف به استناد فهرستواره منزوی ۱۰۱/۶ ذکر شد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۲۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۷۵گ (۱پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۶سم [ف: ۹ - ۲۱۴]

● **حکم ترفیع معتمد السلطان** / اسناد / فارسی
hokm-e tarfīʻ moʻtamed-os-soltān

سواد حکم ترفیع معتمد السلطان میرزا علی خان سرهنگ به منصب سرتیپی در زمان احمد شاه قاجار در رمضان المبارک ۱۳۲۷ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۴۲/۵

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: میرزا مصطفی خان منشی باشی (مدیر الممالک)، تا: ۱۳۲۲-۱۳۳۰؛ کاغذ: الوان، جلد: مشمع آبی، اندازه: ۱۳×۲۱/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۸۴]

● **حکم ترکة المیت المدیون من حیث الانتقال و عدمه** / فقه / عربی

ḥukm-u tarikat-il mayyit al-madyūn min ḥayṯ-il intiqāl wa ʻadam-i-h

بهبهانی، عبدالله بن اسماعیل، ۱۲۶۲ – ۱۳۲۸ قمری

behbahānī, ʻabd-ol-lāh ebn-e esmāʻīl (1846 - 1910)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۳۰۴ق

تحقیق حال ترکة المیت المدیون من حیث انتقالها الی الوارث و بقائها علی حکم مال المیت و بیان کیفیة تعلق حقوق الغرماء بها و جواز تصرف الوارث فیها قبل الاداء و تحقیق شأن عهدات المیت و تسبیباته فی اتلاف الاموال و الانفس و الاطراف و الحکم باستیفاء موجها من الاعیان التی تخلفت عنه او اعواضها و اقامة الدلیل علی کل من تلک المقامات علی اوفی بیان.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و لیعلم انه مما یوجب عدم تمامیة تحقق الاضافة المعنویة الملحوظة فی الاملاک الشرعیة و نقصها لمکان المانع عنها فی ترکة المیت وجود دین علیه

انجام: و احتمل تقدیم الدیة علی بدل المال الضائع و إن کان متقدماً ولکن لایخفی ضعفه فتأمل جیداً و الحمدلله رب العالمین.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۰۵/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۲۶۳پ–۳۱۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۲۰/۷

خط: نسخ، کا: اسدالله آصفی شوشتری، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۱۲۹پ–۱۷۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۲۳۴]

● **حکمت شهادت = اسرار الشهاده** / تاریخ معصومین / فارسی

hekmat-e šahādat = asrār-oš šahāda

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

رساله‌ای در فلسفه شهادت حضرت امام حسین علیه السلام را آن‌گونه که از روایات استفاده می‌شود و پاسخی به اشکال‌های مخالفین است.

آغاز: الحمدلله الذی خص البلاء بالانبیاء ثم الاوصیاء ثم الامثل فالامثل من الاولیاء.

انجام: و هر که در آن کتاب رجوع نماید او را در هیچ باب شبهه نمیماند.

[دنا ۷۲۳/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۶۲۰/۳؛ در الذریعه به هیچکدام از دو نام یاد نشده است]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۷/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۲۵۸ر–۲۶۸پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۱۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۷۸/۳

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن ابی الحسن حسینی، تا: ربیع الاول ۱۲۷۰ق، برای سفینه مرتضی نامی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۸۵–۹۸)، ابعاد متن: ۶×۱۰، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۱۱۹]

● **حکمت صادقیه = قوی النفس** / فلسفه / عربی

hekmat-e sādeqīye = quwa-n nafs

گیلانی، حمزه، - ۱۱۳۴ قمری

gīlānī, hamze (- 1722)

رساله‌ای است در مبحث نفس از تقریرات و افادات درسی ملا محمد صادق اردستانی یا ارجستانی (-۱۱۳۴ق). حمزه در این کتاب تقریرات درس استاد خود محمد صادق اردستانی را گرد آورده و در برابر فصل ۶ الهیات شفاء شیخ الرئیس قرار داده و به نام او کرده است. به نوشته الذریعه مؤلف این کتاب را به خاطر مصادف شدن با فتنه افغان به پایان نرسانده و پس از درگذشت وی، مولی اسماعیل (شاید خواجوئی صاحب ابطال الزمان الموهوم) از مولی محمد علی بن محمد رضا (گویا محمد علی تونی ساکن اصفهان) خواست تا آن را به اتمام رساند و بر آن دیباچه‌ای نویسد و همو است که کتاب را به مناسبت نام اردستانی استاد مؤلف «حکمة صادقیة» نام داده است. در این دیباچه که به قلم مولی محمد علی است نوشته شده که استاد اردستانی از شاگرد خود حمزه گیلانی خواسته تقریرات درس او را در مورد نفس و قوای نفس تدوین کند. فهرست بیست و هشت فصل کتاب را بدین‌گونه آمده: ۱. تحقیق القوی المنسوبه الی النفس النباتیة؛ ۲. تحقیق القوی الحیوانیة؛ ۳. تحقیق ان القوة اللامسة واحدة او متعددة؛ ۴. تحقیق ان القوة اللمسیه هل لها فی لمسها لذة و الم؛ ۵. ان آله اللمس عصب او لحم؛ ۶. بیان ان قوه اللمس لیس وجودها وجود امر حال فی المادة؛ ۷. ان القوة اللمسیة تحتاج الی الوسط ام لا؛ ۸. الذوق؛ ۹. الشم؛ ۱۰. السمع؛ ۱۱. البصر و الکلام فی الابصار؛ ۱۲. ذکر حجج الحکماء علی مذاهبهم فی الشعاع و الضوء و الظلمة؛ ۱۳. تحقیق کیفیة حدوث اللون؛ ۱۴. تحقیق کون اللون ... ؛ ۱۵. ان اللون لیس هو ما هو بالفعل الا بوجود الضوء؛ ۱۶. تحقیق ان الشفاف بالضوء شفاف

بالفعل؛ ۱۷. اختلاف المذاهب فی الرؤیة و تحقیق الحق فیها؛ ۱۸. ان الحواس الظاهره فی الحیوان هو هذه المذکورة لا غیر؛ ۱۹. القول علی الحواش الباطنه ... فی الحس المشترک؛ ۲۰. القول علی سایر القوی؛ ۲۱. فی ان القوی حدود الشیء الذی یقال له النفس و انها خوادم لها؛ ۲۲. فی ان القوی الحیوانیه لا تدرک الا بآلة؛ ۲۳. احوال القوی المحرکه و ضرب من النبوة المتعلقة بها؛ ۲۴. الافعال و الانفعالات الخاصه بالانسان؛ ۲۵–فی بیان قوة النظر و العمل للنفس الانسانیه؛ ۲۶. فی ان النفس الناطقه لیست جسماً و منطبعة فی جسم؛ ۲۷. کیفیة انتفاع النفس بالحواس؛ ۲۸. فی ان النفس حادثه او قدیمة. (عبدالحسین حائری)

آغاز: یا من خصت الوحدانیة بذاته و اشرقت متلألئا من هیاکل آیاته، عقلت العقول بتعقل کنهه و نفست النفوس بتنفس نبهه

انجام: فان الابداع اذا لم یکن فعلا لم یصر المبدع متعددا بالذات فی مرتبة واحدة و هذا الدلیل مبنی علی اصولنا لایفهمه الا العاقلون

چاپ: در منتخباتی از آثار حکمای الهی، ج۴ (قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸ (چاپ دوم)، به تحقیق سید جلال الدین آشتیانی

[دنا ۷۲۳/۴ (۸ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– حاشیة حکمة الصادقیة زنگنه، نظر علی

۲– تعلیقه بر تعلیقه حکمة صادقیه خلخالی خوجینی، محمد صالح (–۱۲)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی تجلی علی قلوب العارفین ... اما بعد قال حکیم العامل العالم البارع الزاهد الفاضل مولانا حمزه الجیلانی؛ **انجام:** و هذا الدلیل مبنی علی اصولنا ... تمت المجلد الثانی ...

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۴۸ق؛ شیوه چلیپایی؛ واقف: عضدالملک؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۶۱گ، اندازه: ۱۹×۱۱سم [ف: ۱ – ۱۸۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صالح خلخالی، تا: ۱۱۴۹ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی، پس ازین گفتاری است در مسئله «نسبت مجعول بجاعل» در چهار صفحه اثر خامه حکیم و عارف بزرگوار ملا محمد صادق اردستانی و هم نامه‌ای از وی به شاگردش علی الحسینی در چهار صفحه شامل پاسخ پرسش‌های او؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۷۶گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۱۲۳]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۴/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: ابوالقاسم بن محمد تقی اردبیلی، تا: ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی، ۶۴ص (۱–۶۴)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۶ – ۷۶۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن احمد طالقانی، تا: ۱۱۷۵ق؛ واقف: فهرستی؛ ۷۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ – ۹۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۱۳/۱

آغاز: الحمدلله الذی لم یتخذ صاحبة و لا ولدا و خلق کل شیء فقدره تقدیرا و جعل الزوجین الذکر و الانثی؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید خلخالی، تا: جمادی الاول ۱۱۹۰ق؛ جلد: مقوایی، ۸۳گ (۱پ–۸۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۷ – ۲۶۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: چرمی قهوه‌ای، ۱۲۸ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵ – ۲۲۱]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۹۴/۶

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فهذه ارائة طریق الی ان فی الوجود موجوداً مجرداً

خط: نستعلیق، کا: مهر علی، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۹۳ص (۴۴–۱۳۶)، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۵۶۶]

۸. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۳۸/۳

آغاز: فصل فی ان النفس حادثة او قدیمه – فنقول اعلم ان الشیخ لما رای فی النفس آثارا لایمکن ان یکون للجسم و الجسمانیات قال بتجردها

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ [چند نسخه–ف: ۱۱۵]

← حکمت طبیعی > اصول علم فیزیک

● **حکمت طبیعی** / فلسفه / فارسی

hekmat-e tabī'ī

ملکم، ۱۲۴۹ – ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

بخش‌بندی نشده با سربندهای در خور: علوم طبیعی، تاریخ طبیعی، هوا، خواص ظاهری هوا، خواص باطنی هوا ... در منشأ حرارت ...

آغاز: بسمله. علوم طبیعی. متقدمین از حکمای یونان و مصر و عرب و ایران علم به هر موجود را که دارای وجود خارجی است حکمت طبیعی می‌گفته اند. و از این بابت دامنه این علم ...

انجام: با سرعت حرکت آن تبدیل می‌شود به حرارت شدیدی.

[دنا ۷۲۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۳/۵ بدون مؤلف]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۷۸/۹-عکسی
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: حدود ۱۳۰۱ق؛ ۵۹ص (۳۹۵-۴۵۳) [عکسی ف: ۱ - ۲۶۹]
۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۶۳/۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید و سبز، جلد: مقوا، ۶گ [ف: ۳ - ۱۲۳۳]

● **حکمة العارفین = التحمیدات** / فلسفه، شعر / عربی
ḥikmat-ul ʻārifīn = at-taḥmīdāt

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری
neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

قصیده تائیه‌ای که اساس این کتاب است حدود ۳۰۰۰ بیت یا بیشتر و در برخی نسخه‌ها حدود ۱۰۰۰ بیت می‌باشد در دوازده تحمید بدین ترتیب: ۱. اشارة الی ان الله تعالی هو الوجود الحق الازلی ...؛ ۲. اشارة الی اظهریته سبحانه من خلقه ...؛ ۳. اشارة الی ان هویة وجوده الازلی الصمدی سبحانه برهان کمالاته ...؛ ۴. اشارة الی ان وجود العالم مشیته تعالی ...؛ ۵. اشارة الی ان هویة وجوده سبحانه برهان ازلیته ...؛ ۶. اشارة الی ان له سبحانه وحدانیة العدد ...؛ ۷. معنی معیته شبحانه للاشیاء ... ؛ ۸ اشارة الی معنی ازلیته و ابدیته سبحانه ...؛ ۹. اشارة الی ابطال زعم اشتراك المعنوی و اللفظی فی حقیقة الوجود ...؛ ۱۰. اشارة الی ان صدق الوجود و الموجود و کل اسماء الله الحسنی ...؛ ۱۱. اشارة الی تحقیق الملازمة العقلیة بیت توحید حقیقة الوحدة الذاتیة الصمدیة الازلیة و بین حقیقة الولایة الحمدیة العلویة علیهما افضل الصلوة و التحیة؛ ۱۲. ایضا فی بیان مهنی الولایة و النبوة. یادآور می‌شود: پس از دوازده تحمید، چند «مقدمه» و «بصائر» نیز آمده است. (مرعشی)

نیریزی در آن از فیلسوفان بسیار خرده گرفته و اشعاری در این باره سروده و خواندن کتاب‌های فلسفی مانند اشارات و شفا و حاشیه قدیم شرح تجرید و شرح مطالع را بیهوده پنداشته و نیز پس از بی پایه دانستن اندیشه فلسفی گفته: «و منطقهم لن یعصمن عن الخطا ×× و لیس بمغن بل اساس الخطئیة / و هم اسسوا ذلك الاساس لمسجد ×× ضرار بنوا لا بالعقول الرزینة / و انی بنق العارفین مؤسس ×× لکم منطقا للحکمة العلویة». در تحمید ۱۲ از عارفان گذشته و دانشمندان روزگار خویش و نوشته‌های عرفانی آنها یاد می‌کند که عبارتند از: خواجه طوسی (اوصاف الاشراف، انوار الحکمه، آغاز و انجام)، بابا افضل نامقی ساوجی کاشی، دوانی (رساله‌های پایان زندگی و رباعیات)، علامه حلی (منهاج الکرامه، شرح تجرید)، ابن ابی جمهور احسائی (مجلی المرآت، غوالی اللئالی)، علی بن هلال استاد ابن ابی جمهور، سید حیدر بن علی بن حیدر حسینی آملی (المحیط الاعظم و البحر الخضم، جامع الاسرار و منبع الانوار)، شیخ زین الدین عاملی (اسرار الصلوة، منیة المرید) که شهید اول را از ابدال شمرده، نویسنده مصباح الشریعه که همه آن از گفتار صادق (ع) است، حافظ رجب برسی (مشارق الانوار)، داماد (جعلیه، خلسه ملکوتیه) در پایان زندگی و پس از برگشت از روش فلسفی، شیخ بهائی استاد شاه محمد دارابی استاد نیریزی که از پیروان بهائی بوده است، شیخ احمد بن فهد حلی (عدة الداعی، التحصین فی صفات العارفین)، ابن طاوس (کتابهای دعا)، شیخ حر (الجواهر السنیه فی الاحادیث القدسیه)، مولی احمد اردبیلی (در برخی از کتاب‌ها و آیات الاحکام در تفسیر الذین یتفکرون فی خلق السموات و الارض) (نیریزی می‌گوید: فصلی که در حدیقة الشیعه در رد صوفیان آمده از ملا معز اردستانی دشمن صوفیان است و شاه محمد دارابی در معراج الکمال داستانی از این مرد یاد کرد)، سید محمد عارف (معارف الهیه، العروة الوثقی، حظیرة القدس، لطائف غیبیه، شرح قبسات و تقویم الایمان داماد - نیریزی اینها را ندیده)، محمد باقر سبزواری (روضة الانوار که برای شاه عباس نوشته شده)، عبدالرزاق لاهیجی (مکارم الاخلاق)، مولی حسن گیلانی، شیخ حسن سکاکی (تعلیقات)، صدرای شیرازی استاد استاد نیریزی (او بسیاری از نوشته‌هایش را که برخی به خط او بوده داشته و می‌گوید که در زمان او فیلسوفان بسیار بودند و او ناگزیر به زبان آنها و به روش منطقی فیلسوفان و متکلمان مسئله‌های عرفانی را نوشته است)، مولی محسن کاشانی که صد کتاب نوشته و باز پسین آنها «حقائق» است که تاریخ آن «ختمنا = ۱۰۹۱» می‌باشد (تاریخ آن ۱۰۹۰ است - الذریعه ج ۷ ص ۲۸) او در نوشته‌های خویش حدیث‌ها را گزارش نمود و دیوان بزرگ او به نام «گلزار قدس» نزد نیریزی بوده است، فیض شاگرد شیخ مؤمن مشهدی شاگرد شیخ محمد عارف می‌باشد، شیخ علی نقی استاد نیریزی نیز از پیروان او بود، آقا محمد سعید بن محمد مفید قمی (شرح توحید صدوق). (دانش پژوه).

آغاز: لك الحمد یا من لم یزل بالهویة ×× توحد التحمید بالازلیة / تمجدت یا من دل بالصمدیة ×× علی انه القدوس بالاحدیة / و بینت فی التوحید مسئلة بها ×× اساس العلوم الحقة الحکمیة / و حصلتها فی عنفوان الشباب من ×× ینابیع علم الحکمة العلویة / و سمیت نظمی حکمة العارفین اذ ×× تعلمت من مشکوتهم نور حکمة / و لقبته فصل الخطاب لانه ×× سیفصل بین الحکمة النبویة / و بین خیالات الفلاسفة التی ×× قد اشتهرت ما بین اهل الدراسة.

انجام: و مثل بالمرآة و الوجه ههنا ×× لتعرف قیوما لکل البریة / مرایا صفات الله جل شأنه ×× اضافاتها من حیث ربط الافاضة
[الذریعة ۲۲۹/۱۶؛ دنا ۷۲۳/۴ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۰۰

بخشی از منظومه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۶ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۷۸۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۸۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک مرآت الحقایق کلها ×× و عارف رب العالمین بفطرة / قد امتاز فی هذا التجلی صفاته ×× و افعاله و الخلق فی کل رتبة

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد حسینی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۵۵پ–۷۲ر)، ۱۲ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ – ۳۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۵/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۴۸ص (۲۱–۶۸)، ۱۲ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۱ – ۲۸۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۳۲گ، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴ – ۴۰۴۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۷۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۵ – ۲۵۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷

آغاز: التحمید الاول اشارة الی أن الله تعالی هو الوجود الحق الازل الدال علی ذاته بهویة وجوده سبحانه. آغاز قصیده: لک الحمد یا من لم یزل بالهویة ×× وجوداً هو الموجود بالازلیة؛ **انجام:** اناجی بحمدالله جل ثناؤه ×× لیقتبس الخلان نور الولایة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۲ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۹۶گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ – ۲۷۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۵۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۱۸۳پ–۲۱۵ر)، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ – ۲۲۵]

۸. قم؛ علامة طباطبائی قم (مکتبه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

کا: محمد تقی بن عبدالرحیم مازندرانی، تا: دوشنبه ۱۲ صفر ۱۲۴۶ق [تراثنا: س۲ش۳ – ۱۶۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۱۷/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** عوالمه مرآة نور وجوده ×× تعالی بأوصاف کمال الحمیدة

نام مؤلف به استناد نسخه مرعشی ش ۱۰۹۷ ذکر شد؛ بخشی از قصیده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ شعبان ۱۳۱۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۳۴پ–۱۴۳ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ – ۱۶]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۶/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان کان من اهل الفلاح فطلب ×× ویبقی فی الرجعی الی لب فطره / والا حیلت ماکب عن صراطه ×× ولیس علی منهاج اهل السعادة

در فهرست ناشناس آمده. قصاید است. منظومه‌ای است در ۱۷۶۰ بیت که مسائل توحید و فضائل و مناقب اهل بیت علیهم السلام را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۴ – ۱۵۱۹]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاخبیث ناکب عن صراطه و لیس علی منهاج اهل السعادة

در فهرست از محمد بن عبدالنبی اخباری دانسته؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۱۵۲]

● حکمة العارفین فی دفع شبهة المخالفین / کلام و اعتقادات / عربی

ḥikmat-ul ‘ārifīn fī daf‘-i šubhat-il muxālifīn

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، – ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

کتاب در رد آراء فلاسفه و عقاید عرفا و در واقع ردی بر شیخ بهائی و صدرای شیرازی و فیض کاشانی و ابن العربی است که ضمن «مقدمه» و ۱۹ «فصل» و خاتمه صورت گرفته است. مقدمه این کتاب مشتمل است بر چهار «فایده»، در اواسط فایده اولی این رباعی آمده: ای طالب حکمت تو زمن گیر خبر ×× تا چند دوی در بدر ای خسته جگر / خود را برسان بشهر حکمت اما ×× شو داخل آن شهر معظم از در. در فایده چهارم کلمات غزالی را که در کتاب «المنقذ من الضلال» است آورده. در مسئله احباط و تکفیر بر شیخ بهائی و ملاصدرا و فیض کاشانی اعتراضاتی کرده و تفصیل مطلب را به کتاب دیگرش «فرحة الدارین» احاله نموده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا بمعرفته و معرفة دینه علماء فقهاء بمعرفة نبیه و آل نبیه حکماء عرفاء ... اقول فلما رایت الناس قد ترکوا الحق ...

انجام: و نبذة من فضایل خاتم الاولیاء و قطب الاقطاب و غوث الاعظم اشکر و الله علی ما هدیکم الیه من محبة الاولیاء الصادقین المطهرین المعصومین صلواة الله علیهم اجمعین و متابعتهم و اقتفاء آثارهم

[الذریعة ۵۸/۷و ۴۹۷/۴ و ۵۶/۴؛ دنا ۷۲۴/۴ (۲۱ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۰۰/۱

خط: نسخ، کا: صادق قمی، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۹۸ص (۱–۳۹۸)، ۱۷+۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵ – ۴۹۴]

۲. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق [نشریه: ۵ – ۲۹۹]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۴–۵/۱۴۴

آغاز: شبه المخالفین ورتبته علی مقدمة وفصول وخاتمة وعلی الله أتوکل وبه استعین اما المقدمة فیها فوائد الاولی فی بیان ان؛ **انجام:** علی ما هداکم الیه من محبة اهل البیت الصادقین المطهرین المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین والحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، کا: محمدبن محمد رشید طیب، تا: دوشنبه ۵ ربیع الثانی ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه درحاشیه دارای علامات بلاغ و تصحیح و نسخه بدل است؛ جلد: مقوا آبی، ۱۳۳گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۵۳]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، [نشریه: ۱۱ – ۸۹۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۶۹–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۷۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد یوسف متطبب قمی، تا: سه‌شنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۰۸۵ق، جا: قم؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲–۶۲۸]

۶. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۴۵/۲

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین بن میر محمد امین حسینی سبزواری، تا: ربیع الاول ۱۰۸۹ق؛ جلد: مقوایی، ۸۹گ (۹۴پ–۱۸۲پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۱۲۵]

۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: حسین بن محمد بن هلال بن ثابت بن راشد بن ابراهیم هجری بحرانی،تا:۲۹جمادی الثانی۱۰۹۷ق؛مصحح،با بلاغ[نشریه: ۷ – ۵۳۴]

۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۴۹۲

یک مقدمه دارد در چهار فائده سپس نوزده فصل و یک خاتمه؛ خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۲ – ۱۴۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، در زیر انجامه تحریر شده: «عاریة لجناب ملا محمد علی لدی الاقل عبدالله بن السید محمدرضا شبر»؛ تملک: حیدر قلی بن نور محمدخان تنکابنی در ۱۰ ذیقعده ۱۳۳۴ق در قزوین؛ جلد: مقوایی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۲ – ۲۵۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۰۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** کنت جالسا و کان جالسا معی انتهی ایها المؤمنون المهتدون انظروا الی هولاء الکفرة الفجره و الی عقولهم و عقول مریدیهم و مصدقیهم و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد رحیم نیشابوری، تا: ۱ ربیع الاول ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: ایرانی اصفهانی نباتی، جلد: تیماج، ۹۰ص (۱۱۵–۲۰۴)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۹۵۷]

۱۱. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۱۱۳گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۳۹]

۱۲. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه:۱۸

آغاز: هذا القول انه یلزم ان لایکون ایجاد المعلولات القریبة مسبوقاً بالعلم کالفاعل ... فصل فی بیان انه تعالی مدرک به معنی انه تعالی یدرک جمیع المحسوسات؛ **انجام:** فصل فی بحث الحدوث و القدم ... قال الوجود الخارجی زاید علی المهیة الممکنة و فی المهیة الواجبة اختلفوا فالفلاسفة و اتباعهم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [اوراق عتیق: ۱– ۱۲۸]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۲۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۸سم [ف: ۱ – ۱۹۲]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نقل عنه أیضاً انه قال: ان محیی الدین کان یتجد [کذا] لی کما کان جبرئیل یتجد لنبی (ص) و لم ...

نسخه اصل: کتابخانه سید مرتضی نجومی –کرمانشاه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۲۲۳ص (۱۲۰–۳۴۲) [عکسی ف: ۵ – ۷۶]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: شوال ۱۲۰۱ق؛ واقف: قائم مقام، ۱۴۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۴ – ۹۵]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۴۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسنی، عبد الله بن عبد الصمد، تا: ۱۲۵۷ق [رایانه]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۳۰

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین والصلوه ... بسم الله الرحمن الرحیم؛ **انجام:** شهر الرجب من سنه و اثنین و ستین و مائتی بعد الالف الحمدلله انی المحقق الموفق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق [رایانه]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۶

آغاز: الکتاب فی بیان عثراتهم و زلاتهم فی المسائل المتعلقة بالدین؛ **انجام:** والی عقولهم و عقول مریدهم و مصدقهم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: نائینی؛ ۱۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ – ۹۵]

۱۹. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۵۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ ۱۶۱گ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲ – ۳۳۲]

۲۰. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۵۶]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان کنت جالسا کان جالسا معی انتهی ایها المؤمنون المهتدون انظروا الی هؤلاء الکفرة ... من محبة اهل البیت الصادقین ... و متابعتهم و اقتفاء آثارهم و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، بی تا؛ در کتابخانه آستان قدس نسخه‌ای از این کتاب معرفی شده که با نسخه ما تفاوت فراوان دارد زیرا نسخه رضویه دارای ۱۹ فصل است؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۹۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۲۵]

● **الحکمة العرشیة = معرفة الله و صفاته و افعاله = حقائق علم التوحید** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥikmat-ul ʻaršīya = maʻrifat-ul lāh wa ṣifāt-i-h wa afʻāl-i-h = ḥaqā'iq-u ʻilm-it tawḥīd

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای که به نامهای حقایق علم التوحید، الحکمة العرشیة و معرفة الله و صفاته خوانده شده است. این رساله جز «العروس» اوست که به نام «العروش» هم یاد شده است. رساله‌ای فلسفی است در علم توحید که شیخ به درخواست برخی نگاشته است، این رساله از سه اصل تشکیل یافته که عبارتند از: ۱. فی اثبات واجب الوجود؛ ۲. فی وحدانیته تعالی؛ ۳. فی نفی العلل عنه.

آغاز: الحمد لله و الحمد من نعمة و اعول جمیع احواله علی کرمه ... علی رسالة مشتمله علی حقایق علم التوحید ... قد سألنی بعض من یلتمسنی ... الاصل الاول فی اثبات واجب الوجود. اعلم ان الموجود اما ان یکون له سبب فی وجود

انجام: بالقصد الاول بالذات و ان الشر داخل بالعرض و بالقصد الثانی و ان کان کل به بقدر و الحمد لواهب العقل و ملهم الصواب. اللهم افض من نور هدایتک علینا و الف اسرار ولایتک الینا حتی نرزق جوارک فی المقام الاعلی و الالتذاذ بمشاهدة جمالک فی المقصد الاقصی انک اهل التقوی و اهل المغفرة برحمتک یا ارحم الراحمین.

چاپ: قاهره، دانشگاه الازهر، بی‌تا؛ با تحقیق ابراهیم هلال؛ در رسائل، جلد اول (قم، انتشارات بیدار: ۱۴۰۰ق)

[الذریعة ۲۴۴/۱۵؛ ف. مهدوی ش۲۱ و۶۱؛ قنواتی ش ۱۷۹ و۱۸۳؛ دنا ۷۲۴/۴-۷۲۵(۳۳ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۱۰-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ خط: نسخ و ثلث، بی کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۸گ (۳۳پ-۴۰پ) [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۵۹/۸-عکسی و ۳۷۱/۸-عکسی و ۴۳۷/۸-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲ق، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱ق، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵ق، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ (۲۱پ-۲۵پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۳۹۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۶/۵

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: ۹۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص (۳۰۷- ۳۱۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۹ - ۳۹۰]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۳۷۱/۶

آغاز: برابر

بی کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ ۹گ (۱۱۱ر-۱۱۹ر) [ف: ۵ - ۳۱۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴/۲۶

در فهرست نام مؤلف نیامده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲ - ۳۹۹]

۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۵۹/۱۵

نیمه دوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۲ - ۹۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن شکری قمی، تا: ۲۳ صفر ۱۰۷۷ق، جا: قم؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۳۲پ-۳۷ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۷×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۶۴۶]

۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۵۲۶/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن سید حیدر حسینی، تا: ۱۰۷۷ق؛ ۱۱گ (۶۴پ-۷۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف:۲-۳۳۴]

۹. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۷/۲۷

بی کا، تا: ۱۰۸۵ق [نشریه: ۵ - ۲۸۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۷۹

آغاز: برابر

خط:نسخ،بی کا،تا:قرن ۱۱؛ ۴گ (۲۰۷پ-۲۱۰پ) [ف: ۱۶-۲۰۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۹/۱۹

خط: نسخ، کا: عین علی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۵۲۰-۵۳۲)، ۲۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [سنا: ف: ۱ - ۲۰۳]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۶۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۱۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۸۲

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۳۶۹پ-۳۷۳ر)، ۲۴- ۳۳ سطر (۱۲×۲۲)،

اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۴۹]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۰۷/۵

آغاز: برابر

کا: محمد باقر تبریزی، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: زاهدانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز، ۲۶گ (۳۲-۵۷)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۱۶۸]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۵۴/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۴۰۰]

۱۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۵۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۱۷۱پ-۱۷۴پ)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۰۲]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۷/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۹ - ۱۲۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱ص (۵۴-۶۴)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۱۸۰]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۳/۳۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱ص (۱۵۳ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۲۶]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۵/۴۴

خط: تعلیق، کا: ناصرالدین حسین بن نورالدین محمد کرمانی، تا: ۱۱۰۲ق، جا: کرمان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۳۹۳-۴۰۰)، سطور چلیپایی (۱۱/۴×۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۲۵۰]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۶۹/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی المقام الاعلی و الالتذاد بمشاهدة جمالک فی المقصد الاقصی، انک اهل التقوی و اهل المغفرة برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۹گ (۱۹۳ر-۲۰۱ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹ - ۲۱۲]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد سعید متخلص به غیرت، تا: ۱۱۸۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۲۴پ - ۱۳۱ر)، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۴سم [ف: ۲۹/۲- ۶۲۵]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۴گ (۱۲۱پ-۱۲۴پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۵۷]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۴۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی،۴گ(۱۶۱ر-۱۶۴ر)،۳۰سطر،اندازه:۲۱×۳۵سم[ف:۴ - ۳۲۷]

۲۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰۱/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷گ(۷۵ر-۸۱ر)،۱۷سطر(۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۳۸]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۷۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد درجزینی، تا: ۱۳۱۰ق؛ مقابله شده با چند نسخه به گواهی عماد الدوله بدیع الملک به خط خود او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۷گ (۱-۱۷)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۲۳۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۹۹/۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۳]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای مشکی،۶ص(۴۱-۴۶)،۲۵سطر،اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۳۴]

۲۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ص (۹۱-۱۱۳)، ۱۸ سطر[ف:۱-۱۸۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۶۹/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۱۶]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۵ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا القول فیها طلب کاف فکن به سعیدا و الحمد لله ... و به نستعین.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷ص (۱۴۷-۱۷۳)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۴/۳- ۹۱]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۵/۳

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛۱۵سطر،اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۳۸۵]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۷/۱

انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «حاتم»؛ ۳۲ص (۴-۳۵) [ف: ۵ - ۲۲۷]

۳۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۰/۸

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ اندازه: ۱۰×۲۰سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۹۶]

۳۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۲/۱۱ - ب

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۳۱پ-۱۴۰ر) [ف: ۵۰۹]

۳۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۵۰/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۳۱-۴۰)، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۴- ۱۲۹۸]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۴/۱

انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه تاریخ ۱۲۶۶ به دستور دانشمند بزرگوار واقف فراهم آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۷ص (۱-۲۷)، ۹ سطر (۱۳×۱۶)، اندازه: ۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۵۱]

● **الحكمة العرشية** / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul ʻaršīya

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۵۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ، ۶۰گ (۶۳پ-۱۲۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ - ۳۸۶]

● **الحكمة العرشية = عرشية** / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul ʻaršīya = ʻaršīya

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

رساله‌ای مختصر و مشهور در اثبات مبدأ و معاد به روش حکمت متعالیه که در آن از روایات و آیات و اقوال بزرگان سود جسته شده و تفصیل آن به اسفار احاله شده؛ در دو «مشرق»: ۱. العلم بالله تعالی و صفاته و اسمائه و آیاته، در چند «قاعده»؛ ۲. المعاد، در چند «اشراق».

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا ممن شرح صدره للاسلام فهو علی نور من ربه و اوجدنا من عباده الذین اتاهم رحمة من عنده ... اما بعد، فیقول العبد المحتاج الی عفو ربه الجلیل محمد الشیرازی المدعو بصدرالدین ... هذه رسالة اذکر فیها طایفة من المسائل الربوبیة و المعالم القدسیة ...

انجام: ام الظن لایغنی شیئا و اعاذنا الله و اخواننا المؤمنین من شر الشیطان و نور قلوبنا بانوار الحکمة و الیقین بحق محمد و آله الطاهرین سلام الله علیهم اجمعین الی یوم الدین

چاپ: مشار عربی ص ۳۱۶؛ ایران، تهران، ۱۳۱۵ق، با تصحیح و مقابله شیخ محمد باقر قوچانی، سنگی، رقعی، ۹۵ص؛ با ترجمه غلامحسین آهنی، ۱۳۱۴ش

[الذریعة ۵۸/۷و ۵۸/۸ ۲۶۸/۱۳؛ کتابشناسی جامع ملاصدرا ص ۲۴۰-۲۴۵؛ ریحانة الأدب ۴۱۹/۳؛ ایضاح المکنون ۴۱۴/۱؛ هدیة العارفین ۲۷۹/۲؛ یادنامه ملاصدرا ص ۱۱۰؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۹۹/۴؛ دنا ۷۲۵/۴-۷۲۷ (۷۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح الحکمة العرشیة = شرح العرشیة؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)

۲- حاشیة شرح العرشیة؛ بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم (۱۱۹۶-۱۲۸۱)

۳- شرح الحکمة العرشیة = شرح العرشیة؛ واحدالعین، اسماعیل بن محمد سمیع (-۱۲۷۷)

۴- حاشیة الحکمة العرشیة؛ تنکابنی، محمد حسین بن محمد جعفر (- ۱۳)

۵- شرح الحکمة العرشیة؛ قراچه داغی، محمد علی بن احمد (-۱۳۱۰)

۶- شرح الحکمة العرشیة؛ حسنی حسینی، محمد هادی بن محمد تقی

۷- شرح الحکمة العرشیة

۸- شرح حکمة العرشیة = حاشیة حکمة العرشیة

۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۴۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۶/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱ص (۱۸۱-۲۶۱)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۹ - ۳۸۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۲/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۲۰گ (۶۳پ-۸۲ر)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۱۸۴]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۲/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۷۱پ-۱۷۳ر)، ۲۴ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱۹۰]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۴۳/۴

کا: صادق موسوی مازندرانی، تا: ۱۱۲۴ق، جا: اصفهان؛ ۳۲گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۵۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۷/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالملک بن محمد ابراهیم بواناتی، تا: ۱۱۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱۲۴ر-۱۵۵پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۸۴]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲۴/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۸۱ق؛ ۵۸ص (۲۰۹-۲۶۶) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۸/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج

حنایی، ۸۰ص (۲۹۶-۳۷۵)، ۲۱ سطر (۸×۱۹) [ف: ۱۲ - ۲۶۴۳]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۴۴/۱-ف

بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۱ - ۶۲۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۱۷ص (۳۹-۵۵)، ۲۶-۲۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۵۲]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۳۹/۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۹ص (۱۷۹- ۲۶۷)،۱۸سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۰-۳۹]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ وقف اولاد ذکور «ملا کلبعلی شیرازی» است؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲گ (۳۷-۶۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۶ - ۲۲۰]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۳۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی قلوب العلما و المجتهدین من اتباعهم و مقلدیهم الی یوم القیمة و نسبة سید الاوصیا الی علما هذه الامة فی الابوة المعنویة کنسبة ادم علیه السلام.

نسخه فاقد سه قاعده پایانی و خاتمه می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه قدس سره» و «منه طاب ثراه»؛ تملک: یحیی بن محمدسعید حسینی رضوی مشهور به ابی المعانی همراه مهر «یحیی بن محمد سعید الحسینی الرضوی» (بیضی) که نسخه از ملا محمد علی به ایشان منتقل شده؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۱پ-۲۳ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف: ۳۵ - ۳۵۷]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۱۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ صفحه‌هایی از یک رساله فارسی در سلوک؛ کاغذ: شکری و نخودی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۳۶]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: احتمالاً اواخر قرن ۱۲ تا اوایل قرن ۱۳؛ کمندکشی، مجدول؛ واقف: محمد وجدانی، اسفند ۱۳۵۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشنی خرمایی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۳۸]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر مراغه‌ای، تا: دوشنبه ۱۲۰۷ق؛ ۳۰گ (۲پ-۳۱ر) [ف: ۲ - ۹۱]

۱۷. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۶۳/۲

خط: نسخ، کا: طاهر بن سلطان محمد مراغی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ شعبان ۱۲۱۲ق؛ قطع: خشتی[نشریه: ۳ - ۴۰۵]

۱۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۸۰/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالجلیل الحسین زنجانی، تا: ۱۲۱۴ق، جا: اصفهان؛ ۳۰گ (۱۳۷ر-۱۶۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱ - ۲۵۰]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۱۲۹ [رایانه]

۲۰. اصفهان؛ تویسرکانی؛ شماره نسخه:۸/۲

کا: میرسید حسین بن عبدالغفور حسینی تویسرکانی (والد آقا میرزا عبدالغفار)، تا: ۱۲۱۹ق؛ اندازه: ۱۰×۱۶سم [مجله ادبیات اصفهان: ش ۱۶ و ۱۷- ۱۳۷]

۲۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۵۰۴/۴

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۲۱ق؛قطع:خشتی[رشت و همدان: ف: - ۱۴۱۴]

۲۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۰۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هی لخروج من بطن الام الی فضاء الدنیا والکبری هی الخروج من بطن الدنیا ومضیق البدن الی فضاء الاخرة ما خلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة فمن ...

تا «اشراق سوم فی احوال العرض فی الاخرة» استنساخ شده؛ کا: محمد رحیم بن محمد بن محمد علی طالقانی، تا: ۱۲۲۳ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، از روی نسخه محمد شاهرودی استنساخ شده؛ در برگ ۱۳پ-۱۴ر اشعاری از آقا جمال خوانساری _ آقا حسین خوانساری و شیخ بهایی، خواجه نصیر، آقا رضی الدین خوانساری و چند ماده تاریخ وفات از علماء بزرگ؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۱]

۲۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۵۶/۱

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن حاجی محمد، تا: شوال ۱۲۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۱-۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۴۸]

۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۵۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین لنجانی، تا: ۱۲۳۲ق؛ ۴۰گ (۱-۴۰)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۶۲]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۳۶/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد اسماعیل، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۵ق؛ محشی باعنوان «لمحرره عفی عنه»، در چند برگ آخر یادداشت‌هایی در تصوف و عرفان وی اداشتی از محمد مهدی بن نجفعلی بارفروشی به سال ۱۳۰۶ و فقره‌ای از رساله النموذج ملاجلال دوانی، فوائدی از ملاعلی نوری و متفرقات دیگر؛ ۳۶گ (۹۷-۱۳۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۹]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۲۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱۶۷پ-۱۸۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه:۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۳۶۴]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۵/۱
خط: نسخ تحریری، کا: محمد کاظم پسر ملا میرزا محمد، تا: ۹ رمضان ۱۲۳۶ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۵ص (۱-۸۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۲۹]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۴
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم پسر حاج محمد علی اصفهانی، تا: ۱۲۳۷ق؛ محشی با نشان «۳۵۱»؛ پس از پایان روی ص ۱۳۴-۱۳۵ سطوری در تفسیر حدیث «العبودیة جوهرة کنهها الربوبیة» نوشته شده و زیر آن همان نشان «۳۵۱» دیده می‌شود؛ جلد: تیماج، ۱۳۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۲۲۸]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۳۸/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسن جوینی شیرازی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۴۰]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۸۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالباقی بن حاجی احمد شهمیرزادی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ رجب ۱۲۳۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۱۶۷پ-۲۱۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۰۲]

۳۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۱
آغاز: برابر
کا: محسن بن عبدالکریم تنکابنی، تا: ۱۲۳۸ق، جا: اصفهان مدرسة میرزا حسین [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۲۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ پس از آن ضمن ۷ صفحه رساله‌ای است در سلوک و مواعظ؛ واقف: نائینی، ۳۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۹۶]

۳۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۶۳/۱
آغاز: بذاته و ینتسب الیه و معیار ذلک ان یکون مبدأ الاثار تم بالغوا فی امر سهل المونة و هو ان الوجود لو کان قائما بذاته یصح اطلاق الموجود علیه
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن ابوالحسن موسوی عریضی، تا: ۱۲۴۱ق؛ ۲۳گ (۱ر-۲۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۴۷]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۸۴-۳۹/۱۶۴
آغاز: وان کانت شنعة للجهال والجدلین وغطاء لاعداء نورالحکمة و الیقین و اولیاء ظلمات الشیاطین ... فی المشرقین المشرق الاول فی العلم بالله و صفاته و اسمائه؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ محرم ۱۲۴۴ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوای سفید، ۴۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۵۴]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه رمضان ۱۲۴۵ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۱۶۱]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۳۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** کما وقع فی دعاء النبی لنفسه و لخواص امته و اولیائه من قوله اللهم ارنا الاشیاء کما هی.
خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن محمد خلیل بن محمد جعفر بن محمد خلیل هرنجی، تا: ۱۲۵۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۰ص (۸۳- ۱۶۲)، ۱۷ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۱۵]

۳۷. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم لنکرانی، تا: ۱۲۵۳ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۱پ-۴۷ر)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۶۷]

۳۸. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۹مجموعه بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۵۱]

۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۰۵
خط: نسخ، کا: محمد بن کربلائی اسماعیل ساکن جیلارد، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۵۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۸۳]

۴۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۵۶
آغاز: المشهورین و الحکماء المتاخرین المعروفین؛ **انجام:** تمت الکتاب ... علی ید ... ابن کربلائی اسمعیل محمد ساکن قریه جیلار و فی سنة سبعة و خمسین و مأتین بعین بعد الالف من الهجرة
خط:نسخ،کا: ابن کربلائی اسمعیل محمد، تا: ۱۲۵۷ق، جا: جیلار؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ کاغذ: شکری، جلد: کاغذ شکری، ۱۱۶ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [فهرست عراقی: ۱-۳۸۰]

۴۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۹۳/۲
خط: نستعلیق پخته، کا: محمد، تا: پنج‌شنبه جمادی الثانی ۱۲۵۸ق؛ ۲۶گ (۸۳پ-۱۰۸پ) [ف: ۲ - ۹۱]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۹۲/۱
آغاز: ... للسلاک و الناظرین و تذکرة للاخوان المؤمنین و ان کانت شنعة للجهول و الجدلیین ...؛ المشرق الأول فی العلم بالله؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق ممتاز، کا: محمد حسین فرزند میرزا حسن، بواناتی، تا: ۸ ربیع الاول ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان ۱۲، «من أستاذی و محمد حسینی و ...»؛ کاغذ: فرنگی، ۴۸گ (۱-۴۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۰/۵سم [ف: ۳۰ - ۳۲۶]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۱۹/۱

خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن معصوم علی گلارستاقی، تا: ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ (۲پ-۷۸پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۵ - ۷۵]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، کا: علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی، تا: ذیحجه ۱۲۶۳ق، جا: اصفهان مدرسه میرزا حسین؛ واقف: فهرستی؛ ۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۹۶]

۴۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد حسین طباطبائی، تا: محرم ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی و سفید، جلد: تیماج سرخ، ۶۲ص (۲-۶۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۵۰]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۷ ذیحجه ۱۲۶۳ق؛ محشی با نشان لمحرره، نوری قدس سره، اسفار، ملخص الاسفار، شواهد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۶۰ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۶۶۴]

۴۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۴۹/۳

خط: نستعلیق، کا: هاشم بن ابراهیم حسینی، تا: ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۰گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۳۱]

۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مصحح؛ تملک: کاتب با مهر «محمد حسن بن احمد احسن الله حاله» (بیضی)؛ ۳۲گ (۲پ-۳۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۹]

۴۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۹

آغاز: المسائل و الانظار الا اشاره خفیه یکتفی للقرایح اللطیفه و یهتدی بها النفوس المتوقده؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۳۰ جمادی الثانی ۱۲۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی،۶۸گ،۱۰سطر(۵/۵×۱۰/۵)،اندازه:۱۰×۱۶سم[ف:۱ - ۳۲۰]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱/۱۲ خوئی

کا: حاج محمد حسن، تا: ۱۲۷۵ق؛ شماره بازیابی با توجه به ص ۲۶۱ وص۴۳۶ فهرست اصلاح شد؛۶۳ص(۲۰۴-۲۶۶)[ف:۷- ۱۱۰]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۳/۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی پسر ملا رجبعلی، تا: ۱۲۷۵-۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۲۸]

۵۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۴۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۲۰پ-۴۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۴۴]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قلیچی سبزواری، محمد اسماعیل بن حسن، تا: ۱۲۷۷ق [رایانه]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو الحسن بن محمد حسینی شیروانی، تا: ۲۸ رمضان ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۸پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۷۴]

۵۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۵۴/۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: عباسقلی سیف الملک نوری پسر محمد زکیخان سردار فارس،تا:سه‌شنبه۱۶ شعبان ۱۲۸۰ق [نشریه: ۲ - ۱۱۵]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۴۳/۳-۲۹/۱۸۳

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد صالح بن محمد تقی، تا: ۲۶ربیع الثانی۱۲۸۴ق، جلد: مقوای مشکی، ۳۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۵۴]

۵۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۰/۶ - د

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: جمعه ۲۳ ذیقعده ۱۲۹۴ق؛ ۵۱گ (۹۴پ-۱۴۴پ)[ف: ۳۳۱]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اغفر لمصنفها و کاتبها و سائر شیعة امیرالمؤمنین علیه السلام. قد تمت.

خط: نستعلیق، کا: حسین بن علی حسین خراسانی قاینی، تا: جمادی الاول ۱۲۹۹ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۶گ (۱۰۴ر-۱۳۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم[ف:۳۳/۱- ۱۰۵]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: نصرالله، تا: رجب ۱۳۰۶ق؛ دارای نقاشی زیبا و با لاجورد و آب طلا، محشی از مؤلف و از کنز اللغه، مجدول مذهب؛ پس از پایان کتاب کاتب در ۳ صفحه تمجید بسیار از احتشام الدوله (پسر فرهاد میرزا) کرده است؛ کاغذ: ترمه، جلد:تیماج قرمز، ۲۴۰ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۵۲]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۲/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۷ص (۴-۵۰)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۲۲۹]

۶۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴-ع/۴۶۹/۱

انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۸ص، ابعاد متن: ۹/۵×۱۵/۵، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۵۹]

۶۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۴/۳

آغاز: بالطبیعة و الذی استشکله بهمنیار موافق لاستاده فی النفسانیة؛

انجام: من مشکوة خاتم النبوة بوساطة اول اوصیائه و افضل اولیائه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: لیموئی نخودی، جلد: مقوایی، ۵۱گ (۶۷ر–۱۱۷پ)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ – ۱۸۶]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۶/۱
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛محشی از مصنف با نشان «منه»؛ فقراتی نیز به نقل از صحاح،در توضیح لغات دشوار کتاب؛ متعلق به کتابخانه آقا علی مدرس بوده با مهر او و فرزندش آقا حسن؛ جلد: تیماج قرمز،۱۱۹ص(۱–۱۱۹)،۱۳سطر،اندازه:۱۲×۱۶سم [ف: ۵ – ۲۳۰]

۶۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ – ۷۵]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۸۶/۱ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱ص (۱–۷۱)، ۱۷–۱۸–۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴/۳– ۵۶]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۵۶/۷
آغاز: و بعد فیقول العبد الذلیل المحتاج الی عفو ربه الجلیل محمد الشیرازی المدعو بصدرالدین جعل الله قلبه منورا بنور المعرفة و الیقین؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۳۱۹پ–۳۵۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸ – ۶۰۲]

۶۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۴۵/۳
کامل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۹گ (۵۲پ–۹۰ر) [ف: ۴ – ۳۲۷]

۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۲۴
آغاز و انجام: برابر
به عنوان «الشواهد الربوبیة» فهرست شده که خطاست؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ متن به صورت چلیپا، حواشی اوراق اشعاری فارسی و عربی و مطالبی فلسفی از صدرالمتالهین، فتوحات ابن عربی، مشیخه، و مطالب مختلف کلامی، حدیث تعویذ؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ (۳۵–۶۶پ)، ۲۶ سطر چلیپایی (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۰۸۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشانه «نوری» و نیز به نقل اسرار الآیات، با نسخه‌ای مقابله شده که قبلا با نسخه مصنف مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ (۱پ–۳۹)، ۱۹سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ (۸۹پ–۱۱۷ر)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۹ – ۹۲۲]

۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۷/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۸۹پ–۹۷ر) [ف: ۳ – ۳۰۱]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۳۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۱۲۴]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حایری.، کاغذ: فستقی، ۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۱۲۵]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۲
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ صفحه ها کمندکشی، مجدول؛ واقف: محمد وجدانی، اسفند ۱۳۵۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشنی خرمایی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۱۳۸]

۷۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۸۵/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی رسالة علی حده علی وجه مفصل.
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۸گ (۱۵۸–۱۶۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ – ۱۳۵۴]

۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۳۸/۴–۵۷/۱۰۸
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۵گ (۱۷۰–۲۲۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۵۴]

۷۸. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۶۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** کثرته و اتصاله عین قبول انقسامه وقل
خط: نستعلیق، کا: صادق حسنی مشهدی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱پ–۸پ)، ۱۵ سطر (۴×۱۰/۲)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵۳]

۷۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۸۴/۱
انجام: فانها کنت فی ذاتها موجودة بالفعل وجوداً جوهریاً حساساً
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم سبز، ۲۰گ (۲پ–۲۱پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۱ – ۲۵۳]

● حکمت عقل / فلسفه / فارسی

hekmat-e ‘aql

جندقی، محمد باقر بن زین العابدین، ق۱۳ قمری

Jandaqī, mohammad bāqer ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn (- 19c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۲۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۳۱ق، قطع: جیبی [میراث

شهاب: س۹ش۲ – ۱۲]

← حکمت علائی > دانشنامه علائی

● **حکمت علمی آل محمد (ص)** / کلام و اعتقادات / فارسی
hekmat-e ʻelmī-ye āl-e mohammad
علامه حائری مازندرانی، محمد صالح بن فضل الله، ۱۲۹۷ – ۱۳۹۱ قمری
ʻallāme hā'erī māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e fazl-ol-lāh (1880 - 1971)
این کتاب از سلسله مجلدات مؤلفه اش موسوم به «علوم آل محمد» در اصول دین در مباحث توحید و عدل بمستفاد از آیات و احادیث خاندان عصمت (ع) و علماء راشدین است که در مرحله تدوین مانده و تهذیب نشده.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۰
آغاز: بعد از حمد و درود بر خاتم انبیاء محمد (ص) و ائمه طاهرین علیهم السلام این بنده خاکسار؛ **انجام:** بنابراین تجسم و تشبیه و شریک داشتن و فعل قبیح و تجاوز از هر جمیل در ذات الهی با اعتدال کامل ذاتی و در اقوال و افعال ظلم محض و تعدی از جمیل است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ خط مؤلف در تصحیح بعضی از صفحات؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوا با روکش پارچه آبی، ۱۹۵گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۱ – ۱۲۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۱
آغاز: و اما احتجاج در رد منکرین رؤیت؛ **انجام:** با آن بلندی نزدیکتر.
این نسخه دنباله مطالب شماره پیش است و بی جهت جلد دوم ضبط شده. کتاب ناتمام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۳ برگ آن نوشته شده و بقیه سفید؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوا با روکش پارچه آبی، ۳۳گ [ف: ۱۱ – ۱۲۶]

● **الحکمة العلمیة علی طریق اهل البیت** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥikmat-ul ʻilmīyya ʻalā ṭarīq-i ahl-il bayt
استرآبادی، محمد جعفر بن محمد طاهر
estarābādī, mohammad jaʻfar ebn-e mohammad tāher
اهدا به: امیر شکرالله کرمانی

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۲/۱۹
خط: نسخ، کا: ابوتراب قاضی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۳۰پ–۲۳۲پ)، قطع: خشتی [نشریه: ۲ – ۱۲۶]

● **الحکمة العلویة = فصل الخطاب** / فلسفه / عربی
al-ḥikmat-ul ʻalawīyya = faṣl-ul xiṭāb
نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ – ۱۱۷۳ قمری
neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)
منظومه تائیه در معارف و توحید و نبوت و ولایت است با استشهاد بآیات و احادیث و مرتب است بر سیزده «تحمید». تحمید اول: «اشارة الی ان الله تعالی هو الوجود الحق الازلی الدال علی ذاته بهویة وجود سبحانه»، تحمید سیزدهم: «اشارة الی بعض شئونات ائمتنا المعصومین علیهم سلام الله و تبیان التلازم الواقع من ظهور انوار ولایتهم و من رجعتهم». در مقدمه نوبتی کتاب را «حکمة العلویة» موسوم و ملقب به «فصل الخطاب» داشته و نوبتی «فصل الخطاب» نامیده است. در حکمة العارفین او تمامی این منظومه با توضیحات آمده است.
[الذریعة ۲۲۹/۱۶؛ دنا ۷۲۸/۴ (۱۰ نسخه)]

۱. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۰/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵ – ۲۱۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷۹/۲
آغاز: حمدت اله العالمین بوحدة ×× حقیقة ذاتیة ازلیة / الهیة قدسیة صمدیة ×× مقدسة عن وحدة عددیة ... التحمید الاول: اشارة الی ان الله تعالی هو الوجود الحق الازلی الدال علی ذاته ... لک الحمد یا من لم یزل بالهویة ×× وجودا هو الموجود بالازلیة؛ **انجام:** و ذلک روح اعظم فی الوجود من ملائکة الرحمن قبل الخلیفة، قال الص (ع) ان الروح اعظم من جبرئیل ... و القمی قال فی حدیث آخر الروح اعظم من جبرئیل و میکائیل کان مع رسول الله (ص) و هو مع الائمة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، یک دایره به عنوان «دائرة تجلی الثانی واقعة بفیض الاقدس و هذه کلیات اسماء الکونیة و حروف مفردات البسیطة» در انجام نسخه؛ کاغذ: فرنگی، ۷۸گ (۴–۸۱)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴۰ – ۳۱۷]
۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۳
آغاز: الحمدلله الذی نور مشکوة المومنین بمصباح هدایة کتابه المبین فاستنارت زجاجة – قلوبهم بلمعات حکمة سید المرسلین و استضاء مقباس السنتهم تعسبیات مواعظ آل طه؛ **انجام:** وتکون غالبة وظاهرة علی ×× ظلمات کید نواصب الخصماء / لازال اعلام الولایة بیننا ×× فی الملک عالیة علی الاعداء
خط: نسخ، کا: (ظاهراً) میر سید علی بن قطب الدین محمد نیریزی شیرازی (پسر مؤلف)، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۴ – ۱۴۵۳]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۷۸/۴
دارای دوازده تمحید گویا الحکمة العلویة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۵ – ۲۵۵]
۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۸۳/۳

آغاز: لله حمداً لعالمین جمیعها ×× والله جاعل نورها و بدیعها / صلی علی مجلی تجلی ذاته ×× و صفاته ازلاً لدی توقیعها؛ **انجام:** و قد کان صفو المصطفی و نظیره ×× فواخاه من بین الانام الاجلة / و قد کان رداً صادقا و مصدقا ×× له فی هدی تبلیغ حکم النبوة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۲۳پ - ۵۴پ حاشیه)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [میراث اسلامی: دفتر دهم - ۷۶۵]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۴
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل راثی، تا: ۶ رجب ۱۳۰۸ق، برای آقا سعید آقا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشانه «منه غفرالله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۳گ، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶۱۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱۰
با دیباچه‌ای در سرگذشت نیریزی از هدایت و دیباچه خود کتاب را ندارد؛ خط: نسخ، کا: سید محسن موسوی سپاهانی، تا: پنج‌شنبه ۱۹جمادی الثانی ۱۳۱۱ق؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج عنابی، ۳۱۰گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵) سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۰۳۷]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۶۰/۲
آغاز: حمدت الله تعظیما و توقیراً و تبجیلا و تکمیلا و علی انوار حکمة مشرق القرآن؛ **انجام:** فی حدیث آخر؛ الروح أعظم من جبرئیل و میکائیل. کان مع رسول الله و هو مع الائمة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نام کتاب را آورده می‌گوید: «و انوار هذا النظم من لمعاتها ×× فسمیته بالحکمة العلویة / ولقبته فصل الخطاب لانه ×× سیفصل بین الحکمة النبویة» در انجام پس از ترجمه حال محمد سعید ابن محمد مفید قمی، دارد: «کمالا یخفی امره علی من تتبع شرح لکتاب توحید الصدوق ...» و اضافه بر نسخه دانشگاه منظومه‌ای دارد: «اولئك اهل الفضل اذقد تشرفوا ×× بانوار علم الحکمة العلویة». پس از آن گفتگوهایی است به نظم و نثر در رد فیلسوفان با عنوان‌های «اشارة» که گویا از همین مؤلف تبریزی است (۱۶۹ر-۲۰۶پ)؛ در پایان دو دائره دیده می‌شود به نام «تجلی ثانی»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۴۳گ (۱۲۶ر-۱۶۸پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۴ - ۳۲۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۷۳/۵
آغاز: حمدت آله العالمین بوحدة-حقیقة ذاتیة ازلیة؛ **انجام:** وذا رحمة الرحمن عند اولی النهی- و مستند العرفان عند الهدایة.
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهاری نباتی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۶۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۴۰۷
آغاز: حمدت آله العالمین بوحدة-حقیقة ذاتیة ازلیة؛ **انجام:** وذا رحمة الرحمن عند اولی النهی- و مستند العرفان عند الهدایة.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ صدر نسخه هفت صفحه مشتمل بر شرح احوال مؤلف و ابیاتی فارسی در تعریف این کتاب و «قصیده ابداعیه» از مؤلف این کتاب و ابیاتی از منظومه‌های «عشقیه» و «انوار الولایة»؛ مجدول؛ واقف: شمس الدین پرویزی، کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: میشن عنابی، ۲۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۵۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴/۳
آغاز: حمدت الهل العالمین بوحدة - حقیقة ذاتیة ازلیة. و انوار هذا النظم من لمعاتها فسمیته بالحکمة العلویة و لقبته فصل الخطاب لانه. سیفصل بین الحکمة النبویة ... و من بعد حمدالله قال محمد - یحاسب من خدام اهل الولایة ... و یدعی بقطب الدین؛ **انجام:** و ذا رحمة الرحمن عند اولی النهی - و مستند الرحمن عند الهدایة.
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۳گ (۸ر-۱۷۰پ)[ف: ۳ - ۴۳۱]

● الحکمة العلویة و المعجزة العلویة = کلمات القصار = الف کلمة من کلمات علی (ع) / حدیث / عربی

al-ḥikmat-ul ‘alawīyya wa-l mu‘jizat-ul ‘alawīyya = kalamāt-ul qiṣār = alf-a kalima min kalamāt-i ‘alī

ابن ابی الحدید معتزلی در پایان شرح نهج البلاغه‌اش حدود ۱۰۰۰ کلمه قصار منسوب به حضرت علی بن ابیطالب (ع) را آورده است، این کلمات در اصل نهج البلاغه سید رضی وجود ندارد و جهت آگاهی همگان از وجود این کلمات مؤلف اقدام به گردآوری و تدوین رساله حاضر نموده و آن را الحکمة العلویة و المعجزة العلویة نامیده است.

آغاز: اللهم انا نحمدك اذ كنت للحمد اهلاً و نشكرك اذ كنت بالشكر اولی ... و بعد، فانی لما رأیت الشیخ الوحید عبدالحمید بن ابی الحدید ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰۱/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم صل علی محمد و آل محمد عدد کلماتك ... یا ذاالجلال و الاکرام و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مسیح بن اسماعیل فسوی شیرازی، تا: قرن ۱۱ یا اوایل قرن ۱۲ق؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۱۱۴-۱۲۰)، ۳۶ سطر مورب، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳۴ - ۴۵۳]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۷۵/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: حسینعلی بن حاج محمد اسمعیل، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج ماشی، ۳۷ص (۴۸-۸۴)، ۱۸ سطر (۱۴/۵×۱۸)، اندازه: ۱×۳۵سم [ف: ۵ - ۱۷۰۶]

← حکمت عمادیه ≻ عمادیه
← حکمت عمادیه ≻ العمادیة

● حکمت عملی / اخلاق / فارسی

hekmat-e ‘amalī

رساله مختصر از اجزای حکمت عملی مشتمل بر علم فراست در یک «مقدمه» و ده «مرصد» و «خاتمه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸/۱۹

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۹، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱ – ۱۳۵]

● **حکمت عملی** / اخلاق / فارسی

hekmat-e ʻamalī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۱۵

کا: فتح الله بن، تا: ۱۰۲۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۱۴۰گ، اندازه: ۱۲/۷×۲۱سم [رایانه]

← حکمت عملی (رساله در بیان) ≯ اخلاق (علم)
← الحکمة العملیة ≯ الاخلاق

● **الحکمة العملیة = الاخلاق** / اخلاق / عربی

al-ḥikmat-ul ʻamalīyya = al-axlāq

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، – ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542)

رساله‌ای است در حکمت عملی در سه «مقاله»: ۱. اخلاق؛ ۲. علم تدبیر منزل؛ ۳. علم تدبیر ملك. هر مقاله مشتمل است بر چند «مقصد». مؤلف درآغاز رساله طالبین تفصیل را به اخلاق منصوری وتهذیب الانسان (که یکی از ارکان ریاض الرضوان است) ارجاع می‌دهد.

آغاز: اللهم کثر لنا الخیر فآتنا الحکمة، و ادفع عنا الزیغ و الضیر ... و بعد، فیقول الفقیر الحقیر غیاث المشهور بمنصور: إن هذه رسالة، فیها إشارة إلی أصول بهیة من الحکمة العملیة

انجام: و علی الکل أن یلازموا مراسم المحبة و قوانین العدالة فیما ینتظم الأمور و یدوم السرور

چاپ: مجله مقالات و بررسیها، شماره ۵۷–۵۸، تصحیح عبدالله نورانی، صص ۱۳۰–۱۰۴؛ به کوشش عبدالله نورانی در مصنفات غیاث الدین منصور حسینی دشتکی شیرازی، جلد ۲ (تهران، دانشگاه تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: ۱۳۸۶)

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۷۹/۳۴–۳۵/۵۹

آغاز: بسمله رب هذب اخلاقنا بمتابعة نبیك الکریم اللهم کثرلنا الخیر ... غیاث المشهور بمنصور یقول ... و فیها مقاصد المقصد الاول اصول الاخلاق الفاضلة اربعة الحمکة و الشجاعة و العدالة؛ **انجام:** برابر

در فهرست با عنوان «الاخلاق» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۴ – ۲۰۲۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۵۶

آغاز و انجام: برابر

به نام اخلاق منصوری در فهرست الفبائی آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمود حسینی کازرونی، تا: ذیقعده ۹۴۹ق؛ واقف: اسدالله بن محمد مؤمن بن خاتون عاملی، ۱۰۶۷؛ کاغذ: حنایی، ۱۴ص، ۱۸ سطر [الفبائی ف: ۳۱]

● **الحکمة العملیة** / اخلاق / عربی

al-ḥikmat-ul ʻamalīyya

رساله مختصری است در اخلاق و مشتمل بر چهار «مقاله»: ۱. النظری منه؛ ۲. حفظ الاخلاق و اکتسابها؛ ۳. سیاسة المنزل؛ ۴. تدبیر المدن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۸۹/۱۳

آغاز: الحمدلله علی نواله و الصلاة علی محمد و آله و بعد فهذه رسالة فی الحکمة العملیة باقسامها من الخلقیة و المنزلیة و المدنیة رتبتها علی اربع مقالات؛ **انجام:** الاصدقاء و یحسن الیهم و یداریهم و یهادیهم و یهش معهم و یتفقد متعلقیهم و یعاونهم و یکافیهم بالخیر و یتجاوز عن ذنوبهم و یقل.

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۷ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۶۰پ–۱۶۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰ – ۶۵]

● **حکمة العین = کتاب العین = عین القواعد فی الحکمة** / فلسفه / عربی

ḥikmat-ul ʻayn = k.-ul ʻayn = ʻayn-ul qawāʻid fi-l ḥikma

کاتبی قزوینی، علی بن عمر، ۶۰۰ – ۶۷۵ قمری

kātebī qazvīnī, ʻalī ebn-e ʻomar (1204 - 1277)

رساله نسبتاً مختصری است مشتمل بر قواعد کلی الهیات و طبیعیات با اشاره به دقایق حقایقی که ــ به‌گفته مؤلف ــ دیگر کتب تألیف شده در این فن، خالی از آن است. این کتاب به «حکمة العین»، «عین القواعد فی الحکمه» و «کتاب العین» مشهور است؛ در دو قسم الهی و طبیعی و هر قسم در چند «مقاله» نگاشته شده: مقالات قسم اول در علم الهی: ۱) امور عامه، ۲) علل و معلولات، ۳) احکام جواهر و اعراض، ۴) اثبات واجب الوجود، ۵) احکام نفس ناطقه؛ مقالات قسم دوم در علم طبیعی: ۱) احکام جسم، ۲) مباحث حرکت، ۳) احکام افلاك، ۴) مشتمل بر پنج مبحث، ۵) نفس انسانی و حیوانی.

آغاز: بسمله سبحانك اللهم یا واجب الوجود و یامفیض الخیر و

الوجود افض علینا انوار رحمتک و یسرلنا الوصول الی کمال معرفتک و خصص نبیک محمداً و آله بافضل صلواتک ... لما فرغوا عن بحث الرسالة المسماة بالعین فی العلم المنطق التی الفناها فی سالف الزمان التمسوا منی ان اضیف الیها رسالة فی العلمین الاخر اعنی الالهی و الطبیعی ... فشرعت فی رسالة مشتملة علی القواعد الکلیة للعلمین ... مرتبة علی قسمین الاول الالهی و الثانی الطبیعی

انجام: منها فی القوة الشوقیة هیئات انفعالیة کالضحک و البکاء و الخبل و الحیاء و هی قوة مجردة عن المادة لمامر و لیکن هذا اخیر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و لواهب العقل الحمد بلانهایة و الصلوة والسلام علی محمد و آله بلاعدد و غایة.

چاپ: قاهره، محقق: محمد عبدالرحمان الشاغول، مکتبة الازهریة للتراث، ۱۱۲ص، چاپ ۱، ۲۰۰۶م؛ همراه شرحی که علامه شمس الدین محمد بن مبارکشاه البخاری بر آن نگاشته در سال ۱۳۵۳ به کوشش آقای جعفرزاهدی استاد دانشگاه مشهد به چاپ رسیده است.

[معجم المطبوعات، سرکیس ۱۵۳۸/۲؛ ۴۱۹ ریحانة الادب ۱۶/۵؛ الذریعة ۲۱۲/۱۳؛ کشف الظنون ۶۸۵/۱؛ معجم المؤلفین ۱۵۹/۷؛ دنا ۷۲۸/۴-۷۲۹ (۱۵ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- ایضاح المقاصد من حکمة عین القواعد = شرح حکمة العین؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
۲- شرح حکمة العین؛ میرک بخاری، محمد بن مبارکشاه (-۷۴۰)
۳- حاشیة شرح حکمة العین؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
۴- شرح حکمة العین؛ تالجی، محمد بن موسی (-۸۸۷)
۵- حاشیة حکمة العین؛ جندی، احمد بن محمد (-۹)
۶- حاشیة شرح حکمة العین؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدین محمد (۸۲۸-۹۰۳)
۷- حاشیة شرح حکمة العین؛ شیروانی، کمال الدین مسعود (-۹۰۵)
۸- ضیاء العین = حاشیة شرح حکمة العین، دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد (-۹۴۸)
۹- سواد العین فی شرح حکمة العین = حاشیة شرح حکمة العین؛ خفری، محمد بن احمد (-۹۵۷)
۱۰- حاشیة شرح حکمة العین؛ میرزا جان باغنوی، حبیب الله (-۹۹۴)
۱۱- حاشیة شرح حکمة العین؛ شیروانی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۰۹۸)
۱۲- حاشیة حاشیة شرح حکمة العین؛ ملا شمسا، شمس الدین محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۸)
۱۳- شرح حاشیة شرح حکمة العین؛ رانکوئی، عبدالرزاق بن ملا میر (-۱۱)
۱۴- شرح حکمة العین و حواشیها؛ گیلانی، علی بن فضل الله (-۱۱)
۱۵- حاشیة شرح حکمة العین؛ وابکنی، عنایة الله بن عبدالله (-۱۱۷۶)
۱۶- کشف العین من شرح حکمة العین؛ حسینی، محمد هاشم (-۱۳)
۱۷- حاشیة شرح حکمة العین؛ شیرازی، شاه تقی الدین محمد
۱۸- حاشیة حکمة العین؛ قره باغی
۱۹- تعلیقات علی الحاشیة المشهورة بالمحاذیات علی شرح حکمة العین
۲۰- حاشیة حاشیة الشیروانی علی شرح حکمة العین (۲ عنوان)
۲۱- حاشیة حاشیة شرح حکمة العین (۲ عنوان)
۲۲- حاشیة حکمة العین (۳ عنوان)
۲۳- حاشیة شرح حکمة العین (۱۷ عنوان)
۲۴- شرح حکمة العین (۴ عنوان)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسعد بن جعفر [حیدر] بن ابی المعالی، تا: رجب ۶۸۷ق؛ در پایان نسخه: «قوبل بنسخة صحیحة مقروءة علی المصنف»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱ - ۱۱۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الصانع اذا اخذ قدراً من المادة فإن زاد فی طوله أو عرضه ...

از اوایل مقاله ۵، از قسم طبیعی تا پایان کتاب، از مجموعه ساقط شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۲۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱۵ص (۲۶۰-۲۷۴)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۸۲]

۳. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۲۸

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالوهاب، تا: نیمه ذیقعده ۷۴۱ق، جا: تبریز مدرسه سلطانیه؛ ۱۲۰گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۹۱/۶

خط: نسخ، کا: موسی بن شهاب الدین خطیب طبری، تا: میانه‌های محرم ۸۸۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۵۰گ (۱۲۶پ-۱۷۵ر)، ۱۷سطر (۹×۱۳) [ف: ۱۷ - ۱۶۸]

۵. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۴۳۲۸

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن بن حسین طارمی، تا: دهه سوم محرم ۹۰۴ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۷۸ص، اندازه: ۱۲/۴×۱۷/۲سم [نشریه: ۲ - ۲۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۳۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۷]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۲۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه پایان ربیع الاول ۹۱۷ق؛ آغاز در دیباچه افتاده؛ محشی با نشان «شرح، س» و پراکنده‌هایی در آخر؛ مهر: محمد شریف؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۸۹گ، ۱۱ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۳۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۵۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یمکن الجزم بشیء من هذه الامور و لیکن بهذا آخر ما نورده فی العلم الالهی و یتلوه القسم الثانی فی الطبیعی و الحمد لله علی الاتمام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «شرح»، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۷۲گ (۱۳–۸۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۲ – ۴۱۹]

۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۸/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد موسی بن محمد رضا مشهدی، تا: پنج‌شنبه دهه سوم ربیع الاول ۱۱۰۴ق؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳ – ۲۵۲]

۹. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۴۳/۵–۳۷/۳۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** لو کان المکان هو السطح المذکور لکان الحاوی ایضا ممکنا فی سطح الاخر لا الی نهایة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۳ – ۱۶۵۵]

۱۰. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۱–۱۴/۴۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد بن نیاز محمد مزاری بلخی، تا: ۱۲۳۵ق؛ جلد: مقوا، عطف پارچه، ۵۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳ – ۱۶۵۵]

۱۱. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۹۳/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم خواجه خوارزمی، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج پوست اناری، ۴۷گ (۴پ–۵۰پ)، اندازه: ۱۴×۲۵سم[ف: ۱۳ – ۲۸۴]

۱۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۱۷**
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالسلام علی محمد آله بلا عدد و غایة ... و اصلی علی سید الکرام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

۱۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۷۵/۱۱**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۵۹ق؛ ۶۸گ (۱۶۵پ – ۲۳۲پ) [مختصر ف: – ۳۱۸]

۱۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۵/۱۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۶۸گ (۱۶۵پ–۲۳۲پ)، ۱۳سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱– ۲۱۰]

۱۵. **مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۷۷/۶**
بخش الهیات؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷–۱۲۶۸ق؛ ۳۸گ (۲۳۰پ–۲۶۷پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲ – ۷۶]

● حکمة العین (مقالة من) / فلسفه / عربی

ḥikmat-ul ʻayn (mq.-un min)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۰/۱۲
آغاز: اعلم ان العقلاء اختلفوا فی الوجود الذهنی فاشتبه الحکماء و نفاه المتکلمون
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: عطاءالله؛ جلد: تیماج، ۳ص (۱۸۳–۱۸۵)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ – ۲۳۱]

● الحکمة فی نظم الحقیقه = طب منظوم / طب / فارسی

al-hekmat-on fī nazm-el haqīqa = tebb-e manzūm

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۵۰/۴
آغاز: آب آبی شکست تسکنیت ×× بکند قطع قی و دفع حشا؛ **انجام:** بچشم خلق نمائی همیشه یار عزیز.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۱ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ – ۱۱۵۳]

● حکمة الکون و التکلیف / فلسفه / عربی

ḥikmat-ul kawn wa-t taklīf

خیام، عمر بن ابراهیم، – ۵۱۷ ؟ قمری

xayyām, ʻomar ebn-e ebrāhīm (- 1124)

در پاسخ پرسش ابونصر محمد نسوی

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷/۲۶–ف**
نسخه اصل: روان کوشکو، ش ۲۰۴۲؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن موید، تا: ربیع الاول و الثانی۸۸۸ق، جا: شیراز [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۷]

۲. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۲۹/۲**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۲۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: ابری فرنگی، ۸گ (۴پ–۱۱ر)، اندازه: ۱۳×۱۹/۸سم [ف: ۵ – ۱۹۷]

● حکمة اللغة / اخلاق / فارسی

ḥikmat-ul luġa

کتابی اخلاقی و فکاهی است و بسیار شیرین در آن از سهام الدوله امیر مفخم فرمانروای بجنورد [گویا وی سهام الدوله یارمحمد خان باشد که در ۱۲۸۸ق به فرمانداری بجنورد گمارده شد و در ۱۲۹۸ق به سهام الدوله ملقب گردید] در قطعه‌ای از خود مؤلف یاد شده است (ص۴۴و۴۶). درباره نام کتاب آمده «کتاب حکمة اللغة در زشت و زیبا». او پس از هر عنوانی اخلاقی لغاتی را می‌آورد و مانند عبید زاکان تفسیر می‌کند.
آغاز: دیباچه چون تحصیل دانش و کمال و تکمیل آداب و مرال هر کسی را در خورحال از فرائض اعمال است
[دنا ۷۲۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۲/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۰۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** الخچال چو یخچال فروج پیره زال. الیگانه چو فرزانه رفیق فرزانه یوم چهارشنبه بیست و چهارم شهر ربیع الثانی فی سنة ۱۳۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای، ۶۷گ، ۱۲ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۱۶۵۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۹
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● حکمة لقمان / طب / عربی

ḥikmat-u luqmān

این عنوان در مجموعه است و صورت کتابی جداگانه دارد اما گویا بخشی از کتابی بزرگ است که نام آن (شاید) طب الفقراء یا طب الفقراء و المساکین است. زیرا عناوین مطالب و مندرجات بسیار مشابه است. عناوین در این بخش «باب» و «فصل» است و در آن نقل‌هایی است از اشخاص و کتاب‌های: من قول الفقیر شاوردی، الشیخ محمود رحمه الله، من حکمت الشیخ ناصرالدین بن الشیخ علم الدین، من قول الشیخ رضوان، الشیخ احمد، من حکمة الشیخ المختص بالحکمة، نقلها من حکمة لقمان، من حکمة الشیخ محمود بن الشیخ علی رضی الله عنه ... در یکی از ابواب این کتاب مؤلف به ذکر آداب و شرائط اشتغال طبیب به طبابت و معالجه و نیز لزوم ملاحظه حالات و وضعیات مریض خاصه عوامل و انگیزه‌های روانی او پرداخته است. (این باب ناقص است و ادامه این بحث با ارزش افتاده است). مؤلف در دنباله آن درباره اجناس شش‌گانه عوامل حفظ صحت بدن سخن می‌گوید (ابن مبحث نیز ناقص است و اوراقی از آن از نسخه ساقط گردیده است).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۸/۲-طباطبائی
آغاز: بسمله کتاب منقول من حکمة لقمان الذی حکم فی اول الزمان فی عمر الزمان (کذا) لقمان الحکیم رضی الله عنه الی یوم الدین حکم مذکورة الی آخر الزمان و اتقن باب الحکمة المذکوه الذی تمت من لقمان؛ **انجام:** فی علاج القروح التی تسمی بالنار الفارسی یخلط زبل الحمام بعسل و بزرکتان و یطلی به القروح ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴ص (۳۰-۴۳)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۱۶۲]

● حکم تلویث مساجد / فقه / فارسی

hokm-e talvīs-e masājed

بهادر صفوی، ارتضا علی بن احمد، ۱۱۹۸-۱۲۵۱قمری

bahādor safavī, erteẓā ʻalī ebn-e ahmad (1784 - 1836)

فتوایی است در حکم انداختن نجاست در مساجد که بدین کار بعضی از مفسدین بلوایی در هند و مخصوصاً در شهر مدراس به راه انداخته و کار به جدال و کشتار کشید. در این رساله گفته‌های بزرگان علمای اهل سنت با الفاظ آنها نقل شده است. پس از این فتوا چند صورت تأیید از بعضی علما نیز دیده می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۱۵/۳
آغاز: ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا ... اما بعدبر علمای دیندار وصلحای نصفت شعار مخفی و محتجب نماند؛ **انجام:** محمد سید الانس والبحانو علی آله الأطهار اصحاب المجد والعرفان.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۲۲ر-۳۷پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۱۷]

● الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة = اسفار اربعه / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul mutaʻālīya fi-l asfār-il arbaʻat-il ʻaqlīyya = asfār-e arbaʻe

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

دانشمند فرزانه صدرای شیرازی این کتاب را در فلسفه مخصوص خویش که آمیخته‌ای است از سخنان مشائیان و اشراقیان و عارفان نگاشته است. او بر خلاف استاد خود میرداماد که شاید از ترس ظاهریان بسیار دشوار و پیچیده می‌نوشت، روان و شیوا و ساده ولی پرمغز نگاشته و فلسفه را در دسترس همه گذاشت. گر چه این فیلسوف به‌مانند استاد در نگارش‌های خود نصوص دینی را گواه می‌آورد و آنها را با قواعد فلسفی همسازی می‌دهد ولی شاید روی همین ساده‌نویسی بود که از آزار و شکنج دشمنان نیاسود چنانکه در دیباچه برخی از کتاب‌ها از سختگیری‌هایی که درباره‌اش روا بداشتند می‌نالد و در «الواردات القلبیه» (ص ۲۵۸) از فقیهان و ستایشگران دربار نکوهش می‌کند. او در دیباچه همین «الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیه» که آن را چنین نامیده و در «اتصاف الماهیة بالوجود» آن را الاسفار الاربعه خوانده است می‌گوید که در جوانی به فلسفه الهی پرداخته و به نگارش‌های فیلسوفان پیشین و یونانیان می‌نگریستم و می‌خواستم کتابی جامع بنویسم ولی روزگاری که بدان دچار شدم نمی‌گذاشت ناگزیر گوشه‌ای گزیدم و چیزی ننوشتم تا اینکه به نگارش این کتاب پرداختم (از اینجا پیداست که شیرازی نخستین بار به نگارش اسفار پرداخت ولی از بازگشت‌هایی‌که در هر یکی از نگارش‌های خود به دیگری می‌دهد پیدا است که بسیاری از کتاب‌ها را با هم نوشته است). شیرازی در این کتاب ارجمند از کلیات طبیعی و الهی گفتگو کرده و در آن از نگارش‌ها فیلسوفان و عارفان بهره

برده است. او در اینجا استدلال را با شهود بیامیخته و برخی مسائل (اصالت وجود، حرکت جوهری، اتحاد عاقل و معقول، حدوث عالم، تجرد خیال، مثال افلاطون، عالم مثال، رستاخیز) را با برهان روشن ساخته است. (دانش پژوه)

ملاصدرا سیر جوهری و تحول روحی سالکان راه حق را به صورت اسفاری چهارگانه مطرح کرده، که عبارتند از: سفر ۱. در رفع حجاب‌های کثرت از وحدت و آن سیر به سوی حق است؛ سفر ۲. در رفع حجاب‌های وحدت از وجوه کثرت و آن سیر در حق است؛ سفر ۳. در تحول روحی از وحدت به کثرت و سفر از حق به خلق و مشاهده اندراج حق در خلق و اضمحلال خلق در حق است؛ سفر ۴. در سفر حق در خلق است و این مقام، بقاء بعد از فناء و فرق بعد از جمع است. وی این سیر روحی را به تفصیل و با دیدی عمیق و فلسفی آمیخته به عرفان بیان نموده است. این اثر در چهار جلد به قرار ذیل است: ۱. امور عامه؛ ۲. علم طبیعی؛ ۳. علم الهی؛ ۴. علم نفس از مبدا تا معاد.

آغاز: الحمد لله فاعل کل محسوس و معقول و غایة کل مطلوب و مسئول و الصلاة علی صفوة عباده و هداة لاخلق إلی مبدأه و معاده

آغاز جلد ۳ (علی الهی): بسمله لله الذی انار بوجوب وجوده الکاینات ... و بعد فهذا شروع فی طور آخر من الحکمة و المعرفة و هو تجرید النظر الی ذوات الموجودات

انجام: و البلاد الکثیرة و خلایقها و أحوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق باکمال الدین و اتمام النعمة علی العباد، ثناء الله علی ما یحبه و یرضاه

چاپ: بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۹۸۱م، الطبعة الاثنیة؛ همچنین اخیراً به تصحیح و تعلیق آقای حسن زاده آملی

[الذریعه ۶۰/۲؛ کشف الحجب ۱۹۸-۱۹۹؛ مقدمه کسر الاصنام الجاهلیه چاپ دانشگاه به قلم آقای دانش پژوه، صدرالمتالهین و عقاید فلسفی تألیف آقای سید جلال آشتیانی؛ ریحانة الأدب ۴۱۹/۳ و ۴۱۷/۳؛ کتابشناسی جامع ملاصدرا ۱۴۰؛ مکتبة امیر المومنین ۱۱۲/۱؛ دنا ۷۲۹/۴-۷۳۹ (۲۸۷ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة الاسفار؛ آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین (-۱۱۲۵)
۲- تعلیقات علی بسیط الحقیقة کل الاشیاء؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱)
۳- حاشیة الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة؛ اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم (۱۱۷۵-۱۲۳۸)
۴- حاشیة الحکمة المتعالیة؛ نوری، علی بن جمشید (-۱۲۴۶)
۵- تقریرات ملا علی نوری = تقریرات الحکمة المتعالیة = حاشیة حکمة المتعالیة؛ نوری، علی بن جمشید (-۱۲۴۶)
۶- تعلیقات علی تعلیقات رسالة بسیط الحقیقة؛ نوری، علی بن جمشید (-۱۲۴۶)
۷- بسیط الحقیقة؛ نوری، علی بن جمشید (-۱۲۴۶)
۸- حاشیة الاسفار الاربعة = حاشیة الحکمة المتعالیة؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)
۹- تحقیق الاسفار الاربعة؛ قمشه ای، محمد رضا بن ابوالقاسم (۱۲۴۱-۱۳۰۶)
۱۰- بیان الاسفار الاربعة؛ قمشه ای، محمد رضا بن ابوالقاسم (۱۲۴۱-۱۳۰۶)
۱۱- حاشیة الاسفار = تعلیقه بر اسفار = تعلیقات؛ زنوزی، علی بن عبدالله (۱۲۳۴-۱۳۰۷)
۱۲- سبیل الرشاد فی اثبات المعاد؛ زنوزی، علی بن عبدالله (۱۲۳۴-۱۳۰۷)
۱۳- حاشیة الحکمة المتعالیة؛ جلوه، ابوالحسن بن محمد (۱۲۳۸-۱۳۱۴)
۱۴- حاشیه بر اسفار؛ تقوی بهبهانی، ضیاء الدین (۱۳۲۰-۱۳۸۸)
۱۵- بیان الأسفار الأربعة؛ زنجانی، احمد بن محمد رضا (-۱۴)
۱۶- تعلیقه بر اسفار اربعه؛ رجائی، خلیل
۱۷- حاشیة الاسفار الاربعة (۴عنوان)
۱۸- حاشیة الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة
۱۹- حواشی الاسفار (۲عنوان)
۲۰- مفاتیح الغیب و الاسفار الاربعة (منتخب)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** القسم الاول اشارة لصفاء جوهر الروح، و الشاهد هو القسم الثانی، و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال.

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد خراسانی، تا: ۱۰۱۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مقوایی، ۳۱۰گ، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۱۹۴]

۲. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۷۵

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۲ رجب ۱۰۲۲ق؛ مصحح، محشی از افادات و تحقیقات مولانا احمد یزدی (استادنا الأعظم و مولانا الأکرم ملا احمد یزدی دام ظله)، یادداشتی از اسماعیل بن محمد مسیح فسوی در آخر کتاب آمده مبنی بر این که عالم عامل فقیه کامل محمد علی شریف فسوی این نسخه را استکتاب کرده و در سفر حج وفات یافته، با یادداشتی از محمد جعفر بن محمد علی شریف فسوی؛ مهر: «محمد بن محمد حسین حسینی ۱۲۲۵» (مربع)؛ ۲۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۵۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم المجلد الاول من الحکمه المتعالیه فی الاسفار العقلیه.

جلد اول اسفار تا آخر «فراسه»؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۱۸]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۱-۳/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هو القسم الاول و هو الاشارة الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی بالاشکال و هو الاستدلال علی

الاحوال.
از آغاز کتاب تا آخر البحث فی شرح الفاظ مستعملة فی هذا الباب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه شعبان ۱۰۵۱ق؛ مصحح؛ مهر: «یا علی الاعلی ۱۲۲۰» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۷گ، ۲۳-۳۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۶۵۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۶

آغاز: برابر جلد۳؛ **انجام:** و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق

جلد ۲ و ۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۱ق؛ با نشان «بلغ المقابله»، با یادداشتی مفصل که آغاز آن چنین است: «استکتبت هذا الکتاب المسمی بالحکمة المتعالیه ...» و تاریخ این یادداشت مطابق تاریخ کتابت نسخه است و نویسنده آن: محمد مشهور بقوام الدین تونی، پس از آنکه از مؤلف با احترام و ستایش فراوان نام برده، یاد آور شده که این نسخه اولین نسخه کاملی است از اسفار که از روی نسخه اصل، کتابت و با کوشش فراوان وی (کاتب یادداشت) با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده، از این نوشته استفاده می‌شود که ج ۱ و ۲ اسفار نیز به دست کاتب این نسخه نگارش یافته و به وسیله مصحح این نسخه تصحیح و مقابله شده است و از آنجا که نویسنده یادداشت در آغاز یادداشت خویش (به طوریکه قبلاً نقل کردیم) نوشته است: «استکتبت هذا الکتاب»، احتمال می‌رود که وی کتابت را بر عهده دیگری گذارده و خود متصدی تصحیح و مقابله نسخه بوده است به خصوص که یادداشت به خط نسخ و کتاب به خط نستعلیق نوشته شده است، بر کنار صفحه ۴ یک حاشیه به قلمی کم رنگ متضمن اعتراض بر سخنان مؤلف در «الموقف الاول» به امضاء «عباسقلی گمنام» دیده می‌شود، بر پشت نخستین برگ نسخه، صورت یادداشتی دیده می‌شود که مؤلف به خط خویش بر پشت جلد نسخه‌ای دیگر (گویا نسخه اصل) نگاشته بوده است؛ کاغذ: فرنگی، ۷۰۵ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۵ - ۴۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۲۴]

۶. اصفهان؛ تویسرکانی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۵۱ق؛ اولین نسخه‌ای است که از روی نسخه اصل نوشته شده، محشی از: ۱. کسی که با «لمحرره» امضا می‌کند و اگر حاشیه منقول از مأخذی باشد در پایان از آن یاد کرده است، ۲. میرزا عبدالغفار حسینی تویسرکانی، ۳. تعلیقاتی با خط بسیار خوش شکسته که ذیل آنها آمده نوری، محمد اسماعیل، شرح مطالع که مظنون آن است که این حواشی از میرزا حسن نوری فرزند ملا علی نوری باشد یا حتی خود ملاعلی نوری؛ ۶۳۸ص، ۳۸ - ۴۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [خردنامه صدرا: ۲ - ۹۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۸۹

چهار سطری پیش از «فصل فی ان الوجود حقیقة عینیة» تا «خاتمه البحث فی شرح الفاظ مستعملة فی هذا الباب متقاربة المفهوم یظن بها انها مترادفة و هی کثیرة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۶۲گ، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۵۲۱]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال اهل المعرفه فی قوله تعالی: افمن کان علی بینه من ربه و یتلوه شاهد، ان البینه هو القسم الاول و هو الاشاره الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال.

جلد اول در امور عامه؛ خط: نستعلیق، کا: قوام الدین بن نصیر الدین رضوی، تا: ۱۰۷۴ق؛ اشعاری از فضلای معاصر ملاصدرا خطاب به ایشان نوشته شده توسط علی الحسینی التونی؛ واقف: ابوتراب بن نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی بن فیض کاشانی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۲۶۸گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۶ - ۹۴]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۴۷]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۰۳

سفر اول و دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمدمقیم بن حاج عبدالنبی، تا: ۱۰۸۶ق و ۱۰۸۷ق؛ بهاءالدین محمد بن معزالدین اردستانی در سال ۱۰۸۶ق سفر اول آن را با نسخه اصل مقابله نموده، کاتب می‌گوید این نخستین نسخه‌ای است که از روی نسخه اصل نوشته شده، مصحح، با بلاغ مقابله؛ تملک: عبدالجواد حسینی استرآبادی،علی رضا؛کاغذ:سپاهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵۹گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۴ - ۳۲۹]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۵

بخش چهارم (کتاب نفس)؛ خط: نسخ، کا: علم الهدی محمد پسر فیض کاشانی، تا: ۱۰۸۷ق؛ نوشته شده که از روی نسخه نوشته شده از روی نسخه فیلسوف شیرازی این نسخه را نوشته‌اند؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج سبز، ۲۸۸گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۲۵۴]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۶۰

آغاز: المرحلة فی المقولات و احوالها ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان تقدم مباحث الجواهر و اقسامها؛ **انجام:** و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک الله احسن الخالقین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق، استنساخ علم الهدی محمد بن محمد محسن بن مرتضی فیض کاشانی؛ از روی نسخه‌ای که از نسخه مؤلف نوشته شده بود، مصحح با نسخه مؤلف، در چند برگ اول یک رباعی در مدح کتاب به خط «علی حسینی تونی»؛ وقف‌نامه کتاب از «ابن نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی بن محمد محسن الملقب بفیض» با مهر «ابی تراب الفیضی» (بیضی)؛ مهر «محمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [محدث

ارموی مخ: ۲ – ۶۳۱]

۱۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۰۳

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: قوام الدین محمد ابراهیم رضوی، تا: ۱۰۹۴ق، جا: اصفهان، برای قاسم بن محمد شفیع بن محمد علی استرآبادی [ف: ۵۶]

۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۱۵

آغاز: برابر جلد ۳

بخش سوم کتاب (معرفة الربوبیة)؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی رضوی، تا: محرم ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی، ۲۲۱گ، ۲۷سطر (۱۱×۲۳/۵)، اندازه: ۱۸×۳۱/۵سم [ف: ۳ – ۹۷۹]

۱۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق، بخشی از آن در ۱۰۹۴ نگاشته شده [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۱۷]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۲۰-۲۲/۱۴۰

آغاز: لایسلب عن ذاته ما هو کمال وجودی الا النقایص و الاعدام اذجهة سلب الوجود غیر جهة ثبوت الوجود ... وقوله علیه السلام کمال الاخلاص له نفی الصفات عنه؛ **انجام:** نقد وتحصیل اعلم ان القول بان العالم غیر موجود مع الحق فی مرتبة وجوده قول محصل ... بل هو کل الاشیاء ولیس هو الاشیاء قدتم

الهیات؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید بن محمد صالح ابهری، تا: سلخ جمادی الاول ۱۰۹۵ق (پایان موقف هفتم)، بخش بعدی صفر ۱۱۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۶۵۶]

۱۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۵۶

سفر سوم (الهیات به معنی الاخص) و سفر چهارم (نفس و معاد)؛ خط: نسخ، کا: محمد بن هاشم جمال الدین حسینی، تا: ذیقعده ۱۰۹۶ق؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسینی» (بیضی)؛ واقف: حسن صدرزاده خویی، ۱۳۴۷ش؛ جلد: تیماج، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۸۷]

۱۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۳ – ب

سفر نخستین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «نوری» و «بخطه» و «بخطه ره»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۳۰۷گ، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۳۳۱]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۳۰

سفر اول امور عامه تا علت و معلول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ص ۱ و ۲ پاسخی از ملاهادی سبزواری درباره مشارکت حد و برهان هست، که پس از مرگ او در ۱۲۸۹ق از خطش نقل شده، در ص ۳ عبارتی از همو درباره اخلاق مشتغلین به علم؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، ۱۳۴گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۴ – ۳۳۱]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۰۴

سفر ۳ و۴ می‌باشد سوم از ص ۱–۴۰۰ بی تاریخ. ص ۱–۱۵۶ نستعلیق و ص ۱۵۶ تا آخر سفر، نسخ است سفر ۴ از ص ۴۰۲–۹۲۰ می‌باشد. نسخ در پایان دارد: کاتب الحروف ملاحسین در تاریخ ۵ صفر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: عبدالجواد حسینی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۴۶۳گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۴ – ۳۲۹]

۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۴۲/۱

از اول تا مبحث علت و معلول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ زرد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹ –۳۰ سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ – ۹۵۳]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۹۷

آغاز: و صفاته الکمالیة علی مسلک البدیع سدید و حرز حسنی جدید فی غایة التدقیق ... و هی موسومة بالحکمة المتعالیة ... فها انا اشرع فی مقدمات المطلوب باذن الله الملک المرغوب؛ **انجام:** ان القسم الثانی من الرئیس یحب ان یکون. تمت کتبت من النسخة الذی بخط ید مصنفه و مؤلفه نورالله مرقده و بردالله مضجعه فی آخر کتابه اعنی کتب هذالکتاب من اوله الی آخره و حواشیه بیده الجانیه ... غیاث الدین منصور الشهیر به محمد هادی ...

چهل و هفت جزو است؛ خط: شکسته چلیپا، کا: غیاث الدین منصور مشهور به محمد هادی، تا: قرن ۱۱؛ در آخرین صفحه یک شخص بیسواد و بی اطلاعی اظهار نظر غلطی نموده باین مضمون که این کتاب خط غیاث الدین منصور بن امیر صدرالدین است و حال آنکه وی در ۹۴۸ درگذشته است و ثانیاً در این یادداشت این کتاب را کلیات غیاث الدین منصور ماخوذ از مطارحات شیخ اشراق دانسته و این نیز درست نیست؛ تملک: احمد بن حسین بن احمد الحکیم تنکابنی در سال ۱۲۹۳، و مهر حکیم احمد جد این شخص «لا اله الا الله الملک الحق المبین، عبده احمد ۱۱۱۱» که حکیم احمد مزبور معاصر با علامه مجلسی است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۳۷۳گ، ۱۵ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۳ – ۱۹۰]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۴۲

آغاز: بسمله المسلک الثالث فی المقولات و احوالها؛ **انجام:** فتبارک الله احسن الخالقین ... تم اسفرالاول من الخلق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۴۵

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** اللهم اغفرلی فی تاریخ شهر شوال مشقته علی طریق الاستعمال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۹۵

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** بهم ذلک الی ان انکروا کون الوجود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۹۸

سفر سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن یشمی، ۲۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۹×۳۰سم [ف: ۱– ۱۹۳]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۸۴

سفر ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۴۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۲۹/۷سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۷۱

جلد سوم، در علم الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۷]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۷

بخش اعراض کتاب است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۴ - ۴۳۰]

۲۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۰۳

سفر سوم؛خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۳۰. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۰۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با حاشیه شاهزاده عبدالعلی عبدالعلی میرزای عبدی نایب الایاله پسر معتمد الدوله فرهاد میرزا پسر ولی عهد که نسخه در ۱۲۹۸ از آن او بوده؛ تملک: محمد مسیح پسر محمد باقر طبیب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [نشریه: ۳ - ۱۷۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۷۹/۱

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و لیس فی شییء و فی کل زمان و فی کل مکان و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء. تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۹گ (۱-۲۸۹پ)، ۲۰ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۲۷۲]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۷/۴

آغاز: بحث و تلخیص و اماما تمسک به شیخ الاشراق فی نفی تحقیق الوجود من ان الوجود لو کان حاصلا فی الاعیان فهو موجود لان الحصول هو الوجود؛ **انجام:** لا عروض له للمهیة فی نفس الامر بل فی الاعتبار الذی بحسب تحلیل العقل. منقول من سفر الاول من اسفار الاربعه ...

بخشی است از سفر اول؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۱۲۶-۱۳۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۹ - ۵۹۱]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۹۴

انجام: و ان یکون مرکب الحقیقه ذلک ان تحضر صورته فی الذهن و صورة ذلک

الهیات اسفار؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۵۶۶ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵ - ۴۹۱]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۵۶

آغاز: بسمله السفر الثالث و هو الذی من الحق الی الحق بالحق؛ **انجام:** الکمال و النقص او کل منهما صورا دراکیه جزئیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۸۷

جلد سوم الهیات تا «فی دفع بعض الاوهام من هذا المقام»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۰۴گ، ۲۰سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۵۲۰]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۳

آغاز: المرحلة فی المقولات و حوالها. ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان یقدم مباحث الجواهر و اقسامها؛ **انجام:** و هذا ایضاً انما یتم علی مذهبنا فی النفس من کونها ذا مقامات مختلفة لان موضوع

از آغاز سفر دوم تا فصل ۱۱ از فن ۶ از مطلب اول همان سفر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: نعمت الله احقاقی جهرمی زرگر در ۵ شوال ۱۳۵۱؛ یادداشت کتابخانه محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵؛ مهر: «محمد اسمعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۳۳ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۰ - ۱۴۸]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۰۴-۲۴/۱۰۴

آغاز: بسمله فی المقولات و احوالها ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان تقدم مباحث الجواهر و اقسامها علی مباحث الاعراض؛ **انجام:** القول بان الصورة الکمالیة ساریة فی بعض اجزاء الممتزج وهو حاصل الکیفیة المزاجیة دون بعض قیاسا علی الخط والسطح حیث ان کلامنهما یری فی بعض

المرحلة فی المقولات و احوالها تا آخر؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: سید صادق خلخالی ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۷]

۳۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۸۲-۲۱/۱۰۲

آغاز: فی علم النفس من مبدا تکونها من المواد الجسمانیة الی آخر مقاماتها و رجوعها الی غایتها القصوی و فیه ابواب الاول فی احکام عامة للنفس؛ **انجام:** بل توجده باذن الله من صور الاجرام العظیمة ... و خلایقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق قد تمت الکتاب.

کا: امیر زاهدی طبیب از روی نسخه مصنف، تا: قرن ۱۲؛ در پایان نسخه یک رباعی به خط معصوم بن محمد علی حسینی که در محرم ۱۲۴۲ نوشته، از روی نسخه خط مصنف استنساخ و در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۶]

۳۹. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

قسم من الطبیعیات؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۱۶]

۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۵۰

سفر چهارم نفس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۲گ، ۲۱ سطر

(۱۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۲۲×۱۶/۵سم [ف: ۴ - ۳۳۲]
۴۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۶/۱
سفر سوم الهی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ پس از آن «علم الله» است؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۲۱۰گ، ۲۳سطر (۱۶×۹)، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۳۳۰]
۴۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۹/۱
سفر اول تا نیمه مرحله ۶ در علت و معلول دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ (۳پ-۳۰۲پ)، ۱۹ سطر (۱۴×۹)، اندازه: ۲۲×۱۵سم [ف: ۴ - ۳۳۳]
۴۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۰۲/۱
آغاز: براب جلد ۳؛ **انجام:** العالمية و المعلومية هناک امر اعتباری ولم يقطنوا بان التغاير الاعتباری فی
سفر الهی؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۹۷گ، ۲۳ سطر (۱۷×۸/۵)، اندازه: ۲۱×۱۵/۵سم [ف: ۸۱]
۴۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۲۵الف
الکتاب الثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اندازه: ۲۵×۱۸/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۵]
۴۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۴۰
آغاز: بسمله. المسلک الثانی (چنین است) فی البحث عن احکام الجواهر و الاعراض و اقسامها الاولية» فانها من عوارض الموجود بما هو موجود. فخری بها ان نذکر فی العلم الکلی الباحث عن عوارض الوجود
بخشی از آن است. از صفحه ۲۲۸ جزء اول از سفر دوم چاپ مصطفوی قم است تا بخشی از جزء دوم سفر دوم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نباتی، ۹۳گ، ۲۰ سطر (۱۶/۵×۹) سطر، اندازه: ۱۳×۱۲/۵سم [ف: ۳ - ۱۹]
۴۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۷۵۹
جلد سوم (الهیات)؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۸۴ص، ۱۹ سطر (۱۵×۹)، اندازه: ۲۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۸۱]
۴۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۰۵
من اول علم النفس الی فصل کيفية تجدد الاحوال فی النار و الجنة؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم، تا: ۱۱۲۸ق، جا: لاهور؛ مصحح، محشی؛ جلد: چرم مشکی، ۲۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۵×۱۶سم [مؤید: ۲ - ۱۹۷]
۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۱۵
آغاز: الوجودیتها فلان الذی يحتاج فی فاعلیته الی الجسم ... الباب الثامن فی ابطال ... ما تشتت به اصحاب التناسخ و فيه فصول، فصل فی ابطاله بوجه عرشی؛ **انجام:** و البلاد الکثيرة و خلايقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عين هان عليه التصديق
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)؛ تملک: محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی به سال ۱۳۲۷ش؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز و مشکی، ۹۸گ، ۱۹ سطر (۱۶×۱۰)، اندازه: ۱۷/۵×۱۲سم [ف: ۳۴ - ۳۸]
۴۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۱
سفر چهارم نفس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۳ق، بنا به خواهش نورچشمی حاجی آقا؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۲۳ سطر (۱۶×۹/۵)، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۳۳۱]
۵۰. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۷۴
آغاز: برابر جلد ۳
جلد۳؛ کا: محمد جعفر موسوی متخلص به عزت ابن محمد سعید اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۱۸۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۹۵]
۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۲۹-۵۱/۸۹
آغاز: بسمله، فی علم النفس من مبدأ تکونها من المواد الجسمانية ... الباب الاول فی احکام عامة للنفس و فيه فصول
کتاب النفس تا آخر؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن محمد باقر ابن محمد مهدی هرندی مسجدی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ صفر ۱۱۹۳ق؛ از روی نسخه‌ای که از روی نسخه مصنف استنساخ شده؛ ۱۷۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۶۵۸]
۵۲. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۰۷
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی، تا: ۱۱۹۴ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد حسین بن محمد محسن حسینی کربلائی به سال ۱۲۰۰، ابوطالب حسینی قائنی به سال ۱۲۹۲، محمد باقر بن محمد حسن شریف کربلائی نجفی به سال ۱۲۱۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۸۲]
۵۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۶۴
آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** وصفاتها فی طرفة عين هان عليه التصديق لحمدلله علی الاتمام ... بحق رسول الله
هر چهار کتاب درون یک مجلد است؛ خط: نستعلیق ریز، کا: مصطفی بن عبدالله، تا: ۱۱۸۸-۱۱۹۴ق؛ مقابله شده؛ جلد: میشن مشکی،۲۲۳گ،۲۳سطر(۱۳/۵×۸/۵)،اندازه: ۱۹×۱۳/۵سم [ف: ۵۶]
۵۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۸۳
جلد چهارم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ قطع: وزیری [ف: ۶۷]
۵۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۰۹
جلد سوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ قطع: خشتی [ف: ۶۷]
۵۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۸۶]
۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۹۰/۲-۲۷/۶۰
آغاز: من الامور ومابه الامتياز اما ان يکون تمام الحقيقه فی شی منهما فيکون الوجوب الوجود المشترک بينهما خارجا عن حقيقة احدهما وهو مستحيل؛ **انجام:** فی حل بعض الاشکالات الواقعه علی القول بوجود الذهنی من غير ما يلزم القائل بانقلاب الحقايق وارتکاب ما يرتکبه معاصره

بخشی از آغاز کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۲۶-۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۶]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۵۶-۱۱/۱۵۶

آغاز: بسمله فی المقولات و احوالها ان الترتیب الطبیعی وان استدعی ان تقدم مباحث الجواهر و اقسامها علی مباحث الاعراض؛ **انجام:** ولیس بین الوجود والمهیة تغایر حتی یقع بینهما اضافة العلم و المعلوم و الجواب عن الاول ان العلم وان کان من حیث کونه عرضا قائما بالزهن من الموجودات

جواهر و اعراض؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: ساغری مشکی،۷۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۵۷]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۹۳-۱۴/۱۴۳

آغاز: المط تذکرة قیاسیة. ان سبیل البیان علی نظم القیاس البرهانی هو ان الجسم بالفعل من جهة ذاته و کل ما هو بالفعل من جهة ذاته لایکون بالقوة؛ **انجام:** و قوله کما لایجوز تعریف الفصل بمهیة الشیء فیه مغالطة ناشیة من الخلط بین مفهوم الفصل و طبیعته و مفهوم المهیة و مصداقها او الخلط بین مطلق التعریف و بین التحدید

جواهر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۵۷]

۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۶۵-۲۵/۱۵۵

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** الی هنا کلام المصنف قدس سره فی مبحث الالهیات و یتلوه السفر الثالث وهو الذی من الحق الی الخلق بالحق انشاءالله فی علم النفس

الهیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک رضا قلی بن حسن مشهور به شریعه طهرانی در ۱۳۵۲ و چند بیت شعر از ملاعلی نوری، محشی از ملا علی نوری؛ ۱۸۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۶]

۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۴

سفر ۴ و بخش نفس است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه مقوایی، ۲۰۶گ، ۲۴سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۳۲]

۶۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۸

سفر اول امور عامه.تا نیمه فصل «فی وجوب وجودالعلة عند وجود معلولها» دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۴ - ۳۳۳]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۴/۱۸

آغاز: لان تلک الرسوم و الصور الحال التی کان یراها علی ذلک الشخص و هو الیوم یجدها منقوشة فی نفسه؛ **انجام:** و لا تصادم کونها مکتسبة بطور العناصر البسیطة ...

بخش بسیار اندکی (۲ برگ) است، از فصل ۲۲ از موقف ۸ از سفر ۳ از اسفار اربعة؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از حکیم سبزواری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۳گ (۱۹۳- ۱۹۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۴۸۹]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶۹

آغاز: و اعلم ان السلاک من العرفا و الاولیا اسفار الاربعه؛ **انجام:** بان مجموع القوم ... اذا علم ذلک فیختار فمن مرجع ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۷۱

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و ان لم یستلزم قیام بداء الاشقاق علیه کما نهده لک یستلزم ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۷۰

آغاز: بسمله فی علم النفس من مبدء تکونها من المواد الجسمانیه؛ **انجام:** بان ما لا حامل الا مکان وجوده و عدمه لایمکن ان یوجد بعد الوجود ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال تم المجلد الاول.

قسمتی از امور عامه؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذی فرنگی، ۲۶۲گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۴۴]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۶۱

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** الماء و التبرید و الشمس و الاضافه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۱

آغاز: بسمله، سبحانک اللهم یا مبدع المبادی و العلل و غایه التوالی و الاول اهدنا سبیلا؛ **انجام:** و الاحکام الدینیه و الدنیویه من الحلال و الحرام و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: ساغری مشکی، ۲۳۷گ، ۱۸ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۷ - ۲۵۱]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۲۲

امور عامه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۵۵گ، ۲۰ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۱۰۸]

۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۲۷

سفر سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد علی مورخ ۱۲۴۸؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶۰گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۵۱۳]

۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۲۱

جلد ۲ و ۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۶ – ۳۱۳]

۷۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۳-۵/۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هی عین صورته و مبدء فصله الاخیر حتی لووجدت الصورة

امور عامه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با امضای «لمحرره عفی عنه»؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۵۱گ، ۲۴-۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۵۸]

۷۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۴۶

از اوایل بحث جواهر و اعراض و مقداری از طبیعیات را دارد؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضاء «للاستاد محمد هادی السبزواری مدظله العالی»؛ کاغذ فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۱۸ سطر(۸×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۷۳۷]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۱۱

آغاز: نشات ههنا من اخذ الکلی؛ **انجام:** و لو لم یعجزوا لما قالوا ان ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۳۵

آغاز: بسمله هو الفیاض الکریم الملک الثالث فی المقولات؛ **انجام:** خلقه ایاه متبارک الله احسن الخالقین تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۵۰/۱

انجام: فکثیر من الناقصین بعدمهم قبل استکمالهم و کثیر من المتحرکین یحرکهم الی غیر غایات.

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۰۷گ (۱پ-۱۰۷پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم[ف:۲۰-۲۳۵]

۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۷۲

آغاز: مرحله فی المقولات و احوالها ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان یقدم مباحث الجواهر و اقسامها علی مباحث الاعراض و اقسامها لکننا اخرنا البحث عن الجواهر لوجهین. احدهما ان اکثر احوالها لایبرهن الا بالاصول؛ **انجام:** قال تعالی و سخرلکم ما فی السماوات و ما فی الارض جمیعا و لو لاذلک ما قال و لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک اله احسن الخالقین.

از آغاز طبیعیات تا فصل تفاوت موجودات طبیعی در فضل و شرف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی به امضاء سید احمد؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابوالحسن» (بیضی)؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۶ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۰ – ۴۱۹]

۷۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۶۲

بخشی از دیباچه و سفر اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۲۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۷۴۵]

۸۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۷۸/۳

از مقاله دوم در معاد جسمانی تا اصل دوم را دارد در شش صفحه؛ خط: نستعلیق، کا: محلاتی، عبدالوهاب بن احمد، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی، ۲۹-۲۳ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ – ۵۸۴]

۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱/۲۴ خوئی

در فهرست، این رساله با نام بخشی از «طبیعیات» و شماره رساله ۱۹ معرفی شده (فهرست رایانه‌ای ۵۵)؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛۲۶ص (۵۲۴-۵۴۹) [ف: ۷ – ۲۶۲]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۴ ط

آغاز: بسمله السفر الثالث هو الذی من الحق الی الخلق بالحق فی علم النفس من مبدأ تکوینها؛ **انجام:** و الافلاک الجسیمه الساکنة و المتحرکة و البلاد الکثیرة و خلایقها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق

جلد رابع اسفار در نفس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۲- ۷۵]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۴ ط

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** فی کل واحد من الامکنة لاعلی وجه التقیید و التطبیق کما یقوله المشبهة و لا علی وجه المباینة و الفراغ.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشتی درباره حقیقت نزول ملائکه بر رسول خدا (ص) به نقل از شرح صحیفه سید علی خان مدنی، بر پشت برگ اضافی پایان فایده‌ای است در حقیقت رؤیا به قلم محمد علی بن زین العابدین رضوی همدانی مورخ ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۲۴/۲- ۵۵]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۹ ط

آغاز: بسمله المرحلة الثانیه فی المقولات و احوالها ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان تقدم مباحث الجواهر ... اما المقدمة ففی بیان عدد المقولات و هی عند الفلاسفه؛ **انجام:** ما قال و لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک الله احسن الخالقین

سفر دوم اسفار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشتی در باب صفات الهی به نقل از امام صادق و دیگری به نقل از کتاب مشارق انوار الیقین، تحقیقی در باب اعراض به نقل از شرح مواقف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مختصر ف: – ۵۵]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵ ط

جزء اول اسفار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از اسماعیل واحد العین، میرزا ابوالحسن جلوه و منقولاتی از شواهد ربوبیه،

یادداشتی از سید محمد طباطبایی و به خط خود وی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۲۹۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۲- ۵۷]

۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۹۸

سفر دوم (جواهر و اعراض) است تا اثبات صور نوعیه و ناقص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۹۳۳]

۸۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶ - ج

سفر سوم اسفار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳۳۲]

۸۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۹۷

سفر جلد سوم و الهیات؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۸۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۱۷

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** «ولیس فی زمان وفی کل مکان ولیس فی مکان بل هو کل الاشیاء ولیس هو الاشیاء».

سفر سوم؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن حسین نوری، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی با عناوین «نوری دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۰]

۹۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۲۸

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** فی تحقیق هذه المسألة اوتی خیرا کثیرا و الدلیل علی ما ذکر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عناوین «لمحرره محمد باقر»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۰]

۹۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸

جلد ۱ در امور عامه؛ خط: نسخ، کا: ابن کمال الدین محمد چرسی قاینی، تا: قرن ۱۳؛ مهر: ابن محمد تقی اسماعیل الموسوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۴گ، ۲۹ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵۴۴]

۹۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۸۲

آغاز: بسمله السفر الثالث و هو الذی من الحق الی الخلق بالحق. الفن الثالث فی علم النفس؛ **انجام:** و قد تمثلت بصورها و اشکالها الموافقه.

از آغاز سفر نفس تا فی الاشارة الی عذاب القبر از مقاله دوم در معاد جسمانی؛ خط: نسخ شیرین، کا: میرا محمد ساروی، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ وقفی مدرسه خیرات‌خان مشهد؛ واقف: علیمردان خان تیموری (نصرت الملک)؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۳گ، ۲۶ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷۳]

مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۷

همان نسخه بالا [رشت و همدان: ف: - ۱۷۴۱]

۹۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۱۸

سفر ۱؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی، ۲۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۹۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۳۸/۱

سفر یکم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۶ - ۱۵]

۹۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۰۴

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۵۶]

۹۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۵۴

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و ما قال ثناء علی ذاتة فی خلقه ایاه فتبارک الله احسن الخالقین

جلد سوم (الهیات)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۹۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۴]

۹۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳۶گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۷]

۹۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۰/۱۳

بعضی از مباحث این کتاب است که کاتب آنها را به دلخواه جمع آورده؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۷۱]

۹۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۳الف

خط:نستعلیق،کا:محمد بن النعیم،تا:دوشنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۰۲ق، جا: رشت؛ اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۵]

۱۰۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۷۵

سفر دوم و جواهر و اعراض است؛ خط: نسخ، کا: میر اسمعیل بن حاجی میرهادی قاینی، تا: ۲۴ رمضان ۱۲۰۲ق، جا: یزد، به‌خواهش ملااسمعیل بن آقازمان سپاهانی [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۱۰۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۱۵

خط: نسخ جلی، کا: میر اسماعیل بن حاجی ابوالهادی بیرجندی قائینی، تا: سه‌شنبه ۲۳ شعبان ۱۲۰۳ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۸۲]

۱۰۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷۵-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاستدلال بالاشکال علی الاحوال. تمت. تم المجلد الاول من کتاب الاول من الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة فی شهر جمیدی الاول سنة احدی و خمسین بعد الالف من الهجرة ...

جلد ۱؛ خط: نسخ پخته، کا: میر اسماعیل بن حاجی میرهادی قاینی بیرجندی، تا: شنبه ۱۲ صفر ۱۲۰۲ق؛ محشی با نشان «منه»؛ ۴۶۸ص،۲۵سطر(۱۲/۵×۲۱/۵)،اندازه:۲۱×۳۰سم[عکسی ف:۱- ۲۴]

۱۰۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷
کتاب الثانی فی السفر من الحق الی الحق؛ خط: نسخ، کا: میر اسمعیل بن میر هادی بیرجندی قائنی، تا: سه‌شنبه ۲ شعبان ۱۲۰۳ق، در طول ۲۸ روز تحریر شده است؛ تاریخ وقف: ۱۱ ذیقعده ۱۲۰۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [ف: ۸۸]

۱۰۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷۹
جواهر و اعراض؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل بن حاجی میر هادی قاینی بیرجندی، تا: شنبه ۱۶ صفر تا سه‌شنبه دهه سوم ماه سوم ۱۲۰۳ق؛ محشی با نشان «نوری» گویا از مولی علی نوری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۳گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۹۲۴]

۱۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۸۰
جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: محمد، تا: گویا شنبه ۱۷ رجب ۱۲۰۴ق؛ تملک: محمد موسوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۰۶گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۶ - ۳۰۲]

۱۰۶. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: میر اسماعیل بن میر ابوالهادی بیرجندی قاینی، تا: ۱۲۰۵ق، به دستور سید احمد اردکانی [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۶]

۱۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۷
آغاز: السفر الثانی - المرحلة الثانیة فی المقولات و احوالها، ان الرتب الطبیعی ان استدعی؛ **انجام:** و لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک احسن الخالقین.
مبحث جواهر و اعراض از جزء اول؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق؛ مصحح؛ تملک: احمد بن محمد باقر در ۱۲۰۶ق با مهر «العبد احمد محمد باقر»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین ...»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۲گ، ۲۵ -۲۶ سطر (۹×۱۶)، اندازه:۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۴۰۵]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی طرفة عین هان علیه التصدیق
خط: نستعلیق شکسته، کا: علی پناه معروف بحسین زنوزی، تا: ۱۲۰۶ق؛ در اصفهان در رجب ۱۲۰۶ به اهتمام علی پناه معروف بحسین زنوزی و محمد معروف به حسن متخلص به فانی فرزند سید عبدالرسول زنوزی با نسخ متعدده مقابله و تصحیح شده؛ ۵۰۴گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۹]

۱۰۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال اهل المعرفة فی قوله تعالی افمن کان علی بینةٍ من ربه ویتلوه شاهد ان البینة هو القسم الاول وهو الاشارة الی صفاء جوهر الروح والشاهد هو القسم الثانی وهو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال
جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: میر اسماعیل بن میر ابوالهادی بیرجندی قائینی حسینی، تا: ذیقعده ۱۲۰۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۷۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۲]

۱۱۰. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۵/۱
سفر نخستین تا احوال العاقل؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد، تا: شعبان ۱۲۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۳۹]

۱۱۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴
دو بخش است: ۱. از الفن الاول فی ما یتعلق باحوال المعاد و صفاته و فیه مواقف الاول فی الاشارة الی واجب الوجود» تا «الموقف السابع فی انه متکلم» نوشته روز دوشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۰۸، ۲. از «الموقف الثامن فی العنایة الالهیة و الرحمة الواسعة» تا دو فصل فی کیفیة تجدد الاحوال و الاثار علی اهل الجنة» نوشته ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد اصفهانی، تا: ۱۲۰۸ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۳۴]

۱۱۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشاهد هو القسم الثانی و هو الاستدلال بالأشکال علی الأحوال
الأمور العامة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق؛ استکتاب محمد مؤمن بن یوسف موسوی زنجانی در اصفهان؛ مصحح؛ مهر: «کتابخانه احمدی» در شیراز مؤسس در سال ۱۳۲۶؛ جلد: چرم قرمز، ۴۰۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۱ - ۳۷۰]

۱۱۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۹۶
جزو یکم در امور عامه؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۱۰ق؛ محشی با نشان «ملا اولیاء، محمد علی عفی عنه، محمد اسماعیل، نوری دام ظله، مهدی، احمد ره، ملااسعد، منه، محمد رضا اصفهانی، علامه سبزواری، ملااسماعیل، شرح، محمد هادی الحسینی»؛ مهر: محمد طاهر، مسیح الله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۵۴۳]

۱۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۷
سفر اول امور عامه؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالکریم ورزنه‌ای، تا: سه‌شنبه ۲۹رجب ۱۲۱۲ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۳گ، ۲۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۳۳۳]

۱۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۰۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف. جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد نصیر هزار جریبی، تا: ۱۲۱۴ق؛ محشی با عنوان «ی مد ظله» و «هادی مد ظله» و «هادی المضلین»؛ ۷۵۴ص [عکسی ف: ۶ - ۲۵۱]

۱۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۰۰۲
آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و یس هو الاشیاء
کا: سید میراحمد بن میر حسن خان، تا: ۱۲۱۵ق، [رایانه]

۱۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۹۴
آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** محمد صالح الرشتی ... محمد رسول الله و انک ولی له و وصی رسوله و معدن عله حقایقها

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد مقیم بن محمد صالح رشتی، تا: ۱۲۱۵ق [رایانه]

۱۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۱۴

آغاز: فصل فی تزییف ما ذکره بعضی المتأخرین فی معنی العلم قال العلم و الشعور حالة اضافیة و هی لا توجد الا عند؛ **انجام:** (آخرین فصل) فصل فی اقسام العلوم. لما کان حقیقة العلم عندنا راجعة الی الوجود الصوری ... (بعد از چهار برگ) و یتلوه شاهد ان البنیة هو القسم الاول هو الاشارة الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال.

از: فصل فی تزییف ما ذکره بعضی المتأخرین فی معنی العلم تا فصل فی اقسام العلوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: ۲۵ رمضان ۱۲۱۵ق، جا: اصفهان؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸۱گ، ۲۰-۱۶ سطر (۱۱/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۲۱]

۱۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الاشاره الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال. تم المجلد الاول.

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد طیب هزارجریبی، تا: ۱۲۱۵ق؛ مصحح؛ تملك: ابن اسماعیل البطاحی، خلیل الله ابن عبدالباقی الحسنی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۹گ، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۱۴]

۱۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۶۰

جلد اول؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۱۵ق؛ مصحح، محشی از افادات مولانا محمد رضا همدانی؛ مهر: «ابوعلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۶ - ۴۵]

۱۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۰۷

آغاز: [الفن] الاول فیما یتعلق باحوال المبداء و صفاته و فیه المواقف الموقف الاول فی اشاره الی واجب الوجود ...

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۶۴گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۱

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** هان التصدیق علیه صفحاتی در اول و آخر نسخه شامل مطالب متفرقه در حکمت و عرفان ضمیمه است.

ج ۳-۴، بخش الهیات و نفس؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمد بن عبدالکریم، تا: جمعه سلخ شوال ۱۲۱۹ق، جا: بارفروش مدرسه قادریه؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حایری؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی، ۳۵۹گ، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۸]

۱۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۲۰

بخشی از امور عامه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد بن علی محمد رشتی، تا: ۱۲۲۰ق، جا: نیم آورد اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: پارچه‌ای چیت گلدار، ۱ص (۳۰۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۵۸۴]

۱۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۴/۷

آغاز: قال الشیخ محی الدین الاعرابی فی الباب الرابع و الثمانین و مائتین اعلم ان الروح؛ **انجام:** و لا نذکره من کتبنا الحکمیة نقل من الاسفار.

مطالبی از اسفار؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۱ق؛ ۱ص (۵۳ الحاقی)، قطع: بیاضی [ف: ۳۲ - ۱۵۵]

۱۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۷

انجام: و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق

ج ۱-۴؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله زنوزی (پدر آقا علی مدرس زنوزی حکیم معروف)، تا: ۱۲۲۲ق، جا: اصفهان؛ محشی از ملا علی نوری بیشتر با امضاء «نوری دام ظله» و قسمتی نیز با امضاء «محقق نوری» یا «الاستاد نوری دام ظله» و گویا یکی از مطالعه‌کنندگان نسخه، نوری را زنوزی خوانده و یادداشت ذیل را بر پشت برگ نخستین نسخه نوشته: «اسفار اربعه بخط شریف آخوند ملا عبدالله متناً و هامشاً دارای حواشی از خود ایشان و حکیم مؤسس آقا علی مدرس پسرشان و غیرها که در تدریس و تدرس مورد استفاده شان بوده است انتهی». پس از بررسی کامل نسخه، از حکیم مؤسس آقا علی زنوزی حاشیه‌ای دیده نشد جز چند فقره که از آن جمله یکی بر کنار ص ۲۴ و امضاء آن «۱۱۰ عفی عنه» است و می‌توان گفت صاحب امضاء آقا علی حکیم است زیر عدد «علی» به حساب جمل ۱۱۰ و این حاشیه راوی به هنگام مطالعه یا قرائت بر پدر خویش نوشته و نام خود را صریحاً ننوشته. من (حائری) خود در بسیاری از نسخه‌هایی که متعلق به کتابخانه حکیم مزبور بوده و اکنون در این کتابخانه است حاشیه‌های او را با این امضاء دیده‌ام، رجوع کنید به «حاشیه شفا» تألیف صدر المتالهین که «ملا اولیا» و چند فقره حاشیه از میرزا عبدالله زنوزی «کاتب نسخه»، چندین فقره حاشیه نیز بامضای «ه ش ن» و «م ح ق» و «۱۱۰ عفی عنه» بر کنار برخی صفحات دیده می‌شود، فقراتی از «شواهد الربوبیه» «مشاعر» «برهان قاطع»، «صحاح اللغه» و «کنز اللغه» بر کنار برخی از برگ‌های نسخه نقل شده، در ذیل صفحه ۳۵۲ (پس از پایان جلد ۳ اسفار) سخنانی از صدر المتالهین (مؤلف کتاب) نقل گردیده که در نسخ چاپ شده نیست، در حاشیه همین برگ این عبارت دیده می‌شود: «بلغ مقابلة هذا المجلد اعنی مباحث الجواهر و الاعراض مع نسخة قوبلت مع نسخة الاصل الا ما زاغ عنه البصر مطالعة و مباحثة فی ۹ ربیع الاخره ۱۲۴۵»، بر طبق مفاد این حاشیه، این نسخه از آغاز تا آخر مباحث جواهر و اعراض در ۱۲۴۵ (۲۲ سال پس از کتابت) به دست میرزا عبدالله مقابله و تصحیح گردیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قرمز، ۹۱۴ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۳۱×۶۰سم [ف: ۵ - ۴۲]

۱۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۹۸

آغاز: بسمله المرحله الثامنه فی المقولات و الاحوال؛ **انجام:** فتبارك الله احسن الخالقین ... فضل سنه ۱۲۲۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: فضل، تا: ۱۲۲۲ق [الفبائی ف: ۴۹]

۱۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۵۲

از «المرحلة الرابعة من الاسفار فی الماهیة و لواحقها» تا پایان سفر نخستین؛ خط: نسخ، کا: علی رضا، تا: جمادی الاول ۱۲۲۲ق؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۳۹۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۱۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۷۸

بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۲۲ق؛ نسخه چاپ سنگی، محشی از مرحوم جلوه بخط نستعلیق خودش که در حاشیه یا بین سطرها یا در برگهای الصاقی نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۳۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸ - ۲۳۸]

۱۲۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۸۷/۳ - ج

سفر نخستین اسفار؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن شکر علی خطایی خویی، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۲۲۹گ (۱پ-۲۲۹ر) [ف: ۳۳۲]

۱۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۴۲

نسخه اصل: کتابخانه امام هادی علیه السلام - مشهد ۱۴۴. از سفر سوم تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن اسماعیل بسطامی، تا: ۱۲۲۳ق؛ مصحح، با یادداشت بلاغ از کاتب که نسخه را هنگام قرائت کتاب بر ملا علی نوری تصحیح و با نسخه مؤلف به سال ۱۲۲۴ در مدرسه نیماورد اصفهان مقابله نموده، محشی با امضای «محمد»؛ ۴۳۴ص [عکسی ف: ۷ - ۵۳]

۱۳۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۵۱

شامل «سفر دوم: جواهر و اعراض»؛ خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: ذیحجه۱۲۲۳ق، به‌درخواست سید محمد مهدی مازندرانی؛ تملک: علی حائری، سید علی بن مهدی ۱۲۳۱؛ مهر: «بنده محمد کاظم» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰۳]

۱۳۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۳۲

آغاز: بسمله الفن الثانی فی علم النفس. السفر الثالث و هو الذی من الحق الی الخلق، بالحق

سفر نفس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۲۳ق، جا: اصفهان مدرسه جده کوچک؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۵گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۷]

۱۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۰

آغاز: ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان یقدم مباحث الجواهر؛ **انجام:** و ما قال بناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک الله احسن الخالقین

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: حسن خوانساری، تا: ربیع الاول ۱۲۲۴ق؛ واقف: نائینی؛ ۲۰۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰]

۱۳۴. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۳

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی قزوینی، تا: جمعه ۵ ربیع الثانی ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۸]

۱۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۸۹

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد نصیر هزار جرینی، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۳۰ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۷۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۴۴۶]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۲۶

آغاز: بسمله السفر الثالث و هو الذی ... فی علم النفس مبدء تکوینها؛ **انجام:** محمد باقر بن محمد تقی الرشتی فی بلد اصفهان ... شعبان المعظم فی سنه ۱۲۳۰

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد باقر بن محمد تقی رشتی، تا: شعبان ۱۲۳۰ق، جا: اصفهان [رایانه]

۱۳۷. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد ۱؛ کا: محمد علی بن محمد نصیر هزارجریبی، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۳۰ق، جا: اصفهان [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۱۶]

۱۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۹۹

بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۸۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۹سم [رایانه]

۱۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۶

بخش نخستین؛ خط: شکسته تعلیق، کا: محمد رضا بن محمد قدیم بن محمد کریم تبریزی، تا: ۲۹ صفر ۱۲۳۲ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۳گ، ۲۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۳ - ۲۵۴]

۱۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۳۳

سفر یکم؛خط:نسخ،کا:علی یزدی، تا: ۱۲۳۴ق؛ محشی از ملا علی نوری و ملا اسمعیل نوری؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج مشکی، ۲۶۹گ،۲۷سطر(۹/۵×۱۸/۵)،اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۵]

۱۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الاستدلال علی الاحوال

جلد ۱؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: ابوالحسن همدانی، تا: چهارشنبه ۱۱ شعبان ۱۲۳۵ق؛ نسخه را میرزا محمد حسین نزد پدرش میرزا علینقی کوثر صاحب «اوصاف القری» و او نزد پدرش ملا محمد رضا کوثر صاحب «مفتاح النبوة» خوانده و تصحیح نموده، محشی از آنان؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۲۴۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۶]

۱۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۰۰

سفر ۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صالح حسینی مازندرانی، تا: جمادی الاول ۱۲۳۵ق، جا: اصفهان؛کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۴۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۹سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۱۴۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۵۷

جلد چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ ۲۳۹گ، ۱۹ سطر،

اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۳]

۱۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۹۸

آغاز: المرحلة الثامنة فی المقولات و احوالها؛ **انجام:** فتبارک الله احسن الخالقین ... سنه ۱۲۳۶

خط: نستعلیق شکسته، کا: فضل الله بن محمد علی حسینی سبزواری، تا: ۱۲۳۶ق [رایانه]

۱۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۲۹

آغاز: بسمله فی علم النفس مبدا تکوینها من المولوده الجسمانیه؛ **انجام:** بن محمد تقی استرآبادی۱۲۳۶

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [رایانه]

۱۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۳/۲–طباطبائی

آغاز: بسمله ... ان الترتیب الطبیعی یستدعی ان تقدیم مباحث الجواهر ... لکنا اخرنا ... لوجهین؛ **انجام:** و الابداع و وجود الاضافات قد علمت انها غیر مستقله فی الخارج. تم الاعراض ... کتبه محمد حسن الاشتهاردی یم الاثنین فی شهر جمادی الاخری سنه ۱۲۳۶

سفر رابع است در مباحث جواهر و اعراض؛ خط: نستعلیق خوانا، کا: محمد حسن اشتهاردی،تا:جمادی الثانی۱۲۳۶ق؛کاغذ:فرنگی، ۸۴ص (۱۳۹–۲۲۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳– ۲۹۳]

۱۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی کل زمان و لیس فی زمان و فی کل مکان و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء.

سفر اول؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن شیخ جعفر، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یشمی، ۲۸۳گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۹ – ۲۱۲]

۱۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۱۴

آغاز: السفر الثالث و هو الذی من الحق الی الخلق بالحق؛ **انجام:** و الافلاک الجسمیه الساکنه و المتحرکه و البلاد الکثیره و خلایقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین.

سفر سوم و چهارم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۹گ، ۲۰–۲۱ سطر (۸/۵×۱۴–۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۳۷]

۱۴۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۶

بخش الهیات؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد، تا: شوال ۱۲۳۷ق، جا: اصفهان؛ نسخه نزد استاد خوانده شده و معلق به حواشی منقول از اوست با رمز «محقق»؛ جلد: میشن قرمز، ۱۴۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱ – ۱۲]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۶۸

آغاز: المرحلة الثامنة فی المقولات و احوالها؛ **انجام:** و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه فتبارک الله احسن الخالقین

ج۲، بخش مباحث جواهر و اعراض؛ خط: نسخ، کا: محمد اردکانی، تا: نیمه ربیع الاول ۱۲۳۷ق؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن عنابی، ۱۶۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۱ – ۱۷]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال

جلد ۱؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: فضل الله بن محمد علی حسینی، تا: شوال ۱۲۳۷ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲۱۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۴ – ۲۰]

۱۵۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۱۱

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۳۷ق؛ ۳۳۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۳]

۱۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۳

سفر ۲ و ۳؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد صالح مازندرانی، تا: شعبان ۱۲۳۷ق؛ تملک: لطف الله در اصفهان که در ۱۳۹۴ خریده، محمد طاهر بن محمد صالح حسینی که گویا همان نویسنده نسخه است؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۳۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۲سم [ف: ۱ – ۱۹۲]

۱۵۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۸۶/۱

سفر رابع؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالباقی بن حاجی احمد شهمیرزادی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۳۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۶گ (۱پ–۱۹۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۰۲]

۱۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۷۱

آغاز: السفر الثالث فی علم النفس من مبدأ تکونها من المواد الجسمانیة الی آخر مقاماتها و رجوعها الی غایاتها القصوی؛ **انجام:** و البلاد الکثیرة و خلایقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق.

سفر سوم؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن حسین نوری، تا: شنبه ۲۱ شعبان ۱۲۳۸ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی بعضاً با عنوان «نوری دام ظله»، در برگ اول قصیده مشهور میر فندرسکی آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۳۰]

۱۵۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۲۲۴گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۳]

۱۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۴۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد حسینی، تا: جمعه ۱۲ رمضان ۱۲۳۸ق؛ محشی؛ اشعاری از محمد صادق شریف خراسانی به خط خودش و تملکی از وی بتاریخ ۱۳۲۰؛ جلد: مقوایی، ۲۰۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۵ – ۴۵]

۱۵۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۵

سفر سوم الهی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۳۸ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۵۳گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۳۳۲]

۱۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰

بخش چهارم (الحکمة المتعالیه) و پایان آن است؛ خط: تعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۱۲۴گ، ۲۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳ - ۲۵۴]

۱۶۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰۵/۱

جلد یکم در الهیات بمعنی اعم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ محشی با نشان «محمد اسماعیل عفی عنه، نوری، برهان قاطع، طبیعیات الشفا»؛ تملک: فاضل تونی؛ مهر: محمد اسماعیل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۸گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵۴۴]

۱۶۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۵۲

سفر دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ اهدایی: علی نجف آبادی؛ ۲۶۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۶۲]

۱۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۴ ط

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء تم بعون الله السطور من الحکمة التی هی مطرح الآراء و منظر العرفاء الاذکیاء و مطرح ارباب العقول و من دونهم الهمج و الرعاء.

سفر ثالث اسفار است در الهیات؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر، تا: ۲۵ شعبان ۱۲۴۰ق؛ با تعلیقه‌ای با علامت «للاستاد الفاضل الجلیل محمد اسماعیل دام ظله العالی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۲گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۲- ۱۰۷]

۱۶۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۴۲

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ قبل از شروع کتاب، چند برگ اضافی دارد که در آن یکی از تقریرات آقا محمد بیدآبادی جهت آقا سید حسین قزوینی و بندی در عالم امر و مقالی از رساله ملا محمد طاهر قمی در باب معرفت و کلمه در اشاره به تجرد خلق و صورت مکتوب شیخ بهائی به حکیم میرزا ابراهیم همدانی و گفتاری در معنی غشاوه و بندی از شرح اصول کافی ملا صدرا و شرح الزوراء کلا در هفت برگ، در آخر نسخه پشت صفحه آخر و سه برگ الحاقی مطالبی منقول از شرح اصول کافی ملا صدرا و قرة العیون فیض و شرح الولایه و سفر نفس اسفار و تفسیر سوره حدید و گفتاری از مولا محمد صادق و ابن‌سینا و دیگران آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۳۴۶گ، ۲۴ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۴۸۶]

۱۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء ۱۲۴۰

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ محشی از ملاعلی نوری و ملا اسماعیل واحد العین [رایانه]

۱۶۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۲۹۲

جلد اول؛ کا: اسماعیل، تا: ۱۲۴۰ق؛ قطع: رحلی [ف: ۶۷]

۱۶۶. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۲۰۹

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** الساکنة و المتحرکة والبلاد الکثیره خلایقها وأحوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق

سفر دوم و سوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد جواد هزار جریبی، تا: شعبان ۱۲۴۱ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا باقرالعلوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ: - ۱۲]

۱۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۰۱

آغاز: بسمله و به نستعین، المسلک الرابع، المرحلة الثامنة فی المقولات؛ **انجام:** و لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک احسن الخالقین.

مبحث جواهر و اعراض؛ خط: نستعلیق ریز، کا: سید علی حسین، تا: ۱۲۴۱ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، رویه تیماج، ۱۴۹گ، ۲۵سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۴۱۶]

۱۶۸. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشاهد فی القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الإحوال.

سفراول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقربن محمد جواد هزار جریبی تلمادره ای، تا: جمادی الاول۱۲۴۱ق؛ مصحح، محشی؛ یک رباعی ازمیرداماد در مدح مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف مخ: - ۱۲]

۱۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۰۸

آغاز: بسمله و به نستعین المرحله الثامنه فی المقولات؛ **انجام:** من تألیف مولانا محسن کاشی رحمه الله

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی رشتی، تا: ۱۲۴۱ق، جا: اصفهان [رایانه]

۱۷۰. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۱۰

سفر اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۹ رمضان ۱۲۴۲ق؛ ۲۵۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۸۸]

۱۷۱. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۱۱

سفر سوم و چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۲۴۲ق؛ ۱۷۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۹۱]

۱۷۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۵

سفر اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۴۳ق؛ ۳۰۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۶]

۱۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۲۰

بخش جواهر و اعراض؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۸ محرم ۱۲۴۳ق، جا: ازبکستان از توابع لاهیجان، به درخواست میرزا آقا نایب الصدر فرزند میر علینقی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۹۱]

۱۷۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۸

بخش دوم؛ خط: تعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق، کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۱۵۲گ، ۲۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۲۵۴]

۱۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹

بخش سوم؛ خط: تعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۱۵۳گ، ۲۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۲۵۴]

۱۷۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷

بخش نخستین؛ خط: تعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، جا: اصفهان؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳ - ۲۵۲]

۱۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۹۸-۵۳/۱۰۸

آغاز: برابر

امور عامه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ محشی با امضاء «منه» «استاد محمد اسماعیل»؛ ۳۰۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۵۸]

۱۷۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۶۱

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محسن مازندرانی، تا: ۱۰ محرم ۱۲۴۵ق؛ ۱۶۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۳]

۱۷۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۶۷

آغاز: منها و لا ان یکون شخصه لامتناع ان یکون الشخص علة لتعینه؛ **انجام:** بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء. قد وقع الفراغ من کتابة هذا الکتاب الموسوم بالسفر الالهی من الصدر الشیرازی فی ید تراب اقدام الطلاب محمد بن محسن المازندرانی بتاریخ عشر شهر محرم الحرام سنة (۱۲۴۵م).

جلد سوم از کتاب اسفار اربعه و در مبحث الهیات از علوم عقلیه و حکمت متعالیه می‌باشد، و از اول آن چند ورقی ساقط شده و در مقام نقل کلام سید صدر شیرازی در مبحث توحید با عنوان «تعقیب آخر» مختصری از کلام او در صفحه اول مندرج است و تا آخر جلد سوم را در بر دارد؛ خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: علی ثقة الاسلام مازندرانی بابلی، کاغذ: آبی، جلد: میشن مشکی، ۳۲۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [فهرست عراقی: ۱ - ۲۲۶]

۱۸۰. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۱۵

سفر نفس؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: ملا عبدالرزاق نحوی تنکابنی، تا: ۱۲۴۵ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۲۴سطر (۸/۳×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [نشریه: ۷ - ۷۸۱]

۱۸۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۶۸

آغاز: سیمله. السفر الثالث فی علم النفس من مبدء تکونها من المواد الجسمانیه الی آخر مقاماتها؛ **انجام:** اللهم اجعل له مبارکا و وفقه حتی یستکتب جمیع الکتب العقلیة و النقلیة و الفقهیة و الاصولیة یمجد و عترته الطاهره

جلد چهارم فی علم النفس تا آخر کتاب؛ خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن آخوند ملا محسن هزارجریبی، تا: ۱۱جمادی الثانی۱۲۴۶ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: ثقة الاسلام مازندرانی؛ ۴۲۳ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱ - ۲۲۷]

۱۸۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۴۲

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: محد بن آخوند ملا محسن هزار جریبی، تا: تاریخ ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۴۶ق؛ ۲۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۳]

۱۸۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۹۹

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد حسین حسینی تنکابنی سادات محله‌ای، تا: آخر دهه دوم ذیحجه ۱۲۴۶ق، جا: تهران؛ تملک: فرهاد میرزا، پارسا تویسرکانی در ۱۳۱۵ش؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۳۳۳]

۱۸۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۹

سفر نفس چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی طباطبایی قوهی قهپایی، تا: دوشنبه ربیع الثانی ۱۲۴۸ق، جا: مدرسه حاجی حسن جنب مسجد علی؛ محشی از سبزواری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۳۵گ، ۲۱ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴- ۳۳۱]

۱۸۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۳۷

سفر یکم است؛خط: نستعلیق ریز، کا: محمد علی بن ملا حسین بن حاجی قربان علی، تا: ۱۲۴۹ق؛ تملک: شیخ عبدالرزاق، ملا محمد علی گویا نویسنده نسخه که به گواهی پسرش ملا قربان وقف کرده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۶گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۹۶]

۱۸۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۴

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۸ رجب ۱۲۴۹ق؛ محشی از مؤلف و دیگران به چند خط؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۹]

۱۸۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال اهل المعرفة فی قوله تعالی افمن کان علی بینة من ربه و یتلوه شاهد ان البینة هو القسم الاول و هو الاشارة الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی وهو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال

جلد اول؛ خط: تحریری، کا: عبدالرسول بن محمد حسن اصفهانی، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۳]

۱۸۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما هو المشهور من امتی المحدثین و بقوله اتقوا فراسته المؤمن فانه ینظر بنورالله و یسمی ذلک نفثا فی الروع و ضرب آخر ما یکون بصناعة و تعلم و هی الاستدلال بالاشکال الظاهرة علی الاخلاق الباطنة و قال اهل المعرفة فی قوله تعالی افمن کان علی بنیة من ربه و یتلوه شاهد ان البینة هو القسم الاول و هو الاشارة الی صفاء جواهر الروح و الشاهد هم القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال

جلد اول؛ خط: نسخ خفی، کا: محمد جعفر ابن رجبعلی اصفهانی، تا: ۱۲۵۰ق، بنا به خواهش سید میر محمد مهدی امام جمعه

دارالسلطنة اصفهان ملقب به سلطان العلما؛ مجدول، با کمندکشی زرین، با یک سرلوح طرح کنگره‌ای مذهب مرصع بسیار خوب؛ مهر: ناصرالدین‌شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی، ۶۰۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۵/۵×۱۵/۵سم [ف: ۷ - ۳۷]

۱۸۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۵

سفر دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن رجبعلی اصفهانی، تا: اواخر ربیع الاول ۱۲۵۱ق، برای میر محمد مهدی سلطان العلما امام جمعه اصفهان؛ مجدول، دارای سرلوح؛ تملک: علیقلی در ۱۲۷۰ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: ساغری مشکی، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم[ف:۴-۳۳۰]

۱۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۸

سفر چهارم نفس؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن کربلایی حسن، تا: سه‌شنبه ۱۹صفر ۱۲۵۱ق؛ تملک: علیقلی میرزا، سپهسالار در ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۰گ، ۲۹سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴ - ۳۳۱]

۱۹۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۵۳

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** فهو مع کل موجود بکل جهة من غیر تقیید و لا تکثر فهو فی کل شیئی و لیس فی شیئی و فی کل زمان و لیس فی زمان و فی کل مکان و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء. قدتم المجلد الثالث من المجلدات الاربع من کتاب الاسفار ...

جلد دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق و ثلث، کا: محمد جعفر بن رجبعلی اصفهانی، تا: شوال ۱۲۵۲ق، جا: اصفهان، به امر میر محمد مهدی امام جمعه اصفهان؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم، ۳۶۱ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۴۰]

۱۹۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۵۴

شامل فن رابع از جواهر و اعراض تا آخر سفر ثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۲ق؛ محشی از محمد بن حسینعلی خویی؛ تملک: عباس بن حسینعلی سلماسی ۱۲۵۵؛ از موقوفات حسن صدرزاده خویی ۱۳۴۷ش؛ جلد: تیماج، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۸۶]

۱۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸۹

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و ما قال ثناء ذاته فی خلقة ایاه فتبارک الله احسن الخالقین

(الهیات و طبیعیات) جلد سوم اسفار یعنی الهیات، و طبیعیات از مبحث جوهر تا آخر اعراض؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد مقیم موسوی،تا:۱۲۵۳ق؛مجدول،با سرلوح،محشی؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج،۲۶۹گ،۲۹سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۸ - ۲۹۲]

۱۹۴. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۱۳

کا:ملامحمد بن باقر اصطهباناتی،تا:ذیقعده۱۲۵۳ق[نشریه: ۵ - ۲۹۱]

۱۹۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۲۹/۲

از الهیات بمعنی اخص تا میانه سفر نفس؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا احمد فرزند حاج ابوالحسن، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ (۸۹پ-۲۴۴پ)، ۲۳ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۹۹]

۱۹۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۵۷

سفر سوم «الهیات به معنی اخص» و سفر چهارم «نفس و معاد»؛ خط:نسخ،کا: محمد بن سیف الله، تا: ذیحجه ۱۲۵۵ق، جا: قزوین؛ محشی از محمد بن حسینعلی خویی؛ واقف: صدرزاده خویی، ۱۳۴۷ش؛ جلد: تیماج، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۸۷]

۱۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۹۵/۲

آغاز: بسمله فی البحث عن احکام الجواهر و اقسامها الاولیه؛ **انجام:** قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک احسن الخالقین

مبحث جواهر و اعراض؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: محتملا سید محمد بن مولانا محمد مهدی حسینی، تا: محتملاً ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۷۰گ، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۵ - ۱۰۹]

۱۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۵۳

آغاز: بسمله، الموقف السابع فی انه تعالی متکلم و المعارف التی سنح لنا فی تحقیق الکلاوم و الکتاب و الفرق بینهما ... و فیه فصول. فصل فی تحصیل مفهوم المتکلم؛ **انجام:** و فی کل زمان و لیس فی زمان و فی کل مکان و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء.

بخشی از مباحث سفر اول از اسفار اربعه در مسائل وجود، علم و اقسام آن - از موقف هفتم: فی انه تعالی متکلم، تا آخر موقف دهم: فی دوام وجود المبدء الاول و ازلیه قدرته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ مصحح؛ مهر: «افوض امری الی الله، عبده رضاقلی» (خشتی)؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۴گ، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۵۰]

۱۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۸۹

جلد اول (سفر اول)؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد جعفر منجم پسر ملا رجبعلی معلم، تا: ۱۲۵۷ق؛ این نسخه یکی از چهار مجلدی است که محمد جعفر منجم پسر ملا رجبعلی معلم به خط نسخ زیبا در بین سال‌های ۱۲۵۷-۱۲۷۴ نوشته، محشی با نشان «آقا میرزا محمد حسینی مد ظله العالی»؛ با یک سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج، ۶۲۴ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۴۸۹]

۲۰۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۱

امور عامه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم کوزکنانی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۴گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۲۹]

۲۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۲

آغاز: الفن الثانی الفن الاول فی علم النفس من مبدء تکونها؛ **انجام:** فی طرفة عین هان علیه التصدیق

جلد۴؛خط:نسخ،کا:حسینعلی بن ملا غلامحسین، تا: جمادی الاول

۱۲۵۷ق؛ واقف: نائینی؛ ۱۱۴گ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۴ – ۲۰]

۲۰۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۷۵۷

جلد دوم در مبحث طبیعات؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: قاسم حسینی، تا: یک‌شنبه ۱۱ رجب ۱۲۵۷ق، جا: اصفهان؛ ۵۵۲ص، ۱۶ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۸۰]

۲۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۳۶

آغاز: بسمله الحمدلله فاعل کل محسوس و معقول؛ **انجام:** و هو استدلال بالاشکال علی الاحوال ... سنه ۱۲۵۸

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن حسین سبزواری، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

۲۰۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۷ ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال ... فیا ناظراً فیها سل الله رحمة لکاتبه المدفون تحت الجنادل

جزء اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن علی، تا: ۱۲۵۸ق، جا: قزوین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۲– ۵۲]

۲۰۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۰۵

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق [ف: ۵۶]

۲۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۳۰

آغاز: بسمله، الفن الثانی فی علم النفس من مبدا تکونها من المواد الجسمانیة الی آخر مقاماتها و رجوعها الی غایتها القصوی و فیه ابواب؛ **انجام:** و البلاد الکثیره و خلائقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هات علیه التصدیق الحمد لله باعانته و حسن توفیقه. قد تم هذه النسخة الشریفة المسماة بالسفر النفس ...

جلد چهارم که مباحث علم نفس از مبدا به معاد را دربر دارد؛ خط: نسخ، کا: صادق بن میر صادق، تا: ۱۲۵۸ق، جا: سبزوار؛ مصحح، محشی با امضای «الاستاد هادی المضلین دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۲گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۶۰]

۲۰۷. سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه:۶/۱

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و فی کل مکان و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء.

السفر الثالث فی العلم الالهی؛ خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن محمد باقر غیر دهی، تا: جمعه ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد بن عبدالله»؛ واقف: مرحوم ملا عبدالله نوری، جمادی الثانی ۱۲۹۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ (۱پ–۱۶۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ]

۲۰۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پایان محرم ۱۲۵۹ق [ف: ۳ – ۸۶]

۲۰۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۸

جلد چهارم در سفر نفس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱ محرم ۱۲۶۰ق؛ محشی با نشان «للاستاد اعلی الله مقامه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ، ۲۰–۲۱ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵۴۴]

۲۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۸۹

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** بل هو کل الاشیاء و لبس هو الاشیاء

خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد بن حاج سید مهدی یزدی، تا: محرم ۱۲۶۰ق؛ مهر: «یا علی ادرکنی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ – ۱۶۳۶]

۲۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۶

سفر سوم الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۷ جمادی الاول ۱۲۶۰ق، برای حاجی میرزا موسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۱۶گ، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۳۳۲]

۲۱۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ تملک: فاضل تونی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۰۷گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۵۴۴]

۲۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۹۱

جلد سوم نسخه در الهیات؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ با کتیبه مذهب؛ ۳۶۴ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۵ – ۴۹۰]

۲۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۹۲

جلد ۴، سفر النفس؛ بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ با کتیبه مذهب؛ ۴۰۷ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵ – ۴۹۰]

۲۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۲

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: ابوطالب بن کربلائی طیب سبزواری، تا: ۲۷ ربیع الثانی۱۲۶۲ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۸۸]

۲۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء

جلد ۱ و ۲؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: نور محمد بن علی محمد نوری مازندرانی،تا:۱۲۶۲ق،جا:شیرکلاه از محال مازندران؛ واقف: نائینی؛ ۳۱۳گ، ۲۱ و ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ – ۲۰]

۲۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱ – ۴۱]

۲۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشاهد هو القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال تم المجلد الاول من الاسفار الاربعة فی الحکمة المتعالیة.

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمدرضا برغمدی، تا: سه‌شنبه ذیحجه ۱۲۶۳ق؛ محشی به لفظ «للاستاد، هادی دام ظله العالی»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۹گ، ۳۱ سطر، اندازه:

۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۵ – ۶۹۴]

۲۱۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۴۹

آغاز: فی علم النفس من مبدإ تکونها من المواد الجسمانیة الی آخر مقاماتها. آغاز حاشیه: بسمله، الحمدلله الذی خلق النفس علی صورته؛ **انجام:** و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق.انجام موجود حاشیه: و ان هذا التجدد ذاتی هذا الوجود مادام هذا الوجود و الذاتی ملایم الذات.

جلد۴، از مباحث نفس تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن حسین سبزواری، تا: شنبه ۱۴ محرم ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی از ملا هادی سبزواری با عناوین «قوله» بر اسفار صدرای شیرازی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵ – ۶۹۸]

۲۲۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۳۴

آغاز: بسمله، فصل فی العلة القدیمة و الفرق بین الطبیعة و الصورة، اما الصورة؛ **انجام:** و هو الاشارة الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی و هو ...

امور عامه از جلد اول؛ خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، جا: مدرسه خیابان قزوین؛ محشی بسیار، در خاتمه کتاب دو صفحه از کلام شیخ نجم الدین کبری در مورد «الطریق الی الله بعدد انفاس الخلائق آمده»؛ کاغذ: آبی، جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲ – ۱۳]

۲۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۰۳

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و البلاد الکثیره و خلایقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق. تم کتاب النفس

جلد اول از سفر ثانی؛ خط: نسخ، کا: احمد علی تبریزی، تا: ۱۲۶۴ق، مجلد اول از سفر ثانی اسفار در روز دوشنبه ۱۵ ذیحجه ۱۲۶۴ق در قزوین در اوقات تدریس کتاب نزد ملاقا، اتمام کتاب النفس در ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۶۸ق؛ مصحح، مقابله شده، با بلاغ مقابله؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرائی به تاریخ ۱۳۶۵ق در تبریز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳۰ – ۱۰]

۲۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۳

سفر دوم؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن رضاقلی، تا: ۱۲۶۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۶گ، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۴ – ۳۳۲]

۲۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۷۰

سفر یکم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی علی ایزه‌ای سبزواری، تا: چهارشنبه ۵ ذیقعده ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۲۴گ، ۲۱ سطر (۱۰×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۹ – ۹۶۸]

۲۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولو لا ذلک ما قال تعالی وسخر لکم ما فی السموات وما فی الارض جمیعاً و لو لا ذلک ما قال ولقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم وما وثنأ علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارک الله احسن الخالقین.

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از احمد بن علی تبریزی، سر صفحه تمام صفحات عبارت «بسم الله خیر الاسما» آمده، یادداشت «۱۶ ربیع الثانی قزوین علی ید تراب اقدام المسافرین و وامق اتراب السالکین احمد بن علی التبریزی عفی عنهما ... ۱۲۶۴»؛ مهر: «عبده محمد علی بن علی» (بیضی)، «عبدالله بن احمد» (مربع)؛ تملک: محمد علی بن علی بن لطفعلی ۱۲۹۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۲]

۲۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۳

سفر اول امور عامه تنها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۵ شعبان ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۹۸گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴ – ۳۳۰]

۲۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۲۴

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن ملامحمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۶۵ق؛ با یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۴گ، ۲۹ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۴ – ۳۳۰]

۲۲۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۳

سفر نفس؛ خط: نسخ، کا: ابوطالب بن کربلائی طیب سبزواری، تا: ۱۲۶۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حاج سید سعید، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۸۸]

۲۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵

آغاز: فنسبة مفهوم الوجود الی افراده

سفر اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۶۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۶۴]

۲۲۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۸

جزو یکم در امور عامه؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج محمد هادی سبزواری، تا: جمعه ۱۳ ذیقعده ۱۲۶۶ق، جا: تهران مدرسه محمودیه؛ محشی با نشان «للاستاد الجلیل دام مجده، محمد حسین سبزواری، للمحق السبزواری دام مجده»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۴۵گ، ۲۶ سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۵۴۳]

۲۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۹۳

مباحث عامه و مقولات است؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ با حاشیه مبسوطی با نشان «هادی دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۶ص، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۵ – ۴۹۰]

۲۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۰

قسمت الهیات؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد سبزواری، تا: چهارشنبه ۱۰ محرم ۱۲۶۸ق؛ اهدایی: حسین شیخی‌زاده؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۱۹۴گ، ۲۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۰۴۹]

۲۳۲. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشاهد هو قسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال تم الجلد الاول من الاسفار الاربعة فی الحکمة المتعالیة علی ید ... المومنین

جلد اول؛ خط: نسخ ریز، کا: محمد علی بن فتح الله درودی، تا: ربیع الاول ۱۲۶۸ق، جا: سبزوار؛ کاغذ: زرد، جلد: میشن مشکی، ۳۶۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۹۴]

۲۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ محشی به خط و تعلیقات مرحوم میرزا ابوالحسن جلوه؛ ۳۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲ - ۵۳]

۲۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۴۳۳

آغاز: فی علم النفس من مبدأ تکونها؛ **انجام:** فی طرفة عین هان علیه التصدیق

جلد ۴، بخش مباحث نفس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: تیماج زیتونی، ۲۸۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۱۸]

۲۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۹۰

شامل جواهر و اعراض؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاتب، این جلد را پس از جلد ۳ و ۴ نوشته و در پایان گوید کتابت این نسخه به درازا کشید و از آقا میرزا محمد حسین (گویا همان نویسنده حاشیه‌ها بر کنار ج ۱ ش ۱۹۸۹) که او به نوشتن این نسخه امر کرده بوده است عذر خواسته؛ ۳۸۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۳۵سم [ف: ۵ - ۴۸۹]

۲۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۰۱

آغاز افتاده و می‌رسد به «فی تفسیر الارادة و الکراهة» تا «اعلم ان القول بان العالم غیر موجود مع الحق فی مرتبة وجوده قول محصل» (الهی)؛ خط: نسخ، کا: شیخ ابراهیم تهرانی، تا: شوال ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵۹گ، ۲۰ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۵۲۳]

۲۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۸۸

جلد چهارم مباحث علم نفس از مبدا به معاد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد رضا سبزواری، تا: ۱۲۷۴ق؛ مصحح، محشی با امضای ملا هادی سلمه الله، عبد الله الموسوی، ملا هادی السبزواری مد ظله و...؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۳گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۲۲۴]

۲۳۸. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۴۹

سفر سوم و چهارم؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن مهدی بن زین الدین بن محمد بن ابی القاسم طالقانی، تا: ۱۲۷۴ق؛ محشی از آقا علی مدرس؛ تملک: ابوالقاسم ابن عبدالحمید الشریف بن ابی الفتح الشریف ابن تقی بن اسدالله تفرشی معروف به حاج فاضل در ۱۳۲۱؛ ۲۰ بیت از آقا محمد رضا قمشه‌ای (صهبا) بر برگ نخست، آغاز ده بیت اول: هوای باغ فرح بخش و بوی گل نیکو است ×× ولیک خار بود گل بچشم طالب دوست، انجام ده بیت دوم: عشق و مستی و جوانی همه با هم بودند ×× از چه صهبا طلبش در سر این پیر افتاد [چند نسخه-ف: ۳۱۲]

۲۳۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۸۴/۳

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسین کرجی، تا: پنج‌شنبه غره شوال ۱۲۷۶ق، جا: اصفهان؛ ۳۹۹گ (۱۲پ-۴۱۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۴۵]

۲۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۳۵

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** فهو مع کل موجود بکل جهه من غیر تقیید و لا تکثر ... بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء

جلد دوم اسفار؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن ملا احمد کرجی، تا: ۱۲۷۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۳۴گ، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۵ - ۲۵۰]

۲۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۷۰/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مهدی حسینی اعرجی فریدنی، تا: دهه نخستین صفر ۱۲۷۶ق؛ متن را در شبی از شبهای دهه نخستین صفر ۱۲۸۶ و حاشیه ها را در روز ۳ جمادی الثانی ۱۲۸۰ به پایان برده؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۱۶۴گ، ۳۲ سطر (۶×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۶ - ۲۲۰۶]

۲۴۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۲/۳-۶۳۵۹

از المرحلة السادسة فی العلیة و المعلول تا پایان مجلد یکم؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم تهرانی، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۲۷۶ق، جا: سبزوار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۱گ، ۲۳ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۱۲]

۲۴۳. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۴۵

آغاز: المفیدة اقدم من المستفیدة لانی کونها ناراً بل فی انها موجودة و کذا الاب متقدم علی الابن لافی کونه انساناً

سفر اول؛ خط: نسخ، کا: سید حیدر علی بن محمد حسین موسوی مشهور به درب امامی، تا: ۱۲۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۵۶]

۲۴۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲

آغاز: بسمله و به نستعین انه خیر معین - فی علم النفس من مبدء تکونها من المراد الجسمانیه الی آخر مقاماتها

جلد چهارم؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا عباس دارابی، تا: رمضان ۱۲۷۷ق، جا: سبزوار؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۵۹گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۲۳۴]

۲۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷۰

سفر یکم؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر سپاهانی، تا: ۱۲۷۷ق، به

دستور آقا میرزا شمس الدین؛ محشی با نشان «نوری رحمه الله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۵۵گ، ۲۱ سطر (۱۶/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۹ - ۹۲۰]

۲۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناقص: باعضاءه الظاهرو الباطنه لیس کذلک فهویته مغایره لاعضائه اما الصغری فلان العلم بوجود النفس لو کان (افتاده برگ ۶۱پ)

جلد اول تا باب ثانی فی ماهیه النفس الحیوانیه و جوهریتها؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: پیش از ۱۲۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان محمد اسماعیل دام عمره دام مجده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ، ۲۴ سطر (۱۶/۸×۸/۴)، اندازه: ۱۴/۹×۲۴/۴سم [ف: ۱۷ - ۱۲۸]

۲۴۷. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۸۲

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن پازواری بن ملا معصوم علی پازواری، بی‌تا، جا: اصفهان مدرسه نیماورد؛ مصحح، مقابله شده، محشی با عناوین «من افادات النوری دام عزه»؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسن» (بیضی)؛ تملک: شیخ احمد ۱۲۷۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۶۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۲۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۸۳]

۲۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۸/۲

آغاز: قال الحکیم ارسطاطالیس فی مقام بیان ان واجب الوجود تعالی فردانی الذات ... بسیط الحقیقة بوحدته کل الاشیاء الوجودیة و لیس بشی منها و قبل بیان خلاصة ما سمعته من معنی هذه العبارة ینبغی ان نشرح مفردات الفاظ تلک المقالة؛ **انجام:** و لیس لهذه الصفات و الاوصاف العنوانیة فرد لایکون هو و لا فایضاً منه و هو توحید الحق و الجمع بین الکثرة و الوحدة. تم.

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد علی پسر حاج زین العابدین، تا: ۱۲۸۱ق؛ نام کتاب ومؤلف بر اساس «کتابشناسی ملاصدرا» برگزیده شد؛ کاغذ: شکری، ۷ص (۳۲۶-۳۳۲) [ف: ۹ - ۵۶۰]

۲۴۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۱۳

جلد دوم و دارای سفر سوم و چهارم می‌باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی است با مهر بیضوی وزیر علوم که به سعی آخوند ملا علی دامغانی چاپ شده و حواشی آن را محمد صادق گلپایگانی به خط نستعلیق نوشته و روز جمعه پنجم رجب ۱۲۸۲ به پایان برده، در نیمه اول حواشی خطی از میرزا جلوه و نوری و السید الاستاد و سید احمد علی الشفاء و حکمة الاشراق و جز اینها نوشته شده؛ جلد:تیماج قرمز،۳۰۲گ،۳۵سطر،اندازه:۲۲/۵×۳۶سم[ف:۲- ۲۶۶]

۲۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۱۷

سفر ۱؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن میرزا محمد حسین، تا: جمادی الثانی۱۲۸۵ق،برای سلطان الحکماء محمد حسین؛مجدول مذهب، با سرلوح زرین؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: ساغری سیاه، ۲۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۴/۴سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۲۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۲۰

آغاز: فی علم النفس من مبدء تکونها من المواد الجسمانیة الی آخر مقاماتها و رجوعها الی غایتها القصوی و فیه ابواب الباب الاول فی احکام عامة للنفس و فیه فصول؛ **انجام:** ومن عرف کیفیة قدرة الله فی صنع الخیال و ما تجده النفس بل توجده باذن الله من صور اجرام العظیمة و الافلاک الجسیمة الساکنه و المتحرکة و البلاد الکثیرة و فلایقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق

جلد چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۳]

۲۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۳۳

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و فی کل زمان و لیس فی زمان و فی کل مکان و لیس فی مکان بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء.

جلد سوم در علم الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ یا ۱۴؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی اکثراً به نقل از علامه سبزواری؛ مهر: «کتابخانه احقر اسماعیل الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۳۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۶۳۰]

۲۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۴۳

آغاز: النفس الثانی فی علم النفس من مبدء تکونها من المواد الجسمانیة ... الباب الاول فی احکام عامة للنفس و فیه فصول فصل فی تحدید النفس اعلم ان عنایة الباری؛ **انجام:** و المتحرکه و البلاد الکثیرة و خلایقها و احوالها و صفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق.

بخش سفر نفس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، با یادداشتی از ملک الشعراء بهار در ۱۳۱۴ش؛ تملک: سپهر در ۱۳۴۰؛ مهر: «عبده ابوالحسن الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۶۱۸ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۳۷۴]

۲۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۷

آغاز: المرحله العاشره فی المقولات؛ ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی تقدیم مباحث الجواهر و اقسامها علی مباحث الاعراض؛ **انجام:** و ما قال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاء فتبارک الله احسن الخالقین.

مباحث جواهر و اعراض؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا آقا ترابی دامغانی، شیخ محمود یاسری، تا: پیش از ۱۳۶۸ق؛ چاپ سنگی و بدون تاریخ چاپ شده است که توسط مرحوم استاد محمد مشکوه بیرجندی و بر اساس یادداشتی از وی که در برگ اول نسخه در سال ۱۳۶۸ق درج گردیده حواشی خاصی که مورد نظر خود بوده از کتاب‌هایی مانند حکمة الاشراق، مباحث مشرقیه، شرح المواقف، شرح الاشارات، شرح المقاصد، شرح هدایه و رساله الحدوث و غیره از آثار ملاصدرا انتخاب و زیر نظر مستقیم خود و کتاب توسط مرحوم میرزا آقاترابی دامغانی و مرحوم شیخ

محمود یاسری (امام جماعت مسجد ارک) کتابت شده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۳/۲- ۷۵]

۲۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۸

آغاز: الحمدلله فاعل کل محسوب؛ **انجام:** فقد اقمنا البرهان علی ان الوجود فی کل موجود عین حقیقته و المهیة

جلد ۱ و ۲. شامل جلد ۱ تا قسمتی از «الموقف العاشر» از جلد ۳. موقف عاشر تا قسمتی از «حجة هفتم متکلمین بر انقطاع فیض»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با دو کتیبه نقاشی شده با آب طلا و لاجورد، مجدول، مقابله شده، محشی با امضای «سید حسین عفی عنه» و از مصنف؛ مهر: «عبده محمد باقر الحسنی الحسینی»؛ تملک: علی المدرس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۱۴ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵ - ۴۴]

۲۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۵

آغاز: قال العارف الربانی مولانا صدرالدین الشیرازی فی الموقف التاسع المقصود بیان من الهیات الاسفار هذه المقاله اصل آخر فیه قانون اتحاء..؛ **انجام:** کالسواد و الحرکة انما یصح اجتماعهما فی موضوع واحد بحسب وجود بشرط ان یکون و لاقتران بها من حشین تحتلعین تقید متین لامن حیثیة واحده تمت.

بخشی است از موقف تاسع اسفار اربعه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۶۰-۶۴) [ف: ۹ - ۵۴۱]

۲۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷/۲ خوئی

انجام: و لم یتفطنوا بان التغایر الاعتباری فی الموضع غیر کاف فی صحة اجتماع المتقابلین ثم ذهبوا الی ان ...

از آغاز سفر دوم است تا قسمتی از این سفر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ شماره فرعی نسخه با توجه به ص ۳۱۴ فهرست اصلاح شد؛ ۳۲ص (۸۹-۱۲۰) [ف: ۷ - ۱۱۱]

۲۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان هذا القائل لم یتسرله فهم کون البسیط الحسی مبدا.

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حاج محمد قلی، ذیقعده ۱۲۵۸؛ کاغذ: فستقی و حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۹۷گ، ۲۲ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۱ - ۱۷]

۲۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۱

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء

جلد ۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، ۱۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰]

۲۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷

آغاز: برابر جلد ۳

قسمت سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۲۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۵۳]

۲۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۲/۸

آغاز: منها انه وردفی کلامه تعالی لایسئل عما یفعل فلو کان لشی من افعاله علة غایتة اوداع السئوال بلم عنه تعالی جایزا معقولا فلما ذاوقع فیها نفی التعلیل و الغایة عن فعله مطالعا کما حسبه؛ **انجام:** العلم الثانیس مشتمل علی الکثرة هناک افق عالم الربوبیة یلیها عالم الامر یجری به القلم اللوح فتکثر الوحدة حیث یغشی السدرة ما یغشی نقل من السفر الثالث من الاسفار الاربعة تمت

بخشی از؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۹۸-۱۱۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹ - ۴۲۰]

۲۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هو الاستدلال بالاشکال علی احوال ... الی الله نصیرالامور

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۴۹]

۲۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۹۷

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** و لیس هو الاشیاء ... فضل الله بن محمد علی حسینی سبزواری

خط: نستعلیق شکسته، کا: فضل الله بن محمد علی حسینی سبزواری، بی‌تا؛ تملک: عبده مسیح بن احمد رضوی [رایانه]

۲۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۷۶

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** لو خلق فیک شرق الی الله تعالی و شهوة لمعرفت جماله و جلاله و هو اصدق الشهوات و احق

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۶۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۳۷

سفر ۱ و ۲؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۲سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۲۶۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقسام الحجة خمسة البرهان والخطابة والجدل و الشعر و السفسطة ... واما الخطابة وهی الحجة المؤلفة من الظنیات فعائداتها تهیئة النفوس التزکیة و ترقیها و اعدادها ... واما البرهان ففائدته الحکمة وهی معرفة الحق بالیقین

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۴۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۲]

۲۶۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۴۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۵گ (۱-۳۵)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۸]

۲۶۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸-الف/۲۶۹

انجام: بل هو کل الاشیاء و لیس هو الاشیاء - قدتم هذا المجلد من الاسفار فی مدرسه سبزوار بید الاقل ابن الحاج میرزا بابا عباس الدارابی

جلد سوم؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: عباس دارابی ابن حاج میرزا بابا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۳۵گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۲۵۰]

۲۶۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲-ت/۷۸

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** او علی طریق الذوق کن یشاهد انوا عا عن الاطعمه فاذا ذاق منها و اکل اظلع علی طعمها
جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج زاجی، ۳۱۷گ، ۲۲ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۷۰]

۲۷۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۹۶۵

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** فعلا بل امکان فعل و قوة تحصیل و تلك الصورة محرکة.
جزء اول از جلد سوم کتاب؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۴۳گ، ۳۱سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲ - ۳۵۵]

۲۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی کیفیة الاشتراك بین هذه الاقسام، قد وقع للناس اختلاف فی بیان اطلاق التقدم علی هذه الاقسام ...
جلد اول و تا اواسط مبحث قدم و حدوث را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: گالینگور عنابی، ۲۵۳گ، ۱۹ و ۲۰ سطر (۱۲-۱۲/۵×۲۳-۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۵۶]

۲۷۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۷۸

آغاز: ارادبها ملکوت السموات و الارض کما قال و کذلك نری ابراهیم ملکوت السموات و الارض لیکون من الموقنین؛ **انجام:** فهو مع کل موجود و بکل جهة من غیر تقیید و لاتکثیر فهو فی کلی شیء و لیس فی شیء و فی کل شیء ...
جلد دوم اسفار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج، ۲۳۴گ، ۱۹ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۸۹]

۲۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۱۱۷

بخشی از اسفار؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری؛ اندازه: ۱۹/۷×۲۹/۹سم [رایانه]

۲۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۰۸

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۲۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۱۶

آغاز: بارزة انزلنا علیها الماء اشرف و ربت و انبت من کل زوج بهیج الی قوله؛ **انجام:** التی تفعل فی باطنها کما تفعل الطبیعة فی باطن الشجره فالمکه الفاعلة.
علم النفس من المبدا الی المعاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱۵۳ر-۱۷۴پ)، ۲۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲/۸×۲۰سم [رایانه]

۲۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۳۳

آغاز: و من الناس من جعل المقولات اربعا الجوهر و الکم و الکیف و جعل النسبه جنسا للسبعه الباقیه و وافقهم صاحب البصائر و صاحب المطارحات؛ **انجام:** من الطبایع المنتشره الشخصیات مثل انواع الحیوان و النبات قال ایض فی المیمر العاشر من کتاب الربوبیه..
مبحث جواهر و اعراض از جزء اول کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام (حدود ۲۵ برگ)؛ مصحح، محشی با امضای «محمد اسماعیل ره»؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۲۴-۲۹ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱۸ - ۱۸۹]

۲۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۳۶

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی از ملا علی نوری و به خط وی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۱۳۵]

۲۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو أن المقوی علیه بازائه القوة فلو کان غیر متناه کانت القوة غیر متناهیة و قد عرفت ...
جلد اول؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۴گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰ - ۶۲۸]

۲۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۷۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن ملا حسین بن حاجی قربان علی، بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،۱۹سطر(۱۰×۱۵)،اندازه:۱۸×۲۳سم[ف:۱۶-۵۰۴]

۲۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۸۸

اندکی پیش از «تنقیح و تهذیب ان صاحب الاشراقیین اورد مثل ذلك الایراد» تا «فصل فی دفع الشکوك النافیة لاصحاب النقل و حلها» پیش از «فصل فی ابطال التناسخ»؛ خط: نسخ، کا: میرزا اسماعیل پسر میرهادی قاینی، بی‌تا؛ جا: یزد، برای ملا اسماعیل پسر آقازمان اصفهانی؛ وقف مدرسه ابراهیمیه؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۵۲۰]

۲۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۲۹-۱۰/۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ومنها الفراسة و هی الاستدلال بالخلق ... و هو الاشارة الی صفاء جوهر الروح و الشاهد هو القسم الثانی و هو الاستدلال بالاشکال علی الاحوال
خط: نسخ خفی و زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳-۱۶۵۸]

۲۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۹۳-۳۸/۱۳

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** بل هو کل الاشیاء ولیس هو الاشیاء الی هنا کلام المصنف قدس سره فی مبحث الالهیات ویتلوه السفر الثالث وهوا لذی من الحق الی الخلق بالحق انشاءالله فی علم النفس
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از «حسن بن محمدجعفر رضوی»؛ جلد:تیماج زیتونی،۲۶۳گ،۱۸سطر،اندازه:۲۱×۳۰سم[ف:۳-۱۶۵۸]

۲۸۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۷۳/۴

از سفر دوم: المرحله فی علم الطبیعی، تا «ضوء ولون و شعاع»

مطابق چاپی دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۱۵۰پ-۱۷۷پ) [ف: ۴ - ۳۳۳]

۲۸۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۷۵۴

جلد سوم مبحث الهیات و ۷ صفحه از جلد چهارم سفر نفس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۰۱ص، ۲۳ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱- ۱۸۰]

۲۸۵. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

الجزء الثانی؛ بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۱۷]

۲۸۶. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

الجزء الاول؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۱۷]

۲۸۷. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۱۷]

۲۸۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۲۱۹

الهیات؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۲]

۲۸۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۵۷

الهیات؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۲]

۲۹۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۷۷

الهیات؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۲]

۲۹۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۹۶

طبیعیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی باریک [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۲]

۲۹۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۵۶

طبیعیات؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۲]

۲۹۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۵۴/۱

سفر چهارم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۵۰۰]

۲۹۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۸الف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۵×۲۲سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۵]

۲۹۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی صفا جوهر الروح و الشاهد ... تم تم تم المجلد الاول فی اسفار الاربعه فی مصنفات صدر المتألهین صدرالدین محمد شیرازی نورالله مرقده.

جلد یکم؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۵گ، ۲۶ سطر (۱۱×۲۰/۵) سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۹]

۲۹۶. جهرم؛ کریم اشراق؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد دوم؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۶۱۰]

۲۹۷. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۱۵۳

از جلد اول؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در حاشیه نوشته شده: تاریخ هذه الافاضة کان ضحوة یوم الجمعة سابع جمادی الاول لعام سبع و ثلاثین و الف من الهجرة و قد مضی من عمر المؤلف ثمان و خمسون سنة قمریة [ف: ۱۲۸]

۲۹۸. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بخشی؛بی‌کا، بی‌تا؛ حواشی ملاعلی نوری [میراث اسلامی: ۵ - ۵۸۸]

۲۹۹. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

مجلد ۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۱۶]

۳۰۰. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۴۹

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از سبزواری با «ادام الله ایام افاداته»؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵ - ۵۹۶]

● الحکمة المتعالیة / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul muta'ālīya

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶ - ۱۰۹۸ ؟ قمری

mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608 - 1687)

این کتاب در فن حکمت و در هر فصلی که وارد شده بطور مبسوط و مفصل نوشته است. آن را پس از مرگ سید داماد (- ۱۰۴۰ق) استادش و پس از مرگ صدرای شیرازی (- ۱۰۵۰ق) ساخته است. در نیمه اول نام کتاب او «الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة» است همانکه صدرا در الشواهد الربوبیة (ص ۲۳) از آن یاد کرده و گفته که مرا چنین کتابی هست. باری این کتاب به روش فلسفی شیعی است در اثبات خدا و در امامت گسترده و کلان است و در امامت با آوردن اخبار سنی و شیعی درباره ولایت سخن گفته است. در آن از «مختار الاقطار فی الحکمة الالهیة» و «حاشیة الحاشیة القدیمة للدوانی علی الشرح الجدید للتجرید» و «حاشیة حاشیة الشریف علی شرح الشمسیة» و «حدوث العالم» یا «الرسالة الملکوتیة» ساخته ۱۰۴۵ و «رسالة فی انه لاازلی الوجود سوی الله» همه از خود گیلانی یاد شده است. در آن آمده است: «المعترض هو الفاضل المرحوم صدرالدین محمد الشیرازی تلمیذ ثالث المعلمین رضی الله عنهما، منه سلمه الله» و «القائل الفاضل الزکی مولینا ابوالحسن الکاشی رحمه الله فی رسالته المسماة بارکان الایمان»، نیز«الاستاد الحکیم الحقانی الربانی قدس سره فی کتاب التقدیسات» و «قال الاستاد قدس الله روحه فی اوائل کتاب تقویم الایمان» و «من جانب الاستاد». پیداست که او آن را پس از ۱۰۴۰ و ۱۰۴۵ و ۱۰۵۰ ساخته است. عنوان‌ها در نسخه فیضیه: ۱. فصل فی اثبات کون الوجود بدیهیا؛ ۲. فصل فی اثبات کون الوجود مشترکا معنویا و لایکون مشترکالفظیا؛ ۳. فصل فی اثبات کون معنی الوجود کلیا؛ ۴. فصل فی ان معنی الوجود لیس له مطابق فی الممکنات الموجودة فی الخارج بل هو معنی انتزاعی فقط؛ ۵. بیان کیفیة عروض الوجود لحقیقة الممکن بالذات؛ ۶. بیان وجوب انحصار المفهوم الکلی

علی الواجب بالذات و الممکن بالذات و الممتنع بالذات؛ ۷. فصل فی نفی الاولوبة الذاتیة و الخارجیة؛ ۸. فصل فی اثبات الحدوث الذاتی لکل ممکن.؛ ۹. فصل فی بیان الجواب الحقیقی عن کل واحد من الاعتراضات؛ ۱۰. فصل فی اثبات المطلوب؛ ۱۱. فصل فی اثبات کونهما جنسین عالیین؛ ۱۲. ذکر شبهة مشهورة فی الکتب المیزانیة؛ ۱۳. فصل یذکر فیه شبهة النافین لوجود الکلی الطبیعی فی الخارج؛ ۱۴. فی اجوبة الشبه المتقدمة؛ ۱۵. فصل فی ذکر براهین اثبات الواجب المذکوره فی کتب السابقین و اللاحقین من الحکماء الالهیین و العلماء الربانیین: ۱) النظر الی افراد الموجود فی الخارج، ۲) النظر الی طبیعة الموجود بما هی طبیعة الموجود، ۳) النظر الی نفس الوجود و طبیعیة، ۴) النظر الی الموجود المطلق المشتمل علی الفرد الممکن بالذات الموجب لاشتماله علی الفرد الواجب، ۵) برهان بطلان الضرورة من اللاضرورة، ۶) برهان الاولویة، ۷) برهان الاسد الاخصر، ۸) برهان الوسط و الطرف، فی امکان اثبات حدوث العالم بطور غیر الذی سبق، ۹) برهان التطبیق، ۱۰) برهان الترتب؛ ۱۶. فصل فی الجواب عن الاشکال بکون وجود الافعال الاختیاریة للعباد حاصلا بایجاد هم ففی الوجود موثر غیرالله؛ ۱۷. فی ابطال زیادة صفاته تعالی علی ذاته؛ ۱۸. ما یدل علی لزوم ارتکاب الایجابین؛ ۱۹. فی الکفر باعتبار احکام الدنیا و الاخرة و الکفر باعتبار احکام الاخرة فقط؛ ۲۰. فی معنی الارادة؛ ۲۱. فی ان ارادة الله عین ذاته؛ ۲۲. فی معنی الارادة الحادثة؛ ۲۳. فی ان جمیع الممکنات کموجود واحد؛ ۲۴. فی القول الفصل فی رفع اشکال ثواب العبد و عقابه علی تقدیر ان لایکون خالقا لافعاله الاختیاریة؛ ۲۵. فی اضطر الخلق الی الحجة و الامام (مبحث الامامة)؛ ۲۶. فصل فی اعادة الکلام فی الافعال الاختیاریة، ابتداء بیان رفع الاشکال فی ثواب افعال المکلفین و عذابهم علی تقدیر ان لاموثر فی الموجود الا الله و لاخالق سواه؛ ۲۷. رفع الاشکال فی الثواب و العقاب؛ ۲۸. نقل کلام الخیام المضل للعوام؛ ۲۹. نقل کلام المحقق الطوسی فی جواب الخیام؛ ۳۰. نقل ما قال المحقق الدوانی فی رفع اشکال الثواب و العقاب؛ ۳۱. نقل کلام الطوسی فی اخلاق ناصری بلغة الفرس فی حصر اجناس الفضائل؛ ۳۲. فی بیان التشبیه الذی وقع من الحکماء؛ ۳۳. نقل کلام الطوسی فی اخلاق ناصری؛ ۳۴. النزاع بین الحکماء و الملیین فی تفسیر القدرة؛ ۳۵. تذییل جمیل فی ان اشخاص النفوس الناطقه الانسانیة متفاوتة؛ ۳۶. الاغراض الخمسة فی الشرایع: حفظ العقل و الدین و البدن و النسب و المال؛ ۳۷. علل الشرایع و الاحکام؛ ۳۸. نقل قول الشهید فی الدروس فی تحریم اعتقاد تاثیر النجوم؛ ۳۹. فصل فی نقل قول الرازی و الطوسی فی تکلیف ما لایطاق؛ ۴۰. فصل فی استناد افعالنا الینا؛ ۴۱. بسط مقال فی الکلام؛ ۴۲. دفع شک اصل «لاموثر فی الوجود الا الله» اصل «ثبوت الشی لنفسه و ثبوت الذاتی لما هو ذاتی له و ثبوت لازم المهیة لها لیس یجعل جاعل»؛ ۴۳. اسلوب الاستاد الکامل الفیلسوف الکبیر فی الجواب عن التدافعین؛ ۴۴. مسلک المؤلف فی دفع التدافعین؛ ۴۵. فصل فی ان نسبة الذات و الذاتی الی ما هو ذاتی له ضروریة غیر محتاجة الی علة و لایجری فیها التشکیک بالا ولویة و الاقدسیة فی الذات و الذاتی و نزاع المشایین و الاشراقین فی جریان التشکیک فی الذات و الذاتیات فی سبعة مطالب. اینجا پایان مجلد یکم است؛ ۴۶. فصل دلایل بطلان هذا التشکیک؛ ۴۷. قول الاستاد الحکیم الحقانی الربانی فی کتاب التقدیسات فی نقد دلیل الشیخ الرئیس فی بطلان تشکیک الذاتی؛ ۴۸. حکومة انی افتی بماقالته المشائیة و لست اضمن تصحیح احتجاجا تهم علیه؛ ۴۹. ذکر ضابطة کلیة فی حصول الشخص الخارجی المندرج تحت کلی طبیعی؛ ۵۰. ذکر برهان قوی متین علی بطلان مذهب الاشراقیین؛ ۵۱. ذکر ان معروض الوحدة و معروض الکثرة حقیقة ان یکون شیئا واحد اسواء کان کلیا او جزئیا حقیقتا؛ ۵۲. فصل نقل قول الشیخ المقتول فی اختیار مذهب الاشراقین و تعرضه لاثبات حقیة مذهبهم؛ ۵۳. الفرق بین القدمیة و الاولویة؛ ۵۴. فی الحرکة فی الکیف؛ ۵۵. تعاقب الاضداد علی موضوع واحد. (دانش پژوه)

آغاز: الحمد لله فاطر العالیات و خالق السافلات و روابط السفلیات بالعلویات و الصلاة و السلام علی اکمل الممکنات و افضل ارباب المعجزات ...

[الذریعه ۵۹/۷؛ جاویدان خرد؛ دنا ۷۲۹/۴]

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل اعلم ان المشهور بی الجمهور ان المتصادین معتبر فیهما صحة تعاقبهما علی موضوع واحد بعینه ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در زمان مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ ۳۸۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۰۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۴۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کلامنا فی القسم الثانی و قد بینا بالبرهان العقلی و النقلیان القسم الثانی من الرئیس بحسب ام یکون.تمت

خط: نستعلیق، کا: عنایت بن محمد صالح شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۰۶۶ق؛ تملک: عبدالله بن حسین بحرانی در سال ۱۲۸۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۳۳/۲- ۱۵۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۸۴

آغاز: نسخه ما که برابر است با س ۱ گ ۱۷ر نسخه قم و شانزده برگی کم دارد پیش از عنوان «فصل فی اثبات المطلوب قد ثبت سابقا بالبرهان»: بیانا تفصیلیا اما الاعتراض الاول فجوابه ان المراد بانفراد المعا اعتبار ذاته من حیث هی هی و ح لاشک فی انها لیس لها فی المرتبه ایس فی مرتبة الذات؛ **انجام:** بل التخلخل یرجع الی رقة القوام و التکاثف الی غلظته و تفصیل الکلام ان الاجسام البسیطة و المرکبة (مانند نسخه قم) کانت النسخة الی هذا، تمت

بید الفقیر الحقیر المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد محسن محمد البابردی فی ۱۸ صفر ختم لنا بالخیر و الظفر سنة ۱۰۷۲ (در پایان نسخهٔ قم تاریخی نیست).

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد بابردی، تا: ۱۸ صفر ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ بسیار نزدیک به نسخه فیضیه در ساخت و ریخت، محشی با نشان «س م س، منه سلمه الله تعالی، منه دام ظله» (هر سه از خود شمسای گیلانی)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای پارچه دار، ۳۸۸گ، ۲۳سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۱۹۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان الجمیع عراة فاقدة اللباس راسا فحینئذ لا یتصور ان یکون واحد منهما متعینا باعطاء الثوب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، با روکش کاغذ ابری رنگی، ۱۸گ (۲پ-۱۹پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۲ - ۵۵۴]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تفصیل الکلام ان الاجسام البسیطة و المرکبة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده، محشی از مؤلف؛ واقف: محمد حسین طباطبائی بروجردی، ۱۳۶۷؛ کاغذ: سفید، جلد: میشن زرد، ۷۶۶ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [فهرست عراقی: ۱ - ۳۱۹]

● حکمة المشرقیة = الفلسفة المشرقیة = منطق المشرقیین / منطق / عربی

ḥikmat-ul mašriqīyya = al-falsafat-ul mašriqīyya = manṭiq-ul mašriqīyīn

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

این کتاب که اغلب به نام «حکمة المشرقیه» و گاه «الفلسفة المشرقیه» و «منطق المشرقیین» نامیده می‌شود، یکی از کتب ذیقیمت شیخ الرئیس ابوعلی سینا در حکمت می‌باشد. پایه بحث در این کتاب به روی فلسفه اشراقی نهاده شده و بسیاری از آراء مشائین را پاسخ می‌گوید. بعضی از محققین را نظر بر این است که از «الحکمة المشرقیه» چیزی در دست نیست و اگر هم باقی مانده باشد قسمت منطق آن است که به نام «منطق المشرقیین» در قاهره چاپ شده است. در فهرست نسخه‌های مصنفات ابن سینا، تألیف: یحیی مهدوی، به طور مفصل راجع به این مطلب بحث شده است (ص ۸۰ تا ۹۳ و ۲۷۰ تا ۲۷۲) وی می‌نویسد: چنانکه در قسمت اول این کتاب در فهرست مصنفات شیخ به عنوان «الحکمة المشرقیة» ثبت شده است ... رساله‌ای موجود است در طبیعیات که در هر سه نسخه نام آن الحکمة المشرقیة ثبت شده و به شیخ نسبت داده شده است. مقابله این رساله با طبیعیات کتاب شفاء به خوبی روشن می‌سازد که آن تلخیصی است از طبیعیات شفاء تا آخر فن ششم (ص ۳۶۷ چاپ تهران) با حفظ ترتیب ابواب کتاب شفاء و نقل عبارات آن ملخصاً و ارجاع به کتاب شفاء برای تفصیل بیشتر (فهرست مصنفات ابن سینا / ۲۷۰).

آغاز: الحمدلله اهل أن یحمد لعزته و جبروته و نسأله التوفیق لنیل مرضاته و الزلفة عنده ... الفن فی التصور، المقالة الاولی فی مقدمات التصور. و بعد فقد نزعت بنا ألهمه إلی أن نجمع کلاماً فیما اختلف البحث فیه ...

چاپ: قاهره، المکتبة السلفیة: ۱۳۲۸ق

{فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی ص۸۰-۹۳؛ تاریخ ادبیات در ایران از دکتر صفا ۳۱۵/۱؛ الذریعه ۶۰/۷؛ دنا ۷۳۹/۴؛ مجمع علمی عراقی ۲۶۰/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۶/۴-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۲. القدر الذی وجد له من الحکمة المشرقیة؛بی‌کا،تا:اوایل قرن۷؛۴۷گ(۳۴پ-۸۰ر)[فیلمهاف:۱-۶۶۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۵عکسی

آغاز: الحمدلله اولاً و آخراً ... ان العلوم منها حزئیة و منها کلیة؛ **انجام:** و لو لم تکن فیه لذة و الیه شبق اذ لا حاجة الیه فی بقاء الشخص و اللذة ... حساس فجعل له الاشاره ...

نسخه اصل: ایاصوفیا، ش ۲۴۰۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۲۷گ، ۱۹سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۴۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲/۶

در منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳ص (۱۲۹-۱۴۱)، ۱۴ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۴۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۳۹/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نوعی فستقی، جلد: میشن سیاه، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۶سم [ف: ۷ - ۴۴۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان هذین اذا کانا مجهولین فقلت مثلا فی تعریف المثلث انه و المساوی ...

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۲۴ر-۳۲ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۳۱۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مساوی الزوایا لقایمتین فان هذین اذا کانا مجهولین فعلت مثلا فی تعریف المثلث.

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: دولت آبادی الوان، جلد: پارچه‌ای زرد حنایی، ۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۷]

۷. مشهد؛ مدرسه فاضلیه؛ شماره نسخه:۵۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین؛ **انجام:** و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛واقف:فاضل خان؛۲۰۱گ،۱۵سطر [ف: ۳۰]

● **الحکمة المشرقیة** / فلسفه / عربی

al-ḥikmat-ul mašriqīyya

نقلی از الحکمة المشرقیة فخررازی با منقولاتی دیگر از او در سحر و جادو.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص (۱۲۸)، ۱۴ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۴۴]

● **حکمة الموت** / فلسفه، عرفان و تصوف / فارسی

hekmat-ol mowt

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

یکی از رسالات فلسفی منسوب به بوعلی سیناست در حکمت و سبب مرگ که نباید از وی باشد و بی‌شباهت به رساله ۲۹ از رسالات اخوان الصفا نیست، و این رساله غیر از رساله «دفع الغم من الموت» منسوب به بوعلی است.

آغاز: باید دانستن که اول چیزی که بر بندگان واجب است شناختن حق است جل جلاله که واحد حق و قدیم مطلق است.

انجام: نگاهداری تا از آن ثمره یابی و به درجات ایشان رسی.

[نسخه‌های منزوی ۷۵۷/۲ و ۷۸۳؛ فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی ۲۷۲؛ دنا ۷۳۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۶]

۱. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۲۰۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: - ۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۵/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۳۱۲-۳۲۸)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۷۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۷/۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «تصوف» و ناشناس آمده. آغاز و انجام با حکمة الموت منسوب به ابن سینا هماهنگ است. در چندین فصل؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۱۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۹گ (۱۷ر-۲۵ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۸سم [ف: ۷- ۳۱۱]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۰/۸

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه بروجردی-کرمانشاه ۱۱۹؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد حسن بروجنی، تا: با تاریخ ۱۲۹۵ق؛ ۱۷ص (۲۱۷-۲۳۳) [عکسی ف: ۵ - ۲۴۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۸

نسخه ما گویا در انجام افتاده و می‌رسد بدینجا «و علی بن ابی طالب (ع) نیکو میگوید اوله نطفة ... قذرة»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ چنانکه در نسخه ما هم آمده از ابن سینا دانسته‌اند و نباید باشد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸ص (۵۱-۵۸)، ۲۳سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۹ - ۱۴۸۴]

● **حکمة الموت** / فلسفه / فارسی

hekmat-ol mowt

عین القضاة، عبدالله بن محمد، ۴۹۲ - ۵۲۵ قمری

‘ayn-ol-qozāt, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1100 - 1132)

همان رساله قبل منسوب به ابن سینا که در نسخه حاضر به عین القضات همدانی نسبت داده شده.

[نسخه‌های منزوی ۷۸۳/۲؛ دنا ۷۳۹/۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۶/۳-۳/۶۶

آغاز: بسمله بباید دانست اول چیزی که بر بندگان واجب آمد شناخت خداست که واحد حق وقدیم مطلق است و واجب الوجود به حق او را گوییم دویم ایمان آوردن بانبیاء؛ **انجام:** واین رساله به اصطلاح حکما نبشته ام که درخور علم تو باشد وا زسخنان دیگر عنان کشیده داشته ام تا تو رافهم شود ودراین سخنها چون به عمل مستعد شوی تمهیدات ما همیخوان باقی تو را آنجا گشاده گردد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ شوال ۱۰۸۳ق؛ ۱۱گ، ۲۸ سطر [ف: ۳ - ۱۶۵۹]

● **حکمة الموت** / کلام و اعتقادات / فارسی

hekmat-ol mowt

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ‘omar (1150 - 1210)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۶/۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۱؛ کا: عبدالرزاق بن عبدالکریم، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۷]

● **حکمة الموت** / متفرقه / فارسی

hekmat-ol mowt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۲۵/۶

آغاز: در بیان حکمت مرگ. مرگ فعل حق است و فعل حق باطل نبود؛ **انجام:** و اگر چه حکمتها بر آن بسیار است.

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ چلیپا؛ ۲گ (۹۴ر-۹۵ر)، ۱۶سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸ - ۵۳۷]

● **حکمت میزانیه** / فهرست، فلسفه / فارسی

hekmat-e mīzānīye

زنوزی، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۷ قمری

zonūzī, 'alī ebn-e 'abd-ol-lāh (1819 - 1890)

رساله مختصری است در کتاب‌شناسی نه کتاب که توسط حکمای یونانی تدوین شده: ۱. کتاب ایساغوجی فرفوریوس؛ ۲.کتاب قاطیقوریاس؛ ۳. باریرمناس؛ ۴. انولوطیقا؛ ۵. اوفواذوطیقی که انولوطیقاسی هم گفته‌اند؛ ۶. طونیقا؛ ۷. سوفسطیقا؛ ۸ بروطیقا؛ ۹. قوانیطیقی.

چاپ: تهران، ۱۲۷۰ق، (با منظومه نورعلیشاه اصفهانی در منطق در یک جلد)، سنگی، جیبی، ۳۱ص

[دنا ۷۳۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۶۲/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۶۴/۳

آغاز: این مختصر است در بیان ابواب حکمت میزانیه و اسامی هر یک از این ابواب؛ **انجام:** و ما این مطالب را ببیان مشروح تر در حواشی اشارات یاد کرده ایم و الله هو الهادی

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن، تا: ۱۲۹۳ق، جا: مشهد رضوی مدرسه سمیعیه؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۴گ (۱۷-۲۰)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۷۱]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۳/۴

آغاز: بسمله، هو بدانکه این مختصر در بیان ابواب حکمت میزانیه و اسامی هر یک از آن ابواب بلسان حکماء یونان؛ **انجام:** چنانکه کلیات را در باب تصورات موصلات بعیده خوانند و ما این مطالب را با بیانی مشروح تر در حواشی شرح اشارات یاد کردیم.

بی‌کا، بی‌تا؛ در آخر مطلب مختصری در حرکات فکریه از حواشی شرح اشارات را ذکر نموده؛ جلد: مقوا، ۲گ (۲۴پ-۲۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۲۰۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۰/۳

آغاز: بدانکه فنون حکمت میزانیه را به نه قسم قسمت کرده اند؛ **انجام:** شناخته شود در او احوال اقیسه شعریه که جز تخییل را مفید نباشد

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی کرهرودی کزازی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۲۳پ-۲۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۳]

● **حکمت ناصری** / فلسفه / فارسی

hekmat-e nāserī

یا ترجمه گفتار دکارت ازال عازار رحیم موسایی و امیل برنه فرانسوی چاپ ۱۲۷۹ در ۱۶۴+۲ص.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۴۳-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۹۸]

● **حکمت نامه = آثار علویات و اسرار کاینات** / علوم غریبه / فارسی

hekmat-nāme = āsār-e 'olvīyāt va asrār-e kāyenāt

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī, 'alī ebn-e 'alī (- 15c)

اهدا به: ابوالفتح سلطان محمود میرزای غازی (۸۵۷-۸۳۷-۹۰۰)

تاریخ تألیف: ۸۹۴ق

رساله‌ای کوتاه در بیان چگونگی پیدا شدن معادن و کانات و ظاهر شدن آثار علویات مصدر بوقوع غزوات با کفار و مسخر گردانیدن آن در دو «گفتار» و یک «خاتمه»: گفتار ۱. بیان چگونگی ظاهر شدن و آثار علوی آن (بیست و یک فصل)؛ گفتار ۲. بیان چگونگی کانات (بیست فصل)؛ خاتمه در بیان حقیقت علم حقیقی و علم یقینی.

آغاز: الحمدلله ... چنین گوید ... که این مختصریست در بیان چگونگی پیدا شدن معادن و کانا و ظاهر شدن آثار علویات مصدر بوقایع غزوات با کفار و مسخر گردانیدن آن ...

[نسخه‌های منزوی ۴۱۷/۱؛ دنا ۷۴۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۳/۵]

۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۷۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنانچه در جوهر طلا و نقره و مثال آنکه ... از تامل درین مثالها دیگر چیزها را قیاس تواند کرد و شاعر گفته است: نه فلز مستوی الحجم را چون بر کشی ×× اختلاف وزن دارد هر یکی.

تا فصل ۱۷ از گفتار دوم را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۶گ (۵ر-۱۰ر)، اندازه: ۱۰×۲۵سم [ف مخ]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۱۷-ف

نسخه اصل: نسخه آقای سید محمدطاهری شهاب فرزند ادیب اسماعیل قاهانی قمی ساروی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۷۷]

● **حکمت نامه** / متفرقه / فارسی

hekmat-nāme

اهداء به: سلطان ابوالمظفر سکندر شاه سلطان

رساله مهم و مختصری است در بیان نیرنگ‌ها و حیله‌ها. مؤلف کتابش را در چند «باب» قرار داده با این عناوین: ۱. حیلهای گشادن حصارها؛ ۲. حیلهای لشکریان و غازیان و مجاوزان؛ ۳. حیلهای سلاحها؛ ۴. حیلهای جادوان و ساحران؛ ۵. حیلهای جادوان در ساختن؛ ۶. حیلهای باد آوردن و باریدن خاک؛ ۷. حیلهای ویران شهرها و سراها؛ ۸ حیلهای گنج بدید آوردن؛ ۹. حیلهای حرکات و کشیدن و راندن آبها؛ ۱۰. حیلهای نیر نجات و نمایش و بوالعجب؛ ۱۱. حیلهای عطاران و مشک؛ ۱۲. حیلهای دبیران و نوشتن ایشان؛ ۱۳. حیلهای فلاحی؛ ۱۴. حیلهای سنگ و مهرها؛ ۱۵. حیلهای منافع گربه سیاه؛ ۱۶. حیلهای منافع خواص اشیاء؛ ۱۷. حیلهای متفرق.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۶۴/۲-۵۹/۱۸۴

آغاز: بسمله سپاس و ستایش مر خدای را عزوجل که پاکست از صفت کردن و ستوده است از صفت کردن پیغمبران

از اول تا نیمه باب ۱۲ حیلهای دبیران؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳گ (۶۴-۷۶)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۵۹]

● **حکم التنباک** / فقه / عربی

ḥukm-ut tanbāk

بغدادی، محمد سعید بن سلیمان، ق۱۴ قمری

baqdādī, mohammad sa'īd ebn-e soleymān (- 20c)

پاسخ نامه‌ای است که قاسم بن محمد ثانی از قطر به مؤلف نوشته و در آن از سوگند به غیر از نام خدا و کشیدن تتن نکوهش می‌کند. در این پاسخ گفته‌های بعضی علمای مذاهب اهل سنت را نقل کرده و قاسم را به مذهب وهابی نسبت داده و آنها را منحرف از دین دانسته است. اصل این پاسخ به تاریخ پنجم ذیحجه ۱۳۱۳ نوشته شده و بخشی الحاقی پس از این تاریخ بر وی افزوده شده است

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۰۴/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فاعلم وفقنی الله و ایاک لسلوک سبیل الرشاد و عصمنا من ارتکاب طرق الزیغ و الفساد

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد امین نقشبندی حسنی حنفی سامرائی، تا: پنج‌شنبه ذیقعده ۱۳۱۹ق، جلد: مقوایی، ۲۱گ (۱پ-۲۱پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۳۴]

● **حکمة النبی لقمان** / طب / عربی و فارسی

ḥikmat-un nabī luqmān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۱۵/۵

آغاز: بسمله. کتاب حکمة النبی لقمان ع صفت کحل العین و یذهب جمیع ما کحل فیه العین من الامراض و الاوجاع؛ **انجام:** و برین قیاس ما درین مختصر بدین قدر اختصار کردیم و الله المعین و الموفق (قد تمت)

خط: نسخ، کا: علی بن حسن، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۴۴پ-۵۰پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۴۱۹]

● **حکمت نظری** / فلسفه / فارسی

hekmat-e nazarī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۷۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

● **الحکمة و السر فی کون الوضوء مخصوص بالأعضاء الأربعة** / اخلاق / عربی

al-ḥikma wa-s sirr fī kawn-il wuḍū' maxṣūṣ-un bi-l-'a'ḍā'-il arba'a

ابن وزیر، عبدالباسط بن خلیل، ۸۴۴ - ۹۲۰ قمری

ebn-e vazīr, 'abdolbāset ebn-e xalīl (1441 - 1515)

رساله بلکه فایده کوتاهی است در بیان سر و حکمت و این‌که چرا در وضو چهار عضو (صورت، دست‌ها، سر و پاها) شسته می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۹/۵

آغاز: بسمله. مسألة الحکمة و السر فی الوضوء کونه مختص بالأعضاء التی هی الوجه و الیدین و الرأس و الرجلین و لم کانت هذه و لم تکن غیرها؟ قال بعض العلماء أصل ذلک ان آدم؛ **انجام:** الماء الذی یغسل به ذلک العضو و الله سبحانه و تعالی أعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳ص (۷۹-۸۱)، ۹ سطر [عکسی ف: ۳ - ۵۶۲]

● **حکمت و عرفان** / عرفان و تصوف / فارسی و عربی

hekmat va 'erfān

منتخباتی است در حکمت و عرفان به زبان فارسی و عربی ــ مؤلف آن معلوم نیست ــ مطالب کتاب مشتمل است بر: ۱. جواب حضرت امیر المومنین (ع) به کمیل ابن زیاد درباره حقیقت؛ ۲. علامات اولیاء الله از کتاب مفاتیح الغیب؛ ۳. رساله معاد از ملا صدرا (در ۸ ورق)؛ ۴. در تحقیق الحرکة از میرزا ابوالقاسم فندرسکی (در یک برگ و نیم).

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸-ح/۶۵۴

آغاز: بسمله. اما بعد نقل است که کمیل بن زیاد از حضرت امیر المومنین علیه السلام سوال کرد که ما الحقیقه؟ یعنی حقیقت چیست؟؛ **انجام:** فصل لا یحتاج الیها الموجودات - هذا آخر ما اردت ایضاحه بایجاز و اختصار مستقیم - تم بحمد الله (تع) و الصلوة علی رسوله و آله المعصومین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۹گ، مختلف السطر (۹×۱۵)، اندازه:۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۲۳۸]

● **حکمت و غیره** / پاسخ پرسشها / فارسی

hekmat va qeyre

سؤال‌ها وجواب‌هایی است کوتاه در علوم مختلف، تنظیم شده به روشی ادبی.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۹/۶

آغاز: سوال: جوهر چیست؟ جواب: آنچه به ذات خویش قایم است. س: حد چیست؟ ج: راه نماینده به حقیقت چیزی

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی - مشهد ۱۶۶۷۸؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۴۲ق؛ ۵ص (۱۴۰-۱۴۴) [عکسی ف: ۴ - ۱۹۷]

● **الحکمة و الکلام** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥikma wa-l kalām

حاشیه بر یکی از شرح‌های تجرید الکلام (تجرید العقائد) می‌باشد.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۲۴/۳

آغاز: لا یبعد ان یقال، ای لا یعبدان یقال ان فی ترک الموصوف و اقامة الصفة مقامه

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۴۰ص (۱۲۴-۱۶۳)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

● **حکمت و کلام** / کلام و اعتقادات / عربی

hekmat va kalām

این کتاب احتمالا حاشیه بر یکی از تألیفات سید صدر الدین محمد دشتکی (- ۹۰۳ق) می‌باشد، زیرا محشی از صاحب متن به عنوان «السید الاستاد» یاد کرده است و همچنین از حواشی او بر شرح جدید تجرید و بر حاشیه شریفه بر شرح مطالع یاد کرده است.

۱. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۵۷

آغاز: بسمله، الحکمة استکمال النفس الانسانیه ره الاستکمال مصدر و المصادر قد یطلق و یراد بها معانیها؛ **انجام:** متحقق فی الاعتبارات و العدمیات قال صاحب المطالع و فی هذا الکلام نظر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۲۳ شوال۱۲۱۹ق؛ مصحح؛ ۹۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۳۹]

۲. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۹۰/۶

آغاز: بسمله، الحکمة استکمال النفس الانسانیه ره الاستکمال مصدر و المصادر قد یطلق و یراد بها معانیها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۳گ (۲۲۰-۲۵۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۹۰]

← الحکمة و النصیحة ← النصیحة لبعض الاخوان

● **حکم تولیت وقف** / اسناد / فارسی

hokm-e towlīyat-e vaqf

حکم تولیت وقف موقوفات دارالسیاده در شهر کش برای خواجه جلال الدین افضل و انشاء سمرقندی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۸/۱۲

خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن عبدالمؤمن منشی سمرقندی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سفید،۴ ص (۱۰۴-۱۰۷)، ۲۳سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۱۰۲]

● **حکمتها و حکایتها** / داستان / فارسی

hekmat-hā va hekāyat-hā

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۹/۵×۴۳/۸سم [رایانه]

● **حکمتیة** / فلسفه / عربی

ḥikmatīyya

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، - ۱۰۷۵ قمری

kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (- 1665)

رساله‌ای است در مرکب و اجزاء آن.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۹۲/۲

آغاز: بسمله - و یقول الفقیر ... قاضی بن کاشف الدین محمد الیزدی اعانها الله تعالی بلطفه الابدی؛ **انجام:** و الحمدلله تعالی علی ایادیه و آلائه السابغات و الصلوة علی خیر من بعث لتحیة ... بیده ... المفتاق الی عطف ربه الصمد قاضی بن کاشف الدین محمد ... فی شهر جمادی الثانی لحجة سبعین و الف هجریه فی محروسة اصفهان.

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵ص، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ - ۳۹۶]

● **الحکمة الیمانی فی شرح فصل الثانی** / عرفان و تصوف / فارسی

al-hekmat-ol yamānī fī š.-e fasl-os sānī

نواب لاهیجانی، محمد بن محمد باقر، - ۱۲۶۳ قمری

navvāb-e lāhījānī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (- 1847)

اهدا به: حاجی میرزا آقاسی

تاریخ تألیف: ۱۲۶۲ق

نویسنده می‌گوید: پس از شرح فصل اول کتاب «در المکنون» تألیف حاجی میرزا آقاسی (-۱۲۶۵ق) به شرح فصل دوم آن که در توحید ذات و صفات احدیت است پرداختم و آن شرح این

کتاب شد. مطالب آن مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «حکمة» و یک «خاتمه» است و بیان کلام در آن مبنی بر مشرب صوفیان می‌باشد.

آغاز: بسمله، یا من تجلی باحدیة ذاته فی کثرت الوجود فظهر بوجوب وجوده فی صورة کل موجود.

[دنا ۷۴۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۵/۷]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا بعد تقاضای قضای الهی چه باشد خذت ما قلت یا مولای و کنت من الشاکرین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین. پایان نسخه: و فرع من تسوید شارحه الجانی محمد بن محمد باقر المدعو بنواب اللاهیجانی فی صبیحة ۱۶ شهر محرم ۱۲۶۲.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق، جا: تهران (احتمالاً)؛ اهداء به: حاجی میرزا آقاسی؛ کاغذ: فرنگی، الوان، جلد: تیماج سبز، ۳۸ص، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۱۸۲]

● **حکم الجاهل** / فقه / عربی

ḥukm-ul jāhil

فشارکی، محمد باقر بن محمدجعفر، ۱۲۵۲-۱۳۱۴قمری

fešārakī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1837 - 1897)

در بیان اینکه حکم جاهل در عبادات مثل حاکم عالم است و لزوم تحصیل علم به احکام و قوانین شرعی و اینکه جهل قبل از تفحص عذر نیست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶/۷ خوئی

آغاز: الحمد لله کما هو اهله و الشکر له کما هو مستحقه؛ **انجام:** تظهر مما ذکرناه فلا حاجة الی طول الکلام بیبانها ولیکن هذا آخر الکلام ... کثیراً ... قدتم ... سنة خمس و تسعین و ماتین بعد الالف ... و التحیة.

بی‌کا، بی‌تا؛ شماره بازیابی باتوجه به ص ۲۶۷ اصلاح شد؛ ۴۴ص (۴۱۳-۴۵۶) [ف: ۷ - ۱۰۹]

● **حکم جنرال قونسولگری هندوستان** / اسناد

hokm-e jenerāl-e qonsūlgarī-ye hendūstān

مورخ ۲۹ جمادی الثانی ۱۳۳۶ق (یونت ئیل) برای میرزا جوادخان فتح الدوله.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۷۴

بی‌کا، تا: ۲۹ جمادی الثانی۱۳۳۶ق [نشریه: ۷ - ۳۳۴]

← حکم الحاکم بثبوت الهلال ≻ الهلالیة

● **حکم الحامل اذا ماتت و ولدها فی بطنها** / فقه / عربی

ḥukm-ul ḥāmil iḏā mātat wa walad-u-hā fī baṭn-i-hā

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟ - ۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

رساله استدلالی در بیان حکم زن حامله است که از دنیا رفته و بچه وی زنده باشد یا مادر زنده است و فرزند او از دنیا رفته باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۸۶۰/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله و کفی ... فهذه مقالة وجیزة قد تیسرت بعنایة من الله ... فی حکم الحامل اذا ماتت و ولدها فی بطنها؛ **انجام:** و روی انها تدفن مع ولده اذا مات فی بطنها ... بالنبی المحجور حرر فی ۱۱۹۹

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج خرمایی، ۱۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۳]

● **حکم الحائض و النفساء** / فقه / عربی

ḥukm-ul ḥā’iḍ wa-n nafsā’

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, ‘alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

رساله مختصر استدلالی است در چند «وجه»: ۱. ان الحیض و النفاس مانعان من الصوم اجماعاً؛ ۲. ان الصوم من الحایض و النفساء غیر صحیح؛ ۳. ان المستحاضة الکثیرة الدم لایصح صومها بدون الغسل؛ ۴. ان القول بصحة الصوم من دون الغسل یتوقف علی وجود المصحح.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۸۲۹

آغاز: بسم الله، الحایض و النفساء اذا طهرتا قبل الفجر بمقدار زمان الغسل؛ **انجام:** لکون تمام اهل العصر لم یطبوا (کذا) ثمة اطبقوا فانتفی المصحح.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۵۶۴]

← حکم حجاب و قمار ≻ حکم شاه سلطان حسین صفوی

● **حکم الحدث اثناء غسل الجنابة = الحدث فی اثناء الغسل** / فقه / عربی

ḥukm-ul ḥadaṯ aṯnā’-a ġusl-il janāba = al-ḥadaṯ fī aṯnā’-al ġusl

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)

هر گاه جنب در بین غسل جنابت به حدث اصغر محدث شود آیا غسل او باطل است یا باطل نیست؟ بین فقها سه قول است: ۱. غسل باطل و اعاده آن واجب است؛ ۲. غسل باطل نیست و فقط آن را به انجام برساند؛ ۳. غسل باطل نیست ولی پس از اکمال، وضو هم لازم است. این رساله در این مسأله به طور استدلالی بحث نموده است.

آغاز: مسئلة اذا احدث المجنب فی اثناء الغسل الجنابة حدثاً اصغر فلا نص ظاهراً عن ائمة الهدی فی حکمه وقد اختلف ...

انجام: لعدم إرتفاع الحدث عدم الجواز هنا ایضاً لکن لا قائل به هنا لأن ابن إدریس لایوجب الوضوء هنا، و الله تعالی أعلم.

چاپ: رسائل الشهید الثانی: چاپ قم، ۱/۱۳۵؛ ایران، سنگی، ۱۳۱۳، خشتی، ۱۷ص

[الذریعة ۱۷۰/۱۱؛ ریاض العلماء: ۳۶۵/۲ غ رسائل الشهید الثانی: چاپ قم، ۱۳۵/۱؛ ریحانة الادب ۲۸۰/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۸۳/۴]

۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۴۲/۶

خط: نسخ، کا: نصر الله بن برقع بن ترکی بن صالح طرفی، تا: ۹۵۱ق؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۱۹۹پ-۲۰۳ر)، ۲۵سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۷۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۴/۳عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۷۴۲؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی جبائی (جبائی؟)، تا: دوشنبه ۶ رجب ۹۶۵ق؛ محشی با امضای «منه»؛ تملک: فخر الدین طریحی نجفی که نسخه را حاجی ابراهیم بن مراد به وی هبه کرده؛ ۱۱ص (۹-۱۹)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۰۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن حسین بن غاربات نجفی، تا: ۹۸۰ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۲۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱/۱- ۶۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۵۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیجب الوضوء لکل صلاة مضافاً الی الغسل و لم اقف فی هذه المسئلة علی کلام لاحد فینبغی امعان النظر فأن المعیار هو البرهان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه قرن ۱۰؛ نسخه‌ای است بسیار نفیس و به خط مؤلف، محشی، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۱گ (۱۸-۲۸)، ۱۶-۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۲سم [ف: ۳۲ - ۴۰۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۴/۵عکسی

نسخه اصل: کتابخانه فخرالدین نصیری امینی در تهران؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۳ص(۶۲-۷۴)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴ - ۴۸۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۹/۳

خط: نسخ، کا: عیسی بن درویش، تا: قرن ۱۰، در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۲۳ر-۳۲پ)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۲۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۶۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با عبارت «بلغ مقابلة» مقابله شده؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۱۰۴پ-۱۱۳ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۳ - ۶۳۵]

۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۶۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۱۶گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۷۸]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۲۵/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی؛ جلد: مقوا با روکش مشکی، ۱۶گ (۹۷ر-۱۱۲)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۹۸۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۵۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۰۵۰ق؛ مصحح؛ ۱۱گ (۴۰پ-۵۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۲۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۵۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسین موسوی، تا: ۱۰۵۵ق، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه گالینگور مشکی،۱۴گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۴۵]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: متن دعا نسخ معرب، کا: محمد ابراهیم بن صدرالدین محمد شیرازی (فرزند ملاصدرا)، تا: شوال ۱۰۵۶ق، جا: مشهد مقدس؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۴۰پ-۵۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۱۱سم [ف: ۳۹ - ۵۲۲]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۸۷/۶-۲۹/۱۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن قاسم عیناثی حسینی، محمد بن محمد بن حسن، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۰۵۹ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۴۲۹۱]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر حسینی نایینی، تا: شعبان ۱۱۰۰ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۴۵]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۹۵/۶

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷گ (۳۸پ-۴۳پ در ۴۴ر و پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶ - ۶]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۹/۱۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ (۹۵ر-۹۹ر)، اندازه: ۱۱×۲۵سم [ف: ۸ - ۷۲۸]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۵۳/۳۷-۳۵/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه ۴ جمادی الاول ۱۱۰۲ق؛ مجدول مذهب؛جلد:تیماج،۵گ،۲۵سطر،اندازه:۱۵/۵×۲۹سم[ف:۳- ۱۶۵۰]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۵۸/۲

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد هادی بن سلطان محمد، تا: دوشنبه ۱۹ محرم ۱۱۱۳ق؛ محشی با نشان «منه رحمه الله، ع ل، حبل المتین»، با نقل از شیخ و فخر المحققین و دیگران؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۳گ (۱۴`-۷۳۶)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۸۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۴۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: عبدالوهاب بن احمد محلاتی، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۷۲پ - ۱۸۰ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۷/۲- ۲۷]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۸۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن قفطانی، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱۷۳-۱۷۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴ - ۸۰۲]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۲/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد فرزند علی مختار، جرفادقانی (گلپایگانی)، تا: ۱۲۳۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۳۲۷-۳۳۰)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۹ - ۴۹]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح؛ مهر بیضی با مضمون «صلوات»؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۵۶-۶۴)، ۲۲ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۰۰]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: ۱۲۴۳ق، اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۱۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۴۶]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۷۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۳۲ر-۳۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۵۸]

۲۵. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۲۸/۳ - ج

بی کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ ۱۳گ (۳۲پ-۴۴پ) [ف: ۲۳۲]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۳/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: محمد علی بن محمد باقر اسفرنجانی، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ (۴پ-۴۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۶۵]

۲۷. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۲۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه غره صفر ۱۲۹۱ق، کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۹۷]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۰۳/۵

خط: نسخ،کا: محمد حسن بن صادق لاهیجانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۲۱پ-۳۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۲۰۰]

● حکم الحدث الاصغر المتخلل / فقه / عربی

ḥukm-ul ḥadaṯ-il aṣġar-il mutaxallil

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری

xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1760)

رساله‌ای است استدلالی در هشت «فصل» در حکم حدث اصغر که در اثناء غسل نمودن واقع می‌شود و اینکه آیا غسل را باطل می کند یا نه.

چاپ: در مجموعه ثانیه از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۵

آغاز: بعد حمد من جعل الغسل اکمل الطهارات و الصلاة علی نبیه و آله أفضل الصلوات؛ **انجام:** فتأمل فی أطراف الکلمات المذکورة فی هذا المقام ثم اتبع ما هو أحق بالاتباع و أحوط للدین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱۰۸پ-۱۱۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳ - ۳۱۷]

● حکم الحربی البالغ فی حال الغیبة / فقه / عربی

ḥukm-ul ḥarbī-yil bāliġ fī ḥāl-il ġayba

عاملی، حسین بن عبدالصمد، ۹۱۸ - ۹۸۴ قمری

'āmelī, hoseyn ebn-e 'abd-os-samad (1513 - 1577)
رساله مختصر فقهی استدلالی است در باره مساله استرقاق حربی کافر بالغ توسط مسلمان. مؤلف از شرح قواعد استادش نقل می‌کند، ظاهراً مؤلف از شاگردان محقق کرکی بوده و محتمل است که والد شیخ بهائی باشد.
آغاز: بسمله، الحمد لله علی نعمه و افضاله و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و آله ... و بعد فهذا تحقیق مسألة وقع البحث فیها علی دلیل و لابرهان فاقول وبالله التوفیق المدعی ان الحربی البالغ فی حال الغیبة اذا قهره و استولی علیه مسلم الکافر فقد ملکه و اول ما اقول انی لا اعلم فیه مخالفاً من العلماء ...
انجام: ولادلیل یدل علی عدم جواز الاسترقاق للبالغین حال الغیبة سوی الاصل المذکور وقد بینت ما تقتضی الخروج عنه وان الظاهر ان المسألة اجماعیة ... فعلیه بیان التوازن بین الدلیلین و نعمل بارجحهما والله تعالی ولی التوفیق.

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۸۲/۶
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۹۶۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۸-۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۷۱۱]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۰۴/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابره، ۳گ (۱۶۰پ-۱۶۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۴سم [ف: ۵ - ۱۸۴]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۱۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۸۰پ-۸۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۶ - ۱۰]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۶/۴-۲/۱۹۶
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۱۳ سطر [ف: ۱ - ۳۳۴]
۵. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۵۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۳ر-۴۵پ)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۶۵]

● حکم حشمت الدوله قاجار / اسناد / فارسی

hokm-e hešmat-od-dowle qājār
قاجار، حشمت الدوله، ق۱۳ قمری
qājār, hešmat-od-dowle (- 19c)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۷۳ق؛ محل تألیف: اصفهان
حکم حشمت الدوله در حاشیه استشهاد کربلایی عبدالله راستانی که آسیابی در قریه دشتی از بلوک کرارج دایر کرده بود و اینک از بسیاری از مردم در فایده استقرار آن گواهی خواسته و شهادت آنان نیز در برگ استشهاد آمده که عیناً استشهادنامه را به عرض رسانید و به موجب آن حکم والا شد که این آسیاب کما کان مستقر و نامبرده به بهره‌برداری خود ادامه دهد.

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:۳۹
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: گوهر فروزان دریای شاهی حشمت الدوله؛ ۲۱ مهر گواهان در حاشیه متن؛ کاغذ: فرنگی، ۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۵۵×۲۱سم [نشریه: ۱ - ۲۵۶]

● حکم حضرت والا در باب عروسی و دامادی پهلوان خروس جنگی / طنز / فارسی

hokm-e hazrat-e vālā dar bāb-e 'arūsī va dāmādī-ye pahlavān xorūs-e jangī
رساله‌ای است به صورت طنز به عنوان «صدور حکم حضرت والا در باب عروسی و دامادی پهلوان خروس جنگی». نام صادرکننده حکم ظاهراً در این نسخه محو گردیده و به جای آن نام کاتب نسخه نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۹/۷
آغاز: صدور حکم حضرت والا در باب عروسی و دامادی پهلوان خروس جنگی. حکم والا شه. آنکه جناب با رفعت و همای اوج سعادت یعنی سیمرغ پادشاه مرغان و شنغارخان و قارچیقابک و نجدی سلطان ... اکنون درین ولا رفعت پناه شفقت و رفعت دستگاه میرزا مهدیقلی بن میرزا مرتضی قلی بخاطر شریف ظریف رسانیده که برسم تکلیف وی را کدخدا سازد سرشرا از تاج کدخدایی برافرازد؛ **انجام:** بنابراین حکم مسطور اگر یک طیری از آن طیور تخلف ورزند اشاره بسردفتر صیادان عالم ناسوت استاد عنکبوت خواهد شد که گرداگرد ایشان را بتار لعاب دهان و نجم طناب ریسمان قایم و محکم بربندد که جملگی از گرسنگی و تشنگی و بی برگی هلاک شوند فی تاریخ شلغم سنه چقندر ...
خط: شکسته نستعلیق، کا: مهدیقلی بن میرزا مرتضی قلی، تا: پنج شنبه ۱۹ رجب ۱۲۷۷ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۱۵-۱۱۶)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۴۰ - ۲۳۱]

● حکم الحکماء و نوادر القدماء = فکر (فقر) الحکماء و نوادر القدماء و العلماء / عرفان و تصوف / عربی

ḥukm-ul ḥukamā' wa nawādir-ul qudamā' = fikr-ul (faqr) ḥukamā' wa nawādir-ul qudamā' wa-l 'ulamā'
اهداء به: ابوالمظفر [صلاح الدین] یوسف [۶۳۴-۶۵۸] بن محمد بن الملک الظاهر غازی بن الملک الناصر یوسف بن ایوب
در احوال بیست حکیم یونانی و ایرانی است از فیثاغورس تا بزرگمهر. در آن سخنان فیثاغورس و سقراط و افلاطون و

ارسطاطالیس و اسکندر و دیوجانس و سلون و انکساغورس و ذیمقراطیس و بقراط و جالینوس و امیرس و هرمس و ریمون و فالس و بطلیموس و ارطنبوس و ارشمیدس و ریموس و بزرجمهر آمده است.
چاپ: بدوی از روی نسخه پاریس در رسائل فلسفیه در بن غازی در ۱۹۷۳م.
[بروکلمن ذیل ۸۳۹/۱؛ پاریس ۵۹۶۴؛ دنا ۷۴۱/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۸۴
آغاز: بسمله، الحمدلله علی ما ستر من العیوب و اسبل علی عباده من ذیل عفوه المطلوب؛ **انجام:** و قال المؤلف ... الف هذا الکتاب و هو بعض ما اخترناه من حکم و حکایاتهم ... و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: آلبالویی، ۸۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۱/۸سم [ف: ۱ - ۱۹۲]

● **حکم خسرو میرزا درباره میرزا حسن مستوفی** / اسناد / فارسی
hokm-e xosrow mīrzā darbāre-ye mīrzā hasan-e mostawfī

خسرو میرزا قاجار، ق۱۳ قمری
xosrow mīrzā qājār (- 19c)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره
حکم خسرو میرزا به میرزا حسن مستوفی درباره فراخوان فوج قراجه‌داغ و خوی و سواره نیشابور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ مهر: «عبده الراجی خسرو» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [رایانه]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره
حکم خسرو میرزا برای میرزا حسن مستوفی جهت فرستادن قشون؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ در پشت سند نوشته شده «عالیجاه مقرب الخاقان میرزا حسن مستوفی مشرف شود»؛ مهر: «یگانه گوهر عباس بود خسرو» (مربع)؛ خریداری از آقای پازوکیان در سال ۱۳۸۲ش؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱ص، ۷ سطر (۱۳/۵ سانتی)، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [رایانه]

● **حکم الخلوة بالأجنبیة** / فقه / عربی
ḥukm-ul xalwa bi-l-ajnabīyya
حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, ʻalī ebn-e mohammad ʻalī (- 1896)
تاریخ تألیف: ۲۴ شوال ۱۳۰۱ق
در این رساله استدلال می‌شود بر حرمت خلوت بین دو نامحرم (زن و مرد) اگر شخص سومی با آنها نباشد، با نقل گفته‌های بزرگان فقها و رد و ایراد در آنها.
آغاز: الحمدلله و الصلاة علی النبی و آله، أما بعد فهذه مسألة مهمة فی حکم الخلوظ بالأجنبیة
انجام: فلا کراهة مع عدمها کما انه لا حرمة ما لم یحصل العنوان العام المحرم و الکل ظاهر، و لا حول و لا قوة الا بالله.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲/۶
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، بی‌تا؛ اندازه: ۱۷×۳۲/۵سم [ف: ۱-۱۳]
کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۲/۶مشهد
همان نسخه بالا [ف: ۱۲۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۲/۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۵۹]

● **حکم الخمر** / فقه / عربی
ḥukm-ul xamr
خوانساری، یوسف بن محمد مهدی، ق۱۴ قمری
xānsārī, yūsof ebn-e mohammad mahdī (- 20c)
رساله استدلالی مفصلی است در حرمت خمر. مشتمل است بر «مقدمه»، «خاتمه» و هشت «مقام»: مقدمه، در سه «مطلب»: ۱) بدو خلقة الخمر، ۲) ماهیتها و معناها، ۳) سبب حرمتها؛ مقام ۱. نجاسة الخمر؛ ۲. حرمة شربها؛ ۳. حرمة بیعها؛ ۴. حکم التقید فی شرب المسکرات؛ ۵. حکم التداوی و شبهه بالخمر و غیرها من المسکرات؛ ۶. العصیر العنبی و غیره؛ ۷. جملة مما یختص بها المسکرات؛ ۸ حد الخمر و (غیرها) من المسکرات؛ الخاتمة: فی بعض من ترک شرب الخمر فی الجاهلیة.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۴۵۷
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فالکلام فی هذا المقام یکون فی خمر؛ **انجام:** لم یدران المنایا سوف تزعجه ... من شهر شعبان المعظم من شهور سنه ۱۳۱۹.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شعبان ۱۳۱۹ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن ماشی، ۶۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۷۵]

● **حکم الخمر و العصیر و ما یتبعهما** / فقه / عربی
ḥukm-ul xamr wa-l ʻaṣīr wa mā yatbaʻu-humā
آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد مهدی، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۵ قمری
ārānī kāšānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad mahdī (1835 - 1907)
رساله‌ای کوتاه در بیان احکام خمر و عصیر و توابع آن دو مثل

فقاع که در سه «باب» و هر کدام در یک «مقدمه» و چند «مبحث» تنظیم و تحریر شده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذه کلمات جمه و فوائد مهمة فی تحقیق حکم الخمر و العصیر وما یتبعهما من الفقاع حررتها علی سبیل الاستعجال تذکرة لنفسی ... و فیه المقدمة ومباحث واما المقدمة ففی بیان حقیقیة ...
انجام: بل لوحصل الظن الضعیف بالنجاسة فی المقام لانخرج بمجرده عن الاصل لعدم دلیل علی حجیته بحیث یطمئن به النفس ... فعلیک بالاجتناب و علیک بالاجتناب و علیک بالاجتناب والله العالم.
[الذریعة ۲۵۳/۷؛ دنا ۷۴۱/۴]

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۰۶/۱
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ فوائد اصولی متشتتی در قبل و بعد این رساله از مؤلف آمده که سال کتابت آن ۱۲۷۶ق آمده؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: - ۶۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۲۹/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۲۵۶]

● حکم دلیلهای طالع سال از ستارگان / هیأت / فارسی
hokm-e dalīl-hā-ye tāle‘-e sāl az setāregān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۶۹/۳
آغاز: اندر دانستن حکم دلیلها طالع سال از ستارگان که در طالع یا درخانه وی باشند اکنون به حسب دلیل هر ستاره‌ای را مفرد که در طالع سال عالم یا در خانه‌های طالع باشند؛ **انجام:** و اگر زهره و مشتری در برج بحر از عقرب به هم باشند دلیل کند بر صلاح زنان و سازگاری ایشان با مردان و الله اعلم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۴ق؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد، ۴گ (۲۷ر-۳۰ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۴۶]

● حکم الذؤابة / فقه / عربی
ḥukm-ud ḏu’āba

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (- 1896)
در حکم «ذؤابة» (نوعی از موی سر و زلف مردان در سده‌های آغاز اسلام) که در بعضی از روایت‌ها ذکرش رفته و اینکه کدام نوع موی سر را می‌توان گذاشت و کدام نوع از آن شرعاً نامطلوب می‌باشد.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... وجیزة فی حکم الذؤابة، اختلف کلام اهل اللغة فی المقصود منها
انجام: او تبعیة بعض الرؤساء و نحو ذلک من الأمور المحتملة الصحیحة، و الله العالم و له الحمد فی کل حال.

۱. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۲/۳مشهد
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اندازه: ۱۷×۳۲/۵سم [ف: ۱۲۱]
مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲/۳
همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۱۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۲/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۵۸]
۲. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۵/۱۱مشهد
آغاز: برابر
کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی، بی‌تا؛ اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۳۶]
مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۵/۱۱
همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۲۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۷/۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۷۹]

● حکم الذهاب و الایاب فی السفر / فقه / عربی
ḥukm-ud ḏahāb wa-l ayāb fī-s safar

یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه:۳۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۵۷]

← حکمرانان خراسان ⟩ حکمرانان خراسان (ذکر احوال)

● حکمرانان خراسان (ذکر احوال) / تاریخ ایران / فارسی
hokmrānān-e xorāsān (zekr-e ahvāl)

۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۵۰/۴
آغاز: معین الدین در روضه هشتم از کتاب عبدالرحمن جامی نقل قول کرده میگوید در زمان قدیم حکمرانان خراسان در هرات نشست؛ **انجام:** از شعرا حکیم ازرقی و مولانا سعید و رکن ضامن و مولانا نیاهی و میر سید محمد جامه باف و غیره از رجال خراسانند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۳۵ص (۱-۳۵)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷۷]
۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۵۱/۴
خط: نستعلیق، کا: محمد قلی نوری، تا: ۱۸ محرم ۱۳۰۲ق؛ ۱۳ سطر [ف: ۸۱]

● حکم راندن در مجلس (جدول) / علوم غریبه / فارسی
hokm-e rāndan dar majles (jadval)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۲۷

آغاز: حکیم فاضل جنه هندی میگوید چون صاحب میخواهد که به چشم حاضران عظیم الشأن و با هیبت نماید

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۸۰)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۵۱۹]

● حکم الریاضی / هیئت / فارسی

hokm-or rīyāzī

دهلوی، محمد زمان بن محمد صادق، ق۱۲ قمری

dehlavī, mohammad zamān ebn-e mohammad sādeq (- 18c)

وابسته به: الملخص فی الهیئة = شرح چغمینی؛ چغمینی، محمود بن محمد (-۷۴۵)

تاریخ تألیف: ۱۱۳۰ق

از فیاض ثالث محمد زمان بن محمد صادق بن ابی یزید شافعی حنفی انبالجی دهلوی مؤلف «غایة جهد الحساب فی شرح خلاصة الحساب» در ۱۱۳۰ و «ارتفاع الجبال» در ۱۱۱۴ و «رساله در هیئت» که در ۱۱۲۰ (الهام الغیب) در یک مقدمه و دو بخش و یک خاتمه ساخته است (ش۲ /۲۲۷۰ بلوشه) و شاید این هم همین «حکم الریاضی» باشد که شرحی است بر ملخص، او منتهی الادراک و شرح تذکره سید نیشابور و تحفة و تذکرة را خوانده است (بلوشه ۴: ۲۰۳ش ۲/ ۲۷۲۰). خطبه و مقدمه کتاب به عربی است و شرح به فارسی و مزجی است - نام کتاب «حکم الریاضی» (=۱۱۲۰) تاریخ آغاز است و او آن را در ۱۱۳۰ق به انجام رسانده است. متن ملخص چغمینی است ساخته در ۶۱۸ق در یک مقدمه و دو مقاله او آن را پس از فیاض المحاسبین خود ساخته است . (دانش پژوه و انواری)

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. احسن الهیئة التی تصورها الناطقة عرایس الکلام حمدالله تعالی و تقدس و انسب الحرکة التی تخیلها المدرکة نفایس المرام ... اما بعد فیقول العبدالضعیف الراجی الی لطف الله اضعف عبادالله الفیآض محمدزمان بن محمدصادق بن ابی یزید الشافعی و الحنفی بانسب و المذهب

انجام: علی رأس بطلمیوس وعشرة ایام واحدی وعشرون ساعة الادقیقة و ثلاثة اخماس دقیقه من دقائق الساعات علی ماذهب الیه التبانی کما لایخفی علی من له درایة فی الحساب

[نسخه‌های منزوی ص ۱۳۳و۱۸۵؛ ایوانف ۱: ۷۰۱ش۱۴۹۸؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۱/۴؛ دنا ۷۴۲/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس هر آینه درین حالت بعد مقیاس از جمیع جوانب دایره مساوی باشد و مقیاس عمود ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۰۶گ، ۱۷ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۲۸۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جز این نیست که نام نهاده شده است این دایره را باول السموات از برای اینکه دایره ارتفاع (ناقص)

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی هندی، جلد: چرمی قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۱۹ سطر (۱۵×۲۴)، اندازه: ۲۳/۵×۳۱/۲سم [ف: ۸ - ۱۳۷]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ محرم ۱۱۳۰ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، با نسخه اصل مقابله شده؛ مهر: «مسجد محمدی ۱۱۸۲» (بیضی)، «عبده الراجی عظیم» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۸۸گ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۲۶۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۹۳/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد صادق، تا: شنبه ۱۵ رمضان ۱۱۹۲ق؛ با اشکال هندسی؛ تملک: مولوی محمد زمان بن محمد صادق (مؤلف کتاب اول)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۹گ (۱پ-۱۲۹ر)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۲۵]

● حکم زوال الاعتقاد للقطعی المجتهد / اصول فقه / عربی

ḥukm-u zawāl-il i'tiqād li-l-qaṭ'ī-yil mujtahid

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۸۴/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود ۱۳۰۱ق؛ ۲ص (۱۷۰-۱۷۱) [مختصر ف: - ۳۱۸]

● حکم السمکة فی جوف سمکة اخری / فقه / عربی

ḥukm-us samaka fī jawf-i samakat-in uxrā

بحرانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۱۹ قمری

bahrānī, 'alī ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1902)

تاریخ تألیف: ۲۶ شوال ۱۳۰۳ق

اگر ماهی صید کردند و در شکم آن ماهی دیگری بود آیا ماهی دوم حلال یا حرام می‌باشد؟ در این رساله حکم این مساله را در سه وجه با استدلال و نقل اقوال فقها توضیح داده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶/۱۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد کثر ما بین الطلبة فی جزیرة اوال من بلاد البحرین الخوص فی حکم السمکة اذا رویت فی بطن سمکة اخری؛ **انجام:** و نقصت منه قلیلا علی حسب ما اقتضته الحال و ادی الیه النظر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: مخمل

نیلی، ۶گ (۸۴ر-۸۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۲۰۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱۲/۱۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۵۹]

● حکم شاه سلطان حسین به بیگلر بیگی قراباغ /
حکومت و سیاست / فارسی

hokm-e šāh soltān hoseyn be bīglar-beygī-ye qarābāq

کریمی حکاک، احمد

karīmī hakkāk, ahmad

از سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق) به بیگلربیگی قراباغ و گرجستان، در از میان بردن ابزارهای شرابسازی و پی‌گرد شرابخواران.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۶/۲۱
آغاز: حکم جهان مطاع شد آنکه عالیجاه بیگلر بیگی قراباغ و سردار جنود ظفر ورود گرجستان و حاکم کاخت بشفقت شاهانه سرافراز گشته بداند؛ **انجام:** کدخدایان و غازیان و غیرهم حسب المسطور دانسته عمل نمایند و از جواب برینجمله روند و در عهده شناسند. تحریراً فی شهر شوال ۱۱۰۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ به شیوه چلیپایی؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی، ۱ص (۳۷۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹ - ۲۹۳]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۱/۲-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۲۱۳]

● حکم شاه سلطان حسین صفوی / حکومت و سیاست / فارسی

hokm-e šāh soltān hoseyn-e safavī

کریمی حکاک، احمد

karīmī hakkāk, ahmad

این حکم را در آغاز حکومتش به بیگلر بیگی قراباغ در مورد رعایت حجاب بانوان و ممانعت از قماربازی و شطرنج و کبوترپرانی و کرک دوانی و نگاهداشتن گاه و قوچ و سایر حیوانات جهت جنگ و پرخاش صادر کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۶/۲۲
آغاز: حکم جهانمطاع شد آنکه عالیجاه سردار لشگر ظفر اثر گرجستان و بیگلر بیگی قراباغ و حاکم الکاء کاخت ... بداند؛ **انجام:** رقم قضاشیم معدلت مضمون را بر عموم خلایق خوانده در سنگ نقش و در مساجد جامعه نصب نمایند و در این ابواب قدغن دانسته هر سال رقم مجدد طلب ندارند و در عهده شناسند تحریراً فی شهر شوال ۱۱۰۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ به شیوه چلیپایی؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی، ۲ص (۳۷۲-۳۷۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹ - ۲۹۴]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۱/۳-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۵]

← حکم شبهه محصوره و غیر محصوره ← ضابط الشبهة المحصورة و غیرها
← حکم شراء ما یعتبر فیه التذکیة (رسالة فی) ← اصالة عدم التذکیة
← حکم شرب التتن و القهوه ← شرب التتن

● حکم شرب تتن و حشیش / فقه / عربی

hokm-e šorb-e toton va hašīš

مجموعه‌ای از روایات و حکایات درباره شرب تتن و حشیش. از بسیاری از علمای معاصر و کتب نقل کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۳۲/۵
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله اجمعین نکتب بعض الروایات فی حکم الحشیشة المسماة بالتتن التی فی مواضع کثیرة من کلام النبی صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** ان رجلا کان یدعو الله کثیر ان یکون من اصحاب صاحب الامر علیه السلام فراه به ذات لیلة وقال له ان کنت صادقا فیما تدعیه فی الدعاء فخذ هذا السیف وامض الی طریق کذا فی آخر اللیل واضرب بعنقه اول من یخرج الیک
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ فوائدی در حکایاتی چند از اهل بیت سلام الله علیهم؛ جلد: گالینگور سبز، ۳گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۳]

● حکم شرعی / اصول فقه / فارسی

hokm-e šar‘ī

رساله‌ای است، گزیده و مفید، در بیان مفهوم حکم شرعی و بیان شقوق آن، با ذکر امثله و مصادیق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۳/۲
آغاز: بدانکه حکم شرعی آنست که از شأنش باشد که شارع آنرا توقیف نماید، خواه عقل هم نماید بآن یا نه؛ **انجام:** و وقتی نماز صحیح می‌باشد که بهر دو اعتبار صحیح باشد، فلا تغفل و الله أعلم بالأحکام
رساله در بیان حکم شرعی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۲۰-۲۲)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۰۰]

← الحکم الشرعی و الوضعی ← معنی الحکم الشرعی و الوضعی

و التفرقه بینها (فی تحقیق)

● **حکم شک در معامله معاطاتی** / فقه

hokm-e šak dar moʻāmele-ye moʻāṭātī

بندی در حکم شک در معامله معاطاتی به نقل از مفاتیح سید سند رکن معتمد سید محمد طباطبایی.

قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۷۷/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶ سطر، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۵۳]

● **حکم شیخ الاسلامی ملا محمد باقر مجلسی** / حکومت و سیاست / فارسی

hokm-e šeyx-ol-eslāmī mollā mohammad bāqer majlesī

کریمی حکاک، احمد

karīmī hakkāk, ahmad

حکمی است که از سوی شاه سلطان حسین صفوی صادر شده است. حکم نوشته ذیحجه ۱۱۰۶ق می‌باشد که در پایان آن قدغن (حکم) کرده که هر ساله نیاز به تجدید حکم نیست.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۶/۲۳

آغاز: صورت رقمی که بعالیحضرت شیخ الاسلام دارالسلطنه اصفهان ... شد؛ **انجام:** در عهده شناسند و هر ساله رقم مجدد طلب ندارند شهر ذالحجه الحرام سنه ۱۱۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶؛ به شیوه چلیپایی؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی، ۲ص (۳۷۳-۳۷۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹ - ۲۹۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۱/۴-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۵]

● **حکم شیخ الاسلامی میرزا ابوالقاسم** / تاریخ / فارسی

hokm-e šeyx-ol-eslāmī mīrzā ab-ol-qāsem

حکم شیخ الاسلامی میرزا ابوالقاسم است بر دارالسلطنه تبریز و مضافات آن در آغاز سال توشقان ئیل. این حکم مشخص نشد از سوی کدام پادشاه صادر شده و مخاطب آن نیز مشخص نگردید که کیست؟ البته به قرینه فرمان فتحعلی شاه قاجار به نواب محمد میرزا که در برگ ۶۱ این نسخه آمده، این حکم نیز ظاهراً از فتحعلی شاه قاجار باشد. لازم به یادآوری است این حکم در منشآت چاپی میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی وجود ندارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۸۲/۷

آغاز: رقم امضای شیخ الاسلامی و حکم (والاشه)، آنکه چون جناب مستطاب حقایق و معارف آداب ... جامع المعقول و المنقول زبدة الفضلاء العظام عمدة العلماء الاعلام ذوالمعالی و المآثر صاحب المناقب والمفاخر میرزا ابوالقاسم که بفضلی باهر و علمی ظاهر؛ **انجام:** مقرر آنکه کتاب دفتر خانه مبارکه شرح رقم طاع را در دفاتر خلود و ثبت و از (شائبه) تفسیر و تبدیل مصون دانند تحریراً فی.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بخشی از قصیده فتحعلی خان صبای کاشانی در هامش آن و ۲ برگ، شامل داستانی از فرعون و حکایاتی از ذوالنون مصری در پایان؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۵۸-۵۹)، ۲۲ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۲۱۵]

← حکم شیربها ‹ شیر بها
← حکم الطاعون والوباء ‹ الرسالة الطاعونية

● **حکم الطلاق بدعوی الوکالة** / فقه / عربی

ḥukm-uṭ ṭalāq bi-daʻwi-l wikāla

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

پاسخی است استدلالی درباره شخصی که زن دیگری را به ادعاء وکالت طلاق داده و خودش او را به زناشوئی گرفته و پس از مدتی شوهرش انکار وکالت او را در طلاق نمود.

آغاز: بسمله، اد اطلق زید زوجة عمرو بدعوی الوکالة ثم نکحها بعد انقضاء العدة و مضی خمسة اعوام کانت فی حباله مدة مدیدة **انجام:** من عدم انصراف الادلة الی مثل ذلک، و الله العالم بحقائق احکامه

شرح و حواشی:

۱- شرح حکم الطلاق بدعوی الوکالة

۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۶۹/۹

بی‌کا، تا: ۱۲۱۴ق، جا: مشهد رضوی؛ قطع: خشتی [ف: ۲۹۲]

۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۴۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۹/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمد حسین اصفهانی، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۱۸ر-۱۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۶۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۵۸/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱گ (۸۴ر - ۹۴پ) [ف: ۵ - ۴۴۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۹۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد حسن پودئی سمیری، تا: قرن ۱۳، از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۳۰پ-۳۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۷۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۰۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۲۷پ-۳۶ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۹۹]

۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۰۴/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۵گ [ف: ۱ - ۳۹۷]

● حکم عباس میرزا برای میرزا حسن مستوفی نیشابور / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā barāye mīrzā hasan mostawfī-ye neyšābūr

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ - ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا برای اطلاع میرزا حسن در خصوص واگذاری ملکی اماموردی خان به میرزا ابوالقاسم خان در نیشابور بنا بر ادعای وی و تایید میرزا هدایت الله مجتهد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ در پشت سند نوشته شده که «مقرب الخاقان میرزا حسن سرافراز شود»؛ مهر «در دریای خسروی عباس» (مربع)، «یا ابا القاسم» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، ۵ سطر (۱۴ سانتی)، اندازه: ۳۲×۲۲سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا حسن مستوفی نیشابور در کارسازی نمودن جیره و سیور سات مامورین به نیشابور و روانه کردن سریعتر ایشان به التزام رکاب؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ قاسم خان و حسین پاشا و میرزا حسینخان پس از زیارت رقم مبارک مطاع تدارک خودشان را دیده با سوار و سرباز و تفنگچی نزد میرزا حسن مستوفی حاضر و منتظر حکم والا باشند تا هر چه امر و مقرر شد تقدیم دارند محرم ۱۲۴۸؛ مهر: «عبده الراجی عباس» (بیضی)؛ خریداری از مجموعه آقای پازوکیان در سال ۱۳۸۲ش؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، ۵ سطر ، اندازه: ۳۵×۲۲/۵سم [رایانه]

● حکم عباس میرزا به خسرو میرزا / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā be xosro mīrzā

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ - ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به خسرو میرزا در خصوص انتظام قافله بخارا؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ خط: آبی؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱ص، اندازه: ۳۲×۲۰سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به خسرو میرزا درباره تدارک دیدن جهت حمل اسباب مستر [شیل] به آذربایجان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)، «عبده الراجی عباس» (بیضی)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، اندازه: ۳۱×۱۹سم [رایانه]

● حکم عباس میرزا به محمد علی / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā be mohammad ʻalī

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ - ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به میرزا محمد علی در خصوص روانه شدن صفر علی بیگ جهت انتظام امور آشتیان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری شده از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۴۱×۲۹سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا برای میرزا محمدعلی در خصوص تنظیم قرارنامه تکالیف کارگذاران هرات با شرایط مندرج در سند؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)، «افوض امری الی الله عبده الراجی موسی الحسینی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، ۱۱سطر (۲۱ و ۱۷ سانتی)، اندازه: ۴۸×۳۱سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به میرزا محمدعلی دبیر وزیر نظام جهت روانه شدن به هرات برای رسیدگی به امور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۴۶×۳۰سم [رایانه]

● حکم عباس میرزا به نیرالدوله / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā be nayyer-od-dowle

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ - ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به نیرالدوله در خصوص رسیدگی به عریضه

رعایای آب مشکین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۲۸×۴۱سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم ناصرالدین شاه به نیرالدوله در خصوص دریافت وجه از کتابعلی خان در کرمان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکی در تاریخ ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، اندازه: ۳۱×۴۳سم [رایانه]

● **حکم عباس میرزا درباره فرج الله خان** / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā darbāre-ye faraj-ol-lāh xān

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ – ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا در خصوص کمک کردن و دستگیری کردن در حق فرج الله خان سرکرده تفنگچیان عرب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به کارگزاران در خصوص درخواست مبغ پانصد تومان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [رایانه]

● **حکم عباس میرزا درباره محمد علی طارمی** / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā darbāre-ye mohammad ʻalī-ye tāramī

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ – ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا در خصوص دستگیری افراد دسته محمد علی خان طارمی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، اندازه: ۲۰×۳۴سم [رایانه]

● **حکم عباس میرزا درباره میرزا حسن** / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā darbāre-ye mīrzā hasan

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ – ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به میرزا حسن در خصوص تهیه مال و قاطر در نیشابور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به حسن مستوفی در خصوص محاسبه متوجهات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به میرزا حسن مستوفی در خصوص روانه کردن سوار به باخرز و عشق آباد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱ص، اندازه: ۲۹×۴۱سم [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به میرزا حسن مستوفی در خصوص روانه شدن فرامز بیک به یزد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، مربع: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، اندازه: ۳۱×۴۴سم [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا به میرزا حسن در خصوص تهیه یکصد خروار شلتوک و ارسال آن به نیشابور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از پازوکیان در سال ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [رایانه]

● **حکم عباس میرزا نایب السلطنه برای نیر الدوله فرخ سیر میرزا** / اسناد / فارسی

hokm-e ʻabbās mīrzā nāyeb-os-sāltane barāye nayyer-od-dowle farrox seyr mīrzā

عباس میرزا قاجار، ۱۲۰۳ – ۱۲۴۹ قمری

ʻabbās mīrzā qājār (1789 - 1834)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

حکم عباس میرزا نایب السلطنه برای نیر الدوله فرخ سیر میرزا در خصوص واگذاری تعدادی از دهات به عباسقلی خان قزاگوزلو؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، جا: ایران؛ مهر: «در دریای خسروی عباس» (مربع)؛ خریداری از مجموعه آقای پازوکیان در سال ۱۳۸۲ش؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، ۵ سطر (۱۲/۵×۱۹)، اندازه: ۳۳/۳×۴۵/۵سم [رایانه]

● **حکم العصیر** / فقه / عربی

ḥukm-ul ʻaṣīr

رساله‌ای است در بیان احکام عصیر و اقسام آن و احکام فقهی مترتب بر هر یک از آن، مشتمل بر پنج «مقام» و هر یک در پنج «امر»: مقام ۱. حکم العصیر من حیث انه حلال او حرام اذا غلا و لم یذهب ثلثیه؛ ۲. فی ان موضوع المحرم العنبی او الذبیبی و التمری و الحصر می‌کلا او بعضا؛ ۳. حکم العصیر من حیث الطهارة و النجاسة؛ ۴. حکم العصیر اذا ذهب منه ثلثاه؛ ۵. حکم العصیر عند انقلابه خلا و ارجاع الکلام الی حکم تخلیل الخمر. این کتاب ظاهراً بخشی از کتاب مفصلی است با عناوین «مصابیح» و مؤلف آن از مرحوم مجلسی تعبیر به «المحدث الخال»، و از صاحب ریاض به «جدی فی الریاض» می‌کند، بحر العلوم را نیز «جدی فی درته» می‌خواند و از وحید بهبهانی با عنوان «خال العلامة» یاد می‌نماید.

بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه:۱۶۲

آغاز: خاتمه مصابیح باب المضاف، یطهر العصیر الذی غلا و اشتد بذهاب ثلثیه و بانقلابه خلا؛ **انجام:** مع کثره المعالج به بل هی مؤلة بکذا و کذا مما تقدم نقله یکشف

با عنوان شرح مفاتیح؛ خط: نسخ، کا: کا: ابراهیم، تا: ۷ رجب ۱۲۸۸ق؛ از روی نسخه مسوده مؤلف، مصحح، در برگ اول دو فائده متفرقه به نقل از وسائل الشیعه به خط «علی بن فضل الله قاسمی حائری» در شب ۶ صفر ۱۳۳۳ در بارفروش، و در چند برگ آخر فهرست مطالب کتاب به خط مؤلف و چند حدیث متفرقه چندین سوال و جواب به خط علی بن فضل الله حائری: مذکور و دفع شبهه آکل و ماکول از همو به تاریخ روز یک‌شنبه ۲۷ جمادی الاول ۱۳۳۸ و چند ماده تاریخ و طریق ختم سوره یس و چند طلسم و چند نسخه طبی و متفرقاتی دیگر مکتوب است؛ ۲۰۹ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۰۲]

● **الحکم العطائیة = الفوائد** / عرفان و تصوف / عربی

al-ḥikam-ul ʻaṭā'īya = al-fawā'id

ابن عطاءالله، احمد بن محمد، - ۷۰۹ قمری

ebn-e ʻatā'-ol-lāh, ahmad ebn-e mohammad (- 1310)

حکمت‌هایی است به نثر به شیوه اهل طریقت.

آغاز: من علامات الاعتماد علی العمل نقصان الرجا عند وجود الزلل اراد بک التجرید مع اقامة الله ایاک فی الاسباب

چاپ: دمشق، مکتبة عبید اخوان، نشره احمد عبید، ۱۹۶۵م، ۹۶ ص؛ بیروت، دار المشرق، مکتبة الشرقیة، ۱۹۸۶م؛ طبعت أکثر من مرة آخرها بتحقیق عبدالحلیم محمود و محمود بن الشریف بالقاهرة ۱۹۶۹م.

[کشف الظنون ۶۷۵/۱ و ۵۸۵؛ معجم المطبوعات:۱۸۴؛ الاعلام زرکلی ۲۲۲/۱؛ هدیةالعارفین ۱۰۳/۱؛ ذخائر التراث العربی ۱۹۱/۱؛ دنا ۷۴۴/۴؛ الاوقاف العامة موصل ۲۸۸/۲]

شرح و حواشی:

۱- غیث المواهب العلیة فی شرح الحکم؛ العطائیة ابن عباد رندی، محمد بن ابراهیم (۷۳۳-۷۹۲)

۲- شرح الحکم العطائیة = تنبیة ذوی الهمم؛ زروق، احمد بن احمد (۸۴۶-۸۹۹)

۳- الدرر الجوهریة فی شرح الحکم العطائیة؛ مناوی، محمد عبدالرؤف بن علی (۹۵۲-۱۰۳۱)

۴- شرح الحکم العطائیة؛ مقدسی، احمد بن محمد (۹۹۱-۱۰۷۱)

۵- الدرر الجوهریة فی شرح الحکم العطائیة (ترجمه)؛ افندی نقشبندی، حافظ محمد امین

۶- شرح الحکم العطائیة

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۲۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ تملک: شریف ابوبکر بن علی بن محمد معلم علوی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۷گ، ۱۷سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷ - ۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۲۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** کیف یخفی و أنت الظاهرأم کیف یغیب و أنت القریب الحاضر و الله الموفق و به استعین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، در برگ اول نام رساله و مؤلف آمده؛ در پایان نیز اشعاری در فلسفه آمده که ظاهراً مقداری از منظومه سبزواری است؛ ۱۰گ (۱۱۱پ-۱۲۰پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۱۰۶۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۷۰/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۲۱۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲/۳۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفکرة فکرتان فکرة تصدیق و ایمان و فکرة شهود و عیان فالاولی لارباب الاعتبار و الثانیه لارباب الشهود و الاستبصار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ پس از این سطوری چند از اطباق الذهب زمخشری (در نسخه: طبقات الذهب) نوشته شده؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۹۸-۱۰۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۲ - ۶۴]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۹/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ام کیف تغیب و انت الرقیب الحاضر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پشت صفحه اول نسخه قصیده‌ای

است شامل ۳۵ بیت. در صدر قصیده نوشته شده: «مصنف الرساله الشیخ احمد بن علوان»، در حاشیه به خط مغایر نوشته شده: «رساله فردوسیه» در آن از قطب صحبت شده، در آخر نسخه ضمن دو صفحه مقالی است از شیخ رسلان شامل گفتارهای وی در معارف و توحید. آغاز آن: «قال الشیخ العارف بالله رسلان نفعنا الله به کلک شرک خفی و لاتیمن توحیدک الا اذ اخرجت عنک»، انجام آن: «فانفصل عنک تشهده»؛ واقف: آقا زین العابدین؛ ۱۲گ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۶ – ۴۵۱]

● **الحکم العقلی ینحصر فی ثلاثة اقسام** / فلسفه / عربی
al-ḥukm-ul ʻaqlī yanḥaṣiru fī ṯalāṯat-i aqsām

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۸۰/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۹ق، جا: تیاخر، برای امین الاسلام [نشریه: ۷ – ۲۲۷]

● **حکم علی (ع)** / تاریخ / عربی
hokm-e ʻalī

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۸۵/۳
خط: نسخ، کا: شیخ عبد محمد، تا: سه‌شنبه ۲۵ رمضان ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۶/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [نشریه: ۳ – ۲۳۱]

← الحکم علی قرانات الکواکب السبعة فی البروج الاثنی عشر ← الاحکام النجومیة

● **حکم علیه و کلمات قدسیة** / حدیث / عربی
ḥukm-un ʻalayh wa kalamāt-un qudsīya

محمد بن قیصر
mohammad ebn-e qeysar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۲–ف
نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۱۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۳گ (۳۹–۴۱)[فیلمها ف: ۱ – ۴۷۳]

← الحکم العمادیة ← العمادیة

● **حکم عین زواره** / فقه / عربی
hokm-e ʻayn-e zavvāre

زواره‌ای اصفهانی، حسین بن مرتضی، ق۱۳ قمری
zavvāre-ī esfahānī, hoseyn ebn-e morteza (- 19c)
تاریخ تألیف: دهه اول جمادی الاول ۱۲۸۰ق

در این رساله حکم قنات زواره و متفرعات آن را که مورد نزاع بین مصطفی قلی خان و مالکین و کشاورزان دیگر بوده بیان شده و در آن بعضی از فواید تاریخی و جغرافیائی نیز آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۵/۱۱
آغاز: الحمد لله الذی اجری ینابیع الحکمة لمستنبط الماء المعین و الصلاة و السلام علی محمد مفتح عین وجود القری و سید المرسلین؛ **انجام:** و لا یلاحظون الارض و المقام و لا السند و اظهروا الشهادة سبعة عشر نفرا
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۹۵ر–۱۰۱ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۷ – ۲۷۴]

● **حکم الغسالة بعد الانفصال** / فقه / عربی
ḥukm-ul ġassāla baʻd-al infiṣāl

خوانساری، محمد حسین بن علی اکبر، ق۱۳ قمری
xānsārī, mohammad hoseyn ebn-e ʻalī akbar (- 19c)
رساله استدلالی مختصری است در سه «مقام»، به دستور پدر مؤلف که از دانشمندان بود، نگاشته شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۲–۱۸/۶۰
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فقد أمرنی الوالد الما جدالعلام أدام الله ظلاله علی رؤوس العالمین؛ **انجام:** فالتمسک بأصل البراءة فی المقام وأمثاله غیر جائز بل اللازم هو العمل بالاستصحاب فتدبر فی المقام
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۶۵۱]

← حکم الغسل فی الارض الباردة و مع الماء البارد ← رجل کان فی ارض باردة و یحتاج الی غسل (مسألة فی)

● **حکم الغسل قبل الاستبراء** / فقه / عربی
ḥukm-ul ġusl qabl-al istibrā’

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، – ۱۱۷۳ قمری
xājū’ī, mohammad esmāʻīl ebn-e hoseyn (- 1760)
اگر کسی قبل از استبراء غسل جنابت کند و پس از غسل رطوبتی از وی بیرون آید، آیا باید غسل را تکرار کند. این رساله استدلالی به این پرسش پاسخ می‌گوید.
آغاز: الحمدلله ولی النعماء و الصلاة علی رسوله أشرف الانبیاء ... و بعد فلما اختلف اصحابنا فی وجوب اعادة الغسل
انجام: للظاهر الذی قلناه و ما اذکر الان قولهم هنا، الی هنا کلامه رفع فی العلیین مقامه
چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۸۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ (۱پ-۲۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۳۵۷]

● **حکم الغنائم = الرخصة العمیمة فی أحكام الغنيمة** / فقه / عربی

ḥukm-ul ġanā'im = ar-ruxṣat-ul 'amīma fī 'aḥkām-il ġanīma

فرکاح، عبدالرحمن بن ابراهیم، ۶۲۴ - ۶۹۰ قمری
Farkāh, 'abd-or-rahmān ebn-e ebrāhīm (1228 - 1292)

رساله مختصری است در بیان حکم غنائم، در ذیل رساله نووی در حکم خمس غنایم، در این مجموعه قرار گرفته است.
[دنا ۷۴۴/۴؛ الأعلام زرکلی ۲۹۳/۳؛ فهرس مخطوطات دارالكتب الظاهرية، الفقه الحنفی ۳۵۲/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۸/۵
آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام العلامة مضی الفرق تاج الدین عبدالرحمن بن ابراهیم بن سباع الفرکاح بردالله مضجعه و أکرم نزله: الحمدلله کما یلیق بکمال وجهه و عز جلاله لا اله الا الله عدة للقائه هذا بیان حکم الغنائم علی ما شهدت به مغازی رسول الله صلی الله علیه و سلم اختلف العلما فی قسم الغنائم؛ **انجام:** فهذا ما أدی الیه الجهاد فی هذه الأموال علی حسب هذه الأحوال بالاستنباط من کلام الرسول صلی الله علیه و سلم و مغازیه و أقوال العلما و الله سبحانه و تعالی ولی الهدایة و التوفیق و حسبناالله و نعم الوکیل.
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۴۸۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ محرم ۷۲۳ق، جا: دمشق؛ ۱۱ص (۸۹-۹۹) [عکسی ف: ۳- ۳۶۶]

● **حکم لبس السواد** / فقه / عربی

ḥukm-u labs-is sawād

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، - ۱۳۲۱ قمری
tabātabā'ī hā'erī, ja'far ebn-e 'alī naqī (- 1903)

تاریخ تألیف: شب پنج‌شنبه ۹ رمضان ۱۳۱۷ق
در این که پوشیدن لباس سیاه به طور مطلق مکروه نیست و در مواردی مانند عزاداری حضرت سید الشهداء علیه السلام استثناء شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۰/۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... مسألة کراهة لبس السواد خصوصاً فی الصلاة الثابتة بالاتفاق نصاً و فتوی
نسخه اصل: کتابخانه سید علی حسینی صدر -قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی از وی؛ ۱۹ص (۳۹۶-۴۱۴)
[عکسی ف: ۱ - ۳۵۹]

● **حکم لقطة الخربة** / فقه / عربی

ḥukm-u luqaṭat-il xurba

خربه جایی است که اهل آن ترکش کرده‌اند. این رساله که به امر حجة الاسلام شفتی (احتمالاً) نوشته شده است به بررسی حکم لقطه‌ای که درخربة یافت می‌شود پرداخته است. این رساله تفصیل رساله قبلی مؤلف می‌باشد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۸۸/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی سیدنا محمد واله الطاهرین اما بعد فانی بعد ما امرنی مولای الاعظم الافخم الاکرم قدوة اهل الاسلام من العرب و العجم؛ **انجام:** الا ان الغالب فیما یوجد فیها لیس هوصورة الباس من معرفة حال ملکه و شخصه لان کثیر اما یکون المال الموجود فی الخربات لغیر اهلها
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا عطف پارچه سیاه، ۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۳]

● **حکم لقمان** / اخلاق / عربی

ḥukm-u luqmān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۴۰
به نقل از مجمع البیان طبرسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۸۱) [مختصر ف: - ۸۱۸]

● **حکم مال الغائب المنقطع الخبر** / فقه / عربی

ḥukm-u māl-il ġā'ib-il munqaṭi'-il xabar

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری
mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

رساله کوتاهی است در خصوص حکم مال شخص غایب که هیچ‌گونه اثری از وی نباشد. ایشان ضمن نقل قول مشهور که بایستی تا زمانی که یقین به درگذشت وی حاصل نشده، اموالش تقسیم نشود، با ارائه دیدگاه‌های فقیهان شیعه، به بیان موضوع پرداخته است.
آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلاة علی محمد و آله، للاصحاب فی مال الغائب المنقطع الخبر اقوال، المشهور بین المتاخرین، انه لا یقسم ماله حتی یعلم موته ...
انجام: فیکون من قبیل مجهول المالک، و لذلک امر بالتصدق به فی الروایتین، اما بناء علی اختیار الامام فی ماله فامر بالتصدق، او لان حکم المجهول المالک کذلک
[دنا ۷۷۴۴/۴؛ ریحانة الادب: ۷۱/۶؛ موسوعة مؤلفی الامامیة ۵۱۵/۲-۵۶۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۳۸/۷

آغاز: الحمد لله الولی الملی وارث السماوات و الارضین ... اما بعد فهذه عجالة رسمتها فی حکم مال الغائب المنقطع الخبر؛ **انجام:** فلو کان للغائب انقطاع خبره ابنان فمات احدهما قبل انتهاء مدة التربص و بقی منه ابن ...

خط: نستعلیق، کا: = مؤلف ،تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، برخی عبارت‌ها و حاشیه قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱۷۵پ-۱۷۸ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۳ - ۴۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۹۵ق، جا: قم؛ کاغذ: فرنگی، ۱ص (۳۶ر)، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۷ - ۱۹۷]

● حکم المتحیر فی صلوة الجمعة / فقه / عربی

ḥukm-ul mutaḥayyir fī ṣalāt-il jum‘a

مسئله‌ای است در بیان حکم متحیری که در زمان غیبت نماز جمه را ترجیح ندهد. در ادامه مسئله ایراداتی درباره مسئله مطرح و به آن پاسخ داده شده است. این مسئله ظاهراً بخشی از رساله «صلاة الجمعة» می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۶۵/۱

آغاز: اقول خلاصة دلیل الجامعین بین الظهر و الجمعة ان المتحیر الذی لم یرجح؛ **انجام:** لا یکون فی صورة الابهام و التحیر منهیا عنه کان هذا القول عند العقلا ...

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۱پ-۵پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم[ف: ۱۲ - ۴۸۷]

● حکم متنجس / فقه / عربی

hokm-e motanajjes

موسوی، حسین بن ابی القاسم، ق۱۳ قمری

mūsavī, hoseyn ebn-e ab-el-qāsem (- 19c)

اهداء به: ابوالقاسم جعفر بن حسین حسینی موسوی

در این بحث استدلالی اثبات می‌کند که چیزی را که با متنجس ملاقات کند نجس می‌شود و به ادله آنان که اعتقاد به عدم نجاست دارند پاسخ می‌گوید. مؤلف این رساله را به نام پدرش میرزا ابوالقاسم مدرس مدرسه سلطانیه اصفهان (سراینده قصیده میمیه، ابوالقاسم جعفر بن حسین حسینی موسوی) نوشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۹/۶

آغاز: ارباب الکمال و عزة خیل اهل الفضل و الافضال قطب فلک التحقیق و مرکز دائرة التدقیق؛ **انجام:** و قد ظهر بذلک ضعف ما ذهب الیه الثانی و قوة ما علیه الاول، و الله تعالی و رسوله و اهل الذکر أعلم بحقیقة الحال

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد موسوی، تا: جمعه ۱۸ رمضان ۱۲۶۴ق، جا: خوانسار؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۸۹ر-۹۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۲۱]

● حکم المجنب المتیمم المحدث بالحدث الاصغر / فقه / عربی

ḥukm-ul mujnib-ul mutayammim-ul muḥaddiṯ bi-l-ḥadaṯ-il aṣġar

موسوی رجائی، حسین بن محمود، - ۱۳۴۸ قمری

mūsavī rajā’ī, hoseyn ebn-e mahmūd (- 1930)

به امر: محمد باقر نجفی (آیة الله سید) (استاد مؤلف)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۳ق

اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۵۹/۲

خط: نسخ زیبا، کا: حبیب الله بن محمد باقر همدانی، تا: ۱۳۲۳ق؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ (۳۷پ-۵۷ر)، ۱۹ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۹۵]

● حکم محمد علیخان / اسناد / فارسی

hokm-e mohammad ‘alī-xān

قاجار، بهرام بن میرزا عباس، - ۱۲۹۹ قمری

qājār, bahrām ebn-e mīrzā ‘abbās (- 1882)

حکم بهرام میرزا معزالدوله برای محمد علی خان ناظم امور عربستان در مورد تنخواه مستمری آقا سید عبدالحسین و حاجی زین العابدین.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ مهر: «دری ز مخزن عباس شه بود بهرام» (مربع)؛ خریداری از مجموعه آقای پازوکیان در سال ۱۳۸۲ش؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، ۱۴ سطر (۱۹ سانتی)، اندازه: ۳۱/۵×۴۴/۲سم [رایانه]

● حکم محمد میرزا ولیعهد برای فتحعلیخان قاجار / اسناد / فارسی

hokm-e mohammad mīrzā valī-‘ahd barāye fath-‘alī-xān-e qājār

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ - ۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)

حکم محمد میرزا ولیعهد برای فتحعلی خان قاجار در خصوص آبادی و زراعت دهات مراغه توسط مالکین و نظم امور دیوانی آنجا.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق، جا: ایران؛ در پشت سند نوشته شده «امیر الامراء العظام فتحعلیخان بیگلر بیگی مراغه سرافراز باشد»؛ مهر: «نگین دولت اقبال در یمین محمد ۱۲۳۹» (مربع)؛ خریداری از مجموعه آقای پازوکیان در سال ۱۳۸۲ش؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱گ، ۶ سطر (۱۳ سانتی)، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [رایانه]

● حکم محمد میرزا ولیعهد برای میرزا حسین سررشته دار / اسناد / فارسی

hokm-e mohammad mīrzā valī-‘ahd barāye mīrzā hoseyn-e sarrešte-dār

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ – ۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)

حکم محمد میرزای ولیعهد برای میرزا حسین خان سررشته دار جهت ارسال پیام برای علیخان نسقچی باشی و فتحعلیخان قاجار جهت مساعدت و همراهی بیشتر.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق تحریری ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق، جا: ایران؛ مهر: «نگین دولت اقبال در یمین محمد» (مربع)، «لا الله الا الله الملک الحق المبین محمد علی ۱۲۲۲» (مربع)؛ خریداری از مجموعه آقای پازوکیان در سال ۱۳۸۲ش؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، ۱۷ سطر (۱۹ سانتی)، اندازه: ۳۰×۴۳سم [رایانه]

● حکم المخالفین فی عقودهم و ایقاعاتهم = رسالة فی السؤالین / فقه / عربی

ḥukm-ul muxālifīn fī ‘uqūd-i-him wa īqā‘āt-i-him = r.-un fī-s su’ālayn

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ – ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۷/۲

آغاز: بسم الله تعالی مولای و مولی الأنام ... ان عمدة الاشکال فی هذین السؤالین معرفة حکم المخالفین ... بل و احکامهم فی ترتب آثارها علیها و لم نر للاصحاب فی ذلک کلاماً شافیاً بل و بالنسبة الی حال الکفار ایضاً لم نرلهم ما یفی بالمقام؛ **انجام:** فالبحث فیه فی محله و الله العالم بحقایق الأمور

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی رضوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری،جلد:تیماج ماشی،۳ص،اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱/۱– ۶۶۲]

● حکم المرأة المفقود عنها زوجها / فقه / عربی

ḥukm-ul mar’at-ul mafqūd ‘an-hā zawj-u-hā

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ – ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۸ق

اگر زنی شوهرش گم شود و نمی‌دانند که زنده یا مرده است و آن زن ادعا کند که زنده است، تکلیف این زن چیست. در این رساله استدلالی این مسئله تشریح شده و در آغاز آن درباره فتوی و تقوای در آن گفتگو می‌شود.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۵۱/۲

آغاز: الحمدلله علی نواله ... فی بیان حکم امرأة فقد زوجها و لم یعلم حیاته و لا موته بخبر مفید للقطع؛ **انجام:** و له الحمد الدائم و الصلاة علی نبیه و آله سیما القائم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۲۷پ–۳۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۲۳۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۸۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن علی اکبر، تا: ۱۲۳۸ق؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱ر–۶ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۲۷۲]

● حکم المسکر / فقه / عربی

ḥukm-ul muskir

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۱۴

به نقل از شرح الفیة شهید ثانی، تألیف محمد بن ابی جمهور احسائی (قرن ۹)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۴۱) [مختصر ف: – ۶۸۵]

● حکم المقیم الخارج الی مادون المسافة / فقه / عربی

ḥukm-ul muqīm-il xārij ilā mādūn-il masāfa

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، – ۱۳۲۱ قمری

tabātabā’ī hā’erī, ja‘far ebn-e ‘alī naqī (- 1903)

تاریخ تألیف: جمعه غره رجب ۱۲۹۹ق

رساله مختصری استدلالی است در بیان حکم کسی که قصد ماندن در جایی کرده و سپس کمتر از مقدار مسافت شرعی، از آن محل خارج شده، صورت‌های مختلفی که باید نماز را شکسته یا تمام به جا آورد بررسی نموده است.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۰/۶

آغاز: الحمدلله وحده و الصلاة علی أفضل من وحده محمد و آله الناهضین باثقال الإمامة و الخلافة بعده

نسخه اصلی:کتابخانه سید علی حسینی صدر –قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با حواشی و تصحیحاتی از وی؛ ۵۰ص (۲۲۲–۲۷۱) [عکسی ف: ۱ – ۳۵۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۳۱/۷–۳۵/۱۱۱

آغاز: بسمله الحمدلله وحده و الصلوة علی افضل من وحده محمد وآله ومن جری علی منواله ... و بعد فهذه رسالة مستقلة فی مسأله معضلة کثر لاصحابنا فیها ... اعلم انه لو نوی المسافر الاقامة فی بلد او مکان ثم عدل عن نیتها قبل ان یصل تماماً مما یدخله القصر من الفرائض؛ **انجام:** ثم ان الاحتیاط بالجمع بین القصر والتمام فی الصور المختلف حکمها لا ینبغی ترکه علی حال والله المبدأ والمأل والحمدلله اولاً و آخراً و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [گلپایگانی–ف: ۳ – ۱۶۵۱]

● حکم ملاقی المتنجس / فقه / عربی

ḥukm-u mulāqi-l mutanajjis

ردی است بر فیض کاشانی در کتاب «مفاتیح الشرایع» او از آن حیث که به عدم تنجیس متنجس بعد از ازاله عین نجاست قائل شده است.

کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴

آغاز: الحمدلله العلی و الصلاة و السلام علی النبی الرضی و الولی الوصی ثم الوصی بعد الوصی الی الخاتم المهدی

بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴ – ۵۴]

● حکم ملاقی النجس / فقه / عربی

ḥukm-u mulāqi-n najis

بحث بسیار کوتاهی است در آبی که با نجسی ملاقات کند و اینکه آیا نجس می‌شود یا نه. در این بحث به عبارتی از کتاب «مختلف الشیعة» علامه حلی نظر دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴/۷

آغاز: الحمدلله علی التوفیق فی التحقیق و التطبیق و الصلاة علی محمد و آله الذین بهم التدقیق و التلفیق؛ **انجام:** هذا علی سبیل الاجمال و المقام لایسع التفصیل و الفصل من الفصل المهیمن المتعال.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۱۲۰ر–۱۲۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷ – ۱۵۳]

● حکم الملوک فی التدبیر و السلوک / تاریخ پادشاهان / فارسی

hokm-ol molūk fe-t tadbīr va-s solūk

قاجار، نصرالله، ق۱۳ قمری

Qājār, nasr-ol-lāh (- 19c)

نخست ترجمه سخنان علی (ع) است سپس پادشاهان ایران از هوشنگ تا انوشیروان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۴۷

آغاز: ستایشی بیرون از شماره و فزون از ستاره جهان آفرینی که ما را از بطن مشیت به مهد آفرینش کشانید؛ **انجام:** عدل سلطان به از فراخی سال.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶– ۵۸]

● الحکم المندرجة فی شرح المنفرجة / ادبیات / ترکی

al-ḥukm-ul mundaraja fī š.-il munfarija

انقروی، اسماعیل بن احمد، – ۱۰۴۱ ؟ قمری

ānqeravī, esmā‘īl ebn-e ahmad (- 1632)

وابسته به: القصیدة المنفرجة؛ ابن نحوی، یوسف بن محمد (– ۵۱۳)

به دستور: حافظ احمد پاشا (از وزرای عثمانی)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۰۴۰ق

شخصی مالی را از ابی الفضل یوسف بن محمد توزری مشهور به ابن نحوی (–۵۱۳) غصب می‌کند و وی قصیده‌ای در سی و هشت بیت در شکایت از وی انشاد می‌کند. غاصب شب در خواب مردی را می‌بیند که در دستش آلت قتاله‌ای گرفته و به وی امر می‌کند که یا مال ابن نحوی را پس بده یا می‌کشمت، پس بیدار شده و مال وی را مسترد می‌کند، لذا این قصیده به قصیده منفرجه مشهور می‌شود و بعضی معتقدند که مشتمل بر اسم اعظم می‌باشد. بر این قصیده شروح متعددی نوشته شده، یکی از آنها نسخه حاضر می‌باشد. خود قصیده منفرجه از ابوالفضل یوسف بن محمد افریقس است: «اشتدی از مه تنفرج ×× درادی لبیک بالتلج».

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۳۱/۱

آغاز: محبوب قلوب جمیع عباد ... حافظ احمد پاشا حفظه الله ... اسم شریفی یوسف بن محمد در کنیتی ابوالفضل در ابن النحوی؛ **انجام:** بعضلربو کلامی کبار عارفین دن حافظ ابو الحسین یحیی بن عطار حضرتلریند نسبت اتمشلر در رحمه الله الملک الستار و وقاه و ایانا من عذاب النارتم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (یک صفحه)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶ص (۱–۵۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۴۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۴۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۱۵۷]

● **حکم درباره میرزا محمود خان مفتاح الملک** / اسناد / فارسی

hokm darbāre-ye mīrzā mahmūd xān meftāh-ol-molk

حکمی مورخ ذیحجه ۱۳۱۷ درباره میرزا محمودخان مفتاح الملک که در مخابرات تلگرافی تألیفاتی دارد که در سیچقان ئیل به تصویب میرزا علی اصغر خان امین السلطان عضو مجلس دارالشورای کبری شده و در جزو وزراء است، با مهر صدراعظم در پشت.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۹

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۳۳۳]

● **حکم المیاه القلیلة و ما یتبعها من الغسالة** / فقه / عربی

ḥukm-ul mīyāh-il qalīla wa mā yatba'u-hā min-al ġassāla

آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد مهدی، ۱۲۵۰ – ۱۳۲۵ قمری

ārānī kāšānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad mahdī (1835 - 1907)

رساله‌ای متوسط در احکام آبهای قلیل، در یک «مقدمه» و دو «باب» و «خاتمه»: المقدمة، لاخلاف بین الاصحاب فی انفعال الماء بالتغیر بالنجاسة؛ باب ۱. بیان یتعلق بالماء القلیل؛ باب ۲. مستثنیات الماء القلیل علی اصالة الانفعال؛ خاتمة: فی غسالة الحدثین.

آغاز: الحمدلله الذی طهر نفوس اولیائه بماء اللطف و الکرامة و غسل ذنوبهم فی حیاض التوبة والانابة و نزحهم عن دنس العلائق ورجس البوائق وانقدنابهم من ظلمة ...

انجام: هذا اخرما اردناه ایراده فی هذه العجالة فالحمدلله الذی وفقنا .. باکرامه و ارشدنا الی تمییز صحیحها عن سقیمها بالهامه و اسئلک اللهم ان تجعل ذلک ... بفضلک وکرمک یا رحمن یا رحیم

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا:۱۵ ذیحجه ۱۲۷۳ق؛ مصحح، محشی؛ فوائد فقهی درباره اقرار بین این رساله و رساله بعدی آمده؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: – ۷۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۷۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۶۲]

● **حکم نامه** / عرفان و تصوف / فارسی

hokm-nāme

شرف الدین بوعلی قلندر پانی پتی، ق۸

šaraf-od-dīn bū-'alī qalanadr pānī patī (- 8c)

خود دربرگیرنده موضوع‌های گوناگون صوفیانه، از شرف الدین بوعلی قلندر پانی پتی (– حدود ۷۲۵ق). نمی‌توان در این انتساب تردید نکرد، هرچند از جند تن نام پادشاهان روزگارش در آن آمده است. (احمد منزوی)

[دنا ۷۴۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۵/۷]

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۱۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ رجب ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ – ۹۶]

● **حکم النبش** / فقه / عربی

ḥukm-un nabš

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟ – ۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۷۶/۷

آغاز: الحمدلله الذی خلق برحمته الموت والحیاة

خط: نستعلیق، کا: باقر بن حاج امین کاشانی، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۵۷پ–۱۶۶ر)، قطع: خشتی [چند نسخه–ف: ۲۲۱]

● **حکم نجس العین و نجس الحکم** / فقه / عربی

ḥukm-u najis-il 'ayn wa najis-il ḥukm

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ – ۴۳۶ قمری

'alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

پاسخ ۴ پرسش فقهی است حکم نجس العین و نجس الحکم و بیان آن، و اینکه آیا به مجرد وقوع نجس در آب، آب نجس می‌شود و پرسش در حکم چاهی که باید نزح می‌شده ولی قبل از نزح خشک شده و مجدداً جوشیده است.

آغاز: سئل رضی الله عنه عن معنی قول القائل هذا نجس العین و هذا نجس الحکم ما هو نجس العین و ما هو نجس الحکم ما هو نجس العین و ما هو نجس الحکم ... فاجاب بأن قال الأعیان لا یکون نجسة لانها عبادة عن الاجسام و هی جواهر.

انجام: ان ارض البئر و جوانبها التی أصابها الماء النجس تنجس فاذا عاد الیها ماء جدید یحکم بنجاسة لان هذا یقتضی غسل البئر بعد نزح مائها و هذا لا یقوله محصل.

چاپ: مسائل المرتضی، بیروت، ۱۴۲۲ه، ۵۹–۶۰

[دنا ۷۴۶/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۲۳/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۵۹پ-۶۰ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۵۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۴۰/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۷۲ - ۱۷۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۸ - ۵۷۲]

● حکم النکاح مع الاعسار / فقه / عربی

ḥukm-un nikāḥ ma‘a-l a‘sār

عاملی اصفهانی، محمد بن صالح، - ۱۲۶۳ قمری

‘āmelī esfahānī, mohammad ebn-e sāleh (- 1847)

دوازده فصل استدلالی است دنباله رساله قبل (که تألیف فرزند استاد عاملی است) که آن را مؤلف دیده و نپسندیده و معتقد است که در حال تهی‌دستی عقد فسخ نمی‌شود چنانکه به طور اجمال در کتاب «اثرة العترة» بدان اشاره کرده بود. عناوین فصول چنین است: ۱. النکاح عقد یتطرق الیه الفسخ اجماعا؛ ۲. لیس للمرأة خیار الفسخ؛ ۳. وجوب اجابة الولی مع وجود الایمان و الیسار؛ ۴. لایشترط فی صحة النکاح الیسار نصا و اجماعا؛ ۵. الیسار شرط فی النکاح؛ ۶. ملخص ما املی فی کتاب «اثرة العترة»؛ ۷. النظر فی الاخبار الواردة فی الموضوع؛ ۸ نقل الخلاف فی المسألة؛ ۹. حجة القائل بامتناع فک النکاح مطلقا؛ ۱۰. سند روایة السکونی و حجة القول بأنه لا بأس به؛ ۱۱. حجة القول بأن للمرأة الخلاص مطلقا؛ ۱۲. [...].

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۸۰/۲

آغاز: الله احمد لا زوال لملکه و لا کفو لجبروته و اصلی علی محمد و آله صفوته و فلکه و مظهر رحموته و رهبوته؛ **انجام:** و أما العجز عن النفقة فلیس من فعله کالخوف السماوی و المرضی و القدر و الهرم ...

خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسن بن محمد تقی موسوی اصفهانی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱۷ر-۳۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۱۸]

● حکم نکاح من فقد زوجها فی السفر و الحضر / فقه / عربی

ḥukm-u nikāḥ-i man faqada zawj-a-hā fi-s safar wa-l ḥaḍar

شیرازی، عبدالنبی بن محمد مفید، - ۱۱۹۲ قمری

šīrāzī, ‘abd-on-nabī ebn-e mohammad mofīd (- 1778)

تاریخ تألیف: آخر صفر ۱۱۶۵ق

رساله‌ای در یک «مقدمه»، سه «مقصد» و یک «خاتمه».

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۰/۱

بی‌کا، تا: ۱۱۶۵ق؛ مصحح به خط مؤلف؛ ۳۹گ (۱-۳۹)، اندازه: ۱۶×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۳۹]

● الحکم و الفلسفة / فلسفه / عربی

al-ḥukm wa-l falsafa

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳۵

کا: محمد اسماعیل، تا: ۱۲۴۷ق؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

● الحکم و المواعظ (ارجوزة) = شرح حدیث امیرالمؤمنین / مواعظ / عربی

al-ḥikam wa-l mawā‘iẓ (urjūza) = š.-u hadīṯ-i amīr-il-mu’minīn

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

ارجوزه‌ای است در ۳۶۰ بیت؛ پس از مقدمه و نعت علی یک حدیث را به طور نثر ذکر کرده و بقیه کتابش به نظم در توضیح همان حدیث است. گویا نام آن «انموذج الافکار» باشد.

آغاز: لما انتهت رسالة النحو الی ×× بیان حکمة علیک رتلا

انجام: والا الا ماجد الاطهار ×× وصحبة الاعاظم الاخیار

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن یوسفعلی خطیب روضه رضوی، تا: ۱۲۸۳-۱۲۸۷ق؛کاغذ فرنگی آبی و نخودی، جلد: تیماج سبز، ۱۴گ،۱۵و۱۹سطر(۷/۳×۱۳/۵)،اندازه:۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۴۳/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۸۲]

● حکم وزارت پناه آصفی / اسناد / فارسی

hokm-e vezārat-e panāh āsefī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۵/۳-ف

نسخه اصل: نسخه آقای بنی آدم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۶۰ق؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲ - ۱۶۱]

● حکم وزارت خارجه / اسناد / فارسی

hokm-e vezārat-e xāreje

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۱

میرزا یوسف خان مفتح الدوله منشی کارگذار بوشهر شده است؛ بی‌کا، تا: ۲ جمادی الاول ۱۳۳۶ق [نشریه: ۷ - ۳۳۳]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۸

میرزا مسعودخان مفتاح الدوله جنرال قونسول هندوستان شده است؛ بی‌کا، تا: ۷ جمادی الاول ۱۳۳۶ق [نشریه: ۷ - ۳۳۴]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۷۲

پیچی ئیل که میرزا مسعودخان مفتاح الدوله کارگذار خارجه شیراز شده است، با امضاء مشار السلطنه وزیر خارجه؛ بی‌کا، تا: ۲۳ محرم ۱۳۳۹ق [نشریه: ۷ - ۳۳۴]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۰

حکم وزارت خارجه که میرزا یوسف خان مفتح الدوله در ۱۳۳۳ دارای نیابت جنرال قونسول مصر شده است؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۳۳۳]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۲

حکم وزارت خارجه که میرزا یوسف خان مفتح الدوله در ۲۷ جمادی الاول ۱۳۳۷ محاسب اداره صندوق بغداد شده است؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۳۳۳]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۴

حکم وزارت خارجه که میرزا یوسف خان مفتح الدوله از ۲۱ شعبان ۱۳۰۳ (۱۳۴۳) قونسول حاج طرخان شده است؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۳۳۴]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۵

مورخ ۱۰ اردیبهشت ۱۳۰۴ (۶ شوال ۱۳۴۳) که میرزا یوسف خان مفتح الدوله نایب کارگذار اول بنادر شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۷ - ۳۳۴]

۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۳

حکم وزارت خارجه که میرزا یوسف خان مفتح الدوله از اول میزان ایت ئیل ۱۳۰۱ (۲ صفر ۱۳۴۱) نیابت نمایندگی سیاسی ایروان را دارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۷ - ۳۳۴]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۶

میرزا هاشم خان مکرم الملك در ۲۰ شوال ۱۳۳۳ منشی اداره انگلیس می‌شود، شماره ۲۱۳؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۳۳۳]

۱۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۷

(با مهر) که همو در ۱ فروردین ۱۳۰۴ خ (۲۵ شعبان ۱۳۴۳) معاون اداره اول سیاسی شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۷ - ۳۳۳]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۸

حکم وزیر خارجه (با مهر) که همو در ۳ محرم ۱۳۳۷ منشی اول اداره تحریرات انگلیس شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۷ - ۳۳۳]

● حکم وضوی قبل از وقت / فقه / فارسی

hokm-e vozuy-e qabl az vaqt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۴/۸

خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کا: کلب علی بن جواد کاظمی، تا: با تاریخ ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: نخودی نازك، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۲پ)، اندازه: ۱۴/۹×۲۵/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۲۸۱]

● حکم وطی الحائض قبل الغسل / فقه / عربی

ḥukm-u waṭy-il ḥā'iḍ qabl-al ġusl

نائینی، محمد رضا بن رشید، ق۱۲ قمری

nā'īnī, mohammad rezā ebn-e rašīd (- 18c)

بحثی است فقهی در وجوب یا استحباب کفاره در صورت و طی حائض قبل از غسل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۲/۳۰-طباطبائی

آغاز: بسمله تحریم و طی الحائض فی القبل فی الحیض قبل الغسل اجماعی ... و الخلاف انما هو فی الحکم بالتکفیر هل هو علی الوجوب او الاستحباب؛ **انجام:** ثم ان الظاهر من کلام المفید فی المقنعه تحریم وطی المستحاضه التی لاتفعل وظیفتها من الاغسال و یدل علیه بعض الاخبار و الله المتعال یعلم حقیقة الحال لمحرره رضا النایینی وفقه الله تعالی

کاتب = مؤلف تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۴۸پ-۴۹ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۳۳۲]

● حکم و فرمان فتحعلی شاه قاجار در باب ولیعهد نواب محمد میرزا و انتصاب وی به سمت ولایت و حکومت خراسان و آذربایجان = فرمان فتحعلی شاه / تاریخ / فارسی

hokm va farmān-e fath-'alī-šāh-e qājār dar bāb-e valī-'ahd navvāb ...

حکم و فرمان فتحعلی شاه قاجار است به محمد شاه قاجار که در آن هنگام، ولیعهد فتحعلی شاه بوده. طی این حکم، محمد شاه پس از درگذشت عباس میرزا در سال ۱۲۴۹ق به سمت ولایت و حکومت خراسان و آذربایجان و مضافات آن منصوب گردیده است. این حکم نیز در منشآت چاپ شده میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی وجود ندارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۸۲/۹

آغاز: سواد فرمان قبله عالم در باب ولیعهد نواب محمد میرزا، ثمر اشجر (شجر) دولت علیه و نهال ریاض سلطنت بهیه فرزند مظفر مؤید بیهمال محمد میرزا بترادف الطاف و اعطاف خاطر خطیر همایون شاهانه قرین مفاخرت بیکرانه بوده بداند که؛ **انجام:** و در معرض عواطف شاهانه مقرون انجاح داند در عهده شناسند تحریراً فی شهر شوال المکرم سنة ۱۲۴۹.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ برگ، شامل جدول اوقات خوب و بد بودن مباشرت با زنان، و تواریخی مفید، در پایان، آمده است؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۶۱-۶۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۲۱۷]

● **حکم الهوام المختلطة بالأطعمة** / فقه / عربی
ḥukm-ul hawām-ul muxtaliṭa bi-l-aṭ'ima
حسینی، حسین بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری
hoseynī, hoseyne-bn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)
مؤلف در این رساله بر حرمت هوام و حشرات واقع در خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها و میوه‌ها استدلال می‌کند و رد بر کسی است که حکم به حلیت آنها داده است.

کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۵
آغاز: حمداً لک یا من أحل بحکمته الطیبات و شکراً لآلائک التی لا تحصی من تحریم الخبائث القذرات
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [تراثنا: س۲ش۴ – ۵۴]

● **حکمیات الافلاطونیة** / اخلاق / عربی
ḥikmīyyāt-ul aflāṭūnīyya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۲/۱۱-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۸۴۶ق، جا: هرات؛ ۶گ (۱۶۸–۱۷۳)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱– ۴۱۲]

● **حکم یاوری زنبورک خانه** / اسناد / فارسی
hokm-e yāvarī zanbūrak-xāne
حکم یاوری زنبورک‌خانه برای میرزا محمد علی یاور از قاسم خان امیر نظام با مهر مورخ ۱۲۷۰ خطاب به نصرالله خان سرهنگ زنبورک خانه در ئیلان ئیل ربیع الاول ۱۲۷۲ق.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۵
خط: شکسته آراسته در جدول، بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش نوشته شده که او یاور بود و گناهی کرد و از سرهنگ فرمان نبرد و بیرونش کردند باز از او خشنود شدند و دوباره یاورش کردند. در پشت آن نشانه‌های ادارات وقت آمده است [نشریه: ۷ – ۳۳۳]

● **حکمیة** / فلسفه / عربی
ḥikamīya
زنوزی، علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
zonūzī, 'alī ebn-e mohammad hasan (- 19c)
در بیان علت موجده و علت مبقیه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۲/۵
آغاز: بسمله. حمدله ... فیقول علی ... الزنوزی ان الحکماء اختلفوا فی ان الممکن حادث؛ **انجام:** و امثاله و اعراضه المتجدده فلا فافهم وفقک الله
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج مشکی،۸گ(۶۲۷–۶۳۴)، ۲۰سطر(۹/۵×۱۷/۵)،اندازه:۲۱/۵×۳۵سم[ف:۱۰–۱۸۹۵]

● **حکمیت مجد همگر در دعوای ترجیع شعر انوری یا ظهیر** / ادبیات / فارسی
hakamīyyat-e majd hamgar dar da'vā-ye tarjī'-e še'r-e anvarī yā zahīr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۶۵
به نقل از تاریخ مستوفی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۳۵۱) [مختصر ف: – ۳۱۹]

● **حکومات علی (ع)** / فضایل و مناقب / فارسی
hokūmāt-e 'alī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۵۵
آغاز: این مختصری است که یاد کرده شد در حکومتها، امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه؛ **انجام:** و یکی بماند حکم کرد غلام و آنچ بود پیش داد.
انجامه: تمام شد کتاب حکومات علی رضی الله عنه به خوبی و خرمی بر دست صاحبش بنده فقیر حقیقی محمد بن مسعود ...
خط:نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه آغاز محرم ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۶۴۸)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱–۱۰۲]

● **الحکومة** / کیمیا / عربی
al-ḥukūma
جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۱۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی ... سلم تسلیماً. قد سبق لنا قبل کتابنا هذا احد عشر کتاباً فی الحیوان کل ذلک و قد اسرفنا فی فن واحد الکلام و هو المخصوص من الحیوان بنفسه فی عشر اجزاء من ذلک و قد تکلمنا فی الکتاب الحادی عشر الذی هو قبل کتابنا هذا علی اصول اصحاب الحیوان و ما قالوا انه من ذلک و لم نذکر فی ذلک تدبیراً و قد اثبتنا التدابیر حینئذ علی النسق فی کتابی هذا و فیما یلیه علی شرح ما تقدم فی العشرة الاولی فی ذلک علی الآراء ایضاً؛ **انجام:** و هو اعظم فی العقل و اما یکون بالمیاه المحمره و التسقیه له و التشویه فاعلم ذلک. تم کتاب الحکومة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۴ر – ۴۶ر)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲– ۶۱۲]

● **حکومت امیر مؤمنان علی** / تاریخ معصومین / فارسی

hokūmat-e amīr-e mo'menān 'alī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲/۱۷-ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش ۱۱۸۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۵۶ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۰]

● **حکومت انگلیس در هند (ترجمه)** / تاریخ / فارسی

hokūmat-e engelīs dar hend (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, 'alī ebn-e rezā (- 19c)

از: بارن یارشو دوپان؛ مترجم:علی بن رضای نامه نگار

تاریخ ترجمه:۱۲۹۶ق

اهداء به:ناصرالدین شاه

این کتاب حاوی یک دوره تاریخ استعمار انگلیس در هندوستان است و در آن از آغاز ورود انگلیسی‌ها به هند آغاز بحث می‌شود و سپس از طغیان هندی‌ها و کوششی که آنها برای رهایی از قید استعمار کرده‌اند بحث مفصل به میان می‌آید. اصل کتاب یعنی متن مورد ترجمه به سال ۱۸۴۴ میلادی تألیف شده و نویسنده علاوه بر ورود انگلیسی‌ها از حمله سایر خارجیان به هند خاصه حمله نادر مطالبی می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۷۳

آغاز: کتاب اول در باب ظهور اقتدار انگلیس ها در پلیتیک در خاک هندوستان؛ **انجام:** ملکه انکس هستم که خداوند مرا میان مللی فرستاده است که بر آنها غضب فرموده است

جلد اول؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۱۵۹گ، ۱۶ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۴ - ۱۵۰]

● **حکومت بنی امیه و بنی عباس** / تاریخ / فارسی

hokūmat-e banī-omayye va banī-'abbās

از حکومت بنی امیه آغاز سخن می‌کند و از ابتدای امر آنها و اعمالی که معاویه برای به دست آوردن حکومت کرد سخن می‌گوید و پس از آن حکومت یکایک خلفای اموی را برمی‌شمارد و در وقت بیان خلافت یزید بن معاویه داستان کربلا و حوادث بعد از کربلا و قیام‌های ضد یزید را ذکر می‌نماید و چون از ذکر حکومت خلفای بنی امیه فارغ می‌آید به قیام سفاح و ابومسلم خراسانی می‌پردازد و از آنجا به شرح حکومت عباسیان می‌رود و ابتدای از ابومنصور دوانیقی سخن می‌گوید و بعد یک یک خلیفه‌ها را برمی‌شمرد تا به هارون الشید می‌رسد. بعد از مظالم هارون الرشید نسبت به شیعیان سخن می‌راند و سپس حکومت عباسی را ادامه می‌دهد تا به خلافت المعتصم بالله می‌رسد. در این قسمت داستان او به پایان می‌رود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۰/۱۵

آغاز: گفتار در حکومت ملوک بنی امیه که اول ایشان معاویه بن ابوسفیان بود؛ **انجام:** پایان: که پیش از او هیچ آفریننده بر آن اقدام نکرده بود.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن ملا عبدالمحمد، تا: ۱۲۴۸ق، جا: فریدن اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۰ص (۲۹۶-۳۲۶)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۶ - ۶۶]

● **حکومت جواسم در بندر لنگه** / تاریخ ایران / فارسی

hokūmat-e javāsem dar bandar-e lenge

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱ - ۱۳۶۲ قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad 'alī ebn-e ahmad (1874 - 1943)

به دستور: حسین قلی خان نظام السلطنه مافی وزیر مالیه

تاریخ تألیف: ۱۳۱۶ق؛ محل تألیف: بندر لنگه

فصل در تحقیق جواسم دارد و حکومت آنها.

[راهنمای کتاب ۱۸:۵۶ و ۸۶۸؛ فهرستواره منزوی ۹۵۴/۲؛ دنا ۷۴۷/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۹۷/۲

خط: نستعلیق، کا: احمد بن حاج محمد باقر نوری مازندرانی، تا: ربیع الاول ۱۳۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۲ص، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۶۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۸۸/۴ و ۴۹۸۰/۲-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۷ص، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۳۶۰] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۹]

● **الحکومة فی حجج المثبتین للماضی مبدأ زمانیاً = النهایة و اللانهایة = التناهی و اللاتناهی** / فلسفه / عربی

al-ḥukūmat fī ḥujaj-il muṯbitīn li-l-māḍī mabda'-an zamānī-yan = an-nihāya wa-l lā-nahāya = at-tanāhī wa-l lā-tanāhī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

قنواتی این رساله را با نام «النهایة و اللانهایة = حجج المثبتین للماضی مبدأ زمانیاً» آورده و دکتر مهدوی نام «الحکومة فی حجج المثبتین» را ترجیح داده است. دارای یازده «فصل»: ۱. تعدید اصناف المقدمات من جهة موادها؛ ۲. تعریف حال القضیة التی موضوعها غیر موجود و ان الایجاب و السلب کیف یکون فیها؛ ۳. تعریف صور قیاسات هی اولی بقیاسات بان یحل الیها القیاسات التی نحن فی تعریف احکامها؛ ۴. اخراج القیاسات التی نحن فی تعریف احکامها من القوة الی الفعل وردها الی القرائن

التی قدمنا ذکرها؛ ۵. تعریف حال المقدمة المشترکة فی قیاساتهم و هی انه انکان الماضی لا اول له فان اشخاص الامور الماضیه الخارجة الی الوجود بغیر نهایة؛ ۶. تعریف حال مقدمة اخری و هی ان اشخاص الامور قد خرجت الی الفعل و ما لا نهایة له لایخرج الی الفعل؛ ۷. تعریف حال مقدمة اخری و هی ان کل ما قد خرج کل واحد منه الی الفعل فقد خرج کله الی الفعل؛ ۸. تعریف حال مقدمة اخری و هی ان بعض الحمد التی یعرض للاشخاص الماضیه ازید من بعض و ضعف بعض و ان ما لا نهایة له لا زیادة علیه و لا ضعف له؛ ۹. تعریف حال مقدمة اخری و هی ان الماضی ان کان لا اول له فقد قطع ما لا نهایة له فکیف حال هذا القطع؛ ۱۰. تعریف مقدمة اخری و هی ان الماضی ان کان کذلک احتاج کل شخص فی وجوده ان یتوقف لوجود ما لا نهایة له و کیف حال هذا التوقف؛ ۱۱. الانتاج بقیاسات جدلیة مؤلفة من مقدمات یسلمها الخصوم انه یلزم وجود ما ارید بالحجج التی لهم ابطاله.

آغاز: قال هذه الرساله عملتها فیها تقرر عندی من الحکومة فی حجج المثبتین للماضی مبدا زمانیا و بیان تحلیلها الی القیاسات بصورها و بماده مقدماتها معا ...

انجام: فاذا بلغنا هذا المبلغ فلیتم المقاله و ههنا شبه اخری لم اتعرض لها اذا کان المسئول شرحه و ایضاحه هو هذا النمط من الشبه

[قنواتی ص ۱۳۹-۱۴۰؛ دکتر مهدوی ۹۳-۹۴؛ الذریعه ۴۰۹/۲۴ «النهایة و اللانهایة»؛ دنا ۷۴۷/۴ (۱۴ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذی خلق فیه هذا العالم فیلزم ان یکون

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۸۱ق؛ افتادگی: انجام (چند سطر)؛ پس از این ضمن یک صفحه قطعه عبارتی است گویا مناجات شیخ باشد که کاتب به نام خطبه یاد کرده. سپس ضمن ۲ صفحه نامه شیخ ابوسعید ابوالخیر است به شیخ الرئیس و جواب شیخ الرئیس است از آن. کاتب نامه جوابیه شیخ را مقدم برنامه ابوسعید نوشته است؛ واقف: ابن خاتون؛ ۱۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۷×۱۷سم [ف: ۴- ۱۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۲/۲۲-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۵۴]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۳بخش۲

نسخه اصل: اونیورسیته ۴۷۵۵/۱؛ بی‌کا، تا: ۵۸۸ق [ف: ۸۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۱/۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، اندازه: ۱۲/۷×۲۱/۴سم [ف: ۷ - ۴۵۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۲۰(آ)-۴۶۳/۲۰(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹. رسالة النهایة و اللانهایة؛ بی‌کا، تا: پایان رجب ۷۵۴ق؛ ۱گ (۳۱۲ر و پ) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۹۴(آ)-۴۶۳/۹۴(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹. رسالة الحکومة فی الحجج المثبتین للماضی مبداء زمانیاً، در یازده فصل؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۶ق؛ در هامش؛ ۱۰۲گ (۲۰۱ر-۳۰۲پ) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۳۵۵ر-۳۶۰ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۴۳۰]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۱۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۶۴پ-۶۸ر)، ۲۴- ۳۳سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۴۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۳/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۲۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه تاریخ ۱۲۶۶ می‌باشد [ف: ۳ - ۲۵۵]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۸۴/۱۲-ف

نسخه اصل: لیدن (Cod. 1020a Warn ۱۴۶۴-۲۴۷۹)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۳]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۷۰/۵ صدر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۶۵ر-۷۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۳۴]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۷۶/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲ص (۱۴-۳۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۷/۱۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ شماره فرعی نسخه با توجه به شماره صفحات ۱۸۰۷/۱۴ در جلد ۹ ص ۴۰۰ اصلاح شد؛ ۳۵ص (۲۹۸-۳۳۲) [ف: ۵ - ۲۳۱]

● حکومت معتمد الدوله در اصفهان زمان حاجی میرزا آغاسی / تاریخ / فارسی

hokūmat-e mo‘tamed-od-dowle dar esfahān-e zamān-e hājī mīrzā āqāsī

اقبال آشتیانی، عباس، ۱۲۷۶ - ۱۳۳۴ شمسی

eqbāl-e āštīyānī, ‘abbās (1897 - 1955)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۳۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۴گ (۲۲-۳۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۸]

● **الحکیم بالحقیقة هو الحق الاول الواجب بالذات** / فلسفه / عربی

al-ḥakīm bi-l-ḥaqīqa huwa-l ḥaqq-ul awwal-ul wājib bi-ḏ-ḏāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۵۳/۵

بندی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق [ف: ۵ - ۲۵۱]

↩ حل آداب العضدی ⟵ شرح آداب المناظرة

↩ حل الابیات ⟵ شرح غزلی از مولانا جلال الدین رومی

↩ حل ابیات الموشح ⟵ شرح ابیات خبیصی

↩ حلاج ⟵ احوال حسین بن منصور حلاج

● **حلاج نامه** / شعر / فارسی

hallāj-nāme

احمدی

ahmadī

مثنوی حلاج نامه از احمدی در شرح گفتگوی چوب و کمان و پنبه و زه حلاجی است با یکدیگر. در این گفتگو هر یک از آنها سرگذشت خویش را بیان می‌دارد. این مثنوی ۱۹۵ بیت دارد و حلاج دستمایه داستانی عرفانی و اخلاقی قرار گرفته است. در این مثنوی هر یک از راویان شرح بخت برگشتگی اوضاع خود را بیان می‌کند و با حسرت لحظه‌های خوش گذشته، از غم غربت و اسارت می‌نالد.

آغاز: دوش در بازار صبحم شد گذز ×× کردم از حیرت به جانبها نظر / ناگهان آمد مرا زار و خروش ×× ازدکان یار حلاجم به گوش / ساعتی چون کردم آنجا استماع ×× پنبه دیدم با کمان اندر سماع

انجام: گفتهای احمدی ضایع مهل ×× بایدت کردن حذر در گوش و دل

چاپ: ضمن گنجینه بهارستان، ادبیات فارسی-۲ (شعر)، مسلسل ۹، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، بهار ۱۳۸۴ش، با تصحیح احسان الله شکراللهی طالقانی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۲/۱۹ طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: آقانورا بن حاج نقد علی، تا: قرن ۱۰؛ ۲ص (۴۶-۴۷) [ف: ۲۳ - ۶۵۳]

● **حل احادیث** / شرح حدیث / فارسی

hall-e ahādīs

عماد عبدالله، ق۱۱ قمری

‘emād ‘abd-ol-lāh (- 17c)

در شرح چند حدیث شیعی است.

[فهرستواره منزوی ۳۱۵/۷]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۶۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۴۶]

● **حل اختلاف شیعه و سنی** / کلام و اعتقادات / فارسی

hall-e extelāf-e šī‘e va sonnī

مردوخ، محمد، - ۱۳۵۴ قمری

mardūx, mohammad (- 1935)

این نسخه عکس است از روی کتاب چاپی که گویا در پاکستان به چاپ رسیده است. متن کتاب از سید محمد مردوخ چهاریاری مرجع اهل سنت ایران است که به نام «حل اختلاف شیعه و سنی» مسائلی را که به زعم او بین شیعه و سنی مطرح و مورد اختلاف یا اتفاق بوده آورده و بررسی نموده است. به همراه متن کتاب، ترجمه آن به زبان اردو و از حبیب الرحمن کاندهلوی همراه با مقدمه سید محمد فیاض الدین جعفری رضوی خراسانی درج شده است. ناشر این کتاب انجمن طلاب اهل سنت ایران در پاکستان بوده است. حاجی میرزا خلیل کمره‌ای کتاب «ارض النبوة جسر عظیم» را نگاشته است و نسخه‌ای از آن را برای شیخ محمد مردوخ کردستانی فرستاده است و تقاضای اظهار نظر کرده است. شیخ مردوخ کردستانی رساله حاضر را در جواب رساله کمره‌ای نگاشته است. وی در این رساله دوازده مورد از اختلاف بین شیعه و سنی را برشمرده است از جمله: ۱. موضوع خلافت، ۲. شستن پا، ۳. موضوع مهر، ۴. اذان، ۵. مرده پرستی، ۶. عاشورا و روضه خوانی، ۷. فدک و ...

شرح و حواشی:

۱- اشرفیه = رد رساله حل اختلاف؛ اشرف زاده، محسن بن ابی القاسم (-۱۴)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۷۶-۱۰/۸۶

آغاز: بسمله تمام حمد وثنای را که مشتی ×× هر قسم کی حمد وثنا اسن ذات کبریائی / خاک را برگزیده بر تمام مخلوقات ×× کی ای همت حبس تی ایک مشتهی کو تمام؛ **انجام:** مراد ما نصیحت بود وگفتیم حقیقت را ×× او رجو حقیقت تهی اسرسیم نی بیان کرد مایه اب بیق بیان نکردیم و رفتیم

از اول تاآخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مطالب در دو ستون تحریر شده که ستون سمت راست به فارس و ستون سمت چپ ترجمه آن به اردو می‌باشد؛ جلد: کاغذی سفید، ۲۰۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۶۰]

● **حل اسرار الاخیار علی اعراب اظهار الاسرار** / نحو / عربی

ḥall-u asrār-il axyār ʻalā iʻrāb-i iẓhār-il asrār

زینی زاده، حسین بن احمد، - ۱۱۶۸ قمری

zaynī zāde, hoseyn ebn-e ahmad (- 1755)

وابسته به: اظهار الاسرار الخفیة للقواعد النحویة؛ برکلی، محمد بن پیرعلی (۹۲۹-۹۸۱)

اعراب و ترکیب کتاب «اظهار الاسرار» محمد بن پیر علی برکلی که متن مختصری است در نحو. در این کتاب کمتر نقل اقوال می‌شود.

چاپ: بولاق، ۱۲۶۹و ۲۵۶ص، ۱۲۹۵ق؛ استانه، ۳۲۶ص، ۱۲۱۸ق و ۳۸۵ص، ۱۲۲۴ق و ۲۹۲ص، ۱۲۶۵ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۸۳

آغاز: الحمدلله الذی رفع داء الجهل عنا بانزال قراء عربی بین الهدی علینا و نصب اطباء العلماء بیننا بمحض لطفه و احسانه و کرمه؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد الذی أرسل رحمة للعالمین و علی آله و أصحابه اجمعین و علی جمیع الانبیاء و المرسلین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «احمد رشدی» (دایره)؛ جلد: مقوایی، ۱۶۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۶۷]

● **حل اشعار شرح کافیه** / ادبیات / عربی

hall-e aš‘ār-e š.e kāfīya

رضی الدین استرآبادی، محمد بن حسن، - ۶۸۶؟ قمری

razī-yod-dīn-e estarābādī, mohammad ebn-e hasan (- 1288)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۸۶۹

آغاز: افلم یهدیهم مسند الی الله تعالی و الرسول؛ **انجام:** من ضرب صدق و قضاء الواجب

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حامد حسین؛ کاغذ: حنایی، جلد: گالینگور [رایانه]

← حل اشکالات هدایه و ارشاد ≻ توضیح

● **حل اشکال الاشارات** / فلسفه / عربی

ḥall-u iškāl-il išārāt

ابن کمونه، سعد بن منصور، - ۶۸۳ قمری

ebn-e kamūne, sa‘d ebn-e mansūr (- 1285)

وابسته به: الاشارات و التنبیهات؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۷۷/۵

آغاز: بسمله، کل جملة مرکبة من علل و معلولات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ عنابی، ۲۹گ (۴۹-۷۷)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۲۶۹]

● **حل اشکال الشکل الخامس عشر** / ریاضیات / عربی

ḥall-u iškāl-is šakl-il xāmis ‘ašar

ابیوردی، ابوالحسن بن احمد، - ۹۶۶ قمری

abīvardī, ab-ol-hasan ebn-e ahmad (- 1559)

رساله‌ای است در حل اشکالاتی که بر شکل پانزدهم از مقاله سوم از مقالات اقلیدس در هندسه وارد شده. مطالب رساله در یک «مقدمه» و دو «بحث» مرتب شده است.

آغاز: بسمله و له الحمد علی ما خلص الانام من مضائق الاوهام و بواهم علی ارائک الیقین ... اما بعد یقول احوج عباد الله ... ابوالحسن بن احمد ... انه لمادار علی السنة ارباب النظر الاشکال الوارد علی الشکل الخامس عشر من تألیف مقالات اقلیدس فی الهندسه و صعبوا حلها و جهت عنان الفکر الیها لحظه فسخ لی اشکالات اخر اصعب مما اشتهر و وفقت بحل الجمیع ...

انجام: وساوس الاوهام و اما الرابع من تلک الاشکالات فقد ظهر بما ظهر کما یظهر لمن تامل و تمام حله انما یحصل بعد تحقیق کیفیة حدوث الحرکة و قد بسطنا ها فیما علقنا علی شرح الاشارات و لنکتف بهذا القدر حامدین له مصلین.

[دنا ۷۴۸/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۲/۲ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن شمس الدین محمد مشهدی مارشکی، تا: ۱۰۳۶ق، جا: قزوین؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۳۸۳-۳۹۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳- ۱۰۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۵ص (۲۳۵-۲۳۹)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹- ۳۵۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۲۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۴۰۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۴گ (۱۲۰پ-۱۲۳ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۷۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۵۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ ضمیمه: مقالی از شمس الدین محمد خفری درباره زاویه مسطحه؛ در مجموعه شماره ۴۹۴۷ از صفحه ۱۵۹ [ف: ۱۸ - ۵۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۲۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۷ص (۱-۷)، ابعاد متن: ۹×۱۵/۲ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۲سم [ف: ۸ - ۳۲۶]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۰/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق، جا: تهران؛کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی، ۳گ (۱۱۰-۱۱۲)، ۲۱ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۵۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۴۴۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۶]

۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۷۷/۷

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ، قطع: رقعی [ف: ۳۲۲]

● حل اشکال در «صل علی محمد و آله کما صلیت علی ابراهیم» / کلام و اعتقادات / عربی

ḥall-e eškāl dar «ṣalli ʻalā muḥammad wa āl-i-h kamā ṣallayta ʻalā ibrāhīm»

فائده‌ای است از کسی که نامش در نسخه نیست و موضوع آن طرح و حل اشکالی است در مورد تشبیه صلواب بر آل محمد به صلوات بر آل ابراهیم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۰/۲-طباطبائی

آغاز: اللهم صل علی محمد و آل محمد کما صلیت علی ابراهیم و آل ابراهیم ... فی هذه التشبیه اشکال مشهور من حیث انه یقتضی ان یکون الصلوة علی نبینا ... اقل و ادون من الصلوة علی ابراهیم؛ **انجام:** اذ هذا المعنی لایعلم من هذه العبارة الا بهذا الوجه کما لایخفی علی الفطن اللبیب

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد رحیم بن محمد بن محمد علی طالقانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۱۱پ متن و حاشیه)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۳۰۱]

← حل اشکال دوازده سؤال ← پاسخ پرسشهای اعتقادی

● حل اشکال معدل مسیر العطارد / هیئت - عربی

ḥall-u iškāl-i muʻaddil-i masīr-il ʻuṭārid

کاشی، جمشید بن مسعود، - ۸۴۱؟ قمری

kāšī, jamšīd ebn-e masʻūd (- 1438)

اهداء به: میرزا الغ بیگ (۸۱۲-۸۵۰ هـ)

رساله‌ای است مختصر با مقدمه‌ای مفصل نوشته شده است و احتمال دارد که از غیاث الدین جمشید کاشانی باشد.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۱/۳

آغاز: بسمله و علیک الاعتماد، الحمدلله المدبر لاعنة الافلاک ذوات الشماس الی ما شاء من الجهات المعدل لمسیرها و المزین لاجرامها بالکوابک ... و بعد فان من اجل نعم انعمها الله تعالی علی و افضل ایادی اسبغها الی ان اسعدنی بدولة الانخراط فی سلک الاقل و الاحقر من عبید حضرة السلطان الاعظم الخاقان ... (پس از یک صفحه و نیم القاب): الغ بیک گورکان بسط الله بساط خلافته ... (پس از دو صفحه دعا): فاشتغلت باتعاب النکرة و اداب الرویة فی حل اشکال معدل المسیر لعطار مع تعالیه ان یکون شریعة لکل وارد؛ **انجام:** لیجتمع له من حرکة الذاتیة و العرضیة کل یوم مقدار حرکة الاختلاف.

در فهرست از الغ بیگ دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ با اشکال هیوی و هندسی و ریاضی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۱۰ص (۴۰-۴۹)، اندازه: ۱۳/۳×۱۷/۹سم[ف:۵-۱۰۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۲۷

آغاز: بسمله، الحمدلله المدبر لاعنه الافلاک و ذات الشماس الی ماشاء من الجهات المعدل لمسیرها و المزین لاجرامها؛ **انجام:** کل یوم مقدار حرکة الاختلاف

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۵گ، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۲سم [ف: ۸ - ۱۴۲]

● حل اعضالات فصل ابطال التکافؤ من کتاب الشفاء / فلسفه / عربی

ḥall-u iʻḍālāt-i faṣl-i ibṭāl-it takāfu’ min k.-iš šifā’

گیلانی، علی بن فضل الله، ق۱۱ قمری

gīlānī, ʻalī ebn-e fazl-ol-lāh (- 17c)

تاریخ تألیف: صفر ۱۰۶۰ق

گویا همین حاشیه است که او در توفیق التطبیق (ص ۴) از آن یاد کرده است. این حاشیه را پس از بازگشت از مکه و مدینه به اصفهان در مسجد عتیق که در آنجا درس می‌گفت نوشته و در آن از «استادنا و استاد البشر العقل الحادی عشر» یاد می‌کند.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۶۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هو احد فی ذاته و احد فی صفاته و افعاله؛ **انجام:** انه هو الخالق للخیر و الشر (تمت الحاشیة بعونه

بالفوز و الظفر)
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در ۷۴پ شعرهای مرموزی است در صرف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۰گ (۱۹۵ر-۲۰۴پ)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۰۳]

● حلال بین و حرام بین و شبهات / اصول فقه / عربی

halāl-e bayyen va harām-e bayyen va šobahāt

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e ʻāmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

شیخ ابراهیم نامی از حرعاملی سؤال کرده اگر بناء امور بر تثلیث باشد یعنی بگوییم پاره‌ای از امور حلال بین و پاره‌ای حرام بین و بقیه شبهاتی بین این دو حالند، از شما می‌پرسم که آیا شما در این تقسیم‌بندی به حقیقت شرعی رسیده‌اید یا آنکه حکم از طریق حقیقت لغوی و عرفی یا به امارات ظنی و قطعی می‌کنید. اگر در این تقسیم‌بندی حقیقت شرعی دارید ما را بیان کنید و بگویید و در این صورت نزاعی نیست والا چگونه در اموری که صاحب نص نمی‌باشید حکم می‌کنید به اینکه آنچه حلال و حرام بین نیست آن شبهه است در حالی که شبهات را شارع چنین بیان کرده و شبهات بین ذلك و او نگفت کل ما کان بین ذلك فهو شبه. شیخ ابراهیم پس از بیان این قول در شبهه و عرضه اشکال خود به حر عاملی آن را جواب می‌دهد و بعد بر این جواب ملا محمد رحیم شیخ نیز پاسخ می‌گوید با عنوان «جواب الجواب».

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۸/۶

انجام: هذا سؤال الشیخ العالم الشیخ ابراهیم ... زاد الله له نعماه و جعل عقباه خیرا من دنیا. بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین ... فان قال ...
پایان: و استغفر الله لی و لکم و للمؤمنین حرره محمد بن الحسن الحر العاملی عامله الله بلطفه الخفی و الجلی.
کا: سید محمد مهدی بن ملا علی تبریزی طباطبائی، تا: ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۱۶- ۱۷)، ۳۳ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۵۹]

● حلال العقود / صرف / فارسی

hallāl-ol ʻoqūd

محمد بن حر عاملی، ق۱۳ قمری

mohammad ebn-e horr-e ʻāmelī (- 19c)

فصل و بابی ندارد، شرح صیغ مشکله است و گاهی لغزهایی بدون مناسبت در اواسط گفتار آورده است.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۲۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و النار للکافرین و الجاحدین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه سیدنا محمد و آله الطاهرین الغر المیامین اما بعد فهذه رقعة من الصیغ و الاشکال و المعنی و اللغز و الایجاب و غیرها؛ **انجام:** ششم تثنیه مخاطبه مؤنث است از باب اباع بتاریخ دهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۸۲
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی نرم، ۳۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۴۳۴]

● حل الفاظ کتاب منشأ الانشاء / لغت / فارسی

hall-e alfāz-e k.-e manša'-e enšā'

الفاظی که در کتاب «منشأ الانشاء» احتیاج به توضیح داشته در این رساله با توضیح آنها جمع آوری شده است.

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۹۰/۶

آغاز: منشاء الکلمات الشریفات الرایقه بدل حمد منشی انشاء الخلق لحکمته الشاملة انشاء و مبدأ العبارات؛ **انجام:** علی ما یقتضیه الحکمة المراد بالمعروف ای بالوجه الذی لا ینکره الشرع أو ما یعرفه أهل العرف.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای، ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف مخ: - ۸۱]

● حلال و حرام / عرفان و تصوف / فارسی

halāl va harām

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

رساله‌ای است در بیان حلال و حرام و بیان قول صلحا و اتقیا و قول فقهای اسلام درباره این دو، و این رساله را در جواب «حاجی علی» نگاشته است.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۴/۱۲

آغاز: از صاحب الاطوار القلبیه ... شیخ حاجی علی پرسیدند که چون در حلال و حرام؛ رساله حلال و حرام از حاجی علی ادام الله بقائه
تذکر: نام کامل مؤلف به استناد نسخه مرکز احیاء تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: حاجی اسماعیل اسفرجانی قمشه‌ای، تا: رجب ۱۲۳۴ق؛۳گ(۳۲۸-۳۳۰)،۲۵سطر،اندازه:۲۱×۳۱/۵سم[ف: ۴ - ۶۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۴/۳۱

آغاز: الحمد لله علی نعمائه ... اما بعد صاحب الأطوار القلبیة و ... بدان ای سالک راه و مقرب درگاه وفقك الله المسلوک ... که مذهب صلحا و اتقیاءو شارب اولیاء
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸ص (۵۷۰-۵۷۷) [عکسی ف: ۳ - ۲۰۲]

● حلاوة العباد فی الاعیاد / عرفان و تصوف / فارسی

halāvat-ol ʻebād fe-l aʻyād

کرمانی، علی اکبر

kermānī, ‘alī akbar

رساله‌ای متوسط در ترجمه صلاة و اشاره به ظرائف و اسرار نماز که برای استفاده مؤمنین در ایام عید نگاشته و در ده «مقدمه» و چند «مقصد» و یک «خاتمه» ساخته است.

آغاز: زهی ستوده خدائیکه با آنکه قاطبه موجودات از علویات و سفلیات و مجردات و مادیات هریک برجهة فطرت بقبله جمال او که اینما تولوا فثم وجه الله و هم هیچیک بکنه ذات ...

[دنا ۷۴۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۶۶/۷ با عنوان «اسرار الصلاة»]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۶۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در احتجاجست ازحسین بن علی ع که فرمود از برای مروان بن حکم اما تو ای مروان پس من سب کننده تو وسب کننده پدر تو نیستم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ظاهراً نسخه از پایان ناتمام مانده؛ جلد: تیماج سیاه، ۹۷گ، ۱۸-۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۴]

● حلاوة المناجاة / شرح دعا / فارسی

halāvat-ol monājāt

سجزی، محمد بن عبدالرحیم

sajezī ‹mohammad ebn-e ‘abd-or-rahīm

وابسته به: المناجات الخمسة عشر = مناجات خمس عشر؛ علی بن حسین (ع)، امام چهارم (۳۸-۹۴)

ترجمه و شرح نیکو و مختصری است بر مناجاة خمسة عشر منسوب به امام زین العابدین علیه السلام، با نگارشی شیوا و تضمین آیاتی از قرآن کریم و بعضی احادیث مروی از اهل بیت علیهم السلام و اشعاری از مؤلف یا دیگران و دارای مقدمه‌ای در باب اهمیت و فضیلت دعا و نیایش و حالات دعاگزاران. در دو «جزء»: ۱. ترجمه تحت اللفظی مناجات؛ ۲. شرح برخی از عبارتهای این دعا.

آغاز: شیرین ترین شهدی که از نی کلک ریزد شکر شکر منعمی است که زبان اصحاب ذوق کامیاب حلاوت مناجات اوست ...

انجام: آن حضرت مسئلت می‌نماید وبه قصد حسن خاتمه ایراد کرده می‌شود واخرج حب الدنیا من قلوبنا کما فعلت بالصالحین من صفوتک والابرار من خاصتک یا ارحم الراحمین.

[دنا ۷۴۹/۴ (۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۱۵/۷ و ۲۷۷/۹ ناشناس]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۱۶/۲

در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ - ۲۵۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: کاتب الحضره سلطانی علی اکبر (تفریشی)، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۱۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶ص (۱-۶۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۰۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۱۰/۳

آغاز و انجام: برابر

جز شرح نسخه ۴۰۹۱/۱ دانشگاه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن سرخ [ف: ۵ - ۳۴۱]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۸۹/۲-۳۵/۶۹

آغاز: جزء دوم از رساله مسماة بحلاوة المناجات در شرح آنچه محتاج به ایضاح وافصاح است مشتمل بر دو ذوق. ذوق اول درتحقیق مطالب مهمه که فهم اکثر مناجاتها؛ **انجام:** برابر

در فهرست ناشناس. جزء دوم از رساله موسوم به «حلاوة المناجات» است در شرح آنچه محتاج به ایضاح و افصاح است در دو ذوق: ذوق اول در تحقیق مطالب مهمه که فهم اکثر مناجات‌ها بلکه سایر ادعیه موقوف بر آن است (این ذوق شامل چند اصل است و در آن از آیات و ادعیه مأثوره از معصومین و اقوال حکما و صوفیه و اشعار فارسی استفاده شده است)، ذوق دوم درحل بعضی فقرات که محتاج به شرح است به ترتیب مناجات، دراین بخش مطالب مشکله مناجات خمسة عشر منسوب به امام سجاد علیه السلام را شرح می‌نماید؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۶۹]

● حلاوة المناجاة / شرح دعا / فارسی

halāvat-ol monājāt

در اهمیت راز و نیاز و گفت و گوی در روح، اعتقادی، فلسفی، عرفانی در ۲ بخش.

[دنا ۷۴۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۸/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۵۲/۱۰

آغاز: مقدمه مناجاة در لغت مفاعله است از نجوی یعنی راز گفتن دو کس با هم؛ **انجام:** نیز ظاهر شد که از راه مصاحبت آن حضرت با روح اعظم است و ذلک ما أردنا و الحمدلله أولا و آخراً

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن حسینی خویی زنوزی، تا: غره شوال ۱۲۰۶ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۸۹ر-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۳۲۲]

● حل الایجاز / فقه / عربی

ḥall-ul ījāz

در فقه شافعی

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۳۴۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم قال الامام الاعظم و البحر الافخم جمال الدین علی المعروف ببغداد علی تغمده الله بغفرانه و اسکنه فرادیس جنانه بالنبی و اله الحمد لمن هدانا الی طریق الاسلام و لو لا ان هدانا الله لکنا علی طریق ... و بعد فقد سخ لی ان نخطی الی ما لا استطیف و ما لا اصل الیه فهما و ارداکا الاجل وجود هذه الکتاب کثیر الفوائد عظیم الاحتیاج لاهل ... کتاب الطهارة و هی لغة نظافة الشیء و شرعا عباره عن رفع الحدث الخبث و الاصل فیه قوله تعالی و انزلنا من السماء؛ **انجام:** انجام در کتاب کتابت: فصل اذا جنی المکاتب علی نفس السید بان قتله او طرفه اقتصر ... فائده و حیث ثبت المال فهو للمکاتب ادی به النجوم و هل یستحق اخذه فی الحال ام یتوقف ... اخری ... فصل سینقل المکاتب بتصرف لا یشرع فیه ای یستقل المکاتب کالحر فی معظم التصرفات فیبیع و یشتری و یوجر و یستاجر و یاخذ بالشفعهو اذا آجر نفسه او عبده او ماله فعجزه السید انفسخ العقد و لا خطر ای یستقل المکاتب بتصرف لایشرع فیه و لا خطر کالبیع و نحوه (با خط دیگر) صاحبه و مالکه ملا عبد الله بن حسین غفر الله عنهما ... فی سنة الف و مآة و اربعین و سبعة من هجرة النبویة ۱۱۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ تملک: عبدالله بن حسین در ۱۱۴۷ق؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۲]

● حلبة الآداب و حلبة الکتاب / ادبیات - عربی و فارسی

ḥalbat-ul ādāb wa ḥilyat-ul kitāb

مسیحا فدشکوئی ، محمد مسیح بن اسماعیل (۱۰۳۷-۱۱۲۷ق)

masīḥā fedeškū'ī ‛mohammad masīh ebn-e esmā‛īl

مجموعه منشئات محمد بن اسمعیل فسوی شیرازی مشهور به مسیحا، از منشیان زمان سلطان سلیمان و شاه عباس صفوی است در پنج «باب»: ۱. منتخب منثورات عربی؛ ۲. منتخب منثورات فارسی؛ ۳. منتخب اشعار عربی؛ ۴. منتخب اشعار فارسی؛ ۵. معدودی از معمیات.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۴۵/۹

خط: نستعلیق تحریری و شکسته، کا: اسماعیل بن حاجی محمد کریم شیرازی، تا: ۱۲۱۶ق، جا: سجاس؛ افتادگی: انجام (دو باب آخر ساقط است)؛ با اشکال نجومی؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۲۲۳]

● حلبة الکمیت فی الادب و النوادر المتعلقة بالخمریات / ادبیات / عربی

ḥalbat-ul kammīyat fi-l adab wa-n nawādir-il muti‛alliqa bi-l-xamrīyyāt

نواجی، محمد بن حسن، ۷۸۸؟ - ۸۵۹ قمری

navājī, mohammad ebn-e hasan (1387 - 1455)

تاریخ تألیف: ۸۲۴ق

در مقدمه آن مؤلف تذکر داده که بنا به خواست کسی که مخالفت وی او را میسر نبوده تألیف گردیده و شامل بیست و پنج «باب» و «خاتمه»ای به نثر و نظم می‌باشد: ۱. ذکر اسماء الخمرة مستعملها و متروکها؛ ۲. اصل الخمرة و اول من اعتصر و ما السبب ذالک؛ ۳. طبایعها و منافعها و خواصها؛ ۴. استعمالها علی رأی الحکماء؛ ۵. فیما یجب علی مستعملها من حقوق المنادمه و ادب الندیم؛ ۶. فیمن یختار من الندماء و ذکر طرف من لطائفهم؛ ۷. الاحسان الی الندماء و تتابع صلاتهم و حسن جوایزهم و هباتهم؛ ۸. اشعارهم الرایقه و افکارهم الفائقه؛ ۹. المغرمین بشربها و المصرین علیها؛ ۱۰. استهدائها و استدعات الادباء نثراً و نظماً؛ ۱۱. وصفها بجمیع انواعها و ما وقع فیها من المعنی البلیغ و التشبیه البدیع؛ ۱۲. وصف الساقی و آدبه؛ ۱۳. وصف ما اشتمل علیه مجلس الانس من اوانی الشرب و کاسات و طاسات و بواطی و ظروف و رواق و قنانی و اباریق و غیر ذلک؛ ۱۴. وصف المغانی و آلات الملاهی؛ ۱۵. وصف الشموع و الفوانیس و السرج و غیر ذلک؛ ۱۶. وصف مجلس الانس و ترتیبه و انتظامه و ما یلتحق بذلک من ذکر لیالی الصبی و طرف؛ ۱۷. الزهریات و الریاحین و الفواکه علی طریقه الخصوص و الانفراد؛ ۱۸. ما قیل فیها علی طریق العموم و الکلام فی فصل الربیع؛ ۱۹. الجداول و الشادروانات و الدوالیب و النواعیر و البرک و الفوارات؛ ۲۰. نیل مصر و مفترحاتها نظماً و نثراً؛ ۲۱. مفترجات بقیه البلدان علی اختلاف انواعها؛ ۲۲. النسیم و لطافته؛ ۲۳. غناء الحمائم و حمائم الرسائل؛ ۲۴. الغیم و المطرو الرعد و البرق و الشمس و القمر و النجوم و الصبح و غیر ذلک؛ ۲۵. المطولات و الا راجیز والا زجال من جمیع ما تقدم من الزهریات؛ الخاتمة: فی التوبة والاخلاص و ذم الخمر. نام شاعرانی که به نام آنها تصریح شده است: حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، ابن الفارض، ابن میکال ربعی، حریری، ابوالحسن طباطبائی، ابوالغول الطهوی، ابن عنمه البولانی، امرؤ القیس، سید محمد علی موسوی حائری، حسان بن ثابت، شریف رضی، بوصیری، عمید الدین شیرازی، طغرائی.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی ادارکوس الادب علی اهل الذوق فمالو اطرباً بقهوة الانشاء واطلع نجوم حبابها فی سماء البلاغة فاستغنوا بأنوارها عن صبح الاعشاء ...

انجام: ما اسلفناه من تعاظم الذنوب و لکن ان ختم الله بغفرانه×× فکلما لا قیته سهل و الحمد لله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و اله و صحبه و سلم.

چاپ: قاهره، بولاق، مطبعة الامیریة العامرة، ۱۲۷۶ ق مطبعة الوطن، ۳۸۵ص، ۱۲۹۹ق.

[معجم المطبوعات: ۱۸۷۲؛ کشف الظنون ۲۸۷/۱؛ معجم المطبوعات ۱۸۷۲/۲؛

الاوقاف العامة موصل ۱۰۱/۴؛ دنا ۷۴۹/۴-۷۵۰ (۳۴ نسخه)]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۱۵

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان علی اکمل تعدیل والهمه البیان فی الاجمال و التفصیل والصلاة والسلام علی سیدنا محمد المختار من اشرف نادٍ وقیل وعلی آله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ تملک: سید احمد مؤید عظیم در۱۲۴۳؛ یادداشت مطالعه محمد طعیمة بن حاج محمد بن احمد بن محمد بن مهند بن[...]الالبانی؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۴۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۴۶۱؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمد عزاقی، تا: چهارشنبه ۱۸ محرم ۸۶۴ق؛ دارای لوح زیبا که درآن نام کتاب و مؤلف به خط ثلث مندرج است؛ تملک: احمد بن ملا محمد شافعی چلبی (حلبی) به تاریخ آخر محرم ۹۶۱؛ ۳۴۸ص [عکسی ف: ۴ - ۶۸]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۸۹

خط: نسخ ترکی، کا: ابوبکر بن محمد بن علی بن حسن بن سلیمان بن مرتضی مرتضاوی برلی مالکی، تا: چهارشنبه ۹ صفر ۸۷۲ق؛ کاغذ: بغدادی [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۳ق؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۸گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۵/۵×۲۱سم [ف: ۷ - ۱۶۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۷۶

آغاز: الباب الاول: فی اسماء الخمرة و هی الخمر و الراح و الراحمة و المدام و السلاف و القرفف و العقار و الخندریس؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۲۵ سطر (۱۵/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۸ - ۲۷۳]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: میشن سیاه، ۲۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۴]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۹۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی یحی علی (کذا) حدید حسینی، تا: ۱۰۷۹ق؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۱۶ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۵۰۲]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۱۵

آغاز: ولاسبیلا من مخالفته کیف و انا اطوع له ومن النفس للشهوة والکاس للقهوة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: حمزه بن محواد، تا: ۲ جمادی الاول ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ در هامش آغاز نسخه چند قصیده است: ۱. سابق الاضعان یطوی البیدطی ×× منعما عرج علی کثبان طی، و قصاید دیگر از ابن فارض حسام الدین عین بن هانی بن سنجر بن بهرام چاچی اربلی درگذشته ۳ شوال ۶۶۲ق مجروحاً در ستایش امیرکبیر شهاب الدین قرء طای: ماللدموع تسیل سیل الوادی ×× احدی برکب العامریة حادی، و قصاید دیگر؛ تملک: حاجی عبدالله بن حاجی محمد رضا نجل محمد باقر مازندرانی؛ مهر: محمد رضا در ۱۲۸۴ق، درویش موسوی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۴۴گ، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۳۳۴]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۹۲

انجام: جهله فاغفرله ماجئنا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه رجب ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن تریاکی، ۱۹۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۱سم [ف: ۱ - ۱۹۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آخر؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب؛ تملک: فرهاد میرزا ۹ جمادی الاول ۱۲۹۲، سید حسین بن سید علی بن حماد به تاریخ ۱۱۷۶ با مهر «حسین منی و انا من حسین» (مضلع)؛ جلد: تیماج زیتونی، ۲۲۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۵ - ۲۵۳]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۵۷/۱-۱۱/۱۵۷

آغاز: و بعد العصر یأتینا الجزاء بهاء الدین زهیر اما نقررانا، فلم تاخرت عنا، و ما الذی کان حتی، حللت ما قد عقدنا، ولم یکن لک عذر؛ **انجام:** وبت و عن خبرک لاتسد، بذاک الذی و تلک التی، القاضی الفاضل، تبناعل حال یسرالعدی، و ربما لایمکن الشرح بوابنا.

خط: نسخ و تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۱۸-۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۷۰]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۹۱

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۲۹۳ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۲ - ۵۰۲]

۱۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۱۲

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرزاق بن نجفقلی دنبلی، تا: قرن ۱۳؛ ترجمه و شرح بعضی قصیده‌ها به دستور شاهزاده عباس میرزا توسط کاتب انجام شده و از اصل کتاب نیست، پاره‌ای از سطرها چلیپا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم[ف:۱-۱۰۳]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۷/۲-طباطبائی

آغاز:الباب السابع عشر منه فی الزهریات و الریاحین و الفواکه ... و سیما الخیری؛ **انجام:** و الظاهر من الاسود انه احتیل علیه بذلک و

ذکربن قتیبه ان بالهند شجرا یخرج علیه
باب ۱۷ از آن است در گلها و میوه‌ها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴گ (۲۲۹ر–۲۴۲پ)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ – ۷۹۸]

۱۵. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵ – ۶۵۳]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۳۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی محمد آق اولی، تا: سه‌شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۲۵۳ق، برای میرزایی میرزا محمد مهدی؛ کاغذ: قورخانه‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۹×۳۴سم [ف: ۱ – ۱۹۴]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۹۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ تملک: فرهاد میرزا قاجار به تاریخ ۱۲۵۴، محمد حسین به تاریخ ۱۲۴۴؛ صورت تقریظ تقی الدین ابن حجه حموی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۲۵۷]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۵۳ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۱۹سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۷ – ۳۰۵]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۳۹-۳۲/۱۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وکرمه وکه ابوبکر ابن حجة هکذا شاهدته بخطه والحمدلله وحده. وحسبنا الله ونعم الوکیل
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی، تا: شوال ۱۲۵۵ق، حسب الامر میرزا محمد مهدی؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳ – ۱۶۷۱]

۲۰. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۷۲

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن عبدالعلی تبریزی، تا: ۸ رجب ۱۲۶۳ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: فرهاد میرزا به تاریخ هشتم صفر ۱۲۹۸ در طهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵۲]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد قطف اللذة فی شبابه بجهله فاغفر له ما قد جنی ... قال جامعه عفی الله تعالی عنه هذا آخر ... و لیس اعتقاد المرء ما کف خطه - کما ان حاکی الکفرلیس بکافر ... فی سنة ۱۲۶۵.
خط:نسخ زیبا،بی‌کا،تا:۱۲۶۵ق؛دارای یک سرلوح مذهب،مجدول مذهب؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۱۹۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۷ – ۱۱۲]

۲۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ،۳۳۲گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵۴۶]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا رب ان العبد عبد مذنب ×× و هو فقیر ماله عنک غنا / قد قطف اللذة فی شبابه ×× بجهله فاغفر له ما قد جنا
خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد صادق، تا: ۱۲۶۹ق؛ تملک: عباسعلی نوری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۵ – ۲۲۵]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۷ ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد قطف اللذة فی شبابه ×× بجهله فاغفر له ما قد جنا
خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد صادق دزفولی، تا: ۱۲۷۱ق؛ جلد: ساغری مشکی، ۲۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲۴/۲- ۴۰]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۴۶۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبد الحمید بن مصطفی، تا: چهارشنبه ۲۰ شعبان ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۲ – ۵۴]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۶۴

خط: نسخ معرب زیبا، کا: علی بن محمد، تا: شنبه سلخ شعبان ۱۲۷۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۹۵]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۵۰۰۹

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: ۱۲۸۳ق [الفبائی ف: ۲۲۸]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۱۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: ۱۲۸۳ق [الفبائی ف: ۲۲۸]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۹۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن اسدالله تبریزی، تا: جمعه ۱۷ شعبان ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۵]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۹۹

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد رضا بیان الملک، تا: ۸ ربیع الاول ۱۳۰۸ق؛ از روی نسخه نوشته در ۱۱۰۱ برای میرزا عبدالوهاب منشی باشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن سرخ، ۳۱۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۹۳]

۳۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۷۰/۱

خط: نسخ زیبا، کا: محمد هاشم موسوی یزدی، تا: ۱۲ ذیقعده، حسب الامر علی قلی میرزا پسر فتحعلی شاه قاجار؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ الوان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۲۶]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۸۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۳۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۲ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ جمادی الثانی سال «الف و ما و الف»؛ جلد: تیماج سبز، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۷۸]

۳۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱-ج/۳۱۸

آغاز: قال فامر له بمائه الف درهم و غضب الرشید یوما علیه بسبب هفوه وقعت منه فی حال سکره؛ **انجام:** ثم قال یجد اللذه حاله النوم فقال له المجنون حاله النوم لیس

از اواسط بابا دوازدهم است تا آخر باب بیست و پنجم و قسمتی از خاتمه که شامل توبه و اخلاص و ذم الخمر و دور نمودن طبایع است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کلفت شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۹۵]

← حل البحث ← حل عبارة قواعد الأحکام

← حل البحث ← شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام

● حل البیضة بعون من لایوصف بنوم و لایقظه / عرفان و تصوف / عربی

ḥall-ul bayḍa bi-‘awn-i man lā-yūṣif bi-nawm wa lā yaqẓih

مازندرانی، محمد زمان بن محمد معصوم، ق۱۲ قمری

māzandarānī, mohammad zamān ebn-e mohammad ma‘sūm (- 18c)

در کروی بودن شکل جهان به روش عرفانی.

آغاز: بسمله. و به نستعین. من اظهر من حصین نور علمه الاحدیة اطلاقا وحدة الوجود فظهر من عنقاء قاف واحدیته قدرته بالوحدانیة بیضة الشهود.

انجام: و الله مبدع الوجود و مخترع العدم الحمدلله ... و عترته الاخیار (قد تم رسالة حل البیضیة ... من افادات ... محمد معصوم ابن الامیر محمد زمان).

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۳۲/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد کاظم اشرفی مازندرانی، تا: ۴ محرم ۱۲۲۴ق، جا: کربلا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۳ سطر [ف: ۵ - ۳۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر شاه کوهی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ، ۴۰ص (۶۴-۱۰۳)، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۵۹۴]

● حل تحقیقات / شعر / ترکی

hall-e tahqīqāt

جوری، ابراهیم بن عبدالله، - ۱۰۶۵ قمری

jūrī ‹ebrāhīm ben ‘abd-ol-lāh (- 1655)

تضمین ۵۸ بیت از مثنوی مولوی است (۱۸ بیت اول دفتر اول و چهل بیت برگزیده از دیگر دفاتر) به صورت ترکیب‌بند که در هر بند ۵ بیت ترکی با یک بیت مثنوی تکمیل می‌شود. سراینده خود پس از دیباچه و خطبه منظوم (با عنوان: در توحید و نعت شریف و در نعت چهار یار گزین) ابیاتی «در سبب تألیف رساله شریف» دارد. که در آن تخلص خویش و پاره‌ای از خصوصیات این منظومه را بیان می‌دارد. او در این ابیات می‌گوید: مثنوی را صبح و عصر درس می‌گفتم و پنج بار آن را نوشتم. از ۶ دفتر آن چهل بیت انتخاب کردم و در مقدمه هر بیتی پنج بیت گذاردم و در آغاز، ۱۸ بیت نخست مثنوی را نیز با همین ترتیب آوردم و بدین گونه، ترکیب بندی بی مانند فراهم کردم. تاریخ تنظیم این مثنوی (چنان که در بیت آخر است) ۱۰۵۷ مطابق نام کتاب «حل تحقیقات» است.

[قاموس الاعلام ترکی ۱۸۵۱/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵/۱۱-فیروز

آغاز: آفرین خدای باسط انوار عشق ×× ایتدی ذاتکدن ظهور آثار عشق؛ **انجام:** گرچه مجمل در بو شرح بی مثال ×× لیک متننده مفصلدر مآل ... بولدی بو منظومه حکمت نظام ×× حل تحقیقات ایله تاریخ و نام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲ص (۱۶۶-۱۹۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۲۴۳]

● حل تراکیب المشکلة = تراکیب العبارات المتداولة / نحو / عربی

ḥall-u tarākīb-il muškila = tarākīb-ul ‘ibārāt-il mutadāwala

آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴ - ۱۲۱۶ قمری

āqā-mohammad ‘alī kermānšāhī (1732 - 1802)

رساله کوتاهی است در ترکیب و اعراب چند جمله عربی که در پاره‌ای از کتاب‌ها آمده و مبتدئین از آن عاجزند، با مقدمه کوتاهی در معنی ترکیب و چند اصطلاح نحوی.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انطقنا بتراکیب الکلام و لطائفها و اطلق لساننا بحل العبارات فی تعبیر المرام ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۶/۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انطقنا بتراکیب الکلام و لطائفها و اطلق لساننا بحل العبارات فی تعبیر المرام؛ **انجام:** نفیا ابدا بالکنایة

التی هی أبلغ من التصریح کذا أفاد العلامة فی شرح المفتاح. تم من کلام مرحوم آقا محمد علی کرمانشاهی من مقامع.
خط: نسخ، کا: محمد بن ملا عبدالعظیم بیدگلی، تا: ۱۲۵۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۹۸ر-۲۰۱ر)، ۲۵سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۴۴ – ۲۲۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۰۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال بعض أن لا زائدة و ما بعدها مثل ما قال من قال لا رد لما هو خلاف المقصود و قیل ان جرم بمعنی کسب.
نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۶۰۵۶/۹ مجلس ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن ملا محمد واعظ، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۱۵۴ر-۱۵۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۶ – ۵]

● حل الترکیب / نحو / عربی

ḥall-ut tarkīb

طبری، محمد کاظم بن رضا، ق۱۳ قمری

tabarī, mohammad kāzem ebn-e rezā (- 19c)

گرفته شده از کتاب کاپیتان اسکات و ترجمه مکالمات باقریه. در دیباجه نام کتاب و نگارنده آمده است و او می‌نویسد: «از من خواستند که ترکیب بعضی از عبارت‌های دانشمندان را گزارش و حل کنم، و این کتاب را در پنج «مسئله» و هر یک در چند «فایده» نگاشتم». عنوان «مسئله»ها: ۱. بیان کلمه اما پس از خطبه در چهار فایده؛ ۲. بیان کلمه لابد له من کذا، لاباس، لاجرم و لا سیما؛ ۳. بیان کلمه «علیحده»؛ ۴. بیان اعراب فضلا در جمله زید ما یعطی فلسا فضلا ان یعطی درهما؛ ۵. بیان کلمه یومئذ در جمله ذهب «زید و یومئذ لا ینفعه».

آغاز: سپاس و ستایش خداوندی را سزاست که زبان آموز عباد است در هر بلاد ... اما بعد مخفی نماند که تحصیل مراتب ادب مستحسن طباع و ذکر دقایق نحو و حل تراکیب فصحا و بلغا زینت سماع است ... این بی بضاعت ... محمد بن الرضا الکاظم الطبری ... و این رساله را مسمی نمودم به حل التراکیب و آن را مرتب نمودیم به پنج مسئله و در ذیل هر مسئله ذکر نمودیم چند فایده ...

انجام: لکن مشهور همان پنج قسم اول است از اقسام تنوین که ذکر نمودیم.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۶/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: سلطان حسین، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۵گ (۱-۳۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۰۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ توسط فرزند مؤلف «اسد الله» تصحیح شده و یک حاشیه از وی نیز دارد؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۱۷]

● حلة السبط / -

ḥillat-us sabṭ

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:عکسی بدون شماره

نسخه اصل: توبینگن ش qu ۲۰۱۶؛ بی‌کا، تا: ۷۱۸ق[نشریه:۳-۱۰۱]

← حل التقویم > معرفت تقویم
← حل تقویم > معرفت تقویم

● حل تقویم / هیئت / فارسی

hall-e taqvīm

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۷۳۸

آغاز: بسمله، باید دانست که این مختصریست از معرفت تقویم؛
انجام: تمت الرساله بعون الله کتبه الفقیر الحقیر ... انجدانی سنه ۱۱۲۸

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد سمیع انجدانی، تا: ۱۱۲۸ق [الفبائی ف: ۲۲۶]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۸۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۴۱ق، جا: شیراز؛ ۲۲گ (۲۵پ-۴۶ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۱۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۷۲/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن میرزا صالح شیرازی، تا: ۱ محرم ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۱-۵۳)، ابعاد متن: ۹×۱۴/۵، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۵۸۳]

● حل التناقض / کلام و اعتقادات / عربی

ḥall-ut tanāquḍ

عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، ۷۰۰؟ – ۷۵۶ قمری

'azod-od-dīn-e ījī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1301 - 1356)

متکلمان، در مسئله حدوث و قدم قرآن، دو قیاس برهانی را ذکر نموده که نتایج این دو برهان با یکدیگر تناقص دارد. قیاس ۱. القرآن مرتب الاجزاء مقدم بعضها علی بعض، و کل ما کان کذلک فهو الحادث؛ قیاس ۲. القرآن صفة الله تعالی، و کل ما کان صفة الله تعالی فهو قدیم. نتیجه قیاس اول «حدوث قرآن» و نتیجه قیاس دوم «قدم قرآن» است. هر گروه از متکلمان، برای رها شدن از این تناقض، یکی از مقدمات دو قیاس مذکور را

انکار نموده‌اند. اشاعره، مقدمه اول از قیاس اول را انکار کرده معتقد به کلام نفسی قرآن شده‌اند. حنابله نیز مقدمه دوم از قیاس اول را انکار نموده و معتقد به قدم قرآن با تقدم برخی از اجزای آن بر اجزای دیگر شده‌اند. معتزله، مقدمه اول از برهان دوم را انکار کرده و متکلم در صفات خداوند را به معنای ایجاد کلام در مخلوقات دانسته‌اند. کرامیه نیز مقدمه دوم از برهان دوم را انکار کرده و گفته‌اند: جایز است صفتی از خداوند محدث باشد. مؤلف در رساله حاضر، با قبول مقدمات مذکور در دو برهان، قائل به عدم تناقض شده است. این رساله به قاضی عضدالدین ایجی نسبت داده شده و در پایان برخی نسخه‌ها نام مؤلف میر سید شریف جرجانی نگاشته شده است. (عظیمی)

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... إعلم ان المتکلمین لما رأو تناقض النتیجتین الحاصلتین من القیاس بین القرآن المرتب الأجزاء مقدم بعضها علی بعض و کل ما کان کذلک فهو حادث

انجام: فی القید الاول أخرج الصوت و القید الثانی أخرج المعنی و الصوت ایضاً و القید الثالث المعنی و النفس و الکل صادق علی الحروف فثبت أن القرآن هو الحروف القدیمة القائمة بذات الله تعالی أزلاً و أبداً.

[دنا ۷۵۱/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۱۴/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۸۱/۴

خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین محمود بن امین الدین محمد، تا: ۹۶۳-۹۶۲؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۰۰پ-۱۰۲ر)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۹۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰۴/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین، ساروی مازندرانی، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱ص (۴۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۳۹ - ۳۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۴۱پ-۱۴۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۷۰]

● **حل التناقض** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥall-ut tanāquḍ

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

jorjānī, ʻalī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

همان رساله بالا و با همان آغاز و انجام.

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... إعلم ان المتکلمین لما رأو تناقض النتیجتین الحاصلتین من القیاس بین القرآن المرتب الأجزاء مقدم بعضها علی بعض و کل ما کان کذلک فهو حادث

انجام: فی القید الاول أخرج الصوت و القید الثانی أخرج المعنی و الصوت ایضاً و القید الثالث المعنی و النفس و الکل صادق علی الحروف فثبت أن القرآن هو الحروف القدیمة القائمة بذات الله تعالی أزلاً و أبداً.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۳۵

آغاز و انجام: برابر؛ (تمت رسالة السید الشریف العلامة. و الحمدلله رب العالمین)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۹۴پ-۹۵ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت رساله حل التناقض للسید الشریف العلامه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۱۸۵-۱۸۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹- ۳۴۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ ۱۴گ [رایانه]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۰۰/۲

آغاز: بجمیع القرآن دفعة واحدة و اما بالنسبة الی الله لیس کذلک؛ **انجام:** برابر

تنها دو صفحه از این رساله را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۲ص(۱۵-۱۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۴۵ - ۱۴۳]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۰/۲۲

آغاز و انجام: برابر؛ تمت رسالة حق التناقض للسید الشریف العلامة و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی، ۱ص(۱۰۶)، ۲۱ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۵۲]

● **حل تناقض** / - عربی

ḥall-u tanāquḍ

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۴۴۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

← حلة الیسری فی مدح خیرالوری ← البدیعیة

● **حل جام جهان نما** / عرفان و تصوف / فارسی

hall-e jām-e jahān-namā

اهداء به: بایر خان

تاریخ تألیف: ۸۵۰ق
حاشیه‌ای است بر جام جهان نما که در محرم ۸۵۰ شروع در آن نموده است.
آغاز: بسم النقطة الکاملة بها دایرة الوجود فمنه بدا و الیه یعود امواج بحار سپاس
[فهرستواره منزوی ۲۵۵/۷؛ دنا ۷۵۱/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیکن سبب تاخیر کلیت این دائره جامعه و جزئیت دایر تبن مذکور تین است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ – ۹۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۴۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۷]

← حل الجذر الاصم ⪢ المغالطات
← حل جمیع المسائل العشر ⪢ حل ما لا ینحل

● حل چند مسئله ریاضی در تقسیم در یک صفحه / ریاضیات –
hall-e čand mas’ale-ye rīyāzī dar taqsīm dar yek safhe

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۵/۷
کا: اسدالله منجم مازندرانی هزار جریبی، تا: ۱۲۹۹ق، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ – ۲۰۶]

● حل حدود الامراض / طب / عربی
ḥall-u ḥudūd-il amrāḍ
طبیب جیلانی، میرزا خان، ق۱۲ قمری
tabīb-e jīlānī, mīrzā xān (- 18c)
وابسته به: حدود الامراض؛ طبیب، محمد بن ابی المجد
تاریخ تألیف: نیمه صفر ۱۱۴۴ق
شرحی است بر رساله مختصر محمد بن ابی المجد بن ابی مسلم طبیب موسوم به حدود الامراض در بیان حدود و تعریف امراض از سر تا پا که در آن حدود دویست نوع از امراض تعریف شده است.
آغاز: بسمله. الحمدالله الواحد الماجد السبوح خالق الجن و الانس رب الملائکة و الروح ...
انجام: قد جمعت فیه بعض خلاصة الکلام الحکماء و الاطباء الأولین و الآخرین علی أحسن ترتیب و افصح ترکیب و اجود تألیف علی قدر الامکان و طاقة البشری و الحمدالله رب العالمین ... فی منتصف الشهر الصفر سنة ۱۱۴۴.
[دنا ۷۵۱/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، رکابه‌دار؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: تیماج جگری، ۷۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۹ – ۱۶۶]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۴۶
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۳۷۲]

← حل حدیث امر بین الامرین ⪢ کوه و کتل

● حل حدیث «کم کان طول آدم حین هبط به الی الارض» / شرح حدیث / عربی
ḥall-u hadīṯ-i «kam kān-a ṭūl-u ādam ḥīna habaṭa bi-hī ila-l arḍ»
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ – ۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)
تاریخ تألیف: ۱۰۷۶ق
حل حدیث «کم کان طول آدم حین هبط به الی الارض» برای میرزا محمدد جعفر حسینی؛ پس از ذکر دو سند روایت خود، حدیث افزایش اندازه اندام آدم و حوا و مشکلات این حدیث را تأویل و تفسیر می‌کند.
[دنا ۷۵۱/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۴
آغاز: بسمله. و الاعتصام علی العزیز الکریم؛ **انجام:** و اهل بیته الغر المیامین و کتب هذه ... العبد حسنبن علی تم
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق [الفبائی ف: ۲۱۹]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۹۰/۳
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۶۷ق،جا:اصفهان؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۱۲۰پ–۱۲۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ – ۳۳۷]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۷/۱
آغاز: بسمله. الحمدلله و سلم علی عباده الذین اصطفی، محمد و آله خیرة الوری. اما بعد فیقول ... محمد بن تقی المدعو بباقر؛ **انجام:** ... معانی اخبارهم و خفایا اسرارهم. و کتبت هذه الاحرف ... للسید ... السید ... الرشتی ... شهر ذیقعده ۱۲۷۶. نقلت من خط فاضل المجلسی (ره)
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۸سم [ف: ۷ – ۳۱۰]

● حل حدیث «لیس علی الامام سهو و لا علی من

خلف الانام» / کلام و اعتقادات، شرح حدیث / عربی
ḥall-u hadīṯ-i «lays-a ‘ala-l imām sahw-un wa lā ‘alā man xalaf-al anām»
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)
حل حدیث «لیس علی الامام سهو و لاعلی من خلف الانام»

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۹۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۰گ (۱پ-۳۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۳۶]

● حل حدیث ورد فی الصوت الحسن / فقه / عربی
hall-i hadīṯ-in warad-a f-is ṣut-il ḥasan
قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟- ۱۲۰۸ قمری
qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)
رساله‌ای است در شرح و حل حدیثی که درباره صوت حسن روایت شده است. این حدیث را شیخ صدوق در فقیه چنین روایت کرده: «انه سأل رجل علی بن الحسین (ع) عن شراء جاریة لها صوت فقال علیه السلام ما علیک او اشتریها فذکرتک الجنة».
آغاز: بعدالحمد لله المنان و الصلاة و السلام علی المبعوث علی الانس و الجن و علی آله السالکین سبیل الرضوان و اصحابه المرضیین و التابعین لهم بالاحسان یقول ... هذا نبذ من البیان فیما یتعلق بشرح خبر سنح فی بادی النظر علی بعض الاذهان ان فیه الاشکال بل مال بعض الاعلام الی ما فیه من الاجمال ...
انجام: و بسط المقال زائدا علی ما ذکر فی الحال یقتضی وسع المجال و من الله سبحانه الاستعانة فی المبدأ و المآل و الحمد لله القادر المتعال تم و نعماؤه عم.
چاپ: در مجموعه میراث فقهی غنا و موسیقی جلد اول، قم، مرکز تحقیق مدرسه ولی عصر، نشر مرصاد، ۱۳۷۶ش، با تصحیح سید جواد شبیری و محسن صادقی.

۱. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۷۶/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: باقر بن حاج امین کاشانی، بی‌تا؛ ۳۱گ (۱۶۶پ-۱۹۶ر)، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۲۲۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۵/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۲ - ۱۱۸]

● حل خبر مروی از حضرت امام موسی بن جعفر: «الحمام یوم و یوم لا یکثر اللحم و ادمانه کل یوم یذهب شحم الکلیتین» / شرح حدیث
ḥall-e xabar-e marvī az hazrat-e emām mūsā ebn-e ja‘far: «al-ḥammām yawm-un w yawm lā-yakṯir ...

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۹/۴
خط: نسخ، کا: اسمعیل بن حسنی کاتب دزفولی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ صفر۱۲۸۸ق؛کاغذ:آبی،۱ص،اندازه:۱۵/۵×۲۵/۵سم[ف:۱۳- ۱۷۰]

● حل خطبة شرایع الاسلام للمحقق حلی / فقه / عربی
ḥall-u xuṭbat-i šarāyi‘-il islām li-l-muḥaqqiq-i ḥillī
در این رساله درباره «بعض الاصحاب» که در دیباچه شرایع آمده است گفته شده که از آن «محمود بن محمد الخیاط الحلبی» خواسته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۱۱/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۴۹۰]

● حل الخلاصة لاهل الریاسة = شرح خلاصة الحساب / ریاضیات - عربی
ḥall-ul xulāṣa li-ahl-ir rīyāsa = š.-u xulāṣat-il ḥisāb
جزری، رمضان بن ابی هریره، ق۱۱ قمری
Jazarī, ramezān ebn-e abī harīre (- 17c)
وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)
تاریخ تألیف: اواخر جمادی الاول ۱۰۷۶ق
خطبه خلاصة الحساب در این شرح به روش اهل سنت دگرگون و نقل شده و گویا بدین وسیله خواسته‌اند مؤلف متن را پیرو مکتب تسنن جلوه دهند. شرحی است بر کتاب «خلاصة الحساب» شیخ بهائی که معاصر با حکومت سلطان محمد خان بن سلطان ابراهیم بن سلطیان احمدخان از خاندان عثمانی و وزارت وزیر اعظم ابو نصر احمد پاشا بن محمد پاشا به رشته تحریر درآمده. با تعلیقات شارح در این شرح، درک عبارات متن بر متعلمین آن آسان، و تقریر مطالب آن قابل استفاده و در عین حال دور از تکرار می‌گردد. (عظیمی)
آغاز: احمدک یا من اعداد نعمه لاتحصی و اشکرک یا من آحاد قسمه لاتستقصی، حمدا یتضاعف به ضروب آلائک و شکرا تتزاید به صنوف نعمائک و بعد فیقول رمضان بن ابی هریرة الجزری القادری ... لما کانت الرسالة المسماة بخلاصة الحساب ...
انجام: و قس الفرض الثانی ایضا علیه انتهی. و لیکن هذا آخر ما هدانا الله تعاللی بلطفه لجمعه و تعلیقه و وفقنا بفضله لتحریره و تنمیقه ... افضل الصلوة و اکمل التحیة

[معجم المؤلفین: ۱۷۳/۴؛ هدیة العارفین: ۳۷۰/۱؛ ایضاح المکنون: ۴۱۶/۱؛ الذریعة: ۲۳۰/۱۳؛ فهرست خدیوی ج ۵: ۱۸۰؛ دنا ۷۵۲/۴ (۹ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۳۱/۱

آغاز و انجام: برابر؛ صلاة لایبقی بتعدادها حساب و لا یجمعها قلم فی کتاب هذا و قد اسلنقی عن الکبر لنقل هذه التعلقاة من السواد الی البیاض تراب اقدام العلماء.

خط: نسخ، کا: احمد بن عمر آمدی افندی ماردینی، تا: ۱۱۹۸ق؛ محشی با نشان «منه» و «۵»، مصحح؛ مهر: «یا رب عمل که موفق اوله یار احمد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲۰گ (۳-۱۲۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۳۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خارج القسمة اثنی عشر و نصف و هو المطلوب انتهی. قوله و مربعا الضلعین الآخرین الی آخر ما قال استادنا فی توضیحه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان جواد و ابراهیم، با اشکال هندسی؛ تملک: عباسقلی سپهر در ۱۲۸۹، فخرالدین محمد بن مجتهد النراقی در ۱۲۰۱؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۱ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۳۳۰]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** عبده الفقیر رمضان بن ابی هریره ...

خط: نسخ، کا: رضا قلی بن حسینی قلی، تا: ۱۳۲۰ق؛ ۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۴۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۵۸گ (۴۶-۱۰۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم[ف: ۱۳-۱۲۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایجمعها قلم فی کتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از مؤلف؛ ضمیمه نسخه ش ۲۰۶۷۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۱۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ - ۵۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لعمرو بخمسة الا جذر مالزید هذه فی الاشکال کسابقها، الرابعة عدد مکعب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در برگی پیش از کتاب یادداشت هایی راجع به کتاب و مؤلف آمده؛ جلد: مقوایی، ۹۵گ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۵۸]

● **حل الدقائق و الغوامض فی شرح الفرائض** / فقه / عربی

ḥall-ud daqā’iq wa-l ġawāmiḍ fī š.-il farā’iḍ

بدیع الدین، ق۱۶ میلادی

badī‘-od-dīn (- 16c)

نام مؤلف بر اساس نسخه موجود نسخه‌های کتابخانه برلین در آلمان، غازی خسرو یک در سارایوو، و موصل «بدیع الدین» در عراق آمده است که در منبع بدان اشاره نشده، نسخه شماره «۱۴۰۴» کتابخانه مرعشی را فهرست‌نگار به عنوان «حاشیة فرائض السجاوندی» آورده که نادرست است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۵۶/۲

آغاز: ... المصنف تبرکاً بقلوه حمد الشاکرین لیصیر حمده مقبولاً کحمد الشاکرین و معناه الحمد الله کحمد الشاکرین و المارد من الشاکرین؛ **انجام:** والنصف الذیورث الا بن المیت من الیه یعطی الی ابنه فحصل لا بن الا بن ثمان مائة درهم.

خط: نسخ، کا: مصطفی بن موسی، تا: جمادی الاول ۸۳۳ق، جا: مدینه منوره مدرسه جامی عمر؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای اشکالی در تقسیم ارث؛ کاغذ: شرقی، ۳۶گ (۲۳ر-۵۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳۳ - ۶۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۴

آغاز: الحمد لمن من علی عباده بارسال رسله و هدایة سبله ... أما بعد فان الالف و اللام فی قوله الحمد لاستغراق الجنس أم للمعظم؛ **انجام:** و أما الزمان فان کان سفره فی زمان الا من..

تذکر: نام کتاب به استناد نسخه ش ۱۳۳۵۶/۲ همین کتابخانه تغییر یافت؛ خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پشت جلد یادداشت‌هایی است که به تاریخ‌های ۱۰۸۷-۱۰۹۴ نوشته شده است؛جلد:مقوایی، ۵۰گ،۱۵سطر،اندازه:۱۳×۱۷/۵سم[ف:۴- ۱۸۰]

● **حل الرامزة فی علمی العروض و القافیة** / عروض و قافیه / عربی

ḥall-ur rāmiza fī ‘ilmī-yal ‘arūḍ wa-l qāfīya

بصری، محمد بن خلیل، - ۸۸۹ قمری

basrī, mohammad ebn-e xalīl (- 1485)

وابسته به: الرامزة = خزرجیة؛ خزرجی، عبدالله بن محمد (-۶۲۶)

تعلیقه محب الدین بصروی شافعی بر «الرامزة» شیخ ضیاء الدین عبدالله الخزرجی. گزارش کوچک او است (بروکلمان ۳۱۲/۱) گزارش بزرگی هم دارد (ماخ ۳۸۴۱).

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۷/۲

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن محمد بن علی بن حمزة لاهیجانی، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۹۶۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ مغزی میشن قهوه‌ای، ۳۸گ (۱۶پ-۵۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۶ - ۳۰]

● **حل الرموز** / کیمیا / عربی

ḥall-ur rumūz

احمد بن الفضیل

ahmad ebn-el fozayl

در بیان نام‌ها و رموزی که در فن کیمیاگری به کار می‌رود و در نوشته‌های علمای این فن با ابهام آمده و سبب گمراهی خواننده ناآگاه می‌شود. نام رساله و مؤلف از یادداشتی غیر واضح بر فراز صفحه اول برداشته شده و باید دقت شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۶/۲

آغاز: اسماء حجر الحکماء اولها ابار نحاس و المغنیسیا و الابار و القسطیر و الحدید و النحاس و الورق و الارض البیضاء و الارض المقدسة العطشا؛ **انجام:** نسأل الله عزوجل من فضله بجاه سیدنا محمد خیر خلقه ان یحسن لنا التوفیق انه علی کل شیء قدیر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۸۳پ-۹۰ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۷ - ۱۱۹]

● حل رموز الحجر / کیمیا / عربی

ḥall-u rumūz-il ḥajar

تمیمی، محمد بن امیل، - ۱۷۰ قمری

tamīmī, mohammad ebn-e amyal (- 787)

رساله مختصری است در حل رموز و اسرار علم کیمیا به صورت رمان.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۲/۱۱

آغاز: الحمد الله الموصوف باحمد الصفات رازق الاحیاء بکرمه و لاحث الامورات منزل الغیث و مخرج النبات برحمته ... اما بعد عرض لی من ظرایف العلوم الفکریة؛ **انجام:** و لا حول و لا قوة الا بالله العی العظیم تم .اللهم اررزقنا علمه مع عمله بنبیک محمد صلی الله علیه و آله و سلم برحمتک و فضلک و کرمک یا ارحم الراحمین تم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۶ر-۱۰۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۹۹]

← حل رموز رضویه > شرح حدیث رأس الجالوت

● حل الرموز فی سر الکنوز / عرفان و تصوف / فارسی

hall-or romūz fī serr-ol konūz

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541-1608)

نویسنده می‌گوید «در تاریخ ۹۸۴هـق. عزیزی از مشایخ دیار موصل به دارالملک شیراز تشریف آورد و کتاب سنجنجل الالواح که از تصانیف قدوة المحققین و زبدة المدققین سعد الملة و الشریعة و الطریقه و الحقیقه و الدین محمد حموی قدس سره است آن عزیز همراه داشت و اراده حل اشکال الواح آن را از این خاکسار بیمقدار محمد بن محمود دهدار المتخلص بعیانی نموده چون حضرت مصنف مشارالیه الواح مذکور را از روی مکاشفات خود نوشته بودند و خالی از شرح بود این بیمقدار آن قدرت نداشت که از روی دریافت ... جفریات سری داشت و طالب آن بود بعضی از رموزات اسرار حروف و تبییات آن و مطالب عددی با هر یک از کلمات و اسماء و حروف در این رساله شریف به شرح و بسط مرقوم ساخت و مسمی به حل الرموز فی سر الکنوز کرد امیدوارست که الله سبحانه و تعالی از شایبه سهو و قصور و خطا محفوظ دارد». پس از این مقدمه نویسنده مفصلاً رفع مشکل از الواح می‌نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶/۱

آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله الا حد الصمد الذی لم یلد و یولد و لم یکن له کفوأ احد و الصلوة و السلام؛ **انجام:** این مناجات را بحق رسول ×× کز عیانی رسان بعز قبول

این رساله در ابتداء از ۳۲۴ تا ۳۱۵ نثر و از ۳۱۵ تا ۲۷۷ شعر است و در این قسمت صفات متعدد باری تعالی تبیین و توضیح شده؛ بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۸ص (۲۷۷-۳۲۴)، ۲۷سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۲۸۸]

● حل الرموز و کشف الکنوز / کیمیا / ترکی

ḥall-ur rumūz wa kašf-ul kunūz

تمیمی، محمد بن امیل، - ۱۷۰ قمری

tamīmī, mohammad ebn-e amyal (- 787)

در صفت اشیاء و در تدبیر اکسیر اعظم و تفصیل حجر ثانی و بعضی از مطالب مربوط به این فن به‌گونه‌ای مختصر.

[سزگین ۲۸۸/۴؛ هدیة العارفین ۸/۲؛ معجم المؤلفین ۶۸/۹؛ دنا ۷۵۲/۴]

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۴۶/۳

آغاز: بر آدم طحمک اسرارنه واقف اولمر تسه بو علم حکمته وصولی ممکن دکلدر

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن حاجی رضی خوئی، تا: ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۵ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۸۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۳۶/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۱۴۷]

● حل الرموز و کشف الکنوز / کیمیا / عربی

ḥall-ur rumūz wa kašf-ul kunūz

تمیمی، محمد بن امیل، - ۱۷۰ قمری

tamīmī, mohammad ebn-e amyal (- 787)

نویسنده در ابتداء اسماء مورد بحث در این علم را تبیین می‌کند و یکایک معدنیات مود استفاده و آلات و عمل‌های متعدده را به بحث می‌کشد و می‌گوید این اعمال و این معدنیات در نزد اهل فن چه نامیده می‌شوند و بعد اصطلاحات اهل فن را شرح می‌دهد و غرض از هر اصطلاحی را می‌گوید و در آخر اعمال چندی را توضیح می‌دهد. مطالعه این کتاب برای آشنایی با اصطلاحات و اعمال خاصه برای مبتدی مفید است. (عبدالله انوار)
[سزگین ۲۸۸/۴؛ هدیة العارفین ۸/۲؛ معجم المؤلفین ۶۸/۹؛ دنا ۷۵۲/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۸/۶
آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا علی محمد و آله الطاهرین ... عفوک اللهم و سموه اسماء حجر الحکماء ابار نحاس و المغنیسیا؛ **انجام:** لان غیره یری منه ما لایری هو من نفسه نسال الله تعالی من فضله بمحمد نبیه (ص).
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۹ص (۲۲۰-۲۵۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۵۹]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷/۱
آغاز: بسمله. هذا کتاب حل الرموز لابی عبدالله ... قال محمد بن امیل ... اعلم ایها الاخ البارع، أن للحکماء لغة اتفقوا و اصطلحوا علی التلفظ؛ **انجام:** علی سیدنا محمد (ص) لا نبی بعده، و آله اجمعین. تمت هذه الرسالة المسماة بحل الرموز ...
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ (۳پ-۱۱ر) [ف: ۱ - ۹۲]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۲/۵
آغاز: بسمله، و الصلوة و السلام علی محمدو آله الطاهرین اللهم اکشف هذا السر عفوک اللهم و سموه اسماء و الحجر الحکماء؛ **انجام:** و ان القیت مثقالا علی الف مثقال من الماء صبغة یاقوته باذن الله تعالی.
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی سواد کوهی رامکوهی، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۱۸ص (۴۳-۶۰)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۹۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۷/۳
آغاز: بسمله، حمدله، اللهم اکشف هذا السر عفوک اللهم و سموه اسماء الحجر الحکماء اولها آبار نحاس؛ **انجام:** ان القیت مثقالا علی الف مثقال من الماء صبغة ما فوقه باذن الله تعالی و مشیته و الله مدبر الاشیاء و هو بکل شیء علیم
خط: نستعلیق، کا: محمد علی ذهبی تهرانی، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: میشن سیاه، ۱۵گ یا ۲۸ص (۲۸پ-۴۲ر یا ۴۹-۷۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶ - ۲۷۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۶۳
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۴۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹گ (۲۵پ-۴۳ر)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۱) [ف: ۱۷ - ۱۳۶]

● حل الرموز و مفاتیح الکنوز / عرفان و تصوف / عربی
ḥall-ur rumūz wa mafātīḥ-ul kunūz

ابن غانم، عبدالسلام بن احمد، - ۶۷۸ قمری
ebn-e qānem, ʻabd-os-salām ebn-e ahmad (- 1280)

رساله مفصلی است در شرح و تفسیر مسایل عرفان نظری، و تفسیر برخی از اقوال و شطحیات عارفان، مؤلف در اثنا ابیاتی به عربی از خود می‌آورد و از کتاب احیاء العلوم غزالی و قوت القلوب ابوطالب مکی مطلبی را نقل نموده است. همچنین از طاهر بن بلیل همدانی وراق با صفت «وکان من اهل العلم و الفضل» مکاشفه‌ای را نقل نموده که گویا باباطاهر همدانی است.
آغاز: بسمله و به ثقتی قال الشیخ الامام العالم ... الحمدلله الذی فتح بمفاتیح الغیوب أقفال القلوب و رفع حجب السرائر و نور أبصار البصائر ...
چاپ: قاهره، مطبعة جریدة الاسلام، ۱۳۱۷ق؛ قاهره، محقق: طه عبدالرووف سعد، مکتبة العلم والایمان، ۱۲۵ص، ۱۹۹۵م.
[کشف الظنون ۶۸۶/۱؛ سرکیس۱۹۶/۱؛ ایضاح المکنون ۴۱۶/۱؛ شذرات الذهب ۱۷/۶؛ معجم المؤلفین ۲۲۳/۵؛ هدیة العارفین ۵۷۱/۱؛ دنا ۷۵۳/۴؛ بروکلمن ۴۵۱:۱۱ و ذیل ۸۰۹:۱؛ الاوقاف العامة موصل ۲۹۹/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۰۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اخیبة الآمال ان أقصیتنی ×× من بابهم و اخیبة الآمال
خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن محمد بن ابی زردبة مقدسی عمادی، تا: سه‌شنبه ۱۸ رجب ۸۸۷ق؛ جلد: مقوایی، ۲۵گ (۳۰پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۱ - ۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۸۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** لا جزاء لها عندالله لعباده الا الجنة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در حواشی شعر فارسی مولانا ابوالقاسم خراسانی؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۶سم [ف: ۱ - ۱۹۴]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۱۲۰/۵-۵۹۵۷
خط: نسخ، کا: احمد بن محمود ایجی، تا: سه‌شنبه پایان ربیع الثانی ۹۰۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، ۲۳ سطر [آستانه قم: - ۲۱۶]

۴. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۷۹/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** وقد اضفت الی هذه الابیات ابیاتاً ... واخیبة الإمال ان افضیتنی ×× عن بابهم واخیبته الإمال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۶۲-۱۱۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۰۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۴۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** عن صفوتی عن حکمتی و حقیقتی ×× عن

ذات ذاتی عن صفات أفعال / تم هذا الکتاب بعون الله و حسن توفیقه و الحمدلله وحده.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۱۳۳-۱۸۱)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۹۹]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۹/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۷]

● حل الرموز و مفتاح الکنوز / عرفان و تصوف / عربی
hall-ur rumūz wa miftāḥ-ul kunūz

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۴۹/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۱۳ - ۳۵۹]

● حل زیبق / کیمیا / فارسی
hall-e zībaq

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۲۰
آغاز: رساله از جابر بن حیان ره در حل زیبق حکما و تدبیر او. بسمله. و به نستعین. بدان بدرستی که حصول این عبد امر سهل است ولیکن صعوبت و دشواری در حل تفل او است؛ **انجام:** پس هرگاه حل شود ملح بحر مخلوط میشود با آب بحر مخلوط شدن عنصری و میکند ... عسجدی والسلام.
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ ۱ص (۵۵پ)؛ [ف: ۴ - ۱۰۳۵]

← حل زیج جدید سلطانی ← کنوز الصحة
← حل زیج جدید سلطانی ← شرح زیج الغ بیگ

● حلال سما = حلال اسماء (الادویة) / طب / فارسی
halāl-e samā = halāl-e asmā' (al-advīye)

حکیم حامد، - ۱۰۷۳ قمری
hakīm hāmed (- 1663)

فرهنگ اسامی ادویه به ترتیب حروف معجم مشتمل بر سی «باب»: باب اول در بیان تقسیم زمین؛ باب دوم باب الالف و بقیه ابواب آن افتاده. این کتاب پس از «خلاصة الحکمة» مؤلف که در دیباچه از آن یاد کرده، نگاشته شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۸۱
آغاز: بسمله. سپاس بی قیاس مر داوری را که بقدرت کامله و حکمت شامله بیک قطره در رحم؛ **انجام:** انگور مویز منی افزاید آمله زمخنت و ترش شیرین و سرد بود ... و شیرین و زمخنت (کذا) و ترش بود و به طبع
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۱]

● حل شبهه آکل و مأکول = آکل و مأکول / کلام و اعتقادات / فارسی
hall-e šobhe-ye ākel va ma'kūl = ākel va ma'kūl

کوثر همدانی، محمد رضا بن محمد امین، - ۱۲۴۷ قمری
kowsar-e hamadānī, mohammad rezā ebn-e mohammad amīn (- 1832)

مؤلف در این رساله سؤالی را که آخوند ملا علی رشتی درباره مسأله کلامی مشهور به «شبهه آکل و مأکول» پرسش نموده، جواب داده است.
آغاز: بسمله ... ارجمند سعادتمند وفقک الله تعالی لفهم غموض اسراره.
انجام: و جواب شبهات قوم بطریقی که مطابق عقل و موافق نقل باشد نوشته باشیم تا اراده خدایی بچه قرار گرفته باشد.
[فهرستواره منزوی ۱۷۴/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۷۱/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۴۸-۱۵۱)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۶۶]

● حل شبهات ابلیسه / شرح دعا / عربی
hall-e šobahāt-e eblīse

مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲ - ۱۱۱۸ ؟ قمری
madanī, 'alī xān ebn-e ahmad (1643 - 1707)

بخشی است از ریاض السالکین سید علیخان مدنی (-۱۱۲۰) در حل شبهات معروف به شبهات ابلیسیه؛ وی نخست سخن فخر رازی را نقل کرده و سپس خود به حل و رد یکایک آنها پرداخته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۱۳
آغاز: فی شرح الصحیفه قال شارح الاناجیل فاوحی الله الی الملائکة قولو اله انک؛ **انجام:** و ذلک لقصور هم عن ادراک الحکمة العلیه و عجزهم عن دفع الاوهام و الشبهات فی الامور العقلیه و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل ... نقلته من الروضه السابعه عشره من ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید العابدین.

بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق؛ ۲ص (۲۷۷–۲۷۸ حاشیه) [ف: ۹ – ۵۷۸]

⟵ حل شبهة ابن کمونة ⟵ حل شبهة جذر الاصم
⟵ حل شبهة ابن کمونة ⟵ حاشیة فی مغالطة جذر الاصم علی شرح التجرید
⟵ حل شبهة ابن کمونة ⟵ عبرة الفضلاء
⟵ حل شبهة ابن کمونة ⟵ حیرة الفضلاء فی تحقیق الجذر الاصم
⟵ حل شبهة ابن‌کمونة (الاولی) ⟵ حل شبهة جذر الاصم (الاولی)
⟵ حل شبهة ابن‌کمونة (الثالث) ⟵ حل شبهة جذر الاصم (الثالث)
⟵ حل شبهة ابن‌کمونة (الثانی) ⟵ حل شبهة جذر الاصم (الثانی)
⟵ حل شبهة ابن‌کمونة (رسالة فی ...) ⟵ حل شبهة جذر الاصم

● **حل شبهة ابن کمونه = حل شبهة الاستلزام** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥall-u šubhat-i ibn-i kamūna = ḥall-u šubhat-il istilzām

تبریزی، رجبعلی، – ۱۰۸۰ قمری

tabrīzī, rajab-ʻalī (- 1670)

نخست متن شبهه معروف از ابن کمونه در برهان توحید و سپس جواب آن است.

آغاز: شبهه ابن کمونه در برهان توحید آنست که چون حقائق بسیطه متباینه را اشتراک در معنی عرضی که ذات و ذاتی آن حقائق نباشد.

آغاز شرح: جواب شبهه باید دانست که تصدیق به آنکه دو واجب الوجود بالذات موجود باشد که هر یک را حقیقتی باشد بسیط که میان حقیقت بسیطه.

انجام: و تغایر بدیهی و غیر بدیهی است پس واجب الوجود در معنی وجود با ممکن مشترک نمیتواند بود مگر در لفظ وجود.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ص (۱۵۶–۱۶۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۰ – ۲۰۰۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۲ص (۶–۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ – ۱۲۵]

● **حل شبهة ابن کمونه = حل شبهة جذر الاصم** / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i ibn-i kamūna = ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam

تنکابنی، محمد بن عبدالفتاح، ۱۰۴۰ – ۱۱۲۴ ؟ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-fattāh (1631 - 1712)

در این رساله بسیار مختصر شبهه ابن کمونه «کل کلامی کاذب» با ادله فلسفی پاسخ گفته شده است. در این قضیه (کل کلامی کاذب، هر چه می‌گویم دروغ است) خبر با مخبر عنه دو تا نیستند تا احتمال راست و دروغ در آن برود. باز می‌نویسد که ابن‌کمونه در اینجا گفته است که: احتمال حکم به راست یا دروغ بودن با این ناسازگار نیست که قضیه خود به خود نه راست باشد نه دروغ و خود تنکابنی در گشودن این شبهه چنین می‌گوید که خبرهای متداول یا راست است یا دروغ و این قضیه و خبر استثنائی است. (دانش پژوه)

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... شبهة مشهورة بشبهة جذر الاصم، تقریرها ان یقال اجتماع النقیضین واقع لانه اذا قال احد «کل کلای غدا – مثلا، کاذب» و قال غداً کلامی امس صادق، و لم یتکلم بغیر هذا الکلام یلزم من صدق کلام الاول کذب الثانی ...

انجام: قد عرفت ما فیه ان الاتصاف مانع الامکان ایضاً

[دنا ۷۵۳/۴]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۲/۴

با حاشیه «منه»، در حل شبهه «کل کلامی کاذب» است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۸پ–۱۱ر)، قطع: خشتی[نشریه: ۲ – ۱۲۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۸/۶

آغاز و انجام: برابر؛ ایضا هذا ما تیسر للعبد ... محمد بن عبدالفتاح التنکابنی فی حل هذه الشبهه حرره فی اواسط شهر جمادی الاولی من شهور سنة ۱۰۹۷ سبع و تسعین بعد الالف من حجرة خیر البریة علی هاجرها الف الف السلام و التحیه

خط: تعلیق، کا: محمد بن حبیب گیلانی، تا: ۱ ذیحجه ۱۱۰۵ق؛ محشی با نشان «منه مد ظله العالی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۹۶پ–۹۹ر)، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ – ۵۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد شفیع، تا: ۱۱۲۱ق، جا: اصفهان خاتون آباد؛ با نسخه اصل مقابله شده، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴گ (۱۱۴پ–۱۱۷)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ – ۵۳۶]

۴. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۷۲/۸

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: میرحسین بن شاه رضا سنکچاره پشتی،

تا: ۱۱۵۲ق؛ ۴گ (۱۶۰ر-۱۶۳ر)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۸۰/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۲۸]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۲/۹-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ صورة خط المصنف دام ظله العالی، هذا ما تیسر للعبد الضعیف محمد بن عبدالفتاح التنکابنی فی حل هذه الشبهة. حرره فی اواخر شهر شعبان المعظم من شهور سنة ثلث عشر و مائة بعد الألف من الهجرة النبویة علی هاجرها ألف الف تحیة.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۳ رجب ۱۳۱۷ق؛ ۷ص (۴۴۹-۴۵۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۳]

● حل شبهة ابن کمونة / فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i ibn-i kamūna

تاریخ تألیف: یک‌شنبه سیزدهم شعبان ۱۱۵۲ق؛ محل تألیف: کاشان (مدرسه عمادیه)

شبهه ابن کمونه که معروف به «جذر اصم» نیز می‌باشد، درباره جمله مشهور «کل کلامی کاذب»، در این رساله توضیح داده شده و در آخر آن گفته‌های نصیر الدین طوسی و صدر الدین شیرازی نیز نقل شده. این مجموعه شامل این رسائل است: ۱. مقدمه کاتب در گزارش آراء ابن کمونه و طوسی درباره شبهه جذر اصم؛ ۲. نامه اول صدر الدین دشتکی درباره شبهه جذر اصم؛ ۳. نامه اول دوانی درباره این شبهه؛ ۴. نامه دوم دوانی درباره این شبهه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۲۵/۲

آغاز: نفرض شخصاً دخل بیتاً ثم قال کل کلامی فی هذا البیت کاذب ثم خرج منه فقوله هذا ان کان صادقاً؛ **انجام:** و کاذباً من حیث أنه محکوم بالکذب فی القضیة الصادقة. فتأمل.

خط: نستعلیق، کا: یکی از شاگردان سید ماجد بن ابراهیم حسین کاشانی،تا:۱۱۵۱-۱۱۵۲ق، جا: کاشان مدرسه عمادیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۲ر-۲۳پ)، اندازه: ۸/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶]

← حل شبهة الاستلزام ⟵ حل شبهة ابن کمونه

● حل شبهة الاستلزام / فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-il istilzām

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۳/۴

آغاز: ذکر الشبهة المشهورة لابن کمونه و هی شبهة الاستلزام لو لم یکن وجود الشی مستلزما لارتفاع؛ **انجام:** فلم یستلزم الشی النقیضین یتبع فی الکلام

از میرزا قاضی؟ در این نسخه آمده است «شبهة الاستلزام و حلها من افادات میرزا قاضی سلمه الله» شاید قاضی سعید قمی باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ ۲ص (۷-۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۱۲۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۸۷/۲۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص (۳۹)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۵۳۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۲/۱۲

آغاز: کل شی یکون بحیث لو وجد لم یکن مستلزما لرفع امر واقع فهل یکون موجوداً ازلا و ابداً اذ لو کان معدوما کان عدمه امرا واقعیا فی ذلک الوقت فاذا وجد کان مستلزما لرفع عدمه الواقعی؛

انجام: و لا یذهب علیک ان المغالطة المذکوره لها تقریرات ... و احسن لتقریرات هو الذی ذکرنا و هو مطابق لما ذکره صاحب القسطاس ... ملک الناس اله الناس من شر الوسواس الخناس و صلی الله علی محمد و آله خیار الناس.

شبهه استلزام مغالطه معروفی است که در صدر نسخه ما به ابن کمونه منسوب و از کتاب قسطاس نقل شده است؛ خط: نسخ تحریری،کا:جعفر میربابای تبریزی،تا:قرن۱۳؛کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی،۲ص(۲۱۱-۲۱۲)،اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۵۱۴]

● حل شبهة الجذر الاصم / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-il jaḏr-il aṣam

رساله‌ای است در رد شبهه ابن کمونه معروف به شبهه جذر اصم این رساله که مؤلف آن معلوم نگردیده از دو بخش تشکیل شده است: ۱. این بخش خلاصه استدلال‌های بزرگان علم کلام و فلسفه است، مانند: کاتبی، تفتازانی، علامه حلی (به نقل از دیگران) و کسان دیگری که نام آنها ذکر نشده است. مؤلف پس از ذکر اقوال و ملاحظاتی که بر آنها لحاظ می‌شود، می‌گوید: «هذا ما وصل الی فی حل هذا الاشکال و لا تصفو شیء منها عن شوب الاختلال» (پایان بخش اول)؛ ۲. این بخش گویا جواب استاد مؤلف است که باید پس از ملاحظه تمهیدات شاگرد گفته شود.

آغاز: بسمله. ما شاء الله کان. اختار الاحبار ان الخبر کلام یصح ان یقال لقائله انه صادق او کاذب و قبل ما یحتمل لصدق و لکذب

انجام: انتهی کلام الاستاذ فهذه هی الوجوه التی ذکرها العلماء ممن له فی هذا المرام کلام و الحق انها لا یخلو عن تمویهات الاوهام

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۲ر-۷۴ر)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ - ۲۶۶۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۵۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۳۲۵پ-۳۲۷پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۱۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین شریف بن محمد باقر بفروئی یزدی، تا: شب شنبه ۲۱ جمادی الاول ۱۲۷۶ق؛ در آغاز نسخه در حاشیه مطلبی در حل شبهه جذر اصم از آقا حسین خوانساری نقل شده که قابل توجه است؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۸۷-۹۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۱۷۷]

↩ حل شبهة جذر اصم ⋟ حل شبهة جذر الاصم (الاولی)
↩ حل شبهة جذر اصم ⋟ مغلطة الجذر الاصم
↩ حل شبهة جذر الاصم ⋟ حل شبهة ابن کمونه
↩ حل شبهة جذر الاصم ⋟ حاشیة فی مغالطة جذر الاصم علی شرح التجرید
↩ حل شبهة جذر الاصم ⋟ حیرة الفضلاء فی تحقیق الجذر الاصم
↩ حل شبهة جذر الاصم ⋟ عبرة الفضلاء

● حل شبهة جذر الاصم = حل شبهة ابن کمونة (رسالة فی) = مغلطة جذر الأصم / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam = ḥall-u šubhat-i ibn-i kamūna (r.-un fī) = maġlaṭat-u jaḏr-il aṣam

دشتکی شیرازی، میرصدرالدین محمد، ۸۲۸-۹۰۳قمری
daštakī šīrāzī, mīr sadr-od-dīn mohammad (1425-1498)

در تحقیق مغالطه معروف به جذر اصم که معرکه آراء بین دانشمندان شده و در این مورد رساله‌های متعدد نوشته شده است. جذر اصم آن است که هرگز حقیقت آن به زبان درنیاید مانند جزر ده که هرگز نمی‌توان عددی یافت که آن را در خود ضرب کنی عدد ده حاصل شود به عبارت دیگر جذری است که راهی به دانستن حقیقت آن با عدد نباشد. جذر اصم مقابل منطق است به تعریفی دیگر آن است که چون آن را مجذور فرض کنند برای آن جذر سالم به هم نرسد مگر آنکه کسر در آن واقع شود مانند عدد ده که اگر برای آن جذر تجویز کنند سه عدد سالم و یک هفتم باشد. (براتعلی غلامی مقدم)
دشتکی پس از نگارش یادداشت‌ها کوتاه خود در مناظره با دوانی درباره جذر اصم این رساله نسبتاً مفصل را در این موضوع به نگارش در می‌آورد.

آغاز: بعد حمد من علیه تیسیر العسیر یسیر و الصلاة علی نبی بعلم الاولین و الآخرین خبیر. یقول فقیر حقیر بصدر الشیرازی شهیر: قد سئلت عن المغالطة المشهورة التی تحیر فیها عقول العقلاء و لایقدر علی افتضاضها فحول الاذکیاء ... فاذکر ما افاده العلماء فیها مع ما علیه اولا ثم احلها ...

انجام: غایة الامر ان ما هو شرط صحة الاتصاف بالضد ههنا لیس قول غیر المخبر و فی المبحث قوله و لااثر لذلک فی المرام ذوی الافهام فاعرف ذلک و تامل فی الکلام فان هذا المقام من مزالق اقدام افهام الاعلام و لم آل فیه مقامات السهر حتی قفیت من حق تحقیقها الوطر و بالغت فی التبیین و الایضاح حتی امرت بان اطف المصباح فقد طلع الصباح و من الله الهدایة و التوفیق و هو یهدی الی سواء الطریق.

چاپ: در دوازده رساله در پارادکس دروغگو، (تهران، موسس حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۶) به تصحیح احد فرامرز قراملکی؛ ۱۳۲۴ش در تهران در پایان سالنامه پارس به چاپ رسیده است.
[دنا۷۵۴/۴؛ الذریعة ۲۹/۵؛ احیاء الداثر من القرن العاشر ۲۱۸]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۸۸/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۹۳۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۲۲گ (۸۶پ-۱۰۷پ)، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۴سم [ف: ۵ - ۱۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۲۸/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: صفی الدین محمد بن غیاث علی بن ابراهیم زواری، تا: ۹۴۶ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۲۸۰-۳۰۶)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۸ - ۵۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹/۲۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن قاسم حسنی حسینی طباطبایی، تا:۱۰۳۶ق،جا:اصفهان؛مصحح؛ در برگ نخست مغالطه‌ای منسوب به خواجه نصیرالدین طوسی آمده؛ کاغذ: شرقی، ۶گ(۲۰۷پ-۲۱۲ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۲۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۳۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۵ص، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴ - ۲۶۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۷۹]

● حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الدوانی فی جذر

الاصم = نامه اول به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam (al-ulā)

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

جلال الدین دوانی و صدرالدین دشتکی مناظراتی درباره شبهه جذر اصم داشته‌اند. حاصل این مناظرات پنج نامه، یادداشت یا فائده کوتاه است؛ سه فائده از آن دوانی و دو فائده از دشتکی، بدین صورت که اولین فائده از آن دوانی و آخرین فائده هم از دوانی است. رساله حاضر اولین فائده یا یادداشت دوانی است. وی در این یادداشت به طرح معمای جذر اصم و راه‌حل خود می‌پردازد، اما دیدگاه کسی، از جمله صدرالدین دشتکی، را نقد نمی‌کند.

آغاز: قد تمهد بجواب المغالطة المشهورة مقدمة هی ان حقیقة الخبر حکایة عن النسبة الواقعیة، اما علی الوجه المطابق ...

انجام: اتصافه بالصدق او المقدم و لیس بصادق و لا کاذب فتامل بالخیر

چاپ: در دوازده رساله در پارادکس دروغگو، (تهران، موسس حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۶) به تصحیح احد فرامرز قراملکی

[ریحانة الادب ۲۳۲/۲ و ۱۷۲/۸؛ ذریعه ۹۲/۵ «جذر الاصم» و «حل مغالطة الجذر الاصم»، همانجا، ۷۶/۷ «حل مغالطة ابن کمونه» با سرآغازی دیگر؛ دنا ۷۵۴/۴ (۹ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الامیر صدرالدین فی جذر الاصم = نامه اول به دوانی در موضوع جذر اصم؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدین محمد (۸۲۸-۹۰۳)

۲- حل شبهة جذر الاصم (مکاتبات دوانی و دشتکی درباره) = فوائد دوانی و دشتکی درباره شبهه جذر اصم؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدین محمد (۸۲۸-۹۰۳)

۳- حل شبهة جذر الاصم (الثانی) = حل شبهة ابن کمونة (الثانی) = الفائدة الثانیة من الامیر صدرالدین فی جذر الاصم = نامه دوم به دوانی در موضوع جذر اصم؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدین محمد (۸۲۸-۹۰۳)

۴- حل شبهة جذر الاصم (الثانی) = حل شبهة ابن کمونة (الثانی) = الفائدة الثانیة من الدوانی فی جذر الاصم = نامه دوم به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

۵- حل شبهة جذر الاصم (الثالث) = حل شبهة ابن کمونة (الثالث) = الفائدة الثالثة من الدوانی فی جذر الاصم = نامه سوم به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۱۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۷۴ ر و پ)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ - ۲۶۶۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۵۶

بندی به عربی در همین باره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص (۳۲۷پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو بحق الحق ویهدی السبیل

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد سعید بن میرنظام حسینی مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۶۷پ-۱۶۹پ)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۴۳]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۵/۳-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولایلزم من کذبه اتصافه بالصدق، اذالمعدوم لیس بصادق و لاکاذب، فتأمل فیه.

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲ص (۱۴۸-۱۴۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳-۶۰۲۵/۲

خط: نستعلیق، کا: یکی از شاگردان سید ماجد بن ابراهیم حسین کاشانی، تا: یک‌شنبه ۱۳ شعبان ۱۱۵۲ق، جا: کاشان مدرسه عمادیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۸/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۳۱/۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولایلزم من کذبه اتصافه بالصدق، اذالمعدوم لیس بصادق و لاکاذب، فتأمل فیه.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص (۱۰۱-۱۰۲) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ پایان نوشته شده «ماخوذ من فوائد جلال الدین محمد دوانی»؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۸۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۱۷۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این مقاوضات و مباحثات در حاشیه نسخه تدوین شده؛ واقف: نائینی؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۷۹]

● **حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الامیر صدرالدین فی جذر الاصم = نامه اول به دوانی در موضوع جذر**

اصم / منطق، فلسفه / عربی
ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam (al-ulā)
دشتکی شیرازی، میرصدرالدین محمد،۸۲۸-۹۰۳قمری
daštakī šīrāzī, mīr sadr-od-dīn mohammad (1425-1498)
وابسته به: حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الدوانی فی جذر الاصم = نامه اول به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

صدرالدین دشتکی و جلال الدین دوانی سه یادداشت کوتاه درباره شبهه جذر اصم دارند که به «مکاتبات و فوائد دوانی - دشتکی» معروف‌اند. رساله حاضر اولین فائده یا نامه دشتکی است که در پی اولین فائده یا نامه دوانی و در نقد و رد آن نوشته شده است. صدرالدین ابتدا با تعبیر «قیل» به گزارش و تقریر معما می‌پردازد و آنگاه با تعبیر «اجیب» جواب دوانی بر معما را گزارش و با عنوان «و فیه بحث» سه نقد بر آن بیان می‌کند. پایان یادداشت، به جواب مؤلف بر معما اختصاص دارد که پس از تقریر سه معنا از «کلامی کاذب» مورد بحث قرار می‌گیرد.

آغاز: قیل لو قال قائل کلامی فی هذا الیوم کاذب و لم یقل فی ذلک الیوم غیر هذا الکلام

انجام: و کذب ذلک یستلزم صدق هذا کما ان کذب قولک الخلا موجود یستلزم صدق قولک الخلأ موجود کاذب فتأمل

چاپ: در دوازده رساله در پارادکس دروغگو، (تهران، موسس حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۶) به تصحیح احد فرامرز قراملکی
[دنا ۷۵۴/۴ (۱۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حل شبهة جذر الاصم (الثانی) = حل شبهة ابن کمونة (الثانی) = الفائدة الثانیة من الدوانی فی جذر الاصم = نامه دوم به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ کتابت در فهرست حدود قرن ۸ آمده که با توجه به تاریخ تولد مؤلف نادرست است؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۳۲-۲۳۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۸۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۵/۶عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۹۹۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲ص (۶۵-۶۶)، ۱۷ و ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۴۸۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۶
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛خط: نستعلیق، کا: افضل الدین محمد بن جلال الدین محمد بن احمد حسینی اصفهانی، تا: ۹۷۲ق، جا: کاشان مدرسه معینه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۳ص (۵۰-۵۲) [سنا: ف: ۲ - ۱۷۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۷۵/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ اسماعیل بن عبدالوهاب بن سعید، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۲گ (۱۴۴ر-۱۴۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۷۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ مقابلة من نسخة التی کتب هذه النسخة منه»؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۵۵-۱۵۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۸۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۲۸-۲۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶ - ۲۷۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۱۶
آغاز و انجام: برابر؛ (من فوائد الامیر صدرالدین محمد الشیرازی قدس سره و نور ضریحه. تمت بعون الله و حسن توفیقه)
بی‌کا، تا: قرن ۱۱، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۴پ-۷۵ر)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ - ۲۶۶۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱-۱۱۴۵۲/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳ص (۱۵۹-۱۶۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۱۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۵۷
بندی به عربی در همین باره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۳۲۷پ-۳۲۸ر)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۲]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۵/۵-عکسی
آغاز و انجام: برابر
برخلاف نظر فهرست‌نویس این رساله از صدرالمتألهین نیست؛ خط: نسخ ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ص (۱۵۶-۱۵۸) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۴]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: طالب بن محمد تقی کرمانی، تا: ۱۱۰۲ق؛ در نسخه حاضر و بر فراز رساله، نام مؤلف محمد بن اسعد دوانی نوشته شده که این نسبت نادرست است؛ کاغذ: اصفهانی نخودی،

جلد: تیماج ترياكى، ۲گ (۱۹۳-۱۹۴پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۲۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۲/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است كه به قرينه آغاز و انجام نسخه تعيين شد؛ كا: محمدرضا بن محمد رشید نائینی، تا: ۱۱۳۵ق؛ كاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۳۲۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲-۶۰۲۵/۲

خط: نستعلیق، كا: یکی از شاگردان سید ماجد بن ابراهیم حسین کاشانی، تا: یک‌شنبه ۱۳ شعبان ۱۱۵۲ق، جا: کاشان مدرسه عمادیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۸/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ كاغذ: فرنگی، ۱گ (۸۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [ف: ۲۸ - ۱۷۵]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۱۰/۷-۳۹/۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۱۵۵]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۳۱/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

بر خلاف نظر نویسنده فهرست این رساله از میرسید شریف گرگانی نیست؛ خط: نسخ خوش، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص (۱۰۸-۱۱۰) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۳]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۲۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ خطوط به شکل چلیپا؛ جلد: تیماج سیاه، ۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۴/۱۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌كا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۵۴پ -۶۳ر)[ف: ۱۶ - ۲۰۷]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌كا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۷۹]

● حل شبهة جذر الاصم (الثانی) = حل شبهة ابن كمونة (الثانی) = الفائدة الثانية من الدوانی فی جذر الاصم = نامه دوم به صدرالدين دشتکی در موضوع جذر اصم / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam (aṯ-ṯānī)

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

وابسته به: حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الامیر صدرالدين فی جذر الاصم = نامه اول به دوانی در موضوع جذر اصم؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدين محمد (۸۲۸-۹۰۳)؛ حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن كمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الدوانی فی جذر الاصم = نامه اول به صدرالدين دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

جلال الدين دوانی و صدرالدين دشتکی مناظراتی درباره شبهه جذر اصم داشته‌اند كه حاصل آن پنج يادداشت، نامه يا فائده است، سه يادداشت از دوانی و دو يادداشت از دشتکی. رساله حاضر دومين يادداشت دوانی است كه در آن وی به پاسخ‌گويی نقدهای دشتکی در اولين يادداشت خود بر يادداشت نخست دوانی می‌پردازد. اين يادداشت شكل حاشيه يا تعليقه دارد و به صورت «قوله»، «اقول» نگارش يافته است.

آغاز: قوله واجيب الخ اقول قد مر الجواب علی الوجه الذی اراده ثم اورد عليه ...

انجام: و كاذبا من حيث انه محكوم عليه باكذب فی القضية الصادقة فتامل

چاپ: در دوازده رساله در پارادكس دروغگو، (تهران، موسس حكمت و فلسفه ايران: ۱۳۸۶) به تصحيح احد فرامرز قراملكی

[دنا ۷۵۵/۴ (۱۲ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌كا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ تاريخ كتابت در فهرست حدود قرن ۸ آمده كه با توجه به تاريخ تولد مؤلف نادرست است؛ كاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۳۴-۲۳۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** صفحاً عما لا يعنی بامره فلينعم بامعان النظر فيه علی شرايط الانصاف ... و الاعتساف و الله خير مرشد و دليل و هو الحق ... و يهدی السبيل تمت

خط: نستعلیق، كا: افضل الدين محمد بن جلال الدين محمد بن احمد حسينی اصفهانی، تا: ۹۷۲ق، جا: كاشان مدرسه معينه؛ كاغذ: سفيد، جلد: تيماج آلبالويی، ۳ص (۵۳-۵۵)[سنا: ف:۲-۱۷۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۷۵/۱۱

آغاز و انجام: برابر؛ انتهی ما افاده المحقق الدوانی و يتلوه الجواب من العلامة الاول

خط: نسخ، كا: شيخ اسماعيل بن عبدالوهاب بن سعيد، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ كاغذ: ترمه، ۲گ (۱۴۵ر-۱۴۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۷۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۱۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۷۵ر وپ)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ - ۲۶۶۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۲۹-۳۰؟)، ۳۶ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۷۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲-۱۱۴۵۲/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳ص (۱۶۱-۱۶۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۱۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۵۸

بندی به عربی در همین باره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱گ (۳۲۸ر و پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۲]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۵/۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ص(۱۵۹-۱۶۱) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۳]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴-۶۰۲۵/۲

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یکی از شاگردان سید ماجد بن ابراهیم حسین کاشانی، تا: یکشنبه ۱۳ شعبان ۱۱۵۲ق، جا: کاشان مدرسه عمادیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۸/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۸۵- ۸۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [ف: ۲۸ - ۱۷۵]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۳۱/۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [عکسی ف: ۱ - ۱۵۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۴/۱۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳گ (۴۴پ-۶۶ر) [ف: ۱۶ - ۲۰۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو یحق الحق و یهدی السبیل

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه نسخه؛ واقف: نائینی؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۷۹]

● **حل شبهة جذر الاصم (الثانی) = حل شبهة ابن کمونة (الثانی) = الفائدة الثانیة من الامیر صدرالدین فی جذر الاصم = نامه دوم به دوانی در موضوع جذر اصم** / منطق،فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam (aṯ-ṯānī)

دشتکی شیرازی، میرصدرالدین محمد،۸۲۸-۹۰۳قمری

daštakī šīrāzī, mīr sadr-od-dīn mohammad (1425-1498)

وابسته به: حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الدوانی فی جذر الاصم = نامه اول به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

این رساله دومین فائده یا نامه دشتکی از مجموعه پنج نامه یا فائده دوانی و دشتکی در موضوع جذر اصم است. دشتکی این فائده را به صورت «قوله»، «اقول» و به عنوان تعلیقه انتقادی بر دومین فائده یا نامه دوانی نوشته است.

آغاز: قوله و قول القائل کلام کلامی الیوم کاذب، اشارة الی نفس ذلک الکلام

انجام: بل موضوعه هو لفظ کلامی و هو ظاهر لا سترة فیه؛ تمت

چاپ: در دوازده رساله در پارادکس دروغگو، (تهران، موسس حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۶) به تصحیح احد فرامرز قراملکی

[دنا ۷۵۵/۴-۷۵۶ (۱۰ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حل شبهة جذر الاصم (الثالث) = حل شبهة ابن کمونة (الثالث) = الفائدة الثالثة من الدوانی فی جذر الاصم = نامه سوم به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ تاریخ کتابت در فهرست حدود قرن ۸ آمده که با توجه به تاریخ تولد مؤلف نادرست است؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۳۲۶-۳۲۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه بدست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: افضل الدین محمد بن جلال الدین محمد بن احمد حسینی اصفهانی، تا: ۹۷۲ق، جا: کاشان مدرسه معینه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۵ص (۵۶-۶۰) [سنا: ف: ۲ - ۱۷۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۱۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۵پ-۷۶پ)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷-۲۶۶۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۱۴

آغاز: و قول القائل کلامی الموم کاذب إذا جعل إشارة إلی نفس

ذلک الکلام؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۳۰-۳۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶ - ۲۷۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۷۵/۱۲

آغاز: بسمله، قول القائل کلامی الیوم کاذب اذا جعل اشارة الی نفس ذلک الکلام ان اراد بجعله اشارة الی نفس ذلک الکلام؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: شیخ اسماعیل بن عبدالوهاب بن سعید، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۲گ (۱۴۶ر-۱۴۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۷۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۰۸/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۱۹۵-۲۰۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۳/۱- ۱۸۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳-۱۱۴۵۲/۱۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیعقده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴ص (۱۶۳-۱۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۱۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۵۹

بندی به عربی در همین باره؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن فتح الله حسینی، تا: ۲۶ شعبان ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۳۲۸پ-۳۲۹پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۲]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد سعید بن میر نظام حسینی مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۰۷۷ق؛ ۲گ (۱۷۰ر-۱۷۱ر) [ف: ۵- ۳۴۳]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۵/۸-عکسی

آغاز و انجام: برابر
برخلاف نظر فهرست نویس این رساله از ملاصدرا نیست؛ خط: نسخ پخته،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ ۵ص (۱۶۵-۱۶۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۴]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۳۱/۸-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ تمت الحاشیة من فواید الفاضل المحقق و العلامة المدقق امیر صدرالدین محمد الشیرازی رحمة الله. تمت.
برخلاف نظر فهرست نویس این رساله از ملاصدرا نیست؛ خط: نسخ خوش،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ ۴ص (۱۱۶-۱۱۹) [عکسی ف: ۱-۱۵۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۱۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۸۵- ۸۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [ف: ۲۸ - ۱۷۶]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه نسخه؛ واقف: نائینی؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۷۹]

● حل شبهة جذر الاصم (الثالث) = حل شبهة ابن کمونة (الثالث) = الفائدة الثالثة من الدوانی فی جذر الاصم = نامه سوم به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam (aṯ-ṯāliṯ)

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

وابسته به: حل شبهة جذر الاصم (الثانی) = حل شبهة ابن کمونة (الثانی) = الفائدة الثانیة من الامیر صدرالدین فی جذر الاصم = نامه دوم به دوانی در موضوع جذر اصم؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدین محمد (۸۲۸-۹۰۳)؛ حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الدوانی فی جذر الاصم = نامه اول به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

جلال الدین دوانی و صدرالدین دشتکی مناظراتی با یکدیگر در باب شبهه جذر اصم دارند که در مجموع پنج یادداشت، فائده یا نامه را تشکیل می‌دهد؛ سه یادداشت از دوانی و دو یادداشت از صدرالدین دشتکی. رساله حاضر سومین نامه دوانی و در واقع آخرین فائده از این سلسله فوائد است. این رساله با عبارت «قوله» آغاز می‌شود و سپس عبارات ابتدایی یادداشت دوم دشتکی را، که در آن یادداشت پس از «اقول» بیان شده‌اند، ذکر می‌کند و در ادامه با عبارت «اقول» به پاسخگویی به آن می‌پردازد. عموماً تصور بر این است که مجموع یادداشت‌های رد و بدل شده میان دوانی و دشتکی چهار یادداشت بیشتر نیست و به یادداشت دوم دشتکی ختم می‌شود (برای مثال قراملکی و ناجی اصفهانی در انتشار این یادداشت‌ها به چهار یادداشت نخست بسنده کرده‌اند و ذکری از این یادداشت پنجم به میان نیاورده‌اند). اما رساله حاضر نشان می‌دهد که پس از یادداشت دوم دشتکی، دوانی یادداشت دیگری در پاسخ به آن نگاشته است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم قوله ان اراد بجعله اشاره الی قوله فیرد علیه جمیع ما اورده اقول ذلک صریح اللفظ و لایرجع الی تقریره اصلاً

انجام: ثم بعد هذا کله اذا کان الموضوع لفظ کلامی و لفظ کلامی موجود فکیف یکون کذبه لانتفاء الموضوع و ذلک ظاهر لاستره و السلام علی من اتبع الهدی [تم الرسائل المکتوب فی مغالطه کل کلامی کاذب و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین]

[دوازده رساله در پارادکس دروغگو (احد فرامرز قراملکی)؛ دنا ۷۵۶/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰ [تاریخ کتابت در فهرست قرن ۸ آمده که با توجه به تاریخ تولد مؤلف نادرست است]؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۲۲۹-۲۳۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۸۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۳۱-۳۳)، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶ - ۲۷۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴-۱۱۴۵۲/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴ص (۱۶۶-۱۶۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۱۲]

● حل شبهة جذر الاصم (مکاتبات دوانی و دشتکی درباره) = فوائد دوانی و دشتکی درباره شبهه جذر اصم = المناظرة / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam (mokātebāt-e davvānī va daštakī darbāre-ye)

دشتکی شیرازی، میرصدرالدین محمد،۸۲۸-۹۰۳قمری

daštakī šīrāzī, mīr sadr-od-dīn mohammad (1425-1498)

وابسته به: حل شبهة جذر الاصم (الاولی) = حل شبهة ابن کمونة (الاولی) = الفائدة الاولی من الدوانی فی جذر الاصم = نامه اول به صدرالدین دشتکی در موضوع جذر اصم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

مذاکره و مباحثه‌ای است بین صدرالدین دشتکی شیرازی و جلال الدین دوانی در مغلطه معروف به جذر اصم. این مذاکره شامل پنج نامه یا فائده است. نخست دوانی فائده‌ای در باب این شبهه می‌نگارد سپس دشتکی به نقد فائده دوانی می‌پردازد؛ دوانی در پاسخ به دشتکی نامه‌ای دیگر می‌نویسد و دشتکی به این نامه نیز پاسخ می‌دهد و در پایان دوانی یادداشتی در پاسخ به یادداشت دوم دشتکی می‌نگارد. درباره همان مغالطه با عنوان‌های «قوله، اقول» و در پایان آمده: «تمة المناظرة». نسخه‌های زیر شامل چند رساله است ولی فهرست‌نگاران درست تفکیک نکرده‌اند لذا جدا آورده شده است.

[دنا ۷۵۶/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۲۴/۱۰

آغاز: بسمله، قد یتمهد لجواب المغالطة المشهورة مقدمة هی ان حقیقة الخبر الحکایة عن النسبة الواقعیة اما علی الوجه المطابق؛

انجام: ممنوع بل موضوعه هو لفظه کلامی و هو ظاهر لا ستره به و السلام علی من اتبع الهدی

آغاز این نسخه آغاز نامه اول دوانی و پایان آن پایان نامه دوم دشتکی است. با توجه به دوبرگی بودن رساله احتمالاً تنها همین دو نامه را شامل می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲گ (۴۷پ-۴۸ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۱۲۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۳۱

آغاز: هذه مذکرة اخری بین افضل المدققین ... بسمله قد یتمهد لجواب المغالطة المشهورة مقدمة هی ان حقیقة الخبر الحکایة عن النسبة الواقعیة اما علی الوجه المطابق وح یمکن صادقا او علی الوجه الغیر المطابق فیکون کاذبا؛ **انجام:** قوله و الدور باطل لأن الموضوع عندکم موقوفة (کذا) کلامی کاذب اقول مم بل موضوعه هو لفظ کلامی و هو ظاهر للاسترة ... به

آغاز این نسخه با آغاز نامه اول دوانی و انجام آن با انجام نامه دوم دشتکی تطابق دارد. لذا با توجه به تعداد برگ‌های رساله احتمالاً این نسخه نامه اول دشتکی و نامه دوم دوانی را نیز دربر دارد و یا احتمالاً این نسخه شامل هر چهار نامه می‌باشد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در حاشیه نسخه ۲۲۴۳۰ و ۲۲۴۳۲ نگاشته شده است؛واقف:رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۴گ، ۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۴-۲۶۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۴/۱۲

آغاز: من فواید السید ... الشیرازی ... بسمله قوله: وقول القائل کل کلامی الیوم کاذب ... اقول ان اراد بجعله اشارة الی نفس ذلک الکلام ان یجعل

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۶۸ر-۶۸ر)[ف: ۱۶ - ۲۰۸]

● حل شبهة جذر الاصم / منطق / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam

تنکابنی، حسن بن ابی الحسن، ق۱۳ قمری

tonekābonī, hasan ebn-e abī hasan (- 19c)

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۶۸/۲

آغاز: و بعد فیقول العاصی الراجی الی غفران ربه الشیخ حسین بن حسین ابن ابی الحسین تنکابنی انی کنت تفکرت فی الشبهة المشهورة بالجذر الاصم سنین و تصفحت فی حلها؛ **انجام:** و بهذا الفرق تنحل الشبهة باعتبار سایر تقاریرها ایضاً بأدنی تأمل.

خط: نستعلیق خوش، کا: نور محمد بن آقا بابای فقیه، تا: ۱۲۱۶ق؛ تذکر: در فهرست نام مؤلف «حسین» ذکر شده، به طور چلیپا؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۲×۱۷سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۱۳۱]

● حل شبهة جذر الاصم / فلسفه / عربی

ḥall-u šubhat-i jaḏr-il aṣam

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۴۵/۲۰

کا: اسماعیل بن حاجی محمد کریم شیرازی، تا: ۱۲۱۶ق، جا: سجاس؛ جلد: تیماج [ف: ۱۰ - ۲۲۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۲۴/۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲ص (۵۲-۵۳)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۹ - ۳۲۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۵۲

پاسخ برخی از علما و فلاسفه به حل این شبهه؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۵ص (۱۵۰-۱۵۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۴۱]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۷/۳

آغاز: بسمله قیل لو قال قائل کل کلام فی

بندی در (کل کلام فی هذا الیوم کاذب و لم یقل فی ذلک الیوم ...)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در صفحه بدرقه کتاب شعری از میرزا ابراهیم ادهم به فارسی و مسئله‌ای فقهی آمده؛ مهر: حاج سید سعید؛ تملک: درویش محمد نجفی، سید محمد بن محمد حسن حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۲۴ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۶]

← حل شبهة کل کلامی کاذب > الجذر الاصم
← حل شکوک الرازی علی کتب جالینوس > البیان و التبیین

● حل شکوک کتاب المجسطی و جوابات المسائل المشکوک فیها / هیئت / عربی

ḥall-u šukūk-i k.-il majasṭī wa jawābāt-ul masāʼil-il maškūk fī-hā

ابن هیثم، حسن بن حسن، ۳۵۴ - ۴۳۰ قمری

ebn-e heysam, hasan ebn-e hasan (966 - 1039)

وابسته به: المجسطی؛ بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰-۱۷۸)

کتابی است که شیخ ابوعلی حسن ابن حسن بن هیثم بنا به درخواست عده‌ای اشکالات کتاب مجسطی بطلمیوس را حل کرده است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸-ح/۵۹۵/۷

آغاز: بسمله - حل شکوک فی کتاب المجسطی سال عنها بعض اهل العلم للشیخ ابی علی الحسن بن الحسن بن الهیثم رحمة الله؛ **انجام:** فهذا الذی ذکرنا هو تفسیر قول بطلمیوس لو خلطناها و ما تبعه من الکلام و هذا آخر ما ذکرناه من المسائل و الحمد لله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با جداول؛ کاغذ: مختلف، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۳گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲ - ۱۸۷]

● حل الشکوک من کتاب الاقلیدس فی الاصول / ریاضیات / عربی

ḥall-uš šakūk min k.-il uqlīdis fi-l usūl

ابن هیثم، حسن بن حسن، ۳۵۴ - ۴۳۰ قمری

ebn-e heysam, hasan ebn-e hasan (966 - 1039)

وابسته به: الاصول = فی اصول الهندسه و الحساب = کتاب الاصول؛ اقلیدس (۳۰۶-۲۸۳)

[سزگین ۳۷۰/۴ش؛ مخطوطات مصوره ۴۲و ۹۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۳۳/۲

آغاز: بسمله، رب اعن المقالة الاولی من کتاب الحسن بن الهیثم فی حل الشکوک من کتاب اقلیدس فی الاصول کل معنی یغمض حقیقته و یخفی بالبدیهة خواصه ... فالشک متسلط علیه؛ **انجام:** بجمیع المخمسات الخمس و ذلک ما اردنا ما نبین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول۵۵۷ق، جا: بغداد مدرسه نظامیه؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۱۳]

● حل الصیغ / صرف / فارسی

hall-os sīyaq

حاج میرزا آقاسی، عباس بن مسلم، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۵ قمری

hāj mīrzā āqāsī, ʻabbās ebn-e moslem (1784 - 1849)

کتابی است در صرف عربی مطابق یادداشتی که پشت آن ملحق شده مؤلف را حاج میرزا آقاسی نهروانی صدر اعظم محمد شاه قاجار معرفی کرده است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۳۲/۱

آغاز: بسمله - احمد الله حمد الحامدین و اشکره شکر الشاکرین؛ **انجام:** معنی شرط است - داخل کردند از آخرش الف بجزمی افتاده یوق شد و لله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸گ، ۵۱ سطر [ف: ۱ - ۲۰۴]

● حل الصیغ / صرف / فارسی

hall-os sīyaq

غیر همانند:

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۴۷/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله ... و بعد این رساله ایست مرتب بحروف تهجی و موسوم شده بحل الصیغ، چه از صیغه مشکله ... و بعده

پیش از مطلب بیان کنیم احوال لفظ صیغه را چه موقوف علیه شروح در این رساله؛ **انجام:** جاوء بود واو بعد از الف ...
رساله‌ای کوتاه در حل صیغه‌های علم صرف و بیان مشکلات این صیغ که برای استفاده مبتدئین نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ ۱۰گ،۱۳سطر،اندازه:۱۱×۱۸سم[ف مخ: ۲ – ۸۰۶]

۲. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۷۲/۴

آغاز: بسمله حمدله و حمد الحامدین و شکر الشاکرین ... اما بعداین رساله ایست ترتیب کرده شده بر حروف تهجی؛ **انجام:** باب النون نکتل متکلم مع الغیر از فعل مستقبل ... واز جهت التقاء ساکنین الف را حذف کردند نکتل.
رساله کوتاهی است به ترتیب حروف تهجی در شرح صیغ مشکله به ترتیب حروف تهجی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۱۰۲–۱۰۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۹۱/۴

آغاز: قولین کدام لفظ است اثبات فعل ماضی مجهول؛ **انجام:** لمد کدام لفظ است خود بلم فعل مستقبل معروف ... لمدشه چنانچه لم یدوب یوسر.
پاسخ‌ها و پرسش‌های چندی است در ساختن ۷ صیغه عربی مانند صیغ مشکله که در کنار حاشیه‌های جامع المقدمات چاپ شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی،۲ص(۲۱۳–۲۱۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۴۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۸۲/۶

آغاز: بعد از حمد سبحانی ... به استدعای بعضی از برادران ... پاره ای از صیغ مشکله؛ **انجام:** و در ثلث مضاعف فتامل
از یزدانی گیلانی؛ بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰گ (۷۶پ–۹۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ – ۴۰۳]

● حل ضابطة الاشکال / منطق / عربی

ḥall-u ḍābiṭat-il aškal

حفید تفتازانی، احمد بن یحیی، – ۹۱۶ ؟ قمری

hafīd-e taftāzānī, ahmad ebn-e yahyā (- 1511)

تاریخ تألیف: اواخر جمادی الاول ۹۶۱ق
شرح است مزجی بر قاعده ایکه سعد تفتازانی در خصوص اشکال اربعه نگاشته است.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۷/۲ فرخ

آغاز: حمدا لا له بالحمد حقیق ×× اذا رشدنا الی رموز التدقیق ... سالک اللهم هدایة تیمنا عن غیاهب الظلام
خط: نستعلیق، کا: شمس الدین تبریزی آذربایجانی، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹ سطر (۵×۱۱)، قطع: ربعی [ف: ۱۶۷]

● حل ضابطة الاشکال الاربعة = حل الضوابط / منطق / عربی

ḥall-u ḍābiṭat-il aškal-il arba‘a = ḥall-uḍ ḍawābiṭ

ملا عبدالله بن حسین یزدی، – ۹۸۱ ؟ قمری

mollā ‘abd-ol-lāh ebn-e hoseyn-e yazdī (- 1574)

وابسته به: تهذیب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲–۷۹۲)
به دستور: جمال الدین محمد تبریزی (شاگرد دوانی و استاد مؤلف)
تاریخ تألیف: جمادی الاول ۹۶۱ق؛ محل تألیف: شیراز
شرحی است بر مبحث ضابطه اشکال منطق تهذیب تفتازانی که آن را در یک «مقدمه» و سه «مقصد» ساخته است.
آغاز: حمد الا له هو بالحمد حقیق ×× اذ ارشدنا الی رموز الدقیق / ما توفیقی لغیره فی الامال ×× طرا و کفی بالله ولی التوفیق نسالک اللهم هدایة نجنبنا عن غیاهب الضلام و درایة تخلصنا عن مواقع الشکوک و الاوهام ... و بعد فیقول ... عبدالله بن القاضی البهابادی ...
انجام: انک انت الوهاب و نجز تحریره بیمین مؤلفه ... عبدالله بن شهاب الدین بن ابراهیم القاضی البهابادی ... فی اواخر اول الجمادیین لسنة احدی و ستین و تسعمائة ... و الاولی اولی.
[دنا ۷۵۷/۴]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة حاشیة ضابطة اشکال الاربعة؛ طبسی، حیدر بن حسینعلی (قرن ۱۰)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۶۱/۲-ف

آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: فرخ ش ۱۷۷؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۰ [فیلمها ف: ۲ – ۲۱۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۲

آغاز: بسمله و به نستعین. یشترط فی انتاج الشکل الاول بحسب الکم و الکیف؛ **انجام:** فظهر لک حل عبارة الضابطة (هذا مما افاده الشیخ ... مولانا عبدالله الیزدی غفر الله له)
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با یک حاشیه «منه رحمه الله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴ر–۶ر)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ – ۲۶۶۴]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۱۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن حلها بوجوه ثمانیة عشر برئیة عن شوب التکلف و وصمة التعسف وذلک فضل الله یوتیه من یشاء و الحمدلله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۶]

۴. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۳۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: کبود،

جلد: تیماج تریاکی، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۴۰۲]
۵. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه:۹/۱
کا:شرف الدین حسن شفائی،بی‌تا؛جا:مشهد رضوی[نشریه:۵-۳۸۷]
۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۲/۳ - ب
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یبعدنا من الزیغ و الزلل الی الصدق و الصواب ربنا لا تزغ قلوبنا ... وهب لنا من لدنک رحمه انک انت الوهاب (تم و آلائه عم)
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۴پ-۲۳پ) [ف: ۵۱۰]

← حل الضوابط ⟵ حل ضابطة الاشکال الاربعة
← حل الطلسم ⟵ حل الطلسم

● **حل الطلسم** / علوم قرآن، علوم غریبه، دعا / عربی
ḥall-uṭ ṭilism
بونی، احمد بن علی، - ۶۲۲ قمری
būnī, ahmad ebn-e ʻalī (- 1226)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۸/۶
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الارواح و الاجساد و مفرقهما عند الموت لحکمته ... و قد فانه لما ... امواج الاقدار علی ساحل بحر علم الفلاسفة الاخیار و فهمت؛ **انجام:** و یأخذ علی منواله لان الطریق واحد و التدابیر واحد و الله ولی التوفیق خیر معین و خیر رفیق
خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی ذهبی، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن سیاه، ۱۳گ یا ۲۵ص (۸۱پ-۹۳پ یا ۱۵۵-۱۷۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶ - ۲۷۸]

● **حل الطلسم** / کیمیا / عربی
ḥall-uṭ ṭilism
جلدکی، علی بن ایدمر، - ۷۶۲ قمری
jeldakī, ʻalī ebn-e aydamor (- 1361)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷۲
آغاز: بسمله، اعلم یا اخی وفقده الله تعالی و ایاک بتوفیقه ان؛ **انجام:** فاحفظ قدر ما وصل الیک و هذا ... ما انتهت الیه الامال و الحمدلله علی کل حل
خط: نستعلیق خفی، کا: ابوطالب بن بهرام، تا: ۱۲۷۰ق، [رایانه]

● **حل الطلسم فی تدبیر الحجر المکرم (ترجمه)** / کیمیا / فارسی
ḥall-uṭ ṭilism fī tadbir-il ḥajar-il mukarram (t.)
وابسته به: حل الطلسم و کشف سر المبهم = سر الطلسم؛ عمری، ابوالعباس (-۹۰۵)
ترجمه رساله منسوب به ابوالعباس عمری است.
آغاز: الحمدلله الذی خلق الارواح بالاجساد وفرقهما عند الموت بالحکمة اراد ورادها الیها یوم المعاد وصلی الله علی سید الاعظم ... پس به درستی مرا زمانی که انداخت موجهای تقدیرات بر کنار دریای علم
[الذریعة ۷۰/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۹۵۱/۵]

۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۷۵/۷
آغاز: بسمله. حمد سزای خداوندیست که خلق فرموده است ارواح و اجسام را و معرفت این ارواح و اجساد ... اما بعد چونکه من دیدم که افتاد کشتی من از موج‌های بحرهای فلاسفه اخیار بر ساحل مراد؛ **انجام:** مخفی می‌داشتند و تکلم نکرده اند بر این در کتب خود اصلاً. و السلام علی من اتبع الهدی، تمام شد خواص و فواید.
خط: نسخ، کا: احتمالاً مصطفی بن هاشم حسینی، تا: قرن ۱۳؛ ۴۴گ (۱۰۵ر-۱۴۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲۵]
۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۴۳/۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ رجب ۱۲۷۱ق، جا: تهران؛ ۵۸گ (۸۵ر-۱۴۲پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۳۱]
۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۳۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** بگردان این اسرب طلایی حایف مسی را به مقام جدید وداخل نمابر آن ازآب الهی واکلیل ونفس به وزن مقدم وحل وعقد نما همچنین تصاعف العمل الی ما نهایة له والسلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف مخ: ۱ - ۴۱۰]

● **حل الطلسم و کشف سر المبهم = سر الطلسم** / کیمیا / عربی
ḥall-uṭ ṭilism wa kašf-u sirr-il mubham = sirr-uṭ ṭilism
عمری، ابوالعباس، - ۹۰۵ قمری
ʻomarī, ab-ol-ʻabbās (- 1500)
رساله‌ای است در تدبیر حجر و مباحث عمده آن عبارتند از: تقسیم عمل اکسیر بیاض و حمرة، قسم اول و دوم از مکتوم، در تساقی و اسماء آن، در جوهریات سته، در امتحان الارض، اکاکیل سبعه، ترکیب اکسیر بیاض، طرح اکسیر بیاض، ترکیب اکسیر حمرة، مراتب الوان اکسیر حمرة، تضعیف اکسیر حمرة، برخی از خواص اکسیر در معالجه، عمل لو لو، زبرجد. در آن از «جلدکی»، «مجریطی» و «سید حسین خلاطی» مطالبی نقل کرده. رساله با نام‌های گوناگون خوانده شده و تألیف آن به افراد مختلف منسوب شده: از جمله به: سید ابوالعباس عمری و محمد

قمری
آغاز: بسمله. الحمدلله خالق الارواح و الاجساد و مفرقها بعد ذلک عند الموت ... و بعد فانی لما رمتنی امواج الاقدار علی ساحل علم الفلاسفة الاخیار ... اعلم یا اخی وفقنا الله تعالی و ایاک بتوفیقه ان الحکماء مجتمعون متفقون علی مادة الحجر الکریم
انجام: ولکن نسال الله تعالی ان یصونه ممن لیس له باهل و یسوقه الی اهله من یشاء من عباده انه علی ما یشاء قدیر و بالاجابة جدیر
[بروکلمان ۱۳۹/۲ و ذیل ۱۷۳/۲؛ الذریعة ۷۰/۷؛ الاعلام، زرکلی ۲۳۱/۱؛ معجم المؤلفین ۱۴۳/۲؛ دنا ۷۵۸/۴ (۲۷ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– تتمة رسالة حل الطلسم؛ عمری، ابوالعباس (–۹۰۵)
۲– حل الطلسم فی کشف السر المبهم (ترجمه) (۲عنوان)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۶۷/۷
در فهرست ناشناس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۳۵ر – ۳۶پ)[ف: ۶ – ۲۵۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۶۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یکون حرکاتک سعیدة و افعالک مجیبة و احوالک سدیدة اعلم ایها الطالب انا نترک الکتاب فی هذا المحل
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۶پ–۳۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ – ۲۵۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۷۳/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله تعالی ینفع بها. و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه وسلم. آمین ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن سبز، ۴۰گ (۱۰۵پ–۱۴۴ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ – ۳۶۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰/۱۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۹۳–۹۸)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۵۵۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱۶/۱
آغاز: فلنأخذ فی ذکرهذه السر العظمیم و الحجر الکریم و ما یحتوی علیه من المنافع و الخواص و العجائب و الطلسمات و الخوارق العادات، الذی رمزتها الحکماء و فرقوه فی الکتب الکثیرظ خوفاً من فساد العالم؛ **انجام:** و هذا القسم الرابع من المودات المتعلقفة بطوالع العالم العلوی، وشیء یسیر من الاکلیل الاول، بعد انتلخطخه جمیعه بدم ذلک القرد، ثم احرق جمیع ذلک القرد الحجر و یکون منصوباً علی نصف عمود الحجر الأسود ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی،۴گ(۲پ–۵پ)،۲۶سطر،اندازه:۸/۵×۱۳/۵سم[ف:۳۳– ۳۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۹
آغاز: اعلم ان مادة الحجر الکریم التی هی واحد بالنوع لا بالشخص و هی من نوع المعدن لا من النبات و لا من الحیوان؛ **انجام:** ویبخلون به علی تلامذتهم و اولادهم و لا یتکلمون علیه فی الکتب ابداً فاعلمه.
خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳ق؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱۵–۲۱)، ۸۳ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۲ – ۶۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یرجع الی ما کنا فیه من الخواص فنقول و من خواصه انک اذا اخذت قطعة من البلور الصافی.
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [الفبائی ف: ۲۲۷]

۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۹۵/۲
بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۳۴ر–۴۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ – ۳۳۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۷/۱
بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ یا اوایل قرن ۱۴؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۳۵]

۱۰. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۳۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یتکلمون علیه فی الکتب أبداً، فاعلمه و السلام. تمت الخواص و الفوائد ...
خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن هاشم حسینی، تا: قرن ۱۳؛ ۴۶گ (۴۵ر–۹۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰۰]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۵/۲
این کتاب در فهرست به ابوالعباس قمی نسبت داده شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ (۲۳پ–۸۷ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۵۲/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لهذا سماها الامام جابر الفضة الی (؟) ما افصح قولهم انه لا یکون فضه الا من فضة
خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن یحیی مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۳ص (۳۹۶–۴۰۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۴۳ – ۲۱۶]

۱۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۷/۲
بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق، کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ – ۹۴۶]

۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۹۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فانهم ذلک فهذه الطلسم فانه عجیب و فیه الغناعن الناس لمن اراده ذلک السلام.
خط: نسخ، کا: سید محمد رضا توتونچی تهرانی فرزند سید محمد سقط فروش تهرانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ در لابلای سطور، تحت اللفظی به فارسی ترجمه شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۱پ–۱۶پ)، ۱۶ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ – ۲۲۷]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۶۵/۳۷
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۵۴پ-۱۶۰پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹ - ۴۲۴]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعرف العمل فیه و السلم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین الی یوم الدین ... علی محمد و آله

خط:نستعلیق،کا:علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق، جا: تهران [الفبائی ف: ۲۲۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۴۸

خط:نستعلیق،کا:علی اکبر، تا: ۱۲۶۷ق، جا: تهران [الفبائی ف: ۲۲۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۷/۱۶

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حسنی خراسانی حائری، تا: جمعه ۱۷ محرم ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۹ص (۳۷۱-۳۹۹)، ابعاد متن: ۱۰×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۳۹۴]

۱۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۹۶/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واحفظ قدرما صار الیك و وصلت الیه و هذا آخر ما انتهت الیه الامال

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۷ق، جا: کربلا؛ ۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۱]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۱/۸

آغاز: بمانند نقل در ذریعه؛ **انجام:** و اعلم یا اخی انك لم یبلغ هذه الدرجة الا بالتجرید و المجاهدة. فاحفظ قدر ما وصل الیك. و هذا آخر ما انتهت الیه الامال. و الحمدلله علی کل حال (تمت هذه الرسالة ... ۱۸ جمادی الاول ۱۲۹۳)

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد نبی طبیب نوری مازندرانی، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۲۹۳ق، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷گ (۸۱پ-۸۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۱سم [ف: ۹ - ۲۸۳]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** طیب و طاهر می کند و سلام (کذا)

خط: نستعلیق خفی، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی ف: ۲۲۷]

۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۵۶۱/۶

آغاز: بسمله اعلم ان مادة الحجر الکریم التی هی واحد بالنوع لا بالشخص

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲ - ۴۱۱]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۰/۶

خط: نستعلیق و شکسته ریز، بی کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۶۴]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۵/۲

آغاز: نحمده مصلیا علی احمده و آله و بعد فهذا هو الکتاب ... و اعلم یا اخی ان اول الدخول فی هذا الطریق هو معرفة المفتاح؛ **انجام:** کیف الوصول الی سعاد ... و الرجل ما فیة و ما لی مرکب و الکف صفر الطریق لخوف..

خط: نستعلیق، کا: میرزا قاسم بیك اخگر، تا: ۱۳۲۸ق، جا: حیدرآباد؛کاغذ: هندی، جلد: پلاستیك ابری مشکی، ۶گ (۴-۹)، ابعاد متن: ۱۴×۲۶، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۲ - ۲۹۵]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۱۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جمعناها فی عدد من الایام و الشهور و اودعناها فی هذه الرسالة بالتمام و الکمال و الله تعالی ینفع بها و الحمدلله وحده

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن میرزا رضا، تا: نیمه قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۵۴گ (۶۹-۱۲۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۶۴۹]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** به النیرین و خمرته الخمیر و عجن به العحین و کن من الشاکرین.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۸۸۵

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** استغفرلی من الله الغفار الغفور

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما انتهت الیه الامال و الحمدلله علی کل.

خط: مختلف، بی کا، بی تا [الفبائی ف: ۲۲۷]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما کانت الحکماء تصنعه و لانفسم و ... تمت الکتاب الخواص بعون الله تعالی ...

خط: نسخ خفی، بی کا، بی تا [رایانه]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحن نذکر ما اخفوه و نجمع ما بدلوه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۳۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۰/۸

گویا اوراقی از آخر نسخه مربوط به رساله دیگری در همین موضوع است؛ بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا با رویه پارچه مشکی، ۶۴گ (۱۱۴پ-۱۷۷ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۸۰]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۹/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ در آخر نسخه اسم کتاب را مفاتیح الرموز نوشته‌اند و این اشتباه کاتب است؛ ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۶۱]

۳۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۸۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اعلم ایها الملك ان هذا الاکسیر بعد التضعیف ان الدرهم منه یملا ما بین الخافقین وضرب له مثل الرجل الذی یلعب بالشطرنج مع الملك فمناه الملك فتمنی علیه ان تضاعف له

رقعة الشطرنج من الدارهم ای تضاعف له عدد البیوت فاستصغر الملك ذلك اولا فلما ضاعف له نفدت خزاینه ولم یبلغ هذه الدرجة الا بالتجرید والمجاهدة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۶]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۹۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ینجلون به علی تلامذتهم و اولادهم و لا یتکلمون علیه فی الکتب ابدا و اعلمه، و السلام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۵۳گ (۶۱پ–۲۱۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ – ۲۸۰]

● حل عبارة غريبة / عرفان و تصوف / عربی

ḥall-u ʻibārat-in ġarība

قسنطینی، احمد بن ابی بکر

qostantīnī, ahmad ebn-e abū-bakr

مؤلف در ابتدای رساله چنین بیان داشته: برخی از اولاد مشایخ بزرگ کلماتی را از اجداد خود حفظ نموده و بر بسیاری از مشایخ عصر بر سرزمین مصر عرضه نموده از حل آن کلمات و عبارات توسط آن مشایخ جوابی به دست نیاورده پس از آن به من مراجعه نموده درباره آن عبارات و کلمات سؤال نمودند. سپس مؤلف مسئله مورد سوال را چنین بیان می‌کند که زمانی از شیخی دستور سلوک و ترتیب را طلب می‌کنند و شیخ در جواب این عبارت رمزی و مشکل را اظهار نمود: «بر این حظ و بهره نمی رسد مگر کسی که مثلث الكمية مربع الكيفية مخمس الدار مسدس التركيب باشد». مؤلف در این رساله به حل عبارات رمزی فوق پرداخته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۹/۲

آغاز: بسمله – الحمد لله رب العالمین ... و بعد الحمد لله و الصلوة و السلام علی النبی (ص) فقد سئلنی بعض اولاد المشایخ الکبار؛
انجام: و هذا من باب یمحو الله ما یشاء ... و هو یقول الحق و یرشد التسدید ... و سلامه علی عباده الذین اصطفی.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۳گ (۷پ–۹)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۵/۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ – ۴۱۰]

● حل عبارة القواعد / فقه / عربی

ḥall-u ʻibārat-il qawāʻid

ابن طی، علی بن علی، – ۸۵۵ ؟ قمری

ebn-e tayy, ʻalī ebn-e ʻalī (- 1452)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷۵/۳

آغاز: قوله و لو کان الاخلال من طهارتین – الی قوله مراعیا للترتیب، اختیار المصنف هو الاقوی خلافا لابی الصلاح؛ **انجام:** و یطلق فی الباقیین و لم یعین الصبح مع انه لازم له کما تقدم
کوتاه در یک صفحه و احتمالا از یکی از نوشته‌های ابن طی جدا شده؛ خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص(۲۷۸ر)، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۴ – ۸۷]

● حل عبارة القواعد / فقه / عربی

ḥall-u ʻibārat-il qawāʻid

صیمری، مفلح بن حسن، – ۹۰۰ ؟ قمری

saymarī, mofleh ebn-e hasan (- 1495)

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸–۷۲۶)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۶/۹

شرح این عبارت است در قواعد علامه: «اذا قال ضعاعنه اوسط نجومه» از مفلح (ظاهراً از شرح الموجز مفلح صیمری)؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۳۲۰)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ – ۲۰۵۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷۵/۲

آغاز: الحمدلله علی سوابغ انعامه المتواترة و ترادف آلائه المتكاثرة و صلی الله علی محمد و آله و عترته الطاهرة؛ **انجام:** و لكن قيل يدخر للآخرين ما لا يطلع عليه الاولين و لقد سبقت العضبی الناقة الجربی و الحمدلله رب العالمین ...
بیانی است درباره عبارت علامه حلی در کتاب طهارت قواعد الاحکام که می‌گوید «و لو كان الاخلال بعضو من الطهارتين فی جملة خمس طهارات رافعة» که شارحان در توضیح این عبارت اختلاف بسیار نموده‌اند. در آغاز این رساله گفته فخر المحققین فرزند علامه و سید عمید الدین و شهاب الدین احمد بن متوج بحرانی نقل شده پس از آن نظر صیمری با رد و ایراد می‌آید؛ خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۲۷۶ر–۲۷۸ر)، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۴ – ۸۷]

● حل عبارة قواعد الأحكام = حل البحث = شرح قول العلامة فی القواعد / فقه / عربی

ḥall-u ʻibārat-i qawāʻid-il ʼaḥkām = ḥall-ul baḥṯ = š.-u qawl-il ʻallāma fī-l qawāʻid

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ – ۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahāʼī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸–۷۲۶)

رساله‌ای است تحلیلی و تحقیقی درباره این مسأله قواعد الأحکام علامه حلی: «اگر کسی پنج وضو بگیرد و با هر یک از

آنها نماز بخواند بعد معلوم شود دو وضو از وضوهای پنج‌گانه باطل بوده حکم چیست». عبارت علامه حلی بدین مضمون است:«و لو کان الاخلال بعضو من طهارتین فی جملة خمس طهارات و قد صلی بکل واحدة من الخمس واحدة من الخمس أعاد الحاضر اربعا».

آغاز: حمداً لک یا معین و الصلوة علی نبیک و آله اجمعین أما بعد فیقول ... هذا حل لطیف لعبارة معظلة فی قواعد الأحکام ... قال طاب ثراه و لو کان الاخلال بعضو من الطهارتین.

انجام: مع ان المسافر یتعین علیه الاطلاق فی الثالثة کما عرفت و لا یجوز له التعیین لعدم براءة ذمته به. و الله ولی التوفیق. (تمت).

[دنا ۷۵۹/۴ (۳۰ نسخه)؛ الذریعه ۶۶/۷ و ۷۰ و ۲۶/۱۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۴۰/۲ و ۴۴۱/۲ و ۴۴۳/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸/۱۳

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد امین قاری، تا: با تاریخ ۱۰۱۴ق؛ محشی با نشان «منه» و «منه مدظله»؛ ۵گ (۲۶۱پ-۲۶۵پ)؛ [ف: ۵ - ۱۸۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵/۲ خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۴ق، جا: فرج آباد؛ ۴ص (۶۴۹-۶۵۲) [ف: ۷ - ۱۶۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۱۸-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: ۱۰۳۴ق، جا: اصفهان مدرسه شیخ لطف الله؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۶۵پ-۶۷ر)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۱۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۳۴/۲

اخلال الطهارتین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ ذیحجه ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابری، ۲۵ سطر [ف: ۵ - ۲۲۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۰۳/۶

خط: نسخ، کا: حسین تربتی، تا: ۱۰۷۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۴گ (۱۵۸پ-۱۶۱پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۲۸۹-۲۹۲)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ - ۳۶۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۳۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۴۱۱]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۳۰

آغاز: فی القواعد و النفساء کالحائض فی جمیع الاحکام اقول المراد بها الاحکام الخمسة بمعنی ان النفساء ما دامت محکومة بأنها نفساء

نسخه اصل: مجلس شورا ۱۸۰۵ [این رساله در فهرست مجلس معرفی نشده]. شرح مختصری است از بهائی بر قول علامه حلی در قواعد الاحکام: «والنفساء کالحائض فی جمیع الاحکام؛ خط: نسخ، بی‌کا: تا: ۲۵ رجب ۱۰۷۹ق؛ ۲ص (۲۸۵-۲۸۶)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۶ - ۴۱۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۸۵۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۰۷۹ق؛ واقف: میرزا رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲ص، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۲۱/۱- ۵۶۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۱۱

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو شماره M 140 (۸۲۰۱) ؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ با حواشی «منه طاب ثراه»؛ ۱ص (۴۸) [عکسی ف: ۳ - ۴۱۳]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۹۴۷/۶۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۱۲ - ۳۷۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۷۸۴۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۲۱ - ۱۷۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۷/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانها لو ولدت و لم تردما، انقضت عدتها و لا نفاس لها و فی المقامات، کلام طویل الذیل، لیس هذا محله .

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۱۸۴پ-۱۸۹پ)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۳۷ - ۱۹۴]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: کاغذ سبز، ۴گ (۱۰ر-۱۳پ)، ۱۶ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳۹ - ۱۰۸]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا ما خطر بالبال مع سوء الحال و ضیق المجال.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۰ - ۱۷۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲۰ - ۱۷۳]

۱۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۱۹/۳

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه ره»؛ ۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۲]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۴۳پ-۴۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۵۸۵]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۱۴/۱
شرح مشکلات صلوة (در کتاب قواعد علامه)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد علی بن محمد فاضل، تا: پنج‌شنبه ۲۹ ربیع الثانی۱۱۰۹ق؛اهدایی:احمد آثاری؛کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری،۳گ(۱-۳)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴ - ۱۴۷۱]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۷/۲
آغاز و انجام: براتبر
خط: نستعلیق، کا: سید عبدالاحد، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی،۴گ(۱۷۲-۱۷۵)، ۲۰سطر،اندازه:۱۱×۱۶/۵سم[ف:۳۸-۴۶۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۷۹۷۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ان کلاً منها طریقا الی براءة الذمة و المخالف فی ذلک ابوالصلاح و ابن زهرة.
خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله بن علی بلادی بحرانی، تا: ۱۲۵۱ق؛ افتادگی: انجام؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه، ۳ص، اندازه: ۲۱×۳۳/۲سم [ف: ۲۱/۱- ۵۶۵]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۰۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۳۹پ-۴۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۴]

۲۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۵۲/۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: سید ابو القاسم موسوی اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۳۲۳ق؛ محشی با عبارت «منه ره» و به خط «ذوالفقار حسینی جرفادقانی در سال ۱۰۰۴»، مصحح؛ جلد: تیماج زرد، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۲۵/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ - ۱۲۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۰۶/۵
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زیتونی، ۳گ (۸۵ر-۸۷پ)[ف: ۲۵- ۲۰۸]

۲۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۷۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۵۳]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۲۷۸پ-۲۷۹پ)، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۴ - ۸۸]

۲۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۴/۱۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۲۷]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۸۲/۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی پارچه، ۳گ (۵۶پ-۵۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۱۶۱]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۷۸/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۲۹پ-۱۳۳ر)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۳ - ۲۶۹]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۴۹/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر شیخ بهائی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۱ر-۹۴پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۱۴۷]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۷۷/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۴۱پ-۴۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۱۷۳]

● حل عبارة القواعد = شرح عبارة القواعد = شرح قول العلامة فی القواعد / فقه / عربی

ḥall-u ʻibārat-il qawāʻid = š.-u ʻibārat-il qawāʻid = š.-u qawl-il ʻallāma fi-l qawāʻid

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

رساله کوتاهی است در توضیح عبارت «الاحوط رد الناسیة للعدد و الوقت الی اسوء الاحتمالات ...» که در قواعد الاحکام علامه حلی در فصل اول از مقصد ششم از کتاب الطهارة مطرح شده است. شارح در بیان مطلب، دو جدول نیز رسم نموده است. شیخ بهاء الدین عاملی در شرح «عبارات قواعد الاحکام» دو رساله ساخته است، یکی در حل عبارت مربوط به طهارت خمس و دیگری حل عبارت «و النفساء کالحائض فی جمیع الاحکام» که رساله نخست در همین مجموعه آمده است. احتمال می‌رود که این رساله نیز از آثار شیخ بهایی باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۷/۳
آغاز: و قال قدس سره: الاحوط رد الناسیة للعدد و الوقت الی اسوء الاحتمالات فی ثمانیة، منع الزوج من الوطی و منعها من المساجد و قراءة العزایم و امرها بالصلوة و الغسل عند کل صلوة و صوم جمیع رمضان و قضائ احد عشر علی رأی و صوم یومین اول حادی عشر قضاء عن یوم و علی ما اخترناه تضیف الیهما الثانی و ثانی عشر و یجزیها عن الثانی و الحادی عشر یوم واحد بعد الثانی و قبل الحادی عشر قوله و صوم یومین؛ **انجام:** و فیه

یظهر لک خلل الجدول الموضوع علی هذا المحل فی جمیع صورة ما عدای الاولی و هذه صورته ایام مرة الثانیة ایام مرة الاولی.
خط: نستعلیق، کا: سید عبدالاحد، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۷۵-۱۷۶)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۴۶۶]

● **حل عبارت لمعه** / فقه / فارسی
hall-e ʻebārat-e lomʻe
تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۴۰/۹
آغاز: احمدک اللهم ولی النعم دافع النقم و اصلی و اسلم علی سید العرب و العجم ... این کلمه چندی است در حل عبارت لمعه و روضه در بیع فضولی که بزبان فارسی از خامه قاصر کاسر این فقیر بظهور پیوست ...
بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۸۱]

● **حل العقائد** / کلام و اعتقادات / فارسی
hall-ol ʻaqā'ed
دارابی، شاه محمد بن محمد، ۱۰۲۷؟ - ۱۱۴۷ ؟ قمری
Dārābī, šāh mohammad ebn-e mohammad (1618 - 1735)
وابسته به: التوحید = توحید صدوق = التوحید و نفی التشبیه و الجبر؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)
ترجمه و شرح بسیار مختصری است از کتاب «التوحید» شیخ صدوق، در هر باب اول گفته‌های صدوق را می‌آورد پس از آن ترجمه و شرح میکند.
آغاز: بسمله. ورد زبان حال و مقال ذرات موجودات حمد
انجام: و شرح آن خبر و اسناد آن در کتب توحید مذکور است و زود باشد که از برای مجرد بیان آن کتابی تصنیف کنم.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** اتمام نسخه معتبر اعتقادیه بیست و هفتم محرم الحرام سنه ۱۱۱۰
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۱۰ق [رایانه]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۱۶۵
بی کا، بی تا [رایانه]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۹/۱
آغاز: باب سی و هفتم در ظالمین، باب سی و هشتم در تقیه؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ (۱ر-۷۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۲۳۸]

● **حل العقال** / ادبیات / عربی
ḥall-ul ʻiqāl
شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶ - ۱۰۱۹ قمری
šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550 - 1611)
رساله‌ای است بر رد نظریه اشاعره است.
آغاز: بسمله - الحمدلله الذی وهبنا عقولا فصیرنا بعد رسالته مسئولا قائلا ما کنا معذبین حتی نبعث رسولا
انجام: هو الامر من اللهو لنختم الکلام باسم الله المفضل المنعام و نجعله به مسکیه الخیام حامداً له مصلیاً علی النبی و آله علیهم السلام.

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی تبریزی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۴گ (۲۹۷ر-۳۳۰ر)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۲۶]
۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۸۱۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ روشن، بی کا، بی تا؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۵۹ص، ۲۱ سطر (۱۰×۳۱)، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۲ - ۲۱۶]

● **حل العقال = الفرج بعد الشدة** / ادبیات / عربی
ḥall-ul ʻiqāl = al-faraj baʻd-aš šidda
ابن قضیب البان، عبدالله بن محمد، - ۱۰۹۶ قمری
ebn-o qazīb-el-bān, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1685)
کتابی در حکم و امثال و اخبار که مؤلف در ضمن آن قصاید و قطعه‌های نثری بلیغی را که از قصاید مختلف جمع کرده، آورده است، دارای چهار «باب»: ۱. فیما ورد فی الکتاب و السنة من ذکر الفرج و الشدة؛ ۲. فیما جاء فی ذلک من الأمثال و الحکم؛ ۳. فیما روی من الأخبار و القصص؛ ۴. فیما یناسب ذلک من الأشعار الرائعة.
آغاز: الحمدلله جالی ظلم الشدائد بانوار الفرج و مونس القلوب المکتبیة من وحشة الضیق ... و بعد فیقول العبد الخایض ...
انجام: اصبر لدهر نال منک ×× فهکذا مضت الدهور / فرج و خرت مرة ×× لا الحزن دام و لاالسرور
چاپ: مصر، المطبوعات الوهبیة، ۱۱۷ص، ۱۳۱۸ق
[دنا ۷۶۰/۴ (۳ نسخه)؛ بروکلمان ۲۷۷/۲ و ذیل ۳۸۷/۲؛ معجم المطبوعات ۲۱۵؛ سرکیس ۲۱۵/۱؛ ذیل کشف الظنون ۴۱۷/۳؛ قاهره فؤاد سید ۲۸۳/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۴۵
خط: نسخ، کا: محمد بن ملا عمادالدین، تا: سه‌شنبه آخر محرم ۱۰۸۴ق؛ با علامت بلاغ، مجدول؛ تملک: عبدالغنی بن محمد شیخ زاده ربیع الاول ۱۱۰۱، حسن بک نجل وزیر داوود، در یک‌شنبه ۱۲ محرم ۱۲۸۳ داخل کتابخانه عزالدوله گردید؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۹۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۲۶– ۲۳۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۴۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: میشن سیاه، ۸۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۱/۲سم [ف: ۱ – ۱۹۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۳۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۵ – ۱۴۷]

● **حل العقال** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥall-ul ʻiqāl
فاضل قندهاری، عبدالله بن نجم الدین، ۱۲۲۷–۱۳۱۱ قمری
fāzel-e qandehārī, ʻabd-ol-lāh ebn-e najm-od-dīn (1812 - 1894)
رساله‌ای در بیان اعمال، شامل «مقدمة» و «مطالب» و «خاتمة»: المقدمة ففی بیان الحسن و القبح.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۲۴/۱
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مصور، ۵گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶– ۱۵۵]

● **حل عقده سعدی = فقه منظوم** / فقه، شعر / ترکی
hall-e ʻoqde-ye saʻdī = feqh-e manzūm
سعدی، قرن ۱۰ق
saʻdī
تاریخ تألیف: ۹۹۴ق
در ایام سلطنت سلطان مرادخان عثمانی، سؤالاتی از مؤلف درباره طهارت، نماز وضو، تمیم و دیگر مسایل فقه، سؤال شده و مؤلف این منظومه را در پاسخ آن سؤالات در ظرف سه روز، سروده است. منظومه تائیه‌ای در دویست و شصت و چهار بیت می‌باشد.
آغاز: خدا یه صد هزاران شکر ونعمت ×× که محبوبینه قلدی بزی امت / آنی کند وایچون خلقی آننچون ×× یرادوب قلدی قوللرینه رحمت

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۲۷/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** اوقیوب بود دعائی ریین آمین ×× همیشه بوله مقصود ینه و صلت
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوبکر بن حمزه، تا: ۲۶ رجب ۱۱۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۶۴پ–۱۶۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۳ – ۱۸۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵/۱۲۵-۲۸۸۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** عبادت ایکوز حقه وونوگون ×× وخی ایدن رسولیه بیک صلوات / رجاسی بودَ رریا یارن فقیرک ×× اقیا نلر دعا ایده تمامت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ رجب ۱۲۲۸ق، جلد: گالینگور مشکی، ۱۳گ، ۲۰–۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ – ۳۰۸۷]

←حل عقود الجمان ⟵شرح عقود الجمان فی علم المعانی والبیان

● **حل العقود فی شرح حساب الجمل المعهود** / متفرقه / فارسی
hall-ol ʻoqūd fī š.-e hesāb-el jomal-el maʻhūd
گیلانی، یوسف بن محمد، – ۱۳۲۲ قمری
gīlānī, yūsof ebn-e mohammad (- 1904)
تاریخ تألیف: ۱۳۲۲ق
در تعریف شماره به انگشتان «حساب سرانگشتی» و شناسایی اسرار و معانی ابجد هوز حطی.
چاپ: ایران، ۱۳۲۵ قمری، سنگی، جیبی، ۴۹ص (صص۱–۴۹) و ۷۱ص
[دنا ۷۶۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۶۷۰/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۱/۱
آغاز: الحمدلله الواحد الاحد
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۸۰]

● **حل العقود لعقد الفحول** / اصول فقه / عربی
ḥall-ul ʻuqūd li-ʻaqd-il fuḥūl
یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی، ۱۲۳۹ – ۱۲۹۸ قمری
yazdī hāʼerī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)
حل مشکلات اصول فقه است. بنا به گفته مؤلف به روشی تازه و با عناوین «عقد و حل» و با استدلال و رد و ایراد.
چاپ: مشار عربی، ص۳۱۸؛ تبریز، سنگی، ۱۲۹۱ق، رحلی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۳۳/۱
آغاز: نحمدک اللهم علی أن وفقتنا لصرف نفائس الاعمار فی أعز الاشغال و أبقیتنا علی أحسن الاحوال فی تحصیل المسائل و

الحقائق؛ **انجام:** فان الجهة مختلفة كما عرفت، و ليكن هذا آخر ما نورده فى هذه الرسالة ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ (۴پ-۲۵ر)، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۲۰]

● حل غوامض القواعد و جامع المقاصد / فقه / عربی

ḥall-u ġawāmiḍ-ul qawā'id wa jāmi'-ul maqāṣid

شرح کوتاهی است بر عبارات مشکل دو کتاب القواعد علامه حلی و جامع المقاصد محقق کرکی. شارح، عبارات گوناگونی از آن کتاب‌ها را آورده و به توضیح آنها پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۳۷/۱

آغاز: بسملة، قد ظن بعض الأجلة إن فى عبارتى القواعد و جامع المقاصد اغلاقاً و غموضاً يعسر فهمها على أواسط الطلاب بل على أوحدى الأصحاب ... فأردت حل العبارتين بحيث لايبقى فيهما توهم الغموض؛ **انجام:** و إن أردت يظهر لك ذلك بالعيان فعليك بمراجعة هذا الجدول ليظهر لك خلل الجدول الموضوع على هذا المحل فى جميع صورة ما عدا الأول و هذه صورته ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی، برخی عبارات قلم خورده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲گ (۱پ-۱۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳سم [ف: ۳۹ - ۵۸۸]

● حلف / فقه / عربی

ḥilf

از تحقیقات شیخ انصاری است که به‌وسیله یکی از شاگردانش گرد آمده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۲/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ابراهیم بن محمد رضوی با مهر «العبد المذنب ابراهيم بن محمد الرضوى» مورخ ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی مشقی و کاهی، جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۱۷۴-۱۷۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۰۱]

← حل الفصوص ← وجودیه
← حل الفصوص ← شرح فصوص الحکم

● حل القانونچه = شرح قانونچه / طب / عربی

ḥall-ul qānūnča = š.-u qānūnča

وابسته به: القانونچه = المختصر فی صناعة الطب؛ چغمینی، محمود بن محمد (-۷۴۵ق)

شرح قانونچه محمود بن عمر چغمینی (- ۷۴۵ق) است. نسخه در دست دیباچه را ندارد و از آنجا آغاز می‌شود که نام کتاب آمده است. شرحی است حامل متن. برای نشانی: «المقالة الاولى من عشرة مقالات فى بيان الامور الطبيعية. قيل فى تعريفها و هى المبادىء التى يبتنى عليها وجود الانسان و بها يكون قوامه. و لو فرض عدم شىء منها لم يكن له اصلا ...»

[حاجی خلیفه ۱۳۱۱/۲: قانونچه؛ الذریعه ۳۹۰/۱۳: شرحهای قانونچه؛ مشترک پاکستان ۶۷۱/۱-۶۷۸: شرحها و ترجمه‌های فارسی آن؛ دنا ۷۶۰/۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴۹

آغاز: بسمله. سميته بحل القانونچه لأنه يحل ما فيه ... له و الناظرين عليه آن يصلحوا الخلل ... بقدر الامكان و الله هو المستعان و عليه التكلان؛ **انجام:** و وقت اكله الشتاء و الخريف. ختم المصنف الرسالة على الحلواء لانه قيل الحلواء يؤخر. تمت بالخير و عمت فى ...
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۵ شوال ۱۱۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۴گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۹۲]

● حلق اللحية / فقه / عربی

ḥalq-ul liḥya

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 1896)

تاریخ تألیف: ۱۰ شوال ۱۳۰۱ق

رساله استدلالی است در حرمت ریش‌تراشی که مؤلف معتقد است فقها این مسئله را کاملاً آن‌گونه که باید و شاید بررسی نکرده‌اند با اینکه مورد ابتلاء بوده و هست.

آغاز: الحمدلله و الصلاة على محمد و آله، اما بعد فهذه مسألة ازالة اللحية اعلم ان اللحية فى اللغة اسم للشعر النازل عن الذقن

انجام: و ثمر بروز عنوان الرجولية و غيرها مما لا يخفى و لا يصغى العاقل الى هذه الترهات، و لا حول و لا قوة الا بالله.

[دنا ۷۶۱/۴]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۲/۵مشهد

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، مصحح؛ بی‌تا؛ ۵ص (۵۹-۶۳)، اندازه: ۱۷×۳۲/۵سم [ف: ۱۲۲]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲/۵

همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۱۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۲/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۵۹]

● حلق اللحية / فقه / عربی

ḥalq-ul liḥya

کبه، محمد حسن بن محمد صالح، ۱۲۶۹ - ۱۳۳۶ قمری

kobba, mohammad hasan ebn-e mohammad sāleh (1853 - 1918)

رساله استدلالی در حرمت ریش‌تراشی با استفاده از آیات و احادیث و گفته‌های بعضی از فقها.

آغاز: لاریب فی حرمة حلق اللحیة بل و کونها کبیرة بناء علی ان کل معصیة توذن بقلة اعتناء فاعلها بالدین

انجام: مع مساواته لاستیصال الجمیع فی تنفر العقلاء و انکار اهل الشرع و الله تعالی اعلم بحقائق الاحکام.

[دنا ۷۶۱/۴؛ الذریعه ۶۳/۷ شماره ۳۴۰]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عیسی بن محمد حسن بن محمد جعفر شریعت مدار تهرانی (پدر آقای مینوی)، تا: ۱ رمضان ۱۳۲۵ق؛ از روی خط مصنف؛ ۱۷ص (۲–۱۸) [نشریه: ۶ – ۶۷۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۸۵/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ – ۳۷۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۶۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ شوال ۱۳۳۶ق، جا: کاظمین؛ ۱۱گ (۲۸پ–۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳ – ۱۳۶]

● **حلق اللحیة = مسألة حلق اللحیة** / فقه / عربی

ḥalq-ul liḥya = mas'alat-u ḥalq-il liḥya

امام جمعه خوئی، محمد امین بن یحیی، – ۱۳۶۷؟ قمری

emām jom'e xūīī, mohammad amīn ebn-e yahyā (- 1948)

تاریخ تألیف: دوشنبه آخر جمادی الاول ۱۳۳۷ق؛ محل تألیف: تهران

رساله مختصر استدلالی است در اثبات حرمت تراشیدن ریش از نظر اسلام، با استفاده از آیات و روایات و اقوال علما.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم فتبارک الله احسن الخالقین

انجام: و حیث اثبتنا الحکم بما لا مزید علیه و لا ریب فیه فلنختم الکلام بحمدالله سبحانه و الصلاة علی نبیه الاکرم

[دنا ۷۶۱/۴؛ معجم المؤلفین ۸۱/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه آخر جمادی الاول ۱۳۳۷ق، جا: تهران؛ مصحح از سوی مؤلف، با استدراکات و افزودگی، با قلم خوردگی‌های فراوان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ، ۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۱ – ۱۱۳]

● **حلق اللحیة (مسألة فی حکم)** / فقه / عربی

ḥalq-ul liḥya (mas'alat-un fī ḥukm-i)

مؤلف در این بخش در مورد حلق لحیه در یک صفحه استدلالی بحث نموده و در آن از استادش شیخ حسن مامقانی (–۱۳۲۳ق) با عنوان «الفاضل المحقق و الاستاد المدقق سلمه الله» یاد می‌کند و همچنین در آن به کتاب دیگرش در این موضوع ارجاع می‌دهد با این عبارت: «و قد استقصیت الکلام فی هذه المسئله فی رسالة منفردة فمن اراد فلیرجع الیها». عنوان کتاب در عطف نسخه «تلخیص الفقه» نوشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۱۸/۵

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی، ۱ص (۲۶۳پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ – ۳۰۱]

● **حل قسمت هفده شتر** / شرح حدیث / فارسی

hall-e qesmat-e hefdah šotor

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ – ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1824 - 1902)

تاریخ تألیف: شب دوشنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۸۵ق

این رساله به درخواست یکی از برادران ایمانی نگاشته شده ودرآن جریان قسمت نمودن ۱۷ شتر در بین سه شریک را که توسط امیرالمؤمنین علیه السلام انجام شده و مرحوم مجلسی آن را نقل نموده، شرح کرده است و در پایان توضیحاتی را نیز افزوده است.

آغاز: بسمله الحمدلله والسلام علی الذین اصطفی وبعد چنین گوید این بنده قاصر محمدباقر بن محمد جعفر ... که این چند کلمه ایست درجواب یکی از برادران ایمانی ... سؤال به عرض عالی می‌رساند که مرحوم مجلسی ... روزی سه نفر آمدند

انجام: که قسمت به طور عدل است و هیچ یک از صاحبان سهام اربعه زیاد از سهم خود و کمتر نبرده اند و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین و قد کتبت ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳/۱۳–۶/۱۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ – ۲۰۸۸]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۰۲/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد مازندرانی، تا: محرم ۱۲۹۸ق؛ مقابله شده، با علامت بلاغ؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۶۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ با سرلوح گل و بوته و جدول رنگارنگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن لاجوردی، ۱۱ سطر [ف: ۵ - ۱۹۴]

↩ حلقه سلطانی ⩾ اصطلاحات حلقه اسکندری

● **حلقه کریمیه = اسطرلاب** / اسطرلاب / فارسی

halqe-ye krīmīye = ostorlāb

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: ذیقعده ۱۲۵۸ تألیف و غره محرم ۱۲۵۹ تنظیم شده مشتمل بریک «مقدمه» و ۲۲ «باب» کوتاه است با چند جدول، درباره آلتی بحث می کند که ساخته خود مؤلف است و می‌توان به‌وسیله آن اعمال اسطرلاب را با روشی بسیار آسان‌تر از آلت اسطرلاب معروف استخراج نمود. در مقدمه رساله گوید: «... بعد از مدتی به خاطرم رسید که اگر می‌شد که آلتی ساخته می‌شد که اعمال اسطرلاب از آن برمی‌آمد و مؤونتش کمتر می‌بود بر طالبین ... نیکو بود و در اغلب اعمال شرعیه که مرتبط به علم نجوم است به کار می‌آمد همچون تعیین قبله و ساعات گذشته و مانده از روز و شب و بین الطلوعین و غروبین و تعیین زوال روز و شب و مساحان را به کار می‌آمد ... تا در این اوان که از ایام شهر ذیقعده است از سنه هزار و دویست و پنجاه و هشت هجری دو سه روزی فرصت اتفاق افتاد و خیال متعلق به این امر گردید و بتوفیق الله و تسدیده حلقه‌ای ترتیب دادم صغیر الحجم خفیف الوزن سهل المؤونة قلیل الخطوط کثیر السهولة چنانکه شکل آن را خواهی دید. و جمیع اعمال اسطرلاب را در آن حلقه قرار دادم مع زیاده و مع ذلک اعمال آن بسیار بسیار اسهل از اعمال اسطرلاب است ... و خطوط و دوایر آن هم عشر یک صفحه از صفحات اسطرلاب نیست ... و می‌توان آن را از مقوا و چوب و معادن ساخت و قیمت آن هم به قدر یک صفحه از اسطرلاب بیش نیست و غالب صناع می‌توانند آن را خط کشید ... و گویا کسی مرا بران سبقت نگرفته باشد ...»

آغاز: بسمله، حمدله، و بعد چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که در اوایل سن بتشویق بعضی از اخوان چند گاهی بتحصیل علم ریاضی کردم

انجام: و هم چنین است تعدیل دقایق اجزای محیط و تعدیل دقایق میل تمام شد بر دست مصنفش حقیر اثیم کریم بن ابراهیم

[فهرست کتب شیخ احسائی و سایر مشایخ ۲۳۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۳/۴ و ۲۸۰۴/۴ با عنوان «اسطرلاب»؛ دنا ۷۶۱/۴ (۱۱ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، تا: غره محرم ۱۲۵۹ق؛ با جداول نجومی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج جگری، ۲۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۲سم [ف: ۱۰ - ۷۰]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲۱۹/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: رحیم بن ابراهیم، تا: غره ربیع الاول ۱۲۶۳ق؛ ۱۸ص (۱۹۰-۲۰۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۱۷/۲

خط: نسخ، کا: جواد بن صادق یزدی، تا: ۱۵ شوال ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج مشکی،۲۰گ (۳۲ر-۵۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴ - ۲۷۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۲۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مصنف حقیر کریم بن ابراهیم در غره شهر محرم الحرام ۱۲۵۹ حامداً مصلیا (و قدتم هذه النسخة ... بید ... محمد باقر بن ابراهیم ... و اولیائهم و السلام)

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن ابراهیم خراسانی، تا: ۷ شوال ۱۲۹۲ق، جا: لنگر؛ با کمند و جدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای، ۱۵گ (۴۵پ-۵۹ر)، ۲۱ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۴ - ۱۵۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۱۵ ض

کا:علی اکبر صدرالاسلام همدانی،تا:با تاریخ۱۲۹۸ق[د.ث.مجلس]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر خراسانی، تا: ۱۲۹۹ق، جا: تاج آباد؛ [الفبائی ف: ۲۲۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۹۶/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: عبد الحسین بن محمد خراسانی، تا: نوروز ۲۲ جمادی الاول ۱۳۰۱ق؛ مجدول؛ جلد: روغنی زرین با ترسیم آلات اسطرلاب، ۱۴گ (۴۶پ-۵۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۰- ۱۵۴]

۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله در علم و عمل اسطرلاب» آمده؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید نجم التولیه و منجم‌باشی آستان قدس رضوی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده۱۳۰۶ق، کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳گ، ۱۶ -۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۴۶۹]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۹/۳

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۳۰۶ق، کاغذ فرنگی و اصفهانی؛ جلد:

تیماج عنابی، ۱گ، ۱۶ – ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۴۶۹]

۱۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۴۴/۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۲۴۰]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین همدانی، تا: جمعه ۲۱ ربیع الثانی، جا: تویسرکان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۷]

● حل القهوة و حرمتها لعلماء الشام / فقه / عربی

ḥall-ul qahwa wa ḥurmat-u-hā li-ʻulamā’-iš šām

فتاوای شیخ موسی حجازی حنبلی و شیخ عبدالله ابوکثیر یمنی شافعی و قاضی احمد شیشنی مصری حنبلی وقاضی شهاب الدین احمد بن النجار و ابوالفتح محمد بن عبدالسلام تونسی مالکی و شیخ حسن بن کثیر و بدرالدین زرکشی و سید محمد بن عراق جیلی در آن آمده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۶۴/۱۲

آغاز: بسمله وصلی الله علی سیدنا محمد و سلم اما بعد حمدلله ... فقد وقع بین علماءدمشق الشام..فی سنة ثلث و خمسین و تسعمائه کلام فی القهوة التی نشأت و حدثت بدمشق و غیرها فی هذا الزمان؛ **انجام:** نجز الکتاب ثانی عشر شهر شوال سنة اثنین و تسعمائة

خط: نسخ عربی، کا: محمد بن احمد قاضی، تا: سه‌شنبه ۲۲ صفر ۱۰۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳گ (۲۰۷ر–۲۱۹پ) [ف: ۱۰ – ۱۷۰۹]

● حل الکحل / نحو / عربی

ḥall-ul kuḥl

عجمی، نجم الدین سعید

ʻajamī, najm-od-dīn saʻīd

رساله مختصری است در حل مسأله کحل در باب افعل التفضیل که نجم الدین سعید عجمی شارح حاجبیه آن را به التماس جمعی از شرح خود بر کافیه استخراج و تصنیف کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۰۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعین اما بعد حمدالله فیقول المولی المعظم الفاضل؛ **انجام:** لما یفهم من کلام المحققین علی ما لا یخفی علی الاذکیاء غایة ما یمکن فی هذه المسئلة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ملاموسی، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۴گ، اندازه: ۹/۳×۱۸سم [ف: ۱۲ – ۸۴]

● حل کلام البیضاوی / تفسیر / عربی

ḥall-u kalām-il bayḍāwī

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ – ۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahā’ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)

حاشیه و ورد مختصری است بر گفتار بیضاوی در تفسیر آیه ۱۱ سوره ملک «فاعترفوا بذنبهم فسحقا لاصحاب السعیر» که «سحقا» را به معنی «ابعدهم من رحمته» گرفته و آورده: «و التغلیب للایجاز و المبالغة و التعلیل». مؤلف هفت وجه برای این تغلیب ذکر کرده است.

آغاز: فی جل کلام البیضاوی للفقیر بهاء الدین محمد العاملی،بسمله. قال الله سبحانه فی سورة الملک کلما القی فیها فوج سألهم خزنتها

انجام: یرد ما انقضت عدتها و لا نفاس لها، و فی هذا المقامات کلام طویل الذیل لیس هذا محله

[دنا ۴/ ۷۶۱؛ ذریعه ۷۲/۷ شماره ۳۸۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۴۲/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۵۱

آغاز و انجام: برابر(نقلت من خطه رحمه الله)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۴۴ر–۱۴۴پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۷۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۳۷/۲۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۲۸۴–۲۸۵) [عکسی ف: ۶ – ۴۰۹]

● حل کلام الشیخ الرئیس / طب / عربی

ḥall-u kalām-iš šayx-ir-ra’īs

حل عبارت مشکلی است از شیخ الرئیس (ظاهراً در قانون) درباره علل پیدا شدن اشتهاء ناسالم در انسان. بر بالای نسخه، کاتب با قلم قرمز نوشته: «رساله فی الرحم للمولی الاعظم فخر الملة والدین الخجندی». وی نخست تمام عبارت ابن سینا را – که چندین سطر است – نقل و سپس به حل فقرات آن باعنوان قوله می‌پردازد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۲۱/۷

آغاز: بسمله التمس منی بعض المخلصین ان احل عقد کلام الشیخ الرئیس رحمه الله فی فساد الشهوه فبادرت الی ما التمس ... قال الشیخ اذا اجتمع فی المعده خلط ردیء مخالف للمعتاد فی کیفیته اشتاقت الطبیعه الی المضادله و المضاد لمخالف المعتاد مخالف للمعتاد غیر مضادفان المنافیات من الاطراف و بالعکس و لذلک یعرض لقوم شهوةالطین بل الفحم و التراب و الجص و اشیاء من هذا القبیل؛ **انجام:** هذا ماسنح لی فی هذا الموضع و الله ولی التوفیق و منه الهدایة الی التحقیق.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۰۰۶ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۸۵-۲۸۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۸۵۰]

● **حل کلمات شیخ احمد سرهندی** / متفرقه / عربی
hall-u kalamāt-i šayx aḥmad-i sarhandy

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۲۸

آغاز: بسمله، بدان وفقک الله سبحانه لفهم الحقایق؛ **انجام:** صلی الله علیهو علیهم اجمعین

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

● **الحلل = ماهیة القلب** / عرفان و تصوف / عربی
al-ḥilal = māhīyat-ul qalb

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری
ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)

پاسخ پرسشی است درباره ماهیت قلب که سؤال‌کننده جواب آن را نزد دانشمندان نیافته و ابن‌عربی برای جواب از آن در آغاز چهل و یک حله شمرده پس از آن سه حجاب معنوی (که از آنها به معراج تعبیر شده) ذکر کرده پس از آن در حقیقت قلب و انوار آن و ارتباط عمل جوارح با آن و چگونگی فکر و وحی به انبیا و شناخت انسان کامل ضمن چند «فصل» بحث کرده است.

آغاز: الحمدلله القدیم العظیم الکریم الرحیم خالق الأرواح و فالق الاصباح و مسخر الریاح و مصور الأشباح الذی أوجد و أعدم و دبر فأحکم ...

انجام: و اجعله قبس المستبین السامعین و احشرنا و ایاه مع الذین أنعم الله علیهم من النبیین و الصدیقین و الشهداء و الصالحین

[دنا ۷۶۲/۴ (۴ نسخه)]

۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۶/۱۳

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن نظام حسینی بخاری، تا: ۸۴۳ق؛ ۱۱گ (۱۱۹پ-۱۲۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عطاءالله؛ جلد: تیماج، ۱۷ص (۱۱۹-۱۳۵)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۳۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۱/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** جعلناکم و ایاکم من القبولین ... و علی کافة المسلمین.

با عنوان «ماهیة القلب»؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بصری شافعی، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان ۱۱۱۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸ص (۱۴۵-۱۷۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۹۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۵۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۴۱گ (۱۸۵ر-۲۲۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۳۳]

● **حل لا جبر و لا تفویض** / متفرقه / عربی
hall-e lā jabr-a va lā tafvīz

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۴۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الواحد بالتوحید ... البحرین ... اما بعد فقدروی؛ **انجام:** صلی الله علیهم و شیعه هم مادام اعلم و الاسرار و الحکم و الانوار تم

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

← حل اللغات ⟵ فرهنگ فارسی به فارسی

● **حل اللغات** / لغت / فارسی

hall-ul luġāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۳۵

آغاز: حل لغات باب الف ایجاز کوتاه کردن سخن الواح تحتها انشا آفریدن چیزی گفتن انتها سر بردن؛ **انجام:** تقدیر کلام الصلوة نازلة علی گفتن می‌شود از اینجهت علی رسول گفت است.

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● **حل لغات اشعار بزرگان** / عرفان و تصوف / فارسی
hall-e loqāt-e ašʻār-e bozorgān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۰۹/۳۴

آغاز: در بیان آنکه در اشعار اکابر بعضی الفاظ که واقع می‌شود بچه معنیست شعری که در وی حدیث خط و خال و زلف و جمال و صورت و حدیث فراق و وصال و آنچه عادت عشاق بود؛ **انجام:** این جمله کفای باشد که در هر عبارتی لوازم معانی را حلویه رعایت کنند تمام شد حل لغات اشعار بزرگان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۳۰۱-۳۱۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۴۴ - ۱۹۴]

● **حل لغات الصحیفة الکاملة السجادیة** / شرح دعا / عربی
ḥall-u luġāt-iṣ ṣaḥīfat-il kāmilat-is sajjādīya

منجم، محمد باقر بن محمد شفیع، ق۱۲ قمری
monajjem, mohammad bāqer ebn-e mohammad šafī‘ (- 18c)

وابسته به: الصحیفة الکاملة السجادیة = الصحیفة السجادیة؛ علی بن حسین (ع)، امام چهارم (۳۸-۹۴)

توضیحات لغوی کلمات مشکله است. چنانکه در دیباچه گفته: «هذا ما استقصیته فی حل لغات الکاملة السجادیة علیه الف آلاف السلام و التحیة علی ترتیبها المعهود» و تا دعای ۵۴ را شرح لغوی نموده است.

آغاز: بسمله، انادیک یا من ینادی ... اما بعد فیقول الحقیر ... ابن محمد شفیع المنجم محمد باقر غفرالله له ... هذا ما استقصیته فی حل لغات الصحیفة الکامله السجادیه

انجام: ما انت ممض من الامور قاله الهروی: الحمدلله رب العالمین ... الطاهرین المعصومین

[الذریعه ۷۳/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۶/۱

آغاز و انجام: برابر؛ قد شرفت ... بتسوید هذا النسخة الشریفه من خط مؤلفه ... انا العبد محمد مهدی البجستانی فی ۱۰۶۹

خط:نسخ،کا:محمد مهدی بجستانی،تا: ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی،۶۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۴سم [ف: ۵ – ۲۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر طبسی، تا: ۲۰ صفر ۱۰۹۷ق؛ ۸۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۶ – ۲۲۹]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷۲ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در الذریعه از همین نسخه یاد شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ، ۱۵سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۲۱۲]

● **حل لغات القرآن** / لغت / فارسی

hall-e loqāt-el qor’ān

لغات قرآنی را به ترتیب حروف الفبا گرد آورده است.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۴۲/۵

آغاز: الحمد لله الذی انزل علی عبده الکتاب و اوضح نبیه انواع الخطاب ... باب اول الالف ابراهیم پیغمبری است علیه السلام أب چراگاه ابتر بی فرزند و دم بریده؛ **انجام:** یم دریا یمین سوگند و دست راست ینع پختن میوه یوسف و یونس پیغمبرانند علیهم السلام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۵گ (۱۲۸پ-۱۴۲ر)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ – ۵۵۴]

● **حل اللغات القرآنیة** / تفسیر / عربی

hall-ul luġāt-ul qurānīya

بخش‌بندی نشده، به ترتیب سوره‌های قرآن. نگارنده، واژه یا عبارتی را برگزیده و گزارش کرده است. برای نشانی: [سورة آل عمران] «محکمات» إحکمت عباراتها بان حفظت من الاجمال. «متشابهات» محتملات (مجلات) لایتضح مقصودها لاجمال اؤ مخالفة ظاهر الا بالفحص و النظر «زیغ» عدول عن الحق «و ابتغاء تأویله» طلب ان ...

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۸۳

آغاز: ای الزموها الزاما لاینفک عنهم یقال ضرب السلطان؛ **انجام:** [سورة المطففین] «ویل للمطففین» هم الذین ینقضون المکیال و المیزان و التطفیف النجس فی الکیل و الوزن، لان ماینجس طفیف ای حقیر، «اذا اکتالوا علی الناس یستوفون» ای اذا اخذوا ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ – ۱۱۵]

● **حل اللغة** / لغت / ترکی

ḥall-ul luġa

اختری، مصطفی بن احمد، – ۹۶۸ قمری
axtarī, mostafā ebn-e ahmad (- 1561)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۶۳

کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه اواخر رمضان ۹۵۹ق، جا: کوتاهیه ترکیه؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۷ش۳-۴ – ۲۳]

← حل اللغز > شرح اللغز بسط المقال فی حل ما فیها من الاشکال

← حل لغز > اللغز(میرزا زین العابدین)

● **حل اللغز** / ادبیات / عربی

hall-ul luġaz

معتقد اهرمی، حسین بن حسن سلمان، ۱۲۵۳ – ۱۳۳۰ قمری
mo‘taqed-e ahromī, hoseyn ebn-e hasan salmān (1838 - 1912)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۳۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا؛ **انجام:** ظاهرا و باطنا حررذلک فی سلخ شهر رمضان ... سنه ۱۳۱۷.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق [رایانه]

● **حل لغز سایه** / معما / فارسی

hall-e loqaz-e sāye

کوثر همدانی، محمد رضا بن محمد امین، - ۱۲۴۷ قمری

kowsar-e hamadānī, mohammad rezā ebn-e mohammad amīn (- 1832)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۷۱/۹

آغاز: الحمدلله ... و بعد چنین گوید اقل الاقلین محمد رضا بن محمد امین الهمدانی که اگر چه عمر اعز و اوقات اشرف از آنست که آدمی وقت خود را صرف حل الغاز و تعمیه نماید، فاما چون فضلای اصفهان صانها الله عن الحدثان ... ما قول الفقهاء فی طیر یطیر بالاجناح و یبیض و یفرخ فی البطاح

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۸۱-۸۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۶۴]

● **الحلل فی شرح ابیات الجمل** / نحو / عربی

al-ḥilal fī š.-i abyāt-il jumal

بطلیوسی، عبدالله بن محمد، ۴۴۴ - ۵۲۱ قمری

batalyūsī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1053 - 1128)

وابسته به: الجمل فی عوامل الاعراب؛ جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن (-۴۷۱ق)

دو کتاب در نحو عربی «الجمل» نام دارد یکی از عبدالقاهر جرجانی و دیگری از ابوالقاسم عبدالرحمان پسر اسحاق زجاجی (-۳۳۹ق) و این دو کتاب به «جمل جرجانی» و «جمل زجاجی» نامبردار گردیده‌اند و عالمان، بر هر یک شرح‌ها، حاشیه‌ها و گزارش‌ها نگاشته و پیرایه‌ها بسته‌اند. چلبی در کشف الظنون یازده شرح برای «جمل جرجانی» و ۲۴ شرح برای «جمل زجاجی» یاد کرده است. یکی از کسانی که بر جمل زجاجی شرح نگاشته؛ ابن سید [سید مانند عید به معنی گرگ باشد] بطلیموسی می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی علمنا مالم نکن نعلم. و فضلنا ... قال ابو محمد عبدالله ابن محمد بن الحسن [بن السید] البطلیوسی رحمه الله: لما فرغت من الکلام فی [اصلاح] الخلل الواقع فی کتاب الجمل اردت ان اتبع ذلک الکلام فی اعراب ابیاته و معانیها و ما یحضر فی من اسماء قائلیها. و غرضی ان اصل بکل بیت منها ما یصل به لیکون ابین لغرض قایله و مذهبه ...

انجام: و لم یذکرانه للفرزدق و لم اجد هذا البیت فیما طالعت من شعر الفرزدق فاقف منه علی حقیقته. تم الکتاب بحمدالله

چاپ: قاهره، محقق: مصطفی امام، مکتبة المثنی، ۴۹۹ص، ۱۹۷۹م.

[دنا ۷۶۲/۴؛ مجمع علمی عراقی ۱۳۲/۱ و ۲۰۷/۱ و ۲۰۸/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ نزدیک به ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۶، با تاریخ ۵۲۶؛ مصحح، محشی با امضای «صدرالدین موسوی»؛ نوشته شده: «من کتب مولانا المتوکل علی الله رحمه الله التی لارسم فیها، و لها حکم ذکره فی وصیته»، صدر الافاضل (دارنده پیشین نسخه) زیر آن چنین نوشته: «شاید مقصود احمد بن سلیمان بن محمد بن مطهر بن علی بن ناصر بن هادی ملقب بمتوکل، از ائمه زیدیه باشد، که وفات او را ۵۵۶ نوشته‌اند»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه ابری، ۸۲گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ - ۳۸۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالعلی مشهدی خراسانی، تا: ۱۳۰۶ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۵۲۴]

← حلل مطرز ← حلل المطرز فی المعما و اللغز

● **حلل المطرز فی المعما و اللغز** = **حلل مطرز** / معما / فارسی

helal-ol motarrez fe-l moʻammā va-l loqaz = helal-e motarrez

شرف الدین علی یزدی، - ۸۵۸ قمری

šaraf-od-dīn ʻalī yazdī (- 1454)

اهدا به: ابوالفتح سلطان ابراهیم بن شاهرخ

تاریخ تألیف: ۸۳۲ق؛ محل تألیف: شیراز

می‌گوید سال‌ها بر این فکرت بودم که کتابی در معما بپردازم و برای این منظور چون قشون سلطان عازم آذربایجان شد به همراه سلطان بدانجا رفتم و در وقت مراجعت اساس این کتاب را ریختم و در چند مجلد که هر مجلد حاوی چنین جلد است و هر جلد واجد چند مطرز می‌باشد بدین ترتیب: جلد ۱. شرح ماهیت معمی و لغز؛ ۲. نمایش و آرایش وجوهی که تعلق بتکمیل صورت اسم دارد؛ ۳. بیان تحصیل ماده حرفی بحسب صورت کلامی که اشهرو اظهر صور حرفی است؛ ۴. بیان مقصد بحسب صورت کتابی؛ ۵. تبیین قواعدی که مبتنی است بر صورت معنوی عددی حروف. عناوین این کتاب غالباً با الفاظ «طراز» و «پیرایه» می‌آید. در آن از قطب الدین شیرازی و بدر چاچی گردیده است.

آغاز: بعد از تیمن و اعتصام بذکر خجسته فرجام علامی که نو آموز مکتب تعلیمش چون در محفل ملاء اعلا حل معما با قامت ابناء اسماء قیام نموده کهن عابدان صوامع قدس که دم از سخن سبح بحمدک ...

[نسخه‌های منزوی ۲۱۸۱/۳؛ مشترک پاکستان ۳/۱۴؛ الذریعة ۷۷/۷؛ کشف

الظنون ۴۵۲/۱؛ دنا ۷۶۲/۴-۷۶۳ (۴۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حلل المطرز فی المعما و اللغز (مختصر)؛ قزوینی، محمد نصیر بن حاجی خلف (قرن ۱۱)

۲- تألیفیه = تناسب تألیفی کوبنانی، ابواسحاق (-۸۸۶)

۳- حلل مطرز (منتخب)

۱. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۱۹/۱

آغاز: پس از خطبه حمد و ثنا شروع می‌شود: باعث بر تحریر این سطور و تسطیر این زبور و داعیه تدوین فن معماست

کاتب = مؤلف، بی تا؛ ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [نشریه: ۶-۶۲۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۶/۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** عصمنا الله ... هر که شد محرم دل در حرم یار بماند ... بماند.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۸۲۸-۸۴۱ق؛ خط شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز در ۱۰۱۶ق؛ مهر: «عبده علی نوری ۱۱۹۶هـ» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی،۲ص(۳۷۴-۳۷۵)،۲۳سطر،اندازه:۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۲۴۳]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۵۴

خط: نستعلیق، کا: امرالله بن بایزید رودباری، تا: جمادی الاول ۸۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۳۲

آغاز: رمزدان لغز گشائی روشن و هویدا گشت؛ **انجام:** و این تدوین بدیع آیین را بموجب موعود نوبت انتهاست، و الحمد لله الذی منه الابتداء و الیه الانتهاء ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۸۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مقابله کتاب در پنجم ربیع الثانی ۸۵۳ق؛ ۲۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۴ - ۲۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله الذی منه الابتداء و الیه الانتهاء ... و الصلوة والسلام علی خاتم الانبیاء و سید الاولیاء محمد و آله الاصفیاء و عترته البررة الاتقیاء مادامت الارض و السماء.

خط: نستعلیق زیبا، کا: مسیح بن جلال، تا: ۱۲ رمضان ۸۶۹ق، برای «رستم میرزا» (نوه تیمور لنگ)؛ نفیس و هنری، مجدول طلائی، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای قلمکار، ۱۷۶گ، ۱۵ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳۲- ۶۳۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱۹/۴

منتخب؛ خط: نستعلیق، کا: حاجی حسن مظفر الرشیف کاتب، تا: یک‌شنبه ۱ ربیع الاول ۸۸۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۲ص (۴۳۱-۵۵۲)، ۲۳ سطر [سنا: ف: ۲ - ۲۲۲]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و السلام علی خاتم الانبیاء و سید الاولیاء محمد و آله الاصفیاء و عترته البررة الاتقیاء مادامت الارض و السماء

خط: نسخ، کا: قنبر علی، تا: ۸۸۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۱۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۴۷۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۹

خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد بن محمود بن حاجی حمادی، تا: ۸۹۲ق؛ با شمسه‌ای مذهب ، با کتیبه، مجدول مذهب؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۴۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۵۲۷]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۴۸

آغاز: و بلوا حق موهمه اتسام می‌یابد ... جلوه بر هوشمند سخندان پوشیده نماند؛ **انجام:** و ایراد امثله از مساعدت توفیق مأمولست و ما هو الا بالله جلوه قلیح ...

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۵۹گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۸۷۳]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۶/۱-طباطبائی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی شکری زرد، جلد: تیماج، ۱۷۷گ (۱-۱۷۷)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲۲ - ۸۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶گ (۱-۲۶پ)، ۱۱سطر (۶×۸)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [سنا: ف: ۲ - ۸۴]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۱۳

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای پیشانی مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه،، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۷/۲سم [ف: ۲ - ۲۲۰]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** این تدوین بدیع ائین را بموجب موعود نوبت انتهاست و الحمد لله الذی منه الابتداء و الیه الانتهاء

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ یادداشتی از سعید نفیسی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۳۲]

۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این تدوین بدایع ائین را نوبت انتها است و الحمدلله الذی منه الابتداء ... ما دامت الارض و السماء.

تذکر: نام مؤلف و کتاب باتطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۳؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۳؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۳گ، ۱۶ سطر (۹×۱۰/۸)، اندازه: ۱۳/۶×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۶۰۷]

۱۵. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه:۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۷ - ۶۸۵]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی،۱۱۴گ،۱۹سطر(۸×۱۱)،اندازه:۱۳×۱۷سم[ف:۱۶ - ۹۸]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۴۱

آغاز: بسمله، بعد از حمد و ثناء دانائی که هر چه بنظم سلسله وجود در آمده هستی یابد؛ **انجام:** و الصلوة و السلام علیالسید محمد و اله کلما ذکره الذاکرون و غفل عن ذکره الغافلون.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: بخارائی، جلد: پارچه‌ای، ۱۸۵گ، ۱۵ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۵۰۰]

۱۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۰ ـ ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این تدوین بدیع ایین را برحسن موعود نوبه انتها است و الحمد لله الذی منه الابتدا ... مادامت الارض و السماء

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان ذیحجه ۹۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۲گ، ۱۷ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۱۳]

۱۹. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این هم از خصایص اثنین است نسبة با درازی احصای فیها الغرایب من النکات و اللطایف و العجایب

خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲جمادی الاول ۹۸۴ق (نسخه حاضر جدیدتر به نظر می‌آید)؛ مصحح، در پایان نسخه از برگ ۲۴۷ تا پایان معمیات ابوالقاسم بابرخان؟ آورده شده، معدودی افتاده دارد؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج تریاکی، ۲۶۵گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶۸]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه رمضان ۹۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ تملک: محمد کاظم بن حاج محمد صادق و می‌نویسد که ۹۳۷ معما درین کتاب هست و هفت معما را من نتوانستم حل کنم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۴گ، ۱۹ سطر (۵×۱۹)، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۱۴ - ۳۶۸۰]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اندازه: ۱۰×۱۳/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳۶

خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۴

آغاز: صدر، عموم احتیاجی که کافه خلایق را بعدد هست و شمول دخلی؛ **انجام:** هم ازین نوع عدد تواند بود که زوج الزوجست.

قسمتی است مختصر و بی سروته از اواخر حلل مطرز؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تحریر چلیپا؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه‌ای، ۸گ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۷ - ۳۰۷]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله الذی منه الابتداء ... مادامت الارض و السما

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** برحسب موعود نوبت انتهاست

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۰ق [رایانه]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۲

آغاز: زنده گردانید بر هوشمندان رمزداران لغز گشای روشن و هویدا گشت عیسی بنام او چو بایام مژده داد ×× از یمن آن سخن نفسش جان بمرده داد؛ **انجام:** و این تدوین بدیع ائین را بر حسب موعود نوبت انتهاست و الحمدلله الذی منه الابتداء و الیه الانتها و لا ابتدا له و لا انتها و الصلوة و السلم علی خاتم الانبیا و سید الاولیا محمد ... الارض و السما.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ مهر: «محمد تقی بن علی نقی» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۳۳۴ص،۱۷سطر(۶×۱۲)،اندازه:۹/۵×۱۷سم [ف: ۳۵ - ۲۲۰]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۱۰

آغاز: برابر

خط: نسخ عالی، کا: ابراهیم بن حاجی عبدالجلیل شروانی، تا: ۱۰۴۷ق، جا: رشت؛ مجدول، مصحح، رکابه‌دار؛ تملک: عبدالحمید علاء الحکماء که آن را از حاجی محمدرضا کتابفروش در جمادی الاخر ۱۳۴۰ خریده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۳۱ - ۹۸]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۳

آغاز: نور همه پیدا و نهان روشن ازو ×× در عالم تیره گر بدانی سخنست؛ **انجام:** آمین را بر حسب موعود نوبت انتهاست ... و اقل خلق الله علی بیک ۱۰۵۴

خط: نستعلیق، کا: علی بیگ، تا: ۱۰۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی عنابی، ۲۰۷گ، ۱۸سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۳۰۶]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این تدوین بدیع آیین را بر حسب وقت نوبت انتها رسید

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم، تا: ۱۰۶۸ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵ص، ۱۷ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۶ - ۱۶۰]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک پایان ذیقعده۱۰۷۱ق؛ مهر: محمد الموسوی، محمد ابراهیم موسوی، محمد صالح؛ با یادداشت

۱۱۴۰؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۷۸گ، ۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [سنا: ف: ۱ - ۱۵]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۰۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ ذیحجه ۱۰۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ(۱۰۹پ-۲۹۵پ)،۱۵سطر،اندازه:۱۴/۵×۲۵سم[ف:۳۱- ۹۷]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۰۰-۳۳/۱۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این تدوین بدیع آمین را برحسب موعود نوبت انتهاست و الحمدلله الذی منه الابتداء والیه الاتقیاء ... و عترته البررة و الانقیاء مادامت الارض والسماء.

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد رضا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۹ق؛مجدول مذهب،صفحه اول کتیبه و نقش گل و بوته؛جلد: تیماج مشکی،۲۵۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۷۱]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این تدوین بدیع آین را برحسب موعود نوبت انتهاست

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۰۹۰ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری، جلد: چرمی قهوه‌ای، ۲۶۵گ، ۱۲سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۳۰۶]

۳۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۴ - د

آغاز: آدم و حوا باشد و دو ضلع ایسر ... جلوه: مطلق زوج الزوج اگر چه در زوجیت که صورت قابلیت است و انوثت کامل افتاده؛ **انجام:** خاتمه در ذکر طرفی از لطایف عدد تام که بر حسب موعود مقطع رساله و ختام کلام خواهد بود ... جلوه در صدر این حله بوضوح پیوست که ماده جمیع اعداد وحدتست ... و مستر شد نیز.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اهدایی: آقای دکتر مصدق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۲۲۵گ، ۱۷سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۹۸]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** بالعدل و الاحسان متحلیاً ... الراحمون برحمتهم الرحمن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن ۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸۸گ، ۲۱ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۸۱]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** این تدوین بدیع ائین را بر حسب موعود انتهاست و الحمدلله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۱۴۹ق؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: پارچه‌ای، ۱۴۷گ، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۱۷]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۲گ، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۱۵۰]

۳۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۲/۳۴

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۱۵ص (۳۰۷-۳۲۱)[نشریه: ۲ - ۱۰۷]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۷/۲۴

آغاز: بسمله، عموم احتیاجی که کافه خلق را بعدد هست و مشمول دخلی که حساب دارد در جمیع امور از شرعیات و عرفیات و فنون معاملات و مشارکات و خسوف حرفه و صناعات از آن ظاهرتر است؛ **انجام:** و همه از این نوع عدد تواند بود که زوج الزوج است والله اعلم بحقایق الامور

در فهرست با عنوان «اعداد» و ناشناس آمده. ولی قسمتی از اواخر حلل المطرز یزدی است که نسخه دیگری از آن در جلد هفتم آستان قدس معرفی شده. مؤلف مطالب صفحات اولیه را تحت عنوان «توشیح» و مطالب اخیر کتاب را ذیل عنوان «جلوه» شرح داده؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد طاهر مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۴ص (۲۸۱-۲۹۴)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۳۳/۱سم [ف: ۱۰ - ۲۵۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۸۶/۲۵-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۱]

۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۹۹/۲۴

بخشی از کتاب؛بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی،جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۱۶۷-۱۶۹)،۲۱-۲۴سطرچلیپایی، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۴ - ۳۳۶]

۴۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «ادحاربه بقلب سلیم ۱۰۸۵» (مربع)؛ در آخر نسخه وصیت نامه شهید ثانی محمد بن مکی است به بعضی از دوستانش در اخلاق در یک صفحه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۳۵گ، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۶)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۹۹]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۷۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد میرزائی قمی [رایانه]

۴۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این تدوین بدیع ائین را بر حسب موعود نوبة انتهاست و الحمدلله الذی منه الابتداء و الیه الانتها و الابتداء له و لا انتها و الصلوة علی خاتم الانبیاء سید الاولیا محمد و آله الاصفیا و عترته البررة الاتقیاء مادامت الارض و السماء

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۲۴۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۵]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۸

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴۵گ، ۱۴ سطر، اندازه:

۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۴۸۸]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۰۸

آغاز: برابر **انجام:** الاتقیاء مادامت الارض و دارت السماء.

خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط (از میان صحایف ۱ و ۲ یک ورق افتاده)؛ کاغذ: اصفهانی شکری یا حنایی و زرد، جلد: میشن سرخ، ۳۳۹ص، ۲۰سطر، اندازه: ۹/۵×۲۴/۵سم [ف: ۶ - ۱۶۹]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مادامت الارض و دارت السماء.

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: امیری شکری، جلد: میشن سیاه، ۳۲۸ص، ۱۷سطر، اندازه: ۱۱×۲۳سم [ف: ۶ - ۱۶۹]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۹۸

آغاز: بایام مژده داد / از یمن این سخن نفسش جان به مرده داد؛ **انجام:** و طریق استعلام آن فرد آن است که عدد را مضاعف سازند و یکی از آن بیندازند، مثلا نسبتی که با سه و چهار ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم زرشکی، ۲۴۷گ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۴۷/۱- ۱۱۷]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۶/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان Marsh. 683 (۱۳۴۵)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۳]

● حلل مطرز (مختصر) / معما / فارسی

helal-e motarrez (mx.)

قزوینی، محمد نصیر بن حاجی خلف، ق۱۱ قمری

qazvīnī, mohammad nasīr ebn-e hājī xalaf (- 17c)

وابسته به: حلل المطرز فی المعما و اللغز؛ شرف الدین علی یزدی (-۸۵۸ق)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸۷/۵

آغاز: بسمله و به نستعین. حمد له ... مقدمه چون معمای متعارف و مدلول خاص او که اسم است از هر قبیل الفاظ اند پس لابد است که اولا ایما باشد بصور اصلی؛ **انجام:** از هر طرفی زمزمه ره شنوند. تمام شد مختصر کتاب حلل مطرز که این بنده ... ابن حاجی خلف المرحوم محمد نصیر ... اختصار نموده در ۱۴ شهر محرم الحرام سنه ۱۱۳۰ در دار السلطنه اصفهان صینت عن الحدثان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ محرم ۱۱۳۰ق، جا: اصفهان (سپاهان)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۳گ (۷۱-۱۰۳)، سطور چلیپا (۱۰×۲۳)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۳ - ۳۳۵۰]

● حلل المطرز فی المعما و اللغز (منتخب) / معما/ فارسی

helal-ol motarrez fe-l mo'ammā va-l loqaz (mn.)

وابسته به: حلل المطرز فی المعما و اللغز؛ شرف الدین علی یزدی (-۸۵۸ق)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۵/۳

آغاز: بسمله، بدان که ترتیب کرده شد این رساله بریک مقدمه و بیست و چهار اصل و خاتمه؛ **انجام:** ز اسما مثلثی که غشش حاصلست و بس ×× مشروح بشنو از شرف حر المعی / با هم برابرند ازو مرکز و محیط ×× نصف محیط مغربیش سدس مطلعی

منتخب، مقدمه و بیست و چهار اصل و خاتمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ ربیع الاول ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۵ص (۶۰-۷۴)، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [ف: ۷ - ۷۳۲]

● حلل مطرز (منتخب) / معما / فارسی

helal-e motarrez (mn.)

وابسته به: حلل المطرز فی المعما و اللغز؛ شرف الدین علی یزدی (-۸۵۸ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵

آغاز: بعد از حمد و ثنای دانایی که هر چه بنظم سلاسل وجود در آمده نام هستی یابد معمائی تواند بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۷۷ق؛ با یادداشتی به سال ۹۲۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۸۱گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۴]

← حل مالا ینحل > حل مشکلات المعینه

● حل ما لا ینحل / تفسیر / عربی

ḥall-u mā lā-yanḥal

دامغانی، محمد بن نصرالله، - ۷۷۵ قمری

dāmqānī, mohammad ebn-e nasr-ol-lāh (- 1374)

وی در دیباجه آورده: در مجلس شاه شجاع سخن از جدال و مباحثه تاریخی رفت که بر سر اعتراض عضد الدین ایجی به صاحب کشاف بین جمعی از علماء آن زمان اتفاق افتاده است. شاه شجاع از من خواست در این باب رساله‌ای بپردازم و پرده از این مشکل بردارم. دارای یک فاتحه (مقدمه) و «مقصد» و «خاتمه».

آغاز: الحمدلله المتفرد بسبوغ فضله المتوحد بشیوع عدله ... اما بعد فقد جری فی حضرة المجتنی ثمار العلم من جذله ... ناصب الویة السلطنة بباسه و بذله سلطان الاسلام و اهله جلال الحق و الدنیا و الدین شاه شجاع عضد امیر المؤمنین و فضله خلد الله سلطانه ... لازال غاب السلطنه ما هو له بشیله. کما هودا به فی المذاکرة للعلوم ... بعد الفراغ من امر الملک و شغله ذکر مطارحة سلفت ... فی قوله تعالی و ان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فاتوا بسورة من مثله مما اورد المولی ... استاد البشر عضد الحق و الدین علی صاحب الکشاف

انجام: هذا وانی اقول اعتضاد القول الاستاد ذلك الخیر الفاخر الذی لمن یسمع بمثله الزمان ... ان من قد یجیء للبدل و هذا غایة الشوط فی هذا المضمار زادنا الله و ایاکم اطلاعا علی ما فی کتابه من الاسرار

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۴۹-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ با یادداشت «هذه الرساله المسماه بحل ما لا ینحل تصنیف الفاضل افتخار الدین الدامغانی» و در کنار صفحه با همین خط آمده: «در برخی از مدارک صامغانی ضبط شده»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۱ر-۱۳۳ر)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۳۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۱۷ض

رساله حل ما لاینحل دامغانی درباره آیه «فأتوا بسورة من مثله»؛ کا: سلیمان بن محمد جیلانی، تا: ظاهراً ۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۳۱۹-۳۲۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۵۰]

● حل ما لا ینحل = حل جمیع المسائل العشر / هیأت / عربی

ḥall-u mā lā-yanḥal = ḥall-u jamī'-il masā'il-il 'ašr

خفری، محمد بن احمد، - ۹۵۷ ؟ قمری

xafrī, mohammad ebn-e ahmad (- 1550)

اهداء به: قاضی جهان

رساله در هیأت است در مقدمه آورده که این رساله حل تمام ده مسئله‌ای است که قطب الدین محمود شیرازی در کتاب تألیفش موسوم به «نهایة الادراك» از حل آنها درمانده است و این رساله‌ای است که در الذریعه (ج۷ص۷۳) به نام «حل ما لا ینحل» ضبط شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۱/۱۱

آغاز: تبارك الله سبحانه ما اعظم شانه و اظهر برهانه هو قیوم الارض و السماء؛ **انجام:** و تفصیل بیانه موکول الی ناظری هذه الرساله امتحانا لهم بذلك و الحمدلله علی افضاله و السلام علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: ساغری مشکی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۸ - ۱۲۹]

● حل ما لاینحل = شرح قصیده ابوالمفاخر رازی / ادبیات / فارسی

hall-e mā lā-yanhal = š.-e qasīde-ye abo-l-mafāxer rāzī

شیروانی، عبداللطیف، ق ۱۰ قمری

šīrvānī, 'abd-ol-latīf (- 16c)

وابسته به: قصیده نونیه = قصیده بال مرصع؛ فاخر رازی، ابوالمفاخر (-۶)

اهدا به: سپهر ملك سخا یعنی حسن آقا

تاریخ تألیف: ۹۶۷ق

شرح قصیده مصنوع و معروف ابوالمفاخر فاخری رازی شاعرقرن ششم هجری است، درباره طلوع شمس و اکسیر جوانی مختوم به مدح و منقبت علی بن موسی الرضا (ع) به مطلع ذیل: «بال مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن ×× اشك زلیخا بریخت یوسف گل پیرهن» و به دنبال آن شرح بعضی از ابیات خواجه شیرازی، امیرخسرو دهلوی، امیر شاهی سبزواری، کمال خجندی و سلمان ساوجی است. این قصیده را عبداللطیف شیروانی مشتهر به افلاطون گزارش نموده است و پنداشته که قصیده از امام فخرالدین رازی می‌باشد. این قصیده مشتمل بر ۶۳ بیت است که هر بیتی را با ذکر شماره آورده است.

آغاز: آن خالق اشیا که جهان مجمل ازوست ×× در هر ره و رسم آخر و اول ازوست ... در دفتر عشق حل ما ینحل ازوست ... اما بعد نموده می‌آید که مدت مدید و عهد بعید بود ... که پرده از چهره شاهد زیبای بعضی ابیات که معنی آن پوشیده است بگشاید ... آفتاب سپهر ملك سخا یعنی حسن آقا ... اشارت بابشارت نمود ... بال مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن ×× اشك زلیخا بریخت یوسف گل پیراهن

انجام: ز غیبت از پی آخر این مقال ×× خموشی بجو گشت تاریخ سال

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر دوم، به کوشش آیة الله حسن زاده، ص ۱۹- ۷۲

[نسخه‌های منزوی ۳۴۸۱/۵؛ دنا ۷۶۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۸/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۰۸/۱-ف

بی‌کا، تا: ۹۶۷ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۲۵/۲۱-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: آکادمی بخارست رومانی M 178 ؛ کا: محمود بن داود، تا: ۹۷۷ق؛ ۲۹ص (۱۳۸-۱۶۶) [فیلمها ف: ۳ - ۲۱۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** با وجود این مقدمات تواند بود که غرض ناظم آن باشد که حکمت حضرت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۴۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز غیب از پی آخر این مقابل «خموش بجو» گشت تاریخ سال. غرض نقش ست کز ما بازماند ×× که هستی را نمی بینم بقائی

بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۳۳گ

(۱پ-۳۳ر)، ۱۸ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶- ۱۴۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۴۰

آغاز: ... نموده می‌آید که مدت مدید و عهد بعید بود ... بشرح نوشتن بر تصحیح معانی قصیده مشهور ... فخرالدین الرازی ... القصه فقیر ... عبداللطیف الشیروانی که بود مشتهر به افلاطون ... ، بدین امر مخصوص گشت ... و بعد از شرح قصیده مذکور بعضی که ما بین مردم مشهور بود که وجود معانی آن همچو عنقاست چون خورشید تابان در نقاب حجاب بر طبق عرض نهاد و این رساله را حل ماینحل نام گذاشته؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۲سم [ف: ۲ - ۲۱۹]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۰۲/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد حسن مشهدی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشت احمد گلچین معانی در ۳۴/۵/۱۴ در سربندان دماوند در اینکه سراینده ابو المفاخر رازی است نه امام رازی؛ [نشریه: ۷ - ۲۵۷]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۰۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن سلیم، تا: ۱۲۲۰ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۵۵گ، ۱۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۵۰۳]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:عبدالکریم،تا:۱۲۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۸۷گ، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۱۶۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۶۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۵۲ص (۱۷۷-۲۲۸)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۷۶۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۱۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ ضمیمه نسخه ش ۴۸۶۶ [رایانه]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۵۳/۲-۳۴/۱۲۳

آغاز: بسمله. بال مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن ×× اشک زلیخا بریخت یوسف گل پیرهن / از بال مرصع غرض لوح زبرجد فام فلک است که بر لإلی کواکب مرصع شده واز مرغ ملمع بدن غرض پیکر آفتاب است؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ صفر ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۶۶۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید شجاع الدین بن محمد صالح حسینی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ محرم ۱۲۶۰ق، به جهت میرزا اسدالله کلانتر قزوینی فرزند حاج میرزا اسماعیل شهریار الملک؛ مجدول، دارای یک سرلوح، با یادداشتی در معرفی این نسخه که مؤلف را به نام مولانا اسیری یاد کرده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۷/۲- ۲۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ ربیع الاول ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۵۸ص (۱-۵۸)، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [ف: ۷ - ۷۳۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: سید علیرضا، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۷۶ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم با مهر «عبده الراجی لطفعلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سورمه‌ای، ۴۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۸/۴سم [ف: ۴۳ - ۱۶]

۱۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۸/۲

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن میرزا اشرف، تا: ذیحجه ۱۲۷۷ق؛ باسه سرلوح زمینه طلا، مجدول مذهب؛ کاغذ: الوان، جلد: روغنی، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم[ف:۲-۱۴۰]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۳۵ و ۶۱۲۵-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: سلمان (یا سلیمان) بن سلیم، تا: سه‌شنبه ۱۵ شعبان ۱۲۸۴ق؛ تاریخ تولد رضا قلی میرزا در روز آدینه ۱۱ ذیحجه۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۱۰ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱۳ - ۳۲۰۷] و [فیلمها ف: ۳ - ۲۰۰]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۵/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشتی از گلچین معانی در حاشیه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۷۴ص (۲۷۳-۳۴۶)، ابعاد متن: ۱۰×۱۴، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۷۰]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۹۱ ض

بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۹۷/۱

خط: نستعلیق،کا: محمد بن ابی طالب شوشتری، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ (۱پ-۶۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۵ - ۶۱]

۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۴۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** امید که دفتار قلم به رقمی که باعث عصیان و ندم باشد جاری نشود.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه با چاپی جدایی‌هایی دارد، از آن میان در سرآغاز نسخه پس از بسمله، به نادرست نام

رشیدالدین وطواط آمده، در حالی که در دیباچه جای نام سراینده سفید مانده و گزارش کننده همان عبداللطیف شیروانی است؛ مهر تملک: «محمد امین طاهری»، ۱۳۲۸ش؛ اهدایی: دکتر صادق کیا [ف: ۳ – ۱۱۵]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۸/۱

آغاز: برابر **انجام:** مقبل شد از آن اگر چه او یاری داشت

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳ سطر [ف: ۵ – ۷۲]

● **حل ما لاینحل من مسائل الهیئة** / هیئت / عربی

ḥall-u mā lā-yanḥal min masā'il-il hay'a

خفری، محمد بن احمد، – ۹۵۷ ؟ قمری

xafrī, mohammad ebn-e ahmad (- 1550)

دارای یک «مقدمه» و هفت «مقصد»: مقدمه در تعریف هیئت و بیان موضوع و فایده و مبادی آن؛ مقصد ۱. عدد افلاک؛ ۲. دوایر مشهوره؛ ۳. اصولی که در هیئت بدان نیاز دارند؛ ۴. افلاک و حرکات آن؛ ۵. افلاک قمر و حرکاتش؛ ۶. بیان افلاک زحل و مشتری و مریخ و حرکات طولی آنها؛ ۷. بیان عروض کواکب خمسه و حل متعلقه به آن.

آغاز: بسمله سبحانک یا ذالعرش الاعلی و ما اجل سلطانک ... وبعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد بن احمد الخفری لما کان من اجلی العلوم

انجام: اشکالات المتعلقه بدرن العلویین و السفلین و الحمدلله الذی ... و اله المعصومین الاکرمین آمین تمت

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن شمس الدین محمد شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ ذیحجه ۱۰۹۱ق؛ با دوائر نجومی، مجدول؛ جلد: مقوا، ۲۰ص، ۴۵ سطر (۱۰×۲۰)، قطع: رحلی [ف: ۱ – ۴۲۰]

● **حل متشابه ممزوج** / تجوید / فارسی

hall-e motašābeh-e mamzūj

مخترع اصفهانی، محمد، ق۹ قمری

moxtare'-e esfahānī, mohammad (- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۸۲ق

از محمد الحافظ الاصفهانی مشتهر به المخترع، برابر نام کتاب «حل متشابه ممزوج» در ۸۸۲ق نگاشته است. حل متشابهات قرآنی ست در قرآآت، به ترتیب سوره‌ها: حمد، بقره تا ناس و پیش از آغاز «مقدمه»ای دارد و در تعریف متشابه و اقسام و احکام آن. وی نگارنده کتاب ارزشمند «نتیجة الدوله» در فیزیک و اختراعات فیزیکی است.

چاپ: به کوشش زنده یاد تقی بینش چاپ شده

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۰-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی نور صدورنا بانوار کلمات القرآن و جعلنا واقفاً بمتشابهاته و محکماته علی سبیل الکشف و البیان ... اما بعد، چنین گوید ... محمد الحافظ الاصفهانی المخترع ... که چون کلام معجز نظام ... منطوی و مشتمل بر متشابهات لطیفه و متماثلات شریفه بود ... مسمی به حل متشابه ممزوج گشت؛

انجام: الناس و الناس. الحمدلله الکریم الوهاب الذی وفقنی لترتیب هذا المختصر ... انجامه نویسنده: تمام شد حل متشابه ممزوج فی یوم الاحد ثان عشر شهر ذی الحجة الحرام سنه (۹۲۸) فتح الله بن شمس الدین.

خط: نستعلیق خوش، کا: فتح الله بن شمس الدین، تا: یک‌شنبه ۱۲ ذیحجه ۹۲۸ق؛ محشی با نشان «منه»؛ ۱۹۵ص، ۱۴ سطر (۱۴×۸/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [عکسی ف: ۱ – ۱۵۵]

● **حل مثنوی** / عرفان و تصوف / فارسی

hall-e masnavī

افضل، محمد

afzal, mohammad

شرح و تألیف محمد افضل وی مقیم اله‌آباد هند بوده است و در مقدمه از شروح عبداللطیف عباسی و میر نورالله احراری یاد می‌کند و می‌گوید که همه ابیات مثنوی در شرح آنها روشن نشده است. شرح به نثر است با مقدمه منظوم: «مر خدا را شکر کز لطف قوی ×× داد توفیقم به حل مثنوی ... عرضه دارد بر ضمیر اهل دل ×× آنکه هست از قول و فعل خود خجل / نام او افضل ولی اجهل از آن ×× کان بود مکشوف قلب عارفان ... نام این مجموعه حل مثنوی است ×× کز وی اندر معنوی کهنه نوی است»

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۸۹

انجام: خامه تاریخ ختم او بنوشت ×× به دو معنی صحیفه افضل

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ رمضان ۱۱۴۲ق (دوازدهم جلوس محمد شاهی)؛ تملک: مرتضی قلی افشار در ۱۲۸۵؛ کاغذ: ترمه سمرقندی الوان، جلد: میشن یشمی، ۲۲۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۳سم [ف: ۲ – ۲۱۹]

● **حل مسألة الاقبال و الادبار** / ریاضیات / عربی

ḥall-u mas'alat-il iqbāl wa-l idbār

کوبنانی، ابواسحاق، – ۸۸۶ قمری

kūbnānī, ābūeshāq (- 1482)

اهدا به: امیر عبدالکریم

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۸۴۶ق؛ محل تألیف: ساری

حل مسألة اقبال و ادبار اختراع ابراهیم بن نصر بن سنان (۳۵۹–۳۸۸ق) است، در هیأت، و ناظر به شرح تذکره است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. لله المنة علی ما یتیح من مفاتیح رحمته لعباده فیقبل بعضهم للاهتداء الی معاده ... و بعد فلقد رایت من اعاظم الزمان و افاضل الاعیان ذوی المفاخر و الاقدار کثیرا ما یتسائلون عن مسئلة الاقبال و الادبار علی ما اخترعه ابراهیم بن نصر بن سنان و لعمری انها من بدایع التخیلات و دقایق المعضلات

انجام: الی استنباط ناظر هذه الرسالة، ابتلاء لهم بذلک و لنقصر ادنان الکلام هنا لک حامدین لله علی نواله و مصلین علی النبی محمد و آله

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر؛ فی ربیع الاول سنة ۸۴۶ ببلدة ساری ... و رتب هولاء الکلمات ... ابواسحق شیخ زاده ابن الخادم البرهانی الکوبنانی

کاتب = مؤلف بی تا، جا: ساری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۳۰ص (۳۵۹-۳۸۸)، ۱۴ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۵۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۷۶/۴-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۴۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ در دیباچه آن از ابراهیم بن نصر بن سنان و ثابت بن قرة یاد کرده، و رساله را تحفه درگاه نظام الملک و السلطنة و الدنیا و الدین امیر عبدالکریم خلد الله ملکه ساخته است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۵ر-۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۴۲۱]

● **حل المسائل** / هیأت / فارسی

hall-ol masā'el

زاهدی لاری، عبدالحی بن عزالدین، ق۱۱ قمری

zāhedī lārī, 'abd-ol-hayy ebn-e 'ezz-od-dīn (- 17c)

اهدا به: امام قلیخان و امیر ابوالحسن

تاریخ تألیف: ۱۰۳۸ق

کتابی در طالع‌بینی و غالب و مغلوب و نطاقات فلک و ... است و نویسنده به تجربیات خویش و غیبگویی‌های خود از قبیل عزل و نصب برخی حکام وقت اشاره کرده. در فصل یازدهم از مقدمه که در بیان وقت روا گشتن حاجت است دو مثال آورده، در مثال دوم گوید: «مثال. در روز سه‌شنبه بیستم شهر ربیع الاول ۱۰۳۷ هـ ق. سئوال کردند که علامی فهامی امیر ابوالحسن که در ممالک فارس بود از نواب مستطاب خانی امام قلی خان ...» و نیز در باب ششم که در دلایل بیت ششم طالع است آمده: «مثال دیگر سئوال از مؤلف این کتاب نمودند در روز چهارشنبه ۳ شهر رمضان ۱۰۳۶ هـ ق. در حال بیمار سئوال کردند ...» و معلوم می‌شود که این کتاب در همین حدود تألیف شده است. مؤلف از «برهان الکفایة» نام می‌برد. در دیباچه می گوید پس از تألیف حل و عقد در نجوم و سراج السائلین در اعتقادات، به دستور دانشمندی این کتاب را به نام «حل المسائل»، در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه» ساخته است: مقدمه: در بیان بعضی مسائل که واجب است قبل از شروع در این علم بدانند، در دوازده «فصل»: ۱. بیان سائل و مسؤول عنه و طریق سؤال؛ ۲. در آن که چند نفر به یک طالع سؤال کنند حکم او چه نوع باید نمود؛ ۳. در آن که منجم چگونه امتحان و عدم امتحان سائل داند و مدت بقای دلیل مسئله؛ ۴. بیان صحت استخراج ضمیر؛ ۵. پیدا کردن دلیل که ضمیر از آن استخراج توان کرد؛ ۶. پیدا کردن ضمیر؛ ۷. بیان قاعده کلیه در استخراج ضمیر؛ ۸. بیان منسوبات بیوت دوازده‌گانه؛ ۹. بیان دلائل ابتدا و عاقبت کارهاغ ۱۰. پیدا کردن دلائل روا شدن حاجتغ ۱۱. بیان وقت روا شدن حاجت؛ ۱۲. بیان استخراج خبی؛ باب ۱) دلیل‌های بیت طالع، ۲) دلایل بیت دوم، ۳) دلایل بیت سوم، ۴) دلایل بیت چهارم، ۵) دلایل بیت پنجم؛ و همچنین تا آخر بیوت دوازده‌گانه؛ خاتمه: در بیان بعضی مسائل متفرقه نجومی و متفرقه این کتاب.

آغاز: بسمله. بعد حمدالله سبحانه والصلوة علی نبیه و ولیه وسایر الائمة الاجلة المعصومین بر ارباب خبرت واصحاب بصیرت پوشیده ومستور نماند که أقل خلق الله الغنی قطب الدین بن عبد

انجام: از جواهر صدف وعقیق از اعضا سرهای پا و کعب از بیماری ها نقرس وبدن به خواب رفتن واختلاجات والله تعالی یعلم ورسوله تمت ...

[نسخه‌های منزوی ۲۸۷/۱ و ۱۱۹۰؛ فهرستواره منزوی ۱۹۱۴/۴؛ فهرست کتابخانه ظاهریه دمشق بخش تصوف ۹۷/۱؛ دانشمندان و سخن سرایان فارس ۲۱۵/۴؛ مجالس المؤمنین ۱۴۳/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۲۲/۱؛ دنا ۷۶۴/۴-۷۶۶ (۵۱ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۱۶/۱

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه حاضر کامل‌ترین نسخ کتاب است، امتیاز این نسخه بر دیگر نسخ، علاوه بر سخن مؤلف در ذیل خاتمه که در بیشتر نسخه‌ها نیست و در آن از شاه عباس، ابوالفضل امام قلیخان و میرزا ابوالحسن (دانشمندی که لارمی کتاب را برای او نوشته) یاده شده، در این نسخه ذیل دیگری هست و آن استخراج طالع سال ۱۰۳۸ تا ۱۰۴۲ق است، مؤلف که خود طالع خویش را در این سال ها استخراج کرده در آغاز طالع سال ۱۰۳۸ تصریح می‌کند به این که نامش قطب الدین عبدالحی حسینی است و این که سال ۱۰۳۸ پنجاهمین سال (شمسی) عمر او است و در آغاز استخراج طالع سال‌های بعد نیز نام و سال عمر خود را تکرار می‌کند تا سال ۱۰۴۰ که می‌گوید «به دولت و اقبال در آمدن سال پنجاه و چهارم ناقصه شمسی از

تولد بنده کمترین قطب الدین عبدالحی حسینی روز دوشبه سوم ماه رمضان ۱۰۴۲»؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷ص (۱۰-۱۶۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۴۴]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۲۱-۲۶/۲۰۱

آغاز: اجتماع یا باستقبال مقدم بر وقت تا کدام جانب را ترجیح دهند اعتماد برآن جانب کن و ... فصل هشتم دربیان منسوبات بیوت دوازده گانه طالع؛ **انجام:** که علت غائی تألیف این رساله اوست زان هنر می‌کند جانی ×× کش ستایش کند هنردانی ... / اخبار فضلک فی شام وفی یمن ×× سارت به الریح والرکبان والصحف ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** غایت فی الجنوب

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۲۷ق؛ با اشکال نجومی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** طالع هر روزه خوراست بدان اجرام بترتیب بطیط فح سید هزبی ریب.

خط: نستعلیق، کا: سید حسین ابن حاجی سید باقر موسوی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۰۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۷۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۱۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** امید که چون بنظر اصلاح رسد خطا و زلل آن بدلیل الطاف عام بپوشند.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن حاجی شمس الدین محمد بن حاجی محمد علی آرانی، تا: دوشنبه ۲۵ صفر ۱۰۵۷ق، جا: اصفهان (سپاهان)؛ افتادگی: وسط (از برگ ۷۴ کمی افتاده)؛ در ۱پ-۲ر چند قاعده‌ای است در ستاره‌شماری، در ۱۰۴ر- ۱۰۵پ هم چند قاعده‌ای است در ستاره‌شناسی و ستاره‌شماری از مولانا علیشاه خوارزمی و از لباب الحکمه (از رموز هرمس) و از حسین فارسی محاسب و جاهای دیگر؛ تملک: محمد اسمعیل؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۲گ (۲پ-۱۰۳پ)، ۲۱ سطر (۴×۱۴)، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۲۰۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه مهندس بغایری، «علی مع الحق و الحق مع علی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۲۲۰]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۱۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ محشی با نشان «محمد»؛ کاغذ: پسته‌ای آبی و سفید، جلد: میشن سیاه، ۷۲گ (۴۳پ-۱۱۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۵۶-عکسی

آغاز: بعد الحمد و التحیه. چنین گوید قطب الدین ابن (چنین) عبدالحی اللاری، که این کتابی ست مسمی به حل المسایل، مرتب بر مقدمه و دوازده باب

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۹۵ص، ۱۳سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۹۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی یک مورد با عناوین «اقل عبادالله محمد شاه»، یادداشتی به خط شیخ عبدالحسین ملقب به شریف الدوله به سال ۱۳۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۸۳]

۱۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۰]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۶ص(۱-۱۲۶)،۲۱سطر (۸×۱۵)، اندازه:۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۶-۲۱]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۱۴/۲-۲۵/۱۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمهد العذر فی نظم بعثت لکم من عنده الدر لایهدی له الصدف وموفق گشت باتمام این کتاب.

خط: تحریری، کا: احمدبن محمد مهدی شریف خاتون آبادی، تا: ذیحجه ۱۱۳۸ق، جا: شوشتر؛ جلد: گالینگور آبی، ۴۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۶۲]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ۱۱۵۵ق [رایانه]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۱۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۹ جمادی الاول ۱۱۵۵ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۸۷گ (۲پ-۸۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۵- ۱۴۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۳۴/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ صفر ۱۱۷۱ق، جا: عسکران؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷گ (۲۱۰پ-۲۴۶پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۲۱]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۶۴]

۱۷. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز: و هر یک از آن کمتر بود شریک او دانند و هر یک از کواکب به درجه شرف یا صاحب خانه به خانه خود یا به شرف یا حد خود بوده باشد شهادت ایشان را مضاعف می‌نمایند

خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن عبدالکریم، تا: شنبه ۱۷ شوال ۱۱۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ جلد: مقوایی، ۸۷گ،

۱۵سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۷۹]

۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۴۴

آغاز: بسمله مقدمه در بیان مسائلی که واجبست قبل از شروع درین فن علم بآنها و آن مشتمل است بر دوازده فصل. فصل اول در بیان سائل و مسؤل عنه و بطریق سئوال. بدانکه غرض از تدوین علم نجوم آن بود که بدلایل ظن و تجربیات و قیاس در کونیات خبر دادن قبل از وقوع آن و اکثر بوقوع پیوسته؛ **انجام:** نطاق چهارم در تدویر صاعدات و ناقص در عدد و حساب ... و استقامت. تم.

نام کتاب و مؤلف به استناد گفته آقای محمد حسین حکیم در فهرست دانشگاه ۱۲۱/۲۰ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره رجب۱۱۹۲ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۵۶]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** من عنده الدر لایهد له الصدق.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۵ رمضان ۱۱۹۳ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفین در شهریورماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۹۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۲/۱سم [ف: ۱۸ - ۵۴]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۷/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هندوان گوید که خداوند مساعت در هر خانه که باشد ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲گ (۸۹- ۱۲۰)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۸ - ۵۰۱]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ناقص در عدد و حساب و تعدیل و مستعلی و سریع السیر در استقامت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ حدیثی از امام صادق علیه السلام درباره تعبیر خواب در روزهای مختلف ماه، یادداشت‌های پایان نسخه: من تصانیف حسین ابن مدرس محاسب (۸۲پ-۸۳ر) اختیارات منازل جهت فتح قلاع در تاریخ ۱۲۱ (۱۲۱۰ یا ۱۲۰۱ق، برگ ۸۳ر-۸۳پ)، برگ آخر تعریف اصطلاحات نجومی سهم غیب و سهم الصغیر و فایده‌ای «در تعریف طلوع و غروب در مجموع بلاد» و زایچه تولد آقا میرزا ملقب به میرزا عبدالحسین فرزند میرزا معصوم در روز شنبه ۱۵ رجب ۱۲۷۵ق هفده دقیقه از روز گذشته طالع حوت؛ تملک ملا مهدی؛ اهدایی: حسینعلی محفوظ، مهر ۱۳۷۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ، ۱۶سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۲۰]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۹۳/۲

آغاز: بعد الحمدلله سبحانه الصلوة علی نبیه و ولیه؛ **انجام:** و کار زنان و خادمان و بندکان و تهمت و حسد و چریک و دروغ

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۶۶]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۷۱/۵

آغاز: ... فصل سیم: در بیان آنکه منجم به چه نحو داند که سائل امتحان می‌کند و مدت بقای دلیل مسأله چون منجم خواهد بداند که سؤال به امتحان است یا نه؛ **انجام:** و دلیل که محبوس را حال بد بود و دیر بماند اگر ماه شمالی و صاعد باشد دلیل بر دیر ماندن اگر ماه یا عطارد منحوس دلیل که حالش در زندان بد بود

از فصل سوم به بعد را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵۵گ (۶۸پ-۱۲۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۹ - ۴۹۳]

۲۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با اشکال و جداول هندسی و مربعات طلسم و طوالع، در آخرش جداول معرفت بلاد مشهور عالم منقول از کتاب «تحفة المنجمین» مولانا جمال الدین محمد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۵سم [ف: ۲ - ۱۴۴]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۸-۱/۱۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالله، تا: یک‌شنبه ۲۱ شوال ۱۲۱۵ق؛ مصحح، یادداشتی از جلال الدین همایی به تاریخ مهر ۱۳۴۷، در پایان نسخه مطالب متفرقه در بیان آلات اسطرلاب و نسخه معجون بقراطی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۶۱]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در عدد و حساب و تعدیل و مستعلی است و سریع السیر و استقامت

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ با اشکال و جداول؛ کاغذ: حنایی و شکری، جلد: مقوا، ۲۱ و ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۳سم [ف: ۱۰ - ۱۰۳]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴۶

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۲۸ جمادی الاول ۱۲۲۲ یا ۱۲۲۸؛ توضیح: در برگ ۹ر از دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۱۷۷ یاد می‌کند که غلط کاتب است؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ، ابعاد متن: ۸×۱۳/۵، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ - ۹۳]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۳۴/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۱گ (۸۳ر-۱۳۳پ)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۱۹۰]

۲۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: دهه دوم ربیع الثانی ۱۲۳۹ق، جا:

تهران؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج مشکی، ۹۳گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۹۳]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۵۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** که بر طالبان آسان تر باشد و جدول بر صفحه مقابل نموده میشود.

خط: نستعلیق، کا: نادر، تا: ۲۲ صفر ۱۲۴۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۵۸گ (۱پ-۵۸پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۹×۳۰سم [ف: ۷ - ۱۱]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۱ رجب ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۵۳گ، ۱۶ و ۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۲۶۷]

۳۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۶۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۹ رمضان ۱۲۵۸ق؛ تملک: شاهزاده فرهاد میرزا مورخ ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۷۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [نشریه: ۳ - ۱۷۶]

۳۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۱

خط:نستعلیق،کا: آقاجان، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۶]

۳۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۱۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در جدی بیست و نه روز و شش ساعت و در دلو بیست و نه روز و شش ساعت و در حوت سی روز و ده ساعت و الله تعالی یعلم حقایق الامور و دقایقها.

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن مشهدی ابوالقاسم تبریزی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ (۹۰پ-۱۶۱ر)، ۱۵- ۱۷ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۷]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۱۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بروج ذو جسدین جوزا، سنبله قوس حوت و بهمین قدر اقتصار یافت.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۶ص (۲-۱۵۷)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۹۳]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ ۵۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲- ۹۳]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۳۹-۹/۱۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وبه این جداول ختم کتاب نمود امید از کرم وهمت ناظر ان اینکه این فقیر را بدعای خیر یاد نمایند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ صفر ۱۲۶۵ق، جا: بمبئی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۱]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۵۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد المصطفی و علی المرتضی و آله و عترته اجمعین سزاوار شکر و سپاس قادری که از کون کواکب موجودات طالع و ساطع ساخت؛ **انجام:** و اقصای هندوستان و سند و جزایر دریای جنوب و زنگبار تا بدریای مغرب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ جمادی الثانی ۱۲۶۶ق؛ نام مؤلف در این نسخه قطب الدین عبدالحی الحسینی لاری ضبط شده، این نسخه در دیباچه و خاتمه و در برخی عبارات با نسخه‌های دیگر اندک اختلاف دارد و بخش پایان ثناءگویی را ندارد؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: فرنگی شکری و حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۷۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۸ - ۵۵]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مریخ هشت درجه و شمس پانزده درجه و زهره و عطارد هفت و قمر ...

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد رضا کاشانی، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ (۱۰۸پ-۱۶۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۱۱]

۴۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵/۲

در یک مقدمه و ۱۲ باب و خاتمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ شوال ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۹گ (۱۷۵پ-۲۴۳ر)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۱۶]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون آفتاب بر آن موضع رسد اول ظهور است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۸ محرم ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۲/۵۳سم [ف: ۱۰ - ۱۲۵]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۱۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۳گ (۱۳۵پ-۲۳۷پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۳]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۰]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** غزنین ... حمل، عطارد مدمد

خط: نستعلیق شکسته، کا: اسدالله منجم مازندرانی هزار جریبی، تا: ۱۲۹۹ق؛ اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۵]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۸۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج سبز، ۹۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۳ - ۲۸۲]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من عنده الدر لا یهدی له الصدف، و موفق گشت باتمام این کتاب در یوم خمیس ۲۶ شوال ختم بالخیر و الاقبال سنة (۱۰۴۲) اثنین و اربعین من الهجرة النبویة ص

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳۸گ (۱-۳۸)،

۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۱ - ۲۹۲]

۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۳/۲-۵/۱۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** غایب در راه رفتن بود و دلیل آمدن نکند واگر هر دو دلیل را که یاد کردیم ساقط باشند از طالع یا بگوی ساقط

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن مولی قطب الدین سیمایی اصفهانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ، ۱۸-۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۶۲]

۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۱۲/۲-۹/۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در احوال کواکب سبعه سیاره و چون احوال کواکب سبعه سیاره بدین طریق باز نمودیم بعضی حالات ایشان ... و جدول اول این است جدول میل آفتاب و عروض کواکب ... از اوائل کتاب تا به حکومت و امارت نشستن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در آخر مطلبی در دو صفحه با عنوان «اسماء المواليد بحسب الطالع من الذكور و الاناث»؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی قرمز، ۸۳گ، ۱۶-۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۶۲]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۳۴

خط: نستعلیق بسیار مغلوط هند، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۶]

۵۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسجدها و گردابها و ساحلها ... و بخارا و شام و دریای یمن ... و میوه‌های شیرین و از ... و فیل و از جواهر ... پای و کعب ... بخواب رفتم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با اشکال و جداول؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۷]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۴۵-۱۱/۱۴۵

آغاز: فی الامر مشورة نمود که به چه طریق بکر آن بطن را روان سازم و از چه مقوله علم در چند بیان آورم؛ **انجام:** به او رسیده باشد سال خلاه خوانند و در احکام نجومی آن را.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ با جداول نجومی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۶۲]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۸۳

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ابوالفضل به تاریخ ۱۲۸۸؛ جلد:تیماج قهوه‌ای،۵۳گ،۲۲سطر،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف:۱۶- ۳۴۰]

۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از بامداد بود تا نماز پیشین، و شب از نماز شام تا وقت صبح. و الله اعلم بحقائق الامور

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۰۰گ(۱ر-۱۰۰پ)،۱۹سطر،اندازه:۱۱/۳×۱۶/۳سم [ف: ۶ - ۳۰۶]

۵۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۸۴ح

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۲۴ص، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۵]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۲۵

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۱۸/۲

آغاز خطبه کتاب افتاده و برگ‌ها درهم صحافی شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۷گ (۱۷۵ر-۲۳۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۸۳]

● حل المسائل جبر و مقابله / ریاضیات / فارسی

hall-ol masā'el-e jabr va moqābele

نجمی تبریزی، رضا، ۱۲۵۷ - ۱۳۳۵ شمسی

najmī tabrīzī, rezā (1878 - 1956)

آغاز: بسمله ستایش فزون از حد یکتا خداوندی بی مثل و مانند را سزاست که لطایف عوالم ملك و ملکوت از غرایب ... و بعد در این عصر سعادت حصر ... مظفرالدین شاه ... مسمی بحل المسائل جبر و مقابله نمودم ... مقدمه در نسبت مقیاسهای ایران باخارجه

انجام: برای یافتن دوعدد متحابه از ثانیدن قره مهندس معتبر عرب است که در اواخر قرن نهم حیات داشته است.

چاپ: تهران، ۱۳۳۳ق، سنگی، ۲۵۶ص

[فهرستواره منزوی ۲۶۷۰/۴؛ الذريعة ۷۴/۷]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۳۶-۳۸/۱۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن مرحوم میرزا حبیب الله، تا: یک‌شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۶۳]

● حل مسائل سبع / ریاضیات / فارسی

hall-e masā'el-e sab'

نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۲۶ قمری

najm-od-dowle, 'abd-ol-qaffār ebn-e 'alī (1843 - 1908)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰ق)

رساله‌ای است در حل مسائل هفت‌گانه مذکور در خلاصة الحساب شیخ بهائی و چاپی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۵/۵

خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۲۱۴]

● حل مسائل عقلية / فلسفه / عربی

ḥall-u masā'il-in 'aqlīya

زنجانی، عبدالله بن احمد، – ۱۳۲۷ قمری
zanjānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e ahmad (- 1909)
مسائل مشکل عقلی چندی است که مؤلف با اختصار و بدون ترتیب و تبویب مخصوص، آنها را حل کرده و گویا نگارش این کتاب هنگامی بوده که وی در کاظمین سکونت داشت.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۴۹/۱
آغاز: حمداً ثم حمداً لمن فهمنا القضایا و نبهنا الخفایا شکراً ثم شکراً لمن اکرمنا بخیر البرایا و اوصیائه علماء الاسرار و الخبایا؛ **انجام:** و الخامس للحروف و الصوت الا أنها عند غور البصر و تعمق النظر یشکل دخولها فی حدود ما ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ گویا به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱ر–۱۱پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۱۴۷]

● **حل مسائل لاینحل** / - عربی
ḥall-u masā’il-i lā-yanḥal
بافقی، محمد حکیم بن عبدالله، ق۱۱ قمری
bāfqī, mohammad hakīm ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳۰۰ ض
بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]

● **حل مسائل مساوات مفرده و حل مسائل تساوی ساده** / ریاضیات / فارسی
hall-e masā’el-e mosāvāt-e mofrade va hall-e masā’el-e tasāvī-ye sāde
شامل دو بخش است: ۱. حل مسائل یک مجهولی دارای ۹۶ مسئله و پاسخ آن؛ ۲. حل مسائل دو مجهولی دارای ۱۸ مسئله و پاسخ آن.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۱۶/۵
آغاز: بسمله در بیان طریقه حل مسائل چندی است که ملفوف بر مساوات مفرده بوده باشند، امثله معلومه مسائلی که مقدار نامعلوم در آنها بوده است؛ **انجام:** صاحب قران بوده است فهو المطلوب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا، ۶۶گ، ۱۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ – ۴۴۵]

← حل مسائل نجوم ⩾ حل و عقد
← حل مسائل نجوم ⩾ حل المسائل

● **حل مسئلة ابن معط** / نحو / عربی
ḥall-u mas’alat-i ibn-i mu‘ṭ

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۶
آغاز: فائدة قال ابن معط فی الفیته:مسئلة بها امتحان النشأة ×× اعطی بالمعطی به الف مائة؛ **انجام:** لکونهما لایتعدیان الی مفعولین
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲ص (۴۴–۴۵)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ – ۱۰۱۳]

● **حل المشاکل** / صرف / فارسی
hall-ol mašākel
تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)
در سه «باب»: صیغ دشوار صرفی، الغاز نحوی، مغالطات منطقی. برای پسر خود نگاشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۸۷/۳
آغاز: بسمله. پس از حمد خلاق عالم ... چنین گوید ... محمد بن سلیمان الطبیب التنکابنی که این مقاله ایست در لغز نحو و صیغ مشکله صرف که در قرآن وارد است و غیر آن و مغالطات منطقیه؛ **انجام:** و بهمین قواعد حل مغالطات می‌شود ... تمام شد در روز دوشنبه در دست مؤلفش محمد بن سلیمان الطبیب التنکابنی در شهر رجب سنه ۱۲۶۶ امید که ذخیره آخرت مؤلف شود و محصلین از آن بهره مند گردند.
کاتب = مؤلف بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۲۴۱–۲۶۴)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف:۱۳–۳۱۵۶]

← حل مشکل ⩾ مشکل حل

● **حل المشکلات** / علوم غریبه / فارسی
ḥall-ul muškilāt
نخجوانی، محمد بن سعد، ق۸ قمری
naxjavānī, mohammad ebn-e sa‘d (- 14c)
کتابی است که حکیم طمطم هندی آن را جمع‌آوری و مؤلف آن را به فارسی ترجمه کرده است. کتاب مشتمل بر دو «فصل» است و هر فصل دارای چهار «نوع» و هر نوع مشتمل بر چهار «قسم». موضوعات کتاب عبارت است از: اعداد و جفر و طلسمات و تصاویر و نیرنجات.
چاپ: بمبئی، ۱۳۱۲، چاپ سنگی
[دنا ۷۶۶/۴؛ الذریعه ۷۴/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۶/۹
آغاز: رساله. بسمله، حمدله. صلاة. چونین گوید مترجم این مختصر و هو ابوالمحاسن محمد بن سعید بن محمد النخجوانی المعروف بابن الساوجی ... چنین گوید ابراهیم بن اسباط ابن حمزه

بعلبکی که وقتی به رسم تجارت به سفری روان شدم ... و رئیس ... ابوالمکارم ذوفنون اسحق بن عبدالمسیح بن العشر الانطاکی با ما بود و از شیخ شهاب الدین مقتول روایت می‌کرد؛ **انجام:** و آن چنان باشد که بستاند شصت و پنج برگ و بنویسد بر سر هر برگی شصت و پنج صاد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷گ یا ۳۶ص (۱۴۲ر-۱۵۸ر یا ۲۸۲-۳۱۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶ - ۴۳۹]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۷۴/۱

آغاز: بعد از تسطیر کلام بحمد ملک علام و تعطر مشام بدرود سید انام؛ **انجام:** و این عملها از اسم طالب آسان تر است و الله یعلم اسرار الامور کلها

کا: شیخ عبدالمحسن بن محمد شفیع صحراوردی فسوی شیرازی، تا: جمعه ۲۷ شوال ۱۳۱۹ق؛ در حاشیه کتاب اول جدول‌های مربوطه به شنگرف آورده شده است؛ جلد: تیماج عنابی، ۶۰گ (۱پ-۶۰ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [مؤید: ۳ - ۷۸]

● **حل المشکلات** / کیمیا، صنعت / فارسی و عربی

ḥall-ul muškilāt

تقی زاده شیمی تبریزی، عباس

taqī-zāde šīmī tabrīzī, ʻabbās

[فهرستواره منزوی ۳۹۵۱/۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۱۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا لهذا؛ **انجام:** فهذه السبعه الکوکب

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۱ق [الفبائی ف: ۲۲۷]

● **حل مشکلات** / علوم غریبه / عربی

hall-e moškelāt

بعضی اعمال شیخ بهاءالدین محمد عاملی که از قرائت مجموعه شیخ صفی الدین اسحق به تجربه رسانیده.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۸/۲۰

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ متن و حاشیه؛ محشی با فهرست؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۱۲۷-۱۳۱) [سنا: ف: ۲ - ۱۵۸]

● **حل المشکلات** / کیمیا / عربی

ḥall-ul muškilāt

وابسته به: شذور الذهب؛ انصاری مغربی، علی بن موسی (۵۱۵-۵۹۳ق)

شرحی است بر برخی ابیات مشکل شذور الذهب ابوالحسن علی بن موسی اندلسی، معروف به ابن نقرات که به ترتیب الفبایی در کیمیا سروده شده است. بنابر یادداشت سلطانی حل المشکلات به چاپ رسیده است.

[حاجی خلیفه ۱۰۲۹/۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷/۵

آغاز: بسمله، حل المشکلات فی شرح بعض الابیات ... قال الشیخ العالم ... الاندلسی ... اذا ثلث المریخ بالزهرة امرء؛ **انجام:** و تلبس صورة البیاض فافهم. و الی هنا شرح رحمه الله تعالی. و صلی الله علی محمد و آله و سلم تسلیماً

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۴ق؛ ۷۱گ (۲۰۹ر-۲۷۹پ) [ف: ۱ - ۹۳]

● **حل المشکلات** / داستان / فارسی

ḥall-ul muškilāt

از عبدالباری و در آن داستان‌هایی درباره رمالان آمده و نام برخی از رمالان در آن یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۶/۳

آغاز: بسمله. و به نستعین. بعد از کلام تسطیر تحمید ملک علام و تعطیر مشام بدرود سید انام ... اما بعد این سرگشته بادیه خواری عبدالباری ... این رساله مسمی بحل المشکلات بوده؛ **انجام:** هم برشد (تمام است -در ۱۳۸ تا ۱۴۳ جدول است)

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۹ص (۱۱۴-۱۴۲)، ۲۱ سطر (۱۶×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۲۶]

● **حل مشکلات الاخبار** / شرح حدیث / عربی

hall-e moškelāt-ol axbār

توضیح و تفسیر چند حدیث، از احادیث منقول از طریق شیعه اثنی عشریة است، این رساله غیر از مصابیح الانوار سید عبدالله شبر می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴/۳۰

آغاز: بسمله، روی الشیخ الصدوق فی العیون، عن سیدنا ابی الحسن الرضا سلام الله علیه، انه قال: لایزال العبد یسرق حتی اذا استوفی ثمن یده، اظهر الله تعالی علیه، اقول: لعل المراد رفع استعجاب الناس فی قطع ید السارق؛ **انجام:** الصالحات العابدات الزاهدات فی امته کن اکثر و ازید منهن، فی سایر امم الانبیاء (ع) کما ان قعودهن فی الکنایس لاجل العبادة، سیرة مستمرة بینهن ... ناتمام.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی زده، ۳گ (۳۵۰پ-۳۵۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷ - ۲۹۳]

● **حل المشکلات الإرثیة فی شرح اللمعة الدمشقیة** / فقه / عربی

ḥall-ul muškilāt-il irṯīya fī š.-il lum‘at-id dimašqīya

مشتمل است بر «مقدمه» و «خاتمه» و ده «مسأله»: ۱. حساب الفرایض و مخارجها؛ ۲. بیان السهام المقدرة و بیان اهلها؛ ۳. بیان من ترک ثمانیة اجداد فی المرتبة الثانیة؛ ۴. بیان من له سببان ای موجبان للارث؛ ۵. میراث الخنثی. سایر مسائل و خاتمه محذوف است. بیشترین توجه مؤلف به عبارت شرح لمعه شهید ثانی و توضیحات آن است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷۳

آغاز: بسمله، ربنا لاتزع قلوبنا ... انک انت الوهاب حمدک اللهم علی جعل العلماء ورثة الأنبیاء ... اما بعد فهذه نبذة من المشکلات الارثیة ... قاعدة من القواعد اذا اردت ان تطلب اقل عدد ینقسم علی عددین مختلفین فاعرف النسبة بینهما؛ **انجام:** نعم یحکم بنجاسته العضو المختص بالمرتد.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی،۳۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱- ۵۶۶]

● **حل مشکلات الاشارات و التنبیهات = شرح اشارات = شرح الاشارات** / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u muškilāt-il išārāt wa-t tanbīhāt = š.-u išārāt = š.-ul išārāt

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

وابسته به: الاشارات و التنبیهات؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

اهدا به: شهاب الدین

تاریخ تألیف: صفر ۶۴۴ق

«اشارات و تنبیهات» کتابی برجسته از ابن سیناست مشتمل بر منطق و فلسفه و عرفان. فلسفه سینوی تمام جریانات فکری و فلسفی بعد از خود را از فلسفه اشراق تا حکمت صدرایی تحت تاثیر داشته است. اشارات آخرین اثر مهم فلسفی شیخ است که از آثار درجه اول معرفت بشری در عرفان و فلسفه و منطق محسوب می‌شود و برخی آن را خالص‌ترین و زیباترین اثر فلسفی دانسته‌اند. شیخ در اشارات به اختصارنویسی تعمد داشته و خواجه طوسی معتقد است: اشارات دارای سیاقی خاص است که نمود روشن آن اختصار و دوری از تطویل است. بزرگترین شارحان اشارات دو تن بوده‌اند: فخر رازی و خواجه طوسی. فخر رازی در پی رد و نقض کلام شیخ است و طوسی کوشیده است تا کلام شیخ را از نقض‌های افراطی فخر برهاند. خواجه نصیر بی‌تردید یکی از ستایشگران شیخ الرئیس و اندیشه فلسفی اوست و به عنوان یکی از باکفایت‌ترین مبلغان او در زمان خود محسوب می‌شود که در ترویج و فهم شایسته فلسفه سینوی نقش اساسی ایفا کرد، گرچه هرگز مایل نبود که وی را در فلسفه مشاء که نماینده آن ابن سینا بود قالب بگیرند و آشکارا مایل نبود که تمام و کمال در حلقه فلسفه مشائی شناخته شود. این اثر ماندگار خواجه در رد فخر رازی و مهمتر از آن در شرح مقصود و نظرات ابن‌سینا قدرت و دلبستگی ویژه او را به اندیشه فلسفی ابن‌سینا نشان می‌دهد و او را به حق، استاد بشر و عقل حادی عشر لقب داده‌اند. او در میان شارحان اشارات درخششی ویژه دارد و اقتدار ذهنی خود را در ساحت شرح این کتاب به روشنی آشکار ساخته است. خواجه در مقدمه شرح خود گوید: «مقصود از این شرح دفع اعتراضات امام و انتصار شیخ است»، لذا شارح در این کتاب جز در دو سه مورد عقیده شخصی خویش را در مسائل فلسفی اظهار نکرده و فقط به توضیح سخنان شیخ پرداخته است تا اعتراضات امام را رد و جواب گوید و باز در مقدمه می‌گوید: «امام فخر در شرح خود بر اشارات در رد ابن سینا مبالغه کرده و در نقض قواعد از حد اعتدال تجاوز نموده است و به همین جهت بعضی ظرفاء شرح او را جرح خوانده‌اند» و همواره از او به عنوان «الفاضل» و یا «الفاضل الشارح» یاد کرده است. این شرح را بنا به درخواست یکی از دوستانش ملقب به شهاب الدین تألیف کرده، که بعید نیست مراد از شهاب الملة محتشم شهاب که از افاضل دانشمندان و امراء اسماعیلیه است باشد. خواجه شرح خویش را به یکباره ننوشته بلکه آن به مرور زمان نوشته و خود می‌گوید: من این کتاب را در مدت بیست سال به اتمام رساندم. در قصه سلامان و ابسال متذکر شده که این قصه را مطابق نظر شیخ، بیست سال بعد از اتمام شرح نوشته است و شاید یکی از دلایل ماندگاری کتاب همین باشد. اشارات شامل منطق و فلسفه است. بخش منطق آن است دارای ده «نهج»: ۱. غرض از منطق؛ ۲. الفاظ خمسه مفرده و حد و رسم؛ ۳. ترکیب خبری؛ ۴. مواد قضایا؛ ۵. تناقض قضایا و عکس آن؛ ۶. بیان احوال مادیه قضایا؛ ۷. ترکیب دوم برای حجج؛ ۸. قیاسات شرطیه و توابع قیاس؛ ۹. علوم برهانی و مقدمات علوم؛ ۱۰. قیاس مغالطیه. بخش فلسفه آن دارای ده «نمط» است: ۱. تجوهر الاجسام؛ ۲. الجهات و اجسامها الاولی و الثانیة؛ ۳. النفس الارضیة و السماویة؛ ۴. الوجود و علله؛ ۵. الصنع و الابداع؛ ۶. الغایات و مبادیها؛ ۷. التجرید؛ ۸. البهجة و السعادة؛ ۹. مقامات العارفین؛ ۱۰. اسرار الآیات.

آغاز: آغاز بخش منطق: الحمدلله الذی وفقنا لافتتاح المقال بتمجیده و هدانا الی تصدیر الکلام بتمجیده و ألهمنا الاقرار بکلمة توحیده.

آغاز بخش فلسفه: قال الشیخ هذه اشارات الی اصول و تنبیهات علی جمل یستبصر بها من تیسر له و لا ینفع باصرح منها من تعسر

علیه ... اعلم ان هذین نوعین من الحکمة النظریة اعنی الطبیعی و الالهی
انجام: انجام بخش منطق: ثم ان من غلط بعد رعایة هذه الشروط و تکرار المعاودة الی تفقد کل واحد منها فهو لیس بمستعد لادراک العلوم النظریة و لعلمها. و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.
انجام: فهذا ما تیسرلنا من حل مشکلات کتاب الاشارات و التنبیهات ... و منه المبدء و الیه المعاد. رقمت اکثرها فی حال صعب لا یمکن اصعب منها حال و رسمت اغلبها فی مدة کدورة بال بل فی ازمنة یکون کل جزء منها ظرفا لغصة و عذاب الیم و ندامة و حسرة عظیم ... به گرداگرد خود چندانکه بینم ×× بلا انگشتری و من نگینم. و ما لیس فی امتداد حیاتی زمان لیس مملوا بالحوادث المستلزمة للندامة الدائمة و الحسرة الابدیة و کان استمرار عیشی امیر جیوشه غموم و عساکره هموم. اللهم نجنی من تزاحم افواج البلاء ... و انت ارحم الراحمین
چاپ: شرح اشارات خواجه مکرر چاپ شده است؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۵ق، رحلی؛ تحقیق سلیمان دنیا، بیروت، مؤسسة النعمان للطباعة و النشر، ۱۴۱۳ق، همراه با متن اشارات، ۴ جلد
[مدرس رضوی ص ۲۴۶؛ مقدمه منزوی بر اشارات؛ الذریعة ۷۵/۷ رقم ۴۰۰ و ۹۰/۱۳؛ فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی ص ۱۳۵؛ یادنامه خواجه نصیر از مدرس رضوی ص ۲۴۶؛ هدیة العارفین ۱۳۱/۲؛ معجم المطبوعات ۱۲۵۱/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۴۶/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۱۳۷/۴؛ دنا ۷۶۷/۴-۷۷۴ (۲۳۸ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- المحاکمات بین شرحی الاشارات = شرح الشرح؛ قطب الدین رازی، محمد بن محمد (۶۹۴-۷۶۶)
۲- حاشیة شرح الاشارات؛ قطب الدین رازی، محمد بن محمد (۶۹۴-۷۶۶)
۳- حاشیة شرح الاشارات؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
۴- حاشیة المحاکمات؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
۵- حاشیة المحاکمات؛ ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان (-۹۴۰)
۶- حاشیة المحاکمات = حاشیة شرح الاشارات؛ میرزا جان باغنوی، حبیب الله (-۹۹۴)
۷- حاشیة شرح الاشارات؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)
۸- حاشیة شرح الاشارات؛ حسینی قزوینی، محمد معصوم بن فصیح الحق (-۱۰۹۱)
۹- حاشیة شرح الاشارات؛ ملا شمسا، شمس الدین محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۸)
۱۰- حاشیة شرح الاشارات؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹)
۱۱- حاشیة المحاکمات؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹)
۱۲- حاشیة شرح الاشارات؛ حسینی خاتون آبادی، ابوالقاسم (-۱۲۰۳)
۱۳- تعلیقات بر شرح اشارات؛ قمی، علیقلی بن قره چغای (۱۰۲۰-۱۱)
۱۴- مرآة الحقایق؛ شیرازی، محمد هادی بن معین الدین (-۱۱)
۱۵- حاشیة شرح الاشارات؛ شیرازی، محمد هادی بن معین الدین (-۱۱)
۱۶- حاشیة شرح الاشارات؛ شریف رازی، محمد هادی بن محمد (-۱۱)
۱۷- حاشیة الاشارات و شرح الاشارات و حاشیة المحاکمات (۲عنوان)
۱۸- حاشیة المحاکمات (۲عنوان)
۱۹- حاشیة شرح الاشارات (۱۴عنوان)
۲۰- حواشی المحاکمات بین شرحی الاشارات (۳عنوان)
۲۱- شرح شرح الاشارات
۲۲- شرح شرح الاشارات و التنبیهات
۲۳- حاشیة المحاکمات احمد بن سلیمان

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۷؛ تا صفحه ۲۲۹ خط خواجه نصیر و از ۲۳۰ تا آخر نسخه خط دیگری؛ مصحح، در پشت صفحه اول آمده: «قد اختص بتملك هذا الکتاب المسماة بحل المشکلات الاشارات (کذا فی المتن؟) بخط الشارح الفاضل خواجه نصیر الدین محمد الطوسی رضی الله عنه بطریق الابتیاع اصغر الطلاب محمد بن القاضی الامام ظهیر الدین الدبوسی رحم الله اباه و عمر عقباه و کان ذلك فی العشر الاوایل من صفر الواقع سنه ست و سبعین و سبعمائه من الهجره المصطفین»؛ یکی از امضاء ها امضاء محمد باقر بن محمد تقی است که شاید مجلسی باشد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۵گ، ۳۱ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۹ - ۱۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا ما انفتح لی من امر هذه القصة ... علی الاتمام بالخیر و السلامة.
خط: نسخ کهن، کا: عبدالسلام بن محمد شوشتری متطبب (ص۳۶۷) و عبدالرشید بن احمد بن ابی بکر بن احمد محمد اصفهانی (ص ۲۳۰) و محمد بن یحیی بن قاسم قزوینی (ص۱۰۷)، تا: ۶۷۶ و ۶۸۴ق و ۶۲۴ق، جا: شیراز؛ مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۹ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۴/۳- ۱۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۴/۱-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 10901؛ خط: نسخ، کا: علی بن حسن بن محمد حافظ، تا: ۲۴ جمادی الثانی ۶۶۸ق؛ مقابله شده با نسخه خوانده شده بر طوسی در زمان او [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷/۱

انجام: برابر

همه شرح اشارات را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ جمادی الثانی ۶۷۲ق؛ عبارت «رقمت اکثرها فی حال صعب» تا پایان نسخه چاپ تهران (۱۳۰۵) را ندارد، شماره ۲ گزیده کمال الدین بحرانی است از داستان سلامان و ابسال ترجمه حنین بن اسحاق؛ از آغاز تا برگ ۱۹ به نسخ ریز و از برگ ۲۰ تا ۲۴ به نسخ درشت‌تر می‌باشد و این دو خط تازه‌تر است و از برگ ۲۴ تا برگ پایان به نسخ درشت و با اعراب است، محشی به تعلیق و در شرح لغت‌ها به فارسی و به خط تازه‌تری است و حواشی دیگری نیز دارد؛ تملک: فضل الله حسینی، نجم الدین بن عبدالعلی، محمد تقی بن شیخ احمد جوهری در تاریخ جمادی الاول ۱۹۱؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶۷گ (۱ر-۱۶۷ر)، ۱۲و ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۲۵۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۴۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۰۲]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۹۱

آغاز: در دیباچه افتاده: ... بعض الظرفا و شرحه جرحا و من شرط الشارحین؛ **انجام:** برابر منطق

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۶۷۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «عبده الراجی محمد کریم الرضوی» (چهارگوش)، «عبده محمد علی الرضوی» (چهارگوش)؛ تملک: محمد زمان و مهر «یا صاحب الزمان ادرکنی» (بیضی)؛ بندی در منطق با نشانی «بنده نظام» (گ ۱۰۷ر-۱۰۷پ)؛ کاغذ: ترمه ضخیم، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۸گ، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۳/۵) سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۵]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۳۲

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد اسدی دهستانی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ محرم ۶۸۲ق؛ در پایان داستان سلامان و ابسال خواجه طوسی است همانکه پس از این در ۶۶۴ در میان کتاب گذارده است؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، ۱۰۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۱سم [ف: ۱ - ۱۹۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲۷ برگ آغاز نسخه تازه‌تر است، از برگ ۲۸ تا ۱۶۹ تا عبارت «اشارة الی قیاس المساوات انه ربما» کهنه است، مصحح، متن خط خورده است، به نسخه اصل می‌ماند، کراسه‌های آن هشت برگی است از برگ سوم کراسه سوم را دارد تا کراسه ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۱۷۱گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸ - ۵۲۷]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۲عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: سلطان احمد ثالث، استانبول، ش ۳۲۱۱ (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۶۲۲/۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ مصحح؛ کتاب را در ششم رمضان ۶۸۳ق عبدالعزیز بن ابراهیم ماردینی بر عبدالعزیز بن جمعه، موصلی به پایان آورده؛ ۳۳۶گ، ۲۶سطر [عکسی ف: ۲ - ۴]

۱۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۴۱۶

از آغاز منطق (و افتاده) تا آغاز نمط ۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ محشی [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۱۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۴۰

بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ تملک: نصیرالدین حسین حسینی؛ ۶۰گ، قطع: وزیری [ف: ۱۵۲]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۶۲

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی؛ تملک: عطاءالله بن یحیی نوعی زاده قاضی من سره در ۱۰۳۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ، ۲۵ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۵]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۲۳

منطق و فلسفه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مقابله شده، با پیشانی، مجدول؛ تملک: مصطفی بن لطف الله حکیم، حسن تمیمی قاضی دمیاط؛ در پایان نسخه آمده که تاریخ آن در نسخه اصل میانه‌های صفر ۶۴۴ است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳۳گ، ۳۵سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۴۸۹]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلطان محمد خان ثانی ملقب به فاتح (از سلاطین ال عثمان)، تا: قرن ۸، جا: قسطنطنیه؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ نسخه متعلق به کتابخانه سلطان محمد فاتح بوده و بعد به کتابخانه شاهزاده اعتضاد السلطنه وزیر علوم انتقال یافته و در پشت صفحه اول مطالبی از طرف اعتضادالسلطنه درباره استنساخ و تذهیب نسخه آمده (سال ۱۲۹۶ق)؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۵۳۶گ، ۲۳سطر (۳/۵×۹/۵)، اندازه:۸/۵×۱۶سم [ف: ۸ - ۳۹۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۳۶

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** خاتمة و وصية ایها الاخ انی قد مخضت لک فی هذه الاشارة (دو صفحه بعد) و ختم به وصیته و هو آخر فصول الکتاب. فهذه ما تیسر لی من حل مشکلات کتاب الاشارات و التنبیهات مع قلة البضاعة و قصور الباع فی هذه الصناعة و تعذر و تراکم الاشتغال (خوانده نشد، زیر وصالی رفته است)

از نمط تا میانه نمط دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی بسیار با نشانه‌های «آمدی» و «ف» و «هـ» و «هـ نخجوانی»، در ۷۴۸ در مشهد غروی مقابله شده، در آغاز نسخه بندی است با این سرآغاز: «فی باب المغالطات اللفظیة و هذه اشارة ... انجام: العلوم النظریة و لتعلمها ... و الحمدلله رب العالمین»؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی عبده محمد علی»، «عبده محمد علی» مورخ ۱۱۹ (۱۱۰۹)، «عبده محمد حسن»، «المذنب محمد نصیر ۱۱۰۵»؛

کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۷گ، ۲۱سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه:۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۵۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۲

آغاز: اکثر مما ینسبه الی الله و فی الحالة الثانیة قریباً منه و فی الحالة الثالثة أقل منه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «العزة لله عبده مراد» (به شکل قلب)؛ کاغذ: شرقی (خانبالغ) نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۸۸

آغاز: ففی الاقسام الاربعة المذکورة فی الباب ثم قسم القسم الرابع ایضاً بحسب الاحتمال العقلی الی قسمین بان ذلک الثالث یقیم کل واحد منهما اما مع الآخر او بالآخر؛ **انجام:** و العارف ینکر من نفسه الاستفراز المذکور لاستنکافه عن الترائی بالکمال فلذلک یوثر کتمان ما یرد علیه و یستعمل التلبیس فیه، ثم انه لیبلغ به الریاضة مبلغاً ینقلب له ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ (بخش نخست تا برگ ۷۹) و قرن ۱۳ (بخش دوم از برگ ۸۰ تا پایان)؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با رمز «۲۸»؛ کاغذ: شرقی، جلد: ساغری قهوه‌ای، ۱۷۶گ، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۷×۱۶/۵سم [ف: ۳۲ - ۶۸۱]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۲۸

از «النمط الرابع فی الوجود و علله» تا «اشارة قد یتغیر صفات الاشیاء علی وجوه»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۹۸گ، ۲۵سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۱۵ - ۴۱۲۰]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۶

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: شرقی (خانبالغ) نخودی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۶ - ۳۶]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۷۶ و ۲۵۱۱-ف

از طبیعیات تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پایان جمادی الاول ۷۲۲ق؛ مجدول؛ مهر: علی اصغر بن محمد تقی بن محمد باقر یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۴۱۸] و [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۷]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۹/۱

شامل تمام منطق و نمط دهم از قسمت فلسفه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۳۳ق؛ از آغاز نمط دهم نزدیک به دو برگ (از برگ‌های نسخه) و بقیه قسمت فلسفه افتاده؛ از برگ ۹ مجموعه برگ شرح اشارات تا ۴۰ به خطی تازه، و قلمی ریزتر نوشته شده است، بر کنار بسیاری از برگ‌های نخستین مجموعه (برگ ۱ تا ۲۹) حاشیه‌هایی به همان خط تازه در توضیح برخی لغات، به نقل از کتب لغت و با نشان «ق» یا بدون امضاء، بر کنار بیشتر برگ‌هایی که به خط کاتب اصلی نسخه (شرح اشارات) است تصحیحات و استدراکاتی به خط کاتب متن موجود است؛ پشت نخستین برگ نسخه قسمتی از آغاز شرح امام فخر بر اشارات به همان خط تازه و نیز یادداشتی با امضاء و مهر «محمد صادق بن عبدالنبی تمامی امامی» که مالک نسخه بوده موجود است، در این نسخه، بر خلاف شرح اشارات طبع تهران از متن اشارات جز اندکی (قبل از شرح) نقل نشده و تنها بر کنار چندین برگ تمام متن مربوط بشرح خواجه نگاشته شده؛اهدایی:مشکوة؛کاغذ:پنبه‌ای سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۳]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۲۰

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نسخ، کا: کمال الدین عبدالرزاق کاشی و یحیی بن احمد طوسی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۷۴۳ق (بخش تکمیلی)، جا: یزد خانقاه رشیدالدین فضل الله؛ مصحح، یحیی بن احمد طوسی کاشانی روی برگ اول می‌نویسد که مقداری از این نسخه به خط کمال الدین عبد الرزاق کاشانی نوشته شده بود و پاره‌ای از آن به خط دیگری بود و شمس الدین امیره (؟) به من دستور داد که آنچه دیگری نوشته شده به خط خودم بار دیگر بنویسم و من این کار را انجام دادم و در خانقاه رشید الدین فضل الله در یزد به تاریخ بیستم جمادی الاول ۷۴۳ به پایان رساندم؛ تملک: ایاس بن عبد الله، شمس الدین بن عطاء؛ کاغذ: شرقی (سمرقندی) نخودی، جلد: تیماج زرد، ۱۶۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۷۷]

۲۳. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۱۵

خط: نسخ، کا: محمد بن سعد جاجرمی، تا: ربیع الاول ۷۴۶ق، به دستور یکی از بزرگان [نشریه: ۶ - ۳۴۳]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم حسن بن داود بن حسن ابرقوهی بهمزاذی (کذ)، تا: ۷۵۴ق، جا: دمشق؛ کاتب این نسخه را با نسخه استادش برهان الدین عبیدالله مقابله نمود، تاریخ ختم مقابله: چهارشنبه ۱۰ شعبان ۷۵۹، محشی از کاتب نسخه، در آخر نسخه سواد اجازه ملا قطب (الدین محمود) شیرازی به سید برهان الدین مذکور؛ واقف: ملک زاده کوثر؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۳۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۱۸۰]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسن بن داود بن حسن ابرقوئی، تا: ۷۵۴ق، جا: دمشق؛ توضیح: ظاهراً این نسخه باید از روی نسخه‌ای انتساخ شده باشد که آن نسخه در ۷۵۴ق تحریر یافته است؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۳۱۸گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۸ - ۴۷۴]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۲۱

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن بیرم رومی لواجی صوفی، تا: ذیحجه ۸۱۹ق؛ از روی نسخه زین الدین علی سید شریف، محشی از آقا محمد رضای قمشه‌ای و با نشان‌های «س»؛ تملک: عبدالعلی میرزای عبدی احتشام الدوله، عبدالجلیل بن عبدالرحیم حجازی در ۱۰۷۸، ابوالقاسم بن عبدالحمید تفرشی فاضل در ۱۳۰۶، حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی، حسین خادم باشی؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۶/۸سم [ف: ۱ – ۱۹۵]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۳۱

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ صفر ۸۴۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی (خانبالغ) نخودی، جلد: مقوایی، ۳۲۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲۷ – ۱۶۹]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ زیبا،کا: صفی بن محمد بن اسحاق، تا: ۸۷۴ق؛ افتادگی: وسط؛ محشی بسیار (در بخش منطق)، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳۵۶گ (۱–۳۵۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۴/۵×۱۰/۵سم [ف: ۳۶ – ۱۵۳]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: حسین بن احمد مرزیفونی، تا: ۱۰ محرم ۸۸۵ق؛ محشی؛ تملک: عبدالجمیل بن نجف بغدادی رجب ۱۰۱۴ق؛ مهر: «لا اله الا الله المتعال عبده محمد مقیم بن عبدالعال» (مربع)، «عز من قنع و ذل من طمع محمد شریف الحسن۱۱۱۷» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۳۳/۲– ۱۱۶]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۸ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: ذیحجه ۸۹۲ق؛ مصحح، دارای کتیبه مرصع و مذهب، با دو گواهی عرض یکی مورخ ۳۰ جمادی الاخر ۹۱۰ق و دیگری مورخ ۲۲ ربیع الثانی ۹۲۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ۴۳۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۵سم [ف: ۲۴/۲– ۱۰۲]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه اول رمضان ۸۹۵ق؛ مجدول ، مصحح، محشی؛ تملک: شیخ علی بن عبدالوهاب و مهر «الفقیر علی بن شیخ عبدالوهاب» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی (سمرقندی)، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۹۷]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۱۶

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۸۹۸ق؛ کاغذ: شرقی (سمرقندی) نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۷ – ۱۶۰]

۳۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۶۳

بخش منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج عنابی، ۸۸گ، ۳۰ سطر (۴/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱ – ۱۰۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۶۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۶]

۳۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۸۲

بخش منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول مذهب؛ تملک: محمد فولاد بن مولاناشه محمد سمرقندی در ۱۰۳۲ق، محمد بدیع با مهر «یا بدیع السموات و الارض»، مسیح بن محمد رضوی با مهر «العبد المذنب مسیح بن محمد رضوی» مورخ ۱۳۲۹ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱۹گ، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۷۶۳]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۴

آغاز: برابر منطق؛ **انجام:** و فرغت من تسویده فی اواسط صفر سنه اربع و خمسین و ستمائه حامدا مصلیا ... مستغفرا.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با دو سر لوح، مجدول، به سال ۱۰۸۴ق به وسیله محمد علی الحسنی الاردبیلی مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۴۷۹گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ – ۳۶۸]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۵۴

منطق؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم بن امیر علی خراسانی، تا: قرن ۱۰؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۳گ، ۲۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۴۳۹]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۹۳

آغاز و انجام: برابر؛ قیل ان الشارح رحمه الله قرا کتاب الاشارات علی استاد فرید الدین الداماد و هو قرا علی السید صدر الدین الرحنی و هو سمع من ابی العباس الکوکری و هو سمع من بهمن یار و هو من المصنف (شاید این عبارت خط ملامحسن فیض باشد)

بخش طبیعیات و الهیات آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ در پشت صفحه اول نوشته شده: «اخذت فی مباحثه قراة علی الوالد الاستاد ادام الله احسانه بسبع خلون من جمادی الاول من شهور سنه ثمان و خمسین و الف الهجریة ببلدتنا قاشان و کتب الفقیر الی الله محمد المدعو بعلم الهدی غفرله»، این کتابی است که ملامحسن از روی آن به پسرش علم الهدی درس می‌داده و حواشی و توضیحات هامش شبیه بخط ملامحسن است، یادداشت دیگری نیز به تاریخ ۱۰۵۸ به خط علم الهدی دیده می‌شود که علم الهدی کتاب را به فرزند خود جمال الدین اسحق بخشیده؛ مهر: جمال الدین اسحق، حجة الاسلام سید محمد باقر رشتی «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی»؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ،۲۹۱گ،۲۵سطر (۷×۱۹)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۳ – ۱۸۶]

۳۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۳۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ بایک سرلوح در پایان منطق؛مجدول؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۴۳۵گ، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ – ۳۳۸]

۳۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۶۷

آغاز: فاذن لیس مبدائها شیئاً واحداً و اما المسئلة الجزئیة فهی ان محدد الجهات لا میل مستقیم فیه

از اوائل نمط دوم تا آخر نمط دهم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: «ملا صالح تربتی»؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۷۶]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، با یک پیشانی زرین، مجدول مذهب، مقابله شده در ۱۱۳۱؛ تملک: سید محمد بن محمد صالح حسینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۲سم [ف: ۱ – ۱۹۶]

۴۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۰۲

آغاز: قال الفاضل الشارح النهج الطریق الواضح والنمط ضرب من البسط وانما رسم ابواب المنطق بالنهج و ابواب هذین العلمین بالنمط لان المنطق علم یتوصل منه الی سائر العلوم؛ **انجام:** و اعلم ان مالیس بمنقسم بالفعل فلا یحتمل ان ینقسم الی مختلفات لان اختلاف الاجزاء الموجودة فی الکل ...

بخش طبیعیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی، ۹۶گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۸]

۴۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۵۲

آغاز و انجام: برابر فلسفه

این کتاب در فهرست به قطب الدین رازی نسبت داده شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ یادداشتی در ترتیب و تقسیم علوم در چند سطر مختصر؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ختایی نخودی، جلد: مقوای روکش چرم ماشی، ۵۸۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۷ – ۴۶۰]

۴۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ تملک: محمد جعفر بن صادق به تاریخ جمادی الثانی ۱۱۲۵؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳/۱۵×سم [ف: ۱ – ۲۴۲]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو لیس بمستبعد لادراک العلوم النظریه و لیعلمها و الله اعلم بالصواب.

فقط شرح منطق الاشارات؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ملاموسی، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج دارچینی، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱ – ۳۴۲]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۱۲

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی سفید نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۲۰ – ۸۹]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۲۳

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷۷گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۴ – ۳۳۷]

۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۷۹

منطق را ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۷۶گ، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۳۳۹]

۴۸. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹ –۱۰؛ مصحح، محشی؛ مهر: «شرف یافت نامم زنام محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۶۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف مخ: – ۵۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۱۶۱]

۴۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۰۳–عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ المصنف من تسویده اواسط صفر سنة اربع و اربعین و ستمایة.

خط: تحریری، کا: شمس الدین احمد بن ابراهیم بن محمد شهیر به کوندک، تا: سه‌شنبه ۲۵ شعبان ۹۰۳ق؛ تملک: محمد بن علی بن امرالله؛ ۸۶ص، ۲۳سطر (۱۹×۲۲ ناهمسان)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [عکسی ف: ۱ – ۲۲۰]

۵۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۷۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۹ق؛ ۳۸۵ص، ۲۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۵۳]

۵۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۳۸۷

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ کهن، کا: سید محمد ابن سید میر محمد کمال حسینی، تا: ۹۹۱ق؛ نویسنده جلد اول و دوم دو نفر می‌باشند؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا، ۱۹۹گ، ۲۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ – ۳۶۹]

۵۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۷۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ باسرلوح، مجدول؛ تملک: نوروز علی با تاریخ ۱۱۸۱، فخر الولات امان الله خان والی کردستان با تاریخ ۱۲۶۵، فاضل تونی؛ مهر: ابوتراب معتمدالدوله؛ یادداشتی از عبدالحی درباره درس خواندن فرزندش محمدجعفر با تاریخ ۱۰۹۶؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۶گ، ۲۴ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵۴۵]

۵۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ مصحح، محشی، یادداشتی از مهدی آمده که کتاب را به تیماج سال ۱۱۶۸ در نزد استادش عبدالمنیع شروع به قرائت کرده؛ مهر: «عبده محمد حسن بن احمد» (بیضی)، «محمد حسن بن احمد احسن الله حاله» (بیضی)؛ تملک: محمد ابراهیم بن محمد شفیع ملقب به نجات با مهر «المذنب محمد ابراهیم نجات» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۸گ، ۲۶سطر، اندازه:۱۲/۵×۲۴/۵سم[محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۳۲]

۵۴. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۶۶
فاقد دیباچه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱ – ۱۳۶]

۵۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۳۷۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۱، قطع: وزیری[ف: ۱۵۲]

۵۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۷۳ – ج
طبیعی و الهی؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی به نام مهدی، یادداشتی از علی بن محمد بن حسن بن موسی شیرازی خفرکی طوسی مورخ ایت ئیل ۱۲۲۲؛ تملک: محمد بن عبدالله نوری تبریزی تهرانی (رئیس دفتر خانه وزارت خارجه دولت علیه ایران) در ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۹گ، ۲۳سطر (۶/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۳۳۲]

۵۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۴۹۶
در منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۲ – ۱۵۰]

۵۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۱۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «س، س ف، ی س ف دام ظله، ی س ف استادی دام افاداته، نخجوانی [نشریه:۲–۱۵۰]

۵۹. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۲۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴ – ۴۳۹]

۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۷۱۹
منطق است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۹گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۳سم [ف: ۱–۱۹۶]

۶۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۳۲
آغاز: بسمله النمط الرابع فی الوجود و علله اقول الوجود ههنا هو الوجود المطلق؛ **انجام:** بل من تلقاء جاعل فاعل مبدع مفیض.
از اول نمط چهارم تا آخر نمط ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از میر سید احمد که گویا همان میر سید احمد علوی حسینی متوفی ۱۰۵۴ق باشد که داماد و شاگرد میرداماد بوده؛ یادداشت وقف مولا حبیب الله ولد ملا حسنعلی به تولیت مجتهد الزمان امیر محمد حسینی سلمه الله خلف میر محمد صالح حسینی خاتون آبادی؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج زرد، ۱۸ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۴ – ۱۹۳۲]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۲ ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان قد فرغ المصنف من تتمیم هذا الشرح و تسویده فی اواسط صفر سنة اربع و اربعین و ستمائة حامداً لله و مصلیاً و داعیاً و مستغفراً
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، مقابله شده با تاریخ مورخ ۱۱۲۷ق؛ تملک: ابراهیم الحسینی، محمد باقر بن علی الحسینی با مهر «عبده محمد باقر بن علی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج حنایی، ۴۹۷گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۴/۲– ۱۶۸]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۶
آغاز: النمط الرابع فی الوجود و علله ... آغاز موجود از نمط اول (ص ۲۶۸): فلیس بواجب و لا ممتنع فاذن لیس فی الوجود جسم معین ... قوله بل هو فی نفسه کما هو عند الحس؛ **انجام:** مرکبا من حفظ و ادراک ... و یتلوه النمط الرابع فی الوجود و علله
شامل ۱۰ نمط (طبیعیات و الهیات) است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای مشکی، ۵۰۹ص، ۲۱سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم[ف:۵– ۳۰۸]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم امر بعد وجود هذه الشرائط بالاحتیاط البالغ عقلاً و رسماً حسب ما ذکره و ختم به وصیته و هو آخر الفصول.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی، نشانه بلاغ؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۷۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۳/۱– ۲۸]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۸۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۴۲گ (۳پ–۳۴۴پ)، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۸ – ۱۳۲]

۶۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۱۲
بدون منطق؛خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۹گ، ۲۴ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۸۸]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹۷
آغاز: بسمله، قال المصنف النمط الرابع بعد الفراغ من الحکمة الطبیعیه؛ **انجام:** و وفقنا علی مقدمات الصدق انه علی کل شیء قدیر و بالاجابه جدیر و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
نمط رابع بحث در احوال موجودات مجرده می‌کند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارایی، جلد: مقوایی، ۸۸گ، ۱۶ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ – ۴۱۳]

۶۸. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۸۸
آغاز و انجام: برابر فلسفه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ مهر: «عبده الراجی محمد بن محمد جعفر» (بیضی)، «محمد و العترة الطاهرة شفیع المحسن فی الاخرة» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف مخ]

۶۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۸۱
از طبیعی تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دو صفحه اول

و آخر نونویس و به خط حسن حسینی موسوی در ربیع الاول ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: حنایی سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴۰گ، ۲۳سطر (۶/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۳۷]

۷۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۶۷-۱۱/۶۷

آغاز: المتناهی الاجزاء و الجسم الغیر المتناهی الاجزاء و هو یفید عن الصواب لان اعتبار النسبة بعد؛ **انجام:** برابر

الهیات؛خط:شکسته،نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۷۳گ،۱۹سطر،اندازه:۱۲×۲۵سم[ف:۳- ۱۶۶۷]

۷۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۳۳

از اول الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۹گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۳۸]

۷۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۳۵

از طبیعی دارد و ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۲گ، ۲۴سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۴ - ۳۳۸]

۷۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۳۶

از طبیعی تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۳۸]

۷۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۷۹

از منطق شروع شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۰گ، ۲۱سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۳۷]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب المغالطات (۱۹۴) و هذه اشارة الی القسم الثالث من اللفظیة قوله و من التفف ... (۱۹۵) و لتعلمها و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع؛ تم الکتاب بعون الله و حسن التوفیق.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: محمد قمی به تاریخ ۱۲۹۸، در پایان قصیده از افخم الشعرای شیرازی درباره مجلس شورای ملی؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۹ - ۲۹۰]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جا: جهانگیر نگر؛ تملک ابوتراب؛ جلد: تیماج سبز، ۱۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف:۱۰-۱۰]

۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۱۱

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** و عبارة الکتاب ظاهرة و ههنا قد صرح یکون المتذکر مرکبا من حفظ و ادراک علی ما اوضحناه و الله اعلم بالصواب، قد تمت الطبیعیات

بخش طبیعیات است و سر آغاز خواجه را ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۹۶]

۷۸. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۱۶

آغاز: قال الشیخ هذه اشارات الی اصول و تنبیهات ... أقول و اعلم ان هذین النوعین من الحکمة النظریة اعنی الطبیعی و الالهی

دیباچه کتاب نیامده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۷]

۷۹. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۵۴

منطق را ندارد و می‌رسد تا به پایان نمط سوم و افتاده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملک: آقا حسین خوانساری؛ قطع: وزیری[نشریه: ۵ - ۶۵۳]

۸۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده ابوالحسن» (بیضی)، «یا امام محمد تقی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۱گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۷]

۸۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** واحد منها لیس لادراک العلوم النظریة و لتعلمها.تم القسم الاول و هو المنطق

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: ملا هاشم بن محمد تقی سخت سری تنکابنی، ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۵۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲ - ۳۴۰]

۸۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۸۳

نمط چهارم تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۵۷]

۸۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۵۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول، دارای دو سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج، ۲۳۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۷۸]

۸۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۸۴/۱

از نمط نهم (مقامات العارفین) تا آخر کتاب است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد اشرف شولستانی، تا: رمضان ۱۰۰۶ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ (۱پ-۴۱ر)، ۱۹سطر (۴/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۲۷۲]

۸۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۶۰/۱

۲۲ جزو از آن و بی منطق، با حاشیه‌ها از محاکمات؛ خط: نستعلیق، کا: قوام الدین محمد بن نصیرالدین محمد رضوی، تا: ۲۸ رمضان ۱۰۰۸ق؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن سیاه، ۲۴ سطر [ف: ۵ - ۲۱۲]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ المصنف قدس الله روحه العزیز من تحریره اواسط صفر سنه اربع و اربعین و ستمائه.

شرح منطق از صفحه یک تا ۲۳۰ و شرح فلسفه از ۲۳۳ تا ۶۶۷ می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: قطب الدین بن فضل الله الاملی، تا: ۱۰۱۲ق؛ با دو سرلوح مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج یشمی، ۳۳۴گ، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم[ف:۷-۲۹۵]

۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۸۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: کمال الدین بن محمدنصرالله عطایی، تا: ۶ ربیع الاول ۱۰۱۸ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ تملک: ابن محمد سعید در غره رمضان ۱۱۵۴ق؛ مهر: «محمد جعفر بن محمد مهدی ۱۱۵۸» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرد، ۳۴۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۴۴ – ۱۷۰]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۸۴/۱۲
آغاز: آخر کلامه فی کیفیة الاخبار عن الغیب تنبیه و لعلک؛ **انجام:** برابر
رساله حاضر قسمتی از شرح اشارات می‌باشد که در باب کیفیت اخبار از غیب است به معنی آنکه این اخبار چگونه محقق می‌شود و کیفیت تحقق آن بر چه منوال می‌باشد. در آخر آن وصیت شارح است؛ خط: نسخ، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: ۱۰۳۴ق، جا: شیراز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص، ۲۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۴۴۸]

۸۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۲۴
آغاز و انجام: برابر فلسفه
خط: نسخ، کا: رضی الدین محمد بن جمال الدین، تا: جمعه نیمه رجب ۱۰۳۸ق؛ مصحح؛ تملک: رضی الدین محمد بن جمال الدین، میرزا محمد معین قزوینی؛ جلد: چرم زرد، ۲۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [مؤید: ۱ – ۳۴۳]

۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۸۰
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: نظام الدین احمد بن محمد، تا: شوال ۱۰۴۱ق؛ کاغذ: کبود و حنایی، جلد: تیماج سرخ، ۲۷۵گ، ۲۵سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ – ۳۳۷]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: نورالله بن امیرخان بن زین العابدین، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۰۴۴ق؛ واقف: قائم مقام؛ ۳۰۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۴ – ۱۶۸]

۹۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۶۸
طبیعیات و الهیات؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۰۵۱ق؛ محشی با نشان «عبدالصمد، من المحقق اللاهیجی علی الخفری»؛ تملک: عبدالصمد بن محمد ابراهیم، ضیاء الدین دری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۱۲گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۵۴۵]

۹۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۰۶
بخش حکمت؛ خط: نسخ، کا: محمد رضی بن قاسم علی کمره، تا: چهارشنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۰۵۲ق؛ مصحح؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳ – ۸۴۸]

۹۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۲۹/۲
کا: علی بن محمد بن حاجی غانم، تا: جمعه ۱۶ شعبان ۱۰۵۳ق؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۸۴]

۹۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۹۱
خط: نستعلیق، کا: ملا محمد بن حاج محمود لاری معروف به سلار، تا: ۱۰۵۹ق؛ ۳۲۶گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم[ف:۱-۱۰۲]

۹۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۲۲/۱
از طبیعی تا پایان؛ خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم حسینی رضوی، تا: دوشنبه آخر ربیع الاول ۱۰۵۹ق؛ سپس نامه‌ای فلسفی از ملاصدرا است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۲۳ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۴ – ۳۳۷]

۹۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۷۷
آغاز: برابر
دیباچه کتاب در این نسخه نیامده و بخش طبیعی می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد بن اسماعیل گیلانی، تا: چهارشنبه ۶ رجب ۱۰۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۳۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۲ – ۲۱۲]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۷
آغاز و انجام: برابر فلسفه
قسمت منطق را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن بهادر گیلانی، تا: رمضان ۱۰۶۱ق، جا: حیدرآباد؛ دارای یک سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲۸۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۶۹]

۹۹. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۸۴
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۰۶۱ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۱سم [ف: ۹۴]

۱۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ دارای یک سر لوح و کتیبه، مجدول، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۷۵گ، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۱۳۲]

۱۰۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۸۲/۱–۶۳۶۱
منطق را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن ملا محمد تقی، تا: ۲۰ رجب ۱۰۶۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳۴گ، ۲۵ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: – ۱۱۳]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۳
آغاز: المستعملة فی سائر الصناعات و مما لا یستعمل اصلا لظهور فساده ... اشارة و کل تحقیق یتعلق بترتیب الاشیاء حتی یتأدی عنها الی غیرها بل بکل تألیف فذلک التحقیق یحوج الی تعریف المفردات التی تقع فیها الترتیب؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد علی مشهد سروی مازندرانی، تا: ۱۰۶۴ق، جا: قم مدرسه معصومیه؛ افتادگی: آغاز؛ سال ۱۰۶۸ نزد میرزا ابراهیم شیرازی فرزند ملاصدرا در مدرسه آصفیه بابلیه شیراز کتاب را خوانده، مصحح، محشی بعضی به نشانی «مح» که شاید از کاتب باشد؛ مهر: «لا اله الا الله الملک

الحق المبین عبده علی شریف» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱۴ – ۸۳]

۱۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۷

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نسخ، کا: محمد طاهر، تا: ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۴۰گ، ۲۰ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ – ۲۹۸]

۱۰۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۱۰

کا: حسن بن مولانا شیخ الاسلام جیلانی، تا: ۱۰۶۸ق؛ قطع: وزیری [ف: ۱۵۲]

۱۰۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۵۳

خط: نسخ، کا: علی بن شاه حسین لوسنی جیلانی، تا: ۱۰۶۹ق؛ مهر: کاتب «عبده المذنب علی» (بیضی)، محمد زکی طباطبائی بالارث با مهر «محمد مهدی طباطبائی» (مربع)؛ واقف: شهید، جلد: تیماج، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۸۶]

۱۰۶. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۷

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن نصیر الدین رضوی، تا: ۹ ذیحجه ۱۰۶۹ق؛ مصحح، محشی با رمز «س» و «میرزا ابراهیم همدانی»، با علامت بلاغ؛ مهر: «عبده ابوالقاسم الرضوی» (مربع)؛ تملک: محمد بن محمد معروف به سعید با مهر «العبد الاقل محمد سعید» (مربع)، حسین بن محمد سعید با مهر «خاک ره آل محمد حسین» (مربع)؛ مهر: «عبدالباقی الموسوی» (مربع)، «عبده ابوالقاسم الرضوی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱ – ۳۸]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: منه الی سایرالعلوم فکانت ابوابه انهاجاً و هذه مقصودة بذاتها فکانت انماطاً؛ **انجام:** هو آخر فصول الکتاب فهذا ما تیسرلی من حل مشکلات کتاب الاشاراة و التنبیهات ... وقع تتمیم هذا الکتاب بان یکتب علی یداقل الاقلین میریوسف بن میر مظفر مازندرانی فی تاریخ یوم الجمعه چهارم رمضان المبارک سنه ۱۰۷۰

فقط بخش حکمت؛ خط: نستعلیق، کا: یوسف بن میر مظفر مازندرانی، تا: رمضان ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۱۳۸]

۱۰۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۵۲۷

قسمت منطق؛ بی کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ قطع: خشتی [ف: ۱۵۲]

۱۰۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۸

آغاز و انجام: برابر فلسفه

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: نورا خلف عبدالحی، تا: از غره رمضان تا سلخ شعبان ۱۰۷۲ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی با نشان‌های «ح س ن سلمه» و «م ن» و «س ح ن» و «س»، سه یادداشت به نقل از ملا عبدالرزاق قمی درباره برهان بر وجود واجب الوجود به قوانین و شرایط معتبره و معنای حدیث ان ارواح المؤمنین فی حواصل طیور ... و فرق بین غرض و غایت و علت که این اخری در وصالی ناقص شده است، یادداشت‌هایی درباره عقل و نبات به نقل از ارسطاطالیس، یادداشتی درباره جسم به فارسی و نقل قولی از شرح المواقف که نظرات مختلف درباره معاد را در ۵ دسته آورده؛ تملک: محمدرضا بن ابوالقاسم در ۱۲۵۴ق با مهر «الراضی بالقضاء محمدرضا ۱۲۱۲» (مستطیل)، احمد بن محمدرضا فاضل کاشانی که در رجب ۱۲۸۴ق کتاب به او رسیده، عبدالعلی بن فرهاد بن عباس در ۱۵ ذیحجه ۱۳۰۱ق در محروسه طهران با مهر «احتشام الملک» (بیضی)، نعمت الله احقاقی جهرمی زرگر در ۵ شوال ۱۳۵۱؛ یادداشت کتابخانه محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵؛ مهر: «یا واحداً لنا فی اول کل شیء و آخره» (بیضی)، «عبده جلال الدین ۱۲۶۱» (بیضی) با یادداشتی از همو که نوشته نسخه از جناب آقا محمدرضای شیخ به او رسیده است، «عبده جلال الدین ۱۲۶۰» (مربع) که نسخه را آقا محمدرضا شیخ در ۱۲۷۶ق به او داده؛اهدایی:محمد کریم اشراق برادران احقاق؛جلد:تیماج عنابی، ۲۲۹گ، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۲۰ – ۱۹۳]

۱۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۹۸

آغاز: آخر کلامه فی کیفیة الأخبار عن الغیب، تنبیه: و لعلک قد تبلغک عن العارفین أخبار [لا]تکاد تأتی قطب العادة فتبادر إلی التکذیب و ذلک مثل ما یقال إن عارفاً استسقی للناس فسقوه..؛ لما فرغ عن بیان الآیات الثلثة المشهورة التی تنسب إلی العارفین؛ **انجام:** برابر

فقط حاوی بخش پایانی آن؛ خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق، کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۴۴۲پ-۴۴۴ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ – ۱۶۱]

۱۱۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۷۲

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط:نستعلیق،کا:محمد رضا بن عباس طبیب،تا: ۲۴ شوال ۱۰۷۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۲۳ سطر [ف: ۱– ۱۱۳]

۱۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ذیقعده ۱۰۷۵ق؛ مصحح، محشی از «محمد ابراهیم حسینی» به تاریخ ربیع الاول ۱۱۱۹؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۲۶۳گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۳۷ – ۳۳۱]

۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم بن نصیرالدین حسینی مازندرانی، تا: اواخر جمادی الثانی ۱۰۷۵ق، جا: اصفهان؛ از روی نسخه قدیم در دارالسلطنه در اواخر جمادی الثانی ۱۰۷۵ هجری با مقابله و تصحیح؛ مهر: محمد بن محمد جعفر؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: مقوایی مشکی، ۳۵۰گ، ۲۲ سطر (۷/۵×۲۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم

[ف: ۱۶ – ۳۸۸]

۱۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳/۳۵-۶۳۴۲

منطق را ندارد؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن حاجی محمد قلی نیریزی، تا: دوشنبه ذیقعده ۱۰۷۵ق، جا: اصفهان، در خدمت عباس مولوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۷گ، ۲۳ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۱۱۳]

۱۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۷۱

آغاز: و زعموا ان تلك الاجزاء لایقبل الانقسام لاكسرا ولاقطعا و لاوهما وفرضاً وان الواقع منها فی وسط الترتیب بحجب الطرفین عن التماس ذكر للاجزاء احكاما اربعة اولها انها لیست؛ **انجام:** برابر

از اوایل نمط سوم تا پایان؛ خط: نستعلیق، کا: اسدالله، تا: ۳ رمضان ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۴۱گ، ۱۹–۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۸]

۱۱۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۳۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل اورد التعلق الذی قام مقامه فی افادة معناه و لما لم یكن فی الثانی قاصداً للتعریف

شامل دو جلد منطق و فلسفه (طبیعیات و الهیات). آخر جلد دوم افتاده و مطالب کتاب تا اوایل نمط ششم موجود است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: سفید کلفت، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۲۱۵گ، ۲۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲ – ۳۶۸]

۱۱۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۰

بخش فلسفه؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا ابن حاجی نوروز تهرانی، تا: دهه سوم شعبان۱۰۷۷ق؛ تملك: ابن محمد ... محمد بزیع الشریف با مهر محمد علی بن صدرالدین عبدالباقی محمد الفیضی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۱۵گ، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۵۴۵]

۱۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۸ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یك‌شنبه جمادی الثانی ۱۰۷۷ق؛ محشی با علامت «۵»، در ذیل نسخه نسبت سماع خواجه نصیر به ترتیب ذیل آمده است: «سمع المحقق الطوسی قدس نفسه القدوسی کتاب الاشارات من استاده فرید الدین الداماد و هو سمع من رضی الدین السرخسی و هو من ابی العباس اللوکری و هو سمع من الشیخ الرئیس طاب ثراه»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج زرشکی، ۵۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۲– ۱۳۰]

۱۱۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۲۵۳/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر [ف: ۵ – ۲۵۲]

۱۲۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴ ـ ج

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد گیلانی، تا: ۱ شعبان ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵۲۲گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۱ – ۲۱۲]

۱۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۹۱-۵۵/۶۱

آغاز: برابر فلسفه

بخش حکمت؛ خط: نستعلیق، کا: احمد لواسانی، تا: شعبان۱۰۷۸ق، جا: اصفهان مدرسه التوشمال باشی؛ ۲۴۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۶۶۶]

۱۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۲۴-۲۶/۱۰۴

آغاز و انجام: برابر فلسفه

درپایان این نسخه اتمام تألیف کتاب اواسط صفر ۶۴۴ ق ذکر شده؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع، تا: غره رمضان ۱۰۷۹ق؛ تملك: محمد رفیع بن محمد اسماعیل حسینی در ۱۲۰۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳-۱۶۶۶]

۱۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷۲

خط: نسخ، کا: صادق بن محمد مؤمن خوانساری، تا: دوشنبه جمادی الاول ۱۰۷۹ق؛ محشی با نشان «س، ص، ح س ن سلمه الله» گویا پاره‌ای از این حواشی از آقا حسین خوانساری است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی در زمینه مشکی، ۲۲۹گ، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۵/۵سم [ف: ۹ – ۹۲۲]

۱۲۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۷۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه سلخ ذیحجه۱۰۸۰ق؛ مصحح، محشی؛ یادداشت مطالعه کتاب از محمد علی بن اصغر قاینی به سال ۱۱۸۱ق در دارالسلطنه اصفهان؛ مهر: «عبده محمدعلی» (بیضی)؛ تملك محمد با مهر «صل علی محمد» (بیضی)، محمود حسینی؛ واقف: سید عزالدین محمد حسینی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۸۶]

۱۲۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۸۶۰

طبیعی و الهی؛ خط: نستعلیق، کا: قوام الدین محمد بن نصیرالدین محمد رضوی، تا: ۲۸ رمضان ۱۰۸۰ق؛ محشی از محاکمات، ۲۲ جزو است، در پایان بندی است: «لمیة اختصاص المنطقة بموضع و بعض معین من الفلك» به همین خط رضوی در همین تاریخ؛ تملك: محمد زمان بن جانی حسین در ۱۱۰۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۷۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۴/۶سم [ف: ۱–۱۹۵]

۱۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و شکسته، کا: محمد مفید بن محمد تقی، حسینی، تا: ۱۷ شوال ۱۰۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: پارچه‌ای با مقوا، ۲۶۸گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۸ – ۶۰۳]

۱۲۷. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۹۱۱

طبیعی و الهی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۳ق؛ محشی با نشان «م ح ق ر ه، س، محاکمات، هـ»؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۲۴۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۵/۸سم [ف: ۱ – ۱۹۶]

۱۲۸. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۲۳۹
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین خوانساری، تا: صفر ۱۰۸۳ق، به فرموده ملامحمد حسینا؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده در ۱۰۹۹ در پایان جلد دوم [نشریه: ۵ - ۲۱۲]

۱۲۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۴۰
آغاز و انجام: برابر
در فهرست «الاشارات و التنبیهات» ابن سینا دانسته ولی آغاز و انجام جز این است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ مجدول، کمندکشی زرین، با دو سرلوح مذهب، یادداشت بدون تاریخ به‌مضمون «انا العبد محمد صالح الطیب الاردبیلی الساکن فی الاصفهان»؛ مهر: ناصرالدین شاه، مشیر السلطنه حسین ابن هدایت محمد رضا الحسینی؛کاغذ:دولت آبادی،جلد:مقوای روکش چرم ساغری مشکی،۴۹۸ص،۲۴سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۵۰]

۱۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۱۲
بخش الهیات؛ خط: نستعلیق، کا: کمال الدین محمد تویسرکانی، تا: ۱۰۸۴ق؛ دارای دو حاشیه است با امضای ابوتراب؛ جلد: مقوایی، ۸۳گ (۲۶پ-۱۰۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۹۹]

۱۳۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۷۸
منطق و فلسفه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۴ق؛ در پایان منطق تاریخ ۱۰۸۴ق هست، مجدول، با یک سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۳۹]

۱۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰۵
آغاز و انجام: برابر فلسفه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه از ذیقعده ۱۰۸۵ق؛ مصحح، محشی، با علامت مقابله‌ای به سال ۱۰۸۶؛ مهر: «الملک لله داخل کتابخانه خصوصی داعی شد» (بیضی)، «لااله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسن» (مربع)؛ از موقوفات «آخوند ملاعلی محمد طهرانی»؛ ۱۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۲]

۱۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۲۳
خط: نستعلیق، کا: محمد سلمان بن عبد الباقی گلپایگانی، تا: ۱۴ رمضان۱۰۸۷ق؛مصحح؛مهر:«الله محمد علی ولی الله»(بیضی)؛جلد: تیماج مشکی، ۲۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۵ - ۱۲۷]

۱۳۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۶۷
بخش طبیعیات و الهیات؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد رضوی، تا: ۱۰۸۸ق؛ محشی از میرسید شریف در پایان منطق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۵۴۵]

۱۳۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۳۴
بخش طبیعی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد صادق بن محمد رضا درخچی قائنی، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۱۰۸۸ق؛ ۲۲۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۳۱۷]

۱۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** منطق: فهو لیس بمستعد لادراک العلوم النظریه و لتعلمها و الله اعلم بالصواب . فلسفه: قد صرح بکون التذکر مرکبا من حفظ و ادراک علی ما اوضحناه
شامل منطق و طبیعیات؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: ۱۰۸۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۷۷ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۱]

۱۳۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۷۴
خط: نستعلیق، کا: اسد بن حسن بیک تربتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ ۳۰۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۰۲]

۱۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۰/۹
آغاز: بسمله النمط الرابع فی الوجود و علله الوجود ههنا هو الوجود المطلق..؛ **انجام:** برابر
شامل نمط چهارم تا دهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «محاکم» و «نورالدین محمد عفی عنه»؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۷۵]

۱۳۹. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۲۸
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۱ق، بخش منطق نستعلیق خوش، عبدالحسین بن محمد اصفهانی، سال ۱۲۶۴ به دستور مقرب الخاقان امین السلطان که از وی ستایش بسیار شده و معلوم نشد که کیست. باقی نسخه از قرن ۱۱؛ در صفحه آخر خط جلال الدین محمد نقیب اصفهانی به تاریخ ۱۰۹۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۸]

۱۴۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۶۶
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق، جا: کاشان، استکتاب علم الهدی محمد بن محسن بن مرتضی فیض کاشانی؛ مصحح، مجدول؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد علی» (مربع)، «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)، «کمال الدین اسحق» (بیضی)، «انه من سلیمان» (مربع)، «المعتدی سید محمد الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۲۴]

۱۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۲۷
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم ابقوری قاینی، تا: با تاریخ ۱۰۹۳ق؛ مصحح، مقابله محمد رضا بن محمد صادق در خچی قاینی در روز دوشنبه ۱۰ ذیقعده ۱۰۹۳ (نمط سوم) و در روز شنبه ۱۲ ذیحجه ۱۰۹۳ در بیداباد سپاهان؛ مجدول؛ تملک: محمد صادق بن عبدالنبی تمامی، عبدالعلی در ۱۲۹۷، عبدالرضا بن علی الرضا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷۵گ، ۲۰سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۲۹۱۵]

۱۴۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۵۶
آغاز: برابر فلسفه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۹۵ق؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۲۴ سطر (۶/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۸۱۴]

۱۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳

آغاز: الانفصال لیس مما لا ینفصل بل یجب ان یکون قابلاً للانفصال کما مرفی الفصل الاول و اسباب وقوع المفاصل؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: شرف الدین بن زین الدین نائینی، تا: ۱۰۹۶ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی و بعضاً حنایی، جلد: میشن خرمایی، ۱۷۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۹]

۱۴۴. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۰۱

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نسخ خوش، کا: ابن محمد جعفر صالح رضوی، تا: ربیع الاول ۱۰۹۷ق؛ محشی؛ کاغذ: زرد، جلد: میشن سبز.، ۲۵۰گ، ۲۲ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۵/۵سم [ف: ۸۰]

۱۴۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۵۹

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: یوسف بن محمد حسینی، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۰۹۷ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: کاتب «بنده آل محمدیوسف الحسینی ۱۰۹۵» (بیضی) و «العبد یوسف الحسینی ۱۰۸۹» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۳۴۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ]

۱۴۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالله التوفیق الی حل المشکلات بالتحقیق و الحمدلله رب العالمین ... تم قسم المنطق هو بتوفیق الرب الاولی و یتلوه قسما الطبیعی و الالهی و انا ارجوان یعیننی علی اتمامه.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۷ق؛ سطر پایانی ساقط شده؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۵۴]

۱۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۷۷/۱

منطق را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: رضی الدین میرزا جان طولی، تا: سه‌شنبه ۶ ذیحجه ۱۰۹۸ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ (۱پ-۲۲۲پ)، ۲۰سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۴ - ۳۳۶]

۱۴۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۷۵

بخش منطق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: مقصود علی بن عبدالحسین، فاضل تونی؛ مهر: محمد باقر حسنی حسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵۸گ، ۱۴ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵۴۶]

۱۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۷۰/۱۴

آغاز: اشارة، قد یجوز ان یکون مهیة الشیء سببا لصفة من صفاته؛ **انجام:** و الحدود المشترکة بین المقادیر لا یکون اجزاء لها و الا لکان التنصیف تثلیثا بل هی موجودات مغایرة لما هی حدوده بالنوع فاذن قد ظهر فساد الحجة المذکورة علی اثبات الجزء

شرح بخش اندکی از اشارات (فصل ۱۷ از نمط ۴)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد حسن، تویسرکانی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۹گ (۱۲۴- ۱۵۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۲سم [ف: ۲۸ - ۱۰۶]

۱۵۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۳۹

از طبیعی تا پایان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۳۱۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۳۹]

۱۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۶-۳/۱۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو لیس بمستعد الادراک العلوم النظریه و لتعلمها و الحمدلله واهب العقل و صلوته علی افضل بریته محمد و آله اولی الاحسان و الفضل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۶۶]

۱۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۰۸-۲۰/۲۸

آغاز: فقد فاز فوزا عظیما والا فقد خسر خسرانا مبینا ... النمط الاول فی تجوهر الاجسام قال الفاضل الشارح النهج الطریق الواضح و النمط ضرب من البسط؛ **انجام:** خاتمه و وصیته ایها الاخ انی قد محضت لک فی هذه الاشارات ... و قصور الباع فی هذه الصناعة و تعذر الحال وتراکم الاشغال و التزام الشرط المذکور فی مفتتح الاقوال.

بخش طبیعیات و الهیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان یک رباعی تحریر اواخر شوال ۱۱۸۶ به خط محمد باقر حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۶۷]

۱۵۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۱۵۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۴۹

آغاز: و الجسم هو الطبیعی المذکور و المفاصل هی المواضع التی تنفصل و تتصل بجسم عندها؛ **انجام:** ثم امر بعد وجود هذه الشرائط بالاحتیاط البالغ عقلا و رسما حسب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضاء «س س م»؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۷گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۵۵]

۱۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۱۷/۱

آغاز: برابر فلسفه **انجام:** و لایکون مبهماً و لا محتملا لان یقال علی اشیاء مختلفة الحقائق بل یقال حین یقال علی اشیاء لایختلف الا بالعدد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۸۳ص (۲-۴۸۴)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳۳/۱- ۱۳۳]

۱۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۱۹

آغاز: قال الشیخ رحمه الله النمط الرابع فی الوجود و علله اقول الوجود ههنا هو الوجود المطلق الذی یحمل علی الوجود الذی لا علة له؛ **انجام:** لما فرغ من بیان انواع الادراکات شرع فی اثبات القوی المدرکة و احوالها ... و اما الباطنة فلما سبقها لما مضی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۴۳ - ۱۹۶]

۱۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۳
آغاز: هف و ان لم یکن محسوساً فههنا موجود غیر محسوس و هو الموجود المعقول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، با نشانی بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۳سم [ف: ۴۱ - ۱۱۶]

۱۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** لهذه القوه هی التی لاجلها.
کا: نس، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه:۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۴۷]

۱۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۸۰/۲
آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** قبل الفرض علی وجه لایمکن و قوعها بعد الفرض فی غیر ذلك الموضع فكذلك
بخشی از مباحث سه نمط اول از «الاشارات و التنبیهات» در حکمت طبیعی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی:انجام؛کاغذ: فرنگی شکری و هندی نخودی، جلد: تیماج تریاکی،۵۷گ (۷۱پ-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۳ - ۳۹۸]

۱۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۴۳
آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** فهو مستعد لمقارنة الفصول ما دامت طبیعة الجنسیة باقیة
شرح سه نمط اول آن در حکمت طبیعی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً نیمه اول قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده سید محمد الموسوی ۱۱۷۴» (بیضی)، «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده موسوی، ۱۱۴۵» (خشتی)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۵۹گ، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۴سم [ف: ۱۳ - ۳۵۲]

۱۶۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۴۲
آغاز: النمط الرابع فی الوجود و علله الوجود هیهنا هو الوجود المطلق؛ **انجام:** شیئاً غیر الحق علی العرفان لان غیر العارف.
از النمط الرابع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملك: ملا خلیل؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۴۳]

۱۶۲. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۱
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۳۵]

۱۶۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۰۹ - ج
بخش منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛تملك:عطاءالله در۱۲۷۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۰۹گ، ۲۴ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۳۲]

۱۶۴. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه:بدون شماره
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۲۷×۱۶سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۴۵]

۱۶۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۸۷۸
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح ناقص؛ کاغذ: متن ترمه سمرقندی حاشیه فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۲/۹سم [ف: ۱ - ۱۹۵]

۱۶۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۱۶
آغاز و انجام: برابر منطق
قسم منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی از: «کنز»، «مج»، مصحح؛تملك:علاء الدین محمد بن سلیمان بسطامی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۲]

۱۶۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۱۰۲ق؛ دارای سرلوح [نشریه: ۷ - ۵۳۴]

۱۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: محمد معصوم بن فضل الله حسینی، تا: اواخر رمضان ۱۱۰۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین، دارای نقاشی به زر؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲۹۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳ - ۳۵۶]

۱۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۸
آغاز: النمط الرابع فی الوجود و علله اقول الوجود ههنا هو الوجود المطلق؛ **انجام:** برابر
سه نمط اول را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی تنکابنی، تا: ۱۱۰۵ق؛ ۱۹۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۶۹]

۱۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۱
آغاز و انجام: برابر فلسفه
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر شکربانی، تا: ۱۱۱۰ق؛ با سرلوحه مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج روغنی، ۳۰۳گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۳سم [ف: ۸ - ۳۲۴]

۱۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۸
انجام: برابر
شامل منطق، الهیات و طبیعیات؛ خط: نسخ، کا: عبدالله پسر عبدالرزاق رضوی، تا: ۱۱۱۱ق؛ دارای سه سرلوح نقاشی شده، مجدول مذهب، در دست عبدالعلی میرزا قاجار احتشام الدوله بوده و او بر بیشتر صفحات قسمت فلسفه حاشیه‌هایی نوشته، محشی به نقل از کتاب محاکمات و شرح ملا میرزا جان بر شرح اشارات که پاره‌ای از آن به خط مرحوم احتشام السلطنه است، وی بر پشت نخستین برگ نسخه، ۳ یادداشت مفصل نوشته و یکی از

آنها متضمن آن است که این کتاب را نزد آقا محمد رضای قمشه‌ای درس خوانده و این تعلیقات را در همان اوقات قید کرده، یادداشت دیگری به خط عبدالعلی میرزا متضمن آنکه نسخه تا اینجا در نزد استاد آقا محمد رضا مباحثه و مقابله و تصحیح شده؛ اهدایی: محمود وزیر؛ جلد: تیماج، ۶۶۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۵ - ۲۳۲]

۱۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۲۷

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** و مشتاقة الیها اذا فارقته و الفاظه ظاهره لایحتاج الی الشرح و للشیخ رسالة الطبیعیة فی العشق بین فیها سریانه فی جمیع الکاینات ... قدتم فی محرم تسع عشر و مائة و الف ۱۱۱۹.

قسمت‌های طبیعی و الهی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اکبر یزدی، تا: محرم ۱۱۱۹ق؛ محشی با امضای آقا حسین و «قدس سره»؛ تملک: آقای سید مرتضی تفرشی قمی به تاریخ محرم ۱۳۳۰؛ مهر: «مرتضی الحسینی بن کاظم و مرتضی الحسینی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۴۴گ، ۱۹ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۳۱سم [ف: ۱۳ - ۲۳۹]

۱۷۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۴۳]

۱۷۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۳۹/۲

بندی منقول از شرح اشارات؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن محمد ابراهیم نجات، تا: ۱۱۲۸ق، مصحح، مقابله شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۱۲-۱۳)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۴۲۳]

۱۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۴۱

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد حسین مازندرانی (ملا اسماعیل خواجوئی)، تا: چهارشنب ۲۰ صفر ۱۱۲۹ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ مهر: «ص ر ا ط علی حق نمسکه» (بیضی)، «الواثق بالله الغنی عبده علی بن محسن» (مربع)؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۲۸]

۱۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۱۸-۵۲/۵۸

آغاز: برابر فلسفه

بخش حکمت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن حکیم غلام علی الطبیب، تا: با تاریخ ۱۱۶۲ق؛ مقابله شده، توسط کاتب قبل از سال ۱۱۶۲ وقف شده، دستخط ابوالفضل ساروی که تولیت کتاب در سال ۱۱۶۲ به وی منتقل شده و در سال ۱۱۶۷، مطالعه و مباحثه این کتاب را شروع نموده؛ ۱۷۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۶]

۱۷۷. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد بن عبدالله بن مانع الخطی، تا: ۲۷ محرم ۱۱۶۶ق؛ محشی؛ تملک: عبدالله بن مبارک بن علی بن عبدالله بن ناصر آل حمیدان احسائی خطی در ۵ شوال ۱۳۴۰ [تراثنا: س۱۸ش۱و۲- ۲۲۰]

۱۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۳۳

آغاز: المقصد الثانی و الجواهر و الاعراض و فیه فصول الاول فی الجواهر؛ **انجام:** ثم انه فرض کفایه لا فرض عین فاذا اقام ...

خط: نسخ، کا: حاجی حسن، تا: ۱۱۸۴ق؛ با نسخه‌ای که به وسیله ابوالحسن بن ملا محسن سواد کوهی (= سواد کوئی) انتساخ گردیده مقابله شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی تیماج یشمی، ۲۷۰گ، ۲۲ سطر (۶/۵×۱۹)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱۰ - ۱۹۶]

۱۷۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۷۰

کا: محمد بن ملک محمد، تا: ۱۱۸۸ق، جا: اصفهان؛ قطع: رقعی [ف: - ۱۵۲]

۱۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۷۸

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسینخان، تا: محرم ۱۱۹۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی، ۱۷۵گ، ۲۰سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۵۲۵]

۱۸۱. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۶۷/۲

خط: نسخ، کا: محمد مومن بن حیدر الملکی، تا: با تاریخ ۱۱۹۴ق، جا: حیدرآباد کلکنده؛ ۱۵۰گ (۱۰۱ر-۲۵۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۸۵]

۱۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۲۷

خط: نسخ، کا: علی نقی بن شخ بهاء الدین، تا: ۱۱۹۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۳گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۳۴۸]

۱۸۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۳۲۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ قطع: وزیری [ف: ۱۵۲]

۱۸۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۶۱

بخش الهیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ اهدایی: علی نجف آبادی؛ ۱۷۷گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۶۸]

۱۸۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۲۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ ۱۳۵گ (۱پ-۱۳۵پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۳۴]

۱۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۸۰

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** و عبارة الکتاب ظاهرة و ههنا قد صرح یکون المتذکر مرکبا من حفظ و ادراک علی ما اوضحناه و الله اعلم بالصواب، قد تمت الطبیعیات

بخش طبیعیات است و دیباچه کتاب را ندارد؛ خط: نستعلیق و متن کتاب نسخ، کا: محمد امین بن محمد هزار جریبی زرین آبادی، تا: محرم ۱۲۳۳ق؛ جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، ۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۵۷]

۱۸۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ چهار برگ آخر نوشته محمد باقر بن

قربان علی مازندرانی در محرم ۱۲۳۸؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۲۸۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۷سم [ف: ۱ - ۱۹۶]

۱۸۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۲/۲

آغاز: قوله والا امکنت الزیادة علی اثر ما یمکن وهو ذلک الحدود من غیر المحدود وذلک محال ...

از اوایل نمط پنجم تا اواخر نمط نهم؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از حسین خوانساری و رضا عفی عنه؛ واقف: محمد محسن بن محمد رفیع رشتی، ۱۲۷۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱ - ۳۲۳]

۱۸۹. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۶/۱

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** مرکباً من حفظ و ادراک علی ما أوضحناه تم النوع الثانی من الکتاب و الحمد لواهب العقل و الجناه و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و عترته الطاهرین مفاتیح الدجا و مصابیح الیقین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ (۱پ-۱۰۶پ)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۹]

۱۹۰. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۳۸

بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی است که به مباشرت محمد علی در سال ۱۲۸۱چاپ شده؛۱۳۴گ،۲۹سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱-۱۱۷]

۱۹۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۷۰

بخش فلسفه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ محشی با نشان «ع ب، ص، جع، م ن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳۳گ، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۵۴۵]

۱۹۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر منطق

بخش منطق؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد حسین بن احمد شریف حکیم طبیب تنکابنی، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳۰گ (۷۷-۲۰۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۷۷]

۱۹۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۶۳۱

فقط منطق؛ خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: صفر ۱۳۰۰ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار قدیم؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۳۹۲گ، ۱۱ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۳۹]

۱۹۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۷۱

خط: شکسته، نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن ملا عین علی لاسمی، تا: محرم ۱۳۰۰ق، جا: مدرسه دارالشفاء؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۳۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۹۵]

۱۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۲۹

آغاز و انجام: برابر منطق

خط: نسخ، کا: سید علی طباطبائی علوی زواری، تا: ربیع الاول ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۲۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱- ۱۳۸]

۱۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۲۹ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۵ - ۴۸]

۱۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۶۴

نسخه پاکیزه، خوش خط و صحیح کتابت شده؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶

آغاز: احمد الله علی حسن توفیقه و اسئله هدایة طریقه و الهام الحق بتحقیقه ... ایها الحریص علی تحقیق الحق انی مهد الیک فی هذه الاشارات و التنبیهات اصولاً و جملاً من الحکمة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی بخط و تعلیقات میرزای جلوه؛ ۲۹۹گ، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲ - ۶۴]

۱۹۹. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا ما تیسرلی من حل المشکلات کتاب الاشارات و التنبیهات.

از اول تا آخر قوی النفس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از «ع ر ق دام ظله» و «س ح ن رحمة الله» «فیاض» به ضمیمه چند صفحه از همین کتاب قسم منطق؛ تملک: ابوطالب بن عبدالکریم با مهر «افوض امری الی الله عبده ابوطالب» (مربع)، علی بن فضل اله حائری با مهر «و رفعناه مانا علیا» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۲۳]

۲۰۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۰/۴

آغاز: لما اشار فی النمط المتقدم الی ابتهاج الموجودات؛ **انجام:** بل انما یحتاج مع ذلک الی جوهر مناسب له بحسب الفطره. قد تم مملو امر الغلط الاغتشاش نسخته

تنها شرح نمط ۹ است؛ بی‌کا، بی‌تا؛۳۱ص (۵۴۲-۵۷۲)[ف:۵-۳۰۹]

۲۰۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۰۹/۱

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۴۰۷ص (۴-۴۱۰)، ۲۴سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۳۰۶]

۲۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۱۶

آغاز: النمط الرابع فی الوجود و علله، اقول الوجود ههنا هو الوجود المطلق؛ **انجام:** انما هی قائمة بذاتها لا تعلق لها بالبدن غیر تعلق

خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر مالکیت: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی»؛ تملک: عبدالرحمن بن سحر المتطیب»؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: تیماج سیاه، ۱۸۷گ، ۲۱ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۵]

۲۰۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۱۲

از مبحث علم الطبیعه به بعد را دارد و از آخر نسخه چند سطری کسر می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، ۲۱-۲۵ سطر، اندازه:

۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۲ – ۱۰۹]

۲۰۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۹۲

انجام: او یقال یتحرک.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: اسماعیل؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۱۰۰گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۴ – ۱۲۳۵]

۲۰۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۰۰

آغاز: انه قد یغلب علی اوهام الناس ان الموجود هو المحسوس

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: مهدی طاهری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۴۶گ، ۲۱سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۴ – ۱۴۳۱]

۲۰۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۶۵/۱

آغاز: الحرکات التی تفعل حدودا او نقطا هی التی یقع بها الوصول و البلوغ عن محرک موصل یکون فی ان الوصول موصلا بالفعل؛ **انجام:** ثم امر بعد وجود هذه الشرایط بالاحتیاط البالغ عقلا ورسما حسب ما ذکره وختم به وصیته وهو آخر فصول الکتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «یا هادی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۰گ (۱۱ر–۵۰ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۸]

۲۰۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۶۰۵

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری کوچک [رشت و همدان: ف: – ۱۳۲۳]

۲۰۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۶۰۵

طبیعیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۴×۲۴سم [رشت و همدان: ف: – ۱۶۱۳]

۲۰۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از نعمت الله بن علی؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۶۱۳]

۲۱۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۱۱/۱

نمط نهم و دهم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: جیبی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۶۸]

۲۱۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۳

منطق است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۲۰]

۲۱۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره

قسم المنطق؛ بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ – ۱۳۵]

۲۱۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۶گ (۸۳ر–۱۱۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۸۲]

۲۱۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۱-الف/۵۸۲

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** و هو فتور القوی البدنیه بسبب حلول المرض المضاد لها بالبدن و انما یحتاج الی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: مقوا با تیماج خرمایی، ۱۹۲گ، ۲۷ سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲ – ۱۷۰]

۲۱۵. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۱۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن غضنفر خرم آبادی ساکن مسجد کبیر عباسی، بی‌تا؛ جا: اصفهان؛ ۲۴۵گ (۱پ–۲۴۵ر)، ۲۳سطر [ف: ۱۲۹]

۲۱۶. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۴۰

آغاز: قوله الخط الرابع بعد الفراغ من الحکمة الطبیعیه شرع فی الفلسفة الالهیة؛ **انجام:** و العلم من هذا القبیل فعلی تقدیر جعل المرتبه الأولی للوجود وقع التعقل مع نفس المهیة فی

از اول حکمت الهی شروع شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۸۷گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [ف: ۸۸]

۲۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۶۱

آغاز: فی علم کلی مجرد لان معلومه کذلک؛ **انجام:** فاذن اثبات الانسان نفسه بواسطة فعلها محال

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: مهدی سبط حاتم رشتی؛ کاغذ: شکری، جلد: کاغذ، ۴۲۲ص، ۲۲سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [فهرست عراقی: ۱ – ۳۴۳]

۲۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۵۹-۵۷/۱۲۹

آغاز: فی الحیوان واختصاص التخویف الاوسط بها لاستخدامها المتخیلة علی ما تحی ولهذا السبب ایضا قدم ذکرها علی ذکر المتخیلة

الهیات (بخش اول)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ ۵۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۶۶۸]

۲۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۸۵-۳۹/۶۵

آغاز: تسمی مقادیر و الشیخ نبه علی جمیع ذلک تعریضاً بقوله من حال احتمال المقادیر ... قال اشارة قد علمت ان للجسم مقداراً شیخناً متصلا قول المقصود من هذا الفصل اثبات الهیولی للجسم فالمقدار بحسب اللغة هو الکمیة؛ **انجام:** لکن لایلزم منه ان لایکون العدم المقید اعنی الذی یتعقبه الحادث الثانی النقض بالزمان

محتمل است قطعه ای از شرح اشارات خواجه نصیر طوسی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۵ – ۲۴۱۲]

۲۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با رمز «صدق سلمه الله و صدق دام افادته»؛ کاغذ ترمه؛ جلد: مقوا، ۸۸گ، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ – ۱۰۰]

۲۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۵/۱-۴/۱۵۵

آغاز و انجام: برابر منطق

قسم منطق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از کتاب محاکمات؛ ۱۲۶گ، ۲۱ سطر [ف: ۳ – ۱۶۶۶]

۲۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۲۹-۳۹/۲۰۹

آغاز: ابتداء شروع فی النقص وانما احده من الحکم الرابع ... القسم الثالث مع ان المناقضة قدتمت لانه یرید الاقتصار علی نقض الحکم بل یقصد ابطال هذا الرأی فی نفس الامر؛ **انجام:** قوله ثم اذا فتنت واجدت التأمل وجدتها قد تعری عن جمیع قوی الفعالة ... و اما سائر ما نسبه ذلک فقد تعری

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوای سفید، ۶۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۶۶۷]

۲۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۸۳-۳۹/۶۳

آغاز: علی ما لبس من شانه ان یکون محسوساً حکمها حکم المحسوسات فقوله ان الموجود و هو المحسوس قضیة وقوله ان لایناله الحسن ... و هم و تنبیه و لعل قائلاً منهم یقول ان الانسان ... اقول هذا الوهم هو ان یقال انکم اشرطتم فی الانسان المعقول تجریده من الرضع؛ **انجام:** اقول لما فرغ من الاحتجاجات والجوابات ذکر ماهو الحاصل من مذهب الحکماء هیهنا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۷]

۲۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۶۰-۳۶/۶۰

آغاز: بسمله النمط الرابع فی الوجود وعلله الوجود هیهنا هو الوجود المطلق الذی یحتمل علی الوجود الذی لاعلة له وعلی الوجود؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از کاتب؛ جلد: کاغذی، ۱۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۷]

۲۲۵. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۲

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ با نشان بلاغ و مقابله؛ تملک محمد علی بن أبوالقاسم الحسینی؛ [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۲۲]

۲۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۹۷

آغاز: الکالات شائقه قد استوقف الهمم العالیه علی الا کتناه بمعانیه و استقصر الامال الواقفه؛ **انجام:** استدل عی مباینتها ثلث حج انبیان و لمیته ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۹۶

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** انه جوهر عرض هو

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۳۲۳]

۲۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۷۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** لادراک العدوم النظریه ... و الصلوه علیمحمد و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۳۲۳]

۲۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۳۳

آغاز و انجام: برابر فلسفه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۳۲۳]

۲۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: معین الدین، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۳۰۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۶۸]

۲۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** کالامتلاء و الاستفراغ المفرطین و غیرهما شاغلة عن الادراک

تا اواسط نمط نهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۲۹۵گ، ۲۷ - ۲۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۶۸]

۲۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۵۷

آغاز: کان یذبوا عما تکلفوا ایضاحه بما ندب به صاحب تلک الصناعة؛ **انجام:** برابر

شامل بخش منطق و حکمت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ مقابله شده، محشی از سید احمد؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۹سم [ف: ۱۱ - ۱۸۱]

۲۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۱۵

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** و کان النمط السادس مشتملا.

از اول بخش حکمت تا اواخر «نمط ثالث»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ادیب بجنوردی؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا، ۱۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۱ - ۱۸۲]

۲۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۶۰۹

آغاز: محیط بما یحدده؛ **انجام:** ممن یقع الیه کتابی هذا.

بخش حکمت و از اوائل «نمط ثانی»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:آغاز و انجام؛محشی؛واقف:خان بابا مشار؛کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۱۸۲]

۲۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷

آغاز: لما اشار فی النمط المتقدم الی ابتهاج الموجودات؛ **انجام:** مع ذاتک الی جوهر مناسب له بحسب الفطره

«شرح نمط نهم»، در فهرست به عنوان «شرح مقامات العارفین» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۸گ، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴ - ۱۹۲]

۲۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۶

آغاز و انجام: برابر فلسفه

منطق را ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح مرصع، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۶۹]

۲۳۷. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۵

آغاز: حرکة الجسم الاول بالارادة ... یرید بیان ان لنفس الفلک التی یصدر عنهما الحرکة المستدیره ذات ارادة عقلیة؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با رمز «مح»؛ قطع: وزیری [نشریه: ۵ - ۶۵۳]

۲۳۸. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:د-۶

آغاز: برابر فلسفه؛ **انجام:** بین فیها سریانه فی جمیع الکاینات ...
قسمت حکمت تا آخر نمط هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ: کاهی نازک سفید، جلد: چرمی نازک، ۱۲۸ص، مختلف السطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۲۴]

۲۳۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۶۱
آغاز: فی الاصل بالفعل بخلاف التفصیل الموجود؛ **انجام:** فلیس ما یحکی لک من ذلک بمضار لمذهب.
از منهج اول در غرض منطق تا بخشی از نمط دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۶۲۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۴۶]

۲۴۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۵۳/۱
قسمت منطق؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن محمد علی حسینی، بی‌تا؛ ۱۶۰گ (۱-۱۶۰)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۲۸]

● **حل مشکلات الاشارات و التنبیهات** / فلسفه / عربی
ḥall-u muškilāt-il išārāt wa-t tanbīhāt
طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری
tavārī yazdī, ‘abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۲۳۶
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۷۹]

● **حل مشکلات اصول** / اصول فقه / فارسی
hall-e moškelāt-e osūl
؟ محمد تقی بن محمد رضی، ق۱۳ قمری
mohammad taqī ebn-e mohammad razī (- 19c)
چند سؤال و جواب در اصول فقه شیعی است، به نام کتاب و مؤلف در مقدمه تصریح شده است. گویا غیر از حل مشکلات الاصول سید محمد باقر طباطبایی یزدی (-۱۲۹۸) است که در ذریعه (۷۲/۷) معرفی شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۰۷/۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی الهمنی حل مشکلات الاصول و خلصنی من شبهات الفحول ... و بعد این رساله ایست مسمی بحل مشکلات اصول در جواب از سوالات بعض فحول ... سوال فقها که استدلال می‌کنند در نفی عسر و حرج بآیه شریفه؛ **انجام:** این جوابها از محمد ملقب به تقی بن محمد رضی باشد بدون ملاحظه کتب و اسباب نوشته برب الارباب باین طریق که سوالاترا در نزد خود گذارده و بملاحظه هر سوالی بفکر قاصر جوابش نوشته ام الحمدلله رب العالمین
بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۱پ-۴۰ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۷۹]

● **حل مشکلات خطبة البیان** / ادبیات / عربی
ḥall-u muškilāt-i xuṭbat-il bayān
وابسته به: خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۶۱۲۳
از اسحق سوگندی؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق، جا: اصفهان [الفبائی ف: ۲۲۷]

● **حل مشکلات فارسی هیئت قوشچی** / هیئت / فارسی
hall-e moškelāt-e fārsī-ye hey’at-e qūščī
؟ متطبب، تقی بن محمود، ق۱۴ قمری
motatabbeb, taqī ebn-e mahmūd (- 20c)
وابسته به: فارسی هیئت = هیئت قوشچی = فتحیه؛ قوشچی، علی بن محمد (-۸۷۹)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۸۹/۱۷
ناتمام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۰گ (۳۷۹پ - ۳۸۸پ)[ف: ۶ - ۲]

← حل مشکلات فصوص الحکم ‹ وجودیه
← حل مشکلات فصوص الحکم ‹ شرح فصوص الحکم

● **حل المشکلات فی الفرائض** / فقه / عربی
ḥall-ul muškilāt fi-l farā’iḍ
انقروی، شجاع بن نورالله، ق۱۰ قمری
anqeravī, šojā‘ ebn-e nūr-o-llāh (- 16c)
مشتمل است بر شانزده «باب»: ۱. الابن و ان سفل مع غیره من اصحاب الفرایض؛ ۲. الأب و الجد کالأب الا فی ثلاثة مسائل؛ ۳. الأخ لأبوین و الأخ لأب؛ ۴. ابن الأخ لأبوین اولأب و ابن الأخ لأب کابن الأخ لأب و ام عند عدمه؛ ۵. العم لأب و ام و العم لأب فی النصیب کالعم لأب و ام عند عدمه؛ ۶. ابن العم لأب و ام و ابن العم لأب فی النصیب کابن العم لأب و ام عند عدمه؛ ۷. مولی العتاقة و عصبته من ابنه و ان سفل و ابیه و ان علاو ...؛ ۸. الموالات و عصبتها من الذکر؛ ۹. الزوج مع غیره من اصحاب الفرائض؛ ۱۰. الزوجة مع غیرها من اصحاب الفرائض؛ ۱۱. البنت مع غیرها من اصحاب الفرائض؛ ۱۲. بنت الابن مع غیرها من اصحاب الفرائض؛ ۱۳. الأخت لابوین و الأخت لأب؛ ۱۴. ولد الأم مع الام و الجدة و غیرها؛ ۱۵. العصبات المنفردة عن اصحاب الفرائض؛ ۱۶. ذوی الأرحام.
چاپ: بولاق، ۱۲۸۵ق؛ مطبوعات شرف، ۲۱۳ص، ۱۳۰۵ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۰۱

آغاز: الحمدلله الملك العليم العلام الذی جعل العلماء ورثة الأنبياء عليهم الصلاة و السلام ... اما بعد لما رأيت استخراج مسائل الفرائض مشكلاً علی بعض الاخوان و فی حل معضلاتها كثير خبط اقدام الأذهان اردت بقدر بضاعتی ان اكتب كتاباً يورث سهولة المعضلات؛ **انجام:** و كذا ينتقل هدا الحكم الی كل مرتبة اذا وجدت عند عدم المذكور كما فی العصبات اللهم اختم لهذا الكتاب فی يدی بخير ... و اليه المرجع و المآب.

خط: نستعليق، كا: محمد علی بن علی، تا: ۱۵ محرم۱۱۳۲ق؛ دارای سرلوح كم كار، مصحح؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ كاغذ: نخودی، جلد: تيماج مشكی، ۱۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱/۲۱- ۵۶۷]

● **حل المشكلات فی بيان المعضلات** / منطق / عربی

ḥall-ul muškilāt fī bayān-il mu'ḍalāt

مغالطات متداول را مصنف در اين كتاب گرد آورده و طرق حل آن را ياد كرده، نخست به حل مغالطات شكل اول، دوم و سوم. و سپس به مغالطات قضايا و مسائل گوناگون منطق و فلسفه پرداخته، مغالطه معروف به جذر اصم (كل كلامی كاذب) را نقل كرده و پاسخ گفت برخی از مغالطاتی كه از نجم الدين كاتبی نقل شده آورد و می‌گويد «كاتبی خود اين مغالطه‌ها را پاسخ گفته و من در برخی از آنها نظر دارم» (ص ۲۱ نسخه). پنج مغالطه منطقی را نيز با پاسخ ها و طرق حل آنها آورده و سپس پاسخ‌های علامه حلی و پاسخ‌های خود را به علامه می‌نويسد. عنوان‌های رساله بدين گونه است: «هذه مغالطات من المغالطات التی يتعلق بالشكل الاول ... حلها»، «مغلطه اخری ... حلها» «هذه مغالطات متفرقه» «هذه مغالطات خمس». از علامه حلی بدين گونه: «افضل العلماء المحققين جمال الملة و الدين الحلی ضاعف الله جلاله» ياد می‌كند، از كتاب الاسرار و از شمس الدين سمرقندی و نجم الدين كاتبی نام آورده. در ديباچه كتاب از يكی از علماء كه ظاهراً از فرمان روايان نيز بوده بدين گونه ياد كرده: «و هو الملك الاعظم و المخدوم المعظم مجمع الفضائل و الشيم كهف كافة الامم المفتخر به الزمان المدعو بكل لسان الحبر الكبير العالم النحرير ملجأ ائمه سلطان علماء الدين شافعی الثانی بحر المعانی ... شمس الحق و الدولة و الدنيا و الدين جمال الاسلام و المسلمين لا زال رافع الكعب علی الفراقد، جامع شمل المناقب و المحامد ...» [از جمله «ضاعف الله جلاله» كه مؤلف درباره علامه حلی آورده به نظر می‌رسد كه اين رساله در زندگی علامه تأليف شده و احتمال می‌رود كه در ديباچه نيز از همو ياد كرده است]. (عبدالحسين حائری)

آغاز: بسمله، رب يسر ... و بعد لما خطر ببالی ان اجمع عدة من المغالطات و زبدة من المناظرات ... و سميته حل المشكلات فی بيان المعضلات و ارجو ممن ينظر فی هذه الاوراق بطريق الانصاف لا بالبغی و الاعتساف و يتامل فيها ... و يبحث فيها بحثا شافيا ان لا تبادر فی انكار ما قرع سمعه ... هذه مغالطات من المغالطات التی يتعلق بالشكل الاول و هی انه يصدق قولنا كلما كان الاثنان عددا كان زوجا ينتج كلما كان الاثنان فردا كان زوجا، حلها ان الكبری انكانت لزوميه ممنوعة و ان كانت اتفاقيه فلا ينتج الشكل الاول و الكبری اتفاقيه

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۶۸۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عدمه ضروری. و ليكن هذا آخر ما اردنا ايراده فی هذه الاوراق.

خط: نستعليق، بی‌كا، بی‌تا؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۷۲پ-۸۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مغلطة اخری الجزئيه و المهلة غير متلازمين لانه يصدق قولنا بعض الحيوان غير مشترك فيه و لا يصدق الحيوان غير مشترك فيه لانه طبيعة جنسيه فلا يلزم من صدق الجزئيه صدق المهمله ... حلها ان نقول ان ارادان بعض الحيوان غير مشترك فيه اشتراكا شخصيا

خط: نستعليق، بی‌كا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ آغاز ديباچه از نسخه مجلس افتاده؛ تاريخ كتابت آن از قرن ۱۱ تجاوز نمی كند؛كاغذ: شكری، جلد: تيماج قهوه‌ای، ۳۳ص (۱-۳۳ دفتر)، ۹ - ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۴

آغاز: برابر

خط: نستعليق ريز، كا: نصيرالدين محمد رضوی شاگرد آقا حسين خوانساری، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تيماج حنايی، ۵گ (۱۰ر-۱۴ر)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۸]

قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسی ف: ۴ - ۱۶۵]

← حل مشكلات القرآن ﴾ سلك البيان فی كشف مشكلات القرآن

● **حل مشكلات قران** / قرائت / عربی

hall-e moškelāt-e qerān

محمد بن محمود بن محمد بن علی سبط سيد امام ابی القاسم،

mohammad ebn-e mahmūd ebn-e mohammad ebn-e 'alī sebt seyyed emām ab-el-qāsem

نويسنده می‌گويد چون به كار بسياری از حفاظ قران توجه كردم دريافتم كه آنها قصيده «حرز الامانی» ابوالقاسم شاطبی مغربی را اصل قرار داده و هر كس فراخور فهم خود به تفسيری از آن پرداخته است من هم بر آن شدم تا شرحی در اين زمينه بپردازم

بدین سبب ابتداء کتابی در شرح قصیده مزبور به فارسی پرداختم تا مبتدیان فارسی‌دان را به کار آید و سپس کتابی بر طریق و شاخه‌بندی در علم قراأت نوشتم به نام کتاب التشجر. بعد از آن کتاب سوم خود را بنام «المبسوط فی قراأت السبع المضبوط» در دسترس طالبان گذاردم. او پس از بیان این مقدمه ضمن جداولی قراأت سبعه را نشان می‌دهد. آخر نسخه تعدادی از صفحه‌ها آب افتاده و لایقرء می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۰۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی زین بکمال قدرته و نوال؛ **انجام:** من قوله آمنت بخیر التقدیر ... لانهما صادران من الله تعالی.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ کاغذ: بخارائی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۲۸گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۲۴۱]

● **حل مشکلات القرآن = سر الآیات** / علوم قرآن / عربی

ḥall-u muškilāt-il qur‘ān

موسوی تنکابنی، محمد مهدی بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری

mūsavī tonekābonī, mohammad mahdī ebn-e mohammad ja‘far (- 19c)

تاریخ تألیف: ذیقعده ۱۲۶۶ق

رساله‌ای است در توصیف برخی از الفاظ غریب قرآنی و نیز حل اختلافات میان برخی آیات قرآن که به ظاهر متناقض می‌نمایند، با استناد به آیات و روایات و حکایات تاریخی. این رساله در الذریعه ضبط نشده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ان هذه مؤلفة منیفة و مجموعة لطیفة فی کشف بعض المعضلات القرآنیة ...

انجام: و صلی الله علی محمد و آله أبداً و سرمداً و لعنة الله علی أعدائهم کذلک.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۹۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۷۹ر-۸۶)، اندازه: ۲۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۵-۹۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۳۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دقایق و رقایق لا یفهمها الا الرقایق و الدقایق فالحمدلله علی ذلک اولاً و آخراً کما هو اهله تم

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۷۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۱۳/۴

همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۱۲۲]

● **حل مشکلات کتاب الکافیة** / نحو / عربی

ḥall-u muškilāt-i k.-il kāfīya

وابسته به: الکافیة فی النحو = المقدمة الکافیة فی النحو = کافیة ذوی الادب فی علم کلام العرب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶)

از شارحی ناشناخته که برای پسرش ضیاالدین یوسف ساخته است.

تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۲۱۸۳۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ جلد: جدید، ۴۷۵ص [ف:۱۲۳]

← حل مشکلات کتاب الکشاف ⟵ تحفة الاشراف فی شرح الکشاف

● **حل مشکلات لغت فرس** / ادبیات / فارسی

hall-e moškelāt-e loqat-e fors

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۵-ف

نسخه اصل: دیوان هند ش ۲۵۱۶ اته ۲۴۵۵ ستون ۱۳۲۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۹گ، ۱۲ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۷]

● **حل مشکلات مسائل ثلاث** / گوناگون - عربی

ḥall-u muškilāt-i masā’il-in ṯalāṯ

دارندی، محمد بن عمر، - ۱۱۵۲ قمری

dārandī, mohammad ebn-e ‘omar (- 1740)

پاسخ مؤلف است به سه «مسأله» مطرح شده از سوی شاگردان وی بدین ترتیب: ۱. در خصوص نماز و روزه در قطب که شش ماه روز است؛ ۲. در مورد طلوع خورشید از شرق که آیا عکس آن صورت پذیر است یا نه؟؛ ۳. آیا غیر از مکه جای دیگری هست که قبله، به چهار جهت باشد؟

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳۸/۴

آغاز: بسمله، الحمد لله ذی القدرة القاهرة، و الصلاة علی رسوله ذی الشریعة الباهرة ... و بعد قد سالنی بعض اذکیاء تلامذتی، فمن یسمع کلامه لدی رسالة فی حل مشکلات مسائل ثلاث، مع تلاطم امواج المصائب؛ **انجام:** و غربت فی موضع سادس و غیر ذلک مما یتفرع علیها من المسائل الغریبة ... هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المقام ...

خط: نسخ، کا: اسماعیل حلبی، تا: نیمه دوم قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۴۷پ-۵۰)، ۲۷ سطر، اندازه: ۷×۱۶سم [ف: ۳۷-۷۵]

● **حل مشکلات المعینیه = شرح معینیه = ذیل رساله معینیه = حل مالا ینحل** / هیأت - فارسی

hall-e moškelāt-e mo‘īnīye = š.-e mo‘īnīye = zeyl-e r.-ye mo‘īnīye = hll-e mā lā-yanhal

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

وابسته به: معینیه = المفید فی الهیئة؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲ق)

اهدا به: معین الدین پسر ناصرالدین محتشم

متن «معینیه» و «حل مشکلات معینیه» هر دو از خواجه نصیرالدین طوسی است، آن را برای شاگردش شاهزاده معین الدوله ابوالشمس همان کسی که «معینیه» را برای کتابخانه او ساخته بود، تألیف کرد، خواجه در دیباجه و انجام این رساله و رساله «معینیه» خود به مانند «اخلاق ناصری» بعدها دست برده تا رنگ الحاد اسماعیلی آن را بزداید. مؤلف می‌گوید: «چون رساله معینیه برای کتابخانه این پادشاه زاده نوشته شد در اثنای مباحثات اشاره رفت که هر جا سخنی مستغلق‌تر نوشته شده یا محل ابهام و غموضی هست چند کلمه مبسوط‌تر تعلیق باید کرد تا اگر وقتی اتفاق مطالعه بیفتد تفکر در ایضاح آن معانی کوفته نشود و این رساله بدان جهت پرداخته شده است». (عبدالحسین حائری)

لذا دو دیباجه از این رساله موجود است یکی دیباجه اول و دیگری دیباجه بعد از اصلاح.

آغاز۱: الحمد لله علی افضاله و الصلوة علی خیر خلقه محمد المصطفی و آله. در مقدمه کتاب گوید: چون عنایت ربانی حجاب انتظار از پیش چهره مراد این سواد برداشت و سعادت خدمت پادشاه زاده ایران (مخدوم و مفخر جهانیان ... انسب العالم ابوالشمس انارالله..) روزی کرد و روزگار به انجاح مأمول و اسعاف مطلوب یعنی تیسیر دولت ... اما از جهت اتمام این سعادت و استمرار این شرف که مخلص ترین خدم اورا حاصل شده است نشاط مذاکره علمی فرمود. و در بحث آن رساله که موسوم است به رساله معینیه و پیش از این جهت کتابخانه معموره این پادشاه زاده ضاعف الله عفاه (سقی الله ثراه؟) تحریر افتاد است شروعی رفت. در اثناء ... ایزد سبحانه و تعالی همیشه ذات این بزرگوار را منبع فضائل و مجمع مآثر داراد. انه المجیب اللطیف

آغاز۲: بعد از فراغ از تحریر رساله معینیه در هیئت یکی از بزرگان که آن رساله به اقتراح او تحریر کرده بود، در قرائت آن رسالت رغبت کرده نمود، و التماس کرد که در حل مشکلاتی که در آن کتاب موجود است، ثبتی کرده آید و شرح بعضی از مواضع که بر وی مشکل می‌آید به آن الحاق کرده شود. به این موجب کسر این اوراق اتفاق افتاد تا در هر باب که یقین می‌رود نکته ای از آنچه نقش خیال این کم بضاعت باشد، بر حسب اقتضاء حال تحریر می‌افتد. انشاء الله

انجام: به سوی مغرب خط سمت بر کشیدیم چنانکه در شکل ظاهر است. سپری شد ذیل رساله معینیه ...

چاپ: بکوشش محمد تقی دانش پژوه در ۱۳۳۵ش چاپ عکسی شده است نسخه ۳۵۰۳ ملک

[نسخه‌های منزوی ۲۸۸/۱؛ الذریعة ۷۳/۱۴ و ۲۸۸/۲۱؛ مشار فارسی ۱۸۰۲/۲ و ۱۸۱۴؛ دنا ۷۷۵/۴ (۳۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۵/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸/۲۸-ف

نسخه اصل: ایا صوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی‌کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ ۲۶گ (۲۳۸-۲۶۳) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۳۲ق؛ تاریخ ساختگی روز پنج‌شنبه ۲ رجب ۶۳۲ در پایان معینیه گذارده‌اند؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰ص (۸۸-۱۰۷)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۸ - ۳۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۰۳/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۶۵۸ق؛ دانش پژوه همین نسخه را به صورت عکسی منتشر کرده؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۴/۴سم [ف: ۶ - ۴۶۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵-ف و ۲۱/۲-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۷ و ۳ - ۲۱۹]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۸۸/۵

آغاز: بعد از فراغ از تحریر رساله معینیه در هیات یکی از بزرگان کی آن رسالت به اقتراح او تحریر کرده بودم

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۹۸؛ خط: نسخ، کا: اقران بن حاجی الفیرشهری المحرر(؟)، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۷۰۰ق؛ ۲۳ص (۳۷۸-۴۰۰) [عکسی ف: ۴ - ۴۵۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۶۱/۲

خط: نسخ، کا: غیاث الدین ابو سعید بن کمال بن غیاث متطبب، تا: ۸۴۴ق، به گواهی پسرش جلال؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز یشمی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۶ - ۳۳۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۴/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ صفر۸۸۹ق، برای پسر خود کمال؛ ۲۷گ (۱۰۷پ-۱۳۳ر) [ف: ۴ - ۸۸۲]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۸۵/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۱ق؛ با اشکال هندسی، مصحح؛ ۱۹گ (۷۹پ-۹۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۴۰/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۸۹۷ق، با اشکال هندسی؛ کاغذ:

شرقی نخودی، جلد: تیماج دارچینی، ۹گ (۲۹پ-۳۷ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۴ - ۱۳۰]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ... و این از کتب علمی معلوم شود. در آن جهت یاد کنیم ... [چند شکل نجومی]

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ با جدولها و اشکال ریاضی؛ ۱۲گ (۲۵پ-۳۶ر)[ف: ۱ - ۹۳]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۳۳۸]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۱۴/۴-۶/۱۰۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین بن علی بن ضیاء الدین بن یحیی امیدوار غفاری کاشانی، تا: یک‌شنبه شوال ۹۶۳ق؛ مصحح؛ ۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۷]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۹۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ربیع الاول ۹۹۷ق، کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۲۸۰]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۴۸/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق ناخوانا، کا: محمد صالح حسینی، تا: ۱۰۴۷ق؛ دارای اشکال هندسی؛کاغذ:اصفهانی نخودی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۵۳-۶۷)، ۲۱ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰/۳سم [ف: ۱۹-۱۷۹]

۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۹/۱۳

خط: نستعلیق، کا: طیب، تا: ۵۵-۱۰۵۶ق؛ کاغذ: ترکی نخودی، جلد: مقوای روکش چرم لاکی، اندازه: ۲۴/۵×۳۶سم [ف: ۷-۱۷۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۳۹/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الاول ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: شرقی نخودی ضخیم، جلد: زرشکی، ۲۰گ (۸۹-۱۰۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۱ - ۴۲۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸/۴

خط: نسخ، کا: محمد صالح کوکدی جردقانی «گلپایگانی»، تا: ۱ شعبان ۱۰۶۸ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱ص (۳۲۷-۳۴۷)، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۱۴]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۹۵/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فصل در انک فلك خارج مرکز جهت افتاب ... تدویر اختیار کردند در باب چهارم از مقالت پنجم کفته امده است ... حاصل می‌شود، الا انک خارج ...

این رساله جز مقدمه ارزشمند و اندک آن که در بیشتر نسخه‌ها نیست، چند برگ از آغاز آن از قلم کاتب افتاده، لیکن در ادامه با نسخ دیگر حل مشکلات معینیه همخوانی دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد حسین بود نور چشم» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: مقوایی، ۲گ (۱پ-۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۵۶]

۱۸. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه:۷/۳

کا: لاریجانی، تا: چهارشنبه محرم ۱۰۸۷ق، جا: مازندران [نشریه: ۵ - ۳۸۶]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۷۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** درخلاف جهت ظل باشد.

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن حسینعلی قمی، تا: ۱۰۹۵ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۰۷۷۷؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۸ - ۸۴]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۴۹/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی سبز، ۱۵گ (۱۶۹پ-۱۸۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۵۹]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۱۵/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: سید حسین حسنی لاریجانی نیارکی، تا: ربیع الثانی ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۲۷پ-۳۲پ)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۱ - ۱۸۲]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۹/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۳۹ق؛ مصحح، با نشان «بلغ مقابلة» مقابله گردیده، با اشکال گوناگون هندسی؛ کاغذ: فرنگی آبی،۲۲گ(۷۵پ-۹۶پ)،۲۳سطر،اندازه:۷×۱۵سم [ف: ۳۹ - ۳۱۴]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۱۷۵پ-۱۹۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۰۹]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۶/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۶سم [ف: ۶ - ۴۷۸]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد بن محمد امین حسینی سمنانی، تا: دوشنبه ۲۵ ذیحجه ۱۲۹۹ق، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹گ(۳۴ر-۴۲پ)،۲۵سطر(۱۵×۲۶)،اندازه:۹×۱۹سم[ف:۷- ۲۷۱۹]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۷۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ قدیمی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۲۰×۲۵سم [ف: ۶ - ۴۹۶]

۲۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۷-الف/۶۷۶/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** تمت الرساله ... بحمد الله و حسن توفیقه فی بلده کرمانشاهان صانها الله عن حوادث الدوران بید المذنب

العاصی محمد بن محمد علی شیرازی.
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی شیرازی، بی‌تا، جا: کرمانشاه؛ دارای دوائر نجومی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۱۳گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۶۳]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲-۹۸]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۵/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۶ سطر (۱۷×۲۳)، اندازه: ۲۸×۳۵سم [سنا: ف: ۲ - ۳۰]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۶/۲
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی شکری، ۵۴۶ص(۲۰۹-۷۵۴)،۱۳سطر،قطع:رقعی باریک و بلند[ف:۱۹-۳۸۱]

← حل مشکلات النهایة ≺ نکت النهایة

● حل مشکلات وصاف / تاریخ ایران / فارسی

hall-e moškelāt-e vassāf

وابسته به: تجزیة الامصار و تزجیة الاعصار = تاریخ وصاف؛ وصاف الحضرة، عبدالله بن فضل الله (۶۶۳-۷۳۰ق)
متن«تجزیه الامصار وترجمة الاعصار» از وصاف الحضرة خواجه شهاب الدین عبدالله اشرف (۶۶۳-۷۳۰ق) فرزند عزالدین فضل الله یزدی، در ۵ جزء دنباله «جهانگشای» جوینی را گرفته، با نثری دشوار، تاریخ چنگیز و فرزندان او را، از گشودن بغداد تا پسین خان مغول را گزارش کرده است. در ۳۴ سالگی (۶۹۹) به نگارش جلد یکم پرداخته و در ۷۱۲ق جلد پنجم را به پایان رسانیده و در سلطانیة به اولجایتو خدابنده پیشکش کرده است.
[نسخه‌های منزوی ۳۴۴۷/۵؛ فهرستواره منزوی ۹۱۹/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۳۳/۲-۷/۱۳۳
آغاز: بسمله دیباج دیباچه کتاب کتاب فصاحت مخطط ومدبج وآفرین جهان آفرین است که غواص اراده اش؛ **انجام:** لامرد لحکمه گفته پوبه زن آید وچون به تیمار بیماری قدم رنجه فرماید سرخویش گیرد وبدل به صحت بدل شود گرفتار آن علت نقرس را طبع نفرستد.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج،قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۸-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۶۹]

● حل المشکل فی مسیر الکواکب السبعة / هیأت / عربی

ḥall-ul muškil fī masīr-il kawākib-is sab'a

در این کتاب مشکلات در مسیر کواکب سبعه بیان شده در هفت «باب»: ۱. معرفة التقویم؛ ۲. معرفة الساعات و الارتفاعات؛ ۳. معرفة الاجتماعات و الاستقبالات؛ ۴. رؤیة اهلة؛ ۵. معرفة عرض القمر؛ ۶. معرفة الکسوف؛ ۷. معرفة الخسوف.
آغاز: بسمله هذا کتاب حل المشکل فی مسیر الکواکب السبعة و الجوزهر و الساعات و الارتفاعات و الاجتماعات و الاستقبالات الخسوف و الکسوف و ما یتعلق بالاعمال فی هذه البابات، فمن احب النظرفیه ... عن حل عقد الزیجات
انجام: الباب الثامن فی معرفة جزو الاجتماع و الاستقبال. تؤخذ البعد بین النیرین درجة و دقیقه ... الا ان فی الاستقبال تزاد علی موضع القمر ستة بروج والله اعلم بحقایقها قد تمت

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹/۱ سرود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، کاغذ: سمرقندی شکری ضخیم، جلد: تیماج، قطع: رقعی بزرگ [نشریه: ۱۳ - ۴۲۰]

۲. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۰۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ قبل این رساله دو صفحه مقدمه مانندی در تعریف قرانات و شمه ای از احکام آن آمده؛ جلد: تیماج سیاه، ۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۸۹/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: هندی و فرنگی، جلد: میشن یشمی، ۱۶ص(۲۳۷-۲۵۲)،۱۴سطر(۶/۵×۱۲)،اندازه:۱۳×۲۰سم[ف:۹-۳۹۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۸۱/۱
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● حل معادلة الجبر و المقابلة / ریاضیات / اردو

hall-e mo'ādelat-ol jabr-e va-l moqābela

کنتوری، سراج حسین بن محمد قلی، - ۱۲۸۲ ؟ قمری
kantūrī, serāj-od hoseyn ben mohammad qolī (- 1866)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۲۳
آغاز: بسمله. سؤالات جبر و مقابله فصل اول تعریفات مین ۱- معادله ایک دعوی هی که اظهار کرتاهی؛ **انجام:** اکو طرف ۲ کی توده کون اعداد هین جواب ۲ و ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۲]

● حل المعاضل فی حل کثیر من المشاکل / پاسخ پرسشها / فارسی

hall-ol ma'āzel fī hall-e kasīr-en men-al mašākel

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)
تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲۸ جمادی الاول ۱۳۰۱ق

پاسخ یازده پرسش اعتقادی است که بعضی از ارباب ایمان اهل شفت نموده‌اند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۳/۲

آغاز: الحمدلله والی لواء الولاء و ما حی غوایة الاغویاء و الصلاة و السلام علی سید الانبیاء و خاتم الاصفیاء؛ **انجام:** خداوند ناوش را ؟ بر جاده محبت علی و أولاد او بر قرار فرماید و شیطان را از ما دور کند

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۵۶گ (۴۱پ-۹۶ر)، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۲/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۵]

← حل المعاقد فی القواعد اللآلی > حل معاقد القواعد

← حل معاقد القواعد > شرح قواعد الاعراب

● حل معاقد القواعد = حل المعاقد فی القواعد اللآلی / نحو / عربی

ḥall-u ma‘āqid-il qawā‘id = ḥall-ul ma‘āqid fi-l qawā‘id-il la‘ālī

سیواسی زیلی ، احمد بن محمد، - ۱۰۰۹ ؟ قمری

sīvāsī zeylī, ahmad ebn-e mohammad (- 1601)

وابسته به: الاعراب فی قواعد الاعراب = قواعد الاعراب؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)

اهداء به: سلطان سلیمان خان پسر سلیم خان پسر سلطان بایزید خان

تاریخ تألیف: ۹۶۷ق؛ محل تألیف: زیله

کتاب «الاعراب عن قواعد الاعراب» که به «قواعد الاعراب» شهرت دارد، تألیف ابن هشام نحوی (۷۰۸-۷۶۱ق) ابو محمد عبدالله بن یوسف است که آن را در چهار «باب» نگاشت :۱. باب جمل، در معرفت جمله و احکام آن، تعریف جمله، ارکان آن و انواع اسمیه و فعلیه و ...؛ ۲. جارو مجرور در بیان متعل‌های حروف جاره و احکام آن؛ ۳. الفاظ مخصوصه در بیان کلماتی که در اعراب بیش از یک وجه دارند ، قط ، اجل، بلی، اذ، اذا، نعم و ... که گاه دو یا سه وجه و یا بیشتر دارند؛ ۴. باب ایجاز و اختصار که عبارت است از آوردن حداقل کلمات برای بیان معنی در یک عبارت. بر «قواعد الاعراب» ابن هشام، شرح‌های بسیاری نگاشته‌اند که چلبی در کشف الظنون (جلد ۱ص۱۲۴) آنها را آورده است و از جمله این شرح‌ها «حل معاقد القواعد» تألیف زیلی، ابوالثنا احمد بن محمد است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی رفع اسماء العلماء بفعل الخشیة فی قوله انما یخشی الله من عباده العلماء ... و بعد فیقول العبد ... ابوالثناء احمد بن محمد ... ان المختصر الموسوم بالقواعد ...

انجام: و لقد احسن المص رحمة الله علیه فی ربط الخاتم بالفاتحة اذ علق بالفاتحة الاقتضاء جادة الصواب و فی الخاتمة الکفایة بالتأمل.

[دنا ۷۷۶/۴ (۴ نسخه با نام مؤلف ابوالثناء، احمد بن محمد) و ۹۷۲/۶ با عنوان شرح قواعد الاعراب و نام مؤلف سیواسی زیلی، احمد بن محمد که هر دو رساله یکی است و مؤلف نیز یکی می‌باشد]

۱. تهران؛ ملی ایران؛ شماره نسخه:۲۰۷۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام نسخه:** و قد وقع الفراغ منه نقله الی البیاض عم سبع و ستین و تسعمائه فی شهر ذی القعدة ... فی ایام دولة ... سلطان سلیمان ... ابن بایزید خان ... و کان التألیف فی قصبة زیلی ... تم الکتاب ... علی ید ... حسین بن شریف الدین

خط: نستعلیق، کا: حسین بن شریف الدین، تا: ۹۶۷ق، جا: سیواس؛ کاغذ: اصفهانی ، نخودی، جلد: مقوایی رویه تیماج سیاه، ۱۰۴ص (۱-۱۰۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۱۱-۲۳۸]

۲. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۹۷۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوای، ۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۱-۶۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن عثمان، تا: ۱۱۱۸ق، جا: طرابزون؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۷۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۲ - ۸۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۵/۱-ف

خط: نسخ ریز، کا: احد پسر ملانور محمد، تا: پنج‌شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۱۳۳ق [فیلمها ف: ۲ - ۱۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۲۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۳۱/۱۳

خط: نستعلیق، کا: شروانی مغانی، تا: جمعه ۱ جمادی الثانی ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: کبود، جلد: تیماج تریاکی [نشریه: ۳-۴۰۳]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جا: مدرسه ملا صدر الدین؛ کاغذ: ترمه، جلد: ابره کاغذی مقوایی، ۷۶ص (۱-۷۶)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۲۰]

۸. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۸۷۰/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر؛ و قد وقع الفراغ من نقله الی البیاض علی سبع و ستین و تسعمائه فی ایام دولة السلطان الاعظم ... سلطان محمدخان ... و هزم اعداه بمنه و کرمه یا معین .

خط: نستعلیق، کا: بی‌کا، تا: بی تا؛ محشی از مؤلف با نشانی «منه»؛ کاغذ: ترکی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۵۵ص (۱۷-۷۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۱۴۶]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۱۴/۵-۵۴/۱۰۴

آغاز: برابر

کا: بی‌کا، تا: بی تا ؛ ۴۰گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵-۲۶۴۸]

● **حل المعضلات = کافیة العروض فی علم العروض /**
عروض و قافیه / عربی
ḥall-ul mu'ḍalāt = kāfīyat-ul 'arūḍ fī 'ilm-il 'arūḍ
نظام العلماء، محمد رفیع بن علی اصغر، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۶ قمری
nezām-ol-'olamā', mohammad rafī' ebn-e 'alī asqar (1835 - 1908)

تاریخ تألیف: دوشنبه جمادی الثانی ۱۲۷۰ق
در علم عروض و قافیه، نگارنده آن را برای خود نگاشته در یک «دیباچه» و دو «بخش» و یک «خاتمه». در دیباچه می‌گوید چون استاد عبدالکریم کتابچه کوتاهی در این مسئله نگاشت کسی از من خواست اندکی بازتر کتابی سازم.
آغاز: الحمدلله الذی اکمل صنع مکوناته و اسبغ نعمه علی بریاته و جعل فی قلوب المؤمنین له بیتا اوسع من ارضه و سمواته ...
انجام: فکتبت هذا المختصر و اثبتث فیه ما علی الضمیر القاصر خطر ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهدی پسر علی نقی، تا: رجب ۱۲۷۵ق، به دستور مؤلف؛ مجدول، مصحح، محشی که گویا به خامه مؤلف باشد؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۸۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی کل لمحه من الازل الی الابد
خط: نسخ، کا: علی زنوزی، تا: ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای [الفبائی ف: ۴۰۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهدی بن علی نقی، تا: ۱ ذیحجه ۱۲۸۷ق؛ مهر تملک: «فانی ۱۲۹۱» (بیضی)؛ در آغاز مالک نسخه چنین نوشته: «این کتاب از تألیفات جناب مستطاب نائب الصداره آذربایجان است که به طریق اهداء برایم فرستاده است سلمه الله تعالی من العاهات، حرره فی سنه ۱۲۸۸، حرره الفقیر لطفعلی غفرله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۷۳گ،۱۱سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴۳ - ۲۱۰]

● **حل المغالطة فی حل شبهة العالطة** / منطق/عربی
hall-ul muġāliṭa fī ḥall-i šubha-til 'āliṭa
بهاری، محب الله بن عبدالشکور، - ۱۱۱۹ قمری
bahārī, moheb-ol-lāh ebn-e 'abd-oš-šakūr (- 1708)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۷
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... بعد فیقول احد من؛ **انجام:** و یهکن ان یکون قوله مندیر اشاره الیه فتامل
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۴
آغاز: حل المغالطه لمرز الموسویخان یق فی حل المغالطه؛ **انجام:** للشیخ الاجل الاکمل الشیخ عبد الرسول الکردی
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۵
آغاز: بسمله، من المغالطات العامه الورود المدعی؛ **انجام:** ذکرت بعضها فی کتابی السلم فلیرجع البر و الحمدلله
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

● **حل المعقود من الجمل والعقود (منتخب)** / فقه/ عربی
hall-ul ma'qūd min-al jumal-i wa'-l-uqūd (mn(.
قطب راوندی، سعید بن هبة الله، - ۵۷۳ قمری
qotb-e rāvandī, sa'īd ebn-e hebat-ol-lāh (- 1178)
[امل الآمل، ج۲، ص ۱۲۶؛تراثنا، ش ۳۹، ص۲۷۸]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۲/۳۸
آغاز: قال الراوندی رحمه الله فی حل المعقود من الجمل و العقود: حل المشکلات من افضل العبادات؛ **انجام:** دفن المیت فی التراب افضل من دفنه فی التوابیت.
خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: شنبه ۱۸ شوال ۸۵۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن بنفش، ۴ص (۹۶-۹۹)، اندازه: ۱۸/۲×۲۸سم [ف: ۲۹/۱- ۳۸۶]

← حل معما ⟵ دیوان ضیائی اردوبادی

● **حل معما** / معما / فارسی
hall-e mo'ammā
ضیاء اردوبادی، - ۹۲۷ قمری
zīyā' ordūbādī (- 1521)

اهدا به: حضرت میر
تاریخ تألیف: ۹۱۲ق
آن را به نام «حضرت میر» ساخته است. او گویا همان ستایشگر سلطان حسین بایقرا در ۸۹۲ باشد (مجلس ۶۵۸/۳) و همان‌که ضیائی اش خوانده‌اند و از شناختگان امیر علیشیر و درگذشته ۹۲۷ (دانشمندان آذربایجان ۲۴۱؛ آتشکده ۲۶؛ مجالس النفایس ۶۴ و ۲۳۷؛ تحفه سامی ۱۱۹؛ الذریعه ۶۳۲/۹). درباره تاریخ تألیف آن در پایان چنین آمده: درو هر فواید ضیا ماند ×× این

حل معمیات ما را / تاریخ گشودنش چو خواهی ×× بشمار فواید ضیا را. (دانش پژوه)
نویسنده در این کتاب اسامی متعددی را به شکل معما در آورده و طرز گشایش آنها را بیان کرده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ضیاء اردوبادی غفر ذنوبه و ستر عیوبه: که در تبریز بودم کز خراسان ×× رسید این نسخه چون سنگ خارا / به استدعای بعضی از عزیزان ×× شدم مشغول استخراج اسما / نوشتم حاشیه، کردم همه حل ×× نهادم نام آن حل المعما
انجام: چون کلک ضیا نوشته این فائدها ×× تاریخ فواید ضیا بنوشته
[دنا ۴/۷۷۶]

۱. شیراز؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۱۸
کا: ابوالقاسم تفرشی، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۵ - ۲۳۰]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۸۳
آغاز: ... که مقصود بالتمثیل است آماده گردد ... و تحصیل شراب و راح مباح باشد بعد از دیدن ماه که شهر است؛ **انجام:** ب را که بیک واسطه دیگر دوگانه لفظ قلد تحصیل پذیرد پس از آن به چندین منوال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۱۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۸۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۹×۲۰سم [ف: ۴ - ۸۶۴]
۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۶/۱
خط: نستعلیق، کا: صدیق بن ایوب، تا: قرن ۱۱ [: ۳ - ۶۳]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۸۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،کا:احمد،تا:۱۰۱۴ق،جا:جزیره دروست؛جلد:مقوایی، ۴۴گ (۸۵پ-۱۲۸پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۶۹]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۷۲
آغاز: بحصول پیوسته که محل استشهاد است.
در دیباچه از استاد خود «جامی» بطور معمی یاد کرده است: ز خود بگسسته و وارسته از غیر ×× بشهر لامکان دل بسته از سیر؛ خط: نستعلیق، کا: عیسی نامراد، تا: ۱۰۲۹ق، جا: وان مدرسه ملک محمد؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۲گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۳۷۲]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین چنین گوید؛ **انجام:** از چشم صاد خواسته و از نشان نور بود الله الموفق و المعین
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق، اهداء به: صفی قلی خان؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج آبی، ۱۰۵گ، ۱۴سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۶۲۹]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۵/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۶ص (۱۰ – ۱۴۵ حاشیه) [ف: ۴۳ - ۲۲۷]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۳/۲-طباطبائی
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوای، ۱ص (۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۲ - ۴۲]

● حل معما / معما / فارسی

hall-e mo‘ammā

حق نظر حکیم باشی

haqq nazar hakīm bāšī

چاپ: چاپ سنگی، ۱۲۸۴ق؛ در تهران نیز طبع شده.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۰۸
آغاز: بسم الله ... الحمدلله واجب الوجود و ستوجب السجود باری النسم و شافی السقم المتوحد بالبقاء و المتفرد بالبهاء ... چنین گوید حکیم دانشمند عبرانی نسب؛ **انجام:** جایی که عقاب پر بریزد / از پشه لاغری چه خیزد / و اجعل اللهم عاقبة امورنا خیراً بمحمد و اله الا محادتم بالخیر لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک و ما تأخر برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله محمد و اله اجمعین الطاهرین.
در آداب حدوث مرض وبا؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد همدانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ مهر کتابخانه «دادسرای عمومی تهران»؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۱۷گ، ۱۱ سطر (۶/۲×۱۱/۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [رایانه]

● حل معما / معما / فارسی

hall-e mo‘ammā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰۵
آغاز: بسمله الحمد الله واجب الوجود و مستوجب السجود؛ **انجام:** ازیشه لاغری چه خیزد و اجعل اللهم عاقبة امورنا خیرا بمحمد و آله الامجاد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پراکنده‌های فارسی در پایان هست، مورخ ۱۱ رجب ۱۲۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۱۷گ، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۷۰۷]

● حل معمیات / معما / فارسی

hall-e mo‘ammīyāt

شربتدار اصفهانی، ابراهیم بن محمد، ق۱۲ قمری

šarbatdār-e esfahānī, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 18c)

در حل معمای شرف الدین علی یزدی: چو در تناسب تألیفی اوفتد نه و پنج ×× بجوی ثالث او را شرف بفکر صحیح / کمال دوری اصغر بدیل اصغر ساز ×× که هست زهره زهرا قرین ام مسیح؛ و معمای نصیرای همدانی: در نسبت مؤلفه چون سی و دو فتاد ×× اصغر بجوی و ساز مقدم بر اعظمش / تا جلوه گر شود ز نهانخانه خیال ×× نام بتی که شادی دلها بود غمش؛ و معمای خود مؤلف: چون دو بمؤلفه بشش بار شود ×× جویی وسط ار بخت مددکار شود / بیحد چو وسط بران دو یابد تقدیم ×× نام خوش آن یار وفادار شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۰۴/۳

آغاز: بسمله. بسم الله تیمنا بذکره العلی الاعلی. بدانکه این رساله ایست در دانستن کمال ظهوری و دوری و مناسبت تألیفی و حل و توضیح معمای مولانا شرف الدین علی الیزدی و نصیرای همدانی ... مرتب است بر دو حرف حرف اول در دانستن کمال ظهوری ... حرف دوم در تبیین تناسب تألیفی؛ **انجام:** اسم شیخ که مقصود است بحصول می‌رسد ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم.
خط: شکسته نستعلیق، کا: خلیل بن اسمعیل حسینی تفرشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲گ (۷۸-۸۹)، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۴۱۱]

● حل معمیات / معما / فارسی

hall-e mo‘ammīyāt

شرح و توضیح چند بیت معما به نام اشخاص است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۷۱-طباطبائی

آغاز: معما به اسم امین آتشی بیا یعنی آت شب یار شیب را که راست آت بگذاری نا آ ا ت میشود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۶۳پ) [ف: ۲۳ - ۷۳۵]

● حل المغالطات / فلسفه / عربی

ḥall-ul muġāliṭāt

یحیی بن عدی، ۲۸۰ - ۳۶۴ قمری

yahyā bn-e ‘adī (894 - 975)

قفطی: «قول فیه تفسیر اشیاء ذکرها عند ذکر فضل صناعة المنطق، کتاب فی فضل صناعة المنطق».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۰۱/۸

آغاز: قال ابوزکریا یحیی بن عدی: بسمله. انی لما اجتمعت مقالتی فی تبیین فضل صناعة المنطق یوصف ما یفیده اهلها من القوی المعجزة سایر الصناعات الکلامیة سواها یتضمنها ذکر بعض مسائل السوفطائیین المعتاصة و ترکت اتباعها بحلها و ایضاح وجوه غلطهم او مغالطتهم فیها مسائل السوفطائیین المعتاصة و ترکت اتباعها بحلها و ایضاح وجوه غلطهم او مغالطتهم فیها نظر فیها من [هو] اجل اعز و اعظم و اکثر من اصدقائی اطال الله باقه و بقاءهم اجمعین واجب ان اثبت له ذلک فسارعت الی محبته و بادرت باسعافه بطلبته لاستحقاقه ذلک باصالة عقله و جلالة فضله و ثاقب فهمه وسعة علمه و خلوص خیریته (؟) و حسن نیته و صحة و ده و کرم عهده اعان الله و علی اداء حقه و القیام بها یجب له و هذا حین ابتدی بذلک بمعونة الله تاییده و حسن توفیقه و تسدیده. فاقول فی حل المسئلة الاولی و هی قول قایل ان کل اقاویلی کاذبة اذا کان لم بخبر قبل ذلک الاباخبار کذب فیها ... و اما المسئله الثانیة و هی قولهم ما یقولون فی هذا القیاس المؤلف عن مقدمتین احدیهما هی القو بان کان قایل انه حمار فهو قایل انه حیوان و الاخری منها هی القول ان کان قایل انه حیوان فهو صادق فان الذی ینتج عن هاتین المقدمتین هو ان کل قایل انه حمار فهو صادق ... و اما المسئلة الثالثة و هی قولهم ان کل واحد من الناس حیوان و الحیوان ذو انواع کثیرة فهاتان المقدمتان صادقتان والذی ینتج عنهما ان کل واحد من الناس ذو انواع کثیرة فهاتان المقدمتان صادقتان و الذی ینتج عنهما ان کل واحد من الناس ذو انواع کثیرة و هذا قول کاذب ... و اما المسئله الرابعة و هی قولهم ان الجسم لایخلو من ان یکون حیوانا او لیس بحیوان اذا کان من الاضطرار ان یصدق علی کل شیء اثبات شییء بعینه او نفیه؛ **انجام:** فهذا حل هذه المسائل قدر شرحناه و بینا ابواب اسباب المغالطات فیها بمعونة اله ذی الجود و الحکمة و الحول ولی العدل و واهب العقل فله الحمد شکرا دایما خالصا کما هوله اهل.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۵۰پ-۵۴ر)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۴ - ۳۹۷۲]

● حل المغالطات / منطق / عربی

ḥall-ul muġāliṭāt

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

حل عده‌ای از مغالطات منقول از تفتازانی و جهجانی و دیگران.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷/۵

آغاز: بعد حمد من علیه تیسیر العسیر یسیر و الصلاة علی من تعلم؛ **انجام:** حتی أمرت بان اطف المصباح فقد طلع الصباح و من الله الهدایة و التوفیق و هو یهدی إلی سواء الطریق
خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: ۹۷۴ق، جا: کاشان؛ جلد: چرم، ۱۲گ (۲۳پ-۳۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم[مؤید:۳-۵۳۳]

● حل المغالطات / فلسفه / عربی

ḥall-ul muġāliṭāt

رساله‌ای است در حل مغالطات منسوب به ابن کمونه و در سرآغاز آن از پاسخ و حل محقق دوانی یاد می‌شود، و در مسئله دوم (تصور و تصدیق) از اعتراض امیر فخرالدین استرآبادی بر دوانی یاد می‌شود. کاتب آن را از افادات افضل الدین دانسته، و شاید امیر فضل الله استرابادی معاصر شهید باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۹۳

آغاز: من افادات قدوة الفضلاء افضل الدین (؟) المسئلة الاولی من الکلام فی التوحید. فیقول واجب الوجود لذاته لایمکن ان یکون متعدد لان نسبة المتعدد الیه من حیث هو واجب؛ **انجام:** و هذا الاتحاد غیره مستلزم لایجاد التصور فی مهیة التصدیق الذی هو معلوم بالمجاز فلاینا فی اختلاف حقیقتهما کما لا یخفی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۴۵پ–۲۴۶ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۹۸]

● **حل مغالطات** / فلسفه / عربی

ḥall-u muġāliṭāt

نام کتاب در آغاز نسخه چنین آمده: «هذه رساله فی بیان المغالطات النظریة مع الاجوبه عنها». مؤلف این رساله ده مغالطه معروف را یاد کرده و پاسخ گفته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۱۳

آغاز: و ایضا رسالة فی المغالطات، بسم الله الرحمن الرحیم، هذه رسالة فی بیان المغالطات النظریه مع الاجوبه عنها اولها قولنا الکلمة غیر منقسمة؛ **انجام:** فعلیک ایها الحریص علی لرفع المغلطات عنک و الزام المعاندین بضبط اشکال الاربعه و شرایطها و العلم بفساد الصورة و الماده و جمیع ما اورناه للدفع و الالزام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۸۲–۸۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ – ۳۳۸]

● **حل المغالطات** / منطق / عربی

ḥall-ul muġāliṭāt

مؤلف در ضمن مطالعه کتب و اسفار، مغالطاتی که طلبه در اشکال منطقی چهارگانه با آنها مواجه می‌شود را جمع‌آوری کرده است و در اینجا به صورت مختصر به حل آنها پرداخته است.

کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم رب یسر بفضلک ... و بعد لما خطر ببالی ان اجمع عدة من المغالطات و زبدة من المناظرات؛ **انجام:** بل مثل عذا النوع ممتنع وعدمه ضروری و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الاوراق

کا: محمد طاهر بن محمد صالح، بی‌تا؛ ۱۲۲۷–۱۲۶۳ [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۷۰]

● **حل المغالطات الثلاثین** / منطق / عربی

ḥall-ul muġāliṭāt-it̲ t̲alāt̲īn

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۶۸/۱

خط: نستعلیق، کا: ابوالفضل بن محمد علی طبیب همدانی، تا: ۱۱۸۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱ – ۲۴۹]

← حل مغالطة ابن کمونة ≻ نهایة الکلام فی حل شبهة جذر الاصم

← حل مغالطة ابن کمونة ≻ حل مغالطة جذر الأصم

● **حل مغالطة ابن کمونة** / فلسفه / عربی

ḥall-u muġāliṭat-i ibn-i kamūna

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۳۸/۱

آغاز: ارشدک الله تعالی و ایای الی طریق الحق و الصراط المستوی، ان مغالطة المشهورة لابن کمونة قد اختلف فی تقریرها و حلها اقوال الناظرین ... اقول ان ارید اثبات ازلیة الحوادث؛ **انجام:** بحسب الوجود و العدم و لا استلزام ذاتی، و تفردت بهذا التحقیق و التفصیل بعون الملک الجلیل. تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به تاریخ جمادی الاول ۱۲۳۱؛ مهر: «عبده علی اصغر»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲گ (۲پ–۳پ)، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۲ – ۳۲]

● **حل مغالطة ابن کمونه = حل شبهه استلزام** / فلسفه / عربی

ḥall-u muġāliṭat-i ibn-i kamūna

میرداماد، محمد باقر بن محمد، – ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

آغاز: إعلم، أرشدک الله تعالی و إیای الی طریق الحق و الصراط السوی: أن المغالطة المشهورة لابن کمونة قد اختلف فی تقریرهاو حلها اقوال الناظرین

انجام: و الجواب أن هناک شیئاً بحسب الوجود او العدم غیرمستلزم للرفع، و هیهنا لاشیء بحسب الوجود او العدم و لااستلزام ذاتی. و إنی تفردت بهذا التحقیق و التفصیل بعون الله الملک الجلیل.

چاپ: به اهتمام عبدالله نورانی در منطق و مباحث الفاظ (تهران، موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل با همکاری دانشگاه تهران: ۱۳۵۳)

۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۱**
آغاز: جواب مغاطه الاستلزام امیرالمحققین میر باقر؛ **انجام:** المنافات بین هذا و بین ما تغرر فی المقدمه لمهده
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: احمد نگر؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۲. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۹۰/۲۸**
آغاز: برابر
کا: محمد رضا بن عزیز الله تونی مشهدی، تا: ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج خرمایی، ۷ص، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۰۵]

۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۷۰/۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۸۹]

← حل مغالطة الجذر الأصم ⪢ نهاية الکلام فی حل شبهة جذر الاصم
← حل مغالطة الجذر الأصم ⪢ حل شبهة جذر الاصم (الاولی)

● حل مغالطة جذر الأصم = حل مغالطة ابن کمونة / منطق، فلسفه / عربی

ḥall-u muġāliṭat-i jaḏr-il aṣam = ḥall-u muġāliṭat-i ibn-i kamūna

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۰۵/۵
به واسطه کم بودن اطلاعات فهرست مشخص نشد که این رساله کدام یک از نامه‌ها یا فوائد دوانی (؟) درباب شبهه جذر اصم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان صفر ۹۷۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۶۷۹]

● حل المغالطة / فلسفه / عربی

hall-ul muġāliṭa

فیاض جانپوری، غوث محمد
fayyāz-e jānpūrī ،qaws mohammad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۶
آغاز: بسمله، رب لا احصی ثناء علیك انت کما اثنیت علی نفسك؛ **انجام:** فلا تکن عنه فی عوج و لا ظلام بعون الفیاض الفضل المنعام
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

● حل مغلطة قوس النهار / هیئت / عربی

ḥall-u maġlaṭat-i qaws-in nahār

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، - ۱۰۷۵ قمری
kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (- 1665)

وجیزه‌ای است در حل مغلطه و سفسطه مشهور در قوس النهار.
آغاز: بسمله. و بك اعتمادی یا کریم. بعد حمد الله ولی الفضل و مظهر الجمیل ... یقول ... قاضی بن کاشف الدین ... هذه رسالة وجیزة فی المغلطة المشهورة فی قوس النها و الجواب عنها ما یخطر بالبال ... فاقول قوس النهار یزید علی المشهوری
انجام: و قد فصلنا بما لا یمکن المزید علیه فی رسالتنا الکبیرة المعمولة فی هذه الاعضال فمن اراد فلیرجع الیها

۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۲۸/۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولا اللیل سابق النهار ای قد سبقه فی النهار
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۵ص (۷-۲۱)، ابعاد متن: ۹×۱۵/۲، اندازه: ۱۵/۸×۲۲سم [ف: ۸ - ۳۲۶]

۲. **تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۳/۲ - ج**
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۹۸ر-۱۹۹پ) [ف: ۳۵۶]

← حل المقاعد ⪢ شرح الاعراب عن قواعد الاعراب

● حل الموجز = حل موجز القانون / طب / عربی

ḥall-ul mūjaz = ḥall-u mūjaz-il qānūn

آقسرائی، محمد بن محمد، - ۷۷۱ ؟ قمری
āqsarā’ī, mohammad ebn-e mohammad (- 1370)

وابسته به: موجز القانون = الموجز فی الطب = الموجز؛ ابن نفیس، علی بن ابی الحزم (۶۰۷-۶۸۷)
گزارشی است با عناوین «قال، اقول» بر کتاب «موجز القانون» ابن‌نفیس قرشی. شارح در مقدمه‌اش می‌گوید که در این شرح نقل نکردم جز آنچه درکتاب‌های معتبر این فن آمده است. دارای چهار «فن»: ۱. قواعد جزئی الطب اعنی علمیه و عملیه بقول کلی؛ ۲. الادویة و الاغذیة و المفرده و المرکبة؛ ۳. الامراض المختصه بعضو عضو و اسبابها و علاماتها و معالجاتها؛ ۴. الامراض التی لاتختص بعضو دون عضو آخر و اسبابها و علاماتها و معالجاتها. وی در این کتاب از ابوریحان، ابن سینا، ابن ماسویه، ابن هبل، القلانسی در قرابادین، سمرقندی در اصول الترکیب، تقویم الابدان، التنقیح، صاحب الصیدنه، الجامع، الکامل، المنهاج، تذکرة الکحالین اربلی و غیره یاد می‌کند.
آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی

افضل انبیائه محمد و آله اجمعین. اما بعد: فان الطب علم شریف لشرف موضوعه و وثاقة دلائله و شدة الحاجة الیه ... فلذلک صرفت بعض زمن تحصیلی الیه و قرأت المختصرات المشهورة فیه علی والدی و طالعت اکثر ما بلغنی من المطولات و ما اکتفیت بما اکتفی به المعاصرون من الاطباء و هو القدر الذی به یتعیشون و بواسطته الی الملوک یتقربون بل حققت قواعده علی وجه یوافق الاصول الحکمیة و کان من جملة ما قرأت علیه موجز القانون للحکیم المحقق ابی الحسن القرشی المعروف بابن النفیس فاردت بن اشرحه لما فیه من المشکلات افادة للطلاب

انجام: و فی العسل و السکر اربع مثقال و الله اعلم (بتحقیق الحال و الیه المرجع و المآل) قال الشارح (الشیخ الفاضل ... جمال الدین ...) هذا آخر ما سمحت به قریحتی القریحة و فطنتی الجریحة من شرح موجز القانون و قد وقع الشروع فیه و التمام فی احوال یصیر بهاالذهن کلیلا و القلب علیلا و المرجو من الناظر فیه اصلاح ما وقع فیه من الخطایا احسانا و الله تعالی یجازیه روحا و ر یحاناً و الحمدلله تعالی و المنة.

چاپ: این کتاب مکرر در لکهنو چاپ شده است

[الذریعة ۹۵/۱۴؛ کشف الظنون ۱۸۹۹/۲ و ۱۹۰۰/۲؛ مشترک پاکستان ۷۵۱/۱؛ هدیة العارفین ۱۶۵/۲؛ معجم المطبوعات (ج ۴۶۲:۲)؛ معجم المؤلفین ۱۱–۱۹۲؛ بروکلمان ۲–۳۲۸؛ دنا ۷۷۷/۴ (۴۵ نسخه)]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۶۳

آغاز: یقتضی ان یکون ذلک المرض داء عارضا له کما فی داء الثعلب و داء الحیة لتضمن الاضافة اللام و علی هذا التقدیر لا یکون للتشبیه معنی؛ **انجام:** قال المؤلف و اما نهش السباع و الحشرات فیلتق بالمطولات و انما یکتب فی هذا الکتاب عض الکلب الکلب و مداواته اقول الشیخ.

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، ۳۴۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ – ۷۱۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۳۱-۳۶/۱۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال المؤلف الباب الرابع فی الکسر والوثی والخلع والسقطة والصدمة ... یحتاج الی جرو تعصیب بما یحفظ العضو علی شکله بالجبایر واخراج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه»، مصحح؛ ۳۲۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۶۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: بوسعید بن معین بن حسین طوسی خوافی، تا: چهارشنبه ۲۴ رمضان ۸۱۷ق، جا: هرات؛ محشی؛ با فهرست بخش‌ها در آغاز به خط نسخ محمد بن محمد خواجه بخاری مورخ ۱۰۰۰؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶۷گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۱) [ف: ۱۶ – ۹۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۸۴

خط: نستعلیق، کا: احمد بن یوسف بن محمود خوافی، تا: جمادی الاول ۸۴۸ق؛ یادداشت ابونصر محمد مشهور به صدر بن ناصر الشریعة منصور که در ذیحجه ۹۵۷ به ابونصر نظام الدین احمد بخشیده بوده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۷سم [ف: ۱ – ۱۹۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۲۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:۲۶ جمادی الثانی ۸۵۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «م» و «س»، چند برگ در انجام از شرح کلیات قانون محمد بن محمود آملی آمده؛ تملک: محمد علی بن یوسف تبر الاطبا؛ کاغذ: شرقی، ۲۸۰گ (۲پ–۲۸۱ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۵ – ۳۲۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵۹

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن متطبب، تا: ۱ محرم ۸۵۵ق؛ محشی؛ تملک: علی رضا بن زین العابدین قمی در ۱۲۴۸، محمد باقر بن عبدالقادر حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۶گ، ۲۱سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۸ – ۵۷۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۵/۱

خط:نسخ،بی‌کا، تا: ۲۲ صفر ۸۵۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۲۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۹ ذیحجه ۸۸۰ق؛ تملک: حسین ابی محمد قائنی بیرجندی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۸۰]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۹

آغاز: ... و اشرفها ما هو ابعدها عن الاختلاف؛ **انجام:** الفصل العاشر فی الادهان. دهن البنفسج و دهن الورد و دهن النیلوفر کلها باردة رطبة ... المغشوش یطفو فوق الماء ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی بن مهدی جیلانی، تا: جمادی الثانی ۸۸۲ق، جا: شیراز مدرسه دارالایتام؛ مقابله شده؛ مهر: «عبده ابوالقاسم محمد مهدی» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج زیتونی، ۹۰گ، ۲۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۹۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن علی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ محرم ۸۸۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۹ – ۲۳]

۱۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد وقع الفراغ من کتابته ... فی تاریخ سنه ثمان و ثمانین و ثمانه (۸۸۸) حررها العبد ... منصوری قوامای ؟ الحسینی ... و لجمیع المومنین و المومنات

خط: نسخ و تحریری، کا: منصور بن قوام الدین حسینی، تا: ۸۸۸ق؛ محشی؛ ۶۱۶ص، ۲۱-۲۵ سطر (۷×۸)، اندازه: ۱۲×۲۳سم

[نشریه: ۳ - ۳۷۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۰۲

آغاز: بعد القی لانه یغثی. قال لمؤلف و القی انجذب من تحت و الاسهال من فوق. اقول وجه ذلک ظاهر و لهذا یؤمر فی النقرس و امراض الاسافل و اوجاع الکلی؛ **انجام:** فی النصف الاول من الشهر قویت و اثمرت سریعاً بالنسبة الی المفروس فی النصف الآخر و الینابیع یزداد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با علائم «منه» و «س» و «صحاح» و «منه ۱۲»؛ مهر: «محمد باقر ۱۲۴۷(؟)» (بیضی)؛ انتقالی از مدرسه آیت الله بروجردی شهر ری در اردیبهشت ۱۳۷۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰گ، ۲۱ سطر (۱۳×۱۷/۵) سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۶۲]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲-۷/۱۳۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۰ق؛ مصحح، محشی به امضاء «منه ره»؛ تملکی است به تاریخ ۹۳۰ که در تنکابن گیلان نسخه را خریده؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۷۴گ، ۲۴-۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۴]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۴۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملکی به تاریخ ۹۸۳؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج زرد، ۷۸۵ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۸۸۲]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۹۳

انجام: والخل الحاذق فان لم یحصل الغرض به وضع الدواء الأکال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد رضا طبیب قمی به تاریخ ۱۰۸۰، شرف الدین بن نور الدین به تاریخ ۱۰۷۷ در سمرقند، عبد الحسین حسینی، عبدالله بن لطفعلی ساوجی به تاریخ ۱۱۸۱ در اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۲۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیره من العلاج المذکور ومن مهنا نختم الکلام

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن حسن بن قاسم بن ابراهیم السلانیکی، تا: اواخر قرن ۱۰؛ کامل و مذیل است به سه ورق فواید متفرقه پزشکی و نجومی و تاریخی به زبان فارسی و عربی و ترکی؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۹ - ۱۷۳]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۷۹

خط: نسخ، کا: اسدالله بن محمد حسینی سمنانی، تا: پایان شوال ۹۰۴ق، جا: شیراز؛ افتادگی: آغاز؛ محشی «منه رحمه الله»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶۹گ، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۱۰۶]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد هروی، تا: صفر ۹۱۷ق؛ مهر: «حاج سید نصرالله تقوی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی مشکی، ۳۱۷گ، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۳ - ۱۶۷]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۸۴

آغاز: ... قال کثرة الطمث إما لإمتلاء البدن من الدم و دفع الطبیعة له علامته إمتلاء؛ **انجام:** برابر

خط:نسخ کهن،کا:اشرف حسینی،تا:۹۶۱ق؛افتادگی:آغاز؛ از روی خط«عبدالعلی بیرجندی»کتابت شده؛کاغذ:شرقی، جلد: چرم زرد، ۵۵گ، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۶ - ۴۷۵]

۲۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: رجب ۹۷۶ق؛ نسخه را آقا عبدالله صاحب جمع خزانه عامره وکالت داده به ملا محمد صادق مدرس مدرسه صالحه تا وقف کند، تاریخ وقف ۱۱۶۲ق با مهر واقف «یا ابا عبدالله ادرکنی» (چهارگوش)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۸گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵۱۲]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۶۱

آغاز: ... فی سائر الاعضاء من الاعصاب و الرباطات و العظام ما یردها و ما یصلبها و الطحال بخصوصه؛ **انجام:** فاذا وجد من منفذ السرة مفسدة انقلقت فوهات تلک العروق فانصبت المائیة ...

خط: نسخ و نستعلیق و رقاع، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۹گ، ۲۴ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۲۸ - ۶۰۰]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۲]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: کالینگور مشکی، ۵۰۱ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۹ - ۳]

۲۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المرجو من الناظر فیه اصلاح ما وقع فیه من الخطاء احساناً و الله تعالی یجازیه روحاً و ریحاناً انه خیر مأمول و اکرم مسئول الحمدلله رب العالمین و الله اعلم.

از آغاز تا آخر باب ششم در سموم و احتراز از آنها را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملک: محمد طاهر طبیب؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج سبز، ۱۸۶گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

۲۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۱

آغاز: برابر

از آغاز تا بحث حمیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۳۹گ، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۲۷]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۴۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۷گ، ۲۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸ - ۱۷۲]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۵۷-۱۱/۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل العاشر فی الادهان دهن البنفسج ودهن الورد ... و توقد فی النار و المغشوش یطفو فوق الماء حار یابس بلطف و نرجع الی الکتاب تم الفن الثانی.

فن اول و ثانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: عطاالله حسینی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ، ۱۹-۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۴]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله بن ابراهیم تونر، تا: ۲۵ صفر ۱۰۰۲ق؛ محشی؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۳۰۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۷۴]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد فان الطلب منا قلیل و الله العم بالصواب ... تمت الکتاب بعون الله تعالی؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۲۱ جمادی الاول ۱۰۴۶ق، جا: لار؛ کاغذ: فستقی و حنایی و نخودی، جلد: میشن، ۱۶۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۹ - ۱۷۲]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۴-۲/۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قائم، تا: جمادی الثانی ۱۰۴۹ق، جا: کشمیر؛ دارای علامات بلاغ، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵۵گ، ۱۷-۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶۳]

۳۱. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۷/۳ فیاض

خط: نسخ، کا: حافظ لاله ابن شیخ حیدر، تا: صفر - ذیحجه ۱۰۶۰ق؛ مصحح؛ کاغذ حنایی و نخودی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۲۱×۱۲سم [ف: ۱۷۸]

۳۲. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۹۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق [نشریه: ۷ - ۶۹۹]

۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۵

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن ماهانی، تا: ۵ ذیحجه ۱۰۸۸ق؛ با سرلوح، مجدول، محشی به نشان «۱۲وس»؛ تملک: اعتضادالسلطنه ۱۲۹۷ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۲۱ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم[ف:۴-۳۴۰]

۳۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: عبدالباقی بن فریدون حسینی گنابادی، تا: چهارشنبه ۵ جمادی الثانی ۱۰۹۱ق؛ ۷۶۶ص، ۱۹-۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۷۰]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مما هو مذکور فی المطولات و ان عرف نوعه و لایعرف شخصه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تاریخ وقف: فروردین ۱۳۱۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۸گ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۹ - ۱۷۳]

۳۶. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۸

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۱۱۱۷ق؛ ۱۱۹ص (۴۷-۱۶۵) [نشریه: ۳-۳۶۰]

۳۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۵۷

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد کردی شافعی، تا: شعبان ۱۱۴۲ق، جا: مدینه منوره، استکتاب مصطفی بن یوسف افندی؛ مجدول؛ ۲۱۹گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۰]

۳۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد وقع الفراق من تمیق هذا الکتاب بعون الله تعالی ... فی صفر ... من شهور سنه سبع عشره وتسعمائه (۹۱۷) علی ید اضعف العباد صدرالدین بن محمد الهروی عفی الله عن سیاتهما بحرمته النبی والله اعلم

خط: تحریری، کا: صدرالدین بن محمد هروی، تا: قرن ۱۳؛ از روی نسخه مورخ صفر ۹۱۷؛ ۱۱ص (۲۸۶-۲۹۶)، ۲۱-۲۳ سطر (۷×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [نشریه: ۳ - ۳۷۰]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۸۰

آغاز: احتراز عن المرض و الحالة المتوسطة؛ **انجام:** ماء شدید البرد ثم نضد ...

خط: نستعلیق تحریری زشت، کا: نصیر بن ملا محمد دزفولی، تا: ۱۲۰۵ق، جا: کربلا؛ ۱۹۱گ، ۲۶-۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۹ - ۱۷۴]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۹۲/۳

آغاز: ... و هو حار یابس فی الثانیة ... قال المؤلف مغاث حار فی الثالثة ... اقول المغاث عروق شجرة یشبه شجرة الرمان؛ **انجام:** و زعفران و اقاقیا یعجن بلباب الخبز و لبن البقر و یطلی به

از بخشی از فن دوم آغاز و تا پایان فن سوم به انجام می‌رسد؛ خط: نستعلیق، کا: سید اکبر علی بن یارعلی بن غلام محیی الدین رضوی، تا: ۱۲۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ نیمه نخست نسخه در سال ۱۲۱۳هـ در منزل کاظم علیخان صاحب کتابت شده، محشی با نشان «۱۲» و غیر آن، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۱۰۴گ(۸۱-۱۸۴)،۳۳سطر(۹×۲۲)،اندازه:۱۹×۲۸سم[ف:۳۴- ۶۰۴]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۲۵-۲۱/۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ومن عاف من اکلهامات وکان تدبیرهم واحدا و استعملوا دواء جالینوس وغیره من العلاج المذکورة فلنختم الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۲۸۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۲۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۶۴]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویستحق ناعما لی ما قدر معلقة وی ندرج الی اربع ... (قال ... اقول)

خط: نسخ، کا: عبدالکافی بن محمد باقر جنابذی، تا: ۲۹ رجب ۱۳۱۸ق؛ مهر تملک: عبدالله، محمد علی و غیره؛ اهدایی: جواد فیلسوفی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۹۸گ، ۱۸سطر (۱۳×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ - ۵۶۳]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۴۶-۱۰/۵۶

آغاز: و یاخذ من المشرق ... قال واذا عرف الاعتدال الخ اقول لما بین معنی الاعتدال المقصود للاطباء اراد ان بسمه علی سوء المزاج واقسامه فقال و اذا عرف الاعتدال عرف سوء المزاج ای المزاج الخارج عن الاعتدال لانه مقابله؛ **انجام:** و تخفیف الرطوبات ... فینبغی ان یدبر المعالج بماهو الاوفق و یقدم ما هو الاهم منهما فان کان الضعف قویا ... و ان کان قلیلاً اسند آخره الی الطبیعة فانها یصلح ذلک الا ان یکون سمیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای «منی»؛ جلد: تیماج طوسی، ۱۳۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۶۴]

۴۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۶۵

آغاز: یجب ان نبتدأ بالاقوی و لا یقیم فی المعالجه علی دواء واحد؛ **انجام:** فیقف هناک و ... بالماء الخیالات التی لا تکون بالاسباب الباقیة اذا کانت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ ۸۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱ - ۳۱۸]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شرح‌های قانون مانند سدیدی و قطبی و خجندی و از المائه و جز اینها و با نشان «منه رحمه اه»؛ کاغذ: ترمه، فاقد جلد، ۲۲۵گ، ۳۱ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۶ - ۲۲۱۰]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «قطب، منهاج، نفیس، منه رحمه الله»؛ تملک: حاج اسماعیل در تبر داران سرای عتیق معموره به سال ۱۱۶۳ و مهر او «بنده رب جلیل اسماعیل»، سید عبدالقادر، محمد صالح حسنی، محمد هادی طبیب؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۲۶ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۶ - ۲۲۱۱]

۴۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ربما اصبح الی قصد ان کان فی الدم کثرة مفرطة و لایتمکن من النظر فاذا فزع من الماء و لا یحین عن علاجه فقد عاش بعد ذلک اجلان ولکن کان احدهم غیر متمکن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف مخ: ۲ - ۸۰۹]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** یصلح کیفیه الدم ان کان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۷۵

آغاز و انجام: برابر

نسخه کامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ و اوایل قرن۱۲؛واقف: قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵۲سم [ف: ۱۹ - ۱۷۲]

۵۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۲۱

آغاز: اذ لو بقی الروح بل احرقه فلابد من تواتر؛ **انجام:** قال و ما کان عن سوء ... ساذج یحدث.

خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۸۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۴۸]

۵۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یکون حاراً فی الاولی ... فی الرابعة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۲۸]

۵۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: سید عبدالله بن سید محمد رضا شبر؛ جلد: چرم زرد، ۲۷۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [مؤید: ۲ - ۳۱۲]

← حل موجز القانون ≻ حل الموجز

● حل و ترکیب فلزات / صنعت / فارسی

hal va tarkīb-e felezzāt

رساله‌ای است در حل و ترکیب فلزات و غیرها بدون خطبه و دیباچه مشحون از الفاظ و اصطلاحات هندی مشتمل بر دو «جزء»: جزء اول در یازده و جزء دوم در بیست و یک «باب».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۱

آغاز: بسمله، حمدله، قسم اول در تعریف هر چیزی و اسم بعض اشیاء؛ **انجام:** و اگر در دست میمالد آهک وار پخته شود بعدها نگاه دارد، بخورد فایده میدهد و السلام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶ص (۱-۳۶)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۱۲۱]

● **حل و ترکیب فلزات** / - فارسی

hal va tarkīb-e felezzāt

ترجمه یکی از متن‌های اروپایی است که به نظر می‌رسد در مدرسه دارالفنون تهیه شده باشد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۷/۵

آغاز: جمیع املاح را می‌توان یک باره در آب کرده جوشانیده از کاغذ صافی صاف نمایند و پس از آن کلروردر را در مقداری آب حل کرده داخل نموده؛ **انجام:** بخواهند آبی رنگ شود با اندکی آمانیاک طلا می‌کنند. و اگر بخواهند بعضی جاهای آن آبی تیره رنگ شود از کاربنات و آمانیاک می‌آلایند. تمام شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (برگ‌شماری خود نسخه از صفحه ۱۶ تا ۳۶ است که نشان می‌دهد ۱۵ صفحه از آغاز آن افتاده است)؛ پس از پایان کتاب ۵ سطر «در قاعده چسبانیدن بلور و چینی و سایر چیزها» نوشته شده در ۱۳۳۳ق؛ ۱۱گ، ۱۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۵۵۹]

● **حل و تفسیر حدیث «امر الله و لم یشأ»** / شرح حدیث

hal va tafsīr-e hadīs-e «amr-ol lāh va lam yaša'»

منقول از خط استادی و استنادی علامی فهامی حاجی مولانا محمد صالحا دام فیضه العالی

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۷۵/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [چند نسخه-ف: ۲۱۹]

● **حلو التناول و سهل التداول فی مسألة التداخل** /

فقه / عربی

ḥulw-ut tanāwul wa sahl-ut tadāwul fī mas'alat-it tadāxul

خوانساری، زین العابدین بن جعفر، ۱۱۹۲-۱۲۷۶ قمری

xānsārī, zeyn-ol-'ābedīn ebn-e ja'far (1778 - 1860)

رساله‌ای استدلالی در اینکه آیا ممکن است چند سبب در انجام عبادتی با یکدیگر جمع شوند یا نه، مؤلف در آغاز اختلاف علما را در این مسأله آورده و در آن گفتگو می‌کند و گویا موضوع ناتمام مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۲

آغاز: الحمدلله میسر الصعاب من دون تداخل الأسباب و الصلاة علی محمد نبیه المستطاب و نجیه المراد بالخطاب؛ **انجام:** ثم روایة اخری بأن الشک بین الاربع و الخمس کذلک ایضاً

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۳۲]

● **حل و توجیه حدیث سهو النبی (ص) در نماز** / شرح حدیث / فارسی

hal va towjīh-e hadīs-e sahv-e nabī dar namāz

حل اشکال حدیث مروی در صحیح بخاری که «حضرت سهو فرمودند سلام دادند. یاران پرسیدند از نماز کم شد و یا سهوی رخ داد حضرت پاسخ فرمود «کل ذلک لم یکن».

آغاز: نقل فرمودند که در سلطانیه در زمانی که سلطان محمد خدا بنده پی مدرسه را ... ساخت در یک صفه شیخ العارفین و الواصلین و العاشقین شیخ صفی الدین درس تصوف میفرمودند ... و در صفحه دیگر درس صحیح بخاری میگفتند و به این حدیث رسیدند که حضرت سهو فرمودند و سلام دادند ...

انجام: در توجیه جمع بین الاخبار همیشه مدار بر این است و الله تعالی اعلم. در کنار این نسخه، نوشته ایست از احمد بن علی محمد رشتی کاتب دفتر بنقل از استاد خود احمد بن زین العابدین درباره حدیث مزبور.

[دنا ۷۷۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۵۹/۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۱۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق؛ ۱ص (۲۹۰) [ف: ۹ - ۵۸۰]

● **حل و عقد** / هیأت / فارسی

hal va 'aqd

زاهدی لاری، عبدالحی بن عزالدین، ق۱۱ قمری

zāhedī lārī, 'abd-ol-hayy ebn-e 'ezz-od-dīn (- 17c)

اهدا به: شاه عباس اول (۹۹۵-۱۰۳۷ق)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۶ ربیع الثانی ۱۰۱۷ق

در آن راه استخراج اصول ستاره‌شناسی و اختربینی را روشن نموده و راز سخنان میرزائی شهید (الغ بیک) را در آن بگشوده است. در پایان آن می‌گوید که من نزدیک به ده سال کار کردم و این دفتر بپرداختم و از شاه عباس صفوی (۹۸۵-۱۰۳۸ق) یاد کرده و او را ستوده است. در آن از چند دانشمند و نگارش‌های آنان یاد نموده است. از آنها است: مولانای اعظم محمد علی ملقب به شمس منجم در زیج سلطان و اساس بطلمیوس و احکام الاعوام علی شاه محمد شاه خوارزمی. از آن به خوبی پیداست که لاری شیعی دوازده امامی بوده است و در پایان از مهدی موعود (ع) نام می‌برد. نام مؤلف و عنوان و فهرست کتاب در دیباچه آمده است؛ در دو «مقاله» و یک «خاتمه»: مقاله یکم در آنچه تعلق به استخراج تقویم دارد و حل بعضی از سخنان الغ بیگ در پنج «باب» و هر یک در چند «فصل»: باب ۱. بیان استخراج تقاویم کواکب هفتگانه سیاره، در ده «فصل»: ۱) استخراج اواسط کوکب و رأس از زیج ...، ۵) بسط کواکب به نظم طبیعی ...؛ ۱۰) ظهور و خفایای کواکب؛ باب ۲. بیان طریق

بستن نظرات کواکب و اتصالات کلی در هشت «فصل»: ۱) بیان بستن نظرات کواکب با قمر و ساعات اتصالات ...، ۵) تحویلات کواکب از برجی به برجی ...، ۸) مدخل سال عربی و فارسی و رومی؛ باب ۳. خسوف و کسوف، در دو «فصل»: ۱) خسوف، ۲) کسوف؛ باب ۴. طالع سال و طریق آن، در هفت «فصل»: ۱) عمل فصل الدور ...، ۷) خطوط کواکب از ارباب بیوت؛ باب ۵. بیان ضروریات و زواید تقویم، در شش «فصل»: ۱) دانستن رئوس خمسه متحیره ...، ۶) سهام مستعمل در طالع سال و موالید. مقاله دوم، در آنچه تعلق به طالع مولود دارد، در سه «باب»: باب ۱. در بعضی اعمال نجومی در جیب و قوس سهم و ... در هفت «فصل»: ۱) معرفت جیب و قوس و سهم ...، ۷) مطالع طلوع و غروب و درجات آنها؛ باب ۲. طالع مولود وقت ولادت در شش «فصل»: ۱) طالع مولود وقت ولادت به تخمین و تحقیق ...، ۶) معرفت مطرح اشعه و انوار کواکب؛ باب ۳. معرفت انتهائات و طالع تحویل و تسییرات، در دو «فصل»: ۱) انتهای طالع تحویل، ۲) تسییر. خاتمه، در طریق نوشتن طالع مولود و برخی احکام متفرقه و ختم کتاب، در دو «عقد».

آغاز: بسمله و به نستعین. ستایش دورا از آلایش صانعی را سزاوار است که اطباق سموات بعضهم فوق بعض برافراشت ... و مسود این اوراق ... قطب الدین ابن عزالدین عبدالحی زاهدی الکبیری الحسینی اللاری ... بعد از دانستن مقدمات علوم دینی اراده علم نجوم نمود. چند کلمه در ساختن عقد تقویم و حال بعضی از سخنان میرزاء شهید الغ بیک بن شاهرخ بن گورگان انارالله برهانه در حیز تحریر آورده و این کتاب را بحل و عقد موسوم ساخت.

انجام: همه اضداد سازگار شوند - یکدیگر را معین و یار شوند سازد - القصه فر و دولت شاه- کارها را بموجب دلخواه ! آمین! یا رب العالمین!

[فهرستواره منزوی ۲۹۱۵/۴؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۹/۱: نشانی ۱۷ نسخه؛ الذریعة ۷۴/۷؛ دنا ۷۷۹/۴ (۳۹ نسخه)]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۴۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۷۷گ (۳پ-۷۹ر)، ۲۲ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۴ - ۳۴۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۷سم [ف: ۲ - ۲۱۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳

آغاز و انجام: برابر؛ تمام شد تألیف این کتاب در روز دوشنبه ششم شهر ربیع الاخر سال هزار و هفده از هجرت رسول ص امید که خواتیم امورها و جمهور بر وفق رضای رب رحیم غفور باد بحق محمد و آله الامجاد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ رجب ۱۰۸۰ق؛ مجدول، با سرلوح، در گ ۹۵پ-۹۶پ این گفتار «طریق درست کردن جیبها که در جدول است ... حاصل مطالع طالع باشد افهم» آورده شده و دو بار در آن «عن زیج الخاقانی» نوشته شده و یک بار «من شرح البیرجندی» به همان خط؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۹۷گ، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [: ف: ۴ - ۸۸۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۹۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** چله تابستان اول میزان، پاییز اول جدی زمستان، والله اعلم.

در فهرست با عنوان «معرفت تقویم» و ناشناس آمده، سرآغاز و سربندها هماهنگ است، در آن آمده: مثال خواستیم که در روز چهارشنبه اول فروردین ماه جلالی ۱۰۲۸ مطابق ۲۵ ربیع الاول ۱۰۲۷؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد، ۴۹گ (۸۷پ-۱۳۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۹ - ۳۰۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۷۴

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: میرزا خان علی اکبر اصفهانی در ۷ جمادی الاول ۱۱۹۸؛ تألیف ۲۸ ذیقعده ۱۰۳۳ در اصفهان شمرده شده است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۱۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۴/۷سم [ف: ۲ - ۲۱۸]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۵۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اتمام تألیف این اوراق زرنگار و اختتام این عقدهای جواهر آبدار در یوم الخمیس بیست و هشتم ذی القعده الحرام سنه ۱۰۳۳

خط: نسخ، کا: محمد طاهرین مرحوم علی اکبر تبریزی، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۱ص (۱-۲۸۱)، ۲۱ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۶ - ۲۱۵]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ وقف میرقاضی محمد شریف حسینی بر دو پسرش میر محمد باقر و میر رجب علی و نواده‌اش میر قوام الدین حسین [نشریه: ۷ - ۱۴۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آلبالوئی، ۱۸گ، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۴۹]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۴۸گ، ۲۲ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۴ - ۳۴۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه، ۶۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۴/۲سم [ف: ۲ - ۲۱۸]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۱۹/۲

بخشی از آن است : عقد دوم در نمودارات که از کتاب «اساس»

هرمس و «ثمره» بطلمیوس بهره برده. «فصل» در تعیین «هیلاج» و کدخدا در چهار «عقد»: ۱. هیلاج، ۲. تعیین کدخدا، ۳. تعیین عظمت کدخدا، ۴. در آنچه عطیه را زیاد کند. سپس «عقد اول» در بیان طریق نوشتن طالع مولود و بعضی از احکام متفرقه نجومی. آنگاه «باب سیم» از «مقاله دوم» حل و عقد در معرفت انتهاآت، مشتمل بر دو «عقد»: عقد ۱. در انتهاآت، ۲. در طالع تحویل سالها مولود. در آن از «میرزای سعید شهید (الغ بیگ)» نقل می‌کند؛
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵۵گ (۱۷۳ر–۲۲۷ر) [ف: ۲ – ۹۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۷۱
خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح، محشی؛ تملك: محمد حسین بن نائب الصدر به سال ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۳۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۰ – ۳۷۵]

۱۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۴۰۳
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد اقدس شریف عاملی انجدانی، تا: دوشنبه ۲۲ صفر ۱۱۰۸ق؛ مجدول؛ در این نسخه تألیف ۲۸ ذیقعده ۱۰۳۳ شمرده شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۱۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۴/۱سم [ف: ۲ – ۲۱۸]

۱۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۳۳۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۰۲۹ که از روی اصل نوشته بوده‌اند؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۰۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۴سم [ف: ۲ – ۲۱۷]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اتمام تألیف این اوراق ... یوم الاربعاء عشرین شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۱۱۳ [چنین]
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: شاید ۱۱۱۳ق؛ مجدول؛ ۱۰۵گ (۱پ–۱۰۵پ)[ف: ۱ – ۹۴]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۷۲
خط: نستعلیق، کا: اسکندر بن بهبود، تا: یک‌شنبه ۲۱ محرم ۱۱۱۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۹۹گ، ۲۱ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ – ۳۰۵۳]

۱۷. سمنان؛ مسجد اعظم شهمیرزاد؛ شماره نسخه:۲۰/۱
آغاز: پند از هریکی جدا اثری کان اثر او نه پنداز دیگری ... چند کلمه درساختن عقد تقویم وحل بعضی از سخنان میرزای شهید الغ بیگ بن شاه رخ بن تیمور گورکان انار الله برهانه؛ **انجام:** شاه کارها را بموجب دلخواه این واتمام تألیف این اوراق زرنگار واختتام این عقدهای جواهر آبدار در یوم الخمیس بیست وهشتم شهر ذی العقده الحرام من شهور سنه ۱۰۳۳.
خط: نستعلیق، کا: میر سید علیا حسینی قاری منجم رشتی بن میر سید محمد حسینی، تا: ۱۱۴۹ق، جا: اصفهان مدرسه جده اکبر؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی العبد علیا الحسینی ۱۱۳۳» (مربع)؛ جلد: مقوا، ۱۰۹گ (۱ر–۱۰۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف مخ]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعاع ۱۱۵۴ق [رایانه]

۱۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۶۶
آغاز و انجام: برابر؛ اتمام تألیف این اوراق زرنگار و اختتام این عقدهای جواهر آبدار در یوم الخمیس بیست و هشم شهر ذیقعدة الحرام سنه ۱۰۳۳
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن دینمحد تیلی، تا: ۱۱۷۱ق؛ جلد: چرمی، ۲۹۲گ، ۲۲سطر،اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۴۳۶]

۲۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۳۵/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد شفیع اصفهانی، تا: ۲ جمادی ۱۱۷۶ق؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۹۶]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱
خط: نسخ، کا: عطاءالله بن محمد زکی منجم سپاهانی، تا: ۲۹ صفر ۱۱۷۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۷۸گ (۱ر–۷۸پ)، ۱۵سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۳۴۰]

۲۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۰۱/۳
نیمه نخستین کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج حنایی [نشریه: ۳ – ۴۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۵
آغاز: مقاله دویم در آنچه تعلق بطالع موالید دارد و حل سخنان میرزای شهید (= الغ بیگ) و طریق عقد آن مشتمل بر سه باب؛ **انجام:** از بزرگ و کوچک با مؤلف در مقام اذیت و آزار بودند
از آغاز مقاله دوم است تا اواخر کتاب؛ خط: نستعلیق تحریری بد و ناخوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حاج وزیر وظایف، ۱۳۰۹ش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۲۳گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸ – ۱۴۱]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر بعد مستقبل باشد آنچه ماند یا بر آید جزو اتصال بود و در جدول میرزای شهید آورده که یکی از ساعات بعد در آنجدول قوس کرده ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (بسیار)؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۸گ (۱۸۳–۲۱۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۸ – ۴۷۲]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۴۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مثلاً هفده درجه سنبله را در دوازده ضرب کردیم شد بر سی قسمت ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده محمد اسمعیل بن بدیع الزمان الحسینی» (بیضی)، «عبده محمد حسین بن بدیع الزمان الحسینی»؛ کاغذ: فرنگی،

۵۴گ (۱-۵۴)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۷۱۴]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۲۰

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۵]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۰۳/۱

تاریخ فراغت از تألیف ۲۵ ربیع الاول ۱۰۲۴؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۲– ۱۳ [مختصر ف: - ۳۱۹]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳۷

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاجی کرم علی دره قولی، تا: دوشنبه ۱۵ شعبان ۱۲۰۳ق، در زمان فرمانروایی زین العابد خان بیگلر بیگی حاکم خوی و نخجوان؛ در آخر قاعده طریق دانستن ساعات بست است نزدیک به دو صفحه، در پنج شنبه ۲۸ ذیقعده ۱۰۳۳ ساخته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۱۸گ، ۲۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۶۶]

۲۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۹/۲

بی کا، تا: چهارشنبه ۲۱ شعبان ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف تیماج، ۴۶گ (۵۲پ–۹۷ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۴۱]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۴

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۴۵گ، ۲۱سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۶۱]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۹۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۴۷]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۱۶/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی کرمانی پسر میرزا، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۲۲۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۸۸گ (۱پ–۸۸پ)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۶۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۳

آغاز و انجام: برابر؛ اتمام تألیف این اوراق زرنگار و اختتام این عقدهای جواهر آبدار در یوم الخمیس بیست و هشتم شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۰۳۳ اتمام پذیرفت

خط: نسخ، کا: محمد علی قاینی، تا: رمضان ۱۲۲۶ق؛ واقف: ناییني؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای، ۱۲۵گ، ۲۰ سطر (۷/۳×۱۴/۲)، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۷سم [ف: ۸ - ۱۴۰]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** «زیر این نه رواق زرین فام ×× چون شود گفته این همایون نام / آید از هر یکی بجای صدا ×× خلـد الله ملـکه ابـدا»

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ رجب ۱۲۲۸ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: الوان فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۵۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۵۵

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۲۹۳]

۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۴۰۶

خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ پایانش با نسخه دانشگاه فرق دارد، اما فهرست مطالب یکی است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۴۱]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۴/۷

آغاز: اما وصو کف الخضیب بنصف النهار و طریق استخراج او بیان کنیم بدانکه چون کوکب کف الخضیب فوق الارض به دایره نصف النهار برسد در آن وقت دعا مستجاب شود؛ **انجام:** آن دلیل در بیست وجه و بیست و چهار دقیقه ازبرج سنبله باشد و جمله را بر این قیاس باید کرد و ترتیب اثنا عشریه بروج و ارباب آن بر این گونه باشد و الله اعلم.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲»؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۱۱۷پ–۱۳۰ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۵۶۵]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۱۱

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد باقر اصفهانی خادم روضه رضویه، تا: ۱۲۴۷ق، برای میرزا عبدالباقی منجم باشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۱۳گ، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۶]

۳۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۱۰۱۰

خط: نستعلیق، کا: علینقی رازی، تا: ۱۲۵۲ق، جا: مشهد رضوی؛ مهر: «یا امام علی النقی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۴گ، ۱۸ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۵]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۷۷

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد تقی بن مصلح آبادی فراهانی، تا: سه‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۱۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۳/۱سم [ف: ۲ - ۲۱۸]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یکدیگر را معین و یار شوند

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد رضا کاشانی، تا: جمعه ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۷گ (۱پ–۱۰۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۱۰]

۴۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا بر مطالع نظیر جزء آفتاب اگر شب باشد حاصل مطالع، طالع باشد و الله اعلم بحقایق الامور

خط: تحریری، کا: محمد حسین، تا: پنج‌شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۱۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۸۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۲

آغاز و انجام: برابر؛ اتمام تألیف این اوراق زرنگار و اختتام این

عقدهای جواهر آبدار در یوم الخمیس بیست و هشتم شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۰۳۳ اتمام پذیرفت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به خط کاتب متن و بعضی به خط فتح الله، و بیشتر آن به خط محمد شریف قطب الدین حسینی لاری؛ واقف: حاج وزیر وظایف، ۱۳۰۹ش؛ کاغذ: سفید اصفهانی، جلد: پارچه‌ای، ۱۳۵گ، ۱۷ سطر (۸/۷×۱۳/۳)، اندازه: ۱۳/۷×۲۰/۷سم [ف: ۸ – ۱۳۹]

● **حل و عقد** / هیأت / فارسی

hal va ʻaqd

کتابی است در احکام نجوم و طالع مسأله مشتمل بر «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه» و مجهول المؤلف است، در حواشی آن نیز مطالب متفرقه است به عربی و فارسی در موضوع متن.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۴
آغاز: بعد الحمد و الصلوة، چونکه یکی از دوستان جانی و اخلای روحانی ازین بنده آثم جانی استدعا کرد که در علم احکام نجوم که از اجل علوم است تألیفی نماید؛ **انجام:** در هفت و سه نیز آخر آید پیدا
خط: نستعلیق تحریری بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاج وزیر وظایف، ۱۳۰۹ش؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه‌ای، ۴۲گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸ – ۱۴۱]

● **الحل و العقد** / کیمیا / عربی

al-ḥal wa-l ʻaqd

شامل هجده «فصل»: ۱. ذکر حل و اسرار آن؛ ۲. عقود و اسرار عقد؛ ۳. تصعید؛ ۴. تطهیر؛ ۵. استنزال؛ ۶. تدبیر کبریت و زرنیخ؛ ۷. تکلیسات؛ ۸. میزان نار شمسیه؛ ۹. مقادیر اوزان؛ ۱۰. تطهیر ارکان؛ ... فصل آخر که فصل ۱۸ می‌باشد (الفصل الخامس عشر آمده) در تبیضات.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۹۰/۵
آغاز: بسمله الحمدلله ولی الحمد و الصلوات علی صاحب اللواء الحمد محمد و آله اجمعین اعلم یا اخی ان هذه الصنعة علی الحل و العقد و المزاج
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج تریاکی؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۸گ (۵۴–۶۱)، ۱۸ سطر (۱۱/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۰۶]

● **الحل و العقد** / ادبیات / عربی و فارسی

al-ḥal wa-l ʻaqd

با عنوان «عقد» (پرسش) و «حل» (پاسخ) در مسائل ادبی به عربی و گاهی به فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۹/۱
آغاز: بسمله. الحمد الله ... و بعد فان هذه رسالة مختصرة فی الحل و العقد؛ **انجام:** کذا ذکره بعضهم نقلنا عبارته بلفظه ثم ان هذا ما فهمنا من اجوبة سوالا تک و الحمد الله رب العالمین.
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۱گ (۱پ–۱۱پ)، ۱۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۱۴۴]

● **الحل و العقد و المزاج و التشمیع** / کیمیا / عربی

al-ḥal wa-l ʻaqd wa-l mizāj wa-t tašmīʻ

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۳۵/۶
خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ – ۱۱۳]

← حلول الصیغ ⟵ محلول الصیغ

● **حلول الصیغ** / صرف / فارسی

holūl-os sīyaq

موسوی قراچه داغی، موسی بن قاسم، ق۱۴ قمری

mūsavī qarāče-dāqī, mūsā ebn-e qāsem (- 20c)

در توضیح صیغه‌های مشکله که در آغاز تصریح کرده از تألیفات اوست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۳۸/۸
آغاز: الحمد لله نور قلوبنا بانوار الهدایة ... و بعد پوشیده نماناد آنکه بعضی کلمات و صیغ مشکله؛ **انجام:** اجلوز شد یعنی سرعت کرد یک مرد غایب در زمان گذشته شرح.
خط:نسخ،کاتب=مؤلف،تا:قرن۱۳–۱۴؛کاغذ: فرنگی، جلد: شومیز آبی، ۲۴گ (۵۶–۷۹)، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۱سم [مختصر ف: – ۳۲۰]

● **حلول الصیغ** / صرف / فارسی

holūl-os sīyaq

این رساله بخشی است درباره صیغه‌های مشکل در صرف زبان عربی که مؤلف عنوان آن را حلول الصیغ برگزیده است. در هر باب این رساله یکی از صیغه‌های مشکل صرف عربی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۵۰/۲
آغاز: بسمله. حمدله ... این رساله‌ای است که ترتیب کرده شده بر حروف تهجی و مشتمل است بر بیست باب و موسوم گردیده به حلول الصیغ (گ ۳۰)؛ **انجام:** تنکب موکد کردند ینون تأکید ثقلیه الف عود کرد نظراً الی قاعده اذا زال المانع عاد الممنوع ... مفرد مذکر تنکابن جمع مذکر تنکابن شد فی سنة ۱۲۵۴ (گ ۶۲پ)

بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، آبی، نخودی، جلد: مقوایی، ۳۳ص (۳۰-۶۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم[ف: ۱۱ - ۱۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۵۷/۲

آغاز: بسمله تخ صیغه امر است از باب رباعی مزید فیه مانند تفعلل؛ **انجام:** اذا زال الماع عاد الممنوع تنکابن شد ... جمع مذکر

خط: تحریری، کا: قربان علی بن حیدرعلی دبورودی، تا: ۱۲۶۴ و ۱۲۶۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۳پ-۸پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۷/۲- ۷۷]

● **حلیه** / عرفان و تصوف / فارسی

helye

؟ گیسودراز، محمد بن یوسف، ۷۲۱ - ۸۲۶؟ قمری

gīsūderāz, mohammad ebn-e yūsof (1322 - 1423)

در آن می‌گوید «این حلیه وحدت مبلغ الذات و مکاشفة الاسرار راز است» باسربندهای حلیه.

آغاز: بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد مر خالقی که خلقت اشیا را برای کسوت انسانی ... حلیه اول ذکرست ... حلیه دوم نفی اثبات ... حلیه سوم شناختن ذات ذوالجلال ... حلیه چهارم شناختن ذات و صفات ... حلیه پنجم دیدن و شناختن و رسیدن ... حلیه ششم صراط یافتن حق ... حلیه هفتم حققت معراج

[دنا ۷۸۰/۴؛ ایوانف ۱: ۵۸۷؛ فهرستواره منزوی ۳۱۷/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۴۳/۲

آغاز: بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد مر خالقی که خلقت اشیا را برای کسوت انسانی ... حلیه اول ذکرست ... حلیه دوم نفی اثبات ... حلیه سوم شناختن ذات ذوالجلال ... حلیه چهارم شناختن ذات و صفات ... حلیه پنجم دیدن و شناختن و رسیدن ... حلیه ششم صراط یافتن حق ... حلیه هفتم حققت معراج؛ **انجام:** یک ذره عنایت تو ای بنده نواز ×× بهتر ز هزارساله تسبیح و نماز..

خط: نسخ، کا: شیخ حسن علی، تا: ۱۰۳۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۶۰]

● **حلیه** / عرفان و تصوف / فارسی

helye

حسینی، محمد، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad (- 19c)

رساله عرفانی است در چند «حلیه»: در ذکر در چهار ذکر جلی و منفخ و حقیقی و خفی، در نفی اثبات، در شناختن ذات ذوالجلال، در شناختن ذات و صفات، صراط یافتن حق، حقیقت بیان معراج، اثبات روح، معراج طه.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۳-۲/۱۰۶

آغاز: بسمله الحمد حمد بی حد و ثنای بی عد مر خالقی را که خلقت جمیع اشیاء را برای کسوت انسانی و انسان را اظهار فرمود حلیه ذات معلی و مزکی ... که خمرت طنیة آدم بید؛ **انجام:** ای عالی نظر از حلیه بالا بکن که ترا به حلیه کار نیست ... فتقبل منی انک انت السمیع العلیم وسمیع البصیر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۹گ، ۱۲-۱۳ سطر [ف: ۳-۱۶۷۷]

● **حلیة الآداب و حلیة الکتاب** / گوناگون / عربی - فارسی

ḥilyat-ul ādāb wa ḥilyat-ul kitāb

مسیحا فدشکوئی، محمد مسیح بن اسماعیل، ۱۰۳۷؟ - ۱۱۲۷ قمری

masīhā fedeškū'ī, mohammad masīh ebn-e esmā'īl (1628 - 1715)

اهدا به: میرزا محمد امین مستوفی

در پنج «باب»:۱. منتخب منثورات عربی؛ ۲. منتخب منثورات فارسی؛ ۳. منتخب اشعار عربی؛ ۴. منتخب اشعار فارسی؛ ۵. معدودی از معمیات. در نامه آخرین از حسین علی خان و سال ۱۰۹۰ و تألیف او و رساله مناسک منظومه را در این سال یاد شده و این نامه دیباچه‌ای است بر آن.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵۴/۷

آغاز: زلال حمدی که ینابیع ظهورش از شوب کدورت مواد معرا و مشرب وحدتش از لای ترکیب اضداد متنافره مبرا؛ **انجام:** محملی قرار ندهند و علی الله التوکل و منه الاستعانة

تنها باب دوم در نسخه هست؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: تحسین، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۱۰۱ق، جا: دارابگرد شیراز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ص (۹۷-۱۱۳)، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۸۸]

● **حلیة الآداب و نزهة ذوی الالباب** / ادبیات / عربی

ḥilyat-ul ādāb wa nuzhat-u ḏawi-l albāb

پند و اندرزهای کوتاهی است به نثر و نظم، گرفته شده از آیات و احادیث نبوی و گفته‌های حکما و فلاسفه و شاعران بزرگ عرب و داستان‌های عارفان، بیشتر آنها در آداب و اخلاق و صفات برجسته انسانی، تنظیم شده برای فضلا و سخنگویان در شصت و چهار «باب»: ۱. ما جاء فی العقل؛ ۲. ما جاء فی ذم السفاهة و الجهل و البلاهة؛ ۳. ما جاء فی فضل العلم و التعلم و الدربة و التفهم ؛ ۴. ما جاء فی الحث علی مجاورة العلماء و مزاورة الحکماء؛ ۵. ما جاء فی وصف القلم و الطرس و الدواة و التنس؛ ۶. ما جاء فی وصف الکتاب و الخط و الکتاب؛ ۷. ما جاء فی وصف اللسان و فضل البیان؛ ۸. ما جاء فی حفظ اللسان و فضل السکوت عند الامکان؛ ۹. ما جاء فی إیجاز الکلام و اجتناب التطویل و الإبرام؛ ۱۰. ما جاء فی حسن البلاغة و بدیع الفصاحة؛ ۱۱. ما جاء فی حصر علیه من الخطباء و أرتج علیه من

البلغاء؛ ۱۲. الدهاء و الفطنة و الذکاء؛ ۱۳. الحلم و التغافل و العفو و التعاقل؛ ۱۴. إیثار التجاهل حیث لاینفع التعاقل؛ ۱۵. ما جاء فی التواضع و خفض الجناح و التخاضع؛ ۱۶. حسن الخلق و التودد إلی الخلق؛ ۱۷. تجمیل الکلام فی الخاص و العام؛ ۱۸. إخلاص الإخاء فی الشدة و الرخاء؛ ۱۹. ذم الغیبة و النمیمة و الوقیعة؛ ۲۰. ذم النفاق و الریاء عند الأتقیاء؛ ۲۱. الفراسة و الزجر و العیافة؛ ۲۲. الأجوبة الحاضرة المسکتة و البداهة المقحمة المعجزة؛ ۲۳. الترغیب فی التجرد و العزلة و التفرد؛ ۲۴. ذم الاحتجاب عن الأصحاب و الأحباب؛ ۲۵. الرخصة فی المداعبة و التفکه و المطایبة؛ ۲۶. النهی عن المزاح إذا آل الی السقوط و الانفضاح؛ ۲۷. طیب عیش الأریب و التفرح بلقاء الحبیب؛ ۲۸. غلبة الهوی و اتباع أهل التقوی؛ ۲۹. طیب الأوطان و التحنن إلی لقاء الاخوان؛ ۳۰. فرقة الأحباب و اجتناب الطریق إلی العتاب؛ ۳۱. الغیبة و الأسفار من الأخبار و الآثار؛ ۳۲. تودیع الاخوان عند مفارقة الأوطان؛ ۳۳. سرور الأحباب بالقدوم و الإیاب؛ ۳۴. تعظیم ذوی الأنساب و تقویم ذوی الأحساب؛ ۳۵. آداب الطعام مع الخاص و العام؛ ۳۶. الموائد و وصف ما علیها من الفوائد؛ ۳۷. حث الأصحاب علی ملازمة الشراب؛ ۳۸. إکرام الضیف فی الشتاء و الصیف؛ ۳۹. أخبار الأکلة المنهومین النشلة؛ ۴۰. مدح الإقتصاد و التقدیر و ذم السرف و التبذیر؛ ۴۱. فیما جاء فی الدین من العار و الشین؛ ۴۲. الحث علی التحمل و النهی عن التوکل؛ ۴۳. طلب المجد و ترک الافتخار بالجد؛ ۴۴. ما استعمل الکرام من معاریض الکلام؛ ۴۵. التحبب بالهدایا و التقرب بقبول العطایا؛ ۴۶. النهی عن الارتشاء لمنع الایذاء؛ ۴۷. الوسائل و الشفاعات فی المسائل و الحاجات؛ ۴۸. تحسین السؤال عند أهل الکرم و الافضال؛ ۴۹. الاستبطاء و التقاضی و الاستعطاء؛ ۵۰. السجاحة و الجود و السماحة؛ ۵۱. البخل و الدناءة و السقوط و الرداءة؛ ۵۲. شکر النوال و شکر المنعم علی الافضال؛ ۵۳. الکفران من الذم و الخسران؛ ۵۴. المعاتبات؛ ۵۵. التنصل بالاعتذار و التوسل بالاعتراف و الاستغفار؛ ۵۶. وصف الثقیل المبرم و الوبیل المجرم؛ ۵۷. التطفیل من الوزر و التثقیل؛ ۵۸. العیادة من المجد و السیادة؛ ۵۹. الفصد و الاحتجام من حسم السقم و الآلام؛ ۶۰. طلب الشفاء من العین بالاسترقاء؛ ۶۱. المناکح من المناجح و المکابح؛ ۶۲. فیما استظرف من أحادیث النساء و نوادر الاماء؛ ۶۳. السماع من الرقة و الانتفاع؛ ۶۴. وصف الحمام و من یحل له الاستحمام.

یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۸۲

آغاز: الحمدلله خالق الخلق و رازق الرزق و محق الحق و مبطل الباطل الذی جعل العقل عیاراً للمعقولات و الفهم سبیلاً إلی إدراک الغایات؛ **انجام:** و قال علیه السلام زوجوابناتکم و ابناءکم، فقیل هذا أبناؤنا نزوجهم فکیف

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن النجیب الطوسی به تاریخ چهارم جمادی الثانی ۶۰۷ در کوره «اخلاط»، محمود بن یحیی بن عبدالکریم بن ... بن عبدالله بن عمر بن عبدالله بن عمرو؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۶گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۶۱]

● حلیة الابدال / – عربی

ḥilyat-ul abdāl

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، – ۷۳۶ ؟ قمری
'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (- 1336)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۰۸۸

خط: نستعلیق، کا: محمد مومن، تا: ۱۰۷۸ق [الفبائی ف: ۶۴۰]

● حلیة الابدال (ترجمه) / عرفان / فارسی

ḥilyat-ul abdāl (t.)

به دستور بزرگی ترجمه شده و مترجم دانسته نیست که کیست.
[دنا ۷۸۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۰۳/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۸۱/۵

آغاز: بسمله. و به نستعین حمد بی نهایت و بی غایت مخصوص یزدانی است که اشیاء مکونات و ذوات موجودات عالم خلقی و امری از عدم باحاطت کبریای بارگاه عزت و عجز اصابت درگاه باقصای عظمت ... استحقار درجت و انتصاف مرتبت فرا نمودند؛ **انجام:** و شما را طلب و جهد وصول این منزل بصدق و احسان انه ولی التوفیق و الحمدلله وحده و الصلوة علی من لا نبی بعده (تمام شد بتاریخ چاشت روز یک‌شنبه ۲۵ شهر شوال سنه ۶۲ راقمه شیخعلی)

خط: نستعلیق، کا: شیخ علی بن محمود کاتب، تا: ۲۵ شوال ۱۰۶۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آبی، ۱۶ص (۱۹۳–۲۰۸)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۹ – ۱۳۸۱]

● حلیة الأبدال و ما یظهر عنها من المعارف و الاحوال / عرفان و تصوف / عربی

ḥilyat-ul 'abdāl wa mā yuẓhar 'an-hā min-al ma'ārif wa-l aḥwāl

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ – ۶۳۸ قمری
ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

اهدا به: محمد عبدالله بن بدر بن عبدالله الحبشی وابی عبدالله محمد بن خالد صوفی تلمسانی (دوستانش)

تاریخ تألیف: ۱۲ جمادی الاول ۵۹۹ق؛ محل تألیف: طائف

رساله مختصری است در علائم عارفین که وصول به حق در گرو عمل به آن است شامل هفت «فصل»: در آداب سلوک از زهد، صمت، عزلت، جوع، سهر و غیره.

آغاز: الحمد لله علی ما الهم و أن علمنا ما لم نكن نعلم ... و بعد فقد استخرت الله تعالی لیلة الاثنین الثانی عشر من جمادی الاولی سنة تسع و تسعین و خمسمائة بمنزل آل امیة بالطائف فی زیارتنا عبدالله بن عباس ابن عم رسول الله (ص) و كان سبب استخارتی سؤال صاحبی ابی محمد عبدالله بن بدر بن عبدالله الحبشی عتیق ابی الغنائم بن ابی الفتوح الحرانی و ابی عبدالله محمد بن خالد الصدفی التلمسانی وفقهما الله ان اقید لهم فی هذه الایام ایام الزیارة ... سمیتها بحلیة الابدال و ما یظهر عنها من المعارف و الاحوال ...

انجام: بیت الولایة قسمت اركانه ×× ساداتنا فیها من الابدال / ما بین صمت و اعتزال دائم ×× و الجوع و السهر النزیه العال / و الله یوفقنا و ایاكم لاستعمال هذه الاركان و ینزلنا و ایاكم منازل الاحسان انه هو الولی المنان.

چاپ: گنجینه بهارستان، حكمت ۲، مسلسل ۱۱، تهران، كتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۹ش، با تصحیح دكتر نجفقلی حبیبی

[دنا ۷۸۱/۴ (۳۱ نسخه)؛ كشف الظنون ۶۸۸/۱ و ۴۵۲/۱؛ هرست مصنفات محی الدین-بكوشش گورگیس عواد در مجله مجمع علمی دمشق جلد ۵۲۹:۲۹؛ سركیس، معجم ۱۷۵/۱؛ زركلی ۲۸۱/۶؛ الاوقاف العامة موصل ۲۹۵/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** انجام موجود: و ربما بعض.

خط: نسخ، بی‌كا، تا: اواخر قرن ۷ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نائینی؛ ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف: ۶ - ۴۰۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱/۴عكسی

آغاز: برابر

نسخه اصل:كتابخانه ایاصوفیه در استانبول،شماره ۲۹۱۰؛خط: نسخ، بی‌كا، تا: پنجشنبه ۹ ذیقعده ۷۰۶ق؛ ۱۵ سطر [عكسی ف: ۴ - ۳۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۸۲-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌كا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۸۲/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌كا، تا: ۸۲۱ق؛ محشی؛ جلد: تیماج زرشكی، ۷ص (۲۵۰-۲۵۶)، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۳۳/۱- ۱۱۵]

۵. اردكان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۶/۱۷

خط: نستعلیق، كا: عطاء الله بن محمد بن نظام حسینی بخاری، تا: ۸۴۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ۳گ (۱۴۴پ-۱۴۶ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۱۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌كا، تا: قرن ۹-۱۰؛ جلد: تیماج زرشكی، ۷ص (۵۲-۵۸)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۹ - ۲۹]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۲۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شكسته نستعلیق، كا: محتملاً محمد بن شیخ علی، تا: قرن ۱۰؛ كاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشكی، ۹ص، ۱۷ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۳۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۲/۳

آغاز و انجام: برابر

این نسخه در فهرست از عبدالرزاق كاشی دانسته شده؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌كا، تا: قرن ۱۱، چلیپا و راسته؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج كبود، ۲گ (۲۱ر-۲۲ر)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۹، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۱۷۳]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۸۰/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌كا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ كاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۹۰-۱۹۱)، ۲۷ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۴۶]

۱۰. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶

بی‌كا، تا: قرن ۱۱ق [نشریه: ۷ - ۵۳۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌كا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «هـ»؛ چهار بیت شعر، از علاء الدوله سمنانی در پایان نسخه؛ كاغذ: شرقی، ۶گ (۲۴-۲۹)، ۱۹ سطر، اندازه:۵×۱۲سم [ف: ۳۴ - ۶۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۶-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸؛ خط: نستعلیق، بی‌كا، تا: ۱۰۱۲ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۳۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: محمد بن محمد مؤمن، تا: ۱۰۲۵ق؛ پس از پایان رساله اشعاری به فارسی از عطار و علاءالدوله سمنانی نقل شده؛ كاغذ: اصفهانی شكری، جلد: تیماج قرمز، ۵۳ص (۵-۵۷)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۹ - ۶۴۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌كا، تا: ۱۰۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۵ر-۲۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۲۱۸]

۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۰۱/۱۰

آغاز و انجام: برابر؛ تمت. فی جمادی الاول ۱۰۶۹ ه.ق

خط: نستعلیق زیبا، بی‌كا، تا: با تاریخ شنبه ۵ رجب ۱۰۶۹ق؛ كاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۸۹-۹۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۵۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۸۰/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله الكريم المنان ذوالرحمة و الرضوان و الصلوة ... و فرض مودتهم على الايمان و السلام على من تبعهم بالاحسان تمت.
خط: نستعليق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای ضربی مذهب، ۲گ (۴۴ر–۴۵ر)، ۲۱–۳۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸ – ۳۹۵]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۲/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ و ۱۰۸۳ق؛ مصحح، محشی، با نشان «بلغ قبالا» مقابله شده، سطور چلیپا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۱۵–۱۱۷)، قطع: بیاضی [ف: ۳۳/۲– ۶۵]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۹۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد بن محمد معصوم رضوی، تا: ۱۰۸۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۶۷ر–۷۰پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۱۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۵۶/۳
خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۸۲پ–۸۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۳۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۶۲/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱پ–۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶ – ۳۸۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵/۱۰
بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶ص (۱۱۵–۱۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [سنا: ف: ۱ – ۱۴۴]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۲۵/۹
در فهرست این نسخه از غزالی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، کا: بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۷ق؛ چلیپا و راسته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۵پ–۱۳۷ر)، اندازه:۱۳×۲۲سم [ف: ۲۴ – ۱۱۸]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۹-طباطبائی
این نسخه در فهرست از عبدالرزاق کاشی دانسته شده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۱۵۱–۱۵۳)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲ – ۱۷]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۷۵/۵-۳۰/۱۵۵
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی گلپایگانی نجفی (جامع جنگ)، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ، ۲۲–۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۷۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۳۸/۷
خط: نسخ، کا: محمد حسن جوینی شیرازی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۴گ (۶۸پ–۷۱پ)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۳۴۱]

۲۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱۷
این نسخه در فهرست بدون نام مؤلف است؛ کا: محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۵۹ق، کاغذ نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۵۱۸]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۶۰/۵
آغاز: برابر **انجام:** ما بین صمت و اعتزال دائم – و الجوع و السهر التزمه العالی. قد حصل الفراغ ...
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۲۸۳ق؛ ۸گ (۶۹پ–۷۶ر) [ف: ۲ – ۹۱]

۲۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۲۵/۷
خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: یدالله (کجوری)، تا: ۱۳۵۶ق؛ ۴گ (۴۶۵ر–۴۶۸ پ) [ف: ۲ – ۹۱]

۲۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۴۶۵]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸ /۷۷۷۷-۵۲/۱۱۷
آغاز: الحمد لله علی، ما الهم و ان علمنا ما لم تکن نعلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۷۶–۱۷۸)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۶۷۲]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۰۰/۸
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی،جلد:گالینگور،۸گ(۱۱۸–۱۲۵)، ابعاد متن: ۸/۵×۲۷/۵، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۶–۵۹۶]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۲/۵-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۹۱۰؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۶۰۰]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۰/۹
بی‌کا، بی‌تا؛ محشی و اصلاحاتی به خط مرحوم میرزا طاهر تنکابنی (بدون نشان)؛ کاغذ: شکری و فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۱۴۳–۱۴۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۱۹۵۷]

● حلية الابرار فی احوال محمد و آله الاطهار / تاریخ معصومین / عربی

ḥilyat-ul abrār fī aḥwāl-i muḥammad wa āl-i-hi-l aṭhār

بحرانی، هاشم بن سلیمان، – ۱۱۰۷ ؟ قمری

Bahrānī, hāšem ebn-e soleymān (- 1696)

اهدا به: عارف ایمانی بیک

تاریخ تألیف: ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۹۹ق

دانشمند اخباری آگاه به فقه و تفسیر سید هاشم بن سلیمان بن اسمعیل بن عبدالجواد حسینی بحرانی کتکانی نگارنده «مدینة المعاجیز» به سال ۱۰۹۰ق، این کتاب را برای «وزیر عارف ایمانی بیک» نگاشته است. این کتاب در سیزده «منهج» هر یکی در چند «باب» و درباره نکویی‌های پیامبر و دخترش و دوازده پیشوای شیعی است: منهج ۱. حلیة نبینا ...، هفتاد باب؛ ۲. حلیة امیرالمومنین، پنجاه باب؛ ۳. حلیة ابی محمد الحسن، پانزده باب ...؛ ۱۳. فی الامام الثانی عشر، پنجاه باب. او «حلیة النظر فی فضل

الائمة الاثنی عشر» هم دارد که آن را هم در ۱۰۹۹ نوشته است.
آغاز: بسمله. رب وفقنی لاتمامه. الحمدلله و سلام علی عباد الذین اصطفی اما بعد فیقول ... هاشم بن سلیمان بن اسمعیل بن عبدالجواد الحسینی البحرانی انی لما نظرت فی کتب الحدیث مما عثرت علیه من القدیم و الحدیث رأیت احادیث کثیرة تتضمن حلیة الابرار محمد و آله الائمة الاثنی عشر الاطهار ... متبددة لم یحوها سلک نظام کانها انفصم فتنا ثرت لئالیه ففاته الانضمام احببت ان اجمعها فی کتاب یسهل تناولها علی الطلاب ... و سمیته بحلیة الابرار محمد و آله الاطهار و هو مبنی علی ثلثة عشر منهجا
انجام: قال مؤلف هذا الکتاب انشاءالله تعالی اعمل کتابا مستوفیا کثیرا من ذلک ...
[الذریعة ۷۹/۷ و ۴۲۴/۷-۴۲۵؛ دنا ۷۸۱/۴-۷۸۲ (۹ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- خلاصة حلیة الابرار

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی هذا نقطع الکلام و الصلوة و السلام ... و کان الفراغ من تسویده ... عفی عنهم اجمعین
خط: نسخ، کا: علی بحرانی، تا: ۱۰۹۹ق [الفبائی ف: ۲۲۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۸-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهی کلام علی بن عیسی. قال مؤلف هذا الکتاب الموسوم بحلیة الابرار ... علی ید مؤلفه ... هاشم بن سلیمن ... بالیوم الثانی عشر من شهر ربیع الثانی سنة التاسعة و التسعین و الألف ...
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸۹۸ص، ۲۱ سطر (۱۴×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۵]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۴۵-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهی کلام علی بن عیسی. قال مؤلف هذا الکتاب الموسوم بحلیة الابرار ... علی ید مؤلفه ... هاشم بن سلیمن ... بالیوم الثانی عشر من شهر ربیع الثانی سنة التاسعة و التسعین و الألف ... علی ید العبد الجانی ... علی بن محمد الکرمانی ...
خط: نسخ پخته، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۲ق؛ وقف‌نامه با نشان مهر «درخشنده» (بیضی) به تولیت محمدخان بر شیخیان کمان مورخ ۱۲۸۹ق؛ ۷۹۹ص، ۲۲سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۰
آغاز و انجام: برابر؛ و کان الفراغ من هذا الکتاب الموسوم بحلیة الابرار ... علی ید مؤلفه ... هاشم ابن سلیمان ابن اسمعیل ابن عبدالجواد الحسینی البحرانی بالیوم الثانی عشر من شهر ربیع الثانی سنة التاسعة و التسعین و الالف و صلی الله علی الله علی محمد و آله الاطهار و سلم تسلیما کثیرا.
خط: نسخ، کا: علی بن ابیطالب مدرس همدانی، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۹۹ق؛ با نشان: «بلاغ شد» و «بلغ قبالا بحمدالله تعالی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۲گ، ۲۸ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۵ - ۱۲۸۲]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسینی، تا: ۶ رمضان ۱۳۰۱ق؛ ۲۲۹گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۰۲]

۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۶۳
خط: نسخ خوش، کا: محمد حسینی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ محرم ۱۳۰۱ق، جا: همدان؛ از روی نسخه اصل؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۳]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۲۷/۱
آغاز: برابر
کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۸۳گ (۲پ-۸۴پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۳۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۹۱/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۲۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** لوجب علی الامام ان یجبرهم علی الحج ان شاؤا و ان أبوا لان هذا البیت انما وضع للحج
دارای منهج اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۵]

● حلیة الابرار و شعار الاخیار فی تلخیص الدعوات و الاذکار = الأذکار النوویة / دعا / عربی

ḥilyat-ul abrār wa šiʻār-ul axyār fī talxīṣ-id daʻawāt wa-l aḏkār = al-aḏkār-un nawawīyya

نووی، یحیی بن شرف، ۶۳۱ - ۶۷۶ قمری

navavī, yahyā ebn-e šaraf (1234 - 1278)

تاریخ تألیف: ۶۶۷ق

رساله‌ای در اذکار مستحب، به ترتیب ابواب فقه و به روایت اهل سنت است. مؤلف جهت دسترسی آسان به اصل ذکر، اسانید را حذف کرده و با اصطلاح «صحیح،حسن و ضعیف» صدور آن از پیامبر اکرم (ص) را مورد وثوق یا ضعف قرار داده است. احادیث کتاب بیشتر، از کتب «صحیح بخاری، صحیح مسلم، سنن ابی داود، سنن ترمذی، و سنن نسائی» نقل گردیده. ترتیب مباحث کتاب چنین است: کتاب الصلاة، کتاب تلاوة القرآن، کتاب حمدالله تعالی، کتاب الصلاة علی رسول الله (ص)، کتاب الاذکار و الدعوات للامور العارضة، کتاب اذکار المرض و الموت، کتاب الاذکار فی صلوات مخصوصة، کتاب اذکار الصیام، کتاب اذکار الحج، کتاب اذکار الجهاد، کتاب اذکار

المسافر، کتاب اذکار للاکل و الشارب، کتاب السلام و الاستیذان، کتاب اذکار النکاح، کتاب الاسماء، کتاب الاذکار المتفرقة. جلال الدین سیوطی کتاب را تلخیص و به «اذکار الاذکار» موسوم و سپس شرح نموده است.

آغاز: الحمدلله الواحد القهار العزیز الغفار مقدر الأقدار مصرف الأمور مکور اللیل علی النهار تبصرة لأولی القلوب و الأبصار الذی أیقظ من خلقه من اصطفاه ... اما بعد فقد قال الله العظیم العزیز الحکیم فاذکرونی اذکرکم و قال تعالی و ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون ...

انجام: کلما ذمره الذاکرون و غفل عن ذکره الغافلون ن صلواته و سلامه الأکملان علی سیدنا محمد خیر خلقه أجمعین ...

چاپ: السعودیة، دار المنهاج، تحقیق صلاح الدین الحمصی و عبداللطیف عبداللطیف و محمد شعبان، الطبعة الثانیة، ۱۴۳۰ق؛ چند بار چاپ شده است

[تاریخ الاسلام ۲۴۶ (۶۷۱-۶۸۰)؛ معجم المؤلفین ۱۵۲/۱؛ کشف الظنون ۶۸۸/۱-۶۸۹؛ معجم المطبوعات العربیة و المعربة ۱۸۷۸/۲؛ الاعلام زرکلی ۱۸۴/۹؛ الاوقاف العامة موصل۱۹/۲ و ۲۷۵/۲؛ دنا ۷۸۲/۴ (۱۷ نسخه)؛ هدیة العارفین ۵۲۴/۲؛ دار صدام ص۱۳۶و ۱۳۷ و ۱۳۹]

شرح و حواشی:

۱- اذکار النووی (ترجمه و مختصر)؛ کازرونی، محمد بن مسعود (- ۷۵۸)

۲- اذکار الاذکار؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)

۳- الفتوحات الربانیة فی شرح الاذکار النوویة؛ ابن علان، محمد علی بن محمد (۹۶۶-۱۰۵۷)

۴- اذکار النووی (ترجمه)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ قدیم خوش، کا: عبدالمطلب بن عبد الحمید اعرجی، تا: قرن ۷؛ با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده و تاریخ مقابله «۷۸۶» یا «۶۸۶» هجری می‌باشد، شخصی به نام «علی بن فضل بن متوکل» در تاریخ «۶۸۰» هجری این کتاب را مطالعه نموده، کاتب این نسخه، چنانکه از نامش آشکار می‌شود، از سادات «بنی اعرج» است که نسبت آنان به «عبیدالله بن حسین الأصغر ابن زین العابدین» - علیه السلام - می‌رسد و این خاندان، همه از اشراف سادات و علما بوده‌اند؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم زرشکی، ۱۹۲گ، ۲۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه:۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۳۱۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقل بسم الله و علی ملة رسول الله و إذا حملته فقل بسم الله و سبح ما دمت تحمله باب ۱۵ ما یقال عند المیت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ بخش اندکی از کتاب حلیة الابرار با نشان تصحیح در حاشیه و فهرست تفصیلی در آغاز به تاریخ ۷۹۷؛ تملک: احمد بن احمد عجمی شافعی و بیان طریق وی به مؤلف کتاب بدین‌گونه: «اجازنی بکتاب الاذکار للنووی، شیخنا العلامة، نورالدین علی بن ... العلامة عبدالرحمن الاجهوری المالکی اجازة عن الامام نورالدین العراقی الشافعی عن العلامة محمد بن ابراهیم بن خلیل التتای عن ... محمد بن العلامة محی الدین، محمد بن محمد بن احمد المعروف بابن الاوجاقی الشافعی سماعة علی الشریف ابی طاهر محمد بن العز ابی محمد الربعی الشافعی باجازته من الحافظ جمال الدین ابی الحجاج یوسف بن الزکی المزی باجازته من مؤلفه و کتب احمد بن احمد العجمی الشافعی» صاحب اجازه از دانشمندان برجسته شافعی بوده و در سال ۱۰۸۶ درگذشته است؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قرمز، ۴۱گ، ۳۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۱ - ۴۵۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۴

آغاز: باب النهی عن رفع الصوت عند القتال لغیر الحاجة روینا فی سنن أبی داود عن قیس بن عباد التابعی ... باب قول الرجل فی القتال أبا فلان لإرعاب العدو ... باب استحباب الرجز حال المبارزة ... کتاب أذکار المسافر؛ **انجام:** برابر

جزء ثانی کتاب؛ خط: نسخ قدیم، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۸ق؛ مصحح، محشی، توسط«محمد البلاط مقابله گردیده و عبارات مقابله عبارتند از: «بلغ». بلغ مقابلة ولله الحمد، بلغ مقابلة محمد البلاط عفی عنه و ...»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۰گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳۱- ۶۰۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ چند برگ آغاز و انجام نسخه را محمد بن محمد به سال ۱۲۱۰ تکمیل کرده؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۶ - ۳۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۱

آغاز: و لم یشمت الاخر فقال الذی [لم] یشمته عطس فلان فشمته؛

انجام: فاطل عمره و اطل ذکره[فقره] و عرضه للفتن فکان یقول بعد ذلک شیخ مفتون اصابتنی

از اواسط باب «تشمیت العاطس و حکم التثاؤب» تا اواخر باب «جواز دعاء الانسان علی من ظلم المسلمین او ظلمه وحده» است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی سمرقندی، ۱۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۸

آغاز: آیبون تایبون عابدون لربنا حامدون هذا اللفظ روایه مسلم؛

انجام: یعنی ان عبد الرحمن لم یدرک معاذاً

از اواخر «باب مایقول اذا رکب دابته» تا اواسط «باب ما یقول اذا غضب» است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین۱۳۷۲؛ کاغذ: حنایی بغدادی، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد، ۳۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۰۲

آغاز: ... فقد قال الله العظیم العزیز الحکیم (فاذکرونی اذکرکم) و قال تعالی (و ما خلقت الجن و الانس إلا لیعبدون) فعلم بهذا أن من افضل حال العبد؛ **انجام:** فکل هذه المذکورات جاء فیها حدیث اکید و هی مجربة، اکید و هی مجربة، باب النهی عن فع الصوت عند القتال لغیر حاجة ... ا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج حنایی، ۱۵۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۳ - ۱۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خلیل بن علی بن خلیل، تا: ۶ رمضان ۷۹۰ق، جا: عین الزیتون؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۰۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اغفر لی وارحمنی و اهدنی و عافنی و ارزقنی و فی روایة أخری لمسلم عن طارق انه سمع النبی و اتاه رجل فقال یا رسول الله کیف اقول ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۹؛ مصحح، محشی با علامت «قاموس»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۲۴ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳۲ - ۶۱۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلما ذکره الذاکرون و غفل عن ذکره الغافلون و علی سائر النبیین و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام (چند کلمه)؛ مصحح، محشی، مجدول مذهب، اجازه روایت این کتاب برای جمیع مسلمانان از سوی شخصی در انجام نسخه؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع سرمه‌ای، ۲۴۴گ، ۱۵ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۴۰ - ۳۱۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹؛ مصحح، مقابله شده، محشی در قرن دهم؛ تملک: عبدالنافع بن محمد بن عراق [عبدالنافع بن محمد علی بن عبدالرحمن ابن عراق الدمشقی حجازی حنبلی (۹۲۰-۹۶۲ ق در مکه)] در ۹۵۳ق در حلب، احمد بن علی بن ابراهیم مصری؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: نخودی سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۱۸۵]

۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۶۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۳۸ق؛ ۱۶۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن قاسم کبشی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن فرنگی قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۳۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۵]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۸-۲/۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال لیس لاهل الشام حدیث اشرف من هذا الحدیث. هذا آخر ما قصدته من هذا الکتاب ... والحمدلله وحده و صلواته علی محمد و آله و هو حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله.

از آغاز تا آخر کتاب الاستغفار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۱ق؛ مصحح؛ تملکی به تاریخ ۱۱۶۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۷۲]

۱۵. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر، تا: رجب ۱۲۰۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۳۲

آغاز: فی جهنم قلت کذا فی اصول البخاری یرفع الله بها درجات و هو صحیح ای درجاته ... باب بیان مهمات یتعلق بحد الغیبة؛ **انجام:** باب ما یقول جواز دعا للانسان علی من ظلم للمسلمین او ظلمه وحده ... و ذکر الحدیث ان قال ارسل معه عمر رجالاً او رجلا الی الکوفة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دو بیت شعر عربی منسوب به بهلول و خطاب به هارون الرشید و اشعاری در بیان حال مجنون و مسئله‌ای فقهی در مزارعه به نقل از فصول العمادیة و جامع الصغیر، در ۳ برگ پایانی مطالب متفرقه‌ای همچون اشعاری عربی در توصیف تواضع و مطلبی در بیان بدترین مردم در سؤال از انوشیروان به نقل از کتاب روضه و رباعی منسوب به شافعی در توصیف دوست و رباعی عرفانی در مناجات؛ تملک: محیی الدین بن یحیی به سال ۱۲۳۳؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۱۴۸گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۳ - ۴۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۸ ذیقعده ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۵ - ۲۹۰]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۸۵

آغاز و انجام: برابر

دارای ۳۴۱ باب و ۲۳۱ فصل است؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد صالح، تا: ۱۲۵۵ق؛ مصحح، محشی با امضاهای «تبیان، تحفة المحتاج، نهایه، شرح مسلم، وضوح الواضح، مفتاح الحصین، فتح المبین، فتاوی احمد بن حجر، مظهری و جز آن؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد ...» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [رایانه]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۷۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیم و نفیس؛ جلد: مقوایی، ۲۷۳گ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۵ - ۳۴۹]

● حلیة الافاضل و زینة المحافل / متفرقه / عربی

ḥilyat-ul afāḍil wa zīnat-ul maḥāfil

در بیان و شرح اصطلاحات و الفاظی که متکلمین و اصولیین و فقهاء در ذهن خود بکار می‌برند در دو «قسم»: ۱. اصطلاحات اصولیین؛ ۲. اصطلاحات متکلمین و هر قسم دارای قواعدی چند می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۶/۴ و ۱۴۴۰/۴عکسی

آغاز: سبحانک یا نور النور و یا مدبر الامور اخرجنا بلطفک من الظلمات الی النور لا اله الا انت تبارکت فی کبریاء قدسک؛
انجام: و منه سمی الخط کتابة لضم الحروف بعضها الی بعض و الله الموفق

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۳۹پ-۵۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ - ۳۷۷] و [عکسی ف: ۴ - ۲۷۴]

● حلیة اموال بعض الکفار / فقه / عربی

ḥillīyat-u amwāl-i ba‘ḍ-il kuffār

لاریجانی، ملا لطف الله، - ۱۳۱۱ قمری

lārījānī, mollā lotf-ol-lāh (- 1894)

در این رساله اقوال فقها، و برخی از احادیث را که دلالت بر حلیت تصرف اموال کفار دارد، ذکر نموده و خود مؤلف ظاهراً معتقد به عدم جواز تصرف است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۷۶

آغاز: بسمله، قد حاوت افکار فضلاء الابرار فی الحکم بحلیة اموال بعض صنوف الکفار؛ **انجام:** و الصدقة لاهلها و فی خبر حفص ابن غیاث تعلیل سقوط الجزیة.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ احتمالاً به خط مؤلف؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، ۳ص، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۱۷۳]

● حلیه انبیاء / - فارسی

helye-ye anbīyā’

نشاطی ، درویش احمد دده ادرنوی (-۱۰۸۵ق)

nešātī, darvīš ahmad dada adernavī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۸۸/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۳۵پ-۴۲پ)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۵۲]

● حلیة الانسان و حلیة اللسان / اخلاق / عربی

ḥilyat-ul insān wa ḥilyat-ul lisān

چاپ: چاپ مطبعه عامره استانبول در ۱۳۳۸.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۵۰-ف

از روی چاپی ۱۳۳۸؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۲]

← حلیة الاولیاء (منتخب) ⪢ منتخبات

● حلیة الاولیاء و طبقة الاصفیاء / تراجم / عربی

ḥilyat-ul awlīyā’ wa ṭabaqat-ul aṣfīyā’

ابونعیم، احمد بن عبدالله، ۳۳۶؟ - ۴۳۰ قمری

abū-na‘īm, ahmad ebn-e ‘abd-ol-lāh (948 - 1039)

چاپ: ده جلد (بیروت، دارالکتاب العربی: ۱۳۸۷ق)؛ قاهره، مطبعة السعادة: ۵۷-۱۳۵۱ق)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۱۴

آغاز: صلی صاحبه یصلی خارجا؛ **انجام:** حرثنی مجاهد عن ابن عباس قال ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۹۳/۲

جزو ششم (۲۱پ-۳۲پ)جزو ۲۵ (۳۳ر-۴۹پ)؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن سید امین صالح، تا: ۱۳۲۸ق؛ با عکس نویسنده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۲۹گ (۲۱پ-۳۲پ و ۳۳ر-۴۹پ)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱۵ - ۴۱۹۵]

● حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصفیاء / دعا / عربی

ḥilyat-ul ihtidā fī-ṣ ṣalāt ‘alā ahl bayt-il aṣfīyā’

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ - ۱۱۱۵ قمری

‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)

در فهرست مجلس (جلد ۹ بخش۱ ص۴۵) عنوان این کتاب «حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصطفاء» آمده ولی در نسخه شماره «۷۰۲۸» کتابخانه مجلس شورای اسلامی «جامع الدرر» ذکر شده است.

آغاز: اللهم یامن لا یحیط به فحص العقول و لا یحویه غوص الفکر ...

شرح و حواشی:

۱- حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصفیاء (منتخب)؛ علم

الهدی، محمد بن محسن (۱۰۳۹-۱۱۱۵)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۲۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واثقاً بکفایته منیباً الی عنایته فی کل صغیر و کبیر مستطر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۷ص (۱-۴۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۵ - ۳۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۲۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سنتهم السالکة بمن سلکها الی اغبط مقیل وانشط مستقر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بر پشت نخستین برگ ش ۳ نیز مؤلف چنین نوشته: «الله الغنی کتاب حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصطفاء نفع الله به من یقع الیه من الاخذین بحجرة الدهاء من املاء الفقیر الی الله فی الشدة و الرخاء محمد المدعو علم الهدی ابن محسن بن مرتضی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹ص (۸۱-۱۱۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۴۵]

● **حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصفیاء (منتخب)** / دعا / عربی

ḥilyat-ul ihtidā fi-ṣ ṣalāt ‘alā ahl-i bayt-il aṣfīyā’ (mn.)

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ - ۱۱۱۵ قمری

‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)

وابسته به: حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصفیاء؛ علم الهدی، محمد بن محسن (۱۰۳۹-۱۱۱۵)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۹۶/۲

آغاز: بسمله، اللهم یا من لا یحیط به محض العقول و لا یحویه غوص الفکر و لا یبلغه غور الظنون؛ **انجام:** واثقاً بکفایته منیباً الی عنایته فی کل صغیر کبیر مستطر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۴گ (۱۴پ-۲۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۶۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۹۶/۱

آغاز: بسمله، اللهم یا من لا یحویه غوص الفکر، و یا من لا یدرکه لحظ البصر، و یا رب العین و الاثر؛ **انجام:** و الحمدلله علی الآیة التی لا یطیق شکر ادناها من عباده من هو احمد و اشکر

گزیده دیگری است گسترده‌تر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۰گ (۳پ-۱۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۶۴]

● **حلیه چهاریار** / - فارسی

helye-ye čāhār-yār

از جودی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۸۸/۲

جودی؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۴؛کاغذ:استانبولی،۶گ(۲۹پ-۳۴پ)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۵۲]

● **الحلیة الحسنی و العروة الوثقی** / حدیث / عربی

al-ḥilyat-ul ḥusnā wa-l ‘urwat-ul wuṯqā

بولکانی، کمال الدین بن صلاح الدین، ق۱۱ قمری

būlkānī, kamāl-od-dīn ebn-e salāh-od-dīn (- 17c)

تاریخ تألیف: ۷ جمادی الثانی ۱۰۹۶ق

رساله‌ای مشتمل بر سه «فصل» و هر یک در سه «تمهید»: فصل ۱. خلقة النبی (ص)؛ ۲. معجزاته؛ ۳. صیغ الصلوات الواردة عنه (ص).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۶۳

آغاز: بسمله. حامدا لله سبحانه و تعالی علی ما انعم و اسدی ... اما بعد فلما کان بعض الناس یدعی رؤیته فی المنام؛ **انجام:** و یرفع بها علی الدرجات و برحمته و کرمه قد وقع الفراغ من تبییضها علی ید مؤلفها ...

خط: شکسته نستعلیق، کا: صدیق حسن بن علی حسینی بخاری قنوجی، تا: ۱۲۷۴ق؛ ضمیمه: یک برگ در کیفیت صلوات بخاری بر نبی اکرم (ص)؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۴]

● **حلیة الحلل** / معما / فارسی

helyat-ol helal

شرف الدین علی یزدی، - ۸۵۸ قمری

šaraf-od-dīn ‘alī-ye yazdī (- 1454)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با خط محمد علی در ۱۲۴۲ در پایان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۴گ، ۲۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۳سم [ف: ۱۶ - ۴۴۴]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۲۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۴۳۹]

● **حلیه حلل = رساله معمائیه** / معما / فارسی

helye-ye helal = r.-ye mo‘ammā’īye

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

اهدا به: ابوالقاسم بابر بهادر بن بایسنقر بن شاهرخ (پادشاه هرات و خراسان)

تاریخ تألیف: ۸۵۶ق

در دستور معما. جامی در معما چهار رساله دارد که سام میرزای صفوی از آنها به این قرار اسم می‌برد: ۱. رساله کبیر، ۲. رساله صغیر، ۳. رساله متوسط، ۴. رساله اصغر (تحفه سامی، ص ۸۶). آقای دکتر صفا رساله کبیر را به نام حلیه حلل نامیده است (تاریخ ادبیات در ایران ۴: ۵۱۷). چنانکه از مقدمه رساله مزبور برمی‌آید «رساله منتخب» و «حلل مطرز فی معما و لغز» تألیف شرف الدین علی یزدی (- ۸۵۳ق) محرک جامی در این تألیف بوده است. جامی از شرف الدین علی یزدی به حرمت یاد کرده و حلل مطرز را ستوده و به همان مناسبت مؤلفه خود را حلیه حلل نامیده است. حلیه حلل از قدیم‌ترین مصنفات جامی به شمار می‌رود و در آن اصول فن تعمیه و اقسام و محاسن آن را با استفاده از اصطلاحات گوهر فروشان بیان کرده و مشتمل است بر یک «افسر» و سه «عقد» و یک «خلخال: افسر: شامل تعریف و تقسیم معمی و بیان مراتب آن به حسب کمال و نقصان؛ عقد ۱. اعمال تسهیلی در چهار «سمط»: ۱) عمل انتقاد، ۲) عمل تحلیل، ۳) عمل ترکیب، ۴) عمل تبدیل؛ عقد ۲. اعمال تحصیلی در هشت «سمط»: ۱) عمل تنصیص و تخصیص، ۲) عمل تسمیه، ۳) عمل تلمیح، ۴) عمل ترادف، ۵) عمل کنایت، ۶) عمل تصحیف، ۷) عمل استعاره و تشبیه، ۸) عمل حسابی؛ عقد ۳. اعمال تکمیلی در سه «سمط»: ۱) عمل تألیف، ۲) عمل إسقاط، ۳) عمل قلب؛ خلخال: در ذکر طرفی از مزایا و محاسن معما. حلیة الحلل در نسخه‌ها با عنوان‌های: «الرسالة الکبری فی المعما»، «رساله اول»، «رساله کبیر» و در فهرست احمد آتش با عنوان «منتخب حلیه الحلل» یاد شده است.

آغاز: بسمله، و الاعتصام بمیامن اسمه العظیم هست کلید در گنج ای حکیم فاتحه فکرت و ختم سخن بعد از گشایش مقال بستایش خجسته مآل دانای که معمای حقیقت دانش در ... نموده می‌شود که چون منشی این نامه نامی، عبدالرحمن بن احمد الجامی ... بشرف مطالعه حلل مطرز و منتخب آن بود در فن معما و لغز، رقم زده قلم لطایف نگار، بدایع آثار ... شرف الملة و الدین علی الیزدی ... گشته بود مشرف گشت ...

[الذریعة ۸۱/۷؛ منزوی ۲۱۸۱ و ۲۱۸۳؛ دنا ۷۸۳/۴ (۱۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حاشیه حلیه حلل؛ کردی حسین آبادی، عبدالله بن حیدر(-۱۱۰۷)

۱. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۱۹/۳

انجام: چنین است: بر دست متجرع جام تلخکامی عبدالرحمن بن احمد الجامی وفقه الله لحل معمیات اسمائه الحسنی و الکشف عن الغاز صفاته العلیا فی اواخر شهر رمضان المبارک علی کل من فیه سنة ست و خمسین ثمانمائه

در حواشی آن رساله «حلیه حلل» عبدالرحمن جامی نوشته شده؛ کاتب = مؤلف، تا: ۸۵۶ق، به خط جامی است و خط جامی با نسخه مخطوط خط این استاد که در کتابخانه فرهنگستان علوم ازبکستان در تاشکند که عکس آن را شاد روان سعید نفیسی در مجله دوم «تاریخ نظم و نثر» گرارو کرده مطابقت تام دارد و جای هیچ گونه شبهه نیست؛ ۱۱ سطر (۱۲×۱۷) [نشریه: ۶ - ۶۲۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد تسوید این بیاض و ترشیح این ریاض بر دست متجرع جام تلخکامی عبدالرحمن بن احمد الجامی، و فقه الله لحل معمیات اسمایه الحسنی و الکشف عن الغاز صفاته العلیا بسنة ستة و خمسین و ثمانمایه

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۸۵۶ق؛ آقای علی اصغر حکمت نیز نسخه‌ای از رساله مذکور را معرفی کرده که به خط جامی نوشته شده و رقم آن عین رقم نسخه ماست. لذا محتمل است نسخه‌ای را که آقای حکمت دیده، همین نسخه ما باشد و یا اینکه نسخه آقای حکمت از روی نسخه ما کتابت شده، و کاتب رقم جامی را نیز نوشته باشد. ولی در اینکه نسخه ما به خط جامی است، تردیدی نیست زیرا شیوه تحریر و اضافات امثال و در بعضی موارد تعاریف در هوامش نمودار اصالت نسخه ما تواند بود؛ کاغذ: متن و هامش نخودی، جلد: تیماج، ۶۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۹۵/۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۶ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۳۶۲پ-۳۷۵ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵/۲×۳۴سم[ف:۳-۶۳۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۹۵/۱۶

آغاز: برابر **انجام:** بر دست ... جام تلخ کامی عبدالرحمان بن احمد الجامی. و فقه الله تعالی لحل معمیات اسمائه الحسنی و الکشف علی الغاز صفاته العلی، لسنة ست و خمسین و ثمانمائة (۸۵۶)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۵ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۳۶۲پ-۳۷۵ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵/۲×۳۴سم [ف: ۸-۹۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۹۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷ سطر [ف: ۳ - ۶۳۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۸۳/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن را بود از نام نکوی تو خبر ×× کو حسن تو سنجید بمیزان نظر. و المنة الله علی الاتمام و الفوز الاختتام و الصلوة علی اکمل الانام و آله البررة الکرام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با نشان «منه» و در برگ نخست با نشان «منه مد ظله»، مصحح، با نسخه اصل خط مؤلف مقابله شده ؛ کاغذ: شرقی، ۲۶گ (۱۶۹-۱۹۴)، ۱۹ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴۰ - ۱۴۹]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله الکرام که شد تحریر این و تشریح این ریاض از دست مخترع جام تلخ کام عبدالرحمان بن احمد الجامی و الحمدلله وحده لاشریک له لسنة ست و خمسین و ثمانمائة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۳/۵

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن معرف هروی، تا: شوال ۹۰۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷ سطر (۵/۲×۱۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۹۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۲۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از آن جمله آنست که یک مصرع یا بیشتر از اشعار مشهور که بدان

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۹۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۶/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۴۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد تسوید این بیاض ... بردست ... عبدالرحمان بن احمد جامی ... لسنة ست و خمسین و ثمانمایة

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر پسر حاج محمد شریفی، تا: ۹۶۲-۹۶۶ق [ف: ۲ - ۳۸۱]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۱۸۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۲۶۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۲۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** آنرا بود از نام نکوی تو خبر ×× کو نام تو سنجید بمیزان نظر / والحمدلله علی الاتمام ... و آله البررة الکرام. تمام شد تسویه این بیاض و ترشیح این ریاض بر دست متجرع جام تلخکامی عبدالرحمان بن احمد جامی و فقه ... لحل معمیات اسمائه الحسنی و الکشف عن الفاظ صفاته العلی لسنة ست و خمسین و ثمانمائه.(پس از این در نسخه ما چنین آمده): تا طرف مهت ز شام خط یافت ظهور- شد حمره صبحگاه مستغرق نور (و پس از دو رباعی): علی شیر علی شیر الافاضل - و احرزت الفضائل بالفواضل. ابو اسحاق، سودم از پابوس لبها را چو آن سرو روان ساق یسمین را نمود و شد دلم بیخود در آن.

خط: نستعلیق، کا: یوسف، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۶ص (۲-۹۷)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۳۰۸]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۸۶/۲

انجام: سید علی در سعی سوی جانان بینم عیان دو منزل است ار زنم در اول پا در دوم نهد دل و می‌شاید که نکند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قرمز، ۲۶گ (۵۸پ-۸۳پ)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۲۰ - ۲۰۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۹گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۲]

۱۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۸

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: عباس بن حسن، تا: ۱۲۴۵ق؛ محشی با امضای «ابراهیم صدر» و «عبدالله بن حیدر بن احمد بن حیدر»؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۳ص، ۱۳ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۳۱]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ درپایان رمضان ۸۵۶ ساخته؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۸۲گ (۲۷پ-۱۰۸ر هامش)، ۱۱ سطر (۶×۸)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [سنا: ف: ۲ - ۸۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۵۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کو حسن تو سنجیدن بمیزان نظر. و المنة لمن قضی و قدر و الصلوة علی من اوحی و اخبر و علی آله الکرام البرر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۴۴ - ۱۵۴]

۱۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۷۶/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳- ۱۱۵]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** والحمدلله علی توفیق الاتمام و ... تمام شد تسوید این بیاض و ترشیح این ریاض بر دست متجرع جام تلخ کامی عبدالرحمن بن احمد الجامی وفقه الله کل معمیات اسماء الحسینی و الکشف عن الفاظ صفاته العلی

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ خریداری از محمودی ۱۳۸۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۱-۴۷)، ۱۹ سطر در متن و ۱۳ سطر در حاشیه (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [رایانه]

● حلیه خاقانی (منتخب) / شعر / ترکی

hellīye-ye xāqānī (mn.)

ابن ایاس، محمد بن عبدالجلیل، - ۱۰۱۵ قمری

ebn-e eyās, mohammad ebn-e ‘abd-ol-jalīl (- 1607)

منتخبی است از دو مثنوی قبلی خاقانی که در همین مجموعه آمده شده است. در وسط صفحه در درون دایره احادیثی در توحید و نعت نبی اکرم (ص) و ابوبکر و عمر و علی علیه السلام آورده شده و به ترکی ترجمه شده و در بالا و پائین صفحه اشعار منتخب از دو مثنوی قبل که با احادیث وسط صفحه مناسبت دارد آورده شده است.

[فهرس المخطوطات الترکیة العثمانیه ۳۶۷/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۶۵/۴-۶/۱۵۵

آغاز: کیمله بو مهر شریفه بقسمه بر کر صبح وشام ×× هم بوزینه سورسه ورسه صلوات تمام؛ **انجام:** دقت اولسه کور ینوردی نظره ×× قاستی لمولده اقرب قصره

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مشکی و مذهب؛ ۳گ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۴۵۹۷]

● **حلیة الداعین** / دعا / عربی

helyat-ud dā'īn

شاه عبدالعظیمی، محمد علی بن محمد، ۱۲۵۸ – ۱۳۳۴ قمری

šāh 'abd-ol-'azīmī, mohammad 'alī ebn-e mohammad (1842 - 1916)

این وجیزه را مؤلف از کتاب وسیله خود برگزیده است، تاریخ تحریر نسخه به احتمال قوی اشتباه است و صحیح آن صد سال بعد از آن یعنی ۱۳۱۹ می‌باشد با این فرض مطمئناً تألیف از محمد علی بن محمد «شاه عبدالعظیمی» مترجم در نقباء البشر است زیرا ولادت ایشان سال ۱۲۵۸ قمری و فوت در سال۱۳۳۴ می‌باشد و در ترجمه حال ایشان،کتاب وسیلة الرضوان و حلیة الداعین و اربعین و ایقاظ را از تألیفات نامبرده آورده‌اند و برخی از آنها به چاپ رسیده چنانکه بررسی و تطبیق با این مجموعه شود برخی مطالب روشن خواهد شد و اگر تاریخ تحریر کتاب یعنی ۱۲۱۹ صحیح باشد این تألیفات از مرحوم شاه عبدالعظیمی نخواهد بود، آن مرحوم از مشایخ روایت شیخ آقا بزرگ طهرانی است با اخذ اجازه روایت در ۱۳۲۹ و از مشایخ ایشان شیخ محمد حسین کاظمی است که در تاریخ ۱۲۹۳ق به مرحوم شاه عبدالعظیمی اجازه روایت داده است.

چاپ: ایران، تبریز، بی ناشر، ۱۳۱۴ قمری، سنگی، خشتی، ۴۱ص ص (صص۱۰۴-۱۴۴).

[نسخه‌های منزوی ۴۱۷/۲]

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۴۸/۲

آغاز: بعد از بسمله و حمدله اما بعد فیقول الاحقر الجانی محمد علی الحسینی، انی لما فرغت کتاب وسیلة الرضوان تسهیلا علی الطالب من الاخوان؛ **انجام:** اقول: فی الباب ادعیة اخری من ارداد فلیطلبها من الوسیلة تم ما قصدناه

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا قزوینی، تا: ۱۲۱۹ق، جا: نجف اشرف؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۳ص (۱۷۸-۳۱۰)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ – ۴۱۷]

← حلیه رسول ⟵ حلیه شریف

● **حلیة الرسول** / حدیث / عربی

ḥilyat-ur rasūl

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۳ – ۱۷۶]

● **حلیة الشاعر** / شعر / فارسی

helyat-oš šā'er

صغیری دیلمی، ابراهیم بن مالک، ق۱۰ قمری

saqīrī deylamī, ebrāhīm ebn-e mālek (- 16c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۳۴ ض

کاتب = مؤلف تا: ۹۸۱ق [د.ث. مجلس]

● **حلیه شریف = حلیه رسول** / - ترکی

helye-ye šarīf = helye-ye rasūl

خاقانی. چند نسخه از رساله‌ای به همین نام در کتابخانه لس آنجلس معرفی شده و نام شاعر را ابن ایاس، محمد بن عبدالجلیل (-۱۰۱۵ق) دانسته است.

[فهرست ترکی قرطای ۲۳۶۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۸۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ (۲پ-۲۸ر)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۴۵۲]

● **الحلیة اللامعة للبهجة المرضیة = شرح بهجة المرضیة** / نحو / عربی

al-ḥilyat-ul lāmi'a li-l-bahjat-il marḍīyya = š.-u bahjat-il marḍīyya

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ – ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

وابسته به: البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = شرح الفیة ابن مالک = شرح الخلاصة فی النحو؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)

تاریخ تألیف: رجب ۱۲۰۴ق؛ محل تألیف: بغداد

حاشیه متوسطی است با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «البهجة المرضیة فی شرح الالفیة» جلال الدین سیوطی از آغاز تا معرف به لام و از باب استثناء تا آخر حروف جر. هنگامی که یکی از شاگردان مؤلف نزد وی «سیوطی» خوانده این حاشیه را حین تدریس آن نوشته است و در مدت چهار ماه آن را تنظیم کرده است درحالی که هیچ کتاب جز ترکیب خالد در دست نداشته است.

آغاز: بسمله. حمدلله الذی امرنا بالابتداء فی الافعال علی البهجة المرضیة و اخبرنا علی کلمة هی للنجاة کافیة اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمدباقر بن محمد تقی الموسوی ... انه قد وفقنی الله تعالی بکمال رافته و عطوفته و منه و احسانه فی بعض ایام الحیوة للمجاورة فی البلدة الغرویة علی مشرفها ...

انجام: و الجاء الیکم ایا طالبی رضاء المنان ای تلطفوا علی الدعا و او بعد مرور الازمان و ان ترجمونی باخطار ذکر فی قلوبکم عند اوقات المطالعة فی اللیالی و الایام ایدکم الله تعالی لما یحبه و یرضاه و منعکم عن ارتکاب ما یسخطه عنکم بجاه اشرف الانبیاء علیه صلوات الله ما بقیت الارض و السماء (تمت تمت)
[الذریعة ۸۲/۷؛ دنا ۷۸۳/۴ (۲۴ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ محشی و خط خورده و به حاشیه رفته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۰۶گ، ۱۸ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۸ - ۴۰۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۳۳
کاتب = مؤلف تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۲۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ، ۲۱ سطر [ف: ۱۲ - ۱۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۷۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع یاء المتکلم مع غیر نون الوقایة کقولهم ماشاک فلوکان فعلا لم یخبر فیه ذلک.
خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۱۸ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۳ - ۱۷۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۵۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۳سم [-ف: ۱ - ۱۹۶]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۳۳
آغاز: برابر
از آغاز تا حرف لام تعریف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی به خط مرتضی قلی ادیب اصفهانی صدری؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ لاجوردی، ۱۴۱گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۴۷]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۶۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵) [ف: ۲ - ۶۷۳]

۸. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و العامل اسم الاشارة و الله اعلم بالصواب ... و لیکن هذا آخر الجزو الأول ... بجاه أشرف الأنبیاء (ع) صلوات الله ما بقیت الأرض و السماء.
جزء اول از کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱۵گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۷]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۵۷/۲-۲۰/۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** نقول ان الالف والنون مثلا وان کانتا موجودین فی آخر الاسم المذکور لکنهما لیستا بزیادتین ... بخلاف کلا فانه لیس بمثنی ولاوضعه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۷۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۸
خط: نسخ، کا: حسینعلی بن لطفعلی، تا: جمعه ۱۴ محرم ۱۲۰۵ق، جا: کاظمین؛ از روی نسخه خط مؤلف؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده ابوالقاسم» (مربع)، «ابوالقاسم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۹۰]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۶۴
تا پایان «الف لام تعریف» را دارد؛ خط: نسخ، کا: شاگرد شفتی، تا: پایان ذیقعده ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دو جزء در یک جلد است. آغاز جزء نخست: «الی تقدیر الفعل لان مع تقدیر الفعل یلزم اضمار کلتین ...»، انجام: «ما بقیت الارض و السماء»، جزء دوم: از استثناء تا حروف جر را در بردارد. انجام جزء دوم: «و انت مبتدأ حذف خبره و الثانی». جزء نخستین را در پایان ذیقعده ۱۲۱۸ق به انجام رسانیده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی،۱۸۲گ، ۲۰سطر(۹/۵×۱۴/۵)،اندازه:۱۵×۲۰سم[ف:۴- ۳۴۲]

۱۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۸۲
خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد نوری، تا: ۱۲۲۹ق؛ ۱۷۵گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۶۳]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۹۰
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن مهدی نوری، تا: ۱۲۳۱ق، جا: آستانه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۷۵]

۱۴. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۱۶
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمدرضا بن محمد رفیع، تا: جمعه ۱۰ رجب ۱۲۳۹ق؛ ۲۸۰گ، ۱۵سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۶۹]

۱۵. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۵۰
خط: نسخ، کا: سید مهدی بن بهاءالدین محمد طباطبائی جندقی، تا: ۲۹ ذیحجه ۱۲۵۷ق؛ ۱۰۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۷]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن حسین موسوی درب امامی، تا: شنبه ۱۰ شعبان ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده الراجی محمد صادق بن محمد طاهر» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی روغنی، ۱۷۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۴۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ محشی با نشان «منه سلمه الله» که احتمالاً از روی مستنسخ عنه نوشته شده، مصحح؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲ص، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۵ – ۷۲۵]

۱۸. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۲۴**

آغاز: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حاج صدر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴ – ۱۳۲۸]

۱۹. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۷۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۸گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم[نشریه:۱۳–۳۹۳]

۲۰. **شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵-ب/۲۰۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: ابراهیم مروستی، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۷۷]

۲۱. **شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۳/۱**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو صفه اخری ان قلت کیف یجوز ان یکون صفة لشرح مع انه مضاف الی المعرفه قلت انه و ان اصنف

خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱ – ۹۷]

۲۲. **اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره**

کا:محمدرضا بن محمد رفیع،تا:در ۱۰رجب؛افتادگی:آغازوانجام؛ نزد:محمد محمد علی روضاتی در اصفهان[نسخه‌پژوهی:۱–۱۴۶]

۲۳. **چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۹۶/۱**

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۱۶]

۲۴. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۷۱**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «منه دام ظله»؛ واقف: مصباح نجم الممالک؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۲۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۰۹]

۲۵. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۳۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله ما کان ملازما لذلک نحو عنیت بحاجتک ای اهتممت الیها وذلک لما مر من ان عدم الباعث علی عدم بناء التعجب من المبنی للمفعول هو الالتباس وهومأمون منه فی هذا المقام لعدم استعماله فی الفاعل کما هو المفروض ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۰]

● حلیة اللسان فی علم المعانی و البدیع و البیان / بلاغت / عربی

ḥilyat-ul lisān fī ʻilm-il maʻānī wa-l badīʻ wa-l bayān

اهداء به: ابونصر ابراهیم بن عمیدالدین عبدالله بن المختار

مؤلف، کتابی در بلاغت برای مجدالدین عبد الله بن عبد الحمید نگاشته بود، پس از مدتی ابونصر ابراهیم بن عمید الدین عبد الله بن المختار از وی در خواست نمود که کتابی دیگر در همان موضوع بنگارد، وی این کتاب را نگاشته و به او تقدیم نموده است. این کتاب مختصری از قواعد علم معانی و بیان و بدیع می‌باشد در سه باب با عناوین «فصل» و متن نیکویی است در این فن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۵۴

آغاز: الحمد لله مفیض الجود علی الوجود و لکل موجود المنزه عن المکان المتعالی عن الماهیة و الزمان؛ **انجام:** و قولنا اثبات مالغیره له ذکرنا لتدخل فیه الاستعارات التخیلیة و قولنا لأجل..

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: گویا قرن ۸ در عصر مؤلف و برای خزانه ابونصر ابراهیم؛ تملک: احمد بن عبدالرحیم بن احمد به تاریخ محرم ۱۱۵۸، حاج محمد بن خلیل بغداد به تاریخ جمعه دهم ذیحجه ۱۱۶۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۰ – ۱۲۶]

● حلیة المبتدی و حلیة المنتهی / چند دانشی / عربی

ḥilyat-ul mubtadī wa ḥilyat-ul muntahā

مسائل متفرقه‌ای از علم حکمت و فقه و نحو را که دارای لف و نشر مشوش هستند در این رساله با عنوان «مسألة، مسألة» جمع‌آوری نموده است.

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۲۵۷/۴

آغاز: الحمدلله الذی قال و اتوا حقه یوم حصائه و الصلاة و السلام علی محمد و آله و امنائه

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۵۱ر–۱۶۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ – ۲۲۳]

● حلیة المتعة / فقه / عربی

ḥillīyat-ul mutʻa

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷–۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۹۷/۸

آغاز: الحمدلله الذی احل النکاح و ندب الیه ... و بعد قد سألتنی یا خلیلی ان اکتب لک صیغة النکاح بأنحائها

خط: نسخ، کا: معزالدین بن علی اکبر بن اسدالله بن محمد صالح بن محمد مسیح حسینی حسنی، تا: ۱۱۹۳ق، برای مولی محمد تقی بن حاج محمد علی اصطهباناتی؛ جلد: چرم قهوه‌ای شکلاتی،

۳گ (۵۶پ-۵۸ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۳سم [ف: ۴۱ - ۲۱۸]

● **حلية المتعة** / فقه / فارسی

ḥillīyat-ul mut‘a

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۸۶

آغاز: روغن زنبق را ناشتا بدماغ بچکان؛ **انجام:** موجود زیارتی عفت زنان است و جمعی از زنان دست

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۱۲

آغاز: باز پرسند که دوا از کیست خطاب رسید و از من پرسند خطاب رسید که در دلهای مردم؛ **انجام:** معهذا شبد مصاهره امت ندبه نیست ... فرموده است که هر چه به نیست ... فرموده است که هر چه به نسبت حرام است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● **حلية المتعة** / فقه / عربی

ḥillīyat-ul mut‘a

بحرانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۱۹ قمری

bahrānī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1902)

تاریخ تألیف: ۲ صفر ۱۲۸۴ق

آیات و روایاتی که به طریق اهل سنت روایت شده و دلالت بر جواز متعه دارند با توضیحات لازم و رد و ایراد در گفته‌های آنان، در پاسخ یکی از سنیان که به شیعه در این موضوع اشکال می‌کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۶/۱ و ۷۱۲/۱ عکسی

آغاز: الحمدلله حق حمده ... اما بعد فان بعض مخالفینا فی المذهب من المتسمین باهل السنة عاب بعض اخواننا؛ **انجام:** و تبین الغث من السمین، و وضح السبیل للسالکین و بان الحق للمنصفین و وهنت شبه المشبهین و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: مخمل نیلی، ۸گ (۱ر-۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۹۹] و [عکسی ف: ۲ - ۳۵۵]

● **حلية المتقين** / آداب و سنن / فارسی

helyat-ol mottaqīn

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

تاریخ تألیف: ۵ رجب ۱۰۷۹ق؛ محل تألیف: لاهور

آن را پس از تألیف کتاب «عین الحیوة» به خواهش جمعی از دوستان در مکارم اخلاق و آداب معاشرت ساخته است و شامل چهارده «باب» و «خاتمه»: ۱. آداب لباس پوشیدن؛ ۲. زیور پوشیدن؛ ۳. آداب خوردن و آشامیدن؛ ۴. تزویج و مجامعت و معاشرت زنان و تربیت فرزندان؛ ۵. مسواک کردن و ناخن و شارب گرفتن و سر تراشیدن؛ ۶. آداب بوی خوش؛ ۷. آداب حمام رفتن و دارو کشیدن؛ ۸ آداب خواب رفتن و بیدار شدن؛ ۹. آداب حجامت و تنقیه و ادعیه و خواص داروها و معالجه امراض؛ ۱۰. آداب معاشرت مؤمنان؛ ۱۱. آداب مجالس و عطسه و معانقه کردن؛ ۱۲. آداب داخل شدن به خانه و بیرون رفتن؛ ۱۳. آداب سوار شدن و راه رفتن و به بازار رفتن و تجارت و زراعت نگاه داشتن چهار پایان؛ ۱۴. آداب سفر؛ خاتمه در فواید متفرقه.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی حلی انبیائه المرسلین باحسن حلیة المتقین و بعث نخبة اصفیائه

انجام: و بهترین مردم کسی است که مردم ازو منتفع شوند.

چاپ: به زبان‌های عربی و اردو ترجمه شده است؛ مشار عربی، ص۲، صص۱۸۱۶-۱۸۱۷؛ ایران، سنگی، ۱۲۸۲ق، رحلی؛ طهران، ۱۲۶۰ق، وزیری بزرگ؛ ایران، تهران، چاپ بوذرجمهری (مصطفوی)، ۱۳۳۳ش، با تصحیح و مقابله حسن مصطفوی تبریزی، سنگی، جیبی، ۲۶۰ ص؛ به سعی و اهتمام حسن مصطفوی تبریزی، ۱۳۷۱ چاپ گراور.۱+۲۵۷+۲ صص.

[دنا ۷۸۴/۴-۷۹۰ (۲۱۳ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۹۹/۲ و ۴۳۳/۶-۴۳۵؛ کتابشناسی مجلسی ص ۲۲۱؛ الذریعة ۸۲/۷ و ۸۳/۷؛ فهرستواره منزوی ۴۳۳/۶ و ۱۵۹۹/۲]

شرح و حواشی:

۱- آداب الشریعة؛ فشارکی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۵۲-۱۳۱۴)

۲- نجات المسلمات نوری جهان بنت عبدالغفار تهرانی

۳- آداب

۴- حلیة المتقین (منتخب)

۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۵۰ح

کا: محمد کاظم بن محمد زمان، تا: یک‌شنبه ۱ شعبان ۱۰۷۹ق، نزدیک ۲۵ روز پس از تألیف نوشته شده؛ ۴۷۲ص، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ رجب ۱۰۷۹ق؛ مجدول زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳۸ - ۶۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۰۸۰ق؛ با یک سرلوح،

مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۵ – ۱۳۱]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابن آقا طالب محمد حسین ابهری اصفهانی، تا: ۱۹ شعبان ۱۰۸۲ق؛ مقابله شده با خط مؤلف، با اجازه روایت متقابل نگارنده (مجلسی) با «مخدوم الاعظم الاکرم المتخلق بمکارم، الشیخ المرجع لطوایف الامم ... المیرزا محمد صادق» به خامه محمد باقر بن محمد تقی؛ مهر: «عبده علی رضوی ۱۲۸۷» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی تیماج قهوه‌ای پوشانده، ۲۷۷گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲ – ۹۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۲۹

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۸۳ق؛ رکابه دار؛ تملک: اسماعیل سنگبر در بندر بوشهر در ۱۳۲۰/۸/۳۰؛ واقف: آقای نعم آبادی، امام جمعه بندرعباس؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۴۴ – ۱۳۷]

۶. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۱

خط: نستعلیق زیبا، کا: میرمحمد قاسم، تا: غره شوال ۱۰۸۴ق؛ مصحح؛ جلد: مجدول مذهب؛ اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۱]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۸۷

آغاز:که جامه نگاه داشتنی را در جاهای کثیف بپوشی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۲۵۰گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ – ۱۶۳۶]

۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ صفر۱۰۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجلسی که در ۲۶ ذیحجه ۱۰۸۱ ساخته و برخی از نسخه‌ها گویا تاریخ ۱۱۱۱ دارد [نشریه: ۷ – ۱۴۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۷۰

آغاز: ... اجابت ملتمس ایشان نموده و بر چهارده باب و خاتمه مرتب گردانید باب اول در آداب لباس، دویم در آداب حلی..؛ **انجام:** برابر؛ این رساله را در پنجم ماه رجب سنه هزار و هفتاد و نه از ههجرت مقدسه نبوی ادام الله ظله تمت الکتاب بعون الله الملك الوهاب قد وقع الفراغ من مشقه فی ظهیره یوم الثلثاء عاشر شهر جمادی الاولی ... العاصی ابن حاجی ابراهیم.

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی ابراهیم، تا: ۱۰۸۵ق؛ افتادگی:آغاز(اندکی از مقدمه)؛کاغذ:فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱۰–۸۸۰]

۱۰. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۰

آغاز: بر وجه اختصار تحریر نماید وبجهت عموم نسبت باهل این دیار مضامین اخبار را درلباس لغت فارسی قریب الفهم ... بر چهارده باب وخاتمه مترتب گردانیده شد باب اول درآداب لباس؛ **انجام:** برابر؛ باینجا ختم کردم این رساله را در پنجم ماه رجب سنه هزار و هفتاد و نه از هجرت مقدسه نبوی و شکر می‌گویم پروردگار خود را و ...

خط: نستعلیق، کا: علیرضا بن محمد حسین قهیه قهپایی، تا: ۱۰۸۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مذهب، مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف مخ]

۱۱. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۴۴

خط: نسخ، کا: مجد الدین بن محمد طاهر حسینی اصطهباناتی، تا: چهارشنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ مصحح، مقابله شده؛ ۲۱۵گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۳۹]

۱۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۸۱

خط: نستعلیق، کا: پیرقلی بن علی خسرو زرنه‌ای، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۷۶]

۱۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ جمادی الاول ۱۰۸۹ق؛ ۲۰۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۲ – ۴۷۵]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۶۸/۱

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالقادر بن شیخ حسام الدین، تا: ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۳گ (۱پ–۸۳پ)، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۱ – ۴۱]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۰۱

آغاز: از چنین تربتی چون شفا یابد ... کسی که صاحب یقین نیست با استخفاف به اموری که موجب صلاح اوست اعمال خود را فاسد می‌گرداند؛ **انجام:** برابر

بعضا اوراق نامرتب است؛ خط: نستعلیق، کا: خلیل الله نودهی، تا: ۲۱ رمضان ۱۰۹۱ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ واقف: جعفر زاهدی، دیماه ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۴سم [ف: ۲۶ – ۲۶۵]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۵۷

خط: نستعلیق، کا: محمد امین نایینی، تا: پنج شنبه ۲ محرم ۱۰۹۲ق؛ مجدول؛ اهدایی: علیرضا وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۳۲گ، ۱۹سطر(۱۰×۱۸/۵) [ف: ۳ – ۹۸۹]

۱۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۵۶

خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف بن خسرو، تا: رمضان ۱۰۹۳ق، جا: شفت من اعمال دارالمرز گیلان؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۷۶]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد، تا: ۱۳ محرم ۱۰۹۵ق؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج، ۳۳۵گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۱۷۱]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۸/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد قاسم، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۰۹۵ق؛ مصحح؛ مهر: «الهی گر بود لطف تو همراه / شود [باقر]ز مقبولان درگاه» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده الله داد ۱۱۳۴» (مستطیل)، «عبده نذر محمد ۱۱۳۱» (چهارگوش)، «وین نیز ز محمد الله داد ۱۱۳۸» (چهارگوش)، «وین نیز ز نذر محمد ۱۱۳» (بیضی)، «حسین منی و انا من حسین ۱۱۴۱» (بیضی)؛ تملک: محمد تقی بن ... با مهر «بدل بنده مهر ...» (بیضی)، محمد تقی ابن ملا محمد امین با مهر «یا امام محمد تقی» (بیضی)، حمزه حسینی با مهر «حمزة الحسینی ۱۲۳۸» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۳ص (۱–۲۹۳)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶/۸×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۱– ۲۶۱]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۵۹
آغاز: آنحضرت ظاهر و مبین گردیده و چون مختصری از مکارم الاخلاق در کتاب عین الحیوة بیان شده بود؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن حسن، تا: پنج‌شنبه ۴ رجب ۱۰۹۶ق؛ تملک: محمد بن محمد علی بن محمد مهدی الحسنی؛ اهدایی: علی افصح زاده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۷۹گ، ۱۹ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱ – ۴۰۵]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۵۶
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: سه‌شنبه محرم ۱۰۹۷ق، جا: لاهور؛ در حاشیه تصحیح و مقابله شده، با سرلوح و کتیبه مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای [رایانه]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۹۰/۹
همان نسخه بالا [نشریه: ۷ – ۲۳۲]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۱۲/۱-۱۱/۱۲-۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الاول ۱۰۹۹ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۴۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳ – ۱۶۷۴]

۲۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۲۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق [ف: ۱۱]

۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۴
آغاز: که گوشت کبک ساق پا را قوی میگرداند؛ **انجام:** حضرت فرمود که ای پدر چه عجب است که بزرگتر را ترغیب می‌فرمایی که کوچک را.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ناقص؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی رویه کاغذ ابری، ۱۹۰گ، ۱۰ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ – ۸۶]

۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۵۶
آغاز: که جامه نگاهداشتنی را در جاهای کثیف بپوش؛ **انجام:** و پرهیزکارترین مردم کسی است که مجادله..
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۹۴گ، ۱۶سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱ – ۴۰۳]

۲۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حاجی پور بن شیخ محیی الدین، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ اهدایی: حسن بهشتی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۸۷گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱ – ۴۰۴]

۲۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۵۸
آغاز: کراهت معاصی و رذایل افعال کرده. باب اول در فضائل عقل و علم و مکارم اخلاق؛ **انجام:** او فی آناء الساعات بعد
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: علی مدرس یزدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۱۳۹گ، ۲۲ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۴۰۴]

۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** منقول است که هر که مست شود از شراب و بعد از آن تا چهل روز بمیرد نزد خدا مانند بت پرست باشد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: مهدی شرعیاتی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۴۸گ، ۲۰سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ – ۴۰۵]

۲۹. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۰۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹۳گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۷۶]

۳۰. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۶۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۲۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲ – ۹۹]

۳۱. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۹۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹۱گ، ۱۷ سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ – ۳۹]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** این رساله را در پنجم ماه رجب سنه هزار و هفتاد و نه از هجرت ... کتبه الفقیر مؤلف محمد باقر بن محمد تقی عفی عنهما.
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، از نسخه خط مؤلف استنساخ شده؛ تملک: حاجی اعتضاد الممالک، میرزا محمد علی خان تربیت؛ محمد تقی بن محمد بن شریف تبریزی ممقانی در ربیع الثانی ۱۳۰۱ می‌نویسد که نسخه خط مجلس است با مهر «الیس الله کاف عبده محمد تقی» سپس عده‌ای در رد ویا تأیید او یادداشت‌هایی کرده‌اند؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۵۷۲ص، ۱۸سطر (۶/۵×۱۶) [ف: ۱۳ – ۶۰]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز،۲۳۷گ،۱۹سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۳سم [ف: ۲ - ۲۲۰]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۰۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط و انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۳۰۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۰]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۲۷

آغاز: که اثر نعمت را در بنده خود به بیند یا این که جامه خود را پاکیزه کند؛ **انجام:** و کسی که چیزی داشته باشد و از مردم سؤال کند و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم منقولست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمد معصوم صاحب تاجر اصفهانی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۵۹۷]

۳۶. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۲۸

آغاز: که شخصی به خدمت امام زین العابدین علیه السلام عرض کرد که فلان شخص شما را گمراه و مبتدع می‌پندارد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲]

۳۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۶۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱ - ۱۰۶]

۳۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۱۹

آغاز: و به مقتضای حدیث شریف نبوی صل الله علیه و آله بعثت لاتمم مکارم الاخلاق تمامی آداب پسندیده و جمیع اخلاق حمیده از شرع انور؛ **انجام:** پس یکی از ایشان را پیش آوردند که گردن بزنند در آن حال حضرت جبرئیل نازل شد و گفت ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۲۹گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۹۹]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۸۴-عکسی

آغاز: ... گردانید. باب اول در آداب لباس، دوم در آداب حلی؛ **انجام:** طاغی ترین مردم کسی ست که بکشد کسی را که قصد کشتن او را ندارد، و بزند کسی را که قصد زدن او را ندارد و سزاوارترین مردم به عفو کردن کسی است که قدرت بر عقوبت بیشتر داشته باشد. و سزاوارترین مردم به گناه کاری کسی است که در حضور مردم سفاهت کند، و در غیاب غیبت کند.

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۷۰ص، ۱۷ سطر (۱۴/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۶]

۴۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۳۹۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح و جدول زرین؛ قطع: وزیری[ف: ۱۲۸]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۵۳-۲۳/۷۳

آغاز: که چون عمده امتیاز بنی نوع انسان از سایر حیوانات به تخلق به اخلاق حسنه وتزیین به آداب مستحسنه ... باب اول در آداب لباس باب دویم درآداب حلی و زیور؛ **انجام:** فرمود که بوی بهشت از پانصد سال می‌رسد و عاق پدر و مادر و دویت او را نمی شنوند پرسیدند که دویت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: ساغری مشکی، ۳۱۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۲سم[ف:۳-۱۶۷۶]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۵

آغاز: ایشان رفت گفتند تو از بهترین مردمی؛ **انجام:** و نهی فرمود از بسیاری سخن گفتن در وقت جماع و فرمود که ازین می‌باشد لال بودن فرزند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۲۶۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ - ۸۷]

۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۶

آغاز: و مصافحه و معانقه و امثال اینها؛ **انجام:** اجتناب کنید که از نجس و بد که آن بت هاست.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: علی آقا ارباب؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۳۶۸گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱ - ۸۷]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۰۴-۵۶/۱۵۴

آغاز: دیگر از آنحضرت منقولست که هرگاه حق تعالی نعمتی بنده کرامت فرماید دوست می‌دارد که اثر آن نعمت را بر او ببیند از ما قبل «فصل دویم در بیان جامه‌هایی که حرامست پوشیدن آنها» تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۹۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۷۵]

۴۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۴ مشیر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۳گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ - ۳۴۳]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۸۰۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۳گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۴۴]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۱۹

آغاز: علیهم السلام ازین ذره حقیر التماس نمودند که رساله دربیان محاسن آداب؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: کاظم مدیرشانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۴۲]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۹۷

تا فصل ۶، باب ۱۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶۲گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۲۹۲]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم منجردی، تا: قرن ۱۲؛ واقف: جعفر دافعیان، آبان ۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۶ - ۲۶۶]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر شیطان دشمن تست پس غافل شدن از آن برای چیست و اگر همه کس را

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ واقف: حسین کی استوان، اردیبهشت ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۲۶۷]

۵۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، چند برگ آخر بازنویسی شده توسط «ملا عبدالجلیل» در ۱۵ صفر ۱۱۴۸، یادداشتی درباره خرید کتاب از «مشهدی ملا حیدر طهرانی» در ۱۵ رمضان؟ و نیز یادداشتی از «مهدی صدر» در ۱۵ رمضان ۱۲۷۴، در دو برگ آخر رساله اصول دین «ملا عبدالکریم تبریزی» ناقصاً ضمیمه کتاب شده، چند بیت شعر فارسی در مدح امیرالمؤمنین علیه السلام به خط «عبدالحسین اصفهانی» در ۱۵ ذیحجه ۱۲۸۳؛ تملک: مشهدی حیدر علی بن کربلایی علی طهرانی در ۵ صفر ۱۲۷۳ با مهر «حیر علی ...» (بیضی)؛ مهر: «احمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲ - ۹۴]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۲۶

آغاز: پس از سه سطر: «و از برای خدا با بدان دشمنی می‌نمایند ... و ایشانند متنعم به نعیم آخرت؛ **انجام:** و اگر همه کس را بر صراط می‌باید گذشت پس عجب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴ [ف: ۲۶ - ۲۶۳]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۸۴

انجام: که آب ایستاده خوردن مکروهست

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۱۰۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۶]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۴۳

آغاز: یا مالك الملوك یاسید السادات اشفنی بشفائك من کل داء و سقم؛ **انجام:** و اگر مرگ حق است پس شادی برای چیست

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام (یک ورق)؛ واقف: سازمان حج و اوقاف، آبانماه ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی، ۱۶۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۴ - ۲۴۰]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** مذکور التماس دعا از خواننده

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: جمال الدین نوری، مهر ۱۳۶۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۲۴۱]

۵۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۶۰

آغاز: متابعت اهل بیت رسالت علیهم السلام ازین ذره حقیر التماس نمودند که؛ **انجام:** بسم الله دخلت و بسم الله خرجت ... اللهم انت المستعان علی الامور کلها. و از ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۱۱۸گ، ۲۱ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۴۰۵]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۹۹-۵۷/۱۶۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵۹۰گ، ۱۵-۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۷۵]

۵۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۷

آغاز: و خاتمه مرتب گردانید باب اول در آداب لباس پوشیدن؛ **انجام:** و هر که حق برادر مؤمنی را حبس کند حق تعالی برکت روزی را بر او حرام گرداند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: ابوالقاسم همدانی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۲۴۸گ، ۱۷ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱-۲۹۶]

۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۶۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۴۰۱گ، ۱۷سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۰۱۴]

۶۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد حسن اصفهانی در بازار علاقبندها؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲ - ۴۶۸]

۶۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۰۷

آغاز: می‌نامند و یاد کننده نعمت پروردگار خود ... بر او ظاهر نشود او را دشمن خدا می‌نامند و تکذیب کننده نعمت پروردگار خود خواهد بود؛ **انجام:** که ترجمه لفظیش اینست که اجتناب کنید از نجس و بد که آن بت هاست و اجتناب کنید از گفتار باطل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۷۹گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵۲]

۶۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۲۴

آغاز: که هرگاه حقتعالی نعمتی به بنده کرامت فرماید دوست میدارد که اثر آن نعمت را دو او ببیند

خط: نسخ، کا: عنایت الله بن مظفرالدین شریف، تا: پنج‌شنبه ۱۵ شعبان ۱۱۰۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۱۲]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۶۳۶

آغاز: در بهشت درجه ای هست که به آن درجه نمی رسد مگر سه کس امام عادل و خویشی که احسان به خویشان کند؛ **انجام:** برابر

مصدر است به مجموعه مکاتبات و مراسلات چاپی از ابوالفضل علامی؛ خط: نسخ، کا: بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۰۶ق؛ افتادگی: آغاز (یک پنجم)؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۴]

۶۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۸۲

آغاز: در فضیلت تزویج

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی،۲۶۴گ،۲۱سطر(۷×۱۳/۵)،اندازه:۱۲×۱۹سم[ف:۳- ۱۱۱۶]

۶۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۲۶۰

کا: نعمة الله بن عبادالله، تا: سه‌شنبه دهه اول رجب ۱۱۱۵ق [نشریه: ۵ – ۲۱۲]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: سه‌شنبه ۱۹ رجب ۱۱۱۶ق؛ مصحح، محشی، یادداشتی از آقا بابا خان کرمانشاهی بتاریخ ۲۲ ذی قعده ۱۲۵۶؛ تملک: علی اکبر اردبیلی به تاریخ ذیحجه ۱۲۹۸، محمد هاشم بن محمد، ملا جعفر بن تارئی ویردی الواخوانلو و مهر «عبده جعفر بن محمد مهدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲ – ۳۰۴]

۶۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مولانا حق بنده بن مولانا فداعلی برقی، تا: ۱۱۲۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۸۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۰]

۶۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق [ف: ۱۱]

۶۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۷۲

خط: نسخ، کا: سیف الدین محمود بن حاج محمد ابراهیم، تا: ۱۱۲۲ق؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۸۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ – ۹۱۳]

۷۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۵۹

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۲۶ق، اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۱۴گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ – ۶۴۱]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد طاهر طبیب تبریزی، تا: دهه دوم ذیقعده ۱۱۳۲ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجدول؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۵]

۷۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۲۴

خط: نسخ، کا: فرخ حسینی، تا: ۹ ذیحجه ۱۱۳۲ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۵۳۲]

۷۳. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۹۷

خط: نستعلیق، کا: حاجی علی اکبر بن ابوطالب، تا: ۲۶ شعبان۱۱۳۳ق؛ جلد: مقوا، ۱۰۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶۴]

۷۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا:علی اکبر بن محمد رشید،تا:۱۱۳۶ق[دلیل المخطوطات: ۱–۲۳۰]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۲۰

بی‌کا، تا: ۱۱۵۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ ۲۳۳گ، اندازه: ۱۷/۷×۲۸سم [رایانه]

۷۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۴۸۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۹۳ق؛ که چند برگ آخر نونویس است با تاریخ ۱۱۹۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۶۸۲]

۷۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳

خط: نستعلیق، کا: محمدعلی بن محمد محسن، تا: رجب ۱۱۹۷ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: احمد کتابی، ۱۳۰۸؛ جلد: تیماج مشکی.، ۳۷۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۶۳]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ – ۸۹۶]

اصفهان؛ شهرداری اصفهان؛ شماره نسخه:۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۰۸]

۷۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۸۵

آغاز: بشوید و مضمضه و استنشاق بکند یا دست و رو را بشوید و مضمضه بکند؛ **انجام:** و از حضرت رسول صل الله علیه و آله منقولست که از شرف آدمی آنست که توشه خود را نیکو گرداند هر گاه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۰۹گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۶۹]

۷۹. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۹۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ افتادگی: آغاز (برگ آغاز خطبه)؛واقف:سید عزالدین محمد حسینی؛جلد: تیماج قرمز، ۲۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [اوراق عتیق: ۱–۱۹۱]

۸۰. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: ۲۱×۳۰سم [رشت و همدان: ف: – ۱۶۹۰]

۸۱. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه:۵۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، قطع: رقعی [رشت و همدان: ف: – ۱۶۷۵]

۸۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۱۱

بخش خاتمه از کتاب حلية المتقين؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲گ (۲۴۴–۲۵۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۵۶]

۸۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱ – ۱۰۰]

۸۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۲۵

آغاز: باین قلیل البضاعة رسیده باشد بروجه اختصار تحریر نماید و بجهت عموم نفع نسبت باهل این دیار؛ **انجام:** ازآنکه در مسجد شمشیر برهنه کنند وازآنکه چیزی بر روی جانوران بزنند نهی نمود از ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تملک: سید حسن مرتضوی در سال ۱۳۵۶؛ مهر «حسن بن صادق الحسینی المصطفوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۱۰۸]

۸۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۲۶گ، ۱۹–۲۰ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ – ۷۵]

۸۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۴۱

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۲سم [ف: ۲ – ۲۲۰]

۸۷. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد ابراهیم بن محمدرضا بن عبدالحسین به تاریخ ۱۱۶۶؛ مهر: سلام علی ابراهیم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۸]

۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۸۶

آغاز: تفسیر آیه کریمه ثم لتسئلن یومئذ عن النعیم یعنی سؤال کرده خواهد شد در روز ... دنیا؛ **انجام:** باید که نامش را و نام پدر و نام قبیله و خویشانش را بپرسد از او که این از جمله حقوق.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۵۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۸ – ۶۵]

۸۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۲۱

آغاز: و فرمود که چه چیز مانع است مؤمن را از آنکه زنی بگیرد و شاید او را فرزندی کند که سنگینی کند زمین را؛ **انجام:** و جادوگر و دیوث و کسیکه در دبر زن بحرام جماع کند و کسیکه با حیوانی جماع

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: میرزا محمد تقی شیرازی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۱۹۲]

۹۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۲۲

آغاز: ... فصل دوم درمیان جامه‌هایی که حرام است پوشیدن آنها بدانکه مردان را جامه حریر محض پوشیدن و جامه طلا باف پوشیدن حرام است؛ **انجام:** ده کس ا زامت من کشنده مردم بنا حق و جادوگر و دویث و کسی که در دبر زن بحرام جماع کند و کسی که با حیوانی جماع کند و کسی که با محرمان خود مانند مادر و خواهر جماع کند و کسی که ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۱]

۹۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۸۳

آغاز: دیگر فرمود که در خانه رسول خدا صلی الله علیه و آله یکجفت کبوتر سرخ بود، و در حدیث

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ افتادگی:آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۴۶]

۹۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا رجبعلی ابردهی، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «داود الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۲۰ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۱۴]

۹۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ باچند تاریخ تولد و وفات از سال ۱۲۵۷ تا ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۳۴]

۹۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ – ۴۶۹]

۹۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۷۷

آغاز: پرسید که می‌تواند بود که مومن ده پیراهن داشته باشد؟ فرمود که بلی،گفت؛ **انجام:** باید تعویذی که نگه می‌دارد در میان پوست باشد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۱۲۹گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲ – ۴۸۷]

۹۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۰۸

انجام: شایسته ترین مردم کسی است که برای مردم شایسته‌تر باشد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج ماشی، ۲۴۷گ، ۱۶ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ – ۸۶۰]

۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۵

آغاز: برابر **انجام:** و شایسته مردم کسی است که برای مردم شایسته باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، رویه تیماج مشکی، ۲۲۴گ، ۱۸ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۶ – ۷۶۷]

۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۴۲-۲۶/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳ – ۱۶۷۴]

۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۱۵-۲۶/۹۵

آغاز: از حضرت رسول منقولست که پوشیدن جامه سفید که آن نیکوتر و پاکیزه ترین رنگهاست؛ **انجام:** وکسیکه فحش گوید و شنود و پروا نکند و کسیکه چیزی داشته باشد و از مردم سؤال کند و از حضرت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه:۴×۱۲سم [ف: ۳ – ۱۶۷۶]

۱۰۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۲۸-۲۲/۱۴۸

آغاز: فراموش کردند ودرحدیث معتبر از حضرت أبی عبدالله منقولست که چون خوان را بگذارند بگو بسم الله علی اوله و آخره؛ **انجام:** خاتمه کتاب دربیان بعضی از آداب متفرقه ... و نهی فرمود از بازی کردن به نرد و شطرنج و طبل و تنبک و طنبور ونهی فرمود.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد:تیماج مشکی،۱۵۳گ،۱۸سطر،اندازه:۱۴×۲۰سم[ف:۳- ۱۶۷۵]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۵

آغاز: تحریر نماید و بجهت عموم نفع نسبت به اهل این دیار مضامین اخبار را در لباس لغت قریب الفهم به جلوه در آورد؛ **انجام:** افغیر دین الله تبغون ... و در روایت دیگر منقول است که حضرت رسول (ص)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اندازه جدول ۱۷×۹/۵؛ جلد: تیماج عنابی [ف: ۲۶ – ۲۶۴]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۴۵

آغاز: باب الاولی از دیدن عورت تو میان ... (به علت پارگی قابل خواندن نیست) و از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که هر که نعلین زرد بپوشد تا آن را پوشیده باشد در شادی و سرور باشد؛ **انجام:** و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که ده چیز است که اندوه را برطرف می‌کند راه رفتن و سوار شدن و سر در آب فرو بردن ... که باعث پریشانی می‌شود.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲۶ – ۲۶۵]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح رنگی؛ واقف: سیدمحمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۸۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۴۱]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس اگر دنیا فانیست پس دل بدنیا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، بهمن ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی و آبی، جلد: تیماج، ۲۱۵گ، ۱۴ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۲سم [ف: ۱۴–۲۴۰]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۵۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۶]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۰۵۸

آغاز: منقولست که مکروه است که کسی که بگوید ... و از حضرت صادق (ع) منقولست که سه کس اند که بر ایشان سلام بباید کرد

از اواخر باب هفتم و اوایل باب هشتم (آداب خواب رفتن و بیدار شدن) تا پایان نسخه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۱۴۱گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۷]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ واقف: محمد کشمیری، شهریور ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۰۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۳]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۳۷

آغاز: خدا را یاد کنید در هنگام طعام خوردن؛ **انجام:** و در روایت دیگر منقولست که هشتم ماه و بیست و سیم ماه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۱۴۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۷سم [ف: ۱۴ – ۲۴۳]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: گنجعلی بن محمد کبیر مراغه‌ای، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۰۴ق؛ محشی از جمله: «چهل اسم نوشته شیخ شهاب الدین مقتول؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۹۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۶]

۱۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۱۴

بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق [رایانه]

۱۱۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۲

خط: نستعلیق، کا: علی تقی، تا: ۱۲۰۷ق؛ مهر: «علی تقی شریف حسینی» (مربع)؛ واقف: حاج محمد علی موحد، ۱۳۵۸؛ جلد: تیماج، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۵]

۱۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۶۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد حسین اصفهانی، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۱۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ صفر ۱۲۱۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۰]

۱۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۷/۲
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد کاظم تبریزی، تا: ۱۲۱۷ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸۴گ (۲۱پ-۲۰۴پ)، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۵۰]

۱۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی محمد بن محمد علی زهانی قاینی، تا: ۶ جمادی الاول ۱۲۲۱ق، جا: هرات کاروانسرای حاج عابدین؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۱گ، ۲۴ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷۸]

۱۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۱۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۱ محرم ۱۲۲۱ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۹۴]

۱۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** امر رساله را در پنجم ماه رجب سنه هزار و هفتاد و نه از هجرة مقدسه نبوی نور الله مرقده.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۶گ، ۲۶ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۵ - ۹۳]

۱۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۷۲
خط: نستعلیق تحریری، کا: علیرضا قصاب شیرازی، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۲۲۶ق؛ از روی نسخه نوشته ۲۶ ذیحجه ۱۰۲۵ق؛ جلد: مقوایی تیماج مشکی پوشانیده، ۳۱۰گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۹۲]

۱۱۹. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن حق وردی، تا: ۱۲۲۸ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۹۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۵۴]

۱۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمدرضا، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه،۳۷۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۱]

۱۲۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد قلی بن محمد حسین مشهور به آقا کوچک، تا: ۱۲۳۰ق؛ مجدول مذهب، با سر لوح با کتیبه مرصع مذهب؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۳گ، ۲۰ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۶۴]

۱۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۶۳-۱۱/۱۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** درود می‌فرستم به روح پاک رسول او محمد مصطفی (ص) و نعت می‌گویم وصی او را وائمه طاهرین را صلوات الله علیه و علیهم اجمعین.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن حسنعلی، تا: ۱۲۳۱ق، جا: اصفهان؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۷۴]

۱۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۱۲۱
خط: نستعلیق تحریری، کا: سراج الدین علی حسینی رضوی، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۳۱ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۳۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۶]

۱۲۴. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۲۳۸
خط: نسخ، کا: علی بن ملا عبدالله طبسی گیلکی، تا: ۵ رجب ۱۲۳۲ق، حسب الفرمایش امیر علی نقی خان؛ ۱۵۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۲۰۷]

۱۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میر محمد علی حسنی مشهور به میربابای صحاف تهرانی، تا: چهارشنبه ۲۳ مهر ۱۲۳۳ق؛ واقف: حاج محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۱۹۲گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۴ - ۲۴۲]

۱۲۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۰۷
خط: نسخ، کا: محمد باقر پسر محمد هادی، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۲۳۴ق؛ مهر: «و آمنوا بما نزل علی محمد»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۳۶۲گ، ۱۸ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳ - ۹۷۷]

۱۲۷. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۴
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن اسماعیل، تا: ۲۱ جمادی الاول ۱۲۳۴ق؛ ۱۵۵گ، ۲۳سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۵]

۱۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ واقف: محمد تقی تقدسی، مهر ۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ، ۱۸۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۶ - ۲۶۲]

۱۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۵۰-۳۷/۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمد تقی بن آقا محمد رضا مشهور به آقابابا،تا:غره جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج زرین؛ جلد:

تیماج مشکی،۲۷۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ – ۱۶۷۴]

۱۳۰. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۵۴

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن میرزا محمد نوری سولدهی، تا: جمعه ۵ جمادی الثانی ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱ – ۱۳۹]

۱۳۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۵۳ – پ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: روز چهارشنبه ۲۴ محرم ۱۲۳۶ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج زرد، ۲۰۴گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۹۸]

۱۳۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۶۳

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد رفیع کربلائی، تا: ۶ ذیحجه ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۲۴۷گ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳ – ۳۲]

۱۳۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۵۳

آغاز: بیان شده بود و جمعی از سالکان مسالک سعادت و ناهجان مناهج متابعت اهل بیت رسالت (ص)؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: کربلائی زین العابدین ابن محمد رفیع، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۲۴۶گ، ۱۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه:۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۸]

۱۳۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۰۷

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل نجف آبادی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۳۰۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۲۸]

۱۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱ /۷۹۸۵-۵۴/۷۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۱۲۳۸ق، جا: ارومیه، برای شیخ حسینعلی ارومی خادم بارگاه امام رضا (ع)؛ ۲۳۳گ، ۲۳ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۶۷۵]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۷۱۳

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۳۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۳۷

آغاز و انجام: برابر

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ – ۳۵۱]

۱۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مراد بن علی محمد، تا: ۱۲۳۹ق؛ واقف: محمد رضا رمضانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۱]

۱۳۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۱

آغاز: برابر

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: شرفعلی بن محمد علی زنوزی، تا: جمعه ۷ شعبان ۱۲۳۹ق؛ تملک: محمدتقی امام جماعت سال ۱۳۳۱؛ مهر: «عبده ابوالقاسم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۵]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۶۱

آغاز: باب اول در آداب لباس باب دوم در آداب حلی؛ **انجام:** که هشتم ماه و بیست و سیم ماه برای سفر.

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن عبدالرحیم قزوینی، تا: شنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مذیل به اسامی و شمار ابیات کتب علامه است از دامادش میر محمد صالح، مشتمل بر دو فصل بدین شرح: ۱. در بیان تصانیف و عدد ابیات عربی تحت ده عنوان، ۲. تألیفات و اعداد ابیات فارسی در چهل و نه عنوان. آغاز ذیل: «بسمله تفصیل اسامی و عدد ابیات کتب مصنفات مرحوم مغفور ...» انجام ذیل: «شصت هفت بیت و هشت حرف می‌شود و الله یعلم»؛واقف:عباس فخیمی،آذر۱۳۶۲؛کاغذ:شکری،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۳۰سم [ف: ۱۴-۲۴۳]

۱۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۸۷-۱۷/۶۷

آغاز: حمیده در شرع انور و دین اظهر آن حضرت ظاهر و مبین گردیده و چون مختصری از مکارم اخلاق در کتاب عین الحیوة؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد حسین ابن اسماعیل بن ابراهیم، تا: ۱۲۴۱ق، جا: طور رویدشت؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۶۷۵]

۱۴۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۲۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ شوال ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۵گ، ۱۵- ۳۲ سطر (۱۱×۱۴/۵-۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵۰]

۱۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۸۰

خط: نسخ، کا: عبد الله بن ملا علی یزدی، تا: ۱۲۴۲ق؛ اهدایی: علی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۳۴گ، ۲۴سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ – ۱۴۶۰]

۱۴۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد صادق، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف:۷۵]

۱۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علینقلی خلف عیسی بیک تاجر شیرازی، تا: ۱۲۴۲ق؛ مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۲۳ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۴ – ۱۶۲]

۱۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۹۲

کا: محمد جاچی، تا: ۱۲۴۲ق؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی در تاریخ ۱۳۸۴؛ اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۷سم [رایانه]

۱۴۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۰۳

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق [نشریه: ۱۳ – ۳۸۵]

۱۴۷. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:د-۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ مجدول؛ اهدایی: حسن ظریف؛ کاغذ: کاهی آبی، جلد: مقوای ساغری،۲۳۲ص، ۲۲ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۴۷]

۱۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ شوال ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۶ – ۴۹]

۱۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد قاسم، تا: شنبه ۲۷ شوال ۱۲۴۴ق؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹/۳سم [ف: ۱۴ – ۲۴۱]

۱۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۷۳-۵۱/۳۳

آغاز: برابر

خط:نسخ،کا:معصوم بن حسین بروجردی الاصل،تا:دوشنبه۲۵ربیع الثانی ۱۲۴۷ق؛ ۲۰۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳-۱۶۷۵]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد زنوری، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۴۸ق؛ واقف: محمد رضا قاجار دولو، سال ۱۲۶۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۸/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۳۹]

۱۵۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۴۶

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن یحیی، تا: ۱۵ صفر ۱۲۴۸ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲۴]

۱۵۳. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۲۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۸۱گ (۱-۳۸۱)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۵۹]

۱۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۱ کر

آغاز: آن محاسن آداب که از طریق مستقیمه ائمه الطاهرین صلوات الله علیهم باسانید معتبره ... أعنی سلطان الأعظم ... السلطان سلیمان الصفوی الموسوی ... باب اول در بیان آداب جامه و کفش پوشیدن؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن بن خان محمد قرچه داغی، تا: ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: حاجی ملاعلی ایروانی؛ مهر: «محمد و علی شفیع روز قیامت است ۱۲۷۲» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: ساغری مشکی، ۲۴۵گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴۰/۲ – ۲۷۹]

۱۵۵. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۲

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن ولی خان، تا: ۱۲۵۴ق [چند نسخه- ف: ۳۵۳]

۱۵۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله حسینی، تا: یک‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۰]

۱۵۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۹۳

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر بن محمد هادی، تا: سه‌شنبه ۲۰ محرم ۱۲۵۴ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با روکش تیماج تریاکی، ۱۵۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳ – ۹۷۴]

۱۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بمحمد و آله رحم الله

خط: نستعلیق، کا: معصومعلی بن مشهدی سعدی نیریزی، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۴ – ۲۳۹]

۱۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۲۵۶ق؛ واقف: سید علی اکبر موسوی محب الاسلام، اسفند ۱۳۴۲؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۸۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۱۴ – ۲۳۹]

۱۶۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۶۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۵۷ق؛ مجدول؛ یک بیت رباعی از «ابوالقاسم نائینی ملقب به سلطان الحکماء» در ۷ صفر ۱۳۱۲ آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۳۵]

۱۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۹۰

خط: نسخ، کا: محمد رضا محمد آبادی تفتی، تا: ۱۲۵۸ق؛ دارای سرلوح، مجدول؛ با سه نسخه دارویی و تاریخ خلع قاجاریه از سلطنت ۱۳۴۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تیره، ۱۶۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱۲ – ۱۶۸]

۱۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۵۷-۵۱/۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با جدول وفات و تولد ائمه (ع) که کاتب به درخواست ملا حسنعلی ایروانی تبریزی در شوال۱۲۵۸نگاشته؛۶۹گ،۲۶سطر،اندازه:۲۲×۳۶سم[ف: ۳ – ۱۶۷۵]

۱۶۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۱۰/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن امام وردی، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ – ۸]

۱۶۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۳۷

خط: نسخ، کا: محمد رسول بن اسماعیل تویسرکانی، تا: دوشنبه ۱۶ شوال ۱۲۶۰ق، جهت سرکار سلطانقلی خان؛ مصحح؛ اهدایی: ورثه حاج محمد نصیری؛ جلد: مقوایی، ۱۶۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۲ – ۷۲]

۱۶۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۰۷

آغاز: در آداب خواب رفتن و بیدار شدن؛
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین، تا: چهارشنبه ۱۲ شوال ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اهدایی: محمد امام ممشاد؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۰۹گ، ۱۴ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ – ۱۵۳۴]

۱۶۶. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: سید مرتضی بن میرزا محمد علی مدرس یزدی، تا: ۱۲۶۱ق؛ اشعار عارفانه و زاهدانه مرحوم سید مرتضی مدرس که در بیستم شوال سال ۱۲۶۳ تحریر شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳گ (۱۴۲–۲۹۴)، ۲۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [میراث اسلامی: ۸ – ۴۵۴]

۱۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۷۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۳ ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ کاتب نونویس: محمد حسین بن محمد رضا فراهی؛ محشی؛ اهدایی: کاظم مدیرشانه چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۱ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۴×۳۰سم [ف: ۱۴ – ۲۴۲]

۱۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۱۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدحسن پازوکی، تا: جمعه ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ واقف: بانو منصوره پازوکی، تیرماه ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۹×۲۷سم [ف: ۱۴ – ۲۳۸]

۱۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۳۶

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم معرف بن کربلائی علی اکبر غسال، تا: سه‌شنبه ۱۵ جمادی الاول ۱۲۶۴ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۳ – ۱۰۸]

۱۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۷۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین بن عباسعلی، تا: چهارشنبه جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ واقف: کتابخانه آیة الله بروجردی، فروردین ۱۳۷۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۷]

۱۷۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد نبی بن محمد شفیع طالقانی فشندکی، تا: ۱۲۶۸ق؛ واقف: استادعبدل بن زینال نیریزی، ۱۲۶۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۰ص، ۱۴ سطر [ف: ۱ – ۱۱۴]

۱۷۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۶۰

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: نوروز علی، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۰۶]

۱۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۴ – ۳۸۴۸]

۱۷۴. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۴۶ بخش یکم

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج شنبه غره جمادی الاول ۱۲۷۷ق؛ یادداشت مرحوم آیت الله دانش در ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۹۰؛ واقف: نرجس صبیه مرحوم مشهدی رمضان، ۱۳۲۳؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰۱]

۱۷۵. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن میرزا علی طباطبائی، تا: جمعه ۱۳ شعبان ۱۲۸۳ق؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۵۴]

۱۷۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۴۲

خط: نستعلیق تحریری، کا: ابن محمد علی محمد هادی، تا: ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۵گ، ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ – ۹۲]

۱۷۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۰۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالعلی بن محمد حسین نائینی اصفهانی، تا: ۲۹ ذیحجه ۱۲۹۰ق، جا: تبریز؛ بعضی صفحه‌ها چلیپا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۳ – ۸]

۱۷۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: بن کربلایی علیخان قورسوئی، تا: ۱۲۹۷ق؛ واقف: نصرالله، ۱۳۰۵ق؛ جلد: پارچه، ۱۲۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۷۶]

۱۷۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۴۱/۳

آغاز: چنین گوید تراب اقدام مؤمنین و خادم طلبه علوم ائمه طاهرین، ... که چون امتیاز نوع انسان از سایر انواع حیوان تخلق به اخلاق حسنه؛ **انجام:** برای دنیا و آخرت تو نافع باشد و درد چشم تو را زایل کند ؟ گفت بلی، فرمود که بعد از نماز صبح و شام مداومت نما ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۸۰گ (۱۲۹پ–۲۰۸پ)، ۲۱ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۳ – ۹۳]

۱۸۰. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه:۳

بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق [نشریه: ۵ – ۲۷۵]

۱۸۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۹۶

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن حاج محمد مشهدی، تا: سلخ رمضان ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۲۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۳/۶سم [ف: ۲ – ۲۲۰]

۱۸۲. قوچان؛ سلطان ابراهیم؛ شماره نسخه:۵۷

آغاز: و منتظر وحی پروردگار خود می‌باشند ... فصل پنجم در آیات و ادعیه که پیش از خوابیدن باید که خوانده شود درحدیث صحیح از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است؛ **انجام:** و باین سبب نماز شب را درآن وقت مقرر ساخته اند و آیه کریمه ان نا شئة اللیل هی اشد وطئاً و اقوم قیلاً در شأنش فرستاده اند که حاصل مضمونش

از فصل پنجم که در آیات و ادعیه که پیش از خوابیدن است تا فصل نهم که در سبب خواب راست و دروغ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ]

۱۸۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۲۷

از فصل نهم تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۹۱]

۱۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: اجابت ملتمس ایشان نمود و بر چهارده باب و خاتمه مرتب گردانید باب اول در آداب لباس، باب دوم در آداب حلی و زیور پوشیدن و سرمه کشیدن و در ائینه نظر کردن و خضاب کردن باب سوم؛ **انجام:** ذلیل ترین مردم کسی است که مردم را خار کند این رساله را در پنجم ماه رجب سنه هزار و هفتاد و نه از هجرت مقدسه نبوی ادام الله ظله تمت الکتاب بعون الله الملك الوهاب کاتب سپس افزوده قد وقع الفراغ من مشقه مشتقه فی طهیره یوم الثلثا عاشر شهر جمادی ... المذنب العاصی ابن حاجی ابراهیم حاجی محمد.

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی ابراهیم، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی کرم، جلد: تیماج کمبود، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۱۱۷۱]

۱۸۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۷/۱

آغاز: بجانب کوفه فرستاد که من وبرادرم حسین وسایر برادران ... بگیرند تا بیعت کنیم با معاویه وهر که قبول نکند؛ **انجام:** برابر؛ باینجا ختم کردم این رساله را درپنجم ماه رجب سنه ۱۰۷۹ ازهجرت مقدسه نبوی وشکر می‌گویم پروردگار خود را ودرود می‌فرستم بر خاتم انبیاء محمد مصطفی وآل کرام آن حضرت صلوات الله علیهم اجمعین

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول محرر؛ ۳۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۲]

۱۸۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۸۸

آغاز: ... در همه حال مگر در جامه و عبا وموزه و اگر عمامه و عبا هم سیاه نباشد بهتر است و در چند حدیث معتبر از حضرت رسول منقول است؛ **انجام:** که ریشی دراز داشت فرمودند که چه می‌شد این مرد ریش خود را به اصلاح درمی‌آورد چون خبر به او رسید ریش خود را میانه ساخت و به خدمت آن حضرت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۱]

۱۸۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۹۸

آغاز: در این دو آیه مذهب تشیع و ولایت اهل [بیت] علیهم السلام است که در قیامت از شما سوال خواهند کرد و به سند صحیح؛ **انجام:** منقول است که گفت روزی به خدمت حضرت ... پیش بردم که آن حضرت سوار ... و استر را خود سوار شود ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۴۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۱]

۱۸۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصانع علوی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۰]

۱۸۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر زنی که شوهر خود را بزبان آزار دهد، حق تعالی هیچ حسنه او را قبول نفرماید تا او را.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۳۰۵گ، ۱۸سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۹]

۱۹۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۶

انجام: از ما نیست کسیکه فریب دهد موسی را و فرمود که حضرت رسول صلعم نهی فرمود از آب در

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۲۵]

۱۹۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲-ح/۱۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری نازک، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای سبز، ۳۷۵گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۹۴]

۱۹۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۳۴

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛۲۹۱گ،۱۵سطر،اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۴۲]

۱۹۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با کمندکشی زرین، با یک سرلوح مذهب مرصع، با یک کتیبه بازوبندی مذهب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، ۴۱۸ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۱]

۱۹۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۱۵

آغاز و انجام: برابر؛ این رساله را در بیست و پنجم ماه شعبان المعظم سنه ۱۰۷۹ از هجرت مقدسه نبوی و شکر میگویم پروردگار خود را و درود می‌گویم بر خاتم انبیاء محمد مصطفی و بر آل کرام آن حضرت و انا الفقیر محمد باقر بن محمد تقی عفی عنهما

خط: نسخ و نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی، ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، ۷۱۶ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱ – ۳۰۳]

۱۹۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۷۴

آغاز: چون مختصری از مکارم اخلاق در کتاب عین الحیاة بیان شده بود؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ – ۳۸۸]

۱۹۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۶گ، ۲۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۲ – ۳۸۸]

۱۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۳۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۱۴۴گ، اندازه: ۱۳/۷×۲۳/۵سم [رایانه]

۱۹۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۸۰/۳

دارای فصل دوم در مذمت تکلف بسیار در خانه کردن و بسیار بلند ساختن و باب چهاردهم هم در آداب سفر و خاتمه در بیان بعضی آداب متفرقه و فوائد نافعه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۳ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۱۲۰]

۱۹۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۴۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۶۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی جباری [رایانه]

۲۰۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۴۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد کاوند [رایانه]

۲۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۴۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمدکاوند [رایانه]

۲۰۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۸۶/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۱گ (۱۰۰پ–۲۴۰پ)، ۲۷ سطر (۱۱×۱۲) [ف: ۱۷ – ۲۱۹]

۲۰۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۴۴

آغاز: و او را بوسد صد تازیانه هر یک را می‌زنند و شیخ مفید رحمه الله گفته که اگر گواهان گواهی دهند که ایشان را در زیر یک جامه یافته اند؛ **انجام:** و دراین روز مشغول مصیبت حضرت امام حسین (ع) واهل بیت واقربا و اصحاب او علیهم السلام که اعظم واشد بلایاست بودن ... و گریبان گشودن و تا یکساعت بعد از ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی مشکی، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف مخ]

۲۰۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۶۴

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۲۳ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱ – ۲۵۲]

۲۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۱۴-۵۵/۸۴

آغاز: برابر

از اول کتاب تا دعای کسی که مال یا حیوانش گم شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۶۷۵]

۲۰۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۰۱/۱-۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۳ – ۱۶۷۴]

۲۰۸. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۴۰]

۲۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** دو مدح ما اهل بیت بگوید حق تعالی برای او شهر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۱۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۸

آغاز: که گروهی بخدمت حضرت امام حسین علیه السلام آمدند دیدند که آن حضرت بسیار خضاب کرده است سوال کردند دست بر ریش گذاشتند و فرمودند که امر کرد رسول خدا؛ **انجام:** منقول است که چون حضرت امام رضا به اشنان دست می‌شستند اشنان را در دهان می‌کردند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «مرتضی نجفی»، «عبده عباسقلی» (مربع)؛ جلد: مقوا، ۱۵۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵۲]

۲۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۰۶

آغاز: و فرمودند که ما سزاوارترین مردمیم بتصرف کردن؛ **انجام:** در باب غلامان و کنیزان که من گمان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: علی دائمی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵– ۱۵۳۴]

۲۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۲۴

آغاز: و معاشرت ایشان – باب پنجم در آداب مسواک کردن؛ **انجام:** پیش از طعام می‌خورند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: جعفر ادهم؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ رنگین، ۱۶۰گ، ۱۹سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ – ۱۲۰۸]

۲۱۳. مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه:۱۵

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۷۶۹]

۲۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۱۸
آغاز: پنجم کنیزی که پیش مردمان نماز گزارد بی مقنعه؛ **انجام:** و ترک مکن یاری کردن اورا.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۹۱گ، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۴۰۲]

۲۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۱۴
انجام: و همنشینی با عما کرد و تفکر در فقه.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: محمد حسین جعفری معمار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۵۹گ، ۱۹سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۵۰۵]

۲۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۰۹-۲۷/۱۷۹
آغاز: بان نتوان پوشید هم از حریر نباشد و با احوط آنست که اجزای جامه مانند سجاف حریر نباشد و بهتر آنست که چیزی که با ابریشم یا ریسمان؛ **انجام:** علامت آنست که دربزرگی دانا وبردبار خواهد بود واز حضرت رسول صلی الله علیه و اله مرویست که پدر ومادر نیز گناه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۲۵۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۶۷۶]

۲۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۴۹/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن عبدالرحمن هاشمی، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۱۳×۲۳/۵)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۱ - ۲۷۲]

۲۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۹۰/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۱۳ - ۳۶۴]

۲۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۵۸-۵۷/۲۸
آغاز: برابر
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۲۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳ - ۱۶۷۵]

● حلیة المتقین (منتخب) / آداب و سنن / فارسی

helyat-ol mottaqīn (mn.)

وابسته به: حلیة المتقین؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

مختصری است از حلیة المتقین علامه ملا محمد باقر مجلسی که مؤلف برای استفاده عامه مردم آن را دردوازده باب و هر باب در چند فصل مانند ترتیب اصل کتاب تلخیص نموده است. او در مقدمه از علامه مجلسی با دعای «اعلی الله مقامه» یاد می‌کند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۱۸-۱۲/۱۰۸
آغاز: طریق خیر و صلاح و سبیل فوز و فلاح مشخص و معین گردیده است وچون رحمت وغفران پناه مروج شریعت غرا ومبین ملت؛ **انجام:** و شایسته ترین که برای مردم شایسته باشد و بهترین مردم کسی است که مردم از او منتفع شوند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: ساغری قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸ - ۴۵۹۶]

● حلیة المحلی و بغیة المبتدی فی شرح منیة المصلی و غنیة المبتدی / فقه / عربی

ḥilyat-ul muḥallī wa buġyat-ul mubtadī fī š.-i munyat-il muṣallī wa ġunyat-il mubtadī

ابن امیر حاج، محمد بن محمد، ۸۲۵ - ۸۷۹ قمری
ebn-e amīr-e hāj, mohammad ebn-e mohammad (1422 - 1475)

وابسته به: منیة المصلی و غنیة المبتدی؛ کاشغری، محمد بن محمد (-۷۰۵)

شرحی بر حلیة المحلی درباره نماز؛ دو جزو است دومی در ۸۶۷ به بیاض برده شده است. (چلبی)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۴۳
آغاز: بسمله و صلواته علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه اجمعین الحمدلله عظیم الفضل و الطول شدید القوة و الحول؛ **انجام:** یتلوه الشرط الرابع استقبال القبلة.
خط: نسخ، کا: علی بن سیفی سودون بن عبدالله الابراهیم، تا: یک‌شنبه ۲۱ صفر ۸۶۷ق؛ مهر: علی بن حسام قاضی؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۸۹گ، ۲۷ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۱۸۶]

● حلیة المرتلین / تجوید / عربی

ḥilyat-ul murattilīn

بهشتی، محمد علی بن حسین، ق۱۳ قمری
Beheštī, mohammad 'alī ebn-e hoseyn (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۰۹ق
در تجوید است. نام کتاب ماده تاریخ است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۴۰/۲
آغاز: بسمله و به ثقتی، و علیه التکلان، قال الراجی رضوان ربه الباری البهشتی محمد علی القاری الحمد الله الذی انزل التنزیل و امرنا بترتیله؛ **انجام:** لیکون الداخل من الباب و یستبین له الخطاء من الصواب و بذلک فیکمله بذلک له الثواب اصلح الله لنا و لا خواننا امر المآب
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حاجی میرزا جعفر مراغی هندی، تا: پنج‌شنبه ربیع الاول ۱۲۷۰ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص(۲۹-۴۱)،۱۴سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۶-۵۷۳]

● حلیة المفتی و آداب المفتی و المستفتی / فقه / عربی

ḥilyat-ul muftī wa ādāb-ul muftī wa-l mustaftī
در بعضی اصطلاحات فقها و آداب فتوی دهندگان و فتوی خواهان ومعنی اجتهادی و چگونگی فتوی و تخریج اقوال و آراء امام شافعی، ضمن یک «مقدمه» و چند «باب» دارای فصول؛ این عناوین در نسخه آمده: المقدمة: فی بعض الاصطلاحات؛ الباب الأول [فی الاجتهاد و المجتهدین]؛ الباب الثانی:فی الافتاء.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۶۲
آغاز: الحمد لله الذی تطابقت الأجلة فی ذاته علی العزة و الجلال و تناطقت الأدلة لصفاته باقزلقدس و الکمال الذی خلق الخلائق فهداها؛ **انجام:** قال الضمیری الحرض ان یکون کاتبها من اهل العم و ان یدعو للمجیب و یصلی علی النبی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط و انجام؛ تملکی پاک شده به تاریخ ۱۱۴۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۴ – ۵۵]

● **حلية الموحدين = ترجمه روضة الواعظين** / تاریخ معصومین / فارسی
helyat-ol movahhedīn = t.-ye rowzat-ol vā‘ezīn
زواره ای، علی بن حسن، ق ۱۰ قمری
zavvāre’ī, ‘alī ibn-i hasan (- 16c)
وابسته به: روضة الواعظین و تبصرة المتعظین؛ فتال نیشابوری، محمد بن حسن (–۵۰۸)
ترجمه‌ای است بر کتاب «روضة الواعظین» فتال نیشابوری که مترجم چون آن را مشتمل بر فوائدی در بحث توحید و نبوت و امامت دیده برای انتفاع بیشتر مردم تصمیم به ترجمه آن گرفته است. در یک «مقدمه» و پانزده «باب» طبق اصل که هر باب خود مشتمل بر مجالسی است با این عناوین: مقدمه: در ماهیت عقول و مراتب علوم؛ باب ۱. معرفت خداوند و متعلقات آن مشمل بر هفت مجلس؛ ۲. نبوت نبی (ص) مشتمل بر شش مجلس؛ ۳. ذکر امیر المؤ منین (ع) مشتمل بر پنج مجلس؛ ۴. ذکر فاطمه زهرا سلام الله علیها مشتمل بر سه مجلس؛ ۵. ذکر امام حسن و امام حسین (ع) مشتمل بر چهار مجلس؛ ۶. ذکر امام زین العابدین (ع)؛ ۷. ذکر امام محمد باقر (ع)؛ ۸. ذکر امام صادق (ع)؛ ۹. ذکر امام موسی کاظم (ع)؛ ۱۰. ذکر امام رضا (ع)؛ ۱۱. ذکر امام محمد التقی (ع)؛ ۱۲. ذکر امام علی النقی (ع)؛ ۱۳. ذکر امام حسن عسکری (ع)؛ ۱۴. ذکر مهدی صاحب الزمان (ع)؛ ۱۵. ذکر امور متفرقه مشتمل بر شصت و هفت مجلس.
آغاز: آغاز کلام به نام حضرت ملک العلامی که گلزار موعظه قرآنی و مزغزار فایده بخش فرقانی را روضة الواعضین هر خاص و عام است ...
انجام: و الائمة المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین
[الذریعه ج ۸۴/۷؛ دنا ۷۹۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۶۲۴/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۹۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ متوسط، کا: سلطان محمد حاجی محمد قاری تبریزی، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۹۶۴ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: میشن سیاه، ۷۳۴ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۶ – ۲۵۰]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۲۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۱۳۶]
۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۲۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ ۴۴۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۲ – ۴۸]

● **حلية النبی** / شعر / ترکی
helyat-on nabī
ابن ایاس، محمد بن عبدالجلیل، – ۱۰۱۵ قمری
ebn-e eyās, mohammad ebn-e ‘abd-ol-jalīl (- 1607)
تاریخ تألیف: ۱۰۰۷ق
مثنوی مثنوی است در حدود هفتصد و پنجاه بیت، در توحید باری تعالی و مناجات باری تعالی، نعت حضرت حبیب خدا اعنی به محمد مصطفی، مدح صحابه، مقاله خواص حلیه خاص الحاص، حکایت هارون الرشید، فهرس نامه نامی اعنی حضرت النبی التهامی (شرح شمایل رسول الله صلی الله علیه و آله و بعضی از اوصاف حضرت) ... خاتمة الکتاب.
[فهرس المخطوطات الترکیة العثمانیة ۳۶۷/۱]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۶۵/۲–۶/۱۵۵
آغاز: بسمله تسملیله ایده لم فتح کلام ×× فتح اولا تابو معمای به نام / کو سترر آیینه سی بسمله نک ×× حلیه پاکن او وجه حسنک؛ **انجام:** گفت کودن بودر الحق مقصود ×× بر دعا ایله یه لر اهل شهود / اولما دین بیال یده تاریخی تمام ×× جور سالمده تمام اولدی کلام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، دارای علامات بلاغ؛ ۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۷۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۹۵
آغاز: بسمله ایله ایده لم فتح کلام ×× فتح اوله نابو معمای بنام / کو سزر آیینه سی بسمله نک ×× حلیه پاکن او وجه حسنک؛ **انجام:** او لمدنی بیک بدی تاریخی تمام ×× بور سالمده تمام اولدی کلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۷ – ۳۱۴]

● **حلية النبی** / فضایل و مناقب / عربی

helyat-on nabī

منقول از امیر المؤمنین علی علیه السلام. جزوه‌ای است در سه برگ، مشتمل بر صفات وجود مبارک پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و اله و سلم. در آغاز آمده که این حلیه به سند صحیح از وجود مبارک حضرت علی علیه السلام رسیده و هر کس آن را بنویسد و در خانه خود بگذارد از مکاره، و آفات، و فقر و مصیبت و امثال آن در امان خواهد بود.

آغاز: هذه حلیة النبی - صلی الله تعالی علیه و سلم - باسناد صحیح، عن علی - کرم الله وجهه و رضی الله تعالی عنه -، انه قال: سمعت النبی یقول: ما من عبد مؤمن یکتب صفتی، ثم یضعها فی بیته ... أخبرنا محمد بن الحسن الأنصاری - رضی الله تعالی عنه -، عن مکحول و عن ابی هریرة - رضی الله تعالی عنه -، انه قال:سألت عن علی - کرم الله وجهه و رضی الله تعالی عنه -، عن صفة رسول الله، فقال علی - کرم الله وجهه -:یا ابا هریرة، ان النبی رسول رب العالمین

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۱عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر کتابة صفة النبی (ص) ... و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

نسخه اصل: امانت خزانه سی (طوپ قاپی) ش H. 1322 (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۴۱۷/۳)؛ خط: نسخ زیبا معرب، کا: حاج حافظ محمد الوصفی معروف به کبه جی زاده، تا: ۱۲۳۵ق؛ ۳گ، ۱۴سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۲۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۶عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صل علی محمد کما أمرتنا بالصلاة و صل علی محمد، کما ینبغی الصلاة علیه، اللهم صل علی محمد، حتی لا یبقی من صلاتک شیء.

نسخه اصل: امانت خزانه سی (طوپ قاپی سرای) ترکیه، ش ۱۲۵۱؛ اضافه باید گفت: این روایت را محمد بن حسن انصاری از مکحول از ابی هریره از امام علی نقل می‌کند؛ خط: نسخ معرب زیبا، کا: ایوب عارف (از شاگردان علی وصفی و حاج محمد هاشم مأمور ضربخانه عامره)، بی‌تا؛ مجدول، با سر لوح مزدوج مذهب [عکسی ف: ۴ - ۳۶۷]

● حلیه نبی و چهار یار / شعر / ترکی

helye-ye nabī va čahār yār

ابن ایاس، محمد بن عبدالجلیل، - ۱۰۱۵ قمری

ebn-e eyās, mohammad ebn-e ʻabd-ol-jalīl (- 1607)

مثنوی ترکی است در نعت حبیب اکرم (ص)، و حلیه چهار یار پیغمبر که در آن به توصیف شمایل خلفای راشدین پرداخته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۶۵/۳-۶/۱۵۵

آغاز: بسمله منت اللهه که بروجه کمال ×× ادهه قلدی عطا حسن جمال / شکل زیبا سنی نی مثل ونظیر ×× ایلدی لوح وجوده تصویر؛ **انجام:** اوله ذیناده اکا کاد صواب ×× مدح پیغمبر وآل واصحاب/ قلم ناظم پاکیزه کلام ×× ویردی بیک الیده بونظم نظام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، دارای علامات بلاغ، مصحح؛ ۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۷۷]

● حلیة النسوان / فقه / فارسی

helyat-on nesvān

حسینی لاهیجانی، محمد بن احمد، ق۱۲ قمری

hoseynī lāhījānī, mohammad ebn-e ahmad (- 18c)

تاریخ تألیف: مبعث ۱۱۰۵ق

در احکام حیض و استحاضه و نفاس و مسائلی که زنان باید بدانند تا نماز و واجبات خود را صحیح انجام دهند، با اختصار و مراعات احتیاط مشتمل بر یک «مقدمه» در فواید این سه خون و سه «باب» در احکام هر یک از این سه و یک «خاتمه» در بعضی مسائل متفرقه مناسب رساله.

آغاز: بدانکه چون مسائل متعلقه بحیض و استحاضه و نفاس دانستن آن بر قاطبه نسوان و اکثر بنی نوع انسان لازم و ضروری است

انجام: اما هر گاه زن حایض شود باید که تعویذی که همراه می‌دارد در میان پوست باشد.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۵۹/۲

آغاز و انجام: برابر؛ بتاریخ یوم المبعث درسنه هزار و صدو پنج از هجرت صورت اتمام یافت و الحمدلله»

خط: نستعلیق، کا: مرتضی علی بن محمد یوسف افشار، تا: ۱۱۰۸ق؛ با نسخه اصل مقابله شد، مصحح؛ مهر: «لا أله إلا الله الملک الحق المبین عبده محمد کاظم» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم سبز، ۳۱گ (۲۷-۵۷)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۲، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۶ - ۲۵۹]

۲. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳

آغاز: برابر

کا: محمد بن حسین جدید الاسلام، تا: شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۶۱ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۴۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۰۶/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۸۵پ-۱۰۶ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۱۰]

← حلیة النظر ⩾ تبصرة الولی

← حمار نامه ⩾ ساده دل

● **حمار نامه صفی قلی بیگ** / شعر / فارسی
hemār-nāme-ye safī qolī beyg
صفی چرکس، ق۱۱ قمری
safī čarkas (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۰/۳۶
آغاز: دوش بستم کمر به عزم سفر ×× تا زدایم ز سینه زنگ حضر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: مقوا، ۱گ (۳۰ر–۳۰پ)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۳۶]

● **حمار نامه وحشی** / شعر / فارسی
hemār-nāme-ye vahšī
وحشی بافقی، کمال الدین، ۹۳۹؟ – ۹۹۱ قمری
vahšī-ye bāfqī, kamāl-od-dīn (1533 - 1583)
[دنا ۷۹۱/۴؛ منزوی ۲۷۷۴/۴ که نسخه‌ای از آن را در کتابخانه امیر المؤمنین نجف اشرف به شماره ۱۶۳۴معرفی نموده است؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۲۶/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۰/۳۴
آغاز: بو سفیهی به سفاهت علم ×× ساخته محکم به جهالت قدم؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: مقوا، ۲گ (۲۹پ–۳۰ر)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۳۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۰/۳۵
آغاز: چون از سپهر خسرو سیاره بست بار ×× به عزم ره بلاشه حمادی شدم سوار
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: مقوا، ۱ص (۳۰ر)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۳۵]

← الحمار یحمل اسفار ⟵ منطق الحمار

● **الحماسة** / شعر / عربی
al-ḥimāsa
کتابی است در شعر عربی از شعرای قدیم عرب درچند باب که این نسخه این باب‌ها را دارد: باب ۲. تغازی؛ ۴. مکارم اخلاق؛ ۶. شکر و ثناء؛ ۷. استعطاف و المعاتبات؛ ۸. هجاء. این کتاب غیر از الحماسة ابوتمام است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۹۰
آغاز: ... کان الوصال بعید شهر منفد زمن اللوی وقبیل بین وافد. ماکان الالفتة من ناظر عجل ×× بها او نضرة من وارد / وکم من حبیب لی الی الشرق مصعد؛ **انجام:** عن لایرد السائلین اذا دعوا ×× ویدنوا من الداعی فیعطی ویکثر / وحاجة دون اخری قد سمحت بها ×× جعلتها للذی اخفیت عنوانا.
از باب دوم تا باب هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۲]

● **الحماسة الثانیة الکبری** / شعر / عربی
al-ḥimāsat-uṯ ṯānīyyat-il kubrā
شامل باب الحماسه، باب المراثی، باب الادب، باب النسیب، باب الهجاء، باب الاضیاف، باب السیر و النعاس، باب الملح، باب مذمة النساء.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۰۷/۱
آغاز: بسمله. باب الحماسة قال بعض شعراء:لو کانت من مازن لم تسنبح ابلی ×× نبو اللقیطة من دهل بن شیبانا؛ **انجام:** کانما لبست او البست فنکاً ×× فقلصت من حواشیه عن السوق
این نسخه در فهرست به نام مجموعه اشعار عربی معرفی شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳۲ص (۷–۱۳۸)، ۱۲سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۳ – ۲۱۵]

← حماسه انقلابی عاشورا ⟵ آیینه حق نما

● **الحماسة ذات الحواشی = شرح الحماسة** / ادبیات / عربی
al-ḥimāsat-u ḏāt-il ḥawāšī = š.-ul ḥimāsa
راوندی کاشانی، فضل الله بن علی، ۴۸۳–۵۷۲ ؟ قمری
rāvandī kāšānī, fazl-ol-lāh ebn-e ʻalī (1091 - 1177)
وابسته به: دیوان ابوتمام = دیوان الحماسة؛ ابوتمام، حبیب بن اوس (۱۹۰–۲۳۱)
راوندی در مقدمه می‌نویسد: در زمان جوانی حماسه ابوتمام طائی نظر وی را جلب نموده، از این رو به تتبع شروح آن مانند شرح «ابو علی احمد بن محمد المرزوقی» (– ۴۲۱ق) و شرح «ابوالفتح عثمان بن جنی» (– ۳۹۲ق) و شرح «ابو الفضل عبدالله بن احمد المیکالی» (– ۴۷۵ق) (کشف الظنون ۲/۱–۶۹۱)، غیر آن پرداخته و نکاتی از آن شروح را با اضافاتی دیگر از خودش را در حاشیه نسخه‌ای از حماسه که به خط خود نوشته بوده ضبط می‌کند، این نسخه از حماسه محشی را که شیخ منتجب الدین در فهرست از آن به «الحماسة ذات الحواشی» نام برده «الشیخ ابوجعفر محمد بن ابی نصر بن محمد المکتب القمی» نزد راوندی دیده و اصرار ورزیده که این حواشی پرفائده به صورت شرحی بر حماسه تدوین شود. راوندی از این عمل استنکاف نموده لکن سرانجام نظر وی را پذیرفته و کتاب، به صورت موجود تدوین شده است. علامه امین، نام کتاب را «الحماسة» ثبت نموده (اعیان الشیعه ۴۱۰/۸)، صاحب الذریعه نیز کتاب را تحت عنوان «الحماسة» آورده، لکن استظهار نموده که باید «الحماسة ذات الحواشی» باشد (الذریعه ۸۹/۷)، بغدادی نیز نام

آن را «حماسة ذوات الحواشی» نوشته است (هدیة العارفین ۸۲۱/۱). (محمد علی حائری)
[الذریعة ۸۹/۷؛ دنا ۷۹۱/۴؛ منتجب الدین، الفهرست ۹۶/]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۶عکسی

آغاز: عند نصیحة و الجول بك فی میادین الادب جولة ... قال مولانا ... ابو الرضا فضل الله بن علی بن عبید الله الحسنی ... اخبرنی بکتاب الحماسه؛ **انجام:** هذه القطعه التی قبلها باب الصفات بهما. تم کتاب الحماسة و الحمدلله حق حمده و صلواته علی سیدنا محمد و اله الطاهرین.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 19. این نسخه بنابر آنچه قبل از باب الادب، آمده در دو جزء تدوین شده و به جز مقداری که از دیباچه آن افتاده تمام ابواب حماسه را دارا می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد (جزء دوم)، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ به دو خط، مصحح، محشی با امضای محمود بن محمد ناذفی ربعی حلی حنبلی؛ بعد از کتاب اشعاری در یك صفحه به تاریخ ۷۴۴ق در تبریز نوشته شده؛ تملك: محمد بن ابراهیم باذلی الحنفی ظاهراً در ۱۱۱۰ق یا ۱۱۵۰ق؛ ۲۹۴گ، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۲ - ۳۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۲۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۸۳]

● حماسة الظرفاء من اشعار المحدثین و القدماء / شعر / عربی

ḥimāsat-uẕ ẕurafā’ min aš‘ār-il muḥaddiṯīn wa-l qudamā’

زوزنی، عبدالله بن محمد، - ۴۳۱ قمری

Zūzanī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1040)

شعرهای برگزیده است در ده باب.

چاپ: بغداد، وزارة الثقافة و الفنون، محقق: محمد جبار المعیبد، چاپ اول، دو جزء ۱۳۹۲-۱۳۹۷ق.
[فهرس المخطوطات المصورة ۴۴۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۹-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ۱۴۵۵عربی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۷۷۹ق، جا: اصفهان؛ ۱۷۸گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۷]

← حماسه مذهبی ◄ معجزه شاه مردان مرتضی علی
← حماقت اهل اباحت ◄ اباحیت
← الحمام ◄ وظائف الحمام

● حمام جنیان / داستان / فارسی

hammām-e jennīyān

اردبیلی، ابوالفیض، ق۱۴ قمری

ardabīlī, abolfeyz (- 20c)

داستان اجتماعی و عبرت‌آموز درباره عقب‌ماندگی مدنی، بهداشتی و علمی جامعه یکصد سال پیش ایران است که به‌صورت طنز و فکاهی ترسیم شده و مزایا و امتیازات آشنایی و قبول کردن تمدن جدید و لوازم آن را گوشزد نموده است.

آغاز: امروز که روز نوروز سنه ۱۳۲۳ است جوانی به سن بیست و پنج خوشگل و رعنا قوی و زیبا صبح ازخواب برخواسته عازم حمام است، زنی دارد موسوم بعفیفه خانم و چهار اولاد ازین زن دارد ...

انجام: جان بملك الموت سپرده شاید بازهم فامیل هشت نفره از جزئی فهم مسافر خیرخواه ما جایی در ببرند. من گنگ خواب دیده و عالم تمام کر ×× من عاجزم زگفتن و خلق از شنیدنش.
[فهرستواره فارسی ۳۲۴/۱؛ دنا ۷۹۲/۴]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره صفر۱۳۲۳ق؛ جلد: مقوا اسلیمی، ۸۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره صفر ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۷ - ۳۷۸]

● الحمامیة (ارجوزة) / شعر / عربی

al-ḥammāmīya (urjūza)

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (- 1896)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۹ شعبان ۱۲۸۵ق؛ محل تألیف: سامراء

ارجوزه‌ای در حدود ۱۰۰ بیت است، در حمام و چگونگی ورود به آن و کارهای نظافتی که در آن انجام می‌شود با این عنوان‌ها: فی اوصاف الحسنه، فی جواز بنائه، فی جواز دخوله، فی کیفیة الدخول، فی التنور، فی کیفیته، فی الدلك، فی التخضیب، فی التقطر و الصب، خاتمه فی الخروج.

آغاز: أحسن قول زین المجالسا ×× و أطربت فوحته المعاطسا / حمد یفوق سائر المحامد ×× لحضرة الله دوام الحامد

انجام: فنسأل الله السداد فی العمل ×× والصدق فی القول و غفران الزلل / فانه الولی فی المطالب ×× و غالب فیها و ای غالب
[دنا ۷۹۲/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا:مؤلف(ظاهراً)،تا:جمعه۱۱شعبان ۱۲۸۵ق، جا: سامراء؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۱پ-۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۶۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۱۹۶ر-۱۹۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۰۵]

۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: جواد بن علی حسینی میبدی (فرزند ناظم)، تا: ۱۳۰۳ق، جا: کرمانشاه؛ ۱۲ص (۲۴۴-۲۵۵)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۱]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۸/۱مشهد

همان نسخه بالا [ف: ۱۴۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۴۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۸۴]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۵۴/۳-۱۴/۲۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی یعود الجسم بالتدرج ×× الی اعتداله فالریت اخرج / وایضا الماء فی منافذ البدن ×× لوزال عنه عارض الحر استکن

در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ - ۴۶۳۸]

۵. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۵/۹مشهد

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۳۰۶-۳۱۰)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۳۵]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۵/۹

همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۲۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۷/۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۷۹]

● حمایة الدین فی ردع المنافقین المعتدین / متفرقه / عربی

ḥimāyat-ud dīn fī radd‘-il munāfiqīn-il mu‘tadīn

حسینی مدنی، ضامن بن شدقم، ق۱۱ قمری

hoseynī madanī, zāmen ebn-e šadqam (- 17c)

در یک «مقدمه» و چند «فصل» و چند «باب» و یک «خاتمه»، به نام وزیر علی خان و ابوالقاسم خان دیوان بیگی می‌باشد. شاید تألیف ضامن بن شدقم باشد. مؤلف که مدتی با فرزندش در زندان به سر برده و به وساطت دیوان بیکی ابوالقاسم خان آزاد گشته، این مطالب قصه‌مانند و تاریخی را با انشایی موزون در رد منافقین نگاشته، با ذکر بسیاری از آیات و روایات از طریق شیعه و جز آن و بیان برخی از اشعار مناسب؛ و در ضمن به وقایع زمان خود و نام بعضی از معاصرین تصریح کرده است. پاره‌ای از این وقایع در ماه شوال ۱۰۸۳ رخ داده است.

[دنا ۷۹۲/۴]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۶۳۴/۱

آغاز: الحمدلله العالم بخفیات الضمایر القادر علی تکوین مدرکات؛ **انجام:** الامن اتی الله بقلب سلیم. جعل الله مع

نام مؤلف در این نسخه نیامده است؛ خط: نسخ ترکی عربی، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ خط زدگی دارد؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۳پ-۳۶پ)، ۲۳ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۳۴۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۰۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۹۳]

← الحمد ⪢ المقابلة

● حمد العقل / - عربی

ḥamd-ul ‘aql

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۵-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۳ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۲]

● حمد له / دعا / فارسی

hamd-on lah

آرانی کاشانی، غلامرضا بن محمد علی، ۱۱۹۲ - ۱۲۶۵ قمری

ārānī-e kāšānī, qolām rezā ebn-e mohammad ‘alī (1778 - 1849)

رساله‌ای است در معنای «الحمد لله» با استفاده از آیات و روایات و مشتمل بر ۱۷ «مطلب».

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۷۷/۲

آغاز: الحمد لله الذی جعل الحمد اول کتابه و آخر دعوة اخل جنته و الصلاة علی من اقر بالعجز عن تمجیده

نسخه اصل: کتابخانه شخصی - کاشان؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات، در پایان یادداشتی از فرزند مؤلف حسین در تاریخ فوت مؤلف؛ ۴۹ص (۹۷-۱۴۵) [عکسی ف: ۶ - ۴۷۴]

● حمد و ثنا = الفاظ مفرده و مرکبه = التحفة فی اللغة = اللغة التحفة = فرهنگ لغت = فرهنگنامه / لغت / عربی به فارسی

hamd va sanā = alfāz-e mofrade va morakkabe = at-tohfa fe-l loqa = al-loqat-ot tohfa = farhang-e loqat

رشید وطواط، محمد بن محمد، - ۵۷۳ قمری

rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

فرهنگ عربی به فارسی است در سه «فصل»: ۱. مفردات؛ ۲. مرکبات؛ ۳. اضداد. در برخی نسخه‌ها در پنج فصل است. احمد داعی کرمیانی (– ۸۱۰ یا ۸۲۰ق) این فرهنگ‌نامه را به نظم در آورده و «عقود الجواهر» نامیده است. در فرهنگ‌نامه‌ها (ص ۵۶–۵۷) آمده است که اکنون نسخه‌ای از حمد و ثنا که به نام وطواط باشد، در دست نیست و آنچه به نام او یاد می‌شود، به قرینه است. (احمد منزوی)

مؤلف در سبب تألیف می‌گوید: «این مختصری است در الفاظ چند از مفردات و از مرکبات که به زبانها متداول است و در نامه‌های فارسی مستعمل، و مبتدی چون این قدر یاد گیرد و در استعمال آرد، عبارت او در محاورت و مکالمت مهذب و منقح گردد و خواندن نامه‌ها و کتاب‌ها بر وی آسان شود». نسخه‌ای از آن در سفینه تبریز آمده که مؤلف را فخرالملة و الدین محمد بن محمد الرازی بیان کرده است.

آغاز: حمد و ثنای مبدع بیمثال و مخترع بیغرض و علت را، و درود فراوان بر سید انبیاء ... اما بعد این لفظی چند است از مفردات و مرکبات که بر زبانها متداولست و در نامهای فارسی مستعمل ... فصل اول در مفردات: افتتاح و مفاتحت: آغاز کردن کار، ختم و اختتام: بپایان بردن کار، بدایت و فاتحت: آغاز کار

انجام: صالح و طالح نیک مرد و بدمرد اقارب و اجانب، خویشان و بیگانگان ابتدا و انتها، اول و آخر.

[حاجی خلیفه ۶۹۳/۱؛ الذریعه ۹۰/۷؛ نسخه‌های منزوی ۱۹۸۰/۳: نشانی ۱۸ نسخه؛ فرهنگ‌نامه‌ها ص ۵۶؛ راهنمای کتاب س ۳ش۱ص۱۳۸؛ دنا ۷۹۲/۴ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۳ محرم ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۴ص(۱۲۸–۱۳۱)،۴۱سطر،اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۷۴]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۶۰/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جمال الدین، تا: دوشنبه جمادی الاول ۸۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵ص (۲–۴۶)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۳۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۷/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۲۹۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۶/۲

آغاز و انجام: برابر

با تحلیفات و تغییرات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در انتها تاریخ شوال سنه ۶۵۶ قمری خوانده می‌شود ولی نسخه از قرن ۱۰ قمری است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر [ف: ۵–۳۲]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۴۷/۱

انجام: فیض رسید، گرفتن و کشاندن جور و عدل، ستم و داد، بغض [؟] و ابرام و شکست و پست، رحص و غلان، ارزان و کران، سعادت و شقاوت، نیک بخشی و بدبختی.

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ در ص. ع به نام «رساله در لغت» خوانده شده با شیوه فارسی کهن (کٔ. گٔ. ب. چ)؛ مهر: «عبده علیقلی» (بیضی)، «یا محمد بن عبدالله» (بیضی)؛ ۱۵گ (۱۲۱–۱۳۵پ)[ف: ۳ – ۱۱۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۸۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «فرهنگنامه» و بدون مؤلف آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی و مجدول، جلد: مقوایی، ۳۸گ، ۱۰سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۷سم [ف: ۱۳ – ۶۹]

۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵۹/۳

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛جلد: مقوا، قطع: ربعی [نشریه: ۳ – ۳۸]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق؛ ۱۲گ (۹۵پ–۱۰۶پ)[ف: ۱ – ۹۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۳۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** جمع وجود و عدم هستی و نیستی صغیر و کبیر، خرد و بزرگ، صالح و طالح، نیک مرد و بد مرد، ابتدا و انتها ... آخر ... پدر و مادر، شیخ و شاب، پیر و جوان کتبه العبد.

خط: نستعلیق خوش، کا: العبد محمد رشید بن ملا احمد رشتی، تا: صفر ۱۰۵۷ق؛ ص ۶۰؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ کاغذ: دولت آبادی، نخودی، ۲۱گ (۲پ–۲۲پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۳ – ۱۱۶]

۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۴۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الشمس: افتاب، القمر: ماه، النجم: ستاره، النجوم: ج، الانی: کنار، البر: نیک، الخیر: بهتر، الشر: بد، رب اختم بالخیر تمت بالعون الملک الوهاب.

در فهرست با عنوان «فرهنگ عربی به فارسی» و بدون مؤلف آمده؛ خط: نستعلیق، کا: نظر علی بروجردی، تا: ۱۰۶۷ق، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۳۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۹۰

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «لغات مفرده و مرکبه» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه غره ربیع الاول ۱۰۹۵ق؛ محشی؛ واقف: سیدمحمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳ – ۱۹۱]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** معاد آن جهان معاش این جهان تمام شد کتاب تحفه

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۱۱ سطر [ف: ۵ – ۳۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۸/۴ کر

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «مفردات و مرکبات» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۴۴گ (۷۹پ–۱۲۲پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴۰/۲ – ۳۵]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۴ – ۱۶۵۶]

۱۴. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۴۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیاء المضمومه یسر آسانی یبوست خشکی یمن خجستکی یوسف حسرت زده، یوح آفتاب و الله اعلم بالصواب ... الطاهرین الابرار ۵۵ م م ...

در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۵۹پ –۸۷ر)، ۱۱ سطر (۷/۴×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۷]

۱۵. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۴۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ظلکم ظلیل و عدوکم ذلیل سایه شما سایه کننده باد و دشمن شما خوار و بی اعتبار زبدة الخواتین بهترین خاتونان تمام شد این رساله بعون الملك المستعان ... المعصومین م

در فهرست با عنوان «الفاظ متداوله» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۸۷پ–۱۰۹ر)، ۱۸ سطر (۷/۴×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۸]

۱۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۴/۱ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

این نسخه کوتاه‌تر و دیباچه را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، (۱پ–۱۴پ)، ۱۵سطر(۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۱۵]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۳۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: احتمالاً عبدالرحمن، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: آبی آسمانی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۳ص (۶۱–۹۳)، ۱۳ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۷/۱– ۴۶]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۱۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اشرف الاولاد بزرگ فرزندان اشرف الاخوات

در فهرست با عنوان «فرهنگ عربی به فارسی» و بدون مؤلف آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱ر–۸پ)، ۱۹ سطر (۲۱×۲۴)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۰ – ۱۷۷۰]

۱۹. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵۹/۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ – ۱۷]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۸۴۶۰–۵۷/۱۳۰

آغاز: برابر

از اول تا اجتماع گرد آمدن، تفریق و تفرقه؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱گ (۳۳–۵۳)، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶ – ۳۰۴۰]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲۷/۲–ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: دکتر اصغر مهدوی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۴۰]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۴۲/۳

در نسخه یک فصل بیش نیست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یشمی، ۲۰ص (۱۸۵پ–۲۰۴ر)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ – ۸۳]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۹۴/۱۱

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی گلدار، ۵گ (۱۶۴–۱۶۸)، ۱۷ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱۱ – ۲۲۶۵]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۱۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** منازل: منزلها. معطر: خوشبو. تمام شد

در فهرست با عنوان «فرهنگ عربی به فارسی». فصل یکم در حروف الف، و سپس نامرتب. همان حمد و ثنای رشید وطواط است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن زرد، ۱۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۱۶/۸سم [ف: ۷ – ۳۹۰]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۳۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵ – ۲۴۷]

۲۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۷/۳ ـ د

بی‌کا، بی‌تا؛ در ۲۴۹پ–۲۵۱پ «معرفة اختلاجات الاعضاء» است ناقص؛ ۳۹گ (۲۱۱پ–۲۴۹ر) [ف: ۱ – ۲۱۵]

← الحمد و الشکر ⩾ معنی الحمد و الشکر (رسالة فی تحقیق)

● حمد و شکر / ادبیات / عربی

hamd va šokr

حنفی تبریزی، شمس الدین محمد، ق۱۰ قمری

hanafī tabrīzī, šams-od-dīn mohammad (- 16c)

تاریخ تألیف: چهارشنبه پایان رجب ۹۲۳ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۲/۲۱

خط: نستعلیق، کا: حسین بن شاه حسن بن محمد بن محمد علوی خلوتی، تا: آغاز دهه سوم جمادی الاول ۹۸۸ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶ص (۳۱۴–۳۴۹)، ۲۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۱ – ۳۸۹]

● **حمد و شکر** / ادبیات / عربی

hamd va šokr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۵۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۰ق، جا: هرات [الفبائی ف: ۲۲۹]

● **حمد و شکر** / ادبیات / عربی

hamd va šokr

کتابچه‌ای است در معنی دو واژه حمد و شکر و جدایی آنها در لغت و نسبت میان آنها در اصطلاح فلسفی. نگارنده: شناخته نشد و شاید همان نگارنده تبصرة الصبیان باشد که در (ص۳۴۰) یاد شد و در اینجا نویسنده چنین افزوده است: دائره را حقیر ندیدم و در نسخه اصل نبود. همه کتابچه (۶۰ بیت نوشته) دارد. (علینقی منزوی). [باید با دو نسخه بالا نیز سنجیده شود.]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۰

آغاز: الحمد لواهب العطایا و الجود و الشکر له ... و بعد فهذه فواید متعلقة علی تحقیق معنی الحمد و الشکر؛ **انجام:** و اذا اردت الاطلاع علیها بالسهولة فعلیک بالنظر الی هذه الدائرة ختم الله لنا بالحسنی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۲ و ۵۳) [ف: ۲ - ۳۸۶]

● **حمد و نعت** / شعر / فارسی

hamd va na‘t

حامد

hāmed

منظومه مفصلی است در حمد و نعت، شاعر ابتدا صد و پنج قطعه در حمد (هر قطعه ۱۶ بیت) و هر حمد در یکی از نام‌های خداوند سروده و پس از آن پانزده بند در تمهید نعمت نبی (ص)، هر بند در ۱۵ بیت و سپس سی قطعه در نعت انبیاء و سی نعت در مدح پیامبر اسلام با آغاز «ای بلبلان – ای بلبلان» سروده است. شاعر از شعرای هندو پاکستان است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۹۵-۱۱/۹۵

آغاز: «حمد پنجا هم باعث رابه نسبت نام او عزوجل» چه نامی است این نام پنجاهمم ×× دراین نام پنجاهم خود گمم؛ **انجام:** اگر زهد وتقوا تو را کامل است ×× طلب آن زمان مر تو راحاصل است «دوم آن پنج درکمال طلب است» طلب هم کمالی است ...

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور آبی، ۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۶۷۹]

● **الحمدیة** / ادبیات / عربی

al-ḥamdīya

بردعی، احمد بن ابی یزید، ق۹ قمری

barda‘ī, ahmad ebn-e abī yazīd (- 15c)

تألیف احمد بن ابی یزید بردعی، گویا همان احمد بردعی زنده در ۸۵۰ که شرح العقاید النسفیة خود را در این سال (معجم المؤلفین ۱۷۳/۱) به نام سلطان خلیل بن شیخ ابراهیم نگاشته. در دیباچه آن این رساله چنین توصیف شده است: «فی بیان معنی الحمد و الشکر و النسبة بینهما، و بیان معنی اللام فیه، و بیان ان الجمل المورد معناهما بها هل هی اخباریة ام انشائیة، فحصل ثلاث مقامات». او در دیباچه از مولانا عثمان گنجی و شروانی یاد می‌کند، شعر فارسی در آن آمده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۸

آغاز: یا من علم البیان و الهم التبیان و انطق السنة الالسن بالعبارات و اطلق اعنة الاعین فی الاعتبارات؛ **انجام:** و کن من امرک علی بصیرة الحمدلله اولا و آخر او الصلاة علی نبیه باطناً و ظاهراً.

خط: نستعلیق، کا: عباس بن قاسم عتیقی، تا: ۸۷۹ق؛ محشی با نشان «منه»، در ص ع یک بیت عربی است از حسین حسینی در اوزان اسماء ثلاثی، در پایان عزالدین «محمد حسن بن محمد علی انصاری استرابادی حایری نجفی می‌نویسد که نسخه اصل این رساله بخط مؤلف نزد من است، در ص ع آمده که نسخه در ۱۰۷۴ به محمد امین بخشیده شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۷/۶سم [ف: ۱ - ۱۹۷]

● **الحمدیة** / نحو / عربی

al-ḥamdīya

حنفی، احمد بن عماد، ق۱۰ قمری

hanafī, ahmad ebn-e ‘emād (- 16c)

اهدا به: مصلح الدین حافظ

تاریخ تألیف: ۹۰۳ق

بعضی از دوستان مؤلف از وی خواسته‌اند با حاشیه‌ای بر «شرح دیباجة المصباح» مشتمل بر دقایق و ذکر معضلات و مجملات آن با رعایت اختصار بنگارد این کتاب در جواب خواسته آنان با عناوین «قوله ـ قلت» تألیف شده است.

آغاز: الحمد لمن جعل النحو نورا لثمار حدیقة الکلام و نور الحدقة عیون التراکیب و النظام و عرفنا به وجوه الاعراب و البناء علی الاقسام ...

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۰۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله،حصر جعلی آه اعلم ان الحصر علی ستة اقسام حصر جعلی و عقلی وقوعی و استقرائی و عرفی و شرعی و انما ترکت الامثلة لئلایطول الکتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۵۰ق؛ تملک: سید محمد حسین، غره شعبان ۱۲۷۸؛ جلد: تیماج روغنی، ۵۶ص (۱۶۵-۲۲۰) ، ۱۷

سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۵۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۲۴/۳
نسخه اصلی: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۱۳۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۶۹/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحرف من حروف الفرقان ثم الصلوة علی محمد صاحب الاخلاق و علی آله و اصحابه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۶ق، جا: ترکیه؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۴گ (۷۶–۹۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲ – ۳۹۵]

← الحمدیه در بیان قواعد قرائت قرآنیه ⩾ محمدیه (الحمدیة) دربیان قواعد قرائت قرآنیه

● **الحمرة الحادثة فی الجو** / طبیعیات / عربی
al-ḥumrat-ul ḥādiṯa fi-l jaww
ابن عمید، محمد بن حسین، ۲۹۸؟ – ۳۶۰ قمری
ebn-e ʻamīd, mohammad ebn-e hoseyn (911 - 972)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۶/۶-ف
نسخه اصل: لیدن Cod. Or. 184 (ش ۱۲۷۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۵۱۴ق [فیلمها ف: ۱ – ۶۲۶]

● **الحمرة الحمرة** / کیمیا / عربی
al-ḥumrat-ul ḥumra
طرطوس، شیخ بن وهب
tartūs, šayx ebn-e vahab

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۱۳
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول الشیخ شهاب الدین احمد بن وهب الطرطوس رحمه الله فی صفته باب الشمس و هو جزء الاول
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۴گ (۲۰۰پ–۲۰۳ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۸۸]

● **حمزه نامه = رموز حمزه = اسمار حمزه = جنگنامه امیرالمؤمنین = قصه حمزه** / داستان / فارسی
hamze-nāme = romūz-e hamze = asmār-e hamze = jang-nāme-ye amīr-al-mo'menīn = qesse-ye hamze
ناصر الدین محمد
nāser-od-dīn mohammad

داستانی است که به نام رموز حمزه و قصه امیر یا اسمار حمزه یا قصه امیرالمؤمنین حمزه یا جنگ نامه امیرالمؤمنین حمزه خوانده می‌شود و به شاه ناصرالدین محمد نسبت داده شده، در دوازده «بخش» هر یک بنام «اسمار» یا هفتاد یا هشتاد داستان است. این اثر که تحریرهای یکسانی ندارد و نام‌های گوناگونی نیز بدان داده شده، ریشه آنها حماسه جنگی است از جنگ‌های «حمزه» که محتملاً همان حمزه بن عبدالله خارجی، همان حمزه فرزند آذرک سیستانی باشد که علیه هارون الرشید شورید و بر خراسان و سجستان دست یافت و به هند نیز تاخت که داستان‌سرایان داستان وی را با داستان‌هایی از عموی پیامبر و روزگار نوشیروان و قیصر روم و عزیز مصر درهم آمیخته‌اند. در جنگ‌های حمزه با دیوان و پریان و دشمنان و سوار شدن حمزه بر گردن دیو و به هوا رفتن او، که از شاهنامه اثر گرفته است و یا هفت گوسفند را به سیخ کشیدن و خوردن آنها که از شاهنامه متأثر است. تعداد داستان‌ها نیز در نسخه‌ها یکسان نیست و برخی آن را از ناصرالدین محمد دانسته‌اند و برخی از دیگران. به ترکی و اردو نیز ترجمه شده است.حمزه نامه یکی از داستان‌های دینی بسیار قدیمی است که در طول تاریخ تغییر و تحول بسیار پیدا کرده تا اینکه در دوران صفویه به تحریر درآمده است. با این حال راوی و کاتب آن شناخته نشده و تحریری متفاوتی از آن نیز در دست است در منابع موجود اطلاعات بیشتری در مورد این اثر و تحریرهای مختلف آن نیافتیم.
آغاز: بسمله. داستان اول در کیفیت اقرش و وزیر خواجه بخت جمال او را قرش کشتن. چنین آورده اند که در زمان ماضی در ایران زمین پادشاهی بود در مداین که او را قباد شهریار گفتندی شاه عادل و شهنشاه باذل و رعیت پرور و مخالف کش بود.
چاپ: تحریری از آن به نام «قصه حمزه» به کوشش دکتر جعفر شعار در سال ۱۳۴۷ش چاپ شده؛ تهران، ۱۲۷۶ق؛ تهران، ۱۳۲۱ق؛ در بمبئی و شیراز به اهتمام پرویز میرزا بن فتحعلیشاه به چاپ سنگی رسیده است.
[بنگرید به قصه حمزه، حمزه نامه، تصحیح دکتر جعفر شعار – انتشارات دانشگاه ش ۲و۱۱۶۶/۱) (این کتاب مؤلف درستی ندارد، حمزه خارجی از خوارج و دلاوران سیستان [و] حمزه عبدالمطلب ...)؛ الذریعة ۳۶/۸؛ فهرستواره فارسی ۳۲۴/۱؛ دنا ۷۹۳/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۵۸
داستان امیرالمؤمنین حمزه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۵ – ۴۲۱۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۱۶
آغاز: بسمله. داستان اول در کیفیت اقرش و وزیر خواجه بخت جمال او را قرش کشتن. چنین آورده اند که در زمان ماضی در ایران زمین پادشاهی بود در مداین که او را قباد شهریار گفتندی شاه عادل و شهنشاه باذل و رعیت پرور و مخالف کش بود؛
انجام: اما راوی گوید که از آن جانب آن دو لشکر بر در شهر سابایل طبل جنگ بردند (ص ۱۰۰۴) ... و آنگاه بفرمود تا از سرهای آن کافران مناری چند بر سابایل بساختند و در یراق

بگرفتن شهر سبایل بودند اکنون قصه را درین جانگه دار باقی در رزایل نامه گفته خواهد شد انشاءالله تعالی. تمام شد قصه باختر نامه و حمزه عرب بن هاشم عبد مناف بتوفیق حق تعالی بدست بنده گنه کار بایزید بن شیخ کمال در روز دوشنبه شهر تم تم تمام شد کار من خدایش بیامرزد هر که از برای کاتب بایزید بن شیخ کمال سوره فاتحه باخلاص بخواند صاحب کتاب ملک آقا صاحبه و مالکه محمد صالح بک ابن ابراهیم خان بک العباسی غفرالله ابویهما امین (با مهر «راجی لطف احد بنده محمد صالح»)
داستان اول تا داستان شصت و سیم (ص ۴۴۵) را دارد و از این پس مطالب با «اما» آغاز می‌شود؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۰۶گ، ۱۷سطر(۱۳×۲۴)، اندازه: ۱۸/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۱۵۶]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۰۹-۱۶/۱۹

آغاز: البته بگو که او را دست بردارد بختک که این حرفها را شنید بانگ بر نوشیروان زد که مگر تو دیوانه گشتی که دود مشعلش به فلک لاجوردی بلند شود؛ **انجام:** و لشگرکشی سلطان صاحب قران در دشت خطا و جنگ شهر خطا و کور شدن امیر و بنده ... و مسخر شدن خطا عجب داستانی است. ان شاءالله در جلد سیم نوشته خواهد شد.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۵ رمضان ۱۱۸۵ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۶۷۹]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۷

آغاز: بسمله و به نستعین، اما راویان اخبار و ناقلان آثار سخن برشته نظم؛ **انجام:** احوال پرسیدن و بیان نمودن ... در خدمت گیتی ستان در جلد دیگر ذکر میشود انشاء الله تعالی و تقدس.
قسمتی از کتاب رموز حمزه معروفست؛ خط: شکسته نستعلیق بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱۵گ، ۱۸ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳ - ۵۲۵]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۱۸

آغاز: تا جواب طبل جنگ دارند؛ **انجام:** دیدند برداشته خواندند جلد چهارم و پنجم کتاب. در فهرست از محمد علی شیرازی دانسته؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد صادق شیرازی، تا: شوال ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: علی اکبر مسنن (اهدایی)، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۵۶گ، ۲۱ سطر (۲۴×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۵ - ۱۸۴۸]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۳۶

آغاز: جلو کشیده ایستاد شاهزاده بدیع الزمان ... ایستاد. الخ؛ **انجام:** شیرو انان زنجیر شیر را گشود (ه) بملک قاسم سر دادند شیر رو به او گذاشته که ملک قاسم از ته دل بنالید و گفت ...
پایان جلد ششم؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: جلال الدین پسر نواب، تا: ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۷۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۱۱گ، ۲۱سطر (۱۴×۲۷)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۳ - ۹۸۴]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۳۲

آغاز: جلد اول رموز ... اما گلدسته بندان گیشن عیش و کشور گشایان اقلیم دانش که در معرکه سخنوری لاف صاحبقرانی زده‌اند؛ **انجام:** حمزه را برداشته با تمامی لشکر روزانه ذوالامان شدند و هر یک به مقام خویش رفتند تا زمان حیات در مقام خوش گذرانی قرار گرفتند تم الکتاب ...
تقریباً هر هفت مجلد این اثر؛ خط: نستعلیق، کا: تفرشی، فضل الله بن فرج الله، تا: ۱۳۲۰-۱۳۲۱ق؛ در دو برگ آخر نسخه شعری در قالب مثنوی و به سبک شاهنامه فردوسی در مورد واقعه زد و خوردی که در روز اربعین حسینی در زمان سراینده پیش آمده، در صفحه بعد از آن هم حکایت منصورشاه آورده شده که به علت افتادگی از انجام ناقص است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۹گ، ۳۰-۲۷ سطر (۱۲/۵×۲۴/۵ و ۱۴/۵×۲۹/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [رایانه]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۹۱

کا: فتح الله حسینی، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [رایانه]

۹. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۹۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۴۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴۴-ف و ۲۹۵۳-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۵۳۲، ind. ist Pers. 74-75-76؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۳-ف

نسخه اصل: توبینگن ۴۱۸۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ و مصور؛ ۳۵۶گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۱۲

داستان متفاوت با نثر متفاوت نسبت به سایر نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۰۶

آغاز: به میدان آمد چون چشم خواجه ابوذر جمهر برآن در گران مایه افتاد از جابر جست و چهل قدم او را استقبال کرد واین قاعده مضبوطه شد بعد از این امیر را استقبال خواهد کرد؛ **انجام:** یک دانه الماس را شاه گفت او را هم قیمت کن بابا گفت باصره من ضعیف شده در برون برابر آفتاب اگر مرخص فرمائید به بینم شاه گفت ببر درآفتاب ببین عمران تاج را بیرون آورده ودربغل نهاده از پی کار خود به در رفت تاج بردن عمر در جلد دوم گفته خواهد شد
جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، اندازه: ۲۱×۳۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۸]

● **حمزه نامه = رموز حمزه** / داستان / فارسی

hamze-nāme = romūz-e hamze

شکرریز، علی

Šekarrīz, ‘alī

محتملاً در دوران صفوی. کتاب رموز حمزه هفت جلد کتاب است و برای دختر پادشاه هند، که به مرض دق دچار شده بود، نوشته شده است تا او بخواند و چون «پنج جلد که خواند دق بالمره ازو برطرف شد هفت جلد را که تمام کرد آثاری از دق درونش ماند، فائده این هفت جلد بسیار است خصوص پادشاهان را در باب لشکر کشیدن و جنگ کردن با دشمنان و مدارا با ایشان.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۳

آغاز: جلد اول رموز حمزه باعث تصنیف هفت جلد رموز که هفت نفر حکیم تألیف کردند باعث تصنیف این کتاب و موجب تألیف این خطاب آنست که یکی از پادشاهان هند را نازنین دختری بود؛ **انجام:** بالای آنها گذاشت بر هم بسته بر دوش کشید و از انمقام بیرون آمده بطرف سر اندیب چون برق بدر رفت تا برسید

جلد اول؛ خط: نستعلیق بد، کا: میرزا الیاس بلباسی الاصل، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۲۳۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مقوایی،۱۹۹گ،۱۸سطر(۱۲×۲۱)،اندازه:۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱ – ۳۹]

● **حمزه نامه = زبدة الرموز** / داستان / فارسی

hamze-nāme = zobdat-ur romūz

شاه نظر قصه خوان

šāh nazar qesse xān

تحریر دیگری است از داستان حمزه که مؤلف با استفاده از کتاب‌های مولای جای شکر ریز، مولانا علی خان قزوینی، مولانا زین العابدین تکلو خان، مولانا عنایت الله، مولا حامد، مولا شوریده و مولا حسین مشتاق تحریر و تقریر نموده است، بعد از مقدمه می‌گوید: «در تألیف قصه حمزه آنچه به نظر کمترین رسیده است در میان ارباب خبر اختلاف بسیار واقع شده است بعضی گفته‌اند که یکی از خلفای بنی عباس را از مرض دق عارض شده بود و برخی گفته اند که یکی راوی این قصه عمرو بن امیه ضمیری است.»

[نسخه‌های منزوی ۳۷۱۸/۵؛ الذریعه ۳۶/۸]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۵

آغاز: سپاس خداوندی را که منشور خاقانی خسروان سواد اعظم وجود را که ... نفس سرکش هوس از پای درآورده ... مخفی نماند که باعث تحریر این کلمات ... این فقیر بی بضاعت تراب اقدام درویشان شاهنظر قصه خوان قبل از قصه خوانی؛ **انجام:** آنجام نسخه:متوجه دمشق گردیدند و روز دیگر و صاحبقران با عساکر منصوره از عقب ایشان روانه شدند تمت

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد حسن عرف میهن، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۷ – ۴۱۸]

● **حمزه نامه = رموز حمزه = اسمار حمزه = جنگنامه امیرالمؤمنین = قصه حمزه** / داستان / ترکی

hamze-nāme = romūz-e hamze = asmār-e hamze = jang-nāme-ye amīr-al-mo’menīn = qesse-ye hamze

داستان حمزه که به شکل‌های مختلف درگذشته تحریر شده و مثل کتاب شاهنامه قصه‌خوانان آن را می‌خواندند به‌خصوص در دوره صفویان. این داستان حماسه جنگی است از جنگ‌های «حمزه» که بایستی همان حمزه بن عبدالله خارجی، همان حمزه بن آذرک سیستانی باشد که علیه هارون الرشید عباسی قیام کرد و بر سجستان و خراسان دست یافت و به هند نیز یورش برد. داستان‌سرایان وی را با داستان‌های حمزه ــ عموی پیامبر ــ و روزگار نوشیروان درهم آمیخته‌اند.

[الذریعة ۲۵۲/۱۱؛ مشترک پاکستان ۹۳۳/۶–۹۳۹]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۸۳

آغاز: اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکرشکن شیرین گفتار بو داستانی دلگشانی بله نقل اید وبدولر اوزمان که علمشاه وقیماس خان بدیع الزمانی؛ **انجام:** شکوهتك برهم اولاقی وآخر الامر بابای رونده کیدوب شما مرود ماهنی اولدور مکی وامیر دلاور لربینا اولمکی عجب داستان شیرین وبهجت افزا دور که ان شاء الله تعالی بوکتابون ما باقی سنده نقل اولونور

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۱۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۵ – ۴۱۱۵]

● **حمزه نامه** / شعر / کردی

hamze-nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۱/۱-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ [فیلمها ف: ۲ – ۸۵]

● **حمله حسینیه** / شعر / فارسی

hamle-ye hoseynīye

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

داستان کربلا و واقعه شهادت حضرت امام حسین علیه السلام و برادران و یاران آن حضرت را در یکهزار و دویست و پنجاه و شش بیت به نظم کشیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۸۰

آغاز: عمر تا زدادار گرداند رو ×× بکیهان خداوند شد جنگجو؛ **انجام:** محمد بود روز و شب سوگوار ×× بنالد زسوک شه تاجدرا

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ در پایان نسخه ملحقی از فرزند ناظم میرزا موسی پزشک تنکابنی بر چکامه پدرش افزوده شده شامل داستان ورود اسیران اهل بیت به شام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۱گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۳ - ۶۵]

● **حمله حیدری** / تاریخ معصومین / فارسی

hamle-ye heydarī

فارغ گیلانی، حسین بن حسن، ق۱۱ قمری

fāreq-e gīlānī, hoseyn ebn-e hasan (- 17c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۰۸

آغاز: بسمله و به نستعین، جنگ کردن مالك اشتر و مسلمان شدن او. بنام خداوند ارض و سما ×× بصنع خود آنرا نموده بنا؛ **انجام:** دوستان ترا بهر دو جهان ×× باش غمخوار آشکار و نهان

نام مؤلف به استناد فهرستواره منزوی ۸۳۵/۱۰ کامل شد؛ خط: نستعلیق،کا:محمد صادق بن محمد جعفر،تا: صفر ۱۲۶۳ق؛ واقف: غلامرضا مدقق (اهدایی)، کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی،۸۳گ،۱۸سطر(۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۸۴۴]

● **حمله حیدری** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی

hamle-ye heydarī

باذل، محمد رفیع بن محمود، - ۱۱۲۳ قمری

bāzel ‹mohammad rafī‘ ebn-e mahmūd (- 1711)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۹ق

حدود بیست و هشت هزار بیت شعر است در سرگذشت پیامبر اکرم و حضرت امیرالمؤمنین علیهما السلام، به تقلید از شاهنامه فردوسی و دیگر سروده‌های حماسی معروف، و می‌گویند از روی «معارج النبوة» ملا مسکین فراهی (-۹۰۷ق) سروده است. باذل این منظومه را تا روزگار عثمان رسانیده، سپس دیگران همچون ابوطالب فندرسکی و ارجمند آزاد و جز اینها کار او را دنبال کرده‌اند.

آغاز: بنام خداوند بسیار بخش ×× خرد بخش و دین بخش و دینار بخش / همه کام دنیا و دین کردکار ×× ازین هر سه نعمت نمود آشکار

چاپ: مکرر چاپ شده است؛ بمبئی، ۱۲۰۹ق / ۱۸۱۹م، به قطع رحلی، چاپ سنگی

[الذریعة ۹۱/۷ و ۳۴۵/۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۷۷/۴ و ۴۴۵۵؛ مشار فارسی ۱۲۲۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۶۲۷/۳؛ مشترک پاکستان ۱۰۰۵/۸ و ۲۸۹/۱۰؛ دایرة المعارف بزرگ اسلامی ۷۷/۱۱-۷۹؛ دانشنامه جهان اسلام ۱۹۱/۱-۱۹۳؛ دنا ۷۹۳/۴-۷۹۷ (۱۰۲ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حمله حیدری = تکمله حمله حیدری؛ باذل آزاد کشمیری، ارجمند بن عبدالغنی بیگ (-۱۱۳۴)

۲- حمله حیدری = جذبه حیدری؛ فندرسکی اصفهانی، ابوطالب (-۱۲)

۳- حمله حیدری؛ راجی کرمانی، بمانعلی (-۱۲۴۱)

۴- جذبه حیدری؛ احسن بنگالی، عبدالعلی خان (-۱۲)

۵- تکمله حمله حیدری (۲عنوان)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بکن غور از انصاف در این سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، دارای ۲۶ صحنه تصویر، با سرلوح، درحاشیه صفحات ۳۳۲ر- ۳۳۶پ «رساله اصطلاحات شعراء» نوشته شده؛ مهر: اعتضادالسلطنه؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: اصفهانی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۷گ، ۲۰سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۴ - ۳۴۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۲۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۳ق، گویا در ۱۱۰۳ که در آن دست برده‌اند؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: سوخت رنگین،۴۵۸گ،۱۸سطر(۱۹×۲۳)، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۱۷-۳۲۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بآن گشت نزدیک چون دود آه ×× شود همچو شب روز روشن سیاه.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: شوال ۱۱۰۵ق؛ دارای دو سرلوح مذهب، دارای هشت مجلس رزمی، مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۷گ، ۱۹ سطر چهارستونی، اندازه: ۱۹/۸×۳۳سم [ف: ۱۷ - ۱۱۸]

۴. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد تقی کنبلانی، تا: چهارشنبه ۱۰ رمضان ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: چرمی قهوه‌ای، اندازه: ۲۱×۳۳سم [نشریه: ۷ - ۷۲۹]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۵۵

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح حسینی تفرشی، تا: سه‌شنبه ۷ جمادی الاول ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۲۴ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱۵ - ۴۲۱۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بر آل پاکش هزار آفرین که هم ظیبینند وهم طاهرین
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۵۳ق [رایانه]

۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۴۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه سوم شعبان ۱۱۵۴ق؛ قطع: رحلی بزرگ [نشریه: ۴ - ۳۸۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برین دینم برین میرم برین زادم مناز مادر موالی و محبت و چاکر و مداح حیدر را کنم خدمت برم فرمان نهم گردن شوم چاکر ... که تا بخشد مرا اسب و قبا و تاج و سیم و زر سنه ۱۱۵۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۹ق، [رایانه]

۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس آن قبله رو سوی مسجد نهاد ×× به مسجد چو محراب طاق ایستاد / بدان سان که در چرخ پنجم خلیل ×× چو در سدرة المنتهی جبرئیل / نبوده جز او هیچ بیدار کس ×× خوروری که مخلوق او بود بس
خط: نسخ، کا: رضی الدین علی عبدالعالی بن رفیع الدین حیدر عبدالعالی، تا: ۱۱۷۵-۱۱۷۷ق؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح و تشعیر؛جلد:چرمی،۴۷۵گ،۳۶سطر،اندازه: ۲۴×۴۰سم [ف: ۱-۴۳۸]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تو را جز نکویی نیاید به کار ×× مبر با بدی تو به سر روزگار / چنان زی تو دراین سرای سنج ×× که ازتو نکویان نبینند رنج
خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر بن محمد ربیع خوانساری، تا: ۱۱۷۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۷۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۴]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۳۱

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن ملا محمد قاسم اصفهانی نصرآبادی، تا: چهارشنبه ۱۰ ذیقعده ۱۱۸۶ق، به دستور حاج محمد اسماعیل بن محمد علی عقدائی علیابادی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۲۱ - ۱۹۲]

۱۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۳۸/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد امین الدین حسین بن مسیح الزمان خان اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۲ شعبان ۱۱۹۲ق، جا: خدا آباد جدید؛ افتادگی: آغاز و انجام [نشریه: ۷ - ۱۴۷]

۱۳. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۲۷

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن ملا محمد مومن کرونی، تا: ۱۱۹۵ق؛ ۲۶۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱۰۴]

۱۴. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۰

آغاز: همان شد که روزی به تقدیر حق ×× ابوطالب آن سید نامور
خط: نسخ، کا: ابوطالب بن محمد ارشد شهر بابکی، تا: سلخ رمضان ۱۱۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «خادم الحجة محمدعلی» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده عبدالله» (مربع)؛ در دو برگ آخر قصه نرجس خاتون به نظم آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۴گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۱]

۱۵. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** به یاران او گفت آن نیک رای ×× که پشت سر او بگیرید جای
خط: نستعلیق تحریری، کا: بدر ابن نورالدین حسینی، تا: ۲۶ ذیقعده ۱۱۹۸ق؛ ۲۹۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۵۰]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** روا نیست ما را ز امرش عدول ×× ندیدم بخود چاره ای جز قبول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سر لوح زرین و آراسته؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۳۸۱گ، ۲۲ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۳ - ۳۱۸۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** کجا بود دریا بهراجنبی زمن آیتی یا حدیث از نبی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ [رایانه]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵۱۴

آغاز: کس کو وصی را اطاعت کند ×× بفرمان پذیری صداقت کند؛ **انجام:** ازین داستان گشت حاصل فراغ ×× نگشتم ولی فارغ از درد و داغ.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، کمندکشی، دارای یک سرلوح؛ واقف: آقای شاکری، تیر ۱۳۳۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای، ۵۵گ، ۲۰ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۰×۲۹/۶سم [ف: ۱۷ - ۱۱۹]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۴۱۶

آغاز: برابر؛ ۲- تکمله آزاد: ثنائی که سر دفتر نامه هاست ×× خداوند لوح و قلم را سزاست؛ **انجام:** بآن گشت نزدیک کز دود آه ×× شود همچو شب روز روشن سیاه
تا رحلت پیغمبر اکرم بیشتر ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: محمد علی شاهسونی و برادران، دی ۱۳۴۴؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی قهوه‌ای، ۲۰۲گ، ۲۷ سطر چهارستونی (۱۶/۵×۳۳)، اندازه: ۲۳×۴۳سم [ف: ۷ - ۳۰۹]

۲۰. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۲۹

انجام: ترا جز نکویی نیاید به کار ×× مبر با بدی تو به سر روزگار
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۶۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۹۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بکن غور از انصاف در این سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا اوایل ۱۳؛ کاغذ: فرنگی

شکری، جلد: تیماج حنایی، ۵۶۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۷۴]

۲۲. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز: یکی گفت رسم اینجا سجود ×× نباید زائین تخلف نمود؛ **انجام:** کلامی بدانسان هدایت ظهور ×× به هذیان نمودند حمل از غرور

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۰۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳۴]

۲۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز: «از این پس به اصحاب باشیم یار ×× نداریم دیگر به کس هیچ کار»؛

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۱۸۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۳]

۲۴. بیرجند؛ مسجد الرسول بازار؛ شماره نسخه:۲

آغاز: که پیچم کمیت قلم را عنان ×× به مدح شه دین امام زمان؛ **انجام:** زمانی ببخشد تو را زن حرج ×× نماید به تو روزگار فرج

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۵۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۴۳]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۵۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [د.ث. مجلس]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۰۲

آغاز: برآمد ز رکن یمانی خروش ×× دگر باره زمزم بر آورد جوش / بخاک رهش هاجر افکنده سر ×× بپایش فتادند حجر و حجر؛ **انجام:** بخندید آن دیو انصاف داد ×× که از کار تو ملک او شد بباد

در مختصر مجلس از بمانعلی راجی کرمانی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی یا پسته‌ای، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۶×۳۵/۸سم [ف: ۴۳ - ۷]

۲۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۱

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: اسدالله خان بن مطلب خان فراهانی به سال ۱۳۰۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱ - ۴۳]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** که رحمت کی بر همه خاص و عام ×× قلم درکشی عاصیانرا تمام / نمایی بایشان رهی آنچنان ×× که باشد نجات دو عالم در آن

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد امین برخواری، تا: ۵ شعبان ۱۲۰۰ق، جهت سید بدرالدین محمد ساکن قریه برخوار؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۵]

۲۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۱۴

آغاز: برابر

خط:نستعلیق نازیبا،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ مجدول محرر؛ جلد: روغنی، ۸۰۱ص، ۲۱ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲-۳۵۳]

۳۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی [نشریه: ۲ - ۷۴]

۳۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۲۳×۳۳سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۳۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۸۷

آغاز: از آن خیمه بر اختیار تمام ×× بدست زنی ام معبد بنام؛ **انجام:** دمی از پی استراحت رسول ×× به آن خیمه کرد از کرامت نزول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ چهارستونی؛ جلد: مقوایی، ۱۵۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۱۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بکن غور از انصاف دراین سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در پشت نسخه از ملارفیعا دانسته شده، ولیکن متن کتاب برابر نسخه ۱۶۵ می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۶)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۴ - ۳۴۷]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۳۲-۲۵/۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بوصف غزای شه نامدار ×× علی ولی صاحب ذوالفقار / بسی گوهر لفظ ومعنی فشاند ×× کمیت قلم تا باینجا رساند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مرصع، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۴گ، ۲۰ سطر چهار ستونی، اندازه: ۱۷×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۶۸۰]

۳۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۰۶-۱۵/۱۴۶

آغاز: منادی حکیم جهان آفرین ×× صدا زد به عبدالله مه جبین / کزین آب یک جرعه ای نوش کن ×× غم و رنج جمله فراموش کن؛ **انجام:** بود جد او شیبه سرفراز ×× بزرگ بزرگان اهل حجاز / دویم جد اوهاشم سینه صاف ×× چراغ شبستان عبد مناف

بخشی از آغاز کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۸۱]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۱۹-۲۲/۳۹

آغاز: بود مو به مو مبدع کاینات ×× برارد زقدرت ... / ... تناسل توالد چه سازد عیان ×× نماید عطا عقل و هوش و روان؛ **انجام:** بکش انتقام پدر از پسر ... ××/ درآن وقت حلال هر مشکلات ...

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۸۱]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۱۲
آغاز: بگفتش ببر نزد آن ناکسان بادینسان پیام به آنها رسان؛ **انجام:** ولی زان سر آن هدایت مطاع حدیثی که خود کده ام استماع
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** یکی غور از انصاف در این سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن / دل دوستان علی شاد دار ×× جهان را بر اعدا غم آباد دار.
کامل؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در انتها «ذیل حمله حیدری باذل» در ۱۶ برگ ضمیمه می‌باشد و ذیل حمله حیدری که با «در مدح جناب امیرالمؤمنین و یعسوب الدین و جنگ نمودن حضرت با عایشه و گذاشتن سزای او را در کنار او» آغاز شد و انجام آن افتاده است. آغاز: «بسمله، در بحر دانش محمد رفیع ×× که بادش بمحشر محمد شفیع / بتوفیق حق رتبه برتری ×× چو او یافت از حمله حیدری / بسال هزار و صد و سی و پنج×× نجف یافت از غیب این طرفه گنج»، انجام: «نماند چه کس در جهان جاودان ×× شهادة بجانها ...»؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوایی، ۳۱۰گ، ۲۱ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۰/۷×۳۳/۲سم [ف: ۱۷ - ۱۲۱]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ۱- بکن غور ز انصاف در این سخن ×× وز ان پس تو دانی بکن یا مکن، ۲- امیر عرب لشکر آرای شد ... ناتمام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ در نسخه ما از تکمله آزاد کشمیری کاتب تا اواسط جنگ صفین بیشتر ننوشته و باقی اوراق را سفید گذاشته است؛ مجدول، با یک سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سبز، ۴۰۶گ، ۲۰ سطر چهار ستونی (۱۲×۲۲/۲)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۷ - ۳۰۸]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** بود پیش از حق هر مدعی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۵۳
آغاز: از آن قوم بدکیش بیدادگر؛ **انجام:** پس از خویش بر ما امام و امیر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۹۸
آغاز: بنی بهر آموزش از کردگار ×× طلب کرد با دیده اشکبار؛ **انجام:** نهد بیشمارت جزا درکتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۱/۲
با مقدمه مفصل؛ بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق [د.ث. مجلس]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** پی سال تاریخ طبع فصول ×× ز حق خواست از عرش اعظم نزول/ ندا آمد از فوق عرش برین ×× که از جلوه تیغ آن طیبین / چو افتاد این نظم مرضی حق ×× بجو از «کرامات منشی حق
با عنوان «جنگ نامه خامس آل عبا» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ خوش، کا: ابوالحسن جوزانی، تا: ۱۲۰۷ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۵۲ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۸ - ۵۴]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** که فرمود سید علیه السلام ×× که باشد باجماع امت امام
خط: نستعلیق ناخوش، کا: عبدالله بن ابوطالب (جای دیگر: نوری پائی؟)، تا: جمعه ۲۴ ذیحجه ۱۲۰۷ق، جا: ذار؛ تملک: چراغعلیخان (نصیر الرعایا) در دوشنبه ۲۹ جمادی الاول ۱۳۵۱ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۶۵۴ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۴۵ - ۲۵]

۴۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** نبیند غیر او هیچ بیدار کس ×× چه روزی که مخلوق او بود وبس / نمود آنچه بیدار بود آن پلید ×× ازآن زخم خنجر به دلها خلید
خط: نستعلیق،کا:محمد نعیم اصفهانی،تا: سال۱۲۰۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف مخ: ۲-۸۱۴]

۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۳۳/۲-۲۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** گناهش ببخشا زلطف وکرم ×× بحق محمد شفیع امم / رضا ساز ازاو اهل هر حق ودین ×× بتخصیص استاد وهم والدین
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد یزدی ساکن قریه ینکاباد جرقویه، تا: چهارشنبه ۱۸ صفر ۱۲۰۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۱گ، ۲۵ سطر چهار ستونی، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۶۸۰]

۴۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۸
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد حسین یزدی، تا: ۱۲۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه بخارائی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۳سم [ف: ۲ - ۲۲۱]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۸۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** هزار آفرین بر تن پاکشان ×× که بودند شان بهترین جهان
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن رمضانعلی بابل کناری، تا: جمعه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۱۰ق؛ اشعار به صورت چهارستونی، رکابه دارد؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده محمدرضا» (بیضی)؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۳۳۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴۴ - ۱۱۶]

۵۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** که ای از تو پیدا چه روشن چه تار ×× که در کبریائی توئی پرده دار / توئی مصدر هرچه دارد وجود ×× توئی

مظهر ... (ناقص)
خط: نستعلیق، کا: محمد کردبچه، تا: ۶ ربیع الاول ۱۲۱۲ق؛ واقف: کماسی (بانو)، خرداد ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۷۰گ، ۲۵ سطر دوستونی، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۵ – ۷۳۲]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و از آنی پس تورانی بکنی یا مکن
خط: نستعلیق، کا: نور محمدبن محمد، تا: ۱۲۱۵ق [رایانه]

۵۳. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۹۱
خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن محمد تقی ساروی مازندرانی، تا: یک‌شنبه ۲۹ صفر ۱۲۱۶ق؛ ۱۸۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۶/۵سم [ف: ۷۵]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی بعد هم رو نمیکرد کم ×× چه کم پیش میرفت چندین قدم
خط: نستعلیق، کا: مصطفی قلی بن عبدل بیشم نوری، تا: ربیع الثانی ۱۲۱۷ق؛ افتادگی: انجام (حدود ۶۰ برگ) و تا «طلب نمودن سعد بن عباده را به مصلحت عمر و بیعت گرفتن از او و مناظره سعد عباده با ایشان و باطل نمودن دعوی خلافت» می‌باشد و در ترجمه خطبه حضرت رسول (ص) «منبر رفتن رسول خدا (ص) و علی (ع) را با خود به منبر بردن و آیات حق بر مردم خواندن و علی (ع) را وصی خود نمودن» که بوسیله باذل به نظم درآمده، متن عربی آن نیز در این نسخه آورده شده؛ مجدول؛ واقف: جواد هوائی قوشچی، اردیبهشت ماه ۱۳۷۰؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۶۴گ، ۲۲ سطر چهار ستونی، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱۷ – ۱۱۹]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۰۷
آغاز: اختیار تو را ×× بگفتت بهر ده که خواهی درا / کنون پیش فهمیده بگذارم کام ×× که عذر تو لنگ است حجت تمام؛ **انجام:** تو را دادم از کار گنه اطلاع ×× که با خود بسنجی نورزی نزاع / بکن غور انصاف در این سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن
خط: نستعلیق چهارستونی، کا: عبادالله بن ملک محمد خوانساری، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۷ – ۵۰۰]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۹۸-۲۳/۱۸
آغاز: اگر چه بود زود کز بعد من ×× نماند به یاد کسی این سخن / نمایند غصب خلافت چنان ×× که دانند ملک خودش بی گمان؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام / که بر اهل بیتش هزا آفرین ×× که هم طیبیند وهم طاهرین
خط: نسخ، کا: محمد شریف، تا: محرم ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد:مقوا، ۱۸۰گ،۲۳چهار ستونی،اندازه: ۲۰×۲۹سم[ف:۳- ۱۶۸۰]

۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۹
بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۴۳۹ص، اندازه: ۲۰×۳۲/۷سم [رایانه]

۵۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۵
آغاز: برابر **انجام:** ولی چون بود شرط اسلام این ×× که خواهند خوبی بهم مسلمین / ترا دادم از کنه کار اطلاع ×× که با خود بسنجی نورزی نزاع
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۲۲۳ق، به خواهش آقا محمد باقر کجوری ساکن ساری؛ با سرلوح و کتیبه نفیس و بسیار زیبا، دو عکس نقاشی مینیاتوری زیبا؛ مهر: «عبده الراجی محمد باقر» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۷۷]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۶۰
آغاز: حمدله. نباشی چو حیوان در ادراک سست بدانی از آن نقشهای درست که پی نقشبند این همه نقش نیست چنین نقشهایی [کذا] پرستنده نیست نیاورد دلی از خرد این بیان که باید پرستیدن او ار چسان؛ **انجام:** کلامی ر مبعوث رب و دود کسی ز اهل ملت شنوده نبود نخست تابتدا کرد سالار دین بنام خدای جهان آفرین چنین گفت آنکه شفیع امم که با ترجمه ذکر آن می‌کنم.
خط: نستعلیق، کا: مصطفی قلی بن محمد علی نوری کزنوی، تا: ۱۲۲۶ق، به اشاره حاجی ابی حسنعلی بیکای امیر آخر باشی سرکار خواجه شریفه؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ بعضی اشعار حمایلی؛ مهر: میرزا علی آقا یزدی مورخ ۱۲۸۹ق طهران؛ یادداشت هدیه به آسایشگاه دکتر محمد بردی مورخ ۱۳۳۰ در پیشانی کتاب؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۰گ، ۱۰-۸ سطر (۱۶/۷-۱۷ × ۲۷/۷-۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** که ای از پیدا چه روشن چه ناز که در کبریائی توئی پرده دار.
حواشی اندکی ادامه ابیات با عناوین؛ خط: نستعلیق، کا: محمد زمان ابن محمد تقی گیلانی، تا: ۱۲۲۸ق؛ مجدول و کمند انداز، سطرها چهار مصرعی، یادداشت با تاریخ ۱۳۳۱ش از محمد صادق گیلانی، از علی اصغر با تاریخ ۱۲۷۱ق، صادق ناصحی ۱۳۳۱ش، یادگاری از شکراله میرزائی با تاریخ ۱۳۳۶ش؛ خرید از عاطفی، ۱۳۸۳؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۸۲گ، ۲۸سطر(۵×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [رایانه]

۶۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۶۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران نجف ×× ز ما بر روان امیر نجف.
خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالغفور، تا: پنج‌شنبه ۱ رمضان ۱۲۲۹ق، به خواهش آقا محمد تقی و آقا محمد مهدی؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵ – ۵۳۵]

۶۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۱۵۱
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن عبدالکریم، تا: ۱۲۳۰ق؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷ – ۱۴۷]

۶۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۱۴۷

خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن میرزا عبدالرحیم حزین حسینی شیروانی، تا: ۲۹ رجب ۱۲۳۳ق، بدستور میرزا حسن علی حسینی تمامی امامی شیرازی؛ با سرلوح، مجدول؛ قطع: رحلی بزرگ [نشریه: ۷ - ۱۴۷]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۵۸

آغاز: بسمله، و به نستعین؛ **انجام:** بگو بگریخت از جور زمانه ... بنده گنه کارم

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق [رایانه]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۷۸

آغاز: بسمله، هزاران درود هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام / هزاران درود سلام دیگر ×× زما باد بر جان اثنا عشر/ پیمبر چو پوشید زاهن قبا ×× شد از رشک او زرد رنگ طلا؛ **انجام:** بتوفیق پروردگار مجید ×× باتمام این داستان هم رسید

نسخه ما به صورت کتابی مستقل تنظیم شده ولی در مقایسه با نسخه کامل از ابتدا یک چهارم کتاب حذف شده، از «غزوه احد و کیفیت سلاح پوشیدن سید انبیاء بعزم رزم ابو سفیان» آغاز و به «غزوه خیبر» پایان می‌پذیرد؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: علی نقی نوری، تا: ۱۲۳۴ق؛ واقف: آقای میرزا ابوالحسن پیشنماز آملی، فروردین ماه ۱۳۶۹؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۱۲۰]

۶۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۷۵

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن سید هاشم بن میر شرف الدین محمد لنگرانی فراهانی، تا: پنج‌شنبه ۵ رجب ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۳۰۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۲۹/۷سم [ف: ۲ - ۲۲۰]

۶۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۰۸

آغاز: یکی همچه مهر و یکی همچه ماه ×× ضیا بخش شبها و روز سیاه

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول، با یادداشتی از شیخ حسین عطار در ۶ محرم ۱۲۹۵؛ جلد: مقوایی، ۳۱۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۴۷۶]

۶۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۱۱

آغاز: امامی که از ابر شمشیر او ×× زمین شست از خون کفار او؛ **انجام:** هزاران تحیت هزاران سلام ×× بخیر البشر باد وآلش تمام

خط: نستعلیق،کا:حسین حسینی،تا:۲۴ربیع الثانی ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۵۵ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۳]

۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۶۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، ۶ گ سفید، با یادداشت ۱۲۳۶ تا ۱۲۹۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی با گل و بوته رنگارنگ، ۳۴۷گ، ۲۵ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۲×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۵]

۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۹

آغاز: ای نام تو هر کتاب را زینت و زین ×× از بهر وجود تست خلق کونین / بنام خداوند بسیار بخش ×× خرد بخش دین بخش دینار بخش؛ **انجام:** هزاران درود و هزار آفرین ×× بر آل و بر اولاد او اجمعین

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: احمد، تا: چهارشنبه ۱۳ شوال ۱۲۳۷ق، به سفارش حاجی الحرمین الشریفین، حاجی محمد علی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کتابت شده از روی نسخه‌ای که ظاهراً خود حاجی محمد علی از هندوستان جهت پادشاهی یا بزرگی پیشکش آورده بوده؛ مهر: «عبده محمد علی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۹ - ۶۳]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** سخن کرد عباس طوعا قبول- رضامند شد بر عطای رسول

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی، تا: ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۸۲

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر حسینی تفرشی، تا: محرم ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج ترنجی، ۳۲۹گ، ۲۲ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۱۹۳]

۷۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۳

خط: نستعلیق چهارستونی، کا: محمد ربیع کجوری مازندرانی کالجی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۴۲ق، جهت آقا شعبان بن کربلائی عبدالله وجه آبادی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۱ - ۲۷۶]

۷۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ یادداشتی یادگاری از سید حسین بن آقا محمد باقر طباطبائی به سال ۱۲۷۵ و اشعاری از معراج نامه ای به نظم؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۶گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۸۳]

۷۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی چون بود شرط اسلام و دین ×× که خواهند خوبی همه مسلمین / بکن غور ازانصاف در این سخن ×× وز آن پس تو دانی بکن یا نکن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴ صفر ۱۲۴۳ق؛ مجدول چهار ستونی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۳]

۷۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن زین العابدین، تا: ۱۲۴۳ق؛ ۴۰۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۲ - ۴۸]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۲۳
آغاز: دل آزرده شدن انصار از وفور عنایات سید مختار ... همان چار اشتر فکنده به پیش؛ **انجام:** مگر اینکه از اعتقاد و ادب ... هزاران درود و هزاران سلام- زما بر محمد علیه السلام ... سنه ... ۱۲۴۴ و نفرین ملائکه گرفتار گردد آمین
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی، تا: ۱۲۴۴ق [رایانه]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱-۸/۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** بدان سان که درچرخ پنجم خلیل ×× چو درسدرة المنتهی جبرئیل / نبوده جز او هیچ بیدار کس ×× چو روزیکه مخلوق اوبود و بس تمت الکتاب
خط: نستعلیق، کا: طالب حسینی، تا: پنج‌شنبه ۶ ربیع الثانی ۱۲۴۷ق،جا:تهران؛ مجدول چهارستونی محرر مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۳-۱۶۸۰]

۷۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹
خط: نسخ، کا: اکبر بن احمد حسینی، تا: ۱۲۴۷ق، جا: کشمیر، به‌خواهش حاجی محمد رضای تاجر اصفهانی؛ کاغذ: هندی، [نشریه: ۲ - ۷۴]

۸۰. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ علی بن کربلائی رستم کزازی الاصل و منکاوی المسکن، تا: ۱۲۵۴ق [چند نسخه-ف: ۳۵۳]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** بکن خود [غور] ز انصاف در این سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ واقف: سید مؤمن فخر حسینی، اردیبهشت ماه ۱۳۷۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲۵گ،۲۱سطر چهارستونی،اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷-۱۲۱]

۸۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۸۷
بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق [نشریه: ۱۳ - ۳۶۳]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** این خطای رفته را تسبیح کن / از کرم و الله بفضلك و الصواب. انجامه: نوشتم من درین جمله نشانی / بماند از من مسکین نشانی.
خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن اسماعیل، تا: ۱۲۵۸ق؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «یا فاطمه، حسین، حسن و ... ؟» (به شکل پنجه دست)، «علی اکبر»؛ خریداری از آقای حسینی ۱۳۸۴؛ کاغذ: هندی حنایی، جلد: مقوایی، روکش کاغذ روغنی سیاه، ۶۷۴ص، ۲۴ سطر (۱۵/۵×۲۹)، اندازه: ۲۴×۳۷/۵سم [رایانه]

۸۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۷۲
آغاز: چو قطع مراحل شد و مرحله ×× به نزدیکی مکه آن عاقله؛ بخش دوم: (۱۰پ-۵۸۷پ): برابر؛ آغاز (۳): (۵۸۸ر-۶۴۳پ): به نام خدا می‌کنم حمد را ×× چه نام بزرگ است نام خدا؛ **انجام:** گر از اسم سکناش پرسی نشان ×× بود محسن و قریه انجدان / قد فرغت ... فی یوم الاحد من شهر ذی القعده الحرام من شهور سنة ۱۲۶۰. (۳): بکن غور انصاف در این سخن ×× وز آن پس تو دانی بکن یا مکن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۲۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱ - ۲۲۸]

۸۵. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۲۹
انجام: گمان بود چندان که ظلم و ستم ×× بود و زخود آن مکافات هم
خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ شعبان ۱۲۶۱ق؛ واقف: سید محمد شهشهانی؛ ۲۹۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۹]

۸۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۰
خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن عبدالنبی کرمانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۳۳۰گ، ۲۲سطر، اندازه: ۲×۳۴سم [ف: ۲ - ۴۸]

۸۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۹
خط: نستعلیق، کا: آقا بزرگ ولد مشهدی عبدالجبار ترک، تا: ۱۲۶۵ق، به دستور صاحب معظم عبدالعظیم بیك مباشر توبخانه مبارکه ولد غفران پناه محمد سعید یکان لو؛ ۳۰۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲ - ۴۸]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۲۶
آغاز: بسمله، مقدم در ذکر غزوه قره الکدر بیا ساقی ای گل رخ سیم تن چو گلشن بیا را یکی انجمن؛ **انجام:** به توفیق پروردگار مجید حکایات خیبر بپایان رسید ...
نسخه ناقص بوده و تنها حدود ۶۲۰۰ بیت از کتاب را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل بن نقیعلی خان، تا: ۱۲۷۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۱۵ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [رایانه]

۸۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بان گشت نزدیك از دوداه ×× شود همچه شب و روز روشن سیاه
جلد اول و تا وفات پیامبر (ص) را دربردارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد جان، تا: چهارشنبه ۷ شعبان ۱۲۷۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [مؤید: ۳ - ۱۱۳]

۹۰. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۹ فرخ
خط: نستعلیق، کا: ملامبر بابا ولد میر سید محمد بن میرعلی نقی، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۸۸ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج عنابی، ۴۷۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵۵]

۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۳۵
آغاز: به نام خداوند بسیار بخش ×× خرد بخش و دین بخش و دینار بخش / همه کار دنیا و دین کردگار ×× از این هر سه نعمت نمود آشکار؛ **انجام:** ترا دادم از گنده کار اطلاع ×× که با خود بسنجی تو روزی نزاع / بکن غور و انصاف در این سخن ×× وز آن پس تو دانی بکن یا مکن

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حاجی میر مهدی عطار، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۲۸ق؛ مجدول،کمندکشی‌شده با شنگرف، با سرلوح مزدوج مذهب و مرصع؛ مهر: «عبده اسمعیل بن عبدالله ۱۲۲۹» (بیضی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ تملک: اسمعیل بن عبدالله؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: روغنی مشکی، ۲۷۵گ، ۲۵ سطر (۱۳/۸×۲۵/۹)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۲۹/۲- ۶۵۰]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم از مهد گفتم هم از کین سخن ... هزاران درود و هزاران درود و هزاران سلام زما بر محمد علیه السلام ... سنه ۱۳۳۱

خط: نستعلیق، کا: احمد بن میرزا محمد مهدی، تا: ۱۳۳۱ق [رایانه]

۹۳. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۳۶ بخش دوم

آغاز: با دم قدرت خدای جهان ×× بپوشید چون خلعت جسم و جان؛ **انجام:** مرا بیش از این جای گفتن نبود ×× چه گویم که تاب شنفتن نبود

خط: تحریری، کا: مشهدی شعبان زرنوشه‌ای (محرابی)، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۳۷۲ق، جا: زرنوشه؛ اشعار در چهارستون مجدول، اشعاری در مصائب کربلا و حضرت اباعبدالله و ابیاتی در مدحت رسول مکرم(ص)، در ظهور و اشعار عامیانه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۳گ، ۵۲ سطر، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۱۸۸]

۹۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۷۸

آغاز: یکی زنگیی بود وحشی بنام؛ **انجام:** که بخشد گناهش خدای جهان

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: هوشنگ لطفی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۸۳گ، ۱۵سطر (۱۱×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۸۳۱]

۹۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۵۷/۲

آغاز: سیم معجز از وی پدیدار گشت. که دستش ز بالای او در گذشت؛ **انجام:** آمدن فضیل با سپاه و جنگ کردن با محمد حنفیه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز و سفید، ۱۹گ (۲۱-۳۹)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۴۸۶]

۹۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۹۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۲۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۷۷]

۹۸. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۳۵ بخش دوم

آغاز: ز بسم الله بیان سازم خدا را ×× ز مشت خاک آدم ساخت ما را / بامید گنجی، کشیدیم رنج ×× ولی گنج رفت و بجا ماند رنج؛ **انجام:** ولی گفت این حرف آهسته تر ×× که باشید از کار خود با خبر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ این منظومه توسط میرزا ابوطالب فندرسکی اصفهانی تکمیل شده، سپس شاعری به نام «نجف» در سال ۱۱۳۵ ملحقاتی بر آن افزود. کاتب و تاریخ تحریر آن معلوم نگردیده، اما توسط کاتبی در روستای زرنوشه یا سفیدآب به نگارش در آمده، اشعار در چهار ستون مجدول، بر پشت جلد آغاز اشعاری در سیره معصومین علیهم السلام از کربلایی جعفر درمنکی با نشان سجع «محمد تقی» و یادگاری سید رضا فرزند سید حسن کنگرانی در ص ۳۲، با مهر چهارگوش «غلامرضا» و یادداشت مشهدی رضا گرکانی در بهای گندم سال [؟]؛ تملک: آقای حسین مشهدی آقا جان، روستای زرنوشه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳۶گ، ۵۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۱۸۷]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۵۶

آغاز: باری براه سفر کمان ... رسیدن میر؛ **انجام:** چنین گفت جبرئیل کی مقتدا بروز قیام اول از انبیاء

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۴۹

آغاز: به پهلو روان حمزه نامدار؛ **انجام:** کز او بشنود حکم پروردگار

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۹۲

آغاز: بسیار تخشی و اندک پذیری؛ **انجام:** تو را ... نیت زین آمد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بان گشت نزدیک گر دود و آه شود همچو شب روز روشن سیاه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۸۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بود بهتر خلق آن کس که او ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۰۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۳

آغاز: به نام برآرنده گامها ×× ازآغاز دانای انجام ها / گشاینده بابهای سرور ×× رساننده ارزوهای دور / برش سهل دشوارهای کلان؛ **انجام:** ترا دادم ازکنه کار اطلاع ×× که با خود بسنجی نورزی نزاع / بکن غور از انصاف دراین سخن ×× وز آن پس تو دانی بکن یا مکن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۱۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۴]

۱۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۱۷

آغاز: بنام خداوند بسیار بخش خرد بخش و دین بخش و دینار بخش خرد داد تا چشم دل و اکنی درین آفرینش تماشا کنی؛

انجام: بپاسخ نگفت اشف انبیا که من کشته ام مستعد لقا ولی صبر فرمای تا جبرئیل بیاید ز نزد خدای جلیل.
خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۲۵ سطر چهارستونی (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [رایانه]

۱۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۹۰

آغاز: «طلب کرد از وی زد و رخ بجات ×× به آزادی از نار دادش برات ...» «به نام خداوند بسیار بخش خرد بخش ×× دین بخش دینار بخش ...»؛ **انجام:** «همان روز عرفه به تحریک را ×× مسمی بگردید از ابتدا» «بکن غور ز انصاف در این سخن ×× و زان پس تو دانی بکن یا مکن / ولی دارم امید عفو و کرم ز ارباب دانش چه پست و بلند که از خوی لطف احسان خویش پذیرند تقصیر این مستمند»
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ آغاز این اثر قطعه‌ای مثنوی به همان سبک و همان وزن حمله حیدری مشتمل بر سرفصل‌های ذیل الحاق شده است که به علت افتادگی از آغاز کافی نبودن منابع موجود معلوم نشد از کیست: رسیدن موکب همایون اعلی بسر منزل عقبه ابله با کاروان، ذکر امدن فیلق راهب بن خدمت سراسر سعادت، ذکر حیله اندوزی عد بن منظور ... ذکر عقد بستن خدیجه خاتون را، ذکر بیان اولاد نبوی از رحم طاهره خدیجه خاتون، ذکر احوال ابراهیم ابن خاتم النبیین، ذکر تولد نور علوی اعنی جناب امیرالمؤمنین و قاتل المشرکین ... کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۷گ (۱-۳۰۷پ)، ۲۳سطر (۱۳/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۷×۲۹/۵سم [رایانه]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیاران او گفت ان نیکرای ×× که پشت سر او بگیرید جای
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۲ - ۱۷۲]

۱۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۶۰

وقایع رحلت پیامبر (ص)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

۱۰۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۱۵-۱۲/۵

آغاز: چنان خورد شمشیر اوبر سپر ×× که بشکافت از یک وجب بیشتر؛ **انجام:** برانیم گرد از بداندیش او ×× سر وجان ببازیم درپیش او
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۶گ، ۲۷-۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۳سم [ف: ۳ - ۱۶۸۱]

۱۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۴۷-۳۹/۲۷

آغاز: لباسش کبود است دائم از آن ×× که بی ماتمش نگذر یک زمان / کُشد هرشبانروز این نابکار ×× زپرورده خویش چند از هزار / رحلت نمودن خدیجه کبری ازسرای غرور بعالم نور..؛ **انجام:** ولی آن نکور ای پاکیزه کیش ×× هماندم پشیمان از کار خویش / بر او گریه افتاد پیش از یهود ×× زکردار خود دست بر دست سود
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۶۸۱]

۱۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۲۰-ف

نسخه اصل: بادلیان D. 64؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۷۰گ، ۲۲ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۷]

۱۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۶۲-۳۱/۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** به حق خود ای خالق انس وجان ×× بود تا بنای زمین وزمان / دل دوستان علی شاد دار ×× جهان را بر اعدا ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول محرر مذهب، با کتیبه در بالا و پائین و نقوش مذهب از گل و بوته بسیار زیبا، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج روغنی، ۴۶۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۳ - ۱۶۸۰]

۱۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۸۲/۳-۵۸/۳۲

آغاز: بدو گفت مالک که ای نامور ×× مرا سوخت زین پرسش تو جگر / نبود این گمان بر تو هرگز مرا ×× که در دین من شبهه باشد ترا
بخش کوتاهی از این کتاب است در داستان خالد بن ولید و رفتن وی به قبیله مالک بن نویره و کشتن آنان و چند داستان دیگر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷گ (۲۰۴-۲۰۹)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۸۱]

۱۱۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** که او بود در عقد سالار دین ×× چه آمد برش قدوه مشرکین» / زنخوت همی خواست آن بوالفضل ×× نشیند به روی بساط رسول
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه مطابق یادداشتی که از حسین پرتو بیضائی کاشانی نزیل تهران در ظهر برگ اول آمده، تقریباً حاوی ۱۱۷۰۰ بیت از چهل یا نود هزار بیت است؛ یادداشتی با تاریخ ۱۳۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۲۵ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف مخ]

۱۱۵. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه:۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** شود پادشه ذات پاک خدا ×× بهی قاضی و محتسب مرتضی ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اشعار در چهار ستون؛ جلد: گالینگور قرمز، ۳۴۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم[ف مخ]

۱۱۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۵۰

آغاز: کند عفو عصیان جرم عیاد ×× نبخشد ولی یک سر مو عناد؛ **انجام:** دگر نامداران پر خاشجو ×× بسوی غنیمت نمودند رو
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرمی، ۲۱۴گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۷]

۱۱۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۱

انجام: بکن غور انصاف در این سخن ×× وزان پس تو دانی بکن یا مکن
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با این ابیات گفتار محمد رفیع مؤلف اصلی کتاب ختم می‌شود، در نسخه حاضر پس از ابیات ذیل: «الهی هر آنکس که این خط نوشت ×× عفو کن گناه و عطا کن بهشت / الهی بیامرز خواننده را ×× عفو کن گناه نویسنده را» باقی داستان از قول میرزا محمد صادق متخلص به آزاد با ابیات: «ثنائی که سر دفتر نامه هاست ×× خداوند لوح و قلم را سزاست / بلندی ده آسمان بلند ×× ز کنه کمالش خرد شهر بند» آغاز می‌گردد ولی در نسخه ۲۵۵۴ باقی داستان از قول محمد نجف نام با ابیات: «در بحر دانش محمد رفیع ×× که بادش به محشر محمد شفیع / به توفیق حتی رتبه برتری ×× چو او یافت از حمله حیدری»، آغاز می‌شود. ر. ک ص ۷۶۸ شماره ۲۵۵۴ و ص ۶۹۱ نسخه حاضر؛ مجدول، مذهب دارای دو سرلوح زیبا و نفیس در آغاز کتاب و آغاز ملحقات آزاد؛ جلد: چرمی، ۳۵۹گ، ۴۰سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱ - ۴۳۹]

۱۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۸۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحق خود ای خالق انس و جان ×× بود تابنای زمین و زمان / دل دوستان علی شاد دار ×× جهانرا بر اعدا غم آباد دار
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد حسن، بی تا؛ دارای یک سرلوح مذهب و دارای هشت تصویر رنگ آمیزی؛ کاغذ: شکری، ۱۰۳۶ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۱۸]

۱۱۹. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۷۱
آغاز: ثنایی که سردفتر نامهاست ×× خداوند لوح و قلم را سزاست؛ **انجام:** دل دوستان علی شاددار ×× جهانرا براعدا غم آباددار
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح مذهب، باکتیبه مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: روغنی مرغش زمینه قهوه‌ای، ۴۵۹گ، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۵۵]

۱۲۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۲۲
آغاز: بپاسخ بگفتند کای نامدار ×× چنین است فرمان پروردگار / که هر جا بود عقل و دین و حیا ×× نگردند از و یک سر مو جدا؛ **انجام::** چه بشنید شیر خدا این مقال ×× از آن کام جویان امر محال / بپاسخ چنین گفت با زهر چند ×× که ای حق شناسان اخلاصمند
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با تاریخ تولدی مورخ شانزدهم شعبان ۱۲۸۲؛ اهدایی: محمود میری، ۱۳۵۴؛ ۲۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۱۲۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۰۰
آغاز: که جشنی نو آمد به گیتی پدید ×× پیمبر ز بطحا به یثرب رسید / جهان گشت از داد آراسته ×× هم رسم بیداد برخاسته؛ **انجام:** بیا تخت کرسی برون از جهات ×× زده خیمه عرش بر کاینات / گشاده در باغهای بهشت ×× صبا مشک برخاک عنبر سرشت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: جواد کمالیان، ۱۳۵۴؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، ۱۱۴گ، ۲۰ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱ - ۸۷]

● **حمله حیدری = تکمله حمله حیدری باذل** / تاریخ معصومین / فارسی
hamle-ye heydarī = takmele-ye hamle-ye heydarī-ye bāzel

آزاد کشمیری، ارجمند بن عبدالغنی بیگ، - ۱۱۳۴ قمری
āzād-e kešmīrī, arjmand ebn-e ʻabd-ol-qanī beyg (- 1722)

وابسته به: حمله حیدری؛ باذل، محمد رفیع بن محمود (-۱۱۲۳)
به خواهش: فخرالدین محمد خان (پسرعموی باذل)
پس از سرودن «دلگشانامه» به دنبال کردن «حمله حیدری» پرداخت. در سبب نظم کتاب می‌گوید: اشارت شد از خان گردن جناب ×× محمد به نام و لقب فخر دین ... پسر عم باذل به همت بلند ... مرا گفت ای شیر معنی شکار ... چو از دلگشا نامه پرداختی ×× به کنج خموشی چرا ساختی ... مدد جوی از حیدر نامدار ×× به اتمام این «حمله» همت گمار ... مدد خواستم از جناب علی ×× به اتمام این حمله حیدری. از خلافت حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب تا اعتراض خوارج درباره حکمیت به آن حضرت.
[دنا ۷۹۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۶۲۶/۳]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲ر۲۵۴۱
آغاز: ثنائی که سر دفتر نامه هاست ×× خداوند لوح و قلم را سزاست؛ **انجام:** بحق خود ای خالق انس و جان ×× بود تا بنای زمین و زمان / دل دوستان علی شاد دار ×× جهان را بر اعداد غم آباد دار
در فهرست به اشتباه از دیگری دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول و مذهب با حمله حیدری شماره ۲۵۴۱ باذل هروی در یک مجلد؛ جلد: چرمی، ۵۱گ، ۴۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱ - ۴۴۰]

● **حمله حیدری = جذبه حیدری** / تاریخ معصومین / فارسی
hamle-ye heydarī = jazbe-ye heydarī

فندرسکی اصفهانی، ابوطالب، ق۱۲ قمری
fendereskī esfahānī, abū-tāleb (- 18c)

وابسته به: حمله حیدری؛ باذل، محمد رفیع بن محمود (-۱۱۲۳)

تاریخ تألیف: حدود ۱۰۷۷ تا ۱۱۰۵ق؛ محل تألیف: اصفهان
منظومه مفصلی است در ۵۱۰۰ب یت که مؤلف در سرگذشت حضرت علی (ع) و جنگ‌های جمل و صفین و نهروان سروده است. این منظومه را مؤلف در ادامه «حمله حیدری» میرزا محمد رفیع خان بن محمد مشهدی متخلص به باذل سروده است. در آن شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق) را می‌ستاید و از خود بنام «ابوطالب» نام می‌برد.
آغاز: بنام خدا می کنم حمد ها ×× چه نام بزرگ است نام خدا / جهان داوری را ستایش سزاست ×× کش این هفت لشکر بزیر لواست
انجام: که ای از تو پیدا چه روشن چه تار ×× در کبریای تو بی پرده دار / تویی مصدر هر چه دارد وجود ×× تویی مظهر هر چه دارد نمود
چاپ: در هند و ایران چاپ شده است.
[نسخه‌های منزوی ۲۷۷۴/۴؛ دنا ۷۹۷/۴(۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۶۰۵/۳ و ۱۶۲۹/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۷۱۷]
۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۳۸/۲
کا: محمد امین الدین حسین بن مسیح الزمان خان اصفهانی، تا: ۱۱۹۲ق، جا: خداآباد جدید [نشریه: ۷ - ۱۴۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۱ ض
بی کا، تا: ۱۲۰۵ق [د.ث. مجلس]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۴۸۵]

● حمله حیدری / تاریخ معصومین / فارسی

hamle-ye heydarī

راجی کرمانی، بمانعلی، - ۱۲۴۱ قمری

rājī kermānī, bemān'alī (- 1826)

وابسته به: حمله حیدری؛ باذل، محمد رفیع بن محمود (-۱۱۲۳)
اهدا به: ظهیر الدوله ابراهیم قاجار پسر عموی فتحعلیشاه و حاکم کرمان

مثنوی حماسی و بر وزن شاهنامه فردوسی سروده شده در حدود سی هزار بیت از زندگی مولا امیرالمؤمنین علی (ع) در دوران حضرت پیامبر (ص) و پس از ایشان و شرح جنگ‌ها و دلاوری‌های حضرت. ناظم را زردشتی و مانوی دانسته‌اند که پس از گرویدن به اسلام به سرودن این منظور پرداخته است و پس از مرگش به کوشش مظهر کرمانی گرد آمده است. در عنوان اشعار او نوشته: «راجی کرمانی، نامش بمانی، از زردشتیان ایران، مشرف باسلام شد بمانعلی نامش دادند. غزوات و واقعات حضرت رسول عربی و وصی حق را منظوم ... (؟)». وی از راجی شیرازی متفاوت است. راجی‌ها خاندانی هستند در کرمان (از جمله سیرجان) که اجدادشان در یزد بوده‌اند. احتمال دارد وی نیز از همین خاندان بوده باشد.
آغاز: به نام خداوند دادارفر ×× که از خاک آدم پدیدار کرد / ز صلصال ناچیز آدم کند ×× بیزم قبولش مکرم کند/ یکی گوهر تابناک آورد ×× که از نور او آب و خاک آورد ...
انجام: مراورا هر گونه از کجرویست ×× در این پرده هر گونه جادو گریست / به یزدانیان بد نهادی کند ×× بیزدان ز کین دیوزادی کند / بداور همه مهر و کین آورد ×× فسون با جهان آفرین آورد / ندانم از این گردش روزگار ×× ز کردار دوران ناپایدار
چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۸۲۲؛ بمبئی، سنگی، ۱۲۶۶ق، رحلی، ۵۹۲ص؛ ۱۲۷۹ق، رحلی، ۵۷۶ص (۲۵۰ص+صص۵۱-۲۲۴+۱۵۲ص)؛ دارالسلطنه طهران، سنگی، ۱۲۷۰، رحلی، ۴۱۴ص
[الذریعة ۹۱/۷ و ۳۴۵/۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۷۷/۴ و ۴۴۵۵؛ مشار فارسی ۱۲۲۳/۱؛ فهرستواره منزوی، ۱۶۲۷/۳، ۸۲۹/۱۰؛ مشترک پاکستان ۱۰۰۵/۸ و ۲۸۹/۱۰؛ دنا ۷۹۷/۴-۷۹۸ (۲۵ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۰گ، ۲۲ سطر (۱۸×۳۱/۵)، اندازه: ۲۷×۴۲سم [ف: ۸ - ۶۸۰]
۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۶
آغاز: بسمله، بنام خداوند بسیار بخش ×× خردبخش و دین بخش و دینار بخش؛ **انجام:** گروهی که بودند بد اعتقاد ×× بمطلب رسیدند گشتند شاد
سرآغاز همانند کار باذل است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر شعبان ۱۱۵۴ق؛ مهر تملک: «بردین نبی عبدالعلی»؛ اهدایی: محمد جعفر صراف نژاد سرجمعی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی تیماج قرمز، ۱۸سطر (۱۷×۲۷)، اندازه: ۲۴/۵×۳۹سم [ف: ۱ - ۱۶۷]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمد علی؛ جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۳۰۲گ، ۲۷ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۱ - ۱۰۰]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۴۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران هزار ×× ز ما باد بر

صاحب ذوالفقار
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «یا امام محمد باقر»؛ اهدایی: وزیری؛ ۱۲۳۸؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۲۵۰گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ - ۹۸۵]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۱۷

آغاز: به نامی گشایم سرنامه را ×× که آن نام گویا کند خامه را؛ **انجام:** بپایان رسانیدم این داستان ×× به یاری یاری ده راستان
جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۱۲۰گ، ۱۷ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۹۸۰]

۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۲۴۲

آغاز: دریغا که روی تو مادر ندید ×× ازین روی و این موشدی نا امید؛ **انجام:** همه بازگشتند از مهر شاه ×× زگردان تهی ماند آوردگاه
خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۹گ [ف: ۱ - ۲۱۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: - ۳۲۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۳۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: لاله، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «افوض امری الی الله ابن ... محمدجعفر۱۲۶۲» (مستطیل)، کاتب «لاله» (بیضی) و «از جان و دل غلامعلی هستم ۱۲۵۸» (بیضی) و «از جان و دل غلامعلی هستم ۱۲۵۲» (مستطیل)، «محمدتقی» (بیضی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ یادداشت یادگاری محمد علی بن عبدالرحیم در چهارشنبه ۱۳ جمادی الاول ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: ساغری مشکی، ۲۹۷گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰/۸×۳۰سم [ف: ۲۹/۲- ۶۴۶]

۹. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۶۴

آغاز: همای سخن باز پرواز کرد ×× به بام حرم بال و پر باز کرد؛ **انجام:** در بیان لشکر آراستن معاویة بن ابی سفیان ملعون به محاربه امیرمؤمنان ... کنون رو سوی داستان آوریم ×× ز گفتار راوی بیان آوریم».
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۰۸]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۹

آغاز: مرا چشم روشن از این آمدن ×× که همچون توئی باشد از نسل من؛ **انجام:** ز بیم علی آمد او را به پیش ×× که از شرم زشتی افعال خویش
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با کاغذ مشکی، ۲۴۹گ، ۲۵سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۹۴

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۲۹ق؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۶۸

آغاز: پیمبر دگرباره لب برگشاد ×× زن از نهانش بسی مژده داد / همانا که داری تو این آرزوی ×× که بر پور چون من کنی تازه روی؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد علی امام جمعه، تا: ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۳]

۱۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۹ق، جا: همدان؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۴۹]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۳۴

آغاز و انجام: برابر
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۸ صفر ۱۲۶۱ق، خطوط مختلف؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۴ سطر (۱۵/۵×۲۶)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۳ - ۹۸۴]

۱۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۰

خط: نستعلیق چهارستونی، کا: محمد نبی بن علی محمد رضا بنجانی، تا: ۱۲۶۱ق، جهت محمد علی سنجانی؛ ۲۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۲ - ۵۴۰]

۱۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۴۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، تا: ۱۳ ذیحجه ۱۲۶۵ق، جهت آقا ملك محمد بن حاجی علی؛ از روی نسخه اصل، با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: روغنی، ۵۶۴ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۲ - ۷۴]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۲۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** همه عهد بستند برنا و پسر هر آنکس که بود از امیر و وزیر ...
منتخب حمله حیدری؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ خریداری از محمودی، ۱۳۸۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۱۶پ-۶۲پ)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۶×۲۱سم [رایانه]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۵۳

خط: نسخ، کا: محمد تقی همدانی پسر علی حسینی، تا: سه‌شنبه ۳ ذیحجه ۱۲۷۴ق، برای آقا ملك محمد پسر حاجی علی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۹گ، ۲۸ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۶ - ۲۰۶]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۲۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بزرگان آن دز اسیر آمدند ×× به دستش همه دستگیر آمدند.

از مثنوی «حمله حیدری» باید باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ راسته و چلیپا، دارای رکابه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۷۴۳-۷۴۴)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱سم [ف: ۲۷/۱- ۳۷۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۳۳

خط: نستعلیق، کا: میرزا سید علی بن میرزا علی اکبر دشتکی شیرازی، تا: ۹ ذیحجه ۱۳۰۳ق [مختصر ف: - ۳۲۱]

۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۵۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعنی آن صاحب لوای جهان ×× سایه از لطف بر سر اندازد / خوش دلم آن خدا که جرم مرا ×× اختیارم به حیدر اندازد / ... که این شرط وفانیست مخروش. تجمل گل بی تخمل جایز نیست بلبل داند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۳]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۲۸۰

بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۱۳ - ۳۸۳]

۲۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۵۷

آغاز: در او عکس رخسار دلبر مشیر ×× از او صورت یار، صورت پذیر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۲ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲ - ۸۴]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۱۱

آغاز: چه مالک جوانمرد در را بسته دید؛ **انجام:** بر حیدر آمد که ای پهلوان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۴۴

آغاز: مدار از او این سخنان نهان؛ **انجام:** چه دادم شما را ز کار آگهی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۶. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۴۲ بخش دوم

آغاز و انجام: برابر؛ ازین داستان شد زبانم خموش ×× ز مهر علی بر دلم هست جوش / کاتب در خاتمه می‌افزاید:«الحمدلله ... یوم الجمعه و هو یوم التاسع شهر صفر ... ۱۲۶۲ ... هزاران درود و هزاران سلام ×× ز ما بر محمد علیه السلام / هزاران درود و هزار آفرین ×× ز ما باد بر سید المرسلین / هزاران درود و هزاران هزار ×× ز ما باد بر صاحب ذوالفقار

خط: تحریری، کا: ابن علی نقی مرتضی رضوی، بی تا؛ مصحح؛ اهدایی: آقای حاج مرتضی ذکایی آشتیانی؛ ۴۸ بیت در چهار ستون؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۳۱۱گ، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۲۰۱]

۲۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۶۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی. بنام خداوند بسیار بخش ×× خرد بخش و دین بخش و دینار بخش / همه کام دنیا و دین کردکار ×× ازین هر سه نعمت نمود آشکار؛ **انجام:** در کیفیت احوال آنحضرت در شب نوزدهم ماه مبارک. شب نوزده چون در آمد ز ماه ×× درو گشت روزی جهانی سیاه / ز مهری که ناگه در آمد ز پای ×× فلک کرد خاکستر تیره جای / بد انسانکه در چرخ پنجم جلیل ×× چو در سدرة المنتهی جبرئیل

سرآغاز به کار باذل می‌ماند و محتملاً هموست. شامل شرح حال و زندگی و ذکر جنگ‌ها و حادثات و واقعات رزمی حضرت رسول اکرم (ص) و حضرت امیرالمؤمنین (ع) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با بیست و یک (۲۱) مجلس نقاشی آب و رنگ از صحنه‌های رزم بفحوای مطالب و اشعار که تصویر صورت حضرت ختمی مرتبت (ص) و علی ابن ابیطالب (ع) بسبب ادای احترام با نقاب سفید رنگ مستور شده؛ مجدول مذهب در چهار ستون، با سرلوح مذهب مرصع؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش چرم گلی، ۷۰۱ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۹×۴۱سم [ف: ۵ - ۶۰۱]

● حمله حیدری / شعر، تاریخ معصومین / فارسی

hamle-ye heydarī

قاجار، شکرالله میرزا بن لطف الله، - ۱۳۲۹ قمری

qājār, šokr-ol-lāh mīrzā ben lotf-ol-lāh (- 1911)

تاریخ تألیف: نیمه رجب ۱۳۰۸ق

منظومه بزرگی است در حدود ده هزار بیت به روش حمله حیدری باذل و راجی، مشتمل بر فضایل و مناقب و رویدادهای زندگی حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و داستان جنگ‌های وی؛ و در آخر آن نظم حدیث کسا را به نام ناصرالدین شاه قاجار افزوده است.

آغاز: بنام خداوند پست و بلند ×× که نامش کلید است بر قفل و بند / خداوندگاری که روز نخست ×× بدی کز مخفی و تعریف جست / بنام خداوند پست و بلند ×× که نامش کلید است بر قفل و بند / خداوندگاری که روز نخست ×× بدی کز مخفی و تعریف جست

انجام: بنصف رجب ماه با احترام ×× پذیرفت این نامه ام اختتام

[دنا ۷۹۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۸۳۰/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نورالله بن حاج مهدی قلی ابهری، تا: یکشنبه ۱۵ شوال ۱۳۰۸ق؛ مصحح، و گویا بعضی تصحیح‌ها از سراینده باشد، قبل از کتاب قصیده عینیه سید حمیری در سه صفحه به خط زین العابدین بن عطاء الله (امام جمعه) ابهری به تاریخ نهم محرم ۱۳۲۴؛ در حاشیه صفحه اول تاریخ سرگذشت ناظم به خط همین ابهری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۶ - ۶۸]

● **حمله حیدری** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی
hamle-ye heydarī

ظاهرا غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۰/۱
آغاز: بنام خداوند جان آفرین ×× حکیم سخن در زبان آفرین / (مانند آغاز بوستان سعدی)
حمله حیدری در سرگذشت علی (ع) در آن آمده است «شدش نام آن حمله حیدری». گویا هیچیک از حمله حیدری که در منزوی آمده است نباشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با کمند مشکی؛ کاغذ: سفید، جلد: روغنی در زمینه گل بهی، ۳۰۷ص (۱–۳۰۷)، ۱۷ سطر [سنا: ف: ۲ – ۲۲۵]
۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۰۸/۱
آغاز: پس از برگ اول که فهرست کتاب است، من معجزات حضرت امیرالمؤمنین (ع) حکایت آمدن شیر و مادر حضرت: دلا گر خوفت از نار و جحیم است ×× ز مرگ و حشر و نشرت خوف و بیم است ... در برگ ۱۱:رسیدم به فردوسی ارجمند ×× ستاده سر راه را کرده بند / ز شهنامه بر دوش گرز گران ×× ... / ببردم سوی تیغ حیدر پناه ×× دلیرانه بگذاشتم پا براه ... / بر آن نامها یافت بالاتری ×× شدم نامه زان حمله حیدری؛ **انجام:** وجودش گر در آنجا خاک گردد ×× ز لطفت از گناهان پاک گردد. تمت
حماسه دینی است در حدود نه هزار بیت به تقلید از شاهنامه فردوسی در تاریخ منظوم و شرح غزوات حضرت علی (ع) و داستان غدیر خم و مدح حضرت رسول (ص) و فتح مکه و ... ازدواج حضرت زهراء (ع) با حضرت علی (ع) و معجزات امام حسن (ع) تا داخل شهر چین شدن امام حسن (ع) و وقایع آن سامان و صفت قائم آل محمد (ص) ... در صفحه اول آمده – تخلص مجرمه شاعر –، در آخر قصیده اول کتاب آمده: گرت ای مجرمه دردست بسیار ×× طبیب حاذقت باشد سرکار ... در آخر آمده:تو ای چاکر کنون کن جان فدایش ×× ز جان و دل فدا شود در ثنایش ... / شها چاکر بود کلب سرایت ×× سر تسلیم دارد در رضایت ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ای، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۰۶۹]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۱۸
کا: ملا حیدر بن علی، تا: ۱۲۲۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۳۱۶گ، اندازه: ۱۹/۴×۲۹/۵سم [رایانه]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۶۸/۱
آغاز: سلامی بکردند روی ادب ×× برفتند بر نزد شاه عرب؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× ز ما بر محمد علیه السلام / و بر اهلبیتش هزار آفرین ×× که هم طیبین اند و هم طاهرین
شرحی است به نظم از غزوه خیبر و فتح به وسیله حضرت علی علیه اللام و مغلوب شدن سرکرده کفار که «طال» نام داشت. باید بخشی از حمله حیدری باذل مشهدی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۲۹ص (۱–۲۹)، ۷ و ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۶ – ۴۴۶]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹۱۵
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۷۸گ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲/۵سم [رایانه]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۹۶
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۰۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۹×۲۷/۷سم [رایانه]

● **حمله مختاریه** / گوناگون / فارسی
hamle-ye moxtārīye
سلطان العلماء، محمد بن دلدار علی، ۱۱۹۹–۱۲۸۴قمری
soltān-ol-‘olamā’, mohammad ebn-e deldār ‘alī (1785 - 1868)
به دستور: مختار الملک سید محمد خان بهادر ضیغم وزیر سلطان غازی الدین حیدر
تاریخ تألیف: ۱۲۳۷ق
کتابی است درباره مسأله متعه و بیان روایات نقل و اقوال در مشروعیت آن و رد شبهات مخالفین. در پایان کتاب شمه‌ای از شرح حال حضرت زهرا سلام الله علیها را آورده است. آن را به دستور مختار الملک سید محمد خان بهادر ضیغم وزیر سلطان غازی الدین حیدر تألیف کرد و لذا هر دو نام آن نیز مأخوذ از اسم اوست. بر این کتاب مولوی رشیدالدین شاگرد عبدالعزیز فاروقی دهلوی ردی به نام «بالشوکة العمریة» نگاشت و پس از آن مؤلف نیز ردی به نام «الضربة الحیدریة لکسر شوکة العمریة» نوشت که به چاپ رسیده است.
[الذریعة ۹/۳ و۹۲/۷؛ مشترک پاکستان ۱۰۴۵/۲]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۸
آغاز: بسمله الحمدلله الذی متعنا بضروب من الانعام و الاکرام و سهل لنا سلوک مسالک شرایع الاسلام ... اما بعد بر اخلای روحانی و برادران ایمانی؛ **انجام:** اعتراضات مصنف کتاب تبصره که بابت فدک بر امامیه نموده تمت فرغت من تحریر هذه الرسالة ... و عاری از مدح و ثنای فقیر بودند اکتفا نمود، میراکرم علی به تیغ قلم کرد قطع کلام ناصبیان گفت هاتف که سال تاریخش ذوالفقار امام اول فان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف مخ: ۱ – ۱۹۳]

● **حملیة = جواب المسائل = الرسالة الحملیة = شرح**

حدیث «علی باطن الانبیاء» / کلام و اعتقادات / عربی

ḥamlīya = jawāb-ul masā'il = ar-r.-ul ḥamlīya = š.-u hadīṯ-i «'alī bāṭin-ul anbīyā'»

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

در پاسخ یکی از سادات علما که در خصوص ظواهر و روایات و زیارات که اشاره بدین معنی دارد که امیر المومنین علی (ع) باطن انبیای الهی است سؤال نموده، سید کاظم رشتی پس از بیان چند زیارت و چند حدیث همچون احادیث «انا آدم و انا نوح و انا ابراهیم و انا موسی و انا عیسی و انا محمد (ص) ... و من رآنی فقد رآهم» و «کنت مع جمیع الانبیاء سرا و مع محمد (ص) جهرا» به شرح و تأویل آن پرداخته است.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه ... فیقول العبد الفانی ... ان بعض الساده الاجلاء و الازکیاء العلما ایده الله بصنوف الالاء و النعماء

انجام: قد ذکرنا ما یسعه المقال فی شرح هذه الاحوال فی هذه الازمان و الاحیان ... و فیما ذکرنا کفایه لکل ناظر اذا تفهم ما نقول و الله ولی التوفیق و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

چاپ: در «مجمع الرسائل» پس از «کشف الحق» ص ۵۸

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۸۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن رحیم و یوسف بن علی اردبیلی، تا: ۱۲۵۶ق، جا: کاظمین؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱۲۰پ-۱۳۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۰۱]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷۰/۱۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد رسول بن محمد حسن، تا: ۱۲۶۰ق، جا: کربلا؛ ۲۸ص (۲۷۰-۲۹۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۶]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۸۵-۳۶/۸۵

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: علی بن زین العابدین، تا: ۱۲۶۰ق، جا: کربلا؛ ۱۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۹۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۷۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن محمد صالح مراغی، تا: ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج حنایی، ۱۰گ (۴۲پ-۵۱پ)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۶-۴۲۲]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۰۵/۴

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی قدیم، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۹گ، ۲۴ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۸۰]

۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۱۵/۱

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسینی، بی‌تا [ف: ۱۲۴]

● **الحمی** / کیمیا / عربی

al-ḥummā

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۷/۱۴

آغاز: بسمله حمدله و صلی الله علی محمدخاتم النبیین و امام ... قد سبق لنا قبل کتابنا هذا عشرة کتب نذکر فیها من امر الحجر المطلوب؛ **انجام:** و هو أن قال ان الامر من الاسفل فاوجب ... (سپس آمده: من هنا کان ساقط من النسخة المنقولة منها الی اواسط کتاب الرابع عشر)

مقاله یازدهم از السبعین است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۲گ (۳۹ر-۴۰ر)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶ - ۴۴۵]

← حمیات ≻ تبها

← حمیات ≻ اقسام حمیات معرفت اقسام تبهای معروفه

● **الحمیات = اصناف الحمیات** / طب / عربی

al-ḥummayāt = aṣnāf-ul ḥummayāt

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری

مشتمل بر دو «مقاله» در توصیف اجناس و انواع و دلایل تبها، این کتاب را اول بار سرجس به زبان سریانی ترجمه نمود ولی به لحاظ فساد ترجمه، حنین آن را مجدداً به همان زبان به جهت جبرئیل بن بختیشوع نقل کرد و این اولین ترجمه او از کتب جالینوس به زبان سریانی بود. بعدها خود او آن را از یونانی به عربی ترجمه و به نام ابوالحسن احمد بن موسی موشح نمود. عناوین مقالات: المقالة ۱: یذکر فیها اصناف الحمیات؛ المقالة ۲: یذکر فیها اصناف الحمیات التی تتولد من عفونة الاخلاط. هدف وی آن است که اجناس و انواع تبها و نشانه‌های آنها را بیان کند. در مقاله نخستین دو جنس از تبها را بیان کرده که یکی مربوط به روح است و دیگری مربوط به اندام‌های اصلی که اندام‌های سخن نامیده می‌شوند. در مقاله دوم، سومین جنس تب را شرح داده است که در نتیجه عفونت اخلاط پدید می‌آید.

[تاریخ نگارش‌های عربی (سزگین) ج ۴: ۱۳۹]

شرح و حواشی:

۱- الحمیات (جوامع) = جوامع الحمیات = جوامع اصناف الحمیات؛ جالینوس (۱۲۹-۱۹۹)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۱

مقالة الحمی. ۲ مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۷؛ کاغذ: ضخیم شکری، جلد: تیماج قرمز، ۷۷گ (۱–۷۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۵۷۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۰۲/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۷؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۹ – ۲۸۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۳۷/۱۲

آغاز: فصول الحمیات فصلان فمنها جوهریه و منها عرضیه و الفصول الجوهریة هی التی توخذ من نفس الحرارة و هی ثلثة اجناس؛ **انجام:** اما عندما یستفرغ و اما عند ما یمرض لها الامران کلا هما. تمت جوامع الاسکندرانیی للمقالة الثانیة من کتاب جالینوس فی اصناف الحمیات و لله الحمد و المنة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۲۳۱ر–۲۴۱ر)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۹/۳

همراه با جوامع آن. دو مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۸ص (۴۸۶–۵۶۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰ – ۲۲۱۹]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱۴/۱۲

در دو مقاله: جوامع المقالة الاولی (۲۴۳)، جوامع المقالة الثانیة (۲۵۲ر)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰گ (۲۴۳ر–۲۶۲ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۴۰۲۱]

● **الحمیات** / طب / عربی

al-ḥummayāt

بقراط، ۴۶۰؟ – ۳۷۷ ؟ قبل میلاد

boqrāt (-460 - -377)

از ابقراطس، در عنوان آمده: «رسالة حمیات من معالجات ابقراط و تصنیف الشیخ ره»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۶/۹

آغاز: علاج حمی الیوم و علامتها ان کانت علة هذه الحمی من حرارة الشمس یبس جلده؛ **انجام:** و تهرب الی غور البدن و یبرد لذلک ظاهر (تمت بحمدلله بلغ من المنتسخ الذی لایخلومن الغلط)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸ص (۱۶۳–۱۸۰)[ف: ۱۰ – ۱۶۷۹]

● **الحمیات** / طب / عربی

al-ḥummayāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

در این گفتار کوتاه انواع تب‌ها و علامات و نشانی آنها و علاج و درمان هر یک را با اختصار بیان کرده که به ابن سینا نسبت داده شده است و ممکن است بخشی از قانون او باشد.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۸۸/۳

آغاز: قال الشیخ الرئیس الحمی علی ضربین و قسمین أحدهما مرض و الاخر عرض؛ **انجام:** و آیة ذلک أن یعرض له فی أول مرضه شهوة الحلاوة شدیداً.

خط: نسخ، کا: نور الله حسینی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۱گ (۸۱پ–۹۱پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۹۵]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۷

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۲۱]

● **الحمیات (المقالة فی)** / طب / عربی

al-ḥummayāt (al-maqāla fī)

ابن باجه، محمد بن یحیی، – ۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۹/۶ عکسی

آغاز: یسهل علیک تصور حمی العقوبة الدایمة؛ **انجام:** الصفراء متوسطة فی الاجتماع لان یبسها سبب للبطیء و جفوفها سبب للسرعة

نسخه اصل: کتابخانه سلطنتی برلین، شماره ۵۰۶۰؛ خط: مغربی، کا: عبدالله بن محمد بن یحیی بن اصبغ انصاری، تا: ۶۶۷ق؛ ۴گ (۹۸پ–۱۰۱پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [عکسی ف: ۳ – ۶۴۵]

● **الحمیات** / طب / عربی

al-ḥummayāt

طبیب، محمد بن جلال، ق۱۱ قمری

tabīb, mohammad ebn-e jalāl (- 17c)

رساله کوتاهی است در بیان اقسام حمیات مرکبه، ناظر بر مباحث کرمانی در شرح الاسباب و العلامات که به درخواست یکی از برداران نگاشته است.

آغاز: حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین الطاهرین فیقول الفقیر المحتاج الی رحمة الله المجیب محمد بن جمال الدین محمد الملقب بنور الدین الطبیب قد سألنی بعض اخوانی أن أبین له أقسام الحمیات المرکبة التی ذکرها الفاضل الکرمانی فی شرحه لکتاب الأسباب و العلامات بیاناً واضحاً ... ترکیب الحمیات.

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۷۱۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من عرف ذکرناه معرفة شافیة سهل علیه استخراج الخماسی و ما فوقه، تم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۴]

● **حمیات** = **بهداشت** / طب / فارسی
hommayāt = behdāšt

حسینی اصفهانی، محمد حسین بن محمد باقر، ق۱۳ قمری
hoseynī esfahānī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad bāqer (- 19c)

اهدا به: اعتضاد السلطنة
تاریخ تألیف: جمعه ۲۴ صفر ۱۲۸۰ق
مؤلف که در دارالفنون نزدآقا بابای حکیم باشی طب و پزشکی را فراگرفته این رساله را در یک «مقدمه» و پنج «باب» در تب‌ها تألیف کرده است.
آغاز: الحمدلله الذی جعل حفظ الصحة لایمان الصالحین بطب الفلاح و شفا اسقام الطالحین علی قانون السداد ... اما بعد بر دانایان سرایر دانش و بینش و آگاهان ...
انجام: تو شاه باشی و بر سجده درتو سپهر ×× سبق بجوید مرآفتاب تابان را / الفه و حرره چاکر درگاه فلک خرگاه و خانه زادجان نثار دولتخواه ابن محمد باقر ... ثمانین و مأتین بعد الالف من الهجرة

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱/۲۳۵۳-۱۳/۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۰ق؛ جلد: ساغری قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۸۲]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۳
آغاز: برابر، **انجام:** سبق بجوید مر آفتاب تابان را.
تذکر: در فهرست به نام بهداشت آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد باقر حسین سپاهانی، تا: جمعه ۱۴ صفر ۱۲۸۰ق؛ تملک: اعتضاد السلطنه ۱۲۸۱ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج سرخ، ۹۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۶۷]

● **حمیات** / طب / فارسی
hommayāt

شمس الاطبا
šams-ol-atebbā

[دنا ۷۹۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۳/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۴
آغاز: بعد بسمله ... اما بعد این پاتولژی که هر مرض راست علاج ×× از شمس الاطباء به جهان دیده رواج / هم راقم این نسخه بود زاده شمس ×× آقا که بود به لطف حیدر محتاج / این پاتولژی علمی است که در او گفتگو میکند از انسان در حالت مرض مثل اینکه در فیزیولژی گفتگو میشود از احوال بدن انسان در حالت صحت؛ **انجام:** و هرگاه زیاده از حد خون بیاید بواسطه معالجاتیکه در مبحث نزف الدم رحمی ذکر میشود خون راسه نمایند تمام شد نوع دویم امراض پاتولوژی فی شب دهم رمضان المبارک ...
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر ملقب به میرزا آقا، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۱۳۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۲ - ۱۸۰]

● **الحمیات** / طب / عربی
al-ḥummayāt

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳/۴
من باب الحمیات؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۵ص (۷-۱۱)، ۲۹ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۳۰۱]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۴۷/۳
آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه و علی آله و أصحابه، و بعد فی کلام کلی فی الحمیات، اعلم ان بدن الانسانی؛ **انجام:** لم یحدث سب آخر بعین المرض و تضاد الطبیعة و لایرد علی هذا الوجه من الایرادت ما یرد علی الوجه الاول.
در انواع تبها و آثار و علائم هر یک از آنها، با نقل گفته‌ها بعضی از بزرگان اطباء یونان و اسلام، در دو باب: اول در تبها، دوم در بحرانها؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد رحیم خوئی، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج مشکی روغنی، ۲۲گ (۱۵۷پ-۱۷۸ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۱۲۳]
۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۶۶/۲
آغاز: القول فی الحمیات. للحمیات و سائر الامراض اربعة اوقات و قت الابتداء؛ **انجام:** او احدهما اغلب و الله اعلم بالصواب
گویا بندیست از کتابی مانند عیون الشفاء و قانون و غایة الامنیات و جز اینها و از موجز و قانونچه نیست؛ خط: تحریری، کا: احمد استرآبادی، تا: ۱۲۸۴ق؛ صفحات ۸۷-۹۵ نانویس است؛ ۵ص (۸۳-۸۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۳۴۶]
۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۹۶/۱ فرخ
آغاز: فی الحمیات الحمی حرارة غریبة یشتعل فی القلب؛ **انجام:** و ورق الخطمی والقرع والسمسم و بالجمله
به بخشی از کتابی می‌ماند که قسمت موجود در خصوص تبها

می‌باشد به نحو شرح مزجی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ فستقی و نخودی، جلد: مقوا، ۶۸ص (۱–۶۸)، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۸۰]

● **حمیات** / طب / فارسی

hommayāt

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۶۸۱ض

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه حمی که به زبان فرانسه فیوره نامند عبارت است علاتی که اطبا در اکثر امراض مشاهده نمایند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۳۲پ–۴۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۹۹]

۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۰۸

آغاز: حمیات، و او اینست که جنس مرض منقسم می‌شود بده نوع از قرار تفصیل ذیل

در انواع تبها و علامات و چگونگی درمان آنها؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن باقر الموتی، تا: ۱۲ ذیحجه ۱۳۲۴ق؛ پس از کتاب فصل ناتمامی است در تشخیص امراض؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶۷]

۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۵۱/۲

آغاز: و هو یشفی بلطفه الکریم و لا حولو لاقوة الابالله العلی العظیم، به عرض اعلی می‌رسانند که چون مقرر فرموده اند که دستور العملی؛ **انجام:** به قدر یک مغز فندق کوچک می‌داده باشند که نافع است انشاءالله هذا آخر ما اردنا السلام علی من اتبع الهدی.

رساله‌ای است مختصر در بیان انواع تب‌های کثیر الوقوع و تداوی آنها که به درخواست بزرگی آن را تألیف کرده. کتاب شامل یک «مقدمه» و چهار «فصل» و یک «خاتمه» است: مقدمه: در تعریف تب، فصل ۱. بیان اقسام مفرده تبهای خلطی و علاج تب صفرائی، فصل ۲. بیان تب دموی دایمی داخل عروق، فصل ۳. بیان تب بلغمی، فصل ۴. بیان علامات تب سوداوی، خاتمه: در ذکر نسخه‌هایی که در اثنا ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ صفحه اول با سرلوح مذهب، تمامی صفحات جدول مذهب، ادعیه معرب؛ مهر: «الواثق بالله الغنی عبده عبدالله حسینی» (بیضی)، «عبده حسن علی»(مربع)؛واقف:شهید؛جلد:تیماج قهوه‌ای[ف: ۲۸۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۵۶/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چون علم تشریح و اعمال بدن انسان را در حالت صحت بیان نمودیم حال انشاء الله می‌رویم که از حالت امراض بدن انسان بطور عموم ذکر نمائیم؛ **انجام:** و اگر بخواهند جوهر کوچوله بدهند دو گندم او را حب نموده در یک ماه بدهند و اگر مرض مزمن به واسطه نرم شدن عظم است دوای خنازیر بدهند مثل بود.

بخشی از کتاب مفصلی است در طب که بخش تب‌های آن در نسخه حاضر آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۱۲۹پ–۱۴۸ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ – ۱۸۴]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۶۹/۲

آغاز: بدان که حمی را که به فارسی تب گویند حرارتیست غزیبه که در دل مشتعل شود؛ **انجام:** علامتش لرز و تب است و حرارت ملایم.

رساله مختصری در طب است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ [ف: ۵ – ۱۸۷]

● **حمیات مرکبه و ربع و خمس** / طب / فارسی

hommayāt-e morakkabe va rob‘ va xoms

گرگانی، رستم، ق۱۰ قمری

gorgānī, rostam (- 16c)

اهدا به: نظام شاه دکن

نگارنده پزشک خان احمد پادشاه گیلان بوده است.

[دنا ۷۹۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۴/۵]

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۵

بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۳ – ۱۷]

● **الحمیات النهاریة** / طب / عربی

al-ḥummayāt-un nahārīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳/۵

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۶ص(۱۱–۱۶)،۲۹سطر(۸×۱۱)،اندازه: ۱۲×۱۶سم [سنا: ف: ۱–۳۰۱]

● **الحمی الدمویة** / طب / عربی

al-ḥumma-d damawīyya

جالینوس، ۱۲۹ – ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

بندی است در پزشکی از جالینوس.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۷

آغاز: آنکر جالینوس الحمی الدمویة العقبیة و اعتقد ان الدم اذ اعفن؛ **انجام:** عفی الصدر و اذا عرق به موضع البدن ففیه المرض

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۶۰]

● **الحمية فی الطب** / طب / عربی

al-ḥamīyya fi-ṭ ṭibb

«قال افضل المتأخرين نجيب الملة و الدين السمرقندی تغمده الله برحمته: الحمية رأس كل داء و المعالجة فی كل دواء». در بهداشت است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۶/۳

خط: نسخ ريز، بی‌كا، تا: با تاريخ۸۷۷ق؛ كاغذ: سفيد، جلد: تيماج زرد حنايی،۲ص،۲۵سطر(۹×۱۲)،اندازه:۱۵×۲۱سم[سنا:ف:۱- ۳۴۳]

● **الحميدية** / صرف / عربی

al-ḥamīdīya

پرپينچی، رجب علی، ق۱۴ قمری

parpīnčī, rajab ʻalī (- 20c)

تاريخ تأليف: ۱۳۱۹ق

منظومه مفصلی است در صرف كه شاعر آن را برای فرزندش عبدالحميد سروده و به همين جهت نام آن را «الحميدية» نهاده است.

قم؛ گلپايگانی؛ شماره نسخه:۲۹۵۷/۱-۱۵/۱۹۷

آغاز: حمد علی نحو وليه صرف ×× ذاته بذاته دل وعرف / بناء كون و سكونه اول ×× بقدرته وجلاله الاجل؛ **انجام:** بخمسة وتسعة قلوبنا ×× نور ويسر لی اموری ربنا / فذی الحميدية كان قد تم ×× فالحمد لله حقيق وحتم

خط: شكسته، نستعليق، كا: به خط شاعر، تا: ۱۳۱۹ق؛ جلد: تيماج مشكی، ۲۶گ، ۱۲ سطر چليپايی، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۸۳]

● **الحميدية (قواعد القرآنی)** / تجويد / فارسی

al-hamīdīyya (qvāʻed-ol qorānī(

قاری كاظمی، محمد بن شمس الدين، ق۱۲ قمری

qārī kāzemī, mohammad ebn-e šams-od-dīn (- 18c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۴۲

آغاز: بسمله حمدله امام بعد چنين گويد اقل الخليفه و احواجهم اليالله العزيز محمد بن شمس الدين كاظمينی القاری؛ **انجام:** بر آنكه آواز حركت شنوده شود و ناظر انضام شفتين را مشاهده كند و اعمی الشمام را در نيابد و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ تحريری، بی‌كا، تا: ۱۳۴۴ق، كتابت شده بنام ذبيح الله بن حسن نيشابوری؛ ضميمه نسخه ش ۱۷۱۵۰ [رايانه]

← الحميری ⩾ احوال السيد الحميری و قصيدته

● **الحنفية فی مناسك الحج و العمرة** / فقه / فارسی

al-hanafīyya fī manāsek-el hajj va-l ʻomra

خلخالی، محمد رضی بن محمد تقی، ق۱۳ قمری

xalxālī, mohammad razī ebn-e mohammad taqī (- 19c)

اعمال و مناسك حج و عمره را فتوائی و با اختصار به درخواست حاج محمد حنفيه نگاشته و شب سه‌شنبه ۱۹ رجب به پايان برده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۷۸

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... چونكه در زمان كوتاهی دست انام از امام عليه السلام؛ **انجام:** و ساير منسوباتش را بجهت اينكه احترام آنها راجع است بر تعظيم صاحب بقعه سلام الله عليه و علی آبائه الطاهرين..

خط: نسخ معرب و نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تا؛ مهر: «محمد رضی شيخ الاسلام» (مربع)، «ميرزا علی محمد الشريف الحسينی»، «ميرزا علی محمد»؛ جلد: مقوايی، ۴۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۱۸۲]

● **الحنقة** / كيميا / عربی

al-ḥunqa

جابر بن حيان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۴۶۷/۲۵

آغاز: بسمله. حمدله و صلی الله علی محمد خاتم النبيين ... و اما اذكر فی هذا الكتاب الابواب المتركبة من تلك العناصر لكلام مستوفی؛ **انجام:** و اسلك التدبير فانه فی الكل واحد

مقاله بيست و پنجم است؛ خط: نستعليق چليپا، بی‌كا، تا: قرن ۱۱؛ كاغذ: ترمه، جلد: ميشن قرمز، ۲گ (۵۲ر-۵۳ر)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶ - ۴۴۷]

● **حنيفه نامه** / شعر / فارسی

hanīfe-nāme

مثنوی حماسی است در داستان حنفيه و عشق زنی به او و جنگ او با فضل و محتشم. منظومه‌های متعددی در اين موضوع سروده شده است.

[دنا ۷۹۹/۴؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۰۶/۴]

قم؛ گلپايگانی؛ شماره نسخه:۵۸۹۰/۱۲-۲۹/۲۲۰

آغاز: بنام خداوند فرد كريم ×× كه هست او سميع وعليم ورحيم / كسی را كه ذاتش نباشد تمام ×× خری باشدش كرده باشد لجام؛ **انجام:** چه ديدش علی را همانگه لعين ×× بر آميخت با وی به پيكار كين / بترسيد لشكر از آن هی بتش ×× از آن قوت روز هم صولتش

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۴ سطر دوستونی چلیپایی، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۸۳]

● **الحنین الی الاوطان (رسالة فی)** / متفرقه / عربی

al-ḥunayn ila-l awṭān (r.-un fī)

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ - ۲۵۵ قمری

jāhez, ʻamr ebn-e bahr (768 - 870)

چاپ: مطبوعات المنار، بتصحیح شیخ طاهر جزائری، ۳۸ص، ۱۳۳۳ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷/۱۸-ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۲۱۲پ-۲۱۹ر) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۵]

● **الحنین الی الاوطان** / متفرقه / عربی

al-ḥunayn ila-l awṭān

کسروی، موسی بن عیسی

kesravī, mūsā ebn-e ʻīsā

در آن آمده: «حنین الی الاوطان را با این ابواب مختلف از منتهی الکمال نوشته شده است تا معلوم باشد».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰/۶-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: با تاریخ ۶۸۶ق؛ ۲گ (۱۰۹-۱۱۰)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۷]

● **حواء امروز** / اخلاق / فارسی

havvā'-e emrūz

در هفده «فصل» و ظاهراً ترجمه از کتب عربی است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۶

آغاز: بنام خداوند دادگر گناه بدبختی آدم دیروز به حواء دیروز نسبت داده شده؛ **انجام:** می‌آمرزد ... خاتمه یافت.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محسن کمال، تا: ۱۶ اردیبهشت ۱۳۰۴ق، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۱۸/۶سم [ف: ۲ - ۲۲۱]

● **حوادث الزمان و وفیات الشیوخ و الاقران** / تاریخ / عربی

ḥawādiṯ-uz zamān wa wafīyāt-iš šuyūx wa-l aqrān

انصاری، احمد بن محمد، - ۹۱۰ ؟ قمری

ansārī, ahmad ebn-e mohammad (- 1505)

وابسته به: انباء الغمر فی العمر؛ ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی (۷۳۳-۸۵۲ق)

ذیلی است بر کتاب «انباء الغمر بابناء العمر» ابن حجر عسقلانی. ابن حجر، کتاب خود را با حوادث سال ۸۵۰ق به پایان آورده، و أنصاری آن را تا سال ۹۰۸ق تکمیل نموده و حوادث، و وفیات شیوخ و اقران را به ترتیب سنوات ذکر کرده است. حاجی خلیفه، نام کتاب را «حوادث الزمان و أنباؤه و وفیات الأعیان و أبناؤه» ثبت نموده است. (محمد علی حائری)

[دنا ۷۹۹/۴؛ بروکلمان، ذیل ۴۱/۲؛ کشف الظنون ۶۹۳/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۷عکسی

آغاز: القرن العاشر من الهجرة النبویة علی صاحبها افضل الصلاة و السلام، دخلت سنة احدی و تسعمایه؛ **انجام:** اخر الجزء الثانی من حوادث الزمان، علقه ... جامعه الفقیر احمد بن محمد بن عمر الانصاری ...

نسخه اصل:کتابخانه دانشگاه کمبریج، ش Dd..II.2 (ادوارد برون، فهرست خطی عربی همانجا /۵ و۶۴). جزء دوم کتاب، مشتمل بر حوادث ۹۰۱ق تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: اواخر ۹۰۸ق؛ مصحح؛ ۹۶گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۱۸]

● **حوادث القرانات (مقالة فی) = مقالة النیریزی** / هیأت / عربی

ḥawādiṯ-ul qirānāt (mq.-un fī)

نیریزی، فضل بن حاتم، - ۲۹۰ قمری

neyrīzī, fazl ebn-e hātam (- 904)

به دستور: المکتفی بالله خلیفه عباسی

رساله‌ای است از ریاضی‌دان و اخترشناس برجسته ایرانی قرن چهارم هجری قمری، ابوالعباس نیریزی در احکام نجوم که رخدادهای سال ۶۰۰ق و بعد از آن را بیان کرده است.

آغاز: مقالة النیریزی فی حوادث القرانات. من کلام ابی العباس الفضل بن حاتم النیریزی فی القرانات و الکسوفات الدالة علی الفتن و الحروب و ما تدل علیه الی آخر سنة ۶۰۰ للهجرة و ما بعدها. قال ابوالعباس النیریزی ان الذی حدانی علی استخراج ما دونته فی هذه المقالة و ذکرته من مقارنات الکواکب العلویة و الکلام علی ظهور الفتن بالمغرب و ما اتصل بذلک من الکلام علی الدول و الملل و الحوادث المستدل علیها من القرانات و الکسوفات هو امتثال امر مولانا المکتفی بالله امیر المؤمنین ابی محمد علی ابن المعتضد بالله امیرالمؤمنین اطال الله بقاءه و عزه فنقول

انجام: الی تمام سنة ۶۰۰ للهجرة و الحمدلله رب العالمین. استفتاح کلام الفضل بن حاتم النیریزی رحمه الله فیما تقدم له من القرانات و تحاویل السنین (۴۵۸ر) ... ظفر فی غزوات بجنود و جیوش کمل القول بحمدلله و منه.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۱۲/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۶گ (۲۵۲پ-۲۶۷پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۳۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسفندیار مازندرانی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۰۳۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۲۴گ (۴۴۲پ-۴۶۵ر)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸ - ۶۵۲]

● حوادث جو و کهربا / طبیعیات / عربی

havādes-e jav va kahrobā

جزایری حسنی، سلیمان

jazāyerī hasanī, soleymān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۸۹

آغاز: بسمله. حمدا لمن جعل تغیر العالم آیة العبادة ... و بعد فیقول راجی عفو ربه اللطیف؛ **انجام:** و هذا القدر فیه کفایة ... سبعین و ماتین و الف بعد الهجرة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق [رایانه]

● حوادث طبیعیه / فلسفه / فارسی

havādes-e tabī'īye

ابن الحق، عبدالغفار، قرن ۹ قمری

ebn-ol haq, 'abd-ol-qaffār (-15c)

اهدا به: غیاث الدین پیر احمد، وزیر شاهرخ تیموری

رساله‌ای است «در بیان غرایب و عجایب آثار علوی و سفلی که جزوی است از اجزای علم طبیعی». این رساله را عبدالغفار ابن الحق «از کتب اکابر حکما به عبارت فارسی نقل و ترجمه کرده» و مشتمل است بر «مقدمه» و سه «قسم»: مقدمه: در بیان بعضی مسائل و اصطلاحاتی که به‌منزله مبادی است مر مقاصد اقسام ثلاثه را؛ قسم ۱. بیان اسباب حادثاتی که در جوسما حادث می‌گردد؛ قسم ۲. بیان کایناتی که بروجه ارض حادث می‌شود و اسباب آن؛ قسم ۳. بیان اسباب اشیائی که در تحت ارض متکون می‌شود و از معدنیات.

آغاز: بسمله. بهترین ذکری که دیباچه اوراق بیان را شاید و زیباترین دری که عروس بلاغت را بیاراید.

انجام: قبای مدت دوران تو بدان قد باد ×× که دامنش ز درازی رسد به روز معاد / بالنبی و آله الامجاد و صلی الله علیه و علی اصحابه اجمعین.

[دنا ۷۹۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۴/۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ (در پایان نسخه نوشته است «به تاریخ شهر محرم سنه ۹۸۵» که به نظر می‌رسد تاریخ مزبور، تاریخ عرض باشد نه تاریخ تحریر)؛ واقف: خواجه شیراحمد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۲۰]

● حوادث کربلا / مقتل / فارسی

havādes-e karbalā

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۷۱

نسخه‌ای در رویداد کربلا؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۴۰گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [رایانه]

← حوادث نامه > حوادث نامه

● حوادث نامه = تاریخ فتوحات = روزنامه ناپلئون = تاریخ ناپلئون / تاریخ پادشاهان / فارسی

havādes-nāme = tārīx-e fotūhāt = rūznāme-ye nāpel'on = havādes-nāme = tārīx-e fotūhāt

رضی تبریزی، محمد رضی بن محمد شفیع، - ۱۲۲۳ ؟ قمری

razī tabrīzī, mohammad razī ebn-e mohammad šafī' (- 1808)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار و عباس میرزا

تاریخ تألیف: ۱۲۲۲ق

ترجمه‌ای است از سرگذشت ناپلئون در ۱۲۲۲ق برای عباس میرزا با دیباچه‌ای از مترجم آن و پس از ۱۲۲۰ هجری که ایران و فرانسه دوست شده‌اند این ترجمه از ترکی رومی به فارسی شده و تاریخ پیروزی‌های «ایمپراطور ناپلئون» در «نمچه و روس» در آن آمده است. (دانش پژوه)

در سی و هفت حادثه با چند نامه سیاسی و مصالحه نامه.

آغاز: بسمله. درود نامحدود نثار بارگاه واجب الوجودی است که رفعت کاخ جلالش برتر از تصور وهم و خیال است

انجام: این مراتب تصدیق و تزیین و امضاء بمهر شریف آنحضرت در بیست و هفتم ماه دزمیر که عبارت از روز پنجم شهر شوال هجری باشد در سرای شو نبرون اتفاق افتاد

[دنا ۷۹۹/۴-۸۰۰ (۶ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته خوش، کاتب = شاید مترجم، تا: ۱۲۲۲ق،

جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی، ۲۱۲گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱ - ۶۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه پایان ذیقعده ۱۲۶۰ق؛ مهر: وکیل الرعایا؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۴۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد رضای دانش آشتیانی، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۶۳ق، جا: تبریز، برای خان ایلخانی؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۳گ، ۱۴سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۹ - ۱۴۵۰]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، الوان، جلد: تیماج تریاکی، ۹۹گ، ۹۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۴۰۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [الفبائی ف: ۹۸]

۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۶۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۷۴]

← حوادث و وقایع کابل ⟵ ذوالفقار اکبری
← حواس ⟵ نکات

● حواس = ایجادیه = خود شناسی = بیان حواس /

عرفان و تصوف / فارسی

havās = ījādīye = xod šenāsī = bayān-e havās

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

گفتاری است عرفانی به نثر و نظم درباره خودشناسی، با عناوین «نکته» که در فهرست‌ها با نام‌های گوناگون آمده است.

آغاز: بسمله هو الدال علی ذاته بذاته لذاته و صلواته علی خیر مخلوقاته ... بیت: بخودش کس شناخت نتوانست ×× ذات او هم باو توان دانست

انجام: و ذلک بضیاء ذلک النور. شعر:تا ظاهر و باطن همه در یابد ×× خورشید صفت بر همگان می‌تابد / جعلنا الله و ایاکم منه

[دنا ۳۲۱/۲ با نام ایجادیه (۶ نسخه)، ۵۸۴/۲ با عنوان بیان خودش که محرف بیان حواس است (۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۷ (۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۱۴/۷ با عنوان «حکمت خلق مخلوقات» که به رساله حواس با این آغاز، ارجاع داده است]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۹۸/۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ در هامش؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز، ۵گ (۱۳۸ر-۱۴۲ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸ - ۲۷۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۵۱-۵۴)، ۳۲ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام «حکمت خلق مخلوقات» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سبز، ۵گ (۳۷پ-۴۱پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۵۹

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹/۲۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۱۵۴-۱۵۹)، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۷۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۳۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۲۲۴ر-۲۲۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۴/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۱ق؛ ۳ص (۱۷۲-۱۷۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۱۵۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۵۹

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۹۸-۳۰۰)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۴۹]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۶۰ عکسی

آغاز: برابر

عکسی از روی نسخه آستان قدس شماره ۵۳۰ عمومی [در فهرست این رساله معرفی نشده]؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲گ (۱۵۴-۱۵۵)، ۲۹ سطر، اندازه: ۴۰×۲۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۱۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۵۸
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «رساله در خلقت انسان» آمده؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۹۵)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ – ۶۰۱]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۸/۱۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: سید محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا رویه ابری، ۵ص (۸۶–۹۰)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵ – ۵۳]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۱/۲۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۶ص (۲۷۱–۲۷۶)[ف: ۱۰ – ۱۶۷۳]

↤ حواس پنجگانه ⪢ حواس خمسه

● **حواس خمسه = حواس پنجگانه** / عرفان و تصوف / فارسی

havās-e xamse = havās-e panjgāne

رساله‌ای متوسط در بیان حواس پنج‌گانه ظاهری باطنی به روش عرفا و صوفیه با استناد به روایات و کلمات مشایخ و اشعار گویا به خواهش شیخ صدرجهان.

ظاهراً همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۱
آغاز: باسم سبحانه الذی الذی هو الصلوة علی من استحقها؛ **انجام:** و آنرا خیال منفصل خواند و تجسد ارواح و تروح اجساد
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۱۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۱/۴
آغاز: باسمه سبحانه الذی هو الصلاة علی من استحقها ... پاکا خداوندی که جمله مراتب ظهور خود که کلیات خمسه اند جمع محامد مراتب تنزلات وجود و شهود خود گردانید؛ **انجام:** چندی منشین با غم و اندوه ز دوری ×× شاید که رخش جلوه کند از همه(؟)
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سر لوح مختصر، مجدول؛ جلد: گالینگور با روکش اسلیمی، ۴۲ص (۲۰۰–۲۴۱)، ۱۳سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۳/۱– ۱۹۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۳۴/۶
آغاز: بسمله، باسم سبحانه الذی هو الصلوة علی من استحقها ای گشته عیان بخود زبس شیدائی؛ **انجام:** و آنرا خیال منفصل خوانند و تجسد ارواح و تروح اجساد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۶ص، ۲۴ سطر (۱۹×۲۹)، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: ۵ – ۳۵۰]

↤ حواس ظاهر و باطن ⪢ نکات

● **حواس مدرکه** / طب / فارسی

havās-e modreke

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۹]

● **الحواس و الطبایع** / طب / عربی

al-ḥawās wa-ṭ ṭabāyi‘

قسطا بن لوقا، ق۳ قمری

qostā ebn-e luqā (- 9c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۸۸/۱
آغاز: بسمله. ذکر قسطاان رجلا فی ناحیة البطریق ساله فقال الطبایع اربع فما بال الحواس خمس، فامره البطریق بالجواب عن هذه المسئلة فکان عن جوابه ان قال انا فاعل ذلک وسالک فیه السبیل الذی لم ازل و سلکه فی کل ما اعمله من الکتب، و هو ان اتشبث بالیسر من المسئلة التی الکثیر من الجواب؛ **انجام:** و هذه الحاسة هی الشم والمدرک بها هو الروائح، فهذا کاف فیما سال عنه السید علی طریق الایجاز و الاختصار ان شاء الله. و الحمدلله رب العالمین
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن عنابی، ۴گ (۲پ–۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۰سم [ف: ۹ – ۲۲۲]

● **الحواس و المشاعر (ارجوزة)** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

al-ḥawās wa-l mašā‘ir (urjūza)

شریف، علیرضا، ق۱۳ قمری

Šarīf, ‘alī-rezā (- 19c)

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه دوم صفر ۱۲۷۷ق

سراینده مولانا علیرضا شریف گویا از مردمان کرمان باشد. منظومه‌ای است به بحر رجز قریب هزار بیت در بیان مشاعر و حواس ظاهریه و باطنیه انسان.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۲
آغاز: حمدا لمن غاب عن المشاعر ×× باسرها من باطن و ظاهر؛ **انجام:** کذلک الصلوة فی الاحوال ×× علی النبی المصطفی و الال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۰۶ق، واقف: نائینی، ۷۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۴]

● **حواش علی الاصول لاقلیدس** / ریاضیات / عربی
ḥawāš-in ʻala-l usūl li-uqlīdis
وابسته به: الاصول = فی اصول الهندسه و الحساب = کتاب الاصول؛ اقلیدس (۳۰۶-۲۸۳)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۹/۳۱-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23570؛ کا: امیر غیاث الدین منصور، بی‌تا؛ ۲گ (۱۱۷-۱۱۸) [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۵]

● **حواشی** / فقه / عربی
ḥawāšī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۰۹
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۲۹]

● **حواشی** / ریاضیات / عربی
ḥawāšī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۲۵
آغاز: بسمله، الحمدلله الملک العلام و الصلوة علی خیر الانام و آلدوله صحبه العظلم اقول فهذه حواش جمعتها لبحث زوایا؛
انجام: کان مع متساوی ایض و هذا ما اوردنا بیانه الحمد الله علی ما انعم و علی رسوله صلی الله علیه و آله.
خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **حواشی ارشاد الاذهان** / فقه / عربی
ḥawāšī-yu iršād-il aḏhān
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۱۲/۲
با امضای: «ح ل»، «ع ل»، «ذ ی»، «ز»، «بیان»؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۱]

● **الحواشی الازهریة فی حل الفاظ المقدمة الجزریة** / تجوید / عربی
al-ḥawāšī-yul azharīyya fī ḥall-i alfāẓ-il muqaddamat-il jazarīyya
ازهری، خالد بن عبدالله، ۸۳۸ - ۹۰۵ قمری
azharī, xāled ebn-e ʻabd-ol-lāh (1435 - 1500)

وابسته به: المقدمة الجزرية = مقدمه جزری = منظومة الجزرية = ارجوزة فی التجوید؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
رساله‌ای مزجی در شرح ارجوزه تجوید معروف به «مقدمة الجزرية» تألیف ابو الخیر محمد بن محمد جزری شافعی است که در آن به تفسیر و حل الفاظ مبهم و مشکله مؤلف پرداخته و به صورت «قوله، قوله» تنظیم شده است. نام این رساله را خود مؤلف در دیباچه بدین‌گونه یاد کرده: «سمیتها الحواشی الازهریه فی حل الفاظ المقدمة الجزرية التی تلقیتها عن شیخی عبدالدائم الازهری و هو تلقاها عن ناظمها محمد بن الجزری».
آغاز: رساله: بسمله اللهم صل و سلم علی سیدنا محمد و آله یقول الفقیر الی عفو ربه الغنی خالد بن عبدالله الازهری الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و وعد من تلاه و عمل به جزیل الثواب ... اما بعد فان من اولی ما تصرف فیه الهمم العوال کلام الله الکبیر المتعال و اهم بما یبتدأ به تجوید حروفه ... معرفة وجوب الاظهار و الادغام ... و من انفع ما رایت فی هذاالشان ... ارجوزة شیخ الاسلام العلامه قدوة الانام ... شمس الملة و الدین، استاد الحفاظ و المجتهدین ابوالخیر محمد بن محمد الجزری.
آغاز شرح قصیده: یقول راجی عفو رب السامع-محمد بن الجزری الشافعی شرح: قوله یقول هو فعل مضارع مرفوع
انجام: وقوله تقدمه ای تحفة و هدیه و ختمها بالحمد و الصلوة لیکون میمونة الافتتاح و الاختتام الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله.
چاپ: مصر، مطبوعات حسن الطوخی، چاپ سنگی، ۳۹ص؛ مطبوعات شرف، ۱۳۰۴ق.
[دنا ۸۰۰/۴ (۳ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۷۹۹/۲؛ معجم المطبوعات ۸۱۲/۱؛ ایضاح المکنون ۵۵۰/۲، فهرست دارالکتب چاپ ۱۹۲۴ ج ۱۹۰۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۶/۱]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۲۷/۲-۱۹/۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۴ ذیحجه ۹۹۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۸۴]
۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۸۵/۱
آغاز: برابر شرح؛ **انجام:** برابر
در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نسخ کهن معرب، کا: شعبان بن عثمان الفهدی، تا: یک‌شنبه سه شب مانده از رجب ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سرخ، ۲۶گ [ف: ۱ - ۳۹۳]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۲۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: یوسف، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاتب در ذیل آن رقم کرده: «قال یوسف هذا الشرح للشیخ خالد بن عبدالله الوقاد الازهری تم بعون الله و حسن توفیقه و بی تاریخ ذی الحجه سنه ۱۰۸۱»؛ کاغذ: ترکی و فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۰ص (۲۲۷-۲۷۶)، اندازه:

۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۱۰۴]

● **حواشی الاستبصار** / حدیث / عربی

ḥawāšī-yul istibṣār

جزائری، عبدالعلی بن حسین، ق۱۱ قمری

jazā'erī ،'abd-ol-'alī ben hoseyn (- 17c)

وابسته به: الاستبصار فیما اختلف من الاخبار؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۴۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ جلد: چرم نیلی، ۲۷۶ص (۱-۲۷۶ حاشیه)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۴سم [ف: ۴۵ - ۱۶۵]

● **حواشی الاستبصار** / شرح حدیث / عربی

ḥawāšī-yul istibṣār

وابسته به: الاستبصار فیما اختلف من الاخبار؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۱۰/۳

حواشی متفرقه بر هامش استبصار؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۴۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم مشکی، ۴۰۲ص (۱-۴۰۲ حاشیه)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۴۵ - ۱۶۶]

● **حواشی الاسفار** / فلسفه / عربی

ḥawāšī-yul asfār

وابسته به: الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة = اسفار اربعه؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۹۷۹-۱۰۵۰)

از تدوین‌کننده حواشی شفا شماره ۸۸۴/۱ کتابخانه مجلس شورای اسلامی بر کتاب اسفار صدر المتألهین محمد بن ابراهیم شیرازی. حاشیه‌ها و توضیحات این بخش علاوه بر آنها که بدون نشان و یا با نشان رمزی است، حاشیه‌هایی است با این نشان‌ها: شیخ، ملاعبدالرزاق، حاشیه شرح حکمة الاشراق از صدرا، نوری، از کتاب جذوات، از مباحث مشرقیه از رساله حشریه. تعدادی از حواشی نیز از استاد نقل شده با عنوان «من افادات الاستاد». این حواشی پنج بخش است به این‌گونه: ۱. الهیات اسفار (فیما یتعلق بالالهیات) و آخرین عنوان این بخش «فیما یتعلق بالموقف السابع» است که ناتمام است. آغاز: «بسمله قوله انار بوجوب وجوده الباء فی هذه الفقره ... صله ای نور الله وجوب وجوده علی نورانیة وجوه الکائنات»؛ ۲. مبحث (از طبیعیات اسفار) آغاز: «غیر محدود ای لایقف عند حد لعدم تناهیها و کثرتها ... قوله کقولهم الاختصاص الناعت قد یقال المراد بالناعت ...»، پایان این بخش: «اذ فسدت ایضاً لکانت. ضمیر الفعلین یرجع الی الممتزجات ... لتضاد صورها و الذبان جمع ذبات ... و هیهنا قد تم ما یتعلق بالطبیعیات و الحمدلله حق حمده و الصلوة و السلام علی رسوله ... طه»؛ ۳. (فیما یتعلق بسفر النفس) آغاز: «بسمله قوله بالفیض الاقدس. الطاهر المقدس. شیخ متعلق بکلمة یمکن و متعلق افادات محذوف ...»، پایان: «قوله و لایخطر لهم خاطر و اعلم ان الخاطر هناک ای فی الآخره الجنانیه نفس تجلی روح المؤمن الذی منزلته من الروح منزلة المشیة الالهیه ... و اما کلام صاحب الفتوحات فی باب اهل النار ... یظاهره غیر جار علی مجری التفرقه ... من قبیل مدخلیة المادة الطبیعیه فی الفلکیات و الحرکات الفلکیه و عین کونها ابداعیه نوری نورالله مرقده»؛ ۴. (بخشی از کتاب نفس)، آغاز: «قوله هو جوهر لطیف قال الاستاد الذی هو جوهر لطیف ... هو القوة الخیالیه التی هی من جنود النفس ...»، پایان: «قوله فی جنه عرضها فکیف طولها قوله الصادع ای الشارع»؛ ۵. فیما یتعلق بالموقف التاسع (حواشی موقف ۹ و ۱۰ الهیات اسفار)، آغاز: «قوله بحسب المفهوم ای من حیث التحقق فی ضمن ای فرد یتحقق لاالمفهوم من حیث هو مفهوم لان الحکیم باحث عن الاعیان ...»، پایان: «قوله من هویتی الزمان. الزمان عند المصنف مقدار تجرد الصور النوعیه. اوجل و علا به یمن عنایت خویش در سی ام رمضان المبارک ۱۲۹۲ ... منت فراغت از تحریر و ترتیب و تسطیر این همایون دفتر را بر این بنده شرمنده کرامت فرمود. الحمدلله علی افضاله و الصلوه و السلام علی رسوله و آله». (عبدالحسین حائری)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۴/۲-طباطبائی

بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و زرد، جلد: تیماج قرمز، ۲۰۲ص (۷۵-۲۷۶)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۸۹]

● **حواشی الاسفار** / فلسفه / عربی

ḥawāšī-yul asfār

وابسته به: الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة = اسفار اربعه صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۹۷۹-۱۰۵۰)

حاشیه‌هایی است از میرزا ابوالحسن جلوه، مولی علی نوری، میرزا محمد مهدی خراسانی (شهید)، آقا محمد رضا قمشه‌ای و نیز حاشیه‌هایی با نشان «محمد» حاشیه‌هایی جلوه و قمشه‌ای غالباً به خط حاج میرزا احمد شیرازی است که نام او و در برخی از فقرات دیده می‌شود و او تعلیقات این دو دانشمند را گاه با عنوان قال سیدنا الاستاد و بیشتر با قید نام قمشه‌ای و جلوه نقل می‌کند. در برخی از صفحات حاشیه بر حاشیه نو شده به این صورت که حاشیه دوم استدراک و یا اضافه بر مطلبی است از زبان همان استاد و صاحب حاشیه. این حواشی در کنار صفحات

نسخه‌ای چاپی از اسفار (بخش جواهر و اعراض) قید گردیده است. پاره‌ای از این حواشی به خط میرزا طاهر تنکابنی است. در کتابخانه مجلس نسخه‌ای خطی و کامل از اسفار نیز موجود است که در حواشی آن تعلیقات مفصل جلوه به خط او دیده می‌شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۴۲

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی با روکش کالینگور آبی، ۱۴۲ص، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۷۶]

● حواشی اصطلاحات قاشانی و اصطلاحات صدرالدین قونوی / عرفان و تصوف / عربی

havāšī-ye estelāhāt-e qāšānī va estelāhāt-e sadr-od-dīn-e qūnavī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۲/۲۳-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۲۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ جمادی الاول ۸۵۱ق، جا: ابرقوه؛ ۱۷گ (۳۵۵-۳۷۱)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۸]

● حواشی الألفیة / فقه / عربی

ḥawāšī-yul alfīya

وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶)

محقق کرکی و شهید ثانی، هر یک حواشی و شروح متعددی بر رساله «الالفیه» شهید اول نگاشته‌اند. کاتب نسخه که خود از علما و فقهای امامیه در قرن ۱۱ و ۱۲ق بوده، در این دفتر گزیده‌ای از حواشی محقق کرکی و شهید ثانی بر الفیه شهید اول را آورده است. برای حواشی شهید ثانی رمز «زین» و برای محقق کرکی رمز «ع ل» قرار داده است.

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۶۵/۷

آغاز: بسمله. ابتدأ بالبسملة فی اول کلامه تیمنا بها و اقتداء بکلام الله الوجیز اذ هی فی اوایل السور و اقتداء بطریقة المصنفین مضافاً الی حدیث المأثور النبوی؛ **انجام:** علم ذلک بالشیاع او شهادة عدلین به و فی الاکتفا بشهادة العدل وجه، تم الحواشی علی دقایق الالفیة من مصنفات الشیخ الشهید الاول للشهید الثانی الشیخ زین الملة و الدین طاب ثراهما ...

کا: محمد معصوم بن محمد قاسم کشمیری، تا: ۱۰۹۱ق، جا: قم، مدرسه‌ای که در جوار مرقد حضرت معصومه بوده؛ جدولی درباره کیفیت قرار گرفتن بئر و بالوعه در نسخه ترسیم شده، در برگ ۹۹ طریق روایت محقق کرکی و طریق روایت علامه مجلسی از شیخ صدوق به نقل از رجال علامه مجلسی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۸۷پ-۹۸ر)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۹۸]

● حواشی انوار الملکوت فی شرح الیاقوت / کلام و اعتقادات / عربی

ḥawāšī-yu anwār-il malakūt fī š.-il yāqūt

وابسته به: انوار الملکوت فی شرح الیاقوت؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۰/۴

حاشیه بر انوار الملکوت علامه حلی؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۷۰گ (۸پ-۷۷پ) [مختصر ف: - ۳۲۱]

● حواشی بر اصطلاحات / عرفان و تصوف / عربی

havāšī bar estelāhāt

رساله در توضیح جمله از مصطلحات صوفیه است. عنوان رساله: «حواشی که بر اصطلاحات از هر جا نوشته اند و رقم آن کتاب بر محلش فرموده» (کذ).

آغاز: اعلم ان لکل مرتبة من مراتب الوجود ازلا و ابد فان لظهور الکثرة الاسمائیة ...

انجام: فلایکون له نهایه الکمال ضروره ان نهایه الکمال لایکون متعددا ... سلم تسلیما کثیرا کثیرا.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۱۹/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۲۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۷۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۶۵]

● حواشی بر اصول فقه / اصول فقه / عربی

havāšī bar osūl-e feqh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۶۷

کاتب = مؤلف بی تا، اهدایی: مهدی سراج انصاری، ۱۳۸۷ [رایانه]

● حواشی بر شرح اکر منالاوس / ریاضیات / عربی

havāšī bar š.-e okar-e menālāws

یزدی، محمد باقر

yazdī, mohammad bāqer

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۶۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بیک، تا: ۱۱۰۱ق [الفبائی ف: ۲۳۰]

● **حواشی بر صرف میر** / صرف / فارسی
havāšī bar sarf-e mīr

ابن شعبان

ebn-e ša'bān

وابسته به: صرف میر؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
رساله‌ای است مختصر با عناوین «قوله، قوله» بر صرف میر سید شریف جرجانی که در آخر آن قطعاتی از شعر مؤلف در تبیین قواعد صرف ضمیمه شده است. نام مؤلف در برگ اول ابن شعبان آمده که در منابع نشانی از او به دست نیامد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۲۰/۳

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ابن الشعبان ان هذه نکت و حاشیه علی صرف میر؛ **انجام:** و قرائه دوم ساقط و این مضارع است از باب مفاعله

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۳۴گ،۱۳سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۵-۲۳۴]

● **حواشی تحفة العراقین** / ادبیات / فارسی
havāšī-ye tohfat-ol 'erāqayn

وابسته به: تحفة العراقین؛ خاقانی، بدیل بن علی (۵۲۰-۵۹۵ق)
گویا از علاء الدین

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۹۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۲]

● **حواشی تهذیب الاحکام** / شرح حدیث / عربی
ḥawāšī-yu tahḏīb-il aḥkām

حسینی موسوی، شبر بن محمد، ق۱۲ قمری

hoseynī-ye mosavī, šobbar ebn-e mohammad (- 18c)

وابسته به: تهذیب الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰)
تعلیقات مختصری است بر هامش تهذیب الاحکام شیخ طوسی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۲۳/۲

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۲]

● **حواشی جمالیه** / - عربی

havāšī-ye jamālīye

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۴۳/۳

آغاز: لان المعلول المعد البعید ممتنع الوجود و بعد القریب واجب الوجود..؛ **انجام:** تمت الحواشی الجمالیه در آخر بهار السبت ۲۲ شهر ربیع الثانی سنه ۹۸۳ علی ید العبد غیاث الدین محمود ...

خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین محمود بن محمد باقر، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۹۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: زرد، جلد: مقوایی، ۱۴گ (۳۸ر-۲۵ر)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف:۱۱۱]

● **حواشی حاشیة تحریر القواعد المنطقیة** / منطق / عربی
ḥawāšī-yu ḥāšīyat-i taḥrīr-il qawā'id-il manṭiqīya

اهداء به: شاه جهان پادشاه هند
حواشی متفرقه بر حاشیه تحریر القواعد. مؤلف خود حاشیه شناخته نشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۱۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۲]

● **حواشی الحدوث و القدم** / فلسفه / عربی
ḥawāšī-yul ḥudūṯ wa-l qidam

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

وابسته به: حدوث و قدم و علم و قدرت واجب؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (-۱۰۴۱)
حاشیه بر رساله حدوث و قدم خود مؤلف.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۹/۴

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۳گ (۳۱۷پ-۳۲۹پ هامش) [مختصر ف: - ۳۲۲]

● **حواشی در منطق و نحو** / نحو، منطق / فارسی
havāšī dar manteq va nahv

با عنوان: «اگر کسی بحث کند- جواب گوییم».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۶۶/۳

آغاز: ... اگر باحث بحث کند باینکه در آدمی دارد چه یائیست؟یا یاء تنکیر است و یا یاء استغراق است و یا یاء نسبت ...
آغاز مطالب نحوی: اگر کسی بحث کند مصنف (به) را مقدم کرد بر (نستعین) چرا؟ جواب گویم چونکه منظور آن بود که طلب اعانت منحصر به خداوند؛ **انجام:** در وقتی که اعتماد به همزه استفهام کند اعند ابوه الآن أوغداً

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجموعه رسالاتی است متفرقه که در کنار هم صحافی شده؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۷۷ص (۵۳-۱۲۹)، ۱۱-۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۰۸]

● **حواشی دروس** / فقه / عربی
havāšī-ye dorūs
وابسته به: الدروس الشرعیة فی فقه الامامیة؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۴/۳۴
خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: قرن ۹؛ ۲ص (۱۹۹- ۲۰۰) [ف: ۵ - ۱۰۸]

● **حواشی دعاء السمات** / دعا / عربی
havāšī-yo do'ā'-es samāt
برخی از غیاث الدین ابن طاوس و برخی از مهذب به نقل از خط شهید ابی عبدالله محمد بن مکی می‌دانند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری، ۳ص (۱۱-۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹ - ۸۲۰]

● **الحواشی الدوانیة علی شرح الشمسیة** / منطق / عربی
al-ḥawāšī-yud dawwānīya 'alā š.-iš šamsīya

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۴۵/۲۲
کا: اسماعیل بن حاجی محمد کریم شیرازی، تا: ۱۲۱۶ق، جا: سجاس؛ جلد: تیماج [ف: ۱۰ - ۲۲۴]

● **حواشی دیوان حافظ** / ادبیات / فرانسوی
havāšī-ye dīvan-e hāfez
نیکولای فرانسوی
nīkolāy-e farānsavī
وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۵۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۵۱ق، در سال جلوس محمد شاه قاجار؛ رکابه‌دار، محشی به خط فرانسوی از نیکلا؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۳۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۸]

● **حواشی الرفیق** / آداب و سنن / فارسی
havāšī-yur rafīq
قزوینی، محمد رضی بن محمد نبی، - ۱۱۳۷ ؟ قمری
qazvīnī, mohammad razī ebn-e mohammad nabī (- 1725)
وابسته به: الرفیق = آداب السفر؛ قزوینی، محمد رضی بن محمد نبی (-۱۱۳۷)
تاریخ تألیف: شوال ۱۱۲۳ق
در آداب سفر است. در دیباچه می‌گوید: «چون در سنین سالفه رساله حجیه مستنبط از اخبار ائمه طاهره نوشته شده و مسمی به توفیق گردیده بود و در آن وعده شده که قرینی برای آن رساله در آداب سفر به روشی که مستخرج از اثار ائمه هادیه باشد تألیف شود لهذا در این اوان که مطابق سنه هزار و صد و بیست و یک باشد به عزم زیارت عتبات عالیات بیرون رفتم و مشغول تألیف این نسخه گشتم و این رساله را موسوم به رفیق کردم حقا که رفیقی است مشفق و انیسی است موافق ... بعد از آن بر خوردم به رساله امان الاخطار (سید بن طاوس) ... پس برچیدم خلاصه آن را و کشیدم صفوه و سلاله آن را و مزید کردم آن را بر آنچه جمع کرده بودم در سالف ایام». این کتاب مشتمل است بر سه «مقدمه» و پنج «باب» دارای فصول و «خاتمه»: مقدمه ۱. اقسام سفر از طاعات و غیر آنها؛ مقدمه ۲. مختار و مکروه از جمله ایام ماه؛ مقدمه ۳. استحباب ترک تفأل و تطیر و دعا دفع ضرر آن؛ باب ۱. اختیار اوقات برای سفر و آداب وقت روانه شدن از اعلام برادران و وداع اهل و عیال و ادعیه و اذکار و احتراز از دزدان و تعویذات و غیرآنها از مناسبات، در نوزده «فصل»؛ باب ۲. در آنچه در سفر باید با این کس باشد از اسلحه و تعویذات و غیرها، در نه «فصل»؛ باب ۳. دستورالعمل مسافران، در هفده «فصل» و خاتمه‌ای؛ باب ۴. خریدن چارپایان و طریق سواری و روش پیادگی، در دوازده «فصل»؛ باب ۵. مسائل قصر و اتمام، در شش «فصل»؛ خاتمه: در تحقیق قصر نماز در منی و در جایی که دوری آن از موضع اقامت ده روز کمتر از قدر مسافت باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۶۹
آغاز: مشرفه ائمه هادیه که سرداران دنیا و دینند و راهبران شوارع ... اما بعد می‌گوید فعل اقدام شیعیان علی رضی بن محمد نبی قزوینی که چون در سنین سالفه؛ **انجام:** به سبب قصد اقامت بیش از آن و الله اعلم هذا آخر ما جری به قلم الارتحال مع تشتت البال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، متن خط خوردگی اندکی دارد، رکابه‌دار؛ ۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۵۶]

● **حواشی شرح اسماء الحسنی** / عرفان و تصوف / فارسی
havāšī-ye š.-e asmā'-ol hosnā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۰۰/۲
از یکی از فضلاء قرن ۱۳-۱۴، بر هامش شرح اسماء الحسنی
ناشناس؛خط: تحریری،بی‌کا،تا:قرن۱۳-۱۴؛هامش[مختصرف:-۳۲۳]

● **حواشی شرح التجرید = حواشی شرح جدید** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥawāšī-yu š.-it tajrīd = havāšī-ye š.-e jadīd

وابسته به: شرح تجرید الاعتقاد = شرح تجرید العقاید = شرح جدید تجرید = شرح تجرید الکلام = شرح التجرید؛ قوشچی، علی بن محمد (-۸۷۹)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۷۱/۲

با امضای «م.ن»؛ حواشی متفرقه بر شرح تجرید قوشچی؛ خط: تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۲/۲

حاشیه‌های متفرقه بر شرح قوشچی با امضای: س م س، صدرالدین، م د، م ن.؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۳]

← حواشی شرح جدید ≻ حواشی شرح التجرید

● **حواشی شرح حکمة العین** / فلسفه / عربی

ḥawāšī-yu š.-i ḥikmat-il ʻayn

حاشیه‌هایی است از شاه تقی الدین محمد، نصیرا همدانی آقا جمال یا جمال الدین محمود (با نشان جم) و چند حاشیه با نشان عط و م ن، بر اول شرح حکمة العین میرک بخاری و حاشیه منقول از سید شریف «انها قال فاطر ذوات العقول ولم یقل فاطر العقول ...».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۵۱/۳

آغاز: نخستین حاشیه: قال الشارح اما بعد حمدالله فاطر ذوات العقول النوریه قال بعض المحققین انما قال فاطر ذوات العقول؛ **انجام:** آخرین حواشی: و منع قوله کالواجب کما توهم فی الواجب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شده، جلد: تیماج قرمز،۱۲ص(۱۳۵-۱۴۶)،۲۱سطر،اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۱۷۵]

● **حواشی شرح العباب** / فقه / عربی

ḥawāšī-yu š.-il ʻubāb

ملا یحیی

mollā yahyā

حاشیه‌ای است بر شرح ابن عراق، علی بن محمد دمشقی (-۹۶۳) بر العباب (منظومه در فقه شافعی) منظوم در قرن ۹. بر ابواب وضوء، صلاة، اعتکاف، بیع، تفلیس، اجاره، احیاء موات، فرایض، جراح، صید و ذبایح، اطعمه، نذر و شهادت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۳/۹

آغاز: قوله و هو معقول المعنی ای الوضوء متصور معناه و حکمته و فی هذا رد علی من زعم انه تعبدی؛ **انجام:** ذلک الحیوان حرام لوجود المعاون المشروط عدم (کذا) لئلا تجتمع ... انجامه: «تعرف ان الشهادة منهم لیست مبنیة علی ذلک الاعتقاد»

در فهرست مختصر«حواشی شرح العباب» و ناشناس آمده و در این فهرست «حواشی فقهیة» و از ملا یحیی دانسته؛ خط: نسخ، کا: رسول بن محمد بن شیخه بن ایوب بن احمد شرفکندی شافعی، تا: قرن ۹؛ جلد: چرم مشکی، ۱۸۹گ (۲۳پ-۲۱۱ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۴۱ - ۱۷۳]

● **حواشی شرح فصوص الحکم** / عرفان و تصوف / عربی

ḥawāšī-yu š.-i fuṣūṣ-il ḥikam

وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۷۷۸/۴م

بی کا، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ جلد: چرمی، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: - ۱۲۲۹]

● **حواشی شرح الکافیة** / نحو / عربی

ḥawāšī-yu š.-il kāfīya

حاشیه‌هایی پراکنده از قاسم (غالباً با نشان ق س م) و عصام اسفراینی غالباً (با نشان عص).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۷/۵

خط: نستعلیق شکسته، کا: سید محمد سعید بن حسین حسینی، تا: ۱۳۲۷ق، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی ، ۸۱۵ص (۱۱۱-۹۲۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۲۲۱۵]

● **حواشی شرح الهدایة الاثیریة** / فلسفه / عربی

ḥawāšī-yu š.-il hidāyat-il aṯīrīya

وابسته به: شرح هدایة الحکمة = شرح الهدایة الاثیریة = شرح میبدی بر هدایة الحکمه = زبدة الاسرار؛ میبدی، حسین بن معین الدین (-۹۱۱)

حواشی متفرقه بر شرح هدایة میبدی؛ از بحرآبادی، حسین خلخالی، خود شاح (میبدی)، ملا زاده، یحیی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۳/۲

بی کا، بی تا؛ هامش[مختصر ف: - ۳۲۴]

● **حواشی شریفیه جرجانی** / منطق / فارسی

havāšī-ye šarīfīye-ye jorjānī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۹۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: ۱۲/۸×۱۷/۵سم [رایانه]

● **حواشی الشفا** / فلسفه / عربی

ḥawāšī-yuš šifā

وابسته به: الشفاء؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۲ق
حاشیه‌هایی بر بخش طبیعیات شفاء است، که به‌وسیله مؤلف گردآوری و تدوین شده. به استناد برخی از قرائن تقریرات درسی استاد و یا رونویسی از نوشته استاد است. نویسنده نام استاد را یاد نمی‌کند همه جا با عنوان «استاد» از او نام می‌برد. بیشتر تعلیقات و توضیحاتی که در این بخش مجموعه است (تعلیقات متعلق به طبیعیات شفا) بدون نشان و بسیاری از آنها با نشان «آقا جمال» است. برخی از این تعلیقات نیز به نقل از ملاحمزه، از کتاب اسفار، از شرح هدایه ملاصدرا، مباحث مشرقیه فخررازی، شوارق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۴/۱-طباطبائی
آغاز: بسمله فیما یتعلق بالمقالة الاولی قوله او مشتقه منها ای من مجموعها کالفطوسه و هی تقعیر فی الانف؛ **انجام:** قوله و هذا محال لانه یستلزم تساوی الزائد و الناقص فصل قوله ان یکون بیانا لما الزم (دنباله در نسخه نوشته نشده و در جای آن چند برگ سفید است).
از آغاز و طبیعیات تا اندکی از فصل «فی انه لیس للحرکه و الزمان شیء یتقدم علیهما الا الباری» از مقاله ۴؛ بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛ در بالای صفحه ۴۰۹ این نوشته دیده می‌شود: «در منتصف شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۹۲ ترتیب و تسطیر این حواشی بدین مقام رسید و الحمدلله الحمید ان شاء الله من بعد هر آنچه به قلم حقائق رقم فیلسوف معظم استادنا المکرم دام علاه نگاشته شود ثبت خواهد شد»، در یادداشت دیگر (در پایان نسخه) تاریخ پایان دفتر را سی ام شهر رمضان ۱۲۹۲ ضبط کرده، در حاشیه بالای صفحه نوشته «فیما یتعلق بطبیعیات الشفا»؛ کاغذ: فرنگی سفید و زرد، جلد: تیماج قرمز،۷۲ص (۱-۷۲)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۸۸]

● **الحواشی الصافیة و الموازین الوافیة = حاشیة نهج البلاغة** / شرح حدیث / عربی

al-ḥawāšī-yuṣ ṣāfīya wa-l mawāzīn-ul wāfīya = ḥāšīyat-u nahj-il balāġa

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ قمری
jazāyerī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1641 - 1701)
وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶)
شرحی بر نهج البلاغه است که آن را در حواشی نسخه خود از نهج البلاغه نگاشته است.
[الذریعة ۱۵۱/۱۴]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۸/۲
آغاز: الحمدلله وحده لاشریک له الها واحدا احداً فردا صمدا ... یقول لما وفق الله سبحانه وله الحمد علی الوقوف علی فنون العلوم والمعارف واحتناء عیون ثمار اللطائف؛ **انجام:** افترقت الیهود علی احدی وسبعین فرقة سبعون منها فی النار و واحدة ناجیة فی الجنة وهی التی اتبعت یوشع بن نون وصی موسی علیه السلام وافترقت النصاری ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ درحاشیه کتاب نوشته شده و معلوم نیست تمام باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۵]

● **حواشی عجائب الدنیا** / جغرافیا / فارسی

havāšī-ye ‘ajāyeb-od donyā

بهار، محمد تقی، ۱۲۶۵ - ۱۳۳۰ شمسی
bahār, mohammad taqī (1886 - 1951)
وابسته به: صور الاقالیم = عجائب بلدان = عجائب الدنیا؛ ابوزید، احمد بن سهل (۲۳۵-۳۲۲ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۵/۲
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۴]

● **حواشی العجالة** / منطق / عربی

ḥawāšī-yul ‘ujāla

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)
وابسته به: حاشیة تهذیب المنطق = العجالة = حاشیة الدوانی؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۸/۳
حاشیه‌هایی متفرقه بر عجاله از خود مؤلف، حواشی متفرقه دیگر نیز در هامش برخی صفحات موجود است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۴]

● **حواشی علی اللمع** / - عربی

ḥawāšī ‘ala-l luma’

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۲/۵۴
آغاز: قال ابو عبید قال الفراجلس القرفصا محدود مضموم و هو ان

یجلس
خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: شنبه ۱۸ شوال ۸۵۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن بنفش، ۲ص (۱۱۶-۱۱۷)، اندازه: ۱۸/۲×۲۸سم [ف: ۲۹/۱- ۳۸۷]

● **حواشی علی تحریر القواعد المنطقیة** / منطق / عربی
ḥawāšī ʻalā taḥrīr-il qawāʻid-il manṭiqīya
وابسته به: تحریر القواعد المنطقیة فی شرح رسالة الشمسیة = شرح شمسیه قطبی؛ قطب الدین رازی، محمد بن محمد (۶۹۴-۷۶۶)
حواشی متفرقه ای از داود، مولانا محی الدین، عماد فارسی و ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۹/۲
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: ۳۲۱]

● **حواشی علی تحریر القواعد المنطقیة** / منطق / عربی
ḥawāšī ʻalā taḥrīr-il qawāʻid-il manṭiqīya
وابسته به: تحریر القواعد المنطقیة فی شرح رسالة الشمسیة = شرح شمسیه قطبی؛ قطب الدین رازی، محمد بن محمد (۶۹۴-۷۶۶)
چند فقره حاشیه است بر بخش قضایای تحریر القواعد المنطقیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۷/۱۳-طباطبائی
آغاز: قوله قدس سره ضروزة ان ایجاب الشی لغیره فرع علی وجود المثبت له سواء کان ذلک الشی امرا وجودیا او عدمیا لا یخفی علیک انه لو قصر ذلک الشی بالامر الوجودی لما ثبت ما هو المقصود و هو الفرق بین السالبة البسیط و الموجبه المعدوله المحمول
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۵-۱۰۶)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۵۴۹]

● **الحواشی علی حاشیة ابوطالب علی السیوطی** / نحو / عربی
al-ḥawāšī ʻalā ḥāšīyat-i abū-ṭālib ʻala-s suyūṭī
موسوی، محمد هاشم بن زین العابدین، ق۱۳ قمری
mūsavī, mohammad hāšem ebn-e zayn-ol-ʻābedīn (-19c)

[الذریعه: ۹۶/۷]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه آن که از روی اصل استنساخ شده، در اصفهان نزد محمد علی روضاتی مذکور موجود است[نسخه‌پژوهی: ۱-۱۴۶]

● **حواشی علی شرح المنظومة للسبزواری** / فلسفه / عربی
ḥawāšī ʻalā š.-il manẓūma li-s-sabzawārī
حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری
hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e ʻalī (1893 - 1953)
وابسته به: شرح غرر الفرائد = شرح منظومه؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه:۵۱/۱
من الاوائل؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [ف: ۵۰]

← الحواشی علی مصباح العلوم ← حاشیة ثلاثون مسألة

● **حواشی فلسفیة** / فلسفه / عربی
ḥawāšī-yun falsafīya
میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)
در نمایه مجموعه آمده: «الحواشی المنسوبة الی السید الداماد (ق) علی کتابه المسمی بالصراط المستقیم فی ارتباط الحادث بالقدیم».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۷۶/۱۷-عکسی
آغاز: بسمله ... البکاء دون افق غرک آه. فیه نوع من براعة الاستهال فانه سیستحقق انشاء الله تعالی ان الباری تعالی اعلی شأنا
خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛۹۲ص (۲۰۰-۲۹۱)[عکسی ف:۱-۱۵۷]

● **حواشی فلسفیة** / فلسفه / عربی
ḥawāšī-yun falsafīya

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۵۸
بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

● **حواشی فی الهندسة** / هندسه / عربی
ḥawāšī fi-l hindisa
حواشی‌ای شرح گونه بر عباراتی در علم هندسه.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷/۳
آغاز: الحمدلله الملک العلام و الصلاة علی خیر الأنام؛ **انجام:** مع ما یساوی لزاویة ا ح د، و هو زاویتا ا ب مساویة القائمتین و هو المطلوب
خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: ۹۷۴ق، جا: کاشان؛ جلد: چرم،

۵گ (۱۸پ-۲۲پ)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم[مؤید: ۳-۵۳۳]

● **حواشی قواعد الاحکام** / فقه / عربی

ḥawāšī-yu qawā'id-il aḥkām

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

چندین فقره حاشیه است بر قواعد علامه حلی (کتاب القضاء). با نشان ب هـ قدس سره (نشان بهائی) و عبدالصمد رحمة الله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۱۵-طباطبائی

آغاز: فی قواعد الحلی طاب ثراه فی کتاب القضاء فی المقصد السابع فی المسئلة السادسه فی انتهائها قوله و ثلث دینار و سدس درهم الی آخره کما فرضه السائل فیقسم اثلاثا ... قوله درهم یعدل نصف الترکه؛ **انجام:** فیحصل للزوج ۱۴۱ و للام ۹۴ و للاب ۴۷ و الحمدلله علی التوفیق ب هـ قدس الله روحه

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریزی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۱ص (۶۰پ)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۱۶]

● **حواشی کفایة من اوله الی الاواخر** / اصول فقه / عربی

ḥawāšī-yu kifāya min awwal-i-h ila-l awāxir

حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری

hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e 'alī (1893 - 1953)

وابسته به: کفایة الاصول؛ آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین (۱۲۵۵-۱۳۲۹)

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه:۵۱/۴

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [ف: ۵۱]

● **حواشی گوهر یگانه** / فلسفه / فارسی

havāšī-ye gowhar-e yegāne

بافقی، محمد حکیم بن عبدالله، ق۱۱ قمری

bāfqī, mohammad hakīm ebn-e 'abd-ol-lāh (- 17c)

وابسته به: گوهر یگانه = گوهر یکدانه؛ بافقی، محمد حکیم بن عبدالله (-۱۱)

حواشی او بر کتاب گوهر یگانه خود او.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۴/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف:۳۲۴]

● **حواشی متعلقة بالمکاسب من البیع** / فقه / عربی

ḥawāšī-yu muti'alliqa bi-l-makāsib min-al bay'

حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری

hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e 'alī (1893 - 1953)

وابسته به: المکاسب = المتاجر؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱)

تاریخ تألیف: ۲۰ جمادی الاول ۱۳۳۳ق

از تقریرات شیخ محمدحسین کمپانی

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه:۵۱/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [ف: ۵۰]

● **حواشی متفرقه بر شرح جامی** / نحو / عربی

havāšī-ye motefarreqe bar š.-e jāmī

شامل حواشی متفرقه است بر شرح جامی و مؤلف آن معلوم نیست.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۱۸۱/۹

آغاز: بسمله و به نستعین - قوله فی اول الکتاب و بداء بتعریف الکلمه و الکلام علی قوله؛ **انجام:** یندفع الاعتراض بان الاسمین لایکونان ظرفا للکلام فت (کذا)

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۱ - ۱۶۰]

● **حواشی مجمع الزوائد** / حدیث / عربی

ḥawāšī-yu majma'-iz zawā'id

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳ - ۸۵۲ قمری

ebn-e hajar-e 'asqalānī, ahmad ebn-e 'alī (1333 - 1449)

وابسته به: مجمع الزوائد؛ هیثمی، علی بن ابی بکر (۷۳۵-۸۰۷)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۱۰/۲

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۸؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۴]

● **حواشی المحاکمات بین شرحی الاشارات** / فلسفه / عربی

ḥawāšī-yul muḥākimāt bayn-a šarḥay-il išārāt

وابسته به: المحاکمات بین شرحی الاشارات = شرح الشرح؛ قطب الدین رازی، محمد بن محمد (۶۹۴-۷۶۶)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۹/۲

با امضای س،خ ل؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: ۳۲۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۸/۲

با امضای م ح د، ه. م. حواشی متفرقه در هامش نسخه بر محاکمات قطب رازی؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: - ۳۲۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۳/۲

با امضای م.ن. حواشی متفرقه بسیاری است در هامش محاکمات قطب الدین رازی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۵]

● **حواشی المدارج** / فلسفه / عربی - فارسی

ḥawāšī-yul madārij

به خط محشی برای پادشاه عصر بی‌تاریخ، در آن یاد شده است از شیخ رئیس و علاء الدوله سمنانی و فارابی و شفاء و مبدء و معاد و اشارات و رساله مائیة الجسم ابن سینا و حکمة الاشراق و لمحات و الواح و مسند احمد بن حنبل و شرح حکمة الاشراق علامه و حواشی شریف بر کتب منطقی، شعر فارسی هم در آن هست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۸۳/۲-ف

نسخه اصل: نور عثمانی ۲۶۸۶؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه این مجموعه در فهرست فیلمها (ص ۱۴۸) به اشتباه زیر عنوان فصل الخطاب پارسا آمده است [فیلمها ف: ۲ - ۱۰]

● **حواشی مدارک الاحکام** / فقه / عربی

ḥawāšī-yu madārik-il aḥkām

فاضل هندی، محمد بن حسن، ۱۰۶۲ - ۱۱۳۷ قمری

fāzel-e hendī, mohammad ebn-e hasan (1652 - 1725)

وابسته به: مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ موسوی عاملی، محمد بن علی (۹۴۶-۱۰۰۹ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۴۵/۲

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ هامش برخی صفحات پایانی [مختصر ف: - ۳۲۵]

● **حواشی مشارق الشموس فی شرح الدروس** / فقه / عربی

ḥawāšī-yu mašāriq-iš šumūs fī š.-id durūs

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ - ۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

وابسته به: مشارق الشموس فی شرح الدروس؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹)

حاشیه بر مشارق خود او.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۸۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش صفحات اواخر [مختصر ف: - ۳۲۵]

● **حواشی مصباح کفعمی** / دعا / عربی

ḥawāšī-yu miṣbāḥ-i kaf'amī

کفعمی، ابراهیم بن علی، ۸۴۰ - ۹۰۵ قمری

kaf'amī, ebrāhīm ebn-e 'alī (1437 - 1500)

وابسته به: جنة الامان و جنة الایمان الباقیة = مصباح کفعمی؛ کفعمی، ابراهیم بن علی (۸۴۰-۹۰۵ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۰/۳۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ ۱۱ص (۱۶۱-۱۷۱) [مختصر ف: - ۳۲۵]

← حواشی المعالم ⟵ مجمع حواشی المعالم

● **حواشی المعالم** / اصول فقه / عربی

ḥawāšī-yul ma'ālim

وابسته به: معالم الاصول = معالم الدین و ملاذ المجتهدین؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱)

[الذریعه: ۱۱۰/۷]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: قوله الفقه فی الغة الفهم آه؛ و منه قوله تعالی: (و لکن لاتفقهون)

از مبحث اجتماع امر و نهی تجاوز نمی‌کند (الذریعه)؛ بی‌کا، بی‌تا [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۱۴۶]

● **حواشی المعیار و الموازنة** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥawāšī-yul mi'yār wa-l muwāzina

هشترودی تبریزی، عبدالله بن محمد حسن، ق۱۴ قمری

haštrūdī tabrīzī، 'abd-ol-lāh ben mohammad hasan (- 20c)

وابسته به: الایضاح = المعیار و الموازنة؛ ابن شاذان، فضل بن شاذان (-۲۶۰)

حواشی بر المعیار و الموازنة منسوب به فضل بن شاذان

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۴۰/۳

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی۱۳۳۷ق،۲ص (۵۷ و ۶۸) [مختصر ف: - ۳۲۵]

● **الحواشی المفهمة فی شرح المقدمة = شرح المقدمة الجزریة = شرح منظومة الجزریة** / تجوید / عربی

al-ḥawāšī-yul mufahhama fī š.-il muqaddama = š.-ul

muqaddamat-il jazarīyya = š.-u manẓūmat-il jazarīyya

ابن جزری، احمد بن محمد، ۷۸۰ – ۸۳۵ ؟ قمری

ebn-e jazarī, ahmad ebn-e mohammad (1379 - 1432)

وابسته به: المقدمة الجزرية = مقدمه جزری = منظومة الجزرية = ارجوزة فی التجويد؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱–۸۳۳)

شرحی است بر ارجوزه معروف پدرش که در قواعد تجوید و قرائت قرآن در صد و نه بیت سروده و در این شرح بیتی از ارجوزه آمده و بیشتر با عناوین «قوله، قوله» شرح توضیحی داده می‌شود.

آغاز: الحمدلله المتعالی فی جلال قدسه لااحصی ثناء علیه هو کما اثنی علی نفسه حمد من خلفه فسویه موقن انه لارب سواه ... وبعد فان اولی ما تصرف فیه الهمم العوالی کلام الله الکبیر المتعال ...

انجام: ولاحاجة من حوائج الدنیا والاخرة لک فیها رضی و لنا فیها صلاح الا أعنتنا علی قضائها فی یسر منک و عافیة برحمتک یا ارحم الراحمین

[کشاف الفهارس ۳۰۶/۱–۳۰۸؛ ظاهریه دمشق ۱۵۷/۱ و۱۵۶ و۱۵۵؛ کشف الظنون ۱۷۹۹/۲؛ الذريعة ۲۱۶/۶ و ۵۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۴۸/۲؛معجم المطبوعات ۱۰۹۲/۱ و ۶۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۶/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۸۹/۲؛ دنا ۸۰۴/۴ (۲۵ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۰/۱۱

بی‌کا، تا: پایان یک‌شنبه ذیحجه ۸۸۸ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۷ص (۳۲۸–۳۵۴)، ۲۵ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [سنا: ف: ۲ – ۶۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۷۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** حمید الاعرج رحمه الله قال من قراء القران

خط: نستعلیق خوانا، کا: محمد بن محمود طالقانی، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۹۵۸ق، جا: کربلا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۳ – ۸۲]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۳۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: احمد بن زین الدین در ۱۱۸۷ق، حیدر علی بن ابراهیم حسینی؛ ۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۵]

۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۰۷/۲

آغاز: برابر

خط:نسخ معرب،کا:صدیق بن علی محرم،تا:۱۰۰۰ق؛مهر:«یوسف» (مکعب)؛ جلد: تیماج روغنی، اندازه: ۱۳×۱۵سم [ف: ۳۲۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۵۵/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من معاملة فرمان من البلاد الرومية حماها الله تعالی و حرسها و عمرها ببقاء مالکها اعز الله انصاره و ضاعف اقتداره.

کا: محمد بن ملک محمد شیروانی، تا: جمادی الاول ۱۰۱۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹ص (۲۸۷–۳۶۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۵ – ۱۵۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سایر الصالحین.

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسن حسینی عاملی، تا: ۱۰۷۲ق؛ ۵۳گ، ۲۳ سطر، اندازه:۱۰×۱۹سم [ف: ۶ – ۱۶۲]

۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وافصل الحرف من الحرف الذی بعده و لاتستعجل فتدخل بعض الحروف فی بعض و لم یقتصره سبحانه و تعالی علی الامر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶گ (۵۲پ–۶۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲ – ۳۸۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مراة یجری مجری ابن و ابنة و حاذر الوقف بکل الحرکة ... بالضم فی رفع و ضم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش مشمع، ۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۳سم [ف: ۲۳ – ۸۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** استانف الاستعاذه عاد الی التلاوة و الحمدلله او لا و آخرا و ظاهرا و باطنا و فی الاول و الاخرة و الصلوة و السلام علی السید المختار

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۷۳؛ کاغذ: نخودی دولت آبادی، ۷۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۳ – ۸۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۹۱/۲

آغاز: بسمله ... الحمدلله علی الاسلام و اجتباه من الانعام، ثم الصلاة بعد حمد الصمد علی النبی محمد؛ **انجام:** و جواز من جازبه فسلک و من ترکه فهلک، تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: ابری فرنگی، ۲گ (۴۴ر–۴۵ر)، ۱۶ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۱/۲سم [ف: ۸ – ۲۴۰]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذ قد تم الکلام علی شرح هذه المقدمة فلنختمه بفصل مختصر مشتمل علی نفائس من آداب القاری حال القرائة و صفاتها و ما یتعلق بختم القرآن ... و کان ربه یخاطبه بالطافه ویناجیه با حسانه و انعامه ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ، ۱۷ سطر (۹×۱۳/۵)،

اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۲ - ۸۴۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۸۳/۲

آغاز: بسمله. یقول راجی عفو رب سامع محمد بن الجزری الشافعی. الرجی الطمع فیما یمکن حصوله و العفو الصفح عن الذنب و ترک مجازاه التعدی؛ **انجام:** و الحمدلله لها ختام، ثم الصلوه بعد و السلام ای قولی الحمدلله ختام للمقدمه و الختام ما یختم به الشئ ثم الصلوه علی النبی صلی الله علیه و سلم ای قولی الحمدلله ختام لها.انجامه: تمت بعون الله و حسن توفیقه الرساله المسمات بالجزری فی آخر شهر شوال فی سنه ۱۱۱۷ فی قریه نمشیر من محال بانه علی ید اضعف العباد الیاس بن محمد بن ضامر عفی الله لی و لهما و السایر المسلمین آمین.

کامل؛ خط: نسخ تحریری، کا: الیاس بن محمد بن ضامر، تا: ۱۱۱۷-۱۱۱۸ق،جا:مدرسه شیخ محمود؛ جلد: مقوا با روکش چرم قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴۷/۱- ۱۰۵]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۵/۳

آغاز: ما الف فی ذلک الارجوزه المسماة بالمقدمه؛ **انجام:** انتهای صفحه ۲۸۴ که سب مد سکون است به سبب وقف یا ادغام.

این شرح تا صفحه ۲۷۹ ادامه دارد و از ۲۸۰ تا ۲۸۴ به فارسی مطالبی در لحن آمده. ظاهراً قسمتی از الحواشی المفهمه فی شرح المقدمه در آن افتاده است و همچنین از مطالب راجع به لحن؛ کا: حسین بن حاتم، تا: ۱۱۱۹ق، جا: سلطانیه؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۵ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۳۹۷]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اتضرع الیه سبحانه ان یرزقنا التوفیق فی الاقوال و الافعال للصواب انه الکریم الوهاب

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۱۴۵ق؛ با متن مقدمه جزری؛ مصحح؛ واقف: سید ضیاء الدین تقوی بهبهانی، دی ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۸۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما اعز الله انصاره و الحمدلله وحده ... اخذ ملا محمد تقی ساکن داراب.

خط: نسخ خوب، کا: ملا احمد بن ملامحمد تقی دارابی، تا: جمعه ۱۷ ذیقعده ۱۲۴۷ق؛ واقف: شمس الدین جزایری، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۸۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۶۹۵

خط: نستعلیق، کا: محمد علی خاکسار، تا: پنج‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۳۰۱ق؛ تملک: محمد جواد طباطبایی تبریزی در رجب ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۸۲]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۳۸

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: جمعه ۲۸ صفر ۱۳۰۳ق؛ ۷۵گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۹/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: بکر بن شیخ محمد رحبی شافعی مفتی بغداد، تا: ۱۳۰۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶ص (۵-۴۰)، ۱۳-۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۲۸۱]

۱۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۲-ش/۶۱۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالاشمام ایضا مع الوجوه الثلثة و بالروم مع القصر و هذه الاوجه للوقف تحیرته - تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۴۲گ، ۲۳ سطر (۵/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۹۹]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۵/۳۵

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، بی‌تا؛ با شرح ریز نستعلیق شکسته در زیر آنها، نوشته محمد علی الحافظ بن احمد الانصاری در رمضان ۱۲۷۱؛ کاغذ: سفید، ۱۸ص (۴۲۰-۴۳۷)، ۱۸ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۳۰]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۷۷/۳-۱۹/۲۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** واتفقوا علی ان الغنة مع الواو والیاء غنة المدغم ومع النون غنة المدغم فیه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۶۸۴]

۲۲. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۸

آغاز: هذه المنظومة الجزریة ... یقول راجی عفو رب سامع ... قوله محمد فاعل یقول بدل من راجی؛ **انجام:** ثم الصلاة بعد والسلام ای ختمها بالحمد والصلاة یکون میمونة فی الافتتاح و الاختتام

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه جدید می‌باشد؛ ۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۷۲]

۲۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۰۸/۲

بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: ۳۸۰]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۱

آغاز: و بعد تجیدک للحروف لابد منه معرفه الوقف و الابتداء و هی ینقسم اذا ثلاثه؛ **انجام:** لکنک اذا ابتدات برب العالمین قبیح لانه صفه الله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (حاشیه ۲پ-۳پ)، ۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۳۹۶]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۸۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیکبر عند آخر کل سورة فاذا فرغ من الختم فالمستحب ان یشرع فی اخری.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی سفید و شکری فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۹۳ص (۷۴-۱۶۶)، اندازه: ۱۳×۱۹سم

[ف: ۱۷ – ۳۶۲]

● **الحواشی المفهمة فی شرح المقدمة الجزریة** / تجوید / عربی
al-ḥawāšī-yul mufahhamat fī š.-il muqaddamat-il jazarīyya
انصاری، زکریا بن محمد، ۸۲۶؟ – ۹۲۶ ؟ قمری
ansārī, zakarīyā ebn-e mohammad (1423 - 1520)
وابسته به: المقدمة الجزرية = مقدمه جزری = منظومة الجزرية = ارجوزة فی التجويد؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱–۸۳۳)
مؤلف کتابی در شرح مقدمه جزریه به نام «الدقائق المحکمة ...» دارد و کتاب «حواشی المفهمة ...» که در فهرست آمده از ابن جزری، احمد بن محمد میباشد بنابراین نام مؤلف یا نام کتاب در فهرست اشتباه است.
[الاوقاف العامة ۹۳/۳؛ الاوقاف العامة موصل ۳۰۸/۲]

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ [نشریه: ۷ – ۵۳۴]

● **الحواشی المفيدة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-ḥawāšī-yul mufīda
حاشیه‌ای است بر کتابی کلامی.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۲۲/۵ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج تریاکی، ۴ص، قطع: ربعی [ف: ۲ – ۵۹]

● **حواشی ملا علی نوری در فلسفه** / فلسفه / عربی
havāšī-ye mollā ʻalī-ye nūrī dar falsafe
نوری، علی بن جمشید، – ۱۲۴۶ قمری
nūrī, ʻalī ebn-e jamšīd (- 1831)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۸۷/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: ۳ – ۶۰]

● **حواشی ملحقات الصحيفة السجادية** / دعا / فارسی و عربی
ḥawāšī-yu mulḥaqāt-iṣ ṣaḥīfat-is sajjādīya
احمد بن مولانا افضل، ق۱۲ قمری
ahmad ebn-e mowlānā afzal (- 18c)
وابسته به: الصحيفة الكاملة السجادية = الصحيفة السجادية؛ علی بن حسین (ع)، امام چهارم (۳۸–۹۴)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۶۲/۸
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۱۸ق؛ ۱۵گ (۱۴۸پ–۱۶۲ر هامش) [ف: ۳۲۵]

● **حواشی موضوعات العلوم** / - عربی
ḥawāšī-yu mawḍū‘āt-il ‘ulūm
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۲۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوحهای زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، ۱گ (۱۵۵پ و قسمتی از برگ ۱۵۶)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: – ۱۴۷۱]

● **حواشی مؤلفات پارسا = الحاشية القدسية** / عرفان و تصوف / فارسی
havāšī-ye mo’allefāt-e pārsā = al-hāšīyat-ul qodsīyye
جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ – ۸۹۸ قمری
jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)
حواشی چندی است که جامی بر کتابهای خواجه محمد پارسا بخاری از انفاس قدسیه امنای طریقت نگاشته بود، همه آنها در این رساله گرد آورده شده است.
آغاز: بعد از گشایش مقال بستایش خجسته مآل ملک متعال و توسل بدرود فرخنده درود و صاحب امانت تکمیل و اکمال
[فهرستواره منزوی ۲۹۱/۷ و ۳۲۲/۷ و ۵۶۱/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۹۵/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** لایجوز ان یغفل عن تبعیة نوره لنور الشمس. تم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۳۴۶ر–۳۴۷پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵/۲×۳۴سم [ف: ۸ – ۹۵]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۹/۵–ف
بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۹۷ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۶۳]
۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۱۲
خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق؛ کاغذ: بخارائی شکری، جلد: مقوای روکش تیماج لاکی، اندازه: ۲۶×۳۶سم [ف: ۳ – ۲۴۹]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۳/۲۲
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن معرف هروی، تا: شوال ۹۰۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷ سطر (۲/۵×۱۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷ – ۹۰]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۹۵/۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، ۱گ (۳۴۶ر–۳۴۷پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵/۲×۳۴سم [ف: ۳ – ۶۳۲]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۶/۱۷
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛ کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش تیماج زیتونی، ۲۵ سطر، اندازه: ۴×۳۶/۵سم [ف: ۳ - ۲۴۵]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۴۴/۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولکن لا یجوز ان یعقل عن تعبیة نوره لنور الشمس
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ آغاز هر رساله لوحه‌ای است مختصر؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۵۰۰پ-۵۰۲ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۷ - ۲۹۸]

● **حواشي و فوائد منطقية** / منطق / عربی
ḥawāšī wa fawā'id-un manṭiqīya
حاشیه و فوائدی است در منطق.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۹۳/۱۸
آغاز: اشکال مشهور: کل شیء لایکون وجوده مستلزم لرفع واقعي؛ **انجام:** و کذا یجوز ان یکون معدوماً غیر مستلزم لها فلا محذور (هـ)
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳گ (۴۷ر-۴۹ر)، اندازه: ۱۳/۷×۲۵/۵سم [ف: ۸ - ۳۵]

● **حواشي هداية الافكار الى معاني الازهار** / فقه / عربی
ḥawāšī-yu hidāyat-il afkār ilā ma'āni-l azhār
وابسته به: هداية الافکار الی مذاهب الائمة الاطهار؛ صنعانی، ابراهیم بن محمد (-۹۱۴)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۹۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: - ۳۲۶]

● **الحوالة** / فقه / عربی
al-ḥawāla

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۳/۴
آغاز: بسمله. به ثقتي. کتاب الحوالة و هی اسم مصدر من احال یحیل احالة؛ **انجام:** و تم یسقط عن المکاتب مال الحوالة لان المال صار لازماً للمحتال و البطلان طار و لا یضمن السید ما یغرمة من مال الحوالة. این بحث بعد از رمضان ۱۳۳۰ تبدیل بحج گردید
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در آخر رساله [بعد از رمضان. تبدیل بحج گردید ...] گویا تقریر استادی بوده که بعد از آن تاریخ به بحث حج پرداخته است، ۱۱۹پ-۱۲۰ر که در آنها از مناظره یکی از وعاظ با دعاة بابیه گفتگو کرده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی نارنجی، ۷گ (۱۰۷ر-۱۱۳پ)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۲۱]

● **حواله‌جات شاه زاده امیرخان** / اسناد / فارسی
havāle-jāt-e šāh-zāde amīr-xān
حواله‌جات شاهزاده امیرخان، حکمران استراباد و شاه رود و بسطام و سمنان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۴۹/۶
خط:نستعلیق و سیاق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی، ۸ص[ف: ۱۷ - ۴۰۳]

← الحوراء فی شرح الزوراء ⟩ شرح الزوراء
← حورائیه ⟩ حورائیه

● **حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر** / عرفان و تصوف / فارسی
hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)
وابسته به: رباعیات ابوسعید ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)
این رساله در شرح این رباعی معروف از ابو سعید ابوالخیر است: «حورا بنظاره نگارم صف زد ×× رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد / آن خال سیه بر آن رخان مطرف زد ×× ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد». وی دست‌کم سه بار این رباعی را گزارش کرده: ۱. با دیباچه‌ای کوتاه که در آن ابو سعید ابوالخیر نام برده است و متنی گسترده‌تر. به نثر آمیخته به نظم؛ ۲. بی‌دیباچه و کوتاه‌تر و از خود سروده‌هایی در آن نیاورده است؛ ۳. به نثر و آمیخته به نظم با دیباجه‌ای که در آن از ابو سعید نام برده نشده است. (احمد منزوی)
این رباعی را برخی از عرفای دیگر هم شرح کرده اند.
آغاز: ۱. الحمد علی نعمائه العمیم و احسانه الجسیم ... اما بعد در تحقیق رباعی که حضرت ... ابوسعید ... به مقتضای حال زبان ... خود را به نظاره ... یعنی حورا که مظاهر رحمت حضرت عزتنند از منظر خلوت
۲. حمد له صلات. حورا به نظاره (تا پایان) حورا عبارت است از ارواح که مستعد شهود جمال حضرت جلال حق اند
۳. بسمله حمد بی غایت و ثنای بی نهایت حضرت کبریائی واجب الوجودی را که جناب قدس هویت جلالش از ادراک افهام مقدس است ... بعد باشارت الرفیق ثم الطریق برفاقت روح الامین در شب معراج سلطان تاجداران ممالک رسالت ... از غربت بوطن مراجعت فرمود
انجام: ۱. ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد یعنی بصفات
۲. شبهتهای ماضی و خود پرستی‌های مجازی سد راه خود بیند دست در دامن شریعت محمدی صلی الله علیه و آله و سلم زند و

به مقام خدمت مشغول کرد.
۳. و گفت قف یا محمد فان ربک یصلی یعنی که ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد. تم بحمدالله ... و الصلوة علی سید ابنیائه و اکرم احبائه.
چاپ: به ضمیمه کتاب «حالات و سخنان شیخ ابوالخیر»، پطرزبورگ
[الذریعة ۱۲۲/۱۹؛ فهرستواره منزوی ۲۴۶/۱۰ و ۶۶۶/۷ و ۱۰۹/۷؛ فرهنگ سخنوران؛ دنا ۷۲۶/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۱۶/۱۷
آغاز و انجام: برابر۲
در گزارش رباعی شیخ ابوسعید ابی الخیر؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۶۴ق؛ کاغذ: ترمه و رویه کاغذ فرنگی، ۲گ (۱۴۲پ-۱۴۳پ متن و هامش)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۸/۹سم [ف: ۷ - ۲۸۱]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۸۲/۳
آغاز و انجام: برابر۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ (۲۵پ-۳۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۵ - ۷۷]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۱۸
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۵۳)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۲۵
آغاز و انجام: برابر۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۱۷-۲۱۹)، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۸]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۲۶
آغاز: هذه شرح رباعیة الحورائیة من کلام قطب المحققین امیر سید نعمة الله الولی. حورا بنظاره نگارم صف رد ... چون رسول خدا بامر خدا؛ **انجام:** تا بیابی مراد خود و سلام.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۲۲۰)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۹]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۱۶/۶
آغاز: برابر۳؛ **انجام:** ان حال «سید» بدان رخان مطرف را ×× ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد
بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: ترمه رویه کاغذ فرنگی، ۲گ (۹۲پ-۹۳ متن و هامش)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۸/۹سم [ف: ۷ - ۲۷۷]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۳۴
آغاز و انجام: برابر۳
مؤلف در فهرست ناشناس؛ خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۳ق؛ به نام «رساله حورائیه نوریه» و در پایان دارد: «تمام شد شرح حورائیه نوریه. و السلام»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۲گ (۵۶پ-۵۷ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۴]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۲۸
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۶۶ق؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۰۹]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۹/۸-فیروز
آغاز: برابر۲
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۴ص (۶۹-۷۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱ - ۲۹۹]
۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۵۲
آغاز: برابر۲
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۳۱۲ر-۳۱۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۶]
۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۵۳
آغاز: برابر۱
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۳۱۳پ-۳۱۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۶]
۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۵۴
آغاز: برابر۳
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۱گ (۳۱۶ر-پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۶]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۱۴/۸
آغاز و انجام: برابر۲
خط: نسخ، کا: رجب علی اصفهانی، تا: ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج یشمی، ۱۱ص (۳۶۵-۳۷۵)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۱۵]
۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۶ص (۳۶-۴۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹۵×۱۹۰سم [ف: ۳ - ۵۲۰]
۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴ص (۴۲-۴۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۲۰]
۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۵ص (۴۵-۴۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ملی ایران: ف: ۳ - ۵۲۱]
۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۲۸
خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۴۰-۲۴۲)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۴۸]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۵۳۰
خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی ف: ۲۳۰]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۲۸ عکسی
آغاز: برابر۱
عکسی، نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲گ (۱۲۲-۱۲۳)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [ف: ۳ - ۱۳۰۶]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۲۶
آغاز و انجام: برابر۱
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۳۲-۱۳۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۹۲]

۲۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۶۷/۱۲ حکمت
خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۵۸]

۲۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۹/۱۳
آغاز و انجام: برابر۲
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۲۶۱-۲۶۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۹۲]

● **حورائیه = معنی حورائیه** / عرفان و تصوف / فارسی
hūrā'īye = ma'nīye hūrā'īye

قاسم انوار، علی بن نصیر، ۷۵۷؟ - ۸۳۷ قمری
qāsem-e anvār, 'alī ebn-e nasīr (1357 - 1434)

رساله کوتاهی است در شرح رباعی «حورا به نظاره نگارم صف زد ...». مؤلف این رساله را به خواهش «درویشی عزیز» در دنبال تحقیق حقیقت قرب و شرح آیت «و نحن اقرب الیکم من حبل الورید» و پس از قصه مجنون ماوراء النهر آورده است. در آن از وجود و عدم و نفس و تجلی نفس و غیره در طی سی فایده سخن آمده است و از خانقاه شهر هرات و ظهیر الدین خلوتی و واقعه ملاقات سال ۷۷۹ق یاد کرده است.
آغاز: بسمله سپاس بی قیاس حضرت حق را جلت عظمته و علت کلمته که خورشید ازل از مشرق لم یزل بر قلوب قابل و نفوس دوستان خود فایض و لامع گردانید ...
انجام: که آن قابلیت همه معانی و ترقی و تنزل و کمال و نقصان دارد رزقنا الله و ایاکم حلاوة الذکر و الفکر و وقفنا الله و لکم طلب التحقیق انه خیر صاحب و رفیق.
چاپ: ضمیمه «کلیات قاسم الانوار» چاپ شده
[نسخه‌های منزوی ۲: ۱۱۳۳؛ فهرستواره منزوی ۷: ۳۱۹: آغاز که در اینجا آمده است متعلق به رساله علم قاسم انوار است نه رساله حورائیه او]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲/۲-ف
نسخه اصل: موزه قونیه ش ۱۳۷؛ خط: نستعلیق، کا: غیاث جوهری، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۸۵۹ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱- ۴۵۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بکام تو بادا همه کار تو ×× خداوند بادا نگهدار تو
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۵گ (۱۷۳پ-۱۷۷ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۲۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷/۱۲-فیروز
آغاز: (مقدمه): وله در تاریخ سنه تسع و سبعین (در نسخه حاضر: تسعین) و سبعمایه که در شهر هرات در خانقاه جدیدی در جوار مولا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم وقت سحر اعلاحضرت مولانا با گریه تمام و حزن مدام از در خلوت خود بیرون آمد و عزم خلوت داعی کرد و فریاد بر آورد ... قصه باینجا رسیده بود که درویشی عزیز التماس معنی رباعی شیخ ابو سعید نمود که در سلک رساله مثبت باشد و آن این است (و پس از نقل رباعی): سپاس بی قیاس حضرت حق را جلت عظمته
خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: ۸۸۶ق؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۲۰۷-۲۰۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۱ - ۱۸۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۱۳-۲۱۶)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۶۵/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور نو، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۶۹۳]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۵۱/۵-۲۶/۳۱
آغاز: برابر **انجام:** جهانت بکام وفلک یارباد ×× جهان آفرینت نگه دار باد / بکام تو بادا همه کار تو ×× خداوند بادا نگه دار تو
در فهرست ناشناس، نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۶۸۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸۸/۲
آغاز: بسمله. حورا به نظاره نگارم صف زد ×× رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد / و ان خال سیه بر آن رخان مطرف زد ×× ابدال ز بیم چنگ بر مصحف زد؛ **انجام:** گذر کن زین خرابات ارنه درد امتحان درکش ×× که در خمخانه دوران می‌افتاده است بی پایان تمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی، ۷گ (۲۷پ-۳۳پ)، ۲۰ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۱۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۳/۴
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن علی واعظ حنفی، تا: با تاریخ ۱۱۷۵ق؛ تملک: ریحان الله الموسوی، شرف الدین محمد مکی بن محمد ضیاءالدین بن شمس الدین بنحسن بن زین الدین من ذریة الشریف ابی عبدالله الشهید شمس الدین محمد بن مکی مطلبی عاملی جزینی عاملی به تاریخ ۱۱۷۵ق؛ ۲ص (۷۶-۷۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۲ - ۴۷]

● **حورائیه = جمالیه = شرح رباعی ابوسعید** / عرفان و تصوف / فارسی

hūrā'īye = jamālīye = š.-e robā'ī-ye abū-sa'īd

چرخی، یعقوب بن عثمان، ۷۶۲؟ - ۸۵۱ قمری

Čarxī, ya'qūb ebn-e o'smān (1361 - 1448)

گزارش همان رباعی پرآوازه: «حورا به نظاره نگارم صف زد / رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد ...» است، به خواهش درویشی صادق و دوستی موافق، و اینکه «در این رباعی، اشارت به صف جمال و جلال حق تعالی کرده شده است» و گویا این اشاره است که برخی نام گفتار را «رساله جمالیه» نامیده‌اند.

چاپ: به کوشش محمد نذیر رانجها، دانش، ۱ (۱۳۶۴) ش۱: ۳۴-۴۷.

[فهرستواره منزوی ۳۱۹/۷؛ نفیسی ۲۶۴/۱ و ۷۷۸/۲ «شرح رباعیات» مشترک پاکستان ۱۴۲۳/۳ (۲ نسخه)]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۳۰/۳-عکسی

آغاز: حمد بی حد و ثنای فوق العد، مر واجب الوجودی را که قلوب انبیا و اولیا را مظاهر صفات جلالیه و جمالیه گردانید ... و بعد می‌گوید ... یعقوب بن عثمان الغزنوی ثم الچرخی ... که درویشی صادق و دوستی موافق التماس کرد که بیان کرده شود معنی رباعی؛ **انجام:** از جام جان لقمه و ادخلوا هر دو یکسان داشتن. تمت الرسالة الجمالية ...

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۴۸۴ (گنج ۳/۱۶۲۶)؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: حدود ۱۱۰۰ق؛ ۴گ (۷۲-۷۵) [عکسی ف:۲-۱۰۶]

● **حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر** / عرفان و تصوف / فارسی

hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr

احرار، عبیدالله بن محمود، ۸۰۶ - ۸۹۵ قمری

ahrār, 'obeyd-ol-lāh ebn-e mahmūd (1404 - 1490)

وابسته به: رباعیات ابوسعید؛ ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)

اهدا به: امیر جلال الدین بایزید

شرح مختصری است بر این رباعی ابوسعید: «حورا بنظاره نگارم صف زد ×× رضوان زتعجب کف خود بر کف زد / آن خال سیه براه زخان مطرف زد ×× ابدال زبیم چنگ در مصحف زد».

مؤلف در سبب تألیف این رساله می‌نویسد: «... شنیده شد که حضرت امیر الامرا جلال الدین امیر بایزید زادالله توفیقه لاعانة المسلمین از بعضی از عزیزان معنی این رباعی می‌خواسته اند ...».

آغاز: الحمدلله الفیاض للحکم و المواهب و موصل الطالبین الی المطالب ... اما بعد بدانکه این فقیر را بسی شعف می‌بود بدانستن معانی قطب الاولیا سلطان ابوسعید ابی الخیر ...

انجام: محب را هیچ لذتی بهتر از ملاقات محبوب نباشد. و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

چاپ: پطرزبورک، ۱۳۱۷ق/۱۸۹۹م؛ تهران، ۱۳۱۴ش، به کوشش زنده یاد استاد احمد بهمنیار به ضمیمه اسرار التوحید؛ در مجموعه رسائل احرار (تاشکند: ۱۳۲۸ق)

[نسخه‌های منزوی ۱۱۳۳/۲؛ الذریعة ۱۱۲/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۱۸/۷؛ دنا ۸۰۵/۴ (۹ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۹۴/۲۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲گ (۸۴پ-۸۵ر)[ف: ۳۷ - ۳۳۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۳ق؛ اندکی با نسخه چاپی جدایی دارد؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۴گ (۱۰۵پ-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۶/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳گ (۲۵۲ر-۲۵۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷ - ۱۷۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد تبریزی، تا: ۹۹۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۹ - ۳۳۳]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۳۰/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۶۴۱۷ (نه ۶۳۱۷) (گنج ۳/۱۶۲۵)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۰ص (۶۲-۷۱) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای سرلوح زیبا، کتیبه‌ای مکتب خراسان، مجدول؛ مهر: «عبده الراجی علی محمد» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۹-۱۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۲۹ - ۲۷۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۴۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، تحریر چلیپا سه ستونی؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوایی، سه صفحه و نیم، اندازه: ۲۹/۲×۴۳/۵سم [ف: ۷ - ۷۸۲]
۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۶۰/۴
خط:نسخ،کا:اسدالله بن ظهیرالدین علی دوانی،تا:قرن۱۱ [ف: ۳۵۸]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۶۷]
۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۷/۱۰
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: شفیع بن محمد صالح یزدی، تا: ۱۰۶۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج جگری، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۶۱]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۹/۹-فیروز
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ مؤلف پس از مقدمات شرح از خویش چنین یاد می‌کند: «یقول العبد الضعیف عبدالله المحمود الشاشی که مراد از حوران جماعتی اند که بر سر بیمار حاضر می‌شوند ...» در دیباچه از امیر بایزید نام می‌برد؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۴ص (۷۲-۷۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۰۰]
۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۱۶/۱
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴گ (۲پ-۵ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۳۶۷]
۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۶۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳، جا: تهران؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۶۵ر-۶۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۷ - ۶۲۴]
۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۶۲
آغاز: رباعی حورا بنظاره نگارم صف رد؛ **انجام:** کزین طبیب ندارد گریز بیماری.
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر سالیانی، تا: ۱۲۵۸ق، جا: رشت؛ [الفبائی ف: ۲۳۰]
۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۱۰
آغاز: رباعی، حورا بنظاره نگارم صف نو رضوان و تعجب؛ **انجام:** فی سنه ۱۲۵۸ فی مدرسه حاجی میرزا بابا مستوفی گیلانی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]
۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۱۱
آغاز: بسمله، رب یسروتتم با الخیر حورا بنظاره نگارم؛ **انجام:** علی اکبر بن محمد کریم مقالی فی سنه ۱۲۸۵.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق، [رایانه]
۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۷۳/۴
خط: نستعلیق، کا: سید احمد خرسوه، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲گ (۶۲پ-۶۳پ)، ۱۴سطر (۸×۱۴) [ف: ۱۷ - ۱۶۳]
۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۱۹۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۲ق، کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمایی، ۴گ (۲۵۴-۲۵۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۳سم [ف: ۱۷ - ۸۷]
۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۴۴
آغاز: بسمله، شکر و سپاس و حمد بی قیاس سزاوار؛ **انجام:** قطب الاقطاب نجم ... منها الروح و الله اعلم تمت.
آغاز این رساله با رساله علم قاسم انوار هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ [رایانه]
۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۹۱/۵
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سمرقندی،جلد:تیماج مشکی، ۴گ (۵۳ر-۵۶پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۷۰۱]
۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۱/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۸۵-۸۶)، ۱۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۱۱۱]
۲۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۴۷/۲۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۵۱۷]
۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۵۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۳۰]
۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۹۱۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی ف: ۲۳۰]
۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۴۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۴۴۹ [رایانه]
۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۸۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۳۳۱]
۲۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۰۵/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج مشکی،۴گ،۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف مخ: ۲-۸۱۶]

۲۹. مشهد؛ مدرسه فاضلیه؛ شماره نسخه:۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛واقف: فاضل خان؛ ۱۸- ۱۹ سطر [ف: ۳۳]

● **حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر** / عرفان و تصوف / فارسی
hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری
jāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

وابسته به: رباعیات ابوسعید؛ ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)
جامی می‌گوید «فقیر را بس شعف می‌بود بدانستن معانی رباعی قطب الاول ... ابوسعید ابوالخیر قدس سره و رباعی این است: حورا بنظاره نگارم صف زد ×× رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد / آن خال سیه بدان رخان مطرف زد ×× ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد. و این فقیر مستمند از روح مقدس ایشان می‌بود اما بواسطه اشتغالات کونیه از تفکر و استکشاف معنی آن ذهول شده بود ... درین مدت شنید که حضرت امیر جلال الدین امیر با یزید ... از بعضی عزیزان تحقیق معانی این رباعی می‌خواسته اند». لذا او دست به شرح معنی این رباعی می‌زند.(عبدالله انوار)
آغاز: بسمله رب یسر و تمم بالخیرالحمدلله فیاض الحکم و المواهب ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۰۳/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** اوبما از مابسی نزدیکتر ×× داند آنکس کو ز خود دارد خبر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۳۴- ۱۴۱)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۵۲۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۶۲
کا: محمد علی، تا: ۱۰۸۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۹/۵×۱۸/۵سم [رایانه]

● **حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر** / ادبیات / فارسی
hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr

شیخ زاده، احمد بن قطب الاسلام، ق۹ قمری
šayx zāde, ahmad ebn-e qotb-ol-eslām (- 15c)
وابسته به: رباعیات ابوسعید ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)

رساله‌ای است کوتاه در شرح رباعی مشهور شیخ ابوسعید ابوالخیر: «حورا به نظاره نگارم صف زد ×× رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد». بر این رباعی زیبا شروح بسیاری نگاشته شده، و گروهی معتقدند که در برآوردن حوایج و شفای بیماران مؤثر است. مؤلف چهار وجه در معنای این رباعی آورده با اشعاری از شاعران و خودش، و بیتی از جلال الدین محمد بن محمد مولوی رومی (- ۶۷۲ق) آن می‌گوید: اجدام از کشته‌شدگان در راه خدا بوده‌اند، در جایی دیگر می‌گوید: «جد این فقیر شیخ شهید قدس الله سره.» از این رو، گمان می‌رود که شارح، از نوادگان «نجم الدین کبری» (- ۶۱۸ق) بوده باشد.
آغاز: حمد و سپاس بی غایت و شکر بی قیاس بی نهایت مر ذاتی را که از اشعه اشراقات نو تجلی جمالش ... اما بعد چنین گوید ... که روزی ملاقات عزیزی اتفاق افتاده بود.
انجام: شیخ قدس سره از آن حال به این مصراع اشارت کرد که ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد و الله اعلم بالصواب.
[نسخه‌های منزوی ۱۱۳۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۱۹/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۷۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی،۲۳گ(۱۱۴-۱۳۶)،۱۱سطر،اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۲ - ۲۲۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۶/۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۰ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴گ (۳۱۹ر-۳۲۲پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷ - ۱۸۱]

● **حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر** / عرفان و تصوف / فارسی
hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr

میبدی، حسین بن معین الدین، - ۹۱۱ ؟ قمری
meybodī, hoseyn ebn-e mo'īn-od-dīn (- 1506)

آغاز: منسوب است به هادی مقامات سلوک میر شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس سره «حورا بنظاره نگارم صف زد» یعنی خوبان بهشت که مجاوران عالم عقول و نفوس فلکیه اند بنظاره آدم که نفس ناطقه انسانیست صف زدند.
انجام: ابدال از ترس عصیان ... متمسک شوند بقران و متابعت خاتم الانبیاء صلوات الله علیه و الله.
[دنا ۷۲۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۲۰/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۲/۷
آغاز: فایده منسوب است به هادی مقامات و سر شیخ ابوسعید ابوالخیر. حورا به نظاره نگارم سر زد. الحور بفتح الحاء و الراء

شدة بیاض العین فی شدة سواده یقال امراءة الحوراء و قال ابوعمر و احوران سود العین کلها مثل عین الظمی و الحور جمعها. یعنی حوران بهشت که مجاوران عالم عقول و نفوس فلکیه اند به نظارة ارم که نفس ناطقه انسانیه است»؛ **انجام:** «و قبول الموجود فالعلاقة بین الموجز ومعلوله اعم مراتب العلاقة»

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی نازک، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۰۴ر-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۲/۲سم [ف: ۲۹/۱- ۵۴۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱/۱۰۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ در پایان دارد: «در تذکره شیخ ابو سعید رحمة‌الله دیدم که استاد ابو صالح که مقری شیخ بوحسنه بود و شیخ خواجه ابوبکر مؤدب را که ادیب فرزندان شیخ بود بخواند و فرمود که از جهت ابوصالح حرزی املا م یکنم بنویس و این دو بیت املا فرمود و خواجه ابوبکر بنوشت و نزد صالح برد و بر بازوی او بست در حال صحت یافت - فواید امیر حسین میبدی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱ص (۹۶ر)، ۳۱ سطر (۹/۵×۱۹/۵) سطر، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۳ - ۴۳۴]

● حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر / ادبیات / فارسی

hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶ - ۱۰۱۹ قمری

šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550 - 1611)

شرحی است بسیار مختصر که قاضی نورالله شوشتری بر رباعی شیخ ابوسعید ابوالخیر که به حورائیه معروف است نوشته است.

آغاز: بسمله - قال سلطان العارفین و قدوة المتألهین - الشیخ ابوسعید ابی الخیر قدس الله سره: حورا بنظاره نگارم صف زد ×× رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد / آن خال سیه بر آن رخان مطرف زد ×× ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد. مخفی نماند که این رباعی را شروح متعدده نوشته اند و تقریر آن بر وجهی که به خواطر کثیر فقیر به خدای غنی ...

انجام: مشهور شده که خواندن آن بر بالین بیمار مفید است، با آنکه تجربه بر آن گواهی نداده و نمیدهد و الحمدلله اولا و آخراً.

چاپ: مجموعه رسائل فارسی، دفتر هشتم، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۸۷ش، به کوشش ابراهیم عرب پور

[فهرستواره منزوی ۳۲۱/۷]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۱/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی تبریزی، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱گ (۳۴۰ر-۳۴۰پ)، ۲۱سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۲۷]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۸۱۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۲ص، ۲۱ سطر (۱۰×۳۱)، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۲- ۲۱۸]

● حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر / عرفان و تصوف / فارسی

hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'īd-e ab-ol-xayr

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۳۸-ف

نسخه اصل: با یزید ولی الدین ش ۱۸۱۹. با چند بیت شعر؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱گ (۱۸۰) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۲۴

بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۶/۶

آغاز: حورا به نظاره نگارم صف زد ×× رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد / آن خال سیه بر آن ر خال مطرف زد ×× ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد / حورا که کنایت از مظاهر گویند و مهیات و اعیان ثابته اند؛ **انجام:** چون مسمای ابن اسماء چون این دو بیت را بر بیمار خواند اعنی در حالت اتصاف بدین اوصاف و حال آنکه حال مریض نیز اقتضای فوت و موت کند فی الحال موت طاری شود باذن الله.

شرح رباعی معروف حورائیه منسوب به ابو سعید ابوالخیر. شارح، این رباعی را به سه و جه شرح می‌کند و در اواخر رساله از شیخ اوحدالدین کرمانی بیتی می‌آورد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی شده، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۶۴-۱۷۱)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۲۰۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۹۶/۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۶۹]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۹۹/۳۵

آغاز: جوامع اثنیه و مجامع محامد، حضرت واجب الوجودی را سزاوار است؛ **انجام:** گرمنم آن حرف در او کش قلم

این شرح جز شرح احرار موجود در (ف. دانشگاه ۴۳۳/۳؛ و الذریعة ۱۱۲/۷) می‌باشد و در پاسخ نامه درخواستی نورالدین عبدالرحیم خلوتی پسر شمس الدین محمد مشرقی اقطابی نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان۱۰۷۴ق، برای میرزا مزید الدولة از محمد نصیر حسینی نوشته است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵ص (۳۲۲-۳۲۶)، ۲۱-۳۴ سطر برخی

چلیپایی، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۴ – ۳۴۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۸/۲

آغاز: قصه باینجا رسیده بود که درویش عزیزی التماس معنی رباعی که شیخ الاسلام ... شیخ ابو سعید قدس سره العزیز فرموده است نمود؛ **انجام:** این مختصر را که مشحون به بسی فواید جمیل جلیل ... خداوند بادا نگهدار تو، بتاریخ ... ستر عیوبه.

خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: محمد امین سیاح تبریزی، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۲۶۳–۲۶۹)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ – ۸۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۹/۱۰-فیروز

آغاز: حورا بنظاره نگارم صف زد ... حورا اشارتست به صبور لطیفه ارواح مجردات ... و مصحح این تاویل اشتراک انسانیست و دیگر آن که حور قلب روح است؛ **انجام:** و این اشاره به تلاوة سورة الشافیه فاتحه الکتاب بود. بیت: بیا به جانب دارالشفای خالق خویش ×× کزین طبیب ندارد گریز بیماری / پس از منقولاتی است به عربی و فارسی از کتابهای اخلاق و عرفان و از آن جمله از تذکره شیخ روزبهان.

شرح رباعی شیخ ابو سعید ابی الخیر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۱۲ص (۷۵–۸۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱ – ۳۰۰]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۵

آغاز: قال الشیخ العارف المحقق المدقق صاحب البسط و الشهود ... ابوسعید بن ابی الخیر ... حورا به نظاره نگارم صف زد ... حورا اشارت است بقدوسیان لاهوتی؛ **انجام:** وقوت روحانیت شیخ قدس سره عند قرائته چنان که گفته شد. و الله اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق، جا: اجمیر؛ تملک: محمد حسین موسوی در ۱۲۴۰ در سپاهان، اعتضاد در ۱۲۹۷ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۲۸۶ص، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۴ – ۳۴۸]

۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۴۷/۳۸

آغاز: سپاسی که حواس از قیاس آن عاجز بود مرحضرت قدوسی را که عقل نکته دان بکنه ذاتش نرسد؛ **انجام:** خصوصیت این رباعی به بیماران آن است که قایل در حالت انشاء مطهر تجلی اسم نافع بوده است. والله اعلم بحقایق الاشیاء

شرحی است بر رباعی ابوسعید ابوالخیر با این مطلع: «حورا به نظاره نگارم صف زد»؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۰۹۱ تا ۱۰۹۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۷۶پ – ۷۹پ حاشیه)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [میراث اسلامی: دفتر نهم – ۱۰۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۲۷-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق، [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۲۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۸]

۱۰. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ ۳ص (۶–۸) [نشریه: ۳ – ۳۶۰]

۱۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۱۸/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، [ف: ۱۲۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۶/۴

به نثر و نظم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج حنایی، ۱۰ص (۳۶۴–۳۷۳)، ابعاد متن: ۱۰×۱۹، اندازه: ۲۰×۲۹سم [سنا: ف: ۲ – ۵۷]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۰۹/۴

آغاز: بسمله. حمد بی حد احدی را سزاوار است که جمیع جوامد خود را مشتق

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۹۳پ–۹۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۳۴۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۳/۱۲-ف

نسخه اصل: نسخه آقای افشار شیرازی. با یک مقدمه مفصل به فارسی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۷۱۸]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۳/۱۱-ف

نسخه اصل:نسخه آقای افشار شیرازی؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمها ف:۱–۷۱۸]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۳/۱۴-ف

نسخه اصل: نسخه آقای افشار شیرازی. شرح حورائیه دیگر؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۷۱۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۹۳

آغاز: بسمله، سپاسی که حواس از قیاس آن عاجز بود؛ **انجام:** احکم بحقایق الاشیاء و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ [رایانه]

● الحوزات و الروضات / دعا / عربی

al-ḥawzāt wa-r rawḍāt

عقیلی علوی شیرازی، محمد مهدی بن محمد نعیم، ق۱۲ قمری

ʻaqīlī ʻalavī šīrāzī, mohammad mahdī ebn-e mohammad naʻīm (- 18c)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

کتابی مفصل در ادعیه و اوراد معهود وزمان دار ایام و هفته‌ها در چند «حوزه» و یک «خاتمه»: حوزة ۱. فیما یتعلق بالفریضة الیومیة (ده روضه)؛ حوزه ۲. فیما یتعلق بالنوافل الیومیة و التعقیبات المختصة (چهارده روضه)؛ حوزه ۳. فیما یتعلق بایام الاسبوع و لیالیها (هشت روضه)؛ حوزه ۴. فیما یکفر به السیئات و یضاعف به الحسنات (هشت روضه)؛ حوزه ۵. فیما ینجع به المأرب وتقصی به المطالب (پانزده روضه).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۲۷

آغاز: ... وجعلته تحفة لبواب عتبة حفت حفاظة حماية حراسها بمعاقل الوقاية وسومت سحابة سماحة سوالها بشابيب الكافية لاحت نجوم علو قوامها من فلک الجمال؛ **انجام:** وبک استجير فی جميع اموری وانت غیاثی وعمادی و انت عصمتی ورجائی ...
تا اواسط روضه پنجم از حوزه پنجم را دربردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۶]

← حوض الحياة ⪢ بحر الحياة

● **حوض الحياة** / پیشگوئی / فارسی

ḥawḍ-ul ḥayāt

عطاری، محمد خطیرالدین

ʻattārī, mohammad xatīr-od-dīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۸۴-ف

نسخه اصل: رامپور ۱۲۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۷۷ق [فیلمها ف: ۲ - ۲۸۹]

← حوض الحيات ⪢ مرآة المعانی فی ادراک العالم الجسمانی
← حوض الحيات ⪢ مرآة المعانی فی ادراک العالم الانسانی

● **حوض الحيات (ترجمه) = ترجمه حوض الحياة = حوض الحيوة** / پیشگویی / فارسی

hawz-ul hayāt (t.) = t.-ye hawz-ol hayāt = hawz-ol hayāt

پچینکه هندی

pečīnke hendī

به درخواست: مولوی نجف علی صاحب هندی
مؤلف مسائل حوض الحیات یعنی علم دم و علم خواص همزاد، را که در میان هندیان از طریق آنها پیش‌گویی حوادث آینده را می‌نمایند، از کتاب‌های هندی ترجمه و در رساله حاضر در پنج «فصل» جمع نموده: ۱. شناختن عنصر و خلأ؛ ۲. دانستن احوال مستقبل خویش؛ ۳. عمل نمودن کارها؛ ۴. بدادن جواب مسایل و شناخت روز و تولد پسر و دختر؛ ۵. ترکیب شناخت همزاد و خواص آن و دانستن احوال مرگ و غیره و مرض مریض‌ها.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۶۱/۲-۵۶/۱۱۱

آغاز: بسمله، الحمدلله و المنة که روزی بهنگام خجسته فرجام مجموعه خوبیها جامع علوم بی انتها مولوی نجفعلی صاحب و این بنده
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۷-۱۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۸۶۸]

← حوض الحيوة ⪢ حوض الحيات (ترجمه)

● **حوض عشراً فی عشر (رسالة فی)** / هندسه / عربی

ḥawḍ-un ʻašar-an fī ʻašar (r.-un fī)

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

رساله‌ای است کوتاه در محاسبه محیط و مساحت دایره که نخست دایره را مربع فرض نموده و مساحت آن را درعدد «۳/۷» ضرب می‌نماید، سپس راه مشکل‌تری را پیشنهاد می‌کند. او در این رساله عنایتی به تعیین حدود وفق‌ها نیز دارد. یادآوری می‌شود: «غیاث الدین جمشید کاشانی» در قرن ۸ هجری، محاسبه مساحت دایره را با حداکثر دقت، تا ۱۶ رقم اعشاری به انجام رسانده است.
[کشف الظنون: ۸۶۲/۱؛ هدية العارفین: ۱۴۱/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱۵/۱

آغاز: الحوض المدور اذا کان محیطه خمسة و ثلاثین ذراعاً و نسف ذراع یکون سطحه اذا ربع عشراً فی عشر ای مائة مربع؛ **انجام:** و کملنا الکسر ایضاً فصار ثمانیة و اربعین هذا بمقتضی المدقمة الاولی هذا ما اردناه هذه صورته.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه»، رکابه‌دار؛ تملک: محمد سعید کیسانی (کتانی)، حوران، ابوالحسن بن محمد حسینی به سال ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱-۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۳۲۸]

● **حوض النهر** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥawḍ-un nahr

حسنی عامی، حیدر علی، قرن ۱۳ قمری

hasanī ʻāmī, heydar ʻalī (-19c)

وابسته به: روض الزهر فی مناقب آل سید البشر؛ نودهی، محمد معروف بن مصطفی (۱۱۶۶-۱۲۵۴ق)
شرحی است بر منظومه‌ای به نام «روض الزهر» و مانند خود منظومه دارای یک «مقدمه» و چهار «فصل» و یک «خاتمه» است، در کلیات فضائل ائمه اثنا عشر و لزوم احترام و محبت فرزندان ایشان. مؤلف شرح سید حیدر علی حسنی عامی است که با ناظم (سید محمد برزرنجی شافعی) معاصر بوده و چنانکه از دیباچه برمی‌آید سید حیدر علی خود در پی آن بوده است که درباره موضوع کتاب تألیفی کند، روزی این منظومه را از طرف ناظم به ضمیمه نامه متضمن درخواست شرح آن دریافت کرده است، سید حیدرعلی نیز منظور دیرین خود را با شرح آن منظومه عملی می‌کند و به هر حال بر ترجمه وی دست نیافتیم و اما ناظم را هر چند مرحوم اردوبای در یادداشت خویش همان سید برزنجی مؤلف کتاب مولد النبی (ص) دانسته و از وی

تمجید کرده است ولی نام صاحب کتاب مولد النبی جعفر بن حسن برزنجی (- ۱۱۷۷) است در صورتی که نام ناظم در این نسخه سید محمد حسنی ضبط شده و این نام فقط با سید محمد بن عبدالرسول شافعی حسنی تطبیق می‌کند که به‌برزنجی معروف و در مدینه ریاست علمی داشته و در ۱۱۰۳ق درگذشته است. ولی این منظومه را در شمار آثار وی نیاورده‌اند و نیز با سایر مؤلفات وی که از آن جمله کتاب نواقض الروافض است تناسبی ندارد. (عبدالحسین حائری)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۹

آغاز: الحمدلله القوی الشدید المحال؛ **انجام:** قدر الله و ماشاء فعل حسبنا الله و نعم الوکیل و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ در ذیل نسخه نوشته شده که حسب الامر امیر میران سلیمان پاشا کتابت و مقابله و تصحیح شده، یادداشتی از دانشمند فقید آقا میرزا محمد علی اردوبادی درباره شارح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۴۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۳۰]

● **حول خبر نحن معاشر الانبياء لانورث** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥawl-u xabar-i naḥnu ma‘āšir-ul anbīyā’ lā-nūriṯ

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷/۵۰عکسی

نسخه اصل: کتابخانه آستان‌قدس رضوی، شماره ض۲۱۵۰۹ (اهدایی رهبری)؛ خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی صفایی خوانساری، بی تا؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۹۴]

● **حول العلم** / -

ḥawl-ul ‘ilm

گنابادی، علی بن محمد

gonābādī, ‘alī ebn-e mohammad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۶/۱

خط: نسخ، کا: شیخ علی بحرانی، بی‌تا؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۳]

● **حول فضایل علی** / فضایل و مناقب / فارسی

howl-e fazāyel-e ‘alī

شهابی، محمود، ۱۲۸۲ - ۱۳۶۵ شمسی

Šahābī, mahmūd (1903 - 1986)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۲۲

نوشته‌های پراکنده (۵)؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ خریداری از کیومرث محمود [رایانه]

● **الحی** / کیمیا / عربی

al-ḥayy

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۱۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی ... تسلیماً کثیراً. و بعد سبق لنا قبل کتابنا هذا عشرة کتب نذکر فیها من امر لحجر المطلوب ما فیه کفایة و غنی و لم یذکر معه غیره و ضماننا فی کتبنا ان یذکر الحیوان کله فما لم یذکر فی الحیوان شیء افضل من هذا الخجر قدمناه علی سایر الحیوان فی تلک الاجزاء و نحن نستأنف ههنا الکلام فی تاحیوان فذکره قریباً فی مدة تدبیره علی ما شرطنا فی الباب الکبیر؛ **انجام:** فهذه المقدمات هی التی انا ذاکر تدابیرهم و آرائهم فی ذلک لا زیاده علی هذه المقدمة و لا نقصان منها فاعرفه ان شاءالله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۱پ-۴۳پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲- ۶۱۲]

● **حیا** / اخلاق / فارسی

hayā

بندی است در خصوص حیا با روایت و حکایتی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۸۳/۳

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مشمع مشکی، ۲۳ -۲۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۵۰]

● **حیاة الابدان** / طب / عربی

ḥayāt-ul abdān

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری

Rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866 - 926)

بیماری‌های عارضه بر بدن را از سر تا پا در فصولی بدون شماره گردآورده و تدبیر و علاج هر یک را آورده است. نامی که ذکر کردیم در آغاز نسخه آمده است. شاید بخشی از کتاب «الحاوی» مؤلف باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۵۹

آغاز: علاج الریاح الغلیظة یکون بتنقیه البدن بالابازج و ادخال المریض الی الحمام علی الریق و نطل المیاه المحللة علی الرأس و

استنشاق المسک و المرزنجوش؛ **انجام:** و یفصل المریض و یطلی آخر بالمرداسج و الکافور و دهن ... و علاج عض الکلب و القرد و الذئب و التمساح.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در پایان اشعاری فارسی از میرزا حبیب قاآنی کتابت سال ۱۲۷۷ق؛ جلد: مقوایی، ۱۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۶]

● **حیات الابدان** / طب / فارسی

ḥayāt-ul abdān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۰۶
آغاز: بسمله، حمد بیحد و ثنای بی عدد حکیم عل الاطلاق؛
انجام: اما در مقدار نوشیدن آن اختلاف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق [رایانه]

● **حیاة الابرار فی فضائل الکرار** / فضایل و مناقب / فارسی

ḥayāt-ul abrār fī faḍā'il-il karrār

حسینی قزوینی، قریش بن محمد، - ۱۲۷۹ قمری

hoseynī qazvīnī, qorayš ebn-e mohammad (- 1863)

تاریخ زندگانی، فضایل و مناقب امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع) و معجزات آن حضرت.
چاپ: پس از وفات مؤلف در سال ۱۲۷۹ق به طبع رسیده

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۱۰
آغاز: حمد و سپاس نامحدود معبودی را جل شأنه که زبان معجز بیان از ترجمان؛ **انجام:** بهوش آمد و حال آنکه جانبی از شارب و لیحه او کنده شده بود علیه ما ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی به خط مؤلف با مهر «الراجی قریش الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۳۶۱]

● **حیاة الارواح** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥayāt-ul arwāḥ

؟ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۰ق
کتابی است کلامی در اصول عقائد امامیه. دارای «مقدمه» و پنج «باب» و در آن به اعتراض بر آراء شیخ احمد احسائی بالاخص در بحث معاد پرداخته و تفصیل را به دو کتاب خود «مصباح الهدی» و «البراهین القاطعة» حواله می‌دهد.
آغاز: الحمدلله الواجب بالذات المنتهی الیه سلسلة الممکنات المتعالی بکمال ذاته و عینیة صفاته الذاتیة عن نقایص الامکان ... اما بعد فیقول ... محمد جعفر الاسترابادی هذه رسالة مسماة بحیوة الارواح جمعت فیها ... من اصول العقائد الدینیة ...
انجام: ومن تولانی ونصرنی وحارب من حاربنی بفعل او قول فی سبعین الفا من جیرانه واقرباءه ونحو ذلک اللهم ارزقنا کل ذلک تم الکتاب

[الذریعة ۱۱۵/۷ و۱۱۶؛ ریحانة الادب ۲۰۹/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۴۹/۲؛ دنا ۸۰۶/۴-۸۰۷ (۲۳ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- حاشیة حیاة الارواح؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۱۵
آغاز: الحمدلله الواجب بالذات المنزه عن نقایص الممکنات و صاحب الکمالات من الصفات والذی یکون صفاته الذاتیة عین الذات؛ **انجام:** و زوجناهم بحور عین و قال تعالی و امددناهم بفاکهة و لحم ما یشتهون یتنازعون
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در برگ اول نام کتاب و مؤلف آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۳۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حاجی علی اکبر بن حاجی محمد علی شاه میرزایی شهیرزادی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود و سفید، جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ (۲پ-۶۱)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۳۳۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ پس از این گفتاری است عربی از وی در مختصر اصول عقائد امامیه. آغاز پس از خطبه و نام مؤلف: «هذه رسالة فی اصول الدین علی وفق اصول المذهب»؛ واقف: محمد ایرانی مجرد؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۵۲گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۲۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق [الفبائی ف: ۲۳۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۴۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الله تعالی یخرجهم من جهنم ... نجانا الله من عذاب القبر و البرزخ و المحشر و النار بحق محمد و آله الاطهار.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق، بی‌کا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ (۳۵۹پ-۴۰۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۳۶]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۸۹-۲۵/۷۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن ملا محمدصادق، تا: یک‌شنبه از رجب ۱۲۴۶ق، حسب الخواهش ملا محمد رضا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۹۸]

۷. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۱۹/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن، ۱۵ سطر، قطع: جیبی [ف: ۵ – ۱۳۸]

۸. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۴۶**
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالمجید قزوینی، تا: رجب ۱۲۵۱ق، جا: کربلا؛ جلد: مقوایی، ۴۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۴ – ۴۲]

۹. **مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۲۸/۱۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج، ۴۹گ، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۰۵]

۱۰. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۶/۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن حسین خراسانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ (۹۳پ–۱۴۱پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۲۱]

۱۱. **قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۵۷۴/۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و خمسة ابواب یدخل منه شیعتنا و محبونا فلا زال واقفاً علی الصراط ...
خط: نسخ زیبا، کا: حبیب الله بن محمد رفیع بسطامی، تا: دوشنبه ۱ شعبان ۷–۱۲۵۶، جا: مدرسه ام السلطان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ (۳۷ر–۶۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۴۹۰]

۱۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۸۴/۳**
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا محمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۵ق [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۳۳]

۱۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۹۴۸**
شماره بازیابی اصلاح شد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ قطع: جیبی [اهدائی ف: – ۲۷۲]

۱۴. **مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۱/۵**
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: چرم زرد، ۱۹گ (۵۶پ–۷۴پ)، اندازه: ۲×۱۰سم [مؤید: ۳ – ۵۵۷]

۱۵. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۰۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** غرض نقشی است کز ما بازماند که هستی را نمی بینیم بقائی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق [رایانه]

۱۶. **مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۶۸/۱**
آغاز: برابر؛ **انجام:** هم اولی النُهی و مصابیح الدجاء و حججک علی اهل الدنیا ...
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن حاج علی خوانحودی، تا: از ذیقعده ۱۲۶۰ تا ۱۲ صفر ۱۲۶۲ق، جا: مشهد رضوی مدرسه صالحیه؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰۵]

۱۷. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۶۷/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی کل فراش حور من الحور العین بین یدیها سبعون الف و صیغة کانهم بیض مکنون و علی فراش کل ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ از کتابخانه میرزای احتشام الدوله با تاریخ ۱۲۷۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری سیاه، ۸۷گ (۴۸پ–۱۳۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۶ – ۸۸]

۱۸. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۱۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ رجب ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۷]

۱۹. **قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۲/۲**
خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن علی اکبر، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۴۳گ(۹پ–۵۱پ)،۱۹سطر،اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۹۲]

۲۰. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۳۸/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر فرزند محمد جعفر فرزند محمد کافی بهاری همدانی (متوفی ۱۳۳۳ق)، تا: اوایل قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۴۳گ (۱–۴۳)، ۱۸–۲۱ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۱ – ۲۲۵]

۲۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۹۹/۵**
آغاز: برابر؛ **انجام:** أقوی مما فی الأجساد بنسبته ما فیها من اللطافة و الکثافة علی حسب قوة الوجود و ضعفه ... .
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ با قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۱۲۳–۱۶۲)، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۰ – ۳۴۰]

۲۲. **مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره**
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: در عصر مؤلف [مخطوطات مرتضوی: ف: – ۱۵]

۲۳. **تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۹۲/۷**
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، قطع: خشتی [ف: ۲۹۶]

● حیاة الارواح / علوم حدیث / عربی – فارسی

ḥayāt-ul arwāḥ

در چند باب در احادیث شیعی

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۴۳/۴
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد جعفر طبیب، بی‌تا؛ در

پایان ننوشته مانده [نشریه: ۲ - ۱۲۲]

● **حیاة الارواح و روح الاشباح** / کلام و اعتقادات / فارسی
hayāt-ol arvāh va rūh-ol ašbāh
شریف حسینی، محمد حسین بن احمد، ق۱۳ قمری
šarīf hoseynī, mohammad hoseyn ebn-e ahmad (- 19c)
اهدا به: فتح علی شاه قاجار(۱۲۱۲-۱۲۵۰ق)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۶ رجب ۱۲۳۸ق
در پاره ای از عقائد دینی و اصول خمسه اسلامی و در پایان اشاره به بعضی ازعبادتها و اسرار آنها دارای نه «مقدمه» و شش «نور» با عناوین «شعاع، شعاع» و «خاتمه». این کتاب به درخواست یکی از اعاظم و در زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار تألیف شده است.
آغاز: الحمدلله الذی خلقنا فی أحسن تقویم ... و بعد طالب ادراک سعادت یزدانی و راغب لقای فیوضات سبحانی ...
انجام: و خوف از سلطان و اعدا و امثال و اختلال و تغییر احوال و بودن در حال حل و ارتحال
[دنا ۸۰۵/۴ (۶ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۹۳۹/۲؛ الذریعه ۱۱۶/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۲۲/۷ و ۲۷۸/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف (شاید)، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۱۰۵]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۸۰
انجام: و در این صورت رخیص حاصل می‌شود و باینجا ختم می‌کنیم این صحیفه نوریه و زبر مضیئه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: روغنی، ۱۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۶]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حرمت غنا مجمع علیه بین الاصحاب است
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۶]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: گل محمد بن علی ساکن محال همدان، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۲۳۹ق، جا: همدان؛ یادداشت محمد حسین ابن یعقوب در سال ۱۲۳۹ که نام کتاب و مؤلف را نوشته و از او تعبیر به «مجتهد العصر و الزمان» کرده، چند استفتاء نیز بر روی کاغذ الوان پرسیده شده که استفتاء ات را مؤلف به خط خودش پاسخ گفته با مهر «عبده الراجی محمد حسین ابن احمد» (بیضی)؛ مهر: «محمد ابن علی» (بیضی)؛ جلد: با روکش مقوای نارنجی، ۱۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۶سم [ف: ۴۱ - ۲۸]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۰ص (۱-۲۴۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳/۲- ۶۲]
۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۹۷۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۹۴]
۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۱۵۷
خط:نسخ خوش،بی‌کا،بی‌تا؛قطع:وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۹]
۸. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۹۲
بی‌کا، بی‌تا [اوراق عتیق: ۱ - ۲۴۵]

● **حیاة الارواح و مشکاة المصباح** / اخلاق / عربی
ḥayāt-ul arwāḥ wa miškāt-ul miṣbāḥ
کفعمی، ابراهیم بن علی، ۸۴۰ - ۹۰۵ قمری
kaf'amī, ebrāhīm ebn-e 'alī (1437 - 1500)
اهداء به: عضد السلطان ناصر الدین محمد بن خواجه عبد الواحد بغدادی
تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۵ جمادی ۸۵۴ق
در هفتاد و هشت «باب» متضمن نکات لطیفه و گفته‌های نغز و اندرزهای پرمغز و مواعظ و زواجر و نوادر منظوم و منثور و مطالبی که در ساعت‌های فراغ مأنوس کند و ضمناً پند و اندرزی بدهد: ۱. ذکر الاوقات، ایهم اطیب (چهارفصل)؛ ۲. السحاب و الرعد و الثلج و النجوم؛ ۳. الهواء البرد و الحر؛ ۴. النار و الارض و نحوهما؛ ۵. الانهار و البحار و السباحة؛ ۱۰. السعد و النحس؛ ۲۰. معاشرة الناس؛ ۳۰. العداوة و الحسد؛ ۴۰. الکذب و الزور و الکرم؛ ۵۰. الهدیة و الرشوة؛ ۶۰. الحکایات من القضاة و الشهود؛ ۷۰. الاحجار و المعادن؛ ۷۸. الحکایات و النوادر و ملح متفرقات.
آغاز: الحمدلله حمداً یتأرج نفحاً أعین من تنفس نکهة الورد لدی الصباح فی الوجوه الصباح ...
انجام: لازالت الاذان تستنصت الی خریر مائها الفیاض و لا برحت الانفس تهوی الی برد طلها الفضفاض.
[دنا ۸۰۷/۴؛ الذریعه ۱۱۵/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عین علی بن طهماسب ملا رجانی، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ (۶۵پ-۱۳۶ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱ - ۴۱۰]
۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۷۴/۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر؛ و کان الفراغ من تربیته و تهذیبه و تألیفه و ترصیفه یوم الثلاء (۱۵ ج ۸۵۳/۲ق) بقلم جامعه العبد ... ابراهیم بن

علی بن حسن بن صالح بن اسماعیل اللوترانی الجسد الجیع الات (؟) العیما المولد. اقام الله اوره و زاد عنده ...
خط: ثلث، بی‌کا، تا: چهارشنبه پایان رمضان ۱۰۷۰ق [عکسی ف: ۱ - ۱۵۷]

● **حیاة الاموات** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥayāt-ul amwāt

آل عصفور بحرانی، احمد بن ابراهیم، ۱۰۸۴ - ۱۱۳۱ قمری

āl-e ʻosfūr-e bahrānī, ahmad ebn-e ebrāhīm (1674 - 1719)

تاریخ تألیف: ۲۱ محرم ۱۱۲۴ق

رساله‌ای است در توضیح اینکه انسان پس از مرگ از طور حیات به‌طور ناگهانی خارج نمی‌شود بلکه حی و زنده است، و کیفیت زندگانی و حیات معصومین (ع) پس از مرگ ظاهری با استشهاد به اخبار و روایات، دردو «مقام»: مقام ۱. فی ان الانسان بعد الموت مطلقا حی علی الحقیقة؛ مقام ۲. فی ان الانبیاء و الائمة (ع) یرون بعد الموت عیانا و کذا یرون سائر الاموات کذلک.

[الکواکب المنتشرة ص ۳۸؛ الذریعه ۱۱۶/۷؛ دنا ۸۰۷/۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۴۸/۱

آغاز: حمدا لک یا خالق الارواح و جاعلها فی الاشباح و الصلاة علی محمد الهادی الی طریق الخیر و الفلاح و آله مفاتیح ابواب النجاح

نسخه اصل: کتابخانه سید هادی آل بالیل - قم؛ خط: نسخ، کا: موسی بن حسن بن احمد بن محمد بن محسن محسنی احسائی، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ ۳۵ص (۲-۳۶) [عکسی ف: ۴ - ۳۶۴]

● **حیاة الانسان** / کلام و اعتقادات / عربی

ḥayāt-ul insān

طالقانی، محمد بن علی اشرف، - ۱۳۲۹ قمری

tāleqānī, mohammad ebn-e ʻalī ašraf (- 1911)

این گفتار جلد اول از کتاب «الغیض العام و النعیم التام من فوائد زیارة بیت الحرام» مؤلف است که بعد از تشرف او به حج و بازگشتش به سامراء در سال ۱۳۰۳ آن را نگاشت، او از شاگردان شیخ جعفر تستری (-۱۳۰۳) است و مطالب او را در مجالس می‌نوشته، جلد اول در توحید و نبوت است و جلد دوم موسوم به «شرف الابد» در امامت و معاد و اخلاق.

[الذریعة ۱۱۷/۷؛ دنا ۸۰۷/۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۵۷-۱۹/۸۷

آغاز: اعوذ بالله السمیع العلیم ... اما بعد فقد قال الله تبارک وتعالی فی کتابه المبین فی سورة الانفال یا ایها الذین آمنوا استجیبوا لله و للرسول ... وحیث ان الاستعاذه بالله تعالی واجبة من الشیطان؛ **انجام:** وبما ذکرنا هذا المجمل من الکلام الاحمایة لدین الملک العلام مماورد علیه من المبدعین من اشرار الانام لیهلک من هلک عن بینة ویحیی من حی عن بینة.

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم علامه تبریزی، تا: ۱۳۱۱ق؛ از روی نسخه مؤلف؛ تملک: محمد موسوی جزائری به تاریخ ۱۳۶۷؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۹گ، ۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۸۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۵۲

آغاز: الحمدلله الذی خلق الممکنات بجوده و جعلها آیات وجوب و جوده و تنزه عن مشابهة مخلوقاته و تقدس عن مجانسة موجوداته؛ **انجام:** و منها تواضعه الخاص و دعاته لبعض الاشخاص ففی مکارم الاخلاق ...

کتاب اول و مشتمل بر یک مقدمه و چند مجلس می‌باشد، و در هر مجلس آیه‌ای عنوان شده و به‌مناسبت مباحث مربوط را متعرض می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح و گویا در برگ‌های اول به‌خط مؤلف باشد؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۴۵]

● **حیاة الانسان** / طب / فارسی

ḥayāt-ul insān

ایروانی، محمد بن زین العابدین، ق۱۴ قمری

īravānī, mohammad ebn-e zeyn-ol-ʻābedīn (- 20c)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۳۰۳ق

کتابی مفصل دراصول و قواعد و مبانی پزشکی که در چهار جلد تألیف شده است، کتاب تقسیم‌بندی خاصی ندارد و در تمام مباحث داروشناسی علل صحت بدن و روح، سمومات، دواجات و غیره بحث شده است.

آغاز: یا من اسمه دواء و ذکره شفاء صل علی حبیب قلوبنا و طبیب نفوسنا محمد خاتم الانبیاء و علی ولیه و امینه ... این آخرین جلد است از مجلدات کتاب حیات الانسان که بتائید حضرت یزدان ...

انجام: ای خدای بینیاز وای کریم بنده نواز ... صحت بدن و استقامت مزاجم کرامت فرمودی این چهار جلد کتاب حیات الانسان رابنحوی که پیشنهاد خاطر بود قبل ازآنکه عمر بپایان رسد بسامان رساندم.

[فهرستواره منزوی ۳۸۳۴/۵]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۶۶

آغاز: یامن اسمه دواء و ذکره شفاء صل علی حبیب قلوبنا و طبیب نفوسنا محمد خاتم الانبیاء و علی ولیه و امینه ... این آخرین جلد است از مجلدات کتاب حیات الانسان که بتائید حضرت یزدان؛ **انجام:** ای خدای بینیاز وای کریم بنده نواز ... صحت بدن

واستقامت مزاجم کرامت فرمودی این چهار جلد کتاب حیات الانسان رابنحوی که پیشنهاد خاطر بود قبل ازآنکه عمر بپایان رسد بسامان رساندم.
جلد چهارم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شعبان ۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۷]

● **حیاة الانسان فی خواص ماء الحیوان** / طب / عربی
ḥayāt-ul insān fī xawāṣṣ-i mā'-il ḥayawān

در خواص کبریت است، دارای سه «نهر»: ۱. حقیقة وجوده؛ ۲. کیفیة اخذ مائة؛ ۳. طریق استعماله و الانتفاع به. مؤلف که شیعه و از موالیان اهل بیت علیهم السلام است، شناخته نشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۵/۲

آغاز: الحمدلله الذی جعل الماء طهوراً و بالحکمة نوراً و الصلوة و السلام علی النبی الحکیم و آله سیما قسیم النار و النعیم و بعد لما کان الکبرت منه معظم اجزاء الاکسیر؛ **انجام:** بقوی الروح الحیوانی و یزکی القوی النفسانی و هذا خیر الأشربه و الدواء و السلام علی ممن إتبع الهدی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۷-۱۹)، ۲۶ سطر، اندازه: ۶×۱۷سم [ف: ۳۶ – ۱۶۷]

● **حیاة الایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی
hayāt-ul īmān

رشتی، مرتضی بن محمد حسن، ۱۲۷۷ – ۱۳۳۶ قمری
raštī, morteẓā ebn-e mohammad hasan (1861 - 1918)

اهدا به: مظفر الدین شاه (۱۳۱۳-۱۳۲۴ق)
در اصول عقاید امامیه و رد شیخیان، در چند «مقصد»، یکم آن در توحید در چند فصل نخستین در معرفت ذات حضرت اقدس. مؤلف شاگرد میرزا حبیب الله رشتی (– ۱۳۱۲ق) و شربیانی است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل صحیفة عالم الایجاد مرآة لمشاهدة العوالم الملکوتیة ... و بعد این بنده آثم راجی مرتضی رشتی بن جناب مستطاب محقق مدقق آقا شیخ محمد حسن شیخ الاسلام ظل ظلاله ... مدعو به نظام الدین ... گوید در ین وقت و عهد ... مظفر الدین شاه ... حسب خواهش بعض اخوان ایمان زید اعمارهم و توفیقاتهم این رساله معموله مشتمله بر عقاید اصولیه امامیه و شیخیه تماما را نقل کرده اند بعض از محققین در رساله هدیة النملة و بیان.

انجام: الحاصل اجماعی است که معرفت عدل از اصول دین است پس مخالفت فرمایش و رضای معصوم ع است و خصوصیت هم مفهوم گشت و الا اساس دین منهدم خواهد شد و در این مقام مطالب و کلماتی است موقع ذکر آن نیست و آنچه از مساله عدل و توحید درین مختصر ذکر شد برای اهل سعادت و ایمان کفایت است ان شاء الله تعالی سه مساله دیگر را از نبوت و امامت و معاد توفیق و سعادت تألیف را واجد گردم اللهم ...

[دنا ۸۰۸/۴؛ نسخه‌های منزوی ۹۳۹؛ الذریعة ۱۱۷/۷؛ صفحه عنوان نسخه شماره ۴۰۲ مشیر؛ فهرستواره منزوی ۲۷۸/۹]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۰۲ مشیر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد کاظم طهرانی رشتی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۳۱۴ق؛ سرگذشت مؤلف در صفحه عنوان هست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۴۰گ، ۱۹سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۳۴۸]

۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۰۵ح

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد کاظم تهرانی رشتی، تا: چهارشنبه دهه سوم صفر ۱۳۱۴ق؛ جلد: مقوا، ۹۱ص، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۱۱۵]

● **حیاة الایمان فی معرفة الارکان** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥayāt-ul īmān fī ma'rifat-il arkān

برغانی، محمد علی بن محمد، – ۱۲۷۲ ؟ قمری
Boraqānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad (- 1856)

تاریخ تألیف:۹ جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ محل تألیف: کرمانشاه مدرسه محمد علی میرزا
رساله مفصلی است در بیان اعتقادات شیخیه.

آغاز: بسمله و به نستعین وبه ثقتی یا محمداً فی الصفات و یا علیاً فی الإیات لک البهاء و الثناء و المجد و الکبریاء و الرحمة الواسعة و المکتوبة

انجام: و علی التسعة من ولده التاسع منهم المنتظر صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین ابدالإبدین و دهر الداهرین اللهم عجل فرجهم و سهل مخرجهم و فرجنا بحقهم یا ارحم الراحمین.

[الذریعة ۱۱۷/۷؛ دنا ۸۰۸/۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۹۰/۲-۱۵/۱۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۶۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۳۱]

● **حیاة الائمة** / تاریخ معصومین / عربی
ḥayāt-ul a'imma

نسخه موجود صدراً و ذیلاً ناقص است بدین جهت مؤلف و نام کتاب معلوم نگردید. مشتمل است بر ابواب دهم تا سیزدهم در حالات، فضایل و معجزات امام علی بن موسی الرضا، محمد بن علی، علی بن محمد و حسن بن علی علیهم الصلاة و السلام. مؤلف از علمای قرن دوازده و سیزدهم است که آن را به شیوه بحار الانوار نگاشته و از کتب قدیم تا بحار الانوار نقل حدیث نموده و از اشعار عربی نیز فراوان آورده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۴۸

آغاز: معکما من المال و الکتب الی ابی الحسن موسی (ع) و لایعلم بکما احد؛ **انجام:** قال السید فهذا هو اخبار مولینا الحسن العسکری ... من نسخة عندنا الان تاریخ کتابتها سنة ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی، ۱۷۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۶ – ۲۶۸]

● **حیات جامی** / تراجم / اردو

hayāt-e jāmī

جیراج پوری، محمد اسلم

jeyrāj pūrī, mohammad aslam

چاپ: سنگی، مطبع احمدی علی گره ای در ۱۳۲۹ (۱۹۱۱)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۵۷-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ [فیلمها ف: ۳ – ۲۰۴]

● **حیات جان** / سیر و سلوک / فارسی

hayāt-e jān

قادری پنجاپوری، محمد مخدوم

qāderī panjāpūrī, mohammad maxdūm

رساله مختصری است در سلوک.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷/۶

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... یا شیخ عبدالقادر؛ **انجام:** بحرمت و لیک غوث الاعظم شیخ عبدالقادر جیلانی ... قدس سره.

بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق، جا: ناکپور؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مقوایی، ۳۱ص (۱۶۴-۱۹۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۹]

● **حیات جاودانی** / شعر، تجوید / فارسی

hayāt-e jāvedānī

قاری، محمد رضا بن محبعلی، – ۱۰۵۵ قمری

qārī, mohammad rezā ebn-e moheb-ʻalī (- 1646)

وابسته به: حرز الامانی و وجه التهانی = قصیدة الشاطبیة؛ شاطبی، قاسم بن فیره (۵۳۸-۵۹۰)

اهدا به: شاه صفی (۱۰۳۸-۱۰۵۲ق)

«حرز الامانی» شاطبی را به نظم درآورده و روز شنبه دهم جمادی الثانی موافق جمله «درة التاجی» به پایان رسیده است.

آغاز: درین منظومه کردم ابتدا اول به بسم الله ×× که رحمن و رحیم است و زحال بندگان آگاه

انجام: مخاطب ساختم او را در آن دم یشنو ای ناجی ×× برای سال اتمامش بگفتم درة التاجی / چو آمد این لآلی گوهر درج کلام الله ×× همان بهتر که باشد ختم این منظومه بر الله

[نسخه‌های منزوی: ۸۶/۱؛ الذریعة ۱۱۸/۷؛ فهرستواره منزوی ۸۳۱/۱۰ به نام محمد رضا قاری مشهدی خراسانی شیرازی قادری (د۱۰۸۳)؛ دنا ۸۰۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۱

آغاز: بود حرز الامانی نام آن منظومه وین احقر ×× «حیات جاودانی» نام کردم تحفه درگاه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن مقری سلطان، تا: ۴ ربیع الاول ۱۰۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۳ – ۹۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۵۰ ض

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابن علی محمود گنجعلی یارندی، تا: ۱۰۷۲ق [د.ث. مجلس]

۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** قیاس وقف و صلش را بسوره کن ز بسم الله ×× اگر اخر منون با سکون باشد بشعر آگاه / فی بیان المعایب فی القر اءة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۵۶ص، ۱۴ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ – ۱۴]

۴. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۴گ (۲پ-۶۵ر)، ۱۸سطر [ف: ۸۱]

● **حیاة الحیوان الصغری** / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān-iṣ ṣuġrā

دمیری، محمد بن موسی، ۷۴۲ – ۸۰۸ قمری

damīrī, mohammad ebn-e mūsā (1342 - 1406)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)

علم الحیوان علمی است در بیان احوال و خواص انواع حیوانات و عجایب و منافع و مضار آنها و این کتاب مشهوری است در این علم، اگر چه مصنف آن مانند جاحظ اهل این فن نیست اما کتاب جامع و خوبی است و خود نیز که فقیه و محقق است در اول کتاب به این نکته اشاره کرده است. در آن اسامی حیوانات را به ترتیب حروف اوایل اسامی آنها مرتب کرده و به

خصوصیات آنها پرداخته است. مطالب آن را از ۶۵ کتاب و دویست دیوان شعر استخراج کرده و به مناسبت به بسیاری از مسائل ادبی تاریخی، تراجم و ... پرداخته است. دمیری مؤلف خود کتابش را تلخیص نموده که به «حیاة الحیوان الصغری» مشهور است که همین کتاب است.

[کشف الظنون ۶۹۶/۱ و ۴۵۷/۱؛ هدیة العارفین ۱۷۸/۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۰/۲؛ مخطوطات المصورة معهد المخطوطات قاهره، ادب، ج۲، ص ۲۷۹-۲۸۰؛ اعلام الحضارة العربیة الاسلامیة، ج۴، ص۳۸۹-۳۹۲؛ آربری چستربیتی، ج۱، ص ۴۶؛ اوقاف بغداد، ج۴، ص ۱۸۷-۱۸۸؛ ظاهریه، طب، ج۱، ص ۳۷۹-۳۸۳؛ المخطوطات الجغرافیة العربیة فی المکتبة البریطانیة، ص۲۱۵-۲۲۳؛ دنا، ج۴، ص۸۰۸-۸۱۰؛ بروکلمان،ج ۱۰-۱۱، ص۵۷۴-۵۷۶؛ خزانة مفتی ۱۴۹/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۶-طباطبائی

آغاز: بسمله و به ثقتی باب الدال المهملة الدارم الضفد قاله ابن سیده ... ما کان الا لمعرس الاول ... و الیه ینسب ابوالاسود الدؤلی علی فعل غیره؛ **انجام:** و الغیهب المدنی الذی لا عقل له قاله السهیلی فی تفسیر شعر مکدر بن حفص فی اوائل غزوة بدر

جزء دوم از حیوة الحیوان صغری است که از حرف دال تا غین را در بردارد؛ خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ در صدر صفحه عبارت «یا کبیکج» موجود است؛ تملک: علوان بن عبدالنبی تذکره چی دیوان عثمانی مورخ ۹۹۶، نظام الدین احمد گیلانی ملقب به حکیم الملک، شخص اخیر از افاضل اطبای قرن ۱۱ و از مقربین سلطان عبدالله قطب شاه بوده است و از جمله آثار وی می‌توان مراة الآله، خواص الخضرات و البقول را نام برد؛ کاغذ: ترکی بغدادی، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر، قطع: وزیری [ف: ۲۴ - ۱۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۶ ط

تلخیصی از حیات الحیوان کبری خود مؤلف؛ خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق [مختصر ف: - ۳۲۶]

● حیاة الحیوان الکبری / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān-il kubrā

دمیری، محمد بن موسی، ۷۴۲ - ۸۰۸ قمری

damīrī, mohammad ebn-e mūsā (1342 - 1406)

تاریخ تألیف: ۷۷۳ق

کتاب معروفی است مشتمل بر دو جزو از تألیفات ابوالبقا کمال الدین محمد بن موسی بن عیسی بن علی الدمیری الشافعی در بیان خصوصیات و مشخصات ظاهری انواع حیوانات بری و بحری به ترتیب حروف معجم و ذکر منافع و مضار و خواص طبی آنها که به لحاظ اشتمال بر بعضی احادیث و روایات و اشعار و امثال عربی در خصوص تقریبا هر یک از حیوانات و ضبط لغوی اسامی آنها و فوائد تاریخی و ادبی و فقهی نیز دارای اهمیت به‌خصوصی است. بنا به گفته مؤلف از پانصد و شصت کتاب و نزدیک دویست دیوان شعر انتخاب شده است. گفته شده که این کتاب را دو مرتبه تألیف کرده است ولی به نظر می‌رسد مرتبه دوم آن همان تلخیص این کتاب باشد که به حیاة الحیوان صغری نامبردار شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شرف نوع الانسان بالاصغرین القلب واللسان و فضله علی سائر الحیوان بنعمتی النطق و البیان و رجحه بالعقل الذی وزن به فصیلة القیاس فی احسن میزان

انجام: ... ان النبی صلی الله علیه و سلم قال لعلی انت یعسوب المؤمنین والمال یعسوب الکفار ... هذا ما انتهی الیه الغرض ما یحصل به فی هذا الشان ... و ابتدی بملک الوحش الذی منه الشجاعة یقتقی.

چاپ: بمبئی، ۱۹۰۶ و ۱۹۰۸م؛ استانه، ۱۲۷۲ق؛ مصر، ۱۳۱۳ق

[کشف الظنون ۶۹۶/۱ و ۴۵۷/۱؛ معجم المطبوعات ص ۸۸۷؛ هدیة العارفین ۱۷۸/۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۰/۲؛ مخطوطات المصورة معهد المخطوطات قاهره، ادب، ج۲، ص ۲۷۹-۲۸۰؛ اعلام الحضارة العربیة الاسالمیة، ج۴،ص۳۸۹-۳۹۲؛ آربری چستربیتی، ج۱، ص ۴۶؛ اوقاف بغداد، ج۴، ص ۱۸۷-۱۸۸؛ ظاهریه، طب، ج۱، ص ۳۷۹-۳۸۳؛ المخطوطات الجغرافیة العربیة فی المکتبة البریطانیة، ص۲۱۵-۲۲۳؛ دنا، ج۴، ص۸۰۸-۸۱۰ (۶۶ نسخه)؛ کشف الظنون، ج۱، ص ۶۹۶-۶۹۷؛ بروکلمان، ج ۱۰-۱۱، ص۵۷۴-۵۷۶]

شرح و حواشی:

۱- حیاة الحیوان الصغری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)
۲- دیوان الحیوان للسیوطی = مختصر حیاة الحیوان للدمیری؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)
۳- حیات الحیوان (ترجمه)؛ قزوینی، محمد بن مبارک (-۹۶۶)
۴- صفات الحیوان = ترجمه حیوة الحیوان = خواص الحیوان؛ ایجی، منصور بن حسن (-۱۰)
۵- حیاة الحیوان (منتخب)؛ مصطفی بن محمد (-۱۱)
۶- حیاة الحیوان (ترجمه) = خواص الحیوان؛ تبریزی، محمد تقی بن محمد (-۱۱)
۷- حیاة الحیوان (منتخب)؛ طبیب، محمد بن جلال (-۱۱)
۸- حیات الحیوان (ترجمه)؛ هروی، علی بن محمد (-۱۳)
۹- حیات الحیوان (ترجمه)؛ علامی، ملامحمد حفید ملا سلیم (-۱۳)
۱۰- حیات الحیوان (ترجمه) = عین الحیوة؛ انوری، عبدالرحمن
۱۱- حیاة الحیوان (مختصر) حنفی، عمر بن یونس
۱۲- تحفة النورانیة فی خواص الحیوانیة
۱۳- حیاة الحیوان (مختصر) (۴عنوان)
۱۴- حیاة الحیوان (منتخب) = المنتخب من خواص الحیوان
۱۵- دیباچه بر ترجمه کتاب حیات الحیوان = مقدمه ترجمه حیاة الحیوان

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و له. و اسنان و اضراس..» اعلی و الاسفل و هو خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام (از واژه «یربوع»

به بعد افتاده)؛ کاغذ: سمرقندی شکری ضخیم، جلد: تیماج نارنجی، ۲۵۲ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۱۲۸]

۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۰۸

آغاز: و عن رسوله فنعطیه سلبه وسیاتی فی باب الضاد وهو انواع کثیرة قال ارسطو رایت نوعاً منها یشبه وجه الانسان و جسده شدید الحمرة و ذنبه شبیه بذنب العقرب لعل هذا هو الذی یقال؛ **انجام:** برابر

کامل؛ خط: نسخ عقیق، بی‌کا، تا: قرن ۸ عصر مؤلف (در پایان با عبارت «اطال الله حیاته و ادام النفع بعلومه ...» مؤلف را دعا کرده است)؛ افتادگی: آغاز(یک برگ)؛ مصحح، محشی، مقابله شده، از روی نسخه خط مؤلف کتابت و مقابله شد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف مخ: - ۵۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۱۷۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۰۴

خط: نسخ، کا: عبدالبر بن محمد سیوطی، تا: ۸۰۹ق؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: میشن سیاه، ۴۴۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۶×۲۹/۴سم [ف: ۱ - ۱۹۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۸۹

آغاز: ... صلی الله علیه و سلم قال اتدرون ما یقول الاسد فی زئیره قالوا الله و رسوله اعلم قال یقول اللهم لا تسلطنی علی احد من اهل المعروف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ رمضان ۸۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، لامیه از ابن الوردی و اشعار دیگر به کتابت محمد بن عزوان عاملی در شعبان سال ۹۳۳ در پایان، در انجام کتاب «رضاقلی» یادداشتی دارد با استدلال بر اینکه دمیر شیعه است نه شافعی، نیز دیباچه‌ای برای کتاب آقا میرزا علی پیشخدمت در ۱۸ شعبان ۱۲۷۳ به قلم دیباچه نویس، در آغاز نسخه اشعاری به نستعلیق زیبا کتابت شده از وزیر «سلمه الله» بدین مطلع: هر آنکه نیست نهادش بعاشقی محبوب ×× کشیدنش نتواند کسی بسلک قبول؛ و این یادداشت: «قد وهب لی هذا الکتاب مولائی الاجل و سیدی الاکمل محمدعلی بیک صانه الله تعالی عن النوائب و اکلل فی سنه ۱۲۶۴»، یادداشتی به خط مسعود (میرزا؟) مشاور الملک در شب ۱۷ ربیع الاول ۱۳۴۲ که کتاب را یادگاری به سید الواعظین آقای سید حسین عندلیب تقدیم کرده؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۳۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۴سم [ف: ۴۱ - ۲۶۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۸۲۶ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۸۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۹ - ۶۰۵]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۶۹

از حرف عین تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۱ رمضان ۸۳۲ق؛ در ۸۸۴ق مکین طوغان شیخ طرخان آن را خوانده، دارای ترنج و سرلوح، سید اسماعیل خاتون آبادی آن را به مبلغ سبع هزارات در ۱۰۶۱ق به ناصر بن حسین کربلایی فروخته؛ تملک: رفیع الدین محمد بن جلال الدین محمد حسینی در اردبیل در ۱۰۲۷ق، قطب الدین محمد بن شیخ علی شریف لاهیجی در سه‌شنبه۱۵رجب۱۰۶۱ق در اصفهان که شاید اشکوری صاحب «محبوب القلوب» باشد؛ کاغذ: سمرقندی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۴ - ۳۵۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۸۰

خط: نسخ و ثلث، کا: ابوبکر بن محمد بن احمد بن اشقر شافعی محوی طائی، تا: جمادی الثانی ۸۶۳ق؛ محشی؛ کاغذ: سمرقند ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴۸ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×سم [ف: ۱۹ - ۴۸۵]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۶

آغاز و انجام: برابر؛ قال مؤلفه رحمه الله تعالی و رضی عنه الشیخ کمال الدین الدمیری رحمه الله و کان الفراغ من مسودته فی شهر رجب الفرد سنة ثلاث و سبعین و سبعمائة جعل الله تعالی ذلک خالصا لوجهه الکریم ...

نام کاتب و سال کتابت از رایانه آستان قدس فهرست شده؛ خط: نسخ، کا: عیسی بن علی (جزو دوم)، تا: یک‌شنبه ۶ شعبان ۸۷۱ق، کاتب جزو اول نامعلوم و تاریخ تحریر جزو اول آخر شوال ۷۸۳ق؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی بغدادی، جلد: مقوا، ۴۶۶گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۹ - ۶۰۱]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۹

آغاز: برابر **انجام:** تم الکتاب ... و من کمل الجزء الثانی من کتاب حیوة الحیوان و الحمد لله ... علی محمد و آله النجوم الزاهرة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۸۷گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱۰- ۴۲۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۵۶

خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۸۸۵ق؛ محشی، ظاهراً برای کتابخانه پادشاه یا بزرگی ساخته شده و پشت برگ اول آن تذهیبی دارد به شیوه عصر تیموری در بالای صفحه کتیبه‌ای مربع است که در میان آن سه دائره به هم پیوسته (به صورت سه حلقه درهم رفته) است و جمله «الجزء الثانی من حیوة الحیوان» با سفید آب در زمینه طلا در آن نوشته؛ تملک: نور الدین محمد مورخ ۱۰۳۱، علم الهدی فیض، فرهاد میرزا؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۴۴۹ص، ۲۵سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم[ف:۱۹-۲۲۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۰۲-ف

نسخه اصل:کتابخانه توبینگن MaVI 216؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با یادداشت محمد بن خلیل مالقی سعودی؛ تملک: حسین رفیق بن ابراهیم در ۱۱۷۹، حافظ نعمان افندی؛ رجب بن یوسف بن سلیمان خیری مالقی آن را خوانده است؛ [فیلمها ف: ۳ - ۱۶۳]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۸۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۶/۸سم [ف: ۱ – ۱۹۸]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، ۲۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۷×۲۷/۳سم [ف: ۱ – ۱۹۸]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اربع کتب فی الاربعة کتب و هم التورات والا

تا اوایل حرف نشین (الشحرور) را بیشتر ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید رضا قوچانی، مرداد ۱۳۲۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۱۶۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۹ – ۶۰۵]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۱۳

آغاز: بسمله. باب الفاء الفاخته وحده الفواخت من ذوات الاطواق و هی بفتح الفاء؛ **انجام:** فاعرضوا علی بناتکم. فعرضوا علیها فقالت لی کل واحده.

جلد ۲، از باب الفاء تا کلمه – ورقاء ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛افتادگی:انجام؛کاغذ:اصفهانی،جلد:کالینگور مشکی، ۳۴۴گ، ۱۸ و ۲۰ سطر (۱۳/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲–۶۲۱]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۵۲

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: ابی بکر بن احمد، تا: شنبه ۶ شوال ۹۰۱ق؛ کاغذ سمرقندی؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲ – ۴۲۱]

۱۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۳۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابوالفتح بن داود بن محمد مقدسی منشاء و بلداً الاشعری عقیدة القادری نسباً، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ربیع الثانی ۹۰۳ق، جا: مرقیلیه از قرمان، در زاویه کبیره معروف به شهابیه؛ در آن آمده: «قوبل علی نسخة المصنف رحمه الله تعالی»؛ تملک: عبدالرحمان بن حسن القاضی با مهر «الراجی عون المستعان الفقیر عبدالرحمان» (بیضی)؛ مهر: «الله کفی بمرام مصطفی ۱۲۰۸» (کروی)؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: روغنی، ۲۶۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۷۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۴۴]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الضوع بضاد معجمة مضمومة ... کما ان النظر الی الزهرة یفید فرحا و سرورا ... فرغ من تحصیل الجزء الاول من کتاب حیوة الحیوان فی الیوم الثانی عشر من شهر صفر الواقع فی سنة ست و تسعمائة من الهجرة الطاهرة النبویة ...

جزو اول؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمان بن عبدالعلیم، تا: ۹۱۶ق؛ محشی؛ تملک: فرهاد میرزا؛ واقف: رضا نائینی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۷سم [ف: ۱۹ – ۶۰۴]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ختم بملک النحل الذی استخرج الله تعالی من لعابه العسل و الشمع و جعل أحدهما ضیاءاً ...

خط: نسخ، کا: علی بن احمد، تا: پنج‌شنبه غره شعبان ۹۴۹ق؛ با علامت بلاغ؛ تملک: محمد شفیع بن محمد رفیع تبریزی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۷۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۱– ۲۸۹]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۶۸

خط: نسخ، کا: ابوضیاء بن حسن بن علی خولانی شافعی وفائی، تا: یک‌شنبه ۲۵ ربیع الاول ۹۹۴ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۴۵۳گ، ۳۰ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۴ – ۳۵۰]

۲۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ جمادی الاول ۹۹۸ق؛ مجدول؛ تملک: صفی الدین محمد در ۱۰۴۴ ق با مهر «یا صفی لک الصفاء ۱۰۱۶» (بیضی)؛ مهر: «عبدالوهاب الرضوی ۱۱۴۲» (بیضی)، «الواثق بالله الغنی عبدالوهاب الرضوی ۱۱۲۷» (مربع)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۷۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف مخ]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۷۴

خط: نسخ، کا: ابراهیم مکی، تا: ۱۱ محرم ۹۹۹ق؛ نسخه کوچک کامل (در نسخه «وسطی» نامیده شده)، با یک سرلوح، مجدول، محشی؛ تملک: داود بن آقاخان نوری در ۱۲۷۵ق، اعتضاد السلطنه ۱۲۹۶ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۳۰۱گ، ۲۳ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۴ – ۳۵۱]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام، به اینجا می‌رسد: «الیعسوب اسم مشترک ... کما یدبر الملک امر رعیته»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۴۳گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴ – ۳۵۱]

۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۶۷

کامل است اما کوچکتر از نسخه ۳۲۶۶ می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ شاید مختصری باشد که چلبی یاد کرده است؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۳گ، ۲۷سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۴ – ۳۴۹]

۲۵. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۳۲

آغاز: الامثال قالوا لاتنقط فی هذا الامر عناق ای لا تعطس و النقیط من العناق مثل العطاس من الانسان؛ **انجام:** فلایبقی طائر من جنسه الا اتی الی رومیة فی منقاره زیتونة فاذا اجتمع ذلک عصر و کان منه زیتهم..

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از موقوفات «میرزا عبدالقادر خان» بر طلاب مدرسه زهان؛ ۱۶۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲۸]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۰/۲۵
منقولات پراکنده‌ای از کتاب اوست؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۵ص(۱۲۳–۱۲۶ و ۱۲۸)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۹/۱– ۴۷۶]

۲۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۳ق؛ جلد: چرمی، ۳۱۸گ، ۳۱–۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ – ۴۴۱]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۹ ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** انه طائر مع الحمر و الغنم یاکل الذباب سبحانه و تعالی و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.
خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۹ق؛ تملک: محمد باقر بن حسین در مکه مورخ رجب ۱۰۴۹ق؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۸گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۴/۲– ۷۷]

۲۹. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من عیسی الی نبینا ... ستمائة و خسمون سنة و الله تعالی اعلم.
این نسخه گزیده‌ای است از این کتاب و کسی در پایان نوشته که از عیسی تا زمان ما (۱۲۷۹) ۷۵۳۱ سال است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۰۶۱ق؛ با یادداشت مورخ ۱۲۷۹ در پایان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۳ – ۱۷۷]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۲۹–۶/۱۹
آغاز: بسمله باب الشین المعجمة وهو اول الجزء الثانی من حیوة الحیوان الکبری. حرف الشین المعجمة. الشادی؛ **انجام:** برابر
جزء ثانی (از اول حرف شین تا آخر حرف یاء)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الاول ۱۰۶۱ق؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «محمدبن عبدالله ۱۲۴۸» (بیضی)؛ جلد: مقوا آبی، ۲۵۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ – ۱۶۸۷]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا ما انتهی الیه الغرض مما یحصل به فی هذا الشان الاکتفا و ختم بملك النحل ... تم حیاه الحیوان بمنه ۱۰۶۲
کامل؛ خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن عبدالحق حسینی، تا: دوشنبه محرم ۱۰۶۲ق؛ نسخه را همو نیز مقابله نموده، دارای یک سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ واقف: رضا نائینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۳۲۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۹ – ۶۰۳]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۳/۲
آغاز: اللبؤة بضم الباء و بعدها همزه اثنی الاسد و اللبأة و الملبوة ساکنه الباء غیر مهموزة؛ **انجام:** فقال قتلنی بکل قتیل قتلة واحدة و قتلنی بسعید بن جبیر سبعین قتلة
بخش کوتاهی از کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: میشن عنابی، ۲گ (۱۰۵پ– ۱۰۶ر)، ۱۷ و ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۳×۲۵/۴سم [ف: ۲۹/۱– ۵۱۰]

۳۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۰۴
خط: نسخ، کا: محمد بن اسدالله، تا: سه‌شنبه ۲۶ شوال ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی از «ابن خلکان»، «صحاح»، «نهایه»، «سلوة الغریب»، «فتح الله الحسینی»، «لمحرره محمد الموسوی»، در اوراق اول مطالبی از زهر الربیع، نهایه، دورس، مجمع الامثال، میرزا جعفر قزوینی، مفردات راغب، قواعد علامه، میر محمد قاسم رازی، قیدی کرمانی، صحاح، قاموس، تذکره اسحاق بیک، بحارالانوار، و یادداشتی که نمایانگر بودن کتاب جزء کتابخانه سید نعمت الله جزائری بوده، با چند بیت شعر از انوری، مطلبی از اربعین شیخ بهائی، تسلیة الفؤاد و ...؛ جلد: جلد مقوایی، ۲۲۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲ – ۲۱]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۸۲
خط: نسخ خوش، کا: حبیب الله بن مولانا بخشی همدانی، تا: ۱۰۹۷ق؛ محشی به خط کاتب؛ تملک: محمد مهدی حسینی، محمد بهاء الدین بن محسن بن زین العابدین عاملی؛ مهر: عبدالله بن محمد قلی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۳۷ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۴۸۷]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۵۶
کامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح زرین کوچک؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۷گ، ۲۹ سطر (۱۴×۲۵/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۴ – ۳۵۱]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۲۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: حنایی، ۲۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۹ – ۵۷]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:درویش علی بن شمس الدین،تا: پنج‌شنبه ۲۴ رمضان ۱۱۱۰ق؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۶۳گ،۳۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۹ – ۶۰۲]

۳۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قواعدهم الخاصة ایضا تحلل کل ذی طوق و لقاط و طیور الماء کلها الا اللقلق ...
خط: نسخ، کا: سلیمان، تا: ۱۷ محرم ۱۱۳۸ق؛ پایان نسخه حاضر کتاب را «حاوی الحسان من حیاة الحیوان» نامیده‌اند و شاید تحریر اول کتاب باشد و بعضی تعبیرها با نسخه معروف فرق‌هایی دارد؛ تملک: سید ابراهیم سیافزاده به تاریخ ۱۶ ذیقعده ۴۸ (۱۳۴۸؟) با مهر «سید ابراهیم» (دایره)؛ مهر: «عبده شهاب الدین الموسوی» (بیضی)، «محمد بن محمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۰۷]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عثمان «فی بلدة القینة فی دار نقیب زاده، و وطن الکاتب زیله»، تا: رمضان ۱۱۴۹ق، جا: قینه در دار تقیب زاده؛ مجدول؛ واقف: حاج میرزا موسی خان، ۱۲۶۱؛ کاغذ: شکری و حنایی،جلد:میشن،۲۲۳گ،۲۷سطر،اندازه:۱۱×۲۲سم[ف:۱۹- ۶۰۵]

۴۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۵۱
جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: محمد بن شقده، تا: نیمه رجب ۱۱۹۷ق؛ دارای یک کتیبه؛ تملک: محمد بن شیخ عبدالرحمان شقداوی در ۱۱۸۷ق، عبدالوهاب بن عبدالله بن سکزی، مصطفی بن سید عبدالوهاب صلاحی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲ - ۴۲۰]

۴۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۲۸
جلد۱؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۴۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۶۶
خط:نسخ،بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه تمام پاکنویس از نسخه اصل؛ تملک: احمد خرناجی در ۱۲۰۶ق؛ کاغذ: سمرقندی سفید، جلد: تیماج سبز، ۴۳۴گ، ۲۹ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴ - ۳۴۹]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۹۷
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ابراهیم معلم، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۲۵۴ق؛ از روی نسخه نوشته محمد نامی در ۸۰۵؛ کاغذ: فستقی، جلد:میشن سیاه،۲۱۳گ،۲۵سطر،اندازه: ۱۶/۱×۲۶سم [ف: ۱-۱۹۸]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۹
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۶سم [ف: ۲ - ۴۴۹]

۴۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الجزو الاول من کتاب حیوة الحیوان بحمدالله تعالی و عونه
جزو یکم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح؛ ۴۳۵ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم[نشریه:۳-۳۷۰]

۴۶. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۸
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. باب الشین المعجمة و هو اول الجزو الثانی من حیوة الحیوان الکبری؛ **انجام:** تم الجزء الثانی من حیوة الحیوان الکبری فی یوم الثالث من شهر جمادی الاخری سنه ۱۲۷۴ ... و اصحابه اجمعین
جزء دوم؛ این کتاب در معرفت حیوانات به ترتیب حروف معجم است و پس از تألیف، دیگران بر آن افزوده اند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۲۷۴ق؛ ۴۰۶ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [نشریه: ۳ - ۳۷۰]

۴۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۹۴
خط: نسخ، کا: اسدالله بن فرج الله بن محمد تقی بن سلیمان بن محمد قزوینی بهشتی، تا: پنج‌شنبه ۸ شوال ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: ترمه [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۱۹
آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله توکلت و الیه انیب الحمدلله الذی؛ **انجام:** و قد انتهت کتابة هذا النسخه یوم الاربعاء سبعة عشر شهر ربیع الثانی ۱۲۷۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زر، ۳۰۸گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۵سم [ف: ۸-۴۲۰]

۴۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۲
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ تملک: ابوالنصر عبدالباقی قاجار در ۱۲۷۵؛ کاغذ فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ،۲۹سطر(۱۲/۵×۲۴/۸)،اندازه: ۲۲/۵×۳۵/۵سم [ف: ۱-۱۰۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۲
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۲۱
آغاز: بسمله، باب الشین المعجته و هو اول الجزء الثانی من حیوة الحیوان الکبری حرف الشین المعجة الشاری؛ **انجام:** و حسبنا الله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی تسلیما کثیرا یرتضی.
خط: نسخ جلی، کا: اصفهانی، بدیع بن مصطفی، تا: ۱۲۷۵ق [رایانه]

۵۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۶۴
خط: نسخ، کا: باقر بن سید رضی هزار جریبی، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۲۷۷ق [نشریه: ۲ - ۱۵۰]

۵۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۷۱
کامل؛ خط: نسخ، کا: ملاآقا تبریزی، تا: ۱۲۸۵ق، برای کتابخانه عمیدالملک امیراصلان قاجار والی گیلان؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۲گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۴ - ۳۵۰]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۳۵/۱
منتخب آن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طباطبائی یزدی، تا: حدود ۱۲۸۵ق؛ ۷گ (۳پ-۹ر) [مختصر ف: - ۳۲۶]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۲۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الشعب بن سعید و بن ماجه من حدیث ابی بن کعب ان رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
بخش کوتاهی از ابتدای کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: با تاریخ ۱۲۸۵ق، جا: تهران؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشین قهوه‌ای، ۷گ (۳پ-۹ر)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۵۶]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب و ا لیه المرجع ... عبد ابن جواد بن عقیل العلوی سمت اختتام پذیرفت سنه ۱۲۸۶.
کامل؛ خط: نسخ خوش، کا: عبدا [لله] بن جواد بن عقیل علوی، تا: ۱۲۸۶ق؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی و

حنایی فرنگی، جلد: تیماج نیلی، ۳۶۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۹ - ۶۰۳]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۰۱

آغاز: بسمله ... و هو اول الجزء الثانی من حیوة الحیوان الکبری حرف الشین المعجمة ... الشادن؛ **انجام:** تلوذ النحل یبعسونها و من هنا قیل ... من حیاه الحیوان الکبری فی یوم الثلثا من شهور رجب سنه سبع و ثمانین و مائتان بعد الالف من الهجره النبویه (ص)

جزو ثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۸۷ق؛ مجدول مذهب، با کمند؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نیلی، ۲۷۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۹ - ۶۰۳]

۵۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۴۲/۶

آغاز: کتاب الهمزه الاسد مراده الذکر یجعل للمعقود عن النساء و من علق علیه قطعة من جلدها

یک صفحه از کتاب؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷۰]

۵۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وفی روایة یعسوب المنافقین ای یلوذبک المؤمنین و یلوز الکفار و الظلمة و المنافقون بالمال کما یلوذ النحل بیعسوبها ومن ههنا قیل لعلی [علیه السلام] امیر النحل، هذا ما انتهی الیه الغرض ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد علی بن علی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۸]

۵۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الیعسوب اسم مشترک یقع علی طائر نحو الجرادة له اربعة اجنحة ... و ذکر ابن خلکان فی ترجمة الحسن بن عبدالله العسکری ... فسلب زوجته یوما عن حاله وکانت قد ضجرت فقالت لاهو حی فیرجی و لامیت فیبکی فسمعها ادی ام محن.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با قلم خوردگی در بعضی صفحات؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۸]

۶۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۱

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمدبن ابی بکر قسطلانی شافعی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۳۴گ، ۲۷ سطر (۱۰/۸×۱۸)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۲/۱

آغاز: بسمله. [رب تمم] بالخیر و یسر اختتامه بالیسر و صلی الله ... و آله و ... الاسد من السباع معروف و له اسماء کثیرة قال ابن خالویه؛ **انجام:** برابر

گزیده حیات الحیوان؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۳۲۴گ (۱-۳۲۴)، ۱۵ سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۰ - ۱۸۴۷]

۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** شبه به ابواسحاق ابراهیم ... کان اذا ظفر بمحدث سمع جمیع حتی لایبقی شی من حدیثه تم الجزء الاول من کتاب حیاه الحیوان

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ترنج و دو سر ترنج، جداول و منگنه، ۲۵۴گ، ۲۷ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۵ - ۴۴]

۶۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۳۱/۴

آغاز: حرف الالف الاسد من السباع معروف و جمعه اسود و اسد و اسید و اساد و الانثی اسده و فی حدیث ام زرع زوجی ان دخل فهد اوان خرج اسد

فاقد مقدمه مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در حواشی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۵ص (۱۲۵-۵۱۹)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۲ - ۳۶۴]

۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۲۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● حیات الحیوان (ترجمه) / حیوان شناسی - فارسی

ḥayāt-ul ḥayawān (t.)

قزوینی، محمد بن مبارک، - ۹۶۶ قمری

qazvīnī, mohammad ebn-e mobārak (- 1559)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)

اهدا به: سلیم خان اول عثمانی

آن را برای سلیم خان اول عثمانی ترجمه کرده و برخی مطالب بر آن افزوده است. وی یکی از سه مترجم «مجالس النفائس» میرعلی شیر نوایی نیز هست.

آغاز: باب الالف اسد. معروف است و جمع آن اسود است، بر وزن خلود ...

انجام: همه کس در شجاعت اقتفا بدو کنند. و صلی الله ...

[الذریعة ۲۶۲/۹؛ دنا ۸۱۰/۴؛ کشف الظنون ۶۹۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۵/۵]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۷۰

آغاز: باب الالف اسد. معروف است و جمع آن اسود است، بر وزن خلود؛ **انجام:** همه کس در شجاعت اقتفا بدو کنند. و صلی الله ...

دیباچه را ندارد. و از باب الف شروع شده است. و به کلمه یعسوب پایان می‌یابد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز تیره، ۳۴۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۳ - ۴۰۹]

● حیاة الحیوان (ترجمه) = خواص الحیوان /

حیوان‌شناسی / فارسی

ḥayāt-ul ḥayawān (t.) = xawāṣṣ-ul ḥayawān

تبریزی، محمد تقی بن محمد، ق۱۱ قمری

tabrīzī, mohammad taqī ebn-e mohammad (- 17c)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)

به دستور: میرزا محمد ابراهیم بن صدرالدین محمد شیرازی مؤلف کتاب «حیاة الحیوان» را برای شاه عباس مختصر و سپس ترجمه کرده است. بعضی اسامی حیوانات را به ترتیب عربی و فارسی و ترکی آورده و خواص و منافع و مضار و تعبیر هر یک را در خواب بیان کرده است. ترجمه در ۲۸ «باب» به ترتیب تهجی و هر باب سه فصل (مفتوح الاول، مکسور الاول، مضموم الاول) است. نام کتاب و مؤلف و مترجم و شاه و دستوردهنده و فهرست در دیباچه هست.

آغاز: بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد خداوندی را سزد ... و بعد بر ضمایر ارباب بینش ... مستور نماند ... باب اول ... فصل اول درالف مفتوحه، اسد: به فارسی شیر و به ترکی اصلان نامند و موضع او اکثر بیشه ها بود ...

انجام: در فصل دوم یاء مضموم، یویو، و یا مرغی است که کنیت وی «ابودیاح» است ... در بینی صاحب صداع صعوط کنند نفع عظیم بخشد. الحمدلله

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۹۲۹؛ درالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۷۵ق.، وزیری؛ یکبار چاپ سنگی شده: [تبریز]، ۱۲۴۵ = ۱۲۸۳ق.

[نسخه‌های منزوی ۴۲۰/۱؛ الذریعة ۲۷۲/۷؛ کشف الظنون ۶۹۶/۱؛ معجم المطبوعات ۸۸۷/۱؛ دانشمندان آذربایجان ص ۳۳۰؛ فهرستواره منزوی ۳۸۴۵/۵؛ دنا ۸۱۰/۴-۸۱۱ (۴۱ نسخه)]

۱. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۱۶

انجام: قال لعلی انت یعسوب المؤمنین و المال یعسوب ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۱گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۴ - ۳۹۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۹۳/۱

آغاز: (از حاشیه صفحه اول) ... المنصور بتأیدات السبحانیة خاک استانه خیر البشر؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً اواخر قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۸گ (حاشیه ۱-۱۶۸)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۶ - ۵۸۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح؛ جلد: میشن خرمایی، ۵۰۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۶ - ۱۳۷]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۷۱]

تهران؛ بنیاد فرهنگ ایران؛ شماره نسخه:ف۹۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۹۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۶۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد تقی تبریزی (فرزند مترجم کتاب)، تا: ۱۰۸۲ق؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۱۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۶۰۷]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عجمی، تا: ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۹۹گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه:۱۷×۲۹سم [ف: ۵ - ۱۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عسکر بن حاجی علی تبریزی، تا: ۱۰۹۶ق؛ دارای یک سرلوح، ابواب و فصول به آب طلا مرقوم، نسخه در شعبان ۱۲۵۹ در کتابخانه شاهزاده بهمن میرزا بوده؛ ۱۹۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲ - ۴۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۲۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۸۰]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۴۶

خط: نستعلیق، کا: کریم بن حسین علی تبریزی، تا: ۱۷ شوال ۱۰۹۶ق؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: ساغری سیاه، ۱۹۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۴×۲۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۳۸]

۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۴۹

آغاز: بمطالعه و مباحثه علمیه با آنکه کتاب دیگر سوای کتاب مذکور که اعتماد را شاید در نظر نبود به امر مسطور قیام نمود ... الباب الاول من کتاب خواص الحیوان یشتمل علی ثلاثة فصول الفصل الاول فی الالف المفتوحة الاسد به فارسی شر و به ترکی اصلان نامند؛ **انجام:** او را زایل کند اگر مغز سراو را با خود دارد مردم او را دوست دارند.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح، محشی مختصر با عناوین «مقدم»؛ جلد: میشین، ۳۱۵ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴۰۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۹۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۴۷۵]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** مگر شتر مرغ و سوسمار که قوه شامه ندارد مع هذا آب نیز نیاشامد شتر ...

تا بخش‌هایی از باب ۲۵ را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «۱۲» و غیر آن، مصحح؛ تملک: علی بن محمد قاسم طباطبایی زواری (ظاهراً) در سال ۱۲۳۰ق همراه مهر «... عبده الراجی علی الطباطبایی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی مشکی، ۱۹۲گ، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۴ - ۷۹۴]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمد لله الذی و فقنا علی الاتمام و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین بالتمام.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۷]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۷۴ و ۴۶۸۹-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲۸گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۷۶۵] و [فیلمها ف: ۳ - ۸۸]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۷۳

آغاز: و مستور نماند که چون در زمان پادشاهی دین پناه انجم سپاه گردون اشتباه فریدون فرسکندر ظفر دارای داد گستر فرمان فرمای شرع پرور خاقان گیتی ستان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد لطیف کجوری، تا: ربیع الاول ۱۱۳۴ق، جا: مدرسه حضرت معصومه؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۱۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۵۶]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۲۰/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** بس هر که بیند استری سوار شده اگر از مسافرین

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد یوسف چرکس، تا: ۱۱۴۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: ابره، کاغذی، ۴۳ص (۲۳۰-۲۷۲)، ۱۴ سطر (۱۳×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۷۷]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۹۷

آغاز: مذکور که اعتمادی را شاید در نظر نه بود با مرمسطور قیام نمود که العذر عند کرام الناس مقبول و من الله التوفیق؛ **انجام:** و اگر چشم او را کسی در کلاه بندد راه رفتن بر وی آسان شود هر چند پیاده راه رود مانده نشود اگر خانه را بسرگین کبوتر مخلوط ساخته موش یا هر جانوری که بخورد بمیرد ...

خط: تحریری نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ، ۱۵-۱۷ سطر (۹/۲×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۵۰۵

آغاز: ماده اش را دختر زاید و اگر زنی خون او را بیاشامد هرگز بار نگیرد ... اتان خر ماده؛ **انجام:** باب بیست و هفتم در واو مشتمل بر یک فصل ... وحش یحاء مهمله ... ممن یکیدنی استترت

از فصل دوم از باب اول (خرگوش، اتان، افال و اخیل) تا اول باب بیست و هفتم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا، ۲۴۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۴۶۵]

۱۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۹

آغاز: باب اول در الف است مشتمل بر سه فصل: فصل اول در الف مفتوحه است اسد به فارسی شیر و به ترکی اصلان نامند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۶۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۷-فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ پشت نخستین برگ اشعاری به خط محمد نصیر بن آخوند ملا محمد باقر؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۲۱ - ۷۴]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۵۰

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۱۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۱۵/۱سم [ف: ۲ - ۲۳۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۱۴سطر [ف: ۱۶ - ۴۰۵]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰/۱

خط:نستعلیق،کا:حاج ابراهیم بن ملاعبدالرسول حسینی،تا:۱۲۳۵ق؛ ۱۲۸گ (۱-۱۲۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۴۷]

۲۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۴۲ فرخ

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۲۶ رجب ۱۲۳۸ق؛ کاغذ فستقی؛ جلد:مقوا، ۱۶۱گ، ۲۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۵۹]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۱۱۴]

۲۴. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ جلد: گالینگور، ۱۵۸گ، ۱۷ سطر(۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸۹]

۲۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۱

خط: نستعلیق، کا: اودحیینی، تا: ۱۲۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ:

نخودی، جلد: تیماج آلبالوئی، ۸۳گ، ۲۰ سطر (۱۳/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۸×۲۹/۷سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۷۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۱۵]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲۲ و ۴۶۸۰-ف

آغاز: فوکزه موسی ... و کیله ملخ و پشه گریزان شوند ... نبات الروم ماهیان چندند در بحر روم شبیه بزبان مردار ... الباب الثالث من کتاب خواص الحیوان یشتمل علی ثلثه فصول الفصل الاول فی التاء المفتوحة تنین مار بزرگ؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۶گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۵ - ۴۰۸۸] و [فیلمها ف: ۳- ۸۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی رضا بن زین العابدین خوانساری، تا: ۲۳ رجب ۱۲۵۷ق؛ مهر: «عبده رجبعلی بن محمد» (مربع)، «یا الله المحمود فی کل فعاله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۸۶]

۲۸. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۰۶

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد صادق ویری سلجردی، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج حنایی، قطع: خشتی [نشریه: ۳ - ۱۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۹۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۸۸]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسن بن آقا علی اکبر خوئی، تا: رجب ۱۲۷۸ق؛ محشی، با دو تصویر آبرنگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹۴گ، ۲۲ سطر (۱۴/۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۵۴۲]

۳۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۰

خط: نستعلیق، کا: سید حسین بن ابوطالب موسوی، تا: یکشنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۸۲ق، جا: تهران؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج خرمایی، ۲۰۵گ، ۱۹ سطر (۱۶×۳۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۷۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۱۵]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰۷

خط: نستعلیق، کا: ممد حسن بن آقا علی اکبر خوئی، تا: رجب ۱۲۸۷ق؛ قطع: رحلی بزرگ [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۱]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۵۵

آغاز: که هرگاه تصویر صورت کودک نیکو روی نموده، در وقت مباشرت مقابل روی زن نهند، بحیثیتی که نظر وی بر آن صورت بود فرزندی که از آن نطفه صورت بندد شبیه بآنصورت بود؛ **انجام:** تعبیر دیدن او در خواب دلیل مرد غریب بزرگیست که دلالت بر اخبار و رسل کند چه جز ...

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: حسینی؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذ حنایی، ۳۹۲ص، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۷/۱- ۱۹۵]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۶۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● حیاة الحیوان (منتخب) = سر الحیاة / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān (mn.) = sirr-ul ḥayāt

بدرالدین بن قاضی شهبه

badr-od-dīn ben qāzī šahba

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)

گزیده‌ای از کتاب حیاة الحیوان دمیری در کتاب حاضر گرد آمده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فقد وقفت علی کتاب حیاة الحیوان للشیخ الامام العلامة کمال الدین الدمیری رحمه الله تعالی فالتقطت من احاسن محاسنه ما وقع اختیاری علیه

انجام: و من ههنا قیل لعلی امیر النحل قال المؤلف هذا ما انتهی الیه الغرض مما یحصل فی هذا الشأن الاکتفاء و ختم بملك النحل الذی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مایل به رقعی، کا: عبدالوهاب بن ابی عمر بن قاضی شهبه اسدی شافعی، تا: ۱۸ شوال ۸۴۰ق؛ مصحح، دو یادداشت بلاغ با نسخه مؤلف یکی به خط محمد بن قاضی شهبه؛ تملک: محمد باقر، ناصر بن حسین، یحیی بن عقیل خادم حسینی حائری به سال ۱۰۴۶ق، محمد کاظم بن محمد باقر طهرانی؛ وقف‌نامه کتاب از حاج علی بن حصرم بر طلاب مدرسه زینبیه (زینیه) در حله سیفیه؛ جلد: مقوا، ۲۶۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۰۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۴

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (ج۲۰/۳۰۱) ذکر شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: - ۲۳۷]

● حیاة الحیوان (منتخب) / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān (mn.)

طبیب، محمد بن جلال، ق۱۱ قمری

tabīb, mohammad ebn-e jalāl (- 17c)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۸۰۸–۷۴۲)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۸/۹ ـ ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ محرم ۱۰۴۳ق؛ کاغذ: سپاهانی رنگارنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۵۱پ–۱۶۰پ)، ۲۲ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۶۳]

● **حیاة الحیوان (منتخب)** / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān (mn.)

مصطفی بن محمد، ق۱۱ قمری

mostafā ebn-e mohammad (- 17c)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۸۰۸–۷۴۲)

چون بسیاری از مطالب کتاب «حیاة الحیوان» کمال الدین دمیری برای خوانندگان آن سودمند نبود لذا با رعایت ترتیب اصل، آن را در این مجموعه خلاصه نموده است.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۹۰

آغاز: الحمدلله الذی شرف نوع الانسان بالاصغرین القلب و اللسان و فضله علی سائر الحیوان؛ **انجام:** و ختم بملک النحل الذی استخرج الله من لعابه الشمع و العسل و جعل احدهما ضیاءاً و الاخرشفاءأ.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دهه اول ربیع الثانی۱۰۹۴ق، جا: حماة؛ اول نسخه «قتل پاشازاده صالح بک درمصلی یوم الخمیس ۲۸ ذیحجه ۱۱۵۷ در قلعه بوغازکسن»؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۹]

● **حیاة الحیوان (مختصر)** / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān (mx.)

حنفی، عمر بن یونس

hanafī, ʻomar ebn-e yūnos

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۸۰۸–۷۴۲)

رساله‌ای است در ذکر اسامی جانواران معروف و توصیف زندگی و غادات و خصایص آنان به ترتیب الفباء که از «اسد» آغاز نموده و به «یعسوب» پایان یافته است. این کتاب مختصر حیاة الحیوان دمیری می‌باشد، در این نسخه اثری از سر آغاز و نام مؤلف نیست، مؤلف اهل لغت و ادب است و از قزوینی صاحب عجائب المخلوقات و ابن اثیر و جوهری نقل می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۴/۱۹

آغاز: الاسد من السباع معروف و جمعه اسود واسد و اسد و الانثی اسدة و فی حدیث ام زرع زوجی: ان دخل فهد و ان خرج اسد؛ **انجام:** قال الجوهری هو اطول من الجرادة لا یضم جناحه اذا وقع شبهت به الخیل الضمرة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۵۲گ (۱۶۰–۲۱۱)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۳۰]

● **حیات الحیوان (ترجمه)** / حیوان شناسی / فارسی

ḥayāt-ul ḥayawān (t.)

علامی، ملامحمد حفید ملا سلیم، ق۱۳ قمری

ʻallāmī, mollāmohammad hafīd mollā salīm (- 19c)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۸۰۸–۷۴۲)

به دستور: خسرو خان والی کردستان

تاریخ تألیف: ۱۲۴۹ق

از ملا عبدالحمید فاوجی که چند برگی ترجمه کرده و درگذشته و سپس ملا محمد حفید ملا سلیم آن را به پایان برده است، با دیباجه علی بن محمد هروی که در بحر المتقارب سرگذشت خسرو خان را می‌گوید و او از دو مترجم نام برده است.

[نسخه‌های منزوی ۴۰۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ با یادداشت حاجی محمد ولی در ص ع آورده که این کتاب را برای خسرو خان والی کردستان در ۱۲۴۹ ترجمه نمودند ودر ۱۲۷۱ در قزوین مهدی میرزا پسر اسحق میرزا که نوه خودم است آن را برای من خریده ولی افتادگی داشته از عبارت لفظ عنکبوت و در تهران دادم نوشتند تا پایان آن؛ تملک: سید محمد علی صمدی گنابادی در ۱۹ رمضان ۱۳۴۹؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۷۲گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [سنا: ف: ۲ - ۱۷۸]

● **حیات الحیوان (ترجمه)** / حیوان شناسی / فارسی

ḥayāt-ul ḥayawān (t.)

هروی، علی بن محمد، ق۱۳ قمری

heravī, ʻalī ebn-e mohammad (- 19c)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۸۰۸–۷۴۲)

به دستور: خسرو خان فرمانروای کردستان و آذربایجان

تاریخ تألیف: ۱۲۴۹ق

متن از دمیری است، با کمک ملاعبدالحمید فاوجی و ملامحمد حفید مرحوم ملاسلیم ساخته شده است. در ابتدای کتاب مترجم

گفته است که در عهد ایالت خسرو خان در کردستان و همدان و آذربایجان یکی از رجال او موسوم به هدایت الله ملقب از جانب او به امین الایاله دو نفر را علی حده یکی ملاعبدالحمید فارجی و پس از او ملاسلیم را به ترجمه این کتاب مأمور نمود. ترجمه فارجی به اتمام نرسید ولی ملاسلیم ترجمه خود را تمام کرد، و من بعد از او (ظاهرا باشاره امین الایاله) این ترجمه را در سنه ۱۲۴۹ هجری شروع نموده به پایان رسانیدم. (غلامعلی عرفانیان)

آغاز: بسمله حیات حیوان عاجل و ثبات انسان کامل باظهار آلای و تذکار نعمای حی است توانا که آثار مشیت ما یشا و انوار قدرت غرای حضرتش لاله غیره (کذا) از هر عینی از اعیان ثابتات و از فردی از افراد ممکنات پیدا و ظاهر است (تا این که پس از چند سطر گوید) مؤلف این رقم ... ملتزم تحریر دل پذیر نسخه ایست که محتویست بر جمیع حقایق افرینش از دقایق دانش و بینش که قبل ازین منتظم گشته و قرنهای گذشته که احدی از ثقات اسلام باین مهم که اهم مهام دین است اقدام نکرده و ملهم نشده که آنرا از لغات تازی و عبارات عربی بالفاظ مناسب به فارسی ترجمه نویسد تا عامه طبقات عجم از فیض عامش بی نصیب نمانند ... هم چنان سالها شاهد این حجله مدعا در ذیل خفا مخفی و دستور (کذا) مانده و سوای علما احدی اصلا بمرور و عبور ان کتاب مسطور رغبت نکرده تا ...

انجام: و همه کس در شجاعت اقتفا باو کند.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۴۳۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱۹ - ۶۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ ۳۹۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲ - ۴۴۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۱۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ خط: نسخ، کا: آقا بابا پسر ملامحمد مهدی شاهمیرزادی، تا: ۱۲۷۵ق، برای بهاء الدوله [فیلمها ف:۱-۴۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۵۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۹۰ق، به جهت آقا میرزا سلیمان نائب الصدر؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۹ - ۳۶۴]

● حیات الحیوان (ترجمه) / حیوان شناسی / فارسی

ḥayāt-ul ḥayawān (t.)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۰۸

برگ‌هایی از حیات الحیوان؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۲/۲×۲۹/۳سم [رایانه]

● حیاة الحیوان الکبری (مختصر) / طبیعیات / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān-ul kubrā (muxtaṣar(-

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)

مختصرکننده شناخته نشد، اما احتمالاً در قرن ۱۰. می‌زیسته است. مختصری است از «حیاة الحیوان الکبری» دمیری که همانند اصل آن به ترتیب الفبا مرتب شده و ذیل هر حیوانی با عناوین «فائدة، الحکم، الامثال، الاشعار، الخواص و التعبیر» خصوصیات، فوائد، احکام شرعی، اشعار و ضرب‌المثل‌های مرتبط، خواص پزشکی و تعبیر در خواب دیدن هر حیوان بیان شده است. میزان حذفیات در این به نسبت سایر تلخیص‌های حیاة الحیوان بسیار ناچیز است، اما گاهی اسامی برخی حیوانات را که دمیری در کاتب خود ذکر نکرده به طور مفصل آورده و گاهی نیز مطالبی افزون بر دمیری بیان کرده است؛ به عنوان مثال ضمن ماده «الاوز» همان مطالب دمیری درباره اخبار خلفاء از پیامبر (ص) تا زمان ملک منصور قلاون (-۶۸۹ق) آمده، اما بعد انقراض خلافت عباسی، اخبار خلفای عباسی که از ۶۵۹ق در مصر به حکومت رسیدند [از المستنصر بالله احمد بن الظاهر بالله عباسی تا المستکفی بالله سلمان بن المتوکل علی الله (۸۴۵ق.-؟)] نیز به تفصیل به اصل کتاب افزوده شده و پس از آن مطالب موجز دمیری در خصوص خلفای فاطمی، ایوبی و جرکسی (اتراک) بیان شده است، سپس به تفصیل همان خلفاء پرداخته و اخبار خلفای بعد از ملک منصور قلاون [از اشرف خلیل بن قلاون تا ملک اشرف قانصوه غوری (۸۵۰-۹۰۶-۹۲۲ق.)] نیز به اصل کتاب اضافه شده و این بیانگر آن است که مؤلف کتاب حاضر احتمالاً معاصر ملک اشرف قانصوه بوده یا پس از او می‌زیسته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۶۶۵

آغاز: [الافعی] ... و بهم اربعة مضر و ربیعة و ایاد و انمار و قال ... الانمیان الفیل و الجاموس قال زوبة لطیف؛ **انجام:** الیوا و [ناخواناست] طائر کنیته ابوریاح و هو الحلم و هو من جوارح الطیر ... و الجمع الیاووی و کذا جاء فی الشعر

موجودی آن از اوایل باب الهمزه (افعی) تا اوایل باب الیاء (یأجوج و مأجوج و یأمور و یاوری؟) است؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اهدایی:

رهبری، دی ۱۳۸۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۳۶گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹/۶×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۴۵۸]

● **حیاة الحیوان (مختصر)** / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān (mx.)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲–۸۰۸)

چون آغاز و انجام این نسخه افتاده افتاده است شناخته نشد.

[کشف الظنون ۶۹۶/۱]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۶۷

آغاز: باب العین المهملة العاتق قال الجوهری هو فرخ الطائر فوق الناهض؛ **انجام:** باب النون الناب النافقة المسنة من النوق و الجمع نیب ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۵۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۳۲]

← حیاة الحیوان (منتخب) ⩾ تحفة النورانیة فی خواص الحیوانیة

● **حیاة الحیوان (منتخب)** / حیوان شناسی / عربی

ḥayāt-ul ḥayawān (mn.)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲–۸۰۸)

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۳۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... باب الضاد المعجمة، الضأن ذوات الصوف من الغنم و هی جمع ضائن

در این منتخب، بیشتر خصایص خلقتی و فوائد پزشکی حیوانات را آورده است. این نسخه باب الضاد تا آخر کتاب را دارد؛ خط: نسخ، کا: علامی بن محمد شریف (شاید همین شخص انتخاب کننده باشد)، تا: محرم ۱۰۶۱ق؛ با خط محمد علم الهدی (فرزند فیض کاشانی) و تملکی بدون نام به تاریخ شوال ۱۲۷۹ که کتاب را در مدرسه شاه کاشان خریده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۵ – ۲۱۵]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۲۰

آغاز: بسمله الحمدلله الذی علم آدم الاسماء و هداه الی احکام الدین و خواص الحکماء اما بعد فقد سالنی من یعز علی من الاصحاب ان اجمع له اسماء الحیوان و خواصها و احکامها ... فجمعت له ما الفه ... محمد بن موسی بن عیسی الدمیری؛ **انجام:** فی سبقه الی الاسلام بالیعسوب.

گزیده‌ای است از حیوة الحیوان دمیری و دانسته نشد از کیست. منتخبی از حیاة الحیوان در آستان قدس به شماره ۵۰۶۱ با عنوان «تحفة النورانیة فی خواص الحیوانیة» معرفی شده است که سرآغازی مشابه این منتخب دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ صفحه آخر نونویس به خط عبدالله در ۱۲۳۲؛ تملک: تقی بن حسن علی عاملی و شیخ العراقین نصرت؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸۰گ، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۵ – ۶۶۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۲۲/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان الا علی الظالمین و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و علی سائر النبیین؛ **انجام:** و القوم یعرفون انه کلام السعلات فلا یخلصها أحد فیأکلها الذئب انتهی و الله أعلم.

در این انتخاب بیشتر مطالب تاریخی مربوط به خلفاء راشدین و بعضی خلفای امویان و عباسیان، گزیده شده و مطالب متعلق به حیوانات را که کمال الدین دمیری در کتاب «حیاة الحیوان» خود آورده، ذکر نمی‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۱۱۲ق؛ جلد: مقوایی، ۹۵گ (۱پ–۹۵ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۶ – ۳۰۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۵۹

آغاز: بسمله. قال الشیخ کمال الدین الدمیری فی حیوة الحیوان عن ذکر خواص الحیوانات الصدف: الصدف من الحیوانات البحر و فی حدیث ... قال القزوینی الصدف ینفع من وجع النقرس؛ **انجام:** الیعسوب ملک النحل ... و ینبغی ان یخلط مع نورة العنبر و المر و الحنظل من کل واحدة درهما لیأمن من الحمة و البرودة والله اعلم من کتاب حیوة الحیوان الکبری للدمیری.

منتخبی است از کتاب «حیاة الحیوان» دمیری که در آن اسماء برخی حیوانات به همان ترتیب اصلی (ترتیب هجا) آمده و پس از معرفی بسیار کوتاه هر حیوان، خواص پزشکی و جادویی آنها با عناوین «الخواص» بیان شده. این منتخب به لحاظ نوع گزینش (که فقط مشتمل بر خواص حیوانات است) همانند «سر الحیاة» اما کوتاه‌تر است. موجودی از باب الصاد (الصدف) تا آخر کتاب (الیعسوب) است؛ خط: نستعلیق، کا: اسمعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۷۳ق؛ ضمیمه۱: مصدر است به ۳ برگ در «خواص ناد علیاً مظهر العجائب» به زبان فارسی که در آن چهل خاصیت بیان شده اما فاقد تحمید است، آغاز: «خواص ناد علیاً مظهر العجائب ×× تجده عوناً لک فی النوائب. ... مظهر بفتح میم و هاء باین تقدیر معنی چندین باشد که ...»، انجام: «ده روز هر روز هزار بار بخواند از مکر و طغیان دشمن ایمن گردد ... اگر شکل آورد مراد حاصل نشود و بیم هلاک باشد و الله اعلم بالصواب»، ضمیمه۲: مصدر است به ۲ برگ در نسبت حروف به افلاک تسعه به زبان فارسی، ضمیمه۳: مذیل است به یک مثنوی ۶۲ بیتی درباره جفر، آغاز: «بسمله. ابتدا کردم بنام کردگار ×× کو دواها آفرید از هشت و چهار»، انجام: «یا الهی ما نمی دانیم هیچ ×× روی لطف مرحمت از ما مپیچ»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (جمعاً ۲۰ برگ)، ۱۷

سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۲سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۴۶۰]

● حیاة الحیوان (منتخب) / حیوان شناسی / فارسی
ḥayāt-ul ḥayawān (mn.)
وابسته به: حیاة الحیوان الکبری دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸)
فوائدی که در حیوانات و گوشت و پوست و موی آنهاست به‌طور بسیار مختصر از کتاب «حیاة الحیوان» دمیری، انتخاب شده است. از حروف الف شروع شده و به حرف واو به پایان می‌رسد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۷
آغاز: اسد؛ پنجه او را اگر یک دانق بخورده مراره آب اسب غول و پودینه برای یرقان نفع بسیار دارد؛ **انجام:** و طلای پیه او عظیم کننده قضیب و طلای خاکستر او موجب انتشار عضو است
خط: نستعلیق شکسته، کا: میر نعمت الله هندی خیر آبادی، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۲۰۸ق، جا: مقام وادی تربان (مدینه منوره)؛ از بیاض سید عبید؛ مجدول، روی برگی قبل از کتاب نام محمد علیم الدین تاجر کتب دیده می‌شود؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲ - ۲۵۲]

● حیات خوشنویسان / شعر / فارسی
hayāt-e xošnevīsān
علوی، محمد حسین بن حسن، ق۱۳ قمری
'alavī, mohammad hoseyn ebn-e hasan (- 19c)
سروده در ۱۲۷۷

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۳۶-ف
نسخه اصل: سالار جنگ ۶۰۱ (۲/۲۵۰)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۵ جمادی الثانی ۱۳۰۵ق [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۱]

● حیات دنیا و حقیقت آن / اخلاق / فارسی
hayāt-e donyā va haqīqat-e ān
اصفهانی، عبدالرحیم بن کرمعلی، ق۱۴ قمری
esfahānī, 'abd-or-rahīm ebn-e karam-'alī (- 20c)
رساله‌ای است در بیان زندگانی در دنیا و حقیقت و بی اعتباری آن تا آنکه مؤمنان اعتماد و اعتباری بدان نکنند، با استفاده از آیات و روایات.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۴۶/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی جعل الآخرة دار البقاء و الدنیا دار الفناء و جعل الآخرة خیرا من الدنیا و الدنیا مزرعة الآخرة؛ **انجام:** بلکه همیشه در فکر آخرت خواهد شد ان شاء الله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.
خط: نسخ، کا: سید محمود بن محمد مهدی، تا: صفر ۱۲۹۰ق؛ ۱۲گ (۲۲پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۴۷۴]

● حیات سعدی / تراجم / فارسی
hayāt-e sa'dī
امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی، ۱۲۵۵ - ۱۳۴۴ شمسی
amīr-xīzī, esmā'īl ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)
شرح حال سعدی است با توجه به گفته‌ها و تحقیقات مستشرقین در این زمینه، گویا بخشی از مقدمه تصحیح بوستان سعدی باشد، چرا که امیر خیزی بوستان و گلستان را تصحیح کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۴۲
آغاز: اصل اول- حیات سعدی مطالعه و تحقیق در خصوص یک نفر نویسنده بدون تطبیق زندگانی او؛ **انجام:** ولی این تاثیر منحصر نبوده است زیرا هنوز
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ متن خط خوردگی دارد؛ یادداشتی از مجتبی عشق پور از ۱۳۱۰/۴/۶ به ابتدای نسخه؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۱ - ۱۰۹]

● حیاة السید الشریف عبدالعظیم الحسنی / تراجم / عربی
ḥayāt-us sayyid-iš šarīf 'abd-ul-'aẓīm al-ḥasanī
شرح حال مختصری است از شاهزاده عبدالعظیم حسنی مدفون در ری
[دنا ۸۱۲/۴؛ الذریعه ۱۲۱/۷؛ خاتمة مستدرک الوسائل۴۰۴/۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۲۶/۱
آغاز: قال الصاحب رحمه الله سألت عن نسب عبدالعظیم الحسنی المدفون بالشجرة صاحب المشهد قدس الله روحه و حاله و اعتقاده
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: سید حسن بن عبدالهادی بن موسی بن حسن بن علی بن شکر بن مسعود موسوی خرسان، تا: شنبه ۲۱ ذیقعده ۱۳۵۱ق؛ از روی نسخه سید عبدالرزاق مقرم؛ ۳ص (۱-۳) [عکسی ف: ۷ - ۲۳۱]

● الحیاة الطیبة علی تقلید المیت / اصول فقه / عربی
al-ḥayāt-uṭ ṭayyiba 'alā taqlīd-il mayyit
علامه حائری مازندرانی، محمد صالح بن فضل الله، ۱۲۹۷ - ۱۳۹۱ قمری
'allāme hā'erī māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e fazl-ol-lāh (1880 - 1971)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۳۳۷ق؛ محل تألیف: بارفروش

مازندران
رساله‌ای است مبسوط در حرمت ابقاء تقلید میت در یک «مقدمه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه»: المقدمه ففی ذکر الاقوال و تحقیق حال الشهرة و معاقد الاجماعات لاعلی وجه الاستقصاء بل علی قدر الکفاف؛ مقاله ۱. تأسیس الاصول العقلیة و العملیه و اللفظیه مع اشارة اجمالیه الی حال الاستصحاب؛ ۲. ذکر الحجج علی المرام و هو المنع المطلق؛ ۳. حجة المجوزین مما قیل او یمکن ان یق وجوه؛ الخاتمه ففیها فوائد الاولی الظاهر ان فتاوی الرواة فی تمییز الروایات.
آغاز: الحمد لولیه و الصلوة علی محمد نبیه و صفیه و عترة نبیه ... و بعد فیقول ... انه لما ورد لغی الامام الهمام ... السید محمد کاظم الیزدی الطباطبایی طاب مرقده ... و العوام عامه فی امر البقا علی تقلید المیت و عدمه فامرتهم بالرجوع الی مولانا الاعظم ... الشیخ میرزا محمد تقی الشیرازی ابقی الله ایامه و اوضع اعلامه مع انه سلمه الله تعالی لم یکن له فتوی فی مسئلة البقا علی تقلید المیت ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۸۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بقوة الاسلامیة فی استخراج الحکم من الدلیل و انه الهادی الی سواء السبیل
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۳۳۷ق؛ کاغذ: نخودی و مشقی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۴۰۰]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۱۸/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اختم لی بالسعاده فیمن ختمت و اقسم لی من فضلک فضل ما قسمت و اختم لی فی قضائک خیر ما ختمت انک حمید مجید.
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه: ضمن ۲ صفحه قصیده‌ای در مدح وجود مقدس امام عصر عج- سروده شده در ۷ ربیع الثانی ۱۳۷۷؛ کاغذ: مشقی نخودی، جلد: میشن خرمایی، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۴۰۲]

● **حیاة العارفین** / شعر / فارسی
hayāt-ol ʻārefīn
نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵– ۸۶۹ قمری
nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)
در چندین «باب» مشتمل بر اشعاری عرفانی در تفسیر برخی از آیات و کلمات نبوی و احادیث علوی علیهم السلام و هر باب در چندین مرتبه با ذکر حکایاتی مناسب با مطلب. روی برگ اول نام رساله چنان است که ذکر کردیم

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۴/۱۳
آغاز: دلا خاموش و حد خویش بشناس ×× بدست خود منه بر حلق الماس / تو و توحید حق هیهات هیهات ×× بگو استغفر الله زین مقالات؛ **انجام:** دگر دندان کج مکرست و تزویر ×× چو هموارست پس نیکوست تدبیر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، ۵۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ]

● **حیاة الفؤاد = حیاة القلوب** / تجوید / فارسی
ḥayāt-ul fu’ād = ḥayāt-ul qulūb
کوهساری، محمد علی بن حسنعلی، ق۱۱ قمری
kūhsārī, mohammad ʻalī ebn-e hasan-ʻalī (- ۱۷c)
رساله‌ای مختصر و مفید در اصول علم قرائت و تجوید. بعد از خطبه و نام مؤلف در معرفی رساله و علت تألیف آورده: جمعی از برادران ایمانی به این فقیر حقیر کثیر التقصیر التماس نمودند که رساله تصنیف کنم در علم تجوید قرائت زیرا که این فقیر مدت مدیدی عمر خود را در این علم صرف کرده بودم و خدمت استادان ماهر و حاذق کرده بودم و اگر چه رسایل و کتب در این علم بسیار بود اما رساله که به تدقیق و تحقیق مصنف و مؤلف شده باشد بسیار نادر بود بلکه اکثر رسایل آنچه مقصود از این علم است در آن رسایل نبود مثل آنکه ایضاح واضحات کرده بودند و از برای یک قاعده قریب به سی و چهل مثال آورده بودند و آنچه مقصود بود از خفیات و مستورات این علم ترک کرده بودند. این رساله در هفده «فصل» و یک «خاتمه» است: ۱. کیفیت تعوذ و احکام آن؛ ۲. کیفیت بسمله و اختلاف قراء در آن؛ ۳. احکام تنوین و نون ساکن؛ ۴. اختلاف قرا در ادغام و اظهار ذال؛ ۵. اختلاف قرا در ادغام و اظهار دال؛ ۶. اختلاف قرا در ادغام و اظهار تاء تأنیث؛ ۷. اختلاف قرا در ادغام و اظهار لام؛ ۸. ادغام متفق علیه فیما بین قراء؛ ۹. اختلاف قرا در ادغام و اظهار بعضی کلمات؛ ۱۰. هاء کنایه؛ ۱۱. احکام راء؛ ۱۲. احکام مد؛ ۱۳. احکام وقف؛ ۱۴. همزه قطع و وصل؛ ۱۵. مخارج حروف؛ ۱۶. احکام صفات؛ ۱۷. احکام میم ساکن؛ خاتمه: در بیان تکبیر.
آغاز: الحمدلله العلی الذی رفع اهله و خاصة قراء القرآن المجید مکاناً علیاً شکر و سپاس خدایرا که منور ساخت ...
[دنا ۸۱۳/۴ (۳ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۱/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ در پایان این دفتر نام خویش را چنین یاد می‌کند: اگر خواهی تو نام کاتب از من ×× بود شمعی که در شب گشته روشن؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۷۶ص (۳۱-۱۰۶)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳ – ۷]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صاحب تیسیر و صاحب مبسوط و غیر ایشان

نیز در کتب خود تصریح بانچه مذکور شد کرده اند و الله یعلم
خط: نسخ خوب، کا: نوروز علی همدانی، تا: ۱۰۱۹ق؛ تملک: ... الله اصفهانی (قرن ۱۲ق)؛ کاغذ: نخودی، ۷۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۸۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۸۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۳۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنانچه حافظ طاهر در قصیده طاهره تصریح باین کرده: و ام الکتاب اقرأ الی المفلحون ان ×× اردت ارتحالاً بعد حلك منزلا یعنی ...
عناوین برخی از فصول این نسخه با نسخه ۵۳۴۰ تفاوت‌هایی دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، برخی از موارد با نشان «منه عفی عنه» است و به همین دلیل احتمال دارد که این حواشی به خط مؤلف باشد؛ مهر: «محمد «احمد» ... بفریادم» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ (۱۸-۱۰۱)، ۱۵ سطر (۵×۸/۵)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۳۸ - ۷۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعضی نسبت تکبیر داده اند به بزی از آخر لیل که أول و الضحی باشد تا آخر قرآن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۷ محرم ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۲۶]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۱۹

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ ۹۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۴۹]

● **حیاة القلب** / عرفان و تصوف / عربی

ḥayāt-ul qalb

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۲۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق [ف: ۷ - ۱۸۴]

← حیاة القلوب ← حیاة الفؤاد

● **حیات القلوب** / تاریخ معصومین / فارسی

hayāt-ol qolūb

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق)
تاریخ تألیف: محرم ۱۰۸۹ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی
این کتاب در واقع ترجمه احادیث جلدهای ۵ و ۶ و ۷ بحار الانوار است. زندگی‌نامه پیامبران و امامان است، در سه مجلد: مجلد یکم، پیامبران، سی و هشت «باب» و «فصل»هایی: باب ۱. فضایل پیامبران، چهار «فصل»؛ ۵. هود، دو «فصل»؛ ۱۰. یعقوب و یوسف؛ ۱۵. اسماعیل؛ ۲۰. داود، چند «فصل»؛ ۲۵. شعیا و حیوق؛ ۳۰. یونس؛ ۳۵. پیامبرانی که نام ایشان تصریح نشده؛ ۳۸. هاروت. مجلد دوم، پیامبر اسلام شصت و پنج «باب» و «فصل»هایی: باب ۱. نسب ایشان، آفرینش نو محمدی، شش «فصل»؛ ۵. خدیجه؛ ۱۰. وجوب اطاعت از ایشان و محبت ایشان؛ ۱۵. نظیر معجزات دیگران؛ ۲۰. معجزات ایشان؛ ۲۵. هجرت به حبشه؛ ۳۰. جنگ بدر؛ ۳۵. جنگ خندق؛ ۴۰. نامه نوشتن به پادشاهان؛ ۴۵. غزوه تبوک؛ ۵۰. نوادر اخبار؛ ۵۵. عایشه و حفصه و ماریه قبطیه؛ ۶۰. اباذر غفاری؛ ۶۵. حالات پس از رفتن. مجلد سوم، در امامت، در دو «باب» و «فصل»هایی: باب ۱. وجوب وجود امام در هر زمان، نه «فصل»؛ ۲. آیت‌ها در شأن امامان، چهل و سه «فصل». بارها چاپ شده و به زبان‌های انگلیسی، آلمانی، عربی و اردو ترجمه شده است.
آغاز: ج ۱: حیات القلوب مرده دلان بوادی ضلالت ... اما بعد، خامه تراب اقدام طالبان.
ج۲: الحمدلله و الصلاة علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد، این کتاب دوم است از کتاب حیات القلوب.
ج۳: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی ... اما بعد، این مجلد سوم است.
انجام: ج۱: در کتاب روح الارواح (کذا) بیان خواهیم کرد
ج۲:خصوصا کسانی را که قدرت برحل آنها نداشته باشند و به اینجا ختم کردم ... و از ملامت حق ناشناسان پرواندارم و هو حسبی و نعم الوکیل وکان ذلك ... وصلی الله علی محمد سیدالمرسلین واهل بیته الطاهرین
ج۳: این آیه درشأن حضرت قائم [عجل الله تعالی فرجه] است که چون ظاهر شود انتقام خواهد کشید ازبنی امیه و از آنها که تکذیب ائمه علیهم السلام کرده‌اند و از آنها که عداوت ایشان داشته اند.
چاپ: مشار فارسی، ج۲، صص۱۸۲۷-۱۸۲۹؛ ایران، ۱۲۶۷ق، سنگی، رقعی کوچك؛ ایران، ۱۳۲۴ق، سنگی، رحلی، ۴۳۹ص ص، (ج۲)؛ ایران، ۱۲۷۴ق، سنگی، رحلی، ۳۲۴ص؛ ایران، تبریز، سنگی، رحلی، ۴۹۴+۱صص؛ ایران، ۱۳۱۹ق، سنگی، وزیری بزرگ، ۲۸۷ص، (ج۳)، به سعی و اهتمام عبدالکریم بن آقا مولی حسن کتابفروش

[الذریعة ۱۲۴/۵ رقم ۵۱۲ و ۱۲۶/۵: ترجمه عربی و هندی آن، ۹۴/۴: دو ترجمه اردوی آن، ۳۹۳/۲۲: منتخب آن؛ فهرستواره منزوی ۱۶۰۵/۳؛ مشار فارسی ۱۵۶۷/۲ و ۴۹۶؛ نسخه‌های منزوی ۴۴۴۵/۶: نشانی ۱۰۵ نسخه؛ کتابشناسی مجلسی ص ۲۰۲-۲۰۵؛ دنا ۶۸۰/۳ (۳۸۶ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۸۱

آغاز: باب ششم در بیان اسامی سامیه و نقش خواتیم کریمه و دواب و اسلحه و غیر آنهاست؛ **انجام:** در این حال ابوجهل علیه

اللعنة بر او گذشت و نیزه بر دل او زد و او را شهید کرد
قطعه‌ای از جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با اضافات؛ تملک: محمد حسین بن محمد هاشم موسوی اصفهانی به تاریخ رجب ۱۳۳۹، امام تستری؛ مهر: «عبده محمد تقی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۱۰۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۸ – ۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۷۶

آغاز و انجام: برابر ۲

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ مصحح، دارای سرلوح زیبا، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۴۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۳۵×۲۳سم [ف: ۳۰ – ۲۹۶]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۴/۳-۶۰۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد باقر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:تیماج تریاکی،۴۰۸گ،۲۳سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: ۱۱۳]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۲۶

جلد ۲، این نسخه از باب ۳۱ تا باب ۶۵ را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا، ۲۶۶گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۳ – ۹۴۶]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۹۲

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۹۱گ، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۱ – ۴۲۹]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۰۷

آغاز: انجم سپاه سلیمان نشان دار در بان غیب؛ **انجام:** منقولست که جمعی از امت‌های پیشین از پیغمبر خود سئوال کردند ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: شمس الدینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه قهوه‌ای، ۳۶۹گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲ – ۵۹۹]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۸۸

کا: محمد باقر بن ...، تا: ۱۰۳۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۳۶۴گ، اندازه: ۲۱/۶×۳۴سم [رایانه]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۲۴

جلد یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: وسط شوال ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۲ – ۱۱۴]

۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۰۷

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن محمد رشید العطار، تا: ۱۰۸۵ق؛ ۱۱۵گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ – ۴۹]

۱۰. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۵۵

خط: نسخ متوسط، کا: محمد مؤمن بن حاج محمد ابهری، تا: ۱۰۸۵ق، جا: مشهد رضوی؛ ۴۱۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۴۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۳۱

بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۵۷گ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [رایانه]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۱۴

آغاز و انجام: برابر۱

جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رضا بن عابدین حسنی لاریجانی، تا: ۱۰ رمضان ۱۰۹۱ق؛ مصحح؛ تملک: محمد بن محمد صالح، رضا قلی بن منوچهر» با مهر «ما بنده‌ایم و مصلحت ما رضا بست» (مربع)، نجفقلی بن رضا قلی؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده منوچهر» (مستطیل)؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۳۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۳۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴۷

آغاز: بسمله، در بیان عمده وقایع و عمره قضا و نوشتن نامه ها، به پادشاهان و سایر وقایع است؛ **انجام:** برابر۲

جلد ۲. از باب چهلم تا پایان باب شصت و پنجم؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن میرزا حسین حکیم آبادی، تا: ۱۰۹۵ق؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۲۶ – ۲۶۲]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۳۸

آغاز: گفته اند که غایر اسم آنحضرت بود و اختوخ ادریس علیه السلام است؛ **انجام:** که من دیشب حضرت رسول صلی الله علیه واله را در همین موضوع دیدم و او را در بر گرفتم

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۳گ، ۲۸ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۶ – ۴۴]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۳۵

آغاز: ... مؤلف گوید: که احادیث در ابتدای ... و بعضی در کتاب امامت مذکور خواهد شد ان شاء الله تعالی اما اختلافی که در مدت سبق خلق انوار؛ **انجام:** بیست و نهم راوندی روایت کرده که مردی بخدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و گفت که دو روز است که طعام نخورده‌ام ...

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۲۰]

۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۹۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد سید المرسلین و اهل بیته المعصومین المطهرین. تمت

جلد دوم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب، دارای یک سرلوح زرین، مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰۸گ، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۳ – ۱۶۵۴]

۱۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۲۷۵

آغاز: بحمد خداوند بیمانندیست که مقربان درگاه؛ **انجام:** بیان خواهیم کرد انشاء الله و بر این موضع ختم کردیم جلد اول حیات

القلوب را ... علی اعدائهم اجمعین.
مجلد اول آن است در بیان احوال انبیاء علیهم السلام در سی و هفت باب که آن را در مشهد رضوی در وسط ماه شوال ۱۰۸۵ق ساخته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: ۲۵ سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۴ - ۱۸۹۰]

۱۸. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۵
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ذیحجه ۱۱۰۰ق؛ ۴۶۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۲]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷
جلد ۲ از باب ۲۰ تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۱ سطر (۱۰/۵-۱۵/۵×۱۶/۵-۲۱) [ف: ۷۰۳]

۲۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۷۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** سؤال می‌کنند ای محمد از تو حکم غنیمتهای کافران بگو که آنها از خدا و رسول است چون.
جلد دوم؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب، با سرلوح، مصحح؛ وقف نامه نسخه بر کافه شیعه اثنا عشریه که به قدر احتیاج از مطالعه آن بهره مند گردند و تولیت آن با هر کسی که قابلیت داشته و شیعه اثنا عشری و عادل باشد به تاریخ ربیع الاول ۱۱۵۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۶گ، ۳۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱ - ۲۴۴]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۶
آغاز: برابر۱
جلد اول؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح زرین نفیس؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی گل و بوته‌دار، ۳۸۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۲ - ۴۸]

۲۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۷۵/۲
آغاز: آسمان و زمین بوده باشد و به عدد هر رکعتی ثواب هزار هزار رکعت برای تو می‌نویسد و برات بیزاری از آتش جهنم و گذشتن بر صراط از برای تو می‌نویسد؛ **انجام:** روایت کرده از ابن عباس از رسول خدا صلی الله علیه و آله که آن حضرت فرمود سابق هذه الامة علی بن ابی طالب علیه السلام
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۴۵گ (۲۵ر-۲۶۹پ)، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۵۹]

۲۳. قم؛ مفتی الشیعة؛ شماره نسخه:۶۲
قطعه‌ای از کتاب حیاة القلوب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ ۱۹۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۶۶]

۲۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۹۷
آغاز: به یکدیگر سپردند تا آنکه این نور بزرگوار به ما رسید و کرامت ما به سبب آن مضاعف گردید؛ **انجام:** آیا به چه سبب سالم را در این امر داخل گردانیدند و حال آنکه او نه از قریش بود و نه از مهاجرین
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حاج حسنعلی کارگر اردکانی؛ ۲۹۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۱۲۲]

۲۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۱۱
آغاز: نرسیدم پس گفت ای بزرگان قریش آیا کسی از شما مانده است که حاضر نشده باشد؛ **انجام:** و لوحی به من داد که این را به او برسان و به عالم بقا ارتحال نمود من او را غسل دادم و کفن کردم و لوح را برگرفتم ...
حالات پیامبر اکرم (ص) و از اواسط باب پنجم تا اوائل باب پنجاه و هفتم؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی،۳۵۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۳۱]

۲۶. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۶
آغاز: پرستیو خدا و اطاعت و فرمانبرداری و متابعت امر او و عهد بهشت نمود؛ **انجام:** دوم لعن کردن در نسبهای خود سیم آمدن باران را از اوضاع کواکب دانستن و اعتقاد به علم نجوم داشتن.
تاریخ پیامبر (ص)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۴۷گ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱ - ۱۰]

۲۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۱۸
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بیان ولادت موسی و هارون علیهما السلام و سایر احوال ایشان است تا ...
جلد اول؛خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۴۵]

۲۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۴۶/۲
گزیده حیات القلوب در داستان فیل و معراج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۲ - ۱۲۲]

۲۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۶۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۲ - ۴۲۱]

۳۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۴
آغاز: بسمله و به نستعین، حیات قلوب مرده دلان بوادی ضلالت و حرمان به حمد خداوند بی مانندیست ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳ - ۱۶]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۸
آغاز و انجام: برابر۱
جلد۱؛خط:نستعلیق ممتاز،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول مذهب؛ کاغذ: حنایی، جلد: ساغری مشکی، ۲۹۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۳۰/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۴۴]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۰۴۴
آغاز و انجام: برابر۱
جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای سرلوح منقش کوچک، با کمند، مجدول؛ واقف: محمد رضا امتی، مهر ۱۳۶۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۴۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۲۴۵]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۶۷

چند برگ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×سم [ف: ۱۷ – ۲۳۸]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** از چه راه او را گمراه خواهی کرد گفت از راه زنا ابلیس گفت ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سیاه، ۴۲۲گ، ۱۸ سطر (۲۰/۵×۱۱/۵)، اندازه:۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۱ – ۲۷]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۲

آغاز: و برروی زمین هیچ چیز نمیگذاشت؛ **انجام:** برابر۱

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (از باب ۱ تا مقداری از باب ۶ ساقط است)؛ مصحح؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: نخودی آهاری نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۴۶]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۸۲

آغاز: قرار دهند پس حق تعالی وحی کرد بسوی او؛ **انجام:** از خدا سؤال کرد که روزی کند او را پسری.

جلد۱، از اوایل باب ۱ تا اواخر باب ۷ ؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۸سم [ف: ۱۴ – ۲۴۶]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۴۹

آغاز: سفید نورانی راکه طینت مقدس پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** و چون ملایکه نور و ضیاء آنرا مشاهده می‌نمودند استقبال می‌کردند آنرا به تحیت و سلام و تعظیم.

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا روغنی زیتونی، ۳۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۳سم [ف: ۱۴ – ۲۴۷]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۳۲

آغاز و انجام: برابر۱

ج ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ واقف: محمد جعفر شریعتی، فروردین ۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۸۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۲سم [ف: ۲۶ – ۲۵۷]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۲۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و هر که خواهد که بر آن قصه مطلع گردد به کتاب عین الحیاة رجوع نماید باب سی و هشتم

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (حدود چهار برگ)؛ مجدول؛ واقف: علی بن علی شوشتری، ذیحجه ۱۲۰۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳۸۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲۶ – ۲۵۷]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۲۲

آغاز و انجام: برابر۱

جلد۱؛ خط: نستعلیق، کا: غلام علی، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، یک سرلوح منقش شرفه دار؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۳۷۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۸]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۷۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** در ماه شعبان سال سیم هجرت حضرت رسول (ص) حفصه دختر عمر را به عقد خود در آورد ... و در نیمه ماه مبارک این سال حضرت امام حسین علیه السلام متولد شد

جلد ۲. از ابتدای جلد دوم تا باب سی و یکم در بیان غزوات و وقایعی می‌باشد که بعد از جنگ بدر تا غزوه احد واقع شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای یک سرلوح منقش شرفه دار؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۶۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۹]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۲۴۰

انجام: حضرت فرمود امیرالمؤمنین (ع) موهای سر او را گرفت و همه جا او را کشید

جلد۲؛ خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی:رهبری،بهمن۱۳۸۴؛کاغذ:نخودی،جلد:گالینگور، ۲۴۴گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۲۹۰]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۸۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و چندان که جفا از مخالفان بیشتر می‌کشند رغبت در زیارت ایشان می‌کنند و الله یعلم

جلد ۲. این نسخه از باب اول تا پایان باب بیست و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: جعفر زاهدی، دیماه ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۰]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۶۶

آغاز و انجام: برابر۲

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۱]

۴۵. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** در آن می‌گذاریم واو را در آنجا می‌گذاریم و راهش را مسدود می‌کنیم که کسی به نزد او ...

کتاب دوم در تاریخ پیامبر اکرم (ص)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با نشانی بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف مخ: – ۸۲]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۶۸۴-۲۹/۲۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** اعمال شما بر آن حضرت عرض می‌شود و چون معصیتی از شما می‌بیند آزرده می‌شود و کلینی و صفار و دیگران به سندهای معتبر از

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز،

۵۴۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۶۸۹]

۴۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۲۵۴گ، ۲۴ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۹۸۶]

۴۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۲۰

آغاز: فصل پنجم در بیان احوال اولاد حضرت آدم علیه السلام و کیفیت بهم رسیدن نسل از ایشان است ... که هر سال تازه کنند اقرار را بحج کردن؛ **انجام:** گفت ای برادر من بهیچ تعلق و اهتمام ندارم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ آبی، ۴۰۷گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۶۰۹]

۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و حزن مفارقت تو برطرف شدنی نیست پدر و مادر ما فدای تو باد و یاد کن ما را نزد پروردگار ...

جلد دوم کتاب و شامل ۶۵ باب و ۲۶ فصل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن محمد باقر مؤمن؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی تیماج آلبالویی، ۲۶۰گ، ۲۲ سطر (۲۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۸۱]

۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۲

آغاز: معانی خلق متعدد و مراتب هر بیت مختلف است؛ **انجام:** مردی بخدمت حضرت امیرالمؤمنین آمد در وقتی که آن حضرت بیل در دست.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: دانش رضوی؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه شنکائی یزدی، ۴۰۳گ، ۲۸ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۸۲]

۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۴۷

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نستعلیق، کا: مبین بن محمد علی خوانساری، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۹]

۵۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۹۴

جلد ۲، آغاز فصل دوم حدوث نور پیغمبر تا وقایع بعد از وفات پیغمبر ص؛ خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن محمد علی ایجی ابهری اصفهانی، تا: ۲۰ شوال ۱۱۰۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۸۷گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵۰]

۵۳. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۳۰

جلد دوم در احوال پیامبر اکرم (ص)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد شفیع حسینی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۱۰۹ق؛ دارای سرلوح، مجدول؛ تملک: علی رضا بن عبدالکریم بن عبدالغنی گیلانی، نواده شاه سلیمان ثانی صفوی (که نام او ظاهرا محمد اسماعیل است)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۱۳گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۴۲]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۳۰۳

آغاز و انجام: برابر۱

ج۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: بین ۱۰۸۵ تا ۱۱۱۱ق؛ مجدول، یک لوح مذهب و کتیبه زرپوش؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فستقی، جلد: گالینگور، ۳۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۷]

۵۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷

آغاز: برابر۱

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمد معین بن محمد فصیح، تا: از یک تا پایان رمضان ۱۱۱۷ق [ف: ۳ - ۱۶]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۴۵-۳۴/۱۵

آغاز و انجام: برابر۱

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: حاج محمد قاسم بن خوارقانی، تا: ۱۴ رمضان ۱۱۱۹ق؛ جلد: تیماج مجدول، ۲۷۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۶۸۸]

۵۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۹۷

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶۴گ، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

۵۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۱

خط: نسخ، کا: محمد فضائل بن ملامحمد معین احمدآبادی، تا: ۲۷ رمضان ۱۱۲۳ق، به فرموده حاجی الحرمین محمد علی بزاز اصفهانی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱ - ۲۷۵]

۵۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۰۲

آغاز: بسمله، و در حدیث معتبر از حضرت موسی بن جعفر صلوات الله علیه؛ **انجام:** بیان عمره قضا و نوشتن نامه ها به پادشاهان و سایر وقایع است تا غزوه موته

از باب شانزدهم تا باب سی و نهم و پاره‌ای از انتهای باب پانزدهم و ابتدای باب چهلم «زندگانی حضرت رسول (ص)»؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن ملا محمد صادق خطیب خسروشاهی، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۱۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲ - ۳۴۵]

۶۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۵

آغاز: برابر۱

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۲۳ق، جا: در تکیه فیض در خدمت درویشان بیکتاشی؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد حسین بن محمد مهدی» (مربع)؛ واقف: میر محمد تقی، جمادی الاول ۱۱۶۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه:

۲۲×۳۷سم [ف: ۱۶]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۰۴

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نسخ جلی، کا: ابرادهی، محمد حسن، تا: ۱۱۲۶ق [رایانه]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۲۷-۲۳/۴۷

آغازو انجام: برابر۱

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۱۲۷ق؛ مجدول محرر مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ – ۱۶۸۷]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۹۸-۵۱/۵۸

آغاز: حضرت به غدیر خم رسید وآن موضع درآن وقت، محل نزول قوافل نبود

تاریخ حضرت پیامبر و فاطمه زهرا (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ صفر ۱۱۴۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۹۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳ – ۱۶۹۳]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۱۴

آغاز: باب بیست و نهم در بیان جوامع و نوادر غزوات آن حضرت است. و بیان غزواتی که تا بدر کبری واقع شده و بسنده‌های صحیح و حسن؛ **انجام:** برابر۲

حلد ۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۴۸ق؛ تملک: شیخ فضل الله نوری، علی نقی، محمد عسکری؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۳۹۵]

۶۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۰۴

در امامت است و شامل ۱۲ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، ۱۷۴گ، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱ – ۲۵۷]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۶۳۲

آغاز: مقدسه گرداند و بدرستی که خبر تو طولانی است و نعمت تو بسیار است؛ **انجام:** پرسید که مجوس به حق نزدیک تر بودند یا عرب در ایام کفر و جاهلیت فرمود که عرب در جاهلیت به دین

جلد ۲. موجودی تا اواخر باب ۳۲ است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۰]

۶۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۳۱

آغاز: ... پس نور آن حضرت را هفتاد هزار سال در بهشت ساکن گردانید، پس هشتاد هزار سال دیگر او را در سدرة المنتهی ساکن گردانید؛ **انجام:** باب چهاردهم در بیان تاریخ ولادت السعادة حضرت صاحب الامر صاحب الزمان و خلیفة الرحمن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۲۶۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۲۰]

۶۸. سمنان؛ مسجد اعظم شهمیرزاد؛ شماره نسخه:۱۹

آغاز: پس با او آمدیم تابحر ورا رسیدیم که محل اجتماع خوارج نهروان بود ... مؤلف گوید که شیخ کشی خطبه طولانی از حضرت سلمان رضی الله عنه روایت؛ **انجام:** باب پنجاه و چهارم در بیان احوال ام سلمه رضی الله عنها است ابن بابویه بسند معتبر از حضرت صادق ع روایت کرده است ... رسالت رفت پس ام سلمه زوجه رسول خدا ص گفت ای حسرت چرا دیر بنزد ما آمدی گفت

تا باب ۵۴ در بیان احوال ام سلمه رضی الله عنها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف مخ]

۶۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۵۱

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای،۲۶۴گ،۲۱سطر،اندازه:۲۰/۴×۲۹/۶سم[ف:۲ – ۲۲۱]

۷۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۳۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و اگر کشته ایشان زن باشد مرد را به عوض او می‌کشند و یک مرد ایشان.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مرداد ۱۳۶۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۳۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵ – ۶۹۱]

۷۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۵۰

جلد دوم در بیان تاریخ ولادت و وفات و معجزات و غزوات و سایر احوال شریفه خاتم النبیین (ص)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۲گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۲۹۰]

۷۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۹۲

آغاز: باب سی و چهارم در بیان غزوات و وقایع که مابین جنگ احد و غزوه احزاب واقع شده و در آن چند فصل است فصل اول در بیان غزوه رجیع است شیخ طبرسی و ابن شهر آشوب رحمة الله روایت کرده‌اند؛ **انجام:** پس حق تعالی آیه تخیر را فرستاد که یا ایها النبی قل لاز واجک ان کنتن تردن الحیاة الدنیا وزینتها فتعالین امتعکن واسر حکن سراحاً جمیلاً وان کنتن تردن الله

از باب ۳۴ در بیان غزوات بین احد و احزاب تا باب ۵۲ در بیان عدد زنان پیامبر (ص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف مخ: ۱ – ۱۹۴]

۷۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۲۱

آغاز: که در طی مراحل و قطع منازل اصلاب طاهره و ارحام طیبه افواج؛ **انجام:** و خبر منتشر شده تا بپادشاه ن زمان رسید پس پادشاه با سایر مردم به معبد او روان شدند ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ مهر: «محمد بن محمد شفیع» (بیضی)؛ اهدایی: محمد قاضی سعیدی با مهر «محمد قاضی سعیدی وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی» (مستطیل)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۴گ، ۲۰

سطر، اندازه: ۲۴×۳۲سم [ف: ۲ - ۹۴]

۷۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۶۱۱۶

جلد۲ با تاریخ تألیف رجب ۱۰۷۹ق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۷گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۱۳]

۷۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۲۵

آغاز: ازو پرسیدم که چه حال داری گفت ظاهر شد اثر آنچه مولایم فرموده بود؛ **انجام:** فرمود که از کسی که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله ترا برای او خواستگاری کرد پس ازو پرسید که ...

از حالات پیامبر اکرم (ص) تا شرح حال حضرت ولی عصر (عج)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۱۱۳]

۷۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۸۱

آغاز: چهل شب گریست و از پروردگار خود سؤال کرد که باو پسری ببخشد پس از برای او فرزندی متولد شد؛ **انجام:** و به الطاف الهی نتوانستند به حرمت هیچیک از بنی اسرائیل دست دراز کنند بلکه حق تعالی به برکت محمد و آل محمد رفع این بلیه از ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۸۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۲ - ۱۷۵]

۷۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۹۷

آغاز: از نامهای مقدس خود اشتقاق پس خداوند صاحب عرش محمود است؛ **انجام:** و سایر ائمه علیهم السلام فرستاد و بسم الله گفت و آیه ای که گذشت تلاوت نمود پس حضرت امام حسن علیه السلام فرمود ...

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۹۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲ - ۱۸۵]

۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۰-فیروز

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن ملا محمد تقی دارابی، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۸۴ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۱ - ۶۹]

۷۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۷

جلد دوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۱۲۹]

۸۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۶

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۲ - ۴۹]

۸۱. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۶۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۹گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴۸]

۸۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۰۹

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۹۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۵۲۵]

۸۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۸۸

انجام: خدا به کردار مردم ثواب می‌دهد و عقاب می‌کند نه به علم خود و لقد کنتم تمنون الموت من قبل أن ...

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۵۳گ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۰۵]

۸۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۸۴

گزیده‌ای است از خبرهای این کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۴]

۸۵. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۱۵۴

آغاز: و خشنود می‌شود برای خشنودی فاطمه و ابن بابویه بسند معتبر از حضرت موسی بن جعفر روایت کرده است؛ **انجام:** بمرتبه ای تو را در غضب دیدم که هرگز چنین غضبی از تو مشاهده نکردم تا آنکه شمشیر را به قدر یک شبر از غلاف کشیدی و باز به قدر یک ذراع کشیدی و بعد از آن شمشیر را برهنه کردی و بعد از آن شمشیر را برهنه کردی و بعد از آن.

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۲۴سطر [ف: ۱۱۴]

۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۰۶/۱-۱۱/۶

آغاز: واین دعا را بخوانند اللهم انی ایمانا بک و وفاء بعهدک وتصدیق نبیک ... قصه موسی پیغمبر (ع) روزی موسی پیغمبر درمناجات بود خداوند تبارک وتعالی فرمود یا موسی مرا؛ **انجام:** چون خبر به معاویه رسید که جعده آمده است گفت ... وآنانی که بغض محمد مصطفی (ص) وعلی المرتضی وائمه هدی در دل داشته باشند الا لعنة الله علی القوم الظالمین.

جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۹۰]

۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۷۲/۱-۱۳/۵۲

آغاز: بسمله باب سیم در بیان تاریخ ولادت شریف حضرت سیدالبشر و بیان غرایب و معجزاتی است که در آن وقت به ظهور آمده بدانکه اجماع علمای امامیه منعقد است؛ **انجام:** امید که حق تعالی به فضل کامل خود جمیع بندگان خود را از شر شیطان و نفس اماره در پناه خود نگاه دارد.

بخشی از تاریخ حضرت پیامبر(ص) (جلد دوم)؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۸۹]

۸۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۳۹-۱۹/۶۹

آغاز: پس نبوده است و نخواهد بود که حق تعالی با بنده سخن گوید مگر به عنوان وحی که الهام کند بر دل او یا درخواب بر او القا کند؛ **انجام:** باب پنجم در بیان قصه‌های حضرت هود ... منقول است که قوم هود چندان بلند بودندکه مانند درخت خرمای بسیار بلند یکی از ایشان دست

خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۶۹۲]

۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۳۹-۳۹/۱۹

آغاز: در اسلام شخصی نمی کند و اگر کسی خواهد که بداند در این مسأله فرق میانه مذهب شیعی و سنی ... فصل دویم در بیان امام باید که افضل از رعیت باشد؛ **انجام:** فرمود که من ترا بحال او شنا ساگردانم این فرزند زاده حبابه البنیه است که نیکی داشت
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و انجام؛جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۷۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۹۳]

۹۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۸۹-۱۶/۹۹

آغاز: علی بن ابی طالب سخنی چند که ما را به اندوه می‌آورد حضرت فرمود که چه میتوانند گفت در حق برادر من و پسرعم من گفتند می گویند که علی را چه فضیلت هست؛ **انجام:** و چون ابوبکر و عمر آن حضرت را برای استخاره فرستاده بودند و انتظار بیرون آمدن آن حضرت می‌کشیدند سر راه بر آن حضرت گرفتند و پرسیدند چه خبر داری
زندگانی ائمه (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای زرد، ۱۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۹۲]

۹۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۹

آغاز: بدو قسمت کرد و هر قسمت را دو قسمت کردم تا محمد و علی و حسن و حسین صلوات الله علیهم بهم رسیدند؛ **انجام:** و آن مشتمل بر جمیع احوال آینده تا روز قیامت و آن کتاب اکنون.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی با کاغذ قرمز، ۳۳۰گ، ۲۹ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۹۷]

۹۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۷۶

آغاز: از آن درخت خورد او را بزمین فرستاد پس از برای او متولد شد هابیل و خواهرش در یک شکم؛ **انجام:** چون ایشان او را دیدند ترسیدند آن سائل گفت وضع شما آدمی را به شک می‌اندازد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۳۱۳گ، ۲۶ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲ - ۴۸۶]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۹۹۳

آغاز: شریکان قرار دادند در آنچه خدا به ایشان عطا کرده بود؛ **انجام:** که با آن ... شد و چون
جلد ۱. از اواخر باب ششم تا اوایل باب سی و ششم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۲۵ سطر [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۹]

۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۴۹

آغاز: و چون متولد شد آن نور از او ساطح بود و چون بحد وصایت رسید شیث امانتها را به او سپرد؛ **انجام:** تو بهترین مائی چگونه ترا خواهد آنکه بقرعه قرار دادند و سه مرتبه قرعه افکندند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شکری، ۳۲۵گ، ۱۹ - ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۶ - ۲۵۸]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۷۰

آغاز: قلوب ارباب یقین می‌رساند کمال قال عز من قائل و ان من شیء الا یسبح بحمده و لکن لاتفقهون تسبیحهم؛ **انجام:** از آنچه خلق تو در زمین می کنند و از آنچه در حق تو
جلد ۱؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام، مصحح، مقابله شده؛ واقف: محمد رضا بروجردی، تیر ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۳۶۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۳۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۵۸]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۴۷

آغاز: ابن زین بن سری ابن اعراق الثری پس ام سلمه گفت زید همیسع است؛ **انجام:** و برای آنان که بلغت عرب آشنا نبودند ترجمه نمودم تا براخلاق و اطوار و علوم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۴۷]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۰۹

آغاز: انمرد پیر گفت یا رسول الله من حاضرم حضرت فرمود که بیا و از من قصاص کن؛ **انجام:** و میمنه لشکر را به عبدالرحمن بن عوف داد ... حضرت با جمعی از منافقین.
جلد ۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف:حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی و آبی، جلد: مقوا، ۳۳۹گ، ۲۴-۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۲۴۸]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۸۲۳

جلد۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۵۲۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۸۹]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۴۵

آغاز: درازباب شامات گذاشت چون مدتی گذشت از ساره؛ **انجام:** کسی نبود که مرا بسردست علم کند و دیگر بدان که من.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۹۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و نمی گذارم که از اینها چیزی را بیرون برد سپس سندوم گفت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مذیل است به «عین الحیاة» علامه مجلسی، نسخه ناقص و موجودی شش برگ می‌باشد، آغاز: «بسمله، لآلی حمد و جواهر ثنا تحفه بارگاه جلال کبریاء حکیمی»، انجام: «و او را به دوزخ نسبت مده که حضرت رسول (ص) فرمود که آسمان سایه»؛ واقف: سیاوش افشین، خرداد ۱۳۷۶؛ جلد: مقوا، رویه گالینگور [ف: ۲۶ - ۲۶۱]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۷۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** حضرت روی مبارك را به آسمان بگردانید و گفت الهی ... و گویند که عمر شریف او در وقت شهادت چهل و یکسال بود ... بعد از این مذکور خواهد شد ان شاءالله
جلد ۲. از ابتدای جلد دوم تا پایان باب چهل و یکم در بیان غزوه موته است؛ خط: نستعلیق و آیات شریفه نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج فرنگی، ۴۴۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۳سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۹۱]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۱۶۴

انجام: معارضه ایشان را و جنگ کردن و جلال
جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۹۱]

۱۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و شأن ملائکه عظیم است و مرتبه ایشان جلیل است و ایشان از این امور منزهند باینجا منتهی شد از آنچه از تفسیر امام علیه السلام نقل کرده ایم و سایر احوال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰۶گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه:۱۷×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۷۹]

۱۰۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۹۴

آغاز: آغاز: [نسخه]: در بیان مجملی از احوال سلاطین و امر او معاشرت نمودن با ایشان و عدل وجود ایشان است و ذکر ... آغاز: [اصلی نسخه در گ ۷]: خصوصیات بعد از موت از عذاب قبر و سوال منکر و نکیر در همین بدن سوال می‌کنند؛ **انجام:** شراب طهور و حقایق و معانی جرعه برگیرند در حیوة و ممات این حقیر خاك سار و ذره بیمقدار را از دعا و طلب مغفرة سیات و دفع درجات محروم نگردانند بمنه و کرمه و جوده
خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن محمد مهدی، تا: ۱۲۴۰–۱۲۴۷؛ افتادگی: آغاز؛ با سرلوحی ساختگی، کاتب ضمن دو یادداشت به خط خود و دیگری در برگ آخر کتاب به ناهمخوانی خط نسخه اشاره کرده و نوشته نسخه را تا چهار جزء و آخر در ۱۲۴۰ق تحریر نموده و پس از وقفه‌ای طولانی به دلیل تحصیل اجزاء باقیمانده را به مرور کتابت کرده، این نسخه نمونه بارز جعل در نسخ به قصد کسب سود مادی بیشتر است. شش برگ اول نسخه که بیشتر مطالب آن درباره احوال سلاطین است مربوط به اواخر نسخه و اوراق میان برگ‌های ۱۴۲ و ۱۴۳ است این اوراق به عمد جدا شده و به ابتدای نسخه الصاق شده است. جاعل بر روی چند سطر اول گ ۱ سرلوحی جعلی با کاغذ ابره ساخته و در میان کتیبه‌ای طلایی عنوان محو شده احوال سلاطین را به نسخه داده و بدین ترتیب نسخه عین الحیات با آغازی افتاده را به صورت نسخه کاملی با عنوان احوال سلاطین فروخته است، در تطبیق با نسخه شماره (ش ۱۶۵۴ف) ۵-۱۱۶۵۴ نسخه در آغاز و میان افتادگی دارد. شش برگ اول نسخه اوراق میان گ ۱۴۲ و ۱۴۳ است که به قصد جعل به ابتدای نسخه منتقل شده. گ ۶ مطابق با ص ۵۴۸ نسخه تطبیقی و مربوط به بخش ساقیه نهم در بیان فضایل و فواید بعضی آیات و سور (ص ۵۲۲ همان نسخه) است و گ ۱-۵ مربوط به بخش (ینبوع سیم) در بیان مجمعی از احوال سلاطین (ص ۵۵۲ نسخ تطبیقی) است در نسخه این عنوان نانویس است و جاعل به جای آن عنوان (عدل و جور) و به جای عنوان (جدول اول) عنوان (احوال کلی) نوشته و در ابتدای نسخه گ ۱ قرار داده. گ ۷ در حقیقت آغاز نسخه است و مطابق با ص ۱۶۴ نسخه تطبیقی مربوط به مبحث (مقصد سیم در بیان مجمعی از معاد) است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش کاغذ نخودی، ۱۸۴گ، ۲۴ سطر (۱۲/۳×۲۲)، اندازه: ۱۶/۸×۲۶/۸سم [رایانه]

۱۰۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۱

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۴۳]

۱۰۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۸

آغاز: برابر۱
جلد اول؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۴ محرم ۱۲۰۹ق، به دستور حاج حسن شریعتی؛ با مهر پنج تن؛ اهدایی: شیخ مهدی خاتمی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۴۷گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۱ – ۲۸۰]

۱۰۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۳۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ترا ملك باقی اخرت بخشیدم و بهشت را دربسته بتو عطا کردم وترا شفاعت کبری کرامت کردم مؤلف گوید که سایراحادیث معراج در ابواب اتیه این مجلد و سایر این مجلدات مذکور خواهد شد انشاء الله تعالی و ذکر آنها در اینجا موجب تکرار میگردد
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۱۸]

۱۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۵۶

بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ خریداری از غلامرضا یزدی محمدی [رایانه]

۱۰۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۹۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حاج محمد جعفر، تا: جمعه ۱۷ ذیقعده ۱۲۱۷ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶/۵– ۱۷–۲۳) [ف: ۷۰۳]

۱۱۰. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۶

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ ۳۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۵]

۱۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۳۰

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد مؤمن اصفهانی، تا: ۱۲۲۱ق؛ اهدایی: حاج غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: ترمه

اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۲۲گ، ۲۲ سطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۰۳۸]

۱۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۰۷

آغاز و انجام: برابر۱

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن محمد حسینی اصفهانی، تا: محرم ۱۲۲۳ق؛ مجدول؛ مهر: «علی رضا بن محمد تقی الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۰]

۱۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۶۴-۱۵/۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** وجمعی دیگر از معتمدان اصحاب است وروایت بعضی دربعضی داخل است وتمام شد ...

جلد دوم (نصف اول)؛ خط: تحریری، کا: اسماعیل بیگ بیکانی، تا: ۱۸ رمضان ۱۲۲۴ق، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۹سم [ف: ۳ - ۱۶۸۸]

۱۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۳۹-۳۰/۹

آغاز: هزار سال و با آن نور دوازده حجاب خلق نمود حجاب قدرت و حجاب عظمت ... فصل سیم در بیان احوال آبای عظام و اجداد کرام آنحضرتست بدانکه اجماع؛ **انجام:** برابر۲

جلد دوم (زندگانی حضرت محمد صلی الله علیه وآله)؛ خط: نسخ، کا: حیران بن محمد علی، تا: غره شعبان ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳ - ۱۶۹۱]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۵

آغاز و انجام: برابر۱

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۴۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵ - ۱۳۳]

۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۲۰

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ مهر: ولی ۱۲۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷۶گ، ۲۰ سطر [ف: ۱۶ - ۳۲۸]

۱۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۰۴

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۲۰×۳۰سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۱۱۸. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۱۳۱

خط: نستعلیق، کا: حاجی میرزای ابن مرحوم میرزا کریم اناری (درازی؟)، تا: محرم ۱۲۲۷ق، به حسب امر نواب ولی عهد امام (دیانت؟) السلطنه؛ دو جلد حیات القلوب را به دستیاری دوستان هنگام توجه امور دیوانی در خلخال به اتمام رسانیده؛ جلد: روغنی قهوه‌ای، ۳۶۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰۰]

۱۱۹. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: ابن محمد اسماعیل، ابوالحسن البشرویی، تا: ۱۲۲۷ق؛ مهر: احمد بن عبدالرحیم؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرمی مشکی، ۳۷۰گ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [نشریه: ۷ - ۷۲۹]

۱۲۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۶۱

از ابتدا تا انتها؛ خط: نستعلیق، کا: غلامعلی بن علی محمد مازندرانی، تا: شعبان ۱۲۲۸ق؛ با کتیبه زیبا، مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۰۳گ، ۲۰ سطر [ف: ۱ - ۱۱۵]

۱۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۳۲۹۱۰

آغاز: فصل اول در بیان فضیلت حضرت آدم و حوا و علت تسمیه ایشان و ابتدای خلق ایشان؛ **انجام:** معاذ الله دروغ بسته اند ملایکه رسولان خدایند ... (وصالی شده) روانیست بر ایشان نیز روا نیست. درین موضع ختم کردیم جدلو اول حیات القلوب. تمت

جلد اول، این نسخه مقدمه ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: هاشم علی، تا: ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ در حاشیه جلد اول روضة الصفا به صورت چلیپا؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲۰۱گ (۷ر-۲۰۷پ)، اندازه: ۲۷×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۰۲]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۱۵

آغاز و انجام: برابر۲

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن اسد بیگ، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: وسط (قبل از برگ آخر چند ورق)؛ مجدول؛ واقف: ملاهادی لشته نشانی، ذیحجه ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن زرشکی، ۵۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۵۹]

۱۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۳۵-۳۶/۳۵

آغاز و انجام: برابر

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: شیخ علی احمد بن مرحمت شاه طهرانی، تا: سه‌شنبه ۲۳ رمضان ۱۲۳۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۸۸]

۱۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۱

آغاز: و عربی زبان اهل بهشت است پس چون حضرت آدم؛ **انجام:** و بر این موضوع ختم کردیم جلد اول حیاة القلوب را در وسط ماه شوال سال هزارو شانزدهم از هجرت..

خط: نستعلیق، کا: محمد ربیع بن ابوالقاسم کجوری، تا: ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر تملک: «عبده الراجی علی رضا»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۷۴گ، ۱۸سطر (۲۱×۲۴/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۸۱]

۱۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۸۶-۲۱/۶

آغاز: آنچه نازل ساخت ... درجنگ بدرومسلمان شوید پیش از نزول غضب حق تعالی بر شما ... قل للذین کفروا ستغلبون وتحشرون الی جهنم وبئس المهاد؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمدتقی بن علی نقی یزدی، تا: ذیحجه ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۹۱]

۱۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۸۵

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نسخ، کا: ملا محمد بن ملا عبدالله خوانساری، تا: پنج‌شنبه ذیحجه ۱۲۳۱ق؛ مجدول؛ مهر: محمد ابراهیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۹گ، ۳۲ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۲ - ۱۶۳]

۱۲۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۹

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** این آیه درشأن حضرت قائم (ع) است که چون ظاهر شود انتقام خواهد کشید از بنی امیه وازآنها که تکذیب ائمه کردند و از آنها که عدوات داشته اند تمام شد

جلد سوم: امامان وخلفا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۳۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۴]

۱۲۸. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۲۳

جلد اول؛خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی مازندرانی، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۱۲۳۲ق؛ ۳۱۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۹]

۱۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۲۲۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** در بدر مجروح شدند و با آن جراحت مردند و الله اعلم بالصواب.

مجلد دوم آن است در بیان تاریخ ولادت و وفات و معجزات و غزوات و سایر احوال حضرت محمد (ص) شامل سی باب، باب اول در بیان نسب شریف ... آن حضرت ... باب سی ام در بیان کیفیت جنگ بدر؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن میرزا محمد ملا محمد مبارکه لنجانی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۸۶۲]

۱۳۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۱/۱-۶۱۰۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ ربیع الاول ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۸۸گ، ۳۰ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۱۳]

۱۳۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۰۲

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ رجب ۱۲۳۳ق، جا: اهر، حسب فرموده میرزا رمضان؛ ۴۰۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲ - ۲۵]

۱۳۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۲۹۰

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: علی عسکر بن حاجی محمد صادق خیاط اصفهانی، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۲۳۴ق؛ ۴۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲ - ۱۶]

۱۳۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۱۹

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: روح الله بن رمضان علی، تا: دوشنبه ۶ ذیحجه۱۲۳۴ق؛۳۷۴گ،۲۸سطر،اندازه:۲۰×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۰۱]

۱۳۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۸

خط: نسخ جلی، کا: محمد طاهربن علی اکبربن کربلائی ابوطالب دیلمقانی، تا: ۱۲۳۴ق؛ مهر: «یاتی من بعدی اسمه احمد» (مربع)، «عبده محمد قلی» (مکعبی)، «عبده الراجی محمد بن حسن» (بیضی)، «عبده محمد صادق» (بیضی)، «عبده الواثق صادق» (بیضی)، «عبده اسماعیل» (مربع)، «عبده الراجی محمد جعفر» (بیضی)، «عبده الراجی محمد علی» (بیضی)، «عبده الراجی خداویردی» (بیضی)؛ واقف: حاج حسن صراف خوئی، ۱۲۴۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۴۳]

۱۳۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۷۸

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۲ صفر ۱۲۳۵ق؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی در مورد وقف کتاب از طرف «حاج ملا شریف واعظ»؛ مهر: «سید الحسینی عبدالجواد بن حسین»، «عبد محمد حسن»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ۵۲۳گ، ۲۰ سطر (۱۱/۵- ۱۲/۵× ۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۶۲]

۱۳۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲/۳/۱-۶۱۱۳

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد رفیع کرجی، تا: سه‌شنبه شعبان ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۰ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۸۸]

۱۳۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۴۱۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و همین سال عاص بن وایل و ولید بن مغیره بجهنم واصل شدند

جلد دوم در حالات پیامبر مکرم اسلام؛ خط: نسخ، کا: ملا محمد بن ملا نوروز، تا: ۲۰ ذیحجه ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۰۶]

۱۳۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر۱

جلد یکم؛ خط: نسخ پخته، کا: ابن محمد علی محمد جوزجانی، تا: شنبه ۸ ربیع الثانی ۱۲۳۶ق، ۵۴۷ص، ۲۵ سطر (۱۳/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۵۸]

۱۳۹. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۸

خط: نستعلیق، کا: محمد مومن باورچی کالجی، تا: ۱۲۳۶ق، جا: در محال کجور از بلوک کرهپر در قریه اویل؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷۸]

۱۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۹۳۵

انجام: برابر۲

جلد ۲. کامل؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۳۶ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۸۷گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۰]

۱۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۳۶

آغاز و انجام: برابر۲

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: قدیم بن نظر علی مشهور به جانی، تا: ۱۲۳۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۳۴۸گ، ۲۹ - ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰/۳سم [ف: ۱۴ - ۲۴۶]

۱۴۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۲۹

خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد معلم مشهور به بابا بن کربلائی

محمد شفیع معلم، تا: چهارشنبه غره رمضان ۱۲۳۷ق، جهت کربلائی محمد نصیرای دماوندی؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲ - ۴۴]

۱۴۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴

جلد یکم؛ خط: نستعلیق، کا: ابن شریف ملا علی تبریزی، تا: ۱۶ محرم ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۲۷ سطر (۱۳/۵×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۵۰]

۱۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۴

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن عباسعلی قزوینی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۲۸۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲ - ۴۹]

۱۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۳۱-۳۷/۲۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مؤلف گوید که تحقیق معانی این اخبار درکتاب بحارالانوار بیان شده است ... وباینجا ختم کردم این مجلد را ... فی الخامس والعشرین من شهر ذی الحجه الحرام من شهور سنه ۱۰۸۷

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد نجف آبادی اصفهانی، تا: شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۲۳۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج روغنی، ۳۷۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳ - ۱۶۸۸]

۱۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۲۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** راویان گفته اند به ما روایت رسیده است که چون حضرت رسول صلی الله علیه و آله نص فرمود برحضرت امیر المؤمنین علیه السلام به امامت، عرضه کرد خداوند عالمیان ولایت آن حضرت را بر ملائکه برگروهی بسیار قبول ولایت.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: سید رضا مازندرانی، تا: ۱۲۳۹ق، جا: فرضه رودسر؛ مجدول، با سرلوح مزدوج با گل و بوته؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف مخ: ۲- ۸۱۹]

۱۴۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** این آیه در شأن حضرت قائم [عجل الله تعالی فرجه] است که چون ظاهر شود انتقام خواهد کشید از بنی امیه و از آنها که تکذیب ائمه علیهم السلام کرده اند و از آنها که عداوت ایشان داشته اند.

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۴۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۹]

۱۴۸. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۶۶

جلد اول؛ خط: نستعلیق نازیبا، کا: محمد باقر بن محمد عطار، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۰ق،جا:خوانسار؛۲۶سطر،اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴۹]

۱۴۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۹۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مشرکان مکه در این سال عاص بن وائل و ولید بن مغیره بجهنم واصل شدند

جلد دوم (= تاریخ زندگانی حضرت محمد صلی الله علیه و آله)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن میرزا ابوطالب قزوینی، تا: ۱۲۴۱ق، جا: حسین آباد زهراء؛ مهر: واقف «المذنب عبدالعلی» (بیضی)؛ واقف: عبدالعلی ابن ابوطالب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۳۴۴]

۱۵۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۵۳

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: سید نصرالله بن اسماعیل حسینی مازندرانی کیاکلائی، تا: ذیحجه ۱۲۴۱ق، جا: سمن کلا؛ مهر: «عبده الراجی سعید بن محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۴۱۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴۶]

۱۵۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۸۹

آغاز: نسخه: در بیان مبعوث گردیدن حضرت رسالت پناه و مشقتهایی که آن جناب از جفا کاران امت کشید؛ **انجام:** برابر۲

جلد دوم (از باب ۲۳ تا پایان جلد)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۴۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۲۰۵]

۱۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۶۷۷-۲۹/۱۷

آغاز و انجام: برابر۲

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۶۸۸]

۱۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۷۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و فاطمه علیها السلام را تعزیت گفتند و گریه بسیار کردند و هر کدام مرثیه گفتند

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: سید علی اهری، تا: شوال۱۲۴۱ق؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۲۶ - ۲۶۰]

۱۵۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ مهر تملک: «عبده علی اکبر»؛ اهدایی:وزیری؛کاغذ:فستقی رنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ابعاد متن: ۱۳×۲۲، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۱]

۱۵۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ملتمسم که بر خطای لفظ و معنی مؤاخذه ننمایند.

خط: نسخ، کا: سید مهدی جندقی، تا: ۸ رمضان ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر تملک: «حسین بن بهاء الدین طباطبائی»؛ اهدایی:وزیری؛کاغذ:فستقی فرنگی،جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۴۰گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۲۸۲]

۱۵۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۲۵

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن میرزا احمد وزیر نخجوانی، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۱۶۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲ - ۴۹]

۱۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۴۶-۱۵/۸۶

آغاز: ارتکاب معاصی وبدارد ایشان رابراطاعت ... دلیل دویم آن است که شریعت حضرت رسول (ص) را حافظی ضرور است که از تحریف وتغییر وزیادتی ونقصان آن را نگاهدارد؛ **انجام:** برابر۳

جلد سوم، امامت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳گ، ۲۰ سطر،

اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۹۰]

۱۵۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۸۸

آغاز: در بعضی از کتب روایت کرده اند مثل روایت ابوذر که اسماعیل در آن داخل نیست؛ **انجام:** وبر این موضوع ختم کردیم جلد اول حیات القلوب را در وسط ماه شوال سال هزار و هشتاد و پنجم از هجرت ...

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حاجی میرزا حسین ایراند آبادی، تا: ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۲۱گ، ۲۵ سطر (۱۹×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲ - ۴۹۳]

۱۵۹. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۱۰۷

قسمت دوم از جلد دوم (باب سی و یک تا باب شصت و پنج)؛ خط: نستعلیق، کا: اسمعیل بن حسین مبارکه، تا: ۲۶ محرم ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۳۶۹ص، ۲۷ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۹۲]

۱۶۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۳۷

آغاز: داناپانند و حق تعالی ایشان را به علم و حکمت تأدیب نموده است و ایشان را مبعوث به حکمت؛ **انجام:** برابر۱

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن آقا غیاث الدین، تا: دهه اول ذیحجه ۱۲۴۵ق؛ برای میرزا فتح الله بن میرزا محمد بروجردی گلپایگانی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۰گ، ۲۶سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۱۳]

۱۶۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ تملک: دکتر کاروان میناسیان؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۲۹]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۱۶۲. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه:۴۱

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «جلال الدین»؛ کاغذ: فرنگی، قطع: سلطانی [رشت و همدان: ف: ۱۶۷۵]

۱۶۳. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۳۸

خط: نسخ، کا: عبد الصمد بن آقا احمد، تا: یک‌شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۲۴۶ق، به خواهش حاجی میرزا محمد تاجر شیرازی و با سعی سید محمود شیرازی؛ ۱۸۴گ، ۲۱سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۴۰]

۱۶۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و الحمدلله اولا و آخرا و صلی اله علی محمد سید المرسلین و اهل بیته المعصومین المطهرین.

خط: نسخ، کا: محمد علی بن علی نقی حسینی، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۲۵۲ق؛ مهر: «وقف برشیعه علی»؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: مقوایی با پارچه قهوه‌ای، ۳۳۷گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۰]

۱۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۵۴

جلد ۳؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰×۳۰سم [رایانه]

۱۶۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۶

جلد اول؛ خط: نسخ جلی، کا: محسن بن محمد جعفر، تا: ۱۲۵۳ق؛ واقف: اسد لله بیک یاور، ۱۲۵۷ق با مهر متولی وقف «عبده شرف خان بیک» (بیضی)؛ مهر «عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ساده، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴۲]

۱۶۷. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۱۶

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۸ رجب ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، اندازه: ۲۱×۳۴سم [رشت و همدان: ف: ۱۶۹۰]

۱۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۰۰-۱۳/۸۰

آغاز و انجام: برابر۳

سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۸۹]

۱۶۹. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۷

جلد اول در تاریخ انبیاء می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ... ساکن محمد آباد چاهوک، تا: ۱۰ شعبان ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱ - ۱۱]

۱۷۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۲۲

جلد سوم؛ خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، کا: ابوالقاسم بن میر محمد رضا حسینی، تا: شب عرفه ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۹]

۱۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۵۳

آغاز و انجام: برابر۱

جلد ۱؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر بن محمد علی یزدی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۵۸ق؛ مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۷۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۴۵]

۱۷۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۱۰

آغاز و انجام: برابر۱

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاجی محمد، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ ۳۷۸گ، ۲۴ سطر [ف: ۱۸]

۱۷۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱۴۸

آغازو انجام: برابر۳

جلد سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق، حسب خواهش میرزا محمد صادق بن میرزا محمد علی کرمانشاهی؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰۷]

۱۷۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۵۷

جلد ۲ از باب ۲۵ در بیان هجرت به حبشه تا پایان کتاب؛خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالراجی، تا: ۱۲۵۹ق؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۴]

۱۷۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۶۶

آغاز و انجام: برابر۳
جلد سوم در امامت؛ خط: نستعلیق، کا: حسن بن ملا محمد تقی نائینی تهرانی، تا: شنبه ۱۲ صفر ۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در سال ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۳۸]

۱۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۶۹
خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن استاد آقا بابا بزاز تهرانی، تا: ۱ ربیع الثانی ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۲۳۲گ، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۳۵۱]

۱۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۸۴-۲۱/۴
آغاز: او را مسن کند و در بعضی از کتب معتبره روایت کرده‌اند که حبیب زید را اسیر کردند و رفقای ایشان را کشتند و ایشان را به مکه بردند و به کفار قریش فروختند؛ **انجام:** برابر۲
جلد دوم؛خط:تحریری، کا: محمد بن محمدافضل قاینی خراسانی دشت بیاضی، تا: ۱۳ شعبان ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ – ۱۶۹۰]

۱۷۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۲۰
آغاز: و بسند معتبر از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود که حق تعالی
مجلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن کبلایی الله وردی هرزند جدیدی، تا: پنج‌شنبه ۱ ذیحجه ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: علی اکبر بن کربلایی جلیل در روز جمعه ۱۳ جمادی الاول ۱۳۴۰؛ جلد: تیماج مشکی ساده، ۳۴۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۲ – ۹۳]

۱۷۹. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۲۵
جلد ۲؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۴]

۱۸۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۰
جلد سوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد علی مازندرانی، تا: غره شوال ۱۲۶۲ق، جا: طبرستان؛ مجدول، دارای یک سرلوح مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱ – ۱۰۲]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۱۳
آغاز و انجام: برابر۳
جلد۳؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن مشهد رقلی قرجه داغی، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۲۶۳ق؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰سم [ف: ۱۴ – ۲۴۸]

۱۸۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۳۵
جلد دوم؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: ابوالقاسم شریف موسوی ابن حاج میرزا علی اکر مرحمت پناه مشهور به اشتهاردی، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۲۶۳ق؛ ۳۹۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۳۶]

۱۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۵۳
کتاب دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰×۳۰سم [رایانه]

۱۸۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۴
آغاز: بخود ایشان نبودی احدی از طفلان موالید از آباء و امهات؛ **انجام:** و بر این موضوع ختم کردیم جلد اول حیوة القلوب را در وسط ماه شوال سال ۱۰۸۵.
خط: نسخ، کا: محمد بن حاج رحیم، تا: ۱۶ شوال ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: شیخ مصطفی علمیه؛ کاغذ: مختلف، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۳۰۲گ، ۳۰ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۱ – ۲۸۳]

۱۸۵. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۱۸
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسن موسوی، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۶۶ق؛ ۲۳۰ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۴]

۱۸۶. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
جلد ۱؛ بی‌کا، تا: ۱۸ شعبان ۱۲۶۶ق [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ – ۲۱۷]

۱۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۹/۳
جلد سوم ؛ خط: نسخ، کا: مرتضی قلی بن محمد نصیر بن سلیمان بن محمد بن سلیمان بن محمد محسن بهشتی، تا: جمعه ۱۶ رمضان ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۲۱۸پ–۳۰۳ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲۰ – ۱۰۲]

۱۸۸. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۳۵۳
خط: نستعلیق، کا: جواد بن محمد باقر بن سلطانمحمد، تا: ۷ جمادی الاول ۱۲۶۸ق؛ ۶۱۰ص، ۲۸ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱ – ۹۲]

۱۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۳۷
جلد ۱؛ خط: نستعلیق آمیخته با نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۲۷۰ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۸۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۸۹]

۱۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۷۰
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** از امثال این امور منزهند ... جمادی الثانی ۱۲۷۶
جلد ۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن پازوکی، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۷۶ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، و بعضاً آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۸سم [ف: ۱۴ – ۲۴۵]

۱۹۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۶۷
خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن رجبعلی چله پرانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۷ق؛ جلد: گالینگور، ۱۳۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷۸]

۱۹۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲/۴۲/۱-۵۹۷۵
خط: نسخ، کا: خداداد بن محمد علی دهنوی محمود آبادی برخواری، تا: پنج‌شنبه شعبان ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲ سطر،

قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۹۱]

۱۹۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۴۶

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی مازندرانی، تا: ۶ ربیع الثانی ۱۲۷۹ق، به دستور آخوند ملانصرالدوله ملاهادی روضه خوان ملقب به سلطان الذاکرین؛ واقف: سلطان الذاکرین، ۵ شوال ۱۳۰۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۲۹سم [ف: ۴۲]

۱۹۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۵۱

مجلد اول در بیان تاریخ پیامبران (ص) شامل ۳۷ باب که آن را در نیمه شوال ۱۰۸۵ق در مشهد رضوی تألیف کرده؛ خط: نستعلیق، کا: سید حسن حسینی اصفهانی، تا: شنبه ۲۹ شعبان ۱۲۸۶ق، جا: قمشه؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹۴گ، ۱۶ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۵۵۵]

۱۹۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۵

جلد دوم؛ کا: سید جعفر بن محمد حسن حسینی اصفهانی، تا: چهارشنبه ۲۷ ربیع الاول ۱۲۸۹ق؛ یادداشت قرائت کتاب از میرزا حسن بن سید محمد محرر؛ تملک: محمد جعفر، میرزا احمد بن سید مهدی به سال ۱۳۳۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۱]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۱۹۶. مشهد؛ مدرسه عباسقلی خان؛ شماره نسخه:۹

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بحرانی، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نیلی، ۷۱۱ص، ۲۵ سطر [نشریه: ۷ - ۷۶۶]

۱۹۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۷۲

آغاز: الحمدلله ... اما بعد این کتاب دوم است از کتابهای ... در بیان تاریخ ولادت و وفات و معجزات و غزوات و سایر احوال شریف؛ **انجام:** «ه سالهای بسیار سبب قلت اعتنای مردم مهجور و متروک گردیده بود برای شیعیان جمع کردم و ترتیب دادم.

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۹۶ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عنوان «فرهاد بن ولیعهد» به سال ۱۲۹۶، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۷]

۱۹۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۴۶/۵ح

گزیده‌ای از حیات القلوب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱ص (۱۰۶)، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۰۶]

۱۹۹. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱

جلد سوم؛ خط: نسخ خوانا، کا: محمود بن عبدالرحمن، تا: ۱۳۲۶ق؛ وقفی کاتب به اولاد ذکور در شعبان ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن زرشکی، ۴۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰۷]

۲۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۴۷

آغاز: بسمله، سید بن طاوس رض ذکر کرده که در زبور داود (ع) در سوره دیم نوشته که ای داود ترا گردانیدم خلیفه خود در زمین؛ **انجام:** و به همین حالت مرد بس است این قصه ایشان را تا عبرت گیرند سبحان خالق نور.

نصایح زبور آن است. در این اثر سوره‌هایی از زبور حضرت داود (ع) به نقل از حیاة القلوب مجلسی آورده شده؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: کاغذ فرنگی نخودی، ۲گ (۳۶پ-۳۷)، ۲۱ سطر (۱۵×۲۰)، اندازه: ۱۷/۶×۲۲/۲سم [رایانه]

۲۰۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۷۴-۵۱/۳۴

آغاز: بسمله؛ باب بیست و نهم از جلد دویم حیوة القلوب علامه مجلسی (ره) در بیان جوامع و نوادر (غزوات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و بیان غزواتی که تا بدر کبری واقع شد.)

ازباب ۲۹ (غزوات حضرت پیامبر) تا آخر باب ۶۵ (پایان حالات حضرت فاطمه)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن عبدالرحیم باغابادان شهری معروف به واعظ (قسمت نونویس ۳۱ برگ)، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۳۳۲ق، جا: مسجد الحکیم؛ افتادگی: وسط؛ ۲۱۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳ - ۱۶۸۹]

۲۰۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۵۴

آغاز و انجام: برابر۳

جلد۳؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۴ق؛ ۲۱۱گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [نشریه: ۱۳ - ۳۹۱]

۲۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۰۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۲۰۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۲۶

جلد ۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۲۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۱۰

آغاز: از طلب محتاج نشدم به برکت آن حضرت به کسب اینها و امثال اینها نعمتی چند بود از آن حضرت بر من در امور دنیا؛ **انجام:** و چون حضرت قدری آن تناول فرمود ان ذراع جز داد که من زهد آلودم پس حضرت آن را انداخت و پیوسته آن زهر در بدن آن حضرت اثر می‌کرد ...

جلد دوم از اوایل باب دوم تا اواخر باب پنجم و ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور زرشکی و قهوه‌ای [رایانه]

۲۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۶۹

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نسخ، کا: مسیح بن حاجی صادق، بی تا؛ تا حدود برگ ۸۶ در بعضی مواضع ذیل عنوان «مؤلف گوید»، نه کنار آن، عبارت دعایی «دام ظله» و «مدظله العالی» با مرکبی هم رنگ نوشته شده، در برگ ۳۱۵ عبارت «مؤلف عفی می‌گوید». این احتمال هست که نسخه در زمان حیات مؤلف و بعد از او کتابت شده باشد و نیز در محل نانویس عناوین به قصد تزویر نسخه نوشته شده، با علامت بلاغ با خط غیر کاتب: «بلغ مقابله معه نسخه بخط

المصنف ضاعف قدره» اگر این عبارت به قصد تعتیق نسخه نوشته نشده باشد از عبارت «ضاعف قدرة» می‌توان نتیجه گرفت نسخه در زمان حیات مؤلف نوشته شده؛ مصحح، تملک: مورخ ۱۳۱۶–۱۳۴۱ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۴گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [رایانه]

۲۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۰۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۰۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۰۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۲۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۷۵

جلد ۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از پوراندخت اربابی [رایانه]

۲۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۳۶۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** در قیامت حساب خلایق را می‌کنند مؤلف گوید که انچه این روایت بر ان دلالت کرد که فوت نجاشی در بلاد حبشه واقع شد اشهر و ظهر [کذا] است.

کتاب اول از جلد دوم و تا پایان باب بیست؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با نشان بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی ابوالقاسم بن محمد جواد الحسینی» (بیضی)، «ابوالقاسم الحسینی»، «یا امام حسن» (بیضی)؛ تملک: علی الحسینی مورخ ۱۲۹۳ق، ابوالقاسم الحسینی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: روغنی، بوم مشکی [رایانه]

۲۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۹۷

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [رایانه]

۲۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۶

آغاز و انجام: برابر۱

جلد ۱، در بیان تاریخ انبیا است و مرتب است بر سی و هفت باب. تاریخ ختم تألیف این جلد نیمه شوال ۱۰۸۵ در مشهد رضوی بوده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح مزدوج مذهب، مجدول مذهب؛ واقف: صدیق الملک، ۱۳۱۲ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: روغنی، ۴۲۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵ – ۱۳۱]

۲۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۷

آغاز: باب سی ام در بیان کیفیت جنگ بدر است؛ **انجام:** برابر۲

جلد ۲، این نسخه ۲۹ باب اول را ندارد، و از باب ۳۰ نوشته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ دارای یک سرلوح مزدوج، مجدول مذهب، با کمندکشی؛ واقف: صدیق الملک، ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: روغنی، ۳۰۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۹سم [ف: ۵ – ۱۳۲]

۲۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۶۹

جلد ۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۹/۸×۲۹/۹سم [رایانه]

۲۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۵۶

جلد۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۹سم [رایانه]

۲۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۴۰–ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۴۳۰–۱۹۶۶/۱۰۲۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [فیلمها ف: ۱ – ۷۸]

۲۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۷۷

آغاز: قرآن کتابی بیاورد؛ **انجام:** سر و ریش او سفید می‌بود و خاک

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** به دست چپ خود آن در را

جلد ۲؛خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی ف: ۲۳۰]

۲۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷۵

آغاز: از مطالعه از هرش خیره گردید در مرآت عرش انور عکس جمالش مشاهده می‌نمود؛ **انجام:** برابر۱

جلد ۱. برگ اول ساقط و دومی ناقص است؛ خط: نسخ، کا: ابن محمد باقر نودهی (نام کاتب خوانده نشد)، بی تا؛ افتادگی: آغاز (برگ اول و دوم)؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۲۷۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۲۶ – ۲۵۶]

۲۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۱۲–۵۷/۸۲

آغاز: رو به سوی خیابان بر قهر خود تکیه زده است پس چون نظرش بر عبدالمطلب افتاد در غضب شد و با غلامان خود گفت که کیست این مرد

از ما قبل «باب دوم در بیان بعضی از احوال مکه و سایر عربست پیش از بعثت آن حضرت» تا اواسط پنجم در فضایل خدیجه رضی الله عنها»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۰گ، ۲۰–۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۹۳]

۲۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۷۵–۵۱/۳۵

آغاز: برابر۲

جلد دوم، تاریخ پیامبر اسلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳ – ۱۶۹۰]

۲۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۷۴–۱۲/۶۴

آغاز: و اخنوخ ادریس (ع) است و مادر آن حضرت آمنه و دختر وهب پسر عبد مناف بود پسر زهره پسر کلاب بود و ابن بابویه به سند معتبر از جابر انصاری روایت کرده است؛ **انجام:** و به خدا سوگند ای عایشه اگر چه آنچه تو کراهت داری از دفن حسن نزد پدر او اگر میان ما و خدا جایز می‌بود هر آیینه می‌دانستی که دفن می‌شد.

جلد دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و

انجام؛ جلد: گالینگور طوسی، ۲۰۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۶۹۲]

۲۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۶۵-۵۲/۵

آغاز: اعلی است و برادرم علی است، پس مرا برای رسالت و پیغمبری مقرر نمود و علی را برای وصایت و امامت

جلد دوم تا آخر باب شصت و هفتم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۳۱ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۶۹۳]

۲۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۵-۵/۱۱۵

آغاز: وجود امام در هر عصری و آنکه هیچ عصر خالی از امام نمی‌باشد بدانکه خلاف است میان علمای امت و در وجوب اطاعت ... و در آن چند فصل است فصل اول در وجوب امامت و آنکه هیچ زمانی خالی از امام نمی‌باشد؛ **انجام:** فصل چهل و دویم در بیان آنکه آیات صبر و مرابطه و عسر و یسر در شأن ائمه ... اول والعصر ان الانسان لفی خسر یعنی بحق عصر سوگند یاد می‌کنم ... دویم یا ایها الذین آمنوا اصبروا ... یعنی ای کسانی که ایمان آورده‌اید صبر کنید ... از آشیانهای خود پرواز کنند نسخه مرحوم آخوند فرصت نداشت اتمام نماید مرحوم شد.

فصل او ل تا فصل چهل و دوم از جلد سوم کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۹۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۹۱]

۲۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۲۷-۱۰/۳۷

آغاز: اکتفا به آنقدر نمودند و همگی قبول کردند ... که حضرت رسالت پناهی (ع) در بیماری رخصت داده که ابی بکر ... نماز به او بکند ... فصل سیوم در طریق تعیین علیه السلام چون معلوم شد که زمانه از امام نتوان خالی بود؛ **انجام:** و آن حضرت در میان رکن و مقام ظاهر شود جبرئیل ... عیسی بن مریم علیه السلام از آسمان نزول کند به بام خانه کعبه ... و چهارتن از فرزندان حسین بن علی صلوات الله علیه

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۲۶-۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ - ۱۶۹۲]

۲۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۱۸۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۷۴]

۲۲۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۳۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۸۸]

۲۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۴۶-۳۰/۱۶

آغاز: دعوی کند که از جانب خداست پس خون او مباح ... مترجم گوید که این حدیث وحدیث شامی دلالت می‌کند بر اینکه حضرت اسماعیل عرب بوده ... فصل سیم دربیان عصمت انبیاء و ائمه؛ **انجام:** باب ۳۶ در بیان نوادر اخبار غیر پیغمبران از بنی اسرائیل و غیر ایشان است ... و هشتاد درهم در تجهیز او خرج کرد و بیست درهم دردست او ماند پس

جلد اول، از باب سیم تا باب سی وششم در بیان نوادر اخبار غیر پیغمبران از بنی اسرائیل و غیر ایشان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۲۷۸گ، ۲۰-۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۶۹۲]

۲۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰/۳۹

آغاز: و سهل بن حنیف از جمله ایشان بودند ... فصل چهارم در بیان غزوه ذات الرقاع و غزوه عسفانست؛ **انجام:** برابر۲

جلد دوم (تاریخ پیامبر اسلام)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۶۹۰]

۲۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۹۹

آغاز: منع نمود و خطاب نمود؛ **انجام:** پس حضرت منذربن عمرو را با هفتاد نفر و به روایتی با چهل.

جلد دوم (احوالات حضرت رسول ص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۱۸۴گ، ۲۷ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۴۶۷]

۲۳۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۱۳

آغاز: برابر۱

جلد اول (زندگانی پیغمبران ص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد کاظم»؛ اهدایی: سید محمد امام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۰۱گ، ۲۵ سطر (۲۱×۳۱)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۴۷۱]

۲۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۸۳-۵۵/۵۳

آغاز: برابر۲

جلد دوم (از فصل پنجم در بیان احوال بنی اسرائیل بعد از بیرون آمدن از دریا تا باب سی و هشتم در قصه هاروت و ماروت)؛ خط: نسخ، کا: صفی بن نظر محمد، بی‌تا؛ ۲۷۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۸۹]

۲۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۸۹-۵۹/۹

آغاز: و چون مطلب را دیدند پرسیدند که این کیست که با خود آورده برای مصلحت گفت بنده من است پس شیبه را عبدالمطلب نامند

از «باب سیوم در بیان تاریخ ولادت با سعادت پیامبر اکرم» تا «فصل دوازدهم در بیان توجه حضرت سید الشهداء و امام سعدا بجانب مکه معظمه»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۶۹۴]

۲۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۰۵-۵۹/۲۵

آغاز: برابر۱

از اول تا «باب سیزدهم در بیان قصص موسی و حضرت هارون علیهما السلام»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ ۱۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم[ف:۳-۱۶۹۰]

۲۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۷۰-۵۸/۲۲۰

آغاز: که زمانی بر امت من بیاید که علما را نشناسند مگر بجامه

نیکو و قرآن را نشناسند مگر بآواز خوش و عبادت نکنند خدا را مگر در ماه رمضان
جلد دوم از اول باب شصت و سوم در بیان وصیة نبی تا آخر شرح حال حضرت پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۸۴گ، ۲۰ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۹۳]

۲۳۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۴

جلد دوم؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۱]

۲۳۹. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:بدون شماره

گویا در شش باب؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۱۲]

۲۴۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۶۹

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و هو حسبی و نعم الوکیل و کان ذلک فی الخامس و العشرین من شهر ذی الحجه الحرام من شهور سنه ۱۰۸۷ سبع و ثمانین بعد الالف الهجریه و الحمدلله اولا و اخرا و صلی الله علی محمد سید المرسلین و اهل بیته المعصومین
جلد دوم؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، یک سرلوح ساده، نوشته شده: «هو الله تعالی. جلد دوم حیات القلوب ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای موید الدوله بتاریخ شهر محرم الحرام توشقان ئیل ۱۲۹۷ و اصل کتابخانه مبارکه موزه سرکاری شد»؛ مهر: مشیر السلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، ۸۹۶ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۳۰۵]

۲۴۱. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۲۰۰

جلد ۲؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۲۸]

۲۴۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۲۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مطبوع شد کتاب جلد دوم حیوة القلوب در ماه ذیقعدة الحرام سال هزار و دویست و چهل و هشت.
جلد دوم و مشتمل بر ۶۴ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی شکری براق، جلد: روغنی، ۴۰۴گ، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۱۸]

۲۴۳. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۲-۹

بی‌کا،بی‌تا؛جلد:تیماج صورتی،۴۴۳گ،اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴۳]

۲۴۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۲۵/۲

آغاز: عبادت نکرده است پدرم و نه جدم عبدالمطلب و نه هاشم و نه عبد مناف بتی را هرگز؛ **انجام:** و قرآن با ایشان است از هم جدا نمی شوند بسبب ایشان یاری می‌یابند امت من و باران می‌بارد بر ایشان و بدعاهای مستجاب ایشان رفع می‌شود بالایا از امت من عرض می‌کردم که یا رسول الله نام
زندگانی حضرت پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۷گ (۲۲۲ر-۳۲۸پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱ - ۳۵۴]

۲۴۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۲۱

آغاز و انجام: برابر۱
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه صفحه آخر نوشته «صورة خط مؤلفه دام ظله العالی»؛ مصحح، مجدول، با سرلوح مذهب کوچک؛ ۳۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [مؤید: ۳ - ۱۸۹]

۲۴۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۶۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و یوم القیامة یردون الی اشد العذاب.
جلد دوم؛خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۰۰ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۷۵]

۲۴۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۵۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۹سم [ف: ۷۸]

۲۴۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۵۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۹سم [ف: ۷۸]

۲۴۹. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۳

جلد ۱؛ کا: ابن مرحوم محمد مدعو به حسن، بی‌تا [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۲۳]

۲۵۰. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۱۹

جلد دوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: ۹]

۲۵۱. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

انجام: و گوینده می‌گفت بی آنکه او را ببیند: السلام علیکم
جلد دوم است. و تا ۴ برگ از باب ۶۴ را دارد؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲ - ۹۷]

۲۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۱۳

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** و از آنها که تکذیب ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین کردند و از آنها که عداوت ایشانرا داشتند
جلد سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۸]

۲۵۳. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۵۹

آغاز و انجام: برابر۱
جلد اول؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده الراجی رجبعلی»؛ کاغذ: فرنگی حنایی و آبی، جلد: مقوایی روکش تیماج، ۴۳۰گ، ۲۳سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱۴۵]

۲۵۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۰۸ح

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با سر لوح زرین، مجدول؛ جلد: چرمی، ۹۸۰ص، ۱۹ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۶]

۲۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۳۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۳]

۲۵۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۵۷

آغاز: انوار ایشان برسایر مخلوقات هست پس معانی خلق متعدد و مراتب هریک مختلف است ممکن است که هر یک بر یکی از آنها محمول باشد چنانچه در کتاب بحار بیان شده است؛ **انجام:** حق تعالی حکم کرده است و سوگند یاد نموده است که از او نگذرد ظلم ستمکاری پس سوگند می‌دهم شما را به خدا که هرکه [او را نزد محمد] مظلمه بوده باشد البته برخیزد و از او قصاص بستاند که قصاص دنیا نزد من محبوب تر است از قصاص

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۸گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۰]

۲۵۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۴۸

آغاز و انجام: برابر۳

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۲۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۱۹]

● **حیات القلوب** / عرفان و تصوف / فارسی

ḥayāt-ul qulūb

میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبد النبی، ۱۲۱۲؟ - ۱۲۸۶ قمری

mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ʻabd-on-nabī (1798 - 1870)

درباره حدیث آفرینش

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۴۳/۲

آغاز: هذه رسالة تسمی بالالهام الغیبی بحیوة القلوب. بسمله. و به نستعین. قال الشیخ ابوالحسن البکری. مروی عن امیرالمؤمنین علی (ع) بن ابیطالب و انا اقول هو الامام الاعظم

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ شاید نگارنده، با خط خوردگی‌ها و بخش‌هایی سفید در میانه؛ ۱۷۱گ (۳۴پ-۲۰۴پ)[ف: ۳ - ۱۱۶]

● **حیات القلوب فی حب أحباب علام الغیوب** / فضایل و مناقب / عربی

ḥayāt-ul qulūb fī ḥubb-i aḥbāb-i ʻallām-il ġuyūb

عدلی، عبدالله سعد مولد، ق۱۳ قمری

ʻadlī, ʻabd-ol-lāh saʻd movalled (- 19c)

احادیث نبوی در فضایل و مناقب امیرالمؤمنین امام علی (ع) به نقل از اصحاب و گاهی به نقل از امامان شیعی. نام کتاب و مؤلف فوق در صفحه عنوان نسخه عکسی مرعشی ثبت گردیده. در فهارس و منابع کتاب‌شناسی زیدیه نشانی از این کتاب و مؤلف آن به دست نیامد. بسیاری از صفحات این مجموعه به خط همین عبدالله سعد مولد است و در برگ ۱۲۸ نسخه مرعشی تاریخ کتابت را به سال ۱۲۱۹ق درج کرده. و در نسخه عکسی گلپایگانی در صفحه عنوان نام مؤلف عبدالحمید ذکر شده.

آغاز: بسمله. و به نستعین و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله اجمعین الحمدلله الاول فی دیمومیته الاخر فی ازلیته العدل فی قضیته الرحیم بریته الواحد فی ملکه و برهانه ... روی عن رحیة العربی عن أمیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه أفضل الصلوة و السلام قال قال رسول الله (ص) أنا سید الاولین و الاخرین و أنت یا علی سید الخلایق بعدی ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نسخه: قال النبی (ص) النظر الی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب و ذکره عبادة.

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، شماره ۱۱۱۱؛ خط: نسخ، کا: عبدالله سعد مولد زیدی عدلی، تا: ۱۲۱۹ق؛ ۲۳گ (۲-۲۴)، ۱۷-۳۲ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۳۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۶۶-۳۲/۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم رکبوا خیولهم وانصرفوا وصلی الله علی سیدنا محمد وعلی آله وسلم تسلیماً تمت القصه

عکسی؛ خط: نسخ، کا: عبدالله سعد مولد زیدی شیعی عدلی، بی تا؛ پس از آن شرح قصیده ابن وزیر از احمد بن سعدالدین بن حسین بن محمد المسروری است که فقط متن قصیده در نسخه موجود است، پس از آن رساله‌ای است که درآغاز آن نوشته شده: «هذا اظن محاسن الازهار» (با محاسن الازهار معرفی شده در فهرست عکسی مرعشی ۱۰۲/۲ متفاوت است)، سپس خطبه شقشقیه و حدیث جاثلیق و مطالب پراکنده دیگری در نسخه درج شده که بدلیل ناقص بودن و نامنظم بودن آنها مشخص نشد از چه کتابهایی گرفته شده؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۹۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳ - ۱۶۹۴]

● **حیاة القلوب = حیاة القلوب و غایة المطلوب** / فقه / عربی

ḥayāt-ul qulūb = ḥayāt-ul qulūb wa ġāya-tul maṭlūb

جد حفصی، علی بن عبدالله، - ۱۲۱۶ قمری

jad hafsī ،ʻalī ben ʻabd-ol-lāh (- 1802)

کتابی است مشتمل بر تمام ابواب فقه همراه استدلالات اصولی و نقل اقوال سایر فقهای شیعه. مؤلف از شاگردان شیخ حسین آل عصفور برادرزاده شیخ یوسف بحرانی صاحب حدائق می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۲۴/۱

آغاز: بسملة، الحمدلله الهادی من یشاء الی صراط المستقیم، صراط النبی المصطفی الکریم ... و بعد، فیقول ... ان الواجب علی سائر المکلفین بأحکام الدین هو الرجوع الی الکتاب المبین و سنة سید المرسلین و آله الهادین المعصومین؛ **انجام:** و لو أتلف علی الذمی ما یملکه ضمن و إن لم یملکه التالف، کالخمر و الخنزیر و

أمثال مما حرم علی المسلم ملکه لخبر مسمع من عبدالملک و قد مضی شطر من الکلام علی الإتلاف ...
خط: نسخ، کا: حسین بن زین الدین کرزکانی بحرانی، تا: ذیحجه ۱۲۸۳ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵۳گ (۱پ-۲۵۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۹ - ۲۰۶]

● **حیاة القلوب فی زیارة المحبوب** / فقه / فارسی
hayāt-ol qolūb fī zīyārat-el mahbūb
تتوی، محمد هاشم بن عبدالغفور، ۱۰۱۴ - ۱۱۷۴ قمری
Tatavī, mohammad hāšem ben ʻabd-ol-qafūr (1606 - 1761)

تاریخ تألیف: ۲۷ رمضان ۱۱۳۵ق
رساله فتوایی در بیان مناسک حج طبق فقه عامه شامل «مقدمه» و چهارده «باب» دارای فصول: مقدمه در سه «فصل»؛ باب ۱. بیان احرام حج و عمره در ده «فصل»؛ باب ۲. ذکر صفت دخول مکه ... ؛ باب ۱۴. بیان زیارت سیدالمرسلین شامل چهارده «فصل».
چاپ: بمبئی، ۱۸۸۲م
[دنا ۸۲۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۱۴/۱؛ مشار فارسی ۱۸۲۷/۲؛ مشترک پاکستان ۲۹۲/۱۰ و ۲۶؛ فهرست سنگی گنج بخش ص ۲۱۶؛ نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه جامعه همدرد تغلق آباد دهلی نو ۲۴؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه ندوة العلماء کهنو ۶۹؛ فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانه گنج بخش ۲۱۶/۱-۲۱۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۸۳
آغاز: بسمله. سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک أنت العلیم الحکیم و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم ... اما بعد می‌گوید فقیر حقیر پرتقصیر امیدوار برحمت حضرت ملک غنی محمد هاشم بن عبدالغفور سندی؛ **انجام:** و الشهور و الأعوام و لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم مؤلف این رساله احسن الله تعالی حاله و جعل الی کل خیر مآله می‌گوید که شورع کرده بودم ... مدت بیست روز تقریبا و الحمدلله رب العالمین و صلی الله تعالی علی [سیدنا] محمد و آله و صحبه و سلم.
نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۳۶ (ردیف ۴۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۴۵۸ص، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۵ - ۱۰۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۶۶۴-۴/۱۳۴
آغاز: بسمله سبحانک لاعلم لنا الاما علمتنا انک أنت العلیم الحکیم ... اما بعد می‌گوید فقیر حقیر پرتقصیر امیدوار به رحمت ملک غنی محمدهاشم بن عبدالغفور سندی ... این رساله است مختصر در ذکر کیفیات مناسک حج وکیفیات زیارت حضرت سید الاولین و الاخرین؛ **انجام:** لهذا گفته حسن بصری رضی الله عنه که علامت الحج المبرورن یرجع زاهداً فی الدنیا راغباً فی العقبی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۲۰۱گ، ۱۵ سطر[ف:۳-۱۶۹۵]

● **حیاة القلوب فی معرفة احیاء عبادة علام الغیوب** /
اخلاق / عربی
ḥayāt-ul qulūb fī maʻrifat-i iḥyā'-i ʻibādat-i ʻallām-il ġuyūb
یمنی، احمد بن یحیی، ۷۷۵ - ۸۴۰ قمری
yamanī, ahmad ebn-e yahyā (1374 - 1437)
تنبیهاتی است اخلاقی درباره غفلت از مرگ و مناجات و معانی الفاظ نماز، در سه «فصل» کوتاه: ۱. سبب الغفلة عن الاهتمام بامر الموت و عدم الفزع منه؛ ۲. سبب غفلة العبد فی حال قیامه لمناجاة مالک السموات و الارض؛ ۳. ذکر الصلوات الخمس التی فرضها الله تعالی علی عباده.
[اعلام المؤلفین الزیدیه ص ۱۳۷؛ مؤلفات الزیدیه ۴۳۸/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۵/۲
آغاز: الحمد لله و نستهدیه و نساله العصمة من معاصیه و نصلی علی نبیه المختار و آله و صحبه الابرار
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۵۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۳ق؛ ۱۶ص (۲۰۷-۲۲۲) [عکسی ف: ۴ - ۴۲۸]

● **حیاة القلوب من موعظة المرغوب** / اخلاق / عربی
ḥayāt-ul qulūb min mawʻiẓat-il marġūb
سینوبی، عبدالباری بن طورخان، ق ۱۰ قمری
sīnūbī, ʻabd-ol-bārī ebn-e tūrxān (- 16c)
تاریخ تألیف: ۹۳۶ق؛ محل تألیف: ادرنه ترکیه
کتابی است در مواعظ و اخلاق و از کتاب‌های گوناگون گردآوردی و به آیات و روایات استناد شده است، دارای حکایاتی در رد خلوتیه و صوفیه می‌باشد. این کتاب در نود و هفت «باب» تألیف شده: ۱. ثواب التعوذ من الشیطان الرجیم و حکایته و موته و عذابه؛ ... ۵. ثواب الایمان و الاسلام و الاحسان؛ ... ۱۰. ثواب العالم و التعلیم و مجلس العلم؛ ... ۱۵. ثواب الاذان و الاقامة؛ ... ۲۰. ذم رفع المأموم رأسه قبل الامام؛ ... ۲۵. ثواب اداء الزکاة و ذم المانع؛ ... ۳۰. ثواب صوم شهر رمضان و قیام لیله؛ ... ۳۵. ثواب شهر الله المحرم و الصلاة فی اول لیلة و صوم یوم عاشوراء؛ ... ۴۰. ثواب من یسر المعسر؛ ... ۴۵. ثواب لبس الابیض من اللباس و ذم طول القمیص و الازار.
آغاز: الحمد لله هدانا بالقرآن المجید الذی نزل علینا من الحکیم الحمید و فضلنا علی سائر الامم باکرم انبیائه بالتأیید ...
[دنا ۸۲۱/۴؛ فهرست مخطوطات دارالکتب الظاهریة، دمشق، تصوف: ۴۸۹/۱؛کشف الظنون: ۶۹۸/۱؛ معجم المؤلفین: ۶۷/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لو کن و راءکم أمة من الامم خدمهن نساؤکم کما خدمکم نساء الاممم قبلکم، رواه ابن حبان ... افتاده.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با نشان «بلغ» مقابله شده، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۴گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۳/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۳۳- ۴۸۳]

● **حیاة القلوب و غایة المطلوب** / فقه / عربی
ḥayāt-ul qulūb wa ġāya-tul maṭlūb
بحرانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۱۹ قمری
bahrānī, ʻalī ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1902)
تاریخ تألیف: ۱۰ صفر ۱۲۱۵ق
کتاب فقهی مهمی است در ۲ جلد از طهارت تا دیات، همراه با استدلال و نقل أقوال عالمان به ویژه استادش شیخ حسین بن محمد آل عصفور درازی بحرانی (- ۱۲۱۶ق).
آغاز: الحمدالله الهادی من یشاء الی الصراط المستقیم ... و بعد، فیقول الفقیر الجانی ... ان الواجب علی سایر المکلفین بأحکام الدین هو الرجوع الی الکتاب المبین ... کتاب الطهارة، الطهارة اسم للوضوء و الغسل و التیمم علی وجه له تأثیر فی استباحة الصلوة ...
چاپ: ایران، قم، ۱۲۱۵ق؛ با تحقیق شیخ حسن آل عصفور بحرانی، قم، ۱۴۲۴ق
[دنا ۸۲۱/۴؛ الکرام البررة، قسم سوم ۶۷؛ انوار البدرین ۲۲۶؛ الذریعة ۱۲۲/۷؛ حیاة القلوب چاپ قم ۱۴۲۴هـ.ق]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی کتاب الزکوة، النصوص فی فضل الزکوة کروایتی تفسیر العسکری و غیرهما ... و صحیح اسحق ابن عمار ...
جلد ۱. شامل جلد نخست و با چند سطر از کتاب زکات به پایان می‌رسد؛ خط: نسخ، کا: علی بن عباس بن علی کرزکانی بحرانی، تا: اواخر قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل» و جز آن، مقابله شده با نشان «بلغ مقابلة»؛ مطالب فقهی پراکنده در آغاز و پایان نسخه آمده، عبارت «لجدنا الشیخ احمد البحرانی الکرزکانی» در آغاز نسخه؛ کاغذ: فرنگی، ۹۰گ (۲-۹۱)، ۲۰-۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴۰ - ۱۹۵]

● **حیاة کیمیاوی** / طب / فارسی
hayāt-e kīmīyāvī
ایمان طبیب، افضل الله خان، ق۱۳ قمری
īmān tabīb, afzal-ol-lāh xān (- 19c)
در بیماریها و شناخت آنها از دید شیمی و چگونگی معالجه آنها، اصل کتاب از دکتر (شوسلر) می‌باشد و ایمان آن را به فارسی ترجمه کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۹۸-۱۹/۱۲۸
آغاز: بسمله ممزجه‌های ترتیب عضو آدمی، خون ا زآب وقند وچربی والبومین وسدیم کلراید؛ **انجام:** مع ذلک در این اثنا بطور درستی به لغات وکلمات تشخیص مرض را تلقی می‌کنند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۳۴۴ق؛ جلد: مقوایی، ۹۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۹۶]

● **حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین** / کلام و اعتقادات / عربی
ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds = r.-un fī usūl-id dīn
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsāʼī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
تاریخ تألیف: ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۳۱ق
رساله کوتاهی است در اصول دین شامل یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه»: باب ۱. توحید و متعلقات آن، دارای شانزده فصل؛ ۲. عدل و متعلقات آن از ثواب و عقاب و اختیار و بطلان جبر و تفویض؛ ۳. نبوت و مسائل مربوط به آن، در چهار فصل؛ ۴. امامت و براهین امامت ائمه اثنی عشر، در سه فصل؛ ۵. اثبات معاد جسمانی و کیفیت قیامت، در دوازده فصل؛ خاتمه در لزوم اعتقاد به رجعت و ظهور و اینکه آجال و ارزاق و اسعار به دست خداوند است، در چهار فصل.
آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسایی، انه قد التمس منی بعض الاخوان الذین یجب اطاعتهم ان اکتب ...
انجام: علی کرم عدله و آلائه و الرضا فی کل حال بقدرة و قضائه فانه ولی کل خیر و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. تمت الرسالة بعون الله. فی کل حال بقدرته و قضائه فانه ولی کل خیر و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.
چاپ: مشار عربی ۳۲۶؛ مشار فارسی، ج۳، ص۱۲۸۷؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۷۳ق، رحلی، (جوامع الکلم: ج۱؛ قسم۱؛ صص۲-۱۴)؛ بمبئی، سنگی، ۱۲۸۸ق.رقعی؛ تبریز، ۱۳۸۱ق.
[فهرست مشایخ ۳۰/۲؛ الذریعة ۱۲۴/۷ رقم ۶۶۴ و ۹۸/۴؛ ایضاح المکنون ۴۲۵/۱؛ ریحانة الادب ج ۱: ۳۹، ج ۲: ۷۷، مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۱/۲؛ دنا ۸۲۱/۴- ۸۲۵ (۱۳۱ نسخه)]
شرح و حواشی:
۱- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه دوم)؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹)
۲- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه)؛ مرندی، علی محمد (- ۱۲۵۹)
۳- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه)؛ حایری عظیم آبادی، حسن (-۱۲۶۰)
۴- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه اول)؛ نظام العلماء تبریزی، محمود بن محمد (-۱۲۷۱)

۵- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه)؛ رشید یزدی، محمد بن علی (-۱۳)
۶- اصول الدین (ترجمه)؛ تبریزی، محمد بن محمد (-۱۳)
۷- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه سوم)؛ جوانرودی، محمد (-۱۴)
۸- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه)؛ دامغانی عمروانی، محمد
۹- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه) (۵ عنوان)
۱۰- حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه) = ترجمه رساله اصول عقاید

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۲۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۳۲ق؛ جلد: مقوا، ۱۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا [رایانه]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۸
آغاز: پس از دیباچه: المقدمه اعلم ان الله سبحانه؛ **انجام:** فاجتنبوه لعلکم تهدون
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ پس از این رساله در حقیقت عقل و نفس و روح و هشت رساله و مقاله در پاسخ پرسش‌ها و توضیح مسائل مختلفه از مؤلف ضمیمه است؛ واقف: نائینی؛ ۴۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴ - ۹۷]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۱۱/۳
آغاز: پس از دیباچه: اما المقدمة اعلم ان الله سبحانه لم یخلق العباد عبثا لانه حکیم؛ **انجام:** برابر
خط: مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاغذ: شکری و نخودی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۳۶]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۷/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۷ص (۴۵-۱۰۱)، ۱۹ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۴۶]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۴/۱۱
آغاز: فی بعبض ما یجب علی المکلفین فی معرفة اصول الدین اعنی التوحید و العدل و النبوة و الامامة و المعاد؛ **انجام:** و المنازع بالمسالة و الجواب و مناقلة اللسان و هدایته لایجوز ان یجلس صاحبه و مبلغ صوته
بخشی از کتاب؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۴گ (۱۳۵- ۱۵۸)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۱۱سم [ف: ۲۸ - ۴۸۳]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: احمد فرزند ابراهیم، تا: قرن ۱۳، جا: کربلا؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۲گ (۱۱-۳۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۰ - ۷۲]
۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۵۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱گ، ۲۰ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۷۴۱]
۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۹۰
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛اندازه:۱۴×۲۰/۵سم[نسخه‌پژوهی:۲- ۱۵۶]
۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۵۷/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۶گ (۸۱-۹۶)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۶]
۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۷/۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳ص (۱۰۴-۱۲۶) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۸]
۱۲. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۷/۲۱
کا: زین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۲۴۵پ-۲۶۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۱۲]
۱۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۸۹/۱
آغاز: ... لئلا تبطل حجة الله البالغة علی المکلفین ... فصل و العلة الموجبة لنصب علی بن ابیطالب بنفسها هی العلة الموجبة لنصب ابنه الحسن ثم الحسین ثم علی بن الحسین(ع)؛ **انجام:** برابر
نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد. قسمت‌هایی از باب چهارم و تمامی باب پنجم را که در معاد است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱ر-۷پ)، مختلف السطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۲۹]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵/۹ خوئی
خط: نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۱۷ص (۳۳۶-۳۵۲)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۷- ۱۱۳]
۱۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۷۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۵]
۱۶. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۱۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛۱۳گ (۵۱ر-۶۳پ)، ۲۲ سطر [ف: ۲۲۹]
۱۷. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۵۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: خشتی کوچک [نشریه: ۵-۵۹۶]
۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۱۷/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد، تا: ۱۲۳۱ق، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۱پ-۲۲پ)، ۱۷ سطر

(۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۹۰۶]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۲/۱

نبوت و معاد را دارد؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۵-۱۲)، ۱۸ سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲ - ۲۶۲۴]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۵/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد نصیر هزار جریبی ولوئی دانکه از محال استرآباد، تا: ۲۹ صفر ۱۲۳۴ق، کاغذ: فستقی الوان، جلد: میشن مشکی، ۲۶ص (۳۵۴-۳۷۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۰۲]

۲۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۱۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن آخوند ملا محمد سیورجانی من محال گرگر، تا: ۳ جمادی اول ۱۲۳۵ق، جا: کربلا؛ تملک: شیخ عبدالله؛ عاریه میر عبدالشکور ۱۸ ربیع الثانی ۱۳۰۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۳۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۷۳/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۶۲]

۲۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۷۱/۱

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد حسن حسینی زنوزی، تا: ۱۲۳۶ق، جا: کربلا؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۳۱سم [ف: ۳۶۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [رایانه]

۲۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۱۷/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش لاجوردی، ۲۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۲۳]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن رستم استر آبادی، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۱۲۵پ-۱۴۲پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۸۲]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۴۶/۱-۵۸/۱۹۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۳ رجب ۱۲۳۷ق؛ ۳۷گ (۱-۳۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۶۹۶]

۲۷. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳

کا: محمد رضا بن محمد علی کرمانشاهی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ صفر ۱۲۳۷ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۴۲]

۲۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۲۵/۲

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۳۸ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۴۲۱]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۱۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد قاسم قزوینی، تا: ۱۲۳۸ق؛ مصحح، با امضای بلاغ با نسخه اصل؛ تملک: «ابوالقاسم بن کریم لاهیجی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۱پ-۱۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۶۳۹]

۳۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: جعفر بن محمد زنوزی، تا: ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۱۴۱پ-۱۵۶ر)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۳۵]

۳۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۰۰۰/۱

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد جعفر ارومی، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۱پ-۲۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲ - ۲۶۲]

۳۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۹۱/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی عسکر، تا: جمعه ۵ رمضان ۱۲۳۸ق؛ جلد:مقوا، ۲۰گ(۱پ-۲۰ر)،۱۶سطر،اندازه:۱۵×۲۲سم[ف:۱-۵۸۹]

۳۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمدبن جعفر موسوی، تا: ۱۲۳۸ق؛ واقف: حسن بن علی دهنوی، ۱۲۵۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۱۳۱]

۳۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۴۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدعلی بن محمد محسن یزدی، تا: محرم ۱۲۳۹ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۶۱۸]

۳۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۰۳/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: مراد طباطبائی بروجردی، تا: جمعه ۹ شعبان ۱۲۳۹ق، جا: تبریز؛ ۳۲گ (۲۵پ-۵۶ر) [ف: ۲ - ۹۲]

۳۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل موسوی تولمی رشتی، تا: ۱ رمضان ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۴گ (۱۳۸پ-۱۶۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۵۲]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج روغنی، ۲۸گ (۱پ-۲۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۳۴]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۵۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** بفهم و نگاه دار و

پنهان دار.
خط: نسخ، کا: علی نقی، تا: ۱۲۴۰ق [الفبائی ف: ۲۳۱]
۳۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۴/۲
خط: نسخ، کا: نظر علی بن سبز علی زرندی قزوینی، تا: ۱۲۴۰ق، جا: رشت؛ جلد: چرم زرد، ۲۵گ (۱۱۱پ-۱۳۵ر)، اندازه: ۱۷×۱۱سم [مؤید: ۲ - ۸۹]
۴۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۵۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن حبیب الله آشتیانی، تا: ربیع الاول ۱۲۴۱ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۱]
۴۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۲۸/۲۵-عکسی
آغاز و انجام: بیرابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۱ق؛ ۲۸ص (۲۷۵-۳۰۲) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۸]
۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۹۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۱ق؛ ضمیمه: ۶ صفحه: خواص اسماء الحسنی، استخاره با تسبیح، ختم سوره الم نشرح، اوصاف ششگانه نفس؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۸سم [ف: ۱۷ - ۴۳۵] و [ف: ۱۱ - ۳۵۸]
۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۹۷/۳-۱۹/۱۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسنعلی، تا: ۲۱ محرم ۱۲۴۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۹۶]
۴۴. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۱۱۵/۶
خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۴۲ق؛ اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۹۳]
۴۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۹/۱۵-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۳ق؛ ۲۳ص (۴۷۱-۴۹۳) [عکسی ف: ۱ - ۱۵۸]
۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۳۴/۱۰
خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد صالح حسینی، تا: ۲۳ ربیع الاول ۱۲۴۳ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۲۰۶پ-۲۱۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۶]
۴۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غلام علی بن حسن مازندرانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۳ق، جا: گیلان؛ در حاشیه کتابت شده؛ جلد: مقوا، ۱۴گ، ۴۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۱]
۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۳۲/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن زین العابدین، تا: دوشنبه ۷ ذیقعده ۱۲۴۴ق؛۳۹گ(۱۰۹-۱۴۷)،۱۳سطر،اندازه:۷×۱۲سم [ف: ۳۱ - ۶۲]
۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۵/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فرغ من تحریر هذه الرساله الشریفه فی یوم الخمیس من عشر الثالث من شهر الشوال من سنة اربعون و اربعة بعد الالف و الماتین من هجرة رسول هاشمی (ص) جعفر بن مصطفی خواجه نوری.
خط: نسخ شکسته و نستعلیق، کا: زین العابدین تاکری نوری، تا: شوال ۱۲۴۴ق، کاغذ: فرنگی متوسط، جلد: تیماج قرمز، ۲۸ص (۴۶۲-۴۸۹)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۵۶۸]
۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحق محمد و آله و علی و فاطمه و الحسن و الحسین سنه ۱۲۴۵
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق [رایانه]
۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: قربانعلی، تا: جمعه ۹ رمضان ۱۲۴۵ق، کا: قربانعلی ساکن نور قریه ناحیه؛ مصحح، محشی؛ ۱۶گ (۵۳ر-۶۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۸]
۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۹۲/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الاول ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۲۶پ-۴۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷ - ۳۵۶]
۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق، کا: محمد بن علی، تا: ۲۴ صفر ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۱۸ر-۵۲پ)، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۰۰]
۵۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۳۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمطلب، تا: ۱۲۴۸ق، برای مشهدی محمد تهرانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۱گ (۴۷پ-۷۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۳۵۳]
۵۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۰۹۰/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ ۲۱گ (۱۷۴پ-۱۹۴ر) [ف: ۴-۳۵۳]
۵۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۵/۳
خط: نستعلیق، کا: احمد بن موسی حسینی، تا: ۳ شوال ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۲۱پ-۵۲پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۲۰۴]
۵۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۴۶/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۵۰ق، جا: کربلا [نشریه: ۲ - ۱۱۴]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق [الفبائی ف: ۲۳۱]
۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم الوکیل ... باالذوات من غیر فرق بینهما وافی
خط: نستعلیق، کا: حسینی، محمد حسین بن محمد علی، تا: ۱۲۵۰ق [رایانه]
۶۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۶۵/۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۱ق؛ ۱۴گ (۱۳۰پ-۱۴۳ر) [ف: ۵ - ۲۵]
۶۱. فرانکفورت؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه:۲۲/۱۰
خط: نستعلیق، کا: رضی حسینی فرزند کربلایی میر سعید انوری مازندرانی، تا: ۴ جمادی الاول ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۱۷پ-۱۴۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۴]
۶۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۰۳/۱
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بالورودی، تا: چهارشنبه دهه دوم شعبان ۱۲۵۲ق؛ ۱۲گ (۱پ-۱۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶۸]
۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۱/۴ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد کاظم خراسانی قائنی، تا: ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۳۲۵-۳۵۱)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۳- ۹۴]
۶۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۶۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۹۲]
۶۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۰۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا نور محمد شاهرودی، تا: ۲۱ صفر ۱۲۵۴ق، جا: مشهد رضوی مدرسه میرزا جعفر؛ مصحح؛ مهر: «محمد حسن بن محمد علی ۱۲۱۰» (بیضی)؛ ۲۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۱]
۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۲/۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه سید حسین شیرازی -قم؛ کا: محمد علی بن عبدالعلی،تا:۱۵ربیع الاول ۱۲۵۵ق؛۲۴ص(۲-۲۵)[عکسی ف:۵-۶۸]
۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۱۲
کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، تا: پنج‌شنبه ۵ محرم ۱۲۵۵ق، جا: کچویه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۸۰ر-۲۸۴پ)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷ - ۴۱۱]
۶۸. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۵۳/۱
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد باقر تهرانی سرجربی، تا: رجب ۱۲۵۵ق؛تملک: فرهاد میرزا در ۱۲۸۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۲۲۲]
۶۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶ر۲۷۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۲۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم[ف: ۱ - ۴۴۲]
۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۶۲/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی فاضل ادیب پسر مرحوم ملا صالح مدرس تبریزی، تا: ۱۲۵۶ق، جا: تبریز (احتمالاً)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴ص، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۲۳]
۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۵۲/۶-۱۰/۶۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی حسینی کاشانی، تا: پنج‌شنبه صفر ۱۲۵۷ق؛ محشی از محمد علی، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۶۹۶]
۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۵۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۰ص (۴۲۸-۴۶۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱- ۱۵۰]
۷۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۸۸/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:۹ شوال۱۲۵۷ق، قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۷]
۷۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۲۴/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ پخته، کا: محمد ... الطالقانی، تا: ۱۲۵۸ق؛ سپس ترجمه فارسی آن؛ ۳۲گ (۲۵پ-۵۶ر) [ف: ۲ - ۹۲]
۷۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۳/۳
خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد رضا طالقانی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۲۵۸ق؛ ۱۵گ (۷-۲۱ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۸۰]
۷۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۰/۴
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا:۱۲۵۹ق؛۲۰گ(۱۲۱پ-۱۴۰ر)[ف:۱- ۹۴]
۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ من تسویدها مؤلفها العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی لیلة الخامسة عشر من شهر ربیع الثانی سنة الحادیة و الثلاثین بعدا لمأتین و الالف من الهجرة علی مهاجرها السلام
نام کتاب، «حیاة النفوس فی حظیر القدس» نوشته شده نگارنده نسخه‌ای دیگر از این کتاب ندیده است اما گذشته از صراحت ذریعه و دیگر مدارک، هم سجع نبودن «حیاة النفوس» با «حظیرة

القدس» خود قرینه‌ای است بر اینکه صواب «حیاة النفس» است. در نسخه ما و همچنین در فهرست مشار حظیره، «با ضاد» نوشته شده و مسلماً غلط است؛ خط: نستعلیق، کا: فرج الله پسر آقا گل محمد گلارستاقی، تا: ۱۲۵۹ق، جا: بالورود نور؛ کاتب، این نسخه را برای شادی روح پدرش «گل محمد» نوشته و وقف کرده؛ تملک: محمد طاهر طبرسی؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۸ص (۱-۶۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۱]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۹۱/۱-۵۸/۱۴۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ جمادی الاول ۱۲۶۰ق، جا: سولده؛ ۲۳گ (۱-۲۳)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۶۹۶]

۷۹. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۴مجموعه بدون شماره

کا: ولی محمد بن محمد حسن مهاجر لنکرانی، تا: رجب ۱۲۶۱ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۷۷]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق [رایانه]

۸۱. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۵۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن کربلای حسین بیرجندی، تا: شوال ۱۲۶۱ق؛ ۳۴گ (۱پ-۳۴پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۵۸]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، کا: لاریجانی، محمد رضا، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۹۹/۳

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن ملاعلی ونری لنجانی، تا: ۷ رجب ۱۲۶۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۱۵۸پ-۱۷۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۷۱]

۸۴. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۲۹/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد خان خوانساری، تا: ۱۲۶۳ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۴-۳۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۹]

۸۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۸۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه صفر ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۱]

۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۹۶/۱-۵۹/۲۱۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسنعلی بن صالح بن محمد لاری، تا: پنج‌شنبه ۱۹ رمضان ۱۲۶۵ق؛ ۵۰گ (۱-۵۰)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۶۹۶]

۸۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۷۰/۲

کامل؛ کا: احمد بن عباس بن علی یزدی، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۲۷-۵۲)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۱۱۰]

۸۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۹۷/۲

خط: نسخ، کا: احمد بن عباس بن علی یزدی، تا: شنبه ۱ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ (۳۸پ-۵۹پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶۱]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۰۵/۱

آغاز: آغاز ترجمه: حمد مخصوص است از برای خداوند رب العالمین و صلوات فرستاده است خداوند بر محمد و آل طاهرین او

خط: نسخ، کا: عبدالخالق بن عبدالرحیم یزدی، تا: ۱۲۶۶ق؛ ترجمه زیر نویس و به خط مترجم که ملاعبدالخالق بن عبدالرحیم یزدی الاصل طوسی المسکن، به درخواست میرزا محمد زمان مستوفی دیوانخانه سلطانی، انجام داده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ (۱پ-۱۰۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۱۰]

۹۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۹/۲

خط: نسخ، کا: مرتضی قلی بن محمد نصیر بن سلیمان بن محمد بن سلیمان بن محمد محسن بهشتی، تا: سه‌شنبه ۹ شعبان ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۲۰۸پ-۲۱۷ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۴×۳۴سم [ف: ۲۰ - ۱۰۲]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بزوال الدنیا.

خط: نسخ، کا: نمکوری، محمد بن لطفعلی، تا: ۱۲۶۹ق [الفبائی ف: ۲۳۱]

۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۰۵/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر بن علی محمد نوری بابورودی، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، بالای بیشتر صفحات عبارت «رب وفقنی بالاتمام بحق محمد و آله البرزة الکرام» یا «ا م ع» نوشته شده؛ مهر: کتابخانه شیخ فضل الله نوری با نقش «این کتاب از متملکات و جزو کتابخانه احق فضل الله النوریست ۱۳۱۱» (مربع)؛ خریداری از کیوانی در فروردین ۱۳۲۷ش؛ کاغذ: فرنگی و نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۷گ (۵۱پ- ۹۷ر)، ۱۷-۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۹×۱۸/۶سم [ف: ۲۹/۱- ۱۷]

۹۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵گ (۷۴پ-۸۸پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۵۷]

۹۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۱۱/۳

بی‌کا، تا: چهارشنبه ۷ صفر ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن قهوه‌ای، [ف: ۵ - ۴۲۳]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۵۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ واقف: آقای شجیعی، ۱۳۱۵ش؛ کاغذ: الوان، ۴۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۴ - ۹۷]

۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۵۱/۲
بی‌کا، تا: دوشنبه رجب ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲ص (۵۹-۱۰۰)، ۱۱ سطر [ف: ۱۱ - ۱۹۲]

۹۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۶۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی، تا: دوشنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۸۷ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۵۶-۸۶)، ۱۴ سطر (۱۲/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۹ - ۵۵۷]

۹۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۴۰/۳
خط: نسخ، کا: ابو تراب محمد بن محمد صادق مشهور به جناب، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۵گ (۷۵پ-۹۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۴ - ۳۷]

۹۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۷۷/۱
آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. اما بعد، فیقول
بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۹۹ق؛ ۱۹گ (۱پ-۱۹پ) [ف: ۲ - ۹۲]

۱۰۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۵۰/۳ر
خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن علی محمد بن محمد گیلانی، تا: ۱۳۰۰ق؛ ۱ص (۸۷) [رشت و همدان: ف: ۱۱۹۴]

۱۰۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۲۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۹گ (۵۰ر-۶۸پ) [ف: ۵ - ۴۲۵]

۱۰۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۹۳/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲گ (۱۰ر-۲۱پ)، ۲۶ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۶۰۴]

۱۰۳. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۱۰
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵ - ۵۹۱]

۱۰۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۷۲/۱
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۹۴-۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج زرد، ۳۷گ (۲-۳۸)، ۱۱سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۸۸۰]

۱۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹/۸-۱۴/۱۹۹
آغاز و انجام: برابر
کا: مهدی بن رسول رشتی، تا: پنج شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۳۰۷ق، جا: رشت؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۴۱۰]

۱۰۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۹۷/۴
خط: نستعلیق، کا: یحیی بن میرزا علی محمد حسینی لاریجانی سید الحکما بقائی، تا: ۱۳۰۷-۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۲۴ر-۴۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۸۵]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۶۰/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۱۹ر-۲۸ر)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۶۲]

۱۰۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۴/۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج سرخ، ۳۲گ (۱۰۹پ-۱۴۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۵۲]

۱۰۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۲۳/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵ص (۷-۳۱) [ف: ۴ - ۳۵۲]

۱۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۳۸/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ص (۲۰-۳۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۵۴۷]

۱۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۰۶]

۱۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۳۷/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۷۹پ-۹۷ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۳۴۲]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۹۷]

۱۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۴۹
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رامبد دبستانی [رایانه]

۱۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیر رسوله و اهل بیته علیه السلام فعلی هذا لا یکون الحرام ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم تریاکی، ۵۱ص (۱۹۹-۲۴۹)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۷ - ۴۸]

۱۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۹۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا هو العدل فی افعال العباد فان عصوا باختیارهم.
مباحث باب اول و بخشی از مباحث باب دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۱پ-۸پ)، ۱۴-۱۸ سطر (۷/۵×۱۰ و ۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۵۳]

۱۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۵۷۴۴ [رایانه]

۱۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاجری دعوی الی ههنا اشری ما اوردنا و

الحمدلله.
خط: نسخ خفی، کا: محمد رحیم بن محمد باقر، بی تا [رایانه]
۱۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۷۵/۲-۹/۲۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالوهاب کازرانی، بی تا، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف:۳-۱۶۹۵]
۱۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۶۹/۱
خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم علی آبادی، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ (۱-۳۸)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۱۰۹]
۱۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۵۰/۱۰
انجام: و بفضله فی الرخص فقد اصبت.
بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ (۱۴۰-۱۷۰)، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۴ - ۱۲۹۸]
۱۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۵۸/۱
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ اهدایی: اخوان مصلائی؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۱-۲۶)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ - ۱۳۰۱]
۱۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۳۳
بی کا، بی تا [نشریه: ۱۳ - ۳۵۶]
۱۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۶۲/۸
انجام: برابر
نام کتاب و مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۰ص (۲۶۲-۲۴۳)[ف: ۵ - ۱۸۲۵]
۱۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۳۳/۱-۲۰/۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛خط:نسخ،بی کا،بی تا؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ - ۴۰۷]
۱۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۵۳/۲
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱۶ - ۵۷۶]
۱۲۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱/۲ ـ د
در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمة؛ بی کا، بی تا؛ ۱۶گ (۳۵ر-۵۱ر)؛ [ف: ۱ - ۲۱۵]
۱۲۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۲۴/۲
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۱۷گ (۱۷پ-۳۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۱]
۱۲۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۵۶/۱
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۰۷]
۱۳۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۱۲/۱۰
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۲۳ سطر، قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد- ف: ۲۹۲]
۱۳۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۵۰
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۳۳گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ - ۱۰۳]
۱۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۴۷/۱
نسخه اصل: کتابخانه‌ای شخصی - بحرین؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۷۵ص (۲-۷۶) [عکسی ف: ۶ - ۱۹۰]
۱۳۳. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۱۰۳/۱
بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۵گ (۱ر-۲۵ر)، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف: ۲۳۵]
۱۳۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۵۳۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، مشکی، ۱۳گ (۱۲۸پ-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۶۶]
۱۳۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۹۳/۱
خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۱ر-۲۵ر)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲ - ۲۵۸]
۱۳۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۹۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۱۹۵]
۱۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۱]
۱۳۸. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۱۲۵
آغاز: فی ملکه الذی اقامه بقیومه امره و فعله کما قال تعالی و اسروا قولکم او اجهروا به انه علیم بذات الصدور الا یعلم من خلق و هو اللطیف الخبیر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ]
۱۳۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۹۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد سلطان فولادی، بی تا؛ جلد: چرم سیاه، ۸گ (۱۲۳پ-۱۳۰پ)، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۱ - ۱۰۸]
۱۴۰. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۴
آغاز: برابر
بی کا، بی تا [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۲۳]
۱۴۱. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۳۳/۱۸
آغاز: برابر
از ابتدا تا آخر باب رابع؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵۹]

● **حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.)

مرندی، علی محمد، - ۱۲۵۹ قمری

marandī, ʻalī mohammad (- 1843)

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)

ترجمه رساله کوتاه «حیاة النفس فی حضیرة القدس» تألیف شیخ احمد احسایی است که در اصول دین و معتقدات شیعه بر طبق مشرب شیخیه نگاشته و در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است.

[فهرستواره منزوی ۲۰۴/۹]

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۰۶/۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و عترته الطاهرین چون رساله عالم ربانی جناب شیخ احمد احسایی در باب اصول عقاید به لغت عرب مؤلف بود؛ **انجام:** چون مخالفین، رجعت را منکرند پس مفاد آن اخبار حق است چه رشد در خلاف ایشان است نص اخبار ائمه هدی است که فرموده اند الرشد فی خلافهم خاتمه رساله در آجال و اسعار است

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف مخ]

● **حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه اول)** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.-ye avval)

نظام العلماء تبریزی، محمود بن محمد، - ۱۲۷۱ ؟ قمری

nezām-ol-ʻolamā tabrīzī, mahmūd ebn-e mohammad (- 1855)

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)

اهدا به: محمد تقی میرزا

تاریخ تألیف: شنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ محل تألیف: کرمانشاه

ترجمه از محمود بن محمد تبریزی، که نام او در انجامه آمده و می‌گوید آن را به دستور استاد خود انجام داده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الواحد الاحد الفرد الصمد ... چنین گوید بنده پریشان حال احمد بن زین الدین الاحسائی که نظر به مضمون آیه وافی هدایت: وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون

انجام: مترجم گوید که چون از جانب استادی ... به ترجمه این رساله مامور بودم ... و لو لا امره «طول الله بقاه» ... و انا العبد الجانی و الاسیر الفانی ... محمود بن محمد التبریزی ... فرغ المترجم فی صبیحة یوم السبت رابع عشر شهر جمادی الاول من شهور (۱۲۳۶) ... فی دارالدوله کرمانشاهان صانها الله و امیرها عن طوارق ...

[الذریعه ۱۲۴/۷؛ نسخه‌های منزوی ۹۱۷؛ دنا ۸۸۲۵/۴ (۸ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۰۵/۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۳۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۲گ (۱۱۲پ-۱۷۳پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۳۵۱]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ، ۴۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۰۹]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۱۲/۱

آغاز: برابر

انجام: در هر حال بقضاء و قدر او زیرا که اوست صاحب هر خیر صلی الله علی محمد و آل محمد

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن ملا محمد باقر خرقانی آوجی، تا: ۱۲۰۷ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۳پ-۲۶پ)، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۲۶۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ شوال ۱۲۳۶ق، جا: کرمانشاه؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۳۷۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۴۶/۲-۵۸/۱۹۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۲ رجب ۱۲۳۷ق، جا: کرمانشاه؛ ۶۱گ (۳۷-۹۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲ - ۸۶۸]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۴/۱-عکسی

آغاز: ... عوارض خارجیه از شناختن حق جل و علا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه)؛ ۵۳ص (ص۱-۵۳) [عکسی ف: ۱ - ۷۰]

۷. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۳مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۱ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۵۷]

۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۵۳/۱

کا: محمد بن علی، تا: یک‌شنبه پایان رجب ۱۲۴۲ق، برای آخوند ملا محمد دانا؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۲ - ۱۲۲]

۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۷۴/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱گ (۱۶۸پ-۲۰۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۴۰]

۱۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵۳/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لکن واجب بر عباد شکر اوست بر نعماء و

آلاء او رضا و خوشنودیست در هر حال به قضا و قدر او، زیرا که اوست صاحب هر خیری، صلی الله علی محمد و آل محمد الی یوم القیام.
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱گ (۵۲پ-۷۲پ)، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۷۹]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۴۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ممکن نمیشود تو را توجه بآن چیزی که در صددش هستی از طلب حق و معارف الهیه.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ (۱۱ر-۱۳۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۴۱]

● حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه دوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t. dovvom)

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)
خاتمه این کتاب همان باب پنجم و خاتمه کتاب اعتقادیه است. در دیباچه از متن به «کلمات شریفه» نام برده نه «حیات النفس».
آغاز: بسمله. ای مجیب دعوت مضطران و چاره ساز بیچارگان و محرومان ... اما بعد، چنین گوید این ذره بی مقدار و خاکسار ... الرشتی مولداً ...
انجام: و رضا در هر حالی به قدرش و قضایش. پس به درستی که او تعالی ولی هر چیزی است ...
چاپ: مشار فارسی، ج۱، ص۱۲۸۷؛ ایران، سنگی، ۱۲۷۶ق، وزیری کوچک، ۴۴ص
[فهرستواره منزوی ۲۳۴/۹ و ۲۰۴/۹]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳گ (۷۶ر-۹۸پ)[ف: ۱ - ۵۲]

۲. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۱۱۵/۱
خط: نستعلیق، کا: حاجی عزیز، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۹۲]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۵۸/۱
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد صادق شیرازی، تا: ۱۴ رجب ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۴گ (۲پ-۳۵ر)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۸]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۳۹/۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست «رساله در توحید» آمده ولی سرآغاز و انجام با ترجمه دوم حیاة النفس هماهنگ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۳۶گ (۹۱پ-۱۲۶)[ف: ۵ - ۳۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۴۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تامل در بسط در بعضی مقامات و تادیه کلام بوجه احسن از این نشده و المیسور لا یسقط بالمعسور.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳ص (۱-۷۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۳/۲- ۱۷۳]

۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۱/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** به عبارت نزدیک به فهم مطالب ادا می‌شود، و الله الموفق للصواب
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۱۶پ-۱۲۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۱۳]

۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الی الله ترجع الامور و السلام علی من اتبع الهدی و خشی عواقب الردی
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین ارومی، بی‌تا؛ جا: کربلا؛ ۲۵گ (۳پ-۲۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۶۶]

● حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.)

حایری عظیم آبادی، حسن، - ۱۲۶۰ ؟ قمری

hāyerī-ye ʻazīm ābādī, hasan (- 1844)

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)
نام نگارنده و مترجم در دیباچه آمده.
آغاز: بسمله، الحمدلله ذی الکبریاء و الالاء ... و بعد چنین گوید ... حسن حایری عظیم آبادی که چون بحکم ان لنا فی کل خلف عدو ...
انجام: بدرستی که حق تعالی صاحب هر چیز است و رحمت خدا نازل باد بر سید ما پیغمبر ما محمد مصطفی و آل طاهرین معصومین منتخبین او، تا اینجا ختم شد ترجمه باختتام حسن و الله المحسن.
چاپ: هند، بمبئی، ۱۲۸۸ قمری، سنگی، رقعی
[الذریعة ۹۸/۴؛ نسخه‌های منزوی ۹۱۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۰۴/۹]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۳۳۱
بی‌کا، تا: ۱۱۰۳ق؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، با یک سرلوح رنگارنگ، مجدول، با کمند؛ جلد: میشن قرمز، ۱۵۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۱۸/۶سم [ف: ۲ - ۱۳۲]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۲۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳۲گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۲]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۲۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: سفید، جلد: مقوا، ۲۶۴ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱ - ۲۹۶]

● حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.)

رشید یزدی، محمد بن علی، ق۱۳ قمری

rašīd yazdī, mohammad ebn-e ʻalī (- 19c)

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)
مشتمل بر مقدمه و پنج باب و خاتمه.
آغاز: بسمله حمدله و بعد این ترجمه ... که ... شیخ احمد ... در اصول دین ... تصنیف فرموده‌اند
[دنا ۸۲۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۰۴/۹]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۵۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: محرم ۱۲۳۹ق؛ اهدایی: سید محمد انوری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۶۹گ، ۱۵ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۸۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۹/۶-ف
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفائی، تا: با تاریخ ۱۲۴۲ق [فیلمها ف: ۲ - ۹۸]

● حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه سوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.-ye sevvom)

جوانرودی، محمد، ق۱۴ قمری

javānrūdī, mohammad (- 20c)

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)
[فهرست احسایی ۳۰/۲؛ الذریعه ۱۲۴/۷؛ دنا ۸۲۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۰۳/۹]

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۱۹/۱ - ج
آغاز: (این است ترجمه کلمات شریفه اش) بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ... احمد بن زین الدین احسائی که بعضی از برادران ایمانی که بر آوردن حاجت او را برخود لازم گردانیده؛ **انجام:** و سیاه کردن این اوراق عبد مسکین احمد بن زین الدین الاحسائی (تا اینجا تمام شد ترجمه کلام شریف ایشان و حقیر ... در دو روز ترجمه اش بانجام رسانیده ... حرره المخلص ... محمد الجوانرودی)
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج سبز، ۲۱۵گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹۸]

● حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.)

دامغانی عمروانی، محمد

dāmqānī ʻamrovānī, mohammad

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۴۹
نسخه نادر؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● حیاة النفس فی حظیرة القدس (ترجمه) = ترجمه رساله اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

ḥayāt-un nafs fī ḥaẓīrat-il quds (t.) = t.-ye r.-ye osūl-e ʻaqāyed

وابسته به: حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی اصول الدین؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶-۱۲۴۱)

چند ترجمه نامعلوم:

۱. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۴۵/۵
آغاز: بسمله ای مجیب دعوة مضطران و چاره ساز بیچارگان محرومان تویی که جمله موجودات را از فیافی ... بقصور مشیده مدینه طیبه ... رسانیدی؛ **انجام:** و واجب است بر بندگان شکر حق تعالی بر نعمتهایش و حمدش بر کرم والایش و رضا در هر حالی بقدرش و قضایش بدرستی که او ... هرچیزیست ... و فارغ
خط: نستعلیق، کا: مترجم، تا: شعبان ۱۲۵۸ق؛ بعد از جای خالی عبارت «و واجب است بر مکلف» یا «و واجب است اینکه» آمده است؛ جلد: تیماج حنایی، ۲۶گ (۷۹پ-۱۰۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۲۴/۲
آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. اما بعد، پس می‌گوید بنده مسکین احمد بن زین الدین الاحسائی، بدرستی که التماس کردند از من، بعضی از برادرانی که واجب بود بر من، اطاعت ایشان، اینکه بنویسم برای ایشان رساله ای، در بیان بعضی معارف، که واجب است بر مکلفین، از اصول دین،که آن توحید و عدل و نبوت و

امامت و معاد است، با چیزهایی که تعلق به اصول خمسه مذکوره دارد؛ **انجام:** مگر انکار نمودن مخالفین که می‌باشد، اشد در خلاف نمودن با ایشان. هر آینه کفایت می‌کرد ما را. قد تمت ...
با کار رشتی مقابله شد، آن نبود، ترجمه‌ای است در یک «مقدمه» و پنج «باب»: ۱. توحید، در هفده فصل، ۲. عدل، ۳. نبوت در پنج فصل، ۴. امامت، در چند پنج فصل، ۵. معاد، در دوازده فصل، خاتمه، در رجعت؛ خط: نستعلیق پخته، کا: ابن محمد علی نوری کامی عبدالوهاب، تا: ۱۲۵۸ق؛ نام متن در دیباچه «حیاة النفوس» آمده است؛ مهر: «اللهم صلی علی محمد و آل محمد» (بیضی)؛ ۲۸گ (۲۹پ–۵۶ر) [ف: ۲ – ۴۷]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۸۱

آغاز: و احباء روحانی حقیر را امر فرمودند به ترجمه آن پس امتثالا لامرهم وانقیاداً لحکمهم اقدام به ترجمه آن نمود مستعیناً بالله امره الیه لان حساب الخلق الیه و ایابهم الیه؛ **انجام:** ولنبلونکم بشیء من الخوف والجوع ونقص من الاموال و الانفس و الثمرات وبشر الصابرین یعنی هر آینه البته ابتلاء و امتحان می‌نمائیم شما را به چیزی از ترسیدن از اعدا و گرسنگی

خطبه را ندارد؛خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۴۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف مخ: ۱ – ۴۱۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۶۶۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد اقبالیان [رایانه]

● حیاة النفوس / عرفان و تصوف / فارسی

hayāt-on nofūs

شریف حسینی، محمد حسین بن احمد، ق۱۳ قمری

šarīf hoseynī, mohammad hoseyn ebn-e ahmad (- 19c)

این نسخه فقط باب دوم کتاب را که مبحث الهیات است دربردارد و دارای یک «مقدمه» و شش «قسم» می‌باشد و مطالب با عبارت «سؤال» و «جواب گوییم» آمده است.
آغاز: بسمله الحمد لله الملهم للحق و الصواب ...
[فهرستواره منزوی ۳۲۳/۷]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۵۶

آغاز: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: احمد شیشه بری؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۷گ، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۲۶۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۲۹/۴

آغاز: باب دوم در الهیات و آن مشتمل بر شش قسم و مقدمه که تقدیم آن بر اقسام واجب بود؛ **انجام:** فرق نبود میان حال تعقل نفس مرذات خود را و همچنین ادراک نفس مر بدن خود را و قوتهای بدن خود را چنانکه معلوم شد وتواند بود که به صورت
تذکر: نام مؤلف به استناد فهرستواره منزوی ۳۲۳/۷ ذکر شد؛ وجود وماهیت، مقولات، جواهر واعراض؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نصف صفحه آخر صفحه مانده و مطلب ناقص می‌باشد. از موقوفات حاج محمد رمضانی است؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۲ – ۸۲۲]

● حیاة النفوس / کلام و اعتقادات / فارسی

hayāt-on nofūs

فارسی، لطف الله بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

fārsī, lotf-ol-lāh-e bn-e mohammad rafī' (- 19c)

اهدا به: منوچهرخان معتمدالدوله
در این رساله از اصلهای پنجگانه دین (توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد) گفتگو نمود و آن در یک مقدمه و پنج باب است و دیباچه آن به عربی می‌باشد. در پایان می‌گوید که در روزگار محمد شاه قاجار (۱۱۹۳–۱۲۱۱) در شیراز زاده و فارسی را در آنجا نزد پدر خوانده‌ام، او که سفر رفت من برای فرا گرفتن علمهای ادب همراه او بودم. هنگامی‌که منوچهرخان معتمدالدوله در سپاهان فرمانروایی می‌کرد من بدانجا شدم و پدرم از نزدیکان او بود. من دست از آموختن دانش نکشیدم و این نگارش را بپرداختم و به منوچهرخان ارمغان دادم. (دانش پژوه)
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... فیقول ... ابن محمد رفیع الفارسی المدعو بلطف الله ... انه قد التمس منی بعض الاخوان الذین، یجب اطاعتهم ...
انجام: و ظل عاطفش بر مفارق قاطبه بندگان پاینده باد الی یوم التناد اللهم طول عمرا ... بحق محمد و اله الطاهرین.
[دنا ۸۲۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۷۹/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج روغنی زرشکی هنری، ۶۶گ، ۱۰سطر [ف: ۳۳/۱– ۱۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۲

آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛دارای سرلوح و حاشیه زرین، مجدول؛ کاغذ: برقی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۵۷۳]

← حیات المعانی ≻ مرآة المعانی فی ادراک العالم الانسانی

● حیات المهلکین و نجات المؤمنین ؟ / تاریخ معصومین / فارسی

hayāt-ol mohlekīn va nejāt-ol mo'menīn

علی بن زین العابدین

'alī ebn-e zayn-ol-'ābedīn

مصائب پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) را در یک «مقدمه» وشش «باب» و یک «خاتمه» آورده و هر باب شامل یک یا چند مجلس است: مقدمه در حکمت ابتلاء اولیا، به بلا؛ باب ۱. ذکر وقایع وفات سید کائنات؛ ۲. وفات حضرت زهرا (س)؛ ۳. شهادت امیر المؤمنین (ع)؛ ۴. شهادت امام حسن(ع)؛ ۵. شهادت امام حسین (ع) در سی و هفت مجلس؛ ۶. شهادت امام رضا (ع)، مؤلف به نام خود و نام کتاب در مقدمه تصریح نموده است و اشعاری را با عنوان «لمؤلفه» می‌آورد.

سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه:۵۹

آغاز: مقدمه فی الجمله حکمتی که از مبتلا شدن اولیاء به بلاء متصور خطور اذکیاء می‌شود جدا ساختن عبودیت از ربوبیت و خواص دانستن اولیا من المخلوقین؛ **انجام:** و امددنا بالخیر و الظفر واحشرنا معهم بالنعیم واجعلهم شفیعنا عندک فی یوم المحشر و هی لنا ثوابنا عندک بشرف ... سعادت خدمتهم بالعین والنظر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ متن خط خوردگی دارد؛ جلد: گالینگور زرد، ۲۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف مخ]

● حیاض الجنان / - عربی

ḥiyāḍ-ul jinān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۶۶

کا: سید محمد باقر قزوینی، بی‌تا؛ مجموعه اقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

● حیاض الظریف و ریاض الطریف / ادبیات / عربی

ḥiyāḍ-uẓ ẓarīf wa rīyāḍ-uṭ ṭarīf

دزفولی، محمد تقی بن علی، ۱۲۲۳ - ۱۲۹۵ قمری

dezfūlī, mohammad taqī ebn-e 'alī (1808 - 1878)

اهداء به:شاهزاده احتشام الدوله

دزفولی می‌گوید این کتاب را از کلمات برگزیده چه نظم و چه نثر عربان فراهم آوردم و در آن شعری ذکر نکردم جز آنکه سحر حلال است و نثری نیاوردم جز آنکه آب زلال. غرض من آن بود که هر که را نظر در آن افتاد و از اهل اصطلاح و نظر باشد از آن بهره برد. (عبدالله انوار)

آغاز: الحمدلله الذی کرم بنی آدم بالنفس الناطقة ... و بعد ... هذا مجموع لطیف و کتاب منیف تستلذ به الاسماء و تمیل الیه الطباع بل فیه ما تشتهی الانفس و تلذ الاعین من ابیات رایقة ...

[دنا۸۲۷/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا ما تیسرلنا جمعه و تألیفه فی المجلد الاول من کتابنا الموسوم بحیاض الظریف و ریاض الطریف و یتلوه المجلد الثانی من الکتاب مرتبا بالفصول و الابواب و الحمدلله ... و ظاهراً فی غرة شعبان من ۱۲۹۰.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۴×۱۷سم [ف: ۱ - ۱۹۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** جعل ینفق من ذلک الکنز و یطعم منها الناس و یفعل المعروف انتهی

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: حسین خوانساری، تا: ۱۲۷۱ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: روغنی، ۱۷۸گ، ۱۴سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸ - ۳۴۹]

● الحیاض المترعة / فقه / عربی

al-ḥīyāḍ-ul mutra'a

علی بن جعفر

'alī ebn-e ja'far

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۱۰

در نسخه این بحثها آمده است: الموالاة فی الوضوء، احکام الوضوء، کتاب الزکاة، کتاب التجارة، الاجارة، الغصب، حاشیة الروضة البهیة، احکام النفقة، معنی الصحة و الفساد، قاعدة اقرار العقلاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق؛ ۵۲۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۲۶۰]

● الحیاض المترعة فی وفق الاربعة فی الاربعة / علوم غریبه / عربی

al-ḥīyāḍ-ul mutra'a fī wifq-il arba'a fi-l arba'a

ابن حنبلی، محمد بن ابراهیم، ۹۰۸ - ۹۷۱ قمری

ebn-e hanbalī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1503 - 1564)

اهداء به: مولانا حسن چلبی

تاریخ تألیف: اواسط رجب ۹۴۳ق

در طریقه استخراج مغیبات به روش خانه‌های چهار در چهار، مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی الاصطلاحات الوفقیة؛ باب ۱. کیفیة أوضاعه السریة؛ باب ۲. خواصه السریة؛ الخاتمة: فی وضع اشکال جلیة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۶۱

آغاز: الحمدلله الذی قد فهدی و لم یزل تأثیر قدرته علی وفق ارادته أبداً و الصلاة و السلام علی من سمی فی الانجیل محمد؛ **انجام:** و الله تعالی نسأل أن یثبتنا علی صحیح الاعتقاد و یحفظنا من سوء القدح و فظیع الابعاد و هو علی کل شیء قدیر.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۴۲]

← حی بن یقظان ⩥ شرح قصة حی بن یقظان
← حی بن یقظان ⩥ خاصیت آحاد اشکال در اعداد اوفاق

● **حی بن یقظان (علی بیان آخر)** / فلسفه، داستان / عربی
ḥayy ibn-i yaqẓān (ʻalā bayān-in āxar)

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

غیر از رساله مشهور او و در بیان قصه حی بن یقضان است.
آغاز: قد تیسرت و الیسر من الحضرة جلت نهضة و انبعاث بقوای المستخدمة فی المادة للتعقل عن حالة ما کنت بصدده من مراعاة أحوال البدن الی عالم العقل الفعال المنزه عن التدلس بعالم العناصر فینا ...
انجام: و بعث علی تعقل المتعقلات ما امکن فوالله ما ضاع سعیی فی النهوض الی خدمة ذلک الشیخ البهی لاستفادة الأنوار منه ولقد قضی حق سعیی و ما اترک لی جهد فی نصحی و ارشادی و هدایتی
چاپ: قاهره، محقق: محمد سلیم سالم، مطبعة الشبکشی، ۸۶ص، ۱۹۵۰م.
[دنا ۸۲۷/۴؛ مجمع علمی عراقی ۲۶۸/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۳۵-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳گ (۱۴۰پ–۱۴۲پ)[فیلمها ف: ۱ - ۶۶۳]

● **حی بن یقظان (ترجمه و شرح)** / فلسفه، داستان / فارسی
ḥayy ibn-i yaqẓān (t. wa s.)

جوزجانی، عبدالواحد بن محمد، – ۴۳۸ قمری
jawzjānī, ʻabd-ol-vāhed ebn-e mohammad (- 1047)

وابسته به: شرح قصة حی بن یقظان = الرسالة المرموزة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰–۴۲۸)
به دستور: علاء الدوله ابوجعفر امیرالمؤمنین کاکویه
در اخلاق و مواعظ شبیه نمایشنامه که به نام حی بن یقظان، و مراد از این نام تلویح به هشیاری و بیداری جان است. اصل کتاب از ابن سینا، به عربی بوده و مترجم آن را بر حسب دستور علاء الدولة به فارسی ترجمه نموده ولی اصل عربی را نیز آورده و متناوباً عربی و فارسی است و از این جهت حائز اهمیت است.
آغاز: بسمله. ستایش و آفرین مر یزدان کیهان دار را، آفریدگار جهان و دارنده زمین و آسمان و گرداننده ستارگان ...
انجام: و مختصر آن اندر کتاب دانشنامه علایی سپری شد این رسالت بتوفیق ایزد عزوجل، و درود ایزد بر محمد و بر اهل بیتش پاکان و گزیدگان.
چاپ: به کوشش هانری کربن (تهران، انجمن آثار ملی: ۱۳۳۱)
[الذریعة ۷: ۳۰–۱۲۹، ۹۲/۱۷؛ ریحانة الادب ۴۳۶/۱؛ مهدوی (مصنفات ابن سینا) ص ۹۵؛ فهرستواره منزوی ۳۰۰/۱ و ۱۸۰/۶]

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۶-ف**
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳گ (۱۵پ–۱۷پ)[فیلمها ف: ۱ - ۶۶۲]

۲. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۲۷/۱۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با یادداشتی درباره این رساله درهامش برگ‌های (۷۸ر–۸۴ر) و اینکه از آن بابا افضل است؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۲گ (۷۸ر–۸۹ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۳سم [ف: ۸ - ۲۹۹]

۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۷۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۲۸) با شماره ۲۸۶/۳۹ آمده؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۳۳۶پ–۳۵۲ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۵۰]

۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۳۰**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید،جلد:تیماج حنایی،۴۷ص(۲۱۱–۲۵۷)،۲۵سطر[سنا:ف:۲-۱۹۱]

۵. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۴/۱۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۷۲– ۸۷)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۲۸]

۶. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۲/۱۷**
آغاز و انجام: برابر
مانند نسخه‌هایی است که هنری کربن نسخه خود را به سال ۱۳۳۱ش از روی آنها چاپ کرد، و همه سه بخش را در بر دارد؛ بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ محرم ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی زرد، ۲۳گ (۷۰ر–۹۲ر)، ۱۷سطر [ف: ۱۱ - ۵۸۸]

۷. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۶/۱۱**
آغاز: سپاس وافر، کیهان را و آفریدگارن دو جهان را و دارنده زمین و آسمان را، و درود بر رسولان او علی الخصوص محمد ... این رسالتی است که شیخ رئیس ابوعلی انشا کرده است در شرح قصه حی بن یقطان و پدید کردن رمزهایش. قال. و بعد فان ... التفسیر: گوید اتفاق افتاد مر آنکه؛ **انجام:** قال ولد بما هاجر الیه افراد من الناس ... الترجمه: گوید که بود که یکی از مردمان بنزدیک او شود و چندان نیکی بجای او کند که ... شریعت آمده بود از ... کار کند و این پایگاه دانایان بود

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: میشن قرمز، ۱۴گ (۱۵۹پ-۱۷۲پ)، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۹ - ۳۳۹]

● **حی بن یقظان (منظوم)** / فلسفه، شعر، داستان / عربی

ḥayy ibn-i yaqẓān (manẓūm)

ابن هباریه، محمد بن محمد، ۴۱۴ - ۵۰۹ قمری

ebn-o habbārīyya, mohammad ebn-e mohammad (1024 - 1116)

وابسته به: شرح قصة حی بن یقظان = الرسالة المرموزة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

ابن هبارية محمد عباسی زاده آذربایجان و نشأت یافته در بغداد و اصفهان است که در کرمان درگذشت، او شاعری عارف بود و چون معتقدات مبتنی بر توحید عددی و دارندگان آن اعتقاد، حتی وزیر و خلیفه را به مسخره می‌گرفت، از این رو نوسنیانی چون عماد کاتب در خریدة القصر او را به هجا بودن شهرت دادند. او داستان حی بن یقظان را به شعر عربی سروده است.

آغاز: حی بن یقظان ما حی بن یقظانا ×× سبحان موجود ذاک الشیخ سبحانا / شیخ من البلد القدسی منشأه ×× سری الینا فحیا و احیانا ...

[دنا ۸۲۷/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۷/۵-ف

نسخه اصل: احمد ۳ ش ۳۲۶۸؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عیسی بن علی بن هیاج طبیب، تا: ذیحجه ۵۸۰ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۵/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا شیء الطف منها ان من عرف القدیم اصفی جمیع الخلق اذهانا.

نام نویسنده با استناد به مهدوی (مصنفات ابن سینا) ص ۹۵ تعیین شد؛ خط: نسخ خوش، کا: ناصرالدین حسین بن نورالدین محمد کرمانی، تا: ۱۰۹۷ق، جا: کرمان؛ در چهارستون چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۱۶۸-۱۷۲)، سطور چلیپای (۱۱/۴×۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۲۵۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۵۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مموه کل ما یاتی به کذب ×× و لست مستغنیاً عنه و ان خانا

خط: نستعلیق شکسته، کا: فرهاد میرزا، تا: پنج‌شنبه ۱۱ شعبان ۱۲۶۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۵پ)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۹×۲۸/۶سم [ف: ۲۹/۱- ۴۵۱]

● **حی بن یقظان = اسرار الحکمة المشرقیة** / فلسفه / عربی

ḥayy ibn-i yaqẓān = asrār-ul ḥikmat-il mašriqīyya

ابن طفیل، محمد بن عبدالملک، ۴۹۴؟ - ۵۸۱ قمری

ebn-e tofayl, mohammad ebn-e ‘abd-ol-malek (1102 - 1186)

رساله پس از ذکر مقدمه در اجلیت حکمت اشراقی داستانی است فلسفی در بیان امکان ترقی و تکامل انسان به تفکر و مشاهده در عالم خلق و دریافتن برخی از اسرار نهفته در طبیعت که به صورت داستان سیر طبیعی کودک بی مربی در آورده، رساله ترجمه بلاتینی و انگلیسی نیز شده است.

چاپ: قاهره، مطبعة النیل: ۱۹۰۴م؛ به کوشش احمد امین (مصر، دار المعارف مصر: ۱۹۵۲م)؛ به تحقیق فاروق سعد (بیروت، دارآفاق جدیدة: ۱۲۹۴ق)

[دنا ۸۲۷/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۱ص (۱۷-۱۲۷)، ۱۴ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [سنا: ف: ۱ - ۴۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۰۶

آغاز: پس از دیباچه: ایها الکریم الصفی الحمیم منحک الله تم البقاء الابدی؛ **انجام:** و السلام علیک ایها الاخ البار الرحیم ایدک الله تعالی اسعافه و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ خط نسخه با نسخه ۵۹۰۸ یکی است و کاتب آن نسخه احمد بن محمد علی اسفیدواجانی کرونی اصفهانی است و از این رو این نسخه هم در ۱۲۳۸ باید نوشته شده باشد؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۱۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۲۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۷۲/۳-ف

نسخه اصل: اسکوریال ش ۶۹۶ (فهرست در نبورگ ص ۴۹۲) یا ۶۹۳ (کاسیری ص ۳۰۲)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۴۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۳۵/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی سیر، ۴۰گ (۹۴پ-۱۳۳پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۱۷]

● **الحی الفعال** / کلام و اعتقادات / عربی

al-ḥayy-ul fa‘‘āl

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۸/۴

آغاز: بسمله مسئلة فی بیان حقیقة الحی الفعال و ذکر الخلاف فیه و الدلالة علی الصحیح فی ذلک السید المرتضی علم الهدی ... قال رحمه الله ذهبت الفلاسفة الی ان الحی الفعال هو النفس..؛ **انجام:**

و کل ما یأتی منی مع شفل قلبی و تقسم فکری ... لازال للدین عضدا و لاهله کنفا و سندا ان شاء الله تعالی ... و نعم الوکیل.
خط: نستعلیق، کا: حیدر بن محمد بن احمد طبرانی یا طیرانی، تا: ۹۵۸ و ۹۶۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۶۶-۷۴)، ۱۷سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳۲ – ۲۲۵]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۶۷/۴

آغاز: و ذکر الخلاف فیه و الدلالة علی الصحیح من ذلک، املاء سیدنا الشریف المرتضی ... قال ذهبت الفلاسفه الی ان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه غره ربیع الاول ۱۱۲۴ق؛ ۳گ (۸۴پ-۸۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۲۲]

● الحیثیة التعلیلیة و الحیثیة التقییدیة (القول فی الفرق بین) / اصول فقه / عربی

al-ḥayṯīyyat-ut ta'līlīyya wa-l ḥayṯīyyat-ut taqyīdīyya (al-qawl fi-l farq bayna)

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۹۰/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ – ۷۶]

← حیدر آملی > احوال حیدر بن علی آملی (ترجمه)

● حیدر بیگ (داستان) / دعا / عربی

heydar beyg (dāstān)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۴۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سارا مجتهدی [رایانه]

● حیدر بیگ نامه = حیدر بیگ و دختر قاضی کشمیر / شعر،داستان / فارسی

heydar-beyg-nāme = heydar-beyg va doxtar-e qāzī-ye kešmīr

داستانی عشقی است که بنا به گفته ناظم، در زمان شاه عباس دوم صفوی اتفاق افتاده و حیدر بیک نامی، ظاهرا از غلامان شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷ق) در هنگام شکار، چشمش به ماه رخساری افتاده که نام او در تحریرها «سیمنبر» «سنمبر» و «صنوبر» آمده و دلباختن به او و ادامه داستان ... این منظومه به نام حیدر بیک و دختر قاضی کشمیر نیز نامیده شده است. داستانی است از جنگ و بزم و وصال و در ضمن حکایت در آمیختن فرهنگ ایران و کشمیر هند، که آنجا را «ایران صغیر» می‌خواندند.

چاپ: چاپ تهران ۱۳۲۶ به نام داستان حیدر بیگ و سمن بر [مشترک پاکستان ۱۴۱۰/۸؛ مرعشی ۳۰۶/۲۹؛ داستان حیدر بیک و سنمبر، شرکت سهامی طبع تهران؛ آذرماه ۱۳۲۶؛ الذریعة ۱۷۵/۷؛ فهرستواره منزوی ۸۳۳/۱۰]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۱۴-۲۹/۱۵۴

آغاز: ... دانم که بتوانم ستانم ×× اگر نه من جوابش بر تو خوانم / بگفتا گرستم آری همین یاد ×× که این سازی نخواهی داد بر باد؛ **انجام:** به گرمابه بشد خود کرد طاهر ×× بر او آمد به خلعت‌های فاخر / همی بودند با هم خرم و شاد ×× به کام دوستان با خاطر شاد

منظومه مفصلی است در عاشق شدن حیدربیک به دختر قاضی کشمیر و درگیری با قاضی در این رابطه، وقوع این داستان در اصفهان و گویا زمان صفویه ساخته شده است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای سفید، ۱۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۶۴۸]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۷/۲-۶۱۲۶

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: ۱۱۳]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۹۶/۴

آغاز: الا ای طوطی نطق شکرخاه ×× به زندان قفس تاکی کنی جاه
خط: نستعلیق، کا: حمزة بن رستم خان، تا: ۱۲۴۹ق؛ قطع: ربعی؛ [نشریه: ۷ – ۲۵۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۷/۱

آغاز: ألا ای طوطی نطق شکر خوای ×× بزندان قفس تاکی کنی جای؛ **انجام:** نقاب از روی چون ماهش بر انداخت ×× دو دستش را بگردن چنبر انداخت
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۷۲ق؛ تا حدودی بد خط و اغلاط املایی و دستوری فراوان دارد، نسخه حاضر با نسخه چاپی آن اندکی اختلاف دارد و ابیات آن بیشتر از چاپی می‌باشد؛ تملک: شیخ محمد علی، حاج احمد خلف؛ مهر: «لا إله إلا الله الملک الحق المبین» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۲-۲۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۲۹ – ۳۰۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۰

آغاز: کتاب حیدربیک، در ستایش ذات حضرت خداوندی گوید اللهم قبل. بسمله ... سپاس خدای جهان آفرین ×× خداوند یکتای جان آفرین؛ **انجام:** نباشد اگر لایقت ای نجیب ×× که این نسخه ماند ... یادگار
خط: نستعلیق تحریری، کا: سید حسن فرزند میر عبدالمجید واعظ، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۳۰۲ق، برای زبدة المخدرات والده میرزا علی محمدخان؛ مجدول محرر، کمندکشی، با رکابه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴۴ – ۲۲]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۶۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۹۴گ، اندازه: ۱۰/۸×۱۸سم [رایانه]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۵۰

آغاز: بسمله، الا ای طوطی نطق شکر خا ×× به فرزندان قفس تا

کی کنی جا؛ **انجام:** بعیش و نوش بعد از رنج بسیار
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ، ۱۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۴۱۴]

● **حیدر بیگ نامه = حیدر بیگ و دختر قاضی کشمیر = ...** / داستان، شعر / کردی

heydar-beyg-nāme = heydar-beyg va doxtar-e qāzī-ye kešmīr

تحریری از همان داستان پیشین است به لهجه کردی. در تحریر فارسی آن که در اسلام آباد پاکستان دیده بودم آمده بود: به خواهش بزرگی از مردم عراق اصفهان، که از سراینده داستانی خواسته بود سروده شده است: «چنین باشد اگر خواهی ره راست ×× بزرگی از عراق اصفهان خواست / بگو نقلی تو از معشوق عشاق ×× که از یادگاری اندر آفاق / ز کشمیرش برون آور، به ایران ×× بیان سرگذشت نره شیران / جلوس شاه دین عباس ثانی ×× که او زد سکه صاحبقرانی / از آن جمله بودی او را جوانی ×× جوان بهتر ز جان جهانی / غلام شاه، حیدر بیگ نامش ×× ...». نام سراینده تحریر کردی آن نیز به این ناآشنا به لهجه کردی به دست نیامد. شاید در بخش پایانی بوده است که در نسخه افتاده است. تحریر کردی آن آغاز می‌شود با حمد باری و ستایش از پیامبر و حضرت علی و خاندان (۷۷ بیت) به گونه‌ای که شیعی بودن سراینده و تبلیغات روزگار صفوی را نشان می‌دهد. سپس به شاه عباس ثانی و داستان می‌پردازد: «دمای شیخ صفی عباس ثانی ×× سکه ش داوزذی صاحبقرانی ... / «حیدر بیگ» نامی غلام شاهی ×× شیر شیرانی، طور یوسف لقایی». در منابع در دسترس نشانی از نسخه دیگر این تحریر به دست نیامد. (احمد منزوی)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۱۸/۳

آغاز: بسمله، شهنشای بی باک (چنین) ×× الا لاشریک شهنشای بی باک / فرد فریادرس، ذات تینا پاک ×× باعث بر ایجاد عرض (ارض؟) روی افلاک / بیخورد و بیخواب، بی رود، بی فرزند؛ **انجام:** صنوبر و ناز و ات ای شهریار ×× به توفیق حق بنای کردگار - تا دور مهدی صاحب زمانی
نسخه دارای ۹۷۵ بیت است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: محرم۱۲۴۹ق، جا: شهر سقز؛ افتادگی: انجام؛ ۱۸گ (۵۹ر-۷۶پ)، سطور راسته و چلیپا [ف: ۳ - ۱۱۶]

← حیدر بیگ و دختر قاضی کشمیر ﴿ حیدر بیگ نامه

● **حیدرنامه** / شعر / فارسی

heydar-nāme

مثنوی حماسی است که شاعر درآن دلاوری‌های علی (ع) را در جنگ بدر و احد و سایر غزوات به نظم کشیده است. نسخه حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و به همین جهت تشخیص نام شاعر ممکن نشد. گویا بخشی از حمله حیدری باذل مشهدی است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۲۱/۴-۱۲/۱۱۱

آغاز: دماغم زفکر سخن سوخته است ×× لبم را تفکر به هم دوخته است / مرا خوانده دربزم خود روزگار ×× به مجلس رود کس چنان پرخمار؛ **انجام:** نخست او ستاننده دل زشیر ×× بشد روبرو با هشام دلیر / که درقوم او صاحب رتبه بود ×× عمو زاده شیبه وعتبه بود
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۶۹۷]

● **حیدر و صنوبر** / شعر / کردی

heydar va senowbar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۸۶

آغاز: قادر قدرت ×× یا حی یا قیوم قادر قدرت / فرست بخشنده فرسان فرست ×× قلمزد بروی لوح قلم خط؛ **انجام:** تکیا نکامش لاله هرمزی ×× قرمز نما بی پارچه انیزی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۸۸ق؛ رکابه‌دار؛ جلد:مقوای سبز، ۳۰گ،۱۳سطر،اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۱ - ۸۸]

● **حیدریه (ترجمه)** / فقه / فارسی

heydarīye (t.)

حسینی گیلانی، احمد بن فضل الله

hoseynī gīlānī, ahmad ebn-e fazl-o-llāh

در چهار «باب» و متن از شیخ احمد احسائی است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۴۲

آغاز: بسمله، حمدله، المستحق للعبادة بین خلقه اجمعین؛ **انجام:** بعد از حمد و رکعت اول سوره اعلی بخواند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: محمود شیخی زاده؛ جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۱۷سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۹۳۴]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۲۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۳۷۷]

← حیدریه شیخ احسائی ﴿ نجاة السالکین (ترجمه)
← الحیرة ﴿ العروس

● **الحیرة** / فقه / عربی

al-ḥayra

تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۱۱۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ – ۶۹۹]

● **حیرت الابرار** / شعر / ترکی

heyrat-ol abrār

امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴ – ۹۰۶ ؟ قمری

amīr ‘alī-šīr-e navā’ī, ‘alī-šīr ebn-e kīčakne (1441 - 1501)

تاریخ تألیف: ۸۸۸ق

شاعر منظومه خمسه‌ای در تقلید نظامی به ترکی دارد، شامل: ۱. حیرت الابرار، ۲. لیلی و مجنون، ۳. شیرین و فرهاد، ۴. سبعه سیاره، ۵. سد سکندری. نخستین مثنوی خمسه اوست که در ۸۸۸ ساخته و نزدیک ۳۸۰۰ بیت است. در آن آمده: نکته تاریخی که احسن ایدی ×× سکیز و سکیز یوزو سکسن ایدی.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× رشته غه چکتی پنجه در یتیم / کنج وطن کونکی انینک گنج خیر ×× خاطری کنجور دیتلی کنج ریز

[فرهنگ سخنوران، خیامپور ۶۱۶؛ الذریعة ۱۲۵/۷؛ فهرست آثار نوایی چاپ ۱۹۷۰ تاشکند ص ۴۱]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۶۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ نسخه در کتابخانه دختر سلطان سلیمان بن سلطان سلیم عثمانی ۹۲۶-۹۷۴ بوده؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج، ۳۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۴ – ۳۵۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** حبیبان کز او قوسه بیر مقالات ×× نوایی سوز لری تا بغای نوایی / میدیم بار تو رور کیم کاتبی غه ×× عنایت برله قیلغای گر دعایی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مهر: محمد مورخ ۱۲۴۳؛ در برخی جاها تصویر دارد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۲ – ۲۶۴۹]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲/۱-۱/۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ساقی آلیپ کیل تولا پیمانه ای ×× یوق غلط اتیم تولا ضم خانه ای / تاآنی کوپ کوپ آبسان سیقارای ×× کوپ کوپ ایحسب بیردم اوزومدین بارای. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

نسخه حاضر حیرت الابرار و فرهاد و شیرین را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۰۴۰ق؛ مجدول؛ تملک: محمد حسین بن محمد رضا بیک ذوالقدر؛ ۱۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۶۹۷]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۶۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ و ۱۰۶۵ و ۱۰۷۷ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۷۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۳۵۳]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۳۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۱۴۸]

۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا آنی کوپ کوپ آلپنان سیقارای ×× کوپ کوپ ایچیب بیردم اوز و مدن بارای

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۳ق؛ کاغذ: خطایی، جلد: چرمی، ۲۰۴گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۴۴۴]

۷. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** قالب بانو بواش فکریدا حیران ×× بولوب حالی غاهروم کونکلی ویران / قبلا آلمای دمی براشکا مشغول ×× که مهلک غم دین اولقای جانی مقردل

خط: نسخ، کا: سلیمان ... (من قرایا سراب)، تا: ۱۱۲۸ق؛ ۱۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۴۴]

۸. مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه:۱۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۷۶۹]

۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۸۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا آنی کوپ کوپ آلبیان سیقارای ×× کوپ کوپ ایجیب بیردم اوزومدین یارای

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ابریشمی و ترمه، جلد: چرمی سیاه، ۴۳ص، اندازه: ۲۳/۵×۳۴سم[ف: ۳ – ۱۱۰۸]

۱۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰/۲

در فهرست جامع الابرار ثبت شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین و فیروزه ای، با یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، دو صفحه اول تمامی متن مذهب مرصع ممتاز به سبک کار هرات، سرآغاز هر باب یک سرلوح مرصع مذهب مزدوج ممتاز؛ تملک: سلیمان بن محمد خان قاجار؛کاغذ: عادلشاهی، جلد: مقوا روکش چرم مشکی ساغری، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۳-۹۰]

۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۸۷۳/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ – ۲۸۲]

● **حیرت الصرف** / صرف و نحو / فارسی

heyrat-os sarf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۴۷/۱۰

آغاز: چه لفظ است قولین ای نامور؛ **انجام:** از برای مد صوت با عنوان‌های «س، ج»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۳گ

(۷۱پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۷۵]

← حیرة العقلاء ⟵ حیرة الفضلاء فی تحقیق الجذر الاصم

● **حیرة الفضلاء فی تحقیق الجذر الاصم = حسرة الفضلاء = حیرة العقلاء = حل شبهة جذر الاصم = حل شبهة ابن کمونة** / منطق، فلسفه / عربی

ḥayrat-ul fuḍalā' fī taḥqīq-il jaḏr-il aṣam = ḥasrat-ul fuḍalā' = ḥayrat-ul 'uqalā'

خفری، محمد بن احمد، - ۹۵۷ ؟ قمری

xafrī, mohammad ebn-e ahmad (- 1550)

ارسطو در فصل ۹ کتاب عبارت ارغنون در مبحث تناقض قضایاء ممکن استقبالی و در فصل ۳ دفتر ۱۱ الهی در مبحث امکان و استعداد با گروه مگارا مانند اوبولیدس و دیودروس کرونوس و فیلون مخالفت نموده است و این اوبولیدس در زمان افلاطون و ارسطو می‌زیسته و میان آنها پیوسته جنگ و ستیز بوده و گاهی کار به دشنام می‌کشید و فیلون دیالکتیکی شاگرد او بوده است و فیلون هم از بزرگان جدلیان گروه مگارا به شمار می‌آید و چند مغالطه از اینها به یادگار مانده است مانند: پوشیده شاخدار، نهفته، کچل، ارزن، پیدایش، دروغگو. مغالطه اخیر چنین است: کسی دروغ می‌گوید و سپس می‌گوید دروغ می‌گویم آیا راست گفته است یا دروغ چنان که اپیمنیدس کریتسی گفته است: همه مردم کریتس دروغگویند آیا خود راست گفته یا دروغ؟ این مغالطه به دانشمندان خاوری رسید و بدان شبهه جذر اصم نام دادند و کتاب‌ها در حل آن نوشتند چنان که افضل الدین محمد ترکه در طوس برای شاگردان خود رساله‌ای به نام «انموذج العلوم» در حل مسائل دشوار نوشته و در آن از این شبهه که به شکل «کل کلامی کاذب» در آمده پاسخ گفته است. صدرالدین دشتکی و دوانی هر دو چند رساله در رد یکدیگر درباره گشودن این مشکل نوشته‌اند و سید داماد در الافق المبین نیز به حل آن پرداخت و در الذریعه به نام بسیاری از رساله‌ها که در این باره نوشته شده برمی‌خوریم. فیلسوف و متکلم قرن دهم محقق خفری شمس الدین محمد بن احمد شاگرد صدرالدین محمد دشتکی شیرازی نیز دو رساله در حل مغالطه «کل کلامی کاذب» دارد یکی «عبرة الفضلا» و دیگری «حیرة الفضلاء» یا «حل مالاینحل» که در دو «مقصد» است در یکی راه‌حل‌هایی که آورده‌اند یاد کرده و از آنها خرده‌گیری نمود و در دومی که نیم این رساله است حلی که خود کرده است آورده. وی از تفتازانی و سید المدقین و صاحب قسطاس و کاتبی یاد می‌کند و تاریخچه حل این مسئله از این رساله به‌خوبی به دست می‌آید. (دانش پژوه)

در برخی نسخه‌ها یک مقدمه و چهار مقصد آمده است.

آغاز: الحمدلله ... اما بعد فیقول الفقیر ... محمد الخفری هذه رسالة فی بیان حل المعضلة المشهورة التی اعیت علماء الامصار ... مشتملة علی مقدمه و مقصدین اما المقدمه ففی تقریر الشبهه و اعلم ان لها تقریرات اربعه ...

انجام: فلا یلزم اجتماع النقیضین و لا اجتماع الصدق و الکذب فیهما و لا یخفی علیك الاجراء فی باقی التقریرات. فلنختم الرسالة المسماة بحیرة الفضلاء بالحمد و الصلوة فالحمدلله علی افضاله و الصلوة علی محمد و آله.

چاپ: در دوازده رساله در پارادکس دروغگو، (تهران، موسسه حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۶) به تصحیح احد فرامرز قراملکی

[الذریعه ۱۴/۷-۱۳؛ دنا ۸۲۸/۴-۸۲۹ (۱۴ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ملاموسی گیلانی؛ کاغذ: سمرقندی، حنایی، جلد: پارچه‌ایی زرد اخری، ۳۲ص (۱-۳۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۱۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۴

در یک مقدمه و دو مقصد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۴۵۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۳۰/۳

بی‌کا، تا: ۹۸۷ق، جا: شیراز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۴۸-۶۹)، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۴۴۰]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۵۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد یحیی قزوینی، تا: اوایل رجب ۱۰۷۱ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۷گ (۱۶۵پ-۱۸۱ر)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [مؤید: ۳ - ۲۸۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۴۳/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه النسبة العقلیة حکایة عن النسبة الخارجیة

فقط مقدمه و مقصد اول آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: کرم الله عطاء، تا: دوشنبه ۱۸ شوال ۱۰۸۳ق، جا: مکه مکرمه؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۷۲پ-۷۳ر)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۲۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۱۰

در مقدمه و دو مقصد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد سعید بن میرنظام حسینی مازندرانی، تا: ۱۰۸۹ق؛ در ۱۸۰ر-۱۸۱ر پرسشی است خواجه طوسی است از جمال ایدن درباره «کل مالا حاصل لامکان وجوده و عدمه غیر ذاته» و بندی از ارشاد المقاصد؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۷۱پ-۱۸۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۴۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۷۶/۲

آغاز و انجام: برابر

در مقدمه و دو مقصد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵ص (۳۲–۶۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۵سم [ف: ۴۳ – ۲۳۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: پیرامون قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۳۴۰پ–۳۴۶پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷ – ۲۹۱]

۹. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:۳مجموعه بدون شماره

کا: محمد کاظم بن محمد صادق بن محمد رضا، تا: ۴ صفر ۱۲۲۸ق [دلیل المخطوطات: ۱ – ۵۳]

۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۵۲/۶

خط:نسخ،کا:سید ابوالقاسم موسوی اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج زرد، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۱/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح؛ کاغذ: شکری، ۶۱ص (۱–۶۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۲۳سم [ف: ۵ – ۲۳۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۶۴ ض

بی‌کا، بی‌تا؛ [د.ث. مجلس]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۲/۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۲گ (۴۳پ–۵۴ر)، ۲۰سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸– ۱۵۵]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۸ جمادی الاول ۱۰۲۱ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۶ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳ – ۴۵]

● حيرة الفقهاء / فقه / عربی

ḥayrat-ul fuqahā'

کردری، عبدالغفور بن لقمان، – ۵۶۲ قمری

kardarī, 'abd-ol-qafūr ben loqmān (- 1167)

این اثر مشتمل بر مسائل مشکل فقهی طبق مذهب حنفی و بر اساس ترتیب کتب فقه و گاهی همراه با نقل اقوال بعضی از اصحاب ابی حنیفه.

آغاز: بسمله، قال ولو ان رجلاً سئل عن هرة اخذت فارة فوقعتا فی البئر فما تاکم ینزح فان قال ماء البئر کله فقد اخطأ ...

[دنا ۸۲۹/۴؛ هدیه العارفین ۵۸۷/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال ولدان رجلاً ابق عبده من بلد الی بلد آخر و اخذ مولاه کتاباً من قاضی البلد الی قاضی البلده الذی هو فیها بقبل هذا الکتاب ام لافی قول ابی یوسف بقبل و یاخذ به کفیلاً و یستلم العبد الیه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش کاغذی ابری، ۳۱ص (۳۷–۶۷)، ۲۱سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۴ – ۱۱۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۵۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم طلقها قبل الدخول فللزوج أن ... فی نصف العبد و الله أعلم و أحکم.

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیم، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۷۱گ (۲پ–۷۲ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۶ – ۲۴۲]

● حيرة الفقهاء / فقه / عربی

ḥayrat-ul fuqahā'

چند مسأله مشکل فقهی است با ذکر جواب هر یک بعد از هر مسأله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۴۸/۸

آغاز: مسئلة امة حل فی الظهر و حرم فی العصر ایضا حل فی المغرب و حرم؛ **انجام:** فالجواب یقع لکل واحدة منهن فبقین طلقة علی طلقتان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۳گ (۱۶۰پ–۱۷۲ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۸ – ۳۶۰]

← حيرة القاری ⟩ صرة الفتاوی

● حيرة القلوب و نهاية العقول / رمل / فارسی

heyrat-ol qolūb va nahāyat-ol 'oqūl

قریشی، رفیع الدین بن محمد،

Qorayšī, rafī'-od-dīn ebn-e mohammad

رساله مفصلی است در رمل مشتمل بر دو «مقاله»: ۱. علمی شامل یازده «فصل»؛ ۲. عملی شامل بیست و هشت «فصل».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۷۶/۱-۲۷/۱۴۶

آغاز: بسمله الحمد مرحکیمی را که یزال ولاتغیر عن ... اما پس از حمد ونعت چنین گوید مؤلف ... که اشارت بابشارت حضرت؛ **انجام:** دلیل سفر سفری که واقع شود دور و دراز وبی فایده بود ودیدن خوابها آشفته وصلاح وعقب خانه زنان وکثرت مال وحاملت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۶۹۸]

● حيرة المفتين / فقه / فارسی

heyrat-ol moftīn

مباحث غسل و طهارت و اصول دین اسلام آمده است ظاهراً

نویسنده بر مذهب شافعی بوده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۱۷/۲

آغاز: مسلمان نماز کرده اند ... نماز او درست نبود چگونه بود؛
انجام: مثلاً غصب کرد.
خط: نستعلیق، کا: محمد طالب بن حاجی حیدر جلیلی، تا: ۱۰۴۹ق، جا: اورنگ آباد دکن؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴۹گ، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۵۳]

● **حیرت نامه سفرا = سفرنامه انگلستان** / سفرنامه / فارسی

heyrat-nāme-ye sofarā = safar-nāme-ye engelestān

ایلچی، ابوالحسن بن محمد علی، ۱۱۹۰ - ۱۲۶۲ قمری

Īlčī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad ʻalī (1776 - 1846)

روزنامه سفر ماموریتی اوست به انگلستان سال‌های ۱۲۲۴-۱۲۲۵ق ورویدادهای آن روزگار در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه».

آغاز: اعلم بود، احمد نامی که سرور عالم بود. یعنی محمد مصطفی صلی الله علیه و آله افضل التحیة و الثناء ... اما بعد بر سیاحان روزگار و جهان دیدگان تجربه کار پوشیده نماناد که حقیر ... این رساله را به حیرت نامه سفراء موسوم گردانید ...

[فهرستواره منزوی ۷۶/۱؛ دنا ۸۲۹/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** همه روزه را تکرار و ایشان سخنانی چند مبنی بر تسلی خاطر من
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وزیر گفت سه روز دیگر تصدیع کشیده پیش شاه این جا خواهید آمد ایلچی اسپانیال امشب بدیدن آمد بسیار
خط: نستعلیق، کا: عباس حمیدی (تندنویس مجلس شورای ملی)، تا: ۲۰ بهمن ۱۳۱۷ش، مطابق با ۱۹ ذیحجه ۱۳۵۷ق، جا: تهران، برای دکتر قاسم غنی؛ از روی نسخه اصل که در تصرف حسین خان سمیعیان معاون کارپردازی مجلس شورای ملی بوده، کاتب فهرست مطالب سفرنامه را در ۶ برگ تنظیم کرده و در ابتدای نسخه آورده؛ مهر:کتابخانه دکتر قاسم غنی مورخه ۱۳۲۰؛جلد:مقوا رویه کاغذ،۱۹۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۴]

● **حیرة النحوی = شرح الاحجیات و اللغزیات النحویة** / ادبیات - عربی

ḥayrat-un naḥwī = š.-ul uḥjīyyāt wa-l luġazīyyāt-in naḥwīyya

جمال ابزری، حسین بن حسن، ق۸ قمری

jamāl-e abzarī, hoseyn ebn-e hasan (- 14c)

اهداء به: شاه شجاع (۷۶۰-۷۸۶)

در شرح برخی از شعرهای عربی از رهگذر اعراب و دستور زبان و سپس تفسیر آن با عنوان «تخلیصه».

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نورالعالمین بانوار علوم العالمین و ابهج الارضین بریاض عدل العالمین ... اما بعد فقد شاع بین اهل العلم منظومات فیها من جهة الاعراب تشکیکات فمن تأمل فی اعرابها وقع فی الشبهات و تحیر فی توجیه تلک المشکلات ... فها انا اذا الفقیر الجاهل حسین بن حسن الملقب بجمال الابزری ... فان الشاعر حدثونی ان زید اضاحکا، قائل فی حب هند تسعف. حدثونی فعل و فاعل مفعول ...

انجام: اولان خالد لیس بجید او مررت بزید و الحال زیدا اخبر اباه المسمی بحسین ان خالد یأن. و الصلاة و السلام علی خیر الخلایق اجمعین محمد و آله الطیبین الطاهرین الی یوم الدین.

[دنا ۸۲۹/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۳۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ در ص ع مالکی بنام عبدالله حسینی آن را حیرة النحو خوانده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۴×۱۳/۸سم [ف: ۱ - ۲۷۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۰۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: علی رضا، تا: ۱۲ جمادی الاول ۹۹۶ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۴۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۸۶]

● **حیز ذات** / عرفان و تصوف / فارسی

hayyez-e zāt

در وجه و نفس و صفت اسماء و افعال و صورت جامعه و متفرقه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۷۱/۲

آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد این رساله ایست در بیان و وجه و نفس؛ **انجام:** و بعد از تقدس است و الله لله ... اجمعین.
خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۳گ (۱۲ر-۱۴پ)، ۱۴ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۸۶]

← حیض ﴿ احکام حیض

● **الحیض** / فقه / عربی

al-ḥiyḍ

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, ‘alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)
رساله مختصری است در احکام و علائم حیض: تعریف الحیض، استقرار العادة عدداً و وقتاً، استقرار العادة وقتاً، حکم المبتدئة، حکم المضطربة، لو ذکرت المضطربة الوقت خاصة، حکم المبتدئة التی لها تمییز، حکم المبتدئة التی لاتمییز لها، حکم المعتادة عادة مضبوطة و لها تمییز، حکم المعتادة عادة مضبوطة و لا تمییز لها.
آغاز: بسمله، الحیض هو الدم الأسود او الأحمر العبیط الغلیظ المنتن الذی یخرج بدفع و حرقة من الأ یسر غالباً
[دنا ۸۲۹/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۱۸/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۵۶/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذ استقرت کذلک و حصل الاستمرار
خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن هلال، تا: ۹۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۴ر-۲۵پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۷/۲- ۳۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۳۳/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا استقر کذالک حصل الاستقرار
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالرحیم رستمداری، تا: ۹۶۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۱۱۱پ-۱۱۵ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۳۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۸۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا استقرت کذلک حصل الاستمرار.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۵۶۸]

● **الحیض** / فقه / عربی

al-ḥiyḍ

حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری
hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e ‘alī (1893 - 1953)
مفصل در بحث حیض است و تقریرات درس بعضی از اساتیدشان می‌باشد.

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه:۴۸/۴
آغاز: اعلم ان الحیض هو الدم المخصوص المتکون فی الرحم المعروف بین النساء
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۶ص (۲۲۶-۲۵۱) [ف: ۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۵/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۰۵]

● **حیض** / فقه / فارسی

heyz

عبدالواحد، ق۱۴ قمری
‘abd-ol-vāhed (- 20c)
احکام حیض است بنابر مذهب اهل تسنن در فصول و ابواب پراکنده، نویسنده، که به نظر می‌آید شافعی مذهب است، در بعضی احکام اختلاف آرای مذاهب اربعه اهل سنت را ذکر می‌کند و نقل و ترجمه‌هایی از کتب مالکیه دارد. از عایشه، ابن قاسم، رملی، ابن حجر و منهج و جز آن نام می‌برد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۵۲
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی سیدنا محمد القائل من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین ... اما بعد بدانکه؛ **انجام:** اگر چه قصدش تعظیم باشد ولی بعی از علما گفته اند که ان حرام نیست و الله اعلم الحمدلله علی تمام ذلک ... و الحمدلله رب العالمین (ص ۴۵) ... حاجتی به تقلید ندارد بلکه بمذهب خود عمل نماید والله ولی التوفیق و هو حسبی و نعم الوکیل (ص ۵۲)
کاتب = مؤلف تا: ۱۳۴۰ق، کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور مشکی، ۵۲ص، اندازه: ۱۴/۸×۲۳سم [رایانه]

● **الحیض** / فقه / عربی

al-ḥiyḍ
رساله کوتاهی درباره حیض است.

بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۶۷/۲
آغاز: بسمله الحیض فی المشهور عند اللغویین هو مطلق ... من قولهم حاض الوادی ارسال و عن القاموس الدم؛ **انجام:** و الاصل عدم الانتقال فیتسا قطان و یبقی الاستصحاب الاول بلا معارض و قد یقرر الاعتراض بهذا التقریر و هو ان
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۸۹ر-۱۹۷ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ]

● **حیض و نفاس** / فقه / فارسی

heyz va nefās
به فارسی به روش عربی از قرن ۱۳.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۶۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۲]

● **الحیل** / فقه / عربی

al-ḥīyal

شیبانی، احمد بن عمر، ۱۸۱ - ۲۶۱ قمری
Šeybānī, ahmad ebn-e ‘omar (798 - 876)
«علم الحیل الشرعیة» بابی از ابواب فقه و فنی از فنون آن است و

در این باب کتاب‌هایی به تألیف رسیده که به گفته کشف الظنون، مشهورترین آن همین کتاب حاضر است. مؤلف در این کتاب با استناد به اقوال صحابه و تابعین، حیله‌ها و راه‌هایی را بیان نموده که با به کارگیری آن در مسائل فقهی می‌توان از محدودیت‌های برخی احکام به طریق شرعی رهایی جست. بیشتر مسائل این کتاب با استناد به اقوال سعید بن مسیب و در مسائل عقود و معاملات و معارضات با عنوان «قلت، قال» می‌باشد.

چاپ: مصر، ۱۲۹ص، ۱۳۱۴و۱۳۱۶ق.

[دنا ۸۲۹/۴؛کشف الظنون ۶۹۵/۱؛ اعلام زرکلی ۱۷۸/۱؛ معجم المطبوعات العربیة ۸۲۴/۱]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۷۸

آغاز: قال ابوبکر احمد بن عمر بن مهیر الشیبانی حدثنا سملة بن صالح عن ... عن عبدالله بن ابی بریدة قال ... عن آیة فی کتاب الله تعالی فقال لا اخراج مسجد حتی اخبرک فقام رسول الله (ص) من مجلسه و اخرج احدی رجلیه بالایة قبل ان یخرج رجله الیمنی؛
انجام: قلت فان لم یتهیأله بیعه و لیس هو فی ملکه و لیس علیه فی یمینه خنث کیف السبیل فی ذلک قال ان کان یستحلفه تم و کمل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد هبة الله ثانی به سال ۱۲۱۹، حسین بن محمود قزوینی حنفی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، ۱۵ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۱۰۳]

● الحیل / فیزیک / عربی

al-ḥīyal

بدیع الزمان الخوزی، ابوالعز بن ابی بکر، ق۷ قمری

badī'-oz-zamān-e alxūzī, abūl'ezz ebn-e abī bakr (- 13c)

در جرثقیل است. در صفحه عنوان نسخه شماره ۷۰۸/۵ سپهسالار (گ ۲۸ر) که ترجمه‌ای است از این کتاب آمده: «کتاب ترجمة الحیل لبنی موسی» ولی چنین نیست، چه کتاب الحیل بن موسی در فهرست برلین (ش ۵۵۶۲) شناسانده شده و جز این نسخه ماست و به گواهی نسخه ما و بروکلمان این کتاب از ابوالعز (المعز) بن ابی بکر بن اسماعیل بن زراد (الرزاز) الخوزی (الجزری - الجوزی) ملقب به بدیع الزمان می‌باشد که به نام الناصرلدین الله ابوالعباس احمد امیرالمؤمنین (۵۷۵-۶۲۲) در پنجاه شکل (قضیه) و شش نوع ساخته است (آداب اللغه جرجی زیدان ۲۵۳/۳). در نسخه ش ۳۵۹ کتابخانه بهار هند که مانند این نسخه ما و در شش نوع است و به نام «فن جرثقیل خوانده شده نیز این کتاب به نام «کتاب حیل بنی موسی» یاد گردیده و فهرست مطالب کتاب در فهرست آنجا آمده است (فهرست بهار ۳۹۳/۲). در فهرست رامپور به نام رسالة فی رسم الات الساعة المعروف بالبنکام (ص ۴۱۴) و در فهرست پاریس ش ۲۴۷۷ (ص ۴۳۹) به نام کتاب البناکیم از نسخه‌ای از این کتاب تألیف ۶۰۲ق یاد شده است. بروکلمان (۴۹۴/۱ و پیوست ۹۰۲/۱) نیز نسخه‌های همین کتاب را نشان داده و از آن به نام «کتاب فی معرفة الحیل الهندسیة» یا «الجامع بین العلم و العمل النافع فی صناعة الحیل» یاد نموده است. نسخه‌ای که در فهرست پاریس شناخته شده است مورخ ۸۹۰ق می‌باشد، و در آن آمده که این کتاب در سال ۶۰۲ق ساخته شده است. عبارت زیر در نسخه بهار دیده می‌شود: «عند اتصالی بخدمة الزعیم الصالح ابی الفتح محمود بن محمد بن قرا ارسلان (۵۹۷-۶۱۸ق) زعیم دیار بکرمن آل ارتق ابقاه الله و ذالک علی اثر خدمتی ابیه و اخیه خمس و عشرین سنة اولها سنة سبعین و خمسمأة الی ان افضی الامرالیه ...». از عبارت بالا چنین برمی‌آید که مؤلف از نزدیکان و شناختگان ابوالفتح محمود ارتقی ۵۹۷-۶۱۸ق فرمانروای دیار بکر می‌باشد، و همو در سال ۶۰۲ق و گویا در شهر آمد بود که این کتاب را برای او ساخته است.

فهرستی بدین گونه دردیباچه نسخه ما آمده است: نوع ۱. عمل بناکیم و قیل فیاکین؛ نوع ۲. عمل اوان وضوء یلیق بمجالس الشراب؛ نوع ۳. عمل اباریق وطساس للفصد و الوضوء؛ نوع ۴. عمل فوارات فی برکة متبدل و آلات الزمر الدائم؛ نوع ۵. عمل آلات رفع الماء من غمرة؛ نوع ۶. عمل اشکال مختلفة غیر متشابهة. این کتاب اصل عربی کتاب حیل شماره‌های ۷۰۷ و ۷۰۸ این کتابخانه است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۱۲

آغاز: قال الشیخ رئیس الاعمال بدیع الزمان ابوالعزبن اسماعیل بن الزراد الخوزی رحمة الله علیه: الحمدلله المبدع صنعه فی السمائیات، المودع اسرارحکمته فی الارضیات، فهی نسخة من عالم ملکوته ... فانی تفحصت من کتب المتقدمین و اعمال المتاخرین اسباب الحیل فی الحرکات الرحائیه و الالات المتخذة للساعات ... و نقل الاجسام بالاجسام عن المقدمات الطبیعیة..؛
انجام: الفصل الخامس فی کیفیة القسمة التی قسمت بهاالدائرة لمخرج الماء و ذلک یکیل الماء اذا فرض الماء المکیل فی الخابیة ۱۴۵ کیلا ... (پس از او صفحه و نیم:) و هو برج الحمل و هو (یط) درجة من الغیر المعثرة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و۱۲؛ یک صفحه شکل مکانیکی رنگی دارد؛ تملک: اعتضادالسلطنه در ۱۲۷۰ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۵گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۵۴]

● حیل = جراثقال / فیزیک / فارسی

hīyal = jarasqāl

شادی آبادی، محمد بن داود، ۸۰۶ - ۹۵۶ قمری

šādī ābādī, mohammad ebn-e dāvūd (1404 - 1550)

این رساله ترجمه‌ای است از کتاب الحیل شماره ۷۱۲ و دارای یک مقدمه و شش نوع و هر نوع چند شکل و هر شکل چند فصل می‌باشد. نخستین نوع آن «عمل پنکام» است و در آن آمده: که این کتاب، یعنی اصل عربی آن، در زمان امام ناصرلدین الله ابوالعباس ساخته شده است. دو نسخه که در این کتابخانه هست یکسان نیست. مترجم رساله چنانکه در نسخه شماره ۷۰۸/۵ آمده است. محمد بن داود علوی شادی آبادی است.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۷

آغاز: بسمله. رب سهل و یسر و لاتعسر. شیخ ابوالعزبن اسماعیل زراد خوزی رحمة الله علیه، رئیس اعمال و بدیع الزمان بود چنین گوید: که تفحص کردم از کتابهای متقدمان و علمای متاخران، اسباب حیل از حرکات شبیه به روحانیه، و آلات مستقدمه ساعات سنوی و زمانی را، و نقل اجسام به اجسام از مقدمات طبیعی؛ **انجام:** و خواهند که بریزند شیرک را به پیچند، آب از دهن شیرک بصحنه آید. و صورت طشت با اسباب مذکور این است:از س ۴ گ ۱۶۴ر. تا پایان با نسخه ۷۰۸ اختلاف دارد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ این نسخه از پایان اندکی نسبت به نسخه ۷۰۸ کم دارد و به جای آن افزوده‌هایی نیز در آن هست؛ شکلهای مکانیکی رنگارنگ؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۴گ، ۱۹ سطر (۱۴×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۵۶]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۸/۵

انجام: منتسب کرده و ایستاده کرده بشد. و الله اعلم بالصواب. تمت الکتاب ترجمه حیل ابوالعزیز بن اسماعیل الزراد الخوزی رحمةالله علیه، علی یدالعبد الحقیر ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مکرر شماره پیشین، ولی درست با آن یکسان نیست و چنین آغاز می‌شود: «بر قرص و بر باطن او ناودانست و بر وی مری اجزا است ...»، برابر با س ۱۶ گ رش ۷۰۷ در فصل پنجم. در این نسخه چند برگ افزوده هست. از سطر ۹برگ ۲۴۶پ. تا آخر ۲۵۹ر. یکی از فصلهای افزوده شده شرحی است به عنوان «لغاتی که آن را این کتاب شامل است». و در آن اصطلاحاتی را تفسیر کرده است. این ترجمه مثل اصل شش نوع دارد، و هر نوع مرتب بر چند شکل و هر شکل دارای چند فصل می‌باشد، این رساله در این نسخه پس از برگ ۲۷ آغاز شده و تا برگ ۲۵۹ پایان می‌یابد و در بالای برگ ۲۸ نوشته شده: «کتاب ترجمة الحیل لبنی موسی و سقط من اوله عدة اجزاء و المترجم محمدبن داود العلوی الشادی آبادی» [ف: ۴ - ۳۵۷]

● الحیل (مقالة فی) / فیزیک / عربی

al-ḥīyal (mq.-un fī)

در این گفتار از شناخت ساعت، و آیینه سوزان، و پنجره و روشنایی خانه، و ساختن انگشتری و مکحله ساعت گفتگو شده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۸/۳

آغاز: فی اتخاذ خاتم لاخراج الساعات: اذا اردت اتخاذ خاتم لاستخراج الساعات، فصغ خاتماً مدور الحلقة علی البرکار کصناعة الصفیح؛ **انجام:** یکون سمت القبلة فی ذلک البلد. و صورة الرخامة هذه (انتقل من نسخة سقیمة و الله اعلم).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با اشکال رنگارنگ؛ کاغذ: ترمه سپاهانی زرد، جلد: تیماج حنایی، ۱۵گ (۸پ-۲۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۵۸]

● الحیل / علوم غریبه / عربی

al-ḥīyal

فوایدی در پزشکی و غیر پزشکی همچون شعبده است با عنوان‌های «حیلة، حیلة».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۹/۱۷

آغاز: بسمله. صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم، الحیلة فی المراة یعیش لها و لاتاخذ اذا ولدت؛ **انجام:** حیلة اذا اردت ان تجعل النار فی ثوبک و لایحترق فاغسله بملح ... و اترکه حتی یجف و ارم به فی النار، کمل بحمدالله و حسن عونه.

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا، ش ۱۶۵۶؛ خط: مغربی، کا: عبیدالله محمد بن محمد بن علی بکری، تا: با تاریخ ۱۰۰۶ق؛ ۲ص (۳۱۶-۳۱۷) [عکسی ف: ۳ - ۴۰۶]

● حیل الربا / فقه / عربی

hīyal-ur ribā

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ – ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۸۵/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالغنی بن عبدالصمد بن عبدالغنی، تا: رجب ۱۲۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۶۲ر-۷۵پ)، ۱۸سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۲۹۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۵۳۳

آغاز: بسمله، استدل هؤلاء الأعلام علی الحیلة و علی الصحة بالأصل و العمومات مثل احل الله البیع و فیه انه و ان قال الا انه انضاف له و حرم الربا و ایضا روی الفقهاء عن النبی صلی الله علیه و آله ان کل قرض یجر منفعة فهو حرام؛ **انجام:** فکیف یستدلون

بامثال هذه الرواية سيما و يبطلون بها ماد [ل] عليه ادلة الفقهاء الكثيرة الصحيحة الواضحة الدلالة فتأمل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۱/۱- ۵۶۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۱۹۷

آغاز: الحمدلله رب العالمين و صل (كذا) الله على محمد و آله الطاهرين اللهم امددنى و ايدنى و سددنى و وفقنى لما تحب و ترضى بمحمد و آله المعصومين صلوات الله عليهم اجمعين ... ان جمعا من علماء هذا الزمان ايدهم الله اعتقد و احلية القرض بشرط المعالمة المحاباتيه و مرادى منها ان يبيع المقرض من المستقرض بازيد من ثمن المثل او يشرى منه با نقص منه او يوجر بازيد من المثل او يستاجر منه با نقص منها او يصالح كذلك او يملك عينا او منفعة بعقد هبة او غيره؛ **انجام:** و مثل ان تؤخذ بنت رجل بعنوان النكاح طمعا فى البكارة او الوجاهة من دون شرط
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ صدر نسخه، مقاله ای است ضمن یک صفحه در «اصالة الطهارة» گمان می‌رود از افادات بهبهانی باشد؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۵۰۳]

● الحيل الروحانية و الاسرار الطبيعية فى دقايق الاشكال الهندسية / ریاضیات / عربی

al-ḥīyal-ur rawḥānīyya wa-l asrār-uṭ ṭabī'īyya fī daqāyiq-il aškal-il handasīyya

؟ فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ - ۳۳۹ قمری

fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875 - 951)

تاریخ تألیف: ۳۲۱ق

منسوب به فارابی در ده «مقاله». ترجمه روسی آن چاپ شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۸۷-ف

نسخه اصل: اوپسالا در سوئد ش ۳۲۴ فهرست ترنبرگ؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۴۱]

● الحيل الشرعية و غيرها / فقه / عربی

al-ḥīyal-uš šar'īyya wa ġayr-u-hā

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

ظاهراً از آقا محمد باقر بن محمد اکمل معروف به بهبهانی. ایشان در این رساله استدلالی حیله را به پنج قسم: واجب، مستحب، حرام، مکروه و مباح تقسیم نموده و برای هر یک مثالی آورده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۸۷۶

آغاز: بسمله، حمدله، قال شيخنا العلامة ابن اخت استادنا المحقق ادام الله بقاهما اما بعد فهذه رسالة معمولة من الأقل فى باب استقصاء موارد الحيل ... اقول ان حيل الشرعية تدوى مع الأحكام الخمسة واجب ... اما الحيلة الواجبة: فهى حيلة الفقيه فى الصلاة ... و اما حيلة المندوبة (كذا): فهى حيلة المسلم المعدم تعلق فى ذمته فى زمان حق من الزكاة و غيرها ثم صارفى زمان آخر محوج و فقير فهذا الرجل يستحب للمسلمين استحباباً مؤكداً انقاذه من الهلكة و تخليصه من النار بأن يحتسب ما فى ذمته من الحقوق و يضمن له ذلك بلاقبض و لا اقباض فهذه المندوبة. و اما الحرام: فهى حيلة اصحاب السبت؛ **انجام:** و فى يوم كذا و فى حالة كذا لم يحنث انتهى ما التقطه من كتاب خزانة الأكمل.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱- ۵۷۰]

● حيلة البرء (جوامع) = جوامع حيلة البرء / طب / عربی

ḥīlat-ul bur' (jawāmi') = jawāmi'-u ḥīlat-il bur'

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری

وابسته به: حيلة البرء؛ جالينوس (۱۲۹-۱۹۹)

کتاب در چهارده «مقاله» است و به نوشته عیون الانباء «جالینوس نخست شش مقاله اول را برای مردی به نام ایارن نوشته و چون او بمرد، جالینوس نیز دنبال کتاب را ناتمام گذارد تا اینکه به خواهش (متعلم) دیگری به نام او جانیانوس هشت مقاله دیگر را نوشت». شاید به همین دلیل است که جالینوس آغاز مقاله هفتم فهرست چهارده مقاله و اغراض و اغراض هر مقاله را یاد کرده است. در آغاز مقاله نخست، جالینوس از روش بقراط و ارسطو و از کتاب‌ها و مؤلفات آنان و نیز از پیروان فلسفه ارسطو ــ مشائیان و رواقیان ــ یاد کرده و نیز روش خود را در این کتاب به تفصیل روشن ساخته و در اواخر مقاله ۶ باز جالینوس به سخن درباره بقراط پرداخته و از کتاب‌ها و آراء او یاد می‌کند. عنوان این بخش چنین است: «وصف ما ذكره جالينوس مماقاله بقراط و ما تركه من اقاويله» وی میگوید: بقراط نخستین کسی است که دریافت بدن انسان از اسطقسات ترکیب شده و ارسطو نخستین کسی است که اسطقسات همه اجسام منحصر در چهار عنصر دانست. مقالات این کتاب (به نوشته ابن ندیم) همه ترجمه حنین است و در پایان نسخه مجلس آمده که هفت مقاله آخر ترجمه ابوالفرج عبدالله بن طیب است. فهرست مقالات کتاب حیلة البرء که جالینوس در آغاز مقاله ۷ آورده: كتاب حيلة البرء ينقسم الى

اربع عشره مقاله الاولی منها یتکلم فی اشیاء تجری مجری التوطئه للصناعة الطبیه و فی الثانیه عدد الامراض و فی الثالثه فی مداواة القروح البسیطه و فی الرابعه مداوة القروح المرکبه و فی الخامسه مداواة القروح التی معها اعراض و فی الساسه مداوه الخلوع و الاعصاب و الثقب و فی السابعه ینظر فی الامراض المتشابهة الاجزاء و فی الثامنه یتکلم فی علاج حمی یوم و فی التاسعه فی علاج الحمی الدمویه و فی العاشره ... حمی الدق و فی الحادیة عشر علاج الحمیات التی من عفونة الاخلاط و فی الحادیه عشر علاج الحمیات التی من عفونة الاخلاط و فی الثانیه عشر الحمیات التی معها اعراض و الثانیه عشر و الرابعه عشر فی علاج الامراض الالیه. (عبدالحسین حائری)

[دنا ۸۳۰/۴؛ معجم المؤلفین ۴-۸۷؛ عیون الانباء ۱-۹۳؛ طبعات الاطباء ۴۱، ۶۸؛ تاریخ نگارش‌های عربی ۱۴۲/۳-۱۴۴؛ فهرس المخطوطات الطبیة المصورة ۱۴-۱۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۱/۲

آغاز: بسمله. رب اعن هذا الکتاب هو جوامع اربعة عشر مقالة من کتاب جالینوس فی حیلة البرء ترجمة حنین بن اسحاق الأشیاء التی اذا قصد نحوها عرف مقدار أمراض العامة

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۰۰۱؛ خط: تعلیق، کا: حسن بن علی طبیب طبری، تا: ۷۳۵ق؛ ۶ص (۹-۱۴)، ۲۶ سطر [عکسی ف: ۳ - ۵۸۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۱۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۳۷/۱۳

آغاز: انه قد ینتفع بمعرفة القانون و الدستور فی حیلة البرء فی امرین احدهما مداواة الابدان و الآخر مداواة الانفس و هذا هو الفلسفه ... الذی یقصد قصده الفلاسفه؛ **انجام:** فیکفی الافسنتین فی قتلها و اما العراض فسرخس تمت المقاله الرابعه عشر من جوامع الاسکندرانیین لکتاب جالینوس فی حیلة البرء و تم الکتاب نقل ابی الفرج عبدالله بن طیب الفیلسوف من اول المقالة السابعه الی آخر المقاله الرابعه عشر و الحمدلله.

در چهارده مقاله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ (۲۴۱ر-۳۶۶پ)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۱۷/۱۲

آغاز: بسمله جوامع الاربعة عشرة مقالة من کتاب جالینوس فی حیلة البرء ترجمة حنین بن اسحاق. الاشیاء التی اذا قصد نحوها عرف مقدار للامراض عامة ثلثة ... و انا جامع الامراض التی ذکرها جالینوس علی البیان و الایجاز و الاجمال و الشرح و التخلیص باسهل ماخذ لیقر بن علی جمیع من نظر فی هذا الکتاب ... و نبتدء بذکر اول مرض ذکره جالینوس علی الترتیب و التوصیف الی ان انتهی الی آخر مرض ذکره جالینوس بالفاظه غیره مقدم منها شیا و لا مؤخر قال جامع الکتاب وجدت ابواب الکتاب کلها مفصلة سنة فصول ان اتخذلها جدولا و تشجیرا لیکون الکتاب (دو صفحه ارزه خورد و همچنین مرهم خورده است نوشته نشده - هامش)؛ **انجام:** و ذلک ان جالینوس امر ان الادویة التی یکون فی حیلة البرء التی عرضنا فی کتابنا هذا هو هذه الادویة المشفیة و اماما ذکرناه فی الاجناس فی بعض العلل ادویة لم یذکر جالینوس زیادة مع ما ذکره جالینوس لانی رایت فی اقلیمنا هذه الجملة و هو ایضا قریب المآخذ و انا ما ذکرت هذا لان یجد الطاعن مساغا فیطعن فی ذلک ان جالینوس ذکر ما کان فی مدینته و اقلیمه فالحقت معه ماذکر غیره من الثقات غیر المتهمین ممن لو کانو ایام جالینوس او قبله لجاز لهم اقاویلهم و صحها و اما فی اسماء العلل و طبایعها و فی النبض و البول فانی لم ازد فیه شیا و هو کلام جالینوس بلفظه غض (گویا: فص) و قد اتحفتک اعزک الله ایها الوزیر بتحفة تغنیک عن النظر فی الکتب الشاسعة و هو کنز و ذخر ... (جای دو کلمه‌ای سفید گذارده شده) ذکرک لیبین فضله فرغت الی الله ... (یک کلمه ای سفید مانده) و ایاه نسئل العفو بمنه انه ولی ذلک و القادر علیه و هو [...] و نعم الوکیل تم کتاب جالینوس فی حیلة البرء ترجمة حنین بن اسحاق و الحمدلله و الصلوة علی محمد و آله اجمعین و سلم تسلیما.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۰۱ق؛ مطالب رساله در جدول و ستون بندی است مانند زبدة الطب گرگانی و تقویم الابدان ابن جزله و تقویم الصحة ابن بطلان، اصل آن مشجر نیست و به گواهی این نسخه کسی آن را مجدول و مشجر کرده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۸گ (۹۵پ-۱۰۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۱۵۹]

● حیلة رفع الاثقال / ریاضیات / عربی

ḥīlat-u rafʿ-il aṯqāl

ایرن بن کسطینیوس

īren ben kostīnīūs

شامل: مقاله ۱. القوی الخمس التی یحرک بها الثقل المعلوم بالقوة المعلومة؛ مقاله ۲. العلل التی تجری بها الاثقال العظیمة بقوة الیسیرة؛ مقاله ۳. حیلٍ ینتفع بها فی تسهیل ما تقدم وجوده و استعماله.

[نسخه‌های منزوی ۱۵۸/۱(مقاله دوم این رساله درضمن رساله شماره ۱۳۷۰)]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۰۲۵/۱

آغاز: المقالة الاولی ... نریدان یحرک الثقل المعلوم بالقوة المعلومه بتراکیب فلک ذات استارة فیعمل بشکلاً ثابتاً شبیهاً بالصندوق ولیکن فی حیطانه الطوال المتوازیة مجاور متوازیة؛ **انجام:** هذا الاسفین بالضرب مرة بعد مره حتی ینحفر اللولب الاثنی الحفر الذی نرید فیکون قد حفرنا اللولب الاثنی وهو ما اردنا ان نعمل ... والحمدلله رب العالمین والصلاة والسلام علی

سیدنا محمد النبی وآله الطاهرین
خط:نسخ کهن معرب،بی‌کا،تا: قرن ۶؛ با اشکال هندسی، مصحح، یادداشتی از «الحسین بن محمد بن الحسن بن الفاخر الحسینی» درسال ۶۳۲ق؛ مهر: «عبده زین العابدین الشریف الخادم ۱۱۶۶» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۵۳گ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ: ۴ - ۱۵۸۲]

● **الحیلة فی الشفعة** / فقه / عربی

al-ḥīla fī-š šuf‘a

امیر صنعانی، محمد بن اسماعیل، ۱۰۹۹ - ۱۱۸۲ قمری

amīr-ol san‘ānī, mohammad ebn-e esmā‘īl (1688 - 1769)

تاریخ تألیف: شب ۵ شنبه ۱۷ رجب ۱۱۴۵ق

پاسخ از اشکالی است درباره حیله در شفعه و عدم جواز آن بر مؤلف که در بعضی از کتاب‌هایش دارای این نظریه بوده و به صورت سؤال به وی تقدیم شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۱۵/۱۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... رأیت ما تشکک به المعترض علی ما اخترناه فی حیلة الشفعة و عجبت من تردد کم لاجل ما ذکره؛

انجام: و الله هو یهدینا سواء السبیل و نصلی و نسلم علی محمد و آله خیر قبیل

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن علی بن محمد بن عامر، تا: شنبه ۲۶ صفر ۱۱۶۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۶۶پ-۷۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۲۱۴]

← الحیلة لحفظ الصحة ⟵ تدبیر الاصحاء

● **الحیلة لدفع الاحزان** / فلسفه / عربی

al-ḥīla li-daf‘-il aḥzān

کندی، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۵؟ - ۲۵۲ ؟ قمری

kendī, ya‘qūb ebn-e eshāq (802 - 867)

چاپ: در رسائل فلسفیة (بیروت، دارالاندلس: ۱۹۸۳م)، به تحقیق عبدالرحمن بدوی

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۷/۴۶-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۴گ (۱۷۵-۱۷۸) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۳۹-ف

خط: نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۱۱گ(۱۸۶پ-۱۹۶ر)[فیلمها ف:۱- ۵۱۹]

← الحیوان ⟵ معرفة الحیوان
← حیوان ⟵ منافع حیوان

● **الحیوان** / حیوان شناسی / عربی

al-ḥayawān

ابن باجه، محمد بن یحیی، - ۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۹/۱۰ عکسی

آغاز: کل جسم فهو مؤلف اما من متشابه الاجزاء و اما من مرکب و المرکب منه بالذات؛

نسخه اصل: کتابخانه سلطنتی برلین، شماره ۵۰۶۰. آغاز مقاله سیزدهم؛ خط: مغربی، کا: عبدالله بن محمد بن یحیی بن اصبغ انصاری، تا: ۶۶۷ق؛ ۱ص (۱۲۹ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [عکسی ف: ۳ - ۶۴۵]

● **حیوان** / حیوان شناسی

heyvān

در باب اسامی، احکام و خواص حیوانات و منافع دارویی و سود و زیان آنها. نام‌ها به عربی، فارسی، ترکی و دکنی و بترتیب الفبا نوشته شده. در شرح «باشق» از سلطان قطب شاه یاد می‌کند (دنباله این حرف از نسخه افتاده).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۴۴/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد مقیم بن عمادالدین اسلام رودی، تا: ۱۱۱۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۱۴ص (۱۵۹-۱۷۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۲۱۵]

● **الحیوانات التی تحل بلاخلاف فی مذهب الشافعی** / فقه / عربی - فارسی

al-ḥaywānāt-ul latī taḥillu bi-lā-xilāf fī maḏhab-iš šāfi‘ī

سمنانی، افضل الدین

semnānī, afzal-od-dīn

چاپ: چاپ شده در مجله دانشکده ادبیات (س ۱۱ ش ۱ ص ۸۷-۹۲)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۹/۳

نسخه اصل: پاریس S. P. 1356؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۷ق؛ ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۲]

● **الحیوانات التی تحل بلاخلاف فی مذهب الشافعی** / فقه / عربی

al-ḥaywānāt-ul latī taḥillu bi-lā-xilāf fī maḏhab-iš šāfi‘ī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۳/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۳ص(۴۶۰-۴۶۲)،ابعاد متن:۷×۱۳،اندازه: ۱۰×۱۷سم[سنا:ف:۱-۲۷۶]

● **حیوان شناسی** / تاریخ / فارسی

heyvān-šenāsī

میرزا محمد خان، ق۱۳ قمری

mīrzā mohammad xān (- 19c)

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز: آغاز: مقدمه: خداوند عالم است که آفریده است این محصول متحرانه (کذا فی النسخه) را و در او گذاشته است؛

انجام: پایان کتاب: این رساله بیاناتی است که متعلق به طبیعت و صفات عمومی و عمده آنها است و فی الحقیقه تذکره مانندی است بجهة حفظ و ضبط رؤوس مسائل در پنج‌شنبه ۲۵ شهر محرم الحرام ۱۲۸۹ اتمام. پایان نسخه: این کتاب مستطاب را که موسوم است بحیوان شناسی و از تصانیف جناب جلالتماب آقای آقا میرزا محمد خان الشهیر بدکتر محمد الحیات ...

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹۲ص، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۶۵]

● **حیوان شناسی** / حیوان شناسی / فارسی

heyvān-šenāsī

آشتیانی، جواد، ق۱۴ قمری

āštīyānī, javād (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۳۷ق

نویسنده - که عضو دارالترجمه و دارالتألیف وزارت فرهنگ بوده - این کتاب را در جانورشناسی برای دانش آموزان سال اول مدرسه متوسطه آن روزگار تألیف و ترجمه کرده است و در آن از تشریح اعظاء حیوانات و مختصری از فیزیول آنها و کمی از خواص رده بندی جانوران بحث شده.

آغاز: تاریخ طبیعی حیوان شناسی، مقدمه،تمام اجسامیکه در طبیعت وجود دارند بر دوقسمند ...

انجام: بدنشان از صدق آهکی نازکی پوشیده شده است که در آب مرسوب شده لجن سفیدی در قعر بحار تشکیل میدهد انتهی.

[دنا ۸۳۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۶/۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶

آغاز: تاریخ طبیعی حیوان شناسی، مقدمه،تمام اجسامیکه در طبیعت وجود دارند بر دو قسمند؛ **انجام:** بدنشان از صدق آهکی نازکی پوشیده شده است که در آب مرسوب شده لجن سفیدی در قعر بحار تشکیل میدهد انتهی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ مشکی، ۵۳گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۳۱]

● **حیوان شناسی**/ حیوان شناسی / عربی

heyvān-šenāsī

منقولات پراکنده‌ای بدون ذکر منبع درباره حیوانات مختلف است. در آن از این حیوانات یاد شده: الذی یحیض من الحیوان، الخجل، انسان الماء، النون، کلب الماء، الهد الهد، العنکبوت، الاسد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۰/۴۴

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴۵. وجه تسمیه امیر النحل و یعسوب الدین خواندن امیرالمؤمنین (ع) (ص۱۵۹)، ۴۶. معنای کلمه قیصر (ص۱۵۹)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۶ص (۱۵۳-۱۵۸)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۹/۱- ۴۷۸]

● **حیوان و نبات شناسی سحر است** / طبیعیات / عربی

heyvān va nabāt šenāsī sehr ast

در آن آمده است: «قال افلاطون، قال اسحق، ثم ساق ابی فی هذه المقالة بعد ذلک عمل حیوان آخراتی به افلاطن فی کتاب النوامیس - قال ابی رحمه الله هذا الحیوان یکون کثیرا حوالی البصرة - قال الفیلسوف - ثم ذکر ابی رحمه الله بعد هذا عمل بنموس آخر - قال جالینوس فی هذا الکتاب الذی غیر فیه کتاب النوامیس الافلاطون بجوامع ما اتی به الفیلسوف انما سمی بکتابه هذا کتاب النوامیس ...»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۳۴/۴

آغاز: و ذلک اذا قاربت السعودیتم ثم الکلام علی الطالع (سفید) انظر فی الثانی انظر المال من الثانی و صاحبه فان کانا سلیمین من المباحن لم یصغر المولود و ان کان بیت المال منحوسا اصابه عن النصف الاول من عمره؛ **انجام:** قد یکون فی الماکول و فی غیره فلینبخبه علی العموم حتی فی طلب الریاسة و لمکارم الاخلاق کتب فیها تدبیر ما یحتاج الیه من ذلک فانه من لزم ذلک کان حقیقا بالظفر لما یرومه من دقایق العلوم انشاء الله تعالی. (تمت)

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۰۵گ (۷۰ر-۱۷۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۲۰۷]

● **الخابیة** / جفر / عربی
al-xābīya

در جفر و رمل است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۱/۲
آغاز: بسمله. اعلم ان تهب المرزیان شاهانشاه ابن الجان فالجان هو المستتر الخبیر اللطیف الفاعل؛ **انجام:** و القوة تصلح نسبته الیه، لانه غیر عاجز عن شیء. و الحمدلله وحده
خط: نسخ، کا: مصطفی بن عبدالغنی انصاری جفری اعدادی رمال، تا: ۱۰۴۱ق، جا: احمد آباد گجرات؛ کاغذ: هندی زرد، جلد: تیماج سبز، ۲۱گ (۲۵پ-۴۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۴ - ۳۵۸]

● **خاتم ابی حامد الغزالی** / جفر / عربی
xātam-u abī ḥāmid al-ġazzālī

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

به روایت ارزابی اسحاق ابراهیم بن محمد بن ابراهیم گرگانی، در جفر؛ «قال الشیخ الامام ... ابوحامد الغزالی فی خاتمة المشروح و هو المزوج و المفرد کلاما فی الاعداد و هذا شعره: اعجب لتسعة ابیات مسطرة ×× قد سطرت لمعان سرها العدد». چندین بیت است سپس نثر عربی است درباره عزیمت خاتم.

شرح و حواشی:
۱- شرح ترکیب خاتم ابی حامد الغزالی = وفق الزحل = مستوجبة المحامد فی شرح خاتم ابی حامد؛ ابن بنت ابی سعد، محمد بن عثمان (۷۱۳-۶۵۳)
۲- شرح الخاتم ابی حامد

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۸/۱۸
بی‌کا، تا: قرن ۱۲، محشی؛ کاغذ: سفید برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۰۷-۱۱۳) [سنا: ف: ۲ - ۱۵۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۲۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: گویا شنبه ۱۶ رمضان ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سپاهانی سیاه، ۲۳گ(۸۷-۱۱۰)، ۱۴ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۵۸]

● **خاتمة (رسالة)** / کیمیا / عربی
xātima (r.)

طغرائی، حسین بن علی، ۴۵۵ - ۵۱۴ قمری
toqrā'ī, hoseyn ebn-e 'alī (1064 - 1121)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۰/۴
آغاز: نحمد اللهم لک بلسان الذل و الانکسار المعلوم لک
در تکمیل مسائل سابقه؛ خط: نستعلیق و شکسته ریز، بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ ۳۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۶۴]

● **خاتمة التصانیف** / شرح حدیث / فارسی
xātimat-ot tasānīf

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری
raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī' (- 19c)

در شرح خطبه شقشقیه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام به نظم و نثر، قطعه از خطبه را آورده پس از آن ترجمه نثری و نظمی می‌کند و بعد از ترجمه به شرح به نظم و نثر می‌پردازد، و در شرح اشاره به بعضی از مراتب عرفانی و اخلاقی کرده و مطالبی راجع به علم و علما می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۵۹/۶
آغاز: الحمدلله رب العالمین چه بهتر آنکه دهم اول کتابت را ×× طراز ترجمه کز ویم خطل ندهند؛ **انجام:** و قال ایضاً کفی بالعلم ناظراً ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: غره رجب ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۹گ (۲۶۸پ-۳۳۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷ - ۲۴۰]

● **خاتمة الحیات** / گوناگون / فارسی

xātimat-ol hayāt

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (- 19c)

تاریخ تالیف: ۱۹ محرم ۱۲۸۸ق

کتابی است در اعتقادات، اخلاق و تاریخ که در دوازده «فصل»، دوازده «عنوان» و دو «خاتمه» ترتیب یافته که هر فصلی از سه مجلس، یک مقاله و پنج تکمله برخوردار می‌باشد. مؤلف در مقدمه این اثر می‌گوید که دارای بیش از هفتصد تألیف می‌باشد، نیز در مقدمه یکی از آثار تألیفی خود، تعداد تألیفات خود را به یک هزار جلد رسانده، چون از سنین جوانی عهد کرده بود که آثار خود را به یک هزار جلد برساند و سرانجام موفق گردید.

[تذکرة القبور ۳۴۱؛ الذریعه ۱۰۷/۸ و ۹۰/۲۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۷/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله علی آلائه، و الشکر علی نعمائه ... و بعد عرضه می‌دارد مسود این اوراق، سیاه روی‌ترین همه خلق از متمکنین به عوالم انفس و آفاق ... چون از وطن مالوف یعنی دارالسلطنه اصفهان، به خواست حضرت اله، جلای وطن شده متوطن؛ **انجام:** بر شهادت در رکاب آن زبده ناس که آری، الاناء یترشح مما فیه، از کوزه همان طراود که در اوست، تمام شد تا به اینجا ثبت مجالس و ترقیم مراثی ...

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۲۸۸ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۳۳۳گ (۱پ-۳۳۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۷ - ۳۰۱]

● **خاتمة السلسلة** / عرفان و تصوف / فارسی

xātimat-os selsela

این رساله در بیان این است که هر یک از عرفا قبل از فوت نیابت را به یکی از مریدان می‌دادند و همچنین در بیان حکایت‌هایی از عرفا می‌باشد.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۶۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱گ (۷۱-۱۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۸۵]

● **خاتمة الصوارم الالهیة** / کلام و اعتقادات / فارسی

xātimat-uṣ ṣawārum-ul ilāhīyya

نقوی نصیرآبادی، دلدار علی بن محمد معین، ۱۱۶۶ - ۱۲۳۵ قمری

naqavī nasīr-ābādī, deldār-‘alī ebn-e mohammad mo‘īn (1753 - 1820)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷۰۰

آغاز: بسمله. فانحه کل خاتمة کریمه و خاتمة ... حمد الله سبحانه علی نعمائه المتکاثره؛ **انجام:** کلام بعضی اعلام که اراده ذکر آن نمودیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

← خاتمة منظومة لغات القرآن ⟵ الکلمة الباقیة

● **خاتم سلیمان** / دعا / عربی

xātam-e soleymān

دعایی است که گفته شده از طرف باری تعالی به حضرت سلیمان وحی شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۱۸/۳-۶۰/۵۸

آغاز: بسمله و من الله الی الله و هذا کتاب من الله العظیم من نقش خاتم سلیمان ابن داود و هو ملک الجن و الانس

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۴۵-۴۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۹۸]

● **خاتم سلیمانی** / کلام و اعتقادات / فارسی

xātam-e soleymānī

حسینی مدرس، ابراهیم، ق۱۱ قمری

hoseynī modarres, ebrāhīm (- 17c)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

رساله استدلالی در اصول دین است و دارای «مقدمه» (در وجود و عدم) و پنج «مطلب»: اثبات واجب تعالی (در سه فصل)؛ نبوت (در پنج فصل)؛ امامت (در دوازده فصل)؛ معاد (در دو فصل).

[دنا ۸۳۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۲۳/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۴۹/۱

آغاز: حمد و ثنائی که هر فردی از افراد موجودات و هر ذره از ذرات کاینات در هر شانی از شیون (کذ) و هر حالی از احوال بزبان حال یا بلسان مقال بان تکلم نماید. و چون بعد از اثبات معادین معا اعاده دلیل قایلین (کذ) بمعاد جسمانی فقط یا روحانی فقط موجب تکرار بود اعاده آن نکرد و الله اعلم بحقایق الامور و هو علی کل شیئ شهید و هو المبدی و المعید و له الحمد فی جمیع الاحوال و صلی الله علی محمد و آله خیر آل؛ **انجام:** فی شهر شعبان سنه ۱۱۴۱

خط: نستعلیق، کا: ابوالمفاخر، تا: شعبان ۱۱۴۱ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۳۲۷]

● **خاتم سلیمانی** / دعا / فارسی

xātam-e soleymānī

حسینی، محمد غنی بن رفیع الدین محمد، ق۱۲ قمری

hoseynī, mohammad qanī ebn-e rafī'-od-dīn mohammad (- 18c)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵)

مجموعه دعاهایی است که مؤلف از کتاب‌های مختلف جمع‌آوری نموده است. مؤلف این کتاب را در سی سالگی در یک «مقدمه» و پنج «فص» و یک «خاتمه» تألیف نموده: مقدمه: در آداب داعی؛ فص ۱. اعمال متعلقه به طلوع صبح و تعقیب صلوات خمسه و متعلقات آن؛ ۲. ادعیه متعلقه به هنگام نوم و برخاستن به نماز شب و آداب آن؛ ۳. حجب در ادعیه مرویه از ائمه هدی علیهم السلام؛ ۴. فضیلت قرآن خواندن و خواص بعضی از سور و آیات قرآنی و ادعیه متفرقه به جهت قضای حاجات و شفای امراض؛ ۵. آداب سفر و ادعیه متعلقه به آن؛ خاتمه:در فضیلت تختم به عقیق و سایر انگشتری‌ها.

آغاز: «الحمدلله الذی خلق الانسان من طین و جعل نسله من سلالة من ماء مهین و صیر الدعاء ذریعة لقضاء حوائج السائلین».

[فهرستواره منزوی ۳۲۳/۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۵۶

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان من طین و جعل نسله من سلالة من ماء مهین و صیر الدعاء ذریعة لقضاء حوائج السائلین؛ **انجام:** و از سیئات درماندگان بیابان ضلالت به عفو خود درگذرد انه رحیم غفور.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم شریف بن محمد صالح یزدی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ مهر: «عبده الراجی احمد الحسینی ۱۱۱۸» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده عبدالمجید بن عبدالحمید ۱۱۳۵» (بیضی)؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۹۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۵ - ۳۱۵]

● **خاتمه بر فواید و نکات در باب طالع و قواطع عمر** / طالع بینی / فارسی

xāteme bar favāyed va nokāt dar bāb-e tāle' va qavāte'-e 'omar

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۰۵/۵

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۴ق [ف: ۵ - ۳۴۰]

● **خاتمه تصوف** / عرفان و تصوف / اردو

xāteme-ye tasavvof

رساله اذکار. از املاء سید محمد گیسو دراز حسینی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۰۴/۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۲گ (۱-۳۲)، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۵]

← خاتمه حاشیه مقامات حریری ⩾ خاتمه شرح مقامات حریری

● **خاتمه روضة الصفا = عجایب و غرائب ربع مسکون** / جغرافیا / فارسی

xāteme-ye rowzat-os safā = 'ajāyeb va qarā'eb-e rob'-e maskūn

خواند میر، غیاث الدین بن همام الدین، ۸۸۰-۹۴۲قمری

xānd mīr, qīyās-od-dīn ebn-e hammām-od-dīn (1476 - 1536)

متن از میرخواند، خاتمه از نوه دختری او یا خواهرزاده‌اش خواندمیر نگارنده «حبیب السیر». در آن آمده اکنون که سنه تسمأة هجری است یک محله از محلات خوارزم باقی است. کتاب، در آغاز دارای هفت عنوان «صفت» است، سپس به ذکر عجایب و غرایب، بحار، انهار، عیون و آبار، جزایر، جبال و فوائد آن، براری و قفار، ارباع الارض، اقالیم سبعه، بیان ابوعلی سینا، بعضی مواضع که خارج از اقالیم است و بنای دارالسلطنه هرات و ما یتعلق بها پرداخته. ظاهراً در زمان امیر تیمور گورکان نوشته شده است. هنگامی که امیرخواند در سال ۹۰۳ق درگذشت، میرخواند کار نیای خود را ادامه داد. ظن غالب آن است که فقط قسمت کوتاه دیباچه ظاهراً نگاشته امیر خواند است و باقی بخش کتاب به قلم خواند میر می‌باشد که آن را از کتاب حبیب السیر نقل کرده و بر جلد هفتم روضة الصفا افزوده است. این کتاب به نام تکلملة الصفا نیز شهرت دارد.

آغاز ۱: خاتمه دربدایع صنایع ملک صانع وآنچه نگاشته کلک قدرت اوست بی مانع ومنازع بر رای ارباب خیرت بصیرت پوشیده نماند که بعضی از علمای تاریخ چنان گفته اند که ...

آغاز۲: بر رای ارباب خبرت و اصحات بصیرت پوشیده نماند که بعضی علمای تاریخ چنین گفته اند که حضرت باری

انجام: به مقتضای کما تموتون تحشرون او را با صدیقین محشور گردان پادشاها پروردگارا بارها گفته ام وباردیگر می‌گویم: درآن ساعت که مامائیم وهویی ×× زبخشایش فرومگذار مویی / تمت بالخیر تمت

[دنا ۸۳۳/۴ (۲۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۱۴/۱؛ مشترک پاکستان ۱۲/۱۰؛ نسخه‌های منزوی ۳۹۶۴/۶؛ الذریعة ج ۶-۹۳، تاریخ ادبیات در ایران ۵۴۵/۴؛ تاریخ نظم و نثر در ایران ۲۳۹/۱؛ الذریعه ۴۱۳/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۸ ط
آغاز: و از عبدالله عباس مروی است که لوح محفوظ از ذره بیضا است؛ **انجام:** ساخته و پرداخته نسیم عنبر بیزش مانند دم مسیحا روح پرور
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۲ – ۲۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۶/۱۸
تام کتاب و مؤلف به استناد فهرستواره ۲۱۴/۱ معین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۸۰ص (۶۶۲–۷۴۱)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲ – ۱۲۲]

۳. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه:۱۸
نام کتاب به استناد فهرستواره منزوی ۲۱۴/۱ تصحیح گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: خانبالغ [رشت و همدان: ف: – ۱۶۷۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۴۰-ف
نسخه اصل: مونیخ ۲۰۲؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن حسن حافظ طبسی، تا: ۳ جمادی الثانی ۹۹۴ق [فیلمها ف: ۳ – ۱۳۷]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۷۹-۸/۸۹
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۸ق؛ مهر: «عبدالفتاح الصدر ۱۱۲۷» (مربع)؛ جلد: مقوایی با روکش مخملی بنفش، ۱۰۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۹۹]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۷۴
آغاز: برابر۲**انجام:** جزیره سر ندیب معظم است ... دیگر عجائب و غرائب.
خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۷/۲سم [ف: ۳ – ۵۵۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۶/۱۰
آغاز: برابر۲.؛ **انجام:** برابر
در فهرست بدون نام مؤلف است. وباتوجه به آغاز معین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ به شیوه چلیپایی؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی، ۶۴ص (۱۱۹–۱۸۲)، اندازه: ۳۰×۲۱سم [ف: ۹ – ۲۷۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۷۹
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
جلد هفتم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین؛ تملک: محمد کاظم بن حاجی محمد مازندرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [محدث ارموی- مخ: ۲ – ۷۶۸]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۶/۲۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
تذکر: در فهرست بنام جغرافیا و ناشناخته مانده و باتوجه به آغاز نام کتاب تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخدی سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۳گ (۳۸۹ر–۴۹۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴ – ۳۵۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱ سرود
جغرافی اقالیم سبعه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰ و اوایل قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری [نشریه: ۱۳ – ۴۴۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۳۴
آغاز: الحمد لله الذی زین سماء الدنیا بزینة الکواکب و نوروجه الغبراء ... اما بعد بر ضمیر ارباب فطنت و خاطر مستطیر اصحاب خبرت واضح و لایحست که معرفت هیات اقسام سفلی و اوضاح اجرام علوی از اشرف علوم چه غایت آن معرفت قدرت صانع ... که در این خجسته فرجام مختصری مشتمل بر مساحت سطوح اجسام و مقادیر ابعاد و اجرام و تحقیق مبادی اقالیم و نهایات آن و تبین مواضع و اعجوبات هر یک از آن در قید تقریر و سلک تحریر مرتبط و منخرط؛ **انجام:** که بعد مقعر هر فلک را از بعد محدب او اسقاط کنند باقی ثخن آن فلک بود پس بآنطریق بعد مقعر هر فلک و بدرجات ...
نام کتاب از فهرستواره ۲۱۴/۱ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۵۱۹) [ف: ۱۵ – ۱۹۷]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۸۴
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** او را باصدیقان و ارباب یقین محشور گردان (تمت الکتاب بعون الملک الوهاب)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۱۰ – ۱۷۲۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۰۱
آغاز: برابر۲ **انجام:** محشور مگردان آمین یا رب العالمین.
تنها شامل خاتمه است و از این رو می‌توان آن را متمم جلد سابق به شمار آورد؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۰۴ق؛ کاغذ: امیری شکری، جلد: کاغذ سرخ، ۱۳۶ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۶ – ۲۶۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۳۶
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** او را با صدیقین و ارباب یقین محشور گردان آمین یا رب العالمین و الحمدلله رب العالمین
نام مؤلف باتوجه به آغاز تعیین شد، جلد هفتم کتاب و خاتمه آن است؛ خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین محمد بن مظفر، تا: ۸ ذیقعده ۱۰۰۴ق؛ مصحح، محشی، دستخط عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن ابی تراب فیضی کاشانی و مهر وی «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)، یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی در سال ۱۳۲۷ش؛ مهر: ابوتراب بن نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی کاشانی فیضی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابو

تراب» (بیضی)، عبدالباقی بن صدرالدین محمد فیضی کاشانی «الیس الله بکاف عبده عبدالباقی» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج یشمی، ۱۲۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۳۴ - ۳۴۴]

۱۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۱۷

انجام: برابر

جلد اول است و در آخر جلد هفتم ضمیمه شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن سلطان احمد حسینی طیبی گیلکی، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۰۱۰ق؛ مهر: «غلام شاه عباس است یوسف» (بیضی)، «یا رب» (مربع)؛ تملک: محمود غفاری در اصفهان به سال ۱۲۷۱، محمد علی ناصح در ۱۳۴۲، محمد کریم بن عبدالله یزدانی با مهر «یا رحمن یا رحیم ۱۰۹۷» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [مؤید: ۳ - ۱۰۹]

۱۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۵۴/۱

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن محمد حسینی مداح، تا: ۱۰۲۱ق؛ جلد: روغنی با تیماج، ۹۹گ (۱پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۳۲]

۱۷. تهران؛ صنعتی‌زاده، همایون؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق [نشریه: ۷ - ۷۹۹]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۲-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 1577 (ریو ص ۴۲۱). خاتمه جغرافیایی حبیب السیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ شوال ۱۰۵۶ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۶]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۴/۲۷

آغاز: بسمله و به نستعین، بعد از حمد و ثنای صانع جهان غرابت آیین و بس از درود و دعای خاتم انبیاء مرسلین؛ **انجام:** و آن مملکت بخیر تسخیر فرمانفرمای عالمیان درآمد و الحمدلله رب العالمین ... تمت.

این نسخه از «اختتام در ذکر بدایع و غرایب ربع مسکون و عجایب وقایع جهان بوقلمون» تا اول مبحث «ذکر بعضی از غرایب حکایات که از جنیان منقول است» می‌باشد؛ خط: نستعلیق خوش،کا: ناطق (ظاهراً)، تا: غره ربیع الاول ۱۰۷۲ق؛ کاتب نسخه در ذیل عنوان «جبل العظم» که خواند میر نقل نموده مطالبی به متن افزوده و از عجایب قاین نوشته است بدین شرح: «در ولایت تابعه قاین مشهور بقلعه گاو کوبیست و در دامن آن کوه تل ریگست بغایت بلند که بواسطه ارتفاع و نرمی ان ریگ صعود بر آن تل دشوارست مگر بدستیاری مدد دیگران و قبر بلندی در آن مکانست مشهور بمزار امام زاده زید علی بعد از آنکه بزیارت آن قبر مشرف شده قصد فرود آمدن نمایند و از طرف قرینه محل صعود عازم اسفل آن کردند و چند نفر که با هم باشند در وقت پایان رفتن از فراز تل تا رسیدن بزمین صداهای عظیم می‌که گویی صد هزار نفیر و کره نای و نقاره در نوازش است و چه آن کسی نمیداند و کاتب اینحروف دو مرتبه بان موضع رسیده ملاحظه و مشاهده او نموده بدین واسطه جرأت نوشتن نمود و خود را مقرض اهل فطانت و ذکا ساخت و کاتب در تاریخ اربعین و الف هجری موافق قوئیل ترکی در خدمت حضرات عالیات خصوص شاهزاده بایسنغر ولد دانیال ولد اکبر شاه که در چنگ شهر بار و بلاقی (کذ) در هندوستان از آن معرکه رو گردان شده از راه کشمیر و تبت و درواز به بلخ آمده از انجا بدار القرار قندهار آمده بود و متوجه پابوس شاه مرتضوی اوصاف ... شاه صفی ... بود کمترین در ملازمت ایشان حسب الفرموده نواب عالیجاه علیمردانخان تا دارالسلطنه اصفهان بهشت نشان بسر میبردند وقتی که بولایت قاین رسید خصوص قصه موت و این خبر مسموع ایشان شده بود در ملازمت خدام بایسنقری بدان مغازه داخل شد الحق که بعینه انمردم را از ذکور و اناث و طفل مشاهده نمود که بغیر از نفس دیگر همه چیز از اثار زندگان با ایشان است»، کم نطقه، مجدول، محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۹۳ص (۴۷۲-۵۶۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۱۳]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۹-۳/۱۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ارمنیه ناصیه یست از آذربائیجان و روم و بر بسیاری از غرایب عجایب ... و در زیر آن حوضیست بزرگ که در آن آتش کده ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۹۹]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۰۹/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ارباب صدق و یقین محشور گردان، آمین یا رب العالمین. تمت الرسالة الموسومة المعروفة بخاتمة الروضة الصفا بعون الله ...

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد جعفر شیرازی، تا: ۱۰ محرم ۱۲۴۸ق؛ راسته و سپس چلیپا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۰گ (۴۴ر-۹۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۸ - ۱۰۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۳/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد صادق شیرازی، تا: ۱۲۵۱ق، جا: بغداد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵ص (۱۱۰-۱۵۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۱۹]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۶۵/۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 23542. نام کتاب و مؤلف به استناد فهرستواره ۲۱۴/۱ معین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۵]

۲۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۲۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بر ضمیر ضیاء گستر اولوالالباب روشن باشد که بیمن همت او تقصیری نکرده ام ... او را با صدیقان محشور گردان آمین یا رب العالمین قد فرغ من تحریر هذا الکتاب بعون الملک الوهاب سنة ثلث و خمسون و مأتین بعد الالف من

الهجرية النبويه فی شهر رمضان المعظم سنة ۱۲۵۳
در فهرست بنام جغرافیا و ناشناخته مانده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ مهر: «فتح الله»؛ جلد: چرمی سیاه، ۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۳۳۰]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۹/۵
آغاز: برابر۲
نام کتاب و مؤلف از فهرستواره ۲۱۴/۱ تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۷سم [ف: ۲ - ۳۷۲]

۲۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸۵۵/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴۶گ (۴۱-۸۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [نشریه: ۱۳ - ۲۲۲]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۲/۵-ف
نسخه اصل: مجلس ش ۵۵۰۳. نام کتاب و مؤلف از فهرستواره ۱۷۰/۱ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۱]

● خاتمه شرح مقامات حریری = خاتمه حاشیه مقامات حریری / ادبیات / فارسی

xāteme-ye š.-e maqāmāt-e harīrī = xāteme-ye hāšīye-ye maqāmāt-e harīrī

صاحب قبله، شمس الدین محمد، ق۱۳ قمری

sāheb qeble ،šams-od-dīn mohammad (- 19c)

وابسته به: مقامات حریری = المقامات حریری، قاسم بن علی (۴۴۶-۵۱۶)

خاتمه‌ای است که پس از نوشتن شرح یا حاشیه مقامات حریری نگاشته شده است. در آغاز نسخه چنین آمده است:«خاتمه که بعد از تحشیه بر مقامات حریری نوشته آمد». کاتب نیز در پایان نسخه عباراتی آورده (این عبارات را در ترقیمه آوردیم) و شاید از عبارات وی برداشت شود که شارحان مقامات دو نفر می‌باشند. این شرح به درخواست منشی قمرالدین احمد نوشته شده و از شرح مطرزی، مسعودی، میدانی، سریشی، علوی و اسماعیلی یاد نموده است. در فرهنگ سخنوران (ص ۴۷۴) و تذکره روز روشن (ص ۶۶۳) از قمرالدین احمد خان بن فخرالدین احمد خان لکهنوی (درگذشته در نیمه قرن ۱۳) یاد شده است و نمی‌دانیم آیا همان است که این کتاب به درخواست وی نگاشته شده یا کسی دیگر است. همچنین در کتاب ارمغان نیز که در همین نسخه آمده از منشی قمرالدین احمد «زاد عنایته» در برگ ۷۵ و غیر آن یاد شده است. شمس الدین محمد نیز بایستی همان شمس الدین محمد تسلیم مؤلف کتاب ارمغان باشد. برای توضیح بیشتر به کتاب ارمغان رجوع شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۰۰/۲
آغاز: مقامات سپاس بیقیاس مرد پیری را شاید خواند که کتاب ارض و سما از قلم انشایش؛ **انجام:** سوادی خود از تألیف دو کلمه هم در شبستان خاطر روشن نساخت اعاذنا الله من شر حاسد اذا حسد فقط
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ ترقیمه: «الحمدلله و المنة که خاتمه مقامات حریری من تصنیف جناب خواجه صاحب و قبله خواجه شمس الدین محمد ادام الله برکاتهم بتاریخ بیست و یکم شهر شعبان سنه ۱۲۱۹ هجری نبوی صلی الله علیه و آله و اصحابه و سلم صورت اتمام پذیرفت»؛ مصحح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۴-۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳۴ - ۶۱۶]

● خاتمه شرح مواقف درباره فرق / ادیان و مذاهب / عربی

xāteme-ye š.-e mavāqef darbāre-ye feraq

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶/۴
کا: علی اکبر بن مهدی، تا: ۱۲۳۸ق [ف: ۵ - ۲۷]

● خاتمه فرهنگ جهانگیری / لغت / فارسی

xāteme-ye farhang-e jahāngīrī

جمال الدین انجو، حسین بن حسن، - ۱۰۳۵ قمری

jamāl-od-dīn anjū, hoseyn ebn-e hasan (- 1626)

فرهنگ جهانگیری خاتمه‌ای دارد که در نسخه چاپی و بیشتر نسخه‌های خطی موجود نیست و خود بخشی بزرگ است دارای ۵ «در» و هر در دارای درها و جلوه‌ها و با همان شیوه الفبایی فرهنگ. موضوع «درها» در خاتمه به ترتیب از این قرار است: کنایات و استعارات؛ لغات مرکب از پارسی و عربی؛ لغاتی که یکی از حروف هشت‌گانه در آن یافت نشود؛ لغات زند و پازند روستا (اوستائی)؛ لغات غریبه (نه عربیه). این بخش چندان تقطیع شده و برخی از قطعه‌ها (درها)ی آن به‌صورت رساله‌های جداگانه درآمده که به تدریج پیوندش با کتاب «فرهنگ جهانگیری» نادیده گرفته شده و نگارنده خود چند نسخه از در ۴ (= لغات زند و پازند) دیده‌ام که با نام «فرهنگ لغات زند و پازند» و از مؤلف ناشناس شناسانده شده است.

فرهنگ جهانگیری مشتمل است بر مقدمه و دوازده آیین و بیست و چهار باب و خاتمه‌ای در باب کنایات و اصطلاحات و استعارات، و مرکبات ولی غالباً کسانی که فرهنگ مزبور را استنساخ کرده‌اند، خاتمه را به قلم نیاورده‌اند. مؤلف خاتمه را در مقدمه کتاب چنین تعریف کرده است: «... و خاتمه‌ای در آخرش ملحق گردانیدم، و کنایات واصطلاحات و استعارات، و لغات مرکبه از پارسی و عربی و لغاتی که یکی از حروف هشت‌گانه در آن یافته شده، و لغات زند و پازند و لغات عربیه که دانستن آن ضروری بود و از آن گریزی نبود، و داخل اصل کتاب که مشتمل بر فرس قدیم است کردن مناسب ننمود، هر کدام را در دَری علی حده درج نمودم، و هر دَری را بر چند

جلوه مرتب گردانیدم، بدانکه در خاتمه «دَر» به‌جای «باب» واقع شده و «جلوه» به منزله فصل، چنانکه معلوم خواهد شد، السعی منی والتوفیق من الله تعالی. نظم: بدین دلفریبی سخنهای بکر ×× بسختی توان زادن از راه فکر / سخن گفتن بکر جان سفتن است ×× نه هر کس سزای سخن گفتن است. «احمد گلچین معانی».
[نسخه‌های منزوی ۱۹۲۷/۳؛ الذریعه ۱۹۸:۱۶؛ دنا ۸۳۴/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۵۹/۸

آغاز: جواب دادم و گفتم که او مبشر بود ×× با حمد قرشی جمع خلق را واله / مبشر از پی آنرا که مژده زود آرد ×× روا بود که منزل یکی رود در راه / جلوه تای فوقانی بتلخ و ترش رضا دادن کنایه از راضی شدن بمحنت و مشقت روزگار. جلوه تای فوقانی تتق سپهر کردن کنایه از دو چیز است اول کنایه از پیاله کبود است که از مینا سازند و دویم کنایه از پرده کبود باشد؛ **انجام:** جلوه تای فوقانی. تقریر کردن کنایه از سخن گفتن است در تطاول و تغلب که مولانا ظهوری گوید: سالها حامل دیوان خموشی بودم ×× هیچکس را بمن اندازده تقریر نبود / جلوه حا ازقاف [کذا..؟] حفظ الغیب کنایه از پاس خاطر غایب داشتن است که ظهوری گوید. زهر کس هر چه خواهد در حضور حاضران گوید » ز شومی هیچ حفظ.

بی‌کا،تا:با تاریخ۹۷۸ق؛افتادگی:انجام؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ص (۱۶۳–۱۸۳)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۰–۳۹۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۷–فیروز

خط: نستعلیق، کا: شیخ علیقلی شاه جهان آبادی، تا: ۱۱۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۲۱ – ۱۴۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۲/۱

آغاز: دَر الف جلوه الف – آب آتش رنگ وآب آتش زای و آب آتش نمای.؛ **انجام:** سیف اسفرنگی راست:نموده باد درآیینه تصور خلق ×× زطول وعرض جمال تو عالم معنی / زمهر و ماه که تأثیر بخش هیلاج اند ×× دوام عمر تو دارد عطیه کبری

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم ساروی، تا: ۲۱ شعبان ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: چرمی، ۲۳۲ص (۱–۲۳۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۷سم [ف: ۱۳ – ۱۱۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۴۴

آغاز: در چهارم مشتمل است بر لغات زند و پا زند و وستا جلوه الف از در الف آبهی بابای مکسور؛ **انجام:** هیبت بابای معروف عاقبت باشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ یا قرن ۱۴؛ پشت برگ اول نوشته شده که «این نسخه از لغت زند و پازند داخل کتابخانه نواب مستطاب شاهزاده علیقلی میرزا شد»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد:تیماج یشمی،۵۸ص،۱۱سطر،اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰–۴۸۸]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۴۶/۲

آغاز: خاتمه مشتمل است بر پنج در، در اول مشتمل است برکنایات واستعارات، جلوه الف از درالف آب آتش رنگ، آب آتش زای، آب آتش نما، آب آذرسا، آب ارغوانی، آب شنگرفی؛ **انجام:** سیماب شدن کنایه از دوچیز است اول کنایه از گریختن وناپدید شدن باشد دویم کنایه از بی قراری. سیمبر گشتن کنایه از جوان شدن است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۰گ (۱۹پ–۵۹پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲ – ۸۲۲]

● خاتمه کتاب مقصد المؤمنین = رساله در ختوم /

کلام و اعتقادات / فارسی

xāteme k.-e maqsad-ol mo’menīn = r.ye dr xotūm

مشتمل بر بیان بعضی ختم‌ها و دعاهای معتبر و سریع الاثر که از علما و بزرگان نقل شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۴۱/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد خاتمه کتاباز مقصد المؤمنین در بیان بعضی از ختمهای سریع الاثر؛ **انجام:** پریشان حال ختم احزاب را بخوان مه و سال، تمت الکتاب.

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین، تا: دوشنبه ۲۷ رجب ۱۲۵۸ق، جا: تبریز؛ کاغذ: آبی یا سبز، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۱ص(۴–۱۴۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۲سم [ف: ۴۵ – ۲۳۹]

← خاتمه ناصریه ⊱ جهادیه

● خادمیه / فقه / فارسی

xādemīye

حسینی مرعشی، محمد علی بن محمد خلیل، ۱۱۵۵ق– ۱۲ قمری

hoseynī mar‘ašī ،mohammad ‘alī ebn-e mohammad xalīl (1742 - 18c)

مسائلی است مفصل و استدلالی در موضوع ربا و اینکه شرعاً جایز نیست با حیله (کلاه شرعی) پول به منفعت داد و این گونه معامله مخالف است با قرآن و سنت، عناوین کتاب «مسألة، مسألة» می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی أنزل القرآن بلسان عربی مبین ... اما عبد چون فقیر حقیر محمد علی بن المرحوم میرزا محمد خلیل الحسینی المرعشی حیله ربا را مخالف آیات متکاثره و اختبار متواتره با معنی و قانون عقلا و قران کثیره و اقوال مفسرین و اجماع عصر شارع و مثل عمل یوم سبت و ام الفساد شریعت و مجموعه مخاطر عظیمه یافت ...

[دنا ۸۳۵/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعتبرو ایا اولی الابصار و صلی الله علیه خیر خلقه محمد سیدالابرار و آله الاطهار و اتباعه الاخیار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۷۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آن را بأهل بیت علیهم السلام میدهند مطلقا خبری مذکور نشده است، و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۶۰]

← خارستان ⩾ روضة الخلد

● خارستان / ادبیات / فارسی

xārestān

ادیب کرمانی، قاسم بن زین العابدین، ۱۲۳۸-۱۳۰۸ شمسی

adīb-e kermānī, qāsem ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (1859 - 1929)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق؛ محل تألیف: کازورن

طنزی است ادبی به تقلید از «گلستان» سعدی شیرازی در یک «اصل» و دوازده «فرع»، به لهجه کرمانی و مفید به جهت فهم لغات و اصطلاحات آن سامان. این طنز در هجو محمد علی خان نامی ساخته شده و دزدان و بیعاران و بسیاری از عادات و اخلاق اجتماعی را به باد مسخره گرفته و از آنها نکوهش می‌نماید. فهرست فروع چنین است: ۱. فایده کسب و هنر؛ ۲. بخت و اتفاق؛ ۳. بی‌اعتباری دنیا؛ ۴. ضرر غربت؛ ۵. علامات غرتی، دارای سه شاخه؛ ۶. علامات کله؛ ۷. فوائد بیعاری؛ ۸. فواید نان خویش خوردن و منت از بد اندیش نبردن؛ ۹. ضرر طمع و گول رندان خوردن؛ ۱۰. حسن انفاق و روزی بدون استحقاق؛ ۱۱. مقامات دوستی؛ ۱۲. عشق؛ اصل: در پند و حکمت.

آغاز: بسمله و به نستعین- صنعت خلوشی را خف و ذل، که تار شالش در کمال ظرافت است و بپود اندرش مزید لطافت. هر مکوئی که فرو می‌رود مفرج تار است و چون بر می گردد مدرج پود. پس از هر مکویی پودی لازم و پس از هر پودی دو دفتین واجب ...

انجام: حکمت: نان نان گندم، گوشت گوشت بره، دین دین محمد صلی الله علیه و آله. قطعه: اصل را گیر و فرع را بگذار ×× اصل متن است و هامش است چرند / خاک بر سر مکن زمن بشنو ×× ور کنی هان بپای تل بلند

چاپ: کرمان به سال ۱۳۱۲ و ۱۳۲۷ش؛ تهران، ۱۳۳۶ ش

[نسخه‌های منزوی ۳۵۵۶/۵؛ الذریعة ۱۳۲/۷؛ مشار ۵۹۱؛ دنا ۸۳۵/۴ (۶ نسخه)]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۰۸/۱-۳۹/۱۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بهوا می‌رفت، شعر: صدایی بدانگونه بشنیدئی ×× چو دکان خراطیان دیده‌ای / مختصراً بیعاری پیشه کرده چندانکه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۰۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۳۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج سرخ، ۴۱گ (۱پ-۴۲پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۹سم [ف: ۲۷/۱ - ۲۵۵]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکمت: از خود غافل شو و بحق و اصل؛ شعر: تا نگردی ز خویشتن فانی ×× می‌نه بینی جمال یزدانی

خط: نستعلیق، کا: غلام حسین شریف کرمانی، تا: ۱۳۱۶ق؛ جلد: چرمی سوخته، ۷۸گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱- ۴۴۸]

۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد حسین حسینی، تا: ۱۳۲۲ق؛ جلد: چرمی، ۴۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۴۴۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۴۸/۲

آغاز: برابر.؛ **انجام:** کار چون بامدار گردون است ×× لا جرم کار و بار وارون است

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسن چترودی، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ (۱۷پ-۶۶ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۹سم [ف: ۱۵ - ۱۳۸]

۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۷۷ - د

نسخه تا سطر ۱۸ ص ۶۸ چاپی را دارد، در صفحه عنوان «بعدی» خوانده شده؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: آقای دکتر محمود آقا افشار، تا: رمضان ۱۳۲۸ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: ایرج افشار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۶۲گ، ۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: - ۹۹]

۷. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره

کا: سید روح الله کشفی، تا: ۲۱/۵/۲۱، جا: کازرون [دلیل المخطوطات: ۱ - ۵۰]

● خارستان / ادبیات / فارسی

xārestān

قائم مقام فراهانی، علی‌اکبر بن علی، ۱۲۶۹-۱۳۲۹قمری

qā’em maqām-e farāhānī, ‘alī akbar ebn-e ‘alī (1853 - 1911)

اهدا به: ناصرالدین شاه و مظفرالدین ولی عهد

تاریخ تألیف: ۷ جمادی الاول ۱۳۰۰ق تا پایان جمادی الثانی

۱۳۰۵ق
در چهار «فصل»: فضایل پادشاهان، فضایل درویشان، محامد اخلاق و عوائد حکمت، لوازم صحبت و لوازم تربیت. همانند گلستان سعدی است و نظم و نثر آن همه از خود او است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷۷

آغاز: بمزید امعان و شرط تأنق نظری باید که حق سبحانه و تعالی بحسن صنع و یمن قدرت بساط افلاک برآورد (دیباچه)؛ **انجام:** که برفتیم ما چه آن گفتیم. و الحمدلله اولا و آخرا ... کتبه مصنفه ... علی اکبر الحسینی الفراهانی ... بیمناه ... فی آخر یوم جمادی الآخر سنة ۳۰۵ تمت بالخیر.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۹گ، ۱۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۱۸۸۳]

● **خارستان سلیمانی** / ادبیات / فارسی

xārestān-e soleymānī

برگشاطی، سلیمان خان لله، ق۱۴ قمری

bargšātī, soleymān xān-ol-lāh (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۷ق

کتابی است به نثر و نظم به روش هزل و شوخی، به پیروی از گلستان سعدی و در هشت «فصل»: ۱. شرح حال مؤلف (که تنها به ذکر نام خود اکتفا نموده است)؛ ۲. در شوخی‌های بحر طویل؛ ۳. پستی دنیا؛ ۴. مذمت آدم لجوج و لجباز؛ ۵. تکذیب زن بد نامهربان به شوهر؛ ۶. تعریف زن خوب و نجیب؛ ۷. حکایات متفرقه؛ ۸ تعریف جراح با وقوف. اینک نمونه‌ای از نثر آن: «همچه قلیانی در دست داشتم و تحمل ایام گذشته می‌کردم و بر عمر تلف شده می‌ادراریدم و سنگ نجس شده سراچه دل را به آب دیده می‌شستم و این چرند چا را می‌بافتم ... دشنه محمد رحیم رنگرز در نیام و زبان سلیمان خان در کام».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۳۵

آغاز: بسمله، اما بر دوستان یکدیگر را ندیده و بر برادران یکدیگر را نشناخته و بر رفقای با هم نه نشسته سربسته و پنهان باشد؛ **انجام:** می‌زنند از این سخن شورید را آخر سیاهان ×× لطمه بر رویش برقی ست بر گلشن پیرو کی

خط: نستعلیق مغلوط، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۷ق؛ مجدول؛ واقف: علی اصغر حکمت، مهرماه ۱۳۴۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن زرشکی، ۴۹گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷ – ۱۲۲]

← خارصینی ⩤ الخار الصینی

● **الخار الصینی = کتاب الخار = خار صینی** / کیمیا / عربی

al-xār-uṣ ṣīnī = k.-ul xār = xār-e sīnī

جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

خار صینی مخلوطی است مرکب از روی و مس و آهن. اسمعیل مظهر صاحب الفکر العربی می‌گوید: «و یرجح انه ترکیب من الزنک و الحدید». علامه دوزی آن را اسم صرف زنک دانسته است. صاحب نزهت نامه می‌گوید: «اما تولد خارصینی چنان بود که بخار زیبقی و بخار کبریتی در غایة صفا بود و هر یک نضج تمام یابد و چون به هم بیامیزند بیشتر از آنچه با یکدیگر نضج شوند و مستحیل کردند برودت برو پیوندند و آن را بسته گرداند جوهر خارصینی گردد و فرق میان او و جوهر زر آن است که زر از بس آمیختن نضج کامل یافته است و خارصینی آن نضج نیافته است و از آن سبب به آتش بسوزد و رطوبت زنگار شود». در گوهر نامه سلطانی می‌نویسد: «در خارصینی خلاف است بعضی برانند و چنین روایت کرده‌اند که در حدود چین فلزی زرد رنگ غیر متطرق مشابه هفت جوش است که آن را خارصینی گویند.» (یوسف اعتصامی)
شرح کتابی است در کیمیا که قسمتی از متن را با عنوان «قال الاستاد رحمه الله» آورده و با عنوان «أقول فی شرح ذلک» به شرح آن پرداخته است و در پایان کتاب چنین آمده است: «قال الاستاد رحمه الله و قد تممنا هذا الکتاب و هو کتاب الخارآخر الکتب السبعة السبعة مما کنا اعتمدنا ترکیبه فیما تقدم و فیه أصل خطیر من علم الطلسمات فاعرف قدره و تدبر ان الله بکل شیء علیم». در فهرست کتابخانه مدرسه صدر، کتاب به جابربن حیان منسوب شده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله کثیراً کما یجب الثناء. و صلی الله علی ... و قد تکملنا عن کل جسد من الاجساد الذاتیة فی کتاب له منفرد منسوب الیه ... و قصدنا فی ذلک تعریف العمل بالمیزان ...

[دنا ۸۳۵/۴؛ الذریعه ۲۶۴/۱۷]

۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۹۷/۱

آغاز: أسود یشوب سواد حمرة و هو جسد حار یابس و یعمل الاعمال الحارة و یوجد ذلک فیه و یبوسة عظیمة جداً مفرطة

نام کتاب در این فهرست «کتاب الخار» آمده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: هدایت الله بن عبدالرحیم کشمیری، تا: شنبه ۲۸ صفر ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰ص (۱–۷۰)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: – ۲۱۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۲۵۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من عمل الطلسمات. فاعرف قدره و تدبیره ...

خط:نسخ پخته،بی کا،تا:قرن۱۳؛۶گ(۱۰۱پ–۱۰۶پ)[ف:۱ – ۹۶]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۷/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۴]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۹/۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۶۲]

● **خاص الحیوانات** / حیوان‌شناسی / فارسی
xās-ol heyvānāt
نویسنده که متأسفانه نامش از متن کتاب به دست نیامد در اینجا به شناخت حیوانات مختلف به شیوه علمی امروزی دست زده و ضمناً محل زندگی هر دسته از آنها را با مدرک علمی روز تألیف نامبرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۵۷
آغاز: هو، از سردسته انواع حیوانات هیچ کدام در هیئت و مشابهت بانسان مانند میمون نیستند؛ **انجام:** و بعضیها بذره بین. تمام گردید ترجمه مختصر کتاب خاص الحیوانات.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج سیاه، ۴۷گ، ۹ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۶۱]

● **خاص الخاص فی الامثال** / ادبیات / عربی
xāṣ-ul xāṣ fi-l amṯāl
ثعالبی، عبدالملک بن محمد، ۳۵۰ - ۴۲۹ قمری
sa‘ālebī ،‘abd-ol-malek ebn-e mohammad (962 - 1038)
چاپ: معجم المطبوعات ۶۵۸/۱؛ مطبوعات السعاده، ۱۹۱ص، ۱۳۲۶ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۲/۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۴؛ کا: محمد بن عمر بن احمد زیور آبادی، تا: ربیع الثانی ۵۱۳ق؛ ۶۲گ (۶۶-۱۲۷)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۷]

● **خاصیت آحاد اشکال در اعداد اوفاق** / علوم غریبه / فارسی
xāsīyat-e āhād-e aškāl dar a‘dād-e owfāq
از ناشناس، علوم غریبه است، بخشبندی نشده، با سربندهای در خور.
[فهرستواره منزوی ۲۶۰۱/۴ تا ۲۶۰۵ «اعداد، اعداد وفق»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۷۲/۲-عکسی
آغاز: بسمله. و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم، الحمدلله و الثناء لله ... اما بعد، به التماس یکی از دوستان، بعضی از شرح و خاصیت آحاد اشکال در اعداد اوفاق نوشته شود؛ **انجام:** زن و فرزند و غیر آن در آمان خدایتعالی باشد. و الحمدلله اولاً و آخراً.
اصل نسخه: گنج، ش ۱۰۲۷؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۹ص (۱۱۷-۱۴۵) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۷]

● **خاصیت اسماء اصحاب [کهف]** / متفرقه
xāsīyat-e asmā’-e ashāb [kahf]

اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱/۲۸
خط: نسخ جلّی، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: چهار بغل، ۲گ (۱۱۹-۱۲۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۵سم [نشریه: ۵ - ۱۳۴]

● **خاصیت اسماء الله** / اسماء الله / فارسی
xāsīyat-e asmā’-ol-lāh

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۳۷/۲
آغاز: روزی حضرت امام فرمودند که خاصیت اسماء الله بسیار است ... و اصل این نسخه عربی بود جهت فارسی خوانان ترجمه کردم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۵گ (۲۸-۴۲)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم[ف:۳-۹۹۸]

● **خاصیت پرندگان و گیاهان و جواهر و سنگها و ...** / گوناگون / فارسی
xāsīyat-e parandegān va gīyāhān va javāher va sang-hā va ...
اهدا به: محمد کریم خان فرزند حاج ربیع مسیح نشان
خاصیت پرندگان و گیاهان و جواهر و سنگ‌ها و روغن‌ها، و دعاها و درمان‌ها و جایگاه ماه و اختیارات روزها.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۳۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶۷گ (۱پ-۶۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۱۶]

● **خاصیت خطبه آدم علیه السلام** / متفرقه -
xāsīyat-e xotbe-ye ādam ‘alay-he-salām

اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱/۳۰
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۹، کاغذ: چهار بغل، ۲گ (۱۲۶-۱۲۷ر)، اندازه: ۱۳×۱۵سم [نشریه: ۵ - ۱۳۴]

● **خاصیت دایره** / رمل، اسماء الله / فارسی
xāsīyat-e dāyere
نصیبی، محمد بن طلحه، ۵۸۲ - ۶۵۲ قمری
nasībī ‹mohammad ebn-e talhe (1187 - 1255)
[دنا ۸۳۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۶۷۱/۴ و ۳۲۳/۷]
شرح و حواشی:
۱- شرح خاصیت دائره؛ ابن جلال حمصی، احمد بن عبدالکریم (-۷)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۶/۴
آغاز: این رساله ایست که شیخ علامه ... کمال الدین ابو سالم محمد بن طلحة بن محمد بن حسن عدوی جمع کرده است در معنی خاصیت دایره که مشتمل است بر اسم اعظم چنانکه تفصیل خواهد آمد، اما بعد از حمد خداوند و درود بر مصطفی؛ **انجام:** و این شرح به حسب اشاره امیرالمؤمنین ... در مجلس شریف حضرت (ص) که اکثر ائمه و صلحاء و صحابه حاضر بودند نوشته شد به توفیقات ربانی سبحانی
خط: نسخ و نستعلیق، کا: شریف محمد پسر احمد مهدی حسینی، تا: گویا قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۹ص (۱۷۹-۲۰۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶ - ۴۳۸]

● **خاصیت علم حروف** / علوم غریبه / فارسی
xāsīyat-e ‘elm-e horūf
نخجوانی، محمد بن سعد، ق۸ قمری
naxjavānī, mohammad ebn-e sa‘d (- 14c)
رساله‌ای کوتاه در ترجمه «خواص الحروف» نگاشته شیخ شهاب الدین اشراق سهروردی (۵۴۹-۵۸۷ق) که مترجم در اصفهان بدان دست یافته و به ترجمه آن اقدام نموده است. رساله به ترتیب حروف تهجی تنظیم و پس از ذکر عنوان حروف خواص هر کدام نوشته شده است.
آغاز: اما بعد چنین گوید مترجم این عبارت مختصر و بشارت معتبر ... که در سنه و شهورت در شهر اصفهان نسخه مختصر در علم حروف تهجی و خواص آن از مصنفات حکیم ربانی ...
[دنا ۸۳۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۹۸/۷]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** از آشنا و بیگانه هر که باشد و ببیند مطیع و فرمانبردار او گردد و به هرچه اشاره کند به جان منت داشته خدمت او کنند و از حکم او عدول ننمایند و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب
از اواخر باب الطاء تا باب الحاء افتاده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۶۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: وسط؛ با اشکال هندسی، در ادامه فواید مطالب متفرقه‌ای در اوراد و ختومت و طلسمات و خاصیت‌های حروف آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۲۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** روغن داده باشند و ان حروف و اشکال را بالای.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۴۲]

● **خاصیت و معادن جواهرات** / طبیعیات / فارسی
xāsīyat va ma‘āden-e javāherāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۵
آغاز: مروارید در مفرحات و معاجین دل را قوت دهد و اندوه از دل ببرد؛ **انجام:** جزع بدانکه وی از معدن یمن است ... و او چند نوع است سفید و سیاه فام نیز باشد و نیز هست که رنگ بسرخی میزند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳گ (۳۰ر-۳۲ر)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف:۸-۶۰۶]

● **خاصیت یک رباعی منقول از حضرت امیر (ع)** / متفرقه / فارسی، عربی
xāsīyat-e yek robā‘ī-ye manqūl az hazrat-e amīr
رباعی عربی و شرح آن به فارسی، آن رباعی این است: حمدا لک رب نجنی منک فلاح ×× شکرا لک فی کل مساء و صباح.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰۵/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص، ۱۶ سطر، قطع: نیم خشتی باریک [ف: ۱ - ۴۰۹]

● **خاطرات** / تاریخ / فارسی
xāterāt
بغایری، عبدالرزاق، ۱۲۴۶ - ۱۳۳۲ شمسی
baqāyerī, ‘abd-or-razzāq (1867 - 1953)
خاطرات روزانه سرتیپ مهندس عبدالرزاق بغایری است که مطالب مختلف دیگری نیز در لابه‌لای خاطرات، از تواریخ و عجایب جهان می‌آورد. بغایری از پیش‌کسوتان علوم مهندسی جدید ایران در دوره قاجار بوده. او مردی متدین و غیور بوده، تقریباً تمامی حدود فعلی ایران به‌وسیله او ترسیم گردیده است.
[دنا ۸۳۶/۴؛ شرح حال رجال ایران ۱۴۰/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۵۸
آغاز: جمعه غره محرم ۱۳۳۶ صبح تا بعد از ظهر مشغول کار، عصر خانه شیخ المشایخ؛ **انجام:** یکشنبه ۵ صبح مشغول عین کتاب شدم و بعد رفتم بحمام باقی را در سفرنامه خراسان رجوع کنید.

۱ محرم ۱۳۳۶ق تا ذیحجه ۱۳۴۰ق؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب =مؤلف،بی‌تا،جا:تهران؛کاغذ:فرنگی شطرنجی،جلد:تیماج آجری، ۲۸۳گ، ۲۳ سطر(۱۶×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۹ - ۴۳۸]

● **خاطرات** / تاریخ / فارسی

xāterāt

فرزاد، مسعود، ۱۲۸۴ - ۱۳۶۰ شمسی

farzād, mas'ūd (1905 - 1981)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۸۹۱

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **خاطرات** / تاریخ / فارسی

xāterāt

شهابی، محمود، ۱۲۸۲ - ۱۳۶۵ شمسی

šahābī, mahmūd (1903 - 1986)

خاطرات سالهای ۱۳۰۸ و ۱۳۰۹ش

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۲۷

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ خریداری از کیومرث محمودی [رایانه]

● **خاطرات** / تاریخ / فارسی

xāterāt

مجتهدی، میرزا عبدالله، ق۱۴ قمری

mojtahedī, mīrzā 'abd-ol-lāh (- 20c)

یادداشت‌های روزمره مؤلف - از تاریخ شب دوشنبه ۱۲ آذر ۱۳۲۴ شمسی (۲۷ ذیحجه ۱۳۶۴ قمری) تا ۲۱ آذر ۱۳۲۵. درباره سرگذشت و حوادث جاری در آذربایجان و تبریز می‌باشد وی در ضمن با دقت جریان‌های سیاسی را پیگیری کرده و اخبار مهم رادیوهای داخلی و خارجی و روزنامه‌ها را بیان می‌کند. این یادداشت‌ها از جهت دربرداشتن جریان پیشه‌وری‌ها حائز اهمیت است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۷

آغاز: از امشب که شب دوشنبه بیست و هفتم ذی الحجه ۱۳۶۴ مطابق دوازدهم آذر ۱۳۲۴ است خیال دارم

نسخه اصل: کتابخانه‌ای شخصی - ایران؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ محرم ۱۳۶۶ق؛ ۶۷۴ص [عکسی ف: ۴ - ۲۲۳]

● **خاطرات** / تاریخ ایران / فارسی

xāterāt

سپهری، منوچهر

sepehrī, manūčehr

خاطرات روزانه و شخصی اوست که از ۲۹ اسفند ۱۳۲۶ش آغاز می‌شود تا پایان ۱۳۲۷ش. تیراندازی به شاه را گذرا آورده است. سپهری در آن تاریخ در کاشان و نطنز می‌زیسته است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۴۱

آغاز: خاطرات. ساعتی از غروب ۲۹ اسفند ۱۳۲۶ می‌گذرد؛ **انجام:** یک سال از سال‌های عمر خود را به پایان رسانده. پایان.

همراه است با خاطرات او از ۱۳۱۹/۱/۲۱ تا ۱۳۲۰/۱/۲۸ش؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۳۰ جمادی الاول ۱۳۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا کاغذ ابری نارنجی پوشانده‌شده، ۱۸۸ص (۱۳۷+۵۰)، ۱۵ سطر (۹/۳×۱۴/۳)، اندازه: ۱۷×۱۸/۲سم [ف: ۳ - ۱۱۸]

● **خاطرات** / تاریخ ایران / فارسی

xāterāt

چند خاطره ناشناس:

۱. تهران؛ ذکاء، یحیی؛ شماره نسخه:۷

آغاز: اهالی آذربایجان ما را بجهت وکالت از جانب خودشان با کثریت آراء انتخاب نموده بمجلس شورا که در تهران پایتخت مملکت منعقد شده فرستادند؛ **انجام:** اجتماعاتی که تولید فتنه و فساد کند قدغن است و ژاندرام حق دارد در مجمع اجتماعات حاضر شود.

کتاب میان سالهای ۱۳۲۴ و ۱۳۲۷ق نگارش شده. کتاب در شرح حال و وقایع روزانه آغاز مشروطیت و مجلس است و وقایع گاهی روز بروز و گاهی بافاصله‌های بیشتری و پشت سرهم بنگارش در آمده و این وقایع و کارها و نیات و کلا و وزرای مظفرالدین شاه و محمد علی شاه در آن شرح و تحلیل شده و نویسنده درباره آنها که خود گواه بوده داوری نموده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین قادری، تا: ۱۲۴۲ق؛ تملک: مهندس هدایت الله کلانتری پسر مؤلف؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور سرخ، ۳۸۷ص، ۱۸ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [نشریه: ۳ - ۱۳۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۴۳

خاطرات یک سرباز آلمانی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۴گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۸۰

دست‌نوشته‌ای در خاطرات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۷۷گ، اندازه: ۱۷/۴×۲۱/۷سم [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۸

دست‌نوشته‌ای در خاطرات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۵گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۹سم [رایانه]

← خاطرات ادیب الملک حکمران قم > تفصیل حالات قم

● **خاطرات اعتماد السلطنه** / تاریخ / فارسی

xāterāt-e e'temād-os-saltane

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹ – ۱۳۱۳ قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۴۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۱۸۵گ، اندازه: ۱۴/۴×۲۱/۴سم [رایانه]

● **خاطرات بنیامین، سفیر آمریکا در ایران (ترجمه) = ایران و ایرانیان** / حکومت و سیاست / فارسی

xāterāt-e benyāmīn ،safīr-e āmrīkā dar īrān (t.) = īrān va īrānīyān

در سال‌های ۱۸۸۳–۱۸۸۵ میلادی در عصر ناصر الدین شاه قاجار است. نسخه حاضر از فصل دهم تا فصل هفدهم را دربر می‌گیرد. این مجموعه در آشکار شدن دیدگاه سیاسی آمریکا، در قرن ۱۹ میلادی و مقایسه آن با نگرش‌های امروزی آن کشور، بسیار شایسته دقت و کنکاش است. مؤلف، این کتاب را در سال «۱۸۸۶» میلادی به چاپ رسانده و خود، در «۱۹» جولای «۱۹۱۴» میلادی درگذشته است.

چاپ: این خاطرات به نام ایران و ایرانیان با ترجمه رحیم رضا زاده ملک در سال ۱۳۶۳ش و با ترجمه محمد حسین کردبچه، در سال‌های ۱۳۶۳ و ۱۳۶۹ش به چاپ رسیده است

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۸۶

آغاز: فصل دهم تفرج در کوههای ایران، وضع سر آسیاب حشمة الدوله نهایت مطلوب و خوش آیند بود وقتی شخصی در جلو خان آن عمارت می‌نشست صدای آبیکه بحوض می‌ریخت مسموع بود و شخص می‌توانست ایام کار خود را با منتهای خوش گذرانی در آنجا بسر برد؛ **انجام:** امریکائیها که با هر دو دولت سمت دوستی دارند اقبال و شوکت حقیقی دولت روس را طالبند ولی بهمان درجه آرزومند هستند که آن شوکت و اقبال مضر صلح و وجود یک ملت قدیمی مثل ملت ایران نباشد.

بخش دوم خاطرات و سفرنامه «ساموئل گرین ویلر بنجامین» نخستین سفیر آمریکا در ایران؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شده، جلد: تیماج حنایی، ۲۸۳گ، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ – ۶۷۹]

● **خاطرات تاریخی** / تاریخ / فارسی

xāterāt-e tārīxī

فلسفی نائینی، تاج الحکماء، ق۱۴ قمری

falsafī nā'īnī, tāj-ol-hokamā' (- 20c)

برخی از خاطرات و یافته‌های تاریخی را مؤلف از کتاب‌های مختلف تاریخی گزینش نموده و حاصل پنجاه سال مطالعه در کتاب‌های تاریخ جدید و قدیم از فرنگی و ایرانی و عربی و هندی است، مشتمل بر یک «مقدمه» و هفت «مقاله» و یک «ضمیمه» و یک «خاتمه»، و در حقیقت کتاب حاضر مقایسه‌ای است بین ایران ما قبل اسلام و بعد از آن.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳

آغاز: از قارئین محترم این مجموعه ناقص معذرت می‌خواهم اولاً از بابت سستی عبارات این کتاب که اغلب جمله‌های آن معلوم نیست اولش کجاست

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، در ده برگ آغازین یادداشتی از جلال بقائی نائینی به سال ۱۳۴۸ درباره مؤلف کتاب و فهرست مطالب آن آمده؛ جلد: پارچه‌ای مشکی، ۲۸۸گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۸۷]

● **خاطرات جنگ جهانی دوم به نقل از روزنامه اطلاعات** / تاریخ / فارسی

xāterāt-e jang-e jahānī-ye dovvom be naql az rūznāme-ye ettelā'āt

قهرمان رئوفی بهاری همدانی، ق۱۴ قمری

qahramān ra'ūfī-ye bahārī-ye hamedānī (- 20c)

خاطرات جنگ دوم جهانی از (۱۰ مه تا ۲۵ ژوئن ۱۹۴۰) که از روزنامه اطلاعات از اول خرداد ۱۳۲۰ شمسی استخراج شده و تا ۷ شهریور ۱۳۲۰ ادامه یافته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۶

آغاز: بنام خداوند بخشنده مهربان، یکتا و بی همتا قادر توانا، اقتباس از روزنامه اطلاعات شماره ۴۵۴۱ پنج شنبه اول خرداد ۱۳۲۰؛ **انجام:** آن سیاست بر کنار ماند و جنگ ادامه یافت.

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ در آغاز نسخه ترغیب زیادی به فراگیری علم و قرآن و مطالعه و نوشتن کتاب کرده و حاضر است تألیف خود را برای مطالعه تقدیم کند ولی کسی که طمع کند لعنت شود مورخ ۱۳۲۰/۳/۱۷ش؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۱ – ۲۰۳]

● **خاطرات روزانه** / سفرنامه / فارسی

xāterāt-e rūzāne

خاطرات یک نفر ایرانی در سرزمین فرانسه است که وقایع روزمره خود را به رشته تحریر درآورده است. تاریخ حوادث از ۳ ژوئیه ۱۹۱۲ م تا ۴ آوریل ۱۹۱۳ م ادامه یافته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۰۲

آغاز: چهارشنبه ۳ ژوئیه ۱۹۱۲، ۱۷ رجب مثل معمول گذشت، پنج‌شنبه ۴ [ژوئیه] و ۱۸ [رجب]: امروز محسن خان نبا برکسی که دارد پنج‌شنبه و یکشنبه‌ها پاریس می‌آید، آمده او را دیدم گفت خانم برای او کاغذ نوشته؛ **انجام:** و سایر مرکبات چیده ودور آنها را تخته بندی کرده بودند سرما نخورد چون هنوز هوا سرد است قریب چندین هزار مرکبات بودند.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۱ق؛ جلد: مقوا، ۴۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۹۱]

● **خاطرات سدید السلطنه** / تاریخ ایران / فارسی

xāterāt-e sadīd-os-saltane

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱-۱۳۶۲قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad ʻalī ebn-e ahmad (1874 - 1943)

[فهرستواره منزوی ۹۵۵/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۹۴/۱ و ۴۹۷۹-ف

در ۱ محرم ۱۳۱۰ (چهارم اسد) تا جمعه ۲۹ و ۱ محرم ۱۳۱۰ تا پنج‌شنبه ۲۴ ذیحجه (راهنمای کتاب ۵۶:۱۸۷ و ۸۶۶) دو بخش است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ۲۸ص، ۲۰ سطر (۱۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۶۲] و [فیلمها -ف: ۳ - ۱۱۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۸۶ و ۴۹۷۸-ف

از یادداشت‌های پراکنده او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ گویا اصل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶۴گ، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۶۰] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۰۶

از شنبه ۱۶ ربیع الاول تا یک‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ یک رو، نسخه آماده برای چاپ نزدیک به چهل سال پیش؛ کاغذ: فرنگی، ۴۱۷گ، ۱۴ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۷ - ۳۶۵]

● **خاطرات سردار ظفر بختیاری** / تاریخ ایران / فارسی

xāterāt-e sardār zafar-e baxtīyārī

سردار ظفر بختیاری، خسرو بن حسینقلی، ۱۳۱۶ قمری
(1899 -)

یادداشت‌های وقایع روزانه از ۷ آبان ۱۳۰۴ش تا ۳۰ فروردین ۱۳۰۷ش است. تا صفحه ۱۳۶ کتاب مربوط به خاطرات سفر اروپاست (فرانسه، آلمان، مسکو و باکو) و از تاریخ سه‌شنبه ۲۴ آذر ۱۳۰۴ش روزنوشت‌های وقایع اتفاق افتاده در ایران و بیشتر منطقه بختیاری. یادداشت‌های اخیر او لحن انتقادی دارد برای نمونه در آخرین نوشته‌اش در ۳۰ فروردین ۱۳۰۷ش نوشته: «تقریباً سه ماه و پنج روز است طهران هستم. از کار بختیاری بنا به میل پادشاه وقت- رضا شاه پهلوی - استعفا کرده، در طهران با کمال بدی می‌گذرانم». سردار ظفر به جز این کتابچه دفترهای خاطرات دیگری هم داشته که تا کنون دو بخش از آنها چاپ شده است: ۱. بخشی به اهتمام سیف الله وحیدنیا در شماره‌های مختلف مجله وحید، از سال ۱۳۴۶ش تا ۱۳۵۶ش، که در سال ۱۳۶۲ش با نام یادداشت‌ها و خاطرات سردار ظفر بختیاری، تهران، انتشارات یساولی، با مقدمه همو جداگانه هم به چاپ رسید؛ ۲. خاطرات حکومت اصفهان و سفر فرنگ ۳۱-۱۳۳۰ق، به کوشش سیروس سعدوندیان، در تاریخ معاصر ایران: مجموعه مقالات، کتاب پنجم مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی، زمستان ۱۳۷۲ش، ص ۱۷۷-۲۵۴. از روی نسخه خطی شماره ۱۶۰۱۳ کتابخانه آستان قدس رضوی. (حکیم، محمد حسین)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۱۳

آغاز: بسمله. فصل دوم این کتاب که مشتمل بر مسافرت و حکومت اصفهان است؛ **انجام:** در سرحدهم نفری چهارمنات برای پلاسی کارد گرفتند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۲۶

آغاز: به نام خدای یکتا. امروز که ۷ آبان ماه جلالی سنه ۱۳۰۴ شمسی است. ۱۱ ربیع الثانی سنه ۱۳۴۴قمری است. ۲۹ اکتبرماه فرنگی سنه ۱۹۲۵ مسیحی است. مدت چهار ماه است از بختیاری و سه ماه است از طهران حرکت نموده ام. تقریباً دو ماه و پنج روز می‌باشد در پاریس هستم. چون حرکت از بختیاری تا طهران و از طهران تا پاریس که دیروز باشد در کتاب الاصل نوشته ام بقیه مسافرت را که روزنامه طور نوشته ام بقیه مسافرت را که روزنامه طور نوشته ام درین کتاب جدید می‌نویسم

خط: تحریری بدخط و ناخوانا، بی‌کا، تا: در فهرست ۱۳۰۴ تا ۱۳۰۷ش آمده (که اشتباه می‌باشد)؛ روی جلد نوشته شده: «نمره دویم سفر فرنگستان اخیر سنه ۱۳۰۴»؛ اهدایی: علی اصغر حکمت، ۱۳۴۰؛ ۳۲۳ص، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۳۵۴]

● **خاطرات سفر شوروی** / تاریخ / فارسی

xāterāt-e safar-e šowravī

انصاری، محسن

ansārī, mohsen

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۶۷گ، اندازه: ۱۳×۲۱/۸سم [رایانه]

● **خاطرات سیاسی** / تاریخ ایران / فارسی

xāterāt-e sīyāsī

ظاهراً غیر همانند:
۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۹۱
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۷۷گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۸سم [رایانه]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۴۵
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۱۰ص، اندازه: ۱۳/۲×۲۱سم [رایانه]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۴
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۷۶گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [رایانه]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۴۴گ، اندازه: ۱۶/۸×۲۱/۶سم [رایانه]

● **خاطرات طباطبائی** / تاریخ ایران / فارسی
xāterāt-e tabātabā'ī

طباطبائی سنگلجی، محمد بن صادق، – ۱۳۳۰ قمری
tabātabā'ī sangelajī, mohammad ebn-e sādeq (- 1912)
سید محمد طباطبائی (معروف به سنگلجی) که از اعلام خاندان طباطبائی تهران و رهبر روحانی بزرگ مشروطه بود و مجموعه طباطبائی که به وسیله فرزند او سید محمد صادق طباطبائی به هنگام ریاست مجلس به کتابخانه مجلس اهداء گردید در اختیار و ملک او بوده، خاطرات خود را در برخی از مجموعه‌ها و حاشیه برخی از کتاب‌ها یادداشت کرده و مجموعه حاضر یکی از آن موارد است که بر دو صفحه، خاطراتی از گذشته‌ها و اوایل جوانی خویش نگاشته اما قسمتی از این خاطرات را – معلوم نیست به چه دلیل – سیاه کرده‌اند و خوانده نمی‌شود و قسمت دیگر که خوانده می‌شود مربوط به سال ۱۲۷۷ است که طباطبائی تعدادی از استادان اوایل تحصیل خویش را معرفی کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۶/۱۰-طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۲۶پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۲ – ۳۲۷]

● **خاطرات ظهیرالدوله = سفرنامه** / سفرنامه / لاتین
xāterāt-e zahīr-od-dowle = safar-nāme

ظهیرالدوله، علی بن محمد ناصر، ۱۲۸۱ – ۱۳۴۲ قمری
zahīr-od-dowle, 'alī ebn-e mohammad nāser (1865 - 1924)
از ربیع الثانی ۱۳۲۴ آغاز شده است و می‌رسد به ماه ذیقعده از تهران به قم و عراق و سلطان آباد و همدان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۰۰-ف
نسخه اصل: انجمن اخوت ش ۲۳۹. (چاپ ایرج افشار)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۱۷]

● **خاطرات متفرقه** / تاریخ / فارسی
xāterāt-e motefarreqe

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۶۵
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۸۳گ، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [رایانه]

● **خاطرات میرزا سید علیخان سعیدی طباطبایی** / تاریخ ایران / فارسی
xāterāt-e mīrzā seyyed 'alī-xān-e sa'īdī tabātabāīī

سعیدی طباطبائی، سید علی خان، ق۱۴ قمری
sa'īdī tabātabā'ī ،seyyed 'alī xān (- 20c)
در چهار قسمت: ۱. شرح زندگانی نویسنده تا سال مشتمل بر سه بخش؛ ۲. مختصری از تاریخ زندگانی اجداد نویسنده؛ ۳. بعضی مقالات تاریخی و مذهبی نویسنده که در طی سال‌های گذشته نوشته و اغلب در جراید محلی چاپ شده است. مؤلف بنا داشته در ادامه این مطالب بخشی از اشعار خود را که پیش از اینها به چاپ رسیده بود را هم بیاورد که جای خالی آن در نسخه باقی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۷۰
آغاز: بنام خدا. در سال‌های ۱۳۱۳ تا ۱۳۱۵ یادداشت‌های پراکنده بخط خودم را که حامی مجملی از شرح زندگانی نگارنده بود جمع‌آوری کردم و آن ها را در دو جلد بنام آشیانه امید بخط خودم نوشتم؛ **انجام:** خدا را شکر که توفیق کلاه برداری و شیادی و حقه بازی نیافتیم و با وجدانی آسوده فرمان بازنشستگی را دریافت کرده ایم.
جلد اول، مشتمل بر زندگی شخصی او و بررسی اوضاع اقتصادی سیاسی و فرهنگی ایران؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: اواخر دهه چهل شمسی؛ نسخه پس از کتابت اولیه مورد بازبینی قرار گرفته و در موارد عدیده جرح و تعدیل و حذف و اضافه در آن صورت گرفته؛ تملک: محمد گلبن؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای، ۱۷۸ص، ۳۵ سطر (۱۴×۳۱)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۴۷/۱ – ۹۴]

● **خاطرات نفیسی** / تاریخ / فارسی
xāterāt-e nafīsī

دارای: ۱. درد دل یک تریاکی که در دهلی در ۶ فروردین ۱۳۳۷ آغاز کرده است؛ ۲. درباره یک مستشار از آن ور دنیا؛ ۳. خاطرات یک تریاکی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۵۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: سعید نفیسی، تا: ۴ شوال ۱۳۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۷-۲۸۱]

● خاطرات وزیر نظام / داستان / فارسی

xāterāt-e vazīr nezām

وزیر نظام، فضل الله، ۱۲۱۳ - ۱۲۸۹ قمری

vazīr nezām, fazl-ol-lāh (1799 - 1872)

از میرزا فضل الله خان وزیر نظام پسر میرزا اسدالله خان نوری و برادر بزرگ میرزا آقاخان صدراعظم نوری. وی در این دفتر به شرح حال و بیان ماجراهای زندگی خویش پرداخته است. نام میرزا فضل الله خان به تکرار در ضمن تاریخ صدارت میرزا آقاجان یاد شده و بامداد در شرح حال رجال ایران در ضمن ترجمه اعتصام الملک خانلرخان - که منشی وزیر نظام بود - اطلاعات کوتاهی درباره او به دست می‌دهد. از جمله اطلاعاتی که درباره وزیر نظام در این خاطرات آمده شاعر بودن اوست. وی در آغاز این خاطرات می‌گوید (در پی نذری که برای رهایی از تبعید در کاشان بر عهده داشتم) ۱۴ قصیده درباره معصومین سلام الله علیهم سروده‌ام. در ادامه این خاطرات که درباره روزگار صدارت امیرکبیر و پس از آن سخن می‌رود به پناهنده شدن میرزا آقاخان به سفارت انگلیس و تحت حمایت آنجا قرار گرفتن نیز اشارت رفته است. به یاری بی ثمر مهدعلیا به میرزا آقاخان پس از عزل او و نیز به این نکته که فرمان عزل او را ناصرالدین شاه به وسیله حاجب الدوله میرزا علی خان ارسال داشت اشاره دارد. این خاطرات دارای خطبه‌ای و خاتمه‌ای بدون الف است که هر یک چند صفحه از نسخه را فراگرفته است. مؤلف در اواخر خاطرات به پند و اندرز پادشاه می‌پردازد و لزوم رعایت عدالت و آگاهی از حال مردم را با همان قلم دشوار به او یادآور می‌شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۶/۱-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله المحمود المالک الودود و مصور کل مولود و مآل کل مطرود ... و بعد ... خامه وقایع نگار میخواهد که نامه نگار شود ... و حادثات را در معرض جلوه ظهور و بروز آورد ... مع هذا به قدری مقدور ... حالات گذشته در سلک تحریر ... می‌آورد که از زمان شباب ... صقر همت را ... در پرواز آورده ... در تحصیل علوم ساعی و جاهد آمد؛ **انجام:** چون در بلده طیبه قم دلی تنگ و عوض شهد در ذوق شرنگ ... در مضیق فم نهنگ رفته بودم جمعی از متعلق و ولد ... توقعی نمودند که صورت وقعه گذشته به قلم دور سلک به رشته شهود کشتم بدین جهت مختصری ز صدمه ز من که بر من رفته بود مکتوب کلک خیر کلمه قل و دل گردید ... و عروس معنی هر هفت کرده ز پرده کمون به عرصه ... بروز و ظهور نمود ... و ختم صحف و صحیفه بدین نمط نمود که حرف نخستین تهجی درو مذکور و مسطور نگردد و هو هو

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در حواشی بخش خاطرات نوشته‌هایی است به قلم شکسته نستعلیق خوب در توضیح پاره‌ای از وقایع تاریخی. در حاشیه ص ۴۹-۵۲ در کنار خاطرات مربوط به امیرکبیر - که مؤلف با قلم خصمانه به بیان آن می‌پردازد - «حکایت خروج طائفه ضاله بابیه» است و نویسنده در شرح قلع و قمع با بیان به دستور امیرکبیر پرداخته و می‌گوید: «معادل سه هزار نفر از سپاه نصرت پناه از تیغ ... ایشان (با بیان) در معرض تلف آمده آخرالامر به تایید حضرت پرودگار جمیعاً گرفتار ... شده و رؤس منحوس ایشان گوی میدان ... اسلامیان گردیده ... بعد از آن که دولت میرزا تقی خان امیر نظام سپری و مهتری و برتری به پستی و کمتری رسید قدری از آن طائفه ضاله ... که در زوایا ... پنهان بودند ... مجمعی در دارالخلافه انجمن نموده»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۷۶ص (۱-۷۶)، ۱۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۳۱۲]

● خاطرات و سفرنامه / سفرنامه / فارسی

xāterāt va safar-nāme

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۵

خاطرات و سفرنامه ۱۲۹۹ به عتبات از یکی از رجال مملکتی؛ خط: شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در هیجده ورق صاحب خاطرات [نشریه: ۷ - ۱]

● خاطرات و منشآت / ادبیات / فارسی

xāterāt va monša'āt

منشآت نظم و نثری است که مؤلف در سال‌های ۱۲۹۱-۱۲۹۳ق ق، هنگامی که متصدی مناصب دولتی بوده، در اوقات مسافرت تحریر نموده است؛ او از دوستان خود: میرکریم و موید الدوله حسنخان و میر محمد صادق و نصیر خان نام می‌برد. اغلب این خاطرات ذکر جلسات دوستانه و مذاکرات علمی و مذهبی مؤلف با دوستانش که به طور خلاصه ذکر کرده و در پایان هر جلسه مطالبی از خود و دیگر به نظم و نثر و همچنین حکایت‌هایی کوتاه آورده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۰۸-۱۷/۸۸

آغاز: جنگهای خلق بهر آشتی است ×× رام راحت دائماً بی راحتی است / ... یکشنبه غره شهر صفر المظفر ۱۲۹۳ انشاءالله

تعالی مبارک ومیمون وفرخنده باد این ماه بر بندگان خدا؛ **انجام:** آقا پناه می‌جوییم به حق از اینکه من دروغ گویم وژاژ خایم و سخن بی اندازه گویم زیراکه می‌دانم درپناه حقم فحمدالله ثم حمدالله استغفر الله.
خط: نستعلیق شکسته زیبا، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۳ق؛ در لابه‌لای نسخه دو برگ از دیوان میرزا اسماعیل تایب تبریزی که به خط خودش است، موجود است؛ جلد: کاغذی، ۲۹گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۰۰]

● **خاطریه** / مناجات، شعر / عربی

xāterīyye

رساله‌ای است در شرح نیایش‌نامه و مناجات شافعی. اصل این نیایش‌نامه قطعه‌ای است دعائی منسوب به محمد بن ادریس (امام شافعی). این نیایش‌نامه منظومه‌ای است به قافیه عین در ۱۲ بیت و آن را شافعیان کرد محترم می‌شمارند و شخصی به نام شیخ محمد کرد سهری آن را شرح مزجی کرده.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۴/۶

آغاز: آغاز اصل دعا این شعر است: یا من یری ما فی الضیر و یسمع ×× انت المعد لکل ما یتوقع / آغاز شرح: هذه المناجات لحضرة الامام الشافعی (ره) ان اهل الحلب شکوا الیه الطاعون فتوجه الی الله تعالی. و خاصیة هذه المناجات ان یقرء للقحط سبعة ... ؛ **انجام:** شرح: لاهل الکبائر من امته الذین لم یتعظوا بالزواجر من سنته (ص) تمت النسخه ...
خط: نسخ متوسط، کا: سلیمان قاضی بن محمد مکری، تا: ربیع الاول ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۷۳-۷۹)، ۹ سطر (۶/۸×۱۱/۸)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

● **الخافیة** / علوم غریبه / ترکی

al-xāfīya

رساله کوتاهی است در بیان اسرار حروف بیست و هشت‌گانه که با استفاده از کتاب‌های ابوحامد غزالی ساخته شده. کتابی به همین نام به غزالی نسبت داده شده که در کتابخانه لس آنجلس است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۳/۱

آغاز: بسملة، بو علم خافیه یکرمی سکز حروفک اسرار خفیات کشفنه و براهین ظاهره لرنک شرحنه افلاطون الأمة حضرت ابی حامد غزالی الطوسی نک تألیفاتندن، معلوم اولاکم بو أسرار مکتوملر، و برهاین ظاهریه؛ **انجام:** اما شعباد تفریق و تألیف عزیمیه احتیاجی یوقدر، اما اظهار الخبیة و زونک ده اضمار ملک الف و ملک باء ایکده معکوس یازه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۹پ-۱۵پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۹ - ۵۱۲]

● **خافیة افلاطون = الخافیة فی علم الحرف** / علوم غریبه / عربی

xāfīyat-u aflāṭūn = al-xāfīya fī ʻilm-il ḥarf

منسوب به: افلاطون و سامور هندی. در خواص حروف ۲۸ گانه و ذکر خواص عناصر و منازل آنها و دوائری به شکل دوائر رمل و ذکر طریقه استنتاج طالع اشخاص است. انتساب این قبیل رسائل به افلاطون هیچگونه وجه و استنادی نمی‌تواند داشته باشد.
[کشف الظنون ۶۹۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۹۸/۱

آغاز: الحمدلله الذی علم الانسان ما لم یعلم و فهمه ما لم یفهم و کان فضل الله عظیما؛ **انجام:** و هذا آخر ما جربناه بالتمام و الکمال و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای جداول، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۱-۱۱)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲۸-۶۶۱]

● **خافیه جفر جامع** / جفر / فارسی

xāfīye-ye jafr-e jāmeʻ

به نظر ترجمه همان رساله منسوب به امام صادق علیه اسلام است که با عنوان «الخافیة الشمسیة» معرفی می‌شود.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۹ ـ ج

آغاز: بسمله.ابتدای کتاب خافیه جفر جامع و این کتاب محقق است و منسوب بامام جعفر صادق (ع) و بوی از امیرالمؤنین (ع) رسیده است و از رسول (ص) با ملانبشته است و بعضی میگویند که آن را از خزانه علم سلیمان پیغمبر ... بیرون آورده اند و از آنجا بآصف بن برخیا افتاده است ... و بوی از ذوالقرنین نقل کرده و ذوالقرنین اط صحف انبیا نوشته است و ایشان از سفر آدم (ع) یافته اند بتوفیق باری تعالی.فصل بباید دانستن که حروف معجم سی و دو حرف است؛ **انجام:** عقغقعق تمام شد هشتاد و شش نام تاج میثاقهم از باب متصل بکلم غثب و الله اعلم بالصواب ۱۲۳۰ قوبل من البدایة الی النهایة بید علی الحسینی الخویی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاغذ: فرنگی، ۲۵گ، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۱۶]

● **الخافیة الشمسیة** / جفر / عربی

al-xāfīyat-uš šamsīya

جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰ - ۱۴۸ قمری

jaʻfar ebn-e mohammad, emām-e šešom (700 - 766)

در علم حروف و اعداد و جفر منسوب به امام جعفر صادق

است.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۱

آغاز: بسمله. عن اهل دراسة الکتب عن خزانة علم لسلیمان بن داود (ع) عن آصف بن برخیا ... عن ذی القرنین عن زبر الاولین عن سفر آدم،تفسیر اسماء الرسوم بهجاء اهل اللغات وهی زبرأ حرف الف. ب. ت؛ **انجام:** هذه اثنان و عشرین باباً من ابواب المتصل حرز و جلب للسلطان و لکل ماترید. هذا آخر الکتاب، و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، کا: مصطفی بن شیخ عبدالغنی انصاری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: هندی زرد، جلد: تیماج سبز، ۲۶گ (۱پ-۲۵پ)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۴ - ۳۵۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶/۱۰

رساله نهم؛ کا: سردار کابلی و دیگران، تا: ۱۳۱۲ق [گلپایگانی-ف]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۷۷/۴

آغاز: عن اهل دراسة الکتب عن خزلة علم سلیمان بن داود بن آصف بن برخیا عن ذی القرنین.

با عنوان: الخافیة فی الصنعة و الکیمیاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ (۲۰۵-۲۳۷)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۵۸۵]

← الخافیة فی علم الحرف ← خافیة افلاطون
← خاقان نامه ← تاریخ عضدی
← خاقانی ← احوال (ترجمه)

● الخاقانیة = اجوبة مسائل فتحعلی شاه / پاسخ پرسش‌ها / عربی

al-xāqānīya = ajwibat-u masā'il-i fatḥ-'alī-šāh

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: اوایل رمضان ۱۲۲۳ق

در پاسخ فتح علی شاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق)، مشتمل بر پنج سئوال: ۱. از کیفیت موت و مفارقت روح و نزول در جنت مثالی که آیا با بدن مثالی است یا جسم دنیوی؛ ۲. تنعم جنّت مثل تنعم دنیاست یا طور دیگر؟؛ ۳. استفسار از کیفیت نکاح اهل جنت؛ ۴. استفسار از احوال مختلفه که بر انسان وارد می‌شود از قبیل حزن و سرور و اقبال بر طاعات و معاصی؛ ۵. اهل جنت بیش از چهار زن عقدی می‌توانند تزویج نمود یا نه؟

آغاز: بسمله الحمدلله العالمین ... اما بعد ... ان حضرة الجناب العالی الشان ... فتحعلی شاه الممدود بالنصر ... قد القی الی داعیه الفقیر ... مسائل عظیمه ... قال ادام الله دولته اذا فارق الانسان هذه الدار و قد کان من المؤمنین ... فما الذی یلحق بالجنه هل هی صورة الروح و حدها

انجام: سبحان لاتفنی خزائنه ولاینقص فضله و لایقل عطاوه لا اله الا هو الیه المصیر الی هنا انتهی الجواب لخدمة الحضرة المحترمه السلطنیة مد الله الظل الظلیل علی البلاد و رحم ببقائه العباد علی یدالداعی للحضرت السلطانیة بالدوام و اقل الانام العبد المسکین احمد بن زین الدین ابراهیم الاحسایی فی اوایل شهر رمضان المبارک ثلاث و عشرین بعد المأتین من الهجرة ...

چاپ: دارالسلطنه تبریز: دارالطباعه مشهدی حاجی آقا، سنگی، ۱۲۷۶ق، رحلی (جوامع الکلم: ج۲؛ صص۲۴۵-۲۴۹)

[الذریعة ۲۱۰/۵؛ فهرست کتب مشایخ، ص۳۰۳؛ دنا ۸۳۸/۴-۸۳۹ (۳۲ نسخه با دو عنوان)]

شرح و حواشی:

۱- منتخب الخاقان در کشف حقائق ایمان و عرفان؛ زنوزی، عبدالله بن بیرمقلی بابا خان (-۱۲۵۷)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰/۳

آغاز: بسمله و به ثقتی الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین فیقول العبد؛ **انجام:** و ان من مات قتل و من قتل بعث حتی یموت ... فقل علیه السلام ما معناه ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۸۴-۸۹)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۱]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۲۵/۸

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: آغاز رمضان ۱۲۲۳ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۲۱]

۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۳۵/۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ ۱۳گ (۵۵۸ر-۵۷۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۶۰]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۲۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ رمضان ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۷۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۷۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸گ (۴۵-۶۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۱۲۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۲/۲۰

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ص (۱۹۷-۲۱۳)، ۱۸ سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲ - ۲۶۲۵]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۲۷/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: محسن بن محمد رضا، تا: ۱۸ رجب ۱۲۳۴ق؛ ۱۶ص (۳۶۴-۳۷۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۰]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۷/۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ ۴۰ص (۳۴-۷۳) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۱۲/۹
خط: نسخ، کا: احمد بن جعفر موسوی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۱۷ سطر، قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۲۹۲]
۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ای فاضل طینة النساء و النساء من فاضل طینة (ناقص).
خط: نسخ، کا: احمد بن جعفر موسوی، تا: ۱۲۳۸ق؛ واقف: حسن بن علی دهنوی، ۱۲۵۲؛ کاغذ: شکری ، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۱۰سم [ف: ۵ - ۱۳۰]
۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۱۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد رفیع آذربایجانی، تا: جمعه رمضان ۱۲۳۹ق، به فرموده آخوند ملا محمد تقی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۳۹۲]
۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۹
آغاز و انجام: برابر
کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۸۴-۱۸۹)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۲۱۹]
۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۹-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و نسخ تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۳ق [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۹۳/۴-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته ریزنویس، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ ۳۰ص (۱۱۳-۱۴۲) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۰/۶-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
کا: سید عبدالباقی حسینی کاشانی، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۳۴-۱۳۶)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۲۳ - ۳۶۰]
۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۶۹/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۹۲]
۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۴۰/۴-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: ابن محمد الرضوی زین العابدین، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۳۱ص (۱۱۲-۱۴۲) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۶۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مجتبی حسینی، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ مهر: «نصرالله التقوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۰گ (۱-۱۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۵۹]
۲۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۲۲/۲
خط: نستعلیق، کا: حبیب الله حسینی، تا: ۱۴ رمضان ۱۲۶۳ق [نشریه: ۲ - ۱۱۱]
۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۱۷
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق [رایانه]
۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۳۲
کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، تا: سه‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۶ق، جا: کچویه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۲۲۲ر-۲۲۵ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷ - ۴۱۲]
۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۰۵/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳گ (۳۸پ-۵۰پ)، ۱۷-۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۹×۱۸/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۶]
۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۷/۲
آغاز: قال الشیخ فی اجوبة السلطان فتحعلی شاه کلاماً یناسب المقام، قال: ما قول النبی سلیمان رب هب لی اه.؛ **انجام:** و هم محمد و اهل بیته الطاهرین صلوات الله علیهم اجمعین فالحق ما قالوا.
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی اصغر قاینی، تا: رمضان ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۰پ-۱۱ر)، مورب، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲/۵سم [ف: ۳۳ - ۴۱۰]
۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۹۵/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۲ سطر [ف: ۱۱ - ۳۵۳]
۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۷۰/۴-۲۴/۱۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۰۴]
۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۳۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۱۵ر-۲۷ر)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۳۴]
۲۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]
۲۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۰۲/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۸ص (۲-۲۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۴۲/۲۷
خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن عوض قراچه داغی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۹گ (۲۶۳پ-۲۷۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۶سم [ف: ۵ - ۱۶۵]

۳۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۵۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالجملة فهو الجواب بالتلویح و هذا الدلیل بالاشارة و فیها انه کیف.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ (۵۹پ-۶۲پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۶]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۰۰/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۳۰۵]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸/۱
خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن محمد مؤمن تبریزی، تا: قرن ۱۳، جا: تبریز؛ کاغذ: سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی، ۵۵ص (۱-۵۴)، ۱۴ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۷۳]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی هاجرها افضل الصلوة و ازکی السلام و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷۴ص (۱-۱۷۴)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۹ - ۵۱۵]

۳۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۱۸/۴
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: - ۱۲۵]

۳۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۸۶/۲
آغاز: مع الروح فهو الجسم الحقیقی المرکب من الهیولی و المثالی و هو ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۷۰۱]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۰۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با ترجمه فارسی زیر سطور؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۶۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۹/۶×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۱۴]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷۳
آغاز: بسمله. حمد له، اما بعد فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین احسائی؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۳۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** قلنا لیس کل اصلح فی الدنیا اصلح فی الإخرة بل قد ینعکس فان الاصلح فی الدنیا المنع من شرب الخمر و لبس الحریر و الذهب للرجال و فی الإخره بالعکس مع انه لامانع من الزیادة..
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۵گ (۲۱۱ر-۲۱۵پ)،۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۲۸/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۷گ (۱۴۷پ-۱۵۳ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۶ - ۱۹۰]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۱۴/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ (۸۵-۱۲۹)، ۱۳ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۴۶۵]

← خاقانیه ⟵ کلام الملوک ملوک الکلام

● خاک شناسی / کشاورزی / عربی

xāk-šenāsī

رساله‌ای درباره خاک‌شناسی از جهت کشاورزی است و نیز مطالبی چند درباره آماده ساختن زمین برای کشت و بذر است. در آن به تفصیل از انواع خاک‌ها و سنگ‌های مفید و مضر بحث شده و زمین زراعتی نیز توصیف گردیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۵۳/۳
آغاز: الاولی لارباب الفلاحة علی ارض الزراعة و الجیر؛ **انجام:** من حجر الجیر الذی یغلی دائماً فی ذلک الماء ثم ینحل فیه بالکلیه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۹ص (۱۲۰-۱۳۸)، ۲۳ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۵×۳۴/۵سم [ف: ۴ - ۴۶]

← خالد بن ولید ⟵ اسلام خالد بن ولید

● خالد بن ولید و امام علی (ع) / شعر / کردی

xāled ebn-e valīd va emām ʻalī

داستان منظوم کردی است که برای قرائت در مجالس مذهبی سروده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۸۲
آغاز: بنام بیچون پادشای بی باک ×× لاشریک له فرد تینای تاک؛
انجام: هر چند حاضریان چه مجلس یکسر ×× صلوات بدان و روی پیغمبر / هزاران درون هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام
خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن شیخ مصطفی کلانی، تا: ۷ صفر ۱۳۲۷ق، برای سید عبدالرحمان اویهنگی؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوای صورتی، ۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۱ - ۸۷]

← خالد و زهره ≻ زهره و خالد

● **الخالص** / کیمیا / عربی

al-xāliṣ

جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

بخش‌بندی نشده، با سربندهای در خور. آغاز می‌شود با عبارتی که نشان می‌دهد که این گفتار به نقل از کتاب «الخالص» است، و در انجامه آن را گزیده از کتاب «الخالص» یاد کرده است.

آغاز: بسمله قال جابر فی الکتاب الخالص المبارک ما صورته و اعلم یقیناً ان الماء الخالد حق و هو الزیبق لخلوده مع کل جسد و ثباته فیه حتی لایخرج عنه، فان احسن تدبیره ...

[الذریعه ۱۳۶/۷ «کتاب الخالص»؛ اعلام ۴۱۰/۱: جابر؛ سزگین ۳۰۶/۴؛ ریحانه، ۱۰۸/۵]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۲/۹**

آغاز: برابر؛ **انجام:** فافهم ما یرد علیک فانه یغنیک عن التعب و بالله التوفیق.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۲۴ر–۱۲۵ر)، ۱۸ سطر [ف: ۳۶ – ۱۰۹]

۲. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۹-عکسی**

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد صب علیه الزیت و یؤخذ ما لم یتصعد. فافهم انشاء الله تعالی. هذا آخر المختار من کتاب الخالص و الحمدلله تعالی. تم.

خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۱۰ص (۱۳۲–۱۴۱) [عکسی ف: ۱ – ۱۵۹]

● **خالصه** / طب / فارسی

xālese

طب فارسی است که انتخابی است از کتاب‌های طبی که آن را در اول کتاب «خالصه» نامیده و از معجون‌ها و مرکبات و خواص اشیاء که دانستن آنها ضروری است شروع کرده است. این کتاب ۲۴ «باب» می‌باشد و بعضی باب‌های مشتمل بر چند «فصل» می‌باشد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۶۳/۲

آغاز: حمدله ... اما بعد بدان ای طالب که این کتاب را خالصه نام نهاده اند و این کتاب انتخابی است که از هر جا چیزی انتخاب کرده‌اند و در اینجا نوشته اند ... به معاجین و مرکبات و خواص اشیاء؛ **انجام:** فصل اندر خنازیر اما سی بود که آن را غوک گویند و از غذاهای غلیظ تولد کند ... جمله را کوفته و بیخته با لعاب تخم کتان وروغن گل بیزند تا سهرا شود و بردارند و بمالند نیک و به کار دارند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۸۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

● **خالصة الحقائق (منتخب)** / - عربی

xāliṣat-ul ḥaqā’iq (mn.)

فارابی، محمود بن احمد، - ۶۰۷ قمری

fārābī, mahmūd ebn-e ahmad (- 1211)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹/۴-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۲۱گ (۸۴–۱۰۵)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۱۲]

● **خامس سعیدی** / جفر / فارسی

xāmes-e sa‘īdī

از قول ابوصالح سید محمد سعید صوفی، در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۸۷/۸

آغاز: الحمدلله الذی جعل السدعا وسیلة النجاة للمؤمنین و الصلاة و.. اما بعد بدانکه این مختصریست از قول ابوصالح سید محمد سعید صوفی در علم جفر و نامیده شده بخامس سعیدی؛ **انجام:** ظاهر و باطن رافع السماء و باسط الارضین

خط: نستعلیق بد و مغلوط، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن قرمز، ۷گ (۲۵ر–۳۱پ) [ف: ۷ – ۴]

● **خاندان امیر المومنین علی علیه السلام** / فضایل و مناقب / عربی

xāndān-e amīr-al-mo‘menīn ‘alī ‘alay-he-s-salām

این نسخه که دو رساله است و از طریق هاشم بن سلیمان بن عبدالجواد الحسینی البحرانی خلاصه شده در فضائل علی بن ابیطالب و خاندان رسالت آمده است؛ رساله اول: رساله‌ای است که از روی رساله به خط عبدالله بن حسن طبری اخذ و خلاصه شده و ابتدای بحثی در مباحث «خصومات» و سپس به مسائلی و فضائلی می‌پردازد که حکایت از فضائل خاندان علی می‌باشد. رساله دوم: رسالتی است خلاصه شده در ترجیح و فضل علی علیه السلام بر سایر صحابه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۰۳/۲

آغاز: قال الشیخ الفاضل الورع التقی علی بن عیسی رحمه الله تعالی؛ **انجام:** لدلالة الکتاب و السنه و هذا اخر رسالة ابی عثمان عمر بن ... الجاحظ.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن عنابی، ۴ص (۴۷۶–۴۸۰)، ۳۳ سطر

(۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۹ - ۱۹۱]

● **خاندان دشتکی** / تراجم / فارسی

xāndān-e daštakī

ضیاء السادات، حیدرعلیخان بن عبدالرحیم، ق۱۴ قمری

zīyā'-os-sādāt, heydar-'alī-xān ebn-e 'abd-or-rahīm (-20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۴ق

شرح حال آباء و اجداد خود را که از خاندان دشتکی شیرازی معروف می‌باشد با اختصار برای آقای لقمان الممالک به رسم یادگار نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۹۴/۲

آغاز: در سنه هزار و سیصد ... این مختصر کتاب را تحریر نمود که ودیعه بیادگار خدمت جناب مستطاب اجل اشرف؛ **انجام:** قلم باینجا برسید سربشکست، یمحو الله ما یشاء و یثبت و عنده ام الکتاب.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۴پ-۲۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۹ - ۸۲]

● **خاندانها و زندگینامه پیران** / تراجم / فارسی

xāndān-hā va zendegī-nāme-ye pīrān

با سربندهای زیر آغاز می‌شود: حبیبیان، کازرونیان، طواسیان، سهروردیان، فردوسیان، عیوضیان، هبریان، سپس پیران: شیخ معروف، ابوالحسن سری سقطی، ذوالنون مصری، با یزید بسطامی، جنید بغدادی، سفیان ثوری، بهلول، شفیق بلخی ... و پایان می‌یابد با حسین منصور طوسی. همراه با حکایت‌ها.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۷۰/۲۶

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ راسته و چلیپا؛ اهدایی: علی نقی منزوی؛ ۲۰گ (۱۱۲ر-۱۳۱ر) [ف: ۲ - ۹۳]

← خانقاهی ◁ حاشیة شرح العقائد العضدیة

← خانوار و انفاس مملکت استرآباد ◁ آمار استرآباد

● **خانه‌داری** / متفرقه / فارسی

xāne-dārī

روحی

rūhī

یادداشت‌هایی از کلاس‌های خانم روحی درباره اغذیه و تهیه آنها در کارهای خانه‌داری است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۷۸

آغاز: غذا موادی است که می‌تواند احتیاجات بدن را برطرف کند. اقسام اغذیه - اغذیه برچند قسم است ۱- سلولهای بدن را می‌سازند وترمیم می‌کنند شیر، تخم مرغ، گوشت، که تخم مرغ دارای پروتید وپروتئین است؛ **انجام:** مایونیز را با خیارها مخلوط کرده درگوجه فرنگی ... می‌کنیم ولپه را روی گوجه فرنگی ریخته تزیین می‌کنیم اگر مایونیز بَرید یک قاشق آب جوش اضافه می‌کنیم

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۳گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ]

● **خانه‌های ۱۶ گانه رمل** / رمل / فارسی

xāne-hā-ye 16-gāne-ye raml

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۴/۸

آغاز: خانه اول شاد شوم یا نه در دل من چیست عمر خودش گذرد یا نه طالع من چون است؛ **انجام:** ۱۵ بر تردد خواطر از قبل دوستان اگر از سعدین متولد شود. ۱۶ دلیل است بر آن که مطلوب دیگر به دست آید و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۶پ-۳۰ر)، ۱۵-۲۱ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۷]

● **خانه‌های دوزاده گانه** / رمل / فارسی

xāne-hā-ye davāzdah-gāne

رساله‌ای است در احکام نجوم که به دو زبان فارسی و اردو تألیف شده است و در فهرست کتابخانه ندوة العلماء (ص۵۹۹) و فهرستواره کتاب‌های فارسی (ج۴ص۳۰۹۵) به عنوان «نجوم، ناشناخته» معرفی شده است. بخشی از اوایل رساله نقل می‌شود: «نظرات خانه‌های دوازده‌گانه بیان می‌کنم چون بحسب مذهب مصنف این کتاب یعنی جیمس زکهه [؟] احکام موت مقدم است لهذا نظرات ستارگان را بموجب احکام موت باید دانست و بیوت دوازده گانه مذکور بر سه قسم است: روان و قائم و ذوی الکیفین ...».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۳۳

آغاز: هر کی هاتهه پناه، نظرات خانه‌های دوازده گانه بیان می‌کنم چون بحسب مذهب؛ **انجام:** عمر زیاده کند در حساب مذکوره در مالکان خانه دوم جیم لگن و هشتم جیم لگن [؟] هرکه باقوت شد.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۱۷ (ردیف ۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ احتمالاً از قرن سیزدهم هجری؛ ۵۶ص، ۹ سطر [عکسی ف: ۵ - ۱۷۳]

● **خانه‌های رمل = سعد و نحس ایام = جداول رمل /** رمل / فارسی

xāne-hā-ye raml = sa‘d va nahs-e ayyām = jadāvel-e raml

جداول و خانه‌هایی است در رمل، سعد و نحس ایام.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۸۰/۳

آغاز: لحیان، سعد خارج منسوب به مشتری، آتش فانوس، این خانه را لحیان گویند.؛ **انجام:** ۱۶ دلیل بود بر عاقبت کار که راحت و منفعت یابد به مدعا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ رکابه‌دار، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۲۶-۳۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۲-۲۳۱]

● **خانه‌های رمل** / رمل / فارسی

xāne-hā-ye raml

غیر همانند:

۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۲/۵

باب هجدهم در معرفت بیوت دوازده گانه و منسوبات ایشان؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن تاج الدین حسن، تا: چهارشنبه ۱۱ شعبان ۱۰۸۱ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۲۹/۲

آغاز: باب اول در احوال خانه اول، در این خانه را مشرق شارق و مطلع طالع و و تداول نامند؛ **انجام:** و عاقبت هر چیزی و حصول مراد و نتایج و ثمرات ...

پانزده باب است در تعیین پانزده خانه از خانه‌های رمل و چگونگی استخراج از آنها، که هر باب در احوال خانه ای می‌باشد، و گویا از کتابی جدا شده باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۷۸پ-۱۰۳ر)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۱۹۸]

● **خانه‌های کواکب** / هیئت / فارسی

xāne-hā-ye kavākeb

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۷۷/۱۵

بندی در خانه‌های کواکب. در یک صفحه به فارسی و قطعه‌ای به شعر در هبوط کواکب در یک صفحه به فارسی و سه جدول نجومی در یک صفحه؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد نقنی، تا: ۱۲۶۸ق؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۳۸-۱۴۰)، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۸۹]

← خاوران نامه ← خاورنامه

● **خاورنامه = خاوران نامه** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی

xāvar-nāme = xāvarān-nāme

ابن حسام، محمد بن حسام الدین، - ۸۷۵ ؟ قمری

ebn-e hosām, mohammad ebn-e hosām-od-dīn (- 1471)

تاریخ تألیف: ۸۳۰ق

خاورنامه بر وزن شاهنامه فردوسی و به شیوه آن سروده شده و داستانی است که اصل آن عربی بوده و ابن حسام آن را به شعر فارسی درآورده است. موضوع آن حماسه‌ای است از فتوحات حضرت علی (ع) و یارانش که کاملاً تخیلی است مانند: جنگ مالک اشتر و ابوالمعجن، جنگ با طهماس شاه و شاه خاوران، فتح ایالات ایران، عاشق شدن مالک به دختر جمشید شاه و برخورد با دیو و جادو که به هیچ‌وجه جنبه تاریخی ندارد.

آغاز: نخستین بدین نامه دلگشای ×× سخن نقش بستم بنام خدای / خداوند هوش و خداوند جان ×× خداوند روزی ده رهنمای

چاپ: مشار فارسی، «خاورنامه» (۹ چاپ)؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۰، خشتی، ۹۵ص

[الذریعة ۲۰/۹ و۱۳۷/۷؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۷۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۶۳۳/۳؛ مشار، فارسی ۱۸۵۹/۲؛ دنا ۸۴۰/۴ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۹-ف

نسخه اصل: موزه هنری تزیینی، ش ۷۵۷۰؛ با جدول و ستون بندی و مصور و اکنون ۱۱۵ تصویر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۴ق؛ کاغذ: حنایی، ۶۴۵گ [فیلمها ف: ۲ - ۲۰]

۲. تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه:۲۱

بی‌کا، تا: ۸۷۷ق [نشریه: ۴ - ۳۳۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۴۲

آغاز: بیکدست منجوق شاه عجم کله گوشه دولت احمدی ×× چو بر سر نهد دولت سرمدی؛ **انجام:** چو خورشید با تخت زرین سپر ×× نهاد از بر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۷گ، ۲۴ سطر چهار ستونه، اندازه: ۱۷×۲۸/۷سم [ف: ۱۷ - ۱۲۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** افتاده در دنبال عنوان «گفتار اندر کشته شدن صلصال ابن دال».که ما را گشایش ز بند تو بود ×× ز فرسودگی از تو دیدیم سود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۳۴گ، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶۲/۲

آغاز: آغاز خاورنامه موجود: جهان تایدر را بکشت ای پسر ×× پسر چون نشیند بجای پدر

۱۳۵۰۰ بیت؛ خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی و کشمیری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۸۳گ (۴۳۷-۷۲۰)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۸ - ۴۱۲]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۹۶

خط: نستعلیق، کا: ملا علی اکبر پسر محمد رضای نخجوانی مشهدی، تا: ۱۲۶۴ق؛ قطع: خشتی [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۸

آغاز: سپاه اندر آمد چو دریا ز جای ×× نه سر بود پیدا سپه را نه پای؛ **انجام:** چو عمرت سرآید بپولاد تیز ×× چو سنگ سیاهت کنم ریز ریز / بدو گفت صلصال ایستاده ام ×× میانرا ز بهر تو بگشاده ام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۹۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۲

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۴۴

آغاز: چو امکان ندارد درین داوری ×× زبان آوران از زبان آوری / زبان بسته را چون نباشد مقال ×× که بگشاید آن را زبان مقال؛ **انجام:** داستان در سال ۳۵ آمدن امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه با جمیع یاران و سپاهان در شهر مدینه با دولت. چو دیبای زربفت بنمود روز ×× نهان زیر چرخ اطلس سیم ودوز

خط: نستعلیق، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۳۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف مخ]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۳۶

آغاز: زجوشن سواران فولاد پوش ×× همی کر شد از ناله گوش گوش / [...] سواران شده تیر میغ ×× گرفتند همه گرز زوبین تیغ؛ **انجام:** بدو گفت گودرز کی پهلوان ×× ترا کی بود این نهیت وتوان / همانا که تو مالک اژدری ××...

خط: نستعلیق، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۶۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف مخ]

● **خاورنامه** / شعر، داستان / فارسی

xāvar-nāme

به نظم و نثر فارسی و افسانه است، کسان آن: ملک رضا، گل رخ، کلک رعنا، ملک شاه، ماه خاور، جهان گیرشاه، فیاض و جز اینها، یکی از جایها در ان خاوریه است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹۷گ، ۱۳ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۱۷ - ۳۴۵]

● **خاورنامه** / داستان / فارسی

xāvar-nāme

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۴۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و ... اما بعد شاگرد فردوسی چنین روایت می‌کند که روزی جناب پیغمبر آخر الزمان و شفیع انس و جان یعنی محمد مصطفی (ص) در بالای منبر قرار گرفته بودند؛ **انجام:** کسی نبود که مرا بسر دست علم کند و دیگر بدان که من ...

روایتی است به نثر از خاوران نامه منظوم ابن حسام خوسفی (-۸۷۵ق) با همان سرفصل ها و عناوین، که به صورت افسانه چندین بار به طبع رسیده است؛ خط: نستعلیق کتابتی، کا: محمد شفیع بن محمد علی نجار، تا: ذیحجه ۱۲۷۱ق، جا: فراو کلات نادری؛ این نسخه مصدر است به: ۱. قسمتی از حیات القلوب محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ق) (ص ۱-۱۲۶)، ۲. داستان بلوهر و بوزآصف (ص ۱۲۷-۲۵۴)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۷۷گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۳سم [ف: ۱۷ - ۱۲۴]

● **خاورنامه** / داستان / فارسی

xāvar-nāme

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۰۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از میردادخان [رایانه]

● **خبایا الزوایا فیما فی الرجال من البقایا** / تراجم / عربی

xabāya-z zawāyā fīmā fi-r rijāl min-al baqāyā

خفاجی، احمد بن محمد، ۹۷۹؟ - ۱۰۶۹ قمری

xafājī, ahmad ebn-e mohammad (1572 - 1659)

کتابی در رجال ادبی است که مؤلف ادیبان عصر خود اعم از استادان خویش و پدرش را با پرداختن مفصل به آثار ادبی و نثر آنان معرفی نموده و مطالب کتاب را در پنج «قسم» و یک «خاتمه» تنظیم نموده: قسم ۱. محاسن الشام و نواحیها؛ ۲. اعیان مکة و من بحماها؛ ۳. اعیان الأدباء و الفضلاء بمصر و نواحیها؛ ۴. محاسن اهل المغرب؛ ۵. من أدرکناه او رأینا من رأه بدیار الروم؛ خاتمة الکتاب: فی نظم المؤلف و نثره.

آغاز: حمداً لک اللهم یطوق جید البلاغة نظم عقوده و ینسج بنان البیان علی منوال البراعة رقیق بروده و شکراً تدفقت موارده و مصادره ...

[کشف الظنون ۶۹۹/۱؛ دنا ۸۴۱/۴؛ مجمع العلمی العراق ۱۲۶/۲ و ۲۹۴/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فتنشرح به الصدور فنقول الحمدلله الذی اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور شکورتم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج،

۲۴۴گ، ۱۹ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹ – ۴۸۰]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۴۰

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم تبریزی، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷ – ۱۴۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا تضیقه بهم قد نزل ×× و مالغیر الله فیه من محل / فاشرحه بالنور الطیف القدسی ×× و صیر البسط انیس النفس

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم تبریزی الاصل، تا: ۱۲۷۸ق، جا: تبریز؛ مصحح؛ افزودگی‌هایی در خصوص کتاب و مؤلف آن از مرحوم ثقة الاسلام تبریزی شهید روی برگ نخست؛ کاغذ: فرنگی، ۹۵گ (۱–۹۵)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۱×۲۵سم [ف: ۳۱ – ۳۶]

● **خبر الاثنی عشر الذین أنکروا علی أبی بکر = أسماء المنکرین علی أبی بکر** / حدیث / عربی

xabar-ul iṯnā ʻašar-il laḏīn ankarū ʻalā ʼabī-bakr = asmāʼ-ul munkirīn ʻalā ʼabī-bakr

روایتی است در اسامی و اقوال دوازده نفری که خلافت ابوبکر را انکار و آن را با دلیل محکم به آیات و فرموده‌های پیامبر اعظم حق مسلم علی بن ابی طالب علیه السلام دانسته اند این روایت با اختلافاتی در رجال برقی صص (۶۶/۶۳) آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۶/۴

آغاز: لما غصب الخلافة من علی (ع) ... منبر رسول الله (ص) و هم ستة من المهاجرین و ستة من الانصار جمعوا رأیهم و قالوا یتقدم هذا علی بن ابی طالب؛ **انجام:** و من معک فی الاصل فقائلا انا هاهنا قاعدون و مکث الی ان مات الاول و الثانی و الثالث.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در انجام روایتی آمده که صفوان بن صعصعه بن صوحان در آن چند پرسش از حضرت علی بن ابی طالب نموده و آغاز آن در نسخه چنین آمده «قال صفوان بن صعصعه بن صوحان حضرت امیرالمونین ... فقلت یا مولای فی قلبی مسائل اشتهی ان اسالک ...»؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱۵ر–۱۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۵ – ۲۰۵]

● **خبر انشقاق قمر** / حدیث / عربی

xabar-e enšeqāq-e qamar

فرهنگ دستگاهی عربی به فارسی است مانند السامی فی الاسامی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۳۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۱ شعبان ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۸گ (۷۹ر–۹۷پ)، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳ – ۳۰۲۶]

● **خبر پیامبر با اباذر** / حدیث / عربی

xabar-e payāmbar bā abāzar

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۶/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱ص [نشریه: ۱۱ – ۹۴۷]

● **خبر التابوت و أصحابه** / حدیث / عربی

xabar-ut tābūt wa aṣḥāb-i-h

جابر بن عبدالله انصاری، – ۷۸ قمری

jāber ebn-e ʻabd-ol-lāh-e ansārī (- 698)

گفتارهایی است درباره حدیث «ان فی النار تابوتاً یحشر فیه اثناعشر رجلاً من اصحابی».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۶/۱۲

آغاز: عن الحسن البصری قال حدثنی جابر بن عبدالله الانصاری قال بعثنی امیرالمونین (ع) و محمد بن ابی بکر رضی الله عنه؛ **انجام:** قال جابر رضی الله عنه ما حدثت به احد الا بعد قتل محمد رحمه الله و الحمدلله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۷۵پ–۷۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۵ – ۲۱۰]

● **خبر تلگرافی و نامه‌های دولتی** / اسناد / فارسی

xabar-e telegrāfī va nāme-hā-ye dowlatī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۶/۴-ف

خطی نمره دار و بی نمره. از روی اصل؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲–۱۵۸]

● **خبر التوسل عن ابی الوفاء شیرازی** / - عربی

xabar-ut tawassul ʻan abi-l wafāʼ šīrāzī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۴ق [ف: ۵ – ۳۱۲]

● **خبر الثلاثة الدراویش مع الجواری و حمید الحمالی و هارون الرشید** / داستان / عربی

xabar-uṯ ṯalāṯat-id darāwīš maʻa-l jiwārī wa ḥamīd-il ḥimālī wa hārūn-ir rašīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۸۴/۲

آغاز: هذا خبر الثلثة الدراویش مع الجواری و حمید الحمالی و هرون الرشید؛ **انجام:** استغفرالله تعالی عن الزیادة و النقصان و الحمدلله رب العالمین و صلی الله ... الطاهرین. تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶گ (۴۰ر-۵۶پ)، ۲۰سطر(۱۲/۵×۲۱)،اندازه:۱۵×۲۵سم[ف:۱۵- ۴۱۰۸]

← خبر چهار نفس ⟵ اقسام النفس

● **الخبر الدال علی وجود القطب و الاوتاد و النجباء و الأبدال** / عرفان و تصوف / عربی

al-xabar-ud dāll ʻalā wujūd-il quṭb wa-l awtād wa-n nujabā' wa-l 'abdāl

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūṭī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

چاپ: قاهره، مطبعة المنیریة، ۱۵ص، ۱۳۵۳ق، در جزء اول کتاب الحاوی للفتاوی چاپ شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۰/۹عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی فاوت بین خلقه فی المراتب

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، شماره ۱۵۴۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۱۰ص (۶۷-۷۶)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۳۲]

● **خبر ذوالنون مصری و راهب** / حدیث / عربی

xabar-e zo-n-nūn-e mesrī va rāheb

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۲/۴

آغاز: بسمله ذکرو و الله اعلم و احکم و اعز و اکرم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، ۱۶ سطر [ف: ۲ - ۱۳۵]

← خبر السبعة عباد و ما جری مع الملک من امر الجاریة ⟵ اخبار السبعة العباد

● **خبر سقوط النجم فی دار علی** / تاریخ / عربی

xabar-u suqūṭ-in najm fī dār-i ʻalī

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

داستان فرود آمدن قمر در شب چهارم جمادی الاول سال ۵۱ به خانه حضرت علی (ع) به روایتهای مذهبی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۸۹/۹

آغاز: هذا خبر سقوط النجم فی دار علی (ع) الحمدلله الذی علم الانسان ما لم یعلم الذی خلق الوجود من العدم هو الله لا اله الا هو ... و بعد قال الشیخ الواقدی (رض) ان خبر النجم الذی هو فی دار علی بن ابیطالب (ع) و سببه؛ **انجام:** یا رسول الله انی قد عتقت هذا الثور کرامة لک و عاش الثور زماناً طویلا الی ان قضی نحبه، و هذا من بعض معاجز محمد (ص) و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد حسینی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۱۴پ-۱۱۹پ)، ۱۲ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۳۷]

● **خبر الطوق** / حدیث / عربی

xabar-ut ṭawq

جابر بن عبدالله انصاری، - ۷۸ قمری

jāber ebn-e ʻabd-ol-lāh-e ansārī (- 698)

این روایت در کتاب ارشاد القلوب دیلمی چاپ بیروت ۳۷۸/۲ آمده است.

[ارشاد القلوب: ۳۷۸/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۶/۱۳

آغاز: عن جابر بن عبد الله و ابن عباس قالا کنا جلوسنا عند ابی بکر فی ولایة و قد اضحی النهار و اذا بخالد بن الولید المخزومی قد اقبل؛ **انجام:** و الجماعة یکبرون لذلک و یهللون و یتعجبون من القدرة التی اعطاها الله لعلی بن ابی طالب صلوات الله علیه و رجعوا شاکرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۷۸ر-۸۱ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۵ - ۲۱۱]

● **خبر طینة المؤمن** / حدیث / عربی

xabar-u ṭīnat-il mu'min

حدیثی است در مورد طینت مومن که ابی‌اسحاق لیثی از حضرت امام محمد باقر (ع) نقل نموده این حدیث در کتاب شریف بحار الانوار علامه مجلسی (۲۲۸/۵-۲۳۳) آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۶/۱۰

آغاز: عن ابی اسحق التمیمی انه سال الباقر (ع) قال له یابن رسول الله اخبرنی عن المومن من شیعتکم؛ **انجام:** و یحسبون انهم مهتدون خذها الیک یا ابراهیم فانک و الله من غرائب احادیثنا و فوایدنا و انصرف و الحمدلله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۷۰پ-۷۳پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۵ - ۲۰۹]

● **الخبر عن البشر** / تاریخ / عربی

al-xabar ʻan-il bašar

مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ - ۸۴۵ قمری

maqrīzī, ahmad ebn-e ʻalī (1365 - 1442)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲۵ ذیحجه ۸۴۴ق؛ محل تألیف: قاهره

در تاریخ قبائل عرب نسب پیامبر گرامی اسلام (ص) در شش «جزء».

آغاز: الحمد لله الذی احسن کل شی خلقه و بدا خلق الانسان من طین ... و سمیته کتاب الخبر عن البشر
[کشف الظنون ۷۰۰/۱؛ بروکلمان ۳۷/۲؛ دنا ۸۴۱/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۸عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حکی الحافظ ابو الفرج ابن الجوزی ... فاتبعوا الصوت فجعلوا یسمعونه و لا یرون شخصا تم بحمد الله و عونه

نسخه اصل: کتابخانه سلطان احمد سوم – استانبول ش A ۲۹۲۶/۱ (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۳۸۷/۳). نسخه حاضر طبق تجزیه مصنف جز اول کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۹؛ ۲۰۳گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۱ – ۳۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۰عکسی

آغاز: ذکر بنی عدنان و انسابهم و شعوبهم و ما کان لهم من الدولة و الملک؛ **انجام:** و هنا تم الجزء الثالث من کتاب الخبر عن البشر من تجزئة المصنف

نسخه اصل: سلطان احمد سوم – استانبول ش A ۲۹۲۶/۳ (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۳۸۷/۳). جزء سوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ از روی نسخه اصل به خط مصنف؛ ۲۲۰گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱ – ۳۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۹عکسی

آغاز: فصل فی ذکر التبابعة ملوک الیمن اعلم ان الناس قد اختلفو فی التبابعة؛ **انجام:** قال: الاعشی ... اخر الجزء الثانی والحمد لله وحده

نسخه اصل: سلطان احمد سوم – استانبول ش A ۲۹۲۶/۲ (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۳۸۷/۳). جزء دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه ۸۹۲ق؛ کاتب این جزء را جهت محمد بن احمد دوادار حنفی نوشته؛ مصحح؛ تملک: محمد بن احمد دوادار حنفی؛ ۱۹۸گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۱ – ۳۴۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۱عکسی

آغاز: ذکر ایام الفجار الفجار بکسر الفاء بمعنی المفاجره، کالقتال و المقاتله؛ **انجام:** تم الجزء المبارک بحمد الله و عونه و حسن توفیقه ... و سلم تسلیما کثیرا و صلاة و سلاما دائمین الی یو م الدین

نسخه اصل: سلطان احمد سوم – استانبول ش A ۲۹۲۶/۴ (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۳۸۷/۳). جزء چهارم کتاب؛ خط: نسخ، کا: عمر بن عبد الله منظر اوی، تا: ۴ شعبان ۸۹۴ق؛ وی کتاب را برای محمد بن احمد دوادار حنفی نوشته؛ مصحح، محشی؛ ۱۶۸گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱ – ۳۴۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۲عکسی

آغاز: قال فی صحاح الجوهری: و النباء الخبر تقول نبا و نبا و انبا ای اخبر؛ **انجام:** هذا اخر ما وجد بخط المصنف رحمه الله من کتاب الخبر عن البشر و الله الموفق للصواب و الیه المرجع الماب

نسخه اصل: سلطان احمد سوم – استانبول ش A ۲۹۲۶/۶ (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۳۸۸/۳). جزء ششم کتاب؛ خط: نسخ، کا: علی بن عیسی مرحومی، تا: جمعه ۲۹ ربیع الثانی ۸۹۷ق؛ کاتب این مجلد را برای محمد بن احمد دوادار حنفی نوشته، مصحح؛ ۲۴۲گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۱ – ۳۴۵]

● خبر الغدیر / حدیث / عربی

xabar-ul ġadīr

شامی، محمد بن علی، ق۱۱ قمری

šāmī, mohammad ebn-e ʻalī (- 17c)

اهداء به: شاه عباس صفوی

ذکر فضایل و مناقب امیرالمؤمنین (ع) مخصوصاً حدیث غدیر خم است: «و بعد فانی طال ما لازمت العلماء الراسخین و باحث مع الفضلاء الممارسین و اطلقت عنان الفکر فی تحقیق المسایل و قیدت خیول الجد فی السوال عن البراهین و الدلایل فلم اجد ما یصلح مطلبا للطالبین و لاظفرت بما یفید فایدة المستفیدین سوی نقلهم لاغلب الاحادیث حکایة لاروایة و اعتمادهم علیها و جادة لا درایة و خصوصا الخبر المشهور ... خبر الغدیر». سپس از این که در مشاهد مشرفه به این حدیث بی‌توجهی می‌شود گله کرده است: «و هذا من اعجب العجایب و اغرب الغرایب و اعظم المصایب ان مثل هذا الخبر العظیم ... بصیر حاله الی هذا الحال و ماله الی هذا المال ... و کلما توجهت الی ابراز حاله عاقبنی عوایق الحدثان و اشغلنی نوایب الدهر الخوان خصوصا لما فی المشاهد المشرفة علی ساکنیها السلم من کثرة التشاوش و الاراجین و تراکم الاهوال و الاحاویق». کتاب در سه «فصل» و «خاتمه» تنظیم شده است، اما به واسطه افتادگی. نسخه ما فصول دوم و سوم را ندارد و تنها عنوان فصل اول و خاتمه کتاب در آن دیده می‌شود: الفصل الاول: فی ذکر مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام؛ الخاتمة: فهی سلمنا ما ذکرته ایها القایل من الاخبار و وعینا ما وعینه من الآثار و الاشعار لکن یلزم ههنا شی آخر و هو ان یکون علی علیه السلام افضل من الانبیاء عدا رسول الله. نام مؤلف در مقدمه کتاب نیامده اما از یادداشت کوتاه او در پایان کتاب اسمش مشخص می‌شود. در این یادداشت که به احتمال بسیار زیاد به خط خود مؤلف است آمده: «... الفانیه مصنفه محمد بن علی الشامی غفرالله له و لوالدیه و للمؤمنین». کسی بعداً سعی کرده اثر این سطور را محو کند و عبارت جدیدتری روی آن نوشته است: «بلغ قبالا بحسب الجهد و الطاقة و کتب بیده الفانیة محمد بن علی العاملی». بر این اساس حدس می‌زنیم وی همان محمد بن علی بن محمود بن یوسف شامی عاملی باشد که ادیب و شاعر بزرگی بوده و چند سفر هم به ایران و مکه و هند داشته است. (رک: طبقات اعلام الشیعة، قرن ۱۱هـ ص ۵۲۲).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۲/۳

آغاز: الحمدلله الذی نور قلوبنا بمتواترات الاخبار و شرح صدورنا بصحیح الدرایة و الآثار و حسن اخلاقنا بمعرفة الحکم و الاسرار؛
انجام: فوا عجبا ممن یروم لنفسه ×× خلاصاً و لم یرغب بها عن حریره / و غایة مقدوری فعلت و انما قبولک ×× مما لیس فی وصع قدرتی / هذا ما یسر لی ایراده و الله اعلم بحقائق الامور

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد امین یزدی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط؛ مصحح، در صفحه عنوان نام کتاب «کتاب خبر الغدیر فی مناقب امیرالمؤمنین (ع)» نوشته شده؛ مهر: «قطب الدین بن صالح الطباطبائی» (مستطیل)؛ وقفنامه ای از سلطان بن سلطان ... بر شیعه اثنی عشریه در شهر اصفهان. متن وقفنامه و مهر بیضوی پاک شده آخر آن که شبیه به مهر علامه مجلسی است به احتمال بسیار فراوان آن را متعلق به حمام نمای اصفهان می‌دانم؛ کاغذ: فرنگی نخود ، جلد: مقوا، با رویه کاغذی ابر و باد مرمری، ۹گ (۱۱۹پ–۱۲۰پ و ۱۳۲ر – ۱۳۸ر)، ۱۹–۲۵ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷/۹×۲۴/۴سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۰۷]

● خبر فتح نهاوند / تاریخ / فارسی

xabar-e fath-e nahāvand

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۹۰بخش۳
بی‌کا، بی‌تا؛ گویا از تاریخ طبری؛ ۱۷گ [ف: – ۱۵۷]

← خبر فی الملاحم ⟵ خبر الملاحم

● خبر ماریة القبطیة = جواب الدامغانی / کلام و اعتقادات / عربی

xabar-u mārīyat-il qibṭīya = jawāb-ud dāmġānī

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ – ۴۱۳ قمری

mofīd ‹mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

پاسخ به اشکالات بعضی از معتزله است که در داستان ماریه قبطیه همسر پیغمبر اکرم (ص) است.
آغاز: سألنی اطال الله بقاء السید الشریف الفاضل رجل من المعتزلة عن الخبر المروی عن النبی فی قضیة ماریة القبطیة ...
انجام: و لاینبغی للعاقل ان یظلم نفسه بمکابرة الحق و اللجاج
چاپ: بغدا، مطبعة المعارف، ۱۹۵۵م، فی نفائس المخطوطات، المجموعة الخامسة، نشرها محمد حسن آل یاسین
[دنا ۸۴۱/۴؛ الذریعه ۳۸۶/۲۰؛ التراث العربی ۴۴۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸/۲۷ خوئی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۵ص (۳۴۱–۳۴۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷ – ۱۰۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۵/۲۳
خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۵۶ق، جلد: مقوایی، ۳گ (۱۷۴ر–۱۷۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱ – ۲۸۶]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۱/۴
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی – مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۶ص (۲۸–۳۳) [عکسی ف: ۷ – ۲۰۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی ، ۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۶ – ۲۳۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۳گ(۱۷۰پ–۱۷۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۹۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۰۷/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ق؛ کاغذ: دفتری، ۶گ (۳۰پ–۳۳پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵) [ف: ۳۲ – ۵۲۵]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۳/۷-ف
نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۲۷]

● خبر المباهلة / حدیث / عربی

xabar-ul mubāhila

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۶۴/۱
از الاقبال العالی ابن طاوس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج حنایی، ۷۲گ (۱–۷۲)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۶×۱۲/۵سم [ف: ۱۶ – ۶۲۹]

● خبر متعه از سلمان فارسی / تاریخ اسلام / عربی

xabar-e mot‘e az salmān-e fārsī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ – ۱۹۲]

● خبر مجتهد / اصول فقه / عربی

xabar-e mojtahed

سلطان العلماء، حسین بن محمد، ۱۰۰۱ – ۱۰۶۴ قمری

soltān-ol-‘olamā’, hoseyn ebn-e mohammad (1593 -

1654)

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۸/۲

تحقیقی از سلطان العلماء درباره خبر مجتهد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعده ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ – ۹۳۴]

● **خبر مدینة النحاس و قصر الرصاص** / تاریخ / عربی

xabar-u madīnat-in nuḥās wa qaṣr-ir raṣāṣ

عبدالملك بن مروان مطالبی درباره شهر نحاس و قصر رصاص و قماقم سلیمانی در زمان حضرت سلیمان (ع) شنیده است. بعضی به وی خبر دادند که آن مکان هنوز موجود است. عبدالملك امیر خود بر بلاد غرب و اندلس را به نام موسی بن نصیر، بدان دیار می‌فرستد. وی وقایع عجیب و غریبی مشاهده نموده که در این رساله به توضیح آن پرداخته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۱۹/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذا خبر مدینة النحاس و قصر الرصاص و فی ذلك عبرة لمن اعتبر و تبصرة لمن انزجر

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۳۳. خط: نسخ، کا: راشد بن محمد بن عبدالله ظفری الزیدی مذهبا و العدلی اعتقادا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۳۸گ (۵۳۹–۵۷۷) [عکسی ف: ۲ – ۲۳۶]

← خبر معرفة امیرالمؤمنین بالنورانیة ⟩ حدیث «المعرفة بالنورانیة»

● **خبر معلی بن خنیس (ترجمه) = نوروز سی روز** / هیئت / فارسی

xabar-e mo‘allā ebn-e xonayyes (t.) = nowrūz-e sī rūz

؟ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ – ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

این خبر درباره نام سی روز ماه پارسی است و کارها که در آنها رخ داده و خواص این روزها. متن عربی آن در آسمان و جهان بحار مجلسی (ج۱۴ص۲۰۶-۲۱۰ چاپ ۱۳۰۵) از یکی از کتابهای معتبر به روایت از فضل الله بن علی بن عبیدالله بن ... بن علی بن ابی طالب از ابی عبدالله جعفر بن محمد دوریستی از ابی محمد جعفر بن احمد بن علی مونسی قمی از علی بن بلال از احمد بن محمد بن یوسف از حبیب الخیر از محمد بن حسین صائغ از پدرش از معلی بن خنیس آمده است. معلی عراقی و در مدینه می‌زیست و برده امام صادق (ع) بوده است. ابن الغضائری و کشی و نجاشی و علامه او را ضعیف دانسته‌اند. گرچه مامقانی از روی گفتار شیخ طوسی و برخی از روایات کشی می‌خواهد او را ثقه بداند (رجال مامقانی ج۳ ص۲۳۰).

حاجی نوری در سرگذشت سلمان مانند این خبر از خود او آورده است. در بحار نیز (ج۱۴ص۱۹۹) مانند آن دیده می‌شود. مانا این سخنان از نوشته‌های زردشتیان گرفته شده و از پیشوایان شیعی پنداشتند. این‌گونه تقویم احکام نجومی را یهودان و ترسایان و رومیان و ایرانیان داشته‌اند و برای هر روز ماه عربی نیز چنین چیزهایی گفته‌اند. دانشمند بیرونی در الآثار الباقیه در «القول علی ما فی شهور الفرس من الاعیاد» و پس پس از آن از روزشماری ایرانی و سغدی و خوارزمی به همین گونه گفتگو نمود و روزشماری یهودان و ترسایان و مسلمانان را نیز آورد (ص ۲۱۵ و پس از آن). در پایان این ترجمه پارسی که گویا از فیض کاشانی باشد بیت‌هایی است از خواجه طوسی درباره هفت روز نحس ماه پارسیان آن چنان‌که امام جعفر صادق (ع) فرموده‌اند. (دانش پژوه)

آغاز: ستایش و سپاس بیقیاس خداوند زمین و آسمان را ... چنین روایت کرده معلی بن خنیس که در روز نوروز نزد ... جعفر صادق ... رفتم. فرمود آیا میدانی امروز چه روز است گفتم ... روزیست که عجمان تعظیم آن روز مینمایند و هدیه بیکدیگر میفرستند.

انجام: و هر کس بنده از او بگریزد یا چیزی گم کند بزودی میبابد انشاء الله. تمام شد شرح حدیث. چون محقق طوسی بعضی از مضامین این حدیث را نظم نموده بذکر آن اختتام میپذیرد. نظم. بقول جعفر صادق خلاصه سادات – زماه فارسیان هفت روز مذموم است ... مکن دوازدهم با کسی مناظره – که در خصومت این روز صلح معدوم است.

چاپ: دکتر معین همراه گفتاری تحت عنوان روز شماری در ایران باستان در سال ۱۳۲۵ش، توسط انجمن ایران شناسی چاپ کرده است.

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۳/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: میان ۱۰۶۱ و ۱۰۷۶ق؛ ۱۵گ (۱پ–۱۵ر) [ف: ۴ – ۸۵۵]

● **خبر المقدام مع بعض الاعراب** / حدیث / عربی

xabar-ul miqdām ma‘a ba‘ḍ-il a‘rāb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۲۵/۸

به روایت حماد بن عمرو؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: قباد بن شهقباد مهرانی، تا: ۹۴۸ق؛ ۱گ (۲۵۵پ–۲۵۶پ)[مختصر ف:۳۲۷]

● **خبر الملاحم = خبر فی الملاحم** / حدیث / عربی

xabar-ul malāḥim

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۹۳/۱۵

خبر فی الملاحم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملاسلطان علی کزازی کواری، تا: قرن ۱۳؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک‌شنبه ۱۱ صفر ۱۰۹۶ از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصرالله حسینی قزوینی مورخ ۱۰۱۵ در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در ۳۷۴ در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعکبری شنیده بوده؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۴۵۳]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۸۲/۱۶

«خبر فی الملاحم الشیخ ایده الله قال حدثنا ابوالقاسم علی بن الحسن الیشکری الخراز الکوفی المعروف بابن الطبال فی المحرم سنة ثمانی و عشرین و ثلثماة من حفظه بالکوفة باب منزله فی موضع یعرف بالقلعة (بالتعلة) فی ظهر السبیع قال مولدی سنة ثلث و ماتین ...». این خبر در دنبال نسخه شماره ۹۶۲/۱۳ دانشگاه (ص ۱۰۹۴ف) هست و شیخ حر در اثبات الهداة آن را آورده؛ خط: نسخ، کا: نصرالله قزوینی، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۶۲پ-۶۳ر)، ۱۷ سطر (۵/۵×۸)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: - ۲۴۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۹۰ض

تذکر: شماره بازیابی اصلاح شد؛ کا: سید احمد صفائی خوانساری، تا: ۱۳۲۸ق [اهدائی ف: - ۳۷۸]

● خبر الملحمة / حدیث / عربی

xabar-ul malḥama

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۵۸/۳۵

به روایت از امام صادق علیه السلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (۱۰۷پ-۱۰۸پ) [مختصر ف: - ۳۲۸]

← خبر من اخبار بنی اسرائیل ← قصة الرخ

● خبر مولد علی (ع) / حدیث / عربی

xabar-e mūled-e ʻalī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۵/۶

آغاز: (کتاب فیه خبر مولد ... علی بن ابیطالب..) (عنوان در گ ۵۶ الف) بسمله. اخبرنا الشیخ الامام العالم الورع الناقل ضیاءالدین شیخ الاسلام ابوالعلا الحسن بن احمد بن یحیی العطار الهمدانی قدس الله روحه و نور ضریحه فی همذان فی مسجده فی الثانی و العشرین من شعبان سنة ثلث و ثلثین و مائه (ستمائه - چاپ نجف) قال حدثنا رکن الدین احمد بن محمد بن اسمعیل القادسی (الفارسی) قال حدثنا عمر بن روق الخطابی قال حدثنا (الحجاج بن) المنهال بن (عن) الحسن بن عمران عن شاذان بن العلاء قال حدثنا عبدالعزیز عن عبدالصمد عن سالم بن (عن) خالد عن ابی السرنی (ابی السرلی) (عن خالد بن السری) عن جابر بن عبدالله الانصاری قال سألت رسول الله ص میلاد علی بن ابیطالب ع فقال ا ه ا ه سألت عجبا یا جابر عن خبر مولود ولد بزمان المسیح (بعدی علی سنة المسیح)؛ **انجام:** و لایجوز احد علی الصراط الا بالبراءة من اعداء علی بن ابیطالب ع (و هذا ما انتهی الینا من مولده ع علی التمام و الکمال و الحمدلله علی ما اولانا من موالاته و البرائة من اعدائه و له الشکر علی ما من علی من معرفته و حبه).

این خبر در فضائل شاذان (ص ۷۰ و ۷۹ چاپ ایران و ص ۵۷-۶۳ چاپ نجف) دیده می‌شود و هر دو چاپ با نسخه ما یکی نیستند و نسخه ما درست می‌نماید. این خبر رنگ غلو و ارتفاع هم دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالحسین حسینی، تا: سه‌شنبه ۲۳ محرم ۱۰۵۶ق، جا: اصفهان؛ نسخه ما را عارف منشی که گویا نویسنده نسخه هم هست حاشیه‌هایی نوشته و در آنها از فصول النجات و آیات الاشارات و حاشیة الفتوحات یاد نموده، محشی با نشانه «م ح ع ل» [ف: ۵ - ۱۲۸۴]

● الخبر الواحد / اصول فقه / عربی

al-xabar-ul wāḥid

غیر همانند:

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴/۶ ـ د

آغاز: بسمله و حمد له و بعد فهذه کلمات یسیرة فی العمل بخیر الاجاد اعلم وفقک الله تعالی ان کل من نظر فی الاحادیث و تاملها حق التأمل؛ **انجام:** سبیلا الی الخلاص من تبعات یوم المعاد و الحمد لله رب العالمین ... اجمعین

در این رساله از حجیت خبر واحد در فقه شیعی گفتگو شده است در ذریعه (۶/۲۷۰) از رساله حجیة الاخبار بدر الدین عاملی و شیخ قاسم عاملی و ابن ابی جمهور و سراب تنکابنی و سید معز الدین محمد قزوینی یاد شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ۳۱۴پ-۳۱۵پ بحثی است از نماز آدینه به عربی؛ ۴گ (۳۱۱پ-۳۱۴ر) [ف: ۱ - ۲۱۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۴۳/۴

آغاز: هل یجوز التعبد بالخبر الواحد عقلا أم لا بمعنی أن العقل هل یدرکه جهانه الواقعیة من الحسن و القبح.؛ **انجام:** لایخفی لأن المراد السؤال فی الواقعة الخاصة لا عن کل ما یریدون کما مر ...

بحث مختصری در شرایط عمل به خبر واحد است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دارای قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱۱۲-۱۱۸)، ۲۵ سطر،

اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۳۰ – ۹۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۹۰۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق، جا: کربلا [الفبائی: – ۲۳۲]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۹۰۴/۲

آغاز: بسمله. اختلف الاصولیون فی جواز ان یجعل الشارع خبرالواحد العادی؛ **انجام:** و بعد التنزل عن المقامین یقول بما یکون محمد ابن بابویه عند تکلمه بهذا الکلام.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج حنایی، ۲۱ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۴ – ۳۶۰]

← خبر الواحد و ابطال العمل بها ⟵ ابطال العمل باخبار الآحاد

● **خبر الواحد و التعادل و التراجیح** / اصول فقه / عربی

xabar-ul wāḥid wa-t ta‘ādul wa-t tarājīḥ

در این رساله مباحثی درباره خبر و اینکه خبر صحیح چیست و خبر معلل چگونه می‌باشد و طرز استفاده از اخبار و خواص آنها آمده متأسفانه رساله ناقص است و از آخر آن صفحاتی افتاده با آنکه بر اثر رنگ پریدگی عبارات آن به اشکال خوانده می‌شود ولی آنچه از محتوی آن برمی‌آید باید شرح و متنی باشد که متن آن با کشیدن خط قرمز روی عبارتش مشخص می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶/۴

آغاز: بسمله، لک الحمد جعل الله تعالی مخاطبا تنبیها علی؛ **انجام:** دلیل علی صدقه فلایکون صحیحا فح

خط: نسخ، کا: عبدالعزیز بن ابی الفضائل کاشی، تا: ۶۹۳ق، جا: بغداد مدرسه مستنصریه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن تریاکی، ۹ص (۲۱۳–۲۱۵)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۰ – ۸۰]

● **الخبر و انواعه** / اصول فقه / عربی

al-xabar wa anwā‘-u-h

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۳/۸

آغاز: الخبر علی نوعین متواتر و آحاد و الاول ما اخبر به جماعة یفید العلم بنفسه ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴ص، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲ – ۲۱۷]

● **خبر و تفأل و نحو** / گوناگون / عربی – فارسی

xabar va tafa’’ul va nahv

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۱۹/۵

پراکنده‌ها در ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴ [ف: ۵ – ۳۷۴]

● **خبر وفات سلمان** / تاریخ اسلام / عربی

xabar-e vafāt-e salmān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۰۷/۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۱۲۱ر–۱۳۰ر) [ف: ۶ – ۲۹۹]

● **خبر وفات سیدة النساء البتول** / تاریخ معصومین / عربی

xabar-u wafāt-i sayyidat-in nisā’-il batūl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۲۶/۴

آغاز: بسمله. خبر وفات سیدة النساء البتول فاطمة الزهراء علیها السلام و قد نقلته من بعض المجامیع کما رایته مسطوراً و وجدته مزبورا غیر منقب؛ **انجام:** هذا ما انتهی الینا من حدیث فاطمة علیها و علی ابیها و بعلها و بنیها افضل الصلوات و اکمل التحیات آمین رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۵ سطر (۱۲×۱۸) [ف: ۱۳ – ۲۳۸]

● **خبر وفات موسی بن عمران** / حدیث / عربی

xabar-e vafāt-e mūsā ebn-e ‘emrān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۲

به نقل از امالی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۶–همان) [مختصر ف: – ۳۲۸]

● **خبرهای معنعن از امام محمد باقر (ع) در مورد مشخصات مؤمن عارف** / حدیث / عربی

xabar-hā-ye mo‘an‘an az emām mohammad-e bāqer dar mowred-e mošaxxasāt-e mo’men-e ‘āref

محمد بن علی (ع)، امام پنجم، ۵۷ – ۱۱۴ قمری

mohammad ebn-e ‘alī (‘) ،emām-e panjom (678 - 733)

منقول از «الفقیه الصالح داود رحمه الله تعالی».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله علی ولایة الائمه ... قال سیدنا و مولانا الفقیه الصالح داود رحمه الله تعالی؛ **انجام:** و خاب من انکر فصلک. و حجة حقک. صلی الله علیک و الک و سلم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱ – ۲۰۱]

● **خبر هشام بن الحکم مع الرشید** / حدیث / عربی

xabar-u hišām ibn-il ḥakam ma‘a-r rašīd

روایتی است به نقل از ثقات و شیخ مفید در مناظره‌ای که بین

هشام بن حکم با هارون الرشید اتفاق افتاده است.

قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۰۹/۴
آغاز: حدث الثقات والمفید أبو عبدالله محمد بن محمد.. قال حدثنی ابوالحسن کثیربن عبدالله قال حدثنی محمد بن عبدالله بن الحسین بن فضال الشیبانی البصری
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد بن علی قائنی، محمد شریف به سال ۱۱۸۲؛ ۱۱گ (۱۸۰-۱۹۰)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۹۶]

● **خبر هشام مع الفرزدق و قصیدته** / متفرقه / عربی
xabar-u hišām maʻa-l farazdaq wa qaṣīdat-i-h
جاستی، ابوالقاسم بن محمد
jāstī ‹ab-ol-qāsem ebn-e mohammad
در برخورد هشام بن عبد الملک با امام زین العابدین علیه السلام به هنگام طواف حج و قصیده معروف فرزدق «هذا الذی تعرف البطحاء و طأته ... » در مدح آن حضرت.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۸/۴
آغاز: قال العبد الضعیف الراجی غفران الله تعالی ابوالقاسم بن محمد ابن ابی القاسم بن محمد الجاستی
خط: نسخ، کا: حسن بن محمد بن ابی الحسن آوی، تا: ربیع الثانی ۷۰۸ق؛ ۴ص (۱۵-۱۸) [عکسی ف: ۱ - ۲۵۴]

● **خبری از عبدالله انصاری** / حدیث / عربی
xabarī az ʻabd-ol-lāh-e ansārī
پرسش عبدالله سلام و پاسخ‌های محمد (ص) است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۶۸/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۸گ (۲ر-۹ر)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵) [ف: ۱۷ - ۲۸۵]

● **خبری درباره روز نهم ربیع الاول** / تاریخ / عربی
xabarī darbāre-ye rūz-e nohom-e rabīʻ-ol-avval
علم الهدی، مرتضی بن داعی، ق۶ قمری
ʻalam-ol-hodā, mortazā ben dāʻī (- 12c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۱۹
به روایت مرتضی بن داعی؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:۸۵۴ق [ف: ۵-۳۱۳]

● **خبر یمامه** / حدیث / عربی و فارسی
xabar-e yamāme
حدیث مفصلی است که یمامه نقل می‌کند از سلمان فارسی که در نزد امیرالمؤمنین (ع) با عده‌ای از اصحاب و فرزندان آن حضرت نشسته بودند و امام حسن (ع) از پدر بزرگوارش سؤالاتی نموده و آن حضرت پاسخ فرموده‌اند. ترجمه روایت به‌صورت زیرنویس در لابه‌لای سطور درج شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۶۷/۲-۶/۵۷
آغاز: فی خبر الیمامه مارواه ابوعبدالله ابن زکریا بن دینار العلانی عن ابی حبیب الاسود عن محمد ابن عبدالله یرفعه الی سلمان ... درخبر یمامه چیزیست که روایت کرده او را ابوعبدالله پسر زکریا؛
انجام: لعن الله من غصب حقک وجحدک وأعرض عنک و ضاعف علیهم العذاب الالیم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ترجمه به شنگرف؛ ۱۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۰۱]

● **خبر الیهود و النصاری و سؤالهم لمولانا الامام الحاکم** / کلام و اعتقادات / عربی
xabar-ul yahūd wa-n naṣārā wa su'āl-i-him li-muwlānā imām-ul ḥākim
هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری
hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ʻalī (- 1042)
گزارشی است از گفت و گوی عده‌ای از یهود و نصارا با رهبر دروزیه درباره ویران کردن خانه‌ها و پاره‌کردن کتاب‌ها. پاسخ‌های حاکم است به اعتراضات یهود و نصارا که شارع اسلام ما را آزار نکرده و به جبر به اسلام وادار نکرده و تو با ما بدرفتاری می‌کنی و دستور دادی که تورات و انجیل را در بازارها کالا بپیچند. این گفتگو در نهایت به قانع شدن اهل ذمه می‌انجامد.
آغاز: خبر الیهود و النصاری و سولهم لمولانا الامام الحاکم بامرالله امیرالمومنین صلوات الله علیه عن شیء من امر دینهم باعتراض اعترضوه فیه و انکار انکروه علیه و الجواب علی ذلک بما اختصهم من القول و اسکتهم و انصروفول مقهورین و الحمدلله رب العالمین. بسمله حرث من وثق و سکن الی قوله مع اشهار الحدیث فی ذلک الوقت انه حضر فی موقف من مواقف الدهر و صاحب العصر مولانا الامام الحاکم بامرالله امیرالمومنین سلام الهل علیه اذ وقف بین یدیه بالقرافه فی مقابر تعرف بقباب الطیر نفراً فسلموا علیه فوقف علیهم ...
انجام: و لانرتاب به قد سنعنا لو فهمنا و لله الحجة البالغة رب العالمین و صلی الله علی نبیه و آله الطاهرین. تم الکلام فی هذا الفصل و حسبنا الله و نعم الوکیا و الحمدلمولانا وحده و به استعین.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۶/۳
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: تیماج، ۸گ (۹ر-۱۷پ)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸/۸×۱۲/۷سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۲۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۲/۳

آغاز: حدث من وثق به و سکن الی قوله مع اشهار الحدیث فی ذلک الوقت انه حضر فی موقف من مواقف الدهر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۰۹؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۸گ (۲۰-۳۸) [عکسی ف: ۲ - ۴۴۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۸۹/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس، نام مؤلف به استناد نسخه مجلس ش ۹۰۸۶ تعیین شد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰گ (۱۱ر-۲۰ر)، ابعاد متن: ۱۱×۱۶، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۳۴۹]

← خبیثات ≻ دیوان سعدی شیرازی

← الخبی و الضمیر ≻ استخراج ضمیر

● **الخبی و الضمیر** / نحو / عربی

al-xabī wa-ḍ ḍamīr

با عنوان‌های «باب»، بیشتر بی‌شماره، باب صدم: فی معرفة النظر فی تحویل سنة العالم. باب صدویکم فی معرفة سنی الکواکب الشمس.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۴۸/۱

آغاز: للسایل و المسئول ان یوفها قبل المسئلة و الحکم فیها؛

انجام: فالاسم ناقص محذوف ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۸گ (۱پ-۴پ و سپس در پایان کتاب ۲۰۲-۲۰۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۹×۳۱/۹سم [ف: ۷ - ۱۰]

● **ختام المسک** / عرفان و تصوف / فارسی

xetām-ol mesk

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹-۷۳۶؟ قمری

'alā'-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲۵/۴-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۴۱-۱۴۴) [فیلمها ف: ۳ - ۱۶۵]

● **ختان** / فقه -

xetān

نجفی جیلانی، یوسف بن احمد، ۱۲۴۵ - ۱۳۲۷ شمسی

najafī jīlānī, yūsof ebn-e ahmad (1866 - 1948)

که به مناسبت ختنه سوران یتیمان دار الایتام مژدهی ساخته است.

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۷۳ر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۵ق، ۲۶ص، قطع: نیم خشتی باریک [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۶]

● **ختم آیات قرآنی** / علوم غریبه / فارسی

xatm-e āyāt-e qor'ānī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۰۵/۱۰

چند جدول با یک ختم آیات قرآنی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۷۸ر) [ف: ۶ - ۴۶۱]

● **ختم السعادة** / عرفان و تصوف / فارسی

xatm-os sa'āda

در برخی از اسرار شهادت، مشتمل بر چند «فصل» و «وصل» و یک «خاتمه».

گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴

آغاز: الحمدلله الذی المعبود الحق المسجود الحمید المحمود عالم الغیب و الشهود الذی اکرم اولیائه بالشهادة؛ **انجام:** و ظاهر هم و باطنهم و العن اعدائهم بدواً و أخصهم عدداً و هذا آخر ما اردنا تنمیقه فی هذه الرسالة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ربیع الثانی۱۳۱۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۵۲]

● **ختم الغرائب** / شعر / فارسی

xatm-ol qarā'eb

خاقانی، بدیل بن علی، ۵۲۰ - ۵۹۵ ؟ قمری

xāqānī, badīl ebn-e 'alī (1127 - 1199)

حکیم خاقانی شروانی بنابر نسبت دادن نویسنده نسخه منظومه‌ای به وزن مثنوی به نام ختم الغرائب انشا نموده و جز این نسخه (سپهسالار ۲۷۲) و نسبت دادن نویسنده آن با جستجوی زیاد در کتب سیر و تذکره‌ها و فهرست‌ها چنین نسبت و آثاری از نسخه‌ای از آن نیافتم جز اینکه مجموعه‌ای که به سال ۱۰۳۵ نگارش یافته در کتابخانه سپهسالار با شماره ۶۰۰ موجود است و به مناسبت اینکه در ابتداء آن دیباچه تحفة العراقین را کاتب به نام دیباچه ختم الغرائب معرفی نموده در دفاتر مدرسه به نام «ختم الغرائب» ثبت و به همین نام وقف گردیده است و مسلماً این نام به غلط بر این نسخه گذارده شده و با تتبعی که در این

موضوع نگارنده نموده «تحفة العراقین» بدین نام (ختم الغرائب) نامیده نشده و این جمله غلط احتمال را قوی می‌کند که خاقانی بدین نام اثری داشته و گذشته از این راه طرز فکر و انشاء این منظومه که در تقلید حدیقه سنائی می‌باشد صحت انتساب آن را به خاقانی تأیید می‌کند. برای اثبات مدعی چند بیت از آن را در اینجا می‌آوریم: «فی حدوث العالم. اینها همه محدث اند و مجبور ×× در قبضه قهر اسیر و مقهور / خلاق همه یکی قدیم است ×× رزاق همه یکی عظیمست / جبار مهیمن روان بخش ×× قهار قدیم ذات جان بخش / معبود جهان خدای بی عیب ×× بل جاعل عین و خالق غیب / از علت ناقص است صنعت (کذا) ×× پس مردم کاملست عایت (کذا) / تا کاملگی که آرد از خاک ×× زینگونه هزار آدم پاک / سبحان الله چه جای این است ×× کو ایزد ایزد آفرین است / گر ایزد نافریده بودی ×× کی آدم برگزیده بودی / گر دست تو را خدای عالم ×× در عالم کدخدای آدم / نه خانه نه کدخدای ماند ×× کد نیست شود خدای ماند / چون خانه کدخدای دیدی ×× کد نیست شد و خدای دیدی / چون خانه و کدخدای خود نیست ×× درخانه بجز خدای خود نیست». بدبختانه فقط قسمتی از این مثنوی به نسخه‌ای از تحفة العراقین پیوسته و ۶۴۴ بیت بیشتر نیست.
چاپ: به کوشش ضیاء الدین سجادی، فرهنگ ایران زمین، ۱۳: ۱۸۷-۱۵۵

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۰۰/۱

آغاز: بسمله. مقدمه کتاب ختم الغرائب نفثة المصدور الی قدوة الصدور خیرما مااعتصم المرء بحباله کلمة العجز من قصور باله ... تحفه تذکره ای است بل تبصره عقلای عهد را؛ **انجام:** رعایت کرم واکرام تواند بود لازال منعماً، مازال تبدل الکبیر وتقبل الیسیر، والسلام

خط: نستعلیق، کا: عبدالباری بن عطاء الله نوری نطنزی، تا: ۱۰۳۵ق؛ دیباچه‌ای است که شباهت به دیباچه تحفة العراقین دارد. (سپه ۵۰۲/۲) دفتر را از ۱۰۳۵ تا ۱۰۳۷ ق نوشته است؛ کاغذ: سپاهانی زرد، جلد: تیماج سرخ، ۲۷گ (۱ر-۲۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴-۳۶۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴۰/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۰۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۲/۲

آغاز: بسمله. بر کره خاک تنگ میدان ×× کم باش چو گوی اسیر چوگان؛ **انجام:** آب از تشنگی روان است ×× ور گرسنه شفات نانست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از پاصفحه آخرین صفحه معلوم می‌شود که در این نسخه برگهای دیگری بوده و از میان رفته است؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۵۰۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۳۲/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۱]

● ختم الغرائب / ادبیات / فارسی

xatm-ol qarā'eb

خواجگی شیرازی، محمد بن احمد، ق ۱۰ قمری

xājagī-ye šīrāzī ‹mohammad ebn-e ahmad (- 16c)

شرحی است بر قصیده خاقانی که در آن بیت «ازین مشتی سماعیلی ایام ×× ازین جوقی سرائیلی بر زن / عمود رخش را سازند قبله ×× زنند آنگاه تهمت بر تهمتن» شرح شده است.
آغاز: حمدی چون رحمت ایزد متعال بی پایان و شکری چون نعمت کریم ذوالجلال فراوان، ذاتی را شایسته و سزاوار است که بقدرت کامله و حکمت بالغه جمله موجودات را از عدم به وجود آورد و از نیست هست گردانید ... اما بعد چنین گوید ... محمد بن خواجگی گیلانی استرابادی ... و این نسخه را «ختم الغرائب» نام نهاده شد ...

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تخت طاقدیس تختیست که خسرو پرویز ساخته بود و در هر پایه آن تخت شیری از زر قرار داده میگویند چنان خسان و دو نان از صفاهان مال و نعمت و پادشاهی دارند و کام تو ای که از اصفهان به من میرسد کین و دشمنی وعداو تست تو ای صفاهان، مرا کین بودن کنایه از آنست، رعایت سواد اصفهان نیز کرده که نام نیکست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۳ق؛ تملک: ابن میر عبدالصمد المعلم با مهر «العبد المذنب سید محمد»؛ جلد: چرمی، ۸۲گ، ۱۵ سطر (۱۶×۲۰) [ف: ۱ - ۴۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۹۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۷۵]

۲. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۰۹/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: کبود، قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۴۱]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۷۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۳گ (۱-۵۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۲]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در اینجا نیز ذکر آن کرده دوم سدان سد را می‌گویند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ذیقعده تخاقوی ئیل ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳۶گ، ۱۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۶۱]

● **ختم المناهج** / حدیث / عربی

xatm-ol manāhej

سمهودی، علی بن عبدالله، ۸۴۴ - ۹۱۱ قمری

samahvodī ،'alī-ye-bn-e 'abd-ol-lāh (1441 - 1506)

وابسته به: منهاج الطالبین و عمدة المفتین؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱-۶۷۶ق)

شرح خاتمه کتاب «منهاج الطالبین» ابوزکریا یحیی بن شرف نووی است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۱۵عکسی

آغاز: بسمله. قال سیدنا و شیخنا الامام العالم ... الحمد لله الذی ختم لمن أحبه بالحسنی ... و بعد فهذا تعلیق أفردته لشرح خاتمة کتاب المنهاج فی الفقه للامام ... یحیی بن شرف النووی

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ رکابه‌دار؛ ۴۱ص (۱۹۵-۲۳۵)، ۱۵-۱۹ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۳۶]

● **ختم انعام** / دعا

xatm-e an'ām

دستور ختم سوره انعام و نثری منقول از شیخ علی بن عبدالعال.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۴۰/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۵-۷۷)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۶ - ۴۱]

● **ختم بسمله** / دعا / فارسی

xatm-e besmelah

رساله مختصری است در چگونگی ختم بسم الله.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۴/۳

آغاز: ختم بسم الله الرحمن الرحیم بر سه وجه است یکی فتحیه ملکیه و عدد آن یکهزار و یکصد و سی و دو هزار و ملکیة بجهت آن گویند که مداومت بر آن باعث تصرف در عالم ملك شود؛

انجام: و ببسم الله الرحمن الرحیم و بحرمة محمد و آله ان تدرکنی بعد از آن فاتحه و اخلاص بخواند ختم الختم.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:سه‌شنبه۲۸جمادی الاول ۱۲۳۰ق؛ محشی؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۳)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۶۳]

● **ختمة الصجاعی** / تجوید / عربی

xatmat-uṣ ṣajā'ī

صجاعی، ابوبکر بن ابراهیم

sajā'ī ،ābūbakr ebn-e ebrāhīm

در علم تجوید و قرائت و بعضی از علوم قرآنی دیگر در یک «مقدمه» و هشت «فصل» کوتاه: المقدمة: فضل القرآن الکریم؛ فصل ۱. القراء السبعة و الرواة عنهم؛ ۲. علم الرسم؛ ۳. علم الوقف و الابتداء؛ ۴. علم ضبط المصحف الشریف؛ ۵. علم السور المکیة و المدنیة؛ ۶. علم السورة و عدد الایات و الکلمات و الحروف؛ ۷. علم تحزیب القرآن؛ ۸. فضل القرآن الکریم سورة سورة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۱۶/۱

آغاز: الحمدلله الذی یسر للذکر کتابه المجید و جعل أهله اهل التفضیل و التمجید فأخصهم علی تعلمه و تعلیمه من فضله بالمزید؛

انجام: و ارزقنا شفاعته و شفاعة نبینا المختار فهو عنوان سعادة دار الاخرة و هذه الدار.

خط: نسخ، کا: محمد شریف ارجقی، تا: ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۷ - ۱۵]

● **الختمة المغربیة السلطانیة و الخلة الابراهیمیة البرهانیة** / دعا / عربی

al-xatmat-ul maġribīyyat-us sulṭānīyya wa-l xullat-ul ibrāhīmīyyat-ul burhānīya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۸

در دعا و ختومات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ رجب ۶۳۰ق، جا: حمص؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن تریاکی، ۱۳۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۶سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

● **ختم خواجگان** / عرفان و تصوف / فارسی

xatm-e xājegān

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۸۵/۳-ف

کتابخانه توبینگن Ma III79؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۳ - ۱۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۵۴/۶

خط: ثلث زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مرصع مذهب؛ جلد: تیماج سوخت،۲ص(۵۱-۵۲)،۱۳سطر،اندازه:۱۱/۵×۱۸سم[ف:۳۵ - ۴۰۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۷۲/۴

نقل از خواجه عبدالخالق غجدوانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۲گ (۶۸پ-۶۹ر)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۷ - ۳۷۸]

● **ختم سور قرآن و عزائم** / دعا / عربی - فارسی

xatm-e sovar-e qor'ān va 'azā'em

این جزوه شامل ختم سوره یس و چند سوره دیگر و بعضی عزائم است که گویا شخصی به نام سعدالدین محمود حموی

آنها را تألیف کرده است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۱۸

آغاز: بسمله – قاعده احضار جن می‌باید که در خواندن عزیمه جامی پر آب کند؛ **انجام:** یا ارحم الراحمین – بعد از آن دست بسوی آسمان بر دارد و حاجتی که دارد طلب نماید.

خط:نسخ،بی کا،بی تا؛کاغذ:سفید،جلد:مقوابا پارچه سبز،۳۲گ،۶۳ ص، ۱۹ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۹۴]

● **ختم سوره واقعه** / علوم قرآن / فارسی

xatm-e sūre-ye vāqe‘e

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۳/۴-طباطبائی

آغاز: ابتداء از شب جمعه بنماید سوره اذا وقعت

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۱۴پ)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۵۸]

● **ختم سوره یس** / علوم قرآن، دعا / عربی

xatm-e sūre-ye yāsīn

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۵۱/۷

آغاز: ختم سوره یس بطرق میر سید علی همدانی ... بسمله یس و القرآن الحکیم؛ **انجام:** ما ینظرون الا صیحة واحدة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب۱۰۱۳ق؛ افتادگی: انجام؛ قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: میشن مشکی [ف: ۵ – ۶۵]

● **ختم عبدالقادر گیلانی** / عرفان و تصوف –

xatm-e ‘abd-ol-qāder-e gīlānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۱۴/۴

خط: نستعلیق راسته و چلیپا، کا: غلام حیدر، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور مشکی، ۱گ (۱۲۵ر)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۷۳۴]

● **ختم قرآن در یک هفته** / علوم قرآن / فارسی

xatm-e qor’ān dar yek hafte

طریقه ختم قرآن درمدت یک هفته را به نظم و نثر در چهار صفحه بیان کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۹۵/۴

آغاز: ختم القرآن علی طریق النبی صلی الله علیه و آله فی الاسبوع عبدالله عباس روایت کرده که هر هفته پیغمبر صلی الله بدین طریق مداومت می‌نمود؛ **انجام:** السادس اگر میم ساکن به هرحرفی رسد آن را اظهار باید کرد والله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف مخ]

● **ختم و خواص سوره یس (رساله در)** / علوم قرآن / فارسی

xatm va xavas-e sūre-ye yāsīn (r. dar)

بهاءالدین محمد

bahā-od-dīn mohammad

رساله بسیار مختصری است در بیان طریقه ختم سوره مبارکه یس و ذکر برخی از خواص آن. مؤلف به گفته خود، پس از طلب اجازه از ارواح ائمه معصومین که مستخرج از علم جفر است، رساله حاضر را نگاشته است و در آن چنین بیان داشته: بیشتر علمای جفر بر این باورند که اسم اعظم در همین سوره است؛ و سه موضع خاص در این سوره محل اشاره به مقصود است که چون قاری به آن سه موضع برسد و با حضور دل و صدق کامل مطلب خود را در نظر آورد مرادش حاصل می‌شود؛ و علمای فن این سه موضع را به آشکارا ننوشته‌اند که اگر فاش شود کارهای بزرگ اتفاق خواهد افتاد و سپس خود مؤلف نیز، بدین مواضع سه‌گانه با رمز اشاره می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۸/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین. اما بعد، چند کلمه در بیان ختم سوره مبارکه یس است و بعضی از خواص آن که بعد از استجازه ارواح ائمه معصومین سلام الله علیهم اجمعین؛ **انجام:** و بعد از دانستن مواضع مذکوره هر چه خواهی از منافع و مضار بر حصول آن قدرت یابی. انشاء الله تعالی و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه: در اوراق ۱۶۷پ تا ۱۷۷پ احادیث و روایاتی مختلف در بیان ادعیه جمع‌آوری شده همچون: از طرق ختم سوره یس، طریقه استخاره ذات الرقاع (با کاغذ)، طریقه ختم دعای «یا من تحل» موجود در صحیفه سجادیه، طریقه ختم سوره ملک، تلاوت سوره یس به طریق ماثور، دعای نادعلی، طریقه ختم سوره حشر، دعای امیرالمؤمنین به روایت محمد باقر داماد، طریقه استجابت دعا به نقل از زبدة الدعوات، طریقه دانستن روا شدن حاجت به نقل از کشکول، حدیث کساء، اشعاری در مدح امام علی (ع)، دعای دفع ظلم به روایت از امام علی، دعای فرج و مناجات امام علی (ع). آغاز ضمیمه: «از طرق ختم سوره مبارکه یس آن است که در یک هفته بیست و یک مرتبه بخواند، هر روز سه مرتبه بخواند، و بعد از اتمام آن دعای با من تحل که در صحیفه کامله است بخواند». انجام ضمیمه: «من نار تنفج الاکباد و الکلی آه من نار نزاعة للشوی آن من غمزة من لهیات لظی»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی،

جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۱۶۶-۱۶۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۱۳۴]

← ختم ولایت ⟵ اثبات وجود حجة الله عجل الله تعالی فرجه الشریف

● **ختم یس و فالنامه و ادعیه** / دعا / فارسی

xatm-e yāsīn va fāl-nāme va ad'īye

جزوه‌ای است که در اول آن فال‌نامه‌ای از آیات قرآنی نگاشته و سپس به شرح ختم یس پرداخته و آخر آن بعضی ادعیه و طلسمات برای برآمدن حاجات ذکر کرده است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۷۵

آغاز: طریقه ختم یا من تحل به عقدة المکاره؛ **انجام:** و چهار فرزند بطالعش باشد و آنرا سازد و از روزها چهارشنبه و از جامها (کذا) سبز.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۵۸گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: - ۹۵]

← ختومات ⟵ مجمع الدعوات

● **ختومات (رساله)** / دعا / فارسی

xotūmāt (r.)

موسوی خوانساری، محمد بن محمد صادق، ق۱۳ قمری

mūsavī xānsārī, mohammad ebn-e mohammad sādeq (-19c)

جامع محمد بن محمد صادق شریف موسوی خوانساری به نقل از مجموعه میرزا محمد مشهور به نواب. ملتقطات از کتاب «عمان المنافع فی خواص الکتاب الرابع» اثر خامه عمادالدین محمود بن مسعود طبیب، دعای «کفاک ربک کم یکفیک واکفة» معروف به چهل کاف مردی از امیرمؤمنان حضرت علی (ع) به نقل از آثار ابن طاوس، رساله اختیارات و اختلاجات منسوب به ارسطو و لقمان حکیم، فصل دهم از کتاب «تحفة المسافرین» میرزا حسن بن عبدالرزاق فیاض لاهیجی، ادعیه رفع ملمات نقل از بیاض سید محمد شفیع شوشتری، آیات استجابت دعاء به نقل از ظهر قران محمد بن محمد ابراهیم قزوینی، دعای استشفاع، رساله در بیان اعجاز و تاثیرات اسماء الهی در عمل قرطاس از شیخ بهایی، آغاز: «الحمدلله الذی جعل خزائنه بین الکاف و النون»، منتخبات از کتاب «روضة المنی»، عزایم و طلسمات، شرح دعاء جنه و رساله در ختومات.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۷/۱

آغاز: آغاز بعد از بسمله و خطبه: و بعد فیقول جامع هذه اللئالی المخزونة المکنونة اقل الخلائق ... ان هذه مما التقطته من مجموعة شریفه لطیفة نظیفة جمعها مولانا ... الحاج میرزا محمد الشهیر بنواب طوبی له و حسن مآب

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳ محرم ۱۲۶۶ق، در منزل استادش شیخ محمد باقر؛ کاتب از جمله تلامذه میرزا محمد شهشانی در اصفهان،کاتبان دیگر:سید محمد علی بن محمد صالح الحسینی و رضا بن محمد.تاریخ تحریر:رجب۱۲۸۳؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج یشمی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۵ - ۴۲۹]

● **ختومات** / دعا / فارسی

xotūmāt

کاشانی، ابراهیم بن محسن، - ۱۳۴۵ قمری

kāšānī, ebrāhīm ebn-e mohsen (- 1927)

در برخی از ختومات بر گرفته از آیات و سوره‌ها و کلمات قرآنیه و دعوات مأثوره از ائمه علیهم السلام.

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۸، جیبی، ۲۵۷+۷صص

کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه:۲۵

آغاز: اما بعد فیقول ... چون در این عصر انواع معصیتها آشکارا شده است و ظلم ظالمین طغیان نموده است و چاره ای از برای دفع آنها فعلاً میسر نیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: - ۲۹]

● **ختومات** / دعا / فارسی

xotūmāt

غیر همانند:

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۳۸/۲

آغاز: بسمله در بیان جمله از ختوم مجربه و اسرار که بعض آن از جمله عنایات و افاضات ربانیه است

خط: نسخ، کا: رضا بن حاج عباس، تا: ۱۲۸۰ق؛ اهدایی: علی خرمی بنادکی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳گ (۱۲۲-۱۴۴)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۲۹۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۱۲

آغاز: ختم بسم الله الرحمن الرحیم آنست که در محل خلوت که علایق و عوائق نباشد دو رکعت نماز بگذارد در هر رکعتی نوزده بار بسم الله الرحمن الرحیم بگوید و بعد از آن فاتحه و توحید بخواند و در رکعت دویم بهمین قاعده چون از نماز فارغ شود؛ **انجام:** افتاده؛ و آنگاه سر از سجده بردارد و سوره انعام را تمام کند و بعد از آن صد بار صلوات

مشتمل بر فوائدی در بیان دعاهای روزهای هفته، ختومات و سور قرآن، خواص و فوائد آن در بیان حصول مطالب و بر آمدن حوائج؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «ص»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی با روکش تیماج تریاکی، ۱۳گ (۱۱پ-۲۳پ)، ۲۳ سطر (۸/۱×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [رایانه]

● **ختومات سوره‌های قرآنی** / دعا / فارسی

xotūmāt-e sūre-hā-ye qor'ānī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱۸/۱

آغاز: قسم اول در ختمیات سوره‌های کلام الله و خاصیت و برکت هر یک؛ **انجام:** المعوذتین که ختم کتاب مبین ختم وی بجهت ابطال سحر و امان از ان هفتاد و پنج بار باید خواند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ محرم ۱۲۹۲ق، کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۳۳]

● **ختومات شعری** / علوم غریبه / فارسی

xotūmāt-e še'rī

این مجموعه رباعیاتی است که برای حاجات مختلف هر یک از آنها را یک یا چند مرتبه باید خواند.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۲۱۵پ-۲۲۹پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۸۸]

● **ختومات مجربه** / دعا / عربی و فارسی

xotūmāt-e mojarrabe

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

رساله مفصلی است در بیان ختم‌های تجربه‌شده که برای روای حاجات و دفع مصایب و آفات مفید هستند. در چند «باب»: عنوان باب‌هایی که دراین نسخه موجود است: ۱. توسعه رزق و توانگری، شامل شصت و هفت ختم؛ ۲. بیان ختوم و آداب مجرب که مداومت کردن بر آنها محفوظ می‌باشد از بلیات و دفع شداید، شامل سی ختم؛ ۳. بیان ختوم و اورادی که به جهت دفع اعادی و هلاکت ایشان وارد شده، شامل پنجاه ختم؛ ۴. بیان ختوم و اورادی که برای دفع سحر، شامل شش ختم؛ ۵. بیان ختوم و اورادی که برای دفع بیماری و شفای آن، بیست ختم؛ ۶. بیان ختوم و اوراد اداء دیون، بیست دعا؛ ۷. بعضی خواصات مجرب و اسرار کلمات تامات که از جبرئیل امین صادر شده (و در آن خواص نادعلی را ذکر نموده است)؛ ۸. کیفیت ختم صلوات. در این رساله از شیخ بهایی و اربعین وی نقل شده است. [الذریعة ۱۴۱/۷]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۵۷-۲۷/۲۲۷

آغاز: توسعه رزق و توانگریست و آن سی و هفت ختم می‌باشد الاول ختم آیه شریفه من یتق الله یجعل له مخرجاً و یرزقه من حیث لایحتسب و من یتوکل علی الله؛ **انجام:** نهم اقرار می‌کنید بموت و حال آنکه مهیا نمی‌شوید از برای آن دهم دفن می‌کنید مرده‌های خود را و عبرت نمی‌گیرید پس از اینجهت است که مستجاب نمی‌شود دعای

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۷۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۰۲]

● **ختومات و ادعیه** / دعا / فارسی

xotūmāt va ad'īye

در خواص آیات و سور برای قضای حوائج، مؤلف در این کتاب از شیخ و سید بن طاوس و علی بن عبدالعالی کرکی نقل دارد.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶/۳

آغاز: باب لحصول المطالب و قضاء الحوائج. بسمله. بحق بسم الله الرحمن الرحیم شب دوشنبه در وقتی که مردم بخواب باشند ابتداء کرده تا دوازده شب هر شب هفتصد و هفتاد مرتبه بخواند و بوی خوش؛ **انجام:** شد او اضبط فی قلنسوتک فانک مخفی عن نظر الاشرار و الاعداء و قطاع الطریق بحول الله و قوته و هذا العمل مجرب است ... بجهت الرجال این آیه را باین نحو بمشک و زعفران بطاس بنویسد و بگلاب بشوید و بخورد ... (باب لحل المربوط ایضا)

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۸۸]

● **ختومات و زیارات و ادعیه و طلسمات** / دعا / فارسی

xotūmāt va zīyārāt va ad'īye va telesmāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۱۰/۲

آغاز: روایت است از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله که اگر کسی خواهد که حضرت را در خواب ببیند؛ **انجام:** ما شاء الله کان و صلی الله علی محمد و آل محمد و سلم تسلیما کثیرا کثیرا

بی‌کا،تا:قرن۱۱،کاغذ:ترمه سمرقندی، جلد: میشن مشکی، ۱۷۱گ (۱۹پ-۱۹۰ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۲/۵سم [ف: ۹ - ۳۷۱]

← الختوم (رسالة فی) ⟩ اللآلی المخزونة فی الادعیة و الاذکار و الختوم

● **خجسته اندرز** / اخلاق - فارسی
xojaste andarz
بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)
چاپ: به کوشش محمد جعفر یاحقی، کتاب پاژ، ش۱۱-۱۲ (زمستان ۱۳۷۲): ۸۷-۹۲.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۳/۸-ف
نسخه اصل: دانشگاه کمبریج نسخه برون D. 19 (۱۰) (ص ۳۸ فهرست نیکولسون) و سه گفتار دیگر کاشانی؛ بی‌کا، تا: ۱۴ محرم «احمد احمد سپاه» ۱۱۶۱ق، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۴]

● **خجسته رقم** / شعر / فارسی
xojaste raqam
حسینی بخارائی، شیر شاه بن ملوک شاه، ق۱۳ قمری
hoseynī boxārāīī ،šīr-šāh ebn-e molūk šāh (- 19c)
وابسته به: خلاصة الفقه الکیدانی = مطالب المصلی؛ نسفی کیدانی، لطف الله (-۹۰۰)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۳ق
گزارش منظوم «خلاصه کیدانی» است، با عنوان‌های: در نعت نبی (ص)، فضیلت فقه و صلاة، در بیان هشت اقسام احکام (دارای هشت باب)، شکر اتمام و تاریخ اختتام و تسمیه.
[دنا ۸۴۵/۴؛ فهرست کتابخانه گنج بخش منزوی ۱۷۳۴/۳؛ مشترک پاکستان ۱۲۶۷/۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۹۹/۲
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× خلعت الطاف ز شاه قدیم
نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان ۳۵۳۸؛ خط: نستعلیق، کا:مرید،تا:قرن ۱۳؛ محشی؛ ۱۷ص (۳۹-۵۶) [عکسی ف: ۶ - ۱۲۵]

● **خجندیة** / طب / عربی
xujandīya
در نه «فصل»: ۱. [در نسخه ما نیست]؛ ۲. قوانین العلاج و هو ثلثة انواع: التدبیر و العلاج بالدواء و اعمال الید؛ ۳. نصوص هی کالفصوص؛ ۴. القوانین الکلیة للاستفراغ؛ ۵. القوانین الجزئیة للاستفراغ؛ ۶. قواعد تبدیل المزاج؛ ۷. تدبیر الناقه علی وجه کلی؛ ۸ احکام البحران؛ ۹. اختیارات نجومیا.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲۹/۱
آغاز: المتخذ سریع الانهضام و یجب ان یراعی العادة فی جمیع الاحوال و خصوصاً فی امرالغذا (بخش پایان فصل یکم)؛ **انجام:** و انما یعمل بهذه الاختیارات عن اتساع الوقت و خوف التشنیع من یعتقدها. و لیکن هذا آخر کلامته فی هذا المختصر. فمن حفظ فهو خلیق بالاصابة فی اعماله و بالتحقیق فی افعال. و صلی الله علی محمد رسوله و آله الطیبین الطاهرین. تمت الرسالةالشریفیه الخجندیة فی شهر جمادی الاول سنة ۱۰۰۵ الف و خمس فی بلدة اصفهان صانها الله تعالی اهله عن حدوث الحدثان.
خط: نستعلیق ریز، کا: سالک الدین محمد بن مؤید طبیب حموی، تا: جمادی الاول ۱۰۰۵ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ ۴گ (۱ر-۴پ)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۲۳۴]

● **خدا با ماست** / - فارسی
xodā bā māst
کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890 - 1945)
تاریخ تألیف: ۱۳۲۲ش

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۲۶-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۰]

← خداشناسی ⟩ توحید

● **خداشناسی** / عرفان و تصوف / فارسی
xodā-šenāsī
نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری
nasafī, ʻazīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)
[فهرستواره منزوی ۳۲۴/۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۹۳/۱۰
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ... که جماعت درویشان کثره الله از این بیچاره درخواست کردند که می‌باید که در معرفت خدای شناسی چیست که جمله اهل عالم این دعوی می‌کنند؛ **انجام:** جهد آن کن که راست شوی و راست گفتار و راست کردر گردی که نجات نیست الا در راستی.
خط: نستعلیق، کا: صنیع الله، تا: ۱۰۶۹ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۸گ (۲۰۱ر-۲۰۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۲۷۰]

● **خداشناسی** / کلام و اعتقادات / فارسی
xodā-šenāsī
پرسش و پاسخ در خداشناسی. نگارنده این گفتار دانسته نشد و چنین آغاز می‌شود: «بسمله و به نستعین سئوال واجب الوجود چه چیز است؟ - جواب واجب الوجود موجود آنچنانی است که از عدم او محالی لازم آید» و انجام آن چنین: «و این اقوی است هم

در اینجا و هم در سایر قوای ظاهره.»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۶
خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۰گ (۱۶۳پ-۱۹۲ر) [ف: ۳ - ۱۹۴]

● **الخدام خزنة دارالسلام** / حدیث / عربی
al-xuddām xazanat-u dār-is-salām
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
احادیثی که در ثواب خادمان و مجبوبان (اختگان) وارد گردیده جمع‌آوری نموده است.
[دنا ۸۴۶/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۲۰۸
آغاز: بسمله. حمدله. الی یوم الدین الذین بهم تتنزل الرحمة و تغاث الامة؛ **انجام:** قال سمعت اسرافیل صلی الله علیه و سلم یقول قال الله عزوجل هذا دین ارتضیه لنفسی لن یصلحه الا السخا و حسن الخلق فاکرموه بما صحبتموه و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله ... الی یوم الدین
خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد شافعی، بی‌تا؛ مجدول، با کمند؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۱]

● **خداوند نامه** / تاریخ معصومین / فارسی
xodāvand-nāme
؟ صبا، فتحعلی بن محمد، - ۱۲۳۸ قمری
sabā, fath-ʻalī ebn-e mohammad (- 1823)
اهدا به: فتح علی شاه قاجار(۱۲۱۲-۱۲۵۰ق)
تاریخ تألیف: قرن ۱۳
حماسه دینی است در بحر متقارب مشتمل بر تاریخ پیامبر و جنگ‌های حضرت علی و کربلا تا داستان لیلة الهریز: در قیرگون شب ز مردان کار ×× به سی و سه آمد شمار هزار. بیش از سه هزار بیت و در سه سال سروده است. برخی آن را از صباحی بیدگلی (-۱۲۱۸ق) دانسته‌اند.
آغاز: بنام خداوند بینش نگار ×× خرد آفرین آفرینش نگار / خداوند این گوهرین بارگاه ×× برافراز این عنبرین کارگاه
انجام: کشان جان روشن بمینو در است ×× دگر هوشها خار شد آذراست
[الذریعة ۱۴۲/۷؛ حماسه سرایی در ایران از دکتر صفا ۳۸۵ فهرست نسخه‌های فارسی ۲۷۷۸/۴-۲۷۷۹؛ دنا ۸۴۶/۴ (۲۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۶۳۴/۳]

۱. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۱۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب اصفهانی، تا: ۱۲۲۴ق، جا: تهران (احتمالاً)؛ مجدول؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۰۰گ، ۲۰ سطر (۱۶×۲۷)، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۴ - ۱۰۰]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۰**
آغاز: برابر؛ **انجام:** که این بوده بر نای آن سخت کاز ×× که آن کرده این را بکون از فراز
خط: نستعلیق چهارستونی، کا: عبدالباقی بن صدرالدین محمد فیضی، تا: ذیحجه ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: انجام؛ قبل از کتاب نه برگ است دارای فرهنگ واژه‌های خداوند نامه به ترتیب حروف تهجی؛ مهر: «عبدالباقی» (بیضی)، «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)؛ تملک: علامه فیضی کاشانی به تاریخ ۱۰ مهر ۱۳۲۷ در قمصر کاشان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳ - ۲۶۷]

۳. **تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ با سرلوح، ص ۱ و ۲ آراسته با گل و بوته، مجدول زر و لاجورد؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۵۴۵]

۴. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: حضرت السلطانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۴۰ق؛ با سر لوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم زرد، ۳۰۸گ، ۲۰ سطر (۱۷×۲۸)، اندازه: ۲۷×۴۰سم [ف: ۴ - ۶۵]

۵. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۶۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق چهارستونی، کا: زین العابدین بن علی همدانی، تا: شوال ۱۲۴۲ق؛ مجدول، با یک سرلوح؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۳گ، ۲۳ سطر (۱۶×۲۷)، اندازه: ۲۶×۳۹سم [ف: ۴ - ۳۶۲]

۶. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۸۴**
تاسر گذشت و مرگ پیامبر را دارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۲۴۳ق؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی در زمینه سرخ، ۱۸۱گ، ۱۹ سطر (۱۴×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۰ - ۱۵۷۲]

۷. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۷ ـ ب**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد ابراهیم، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱ - ۲۱۷]

۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۲۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: ۱۴ محرم ۱۲۸۲ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی ، جلد: تیماج ارغوانی، ۲۴۳گ، ۲۵

سطر چهارستونی (۱۴/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۷-۳۲۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۷-فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای کتیبه، مجدول؛ مهر: وزارت امور خارجه (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۶۲۰ص، ۲۰ سطر ۴ ستونی، اندازه: ۲۷×۴۰سم [ف: ۲۱ - ۷۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۸۹گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۱۶۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ تملک: ابوطالب حسینی در ۲ محرم ۱۲۶۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۶۶گ،۲۳سطر(۱۷×۲۸)،اندازه:۲۶×۴۰سم[ف: ۱۶ - ۲۰۷]

۱۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۹

از زمان پیغمبر تا جنگ لیلة الهریر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ باسرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۳۰۲گ، ۲۰ سطر (۱۸×۲۸)، اندازه: ۲۶×۴۰سم [ف: - ۵۱]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کشان جان روشن بمینو در است ×× دگر هوشها خار تند آور است

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ باسرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گل و بوته زر، زمینه سبز، ۳۴۷گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۴۳

آغاز: برابر **انجام:** پزیرفت و ا عمر بگشاد قهر ابر نام اومصر ... نام کرد تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** مباد اختر جاه اورا زوال ×× نگهدار پیغمبرش باد و آل.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوحه مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۳۰۷گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۳۸۲]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** همی گفت در پهنه کارزار ×× زهر سو سرافکند از ذوالفقار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم سبز، ۲۴۳گ، ۲۵ سطر (۱۷×۳۰)، اندازه: ۲۷/۵×۴۳سم [ف: ۴ - ۵۷]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: روغنی، بوم تریاکی گل و بوته زر، ۲۵۱گ، ۲۰ سطر(۱۶×۲۶/۵)، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: ۴ - ۱۷۲]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم مشکی، ۳۰۱گ، ۲۰ سطر (۱۶×۲۶/۵)، اندازه: ۲۶×۳۸سم [ف: ۴ - ۱۷۲]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، با یک سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۸۶گ، ۲۵ سطر (۲۰/۵×۳۹) با حاشیه، اندازه: ۲۶×۴۰سم [ف: ۴ - ۳۶۳]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۵۳

آغاز و انجام: برابر

شامل مقدمه منظوم، ۶۵۰ بیت (ص ۱-۱۹) و ۲۲۳۵۰ بیت اصل کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول چهار ستونی، با کمند زر و سیاه، صفحه ۱ و ۲ حاشیه تشعیرسازی مذهب مرصع، با سرلوح مذهب مرصع؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی ریخته بوم سیاه، ۶۵۲ص، ۱۸ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۸-۶۴]

۲۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، کمند اندازی، با یک سرلوح مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی»، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی بوم زیتونی، ۶۰۰ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۵/۵×۳۸/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۷]

۲۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین، یک سرلوح مذهب مزدوج مرصع خوب، نشان القاب و نام فتحعلیشاه قاجار در ترنج زرین کنار سرلوح صفحه اول؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، ۶۷۵ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳ - ۷۱۳]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۳۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۳۱۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۹۳ص [فیلمها ف: ۱ - ۷۸]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آن قیر گون شب ز مردان کار ×× بسی و سه آمد شما را هزار

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۷ - ۵۶]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۸۶

آغاز: برابر

تا داستان جنگ صفین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول،

دارای سرلوح دقیق؛ جلد: روغنی گل و بوته دار، ۳۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۳ - ۳۲۸]

● **خدای فوج دار** / داستان / فارسی

xodā-ye fowj-dār

عبدالرحمن بیگ، ق۱۴ قمری

'abd-or-rahmān beyg (- 20c)

داستانی است به روشی نوین در گفتگوی خدایی فوجدار با خدمتگذارش بدهو و رویدادهای عشقی به همراه طنز و شوخی و با نثر آمیخته به نظم و مشتمل بر چندین «فصل».

[دنا ۸۴۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۲۶/۲؛ فهرست مشترک ۱۰۷۱/۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۶

آغاز: فصل سوم اکنون خدایی فوجدار نیز قدری به هوش آمد و از خواب خرگوشی بیدار شده به آواز نرم بدهو را صدا کرد

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان ۱۵۳۴. جلد دوم کتاب و از فصل سوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد عمر احمد زائی، تا: قرن ۱۴؛ ۲۴۳ص [عکسی ف: ۶ - ۱۲]

● **الخدع** / کیمیا / عربی

al-xuda'

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

مقاله شصت و چهارم از مجموعه «السبعین» است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و سلم تسلیماً. قد سبق لنا ثلثة و ستون کتاباً فی فنون و انا ذاکر فی هذا الکتاب امر تدبیر الزرنیخ ان شاء الله. الزرنیخ انواع کثیرة فاشرفها الاحمر و الاسفر ...

انجام: فتلقی علی مثقال فضة صبغها ذهباً قائماً فی الخلاص و هما مما یصلح للمخرقین فاعرفه ان شاء الله عزوجل.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۴۱پ-۱۴۳ر)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۲۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۷/۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۲گ (۷۲پ-۷۳پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶ - ۴۵۱]

● **خدمات حاج شیخ ابوالقاسم هرندی اردستانی الاصل در کرمان** / تراجم / فارسی

xadamāt-e hāj šeyx ab-ol-qāsem-e harandī-ye ardestānī-yol-asl dar kermān

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق۱۴ شمسی

šafī'ī ardestānī, morteza ebn-e ahmad (- 20c)

رساله کوتاهی است درباره خدمات حاج شیخ ابوالقاسم بن محمد اسماعیل هرندی اردستانی الاصل در کرمان. هرندی، صاحب کتابخانه بزرگی بوده در کرمان که بیش از ۱۷۰۰۰ جلد کتاب داشته و حدود ۳۲۰۰ جلد آن خطی و دستنویس می‌باشد. این کتابخانه، وابسته به کتابخانه آستان قدس رضوی بوده و هم اکنون دایر و مورد استفاده پژوهشگران می‌باشد. رساله موجود در ۳۰ آذر سال ۱۳۸۲ شمسی در تهران به انجام رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۹۰/۹

آغاز: مرحوم حاج شیخ ابوالقاسم هرندی فرزند محمد اسماعیل معروف به میرزا آقا از شاخص ترین بازماندگان مولانا محمد صادق اردستانی الشهیر به پلوی و پلی در کرمان بود؛ **انجام:** در هر شهری که مردمی از اردستان ساکن بودند جزء افراد برجسته و مشهور آن شهر به شمال می‌آمدند.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۸۲ق؛ ۱گ (۶۴)، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳۸ - ۸۱۵]

● **خدمات فنی در کتابخانه** / متفرقه -

xadamāt-e fannī dar ketabxāne

Technical Services in the Library از هاپکینز.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۸-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۴]

● **خدمات میرزا موسی خان** / قرائت، شعر، اسناد / فارسی

xadamāt-e mīrzā mūsā xān

شرح خدمات حاجی میرزا موسی خان به آستانه مقدسه امام هشتم در مشهد است از جمله احیای دارالشفای آستانه، و تعمیر مطبخ و گلدسته حرم و نصب ساعت زنگی در صحن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۳۸/۲

آغاز: حمد بی حد مر خداوندی را سزاست که بشیرازه بندی اوراق عالم بسی کارکنان گماشته ... ؛ **انجام:** بردار متاع و عرض کن خدمت خان　　کین هدیه من تو دانی و حکم خدا

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد حسن هروی، تا: شعبان ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۲۵ر-۳۶پ)، ۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳۰ - ۸۰]

● **خدمة الاغربینا** / مسیحیت / عربی

xidmat-ul aġirbīnā

یوحنا فم المذهب
yūhannā fam-ol-mozahhab
[کتاب المخطوطات العربیة لکتبة النصرانیة،ص۵۲-۵۳ و ۱۵۳ و ۲۱۸-۲۲۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۲۱
آغاز: بسم الاب و الابن و الروح القدس. لا اله الا الواحد آمین. کتاب خدمة الاغربنیا و رتبت افاشین السحریة و خدمة اسرار القداس احتیاج الکاهن و الشماس تألیف یوحنا فم المذهب و القدیس الکبیر فاسیلیوس و البروجین مانا المنسوب الی القدیس غریغوریوس. صلاة الاغربنیا. یاتی الکاهن و الشماس و ینتصبان امام الابواب المقدسة مکشوفیة الروس؛ **انجام:** و یلتفت الی الشعب و یبارکهم معلناً و قایلاً ایها الرب الاهنا احفظنا جمیعاً بنعمتک و محبتک للبشر کل حین من الان والی کل اوان والی دهر الداهرین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با علامت قوبل، رکابه‌دار، جزوهای این نسخه ۱۰ برگی است و در هر کدام از آنها کلمه «کراس» تکرار شده؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی به شماره ۱۳۹؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۴سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۳۹]

● **خدمه و عشق شیلر آلمانی** / داستان / فارسی
xadame va ‘ešq-e šīler-e ālmānī
اعتصامی، یوسف، ۱۲۵۳ - ۱۳۱۶ شمسی
e‘tesāmī, yūsof (1874 - 1937)
ترجمه میرزا یوسف خان اعتصام الملک آشتیانی، ترجمه الکساندر دوما به فرانسه از آلمانی (مشار ۶۰۰).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۳۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ گویا برای چاپ در مطبعه فاروس تهران یا از روی آن در ۱۳۵۲؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰۷ص، ۱۵ سطر (۱۱×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۵۰۷]

● **خدیم الظرفاء و ندیم اللطفاء** / ادبیات / عربی
xadīm-uẓ ẓurafā’ wa nadīm-ul luṭafā’
کتابی است دارای دوازده بخش (قسم) در ادبیات زبان عربی (نظم و نثر)، و در هر بخش منتخباتی از اشعار و از شعر مؤلف برای نمونه آورده شده و غالباً در کنار نام شاعران تاریخ درگذشت آنان و نیز وزن عروض شعر با قلم قرمز قید گردیده است؛ فهرست «قسم»ها را مؤلف در دیباچه چنین می‌آورد: ۱. نشر الازهار فی مدح المختار؛ ۲. الروض الافیق فی التغزل الرقیق؛ ۳. العرف الخزامی فی الطریق الغرامی؛ ۴. البحر الرفیع فی شواهد البدیع؛ ۵. الروض الفتان: فی الجواری و الغلمان؛ ۶. نور الاقداح فی اوصاف الملاح؛ ۷. الطراز الباهی فی الروض الزاهی؛ ۸. بلوغ المنی فی ما یحتاجه مجلس الهنا؛ ۹. نسیم الحجاز فی التصحیف و الالغاز؛ ۱۰. الدر المضمون فی السبع فنون؛ ۱۱. منهاج التوسل فی لطائف الترسل؛ ۱۲. العقد الفاخر فی الاسمار و النوادر. اینک نام شاعران و ادیبانی که در این کتاب اثری از آنان (با ذکر نام) آورده شده است: ابن نباته (- ۷۶۷ق)، زین الدین عبدالرحمان قرقشندی (- ۴۶۶ق)، شیخ بدرالدین دمامینی، شیخ جمال الدین یحیی الصرصری (- ۵۷۷ق)، ابن حجر، شمس الدین محمد قادری مصری (معاصر با مؤلف)، علاءالدین ابن سودون، ناصرالدین بن قرقماش مصری احد فضلاء العصر، ابن سعدالدین، بدر الدین محدث (- ۷۰۷ق)، قاضی سناء الملک (- ۶۵۸ق)، صلاح الدین صفدی (-۶۹۷ق)، جمال الدین ابن مطروح، ابراهیم السلامی (-۶۴۰ق)، شرف الدین احمد الحلاوی (-۶۵۰ق)، تقی الدین ابن ابی الیسر (-۶۷۲ق)، عمادالدین الماردانی، ابوالسعود مصری، محمد بن العفیف الشاب الظریف (-۶۸۰ق)، حسن بن شاور، رکن الدین عبدالعظیم بن ابی الاصبغ (- ۶۵۴ق)، برهان الدین قیراطی (- ۷۸۱ق)، شمس الدین محمد بن خطیب التابتیه (معاصر مؤلف)، شهاب الدین احمد حجازی (معاصر مؤلف)، بدرالدین ابن لؤلؤ الذهبی (-۶۸۰ق)، شمس الدین نواجی (- ۸۵۲ق)، شیخی و اخی زین الدین عمر الاسدی (معاصر مؤلف)، شمس الدین بن برکة الحریری (معاصر)، الؤأواء الدمشقی، ابن زریق کاتب، ابن سید الناس (- ۷۳۴ق)، صدرالدین بن الوکیل (- ۶۰۴ق)، عزالدین موصلی، جمال الدین سوسی، زین الدین بن الوردی، جمال الدین الباعونی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷/۲ طباطبائی
خط: نستعلیق، کا: ظهیرالدین بن محمد سرمچی حنفی، تا: ۹۸۰ق، جا: قسطنطنیه؛ در کنار صفحه ۱۰۰ قطعه شعری است از کاتب نسخه؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۰گ (۱۲-۱۱۱)، ۱۹و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۲ - ۱۴]

← خذ اللباب ◁ معنی خذ اللباب

● **الخرائج و الجرائح = الخرایج و الجرایح** / حدیث / عربی
al-xarā’ij wa-l jarā’iḥ = al-xarāyij wa-l jarāyiḥ
قطب راوندی، سعید بن هبة الله، - ۵۷۳ قمری
qotb-e rāvandī ‹sa‘īd ebn-e hebat-ol-lāh (- 1178)
تاریخ تألیف: قرن ۶
کتابی است در بیان معجزات معصومین (ع)، شامل بیست «باب»: ۱. معجزات رسول الله (ص)؛ ۲. معجزات امیرالمؤمنین (ع)؛ ۳. معجزات الحسن (ع)؛ ۴. معجزات الحسین (ع)؛ ۵. معجزات علی بن الحسین (ع)؛ ۶. معجزات محمد بن علی الباقر (ع)؛ ۷. معجزات جعفر بن محمد الصادق (ع)؛ ۸. معجزات موسی بن

جعفر (ع)؛ ۹. معجزات علی بن موسی الرضا (ع)؛ ۱۰. معجزات محمد بن علی التقی (ع)؛ ۱۱. معجزات علی بن محمد النقی (ع)؛ ۱۲. معجزات الحسن بن علی الزکی العسکری (ع)؛ ۱۳. معجزات صاحب الزمان (ع)؛ ۱۴. اعلام النبی و الائمه علیهم السلام یشتمل علی اربعة عشر فصلا؛ ۱۵. الدلالات علی صحة امامة الاثنی عشر اماماً علیهم السلام؛ ۱۶. نوادر المعجزات؛ ۱۷. الموازاه بین المعجزات؛ ۱۸. ام المعجزات؛ ۱۹. الفرق بین الحیل و المعجزات؛ ۲۰. العلامات و المراتب الخارقة للعادات لهم علیهم السلام. در نسخه‌های کتاب اختلاف دیده می‌شود و نسخه چاپی بسیاری از روایات را ندارد و حدود یک سوم از نسخه‌های خطی کم دارد.

آغاز: اما بعد حمدلله الذی هدانا الی منهاج الدلیل و الصلوة علی محمد و آله الذین سلکوا بنا سواء السبیل ...

انجام: اذا قام قائم آل محمد علیه السلام یبنی فی ظهر الکوفه مسجدا فی الف باب تم کتاب الخرائج و الجرائح.

چاپ: مشار عربی، ص۳۲۸؛ تهران، سنگی، ذیقعده ۱۳۰۵، رحلی، ۱۰۶ص (صص۱۸۲-۲۸۷)، ضمیمه اربعین مجلسی؛ بمبئی، ۱۳۰۱ق، وزیری، ۲۰۰ص؛ تهران، به اهتمام ملک الکتاب شیرازی

[الذریعة ۱۴۵/۷؛ ریحانة الادب ۳۰۷/۳؛ دنا ۸۴۷/۴-۸۴۸ (۴۷ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- کفایة المؤمنین فی معجزات الائمة المعصومین = ترجمة الخرائج و الجرائح = کفایة الموحدین؛ خادم، محمد شریف (-۱۰)

۲- الخرائج و الجرائح (ترجمه)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۸۹۵ق (جز چند صفحه اول که باید به خط دیگری باشد)؛ مصحح؛ تملک: سید محمد علی روضاتی، عنایت علی بهرام به تاریخ ۹۵۲، میر سید حسین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم[ف:۱۷-۹۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۱/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه امام جمعه-زنجان؛ خط: نسخ، کا: کمال الدین حسین بن محمد بن عماد حسینی استرآبادی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۹۵۸ق؛ ۵۵۴ص (۱-۵۵۴) [ف: ۵ - ۶۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قطب الدین و شیر احمد نوائی، تا: ۹۸۵ق، جا: قندهار [الفبائی: - ۲۳۲]

۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ واقف: محمدزمان قزوینی، ۱۱۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۲ سطر [ف: ۱ - ۱۱۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل، و کان فی بعض الازمان ... و کل مشمشة اکلها منافق کان نواها مر ...

تا بخشی از باب هفدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، یک بیت از سروده‌های عربی نراقی به خط خودش، حدیث سفینه مستند به خط علامه سید ابوالولی بن شاه محمود انجوی شیرازی؛ تملک: ملا احمد نراقی، محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی، محمد جواد بن احمد به سال ۱۲۵۴ق با مهر «عبده الراجی محمد جواد بن احمد» (بیضی)؛ مهر: نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی «انه من سلیمان ۱۱۸۲» (بیضی)، محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)، جمال الدین اسحاق بن محمد علم الهدی (بیضی)؛ یادداشت: «قد وهبت هذا الکتاب لولدی و قرة عینی ... الفؤاد محمد جواد وفقه الله تعالی لتحصیل زاد المعاد و سلوک ... الرشاد بمحمد و آله سادات العباد» همراه مهر «عبده احمد بن محمد مهدی» (بیضی) این یادداشت نیز باید از ملا احمد نراقی باشد؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۲۲گ، ۲۸ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳۴ - ۵۱۸]

۶. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: - ۱۶]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۱۴۰

خط: نسخ، کا: حاجی محمد باقر اصفهانی، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده، مصحح در روز چهارشنبه ۶ محرم ۱۰۶۷ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۸. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۸۹

انجام: قال سمعت رسول الله (ص) و قد ذکر المهدی فقال انه یبایع ما بین الرکن ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۶۳]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر کاتب اصفهانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی، مقابله شده به سال ۱۰۶۷ق، مصحح؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی، ۱۲۱۶» (بیضی)، «الواثق بالله الغنی عبده محمد علی»، «عبدالحسین»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن زرشکی، ۲۱۳گ، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۷۵]

۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۶گ، ۲۴ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف:۳-۹۸۲]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال ادخل فدخلت فسلمت فاذا مولای (ع) قاعداً.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (از اواخر باب ۱۷ تا پایان کتاب ساقط است)؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: مشکی، ۳۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۴سم [ف: ۱۴ - ۲۵۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمطلب بن شاه بداق شیرازی، تا: چهارشنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۰۳۰ق، جا: حیدرآباد؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۶سم [ف: ۱۴ - ۲۴۹]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۵۵
خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن قاسم گیلانی استرابادی، تا: ۲۸ شوال ۱۰۳۲ق، جا: مکه؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن آلبالویی، ۳۵۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۳/۴سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

۱۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن موسی بن علی متولد و مقیم نجف اشرف، تا: ۱۰۳۴ق؛ جلد: چرمی، ۱۴۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۴۵۲]

۱۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد شریف بن جبرئیل، تا: ۱۰۴۷ق؛ مهر: «الواثق بالله الصمد عبده عبدالحسین بن محمد»؛ کاغذ: هندی، جلد: چرم، ۲۶۲ص (۲۶۰+۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۰۶۵]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۹۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن حسین، تا: ۱۰۶۰ق؛ اهدایی: نجم الهدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آلبالویی، ۱۳۸گ، ۲۵ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۳۹۳]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** اهل بیتهم الذین سعیهم فی الدارین ناجح صلاة وائمة متوالیة متواترة ما لاح لایح وناح نایح.
خط: نسخ، کا: حسین، تا: ۲۹ شوال ۱۰۶۵ق؛ مصحح؛ تملک: عباس بن حسن بلاغی نجفی به سال ۱۲۰۸ یا ۱۲۸۰ در نجف اشرف با مهر «الواثق بالله الغنی موسی به جعفر» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۰]

۱۸. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۵۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** رفع امیرالمؤمنین (ع) را سه الیه و قال له مالک یا اباسعد بن الفضل بن الربیع بن مدرکة بن نجیه بن الصلت بن الحرث بن الاشعث بن السمیمع الذوبی سل.
خط: تحریری، کا: سلیم بن عبدالله مغربی، تا: ۹ رمضان ۱۰۶۶ق، جا: طائف؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۶۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۴۲۰
خط: نسخ، کا: حاجی محمد باقر، تا: سه‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۰۶۶ق؛ افتادگی: آغاز (نیمه دیباچه را دارد)؛ با گواهی محمد باقر مجلسی درباره مقابله و تصحیح به خط او؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۲۵۷گ، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۳۶۳]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۲۷
آغاز: برابر **انجام:** اهل بیتهم الذین سعیهم فی الدارین ناجح صلاة وائمة متوالیة متواترة ما لاح لایح و ناح نایح.
خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن محمد قاسم طبیب نطنزی نجفی، تا: پنج‌شنبه غره ربیع الاول ۱۰۶۶ق؛ مصحح، محشی با عنوان «لمحرره محمد حسن الحسینی»، یادداشتی درباره کتاب و مؤلف از محمد حسن بن احمد موسوی با مهر «عبده حسن بن احمد الموسوی» (بیضی) و تملک وی به سال ۱۳۲۹؛ تملک: محمد حسن بن محمد صادق الحسینی، ابن محمد مقیم رضوی با مهر «عبده سید محمد الرضوی» (بیضی) در ربیع الاول ۱۱۳۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۹]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۲۴
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد علی، تا: ربیع الثانی ۱۰۷۰ق؛ ۲۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

۲۲. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: محمد باقر بن محمد علی، تا: ۱۰۹۱ق [ف: - ۱۴]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ مصحح؛ تملک: محمد تقی بن حاجی آقا محمد؛ تاریخ وقف: رمضان ۱۲۳۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۵]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۵۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۰۹۲ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ جلد: پلاستیکی کرمی، ۱۸۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۳۹]

۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۴۹/۱
از نیمه باب نخستین در کشتن مغیرة بن ابی العاص، تا آخر؛ خط: نسخ، کا: ولی بن محمد، تا: ۱۰۹۴ق؛ مصحح در ۱۰۹۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۴گ (۱پ-۲۰۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۳۶۳]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶
خط: نسخ، کا: عبدالرشید بن عبدالرحیم کرمانی ساکن مدرسه خان شیراز، تا: جمعه دهه دوم صفر ۱۰۹۵ق؛ مصحح، در صفحه

آخر انهائی است که شیخ صالح بن عبدالکریم بحرانی به تاریخ ۲۲ ذیقعده ۱۰۹۵ نوشته؛ تملک: محمد بن عاشور کرمانشاهی، محمد ابراهیم بن محمد قاسم حسینی شهریاری به تاریخ ۱۱۷۰ در اصفهان؛ مهر: «العبد المذنب محمد ابراهیم الحسینی» (هشت گوشه)، «سلام علی ابراهیم»، مهر هشت گوشه‌ای که چهار مرتبه لفظ «محمد» در آن نوشته شده؛ جلد: مقوایی، ۱۵۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۴ - ۸۴]

۲۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق؛ محشی با نشان «ق،م ق»، مقابله شده با تاریخ ۱۱۵۱؛ تملک: جلیل بن محمد جعفر با تاریخ ۱۱۲۲، فاضل تونی؛ مهر: علی الموسوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۲۶گ، ۲۱-۲۶ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: - ۵۴۶]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۶۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد باقر بن محمد باقر بن ملا محمد علی لاری با مهر «یا باقر العلوم» (مربع)، محمد بن حسن در ۸ شعبان ۱۳۴۹ با مهر «الواثق بالله محمد بن محسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۰]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۱۱

خط: نستعلیق، کا: جلال الدین محمد بن جمال الدین احمد جیلی، تا: ۲۶ شعبان ۱۱۵۱ (تاریخ به درستی معلوم نیست)؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۰]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ وقف با تولیت محمد مهدی بن اسماعیل؛ تاریخ وقف: پایان رمضان ۱۲۳۹؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۸۵گ، ۲۱ سطر (۷×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم[ف:۱۶-۶۸۴]

۳۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۵۷

آغاز: اذلم یکونوا من اوصیائه فیعلم بذلک تصدیقه لدعواه لهم ومنها ماوجدت فی کتب الانبیاء قبله؛ **انجام:** یبکی علیه اهل السماء واهل الارض وکم من مؤمن متأسف حیزان حزین عند فقدان

ازمعجزات الرسول تا باب فی العلامات التی یکون قبل خروج المهدی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ مصحح؛ جلد: مقوا، آبی، ۱۹۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۷۴

از داستان خسرو و باذان است تا نیمه نخستین باب ۲۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «م و ب عفی عنه» لمحرره مؤمن عفی عنه» و برخی هم فارسی است؛ تملک: سردار کابلی در ۱۲۳۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷۷گ، ۲۴ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۸ - ۷۰۱]

۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۹۴/۱

خط: نسخ، کا: ابدال بن درویش اسماعیل کربلائی، تا: سلخ محرم ۱۱۱۴ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ تملک: اسدالله بن اسماعیل، شیخ محمد بن حاجی قاسم شتم، حیدر بن ابراهیم حسنی در سال ۱۲۴۸، علی بن لطفعلی تبریزی به سال ۱۲۷۷ در نجف اشرف، علی نقی بن علی بن لطفعلی تبریزی با مهر «الواثق بالله عبده علی نقی بن علی» (مربع)؛ ۱۹۶گ (۱پ-۱۹۶پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هم یعملون لما یدعوهم الحسن بن محمد فلما تکالموا اثنی للرضا علیه السلام

از ابتدا تا معجزات حضرت امام ثامن ابوالحسن الرضا (ع)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۱۸ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای، ۳۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۳]

۳۵. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه:۲۵/۱

خط: نسخ، کا: عبدالاحد آشتیانی، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۱۳۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۷گ (۳پ-۱۰۰پ)، ۲۵ سطر [جنگ: ۱ - ۴۹۹]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی ید محمد مقیم بن احمد الجیلانی

خط: نسخ، کا: جیلانی، محمد مقیم بن احمد، تا: ۱۱۳۲ق [رایانه]

۳۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۶۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه بر چاپی فزونی بسیار دارد؛ خط: تحریری شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۴۰ق؛ وقفنامه بر گروه شیخیان کرمان نوشته ۱۲۸۹؛ تملک: علی عسگر؛ ۵۰۰ص، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۵۹]

۳۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۶۲

انجام: تخرب الشام ثم یختلفون علی ثلاثة رایات رایة الاصهب و رایة الاشهب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی درباره مؤلف وکتاب از«محمد باقر بن محمد قمی» در ۱۴ ذیحجه ۱۳۴۷؛ تملک: علی بن عباس طباطبائی با مهر «علی الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۳۰۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۰]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی فرنگی ، ۱۵۹گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۳]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۳

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن نجف قلی، تا: رجب ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی ، جلد: رویه پارچه، ۳۲۹گ، ۱۴ سطر، اندازه:

۱۴/۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۹۹]
۴۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۵۷/۱
کا: حاج محمد علی کاظمی، تا: ۱۲۷۱ق؛ قطع: خشتی [ف: - ۲۹۰]
۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۸ ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ روشن، کا: محمد کریم بیگدلی، تا: ۱۲۷۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج عسلی، ۱۶۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۴/۲ - ۱۱]
۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن مرحوم حاجی محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۸۷ق، جا: کاشان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۱۷گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۱۹]
۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۴۶/۲
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر [ف: ۵ - ۲۵۱]
۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد کنت جمعت [خمس] مختصرات تتعلق بهذا الفن من العلوم فأضفتها الی ... و کتاب الموازات بین المعجزات و کتاب علامات النبی و الامام (الائمة علیهم افضل الصلوات)
شامل پانزده باب نخست کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ و قرن ۱۴؛ تاریخ وقف: خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۲]
۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۰
آغاز: و قال فی ذلک السید الحمیری فی قصیدة؛ **انجام:** فتبین ارتداده بعد التوقیع احد عشر یوماً.
کا:عباسقلی تهرانی،تا:۱۳۱۹ق؛افتادگی:آغاز؛ قسمت مهمی از اول آن افتاده و با کتاب شماره ۱۲۴۰ در یک مجموعه است؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۴۱]
۴۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۲
خط: نسخ، کا: محمد رشید بن محمد حکیم حسنی، تا: فی اول نصف من نصف الاخر من اول خمس من سدس الاخر من اخر نصف من نصف الاول من عشر السابع من عشر التاسع من عشر الاول من الف الثانی من الهجرة؛واقف:محمد صفی بن محمد رفیع اردکانی، ۱۱۷۷؛ ۲۴۳گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف:۱-۱۵۲]
۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴۹گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۳۳]
۴۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۰۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبدالله» (شلجمی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: - ۲۰۴]
۵۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۸۶
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ آغاز و انجام نونویس در ۱۳۴۶؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۳]
۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جا: لاهور [الفبائی: - ۲۳۲]

● **الخرائج و الجرائح (ترجمه)** / تاریخ معصومین / فارسی
al-xarā'ij wa-l jarā'iḥ (t.)
یزدی، محمد جعفر بن زین العابدین
yazdī, mohammad ja'far ebn-e zayn-ol-'ābedīn
وابسته به: الخرائج و الجرائح = الخرایج و الجرایح؛ قطب راوندی، سعید بن هبة الله (-۵۷۳)
به خواهش: محمد علی میرزا حاکم یزد
تاریخ تألیف: ۱۲۴۱ق؛ محل تألیف: یزد
ترجمه خرائج و جرائح سعید بن هبة الله راوندی است. بر روی برگ اول آمده: «ترجمه‌ای که عالی جناب میرزا جعفر یزدی حسب الاشاره سرکار اشرف والا به جهت کتاب الخرائج و الجرائح، تألیفی شیخ بزرگوار شیخ محمد مکی در بیان معجزات باهرات ائمه هدات در دارالعباده یزد در سال ۱۲۴۱ هجری، سال پنجم سرکاری در ماه ربیع الثانی مرقوم و تعارف نموده است و از جمله کتب متملکی سرکاری گردید. تحریرا شهر جمادی الاولی ۱۲۴۱.»

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۴ق؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۲۸]

● **الخرائج و الجرائح (ترجمه)** / حدیث / فارسی
al-xarā'ij wa-l jarā'iḥ (t.)
وابسته به: الخرائج و الجرائح = الخرایج و الجرایح قطب راوندی، سعید بن هبة الله (-۵۷۳)
ترجمه تحت اللفظی است از کتاب «الخرائج و الجرائح» قطب راوندی در کرامات و معجزات و نشانی حقانیت حضرات معصومین علیهم السلام.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۷۵
آغاز: برداشت بر دعا و فرو نگذاشت تا که همچو کوه ها میغ پدید آمد؛ **انجام:** نزدیک من وقت نیکو بود ستوده قصد را پس وی مرا بخواند در وقتی که از ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛

جلد: مقوایی، ۱۵۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۵-۳۰۳]

← الخرایج و الجرایح (منتخب) ← الخرائج و الجرائح (منتخب)

● **الخرائج و الجرائح (منتخب) = الخرایج و الجرایح (منتخب)** / حدیث / عربی

al-xarā'ij wa-l jarā'iḥ (mn.) = al-xarāyij wa-l jarāyiḥ (mn.)

وابسته به: الخرائج و الجرائح = الخرایج و الجرایح قطب راوندی، سعید بن هبة الله (-۵۷۳)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۵۰

منتخبی از آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۳۴۱ - همان) [مختصر ف: - ۸۳۷]

● **خرابات** / شعر / فارسی

xarābāt

حزین، محمد علی بن ابی طالب، ۱۱۰۳ - ۱۱۸۰ قمری

hazīn, mohammad 'alī ebn-e abī-tāleb (1692 - 1767)

چاپ: هند، کانبور، مطبع نامی منشی نول کشور، ۱۳۱۱ قمری، سنگی، وزیری، با تقریظ منشی شیو پرشاد صاحب (مدیر مطبع اود اخبار) و نیز قطعه تاریخ طبع از ابوناظم محمد حامدعلی حامد بن حافظ غلام علی خان شاه آبادی (مصحح مطبع)، ۱۸۹۳/۱۳۱۱م، (کلیات حزین:۸۳۹-۸۶۲صص).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۱/۹

آغاز: ثناهاست پیر خرابات را ×× که شست از دلم لوث طامات را؛ **انجام:** خرابات ما فیض بنیاد باد ×× خراباتیانرا روان شاد باد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ در حدود ۴۷۰ بیت می‌باشد [ف: ۳ - ۲۱۹]

● **خرابات = تذکره خرابات** / تراجم / فارسی

xarābāt = tazkere-ye xarābāt

هلاکو قاجار، - ۱۲۷۱ قمری

holākū qājār (- 1855)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۵- ۱۲۵۶ق

از هلاکو میرزا پسر شجاع السلطنه حسنعلی میرزا (فرزند فتحعلی شاه قاجار) متخلص به «خراب» (او به امر مرشد خویش حاج سید کاظم رشتی تخلص خود را از عشق به خراب تبدیل کرده است). تذکره عمومی است مشتمل بر تراجم شعرای قدیم و جدید با مطالب گوناگونی در معمیات و صنایع و بدایع شعری و پاره‌ای حکایات و روایات و منتخبات بسیار از اشعار شعرای متقدم و متأخر بدون ترجمه حال. در این کتاب از یکصد و هفتاد و دو شاعر ماضی و سیصد و سی و هفت شاعر معاصر شعر و شرح حال ذکر شده است و ترتیب تراجم به حروف تهجی است. مؤلف پس از روی کار آمدن محمد شاه به حجاز و سپس کشورهای عربی و عثمانی و فرنگ رفت و این تذکره را در همین سفرها، ۱۲۵۵-۱۲۵۶ق نگاشته است.

چاپ: به کوشش دکتر خیامپور، در تبریز

[دنا ۸۴۸/۴ (۲ نسخه)؛ تاریخ تذکره‌های فارسی، گلچین معانی ۴۸۲/۱-۵۱۲؛ فهرستواره منزوی ۱۹۰۲/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۲

آغاز: بسمله اللهم صل علی محمد خاتم النبیین ... این نسخه کز آراستگی چون چمن است ×× چون صحن چمن پرازگل و یاسمن است / تشبیه توان کرد به صحن چمنش ×× لیکن چو نظر کنی در اینجا سخن است

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ صفحات چلیپا؛ در آغاز فهرست اسامی و یادداشتی در معرفی کتاب و مؤلف به خط آقای همایون فرخ (به نقل از آقای گلچین معانی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ - ۵۳۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۸۹

آغاز: بسمله. درود خداوند ودودی را چه سزد کی بی منت خلق روزیم فزد و ستایش کریمی را چه سزا ...

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با خط خوردگی‌ها در متن اصلاحات و زیادات در حواشی، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سبز، ۲۷۲گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۴۴ - ۱۸۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۸۸

آغاز: خواجه عوفی منشی در تذکره خود آورده که نظامی گنجه ای ... هم جرس جنبید و هم در جنبش آمد کاروان ×× کوچ کن زین خیل خانه سوی دارالملک جان / چون درای ناله او کاروان سالار توست ×× مونسی کن با جرس در حلقه این کاروان؛ **انجام:**درویش دلا تو چه شو در تک و پوی ×× از نیک و بد زمانه در تافته روی / سودی نکند موی سر افکندن تو ×× تا در تو کژی بود همی یک سر موی

خط: شکسته نستعلیق ساده، کا: حسن انصاری، تا: ۲۶ ربیع الثانی ۱۳۲۵ق؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، ۱۴-۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۴۸۱]

● **خرابات فقیر** / ادبیات / فارسی

xarābāt-e faqīr

فقیر اصطهباناتی، علی، ۱۲۵۶؟ - ۱۳۱۰ شمسی

faqīr-e estahbānātī, 'alī (1877 - 1931)

دارای یک «مقدمه» و چهار «باب» و یک «خاتمه».

چاپ: مشار فارسی، ج۲، صص۱۸۷۰-۱۸۷۱؛ شیراز: مطبع سعادت، ۱۳۴۷ق.، رقعی کوچک، ۲۷۱+۱صص

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۴۷

آغاز: حکیم علی الاطلاقی را بندگی رواست؛ **انجام:** گر طلای سرخ با خاک سیه گردد قرین ×× ذره ذره زر خالص بینی از آن تیره خاک / لیک نادان را به ناپاکی چو خاک تیره دان ×× هر چه را جفت خود آرد عاقبت سازد هلاک

خط: شکسته تعلیق، کاتب = مؤلف (ظاهرا)، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۵۰]

● **خراب البلاد فی آخر الزمان** / پیشگویی / عربی

xarāb-ul bilād fī āxir-iz zamān

در ملاحم و فتن.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۰۱/۸

آغاز: بسمله، ذکر خراب البلاد فی آخر الزمان روینا من حدیث المباسی ؟ اسنده الی حذیفة قال حذیفة قال رسول الله (ص)؛ **انجام:** فیموتون قیبقی شرار الخلق علیهم تقویم الساعة و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن احمد بسطامی، تا: ۸۲۲ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲گ (۴۶ر-۴۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۲/۲سم [ف: ۶ - ۲۱۸]

← خراب قاجار ⩾ خرابات

● **الخراج** / فقه / عربی

al-xarāj

قدامة بن جعفر، - ۳۳۷ قمری

qodāmet ebn-e ja‘far (- 949)

چاپ: لیدن، ۱۸۹۲م؛ عراق، محقق: محمد حسین الزبیدی، وزارة الثقافة و الاعلام، دار الرشید للنشر، ۶۲۲ص، ۱۹۸۱م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۹-ف

نسخه اصل: کوپرولومحمد ش ۱۰۷۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۵گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۸]

● **الخراج** / فقه / عربی

al-xarāj

خوانساری نجفی، موسی بن محمد، - ۱۳۲۲ شمسی

xānsārī najafī ‹mūsā ben mohammad (- 1943)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۱/۳

آغاز: فافضاء الاستصحاب الضمان فی مورد لانقیض ثبوته فیما لایجری فیه الاستصحاب؛ **انجام:** و اما شیخنا الاستاد مد ظله فلم یتعرض له الا علی سبیل الاجمال و اختصار، و الحمدلله اولاً و آخراً و صلی الله علی محمد و آله الاطهار. و قد حرره علی ید مؤلفه فی سلخ شهر جمالی الاولی من شهور سنة الف و ثلثماة و ثمانیة و اربعین من الهجره ...

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: سلخ جمادی الاول ۱۳۴۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: محسن خوانساری فرزند آیت الله خوانساری؛ ۹ص (۳۷۶-۳۸۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۱۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۱/۳

بخشی از آن؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۳۴۸ق؛ اهدایی: محسن خوانساری فرزند آیت الله خوانساری؛ کاغذ: فرنگی، ۹ص (۳۷۶-۳۸۴)، ۲۳-۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۵۸]

← الخراجیة ⩾ قاطعة اللجاج فی تحقیق حل الخراج

● **الخراجیة** / فقه / عربی

al-xarājīya

شیبانی، ماجد بن فلاح، ق ۱۰ قمری

šeybānī ‹mājed ebn-e fallāh (- 16c)

وابسته به: الخراجیة الاولی؛ مقدس اردبیلی، احمد بن محمد (-۹۹۳)

پاسخ رساله خراجیه ملا احمد مقدس اردبیلی است که در رد نظر محقق کرکی مبنی بر تحریم خراج در زمان غیبت نوشته شده و تثبیت گفته‌های محقق کرکی، با عناوین «قال دام ظله» و «اقول». در این رساله مؤلف در پی تثبیت نظر محقق کرکی مبنی بر حلیت اخذ خراج در زمان غیبت است.

آغاز: الحمد لله الذی أحل خراج بلاده للمؤمنین من عباده و ألهم قلوب من یعتد بکلامه حل تناوله و اختصامه ... انه قد اشتهر ان مولانا احمد الاردبیلی سلمه الله تعالی و ابقاه یقول بتحریم الخراج ...

انجام: و اعترف لاهل الفضل بفضلهم و نزل الناس بمنازلهم و لیکن هذا آخر ما خطر لهذا الفقیر القاصر. تمت

چاپ: ضمن هفده رساله مقدس اردبیلی، قم، کنگره بزرگداشت مقدس اردبیلی، ۱۳۷۵ش

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۵۱/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الا فالعفو من کرام الناس مأمول و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ جلد: مقوایی، ۱۸گ (۳۱۴پ-۳۳۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۵۸]

● **الخراجیة** / فقه / عربی

al-xarājīya

نجفی، محمد تقی بن محمد علی، ق۱۴ قمری
najafī, mohammad taqī ebn-e mohammad ʻalī (- 20c)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۱۱۳
آغاز: بسمله. الحمدلله باسط الارض بقهر عزیز سلطانه ... اما بعد فیقول ... محمدتقی بن محمد الشهیر بملاکتاب الاحمدی البیانی؛
انجام: سبیل الرشاد فی المعاش والمعاد، انه الرؤف الرحیم بالعباد. ولیکن هذا آخر مانورده فی هذه الرسالة ونرسمه فی هذه العجالة ... و آله الطاهرین
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۶۷گ، ۱۶ سطر (۱۱/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۴ - ۳۶۵]

● الخراجية الاولى / فقه / عربی

al-xarājīyat-ul ūlā

مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، - ۹۹۳ قمری
moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585)

رساله‌ای است استدلالی بر حرمت گرفتن خراج زمین و مالیات، و بیشتر ناظر بر رد گفته‌های محقق کرکی است. مقدس اردبیلی دارای دو رساله کوتاه و مجزا در این مسأله است که هر دو ناظر بر نظر محقق کرکی و به‌گونه‌ای رد آن نظریه است.
آغاز: اعلم وفقك لمرضاته ان الخراج لایخلو عن شبهة فانه علی مافهم من کلامهم انه کالاجرة المضروبة علی الارض التی فتحت عنوة و کانت عامرة حین الفتح ...
انجام: و لا لزومه علی الزارع نعم یلزم الاجرة علی من تصرف فی الارض الخراجیه ان ثبت فیکون دینا فی ذمته یاخذه الوالی او وکیله و یصرفه فی مصالح المسلمین من افادات المرحوم المغفور مولانا احمد رحمه الله.
چاپ: در حاشیه «دررالفوائد فی شرح الفرائد آخوند خراسانی و شیخ انصاری» چاپ ۱۳۱۸ق تهران ص ۳۲۳-۳۳۵؛ ضمن کلمات المحققین، سال ۱۳۱۵ق، چاپ سنگی؛ ضمن هفده رساله مقدس اردبیلی، قم، کنگره بزرگداشت مقدس اردبیلی، ۱۳۷۵ش
[دنا ۸۴۹/۴ (۱۳ نسخه که رساله خراجیه اول و دوم او مخلوط شده)]

شرح و حواشی:
۱- الخراجية؛ شیبانی، ماجد بن فلاح (-۱۰)

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا المعنی جید لا ان اللفظ لا یساعده و هو ظاهر فتامل.
خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد شریف خاتون آبادی، تا: ۲۱ رمضان ۱۰۱۶ق؛ با یادداشتی از کاتب و مهر «العبد محمد کاظم» (بیضی)؛ تملک: سید محمد بن محمد زمان حسینی؛ واقف: جعفر پیش نماز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۹×۱۳سم [ف: - ۴۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۵۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نازک شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۱۱ص (۸۰-۹۰)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۶۶/۳
خط: نسخ، کا: محمد محسن بن فضلعلی تفرشی مشهدی باررجانی، تا: ۱۱۰۶ق؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۳۹ر-۴۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۲۲۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۵۱/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کذا المعطی و یفهم عن شرح الشرایع أیضاً
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق، جلد: مقوایی، ۵گ (۳۳۹ر-۳۴۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۶۰]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۴۶/۵
خط: نستعلیق، کا: محمد علی گلپایگانی، تا: ۱۱۱۷ق؛ در ص ۴۳۷ حدیث‌ها است و درص ۴۳۸ بحثی در اجزاء سه گانه علوم؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۴۳۲-۴۳۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۶۴]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳/۱۸۸۹/۲
خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد شفیع، تا: ۱۱۲۱ق، جا: اصفهان خاتون آباد؛ این رساله نقل از نسخه‌ای شده که مقرؤ بر مصنف بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۷/۵×۱۲سم [ف: ۱۰ - ۵۳۳]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۷/۵-۲/۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۰۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد احتمل الشیخ ابراهیم فی النقض علی کون الجائر مخالفا بظن امامته و کذا المعطی و یفهم عن شرح الشرائع ایضا، تمت.
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد علی حسینی کاشانی، تا: صفر۱۳۲۴ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: دفتری، ۴گ (۵ر-۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۳۷ - ۶۷۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۸۷/۹۹
در دیباچه از «الشیخ ابراهیم فی نقض الرسالة الخراجیة للشیخ علی بن عبدالعالی» یاد شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۳۹۲-۳۹۴)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۵۳۴]

۱۰. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۷۰/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۸۷پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲- ۱۴۶]

● **الخراجية الثانية = مختصر الخراجية = رسالة مختصرة فی الخراج** / فقه / عربی
al-xarājīyat-uṯ ṯānīya = muxtaṣar-ul xarājīya = r.-un muxtaṣara fī-l xarāj
مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، - ۹۹۳ قمری
moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585)
مؤلف رساله‌ای در مسئله خراج و رد نظریه محقق کرکی نگاشت؛ سپس فاضل شیبانی معاصر محقق اردبیلی در حمایت از نظر محقق کرکی رساله‌ای با عنوان «حل الخراج» نگاشت و بعد از آن محقق اردبیلی رساله‌ای دیگر در تأکید نظر خود و ظاهراً در رد نظر فاضل شیبانی تألیف کرد که همین رساله است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فائدة الذی أظن تحریم ما یأخذون فی هذا الزمان باسم الخراج
انجام: فیکون دیناً فی ذمته یأخذه الوالی او وکیله یصرفه فی مصالح المسلمین و الله أعلم بالصواب
چاپ: ضمن هفده رساله مقدس اردبیلی، قم، کنگره بزرگداشت مقدس اردبیلی، ۱۳۷۵ش

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۶۶/۲
خط: نسخ، کا: محمد محسن بن فضلعلی تفرشی مشهدی باررجانی، تا: ۱۱۰۶ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۳۶پ-۳۸پ)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۲۲۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۵۱/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق، جلد: مقوایی، ۴گ (۳۴۴پ-۳۴۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۶۰]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳/۱۸۸۹/۳
خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد شفیع، تا: ۱۱۲۱ق؛ محشی احتمالاً از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۳۳]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد علی حسینی کاشانی، تا: صفر ۱۳۲۴ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: دفتری، ۲گ (۸ر-۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۶/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۷۱]
۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۴۶/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ (۲۴۲-۴۳۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۳۶۴]

← خراجیه ⟩ رسائل خراجیه

● **الخراجیه (ترجمه)** / فقه / فارسی
al-xarājīya (t.)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵)

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه همان نسخه‌ای است که برای شاه تهیه شده با خط زیبا و سرلوح و جلد مینیاتور و نام شاه با طلا بر بالای صفحه [نشریه: ۷ - ۵۳۲]

← الخرارة فی شرح العجالة ⟩ حاشیة حاشیة الدوانی علی تهذیب المنطق
← خراسان و سیستان ⟩ گزارش خراسان و سیستان
← الخراسانیة ⟩ اجوبة المسائل الخراسانیة

● **خراطی** / صنعت / اردو
xarrātī
در این رساله ابزار و آلاتی که در خراطی کاربرد دارند معرفی و شکل هر کدام به نحو ماهرانه‌ای کشیده شده، و نمونه‌ای از نقش‌هایی که در خراطی بر چوب‌ها حک می‌شود، با اقلام هندسی ترسیم شده است. در آغاز نسخه فهرست مطالب کتاب نوشته شده و بعد از آن عکسی مؤلف اصل کتاب ترسیم شده که کتاب حاضر ترجمه اردوی آن است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۱
آغاز: دستی کتاب خراطی آلیکی بیان مین - دو آله جو خراط کرینکی واسطی عمل مین لاتی هین اگر اوس.؛ **انجام:** دانا اور هوشیار هو جایگاء اس علم کاجو سیکرون برس سی عمل مین هی اور پسندهی ...
بی‌کا، بی‌تا؛ با نقوش هندسی خراطی و هم چنین تصویر آلات خراطی به نحو زیبا؛ جلد: پلاستیکی قهوه‌ای، ۱۰۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳۶ - ۱۵۵]

← الخرایج و الجرایح ⟩ الخرائج و الجرائح

● **خرج اصفهان** / اسناد / فارسی
xarj-e esfahān
کتابچه خرج اصفهان در سال ۱۳۰۲. اعداد به سیاق است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، با مهر و یادداشت علی الاعلی، در ۲۰ رجب ۱۳۰۵؛ کاغذ: آبی، جلد: گالینگور، ۳۶گ، ابعاد متن: ۱۱×۲۵، اندازه: ۲۳×۳۶سم [سنا: ف: ۲ - ۱۰۹]

● **خرج و دخل** / اسناد / فارسی
xarj va daxl

صورت درآمد و هزینه ابواب جمعی مشیرالسلطنه و مفاصا حساب مورخ ذیحجه ۱۳۱۹ است و در آن تاریخ‌هایی از سال ۱۳۱۷ و ۱۳۱۸ دیده شد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۱۱

آغاز: کتابچه مفاصا حساب هذه السنة سیچقان ئیل خیرت تحویل خزانه مبارکه ابواب جمعی جناب مستطاب اجل اکرم مشیرالسلطنه وزیر خزانه مبارکه و بیوتات

خط: شکسته و سیاق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۹ق؛ مهر: وزیر دفتر، عضدالممالک، محمد رضا بن نصرالله، صدرالملک، غلامحسین بن محمد، علیرضا بن محمود، عین الممالک، عبده الراجی محمد حسین، معاون السلطنة، اتابک اعظم؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۲۰۰گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱۶ - ۴۳]

↤ خردنامه ⟵ ظفرنامه

↤ خردنامه ⟵ سمر الفلاسفة

↤ خردنامه ⟵ چکامه هنری سوم

↤ خرد نامه ⟵ اسکندرنامه

● **خردنامه = مینوی خرد** / آیین زرتشت / فارسی

xerad-nāme = mīnū-ye xerad

راوی، مرزبان

rāvī, marzbān

دستورات دینی و فلسفه زرتشتی است. در ۱۴۴۰ بیت.

آغاز: سپاس و ستایش دادار اورمزد را یومند خوره مند بلند سود رهنمای نباه فریادرس فیروزکر روزی دهنده ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۴۱/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بارد شیر بابک اندر آ»د و یزد گرد شهریار سر بود فرجفت بدرود و شادی

خط: نسخ، کا: فریدون بن مرزبان، تا: ۱۱ بهمن ماه الهی ۹۹۶ برزجرد بن شهریار، ۱۰۳۶ق؛ جلد: پارچه (برزنت) مشکی، ۳گ (۳۴۳ر-۳۴۶پ) [ف: ۳۷ - ۲۷۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۲/۲۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق؛جلد: مقوایی آبی، ۳گ (۱۴۴ر-۱۴۷ر)، ۱۸سطر [ف: ۳۷ - ۴۰۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۷/۱۰

اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۱۳۷۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** خجسته باد. بروز و همن و ماه شیر قدیم به فرعی و فیروزی تمام شد اوستاء زند بدانای و بینو خرد که بر خرداربه و اگر خواند و فیش بداند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگوز سبز، ۵گ (۴۵ر-۴۹پ) [ف: ۳۶ - ۱۵۸]

↤ خردنامه اسکندری ⟵ اسکندرنامه

● **خردنامه اسکندری = اسکندر نامه** / شعر، تاریخ ایران / فارسی

xerad-nāme-ye eskandarī = eskandar-nāme

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

تاریخ تألیف: ۸۹۰ق

مثنوی اخلاقی است به بحر تقارب «فعولن فعولن فعول» مانند اسکندر نامه نظامی در آغاز نام احرار (-۸۹۵ق) و نام سلطان حسین بایقرا آورده و همه جا از پیری نالیده است. در پایان، این مثنوی را پسین مثنوی خمسه خود برشمرده و آن را بر دیگر پنج گنج‌ها برتر دانسته، و از پنج گنج ترکی میر علی شیر نوائی نامبرده. (علینقی منزوی)

آغاز: الهی کمال الهی تراست ×× جمال جهان پادشاهی تراست

انجام: که تا پنبه از گوش دل برکشیم ×× همه گوش گردیم و دم درکشیم

چاپ: تاشکند، سنگی، ۳۲-۱۳۳۳ ق/۱۹۱۳م، وزیری، ۴۹۹ص.

[الذریعة ۱۴۷/۷؛ حکمت جامی ص ۲۰۱۰؛ فهرستواره منزوی ۹۵۶/۲؛ دنا ۸۵۰/۴-۸۵۲ (۷۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۲/۷-ف

نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی D. 204؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۱ دیحجه ۸۹۰ق؛ ۳۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۶۳]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۲۲/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۸۶ق؛ مجدول مذهب، دارای ۵ سرلوح کتیبه‌ای مذهب مرصع سبک هرات بسیار عالی، انتقالی از قصر بلور؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹، «وفی الکتاب له اسمعیل ۱۱۱۸»؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: مقوای روکش تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷۸/۵

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۸۸۶ق؛ جلد: تیماج حنایی، ۳۷گ (۱۷۹-۲۱۶)، ۱۹ سطر (به صورت ستونی و ۴ فرد)، اندازه: ۱۶/۵×۱۲/۵سم [مرعشی: ف: ۳۰ - ۱۵۱]

۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۸۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۸۶ق؛ کاغذ: ایرانی، ۵۹ص (۳۲۰-۳۷۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲ - ۱۰۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۸۹۲ق (این تاریخ به نظر درست نمی‌آید)؛ مجدول؛ مهر: «المتوکل علی الملک الاله صاحب المهر مروانة بن عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۷۰گ (۱۱۴ر-۱۸۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۸۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷/۷-فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۷ق، جا: تربت جام [ف: ۲۱ - ۳۴۱]

۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۳۵

خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق، کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش تیماج لاکی، اندازه: ۲۶×۳۶سم [ف: ۳ - ۲۵۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۳/۲۳

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن معرف هروی، تا: شوال ۹۰۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷ سطر (۲/۵×۱۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۹۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۲۴/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیقعده ۹۲۱ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری ، ۲۵ سطر (۱۵ متن ۱۰ هامش) (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۷سم [ف: ۷ - ۸۹۱]

۱۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۰۹/۵

خط: نستعلیق عالی، کا: علی حسینی هروی، تا: ۹۲۸ق؛ نستعلیق - رقاع، کتابت بسیار عالی سلطان محمد شاهی، حیدر علی خواهرزاده استاد بهزاد، قاسم علی چهره گشای، مظفر علی برادرزاده استاد بهزاد، مقصود شاگرد استاد بهزاد. این نسخه نفیس و یگانه که جامع نمونه‌های بسیار عالی و ارزنده خط، مینیاتور، تجلید، تذهیب از استادان بنام اوایل قرن دهم هجری است اختصاص به خمسه مولانا عبدالرحمن جامی یافته که به ترتیب شامل بر یک مقدمه منثور، مثنوی تحفة الاحرار، سبحة الابرار، یوسف و زلیخا، لیلی و مجنون و خردنامه اسکندری می‌باشد که ضمن مثنوی‌های مزبور در مواضع مناسب اشعار را با طرح و نقش مینیاتورهای بسیار زیبا صد چندان گویا تر جلوه داده‌اند و متأسفانه اغلب متون تصاویر ریخته و اکثر صفحات نیز در مرمت وصالی دچار زیان و خسران گردیده است، این نسخه از کتب اکتشافی است و بالطبع یادداشت‌ها و امهار و تاریخ ورود به کتابخانه و ثبت‌ها را عمدا محو کرده‌اند که در ضمن این عمل نابخشودنی قسمتی از تشعیرسازیها و نقوش بدیع صفحات اول نسخه از بین رفته و چهره زیبای کتاب را زشت نما کرده‌اند ولی مسلم است که این نسخه به امر سلطان حسین بایقرا به وسیله استادان وقت تهیه و تنظیم گردیده است، مجدول مذهب، کمندکشی زرین و فیروزه، سرآغاز چهار مثنوی سبحة الابرار، یوسف و زلیخا، لیلی و مجنون، خردنامه اسکندری ۴ سرلوح مذهب مرصع مزدوج ممتاز، عناوین و سرحکایات در کتیبه‌های مختلف الشکل، حواشی صفحات مینیاتور با یک حاشیه قاب‌سازی مذهب مرصع و یک حاشیه مذهب تشعیرسازی؛ جلد: مقوای روکش تیماج مشکی دارای تزیینات، اندازه: ۲۳/۵×۳۴/۲سم [ف: ۳ - ۱۷۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۹۷/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن نظام، تا: ۹۳۷ و ۹۳۸؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۱ سطر (در ۴ ستون) سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲/۱۰ - ۶۴۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۵ق؛ کاغذ: متن و حاشیه سمرقندی متن زرفشان غبار، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶۳گ (۵۸۷-۶۵۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸ - ۲۴۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۳۶/۵

خط: نستعلیق، کا: علی بن حسام شاعر، تا: ۹۴۷ق؛ مجدول، با سه سرلوح زرین و لاجورد؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۱ - ۲۰۸۷]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۵/۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن سلطان محمد، تا: ۹۵۵ق [ف: ۳۷ - ۵۰۷]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۳

خط: نستعلیق، کا: خلیل ابن درویش محمد جامی، تا: رجب ۹۷۲ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج، ۸۲گ، ۱۵ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۶۶]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۲۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۸/۷

خط: نستعلیق، کا: صفی الدین فخرالدین حاجی شمس جهرمی، تا: شوال ۹۷۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۹ سطر چهار ستونه، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۵۳۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۴/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعزیز، تا: ۹۸۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ (۳۹۵-۴۷۲)، ۵۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۸ - ۲۴۷]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۹۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محرم ۹۸۳ق، جا: هرات؛ مجدول چهار ستون؛ کاغذ: ختائی صورتی، جلد: میشن قرمز، ۲۱ سطر [ف: ۹ - ۱۲۰]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸۵/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۹۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)،

اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۳۱۵]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۷

خط: نستعلیق، کا: شجاع بن حسین بن عبداللطیف، تا: ۹۸۵ق؛ دارای سرلوح، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سیاه، ۸گ (۲۳۵-۲۴۳)، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۷۷]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۵۹

خط: نستعلیق، کا: خواجه خداوند بن میرک، تا: ۹۹۰ق، جا: سمرقند (باغ میدان)؛ با سرلوح و حاشیه سازی زرین، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۳۰گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۶ - ۷۵۰]

۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۷۰/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد امین کاتب هروی، تا: ۹۹۲-۹۹۳، جا: مکه مکرمه و مصر؛ دارای سرلوح زمینه طلا و مرصع به شیوه مکتب هرات، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۲ سطر (۱۲/۵×۳۰/۵)، اندازه: ۱۷×۳۴/۵سم [ف: ۱ - ۶۰۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۶۷۰/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۱۰۶]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۴ص (۴۱۰-۵۳۳)، ۱۷ سطر[سنا:ف:۲-۲۳۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای، ۲۱ سطر (۱۵ سطر متن ۶ سطر هامش) (۷/۳×۱۲/۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۷ - ۷۳۳]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ به شهادت طرز خط و تذهیب یکی از صفحات در اوایل قرن دهم نگارش یافته، برگ نخستین که شامل سه بیت اول کتاب بوده و اطراف آن چون اطراف نخستین صفحه کنونی مذهب بوده برداشته‌اند و میانه برگ اول و دوم کنونی برگ‌هایی که تقریبا شامل ۸۵۰ بیت بوده جابجا شده و برگ آخر که نیز شامل ۵ بیت بوده افتاده است. تمام برگ‌ها متن و حاشیه می‌باشد و حواشی بیشتر آنها به طرزی مخصوص گل و بوته و حیوانات نقش گردیده است؛ کاغذ: متن خان بالغ حاشیه بخارایی، جلد: تیماج، ۱۴۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۶۰]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، بایک سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۳۶۶]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۳۰/۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳۶ص (۳۲۱-۳۵۶) [ف:۱۱-۱۲۷]

۲۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۳/۱۲

خط: نستعلیق، کا: خواجه خواوند بن میرک، تا: قرن ۱۰؛ با یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، هفت صفحه از آغاز این کلیات شامل فهرست و اعلام کتاب نفحات الانس و نام عرفا و صوفیانی که در این کتاب از احوالات آنان بحث رفته است و همچنین نام ۳۴ نفر از زنان عارفه و شاعره از جمله رابعه عدویه، فاطمه بنت المثنی، فاطمه نیشابوریه و غیرهما، مجدول مذهب، دارای ۱۶ سرلوح مذهب مرصع بسیار عالی، یازده ۱۱ ترنج پروانه‌ای و سروی شکل مذهب مرصع بسیار عالی، در صفحات ۵۲۹-۵۳۰ یادداشتی به خط مرتضی قاجار ولد اسکندر میرزا ابن نائب السلطنة عباس میرزا درباره حادثه وحشتناک زلزله شهر اسلامبول در ششم محرم سال ۱۳۱۲؛ مهر: ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار «بر ملکت ناصری ولیعهد - بر رایت نصر حق مظفر - ۱۲۸۲ نقش شیر و خورشید و شمشیر»، «بروز قیامت بلرزد جسد - محمد بفریاد جعفر رسد ۱۱۶۵»؛ کاغذ: بخارایی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج زیتونی، اندازه: ۴۳×۳۵سم [ف: ۳ - ۲۳۵]

۲۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۵/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول مذهب، سرآغاز رساله‌ها و مثنوی‌ها روی هم ۲۰ سرلوح مذهب مرصع عالی، با شرحی به این مضمون که به موجب دستور فتحعلیشاه قاجار میرزا محمد شفیع صدر اعظم مربی و معلم شاهزاده محمود میرزا کتاب حاضر را به جهت شاهزاده مزبور در تاریخ ذیحجه ۱۲۳۰ ضبط نموده با مهر محمود میرزا ... «چون طالع خسروی است مسعود / محمود آمد صفات محمود ۱۲۱۷»؛ مهر: مشیرالسلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار ۱۲۷۴؛ کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش میشن تریاکی، ۲۵ و ۲۷ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۲۴۰]

۳۰. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۳۷۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ دارای ۱۴ مجلس مینیاتور، با جدول و سرلوح، نسخه در آستان شیخ صفی بوده، در پایان نسخه به خطی غیر از خط متن رقم محمود بن احمد نیریزی در ۱۰۹۱ آمده، خردنامه اسکندر از صفحه ۱ تا ۸۶ خسرو شیرین (فاقد صفحه افتتاح) از صفحه ۸۶ تا ۲۴۰، لیلی و مجنون (فاقد صفحه افتتاح) از صفحه ۲۴۰ تا ۳۶۴، شروع متن خسرو و شیرین برابر است با شروع متن صفحه ۶۵ خسرو شیرین چاپ وحید دستگردی، شروع متن لیلی و مجنون برابر است با شروع صفحه ۸ لیلی و مجنون چاپ وحید دستگردی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ، ۳۶۴ص، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۶سم [نشریه: ۲ - ۲۰۴]

۳۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، یک سرلوح در آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی مشکی، ۸۲گ، ۱۵سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۴ - ۳۶۶]

۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۰۲/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی با گل و بوته، ۳۴گ (۲۰۱پ-۲۳۴پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ - ۳۶۷]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۱/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج آبی، ۶۳ص (۳۵۸-۴۲۱)، ۱۹ سطر (۱۳×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۱]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۸ق [رایانه]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۹/۱۰

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن امة جرفادقانی، تا: ۱ رجب ۱۰۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه میشن سیاه، ۲۵گ (۲۲۰پ-۲۴۵ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۸سم [ف: ۳ - ۶۳۳]

۳۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲/۱۰/۷

خط: نستعلیق خوش، کا: میر محمد حبیب بن حاج میر یعقوب کشمیری، تا: ۱۵ رمضان ۱۰۲۳ق؛ در هامش به طور چلیپا، مجدول مذهب؛جلد:مقوا،۵۶سطر(۱۴×۲۱/۵)،اندازه:۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۸]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۵۴/۵

بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۱۰۳۳ق، جا: خاتون آباد اصفهان؛ مهر: «یا رحیم»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مشکی سوخت روغن، ۲۹گ (۱۵۹پ-۱۸۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۳۶۶]

۳۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۸/۹

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ مجدول مذهب؛ مهر: عبدالوهاب الموسوی، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی، ناصرالدین شاه قاجار ۱۲۷۴؛ کاغذ: اصفهانی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ - ۲۱۳]

۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم، تا: ۱۰۵۵ق؛ با سرلوح و کتیبه مذهب ، مجدول؛ مهر: «محمدرضا» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی الوان، ۶۸گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۱/۸)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [رایانه]

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۶ق؛ باسرلوحه مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: سیاه مقوایی، از ۵۶۷ تا آخر کتاب، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۲۳]

۴۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علاء الدین، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ - ۳۰۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۱۱]

۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۵۵/۷

خط: نستعلیق خوب، کا: شاهمراد بن نظر علی کاتب، تا: جمادی الاول ۱۰۷۴ق؛ مجدول در چهار ستون؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۷۴]

۴۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۰۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی تا جهان هست ماند سخن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ در متن و حاشیه نوشته شده؛ کاغذ: ایرانی، ۱۵۰ص (۸۳۶ -۹۸۶)، ۱۸ سطر [ف: ۲ - ۱۱۴]

۴۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱/۳۵/۲-۶۱۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۸۵]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۳۹/۷-۳۷/۱۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور آبی، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۶۸]

۴۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۲۱/۹

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۱۱۸۷ق، جا: اصفهان؛ صفحه اول یک سرلوح مذهب مرصع بسیار خوب، مجدول مذهب، با کمنداندازی؛ مهر: «عبدالوهاب الموسوی ۱۲۲۵»، «محمدرضا الحسینی»؛ کاغذ: ترمه شکری، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی،۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳ - ۲۲۰]

۴۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۵۰/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق و جمادی الثانی ۱۲۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۸۶۰]

۴۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۳۵

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: حدود ۱۲۱۶ق [مختصر ف: - ۳۲۸]

۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۵۴/۳

آغاز: خرد تشنه فیض فیض تعلیم اوست ×× ترشح کش از چشمه میم اوست

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حاج علی اکبر مروج الاسلام؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: کاغذ سفید، ۲۳گ (۷۹-۱۰۲)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۳۷۸]

۵۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۱۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۱ رجب ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه:

۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۹۹۳]

۵۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۶۹/۷

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید حسن حسینی، تا: شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۳۱ق؛ دارای سرلوح مرصع بزرگ زمینه طلا، مجدول مذهب؛ جلد: ساغری سوخته‌ای مطلا، ۲۱ سطر چهار ستونی (۱۱/۵×۲۰/۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۶۰۳]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۶۱۴/۷حاشیه

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شکرالله اردلانی سنندجی، تا: ۱۲۳۱ق، برای میرزا معصوم طبیب اصفهانی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی قهوه‌ای، ابعاد متن: ۱۱/۵×۲۳، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۲سم [ف: ۷- ۶۷۳]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق خالدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۹ - ۳۶۶]

۵۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۵۷

همراه سلامان و ابسال؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ علیرضا بن محمدعلی مشهدی، تا: ربیع الثانی و محرم ۱۳۴۵ق؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: مقوا، ۹۸گ، ۱۸-۱۹ سطر (۱۰/۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۰۲]

۵۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۳۳/۷

خط: نستعلیق خفی، کا: محمود بن فقیه احمد الکاتب، بی‌تا؛ کتابت قدیمی متوسط، مجدول مذهب، به سالهای ۱۲۸۲ و ۱۳۲۲ به ترتیب از عرض کتابخانه گذشته؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش تیماج عنابی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۲۲۵]

۵۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۲۳/۵

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، سرآغاز هر ۵ مثنوی این نسخه ۵ سرلوح کتیبه‌ای مذهب مرصع ممتاز به سبک هرات؛ مهر: حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی مشیر السلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بخارائی، جلد: مقوای روکش تیماج سرمه‌ای مذهب، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۶]

۵۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۹۱/۲/۳

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۶۲]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** به نظم در نظم اوراق

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۲]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سر لوح، مجدول و مذهب، ۱۰۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۹۳]

۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۵۲/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی زرد، جلد: تیماج حنایی، ۲۹گ (۱۸پ-۴۶ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴ - ۳۶۶]

۶۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۲۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۰۷]

۶۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۳۸/۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۱۴۰۹]

۶۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۲۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۰۷]

۶۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۷

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۸/۵

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱ - ۲۸۹]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۸/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۲۱۴پ-۲۴۶ر) [ف: ۳۷ - ۳۶۹]

۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۰/۱۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۲۰۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۶۲]

۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲/۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: ۲ - ۳۲۹]

● خردنامه مظفری / شعر / فارسی

xerad-nāme-ye mozaffarī

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵-۱۲۸۸ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801 - 1871)

اهداء به: مظفرالدین شاه

این دیوان شامل حمد و ثنای الهی و نعت پیغمبر اسلام و ذکر انبیاء بنی اسرائیل است و سپس در آن ضمن حکایاتی چند نصیحت و اندرز بزرگان یونان به شعر کشیده شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۴

آغاز: بسمله، سرآغاز هر نامه باید نگار ×× بنام جهان داور کردگار؛ **انجام:** تو دانای امروز و فردای ما ×× بما کیفر ما دهی وای ما.

خط: نستعلیق، کا: فضل الله منشی طباطبائی، تا: رمضان ۱۲۸۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۴۶گ، ۱۱ سطر

(۱۱/۵×۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۲۵۷]

● **خردنمای جان افروز = خردنامه** / ادبیات، اخلاق / فارسی
xerad-nemā-ye jān-afrūz = xerad-nāme

مستوفی، یوسف بن علی، ق۶ قمری
mostawfī, yūsof ebn-e ʻalī (- 12c)

سخنانی از فرزانگان و حضرت علی آورده با سروده‌هایی از فردوسی در آمیخته است، با سربندهای درخور، در خرد ورزیدن، در خون ناریختن پادشاه، در استزادت (زیادت طلبی و دلتنگی) ناداشتن پادشاه، در پادشاه که طریق عدل نسپرد، در آنچه که پادشاه ممسک نباید، کینه ناداشتن پادشاه از کسی ...، در پادشاه ظالم، در نگاه داشتن از دوست، در وزیر ناصح، در دبیری، در راستی، در مردم مسرف، ستایش هنر ... . (احمد منزوی)

آغاز: چنین گوید ابوالفضل یوسف بن علی مستوفی رحمة الله علیه که قربت و منادمت مجلس پادشاهان و بزرگان مرد خردمند سخن خوب باید خاصه که بر سر وقت گوید و نیز الفت میان خردمندان به گفتار لطیف استوار گردد و نهاد مردم بر آن است که چون سخن حکمت به نظم و نثر بشنود حالی جان او بیاساید و چون معنی آن به خاطر او پیوندد و به کار بندد نام خردمندی بر وی افتد بدین سبب این چند تألیف کرده آمد و به امثال امیر المومنین و امام المتقین علی رضی الله عنه و کرم الله وجهه و به نظم آراسته گردانیده شد تا هر که تامل کند جان بیفروزد

چاپ: تهران، به کوشش عبدالعلی ادیب برومند، از سوی انجمن آثار ملی، ۱۳۴۷ش

[نسخه‌های منزوی ۱۶۰۱؛ دنا ۸۵۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۶/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۳۲/۳-ف

نسخه اصل: چستربیتی ش ۳۰۸ (۷۲/۳)؛ خط: نسخ، کا: ابن الساوجی، تا: یک‌شنبه ۲۳ ذیقعده ۷۲۹ق [فیلمها ف: ۲ - ۱۴۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۹۵(آ)-۴۶۳/۹۵(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۶ق؛ در هامش، ۸گ (۳۰۳ر-۳۱۱ر) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۳/۳-ف

نسخه اصل: نسخه برومند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۹/۱۴-ف

آغاز: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۱۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۶۱ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۶۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۶۸/۱۷

آغاز: کلمات حکما بر وفق صد کلمه و مطابق. اشعار فردوسی. بسمله و به القوة. الحمدلله. بدین معنی این چند سخن ایراد افتاده و تألیف کرده آمد بامثال امیرالمؤمنین علی ابن ابیطالب ... و باشعار فردوسی ... آراسته گردانیده؛ **انجام:** یکی از جز بنیکی جهان نسپرد ×× همی از نژندی خرد پژمرد. تمت الکتاب بعون الله ... الطاهرین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۲۴۹-۲۵۶)، ۲۷ سطر، اندازه:۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۱۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال علی کرم الله وجهه ملاک المروة سعی الجمیل و اصطناع المعروف، بیت: ستوده تر آنکس بود در جهان ×× که نیکی کند آشکار و نهان ... / نماند همی نیک و بد پایدار ×× همان به که نیکی بود یادگار / انجامیده شد دفتر خردنمای حال افروز ...

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ زیبای ترکی؛ ۲۰ص (۲۹۶-۳۱۵)، ۱۹سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۳۳]

● **خرده اوستا** / -
xorde avestā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۰۸

بخشی است از کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۸گ، ۱۱ سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۹۹]

● **خرده اوستا و وندیداد** / کلام و اعتقادات / پهلوی
xorde avestā va vandīdād

چاپ: تهران، ۱۳۴۳ش، به کوشش پورداود

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خط پهلوی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۳۰۲گ، ۱۷سطر (۱۶×۲۴)، اندازه: ۲۷×۴۴سم [سنا: ف: ۱ - ۴۰۴]

● **خرده طریقت (رساله ادبیه)** / عرفان و تصوف / ترکی
xorde tarīqat (r.-ye adabīyye)

؟ حسین بن مصطفی
hoseyn ebn-e mostafā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۵۸/۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الصراط المستقیم و ... بعد بلکل و آگاه او لعل قجن بر طالب حق طریق تصوفه شروع ایلسه؛ **انجام:** و لا تجعلنا مع المقصرین الغافلین الفاتحة مع الصلوات، اللهم صلی علی سیدنا محمد و آله و سلم

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳، جا: عثمانی؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابری، ۵گ (۲۷ر-۳۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶-۴۶]

← خرقه ⟵ آداب صوفیه

● **خرقه** / طب / فارسی

xerqe

تنکابنی، محمد بن محمد مؤمن

tonekābonī, mohammad ebn-e mohammad mo'men

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

رساله‌ای است در بیان آلام و اسقام تناسلی مردان و زنان و ذکر علاج و ادویه مقوی برای سلامتی و تندرستی و صحت رحم و اولاد قبل از ولادت و بعد از آن، مرتب شده بر ۳۰ «بخیه» و «خاتمه»؛ اسم کتاب و فصول آن مأخوذ از اصطلاحات خیاطان است. صاحب الذریعه (۱۴۹/۷)، آن را از محمد بن محمد مومن دانسته و معتقد است که شاملو به دروغ به خود نسبت داده است.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۵

بخیه اول: در باب معرفت عدم فرزند که از جانب مردان باشد، بخیه ۳۰: در خلوت خانه عالم صورت هر کس میلی و هر طبعی را خواهش می‌باشد؛ خط: نستعلیق نازیبا، کا: عبدالعظیم ابن کربلایی نجف، تا: دوشنبه سلخ شوال ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ باب‌های آن با دیگر منابع کمی اختلاف دارد؛ ۱۲۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۱۹]

● **خرقه** / متفرقه / فارسی و عربی

xerqe

طباطبائی یزدی، محمد بن محمد کاظم، - ۱۳۳۴ قمری

tabātabā'ī-ye yazdī ‹mohammad ebn-e mohammad kāzem (- 1916)

فوائدی است متفرقه به نظم و نثر و لطائف و نوادر تاریخی، ادبی و اخلاقی.

[الذریعه ۱۴۸/۷؛ دنا ۸۵۲/۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۸۹

آغاز: و له الحمد و المجد و لنبیه و آله علیهم صلواته التحیة و النجد دلم از قیل و قال گشته ملول ×× ای خوشا خرقه و خوشا کشکول

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد، تا: ۱۳۳۰ق، به امر مؤلف؛ اولین نسخه‌ای است که از روی نسخه اصل نوشته شده، خطوط راسته و چلیپا و گاهی دوستونی، مجدول؛ ۳۹۰ص [عکسی ف: ۴ - ۱۱۴]

● **الخرقة** / عرفان و تصوف / عربی

al-xirqa

نسبة خرقة الشیخ شهاب الدین السهروردی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶۷/۱۰-ف

نسخه اصل:مراد بخاری۳۱۸؛خط:نسخ،بی کا،بی تا[فیلمها ف:۱-۶۷۶]

● **خرقه بخیه** / طب / فارسی

xerqe-ye baxīye

شاملو، مرتضی بن حسن، ق۱۱ قمری

šāmlū, morteza ebn-e hasan (- 17c)

اهدا به: امان الله خان

رساله‌ای در بیماری‌های تناسلی و جنسی مردان در سی «بخیه» و مشحون به کنایات و تشبیهات و ایهامات و استعارات فراوان ادبی. در بیشتر نسخه‌ها مؤلف این کتاب مرتضی قلی خان بن حسن شاملو از امیران صفویه معروف به «شمشیر بردار» وزیر اردبیل در سال ۱۰۸۹ق دانسته شده و به این نام نیز چاپ شده است ولی به احتمال قوی مؤلف آن میرزا محمد بن محمد مؤمن طبیب تنکابنی است همان‌طور که الذریعه (۱۴۹/۷) معتقد است و آورده نسخه‌ها در ذیل نام شاملو به علت کثرت انتساب است نه تایید آن: بخیه ۱. تحریک صورت بستن فرزند از صلب خواهشمندان در رحم پاک طینتان؛ ۲. شیوه جماعی که هر کس مباشر حرکات آن گردد ... از لذت جماع بهره برد؛ ۳. رستن گیاه مواز نسترن زار بدن گلرخان و مزلف عذاران ...؛ ۴. برآمدن حاجت بی‌عاقبت جمعی که در تنهایی خویش بیگانه‌وار زندگانی کنند ...؛ ۵. دانستن ضمیر الهام تصویر این معنی که در پرده تقدیر پسر است یا دختر؛ ۶. بیان اینکه شهوات مردافکن هر روز مخصوص کدام عضو است؛ ۷. ادویه و معاجین و شراب‌ها و خواص سفوف‌ها که در این امر نشأة جان فزابخشد ...؛ ۸. پیچیدن رشته بدن ضعیفان بر پیچش و بی‌تاب شدن رگ‌های تن در علاج بی قراری این فن؛ ۹. استمساک منی ...؛ ۱۰. ادویه‌ای که مخصوص زنان است و به کار برند؛ ۱۲. فروغ ماهرویان چارده شبه و شناختن امزجه زنانی که طالب شهوت و راغب عزلتند؛ ۱۳. نحوست اجزائی چند که موجب سقوط فرزند شود؛ ۱۴. اختیار اوقات جماع؛ ۱۵. اغذیه‌ای که موجب قوت مباشرت است؛ ۱۶. جلادت حلویات برای قدرت قوه باه؛ ۱۷. وزیدن نسیم خلد شمیم چند که اگر در دهان گیرد بد بوی شراب را زائل کند؛ ۱۸. ذکر بزرگ نمودن ذکر؛ ۱۹. ادویه مانع سرعت انزال؛ ۲۰. ادویه‌ای که موجب بیهوشی مرد و زن می‌شود؛ ۲۱. صفت ادویه چند خاطر پسند که در جماع به کار می‌آید؛ ۲۲. آثار ادویه مفرده که در تأثیر قوت باه مؤثر است؛ ۲۳. قطع تریاک؛ ۲۴. علامت ورم خصیه؛ ۲۵. معالجات بواسیر؛ ۲۶. ادویه لازم برای بواسیر؛ ۲۷. علاج درد گوش؛ ۲۸. درد گلو گیر و خناق؛ ۲۹. رنج ... سوزنک و اتشک؛ ۳۰. ادویه چند که مورث حکه زنان شود.

آغاز: دیباچه تنکابنی۱: سبحانک اللهم یا ذا الملک القدیم ... اقل عباد الله الحسیب میرزا محمد بن ...

دیباچه شاملو۲: سبحان الله رنگ آمیزی بساط حمد و سپاس حکیمی را که خرقه معرفت را بر قامت صحیح مزاجان درست اعتقاد بریده داشته ... موسوم بخرقه ساختند ...
انجام: و دامن هر برهنه تنی میگردد قماش دو رویه ظاهر و باطن آرایش آستین خرقه شهرت باد.
چاپ: چند بار چاپ شده؛ ایران، تهران، کارخانه عبدالحسین، ۱۲۸۳ قمری، سنگی، جیبی
[الذریعة ۱۵۰/۷ و۱۴۹/۷؛ نسخه‌های منزوی ۵۲۵/۱: نشانی ۲۰ نسخه؛ مشترک پاکستان، ۵۴۹/۱: نشانی ۲ نسخه؛ مشار فارسی ۱۸۷۶/۲: نشانی ۳ چ؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۶/۵؛ دنا ۸۵۲/۴-۸۵۴ (۶۴ نسخه در دو عنوان)]
شرح و حواشی:
۱- خرقه بخیه (منتخب)

۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۵
بی‌کا، تا: ۱۰۲۵ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۲۴]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۹۰/۱۰
آغاز: نسخه شاملویی است نه محمد بن محمد مؤمن طبیب؛ **انجام:** با شیره خرقه بر طرف خواهد شد
کا:غلامرضا، تا: ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۲۹گ (۱۰۶ر-۱۳۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۶۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴ص (۲۸۷-۳۳۰)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [سنا: ف: ۱ - ۸۵]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۷۵/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۱، کاغذ: هندی، ۱۲گ (۱پ-۱۳پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۸۸]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۸ خوئی
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا اول ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ دو نوشته یکی فرهنگ اسامی ادویه و دیگر مقاریر و اوزان افزوده شده؛ جلد: تیماج مکی، ۱۶ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۷ - ۱۱۳]
۶. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۹/۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الملک الوهاب این نوشتم تا بماند روزگار ×× من نمانم خط بماند یادگار
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۲۵ص (۲۰۶-۳۳۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۳۵۶]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۲۵۰
آغاز: یعنی خسرو سلیمان تخت آسمان؛ **انجام:** سررشته هر سخن انجمن آرایی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۳۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۱۷۶]
۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷/۳-عکسی
آغاز: بسمله. چون این چمن خوش آب و رنگ که از هر گل
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در ص.ع آمده: ... مرتضی قلی خان شاملو که به جهت نواب مستطاب نادری تصنیف کرده‌اند؛ ۵۳گ (۲۴ر-۷۶ر) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۷]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۱/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بعد قلیلی پنبه را در آب بگذارند و تمر را داخل کرده ضماد نمایند. تمام شد کتاب موسوم بخرقه خاتمدر لته کوه من تومع عامل (کذا)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: لته کوه از توابع آمل؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۹گ (۱-۳۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۶ - ۱۸۱]
۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۴گ،۱۲-۱۸ سطر (۸/۵×۱۰-۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۶۰۸]
۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۷۰-۳۹/۲۵۰
آغاز: کرده از حریر بگذرانند وبعد از آن بر قضیب طلا کرده بگذارد که خشک شود ... بخیه سیم که در این باب مجرب است؛ **انجام:** صفت معجون دیگر که مبهی و از اسرار اطباست و تألیف شمس الدین محمدهلال اردبیلی است باه راز یاد کند ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۰۵]
۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۲۸/۱-۲۴/۱۲۸
آغاز: بن حسن شاملو درلباس عریانی طبیعت اقتباس و ببای دوریه معرفت خواص اشیا از قانون صحبت اطبا نموده جهت برهنه تنان پوشیدگی را؛ **انجام:** مژده که این خرقه به پایان رسید میمنت قدوم این نامه نامی این رساله را که ازلباس شکستگی باطن آرایش آستین خرقه شهوت بادبحق محمد وآله الامجاد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای زرد، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۰۴]
۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۳۵/۲-۲۶/۱۱۵
آغاز: بسمله حمدله اما بعد این رساله ائیست مختصر در معالجات مسمی بخرقه سی بخیه اول در تحریک صورت بستن؛ **انجام:** و سر باز کردن دمل بسیار مجربست تمرهندی را بکوبند قدری پیه داخل او کرده ضماد نمایند و السلام و الاکرام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۰۴]
۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۶۵/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن سیاه [ف: ۵ - ۲۹۱]
۱۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۶/۳

آغاز: دندان را قایم کند؛ **انجام:** بحق نبی و آله الامجاد تم
از نیمه نخبه هفدهم شروع می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۷ص (۱۵۴-۱۹۱)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۱۲/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۵۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۳/۱۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
در نسخه با نام «رساله مسمی به خرقه من تصنیف مرتضی قلی خان شاملو است»؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۶ شوال ۱۱۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۲۴ر-۱۳۴پ) [ف: ۲۹/۱ - ۱۳۵]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۵۲

آغاز: اگر کسی را سر درد کند و از سردی بود سه درم سپند بکوبد و بآب چغندر نرم کند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ صفر ۱۱۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ قبل از کتاب برگی است از آغاز نسخه‌هایی که اسد چند قانی اردبیلی گرد آورده؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین سید محمد ابن شبر» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، ۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۴/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۳۶]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۴۱-۳۹/۲۲۱

آغاز: ترك و تجرید و بیدار دلان خوابگاه آرام ... بخیه پنجم در دانستن ضمیر الهام تصویر این معنی ... بخیه ششم ... بخیه اول درمعرفت عدم فرزند که از جانب مردباشد یا از طرف زن؛ **انجام:** مژده که این خرقه به پایان رسید ×× خرقه پیرزن به جوانان رسید / میمنت قدوم نام نامی این رساله که از لباس شگفتی سر به خرقه ... آرایش آستین خرقه شهرت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق؛ افتادگی: آغاز (از مقدمه اندکی افتاده)؛جلد:مقوا،۶۹گ،۱۴سطر، اندازه: ۱۸×۱۲سم [ف: ۳- ۱۷۰۴]

۱۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۴۳ق؛ ۴۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۱۱سم [ف: ۲ - ۵۰]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً ۱۱۵۲ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول، چند بخیه از وسط افتاده ظاهراً مثل آن است که صفحات چندی از آن افتاده و بعد به آن اضافه گردیده؛ کاغذ: حاشیه فرنگی و متن ترمه، جلد: تیماج سبز، ۲۹گ، ۲۰ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۴۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۱]

۲۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۶۵ - ج

کامل نیست؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۶۱ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۱۷سم [ف: - ۱۰۰]

۲۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۴۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الاول ۱۱۹۰ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۱۳سم [ف:۱۳۴]

۲۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ بالای صفحه اول آمده: «طبی که لباس جان بیماران است ×× آن خرقه مرتضی قلی سلطان است»؛ ۱۶گ، اندازه: ۲۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۳۳]

۲۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۲۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۱۱]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۴/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** با زرده تخم برابر هم زده ضماد کنند. خاتمه کتاب بعون الملك الوهاب
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ مهر: ناصرالدین شاه در اول ۱۵۷۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹ص (۱-۳۹)، ۲۱سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۴۰]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۳۰/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و هر روزی یک دانگ آن را بخود بر گیرند روز هفتم بردارند حکه در او پدید آید و تا شش ماه باقی بماند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۴گ (۲۵ر-۵۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۲ - ۱۵۹]

۲۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۶۰/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** کلب در آن داخل باشد در دم و در ساعت ساکن گرداند مجرب است.
خط: نستعلیق بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ (۱ر-۵۲پ)، اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف: ۲ - ۲۹۶]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۳۵-۲۷/۲۰۵

آغاز: اندیشه زنند و ذکر ادویه مفرده مرکبه که قطع رجولیت کند و بمقراض تنفر قطع شهوت سالکان تجرد و بیدار دلان خوابگاه آرام؛ **انجام:** از هر یک دو مثقال پنج نی سوخته چهار مثقال ساوج هندی که بر وی تابه گرم کند تا نزدیک بسوختن شده باشد ده مثقال عود هندی مجموع را نرم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۵۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۷۰۴]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۷۰۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** نیارد سستی چندان که رانی
خط: نستعلیق زشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در هامش نسخه «ترجمه عجایب المخلوقات» محفوظ تحت رقم ۸۷۰۳ (بقیه مشخصات مطابق است عیناً نسخه ترجمه عجایب المخلوقات مذکور) [ف: ۱۹ - ۱۷۶]

۳۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۸۷/۲

آغاز: بخیه دوم در شیوه جماع که هر کس مباشر حرکات آن؛ **انجام:** بیت، مژده که این رقعه به پایان رسید ×× خرقه پیران و جوانان رسید. به میمنت قدوم نام نامی، این رساله را به خرقه اظهار کشید
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۹ص (۳۰۲-

۲۴۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۴۳]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۵۳/۲

آغاز: برابر۲

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نام مرتضی قلیخان شاملو و «خسرو سلیمان تخت شاهنشاه ایران» در دیباچه آمده؛ ۷۰گ (۱۹ر–۸۸پ) [ف: ۳ – ۱۱۸]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۶۷/۱

خطبه کتاب افتاده ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بین رساله اول و دوم چند یادداشت به نقل از مجربات کمال الدین حسین جیلانی و زکریای رازی و خواجه رشید و ابن سینا و عمادالدین محمود آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ (۲ر–۴۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۷۲]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۹۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۵۳]

۳۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۳۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بخیه نهم دراستمساک منی وخواص حبها که قوت جماع دهد ... آهسته بجوشانند تا منعقد شود آنگاه هریک وقیه آنرا نیم دنک محموده ازرق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ برگهای نسخه جابجا شده، قبل از رساله چند نسخه و فایده طبی درج شده از جمله: مفرح سعیدی، مفرح دلگشا، حب جدوار محمد زمان خان و محمد نبی زکریا و حب بدل شیخ محمد علی و تریاق المعده میرزا امین و معجون چوب چینی از حکیم محمد حسین و ...؛ جلد: مقوا عطف پارچه قرمز، ۳۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۵۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (چند سطری از آغاز مقدمه)؛ بسیار مغلوط؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ (۱۱۹پ–۱۵۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۸۶]

۳۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۰۵/۳

آغاز: برابر۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی سفید، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم[ف:۲-۶۱۲]

۳۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۹۲/۲ر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۲۲۵]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۹۰/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مژده که این رقعه به پایان رسید ×× خرقه پیران به جوانان رسید / ... آستین خرقه شهرت باد ×× بحق النبی و آله الأمجاد

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: رجب ۱۲۰۲ق؛ مصحح، افزودگی‌هایی منظوم با مهر «الراضی بالقضاء محمد حسین بن علیرضا» (بیضی)؛ مهر: «عبده محمد صادق بن علیرضا» (بیضی)، «لا إله إلا الله الملک الحق المبین، محمد صادق» (مربع)، کتابخانه آیت الله نجفی کاشانی در بمبئی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۹گ (۱پ–۳۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۹ – ۵۳۱]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۵۷/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** با شیره خرقه بر طرف خواهد شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۰۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱گ (۱۱پ–۳۱پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۷ – ۳۷۳]

۴۰. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۵۸

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ شوال ۱۲۲۲ق؛ ۴۸گ، ۱۲ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۱۹۴]

۴۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۶۷/۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** خاتمه کتاب موسوم بخرقه و خاتم کار سخن و بانجام کلام تعریف این انجمن که هر سطور رنگین ... در خامه بیان نمی‌گنجد بشارت باد عاشق نوایان آتش پرست و معشوقه پیشگان بالا دست را که شراب باب این خمخانه اند تمام شد کتاب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ ذیحجه ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ]

۴۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۲۱/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ ۸۱گ (۴۹پ–۱۲۹ر) [ف: – ۲۸۰]

۴۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۳۴/۱

خط: نستعلیق، کا: حسین بن علی محمد رشتی متطبب، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۵۳گ (۱پ–۵۴پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: – ۶۹]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۳۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته، بی‌کا، تا: شنبه ۲۴ شعبان ۱۲۳۱ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۱۷۴]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۵۲/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن صفر جهرمی، تا: جمعه ۲۷ جمادی الاول ۱۲۳۳ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵۰گ (۱۰۵ر–۱۵۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۷ – ۱۱۵]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۸۹

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بتاریخ سیم شهرذ الحجه الحرام من شهو رسنه۱۲۳۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق [رایانه]

۴۷. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۰ شوال ۱۲۳۶ق؛ در آخر کتاب فوائد طبی و ادعیه و طلسمات اضافه شده [ف: - ۱۶]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۹/۲

خط: نسخ، کا: احمد بن زین العابدین، تا: حدود ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۱۱۴]

۴۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۸۹

آغاز: عقده خاطر علاج طبیبان دار الامان اخلاص باد؛ **انجام:** تحریرا یوم الاحد ثالث شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۳۹ تسع و ثلثین و ماتان بعد الالف من الهجریة. ص ۱۴۱

خط: تحریری، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۳ ربیع الثانی ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: انجام (حدود یک صفحه)؛ از صفحه ۱۴۲-۱۵۳ نسخه بعضی روغنها را به دست می‌دهد و از صفحه ۱۵۴ تا آخر ص ۲۳۲ نسخه‌های مختلف طبی است؛ ۲۳۲ص، ۱۲ سطر (۵/۵×۶)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۱۰]

۵۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۳گ، ۱۶و۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ]

۵۱. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۷۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه اول ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۱گ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: - ۸۶]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۳۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** شش روز و روز هفتم بر ندارند و حکه دراو پدید وتا شش ماه باقی ماند و السلام اتمام یافت کتاب خرقه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۸۳۶ [رایانه]

۵۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ با یادداشت‌های پزشکی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: - ۷۳]

۵۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق، جا: آمل مسجد جامع؛ یادداشتی در طریقه ساختن رنگ قرمز، و یادداشتی درباره نادعلی و خواص آن؛ جلد: کاغذی مشکی، ۵۰گ (۲پ-۵۱پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۷۲]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۰۹/۶

انجام: بخیه چهارم ... کشنیز خشک بوداده و تخم خیار و تخم کاهو

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۳۰پ-۳۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۲۱۵]

۵۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۹۲/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و هر روز یکدانک آنرا بخود برگیرند تا شش روز روز هفتم بردارند حکه در او پدید آید و تا شش ماه باقی بماند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۷ق؛ چاپ سنگی است؛ ۵۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ]

۵۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: علیرضا قزوینی، تا: ۱۹ صفر ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۳گ (۲پ-۱۷۸پ)، ۱۶ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۶۷]

۵۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد صادق بن محمد تقی، تا: ۶ ذیحجه ۱۲۷۱ق، به خواهش محمد مهدی بن زین العابدین؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱ - ۹۶]

۵۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۴۳/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن میرزا فریدون مشرف فوج اخلاص افشار، تا: پنج‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۸۱ق، به فرمایش خانلرخان در کرمانشاهان [نشریه: ۷ - ۲۳۴]

۶۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۷۵/۲

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق، کا: آقا جان بن حاجی محمد شفیع نوری اصل تهرانی المسکمن، تا: پنج شنبه شعبان ۱۲۸۳ق، جا: خانه ملا محمد علی لواسانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۲×۱۶سم [ف: - ۱۲۱]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: حسین فرزند عبدالله طبیب، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۸۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۵۹گ، ۱۴ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۷۰]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۶۴/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و هر روز یک دانک آنرا بخود برگیرند روز هفتم بردارند حکه در او پدید آید و تا شش ماه باقی بماند.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین الشریف، تا: ۵ جمادی الاول ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ (۱۳۳پ-۱۹۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۶۶]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۹/۲۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین. این رساله ایست مختصر در معالجات امراض ... در تحریرک صورت بستن فرزند در صلب؛ **انجام:** بعد از ان اینقدر او را بدوانند که از حرکت بماند پس او را همان دم ذبح نمایند و در دیگ کرده طبخ دهند و شوربای.

مقدمه کتاب را ندارد و در آغاز به اشتباه و با خطی جدیدتر این گونه معرفی شده: «رساله در طب که برای مهد علیا به حسب الفرموده او نوشته»؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال

الدین محمد نصیر قلندرشاه خویی، تا: صفر ۱۲۸۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶گ (۲۰۲پ-۲۱۷ر)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۳۳]

۶۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۴۱/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تمت هذه الرسالة قد وقع الفراق فی تحریره فی یوم الاثنین تسع من عشر الاول من شهر جمادی الاولی سنه خمس و تسعین و ماتین بعد الالف من الهجریة النبویة علیه و علی الله الف التحیة و الثناء. (سپس شش سطر دیگر علاوه دارد)

خط: تحریری، بی‌کا، تا: دوشنبه ۹ جمادی الاول ۱۲۹۵ق؛ ۳۱ص (۳۸۰-۴۱۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۳۵]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۷/۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** چنانکه یک ورید می‌گردد و الله اعلم بالصواب.

دو تصویر دارد؛ در فهرست با عنوان «اعضاء مرکبه» و ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ (۱۸۵-۲۴۱)، ۱۴ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم[ف:۱۱-۲۱۱۸]

۶۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۰۸/۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و اگر شب پره را خشکانیده و سائیده با روغن بر زکر مرد بسته بمالد گشاده شود و زکر را قوت دهد

فقط شرح شش بخیه را شامل است، در فهرست با عنوان «رساله در قوه باه» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نیلی، جلد: چرمی، ۱۳گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۶۶]

۶۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۶۰/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** باب در ذکر ادویه چند جهت دراز نمودن قضیب و درشت نمودن آن ... اجزاء را بازرده تخم مرغ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۶ص (۱۲۰-۱۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۳۴۴]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۰۶

آغاز: بجوشانند تا به قوام آید و ... صبر نماید که بقدر حرارتش کم شود و بعد از ان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۵۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بین این رساله و رساله سوم مجموعه فوائدی به نقل از ارسطو و منافع و مضرات برخی از حیورانات و میرزا محمد طاهر وزیر آذربایجان به نقل از میرزا محمد صالح بیک و محمد بن زکریای رازی و محمد رضا بیگ به نقل از میرزا هادی در تبریز و لقمان و حکیم مؤمن و عمادالدین محمود و خواجه رشید وزیر و روایتی به نقل از امام صادق (ع) در نظر کردن به اشیاء در ماه‌های مختلف سال و بابی در معرفت حیات و ممات و خاصیت قطب الاقطاب و رجال الغیب و احکام دانستن غره هر ماه و خاصیت ستاره سکزیلدوز به سال ۱۱۲۶ق و فال نامه امام صادق (ع) از قرآن و اشعاری در تجوید به نقل از حافظ و روزهای نحس هر ماه به نقل از امام علی (ع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ (۱۳ر-۴۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۰]

۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** پنج یوم بخورند و غذا مناسب میل کند تمام شد کتاب مسمی بخرقه بخیه مرتضی قلی شاملو. انجامه: ... بتاریخ یوم پنجشنبه ... بحسب الفرمایش سرکار با اقتدار خداوندگار اعظم افخم ظاهرخان سرتیپ ... قلمی گردید.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۴۰ص (۷۸پ-۱۱۷)، ۱۷ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۱۸/۱-۳۹/۱۹۸

آغاز: زبانی همت درگذرند بخیه بیست و چهارم در علاج ورم خصیه ... بخیه سی ام چون در خلوتخانه عالم صورت ... بخیه اول در معرفت عدم فرزند که از جانب مرد باشد یا از جانب زن و علاج و علامات آن باید قدری؛ **انجام:** نوع دیگر بستانند زبد البحرور مادود و قصوم مساوی یکدیگر ونرم صلایه نمایند و با روغن زیتون کهنه مخلوط ... نوع دیگر که مو برویاند بگیرند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۰۵]

۷۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۰۶/۲

آغاز: جهت برهنه تنان پوشیدگی راز وخاموش طبعان حیات را از همزبانی در پرده انشاء نشانید که چون نقاب لفظ از روی معنا بر دارند قماش مدعا ونیرنگ مقصود؛ **انجام:** نوع دیگر اگر خواهد که زن زود حامله گردد یک مثقال تخم اسپند را خوب بساید و با انگبین بیامیزد و شافع کند سه روز با او جماع کند بارگیرد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۶۲ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۹/۱۱-طباطبائی

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و جغد این خرابه را بلبل شناسند. مژده که این خرقه به پایان رسید ×× خرقه پیران به جوانان رسید

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۳گ (۳۶۴-۴۱۷) [ف: ۲۳ - ۶۳۶]

۷۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۴۳/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد جعفر طبیب، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۱۲۲]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۷۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۲]

● **خرقه بخیه (منتخب)** / طب / فارسی

xerqe-ye baxīye (mn.)

وابسته به: خرقه بخیه؛ شاملو، مرتضی بن حسن (-۱۱)

گزیده‌ای است از خرقه بخیه تنکابنی ولی منسوب شده به شاملو

که برخی مطالب آن را انتخاب نموده، در نسخه حاضر ترتیب مطالب اندکی پراکنده شده است.
[دنا ۸۵۴/۴؛ الذریعة ۱۴۹/۷۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۶۵
آغاز: بعض امور از رساله ... انتخاب می‌شود بر این موجب، بخیه اول: در معرفت عدم فرزند که از جانب زن و علاج و علامت آن باید قدری خاک در طغاری کرده از جو و گندم و باقلا درو پاشند؛ **انجام:** مژده که این خرقه بپایان رسید ×× خرقه پیران بجوانان رسید. میمنت قدوم نام نامی این رساله.. و آله الأمجاد، تمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ رمضان ۱۱۱۶ق؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: شرقی، ۱۲گ (۱۷۰پ–۱۸۱پ)، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۱ - ۷۲۷]

● خرقه پوشی جبروتی هاشمی عقیلی و پسرش (رساله در) / عرفان و تصوف / عربی

xerqe pūšīye jabarūtīye hāšemī ʻaqīlī va pesaraš (r. dar)

لاهیجی، محمد بن یحیی، ۸۴۰ - ۹۱۲ قمری

lāhījī, mohammad ebn-e yahyā (1437 - 1507)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۲۶
آغاز: بسمله ن به نستعین و علیه اتوکل مقاتیح القلوب؛ **انجام:** لم ینفع بعلومه فی الاخرة ... سیدنا محمد و آله و صحبه
خط: نسخ، کا: نوربخش، عبدالله بن محمد امین، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

● خرقه علماء / گوناگون / عربی و فارسی

xerqe-ye ʻolamā'

اصفهانی، روزبهان بن عماد، ق۱۱ قمری

esfahānī, rūzbehān ebn-e ʻemād (- 17c)

اهداء به: سلطان عبدالله قطب شاه
کتاب در هفت جلد تنظیم یافته و هر یک مشتمل برچند «فصل» و «باب» و «فائده» است به این شرح: ۱. به نام «منتجب التفاسیر» که شمه‌ای از مطالب آن درباره تفسیر برخی ازسور قرآن کریم و شأن نزول آیات و فرق بین تفسیر وتأویل و ...؛ ۲. موسوم به «مسلک المحدثین» شامل تسبیح حضرت زهرا (ع)، ارکان ایمان و قواعد اسلام، حالات امام حسین (ع)، ابتدا و انتهای دنیا، مفاهیم پاره‌ای از احادیث، از جمله «اکثر اهل الجنة بله» و «ان الله خلق آدم علی صورته»؛ ۳. «مجمع الدقایق» در مسائل فقهی و اقوال علما؛ ۴. «کاشف الاسرار» که غالب مطالب آن گزیده‌ای است از علل الشرایع و دیگر کتب معتبر درباره آفرینش آدم و حوا (ع)، علل اسماء انبیا و ...؛ ۵. «معتقدالمؤمنین» در الهیات و اصول دین؛ ۶و۷. به ترتیب «زبدة العلوم» و «دررالطبایع» در امثال قرآنی و عربی و فارسی و حکایات لطیف و ظریف، احوال سلاطین و کشورها و مراسلات و ...، و خود نیز سروده‌های فراوان دارد.
آغاز: بسمله، حمد و ثنای بیحد و نهایت وشکر و سپاس بیعدد غایت پادشاهی را سزد ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** محبان در جهان بسیار باشند ×× ولی تا با که باشد لطف محبوب
خط: نستعلیق، کا: میرزا حسن بن محمد ابراهیم قزوینی، تا: چهارشنبه ۱۵ شعبان ۱۲۶۶ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری و بعضاً حنایی، جلد: گالینگور، ۱۲۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۵۰]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و انفصال و انقطاع آن از بدن عبادت از مماتست
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● الخرقة فی اللباس / - عربی

al-xirqa fī-l libās

رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه:۱۱/۱۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۹۶]

● الخرقه للحرقه / اخلاق / عربی

al-xirqa li-l-ḥarqa

در مسائل اخلاقی و نصایح در صفحه عنوان آمده است که در این مجموع تائیه عبدالقادر بن حبیب صفدی و عروض المنفرجه احمد بن محمد مقدسی و کشف اللبس عن تجرید النفس ماردینی و نشر الورده فی طی البرده عمر بن عباس مغربی و قصاید و اشعار سیدی ابوالوفا وجود دارد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۸/۲۴
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۶۱]

● خرقه نامه نوربخش / تراجم / عربی

xerqe-nāme-ye nūrbaxš

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵–۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)

سلسله مشایخ نوربخش است از خود او.

آغاز: الحمدلله الذی البس عراة ظلمات الاعیان لباس النور و استتر بملابس تعینات المظاهر فی مراتب الظهور ... فقدساقنی سائق المشیة الازلیة ... وقت مراجعتنا من زیارة المکة الی بلدة زبید من بلاد الیمن..
انجام: من لم یهذب علمه اخلاقه لم ینتفع بعلومه فی الاخرة

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: مقصود مسعود افشار ترکمان، تا: ۱۲۵۶-۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۲۳۳-۲۳۵)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۵۵]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۶۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی پسر محمد صادق رازی، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۱۱ر-۱۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [نشریه: ۱۳ - ۴۸]

● **خرقه و بخیه** / طب / فارسی

xerqe va baxīye

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۰۶۳
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از فاطمه قدمی [رایانه]

● **الخرقة و الخلوة** / عرفان و تصوف / عربی

al-xirqa wa-l xalwa

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری
jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

نورالدین عبدالرحمن جامی در آداب طریقت نقشبندی رساله‌ای دارد که جز این است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۶/۳۷
آغاز: بسمله: طریق الخرقه البس رسول الله صلی الله علیه و سلم الخرقه علیاً رضی الله عنه و البس علی الحسن البصری و کمیل بن زیاد و البس کمیل عبدالواحد بن زید؛ **انجام:** و اخذ هو عن الحسن البصری و اخذ هو عن علی بن ابیطالب رضی الله عنه و اخذ هو عن سید المرسلین محمد صلوات الله و سلامه علیه و آله و اصحابه اجمعین.
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی نباتی رنگ، جلد: مقوایی آبی، ۳ص (۳۰۶-۳۰۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۹۴]

← خرمن ماه ≻ قوس و قزح

● **خرم و زیبا** / شعر / فارسی

xorram va zībā

فدائی، محمد بن مؤمن، ق۱۲ قمری
fadā'ī, mohammad ebn-e mo'men (- 18c)

منظومه عشقی و جنگی. داستان عشق خرم به زیبا بر وزن خسرو و شیرین نظامی و گوینده آن از شاعران متوسط ساکن هندوستان بوده. تعداد اشعار منظومه بیش از ۵۰۰۰ است و در میان داستان: از جنگ‌های شمایل شاه و ملکشاه و بنگاله یاد شده و اینک نمونه‌ای از ابیات آن: بر آشفتن زیبای طناز بر خرم بیچاره و التماس نمودن عشق خود را در نزد معشوق خود. بر آشفت از جواب او سمنبر ×× رخش ز افروختن شد رشک آذر / بخرم گفت کی آشفته احوال ×× برو نانت به پشت شیشه میمال / همانا برده دیشب دزد مالت ×× نموده زین سبب آشفته حالت / از آن روز از خرد بیگانه کشتی ×× ز عشق مال خود دیوانه گشتی / کجا دیدی مرا شب بود یا روز ×× که ظاهر گشته از من در دلت سوز / به بیداری مرا دیدی و یا خواب ×× که از عشقم دلت گردیده بی تاب / کجا از خانه بیرون آمدم من ×× مگر امشب که کردم خانه روشن. (عبدالحسین حائری)
آغاز: بغیر از ذات او هر هست را نیست ×× مراد نیستی هرگز روا نیست / روان بخش سحر از صبح صادق ×× بوجه آیتش هر شیی ناطق ...
انجام: مرا گر یاد عالی یاد آرد ×× خدایش در دو عالم شاد دارد.
چاپ: بمبئی، ۱۳۲۹، ۱۳۳۱؛ تهران، ۱۳۲۵، سنگی

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۸۵
آغاز: که هست او مظهر اسرار هر غیب ×× طفیلش ما سوی رادان بلاریب
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: شمیز سبز، ۴۲گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۹۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۹۰
آغاز: بر قاصی پسرهای مؤلف ×× گرفته هر یکی یکجام بر کف / دماغ جملگی سرشار از می×× نوائی کرده هر یک ساز چون نی؛ **انجام:** نشسته مادر خرم بدربار ×× دو چشمش گشته در راه پسر چار / چه خرم زد قدم در صحن خانه ×× چه او را دید بانوی زمانه
در فهرست بدون مؤلف است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برخی از صفحات چلیپا؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴۸ص، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۴۴۹]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۱
خط: نستعلیق، کا: سید میرزا بن میر سید احمد، تا: چهارشنبه ۴ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق، جا: نودوک؛ تملک: جلال بقائی نائینی؛ جلد:

تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۸۶]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۹۶

آغاز: اوراق نونویس: بغیر از ذات او هر هست را نیست ×× مراد نیستی هرگز روا نیست / روان بخش سحر از صبح صادق ×× بوجه آیتش هر شیی ناطق ... / متن اصلی: ... بمحض نام او آنش نسوزد ×× سقر بر دوستانش کی فروزد ... بلی آسان شود خاموشی از خاک ×× که هم نامست با آن گوهر پاک؛ **انجام:** متن اصلی نسخه: ... سلیمان را خوش آید هدیه مور ×× و گرنه بود از تحسین بسی دور ... صفحه نونویس خاتمه نسخه:.. مرا گر یاد عالی یاد آرد ×× خدایش در دو عالم شاد دارد.

مثنوی زیبا و خرم اوست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و هندی، جلد: گالینگور، ۴۲۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۲۰۴]

● خرم و زیبا / شعر / فارسی

xorram va zībā

منظومه‌ای است بوزن مثنوی. چنین است نام کسان داستان: خرم، عشورشاه، زیبای گلرخ، شهزاده فرخ دیده؛ در آن آمده: تویی نامحرم از نامحرمی دور ×× بشد زنگی سفید از نام کافور / چو این تمثیل بر محرم بیان کرد ×× چو خویشش همدم آه و فغان کرد / که چون شد کشتی محرم تباهی ×× بدریا غوطه ور شد همچه ماهی / بمحرم گفت بر گو از کجایی ×× چو داری نام پاک آشنایی / پس باید «محرم» سراینده این داستان باشد یا یکی از کسان آن.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۵

آغاز: ندادش پاسخی جز آه و ناله ×× خروشان بود چون ابر بهاری / چو محرم دید این بر پایش افتاد ×× بذات پاک یزدانش قسم داد؛ **انجام:** سپاس آنکه داد از بس عنایت ×× مرا توفیق نظم این حکایت / کنون مرگم اگر گردد تلافی ×× بر جانم بماند نام باقی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱۳گ، ۱۳ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۱۳۷]

● خرم و زیبا / ادبیات / فارسی

xorram va zībā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۴۴

آغاز: بسمله، بنام خرمی بخش روانها کزا و زیباست معنی و زبانها زنامش نامور سرنام هاری؛ **انجام:** چه غرقش در عرق و بدان هنرمند لحاف چند پژلابش افکند ...

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● خرنامه / طنز / فارسی

xar-nāme

زندگی‌نامه الاغی است از زبان خودش، که سال‌ها با آدمیان معاشرت کرده و برای آنان بار کشیده و زحمت‌ها و رنج‌های فراوان برده و بی‌عقلی‌های بی‌شماری از آنان دیده و تعجب می‌کند که خود را عاقل فرض می‌کنند و مخلوقات دیگر را بی‌عقل و ادراک می‌دانند. این کتاب طنزآمیز در هفده «فصل»، بسیاری از آداب و سلوک اجتماعی را انتقاد می‌کند. نقل‌قول‌ها و اسامی خاص در آن نشان می‌دهد که متن اصلی به زبان ترکی بوده است و احتمالاً کاتب آن ابوالقاسم بن محمد تقی آشتیانی مترجم آن به زبان فارسی است که در ضمن ترجمه مقدمه مختصری به آن افزوده است و در آغاز متن نیر اشاره ای به این مطلب دارد.

چاپ: گزیده‌ای از آن در میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش مهدی ارجمند چاپ شده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۶۹/۱

آغاز: دانشوران و بزرگان ما بنصاب علم و تجربت زکاتی واجب شمرده و بگنجهای خدائی که جز بغره ایزدی نصیب کس نیست صدماتی مقرر کردند؛ **انجام:** و غرور و مناعت را باید از یکدیگر دانست و تشخیص عزم و لجاج را از هم توانست

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی آشتیانی، تا: شوال ۱۳۱۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ (۱پ-۱۵۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱ - ۲۲۹]

● خروج الروح من البدن / کلام و اعتقادات / عربی

xurūj-ur rūḥ min-al badan

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۴۷/۹

خط: نستعلیق، کا: ملا شکر الله بن ملا رضا قلی مازندرانی شاگرد اشرفی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۷گ (۲۰۹-۲۴۶)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۲۱]

● خروج المقیم عن حدود البلد / فقه / عربی

xurūj-ul muqīm ʻan ḥudūd-il balad

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī ،ʻalī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

این رساله بحث در این است که: اگر مسافر در جایی قصد اقامت ده روز کند سپس از آن جا خارج شود و به حد مسافت نرسد از شش حال بیرون نیست: ۱. تصمیم به بازگشت و دوباره ده روز ماندن؛ ۲. قصد بازگشت ولی بدون اقامت؛ ۳. عدم

بازگشت؛ ۴. تردد در بازگشت؛ ۵. تردد در اقامت؛ ۶. حالت پریشانی و سردرگمی.
آغاز: بسمله، لونوی المسافر اقامة عشرة فی غیر بلده ثم خرج من موضع الاقامة
انجام: اذ لا یصیر بذلک مسافرا من دون قصد المسافة و هو منتف بقصد الاقامة قبله و الله اعلم.
[دنا ۸۵۵/۴ (۶ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۵۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن هلال، تا: ۹۳۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۸ر-۱۸پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۷/۲ - ۳۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۳۳/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالرحیم رستمداری، تا: ۹۶۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۹پ-۱۱۱ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۳۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۸۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۵۷۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۳۴۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۵۷۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۴۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ظاهراً احمد بن محمد رضا حسینی، تا: ۱۳۳۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۶۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۸۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضای حسینی، تا: ۱۳۳۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۵۷۱]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۹۰/۴-۷/۱۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، سبز، ۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۰۵]

← خروج المقیم عن محل الاقامة ⋗ نتایج الافکار فی حکم المقیمین فی الاسفار
← خروج دجال ⋗ دجال
← خروج مختار ⋗ چهار باغ

● **خروج مختار** / تاریخ اسلام / فارسی
xorūj-e moxtār
مشهدی، عبدالله بن محمد جعفر، ق۱۱ قمری
mašhadī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad ja‘far (- 17c)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۲/۳
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۹۸ق؛ اندازه: ۱۲×۱۹سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۹۷]

← خروس ⋗ بانگ خروس

● **خروس نامه** / حیوان‌شناسی / فارسی
xorūs-nāme
بهادر، باقر علیخان بن شاه میر خان
bahādor, bāqer ‘alīxān ebn-e šāh mīr xān
در تربیت خروس‌های (بطیران) جنگنده و چگونگی حفظ آنها از نظر بهداشتی و تغذیه و واداشتن به جنگ، به دستور نواب میرزا جنگلی صاحب برادر نواب آصف الدوله که شاگرد مؤلف در این فن بوده، با اصطلاحات هندی وارد و نسخه‌هایی در آغاز کتاب به نقل از دیگران، این کتاب دارای هفت «مقاله» می‌باشد مشتمل بر فصول و ابواب: ۱. بیان قوم و شناخت بطیران؛ ۲. ترکیب تیاری بطیران و طریق جنگاندن آنها؛ ۳. بیان تیاری بطیران جنگنده؛ ۴. دانستن گریز و تدبیر گریز خوردن؛ ۵. بیان تشخیص امراض نو و گریز؛ ۶. تیاری گریزان؛ ۷. فواید متفرقه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۴۴/۴
آغاز: حمد لکه حق کی اویر نعمت نبی ×× بهر دل و حانسی کهه ثنای علی؛ **انجام:** و قابل تحریر نیست لیکن شنیده شده است تعریفهای بسیار نگر آزموده نشده است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ محرم ۱۲۵۲ق؛ جلد: مقوایی، ۶۴گ (۳۲۵ر-۳۸۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۲۴ - ۲۰۶]

● **الخریدة الحبیبة = الالفیة فی النحو** / نحو، شعر / عربی
al-xarīdat-ul ḥabība = al-alfīya fi-n naḥw
موسوی کاشانی، محمد بن ابراهیم، - ۱۳۶۲ قمری
mūsavī kāšānī ‹mohammad ebn-e ebrāhīm (- 1943)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۳ق
منظومه یا الفیه زیبایی است، در علم نحو عرب، شامل باب اسم، معرب، غیر مصرف، فاعل، عطف بیان، بدل مبنی، لازم، متعدی

و بسیاری دیگر از ابواب نحو. این منظومه در سال ۱۳۰۳ق به پایان رسیده و ماده تاریخ آن، همان «الخریدة الحبیبة» می‌باشد: «ابرزتها فی شارة عجیبة ×× سمیتها الخریدة الحبیبة / و کاسمها تاریخ الاختتام ×× فالحمد لله علی الاتمام». لازم به یاآوری است: طبق تصریح مؤلف، حرف «ة» در کلمه خریدة به حساب ابجد، معادل ۴۰۰ و حرف «ه» در کلمه حبیبه، معدل ۵ است. (سید محمود مرعشی)

آغاز: احمدک اللهم باری النسم ×× علی التی ائلتین من النعم / و بعد فالراجی تمام النعمة ×× المنتمی لسابع الائمة / المبتغی لعفو العمیم ×× غداً محمد بن ابراهیم ...

انجام: و کاسمهاه تاریخ الاختتام ×× فالحمد لله علی الاتمام.

[اعلام الشیعة، تصویر از اصل نسخه مخطوط، قرن ۱۴، برگ ۶۲؛ تراجم الرجال:۳۵۱/۲؛الذریعة: ۲۷۷/۱۸؛ لباب الالقاب، چاپ قم، ۱۴۱۴ هـ:۱۵۸؛ دنا ۸۵۵/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، شب پنج‌شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۳۰۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۳ - ۲۲۷]

۲. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: سید ابراهیم بن علی اکبر رضوی، تا: قرن ۱۴ [چند نسخه-ف: - ۱۲]

● خریدة العجایب و فریدة الغرایب = عجائب المخلوقات / جغرافیا - عربی

xarīdat-ul ʻajāyib wa farīdat-ul ġarāyib = ʻajā'ib-ul maxlūqāt

ابن وردی، عمر بن مظفر، ۶۹۱ - ۷۴۹ قمری

ebn-e vardī, ʻomar ebn-e mozaffar (1293 - 1349)

اهدا به: شاهین مویدی نائب السلطنه قلعه حلب

محل تألیف: حلب

مؤلف دائره ای برای کره زمین تصور نموده و ضمن چند فصل پیرامون آن گفتگو کرده است. نیمه اول آن درباره اقالیم و نیمه دوم درباره معادن و نباتات و حیوانات می‌باشد. فصول کتاب: فصل: فی ذکر البلدان و الاقطار؛ فصل: فی الخلجان و البحار؛ فصل: فی الجزائر و الاثار؛ فصل: فی العجائب و الاعتبار؛ فصل: فی مشاهیر الانهار؛ فصل: فی العیون و الابار؛ فصل: فی الجبال الشواهق الکبار؛ فصل: فی النبات و الاحجار؛ فصل: فی المعادن و الجواهر و خواصها؛ فصل: فی البقول و النباتات و خواصها؛ فصل: فی حشائش مختلفة و خواصها؛ فصل: فی البره و خواصها؛ فصل: فی الحیوانات و الطیور و خواصها؛ خاتمة الکتاب: فی ذکر الملاحم و علامات الساعة. چنانکه از دیباچه برمی‌آید این کتاب پس از نوشته شدن شرح تذکره خواجه طوسی و عجائب المخلوقات ابن اثیر جزری و المسالک و الممالک مراکشی و کتاب الابتداء و تقویم البلاد نوشته شده و در آن از بلیناس و مسعودی و محمد بن زکریا و جاحظ و ابوریحان بیرونی و جولقی و ابوحامد اندلسی و اصطخری و جغرافیای بطلمیوس و تاریخ صاحب حلب کمال الدین بن العدیم و کتاب العجائب و الغرائب و کتاب المسالک و الممالک الشرقیه از جیهانی به نقل محمد بن زکریای رازی و محمد بن شرف قیروانی و صاحب کتاب الفلاحة و صاحب کتاب المناهج و المباهج و ابن منقذ در کتاب ازهار الانهار و ابن ابی الاشعب یاد شده است. مدرس رضوی به استناد نظر آثار الشیعة آن را در زمره کتاب‌های منسوب به خواجه طوسی آورده، که مسلم چنین نیست و سال‌های بعد از خواجه تألیف شده.

آغاز: بسمله. قل لایعلم من فی السموات و الارض الغیب الا الله. الحمدلله غافر الذنب و قابل التوب شدید العقاب عالم الغیب راحم الشیب ساتر الغیب ... و بعد فان خالق البریة و من له الارادة او المشیة قد میز الملوک و الرعایا عمن دونهم من الرعیة ... فحینئذ اشار الی الفقیر الخامل من اشارته الکریمة محمولة بالطاعة علی الروس و سفارته المستقیمة ... المخدوسی السیفی شاهین المویدی مولانا نائب السلطنة الشریفة بالقلعة المنصورة الجلیلة المحروسة ... ان اضع له دائرة علی دائرة الارض صغیرة توضح ما اشتملت من الطول و العرض و الرفع ...

چاپ: لوند، اسوج، ۳۱۰ص، ۱۲۸۴ق؛ السو ید، اوبسالا، ۲ج، ۱۸۳۵-۱۸۳۹م؛ قاهره، مطبعة الوهبیة، ۱۲۹۸ق، نطبعة الشرفیة، ۱۹۲ص، ۱۳۰۰ریال-۱۳۱۴ق.

[کشف الظنون ۷۰۱/۱؛ معجم المؤلفین ۳/۸؛ الاوقاف العامة موصل ۲۱۵/۲]

شرح و حواشی:

۱- خریدة العجائب (مختصر)؛ کاشانی، محمد بن مرتضی (-۱۱۱۵)

۲- خریدة العجائب (ترجمه)؛ خطیب، محمود بن مصطفی (-۱۰)

۳- ترجمة الغرائب فی جزیرة العجائب؛ نظمی، عثمان

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۷

آغاز: دایره ثانیست در صفحه اول، و از اول صفحه ثانی توضیح دایره شروع میشود بدین عبارت: «بسمله، هذه رسالة لطیفة باهرة بالشرح فی توضیح هذه الدایره»؛ **انجام:** ذکرها داخل الورقه و الله تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

خط: نسخ، کا: مصطفی ذویب، تا: قرن ۸؛ نسخه قدیمی و تحریر آن همزمان تألیف است ولی از آغاز نسخه دیباچه و یک دایره از نقشه ربع مسکون ساقط است، در آخر نیز شانزده ورق اضافه بر برخی نسخه‌ها دارد؛ واقف: نایینی، کاغذ: حنایی، جلد: چرمی عنابی، ۱۳۲گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۴×۱۸/۸سم [ف: ۸ - ۴۷۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۳

آغاز: فرسخ و الفرسخ ثلاثة امیال و المیل ثلاثة آلاف ذراع بالملکی و الذراع ثلاثة اشبار

نسخه اصل: کتابخانه ملی - پاریس ۸۸۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ رجب ۸۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، یادداشت مطالعه ای به سال ۱۰۰۳؛ ۲۲۵ص [عکسی ف: ۷ - ۲۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۸۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای یک دایره جغرافیایی؛ تملک ۱۰۳۴؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: میشن مشکی، ۱۷۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۶سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذه خاتمة الارجوزة ×× و ما حوت من حکم عزیزة. تمت الکتاب بحمدالله و عونه و حسن توفیقه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۴ق؛ نود و نه برگ از اول روی کاغذ کهن و قدیمی و با رسم الخط قدیم تر نوشته شده و قسم باقی که بعدا نوشته شده دارای تاریخ تحریر ۱۰۰۴ می‌باشد، اوراق قدیم هر صفحه دارای هفده سطر و اوراق الحاقی هر صفحه دارای بیست و یک سطر است؛ ۲۶۵گ، ۱۷-۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۴۵۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۸۲

آغاز: برابر

در این نسخه نام مؤلف ذکر نشده و با توجه به نسخه مرعشی (۸۴/۶) مستند گردید؛ خط: نسخ، کا: عبد المغان بن ولی بغدادی شافعی، تا: صفر ۱۰۲۳ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۱۲۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۷ - ۲۷۶۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۶۰

خط: نسخ، کا: همام الدین حسن بن مهدی، تا: رجب ۱۰۶۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: کاغذ گلدار، ۸۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۰/۱سم [ف: ۱ - ۲۰۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۹۴

آغاز: المسافات فمن مصر الی اقصی الغرب نحو مایة و ثلاثین مرحلة فکان ما بین اقصی المغرب الی اقصاها بالمشرق نحو اربعمایة مرحلة ... فصل فی صفة الارض و تقسیمها من غیر الوجه الذی تقدم ذکره؛ **انجام:** نشر صباًو اهتز نبت رباً ×× وفاح طیب شذاً فی نسمة السحر / ... ست عشر بعدها مایة ×× کلامها و عظه ابهی من الدرر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد مهناوی، تا: دوشنبه ۲۴ شوال ۱۰۸۸ق؛ مجدول، مصحح، با علامت بلاغ مقابله، با نقشه‌ای از خانه کعبه؛ تملک: احمد افندی سیواسی مقاطعه خزینه محروسه بصره؛ مهر: «الواثق بالله الغنی عبده علی بن لطفعلی» (مربع)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ اهدایی جعفر سلطان القرایی در آذر ۱۳۴۸ش؛ واقف: حاجی علی تاجر خویی، ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷۹گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۸۵۶]

۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۰۲/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن عثمان شافعی بغدادی، تا: پنج‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج زرد، ۱۴۸ص (۴-۱۵۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۴۵۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت بالخیر عمت و هذا آخر کتاب خریدة العجایب و فریدة الغرایب تألیف الشیخ الامام العالم العلامه سراج الدین عمر بن الوردی

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج، ۱۲۶گ، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۵/۷)، اندازه: ۱۵/۶×۲۱/۸سم [ف: ۸ - ۴۷۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۲۱

آغاز: فائدة لطیفة، تبین للناظر فیها احوال الجبال و الجهات و البحار و الفلوات؛ **انجام:** صورة طیر یدور مع الشمس

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی: آغاز (سه صفحه)؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛کاغذ:سفید فرنگی،جلد:تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۱/۸×۱۷/۲سم [ف: ۸ - ۴۷۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابیاتها تسع عشر بعدها مائة ×× کلامها و عظة ابهی من الدر [الدرر]

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۸۲]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذه خاتمة الارجوزة ×× و ما حوت من حکم عزیزة (تم کتاب خریطة الاعجاب)

گزیده‌ای از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۱۲۰۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰۷گ، ۲۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۳۸۵]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۰۲

خط: نسخ، کا: احمد فرحاط فیومی مالکی، تا: ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: میشن زرد، ۲۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۰]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر الکلام من اخبار الملوک الماضیة، والله اعلم بالصواب

خط: نسخ، کا: احمد بن عثمان، تا: ۱۲۳۸ق؛ کامل ولی نقشه مدور صورة الارض را ندارد؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: سفید فرنگی ، جلد: چرمی عنابی، ۱۴۲گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۴۷۵]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وعن عمر ان النبی صلی الله علیه و آله قال ان الله رفع الی الدنیا و انا انظر الیها و الی ما هو کائن الی یوم القیامة کما انظر الی کفی هذا و منه خبر الهاشمی و السفیانی و القحطانی و الترک و الحبشه و الدجال و یأجوج و مأجوج خروج النار و الدخان

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد بن عبدالله شریکی بحرانی، تا: عصر ۱۵ رمضان سال۱۲۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «احتشام الدوله» (بیضی)؛ جلد: پارچه، ۱۰۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف مخ]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه خبر الهاشمی و السفیانی و القحطانی والترک والحبشه والدجال و یأجوج و مأجوج و خروج الناس و الدخان، هذا آخر الکتاب والله الموفق للصواب

خط: نسخ، کا: محمد علی شویکی بحرانی، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۷۱ق؛ در آخر نسخه ۲۹ ورق اشعار مختلف عربی است که در نسخه منقول عنه بوده و کاتب عینا نقل کرده. آغاز: «و قال: لیت شعری عن الذی ترکونا ×× بعدنا همان هل یذکرونا»، انجام: «اذا انت لم تشرب مرارا علی القذا ×× ضمیت وای الناس تصفو مشاربه»، ابن الوردی در اوایل کتاب فتح اسکندریه را به دست عمرو عاص از تاریخ طبری نقل کرده و درباره مناره آن از همان مأخذ آورده است که الی الآن که سنه ۳۸۵ هجری است باقیست، و مالک سابق نسخه خریده (عبدالصمد میرزا عزالدوله) آن را تاریخ تألیف کتاب پنداشته و بدین مناسبت در پشت کتاب نوشته است: «تاریخ تصنیف الکتاب الخریدة علی ما وجد فی اوایل الکتاب فی احوال الاسکندریه سنة خمس و ثمانین و ثلثمائه ... الخ»؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی، ۱۲۳گ، ۵/۲۲×۵/۱۳ سطر، اندازه: ۳۰/۷×۲۲/۲سم [ف: ۸ - ۴۷۱]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ماهب نشر صبا واهتز نبت ربا ×× وفاح طیب شذا فی نسمة السحر / ابیاتها ست عشر بعدها مائة ×× کلامها وعظه ابهی من الدرر

خط: نسخ، کا: محمد رسول بن یعقوب سرابی، تا: سال۱۲۸۷ق؛ مصحح، در ابتدای نسخه اشعاری از حاج میرزا لطف علی در مدح مولا علی علیه السلام با مطلع: «داروی دل زارم در کوی [بتان] باشد ×× نی در چمن ارشد فی درسبلان باشد ...» در ۱۰۵ بیت و ۲۴ بیت شعر ترکی درمدح میرزا جواد مجتهد؛ این نسخه از روی نسخه مورخ ۱۰۸۸ کتابت شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فأقول تمنیت أن اکون تراباً و فی هذا القدر کفایة.

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۷۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۶ - ۸۴]

۱۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲-ف/۶۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذه خاتمه الارجوزه ×× و ما حوت من حکم عزیزه. تم الکتاب بحمد الله و عونه و حسن توفیقه علی ید العبد الفقیر الحقیر المعترف بالتقصیر فتح الله بن عبدالله بن عبدالقادر الشهیر بابن الهرمزی نسبا و الشافعی مذهبا غفرالله له و لوالدیه و لمن دعا له بالمغفرة و الرضوان و لجمیع المسلمین آمین و صل الله علی سیدنا محمد و آله و حسبنا الله و نعم الوکیل.

خط: نسخ کهن، کا: فتح الله بن عبدالله بن عبدالقادر ابن الهرمزی، بی‌تا؛ دارای یک دایره جغرافیایی و یک جدول، نسخه بسیار قدیمی و سال تحریر آن قید نگردیده؛ کاغذ: نخودی کلفت قدیمی، جلد: مقوا با تیماج خرمایی، ۱۲۱گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [۲ - ۱۹۸]

۲۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذیب قال اصحاب الکلام فی طبایع الحیوان الذیب کلب بری متوحش الا انه مخالفه لغدره و قلة محافظته و یقولون ایضا ان الاسد و الذیب مختلفان فی الجوع و الصبر

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ با اشکال جغرافیایی؛ تملک: یوسف بن شیخ حسین بن احمد بن زین الدین احسایی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۷ سطر (۹×۱۶/۵) [ف: - ۷۶۹]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۱۹/۳

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۳۳؛ خط: نسخ، کا: راشد بن محمد بن عبدالله ظفری الزیدی مذهبا و العدلی اعتقادا، بی‌تا؛ در پایان قصیده‌ای نسبتا مفصل در ۱۱۹ بیت که در آن اکثر علامتها و اشراط الساعة -مذکور در فصل پایانی- بیان شده، با نام «قلادة الدر المنثور فی ذکر البعث و النشور»، مجدول؛ ۳۹۲گ (۵۲-۴۴۴) [عکسی ف: ۲ - ۲۳۵]

● خریدة العجائب (مختصر) / جغرافیا / عربی

xarīdat-ul ‘ajā’ib (mx.)

کاشانی، محمد بن مرتضی، - ۱۱۱۵ ؟ قمری

kāšānī, mohammad ebn-e morteza (- 1704)

وابسته به: خریدة العجایب و فریدة الغرایب = عجائب المخلوقات؛ ابن وردی، عمر بن مظفر (۶۹۱-۷۴۹)

از نورالدین محمد بن مرتضی برادر فیض کاشانی در جغرافیای زمین.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۵۶/۲

آغاز: بسمله. هذه طائفة من صنوف عجائب المصنوعات و فنون غرائب المخلوقات المتعلقة بالارض و ما فیها و ما علیها من البلدان الواسعة و المدن الجامعة و الابنیة الرفیعه و المتنزهات المنیعة و الجبال الشاهقه و العیون الدافقه ... انتخبتها من کتاب خریدة العجائب لما فیه من زیادة الاعتبار؛ **انجام:** فجاء الجواب برد البیت

الی ما کان و ترک ذلک علی حاله انتهی ما اردنا تخلیصه فالحمدلله اولا و آخرا
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۱۱۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۹۱ص (۸۲-۱۷۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۱]

● **خریدة القصر و جریدة اهل العصر** / تراجم / عربی
xarīdat-ul qaṣr wa jarīdat-u ahl-il ʻaṣr
عماد الدین کاتب، محمد بن محمد، ۵۱۹ - ۵۹۷ قمری
ʻemād-od-dīn-e kāteb ،mohammad ebn-e mohammad (1126 - 1201)

کتاب مفصل و مشهوری در شرح حال شعرای قرن‌های پنجم و ششم هجری است، که در کشورهای مختلف اسلامی می‌زیستند. عماد الدین اصفهانی این کتاب را در ده مجلد سامان داده و در آن شرح حال شعرای ایران (اصفهان، خراسان و هرات)، عراق، شام، حجاز، یمن، مصر، مغرب و اندلس را آورده است. مؤلف ضمن شرح حال شاعران، به نمونه‌هایی از سروده‌های آن اشاره می‌کند و در خلال تراجم شعرا نکات تاریخی ارزنده ای را مطرح می‌نماید. تاکنون بخش‌های مربوط به عراق، شام، مصر، مغرب و اندلس و فارس از این کتاب تحقیق و تصحیح شده و در بیش از بیست جلد به چاپ رسیده است. محمد بهجت اثری، مصحح قسم شعرای عراق از این کتاب و عدنان محمد آل طعمه مصحح قسم فارس آن، در مقدمه تصحیح شان به تفصیل درباره عمادالدین کاتب اصفهانی و خریدة القصر سخن گفته اند.
آغاز: بسمله الحمدلله مودع ارواح المعانی اشباح الالفاظ ...
چاپ: قاهرة، دار نهضة مصر، تحقیق عمر الدسوقی و علی عبدالعظیم، ۱۹۶۴م، الطبعة الاول؛ دمشق، المجمع العلمی، الجزء الثالث، تحقیق شکری فیصل، ۱۹۶۴م؛ بغداد، المجمع العملی العراقی، قسم شعراء العراق، الجزء الثانی، تحقیق محمد بهجة الاثری، الطبعة الاولی، ۴۳۹ص، ۱۹۶۴م؛
[دنا ۸۵۶/۴؛ ریحانة الادب: ۱۲۸/۳-۱۲۹ و ۳۳۰؛ لغت نامه دهخدا: ۶۳۱۵/۱۱ و ۱۷۸۹۷/۱۲؛ کشف الظنون: ۷۰۱/۱-۷۰۲؛ موسوعة المصادر و المراجع: ۲۱۹-۲۲۱؛ مجمع العلمی العراقی ۳۶/۲ و ۳۸/۲ و ۳۹/۲ و ۴۰/۲ و ۴۱/۲ و ۴۲/۲ و ۴۳/۲ و ۴۴/۲ و ۴۵/۲ و ۴۸/۲؛ فهرست کتابخانه نور عثمانیه: ۲۱۵]
شرح و حواشی:
۱- یعود الشباب = عود الشباب؛ رضائی رومی، علی بن محمد (-۱۰۳۹)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۳
آغاز: برابر
قسم اول کتاب (در محاسن شعراء بغداد و نواحی آن)؛ بی‌کا، تا: قرن ۹ (احتمالا)؛ افتادگی: وسط و انجام؛ پشت صفحه نخستین یادداشت‌هایی از مالکین پیشین نسخه موجود و پیش‌ترین تاریخی که ثبت گردیده به سال ۱۰۹۹ بوده و از یادداشت دیگری که به سال ۱۱۳۲ مرقوم گردیده معلوم می‌شود که درآن سال این نسخه در دمشق؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۴۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۵۰۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۹
نسخه جزو یکم است از آغاز چند سطری از بالا پاره شده و از خطبه است، سرگذشت المستضی بالله تا القاضی نور الدین ابوطاهر یحیی المولد بن کمال الدین الرازی (پس از عنوان علماء البصرة) آنگاه آمده «یتلوه فی الثانی الادیب ابوالحسن علی بن الحسین بن اسماعیل العبدی المصری»؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ در ص ع آمده که عاملی آن را در ذیقعده ۱۰۷۳ خوانده و همچنین لطف علی بن محمد کاظم در ۱۳۱۰ و محمد بن حسن و عبدالقادر بن احمد بن عبدالقادر بن القاصر در ۴ و ۲۶ جمادی الاول ۱۰۹۴؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۳۱۴گ، ۲۷سطر (۹×۲۶)، اندازه: ۲۵×۳۴سم [سنا: ف: ۱ - ۳۵۲]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸
نسخه اصل: بورساحسین چلبی ش ۸۷۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ شوال ۶۴۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۸]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴-ف
آغاز: برابر؛ جلد ۱: محمد بن ناصر فیما اجاز لنا قال انشدنا ابوزکریا التبریزی؛ جلد۲: و هو غیر حاضر سقیا لدارک هذه من جنة
اصل نسخه: نور عثمانیه؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۸گ ۱-(گ ۱-۸۰) ۲-(گ ۸۱-۱۵۸) [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۸]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۷/۱-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹-ف
آغاز: در ۳ جلد: جلد ۱: بسمله ... ابوالمحاسن بن البوشنجی؛ جلد ۲: فی الاوان و انت حی عالم بعوائق؛ جلد۳: القاضی ابن المعافی
نسخه اصل: نور عثمانی ش ۴۷۷۴. ج ۲ و ۴ و ۵ و ۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳۵گ، ۲۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۸]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۶/۱-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۶/۲-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]

● **خریدنامه** / اسناد / فارسی
xarīd-nāme
سید رضی الدین محمد رضوی از علی رضا بیک پسر درمش برکلی استاجلو وکیل جهان بانو خانم دختر میرزا شاه قلی بیکا استاجلو کشتزار جرمق طوس را که میان کشتزارهای باباقوی، داسکا، سردوغ، طاهونه علاءالدین است به نود و پنج تومان و نه

هزار و سیصد و سی و سه دینار عراقی در ۲۷ رجب ۱۰۵۲، با سجل حسن رضوی قاینی و علی رضا و محمد بدیع متولی آستانه و محمد الغ بیک داماد شاه عباس و پدر میرزا ابوصالح رضوی صاحب مدرسه نواب و دیگران که مهرهای نشان خوانده نمی‌شود. در شجره طیبه میرزا محمد باقر رضوی (ص ۴۷۲) از میرزا رضی الدین محمد رضوی یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۳۱

خط: شکسته و سیاق، بی‌کا، بی‌تا؛ شکسته و سیاق اصل؛ کاغذ: سپاهانی طوماری [ف: ۱۷ - ۱۳۴]

● خریدنامه شهربانو خانم دختر خواجه شاهی ساوجی همسر اعتماد السلطنه / اسناد / فارسی

xarīd-nāme-ye šahrbānū xānom doxtar-e xāje šāhī sāvajī hamsar-e e‘temād-os-saltane

با نام سلطان محمد حسینی صفوی بهادرخان در ۹۸۹

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۸۴/۳-ف

نسخه اصل: سازمان اسناد ملی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۷۵]

● خریطة الفصوص / گوناگون / عربی و فارسی

xarīṭat-ul fuṣūṣ

صفوت تبریزی، محمد علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۳۵ شمسی

safvat-e tabrīzī ،mohammad ‘alī (1880 - 1956)

کتابی است به شیوه کشکول شامل مطالب گوناگون از میرزا محمد علی صفوت فاضل معاصر. نام کامل کتاب خریطة الفصوص من النوادر و النصوص و دارای ۲ مجلد است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۰۸

مجلد اول است؛ کا: طاهر بن عبدالرحمان تبریزی، تا: ۱۳۴۳ق؛ همه بر یک روی برگ نوشته و ظاهرا نسخه ایست که برای چاپ آماده شده؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۴۶۸ص، به استثنای صفحات سفید، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۰۹

مجلد دوم؛ کا: طاهر بن عبدالرحمن تبریزی، تا: ۱۳۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۵۰۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۹۹]

● خزانة الاحکام / علوم غریبه / فارسی

xazānat-ol ahkām

منزوی، سدیدالدین، ۱۱۰۷ق ۱۲ قمری

monzavī, sadīd-od-dīn (1696 - 18c)

منظومه‌ای است در کف شناسی در یکصد و سی و شش بیت.

آغاز: خط حمد و منت سزاوار داور ×× که دانش زوهم و گمان است برتر

انجام: ز نقش گوهر اسرار و نقد معنی ها ×× تمام کرده شد اینجا خزانة الاحکام

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۵۷ق؛ جلد: مقوا، ۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۴۵۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۸۴/۱-ف

کاتب = مؤلف، بی تا [فیلمها ف: ۲ - ۶۲]

● خزائن / گوناگون / عربی و فارسی

xazā’in

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ - ۱۲۴۵ ؟ قمری

narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

مولی مهدی بن ابی ذر نراقی (- ۱۲۰۹ق) کتابی کشکول مانند به زبان فارسی نگاشته که حاوی مسائل عقلی و فکری و آنها که حل مشکلی دارند از روایات و آیات و لغزها و معمیات و امثال و اشعار و جملات و مغالطات و حساب‌های ریاضی و مسائل مشکله عقلی و نقلی و گفتارهایی که دارای فوائد و آثار بسیارند و عجائب و غرائب ... به نام «مشکلات العلوم» که شبیه کشکول شیخ بهائی می‌باشد. مولی احمد بن مولی مهدی بن ابی ذر نراقی تتمیم و ذیلی بر کتاب پدرش نگاشته که همین کتاب می‌باشد و در آن مسائل مشکله و معضلات علوم به تفصیل و مهارت بحث شده است. مؤلف گوید: «چون پدرم کتابی به نام مشکلات العلوم نوشته و کتاب بسیار خوبی بود و چون در آن اکتفا شده بود به حل مشکلات و شرح معضلات، و از نکات متفرقه، اشعار، و قطعه‌های تاریخی خالی بود لذا به فکر تألیف این کتاب افتادم».

آغاز: یا مالک الملك والملکوت و صاحب العظمة والجبروت و یا رب اللوح والقلم و مولج الظلم فی الانوار و الانوار فی الظلم

انجام: یعنی الاستتار أی یسترون من الناس و لایسترون من الله انتهی فخلط بین مادة الخفت و الخفاء.

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۰۷، خشتی؛ تا کنون حداقل ۵ بار در ایران به صورت سنگی و سربی به چاپ رسیده است

[الذریعة ۱۵۲/۷رقم ۸۲۴؛ مشار فارسی ۱۸۸۰/۲؛ دنا ۸۵۷/۴]

شرح و حواشی:

۱- تکملة شرح لغز خزائن نراقی؛ دیزجی زنجانی، اسمعیل بن ابراهیم (۱۳۰۹-۱۳۷۸)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی بعضاً از کاتب؛ ۱۲۲گ (۳۱پ-۱۵۳ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۱]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۱۴
انجام: در منزل مابین جوجی لشکر را بحدود گرجستان فرستاده جمعی از ایشان را کشته
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با اشکال هندسی و جداول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۱]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۳۶-۱۴/۱۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** وامر کند تا کرسی بیارند وبر جنب کرسی ملك محمدبن سلیمان نهد واو را ا زمقربان ملکیائیل ملك باشد وملك محمد بن سلیمان گوید که اکنون عهد وسوگند را به نزد من.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: کاغذ، ۵۲گ، ۲۰-۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۰۷]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۷۱
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ احتمالا این نسخه پیش نویس مؤلف باشد؛ مصحح، متن خط خوردگی دارد؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۵۷گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۰ - ۲۲۹]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مجموع را به تیغ گذرانیده سر شبیك را جدا و آورده در پای سم ستور خدیو زمان انداختند
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی با مقوا، ۱۹۴گ، ۲۳ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۹- ۷۸]
۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوتراب بن احمد پسر دختر ملا احمد نراقی، تا: ۱۲۴۹ق؛ از روی نسخه‌ای که به خط مصنف بوده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۸۸۳]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۷
آغاز: و نقلیة و فوائد عجیبة و دقائق غریبة و لکنه طاب ثراه اقتصر فیه علی المشکلات ... و سمیتها بالخزائن
خط: نسخ، کا: محمد مسیح موسوی خوانساری، تا: ۱۲۵۰ق؛ از دیباچه کمی ندارد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۳۳گ،۲۲سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۵۸]
۸. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ مهر: «یا صادق الوعد» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]
۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کاشانی آرائی، ابوالقاسم، تا: ۱۲۶۴ق [رایانه]
۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۴
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد خوانساری، تا: ۱۲۷۷ق؛ محشی؛ مهر: «محمد علی بن محمد حسن» (بیضی)؛ یادداشت به تاریخ ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۷۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۶]
۱۱. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۳۹/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ جمادی الثانی ۱۳۲۲ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۴گ (۲۳۶پ-۳۳۹ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۵۲]
۱۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۲۰
خط: نستعلیق، کا: ابوتراب بن احمد (نواده دختری مؤلف)، بی‌تا؛ از روی نسخه اصل، برابر با نسخه چاپی، با این یادداشت از کاتب در پایان، و بقی من الکتاب عدة کراریس فی التواریخ [ف: - ۱۲]
۱۳. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۲۵/۱
خط: نسخ، کا: جمال الدین ابوجعفر یوسف بن ابی القاسم موسوی گلپایگانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ (۲پ-۱۹۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۳۶]

● خزائن / گوناگون / عربی

xazā'in

عریضی خراسانی، حسن بن محمد علی، - ۱۳۰۶ قمری

'arīzī xorāsānī, hasan ebn-e mohammad 'alī (- 1889)

مطالب متفرقه‌ای در موضوعاتی مانند توحید، غیبت، استصحاب، احکام الصلوة و احکام الحیض است که مؤلف با عناوین «خزینة- خزینة» آورده است.

بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۵۸
آغاز: بسمله ... قال الاثیم الجانی محمد حسن ... و بعد ان اول ما افترض علی العباد و خیر ما یسلك فیه من سبل الرشاد معرفة التوحید و تحصیل الیقین السدید فی المعارف الحقه؛ **انجام:** و علی هذا یلزم القائلین باعتبار مضی الثلثة القول بان الحیض فی بعض الاحیان لا یوجب
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اوراقی در میانه نسخه سفید مانده؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵۰گ، ۲۳ و ۲۶ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ]

● خزائن / هیئت / فارسی

xazā'en

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۱۲
آغاز: خزینه پنجم در هیئت مشتمل بر یک مفتاح و پنج حرز و

خاتمه. مفتاح در بیان حد و موضوع و مبادی. حرز اول در بیان هیئت افلاک کلیه و بسایط سفلیه و کیفیت نضد این اجرام و توابع آن. حرز دویم در بیان آلات رصدی و طریق رصد و معرفت مقادیر قسی حرز سیم در هیئت افلاک جزئیه و بیان کیفیت و کمیت حرکات آن به ضبط قوانین رصدی. حرز چهارم در هیئت ارض و خواص بقاع و آنچه بدان تعلق دارد. حرز پنجم در ابعاد و اجرام. خاتمه در بیان منشأ اختلافاتی که میان مدرکات راصدان واقع شده است (انجام جدول است)

حرز دوم در نسخه نیست. حرزهای چهارم و پنجم و خاتمه در نسخه نیست. گویا باید چندین دانش در آن باشد. حرز سوم در ده انکشاف است؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹۴گ، ۱۴سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۵۲۴]

● خزائن الاحزان / اخلاق / فارسی

xazā'en-ol ahzān

آستارایی، علی اشرف بن آخوند ملا بابا، ق۱۳ قمری

āstārā'ī ،'alī ašraf ebn-e āxūnd-e mollā bābā (- 19c)

تاریخ تألیف: ۲۵ رجب ۱۲۹۰ق

مجالسی است در موعظه و پند و اندرز که در آن مؤلف به تفسیر برخی آیات و روایات و درج حکایات مناسب مقام پرداخته است. نسخه حاضر جلد دوم کتاب است و در آن چهار مجلس آن موجود است. مؤلف در آغاز هر مجلس آیه‌ای می‌آورد و سپس به آوردن مطالبی در مورد آن می‌پردازد. آیات وارده در آغاز مجالس چنین است: مجلس ۱. قوله تعالی: و النجم اذا هوی و تفسیر مفصل این سوره و بیان معراج و مسایل مربوط به آن؛ مجلس ۲. آیه وافی هدایه فاذا نفخ فک الصور فلا انساب بینهم؛ مجلس ۳. آیه یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی؛ مجلس ۴. آیه خیر امة اخرجت للناس تامرون بالمعروف و تنهون عن المنکر.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱ /۸۱۶۲-۱۲-۵۶

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی ذلت السموات و الارضون لعظمته و سخرت الثوابت و السیاراة لالوهیته و حقرت الملوک و السلاطین لعز سلطانه

جلد دوم، از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۲۹۰ق، ۲۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۳ - ۱۷۱۱]

● خزائن الاحکام = الخزائن الحائریة فی شرح الدرة الغرویة / فقه / عربی

xazā'in-ul aḥkām = al-xazā'in-ul ḥā'irīyya fī š.-id durrat-il ġarawīyya

دربندی، آقا بن عابد، - ۱۲۸۵ ؟ قمری

darbandī, āqā ben 'ābed (- 1869)

وابسته به: الدرة البهیة = الدرة النجفیة = الدرة المنظومة = الدرة الغالیة فی مسائل العالیة؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵-۱۲۱۲)

شرح استدلالی مفصلی است بر منظومه «الدرة النجفیة» سید مهدی بحر العلوم نجفی (۱۲۱۲)، که به سال ۱۲۵۰ یا ۵۱ بدان شروع نموده و شرح احکام شک و سهو را که در اصل نبوده بر آن افزوده است. در آغاز این کتاب فوائد سودمندی اضافه شده و مقدمه مانندی است بر کتاب. این کتاب در پایان بحث اغسال «الخزائن الحائریة فی شرح الدرة النجفیة» نامیده شده است. جلد اول از کتاب صلوة آن را در ذیقعده ۱۲۵۶ به پایان رسانده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله اظهر فی احکامه آیات دالات علی صدورها من قدره قاهره و حکمة بالغه ...

چاپ: تهران، سنگی، این مجلد شامل العناوین، خزائن الاصول (فن الأدلة العقلیة)، فن الاستصحاب، و حجیة الاصول المثبة بأقسامها، بخط محمد علی بن محمد رضا خوانساری؛ ۱۲۸۴ق. رحلی

[الذریعه ۱۵۲:۷ ؛ اعلام الشیعه قرن ۱۵۲ص: ۱۳؛ دنا ۸۵۷/۴ (۷ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عن موسی بن جعفر (ع) انا اهل البیت الحج ... و مهور نسائنا و اکفاننا من طهور الال الحدیث تمت

جلد اول که مباحث کتاب طهارت را در دو جزء دربر دارد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰-۱۲۵۱ق؛ نسخه ظاهراً به خط شارح؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۶۳گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲×۳۱/۴سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۴۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی توحد بالتقدیس فوق التمام و تفرد بالغناء عن تماجید الانام ... کتاب الصلوة و هو مشتمل علی خزائن و فرائد خزینه اعلم ان الصلوة؛ **انجام:** و فیه انه لو بنی الامر علی اکمل علی التاکیه لکان تنزیلها علی کثیره الشک او لسهو اولی من امثال هذه التأویلات واحد من نظایر هذه التنزیلات ...

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ نسخه ظاهراً به خط شارح نوشته شده؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۲گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۲سم [رایانه]

۳. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۲۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۶۴

آغاز: بسمله الماء و هو العنصر الذی احد الاسطقسات المکنونات و منه خلق الکائنات؛ **انجام:** قد تم المجلد الاول من الخزائن الحائریة فی شرح الدرة الغرویة بعون الله و حسن توفیقه الخ

خط: نسخ، کا: محمد علی خراسانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ قطع: ربعی

[چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۴۰

آغاز: جلد دوم: فی القول فی مبطلات الصلوة فاعلم انه یبطلها الحدث؛ **انجام:** لکان تنزیلها علی صورة الشك او السهو اولی من امثال هذه التاویلات.

جلد دوم صلوة؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن نیریزی، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۲۳۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۸۱

آغاز: ثم اعلم ان اللحن مثل ما مرفی ابطال؛ **انجام:** هذا آخر المجلد الاول من کتاب الصلوة قد فرغ مصنفه ...

جلد اول صلوة؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن نیریزی، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۲۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۱۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مهر: «عبده سلیمان» (لوزی)، «محمد الموسوی الجزائری»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۰]

● خزائن الاحکام / فقه / عربی

xazā'in-ul aḥkām

حسینی مرعشی، محمد بن عبدالمهدی، ق۱۳ قمری

hoseynī mar'ašī ‹mohammad ebn-e 'abd-ol-mahdī (-19c)

فقه استدلالی است مشتمل بر کتب: بیع، وکالت، وقف، صدقه، مضاربه، مزارعه، مساقات، اجاره. اغلب مباحث ابواب مزبور ناتمام است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۰۰

آغاز: یوجب عدمه هذا و قد یناقش فیه ایضا فتنقض طوراً من جهة انه یدخل فیه عقد المتعة؛ **انجام:** بمعنی انه سارع المالك و بادر الی تعمیر بحیث لم یفت علی المستأجر شیء من المنافع.

از مبحث بیع تا بخشی از اجاره است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۷۴]

● خزائن الاحکام فی شرح تلخیص المرام / فقه / عربی

xazā'in-ul aḥkām fī š.-i talxīṣ-il marām

تهرانی، علی بن خلیل، - ۱۲۹۶ قمری

tehrānī, 'alī ebn-e xalīl (- 1879)

وابسته به: تلخیص المرام فی معرفة الاحکام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

شرحی است استدلالی و تحقیقی با نقل اقوال فقهای بزرگ بر کتاب «تلخیص المرام» علامه حلی (ره)؛ در الذریعه به نقل از سید حسن صدرالدین می‌نویسد: مرحوم تهرانی تلخیص المرام را از ابتدای طهارت تا انتهای دیات در چند جلد شرح نموده است (الذریعة ج ۴:۱۵۳).

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۲

آغاز: بسمله. و یجب فیه ای فی الوضوء امور الأول النیة و الکلام فیه یقع فی موارد الاول النیة؛ **انجام:** اذا دلت الآیات علی حرمة العمل به هذا کله اذا لم یتمکن من تحصیل.

شامل طهارت و صلات؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمایی، ۱۵۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۵۷۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۳

آغاز: بسمله. کتاب الغصب و هو علی ما عرفه المصنف التسلیط اراد به التسلط علی مال الغیر ظلماً و عدواناً؛ **انجام:** و عدم الزیادة یصدق الأداء یدفع المثل مع عدم الزیادة.

از ابتدای کتاب غصب تا انتهای آن؛خط:نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، ۷۱گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۵۷۵]

● خزائن الاسرار فی بیان بعض اشارات فصل الخطاب / عرفان و تصوف / فارسی

xazā'in-ul asrār fī bayān-i ba'ḍ-i išārāt-i faṣl-il xiṭāb

ذهبی زنجانی، عبدالکریم بن محمد علی، -۱۲۹۹ قمری

zahabī zanjānī, 'abd-ol-karīm ebn-e mohammad 'alī (-1882)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۵۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی طهر بما یشاء لمن شاء بمشیته؛ **انجام:** فتأمل تقدم جواهر هذاه الاسرار

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ضمیمه ش **۹۲۸۳**[رایانه]

● خزائن الاصول / اصول فقه / عربی

xazā'in-ul usūl

دربندی، آقا بن عابد، - ۱۲۸۵ ؟ قمری

darbandī, āqā ben 'ābed (- 1869)

تاریخ تألیف: خلال سال‌های ۱۲۵۸ تا صفر ۱۲۶۷ق

مؤلف پس از تألیف کتاب «خزائن الاحکام» در شرح «الدرة النجفیة» سید محمد مهدی بحر العلوم نجفی (-۱۲۱۲ق) به درخواست بعضی از شاگردانش، کتاب حاضر را در مباحث اصول فقه نگاشته است. وی در سال ۱۲۵۸ بواسطه زلزله‌ای که در کربلا آمده به بلاد عجم آمده و جلد اول آن را در روز چهارشنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۵۸ در آن بلاد به پایان رسانده است. در آن مباحث ادله عقلیه (حسن و قبح عقلی، برائت، استصحاب) را با تطویل فروع و توابع آنها در عناوین «باب و فصل (هر باب و

فصل شامل چندین خزینه)» مورد مداقه قرار داده و در خلال مطالب از افادات استادش، شریف العلمای مازندرانی سود برده است.

آغاز: بسمله، حمد المبدع عقیلة العقل و المشرف بها الانسان ...

چاپ: تهران، سنگی، ۱۲۸۴ق.، رحلی، ۷۸ص، الخزائن، ج۲: صص ۱–۷۸

[ذریعة ۱۵۳/۷؛ مشار عربی ص ۳۲۹؛ دنا ۸۵۸/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۲/۲]

شرح و حواشی:

۱– العناوین = عناوین المسائل = عناوین الاصول = مختصر خزائن الاصول؛ دربندی، آقا بن عابد (–۱۲۸۵)

۱. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۲۳

در استصحاب؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ گویا اصل ؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد–ف: – ۱۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۷/۲

آغاز: فی المقصد الاشرف الاهم من مقاصد الادلة العقلیة و هو باب الاستصحاب. اعلم انه قال بعض اجلة الافاضل هذا الاصل هو العمدة بعد الکتاب و السنة؛ **انجام:** کما فی الخبر المتضمن لقضیة زرارة و الطیار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با تقریظ و دستخط مؤلف، مصحح، محشی، مقابله شده با عبارت «بلغ قبالا». مقابله کننده ظاهراً آخوند ملا محمد کاظم بن شیخ الاسلام شیروانی است که ذکرش در تقریظ مذکور آمده؛ مهر: «اهدایی سید کاظم کمالی الحسینی همدانی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۶۲گ (۱–۱۶۲)، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۴۰ – ۴۶۳]

۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو کما تری فی ا لتحقیقات الثالثه من الشرع و الفائده فی نقله فی هذا الکتاب هو ما اشرنا الیه، قدتم من کتاب خزائن الاصول المطلب الاهم و المقصد الاسنی مبتدئا من مبحث التحسین و التقبیح العقلیین الی هذا البحث الذی هو فی الصل السعد من متعلقات مباحث اصل البرائة و یتلوه فی الجلد الآخر الکلام فی المقصد الاقصی من مباحث الاستصحاب.

جلد اول، از مسائل علم اصول تا اول استصحاب؛ خط: نسخ، کا: غلامحسین بن حسین مقشاعی، تا: ۱۲۶۰ق؛ مصحح، در آخرش «قد قوبل هذه النسخه مع نسخه الاصل بالجد و الجهد»؛ تملک: مهدی الموسوی تهرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۴۲سم [ف: – ۱۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۷۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۰۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۴۲

آغاز: بسمله و به نستعین فی المقصد الاشرف الاهم من مقاصد الادلة العقلیة و هو باب الاستصحاب اعلم انه قال؛ **انجام:** و موارد ذلک اکثر من ان تعد و تحصی کما لا یخفی علی الفطن

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد علی القمی، تا: غره شوال ۱۲۶۴ق؛اهدایی:وزیری؛کاغذ:فرنگی،جلد:مقوایی با تیماج عنابی، ۲۲۷گ،۲۱سطر(۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۱۱۰۲]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۵۸

خط: نسخ، کا: آقا پسر ابوالقاسم شیرازی، تا: ۱۲۶۵ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۳۴۵گ، ۲۲سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۱۰۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو کما تری فی التحقیقات الثابته من الشرع و الفائدة فی نقله فی هذا الکتاب هو ما اشرنا الیه

از ابتدا تا اول مبحث استصحاب؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن تبریزی، تا: ۱۲۶۵ق؛ محشی از مؤلف؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۳۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم [ف: ۱۶ – ۲۰۸]

۷. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۲۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ گویا اصل. سه برگ در پایان در تقیه است و احکام آن؛ قطع: خشتی باریک [چهار کتابخانه مشهد–ف: – ۱۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۲۰

آغاز: بسمله فی المقصد الاشرف الاهم من مقاصد الادلة العقلیة و هو باب الاستصحاب؛ **انجام:** فهذا آخر ما اردنا فی فن المباحث العقلیة و القواعد المحکمة الشرعیة و التمرینات التدقیقیة.

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۱گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۵ – ۳۰۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۵

آغاز: فی المقصد الاشرف الاهم من مقاصد الادلة العقلیة.؛ **انجام:** و اصحابه المرضیین.

از مبحث استصحاب تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: عباس بن ملا محمد حسین دامغانی (قسمت آخر)، تا: ۱۲۷۱ق، جا: کربلا؛ نسخه بخط دو کاتب است، پس از آن ضمن ۹ برگ منتخباتی است از این کتاب، ظاهراً مؤلف (منتخبات) کاتب قسمت آخر نسخه است و او هم از شاگردان مؤلف باشد؛ واقف: حاج قائم مقام، ۳۳۷گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۶ – ۳۸]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۸۴

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن نظر گلپایگانی، تا: ذیقعده ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی ، جلد: میشن سیاه، ۲۲۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۷سم [ف: ۱ – ۲۰۰]

● **خزائن الانوار در ذکر فضائل ائمه اطهار** / تاریخ معصومین / فارسی

xazā’en-ol anvār dar zekr-e fazā’el-e a’emme-ye athār

یزدی، احمد بن حسن، – ۱۳۱۰ ؟ قمری

yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)

در حالات حضرت پیغمبر و ائمه هدا علیهم السلام و ذکر مناقب و فضایل و مصائب آنان، مشتمل بر چهارده «خزانه» و هر کدام دارای چند «نور».
[دنا ۸۵۸/۴؛ الذریعه ۱۵۳/۷؛ فهرستواره منزوی ۱۶۳۴/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۶۸

آغاز: الحمدلله الذی جعل قلوب المحبین خزینة لانوار محبة أولیائه ... از خزانه سوم از کتاب خزائن الانوار؛ **انجام:** و خلفای بنی العباس سی و هفت نفر بودند و مدت ملک ایشان پانصد و بیست و چهار سال است

از خزانه سوم تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسین عینابادی، تا: ۱۲۸۱ق؛ مصحح، مقابله شده در سه‌شنبه ۲۰ ذیقعده ۱۲۸۱؛ چند یادداشت از محمد علی صفا بیرجندی بتاریخ ۱۳۲۲؛ جلد: مقوایی، ۱۷۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۸ - ۱۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۹۴

تمام کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۹۰]

● خزائن الانوار و معادن الاخبار فی منقبة الائمة الاخیار / تفسیر / فارسی

xazā’en-ol anvār va ma‘āden-ol axbār fī manqabat-el a’emmat-el axyār

امامی خاتون آبادی، محمد رضا بن محمد مؤمن، - ۱۱۲۷ ؟ قمری

emāmī xātūn-ābādī, mohammad rezā ebn-e mohammad mo’men (- 1715)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ ق)

تفسیری است روان که گاه به اشعار خویش استناد جسته است؛ با مقدمه ای که شامل یک فاتحه است در معانی حروف و چهارده «خزانه»: ۱. اختلاف قراء؛ ۲. معجزه قرآن؛ ۳. بیان اشتمال قرآن بر انحاء علوم و جامعیت آن بر انواع فنون ... که مفسر را در تفسیر آن ضرور است؛ ۴. بیان کیفیت و آداب تلاوت؛ ۵. بیان جمع و تغییر و زیاده و نفصان قرآن و معنی آن؛ ۶. بیان معنی قرآن و فرقان و معنی ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و تأویل و تفسیر و ظهر و بطن ... و منع تفسیر کردن به رأی خود؛ ۷. بیان آنکه جمله قرآن در باب اهل بیت رسول خدا و دوستان ایشان و ذم دشمنان ایشان نازل شده و علم قرآن بتمامه نزد ایشان است؛ ۸ بیان تقسیم و تعداد آیات و سور مکی و مدنی و معنی تفسیر و تأویل و وحی؛ ۹. عدد آیات و قصص و کلمات و حروف و نقطه و اعراب و مد و تشدید و جزم و معنی اینها؛ ۱۰. بیان اسامی شریفه و القاب قرآن و مدت نزول آن؛ ۱۱. بیان استعاذه؛ ۱۲. بیان افتتاح کارها به تسمیه و تمجید و صلوات و فضیلت این کلمات؛ ۱۳. بیان فضائل و خواص سوره مبارکه فاتحه و اسامی شریفه آن و بعضی فوائدش؛ ۱۴. بیان نکات لطیفه که در باب اختصاص سوره فاتحه به عدد هفت گفته شده و برخی اسرار آن. نام کتاب و نگارنده و فهرست بخش‌ها در دیباچه آمده است. در انگیزه این تفسیر آورده: «و از تفاسیر شیعه آنچه جامع فواید عظیمه و فراید جسیمه است و جمهور ارباب دانش و بینش از آن بهره مند حظ وافرند به عربی تألیف شده اواسط الناس را از استشمام روایح آن نصیبی نبود از تفاسیر ... که مقنع طبایع ارباب ذهن و ذکاء و مضامین آن از کتب معتبره بین العلماء و مستندش بائمه هدی رسیده ... بخاطر فاطر این بی بضاعت می‌رسد که انشاء الله تعالی تفسیری کامل و شرحی شامل بر قرآن مجید ... فقراتش مستند به اسانید معتبره از مفسرین و بیان نکات صداقت آیاتش منتسب به احادیث مرویه ائمه معصومین». روش کار او این است که نخست ترجمه و بیان مدلول آیات را آورده و سپس نکات و لطائف تفسیری را در عنوان «خزانه» برای نمونه: «الحی القیوم دو خبر مبتداء سابق یعنی او است زنده پاینده. خزانه: بدانکه حی آن کس را گویند که اطلاق علم و قدرت بر وجه صحت بر وی کنند با عدم زوال این دو صفت از وی ازلا و ابدا چه صفات او بالذات است نه بالقوة و الامکان پس زندگی هرذی حیاتی بعلم و قدرت اوست و حیات دائمی او را اصلا مجانست و مشابهت بحیات ذوی الحیات نیست بچند وجه». می‌خواسته آن را در ۴ مجلد بسازد. مجلد یکم از مقدمه تفسیر تا آخر سوره نساء و ظاهراً بیش از همین یک جلد را تألیف نکرده است.

آغاز: معمار خزاین فکر غواصان امواج وجود از بحر وسیع سبع المثانی و معیار معانی سنج سر صرافان نقود از گنج خانه معانی ...
[الذریعة ۱۵۳/۷؛ نسخه‌های منزوی ۴۵/۱ (۲ نسخه)؛ دنا ۸۵۸/۴ (۸ نسخه)]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰

آغاز: بدنش بلرزید و موهایش راست شد و برخاست و بخانه خود برگشت. پس قریش؛ **انجام:** و یزدهم من فضله ... که آن از قرار یک در ده و یک در هفتاد و یک در هفتصد باشد و زیاده.

از وجه چهارم از خزانه دوم (که برگ اول وارونه صحافی شده) از مقدمه تفسیر را دارد تا آیه ۱۷۳ از سوره نساء «فاما الذین امنوا و عملوالصالحات فیوفیهم اجورهم و یزیدهم من ...» که شامل جلد اول آن است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام (یک برگ) شامل پنج جزء کامل از اول و کمی از جزء ششم قرآن را دارد؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حاج سید سعید، جلد: تیماج مشکی، ۴۰۰گ، ۳۱ سطر (۱۴/۵×۲۷/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱ - ۱۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نور در دیده وی پیدا شود و هیبت او داخل شود بدلهای کافران.

از اول کتاب تا آخر سوره بقره ختم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر رجب ۱۱۱۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۵گ، ۲۴ سطر،

اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱ - ۳۶۰]

۳. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد یکم؛ کا: محمد علی پسر فدا علی بیرقی، تا: ربیع الاول ۱۱۲۱ق؛ تفسیر است به فارسی [نشریه: ۷ - ۵۳۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم المجلد الاول من المجلدات الاربع من تفسیر خزائن الانوار بتأیید عالم الاسرار و یتلوه فی المجلد الثانی سورة المائدة ان شاءالله تعالی ... بگیرد جهان شهرت این کتاب ×× چو در بر و بحر مطلع آفتاب

مجلد ۱ «از فاتحة الکتاب تا آخرین سوره نساء «یبین الله لکم ان تضلوا و الله بکل شیء علیم»؛ خط: نسخ، کا: عباس ابن علی، تا: ۲۰ رمضان ۱۱۲۱ق؛ کاغذ: سفید سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹۳گ، ۲۹سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۲۴×۳۶سم [سنا: ف: ۲ - ۲۷۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۲

آغاز: برابر **انجام:** بگیرد جهان شهرت این کتاب ×× چو در بحر و در مطلع آفتاب

خط: نسخ، کا: شیخ محمد رفیع بن محمد نصیر برجسی، تا: اواخر محرم ۱۱۲۲ق؛ در پایان آمده: «تم مجلد الاول من المجلدات الاربع من تفسیر خزائن ... و یتلو المجلد الثانی سورة المائده»؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن ساغری یشمی، ۴۴۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۲]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۴۵-عکسی

آغاز: و مایکون که در معموره بی شخم کاف ونون کاشت؛ **انجام:** آیت آخر سورة المائدة تم المجلد الاول من مجلدات الاربع من تفسیر خزاین الانوار ... و یتلوه فی المجلد الثانی سورالمائدة ... لمؤلفه ... چراغ امم قبله خافقین. گل باغ امید سلطان حسین ... بگیرد جهان شهرت این کتاب ×× چو در بحر و بر مطلع آفتاب.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: پیش از ۱۱۳۲ق؛ افتادگی: آغاز (چند سطر)؛ با یادداشت محمد المدعو به مؤمن در ۱۱۳۲ق، که نسخه از جمله کتاب‌های مرحمتی میرزا ابوالحسن ادیب الممالک است؛ مهر چهارگوش یادداشت انتقال به «فرزند عزیز نور چشمی محمد حسین» نوشته ذیحجه ۱۲۵۱ و انتقال از میرزا محمد حسین در ۱۲۷۲ [عکسی ف: ۱ - ۱۵۹]

۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۱۳/۴

خط: نستعلیق، کا: سید صادق مرزون آبادی، تا: ۱۲۳۹ق؛ ۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۳۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۴

آغاز: ... مرکز عالمین، دو قطب شریعت حسن با حسین؛ **انجام:** همچون قطاری شتر که از پس دیوار نزد کسی که از طرف دیگر دیوار از رخنه مشاهده کند بجز یک شتر که در محاذی.

موجودی تا اواسط تفسیر آیة الکرسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ کاغذ: نخودی، ۱۴۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۳×۳۷سم [ف: ۱۱ - ۶۲۱]

● خزائن الایمان / کلام و اعتقادات / فارسی

xazā’en-ol īmān

جرجانی، ضیاءالدین بن سدیدالدین، ق ۱۰ قمری

jorjānī ‹zīyā-od-dīn ebn-e sadīd-od-dīn (- 16c)

آغاز: حمد له ... چنین گوید ضیاء الدین علی بن سدید الدین داود که این رساله‌ای است مختصر در معرفت اسلام بنابر مذهب امامیه ... و خزائن الایمانش نامیدم ... اگر پرسند که ایمان اجمالی کدام است بگو: که ایمان اجمالی ایمانی را گویند ...

چاپ: تصحیح معصومه نورمحمدی، در رسائل فارسی جرجانی (تهران، اهل قلم و میراث مکتوب: ۱۳۷۵)

[دنا ۸۵۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۹/۲۸۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۵

آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله رب العالمین ... چنین گوید ضیاء الدین علی بن سدید الدین داود که این رساله ایست مختصر در معرفت و اسلام بنابر مذهب امامیه ... و خزائن الایمانش نامیدم ... اگر پرسند که ایمان اجمالی کدام است بگو: که ایمان اجمالی ایمانی را گویند؛ **انجام:** جواب گوئیم که مراد پیغمبر ... در اینجا از اسلام ثمرات و علامات اسلام بودند حقیقت اسلام. تمت الرسالة الشریفة بعون الله و حسن توفیقه و الصلوه ... و اله الطاهرین.

بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۲گ (۹پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۸]

● خزائن التدبیر فی علم التکسیر = ترجمه شمس الآفاق / علوم غریبه / فارسی

xazā’en-ot tadbīr fī ‘elm-et taksīr = t.-ye šams-ol āfāq

وابسته به: شمس الآفاق فی علم الحروف و الاوفاق؛ بسطامی، عبدالرحمن بن محمد (-۸۵۸ق)

ترجمه‌ای است از کتاب «شمس الآفاق» عبدالرحمن بسطامی. در این رساله دو بخش از آن کتاب در مورد تکسیر اسما و حروف و خواص مربعات وفقی ترجمه شده و در اندک مواردی توضیح و تفسیر کوتاهی داده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۲۸/۱

آغاز: الحمدلله الحی القیوم القائم بذاته و الشکر لاله الملک الدیوم دائم بصفاته ... اعلم عرفک الله تعالی فی معانی العلوم بمعرفته و وفقنا بالعمل بقدر المعلوم بمشیته ان اردت ان تفق غوامض هذا العلم و تصیر من ارباب البصیرة و الواصلین الی الحق و الحقیقة؛ **انجام:** آتش خاک باد آب (جدول است)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۶گ (۱ر-

۷۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳۶ – ۱۹۳]

● **خزائن الجواهر سلطانی** / دعا / فارسی

xazā’en-ol javāher-e soltānī

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، – ۱۱۵۱ قمری

xātūn ābādī, mohammad hoseyn ebn-e sāleh (- 1739)

کتابی مفصلی است در دعاها و اعمالی که در روزها و شب‌های دوازده ماه سال بجا آورده می‌شود و شامل تحقیقات فقهی است و به این جهت از دیگر کتب مشابه ممتاز است. جملاتی از دیباچه کتاب: «علماء امامیه رضوان الله علیهم در این باب کتب متعدده تألیف نموده‌اند لیک اکثر آنها به لغت عربی و عامه خلق از عمل به مضمون آنها به این جهت محرومند و بعضی که به لغت فارسی تألیف شده اکثر آنها در نهایت اختصار است لهذا این فقیر حقیر حسب الامر بعضی که اطاعت ایشان بر این فقیر متحتم بود به تألیف این کتاب اقدام نمود و آنچه در این باب از کتب اصحاب به نظر رسیده در این کتاب درج نمود و آنچه از مسائل شرعیه متعلق به هر مقامی بود به تفصیل آن را با بعضی از فوائد که از کتب اصحاب استفاده نموده با آنچه به خاطر فاتر این شکسته قاصر رسید اضافه نمود و این کتاب مسمی گردید به خزائن الجواهر السلطانی». کتاب دارای یک «فاتحه» و دوازده «خزینه» و «خاتمه» است: فاتحه در آداب دعا و دوازده خزینه در اعمال دوازده ماه که از ماه رجب شروع می‌شود و خاتمه در اعمال و دعاهای متفرقه.

آغاز: جواهر خزاین ثنائی که زیب و زینت بر دوش شاهد از حجال عالم ملکوت بوده باشد و در کنوز محامدی که آویزه گوش معتکفات صوامع جبروت گردد سپاس و ستایش جناب قاضی الحاجات است که قدسیان سماء و ساکنان ملاء اعلی از تسبیح و تقدیس و تمجید ذاتش پیوسته در خروش ...

[دنا ۸۵۹/۴؛ الذریعة ۱۵۴/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۲۷/۷]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۱۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ... که این خزینه سوم است از کتاب خزائن الجواهر سلطانی در بیان فضائل و اعمال ماه مبارک رمضان؛ **انجام:** و این نوع تابع حقیقت و بطلان علم نجوم است و علی ای تقدیر مراعات آن ضرر ندارد و الله تعالی یعلم

مجلد اول از خزینه سوم در اعمال ماه رمضان؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات در حاشیه؛ تملک: محمد علی بن محمد جعفر حسینی؛ جلد: مقوایی، ۲۵۱گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم[محدث ارموی مخ:۲-۶۴۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** نصف آخر ماه شعبان توان خواند کو قبل اغز جمعه آخر بوده باشد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تاریخ وقف: ۱۱۴۷؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۴۶گ، ۱۴ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۶ – ۳۶۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۸

آغاز: برابر

شامل فاتحه و چهار خزینه می‌باشد: ۱. در اعمال ماه رجب، ۲. اعمال ماه شعبان، ۳. اعمال ماه رمضان و در این خزینه بسیاری از احکام روزه را تذکر داده و راجع به شب قدر تحقیقات کامله‌ای دارد، ۴. در اعمال ماه شوال و در آخر این خزینه اعمال و ادعیه عید نوروز را ذکر نموده است) هر یک از فاتحه و خزینه‌ها به چند باب تقسیم گردیده و پس از این بر اوراق ننوشته‌ای که نسخه داشته، دوازده امام خواجه نصیر طوسی و انتخابی از آیات سور قرآن کریم (از فاتحه تا ناس) نوشته شده و بر حاشیه این قسمت اخیر نسبت انتخاب این آیات به امیر المؤمنین علی علیه السلام داده شده و نسبت دهنده گوید که این آیات شامل اسماء اعظم الهی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهراً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۳۱×۲۲سم [ف: ۳ – ۴۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مفهوم میشود که این دعا را در اکثر اوقات نصف آخر ماه شعبان تواند خواند کو قبل از جمعه آخر ماه بوده باشد.

دارای فاتحه و اعمال ماه رجب و شعبان؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد مهدی هرندی اصفهانی، تا: رجب ۱۱۵۴ق، حسب الامر آقا زین العابدین؛ مقابله شده در روز چهاردهم رجب ۱۱۵۵، مصحح، بین سطرها ترجمه به فارسی شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۳گ، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ – ۳۲۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بنفش و عنابی و پوشیدن جامه سفید یا سبز یا آل یا کبود و مراعات این نوع تابع حقیقت و بطلان علم نجوم است و علی ای تقدیر مراعات آن ضرر ندارد و الله تعال یعلم».

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن محمد علی اصفهانی مشهور به آقاجانی، تا: جمادی الاول ۱۲۲۲ق؛ جلد: روغنی، ۳۰۰گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۵ – ۴۲۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** مراعات آن ضرر ندارد.

خط: نسخ، کا: رفیع بن محمد علی اصفهانی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۵۲ق؛ واقف: احترام السلطنه، دی ۱۳۳۰؛ ۳۶۲گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۶ – ۲۲۹]

۷. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جامه خود را پاکیزه نسازد ... بحق محمد و اله

خط: نسخ خوش، کا: محمد رضا، تا: ۷ رجب ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدالراجی محمد ... اسدالله الموسوی»؛ کاغذ: فرنگی مایل

به حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج، ۳۴۸گ، ۲۹ و ۱۵ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: - ۱۶۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۲۰

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۰۱

خط: نسخ ادعیه معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ بایادداشتی از فرزند مؤلف؛ تملک: ریحان الله الموسوی به تاریخ شعبان ۱۳۱۷ با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۱۹۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۲۳

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح، محشی و این کار به گواهی آقای روضاتی توسط مؤلف انجام شده، با یادداشتی از سید محمد علی روضاتی که سال تألیف ۱۱۲۰ دانسته شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۴۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱۶ - ۲۱۵]

← خزائن الجواهر فی اعمال السنة ← خزائن الجواهر سلطانی

● خزائن جواهر القرآن / تفسیر / عربی

xazā'in-u jawāhir-il qur'ān

قمی، علیقلی بن قره چغای، ۱۰۲۰؟-ق۱۱ قمری

qomī, 'alī-qolī ebn-e qara čoqāy (1612 - 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۳ق

در تفسیر آیات فلسفی و کلامی و اخلاقی قرآن است در برابر آیات الاحکام اردبیلی و قصص الانبیاء راوندی درست مانند احمد عاملی در لطائف غیبی. آیات اعتقادی قرآن کریم را جمع نموده و پس از هر آیه احادیثی که در تفسیر آن روایت شده با نقل پاره‌ای از مطالب کلامی و فلسفی آورده و به طور مختصر تفسیر می‌نماید. در الذریعه (۱۵۴/۷) می‌گوید: مؤلف چون آیات الاحکام اردبیلی و قطب راوندی را دید، بر آن شد که آیات اعتقادی را گرد آورد و تفسیر کند، و در ماه رمضان ۱۰۸۳ بدین کار شروع نمود و کتاب را در چهار جلد پرداخت و به آیات توحید شروع کرد و به آیات بهشت و جهنم ختم نمود و هر جلد دارای چند خزینه و دارای چند فصل می‌باشد و مجموع کتاب بیست و سه خزینه و دارای شصت فصل در هفت باب است. در آن یاد شده است از: اثولوجیا و ابن رشد و رد تهافت او (در هامش و متن) و ابن کمونه و شبهه او و شهید ثانی و سید داماد و تشریفات و قبسات و تعلیقات کافی او و فاضل میرزا ابراهیم همدانی و رسایل او و العارف الشیرازی و شرح الکافی او و در دو جا و باید از آن صدرای شیرازی خواسته شده باشد و «صاحب الوافی دام فیضه».

[دنا ۸۵۹/۴؛ الذریعه ۱۵۴/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۳۹

جلد سوم مشتمل بر خزینه پانزدهم و شانزدهم و از پایان افتاده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تاریخ وقف: ۱۱۲۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲۳ - ۲۷۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۸/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با علامت بلاغ؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۲گ (۱پ-۲۵۲ر)، ۲۲ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸ - ۴۱۱]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۵۸۹۹

تا خزینة هشتم است و خود کتاب باید در بیست و سه خزینه و یک خاتمه باشد و در پنج مجلد دارای دو مقاله و هفت باب و شصت فصل؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اصل خط خورده مؤلف و پر از حواشی؛ واقف: محمد مهدی قلی خان (پسر مؤلف)، ربیع الاول ۱۱۲۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۰گ، ۲۴ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۱۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۲۵

آغاز: و فی ارشاد المفید عن أبی عبدالله، قال: یخرج القائم من ظهور الکوفة، سبعة و عشرین رجلا خمسة عشر من قوم موسی، الذین کانوا یهدون بالحق؛ **انجام:** الاخلاص نزلت بالمدینة فی زید بن ربیعة العامری و عارم بن الطفیل و قیل و هی مکیة لا ناسخ فیها و لا منسوخ و کذا المعوذتین و اختلف فی نزولها، تمت.

خط: نسخ، کا: حبیب الله، تا: ۱۰۸۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ سه سال پس از تألیف در حیات مؤلف کتابت شده، مصحح، محشی، مقابله شده؛ مهر: «عبده زین العابدین الحسینی» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی، ۱۲۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۶۲]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۱۵۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۷۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۲۵/۱۳

آغاز: و لا کبیرا الا و اذا ضم الیه مثله صار اکبر و فی ذلک زوال و انتقال عن الحالة الاولی و لو کان قدیما مازال و ما حال لان الذی یزول و یحول یجوز ان یوجد و یبطل فیکون لوجوده بعد دخول فی الحدث ... و قال فی لقمان و لئن سألتهم من خلق السموات و الارض لیقولن الله، فی الصافی لوضوح البرهان بحیث اضطروا الی الاذعان، فی التوحید عن الباقر علیه السلام قال قال رسول الله صلعم کل مولود یولد علی الفطرة؛ **انجام:** الخزینة الثانیة فیها الآیات المتعلقة بصفات الله تعالی و تقدس و هی مشتملة علی ثلثة فصول ... و الذی هو ذات الباری فرد خاص منه و ذلک الفرد لشدة نوریته و فرط ظهوره مجهول لنا محتجب عن عقولنا و ابصارنا.

بخش آخر از خزینه اول و بخش اول از خزینه دوم. عنوان خزینه دوم چنین است: «الخزینة الثانیة فیها الآیات المتعلقة بصفات الله

تعالی و تقدس و هی مشتملة علی ثلثة فصول، الفصل الاول فی علمه تعالی و تقدس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۱گ (۱۳۷ر-۱۵۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۸ - ۳۳۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۰۹

جلد سوم مشتمل بر خزینه پانزدهم و برگی از آغاز خزینه شانزدهم که اول آنها در قصص انبیا و دوم در مدح انبیا علیهم السلام می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملکی بدون نام به تاریخ جمادی الثانی ۱۳۳۱ با مهر «الراجی محمد بن نصرالله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۱۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶

آغاز: الفصل الحادی عشر فیه ذکر المأمورات المتفرقة و الصفات القدسیة و الاخلاق الکریمة للمؤمنین و العارفین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۹۰گ، اندازه: ۲۱×۲۸سم [ف: ۴ - ۹۰]

● **خزائن الجواهر و مخازن الزواهر = تفسیر بسمله** / تفسیر / عربی

xazā’in-ul jawāhir wa maxāzin-ul zawāhir = tafsīr-u bismilah

خادمی، محمد بن مصطفی، - ۱۱۷۶ قمری

xādemī ‹mohammad ebn-e mostafā (- 1763)

تاریخ تألیف:۱۰ صفر ۱۱۵۶ق

تفسیر مفصلی است بر بسم الله الرحمن الرحیم، که مؤلف آن را در چند بخش قرار داده و در هر بخش بسمله را بر طبق یک علم تفسیر نموده است. بخش‌های آن عبارتند از : تفسیر بر طبق نظر اهل لغت، من حیث الوضع، من حیث الاشتقاق، من جهة الصرف، من جهة النحو، من جهة المعانی، من جهة البیان من جهة البدیع، من جهة الکلام، من حیث الاصول، من حیث المنطق، من حیث الإداب، من حیث الفقه، من حیث التفسیر، من حیث الاسناد، من حیث القرائة، من حیث التصوف.

آغاز: بسم الله الذی جعل البسملة شریعة للافتتاح الرحمن الذی جعلها لوصول کل برکة هو المفتاح الرحیم الذی جعلها لقاصد کل خیر النجاح

انجام: ان یذکرونی بخاصة دعواهم اجمعین سبحان ربنا رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین

چاپ: استانه، ۱۲۶۱ق.

[دنا ۸۵۹/۴؛ معجم المؤلفین ۳۰۱/۱۱]

شرح و حواشی:

۱- ایضاح ابداع حکمة الحکیم فی بیان «بسم الله الرحمن الرحیم»؛ علیش، محمد بن احمد (۱۲۱۷-۱۲۹۹)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۵۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۴۱گ (۴۹پ-۸۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۳۱۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن علی بن حاجی عمر معروف به فقیه، تا: ۱۱۸۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹ ص(۲۸۰-۳۳۸)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۷۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲ / ۷۶۳۹-۵۱/۹۹

آغاز: برابر

بی‌کا،تا:۱۲۰۳ق؛۴۶گ،۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۰۶]

← الخزائن الحائریة فی شرح الدرة الغرویة ◄ خزائن الاحکام

● **خزائن الشفاء ناصری** / طب / فارسی

xazā’en-oš šefā’-e nāserī

محسن بن عبدالمولی، ق۱۴ قمری

mohsen ebn-e ‘abd-ol-mowlī (- 20c)

اهدا به: محمود خان احتشام السلطنه

تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق؛ محل تألیف: زنجان

در یک «مقدمه» و ده «مقاله».

آغاز: ... تلک عشرة کاملة. مقاله اولی در امراض آلات تنفس ۱-ورم حنجره یا نزله حنجره. بدانکه نزله در نزد قدماء از حکماء عبارت بود از نزول ماده از دماغ به انف و حلق و حنجره و ...

انجام: از داخل محلول یدور دوپطاسیوم و ارسنیک و حمام و دوش با روما کوکردی و حمام عمومی قلیائی و آب ... و مسهلات تجویز کنند.

[دنا ۸۵۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۷/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۵۶گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۱۸۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۵۵/۲

تا اواخر مقاله ششم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ ذیقعده۱۳۰۹ق؛افتادگی:انجام؛مصحح؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۰۹گ (۷۲پ-۱۸۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۶۴]

● **خزائن العلائم و جواهر الملاحم** / حدیث / عربی

xazā’in-ul ‘alā’im wa jawāhir-ul malāḥim

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶ - ۱۳۵۲

قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860 - 1934)

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی هدانا لحمده و جعلنا من اهله

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی النبی و آله المطهرین ... تمام شد

خط: نستعلیق تحریری، کا: بیرجندی، فضل الله بن محمد باقر، تا: ۱۳۳۷ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن مشکی [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بتاریخ ۲۷ رجب المرجب سنه ۱۳۴۳

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: ۱۳۴۳ق [رایانه]

● **خزائن العلوم = خلاصة موائد العوائد** / اصول فقه / عربی

xazā'in-ul 'ulūm = xulāṣat-u mawā'id-il 'awā'id

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

تاریخ تألیف:پنج‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۴۳ق

مؤلف مسائل اصولی مورد نیاز مجتهد را در یک «مقدمه» و سه «فن» و یک «خاتمه» گردآورده: مقدمه در بیان پنج امر یعنی تعریف، موضوع، نیاز به این علم، دلیل شرعی هم عقلی است و هم نقلی. حکم شرعی آیا اقتضا است یا تخییر ...؛ فن ۱. ادله لفظی شامل پنج باب؛ فن ۲. ادله نقلی در چند باب؛ فن ۳. ادله عقلی در چهار باب؛ خاتمه در اجتهاد و تقلید و تعارض و تعادل و تراجیح است. این اثر مختصری از کتاب خود مؤلف تحت عنوان «موائد العوائد فی بیان القواعد و الفوائد» می‌باشد.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی افاض بجود الوجود اما بعد فیقول خادم بساتین المذهب الجعفری ... محمد جعفر الاسترآبادی ان هذه المختصره کالفهرست لما فی کتابنا المسمی بموائد العوائد ... ذکرت فیه ما هو المختار فی المسائل مع الاشاره الی ما هو دلیلی ... و هو مرتب علی مقدمه و ثلثه فنون و خاتمه ...

چاپ: این کتاب چاپ شده است.

[الذریعة۲۱۴/۲۳ و ۲۱۲/۲۰؛ دنا ۸۶۰/۴ (۱۸ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۴۹/۶

آغاز: اعلم ان علم الاصول هو العلم بالقواعد الممهدة للاقتدار علی استنباط الاحکام الشرعیه الفرعیه عن ادلتها التفصیلیه؛ **انجام:** و الازالة اصل الاصل مما تستلزم العسر المعدم بقوله تعالی یرید الله بکم الیسر و لایرید بکم العسر.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۶۴ص (۲۶۶-۳۲۹)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم[ف:۱۹-۳۹]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۸/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ جلی، کا: مهدی بن عبد الرحیم، تا: ۱۲۴۳ق، در زمان حیات مؤلف؛ مهر: «وقفه حاجی عبدالله» (شلجمی)؛ واقف: حاجی عبدالله؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف:۴۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا منافات بین تقدیم الاصل علی الظاهر و کون بناء الشرع هلی الظ اظهر الله من یجعل الاصل ظاهرا و حشرنا مع من جعله طاهراً.

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی۱۲۴۳ق؛ صدر نسخه ضمن ۳۴ برگ قطعه در حجیت مظنه تألیفی شیخ محمد تقی صاحب هدایة المسترشدین و هم از دیگری ضمیمه است؛ ۳۷۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۶ - ۸۰]

۴. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۱۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان وقع التعارض بین الاصل و الظاهرا عنی ظاهر الحال الظنی حسیا کان او حدسیا الاغیره من الظواهر التی علیها بناء الشرع یقدم الاصل الا ماخرج بالدلیل کما فی شهادة البنیة.

خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمدعلی آرانی کاشانی، تا: ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ محشی با امضای «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج سبز، ۱۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۲۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** علیها بنا الشرع یقدم الاصل الا ما خرج بالدلیل کما فی شهادة البینة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ واقف: حاج میرزا مهدی قزوینی کولچی، ۱۳۰۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰ص (۱-۴۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۰۸]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۵۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** علیه بناءالشرع یقدم الاصل الاما خرج بالدلیل کما فی یدالمسلم و شهادة البینة.

خط: نسخ، کا: اسماعیل حسینی کتمری، تا: ۱۲۵۰ق؛ مصحح؛ ۳۸گ (۱۲پ-۵۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳ - ۱۴۰۹]

۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۹۳۵/۳

بی کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۲۹]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۱۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** لأن ظاهر المقال الذی علیه التی بناء الشرع یقدم الأصل الا ما خرج بالدلیل کمافی ید المسلم وفی شهادة البینة.

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی کجوری، تا: یک‌شنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۵۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ (۴۱پ-۱۰۸پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۶۴۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۲۳/۶

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۵ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۴۵ر-۷۰ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۱ - ۲۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۶۶/۶

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹ (۱۰۶پ-۱۵۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸ - ۲۸۹]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۴۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی تنزه بوجوب وجوده عن شوائب نقایص الامکان؛ **انجام:** اظهر الله من یجعل الاصل ظاهرا ... المومنین و المومنات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۸۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیکون الواحد المنهم منها واجبا بالاصاله و ما عداه واجبا من باب المقدمه

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن مازندرانی، تا: ۱۲۶۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۴گ، ۱۸ سطر (۱۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۹۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۲/۲

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین لواسانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۸گ (۱۷۵ر-۱۹۲پ)، ۲۵ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۹ - ۹۱۵]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منهم الکشی و منهم البرقی و مشایخ الاجازة کثیرة تعلم من ملاحظة کتب الرجال.

خط:نستعلیق،کا:محمد ربیع نوری،تا:یک‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۴۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۳۲]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۲۷/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر جوزانی، تا: ۱۲۶۸ق، برای حاج آقا محمد؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۱۸-۷۰)، ۱۶ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۴۰]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴/۴-طباطبائی

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش، ۲۰گ (۴۵-۶۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۳۸]

۱۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۹۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۵۰۵]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۵۶/۵

انجام: و علی الاول انها متحدة أو متعددة و عند التعدد ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ (۱۱۲پ-۱۵۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۴۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۱۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کونه ممن یستحیل فی حقه صدور القبیح و کون المقام مقام البیان

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۸۳ر-۸۸پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۲۶۷]

۲۰. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۱۷]

← خزاین الفواید ⟵ خزائن الفوائد

● **خزائن الفوائد** / کلام و اعتقادات،شعر / فارسی

xazā'en-ol favā'ed

مجذوب تبریزی، محمد بن محمد رضا، - ۱۰۹۳ قمری

majzūb-e tabrīzī, mohammad ebn-e mohammad rezā (-1682)

مثنوی در بیش از ده هزار بیت در توحید و نبوت و امامت با استفاده از ادله عقلی و کلامی و روایات مرویه از روات شیعه و اهل سنت است، درپایان دارای ترجیع بندی است در چهارده بند در مدح و ستایش حضرت امیرمؤمنان (ع).

آغاز: بحری است لباب از فراید ×× شد نام خزائن الفوائد / مفتاح خزینه‌های توحید: سبحان الله عز شأنه ×× من جل و عمم امتنانه

انجام: القصه هر آنچه کرد مولی ×× فرموده کردگار یکتا / روزی که قلم گرفت معبود ×× لوحش کف مرتضی علی بود

[دنا ۸۶۰/۴ (۳۱ نسخه)؛ الذریعة ۴۵۵/۷ و ۹۷۳/۹ و ۱۵۵/۷ و ۹۶۳/۹؛ فرهنگ سخنوران ص ۵۱۰؛ دانشمندان تبریز، تربیت ۱۳۱۴ شمسی: ۳۲۶؛ قاموس الاعلام: سامی، ۴۱۶۹/۶؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۸۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۷/۶ با همین آغاز ناشناس آمده]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۴۹

آغاز و انجام: برابر/ تمت الکتاب بعون الملک الوهاب فی شهور سنه ۱۰۷۷.

خط: نستعلیق، کا: کمال بن عین علی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشانی «ب» و موارد کمی با علامت «س»، دارای بلاغ قرائت، رکابه‌دار، یادداشت مطالعه و معرفی کتاب از رمضان بن علی کاشانی (وی از مؤلف با دعای زندگان یاد می‌کند)؛ تملک: هادی حسینی نسب با مهر «عبده هادی الحسینی» (بیضی)؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: تیماج عنابی، ۳۰۸گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸/۱×۲۹سم [ف: ۲۹/۲ - ۸۰۹]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** خاک ره شیعیان مجذوب ×× این نسخه نمود روضه مکتوب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق، ولی نسخه تازه‌تر از این تاریخ است به گواهی خط و کاغذ آن؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۵۰ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۸۴]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم لعنت حق جهان جهان باد ×× بر کفر و نفاق و ظلم و الحاد

خط: نسخ دوستونی، بی‌کا، تا: نیمه شعبان ۱۰۷۷ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «بنده آل محمد» (بیضی)، «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۳]

۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم لعنت حق جهان جهان باد ×× بر کفر و نفاق و ظلم و الحاد و بعد ترجیع بندی در مدح حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب در چهارده بند آغاز میشود و بعد (تم الکتاب الخزاین بعون الملك المهیمن و صلی الله علی محمد و آله الطیبین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ مجدول و مذهب، محشی، در آخر عبارت «متن بنظر رسید تا توفیق مقابله حواشی که یابد فی سنه ۱۰۷۷» با همان خط متن، ظاهراً مقابله کننده خود ناظم بوده؛ مهر: «الراجی الی الله نصر الله بن نور الدین»؛ جلد: چرمی سوخته، ۲۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹ سم [ف: ۱ - ۴۵۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۱۲/۱

آغاز: ای بر احدیت تو بر حق ×× کونین دو عادل موثق / در معرفت بچشم عرفان ×× باشد دو جهان دو چشم حیران؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن حاجی «اخی جان»، تا: ۱۰۷۸ق؛ افتادگی: آغاز (چهارده بیت)؛ نسخه‌ای نفیس و هنری است، در حیات شاعر کتاب شده، جدول مذهب، مرصع، دارای کمند طلائی است، مصحح با عبارت «متن بنظر رسید تا توفیق تصحیح حواشی که یابد، فی ۱۰۸۷ هـ ... »، محشی با نشان «ب، س»؛ مهر: «محب شاه دین میرزا محمد» (بیضی) و احتمال می‌رود از مؤلف باشد؛ کاغذ: شرقی، ۲۴۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۳ - ۵۴۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** از لشکر ظلمت است دوزخ ×× عمر ابد و بهشت از ماست / القصه هر آنچه کرد مولی ×× فرموده کردگار یکتاست

خط: نسخ، کا: محمد طالب ابن عبدالله، تا: ربیع الثانی ۱۰۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ با سرلوح مزدوج مذهب، مجدول مذهب مرصع؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳۶ - ۴۵۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: آغاز جمادی الاول ۱۰۷۹ق؛ با سرلوح، محشی لغوی؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۲۴۹گ، ۱۹ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۲۳۴]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قلی بن حیدر علی شبستری، تا: پنج‌شنبه غره جمادی الاول ۱۰۹۱ق، جا: خلیل لو؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف مخ]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم لعنت حق جهان جهان باد ×× بر کفر ونفاق وظلم والحاد

خط: نسخ، کا: ملا عبدالکریم بن ملا محمد کاظم تبریزی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ با چند بیت شعر عربی به سال ۱۱۹۵ آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۳]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه شوال ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۸۶گ (۱-۴۸۶)، ۱۹ سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۳۵]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۸۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ در متن و هامش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۲۳ سطر (۷×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۱۷۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن قاسمعلی، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۱۵۵ق؛ محشی با نشان «ب»؛ تملك: احمد آل اسحاق، حاج تقی بك دستجردی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۵۴۱]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰-۱۰/۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر فرقه رهی گزیده حق دانندش ×× با مهر علی و یازده فرزندش / دین دین نبی است بر محمد صلوات

خط: نسخ، کا: محمد حسین تبریزی، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۹۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج نارنج، ۲۴۷گ، ۱۸-۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۰۷]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۶

آغاز: ... بی ذکر تو از طلب چه یابند ×× از غیهب این غهب چه یابند / بی ذکر خوشت لب از تسنم ×× می‌یابد کنج و می‌کند کم؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره صفر ۱۱۹۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «ب»، مجدول سه خطی مذهب؛ تملك: شاه ولد با مهر «العبد شاه ولد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی،

۲۴۲گ،۱۹سطر(۱۴/۵×۷/۵)،اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹-۳۲۵]
۱۵. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۲۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی لغوی؛ کاغذ: کبود و خاکستری، قطع: رحلی [نشریه: ۵ - ۶۲۴]
۱۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۷۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۶]
۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸/۶×۲۹سم [ف: ۲ - ۲۲۳]
۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۱۷۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۶×۳۴/۶سم [ف: ۲ - ۲۲۴]
۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یک یک لمه از کلام معصوم ×× در طی کتاب عقل پیداست
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۳۹۸]
۲۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵/۴-۵۹۳۹
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد کریم، تا: چهارشنبه ۱۲ رجب ۱۲۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۶۷گ، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۱۶]
۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن محمد حسین اشتیانی قمی نخعی، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۲۲۳ق؛ محشی؛ تملک: میرزا محمد تقی فیض قمی به تاریخ ۱۳۴۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۷ - ۱۶]
۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۴۶
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالغفور شریف بابچی، تا: شنبه ۱۱ رمضان ۱۲۲۷ق؛ محشی با نشانی «ب»؛ جلد: مقوایی، ۲۴۱گ، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۳۷]
۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۶۲
خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن محمد حسین بن عبدالکریم بن احمد بن زمان بن فضل الله بن عبدالله آشتیانی آهوئی قمی نجفی، تا: شنبه ۱۰ صفر ۱۲۳۰ق؛ تملک: عبدالحسین بیات به تاریخ ۲۵ شهریور ۱۳۴۲ش در تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۲۲۸]
۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۵۳
خط: نستعلیق، کا: آقا علی، تا: ۱۵ رمضان۱۲۴۶ق، جا: لکهنو؛ برای کربلایی حاج محمد حسین علی خان بهادر؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۹گ، ۱۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۱۸۷]
۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۲۶
خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: ۲۰ محرم ۱۲۵۷ق [مختصر ف: - ۳۲۸]
۲۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۶۰ق، جا: مشهد رضوی؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [مؤید: ۳ - ۳۲۹]
۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۴۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: ابن محمد اسماعیل، تا: ۲۲ رمضان ۱۲۷۶ق؛ کاغذ کاهی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۲۰ سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳ - ۱۰۰۲]
۲۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید حسین، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۲گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۰۳]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۳
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]
۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۳۶-۵۳/۴۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۷۰۷]
۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶۸
آغاز: یا احکام است یا حکایات ×× یا اخبار است از خفیات / آن چار ازین سه وجه عاریست ×× ظاهر کن اگر کلام باریست؛ **انجام:** از لشکر ظلمت است دوزخ ×× عمر ابد و بهشت از ماست / القصه هر آنچه کرد مولی ×× فرموده کردگار یکتاست
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز؛محشی؛جلد: تیماج ساغری مشکی، ۱۹۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۲۱]
۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۳۰
بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **خزائن القرآن** / تجوید / فارسی
xazā'en-ol qor'ān
حافظ علوی، محمود بن محمد، ق۱۳ قمری
hāfez-e 'alavī ،mahmūd ebn-e mohammad (- 19c)
اهداء به: نصرت الدوله فیروز میرزا
نویسنده می‌گوید چون علاقه مبتدیان را به علم تجوید و ترتیل بسیار یافتم بر آن شدم که این کتاب را پس از استقصاء کتب

متقدمان این فن به‌خصوص کتب والدم به رشته تحریر کشم. در یک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان آنچه به‌حسب شرح و طریقه قراء در صحت قرائت معتبر است؛ باب ۱. فضیلت قرآن و حمد آن و بیان ترتیل و محاسن و معایب و لحن و تاکیدات در تصحیح قرآن و حمد و سوره؛ ۲. بیان کیفیت قرائت قراء و آداب تلاوت ...؛ ۳. بیان مخارج و صفات حروف و اقسام دندان‌ها و بیان تنوین ...؛ ۴. بیان احکام حروف مد و همزه محففه ...؛ ۵. بیان رسم الخط قرآن ...؛ ۶. بیان اشباع و ترک آن و مشکلات و مشتبهات بعضی از کلمات؛ ۷. بیان ترتیب نزول و مکی و مدنی سور ...؛ ۸ اسماء و کنی و القاب موجود در قرآن؛ ۹. بیان کلمات کثیر التکرار در قرآن ...؛ ۱۰. بیان مختصری از احوال ادوات؛ خاتمه: در بیان آداب و تعقیبات مشترکه نماز و شک و سهو و مقدمات و مقارنات نماز.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب بافصح اللغات و تبارک الذی نزل الفرقان علی نبیه باوضح النکات ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان اول ناس الناس ... المناص.
خط: نستعلیق خوش، کا: محسن بن محمد شریف، تا: ۱۹ رجب ۱۲۷۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۵۴گ، ۲۴سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۲۵×۲۶/۵سم [ف: ۵ – ۲۸]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۹۲

خط:نستعلیق،کا:محسن بن محمد شریف،تا: ۱۲۹۲ق [نشریه: ۲-۷۴]

● **خزائن القصیده** / شعر / فارسی، عربی

xazā’in-ul qaṣīda

در دیباچه بعد از ذکر نام سلطان حسین بهادرخان و امیر بابا محمود می‌نویسد که پادشاه دستور نوشتن کتابی مشتمل بر قصاید متین متقدمین و متأخرین داده است، سپس گفته شده که این کتاب بر وجه انتخاب مرقوم گشت و به خزاین القصیده که تاریخ این سال است موسوم شد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۹۲

آغاز: الحمدلله المحمود کتابه و کل له و المسعود خطابه و ختامه ... بعد از سپاس و ستایش که صدر القصاید جراید سخن؛ **انجام:** افتاده: یکجو بنا حق ارشکند ابلق سپهر ××یابد ز سنگ عدل تو دندانش انکسار / پای ترا رکاب چو بوسید و شد پدید ×× از آهن رکاب زر کوفت را عیار
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح، مجدول مذهب، با کمند؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج قرمز، ۱۴ سطر (۱۱×۲۰) [ف: ۱۴ – ۲۸۳]

● **خزائن المصائب** / تاریخ معصومین / فارسی

xazā’en-ol masā’eb

جرمقی، حاجی بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

jermeqī ‹hājī-ye-bn-e mohammad hoseyn (- 19c)

کتاب ذیلاً ناقص و مشتمل بر سه «مقدمه» مبسوط و چند «باب» و «خاتمه» در فضایل و مناقب و مصایب آل رسول (ص) که ابواب موجود آن بدین شرح است: ۱ و ۲. درباره زندگانی نبی اکرم و دختر گرامش فاطمه علیهما صلوات الله؛ ۳. فضائل و مناقب و حالات وصی پیامبر علی (ع) و سایر ابواب و خاتمه ساقط است. مؤلف در هر بخش از مباحث به آیات و روایات استدلال کرده و نیز از منشآت خود و اشعار شعرا فراوان آمده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۳۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعلنا من امة اشرف الانبیاء و افضل اهل الارض و السماء؛ **انجام:** و پدرش حرب و بروایتی اظهر و مادرش حیدره و بروایتی اسد و دایه اش میمون و خداوندش علی خواند الا لعنةالله علی الظالمین.
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با چهار سرلوح منقش با شاخه گل و بلبل؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱/۶×۳۵/۳سم [ف: ۱۴ – ۲۵۱]

● **خزائن النصایح** / مواعظ / فارسی

xazā’en-on nasāyeh

عزلتی خلخالی، ادهم، - ۱۰۵۲ قمری

‘ozlatī xalxālī, adham (- 1643)

تاریخ تألیف: ۱۰۳۷ق
این کتاب شانزدهمین تألیف اوست. در ابتدا ء کتاب یک مثنوی با ۱۴۵ بیت آمده.
شرح و حواشی:
۱- خزائن النصایح (منتخب)؛ حسینی طباطبائی، محمد جعفر بن محمد رضی الدین

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز: حمد بی حد خدای عالم را ×× آنکه جان داد و هوش آدم را / سجده فرمود تا کند ملکش ×× قد بر افراشت برتر از فلکش / ... جامع این صحیفه قلیل المبانی و بانی این حدیقه خطیره کثیر المعانی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۷۴ق؛ ۸۹گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۴۰]

● **خزائن النصایح (منتخب)** / اخلاق / فارسی

xazā’en-on nasāyeh (mn.)

حسینی طباطبائی، محمد جعفر بن محمد رضی الدین

hoseynī tabātabā'ī ،mohammad ja'far ebn-e mohammad razī-yod-dīn

وابسته به: خزائن النصایح؛ عزلتی خلخالی، ادهم (-۱۰۵۲)
منتخبی از خزائن النصائح ادهم عزلتی متخلص به خلخالی است.
[دنا ۸۶۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۷/۶]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۹
خط: نستعلیق شکسته، کا: موسی موسوی، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۳۶گ (۲۹۸-۳۳۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۵۶]

۲. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۱۷/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ [چند نسخه-ف: - ۳۸۵]

● **خزانة الادب و غایة الارب = شرح بدیعیة** / ادبیات / عربی

xazānat-ul adab wa ġāyat-ul arab = š.-u badī'īyya

ابن حجة، تقی الدین بن علی، ۷۶۷ - ۸۳۷ قمری

ebn-e hejja, taqī-yod-dīn ebn-e 'alī (1366 - 1434)

این کتاب شرح بر قصیده بدیعیه می‌باشد که خود مؤلف سروده است. این بدیعیه نیز مانند بیشتر قصایدی که در این موضوع و این سبک گفته شده، میمیه و در مدح حضرت رسول (ص) است. این شرح از نظر جامعیت و اشتمال بر قواعد و استطرافات ادبی بسیار ممتاز است و دانشمندان فن بدیع بسیار آن را ستوده و تمجید کرده‌اند، اما قصیده از نظر شعری متوسط است و به پایه بدیعیه صفدی و سید علیخان کبیر نمی‌رسد اینک مطلع آن برای نمونه: لی فی ابتدا مدحکم یا عرب ذی سلم ×× براعة یستهل الدمع فی العلم. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب قال شیخنا الشیخ الامام العلامة فرید دهره و وحید عصره ابو المحاسن تقی الدین ... الحمدلله البدیع الرفیع الذی احسن ابتداء خلقنا بصنعه ...

انجام: و قد انتهت الغایة بحمدالله تعالی الی حسن الختام و اوردت فیه ما لا خفیت محاسنه علی المتأمل و ما ضمه صدر کتاب و انا اسأل الله حسن الخاتمة

چاپ: مطبعه خیریة ۱۳۰۴، ۵۷۱ص؛ بولاق ۱۲۷۳،الخیریه ۱۳۰۴ص ۴۶۷

[کشف الظنون ۲۳۳/۱؛ الاعلام زرکلی ۴۳/۲؛ معجم المطبوعات ص۷۷؛ دنا ۸۶۱/۴-۸۶۲ (۸ نسخه)]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۹۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۳ق؛ یادداشتی است که در آن اصل قصیده را به شیخ صفی الدین علی نسبت داده و فوت تقی الدین را در (۸۰۰ق) یاد کرده‌اند که هر دو اشتباه است زیرا اولا تقی الدین قصیده صفی الدین شرح نداده بلکه خود قصیده‌ای به نام «تقدیم ابوبکر» سروده و دوباره آن را شرح داده و خزانة الادب نامیده است در ثانی آغاز قصیده صفی الدین این است: «ان جئت سلعا فسل عن جیرة العلم ×× و اقرء السلام علی عرب بذی سلم ...»، در صورتیکه آغاز قصیده تقی الدین عبارت است از: «لی فی ابتداء مدحکم یا عرب ذی سلم ×× براعة تستهل الدمع فی العلم ...» می باشد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵ [ف: ۲ - ۸۶۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۵۹
آغاز: وتری الروح منه فی حیوان؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد، تا: ۸۶۱ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی ف: ۳۲۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۳۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷۴گ، ۲۷ سطر (۱۲/۵×۳۰)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۹ - ۹۵۴]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ببرکة ممدحها حسن الخاتمة.
خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالعالی بن شریف سریاقوسی شافعی، تا: ۱۸ محرم ۱۰۱۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح و یک ترنج ظریف؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی ، جلد: چرمی، ۴۳۸گ، ۲۵ سطر (۱۶/۵×۸/۳)، اندازه: ۱۳/۷×۲۳سم [ف: ۷ - ۳۲۷]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۵۳-۵۷/۲۳
آغاز: الشیخ جمال الدین بن نباته الاانه جمع من نظمه ونظم الشیخ صلاح الدین رحمهماالله
خط: نسخ، کا: لطف ... بن محمود، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۰۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۲۱گ، ۲۷-۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳ - ۱۷۰۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال المؤلف تغمده الله برحمته هذا المصنف المبارک اعنی البدیعیة و شرحها ... شرف نفسه عن النظر فی غیره من تذاکر الادات فانی ما ترکت نوعاً من انواع البدیع.
خط: نسخ، کا: محمد بن ملا سلیمان بن ملا احمد بن ملا حسین بن ملاعلی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ جمادی الثانی۱۰۴۱ق؛ تملک: فرهاد میرزا به تاریخ ۱۲۵۲؛ جلد: تیماج آبی، ۲۶۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۵ - ۳۵۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۷
آغاز: و ما اخصک فی برء بتهنئة ×× اذا سلمت فکل الناس قد سلموا؛ **انجام:** قال المصنف قد وقع الفراغ من هذا المصنف المبارک فی شهر ذی القعدة الحرام سنة احدی و ثمانمأة.
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ایرانی ضخیم و ناصاف، جلد: تیماج قرمز، ۳۹۲ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۳۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۱
از بیان مطلب در براعة الاستهلال تا نوع سی و سوم «التصدیر»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیمی ناقص؛ کاغذ: گلی و شکری ضخیم،

۱۵۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲ - ۱۹۳]

● **خزانة الاسرار** / علوم قرآن / فارسی

xazānat-ol asrār

قاری، مظهرالدین محمد بن علی، ق ۱۰ قمری

qārī, mazhar-od-dīn mohammad ebn-e ʻalī (- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۶۲ق

در خواص آیات و سور قرآنی است که به ترتیب موضوعات آنها در بیست «باب» تنظیم شده: ۱. خواص حروف بیست و هشت‌گانه؛ ۲. حسنات؛ ۳. دفع بلیات؛ ۴. فتح و نصرت و امان؛ ۵. دفع بخل و ترغیب به نماز؛ ۶. بغض و تفرقه و دفع ظالم؛ ۷. دفع موذیان؛ ۸. قبول موعظه و فتح الرجال؛ ۹. جهت حافظه و جاه و قبول خلایق؛ ۱۰. صلح میان احبا و زوجین؛ ۱۱. ثمره اشجار و دفع آفات؛ ۱۲. طلب گریخته و دزد؛ ۱۳. دفع سحر و جنون و چشم زخم؛ ۱۴. نیرنجات و طلب دفاین؛ ۱۵. عقد اللسان و دفع حمله کلب؛ ۱۶. طلب اولاد و آسانی وضع حمل؛ ۱۷. ازدیاد ذهب و ترک سفر؛ ۱۸. سهولت طلب علم و صلاح؛ ۱۹. معموری مواضع و تخریب آن؛ ۲۰. ختم بعضی از سوره‌های قرآنی.

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون نذیرا للعالمین ... اما بعد یقول صادق صدق علمت علم الاولین و الآخرین و کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین ...

انجام: دفع وسواس سوره ناس را در چهاردهم ماه بر ظرفی نویسد و از آب [آن] وضو سازد و از وسواس ایمن گردد و الله اعلم بالصواب.

[نسخه‌های منزوی ۱۱۲/۱؛ دنا ۸۶۲/۴ (۱۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۲۵/۷]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۲۱/۲-۱۴/۱۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از امام جعفر صادق (ع) منقول است که چون خواهد که میان دولشکر صلح کند سورة الواقعة صد وهشتاد بار بخواند. والله اعلم بالصواب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۱۱ق؛ جلد: گالینگور، ۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۰۹]

۲. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۵۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۳۸۲]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۴۸-۱۹/۱۷۸

آغاز: بسمله از بعضی منقول است که چون این حروف ا ل م ص و ک و ی ع ظ من ج ف ن بر صنادیق اقمسه و بر در و دیوار و سراها؛ **انجام:** و به قل اعوذ برب الفلق و میکائیل (ع) به قل اعوذ برب الناس روایت است که پیغمبر (ص) امام حسن و امام حسین (ع) را بسیار به این دو سوره تعویذ کردی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۰]

۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ ۱۰۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۳۹۸]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** البته میان آن دو لشکر بصلح انجامد و الله اعلم

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: آغاز شعبان۱۱۳۰ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۲گ، ۱۳ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۳ - ۹۵۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۸]

۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۸۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر آیینه که به غایت جلا داده باشند پیدا کنند.

خط: نسخ و نستعلیق مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۵۴۰]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۴۲-۲۴/۱۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** این اسم رابه زنگار بنویسد بر پاره کاغذ اسم خودش واسم مادرش برد حاضر شود یا استنقفاطیس تمت کلمات بعون الله

خط: نسخ، کا: ابوالحسن ابن مرحوم محمدرحیم بقال من ذریة حبیب بن مظاهر اسدی، تا: شوال ۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۱۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۹۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ختم سوره واقعه را بجهت صلح میان دو لشکر صد و هشت بار بخواند البته صلح واقع شود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۵۹ق؛ بسیار مغلوط؛ جلد: مقوایی، ۱۰۹گ (۱پ-۱۰۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۴۰۱]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر این آیه را سه مرتبه بر سیب یا حلوا بخوانند مطیع او گردد و هر کس بخورد اللهم انی اسئلک باسمک انت الله الصمد الذی لم یلد ... کفواً احد و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و الله اعلم بالصواب. تمت الکتاب

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ (۱۰پ-۱۲۲ر)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۸۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد باقر سرچاهی، تا: ۱۳۲۰ق؛ مصدر است به رساله فارسی در مبحث امامت و غیره و مذیل است به پیش‌بینی سال‌هایی که در یکی از روزهای محرم اتفاق می‌افتد؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۵گ، ۲۰ سطر،

اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۲۴۴]

● **خزانة الاسرار** / دعا / فارسی
xazānat-ol asrār

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۲۵

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ اهدایی: حافظ الصحی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲۳گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۵۴۱]

● **خزانة الاکمل فی الفروع** / فقه / عربی
xazānat-ul akmal fī-l furū'

جرجانی، یوسف بن علی، ق۶ قمری
jorjānī, yūsof ebn-e 'alī (- 12c)

فروع فقه حنفی را در شش مجلد گزارش کرده و بنا به گفته مؤلف اکثر مصنفات اصحاب را در بر دارد. شروع این کتاب روز عید اضحی سال ۵۲۲ بوده است.
[کشف الظنون ۷۰۲/۱؛ دنا ۸۶۲/۴]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۸۵

آغاز: کتاب الایمان، قال الله سبحانه و تعالی لا یؤاخذکم الله باللغو فی ایمانکم و لکن یؤاخذکم بما عقدتم

تا انتهای مجلد دوم، از کتاب الایمان تا ابتدای کتاب الصرف؛ خط: نسخ نازیبا، کا: عمر بن بلال بن ابراهیم حنفی نصیبی، تا: دهه آخر ذیحجه ۶۳۴ق، جا: دمشق مدرسه عز الدین ایبک؛ مصحح، با علامت بلاغ، در برگ اول نام کتاب و مؤلف به خط «محمد خوانساری» مکتوب؛ مهر: «فیض ... محمد» (بیضی)؛ تملک: ابن ابراهیم الحسینی، حسین بن محمد سعید بن عبدالله بن حسین بن مرغی بن ناصرالدین سویدی بغدادی با مهر «حسین السویدی» (بیضی) در سال ۱۲۰۷، محمد بن سلطان المصری الحنفی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۳۵گ،۱۹سطر،اندازه:۱۵/۵×۲۲/۵سم[ف:۱ - ۱۳۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۴۴۳]

● **خزانة الخیال المشحونة بدرر الاقوال و غرر الامثال** / گوناگون / عربی
xazānat-ul xayāl-il mašḥūna bi-durar-il aqwāl wa ġurar-il amṯāl

جزایری شیرازی، محمد مؤمن بن محمد قاسم، ۱۰۷۴ق-۱۲ قمری
jazāyerī šīrāzī ،mohammad mo'men ebn-e mohammad qāsem (1664 - 18c)

تاریخ تألیف:۹ شوال ۱۱۳۰ق

کتابی است مانند کشکول شیخ بهائی و همچنان که نامش حاکی است شامل مطالب متفرقه علمی و ادبی نظم و نثر و حکایات مناسبه اهل ذوق است. نویسنده می‌گوید: «ان هذه درر منثورة و غرر مشهوره و کلمات مأثوره و فقرات مسطوره و عبارات سانحة و اشارات لایحة و بشارات فائحة و انذارات قارحة مما اقتبسته من الاحادیث و الاثار المرویة فی الدفاتر او التقطته من کلام البلغاء و الفصحاء من الاوائل و الاواخر و رتبت رسالتی هذه علی احسن الترتیب و النظام»

آغاز: حمداً لمن جعل خزانة خیال اهل الکمال مشحونة بدرر الاقوال و غرر الامثال وفضل مداد العلماء علی دماء الشهداء ...

انجام: فاجعله زخرا لانفرادک اذبه یستنشط الفرد الغریب و یأنس هذا و الشکر لله علی نعمة الاتمام و الحمدلله الموفق العزیز العلام

چاپ: در سال ۱۳۹۳ ق، با مقدمه مرحوم آیت الله العظمی مرعشی نجفی، به نام: کاشفة الحال فی ترجمة مؤلف خزانة الخیال، در قم، به چاپ رسیده است.؛ ۱۳۹۳ق./۱۳۵۲ش (چاپ تصویری)، وزیری، ۴+۶۳۵+۷صص

[الذریعة ۱۵۶/۷؛ معجم المؤلفین ۶۹/۱۲؛ اعیان الشیعة ۲۱۲/۴۶؛ دنا ۸۶۲/۴-۸۶۳ (۱۳ نسخه)]

۱. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۸۵

خط: نسخ، کا: شیخ عبد محمد، تا: سه‌شنبه ۲۵ رمضان ۱۰۷۴ق؛ تملک: خانلر میرزای احتشام الدوله در ۱۲۷۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۶/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [نشریه: ۳ - ۲۳۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد مهدی، تا: قرن ۱۲؛ با یادداشت مورخ ۱۲۵۹؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: میشن تریاکی، ۴۶۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۳۱/۲سم [ف: ۱ - ۲۰۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز [ف: ۱۶ - ۴۰۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۵/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اساله ان یکف عن کتابی هذا السنة المکابرین و یکل عنه اسنة اقلام المناقشین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۱۹۴گ (۸۵-۲۷۹)، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۲۸ - ۲۹]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۵۰

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله العزیز العلام الکریم المتعال و الصلوة؛ **انجام:** و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً. تم الکتاب بعون الله الوهاب فی شهر صفر المظفر سنة ۱۲۳۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴۰گ، ۲۹سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۹ – ۴۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۶۳/۳

کا: علی اصغر بن محمد رفیع گوباره‌ای یا تبریزی، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی [ف: ۵ – ۲۷۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله الموفق العزیز العلام و الصلاة علی محمد خیر الانام و آله المعصومین الکرام، و الحمدلله أولا و آخراً و ظاهراً و باطناً.

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، تا: ۹ جمادی الثانی ۱۲۵۲ق؛ تملک: شیخ محمد نهاوندی به تاریخ ۱۳۶۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۱– ۱۶۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** والهمنی ملهم الصواب فی المقال ان المدرس هو مؤلف خزانة الخیال.

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: یحیی حسینی همدانی کبودرآهنگی، تا: رجب ۱۳۱۰ق؛ واقف: درة السلطنه ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۹۳گ، ۲۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۷ – ۳۲۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۲۶

آغاز: فاتحة کل کتاب کریم و مفتتح کل خطاب عظیم؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: یحیی حسینی همدانی کبودر آهنگی، تا: محرم ۱۳۱۱ق؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۱۱۷گ، ۲۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷ – ۳۲۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله مازندرانی، تا: ۱۳۲۱ق [الفبائی: – ۲۳۳]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۴۰-۱۹/۷۰

آغاز: ان السلامة ان لو الهمت نطقت ×× یا رب انک لی فی سیفه جار / اعانه الدهر قد ماثم غادره ×× کذلک الدهر نفاع و ضرار؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۲۲۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۷۱۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۳

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: ۴ – ۴۱۲]

● خزانة الرسوم / علوم قرآن / عربی

xazānat-ur rusūm

خواجه محمد بن محمد رحیم

xāje mohammad ebn-e mohammad rahīm

اهداء به: ابو الفتح سید سبحانقلی محمد بهادر خان

در رسم الخط قرآن کریم و قواعد نوشتن آن به روشی شاطبیه که در چند اصل و فرش تنظیم شده بود، مؤلف ما در اصول کلیات قواعدی را آورده که در همه جا به کار آید و در فرش تفصیل را به ترتیب سوره‌ها نگارش داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۹۰

آغاز: یا من نور قلوبنا بقراءة القرآن و شرح صدور نا بتلاوة الفرقان و زین مصاحفنا برسوم العثمان؛ **انجام:** یدا بالألف ذات لهب حمالة من مسد کفواً النفث اله الجنة

خط:نسخ معرب،بی کا،بی تا؛ یادداشتی از جمال الدین احمد؛ جلد: مقوایی، ۱۰۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۱۸ – ۸۲]

● خزانة الروایات / فقه / عربی

xazānat-ur riwāyāt

هندی، چکن بن احمد

hendī, čekan ebn-e ahmad

در این کتاب بسیاری از اخبار و فتاوی و معارف حنفیه جمع گردیده است. مؤلف در دیباچه آن گفته است که در جوانی به جمع نمودن مسائل فقهی و روایات و فواید دینی اشتیاق بسیار داشتم و در هر جا به فایده یا فتوایی دست می‌یافتم آن را با ذکر سند یادداشت می‌کردم. این یادداشت‌ها به تدریج جمع گردید و مجموعه‌ای شد ولیکن در آن هیچگونه ترتیبی وجود نداشت. مسائل و موضوعات گوناگون به هم آمیخته بود و مراجعه به آن نفعی نمی‌داد و مطلوب از آن حاصل نمی‌شد. لذا ناچار شدم آن یادداشت‌ها را موضوعی نمایم و هر مطلبی را در باب و فصل مربوط به آن یاد کنم. کتاب خزانة الروایات دارای عناوین «کتاب، باب: و فصل» می‌باشد. ولیکن این عناوین نظم و ترتیب خاصی ندارد. این کتاب از جهاتی اهمیت دارد و بعضی از محاسن آن یاد می‌گردد: ۱. منابع اخبار و فقه حنفی از دانشمندان ایرانی و غیره؛ ۲. امثال عامیانه فارسی متداول درگذشته؛ ۳. اصطلاحات فقهی و حقوقی فارسی قدیم؛ ۴. فتواهای عجیب فقهای حنفی ایرانی و غیره؛ ۵. ترکیبات و مفردات فارسی؛ ۶. نام بسیاری از دانشمندان حنفی ایرانی و غیره؛ ۷. چگونگی استدلال به اخبار و احادیث و استنتاج از آنها در گذشته. فهرست اجمالی کتابها و ابواب و فصول: کتاب العلم، کتاب الطهارة،کتاب الصلوة؛ کتاب الزکاة؛ کتاب الصوم؛ کتاب النکاح؛ کتاب الطلاق؛ کتاب العتاق؛ کتاب الحدود؛ کتاب السرقة؛ کتاب السیر؛ کتاب اللقیط؛ کتاب الایق؛ کتاب المفقود؛ کتاب الاستحسان و

الاکراهیة؛ باب فی فصل القرآن؛ فصل فی آداب کتاب القرآن تعظیمه؛ فصل فی ادب الکتابه الی الاحباء و الاخوان؛ باب فی تعظیم اسم الله و اسم نبیه و التسبیح؛ فصل فی الدعا؛ باب فی الاسلام و المسافحه ... باب تسمیه العاطس؛ باب فی الکلام و سننه؛ فصل فی الغیبة؛ باب فی الامر بالمعروف و النهی عن المنکر؛ باب ما یمنع الناس و مالا یمنع؛ باب فی الاکل و الشرب؛ فصل فی الضیافة و الولولیمة؛ باب اللبس؛ فصل فی استعمال الذهب و الفضة؛ باب النظر و المس؛ باب النوم و آدابه؛ باب فی الکسب؛ باب فی شعور الانسان؛ باب فی التداوی و العلاج؛ باب قتل الانسان و الحیوان؛ باب فی المسائل النشورة؛ باب فی القطیب. مؤلف از کتابهای اخبار و احادیث و فقه فارسی و عربی حنفیان که اکنون کمیاب است بسیار یاد کرده و در بسیاری از مواضع عین عبارات کتاب‌ها را نقل نموده و اینک بعضی منابعی را که او یاد کرده است: المدارک، شرعة الاسلام، احیاء العلوم، فتاوی السراجیه المضمرات، الکافی، الحمیدی، الخوارزمی، حصن الایمان، التاتار خانیة، الروضة، الخلاصة، تفسیر الدر، کفایة الشعبی، الکشاف، النبیه الفقیه، الملتقط الناصری، التجنیس، الغیاثیه، الظهیریة، جواهر الفتاوی، نصاب الاحتساب، البزدوی، بستان الفقیه، دستور السالکین، روضة العلما، القنیة، الامتناع، الحسامی، حاشیة البزدوی، کشف القناع الرسالة الترصیع، مجموعة الروایات، الفتاوی الصوفیةالذخیرة، الهدایة، الفصول العمادیة، المزید، الرسالة الکرخیة، عین العلم، دستور القضاة الخانیة المحیط، منیه المصلی، جوامع الفقه العتابیة، شرح الوقایة، النهایة، الشاهان، الصیرفیة، التهذیب، کنز العباد، الحمادیة، البقالی، المنهاجیة، مفید المستفید، السغناقی عمدة الاسلام، المستصفی، التحفة المنظومة، التبیین، الاوزجندی، الزاهدی، نوادر الفتاوی، عقد اللئالی، المسافری، ترغیب الصلوة، رساله صدرالدین بن حسام، رساله الکنز، معدن الکنز، البدایة مجموعة الواقعات، الجامع الصغیر الخانی، العقاید النسفیه، شرح العقاید النسفیة، الفراید، العیون، المنصفی، القرالخوانیه، نصاب الفقة، الینابیع، المتفق، شرح المتفق، العوارف، کشف القناع، تفسیر ام المعانی، الشفام، اقلامم الاسلام، فواید الدرایة، شمال الاتقیاء، غنیة الاصول، رساله فی اسباب الغنی و الفقر من مولی احمد بن ابی القاسم دولت آبادی، المصابیح، مختار الفتاوی، تفسیر العسر الاسراف. فواید الفواد، التعلیقه، دلیل المالکین، المتفق، الامتاع، مختصر الاحیاده.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و رفع مدارج العالمین ... اما بعد فان اشرف العلوم قدراً و اهمها احتیاجاً و اقواها اعتماداً

انجام: پس در استعمال از خوشبوی ناپاک چه فایده بود بوجود خوشبویی ها پاک و الله اعلم بالصواب.

[دنا ۸۶۳/۴]

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۰۱

آغاز و انجام: برابر

در آغاز نسخه فهرست ابواب و فصول کتاب نوشته شده و نیز یادداشت‌های بسیاری در مورد فقه و اخبار آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «مفتی شرع حافظ نور محمد ۱۲۱۶» (بیضی)، «سلام علی ابراهیم ۱۲۸۴»؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۷۲۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ – ۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان ۱۰۹۱ق؛ دارای یک سرلوح مرصع با نقش گل و بوته، مجدول ۳ خطی مذهب، مصحح، محشی؛ تملک: گل محمد درویش قادری؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوای یشمی، ۴۷۰گ، ۱۹ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۵ – ۳۵۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب وقت الصوم و نیته فی الکنز هو ترک الاکل و الشرب

جلد اول و از کتاب العلم تا کتاب الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد عبدالوهاب و مهر «محمد عبدالوهاب» (مربع)، محمد امین؛ جلد: مقوایی، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۶ – ۱۰۹]

● خزانة العلماء / فقه / عربی

xazānat-ul ‘ulamā’

انصاری، محمد رضا بن محمد صالح

ansārī, mohammad rezā ebn-e mohammad sāleh

کتابی است مبسوط و استدلالی در فقه اهل سنت. این نسخه از ابتدای کتاب البیع تا انتهای کتاب الشهادات و شامل: کتاب البیع، دارای شانزده باب؛ کتاب الکفالة، دارای چهار باب؛ کتاب الحوالة، دارای یک باب؛ کتاب الوکالة: دارای هفت باب؛ کتاب الشهادات، هفده باب به شرح: باب الشهادة بالشهرة و التسامع، باب فیما یقبل من الشهادة و ما لا یقبل، باب فیما ینبغی للقاضی أن یفعل و ما لایفعل، باب فی شهادة المتهم، باب الشهادة فی العقار، باب مسائل الشهادة، باب الاختلاف فی الشهادة و الدعوی، باب الشهادة فی المواریث و غیر ذلک، باب الشهادة علی الشهادة، باب الشهادة علی النفی، باب شهادة الکافر، باب ما تقبل الشهادة بدون الدعوی و ما لا یقبل، باب الشهادة و حرمة الغلیظة و تأخیرها فی حقوق الله و غیره، باب الرجوع عن الشهادة، باب الجرح بالتزکیة.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۸۲

آغاز: الحمدلله الذی ناط نظام الکائنات من الخواص و العوام بشعایر الشرع و الأحکام؛ **انجام:** من مباهلة الحکام و قلت

المبالات ان الشهود العوام ...
جلد۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ تاریخ وقف: اردیبهشت ۱۳۵۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۶۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۱/۱ – ۵۷۲]

● **خزانة العلوم** / اخلاق / عربی

xazānat-ul ʻulūm

گزیده‌ای است از احیاء العلوم غزالی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲۳

آغاز: بسمله ... الحمد الله الذی یستفتح به کل کتاب و بذکره یصدر کل خطاب ... اما بعد هذا کتاب خزانة العلوم فی الدین مختصر مما الفه ... محمد ... الغزالی الطوسی؛ **انجام:** الحمد الله الذی من علینا بعصمة من الامراض و الاسقام الی اتمامه.
خط: نسخ، کا: محمد قدقی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ نوشته شده برای قطب بلال؛ جلد: شمیز مشکی، ۳۲۷گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۲۴۲۷]

● **خزانة الفتاوی** / فقه / عربی

xazānat-ul fatāwā

حنفی، احمد بن محمد، – ۵۶۱ قمری

hanafī, ahmad ebn-e mohammad (- 1166)

این کتاب مختصر کتاب «مجمع الفتاوی» اوست.

[دنا ۸۶۳/۴؛ الاوقاف العامة بغداد ۴۲۹/۱]

۱. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشتی به تاریخ ۱۲۶۳ و اینکه از سید محمد خوش پوش به سال ۱۲۸۳ بخشیده شده، تملکی بدون نام بتاریخ ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۹۲؛ جلد: تیماج روغنی، ۲۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: – ۵۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۹۹

کا: علی بن الحاج، تا: ۱۲۲۲ق؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۶سم [رایانه]

● **خزانة الفرائد** / متفرقه / عربی و فارسی

xazānat-ul farā'id

شریف رازی، عباسقلی بن قنبرعلی، ۱۲۹۱-۱۳۷۴قمری

šarīf-e rāzī, ʻabbās-qolī ebn-e qanbar ʻalī (1874 - 1955)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵۳۹

آغاز: بسمله، هذا کتابنا خزانه الفرائد جمعنا فیه ما استظرفناه من الکتب؛ **انجام:** من قیل فافهم فافهم و لا تغفل
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا [الفبائی: – ۲۳۳]

● **خزانة الفقه** / فقه / عربی

xazānat-ul fiqh

سمرقندی، نصر بن محمد، – ۳۷۵ قمری

samarqandī, nasr ebn-e mohammad (- 986)

رساله مختصری است فتوایی مشتمل بر همه ابواب فقه، نامبرده به جهت حفظ مسائل و سرعت فهم مطالب، همه ابواب را از ابتدا تا انتها به صورت اعداد و ارقام تنظیم نموده است. به عنوان مثال: و السنة فی الوضوء عشرة أشياء؛ نوافل الصلاة عشره أشياء؛ عشرة أشياء يمنع جواز الهبة؛ ثلاثة عشر شيئا يصير لها محجوراً. وی درباره حکم آب مضاف می‌نویسد: «و اما الماء المقید فانه یجوز ازالة النجاسة و لا یجوز الوضوء به» و نیز درباره طلاق چنین آورده است: «ثلاثة من النساء لا یکره طلاقهن عقیب الجماع الآئسة و الصغیرة و الحامل». آخرین باب آن الفاظ الکفر است که ۷۰ لفظ است و عبارت‌های فارسی هم دارد.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قال الشیخ ... : اعلم ان الفقه علم حسن و هو اجل من سائر العلوم و هو علم الدین ...
انجام: و لو قال الرجال: چرا حلال نکردی، فقال: با حرام یابم حلال را چه کنم کافر نگردد
چاپ: بغداد، محقق صلاح الدین الناهی، چاپ اول، ۱۳۸۶–۱۳۸۷ق.

[کشف الظنون ۷۰۳/۱؛ مجمع علمی عراقی ۵۳/۱ و ۵۴/۱ و ۵۶/۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۴۲۸/۱ و ۴۲۹/۱؛ دنا ۸۶۳/۴ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۸۲/۱

آغاز: الحرب لاعشیرة له و لاقوم الارجل، ثم حفر بئرا فی الطریق ثم حول ولاه الی غیره قبل ان یوقع فیه احدا ... کتاب السیر، اعلم بان الجهاد فرض علی الکفایة اذا قام به فریق من الناس سقط عن الباقین؛ **انجام:** لایکفر و یستحق اللعن و لو قذف نسوة النبی صلی الله علیه و سلم و رضی عنهن لایکفر و یستحقق اللعن الا عایشه رضی الله تعالی عنها. و الله سبحانه و تعالی اعلم باالصواب
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۴-۲۴)، ابعاد متن: ۴×۱۰، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۳ – ۱۰۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان امر الدین دقیق و بالله العصمة و التوفیق
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سوخته، ۱۲۲گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۸ – ۴۹۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۳۶۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۶۹]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۰۸
همان نسخه بالا [مؤید: ۱ - ۳۳۲]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ملا عمر تحمسچی براهیم آغا (کذ) باجلان زاده، تا: ۱۲۱۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۷۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۵۷۴]

● خزانة اللطائف فی شرح المصباح / نحو / عربی

xazānat-ul laṭā'if fī š.-il miṣbāḥ

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۱/۱-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 6316؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن شعبان بن الیاس ختنی، بی‌تا؛ ۵۱گ (۱پ-۵۲ر)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۸]

● خزانة المتین / فقه / عربی

xazānat-ul matīn

سمنقانی، حسین بن محمد

samanqānī, hoseyn ebn-e mohammad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۶۴
آغاز: و الکف صفر و الطریق مخوف؛ **انجام:** یوقف جمیع الدار ... تقبل و الله اعلم
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

← خزان و بهار ← بهاریه

● خزان و بهار / داستان، اخلاق / فارسی

xazān va bahār

کاشف شیرازی، محمد شریف بن محمد، ۱۰۰۱ - ۱۰۶۰ ؟ قمری

kāšef-e šīrāzī ،mohammad šarīf ebn-e mohammad (1593 - 1650)

به خواهش: محمد اسماعیل (برادر کوچکش)
تاریخ تألیف: ۱۰۶۰ق یا ۱۰۶۱ق
داستان‌ها و حکایاتی را که متضمن آسایش پس از ناراحتی است، با نثر ادبی شیوا گرد آورده است و اشعار فارسی که به کار رفته بنا به گفته مؤلف از خودش می‌باشد، و در اول کتاب حروف «صراط علی حق نمسکه» را که هر کدام رمز یکی از القاب حضرت امیرالمؤمنین (ع) می‌باشد شرح کرده است. بیشتر داستان‌ها از کتاب «الفرج بعد الشده» ابن الجوزی انتخاب شده و بقیه را خود مؤلف گرد آورده است. شامل یک «مقدمه» و چهارده «اساس» و «خاتمه»: ۱. صبر، ۲. رحم، ۳. ادب، ۴. طهارت، ۵. عبادت، ۶. لطف، ۷. یقین، ۸. حلم، ۹. نصرت، ۱۰. مروت، ۱۱. سخاوت، ۱۲. کرامت، ۱۳. هدایت. این کتاب گذشته از رهگذر نثر فارسی در ایجاد امید در انسان‌ها بسیار مؤثر و فرج بعد از شدت را بیان می‌دارد و در هر اساسی حکایات عجیبه‌ای نقل می‌کند که بسی آموزنده است. در خاتمه به احوال خویش می‌پردازد و می‌گوید که پدرش از مردم شیراز بوده است و در کربلا ازدواج کرده و مؤلف این کتاب، در کربلا متولد یافته آن گاه پدرش در سال ۱۰۰۶ق به اصفهان برمی‌گردد و در این سال، مؤلف پنج سال داشته. پس از آن در سال ۱۰۱۰ق با پدر به خراسان می‌رود و در ۱۰۲۹ق به اصفهان برمی‌گردد و در سال ۱۰۳۵ق پدرش به ری می‌رود و در آن جا وفات می‌یابد. همچنین در خاتمه این کتاب آمده است که مؤلف، ادبیات و منطق و کلام را نزد پدرش خوانده و برخی از آثارش را نام می‌برد.
آغاز: بسمله چمن آرای فرج بعد از شدت درخزان و بهار روزگار لطف شامل حضرت سبحانی است که ذات کامل انسانی را از وحشت سرای رحم
انجام: بتاریخ وی گفت رای رزین ×× که «باید خزان و بهار این چنین
چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۸۸۳؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۷۶ق، خشتی، ۱۲۹ص
[الذریعة ۱۵۱/۷ و ج ۷-۲۵۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۶۰۱/۲؛ فهرست نسخ فارسی سن پترزبوک شماره ۱۰۷ این کتاب بتفصیل معرفی شده است؛ گنج بخش منزوی ۹۱۵؛ مشترک پاکستان ۲۳۱۵/۴: نشانی ۴ نسخه؛ فارس شناسی ص ۹۱؛ فهرستواره منزوی ۴۳۶/۶-۴۳۷ و ۳۲۷/۱؛ معجم المؤلفین ج ۱۰: ۶۷؛ اعیان الشیعه ۴۵: ۲۲۲ ؛ دنا ۸۶۴/۴-۸۶۶ (۸۵ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۶۷۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق [الفبائی: - ۲۳۳]
۲. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه:۳۰
آغاز: ... نوای ناله بهزاد است که باد صبا از گرانی این غائله با خفقان همزاد است
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی رازی، تا: سه‌شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۰۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۷گ، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: - ۳۴]
۳. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۶
خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: مهدی نجف قلی بن مرحوم حاجی ایمان الاصل قمی بن مرحوم حاجی ایمان الاصل ساکن شماخی، تا: یک‌شنبه ۱۰ محرم ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی قسمتی الوان، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۱۰ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: - ۲۴]
۴. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۶۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** بر من مطیع تنگ مساز

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم ابن میرشاه قوام الدین حسینی، تا: ۲۶ صفر ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۱۷ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: - ۹۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۹۳

آغاز: در ربع مسکون مربع نشینی بر وساده شرف چون ذات شریفش ندیده و صدف گوش گهر سنجان نطق و اشارت عبارتی چون موج خروش بشارتش نشنیده ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ مهر: «علی اکبر» (بیضی)؛ تملك: رضاقلی بن علی اکبر بقال به سال ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۲۸ - ۳۲۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** دست و گردن بسته زبانیه جهنم را به طغرای سندع الزبانية به دوزخ کشند مرا در زیر لوای نصر من الله و فتح قریب مکان ده و چون زاده خاك ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده علی نقی الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۱۵ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۹۱]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷۳

آغاز: ... بلارك پنجمین فلك جون بهرام جوبین ...

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (در مقده کمی افتاده)؛ مهر: «عبدالله ۱۲۵۱» (بیضی)، «عبده محمد ولی ۱۲۶۶» (بیضی)، «... فتح الله» (بیضی)، «عبده شمس الاطباء»؛ کاغذ: نباتی ، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵/۵) سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۸]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بجهة عزیز القدری معلی مقداری محمد طاهر بیك قلمی گردید

خط: نسخ، کا: محمد بن کلبعلی تبریزی، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۴گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۴۰۳]

۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۲۸۷۷

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۲۰/۴سم [ف:۲-۲۲۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در هیچ وقتی از نغمه ناله خواموش (کذ) نیست و در هیچ زمان از شدت فرح خالی نیست علیه توکلت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۱۶/۳سم [ف: ۱۷ - ۱۲۸]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۱۱۶ق؛ جلد: روغنی،۹۴گ،۲۲سطر،اندازه:۱۳×۲۵سم[محدث ارموی مخ:۲-۶۴۴]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۳/۳ـ ب

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۱۲۰ق؛ ۶۶گ (۷۱پ-۱۳۶ر) [ف: ۱-۲۱۸]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۱۷

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن اسماعیل همدانی، تا: ۲۹ صفر ۱۱۲۲ق؛ مجدول، با کمندی به زر و مشکی؛ جلد: روغنی، ۱۳۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۲۸ - ۸۲]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱/۲۱

آغاز: کرامت به معنی قصد نیکی کردن است خواه مطابق اندیشه صاحب امید بوده باشد و خواه مخالف. فاما اغلب اوقات مطابق واقع می‌شود که قلوب مؤمنین آیتهای راز یکدیگرند؛ **انجام:** یعنی قصد نیکوخواهی و صاحب این صفت به اتفاق جمهور عقلا ممدوح و محمود است. من خزان و بهار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۲پ)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۸۲]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۹۵

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن سیف علی غسال تبریزی، تا: سه‌شنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۱۳۰ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده صفی علی بن رفیع» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۲]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۳۷

آغاز: لؤلؤ منثوراً برگزیده که از خمار خجلتش؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: اسحاق بن علی نقی بن محمد تقی بن مهراب رکن مازندرانی، تا: ۱۱۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ مهر: «سلام علی ابراهیم» (چهارگوش)؛ کاغذ: سمرقندی کلفت نخودی، جلد: مقوایی، ۱۲۶گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۹۳]

۱۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۹۳

آغاز: هند و بچه سومنات بلاست ×× بیت ز تشریف او لاله گلگون قباست؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۴۱]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹/۱ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله اعلم بالصواب. شکر که این نامه بعنوان رسید. پیشتر از عمر بپایان رسید.

خط: نستعلیق، کا: محمدباقر بن محمدعلی آشتیانی، تا: ۱۱۹۶ق؛ ۲۲۸ص(۲-۲۳۰) [ف: ۷ - ۱۱۴]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۳-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشاطه زلف پریشان این شاهد لولی ادا و نوازنده این ساز ناساز خارج نوا المذنب الاسف ابن شمس الدین محمد، محمد شریف المتخلص بکاشف کمیت قلم را

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (نیمه صفحه ۲۳۱

نسخه نانوشته است و از خاتمه جز دو سطر، باقی نانوشته است)؛ مجدول؛ یادداشت مورخ ۱۲۶۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴ – ۳۲۵]

۲۰. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، قطع: خشتی [چند نسخه–ف: ۳۵۴]

۲۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۱۲

انجام: در زمان طلاقش داده و وجه صداقش در کنارش نهاده به خانه پدر فرستاده و بعد از انقضای عده باز به نزد وی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۰۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۳۸

آغاز: آن چهار نفر غریب افتاد آغاز ملایمت و تفتیش احوال ایشان نمود؛ **انجام:** زبان استعاذه با استغفار نمیگشایم که هنوز از ذخایر معاصی.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (۲۰ برگ) و انجام (یک برگ)؛ در شناسنامه تحت عنوان «مجموعه قصص» نام‌گذاری شده بود؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: مقوا، ۱۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۰/۷سم [ف: ۱۷ – ۱۲۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** این نقش بدیع همواره بوقلمونی پیشه نمود.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی و آبی، جلد: مشمع سبز، ۱۵۲گ، ۱۲–۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۶سم [ف: ۱۷ – ۱۲۷]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۰۱-۲۷/۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۷۰۸]

۲۵. تهران؛ سادات ناصری، حسن؛ شماره نسخه:۲۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ – ۶۹۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۴ کر

آغاز: برابر؛ **انجام:** از راه خودستای ببازار دنبه گدازان در آیم جز عالم الغیب هیچ آینه وجودی پی غبار شوب و زنگ عیب نیست؛ تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳، بخش نونویس: ۲۲ محرم ۱۲۷۱ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «... حسین ۱۳۱۳» (بیضی)، «اللهم صل علی محمد»، «عبدالرزاق» (مربع)، «نجقلی ۱۲۹۸» (به شکل بز کوهی)، «عبدالله ۱۳۳۶» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی نخودی ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۱۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۴۰/۲ – ۸۶]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** این نقش بدیع همواره بوقلمونی پیشه نمود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۰۱ق؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۷ – ۱۲۶]

۲۸. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه:۴۱/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:دوشنبه۱جمادی الثانی۱۲۰۶ق[نشریه:۵- ۳۷۷]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۱۶۱

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: ۱۲۰۶ق [الفبائی: – ۲۳۳]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۶۱گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۵۹]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرسول بن محمد هادی منشی رشتی، تا: ۱۱۸۷ الی ۱۲۱۳ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه مشکی، ۷۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۳سم [ف: ۱۷ – ۱۲۵]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۴۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۲۱۵ق؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۱۹/۶سم [ف: ۱۷ – ۱۲۸]

۳۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۱/۱ ـ ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۱۸]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶ سرود

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن علی رضا خان مرندی، تا: ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری [نشریه: ۱۳ – ۴۳۸]

۳۵. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۹۵

آغاز: که دیده امهات اربعه در ربع مسکون مربع نشین برو ساده عز و شرف چون ذات شریفش ندیده؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق، برای بوداق خان؛ افتادگی: آغاز (اندکی)؛تملک:حاجی نایب نجف آبادی به تاریخ۲۲شوال ۱۳۱۶ به خط محمد علی یزدی ولد حاجی محمد باقر یزدی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: – ۱۴۸]

۳۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۱۰

آغاز: برابر؛**انجام:** علیه توکلت من الشرور و الشدائد و الیه انبنا من النعم الفوائد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۲۶ق؛ مهر: «عبده محمد حسین ۱۲۳۰» (مربع)، «یحیی ۱۲۸۶» (به شکل قلب)، «عبده الراجی

حسینعلی ۱۲۲۷» (بیضی)، «... محمد ...» (بیضی)، «عبده حسین ۱۲۲۵» (بیضی)، «یوسفعلی» (بیضی)، «عبده زین العابدین ۱۲۶۷» (بیضی)،«عبده یوسف»(مربع)،«العبد المذنب فتح الله۱۲۲۶»(مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۲۶]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملک محمد بن کربلایی عبدالعلی اندجانی، تا: ۱۲۲۶ق؛ واقف: عباس فخیمی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: آبی و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۰ص (۱۰۶-۳۷۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۸۳]

۳۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۸۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۳۰ق، جا: خوی؛ مهر: «الراجی محمد علی» (بیضی)، «عبده محمد باقر»؛ جلد: مقوایی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: - ۳۰۵]

۳۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۲۲

خط: نسخ، کا: سجانو ... بن مشهدی محمد رضا دزماری، تا: ۱۲۳۲ق؛ محشی؛ مهر: «عبده علیقلی» (بیضی)، «عبده علی نقی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۱۲۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۸۸]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** محبت موالیانت را در آغوش دلم تنگ است در آن عرصه طرح مبانیت میناز

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل خوئی، تا: ۴ شعبان ۱۲۳۴ق؛ گویا از روی نسخه‌ای که بیستم ذیقعده ۱۲۲۶ نوشته شده بود؛ جلد: مقوایی، ۸۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۳۰۸]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۸۰گ، ۱۴ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۲۳۶]

۴۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۸۵/۳

آغاز: بلارک پنجمین فلک چون بهرام جوبین ...

خط: نستعلیق پخته، کا: علی اکبر بن سلطان لورجانی، تا: ۱۲۳۶ق؛ ۶۰گ (۱۵۸ر-۲۱۷پ) [ف: ۳ - ۱۱۸]

۴۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ ذیحجه ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۲۰۰ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲ - ۲۳۵]

۴۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۸/۲ ـ ب

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق؛ ۶۵گ (۴۰پ-۱۰۴پ) [ف: ۱ - ۲۱۷]

۴۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [مؤید: ۳ - ۳۵۰]

۴۶. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۲سم [نشریه: ۶ - ۸۷]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون اسب چوبین بازمانده و هو المبداء و المعاد.

خط: تحریری متوسط، بی‌کا،تا:۱۲۴۱ق؛کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن سیاه، ۳۰۰، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶-۱۸۹]

۴۸. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** شکر که این نامه به عنوان رسید ×× بیشتر عمر به پایان رسید

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید لاریجانی، تا: شوال ۱۲۴۳ق؛ جلد: مقوایی، ۴۱۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۶۱]

۴۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی آشتیانی قمی، تا: جمادی الاول ۱۲۴۵ق؛ مهر: «م ح م د ت ق ی» (بیضی)، «یا امام محمد تقی ۱۲۲۶»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۶

خط: نستعلیق، کا: عبدالباقی بن احمد شریف تفرشی، تا: ۲۶ شعبان ۱۲۴۷ق؛ تملک: علی قلی میرزا؛ مهر: «... الشریف»؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۲۱گ، ۱۶ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [سنا: ف: ۱ - ۱۳۳]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آیم جز عالم الغیب هیچ آینه وجودی بی غبار شوب و زنگ غیب نیست.

نسخه کامل و پاکیزه؛ خط: نستعلیق، کا: موسی ثمری، تا: یک‌شنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۴۷ق؛ مهر: «فخر الاطباء ۱۲۷۸» (بیضی)، «محمد علی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۱۲۸گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶) سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵۱ - ۸۳]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۷ - ۱۲۷]

۵۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۳۴

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب در فهرست «فرج بعد از شدت» آمده که با توجه به آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۰۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۱۰۲]

۵۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ محرم ۱۲۵۲ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۱۴۸]

۵۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ اندازه: ۱۵×۲۲سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۴۳]

۵۶. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۹۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۱ شوال ۱۲۵۴ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی قهوه‌ای، ۶۲گ (۱۰۴پ-۱۶۵پ)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: - ۱۵۰]

۵۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد قاسم، تا: جمعه محرم ۱۲۵۵ق؛ مهر: «عبده الراجی یعقوب» (بیضی)؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۹گ، ۱۲-۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۹۴]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ محشی، برخی واژه‌های عربی به فارسی ترجمه شده؛ مهر: «صدر الذاکرین» (بیضی)، «ادرکنی یا محمد» (چهارگوش)؛ تملک: حاج سید اسماعیل بن محمد بن حسین حسینی در ۱۳۳۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۲ص، ۱۳سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۷۸]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۴۴

آغاز: اصولان عشق در آورده و محبوب تحقیقی را به ترنم لعمرک انهم لفی سکرتهم یعمهون شهره شهر محبت کرده

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا صرافیانی، تا: پنج‌شنبه جمادی الاول ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده الراجی جلیل» (بیضی)، «عبده الراجی محمد علی»، «مظهر نور الهی عبدالجلیل»، «یا رب جلیل»؛ جلد: مقوایی، ۱۱۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۶ - ۱۵۳]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ صفر ۱۲۵۶ق؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری،محرم۱۴۰۵؛کاغذ:نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۴سم [ف: ۱۷-۱۲۷]

۶۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۱۰/۳

آغاز: ... پس بقرینه ذلک الکتاب لاریب فیه کلمه محذوفه منحصر است درلفظ الله پس بقرینه کلام معجز نظام برین تقدیر است که علی کلام الله وحروف هدایت مألوف مزبوره که؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر علی بن فتحعلی موسوی طالشی، تا: ذیحجه ۱۲۵۶ق؛افتادگی:آغاز؛۶۹گ،۱۴سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۵۶ق [الفبائی: - ۲۳۳]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۶۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱ص (۱۱۱-۳۳۲)، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۲۳۴]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۸

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۴ شعبان ۱۲۵۹ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۶ - ۲۰۹]

۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲ /۷۸۲۴-۵۳/۳۴

آغاز: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۸ جمادی الاول ۱۲۵۹ق؛ ۱۰۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳ - ۱۷۰۸]

۶۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۴۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: گالینگور لیمویی، ۱۸۲گ (۱۷-۱۹۹پ)، جز صفحات چلیپا ۱۴ سطر، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳ - ۱۳۰]

۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲۶

خط: نستعلیق، کا: سید عبدالله بن سید صالح بن سید یوسف بن سید حق ویردی بن سید هادی گرمرودی، تا: ۲۸ ذیقعده ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۰۸۹]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۶۴ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی ماشی، ۶۳گ، ۲۲ سطر (۱۲/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۷ - ۳۲۶]

۶۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۸۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ (۴۱پ-۱۵۱پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸ - ۲۴۳]

۷۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۹۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۱۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۹۲]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** همانا در خواب غفلت تارپود هر زمان.

خط: تحریری متوسط، کا: علی اصغر ولد حاجی بابا ملقب به محب الفقراء، تا: ۱۲۷۲ق، جا: ارومیه؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: کاغذ ابری قهوه‌ای، ۱۹۴ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۸۸]

۷۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۸۷

خط: نستعلیق، کا: اقل السادات؟، تا: ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲-۶۴۴]

۷۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۷۷ - ب

خط: نستعلیق، کا: قلی بیات ملایری همدانی روشتی مراغی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۳گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۲سم [ف: - ۱۰۰]

۷۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۲۱

خط: نستعلیق، کا: فتح اله تویسرکانی، تا: ۵ شوال ۱۲۷۶ق، به نام و برای سید صادق خوانساری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه پارچه بنفش، ۱۰۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۲۴]

۷۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۹۸

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن ملا محمد، تا: ذیحجه ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ نارنجی، ۱۰۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۸سم [ف: ۲ - ۲۲۴]

۷۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۰۹

آغاز: موج خروش بشارتش نشنیده طلیعه جمال بی همالش مطلوب حقیقی را به زمزمه لولاک لما خلقت الافلاک در دایره صاحب اصولان عشق در آورده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ ذیحجه ۱۲۸۳ق، جهت ملا علی اکبر؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج ساغری، ۹۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۲]

۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کثرت عسرت گریبان گیر و از هر طرف هجوم آور بودند.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد تقی بن میرزا رفیع دماوندی، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۱۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم [ف: ۲ - ۲۲۴]

۷۹. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۲۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۰ق؛ ۹۲گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۸۴]

۸۰. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۰۰/۱

خط: نستعلیق شکسته، کا: اختر خانم صبیه آقا میرزا ابراهیم آشتیانی، تا: قرن ۱۴؛ ۱۳۲گ (۱پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۶۱]

۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۳۳-۱۲/۱۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون کوکب راجع به صورت تبدیل از مشرق دولت طالع گشته پس چون صفه بار از ازدحام اغیار خلوت شد و بجز وزیر که (تمت کتاب)

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: علی بن اسماعیل، تا: ۱۳۱۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا سبز، ۸۵گ، ۱۳-۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۰۹]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالخالق خلخالی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۳ق، در ایام کهولت، تحریر یافته تا داخل کتابهای آقا میرزا عبدالکتاب باشد؛ دارای یادداشت‌های مذهبی و تاریخی مهم در حواشی صفحات بین سال‌های ۱۳۲۷ تا ۱۳۴۸ نوشته شده، یادداشت‌ها ظاهراً از محمد تقی خان خلخالی است، از جمله یادداشت‌های مهم تفصیل خشکسالی است که سال ۱۳۳۵ در زنجان اتفاق افتاده به طوری که حتی در قریه‌ای اطراف زنجان یک نفر پسر خود را خورده و عده‌ای به گیلان و رشت فرار کردند اما همه مردند، و تشریح کیفیت انجمن مشروطه در سال ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۳سم [ف: ۴۱ - ۳۲۸]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۵۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس موازی ده هزار دینار از زر سرخ از عین المال خود نقد کرده بشفاعت جمعی از مقبلان روی بدان قبله حاجات نهادم و قصه گم شدن ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸گ (۹۹پ-۱۲۶پ) [ف: ۱۵ - ۲۴۲]

۸۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۹۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فردوس گلی زبوستانش ×× عرش آمده فرش آستانش / در حشر بود ردای او بس ×× تنپوش برهنگان بی کس

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از کتاب: پر کردن مربع، صیغه ازدواج، طلاق، قبالجات و جز اینها آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ (۱پ-۱۳۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۷۲]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا از خمار لیس لهم طعام الا من غسلین آسوده نشینم نفس ضحاک پرستم که همیشه از آسیب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۲۷۵]

۸۶. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۹۰

بی‌کا، بی‌تا؛ چون این نسخه بسیار ناقص و خیلی مغلوط است از شرح حال مؤلف هم غیر از دو صفحه آن هم مختلف در این نسخه نیست [ف: - ۱۹۸]

۸۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸۸/۳-ف

نسخه اصل: ش ۴۳۱ کتابخانه گنج بخش؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳

- ۲۰۷]

۸۸. **تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۳**

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آن عرصه طرح مبانیت می‌اندازد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، ۲۰۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۷۶]

۸۹. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۵۷**

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **خزانه تصانیف = جامع التصانیف** / فهرست / فارسی

xazāne-ye tasānīf = jāme‘-ot tasānīf

سیاح محقق، محمد احمد، ۱۲۳۲ - ۱۲۸۸ ؟ قمری

sayyāh mohaqeq ‹mohammad ahmad (1817 - 1871)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۳ق (=جامع التصانیف)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۳۵-ف

نسخه اصل: نسخه آقای سید علی رضای ریحان یزدی؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۹گ، قطع: ربعی [فیلمها ف:۲-۲۳۵]

● **خزانه جواهر محمود شاهی** / علوم قرآن / فارسی

xazāne-ye javāher-e mahmūd šāhī

قریشی، ابوالفتح علاء، ق۱۰ قمری

qorayšī, ab-ol-fath ‘alā‘ (- 16c)

کتاب در خواص و فوائد قرائت سور وآیات قرآنی است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۱۳

آغاز: و چون اضافه کنی بضمیر مخاطب گریی؛ **انجام:** و آن آخر سخن است در اسرار پوشیده و علمی که بدو کسی نرسیده و الله اعلم بالصواب نویسنده این کتاب را نکند خدایتعالی عذاب تمت هذا الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۰۴گ، ۱۱ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۴۸]

● **خزانه دارابشاهی** / اخلاق / فارسی

xazāne-ye dārāb-šāhī

قادری، محمد شاه بن محمد شاه

qāderī, mohammad šāh ebn-e mohammad šāh

بعید است که مؤلف کتاب «خزانه دارابشاهی» شاه محمد دارابی صاحب «لطیفه غیبیه» و «معراج الکمال» باشد، چه اسلوب عبارتی این کتاب مشابه به آن کتاب نیست و دیگر آنکه مؤلف آن کتاب بر مذهب امامیه است و مؤلف این کتاب پیرو مذهب سنت و جماعت. مؤلف در سبب تألیف این کتاب آورده است: «شب اول ماه رمضان سنه هشتاد و چهار هجری (کذ) جمال جهان آرای سرور انبیاء برهان الاصفیاء سید المرسلین خاتم النبیین احمد مجتبی محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم را به خواب دیدم غمگین التماس کردم یا رسول الله باعث غم چه باشد، آن حضرت علیه السلام فرمودند فرزند از گناهان امت عاجز آمدم چنان گناهان شده‌اند که ما بین زمین و آسمان پردود شده است و اهل الله پنهان شدند و اکثر مردان کاذب گندم‌نمای جوفروش سر به دعوی برآورده‌اند و خود به خدا مرید و آدم بسیار را مرید می‌گیرند و اکثر زنان را و با ایشان نظر بد می‌کنند و همیشه به سرور و غیره لاشرعی مشغول می‌باشند» تا آنجا: «پس بدان ای فرزند درویش را باید که پیروی نکند و همه سنت‌های ما «کذ» بجای آرد و متابعت قرآن کند که امام ایشان قرآن است که آن و احادیث درس و نبوی فرماید (کذ) و قول مشایخ بر آن عمل کند و خلق الله و غضب (کذ) روباد شه اندازند تا کید به عدل کند و هدایت به خلق الله کند» تا آنجا: «پس التماس کردم یا رسول الله کمال محال است هر کسی را در آن درک نیست و علم بر آن بسیار نیست و همه علماء در مباحثه‌اند و از بطن قرآن اهل ظاهر خبر ندارند در پی شریعت حیران‌اند و همیشه بحث می‌کنند و در معانی طریقت و معرفت و حقیقت اصلا خبر ندارند پس چیزی آسان‌تر باشد که هر کس بر آن و برابر علم کمال باشد جواب فرمودند ای فرزند آن هزار کتاب را یک کن» تا آنجا: «و ترا این خزانه شاهد کردم پس به حکم آن حضرت علیه السلام نام این کتاب خزانه داراب شاهی نهادم». کتاب مجموعه‌ای است در تصوف از آداب شریعت و ریاضت و انواع اذکار و منازل سالکان. در دیباچه آمده است که کتاب مرتب است بر نود «باب» لکن در فهرست ابوابی که در مقدمه مذکور است نود و یک باب ذکر شده: باب اول در توبه ... ؛ باب نود و یکم در رسیدن به لاهوت. مطالب جمله از ابواب جنبه‌های شریعت و طریقت و معرفت و حقیقت در چهار فصل بیان شده نسخه ناقص است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آل و اصحابه و ذراریه اجمعین.

[فهرستواره منزوی ۳۲۶/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** روی نماید باواژه کن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۳۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۶ - ۴۰۹]

● **خزانه عامره** / تراجم / فارسی

xazāne-ye ‘āmere

آزاد بلگرامی، میر غلامعلی بن نوح،۱۱۱۶-۱۲۰۰ قمری

āzād-e belegrāmī, mīr qolām-‘alī ebn-e nūh (1705 - 1786)

به خواهش: میر اولاد محمد (برادرزاده اش)
تاریخ تألیف: ۱۱۷۶ق
تذکره‌ای است به ترتیب تهجی در سرگذشت شاعران از انوری تا میر محمد یوسف بلگرامی.
چاپ: چند بار چاپ شده؛ کانپور، سنگی، ۱۸۷۱، وزیری بزرگ، ۴۶۲ص
[تاریخ تذکره‌های فارسی ۵۱۳؛ فهرستواره منزوی ۱۹۰۳/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۱۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۵۵ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مخمل، ۴۸۳گ، ۱۱ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ – ۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۳-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 232؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۸گ [فیلمها ف: ۱ – ۷۸]

● خزانه مالیه دولت عثمانی / اسناد / فارسی

xazāne-ye mālīye-ye dowlat-e ‘osmānī
ملکم، ۱۲۴۹ – ۱۳۲۶ قمری
malkam (1834 - 1908)

کتابچه واردات سال (۱۲۷۷–۱۲۷۸) دولت عثمانی است و ارقام به سیاق.
[فهرستواره منزوی ۴۳۷/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۷/۱۱
آغاز: مقدار واردات عمومیه خزانه مالیه و اسامی محل واردات دولت عثمانی که به پنج قسم منقسم شده است در سنه ۱۲۷۷ هجری
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴گ (۲۹۸–۳۰۲)، ۱۳ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱ – ۲۲۱۵]

● خزانیه باغ ارم = باغ ارم در آداب عجم / اخلاق / فارسی

xazānīye-ye bāq-e eram = bāq-e eram dar ādāb-e ‘ajam
سعیدی قمی، محمد حسین بن محمد تقی، ق۱۴ قمری
sa‘īdī qomī ،mohammad hoseyn ebn-e mohammad taqī (- 20c)

مطالب اخلاقی، طنز و برخی مباحث گوناگون است که در چهار جلد تدوین شده است: ۱. خردنامه باغ ارم، که شامل چهارده گلزار است و یادداشتی از مرحوم میرزا محمد تقی اشراقی در تقریظ و تشویق به چاپ آن تا مورد استفاده قرار گیرد در نسخه‌های خطی آن دیده می‌شود، این جلد پس از وفات مؤلف در سال ۱۳۴۵ق چاپ شده است؛ ۲. بهاریه باغ ارم، شامل دوازده چمن که چمن دوازدهم آن در مضحکات و هزلیات است؛ ۳. خزانیه باغ ارم، شامل سیزده برگ ریزان که برگ ریزان سیزدهم آن در موت و مراثی است. (طیار مراغی)

۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۰۲
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۴۵۴ص، قطع: خشتی [ف: – ۷۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۲۶
آغاز: بسمله در ماه میزان که موسم خزان یود در محفل جمعی از دوستان وارد شدم؛ **انجام:** جائك المذنب برجو العفو عن حرم یدیه انا ضعیف و جزاء الضیف احسان الیه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳/۲ – ۱۲۳]

← خزرج ⊳ اخبار قبائل الخزرج اخی الاوس
← خزرجیة ⊳ الرامزة

● خز و سنجاب و جواب آن (سؤال در باب) / فقه / فارسی

xaz va sanjāb va javāb-e ān (so’āl dar bāb-e)
مازندرانی، عبدالله بن زین العابدین، ق۱۳ قمری
māzandarānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۷۷/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد رضی بن شیخ علی معروف به میرزا کوچک چنجانی گیلانی، تا: چهارشنبه ۱۳ رجب ۱۳۱۸ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سرخ، ۱گ(۷۲ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۴ – ۶۰]

● خزینه

xazīne

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۶۹-ف
نسخه اصل: ترکیه؛ خط: نستعلیق، کا: ابوبکر بن رستم بن محمود بن احمد شیروانی، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۷۶ق [فیلمها ف: ۲ – ۱۳۲]

● خزینة الاسرار / حدیث / عربی

xazīnat-ul asrār

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۲۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین رب السموات السبع؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الملك الموهاب ... غفر الله ذنوبه
خط: نستعلیق شکسته، کا: اندواری، امین بن زال، تا: ۱۲۱۹ق [رایانه]

● **خزينة الاسرار** / دعا / فارسی

xazīnat-ol asrār

رساله مفصلی است در دعاها و حرزها و طلسمات برای روا شدن حاجات، که به صورت نامنظم از منابع مختلف جمع‌آوری شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۲۷-۵۷/۹۷

آغاز: بسمله، در باب بسم الله الرحمن الرحيم و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظيم پنج روايت است ۱- سه مرتبه بعد از نماز صبح و نماز مغرب ۲- هفت مرتبه ۳- ده مرتبه

خط: نستعليق، بی‌کا، تا: ۱۴ رمضان ۱۳۶۳ق؛ ۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۲]

● **خزينة الاشعار فی الحكايات و الغرائب و الاسرار** / شعر / فارسی

xazīnat-ol aš‘ār fe-l hekāyāt va-l qarā’eb va-l asrār

ديوان عرفانی صوفی.

كرمانشاه؛ فيض مهدوی (كتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: بشنو اكنون ز سر مقدمه ی ×× كين بنا را بود چه قائمه ی / هر چه بر لوح ذهن بنگارد ×× خارج آن تحققی دارد

كا:فتح الله بن عزيز الله كرد،تا:شعبان ۱۲۹۹ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۳۱]

← خزينة الاصول ← مخزن الفوائد (فرائد)

● **خزينة البيان** / - فارسی

xazīnat-ol bayān

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد ۱و۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه اصل [ميراث شهاب: س۵ش۳و۴-۱۴۹]

● **خزينة الجواهر فی زينة المنابر** / گوناگون -

xazīnat-ul jawāhir fī zīnat-il manābir

نهاوندی، علی اكبر بن محمد حسين، ۱۲۹۲ - ۱۳۶۹ قمری

nahāvandī, ‘alī akbar ebn-e mohammad hoseyn (1875 - 1950)

تاريخ تأليف: ۱۳۳۶ق

در عقايد و اخلاق در چهار «باب»: ۱. آيات؛ ۲. روايات؛ ۳. مواعظ؛ ۴. حكايات. هر يک در سه عنوان، مثلاً: اصول دين، فروع دين، اخلاق.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۸۸۵؛ طهران، سنگی، ۱۳۵۸ق، رحلی، ۳۷۶ص

[دنا ۸۶۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۷/۶]

قم؛ حجتيه؛ شماره نسخه:۵۲۴

كاتب = مؤلف، بی تا [ف: - ۱۲]

● **خزينة الزاد المعاد** / كيميا / عربی

xazīnat-uz zād-il ma‘ād

بستان، مصطفی بن پيرمحمد، ۹۰۴ - ۹۷۷ قمری

bostān, mostafā ebn-e pīrmohammad (1499 - 1570)

رساله مختصری در علم كيميا مشتمل بر نكات عجيبه و حكايات غريبه است با عنوان «يا ابا السعادة و السعود». مؤلف در مقدمه می‌گويد: «... أن يكتب رسالة بهية مشتملة بنكات عجيبة و حكايات غريبة عبقرية الألفاظ و درية معانيها واضحة اشكالها كاشفة رموزها فامتثل بالاشارة الالهية الی ما هو دأب من افتخر بالعبودية لتكون خزينة الزاد للمعاد للاخوان و الأوراد ...». به نام مؤلف و نام كتاب در مقدمه تصريح شده است. «نجات الاحباب» در كيميا از تأليفات ديگر همين مؤلف است. زركلی كتابی به نام «خزينة الأسرار و هتک الأستار» از بستان افندی معرفی كرده كه ممكن است همين رساله باشد. هم در نام رساله و هم در نسبت آن اختلاف است.

آغاز: حمداً لمن من بنيل المراد وبلغ المقصود فضلاً وزاد ... وبعد فقد اظهر الله تعالی سر الكاف الكائن فی خزينته ...

انجام: فلا تغتر بظاهر قولهم اول هذا العلم تكليس الحجر و كن علی بصيرة من كلامی و كلامهم

[دنا ۸۶۶/۴؛ الأعلام، زركلی ۲۴۰/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۴۶/۲۳

آغاز و انجام: برابر؛ تم خزينة الزاد المعدن للاخوان و الاولاد، و لمصنف الجديد علی الچلبی المشتهر بشيخ القمری.

در فهرست با عنوان « خزينة الزاد المعدن» آمده و در ديباچه به اين عنوان اشاره شده و در پايان بدين نام خوانده شده و به شيخ علی چلبی مشهور بشيخ قمری نسبت داده شده است؛ خط: نستعليق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد: ميشن سرخ، ۴گ (۳۷۳پ-۳۷۷پ)، اندازه: ۱۶/۷×۲۹/۶سم [ف: ۸ - ۳۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۴۶/۲

خط: نسخ، كا: رجبعلی بن عبدالله صراف، تا: با تاريخ ۱۲۷۷ق؛ جلد: چرم زرشكی، ۸ص(۲۴۱-۲۴۸)، ۱۵ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۱۷۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، كا: ميرزا قاسم بيک اخگر، تا: ۱۳۲۸ق، جا: حيدرآباد؛ سبک نگارش هندی؛ كاغذ: هندی، جلد: پلاستيک ابری مشكی، ۲گ (۱۴-۱۵پ)، ابعاد متن: ۱۴×۲۶، اندازه:

۲۱×۳۴سم [ف: ۱۲ - ۲۹۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۸/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی ذهبی، تا: شنبه ۱۹ ذیقعده قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن سیاه، ۱۲ص (۱۲۵-۱۳۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶ - ۲۷۸]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۹۴/۳-۳۴/۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۱۲]

۶. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۳۹/۲

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۱۰۴پ-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۷۰]

● **خزینة الزاهد** / کیمیا / عربی

xazīnat-uz zāhid

قمری، محمد، ق۵ قمری

qomrī, mohammad (- 11c)

از شیخ محمد قمری مصری که روزگارش به دست نیامد. در مجموعه رساله‌های کیمیاوی موجود در این کتابخانه، این کتاب‌ها از وی دانسته شده است: خزینة الزاهد، سحاب الاحباب، سر المصون و مفتاح الکنوز. نام کتاب در دیباچه آمده است. مؤلف می گوید: چون چهل سالگی گذشت و به پنجاه نزدیک شدم، به تألیف این کتاب پرداختم. در یک «مقدمه» و دو «مقاله» و چند «فصل»: مقدمه، در ۲ فصل.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷/۱۴

آغاز: بسمله، حمدله، صلات. اما بعد، قال الشیخ الفاضل و الحبر ... حکیم المصری، شیخ محمد القمری ... لتلمیذه. اعلم یا بنی؛ **انجام:** و هذا الامر التی نحن فیه. و الصلاة و السلام علی رسول الله و ...

خط:نسخ پخته،بی کا،تا:قرن۱۳؛۲۳گ(۱۹۹ر-۲۲۱پ)[ف:۱ - ۹۶]

● **خزینه طرب = خزانه طرب** / ادبیات / فارسی

xazīne-ye tarab = xazāne-ye tarab

طرب نایینی، محمد جعفر بن محمد حسین، ۱۲۱۰ق۱۳ قمری

tarab-e nāyīnī, mohammad ja'far ebn-e mohammad hoseyn (1796 - 19c)

جنگ اشعاری است شامل قصاید و غزلیات شامل چند «حقه» (حقه سوم در منظومات ترکیه) شامل: قصیده در مدح سیف الدولة، قصیده هاتف در مدح علی (ع) و اشعار ترکی در مدح برخی از شاهزاده گان.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۹۵-۱۷/۷۵

آغاز: گهی هست درآب چون رود عمران ×× گهی هست برنار چون پور آذر / اگر راه دعوی اعجاز پوید ×× کسی را چه انکار کش هست درخور؛ **انجام:** اگر نیست صالح پس از حکم باری ×× نرفته است یک ره چرا درجهانی / و گر نیست طالح چرا شرب غسلین ×× دراسفل درک داشتند ش مقرر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۱۱]

● **خزینة العلماء و زینة الفقهاء** / فقه / عربی

xazīnat-ul 'ulamā' wa zīnat-ul fuqahā'

بلغاری، محمد بن محمود، - ۸۲۱ قمری

bolqārī, mohammad ebn-e mahmūd (- 1419)

در حل مشکلات و نوادر و حکایات. مشتمل بر هجده مجلس.

[کشف الظنون ۷۰۴/۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۴۰

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی لم یلده و ال و لا یرثه مولود. العظیم الذی لا ینازعه معبود. الواحد الذی لا یقوم بذاته حادث. القادر لا باعوان و انصار؛ **انجام:** و الثانی قله النوم، و الثالث ان یصلی رکعتین بعد فراغ التکرار الرابع الاحتراض عن الکلام الحرام، و الخامس الدوام علی الطهاره صدق رسول الله و صدق حبیب الله.

کامل؛ خط: تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ احتمال انتساب این نسخه به زمان مؤلف با توجه به اصلاحات متن و حواشی نسخه تا حدی قوت می‌گیرد. حتی این احتمال منتفی نیست که نسخه توسط مؤلف اصلاح نهایی شده باشد، به‌ویژه که صفحه پایانی نسخه با قلم دیگری مشابه یکی از اقلامی که برخی حواشی را نوشته و در لابه‌لای سطور اصلاحاتی صورت داده یکی است؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۴۰ص،۱۵سطر(۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴۷/۱-۵۸]

← خزینة العلوم و الفوائد ≻ کنز الولد

● **خزینة الفنون** / گوناگون / فارسی

xazīnat-ol fonūn

رضوی قمی، مهدی بن علیرضا، ق۱۴ قمری

razavī qomī ‹mahdī-ye-bn-e 'alī-rezā (- 20c)

تاریخ تألیف: ۳ رجب ۱۳۱۹ق

کشکول مانند است و نسب مؤلف در آن آمده است.

[دنا ۸۶۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۲۸/۷]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۵۸۷۸

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ ربیع الثانی ۱۳۵۶ق؛ واقف: علی آقا جهانبانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۶گ، ۲۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۱۶]

● خزینة اللغات فی بیان مصطلحات المفردات و المرکبات / لغت / عربی و فارسی

xazīnat-ul luġāt fī bayān-i muṣṭalaḥāt-il mufradāt wa-l murakkabāt

در چند باب و فصل به ترتیب تهجی و فرهنگی است عربی و فارسی به فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۳۰/۲

آغاز: بسمله. حمد و ثنای فراوان و شکر و سپاس بی پایان مر آفریدگار بیچون و مبدء کن فیکون ... هذا الکتاب خزینة اللغات فی بیان المصطلحات المفرد و المرکبات باب اول فصل الف استقصا نهایت مبالغت و آخرت. فصل س در یواس ... چوب که پس در نهند ... در سموس مروارید درخشنده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز، ۱۴۸ص (۲-۱۴۹)، ۱۷سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۸۱۶]

● خزینة الواعظین (جنگ) / گوناگون / فارسی

xazīnat-ol vā‘ezīn (jong)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۱۷

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← خستلرینه معالجه لری ⟵ طیب نامه
← خسرونامه ⟵ گل و خسرو

● خسرو نامه / شعر / فارسی

xosrow-nāme

عطار، محمد بن ابراهیم، ۵۳۷؟ - ۶۲۷ ؟ قمری

‘attār, mohammad ebn-e ebrāhīm (1143 - 1230)

از دیگر مثنوی‌های عشقی عرفانی شیخ فریدالدین عطار است که موضوع آن ماجرای خیالی عشق دو دلداده خسرو و گلرخ می‌باشد. در علت نظم کتاب می‌گوید: از شخصی به نام بدر اهوازی، داستانی به نثر به دست آورده و به خواهش یکی از دوستان به نظم درآورده است. «که من از بدر اهوازی هم امروز ×× بدست آورده‌ام نثری دلفروز / چو پر کردی بهر چیزی جهان را ×× هم امشب ابتدا کن داستان را / درین شب این رفیقم بود در بر ×× چو شمع از آتش دل دود بر سر / به من گفت ای بمعنی عالم افروز ×× چنین مشغول طب گشتی شب و روز ...». این مثنوی بعد از عطار به نام «گل و هرمز» «خسرو و گل» نیز معروف شده است. (فاضل هاشمی)

آغاز: بنام آنکه گنج جسم و جان ساخت ×× طلسم گنج جان هر دو جهان ساخت؛

چاپ: در سال ۱۳۵۵ ش، به تصحیح و اهتمام احمد سهیلی خوانساری چاپ شده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۸۰/۶-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی (دولت علیه ایران) ش۴۴۳؛ خط: نسخ، کا: ابوبکر بن علی بن محمد اسفرایینی معروف به باکان، تا: شعبان ۷۳۱ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۶۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کسی کو در دعا آرد مرا یاد ×× همه وقتی نگه دارش خدا باد

خط: نستعلیق کتابتی، کا: محمد سعید بن ابوالقاسم تربتی، تا: رجب ۱۰۰۵ق، جا: لاهور؛ چهار ستونه؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۰۱ص (۵۱۸-۷۲۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۱۲۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت هستیم از زمین شوره زار ×× آب آن تلخ و هوای آن غبار.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۸۹ص، ۲۷ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۶ - ۳۱]

● خسرو نامه اسکندری / شعر / فارسی

xosrow-nāme-ye eskandarī

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۷/۸

خط: نستعلیق، کا: جلال الدین محمود ابن فیروز بخت حسینی، تا: ۹۷۸ق؛ مجدول، سرآغاز مثنوی‌ها ۸ سرلوح مذهب مرصع بسیار عالی؛ مهر: «لیس الله بکاف عبده عبدالوهاب الموسوی»، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی، مشیرالسلطنه ۱۳۲۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روکش میشن گلی، ۲۱-۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۲۱۶]

● خسرو و برجیس (جوانی و جانفشانی) / ادبیات / فارسی

xosrow va berjīs (javānī va jānfešānī)

فروغی، ابوالحسن، ۱۲۶۳ - ۱۳۳۸ شمسی

forūqī, ab-ol-hasan (1884 - 1959)

صفحه عنوان رساله نوشته شده: «هو المعین. تئاتر منظوم موسوم به داستان خسرو و برجیس یا جوانی و جانفشانی، تراژدی در پنج پرده. سنه ۱۳۳۶». در دیباچه می‌نویسد: «مقصودی که بیان آن از همه کمتر در نظر بود معرفی این داستان یا تئاتر منظوم است که آن را داستان خسرو و برجیس یا جوانی و جانفشانی نام نهاده‌ام و همچنین است توضیح قصد و منظور اخلاقی گوینده چه این هر دو به خوبی از اصل حکایت به دست می‌آید. اما علت نظم این تئاتر یا تراژدی بعد از داستان شیدوش و ناهید آن که به سبک معمول اروپائیان تراژدی باید تا آخر کم یا بیش شامل امور دردناک باشد و تئاتر شیدوش و ناهید چون کاملاً به خوشی و شعف ختم شده درست به تعریف تراژدی درنمی‌آید. پس خواستم در نظم این داستان نمونه بالنسبه کاملی از تراژدی به دست داده باشم هر چند شخصاً به اقتضای طبع شرق زمینی به قول یکی از دوستان حسن خاتمه را بیش از حزن خاتمه می‌پسندم». و پس از آن توضیحی درباره سرودن آن به بحر تقارب در برج جدی سال ۱۳۳۶. نمایش‌نامه در یک «مقدمه» و ۵ «پرده» است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۶۹/۲

آغاز: دیباچه بسمله. بعد التحیة و الثناء. هر چند با آیات بینات فصاحت و مشعلهای پر نو حکمت و درایت که استادان مسلم سلف مانند حضرت شیخ اجل سعدی؛ **انجام:** در حالی که برگشته مشت خود را از روی غضب به سر غزال می‌کوبد و او را از پا در می‌آورد. تو خندی برین منظر دردناک ×× به اقبال ایران در آیی به خاک

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۶ق؛ ۴۷گ (۴۹پ–۹۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۰ – ۴۴۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷۶/۱

خط: نستعلیق و تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۱ص [ف: ۲۰ – ۴۵۴]

← خسرو و شیرین ⋗ محمود و ایاز
← خسرو و شیرین ⋗ شور و شکر
← خسرو و شیرین ⋗ شیرین و خسرو
← خسرو و شیرین ⋗ شیرین و فرهاد کوثری

● خسرو و شیرین / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰؟ – ۶۱۴ ؟ قمری

nezāmī, elyās ebn-e yūsof (1136 - 1218)

دومین مثنوی از «پنج گنج» اوست. مثنوی است بزمی، در ۶۵۰۰ بیت. به نام اتابک شمس الدین محمد جهان پهلوان ایلدگز (۵۶۸–۵۸۱ق) که سراینده پس از آن در آن دست برده نام طغرل پسر ارسلان سلجوقی (۵۷۳–۵۷۶ق) و قزل ارسلان ایلدگز (۵۸۱–۵۸۷ق) را نیز در آن آورده است. در داستان خسرو با شیرین شهزاده ارمنی است، که بعدها از زنان نامی حرمسرای خسرو گردید. داستان عشق خسرو و شیرین، از داستان‌های پایان روزگار ساسانی، که در المحاسن و الاضداد جاحظ و غرر أخبار ملوك الفرس ثعالبی و شاهنامه فردوسی آمده است. (احمد منزوی)

آغاز: خداوندا در توفیق بگشای ×× نظامی را ره تحقیق بنمای / دلی ده کو یقینت را بشاید ×× زبانی کافرینش را سزاید

انجام: خدایا هر چه رفت از سهو کاری ×× بیامرز از کرم کامرزگاری / سخن را بر سعادت ختم کردم ×× ورق کاینجا رساندم در نوردم

چاپ: ایران، سنگی، ۱۲۴۹، رقعی، ۲۷۵+۲صص

[الذریعة ۲۶۴/۷ و ۱۵۹/۷ و ۱۲۰۷/۹؛ مشار فارسی ۱۹۱۹/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۶۸۵/۴ و ۲۷۹۰/۴؛ مشترك پاکستان ۸۸:۷ نشانی ۷۴ نسخه؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۳۵/۱ و ۲۳۶/۱؛ دنا ۸۶۷/۴–۸۶۸ (۷۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– امثال فارسی در خسرو و شیرین؛ تنکابنی، فریدون (۱۳۱۶–)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷۱۲ق؛ ۱۴۳ص (۵۴–۱۹۶)، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [سنا: ف: ۱ – ۲۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۲۷

آغاز و انجام: برابر

منتخب آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۹ ربیع الثانی ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۵ص (۵۶۰–۵۶۴)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۹۶]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۱۱/۳

آغاز و انجام: برابر

در ۷۰۲۰ بیت می‌باشد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ در هامش «شاهنامه» خاندان سعدلو؛ اهدایی: خاندان سعدلو بیگلر؛ ۱۴۲گ (۴۷ر–۱۸۸پ) [ف: ۲ – ۹۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** افتاده هزار بارم این کار ×× از چاره گذشت کارم این بار

از صفحه یک تا ۱۳۱ خسرو و شیرین نظامی و از ۱۳۳ تا ۲۱۳ لیلی و مجنون آمده؛ خط: نسخ خوش، کا: طیفور بن حاجی کمال، تا: قرن ۸ (شاید ۷۴۲ق)؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۷گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۵ – ۵۷۱]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۳۰/۲ ـ ج

خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: ۸۱۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۶۵گ (۲۶پ–۹۱ر)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۸/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۲ق [ف: ۳ - ۱۶۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۵ شعبان ۹۰۳ق، جا: کرمان؛ مصحح، دارای سرلوح کوچک زیبای مرصع، مجدول مذهب؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۷۶گ، سطور چلیپا (۱۳/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳۷ - ۳۲۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۹ق؛ مجدول، با شش سر لوح آراسته [سنا: ف: ۱ - ۷۶]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵/۱-عکسی
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۰۰۷۰ (مشترک ۸۹/۷)؛ خط: نستعلیق خوش، کا: احمد بن علی شیرازی، تا: ۹۱۰ق؛ ۱۳۳ص (۲-۱۳۵) [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۲۳-ف
نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی؛ کا: درویش حافظ بن فخرالدین کاشی کوچک بابا محمد میرغیاثی، تا: ۹۱۵ق، جا: کفه [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۷]

۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۴۴/۲ ـ ج
خط: نستعلیق، کا: اخی جان بن خواجه همدانی، تا: ۹۱۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۷۳گ (۲۸پ-۱۰۱پ)، ۱۹ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ - ۵۴]

۱۲. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۳۷۱۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۹۶۲ق؛ با سرلوح و پنج مجلس نقاشی، مجدول، نسخه در آستانه شیخ صفی بوده؛ کاغذ: صافی فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۱ص، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [نشریه: ۲ - ۲۰۴]

۱۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۵ فرخ
خط: نستعلیق خوش، کا: سلطان محمود شاگرد سلطان علی مشهدی از خوشنویسان معروف خراسان، تا: رمضان ۹۷۲ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ، ۱۴سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۲۰]

۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۱۵
آغاز: بسمله. خداوندا بعشقم زندگی ده ×× بفرقم تاج عز بندگی ده؛ **انجام:** به نیکوئی چنان کن نامدارش ×× که باشد بر سعادت ختم کارش
خط: نستعلیق خوش، کا: مظفر حسین بن محمد امین، تا: ۹۸۰ق؛ چهار مجلس مینیاتور؛ مجدول؛ جلد: مقوا روکش تیماج سرخ، ۱۶۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۵۵]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۴۰
آغاز: الهی نور علم و زندگی ده ×× به فرقم تاج عز و بندگی ده / من از سرگشتگی گم کرده ام راه ×× کن از لوح دلم تعلیم الله؛ **انجام:** چنانش کن بخوبی گرم بازار ×× که باشد مشتری ازجان خریدار / به نیکویی چنان کن نامدارش ×× که باشد بر سعادت ختم کارش
خط: نستعلیق، کا: محد الکاتب رزه ای، تا: صفر ۹۹۱ق؛ با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول مذهب؛ مهر: «عبده جعفر بن محمد صادق» (بیضی)؛ جلد: روغنی با زمینه سبز، ۸۲گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۷ - ۳۸]

۱۶. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۱
بی‌کا، تا: ۹۹۶ق؛ دو نسخه یکی مورخ ۹۹۶، نیز دو نسخه دیگر [نشریه: ۷ - ۵۶۶]

۱۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۵۰/۲
بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۷ - ۱۰۹]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۵۲/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷۲گ (۱پ-۲۷۲پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۷) [ف: ۱۷ - ۲۱۳]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۲/۳
آغاز: خداوندا بعشقم زندگی ده ×× بفرقم تاج عز بندگی ده / من نادان که هستم طفل این راه ×× کن از لوح دلم تعلیم الله؛ **انجام:** چنانش کن ز خوبی سور بازار ×× که باشد مشتریش از جان خریدار / به نیکویی چنان کن نام دارش ××که باشد بر سعادت ختم کارش
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سفید، جلد: پارچه‌ای سرمه‌ای، ۱۴۲ص (۱۷۲-۳۱۳)، ۱۵ سطر (۴×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [سنا: ف: ۲ - ۴۹]

۲۰. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۹۲۰۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح و مجلس نقاشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سوخت قهوه‌ای، ۵۹۲ص، اندازه: ۱۳/۲×۲۴/۸سم [نشریه: ۲ - ۲۰۴]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۳۴/۶
آغاز: در آن جرگه که خونریزی کمانیست ×× نه از کفر و نه از ایمان نشان است / ر آن دریا که گوهرهای راز است ×× مه و خور مهرهای حقه باز است؛ **انجام:** که زخم تیشه چون بر سنگ آید ×× صدای سنگ شیرین میسر آید / چنان سنگش تراش ا زتیشه گیرد ×× که نقش از نام شیرین می‌پذیرد
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ
(۱۳ر-۲۱پ) [ف: ۳۷ - ۵۲۰]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۲/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۷ - ۴۶۹]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۰۸-۲۷/۱۷۸
آغاز: پدر ترتیب کرد آموزگارش ×× که تا ضایع نگردد روزگارش / بدین گفتار درنگذشت یکچند ×× که شد در هر هنر

خسرو هنرمند؛ **انجام:** چو برزد بار برد بر خشک رودی ×× بدین تری که بر گفتم سرودی / دل شیرین بدان چربی برافروخت ×× که چون روغن دماغ عقل را سوخت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۱۷۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۳]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۰۰
خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: ترمه گرد تیماج ترکی، ۷۰گ، ۱۴ سطر (۳×۸)، اندازه: ۶×۱۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۲۹]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۵۱
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم رودباری، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۰۱۲ق، جا: حسن آباد رودبار قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۳گ، ۱۳ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۴۸]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۸۸/۱
در«پنج گنج»؛خط:نستعلیق ریز و خوش،بی‌کا،تا:۱۰۱۹ق؛چهار ستونی،با سرلوح زر و رنگ‌ها؛ ۷۳ گ(۱پ-۷۳پ) [ف: ۳ - ۱۱۹]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۳/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن حیدر آشتیانی قمی، تا: ۱۰۵۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، ۷۶ص (۵۵-۱۳۰)، ۳۲ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [سنا: ف: ۱ - ۲۵۳]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ دارای سه سر لوح، مجدول؛ ۲۲۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲ - ۲۳۸]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۰/۴
خط: نستعلیق، کا: معز الدین حسین بن محمد میرک حسینی، تا: ۱۰۶۲ق؛ مجدول؛ ۱۵۰ص (۲۹۲-۴۴۱)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۱۲۸]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۶/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بمشچی، تا: ۱۰۷۸ق؛ ۹۱گ (۷۳پ۱۶۳) [ف: ۳۷ - ۵۰۸]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۴۲-۳۷/۱۳۲
آغاز: جهان ناگه شبیخون سازی کرد ×× پس آن پرده لعبت بازی کرد / به شیرین خنده‌های شکرین ساز ×× درآمد شکر شیرین به آواز؛ **انجام:** چو نقش کارگاه رومیت هست ×× زروی کار از من دورکن دست/ تو کاری‌های روم از دست مگذار ×× که تا ناید ز از من کار درکار
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۷۱۳]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۱۱/۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی خان، تا: قرن ۱۲، جا: هندوستان؛ کاغذ: ترمه، جلد: بیاضی، ۲۴گ (۱۲۶ر-۱۵۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۷سم [ف: ۸ - ۴۴۰]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۷۶
آغاز: برنج و راحتش در کوه غاری ×× حرم ماری و محرم سو سماری.؛ **انجام:** نشسته جهانجوی با بخردان ×× از آن دایره دور چشم بدان.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دنباله متن در حاشیه به خط حمایلی آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۱گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۳۱]

۳۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۲۲/۱
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: کشمیری، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۴ - ۱۲۶۷]

۳۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۶۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** سخن را با سعادت ختم کردم ×× ورق کآنجا رساندم درنوردم / روانش باد جفت شادکامی ×× که گوید باد رحمت بر نظامی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی، ۱۳۳۹/۸/۲۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۴۶]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۳۹/۶
خط: شکسته نستعلیق، کا: مرتضی قلی کرد (۳۹)، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۷گ (۵۳-۹۰)، سطور چلیپا (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۰]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۲۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: - ۳۲۹]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸۵
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ راسته و چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۹گ، ۱۵ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۸]

۳۹. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره ۲/
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ - ۵۵۹]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بهشتی شربتی از جان سرشته ×× ولی نام طمع بر یخ نوشته.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح مزدوج و مذهب، مجدول مذهب، دارای ۱۱ مجلس تصویر؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی، ۱۹۵ص (۱۰۲-۱۹۶)، ۹ سطر، اندازه: ۸/۶×۱۰/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۶۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** بدین افسوس میخوردم دریغی ×× زدم بر خویشتن چو شمع [تیغی].
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۰۲ق؛ نسخه مذیل است به منظومه لیلی و مجنون سومین مثنوی خمسه نظامی که حدود نصف بیشتر آن ساقط شده است. آغاز موجود: ای عقل مرا کفایت از تو ×× جستن زمن و هدایت از تو / انجام موجود: گفت

گرش گذارم از دست ×× آن شیفته گشت آن دگر مست؛ کاغذ: نخودی، ۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۱۳۰]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۰۹-۲۵/۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ مجدول الوان و محرر؛ جلد: تیماج سوخت، قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۳]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۴۰/۲

آغاز: خداوندا بعشقم زندگی ده ×× بفرقم تاج عز بندگی ده؛ **انجام:** به نیکوئی چنان کن نامدارش ×× که باشد بر سعادت ختم کارش

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن عبدالرحیم، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ (۴۸-۱۰۴)، ۲۱ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۶ - ۲۰۰]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۳

آغاز: برابر

خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ دارای سر لوح، دو صفحه اول مذهب؛ ۱۴۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۹۴]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۳/۱

خط: نستعلیق، کا: نجفعلی، تا: ۱۲۲۸ق؛ ۱۰۷گ (۸۴-پ۱۹۰پ) [ف: ۳۷ - ۱۴۱]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۸۷-۱۳/۱۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** پدید آمد بمومی آتش انگیز ×× به گلگون ماند درآخر به شبدیز

بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول محرر مذهب، صفحه‌ها به هشت مربع شنگرف تقسیم و اشعار در داخل هر مربع یک بیت به صورت چلیپایی تحریر شده؛ جلد: تیماج با روکش پارچه‌ای، ۷۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳- ۱۷۱۳]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۸/۱

آغاز: بی نوایی چو من بملك عراق ×× که ... بتو مشتاق / این دو شاخ از پی برومندی ×× بست بر من چو نخل پیوندی؛ **انجام:** زهی پیعمبری کز بیم و امید ×× قلم راند بر افریدون و جمشید / زهی سر خیل سر هنگان اسرار ×× سخن را تا قیامت تو نبی وار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ رجب ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۸۴گ (۱ر-۸۴پ)، ۱۶ سطر [ف: ۳۷ - ۴۲۱]

۴۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۷۳/۲-عکسی

آغاز: برابر

خط: نستعلیق ریز و خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ با سرلوح بسیار زیبا، جدولبندی ۵ راه، کمند ۲ راه؛ ۱۲۶ ص (۵۲-۱۷۸)، ۲۵ سطر (چهار ستونی) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۰]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۹۸/۱

آغاز: بنام آنکه در عنوان نامه ×× بود نامش نخستین نقش خامه؛ **انجام:** زیان یاوه گورا زوبکن دور ×× زچشم عیبجویش دار مستور

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴۶ص (۱-۱۴۶)، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۵۱۴]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹۵۸

کا: محمد شریف، تا: ۱۲۵۲ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۱۵گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۹سم [رایانه]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۶۴

خط: نستعلیق، کا: سید علی حسینی، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۲۶۲ق، برای میرزا علی؛ مجدول در چهار ستون که فاصل آنها خطوط زرین و لاجورد و شنگرف و بسیار آراسته و زیبا است؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج،۸۸گ،۲۱سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۷ - ۲۷۰۷]

۵۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** روانش باد جفت شادکامی ×× که گوید بار رحمت هر نظامی

خط: نستعلیق جلی، کا: داوری فرزند وصال شیرازی، تا: ۱۲۷۸ق؛ در خاتمه نسخه قصیده‌ای است از کاتب در شرح حال و چگونگی نوشتن این مثنوی که در سن چهل سالگی کاتب اتفاق افتاده و همچنین شرح تقدیمی کتاب به ناصر الدین شاه قاجار، مجدول، کمند دار زرین، یک سرلوح مذهب مرصع ممتاز و دو سرفصل با همان امتیازات، در صفحات ۲۸ و ۳۹ دو مجلس تصویر آب و رنگ بسیار عالی؛ کاغذ: قطعه فرنگی شکری، جلد: مقوای ابره تیماج گلی مذهب، ۱۹۸ص،۱۳-۱۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۶۵]

۵۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۱۵۱

آغاز: خداوندا بعشقم زندگی ده ×× بفرقم تاج عز بندگی ده / من نادان که هستم طفل این راه ×× کن از لوح دلم تعلیم الله؛ **انجام:** چنانش کن ز خوبی گرم بازار ×× که باشد مشتریش از جان خریدار / به نیکوئی چنان کن نامدارش ×× که باشد بر سعادت ختم کارش

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ با پنج مجلس مینیاتور آب و رنگ بسیار عالی، با یادداشتی به این شرح «هو الله تعالی شانه. این کتاب خوش خط خسرو شیرین را مرحوم مغفور صدراعظم به این بنده التفات فرموده اند هر کس بدزدد یا طمع کند بلعنت خدا و نفرین رسول گرفتار شود تحریرا فی یوم شنبه دوازدهم شهر جمادی الاولی ۱۲۸۸»، مجدول، کمند دار زرین، با یک سرلوح مذهب مرصع، در برخی از صفحات لچکی‌های مذهب مرصع؛ کاغذ: متن سمرقندی زرافشان، حواشی اصفهانی، جلد: مقوای روغنی بوم مرعشی، ۱۶۱ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۹سم [ف: ۴ - ۱۳۵۷]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۰۰/۴-۱۲/۱۹۰

آغاز: اگر چه شاه خسرو بی نظیر است ×× رخش مانده بدر منیر است / مشو دنبال مردان چون زلیخا ×× به عشق اندرصبوری کن چو عذرا؛ **انجام:** چه خوش گفته است فرهاد وفادار ×× که کوه بیستون شد بر دلم بار / زنم از بهر شیرین تیشه بر سنگ ×× او درآغوش خسرو خفته است تنگ

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمدحسین بن میرزا محمد آقایی بمرودی، تا: ۱۲۹۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۷۱۳]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کز اینکودک جهانداری نشاید ×× پدر کش را جهان داری نشاید / چه دید الحق بتانی شوخ و دلبند ×× سرائی پر شکر شهری پر از قند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مذیل است به منظومه‌ای دیگر تحت عنوان «داستان نواب مستطاب اشرف ... شاهزاده سالار الدوله دعوی سلطنت و سرکشی و طغیان و خودسری نمودن او باغوای الوار غدار و اشرار نابکار» در شش برگ. آغاز: «پس از الف چون سیصد و بیست و پنج ×× زهجرت گذشت از سرای سپنج»، انجام: «در آنهفته جز باده در جام نی ×× درینهفته ماذون حمام نی»، خسرو و شیرین چهار ستونه، منظومه سالار الدوله دو ستونه، کمندکشی، مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۳۱]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح مذهب مرصع، کتیبه‌دار، با هفده تصویر متوسط کشمیری، مجدول مذهب، معانی واژه‌ها و کلمات در هوامش؛ کاغذ: کشمیری، جلد: روغنی دو روی گل و بوته دار به قلم مویی آقای عبدالعلی بروسان مذهب کتابخانه، ۲۹۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۹ – ۱۱۷]

۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی فستقی و الوان، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۸۳/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵/۳×۲۶/۳سم [رایانه]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۳۳۲/۱

مثنوی‌ها؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۲۴/۲-۲۴/۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قلم درکش به حرفی کوهوایی است ×× علم برکش به علمی کان خدایی است / نه با موسی که گوید عقل نامی ×× زهی فرخنده فرزند نظامی

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ – ۱۷۱۳]

۶۱. فردوس؛ قائم؛ شماره نسخه:۱۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز خرگاه کبود سبزپوشان ×× چو کرده پیشوای انبیا را / از ین گردابه چون باد بهشتی ×× گرفته پیش را کبریا را

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید حسین مصطفوی؛۹۳گ(۱۶۵–۲۵۷)،۲۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف مخ]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۲

آغاز: خداوندا بعشقم زندگی ده ×× بفرقم تاج عز بندگی ده

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سر لوح، مجدول و مذهب؛ جلد: نقاشی قلمی که در اطراف آن چند شعر در توصیف کتاب نوشته شده، ۸۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ – ۱۹۴]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۳۹

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰/۳×۳۳سم [رایانه]

۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۸سم [رایانه]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷۱/۸

کامل؛ بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۴۹گ (۳۲۰–۳۶۹)، ابعاد متن: ۲۲×۳۴، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [ف: ۸–۴۳۳]

۶۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۱/۵ ـ ب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۹گ (۲۰۵پ–۲۹۴پ)، ۲۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱ – ۵۳]

۶۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیک پشه کند فیل افسری را ×× بموری بر دهد پیغمبری را ...

خط: نستعلیق، کا: ملایوسف کجوئی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۰۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳ – ۱۲۵۸]

۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۶۷/۲

خط: نستعلیق، کا: خلیل بن درویش، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۷۲۲]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۴۵/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: منتخب، بی‌تا؛ ۴۶ص (۷۰۳–۷۴۸) [ف: ۸ – ۴۴۱]

۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۳/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن محمد حسین نائینی، بی‌تا، جا: اصفهان؛ ۲۴۲ص (۱–۲۴۲) [ف: ۳ – ۱۷۱]

۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۶۰۷۹/۲

خط: نستعلیق، کا: شرف الدین حسین بن حبیب الله، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی زمینه سبز، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۱۹۲]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۲۴/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۲۹ص (۱۲۱-۹۴۹ حاشیه) [ف: ۸ - ۹]

۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۵۴/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۸گ (۱پ-۶۸پ) [ف: ۳۸ - ۷۹]

۷۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۸۴/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۲۵۲]

۷۵. همدان؛ ایزدی (حاجی)؛ شماره نسخه:۲/۳

کا: ابراهیم بن میر مفتی، بی‌تا، جا: کشمیر [نشریه: ۵ - ۳۶۶]

● خسرو و شیرین / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

؟ جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۴/۳

آغاز: سخن پرداز این کاشانه راز ×× چنین بیرون دهد از پرده آواز

در نسخه حاضر این مثنوی به جامی نسبت داده شده. منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴ص (۱۷۹ر-۲۰۲) [ف: ۳۷ - ۳۸۹]

● خسرو و شیرین / شعر / ترکی

xosro va šīrīn

امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴-۹۰۶؟قمری

amīr ʻalī-šīr-e navāʼī, ʻalī-šīr ebn-e kīčakne (1441 - 1501)

بخشی از خمسه‌ای که شاعر به تقلید از خمسه نظامی سروده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین و فیروزه‌ای، با یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، مجدول مذهب، به سبک کار هرات، در چهار کتیبه صدر و ذیل در زمینه طلا کشیده تزئینی به سفیداب چنین رقم رفته «کتاب کلیات افصح المتکلمین علامة الزمان و املح المتاخرین نادرة الدوران حضرت امیر علیشیر نوائی علیه الرحمة و الغفران»، سرآغاز هر باب یک سرلوح مرصع مذهب مزدوج ممتاز؛ تملک: سلیمان بن محمد خان قاجار؛ کاغذ: عادلشاهی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی ساغری، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۳ - ۹۰]

● خسرو و شیرین / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

امیدی طهرانی، ارجاسب بن علی، - ۹۲۵ ؟ قمری

omīdī tehrānī, arjāsb ebn-e ʻalī (- 1519)

[نسخه‌های منزوی ۲۷۸۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۴/۳۳

آغاز: صباحی ز آب کوثر روی شسته ×× گلی از چشمه خورشید رسته

تنها پنجاه بیت آن مانده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ راسته و چلیپا، شعرها در چهارستون؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۹۲]

● خسرو شیرین / شعر / فارسی

xosrow šīrīn

قاسمی گنابادی، محمد قاسم، - ۹۸۲ قمری

qāsemī gonābādī, mohammad qāsem (- 1575)

اهداء به: سام میرزا پسر شاه اسماعیل

تاریخ تألیف: ۹۵۰ق

در ۳۰۰۰ بیت به پایان رسانده است.

[دنا ۸۶۹/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۱۱۰

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ:سپاهانی،جلد:روغنی، ۳۷۸گ، چلیپا سطر (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴-۳۸۸۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۴/۲۸

آغاز: سخن پرداز این افسانه نو ×× چنین زد داستانی ... خسرو / که خسرو نام شاهی محترم بود ×× سرو سرخیل شاهان عجم بود؛

انجام: گلی ندهد بکس بی زخم خاری ××خزان آرد ز بعد هر بهاری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ راسته و چلیپا، شعرها در چهارستون؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۱۸۰ر-۱۸۱ر)، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۹۱]

۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۲۰ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: - ۵۵]

● خسرو و شیرین / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

وحشی بافقی، کمال الدین، ۹۳۹؟ - ۹۹۱ قمری

vahšī-ye bāfqī, kamāl-od-dīn (1533 - 1583)

[نسخه‌های منزوی ۱۶۶/۲؛ دنا ۸۷۰ (۷ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۳۸/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۵۲/۱۰
منتخب؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: عبدالله دنبلی خویی بن کبیر،تا:۱۲۲۵ق،جا:خانه آقاکبیر؛۱۶ص(۴۱۳-۴۲۸)[ف: ۳۷ - ۲۸۷]
۲. شیراز؛ میر (دکتر)؛ شماره نسخه:۲۲/۳
بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۸۳ق [نشریه: ۵ - ۲۸۴]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۳۵
خط: نستعلیق، کا: میرزا آقای شیرازی دادبیکلو، تا: محرم ۱۳۱۷ق؛ مجدول، با دو سرلوح رنگارنگ؛ نسخه در قوچان در صفر ۱۳۱۷ به فرمانروای آنجا بخشیده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۹۲گ، ۱۳سطر (۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف:۹-۹۵۵]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۰۷
بی‌کا، تا: ۱۳۲۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۵۱گ، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۶سم [رایانه]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۰۴
کا: میرزا سید علی خاکی، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۶سم [رایانه]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۱۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۸×۱۲/۴سم [رایانه]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۲۵
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۷/۵×۱۱/۷سم [رایانه]

● **خسرو و شیرین = فرهاد و شیرین** / شعر / فارسی
xosro šīrīn = farhād va šīrīn

عرفی شیرازی، محمد بن علی، ۹۶۳؟ - ۹۹۹ قمری
ʻorfī šīrāzī, mohammad ebn-e ʻalī (1556 - 1591)

مثنوی است در بیش از چهار صد بیت.
آغاز: خداوندا دلم بی نور تنگ است ×× دل من تنگ و کوه طور سنگ است/ دلم را غوطه ده در چشمه نور ×× تجلی کن که موسی هست در طور / وگر زین ناسزا عار داری ×× کرم بسیار و دل بسیار داری
انجام: کسی را کز زبان این هرزه خیزد ×× اگر من خون نریزم عشق ریزد
[الذریعة ۱۶۰/۷ و ۷۱۲/۹ و ۱۸۹/۱۶و ۱۶۷/۱۹و ۲۵۸؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۸۷/۴؛ مشترک پاکستان، ۷۰۵/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۳۷/۱؛ دنا، ج۴، ص ۸۷۰ (۲۳ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۹/۴
آغاز: صباح دلگشا چون خنده حور ×× که شادی مست بود اندوه مخمود
فقط یک بند ازاین مثنوی با عنوان «رفتن شیرین به تماشای باغ»؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سرخ، ۲ص (۷۰-۷۲)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۱۴۷]
۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:فیلم
آغاز: ز خویشاوند فرهادم نه مزدور ×× که بی روغن چراغش راد هم نور؛ **انجام:** برابر
گزیده آن و حدود ۳۰۰ بیت است؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۸ص (۲۷۲-۲۸۹) [ف: ۱ - ۹۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۰/۳۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۲×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۲۳۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۹۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۹۰-۱۱۵)، ۱۸ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف:۸-۳۲۶]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۹۷
آغاز: صباح دلشگا چون خنده حور ×× که شادی ... بود اندوه مستور / تتق می‌بست ابر نوبهاران ×× چمن مشتاق شیرین بود و باران؛ **انجام:** سمند معنیت در زیر زین باد ×× دو عالم گوهرت در آستین باد
خط:نستعلیق هندی،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛۲۶ص(۴۳۵-۴۶۰)[ف:۸-۳۳۲]
۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۳/۷
آغاز: الهی سینه یی ده آتش افروز ×× در آن سینه دلی و آن دل همه سوز؛ **انجام:** که عشقم در رگ و پی میزند شور ×× چراغان می‌کند گل بانگ منصور
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب، راسته و چلیپا؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۳گ (۱۰۸پ-۸۱پ)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴ - ۳۶۹]
۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۴۵/۲
آغاز و انجام: برابر
گزیده‌ای از آن حدود ۴۱۰ بیت؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۶گ (۵۰ر-۶۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۴سم [ف: ۸ - ۱۴۰]
۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۵۷/۱۰
آغاز و انجام: برابر
حدود ۴۰۵ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: مغزی قهوه‌ای، ۱۲گ (۴۴ر-۵۶ر)، ۱۸-۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۳]
۹. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه:۲۹/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق [نشریه: ۵ - ۳۷۶]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** نکو خواهش صلاح اندیش بادا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج قرمز، ۱۵گ (۲۵۷-۲۷۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۸ - ۳۳۰]

۱۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۰۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ص (۲۵۱–۲۶۵)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۲۷]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۶۸/۴
آغاز و انجام: برابر
حدود ۴۲۵ بیت دارد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸ق؛ در انجامه به نام «فرهاد و شیرین» آمده؛ ۱۳گ (گ ۱۳۴ر–۱۴۶پ) [ف: ۳ - ۱۱۹]

۱۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۶۰/۳
کا: میر محمد مشهدی تا: ۱۰۷۸ق [نشریه: ۷ - ۲۱۱]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۸۵/۱۸
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۲۲ شعبان ۱۰۹۹ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱۲ سطر (۱۵×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۶۹۸]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۱۸
آغاز: صبای دلگشا چون خنده حور ×× که شادی هست بود اندوه مخمور؛ **انجام:** که تا مالیده فرهاد آستین را ×× ندیده پشت گلگون روی زین را
منتخبی است از خسرو شیرین عرفی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ هر دو بیت شعر در یک سطر، بین مصاریع فاصله است؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۱۵۴)، ۲۴ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۹۴]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۰۳/۳۷
آغاز: صباح دلشگا چون خنده حور ×× که شادی ... بود اندوه مستور / تتق می‌بست ابر نوبهاران ×× چمن مشتاق شیرین بود و باران؛ **انجام:** سمند معنیت در زیر زین باد ×× دو عالم گوهرت در آستین باد
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: جنونی، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق، در چهار ستون چلیپا؛ کاغذ: ترمه رنگارنگ نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۱۷۷ر–۱۸۳پ)، اندازه: ۱۲/۳×۲۲/۸سم[ف:۸-۳۴۲]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۹۸
آغاز: صباح دلشگا چون خنده حور ×× که شادی ... بود اندوه مستور / تتق می‌بست ابر نوبهاران ×× چمن مشتاق شیرین بود و باران؛ **انجام:** سمند معنیت در زیر زین باد ×× دو عالم گوهرت در آستین باد
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۹ص (۱۱۱–۱۳۹) [ف: ۸ - ۳۳۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۱۳/۳
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج تریاکی، ۳۰ص (۷۹–۱۰۸)، ۱۴–۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۴۵ - ۸۳]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۲/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** شده پر دامن صحرا و پشته ×× ز خون مرده سیماب گشته / صف دشمن ز گوشش گشت دلگیر ×× سپر انداختند از بیم شمشیر.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نیلی ، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ص (۹۶–۱۱۱حاشیه)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۶/۴×۲۸/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۰۵]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۵۹
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:سده۱۱و۱۲؛۶گ(۲۶۱–۲۶۶)[ف:۱۰- ۱۸۴۰]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۳۱/۸
خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن محمد قاسم، تا: ۱۱۷۹ق؛ از جمله مطالب متفرقه‌ای که در این کتاب ثبت شده: خطبه نکاح (۱۴پ–۱۵پ)، رقعه منصور الحسن به طالبخان (۲۰پ)، رقعه نصیرای همدانی (۲۱ر)، اشعار شفائی در شأن حضرت باری (۲۷پ)، از سبحه الابرار (۳۶ر به بعد)، مناجاتها و حکایات زیادی نیز در حواشی مسطور است. در (۱۲۳پ) قصیده‌ای از لامع ثبت شده به خط وی چنانچه برفراز صفحه تصریح شده با خط نستعلیق ممتاز. اشعاری از طالب مازندرانی (۱۳۳پ)، شفائی (۱۳۸پ)، مجلسی (۱۳۹پ – ۱۴۱پ)، در مدح قبسات میرداماد از ملا فریب عاصی کمره‌ای (۱۴۳پ)، اشعار نویدی صفاهانی (۱۴۴پ)، عشرتی (۱۴۸ر)، مؤمن حسینی (۱۵۲پ)، حکیم شفایی (۱۵۳پ)، ملکه نساء (۱۶۰پ). ۱۴ر که مدح امیرمؤمنان علی علیه السلام را نگاشته) نیز (۹۴ر) که شعری ترکی نگاشته به ذی الحجه سال ۱۱۷۹ اشاره کرده، سطور راسته یا چلیپا در متن با حاشیه؛ مهر: «المهدی من هدیت»، «الهی بحق نبی ولی ببخشا گناه علی النقی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۱۲پ– ۱۵پ)، اندازه: ۱۶/۴×۲۹/۴سم [ف: ۴۳ - ۲۸]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷۵/۱۳
کا: محمد علی شیرازی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۶۴۳–۶۴۵)، ابعاد متن: ۱۷×۲۹ اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۸ - ۴۴۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۶۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد آقا علاقبند کاشانی، تا: غره جمادی الثانی ۱۳۱۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ص (۴۴پ–۵۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۶۷]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۹۳/۱۹
منتخبی است در حدود ۲۵۰ بیت؛ کا: محمد جعفر شیرازی، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: چرمی ماشی معرق، ۷گ (۵۸۱–۵۸۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۵۹۱]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۵۳/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ (۵۰–۶۳) [ف: ۳۷ - ۱۸۱]

۲۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۰۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** چو عاشق کرد از و این داستان گوش ×× تف

غیرت نهادش بر جگر دوش
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۲۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۹۹۲]

● **خسرو و شیرین** / شعر / ترکی

xosrow va šīrīn

سالم تبریزی، محمود بیگ بن ابوالفتح بیگ، ق۱۰ قمری

sālem-e tabrīzī ،mahmūd beyg ebn-e abolfath beyg (-16c)

منظومه‌ای است ترکی از سالم تبریزی، ناظم یوسف و زلیخا و لیلی و مجنون و جز آن.
[دنا ۸۷۰/۴؛ الذریعه ۹:۴۲۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۴۸

مثنوی است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحافظ فرزند قاضی یحیی بن قاضی وجیه الدین دهولقه‌ای، تا: جمعه ۱۱ ربیع الاول ۱۰۲۶ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب و منقش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴۰ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۱۰ - ۴۹۲]

● **خسرو شیرین** / شعر / فارسی

xosro šīrīn

فیضی، ابوالفیض بن مبارک، ۹۵۴ - ۱۰۰۴ قمری

feyzī, ab-ol-feyz ebn-e mobārak (1548 - 1596)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۷۸/۳-ف

نسخه اصل: بادلیان Ouseley 89؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۶]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

جعفر قزوینی، - ۱۰۲۱ قمری

ja'far-e qazvīnī (- 1613)

مثنوی «خسرو و شیرین» در بحر هزج از آصف خان، میرزا قوام الدین جعفر بن بدیع الزمان قزوینی متخلص به «جعفر» و «جعفری» در هند می‌زیسته و به قولی وزیر جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ق) بوده است. نام مثنوی وی «خسرو و شیرین» و قسمتی «فرهاد و شیرین» نامیده شده و قبل از سال ۹۹۵ق به پایان رسیده است. ابیاتی از مثنوی وی: «خداوندا که اکنون چند گاهست ×× که اقلیم سخن بی پادشاهست / درم بی سکه و بی خطبه منبر ×× اگر نوبت زنی وقتست جعفر / همان دختر که شیرین بود نامش ×× هزاران یوسف مصری غلامش / سخن را از اثر زان گونه آراست ×× که از جا کوهکن بیخواست برخواست/ ز پرسشهای گرمش گشت فرهاد ×× سراپا آتش و در کوه افتاد/ بیا مگذار شیرین را بفرهاد ×× که کوه از عشقشان آمد بفریاد / شکر شیرین و خسرو گشت فرهاد ×× ملک آمد بزم خویشتن شاد / چو خسرو را زفیض صبح امید ×× شبستان گشت آبستن بخورشید / ز اقبال مساعد هم مدد یافت ×× صنم را دل نهاد وصل دریافت». (فاضل هاشمی)
[دنا ۸۷۱/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۴/۲۷

آغاز: همه مانده ز همراهیش واپس ×× خدا همراهی او کرده و بس؛ **انجام:** گرو برده ز چالاکی ز افلاک ×× سر خورشید را برداشت از خاک
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ راسته و چلیپا، شعرها در چهارستون؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶ص (۱۷۴-۱۷۹پ)، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۹۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۱۰۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی با گل و بوته رنگارنگ در زمینه مشکی، ۳۳۴گ، سطور چلیپا (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۳۸۸۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۶/۳-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۸۸ اوزلی (ش ۱۰۷۰)؛ کا: محمد کاظم اردبیلی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۱۸۴ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۴]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۷۱/۲

آغاز: خداوندا رهی از غیب بنمای ×× زغیبم چشم دل بر عیب بگشای؛ **انجام:** چو موج بحر دایم در تک و دو ×× چو کشتی با کران باری سبکرو
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ سه ستونه بعضا چلیپایی، در دو صفحه این سفینه دو شعر یکی از شاعری با تخلص شهرت نوشته شده و دیگر از محمد امین الحسینی قائینی که هر دو نوشته اند به دستور میرزا محد مقیما، و تاریخ یکی از آنها ربیع الاول ۱۰۴۰ می‌باشد؛ مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج سرمه‌ای، اندازه: ۱۸×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۲۹۰]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

سنجر کاشانی، محمد هاشم بن حیدر، ۹۸۰-۱۰۲۱قمری

sanjar-e kāšānī, mohammad hāšem ebn-e heydar (1573 - 1613)

نزدیک ششصد بیت، مثنوی در بحر هزج با عنوان‌های: فی التوحید، معراج رسالت پناه، فی المنقبة، نصیحت کردن مهین بانو شیرین را، رفتن خسرو عقب شیرین، تعریف صبح، رفتن شیرین به باغ. با عنوان «فرهاد و شیرین» نیز یاد شده است.
آغاز: الی سینه ای درد آشنا ده ×× غم از هر دل که بستانی بما ده / دلی خواهم تجلی را سزاوار ×× نه چون موسی که نارد تاب

دیدار

[الذریعه ۴۷۲/۹: دیوان سنجر کاشانی و ۱۶۶/۱۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۸۵/۴: نشانی ۷ نسخه؛ دنا ۸۷۱/۴ (۸ نسخه)]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:فیلم

آغاز: شبی با درد جفت و طاق از نور ×× به هم نرخی در آن شب زنگی و حور / متاع زنگبار و جنس فرخار ×× به یک قیمت در آن تاریک بازار؛ **انجام:** از این آن در حجاب عشق و این زان ×× دو سرو از بیم هم چون بید لرزان

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱ص (۲۶۲، ۲۷۲ هامش) [ف: ۱ – ۹۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۱۰۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی با گل و بوته رنگارنگ، ۳۷۷گ، سطور چلیپا (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ – ۳۸۸۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۵۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** که رشک طور گردان منزلم را ×× نجات از تیه ظلمت ده دلم را

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن آلبالویی،۱گ(۱۴۰ر)،۱۹سطر،اندازه: ۹/۵×۱۸/۱سم [ف: ۳ – ۶۵۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۴/۲۹

آغاز: صباحی عالم آرا چون مه بر ×× پدر نوروز و مادر لیلة القدر؛ **انجام:** باول کام چون شد قامتش راست ×× صنم صد ره ز پا افتاد و برخاست

نسخه از رفتن شیرین بباغ آغاز می‌گردد و حدود ۳۰۰ بیت دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ راسته و چلیپا، شعرها در چهارستون؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۸۱پ–۱۸۵ر)، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۵سم [ف: ۷ – ۹۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۰۹/۸

مثنوی او در تعریف خسرو و شیرین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، اندازه: ۱۷/۲×۲۶/۲سم [ف: ۸ – ۶۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۷۲/۲۰

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد لاریجانی حسینی شهرستانی، تا: ۱۱۹۴ق؛ شکسته نستعلیق زیبا و چلیپائی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۱۷۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۶ – ۴۳۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۹۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** به مظلومان زیر تیغ جلاد ×× به حسرتهای گوناگونی فرهاد / که رشک طور گردان منزلم را ×× نجات از تیه ظلمت ده دلم را

خط: نستعلیق، کا: باستانی راد، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱گ (۱ر–۲۲ر)، ابعاد متن: ۷/۵×۱۶، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶ – ۵۴۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۹۳/۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** که رشک طور گردان منزلم را ×× نجات از تیه ظلمت ده دلم را. از آنجاست: در آن فرخ صباح پویه دشمن ×× بآن شوقی که سنجر داند و من.

منظومه ناتمامی است مشتمل بر چهار صد و سه بیت، از آغاز فرهاد و شیرین که میرسنجر بن میر حیدر معمایی کاشی در گذشته به سال ۱۰۲۱ق سروده است؛ کا: محمد جعفر شیرازی، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: چرمی ماشی معرق، ۹ص (۷۹۷–۸۰۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ – ۵۹۵]

● خسرو و شیرین / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

جهانگیر پادشاه بن اکبر شاه، امپراتور هند، ۹۷۷ – ۱۰۳۷ قمری

jahāngīr pādešāh ebn-e akbar šāh, emperātūr-e hend (1570 - 1628)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۶۹

آغاز: شبی تاریک چون دریای پر قیر ×× بدریا در فکنده چشمه شیر / ز جنبیدن فلک بیکار گشته ×× ستاره در رهش مسمار گشته؛ **انجام:** براه این امید پیچ در پیچ ×× مرا لطف تو میباید دگر هیچ

بخشی از مثنوی «خسرو و شیرین» (با همین نام) از جهانگیر شاه (از سلسله اکبریان هند) است با عنوان «شاه جهان گیر دهلوی المشتهر المکنی بابی عبدالله فی وصف اللیل و الاستغاثة بالله من شدة الویل، من خسرو و شیرین» که نام و نشانی از آن در منابع به دست نیامد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ راسته و چلیپا، رکابه‌دار؛ کاغذ: نازک کاهی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۲۳۶–۲۳۸)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱سم [ف: ۲۷/۱ – ۳۳۷]

● خسرو و شیرین / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

روح الامین، محمد امین، ۹۷۱ – ۱۰۴۷ قمری

rūh-ol-amīn, mohammad amīn (1564 - 1638)

اهدا به: محمد قلی قطب شاه

تاریخ تألیف: ۱۰۱۸ق

مثنویی است عرفانی از میرزا محمد روح الأمین مخاطب به میر جمله شهرستانی از شاعران عهد جهانگیر و شهاب الدین شاه جهان (۱۰۳۷–۱۰۶۸ق). نخستین عنوان در بیان بی‌وفایی و ناسازگاری ایام، دومین در بیان آگاه شدن شیرین از ویرانی دیار عشق یعنی مرگ فرهاد: چنین آید به گوش از هوشیاران ×× که

شیرین بود روزی پیش یاران، در آن آمده: بیا روح الامین داری اگر هوش ×× بکن این پند را چون حلقه در گوش. بازپسین عنوان: صفت بزم آرایی خسرو و شیرین در شبی که دعوی زیادتی داشت بر روز ... و شیرین ساختن روح الامین کام خامه را بنوشتن شرح این مقال.

آغاز: ای بسته بدست جود تو قطب کمر ×× وای مکرمت نهاده تاجش بر سر / خواهم که کند زبان عریان امین ×× از مرحمت جامه شکری در بر / خطیب زبان را بر منبر دهان عصای بیان بدست دادم و خود در پای. منظومه: خداوندا به عشقم راه بنمای ×× دری بر رویم از تأیید بگشای

[الذریعه ۲۶۰/۷ و ۲۶۹/۱۴ و ۲۳۱/۱۹؛ دنا ۸۷۱/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ظاهراً در نیمه اول قرن ۱۱؛ مجدول مذهب، با سرلوحی زیبا، با مقدمه‌ای را که خود شاعر مرکب از نظم و نثر بر این کتاب نوشته دار است؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۲۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۲/۲×۱۴/۱سم [ف: ۳ - ۳۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۸۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** درود از حد برون آن پاک بنیاد ×× به اولاد عطامش هم فرستاد / یزد بر مخزن اسرار پس جنگ ×× چو باطن ظاهرش گردید یکرنگ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی با نقوش گل و بوته، ۱۳۷گ (۴۵پ-۱۸۲ر)، ۲۳ سطر (۹×۱۷/۸)، اندازه: ۱۵×۲۸/۲سم [ف: ۲۹/۲ - ۴۴۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** کند چون روحم از هر علتی پاک ×× شود جانم فراز بام افلاک

دارای دیباچه‌ای است مفصل درباره مثنوی مزبور؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۱۲۱ق؛ دارای سرلوح مذهب مرصع، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۹ - ۱۱۶]

۴. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۱۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵ - ۶۱۹]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۴۶

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۹۰]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosrow va šīrīn

شاپور تهرانی، ارجاسب بن خواجگی، ق۱۱ قمری

šāpūr-e tehrānī, arjāsb ebn-e xājegī (- 17c)

مثنوی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۱۳/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲، کاغذ: الوان، جلد: تیماج تریاکی، ۳ص (۱۸۴-۱۸۶)، ۱۴-۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۴۵ - ۸۳]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosro va šīrīn

معموری، عبدالوهاب بن محمد، ق۱۱ قمری

ma‘mūrī, ‘abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad (- 17c)

منظومه‌ای است در داستان خسرو شیرین با مقدمه‌ای در مدح پیامبر و امام علی و ائمه علیهم السلام و مدح نورالدین جهانگیر و بیان عشق مجازی و حقیقی و شروع داستان با بیان تمثیلات و اشاره‌ای به داستان فرهاد و شیرین و یوسف و زلیخا و نصیحت به فرزندش.

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹

آغاز: نمی شاید بر او سبقت ملک را ×× به چندین میل بگذارد فلک را؛ **انجام:** بدلها از گرانی بار مگذر ××ز ... در خاطری آزار مگذر.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: جلال قائی نائینی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۸۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۳۶

آغاز: به نام صورت ارای معانی؛ **انجام:** چو اقبال شهان افاق گیرش.

تذکر: در فهرست حاضر بنام «گلشن نیاز» شناخته شده؛ مثنوی داستان خسرو و شیرین از غنائی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۴۷۷]

● **خسرو و شیرین** / شعر / کردی

xosro va šīrīn

خانای قبادی، ق۱۲ قمری

xānāy qobādī (- 18c)

داستان عشقی خسرو و شیرین است به نظم کردی. در فراز صفحه آغاز و انجامه آمده است: کلام خانای قبادی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۹۲

آغاز: بنام او کس شیرین ارمن ×× پیدا کرد فرهاد پیش بی بکو کن؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۵۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ - ۹۰]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی
xosro va šīrīn
نامی اصفهانی، محمد صادق، - ۱۲۰۴ قمری
nāmī esfahānī, mohammad sādeq (- 1790)
یکمین مثنوی از مثنوی‌های پنج‌گانه (نامه نامی) شاعر است در حدود سه هزار و هفتصد بیت در بحر متقارب. عنوان‌های این منظومه همانند «خسرو و شیرین» نظامی است و شاعر در سبب نظم کتاب از حاجی آقاسی نام می‌برد.
آقای سعید نفیسی در مقدمه تاریخ گیتی‌گشا تألیف نامی، از نگارستان دارا دو مثنوی درج گهر و یوسف و زلیخا را به نامی نسبت داده‌اند.آقای سعید نفیسی معتقدند که خود وی تمام مثنوی‌های نام برده را «نامه نامی» نام نهاده است.
برای نشان دادن سبک و قریحه نامی و معرفی مثنوی خسرو و شیرین وی چند بیت زیرین را از مقدمه این مثنوی را می‌آوریم: مرا در موکب سالار کشور ×× خدیو ظلم سوز عدل گستر / وکیل قائم آل محمد ×× که دور دولتش بادا مخلد / گذر افتاد سوی ملک شیراز ×× چه شیراز آنکه بر جنت کند ناز / مبارک منزلی از چشم بد دور ×× بهشتی جایگاه جلوه حور / هنرور حاج آقاسی که ایام ×× نماید فخر چون او را برد نام / در این کشور بر او جا گرفتم ×× به قرب لطف او مأوی گرفتم / به بحر ژرف طبعم چون نظر کرد ×× دهان از این حکایت پر درر کرد / که بحر عالیت بحریست مواج ×× در او پنهان گهربا در خور تاج / بفرمانش گشادم در ازین گنج ×× شدم از کلک این معنی گهر سنج / اگر چه این بود نظم نخستم ×× ورق از نظم‌های عشق شستم / به عرف شاعران شخصی ازین پیش ×× نهاده گر چه نامی نام بر خویش / به ملک نظم نام آور نبود است ×× عبث بر خویشتن تهمت نمود است / چو من شاهی این کشور گرفتم ×× به عنف این نام را زو بر گرفتم / به من می‌زیبد این نام گرامی ×× که هستم من به ملک نظم نامی. (ابن یوسف شیرازی)
آغاز: بنام آنکه در عنوان نامه ×× بود نامش نخستین نقش خامه / گهر بخشنده نطق گهر سنج ×× که گوهر بر فشاند گنج در گنج؛
انجام: نهانش از حسودان ز من دار ×× ز لطفش در پناه خویشتن دار / زبان یاوه گورا زان بکن دور ×× ز چشم عیب جویش دار مستور

[نسخه‌های منزوی ۲۷۸۹/۴ و ۲۷۹۰؛ الذریعة ۱۲۰/۷ و ۱۶۰/۷ و ۱۶۹/۱۹ و ۱۱۶۸/۹؛ مقدمه مجمل التواریخ چاپ مدرس رضوی، تهران ۱۳۴۵؛ مقدمه تاریخ گیتی گشا چاپ سعید نفیسی؛ مشترک پاکستان، ۱۱۷۲/۸؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۳۴/۱؛ دنا ۸۷۱/۴-۸۷۲ (۲۹ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۶۷/۵
آغاز: شنیدم نقش بندان حکایت ×× چنین بستند نقش این حکایت؛ **انجام:** یک امروزی که در گیتی جوانیم ×× بیا کام دل از شادی ستانیم
گزیده‌ای از آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن سبز، ۱۲۸گ (۱۰۰ر-۲۲۸) هامش، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۳۲/۲سم [ف: ۸ - ۱۸۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۴۷/۴
آغاز: شنیدستم که چون فرزانه شاپور ×× بپای سعی طی کرد آن ره دور
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۴ سطر، قطع: بیاض رقعی [ف: ۹ - ۲۹۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: صفی حسینی، تا: دوشنبه ۲۹ ذیقعده ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۸۶گ، ۱۲ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [سنا: ف: ۲ - ۶۷]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۵۹
خط: شکسته نستعلیق، کا: صفی حسنی، تا: ۱۱۰۵ق [نشریه: ۷-۱۴۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب رشتی، تا: محرم ۱۱۲۴ق، جا: رشت، برای حاجی آقا محمد حسین؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن یشمی، ۱۵۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۲سم [ف: ۲ - ۲۲۵]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۶۶/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ذیحجه ۱۱۸۹ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۲۴۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۵۶
خط: شکسته، نستعلیق، کا: ابراهیم بن محمد ابراهیم، تا: ۲۵ شوال ۱۱۹۱ق؛ هشت مجلس تصویر و میناتور ممتاز، مجدول مذهب، حواشی طلا اندازی به گل و بوته؛کاغذ:کاغذ ترمه اصفهانی،جلد: رویه پارچه گلدار، ۱۷۱گ، اندازه: ۸/۴×۱۸/۶سم [ف: ۲ - ۲۲۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۲۸
آغاز: بنام آنکه در عنوان نامه ×× بود نامش نخستین نقش خامه / جمال آرای بکران سخن نام ×× سخن آموز کلک بی لب و کام؛
انجام: بخش از ره عاطفت پناهم ×× بخشای بحق مصطفایم
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد حسین حسینی، تا: ۱۵ شعبان ۱۱۹۷ق؛ مجدول؛ تملک: محمد جعفر بن محمد علی شریف نائینی و مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد جعفر» (مربع)؛ مهر: «عبده محمد جعفر بن محمد علی» (بیضی)، «محمد جعفر» (مربع)؛ کتاب به تاریخ شعبان ۱۲۱۴ به اخوی میرزا محمد جعفر با مهر «عبده محمد حسین الحسینی» (بیضی) (گویا کاتب نسخه) هبه شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۷]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: سلخ ذیحجه ۱۱۹۸ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سیاه، ۱۳۱ص (۱-۱۳۱)، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۳۰۸]

۱۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۲

انجام: بترس از قید این زلف پریشان ×× که زنجیر وی است و کردن جان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم[ف:۲-۵۰۳]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۴/۱-۳/۱۱۴

آغاز: به معماری چه وضع لایزالی ×× زحکمت بانی این قصر عالی / بدور آرنده این چرخ دولاب ×× پدید آرنده مهر جهانتاب؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۴]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۱۶-۱۳/۹۶

آغاز: به نام آنکه درعنوان نامه ×× بود نامش نخستین نقش خامه / معانی بخش طبع نکته جویان ×× سبق آموز کودکهای نادان؛ **انجام:** چه می‌دانی که این دوران ناساز ×× چه محنت ها به پیشت آورد باز / سرود چنگ ونی این است این است ×× که چشم زخم دوران در کمین است

از انجام ناتمام مانده است؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: ساغری قهوه‌ای، ۲۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بخش از ره عاطف پناهم ×× بخشای به حق مصطفایم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ خطوط چلیپا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۷۹]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۴۷

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۹گ، ۱۴ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۱۶۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۱۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در متن و هامش؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوا، ۹۲گ، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۰۰]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۳۵/۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضای فراشبندی، تا: ۲۲ ذیقعده ۱۲۰۱ق، برای عبدالمهدی بن ملا محمد رفیع فراشبندی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۱گ (۱۶-۲۲۷)، سطور چلیپا (۹×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۲۹۵]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۱۴

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: ۱۲۱۶ق؛ ۸۷ص (۶۶۳-۷۵۰) [مختصر ف: - ۳۲۹]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بخش از ره عاطفت پناهم ×× بخشای به حق مصطفایم ...

خط:شکسته نستعلیق خوش،بی‌کا،تا:۸ ذیقعده ۱۲۲۹ق، به سفارش محمد حسینی؛ با سرلوح زرین؛ ۹۳گ (۱پ-۹۳پ) [ف: ۱ - ۹۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۹

آغاز: برابر

خط: شکسته خیلی خوب، کا: احمد حسینی انجو شیرازی، تا: ۱۲۳۹ق، به خواسته میرزا محمد علی مستوفی و سر رشته دار فارس؛ با یک سرلوح ظریف دارد، اطراف دو صفحه اول نسخه و میان سطرهای آن تذهیب و میناکاری و طلااندازی شده، مجدول مذهب؛ کاغذ: بخارایی، جلد: میشن، ۹۶گ، ۲۰بیت در متن و حاشیه، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۶۱]

۲۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۶۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله پسر رئیس جعفر نوبندگانی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۶گ (۱-۹۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۵۲]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۶۷/۱

آغاز: عبیر آمیز زلفین دلاویز ×× ... جعد مویان مشک تر ریز؛ **انجام:** اهل حسد را که تو دانی و من ×× منع بکن از کرم خویشتن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه سیاه، ۱۴۵گ (۱ر-۱۴۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۳۳]

۲۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۶۷

خط: نستعلیق، کا: محمد مراد پسر خدا مراد خان، تا: ۱۲۴۶ق؛ این نسخه چند شعر در پایان بیش از نسخه ۶۶۱/۱ دارد. پایان نسخه حاضر (پس از چند صفحه از آخرین شعر موجود در نسخه پیش): از این بی به ره از لذات عالم ×× بیاد آرید و خوش باشید با هم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۱۷۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [نشریه: ۱۳ - ۵۵]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۹۴

آغاز: بنام آنکه در عنوان نامه ×× بود نامش نخستین نقش خامه / جمال آرای یکسر آن سخن نام ×× سخن آموز کلک بی لب و کام؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن محمد کاظم رشتی مؤذن، تا: چهارشنبه ذیحجه ۱۲۴۷ق؛ با کمند سرخ، مجدول، ۷ مجلس تصویر رنگی زیبا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۱ - ۹۰]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۴۰

آغاز: بسمله. خوشا روزی که عشق عافیت سوز ×× شود بر خرمن دل آتش افروز / خوشا روزی که عشق آتش فروزد ×× همه رسم و ره بیداد سوزد؛ **انجام:** جهان از عدل کسری بود آباد ×× در آخر هم جهانش داد بر باد / تو ای خواجه باین نظم جهانسوز ×× چه امید از جهانت باشد امروز
دیباچه را ندارد و از خود کتاب بر نمی‌آید که از نامی است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی جواد کرمانی، تا: چهارشنبه ۱۲ ذیحجه ۱۳۱۵ق؛ مهر: محمود بن عبد الرحیم مورخ ۱۳۱۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۵گ، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۴۵۱]

۲۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** که بر گیرند هر یک قسمت خویش ×× شود زان محتشم محتاج درویش
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (به قدر هشت سطر نسخه ۳۵۹۴)؛ جلد: چرمی نرم، ۱۷۹گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ - ۴۵۵]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۴۰/۱

آغاز: خوشا وقتی که عشق خانه پرداز ×× کند رسم و ره بیداد آغاز؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ و ۱۲۴۸ق، دو کاتب؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۲۶۹ص (۱-۲۶۹)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷ - ۷۶۱]

۲۷. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۰/۲ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ سپاهانی؛ دارای یک سرلوح کوچک، مجدول، با کمند صفحات زرین و مشکی و لاجورد؛ جلد: تیماج عنابی، ابعاد متن: ۶/۵×۱۲/۵، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: - ۱۶۹]

۲۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۰۶

آغاز: که بنماید به هم آن هر دو را راه ×× زحال یکدگرشان سازد آگاه / چه ازفرهاد شاپور هنر کیش ×× به ایران آمد از چین سالها پیش؛ **انجام:** گلستانی است این باغ شکفته ×× درآن گلها نمایان ونهفته / گل معطر کن دماغت ×× بیفروز از نسیم آن چراغت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زرین و لاجوردی؛ جلد: گالینگور سبز،۷۱گ،اندازه:۱۴×۲۱سم [ف مخ]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۵۵/۲

آغاز:از او مشاطه باد بهاری ×× رخ گل را نماید غازه کاری؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: سیاه، ۱۱۸گ (۵۸ر-۱۷۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۶سم[ف:۸-۳۹۲]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosro šīrīn

وصال شیرازی، - ۱۲۱۰ قمری

vesāl-e šīrāzī (- 1796)

تاریخ تألیف: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۱۰ق (غری)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۴۹

آغاز: برون ذاتش ز ادراک و حواس است ×× فزون قدرش ز معیار وقیاس است؛ **انجام:** دوش کند شیرین مذاق از این گفتار ×× خواهد آمرزش زبهر کاتب از آمرزگار
خط: نستعلیق، کا: سید محمد رضا، تا: شنبه ۲۸ شوال ۱۲۷۷ق؛ اهدایی:شمس الدینی؛کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه سربی،۱۸۴گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۳۲]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۵۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۳۸۲]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosro va šīrīn

دشتی، محمد خان بن حاجی خان، ۱۲۴۶-۱۲۹۸ قمری

daštī, mohammad xān ebn-e hājī xān (1831 - 1881)

اهداء به: ناصرالدین شاه

به نام ناصرالدین شاه سروده و به دست میرزا یوسف مستوفی الممالک به او داده شده.

[فرهنگ سخنوران ۲۰۹؛ ذریعه ۹: ۳۲۶ و ۷: ۱۶۱دنا ۸۷۲/۴]

۱. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۴۸

خط: نستعلیق عالی، کا: حبیب الله، تا: ۱۲۷۸ق؛ تصاویر زیبای آن عمل کاتب است [نشریه: ۱ - ۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۹

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: گویا ۱۲۷۸ق؛ در متن و هامش، با نه مجلس نقاشی آبرنگ کار میرزا حبیب الله شاگرد صنیع الملک در ۱۲۷۸؛ کاغذ: سفید، جلد: روغنی مذهب، ۷۷گ، ۱۷سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۹۲]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی

xosro va šīrīn

جرعه تبریزی، ابوالفتح، ق۱۳ قمری

jor‘e-ye tabrīzī, ab-ol-fath (- 19c)

نسخه در دست در برگیرنده حدود ۲۴۰۰ بیت است با این عناوین: معراج خاتم الانبیاء، مراتب عشق جسمانی و مجازی، ظهور عشق که از عالم تجرد خاست، تفریح کردن زلیخا پیش دایه و یاری طلبیدن، مأمور فرمودن زلیخا معماران را در طرح اندازی کاخ هفت منظر.

آغاز داستان: شهنشاه عجم آزاده خسرو ×× که رفتی بر مرادش چرخ کجرو / آگاهی یافتن خسرو از طلوع کوکبه حسن شیرین

و عاشق شدن غایبانه بر او، ناچار شدن پرویز در استکشاف راز خود و چاره جستن از شاپور، سفر گزیدن شاپور به طلبکاری شیرین، باز نمودن شاپور صورت خسرو در منزلگاه شیرین، گزارش آوردن شیرین به جانب تصویر پرویز و استکشاف حال او. مجلس آراستن شیرین و طلب نمودن شاپور به دعوت خاص، پاسخ گزاردن شاپور مر شیرین را در مجلس. (احمد منزوی)
آغاز: خداوندا عنایت کن زبانی ×× که پردازد بمعنی داستانی / زبانی عنصرش از عشق و مستی ×× ز هر وصفی بذوقش چیره دستی
[الذریعه (۱) ۱۹۳/۹ «دیوان جرعه» همانجا ۱۶۵/۱۹ «مثنوی خسرو و شیرین»؛ خیامپور ۲۰۹/۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۲/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: پیش از۱۲۸۴ق؛ افتادگی: انجام (انجام نسخه چنان می‌نماید که دست کم یک صفحه زیر وصالی رفته است)؛ رکابه دار، در آن چگونگی سرودن داستان و هزینه به کار رفته در آن را گزارش می‌کند. کوتاه سخن می‌نویسد: در تاریخ ۱۲۸۴ق سراینده نسخه را خوشنویسی کرده تحویل داده، و در همان سال در دیه نظرلو بیمار شده و درگذشته است؛ اهدایی: دکتر عبدالحسین زرین کوب؛ ۸۳گ (۱۷۶پ-۲۵۸ر) [ف: ۳ - ۱۱۹]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی
xosro va šīrīn

وفائی، ق۱۳ قمری
vafā'ī (- 19c)

شاعر بخشی از این مثنوی را مدت ها قبل سروده بوده و در اثنای آن وقفه‌ای رخ داده و پس از مدتی باقی آن را سرده است چنانکه می گوید: شبی هنگام دی افسرده بودم ×× ز دلتنگی بسی پژمرده بودم / رموز قصه شیرین و خسرو ×× بخواندم داستان‌های نو از نو / حکایاتش ز بس شیرین نمودی ×× ز هر شرحش گره از دل گشودی / به توفیق جهان آرام ایام ×× رسانم این حکایت را به انجام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۹۶
آغاز: نوا پرداز این گنیجینه راز ×× زدلتنگی چنین برداشت آواز / حکایت سنج این شیرین حکایت ×× چنین پیمود شرح این روایت؛ **انجام:** بحمدی هر که ما را شاد سازد ×× خدا از هر غمش آزاد سازد / از این دنیا چه رحب عیش بستم ×× به محنت خانه حسرت نشستم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ این مثنوی در نسخه حاضر قریب ۱۳۴۰ بیت است؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ،۱۰۴گ،۱۲سطر،اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۷ - ۲۲۱]

● **خسرو و شیرین = فرهاد و شیرین** / شعر / فارسی
xosrow va šīrīn = farhād va šīrīn

شعله نیریزی، محمد جعفر بن محمدباقر، -۱۳۱۶؟قمری
šo'le neyrīzī ،mohammad ja'far ebn-e mohammad bāqer (- 1899)

اهداء به: شاهزاده معتمد الدوله فرهاد میرزا
از میرزا محمد جعفر شعله تبریزی یا نیریزی که آن را «خسرو و شیرین» هم خوانده‌اند. حدود سه هزار و پانصد بیت است.
آغاز: بنام آنکه شیرین آفرین است ×× بر او از آفرینش آفرین است / به خوبان جایگاه خسروی داد ×× بتان را عشوه‌های معنوی داد
انجام: سعادت یار دولت رهنمونش ×× قوی دل همچو کوه بیستونش / از این فرهاد شهرا دولت و دین ×× منور چون دل خسرو ز شیرین
[الذریعة ۱۶۰/۷ و ۱۲۸/۹ و ۱۶۷/۱۹؛ فرهنگ سخنوران ۳۰۰؛ مشار ۶۰۶ و ۲۱۳۹؛ دنا ۸۷۲/۴]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۰۵/۱**
آغاز: یکی پرسید از پروانه ×× که ای در کوی مشتاقان گرفتار / تو را معشوقه ای بس تندخو هست ×× بعینه حجت سنگ سبو هست؛ **انجام:** نسیم عدل او دایم وزان باد ×× بهار گلشن خصمش خزان باد / سعادت یار دولت رهنمونش ×× قوی دل همچو کوه بیستونش
خط: نستعلیق، کا: فضل الله خلف محمد ... محمد بنگالی، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۳۰۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴۱گ (۱پ-۱۴۱پ)، ۱۳سطر [ف: ۳۷ - ۳۵۳]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۴۰**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی ولد آقا محمد حسن نیریزی، تا: دوشنبه ۱۲ شوال ۱۳۰۴ق؛ با یادداشتی از شعاع شیرازی در مورد شاعر و مثنوی، در این یادداشت از مثنوی دیگر مؤلف به نام یوسف و زلیخا یاد شده؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۸ - ۱۷۳]

۳. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۲۱**
خط: شکسته، نستعلیق، کا: سید محمد نیریزی، تا: ۱۳۰۷ق، برای میرزا ابوالحسن خان منشی باشی؛ با سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: روغنی مذهب، ۱۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۵۷۶]

۴. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۹۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۸گ، ۱۴

سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۱۲]

● **خسرو و شیرین** / شعر / فارسی
xosro va šīrīn

چند مثنوی به این نام ولی نامشخص:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۴/۳۲
تنها دو صفحه از آن را آورده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص [ف: ۷ - ۹۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۹۱-۳۹/۱۷۱
آغاز: زجا جست از پی مهمان نوازی ×× کمر بست از برای چاره سازی / سرای خیش را پرداخت زاغیار ×× تهی کرد آن چمن را از خس و خار؛ **انجام:** فریب دل گلشن چون روی دلبر ×× شمیمش جانفزا چون موی دلبر / چو چشم یار نرگس در کرشمه ×× زلال خضر هرسو چشمه چشمه
تخلص شاعر هم دراشعار دیده نشد، باخسرو و شیرین نظامی مقابله شد، غیر از آن بود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای سفید، ۶۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۴]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۹۲
آغاز: خداوندا دلی ده شاد از اندوه ×× در او گنجایش غم کوه تا کوه / دلی از خار خار عشق پر نیش ×× ز هر نیشی دو صد جا پیشتر ریش؛ **انجام:** چشمه فیض از دل دانا طلب ×× گوهر سیراب ز دریا طلب / نغمه ناهید زناهید پرس ×× راه به خورشید ز خورشید پرس.
این مثنوی به روزگار جهانگیر (۱۰۱۴-۱۰۳۷) سروده شده است. جوان شد باردیگر عالم پیر ×× بعهد شاه نورالدین جهانگیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف مخ]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۱۵۶
آغاز: به فرمانت سفیدی وسیاهی ×× مطیع امرت از مه تا به ماهی / تو آن مهمان صاحبخانه سوزی ×× که درمهمان سرا آتش فروزی؛ **انجام:** گهی درکام شهد وگه شرنگ است ×× گهی با دل به صلح وگه به جنگ است / زجادویی به کشورهای عالم ×× اگر خواهد دوتن را مایل هم
عناوین این منظومه تقریباً شبیه به منظومه خسرو و شیرین نظامی است اما همو نیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، در ابتدای نسخه چند تحریر از قرائت و تجوید، بخشی از عقد الدرر ابو بدر سلمی شافعی، کلام فارسی از میرزا جواد شیرازی دعا، شعر، فقه، آیاتی در حقوق، تفسیرونامه‌هایی به مدیر موسسه خاور؛ ۳۰۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف مخ]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۸/۴
آغاز: بنام آنکه ما را زندگی داد ×× وز آن پس مژده پایندگی داد؛ **انجام:** بود سال تاریخ آن کان نور ×× زهی جای عیس و مقام سرور
مثنوی مفصلی است در داستان خسرو و شیرین از شاعری مجهول که در سال ۱۰۶۹ق آن را سروده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۸۷پ-۲۰۲پ)، ۱۶سطر [ف: ۳۷ - ۴۲۱]

۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۸۲
آغاز: چو شکر جام در لب برد در حال ×× بحیله از نظر غائب شد آن زال؛ **انجام:** چه شد کوباش کامی تا در کام ×× چوپانبود چه یک فرسخ چه یک گام
مثنویاتی در عشق و عاشقی از لسان خسرو و شیرین است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، با یک عکس مینیاتوری؛ ۱۰۷گ، ۱۵سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [مؤید: ۳ - ۲۳۶]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۱۱/۱-۵۹/۳۱
آغاز: خسرو شیرین اوجنی یاران ×× او یاران خاص عنبر چه داران؛
منظومه مفصلی است در داستان شیرین و خسرو، اغلب الفاظ اشعار این منظومه به فارسی و شاید هم به یکی از لهجه‌های فارسی ایران (گویا گیلانی یا مازندرانی) باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۷گ (۱-۳۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۱۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۷/۱۰
بخش نشستن خسرو به پادشاهی؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، ۱۰سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۵/۵×۱۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۵۶۱]

۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲
غنائی، روزگار جهان گیر؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ متن زرافشان [نشریه: ۱۱ - ۸۹۶]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۴۰
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۸۱گ، اندازه: ۱۳/۷×۱۹سم [رایانه]

← خسرو و گل ← گل و خسرو
← خسوف ← احکام خسوف

● **خسوف (مقاله در)** / هیئت / فارسی
xosūf (maqāle dar)

حسینی، فخرالدین
hoseynī, faxr-od-dīn

به خواهش: زینل خان
محل تألیف: اصفهان
نسخه‌ای با همین سرآغاز در دانشگاه تهران است که با نام «نوروز» آمده و از ابراهیم حسینی مدرس دانسته شده است محتملاً این دو رساله یکی باشد.

آغاز: بسمله، حمد و سپاس یگانه یی را که از فیض بهار اعتدال مزاج اسطقسات اربعه هشت بهشت اقالیم سبعه هستی را ...
[فهرستواره منزوی ۲۹۱۶/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۲۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** شد خارج قسمت حـ دقیقه و مط ثانیه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از داود الحسینی؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج عنابی، ۱۴ص (۷-۲۰)، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۷سم [ف: ۸ - ۴۰۰]

● خسوف و کسوف / هیئت / فارسی

xosūf va kosūf

قاری، مظهرالدین محمد بن علی، ق ۱۰ قمری

qārī, mazhar-od-dīn mohammad ebn-e ʻalī (- 16c)

شاید شامل سه بحث: ۱. عمل کسوف؛ ۲. عمل خسوف؛ ۳. احکام خسوف و کسوف.

آغاز: بسمله، این رساله مرتب است بر سه بحث، بحث اول در عمل کسوف بحث دوم در عمل خسوف بحث سوم در احکام خسوف و کسوف

انجام: و شانزده روز معظم تاثیرش پنجاه و دو روز والله اعلم
[دنا ۸۷۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۰۲۰/۴]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۷۸/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف کلکنی، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۰۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ، ۲۴ سطر (۷/۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [مشهد: ف: ۱ - ۳۵۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۷۸/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۶۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۵۳

آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛خط:شکسته،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ محشی از شرح بیرجندی و زیج خاقانی و برخی به لفظ «منه»؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج جگری، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۵۳]

● خسوف و کسوف / هیئت / فارسی

xosūf va kosūf

غیر همانند:

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۷/۶

آغاز: باب هفتم در احکام کسوف و خسوف و آن ۱۲ فصل است. الفصل الاول، در کسوف نیرین در حمل. بطلمیوس گوید که تأثیرات کسوف در برجی است که در آن برج آفتاب و ماه گرفته شده باشد؛ **انجام:** که به آن کوکب و یا به آن برج منسوب بود

ناشناخته. باب هفتم از کتاب بزرگ تری است، در دوازده فصل: ۱. در کسوف نیرین در حمل، ۲. در کسوف نیرین در ثور، ۳. در کسوف نیرین در جوزا، ... ۱۲. در کسوف نیرین در حوت. سپس باب هشتم در نکات و حکایات متفرقه به روایت از اهل نظر و اصحاب تجربه، چون ابوالمظفر، علاء الدین طبری و صاحب کتاب فلاحت؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ به دنبال دو رساله از ابو معشر بلخی؛ ۵گ (۱۱۴پ-۱۱۸ر) [ف: ۱ - ۹۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۷/۲

آغاز: بسمله، هر استقبال حقیقی که بشب باشد یا در دو طرف روز کمتر از؛ **انجام:** در بعد مطلوب باشد و برین قیاس اختلاف منظر عرض

قسمتی از شرح زیج الغ بیگی است؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: شفیع بن محمد صالح یزدی، تا: ۱۰۶۲ق، کاغذ: حنایی، جلد: تیماج جگری، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۷/۲

آغاز: در احکام خسوف. اگر در ماه محرم خسوف واقع شود و از جانب مغرب؛ **انجام:** در ولایت زنگ و کوهستان و امنیت روزگار ...

برگرفته از کتابی بزرگ‌تر؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۱۳ر-۱۵ر) [ف: ۱ - ۹۷]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۱۰/۴

بندی در احکام خسوف و کسوف و دو ضابطه درباره دائره هندی؛ خط: نستعلیق، کا: عبد الله بن امام وردی، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۲۹سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۸]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۷۷/۲

آغاز: بسم الله هو شأنه العزیز: فصل ششم. در ترجمه حدیث شریف که مشتمل است بر احکام خسوف و کسوف و حوادث هر سال؛ **انجام:** نصف روز است بر ذان. تم بالخیر.

ناشناخته. فصل ششم و هفتم کتاب بزرگتری است. پیش بینی رویدادها در پیامد خسوف و کسوف، بر حسب رخداد آنها، از یک‌شنبه تا شنبه. و این جز «خاتمه» «اختیارات» مجلسی می‌باشد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ ۹گ (۲۳ر-۳۱ر) [ف: ۲ - ۹۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۰/۳

آغاز: ... هر اجتماع که بعد از او از عقده بعد از رأس بتوالی یا پیش از ذنب بتوالی کمتر از؛ **انجام:** تأثیرش پنجاه و دو روز، و الله اعلم بحقیقة الاشیاء تمت

نامبوب از عمل کسوف، طریق استخراج ساعات نصف النهار از زیج خمسه معدله و اجتماع حقیقی، طریق تعدیل اصابع و دقایق بدوانیق و طسوجات و غیره، عرض مرئی، طریق استعلام ساعات زمانیه از ساعات متفرقه، معرفت استخراج طالع خسوف، طریق معرفت جهة خسوف، مدت تأثیر خسوف؛ خط: شکسته نستعلیق،

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۱گ (۱۳۶ر-۱۵۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۶/۳سم [ف: ۶ - ۳۰۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۵۲

آغاز: بسمله، این رساله مرتب است برسخ بحث، بحث اول بر کسوف؛ **انجام:** مدت تاثیرش پنجاه و دوروز و الله اعلم و احکم بالصواب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۲۸/۳

آغاز: بسمله. در ترجمه حدیث شریف است، که مشتمل است بر احکام خسوف و کسوف و حوادث هر سال، و احکام محرم. شیخ بزرگوار (رح) قطب الدین راوندی؛ **انجام:** چشم ها بسیار باشد. و الله اعلم بالصواب ...

به روایت قطب الدین راوندی؛خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا: قرن ۱۳-۱۴؛اهدایی:دکتر صادق کیا؛۱۶ص(۲۵۵-۲۷۰)[ف:۳-۱۱۹]

● **خشخاش نامه** / شعر / فارسی

xašxāš-nāme

تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، - ۱۳۷۴ قمری

tā'eb-e tabrīzī, esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1955)

تاریخ تألیف: نیمه شوال ۱۳۴۶ق

مثنوی است حدود ۷۰۰ بیت در توحید خالق یکتا و شناخت باری تعالی از راه مخلوقات گوناگون زمینی و آسمانی و پند و اندرزهای عرفانی و اخلاقی، گاهی را طنز و انتقاد از مدعیان دانش روز، دارای مقدمه و دیباچه‌ای است به نظم و نثر. در چهارده روز به نظم کشیده شده است.

آغاز: دیباچه: این دیباچه نمایش ناظم است نی نگارش اعاظم، نظم بسیار ساخته تاکنون به نثر نپرداخته ... خشخاش نامه: مرابد سالها یک عقده در دل ×× دل آزرده بدم زان عقد مشکل / کنون آمد همان عقده بیادم ×× صفا آورد در نور فؤادم

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۰۸/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۳سم[ف:۳-۱۶۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۸۵ و ۱۷۰۴ عکسی

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ناظم، بی‌تا؛ مصحح؛ در پایان اشعاری متفرقه از ناظم افزوده شده؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۶گ، اندازه: ۱۱×۱۴سم [ف: ۳ - ۲۰۸] و [عکسی ف: ۵ - ۱۶۰]

● **الخشیة** / اخلاق / عربی

al-xašya

رسی یمنی، یحیی بن حسین، - ۲۹۸ قمری

rasī yamanī, yahyā ebn-e hoseyn (- 911)

رساله مختصری است در معنای خشیت و مصادیق مختلف آن

[دنا ۸۷۴/۴؛ مؤلفات الزیدیة ۴۳۹/۱؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۷۱۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۰۸/۸

آغاز: قال یحیی ... أصل الخشیة لله العلم و فرع الخشیة لله الورع و فرع الورع الدین و نظام الدین محاسبة الانسان

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۱۱۶۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۰۹ق؛ مصحح؛ ۲ص (۳۷۲-۳۷۳) [عکسی ف: ۵ - ۱۹]

● **خشیة العلماء** / اخلاق / عربی

xašyat-ul 'ulamā'

بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم، ۱۱۹۶ - ۱۲۸۱ قمری

bārforūšī māzandarānī, mohammad ebn-e moqīm (1782 - 1865)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۲۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۲]

● **خصائص ابراهیم** / تاریخ پیامبران / عربی

xasā'es-e ebrāhīm

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

رساله‌ای است در خصائص حضرت ابراهیم مانند: یقین، علم، شجاعت، حلم، سخاء، امر به معروف، نهی از منکر، دفع سیئه با حسنه و غیر ذلک که از آیات شریفه قرآن استفاده می‌شود و اینکه آن حضرت از خداوند جل جلاله استدعای لسان صدق نموده بود و آن نعمت وجود مبارک امیر المؤمنین است و مطالب متفرقه دیگر در معارف، در این رساله نام مؤلف ذکر نشده و لکین سیاق عبارات و قرائن رساله‌های قبلی احتمال این مجموعه انتساب این رساله را به شیخ احسائی تقویت می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۴/۱۶

آغاز: ... و الاقرب الاخر من الاستیلاء ان یبتلیه حتی یصیر فیما یبتلیه به فیکون ما یعطیه من العطاء علی سبیل الاستحقاق؛ **انجام:** فهل ملکت فیما ملک سلیمان بن داود فقال و الذی فلق الحبة و بری النسمة

خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۶گ (۱۷۹- ۱۸۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۴۸۷]

● **خصایص الاحکام** / فقه / عربی

xaṣāyiṣ-ul aḥkām

حسینی، کاظم بن اسماعیل، ق۱۴ قمری
hoseynī, kāzem ebn-e esmā'īl (- 20c)
رساله مفصلی است در فقه که مؤلف برای فرزندش نگاشته است. مؤلف در حواشی مطالبی به خط خودش در سال ۱۳۱۹ق اضافه نموده است. همچنین در باب خلل الصلوة منظومه‌ای که خودش دراین موضوع سروده تماماً درج نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۸۳-۱۷/۶۳

آغاز: بسمله و الصلوة والسلام علی اشرف الاولین و الاخرین محمد ص و آله الطاهرین هذا الکتاب نافع لولد صالح اصلح الله دنیاه لاخرته و سمیته بخصایص الاحکام ثم الفقه بحر لایحیطه احد؛ **انجام:** لان ثبوت الکیفیة بالغسلتان و المسحتان من الواضحات ورفعها یحتاج الی رافع اذلیس فلیس و علی ان الخروج من الشیء و الدخول فی غیره فیه اقوال جاری فی المقام اللهم اختم امورنا بالخیر و العافیة

طهارة وصلوة؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق، جا: محله شیخ آباد؛ مؤلف قبل از شروع رساله، فوایدی در فقه و اصول در ۲۴ برگ و بعد از پایان رساله مطالبی در نکاح و طلاق به فارسی و بخشی از منظومه عربی خود را و برخی فوائد فقهی و اصولی از برگ ۱۸۰ تا آخر درج نموده؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۰۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۱۸]

● **خصائص الاعلام فی شرح شرائع الاسلام** / فقه / عربی
xaṣā'iṣ-ul a'lām fī š.-i šarā'i'-il islām

برغانی قزوینی، عبدالوهاب بن محمد صالح، - ۱۲۵۰ قمری
baraqānī qazvīnī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad sāleh (- 1835)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

وی به‌طوری‌که از دیباچه این کتاب پیداست خواسته است کتاب خصائص الاعلام را در شرح شرایع محقق حلی بنویسد و نخست در مقدمه ترجمه اجمالی عده‌ای از علما و فقها شیعه را آورده و نسخه ۱۸۰۸/۱ کتابخانه مجلس همین مقدمه خصائص الاعلام است و هیچ معلوم نیست مؤلف بر این مقدمه چیزی افزوده و از خود شرح شرایع چیزی نوشته است یا نه. در الذریعه و کشف الحجب از این شرح یاد نشده و نیز در ترجمه مؤلف در اعلام الشیعه نیز اشاره به تألیف این کتاب یا کتاب‌های دیگری از عبدالوهاب نشده است. وی این مقدمه را با ترجمه شیخ الطایفه طوسی آغاز کرده و با ترجمه میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین پایان داده است. وی در ترجمه حال کسانی که یاد کرده (جز در مورد شیخ طوسی و سید مرتضی) به اجمال برگذارده و به ذکر نام و فهرست اجمالی مؤلفات بسنده کرده است. (عبد الحسین حائری)

دو نسخه موجود همین مقدمه را دارد.

آغاز: الانوار سبیلک اللهم و الاشراق دلیلک انت ربنا و رب مبادینا ... و بعد الحمد و الصلوة فیقول الفقیر ... عبد الوهاب رضوان الدین بن محمد صالح القزوینی هذا ماسئلت الله ... من تحریر کتاب جامع ... و سمیناه بخصایص الاعلام فی شرح شرایع الاسلام ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد روی عن البهبهانی و الشیخ الفتونی و غیرهما انتهی ما اردنا ایراده علی وجه عزیز من الاختصار فی احوال هولاء الابرار الاخیار

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز روشن، ۴۰ص (۶-۴۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۴۰۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهی ما أردنا ایراده علی وجه عزیز من الاختصار فی أحوال هؤلاء الابرار الاخیار

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۴۵]

● **خصائص الامام علی (ع) = الخصائص فی فضل علی بن ابیطالب** / فضایل و مناقب / عربی
xaṣā'iṣ-ul imām 'alī = al-xaṣā'iṣ fī faḍl-i 'alī ibn-i abī-ṭālib

نسائی، احمد بن علی، ۲۱۵ - ۳۰۳ قمری
nesā'ī, ahmad ebn-e 'alī (831 - 916)

مؤلف که از اکابر علماء اهل سنت است این کتاب را در فضائل و مناقب امیر المومنین علی علیه السلام تألیف نموده است. کتاب در نوع خود از حیث سند و متن حائز اهمیت می‌باشد. وی پس از تألیف کتاب، مورد طعن و شماتت شامیان قرار گرفت، به‌طوری که به او گفتند: چرا در فضایل شیخین تألیف نکردی؟ گفت: بعد از ورود به دمشق بسیاری از اهالی شهر را منحرف از آن حضرت دیدم و این کتاب را به امید هدایت ایشان تألیف نمودم؛ شامیان پس از تعقیب و سرزنش او را از مسجد بیرون و به رمله تبعید نمودند.

آغاز: بسمله قال الشیخ الامام الحافظ ابوعبدالرحمن احمد بن شعیب النسائی ذکر صلاة امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه اخبرنا محمد بن المثنی قال انبأنا عبدالرحمن ...

انجام: تم الخصائص بعون الله تبارک و تعالی و توفیقه ... الیه المرجع و الماب و الله.

چاپ: قم، مجمع احیاء فرهنگ اسلامی، ۱۴۱۹ق، تحقیق محمد کاظم محمودی و نجف؛ محقق: محمد هادی الامینی، چاپ

جدید، ۱۷۲ص، ۱۳۸۸ق؛ قاهره، مطبعة الخیریة، ۴۰ص، ۱۳۰۸ق.
[وفیات الاعیان ۷۷/۱؛ الوافی بالوفیات ۴۱۶/۶؛ بروکلمان ۱، ۱۷۱/۱۶۳؛ اهل البیت (ع) فی المکتبة العربیة ص ۱۴۴-۱۵۶؛ معجم المطبوعات ص ۱۸۵۱؛ دنا ۸۷۴/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۴۴
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و اله صحبه اجمعین؛ **انجام:** برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:محتملاً قرن ۱۰؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۵۶گ، ۱۵سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۹ - ۲۲۹]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۰عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۸۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال لزید انت اخونا و مولانا و قال لجعفر اشبهت خلقی و خلقی هذا آخر الکتاب ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ بعضاً دارای حواشی تصحیحی با رمز (ص)؛اهدایی:رهبری،اسفند۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۲گ،۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۷]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۵۱۲
خط: نسخ، کا: سید رضا رضوی حائری، تا: ۱۹۱۲۹۶ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۶۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱- ۲۹۶]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال و قال لی انت منی و انا منک و قال لرزید انت اخونا
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۵ رجب ۱۲۹۷ق؛ اهدایی: رهبری، آبان ۱۳۷۲؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۴۱گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۶]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵۱
خط: نسخ، کا: سردار کابلی، تا: سه‌شنبه ۲۶ ذیقعده ۱۳۳۶ق؛ از روی نسخه‌ای مغلوط؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۸گ، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۸ - ۵۶۶]
۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۳۵۳-۳۲/۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال لزید انت اخونا ومولانا وقال لجعفر شبهت خُلقی وخَلقی
این نسخه عکسی است از روی نسخه چاپ بیروت با تحقیق ابواسحاق حوینی حجازی دارای مقدمه و فهرست و پاورقی؛ خط: نسخ، کا: چاپی، تا: قرن ۱۵؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۷۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۱۵]

● **خصائص الائمة الاثنی عشر = خصائص امیرالمؤمنین علی (ع)** / تاریخ معصومین / عربی
xaṣā'iṣ-ul a'immat-il iṯnā 'ašar = xaṣā'iṣ-u amīr-il-mu'minīn 'alī

شریف الرضی، محمد بن حسین، ۳۵۹ - ۴۰۶ قمری
šarīf-or-razī, mohammad ebn-e hoseyn (971 - 1016)
تاریخ تألیف: ۳۸۳ق
سید شریف به درخواست فرزند خویش، با این دفتر شالوده سرگذشت‌نامه‌ای را ریخته بود و می‌خواست سرگذشت و زندگی دوازده پیشوای شیعی را در آن بنویسد ولی پس از نوشتن سرگذشت امیر مؤمنان علی به نگارش نهج البلاغه پرداخت و این نامه را به پایان نبرد. او در دیباچه می‌گوید از من خواستی در سرگذشت و اندیشه دوازده امام بنویسم گرفتاری روزگار نگذاشته بود. تا اینکه بزرگی می‌خواست از من نکوهش کند و در شام عرفه سال ۳۸۳ بود که من به مشهد موسی بن جعفر و محمد بن علی بن موسی می‌رفتم او به من برخورد و پرسید کجا می‌روی گفتم به آن دو مشهد می‌روم، او گفت تا کی این کار! او می‌خواست بگوید که همه موسوی‌ها به وقف می‌گویند و از قطع برائت دارند. با اینکه می‌دانست من امامی هستم چنین گفت و می‌خواست به من بد گوید به او پاسخی دادم و عزم کردم این کتاب را بنویسم. او پس از نوشتن سرگذشت علی (ع) به گردآوری نهج البلاغه پرداخت و دیگر گرد این کتاب نگشت (آغاز نهج). او تنها چند باب و فصلی از خصائص علی (ع) و سخنان او را آورد و همه آن نزدیک ۱۵۰۰ بیت است و یک سوم آن سخنان کوتاه علی (ع) است (الذریعه ۱۶۴:۷؛ کنتوری ص ۲۰۵). او در آغاز نهج که در رجب ۴۰۰ به انجام رسید می‌گوید که من در جوانی به نوشتن کتابی در «خصائص الائمه» می‌پرداختم که اخبار دلپسند و سخنان نغز و گوهرین آنها در آن بود و روی چه غرضی بود در آغاز آن گفته‌ام. من از یاد کردن خصائص علی بیاسودم و گرفتاری‌های روزگار هم نگذاشته بود که آن را بپایان برم. در پایان آن سخنان کوتاه خردمندانه علی (ع) را آوردم و دسته‌ای از یاران و برادران من آنرا که بدیدند پسندیدند و از من درخواستند که گزیده سخنان علی را در همه فنون از خطب و کتب و پندها و آداب در کتابی جداگانه که در آثار پیشینیان آن را مانندی نباشد گرد آورم - در چند جای آن «قال السید الرضی ابوالحسن» یا «قال الشریف ابوالحسن» و مانند اینها دیده می‌شود که نویسندگان بر اینها «ره» یا «رض» افزوده‌اند. سید رضی چنانکه از این نامه برمی‌آید دلباخته سخنان علی(ع) بوده است چنان‌که از گفته او در پایان آن پیدا است. نوری در مستدرک (۳۶۹:۳) از این خصائص یاد نمود و در طرف ابن طاوس و بحار مجلسی و کشف الظنون چلبی (آن‌جایی‌که از نهج گفتگو می‌دارد) یاد گردیده. اردبیلی در حدیقة الشیعه و نگارنده دمعه ساکبه آن را از سید مرتضی پنداشتند و درست نیست. حر عاملی در اجازه خود به شیخ محمد فاضل بن محمد مهدی مشهدی در طوس به سال ۱۰۸۵ رشته سند روایت خصائص را چنین یاد کرد: از

شاذان قمی از احمد بن محمد موسوی از ابن قدامه از رضی و نیز از ابن شهر آشوب از ذی الفقار بن معد حسینی از محمد بن علی حلوانی از همان رضی (ص ۱۶۱ اجازات بحار). (دانش پژوه)

آغاز: بسمله و به ثقتی. کنت حفظ الله علیك دینك و قوی فی ولاءالعترة یقینك سألتنی ان اصنف لک کتابا یشتمل علی خصائص اخبار الائمة الاثنی عشر ... علی ترتیب ایامهم و تدریج طبقاتهم ذاکرا اوقات موالیدهم و مدد اعمارهم و تواریخ وفایاتهم و مواضعه قبورهم و اسامی امهاتهم و مختصرا من فضل زیاراتهم ثم موردا طرفا من جوابات المسائل التی سئلوا و استخرجت اقاویلهم فیها و لمعا من اسرار احادیثهم و ظواهر و بواطن اعلامهم و نبذا من الاحتجاج فی النص علیهم و حقیقة البرهان فی الاشارة الیهم.

انجام: قال الشریف الرضی ذوالحسبین (ابوالحسین رضی الله عنه) ره و لو لم یکن فی هذه الفقرات المذکورة الا هذه الکلمة الاخیرة لکفی بها لمعة ثاقبة و حکمة بالغة و لا عجب ان تفیض الحکمة من ینبوعها و تزهر البلاغة فی ربیعها (الحمدلله الذی تم هذا (هذه ؟) الکلمات التی لا یاتیها الباطل).

چاپ: بیروت، انتشارات اعلمی؛ مکتبة الحیدریة؛ ۱۴۰۶ق؛ نجف اشرف، ۱۳۶۸ق؛ قم، ۱۳۹۵ق؛ مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۴۰۶ق

[الذریعه۱۶۴/۷-۱۶۵؛ کشف الحجب و الاستار ص ۲۰۵؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۶۱۲/۱؛ دنا ۸۷۴/۴ (۱۲ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۲-ف

نسخه اصل: عکس ۷۰۴۶ از کتابخانه رامپور هند؛ خط: نسخ، کا: عبدالجبار فراهانی خومجانی، تا: ۴ شوال ۵۵۳ق؛ در آغاز فضل الله بن علی حسینی ابی الرضا راوندی در ذیقعده ۵۵۵ گواهی می‌نویسد به خط خود که آن را شیخ رئیس الولد وجیه الدین فخرالعلماء ابوعلی عبدالجبار بن الحسین ابی القسم الحاج الفراهانی خومجانی بر من خوانده و من آن را از شیخ خود ابوالفتح اسمعیل بن الفضل بن احمد بن اخشید سراج از ابوالمظفر عبدالله بن شبیب از ابوالفضل خزاعی از رضی روایت دارم، از کتابهای خوانده شیخ ابوعبدالله اصفهانی در ۸۶۶ و خوانده در ذیقعده [۵۵۶]، با شعر عماد الدین رشید الاسلام طوسی به عربی درباره ائمه [فیلمها ف: ۳ - ۱۲۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۴/۹۶

منقول از خط شمس الدین محمد بن عبدالهلی بن بحده؟ کرکی؛ خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: قرن ۹؛ ۱ص (۳۵۷) [ف: ۵ - ۱۱۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۱۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ظاهراً همان نسخه‌ای است که شیخ آقا بزرگ تهرانی دیده و در الذریعه بدان اشاره کرده، نسخه خطی مجموعه‌ای بوده که خصائص کتاب اول آن بوده چنانکه در صفحه اول تصریح شده؛ تملک: هادی بن علی بن عباس کاشف الغطاء؛ ۶۷ص [عکسی ف: ۵ - ۳۶۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۸۲/۱

بی‌کا،تا: ۲۰ شعبان ۱۰۷۰ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۵]

۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۲۸۲/۱

خط: نسخ، کا: درویش فرج بن محمد صفی اردبیلی، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۵۴ص، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۴۱]

۶. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه:۵۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الاول۱۰۷۱ق؛ در پایان نسخه جدولی در ۳۶ خانه در بیان اوزان درهم و مثقال و تحویل و تبدیل آنها به شعیر؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۴گ (۱۳۹-۱۸۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۳۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۷۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح؛ افزودگی‌هایی از منتخب نهج البلاغه بعد از انجام، دستخط مرحوم آیت الله میرزا محمد اشراقی قمی معروف به ارباب مبنی بر آنکه این کتاب از سوی میرزا سید حسن قمی، نزد وی امانت است، به تاریخ ۱۲۲۷ق؛ تملک: سید کاظم طباطبائی معروف به آقا میرزا، منشی مرحوم حاج میرزا حسین نوری طبرسی؛ کاغذ: شرقی، ۲۸گ (۱پ-۲۸پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۷ - ۱۶۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، نام کتاب و مؤلف در ابتدای نسخه چنین درج شده است: «خصایص الائمة لکراجی (ره) قال لولده» و در صفحه عنوان آمده است: «الخصایص الوصیة للکراجکی الی ولده ظاهراً»، همچنین یادداشتی بدین مضمون: «بسم الله خیر الأسماء این کتاب امانت است از جناب شریعتمدار حجة الاسلام آقای حاج میرزا سید حسن قمی سلمه الله نزد ابن بنده محمد القمی حجة الاسلام آقای حاج میرزا سید حسن قمی سلمه الله نزد این بنده محمد القمی ۱۲۲۷ق»، در آخر نسخه، کلمات امام علی (ع) منتخب از نهج البلاغة درج شده است؛ ۵۶ص، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۴ - ۵۵۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۷۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن زرشکی، ۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۲۶۹]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۲/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حاجی محمد، تا: ۱۲۸۲ق، برای میرزا حسین بن محمد تقی نوری؛ مهر: «جزو کتابخانه ضیاءالدین النوری»؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۹گ، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۲۸۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید عبدالحسین بن سید علی کلیدار زاده، تا: ۱۳۳۹ق؛ از روی نسخه مغلوط، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سبز، ۳۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۳۱ - ۶۰]

۱۲. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۱۴/۳
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم (محرر) موسوی اصفهانی، تا: محرم ۱۳۴۷ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ (۲۱۹پ-۲۷۰پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: - ۳۰]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقد و الله ظفرت بمدعای و فزت بمتمنای.
خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارموی، تا: ذیحجه ۱۳۴۸ق؛ از روی نسخه شیخ هادی آل کاشف الغطاء مکتوب در ۱۰۶۹ق استنساخ شده؛ کاغذ: خط دار مشقی، جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۳سم [ف: ۱۴ - ۲۵۲]

← خصائص امیرالمؤمنین علی (ع) ≻ خصائص الائمة الاثنی عشر

● **خصائص الجمعة** / اخلاق / عربی

xaṣā’iṣ-ul jum‘a

مؤلف در مقدمه می‌گوید که شمس الدین بن قاسم در کتاب الهدی لیوم الجمعه متجاوز از بیست خصوصیات برای جمعه ذکر کرده ولی من در این رساله صد خصوصیت برای روز جمعه جمع‌آوری نموده‌ام.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۵۴/۳-۱۳/۳۴
آغاز: بسمله وصلی الله علی محمد وآله الحمدلله الذی خص هذه الامة المحمدیة بما ذخر من الفضائل ... و بعد فقد ذکر الاستاذ المفنن شمس الدین؛ **انجام:** لایطوفون تعجبا حتی یدخلون الجنة لایخالطهم احد الا المؤذنون المحتسبون. تمت
خط: نسخ، کا: یوسف بن محمد رضا، تا: رجب ۱۱۸۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۱۵]

← خصائص الحسین علیه السلام و مزایا المظلوم ≻ الخصائص الحسینیة

● **الخصائص الحسینیة = خصائص الحسین علیه السلام و مزایا المظلوم** / تاریخ معصومین / عربی

al-xaṣā’iṣ-ul ḥusaynīyya = xaṣā’iṣ-ul ḥusayn ‘alay-hi-s-salām wa mazāya-l maẓlūm

شوشتری، جعفر بن حسین، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۳ قمری
šūštarī, ja‘far ebn-e hoseyn (1815 - 1886)

این کتاب معروفترین اثر شوشتری است. مؤلف در دیباچه می‌گوید: سیصد ویژگی امام حسین را در سی عنوان گردآوری کردم لیکن در عمل در این کتاب جز ۱۱ عنوان دیده نمی‌شود و به گفته الذریعه معلوم نیست بیش از این از قلمش تراوش کرده باشد. در یک مقدمه و چند عنوان خصائص مربوط به انتقال نور آن حضرت در عوالم. ولادت و حالات و طفولیت امام حسین ... در آنچه متعلق به خاتم الانبیاء است.

آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد فیقول الاحقر ابن الحسین جعفر التستری لما اشتعل الراس ...
انجام: والی متی اقول محمد صلی الله علیه و اله و سلم و قد قال محمد صلی الله علیه و اله و سلم حسین منی و انا من حسین ... و کفی ذلک عنا ملاحظة التطبیقات فی الفضائل و الابتلاءات فجمیع ابتلاءات الحسین علیه السلام قد وردت علی النبی صلی الله علیه و آله و سلم.
چاپ: مشار عربی، ص۳۳۰؛ طهران، سنگی، ۱۳۰۶ق، وزیری، ۲۳۳ص؛ بمبئی، سنگی، رقعی، ۲۹۳+۴صص؛ نیز در سال ۱۳۰۳ق
[الذریعة ۱۶۶/۷و ۱۶۷ و ج ۷ش۸۸۸؛ دنا ۸۷۵/۴ (۱۷ نسخه)؛ طبقات قرن ۱۴، ۲۸۴]

شرح و حواشی:
۱- نفایس در شرح خصایص؛ کاشانی، اسدالله بن مهدی (-۱۳)
۲- بصابص الیدین فی شرح خصائص الحسین علیه السلام؛ یزدی، احمد بن حسن (-۱۳۱۰)
۳- فیوضات المسعودیه = ترجمه خصائص الحسینیه؛ دزفولی، مهدی بن حسین (-۱۴)
۴- خصائص الحسینیة (ترجمه)؛ برهان استرآبادی، محمد صالح بن محمد تقی (-۱۴)
۵- الخصائص الحسینیة (ترجمه)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۶۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «الانوار الحسینیة» آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سبز، ۱۴۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲]

۲. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۷
خط:نسخ،کا: محمد حسین بن احمد شوشتری، تا: سه‌شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۹۸ق؛ ۱۸۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۳۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین شوشتری، تا: ۱۲۹۸ق [الفبائی: – ۲۳۴]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد قال محمد (ص) حسین منی و انا من حسین ...
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد جواد، تا: ۲۹ ذیقعده ۱۲۹۹ق؛ مهر تملک: محمد ابراهیم؛ اهدایی: حاج غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۱۱۴گ، ۲۱سطر (۱۵×۸)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ – ۸۹۷]
۵. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق، برای حاج شیخ فضل الله نوری؛ ۱۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [صد و شصت نسخه: – ۱۷]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۷۲/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** الی عصر عاشورا کلها کانت ذکر الله و تذکر المیثاق و تعاهد اله حتی ادی امانته ...
خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: ضخیم، جلد: تیماج زرشکی، ۷۴ص (۳۴۲–۴۱۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم [ف: ۴۵ – ۱۹۲]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۶۹
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۴ جمادی الاول ۱۳۰۰ق؛ پرغلط است؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: مقوایی، ۱۳۸گ، ۱۷ – ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱ – ۶۷۷]
۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ تملک: مهدی بن ملاباقر واعظ حائری؛ جلد: پارچه‌ای قرمز، ۱۶۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۴۵]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۶۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: فضل الله بن عباس (شهید) نوری به تاریخ ۱۳۰۰؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۰۵]
۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۸۱
آغاز و انجام: برابر
جلد اول و شامل دوازده عنوان است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۳۰۱ق؛ مهر: «اسمعیل الحسینی صدرالذاکرین» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۱۵۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ]
۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۳۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳ – ۱۴۱۶]
۱۲. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۴۳
مجلد نخست؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن سید علی انجدانی، تا: شنبه ۳ صفر ۱۳۰۲ق؛ ۲۸۰گ، ۱۴ سطر، قطع: خشتی [چند نسخه–ف: – ۱۷]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۰۱
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۵
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رایانه]
۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]
۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۹۵–۵۵/۶۵
آغاز: برابر
از اول تا اواسط عنوان تاسع (فی خصائصه مما یتعلق ببیت الله)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۷۳ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۷۱۶]
۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۱۱
آغاز و انجام: برابر
در نسخه تنها نه عنوان تا برگ ۱۱۶ب دیده می‌شود؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ ۱۵۱ر شعری از حسان بن ثابت و در ۱۵۱پ شعری از بحر العلوم می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا رویه تیماج زیتونی، ۱۵۲گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۶/۲)، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [ف: ۱۷ – ۱۶۳]
۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحسن و الحسین و التسعة المعصومین من ذریة الحسین علیهم السلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۰گ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۶ – ۳۷]

● **خصائص الحسینیة (ترجمه)** / تاریخ معصومین / فارسی
xaṣā'iṣ-ul ḥusaynīyya (t.)

برهان استرآبادی، محمد صالح بن محمد تقی، ق۱۴ قمری
borhān-e estarābādī, mohammad sāleh ebn-e mohammad taqī (- 20c)

وابسته به: الخصائص الحسینیة = خصائص الحسین علیه السلام و مزایا المظلوم؛ شوشتری، جعفر بن حسین (۱۲۳۰–۱۳۰۳)
به درخواست: معتمدالسلطان عبدالصمدان خان سر تیپ استرآبادی
تاریخ تألیف: ۱۳۱۱ق
ترجمه تحت اللفظی نسبتاً روانی است از کتاب «خصائص الحسین» حاج شیخ جعفر شوشتری که در برخی نسخه‌ها آمده: چهارم ماه صفر ۱۳۱۱ به این ترجمه شروع شده است ولی این

تاریخ با تاریخ چاپ آن ناهماهنگ است و محتملاً یا آنچه در تاریخ چاپ آمده صحیح نباشد و یا اینکه دو تحریر از آن شده است.
آغاز: ترجمه کتاب خصائص الحسین است ... ستایش مرخدای راست و درود برآن بندگان او که آنان برگزیده اویند.
چاپ: تهران، ۱۳۰۵ق، سنگی؛ بمبئی، ۱۳۱۳ق، سنگی.
[دنا ۸۷۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۵۸۷/۳]

۱. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۷۶
آغاز: برابر
کاتب = مؤلف، تا: ۶ ربیع الاول ۱۳۱۱ق؛ ۴۰۵ص [ف: - ۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۰۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۳۲۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس همه ابتلائات حسین بتحقیق که وارد شده است بر پیغمبر.
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن زین العابدین بن محمد تقی استرآبادی، تا: ۱۳۱۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۱۶]

● الخصائص الحسینیة (ترجمه) / تاریخ معصومین / فارسی

al-xaṣā’iṣ-ul ḥusaynīyya (t.)

وابسته به: الخصائص الحسینیة = خصائص الحسین علیه السلام و مزایا المظلوم؛ شوشتری، جعفر بن حسین (۱۲۳۰-۱۳۰۳)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۰۸
آغاز: بسمله. حمد و سپاس مرذات حضرت واجب الوجود، یکتا معبودی را سزد که ذات اقدسش منزه از نقایص ... و بعد چون کتاب مستطاب خصایص الحسینیة از تألیفات؛ **انجام:** زیر پوست بدن او نمایان بود، حسین سرخی خون از جمیع بدن ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی به نشان «مترجم محمد حسین عفی عنه»، در صفحه عنوان آمده: «کتاب ... من تألیفات والد ماجد ... متفرقه بود، حقیر ... اوراق را جمع آوری نمودم و صحافی نمودم و ورق صفحه اول را نوشتم و دو ورق از آخر و تاریخ آن مضمحل شده بود. حرره محمد شریعتی»؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۵۸گ، ۲۰سطر(۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۳۹]

● خصایص حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم

/ تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

xaṣāyiṣ-u ḥaḍrat-i muḥammad ṣall-al lāh-u ‘alay-hi wa āl-i-hī wa sallam

فصلی از کتابی است، شامل ۴۷ ویژگی مربوط به خاتم پیامبران.

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۵/۲
آغاز: بسمله کان لمحمد ۶ خواص لم یکن لغیره من الانبیاء الماضیین: منها انه کان یری من خلفه کما یرا من قدامه؛ **انجام:** و لم یفعل بما قبله من الانبیاء: الا عیسی علیه السلام فانه لما ولد منعوا اربع السموات.
خط: نسخ خوش، کا: ملک حسن بن ابوالحسن تونی، تا: ۱۱۱۶-۱۱۱۷ق، جا: اصفهان؛ محشی با امضا «شیخ بهاء الدین محمد»، صحیح بخاری، شرح مواقف؛ تملک: جمال الدین قاسم محمد عاملی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۲-۲۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۳۲]

● خصائص الدعاء / دعا / عربی

xaṣā’iṣ-ud du‘ā’

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴/۴۵
از علاء الرافعی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛جلد:تیماج عنابی،۳ص،اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۴۱]

● خصائص الرسول / تاریخ / عربی

xaṣā’iṣ-ur rasūl

انصاری، ساسی بن محمد

ansārī, sāsī ebn-e mohammad

رساله در اینکه نام مبارک حضرت پیامبر اکرم (ص) در آثار آسمانی و زمینی و انواع حیوانات و نباتات ذکر شده. داستان‌هایی در این موضوع نقل کرده و بعض از آنها به تاریخ ۹۰۴ منتهی می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۰۲/۴
آغاز: الحمدلله الذی اختص قوماً بمحبته و اصطفاهم بخلقه سقاهم یوم ألست کأساً دهاقاً؛ **انجام:** و أرشدنا برشدک حتی نرشد لما یرضیک برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبیین.
خط: نسخ مغربی، بی‌کا، تا: ۱۱۸۶ق، جلد: مقوایی، ۳گ (۷۸ر-۸۰پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۱۱۵]

● خصائص الرضویة / تاریخ معصومین / فارسی

xasā’es-or razavīyye

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ قمری

fāzel-e bastāmī, nowrūz ‘alī ebn-e mohammad bāqer (1812 - 1892)

اهداء به: آقا میرزا محمد شفیع قزوینی اعتماد التولیه
تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق

مؤلف این کتاب را برای ذاکرین و واعظین نگاشته به مناسبت دهه آخر صفر نگاشته است. این کتاب جز کتاب تحفة الرضویه اوست که چاپ شده است. در ده «باب» (مجلس): ۱. بیان ولادت حضرت رضا (ع) و امام حسین (ع)؛ ۲. فضیلت زیارت آن حضرت؛ ۳. وفات آنحضرت؛ ۴. بیان حدیثی که هر صد سال از هجرت در رأس مائه مروجی یافت شود که ترویج ملت و مذهب نماید و مروجین مذهب؛ ۵. ذکر برخی حکایات مربوط به زندگی امام رضا (ع)؛ ۶. آداب زیارت آن حضرت؛ ۷. خصائص آن حضرت؛ (مجلس هشتم را ندارد)؛ ۹. سخاوت حضرت رضا (ع) باب دهم را هم ندارد.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل روضة الرضویة محل الفیوضات و الاسرار و کشف حقایق ... اما بعد چونکه در این زمان که سال هزار و سیصد و هفت است از مدایح و مناقب حضرت سلطان خراسان علیه السلام ...

[دنا ۸۷۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۶۳۵/۳]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۴۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در زمان حیات مؤلف نگاشته شده با توضیحاتی به خط مؤلف در هامش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، ۱۴ سطر (۱۲/۵×۶/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۵۴۷]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۶

آغاز: برابر

مقداری از آغاز کتاب آمده و در نیمه دوم کتاب مجالس متفرقه‌ای از بیانات آخوند ملا محمد باقربه سال ۱۳۰۵ آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، در عصر مؤلف؛ ۸۲گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۵۲]

● خصائص الزهراء / فضایل و مناقب / فارسی

xasā'es-oz zahrā'

حائری سنقری، محمد علی بن حسن علی، -۱۳۷۸قمری

hā'erī sonqorī, mohammad 'alī ebn-e hasan 'alī (-1959)

کتاب مفصلی است در بیان فضایل و مناقب حضرت زهرا سلام الله علیها با استفاده از آیات و روایات، بدین ترتیب که چهل حدیث که هر حدیث مشتمل بر تأویل و تفسیر آیه‌ای درباره حضرت زهرا (س) می‌باشد را آورده و شرح کرده است. شش نسخه از این کتاب به خط مؤلف در این فهرست معرفی می‌شود و کامل‌ترین نسخه از این کتاب نسخه شماره ۵۷۷ کتابخانه حاضر است. در این نسخه شروع تألیف کتاب حاضر در اول ربیع الثانی ۱۳۴۰ق و پایان آن ۱۵ رجب ۱۳۴۰ درج شده است.

آغاز: بسمله الحدیث الاول بالاسناد المتصل الی استاد مشایخنا ثقة الاسلام والمسلمین مولینا الکلینی فی الکافی

انجام: الرابع و الخامس هکذا الی السبعین عدداً من المستحقین للنار فیدخلهم الله الجنة لنظر زائر قبر امیر المؤمنین علیه السلام الیهم الحدیث والحمدلله اولاً وآخراً

[الذریعة ۱۶۷/۷]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** باللعن علی اعدائهم والبرائة منهم والی هنا تم الجزء الاول من خصائص الزهراء ویتلوه الجزء الثانی انشاء الله و الحمدلله ...

جزء اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوای مشکی، ۱۰۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف مخ]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۷۵

آغاز: الحدیث الثانی عشر علی بن ابراهیم القمی ره فی تفسیره عن الامام علیه السلام فی قوله تعالی فی سورة ق وجائت سکرة الموت بالحق نزلت سکرة الحق بالموت؛ **انجام:** فاطلاق هذه العمومات بحکم دعوة الجمیع الی قوله فاطلاق هذه العمومات علیهم بالخصوص هو علی حد قوله لیس علی الله بمستنکر ان تجمع العالم فی واحد. الی هنا تم الجزء الثانی

جزء دوم حدیث ۱۲ تا حدیث ۳۵؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا مشکی، ۱۰۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف مخ]

۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: از اول ربیع الثانی تا نیمه رجب ۱۳۴۰ق، در ۱۰۰ روز؛ مصحح؛ در اول نسخه قصیده‌ای از ابن ابی الحدید معتزلی در مدح امام علی (ع) درج شده با مطلع: «هذا ضمیر العالم الموجود عن عدم»، درپایان نسخه قطعه‌ای از قصیده رائیه ابن ابی الحدید در مدح امیر المؤمنین (ع) آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف مخ]

۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۹

آغاز: الحدیث السابع و الثلثون روی الشیخ الثبت الثقة الجلیل النبیل الفاضل الرضی القزوینی فی کتابه تظلم الزهراء باسناده عن الحسن بن حمدان عن محمد بن اسماعیل ... قال المفضل یا مولای؛ **انجام:** برابر

جلد سوم از حدیث ۳۷ تا حدیث ۴۰ و کتاب فدک و خاتمه در وفات حضرت زهرا (س)، تکرار شماره ۳۳؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ رجب ۱۳۴۰ق؛ پس از پایان کتاب در آخر نسخه فهرست کتب مؤلفه درباره حضرت زهرا به خط مؤلف که ۳۵ کتاب را نام برده است؛ جلد: مقوا، قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف مخ]

۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز: تظلم الزهراء للشیخ الثبت الجلیل الرضی القزوینی وکتاب المختصر للشیخ الجلیل حسن بن سلیمان الحلی کلاهما عن الحسن بن حمدان؛ **انجام:** برابر
جزء سوم شامل تظلم الزهراء و کتاب فدک و خاتمه در اخبار وفات فاطمه زهرا (س)؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۰ق؛ در آخر نسخه مؤلف فهرست کتاب‌هایی که درباره حضرت فاطمه (س) نوشته شده در دو صفحه آورده است و پس از آن شجره نسب فاطمه زهرا (س) را در یک صفحه آورده که به حضرت ابراهیم (ع) رسانده و پس از آن در سه صفحه به آیاتی که بر بنی امیه تأویل شده و احادیث و نقل علما و مفسران در مذمت بنی امیه پرداخته است؛ جلد: مقوا مشکی، ۱۳۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف مخ]

۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۸

آغاز: الحدیث الثانی عشر علی بن ابراهیم فی تفسیره من سورة ق قال الله تعالی وجائت سکره الموت بالحق قال نزلت سکرة الحق بالموت ذلک ما کنت منه تحید قال نزلت فی الاول؛ **انجام:** وان دعوتهم فی المباهلة بحکم دعوة الجمیع الی قوله فاطلاق هذه العمومات علیهم بالخصوص علی حد قوله: لیس علی الله بمستنکر×× ان الجمیع العالم فی واحد
جلد دوم از حدیث ۱۲ تا حدیث ۳۶؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در اول نسخه در ۳ برگ بخط مؤلف فهرست آیات مأوله به حضرت زهراء و ذکر مدارک و کتب منقوله از آن در کتاب حاضر و یادداشتی از مؤلف مبنی بر اینکه در زیارت قم و در حرم حضرت معصومه (س) استخاره برای تألیف این کتاب نموده و آیه انی عبدالله آتانی الکتاب آمده به تاریخ ۱۳۴۰ ؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۲۲۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف مخ]

● خصائص عدد الاربعین / شرح حدیث / عربی

xaṣā'iṣ-u 'adad-il arba'īn

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، - ۸۳۶ ؟ قمری

torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (- 1433)

این رساله را دانش پژوه در فهرست ادبیات تهران (۴۸/۳) از ترکه دانسته ولی در فهارس دیگر ناشناخته معرفی شده است.
آغاز: بعد حمدالله والصلوة علی ... اذ قد هدانی قائد التوفیق الربانی الی التشرف بادراک ملاحظة ...
انجام: و مورد شربهم و کمالهم الاصلی و الذی اشیر الیه من آثار الحضرة الختمیة ما روی عنه صلعم ان الزمان قد استدرک هیئة یوم خلق السموات و الارض و الله اعلم.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۶/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۸-۸۴۱ق؛ مصحح؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز در ۱۰۱۶ق؛ مهر: «عبده علی نوری ۱۱۹۶ هـ» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۱۲۰-۱۲۱)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۲۳۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۱۳/۸۹

بی‌کا، تا: ۱۰۸۶ق؛ ۲گ (۱۷۵پ- ۱۷۶پ) [ف: ۴۷/۱ - ۲۶]

۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۱۲/۱۰

آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس و با عنوان «شرح حدیث «من حفظ علی امتی اربعین حدیثا» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج [ف: ۱ - ۳۱۴]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۳۰/۵

آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست ناشناخته است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۱۱۵پ-۱۱۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۳۷۱]

● خصایص عقل / فارسی

xasāyes-e 'aql

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۶۸/۳

خط: نستعلیق خوش، کا: نور محمد بن آقا بابای فقیه، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۱۳۱]

● الخصائص العلویة (منتخب) / حدیث / عربی

al-xaṣā'iṣ-ul 'alawīyya (mn.)

روایاتی در بیان فضیلت و فرمایشات امام علی (ع) از کتاب «الخصائص العلویة فی خصائص علی امیرالمؤمنین» تألیف محمد بن علی بن فتح یا محمد بن احمد نطنزی (معرفی شده در الذریعة ج۷ ص۱۷۰) که علامه حلی در «کشف الیقین» خود از آن نقل روایت کرده، اختیار و در رساله حاضر نگاشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۲۸/۲

آغاز: بسمله، فی کتاب الخصائص العلویه من خصائصه ان علی ابواب الجنه مکتوب لا اله الا الله، محمد رسول الله، علی ولی الله مروی صحیح؛ **انجام:** فاصبر علیه انه سیزول و لا تشتکی یوما الی الناس انما صدیقک عند النائبات قلیل
خط: نسخ، کا: تاج الدین امیر بن رضی الدین مازندرانی، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۷گ (۱۸۷-۱۹۴)، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳ - ۳۳۰]

← الخصائص فی فضل علی بن ابیطالب ⟵ خصائص الامام علی (ع)

← الخصائص فی فضل علی بن ابیطالب ← الخطب

● **خصائص اللغة من کتاب نسیم السحر** / لغت / عربی
xaṣā'iṣ-ul luġat min k.-i nasīm-is siḥr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰/۱۳-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۶۸۲ق؛ ۱۰گ (۱۸۹-۱۹۸)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۸]

● **خصائص المحبة = خصال المحبة** / اخلاق / فارسی
xasā'es-ol mohebba = xesāl-ol mohebba

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، - ۱۲۱۶ قمری
hamadānī, 'abd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (-1802)

در اخلاق عرفانی و رفتار با دوستان.
آغاز: الحمد لمن هواه فی هوای ... شکسته بسته است از بنده جانی عبدالصمد همدانی که بخواهش برادری از برادران روحانی تسوید یافته
انجام: اقبل معذرة من جناک لو اعتذر الیک و الثالث لم اکلفک عمل غد فلاتطلبنی رزق غد.
[دنا ۸۷۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۸۳۳/۸ با عنوان «محبت نامه»]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۴/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۳۵ق؛ ۱۲گ (۱۱۱پ-۱۲۲ر) [ف: ۳ - ۴۳۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۰۳/۴-۱۸/۱۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی مردان چناری، تا: ذیقعده ۱۲۷۵ق؛ بر فراز صفحه اول نسخه، کتاب را به نام «محبت نامه» شناسانده است؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۱۶]

● **خصائص النبی (ص)** / فضایل و مناقب / عربی
xaṣā'iṣ-un nabī

ابن ملقن، عمر بن علی، ۷۲۳ - ۸۰۴ قمری
ebn-e molaqqan, 'omar ebn-e 'alī (1324 - 1402)

تاریخ تألیف: ۷۵۸ق
کتابی است در بیان خصایص پیامبر گرامی اسلام که در پایان آن معجزات آن حضرت را ذکر می‌کند. نسخه‌هایی از آن در دارالکتب مصر، چستربیتی و پاریس نگهداری می‌شود.
[نک: دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۶۹۱/۴؛ دنا ۸۷۶/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۴/۲
آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام العلامة ... احمدالله علی افضاله و اشکره علی توالی آلایه و اصلی علی أشرف مخلوقاته و خاتم انبیائه و علی آله ... و بعد فهذا مختصر نافع ان شاءالله تعالی فیما یتعلق بخصائص أشرف المخلوقین ... افتتح کتاب النکاح بها
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۹۰۲؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن خلیل مقدسی سعدی شافعی، تا: دهه اول ربیع الاول ۷۹۱ق؛ مصحح، محشی، با بلاغ مقابله؛ یادداشت بدین عبارت: «انتقاه داعیاً لمؤلفه و معیره احمد بن علی المقریزی سنه ۸۳۵»؛ ۴۶ص (۹۳-۱۳۸) [عکسی ف: ۳ - ۲۲]

● **خصائص النبی** / فضایل و مناقب / عربی
xaṣā'iṣ-un nabī

غیر همانند:
۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۹۶/۳
آغاز: بسمه تعالی هذا کتاب خصائص النبی (ص). و قد افتتح کثیر من الاصحاب بذکر شیی من خصائصه (ص). اذکرها مستحب لئلایراها جاهل فیعمل بها و لنذکر طرفاً منها علی وجه التبرک. و نقول هی انواع. احدها الواجبات؛ **انجام:** قاله الاصطخری و لم یصل علیه جماعة. بل صلی الناس افراداً.
نام کتاب بر فراز نسخه آمده است. سیرت و ویژگی‌های پیامبر (ص)را در چند نوع آورده است:۱. واجبات بر ایشان، ۲. محرمات بر ایشان،۳. تخفیفات به ایشان، ۴. همسران پیامبر (ص)؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۲۷ق؛ ۴گ (۱۵ر-۱۸پ) [ف: ۳ - ۱۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۸/۴
آغاز: الحمدلله الذی فضل نبینا عل سائر الأنبیاء و شرفه علی سائر المرسلین الامناء؛ **انجام:** منها أنه أحلت له لاغنام لقوله: «قل الآنفال لله و الرسول» قال: ص أعطیت خمساً لم یعطخ أحد قبلی و ذکر من جملتها الغنائم
رساله‌ای است گزیده، در بیان خصایص پیامبر (ص) از حیث مراتب و سنن و أحکام شخصیه و همچنین خصایص ایشان (ص) در وصی خود، حضرت امیر المؤمنین (ص) و حضرت صدیقه کبری (س)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ در پایان نسخه، مقدمه کتاب «جواهر الکلمات» آمده؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۱۵-۱۱۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف:۳۶-۳۵۵]

← خصائص النبی صلی الله علیه و آله و سلم ← تفضیل النبی علی سائر الأنبیاء

● **خصایص الوحی المبین فی مناقب امیر المؤمنین** / کلام و اعتقادات، تفسیر / عربی
xaṣāyiṣ-ul waḥy-il mubīn fī manāqib-i amīr-il-

mu'minīn

ابن بطریق، یحیی بن حسن، ۵۲۳ – ۶۰۰ ؟ قمری
ebn-e betrīq, yahyā ben hasan (1130 - 1204)

در این کتاب آیاتی از قرآن که در حق امیر المؤمنین (ع) نازل شده در ۲۵ فصل تفسیر می‌شود. مؤلف شاگرد عماد طبری شاگرد بوعلی فرزند شیخ طوسی و استاد فخار بن معد (– ۶۳۰ق) است

چاپ: ایران، تهران، دارالطباعه آقا سید اسدالله بن آقا میر باقر، ۱۳۱۱ قمری، سنگی، وزیری، ۱۴۸ص؛ مشار عربی، ص ۳۳۱
[دنا ۸۸۰/۴؛ الذریعه ۱: ش۳۹۳، ۳: ش۹۸۱، ۷: ش ۹۰۷، ۱۵: ش۲۱۵۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۱۹/۲

آغاز: الحمدلله الذی نبه ذوی العقول علی حسن معارفه (مطابق چاپی و ذریعه) ... و بعد فانی لما صنفت کتاب العمده من صحاح الاخبار؛ **انجام:** الفصل الخامس و العشرون قوله تعالی هذان خصمان اختصموا ... من طریق ابی نعیم ... و من تفسیر الثعلبی ... و من الجزء الثانی من کتاب الفردوس ... و ما طریق الحافظ ابی نعیم ... فان الله هو مولاه و جبریل و صالح المومنین قال

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛کاغذ: ترمه بخارائی نخودی، ۵۶گ (۱پ-۵۶پ)، ۱۹سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۷ – ۱۷۱]

● **الخصائص و المفاخر** / فضایل و مناقب / عربی
al-xaṣā'iṣ wa-l mafāxir

مؤلف: از افاضل اهل سنت است و از شیخ ابوعبدالله محمد بن اسمعیل بن ابراهیم انصاری روایت می‌کند. نام و ترجمه مؤلف دانسته نشد. از نسخه و عبارت کاتب نسخه استفاده می‌شود که مؤلف از مردمان قرن ۹ هجری قمری است؛ در دیباچه، نامی به کتاب داده نشده، در پشت برگ صفحه اول «کتاب الخصائص و المفاخر» و «کتاب خصائص النبی» رقم شده. کتاب در بیان فضایل اختصاصی حضرت پیغمبر اکرم (ص) است که نخست به بیان فضایل و مفاخر انبیاء أولوالعزم (ع) و ذکر برتری آن حضرت بر آنها پرداخته و بعد مناقب و مقامات برخی از انبیا غیر اولوالعزم و تقدم آن بزرگوار را بر آنها مشروحاً ذکر نموده است. کتاب دارای دیباچه‌ای مفصل و سی و هفت «فصل» است.

عناوین و جملات اول فصول کتاب: ۱. اعلم ان التفضیل انما یکون اذا ثبت للفاضل من الخصایص ما لایوجد للمفضول مثله؛ ۲. فاما فضیلة نوح فظاهرة؛ ۳. و اما ابراهیم علیه الصلوة و السلام فهو خلیل الله و ناهیک بها فضیلة قد جمع الله تعالی له بین النبوة و الرسالة و الخلة؛ ۴. فاما موسی علیه الصلوة و السلام فهو صفی الله تعالی و نجیه؛ ۵. و اما عیسی صلی الله علیه و سلم فروح الله و کلمته القاها الی مریم؛ ۶. قال الله تعالی و اذکر فی الکتاب ادریس انه کان صدیقا نبیا و رفعناه مکانا علیا و لاریب ان منزلة محمد صلی الله علیه و سلم؛ ۷. و اما صالح علیه السلام فقیل ان فضیلته فی ان اخرج الله له ناقة جعلها له علی قوم حجة؛ ۸. و اما رد الشمس لیوشع بن نون علیه السلام فانها لم ترد بعد غروبها و لکنها وقفت؛ ۹. و اما داود علیه السلام فقد قال الله تعالی فی حقه و لقد اتینا داود منا فضلا؛ ۱۰. و اما ما اوتی سلیمن علیه السلام فانه قال رب اغفرلی؛ ۱۱. فاما ما اوتی یعقوب علیه السلام فلاشک فی فضله و لا مزیة فی نبله؛ ۱۲. و اما یوسف الصدیق الکریم صلی الله علیه و سلم الموصوف بالحسن و الجمال و العلم و العقل و الافضال الذی قصه فی القرآن؛ ۱۳. فان قیل ان یحیی بن زکریا علیهما الصلوة و السلام اوتی الحکم صبیا و کان یبکی من غیر ذنب؛ ۱۴. و لم نوردما اوردناه غضا علی احد من انبیاء الله علیهم السلام؛ ۱۵. اما فضله صلی الله علیه و سلم علی سایر الانبیاء علیهم الصلوة و السلام فمن ذلک ما روی البخاری؛ ۱۶. و اما الخصایص التی اختص بها محمد صلی الله علیه و سلم دون غیره فانه خص بواجبات و محظورات و مباحات؛ ۱۷. و من خصایص محمد صلی الله علیه و سلم ایضا یضاعف الصلوة علی من صلی علیه صلی الله علیه سلم روی الامام؛ ۱۸. و من خصایصه صلی الله علیه و سلم رفیه (کذا) الی فوق سبع سموات؛ ۱۹. و من خصایصه صلی الله علیه و سلم انه لما ولد فخرج من بطن امه وقع صلی الله علیه و سلم علی الارض ساجدا؛ ۲۰. و من خصایصه صلی الله علیه و سلم التی اختص بها دون الامه انه لم یکن یحتلم قط؛ ۲۱. فی طیب ریحه؛ ۲۲. و من خصایصه انه لم یکن احد یعلیه بالقوه؛ ۲۳. و من خصایصه صلی الله علیه و سلم فی اسمایه؛ ۲۴. و من خصایصه صلی الله علیه و سلم الاسراء و الرویه؛ ۲۵. و اختص بان جمع فیه معانی و صفات؛ ۲۶. و من خصایصه الکبار ما قدمنا الاشارة الیه فی لیلة الاسراء به؛ ۲۷. فان قیل انما قال الله تعالی سبحان الذی اسری؛ ۲۸. و فی حدیث الاسراء و المعراج فواید جلیلة؛ ۲۹. و اختلف السلف و الخلف رضی الله عنهم فی رؤیة؛ ۳۰. جامع لمقاصد الکتاب کل معجزة؛ ۳۱. فیما خصه الله به وفاته؛ ۳۲. فیما خصه الله تعالی به فی الاخرة؛ ۳۳. کل ما فی هذا الکتاب من حدیث فیه ضعف؛ ۳۴. و قد قدمنا فصلا لطیفا فی ذکر الصلوة علیه؛ ۳۵. و من خصایصه صلی الله علیه و سلم فی ذکر اسمه؛ ۳۶. محمد صلی الله علیه و سلم اعظم الخلق اجرا؛ ۳۷. قد ذکرنا من خصایصه فی هذا المختصر ما اشتهر.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۹

آغاز: الحمدلله الذی رفع بعض الکائنات فوق بعض درجات و فضل و اتحف من شاء ماشاء؛ **انجام:** و الی صاحبیه و الی من جاهد بین یدیه صلوة دائمة الی یوم الدین و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: موسی بن هارون موسی (کذا) عمری جیانی، تا: نیمه صفر ۸۹۱ق؛ رونویس شده از نسخه اصلی؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۷۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۵ – ۱۳۵]

● **الخصائص و الموازنة بین العربیة و الفارسیة** / ادبیات / عربی
al-xaṣā'iṣ wa-l muwāzina bayn-al 'arabīyya wa-l fārsīyya
حمزه اصفهانی، حمزه بن حسن، ۲۸۰؟ - ۳۶۰ ؟ قمری
hamze-ye esfahānī, hamze bn-e hasan (894 - 972)
«و منها فی سیاقة اسماء و صفات یزید عددها علی الاربعمائة واقعات علی شیء واحد و هی اسماء الدواهی مفرقات فی سبعة و عشرین مثالا». فرهنگ دستگاهی عربی است و در مجموعه ش ۸۱۹۰ کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران پاره‌هایی از آن هست. (دانش پژوه)

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۲۰۴
نسخه اصل: قاهره ۸۰۸ لغت ۱۹۲۲/۱۵۷۴ (فهرست یکم ۱۷۲/۴ و دوم ۱۲/۲)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در نسخه برابر فارسی آن نیست و تنها واژه‌های عربی آمده است [فهرستواره مینوی: - ۱۷۱]
تهران؛ بنیاد فرهنگ ایران؛ شماره نسخه:ع۲۰۴
همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۹۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۲۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۳ - ۳]

● **خصایص و شمایل و سیرت پیامبر (ص)** / فضایل و مناقب / فارسی
xasāyes va šamāyel va sīrat-e payāmbar
شاید از «عبدالعزیز» که در میانه منظومه‌ای به عربی آورده که در پایان آن گوید: «عبدالعزیز - تلمیذ اهل التمیز - یهدی یهدی الوجیز - لجده الارشد» (گ ۱۱پ). شاید فصلی از کتابی بزرگتر باشد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۵۰
آغاز: ستایش ذات سیمرغ وهمش ما عرفناک گویان بال و پر، از گرد راه بیفشاند ... بسم الله ابتدی فی کل محترم ...
خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۲۰]

● **خصائصه (ص) (فصل فی)** / تاریخ پیامبراکرم (ص) / عربی
xaṣā'iṣ-u-h (faṣl-un fī)

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۶۵/۱۶
آغاز: اللهم صل علی سیدنا محمد المکرم المشرف الممجد نبی الرحمة و امام اولی العزم و العصمة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در آخر نسخه «طالع فی هذا الکتاب ... احمد بن عبدالقادر بن عمر الماردینی الحنفی» و «طالع فی هذا الکتاب.. محمد بن عبدالقادر عمر بن محمد بن عبدالخالق الماردینی الحنفی» و «طالع فی هذا الکتاب عمربن محمد بن عبدالقادر سنه ۸۷۸» و «طالع فی هذالکتاب احمد بن عبدالقادر بن عمر بن محمد عبدالخالق الماردینی الحنفی»؛ از موقوفات رمضانیه مرحوم ابراهیم بن فتح الله شریف حسینی ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سوخت، ۹ص (۱۲۰-۱۲۸)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۳۸]

● **خصائص یوم الجمعة** / حدیث / عربی
xaṣā'iṣ-u yawm-il jum'a
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
رساله‌ای است درباره یکصد خصوصیت مربوط به روزهای جمعه که با استفاده از احادیث اهل سنت، نگاشته شده است.
آغاز: الحمد لله الذی خص هذه الأمة المحمدیة دخولها الفضائل السیئة ... و بعد فقد ذکر الاستاذ المفنن شمس بن القیم فی کتاب الهدی ...
انجام: لایطرفون تعجبا حتی یدخلوا الجنة لا یخالطهم أحد إلا الموذنون المحتسبون آخر الکتاب و لله الحمد و المنة علی کل حال، تمت.
چاپ: دمشق، تحقیق محمد ریاض المالح، الطبعة الاولی، ۱۹۶۴م، ۱۴۰ص
[دنا ۸۷۷/۴؛ هدیة العارفین:۵۳۴/۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۶۳۳/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عمر بن حسین، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۱۷۱ر-۱۸۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۳۰۲]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۵۱/۱۰
خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، کا: محمد بن حیدر، تا: شوال ۱۲۷۷ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۵۷ص (۱۷۰-۲۲۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۵۸]

● **خصائص یوم الجمعة = خواص الجمعة = فضیلة یوم الجمعة** / حدیث / عربی
xaṣā'iṣ-u yawm-il jum'a = xawāṣṣ-ul jum'a = faḍīlat-u yawm-il jum'a
شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506 - 1558)
رساله‌ای است مختصر در فضیلت روز جمعه که مؤلف، در آن برای جمعه چهل خصوصیت و فضیلت بیان نموده و در مقام بیان

هر یک از خصایص چهل‌گانه، روایاتی در تأیید آن خصوصیت نقل می‌کند.
آغاز: الحمدلله الذی فضل الایام بعضها علی بعض و شرف یوم الجمعة علی غیره لخصوص السنة و الغرض ... و بعد فان الله سبحانه من وفور رافته بالعالمین ...
انجام: قال ان العبد المؤمن یسأل الله تعالی الحاجة فیؤخر اله عزوجل قضاء حاجته التی سأل الی یوم الجمعة.
[دنا ۸۷۷/۴ (۶ نسخه)؛ الذریعة ۱۷۵/۷]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۲۵/۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با روکش مشکی، ۱۴گ (۱۲۰–۱۳۳)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۹×۱۲سم [ف: ۳ – ۹۸۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۹۵/۱۱
آغاز و انجام: برابر
در چهل خصوصیت آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷گ (۵۹ر–۶۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۴×۱۸سم [ف: ۶ – ۷]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۸۰/۳
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: حسن بن زین الدین، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۱۹ص (۸۸–۱۰۶)، اندازه: ۱۹×۱۲سم [ف: ۳ – ۱۱۱۶]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: بهاءالدین محمد عاملی فتونی نجفی، تا: ۱۱۱۴ق؛ مصحح جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۹۷پ–۱۰۵ر)، اندازه: ۱۷×۱۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۵۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰/۲خوئی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: دوست محمد قاینی نهار جانی فرزند حسین علی، تا: رجب ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰ص (۱۰۸–۱۳۷)، ۱۴–۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۹/۵سم [ف: ۷ – ۲۰۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۲/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد فرزند علی مختار، جرفادقانی (گلپایگانی)، تا: ۱۲۳۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۳۱۴–۳۱۷)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۱۲سم [ف: ۲۹ – ۴۷]

● **خصایل سردار** / تاریخ ایران / فارسی
xasāyel-e sardār

مستوفی، میرزا ابوطالب، ق۱۳ قمری
mostawfī, mīrzā abū-tāleb (- 19c)
تاریخ فتح هرات و غوریان و سرگذشت مأموریت محمد حسن خان (خان بابا خان سردار) سردار ایروانی برای جنگ با ترکمان استرآباد و گرگان است. در زمان محمد شاه قاجار است. در مقدمه نام کتاب و مؤلف و سردار فاتح هرات و شاه و میرزا آقاسی آمده است.
آغاز: بسمله. حمد شایسته و مخصوص بخشنده را شایسته و مخصوص ...
انجام: با همسر اندوه الم قرین و با همدم تحیر و تحسر همنشین است و الله الملک
[فهرستواره منزوی ۹۵۷/۲]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مالک: اعتضاد السلطنه؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: روغنی قهوه‌ای، ۱۰۷گ، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۴ – ۳۷۰]

● **خصائل الملوک = خصال الملوک** / اخلاق / فارسی
xasā'el-ol molūk = xesāl-ol molūk

گیل گیلانی، اسدالله بن عبدالغفار، ق۱۳ قمری
gīl gīlānī, asad-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-qaffār (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۵ق
به نثر آمیخته به نظم، با سروده‌هایی از نگارنده، در بیست «خصلت»: ۱. ذکر لزوم ترک دنیا و عبرت گرفتن از امثال و ماسواست؛ ۲. ذکر لزوم احقاق حقوق و ارتفاع عقوق است؛ ۳. ذکر لزوم نظام و نسق است در عالم از جهت تمشیت مهام بنی آدم؛ ۴. ذکر لزوم سلطنت است از برای رفاه اهل مملکت و ایمنی شرع و ملت؛ ۵. ذکر فواید عدل و داد است از برای کافه عباد خاصه ملوک سعادت بنیاد؛ ۶. ذکر آداب جنگ و جدل است و نصایح ارسطاطالیس معلم اول به اسکندر ذوالقرنین از جهت دفع شور و شین؛ ۷. ذکر لزوم فکر صائب از برای مالکان و رقایب از جهت ارتفاع و نقایص و عوایب؛ ۸. ذکر لزوم توکل است بر سبیل جزم در عزم؛ ۱۰. ذکر لزوم تواضع است از برای اقاصی عالم و ادانی بنی آدم؛ ۱۱. ذکر لزوم حفظ امانت است از برای ارکان ملک و ملت؛ ۱۲. ذکر لزوم وفا است از برای خداوندان آلاء و نعما؛ ۱۳. ذکر لزوم صبر و تأمل و تانی است از برای ملوک عالم و خواقین بنی آدم؛ ۱۴. ذکر لزوم غیرت است از برای صاحبان عزت و شوکت؛ ۱۵. ذکر لزوم مشورت و تدبیر است از برای ملوک و سعادت تخمیر؛ ۱۶. ذکر لزوم کتمان سرایر و اخفای ضمایر است از برای ملوک و اکابر؛ ۱۷. ذکر لزوم تحصیل نام نیک است از برای ترک و تاجیک؛ ۱۸. ذکر

لزوم تربیت کردن اقاصی است بر ادانی و فوائد آن است چنانکه دانی؛ ۱۹. ذکر لزوم علم فراست است از برای اصحاب سیاست؛ ۲۰. ذکر لزوم اغتنام فرصت است از برای خداوندان ابهت و نصفت.
آغاز: بسمله. و به نستعین. مالک ملک و ملکوت واجب واهب لایموت جهان آرایی است ... این کتاب منحصر است بخصائل الملوک و مرتب است بر بیست خصلت ...
انجام: از هجرت الی یومنا هذا هزار و دویست و پنجاه و پنج سال ... در ذیل کتاب ریاض الاخبار که تاریخ تألیف کتاب مسفور و مقطع بهشت جنبت است بعون عنایت خداوند مجید برشته تحریر خواهد رسید و هو حسبی [و] نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر.
[دنا ۸۷۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۸/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۵۴گ، ۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۱]

● **الخصال** / حدیث / عربی
al-xiṣāl

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۹۴
منتخب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۱۸۵- ۱۸۸) [مختصر ف: - ۱۰۷]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۷/۴
اخباری است شیعی و گویا از ابن بابویه با پراکنده‌های دیگر به عربی؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۲۷۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۱۹-طباطبائی
آغاز: من الواحدة بعشره فقال تد فعها الی رجل صحیح الیدین و الرجلین؛ **انجام:** و قال النبی لا یدخل الجنة تمام و فی حدیث آخر لا تدخل الجنه فتات ... من اساء علی کل مسلم - یشینه بها بغیر حق شانه
در این بخش ابواب و فصلهای زیر دیده می‌شود: الفصل الاول من الاحادیث القدسیه ... یا عبادی ستة منی و ستة منکم المغفرة منی و التوبه منکم. الفصل الثانی فیما ورد عن النبی اربعه انا شفیع لهم. لافصل الثالث مما ورد من کلام ائمه علیهم السلام عن الحسن بن علی علیه السلام روی عن محمد بن الحسن بن علی العسکری علیهم السلام انه قال. علامات المومن خمس صلوة الخمسین و زیارة الاربعین و التختم بالیمین؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳گ (۱۵۲-۱۵۵) [ف: ۲۳ - ۶۹۷]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۵۳
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فقد جمعت متن الحدیث من کتاب خصال؛ **انجام:** ان منع فی الدنیا اخذها یوم القیمة و افیه احوج مایکون الیها.
منتخب. از انتخاب‌کننده‌ای نامعلوم است که او تنها متن احادیث کتاب خصال را برگزیده و سلسله اسناد را رها کرده و مذیل ساخته به گزیده‌هایی از احادیث معتبر ج۱۰ بحار درباره فضایل و مصایب حضرت فاطمه و حسنین علیهم السلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ آغاز ذیل: «بسمله، فی فضائل فاطمه ص علیها فی ولادتها». انجام موجود: «و حملتی و صولتی فی الحرب»؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۵۴]

← خصال المحبة ⟵ خصائص المحبة

● **الخصال المحمودة و المذمومة** / حدیث / عربی
al-xiṣāl-ul maḥmūda wa-l maḏmūma
شیخ صدوق، محمد بن علی، ۳۱۱؟ - ۳۸۱ قمری
šeyx-e sadūq, mohammad ebn-e ʻalī (924 - 992)
کتاب از معتبرات کتب اخبار امامیه و در بیان آداب و محاسن و مساوی اخلاقی و خصایل محموده و مذمومه مرویه از خاندان عصمت (ع) است. شیخ صدوق در کتاب با ذکر اسناد و سلسله روات شماره و اعداد کردارهای پسندیده و نکوهیده را تا چهارصد خصلت تحت چند باب بیان کرده و در هر یک به مقدار شماره همان باب، خصال را ذکر نموده است. شیخ صدوق در آغاز آن می‌گوید که چون دیدم خواجگان و پیران در گونه گون دانشها نامه نوشتند و دفتری نساختند که رفتارها و خویهای پسندیده و نکوهیده را در آن برشمرند با اینکه چنین کاری بسیار سودمند است این بود که من بدین نگارش پرداختم.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی توحد بالوحدانیة و تفرد بالإلهیة و فطر العباد علی معرفته ...
انجام: باب خلق الله عزوجل الف الف عالم والف الف آدم ... و انت فی آخر تلک العوالم و اولئک الادمیین و الحمدلله رب العالمین.
چاپ: مشار عربی، صص۳۳۱-۳۳۲؛ تهران، سنگی، ۱۳۷۴ق، وزیری، ۳۴۰ص؛ ۱۳۰۲ق.، ۳۴۵ص (۱۶۵+۱۸۰صص)
[الذریعة ۱۶۲/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۳/۲؛ دنا ۸۷۷/۴-۸۸۰ (۹۹ نسخه)]
شرح و حواشی:
۱- الخصال (ترجمه)؛ روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر (- ۱۰۷۵)
۲- ترتیب اسانید الخصال طباطبائی؛ بروجردی، محمد حسین (۱۲۵۳- ۱۳۴۰)
۳- الخصال (منتخب)
۴- نخبة الخصال

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۷۵
آغاز: ابن بابویه القمی الفقیه مصنف هذا الکتاب ادام الله عزه حدثنا أبوالعباس محمد بن ابراهیم؛ **انجام:** عن عمرو بن شمر عن جابر الانصاری قال سألت أبا جعفر علیه السلام ...
خط: نسخ معرب، کا: حسین بن محمد بن حسن جوینی، تا: چهارشنبه ۲۵ ذیقعده ۸۰۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، باعلامت بلاغ دارد، پایان جزء اول انهائی خط خورده به خط فاضل مقداد سیوری به تاریخ ۱۹ ربیع الثانی ۸۰۸ دیده می‌شود، با اجازه‌ای که حسن بن سلیمان بن محمد (صاحب بصائر الدرجات) به تاریخ ۲۳ محرم ۸۰۲ به جهت کاتب نسخه عزالدین حسین نوشته؛ جلد: مقوایی، ۱۹۵گ، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۷۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶/۲
آغاز: باب السبعة ورد الامر بدفن سبعة أشیاء، عن عائشة أن رسول الله صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** حدثنا ابی و محمد بن الحسن و احمد بن محمد بن یحیی العطار ... عن ابی بصیر عن ابی عبدالله علیه السلام.
از باب هفتم تا اواخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ (۴۰پ-۱۵۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۰۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۸۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا:۲۳ جمادی الثانی ۹۶۸ق، جا: کربلا؛ محشی با نشان «کنز، ۱۲» و غیر آن، مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ» و «بلغ قبالاً»؛ مهر: «عبده نصیرالدین محمد المکنی ابوجعفر ابن سیدیان؟» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۳۰۷گ (۱-۳۰۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۸ - ۲۴۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالهادی بن عبدالله شریف، تا: دوشنبه ۲۷ محرم ۹۷۵ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشنی قهوه‌ای، ۱۲۴گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵ - ۱۳۹]

۵. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ج-۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شاه حسین بن شمس الدین رستمداری، تا: ۹۸۲ق، جا: قزوین؛ کاغذ: کاهی صیقلی زرد تیره، جلد: مقوای چرمی، ۵۱۶ص، ۱۶ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [فرهنگ و هنر مشهد- ف: - ۴۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۰۰
نیمه دوم کتاب و از باب «السبعة» شروع می‌شود؛ خط: نسخ، کا: حسن بن احمد بن علی بن محمد بن سنبغه العاملی، تا: سه‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۰۱۱ق؛ افتادگی: وسط؛ مجدول، مصحح؛ تملک: محمد بن علی تنکابنی با مهر «شرف یافت ز نام محمد» (بیضی)، علی کربلائی؛ جلد: تیماج زرد، ۲۱۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۳۶۷]

۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲-خ/۵۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیحجه ۱۰۱۴ق؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی کلفت، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۱۷۱گ، ۲۶ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲ - ۱۱۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۶۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: جمعه ۸ جمادی الاول ۱۰۲۴ق؛ با یادداشت‌هایی در آغاز و انجام، از آن میان گفتاری کوتاه با سرآغاز: «بسمله، در بیان اصطلاح چند است، که در این رساله دانستن آنها ضروری است. بدان ارشدک الله تعالی که چیزهایی که در نماز در کار است»؛ ۶۰۲ص، ۲۱ سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۶۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۱
آغاز و انجام: برابر
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: احمد بن علی مکی شیرازی، تا: چهارشنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۰۲۶ق، جا: حیدرآباد؛ محشی، مصحح؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۲۵۳]

۱۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کم اعجام، کا: هارون بن شیخ خمیس جزائری، تا: یک‌شنبه ۲۷ شعبان ۱۰۳۵ق؛ مصحح؛ تملک: نظام الدین احمد بن محمد معصوم حسنی حسینی در ۱۰۵۵، منصور بن احمد حسینی در ۱۰۸۸، محمد بن ابوعلی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: - ۱۰۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ شوال ۱۰۵۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۷گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [سنا: ف: ۲ - ۳۱۱]

۱۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۲۹۱
کا: سید عبدالقادر بن سید احمد بن حسن بن ابی الحسن رفاعی حسینی حسنی، تا: ۱۰۵۴ق، جا: مکه مکرمه؛ قطع: رحلی [ف:۱۲۹]

۱۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۳۸۰
بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ قطع: وزیری [ف: - ۱۲۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: ابوالفتح بن محمد حسینی، تا: سه‌شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۰۵۵ق؛ مصحح، محشی، به وسیله کاتب در سال ۱۰۶۰ مقابله گردیده با مهر وی «عبده أبوالفتح بن محمد الحسینی»؛ وقف‌نامه‌ای با تاریخ دوشنبه ۱۷ شوال ۱۲۶۱ آمده؛ مهر: «حسن علی ...» (بیضی)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج

زرشکی، ۲۰۲گ، ۲۰ سطر (۱۵/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۲۹ – ۴۴۰]

۱۵. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۱۸

آغاز: اما بعد فانی وجدت مشایخی و اسلافی رحمة الله علیهم قد صنفوا فی فنون العلم کتباً و اغفلوا عن تصنیف کتاب یشتمل علی الخصال المحمودة؛ **انجام:** باب اربعة آلاف عن زکریا بن آدم عن الرضا قال سمعته یقول الصلوة لها اربعة آلاف باب ...

خط: نسخ معرب، کا: محمد امین قمی، تا: سه‌شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹۷گ، ۱۵سطر [ف: – ۲۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه محمد بن علی دوست تونی مشهدی، تا: شوال ۱۰۵۶ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح؛ واقف: ملا شاه محمد قزوینی، ۱۱۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۰گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۵ – ۱۳۸]

۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۴۶

خط: نسخ، کا: عزیز الله بن یوسف طباطبائی اردستانی، تا: دوشنبه ۵ ربیع الثانی ۱۰۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۲۴ سطر (۱۰×۲۴)، اندازه: ۱۶/۵×۳۲سم [ف: ۳ – ۹۵۵]

۱۸. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۵۱

خط: نسخ خوش، کا: عزیز الله بن یوسف طباطبائی اردستانی، تا: ۱۰۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: وزیری [نشریه: ۵ – ۵۹۶]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۰۶

آغاز و انجام: برابر؛ علی اکبر بن بدیع الزمان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق [رایانه]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۶۱

خط: نسخ، کا: سید علی بن فتح الله حسینی فارسکی، تا: دهه اول رمضان ۱۰۶۸ق؛ مصحح، با نشانی بلاغ و کار مقابله را محمد شفیع بن محمد حسین استر آبادی به تاریخ جمعه ۲۴ شوال ۱۰۶۸ در مشهد مقدس به پایان برده؛ تملک: محمد ابراهیم بن رین العابدین نصیری طوسی؛ تاریخ وقف: ۱۳۳۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۰۹]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۸ کر

آغاز: ... قال إن نجدة الحروری کتب إلی ابن عباس یسأله عن أربعة أشیاء هل کل رسول الله ص یغزو بالنساء و هل کان یقسم لهن شیئاً و عن موضع الخمس ... العلامات فی الشیب فی أربعة؛ **انجام:** و قد أخرجت ما رویته فی هذا المعنی فی کتاب کمال الدین و تمام النعمة فی إثبات الغیبة و کشف الحیرة؛ فی السواک اثنتا عشر خصلة ... (۱۱۶پ) یقول سبحان ربی العظیم و بحمده ثم أظهر عزوجل اسمه علی اللوح فکان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ با نشان بلاغ، محشی، در هامش و میان سطور به فارسی و عربی دارد؛ تملک: حاجی سید محمدرضا لغوی؛ کاغذ: شرقی (سمرقندی)، ۱۱۶گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴۰/۲ – ۳۲۹]

۲۲. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق [نشریه: ۶ – ۳۴۳]

۲۳. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۳۷

خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن فتح الله حسینی، تا: محرم ۱۰۷۱ق؛ واقف: میرزا بابا سبزواری؛ ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، قطع: وزیری [تراثنا: س۶ش۱ – ۱۱۷]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۷

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱–۲؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد بیگ سبزواری، تا: ۳ صفر ۱۰۷۱ق؛ با نسخه‌ای که خود با نسخ متعدد مقابله شده تصحیح گردیده، محشی؛ واقف: میرزا محمد علی رضوی، بهمن ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۵سم [ف: ۱۴ – ۲۵۳]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۵۱

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱–۲؛ خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن فتح الله خادم حسینی، تا: ۱۱ محرم ۱۰۷۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۹سم [ف: ۱۴ – ۲۵۴]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جزایری، احمد بن محمد، تا: ۱۰۷۱ق، جا: سبزوار [رایانه]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۰۳-۴/۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد تقی موسوی، تا: یک‌شنبه ۲۷ شوال ۱۰۷۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، در آخر نسخه اشعار عربی در مصائب حضرت زهرا (س) از شیخ محمد بن احمد بن عصفور شامی؛ واقف: ابراهیم بن موسی، ۱۰۸۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۳ – ۱۷۱۷]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۷۱

خط: نسخ، کا: محمد بن میر فقیه تبریزی مشهدی، تا: ۱۰۷۱ق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۳ – ۱۶۷]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خواجه میر تربتی بن درویش بیک، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن ماشی، ۳۱۳گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۱)، اندازه: ۱۷×۳۲سم [ف: ۱۰ – ۱۰۹]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ روشن، کا: محمد بن خواجه شان علی، تا: با تاریخ ۱۰۷۲ق؛ با نشان‌ها از محمد بن خواجه شان علی که در «مشهد مقدس معلی مزکی» می‌زیست به سال ۱۰۷۲، محشی از فرهنگهای «مصباح- کنز- صحاح- قاموس»؛ تملک: شبر بن محمد حسینی موسوی فخاری که در نجف می‌زیسته است در ۱۱۷۵، محمد رضا ابن محمد امین استرابادی، علی بن اسمعیل ترک اردوبادی نجفی؛کاغذ:سمرقندی،جلد:تیماج سرخ،۲۳۸گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۵ – ۱۲۹۰]

۳۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۳ق؛ نسخه سه بار مقابله شده یک‌بار در سال ۱۰۷۳ و بار دیگر در مشهد مقدس با نسخه‌های معتمد ملا عبدالله در روز یک‌شنبه ۲۵ رجب ۱۰۷۶ و بار سوم در شعبان همان سال توسط ابوالولی محمد بن علی، با علامت بلاغ، مصحح؛ واقف ثانویه: حاجی عبدالوهاب قزوینی، ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ – ۱۱۷]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۹۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۵/۶سم [ف: ۱ – ۲۰۱]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [رایانه]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۶
آغاز: ان اعرابیا قام یوم الجمل؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: خواجه میر، تا: ۱۰۷۳ق [الفبائی: – ۲۳۴]

۳۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۵۶
آغاز: حمدله. وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین أبواب التسعة ورد لأمر بدفن سبعة أشیاء قال الشیخ ... بن بابویه القمی الفقیه مصنف هذا الکتاب رحمة الله علیه حدثنا محمد بن جعفر البندار؛
انجام: برابر
از خصال هفتگانه تا آخر کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۵ ذیقعده ۱۰۷۵ق؛ مجدول، مصحح، در آخر نسخه فایده‌ای با عنوان «باب الکرات و حالتها و ما جاء فیها» به نقل از «مختصر البصائر» سعید بن عبدالله بن ابی خلف قمی، پس از آن ۱۲ بیت عربی در توسل به چهارده معصوم (ع) با مطلع: «بحسیب حسبی و حبیب نسبی و طبیب أدبی و لبیب نجبی»؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳۵۱/۵/۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۲۴۷]

۳۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یتلوه فی الجلد الثانی انشاء الله تعالی ابواب السبعة ...
جزو اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ جلد: چرمی، ۱۶۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱ – ۴۵۷]

۳۷. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۱۷
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد تقی مشهدی، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۰۷۶ق، جا: مشهد رضوی مدرسه خیرات خان؛ تملک: محمد ابراهیم بن محمد معصوم حسینی؛ واقف: محمد مهدی حسینی، ۱۱۶۲ [نشریه: ۶ – ۳۴۳]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۲
آغاز: بسمله و الحمد لله رب العالمین و الصلوه علی خیرخلقه محمد و آله الطیبین و بعد فهذه فهرست؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد فاضل بن سلان محمد تونی، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن عنابی، ۴۹۳گ، ۱۷ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۷ – ۳۵۹]

۳۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۳۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۷۷ق؛ واقف: محمد صالح چلبی؛ ۱۵۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۲ – ۳۱۸]

۴۰. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۶۳
خط: نسخ، کا: محمد یوسف مشهدی، تا: ۱۰۷۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: – ۱۳۴]

۴۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۵۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲ محرم ۱۰۷۸ق؛ طریقه ختم صغیر سوره فتح از شرف الدین علی حسنی حسینی شولستانی (استاد علامه مجلسی) از مشایخ ایشان در یک برگ در پایان این نسخه؛ ۲۶۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱ – ۱۰۵]

۴۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۴۶
آغاز و انجام: برابر
نسخه قابل اعتنایی است؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد هاشم بن حاج محمد کاظم استرابادی، تا: با تاریخ ۱۰۷۹ق؛ کاتب فهرست کتاب را در پنج‌شنبه ۲۰ شعبان ۱۰۷۹ق نگاشته، نسخه در آخر شوال همین سال توسط کاتب با نسخه مولا عبدالله تونی تصحیح و مقابله گردیده؛ مهر: «اللهم صل علی النبی الهاشمی» (بادامی شکل)؛ واقف: محمد تقی بن سلطان محمود کرمانی، ربیع الاول ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۲۷گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: – ۲۹۱]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی قاسم سبزواری، تا: ۵ محرم ۱۰۸۰ق؛ مصحح، با علامت مقابله‌ای از «محمد امین بن عبدالوهاب خادم استرآبادی» در اواخر ربیع الثانی ۱۰۸۳ در مشهد رضوی، یادداشتی از «عبدالحسین مرثیه خوان» آمده که کتاب را خریده و بعد فهمیده کتاب متعلق به کتابخانه «امام الجمعة والجماعة آقا اسدالله» است بدانجا برگردانده بسال ۱۳۰۰؛ مهر: «الواثق بالله الغنی محمد مهدی الحسنی الحسینی» (مربع) به سال

۱۱۸۸ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۸۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۶]

۴۴. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه:۲۰

خط: نسخ، کا: نظام‌الدین بن محمد کلیدری، تا: ۱۰۸۰ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «قهستانی»، با علامت بلاغی بدون نام در پنجم ربیع الثانی ۱۰۹۸؛ تملک: سید معصوم بن رضی قهستانی به سال ۱۳۵۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [مدرسه جعفریه زهان: ف: - ۱۳۱]

۴۵. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۱۱

خط: نسخ خوش، کا: محمد تقی بن برج علی قزوینی، تا: رمضان ۱۰۸۱ق؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۶]

۴۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۲۴

آغاز: قال حدثنا محمد بن سعید بن یحیی ... حدثنا ابراهیم بن الهیثم ... (باب اثنین برگ۹) حدثنا احمد بن ابی هارون القاضی؛ **انجام:** تم الکتاب الخصال تصنیف الشیخ الجلیل ... ابی جعفر محمد،الحسین بن بابویه القمی.

خط: نسخ، کا: حسن بن سلیمان، تا: غره رجب ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر تملک: «الراجی محمود بن علی اصغر»؛ اهدایی: خاندان شیخ محمود فرساد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم[ف:۲-۶۱۵]

۴۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۵۳

خط: نسخ، کا: حسن بن سلیمان بن حسین بن محمد بن احمد بن سلیمان، تا: ۸ رجب ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۴ - ۳۸۲]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۵۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهرست التفصیل؛ **انجام:** اولئک.. تم کتاب الخصال ... و اله الطهار و الاخبار، م

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: محمدتقی بن برجعلی قزوینی، تا: ۱۷ رمضان ۱۰۸۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۲۵۴]

۴۹. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد زمان بن قوح احمد سمنانی، تا: پنج‌شنبه سلخ ذیحجه ۱۰۸۲ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۳۱]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ شعبان ۱۰۸۳ق، نویساونده محد علم الهدی؛ مهر: محمد علم الهدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مقوایی، ۱۷۱گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵/۷×۲۵/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۸]

۵۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۴

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۳ق؛ محشی از محمد موسی در ربیع الاول ۱۰۸۳؛ تملک مورخه ۱۰۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۸گ، ۲۱ سطر (۶×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۰۸۴ق؛ نسخه‌ای است که با چهار نسخه دیگر به همراهی چهار نفر در ۱۱۱۹ به وسیله محمد تقی بن محمد حسین سبزواری مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۸ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۱۱]

۵۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی ید کتابتها العبد المذنب المحتاج الی ربه المعین ابن محمد محمد امین الکمره عفی عنهما فی غرة شهر ربیع الثانی من شهور سنه خمس و ثمانین بعد الالف من الهجرة النبویه صلی الله علیه و آله. تم

خط: نسخ متوسط، کا: محمد امین کمره بن محمد، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ مجدول مذهب، با یک نیم‌ترنج مذهب، یک کتیبه مذهب مرصع؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی، ۵۱۸ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱ - ۷۱]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۸۸ق؛ تملک محمد شفیع بن محمد رفیع تبریزی؛ جلد: تیماج سبز، ۳۰۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۴۲]

۵۵. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:۱۰

بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۸۸ق [نشریه: ۴ - ۳۲۵]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوعلی بن کمال الدین حسینی تمیجانی، تا: چهارشنبه ۲۲ محرم ۱۰۹۲ق؛ نوشته‌ای از محمد رضا بن المبرور محمد باقر بن تاریخ ۱۱۷۰؛ تملک: محمد حسین بن مهر علی ۱۲۰۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۵ - ۱۲۲]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۱۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد جعفر، تا: اول ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۵ - ۱۲۳]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۰۹۴ق؛ مصحح؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۹۷گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۳۸]

۵۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۴۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن استاد علی تنکابنی، تا: ۶ ذیقعده ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی سبز، ۳۳۳گ، ۱۷ سطر، اندازه:

۱۲/۵×۳۶/۴سم [ف: ۱ - ۲۰۱]

۶۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۵۳۲۶

جلد اول (تا آخر باب خصال شش‌گانه)؛ خط: نسخ، کا: حسینی عاملی عیناثی، تا: قرن ۱۱؛ ۳۶۱ص، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱- ۲۴۳]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۸۸

منتخب آن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱؛ ۴۴ص (۱۳۳-۱۷۷) [مختصر ف: - ۳۲۹]

۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸۶/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محمد رضا ضیای گلپایگانی نواقص آن را در آغاز و میان و انجام نسخه در شب پنج‌شنبه پایان رجب ۱۳۳۷ کامل نموده، مقابله شده، محشی از او؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰۹گ (۲پ-۲۱۰ر)، ۲۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۵۹۴]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۲۹

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ تملک: ابن محمد مهدی دهابادی» مورخ ۱۱۷۹ با مهر «محمد جعفر»، زین الدین علی شریف خوانساری مورخ ۱۱۴۶، ابن سید حسن موسوی بفروئی؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۹۳ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۶۵]

۶۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۰۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۶۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷

با حواشی؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ - ۸۶]

۶۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۰۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۱]

۶۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در برگ ۲ر نوشته شده که «بعد از فتح قندهار بدست آمد»؛ تملک: محمد بقار در شهر پشاور با تاریخ ۱۱۵۱؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹۸گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۵۴۷]

۶۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: - ۶۷]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در حاشیه به خط علامه مجلسی با چند نسخه تصحیح شده و در پایان جزء اول و دوم توضیحاتی به خط وی نیز آمده؛ تملک: محمد تقی بن محمد بن حسین الشریف تبریزی مامقانی به تاریخ ۱۲۹۰ و ۱۲۹۴ با مهر «محمدتقی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۶ - ۹]

۷۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۴۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناجی الله عزوجل موسی (ع) بماية الف كلمه و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: ولی الله موسوی رضوی، ذیحجه ۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۰۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: - ۳۷۸]

۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر همدانی، تا: ۱۱۰۰ق؛ در برگ ۳۲۱پ با خامه نستعلیق غیر از خط متن به فارسی چنین دارد: «بتاریخ سه‌شنبه غره جمادی الاول سنه ماءه بعد الالف ... بقلم کمترین حیدر همدانی ابن حاجی رضا ... اتمام یافت ...»؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه گل و بوته، ۳۲۳گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۵۴]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الوالدی و جمیع المومنین و المومنات محمد و اله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق [رایانه]

۷۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۱۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

دو جلد با دو سرآغاز، جزء دوم با «ابواب سبعة» آغاز می‌شود؛ خط: نسخ خوش، کا: ابن محمد زمان هدایت الله الشریف، تا: ۱۲ صفر۱۱۰۹ق؛ وقف‌نامه برای گروه شیخیان کرمان به تولیت محمد (خان)نوشته۱۲۸۹ق با نشان مهر«ابوطالب» (چهارگوش)؛ ۴۲۸ص، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۶۰]

۷۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۲۹

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن محمد رضا، تا: جمعه رجب ۱۱۱۰ق، جا: مشهد رضوی درالحفاظ؛ ۲۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۸۰]

۷۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۷۲

آغاز: محمد بن صلت، قال حدثنی احمد بن ابی عبد الله البرقی عن ابیه عن یونس؛ **انجام:** تم کتاب الخصال بعون الملك الكبير المتعال فی یوم ...

خط:نسخ،کا: محمد امین بن عبد الله، تا: ۵ جمادی الاول ۱۱۱۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۵۷گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۷۲۵]

۷۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۱۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۴گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۶]

۷۷. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه:۵

خط: نسخ، کا: شکرالله بن محمد حسینی، تا: رجب ۱۱۱۶ق؛

توسط احمد بن حاج محمد بشروی خراسانی با نسخ متعدد مقابله شده، در رجب ۱۱۹۱ شروع در نوشتن حواشی و لغات شده؛ تملک: عیسی حسینی در ۹ صفر ۱۱۲۰؛ تملک: میرزا ابوطالب مجتهد قمی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۵گ، ۲۱ سطر [جنگ: ۱ - ۴۹۲]

۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۰۲

خط: نسخ، کا: عبدالحی بن عبدالرزاق رضوی (کاشانی)، تا: شنبه ۱۹ رجب ۱۱۲۵ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده به تاریخ اواخر شعبان ۱۱۳۵؛ تملک: عبدالغنی الثانی بن حسن حسینی بن عبدالغنی الماضی به تاریخ ۱۱۷۳، رضی الحسینی به تاریخ ۱۱۹۹ با مهر «الواثق بالله الغنی رضی الحسینی» (بیضی)، سید مهدی به تاریخ ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ - ۹۵]

۷۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۸۸

خط: نسخ زیبا، کا: محمد صادق بن محمد تقی منجم، تا: ۱۱۲۵ق (از ابتدا تا خصال اربعه و در اول کتاب به این مطلب تصریح نموده) و عبدالقیوم بن واثقی جنابدی (تا پایان نسخه)، حسب الامر میرزا محمد صادق؛ تملک: کاتب اول با مهر «المتوکل علی الرازق المنعم محمد صادق المنجم ۱۰۶۶» (بیضی)، محمود بن شرف الدین علی منجم، معزالدوله جمعه ۲۵ ذیقعده ۱۲۹۲، محمد اشرف بن محمد صادق منجم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲۶ - ۲۷۰]

۸۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۳۹

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاجی عبدالله یزدی، تا: سه‌شنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۲۶ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۶]

۸۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۵۷

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی الحسن، تا: چهارشنبه ۱۳ رمضان ۱۱۳۳ق، جا: قمصر کاشان؛ مصحح، با علامت بلاغ در ۱۱۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۷۰]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۰۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکیف تصنع الشاه بین اسد و ذئب و ثعلب و کلب و خنریر

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۵۴گ، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۱۷]

۸۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۵/۲

آغاز: و انا اشهدان لا اله الا الله و انک رسول الله (در خصال سه گانه)؛ **انجام:** قالوا اللهم لا قال انشدتکم بالله هم فیکم احد له عم (در خصال ۴۳گانه)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ اهدایی: حسین شیخ زاده؛ جلد: مقوایی رویه کاغذ آبی سفید، ۱۰۴گ(۱۶۳-۲۶۶)،۲۶سطر(۱۲×۱۷)،اندازه:۱۸×۲۴سم[ف:۱- ۵۶]

۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۷۷

بندی از خصال؛خط:نسخ،کا:ابوالقاسم وفا،تا:قرن۱۳ [ف: ۶ - ۱۳۶]

۸۵. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: لقد خلق الله تبارک و تعالی الف الف عالم و الف الف آدم انت فی آخرتک العوالم و اولئک الآدمیین؛ **انجام:** من ناصح الله عزوجل أعطی خصلتین عن معاویة بن وهب قال: سمعت أبا عبدالله علیه [السلام] یقول ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۴۵]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۱۵/۱

آغاز: ... قام یوم الجمل إلی أمیرالمؤمنین علیه السلام فقال: یا أمیرالمؤمنین أتقول إن الله واحد؟ فحمل الناس علیه و قالوا: یا أعرابی أما تری ما فیه أمیرالمؤمنین من تقسم القلب؛ **انجام:** هی الزهد فی الدنیا و خصلة هی الشکر کل نعمة، حدثنا الحسن بن احمد بن ادریس رضی الله عنه عن أبیه عن محمد بن احمد ... الزهد فی الدنیا قصر الأمل و شکر کل نعمة الورع عما حرم الله عزوجل من أسخط بدنه أرضی ربه و من لم یخط بدنه عصی ربه

بخش اندکی از آغاز خصال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱ر-۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۹ - ۱۸۵]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۵۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدرضا بن ابی الحسن شهرکی، تا: ۱۳ جمادی الثانی۱۲۰۶ق؛ کاغذ: نخودی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۸۲/۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ - ۱۷۷]

۸۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۷خ

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۶]

۸۹. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ صفر ۱۲۱۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرد، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۴/۵سم [ف: - ۱۲۴]

۹۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۷۹

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حسنعلی، تا: ۲ صفر ۱۲۶۲ق؛ ۲۰۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۹۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۴]

۹۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷۴/۶
آغاز: بسمله. عن کتاب الخصال من الجزء الثانی ...
بخشی از آن، برابر ص ۶۱۰ تا پایان ص ۶۳۷ چاپ قم، ۱۳۶۲ش؛ خط: نسخ پخته، کا: محمود موسوی، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۱۹گ (۹۸پ-۱۱۶ر) [ف: ۳ - ۱۱۹]

۹۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۳۵/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ ۱۲۵گ (۸۳-۲۰۷)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۷۱]

۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۹۰-۱۱/۹۰
آغاز: و اسلافی رحمة الله علیهم قد صنفوا فی فنون العلم؛ **انجام:** بکر بن حبیب عن ابی جعفر قال قال رسول الله (ص) فی مرضه الذی توفی فیه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفحه اول و آخر نونویس در ربیع الثانی ۱۳۸۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سرخ، ۱۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۱۷]

۹۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۸۰
آغاز: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: سید مهدی رکن الدینی عز آبادی، تا: ربیع الاول ۱۳۸۸ق؛ سند احادیث حذف شده؛ اهدایی: سید مهدی رکن الدین؛ کاغذ: مقوایی، جلد: مقوایی روکش کاغذ قرمز، ۱۲۶گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۱۴۹۳]

۹۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۳۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر تملک: «محمد حسین بن محمد ابراهیم»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۲۱سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۴۷۹]

۹۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۳۰
آغاز: حدثنا ابی رضی الله عنه یرفعه الی الصادق جعفر بن محمد عن ابیه عن آبائه عن علی (ع)؛ **انجام:** حدثنا ابی و محمد بن الحسن.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، ۲۴۲گ، ۱۸سطر (۷×۱۳/۵) [ف: ۴ - ۱۳۶۹]

۹۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۵۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۴۵۶]

۹۹. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۹۱
آغاز: حجح الله علی اهل الدنیا و اشهد ان ... اما بعد فانی وجدت مشایخی و اصلا فی رحمة الله علیهم قد صنفوا فی فنون العلم کتباً؛ **انجام:** فلم یذل یحدثه فلما خرج لقیاه ... فقالا له ما حدثک قال حدثنی بابا یفتح الف باب کل باب ...
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوای با روکش پارچه، ۴۲۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ]

۱۰۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۳۶۶
خط: نسخ، کا: محمد معصوم بن محمد تقی، بی‌تا؛ نسخه تصحیح و مقابله شده؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۲ و ۲۴ سطر (۶/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** امیران و لیسا
تا اواسط باب دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۷گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۳۹]

۱۰۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۰۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۱۰۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۶۶
آغاز: ... فعن قلیل تذوقون وبال امرکم وما الله بظلام للعبید ثم قام سلمان الفارسی رحمة الله علیه فقال یا ابا بکر الی من تُسند امرک اذا نزل بک القضاء؛ **انجام:** حدثنا ابی رضا قال حدثنا سعد بن عبدالله عن محمد بن عیسی عن عبید عن احمد بن حمزة الغروی عن ابان بن عثمان عن زرارة عن ابی جعفر علیه السلام.
باب خصال اثنی عشر را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ]

۱۰۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فعند ذلک یکون فی الدرجة العلیا مع الانبیاء والاوصیاء علیهم السلام وانما یدرک الفوز بمعرة العقل وجنوده ومجانبة الجهل وجنوده وفقنا الله وایاکم لطاعته ومرضاته
ازاول تا «اعطی الله تعالی العقل خمسة و سبعین جندا و اعطی الجهل خمسة وسبعین جندا» یعنی قبل از ابواب الثمانین و سند روایات دراین نسخه نیامده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح، محشی (لغات در حاشیه از کتاب قاموس و نهایه معنی شده)؛ یادداشتی از محمد باقر در ۱۲۷۰ ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف مخ]

۱۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۰۴/۲-۳۸/۲۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی یوم الجمعة ساعة لایحتجم فیها احد الامات
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۹۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۱۷]

۱۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۳۳
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از اصغر توحیدی ادیب [رایانه]

● **خصال المرید** / عرفان و تصوف / عربی

xiṣāl-ul murīd

خفیف شیرازی، محمد بن خفیف، ۲۶۸ - ۳۷۱ قمری
xafīf-e šīrāzī, mohammad ebn-e xafīf (882 - 982)

این رساله مختصر یکی از رسالات ابوعبدالله محمد ابن خفیف معروف به شیخ کبیر است. در این رساله خصال مریدی که قصد سلوک طریق عرفان دارد ذکر شده است. در این رساله برای مرید ۲۷ خصلت شمرده شده است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۸۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد قال الشیخ العالم الربانی – الواحد الصمدانی ... ابوعبدالله محمد بن الخفیف الشیرازی؛
انجام: پایان – حتی یصل بالحق الی الحق ان شاء الله تعالی و هو حسبنا و نعم الوکیل و نعم المولی و نعم النصیر و صلی الله..
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ لاکی، ۶ص، ۱۲ سطر (۶×۷/۵)، اندازه:۱۲×۱۶سم [ف: ۲ – ۲۹۷]

← خصال الملوک ≻ خصائل الملوک

● **خصال المؤمن** / اخلاق / عربی

xiṣāl-ul mu'min

هفتاد و سه خصلت که لازم است مؤمنین مقید بدان باشند را از آیات قرآن کریم آورده است.

آغاز: بسمله ینبغی ان یکون فی المؤمن ثلاثة وسبعون خصلة موافقاً لعدد قوله (ص) ستفرق امتی علی ثلثة وسبعون فرقة ۱– المعرفة؛

انجام: ۷۳ حفظ اوقات الصلوة لقوله تعالی والذین هم علی صلواتهم یحافظون من کان له وفیه وعلیه هذه الخصال کان ایمانه کاملاً بعون الله وحسن توفیقه

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۹۲/۴-۳۳/۱۴۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۷۱۷]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۵۲/۳

آغاز: یکون فی المؤمن ثلاثة وسبعین خصلة المعرفة قوله و ماخلقت الجن و الانس الا لیعبدون؛ **انجام:** ۶۵ طلب المغفرة فی الصلوة لقوله تعالی ربنا آمنا واغفرلنا ذنوبنا ۶۶ الخشوع فی الصلاة لقوله والذینهم فی الصلوة خاشعون

۷۳ صفت از صفات مؤمن همچون معرفت، اطاعت، طهارت و امثال آن را می‌آورد و برای هر کدام آیه و یا روایتی مناسب بیان می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ]

● **الخصال (ترجمه)** / حدیث / فارسی

al-xiṣāl (t.)

روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر، – ۱۰۷۵ قمری

rūqanī qazvīnī, mohammad sāleh ebn-e mohammad bāqer (- 1665)

وابسته به: الخصال المحمودة و المذمومة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

تاریخ تألیف: شروع در ۱۰۸۰ق

ترجمه‌ای است کامل با تجدید نظر و اصلاحات بر کتاب «الخصال» شیخ صدوق در دو مجلد، جلد اول تا آخر خصال شش‌گانه، و جلد دوم از باب خصال هفت‌گانه تا انتهای کتاب.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فقیر حقیر محمد صالح بن محمد باقر قزوینی عفا ربهما عنهما گوید به اشارت بعضی از اخوان.

انجام: از قلم حال من دگرگون شد ×× دلم از دست این قلم خون شد.

[فهرستواره منزوی ۳۸۳/۶]

زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۴۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۸۰ق؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات در حاشیه، با وقف‌نامه کتاب به خط علی بن رضی قزوینی، یادداشتی از علی بن محمد صالح که کتاب را به محمد رضی به سال ۱۱۲۴ق هبه نموده، نام کتاب و مؤلف به خط سید عزالدین حسینی، مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۲۹گ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [اوراق عتیق: ۱– ۱۷۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۸۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۷۵]

● **الخصال (منتخب)** / حدیث / عربی

al-xiṣāl (mn.)

وابسته به: الخصال المحمودة و المذمومة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

منتخب کتاب خصال شیخ صدوق می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۰/۳

آغاز: المذمومة ووجدت فی تصنیفه نفعاً کثیراً لطالب العلم و الراغب فی الخبر؛ **انجام:** و إن نجوت حین یحمل الناس علی الصراط فأنت و إلا هلکت و إن ...
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی،۲۳گ (۷۰-۹۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲۹ – ۲۶۷]

● **خصب البدن** / طب / عربی

xiṣb-ul badan

جالینوس، ۱۲۹ – ۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129 - 199)
مترجم: حنین بن اسحاق، ۱۹۴ – ۲۶۰ قمری
رساله کوتاهی است درباره تنومندی بدن. سزگین از آن به عنوان کتاب فی خصب البدن یاد کرده است. ترجمه عربی این رساله، در برخی فهارس به ابوعلی سینا (۴۲۸ق) منسوب شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۶

آغاز: بسمله. رب اعن، مقالة جالینوس فی خصب البدن قال جالینوس قد جرت عادتنا معشر الیونانیین بصرف اسم خصب البدن علی کل شی؛ **انجام:** حتی لایکون لها نفس تروج به. کملت المقالة فی خصب البدن و الحمدلله وحده.
نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش ۴۸۳۸؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: جمعه ۶ صفر ۶۳۸ق؛ ۶گ (۱۰۰–۱۰۵)، ۱۱ سطر [عکسی ف: ۳ – ۱۸۷]

● **خصوصیات باقی الصلاة** / فقه / عربی
xuṣūṣīyyāt-u bāqī-yiṣ ṣalāt
حاشیه‌ای با عناوین «قوله، قوله» بر خاتمه الفیه شهید اول در باب سایر نمازهای واجب غیر یومیه است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۶۶/۲

آغاز: فی خصوصات ای فی امورالواجبة؛ **انجام:** قوله و لو جهل الترتیب ... بان یاتی الغایت (کذا) علی وجه.
خط: نسخ تحریری، بی ک، تا: ۱۰۲۶ق؛ خطوط دو صفحه اول مورب و صفحه سوم ۲۵ سطری است؛ کاغذ: نخودی [ف: ۵ – ۸۱]

← الخضر > احوال الخضر علیه السلام

● **خضراء الدمن فی احیاء الوطن** / جغرافیا، تاریخ / فارسی
xazrā'-od daman fī ehyā'-el vatan
در تاریخ و جغرافیا و لغات مخصوص منطقه گرگان، با روشی ادبی و به‌طور شوخی و طنز، به‌درخواست دوستی نوشته شده؛ در یک «مقدمه» و دو «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در اوصاف این ممالک فسیحة المسالک؛ باب ۱. بیان جغرافی طبیعی و مصنوعی و حدود آن؛ باب ۲. لغات مختصه بمملکت محروسه؛ خاتمه: در حقیقت حال این سرزمین.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۵۵

آغاز: سپاس ایزد پاک و روان بخش آب و خاک که بمقتضای کریمه منه اختلاف ألسنتکم و الوانکم؛ **انجام:** یوف گفتن ترک کردن و قطع نظر از چیزی کردن است.
این نسخه پیش نویس می‌باشد و خاتمه را ندارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۵۷گ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۲ – ۳۱۷]

● **خضر علیه السلام** / عرفان و تصوف / فارسی
xezr 'alay-he-s-salām
به نقل از تفسیر برهان، التحفة الخضریة، طبقات ناصری.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۵۵۶) [مختصر ف: – ۵۹۸]

● **خضرنامه** / شعر / فارسی
xezr-nāme
امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ – ۷۲۵ قمری
amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)
تاریخ تألیف: ۷۱۵ق
مثنوی است شامل داستان خضرخان خلجی حاکم دهلی و معشوقه او دول رانی دختر رائی که در ۴۵۱۹ بیت سروده است. او نخست داستان را به نثر برای خضرخان نوشته، سپس به دستور او داستان را در چهار ماه به نظم درآورده است. [برای نسخه‌های بیشتر از این اثر رجوع کنید به دیوان امیرخسرو]
آغاز: سرنامه بنام آن خداوند ×× که دلها را بخوبان داد پیوند / زعشق آراست لوح آب وگل را ×× بدان جان زندگی بخشید دل را
چاپ: بمبئی، ۱۳۳۶ق
[نسخه‌های منزوی ۲۸۱۵/۴ و۱۸۵۶/۳؛ دنا ۸۸۱/۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۰/۱–۵/۱۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** در فشان از لب که خسرو را برای تهنیت ×× نوشاری ... سلطان خوبان واجبست
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح، با کتیبه مذهب، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۱۲–۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۷۱۸]

← الخط > آداب الخط
← خط > اصول و قواعد خطوط سته
← خط > توصیف قلم خوب (منظوم)
← خط > آداب خط
← الخط > آداب المشق
← خط > خط تعلیق

● **خط** / خط / فارسی
xat
مادهلی، محمد

mādhelī, mohammad

نوشته محمد المادهلی الشافعی.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۵۶بخش۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۵۷-۶۷) [ف: - ۱۱۹]

● **خط** / خط / فارسی

xat

وحیدی تبریزی، ق۹ قمری

vahīdī tabrīzī (- 15c)

رساله کوتاهی است در آموزش علم خط و اصطلاحات آن.

آغاز: اصل اقلام که در زمان هر پیغامبری صلوات الله علیهم پدید گشت شش است. اول، آدم علیه السلام قلم سریانی داشت ... بدانکه اول قلم کتابت عربی بود بکوفی می‌نوشتند ...

انجام: و مراد دنیوی و اخروی از دانستن این علم حاصل است.

[دنا ۸۸۱/۴ (۱ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۹۱۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۸۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۹۲-۹۳)، ۲۵-۲۷ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۱۴۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۸۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن یشمی ضربی، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۳۹۵]

● **خط** / خط / فارسی

xat

سلطان علی مشهدی، ۸۴۱؟ - ۹۲۶ ؟ قمری

soltān ‘alī mašhadī (1438 - 1520)

چاپ: عکس این رساله جز مجموعه «الشرقیه» ج ۲ (لنین گراد چاپ ۱۹۵۷) طبع شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۲۸-ع

نسخه اصل: فیلم کتابخانه ملی. آکادمی علوم شوروی CDLIV. دو رساله در خط؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۹؛ ۱۷گ [فیلمها ف: ۱ - ۷۸]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:عکسی بدون شماره

همان نسخه بالا [نشریه: ۳ - ۱۰۲]

● **خط** / خط -

xat

نیریزی، احمد، - ۱۱۵۱ قمری

neyrīzī, ahmad (- 1739)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۱۹/۱-ف

دو صفحه خط؛ کا: احمد نیریزی، تا: ۱۱۱۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۷۰۸]

● **خط** / خط / عربی

xat

اصفهانی، احمد بن محمد شفیع، ق۱۲ قمری

esfahānī, ahmad ebn-e mohammad šafī‘ (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۴ق؛ محل تألیف: شهر بابک

رساله کوچکی است.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۶۴/۴۳

آغاز: بسمله. احمده علی نواله ... و بعد ایها التحریر ... اعلم ان احمد المحامد ... فضیلة الخط؛ **انجام:** قد سلکها فی سلک الجمع و التألیف ... احمد بن محمد شفیع الاصفهانی ... فی سنة ۱۱۹۴ فی قصبة شهر بابک

کا: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: یزد؛ سپس چند بند ادبی و عرفانی است به عربی و چند بیت فارسی و عریضة الی صاحب العصر و الزمان، فقرة دعای ندبه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳ ص، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲ - ۱۸۰]

● **خط** / خط / فارسی

xat

عمادالکتاب، محمد حسین، ۱۲۴۷؟ - ۱۳۱۵ شمسی

‘emād-ol-ketab, mohammad hoseyn (1868 - 1936)

نمونه خط

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۹۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ مجدول؛ متن کتاب با رنگ زرد رنگ آمیزی شده؛ کاغذ: فرنگی کلفت، جلد: مقوا، ۲۱گ، ۲ سطر (۵/۵×۱۱/۵) [ف: - ۵۱]

● **خط** / خط / فارسی

xat

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۳/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم منشی آشتیانی، تا: ذیقعده ۱۲۹۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۱۱ سطر [ف: ۵ - ۹۰]

● **خط** / خط / فارسی

xat

قوام السلطنه، احمد، ۱۲۵۲ - ۱۳۳۴ شمسی

qavām-os-sāltane, ahmad (1873 - 1955)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۳۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهمی [رایانه]

● **خط** / خط / فارسی

xat

حکیم الهی، هدایت الله، ۱۲۹۶ شمسی

hakīm elāhī, hedāyat-ol-lāh (1917 -)

از: ۱. اسماعیل بن عباد بن کوفی در ۳۶۶ (؟)؛ ۲. صدرای شیرازی به نستعلیق؛ ۳. سید محسن حکیم به نسخ در ۴ شوال ۱۳۷۱؛ ۴. یغما به نستعلیق؛ ۵. مجلسی به نستعلیق؛ ۶. آقاحسین خوانساری به نستعلیق؛ ۷. علی بن محمد بن حسن بن زین الدین عاملی به نسخ در ۲۳ ذیحجه ۱۰۶۸؛ ۸. صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی به نسخ در قزوین در ۱۰۰۶؛ ۹. محمد حسین آل کاشف الغطاء به نسخ در مدرسه علمیه خودش در روز ۲ رمضان ۱۳۷۱؛ ۱۰. محمد باقر سبزواری برای آقا میرزا محمد جعفر به نستعلیق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۹۶-عکس

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۷۷]

● **خط** / خط / فارسی

xat

کاتب، دوست محمد

kāteb, dūst mohammad

به نام شاه طهماسب و بهرام میرزا، مفردات و مرکبات است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۸۰/۷-ف

نسخه اصل: نسخه ای در ترکیه (خزینه ۲۱۵۴) که «برسم کتب خانه شهریار ابوالفتح بهرام جم اقتدار» نوشته شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ به طریق ابن خواجه امیر علی تبریزی و کمال الدین جعفر تبریزی [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۸]

● **خط** / خط / ترکی

xat

رساله‌ای است در آداب خوشنویسی و فضیلت خط خوب و تعلیم کیفیت نگارش حروف در خط محقق، شامل «مقدمه» و دو «مقال» و «خاتمه».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۵/۶

آغاز: بسمله. بلکل کیم بوکتاب مقدمه سی ایکی مقال و بر خاتمه اورزه ترتیب اولنوب اما مقدمه مشتملدر اوج فصل اوزرینه فصل بوعلمک فضیلتنی و شرفنی و بوعلمی بنیاد ایدن.؛ **انجام:** بیوک لکده برابر اوله پس بو مقدار که بو رساله ده ذکر اولنشمدر عمله کتوره و ضبط ایده کافی اوله بعناية الله تعالى تمت الحروف بعون الملك الرؤف.

بی‌کا، تا: ۹۹۱ق؛ ۱۶ص (۴۸-۶۳) [عکسی ف: ۳ - ۲۷۹]

● **خط** / خط / عربی

xat

این رساله پس از «شافیه» به‌صورت مستقل آمده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۳۷/۶

آغاز: بسمله الخط تصوير اللفظ بحروف هجائه الاسماء الحروف اذا قصد المسمى؛ **انجام:** و انما كتبوا بالياء لقولهم يك وكلا تكتب على الوجهين.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۴گ (۶۱-۶۴)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۸۵]

● **خط** / خط / فارسی

xat

غیر همانند:

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶/۲

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد این رساله مشتمل است در علم خط و آن عبارت است از معرفت تصویر ... الفاظ بحروف هجا و کیفیت ترکیب ان؛ **انجام:** و ما آنچه خلاصه این فن باشد در فصلی و دو باب ایراد کنیم ان شاءالله

در یک فصل و دو باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تنها دیباچه رساله است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ ص، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۳۳]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶/۴

آغاز: باب در معرفت تراشیدن قلم، بدنکه در علم خط معرفت تراشیدن قلم از لوازم است پس از این «باب دویم حروف مقصور و مکسور» و «در بیان بعضی از حروفهای ملفوظ» است.؛ **انجام:** «و موجب ازدیاد هنروری گردد و بالله المتعال و به التوفیق و الحمدلله رب العالمین ... الطاهرین»

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ گویا دنباله رساله پیش باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۳۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۶۵

اثر سلطان علی مشهدی خوشنویس مشهور (در احوال و آثار

خوشنویسان تألیف دکتر مهدی بیانی ۲۴۱/۱ آمده که در ۹۲۰ سروده شده است) در اصول و آداب خوشنویسی [و محتملاً همان آداب الخط او باشد]؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای یک سرلوح مذهب، مجدول، مطلا؛ کاغذ: متن و حاشیه سمرقندی، جلد: میشن قرمز، ۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۲/۱سم [ف: ۲ - ۲۲۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۲۶/۱

آغاز: باسمه سبحانه. نکته ای چند در بیان خط و کتابت و آنچه بدان تعلق دارد، بدان وفقک الله فی الدارین که نویسنده باید که پاک دست و پاک جامه باشد، و از کارهای سخت پرهیز کند؛ **انجام:** چون بر کاغذ نهد جای خط سرازیر آید. تمت النکات.

در آداب نوشتن، از پاکی دست و تراش قلم، و قلم در دست گرفتن، در یک فصل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن ملاعلی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: فستقی، رویه میشن تریاکی، ۲گ (۱پ-۲ر)، اندازه: ۱۰/۲×۲۱/۲سم [ف: ۷ - ۲۸۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۵/۱-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۳۰/۳

آغاز: دیگر بدانکه این مطلب است در بیان تعداد حروف تهجی؛ **انجام:** مولانا محمد حسین کشمیری است که بر کاتبان روزگار چیره دستی می‌کند.

از: شاید محمد قاسم شیرازی (کاتب نسخه)؛ رساله بسیار مختصری است که در ابتدا تعداد حروف تهجی را بیان نموده و سپس انواع خطوط و نام کاتبان مشهور را ذکر کرده است؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم شیرازی، تا: ۱۱۳۱ق؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه، ۲۴۵گ، ۱۷ سطر (۱۴×۲۷) سطر، اندازه: ۲۴×۳۵/۵سم [ف: ۵۱ - ۷۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۴/۲۰

آغاز: علم خط که عبارتست از معرفت الفاظ بحروف هجای آن و کیفیت ترکیب و احوال که باعتبار کتابت طاری شود؛ **انجام:** پس معرب واقع باشد چه اجماع ایشان در اینصورت حجت است و العلم عند الله

رساله‌ای در آداب حروف و فوائد املاء می‌باشد که در پنج «فائده» نگارش یافته: ۱. بیان واضع لغات؛ ۲. اندر آنکه حکمت در وضع لغات چه بود؛ ۳. اندر اینکه دلالت الفاظ بر معانی به حسب وضع است یا بحسب ذات؛ ۴. تقسیم لغات؛ ۵. بیان کلمات معربه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان رساله مطالب متفرقه بدین ترتیب آمده: در نوشتن برات فارسی و عربی، حواله، فوائدی در آداب نگارش، عدد کتابهای آسمانی، اسامی سوره‌های قران، در آداب دعا، صیغه‌های گوناگون با معنی واحد و فوائدی در احکام نجوم و طب (از برگ ۲۱۴ تا ۲۳۰)؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۲۱۱-۲۱۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۳۱]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۸۴/۴

آغاز: بباید دانست که تعلیم خط نسخ تعلیق واضح مولانا میرعلی است. نورالله مرقده بدین طریق است: «الف» باید سه حرکت داشته باشد مثل الف همزه و اصولیش (!) مثل جو باشد میان پر و سرش تند و تیز. و از سه نقطه بیش نباشد. به هر قلمی که باشد؛ **انجام:** «ی» مثل هذای ... و یای معکوس باید که دو نقطه گردنش باشد و سینه اش مثل باز با مرغابی بوده باشد مثل هذا است. و السلام.

گفتاری است کوتاه، در آموزش خط نسخ تعلیق به روش مولانا میرعلی [سلطانی فرزند علی علوی تبریزی د ۸۵۰ق] به ترتیب الفبایی از الف تا یاء؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ ۲گ (۴۱پ-۴۲ر) [ف: ۳ - ۱۲۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۲/۲-ف

نسخه اصل: انقره ش ۲۹۷؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۳]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۷۷/۱۱

باب در بیان خط و مخترع آن و قلم تراشیدن و نامه نوشتن و جز اینها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با دو سرلوح رنگارنگ، مجدول؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۳گ (۱۵۱پ-۱۶۳پ)، ۱۶ سطر [ف: ۵ - ۱۷۴]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۸۰/۵-ف

نسخه اصل: به نام کتابخانه بایسنغرخان، عبدی، علی کاتب در ۹۳۲، عبدالله؛ بی‌کا، بی‌تا؛ که «برسم کتب خانه شهریار ابوالفتح بهرام جم اقتدار» نوشته شده است [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۸]

۱۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶/۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ - ۱۷]

۱۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶/۲

شماره ۲ و ۷ مجموعه ۱۶؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ - ۱۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۵-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۷۸]

۱۴. تهران؛ محتشمی، مسعود؛ شماره نسخه:۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۷۳]

۱۵. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵/۳

خط (مختصری در اصول)؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ - ۱۷]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴/۷۱

آغاز: بسمله قلم نقشبند است چهره گشای قلم را دو نوع آفریده خدای ... و اول خط که در زمان حضرت رسول بود خط کوفیست؛ **انجام:** درین فن هفت اصل معتبر است، اسلامی، خطائی، فرنگی، فصال، ابرواق، کو، یکی را سهو کرده بود والسلام

رساله‌ای است در خطوط سته و خطاطین؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۵۴۹]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۷۴/۳-ف

قطعه خط میرعلی کاتب دو رباعی است با چهار تصویر که بالا و

پایین آنها بیتی فارسی است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۵]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۳۷/۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای سید علی رضای ریحان یزدی؛ قطعه خط میرکمال الدین حسینی در ۱۱۴ (=۱۱۰۴ یا ۱۰۱۴)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲ - ۲۳۵]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۳/۵

بندی از رساله‌ای در خط؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲ص (۸۵-۹۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۱۶۰]

۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۱-عکسی

آغاز: آمد سحری ندا ز میخانه ما ...

۱۵۸ رباعی از حکیم عمر خیام نیشابوری (د ۵۱۵ یا ۵۱۷ق، ۱۱۲۱ یا ۱۱۲۳م) است؛ خط: شکسته، کا: عبدالحمید، بی‌تا؛ ۳ چلیپا، هر ستون ۴ بیت؛ ۲۹گ [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]

● خط (رساله در) / ادبیات / فارسی

xat (r. dar)

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۵۰

آغاز: شکر و سپاس فراوان و ثنا وستایش بی پایان؛ **انجام:** بدان عمل نمودن قابل مستعد را کافیست

خط: نسخ، کا: تبریز، تا: ۱۰۱۰ق [رایانه]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۹۶/۳

آغاز: نقطه باشد با شمره و سراو سه حرکت دارد که به گردش تمام قلم ظاهر شود حرکت اول میل به جانب یمین و حرکت میان راست و حرکت آخر میلی به جانب یسار؛ **انجام:** و چون توفیق به اراده حق است و استکمال در عمل مندرج نه در حکایت اقتصار کلام اولی می‌نماید و الا اعلم خدای رب العزة را نهایتی نیست و الله الموفق و المعین.

چگونگی کتابت حروف الفبا را به ترتیب آورده است؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن خلیل الله حسینی نطنزی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۷۱ر-۷۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰ - ۷۶]

● خطابات عبد البهاء در ممالک خارجه (منتخبات) / کلام و اعتقادات / فارسی

xetābāt-e ‘abdo-l behā’ dar mamālek-e xāreje (montaxabāt)

عبدالبهاء، عباس بن حسینعلی، ۱۲۶۰ - ۱۳۴۰ قمری

‘abd-ol-bahā’, ‘abbās ebn-e hoseyn-‘alī (1844 - 1922)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۸۸

آغاز: بسمله، منتخبات از جلد اول کتاب خطایات عبد البهاء؛ **انجام:** دوم رحیق مختوم در صفحه ۱۰۴۱ مفصلا نقل نموده است

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● خطابات و نامه ها / بهائیت / عربی - فارسی

xetābāt va nāme-hā

در این اثر علاوه بر قسمت‌هایی از خطابات و نامه‌های عباس افندی طریقه خواندن نماز بهائیان، مناجاتها و اشعاری در چند مدح حسینعلی بهاء و طریق وی آورده شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۵۸۰

آغاز: المقتدر العزیز الحکیم ثم اعف یا الهی من سمعی بمحمد قبل علی الذی فاز بعرفانک؛ **انجام:** یا تولایش ز آتش چون سیاوش کن گذر در رهش بشتاب چون اسفندیار از هفت خوان

نسخه بررسی شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۵۸گ، ۱۴-۱۱ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۸/۷×۱۶/۵سم [رایانه]

● خطابات و وصایا / بهائیت / فارسی، عربی

xetābāt va vasāyā

در این رساله تعدادی خطاب‌های شرعی (بعضی به عربی و برخی به فارسی) در زمینه وصیت و ادعیه و مناجات و ... می‌باشد. در بعضی موارد به اشعار فارسی نیز استشهاد شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۸۶/۱۳

آغاز: یا اخا وحید قد قضی فلتحمدن اله ربک علی ما جری علیک و لتبصرن فی الله حق البصر انه لایضیع اجر الذین هم فی جنته یبصرون؛ **انجام:** آنچه خداوندیت را شاید یا جبار شکور الحمدلله الذی اذهب عناالحزن النار ربنا الغفور و شکور.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز،۲۳ص،۱۹سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۹۴]

● الخطاب الی المجتهدین / اخلاق / عربی

al-xiṭāb ila-l mujtahidīn

کیاء گیلانی، احمد بن محمد، ق ۱۰ قمری

kīyā’ gīlānī, ahmad ebn-e mohammad (- 16c)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۶

خط:نسخ،بی‌کا،تا:با تاریخ ۱۱۶۰ق؛۲گ(۱۴پ-۱۵پ)[ف:۵-۲۳۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۱۴

مکرر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ ۱گ (۵۸ر و پ) [ف: ۵ - ۲۳۸]

● **خطاب امیر المؤمنین علی بن ابی طالب بطارق بن شهاب** / حدیث / عربی

xiṭāb-u amīr-il-mu’minīn ‘alī ibn-i abī-ṭālib bi-ṭāriq ibn-i šahāb

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

خطابه‌ای است درباره امامت.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۶۵

آغاز: فی المجلد الثالث من البحار و الثالث من العوامل عن امیر المؤمنین قال الطارق بن شهاب، یا طارق الامام کلمة الله و حجة الله و وجه الله؛ **انجام:** ان العرش لم یستقر حتی کتب علیه با النور لا اله الی الله محمد رسول الله علی ولی الله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول و مذهب؛ جلد: چرمی، ۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۵۹]

● **خطاب امین السلطان به مشیر لشکر پیشکار گیلان** / اسناد / فارسی

xetāb-e amīn-os-soltān be mošīr-e laškar-e pīškār-e gīlān

رشت؛ ملی؛ شماره نسخه:۶

درباره صد تومان حق استیفای میرزا رضای مستوفی؛ بی‌کا، تا: محرم ۱۳۰۶ق [نشریه: ۵ - ۳۹۱]

● **خطاب در قرآن** / علوم قرآن / فارسی

xetāb dar qor’ān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۱۲۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

← الخطاب الشفاهی ⯀ حجیة الادلة الاربعة و خطاب المشافهة
← خطاب المشافهة ⯀ حجیة الادلة الاربعة و خطاب المشافهة
← خطاب المشافهة ⯀ حجیة ظواهر الکتاب

● **خطاب المشافهة** / اصول فقه / عربی

xiṭāb-ul mušāfiha

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ - ۱۲۳۸ قمری
majzūb-‘alī-šāh, mohammad ja‘far ebn-e safar (1762 - 1823)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۰۵/۴

آغاز: المعروف من مذهب الاصحاب ان ما وضع لخطاب المشافهة من قبیل یا ایها الذین امنوا و یا ایها الناس؛ **انجام:** و کذلک حمل النکاح علی مجرد الدخول ارتکاب خلاف ظاهر لا دلیل علیه.

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۴۶۲]

● **خطابه فرانچسکو گابریلی (ترجمه)** / تراجم / فارسی

xetābe-ye ferānčesko gābrīyellī (t.)

ترجمه خطابه فرانچسکو گابریلی درباره ابن سینا در فلورانس در ۵ ژون ۱۹۵۰م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶۳/۳

خط: نستعلیق، کا: عباس اقبال، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی،۸۱ ص، قطع: بیاضی ربعی [ف: ۱۷ - ۱۸۹]

● **خطابه ها** / بهائیت / فارسی

xetābe-hā

عبدالبهاء، عباس بن حسینعلی، ۱۲۶۰ - ۱۳۴۰ قمری
‘abd-ol-bahā’, ‘abbās ebn-e hoseyn-‘alī (1844 - 1922)

مجموعه‌ای است از سخنرانی‌های عبدالبهاء عباس افندی پیشوای فرقه بهائیان در آمریکا، با عناوین زیر: خطابه در کلیسای بابلیت در خیابان پنجم برک امریکا، خطابه در دارالفنون کلارک، نطق وی در خصوص جنگ دنیا، خطابه در انجمن آزاد آمریکا، نطق در کنیسه یهودیها منابولیس آمریکا، نطق در کنگره ارتباط شرق و غرب در واشنگتن، نطق در منزل میس پارسم در دوبلن ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۵

آغاز: مژده باد مژده باد که نور شمس حقیقت طلوع نمود مژده با مژده باد؛ **انجام:** تنها انسان ترقیات تامه ننماید بل ناقص مینماید.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ارسالی دادستانی مشهد در مرداد ماه ۱۳۶۴؛ کاغذ: فرنگی مشقی، جلد: مقوایی با روکش گالینگور، ۳۲گ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۶سم [ف: ۱۷ - ۱۳۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۵۷۸

آغاز: تواند و این مشتاقان آشفته و پریشان تو سرگشته کوی تواند و پر جذبه در وی تو کله آهوی تو در بیابان هجران سرگشته و حیران هستیم؛ **انجام:** طوبی لمن یزین مضجعک البدیع لعمرالله انه لمن الفائزین و فی جنته الخلد لمن الخالدین

این اثر با توجه به محتویات آن به نظر می‌رسد که قسمتی از خطابات و نامه‌های عباس افندی معروف به عبدالبهاء فرزند و جانشین حسینعلی بهاء می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین ابن کربلایی اکبر شاه آبادی، تا: ۱۳۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی نازک نخودی، ۱۷گ، ۱۴-۱۲سطر (۷-۹×۱۴-۱۵)، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۷سم [رایانه]

● **الخطابية = جواب مسألتين = كيفية القصد للمصلى و التجلى للحق** / عرفان و تصوف، پاسخ پرسش‌ها / عربی
al-xiṭābīya = jawāb-u mas'alatayn = kayfīyyat-ul qaṣd li-l-muṣallī wa-t tajallī li-l-ḥaq

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۲۴ق

مشتمل بر دو مسئله: ۱. گوینده ایاك نعبد و ایاك نستعین که را قصد می‌کند؟ آیا قصد ذات می‌کند یا چیز دیگری؟ و نماز غافل چگونه صحیح است و حال آنکه شعور و قصدی ندارد؟ ۲. استفسار از حدیث ان الله تجلی لعباده فی کلامه.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین بعد، فیقول العبد المسکین ... انه قد أرسل الی بعض الاخوان المحصلین من العلماء العارفین الطالبین للحق و الیقین

انجام: و قد اختصرنا الجواب اعتماداً علی حسن الاستماع و الفهم اللماع و لضیق الوقت و استعجال الجواب و الحمدلله رب العالمین.

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۹/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [: ۳ - ۴۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۰۸/۵
شاید از احسائی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۲۱۴ر-۲۱۵پ) [مختصر ف: - ۳۳۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در عصر مؤلف؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۵-۷)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۷۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۸۴/۵
کا: سید محمد بن نعمت الله موسوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:تیماج مشکی،۲ص(۲۰-۲۱)،اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۸۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فرغ من تسویدها العبد المسکین احمد بن زین الدین ... ۱۲۲۴ هـق
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: فرنگی، رویه کاغذی ساغری، ۵ص (۴۵-۴۹)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۹ - ۵۱۹]

۶. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۷۴۲/۱۱
خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن عوض قراچه داغی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۳گ (۵۵ر-۵۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۶سم [ف: ۵ - ۱۶۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۲۹/۱۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۸ شوال ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۷۲]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۴/۶-عکسی
آغاز: برابر
خط: تحریری، کا: علی بن محمد برغانی، تا: شوال ۱۲۳۳ق؛ ۶ص (۵۷-۶۲) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۲/۳۸
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶ص (۴۲۷-۴۳۲)، ۱۸سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲ - ۲۶۲۷]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۷/۵-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** لایقع من نار او جنة تاوی الاتباع.
خط: نسخ خوش، کا: محمد شریف بن عبدالعلی الکاتب، تا: صفر ۱۲۳۶ق؛ ۶۸ص (۹۸-۱۶۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]

۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۱۷/۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش لاجوردی، ۲۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۲۴]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن رستم استرآبادی، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۵۵پ-۱۵۷ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۸۳]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج روغنی، ۳گ (۵۹ر-۶۱پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۳۶]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۲۶/۵-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ تحریری،کا:ابن ملا بدر زنگنه دودئی شهیر به خام عابد، تا:یک‌شنبه ۱۸ صفر ۱۲۳۹ق؛ ۷ص (۷۳-۷۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۲۹
آغاز و انجام: برابر
کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۳۵۳-۳۵۴)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۲۳۷]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۳/۵-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۳ق؛ ۵ص (۶۰-۶۴) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]

۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۳۶/۹
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد صادق یزدی، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴ص (۹۳-۹۶)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۱۰۰]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۰/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: صادق بن حسن بافقی کرمانی، تا: ۲۱ ذیقعده ۱۲۵۳ق؛ ۱۱ص (۱۲۱-۱۳۱) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۴۰/۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: زین العابدین بن محمد رضوی، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۲۵۳ق؛ ۹ص (۶۷-۷۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بابا سواد کوهی، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۴گ (۱۸ر-۲۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۴سم [ف: ۵ - ۱۱۸]
۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۷۱/۱۳
خط: نسخ، کا: محمد رحیم خوئی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۴۷ر-۵۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۵۸]
۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۲/۱۶-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: عباس بن علی محمد زنوزی، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ ۶ص (۳۶۱-۳۶۶) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۱]
۲۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۷۳/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن هادی، تا: جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۶]
۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۸۴/۷
کا: محمد رضا بن عبدالغفار بن عبدالرزاق نجف آبادی اصفهانی، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۳گ (۲۷پ-۲۹پ) [ف: ۵ - ۲۶]
۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۲۹/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۵ص (۹۳-۹۷)، ۱۹ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۳سم [ف: ۴۵ - ۹۸]
۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۱۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۵۳-۶۲)، ۱۳ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۴۶۵]
۲۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۷۳/۱۱
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۶]
۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۳۰
کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۱۷پ-۲۱۹ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷ - ۴۱۳]
۲۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۹۱/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلیطلب مبتغیه ذلک من کتب ذویة و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۰گ (۳۹پ-۴۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۹۰]
۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۵۰/۷-۳۳/۱۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۹۶۸]
۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۹۷/۷-۱۹/۱۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۳۲۳]
۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۲۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** الی حیاة القیظة فافهم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه ۵ و۶ بندی است درباره علم از همو و «تفسیر آیه نور» و «تفسیر قل الله او ادعوا الرحمان»؛ ۳ص (۴-۶) [ف: ۵ - ۲۶]

← خطاطان ≻ آشنایی با احوال و آثار خوشنویسان و خطاطان اردستان

● الخطأ فی القراءة / تجوید / عربی
al-xaṭa' fi-l qirā'a

نسفی، عمر بن محمد، ۴۶۱ - ۵۳۷ قمری
nasafī, 'omar ebn-e mohammad (1070 - 1143)

خطا و اشتباه در قرائت را مؤلف این رساله در شش جهت می‌داند، خطای در آیه یا کلمه یا حروف یا اعراب یا قطع کلمه یا وقف و ابتدا. این رساله مختصر مشتمل بر بیان این شش موضوع می‌باشد.
[دنا۸۸۴/۴؛ مکتبة امیر المومنین ۲۰۲/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۱۵/۲
آغاز: قال الشیخ الامام الأجل الأستاد ... اعلم ان الخطأ فی القراءة علی ستة أنواع؛ **انجام:** و هو اختیار شمس الأئمة محمد بن احمد الحلوائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۳پ-۱۹پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۱۷]

● خطأ من قال ان الکمیة جوهر = الکمیة لیست بجوهر / فلسفه / عربی
xaṭa'-u man qāla inna-l kammīyat-a jawhar = al-kammīyat-u laysat bi-jawhar

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

آغاز: ان الکمیة والحرارة و البرودة و ما تبعها أعراض و لیست

بجواهر و ان کانت ملازمة للجواهر و لیس الجسم من حیث هو جسم بجوهر بل من حیث هو مرکب من جاهر و هو الهیولی و الصورة الملازمة للهیولی و نعنی بالصورة الملازمة للهیولی الطبیعة التی تمسک الکمیة فی الهیولی بتوسط الحرارة و البرودة
انجام: و الکمیة لیست بجوهر و مجموع العرض و الجوهر لایکون جوهراً من حیث مجموعهما بل من حیث الجوهر فقط و ذلک المعنی موجود فیه قبل ترکبهما و الله اعلم بالصواب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۱۵-ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹/۱۲؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۲گ (۵۴ر-۵۵ر) [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۶]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۵۹/۱۳-عکسی و ۳۷۱/۱۳-عکسی و ۴۳۷/۱۳-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۲۲۶]

← خطا من قال: «أن الکمیة جوهریة» و من قال: «أن شیئاً هو جوهر و عرض معاً» (رسالة فی) ≻ خطأ من قال: «أن شیئاً هو جوهر و عرض معاً» (مقالة فی)

● خطأ من قال: «أن شیئاً هو جوهر و عرض معاً» (مقالة فی) = خطا من قال: «أن الکمیة جوهریة» و من قال: «أن شیئاً هو جوهر و عرض معاً» (رسالة فی) /

فلسفه / عربی

xaṭa’-u man qāl: «anna šay’-an huwa jawhar-un wa ‘arḍ-un ma‘ā»

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

در بیان اینکه یک چیز نمی‌تواند هم جوهر مستقل و هم عارض بر چیز دیگر باشد.
آغاز: بسملة، مقالة ... قال: قال ان قوماً لما استشکل علیهم فقیل الفصول البسیطة فقیل: إن الفصول البسیطة المقومة للأنواع الجوهریة مثل النطق مثلاً فی تقویمها وجودها
انجام: ولکن لأن الصورة أخری أعدمت و فعلت فی الأقامة فعلها فهذه کاف و الحمد لله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً؛ تمت المقالة للرئیس أبی علی
[مصنفات ابن سینا ص ۹۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹/۱۱
خط:نسخ،بی‌کا،تا:با تاریخ ۵۷۰ق؛اندازه:۱۱×۱۹/۵سم[ف:۲ - ۳۵۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۱۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸/۱۵-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی‌کا، تا: شاید اوایل قرن ۷، ۲۵گ (۱۰۸-۱۳۲) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۲]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۳عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل:گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۶۷۷ق؛ ۴ص (۱۴-۱۷)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۰۵]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۶۶۸
آغاز: بسمله، مقاله فی شیئا و اخذ یکون عرضا وجواهرا تمت؛
انجام: من قال ان شیئا واخذ یکون عرضا و جواهرا تمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۱/۸
خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶ص (۱۰۱-۱۰۶)، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۲۰]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۷۲ر-۱۷۴پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۳۶]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۲/۵
آغاز: بسملة. مقالة فی خطاء من قال ان شیئا جوهر و عرض معاً للرئیس قدس الله رمسه. قال ان قوماً لما استشکل علیهم فقیل الفصول البسیطة (گ۲۴پ)؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، زرد،۶گ (۲۴پ-۲۹پ)، ۱۷ سطر [ف: ۱۱ - ۵۸۰]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۶۸/۶
انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مدعو به طاهر تنکابنی، تا: ۱۳۱۵ق؛ ۸ص (۱۳۲-۱۳۹)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹ - ۶۹۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۰۲/۶-ف و ۴۱۲۸/۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱ و ۱۹]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۴گ (۹پ-۱۲ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۸۶]

● خط اوهل / خط / فارسی

xatt-e awhal

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۶۷/۱۲
آغاز: خط اوهل، شخصی که بقوت طبع فیاض و قدرت دل مرتاض یگانه زمان و فرزانه اوان خود بوده خطی وضع کرده و ضابط و بیرون آورده و مستحسن افتاده و طریقه آن چنانست که از مجموع حروف تهجی چهارده حرف که غیر منقوط است

اختیار کرده چون ... و هر دو حرف را با هم ضم کرده مقدر بر آنکه قایم مقام یکدیگر باشند و مجموع ترکیبی ساخته است چنانکه «کم صلا او خط در سع له» و هر حرف که منقوط است بر اصل خود باشد و بدین خط و اصطلاح همه چیز توان نوشت و بدین خط ضابطه سخن گفت ... باید گفت بدین ترتیب ابیات بنویسد:«وی کانع ردایشون و کداز مجوباری» ترجمه: ای مونس درویشان، امروز کجا بودی ... اما تا کسی ازین اصطلاح نیک واقف نباشد بر هیچ لغت او مطلع نتواند شد خط مشجر این خط را یکی [پایان نسخه]

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن محمدرضا، تا: رمضان ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ رساله‌ای ناقص و تنها چند سطری از آغاز دارد که در بالا نقل شده؛ کاغذ: اصفهانی ترمه، جلد: میشن سرخ، ۹۷گ، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۳- ۱۶۲]

● **خطای نامه** / اخلاق / فارسی

xatāy-nāme

خطایی، علی اکبر، ق۱۰ قمری

xatāyī, ʻalī akbar (- 16c)

اهداء به: سلطان سلیم خان

تاریخ تألیف: نزدیک به پایان ربیع الاول ۹۲۲ق

چاپ: ایرج افشار در تهران، ۱۳۵۷

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۰۴-ف

نسخه اصل: عاشر فندی در سلیمانیه ۶۱۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ وقف مصطفی رئیس الکتاب در۱۱۵۴؛۱۲۹گ [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۶۷/۳-ف

نسخه اصل: طرازی ش ۵۲۸ ش ۵؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ در ۱۲۹ شعرهای فارسی است؛ ۶۲گ (۶۷-۱۲۸) [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۴]

● **خطای نامه** / - فارسی

xatāy-nāme

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۵۵بخش۳

آغاز: بسمله. جمله اشیاء و ذرات زمین و آسمان مسجع حقند ... خداوندا منزه پاک و بی عیب

در نوزده باب: ۱. راههای انتهای از دیار اسلام، ۱۶. بیان قلماق به نوبت هر سال، ۱۷. بیان زراعت و قحطی و قیمتی و آتش شهر سوختن، ۱۸. بیان زر و نقره و پل و کاغذ برای پل، ۱۹. بیان قانون و قواعد نگاه داشتن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در آن از سلطان سلیمان ستایش شده و فصلی در تقسیم دنیا دارد و یاد شده که الغ بیک سلطان علی قوشچی شهیر را به خطای فرستاد؛ ۱۵گ [ف: - ۱۱۹]

● **الخطب** / حدیث / عربی

al-xuṭab

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

چند خطبه از حضرت علی (ع) و بعضاً با ترجمه فارسی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۳/۱۲

آغاز: مما نقل من کتاب الخطب الکبیر لامیر المؤمنین (ع) خطب علی منبر الکوفة فقال: ان امرنا صعب مستصعب لا یحمله الاملک مقرب او؛ **انجام:** و انا الهادی بالولایة. هذا ما وجد منها. و الحمدلله رب العالمین، و الصلاة و السلام علی اشرف المرسلین، محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۳/۶×۱۹سم [ف: ۱۴ - ۲۳۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۳۸

آغاز: لا تقولون احد کم انی اعوذبک من الفتن لانه لیس احد الا هو مشتمل علی فتنه و لکن من استعاذ؛ **انجام:** نفسی عن جزاء الغیبة و کل اغتیاب جهد من لاله جهد (نهج البلاغة)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۷۴) [ف: ۱۵ - ۱۴۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۲/۱۳

آغاز: من خطب سید الاوصیاء امیرالمؤمنین ... فی التوحید ... ما وحدة من کیفیة و لا حقیقة اصاب من مثله؛ **انجام:** و ان افرط به اشبع نطقه البطنة فکل تقصیر به مضر و کل افراط له مفسد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشانه «۱۲/۵»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۹گ (۲۶پ-۳۴ر)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۹، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۱۷۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۰/۵عکسی

آغاز: هذه خطب الامام علی الثلاث کرم الله تعالی وجهه و هذه الثلاث الذین علیهم مدار الجفر ... بسمله. عن جابر بن عبدالله الانصاری رضی الله عنه ان امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه و کرم وجهه و شرفه و عظمه و ... صعد ذات یوم علی المنبر فقال معاشر المسلمین رحمکم الله؛ **انجام:** علی الارض ظلاً غامراً تمت الخطبة الثالثة من خطب البیان لأمیر المؤمنین ...

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، شماره ۴۲۱۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۰۳ق؛ مجدول؛ ۲۶ص (۱۱۵-۱۴۰)، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۶۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۴۳-طباطبائی

آغاز: و من خطبه له علیه السلام یعلم عجیج الوحوش فی الفلوات و معاصی العباد فی الخلوات؛ **انجام:** و تقشعت بطول استغفارهم ذنوبهم.

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ص (۱۷۸-۲۱۰-حاشیه)، ۱۹ و ۲۰ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۷۱]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۴۱-عکسی

آغاز: و من خطبة له ع. یذکر فیها ابتداء خلق السماء و الارض و خلود آدم ع. الحمدلله الذی لایبلغ مدحته القائلون. و لایحصی نعمائه

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با قصیده‌ها و شعرهایی از سرایندگان نامور عرب [عکسی ف: ۱ – ۱۶۱]

۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۶۸–طباطبائی**

آغاز: خطبه: بسمله انا الذی عندی مفاتیح الغیب لا یعلمها الا هو

سرآغازی همانند خطبة البیان دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۶۱) [ف: ۲۳ – ۷۳۴]

۸. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۰۰/۲**

آغاز: من کتاب «ینبوع الحیاة» بسمله. و من خطبة له ... الحمدلله الذی فتق الاجواء؛ **انجام:** و منهم نصرة الارض (کتبتها کما وجدتها و فیها، نقص حروف).

دارای خطبه‌های طتنجیه و افتخار و خطبه او پس از بازگذشت از جنگ خوارج [انا اول المسلمین ...] و خطبه [الحمدلله مدهر الدهور ...] و خطبه بیان و خطبه [فی معرفتهم بالنورانیة وانهم ممسوسون فی انوار الربوبیة ...] با روایتی که برسی با اختلاف روایت کرده است و نیز منتخب آن [انا صاحب الرجعات] و خطبه‌ای به روایت از سلمان و ابی ذر، و خطبه‌ای به روایت از طارق بن شهاب و «خطبه رضا» به روایت ابومحمد قاسم بن العلی، از الکانی کلینی درباره «اختلاف الناس» و «خطبه مخزون» علی به روایت ابن طاووس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخدی، جلد: تیماج کبود، ۴۰گ (۱۷ر–۵۶پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۱۷/۵سم [ف: ۴ – ۳۷۲]

۹. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۷/۵**

آغاز: ترجمه خطبه جناب اسدالله الغالب ع – مؤمن کسی است که در دین خدا بینا و بمراسم آن دانا باشد و در دین صلب تر از کوه گران و در طاعت خدا. سخت تر از سنک و سندان باشد. کوه را با تیشه توان شکافت و دستی بر دین مؤمن نتوان یافت. رویش شگفته و خندان و دلش محزون و گریان؛ **انجام:** و اگر بشر مذکور گردد از گفته ایشان آشفته نگردد. اگر چنانست استغفار کند و اگر نه چنانست شاکر باشد.

خطبه ایست از امیر مؤمنان (ع) درباره مؤمن که چگونه باشد؛ خط: نستعلیق، کا: عباسعلی بن نعمت الله کرمانی احمد آبادی، تا: ۱۲۱۲ق؛ ۳گ (۱۱۶پ–۱۱۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵ – ۱۲۱۵]

۱۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۳/۲۰**

شامل خطبه طتنجیه و خطبه دیگری از ایشان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ شوال ۱۲۵۰ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۲۸۲–۲۸۴)، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۷۴]

۱۱. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۴۹**

گزینی از خطبه‌های نهج البلاغه و جز آن است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۳۷گ، ۱۸سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۴ – ۳۷۳]

۱۲. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۸/۲–عکسی**

آغاز: یکم: حدثنی احمد بن محمد الخراسانی عن ... فسألوه عن قریش ... و قام خطیبا فحمدالله ... و ثم قال: معاشر الناس قالنا و لقریش.دومین (خطبة البیان): الحمدلله بدیع السماوات و فاطرها. سومین: الحمدلله حمد معترف بحمده، معترف من بحارمجده

در مجموعه، سه خطبه است، دومین آنها «خطبة البیان» است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق [عکسی ف: ۱ – ۱۶۱]

۱۳. **همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۹۴/۴**

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله اجمعین، و بعد هذه الکلمات منسوبة الی امیر المومنین علیه السلام و هی المشتملة علی الخطبة الطتجیبة و الخطبة المسماة بالافتخار و الخطبة الروحیه و الخطبة الکواهلیه و الکلمات الجامعة لمعرفة النورانیة و نورانیة الائمه؛ **انجام:** و ایضا قال امیر المومنین لرمیله و هو مریض یا رمیله مامن مومن و لا مومنته یمرض الا مرضتا لمرضه و لا حزن ... ایضا من کلامه تم لا تخضعن لمخلوق علی طمع ... فلقمه من جریش الخبز تشبعنی و جرعة من قراح الماء تروینی و رقعة من خشین الثوب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی[رشت و همدان: ف:۱۵۵۸]

۱۴. **مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۴۰/۲**

خطبه طتنجیه و به جز آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [اوراق عتیق: ۱ – ۲۵۶]

۱۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۳۰–طباطبائی**

آغاز: و من خطب امیرالمؤمنین علیه السلام، فا تعظوا عبادالله بالعبر النوافع.؛ **انجام:** و قالت الملائکه ما قدم الله اباءکم تقدموا.

ده خطبه (برگزیده) از خطب حضرت مولی علی علیه السلام است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید شده، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ص (۱۰۴–۱۲۰–حاشیه)، اندازه: ۱۰×۲۱سم[ف:۲۳–۶۸]

۱۶. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۹/۳**

منتخب؛ خط: نسخ، کا: علی بن عباس ... بحرانی، تا: ۱۲۸۳ق؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ – ۲۲]

۱۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۰/۶–طباطبائی**

آغاز: العاص عن عبدالواحد بن الصواف عن محمد بن اسماعیل الهمدانی عن ابی الحسن موسی علیه السلام قال امیر المومنین علیه السلام یوصی اصحابه و یقول اوصیکم بتقوی الله فانها غبطة الطالب الرامی

وصایای امیر المومنین علی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۱۳۱ر و پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۳۰]

۱۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۲/۴**

آغاز: خطبه اول: الحمدلله الذی بدء کل شیء منه و عود کلشیء الیه.؛ **انجام:** خطبه دوم: الحمدلله الواصل الحمد بالنقم و النعم

بالشکر اهل الکبریاء.
دو خطبه منسوب به امام علی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین هزار جریبی، تا: رمضان ۱۲۳۳ق، جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۰ سطر [ف: ۳۶ - ۲۹۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۳۳/۱

شامل این عناوین: خطبه طتنجیه از امام علی (ع)، خطبه افتخاریه آن حضرت، خطبه روحیه آن حضرت، خطبه کواهلیه، خطبه آن حضرت پس از رجوع از نهروان، خطبه آن حضرت فی بیان نورانیته و نورانیة الامام، با اشعاری منسوب به محمد بن ابی بکر و امام علی (ع) و امام سجاد (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ (۵۳پ-۸۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۹۳]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۷۱/۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۸۴-۱۹۱)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۶۷]

۲۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۷۰/۱

آغاز: خطبة البیان - آنچه موجود است - قلب الله - ان الینا ایابهم ثم ان علینا حسابهم. دل خدا بدرستیکه سوی ماست بازگشت ایشان که بر ماست حساب ایشان. مناجات - بسمه - الحمدلله الملک المحمود المالک الودود مصور کل مولود؛ **انجام:** هر چه در دنیا و دین بالاتر از وی هیچ نیست ×× میتوان خواندن تو را الا اله العالمین. مناجات - و له الحمد و السرمد و المدح لرسوله احمد و صلی الله علی محمد و آله و سلم.

این قسمت که اول آن افتاده شامل دو خطبه حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است. اولی خطبة البیان است که ترجمه کتاب آن با جوهر سرخ در زیر آنها نوشته شده است. دومی مناجات آن حضرت است که از کلماتی ترکیب یافته که حروف آنها بدون نقطه است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۷گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۴۲]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۴۵۲/۲

دو خطبه «طتنجیه» و «بیان»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز،۵گ(۸۲-۸۶)،۱۸سطر،اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۷۳]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲/۵

آغاز: (و من مناقبه علیهم الصلوة و السلام خبر الدهقان فی قتال النهروان یروی بعد حذف الاسانید) ان امیرالمؤمنین ص لما خرج الی قتال النهروان نزل بقریة تدعی بنهر نیل بین المنزل و النهروان فلما عرس خفقت بوقات العسکر و قرعت طبولهم فقال ما الخبر قالو وارد آخر العسکر یقول؛ **انجام:** واعلم ان یومک هذا یوم ممیت_ ولم یبق من عسکرهم الا عشرة و لم یقتل من عسکره الا العشرة (والحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین محمد و آله الطیبین الطاهرین)

در سماء و عالم بحار (۱۴۹:۱۴) از رسالة الاستخارات ابن طاوس حدیثی به دو روایت آمده که یکی از محمد بن رستم بن جریر طبری امامی (در جزء دوم دلائل الامامة) از حسین بن عبدالله حربی و (ابوالحسین) محمد بن هرون تلعکبری از (ابو محمد هرون تلعکبری از ابوالحسین) محمد بن احمد بن مخزوم (مقری مولی بنی‌هاشم) از احمد بن القاسم (بری) از یحیی بن عبدالرحمن از علی بن (حی بن) صالح کوفی از زیاد بن منذر از قیس بن سعد، دومی از اصبغ بن نباته است در این حدیث علی (ع) در جنگ نهروان با «سر سفیل» دهقان سوار مدائن گفتگو می‌دارد. (نیز سفینه البحار قمی ۴۷۳:۱) این دو روایت همین حدیث نسخه ما است آنهم با اختلاف و هر سه هم جز آنست که در احتجاج طبرسی ص ۱۲۵ آمده است. این هم گفته شود که رسالة الاستخارات اگر همان «فتح الابواب بین ذوی الالباب و بین رب الارباب» (ش ۶۱۷) باشد که من هر چه گشتم آن دو روایت را در آن نیافتم ولی در فرج المهموم ابن طاوس ص ۱۰۲ همین دو روایت آمده است و سند نخستین آن چنان است که نوشته‌ام و با بحار یکنواخت نیست. در دلائل الامامة چاپی هم این حدیث را ندیده‌ام و گویا از آن بخشی از این کتاب باشد که اکنون در دست نیست و ابن طاوس داشته بود (الذریعه ۲۴۵:۸). باز در همین جلد بحار (ص ۱۴۴) خبری دیگر است درباره گفتگوی علی با دهقانی ایرانی آن‌چنان‌که در احتجاج طبرسی (ص ۱۲۵) آمده است. همچنین خبری دیگر در ص ۱۵۳ همین جلد از احتجاج (ص ۱۲۵) و نهج البلاغه (۱۲۴:۱ ش ۷۶ چاپ با شرح عبده) آورده شد. گفتگوی علی با دهقان‌های انبار در مختار حکم نهج البلاغه (ش ۳۸) که نجومی نیست و سخن او هنگامی که به جنگ خوارج می‌رفته (۱۶۰:۳) هم روایت گردید. پس از حدیث دهقان در گ ۲۰۱پ دارد: و من مناقبه (ع) ماوردت بها الاحادیث ... المروية و اتصلت بها الاخبار عن النبی المختار ص ما ادلهم لیل عسعس فجر و اضاء نهار. من ذلک استخراج الاحادیث الاربعین عن سید المرسلین فی مناقب اهل بیته المکرمین نقلا من کتاب بخزانة مشهد امیرالمؤمنین ص استخرجه و نسخه السعید المرحوم جلال الدین محمد بن العمر الطاهر رحمه الله تعالی و نقلته انا من تلک النسخة من ید مملوکه و عتیقه آتش الرومی و هو روایة اسعد بن ابراهیم الاربلی عفی الله عنه ما صورته: بسمله. قال الراجی رحمة ره المستغفر من ذنبه اسعد بن ابراهیم بن الحسن بن علی الاربلی. در ذریعه از اربعین اسعد بن ابراهیم بن حسن بن علی بن علی حلی که از استادان سنی خود در یک مجلس به سال ۶۱۰ روایت نموده و در آغاز آن گفته که از بسیاری از مشائخ حدیث شنیده‌ام و از امام شافعی و حنبلی روایت کرده که از چهل حدیث آنهائی خواسته شده که در منقبت اهل بیت باشد یاد شده است (۴۱۰:۱) و می‌نویسد که در الدمعة الساکبة نیم صفحه‌ای از آن آمده و این اسعد سنی و اربلی خوانده شده (مانند نسخه ما) و گویا او را با سعد اربلی که شیخ حسن حلی زنده ۸۰۲ در المحتضر از او بسیار می‌آورد (الذریعه ۴۱۶:۱) یکی پنداشت با اینکه او یکی از دانشمندان حلی و امامی است؛ خطب و ملاحم؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ [ف: ۵ - ۱۲۹۱]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۹/۴

آغاز: رواة الشیخ رجب محمد بن رجب البرسی الحلی رحمه الله فی کتابه المسمی بمشارق انوار الیقین فی کشف اسرار

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه نزدیک به ۹۳ کلمه می‌باشد گ ۹۵پ-۹۶پ و چنین است: «رواه الشیخ رجب محمد بن رجب البرسی الحلی رحمه الله فی کتابه المسمی بمشارق انوار الیقین فی کشف اسرار امیرالمؤمنین ع قال و من خطبة له علیه السلام: انا عندی مفاتح الغیب لایعلمها بعد رسول الله ص الا انا. انا ذوالقرنین المذکور فی الاولی انا صاحب خاتم سلیمان انا ولی الحساب انا صاحب الصراط و المواقف انا قاسم الجنة و النار انا آدم الاول انا نوح الاول انا آیة الجبار انا حقیقة الاسرار انا مورق الاشجار انا منونع الثمار انا مفجر العیون انا مجری الانهار انا خازن العلم - انا القائم بالقسط انا محمد و محمد انا و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم. و امثال هذه الکلمات منه علیه السلام کثیرة و خطبة البیان عنه مشهورة و قد ذکر الشیخ رجب فی کتابه کلمات آخر له ص من هذا القبیل بروایة سلمان و ابی ذر رض فی حدیث لهما و بروایة جابر رض فی الخطبة الطنجیة و بروایة الاصبغ بن نباته فی خطبة الافتخار الی غیر ذلک و قال فی آخر الخطبة الطنجیة بعد کلام له فی الاخبار الاتیة و الحوادث للغیبة: الاوکم عجائب ترکتها و دلائل کتمتها لا اجدلها حملة. ثم قال بعد کلام طویل من هذا القبیل: کانی بالمنافقین یقولون فص علی علی نفسه بالربانیة الا فاشهدوا شهادة اسالکم بها عند الحاجة الیها ان علیا ع نور مخلوق و عبد مرزوق و من قال غیر هذا فعلیه لعنة الله و لعنة اللاعنین»، پس از این شعرهایی است غلوآمیز به فارسی در ستایش از علی(ع)، در کنار گ ۹۵پ دارد: «این خطبة البیان را در مناقب مرتضوی کشفی ذکر کرده و گفته که صد و چهار کلمه است و حکایت دشت «ارژن» را هم نقل کرده»؛ در کنار گ ۹۶پ دارد: «و لهذا ورد عنهم ع: حدیثنا صعب مستصعب لا یفهمه الا ملک مقرب او نبی مرسل او مؤمن امتحن الله قلبه بالایمان و ایضا وقع عنهم فی عدة (احادیث) صحیحة قولوا فینا کل شی و کل (قول) خطر ببالکم الا الربوبیة»، در گ ۹۷ر-۹۹پ پراکنده‌های کلامی است، در گ ۱۰۰پ-۲۰۰ از نهایة العقول امام رازی است در امامت و خلع افعال؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۲۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۱۲۹۸]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۲۴/۱۱

آغاز: ایها الناس من طلب الدنیا و جد الحسرة و الندامة ...

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن آلبالویی، ۱۵ سطر [ف: ۹ - ۵۹]

● **الخطب** / فلسفه / عربی

al-xuṭab

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۲گ (۲۵پ-۲۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۸۷]

● **خطب** / ادبیات / عربی

xutab

خجندی، عبداللطیف بن محمد، ۵۳۵ - ۵۸۰ قمری

xojandī, ‘abd-ol-latīf ebn-e mohammad (1141 - 1185)

من انشاء صدرالدین عبداللطیف الخجندی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۹۰-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۷]

● **خطب** / دعا / عربی

xutab

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī (1166 - 1241)

درین نسخه چند خطبه از محی الدین آمده است به این شرح: ۱. خطبه‌ای با آغاز: «اللهم افض صله صلواتک و سلامة تسلیماتک؛ ۲. خطبه‌ای با این آغاز: «بسمله و به نستعین الحمدلله رب العالمین حمداً ازلیاً»؛ از صفحه ۲۱ تا ۲۳ عبارتی است حاوی در شرح حال محی الدین و بعضی کارهای او.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۷۷

آغاز: بسمله، اللهم افض صله صلواتک و سلامة تسلیماتک؛

انجام: خلاصة عترة صفوة المرسلین صلوات الله و سلامه علیه و علیهم اجمعین

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم حسینی شیرازی، تا: ۱۲۹۷ق؛ اهداء به میرزا مهدیخان نایب اول؛ با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۲گ، ۱۰سطر (۵×۹)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۸ - ۳۸۷]

● **خطب** / ادبیات / عربی

xutab

بحرانی، احمد بن عبدالسلام، ق۱۱ قمری

bahrānī, ahmad ebn-e ‘abd-os-salām (- 17c)

خطبه‌هایی است که بحرانی در مناسبت ها و موضوعات گوناگون ایراده نموده است.

[دنا ۹۰۱/۴؛ الذریعة ۱۸۳/۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۱۸

آغاز: الطاوون لاتمام دینهم علی سغب الاکباد الظامیة القایلون

لمقاصده فی اظلة سمایم صیوفها النازلون للفوز بعطائه ببر وافیاء مأنوسها و مألوفها؛ **انجام:** بسمله الحمدلله مالك الملك و مقدر الاقدار ... ذات بینکم و اطیعوا الله و رسوله ان کنتم مؤمنین عبادالله استنزلوا رحمته بالاکف الممدودة بالدعاء.
خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ،۱۲۵گ،۲۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۴۴۸]

● **خطب** / فلسفه / عربی

xutab

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

سه خطبه از ملاصدرای شیرازی

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۱۹/۸

بی‌کا، بی‌تا؛ پیش از آن پراکنده‌های فلسفی است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۳۴۴-۳۵۵ و ۳۵۵ر-۳۵۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۷۲]

● **الخطب** / مواعظ / عربی

al-xuṭab

سماهیجی، عبدالله بن صالح، ۱۰۷۶؟ - ۱۱۳۵ قمری

Samāhījī, ‘abd-ol-lāh ebn-e sāleh (1666 - 1723)

این خطبه‌ها را برای دو خطبه نماز جمعه و خطبه‌های غدیر و سوگواری بر حسین(ع) در سال‌های ۱۱۲۱ تا ۱۱۲۵ و پیش از ۱۱۲۸ ساخته و در برخی از خطبه‌های جمعه از شاه سلطان حسین بهادرخان و شاه صفی قلیخان نام برده و ستوده است و بسیاری از آنها تاریخ دارد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۰۳

آغاز: هذه الخطب انشاء رئیس المحدثین و عمدة المحققین و زبدة المدققین الشیخ الاواه عبدالله بن صالح السماهیجی البحرانی. بسمله. الحمدلله الذی ابتدع الموجودات بقدرته القاهرة الازلیة و اخترع المخلوقات بمشیته الباهرة السرمدیة؛ **انجام:** و اذل اضداده و عدوانه بحق محمد و آله الطاهرین.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ از عنوان خطبه‌ها برمی‌آید که در روزگار مؤلف نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۷۵گ، ۱۰ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۱۲]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷ - ۱۱۸۶ قمری

bahrānī, yūsef ebn-e ahmad (1696 - 1773)

خطبه‌هایی است مرتب به‌جهت خواندن آنها در روزهای جمعه مناسب با ایام سال، از برای هر روز جمعه‌ای دو خطبه دارای پند و اندرز که از آیات قرآنی و روایات اهل بیت علیهم السلام استفاده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۳

آغاز: لک الحمد یا من هدانا الی واضح طریقه و سقانا بکأس تحقیقه و وفقنا لا داء الجمعة و الجماعة؛ **انجام:** ان الله یأمر بالعدل و الاحسان و ایتاء ذی القربی و ینهی عن الفحشاء و المنکر، استغفر الله لی و لکم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با این نسخه خطبه‌های فراوانی است که به جهت روزهای جمعه تنظیم شده و معلوم نشد که از کیست، مصحح، از روی خطبه‌ها به سال‌های ۱۲۰۷-۱۲۰۸ استنساخ شده و در حاشیه ها مذکور است، قسمت غیر اصلی کتاب شاید به خط مؤلف خطبه ها باشد؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۱۰گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۷۱]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

ساروی، محمد علی بن محمد رضا، - ۱۱۹۳ قمری

sāravī, mohammad ‘alī-ye-bn-e mohammad rezā (- 1779)

مجموعه‌ای از خطبه‌هایی است که مؤلف در روزهای مختلف و مناسبت‌های گوناگون انشاء نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۳/۱۳

آغاز: الحمدلله نحمده و نستعینه و نستغفره و نستهدیه و نعوذ بالله من شرور انفسنا؛ **انجام:** ان الله یأمر بالعدل و الاحسان الی آخرما اللهم اجعلنا ممن تذکر فتنفعه الذکری.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ ۴۷گ (۱۲۵ر-۱۷۱ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۶]

● **خطب** / ادبیات / عربی

xutab

بارفروشی، محمد نصیر بن محمد معصوم، ق۱۲ قمری

bārforūšī, mohammad nasīr ebn-e mohammad ma‘sūm (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۴۱/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ شوال ۱۱۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی [ف: ۱۶ - ۲۵۴]

● **خطب** / ادبیات / عربی

xutab

کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، - ۱۲۲۳ قمری

kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad samī‘ (- 1808)

دو خطبه بلیغ و نیکوئی است که برای جمعات و اعیاد انشاء گردیده است.

[اعیان الشیعة ۴۷/۱۰؛ الذریعة ۴۵۹/۱؛ سطر آخر؛ مرآة الاحوال ۱۹۱/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۱/۵

آغاز: الحمدلله الذی خلق و صورنا فی احسن تقویم من علق، الخالق البارئ المصور الذی لم یخلق؛ **انجام:** اللهم اجعلنا ممن یذکر فتنفعه الذکری

خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۴گ (۱۳۶-۱۳۹)، ۲۳ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳۴ - ۴۸۲]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۲ق

چند خطبه ادبی و زیباست که برای جمعات، اعیاد و نکاح انشاء شده است. نسخه یکی نیستند.

آغاز: الحمدلله الذی فتق السمک و مد السلک و نظم الاکوان فی فوارة متعاظم الامکان و دور الفلک و زین الحبک و شق المکان فی تیار متلاطم الزمان» ... آغاز خطبه دوم: الحمدلله الذی شق العمق بعماء وفتق الرتق بالجواء ...؛ آغاز خطبه سوم: الحمدلله الذی تجلی بزوار اسمائه جهة کل ذی بال و تزین بغوالی لئالی حمده و ثنائه عذار عذراء المقال ...

چاپ: دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۷۶، رحلی، (جوامع الکلم:ج۲،صص۳۰۶-۳۱۱)؛

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۳۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول و قولی هذا و اوصیکم و نفسی بتقوی الله الواحد القهار واستغفر الله لی ولکم انه تواب غفار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵گ (۷۲-۸۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۹۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه ارحم الراحمین و الملتمس من الحاضرین قراءة الفاتحه و الدعا

حاوی دو خطبه است؛ کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۴۹-۱۵۱)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۲۱۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۳/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نسئل الله الکریم من فضله العمیم ان یصلح.

در ۵۱ روایتی از علی درباره اقسام نفس است

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بابا سواد کوهی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۸گ (۴۳ر-۵۰پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۴سم [ف: ۵ - ۱۲۰]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۱۶/۴

آغاز: هذه خطبة من خطب جناب الشیخ احمدالاحسائی اعلی الله مقامه بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین الحمدلله الذی فضلنا بحب محمد وآله علی البشر و رزقنا من الطیبات نشکره من شکر وختم علینا بالموت؛ **انجام:** مایرغب فی دولة العاقل اللبیب و سارع الیه الموفق المصیب فاولی الناس بالله من اتبع امره وانفذ حکمه و رضی قضائه و رجی جزائه فلذا خطب العبد الصالح ... الکریمة لعل الله ان یلحم ... و یختم بالموافقة والرضا انه سمیع الدعا لطیف لما یشاء

این رساله ظاهراً متفاوت است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۵۰/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** انه هو القریب المجیب و نسأل الله الکریم من فضله العمیم ان یصلح ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: چرم زرد، ۱۰گ (۱۴۹پ-۱۵۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۲ - ۲۸۸]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۱

دوازده خطبه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سبز، ۲۴گ (۳پ-۲۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۶۳]

● **خطب** / ادبیات / عربی

xutab

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

خطب عید الفطر و التعازی و اوقات الوعظ و النصیحة و المراثی و الوعظ و عیدالاضحی و النکاح.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۴۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی مدنقطه الکینونه؛ **انجام:** فیها غایه الغیات و نهایه النهایات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق [الفبائی: - ۲۳۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۲

دو خطبه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد:میشن سبز،۴گ (۲۶ر-۲۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۶۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۱۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۷گ (۱۴پ-۴۰پ)، ۱۶سطر (۶×۱۴) [ف: ۱۷ - ۲۴۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۷۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۵]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

چندین خطبه است از منشآت مؤلف در خطبه نکاح و خطبه برای آغاز سخنان منبری‌ها و جز اینها؛ نسخه‌ها همگی یکی نیستند.

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۰۷/۳

آغاز: الحمدلله علی نواله و ... اما بعد جمع خطب من کلام استاذی دام ظله، الخطبة الاول: الحمدلله الذی اعطانا بعد الوجود من الجود مقالید سلاسل الاحکام؛ **انجام:** والسلام علی المبعوث لتقویة العقول وشفیع العرصات لنجاة امته عن نار ودخول الجنات محمد وآله الذین هم سادة السادات العظام.

مجموعه دوازده خطبه در مدح و ثناء خدای تعالی و اهل بیت که در اول کتاب‌ها و خواندن آنها در منابر قرائت می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛۶گ،۱۵سطر،اندازه:۱۰×۱۵سم[ف مخ]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۵۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی المتعالی بکمال ذاته عن حجل عرایس افکار ابکار الناظرین؛ **انجام:** ثمرة فؤاد رسول الله ابی عبدالله الحسین علیه السلام الله رب المشرقین و المغربین

حاوی دوازده خطبه که برای خواندن قبل از صیغه نکاح گردآوری شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ توضیح: نام مؤلف از آغاز و انجام معلوم گردید؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۶۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۸۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اعطا فا بعد الوجود الجواد (کذا)؛ **انجام:** فی جنه النعیم المخلوقین الان باخبار المخبر العلیم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۹۶/۱-۱۰/۲۰۶

آغاز: بسلمه الحمدلله الذی ینتهی الیه سلسلة الممکنات التی لاتخلو عن الحرکات و السکنات؛ **انجام:** ومن لم یشکر علی نعمائی ولم یقنع علی عطائی فلیطلب رباً سوائی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۱۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۰۶/۱

آغاز: الحمدلله الذی اعطانا بعد الوجود من الجود مقالید موالید الأحکام و أرشدنا بمشارع ینابیع الحکمة الی شوارع عقائد الاسلام؛ **انجام:** و تنعیم امثال الأخبار فی جنة النعیم المخلوقین الآن باخبار المخبر العلیم.

بیست و یک خطبه است ساخته شده برای اهل منبر و آغاز کتاب‌ها، جز مجموعه‌ای که به شماره ۳۸۴۸ در همین فهرست گذشت؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ملک محمد زرندی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۶گ (۱پ-۱۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۴۸/۱

آغاز: الحمدلله المتعالی بکمال ذاته عن حجل عرائس افکار ابکار الناظرین الناثر بجمال صفاته لالی آثاره؛ **انجام:** ثمرة فؤاد رسول الله ابی عبدالله الحسین علیه سلام الله رب المشرقین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ (۱پ-۲۹پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۰ - ۲۳۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۴۹/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱ر-۱۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰ - ۲۳۳]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

یزدی، عبدالخالق بن عبدالرحیم، - ۱۲۶۸ قمری

yazdī, ‘abd-ol-xāleq ebn-e ‘abd-or-rahīm (- 1852)

خطبه نماز جمعه و دو عید است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سبز، ۴گ (۲۹پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۶۳]

● **خطب** / ادبیات / فارسی

xotab

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (- 19c)

چند خطبه ادبی است با تضمین قصیده‌هایی از مؤلف که در مناسبت‌های متبرکه انشاء شده و در هریک از آنها در چهار مرحله سخن می‌رود: ۱. خطبه فارسی؛ ۲. قصیده‌ای به فارسی؛ ۳. خطبه به عربی؛ چهارم نام یکی از علمای بزرگ. این رساله هنگامی نوشته شده که بیست و پنج سال و نیم و ده روز از عمر مؤلف گذشته، و علمایی که از آنها یاد شده سید محمد باقر حجة الاسلام شفتی و ملا محمد ابراهیم کلباسی خراسانی و ملا محمد ابراهیم قزوینی می‌باشند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۶۸/۶

آغاز: الحمدلله الذی خلق فی أحسن تقویم الانسان و علمه البیان و بنی بناء الترکیب فیه لیخرج منه اللؤلؤ و المرجان؛ **انجام:** لب ببند از گفت لایعنی و در دعوت بکوش×× درگذر زین وادی و بنیان برهبانان سپار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در آن تجدید نظر شده و افزودگی دارد؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۱۵۳پ-۱۶۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۸۲]

● **الخطب** / دعا / عربی

al-xuṭab

علیان، حسین بن محمد، ق۱۳ قمری

ʻalīyān, hoseyn ebn-e mohammad (- 19c)

خطبه‌هایی که مؤلف در مناجات و مدایح و صلوة بر ائمه (ع) هنگام اقامت خود در تهران و یزد در سال‌های ۱۲۰۵-۱۲۲۳ق انشاء نموده است. او در اثنای این خطب احادیثی از جمله وصیت حضرت پیامبر به ابوذر و مناجات حضرت موسی با باری تعالی را نیز درج کرده است. همچنین در آغاز نسخه دعای توسل آورده که از امام دهم تا دوازدهم در نسخه موجود است و پس ازآن دعای کمیل را تحریر نموده و بعد از آن خطب را آورده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۲۴-۵۹/۲۴۴

آغاز: خطب (برگ ۱۳) بسمله، الحمدلله رب الارباب و مالک الملوک و ماسواه مربوب و مصنوع و مملوک الازلی السرمدی الغنی الذی ما سواه حادث

آغاز: و السلام علیک یا ابا جعفر یا محمد بن علی ایها التقی الجواد یابن رسول الله

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۰۵-۱۲۲۳ق؛ ۱۲۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۲۰]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

یزدی، حسین بن علی حسین، ق۱۳ قمری

yazdī, hoseyn ebn-e ʻalī hoseyn (- 19c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۳۰

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۵۶]

● **الخطب** / ادبیات / عربی

al-xuṭab

شیخ الاسلام سلیمان

šayx-ol-eslām soleymān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۵۱/۲

سه خطبه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۱۵-۲۵)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۲۵]

● **الخطب** / ادبیات / عربی و فارسی

al-xuṭab

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۵۹

تألیف قرن ۱۱؛ مجموع خطبه‌هایی است که به مناسبت‌های مختلف نظیر جمعه، عید قربان و فطر، نکاح، قباله املاک، عید غدیر، روز عاشورا، و غیره تنظیم شده و بیشترین خطبه‌ها به روز جمعه اختصاص یافته است. در این موضوع از قدیم کتاب‌های متنوعی تألیف شده مانند الخطب النباتیة ابویحیی عبد الرحیم بن محمد ابن نباته (-۳۷۴ق)، الخطب البهائیة شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی(۱۰۳۰ق) الخطب ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ق)، الخطب للجمعات و الاعیاد علم الهدی محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۱۱۵ق)، المنتخب فی جمع المراثی و الخطب فخر الدین بن محمد علی طریحی (۱۰۸۷ق). کتاب حاضر به نظر می‌رسد در عصر صفوی تألیف شده باشد. در صفحه ۳۰ نامی از سلطان ابوالمظفر بهادر خان خلد الله ملکه آمده و جای نام سلطان خالی مانده که شاید شاه اسماعیل اول صفوی باشد. بعضی از مطالب نیز از شیخ بهائی نقل شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ در صفحه ۱۵۴-۱۵۹ نیز سه لعنیه نقل کرده اولی از شیخ علی علیه الرحمه بدین آغاز: «اللهم العن من شید الکفر و اکنافه ...»، در اوایل و اواخر نسخه خطبه‌ها و مطالب متفرقه‌ای از حاج شیخ محمد جواد بن مهدی شریف رضوی (خازن الحضره) در نیمه اول قرن چهاردهم قمری ثبت شده. وی در صفحه ۲۵۳ شرح حال خود را نگاشته و اینکه از شاگردان آخوند خراسانی و سیدکاظم یزدی (صاحب عروه) و غیره بوده و اینکه در حال حاضر (سال ۱۳۳۰ خزانه دار کل موقوفات و نذورات است)، در آغاز نیز دعای قنوت را به تاریخ ۴ محرم ۱۳۱۰ ثبت کرده، در صفحه ۲۷۴ خطبه‌ای به اسم مرحوم شریعتمدار شیخ مهدی مجتهد ساخته، کاتب صفحات الحاقی حاج شیخ محمد جواد بن مهدی شریف رضوی است که در صفحه ۲۴۱ سه مهر متنوع از خودش به یادگار گذاشته که مهر میانی عبارت «خازن الحضرة» بر آن حک شده؛ مهر: سلطان العلماء که نظام التولیه هم بوده، میر محمد خازن التولیه در روز عید غدیر ۱۳۳۴؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۴۲گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۷سم [ف: ۴۳ - ۱۰۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۱/۲

آغاز: الحمدلله العظیم لکبریائه الکریم بآلائه و أشهد أن لا إله الا

الله وحده لاشریک له الشاهد بوحدانیته ... عبادالله اعتصموا؛ **انجام:** خطبة فی اول رجب ... هذا شهر رجب الحرام و اول الشهور البرکة الکرام ...
رساله‌ای است شامل چندین خطبه بدین ترتیب: خطبة فی النهی عن الزنا: خطبة فی النهی عن الغیبة: خطبة فی رجب و خطبة فی اول رجب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۲گ (۸ر-۹پ)، ۲۶ سطر (۱۷×۲۴)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳۹ - ۱۰۹]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۷۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ پس از این یک صفحه از سفینة النجاة فیض کاشانی است نوشته ۱۱۲۰ [ف: ۳ - ۴۲]

۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۶۰/۵

خطبه شیخ فیضی بدون نقطه؛ خط: نسخ، کا: اسدالله بن ظهیرالدین علی دوانی، تا: قرن ۱۱ [ف: - ۳۵۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۰۶

خطبه منوچهر شاه، به نقل از روضة الصفا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۴۳۸-۴۳۹) [مختصر ف: - ۳۳۲]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۶۶

آغاز: خطبه رمضان: بسمله الحمدلله الذی لایدرک العلماء علمه
مجموعه‌ای از خطبه‌های گوناگون برای مناسبت‌های مختلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۷۵/۸۲

سپس قباله ملک مولانا خلیل الله که کامران بیک اوحدی خریده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۴۵ر-۱۴۷ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷ - ۱۰۱]

۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۹۳

مجموعه‌ای از خطبه‌های نماز جمعه و خطبة الوداع رمضان و ...؛ خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۸×۱۱سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۵۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۲۲/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی فتق ... الأجواء و مد عروش سکایک الهواء و ... أطناب قباب الأنوار و الاضواء و مد أرایک برود الأطلة ... (۲۵۳ر) الخطبة الثانیة بسملة الحمد لله الذی أجلس عباده الثدیقین علی موائد الرضا؛ **انجام:** الخطبة السابعة عشرة (۲۷۰پ) الحمدلله الذی شواهق ... ولا یران جعلنا عنوة ×× فارس الملک و فزنا بالکرم و الآحاد المجتمعة وقت العدد و الحساب و القوالب المعدة لقبول الثواب و العقاب ...
تعدادی خطبه مناسب اعیاد و جمعات و ... است که در این رساله تعداد ۱۷ خطبه (خطبه ۱۲ ساقط شده است) همراه ابیاتی عربی آمده است. آغاز خطبه‌های موجود: (۲۵۱پ)، خطبه ۱: «الحمدلله الذی فتق ... الأجواء»، (۲۵۳ر)، خطبه ۲: «الحمدلله الذی أجلس عباده الصدیقین علی موائد الرضا»، (۲۵۴پ)، خطبه ۳: «الحمدلله الذی شید بروح الإسلام و أقام بنیانه»، (۲۵۶ر)، خطبه ۴: «الحمدلله الذی خلقکم و خلق لکم الحواس»، (۲۵۷ر)، خطبه ۵: «الحمدلله الذی دور الدوابر و حرک بقدرته الفلک الدایر»، (۲۵۸ر) خطبه ۶: «الحمدلله علی ما أسدی إلینا صنایع رغاذبه»، (۲۵۹پ)، خطبه ۷: «الحمدلله الذی جعل فی السماء منازلاً و بروجاً»، (۲۶۱پ) خطبه ۹: «الحمدلله الذی عرفکم من رحمته ببقاع عرفاتها»، (۲۶۵ر) خطبه ۱۰: «الحمدلله الذی رکب البنیة الأنسانیة علی ما تدهش الألباب»، (۲۶۵پ) خطبه ۱۱: «الحمدلله الذی خلق الموت و القضاء»؛ خطبه ۱۲: افتاده است، (۲۶۷ر) خطبه ۱۳: «الحمدلله الذی جعل یوم الجمعة عنده سیدة الأیام»، (۲۶۸ر) خطبه ۱۴: «الحمدلله الذی أطلع فجر النبوة عن غسق الجبلة الإنسانیة»، (۲۶۸پ) خطبه ۱۵: «الحمدلله الذی جعل الشجرة علی فضائله»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۲۱گ (۲۵۱پ-۲۷۱پ)، ۲۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۵ - ۱۰۰]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۸۳/۲

آغاز: الحمدلله الذی جعل من امة حبیبه و خلیله محمد المصطفی رب العالمین الذی ربانا من زمرة ولیه و صفیه علی المرتضی ...
دو خطبه است که در یکی ضمن سوره حمد اسامی دوازده امام را آورده و به دعا ختم کرده است و در دیگری سوره حمد را به صورت مزجی با کلماتی آمیخته و انشایی در دعا ساخته است؛ خط: نسخ، کا: علی بن مجدالدین بن حسن بن جلال حسینی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲گ (۱۹پ-۲۰پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۰ - ۱۰۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۹/۶

آغاز: الخطبة الثانیة الحمدلله الواحد الأحد القادر الفرد ... (۱۰۶پ) خطبه دیگر الخطبة الثالثة الحمد لله الولی الودود الواجد الموجود ... (۱۰۷ر) خطبه دیگر الخطبة الرابعة الحمد لله الذی نور بأنوار معرفته أفئدة العارفین ... (۱۲۸ر) خطبه دیگر الخطبة الخامسة الحمد لله الحی الحلیم الحنان؛ **انجام:** و نشهد أن محمداً عبده و رسوله و نشهد أن علیاً ولی الله و وصی رسوله صلی الله علیه و آله و أولاده.
از ناشناخته، تعدادی خطبه گویا برای اعیاد و جمعه‌ها و یا حتی برای مقدمه آثار در قالبی شیعی است در این اثر از خطبه دوم تا خطبه پنجم درج شده و بقیه نیز نانوشته مانده است. این مطالب بعد از خطبه دوم آمده «بعد از آن دوازده امام سپس دعا اللهم و المن ...» البته این احتمال وجود دارد که بخشی از ادعیه یا کتابی بوده باشد؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۰۲۳ق؛ برخی قلم خوردگی‌هایی در متن وجود دارد، در انجام (برگ ۱۰۸ر-۱۰۹پ) فوایدی ادبی در صرف و نحو خصوصاً حروف جاره به عربی و فارسی به نقل از برخی کتاب‌های نحو دیده می‌شود. این برگ‌ها به نظر می‌رسد بعداً به این مجموعه الصاق گردیده و به قرینه برگ (۱۲۶پ) در سال ۱۰۲۳ق و احتمالاً در اصفهان کتابت

گردیده، خطبه‌ای دیگر الخطبة الخامسة در برگ ۱۲۷ر آمده که می‌بایست بخشی از همین اثر تلقی گردد؛ ۳گ (۱۰۶ ر – ۱۰۷پ و ۱۲۸ ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۵ – ۱۵۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۰/۳۲

خطبه ای در مذمت دنیا؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کا: محمد مهدی بن محمد صالح رضوی، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: الوان نازک، جلد: میشن تریاکی، ۱ص (۱۶۵)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۱۹]

۱۳. کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [میراث اسلامی: ۵ – ۶۱۹]

۱۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۹۵/۹

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ قطع: بیاضی رحلی [نشریه: ۷ – ۱۳۵]

۱۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۹۵/۸

خطبه مرقع؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ قطع: بیاضی رحلی [نشریه: ۷ – ۱۳۵]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۴۲/۲

آغاز: خطبه تفسیر بعضی از آیات سوره فتح، یا فاتح ابواب علوم و حکم یا رافع اعلام ایادی و نعم؛ **انجام:** هنر تابد از مردم گوهری ×× چو نور ازمه و تابش از مشتری.

درین رساله خطبی چند از بعضی ازتفاسیر آیات قرانی و کتب تاریخی و نثرهای ادبی و کتب پند و اندرز جمع آمده و جامع که ظاهراً هندی است مستند کار خود را کتب نوشته شده به‌وسیله هندیان قرار داده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: هندوستان (احتمالاً)؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ماشی، ۱۶۲گ، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ – ۲۹۵]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۱

آغاز: ... حقراء و الأغنياء منهم فقراء، ثم ورت جميعهم فی التراب غرباء؛ **انجام:** و لا يغتب بعضكم بعضا فإن الغيبة أشدمن الزنا و لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل ...

خطبه‌های چندی است که مؤلف آنها را برای سخنرانی در مناسبت‌های گوناگون مذهبی در ایام سال و ماه و جمعه از قبیل خطبه روز اضحی، و خطبه ایام عاشورا، خطبه جمعه ماه رمضان، خطبه انشاء عقد نکاح، خطبه نماز جمعه و خطبه عید فطر، جمع‌آوری نموده است؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۹ – ۱۶۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۲۸

آغاز: دوازده امام‌هایی که تعلق به جمعات شهر رمضان المبارک دارد. اول: بسمله. الا و اعلموا ايها الناس ان الله سبحانه أمركم بأمر بدا فيه بنفسه؛ **انجام:** الرب الملك الديان، شاه سلطان حسين الصفوی الموسوی الحسينی بهادرخان. الا فيا عصبة اهل العرفان فاقرؤا فاتحة كتب الله الملك المنان.

خطباتی ست در صلوات بر چهارده معصوم (ع) همراه با ذکر اوصاف و القاب ایشان و لعن بر دشمنان اهل بیت و غاصبان حق ایشان. در اصطلاح به اینگونه صلواتیه‌ها دوازده امام گفته می‌شود. مؤلف، این خطبه‌ها را برای مناسبت‌های مختلف در ماه مبارک رمضان و محرم و ذیقعده و ذیحجه انشاء کرده و در خاتمه هر یک از آنها، به شاه سلطان حسین صفوی دعا می‌کند. به نظر می‌رسد تصحیحات این نسخه به خط مؤلف بوده و احتمالاً منحصر به فرد باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با خط خوردگی‌هایی در متن، مصحح، رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۴ – ۸۷]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۹/۳

آغاز: (الحمد) لله الذی جعل الزهد فی الدنيا الدنية اعلی مراتب التقی و السعی و الرغبة فی لذاتها؛ **انجام:** و هو دهره صائم قائم تاج الماجدين خيرالساجدين أبی محمد علی بن الحسين زين العابدين.

مجموعه‌ای است از خطب و صلوات و تحیات بلیغ در مدح ائمه اطهار (ع)؛ خط: نستعلیق، کا: گویا عبداللطیف بن حسن بن غیثان هجری احسایی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲گ (۴۳-۵۴)، ۲۷-۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳۸ – ۷۰]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۳۷

آغاز: بمنك وجودك وجودك يا كريم، عباد الله اتقو الله حق؛ **انجام:** و المنكر و البغی يعظكم لعلكم تذكرون

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۲۹-۱۴/۱۷۹

آغاز: خطبه محرم الحرام الحمدلله الذی خالق الارواح و الاقوام و الاجسام و مصرف جميع الدهور و الازمنة و الاعوام ... حديث عن ابی هريرة رض: افضل الصيام؛ **انجام:** اللهم صل علی محمد الذی عند ولادته قال امتی امتی صدق الذی قال فی حديثه رجب شهر الله و شعبان شهری و رمضان شهر امتی.

مجموعه‌ای است که برای استفاده خطیبان نمازهای جمعه و عید قربان و غدیر و اضحی و دیگر مناسبت‌های مذهبی فراهم شده است. در این مجموعه عبارت‌های کوتاه و دعاهایی که برای ایراد در خطبه‌های اعیاد و مناسبت‌های مذهبی مناسب است، انتخاب و نقل شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه مشکی، ۳۶گ، ۱۲-۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳ – ۱۷۱۹]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۳۶/۴

آغاز: ای خطبه حمد تو تمنای سخن ×× معراج خیال تست اقصای سخن ... الحمدلله الملك المحمود المالك الودود؛ **انجام:** ان يكونوا فقراء يغنهم الله من فضله و الله واسع عليهم و ورد فی الخبر

مجموعه‌ای است که از هفت خطبه تشکیل یافته و شامل خطبه‌ای

از مقامات حریری، دو خطبه نکاح از انشای خواجه نصیرالدین طوسی و چند خطبه دیگر می‌باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، مجدول، کاتب از نوادگان فیض کاشانی است؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۱۲-۱۶)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۷/۵سم [ف: ۳۴ - ۹۹]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۳۸

آغاز: خطبة فی شهر محرم. بسمله. و به نستعین. الحمد الله الذی البس اولیاءه سرابیل محنه و مصائبه؛ **انجام:** و استغفرالله لی ولکم انه غفور رحیم.

خطبه‌های عربی‌ای است که در جشن‌های دینی در مسجدها و مجلس‌ها و گویا در زمان صفویان می‌خوانده‌اند و در بسیاری از آنها ستایش دوازده امام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۲۹۶]

۲۴. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۳۵/۲

در برانگیختن مردم بر دشمنی با افغان‌ها در زمان فرمانروایی سدید السلطنه در خراسان در سال ۱۲۴۲ به عربی و درباره روز آدینه و عاشورا و جز اینها؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۴سطر(۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۲۲۹]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۳۴-۱۴/۱۸۴

آغاز: الحمدلله الذی غمر العباد بلطافته وعمر قلوبهم بانوار الدین و وظایفه. الذی فارق الملوک مع التفرد بالجلال والکبریاء بترغیب الخلق فی السؤال؛ **انجام:** ورعاة الرعیة سیما المؤید بلطف الله السلطان ناصر الدین نصره الرحمن واعانه من کید الشیطان بمحمد وآله اشرف ولد عدنان.

پنج خطبه مفصلی که مؤلف درروزهای جمعه ایراد نموده در این کتاب جمع آوری شده است. مؤلف از خطبای جمعه عهدنامه ناصرالدین شاه قاجار بوده و در برخی از این خطبه ها مدح وی نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور نارنجی، ۷۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۹۴۵]

۲۶. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۸۰

چهار خطبه از خطب حضرت علی علیه السلام است؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن غریب الوطن تبریزی المسکن، تا: ۱۲۵۳، برای پادشاه آن عصر؛ ۱۰گ [چند نسخه-ف: - ۳۲۰]

۲۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۶۴/۴۰

خطبه‌های مجالس، به نام پادشاه و وزیر و حاکم (به فارسی)؛ کا: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲ - ۱۸۰]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۹۱-۲۹/۲۳۱

آغاز: بسمله الحمدلله الولی الحمید الحکیم المجید الفعال لما یرید علام الغیوب و خالق الخلق و منزل المطر و مدبر امر الدنیا والاخرة؛ **انجام:** حتی لایستخفی بشیء من الحق مخالفة احد من الخلق اللهم بیض به وجوهنا ... و انصرنا به علی عدوک و عدونا اله الحق آمین. ان الله یأمر بالعدل ... یعظکم لعلکم تذکرون.

در نسخه حاضر خطبه‌هایی را که یکی از خطبا در نماز جمعه در طی یک سال در طی دو خطبه نماز، به عربی ایراد نموده، بدون هیچ توضیحی تحریر شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۲۱]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۵۶-۵۹/۲۷۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الجنة و زخرفها بالنعیم و ملاها بالانعام و شوق الیها الاتقیاء

مؤلف یکی از عالمان عصر صفوی است. خطبه‌هایی است شامل حمد و ثنای باری تعالی و صلوة و درود بر چهارده معصوم و در یک خطبه دعا بر یکی از سلاطین صفویه، که گویا مؤلف آنها را برای قرائت در نمازهای جمعه و عید فطر و قربان انشاء نموده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۲گ، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳ - ۱۷۲۰]

۳۰. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۹۳

خطبه‌های اعیاد است و در برخی نام ناصرالدین شاه قاجار آمده، سپس متن رساله تاریخی است که شیخ نصرالله در سال ۱۲۷۹ نوشته و بعد هم رد آن آمده است و هر دو فارسی است، سپس قصیده فارسی در رثاء رئیس العلماء ملا محمد رضا استرآبادی آمده است؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۷]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۸/۱-فیروز

آغاز: الحمد الله الذی افتتح علینا بقاتحة الکتاب

اسامی سور قرآن را در آن گنجانیده و از خواص السور کفعمی اقتباس کرده است. وی در عنوان خطبه می‌گوید: «خطبه شریفه مشتمل است بر ذکر اسامی یکصد و چهارده سوره قرآن ... محض تیمن و تبرک و سلامتی حضرت دستور اعظم ... آقای امین السلطان ... نظر به خواص السور کفعمی فی الواقع ... زان سپس شرحی است مشتمل بر شناسائی روح به طرز رائق و لائق»؛ کاتب = مؤلف،تا:۱۳۰۳ق؛کاغذ:فرنگی سفید، جلد: تیماج یشمی، ۲۵ص (۱-۲۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۳۵]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۴۹-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۵]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۰۱/۲۲

آغاز: هذه خطبة علی (ع) مشتملة علی الشکوة من اخذ حقه و ظلمهم له (ع). و قد روی عن علی (ع) فی هذا المعنی هذه الخطبة الحاویة لجمیع قبائحهم

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: ۱۰۶۷ق، جا: اصفهان؛ جلد: میشن زرد، ۳گ (۱۸۷ر-۱۸۹پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۴/۸سم [ف: ۹ - ۱۵۹]

۳۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۰/۲۰

آغاز: الحمد لله الذی افتتح بفاتحة الکتاب؛ **انجام:** علی الانبیاء

تفضیلا.
خطبه ایست که در آن تمام سوره‌های قرآن را تضمین نموده است؛بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نوشته شده در حاشیه؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳ص (۲۳۲-۲۳۴)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱ - ۷۰]

۳۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۳۹۳

مجموعه‌ای از خطبه‌ها برای مناسبت‌های مختلف، مؤلف از اهل سنت (احتمالاً شافعی) و علاقه مند به اهل بیت علیهم السلام است؛ عنوان خطبه‌ها: أخری فی ذکر الموت و الحث علی الاعتبار عن مضی من القرون الحمدلله المتعالی عن أن یحیط بکمال هویته ... ؛- أخری فی ذکر الموت؛ - أخری أیضا فی العظة؛ - أخری فی ذکر سرعة تغییر أمور الدنیا و تقلب أحوالها؛ - أخری فی الموعظة؛ - أخری فی الموعظة و النصیحة؛ - خطبة تناسب قرائتها فی أیام الفتنة و البلیة؛ - وصیة فی ذم النیروز و المهرجان؛ - أخری فی فضل العلم و العلماء؛ - أخری فی ذکر موت العلماء کثرهم الله تعالی؛ - وصیة أخری فیه؛ - أخری فی اختتام شهر رمضان؛ - خطبة فیها ذکر فضیلة لیلة القدر و وداع شهر رمضان؛ - وصیة فی فضل لیلة القدر و بیان وقتها؛ - وصیة أخری فی شهر رمضان؛ - خطبة لعید الفطر؛ - خطبة أخری أیضا فی الفطر؛ - خطبة فی شهر شوال؛ - خطبة أخری فی شهر ذی القعدة؛ - خطبة أخری فی شهر ذی الحجة؛ - وصیة فی فضیلة الحج و حجاج بیته؛ - خطبة أخری فی فضل یوم عرفه؛ - خطبة أخری فی عید الأضحی؛ - وصیة أخری فی عید الأضحی. من هنا شروع فی الخطب العامة فی النصایح و المواعظ: أخری فی ذکر تقلب أحوال الدهر و سرعة انقضاء دوله؛ - أخری فی یوم عاشوراء و فیها ذکر مقتل الحسین رضی الله عنه؛ - أخری فی فضل عاشوراء؛ - أخری فی شهر صفر ختم بالخیر و الظفر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ وقف بر اولاد ذکور سید عبداللطیف؛ ۴۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۳۳]

۳۶. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۳۵/۴

در نعت ائمه که در ۲۸ جمادی الاول ۱۲۷۲ ساخته شده است؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن ابوالحسن گرهی، تا: قرن ۱۳، به دستور ملا نصرالله شیرازی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۲۳۰]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴۵/۷

آغاز: بسم الله العزیز الحکیم الله لا اله الا هو المیهن القیوم لن یعجزه؛ **انجام:** و هادو نهما کل و کل بامره یعملون.
خطبه‌ای است که در آن به خداوند و مقامات شامخ او خطاب می‌شود و نیز در آن تعریض به بیان و اینکه بیان از طریق او آموخته می‌شود مطالبی دارد سبک نگارش می‌رساند که این خطبه می‌بایست از خطب بابیه باشد ولی در آن جز حمد خدا و بیان عظمت او مطلب دیگری وجودی ندارد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذی گل و بوته رنگی، ۱ص(۲۲۹)، ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۴۸]

۳۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲۰/۵-عکسی

آغاز: سبحانک اللهم و بحمدک الکبریاء ... و العظمة ازاک و العوالم العلویة انوارک، و الاجرام السفلیة خزائن اسرارک و النفوس النامیة اثر؛ **انجام:** یا منتقم بافعال، انت هو ان ترسل علی من بغی علی العذاب الالیوال م. ذال کال کت اب ال ... ب ی ن. تم.و الحمدلله وحده
ناشناخته، همراه ۳ رساله از رجب برسی؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۸۲ق؛ ۸ص (۳۴۳-۳۵۰) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۱]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲۰/۶-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. اللهم لک الحمد علی ما جری به قضاؤک فی اولیائک الذین اصطفیتهم لنفسک و ارتضیهم لدینک و خصصتهم بجمیل البلاء و جعلت لهم عندک بذلک رفیع المقام و جزیل العطاء؛ **انجام:** والحمدلله وحده، آمین آمین،لارضی بواحدة حتی اضیف الیها الف آمینا. الحمدلله الذی وفقنی لاتمام هذه الرسالة الشریفة الموسومة به مشارق انوار الیقین (نک: هف)
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۸۲ق؛ ۹ص (۳۵۱-۳۵۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۱]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۲۳/۲

از پیامبر که به روایت شیعی در روز غدیر خوانده است؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۷گ (۸۴ر-۹۰پ)،۱۸سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۱۹۷]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۲/۴

آغاز: بسمله. قال الامام الهمام امام جعفر الصادق ع اللهم انی اشهد بک و اشهد بسمائک و ارضک؛ **انجام:** و تعالیت عن قول الملحدین علوا کبیرا.
نیایش و راز و نیاز است با خدا و بسیار شیوا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴ص (۳۶-۳۹)، ۱۲سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۶۸۲]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۹/۱

آغاز: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله الذی یعلم عجیج الوحوش فی الفلوات ...
نسخه اصل: آکادامی علوم شرقی در باکو آذربایجان، شماره Q-۷۳۷؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ آیات نسخ معرب؛ ۱گ (۲)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۳ - ۴۶۹]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۸۷/۹۳

آغاز: بسمله. و به نستعین. تجوید فاتحة انساب اولاد بزرگوار حضرت با رفعت نبوت اصطفاء و تکمیل خاتمه اعقاب احفاد عالی مقدار ولایت انتماء ... شرح نماید احوال ایشان را علی اوجه الاجمال کتاب فاخر تدوین کرد که حالا دستور علماء
خطبه کتابی در انساب سادات، مؤلف آن نواده یحیی بن حسن بن جعفر الحجة است؛بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص (۳۶۲)، س ۱۳×۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۵۳۴]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۵/۲

آغاز: الخطبة الاولی من خطب المحرم الحرام. الحمدلله الابدی القدیم الواحد الاحد الرب العظیم سبحانه اله قادر، و من قدرته؛ **انجام:** و یعرض الماء علیها قبله و تذبح ...
برای روزهای مذهبی از ماه محرم آغاز و می‌رسد به عید اضحی؛ خط: نسخ ترکستانی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۳۷گ (۲۴ر-۶۰پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۹×۱۸/۵سم [ف: ۶ - ۳۱۰]

۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۸۱/۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۷ - ۳۸]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۱/۸

دو خطبه روز جمعه و خطبه نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۷ص (۷۷- ۸۳)، اندازه: ۱۰×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۹۵]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۵۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الاول قبل القبل فلابد ایه؛ **انجام:** انه غفور رحیم وجواد کریم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۱۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی خلق الجنة و الناس اجمعین و الذی لیس له شریک فی ملکه و لاشبه له فی عظمته؛ **انجام:** و نسألک أن تؤید السلطان و تحفظه عن کید الشیطان آمین یا رب العالمین
دو خطبه نسبتاً کوتاه با سجع و صنعت‌های ادبی، که به جهت امامان جمعه ترتیب داده شده است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به لاجورد؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸ - ۱۰۶]

۴۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۸۸

آغاز: الحمدلله الذی لا تدرکه الشواهد و لا تحویه المشاهد و لا تراه النواظر و لا تحجبه السواتر فهو الدال علی ذاته بذاته
دارای دو خطبه: در خطبه اول اشاره به بعضی احکام فقهی عید فطر و زکاة فطره رفته و در خطبه دوم صلوات بر حضرات معصومین علیهم السلام و در پایان نام ناصر الدین شاه قاجار آمده است؛ خط: نسخ معرب، کا: کمال الدین ابراهیم بن محمد، تا: چهارشنبه رمضان ۱۳۰۶ق؛ مصحح؛ ۱۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۴۹]

۵۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۶۳

آغاز: حمدله ... ایها الناس ان من طلب الدنیا و جد الحسرة و الندامة؛ **انجام:** و العنهم فی بلادک و اسکنهم اسفل نارک و احط بهم اشد عذابک و اضلهم حر نارک
نسخه ای است به قطع بیاضی، که در آن خطبه‌هایی مناسب منبر برای مناسبت‌های مختلف (نماز جمعه و عیدین و خطبه نکاح و ...) جمع‌آوری و انشا شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۸گ، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: - ۵۳]

۵۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۳۱/۷

از فیلسوف عصر، به نام ناصرالدین شاه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۹ر و پ) [ف: ۶ - ۱۶۸]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۳

خطبه ای منبری؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ - ۱۳۱]

۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۲۸/۱

آغاز: هو الله تعالی شانه العزیز، بهترین لئالی و دررى که درة التاج تارک اعتبار اریکه آرایان عالم بالا ...
خطبه میرزا اسماعیل نیشابوری، در این خطبه صنعت ترصیع بسیار به کار رفته و مربوط بعصر قاجاری است (سلطنت فتحعلی شاه قاجار)؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱پ-۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۳سم [ف: ۹ - ۳۸۴]

۵۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۲۸/۲

آغاز: ای جمله کاینات زتشریف جود تو ×× پوشیده اند خلعت ایجاد رنگ رنگ
خطبه میرزا باقر، از عصر فتحعلی شاه؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۳ر و پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۳سم [ف: ۹ - ۳۸۵]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۸۰

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140. خطبه کتاب شارع النجات میرداماد؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۲۶۶) [عکسی ف: ۳ - ۴۳۱]

● **الخطب = الخطبات** / - عربی و فارسی

al-xuṭab = al-xuṭabāt

وی خطیب اهل تسنن است که تعداد ۱۱ خطبه روز جمعه و یک خطبه عید فطر را بیان داشته است. در بین خطبه‌ها اشعار فارسی وجود دارد که غزلهای آن دارای تخلص می‌باشد، از جمله در اوراق ۱۶، ۴۲، ۶۲ و ۱۰۲ که به ترتیب تخلص‌های منصور، سید عبدالقادر، حافظ، شمس الدین به چشم می‌خورد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۱۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق النبات لکل ذی روح لطیف؛ **انجام:** و لذکر الله تعالی اعلی و اولی و اعز و اجل و اهم و اتم و اکبر تمام شد
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۶]

← الخطبات ⪢ الخطب

● **خطبات** / ادبیات / فارسی

xotabāt

صادقی افشار، صادق، ۹۴۰ - ۱۰۲۲ ؟ قمری
sādeqī-ye afšār, sādeq (1534 - 1614)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۶۷/۳
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ سطر چلیپایی (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [نشریه: ۳ - ۲۲۳]

● **خطب بعض الایام المعروفة** / ادبیات / عربی
xutab-u baʻḍ-il ayyām-il maʻrūfa

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۸/۴
خطبه‌هایی برای بعضی روزهای معروف نظیر ۱۹، ۲۱،۲۳ ماه رمضان و روز عاشورا و ... در این مجموعه گرد آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ خطوط چلیپا برای سید محمد بن میر محمد صادق حسینی در سال ۱۱۲۸ نگارش یافته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۵]

● **الخطب البهائیة** / ادبیات / عربی
al-xuṭab-ul bahā'īya
شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)
مجموعه‌ای است از خطبه‌های گوناگون که در مناسبات و ایام مختلف، آنها را انشاء نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۴۲
آغاز: قال العالم العلامة اتضرع الیک اللهم یا من فی قدرته مؤیدات النصر و الاقبال و فی ید عنایته الازلیة حفظ نظام الاستقامة و الاعتدال
نسخه اصل: کتابخانه برلین-۹۷/۱۶۰؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۸ شعبان ۱۰۳۸ق؛ ۲۲۵ص [عکسی ف: ۳ - ۳۴]

← الخطبة ≻ الخطب

● **الخطبة** / فلسفه / عربی
al-xuṭba
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۳۴-ف
آغاز: نبدأ بمبدع الهیولی و الاجرام و مؤلف الارواح و الاجسام ناظم الجواهر و الاعراض؛ **انجام:** و نهی النفس عن الهوی فان الجنة هی الماوی و لله الحمد و المنة تمت خطبة الشیخ ...
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ بی کا، تا: با تاریخ ۶۹۷ق؛ مقابله شده در ۶۹۷ق؛ ۱ص (۱۴۲پ) [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۷/۳۲-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۹]

● **خطبة** / عرفان و تصوف / عربی
xuṭba
قشیری، عبدالکریم بن هوازن، ۳۸۶ - ۴۶۵ قمری
qošayrī, ʻabd-ol-karīm ebn-e havāzan (997 - 1073)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۱/۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۱۹؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۶]

● **الخطبة** / ادبیات / عربی
al-xuṭba
عبید زاکانی، عبیدالله، - ۷۷۲ قمری
ʻobeyd-e zākānī, ʻobeyd-ol-lāh (- 1371)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۶۳/۹-ف
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۸۶۸ق [فیلمها ف: ۲ - ۲۱۷]

● **خطبة** / ادبیات / عربی
xuṭba
محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ قمری
mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo'men (1609 - 1679)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴/۲
دو خطبة؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۵۹]

● **الخطبة** / ادبیات / عربی
al-xuṭba
ابن ابی الرجال، احمد بن صالح، ۱۰۲۹ - ۱۰۹۲ قمری
ebn-e abe-r-rejāl, ahmad ebn-e sāleh (1620 - 1681)
در مرگ المتوکل علی الله اسماعیل بن قاسم به منبر جامع مقدس صنعاء خوانده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۸/۲
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۵ - ۲۵۷]

● **خطبة** / ادبیات / عربی
xuṭba
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
گویا یکی از آنچه در فهرست مشایخ (۳۶/۲) آمده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۶۸/۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الملک الدیان الساطع البرهان الذی لامن شیء کان؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین المعصومین المکرمین و رحمة الله و برکاته
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۸۹ر-۸۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۵۷]

● **خطبة** / بهائیت / عربی

xuṭba

باب، علی محمد بن محمد رضا، ۱۲۳۶؟ - ۱۲۶۶ قمری

bāb, ‘alī mohammad ebn-e mohammad rezā (1821 - 1850)

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۲۴/۴

شامل: ۱- خطبة ذکرها قبل شرح البسملة ۲- خطبة اخری له بعد شرح البسملة ۳- خطبة اخری له قبل شرح سورة البقرة؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۶۹]

● **خطبة** / - عربی - فارسی

xuṭba

امیر جمال الدین محمد

amīr jamāl-od-dīn mohammad

در چند بند هر یک دارای صنعت رد عجز بر صدر اقربا بر رقا - فعله امل داع.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۷۱

در چند بند هر یک دارای صنعت رد عجز بر صدر اقربا بر رقا - فعله امل داع؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در ترجمه، اصل نوشته ۷ صفر ۱۳۴۲ است، با مهر جمال الدین محمد ۱۳۲۷، طوماری، ۵۴س در متن به جز ترجمه؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۲۱۷]

● **خطبه** / حدیث / عربی - فارسی

xotbe-ye

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۰/۵

آغاز: اسماؤه مساعدت نموذ بعد از رسیدن به عرصه گجرات بر سبیل مسارعت به زمین بابرکت و ولایت با فصول و ابواب دارالملک دولت آباد آمذه شد؛ **انجام:** و قال الله سبحانه اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ولله علی الناس حج البیت من استطاع الیه سبیلا.ولیکن هذا آخر ما جمعناه من الخطب و قد وقع الفراغ من کتابته مصححا فی اول جمادی الاخرة سنه ثمان و سبعین و سبعمائه و الرجاء واثق ان یصل الی من یعرف قدره ویرفع ذکره.
انجامه: «و بعد هذه التحریر منه انتقل فی تاریخ لیلة یوم الثلثاء عشرین شهر ذی القعده سنه سبع و خمسین و ثمانمائة والله المستعان و الیه التفویض و علیه التکلان و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه اجمعین البیین الطاهرین و الحمدالله رب العالمین» و در حاشیه آن:«هذه النسخة المبارکة الشریفه ... و التحریر المغشوشة العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الملک المعین نواب ... مسعود المعروف بصادق القول ... (پارگی دو کلمه)».

خطبه‌های جمعه ساخته اول جمادی الثانی ۷۷۸ق. مؤلف در زمان ابوالمظفر حسن گانگو علائالدین بهمن شاه (۷۴۸-۷۵۹ق) و محمد شاه اول (۷۵۹-۷۷۶ق) از سلاطین بهمنی هندوستان عهده داراقامه خطبه‌های نماز جمعه احسن اباد - پایتخت - بوده است. به همین مناسبت بعضی از این خطبه‌ها را در این کتاب جمع کرده است تا اثری از او باقی بماند. بخشی از مقدمه کتاب افتاده است و از نام مؤلف و کتابش اطلاعی نداریم. تا آن جا که جستجو کردم نسخه دیگری هم از کتاب نیافتم. در مقدمه می‌گوید: «بعد از رسیدن به عرصه گجرات بر سبیل مسارعت به زمین با برکت و ولایت با فصول و ابواب دارالملک دولت آباد آمذه شد و در آن ایام ... سلطان اعظم علاءالدنیا و الدین ابوالمظفر بهمن شاه السلطان ... دولت آباد را مخیم عظیم گردانیذه بود. اتفاق کرد مع از دولت آباد سمت دارالملک احسن اباد ... روان شوذ. بنده کمترین نیز در رکاب همایون در احسن اباد آمذه و بر اندازه تعارف ارواح با اکابر علما و اشراف ملوک و انرا آشنایی که مقتضی روشنایی در امور دو جهانیست حاصل گشت و این حدیث بروایت بعضی دوستان مخلص بسمع اشرف حضرت سلطنت ... رسیدو در اثنای این احوال خطیب حال دار الملک احسن آباد مریض شد و جمعه نزدیک بوذ روی بذین محب قدیم آورد و فرموذ که چند سال متواتر در شهر معتبر هراة یکجا بوذه ایم و حق نمک و جز آن در ذمه یکدیگر بسیار داریم جون الله درین غربت و بعد مسافت ملاقات روزی کرده طریق مرضی و سبیل متحسن آن باشد که در مهمات احوال ... استعانت از یکدیگر طلبیم و زمان اقامت خیر جمعه نزدیک شده باستعداد آن ترا مشغول بایذ شد. این محب در اجابت این سؤال بعذر پیش آمذ و گفت که خواندن خطبه و اداء نماز جمعه کاری عظیم است علی الخصوص در محل تختکاه باذشاه ... و امثال این عذرها که بزعم این ضعیف مطابق والقع بوذر بسیار گفته شد اما سید خطیب مرحوم به سمع قبول اصغا نفروذ [نفرمود] ... و چون سید خطیب مرحوم بدین غایت مبالغت نموذ بهمان استظهار که بر زبان مبارک او رفته بوذالتزام کرده آمذ و خطبه هم از انشاء خود مرتب

کرده یاذ کرفته شد و جون روز جمعه رسید متوکلا علی الله بر منبر برآمد خطبه خواند ... و در جمعه دیگر در اثناء هفته سید مرحوم بجوار حق پیوست و بادشاه دنیا پناه ... علاء الحق و الحقیقة و الدین و الدنیا ... در جمعه گذشته اداء خطبه و نماز جمعه ازین ضعیف به حضور معاینه کرده بوذ چون روز جمعه رسید این ضعیف را از بندگی تخت طلب آمذ و شرف خاک بوس درگاه بارگاه جهان پناه حاصل شد و به مرحمت فرمان اعلی صادر گشت که شغل خطیر خطابت دارالملك احسن آباد بتو مفوض فرموذیم ... و بمرحمت از حضرت سلطنت جامه این شغل تشریف یافت ... و بنده کمترین به اقامت این خیر مشغول شد و در هر جمعه خطبه جدید مناسب وقت و زمان انشاء کرده می‌خواند [تا آن که] سلطان اعظم ... بجوار رحمت رحمان پیوست و خان اعظم ظفرخان ... بر تخت سلطنت نشست ... نام نامدار همایون ... ابوالظفر محمد شاه ... یافت ... و شغل خطابت دار الملك را هم بذین ضعیف مقرر فرموذ و بمراحم خسروانه مخصوص گردانید و تا حد بیست و چند سال در اقامت این خیر اقدام نموده آمد و درین مدة هیچ خطبه مکرر خوانده نشد بل که در هر جمعه بر اندازه استعداد ... عطبه دیگر انشا کرده خوانده کشت و از جمله خطب بعضی را که فرصت وفا کرد نسخه کرده آمد تا اثری از آثار این خطیب بر روی روزکار بماند ... و بیش از بدایت کتابت هر خطبه کیفیت مضمون آن خطبه متصل بارسی در قلم آورده شد»؛ بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۰ ذیقعده ۸۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۵گ (۱۲ر–۱۵۶پ)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۷/۵، اندازه: ۱۴/۶×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۴۴]

۲. تهران؛ مدارك فرهنگی؛ شماره نسخه:۳۹/۵

آغاز: الحمدلله الاول باولیته الازلی بازلیته المتملك فی جبروته و المتجبر فی ملکوته؛ **انجام:** و کل فاقد حس لها لیس یمکنه ادراك محسوسة من باب تخیل. هزار جهد کردم که سر عشق بپوشم ×× نبود بر سر آتش میسرم که نجوشم

با عنوان «خطبه بلیغه» و احادیث و روایاتی است در مورد روز قیامت به عربی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابن شرف الدین علی جمال الدین محمد کردالانی، بی‌تا؛ نسخ و نستعلیق متوسط؛ کاغذ: اصفهانی مایل به حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۵گ (۱۰۱پ–۱۰۵ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: – ۳۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۶۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی عجزت الاحلام عن ادراك ماهیته و قصرت الافهام عن الاحاطة؛ **انجام:** و لیوفوا ... و لیطوفوا العتیق و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۶۵۹ [رایانه]

۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۳۱۸/۵

خطبه بی نقطه؛خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳ [ف: ۷ – ۳۴۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۵/۳۱

آغاز: خطبه بیاض حافظ محب علی از منشات میرزا فصیحی هروی. بیت الله الحرام عبارت از سویدای دل بی حاصل دشت

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۲ق؛ کاغذ: الوان ، جلد: گالینگور بنفش، ۳ص (۲۶۳–۲۶۵)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ – ۴۲۷]

۶. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۲

خطبه ترسل؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۶۶]

۷. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۶۴۵۷/۱

آغاز: بدان که سطر مرقومه بسرخی را در این خطبه در علم بدیع حذف میگویند و مرقوم بسواد را توقیع میگویند

شامل شانزده خطبه، در جداول کلماتی به شنگرف و مشکی مرتب گشته که با ترکیب برخی از آنها با برخی دیگر خطبه‌ای ساخته می‌شود؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۲گ (۱ر–۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹ – ۴۰۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۶۱/۱

آغاز: هو المتقدر المجری العلیم الحکیم، قد احاطت ارياح البغضا سفینة البطحا بما ... اوست با قدرت، جزا دهنده، دانای استوار، بتحقیق فرو گرفته بادهای مخالف دشمن کش بطحای وجود را به سبب آنچه کسب کرد دستهای ستمکاران

خطبه ای است به عربی با زیرنویس فارسی و روان؛ خط: شکسته نستعلیق و ثلث، بی‌کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوایی، تیماج زیتونی، ۱۶گ (۱پ–۱۶پ)، ۱۲–۱۴ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۶۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۱/۷

آغاز: بسمله و به نستعین.دیباچه دیوان چو نگارد سخن آرا ×× باید که کند بر سر آن حمد تو انشا / شد نام تو مفتاح در گنج معانی ×× بر صفحه اندیشه بود اسم تو طغرا. جواهر زواهر حمد و سپاس که عنقای قاف عقول فکرت انسان؛ **انجام:** قرون دیگر ز تو هم نمیکند طیران.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج خاکستری، ۵گ (۹۰پ–۹۴پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۸ – ۷۱۵]

● خطبة آدم علیه السلام / - عربی

xuṭbat-u ādam ʻalay-hi-s-salām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۳۳/۵

آغاز: بسمله. الحمد ثنائی هو الله الذی لا اله هو بحق الوهیتك و بحق قدرتك .

خط: نستعلیق، کا: حیدر علی کاتب، بی‌تا؛ محشی، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۴۵پ–۴۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۴ – ۳۱]

● **خطبة ابلیس** / ادبیات / عربی

xuṭbat-u iblīs

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰/۱۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش۲۰۵۲. با پراکنده‌های دیگر. به عربی؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، بی‌تا؛ ۵گ (۱۸۴-۱۸۸)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۸]

← الخطبة الاثنی عشریة ⪢ دوازده امام
← الخطبة الاثنی عشریة ⪢ ادعیه

● **خطبه ازدواج** / متفرقه / عربی

xotbe-ye ezdevāj

مرشدی، عبدالرحمن بن عیسی، ۹۷۵ - ۱۰۳۷ قمری

moršedī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ʻīsā (1568 - 1628)

خطبه‌ای که شیخ عبدالرحمن عیسی بن مرشد عمری برای ازدواج امیر محمد معصوم دشتکی با دختر عمویش نصیر الدین دشتکی خوانده است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۴/۴۹ ـ ب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۲۰پ-۲۲۱پ)، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۵۸]

● **خطبه ازدواج** / متفرقه / عربی

xotbe-ye ezdevāj

مالکی، احمد بن ابراهیم، ق۱۱ قمری

mālekī, ahmad ebn-e ebrāhīm (- 17c)

خطبه ازدواج زید بن محسن با سید حمزة بن موسی بن برکات از قاضی تاج الدین احمد بن ابراهیم مالکی

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۴/۵۰ ـ ب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۲۲۲پ-۲۲۴ر)، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۵۸]

● **خطبة الاشباح** / حدیث / عربی

xuṭbat-ul ašbāh

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۵۸/۳

آغاز: روی مسعدة بن صدقه عن جعفر بن محمد الصادق علیه السلام انه قال خطب امیرالمومنین علیه السلام بهذه الخطبة علی منبر الکوفة و ذلک ان رجلا اتاه فقال یا امیرالمومنین صف لنا ربنا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج عنابی [ف: ۳۰ - ۳۸]

● **خطبه افتتاحیه مدرسه لقمانیه** / تعلیم و تربیت / عربی و فارسی

xotbe-ye eftetāhīye-ye madrese-ye loqmānīye

خطبه افتتاحیه مدرسه لقمانیه تبریز است و در آن از چگونگی افتتاح مدرسه و بانی آن لقمان الممالک بزمان ولایت عهدی مظفر الدین میرزا در تبریز و وزارت نظام السلطنة ما فی مفصل سخن رفته است. این مدرسه یکی از مدارس جدیدی است که در تبریز افتتاح شد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹۳

آغاز: خطبه افتتاحیه مدرسه مبارکه لقمانیه، الحمدالله الذی خلق الانسان و علمه البیان؛ **انجام:** باد ولیعهد زیر سایه سلطان ×× سایه سلطان فراز فرق ولیعهد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۵۴]

← خطبة الافتخار ⪢ خطبة البیان
← خطبة الافتخار ⪢ اختلاج الاعضاء

● **خطبة افلاطون التی ذکرها ابوبشر النوفلی فی نوادر الحکماء الیونانیون** / فلسفه / عربی

xuṭbat-u aflāṭūn allatī ḏakara-hā abū-bišr an-nūfilī fī nawādir-il ḥukamā'-il yūnānīyyūn

افلاطون، ۴۲۷؟ - ۳۴۷ ؟ قبل میلاد

aflātūn (-427 - -347)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۴/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [ف: ۶ - ۳۰]

● **خطبة الاقالیم** / حدیث / عربی

xuṭbat-ul aqālīm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳۶/۱۱

خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۳۰۴-۳۲۷)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۸۱۲]

● **خطبه امام زین العابدین (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

xotbe-ye emām zayn-ol-ʻābedīn (t.)

تمیمی، محمد حسین بن ابومحمد

tamīmī, mohammad hoseyn ebn-e abū-mohammad (-)
ترجمه‌ای است از خطبه امام زین العابدین (ع) که در روزهای جمعه در مدینه قرائت می‌کرده‌اند و مشتمل است بر اعتقادات ضروری انسان.

زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۳۹/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چون خطبه ای که حضرت امام زین العابدین (ع) در هر روز جمعه در مدینه طیبه در مسجد رسول خدا به آن موعظه فرموده اند
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۸پ–۱۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم
[مدرسه جعفریه زهان: ف: – ۱۰۷]

● **خطبه امام زین العابدین در مسجد شام** / حدیث / عربی
xotbe-ye emām zayn-ol-‘ābedīn dar masjed-e šām
علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ – ۹۴ قمری
‘alī ebn-e hoseyn, emām-e čahārom (659 - 714)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۱/۷–طباطبائی
آغاز: بسمله الحمد لله القائم الذی لا بدایة له
بخشی از خطبه معروف امام سجاد علیه السلام است در مسجد شام؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۵گ [ف: ۲۳ – ۵۷۷]

● **خطبة امیرالمؤمنین (ترجمه)** / شرح حدیث / فارسی
xuṭbat-u amīr-il-mu’minīn (t.)
رساله‌ای است مشتمل بر ترجمه خطبه منسوب به امیرالمؤمنین (ع) با مطلع «و الله ما دنیاکم عندی الاکسفر علی منهل» که آن را به خواهش جمعی از سادات ترجمه نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۶۹۸
آغاز: بسمله. حمد و ستایش و ثنا مخصوص خالقی است که انبیاء را برای ارشاد عباد فرستاده؛ **انجام:** فدعونی اکتفی من دنیاکم بمحلی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کلمات حضرت (ع) به نسخ خوش معرب؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی کشمیری، ۱۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۹۷]

● **خطبه امیریه** / عرفان و تصوف / فارسی
xotbe-ye amīrīye
همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ – ۷۸۶ قمری
hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)
رساله‌ای است مختصر در تشویق سالکان به قرائت اذکار با استشهاد به آیات قرآنی.
[احوال میر سید علی همدانی ص ۲۰۱–۲۰۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۴/۳۳
آغاز: الحمد لله الذی جعل اللیل والنهار خلفه لمن اراد ان یذکر او اراد [أن یکون] شکوراً و تستر موائد نعیم الاذکار علی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۵۸۰–۵۸۱) [عکسی ف: ۳ – ۲۰۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۴۵/۴–ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 16840؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۰۷]

● **خطبه اورنگ زیب** / – عربی
xotbe-ye owrang zīb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۲
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اعز الاسلام بنصره و اذل الکفر بقهره؛ **انجام:** و اشکروه یزدکم و لذکر الله اکثر، و الله یعلم ما تصنعون.
که در آن پس از پیامبر و حضرت امیر از پادشاهان و امیران هند ستایش شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۱–۱۰۵۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یشمی، ۲گ (۱۰پ–۱۱ر)، اندازه: ۱۵/۹×۲۹/۵سم [ف: ۷ – ۲۱۲]

← خطبه بدون الف ← الخطبة المونقة

● **خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة** / حدیث / عربی
xuṭbat-ul bayān = xuṭbat-ul iftixār = al-malḥama
منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)
این خطبه منسوب به امام علی علیه السلام است که آن را در کوفه و به نقل برخی در بصره انشاء فرموده؛ سیدرضی آن را در «نهج البلاغه» و ابن شهر آشوب در «مناقب» ذکر نکرده‌اند. این خطبه چهار بخش است: ۱. دیباچه‌ای که در آن نام‌های خدا و پیامبر آمده است؛ ۲. گزارش آسیب‌ها و آزارها و ستم‌ها که در آینده رخ داده خواهد شد و امام آنها را پیش‌بینی می‌کند؛ ۳. پرسش سوید بن نوفل هلالی کافر خارجی از امام که بر بالای منبر جامع کوفه بوده و پاسخ او به سجع در ۲۶۸ نام در ستایش از خود و مردن همین سوید پس از شنیدن آن؛ ۴. آسیب‌ها و آزارهای آخر زمان و فرمانروایانی که خواهند آمد (نسخه‌های بدوی و غالب). این خطبه در نسخه‌ها یکنواخت نیست و به‌گفته برخی، بزرگ‌تر آنها نزدیک به ۵۰۰ بیت می‌شود و نسخه‌هایی از آن نزدیک به دو برابر می‌باشد. از نگریستن به آن به‌خوبی می‌توان دریافت که ساختگی است و گویا در سال‌هایی که بر

آن گذشته دستبردهایی هم در آن کرده‌اند و چیزهایی بر آن افزوده‌اند. از نام شهرها و کسان که در آن یاد شده هر خواننده‌ای در شگفت خواهد ماند و پیداست که سازندگان آن مردمی چندان ناآگاه نبوده‌اند.
آغاز: ۱ الحمد لله بدیع السموات و فاطرها و ساطح المدحیات و وازرها و موطر الجبال و تاغرها و مفجز العیون و باقرها و مرسل الریال و زاجرها ...
آغاز: ۲ انا الذی عندی مفاتح الغیب لایعلمها بعد محمد غیری و انا بکل شیء علیم، انا ذوالقرنین المذکور فی صحف الاولی ...
انجام: لانه عذاب علی الکافرین و شفاء للمؤمنین ویظهر و له من العمر اربعون سنة و یمکث فی القوم ثمانین سنة و قیل لهم سلاماً سلاماً، تمت.
چاپ: نجف، مطبعة الحیدریة، ۱۳۸۵ق، ۸۴ص
[الذریعة ۲۰۰/۷ و ۱۲۰/۱۳؛ دنا ۸۹۰/۴-۸۹۲ (۶۹ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- شرح خطبة البیان؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
۲- خطبة البیان (ترجمه و شرح) = نظم خطبة البیان؛ کاشانی، شاپور (-۹)
۳- خلاصة الترجمان فی تأویل خطبة البیان = شرح خطبة البیان؛ فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود (۹۴۷-۱۰۱۶)
۴- شرح خطبة البیان؛ مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی (۱۰۰۳-۱۰۷۰)
۵- خطبة البیان (ترجمه) = شرح خطبة البیان؛ نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین (۱۱۶۰-۱۲۱۲)
۶- شرح خطبة البیان؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱)
۷- معالم التأویل و التبیان فی شرح خطبة البیان؛ میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبدالنبی (۱۲۱۲-۱۲۸۶)
۸- حدیقة الاسلام = ترجمه خطبة البیان؛ موسوی، محمد کریم بن محمدحسین
۹- شرح خطبة البیان؛ حسین بن سید غیبی
۱۰- خطبة البیان (ترجمه)
۱۱- شرح خطبة البیان (۱۱عنوان)
۱۲- حقایق الاسرار فی کشف الاستار = شرح خطبة البیان
۱۳- حل مشکلات خطبة البیان

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۷۴/۴
آغاز: برابر۱.؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۶ق؛ مصحح، بعد از انجام افزودگی‌هایی در موضوع رساله و فضیلت امیر المؤمنین بر انبیای قبل از اسلام در ۲ برگ آمده است؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۱۰پ-۱۴پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۶۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۱۹/۲
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انا باب حطتهم و لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
کا: محمد بن احمد زرین قلم، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی نباتی، جلد: تیماج یشمی، ۱۹ص (۶-۲۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۷۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۱۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، ۱۱ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۳۶۵]

۴. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه:۲۰/۴
آغاز: بسمله خطبة البیان الصادره عن سیدنا و مولانا و امامنا امیرالمؤمنین و سید الوصیین قائد الغر المحجلین الصدیق الاکبر الفاروق الاعظم لیث ابی طالب مقلد الکتایب علی بن ابی طالب؛
انجام: برابر؛ و درنگ کند در قوم هشتاد سال و گفته اند مر ایشان را سلام بر ایشان باد سلام بر ایشان باد و صلوات خدا بر پیغمبر او
با ترجمه فارسی زیرنویس همراه باچند روایت نبوی درج شده؛
خط: نسخ و نستعلیق، کا: معین شیرازی، تا: ۹۰۹ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۳۴۰پ-۳۵۸پ)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف مخ]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۹۸/۸
بی‌کا، تا: ۱۰ محرم ۹۱۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹ص (۱۰۰۶-۱۰۴۴)، ۲۰ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۹ - ۱۰۰۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۲۵
بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر؛ ابن جمال الدین المقری درویش علی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۲۳ق [الفبائی: - ۲۳۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۴
آغاز: حدثنا محمد بن احمد الانباری قال حدثنی الحسن بن محمد الجرجانی قاضی الری.. عن عبدالله بن مسعود یرفعه الی علی بن أبی طالب علیه السلام؛ **انجام:** ثم تخرج الدابة الناکثة فیکون ذلک فی آخر الزمان.
خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن حسن بن علی بن حسین حسینی بحرانی توبلی تتکانی، تا: یک‌شنبه ۸ ذیقعده ۹۷۱ق، جا: جزیره جرون؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۲۲۸پ-۲۵۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۷۳]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۹۶۷/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انا باب حطتهم التی یدخلون فیها
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۶گ(۱پ-۶ر)،۱۷سطر(۶×۱۴)،اندازه:۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۷۱]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۹۶/۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فبعد هذه بکلام صاح سوید بن توفل الهلالی

صحیة عظیمة ارحلت منه القلوب واقشعرت منه الابدان من نازله ثم هلك فی وقته وساعته فاعقب مولانا امیر المؤمنین علیه السلام، تمت.

سلسله سند خطبه و دیباچه آن نیامده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۱/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: – ۳۳۱]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین صلوة دائمه مترادفه متوالیه و سلم کثیراً کثیراً.

خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، تیماج مشکی،۱۶گ،۱۶سطر(۴/۳×۱۰)،اندازه:۷×۱۴سم[ف:۹- ۴۲]

۱۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۵۴۷/۲۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انا اظهر کیف اشاء اناباب حطیتهم

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵ص (۵۵۱–۵۵۵)، اندازه: ۹/۸×۱۸/۷سم [ف: ۵ – ۷۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۷۴/۱

آغاز: و من عجب الدنیا تزل الضر اغم ×× و ترفع ذا جهل و تخفض عالم؛ **انجام:** و لو کان یمکن شرحها لشرحتها×× اذا ارتفع القرآن من صدر عالم

اشعار منسوب به امیرالمومنین (ع) در اخبار ملاحم و فتن در ۱۱۲ بیت؛ خط: نسخ ترکی، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ روی برگ اول نام رساله و یادداشتی ترکی و نام محمد چلبی (یا حلبی) و یادداشتی ترکی در خطاب به خلیل شادنا آمده؛ جلد: کاغذی آبی، ۵گ (۱پ–۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۳۴]

۱۵. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۳۸

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۹گ، ۱۱ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۴۰]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۷۹/۲-عکسی

آغاز: قد ثبت عند العلماء الطریقة و مشایخ الحقیقة بالنقل الصحیح و الکشف الصریح أن امیرالمؤمنین

بدنبال «مشارق الانوار» رجب برسی (ص۴۶۶-۴۸۲)؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زیبا [عکسی ف: ۱ – ۱۶۲]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۳۷۰-۳۲/۷۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انا اظهر کیف اشاء انا عبدالله وابن عم رسول الله تمت خطبة البیان من کلام امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام.

این نسخه عکسی است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۰۲۷ق؛ جلد: مقوای سفید، ۱۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۳ – ۱۷۲۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۲۵/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد تبریزی معروف به برهان المنجمین، تا: ۱۰۴۲ق؛ جلد: تیماج سبز، ۴گ (۸۰ر–۸۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷ – ۱۰۷]

۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۶۲/۳

آغاز: بسمله، خطبة البیان امیر المؤمنین و امام المتقین اسدالله الغالب علی بن ابیطالب که بمعاویة علیه اللعنة نوشته‌اند؛ **انجام:** چون آینه ذات و صفاتش بیقین – یك روی محمد و دگر روی علیست، تمت بعونه.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی فراهانی، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج ماشی، ۹گ، ابعاد متن: ۷×۱۲/۵، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ – ۹۰۹]

۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۳-عکسی

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش معرب، کا: محمد مطیع بن نظام الدن افضل، تا: ۱۰۷۰ق؛ وقف‌نامه برای گروه شیخیان نوشته ذیقعده ۱۲۹۲؛ مهر: «قاسم بن کریم» (گرد)؛ ۱۱۴ص، ۷ سطر (۹/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۱۶۱]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۷/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ روشن، بی کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی،۱۵۷گ،۲۱سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵-۱۲۹۹]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳۶/۹

خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۶۶-۲۹۶)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ – ۱۸۱۲]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳۶/۱۲

به روایت دیگر از مالك اشتر که علی در روز چهاشنبه ۵ صفر ۳۳ در نیمه روز در بصره خوانده است؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۳۲۷-۳۳۰)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ – ۱۸۱۲]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۴/۱۰

کا: محمد افضل پسر قیصر علی تفرشی، تا: ربیع الثانی ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲ – ۲۳۱]

۲۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۹۷

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح، مجدول؛ تملك: حاج سید حسین نایب التولیه؛ مهر: رکن الدولة با تاریخ ۱۳۰۷؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۴۱گ، ۱۱ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۵۴۷]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۷/۲۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** أنا أمر الله و الروح، کما قال الله تعالی: و یسئلونک عن الروح قل الروح من أمر ربی ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ به صورت چلیپا؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۹۵ر–۱۹۶پ) [ف: ۳۹ – ۱۲۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۹۳/۱
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۱۶۳ق؛ مصحح؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۸]
۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۹۳/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** أنا معنی لا یقع علی اسم و لا شبه أنا اظهر کیف أشاء أنابا حتطهم و لا حول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۶۳ق؛ مهر: «یا حسن التجاوز» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱ر-۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۳ - ۶۷۱]
۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۱۲
آغاز: برابر۱
خط: نسخ، کا: طه بن یحیی بن سبحان بن محمد کردی خوشناری، تا: ۱۱۹۲ق؛ ضمیمه: مذیل است به کلمات قصار حضرت که در نهج البلاغه آمده؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۷]
۳۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۶/۵
آغاز: أنا سر الأسرار، أنا شجرة الأنوار، أنا دلیل السماوات، و أنا أنیس المسبحات؛ **انجام:** حتی افترقنا فی صلب عبدالمطلب فجزء أنا و جزء علی فردوس
خط: نسخ، کا: طه بن یحیی بن سلیمان بن محمد کردی خوشناری، تا: ۱۱۹۲ق، جا: دمشق؛ جلد: چرم سیاه، ۳گ (۷۰پ-۷۲ر)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [مؤید: ۳ - ۵۶۵]
۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۴۰
آغاز: بسمله، هذه الرسالة مشتملة علی بعض خطب امیرالمومنین صلوات الله علیه و بعض فضائله علیه السلام و رواه الشیخ رجب فی کتابه المسمی بمشارق الانوار باسناده رواه من سلمان و ابوذر عن امیرالمومنین انه قال من کان ظاهره فی ولایتی اکثر من باطنه خفت موازینه؛ **انجام:** انا الشاهد لاعمال الخلایق فی المغارب و المشارق انا محمد و محمد انا انا المعنی الذی لایقع علیه اسم و لاشبه باب حطة (کذا) و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.
انجام: یا ایها الناس اووا بعهدالله فی علی یوف لکم فی الجنة فی یوم القیمة
در این نسخه علاوه بر «خطبة البیان» برخی از روایات در فضائل و مناقب حضرت علی علیه السلام، ماجرای امام حسین (ع) با اعرابی و مطالب متفرقه دیگر نیز می‌باشد. باید بگوییم: عبارات خطبة البیان از جهت کمی و آغاز و انجام در منقولات مختلف ناهمگون است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری ، جلد: مقوا، ۲۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۲۷۱]
۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۳۱/۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انا اظهر کیف اشاء، انا باب خطیتهم.
خط: نسخ معرب، کا: علی اکبر بن عبدالوهاب، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۱۰۷-۱۱۵)، ۱۱ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۱۴]
۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۶۲/۱۲
آغاز: الحمدلله الذی بین البیان لاهل العرفان فی کل زمان و اوان بما اودع فی الفرقان من اسرار حرکات
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۸ق؛ ترجمه فارسی خطبه آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۶ - ۱۶۱]
۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۳۵
منقول از مشارق الانوار برسی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: ۱۲۴۱ق؛ ۲گ (۷۰پ-۷۱پ) [مختصر ف: ۳۳۱]
۳۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴
کا: محمد بن حسین جدید خراسانی، تا: یک‌شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۴۶ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۵۷]
۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۰/۱-طباطبائی
آغاز: بسمله انا الاول و الاخر؛ **انجام:** انا باب حطتهم و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم
کا: سید عبدالباقی حسینی کاشانی، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۲-۷)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۲۳ - ۳۵۶]
۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۱۱
آغاز: هذه خطبة البیان المنسوبة الی جناب امیر المومنین (ع) و هی فی استفاضتها بین العلماء الخاصة کلها قیل؛ **انجام:** الا له الخلق و الامر انا عبدالله و لا حول و لاقوة الا بالله العلی العظیم صدق ولی الله صلوات الله و سلام علیه و آله.
خط: نسخ جلی خوش، کا: لاریجانی، محمد رضا، تا: ۱۲۵۲ق [رایانه]
۳۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۷۵
آغاز: خطبة العجماء؛ **انجام:** برابر
در فهرست با عنوان «خطبة العجماء» آمده؛ خط: نسخ، کا: عبدالمطلب، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم[ف: ۱ - ۴۶۱]
۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۸/۳-عکسی
آغاز: برابر۱
همراه ۲ خطبه دیگر؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۶۲ق؛ ۵۹ص (۵۲-۱۱۱) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۲]
۴۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۰۷/۲-عکسی
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ خوش، کا: کسی که از خود به شماره ۱۹۵ یاد می‌کند؛ تا:۲۹شوال۱۲۶۳ق؛مصحح؛۲۸ص(۳۳۴-۳۶۱)[عکسی ف: ۱- ۱۶۲]
۴۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۱۴/۳
آغاز: بسمله - و من خطب امیرالمؤمنین (ع)؛ **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم و المنکرین لفضلهم اجمعین
خط: نسخ، کا: هاشم ابن احمد ابن موسی موسوی، تا: ۱۲۶۳ق؛

کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ مشکی، ۱۵ص، مختلف السطر (۵×۹/۵)، اندازه:۹×۱۳سم [ف: ۲ - ۲۲۴]

۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۹۵/۱۲

کا: محمد شفیع بن حاج محمد سعید قراگوزلو، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۲۱۸-۲۲۶)، ۱۶ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۱۶۵]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۹۳

آغاز: برابر۲؛ آغاز خطبه تطنجیه: بسمله، الحمدلله الذی فتق الاجواء و خرق الهواء و علق الارجاء؛ **انجام:** انجام خطبه البیان: انا باب حتطهم (کذا) التی یدخلون فیها و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. انجام خطبه تطنجیه: فقال نعم و اضیف الیها الثلاثة عشر اسما و ضمن ثم رکب و مضی

کامل و مذیل است به شکایت امام حسن (ع) از بی‌وفایی مردم به پدر بزرگواش و همچنین نامه آن حضرت به عایشه و پاسخ او به ایشان و مطالب متفرقه دیگر، و مصدر است به خطبه تطنجیه امام علی (ع) که در آن پس از سپاس و درود، شمه ای از فضائل و علوم خود را بیان فرموده و مردم را به بیعت خویش فرا خوانده است؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن میرزا شاه، تا: ۱۲۶۶ق؛ واقف: فخرالدین شیرازی، مراد ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۰/۲×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۲۷۰]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۷۵/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق ریز، کا: محمد جعفر بن محمد نصیر حسینی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ شعبان ۱۲۷۸ق؛ به شیوه چلیپا، در حواشی و بین سطور شرح و ترجمه‌هایی دارد؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۸۲-۱۸۹)، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۹سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۳۲]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۷/۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: الوان، جلد: مشما، ۱۳ص (۲۴۷-۲۵۹)، ابعاد متن: ۷×۱۴، اندازه: ۱۳×۲۱سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۵]

۴۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۲-عکسی

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، کا: احمد موسوی بحرینی، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۷ق؛ «وقف کتابخانه مرحوم آقای حاج عبد ... اعلی الله مقامه»؛ ۷۸ص، ۱۱ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۶۲]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۴/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۶گ (۵۶پ-۶۱پ)، ۱۲سطر (۸×۱۴) [ف: ۱۲ - ۲۶۲۹]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۷۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** عذابا شدیدا لاحول و لاقوة الا بالله قدتمه هذا الخطبه الشریفه ...

تنها اوایل این خطبه را که مربوط به اوصاف حضرت علی (ع) می‌باشد در بردارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین تفرشی، تا: ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج اناری، ۳گ (۷۲پ-۷۴پ)، ۱۲ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۲سم [رایانه]

۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد برغانی قزوینی، تا: چهارشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۳۵۱ق، جا: نجف اشرف؛ کاتب چنین یاد کرده: «این دو خطبه شریفه از خط قدیم قدیم که بدید اهل خبره خط یاقوت مستعصمی بود نوشته شده»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویه کاغذی، ۱گ (۳۳۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۱]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۶۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انا اظهر الاشیاء الوجودیة کیف اشاء فیها انا باب حطتهم التی یدخلون فیها و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم ... و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ربیع الاول ۱۳۵۳ق؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۲۷۱]

۵۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: و مزین السماء و زاهرها و مدبر الافلاك و مسیرها و مقسم المنازل و مقدرها و منشیء السحاب و مسخرها؛ **انجام:** و منصور بن عبدالله و فارق قسنطنیه و جزائرها و سواد مجاورهم و هم من ارض اصفهان تمت

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ یادداشتی مبنی بر مطالعه خطبه و خصوصیات و آثار آن در سال ۱۳۰۳ق تحریر؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۰گ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [دارالحدیث: - ۵۳]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۴/۱

آغاز: و من خطبه هذه رواها اصبغ ابن بنانه قال خطب امیرالمومنین علیه؛ **انجام:** اسعد الناس به اهل الکوفه و قول اعدائه مقلده العلماء عسی ان تطلع علی مرامه

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۸

آغاز: بسمله. الحمد الله خالق السموات و الارض؛ **انجام:** و ضبطمن کلامه ... الغیوب من غیاهب القلوب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۵۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۰/۱

آغاز: الحمدلله رافع السماوات و فاطرها و ساطح الأرضین المدحیات و واردها و موطد الجبال و ثاغرها؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد جواد بن محمد رضا بن یوسف خراسانی، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)،

اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۹۰]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ یادداشت آیة الله مرعشی که نسخه را میرزا محمد همدانی فرزند حاج آقا رضا همدانی به وی بخشیده و گویا گفته است که به خط پدرش می‌باشد؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۱۱۳]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۹۱/۱

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱پ-۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۷۵]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱/۱۵۵۸-۹/۱۰۸

آغاز: برابر۲؛ منم آنکس که نزدیک منست کلیدهای غیبت نمی‌داند آنرا بعد محمد غیر من منم بهمه چیز دانا منم ذوالقرنین؛ **انجام:** انا باب خطیهم ولاحول ولاقوة الاباالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطیبین منم درب ده ایشان و نیست برگشتی و نیست قوه مگر بخدای بزرگ بزرگ و رحمت خدای بر محمد و آل او تمام که طیب و پاکند

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۲۲]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۸۷/۱-۳۶/۱۸۷

آغاز: بسمله انا الذی عندی مفاتح الغیب لایعلمها احد بعد محمد غیری من آنم که نزدیک من است کشف احوال آخرت وظهور فرزندم صاحب الزمان؛ **انجام:** و قال (ع) من استعان الی الخلق فقد نسب ربه الی العجز ... و من استخلی بالذنب فقد نسب ربه الی الجهل

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ترجمه فارسی خطبه به خط نستعلیق شنگرف زیرنویس شده؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۲۲]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۹۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی خیر خلقه محمد واله اجمعین الطیبین الطاهرین برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ در سه برگ آخر نسخه حکایتی نقل شده به روایت حجاج بن یوسف ثقفی در مورد غلام ده ساله‌ای که بدون سلام وارد محضر وی شده و با شجاعت و فصاحت تمام با وی و بر ضد وی بحث کرده و در آخر حجاج به علت صغر سنش او را بخشیده و در نزد افراد حاضر در آن مجلس شجاعت و فصاحت وی را ستوده است؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۴۱پ-۴۸پ)، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۴×۱۷/۳سم [رایانه]

۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۵۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین تم ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۶گ (۱پ-۶پ)، ۹-۱۱ سطر (۸/۵-۹×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۶۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۴۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بسیار خوش، ساخته به نام علاء الدین محمد تبریزی مورخ ۹۵۸، تاریخ گویا نادرست باشد، مجدول مذهب؛ تملک: حاج عمر حرباوی در ۱۱۵۵؛ با یادداشت نوری در برتری نویسنده نسخه بر ملا علی بیک خوشنویس؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۴۹گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۸سم [ف: ۱ - ۲۰۱]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۴۸/۱-۱۳/۲۲۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه‌ای که در ذیحجه ۹۲۳ استنساخ شده و در کتابخانه امام رضا (ع) بوده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۲۲]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۸۴/۲-۲۴/۱۹۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، عطف تیماج، ۲۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۲۲]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۷

در دنباله نسخه خطبه ططنجیه، گزارش کوتاهی آمده و در آن روایت‌هایی از جابر و امام باقر دارد؛ خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ در دفتری جا دارد که کتابچه‌هایی به نام: وفات الزهراء (گ۱-۲۰) و مصاب المظلومین (گ۲۱-۶۷) خطبة البیان (۶۷-۷۸) و خطبه ططنجیة (۷۸-۸۴) و شرح آن (۸۴-۹۲) و چند کتابچه دیگر را دربر دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۸ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۰۳]

۶۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۷۶/۳

انجام: أنا المعنی الذی لایقع علی اسم و لا شبه أنا أظهر کیف أشاء أنا باب ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۴۲پ-۵۹پ)، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۱۶۹]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۶۵/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** قبل ان تقول نفس یا حر تا علی ما فرطت فی جنب الله یوم لا ینفع مال و لا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قرمز، ۳۱گ (۵۳پ-۸۳ر)، ۱۲سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲- ۲۵۷]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۰۹

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد زرین قلم، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، ضمیمه خطبه تعدادی از کلمات قصار علی (ع) نیز به خط کاتب نوشته؛ کاغذ: سمرقندی زرد و حاشیه سفید، جلد: تیماج یشمی، ۲۳ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۱۶۵]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۸/۵

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، ۱۷ص (۵۳-۶۹)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ - ۵۹۹]

۶۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۷
آغاز: برابر۲
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۳گ (۱۱۵پ-۱۱۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۴]

۷۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۹۱/۲
انا الذی عندی الف کتاب من کتب الانبیاء و نانوشته مانده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۴گ (۵۶پ-۶۹پ)، ۱۲ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۳۲]

۷۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۹۱/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با ترجمه فارسی زیر سطرها، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۵۶پ-۵۹پ)، ۱۲ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۳۲]

۷۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:جنگ۴۸۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۷۴]

۷۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۲۰۴/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۷]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۶۷
آغاز: الحمدلله الذی بین البیان لاهل العرفان فی کل زمان و اوان؛ **انجام:** فبکا علیه السلام بکاء شدیداً حتی بل لحیته بدموعه ثم انحدر عن منبره و قد اشرفت الناس علی الهلاک من هول ماسمعوه منه صلوات الله علیه و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۳۵ - ۴۲۱]

۷۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۷۵
آغاز: بسم الله الحمد و الصلوة و السلام علی محمد و آله الدین هم آل الله و بعد فیقول العبد المذنب الواثق عبدالخالق عفی عنه فی سنة ثمانیة و خمسین و مأتین بعد الالف فی زمان مجاورتی بارض طوس علی مشرفیها آلاف التحیة و الثنا وجدت هذه الخطبة الشریفة المنیقة المسماة بخطبة العجما ذات البیان من النسخة المنقولة عما وجدنی خزانة سیدی و مولای و امامی فی الدنیا و الآخرة علی ابن موسی الرضا علیه و علی آبائه و ابنائه آلاف لصلوة و السلام ثم رایت فی هذه المشهد الشریف نسخة اخری بخط العالم العامل المحدث محمد بن الحسن الحر العاملی عامله الله بلطف الخفی بادنی اختلاف و کان فیها انها من الفصل السادس من الکتاب الحقیر و هی هذه -بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله بدیع السموات و فاطرها و ساطح المدحیات و وازرها و موطر الجبال و ثاغرها؛ **انجام:** برابر
در فهرست با عنوان «خطبة العجماء» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۱۱گ، ۱۹-۱۸ سطر، اندازه:۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۶۰]

● خطبة البیان / ادبیات / عربی

xuṭbat-ul bayān

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

چنین خطبه‌ای در جایی به خواجه منسوب نشده و در ضمن مؤلفات او نیامده است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۱۸/۶
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین، الرحمن الرحیم سامع مناجات المذنبین؛ **انجام:** اناباب حطتهم و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۷ص (۱۲۹-۱۴۵)، ۷ و ۱۳ سطر (۷×۱۱) [ف: ۵ - ۱۵۷۶]

● الخطبة البیان / بهائیت / عربی

al-xuṭbat-ul bayān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۱۵/۱۵
آغاز: بسم الله الاعلم الاعلم. الحمدلله الذی لا اله الا هو ... و بعد فاشهد ان الله سبحانه لذلک الخلق معرفتین، معرفة تقدیس؛ **انجام:** ما بینهما لایحصی درجاتها کل بامرالله و کل له ذاکرون.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹ سطر [ف: ۹ - ۱۷۳]

● خطبة البیان (ترجمه) = شرح خطبة البیان / شعر، شرح حدیث / فارسی

xotbat-ol bayān (t.) = š.-e xotbat-ol bayān

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟ - ۱۲۱۲ قمری

nūr-‘alī-šāh, mohammad ‘alī ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (1747 - 1798)

وابسته به: خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

ترجمه منظومی است از خطبة البیان که منسوب به حضرت علی می‌باشد، در قالب مثنوی، در ۲۰۵ بیت؛ در الذریعة به عنوان «شرح خطبة البیان» آمده است.

آغاز: بنام خداوند عزوجل××که هم لایزال است هم لم یزل / بگیرم زین رازجان خامه ای×× نویسم بر اوراق دل نامه ای
انجام: مرکب زترکیب گردد بسیط ×× یکی گردد اندم محاط و محیط / شود سر توحید فاش و عیان ×× نمانند کسی غیر او در میان

[الذریعة ۲۱۸/۱۳-۲۱۹: چند شرح از این متن، از آن میان همین شرح؛

نسخه‌های منزوی ۱۲۳۱/۲-۱۲۳۳: چند شرح فارسی و نشانی ۲ نسخه از این شرح؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۱۱۸/۱؛ فهرستواره منزوی ۵۴۶/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۰۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ختایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۱۶۱ر-۱۶۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۸/۲سم [ف: ۸ - ۱۶۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: قهوه‌ای تیماج، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۹۱/۷

آغاز و انجام: برابر

نسخه شماره ۱۱۳۰۶/۲ این کتابخانه دارای ۱۵۵ بیت است لیکن نسخه موجود شامل ۱۰۲ بیت می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۹-۲۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۵۷۰]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۳۸/۲

آغاز:برابر؛ **انجام:** روشن اندر وی هزاران عالم است×× لوح محفوظ است و اسم اعظم است

در ۲۰۵ بیت؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶گ (۸۷پ-۹۲ر) [ف: ۱ - ۱۴۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن سید عرب حسینی، تا: ۱۲۳۱ق؛ ۱۰ص (۲۰۳-۲۱۲) [ف: ۳ - ۴۳۲]

۶. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۷۶/۱۵

فی ذکر الغزلیات و تفسیر خطبة البیان؛ خط: نستعلیق، کا: امیر الشعراء رضا قلی خان هدایت صاحب مجمع الفصحاء و غیره، تا: ۱۲۳۹ق، جا: شیراز؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: تیماح مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۴سم [نشریه: ۶ - ۱۰۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، کا: محمد حسین بن خواجه محمد رفیع، تا: ۱۲۷۵ق؛ خط: شکسته زیبا؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۸۶- ۹۱)، ۱۶ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۴۶۷]

● خطبة البیان (ترجمه) / شرح حدیث / فارسی

xuṭbat-ul bayān (t.)

وابسته به: خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۱۳۶

آغاز: بسمله، انا الذی عنده مفاتیح الغیب لایعلمها بعد محمد غیری؛ **انجام:** و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و اله اجمعین.

زیر سطور خطبه ترجمه تحت اللفظی است و مترجم آن نامعلوم می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: احمد بن تاج الدین، تا: شعبان ۸۷۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۱۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۸سم [ف: ۱۴ - ۱۳۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۳۳

آغاز: بسمله، انا الذی عنده مفاتیح الغیب لایعلمها بعد محمد غیری؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.

نسخه‌ای است کهن مترجم به فارسی تحت اللفظی روان از مترجمی نامعلوم که با فقره «انا الذی عنده مفاتیح الغیب لایعلمها بعد محمد غیری انا بکل شی علیم منم آنکس که نزد اوست کلیدهای غیب نمی‌داند پس از محمد غیر از من منهم به همه چیز دانا» آغاز و با فقره «انا اظهر کیف اشاء انا باب خطیتهم و لاحول و لاقوة الابالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و اله اجمعین منم که ظاهر می‌شوم هر گونه که می‌خواهم منم در گناه ایشان و نیست هیچ توانای و قوتی مکر بخدای بزرگ بزرگ به پایان رسیده تحریر شعبان ۸۷۵ می‌باشد»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۵ق؛ متن خطبه عین متن خلاصه الترجمان محمد بن محمود دهدار از عرفای قرن یازده و زنده در ۱۰۱۳ هـ ق است [ف: ۲۶ - ۱۴۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۳۸

آغاز: بسمله، و به ثقتی. اما بعد این رساله‌ای است که منقول است به اسناد متصل از سلمان فارسی و ابوذر غفاری ... انا الذی عندی مفاتح الغیب لا یعلم ما بعد محمد غیری ... معنی این کلام فرح انجام آن است که من گشاینده علم غیبم و بعد از حضرت خاتم النبیین (ص) علم غیب کسی بهتر از من که علیم نداند؛ **انجام:** انا موصوف بتسعایة و تسع و تسعون صفات من صفات الله بغیر الالوهیة و الخلق و امر چنان چه حضرت باری عز اسمه در صفات خود فرنوده الا له الخلق و الامر. اما در آخر خطبه فرموده انا عبدالله و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ کهن معرب، کا: محمد ابراهیم، تا: ذیحجه ۱۰۵۶ق؛ هیچ یک از شروح و ترجمه‌های معرفی شده در فهرستگان حدیث ۶۸/۳-۶۹ و ۳۷۱/۴-۳۷۵ نیست؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای،۴گ(۷۹ پ-۸۲پ)،اندازه:۱۵/۱×۲۸/۴سم[ف:۲۹/۲-۷۳۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۵/۱۶

آغاز: بسمله. روایت است از ابن عبدالفتاح (رض) که او از محبان خاندان بود، و او از عبدالرحمان مکی که چون عثمان را بقتل آوردند ... انا الذی عندی مفاتیح الغیب ... و تأویل این کلمات آن است که؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله اجمعین، تمت الکتاب خطبة البیان امیرالمؤمنین (ع) ...

خطبه از حضرت علی (ع)، ترجمه ناشناخته. پس از ذکر هر بند بعربی ترجمه اش بفارسی آورده شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۱ق؛ با یک سرلوح و دو پیشانی، مجدول و کمند به زر؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه روغنی زمینه قهوه‌ای، ۸گ (۷۶ر-۸۳پ هامش)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۴/۷سم [ف: ۷ - ۳۲۵]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۸۸/۳

آغاز: بسمله، خطبة البیان الصادرة عن سیدنا و مولانا وامامنا امیرالمؤمنین ... الحمدلله بدیع السموات و فاخرها ... این خطبه بیانیست که صادر شده از سید ما و مولی ما و امام ما امیرالمؤمنین ... ستایش مر خدایرا که نو آرنده آسمانهاست و نیکوکننده آنها؛ **انجام:** کقوله تعالی و انذرالناس یوم یاتیهم العذاب هو ظهور قائمنا المغیب لانه عذاب علی الکافرین و شفاء و رحمة للمؤمنین یظهر و له من العمر اربعین عاما و یمکث فی القوم ثمانین و قیل لهم سلاما سلاما و صلی الله علی نبیه محمد و آله اجمعین الطیبیین الطاهرین چه حق سبحانه فرموده است و بیم کن مردم را روزی که بیاید بایشان و آن عذاب ظاهر شدن قایم ماست که غایب کرده شده باشد زیرا که آن حضرت عذابست بر کافران و شفاست و رحمت است بر مؤمنان را ظاهر شود و مر او را از عمر چهل سال باشد و درنگ کند در قوم هشتاد سال گفته‌اند مرایشانرا سلام ... و آل او همشان.

خط: نسخ خوش، کا: معزالدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: ۱۰۸۵ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجدول، با کمند؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵ - ۵۵۲]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۸۸/۳۴

آغاز: بسمله، روایتست از ابن عبدالفتاح رضی الله عنه که او از محبان خاندان بود و او از عبدالرحمن مکی که چون عثمان را به قتل آوردند بعد از چند روزی معاویة بن ابی سفیان به نزدیک امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرستاد که دست بیعت بمن ده؛ **انجام:** الا له الخلق و الامر تبارک الله رب العالمین و لا حول ولا قوة ... و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین [تمت الکتاب خطبة البیان].

مترجم شناخته نشد؛ خط: نسخ خوش، کا: معزالدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: ۱۰۸۵ق؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵ - ۵۶۴]

۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۹۰/۱

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد مر واجب الوجودی را که در معانی را در تحت صور بیان می‌کند ... و این کلمات معجز آیات مشتمل بر صد و چهارده کلمه است که آن را منظور نظر افریدگار خواجه محمد دهدار نور مضجعه شرح کرده و موسوم به خطبة البیان نموده و کلمات مذکور ... قال ع ... انا الذی عندی مفاتیح الغیب؛ **انجام:** و لهذا اکابر انبیاء علیهم السلام را اقطاب اعصار بودند در قرآن مجید هر جا ذکر شده موسوم به عبد الله گردانیده کما قال ... انی عبدالله اتانی الکتاب ... به تاریخ ۱۵ صفر در بندر هو کلی از نسخه سیادت و نجابت سپاه میر زین العابدین قلمی شد سنه ۱۱۲۲ هجری.

خط: نسخ، کا: میر زین العابدین، تا: ۱۵ صفر ۱۱۲۲ق؛ قطع: وزیری کوچک [رشت و همدان: ف: - ۱۵۰۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۵۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ هامش ۳۱ ص به خط سده ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۲۹۷]

● خطبة البیان (ترجمه و شرح) = نظم خطبة البیان /

شعر، شرح حدیث / فارسی

xotbat-ol bayān (t. va š.) = nazm-e xotbat-ol bayān

کاشانی، شاپور، ق۹ قمری

kāšānī, šāpūr (- 15c)

وابسته به: خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

اهداء به: شمس الدین محمد فرمانفرمای کاشان

تاریخ تألیف: ۸۴۶ق

این ترجمه و گزارش منظوم از شاپور کاشانی است.

آغاز: حرف اول بنام آن معبود ×× کوست فی الارض و السما موجود

چاپ: به کوشش محمد تقی دانش پژوه، مجله دانشکده ادبیات، ۱۱: ۳۸۵-۴۱۰

[دنا ۸۹۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۵۴۵/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** انا اظهر کیف اشاء. صدق علی. منم آنکس که میشوم ظاهر×× همه حالی بقدرت قادر

کا: محمد افضل پسر قیصر علی، تا: ۱۰۹۷ق؛ در پایان هر جمله از خطبة البیان نوشته [صدق علی] علی راست گفته؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۲۵ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۱۵]

۲. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۸۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تاریخ وقف: ۱۳۷۶؛ ۳۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۵۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** روز دریا گذشت همچون برق ×× گشت فرعون نامسلمان غرق

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی ، جلد: مقوا، ۷گ، اندازه:

۱۹×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار ۱ – ۳۷۸]

● **خطبة البیان (شرح)** / شعر، حدیث / فارسی
xotbat-ol bayān (š.)

لطفی، لطفعلی، ق ۱۰ قمری
lotfī, lotf-'alī (- 16c)
بند بند خطبه مزبور به قطعات دو بیتی ترجمه منظوم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۶۲/۳
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۹۲۶ -۹۲۹ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۹ص (۴۴-۶۲)، ۲۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ – ۱۹۸]

← خطبه بی نقطه ⟵ خطبة مهملة (با ترجمه)
← خطبه بی نقطه ⟵ خطبة مهملة

● **خطبه بی نقطه** / ادبیات / فارسی
xotbe-ye bī-noqte

نواب، علینقی میرزا
navvāb, 'alī-naqī mīrzā
در ستایش پادشاه از نواب علینقی میرزا [رکن الدوله] صاحب اختیار دارالملک قزوین.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۷۷/۸
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۰۱پ-۱۰۵پ)، ۱۲ و ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۹×۲۱/۷سم [ف: ۹ – ۱۴۰]

← الخطبة التطنجية ⟵ الخطبة الطنتجية

● **خطبة تقال اول مولد رسول الله (ص)** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی
xuṭbat-un tuqālu awwal-a mulid-i rasūl-il lāh

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۶۵/۹
آغاز: الحمدلله الذی اطلع من بروج السعود بدرأ اناربه الاکوان و انبع من بحار العیون عینا سقی بها الظمآن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ از موقوفات رمضانیه مرحوم ابراهیم بن فتح الله شریف حسینی ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سوخت، ۲ص (۶۹-۷۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: – ۲۳۶]

● **خطبة التوحید** / حدیث / عربی
xuṭbat-ut tawḥīd

علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳ – ۲۰۳ قمری
'alī ebn-e mūsā, emām-e haštom (771 - 819)

شرح و حواشی:
۱- شرح خطبة التوحید = ترجمه و شرح خطبه توحیدیه حضرت رضا (ع) = توحید الرضا؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
۲- فیروزجات طوسیه = شرح خطبه توحید امام رضا (ع)؛ یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی (۱۲۳۹-۱۲۹۸)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۷/۷
منقول از کتاب توحید بحار الانوار؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۹ – ۲۶۴]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۵
آغاز: اول عبادة الله معرفته ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۵۰]

● **الخطبة التوحیدیة = الخطبة الغراء = التمجید = العطیة الالهیة = التسبیحیة = الکلمة الالهیة** / فلسفه / عربی
al-xuṭbat-ut tawḥīdīyya = al-xuṭbat-ul ġarrā' = at-tamjīd = al-'aṭīyyat-ul ilāhīya = at-tasbīḥīyya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)
خطبه‌ای است در حمد و ثنای باری تعالی و ذکر صفات ثبوتی و سلبی خداوند که به سبب احتوای آن بر چکیده فلسفه مشایی ابن سینا مورد توجه قرار گرفته و ترجمه‌ها و شروحی به فارسی و عربی دارد. این خطبه به اسامی مختلفی نامیده شده است.
آغاز: سبحان الملک الجبار الإله القهار لا تدرکه الأبصار و لا یمثله الأفکار لا جوهر یقبل الأضداد فیتغیر و لا عرض فیشتق وجوده الجوهر لا یوصف بکیف
انجام: ربنا نصلی و نصوم و علیک المعول و أنت المبدأ الأول نسألک التوفیق و العصمة و التنبه عن الغفلة و إفاضة الهدایة و کشف الشبهة إنک ولی ذلک و أوله و آخره و نصلی علی صاحب الشریعة الشریفة محمد و آله الطاهرین
چاپ: به همراه متن به چاپ رسیده است.
[فهرست نسخه‌های مصنفات ابن سینا ۹۹؛ الذریعة ۲۰۲/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۶/۲؛ مجمع علمی عراقی ۲۴۸/۳؛ دنا ۸۹۳/۴-۸۹۴ (۲۵ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- شرح خطبة التوحید = ترجمه خطبة الغراء = شرح خطبه تمجیدیه = شرح خطبه تهلیلیه؛ خیام ، عمر بن ابراهیم(-۵۱۷)
۲- شرح خطبة الغراء؛ مسعودی غزنوی، محمد بن مسعود (-۶)
۳- شرح خطبة الغراء (۶عنوان)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ص (۳۲-۴۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۱۹۷۸]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۷۴**
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۶ صفر ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۳۲۳)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۸۵]
۳. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۵/۲**
با ترجمه فارسی زیر سطور که گویا از خیام هم نباشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ صفر ۸۵۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۱۲۲]
۴. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷/۲۱-ف**
نسخه اصل: روان کوشکو، ش ۲۰۴۲؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن موید، تا: ربیع الاول و الثانی ۸۸۸ق، جا: شیراز [فیلمها ف: ۱ - ۴۳۷]
۵. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۴۱/۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۴ق، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۱۷/۲سم [ف: ۷ - ۴۴۶]
۶. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۱۷**
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۴۸پ-۴۹ ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۴۰۳]
۷. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده با نشان «بلغ»؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۴-۱۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۶۳]
۸. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۳۸**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۹۶پ-۹۷ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳۱ - ۷۰۴]
۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۶۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۶۰پ-۱۶۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۱ - ۷۲۶]
۱۰. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۰۶/۶**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۱۳۶پ-۱۳۸ر)، ۱۹سطر (۴/۵×۱۳)، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۷۴۱]
۱۱. **تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۱۰ - ب**
آغاز: مناجات للشیخ الرئیس ابی علی بن سینا رحمه الله، الهی و اله الموجودات من المعقولات و المحسوسات یا واهب النفوس و العقول و مخترع ماهیات الارکان و الاصول؛ **انجام:** و الیک الجود و البقاء فسبحان الذی بیده ملکوت کل شییء و الیه ترجعون و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۸۲پ) [ف: - ۴۸۰]
۱۲. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۹/۱۶ حکمت**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱گ (۱۹۲پ-۱۹۲ر)، قطع: وزیری [ف: ۲ - ۴۵]
۱۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۸**
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۵پ) [ف: ۱۶ - ۱۸۲]
۱۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۲/۲۵**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق؛ ۱ص (۱۴۵ر) [مختصر ف: - ۳۳۱]
۱۵. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۱۰-ف**
نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۷]
۱۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۷۲**
خط: نسخ و نستعلیق، کا: صفی الدین محمد، تا: ۱۰۵۰ق؛ مصحح؛ جلد:تیماج جگری،۲ص(۲۰۴-۲۰۵)،اندازه:۱۲×۱۷سم[ف:۳۲-۴۳]
۱۷. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۶/۲۲**
آغاز و انجام: برابر
کا: رجبعلی بن جواد علی مازندرانی، تا: ۱۰۶۲ق؛ ۱گ (۹۶ ر و پ) [ف: ۳ - ۵۱۲]
۱۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۲۹**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۷ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۹۶]
۱۹. **مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۰۱/۱۹**
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ شنبه ۵ رجب ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: - ۲۵۵]
۲۰. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۱۶/۲**
خط: نسخ، کا: احمد سروی، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱گ (۲ ر و پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۰۹]
۲۱. **تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۵۹/۱۳**
آغاز: اذا شئت ان تحیی فمت عن عوائق عن الحس خمس ثم عن مدرکاتها و قابل بوجه النفس عالم قدسه فذاک حیوة النفس عند مماتها
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۲ - ۹۹]
۲۲. **یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳**
بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق [نشریه: ۷ - ۷۱۲]
۲۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۷۷**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۲گ (۲۰۰پ-۲۰۱ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۹۰]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۳۸۶-۳۸۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹- ۳۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۵۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۴۱۷]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین محمد تویسرکانی، تا: ۱۰۸۴ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۴ر-۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۹۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۲۴

آغاز: بعد بسمله. اللهم لیس لک شریک فارجوه و لا وزیر فارسوه اطعتک بمنک فلک المنة؛ **انجام:** اللهم فی زمرة المتقین بعید امن النار المنحطة برحمتک یا عزیز یا متعال با ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱ص(۱۷۰)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۹۰]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱/۱۰۳۵/۲

خط: تعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی دیباجی، تا: با تاریخ ۱۰۹۸ق، جا: کرمان؛ در ص ۲۶۷ آن نیز دو بیت از ابن سینا است: «صانوا جمالک بالتبرقع ضلة ×× واری السفور لحسن وجهک اصوانا / کالشمس یمتنع اجتلاءک نورها×× و اذا اکتسی برقیق غیم امکنا»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۷۱)، سطور چلیپایی (۱۱/۴×۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۵۱۳]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۳/۲۴

آغاز: اللهم لیس لک شریک فارجوه و لا وزیر فارسوه اطعتک بمنتک فلک المنة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۰۸پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۲۴]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱/۴

آغاز: ایضا مناجات للشیخ الرئیس روح الله روحه - الهی واله الموجودات المحسوسات، یا واهب النفوس و العقول؛ **انجام:** و الیک الجود و البقاء. فسبحان الذدی بیده ملکوت کلشیئی، و الیه ترجعون.

خط:نسخ،بی کا،تا:دوشنبه۱۸ذیقعده۱۲۸۳ق،جا:توس[ف: ۳ - ۵۱۲]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی، ۱ص(۲۰)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۴۲]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۲/۲۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ خوش،بی کا،تا:حدود شوال ۱۳۱۷ق [عکسی ف: ۱-۱۶۲]

۳۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۲۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ید الله کجوری نظر پاک، تا: ۱۳۵۲ق؛ ۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۸]

۳۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: یدالله، تا: ۱۳۵۷ق؛ ۳ص (۳۷-۳۹) [ف: ۳ - ۱۲۱]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۳۵/۱

بی کا، بی تا؛ جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۹ - ۱۸۸]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۸۴/۱-ف

نسخه اصل: لیدن (Cod. 1020a Warn ۱۴۶۴-۲۴۷۹)؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۳]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۷/۸-ف

نسخه اصل: لیدن Cod. Or. 177؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۲۶]

۳۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۸ - ب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱گ (۱۸۰ر و پ) [ف: - ۴۷۹]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۳

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص(۳۷)، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۹- ۱۴۸۳]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۲/۱۸-عکس

نسخه اصل: آستان رضوی. گویا در دنبال الحکومة (ش ۶۹۴)؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۵۴]

● الخطبة الجامعة / فلسفه / عربی

al-xuṭbat-ul jāmi‘a

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

خطبه‌ای است در اشاره به برخی از مسائل فلسفی با استفاده از خطب مأثوره ائمه علیهم السلام.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲/۲

آغاز: الحمدلله الذی لا من شیء کان و لا من شیء کون ما قد کان اعجز الاوهام ان تنال الا وجوده و حجحب العقول ان تتخیل ذاته؛ **انجام:** من صف فقد أثبت و من لم یصف فقد نفی کلا الامرین خطا سبحانه و تعالی مما یقول الظالمون علواً کبیراً.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۲۶پ-۳۱ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۲]

● خطبه جلوس شاه سلطان حسین بر تخت سلطنت /

متفرقه / فارسی
xotbe-ye jolūs-e šāh soltān hoseyn bar taxt-e saltanat
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷–۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۲۱/۹
آغاز: خطبة لمولانا العلامه الملا محمد باقر المجلسی اعلی الله مقامه فی جلوس الشاه سلطان حسین الصفوی علی سریر السلطنه، بسمله، تبارک الذی بیده الملک و هو علی کل شی قدیر نحمدک اللهم یا مالک الملک توتی الملک من تشاء و تعز من تشاء بیدک الخیر و انت علی کل شی قدیر ملک العظمه و القدره؛
انجام: ظلال عدالت امین الدین سلطان سلاطین روی زمین و خاقان خواقین باعز و تمکین برمفارق عالمیان مخلد و بر دوام بوده باشد بمحمد و آله الطاهرین تمت و الحمد لله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۳۵۲–۳۵۹)، ۱۸–۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ – ۵۰]

● **خطبه حضرت رسول (ص)** / حدیث / عربی
xotbe-ye hazrat-e rasūl

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۹۶
آغاز: بسمله – الحمدلله الذی خلق السموات و الارض
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ خطبه‌ها و استغفارنامه به‌خط نسخ و شرح آنها و طریقه بدوح به خط نستعلیق است؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۱۲گ، مختلف السطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۱ – ۳۱۰]

● **خطبه حضرت زهرا(ع)** / – عربی
xotbe-ye hazrat-e zahrā

درباره ازدواج.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۰/۴
آغاز: خطبة معروفة للزهراء علیها السلم. بسمله. الحمدلله الذی خلق آدم من صلصال کالفخار و خلق حواء منه جلیلة المقدار؛
انجام: واقول قولی هذا و انا استغفرالله لی ولکم ایها الحاضرون انه غفور رحیم جواد کریم.
بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۸ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۷/۵، اندازه: ۱۴/۶×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۴۴]

← خطبه حضرت زینب (ع) ⟵ احتجاج حضرت زینب (ع) با یزید

● **خطبة خطب بها** / بهائیت
xuṭbat-un xutiba bi-hā
باب، علی محمد بن محمد رضا، ۱۲۳۶؟ – ۱۲۶۶ قمری
bāb, ‘alī mohammad ebn-e mohammad rezā (1821 - 1850)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۲۵/۱۸
خط: نسخ، کا: غلامرضا متخلص به حیران، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش تیماج ماشی، ۴ص (۱۹۷–۲۰۰)، ۱۹سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۷۶۵]

● **الخطبة الخمریة = دعاء التقدیس** / عرفان و تصوف / عربی
al-xuṭbat-ul xamrīyya = du‘ā’-ut taqdīs
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)
در این نیایش شیخ به خدا باز می‌گردد و به او می‌گوید که من پیرو محمدم و می‌پذیرم که میگساری ناروا است مگر اینکه سرنوشت چنین است و سرشت مردمی چنین می‌خواهد که به دو بهانه آن را بنوشم، یکی اینکه چون در شهرهای ناسازگار وباخیز هستم ناگزیرم خود را با آن درمان کنم، دیگر آنکه تو در کتاب خویش گفته‌ای «و منافع للناس» و من می‌خواهم دریابم که تو راست گفته‌ای و بدان گواهی دهم. (دانش پژوه)
آغاز: بسمله و به نستیعن. اللهم لاشریک لک، فارجوه و لاوزیر، فارشوه.اطعنک بمشیتک ... و انی مقر بتحریم هذه الخمرة و شاهد من نکاتها فی الاخرة ...
انجام: و ادخلنی فی زمرة المقربین، مقربا من القدس الاعظم، مبعدا عن حضیض الجهنم، لانک انت العزیز الاکرم – تم الدعاء.
[ف. مهدوی ص ۱۰۰ ش ۷۱؛ ف. قنواتی ش ۱۲۹؛ دنا ۸۹۴/۴ (۶ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ تملک: محمدعلی حسینی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۱گ (۳۶۶)، ۱۱ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴۰ – ۳۱۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** زدت هذه المناجات بامر من جمع جمیع الکمالات ... و هو الشیخ الاسعد الشیخ محمد بن المرحوم الشیخ الشهید المظلوم الشیخ علی بن نعمة الله علی العالمین بن خاتون ... و انا العبد الراجی عفو ربه الغنی و شفاعة نبیه و الوصی احمد بن محمد بن احمد بن نعمة الله بن خاتون ... و ذلک سنة ۱۰۵۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ ۱گ (۶۴۶) [ف: ۱۵ – ۲۰۸]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۵۹/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاحشرنی اللهم فی زمرة المتقین بعیدا من النار المجهظمة برحمتک یا عزیز و یا متعال و یا ارحم الراحمین. تمت الخطبة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۲ – ۹۸]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۲۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱ص (۱۱۶) [ف: ۴ – ۳۷۲]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۱۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالقادر، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۱ص (۳۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱– ۱۳۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸/۳عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۸۳ق؛ مصحح، مقابله شده؛ ۴۰ص (۱–۴۰)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۹۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ ذیحجه ۱۲۸۳ق؛ به نام «دعاء القدیس» یاد گردیده؛ ۱گ (۵۹) [ف: ۳ – ۵۱۳]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۴۸/۶-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۰۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۴۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** انک انت الاعز الاکرم العزیز الکریم الروف الرحیم رب اختم بخیر یا کریم

در عنوان رساله آمده است: «من کلام الشیخ الرئیس علی بن سینا حسین شرب الخمر علی سبیل المناجات»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۳پ-۳۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳۰ – ۲۰۷]

۱۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۵ – ب

خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۷۶پ) [ف: – ۳۳۸]

● خطبه در باب نوشتن هبه / ادبیات / فارسی

xotbe dar bāb-e neveštan-e hebe

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ – ۱۹۲]

● خطبه در حکمت / فلسفه / عربی

xotbe dar hekmat

وحید قزوینی، محمد طاهر بن حسین، ۱۰۱۵ – ۱۱۱۲ ؟ قمری

vahīd-e qazvīnī, mohammad tāher ebn-e hoseyn (1607 - 1701)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۹/۱۲

خطبه میرزا طاهر واقعه نویس در حکمت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵ – ۱۷۸]

● خطبة الدرس / کلام و اعتقادات / عربی

xuṭbat-ud dars

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ – ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ‘omar (1150 - 1210)

در ۳ «مسئله»، در مسائل اصول (توحید) و برخی از فروع. رازی در پایان بخش اصول، قاعده‌ای برای استخراج کل احکام از قرآن یاد می‌کند.

آغاز: الحمد لله الذی یستجیب لعظمته ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۶۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۹ صفر ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۶ص(۲۹۷–۳۰۲)،۴۱سطر،اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۸۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹/۱۵-طباطبائی

انجام: المسئلة الثالثه انه تعالی عالم و الدلیل علیه ان القادر انمایوجد الشیء اذا قصد ... فیلزم ان یکون تلک التصورات

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاتب در آغاز آن می‌نویسد: «بعد از این در آن مجموعه رساله در اعتقاد کمتر از یک ورق آن از محمد غزالی بعد از آن مشکاة الانوار ... ثم بعد ذلک کتاب لفخر الدین الرازی سماه بخطبة الدرس. قال فیه بعد کلام لافائدة مهمه فی نقله و لنشرع اولا فی علم الاصول فنقول الموجودات اما ان یقال انها باسرها واجب الوجود لذواتها او ممکنة الوجود ... او الواحد منها واجب لذاته و الباقی ممکن الوجود لذاته»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۹۰پ-۹۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲ – ۳۰۳]

● خطبه در فضیلت حضرت علی (ع) / فضایل و مناقب / فارسی

xotbe dar fazīlat-e hazrat-e ‘alī

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵/۸ فرخ

منقول از مشارق الانوار برسی و خطبه بیان و روایاتی در فضل اهل بیت و نامه حضرت امیر به مالک اشتر و احادیث و اشعاری در روضه خوانی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین بن علی اکبر اصفهانی، بی‌تا، جا: نجف اشرف؛ کاغذ الوان؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: – ۱۹۷]

● خطبه دیوان حکیم شفائی / ادبیات / فارسی

xotbe-ye dīvan-e hakīm šafā’ī

میرزا تقی
mīrzā taqī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۳۵

آغاز: تبارک الله ازین خیالات موزون دلفریب که به شگرف کاری کلک ابداع بر صفحه ظهور جلوه نماست؛ **انجام:** بس کنم زین سبب از سحر طرازی که مگس ×× زحمتم می‌دهد از بس که سخن شیرین است

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: رویه پارچه، ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۳×۱۶/۳سم [ف: ۲ – ۲۲۶]

● **خطبه دیوان شیخ فیضی** / ادبیات / فارسی
xotbe-ye dīvan-e šeyx feyzī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶۵/۳ نثر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمدمعصوم، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۲۳۶–۲۳۸) [ف: ۸ – ۴۲۳]

● **خطبه رائیه** / ادبیات / عربی
xotbe-ye rā'īye

اردبیلی، ابراهیم بن حسین، ق۱۴ قمری
ardabīlī, ebrāhīm ebn-e hoseyn (- 20c)

در نعت امیرالمؤمنین و ذکر وصیت آن حضرت به تقوا.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۰۰ض

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۳۱۸ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۳ص (۱۷۶–۱۷۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ – ۱۲۱]

● **خطبة الرازی** / ادبیات / عربی
xuṭbat-ur rāzī

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ – ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)

از منشآت وی و این خطبه بسیار کوتاه است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۶۶

آغاز: الحمد لله المتوحد بالعظمة و الکبریاء المتفرد بالعز و البقاء

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ صفر ۷۲۳ق، جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۳۰۲)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۸۴]

● **خطبة رسول الله (ص) فی تزویج علی (ع)** / حدیث / عربی
xuṭbat-u rasūl-il lāh fī tazwīj-i ʻalī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۹

به نقل از شیخ ابوالحسن علی بن شاذان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۱۹– ۲۰) [مختصر ف: – ۳۳۱]

● **خطبة الرضا** / حدیث / عربی
xuṭbat-ur riḍā

علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳ – ۲۰۳ قمری
ʻalī ebn-e mūsā, emām-e haštom (771 - 819)

خطبه مختصری است منسوب به حضرت علی (ع) در ترغیب به تزویج و چندین حدیث مختلف که همه از کتاب غوالی اللئالی (ابن ابی جمهور احسایی) نقل شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵۹/۳۲

آغاز: روی معاویة بن حکیم قال خطب الرضا(ع) بهذه الخطبة. الحمدلله الذی حمد فی الکتاب نفسه و افتتح بالحمد کتابه و جعل الحمد جزاء محل نعمته؛ **انجام:** قال و ماجزاء الله من انعم علیه بالتوحید ... فقد اشرک لانه لو کان علی شی لکان محمولاً و لو کان.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۰۳–۱۱۰)، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۲۰۰]

← خطبة الزهراء ⟵ اللمعة البیضاء فی شرح خطبة الزهراء

● **خطبة الزهرا (س) = خطبة اللمة** / حدیث / عربی
xuṭbat-uz zahrā (s) = xuṭbat-ul lumma

فاطمه زهرا (س)، – ۱۱ قمری
fāteme zahrā (s) (- 633)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۳۶/۲–۳۲/۴۶

آغاز: بسمله من خط الشهید عزالدین محمد بن علی بن عبدالله بن عشیش رحمه الله تعالی و هی خطبة فاطمة الزهرا بنت محمد صلی الله علیه و آله و سلم ما لفظه نقلت من خط والدنا السید الامام العلامة فخر الدین عبدالله بن المادی بن المیرالمؤمنین علی بن حمزة علیهما السلام مالفظه بسمله من خط الامیر للحسین عن جابر بن عاصم بن عیاض القضاعی انه لما بلغ فاطمة علیهما افضل الصلوة والسلام فدکاً قالت هذه اول غدرة؛ **انجام:** والحمدلله کثیراً و تم الخبر و خاب من کفر و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و سلم

نسخه عکسی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ – ۱۷۲۳]

← خطبه شرح ارشاد ⟵ الاقتصاد فی شرح الارشاد

● **خطبه شرح هدایه** / - عربی

xotbe-te š.-e hedāye

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۹۶/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۳۶۲]

● **خطبة الشقشقية** / حدیث / عربی

xuṭbat-uš šiqšiqīyya

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

از نهج البلاغه. خطبه مشهوری است در بیان استحقاق خلافت حضرت، صبر، نتایج سوء مدیریت، نفرت مردم از عثمان و بیان وظیفه علما در مقابل ظلم. بر این خطبه شروح فروانی نگاشته شده است.

آغاز: بسمله. اما و الله لقد تقمصها فلان و انه لیعلم ان محلی منها محل القطب من الرحی ینحدر علی السبیل ...

[دنا ۸۹۵/۴؛ مکتبة امیرالمومنین ۲۲۲/۴]

شرح و حواشی:

۱- شرح خطبة الشقشقية؛ کاشانی، فتح الله بن شکرالله (-۹۸۸)
۲- شرح خطبة الشقشقية؛ حسینی، شریف بن نورالله (-۱۱)
۳- شرح خطبة الشقشقية؛ حسینی جرجانی، ابراهیم بن محمد (-۱۱)
۴- شرح خطبة الشقشقية؛ نائینی، محمد رضا بن رشید (-۱۲)
۵- خطبه شقشقیه (ترجمه)؛ تقیا، محمد (-۱۳)
۶- شرح خطبة الشقشقية؛ رضوی، محمد صادق (-۱۳)
۷- خطبه شقشقیه (ترجمه)؛ حسینی، محمد خلیل (-۱۳)
۸- الاربعون حدیثاً (با ترجمه منظوم)
۹- شرح خطبة الشقشقية (۴ عنوان)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۲۶پ-۳۲۷ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۱۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی کلام قط کأسفی علی ذلک الکلام الا یکون امیرالمؤمنین بلغ حیث ... من الاولین و الآخرین

خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبدالله خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۹۸]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۳

خط: نسخ، کا: ابراهیم موسوی، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۶۷گ (۱۲۸-۱۹۴)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۵۲]

● **خطبه شقشقیه (ترجمه)** / شرح حدیث / فارسی

xotbe-ye šeqšeqīyye (t.)

؟ قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، - ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

وابسته به: خطبة الشقشقية؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

[فهرستواره منزوی ۳۷۶/۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷۹/۳

آغاز: بسمه. و به نستعین و من خطبة له (ع) و هی معروفة بالشقشقية و المقمصة اما و الله لقد تقمصها ... ترجمه از جمله: خطبه‌های حضرت امیر ... خطبه ایست که معروف و مشهور است بخطبه شقشقیه و مقمصه؛ **انجام:** و بر آن قاطع دیت بر آنکس

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴ص (۶۹۷-۷۱۰)، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۹ - ۱۲۴۸]

● **خطبه شقشقیه (ترجمه)** / شعر، شرح حدیث / فارسی

xotbe-ye šeqšeqīyye (t.)

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، -۱۲۷۰قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo’men (- 1854)

وابسته به: خطبة الشقشقية؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

ترجمه‌ای به نظم و نثر است از خطبه شقشقیه. مؤلف ابتدا قطعه‌ای از خطبه را می‌آورد پس از آن ترجمه نثر و بعد از آن ترجمه نظم آن را بیان می‌کند.

آغاز: الحمدلله کما هو اهله ... اما بعد چون تحصیل نور ایمان و تطهیر قلب از ظلمت نفاق در ایام مهلت و مدت محنت از اهم مهمات بود. بسمله ترجمه آن این است: شکفته باز گل شمسه خور خاور ×× پی سلام امیر غدیر قدر و قدر ... به شکوهاش که در شقشقیه است انین×× به آن خطیب امین خدا امام بشر اما والله لقد تقمصها ابن ابی قحافة آگاه باش بخدا سوگند هر آینه ... قسم بذات خدا خلعت خلافت را ×× کشید پور قحافه چو پیرهن در بر.

انجام: همیشه جان جهان از جمال او پر نور×× همیشه روی زمین ز اهل بیت او انور / جهان بحجت قائم منور از او دایم ×× شکفته عالم و آدم بداده داور

[الذریعه ۲۰۳/۷؛ چند ترجمه ۲۲۲/۱۳؛ دنا ۸۹۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۷۶/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱ر-۴پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۴۹۵]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاتب از مترجم به «سلمه الله» یاد کرده، همراه با چند کار دیگر منسوب به همو؛ ۹گ (۱پ-۹ر) [ف: ۱ - ۵۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۹/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ در ادامه لعنیه سید تقی قزوینی که مخمس آن سروده ملاحاجی محمد مازندرانی است در دوازده بند و نیز مخمس قصیده برده و ... آمده؛ جلد: تیماج سیاه، ۴گ (۱۹۴پ-۱۹۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۰۷]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۵۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ رمضان ۱۲۳۷ق، جهت سید مهدی؛ ۱۱گ (۵۸پ-۶۸ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳ - ۱۶۱۰]

۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۰۳/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ ۴گ [ف: - ۱۲۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۴/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی با انبیای اولین بود ×× علی با اولیای اخرین است / از و در موج دریای معانی ×× ازو علم میانی زان این است

خط: نستعلیق و نسخ تحریری، کا: محمد باقر مغاضی، تا: قرن ۱۴، جا: تهران مدرسه سپهسالار؛ از روی نسخه شماره «پیوسته ۶۸۴۷» مورخ ۱۲۵۷ ق موجود در کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری «سپهسالار» تهران به دستور مرحوم ضیاء الدین ابن یوسف شیرازی کتابت شده؛ کاغذ: دفتری، ۵گ (۴۳- ۴۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۲۸ - ۴۴۸]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۰/۴

خط: نسخ، کا: حسین بن شیخ علی شالی، تا: ۲۷ شعبان ۱۳۱۶ق؛ ۱۲گ (۳۰پ-۴۱)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۳ - ۱۶۱۱]

۸. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۸۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛مصحح؛ ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف مخ]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۹/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۱-۱۷)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۰۶۳]

● **خطبه شقشقیه (ترجمه)** / شرح حدیث / فارسی

xotbe-ye šeqšeqīyye (t.)

تقیا، محمد، ق۱۳ قمری

taqīyā, mohammad (- 19c)

وابسته به: خطبة الشقشقية؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

به نثر و نظم.

[دنا ۸۹۵/۴؛ الذریعه ۱۷۲/۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۲۳/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حقیر کاتب، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۰گ (۱-۲۰)، ۱۲ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۵۵۶]

● **خطبه شقشقیه (ترجمه)** / شرح حدیث / فارسی

xotbe-ye šeqšeqīyye (t.)

حسینی، محمد خلیل، ق۱۳

hoseynī, mohammad xalīl (- 13c)

وابسته به: خطبة الشقشقية؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

به خواهش: شاهزاده محمد علی

ترجمه فارسی خطبه شقشقیه حضرت امیر المؤمنین است، مترجم نخست بخشی از عبارت عربی خطبه را آورده سپس به ترجمه آن پرداخته است، نام مؤلف در مقدمه رساله آمده، لیکن در منابع موجود یافت نشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۲۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد: این چند کلمه ای است که حسب الأمر ... بر خطبه مشهور شقشقیه و مقمصه بر سبیل ترجمه موضحه از بعضی مطالب و معانی؛ **انجام:** گفت ابن عباس تأسف نخوردم من بر سخنی هرگز مثل تأسف خوردن من بر آن کلام کاش امیر المؤمنین می‌رسید از این سخن بجائی که می‌خواست.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق؛ مصحح، قبل از برگ ۴ چند برگ افتادگی دارد؛ مهر: «یا هادی المضلین» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۹ سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۹۷]

● **خطبة الشقشقية (با ترجمه)** / حدیث / عربی - فارسی

xuṭbat-uš šiqšiqīyya (bā t.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۶۵/۳

از روی نسخه شیخ محمد اعرف کرنی فاضل مشهور، با ترجمه فارسی در هامش؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مومن بفرویی، تا:

میانه‌های ذیقعده ۱۰۳۰ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۱۱×۷)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۴۴۳]

● خطبة صلاة العيد / حديث / عربی

xuṭbat-u salāt-il ʻīd

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

خطبه اول ودوم نماز عید است که از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۷۰

آغاز: هذه خطبة مؤلفة من فصوص يواقيت الكلام اعوذ بالله ... خطبه اول بعد از نماز عيد بسمله الحمدلله المتطول على البرايا بجوده السابق على الوجود المتفرد بالعطايا بالباس لباس الوجود على الموجود؛ **انجام:** واغفراللهم امواتنا الماضين وسلم احيائنا الباقين واجعل اللهم عواقب امورنا خيراً بمحمد وآله الطيبين الطاهرين

خط:نسخ،بی کا،بی تا؛۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف مخ]

● خطبه طالع موعود / طالع بينی / فارسی

xotbe-ye tāleʻ-e mowʻūd

انشاء یکی از منشیان است که برای طالع مولودی خاص یا مطلق طالعنامه نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۹۲/۲

آغاز: بسمله حمدی که زبان از بیان آن عاجز آید و سپاس که وهم از ادراک آن فروماند آفریدگاری راجل جلاله ... اما بعد نزدیک اهل تحقیق محقق است که صور موجودات عالم سفلی نموذجات عالم علوی است

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: مقوا نخودی، ۶۳ دفتر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۷۳]

● الخطبة الطنتجية = الخطبة التطنجية / حديث / عربی

al-xuṭbat-uṭ ṭantajīyya = al-xuṭbat-ut taṭnajīyya

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

خطبه‌ای است منسوب به وجود مبارک حضرت علی (ع) که طی آن حضرت فضایل خویش را برشمرده است و چون در بخشی از آن خطبه چنین آمده «انا الواقف على التطنجين ...» به خطبه تطنجیه معروف گردیده است. در «المجموع الرائق» نگاشته ۷۰۳ق و «انوار المشارق» برسی نگاشته ۷۷۳ق یاد شده است. سید کاظم رشتی شرحی بر این خطبه نگاشته و در سال ۱۲۰۷ق چاپ شده است.

آغاز: الحمدلله الذى فتق الاجواء و خرق الهواء و علق الارجاء و اضاء الضياء.

[دنا ۸۹۶/۴؛ الذريعة ۲۰۱/۷]

شرح و حواشی:

۱- شرح الخطبة التطنجية = شرح خطبه تطنجیه = شرح الخطبة البطيحية = ارشاد المسترشدين؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹)

۲- شرح الخطبة التطنجية

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۱۰/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد اول الی قوله: و لقد رایت آه، جلدثانی از: و لقد رایت آه؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۲۸پ-۳۱پ)، ۱۱ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۳۶۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۶/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحى الذى لا يموت اعتصمت بذى العزة و الجبروت استعنت بعظمة الله ما اخاف و احذر و الحمدلله

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۶۶پ-۷۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۵ - ۲۰۸]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۵/۵-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** للشيخ رجب الحافظ البرسى، رحمة الله تعالى. تمت.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵ص (۳۲۴-۳۲۸) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۷/۵-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باقى الحديث فى مجلد السابع من بحار الانوار در صفحه بعد قطعه‌ای از حدیث هبوط ملائکه برای یاری جناب سید الشهداء

در فهرست با عنوان «فضائل امیرالمؤمنین» آمده. نخست خطبه البطیحیه (یا طتنجیه) سپس چند خطبه و حدیث دیگر منسوب به آن امام؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۵ص (۲۶۳-۲۸۷)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۷۹۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۳۶

و چند خطبه دیگر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: حدود ۱۲۴۱ق؛ ۲گ (۷۱پ-۷۲پ) [مختصر ف: - ۳۳۱]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۴۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واصف اليها الثالث عشر اسماء وصى. ثم ركب و مضى.

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ مهر: «پیرو دین محمد عباس»؛ ۶گ (۲پ-۷پ) [ف: ۳ - ۱۲۰]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** يصدر الناس اشتاتا ليروا اعمالهم فمن يعمل مثقال ذرة خير يره ... تمت

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد برغانی قزوینی، تا:

چهارشبه ۱۳ ذیقعده ۱۳۵۱ق، جا: نجف اشرف؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویه کاغذی، ۳۶گ (۳۳۴– ۳۶۹)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۱]

۸. **قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۸**

آغاز: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۴گ (۱۱۷پ– ۱۲۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۴۱۴]

← خطبة العجماء ⟵ خطبة مهملة

● خطبة العجماء / حدیث / عربی

xuṭbat-ul ‘ajmā’

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۹۵/۳

آغاز: بسمله حمد له فیقول العبد المذنب الواثق ... البیان؛ **انجام:** و یمکث ... ثمانون عاما و قیل لهم سلاماً سلاماً.

از عبد الخالق در ۱۲۵۸ق منقول از خط شیخ محمد بن حسن حرعاملی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: – ۱۷۸]

← خطبة العجماء (با ترجمه) ⟵ خطبة مهملة (با ترجمه)

● خطبة عرفانية / عرفان و تصوف / عربی

xuṭbat-un ‘irfānīyya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۴۰/۴

به عربی و چهار تا؛ خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، ۱۰ص (۱۶۵–۱۷۴)، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۶۸]

● خطبه عقد آدم و حوا / حدیث / فارسی

xotbe-ye ‘aqd-e ādam va havvā

خطبه‌ای است که حضرت آدم هنگام عقد نمودن حضرت حوا خوانده است و برای آن خواص و اثراتی نقل شده است که خوب است بنویسد و به همراه دارند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۲۲-۳۳/۱۷۲

آغاز: بسمله روایت کنند از حضرت رسول (ص) که فرمود خدای تعالی حوا را که آدم عقد کرد این خطبه را خواند ... خطبه آدم علیه السلام اینست که بسمله الحمد ثنایی والکبریاء ردائی هو الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم؛ **انجام:** احفظ صاحب هذا التعوند من شر الجن والانس برحمتك یا ارحم الراحمین

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق؛ جلد: کاغذی، ۲۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ – ۱۷۲۳]

● خطبة عقد النكاح / فقه / عربی

xuṭbat-u ‘aqd-in nikāḥ

تبریزی، عبدالغفار بن محمد مهدی

tabrīzī, ‘abd-ol-qaffār ebn-e mohammad mahdī

رساله‌ای است مختصر در احکام عقد نکاح و مؤلف در آن از خطبه عقد حضرت امام جواد سود جسته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۸۸/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ان هذه الخطبة الشریفة الماخوذة من خطبة مولانا الولی المطلق سیدنا الجواد ابی جعفر محمد بن علی بن موسی علیهم السلام؛ **انجام:** و لکن فی ملاحظة الشقوق تلك الكافية و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، کا: محمد امین بن علی محمد ف موسوی جزائری، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۵۰– ۵۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۲۸ – ۶۴۸]

● خطبه عقد و نکاح / ادبیات / عربی

xotbe-ye ‘aqd va nekāh

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

این خطبه حاوی حمد و ثنای الهی و بیان اینکه به امر الهی طفل به وجود می‌آید و به امر الهی رشد می‌کند و نکاح از امور لازم حیات و لازم آدمی است و از اموری است که خدا را بدان نظر رحمت بسیار است. به ظاهر این خطبه می‌بایست در مراسم عقدها خوانده شود و شیخ احمد هم سعی کرده آن را به صورت نثر مسجع و مقفای خاصی درآورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۶

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی تجلی بزواهر جواهر اسمائه جبهة کل ذی بال و یزین بغوالی؛ **انجام:** و استغفرالله و لکم انه تواب غفار

کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی،فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۵۱–۱۵۳)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ – ۲۱۷]

● خطبة علی (ع) / حدیث / عربی

xuṭbat-u ‘alī

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری

(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۶۵/۴
آغاز: (... علی منبر الکوفة و هی آخر خطبة خطبها) احمد الله و اثنی علیه ... ثم قال معاشر الناس کیف انتم اذا خرج المشرقی و تحرک المغربی؛ **انجام:** الامن اتی الله بقلب سلیمو
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۵۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰/۱۰-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، بی‌تا؛ ۲گ (۱۶۴-۱۶۵)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۸]

● **خطبة العید** / ادبیات / عربی

xuṭbat-ul ʻīd

غیر همانند:

۱. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره
آغاز: الحمد لله الذی خلق السماوات و الارض
کا: محمد جواد بن اسماعیل حسینی نجومی، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۳۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۲۸
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل الحمد من غیر حاجة فیه الی حامدیه طریقاً من طرق الاعتراف بلا هویته و صمد انیته و ربانیته؛ **انجام:** الی ابی محمد الحسن بن علی علیهما السلام بما امدلهم من طعامه و انصرف غنیهم و فقیرهم برفده الی عیاله.
متن خطبه ایست که برای روز عید و یا نماز آن انشاء شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۶ص (۵۹۴-۵۹۹)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۵۶۰]

● **خطبة عید الفطر** / ادبیات / عربی

xuṭbat-u ʻīd-il fiṭr

؟ کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵-۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۴/۴
آغاز: بسمله الحمدلله الذی مد نقطة الکینونة فی عالم البینونة بالالف الابداع؛ **انجام:** و لیوفوا نذورهم و لیطوفوا بالبیت العتیق
خط: نسخ، کا: اسدالله سرجانی کرمانی، تا: ۱۳۱۴ق؛ جلد: میشن مشکی،۱۱ص(۲۰۸-۲۱۸)،۱۵سطر،اندازه:۱۴×۲۱/۶سم[ف:۵- ۴۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۱۱/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۸۱]

● **خطبة عید الفطر** / ادبیات / عربی

xuṭbat-u ʻīd-il fiṭr

غیر همانند:

۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۶۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین باری الخلائق أجمعین الذی لابدء لأولیته و لاغایة لأزلیته القائم قبل الأشیاء
این خطبه به نام احمد شاه قاجار انشاء شده است؛ خط: نسخ معرب، کا: میرزا حسن معروف به آقا کوچک، تا: قرن ۱۴؛ ۴گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۶۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۹۷
آغاز: خطبه اول: الحمدلله الذی لایخفی علیه انباء المتظلمین و لایحتاج فی قصصهم الی شهادة الشاهدین. آغاز خطبه دوم: الحمدلله نحمده و نستعینه و نؤمن به و نتوکل علیه و نشهد ان لا اله الا الله.؛ **انجام:** و ابوهما علی المرتضی و جدهما محمد المصطفی صلوات الله علیهم اجمعین.
دو خطبه است که برای قرائت در نماز عید فطر انشاء شده‌اند؛ خط: نسخ جلی معرب، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۰۳ق؛ مجدول مذهب محرر مرصع؛ واقف: فتح الله خان خلف محمد ابراهیم خان قاجار شامبیاتی، ذیحجه ۱۳۰۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۵۳۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰/۳
آغاز: بسمله. یکبر سبع مرات الله اکبرالله اکبرالله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر و لله الحمد علی ما هدانا الله اکبر؛ **انجام:** ایها الناس اتقوا ربکم ان زلزلة الساعة شئ عظیم.
نسخه اصل: مکتبة الجامع الکبیر، صنعا، شماره ۶۴۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛۲ص (۱۸-۱۹)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۰۲]

● **خطبة غدیر** / حدیث / عربی

xuṭbat-u ġadīr

خطبه غدیر خطبه‌ای است که پیغمبر اسلام در حجة الوداع به غدیر خم بیان کرده و در آن خطبه ولایت علی علیه السلام را بنا بر قول شیعیان گوشزد مسلمانان فرموده قبل از خطبه در این نسخه مقدمه‌ای در چهار صفحه راجع به آن آمده.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۱۶/۱
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی علا بتوحیده و دلی فی تفریده؛ **انجام:** الحمد لله الذی فضلنا علی جمیع العالمین.
کا: احمد مهندس، تا: ۱۲۶۳ق، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۲۲ص (۱-۲۲)، ۲۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۱۵۸]

● **خطبه غدیریه (ترجمه)** / شرح حدیث / فارسی

xotbe-ye qadīrīye (t.)

کلباسی، محمود بن محمد مهدی، ق۱۴ قمری
kalbāsī, mahmūd ebn-e mohammad mahdī (- 20c)

مترجم میرزا محمود کلباسی و چند برگ آن وسیله میرزا حسنعلی مروارید. در آخر نسخه مخمسی در مدح حضرت علی (ع) از صامت.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۵۲

آغاز: بسمله احتجاج النبی (ص) یوم الغدیر ... در سال ۱۲ از هجرت که سال آخر عمر مبارك حضرت پیغمبر (ص) بود جبرئیل در ناحیه؛ **انجام:** و مجمعی حطب علی البیت الذی ×× لم یجتمع لولاه شمل الدینی

کا: آقا میرزا حسنعلی مروارید، تا:۲۰ ربیع الثانی ۱۳۶۰ق؛ ماشین شده است، آخر نسخه آمده: «اعتذار. نسخه فوق را جناب مستطاب آقای حاج میرزا محمود کلباسی مرقوم و دستور فرموده بودند پاکنویس نمایم ولی بعلت مفقود شدن چند ورق آن و مسافرت مشارالیه موفق نشده تا اینکه اخیرا مزاحم جناب مستطاب آقای آقا میرزا حسنعلی مروارید شده بسعی و اهتمام مشارالیه ترجمه و در تاریخ بیستم ربیع الثانی ۱۳۶۰ هجری پاکنویس آن خاتمه یافت. علی اصغر ضرابی»؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۳۶ص، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۵۵]

● **خطبه غدیریه (ترجمه منظوم)** / ادبیات / فارسی و عربی

xotbe-ye qadīrīye (t. manzūm)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۹۶

آغاز: نازل شدن بیامد برش با زروح امین فرحناك؛ **انجام:** بلی کاسه لبریز کرده زآب بیابند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ [رایانه]

← الخطبة الغراء ← الخطبة التوحیدیة

← الخطبة الغراء ← مناجات

← الخطبة الغراء ← الخطبة

● **خطبة غریبة** / کلام و اعتقادات / عربی

xuṭbat-un ġarība

خطبه‌ای است عربی در نعت واجب الوجود که حاوی اصطلاحات عرفانی و فلسفی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۹/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلوة علی رسول الله و آله آل الله. بعد فالموجود الحق هو الواجب الوجود بذاته الواجب الوجود بجمیع جهاته و الاتم یکن حقاً؛ **انجام:** للحکم العدل فی یوم العدل الجامع لاصحاب العدل فی مواقف

خط: شکسته نستعلیق و نسخ بد، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی:انجام؛کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۷۳-۷۴)، ۱۸ و ۱۹ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۸۴]

● **خطبة فی اسامی السور القرآنیة** / علوم قرآن / فارسی

xotbat-on fī asāmī-yes sovar-el qorānīyya

شیخ علاء الدین محمد.خطبه ادیبانه و شیوایی است که در ضمن آن، اسامی سوره‌های قرآن از فاتحه تا ناس آمده است. از مرحوم تقی الدین کفعمی (۹۰۵ق) خطبه‌ای همانند خطبه حاضر می‌شناسیم که در مجله تراثنا (ش ۲۸ صص ۲۲۹-۲۳۱) به چاپ رسیده است. خطبه حاضر، متأسفانه در این نسخه، به صورت کامل موجود نیست و در ابتدای آن آمده است: «من جملة خطب التی أنشأها الشیخ الأجل الفاضل الفقیه الیشخ علاءالدین محمد غفرالله ذنوبه».

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۲۳/۸

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی فتح بفاتحة الکتاب أبواب الرحمة علی العالمین و جعل ذبح بقرة بنی اسرائیل عبرة للعالمین و فضل آل عمران علی العالمین؛ **انجام:** الهی بحق من نزلت علیه الهمزة و الفیل و نصرت قریشاً ببرکة البت الذی هو بناء الخلیل و أمرت المؤمنین بالصلاة و اعطاء الماعون و وعدتهم بشرب الکوثر الذی لایذوقها الکافرون.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (چند سطر از آخر خطبه)؛ ۲گ (۶۵پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۵/۵×۱۷سم [ف: - ۵۴]

● **خطبة فی الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

xuṭbat-un fi-l i'tiqādāt

خطبه‌ای است مختصر که درقالب آن اعتقادات یک شخص بیان شده است.

قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۰۲/۵

آغاز: أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شریک له الهاً واحداً أحداً فرداً صمداً حیاً قیوماً لم یتخذ صاحبة ولا ولداً وأشهد أن محمداً صلی الله علیه وآله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۹۵۲ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۸۳-۸۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۸۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۸۷/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۳۶]

● **خطبة فی بعض معرفة بسم الله الرحمن الرحیم** / علوم غریبه، عرفان و تصوف / عربی

xuṭbat-un fī ba'ḍ-i ma'rifat-i bism-il lāh-ir raḥmān-ir raḥīm

جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم، ۷۶۷ - ۸۳۲ قمری

jīlānī, ‘abd-ol-karīm ebn-e ebrāhīm (1366 - 1429)

با این عناوین: –باب ما یلزم المرید من التعلق بحرف البا و ادابه وبدایة امره؛ –فصل و معنی البین و هو البعد و الفراق و النوی؛ –فصل و اما البین والبراز و البراة فهو محل ارفع من هذا المحل ...؛ –فصل فی معنی الراة؛ –فصل و اما البین و البراز و البراة فهو محل ارفع من هذا المحل ...؛ –فصل فی معنی البراة؛ –فصل ما یلزم المرید من التعلق بالسین و آدابه؛ –فصل فی معناه السلوک فی الطاعات؛ –فصل و اما خروج المرء عن طور الفحشا و المنکر ...؛ –فصل فی معنی الصبر؛ –فصل فی معنی الفکر؛ –باب ما یلزم المرید من التعلق بالمیم و آدابها؛ –فصل فی معنی ملازمة الباب؛ –فصل فی معنی المحبة و الملاطفة للمریدین والطلاب؛ –فصل فی معنی مقت الدنیا و اربابها و طلابها؛ –فصل و اما المراعات و الارتقاب ...؛ –باب ما یلزم المرید من التعلق بالالف و آدابه؛ –فصل و لاینبغی لمرید من المتعلق بالالف و آدابه؛ –فصل و لا ینبغی لمرید و لا عارف لله تعالی ان یری لنفسه حیئة و لا ینبغی لمرید و لا عارف لله تعالی ان یری لنفسه حیوة و لا حرکات و لا سکون ...؛ –فصل واعلموا ان کلا البریة بکلا کلها قطرة شایعة فی لجج بحار طوفان هذا البحر الاغلط؛ –فصل فاذا علم المحب انه و جمیع الاکوان و الموجودات و البریة قطرة شایعة فی لجج بحار طوفان ...؛ –فصل واعلموا ان هذا الالف یشیر الی معان کثیرة منها الوتریةو البقا و الدیمومة ...؛ –فصل واعلموا ان الحیوة و القیمومة قد ملات کل حرف و کل طرف ...؛ –فصل واعلموا ان الحیوة و القیمومة قد ملات کل حرف و کل طرف ...؛ –فصل واعلموا ان قیام الالف یشیر الی معنیین لطیفین؛ –فصل فاذا علم المرید ما علمه الله سید المرسلین و خاتم النبیین انه لا اله الا الله ...؛ –فصل فاذا کمل الله من احبه من خواصه و محبیه ...؛ –باب ما یلزم المرید من التعلق بحرف الف الغیب المنتشر بعد اللامین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۸/۲

آغاز: الحمدلله الذی ظهر حسن جماله بانواع تجلیاته لاهل معرفته بکل مکان و بطن بشدة ظهوره فاضطربت قدرته ... اما بعد فان هذا اللهیف سیجعل لحروف هذا الاسم ترتیبا وادلة یدل یها المریدین علی ما شا ... و سیجعل ... ترتیب هذا الاسم علی کل حرف اشارة یتعلق بها کل مرید؛ **انجام:** وجد لی بما ارجوه من کل مطلب ×× و ما ارتجی من دفع کل بلیة / وجد لی و للاولاد و الاهل کلهم×× بفضل و افتضال وعز و نعمة. انجامه: «تم الکتاب بعون الملک الوهاب علی ید الفقیر الحقیر المقر بالذنب و التقصیر عمران بن احمد بن عبدالرحمن فی اول شهر محرم الحرام سنة احدی و ثلثین و الف و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: عمران بن احمد بن عبدالرحمن، تا: ۱ محرم ۱۰۳۱ق؛ مصحح؛ با علامت بلاغ مقابله؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۲۱گ (۳۶پ–۵۶پ)، مختلف السطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۶۷]

● خطبة فی معنی الالهیات و الریاضیات و الطبیعیات /

فلسفه / عربی

xuṭbat-un fī ma‘ni-l ilāhīyāt wa-r rīyāḍīyāt wa-ṭ ṭabī‘īyāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

در صفحه عنوان چنین آمده: «خطبة الشیخ الرئیس ابی علی الحسین بن عبدالله بن سینا و قد اورد فیها معنی الالهیات و الریاضیات و الطبیعیات علی احسن عبارة و اصحها ...»

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۱/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، اندازه: ۱۲/۷×۲۱/۴سم [ف: ۷ – ۴۵۱]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۹۰/۲۱

آغاز: بسمله سبحان الملک القهار الاله الجبار، لا یدرکه الابصار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ در آخر آن آمده «کتبه آخوند صدرا»؛ جلد: تیماج خرمایی، ۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ – ۲۰۴]

● الخطبة فی مناقب النبی و الائمة / فضایل و مناقب / عربی

al-xuṭba fī manāqib-in nabī wa-l a’imma

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۰۳/۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ... بحب آل محمد علی البشر و رزقنا من الطیبات لنشکره مع شکر و قضی علینا بالموت لترک العلو و البطرو و جعل اعمارنا ناقصاً لئلا یطول مکثنا فی الحفر؛ **انجام:** و علی عقیل و حمزة و العباس و جعفر الطیار و علی المجاهدین و الانصار و التابعین لهم بالاحسان و الاثار تمت الرسالة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶گ (۱۶۲ر–۱۶۷ر) [ف: – ۲۰۵]

● الخطبة القاصعة / حدیث / عربی

al-xuṭbat-ul qāṣi‘a

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری

(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

مرقع زیبایی شامل انفراد در کتابت و نقل خطبه قاصعه و خطبه ۱۹۲ کتاب شریف نهج البلاغه است که حضرت در سال ۴۰ق در حالیکه سوار بر مرکب بودند، تکبر و خودپسندی شیطان، عصبیت‌ها و ارزش‌های پوشالی جاهلیت را نقد علمی فرموده‌اند. مهم‌ترین مباحث خطبه عبارت است از: از علو شأن باری؛ تکبر شیطان؛ علاج تکبر؛ تحذیر از دشمنی شیطان با آدمیان؛ احتراز از اخلاق جاهلیت؛ حکمت اختیار؛ فلسفه صبح؛ فلسفه عبادت؛

علل پیروزی و شکست ملت‌ها؛ علت نکوهش کوفیان و نشانه‌های مؤمن کامل.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۷۴۱

آغاز: بسمله. و من خطبة له علیه السلام و من الناس من یسمی هذه الخطبة ... الحمدلله الذی لبس العز و الکبریاء؛ **انجام:** قلوبهم فی الجنان و اجسادهم فی العمل

خط: نسخ خوش معرب، کا: مولوی شمیم بخبوری، تا: فروردین ۱۳۷۸ مطابق با ۱۲ ربیع الاول ۱۴۲۹ق، به سفارش دکتر مهدی بن حسین خواجه پیری؛ مجدول، دارای یک شمسه ساده؛ اهدایی: اهدایی، اسفند ۱۳۸۷؛ کاغذ: پوست آهو ضخیم، جلد: مقوا با روکش تیماج ماشینی سبز، ۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۲۹۹]

● خطبة القصیدة البردة / شعر / عربی و فارسی

xuṭbat-ul qaṣīdat-il burda

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ – ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

وابسته به: الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة = قصیدة البردة = قصیده برده = برده میمیه؛ بوصیری، محمد بن سعید (۶۰۸-۶۹۶)

قصیده‌ای است با قافیه «میم» که در ستایش خدا و مدح پیامبر و خاندان او سروده شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۲۹/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ذی الانعام و الکرم ×× حمداً کثیراً یوازی کثرة النعم؛ **انجام:** علی من مدحه من بین الورا ×× مدحاً مدرج فی حدة الکلم

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۲۰-۲۱)، ۱۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۴۶۲]

● الخطبة القهریة / – عربی

al-xuṭbat-ul qahrīyya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۱۵/۳۵

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی تقهر بتقهیر اقتهاره ...

خطبه از صادر اول و نقطه اولی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۲۰۱ر-۲۰۶پ)، ۱۹ سطر [ف: ۹ – ۱۷۷]

● الخطبة الکبری / ادبیات / عربی

al-xuṭbat-ul kubrā

ابوشامه، عبدالرحمن بن اسماعیل، ۵۹۹ – ۶۶۵ قمری

abū-šāme, ‘abd-or-rahmān ebn-e esmā‘īl (1203 - 1267)

آربری در توصیف این رساله می‌گوید: «مقدمه للتعریف بمجموعة رسائل المؤلف فی علم الکلام». در ابتدای رساله عنوان «مقدمة الکتاب» به چشم می‌آید، پس از پنج صفحه این عنوان دیده می‌شود: «خطبة الکتاب المؤمل فی الرد علی الأمر الأول». و در انجامه رساله آمده: «آخر الخطبة الکبری المقدمة بین یدی کتاب الجامع بین الفقه و الأثر».کاتب در ترقیمه آورده: «فرغه کاتبه لنفسه علی بن ایوب بن منصور المقدسی عفا الله عنهم فی أواخر ذی القعده سنة ثمان و سبعمائة بالمدرسة البادرائیة فی دمشق ... و قابلها و عارضها بالاصل المنقول منه المعارض بأصل المصنف المسموع علیه و علیه خطه رحمه الله فصح حسب الطاقة ...»

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۱/۲

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام ... الحمدلله لاذی شرفنا بکلمة التوحید و کرمنا بالاعتقاد السدید

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۳۰۷؛ خط: نسخ، کا: علی بن ایوب مقدسی، بی‌تا؛ ۴۵ص (۶۲-۱۰۶)، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۳ – ۲۵۳]

● خطبة الکشف / حدیث / عربی

xuṭbat-ul kašf

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری

(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

نظیر خطبة البیان است به روایت از امام رضا علیه السلام.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۶۶/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ [ف: ۷ – ۱۲۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۸۰۴

آغاز: بسمله. هذه خطبة لمولانا و سیدنا و امامنا اسدالله الغالب ابی الحسین علی ابن ابیطالب صلوات الله علیه؛ **انجام:** بنار صولة و تلک التی لتسود منها الکواکب

خط: نسخ، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: ۲۸ رجب ۱۳۵۴ق؛ منقول از نسخه‌ای به خط میر ابوالقاسم جد صاحب روضات که آن نیز منقول از نسخه مورخ ۶۰۸ق بوده؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۰۰]

● خطبة لأفلاطون یخاطب الاسکندر / اخلاق / عربی

xuṭbat-un li-’aflāṭūn yuxāṭab-ul iskandar

افلاطون، ۴۲۷؟ – ۳۴۷ ؟ قبل میلاد

aflātūn (-427 - -347)

در این خطبه که منسوب به افلاطون است نصایح و اندرزهای حکمت‌آمیز آمده و مردم را بطلب فضایل دعوت می‌نماید و به

ذکر طبقات و تعداد وزرا می‌پردازد و همچنین از اقسام رزمندگان یاد می‌کند و مطالبی راجع به فتح و فیروزی در جنگ ذکر می‌نماید و بالاخره آنچه در مملکت داری رعایتش را لازم میداند برمی‌شمرد.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۲۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۶۸/۱۶

آغاز: خطبة افلاطون خطاب با اسکندر و مذمت طول فرس. ایها الناس اسمعوا کلامی و اشکرو الله علی نعمه علیکم؛ **انجام:** بذل الوجوه الی الناس هو الموت الاصغر. تم الکتاب الحمدلله ... الطاهرین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۲۴۱-۲۴۷)، ۲۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۱۴]

● **الخطبة لاهل الارادة** / عرفان و تصوف / عربی - فارسی

al-xuṭbat li-ahl-il irāda

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۵/۴-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 113 بلوشه ۱۴۹ (۹۹/۱)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۸]

● **خطبة لعید الأضحی** / ادبیات / عربی

xuṭbat-un li-ʻīd-il aḍḥā

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰/۴

آغاز: الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر و لله الحمد الحمدلله القوی القهار الحکیم الستار المحیط؛ **انجام:** و یقری و یوم تسیر الجبال الآیات و صلی الله علی محمد و آله و سلم.

نسخه اصل: مکتبة الجامع الکبیر، صنعا، شماره ۶۴۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳ص (۱۹-۲۱)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۰۲]

← خطبة اللمة ⪢ خطبة الزهرا (س)

● **الخطبة اللؤلؤیة** / حدیث / عربی

al-xuṭbat-ul lu'lu''īyya

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

این خطبه را سید هبة الله موسوی در خزانه طاووسیه به خط سید ابن طاووس یافته و در المجموع الرائق نقل کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۵/۱/۴

آغاز: خطبه: عن جابر بن عبدالله الانصاری رحمه الله قال رقی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) منبر البصرة خطیبا فخطب خطبة بلیغة فحمدالله و اثنی علیه ثم قال یا اهل العراقین الکوفة و البصرة اغنیائکم بالشام

خط: نسخ خوانا، کا: حیدرقلی بن نور محمد خان کابلی، تا: ۱۳۴۵ق؛ ۱۸ص (۶۶-۸۳) [عکسی ف: ۳ - ۵۲۹]

● **الخطبة اللؤلؤیة** / ادبیات / فارسی

al-xuṭbat-ul lu'lu''īyya

دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸-۱۳۵۰ قمری

dāneš-e tabrīzī, lotf-ʻalī ebn-e mohammad kāzem (1852 - 1932)

زمان تألیف: ۱۲۹۵ق

آنچه در این نسخه راجع به این خطبه می‌آید بدین شرح است: موجب انشاء خطبه لؤلؤیه، اوصاف خطبه، نام منشی و تاریخ انشاء، خطبه، در توحید، در تصلیه و تسلیم، در صلوة بر آل اطهار، در لعن بر اعادی، ارجوزه، دعاء بر موالی، دعا بر اعادی، خاتمه در نعوت خطبه، ترجمه تودیع، تاریخ کتابة.

[الذریعة ۳۱۶/۹]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۱۳

آغاز: بسمله، موجب انشاء خطبه لؤلؤیه در محفلی که از فضلاء منعقد بود؛ **انجام:** و صلواته علی مظاهر کماله محمد خاتم الانبیاء و آله.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۵/۱۳۱۰ق؛ مجدول، با دو سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ فرنگی قرمز و مشکی، ۱۸گ، ۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۲۰/۵×۲۸سم [ف: ۹ - ۲۹۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۶۲

خط: ثلث، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳؛ با پیشانی زرین؛ کاغذ: فرنگی مجدول، جلد: رویه کاغذی، ۱۲گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۲۷/۳سم [ف: ۱ - ۲۰۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۸

آغاز: بسمله، الا لا الا الا الا لاله؛ **انجام:** البرره الکرام والعز الحسان فی او اخرسنه ۱۳۰۳

خط: نسخ، کا: صدرالافاضل، تا: ۱۳۰۳ق [الفبائی: - ۲۳۵]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۶۹

کا: لطفعلی، تا: ۱۳۰۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۶سم [رایانه]

← خطبة المتقین ⪢ خطبة همام
← خطبه مرقع ⪢ دیباجه مرقع

● **خطبة مع اصطلاحات حكمية** / فلسفه / عربی
xuṭbat-un ma‘a iṣṭilāḥāt-in ḥikmīya

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۴۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۲گ (۱۵۷ر–۱۵۸ر)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: – ۲۰۲]

● **خطبة المناكحات** / فقه / فارسی
xuṭbat-ul munākiḥāt
نمونه چندین خطبه برای نکاح است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۰/۲
آغاز: باب فی خطبة المناكحات. تیمنا بذكره الاعلی.الحمدلله الذی احل النكاح تفضلا علی العالمین و جعله سببا لصحة انساب و البنین؛ **انجام:** اشرف كل ذوی الشرف و الاسعد السعود و آله و عترته العظام الكرام الموفین بالعهود.
بی‌کا،تا:قرن۹،کاغذ:نخودی،جلد:میشن قهوه‌ای، ۷گ (۱پ–۷ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۷/۵، اندازه: ۱۴/۶×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱–۲۴۴]

● **خطبة منسوبة برسول الله (ص)** / حدیث / عربی
xuṭbat-un mansūba bi-rasūl-il lāh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۴۰
به نقل از سلمان فارسی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد جمشیر مراغی، تا: حدود ۱۲۴۱ق؛ ۱ص (۸۰ر) [مختصر ف: – ۳۳۲]

● **خطبه منظوم** / شعر / فارسی
xotbe-ye manzūm

نظام، ق۸ قمری
nezām (- 14c)

دوازده بیت عربی و فارسی است در توحید باری تعالی و نعت رسول اکرم (ص) که تمامی آن چنین است: «الحمدلله الذی ابدی البرایا من عدم ×× لا لافتقار استوی لا لاحتیاج انتظم / فرد و حکیم و لم یزل دانا و بی مثل و بدل×× وی را نه مامست و نه باب وی را نه خالست و نه عم / لا ینقضی سلطانه لا ینتهی احسانه ×× سبحانه ما شانه الا الكرامة و النعم / گر عاشق اویی چرا در خواب غفلت مانده ای ×× دستی بر افشان بر جهان در کوی جانان نه قدم / من خاب عن احسانه ما شم روح الانس قط×× من خاض فی عرفانه نال العطایا و الكرم / تا چند ازت ما و منی یک ره چو مردان خدا ×× جامی بنوش از نیستی بر روی هستی کش رقم / ان کنت ترجوا رحمة من عنده قم فاعتصم ×× ما لم تمسک فضله ما کنت الا فی الالم / گر آشنایی بایدت در بوستان وصل او ×× خار هوا برچین ز ره و آنگه در آن گلشن بچم / من بعد حمد واجب صلوا علی من بعثه ×× صدر الوری بدر الدجی بحر العلی هادی الامم / آن خواجه ای کز نور او شد آشکارا عقل و جان××گر وی نگشتی مقتدا نه لوح بودی نه قلم / و هو الذی اثنی علیه الحق اجلالا له×× لیلا علی فوق العلی من اجل وصم مغتنم / گر سال ها در وصف او کوشد «نظام» خسته دل ×× شرحش نیاید در بیان وصفش نگنجد در قلم»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۱۰/۳
خط: نستعلیق، کا: شمس بن محمد بن شمس بن حسن حسینی بیهقی، تا: قرن ۸ جا: قارزیه جوین؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۱۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۸ – ۳۰۶]

● **خطبة المواليد** / هیئت / فارسی
xotbat-ol mavālīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳۷/۱۵
آغاز: فی خطبة الوالید اجناس سپاس بی قیاس که مقاطع اوهام از مطالع آن نشان ندهد؛ **انجام:** چنانچه در این وقت همه که طالع و باقی نیز چنین و السلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۴۱–۲۴۳)، ۲۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ – ۲۳۲۴]

← خطبه مونقه ← خطبه بدون الف امیرالمومنین

● **الخطبة المونقة = خطبه بدون الف** / حدیث / عربی
al-xuṭbat-ul mūniqa = xotbe-ye bedūn-e alef

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

آورده‌اند که روزی، اصحاب پیامبر (ص) گرد هم نشسته بودند و از این سخن می‌راندند که چه حرفی بیش از دیگر حرف‌ها در سخن به‌کار می‌رود؟ پس بر آن اتفاق نمودند که حرف الف بیش از سایر حروف در گفتار کاربرد دارد، در این هنگام امیر مؤمنان برخاست و فی البداهة خطبه‌ای ایراد فرمود که در آن الف به کار نرفته بود و همین خطبه است که مونقه نام دارد و به معنای معجبه می‌باشد زیرا اعجاب همه را برانگیخته است. این خطبه، در نسخه‌های کتابخانه حضرت عبدالعظیم ۱۹۵ و نسخه مرحوم استاد اصغر مهدوی، صفحه ۳۱۰ به روایت علی بن محمد بن علی تمیمی سبزواری (زنده در ۵۵۳ق) به واسطه پدر و جدش از شیخ صدوق، و صدوق نیز از مشایخ خود، روایت کرده، البته این حدیث، اکنون، در کتب صدوق وجود ندارد و ممکن است از آثار او حذف گردیده و یا در برخی از آثار او

که از بین رفته است، وجود داشته است. آغاز نسخه مرحوم مهدوی، چنین است: «قال علی بن محمد بن ابی الحسن بن عبدالصمد التمیمی السبزواری حدثنا الشیخ الفقیه العالم الوالد قال حدثنا الشیخ الفقیه ابوالحسن علی بن عبدالصمد بن محمد بن التمیمی والدی رحمه الله قال حدثنا السید العالم ابوالبرکات علی بن الحسین الجوری قدس الله روحه قال حدثنا الشیخ ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بابویه القمی رضی الله عنه عن محمد بن ابراهیم بن اسحاق عن عبدالعزیز بن یحیی الجلودی عن محمد بن زکریا الجوهری عن (جعفر بن) محمد بن عمارة عن ابیه عن محمد بن السائب عن الصادق عن ابیه عن جده علی بن الحسین عن الحسین عن علی بن ابیطالب علیهم السلام. (سید محمود مرعشی)

آغاز: بسمله. قال علی بن محمد بن ابی الحسن بن عبدالصمد التمیمی السبزواری ... عن الصادق عن ابیه عن جده علی بن الحسین عن الحسین عن علی بن ابی طالب علیهم السلام قال اجتمع اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله فتذاکروا التی ای الحروف ادخل فی الکلام فاجمعوا ان الالف اکثر دخولا ... و سماها المونقة و هی المعجبة: حمدت من عظمت منته و سبغت نعمته و سبقت رحمته و تمت کلمته و نفذت مشیته و بلغت حجته و عدلت قضیته

انجام: فلیتضرع متضرعکم و لیبتهل مبتهلکم فسیغفر رب کل مربوب لی و لکم. ثم قرأ: تلك الدار الاخرة نجعلها للذین لا یریدون علوا فی الارض و لا فسادا و العاقبة للمتقین.

چاپ: با تحقیق سید محمد عمادی حایری، در میراث حدیث شیعه ۱۹/۱۰–۳۴

[الذریعة ۲۰۶/۷؛ دنا ۸۹۸/۴ (۹ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۴۸/۱۳

آغاز: آغاز ترجمه: ستودم کسی را که بزرگ شد منت او و تمام سد انعام او و پیشی گرفت به قهر او بخشایش او و تمام شده امر و فرمان او؛ **انجام:** انجام ترجمه: و به اخلاص دعا می کند دعا کننده شما پس آمرزش خواهند برای من و برای شما.

با ترجمه زیرنویس به فارسی؛خط: نسخ، بی کا، تا: باتاریخ ۹۳۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۹گ (۲۲۷پ–۲۳۵پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۲×۱۸/۶سم [ف: ۲۹/۲ – ۶۶۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، تمامی رساله‌های این مجموعه، به خط فیض کاشانی شباهت دارد، چنانچه خط فیض نباشد مسلماً نسخه به خط یکی از افراد خاندان وی نگاشته شده؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده ...» (بیضی)، علم الهدی إبن فیض کاشانی با نشان «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)، «جمال الدین اسحاق» (بیضی)، «جمال الدین اسحاق بن محمد علم الهدی»، «الراجی محمد محسن الفیضی» (بیضی)، نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی با نشان «انه من سلیمان»، «فی الدارین ...» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱–۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۴ – ۶۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۷۰

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۳۵۸–۳۵۹) [مختصر ف: ۳۳۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۴۰

خط: نسخ کهن معرب، بی کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۸۵پ–۸۶پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲ – ۷۳۴]

۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۹۵ ض

به روایت علی بن محمد بن حسن بن عبد التمیمی (کذا) از ابوالبرکات علی بن حسین جوزی از شیخ صدوق (ره)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم[ف:۲–۵۹۳]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** شعر حضرت امیرالمؤمنین و امام المتقین علیه السلام که در روز جنگ صفین در وقت مبارزه میخواندند. انا علی صاحب الصمصامه ... الی آخر.

خط: نسخ جلی، کا: احمد النیریزی السلطانی، تا: جمادی الاول ۱۱۱۶ق، جا: اصفهان (دارالسلطنه)؛ مجدول، کمندکشی مضاعف، با سه کتیبه مذهب منقش بسیار خوب؛کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روغنی بوم نباتی مذهب، ۳۰ص، ۸–۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۷ – ۳۶۵]

۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** کتبه المحتاج الی الله الملك الغنی احمد النیریزی السلطانی فی شهر جمادی الاولی من شهور سنه ست عشره و مائه بعد الالف من الهجرة المقدسة فی دار السلطنه اصفهان صانها الله عن الحدثان ۱۱۱۶

مقدمه رساله و ترجمه فارسی به خط نستعلیق خوش؛ خط: نسخ ممتاز، کا: احمد نیریزی سلطانی، تا: جمادی الاول ۱۱۱۶ق؛ مجدول، کمند اندازی زرین، یک کتیبه مذهب مرصع، با سرلوح ترنج تزئینی؛ مهر: کتابخانه علیه دولتی ایران؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج بوم نخودی رنگ منقش به ساقه موهای طلائی، ۳۰ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱ – ۳۱۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۲۴

خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۴۲ر) [مختصر ف: – ۳۳۰]

۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۴۶۷۳/۶

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ – ۱۳]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۹۸/۱–۲۳/۲۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تشفی الاسقام والداء انق×× عجزت عنه الاطباء المنط / وبها تدفع عن صاحبها ×× کل سحر وبلاء وسخط

مجموعه‌ای است شامل چند دعا وحدیث که در لابه‌لای سطور

به فارسی ترجمه شده‌اند؛خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۴؛جلد: اسلیمی روغنی،۱۶۴گ،۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۶۰]

۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۵۰/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با ترجمه زیرنویس، مصحح؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری، ۶گ (۵۸-۶۳)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۷۶۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۱۳/۹

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد بن ابراهیم شریف غروی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۷پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۷]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۱۷۴پ-۱۷۸)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۸ - ۳۴۵]

● خطبه مونقه و مهمله (ترجمه) / شرح حدیث / فارسی

xotbe-ye mūneqa va mohmale (t.)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۶۰/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... چون درین اوقات میمنت آیات که خواطر فیض مظاهر نواب کامیاب ... شاه سلطانحسین الصفوی الموسوی الحسینی بهادرخان؛ **انجام:** علیه و آله و سلم (بر او و آل او رحمت کند).

اصل دو خطبه عربی از خطبه‌های منسوب بن علی است که در نهج البلاغه نیست بلکه نخستین آنها را ابن ناقه به علی نسبت داده است. ترجمه فارسی برای شاه سلطان حسین صفوی است. دیباچه به فارسی و سند حدیث نخستین در آن آمده است. ترجمه زیر سطرهای متن عربی است. و در آن گوید خطبه «مهمله» را علی برای نکاح ساخته است؛ کا: مجتبی ابن محمد باقر حسینی، تا: ۱۲۷۲ق؛ در پایان ترجمه خطبه نخستین می‌گوید: که این دو خطبه در سرحد تربت حیدری در ۱۲۷۲ق نوشته شده و در شعبان ۱۲۷۳ق در زمستان در طرخوران تفرش، ترجمه آن به شنگرف نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۱۲گ (۲پ-۱۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳ - ۴۱۱]

● خطبة مهملة (با ترجمه) = خطبه بی نقطه = خطبة العجماء (با ترجمه) / حدیث / عربی - فارسی

xuṭbat-un muhmala (bā t.) = xotbe-ye bī-noqte = xuṭbat-ul ‘ajmā’ (bā t.)

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

خطبه‌ای است از مولا علی (ع) که نقطه ندارد.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۶۶/۷

آغاز: آغاز ترجمه: «ستودم من کسی را که بزرگ شد. تمام شد امر و فرمان او و روان گشت و رسید حکم او و بر هر جا که خواست»؛ **انجام:** و دعا می‌کند دعا کننده شما پس آمرزش خواهید از پرورده گار پرورده شده از برای من و از برای شما

با ترجمه زیر سطور به فارسی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۱۰ر-۱۱۲پ)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۰ - ۴۳۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱۵/۵

ترجمه از تبریزی،میرزا؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳[ف:۹- ۱۰۴۵]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۱۸

آغاز: هو الله وحده کلام الامام الهمام اسدالله سلام الله مهملا اداه. الحمدلله الملک المحمود المالک الودود مصور کل مولود؛ **انجام:** رقمزد کلک مکسور کمترین بنده متجلی بحلیه وجود عرضی ولد محمد شفیع محمد رضی فی سنه ۱۲۱۳ هجری قمری

خطبه بی‌نقطه منسوب به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است که با ترجمه فارسی به خط نستعلیق خوش و نسخ ممتاز کتابت شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رضی ولد محمد شفیع، تا: ۱۲۱۳ق؛ مجدول مذهب، کمندکشی زرین؛ مهر: «کتابخانه دولت علیه ایران»؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرم عنابی، ۲۸ص، ۶ سطر کتابت نسخ و ۶ سطر ترجمه، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۹]

۴. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه:۳۹/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۵ - ۳۷۷]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۵۰/۴

مشتمل است بر خطبه بی نقطه و خطبه بی الف و قصیده یحیی صرصری که در مدح حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم از حضرت علی بن ابی طالب علی السلام نقل شده و رجزی که حضرت امیرالمومنین علیه السلام در جنگ صفین خوانده‌اند؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با ترجمه زیرنویس، مصحح؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۷۶۱]

● خطبه نبوی درمسجد خیف (ترجمه) / حدیث / عربی، فارسی

xotbe-ye nabavī dar masjed-e xīf (t.)

مازندرانی، علی بن محمد، - ۱۲۸۴ قمری

māzandarānī, ‘alī ebn-e mohammad (- 1868)

ترجمه خطبه نبوی که در مسجد خیف ایراد شده بود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۴۸/۵

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۳؛

کاتب به احتمال قوی اکثر به خط خود مؤلف ملا سلیم علی متخلص به ساقی است به‌ویژه که در بسیاری از مواضع نسخه را ویرایش هم نموده؛ جلد: چرم مشکی، ۲گ (۱۶پ-۱۷ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۸۹]

● خطبة النبی (ص) / حدیث / عربی

xuṭbat-un nabī (ṣ)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۳۷

آغاز: سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم رب انزلنی؛ **انجام:** الی یوم القرار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۶ جمادی الاول ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص(۲۰۷)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۷۸]

● خطبة النکاح / فقه / عربی

xuṭbat-un nikāḥ

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

خطبه نکاح انشای میر محمد باقر داماد حسینی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۰/۹

آغاز: الحمد لله مرصع عقد عروس الفلک باللؤلؤ اللالاء و مزین اجنحه طاوس الملک بالحمراء و الخضراء

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: مقوا، ۱ص (۱۰ر)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ - ۱۳۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۸/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۹۵ر-۹۶ر)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۷۵]

● خطبة النکاح / ادبیات / عربی

xuṭbat-un nikāḥ

استرآبادی، محمد شفیع بن محمد علی، ق۱۱ قمری

estarābādī, mohammad šafī‘ ebn-e mohammad ‘alī (- 17c)

خطبه‌ای است در نکاح همراه با تهنیت که به قلمی ادیبانه و احتمالاً برای تبریک به یکی از شاهزادگاه نوشته شده است.

آغاز: الحمدلله الذی احل الحلال فبذخ فی مصاعد الصلاح ایوانه و شمخ فی معارج الفلاح بنیانه و اشرق بالمین و السعادة مطالعه و اعشب بالبرکة و الزیادة مراتعه و عقد عقیلة النکاح بالمسرة و الارتیاح

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۸۹/۶

آغاز: الحمدلله الذی اعلم بطراز الاباحة لباس الازدواج و احکم بقواعد النکاح اساس الابتهاج و جمع اسباب الائتلاف بواسطته و قرن اشتات الاتفاق برابطته استبقی مهجة الحیوة بان وبر للخلف و استدام الانتظام؛ **انجام:** وعلی فی المکارم علی کل عظیم و کبیر فلان علی صداق کذا و کذا لازالت هذه المناکحة المیمونة الاثار و المزاوجة العزیزة الانوار محفوفة بمیامین الامال مخصوصة بمجالس الاقبال.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ صفر ۱۱۳۱ق، جا: نجف اشرف؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۸۹/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** وصلت بارومة مجد شامخ و دوحة اقبال اظلت روضة افضال و الله یجمع مثلهما و یطیب نسلهما و اتفق ذلک قبل ان یدخل ذوالحجة الحرام فی الواوات ینهاره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۱۲/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۳۱ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۶۱ر-۱۶۲پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۱۷]

● خطبة النکاح / فقه / عربی

xuṭbat-un nikāḥ

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ قمری

jazāyerī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1641 - 1701)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۵۳/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۳]

● خطبه نکاح / فقه / عربی

xotbe-ye nekāh

حسنی طباطبائی، صدرالدین محمد، - ۱۱۵۴ قمری

hasanī tabātabā’ī, sadr-od-dīn mohammad (- 1742)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۰۷

آغاز: الحمدلله الذی اشرق نیر برهانه فی آفاق الاذهان و تجلی بشواهد آیاته علی مشاعر اهل العرفان؛ **انجام:** و الحقها بمن یطوف علیهم الولدان برحمتک یاحنان یا منان یا ذالجود و الامتنان. تمت.

خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق [رایانه]

● **خطبه نکاح** / فقه / فارسی و عربی

xotbe va sīyaq-e nekāh

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، فاقد جلد، ۷گ، ۱۰ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۳ – ۹۶۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۰۷/۵

شامل: ۱. فارسی (۱۹۳پ-۱۹۴)، ۲. فارسی (گ۲۰۰پ)، ۳. فارسی (گ۲۰۱ به نقل از فتوای سید محمد باقر رشتی (م۱۲۶۰) در سال ۱۲۴۸)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۹۳پ-۱۹۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۵۲۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۹/۷

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن احمد موفق اردکانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۸۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۴۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۹۲/۱

خطبه نکاح و اخوت عید غدیر و اوراد متفرقه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۵ص (۲-۱۶)، ۱۰ و ۱۳ و ۱۹ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۵ – ۲۰۸]

● **خطبة النکاح** / فقه / عربی

xuṭbat-un nikāḥ

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۱/۲

آغاز: الحمد لله المتفرد بالجلال فی رفعة تعالیه المتوحد بالکمال فی منعه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۱ص (۳۳)، اندازه: ۱۰×۲۴سم [ف: ۳۲ – ۹۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۸/۱۷-طباطبائی

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سیاه، ۲گ (۷۵پ-۷۶ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۳۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۸۴/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۰۱ ر) [مختصر ف: – ۳۳۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۱/۹

آغاز: الحمدلله الملک المهیمن الدیان ذی العزة و العظمة و القدرة؛ **انجام:** و صل علی السبطین السیدین السندین الامامین الهمامین ...

خط: نسخ، کا: سعید بن اسمعیل شهسوار قمصری، تا: ۲۵ صفر ۱۰۶۹ق؛ جلد: تیماج، سبز، ۲گ (۵۳پ-۵۴پ)، ۱۴-۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۸ – ۵۳۸]

۵. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: الحمد لله الذی جل عن مطارح اضوائ الفکر جلاله

کا: محمد جواد بن اسماعیل حسینی نجومی، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۳۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰/۵

آغاز: الحمدلله شکراً علی ما الهمنا شکراً و صبراً علی ما ابتلانا؛ **انجام:** و استغفرالله لی و لکم و لجمیع المسلمین انه هو الغفور الرحیم.

نسخه اصل: مکتبة الجامع الکبیر، صنعا، شماره ۶۴۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۲۱)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۳ – ۲۰۲]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۴

از تاجا حسنا عسکر یا موسویا؛خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ – ۱۹۲]

● **خطبة النکاح = نکاح نامه** / فقه / فارسی

xotbat-on nekāh = nekāh-nāme

متن دو نکاح نامه یا خطبه نکاح است که برای نمونه و دستور ثبت شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۹/۵-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله الذی احل النکاح ... غب الحمد و الصلوة. غرض از چهره پردازی عرائس نفائس زیبا ملابس؛ **انجام:** پایان خطبه دوم: مبین فلان که عندالمطالبه تسلیم نماید ... و مزاوجه شرعیه ملیه باذن الطرفن ... جاری و ساری گردید. اللهم الف بینهما و طیب نسلهما تحریرا فی شهر فلان و سنة فلان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۹۴-۹۶)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۳ – ۳۵۲]

← خطبه نورس ≺ نورس خیال

● **خطبة الوداع** / حدیث / عربی

xuṭbat-ul wadā‘

؟ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری

(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

پس از جنگ بصره و واقعه جمل، گویند که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام این خطبه طولانی را ایراد نموده و در آن به اهل بصره پند و اندرز می‌دهد و آنان را به همبستگی دعوت می‌کند و از تفرق از امام مفترض الطاعة بیم می‌دهد و از اخبار غیبی و آنچه که بر آن شهر از گرفتاری‌ها وارد می‌آید خبر می‌دهد و پاره‌ای از علائم ظهور را گوشزد می‌نماید.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۰/۲

آغاز: قال الشیخ ابویعلی ... لما فرغ امیر المؤمنین علی بن ابی طالب من وقعة الجمل وارد الخروج من البصرة جمع الناس الی

الجامع؛ **انجام:** و قال لها اسکنی فلیس هذا اوانک.
خط: نسخ، کا: محمد جواد بن محمد رضا بن یوسف خراسانی، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۶پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۹۱]

● خطبة الوداع / - عربی

xuṭbat-ul wadā'

ویسی، احمد بن هاشم، - ۱۲۶۹ قمری
veysī, ahmad ebn-e hāšem (- 1853)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۱/۳عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جل عن اوهام المتوهمین
نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح،رکابه‌دار؛۴۲ص(۵۵۹-۶۰۰)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۴-۴۹۹]

● خطبة الوداع عن النبی / حدیث / عربی

xuṭbat-ul wadā' 'an-in nabī

خطبه‌ای از حضرت رسول اکرم (ص) به روایت عبدالله بن عباس که آن حضرت بعد از نزول سوره نصر، این خطبه را با عناوین «یا ایها الناس» به عنوان واپسین خطبه ایراد فرمودند.
آغاز: بسمله، عن عبدالله بن عباس و ابی هریرة قال خطبنا رسول الله (ص) عند ان نزلت اذا جاء نصرالله و الفتح و هی آخر خطبة خطبها رسول الله (ص) حتی لقی الله ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۳۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قاد عبدا عما او بصیرا الی مسجد او الی منزله او الی حاجة من حوائج الذین سعا فی قضائها حتی تقضی ام لم تقض اعطاه الله سترا من النار ...
خط: نسخ یمنی، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۷۱پ-۷۳پ)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳۷- ۳۰۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۳/۳عکسی

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۹۷ق؛ ۱۱ص (۸۸-۹۸)، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۲۹]

● خطبه و دعا / دعا / فارسی و عربی

xotbe va do'ā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۴۴-ف

نسخه اصل: نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی. به عربی و فارسی به نام سلطان محمود خان بن سلطان مصطفی خان در عید شوال؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۰۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۹]

● خطبة الوسیلة / حدیث / عربی

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری
(mansūb be) 'alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)
به نقل از روضه کافی از کلینی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۹/۵

آغاز: الحمدالله الذی منع الاوهام ان تنال الا وجوده و حجب القول ان تنخیل ذاته لا متناعه من الشبه؛ **انجام:** ایاک و الخدیعة فانها من خلق الئیم لیس کل طالب یصیب و لا کل غائب یؤوب.
خط:شکسته نستعلیق،کا:محمد کاظم بن اصفهانی،تا:۱۰۷۷ق؛ کاغذ:نخودی،جلد:میشن قهوه‌ای،۴ص(۱۳۴-۱۳۷)،سطور چلیپایی و معمولی (۸×۱۵/۸)، اندازه: ۱۳/۶×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۴۲]

● خطبه و صلواتیه / متفرقه / عربی

xotbe va salavātīye

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)
خطبه‌ای بسیار مفصل و یک صلواتیه چهارده معصوم و مرثیه‌ای درباره امام حسین علیه السلام آمده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۸۸/۵

آغاز: الحمدلله الذی عجزت الاحلام عن ادراک مائیته و قصرت الافهام عن الاحاطة بکیفیته و حسرت الاوهام عن البلوغ الی کنه حقیقته؛ **انجام:** المذبوح من القفاء مجروح الودجین دامی الوریدین و معفر الخدین قرة عین رسول الثقلین أبی عبدالله الحسین علیه السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۰گ (۱۵۸ر-۱۶۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۷]

● الخطبة و العرفان / گوناگون / عربی

al-xuṭbat wa-l 'irfān

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۸۸/۳۰

مشتمل بر مباحث:مقاله عرفانی،قسمتی از جواب مکتوبات متفرقه، حال بعض رجال، در فرق بین کبائر و صغائر، تحقیقی لطیف، تحقیق حدیث فرجه، تحقیق حسن و قبح عقلی، تحقیق عدم الرویه، در بیان عدم جواز قول ثالث، مقاله درباره اسلام، مقاله در رد اشکال بر ازلیته، اشکال ابن کمونه و جواب او، تحقیق ان الزمان امر موهوم، در تناهی ابعاد، مقاله در تناهی ابعاد خفری و رساله در ناسخ و منسوخ؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد معصوم حسینی، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۳۹۶]

● **الخطبة و المدح بغير النقطة** / ادبیات / فارسی
al-xuṭba wa-l madḥ bi-ġayr-in nuqṭa
خطبه‌ای در مدح ممدوحی که به نام او تصریح نشده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۴۲
آغاز: الحمدلله الملك العلام الودود المصور السلام ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۵ ذیقعده ۷۲۲ق، جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۶۳۰)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۹۹]

● **خطبه و مقامه** / گوناگون / عربی
xotbe va maqāme
سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ - ۱۲۹۲ ؟ قمری
soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)
رساله در خطبه و مقامه و انشاء قصیده و غزل و لغز و معما و قصه و حکایت از خود او و دیگران به عربی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۳۹/۱
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن زین العابدین بن حسین بن علی یزدی حائری، تا: گویا ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۱ص (۱-۱۶۱) [ف: ۱۰ - ۱۶۰۷]

● **خطبه و مناجات** / ادبیات / فارسی
xotbe va monājāt
عبید زاکانی، عبیدالله، - ۷۷۲ قمری
‘obeyd-e zākānī, ‘obeyd-ol-lāh (- 1371)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۴/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶ص (۱۰۰-۱۰۵)، ۱۳ سطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [سنا: ف: ۱ - ۳۵۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰/۳۶۱۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۹۸]

● **خطبه و نامه ای به محمد علی رجاء زفره ای** / نامه‌نگاری / فارسی
xotbe va nāme-ī be mohammad ‘alī-ye rajā’-e zefre-ī
حبیب آبادی، محمد علی، ۱۲۶۹ - ۱۳۵۵ شمسی
habīb-ābādī, mohammad ‘alī (1890 - 1976)
خطبه و نامه‌ای از محمد علی معلم حبیب آبادی به محمد علی رجاء زفره‌ای مورخ شب ۱۵ شوال با شرح دو جدول گویا به خط همان زفره‌ای.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۴۸/۳
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ [ف: ۱۷ - ۱۱۶]

← خطبه‌های نماز آدینه ≻ صلاة الجمعة

● **خطبه هزار و یک نام** / شعر / فارسی
xotbe-ye hezār va yek nām
نصیرای همدانی، نصیرالدین بن مسعود، - ۱۰۳۰ قمری
nasīrā-ye hamadānī, nasīr-od-dīn ebn-e mas‘ūd (-1621)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹۶/۱۵
آغاز: یگانه ای که هزار و یک نام مبارکش هزار و یک چراغ بر افروخت
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۵۲-۵۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۷۱]

● **خطبة همام** = **خطبة المتقین** / حدیث / عربی
xuṭbat-u hammām = xuṭbat-ul muttaqīn
منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)
خطبه معروف «همام» از امیرالمومنین است که حضرت علی (ع) در مقابل سؤال همام درباره صفت مومنین فرموده‌اند.
آغاز: قال قام رجل يقال له همام و كان عابدا ... مجتهداً الى اميرالمؤمنين (ع) و هو يخطب فقال يا اميرالمؤمنين صف لنا.. فقال يا همام المؤمن هو الكيس الفطن بشره فى وجهه، و حزنه فى قلبه اوسع شیء صدرا ...
[دنا ۹۰۱/۴]
شرح و حواشی:
۱- شرح خطبه همام؛ مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی (۱۰۰۳-۱۰۷۰)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۷/۲۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** يمزج الحلم بالعلم و العقل بالصبر، تراه بعيد اكسله دايما
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۱۴۱۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۴۳
خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن عبدالعلی بارفروشدهی مازندرانی، تا: ۱۲ رجب ۱۰۳۶ق [مختصر ف: - ۳۳۲]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۱۱-طباطبائی
متن خطبه همام است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید شده، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ متن و حاشیه، ۱۹ و ۲۰ و ۲۷

سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۶۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۲/۶

آغاز: بسم الله ... أما بعد فقد أخبرنی و حدثنی مشایخی معنعناً؛ **انجام:** فمهلاً لا تعد لمثلها فانما نفث الشیطان علی لسانک، تم الحدیث

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۹۵-۹۹)، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۶ - ۱۳۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۴/۸

با ترجمه فارسی آن؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۲۴۲-۲۴۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳۵ - ۲۸۵]

۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۰۹/۲

به نقل از کافی کلینی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۳۰پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۷۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۱۶۱۰

و احادیث متفرقه؛ کا: محمد کریم بن صفی الله تنکابنی، بی‌تا؛ امتثالا لامر المخدوم الاعظم و السید الفاضل المکرم ابی القاسم الحسینی مد ظله العالی؛ قطع: بیاضی [اهدائی ف: - ۳۳۴]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۸۹/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقال (ع) ان لکل اجل وقتا لا یعدده سبیلا یتجاوزه فمهلا لا تعد لمثلها فانما نفث الشیطان علی ...

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، شکری، جلد: مقوایی، رویه تیماج عنابی، ۲گ (۹۵پ-۹۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۴۷۱]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یمزج العلم بالحلم و العقل بالصبر ترأ تمام شد

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بعد از این خطبه دو حدیث از حضرت علی (ع)، نبی اکرم (ص) درباره مومنین و متقین و داستانی از ذوالنون مصری نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۱۴-۱۱۶)، ۱۳ سطر (۶×۱۱/۸)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [رایانه]

● خطبه همسری / فقه / عربی

xotbe-ye hamsarī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۴/۵

آغاز: بسملة. ان أحسن ما افتتح به الکلام ...

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ترمه نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۱گ (۶۰ر و پ)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۵۷]

● خطبة الیتیمیة = الدرة الیتیمیة / حدیث / عربی

xuṭbat-ul yatīmīyya = durrat-ul yatīmīyya

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

خطبه‌ای است منسوب به حضرت علی بن ابیطالب (ع). این خطبه همان الدرة الیتیمة یا الخطبة الیتیمة است که به گفته الذریعة، ابن شهر آشوب در کتاب المناقب از آن یاد کرده و گفته که از خطبه‌های مشهور آن حضرت بوده است. نسخه‌ای از آن با عنوان الدرة الیتیمة در پایان نسخه نهج البلاغه شماره **۲۹۳** آستان قدس رضوی وجود دارد و تاریخ کتابت آن نسخه، سال ۷۲۹ ق است. ولی در نهج البلاغه رایج نیست.

آغاز: الحمدلله حمد معترف بحمده، مغترف من بحار مجده بلسان الثناء شاکراً و لحسن آلائه ناشرا. الذی خلق الموت و الحیوة و الخیر و الشر و النفع و الضر.

انجام: السماوات السبع، و رب الارضین السبع، و ما فیهن و ما بینهن و هو رب العرش العظیم و سلام علی المرسلین و صلی الله علی محمد و آله.

[الذریعه ۱۹۸/۷ و ۱۱۵/۸؛ دنا ۹۰۱/۴(۵ نسخه)]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۴۲/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا الاحوال من خلقه و القطار من صنعه لیس له من خلقه مراج و لالهم.

نام مؤلف و کتاب با توجه به آغاز معلوم گردید؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن عنابی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۶۱۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا لامربوب و حقیقه الالهیة اذلا مالوه و معنی العالم اذلا معلوم و معنی الخالق و لا مخلوق لامن حیث احدث

کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۵۳-۱۵۵)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۲۱۸]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۹۶/۲۸-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** السماوات السبع، و رب الارضین السبع، و ما فیهن و ما بینهن و هو رب العرش العظیم و سلام علی المرسلین و صلی الله علی محمد و آله.

در فهرست با عنوان «خطبه» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۶ص (۳۳۰-۳۳۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۳۸/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و معنی العالم اذ لا معلوم و معنی الخالق اذ لا مخلوق لا من حیث احدث.

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بهبهانی، تا: ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۸۶-۹۳)، ۱۴ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸ - ۹۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۰۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و معنی الخالق اذ لا مخلوق لا من حیث أحدث هی ختامه مسک و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ در انجام افزودگی‌هایی روایی مانند حدیث کساء، عجایب مخلوقات، معراج و ... به نقل از اهل بیت (ع) آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۱۸–۱۲۱)، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۰ – ۲۶]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۶۶/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو تعلقت به علیه لیس فی محل القول عنه حجه و لافی المسئله علیه جواب لا اله الا الله الحکیم الکریم لا اله الا الله العلی العظیم سبحان الله رب السموات السبع و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۶۶پ–۱۷۲پ)، ۲۲سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۳سم [ف: ۱۸ – ۱۰۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا فی المسالة عنه جواب لا اله الا الله ... العالمین.

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۶۷پ–۶۸ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷ – ۴۱۰]

● **خطبة یوم العرفة = دعاء یوم العرفة** / دعا / عربی

xuṭbat-u yawm-il ʻarafa = duʻā'-u yawm-il ʻarafa

جلیدی، موسی بن علی

jalīdī, mūsā ebn-e ʻalī

خطبه و دعاهایی است که مؤلف در روز عرفه (۹ ذیحجه) و بر کوه عرفات در مکه مکرمه قرائت کرده است. مؤلف از اهل سنت بوده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۶۷/۲

آغاز: لبیک اللهم لبیک لبیک لا شریک لک لبیک ... الحمدلله رب العالمین علی نعمة التی لاتحصی ... اللهم لک الحمد بجمیع محامدک کلها ما علمت منها و ما لم أعلم؛ **انجام:** حبیبک الأکرم و رسولک الأعظم محمد و أصحابه و سائر أمته من تأخر و من تقدم و سلم تسلیماً کثیراً و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ»، ۲ برگ شامل دعای بسمله، دعای صلوات و یک حدیث در انجام آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۱۲–۲۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۱ – ۴۷۵]

← خطب الجمعة ≻ الخطب

● **الخطب السبعة** / کیمیا / فارسی

al-xotab-os sabʻa

بلیناس حکیم، ۴۰؟ – ۱۲۰ ؟ میلادی

balīnās-e hakīm (40 - 120)

مقاله‌ای است از بلیناس به فارسی در ستاره پرستی و کیمیا.

[دنا ۸۸۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۶/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۷۷/۲

آغاز: خطب سبعه در حکمت الهی مقاله بلیناس. سزاوار حمد ذات قیوم نافذیست که بسبب امر به اتصال کاف و نون را با جمیع مکونات در دایره ظهور مبدأ موالید ثلاث و ارکان اربعه ساخت ... خطبه زحل. چنین میگوید زبدة الحکماء الکبار بلیناس در خطب سبعه بسبیل حکایتی از آنچه شنیده از اصنامی در خواب یکی از آنها خطبه زحل است میگوید که بخواب دیدم که ما که حکماییم مجتمع شدیم در صحرای اندلیوس؛ **انجام:** شکلی مثل شکل برادر خوشخس و الحمدلله رب العالمین.

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سمرقندی،جلد:مقوا،۲۶گ(۳۲پ–۵۷پ)، ۱۲سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸ – ۵۸۸]

● **الخطب السبعة (خلاصة)** / کیمیا / عربی

al-xuṭab-us sabʻa (xulāṣa)

بلیناس حکیم، ۴۰؟ – ۱۲۰ ؟ میلادی

balīnās-e hakīm (40 - 120)

گزیده‌ای است از خطبه‌های هفت‌گانه بلیناس در کیمیا.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۱/۱۲

آغاز: بسمله. خلاصة الخطب السبع. قال بلیناس رایت فی المنام رجل علی منبر یقول کلاما طویلا فی مدحه و مدح ابیه ... خلاصة خطبة المشتری علی منبره من ازال عن حرارتی انقل الی القمر؛ **انجام:** خلاصة خطبة القمر. زوجته ولی فی القدرة مشکل کشکل الشمس آخر. (تمت بالخیر ید ... المازندرانی. فی غرة جمادی الاول ۱۲۹۳)

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد نبی طبیب نوری مازندرانی، تا: جمادی الاول۱۲۹۳ق، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۷پ–۱۳۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۱سم [ف: ۹ – ۲۸۴]

● **خطب سید البشر و شافع المحشر رسول الله** / حدیث / عربی

xutab-u sayyid-il bašar wa šāfiʻ-il maḥšar rasūl-il lāh

برگزیده‌ای از ۷ خطبه ایشان است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱/۲۰

آغاز: من خطبة للنبی ص. ایها الناس انما انتم خلف ماضین و بقیة متقدمین؛ **انجام:** فی وصیة النبی لابی ذر. یا اباذر ... من اذنب ذنباً فاوجعه قلبه علیه غفر له ذلک الذنب و ان لم یستغفر منه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ انجامه: «این خط نسخ تعلیق را از ابتدا رساله که در اثبات عالم مثال است تا این جا اخوی ام ملا علی اصغر در مدرسه خلیفه سلطان واقع در خیابان دارالسلطنه قزوین در ماه مارک رمضان بجهة خاک قدم درویشان قلمی نمود. زین العابدین در سنه ۱۱۲۹»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۱پ-۱۲ر)، مختلف السطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۸۲]

● **خطب العقود** / - عربی

xutab-ul ‘uqūd

کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ ظاهرا به خط مؤلف آن است [میراث اسلامی: ۵ - ۶۱۹]

● **الخطب فی الجمعات و الاعیاد و مواطن اخری** /

متفرقه / عربی

al-xuṭab fi-l juma‘āt wa-l a‘yād wa mawāṭin-in uxrā

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۷ق

مؤلف صد و یازده خطبه شامل: صد و دو خطبه برای پنجاه و یک نماز جمعه در هر سال؛ دو خطبه برای نماز عید فطر؛ دو خطبه برای نماز عید قربان؛ دو خطبه برای نماز استسقاء؛ چهار خطبه برای نکاح که جهت خطبا بدون تکرار جمع کرده است. در الذریعه (۱۸۵/۱۷) این کتاب را از تألیفات فیض دانسته و سال تألیف آن را ۱۰۶۷ ذکر کرده است و در نسخه مدرسه نمازی در خطبه اول کتاب نام فیض آمده لکن در صفحه اول آن نوشته شده «کتاب الخطب ... التقطها و جمعها محمد بن محمد المحسن بن مرتضی المدعو بعلم الهدی من تألیفات والده من مواضع شتی بتصرفات یرتضیها اولی البصیرة و النهی ...». به احتمال قوی علم الهدی به دستور پدرش آن را از تألیفات وی جمع‌آوری کرده و بعداً پدرش به آن مقدمه نوشته است. فیض در فهرست نخست خود بر آثارش که در ۱۰۶۷ق نگاشته از این اثر به عنوان یکی از آخرین آثارش تا آن سال یاد کرده است. البته خود علم الهدی نیز اثری مشابه دارد که این اثر را نباید با این کتاب خلط کرد.

آغاز: دیباچه: بسمله - الحمدلله الذی جعل الخطب عظة لقلوب الصالحین و یقظة لنفوس ... اما بعد فیقول محمد بن مرتضی المدعو بمحسن عفی عنه هذه مائه خطبة و نیف جمعتها لاحدی و خمسین جمعة و عیدین ... خطبه اول: بسمله - الحمدلله الولی الحمید الحکیم المجید الفعال لما یرید، علام الغیوب

[الذریعه ۱۵۸/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۴/۲؛ دنا ۹۰۱/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۱۱

خط: نسخ، کا: = مؤلف، بی‌تا؛ باید نسخه اصل باشد، با نشان «بلغ»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۶گ، ۱۸ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۶/۵×۱۳سم [ف: ۷ - ۲۷۰۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد ان عرفوا منصبه فی الحسب و مذهبه فی الادب و قد تحمل لها من الصداق ما وقع علیه الاتفاق نسأل الله ان یلحم ما بینهما بالبر و التقوی و یولفه بالمحبة و الهوی و یختمه بالموافقه و الرضا انه سمیع الدعاء لطیف لما یشاء. آخر ما اردنا جمعه و تألیفه من الخطب و الحمدلله. [رقم:] فرغ من کتابة هذه الخطب الشریفة حسب الامر الاشرف الاعلی الاعز من مصنفها و مؤلفها طول الله عمره و رزقنا دوام خدمته نجاة اهل الله لفهمها و الایقاظ به و رزقه برد ... و لذة المناجاة فی شهر ربیع الثانی لسنه ۱۰۶۷.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۶۷ق، به دستور مؤلف که زنده بوده؛ مصحح، تصحیح ها با علامت ص / صح یا هی (شاید برخی تصحیح ها به دست مؤلف باشد)، رکابه‌دار؛ مهر: علم الهدی با تاریخ ۱۰۷۳؛ یادداشت مهمی به نقل از خط فیض آمده به این شرح: «تاریخ رحلت مصنف هذا الکتاب طاب ثراه روز سه‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی سنه ۱۰۹۱ و کان عمره اربعه و ثمانین سنه و مما وجدت بخطه قدس سره فی تاریخ ولادة ابنه رحمه الله بهذه العبارة: تاریخ ولادت فرزند اعز ارجمند محمد الملقب بعلم الهدی المکنی بابی الخیر عصمه الله من الآفات بعد از مضی نه ساعت تقریبا از شب پنج‌شنبه اول ربیع الاول از سال هزار و سی و نه از هجرت. موافق دهم آبانماه جلالی ئیلان ئیل و کانت الشمس فی الدرجة الخامسة و العشرین من المیزان و القمر فی العقرب و السنبه طالعا. و کان وفاته طاب ثراه وقت غروب الشمس من یوم الاثنین تاسع عشر شهر جمیدی الاولی سنه ۱۱۱۵ مطابق ۴ مهر ماه قوی ئیل»؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۹/۷سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۴۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق، نویسانده علم الهدی محمد کاشانی؛ با مهر فیضی و پسرش و سلیمان فیضی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ، ۱۹ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۴۳۳]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۱

صد و اندی خطبه است؛ خط: نسخ، کا: نورالدین محمد، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۰۷۳ق [ف: ۳ - ۸۷]

۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۱۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی؛ جلد:

تیماج مشکی، ۱۶۷ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: – ۱۵۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۷۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۷۹]

● **الخطب للجمعة = بیاض علامه مجلسی** / متفرقه / عربی
al-xuṭab li-l-jum‘a = bayāz-e ‘allāme majlesī
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ – ۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)
مجموعه‌ای است شامل خطبه‌های انشائی وی برای نماز جمعه و نمازهای عیدین.
آغاز: ان لا اله الا الله وحده لا شریک له ملک الملوک و سید السادات و جبار الارض و السموات الکبیر المتعال ذوالجلال و الاکرام دیان یوم الدین
[دنا ۹۰۲/۴؛ کتابشناسی علامه مجلسی ۳۲۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۱۹
آغاز: ان لا اله الا الله وحده لا شریک له ملک الملوک و سید السادات و جبار الارض و السموات الکبیر المتعال ذوالجلال و الاکرام دیان یوم الدین؛ **انجام:** و فی الصحیح عنه علیه السلام قال من قرأ سورة الکهف فی کل لیلة جمعة کانت کفارة له لما بین الجمعة الی الجمعة.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۳۴گ، ۱۴سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۵ – ۳۷۶]

● **الخطب للجمعات و الاعیاد** / ادبیات / عربی
al-xuṭab li-l-juma‘āt wa-l a‘yād
علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ – ۱۱۱۵ قمری
‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)
کتابی است مفصل، دارای ۱۸۰ خطبه، که برای جمعه‌ها، اعیاد و مراسم دیگر، انشاء شده، خطبه‌ها، بسیار زیبا و ادیبانه، و با نثری مسجع و موزون، بیان گردیده. این کتاب در الذریعه نیامده است. جامع این خطب می‌گوید غرض از جمع‌آوری آن روشن کردن قلوب غافلین به نور حقیقت و به راه راست درآوردن گمگشتگان است از طریق مستقیم. این منحرفان باید به روزهای جمعه و سایر اعیاد متبرکه این خطب را بر خوانند و مفاد آنها را به یاد سپرند.
آغاز: الحمد لله الذی جعل الألسنة اللافظة مفاتیح للعظة الخافظة و الأفئدة اللاحظة مصابیح للیقظة الواعظة ... محمد المدعو علم الهدی ابن محمد المحسن عفا الله عما اجترح و جنی ... هذه مائة و نیف و ثمانون خطبة موقظة لمن راقب مواسم الاتعاظ ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی الافضال و الانعام و صلواته علی سیدنا الانام و اهل بیته الکرام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی مشکی، ۳۱۰گ، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ – ۳۳۶]
۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۲۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** افتاده: یعلم أسرارکم و أخرجوا من الدنیا قلوبکم من قبل یخرج منها أبدانکم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۴۷]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول قولی هذا و استغفر الله لی ولکم و لجمیع المؤمنین و الحمدلله رب ...
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا اوایل ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح به خط مؤلف؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۴گ، ۱۶ سطر (۸×۱۳)، اندازه:۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۴ – ۲۶۹]

● **الخطب للجمع و الاعیاد** / متفرقه / عربی
al-xuṭab li-l-juma‘ wa-l a‘yād
بهبهانی، محمد جعفر بن محمدعلی،۱۱۷۸–۱۲۵۹قمری
behbahānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī (1765 - 1843)
چند فصل است هر فصلی درباره یک ماه و خطبه‌های روز آدینه و عیدهای آن. سرگذشت پدر او هم در دیباچه آمده است. در سرگذشت بهبهانی (ص ۱۸۵) و الذریعه (۱۸۴/۷) از این کتاب یاد نشده است.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۹
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انطقنا بحمده فکیف نطیق حمده و الحمد فضله ... اما بعد فیقول العبد الجانی محمد جعفر بن محمد علی بن محمد باقر ... ان هذه مجموعة مشتملة علی الخطب للجمع و الاعیاد انشاتها مناسبة للشهور و الایام و اضعفت الیها المواعظ ... و ان قالت الحسدة فیه ان هذا الاسحر یوثر و الضحی و اللیل اذا سجی قد حدث فی دهرنا کل البدع ... قد توفی الوالد ... و توطن بضع سنین فی بلدة قرمیسین معرب کرمانشاهان ... ثم توفی و قد عاش قدس سره اثنین و سبعین سنة فی هذه البلدة القرمیسین ضحی یوم الجمعة السابع و العشرین من شهر رجب المرجب یوم مبعث ختم النبیین من شهور الجمعة السابع و العشرین من شهر رجب المرجب یوم مبعث ختم النبیین من شهور سنة السادس عشر بعد الماتین و الالف من الهجرة المقدسة النبویة علی هاجرها الاف سلام و تحیة و دفن حسب الوصیة فی معبر زوار الائمة الاطهار علیهم سلام الله الملک الجبار فی مصلی الاعیاد قبلة البلد و علیة

قبة و مزار مشهور يزور كل العابرين قدس الله روحه و حشره الله مع الائمة الطاهرين ... و هذه المجموعة مشتملة على فصول كل فصل يتعلق من شهور ينشا ما يناسبها فى كل جمعة من الاسبوع و سائر الايام؛ **انجام:** و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء و المنكر و البغى يعظكم لعلكم تذكرون و ان يشيد

خط: نستعليق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر (۱۴×۸/۵) [ف: - ۷۷۰]

● **الخطب النباتية** / مواعظ / عربی

al-xuṭab-ul nabātīya

ابن نباته، عبدالرحیم بن محمد، ۳۳۵ - ۳۷۴ قمری

ebn-o nobāta, ʻabd-or-rahīm ebn-e mohammad (947 - 985)

کتابی است، مشتمل بر خطبی که ابن نباته، به مناسبتهای مختلف، در اماکن مختلف ایراد نموده است. مشتمل بر مسائل گوناگون که در ضمن آن به برخی اخبار و حوادث زمان خود نیز پرداخته است.

چاپ: به نام دیوان خطب در مصر ۱۳۰۲ق؛ بیروت، مطبوعات جریده، ۵۲۸ص، ۱۳۱۱ق چاپ شده؛ طبعت ضمن خطب والده عبدالرحیم بشرح طاهر الجزائری به مصر، ۱۳۰۲هـ/۱۸۸۴م؛ بیروت، ۱۳۱۱هـ/۱۸۹۳م. انظر معجم ۲۶۲..

[بروکلمان، ذیل ۱۴۹/۱؛ دنا ۸۸۷/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۱۶

آغاز: بسمله، الحمدلله المقدس عن احاطه الاوهام؛ **انجام:** فتبركا باللفظا لنبوى الخبرو الايه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶ [الفبائی: - ۲۳۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۳عکسی

آغاز: اخبرنا الشيخ الامام ... قال: اخبرنا أبى محمد قال: اخبرنا ابى خطيب الخطباء ابو يحيى عبدالرحيم بن محمد بن اسماعيل بن نباته؛ **انجام:** و استغفر الله العظيم لى ولكم و له و لجميع المسلمين، برحمتك يا ارحم الراحمين.

نسخه اصل: ترحان والده (سلیمانیه) استانبول، ش ۲۷۲؛ خط: نسخ معرب، کا: محمود بن علی بن یوسف، تا: دوشنبه ۱۴ ذیحجه ۶۶۱ق؛ محشی؛ ۱۸۸گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۹۸]

● **خطب النبی (ص) و الوصی (ع)** / حدیث / عربی

xutab-un nabī (ṣ) wa-l waṣī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۹۳/۳

آغاز: من خطبة للنبى صلى الله عليه و آله و سلم، أيها الناس لا تكونوا فى خدعته العاجلة؛ **انجام:** فى الحديث النبوى أن لله عباداً يريهم الحقائق بهم كما يضربها فى الورد.

مؤلف نخست خطب حضرت رسول (ص) و کلمات قصار آن حضرت، آنگاه خطب حضرت امیر المؤمنین (ع) و کلمات قصار آن بزرگوار را گرد آوری نموده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: علی نقی فرزند ابوالقاسم شریف، موسوی، تا: ۱۱۶۵ق، جا: مرشد آباد هند؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۲۰۶-۲۱۹)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۲۹ - ۳۱۷]

● **خطب النبی و الائمة علیهم السلام** / حدیث / عربی

xutab-un nabī wa-l a'imma ʻalay-him-us-salām

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۷۶

آغاز: الحمدلله الذى جعل الحمدله من غير حاجة منه الى حمد حامديه طريقاً من طرق الاعتراف بلا هوتيته و صمدانيته؛ **انجام:** ارغبوا فيما عندالله واطلبوا مرضاته وطاعته واصبروا عليهما فما أقبح بالمؤمن

خطبه‌های پیامبر اکرم وائمه طاهرین علیهم السلام را به ترتیب هریک در این مجموعه گردآورده و در پایان نیز چهار وصیت را متذکر شده. نسخه حاضر تا خطبه‌های امیر مؤمنان علی علیه السلام را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۷]

● **خط بندگاه** / علوم غریبه / فارسی

xatt-e bandgāh

گفتاری است در کف بینی و طالع‌شناسی از روی خطوط دست.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۷۷/۷

آغاز: خط بندگاه گاهی که درست باشد و گسیخته نباشد اگر رنگش خوب باشد و ... ؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ رجب ۱۲۵۹ق؛ محشی، مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۵۹-۶۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۸۵]

● **خطب النکاح** / فقه / عربی

xutab-un nikāḥ

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۶۴/۴۸

میر محمد باقر داماد و آقا سید حیدر یزدی و امام جواد هنگام گرفتن دختر مأمون، سپس دو صلوات است؛ کا: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲ - ۱۸]

● **الخطب و التحمیدات** / ادبیات / عربی

al-xuṭab wa-t taḥmīdāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

آغاز: بسملة، الحمد لله الذی أوحی إلی قیمی الملکوت أن یکنسوا ما یلی عرصاته فی جرف هار فلما استقر فضله قراراً ... الحمد لله الذی أنشأ نوراً محجوباً ... الحمد لله الذی و کل وجه العزة بالحول ...

انجام: الحمد لله الذی خلق الإنسان و فضله ... أقرب العزة القصوة ... ما یشکرون لقد قالوا قولاً محیلاً و سلم تسلیماً دائماً کثیراً؛ تمت ... و لله الحمد أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً

[مصنفات ابن سینا ص ۳۱۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۱عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۷۷ق؛ ۲ص(۲–۳)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۰۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۶۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** عبدالله بن سینا ... بعون الله تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛کاغذ:شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۳۱۶پ–۳۱۷ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ – ۱۴۶]

● خطب و کلمات و حکایات / گوناگون / فارسی

xotab va kalamāt va hekāyāt

این رساله حاوی خطب متعددی است که در بین آنها خطبه‌ای بی‌نقطه‌ای وجود دارد. موضوعات آنها داستان‌های حکمت آموز و نصایح و گفتار بزرگان است و از این داستان‌ها حکایات صوفیان بسیار زیبا می‌باشد. آنچه از قرائن برمی‌آید محتمل است جمع‌آوری کنند این رساله یکی از فرزندان وصال معروف شیرازی باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۲۴/۲

آغاز: خطب و کلمات و حکایات و تنبیهات متفرقه که بنثر فرموده، خطبه بی نقطه، اگر اول کلام حمد؛ **انجام:** اما چکنم که راه پر ور و شر است ×× در هر قدمش هزار خوف و خطر است. اللهم خلصنا بحق محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: شیراز و تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۹۶گ، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ – ۲۶۱]

● خطب و کلمات و فقرات و نامجات (ترجمه) / شرح

حدیث / فارسی

xotab va kalamāt va faqarāt va nāmejāt (t.)

ادیب کاشانی، غیاث الدین، ق۱۳ قمری
adīb kāšānī, qīyās-od-dīn (- 19c)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۴۹

بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز نسخه خطی از اعتماد السلطنه هم هست و از نسخه‌های مخصوص دارالترجمه خاصه همایونی است[نشریه:۶-۶۴۰]

● خطب و کلمات و فقرات و نامجات (ترجمه) /

حدیث / فارسی

xotab va kalamāt va faqarāt va nāmejāt (t.)

شهریاری، محمد رحیم بن محمد قلی
šahrīyārī ‹mohammad rahīm ben mohammad qolī

متن اصلی جمع آورده فضل بن یحیی بن علی طیبی کوفی و ترجمه از محمد رحیم بن محمد قلی شهریاری.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۳۳/۱

آغاز: لآلی حمدی که در بحرین ناطقه فصحای بلاغت در صدف بهترین عبارت بگهرافشانی سحاب نیسان فضل بی منتهای سبحانی تربیت یابد نثار بارگاه؛ **انجام:** چگونه بود آمدن شما باینجا و که خبر کرد شما را بمرگ سلمان فارسی رضی الله عنه؟ فرمود که ای اصبغ خبر داد مرا ابن عم من پیغمبر خدا (ص). اینست منتهای قصه وفات سلمان فارسی رضی الله عنه.

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: عبدالرسول بن حاجی علی خراسانی، تا: ۱۲۱۰ق، جا: کرمانشاه، سفارش دهنده: مهدیقلی خان شاملو (ولد محمد خان ولد محمد مؤمن خان اعتماد الدوله) در زمان حضور در نجف اشرف ایامی که از سوی دولت ایران مأمور به تذهیب قبه مبارکه صحن امیرالمؤمنین بود؛ در ادامه این بخش مجموعه و پیش از بخش بعدی پنج رباعی در منقبت امیرالمؤمنین آمده که یک از آن‌ها این است: این چهار خلیفه که گفتی همه نغز ×× بشنو سخنی از ره تحقیق و ملغز / بادام خلافت از پی گردش دهر ×× افکنده سه پوست تا برون آمد مغز، ۲- نامه امیر مسعود بیک ابن امیر دانیال امیر بخارا به رؤسا و سرخیلان خراسان در توبیخ ایشان و مذهبشان (ص ۳۳ – ۳۵)، در پایان نامه عبارات مهر امیر مسعود بیک در نقشی که از مهر کشیده‌اند اینگونه آمده: پادشاهی و بزرگی خداراست / و گردنکشی ابلیس راست / ... معصوم به دانیال، ۳- پاسخ مفصل و مشروح سران خراسان به نامه امیر مسعود بیک (ص ۳۶ – ۵۵)، تاریخ کتابت: ۱۲۱۷؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۲ص (۱–۳۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ – ۱۶۷]

● **خطب و مکتوبات** / ادبیات / عربی
xotab va maktūbāt

جعفر بن عبدالله، ق۱۲ قمری
ja'far ebn-e 'abd-ol-lāh (- 18c)

در این رساله چند خطبه و مکتوب به زبان عربی از شیخ جعفر درج شده است و نام خطب مزبور بدین شرح میباشد: خطبه درباره این دنیا؛ خطبه در تقوی؛ خطبة النكاح؛ خطبه تفسیر سوره حمد. نامههای مندرج نیز به شرح زیراند نامه بیکی از دوستان، نامه به مولانا میرزای شیروانی؛ نامهای به شعر عربی؛ قصیدهای در مدح آل رسول.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۱۶/۱
آغاز: بسمله، الحمدلله ذی الفضل البازخ و العز الشامخ الواسع العطاء السابغ الغطاء؛ **انجام:** لكن باسمی و لاتصرح و قل اصاب الردی فلانا
خط: نسخ و نستعلیق، کا: نعمت اله مشهور به آصف الحسینی، تا: ۱۱۴۷ و ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۲۷ص، ۴۰سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۳۴]

● **خطب و مناجات** / دعا / عربی و فارسی
xotab va monājāt

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۸۸-۱۹۸/۱۰
آغاز: خطبة یوم الجمعة بسمله الحمدلله ملك الملوك ورب الارباب خالق الخلق و مالك الرقاب غافر الذنب و قابل التوب؛ **انجام:** از برکات عالیات آن حضرت به تخصیص حاضر ان کرامت فرماید انشاء الله تعالی
خطبههای روز جمعه به ضمیمه دو خطبه وداع ماه رمضان و چند مناجات فارسی به جهت فاتحه طعام و صلوات و ختم دعای باران و فاتحه طلب باران و ... در این مجموعه جمع آوری شده؛ خط: نسخ،بیکا،تا:جمعه۱۴رجب۱۲۷۵ق؛ تملکی به تاریخ ۱۲۸۱؛ جلد: تیماج قهوهای، ۵۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۲۱]

● **خطب و منشآت** / گوناگون / عربی و فارسی
xotab va monša'āt

کرمانی، محمد رحیم بن محمد کریم، ۱۲۴۸ - ۱۳۰۷ قمری
kermānī, mohammad rahīm ebn-e mohammad karīm (1833 - 1890)

در این جنگ خطب و منشئات و قصایدی است از مؤلف در مناجات و فضائل و مصائب حضرات معصومین علیهم السلام و بعضی از مطالب عرفانی، و بخش مختصر در آغاز آن به عربی و بقیه فارسی میباشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۴۱
آغاز: الحمدلله ... بالاختتام فی الختم و النهاء ... له انقضاء حمد هو قائم البقاء ... شرف الود و الولاء و شکر مبتعث؛ **انجام:** که ز حق قدس مهدوی است گواه ×× که هو الله لا اله سواه
خط: نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۲گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۰۲]

● **خطب و منشآت** / ادبیات / عربی و فارسی
xotab va monša'āt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۳۲-ف
نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بیکا، تا: با تاریخ ۷۵۳ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۴]

● **خطب یوم الجمعة و العیدین** / ادبیات / عربی
xutab-u yawm-il jum'a wa-l 'īdayn

کنتوری، ناصر حسین بن حامد حسین، ۱۲۸۴ - ۱۳۶۱ قمری
kantūrī, nāser hoseyn ebn-e hāmed hoseyn (1868 - 1942)

خطبههایی است که برای روزهای جمعه و عید فطر و عید اضحی انشاء شده و ناصر حسین آنها را در مسجد جامع لکهنو ایراد میکرده است.
[ذریعه ۲۸۶/۷؛ مطلع انوار ص۶۷۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷۰۶
آغاز: الحمد لله الذی تقدس عن سمات الامکان فی عظموته و جبروته فعز و جل؛ **انجام:** و عرفانهم و ارزقهم نصرة قائم آل محمد صلوتك علیه و علیهم اجمعین اله الحق آمین
شامل ۴ خطبه؛ خط: نسخ، بیکا، تا: قرن ۱۴؛ نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان با دعای «ادام ظلهم ...» برای او؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، ۲۰گ، ۱۲-۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۰سم[اهدائی رهبر:۸-۲۰۳]

● **خط ترکی و سیاقی و اوهل و مشجر** / خط / فارسی
xatt-e torkī va sīyāqī va awhal va mošajjar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۲۱/۴
آغاز: باید که از انواع خطوط و رسوم و آداب؛ **انجام:** بهمین طریقه باید نوشت و دانست و الله اعلم.
این گفتار فصلیست که از کتابی گرفته اند؛ خط: نستعلیق، بیکا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: میشن خرمایی، ۸ص (۸۵-۹۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۰ - ۶۹۰]

● **خط تعلیق = اصول التعلیق = خط** / خط / فارسی

xatt-e ta'līq = osūl-ot ta'līq = xat

کوتاه در آغاز آن از طریق خواجه تاج الدین سلمانی نام می‌برد که «احسن طرق است».

آغاز: حمد وافر قادری را که خطوط شعاعی بصر انسان را سبب کتاب کلام با نظام خود گردانید ... اما بعد این رساله ایست مختصر در قواعد خط تعلیق که از استادان استفاده رفته، مجملی از آن اظهار نموده ...

انجام: تمت الرسالة فی اصول التعلیق، و الحمدلله و حسن التوفیق

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

گزیده‌ای است از گفتاری دیگر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن ملاعلی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: فستقی، رویه میشن تریاکی، ۲گ (۲ر-۳ر)، اندازه: ۱۰/۲×۲۱/۲سم [ف: ۷ - ۲۸۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۵/۲-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۸]

● **خط راه آهن ماوراء بحر خزر** / متفرقه / فارسی

xatt-e rāh-āhan-e māvarā'-e bahr-e xazar

ماردروس، ق۱۹ میلادی

mārdrūs (- 19c)

این کتاب ترجمه‌ای است از روزنامه‌های روسی به فارسی در خصوص خط راه آهن جدید الاحداث دولت تزاری در سمت شمال.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۰۴/۶

آغاز: در روزنامه قفقاز مطلبی در خصوص خط راه آهن جدید الاحداث واقع در آن سمت بحر خزر نوشته اند که تفصیل آن از قرار ذیل است

نسخه اصل: کتابخانه انجمن آثار ملی ایران ـ تهران ۲۹۵؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۲۸ق؛ ۱۵ص (۱۵۱-۱۶۵) [عکسی ف: ۳ - ۲۵۲]

● **خط سریانی (جدول)** / خط / سریانی - عربی

xatt-e soryānī (jadval)

انصاری، محمد طاهر، ق۱۳ قمری

ansārī, mohammad tāher (- 19c)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۸۱ق

پنج‌گونه قلم سریانی در جدول و برابر هر یک از حروف تهجی عربی در آن هست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۱۹/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹گ (۸۳ر-۹۱پ)، ۱۰ سطر (۴×۹)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۴۲۴]

← الخطط المقریزیة ﴿ المواعظ و الاعتبار بذکر الخطط و الاثار

● **خط مرز ایران و افغان** / جغرافیا / فارسی

xatt-e marz-e īrān va afqān

گزارشی است از خط مرز بین دو کشور ایران و افغانستان که در پنج فصل به حکمیت ژنرال فخر الدین التای فرمانده قشون و مفتش قشون اول جمهوری ترکیه تنظیم شده و در این نسخه بدون ضمایم آن ترجمه شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۰۹

آغاز: اطلاعات عمومی راجع به سرحد، سرحد بین ایران و افغانستان از ۳۵/۳۷ تا ۳۹/۵۰ درجه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۵ - ۸]

● **خط منظوم** / شعر، خط / فارسی

xatt-e manzūm

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۶۵/۱

آغاز: ذال. بر این قانون. ولیکن در تحقیق افسر نون××حدش از چار نقطه نیست بیرون؛ **انجام:** سپره لیک اندر ثلث باید ×× که کاتب اولش نازک نماید.

رساله منظوم در ...؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴گ (۳پ-۶ر) [ف: ۵ - ۲۹۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷/۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۹]

● **خط نستعلیق** / خط / فارسی

xatt-e nasta'līq

در این منظومه که چهل و چهار بیت است، چگونگی کتابت خط نستعلیق را با اختصار نگارش داده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۵/۱

آغاز: از واضع اصل نسخ و تعلیق×× بشنو سخنی ز روی تحقیق / بالای الف سه نقطه باید بد×× اما بهمان قلم که شاید بد؛ **انجام:** باید سر و گردنش چنان ساخت ×× کانرا بی نکون توان ساخت

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن شیرینی، تا: ۱۳۰۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۱پ-۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴ - ۲۰۳]

● **خط نصف النهار** / هیئت / فارسی

xatt-e nesf-on-nahār

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۰۴

رساله تبیین خط نصف النهار؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۸/۵×۱۳/۵سم [رایانه]

● **الخط و تصویر الحروف الهجائیة** / خط / عربی

al-xaṭ wa tasvīr-ul ḥurūf-il hijā'īya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۷۵/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۵ سطر (۴/۵×۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۵۸۴]

● **خط و تعلیم آن** / شعر، خط / فارسی

xat va ta'līm-e ān

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰/۱

از ملاخطاط مشهدی؛ کا: علی اکبر خانی، تا: ۱۲۵۴ق، جا: رشت؛ ۱۳گ (۱–۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳ – ۱۷۷]

← خط و خطاطان ⟵ قلمیه

● **خط و خطاطان** / تراجم / ترکی

xat va xattātān

حبیب اصفهانی، – ۱۳۱۵ قمری

habīb-e esfahānī (- 1898)

چاپ: چاپ انجمن معارف در قسطنطنیه در ۱۳۰۶، به ترکی؛ ترجمه فارسی از سید جلال الدین محدث ارموی، سال ۱۳۲۹ش.

[فهرستواره منزوی ۲۱۲۲/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۵۶-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸۵ص [فیلمها ف: ۳ – ۵۰]

← خط و دوایر ⟵ خط (رساله در)
← خط و دوایر ⟵ آداب النفس
← خط و دوایر ⟵ آداب خط

● **خط و سواد** / خط / فارسی

xat va savād

مجنون مشهدی، – ۹۴۰ ؟ قمری

majnūn-e mašhadī (- 1534)

به نثر در شش «باب» (بیان): ۱. خطوط و سطح و در وجه تسمیه هر یک؛ ۲. استادان و مخترعات و مرتبه ایشان؛ ۳. ادوات کتابت، هفت فصل؛ ۴. قواعد خط؛ ۵. شکل هر یک از حروف؛ ۶. حسن خط و اصناف حرفها. نام مؤلف و رساله در دیباچه هست.

آغاز: بسمله حمد و سپاس و ستایش استادی که کاتب لوح و قلم بیچون و حافظ ن و القلم و ما یسطرون است خوش نویسی که سرخط نونویسان قلم و کلک صنعش اول ما خلق الله القلم است

انجام: اما حروف دال و ذال نیز این حال دارد دیگر بایشان متصل تواند شد و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین

چاپ: مجله مدرسه خاوری، به کوشش یاسین خان نیازی، ۱۹۳۵م، شماره ۲، جلد ۱۱، چاپ شده است.

[نسخه‌های منزوی ۱۹۱۱/۳؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۲/۳؛ دنا ۹۰۳/۴ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسمعیل کاشی، تا: ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۲پ–۱۶ر)، ۱۷ سطر (۱۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۵۳۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۳۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۱۷۸پ–۱۸۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۲۵ – ۸۳]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۲۴/۴-۳۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و میم و نون و یا را وقتی مد دهند که در وسط باشند چنانکه میرسمرقند تمت الکتاب

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن عباس جهرمی کاشانی، تا: ۹ رمضان ۱۱۱۱ق؛ جلد: تیماج روغنی مشکی، ۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۱ – ۲۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۳/۷

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم، تا: سه‌شنبه شوال ۱۱۷۹ق؛ مجدول، با سرلوح رنگین، به ترتیب تهجی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۳۹ص (۲۲۱–۲۵۹) [سنا: ف: ۲ – ۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۳۹/۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۲۸۵]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۷۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ شوال ۱۱۸۱ و ۱۱۹۵ق؛ واقف: غیاثی، بهمن ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۵ – ۴۶۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۴۸۹

آغاز: بسمله. باب چهارم در قواعد خط قال امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام ان [حسن] الخط مخفی فی تعلیم الاستاد و

قوامه فی کثرة المشق؛ **انجام:** برابر
از باب چهارم به بعد است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «تیپو سلطان محمد خان برین ۱۳۳۱» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا، ۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۵۱۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۸۱/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۳۸۰-۳۸۳)، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۵۸۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق، به دستور حسینقلی خان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۲۷]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۸۷/۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ جلد: روغنی، ۵گ (۱۳۳پ-۱۳۷پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: اسدالله آصفی شوشتری، تا: ۱۳۱۷ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۳گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۶۵۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** چه اکثر کتابها با نسبت بر این هیات الحمدلله
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۷۶/۲-۱۹/۲۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** صعود بالارفتن و تشمیر شمره دادن و نزول به زیر آوردن وارسال فرستادن والله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۱۹]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۶/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید حسن حسینی متخلص به ثریا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۲ص (۱۸۴-۲۱۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۳سم [ف: ۵ - ۶۰]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۲۹/۵-ف
نسخه اصل: ش ۱۳۴۸ اته، ۲۹۳۱. از دیوان هند؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۵]

● **خطوط** / گوناگون / فارسی

xotūt

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۷/۲
آغاز: ابتدای برگ ۴۳۹. فائدة فی اعمار الائمة المعصومین صلواة الله علیهم اجمعین منسوب الی شیخ مفید محمد بن نعمان قدس الله روحه؛ **انجام:** نسخه برگ ۴۸۱: اللهم اجعل عواقب امورنا خیراً و انت ارحم الراحمین
تألیف: ظاهراً بین سال‌های ۱۲۷۰ق تا ۱۲۹۴ق. در این مجموعه تعدادی شعر فارسی و مطالبی در موضوعات مختلف به خط خوش آمده که در باغ‌های بعضی بزرگان زمان نویسنده تحریر یافته است، به اضافه در آن چند تاریخ: ۱۲۷۴ و ۱۲۷۷ و ۱۲۷۸ و ۱۲۷۹ و ۱۲۸۱ مندرج است که در پاره‌ای از آنها تاریخ فرنگی این سنوات نیز ذکر شده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سیاه، ۴۱گ (۴۳۹-۴۷۹)، ۳۴ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۵۳]

۲. اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه:۶۵
آلبوم کوچک؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۶ - ۵۹۹]

● **خطوط الاسطرلاب** / اسطرلاب

xotūt-ol ostorlāb

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۸
در بیان علم خطوط اسطرلاب با اشکال و صور؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد جعفر بن محمد طبسی، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: چرمی، ۱۸گ (۹۲ر-۱۱۰پ)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۲×۱۹سم [رشت و همدان: ف: - ۱۲۳۵]

● **خطوط الاسطرلاب** / اسطرلاب / فارسی

xotūt-ol ostorlāb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۴۲/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹ص [ف: ۷ - ۴۰۲]

● **خطوط تعلیمی** / خط / فارسی

xotūt-e ta'līmī

تعداد ۵۴ قطعه خط نستعلیق و شکسته نستعلیق که برای تمرین انجام داده و اکثر آنها امضای حاج اسمعیل خان با تاریخ ۱۳۱۹ تا ۱۳۲۲ را دارد، تعداد اندکی هم که خط شکسته نستعلیق هست امضا ندارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۹
آغاز: صحبت حور نخواهم که بود عین قصور جمعه قلمی و تحریر شد؛ **انجام:** یا تو چه پاک دامنی مرگ من از خدا طلب
خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: حاج اسماعیل خان، احمد

خان، محمد تقی و ...، بی‌تا؛ کاغذ: دفتری شطرنجی، جلد: گالینگور مشکی، ۱۷۸گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

● خطوط خوش (با تصاویر) / خط

xotūt-e xūš (bā tasāvīr)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۸۰/۸-ف

نسخه اصل: از نسخه‌ای در ترکیه (خزینه ۲۱۵۴) که «برسم کتب خانه شهریار ابوالفتح بهرام جم اقتدار» نوشته شده، به نام کتابخانه بایسنغرخان، عبدی، علی کاتب در ۹۳۲، عبدالله. از عبدالعزیز بن عبدالله بهادر خان، نوروز احمد، جعفر بایسنغری، شیخ محمود، سلطان علی مشهدی در ۹۰۰ در هرات، میرشیخ پورانی، میرعلی، شاه محمود، جعفر تبریزی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۳۳ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۸]

● خطوط علوم غریبه / خط / فارسی

xotūt-e ʻolūm-e qarībe

غیر همانند:

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۳۴۸/۱

در بیست و یک نوع الفبای مختلف که در علوم غریبه از آن استفاده می‌شود. به شرح ذیل در دو صفحه کتاب: ۱. قلم شاناق ...،۲.قلم فرنگی به ترتیب ابجد ...، ۳. قلم طیرقال به ترتیب حروف ...، ۴. طریقه قلم پهلوی ...، ۵. قسم دیگر به حروف ابجد ...، ۶. قسم دیگر به حروف تهجی ... و غیره؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳ص (۱-۳)، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۸۶]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۳۴۸/۴

آغاز: فصل فی انواع و اقسام خطوط غریبه، بطریق ابجد است ... قلم یفزی هر حروفی را از سطر فوق بخواهند بنویسند عکس آن را از سطر او بنویسند ... قلم روخابی ... قلم رونی به ترتیب ابجد ... قلم متجرد ... قلم صلیانی ... قلم نیریجات ... قلم سیمیای کبیر ... قلم سیمیای صغیر قلم العقول به ترتیب حروف ... قلم یونانی سه قسم است به ترتیب حروف ... قلم سریانی دو قسم است؛ **انجام:** امان از خوف ... هیبت ... خاکی ... قلم اسرار قاسمی ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۲۷-۳۳)، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۸۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۷۱/۲۴

اقلام غریبه و اسامی ملائکه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۷۸-۱۸۳)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۶۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۱۷

آغاز: ا ب ت ث ج چ ح خ د ذ ر ز س ش؛ **انجام:** ا هی ش ا ب و ی ل ن ا س ا ح ر

خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، غلامحسین بن بشیر، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۱۸

آغاز: هذا کتاب خطوطهای متفرقه هر جور که خواهی بکن؛ **انجام:** ث ذ ض ظ غ ق ق ر ش ت

خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، غلامحسین بن بشیر، تا: قرن ۱۴؛ ضمیمه ۲۴۲۱۶؛ [رایانه]

● خطوط قدیمه بیستون (ترجمه) / اسناد / فارسی

xotūt-e qadīme-ye bīsotūn (t.)

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۰۰ - ج

آغاز: ترجمه خطوط قدیمه که در بیستون نقش کرده اند و رانس صاحب خوانده و بزبان انگلیس ترجمه کرده آنها مشتمل است بر پنج خانه خانه اول مشتمل است بر نوزده فقره مجموع نود و شش سطر میشود حسب الفرمایش ... سلطان محمد میرزا ... فقره اول. بسمله. من داریاوش هستم؛ **انجام:** این سارقها سا کانست

چنین است این کتاب در نسخه ما؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق، برای محمد میرزا؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج حنایی، ۱۸گ، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: - ۵۱]

● خطوط و عبارات چند سکه از بنادر و جزایر خلیج فارس / تاریخ / فارسی

xotūt va ʻebārāt-e čand sekke az banāder va jazāyer-e xalīj-e fārs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۳/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۶۲ص (۲۶۵۶-۲۷۱۷) [مختصر ف: - ۳۹۵]

● خطوط و نامه ها / خط -

xotūt va nāme-hā

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۳۷

اشخاص معروف و شناخته شده؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۷ - ۳۰۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۴۰

استخراج شده از رجال شناخته شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵۰گ [ف: ۱۷ - ۳۰۱]

● خطوط و نقوش / گوناگون / عربی - فارسی

xotūt va noqūš

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۵۰

زمان فراهم آمدن: قرن سیزدهم. فهرست این مجموعه بدین شرح است. صفحه ۱ و ۲: آیات عربی به خط نسخ ابتداء آن «بسمله الحمدلله الذی اذهب عنا» و آخر آن «غیرک یا رحمن یا علام» به خط وصال به تاریخ ۱۲۴۴ق. صفحه ۳: یک قطعه عربی است با خط نستعلیق به کتابت محمد حسین شیرازی به تاریخ ۱۳۰۵ق، صفحه ۴: قطعه‌ای است فارسی به خط نستعلیق به کتابت میرزای وصال برای فرزندش میرزا محمود حکیم، صفحه ۵: یک سیاه مشق به خط وصال، صفحه ۶: یک قطعه خط ریز است به احتمال خط وصال، صفحه ۷: قطعه خطی است ریز و شکسته به قلم علی به تاریخ ۱۲۶۲ق، صفحه ۸: نقاشی است از یک شب (عکس فوتوگرافی)، صفحه ۹: عکسی است از یک کشتی بادی، صفحه ۱۰: یک قطعه خط نستعلیق است ریز و شکسته به خط وصال شیرازی، صفحه ۱۱: یک قطعه خط نستعلیق ریز و شکسته داخل سطور طلا اندازی به قلم وصال، صفحه ۱۲: یک قطعه سیاه مشق که پاره‌ای از نوشته‌های آن پاک شده به قلم یزدانی پسر وصال، صفحه ۱۳: سیاه مشقی است از عماد حسینی به کتابت ۱۰۷۲ق، صفحه ۱۴: یک قطعه شکسته نستعلیق است به خط وصال حمایلی، صفحه ۱۵: یک قطعه عکس مریم با دو مرد، صفحه ۱۷: عکس زنی است در کنار پنجره، صفحه ۱۸: قطعه خطی است درشت نستعلیق به قلم داوری پسر وصال (به تشخیص وقار السلطنة)، صفحه ۱۹: قطعه خطی است نستعلیق درشت، صفحه ۲۰: قطعه خطی است نسخ و نستعلیق به قلم وصال سال کتابت ۱۲۵۷ق، صفحه ۲۱: قطعه خطی است به خط نسخ ریز و درشت به قلم وصال سال کتابت ۱۲۴۶ق، صفحه ۲۲: قطعه‌ای است به خط نسخ ریز و درشت به قلم وصال تاریخ کتابت ۱۲۴۶ق، صفحه ۲۳: قطعه خطی است نستعلیق که در دارالعلم شیراز کتابت شده، صفحه ۲۴: عکس حضرت عیسی با دو زن، صفحه ۲۵: عکس ملائکه‌ای است با یک زن، صفحه ۲۶: قطعه خط شکسته‌ای است به شکل حمایلی از آن وصال شیرازی، صفحه ۲۷: ایضاً قطعه خط شکسته‌ای است از وصال به شکل حمایلی، صفحه ۲۸: قطعه خطی است نستعلیق و نسبتاً درشت به خط میرزا محمود حکیم (بنا بر تشخیص وقار السلطنة)، صفحه ۲۹: قطعه ریزی است و درشت نستعلیق که به سال ۱۲۴۹ق کتابت شده، صفحه ۳۰: قطعه‌ای است به خط نستعلیق درشت با این شعر حافظ «بیا که قصر امل سخت سست بنیاد است»، صفحه ۳۱: سیاه مشقی است نستعلیق، صفحه ۳۲: نقشی است از یک مرد، صفحه ۳۳: نقشی است از یک زن با یک سبو، صفحه ۳۴: قطعه خطی است نستعلیق ریز و شکسته که به سال ۱۲۶۰ق کتابت شده است، صفحه ۳۵: قطعه خطی است نستعلیق از میرزای وصال، صفحه ۳۶: قطعه‌ای است ایضاً نستعلیق به خط میرزای وصال، صفحه ۳۷: قطعه‌ای است ترکی به خط نستعلیق به خط میرزای وصال، صفحه ۳۸: قطعه ریزی است نستعلیق به خط وصال، صفحه ۳۹: قطعه ریزی است نستعلیق و حمایلی و شکسته ایضاً به قلم وصال، صفحه ۴۰: عکسی است از یک زن آئینه به دست، صفحه ۴۱: عکسی از زن نقاش با نقاشی او، صفحه ۴۲ و ۴۳: دو قطعه خط نسخ حمایلی از میرزای وصال برای فرزندش میرزا محمود؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: میرزا وصال و پاره‌ای از فرزندان و عماد، تا: اوایل قرن ۱۳؛ در بعضی از صفحات طلا اندازی و پاره‌ای سرلوحه کاری؛ کاغذ: مقوایی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۲ص، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵ - ۴۶۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۳۵

در این مجموعه مطالب زیر گرد آمده است: در صفحات یک و دو قطعه خط نسخ: نخستین چند آیه از سوره بقره و دومین داستانی از اصمعی که کتابت آن ۱۱۱۰ق می‌باشد، صفحات ۳ و ۴ باز آیاتی از قرآن که ابتدای آن «قالوا امنا و اذا خلوا ...» و انتهای آن ان الله علی کل شیء قدیر می‌باشد، در صفحه ۵ دو قطعه شعر پارسی که نخستین مصرع آن «جویها بسته‌ام از دیده بدامان که مگر» و صفحه ۶ عکسی است به رنگ‌های سرخ و زرد و سبز و بنفش و قرمز از یک مجلس بزم، صفحات ۷ و ۸ دو قطعه خط نسخ حاوی آیات قرانی که ابتدای آن: «و اذقلنا ادخلوا هذا القریه» و آخر آن «ولکن کانوا انفسهم یظلمون» در صفحات ۹ و ۱۰ دو قطعه نقاشی هر دو تصویر دو شخص است، در صفحات ۱۱ و ۱۲ دو قطعه نسخ واجد آیات قرانی ابتدای آن: «ملائکته و رسله و جبریل» و انتهای آن «وافوا بعهدی» است، در صفحات ۱۳ و ۱۴ دو قطعه نقاشی است حاوی دو مجلس بزم، صفحات ۱۵ و ۱۶ دو قطعه نسخ از آیات قرآنی که ابتدای آیه «من بعدما عقلوه و هم یعقلون» و انتهای آن «من کان عدوا»، صفحات ۱۷ و ۱۸ دو تصویر رنگی از دو زن، صفحات ۱۹ و ۲۰ قطعه‌ای نسخ از ایات قران یکی ریز و دیگر ابتدای آن بسم الله الرحمن الرحیم و «قل اللهم مالک الملک» انتهای آن «اذا رسلناه الی فرعون»، در صفحات ۲۱ و ۲۲ دو تصویر رنگی زن است، صفحات ۲۳ و ۲۴ دو قطعه خط درشت و نستعلیق و فارسی یکی از آنها به قلم محمد حسین کاتب کشمیری است، صفحه ۲۵ یک قطعه تصویر مردی است که لباس سیاه در بر دارد؛ خط: نستعلیق و نسخ خوش، بی‌کا،تا:محتملاً قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: بخارائی، حاشیه مقوا، جلد: مخمل سبز، ۲۵ص، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۵ - ۴۵۴]

● **خط و نقاشی روزگار قاجار** / اسناد / فارسی

xat va naqqāšī-ye rūzegār-e qājār

در ده برگ، شامل: ۱. قسم نامه پنج تن وفاداری مشروطیت در ۱ ذیقعده ۱۳۲۸ به نام‌های محمد ولی و ممتاز الدوله و دیگران؛ ۲. سیاه مشق غلام رضا در ۱۲۸۹؛ ۳. چهره جوانی میرزا قهرمان امین لشکر صنیع الملک؛ ۴. نامه به معتمد الدوله منشی الممالک میرزا عبدالوهاب در ذیقعده ۱۲۲۲؛ ۵. فرمان او درباره انتظام مهمات وزارت خارجه در ذیقعده ۱۲۳۶؛ ۶. دو پیکره کار ابوالحسن در ۱۳۱۰؛ ۷. یک پیکره کار قاسم حسینی؛ ۸. نیمه

نخستین یک فرمان قاجاری.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۵/۳-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۳۱]

● **الخطوط الهندسية** / هندسه / عربی

al-xuṭūṭ-ul handasīyya

یزدی، محمد باقر بن زین العابدین، ق۱۱ قمری

yazdī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 17c)

رساله مختصری است در چند فرض هندسی با ترسیم اشکال و خطوط آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۷۷/۴

آغاز: نرید ان نجد خطا فیه اضعاف خط مفروض کاب بعده ما فی سطح مفروض؛ **انجام:** ان کان زائدا فما کان أو بقی فهو العدد المدد المطلوب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: عید اضحی ۱۱۱۶ق؛ استکتاب شده توسط محمد جعفر بن محمد صادق با مهر «یا بدیع السموات و الارض عبده محمد جعفر» (بیضی)؛ محشی بعضاً با امضای «مولانا محمد علی»، یادداشتی مبنی بر قرعه کشی کتاب که موروثی بوده با مهر «محمد باقر بن محمد حسین الحسینی» (بیضی)، شعری عربی از شیخ محمد بحرانی در نسب عمر؛ تملک: لطفعلی صدر الافاضل در سال ۱۳۳۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۷پ-۱۰۰ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۳سم [مختصر ف: - ۸۹۵]

● **الخطين اذا اخرجا على اقل من قائمتين التقيا** / ریاضیات / عربی

al-xaṭṭayn iḏā axrajā ‘alā aqall-un min qā’imatayn iltaqayā

ثابت بن قره، ۲۲۱ - ۲۸۸ قمری

sābet ebn-e qorre (837 - 902)

آغاز: مقالة لثابت فی ان الخطین اذا اخرجا علی اقل من قائمتین التقیا. قال: کل مجسم یتحرک الی جهة حرکة بسیطة علی استقامة ...

انجام: فقدلقی اذا: ا ج ب د. وذلک ما اردناه (وتمت الرسالة والمرجو من الله ان یوفق لاسعادها

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۷/۹-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲گ (۵۲-۵۳) [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۷/۱۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۷۸۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۱۳۱پ-۱۳۲)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۴ - ۳۷۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۷/۱۴-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲گ (۹۳ر-۹۴ر)، قطع: بغلی [فیلمها ف: ۲ - ۱۹۹]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۹۰/۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: اعتضادالسلطنه؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۹۸پ-۱۰۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۷۸]

● **خفاشیه** / - فارسی

xoffāšīye

رئیس العلماء، جلال الدین بن محمد طاهر،

ra’īs-ol-‘olamā’, jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۷۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۱۲]

● **خفت و ثقل** / ریاضیات / عربی

xeffat va seql

ارشمیدس، ۲۸۷؟ - ۲۱۲ قبل میلاد

aršemīdes (-287 - -212)

رساله مختصری است در بیان معرفت علت تمایز اجسام در خفت و ثقل.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۳۴/۲

آغاز: بسمله، رسالة ارشمیدس فی الخفة و الثقل، قال ان بعض الاجسام؛ **انجام:** الجسم کنسبة ثقل ما غرق الرطوبة من ذلک الجسم الی ثقل جمیع ذلک الجسم، و الله تعالی اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: حنایی ، جلد: پارچه‌ای، ۲ص (۷-۸)، مختلف السطر (۹×۱۶/۳)، اندازه: ۱۷/۷×۲۳/۸سم [ف: ۸ - ۳۱۸]

← خف علائی > خفی علائی

● **خفیات الآثار الواقعة فی العالم** / طبیعیات / عربی

xafīyāt-ul āṯār-il wāqi‘a fi-l ‘ālam

کیاء گیلانی، احمد بن محمد، ق۱۰ قمری

kīyā’ gīlānī, ahmad ebn-e mohammad (- 16c)

در اینکه هستی نیکو است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۱۱

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی،

۵گ (۲۲پ-۲۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۸]

← الخفية العلائية > خفی علائی
← الخفية العلائية > اساس الایمان

● **خفی علائی = الخفية العلائية = خف علائی** / طب / فارسی

xoffī-ye ʻalāʼī = xoffīya-tol ʻalāʼīyya = xoff-e ʻalāʼī

جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ قمری

jorjānī, esmāʻīl ebn-e hasan (1043 - 1137)

وابسته به: ذخیره خوارزمشاهی؛ جرجانی، اسماعیل بن حسن (۴۳۴-۵۳۱)

به دستور: نصرة الدین (بهاء الدین) محمد علاء الدوله قزل ارسلان ولیعهد اتسز خوارزمشاه

این کتاب مختصر یا منتخب تألیف دیگر مؤلف «ذخیره خوارزمشاهی» است که از کتب مشهور و اساسی فن طب است که به دستور و برای سپهسالار نصرة الدین یا بهاء الدین محمد علاء الدوله قزل ارسلان ولیعهد ابوالمظفر آتسز بن محمد خوارزمشاه حسام امیرالمؤمنین در خوارزم به دست مؤلف انجام شده است تا بتوان بر دست گرفت و با خود داشت و یا به نقل دیباچه: «این مختصر بر دو جلد نهاده شد بر قطع مطول تا پیوسته در موزه توان داشت و بدین سبب این مختصر را «خفی علائی» نام کرده شد». نام این کتاب در چهار مقاله نظامی عروضی در مقالت چهارم که از علم طب و هدایت طبیب گفتگو می‌کند آمده است. خفی به ضم خاء معجمه و تشدید فاء و در آخر یاء نسبت منسوب است به «خف» یعنی موزه و اینکه ریو در فهرست خود ۴۷۵/۲ به معنی پنهان آورده سهو است. [رجوع به تحقیقات استادانه علامه قزوینی در حواشی چهار مقاله چاپ لیدن ص ۲۳۷-۲۳۸ شود].

کتاب در دو بخش است: بخش نخستین در دو «مقالت»: مقالت ۱. اندر تدبیر حفظ الصحت و این نوع شانزده «باب»ست: ۱) تدبیر هوا؛ ۲) تدبیر فصل‌های سال، ۳) تدبیر شهر و مسکن، ۴) تدبیر جامه پوشیدن، ۵) تدبیر غذا، ۶) تدبیر آب، ۷) تدبیر شراب، ۸) تدبیر خواب و بیداری، ۹) تدبیر حرکت و سکون، ۱۰) تدبیر استفراغ به داروی مسهل، ۱۱) تدبیر استفراغ به داروی قی، ۱۲) تدبیر فصد و حجامت، ۱۳) تدبیر استفراغ‌های دیگر، ۱۴) تدبیر اعراض نفسانی، ۱۵) تدبیر پیران، ۱۶) تدبیر مسافران؛ مقالت ۲. تقدمة المعرفة و آن هفت «باب» است: ۱) شناختن بیماری، ۲) شناختن نضج، ۳) شناختن بحران، ۴) شناختن علامت سلامت و امیدواری، ۵) شناختن علتهای که به علت دیگر زایل شود، ۶) حال‌هایی که اندر تن مردم پدید آید و نشانی بیماری باشد که خواهد بود، ۷) شناختن وقت مرگ اندر بیماری‌ها و نوبت‌های تب؛ بخش دوم: قسم عملی و دارای هفت «مقالت» است: مقاله ۱. وصای که طبیب را در علاج گوش بدان باید کرد؛ مقاله ۲. اشارت کردن به علاج بیماری‌ها از سر تا پای و این هجده «باب» است: ۱) بیماری‌های سر و بیماری‌های دماغ، ۲) بیماری‌های چشم، ۳) بیماری‌های گوش، ۴) بیماری‌های بینی، ۵) بیماری‌های زبان و دهان و حنجره و حلق، ۶) زکام و نزله و سرفه و شوصه و ذالجنب و ذات الریه و ضیق نفس، ۷) بیماری‌های دل، ۸) بیماری‌های معده، ۹) انواع اسهال، ۱۰) انواع قولنج و غیر آن، ۱۱) بیماری‌های مقعد، ۱۲) بیماری‌های جگر، ۱۳) بیماری‌های سپرز، ۱۴) انواع یرقان، ۱۵) انواع استسقا، ۱۶) بیماری‌های کرده و مثانه و خصیه و ذکر، ۱۷) بیماری‌های زنان، ۱۸) اوجاع مفاصل و نقرس و دوالی؛ مقالت ۳. تبها و حصبه و آبله و مانند آن؛ مقالت ۴. آملس‌ها و جراحت‌ها و ریش‌ها؛ مقالت ۵. علاج شکستگی استخوان و کوفتگی و بیرون آمدن بندها از جای خویش؛ مقالت ۶. تدبیر زینت و آن پاک داشتن بشره باشد؛ مقالت ۷. علاج زهرهای گوناگون.

آغاز: بسم الله ... چون مصنف این کتاب اسماعیل بن حسین الحسینی الجرجانی از جمع کتاب ذخیره خوارزمشاهی فارغ شد بر لفظ امیر اسفهسالار اجل قراء ارسلان ولی العهد ابو المظفر آتسز خوارزمشاه حسام امیرالمومنین رفت که کتاب ذخیر کتابی بزرگ است کتابی دیگر بایستی مختصر که بهر وقت بر دست توان گرفت ...

چاپ: گانپور، ۱۸۹۱، سنگی، ۱۱۴ص؛ لکنهو، ۱۸۹۱، سنگی

[نسخه‌های منزوی ۵۲۶/۱؛ کشف الظنون ۷۱۶/۱؛ بنگال ۷۱۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲۸/۵؛ مشار، فارسی ۱۸۹۷/۲: نشانی ۲چ؛ لغت نامه دهخدا ۱۷/۳ و ۳۳/۳؛ دنا ۹۰۵/۴-۹۰۶ (۳۹ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۵۸

آغاز: ... و رمی و گروه دیگر گفته اند نوع دیگر هست که آن را اقشعری گویند اما؛ **انجام:** رعافست پس اسهال پس ... پس ادرار وبول بس عرق و باید دانست که سمار ...

خط: نسخ قدیم خوش، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ آسیب بسیار دیده و بخشهایی از آن ساقط گشته و نیز تعدادی دیگر از برگ‌ها پراکندگی داشته و به همان شکل مرمت و بازسازی شده؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با لچک و ترنج، ۷۰گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۵۸]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی با نشان «عبدالحسین الفاضل الکروسی»، در برگ ۸ و ۹ فهرست کتاب و شرحی درباره مؤلف از عبدالحسین نامبرده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۶۵گ (۹ر-۷۳ر)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: - ۱۵۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۷۷

آغاز: مقالت دوم از خفی علائی اندر تفدمة المعرفة این مقاله مشتمل است شناخت بیماری و شناخت نضج و بحران؛ **انجام:** و

الله أعلم ... از خفی علائی در تدبیر حفظ الصحة بمنه وجوده ...
خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در عبارات و اصلاحات، با نسخه چاپی که به تصحیح استادان: علی اکبر ولایتی و مرحوم محمود نجم آبادی به چاپ رسیده اختلاف بسیار دارد؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۶۸گ، ابعاد متن: ۵/۵×۱۳، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۳۶ - ۳۱۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴/۱۹-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 27261؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳/۶

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد حاجی سیف الدین بن حاجی یوسف بن حاجی معلم القاری، تا: ۲۶ شوال ۸۳۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۷۷ص (۷۲-۲۴۸)، ۱۹ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۱۱]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۶۵

آغاز: پس مردم را گرم کند و جامه گرم جامه را گویند که مردم را گرمی بسیارتر از آن دهد ... باب پنجم اندر غذا خوردن غذاء نیک چیزی باشد که در معنی دارو نباشد چون؛ **انجام:** ضماد کردن پادزهر همه زهرهاء جانوران که گزنده اند سود دارد و الله اعلم. تمت..

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن یحیی جرجانی، تا: غره جمادی الثانی ۸۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ در آخر نسخه چهار برگ اضافی هست شامل: صفت حب سورنجان، معجون مولا محمد توتی تقویت قلب. شربت نارنج، طلا جهت حبس البول، برای نفخ معده نسخه گل قند، برای حبس بول؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۱/۵سم[ف:۳-۱۴۵۸]

۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۱

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رب العالمین و العافیة للمتقین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الملک الوهاب علی ید الضعیف ... محمد بن ابراهیم البتخوانی؟ فی اواخر ماه ربیع الاولی اجدی و تسعین و ثمانمایه من الهجرة النبویه (دو کلمه وصالی شده)

خط: تحریری، کا: محمد بن ابراهیم نخجوانی، تا: نزدیک به پایان ربیع الاول ۸۹۱ق؛ «مالک این کتاب داکتر اردشیر ایرج شاه حکیم ایرج شاه بلدنگ کوب ۲۲»؛ ۴۷۴ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۲۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده ۸۹۱ق، جا: استرآباد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۷۰۸]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۸۱

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد، چنین گوید خادم دعاگو، اسماعیل بن احمد (چنین) الحسینی، چون از جمع کتاب ذخیره خوارزمشاهی فارغ شد؛ **انجام:** مسکه گداخته و روغن گاو ...

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز (در باب ششم از مقالت یکم از بخش یکم افتاده: لیکن مخمور و محرور ازیان کمتر ...) و انجام (در مقالت سوم از بخش دوم، در تبها، تب ربع افتاده: ... از طعام و شراب باز دارنده خاصه از آب سرد ...)؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۱۰ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۲ - ۹۴]

۱۰. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۹۲

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین بن داود امیر، تا: اواخر ربیع الثانی ۹۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۵گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۴۱]

۱۱. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۸۷

آغاز: باب هفدهم اندر بیماریهای زنان، باب هجدهم اندر اوجاع مفاصل و نقرس

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیقعده ۹۸۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور نیلی، ۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۱۵۵]

۱۲. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی. الحمد لله رب العالمین؛ **انجام:** تمت الرساله فی شهر ربیع الاخر سنه ثمان ثمانین تسعه علی ید العبد الضعیف المذنب المحتاج بلطف (چند کله سیاه شده) عفی عنها بحق محمد و آله محمد

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۹۸۸ق؛ هشتاد صفحه مطالب مختلف طبی و غیر طبی به خط تحریر دارد؛ ۲۱۳ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۲۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸]

۱۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۸۱

آغاز: مقالت هفتم اندر علاج زهرها و ... باب اول اندر تدبیر هوا بباید دانست که اسباب تندرستی و بیماری شش نوع است و طبیبان آن را اسباب سته گویند؛ **انجام:** و نمک و سرگین بز بهم بسرشند، ضماد کردن پای زهر همه زهرها جانوران گزنده است و الله اعلم بالصواب این مختصر بیش ازین احتمال نکنند.

خط: نسخ، کا: مندنی بن نورالدین معلم دزفولی، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۹۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: - ۷۸]

۱۴. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶/۳

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [نشریه: ۳ - ۳۳]

۱۵. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۱۹/۱

خط: نستعلیق، کا: مهر محمد، تا: شوال ۱۰۰۳ق؛ ۱۱۹گ (۱پ-۱۱۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۸×۸/۵سم[ف:۱۸]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۳ و ۴۱۲۶-ف

مختصر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صالح، تا: ۱۰۰۴ق؛ افتادگی:

آغاز (از دیباچه: «از یاد کردن آن درین نسخه چاره نیست ... این کتاب دو بخش کرده آمد»)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۲۸] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۷۶

آغاز: بسمله حمدله اما بعد این مختصریست مشتمل بر نکتها و فوایدی که بیشتر کتابهای بزرگ طب از آن خالیست بدانکه علم طب دو بخش است؛ **انجام:** و بحلق او فرو زیزند و هر دو شب یا هر سه شب.

کاتب دیباچه را حذف نموده و بجای آن از پیش خود عبارت کوتاهی نوشته است، و تا اواسط باب اول از مقاله اول از بخش عملی را بیشتر ندارد؛ خط: نستعلیق مخلوط بشکسته کم اعجام، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۹گ، اندازه: ۱۷×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۸۰]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۵۰/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن معز الدین محمد زجاجی، تا: ۷ شعبان ۱۰۷۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰۱گ (۱پ-۱۰۱ر)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۷ - ۱۰۵]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۳۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** سکه گداخته و روغن گاو گداخته بجای شیر بوده باشد. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد صادق عراقی، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: بوم سبز، ۲۲۱ص (۱-۲۲۱)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶ - ۱۸۱]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۰۹/۲

مختصر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۱۸/۷سم [ف: ۷ - ۳۸۸]

۲۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسکه گداخته و روغن گاو ...

در مقاله هفتم ناتمام می‌ماند؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی کاغذ مشکی پوشانده، ۶۱گ، ۲۳-۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۹۵]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۴۳/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کبود، جلد: تیماج تریاکی، ۴۵گ (۱۰۲پ-۱۴۶پ)، ۱۶ سطر (۹×۱۴) [ف: ۱۷ - ۱۵۸]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۵۲/۲-۲۶/۱۳۲

آغاز: مفرح دلگشا فلفل پنج مثقال دار فلفل پنج مثقال بز باد پنج مثقال قاقله پنج مثقال مصطکی پنج مثقال شقاقل پنج مثقال؛ **انجام:** اگر گاو زبان و گل سرخ و تخم خطمی و خیارین و خربزه با قند بجوشانند هر صبح و شام یک مثقال بخورند نافع آید بعون الله تعالی ... خضابی که شیخ جلیل نمیر جهت خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان ترتیب داده ... و نمک اندرانی همه را خورد کند و بساید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۲۴]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا در دهانش بهوش آید، والله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۱ ذیقعده ۱۲۰۱ق، جا: تنگستان؛ مذیل به ۹ ورق در خصوص منافع و کیفیت سقنقور و امور طبیعی؛واقف: علی اصغر حکمت، مهر ۱۳۴۰؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۷۶]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۸۴

بی‌کا، تا: ۱۲۰۷ق [د.ث. مجلس]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۱۷

خط: نستعلیق، کا: سید دلبر علی پسر حکیم سید ذکی علی خان، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۲۳۱ق، جا: حیدرآباد؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۹۸گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵×۳۴/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۴]

۲۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد بخش دویم از کتاب خفی علائی به توفیق الله تعالی به تاریخ یوم شنبه بیستم شهر صفر المظفر در سنه ۱۲۴۹

خط: تحریری، بی‌کا، تا: شنبه ۳ صفر ۱۲۴۹ق؛ تملک: داکتر اردشیر ایرج شاه حکیم ایرج شاه بلدنگ کوب؛ ۱۸۱ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۲۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸]

۲۸. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ضماد کردن فاد زهر ضد همه زهرجانوران گزنده است والله اعلم بالصواب تم الکتاب المختصر از ذخیره خوارزمشاهی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ رمضان ۱۲۵۷ق؛ قبل از آغاز رساله چند برگ در فواید متفرقه طبی وکیمیا از دستور زیبق و منافع و خواص اشیا و علاج امراض؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۷۸گ (۷پ-۸۴ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف مخ]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۵۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ضماد کردن، پادزهر همه زهرهای جانوران گزنده است و الله أعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب، تمام یافته شد بخش دویم

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن عبدالغفار کاشانی، تا: ۲۴ شوال ۱۲۶۸ق؛ نسخه در دو بخش جداگانه کتابت شده، محشی با نشان «۱۲»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۹۶گ (۱پ-۴۱پ، ۵۰ر-۱۰۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۶۳]

۳۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۳/۳-۶۰۱۸

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم بن حاجی محمد علی بن علی اکبر بن عبدالکریم بن عبدالرحیم یزدی، تا: ربیع الاول

۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵۴گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۱۷]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۵/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و آله ... ؛ **انجام:** در قضیت بمالد نفع عجیب بیند.

بخش اول تا پایان صحیفه ۵۷؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد علی بن محمد تقی، تا: ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی روسی، جلد: کاغذ ابری سیاه و ارغوانی، ۱۲۶ص (۱-۱۲۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۵۸۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۷

آغاز: بسمله حمد له اما بعد این مختصری است؛ **انجام:** در ماء العسل گذارند و بحلق او ریزند و هر دو شب یا هر سه شب.

خط: نسخ، کا: میرزا طاهر مشهدی، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۳۰۹ق، جا: مشهد رضوی، به دستور محمد تقی میزا رکن الدوله حاکم خراسان و سیستان به اهتمام آقامیرزا عبدالرحمن مدرس شیرازی فرزند میرزا نصرالله؛ افتادگی: انجام؛ از روی نسخی چند استنساخ شده؛ مجدول مذهب، با کمند به تحریر مشکی؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: حنایی ، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۳۳/۱سم [ف: ۱۹ - ۱۸۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۸۶/۲۶-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۹]

۳۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۲/۳۱

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۹ص (۲۶۸-۲۹۶) [نشریه: ۲ - ۱۰۷]

۳۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۷۶

بی کا، بی تا؛ ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ - ۵۰]

۳۵. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶/۳

بی کا، بی تا [نشریه: ۳ - ۱۷]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** یکدرم ماهی زهره دو دانگ تربد در می‌و نیم زنجبیل و زهره کرمانی و سقمونیا ...

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ یادداشتی است از عبدالرحمن؛ جلد: مقوایی، ۷۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۵ - ۲۲۵]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹۲/۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 32560 (ریو ۴۷۴)؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۱]

۳۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** آزموده اند احشامی را پاک کند و الله اعلم. تمت.

خط: نستعلیق، کا: کورس، تا: چهارشنبه ۱۷ ربیع الاول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۲۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۶۸]

● خفی علائی (منتخب) / طب / فارسی

xoffī-ye ‘alā’ī (mn.)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۵۵/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالحی بن تاج الدین بن محمد بن المنصور، تا: ۵ جمادی الاول ۸۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶گ (۵۴-۵۹)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [نسخه پژوهی: ۱ - ۳۲]

● الخلاء / فلسفه / عربی

al-xala’

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ - ۳۳۹ قمری

fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875 - 951)

از این اثر فارابی در منابع قدیمی یاد شده است.

چاپ: متن عربی این کتاب را دکتر آیدین صایلی و نجاتی لوغال در سال ۱۹۵۱م همراه با ترجمه ترکی و انگلیسی در آنکارا چاپ کرده‌اند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۰/۳-ف

نسخه اصل:اسماعیل صائب ش۱۸۳؛بی کا،بی تا [فیلمها ف: ۱-۴۵۰]

← الخلاص ≻ دستور اللغة

● الخلاص / کیمیا / عربی

al-xalāṣ

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۷/۲۷

آغاز: بسمله، حمدله و صلی الله علی محمد خاتم ... قد مضت لنا کتب فی الاشیاء بعیدة و کتابنا هذا نری فیه کیف تحمیر الاشیاء البیضاء؛ **انجام:** و الکبریت فهو علی عمل عطارد سواء، و السلام

مقاله بیست و هفتم است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۲گ (۵۳پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶ - ۴۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۲۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی ... و سیم. الحق ارشدنا الله و ایاکم انه سمیع مجیب لذلک فضل الطبایع علی جمیع الاشیاء التی یوثر.. و بعد ذلک فقد سبق لنا قبل کتابنا هذا ستة و عشرون کتاباً عشرون منها فی الحیوان و ست فی الاشجار و هی النبات و هو الجنس الثانی ... و انا اذکر فی کتابی هذا الطریق الی معرفة تحمیر تلک الارواح التی بیضناها لانا محتاج الی ذلک فیما تقدم فی الجنسین جمیعاً؛ **انجام:** فاما ان اردت النوشادر و الکبریت فهو علی عمل الزبیق فاعرف ذلک ان شاء الله عزوجل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۴ر – ۷۵پ)، ۱۹ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲ – ۶۱۵]

← خلاص الصفة ← فراست نامه

● **الخلاصة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-xulāṣa

؟ علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ – ۷۲۶ قمری

ʻallāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

گویا از علامه حلی، رساله‌ای است در علم کلام که در فهرست بلوشه (ش ۱۲۵۲ عربی) درست شناخته نشده و گفته نشده که از کیست. همین اندازه پیداست که از دانشمندی شیعی است: فهرست مطالب در نسخه: مسئلة فی ان النظر یولد العلم، مسئلة فی الطریق الموجبة للنظر، مسئلة فی الدلالة علی حدوث العالم، مسئلة فی اثبات الصانع، مسئلة فی کونه تعالی قادرا، مسئلة فی حقیقة العالم، مسئلة فی کونه حیا حقیقة الحی، مسئلة فی کونه تعالی موجودا، مسئلة فی کونه تعالی سمیعا بصیرا، مسئلة فی کونه تعالی مریدا و کارها، مسئلة فی کونه قدیما، مسئلة فی استحقاقه لکونه قادرا عالم حیا موجودا، مسئلة فی استحقاقه لکونه تعالی مریدا و کارها، مسئلة فی کونه تعالی لایشبه الاجسام و لایجوز ان یسما جسما، مسئلة فی کونه تعالی لایشبه الاعراض، مسئلة فی نفی الصفة التی ذهب الیها ضرار بن عمر الضبی و ابوحنیفة، مسئلة فی کونه تعالی غنیا، مسئلة فی کونه تعای لیس بمرءی حقیقة، مسئلة و اما استدلال السمعی، مسئلة و استدل من ذهب الی رویته، مسئلة فی اثبات الوحدانیة، مسئلة فی الرد علی الثنویة، مسئلة فی الرد علی المجوس، مسئلة فی الرد علی النصاری، مسئلة فی الرد علی من ذهب الی الی النجوم موثرة فی العالم بطبعها، مسئلة و اما عباد الاوثان، مسئلة فی کونه تعالی متکلما، مسئلة فی صفة کلامه تعالی، باب العدل، مسألة فی کونه تعالی لایفعل القبیح و لایریده، مسئلة فی حسن افعاله تعالی، مسئلة فی ابتداء خلق العالم، مسئلة فی انه تعالی لایفعل الالغرض، مسئلة فی ایلام العقلاء البالغین، مسئلة فی مایفعل من الالام علی البالغین من الحدود و القصاصات، مسئلة فی الالام التی امرالله بها، مسئلة فی و ما خلق الله تعالی من الموذیات مثل الحیات و العقارب، مسئلة فی خلق الحشایش، مسئلة فی اعواض الحیوان للغیر، مسئلة فی ان العوض ان کان علیه تعالی یجب ان یکون وافیا، مسئلة فی ان الله تعالی هل یمکن من الظلم من لاعوض فی جنبه املا، مسئلة فی الوقت الذی یوفی العوض، مسئلة فی العوض هل هو دائم او منقطع، مسئلة فی المستحق بالافعال، باب الکلام فی التکلیف، مسألة فی صفات المتکلم، مسألة و یجب ان یکون تعالی مرید التکلیف، مسألة و یجب ان یکون یزیح علل المکلف، مسألة فی الرد علی من ذهب الی ان الحر الفعال هو خارج عن هذه، مسألة کون المکلف قادرا، مسألة و یجب ان تکون للقدرة مقدمة علی الفعل، مسألة و قدرنا معانی تحصل فینا بها نکون قادرین، مسألة و یجب ان یکون عالما بما کلف، مسألة و یجب ان یکون المکلف عاقلا، مسألة فی وجوب اللطف و حقیقته، مسألة قسمة اللطف، مسألة و ینقسم اللطف قسمة اخری، مسألة فی ان الله تعالی یجب ان یکلف کل من اکمل، مسألة و ما ما یتعلق به التکلیف و هو الفعل، مسألة فی انه تعالی لایکلف حتی یمکن من الارادة لما کلف، مسألة فی انه تعالی لایامر بالفعل مع وقوع عارض، مسألة فی حسن التکلیف، مسألة فی القضاء و القدر، مسألة فی وقد تعلق القایلون بالقدر بایات متشابهات، باب الوعد و الوعید، مسألة فی الطریق الی العلم باستحقاق الثواب، مسألة و یستحق هذا الثواب بفعل للواجب، مسألة فی الطریق الی استحقاق العقاب، مسألة فی ان العقاب لایعلم دوامه بالعقل، مسألة فی حسن العفو من العقاب، مسألة فی حقیقة لتوبة و بیان حکمها، مسألة فی الشفاعة و حقیقتها، مسألة فی و قدتعلقوا بان الشفاعة فی زیادة المنافع، مسألة فی بطلان القول بالاحباط، مسألة و قد استدل من ذهب الی الاحباط، مسألة و اذا بطل الاحباط و تحقق ان المومن لایکفر بعد ایمانها، مسألة فی الا ...، مسألة فی انقطاع التکلیف، مسألة فی الاعادة، مسألة ان الباری تعالی یفنی الجواهر، مسألة استدلوا ایضا بقوله تعالی (کما بدأناکم اول مرة)، مسألة و اذا ثبت اعدام الجواهر، مسألة فی احکام القبر، مسألة فی احکام الاخرة، باب الکلام فی النبوة، مسألة فی ما تعلل به البراهمة من الشبه فی ابطال النبوة، مسألة و اما الجواب، مسألة فی ان البعثة لاینفک حسنها من الوجوب، مسألة فی صفات النبی (صلی الله علیه و آله و سلم)، مسألة و یجب ان یکون منزها عن القبایح، مسألة فی الطریق، مسألة فی حقیقة المعجز، مسألة فی ان المعجز لایجوز ان یفعل الا للتصدیق، مسألة فی ان المعجز یجوز ظهوره عندنا علی ید مدعی النبوة، مسألة فی ان الله تعالی هل یجوز ان یظهر المعجز علی ید غیر معصوم ام لا، مسألة فی الدلالة، مسألة فی ان النبی (ص) ظهر و ادعا النبوة، مسألة فی ان النبی (ص) تحدی العربی بهذا القرآن، مسألة فی القرآن لم یعارض، ان ترک المعارضة کانت للعجز، مسألة فی وجه اعجاز القرآن، مسألة فی الرد علی الیهود، مسألة فی الرد علی الفرقة الاولی، مسألة و اما الرد علی الفرقة الثانیة، مسألة فی اثبات نبوته من غیر القرآن، باب الامامة، مسألة و اذا کنا قد اوجبنا، مسألة و اما اذا اوجبنا، مسألة فیما ینزه عنه الامام، مسألة و اذا ثبتت الصفات، مسألة فی الدلالة علی تعیین علی علیه السلام، مسألة فی الاستدلال علی امامته من طریق القرآن، مسألة و یدلنا علی خلافته، مسألة فی امامة الاحد عشر، مسألة و یدل ایضا علی امامة الاثنی عشر، مسألة و اذا کنا قد بینا امامة الاثنی عشر، مسألة و اذا کنا فد بینا حسن غیبة صاحب الزمان، مسألة فی امامة الاثنی عشر، مسألة و قد اعترض المخالف لنا فی هذه المسألة، مسألة علی انا نقول ان امیر المومنین (ع) سارفی من حاربه، مسألة فی

الامر بالمعروف و النهی عن المنکر، مسألة شروط الامر بالمعروف و النهی عن المنکر، مسألة و اذا ثبت ما ذکرناه من وجوب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر، باب فی الاجال و الارزاق، مسألة فی الاجل، مسألة و اذا ثبت ان الاجل وقت واحد، مسألة فی حقیقة الرزق، مسألة فی اضافة الرزق الی مکتسبه اولی الله. در الذریعه از سه کتاب به نام «الخلاصه» یاد شده یکی از علامه حلی دیگری از پسرش فخرالمحققین سومی از گمنام. (دانش پژوه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷۳-ع

نسخه اصل: فیلم کتابخانه ملی. پاریس A 250 بلوشه ۱۲۵۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۸گ [فیلمها ف: ۱ - ۳۱۸]

● **الخلاصة** / اصول فقه / عربی

al-xulāṣa

ابن الوکیل، محمد بن عبدالله، ۶۹۰؟ - ۷۳۸ قمری

ebn-ol-vakīl, mohammad ebn-e ‘abd-ol-lāh (1292 - 1338)

تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الثانی ۷۳۷ق

کتاب مختصری است در مباحث مهمه اصول فقه در یک «مقدمه» و سه «فصل»: المقدمة ففی تعریف اصول الفقه الفقه اعتماد احکام شرعیة فرعیه لدلیل تفصیلی بالنظر و اصول فقه ادلته الاجمالیه و کیفیة الاستفادة منها و حال المستفید؛ فصل ۱. اللغات (شامل اشتقاق، حقیقت، عام، تخصیص، شرط، مجمل، مفهوم - در ۱۰۴ مسأله)؛ ۲. الحکم الشرعی (در ۳۸ مسأله)؛ ۳. الادلة الشرعیة و هی الکتاب و السنه و الاجماع و القیاس (در حدود ۱۱۱ مسأله).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۹

آغاز: بسمله، احمدالله تعالی حمداً یلیق بجلاله و اشکره علی سوابغ انعامه؛ **انجام:** بل تحصیل دلیل ما و هو یحصل بایسر نظر الحمدالله حق حمده و صلواته علی سیدنا محمد و اله و صحبه و سلم حسبنا الله و نعم الوکیل

خط: نسخ کم نقطه، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۶ ذیحجه ۷۳۷ق، جا: دمشق مدرسه شامیه؛ افتادگی: وسط (حدود دو برگ از اواخر فصل سوم)؛ نسخه با یک واسطه با مسوده مؤلف در پنج شنبه ۶ ربیع الاخر ۷۳۹ مقابله و تصحیح شده؛ واقف: ابن خاتون عاملی، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۷۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۷سم [ف: ۱۶ - ۲۰۹]

● **الخلاصة** / - عربی

al-xulāṣa

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۴گ (۲۷-۵۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۷۴]

● **الخلاصة = احکام الثمانیة فی الصلاة = المشروعات و غیرها = رسالة فی الفقه = مقدمة الصلاة** / فقه / عربی

al-xulāṣa = aḥkām-uṯ ṯamānīya fi-ṣ ṣalāt = al-mašrū‘āt wa ġayr-u-hā = r.-un fi-l fiqh = muqaddamat-uṣ ṣalāt

در آغاز این رساله کارهایی که انسان انجام می‌دهداز نظر شرع به هشت نوع تقسیم شده (فرض، واجب، سنت، مستحب، مباح، محرم، مکروه، مفسد، عمل) پس از آن احکام نماز را طبق این تقسیم از این دید در هشت باب بسیار مختصر گزارش می کند.

آغاز: بسمله و به نستعین. حمدله. و العاقبه للمتقین ... اعلم العبد مبتلی بین ان یطیع الله تعالی فیثاب و بین ان یعصیه فیعاقب ... فنقول بالله التوفیق: المشروع علی اربعة انواع فرض و واجب و سنة و مستحب ...

انجام: الباب الثامن فی المفسدات ... و عمل الکثیر بلا اصلاح و ترک و الفرض من الفرایض بلا عذر و لوظهر فوته بدون اختیاره و تعهده الحدیث (تمت).

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۷۲/۴

آغاز و انجام: برابر

متن دو شرح پیش؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۰۷گ (۷۱پ-۱۷۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۸ - ۶۹۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ ۱۲گ (۳پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۴ - ۱۳۳]

● **خلاصة الابحاث فی مسائل المیراث = ارجوزة فی المیراث** / فقه، شعر / عربی

xulāṣat-ul abḥās fī masā’il-il mīrāṯ = urjūzat-un fi-l mīrāṯ

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e ‘āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

منظومه ای در احکام ارث و تقسیمات آن در حدود سیصد بیت با عنوان‌های: موجبات الارث و موانعه، فی التسهام، فی الحبوة، و لاء العتق، و لاء ضامن الجریرة، ولاء الامامة، میراث الخنثی، ابن الملاعنه، الغرقی. المجوس، الاجداد، الاخوة،الاخوال ... الازواج. مولی محمد فاضل شاگرد شیخ حر و نیز احمد بن حسن الحر این منظومه را شرح کرده‌اند.

آغاز: یقول راجی العفو من ذی المنن×× عبیده محمد بن الحسن

انجام: دائمة مادارت الافلاک×× و سبحت خالقها الاملاک

[الذریعة ۴۵۴/۱ و ۳۰۹/۷ و ۱۰۹/۶ و ۲۰۹/۷ و ۲۲۶/۱۳: دو شرح آن؛ ریحانة الأدب ۳۲/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۷/۲؛ دنا: ج۴، ص۹۰۷-۹۰۸ (۴۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح خلاصة الابحاث فی مسائل المیراث؛ مشهدی، محمد فاضل بن محمد مهدی (-۱۱)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۶۰

آغاز و انجام: برابر

دارای ۲۲۵ بیت است؛ خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن محمد بن حسن شهیر به ابن قاسم حسینی عیناثی عاملی، تا: ۱۰۶۲ق؛ نسخه وقفی است؛ خریداری از مشیری، ۱۳۸۲؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۲گ (۱۵۷پ-۱۶۸پ)، ۱۳ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۸×۱۹سم [رایانه]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۴۵۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق مختلف، کا: محمد فاضل بن محمد مشهدی، تا: ۱۰۷۸ و ۱۰۸۱ق؛ واقف: محمد مهدی فراش حرم؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: - ۳۷۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۷۶/۹

خط: نسخ چلیپا، کا: علاء الدین طریحی نجفی مسلمی عریزی، تا: ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷گ (۵۲پ-۵۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶ - ۵۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۷۱/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن نورالدین محمد حسینی، تا: ۱۰۸۶ق؛ ۳گ (۱۳۵پ-۱۳۷ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۲ - ۱۴۷]

۵. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۶۳

خط: نسخ، کا: محمد بن هاشم سبزواری، تا: چهارشنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ۷گ (۷۷- ۸۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۴۱]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۸۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ یادداشت استکتاب نسخه به خط محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی در اواسط ذی قعده ۱۰۹۸ در مشهد رضوی؛ جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۹۰پ-۹۸پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱/۲ خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲۶ص (۱۰۶-۱۳۱)، ۱۲+۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۷- ۱۱۵]

۸. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سبز [نشریه: ۳ - ۳۴]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۶۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۲۶پ-۱۳۵ر)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۷۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۷۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ابعاد متن: ۷×۱۰، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۷۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۷۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۱ر-۱۲پ)، ۲۱سطر (۱۰×۱۹/۵) [ف: ۱۷ - ۲۶۶]

۱۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۹/۵

خط: نسخ، کا: جمال الدین حسین بن محمد قاسم عاملی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: مشهد رضوی، تذکرة لامر محمد باقر؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۲۱/۴

خط: نسخ، کا: بهاء الدین حسینی، تا: ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۱۵۳]

۱۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۴۰/۹

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد علی عاملی، تا: ۱۱۲۱ق؛ جلد: تیماج شتری، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۰۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵۳ ض

بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق [د.ث. مجلس]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۷۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: عبدالله بن محمد حسین، تا: سه‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۱۵۱ق؛ ۱۳گ (۸ر-۲۰ر) [ف: ۱ - ۹۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۵۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هی التی قد دخلت فی الثانیة ×× ثم ثلاثون و ست وافیة ...

خط: نسخ معرب، کا: سید محمد امین فرزند سید محمد، موسوی حسینی هاشمی، تا: چهارشنبه ۱۰ ذیحجه ۱۱۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴گ (۹۹-۱۱۲)، ۱۱ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۲۹ - ۲۳۳]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۶۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۹۲پ-۱۰۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۸]

۱۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۴۷

آغاز: و هذه للابتدا مقدمه ×× مفهمة ما ینبغی ان تفهمه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «عبده الراجی محمد صادق»

(بیضی)؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۰گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۹]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، حسب الامر آمیرزا ابوالقاسم؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۷۸-۸۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۴-۳۲۲]

۲۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۵۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۳۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منهم من خصص الصحیحا ×× بالارث منهم التصریحا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۷۰]

۲۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۹۳/۳

خط: تحریری، کا: محمد رضا بن محمد حسین، تا: ۱۲۲۵ق؛ ۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۹۴]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۴۹/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید هادی بالیل - قم؛ خط: نسخ نازیبا، کا: حسن بن احمد بن هاشم موسوی حسینی، تا: با تاریخ ۱۲۳۹ق؛ ۱۲ص (۱-۱۲) [عکسی ف: ۴ - ۳۶۶]

۲۵. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: چهارشنبه غره ربیع الاول ۱۲۴۲ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ ۲۱ص (۲۳۰-۲۵۰) [مخطوطات مرتضوی: ف: - ۳۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۲/۱۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۲۱۵]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۴۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۵۳ق؛ ۱۳گ (۱۰۰پ-۱۱۲ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۸]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۱۲گ (۸۸ر-۹۹پ)، ۱۳ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴/۹×۲۱/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۰۶]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۰۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید مهدی بن علی، تا: شعبان ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: گوناگون فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۲گ (۸۹پ-۱۰۰پ)، ۱۳ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۵/۵سم [ف: ۸ - ۲۴۶]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۶/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج حنایی، ۱۰گ (۷۷پ-۸۶)، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ - ۴۰۲]

۳۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۲/۳

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۹ق؛ اندازه: ۱۰×۱۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۸۳]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۴۴/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و النقص بالزوج او الزوجات ×× لیس علی الاخوال و الخالات

نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حسن بن عبدالله، تا: ۱۲۷۹-۱۲۸۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۲۰۱پ-۲۰۲پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷ - ۲۲۴]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا همت زاده، تا: عید غدیر ۱۲۹۴ق، نواده وصال برای فرهاد میرزا فرمانفرمای فارس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲گ (۴۷پ-۵۸پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۱۷۵]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۶۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد وقار شیرازی، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۶۶ر- ۶۹ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۷/۲ - ۳۷]

۳۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۴۳/۴

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۵۶]

۳۵. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۳۹/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۸گ (۱۰۱پ-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: - ۱۰۷]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۲۰-۲۵پ)، ۱۳ و ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [رایانه]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۰گ (۲۲-۳۱)، ۱۷ و ۱۸ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [رایانه]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهاک نظماً جمع المهم مقواعد الارث لذی اللب الفطن و الحمدلله علی اتمامه حمداً یکافی منتهی الغائه

بعد از آن نیز ابیاتی در زکوة نوشته که معلوم نیست از کیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج

مشکی، ۵گ (۱۶پ-۲۰پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [رایانه]

۳۹. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۴۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: - ۱۷۱]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۱۱/۲-۳۲/۱۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی میراث المجوس: ثم المجوس جائت الإثار ×× فی ارثهم ووردت اخبار ... ومنهم من خصص الصحیحا ×× بالارث منه فافهم التصریحا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳ - ۱۷۲۴]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۸۰/۶-۱۹/۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** نظمت من ذلک ما قد اشتبه ×× ممتثلاً لامر بعض الطلبة / کی یسئل الحفظ لتلک النصب ×× و واجب منها وما لم یجب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳گ، سطور چلیپائی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۲۴]

۴۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۱۳/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منهم من خصص الصحیحا ×× بالارث منهم التصریحا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم مشکی، ۹گ (۶۸پ-۷۶پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [مؤید: ۲ - ۱۲۲]

۴۳. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۲۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۹۳پ-۱۰۴ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۱۸۴]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۹۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یجبر المولی علی اخذ ثمن ×× مملو که و یعتق العبدلان

نام مؤلف به قرینه آغاز کامل شد؛ کا: مجدالدین بن شرف الدین اصفهانی، بی‌تا، جا: اصفهان (احتمالا)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۳۲۵]

● خلاصة الاثر فی تراجم اعیان / تراجم / عربی

xulāṣat-ul at̠ar fī tarājim-i a'yān

محبی، محمد امین بن فضل الله، ۱۰۶۱ - ۱۱۱۱ قمری

mohebbī, mohammad amīn ebn-e fazl-ol-lāh (1651 - 1700)

مصنف حسب حروف المعجم.

چاپ: قاهره، مطبوعات الوهبیه، جزء۴، ۱۲۸۴ق.

[الاوقاف العامة ۱۶۹/۱؛ ایضاح المکنون ۴۳۲/۱]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۱۵/۳

نسخه ما گزیده‌ای است از آن؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد علی بن اسماعیل مازندرانی ملقب به ادیب حضور، تا: شهریور ۱۳۰۵ق، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: رویه ابری، ۶۳گ (۲۶ر-۸۸پ)، ۲۳ و ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۲/۸سم [ف: ۹ - ۲۷۳]

● خلاصة الاحادیث / حدیث / عربی

xulāṣat-ul aḥādīt̠

اصفهانی، عبدالحمید

esfahānī, 'abd-ol-hamīd

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۷۹/۴

آغاز: بسم ... فهرست الابواب و الفصول من خلاصه؛ **انجام:** تم الحدیث الاربعین ... تم

خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن محمد رضا تفرشی، تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: الوان ضخیم، جلد: مقوایی، ۱۶گ (۵۳ر-۶۸ر)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: - ۶۷]

● خلاصة الاحادیث / حدیث / عربی

xulāṣat-ul aḥādīt̠

احادیث اخلاقی را با حذف اسانید در چهل باب گرد آورده، و روی برگ اول نسخه مرعشی آن را به علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر (-۷۲۶ق) نسبت داده است که ظاهراً صحیح نیست: باب ۱. تهلیل رب العالمین و صلوة سید المرسلین ...؛ ۲. الصوم و الصلواة و الحج و الزکوة؛ ۳. الشکر و الدعاء و الصبر و الحیاء؛ ۴. شرف الجمعة و الغزاء و فضل الجماعة و الاحیاء؛ ۵. التوکل و الرضاء و الخوف و الرجاء ...؛ ۱۰. الاعانة و الضیافة و الزیارة و العبادة؛ ۱۱. الجهل و العلم و الغضب و الحلم ...؛ ۳۰. الدنیا و الاخرة و المرافقة و المنافرة؛ ۴۰. الحکم المتفرقه و الاحادیث المشکلة و الکلم المتشبهة و الروایات المجملة. روایات اکثراً از پیامبر اکرم (ص) است و فقط چند روایت از ائمه دارد. اکثر ابواب آن دارای چهارده حدیث است.

آغاز: ان أحسن حدیث حدث به من المبدأ الی المنتهی حمد منعم أنعم علی الخلق برسالة من هو خاتم الرسل ... اما بعد فهذه خلاصة الاحادیث التی رویت عن العلماء الفحول و قرأتها علی الجم الغفیر من الثقاة و العدول ... الباب الاول فی تهلیل رب العالمین و صلاة سید المرسلین ...

انجام: یا احمد لو صلی العبد صلاة اهل السماء و الارض و یطوی الطعام مثل الملک و لبس العاری ثم أری فی قلبه من حب الدنیا ذرة او سمعتها او ریاستها او حلیها او زینتها لا یجاورنی فی داری و لأنزعن من قلبه محبتی و علیک سلامی و رحمتی و الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله.

[مکتبة امیر المؤمنین (به نام الاخلاق)؛ دنا ۹۰۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یقول الایمان حصنی و من دخل حصنی أمن من عذابی و من قال لا اله الا الله مخلصاً دخل الجنة.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: مقوایی، ۳۱گ (۲پ-۳۲ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۶]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** والا اعدته من کل عدد و نصرته علیه و لا یمنعه دخول الا ان سمعت.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، ۱۷۷ص (۱-۱۷۷)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۴۴۴]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۸۶/۲
آغاز: برابر
در فهرست به نام «اربعون حدیثا» آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «افوض امری الی الله العبد محمد شفیع» (بادامی شکل)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰سطر(۵×۱۰)،اندازه:۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲- ۳۵۲]

● خلاصة الاحباب / عرفان و تصوف / فارسی

xolāsat-ol ahbāb

محمد افضل

mohammad afzal

در شرح سلسله‌های قادری و سهروردی و چشتی و احراری و دیگران، مؤلف از شاگردان فرزندان بهاء الدین زکریای مولتانی است و آن را از روی سفینة الاولیاء و شمایل ترمذی و تاریخ میلاد نبوی و خلاصه فقهیه و شجره بهاء الدین زکریا و نسخه‌های دیگر در چند ذکر ساخته است.
[دنا۹۰۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۲/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۱۴/۹
آغاز: بسمله، حمد له ... می‌گوید ... محمد افضل که از آباء و اجداد حقوق ارادت صدق بندگی و شرف و نمک پروردگی در خدمت اولاد ... شیخ بهاء الدین زکریا ... در دل و جان این نیاز مالامال بود؛ **انجام:** داد صحبت داشت با حضرت محمد مصطفی صلی ... و سلم الحمد الله حمدا کثیرا برحمتک یا ارحم الراحمین.
خط: نستعلیق راسته و چلیپا، کا: غلام حیدر، تا: چهارشنبه ۲۷ ذیقعده ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۱۵گ (۱۴۲پ-۲۵۶پ)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۷۳۵]

● خلاصة الاحکام / فقه / فارسی

xolāsat-ol ahkām

صبا، فتحعلی بن محمد، - ۱۲۳۸ قمری

sabā, fath-ʻalī ebn-e mohammad (- 1823)

منظومه‌ای است فقهی در ۳۲۰ بیت، درباره نماز و شکیات آن بر اساس فتواهای میرزا ابوالقاسم محقق قمی (-۱۲۸۸ق).
آغاز: ای نگارنده سپید و سیاه ×× ای طرازنده نگین و کلاه / جامه بخت هر که از تو سپید ×× خاک درگاهش آفتاب امید
انجام: گرثوابی به این صحیفه دراست ×× خاصه شهریار تا جوراست / جاودان باد با هزار نیاز ×× خسروان را برآستانش نماز
[الذریعة ۱۷۰/۱۹ و ۵۹۲/۹؛ دنا ۹۰۸/۴ (۷ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۲۷۹۶/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۱۰/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی، ۲۰ سطر [ف: ۴ - ۶۶۰]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۱۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سبز، ۱۹گ (۵۳پ-۷۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۳/۳سم [ف:۸-۲۱۶]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ، ۱۴ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۷/۳×۲۶/۸سم [ف: ۱ - ۱۸۰]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۱۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** گر ثوابی بدین صحیفه درست ×× خاصه شهریار تا جور است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی، ۹گ (۳۰۸پ-۳۱۶ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳/۵سم [ف: ۸-۲۹۱]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ ۱۵ص (۵۲۹-۵۴۳) [ف: ۳- ۲۵۹]
۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یافت از حکم شاه چون انجام ×× نامش آمد خلاصة الاحکام / گر توابی بدین صفحه دراست ×× خاصه شهریار تا جور است
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۲]
۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۳۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۷گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۲]

● خلاصة الاحکام / هیئت / فارسی

xolāsat-ol ahkām

عاملی بهائی، محمد حسن، ق۱۳ قمری

ʻāmelī bahāʼī, mohammad hasan (- 19c)
تاریخ تألیف: جمعه رمضان ۱۲۱۶ق
مطالب به نثر است با جدول‌های نجومی و مشجر.
[دنا ۹۰۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۷/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۴
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، ۱۲۱۶ق؛ راسته و چلیپا و در جدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۸گ، ابعاد متن: ۱۸×۲۳، اندازه: ۲۲×۲۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۹۰]

● **خلاصة الاحکام فی مهمات السنن و قواعد الاسلام** / فقه / عربی
xulāṣat-ul aḥkām fī muhimmāt-is sunan wa qawāʻid-il islām
نووی، یحیی بن شرف، ۶۳۱ - ۶۷۶ قمری
navavī, yahyā ebn-e šaraf (1234 - 1278)
رساله مفصلی است در فقه شافعی به ترتیب کتابهای فقهی و هر کتاب در چند فصل.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۶۳-۵۶/۱۳
آغاز: و فی آخرها وقوع الفاره فی السمن؛ اما الجنس الاول و فی الاصل النجاسة اذا وقعت
از کتاب الطهارة تا آخر کتاب الدعوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛افتادگی:آغاز؛ ۲۸۰گ،۲۳سطر،اندازه:۲۲×۳۳سم[ف:۳-۱۷۶۱]

← خلاصة احوال الشعراء ﴿ تذکره بتخانه

● **خلاصة الاحوال در معرفت رجال** / رجال / عربی
xolāsat-ol ahvāl dar maʻrefat-e rejāl

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۳۹
بی‌کا، تا: ۹۸۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۱×۱۲/۸سم [رایانه]

← خلاصة الاخبار ﴿ بدایع الصنایع

● **خلاصة الاخبار** / حدیث / عربی
xolāsat-ol axbār
طباطبائی، علی اکبر بن عبدالکریم، ق۱۴
tabātabāʼī, ʻalī akbar ebn-e ʻabd-ol-karīm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۴۳
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین خالق منفی السموات و الارضین نحمده و حمدا الحامدین و نشکره و شکر الشاکرین الهنا اله المخلوقین؛ **انجام:** امان لاهل ... ای اخل المشوق و المغرب
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۷۱ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **خلاصة الاخبار** / تراجم / فارسی
xolāsat-ol axbār
عصمة الله بن محمد
ʻesmat-ol lāh ben mohammad
در شرح حال امیر دوست محمد خان (از امرای قبایل افغان) و سوانح حیات او.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۳۰عکسی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۹گ [جنگ: ۱ - ۴۵۷]

← خلاصة الاخبار در تاریخ انبیاء و سلاطین به اختصار ﴿ بدایع الصنایع

● **خلاصة الاخبار فی (بیان) احوال الاخیار** / تاریخ جهان / فارسی
xolāsat-ol axbār fī (bayān-e) ahvāl-el axyār
خواند میر، غیاث الدین بن همام الدین، ۸۸۰ - ۹۴۲ قمری
xānd mīr, qīyās-od-dīn ebn-e hammām-od-dīn (1476 - 1536)
وابسته به: روضة الصفاء فی سیرة الانبیاء و الملوک و الخلفاء؛ میرخواند، محمد بن خاوند شاه (۸۳۷-۹۰۳)
اهدا به: امیر علیشیر نوائی
تاریخ تألیف: ۹۰۵ق
تاریخ بسیار مختصر از آغاز آفرینش تا روزگار سال ۸۷۵ق که پس از مآثر الملوک، در مدت شش ماه به پایان رسید. دارای یک «مقدمه» و ده «مقاله» و یک «خاتمه» است: مقدمه: در آفرینش جهان؛ مقاله ۱. پیامبران؛ ۲. فرزانگان؛ ۳. پادشاهان ایران باستان؛ ۴. بعثت پیامبر و جنگ‌های او؛ ۵. امامان دوازده گانه؛ ۶. خاندان اموی؛ ۷. خاندان عباسی؛ ۸ پادشاهان روزگار عباسی؛ ۹. یافث تا چنگیز؛ ۱۰. امیر تیمور گورکان تا سلطان حسین میرزا بایقرا؛ خاتمه: در تاریخ هرات و سرگذشت مشایخ، دانشمندان و سرایندگان روزگار سلطان حسینی میرزا بایقرا. لازم به ذکر است که مؤلف در خاتمه کتاب در ضمن توصیف شهر هرات و ذکر کارگزاران و هنرمندان دربار، به ذکر شمه‌ای از احوال خطاطان و نقاشان ان عصر نیز پرداخته که قابل توجه است.
آغاز: خلاصه کلام راویان اخبار انبیاء عالیمقدار و نقاوه منشآت واقفان آثار سلاطین ذوی الاقدار حمد و ثنای خالقیست ...
انجام: تراست حافظ و حارس عنایت ازلی×× تراست حامی و

ناصر پناه رب و دود
چاپ: به همت شادروان سرور گویا اعتمادی در سال ۱۳۲۴ش، در مجله آریانا؛ در سال ۱۳۴۵ش به صورت کتابی مستقل در افغانستان؛ در سال ۱۳۷۳ش، به همت میر هاشم محدث در تهران [الذریعة ۲۱۰/۷؛ نسخه‌های منزوی ۴۱۴۷/۶؛ ریحانه الادب ۱۸۶/۲؛ کشف الظنون ۷۱۷/۱؛ مقدمه استاد جلال الدین همایی بر حبیب السیر چاپ خیام (۹/۱)؛ فهرستواره منزوی ۶۱۳/۱؛ دنا ۹۰۹/۴ (۲۹ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۶-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۱۹۰؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالجمیل، تا: ۵ ذیقعده ۹۰۸ق، جا: هرات؛ ۴۸۷گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۶۹-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 1292؛ خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد کاتب، تا: آغاز رمضان ۹۱۷ق [فیلمها ف: ۱ - ۷۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۵۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۰ شوال ۹۶۵ق؛ افتادگی: آغاز (از آغاز پیش از داستان سلطان غیاث الدین محمد بن محمود افتاده است و نسخه به احوال استاد شیخ نائی ختم می‌شود)؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۲۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۸سم [ف: ۲ - ۲۲۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۴-عکسی
آغاز: بروند پرسید که به خلاف حکم چرا بیکار از خانه بیرون آمدی؛ **انجام:** برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۰]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** قطعه: همیشه باد تو را عمر درحصول فراغ.. بعزو ... تو راست حارس وحافظ عنایت ازل. توراست حامی و ناصر ... لله علی الاتمام و الصلوة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۷۱ق؛ در ۲۰ ماه شعبان ۹۷۱ مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۲]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شرف الدین بن محمود بن صفی الدین بن شیخ علی جهرمی دیلمی، تا: ۱۱ شوال ۹۷۸ق، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۶۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۷/۶سم [ف: ۲ - ۲۲۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۵-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۹]

۶. زاهدان؛ کامبوزیان کرد غفرانلو، امیر توکل؛ شماره نسخه:۲۵
بی‌کا، تا: ۹۸۵ق [نشریه: ۵ - ۱۱۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۰۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چون مملکت هراة بتصرف ... قران پسندیده صفات ... با وجود انواع بستان و باغات
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، ۲۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۲۳سم [ف: ۳۱ - ۲۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۹
آغاز: اوقات واقع شده کما قال النبی؛ **انجام:** وزدولت اقبال شهی کسب تر است
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام [الفبائی: ۲۳۶]

۹. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۲۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، دارای شمسه ای زرین، دارای سرلوح مرصع مذهب؛ تملک: محمد موسوی طبیب در گجرات، اصلان در نخجوان؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ مهر «عبده الراجی حسینقلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [اوراق عتیق: ۱- ۱۷۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۱۶
آغاز: زمین از ابتداء زمین نبوده اند؛ **انجام:** به این کتاب مذکور رجوع خواهد نمود تمت ... بحق محمد و آله اجمعین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۲۳۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۷۷
آغاز: رخصت انشاء این نامه نامی یافتم ... مرشد عقل آنرا خلاصه الاخبار؛ **انجام:** وایضا این معما باسم ذهنی داخل منظومات ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲۷/۲ - ۸۵]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۴۳۲
آغاز: و آن کم سعادت را به قعر جهنم فرستاد. آورده‌اند که در آن صباح که اکابر قریش؛ **انجام:** ذکر یورش پنج ساله حضرت صاحبقرانی و رسیدن به انواع آمال و اصناف امانی ... چون این خبر ناخوش به سمع خسرو جمشیدوش رسید دست در حبل متین صبر و شکیبایی
مقاله چهارم تا اواسط مقاله دهم؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۳سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۴۰۲]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۰۶۲
آغاز: به جایی رسید که تمام زمین اسکندریه و مغرب از ایشان پر گشت ... چون دعای مذکور درباره حضرت یعقوب؛ **انجام:** شام به جانب مدینه فرستاد و گفت تیز تیز به مدینه
از اواسط مقاله اول تا اوایل مقاله ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۱۲۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۴۰۲]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۸۳
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (در

سرگذشت فصیح الدین صاحب دارا در خاتمه افتاده)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۳۲گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۳۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۷۲

آغاز: دعن کردند وحوا بعد از فوت؛ **انجام:** طاهر گفت یا امیر المومنین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۲۳۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۹۷

آغاز: انا کل شیء خلقناه بقدر هر یک از افراد ممکنات بتشریف کرامتی بنواخت؛ **انجام:** مولانا زین الدین محمود او نیز نستعلیق را بغایت خوب می‌نویسد و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول به زر و شنگرف؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۸۰گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۸ - ۲۸۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن پیر محمد معروف به درویش رضا بن حاجی اسمعیل کلاله‌ای، تا: پنج‌شنبه ۶ رجب ۱۰۳۳ق؛ مصحح؛ تملک: عبدالعزیز ابن بوداق، محمد نبی توشمال، محمد تقی بن میرزا عبدالقادر؛ جلد: تیماج سبز، ۴۶۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۰ - ۸۸]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۶۶

خط: نستعلیق، کا: حسین بن شمس الدین محمد حسینی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ شوال ۱۰۶۱ق؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه)؛ تملک: بهاءالدوله پسر فتح علی شاه در رجب ۱۲۷۱، فریدون پسر او در ۱۲ ربیع الاول ۱۲۷۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۸گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۷ - ۲۸۴]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۶۳

از نیمه مقاله نخستین در احوال یوسف پیغمبر دارد تا سرگذشت ملانظام الدین شیرعلی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۳گ، ۲۴ سطر (۱۱×۲۴)، اندازه: ۱۶/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۳۷۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** از چاه نخشب مثال ماه صورت مدور بیرون می‌آورد که در پنج فرسخی پرتو میانداخت بالجمله مهدی.

خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترکی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۷۵۲ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۱۶۹]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۶۴

جلد سوم کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ جمادی الاول ۱۲۳۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح بی‌ارزش؛ تملک: فرهاد میرزا به تاریخ دهم جمادی الاول ۱۲۹۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۹ - ۵۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۴۳۶

آغاز: الحمد لله الذی علم الانسان مالم یعلم ... چون حضرت ابوی مراتب محمد خداوند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ چند برگ از آغاز و پایان نسخه نونویس است؛ جلد: تیماج سبز، ۴۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۰]

۲۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۱۴

آغاز: ایشان را بغارت و اسیری برد، و قرب صد هزار کس برو جمع گشتند و ابوجعفر بعد از استماع این خبر جمهور بن مراد عجلی را؛ **انجام:** دراوائل شعبان میرزا ابراهیم بعزم رزم مخالفان نهضت نموده، در حوالی رباط امیر شاه ملک بمیرزا شاه محمود رسید. جنگی عظیم بوقوع پیوست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اوراق بر هم ریخته است؛ جلد: تیماج مشکی [ف: ۱ - ۲۲۴]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۴۴

آغاز: از شرق تا غرب جهان در تحت تصرف تو قرار گرفته؛ **انجام:** و محرر قوم یمحو الله ما یشاء

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۲۳۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۴۹

انجام: خلاصة الاخبار را بعبارتی که در بادی الرای روی داد در سلک ... کشیدم و از ایراد الفاظ غیر مأنوسة الاستماع دامن در چیدم اما عالم السر و الخفیات آگاه است که اگر نه یمن اعتنا و حسن اهتمام عالیحضرت خداوند گاری هدایت شعاری بودی ... در قرب شش ماه نوشته شده بمدت شش سال باتمام نرسیدی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۳۹]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۷۶

آغاز: فرمان حی قدیم بخاطر جوئی ساره مأمور بود و هاجره را به مکه مکرمه برد به اشارت جبرئیل ایشان را آنجا بگذاشت؛ **انجام:** تا کار بجایی رسیده که منظور التفات صاحب قران پسندیده صفات شد.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۲۶ - ۳۵۳]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۹۴

آغاز: استیصال او تک خان نمود بیت چنان تاختن کرد بر لشکرش که ویران شد اباد و بوم و برش؛ **انجام:** بر وجود عاقبت محمودش که سبب رفاهیت مسلمانست بیار قطعه همیشه باد ترا عمر در حصول مراد بعز و ناز چو دوران چرخ نامعدود تر است ناصر و ...

تنها بخشی از مقاله ۹ و نیز مقاله ۱۰ و خاتمه از دوازده مقاله «خلاصة الاخبار» است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ (۴-۱۶۲پ)، ۱۷ سطر (۱۴/۶×۷/۵)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۵سم [رایانه]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۵/۴-ف

نسخه اصل:بادلیان ۳۴۵ الیوت (۱۵۷-۸۶۱-۱۸-۳۵۷-۳۴۰-۱۲۷۳-۱۴۱۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۶]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن حسن معاد الحسینی، تا: اواخر شهر جمادی [...]، برای میر محمد قاسم نسابه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳۸ - ۶۳۱]

● **خلاصة الاختیار** / طب / فارسی

xolāsat-ol extīyār

شاه محمود بن حبیب الله

šāh mahmūd ebn-e habīb-ol-lāh

اهداء به: شاه حسن

گزیده‌ای است از اختیارات بدیعی حاج زین عطار در سی باب و خاتمه‌ای. نام کتاب و مؤلف در مقدمه آمده است.

نسخه حاضر، نسخه نادری باید باشد و از آنجا که تاریخ کتابت نسخه ۹۲۳ق ثبت شده، تألیف کتاب قبل از تاریخ مذکور بوده باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۳۰/۱

آغاز: بسمله. حمدی فزون از برگ درختان و ثنایی زیاده از اشکال و الوان مر آن حکیمی موجدی را که هر گلی از باغچه؛

انجام: چون خاتمه این نسخه بر ادویه است که در فواید غرابتی نیز هست و این دارو از همه غریب تر است بر آن ختم شد و بالله العصمة و التوفیق.

خط: نستعلیق، کا: علی بن ناصر حسینی، تا: ۱ رمضان ۹۶۳ق؛ اهدایی: محمد رضا جونی، ۱۳۶۰/۵/۲۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ (۱پ-۱۴۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم[ف:۴۴-۱۳۸]

● **خلاصة الاختیارات** / پیشگویی / عربی

xulāṣat-ul ixtīyārāt

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۲۲

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۵۱گ، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۴سم [رایانه]

● **خلاصة الاخلاص** / اخلاق

xulāṣat-ul ixlāṣ

بافقی، محمد حکیم بن عبدالله، ق۱۱ قمری

bāfqī, mohammad hakīm ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳۰۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **خلاصة الاخلاص فی تفسیر سورة الاخلاص** / عرفان و تصوف / فارسی

xolāsat-ol exlās fī tafsīr-e sūrat-el exlās

قاینی، قاسمعلی، ق۱۱ قمری

qāyenī, qāsem-‘alī (- 17c)

رساله‌ای است در اثبات واجب الوجود، توحید و صفات ثبوتی و سلبی که در یک مقدمه و سه مقاله تألیف شده است. در مقدمه آمده: «سطر چند تحریر نمود مشتمل بر سه مقاله از خلاصه کلام محققان صاحب خاص الخاص سوره اخلاص که براهین ذات و صفات بود و مأخذ جمیع براهین که در کتب مفسرین متقدمین باشد و در کتب اهل اسرار».

آغاز: حمد مطلقی عام و خاص خاصه شامله مسمای مبدع سوره اخلاص و حمد حامد خاص الخاص مخصوص موصوف اسماء الحسنی و اسم الاسم سوره اخلاص و حمد محامد باطن جامع مخلص حق الحقی ...

انجام: و بعنایت رحمانی و امداد سبحانی از جامعین مذکور آنکه باتمام رسید این رساله جامع ذات و صفات با لوازم آنها و ذکر ممتنعات در روز پنج‌شنبه ۸ شعبان المعظم در مدرسه چهار باغ مشهد مقدس ثامن ضامن علی بن موسی الرضا علیه التحیة و الدعاء.

چاپ: آفاق نور، شماره ۳، مؤسسه معارف اسلامی امام رضا، قم، بهار و تابستان ۱۳۸۵ش، با تصحیح علی اوسط ناطقی

[دنا ۹۰۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۳۹/۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد جعفر، تا: ۱۰۹۸ق؛ واقف: حسنعلی اصفهانی، ۱۳۲۲ش؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۱- ۱۲۷]

● **خلاصة الادعیة** / دعا / عربی

xulāṣat-ul ad‘īya

امیرقاضی، محمد بن فخرالدین

amīrqāzī, mohammad ebn-e faxr-ed-dīn

مشهد؛ اصغر زاده (مجموعه)؛ شماره نسخه:۱۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۷۶۹]

● **خلاصة الادعیة** / دعا / فارسی

xulāṣat-ul ad'īya

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۸۸۳

آغاز: فصل در بیان تسبیح مخصوص این ماه شریف ... روایت کند ابو سعید خدری که گفت بعد از آنکه حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه؛ **انجام:** افضلست از هفتاد رکعت نماز که بغیر آن گذارده شود قد تم الکتاب الشریف فی اسعد الساعات و ایمن الاوقات عند عصر یوم الاربعا ... امین رب العالمین.

نسخه حاضر از اول باب اول تا قدری از باب دوم را کسر دارد. مجموعه دعایی است در پنج باب و در هر باب چند نوع و فصل، باب سیم در اعمال ماه رمضان باب پنجم در بیان اموری مرغوب فیها و مرهوب عنها ... مؤلف از کتاب من لا یحضره الفقیه مصباح کفعمی، کتاب جامع الاخبار منهاج الصلاح، حضرت استادی مجتهد الزمانی خاتم المجتهدین سید ... مصباح المتهجد یاد میکند شاید همان کتاب خلاصه الادعیة و الاعمال باشد که تألیف قاضی محمد بن فخرالدین از علمای قرن دهم هجری بوده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن حسین سمنانی ساکنن خاتون آباد اصفهان، تا: چهارشنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۰۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر (۸×۱۸) [ف: ۲ - ۲۹۴]

● **خلاصة الاذکار** / علوم غریبه / فارسی

xulāṣat-ul adḵār

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

شامل یک سلسله ادعیه است تحت نام «خلاصة الاذکار» در این «خلاصة الاذکار» «حروف کواکب» و «اسماء کواکب» بیان شده و در ذیل این حروف اسماء ادعیه‌ای چند ذکر گردیده است مثلاً در تحت «حروف الکواکب» که «د- ن-خ-غ» است دعای «یا دیان یا ناعم یا خالق یا غنی» که مخاطب خداست ذکر گردیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶/۱۶

آغاز: خلاصة الاذکار یا من هو انت الله الذی لااله هو انت العالم القادر بحاجتی؛ **انجام:** شرح این زبده باخلاصه تمام ×× شد مرتب به چهارده ایام / قدر این نسخه جوهری داند ×× نه حریفی که سرسری خواند

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۵ص (۱۲۰-۱۶۴)، ۲۷سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف:۶-۲۹۹]

● **خلاصة الاذکار** / دعا / فارسی

xulāṣat-ul adḵār

شیخ الاسلام، عبدالصمد بن عبدالکریم

šayx-ol-eslām, 'abd-os-samad ebn-e 'abd-ol-karīm

در فضلیت و آداب و شرایط دعا و دعاهای کوتاهی که در اوقات مختلف روز و شب می‌توان خواند، برای نواب علیخان و مشتمل بر یک «مقدمه» و «مطلب» و «خاتمه» بدین تفصیل: مقدمه: متضمن دوازده «شرط»؛ مطلب: در دعاهای ساعات و تعقیبات، در دوازده «فصل»؛ خاتمه: دارای چند ختم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۰۸

آغاز: لالی حمدی که چون کیمیای سعادت از مخزن الاسرار گنجینه سینه تحفة الابرار زبان هدایت تبیان گردد؛ **انجام:** یا غنی یا ملی یا وفی بجهت هر مهمی مداومت نماید مجرب است.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۲۳۵ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین، قبل از کتاب فهرست و حدیثی به خط محمد بن علی بن محمد به تاریخ ۲۳ ذیحجه ۱۳۲۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۲۳۹]

● **خلاصة الاذکار** / دعا / عربی

xulāṣat-ul adḵār

۱. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

از محمد بن زین العابدین؛بی‌کا،تا:۱۲۶۲ق[میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۴۳۵/۳

آغاز: اول تعریف ما بین اوقات فیما یتعلق بما بین طلوع الفجر الی طلوع الشمس و هو وقت شریف یدل علی شرفه؛ **انجام:** و اذکار الحاجة کثیرة

استخراجات من ...؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۷۲-۶۶)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۵۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۲۰/۱

نقلی از خلاصة الاذکار؛خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱ر-۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۱۹۰]

● **خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب** / دعا / عربی

xulāṣat-ul adḵār wa iṭmīnān-ul qulūb

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۳۳ق

در اذکار و دعاهایی که در کتاب و سنت آمده و در حالات

مختلف و به هنگام شب و روز خوانده می‌شود؛ در یک «مقدمه» و دوازده «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در فضیلت ذکر؛ فصل ۱. آنچه متعلق به میان طلوع فجر و طلوع آفتاب است؛ ۲. دعاهای میان طلوع خورشید تا زوال ظهر است؛ ۳. دعاهای میان زوال تا نیمه شب است؛ ۴. ادعیه نیمه شب تا طلوع آفتاب؛ ۵. ادعیه و آداب روز جمعه؛ ۶. ادعیه مربوط به ازدواج؛ ۷. احوال؛ ۸. حوادث و بیماری‌ها؛ ۹. نیازها؛ ۱۰. ادعیه ماه‌ها و سال‌ها؛ ۱۱. امور مربوط به سفر؛ ۱۲. امور مربوط به اموات و مردگان؛ خاتمه اشاره به چند نکته.

آغاز: ربنا لولا ما وجب علینا من قبول أمرک لنزهناک عن ذکرنا ایاک و لولا ما ندبتنا الیه من تمجیدک و ثنائک و تسبیحک و دعائک لما جسرنا علی شیء من ذلک

انجام: بان نکون من الذین یقولون ما لا یفعلون ... و ختم بالباقیات الصالحات أعماله بمحمد و آله صلی الله علیه و آله

چاپ: مشار عربی، ص۳۳۴؛ تهران، سنگی، ۱۳۱۱ق.، وزیری، ۶۳ص (صص ۵۲-۱۱۴)

[الذریعة ۲۱۱/۷؛ کتابشناسی آثار فیض ۱۷۰/؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرستهای خودنوشت فیض ۱۷۰؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۸/۲؛ دنا ۹۱۰/۴-۹۱۲ (۷۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- منتخب الاوراد؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

۲- الاذکار المهمة = اذکار مهمه؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

۳- الایضاح؛ حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی (-۱۱۵۰)

۴- خلاصة الاذکار (ترجمه)؛ تبریزی، محمد زمان بن کلبعلی (-۱۲)

۵- خلاصة الاذکار (ترجمه)؛ نجات، محمد شفیع

۶- تحفة الابرار

۷- بدایع الاسرار = ترجمه خلاصة الاذکار

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ حاشیه به خط مؤلف؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روغنی تریاکی، ۶۶گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۹ - ۱۸۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۱۴

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۶/۵×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۱۹۵۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: علم الهدی پسر نگارنده، تا: ۱۰۵۷ق؛ در حاشیه صفحه پیش از پایان خلاصة یعنی در برگ ۶۵ به خط نگارنده پایان نگارش ۱۰۳۳ نوشته شده، در برخی حاشیه‌ها نیز خط نگارنده هست؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۲۰×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۸۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: رضی الدین محمد بن محمد امین ابن اسماعیل اصفهانی، تا: ۱۰۷۲ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام فیضه»، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ (۲۰۸پ-۲۷۳پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۹ - ۲۷۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۹۵

آغاز: جعل الماء طهوراً و لم یجعله نجساً. مرتضوی. لاخذ الوضوء بسم الله و بالله اللهم اجعلنی من التوابین؛ **انجام:** برابر

ابتدای نسخه چندین برگ جا به جا شده‌اند مثلاً مقدمه و فصل اول در برگهای ۶۳ تا ۸۲- پس از فصل سوم- قرار گرفته‌اند و بخشی از خطبه کتاب از این نسخه افتاده؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد، تا: ۲۸ محرم ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲۸گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۵۶۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: معین الدین احمد بن فیض کاشانی، تا: اواخر رجب ۱۰۷۴ق؛ مقابله شده با نشان «بلغ قبالا بتایید الله تعالی»، محشی با نشان «منه سلمه الله، منه دام ظله»، مصحح؛ مهر: «المتوکل علی الله الولی محمد علی» (بیضی)، «العبد محمد علی بن محمد سعید الشریف» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۱۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: حسین بن منصور سبزواری، تا: ۱۰۷۶ق؛ محشی با نشان «منه، منه ادام بقائه و ۱۲»، مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ (۴۳پ-۱۵۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۶۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۳۶

آغاز: بسمله، ... اما بعدالحمد و الصلواه فیقول جامع؛ **انجام:** و قد فرغت منها بعون الله ... محمد فرغت منها بعون الله ... محمد سعید عربشاهی

خط: نسخ، کا: عربشاهی، محمد سعید، تا: ۱۰۸۶ق [رایانه]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۴-۵/۱۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** سبحان ربک رب العزه عما یصفون وسلام علی المرسلین والحمدلله رب العالمین

فهرست مطالب در اول نسخه از مؤلف آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر ابهری، تا: ۱۰۸۷ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده ابوالقاسم الطباطبایی» (مربع)، «محمد رضا بن محمدرضا العاملی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۱۷۲۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۲۵/۱

آغاز: ذکر فان الذکری تنفع المومنین ... یقول افقر فقراء باب الله و خادم اهل الله محمد بن مرتضوی الملقب بمحسن احسن الله حاله و ماله؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: تقی، تا: ۱۰۸۹ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ (۹ر–۱۴۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۰ – ۷۳]

۱۱. قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه:۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ با سرلوح، مجدول زرین؛ قطع: رقعی [چند نسخه–ف: – ۴۴۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا یعلم ثواب ذلک الذکر فی نفس الرجل غیرالله لعظمته
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام فیضه، و منه مد ظله»، برگ اول و آخر نونویس است و در قرن ۱۳ نونویس شده، لیکن تاریخ ۱۰۹۱ در آن آمده که بایستی تاریخ کتابت اصل نسخه باشد؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی، ۱۳۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۱ – ۲۷۰]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۳۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد نصیر معلم، تا: اواخر محرم ۱۰۹۳ق، استکتاب محمد صابر؛ مصحح، محشی؛ ۱۳۸گ (۶پ–۱۴۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۴۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۲۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن شرف الدین علی طباطبائی، تا: یک‌شنبه ۲۵ ذیحجه ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۵گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۷ – ۲۴۷]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۰۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۲ رمضان ۱۰۹۶ق؛ مجدول؛ از آن فصل‌های ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و خاتمه مانده است؛ تملک: احمد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۱گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۲۷۱]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۵۲/۲

خط: نسخ، کا: حسین بن حاجی منصوری سبزواری، تا: پایان ذیقعده ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴ – ۳۷۹]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۶۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بن محمد بن یحیی خطی، تا: پنج‌شنبه از جمادی الثانی ۱۰۹۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۴۸]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۸۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد سنجر بن محمد کاظم، تا:چهارشنبه ۲۵ ذیحجه ۱۰۹۷ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، «منه عفی عنه»، «منه رحمه الله» و حاشیه و یادداشتی از زین العابدین بن محمد صفی به سال ۱۲۵۵ق؛ مهر: «عبده الراجی ... محمد» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین ...» (مستطیل)، «صبراً لک یا حسین» (بیضی)؛ اشعاری از خاقانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۴ – ۲۰۷]

۱۹. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۳۷

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمد صالح بن نعمت الله رازی،تا:دوشنبه۱۷ جمادی الثانی ۱۰۹۷ق؛ ۱۶۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲۰۵]

۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ من تألیفها و تسویدها فی سنة ثلث و ثلثین بعد الالف الهجریه، العبد الفقیر الی رحمة ربه الغنی الضعیف عملا الجسیم املا الکثیر زللا المسیء الملقب بمحسن محمد بن مرتضی الکاشی؛ احسن الله عواقبه و مآله و جبر بلطفه اختلاله و ختم بالباقیات الصالحات اعماله بمحمد و آله (ص) سلم تم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه شوال ۱۰۹۸ق؛ قبل از شروع کتاب فهرستی در۶صفحه به قلم مؤلف؛کاغذ:شکری،جلد:میشن مشکی، ۲۵۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [فهرست عراقی: ۱ – ۱۴۸]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد بن لحسائی، تا: ۱۰۹۹ق؛ با نسخه خط مؤلف مقابله شده به وسیله شخصی با این مهر «بنده آل محمد معصوم ۱۱۴۲»؛کاغذ:ترمه،جلد:ساغری مشکی،۱۴سطر[ف:۹– ۱۷]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۳۵

خط: نسخ، کا: میرزا محمد حسینا، تا: ۱۰۹۹ق؛ اهدایی: علی شریعتی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۳گ، ۱۲ سطر (۵×۱۲/۵)، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۵ – ۱۸۱۵]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۱۰

خط: نسخ، کا: بایزید بن نظام الدین عبدالرزاق بسطامی، تا: ۱۰۹۹ق، جا: اصفهان مدرسه مقصودیه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۹۷گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۷۹۲]

۲۴. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۳۸/۱

آغاز: قالها مخلصا دخل الجنة و اخلاصه بها ان یحجزه عما حرم الله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور مشکی، ۷۹گ (۱ر–۷۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: – ۱۰۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۹۵۳

آغاز: بسمله، اما بعد الحمد والصلوه فیقول جامع کتاب خلاصه الاذکار؛ **انجام:** زلاالمسی الملقب بمحسن محمد بن مرتضی ... (کذا)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: حاجی محمد امین بن حاجی علی کاظمی در ۱۱۵۲ در اصفهان؛کاغذ:فستقی،جلد:میشن یشمی، ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۸سم [ف: ۱-۲۰۲]

۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ ظاهراً در قرن ۱۱؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۹ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۲۵]

۲۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۵۴/۲

آغاز: لسماع الاذان: اللهم انی اسئلک باقبال نهارک؛ **انجام:** لزیارة القبور: السلام علی اهل الدیار من المؤمنین و المسلمین

فصل دوم تا یازدهم و بخش اعظم از فصل اول و دوازدهم را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه دام فیضه»، با علامت بلاغ، مصحح؛ ۱۲۲ص (۲۲-۱۴۳)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ - ۲۷۴]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۵۲

آغاز: اما بعد فیقول افقر فقراء باب الله وخادم اصل الله محمد بن مرتضی الملقب بمحسن؛ **انجام:** أتنادی باعداً أم توقظ راقداً تعالی الله لا تأخذه السنة ولا تغلطه الایسة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۹]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۶۶/۲

آغاز: ... فی الملاء و الخلاء و اللیل ... اما بعد فیقول فقراء باب الله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین، جدید الاسلام، تا: نیمه نخست قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۶۳گ (۶-۶۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۳۹۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۱

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی، ۹۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۳×۱۶/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۲۴]

۳۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۹۷/۴-۵۸۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (آغاز در دیباچه)؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۲گ، ۱۲ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۱۷]

۳۳. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۳۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷ - ۶۹۶]

۳۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ختام قد جمعنا فی هذا المختصر ... و اتبعناها بعمدة الاداب.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ تملک: محمد ابراهیم بن حاجی محمد علی اصفهانی مورخ ۱۲۳۹ق با مهر «ابن محمد علی محمد ابراهیم» (بیضی)، «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)، حاج سید سعید؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۲۰]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «منه، منه رحمه الله تعالی، منه ره»؛ مهر: «ص ر ا ط علی حق نمسکه» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۳۰۱]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۷۱

آغاز: و شک در حدث داشته باشد وضوء براو واجب نیست؛ **انجام:** و هر گاه در اثنای نماز اگر پیش از دکر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۸۳۰

خط: نسخ، کا: باقر بن ملک مرتضی، تا: قرن ۱۲؛ محمد هادی بن مرتضی آن را با نسخه اصل مقابله کرده؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶۷گ، ۱۴سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۴ - ۳۷۹]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح کوچک، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۳۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۰۲]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی زمینه زرد، ۱۰۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۸/۲سم [ف: ۱ - ۲۰۲]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۲۸۱

آغاز: اما بعد الحمد و الصلوة فیقول جامع کتاب خلاصة الاذکار.؛ **انجام:** و لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عبدالله طبسی، تا: پنج‌شنبه ۲۱ ذیحجه ۱۱۰۳ق؛ افتادگی: وسط؛ محشی با عبارت «منه دام فیضه»؛ واقف: حاج احمد آقا فاضل،اسفند۱۳۶۵؛کاغذ:نباتی فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۸۸]

۴۱. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۸۱

خط: نسخ، کا: شاه علی بن عباس، تا: ۱۱۰۴ق؛ تملک: قاسم بن ملا محمد علوی عبدالصفی [چند نسخه-ف: - ۳۲۰]

۴۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۹۸

خط:نسخ،کا:محمد علی بن حسین علی جهرمی،تا:سه‌شنبه۲۱ ربیع الاول ۱۱۰۶ق؛۱۲۰گ، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۵۶۰

آغاز: و آن کم سعادت رابه قعر جهنم فرستاد؛ **انجام:** به سمع خسرو جمشید رسید دست در حبل متین صبر و شکیبایی
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد، تا: ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۴۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ محرم ۱۱۰۹ق؛ مصحح، محشی، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۴×۱۸/۲سم [ف: ۴۳ - ۱۵۴]

۴۵. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق [نشریه: ۷ - ۵۱۵]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۶۳/۱-۳۴/۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدباقر، تا: اواسط رمضان ۱۱۱۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۲۶]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۶ ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد یوسف امامی فرزند محمد خلف حافظ، تا: ۱۱۱۷ق؛ ترجمه نیمی از متن زیر سطور عربی به قلم نستعلیق نوشته شده، در حاشیه ص ۱۰۱-۱۰۵ تعلیقاتی است به قلم محمد حسین یزدی مورخ ۱۲۶۰؛ تملک: عبدالعظیم حسینی، سید علی حسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [مختصر ف: - ۳۳۳]

۴۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن حاج محمد صادق کاشانی، تا: نیمه رمضان ۱۱۲۳ق؛ از روی نسخه‌ای که از نسخه خط مؤلف نگاشته شده بوده، مصحح، مقابله شده، در آغاز این نسخه چند دعا از صحیفه سجادیه و دعال کمیل و اشعار و مطالب گوناگون و فهرست کتاب و شرح حرز حضرت جواد (ع) کل این گفتارها در ۲۲ برگ است و در آخر نسخه هم دعایی منقول از مهج الدعوات و دعای سمات و دعای حزب البحر و دعای احتجاب و یادداشتهای متفرقه و قطعه‌ای به خط حاج سیاح در سه‌شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۹۷ق و یادداشت‌های پراکنده و دعای حضرت رضا (ع)، دعای حضرت رضا (ع) که در آخر آمده است به خط سید معصوم حسینی خادم روضه حضرت رضا (ع) و به دستور فاضل بسطامی در ۱۲۸۱ق، برخی دیگر از یادداشت‌های متفرقه الحاقی به خط سید ابوالحسن بن محمد رضوی خراسانی مشهدی در شعبان ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: لایه‌ای قهوه‌ای، ۱۶ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۱۱]

۴۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن ملا محراب، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۱۲۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۳]

۵۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۰۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدبن علی بن عبدالله بلادی بحرانی، تا: دوشنبه ۱۳ رمضان ۱۱۳۹ق؛ ۷۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۳]

۵۱. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۲۷۶
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۴۴ق؛ مقابله شده در ۱۱ رجب ۱۱۴۴ [نشریه: ۵ - ۲۱۲]

۵۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۱۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۳ شوال ۱۰۹۸یا ۱۱۹۸ق؛ ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** یطلب مما یطلب خطبة ذاك للاضحية وجهت. تا اوائل فصل دهم را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: سید حسین یزدی، کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۶۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۴×۱۳/۶سم [ف: ۱۵ - ۱۸۹]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۸۲/۱
آغاز: و لانعبد الا اياك و نسئلك ان تصلى على محمد المنادى للايمان ... اما بعد، فيقول ... ينبغى للعبد ان يكون اكثر همه ذكر مولاه؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۸۳گ (۱-۸۳)، ۲۰ سطر، اندازه: ۵×۱۵سم [ف: ۳۴ - ۲۰۸]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۷۴-۲۱/۱۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا: حسن بن محمدابراهیم خوانساری، تا: ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳- ۱۷۲۶]

۵۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۵۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالمحمد بن سید عابد کرهرودی کزازی، تا: جمعه ۱۸ صفر ۱۲۴۸ق، جا: تهران؛ در پایان دعاهای هفت حصار و جز آن؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سرخ، ۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۸سم [ف]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ دارای سر لوح؛ ۱۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۱۱سم [ف: ۲ - ۷]

۵۸. مشهد؛ مدرسه آية الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۹۷
آغاز: برابر
کا: محمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۶۲ق؛ مصحح، مقابله شده؛ [اوراق عتیق: ۱ - ۲۴۵]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۵۴

آغاز: بسمله ... اما بعد الحمد والصلوة فیقول جامع کتاب خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب و مصنفه محمد بن مرتضی المدعو بمحسن احسن الله عواقبه ... و هذا فهرست الکتاب بفصوله الاثنی عشر و الخاتمه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۴ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۳۸]

۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۷۱/۲-۹/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: علی بن محمد موسوی، تا: شنبه ۲۸ محرم ۱۲۷۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۲۵]

۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۱۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد حسین، تا: ۱۲۷۴ق؛ مجدول مذهب؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی قرمز، ۱۶۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۵]

۶۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۸۷

خط: نسخ، کا: محمد حسن طالقانی قزوینی، تا: ۱۲۷۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۹]

۶۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۸۴/۱

آغاز: ربنا لولا ما ارسلت علینا من قبول امرک لنزهناک عن ذکرنا ایاک و لولا ما ندبتنا الیه و ثنائک و تسبیحک و دعائک لما جسرنا علی شی من ذاک؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر ما نذکره فی هذه الرساله.. و جبر بلطفه اختلاله و اختم بالباقیات الصالحات اعماله بمحمد و آله صلی الله علیه و آله و سلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه دوم محرم ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج سبز، ۷۵گ (۱پ-۷۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰۹۸

آغاز: بسمله، اما بعتد الحمدلله و الصلوة فیقول جامع کتاب خلاصة؛ **انجام:** بلطفه اختلاله و ختم با الباقیات الصالحات اعماله بمحمد و آله

خط: نسخ، کا: حسن بن مهدی، تا: ۱۳۰۹ق [رایانه]

۶۵. گلپایگان؛ مسجد جامع گلپایگان؛ شماره نسخه:۲۳/۱

خط: نستعلیق، کا: جواد بن رضا گلپایگانی، تا: ۱۳۳۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ (۱پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۲۰۲]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۳

آغاز: عن الباقر علیه السلم من قال سبحان الله من غیر تعجب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد صادق، تا: ۱۳۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به حواشی: طالبی سلمه الله، حاج آقا محمد الیزدی سلمه الله تعالی و دیگران؛ واقف: دکتر محمد زهرایی، تیر ۱۳۵۰؛ کاغذ: نباتی و نخودی، جلد: مقوا، ۱۲۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۳×۱۶/۸سم [ف: ۱۵ - ۱۸۸]

۶۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: صمد بن تاج الدین حسن سلطان محمد؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۴گ، ۱۵ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب و ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۷۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۶ - ۲۳۱]

۶۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۱۸ فیاض

آغاز: بسمله اما بعد الحمد والصلواة فیقول جامع کتاب خلاصة اذکار؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: - ۵۶]

۷۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مجدول مذهب؛ کاغذ ترمه، جلد: تیماج خرمایی، ۱۲ سطر (۴/۵×۶/۵)، اندازه: ۶×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۴۳۹]

۷۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده، دارای سرلوح و کتیبه، مجدول؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳۶گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵- ۱۶۰۴]

۷۲. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۰۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۹گ (۱-۶۹)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۹۴]

۷۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵۵/۲

آغاز: بسمله اما بعد الحمد والصلوة فیقول جامع کتاب خلاصة الاذکار؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حاجی محمد علی فیروزان شهمیرزادی، بی‌تا؛ مجدول، کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۵/۵ ×۱۶/۲)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۲۷۹]

۷۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فائدة یعتد بها فان العبرة

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (در «الخاتمة» افتاده)؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۱۴ سطر (۵×۱۱/۵) سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۲۱]

۷۵. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۶۶]

۷۶. **مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۵۸**

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ چند روایت و دعا به خط لطفعلی (دانش) و به تاریخ ۱۳۱۲ افزوده شده؛ ۱۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۳۸]

۷۷. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۰۸-عکسی**

آغاز: اما بعد الحمد والصلوة فیقول جامع کتاب خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب و مصنفه محمد بن مرتضی المدعو بمحسن، احسن الله عواقبه. هذا فهرست الکتاب بطول الاثنی عشر مع المقدمة و الخاتمه؛ **انجام:** العلی العظیم. فرغ من تألیفها و تسویدها فی سنة (۱۰۳۳ق) العبد الفقیر الی رحمة ربه الغنی الضعیف عملاً، الجسیم املا الکثیر زلاً المسمی الملقب بالمحسن ... و آله صلی الله علیه و آله.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ وقفنامه برای گروه، شیخیان کرمان نوشته ۱۲۸۹ق؛ ۲۶۱ص، ۱۵سطر (۶/۵×۱۶)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [عکسی ف: ۱ - ۱۶۲]

۷۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۲**

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه در حاشیه مجموعه‌ای است که «لب الحسنات» و «زاد العقبی» را در بر دارد، از آغاز مجموعه تا پایان آن در کنار صفحه‌ها به طور چلیپا نوشته شده؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۰۶]

۷۹. **شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶-الف/۲۴۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال علیه السلام السیرک ان از یدک فقلت ای و الله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۱۱۵گ، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۲۰]

۸۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۲۶/۲**

آغاز: فجعلتهم الفائزین بان بعثت فیهم رسولا منهم یتلو عیهم آیاته و؛ **انجام:** قال الخفی و روی انه صلی الله علیه و آله کان من غزوة فاشرفوا علی واد فجعل الناس یهللون ... و لا یغلطه الالسنة فما هذه الشهقة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۲۸گ (۹ر-۱۳۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳۸ - ۵۶۲]

۸۱. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۰۶**

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: صالح زاده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۱۷ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۱۶۷]

● **خلاصة الاذکار (ترجمه)** / دعا / فارسی

xulāṣat-ul aḏkār (t.)

تبریزی، محمد زمان بن کلبعلی، ق۱۲ قمری

tabrīzī, mohammad zamān ebn-e kalb‘alī (- 18c)

وابسته به: خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

به دستور: شیخ علیخان زنگنه

تاریخ تألیف: شب جمعه ۲۰ رمضان ۱۱۱۶ق؛ محل تألیف: اصفهان مدرسه شیخ لطف الله

ترجمه تحت اللفظی روانی است از کتاب «خلاصة الاذکار» فیض کاشانی انجام شده و دعاها را نیز زیر سطرها به فارسی برگردانده است. توضیحات فیض آنچه لازم بود در متن و بیشتر آنها در حاشیه با رمز «مص» آورده شده و حواشی توضیحی بسیاری نیز از مترجم با رمز «م ح ز» بر آن نوشته است.

آغاز: خلاصه اذکار سبحه شماران صوامع ذکر و دعا و زبده أوراد سجاده گستران جوامع طاعات پیرا

[دنا ۹۱۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۲۹/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** این خاطی جانی برهنمونی دعای بی ریای وی خویشتن را بسر منزل نجات و رستگاری رساند

خط: نسخ، کا: محمد صالح چولدری از اعمال آذربایجان، تا: ۱۱۱۹ق؛ برگ دوم کتاب افتاده است؛ جلد: تیماج، ۱۳۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۱۳]

● **خلاصة الاذکار (ترجمه)** / دعا / فارسی

xulāṣat-ul aḏkār (t.)

نجات، محمد شفیع

nejāt ‹mohammad šafī’

وابسته به: خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

«خلاصة الاذکار» از ملا محسن فیض کاشانی در یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه تألیف شده، و این ترجمه نیز همان تقسیم را محفوظ داشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱/۳

آغاز: شکر بی حد و ثنای بی عد مر خدای را تعالی شأنه و جل ذکره بر اینکه بندگان را با وجود آلایش دل و زبان بأصناف گناهان رخصت ذکر شریف خود داده؛ **انجام:** برای خطبه آن الحمدلله سابغ النعم و مفرج الهم تا آخر خطبه که در کتاب من فقط تا اواخر فصل نهم را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۷گ (۱۰۴پ-۲۰۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱ - ۴۳]

● **خلاصة الاربعة** / حدیث / عربی

xulāṣat-ul arba‘a

منیری تفتی، عباس بن زین العابدین، ق۱۴ قمری

monīrī taftī, ‘abbās ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 20c)

مؤلف اخبار محکم و صحیح موجود در (اصول و فروع) کافی را استخراج و در این نسخه گرد آورده است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۴

آغاز: بسمله، الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع فی سلطانه المرهوب بجلاله المرغوب الخ؛ **انجام:** و تسوید هذه النسخة و تصحیحها و الکفایظ و اللمعة و الحاشیة و السیوطی و روضة و ادبیات و آداب المواقعة.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۷۷ق؛ هشت صفحه آغاز فهرست رجال و رواتی که کلینی اسناد خود را به آنها منتهی می‌نماید و همچنین رموز کتاب کافی را مشروحاً بیان می‌کند - و در پایان برگ هشتم دارد: «تمت مختصر کتاب الرجال حامداً مصلیاً»؛ اهدایی: عباس منیری تفتی؛ کاغذ: حنایی ، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۱۳۷گ، ۳۰سطر (۱۵/۵×۳۰)، اندازه: ۲۲/۵×۳۵سم [ف: ۱ - ۲۴۲]

● خلاصة اربعین حدیثا / حدیث / عربی

xulāṣat-u arba‘īn-a ḥadīṯā

چهل حدیث درباره حضرت مهدی را که حافظ ابو نعیم احمد بن عبدالله اصفهانی (۴۳۰) جمع‌آوری کرده بود، خلاصه نموده و بر آن روایات و مطالبی افزوده و با رمز «ک» افزوده‌ها را مشخص نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۱/۳

آغاز: الحمد لله ... هذا جزء جمعت فیه الأحادیث و الآثار الواردة فی المهدی

نسخه اصل: کتابخانه اسد - ترکیه ۱۴۴۶/۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۲۲ق؛ ۲۷ص (۷۹-۱۰۵) [عکسی ف: ۲ - ۳۷]

● خلاصة إرغام اللئام فی کسر الأصنام / کلام و اعتقادات / فارسی

xolāsat-o erqām-el le’ām fī kasr-el a’snām

شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، - ۱۳۰۵ قمری

šarīf-e nā‘īnī, mohammad ebn-e mohammad hādī (-1888)

وابسته به: ارغام اللئام فی کسر الأصنام؛ شریف نائینی، محمد بن محمد هادی (-۱۳۰۵)

گزیده‌ای از کتاب «إرغام فی کسر الأصنام» خود مؤلف است که در رد کتاب تبصرة العوام «حاج محمد کریم کرمانی» نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا ألی الحق المبین و جعلنا المنط الأول الأوسط بین الغالین و القالین

انجام: بجهت آنکه این خان تقیه را برای پیغمبر هم حاصل می‌داند

[دنا ۹۱۷/۴؛ اعیان الشیعة ۴۱۲/۹و ۴۸/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳۵گ (۳-۳۷)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۱ - ۵۷۱]

● خلاصه از روزنامه وقت و ترجمان حقیقت / تاریخ / فارسی

xolāse az rūznāme-ye vaqt va tarjomān-e haqīqat

عارف منشی، محمد، ق۱۴ قمری

‘āref-e monšī, mohammad (- 20c)

خلاصه و مختصری است از حوادث سیاسی که در روزنامه‌های وقت و ترجمان حقیقت و جریده حوادث اسلامبول منتشر می‌شده و دار الترجمه ناصری آنها را به فارسی بر گردانده‌اند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۹۸

آغاز: باید دانست که عهد مودت و اتفاقی این اواخر بین دولتین المان و اطریش در شهر سانسبورک منعقد شده است

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۵گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۷ - ۳۳۴]

● خلاصة الاسرار / کیمیا / عربی

xulāṣat-ul asrār

کاشفی ، حسین بن علی -۹۱۰ قمری

kāšefī, hoseyn ebn-e ‘alī

اهدا به: جلالا محمدا

رساله‌ای است کوتاه در علم کیمیا، آن‌گونه که در حاشیه این نسخه، الذریعة و فهرست نسخه‌های خطی مرکز دائرة المعارف آمده است، مؤلف در دیباچه از ۱۹ رساله تنگلو شاه بابلی (تینکلوس بابلی) ستایش می‌کند که در هر یک از آنها نکته‌هایی است که در دیگری وجود ندارد و من آنها را در یک سلک درآوردم و خلاصة الأسرار نامیدم در مقدمه‌ای در تدابیر کلیه و قواعد در تراکیب اصلیه و چند فصل هر یک در چند وصل و در پایان خاتمه‌ای در طرح و اتمام.

آغاز: بسمله لک الحمد یا محیی الاجساد بتدبیر النفوس وتأثیر الارواح ومنک الاغاته یا صانع ارکان الاشباح بترتیب الترکیب والتحلیل ... اما بعد فیقول الفقیر ... حسین بن علی الکاشفی ...

[الذریعة ۲۱۲/۷؛ دنا ۹۱۳/۴]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۷/۱۵

آغاز: یزلیز **انجام:** فی رماد حار یوماً حتی یخفف ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: انجام (کمی)؛ ۲۰گ (۱۰۸پ-۱۲۷ر) [ف: ۱ - ۹۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۲۵/۳

آغاز: مقدمة اعلم أن الأصل تدبیر ما یعمل علیه و ما لا یدبر ینبغی أن لا ینظر ألیه؛ **انجام:** و أما الأرکان الأربعة یطرح جزء منها علی أربعة و عشرین و جزء و إذا حل علی ثلاثین و بعدالعقد علی أربعین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷گ (۲۵-۶۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۱ - ۳۹۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید و سرخ فام، جلد: تیماج سبز، ۸۸ص (۵۳-۱۴۰)، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۳۴۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۲۵

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل علوی، تا: ۱۲۶۱ق [الفبائی: - ۲۳۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۹۶/۳

آغاز: برابر؛**انجام:** و النجاة من مهالك الخوض فی الظلام.

خط: نسخ، کا: احمد بن حاج عبدالقادر تبریزی، تا: ۱۲۶۶ق، جا: همدان؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۹۶پ-۱۱۸ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۰۷۴]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۷۱۰۹-۳۶/۱۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فحینئذ لا یکون العلاج الابعد النظرفی الاصل بالاصلاح وهو التعدیل واذانه الاختلاف قدتم بالخیر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۲۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۲۶]

● خلاصة الاسطرلاب / اسطرلاب / عربی

xulāṣat-ul usṭurlāb

منجم شیرازی، احمد بن محمد، ق۱۴ قمری

monajjem-e šīrāzī, ahmad ebn-e mohammad (- 20c)

رساله‌ای در قواعد کلی اسطرلاب که به درخواست بعضی محبین نگاشته در بیست «باب» کوتاه: ۱. معرفة الآلات و الالقاب و الخطوط المرسومة علی الاسطرلاب؛ ۲. بیان اخذ الارتفاع؛ ۳. معرفة طالع الوقت عن الارتفاع؛ ۴. معرفة الارتفاع عن الطالع؛ ۵. معرفة الدائر و الساعات المستویة و المعوجة؛ ۶. معرفة میل الشمس و غایة ارتفاعها؛ ۷. معرفة طالع البروج بخط الاستواء؛ ۸. معرفة تسویة البیوت؛ ۹. معرفة ساعات الصبح و الشفق؛ ۱۰. معرفة الظل بالاقدام و المستوی؛ ۱۱. معرفة اخذ الظل عن الارتفاع و الارتفاع عن الظل؛ ۱۲. معرفة طالع السنة المستقبلة عن طالع السنة الماضیة؛ ۱۳. معرفة عرض البلد؛ ۱۴. معرفة طالع الوقت بالبلد الذی لایکون له صفیحة؛ ۱۵. معرفة ارتفاع قطب فلك البروج؛ ۱۶. معرفة تقویم الشمس؛ ۱۷. معرفة مقدار ارتفاع المرتفعات؛ ۱۸. معرفة عروض الانهار و البحار؛ ۱۹. معرفة اجراء الماء علی سطح الارض؛ ۲۰. معرفة طریق العمل باستعانة الصفحة الافاقیة.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۸۳/۳

آغاز: الحمد لله خالق الارضین و السماوات و جاعل النور و الظلمات الذی بید قدرته میزان الازمنة و الاوقات؛ **انجام:** فانظر الی الافق الشرقی ای درجة وقعت علیه وهی درجة الطالع

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۴؛ جلد: مخمل قرمز، ۹گ (۳۸پ-۴۶پ)، ۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲- ۳۴۴]

● خلاصة الاسلام / فقه / فارسی

xolāsat-ol eslām

باخرزی، اسماعیل بن لطف الله، ق۶ قمری

bāxarzī, esmā‘īl ebn-e lotf-ol-lāh (- 12c)

در بیست و دو «باب» در مسائل فقهی و هر باب شامل چند فصل است. این رساله شرح و تشخیص مسائل فرایض و سنن دین اسلام از جمله اسلام و ایمان، صلوة و حج، روزه و زکوة، وضو و غیره را فرا گرفته است.

آغاز: بسمله: حمد و سپاس و ثنای بیقیاس خداوندی را که مجموع مخلوقات را از کتم عدم بصحرای وجود آورد ...

[دنا ۹۱۳/۴؛ مشترک پاکستان ۵۰۶/۱۴؛ فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله ص۶۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۴۱/۷۵

آغاز: باب دوم در بیان آب مطلق بدان که رواست به آب مطلق وضو ساختن و غسل کردن و نجاست از جامه و بدن دور کردن تنها باب دوم و سوم و مسئله ای از باب هفتم کتاب است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: پنج‌شنبه ۵ شوال ۱۱۰۶ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: میشین مشکی، ۱ص (۴۳۲)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱ - ۹۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۳۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و گذاردن حق فرمانهای خدا است و بالله التوفیق و الله اعلم.

بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: سپاهانی، ۲۸گ (۱ر-۲۸ر)، ۱۶ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۵۱۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۲۱

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۷۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و همان عادت معروفه بیشتر از نفاس باشد و باقی استحاضه بود و باید که نماز در آن ایام که هر عادت معروفه زیادت شد قضا کند

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۷گ (۶۱پ-۷۷پ)،

۲۲و۲۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۹ - ۲۱۸]

● **خلاصة اشارات اسرار الحكماء فی امارات صناعة الكيميا** / كيميا / عربی

xulāṣat-u išārāt-i asrār-il ḥukamā' fī imārāt-i ṣinā'at-il kīmīyā

حسینی، احمد بن مهنا، ق۱۳ قمری

hoseynī, ahmad ebn-e mohannā (- 19c)

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۳۹ق

رساله مفصلی است در مسائل کیمیا در یک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه». نویسنده این کتاب را از کتاب دیگر خود موسوم به «اشارات اسرارالحکماء فی امارات علم الکیمیا» تلخیص نموده است.

آغاز: بسمله قال السيد حسن احمد بن مهنا الحسينی انی لما الفت كتابی الموسوم باشاراة اسرار الحكما فی امارة علم الكيميا احببت ان اختصره عن تلك الزيادة و التطويل ... الباب الاول اعلم ان الكيميا صناعة تعمل الذهب و الفضه من شيئ او من اشياء

انجام: فتكون ممن قال الله تعالى فيهم يريدون ليطفؤا نور الله تعای بافواههم و اللمتم نوره ولو كره الكافرون.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۲/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمين و صلى الله على محمد الامين ... اما بعد فقد اوردت من تلك الزيادة و التطويل و اقتصر عن ذلك التدليل ذاكراً فيه جميع العمل من تدابير الصناعة من غير تطويل؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۲۱ص (۱-۱۲۱)، ۱۶ سطر [ف: ۳۶ - ۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رضاقلی مافی، تا: رجب ۱۳۰۲ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹ص (۱۲۰-۱۷۸)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۸۴]

● **خلاصة الاشعار** = **پانصد رباعی** / شعر / فارسی

xolāsat-ol aš'ār = pānsad robā'ī

ملکان تبریزی، محمد بن مسعود، ق۸ قمری

malekān-e tabrīzī, mohammad ebn-e mas'ūd (- 14c)

تاریخ تألیف: شنبه ۳۰ جمادی الاول ۷۲۱ق

مجموعه ای از رباعیات است در ۵۰ «باب» و شامل ۵۰۰ رباعی که به دست خود مؤلف در سفینه تبریز کتابت شده است. در این مجموعه از ابوسعید ابوالخیر و خیام گرفته تا فخر رازی و اثیرالدین ابهری و از امین الدین حاجی بله و جلال الدین عتیقی گرفته تا دیگر مشاهیر آذربایجان، رباعیاتی آمده است. همچنین در این مجموعه از خود ابوالمجد ۳ رباعی با عنوان «لمؤلفه الفقیر» دیده می‌شود.

آغاز: حمد بی غایت و آفرین بی نهایت پادشاهی را عنت نعماؤه و تقدست آلاؤه کی انسان را به لطافت خلق و کرامت خلق مکرم گردانید و خلعت عقل و تدبیر دریشان پوشانید و شکر و سپاس و مدح بی قیاس خالقی را جل جلاله و عم نواله کی به دست قدرت آدم خاکی کی موجب وجود انسان است ...

انجام: گل رنگ شراب ارغوانی دارد ×× یا باغ بهشت جاودانی دارد / پرورده به آب زندگانیست مگر×× گز لطف طراوت جوانی دارد

چاپ: ضمن گنجینه بهارستان، ادبیات فارسی-۲ (شعر)، مسلسل ۹، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامس، بهار ۱۳۸۴ش، با تصحیح سید محمد عمادی حائری

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲۰ص(۵۹۳-۶۱۲)، ۴۱سطر،اندازه:۱۹×۳۲سم[ف:۴۱- ۹۷]

● **خلاصة الاشعار و زبدة الافكار** = **خلاصة الافكار** = **تذکره میر محمد تقی کاشی** / تراجم / فارسی

xolāsat-ol aš'ār va zobdat-ol afkār = xolāsat-ol afkār = tazkere-ye mīr mohammad taqī-ye kāšī

حسینی کاشانی، محمد بن علی، - ۱۰۲۴ قمری

hoseynī kāšānī, mohammad ebn-e 'alī (- 1615)

اهداء به: شاه تهماسب وابوالفتح سلطان محمد صفوی

تاریخ تألیف: از ۹۷۵ق تا ۱۰۱۶ق

از مفصل ترین تذکره‌های شعر فارسی است مشتمل بر «مقدمه» (مشتمل بر چهار فصل) و چهار «رکن»: رکن ۱. متقدمان قصیده سرا؛ ۲. غزل سرایان متقدم و برخی قصیده‌سرا؛ ۳. غزل‌سرایان و برخی قصیده‌سرایان متأخر؛ ۴. سرایندگان روزگار سلطان حسین میرزا تا روزگار خود؛ «خاتمه». خاتمه کتاب مشتمل است بر دوازده «اصل» در شرح حال شاعران معاصر مؤلف. مؤلف خود در دیباچه (پس از خطبه و یاد کردن از شاه طهماسب و شاه عباس اول) فهرست تفصیلی مندرجات مقدمه و اسامی شعراء مترجم در ارکان اربعه را می‌آورد: اسامی شعراء خلاصة الاشعار از این قرار است: محتشم، حیدر معمائی، معز الدین محمد، امین الدین محمد، میرزا ابوطالب، میر رفیع الدین، ابوتراب بیک، قاضی برهان الدین، میر رکن الدین، میر یعقوبی، جمال الدین محمد، نظام الدین هاشمی، موحد الدین فهمی، علی اکبر تشبیهی، شجاع الدین غضنفر، حاتم، حسرتی، رضائی، فرید الدین شعیب، وحشتی، افضل دوتاری، شرف، حیدر ذهنی، مقصود، حیاتی، خواجکی عنایت، سمائی، شعوری، فخری، خصالی، کسری، نذری، شریف، مردمی، سروری، عبدالغفار،

عصفور، جلال الدين مسعود، شجاع ملقب بكور، همدمی، میر مسعود، مشفقی، گلشنی، حیدر طهماسی، ادهم، نعمتی، نگاهی، رموزی، میر هبة الله، عبدل ساکنی، ضمیری، زین الدین علی نیکی، حزنی، صبری، نور الدین محمد، افضل الدین بن محمد ترکه، محمود خلیفه، جلال الدین حسن، میر محمد باقر اشراق، تاج الدین حسین صاعد، رفیقی، شاهکی رنانی، اقا ملك معروف، فکری، کلامی، داعی، درویش غازی، بابا شاه، شفائی، شکیبی، حرفی، طالب، ادائی، شاه محمود، میرزا ابراهیم، شاهمیر، صادق، مذاقی، مفلح، خواجه فضل الله، سالك، ساقی، یقینی، پیری، جلال الدین محمد، آیتی، واحد، مقیمی، حریمی، زاری، فراقی، خوفی، حلمی، قسمی، لوحی، رمزی، حضوری، میر اشکی، هجری، حکیم رشدی، ملك، والهی، سلطان محمد رئیس، عارضی، میر هاشمی، مشربی، حزمی، میر حسابی، اصلی، انصاری، وحیدی، حریفی، مقصدی، عهدی، صبحی، سوزی، صرفی، جدائی، ظریفی، پیروی، قدسی، باذلی، کمالی، میرکی، منصوری، ابراهیم میرزا صفوی، سلطان مصطفی میرزا، سلطان حسن میرزا، میرزا سلمان، میرزا جعفر، بحتی، فروغی، شرمی، درویش کاکا، قاضی میرك، شیخ محمد امین، پادشاه قلی، محمدی بیك قاجار، میر فارغی، طبخی، قدری، ساحری، حاجی بیك، فسونی، فیضی، حیرتی، میر هاتفی، خان احمد میرزا، قراری، میر حالی، یقینی، عارف، حجازی،کافی، ثنائی، اوجی، عزی، مایلی، حیاتی، مسیحی، دوائی، نجاتی، قایمی، محمد صوفی، حقیری، نثاری، خواری، شکیبی تبریزی، محمود بیك سالم، طوفی، وصالی، حیدری، صبوری، وقوعی، عجزی، فسونی تبریزی، میر جعفری، حالی تبریزی، سلطان محمد، حکیم ابوطالب، قاضی وافی، چلبی بیك، میر حسین سهوی، فانی، صافی، معروف، طفیلی، خواجه امیر بیك، کافی، میرزا صادق، ثباتی، برکی، فردی، بزمی، وارثی، عبدی.

آغاز: جواهر حمد و ثنائی که مفرح قلوب اصحاب دین. مبین و فتاح ابواب صدور ارباب عشق متین تواند بود اما بعد چنین گوید بنده کمینه تقی الدین محد بن شرف الدین علی الحسینی در اینوقت که این نو باوه که مسمی است بخالصة الاشعار و زبدة الافکار بمکمن ظهور رسیده و تذکرة الشعرا و مجالس النفایس و مکارم الاخلاق را ... میمون نهاد پدید شده

چاپ: تهران، انتشارات میراث مکتوب، ۱۳۸۶ش

[تذکره‌نویسی در هند و پاکستان از دکتر نقوی: ۱۲۴-۱۳۴ تاریخ تذکره‌های فارسی از گلچین معانی ۵۲۴/۱-۵۵۶؛ الذریعه ۳۰/۴ و ۳۱ و ۲۱۲/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۳۹/۱؛ جنگ ۴۵۷/۱؛ دنا ۱۰۷۲/۲ با عنوان «تذکرة الشعرا» (۸ نسخه) و ۹۱۳/۴ با عنوان «خلاصة الاشعار ...» (۱۷ نسخه)؛ عکسی دائرة المعارف ۱۱۰/۲]

شرح و حواشی:

۱- تذکره شعرا

۲- خلاصة الاشعار و زبدة الافکار = تذکره (منتخب)؛ طغائی

کمره‌ای، علینقی بن محمد هاشم (۹۵۳-۱۰۶۰)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۴۴

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:قرن۱۰؛ افتادگی: آغاز (آغاز خطبه افتاده)؛ مهر: محمد الحسینی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۶گ، ۳۰ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [سنا: ف: ۱-۱۲۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۴۶

آغاز: ذکر حکیم معز الدین مختاری، اسم اصلی وی عثمان مختار است و در ابتدا عثمانی تخلص کرده؛ **انجام:** خورشید بمثل گویدای سرو بلند ×× چون خندیدی بار دگر باز بخند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۹۹۸ق؛ شرح حال تاج الدین حسن غزنوی به خط رفیع الدین بن علی غفاری، غره صفر ۹۹۸؛ مصحح؛ مهر: «عبده جمال الدین محمد الحسینی» (دایره)، «جمال الحسینی» (لوزی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۹۶گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۳۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۲ ط

آغاز: و آن نظم مدح نکته شناسی بود که او ×× از بهر نکته دان دل و کف، بحر و کان کند؛ **انجام:** بقا طفیلی خوان تو باد تا به ابد ×× چو عمر منزلت را مباد بیم زوال. تمت الانتخابات من جمله خاتمة کتاب خلاصة الاشعار ... فی بلدة المؤمنین کاشان حماها الله تعالی عن آفات الزمان و تغیر الدوران بحق محمد و آله المعصومین.

منتخب خاتمه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ جمادی الثانی ۱۰۰۱ق، جا: کاشان؛ افتادگی: آغاز؛ ذیل نسخه ابیاتی است در مدح یک سفینه که نویسنده آن را به خط خود تحت عنوان «لواحد من القدماء» با این آغاز آورده است: درین سفینه نگه کن به چشم معنی بین ××که رشك لعبت مانی و صورت چین است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۴/۲ - ۹۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۰

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۲۷ - ۳۴۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۳۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ برگ‌ها درهم صحافی شده و افتاده دارد و قطعه‌ای از کتاب می‌باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۵ - ۱۵۷]

۶. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۱۵

کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۹۱]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۴/۱ ـ ب

آغاز: برابر

گویا نسخه اصل است چه برخی ار جاها سفید مانده و در حاشیه هم نوشته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵۹گ (۱پ-۲۵۹ر)، ۲۵ سطر

(۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۷/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۹۷]

۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۹ -ج

آغاز: و تشریف سلطنت دربارگاه احدیت او می‌بخشد تا اساس از کان جهان نهاده؛ **انجام:** هرگز مطاع مهر ومحبت چنین نبوده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه در پاریس در ۲۸/۱۰/۲۷ در دست عباس اقبال بوده، قزوینی این نسخه را دیده و یادداشت‌هایی بر آن نوشته است و اقبال بر آن یادداشتی نوشته و فهرست کرده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۸گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۳-ف و ۲۱۹۴-ف و ۵۶۲۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۹ و ۳ - ۱۷۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۸-عکسی و ۱۱۳-عکسی و ۱۱۴-عکسی و ۱۱۶-عکسی و ۱۱۷-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۹۰

دارای سرگذشت ظهور الدین فارابی تا شمس الدین تبریزی و تاریخ تألیف۹۸۵تا۹۹۳ در آن آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۱؛افتادگی:آغاز و انجام؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۶۳گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۶ - ۷۰۰]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۸۱

کا: تقی الدین محمد، تا: ۱۰۰۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۲/۳×۲۳/۵سم [رایانه]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۲-فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۷ق، جا: کاشان؛ این یادداشت: «این کتاب اول مال حاج لطف علی بیک آذر تخلص صاحب آتشکده بوده و اشعار شعرا را از این کتاب انتخاب کرده که در حواشی علامت انتخاب گذاشته است سلیقه حاج بیگدلی از این معلوم می‌شود که مثلا در این تذکره از اشعار سوزنی و مختاری از هر کدام سه هزار بیت شعر است قریب به صد بیت انتخاب کرده سهل است که از یک قصیده که انتخاب کرده اشعار خوب را ترک کرده، نمی‌دانم سلیقه انتخاب نداشته یا این که عمدا چنین اشعار برگزیده است که اشعار خود را ... جلوه دهد. ... در حق حاجی لطف علی همان هجو طوفان کافی است که یک بیت او در نظر است. ز شعر خود در او بنوشت بسیار ×× سقط شد تذکره «در زیر این بار»»؛ تملک: فرهاد میرزا مورخ ۱۲۶۱؛ مهر: «ابن محمد علی محمد حسین»؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم، جلد: تیماج قرمز،۹۸۲ص،۳۰سطر چهار ستونی،اندازه:۱۹×۳۳سم[ف:۲۱ - ۷۰]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۸

دارای اشعار فیضی دکنی، میر معصوم نامی، عرفی، ظهور، نظیری، اقدس، جلال الدین حسن، حکیم شفایی، شانی تکلو، حالتی ترکمانی، شکیبی، سحابی استرآبادی، مؤمن حسین یزدی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۶]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۴

آغاز: حمد و سپاس بیعدد آفریدگاری را سزد که نفس ناطقه رامعدن جواهر اسرار معرفت و منبع ازلال حکمت گردانید تا نوع انسان باستعداد کمالات قولی و فعلی باصناف سعادات دنیوی و اخروی مخصوص گردد

تذکره در شرح حال عبدی شیروانی بپایان رسیده و از اصول دوازده گانه هفت اصل در این نسخه موجود و پنج اصل ناقص است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۳ق؛ مجدول و مذهب؛ ۶۱۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۹۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۴۲

آغاز: سهمه فی قوسه کالطیر فی برج السماء ×× سیفه فی کفه کالبرق فی جوف الغمام / پشت عصیان را به دیوار عطایش اعتماد×× دست طاعت را به دامان قبولش اعتصام؛ **انجام:** انشاء الله تعالی در مجلد رابع که رکن ثالث است ابتدا از افضل الشعراء خوااجه حافظ کرده در ذیل او شعرای آن زمان سمت تحریر خواهد یافت تا غزل سرایان زمان مولانا جامی که هر کدام باز جوهری اند از کانی. امیدوار از کرم و فضل ایزد تعالی که جمیع طالبان ذروه علیا را به هدایت توفیق به مطالب و مقاصد خود برساند. بحق محمد و آله الطاهرین تم فی یوم السبت سلخ شهر رجب المرجب سنة اربع و الف من الهجرة النبویة علیه افضل التحیة

بخشی از خاتمه (اصل ۱ و ۱۱) از آغاز نسخه اوراق بسیار افتاده است و آنچه باقیمانده بخش شعرای کاشان (اصل اول از خاتمه) و استرآباد است که در آن از این شعراء یاد شده است: محتشم کاشانی، حسن سلطان نزیل کاشان، امیر رفیع الدین حیدر معمایی، میر معز الدین محمد، خواجه امین الدین محمد، میرزا حسابی، مولانا ضیاء الدین محمد، میرزا جلال الدین محمد حکیم، مولانا رکن الدین مسعود، مولانا تابعی، مولانا فردی، مولانا شوخی، مولانا تاجری، مولانا خضری، مولانا حشمتی، حافظ مراد، مولانا سرودی و مولانا زلالی. پس از آن اصل یازدهم در ذکر شعرای دارالخلافه ری و دار الفتح استرآباد و نواحی آن بلاد در دو فصل، فصل اول: در ذکر شعرای بلده مذکوره (۳۹پ) از این اصل فقط زندگی و اشعار قاسم بیک حالتی موجود است و پس از آن افتادگی دارد. (بنا بر برگ‌شماری قدیمی نسخه بین برگ‌های ۳۱۹-۴۳۰ افتاده است. بعد از برگ ۴۳۰ هم دو برگ پایانی نسخه قرار دارد)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ در ابتدا نوشته شده این نسخه ۴۲۹ ورق است که هم اکنون فقط ۴۵ برگ آن باقیمانده است، برگ اول فهرست مجلد ثالث کتاب شامل نام شعرایی که یاد آنها در این مجلد آمده بوده: «و آن مشتمل است بر جمعی از غزل سرایان متقدمین و بعضی از قصیده گویان» که اکثر آنها هم اکنون از نسخه افتاده است، در

پایان محمد محسن در ۳۰ شوال ۱۲۳۴ق یادداشتی نوشته و پس از برگشماری اوراق مکتوب نسخه آنها را ۴۳۱ ورق دانسته است؛ اهدایی:رهبری،اسفند۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: تیماج بنفش، ۴۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۰۳]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۹۶-عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: مجلس، ضمن کتابهای اهدایی محمد صادق طباطبایی ش ۳۱۶۸۷، ۴۸۵۴؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الثانی ۱۱۰۰ق؛ در پایان آن آمده: «تمت الانتخابات من جمله خاتمه کتاب خلاصة الاشعار و زبدة الافکار علی ید مؤلفه و مصنفه و منتخبه ... تقی الدین محمد بن شرف الدین علی الحسینی فی رابع عشر شهر جمادی الاخری من العام الاول من المأئة الحادی عشر من الهجرة فی بلدة المؤمنین کاشان»؛ ۵۱۷ص، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۱۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۰عکسی

آغاز: و تشریف سلطنت دربارگاه احدیت ... اما بعد چنین گوید بنده کمینه تقی الدین محمد بن شرف الدین علی الحسینی؛ **انجام:** باد غم جست در لهو و طرب دربندید ×× موج خون خاست سر بهو و طرب بگشائید

قسمت اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه حاضر قسمتی از این تذکره است که در دو قسمت و طی دو شماره معرفی می‌شود. دارای بعضی حواشی قبل از کتاب اسامی شعراء و شرحی مختصر درباره مؤلف نوشته شده؛ ۱۶۸گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱ - ۲۳۶]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۱عکسی

آغاز: دست خونست درین غمزه خونین ×× آه اگر ششدره دور قمر بگشاید؛ **انجام:** از ما جهان جهان نخرد کس بنیم جو ×× هرگز متاع مهر و محبت چنین نبود

قسمت دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاقرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۶گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱ - ۲۳۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۴۹

آغاز: اصل دوم در ذکر شعرای دار السلطنه صفاهان حفظها الله تعالی عن مفاسد الدوران؛ **انجام:** دارم امیدی که رضوانش می‌گوهر دهد.

از اصل دوم تا قسمتی از اصل پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ صفحه شمار نا مرتب است، با یادداشتی به این مضمون «این کتاب تذکره دولت شاهی از مال کمترین علی اکبر ابن عبد القادر بزاز کاشانی تبا ۱۲۵۲ و صفحه شمار نامرتب و از میان آنها صفحاتی افتاده است»؛کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج مشکی، ۱۲۷گ، ۲۶ سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۲-۲۳۱]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۶

آغاز: یعسوب الواصلین مطلوب الکاملین خورشید سپهر امامت جمشید سریر کرامت واقف معارج لاهوت عارف مدارج ناسوت منبع عیون مشاهده؛ **انجام:** در دل از بس ندم که هست مرا ×× طاقت آنکه دم بر آرم نیست

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی نقاشی، ۲۲۸گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۰]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تابکی بر جهد چو بوزینکان ×× پای کوبد به نفحه و طنبور / یا زبهر یکی که پنچه سال ×× عمربگذشت بی نماز و طهور

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ در خاتمه ترجمه منوچهری آورده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۸۲گ، ۳۱ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۴ - ۳۵۲]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۲۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۶۳۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۷۹]

۲۲. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۲۹عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳۱گ [جنگ: ۱ - ۴۵۷]

۲۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۶۶۳ عکسی

بخشی از خلاصة الاشعار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه عکسی است که اصل آن دانسته نشد که متعلق به کدام کتابخانه است؛ جلد: گالینگور مشکی، ۷۷گ، ۱۷-۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۸۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۲-فیروز

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۹۸۲ص، ۳۰ سطر چهارستونی، اندازه: ۱۹×۳۳سم [ف: ۲۱ - ۷۲]

● خلاصة الاشعار و زبدة الافکار = تذکره (منتخب) /

تراجم / فارسی

xolāsat-ol aš'ār va zobdat-ol afkār = tazkere (mn.)

طغائی کمره‌ای، علینقی بن محمد هاشم، ۹۵۳-۱۰۶۰ ؟ قمری

toqā'ī kamare'ī, 'alī-naqī ebn-e mohammad hāšem (1547 - 1650)

وابسته به: خلاصة الاشعار و زبدة الافکار = خلاصة الافکار = تذکره میر محمد تقی کاشی؛ حسینی کاشانی، محمد بن علی (- ۱۰۲۴)

گزیده «خلاصة الاشعار» تقی الدین محمد کاشی است، به‌گونه‌ای که داستان‌های عشقی آن را پیراسته و در زندگی‌نامه‌ها تنها به حقایق تاریخی و گزیده سروده‌ها بسنده کرده است. و چون کاشی هموز زنده بود، این کار بر وی گران آمد. (احمد منزوی)

[تاریخ تذکره‌های فارسی ۵۶؛ سرگذشت کمره‌ای از گلچین معانی در مجله

ادبیات مشهد س ۳ ش ۲ و ۳؛ دنا ۹۱۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۹۰۴/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۶۴

از ابوالفرج رونی است تا فرید الدین احول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الاول ۱۰۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱۶ – ۱۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۶

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اوراقی از نیمه آخر آن افتاده و با قلم تازه‌تر تکمیل شده و شرح حال و اشعاری از حسینعلی خان سلطانی کلهر با همین قلم تازه در ص ۸۰–۸۲ (به‌جای دنباله اشعار ازرقی و اوائل ترجمه و اشعار کمال اسماعیل که از نسخه افتاده) افزوده شده. از آخر اشعار نجیب و اول ترجمه و اشعار خاقانی و نیز از آخر اشعار اخسیتکی و اول ترجمه و اشعار مجیر افتاده و اشعار مجیر نیز ناتمام مانده، فهرست اسامی شعرا که بر پشت برگ اول یاد شده با ترتیب موجود در نسخه مطابقت ندارد اسامی شعرا در بالای صفحات تکرار شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۵۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳ – ۵۴۲]

● **خلاصة الاصول** / کلام و اعتقادات / عربی

xulāṣat-ul usūl

سبزواری، محمد کاظم بن محمد علی، ق۱۲ قمری

sabzevārī, mohammad kāzem ebn-e mohammad ʻalī (-18c)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷–۱۱۱۰ق)

تاریخ تألیف: سلخ ربیع الاول ۱۱۰۷ق

شرح مفصل مزجی است بر رساله «اعتقادات مجلسی» که در هنگام حیات وی به این تألیف پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۰۱

آغاز: نحمدك یا من تعرف نفسه لعباده و دل علی ذاته بذاته و توحد فی ذاته صفاته؛ **انجام:** الکریم الرؤف الملی المنان.

خط:نسخ،کا: محمد حسین بن کارکیا محمد، بی‌تا؛ در عداد کتب وقفی شیخ محمد صالح علامه حایری تسلیم کتابخانه شده؛ واقف:عزیزالله الحسینی،۱۵ربیع الاول ۱۱۱۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۴۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ – ۱۲۸]

● **خلاصة الاصول** / شعر، اصول فقه / عربی

xulāṣat-ul usūl

کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، – ۱۲۲۳ قمری

kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad samīʻ (- 1808)

ارجوزه‌ای مختصر و کوتاه در مبانی و قواعد اصول فقه که در یک «مقدمه» و چند «بحث» تنظیم شده و در آن مباحث الفاظ، ادله عقلیه، اصول عملیه و تعادل و تراجیح به نظم کشیده شده است. مشتمل بر ۹۹ بیت. البته نسخه‌های این منظومه از نظر تعداد ابیات و ابیات آخر منظومه مختلف است. در الذریعه آخرین بیت منظومه این بیت نقل شده است: «و لا تقلد میتا فقد نقل ×× عدة اجماع علی ان لا یحل».

آغاز: سبحانه من لایزال محسنا×× حمدی الیه المالك المهیمنا / احمده شکرا علی نواله ×× مصلیا علی النبی و آله / وبعد هذی درربهیة×× نظائر الفقه بها محویة ... الفقه علم بفروع الدین×× عن اجتهاد کامل متین (مبین) (یقین)

انجام: ولاتقلد میتاً فقد نقل ×× عدة اجماع علی ان لا یحل

[الذریعة ۴۵۹/۱، ۲۱۳/۷، ۱۲۱/۸، ۸۴/۲۳؛ دنا ۹۱۴/۴-۹۱۵ (۱۴ نسخه)]

۱. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۴۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاختم القول بحمدالله ×× مصلیا علی رسول الله / و آله السادة فی البارین ×× لا فرق الله بینهم و بینی

خط: نسخ، کا: مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ در پایان حاشیه‌ای از ملاغلامرضا آرانی آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف مخ]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۸/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۴۷۵]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۷۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** منهی اخت امة وطئتها ×× ملکا و بنت الاخ علی عمتها.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۵گ (۱ر–۵ر) [ف: ۲ – ۹۵]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۲۱/۲-۲۵/۱۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاختم القول بحمد الله ×× مصلیاً علی رسول الله / وآله السادة فی الدارین ×× لافرق الله بینهم وبینی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۷۲۷]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۷۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵ – ۲۱۵۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۹/۲-طباطبائی

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۳؛ در الذریعه آخرین بیت منظومه این بیت نقل شده است: «و لاتقلد میتا فقد نقل ×× عدة اجماع علی ان لایحل» در نسخه حاضر پس از این بیت بالا ۶ بیت زیر نیز وجود دارد: «و لا اجتهاد فی ضروریاتنا ×× و غیر توفیقی موضوعاتنا / و یحرم التقلید مسن اجتهد ×× و فی

اصول الدین من کل احد / مرجحات النص فی الاخبار×× تعارضت عند اولی الابصار / فانطن الا قوی حین ذاک یتبع ×× و الامر للمجتهدین یتبع / و اولو المرجوح کیلا یطرح ×× و الجمع للشاهد ایضا صرحوا. قد جف قلمه الشریف الی هنا و قد تم فی یوم ... فی سنه ۱۲۸۴»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۲ – ۳۳۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۳۳۲

خط: نسخ، کا: سید احمد، تا: ۱۲۶۱ق [الفبائی: – ۲۳۶]

۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۲/۲

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۹ق؛ اندازه: ۱۰×۱۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۵۸۳]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۰۷/۲

آغاز: احمده شکرا علی نوآله ×× مصلیاً علی النبی وآله / وبعد هذی در ربهیه ×× اصول فقهنا بها محویه؛ **انجام:** فی مثل عصر ما ادعاه لایهن ×× عما مضی امنع ثم اجماع السلف / نقلاً الینا خبر عالی السند ××ولو طوینا عنه باب الفقه سد

خط: نسخ، کا: علی رضا ابن اسحاق حسینی فراهانی، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ۵ – ۲۱۵۶]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۸۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اله الساده فی الدارین ×× لا فرق الله بینهم و بینی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم[ف:۲-۵۹۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۳۱

آغاز: برابر **انجام:** واله السادة فی الدارین ×× لافرق الله بینهم و بینی.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن فتاح، بی‌تا؛ ۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ – ۳۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۲۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** واله السادة فی الدارین ×× لافرق الله بینهم و بینی.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ – ۳۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** واله السادة فی الدارین ×× لافرق الله بینهم و بینی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۸ص، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶ – ۳۹]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این منظومه در حاشیه اصول بی نامی که ضمیمه کتاب شماره ۸۵۵/۲ کتابخانه است می‌باشد[ف:۱-۶۲۰]

۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۵۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فسلم الله و صلی دائماً ×× علیهم ماالدهر کان قائما

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای من؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش پارچه سرمه‌ای، ۱۸۶گ، ۶ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۴ – ۲۸۲]

۱۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۶۳/۱

آغاز: احمده شکراً علی نواله ×× مصلیاً علی النبی و آله / و بعد هذی درر بهیة ×× اصول فقهنا بها محویة / ارجوزة نظمتها تسهیلاً ×× و الله حسبی و کفی وکیلاً / سمیتها «خلاصة الاصول» ×× و الله ارجوغایة المامؤل

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱پ–۲پ)، [ف: ۲ – ۳۹۰]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۵۴/۱-۱۲/۱۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترکیبها ان کنت مما یعرف ×× کعقدك الاحاد لایختلف / ثم اذا ما ساقك العد الی ×× عشرة آلاف لما تکملا

در اول نسخه حاضر این منظومه از بحرالعلوم دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۴–۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۷۲۷]

● **خلاصة الاصول** / اصول فقه / فارسی

xulāṣat-ul usūl

عقدائی، محمد تقی بن علی، ق۱۳ قمری

'aqdā'ī, mohammad taqī-ye-bn-e 'alī (- 19c)

مباحث استدلالی در اصول فقه و دارای یک «مقدمه» و پنج «مقصد» و یک «خاتمه» که به جهت محمد ولی میرزا نوشته است: مقدمه: در شناختن معنی اصول فقه؛ مقصد ۱. مبادی لغویه، دارای ده باب؛ مقصد ۲. بعضی از دلیل‌های شرعی، دارای دو باب؛ مقصد ۳. سنت، دارای سه باب؛ مقصد ۴. دلیل‌های عقلی، دارای چهار باب؛ مقصد ۵. اجتهاد و تقلید، دارای دو باب؛ خاتمه: در تعارض و تعادل و ترجیح، دارای سه مطلب.

آغاز: الحمدلله الذی جعل الاصول اصولا للفروع و الفروع فروعاً للاصول و صیر الادلة الاربعة مسالك دین الرسول ...

انجام: و خواه در دلیل فقاهتی باشد و خواه اجتهادی و وجهش ظاهر است.

[دنا ۹۱۵/۴ (۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ پشت برگ اول این یادداشت آمده: «مصنف این کتاب از تلامذه سید سند صاحب مفاتیح است»، یادداشتی از محمد حسین خوئی به تاریخ شعبان

۱۳۳۱وهمین شخص حاشیه‌های مختصری نیز بر کتاب دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۴ - ۵۸]

۲. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱/۱۷۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸۳گ (۳پ-۸۵پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۴۳]

۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۰۴۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۰گ، قطع: رقعی [ف: - ۱۲۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوتراب، تا: ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی، ۱۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۹۰]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۵۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، برای شاهزاده محمد ولی میرزا؛ اهدایی: احمد شریعت عقدائی؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۵۸گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۱۹]

● خلاصة الاصول / شعر،اصول فقه / عربی

xulāṣat-ul usūl

قاجار، حسینقلی محسن، ق۱۳ قمری

qājār, hoseynqolī mohsen (- 19c)

منظومه‌ای است در بیان مختصر قواعد اصول فقه مشتمل بر: تعریف علم و فائده و موضوع آن، واضع و وضع اشیاء، تقسیم لفظ و معنی، حقیقت و مجاز، اشتراک، اوامر، نواهی، منطوق و مفهوم، ادوات عموم، عام و خاص، مطلق و مقید، مجمل و مبین، حجیت کتاب، حجیت اخبار، اجماع، ادله عقلیه، اجتهاد و تقلید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۶۵

آغاز: قال اقل الخادم الابرار ×× حسینقلی محسن القاجار / سجل احوالی بدولت شاهی×× معروفه فی هذه النواهی / احمد ربی الله خیر سید ×× مصلیا بعد علی محمد؛ **انجام:** یا رب ثبتنی علی ولاهم×× و نجنی من شر من عداهم / وارحم علی عند هول القبر×× و فی الحاسبتم عند الحشر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰گ، ۱۱ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۸۱]

● خلاصة الاصول / اصول فقه / عربی

xulāṣat-ul usūl

کرمانی راینی، عبدالله بن محمد علی، - ۱۳۲۷ قمری

kermānī rāyenī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad ʻalī (- 1909)

در الذریعه (۲۱۲/۷) از خلاصة الاصول شیخ عبدالله بن شیخ محمد علی کرمانی راینی در گذشته در نجف در ۱۶ رمضان ۱۳۲۷ شاگرد شیخ مرتضی انصاری یاد شده است. این نسخه ما که در روز ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۹۴ در نجف تألیف شده هم باید همین کتاب باشد گرچه در صفحه عنوان کسی نوشته که از شیخ مرتضی و به خط او است با اینکه شیخ در ۱۲۸۱ درگذشته پس از او نمی‌توان باشد. عنوان‌ها در این کتاب «خلاصه» است و «تذنیب» و تا مبحث تقلید را دارد.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۲۸ - ج

آغاز: هذا المجلد الثانی من خلاصة الاصول. بسمله. و به نستعین. الباب الثالث: فی البحث عن الادلة الدالة علی کیفیة عمل المکلف فی مرحلة الاطاعة و الامتثال عند العلم بالحکم و عند الجهل به و التحیر من اجله. خلاصة: استقل العقل المعتضد بالنقل بلزوم تعرض المکلف العالم بالاحکام حقیقة او حکماً و المتمکن بالعلم بها کذلک لامتثالها و ادائها علی وجه یطابق غرض المولی؛ **انجام:** الا بحکم الشرع و ظاهر تکلیفه و لا ضرر و لا ضرار فی الدین و الحمدلله رب العالمین ... قد وقع الفراغ من جمع هذه الکلمات و تخلیصها عن الزیادات فی المشهد المقدس العلوی الغروی فی الیوم التاسع و العشرین من ربیع الثانی من شهور سنه اربع و تسعین بعد المأتین بعد الالف ... و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی؛ نسخه از آقای مجد الدین خریداری شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: - ۳۳۴]

● خلاصة الاصول فی شرح مبادی الوصول / اصول فقه / عربی

xulāṣat-ul usūl fī š.-i mabādī-yil wuṣūl

امامی، علی بن حسن، ق۸ قمری

emāmī, ʻalī ebn-e hasan (- 14c)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

به درخواست: تقی الدین ابراهیم بن محمد طبری

تاریخ تألیف: ۵ رجب ۷۰۶ق

شرحی است مختصر و توضیحی با عناوین «قال، اقول» بر «مبادی الوصول» استادش که در زمان حیات مؤلف نگاشته است. در مقدمه آورده است: «فلما کان کتاب شیخنا المعظم العلامه المکرم افضل المتاخرین جمال الحق و المله و الدین ابی منصور الحسن بن الشیخ السعید الفقیه سدید الملة و الدین یوسف بن المطهر الحلی متع الله المسلمین بطول بقایه الموسوم بمبادی الوصول الی علم الاصول مشتملاً علی لب القواعد الاصولیة جامع بلوغه غایة الایجاز و الاختصار و خلوة عن التطویل و الاکثار

سئلنی الشیخ الصالح الزاهد العابد الورع تقی الدین ابراهیم بن محمد الطبری و فقه الله تعالی عل ما یرضیه املا المختصر متضمن شرحـ... مبین لمعانیه المستوره».
آغاز: بسمله ا ... الحمد لله ذی القدره و الجلال المنزه بوجوب وجوده عن الاشباه و الامثال ... اما بعد فلما کان کتاب شیخنا المعظم ... جمال الحق ... ابی منصور الحسن ... متع الله المسلمین بطول بقائه بمبادی الوصول الی علم الاصول مشتملا علی لب القواعد الاصولیه ... سالنی الشیخ الزاهد ... تقی الدین ابراهیم بن محمد الطبری ... املاء مختصر یتضمن شرحه ... فشرعت فی ذلک ... و سمیته بخلاصة الاصول ... قال دام ظله بعد ما فرغ الخطبه و رتبته علی فصول
انجام: کذلک لا من الاستحسان و فی زمن الصحابه و التابعین من غیر انکار احد فیکون اجماعا و هاذا آخر ما ذکرنا من هذه المقدمه فنقطع الکلام حامدین لله سبحانه علی ابلاغ مرادنا و مصلین علی اشرف رسله الغر الاماجد من عترته
[دنا ۹۱۴/۴ (۶ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حیدر بن ابراهیم بن علی طبری، تا: شنبه غره صفر ۷۳۳ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۲۱۰]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۰
آغاز: الاول خاصة و هو عدم النقل و الاستصحاب و کذلک المجاز علی خلاف الاصل؛ **انجام:** برابر
از اواسط فصل اول تا آخر؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: علی بن سعد بن علی بن سعد، تا: دوشنبه ۲۶ جمادی الاول ۶۷۶ [تاریخ تحریر یقیناً ۷۶۷ق بوده که در قرون اخیر با مرکب آبی تغییر داده شده است]؛ در ذیل برگ آخر نوشته شده: «بلغت مقابلته بنظر العبد الفقیر الی الله تع غازی بن حسن بن هلال العکاری و اجتهدت فیه غایة الاجتهاد»؛ واقف: ابن خاتون عاملی، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۲۱۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلایدل الاعتبار علی شیء من خصوصیاتها فلا یدخل
خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۶ق، در عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با آثار بلاغ؛ تملک: احمد ابن الحر، عبدالعزیز الحانینی، حسن بن ... به تاریخ صفر ۷۵۶؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۰گ (۲۹پ-۱۴۸پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ - ۸۷]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۶/۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، کا: رستم بن حسین عبد الله استرآبادی، تا: ۸۴۸ق؛ ۱۲۲گ (۷۶-۱۹۷) [ف: ۲۳ - ۶۸۳]
۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۴۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الجواب المراد بالإیات اتباع احسن ما هو دلیل و هو النص و الاجماع و غیرهما من الادلة ... من غیر انکار احد فیکون اجماعا و هذا آخرما ذکرنا ... و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
خط: نستعلیق، کا: شاه ملا بن لطف الله قاری ساوجی، تا: سلخ جمادی الثانی ۹۶۱ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، از ابتدا تا انتها در مشهد مقدس تصحیح و مقابله شده؛ مهر: «محمدعلی بن محمدباقر» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۱۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۳۵/1
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعتقاد اکثر اصحابه مستند الی التقلید لعدم الممارسة و البحث فی حقهم و بان النبی.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۲۲۵]

● خلاصة الاعتبار فی الحج و الاعتمار = المنسک الصغیر / فقه / عربی

xulāṣat-ul i‘tibār fi-l ḥajj wa-l i‘timār = al-mansik-iṣ ṣaġīr

شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴ - ۷۸۶ قمری

šahīd-e avval, mohammad ebn-e makkī (1334 - 1385)
آغاز: بعد حمد الله علی آلائه و صلی الله علی سیدنا محمد و آله فهذه واجبات الجچ و العمرة وضعتها تقریباً إلی الله تعالی و هی فصلان ...
انجام: المتمتع بها نیابة عن فلان بن فلان لوجوب ذلک علیه و علی قربة الی الله تم المنسک الصغیر للشهید بحمده و توفیقه
[الذریعه ۲۱۴/۷؛ دنا ۹۱۵/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۰۷/۴
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به استناد جلد ۳۵۷/۳۶ ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن احمد فرج بن احمد بن حسن بن مبارک اوالی سهلاولی، تا: ۹۴۷ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۳۵ر-۳۹پ)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۹ - ۸۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۲۰-۱۲۱)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۲سم [ف: ۳۶ - ۳۵۷]

● خلاصة الاعتبار فی معرفة ذات الجبار / کلام و اعتقادات / عربی

xulāṣat-ul i'tibār fī ma'rifat-i ḏāt-il jabbār

مقدمه مختصری است در اصول دین با ذکر ادله و نقل بعضی از اقوال دانشمندان علم کلام از اهل سنت. این مقدمه دارای چهار «باب» و یک «خاتمه» است: باب ۱. توحید، دارای چهار بحث و شش مسئله؛ ۲. عدل، دارای دو بحث؛ ۳. نبوت؛ ۴. امامت؛ خاتمه: در معاد و موضوعات دیگر. در دیباچه می‌گوید: «هذه مقدمة فی علم الکلام نرجو بوضعها المهابة و الاکرام موجزة بالاختصار و الاقتصار و سمیتها بخلاصة الاعتبار فی معرفة ذات الجبار مع معرفة النبی و الامامة و الوعد و الوعید کی ینجو بها من النار و یخلد فی الجنان ذات القرار ...».

آغاز: بسمله. الحمد لمن اوجد الخلق من العدم و استاثر بالوحدانیة و القدم و عز عن النظیر و تعالی عن التقدیر ...

انجام: و یکفینا هول مادون ذلک من المحن بجاه آل محمد فان جاههم عظیم عندالله تعالی و لنقطع الکلام مثنین علی الله و مصلین علی محمد و صحبه الکرام و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم تسلیماً.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۲۶/۸-۱۹/۱۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹ص (۴۷-۵۵) [عکسی ف: ۳ - ۶۶۳]

● خلاصة الاعتضاد فی الفرق بین الظاء و الضاد / لغت / عربی

xulāṣat-ul i'tiḍād fi-l farq bayn-aẓ ẓā' wa-ḍ ḍād

ابوحیان، محمد بن یوسف، ۶۵۴ - ۷۴۵ قمری

abū-hayyān, mohammad ebn-e yūsof (1257 - 1345)

وابسته به: الإعتضاد فی الظاء و الضاد = أرجوزة الإعتضاد؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

مؤلف در این کتاب قصیده ابن مالک نحوی را به ترتیب حروف مرتب و ابتدا کلمات صحیح سپس مضاعف و معتل را آورده و در هر مورد ابتدا ثلاثی و سپس رباعی و غیره را متذکر شده است. مؤلف رساله‌ای دارد با نام «الارتضاء فی الضاد و الظاء» [کتابنامه بزرگ قرآن کریم ۲۵۰/۱] که گویا همین رساله است. مؤلف این ابیات را در مدرسه فخریه مصر، در روز جمعه ۸ صفر ۶۸۵ق در نزد رضی الدین قسطنطینی بن عمر بن ابی الحسن قسطنطینی قرائت نموده است، این کتاب و مشتمل بر چهار «فصل» است: ۱. بیان احکام الظاآت و ابوابها در چندین باب؛ ۲. معنی الابیات؛ ۳. اعرابها؛ ۴. بیان مخرجها.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۶۳/۱۲

آغاز: الحمدلله خالق النسم من العدم و منطق الالسن بالحکم و مفضل هذه الامة علی سایر الامم؛ **انجام:** و قوله تعالی و انظر الی الهک و قوله تعالی انظروا الی ثمره الثانی النظر بمعنی.

بیست و هفت باب از فصل اول را شامل است و در هر یک از باب‌ها یکی از کلمات دارای حرف «ظاء» ذکر شده است بدین ترتیب: الباب الاول: باب الحظ ... الباب الثانی من الظاآت باب الکظم ... الباب ۲۷ من الظاآت باب النظر. دنباله ابواب فصل اول و همچنین تمامی فصول ۲ و ۳ و ۴ از نسخه حاضر ساقط شده است؛

خط: نسخ، کا: محمد بن سالم بن محمد بن سالم بن سعید بن عمر العذری العوسجی بلداً و الشافعی مذهباً، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۱۲۶-۱۲۹)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳۵ - ۱۷۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۵/۱

آغاز: قال الشیخ العالم ... هذا کتاب لخصته من کتاب الاعتضاد فی الفرق بین الظاء والضاد و رتبته علی ما فیه ظاء من حروف المعجم؛ **انجام:** و ابوالیقظان اسم الدیک و اتیقظ الرجل بمعنی أخذ و بمعنی لزم.

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن ناصر بن ثابت حسینی، تا: سه‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۱۰۹ق؛ یک رباعی از شیخ حسن صاحب معالم به نقل از حاج ملاعباسعلی به خط «محمد حسینی»؛ تملک: سیدمحمد حسینی در ۱۵ صفر ۱۳۴۲؛ ۱۶گ (۲پ-۱۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۲]

● خلاصة الاعتقاد / کلام و اعتقادات / فارسی

xolāsat-ol e'teqād

علینقی بن احمد

'alī-naqī ebn-e ahmad

رساله‌ای اعتقادات در «مقدمه» و هفت «باب» و «خاتمه» که برای پادشاه صفوی ساخته است.

آغاز: حمد و ثنا و ستایش و کریمی را سزاست که حله خلتش زیوریست زیبنده و حلیه محبتش گوهری است ارزنده گلشن امید از نسیم عنایتش تازه.

[دنا ۹۱۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۸۰/۹]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تا وجود انسانی از ارکان اربعه آخشیجانی بر باد پیش طاق الوان سپهر بشمس مهر ... باب پنجم در معاد بدانکه معاد در شرح بازگشتن است بحیات بجهت یافتن جزای عملی که پیش از موت ازو صادر شده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:پارچه،۱۳۴گ،۱۷سطر(۶/۵×۱۶)،اندازه:۱۲×۳۲سم[ف:- ۵۱]

● **خلاصة الاعتقاد** / کلام و اعتقادات / فارسی

xolāsat-ol e'teqād

نظام آبادی قزوینی، اخی محمد

nezām-ābādī qazvīnī, axī mohammad

رساله مختصری است در اصول عقاید که در پنج «اصل» و «خاتمه»: ۱. توحید؛ ۲. عدل؛ ۳. نبوت؛ ۴. امامت؛ ۵. معاد؛ خاتمه: در معرفی فرقه‌های متصوفه دراطراف قزوین و سنیان آن دیار که به صورت غیر منظم به بحث پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۸/۲

آغاز: سپاس و ستایش بی قیاس خدای را سزد جل شأنه که واجب الوجود لذاته است و ثنای با سپا عادلی را رسد که ذا مقدس او از فعل قبیح منزه است؛ **انجام:** هر که دل با خدای دارد راست ×× همه کارش خدای آرد راست / و انکه بر لق اعتماد کند ×× خاک دو دیده مراد کند

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق؛ کاغذ: شرقی، ۴۷گ (۲۱پ–۶۷پ)، ۲۰– ۲۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۳ – ۶۱۰]

● **خلاصة الاعراب = شرح المصباح فی النحو** / نحو / عربی

xulāṣat-ul i'rāb = š.-u miṣbāḥ fī-n naḥw

طوسی، حاج بابا بن ابراهیم، – ۸۷۰ قمری

tūsī, hāj bābā ben ebrāhīm (- 1466)

وابسته به: المصباح فی النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسید (۵۳۸–۶۱۰)

شرحی است به صورت مزجی بر کتاب «مصباح» ناصر بن عبدالسید مطرزی نحوی؛ برخی آن را از طوسوی، ابراهیم بن عبدالکریم، (– ۹۰۰ ؟) قمری دانسته‌اند.

آغاز: بسملة، الحمدلله ولی الانعام فاطر السموات و الأرض جاعل الملائکة لازم ... و بعد فهذه حواش کتبها حاج باب (بابا) ابن حاج ابراهیم بن حاج عبدالکریم بن عثمان الطوساوی للمصباح ... أما بعد حمدالله ذی الأنعام اعلم آن ها حرف لا خلاف لدلالته علی معنی فی غیره ...

انجام: لئلا یزول بناؤهن من عن السکون و [الـ] للمتکلم ... تقول أکرمت و أکرمنا و ودعونا و رمینا و أعطینا فی المرفوع و فی المنصوب أکرمنی و أکرمنا فدعانا و رمانا و أعطانا؛ تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب

[دارالکتب ۲۹۷/۱ (چاپ ۱۹۶۴) ج۲. ۱۰۸ (چاپ ۱۹۲۴)؛ کشف الظنون ۴۴۹/۲؛ دنا ۹۱۶/۴ با انتساب به دو نفر]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یکون ما قبلها ساکن فی المنصوب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۳۴ق، جا: خوش الان مدرسه عبادالله خواجه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۹گ، ۲۱ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۹ – ۲۳۷]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۷۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن علاءالدین، تا: جمادی الاول ۹۷۹ق، جا: ماردین مدرسه قاسمیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۲۴۹]

۳. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۸

خط: نسخ مغلوط، کا: پیاله خلیفه، تا: ۱۱۳۱ق؛ مؤلف در این نسخه حاجی ابراهیم بن عبدالکریم بن عثمان الطوسوی نامیده شده؛ تملک: سید هادی خسروشاهی تبریزی به تاریخ ۱۳۷۰؛ جلد: مقوایی، ۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: – ۹۰]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** حروف الزیادة سبعة: ان وان ... حروف المصدر ثلاثة، ماوان و ان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۴۲گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۳۸۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۶۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بشیوه ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترکی ضخیم، جلد: مقوای چیتی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۱۱۹۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۳/۲ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: علی بن شیخ نورالدین، تا: قرن ۱۲، جا: کمیش؛ مصحح، محشی با نشان‌های «سید علی زاده و ...»، عبارت «یا کبیکج» در میان کتاب؛ مهر: «... اوغللرندن مصطفی ناظم کتبخانه سی ... ۱۲۳۹ ... حوضه» (گرد)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۷۲گ (۷۷ر–۱۴۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف:۲-۴۰-۲۲۶]

● **خلاصة الاعمال** / دعا / فارسی

xolāsat-ol a'māl

حسینی امامی، محمد ربیع، ق۱۲ قمری

hoseynī emāmī, mohammad rabī' (- 18c)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تألیف: ۶ ربیع الثانی ۱۱۰۷ق

گروهی از اخوان از مؤلف درخواست کردند که نسخه‌ای صغیر الحجم تألیف نماید حاوی مهم عبادات و دعاهای جمیع سال، وی این کتاب را در پاسخ آنان پرداخته؛ در یک «مقدمه» و ده «فصل» و یک «خاتمه»: مقدمه: در آداب دیدن هلال ماه نو؛ فصل ۱. اعمال ماه محرم؛ ۲. اعمال ماه صفر؛ ۳. اعمال ماه ربیع الاول؛ ۴. اعمال ماه رجب؛ ۵. اعمال ماه شعبان؛ ۶. اعمال ماه رمضان؛ ۷. اعمال شب و روز عید فطر؛ ۸. اعمال ماه ذی القعده؛ ۹. اعمال ماه ذی الحجه؛ خاتمه: در گذاردن بعضی از نوافل.

کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۴۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین حمد الداعین الراکعین الساجدین ... و بعد چون بمیامین عنایات الهی و رواشح فیوض نامتناهی؛ **انجام:** و هر گاه که از این رساله منتفع گردند این غریق بحر عصیان را باستدعای رحمت و مغفرت یادآوری نمایند
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: - ۵۳]

● **خلاصه اعمال** / بهائیت / فارسی

xolāse-ye a‘māl

خراسانی، محمد کاظم بن محمد باقر

xorāsānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad bāqer

مشتمل بر «مقدمه» و نه «باب» و «خاتمه»: مقدمه در بیان معرفت قبله؛ باب ۱. آداب وضو و صلوة یومیه و صلوة مولود و صلوة آیات است؛ ۲. صوم و ادعیه مختصه شهر صوم است؛ ۳. طریقه تغسیل و تکفین و صلوة میت و دفن نمودن اموات وارثین و تقسیم اموال میت بر وارثین است؛ ۴. طریقه و آداب طواف نمودن بیت الله است؛ ۵. احکامات فروغ؛ ۶. الواح و مناجاتی که جمال مبارک ابهی جل کبریائه نازل فرموده‌اندغ ۷. بیان اعیادی که مقرر فرموده؛ ۸. بیان عقد و طریقه و مدت ایام تربص نساء است؛ ۹. زیاراتی که جمال مبارک ابهی جل کبریائه نازل فرموده‌اند و بیان مبدأ تاریخ و اسامی بدیع که برای هفته و ایام شهور سنین حضرت رب اعلی جل ذکره مقرر فرموده‌اند.

اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۳۰
آغاز: صدر صفحه آغاز چنین آمده: «هر کس بخواهد از این کتاب لوحی استکتاب کند، جز هم نباشد، الواح مبارک جمال قدم جل شأنه را علاحده و انواع نقطه اولی روح ما سوا. فداه علاحده، ادعیه جات را علا حده چه که بنص مبارک طلعت مبارک میثاق نهی است. و چون این کتاب قبل از نهی نوشته شده است، محض آگاهی احباء عرض شد که بدانند نهی است.»، «بسم الله الاقدس الابهی الحمدلله الذی تعالت بدایع رحمته و افضاله و طلاطمت ابحر جوده و عنایته الی ان یظهر بکل سلطانه ... ببهاء ذاته سئلک بسراج الذی اشتغل فی قطب الاکوان ... اما بعد چنین گوید این لا شی ء فانی محمد کاظم»؛ **انجام:** از اقوال شان صدق ظاهر و از افعالشان نفحات قدس متضوع گردد و الروح علیک و علی اخوانک علی الذین سبقهم الهدایه من الله المقتدر العزیز الکریم
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۳؛ تقریظ آیت الله نصیر الاسلامی بدین صورت: «مطالب این کتاب از زبان ملحد و زندیق منکر مبدا و معادی تراوش کرده و بقلم کافر و فاسق بالعبارة الخری خری از خرهای عالم نوشته شده است. لعنت تمام موجودات بر تألیف کننده، انشاء نماینده و نویسنده این مزخرفات که برای ریاست دو روزه دنیا بدست آوردن نانی منکر تمام مقدرات عالم شده و برخی از کثافت و نجاست به اسم دین در مقابل با روی با عظمت توحید و دیانت ساخته است»، رکابه‌دار؛ مهر: «وقف کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم- اراک»، «از کتب اهدایی آیت الله نصیر الاسلامی به کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم» (چهارگوش)؛ کاغذ: الوان، ۳۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [دو کتابخانه اراک: - ۵۱]

● **خلاصة الافتضاحات** / شعر / فارسی

xolāsat-ol eftezāhāt

یغما جندقی، ابوالحسن بن ابراهیم قلی، ۱۱۹۶ - ۱۲۷۶ قمری

yaqmā jandaqī, ab-ol-hasan ebn-e ebrāhīm qolī (1782 - 1860)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۸۷/۸-عکسی
آغاز: خلاصة الافتضاح. ای قامت کج واجت چون طبع تو ناموزون ×× وی رؤیت مشمومت چون بخت تو نامیمون؛ **انجام:** کسی حکایت از این خوبتر ندارد یاد ×× که بر مراد و مرادی دزد لعنت باد
نسخه اصل:آستان قدس،ش ۴۶۶۰[در فهرست نیامده]؛خط:نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق، حسب الخواهش قبله گاهی عباسقلی آقا؛ضمن«کلیات»او؛۲۷ص(۲۰۵-۲۳۱)[عکسی ف: ۲ - ۱۱۰ و ۲۲۵]

← خلاصة الافکار ≻ خلاصة الاشعار و زبدة الافکار

● **خلاصة الافکار** / تراجم / فارسی

xulāṣat-ul afkār

ابوطالب لندنی، ابوطالب بن محمد، ۱۱۶۶-۱۲۲۱ قمری

abū-tāleb-e landanī, abo-tāleb ebn-e mohammad (1753 - 1806)

تاریخ تألیف: ۱۲۰۵- ۱۲۰۷ق
زندگی‌نامه ۴۹۲ تن از سرایندگان کهن و میانه و نو است، در یک «مقدمه» و ۲۸ «حدیقه» و یک «خاتمه»، مقدمه درباره شعر فارسی و روش تذکره‌نویسی، و هر حدیقه برای یک حرف که ۳۰۹ تن را در بر می‌گیرد و یک ذیل در ذکر و ثبت بیتی چند از ۱۶۰ تن در زندگی‌نامه ۲۳ تن از همروزگارانش. (احمد منزوی)
آغاز: لآلی منثور سپاس و ستایش باستحقاق نثار دامن کبریای ناظمی تواند بود که بمحض قدرت کامله گوهر بیمانند سخن و معانی در عقد الفاظ و لسان انسانی کشید.
انجام: فهرستی دیگر بقید ورق داعی در اول کتاب مرتب نمود تا هر اسمی را که خواسته باشند فوراً بی تعب تلاش توانند براورد.

[تذکره نویسی فارسی، ص ۴۷۷؛ دنا ۹۱۶/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۹۰۵/۳]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی بخش، تا: اواخر ۱۲۱۲ق؛ جلد: مقوایی، ۵۱۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ – ۵۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۳۷
خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن زین العابدین کوشککی، تا: ۲۰ محرم۱۲۳۶ق،به‌دستور آقا محمد حسن عبدالکریم کوشکی؛ جلد: تیماج سبز، ۳۵۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۳ – ۱۰۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۰۳
خط: نستعلیق خوش، کا: نادر الحسینی بن میرزا محمد کاظم شهیر به میرزا آقاسی نقاش، تا: ۲۵ رجب ۱۲۴۰ق؛ دو صفحه اول و صفحه آخر مذهب و مجدول به طلا؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: روغنی زمینه مشکی، ۳۸۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۳۰/۵سم [ف: ۲ – ۲۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۰۶/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: روغنی زمینه مشکی، ۵۶۲ص (۱–۵۶۲) [سنا: ف: ۲ – ۲۱۸]

۵. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۲۱عکسی
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۰گ [جنگ: ۱ – ۴۵۸]

● **خلاصة الافکار** / اصول فقه / عربی
xulāṣat-ul afkār

آقا میر، میرزا ابوالحسن، ق۱۴ قمری
āqā mīr, mīrzā ab-ol-hasan (- 20c)

منظومه مختصری است شامل حدود ۲۰۰ بیت در مبحث استصحاب از زبدة الاصول شیخ بهائی؛ ناظم در اوایل نظم، به نام خود و نام منظومه تصریح می‌کند: «و بعد فالعبد الاثیم المرتهن ×× الرضوی الموسوی ابوالحسن / یقول هاؤم احفظوا کتابیه ×× لزبدة الاصول نظماً حاویه / سمیته خلاصة الافکار ×× اوضحت فیه غامض الاسرار».
آغاز: احمد من علمنا البیانا ×× ملهم شکراً اطلق اللسانا / مصلیاً علی النبی العربی ×× و آله لاسیما نفس النبی ... من الادلة لدی الاصحاب ×× ما هو معروف بالاستصحاب ...
انجام: و الحمدلله علی الهدایة ×× فی خاتم الامور و البدایة / صل علی الخاتم للنبوة ×× ثم علی المخصوص بالاخوة / ثم علی الائمة الهداة ×× السادة القادة و الولاة.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: هاشم بن حاج سید حسین موسوی فالی، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۳۰۹ق؛ مصحح؛ واقف: سید محمد تقی کراماتی فالی، اردیبهشت ۱۳۷۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با روکش مشمع، ۲۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۲۱۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۵عکسی
آغاز و انجام: برابر
اصل نسخه نزد حفید ناظم محفوظ است؛ خط: نسخ، کا: هاشم بن حاج سید حسین موسوی فالی، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۳۰۹ق؛ مصحح، محشی، یادداشتی از سید محمد تقی فالی درباه ناظم و منظومه حاضر؛ قصیده‌ای عربی درباره امام رضا علیه السلام با مطلع: «فیا حبذا من طوس اذ کان مودعاً ×× بها حجة الرحمن فی الخلق یسع»؛ صفحات نسخه تصویری حاضر در صحافی جا به جا شده است؛ ۲۳ص، ۱۱سطر [عکسی ف: ۳ – ۶۲]

● **خلاصة الافکار فی معرفة الادوار** / گوناگون / عربی
xulāṣat-ul afkār fī ma‘rifat-il adwār

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۷۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● **خلاصة الافکار و نقاوة الاسرار** / منطق، فلسفه / عربی
xulāṣat-ul afkār wa nuqāwat-ul asrār

اثیرالدین ابهری، مفضل بن عمر، – ۶۶۰ ؟ قمری
asīr-od-dīn-e abharī, mofazzal ebn-e ‘omar (- 1262)

مؤلف در پیش گفتار کتاب می‌گوید: «من خلاصه و برگزیده آنچه را به‌خاطر من و دیگران رسیده بود در این کتاب آوردم و بر بسیاری از قاعده‌های منطقی خرده گرفتم و آن را خلاصه نامیده و در پنج گفتار ترتیب دادم». عنوان‌های این کتاب «المقالة» و «المطلع» است. در پنج «مقاله».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۵۲/۴
آغاز: الحمد لله الذی انشاء بقدرته قواعد الوجود و اوجد بحکنه بدایع الجود افاض باشراق نوره عالم الملکوت؛ **انجام:** و انما یلزم ذلک ان لولزم من انتفائ الملازمة علی ذلک فلم قلتم انه یلزم لا بد له من برهان ... و نعم الوکیل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نام مؤلف در فهرست نیامده؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۱ص (۴۰۷–۵۱۷)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۹ – ۱۳۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۱۰/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۶۷۱]

● **خلاصه اقوال حکما و متکلمین** / کلام و اعتقادات / فارسی
xolāse-ye aqvāl-e hokamā va motekallemīn

حسینی گیلانی، محمد یوسف بن محمد صادق، ق۱۴ قمری

hoseynī gīlānī, mohammad yūsof ebn-e mohammad sādeq (- 20c)

این رساله در رد بعضی از عقاید فلاسفه و متکلمین ارباب مذاهب است که ابتدا فلاسفه بر سه گروه تقسیم شده و هر یک از آنان به گروه‌های دیگر تقسیم شده‌اند و شامل یک «مقدمه» و چهارده «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان طوائف ایشان است؛ مقاله ۱. بیان اقوال محققین از حکمای ملیین؛ ۲. حقیقة جسم، ۳. ماهیت، ۴. زمان، ۵. وجود و عدم، ۶. احکام افلاک، ۷. مذاهب حکمای فلاسفه در بیان کیفیت عناصر و مزاج؛ ۸. بیان مجملی از مذاهب حکمای طبیعیین؛ ۹. بیان مجملی از مذاهب دهریه و اهل نجوم؛ ۱۰. بیان مجملی از مذاهب ملاحده؛ ۱۱. بیان مجملی از مذاهب طائفه متصوفین؛ ۱۲. بیان مجملی از مطلب و قواعد حکمای ملیین اسلامی است ... .

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۵۹/۳

آغاز: حمد و ستایش حکیم علی الاطلاق و خارج از حیطه ادراک حواس مشاعر و شایسته بارگاه کبریاء دحضرت معبود است؛ **انجام:** فقد عرف الله عز و جل و این کلام راجع به اثبات ذات حضرت احدیت است ...

تا بخشی از مقاله ۱۲ است و بخش دیگر نسخه افتاده؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵۶گ (۷۷-۱۳۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۷/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۸۳]

● خلاصة الاقوال فی معرفة احوال الرجال / رجال / عربی

xulāṣat-ul aqwāl fī ma‘rifat-i aḥwāl-ir rijāl

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۹ ذیقعده ۷۰۷ق

این کتاب از مؤلفات مختصر جامع و معتبر و مشهور این فن است و تفصیل مباحث را مؤلف به تألیف دیگرش «کشف المقال» احاله داده ــ که تا کنون نسخه‌ای از آن یافت نشده ــ کتاب مرتب است بر دو «بخش» و «خاتمه»: ۱. در بیست و هفت «فصل» در راویان مورد اعتماد مصنف؛ ۲. در بیست و هفت «فصل» در راویانی که مورد وثوق نیستند. خاتمه دارای ۱۰ فایده است که نخستین فایده درباره اسماء رواتی است که اصحاب در کتب اخبار، اسامی آنان را ترک کرده و تنها به کنیه‌ها اکتفا نموده‌اند که نام و حالشان به سهولت یافت نمی‌شود. مؤلف اسامی راویان را به طور دقیق حرفی ذکر نکرده، و عزیزالله مجلسی آن را مرتب به ترتیب حرفی دقیق نموده است.

آغاز: الحمدلله مرشد عباده الی سبیل الرشاد و هادیهم الی طریق النفع فی المعاش و المعاد وصلی الله علی اشرف العباد محمد المصطفی الهاد و علی آله الغرر الامجاد صلوة تتعاقب علیهم تعاقب الاعصار ...

انجام: و قد اقتصرت من الروایات الی هؤلاء المشایخ بما ذکرت و الباقی من الروایات ... فی کتابنا الکبیر من اراده وقف علیه هناک و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمدالنبی و آله الطاهرین.

چاپ: کتاب مکرر چاپ شده؛ مشار عربی، ص۳۳۴، دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۰ق.، وزیزی، ۱۴۱ص (صص ۱-۱۴۱)

[الذریعة ۲۱۴/۷ و ۲۱۵؛ مکتبة العلامة الحلی، طباطبائی ۱۱۸-۱۲۶؛ ریحانة الادب ۱۷۶/۴؛ مصفی المقال:۱۳۲؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه: ۲۴۷/۱- ۲۶۴(۱۶۸ نسخه؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۹/۲؛ دنا ۹۱۷/۴- ۹۲۳ (۲۱۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة خلاصة الاقوال = الفوائد و الزوائد؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵)

۲- نهایة الآمال فی ترتیب خلاصة الاقوال؛ منعل قمی، علی بن علی (- ۱۰)

۳- الرواة = مختصر خلاصة الاقوال = المختصر بالروات = ترتیب خلاصة الاقوال؛ شریف بغدادی، محمد بن علی (-۱۰)

۴- حاشیة خلاصة الاقوال؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱)

۵- حاشیة خلاصة الاقوال؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

۶- ترتیب کتاب خلاصة الاقوال فی معرفة الرجال؛ طریحی، فخرالدین بن محمد (۹۷۹-۱۰۸۷)

۷- خلاصة الاقوال فی احوال الرجال (ترجمه)؛ تبریزی، محمد باقر بن محمد حسین (-۱۲)

۸- ترتیب خلاصة الاقوال

۹- تبویب خلاصة الاقوال

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۵۰

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن علی حافظ طبری، تا: اوایل ذیقعده ۷۴۲ق، جا: نجف اشرف؛ تملک: احمد بن جارالله صیمری در ۱۰ شوال ۱۰۹۱؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۰۴

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد بن مبارک بن محمد بن ابی صریف، تا: قسم اول دوشنبه ۲۷ شوال ۸۹۵ و قسم دوم ۸۹۷ق؛ مصحح، محشی از کتاب‌های مختلف، نسخه را سه مرتبه در قطیف مقابله کرده‌اند دو مرتبه به تاریخ‌های سه‌شنبه ۱۱ رمضان ۹۰۴ و یک مرتبه به تاریخ دوم رجب ۹۰۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۲۶۳]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم کتاب خلاصة الاقوال فی معرفة الرجال و الحمدلله رب العالمین ... اجمعین.

خط: نسخ کهن، کا: عبدالله، تا: محتملاً قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۷گ، ۱۶ سطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۵سم [ف: ۹ – ۲۶۲]

۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۸۵

آغاز: غیر المعجمة و اسم ای نعیم الفضل بن عمر و لقبه دکین بالدال

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۹۹]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۰۹

هر دو بخش را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۹۷گ، ۱۹سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۹/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ – ۳۸۱]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۷۳

خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسینی، تا: گویا از قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱– ۱۰۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۳۸

خط: نسخ، کا: طاهر حسینی حسین مرعشی، تا: ۲۳ رمضان، قرن ۱۰، جا: نشلج اکاشان؛ مصحح، محشی؛ وقف‌نامه کتاب به خط محمد اسماعیل بن شمس الدین محمد حسینی طبیب به تاریخ ربیع الثانی ۱۲۳۴ و مهر «العبد محمد اسماعیل الحسینی» (مربع) و «عبده شمس الدین محمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۱ – ۴۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی از شهید دوم و پسرش شیخ حسن و ابن داود، از روی نسخه شهید دوم ظاهراً نوشته شده؛ تملک: محمد محسن بن محمد رضا حسینی، رضا قلی به تاریخ ۲۵ ذیقعده ۱۰۵۸؛ مهر: «یا صادق آل محمد» (بیضی)، «عبدالحسین بن محمد تقی الحسینی» (بیضی)، «کلب آستان سلطان دین ابوالحسن» (مربع)؛ تاریخ وقف: ۱۲۵۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۵۶]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۹۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مقابله شده سال ۹۹۰ با نسخه تصحیح شده مولانا عبدالله شوشتری که او با نسخه شهید مقابله کرده بوده؛ تملک: محمد بن غیاث الدین در ۱۱۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۵سم [ف: ۶ – ۴۵۹]

۱۰. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۱۰۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ محشی از شهید دوم و جز او، با یادداشتی به نقل از مفتاح الفلاح شیخ بهاء الدین سلمه الله؛ ۴۱گ، ۲۱ سطر، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: – ۲۳۶]

۱۱. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۷

انجام: محمد بن احمد بن قضاعة بالقاف المضمومة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۳۰گ، ۲۱ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۸۴]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ این نسخه را محمد محسن بن علی اکبر حسینی رضوی خادم دو نوبت مقابله نموده، تاریخ ختم نوبت اول:۲۲ذیحجه ۱۰۰۴، نوبت دوم در جمادی الاول ۱۰۲۴، محشی؛ واقف: نائینی؛ ۱۶۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۶ – ۶۰۰]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه شوال ۹۰۸ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، با علامت بلاغ، و چنانکه از حاشیه بعضی صفحه‌ها برمی‌آید با نسخه‌ای که بر علامه و پسرش فخر المحققین خوانده شده بود مقابله شده؛ تملک: سید حسین بن حیدر عاملی کرکی که قاسم بن محمد خادم نجفی در رمضان سال ۹۹۱ نوشته (کرکی در صفحه آخر قسم اول و صفحه آخر قسم دوم نوشته است که کتاب را مقابله و مباحثه و تصحیح نموده)، محمد حسین بن محمد نظر؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۲۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۳۱]

۱۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۷۷

کا: عطاءالله بن مسیح بن ابراهیم بن حسن آملی، تا: ۹۴۴ق، قطع: خشتی [ف: – ۱۳۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن محمد بن جعفر بن یوسف حسنی عیناثی، تا: ۲ ذیقعده ۹۴۹ق؛ نورالدین بن فخرالدین این نسخه را در ذیحجه همان سال مقابله با نسخه شهید ثانی داشته و نسخه شهید ثانی رونویس شده بوده از نسخه که نزد فخرالمحققین فرزند مؤلف بوده و مؤلف بر آن گواهی مقابله نگاشته بوده؛ ۱۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ – ۵۹۹]

۱۶. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۸۵/۱

آغاز: احمد بن ابراهیم بن ابوحامد المراغی روی الکشی عن علی بن محمد بن قتیبة

خط: نستعلیق، کا: محسن بن محمد حسینی، تا: نیمه صفر ۹۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۱۰۷گ (۱ر-۱۰۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: – ۷۰]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۰۶

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن حسن مشهدی، تا: جمعه ۲۱ رمضان ۹۵۷ق؛ از روی نسخه محمود بن احمد بن طاهر حسنی طباطبائی که در مشغره شام در پنج شنبه ذی القعده ۹۵۴ کتابت کرده بوده، محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن سیاه، ۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۲ – ۱۰۵]

۱۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۰۴/۱

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمود بن فضل الله استرآبادی، تا:

۹۵۸ق؛ از روی نسخه‌ای که قاسم بن اسماعیل بن عنان کشی از روی نسخه اصل در ماه رمضان سال ۷۰۰ نوشته بوده؛ تملک: عماد الدین بن محمد بن حسین حسینی استرآبادی، عماد الدین حسن بن محمد حسینی استرآبادی در ۹۸۹ (و شاید این دو نام یک تن باشد)؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳ - ۲۵]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۴۳ و ۲۱۸۱ عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن عارف حسنی، تا: ۱ ذیحجه ۹۵۸ق؛ مصحح، محشی، با امضای بلاغ، در دو برگ آخر اجازه‌ای روایی به «سید نورالله حسینی» از شخصی که نام وی پاک شده؛ تملک: محمد علی کاشانی، محمد رسول بن عبدالعزیز کاشانی با مهر مربع «محمد رسول الله»؛ مهر: «انی لکم رسول امین» (بیضی) با تاریخ ۱۱۸۳، کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۱] و [عکسی ف: ۶ - ۲۲۸]

۲۰. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۴۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: کیقباد بن حاج علی بحر آبادی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۹۶۰ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۵ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: - ۳۴۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۳۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۰ خوئی

آغاز: او توقفت فیه ورتبت کل قسم علی حروف المعجم ... القسم الاول فیمن اعتمد علیه و فیه سبعة و عشرون فصلا؛ **انجام:** برابر

دیباچه ندارد؛ خط: نسخ و ثلث، کا: محمد بن عبدالله بحرانی، تا: ۹۶۱ق؛ مجدول، مصحح، با نشانه سماع، محشی از مصنف و دیگران؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۷ - ۱۱۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۷۷/۱

خط: نستعلیق، کا: علاء الملک بن عبدالقادر حسینی مرعشی، تا: چهارشنبه ۱۴ محرم ۹۶۴ق، جا: قزوین؛ از روی نسخه قاسم بن اسماعیل بن اسماعیل که از روی نسخه مؤلف نوشته بود، با دقت مقابله شده، محشی که بعضی از آنها با نشان «عش» از کاتب نسخه می‌باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۹گ (۲پ-۷۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۸ - ۷۲]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۸۵/۱

خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن عبدالنبی قطیفی خطی طائی، تا: ۱۸ رمضان ۹۶۶؛ محشی با نشان «بخطه ز، ز بخطه» و جز اینها، دو بار مقابله شده؛کاغذ:سمرقندی،جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۲۷گ(۶پ-۱۳۲ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۵-۴۲۳۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۰۷]

۲۴. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه:۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ محرم ۹۶۶ق (پایان قسم اول)، ربیع الاول ۹۷۷ (پایان کتاب)؛ مصحح، محشی؛ تملک: لطف الله بن حسین رازی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۹۶]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۲۷/۲

خط: نسخ، کا: محمد آقا خانی بن حیدر، تا: ۹۷۱ق، جا: نجف اشرف؛ مقابله شده، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ (۴۴پ-۱۴۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۲سم [مختصر ف: ۳۳۳]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۹۱/۳

خط: نستعلیق، کا: باحرر عبدالعلی الحلفایی، تا: شعبان ۹۷۲ق؛ مصحح با نسخه‌ای که از نسخه مؤلف نوشته شده، با بلاغ نسخه اصل از زین الدین بن علی مشهور به ابن الحاجه و نسخه عبدالله بن مشرف جزائری و بلاغ نسخه‌ای به سال ۸۵۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ (۴۳پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۰]

۲۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۴۲

آغاز: الباب الرابع ایوب ثلثة رجال. ایوب بن نوح بن دراج؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن تاج الدین حسن نخعی، تا: ۹۷۸ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۴۲۹]

۲۸. شیراز؛ دستغیب، بدرالدین؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۹ق، جا: کلکنده؛ قطع: وزیری [نسخه پژوهی: ۱ - ۶۱]

۲۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۱۰

دوازده برگ نیمه نخستین است با نیمه دوم آن هم از آغاز افتاده و نسخه در هم و آشفته است؛ خط: نسخ، کا: ملک حسین بن نظام الملک مشهدی، تا: رمضان ۹۸۰ق؛ مقابله شده، قطع: وزیری؛ [نشریه: ۷ - ۱۴۹]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۲۸/۱

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد (کاشانی)، تا: یک‌شنبه ۲۷ رمضان ۹۸۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۰گ (۱پ-۸۰پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۲۱۳]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۰۳

آغاز: السجستانی وقف علی موسی بن جعفر (ع) ثم ثال بموته لنظره فی نجومه و خالف اصحابه. ذکره الکشی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: ملک حسین بن نظام الملک، تا: ۹۸۰ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده، با امضای «ثم بلغ قبالا و تصحیحا»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن سرمه‌ای، ۴۱گ،

۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۱۱]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۴/۱

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن پیر علی بیرجندی، تا: ۹۸۰ق؛ با اجازه قرائت حسین بن عبدالصمد حارثی در هرات در ربیع الاول ۹۸۱ به مولانا قاسم به خط خود، با خط عبدالله بن فتح الله بسطامی در میانه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۴۳]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی افضل النبیین و اشرف المرسلین محمد و آله الاطهار و صحبه و اهل بیته الاخیار.

خط: نسخ، کا: حسین بن کمال بن حسین بن علی بن عیسی بن محمد اوالی، تا: جمعه ۱۰ شوال ۹۸۳ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی با امضاء «زین. حسن»، واقف نسخه حواشی را از شهید ثانی و فرزندش شیخ حسن صاحب معالم دانسته؛ واقف: فهرستی؛ ۴۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۶ - ۶۰۰]

۳۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۳۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ شعبان ۹۸۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۹]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مولی شاه مرتضی بن محمود کاشی، تا: دوشنبه ۳ صفر ۹۸۵ق؛ مهرشاه مرتضی و برخی از فرزندان او، در پشت برگ یکم جلد دوم خط فیض کاشانی است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۸ - ۳۱۲]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۰۶

خط: نستعلیق، کا: جمال الدین بن علی هزار جرینی طبری، تا: ۹۸۵ق؛ مصحح، محشی، با نسخه‌ای که یحیی بن محمد بن الحسن (نوه علامه حلی) نوشته و آن را نزد پدرش فخر الدین خوانده و به تاریخ نوزدهم ذیحجه ۷۴۷ برای وی انهائی نوشته بود، مقابله شده است، در صفحه آخر صورت خط فخرالدین و صورت اجازه علامه به شاگردش جمال الدین یوسف بن ناصر بن محمد بن حماد حسینی نیز آمده، بخش دوم این کتاب در نسخه حاضر مقدم بر بخش اول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۸۰]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۰۳

از پایان فصل پنجم در حرف جیم آغاز می‌گردد و فقط بخش نخستین کتاب را دارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: شوال ۹۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۷۲گ، ۲۲سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۴ - ۳۸۰]

۳۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۷۸

خط: نسخ، کا: یوسف بن محمد بن محمد بن زین الدین حسینی، تا: پنج‌شنبه ۳ شعبان ۹۹۳ق؛ ۱۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: - ۱۴۸]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله و جنده ثم التابعین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه نزد محمود بن محمد لاهیجانی مقابله و تصحیح شده، تاریخ ختم مقابله: چهارشنبه ۱۲ شعبان ۹۹۴؛ واقف: شیخ حسین امامی، شهریور ۱۳۲۹؛ ۲۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۶ - ۶۰۰]

۴۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وابن وهب بن الاجدع بالجیم و الدال المهملة ابن اسد و ابوسحیلة بالسین و الحاء المعجمه و عاصم بن طریف بفتح الطاء و میسره بالسین المهملة بعد الیاء المنقطة تحتها نقطتین و ربیعة بن علی و ابواسحق یروی عنه

قسم اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالرزاق، تا: ربیع الثانی ۹۹۸ق؛ جلد: مقوا، ۹۰گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۴]

۴۱. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۶۴/۳

آغاز: ابوالحسن روی عن ابی جعفر و ابی عبدالله علیهم السلام و کان خصیصاً به خالصاً بحدیثنا؛ **انجام:** فهذا ما اردت اثباته مما قاله البرقی و به یتم القسم الاول.

مشتمل بر قسم اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف مخ]

۴۲. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۶۴/۵

انجام: عن ابی محمد هارون بن موسی التلعکبری ره عن ابی عمرو محمد بن عمر بن عبدالعزیز الکشی ره

قسم دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۵گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف مخ]

۴۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۴۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی،۱۵۵گ،۱۵سطر(۷×۱۱)،اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۳۸۱]

۴۴. یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از شهید ثانی [نشریه: ۷ - ۷۱۲]

۴۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۸۵

آغاز: القدر من اصحاب الرضا (ع) و من اصحاب الکاظم (ع) و الحسین اخوه و جعفر؛ **انجام:** حسن بن هلال

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده با نسخه مورخ ۱۰۲۴ق، محشی با امضاء «من رجاله دام ظله»؛ مهر: حاج سید سعید؛ تملک: عبدالله بن حاجی محمد رضا نجل آغا باقر؛ واقف: حاجیه رقیه بیگم دختر حاج میرزا ابوالقاسم تاجر شیرازی، ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۴ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۵۱]

۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۷۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح با نسخه‌ای که حسن بن حسین بن حسن بن معاتق به سال ۷۰۷ نگاشته و بر احمد بن فهدحلی به سال ۸۳۹ خوانده شده؛ ۴۴گ (۱۰۸ر-۱۵۱پ)، اندازه:

۱۹×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۰]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۸۹/۲

انجام: و عن ... بن القسم صحیح وعن سلیمان بن جعفر الجعفری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ از روی نسخه‌ای که از روی نسخه مؤلف نوشته شده، مصحح، در پایان قسم اول علامت تصحیحی از «احمد بن عبیدالله ازماری»، محشی از شهید ثانی، چند یادداشت اجازه از علامه حلی و فخرالمحققین به نقل از نسخه‌ای که کتاب از روی آن نوشته شده؛ مهر: «عبده اردشیر» (بیضی) با تاریخ ۱۲۷۵ق؛ ۱۲۶گ (۶۳پ-۱۸۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۱]

۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۸۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال الکشی قرأت فی کتاب محمد بن الحسین بن بندار بخطه حدثنی محمد بن یحیی العطار قال حدثنی احمد بن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ (۴۹پ-۱۱۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۱]

۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۰۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی زمینه سرخ، ۱۶۸گ، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۰۳]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ، ۲۵۰ص (۱-۲۵۰)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۳۶۵]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۴۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۳۴گ (۱پ-۱۳۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۱۶۳]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۸

آغاز: مصنفات الرواة و لا طولنا فی نقل سیرتهم اذجعلنا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: زین العابدین حسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی، ۱۶۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۵۱۱]

۵۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «قاموس، زی»؛ تملک: حسن بن محمد فتونی نبطی عاملی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۱۵ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: - ۵۴۸]

۵۴. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۱۵/۲

تا محمد بن ابی عمیر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۹]

۵۵. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط و انجام و می‌رسد به «والی هرون بن حمزة الغنوی صحیح و کذاعن ... البجلی»؛ مصحح، محشی با نشان: «ق، ذ، ح، حسن، جامع الاصول» و جز اینها، با نشانه بلاغ؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۵۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۲۶۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴۵ص، ۲۳ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱ - ۲۴۳]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با رمز «زین ره»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۰گ، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۶۷۰]

۵۸. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم

تنها بخش نخست کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۶۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [صد و شصت نسخه: - ۱۷]

۵۹. همدان؛ مدرسه زنگنه؛ شماره نسخه:۱۳/۱

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛از روی نسخه شهید ثانی[نشریه: ۵ - ۳۵۱]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «لطف مد ظله، ۱۲، زین» و غیره آن؛ تملک: محمد جعفر حسینی مازندرانی، محمدباقر بن محمد رحیم همدانی در کاظمین؛ مهر: «غلام علی ...» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۰ - ۴۹]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ محشی با رمز «زین قدس سره» «م ح ق سلمه الله»، نسخه یک بار توسط مظفر علی بن حسن وزوانی و بار دیگر به وسیله عبدالله بن حسین تبریزی (کذا) به سال ۱۰۰۸ در اصفهان تصحیح و مقابله شده؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۱۳۸]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۷

آغاز: عن الرواة و المصنفین مما وصل الینا عن المتقدمین و ذکرنا احوال المتاخرین و المعاصرین؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرضا بن شکرالله بن عارف موغاری، تا: ۱۹ رمضان ۱۰۰۲ق، جا: حلب؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۵۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۰سم [ف: ۲۷ - ۱۳۹]

۶۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقع فیه خلل فی ایراداته هو الغفور الرحیم ...

وحده.
خط:نسخ،کا:علی بن منصور فارائی،تا:۱۰۰۲ق؛کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۸۴]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۶۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد مشتهر به قاضی احسن، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان ۱۰۰۶ق، جا: مدینه منوره؛ ۷۴گ (۳پ-۷۶ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۸سم [ف: ۳۰ - ۹۱]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۱۰/۱
آغاز: روایته مع أن مشایخنا السابقین رضوان الله علیهم اجمعین صنفوا کتباً متعددة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۸ رجب ۱۰۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ با اجازه‌ای از شیخ بهائی برای محمد رضا خادم مشهدی به تاریخ ۱۰۱۶ و پایان جزء دوم نیز دو اجازه از وی برای همو اول به تاریخ۱۰۰۶در قم و دوم به تاریخ سیزدهم صفر۱۰۱۶؛ جلد: تیماج مشکی،۲۴۰گ(۳ر-۲۴۲پ)،اندازه:۱۳×۱۹/۵سم[ف:۱۵-۱۳]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۳۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۰۶ق؛ مصحح، محشی از شیخ بهائی، و صدر الدین محمد بن علی تبریزی ملقب به عبدالوهاب (شاگرد بهائی) انجام داده و به روز یک شنبه ۲۱ شعبان ۱۰۰۶ به پایان برده، مقابله شده توسط همو؛ تملک: صدر الدین محمد بن محب علی تبریزی، سید علی ابن محمد مهدی حسینی فروشانی به تاریخ ۲۳ رمضان ۱۲۹۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۲۲۱]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷۸
خط: نسخ، کا: مصطفی حسینی، تا: جمعه دهه اول ربیع الثانی ۱۰۰۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴ - ۳۱۵]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۹۱
خط: نسخ، کا: سلیمان بن محمد باقر حسینی، تا: ۱۰۰۷ق، جا: کربلا؛ مصحح، محشی بعضی از شهید دوم را با نشانی «ز»؛ تملک: فضل الله بن عباس نجفی، محمد بن عبد الله ابوعزیز خطی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲۷ - ۴۰۰]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن اسماعیل حسینی، تا: ۲ صفر ۱۰۰۷ق، جا: مکه مکرمه؛ محشی به جمله «بخط ز رحمه الله» که از شهید ثانی است، با نسخه مؤلف در مکه کرمه تصحیح و مقابله شده، دارای ۹ فقره یادداشت تاریخی داخل عرض و ملاحظه شد؛ واقف: سید محمد زمان، ۱۰۲۴ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۱۳۷]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۶/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۹۱]

۷۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۶۳/۱
آغاز و انجام: برابر
کا: محمدعلی بن ولی حسینی اصفهانی، تا: ۲ رمضان ۱۰۰۷ق، جا: کربلا؛ مصحح، محشی، مقابله نسخه در دوم محرم ۱۰۰۷ق به پایان رسیده؛ تملک: محمدحسین بن حسین حسینی در ۱۱۲۱ق؛ مهر: «الله خالق کل شیء و هو علی کل شیء قدیر» (مدور)؛ واقف: مهدی بن ابی ذر نراقی، ۱۲۰۱ ق؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف مخ]

۷۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۵۰
خط: نسخ، کا: مؤمن بن مرتضی کاشانی، تا: سال ۱۰۰۹ق (پایان قسم اول)؛ مصحح؛ تملک: عبدالصمد محلاتی در ۱۲۹۵؛ مهر: «محمد امین و رسول خدا» (بیضی)، کتابخانه مجد الدین نصیری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۰]

۷۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه از ربیع الاول ۱۰۰۹ق؛ واقف: محمد سمیع بیک خان اردکانی، ۱۲۴۲ق؛ ۱۰۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۲ - ۷۵]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۸۸۹
خط: نسخ، کا: محمد بسطامی، تا: ۱۰۱۰-۱۰۱۲ق [الفبائی: - ۲۳۶]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۳۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: روز جمعه ۱۷ شوال ۱۰۱۱ق، جا: شیراز؛ محشی با نشان‌های: مهذب، ری، ابن شهر آشوب، ص، ع اه، ست، فهرست، بن داود، جامع الاصول، ق، م د، تاج الاسامی، الایضاح، تهذیب الاسماء عب، س ن، شهید، جش، قاموس، کش الکنی،تقریب و جزانها؛کاغذ:اصفهانی شکری،جلد:تیماج مشکی، ۳۸۰ص (۸-۳۸۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۴۷]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** العلوی الحسینی عن البرهان محمد بن محمد بن علی الحمدانی ...
خط: نسخ، کا: صدرالدین، تا: ربیع الثانی ۱۰۱۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۴۷گ (۱۶پ-۱۶۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۱ - ۱۵۹]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۱
آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و اله الطاهرین؛ **انجام:** و آله الطاهرین المعصومین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق، جا: قزوین؛ نسخه در ۱۰۱۲ مقابله شده؛ واقف: ملامحمد علی تونی ایسیکی، ربیع الاول ۱۱۵۳؛ ۱۲۵گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۶۰۰]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۸۹
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد بن علی حسینی مازندرانی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۰۱۲ق، جا: اصفهان؛ نسخه را محمود بن علی سلیمن مازندرانی در همان سال تصحیح کرده؛ واقف: عباس بن محمد بن علی حسینی مازندرانی؛ ۱۴۳گ [ف: ۶ - ۶۰۰]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن فتح الله بسطامی، تا: یک‌شنبه ۲۵ رجب ۱۰۱۲ق، جا: قزوین؛ شمس الدین محمد بن خاتون عاملی نسخه را از ابتدا تا انتها نزد استاد خود شیخ بهاءالدین عاملی قرائت و تصحیح کرده و به اجازه روایت نائل گردیده و دستخط شریف استاد در پایان هر دو جزء و بلاغ‌هایش در موارد متعدد به چشم می‌خورد این مقابله در سیزدهم رمضان ۱۰۲۷ بوده، محشی با رمز «ب هـ دام ظله»؛ واقف: عباسقلی واعظ چرندابی، اسفند ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۱۳۵]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جمال الدین محمد بن محمود انصاری، تا: شنبه ۱۸ صفر ۱۰۱۳ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۸سم [ف: ۲۷ - ۱۳۷]

۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن فصیح الدین محمد محمد کرهرودی، تا: ۱۰۱۳ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمدتقی مازندرانی، ملا حسن بن ملا محمد ملا شرف الذزفولی، محمد تقی بن محمد مؤمن ذزفولی در ۱۱۷۸؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۱۵۳گ، ۱۹ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۹ - ۴۷]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۸۶

خط:نسخ،کا:جمال الدین محمد انصاری،تا: ۱۰۱۳ق [الفبائی: ۲۳۶]

۸۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۵۱/۱

خط: نسخ، کا: جعفر علی بن جلال الدین، تا: رمضان ۱۰۱۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۴گ (۱پ-۱۷۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۰]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم الحسین ابن عطاء الله ابراهیم، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۰۱۷ق، جا: حیدرآباد دکن؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۹ص (۱-۲۷۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۷۳۷]

۸۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷-خ/۴۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت المقدمة الموسومة لخلاصة الاحوال علی ید الفقیر الی الله علی بن عید (کذا) غفر الله ... تاریخ الیوم الرابع و العشرین من شهر صفر احد شهور سنه التاسعة عشر بعد الالف ۱۰۱۹.

کا: علی بن عید (کذا)، تا: صفر ۱۰۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۱۱۹ص، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۷]

۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نصار پسر محمد حویزی، تا: ۱۰۲۰ق؛ خود نویسنده این نسخه را با سه نسخه برابر و تصحیح کرده، سپس به سال ۱۰۴۹ق عبدالعالی پسر محمد پسر علی پسر ناصر جزایری این کتاب را بر حسین پسر کمال الدین الابرز حسینی حلی خوانده و اجازه روایت به خامه اجازه دهنده، در حاشیه گ۸۳ر و ۱۲۲ر دیده می‌شود، و تاریخ آن ۲۷ رجب ۱۰۴۹ق، محشی با امضاهای «کشی، م د، ۱۲، هـ بخطه، بخط فخرالدین، ایضاح، ن، زی»؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج سرخ، ۱۱۲گ، ۲۴ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۵۶۵]

۸۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۷۵/۳

آغاز: و اما الخاتمة فیشتمل علی فوائد مهمه فی هذاالفن ینبغی معرفتها؛ **انجام:** برابر

مشتمل بر خاتمه کتاب؛ خط: نسخ، کا: نورالدین احمد بن جمال الدین محمد شیرازی، تا: ۱۰۲۱ق؛ مصحح؛ ۸گ (۱۲۹پ-۱۳۶ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۱]

۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شمس الدین عبدالله بن محمد بن مرشد تکنیه حومه شیراز، تا: دوشنبه ۴ شعبان ۱۰۲۳ق؛ محشی؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۹۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۶ - ۶۰۱]

۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم مساعد نعامی حویزاوی، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۰۲۴ق؛ در این نسخه تاریخ ختم تألیف: سه‌شنبه نهم ذیقعده ۷۰۷ نوشته شده، وی بخش اول این نسخه را نزد شیخ بهائی خوانده و مقابله نموده، شیخ بهائی در آخر همان بخش برای وی اجازاتی نگاشته، محشی؛ واقف: نائینی؛ ۱۶۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۶۰۱]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۷۱۶۴

آغاز: برابر **انجام:** روی عن ابی عبدالله و ابی الحسن (ع) و اخوه نوح بن دراج القاضی ایضاً من اصحابنا.

تا اسامی جمیل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۴ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با رمزهای «ز رحمه الله» و «ابن ز»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۴۰]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۹۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: الله قلی الموتی، تا: ۱۰۲۴ق، جا: تنکابن؛ مصحح، با علامت بلاغ و مقابله؛ تملک: حاج محمد علی زنجانی و امانت ابراهیم اردبیلی از او؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: خراسانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۸۹]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۵۸
همان نسخه بالا [مؤید: ۲ – ۱۶۴]

۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ربیعة بن علی و ابو اسحق یروی عنه فهذا ما اردت اثباته مما قال البرقی و به یتم القسم الاول من هذاالکتاب و یتلوه القسم الثانی بحمدالله و منه فی المجروحین و من اتفق [در حاشیه: اتوقف] فی حدیثه و الحمدلله القوی و صلی الله علی النبی الامی [مشکوک] و آله الکرام. [رقم:] قد تمت الکتاب فی یوم الثلثا من شهر ذیقعدة الحرام سنة ست و عشرین بعد الالف حرره العبد الاقل عبدالمطلب.
خط: نسخ تحریری، کا: احتمالاً عبدالمطلب بن یحیی طالقانی، تا: سه‌شنبه ذیقعده ۱۰۲۶ق؛ دارای رکابه، مصحح، با بلاغ شیخ بهائی و چند بلاغ دیگر، محشی در یک موضع به خط «بهاء الحسینی»، مهم‌ترین حواشی این دستنویس را عبدالمطلب بن یحیی طالقانی نگاشته وی شاگرد میرداماد بوده، محشی به نقل از استادش با رمز «م ح ق دام ظله العالی» و هم شامل مواردی بدون علامت، در توضیح خط نسخه، به خط نستعلیق نوشته: «توضیح. بلغ در حواشی تا فصل عرشون بقلم جناب شیخ بهائی است و از فصل عشرون که مرقوم شده «ابتدأ فبلغ اه» خط جناب میر داماد است، پس این کتاب خدمت دو استاد بزرگوار قرائت شده، قرائت نماینده عبدالمطلب طالقانی بوده است از تلامذه جناب میرداماد که حواشی استاد را بعلامت م ح ق در هوامش نقل ... است» (شاید به خط یکی از افراد خاندان نصیری)؛ تملک: عبدالمطلب طالقانی، ابن میرجمال الدین محمد علوی حسینی، درویش ضیاء موحد علوی؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۱۷/۷سم [ف: ۲۷/۱ – ۲۴۴]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالفضل عباس بن سیف الدین مازندرانی، تا: ۱۰۲۷ق، جا: بقعه علائیه؛ با علامات بلاغ، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۱گ (۱پ–۱۲۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۱۲۹]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: نبی فرزند کمال، غروی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۲۷ق؛ مصحح، با عبارت: «بلغ» مقابله شده، محشی با نشان‌های «هـ۱۲، رحمه الله، ۵ و ...»؛ تملک: سید محمد بن سید اسمعیل؛ کاغذ: شرقی رنگارنگ، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۸گ، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف:۳۰–۳۹۰]

۹۵. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: محمود علوی حسینی کرمرودی، تا: نیمه ربیع الاول ۱۰۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ نزد سید میر محمد علی اصفهانی در ۱۵ ربیع الاول ۱۰۲۹ مقابله شده [ف: – ۱۵]

۹۶. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۹۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن محمد رضا حسینی رضوی، تا: دهه اول جمادی الثانی ۱۰۲۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: کاتب با مهر «محمد مؤمن الحسینی» (مستطیل)؛ ۱۸۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۸۳]

۹۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۱۱
آغاز: الجماعة فی توثیقه و ضعفه او لکونه مجهولا عندی ...
برگ اول ان کسر است و تا آخر قسم اول را دارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن اشرف حسنی حسینی، تا: سلخ ربیع الثانی ۱۰۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با امضای «رحمه ا ه – ع ا ه، م ح ق دام ظله العالی، زین رحمه الله شهید»؛ مهر: «نوروز علی» (چهارگوش)، حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۸گ، ۲۲ – ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۵۲۱]

۹۸. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۳۲ق [مخطوطات مرتضوی: ف: – ۱۶]

۹۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق [نشریه: ۷ – ۵۳۴]

۱۰۰. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۴
خط: نسخ، کا: ملک عزالدین بن محمد اشرف تونی، تا: دهه آخر ربیع الاول ۱۰۳۴ق؛ ۱۷۶گ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: – ۸]

۱۰۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۶۷۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۳۵ق؛ مصحح، در تاریخ ۱۰۳۵ق مقابله شده؛ واقف: حاج محمد مهدی فراش حرم مطهر حضرت رضا علیه السلام، بر علمای اثنی عشریه مشهد رضوی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۲ – ۵۳]

۱۰۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۷۰
خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن جمال الدین محمود، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۰۳۶ق؛ محشی از شهید ثانی؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۲۳]

۱۰۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۳۵
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن میر ابوالفتح حسینی خادم جامع عتیق اصفهان، تا: پنج‌شنبه ۴ ذیقعده ۱۰۳۷ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی؛ با اجازه‌ای که حسین بن حسن مشغری جبل عاملی به تاریخ دهه سوم (صحیح دهه چهارم است) از قرن

یازدهم برای ابوتراب مشهدی در مشهد نوشته؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۱۵۴]

۱۰۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۶۸/۲

فقط قسم دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی کشمیری، تا: ۳ محرم ۱۰۳۸ق،جا:مشهد رضوی مدرسه یوسف خواجه؛مصحح، با نشانی بلاغ، محشی با نشانی محمد باقر و از دیگران؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۶گ (۸۱ر-۱۶۶ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۲۳۴]

۱۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۷۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۰۳۹ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوایی، ۱۴۴گ (۱پ-۱۴۴پ)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۸ - ۴۰۳]

۱۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نصرالله بن حسن بن حسین بن عیسی حسنی، تا: ۱۰۴۰ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۵گ، ۱۶سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۶۷]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ جعفر، تا: دوشنبه ۱۱ رمضان ۱۰۴۰ق؛ محشی با رموز «ز رحمه الله» «ابن ز» «ب هـ رحمه الله»، «حسن بن زین رحمهما الله»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: حنایی ، جلد: میشن ماشی، ۲۵۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۷ - ۱۳۸]

۱۰۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۵۰

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمدباقر حسینی آملی قاضی، تا: ۶ ذیحجه ۱۰۴۳ق؛ در حاشیه یکی از صفحه‌های نسخه‌ای که این نسخه از روی آن نوشته شده چنین نوشته بوده: «و فرغ من تعلیقه حسن بن حسین بن حسن بن معاتق سنة ۷۵۷ق» و آن نسخه بر احمد بن فهد در ۸۳۹ق خوانده شده بوده، در ص ۱۲ر معنی جمله‌های زیر را دارد: فخرالدین تهذیب را دوبار یکی در نجف و یکی در راه حج بر پدرش علامه خوانده است، در پایان به خط نونویس معنی زیر آمده: در نسخه‌ای کهن از «جامع الاخبار» دیدم که آن را محمد بن محمد بن سبزواری در پنج‌شنبه ۱ صفر ۶۷۹ق تألیف کرده؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۱۲ سطر (۴/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۸۱]

۱۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۴۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد معصوم بن محمد بیک اردستانی از بلاد عجم، تا: سه‌شنبه سلخ ربیع الثانی ۱۰۴۶ق؛ مصحح، محشی؛تملک:عبدالرحیم بن محمد نبی؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۳سم [ف: ۴۳ - ۹۵]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۳۲

خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: چهارشنبه ۶ جمادی الاول ۱۰۴۸ق؛ با اجازه قرائت ملا محسن فیض کاشانی به محمد ابراهیم بن محمد قلی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سیاه، ۱۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۳۳۳]

۱۱۱. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۶۳/۱

خط: نسخ، کا: اسمعیل بن کمال الدین حسین شیرازی، تا: ۱۰۴۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ سطر [نشریه: ۵ - ۸۸]

۱۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۰۴/۱-۳۳/۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد مؤمن، تا: سه‌شنبه ذیحجه ۱۰۴۸ق؛ مصحح، محشی با امضای «ق» و«زی»، با علامت بلاغ سماع؛ در آخر رساله فایده رجالی درباره اصحاب الاصول به نقل از رجال سید بهاء الدین علی بن عبدالحمید حسینی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۲۸]

۱۱۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۳/۱

کا: اسماعیل بن کمال الدین حسینی شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۰۴۸ق؛ ۱۳۵گ [ف: ۱ - ۲۷۰]

۱۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۲۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن نعمت الله طباطبائی، تا: محرم ۱۰۵۱ق؛ محشی؛ جلد: تیماج خرمایی، ۱۳۲گ، ۱۵ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۱۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۸۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین، تا: ۱۰۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۴۶گ (۱پ-۱۴۶پ)، ابعاد متن: ۷/۵×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۳ - ۴۰۸]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۴۲/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۲۳۰]

۱۱۶. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۳۷

خط: نسخ نازیبا، کا: ابراهیم بن عبدالله بن صعب السلماوی، تا: ربیع الثانی ۱۰۵۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ وقف‌نامه کتاب به تاریخ ۱۲۰۱ و مهر ملامحمد مهدی نراقی کاشانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۴۴]

۱۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۵ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد رضا خیاط، تا: ۱۰۵۵ق؛ محشی، دو یادداشت به نقل از خط شهید ثانی است که یکی گواهی می‌کند نسخه‌ای از این کتاب با یک واسطه با نسخه اصل مقابله شده و دیگری که گواهی می‌کند نسخه‌ای به یک واسطه با نسخه‌ای که برای مؤلف و فخرالدین حلی خوانده شده، مقابله شده، یادداشت‌های پراکنده‌ای از جمله مطلبی است به نقل از ابونصر عتبی که در پایان آن چنین آمده است: «نقلت من خالی صدرالدین محمد بن منصور محمد»؛ جلد: مقوایی یا روکش کاغذی سبز،۲۰۹گ،۱۳سطر،اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۴/۲ - ۱۰]

۱۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۹۸

خط: نسخ، کا: محمود بن علی طبسی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۰۵۶ق؛ از روی نسخه قسم بن اسمعیل بن غسان کشی نوشته او در دهه دوم رمضان ۷۰۰ از روی خط مصنف که دشوار بوده و او هم در نقل آن بسیار دقت کرده، محشی با نشان «م ح ق رحمه اه، ابن داود، کش، غمش، ایضاح، زی رحمه اه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۱۶۷]

۱۱۹. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد باقر، تا: یک‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۰۶۰ق؛ از نسخه محرر شعبان ۷۴۳، به خط یحیی بن محمد حسن بن یوسف بن علی بن مطهر استنساخ شده، مصحح، محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: - ۱۰۸]

۱۲۰. قم؛ مؤسسه آية الله بروجردی؛ شماره نسخه:۳۲۴/۱

بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۶۱ق؛ ۱۰۵گ (۱پ-۱۰۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۹۰]

۱۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۶۲ق؛ دارای کتیبه مذهب مرصع، مجدول مذهب؛ واقف: فاضل‌خان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی،۱۵۴گ،۱۵سطر،اندازه:۱۲/۷×۱۸/۳سم[ف:۱۴- ۲۵۵]

۱۲۲. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۷۸

کا: محمد شاکر بن فیض الله انصاری، تا: ۱۰۶۵ق؛ یک نفر که نام خود را ننوشته در خصوص حفظ چهل حدیث، روایتی از شیخ بهائی علیه الرحمة نقل نموده و روات را که غالباً از اجله علماء هستند با ذکر تاریخ وفات ایشان مسلسلاً تا حضرت امام موسی کاظم علیه السلام نوشته است [ف: - ۱۹۸]

۱۲۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۰۵ حکمت

خط: نسخ، کا: جمعان بن زین الدین جعفری، تا: صفر ۱۰۶۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۷۸]

۱۲۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۷۱۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن مرمران حسینی رازی، تا: چهارشنبه ۲۲ رجب ۱۰۶۹ق؛ مصحح، محشی به امضای «زین»؛ ۱۲۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۹]

۱۲۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۹۱۲

خط: نسخ، کا: محمد بن سعید خطی، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۰۶۹ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۳]

۱۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۸-۴/۱۵۸

آغاز و انجام: برابر

کا: بابا بن صالح قزوینی، تا: دوشنبه ۷ رمضان ۱۰۷۰ق؛ محشی به امضاء «زین الدین» و دیگر حواشی، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۲۸]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۸۱

آغاز: احمدلله المحمود فی کل فعاله کما ینبغی لکرم وجهه و عز جلاله؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: عزیز الله بن محمد تقی، تا: ۱۰۷۱ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۱۶گ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۶ - ۶۰۱]

۱۲۸. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۵۰

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمد هزار جریبی کیوری، تا: سه‌شنبه ۱۶ صفر ۱۰۷۲ق؛ واقف: ابوالحسن کلبعلی، ۱۳۲۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف:۱-۲۳۴]

۱۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۸۴/۱

خط: نسخ، کا: علاء الملک بن عبدالقادر حسینی مرعشی، تا: سه‌شنبه ۱۶ ذیقعده ۱۰۷۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج ضربی، ۱۸۳گ (۲پ-۱۸۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۷۴]

۱۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۲/۲

خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین بن علی بن احمد بن جمال الدین عاملی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۰۷۴ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۱گ (۹۸پ-۳۰۸ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم[ف:۴-۲۴۱]

۱۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید علی بن سید محمد نویری حسینی، تا: پنج‌شنبه ۶ رجب ۱۰۷۴ق؛ پیش از شروع کتاب دو فایده رجالی و درایه‌ای درباره صحت خبر و نقلی قولی از مجمع البحرین، مصحح؛ مهر: «الواثق بالله الغنی الحسن بن ...» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۸۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۸۹]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۱۹

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ - ۳۴۰]

۱۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالعالی بن نعمت الله بن فرج الله بن سلیمان ... منصوری، تا: ۱۰۷۹ق؛ مهر مربع کتابخانه مرحوم آیت الله حاج محسن عراقی و دستخط فرزندش، مرحوم خاکباز «پور محسن عراقی» که آن‌گاه نماینده مجلس شورای ملی بوده به تاریخ ۱۳۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۶گ (۱۲-۱۲۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۵۲]

۱۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۶۲/۳

آغاز: الحمدلله مرشد عباده الی سبیل السداد و هادیهم؛ **انجام:** فی کتابنا الکبیر من اراده وقف علیه ... بعده محمد و آله کاتب افزوده تم الکتاب و کتبه و قابله من اوله الی آخره ... و الف الف تحیة فی کربلا

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن هاشم حسینی عمیدی، تا: ۱۰۷۹ق، جا:

کربلا؛ کاغذ: فرنگی سفید و نباتی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۰۵ص (۲۱۸-۴۲۲)، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۰۱]

۱۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالعالی بن نعمت الله حویزی احسائی، تا: ۱۰۷۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «زی، م د، داود، س» دارد؛ کاغذ: شرقی و فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۱۰۶گ، ۲۱ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۸۵]

۱۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۴۲/۴

خط: نسخ، کا: غیاث الدین محمد مشهدی، تا: ذیقعده ۱۰۸۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ (۹۸پ-۲۸۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۱]

۱۳۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۸۱

کا: میرزا محمد بن محمد شریف قزوینی، تا: ۱۰۸۳ق؛ قطع: رقعی [ف: - ۱۳۰]

۱۳۷. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه:۲۹

خط:نسخ،بی کا، تا: جمعه ۱۵ رجب ۱۰۸۷ق [اوراق عتیق: ۱ - ۲۷۱]

۱۳۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد معین بن محمد یوسف عقیلی، تا: دوشنبه ۲۳ صفر ۱۰۸۸ق؛ واقف: مهدی دهقان، ۱۳۹۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۵۰۳]

۱۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۱۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یتلوه بحمدالله و منه القسم الثانی فی المجروحین و من الوقف فی حدیثه

قسم اول؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل حسنی، تا: ۳ محرم ۱۰۸۸ق؛ مصحح؛ ۱۲۰گ (۳۷پ-۱۵۶ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۱]

۱۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۷۰

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ محشی؛ تملک: عبدالغنی و یوسف موسوی، عبدالغنی بن رفیع الدین محمد حسینی مورخ ۱۰۷۵؛ وقف از ربع منافع موقوفات موقوفه حاج رمضان کرمانی خریده در ۱۱ رمضان ۱۲۶۹؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۰گ، ۲۷ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۷۲]

۱۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۵۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری متوسط، بی کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ از روی نسخه‌ای که به خط شیخ یحیی کاتب بود و در روز سه‌شنبه نمره شعبان ۶۴۳ آن را به پایان رسانده بوده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: سیاه مقوا، ۳۵۸ص (۷۳-۴۳۰)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۴۹۸]

۱۴۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابوالصباح الکنانی اسمه ابراهیم بن نعیم ثقة صه یسار و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه ۴ رمضان ۱۰۹۱ق؛ محشی با امضای «زین»، فخرالدین، در شب یک‌شنبه بیست و سیم شعبان ۱۲۴۶ق مقابله شده؛ یادداشت وقف که این مجلد از سود دو مزرعه ۱- موران ۲- تهرانچی حسب الوصیه مرحوم بهرام بیک خریده شده و وقف طلاب علوم دینی اصفهان گردید مشروط بر آن که هر ساله بازبین شود در ماه رمضان، به تاریخ ذیحجه ۱۲۹۶ق؛ یادداشت مطالعه این کتاب از هاشم بن محمد باقر هاشمی موسوی در ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۲۱]

۱۴۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۷/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد تقی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۰۹۱ق؛ با علامت «بلغ تصحیحاً من اوله الی آخره»؛ تملک: عبدالله مورخ ۱۰۹۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۹۱گ (۱-۹۱)، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۸۷]

۱۴۴. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله آشتیانی، تا: ۱۰۹۷ق؛ ۱۵۴گ، ۱۹سطر [ف: - ۸۸]

۱۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۷۸/۳

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ ۴۳گ (۱۰۹پ-۱۵۱ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۰]

۱۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** سعید المدائنی قال النجاشی انه ثقة روی عن الرضا و قال: الکشی قال: نصر بن الصباح عمرو بن سعید ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۶۸]

۱۴۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳ - ۸۷]

۱۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی به امضای «زین احمد رحمه الله» و «یب»؛ مهر: «مصطفی الحسینی ۱۳۴۲» (بیضی)؛ در پایان قسم اول به نقل از خط مصنف تعداد رجال ثقات را ۱۱۴۵ نفر ذکر کرده‌اند؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی ، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۸۹] و [ف: ۲۷-۱۴۱]

۱۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: محمد بن نصرالله بن مبرد، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، مقابله شده، دارای بلاغ؛ واقف: حاج

سید محمد، سنه ۱۳۰۹ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۶۶گ، ۲۱ – ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۷ – ۱۳۷]

۱۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالاستاد ابی جعفر الطوسی عن ابی محمد هرون بن موسی التلعکبری رحمه الله عن ابی عمرو محمد بن عمر. با حواشی با نشان «بخطه»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۵ سطر (۱۳/۵×۷/۵) سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵۱ – ۸۸]

۱۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالغفار حسینی به سال ۱۱۱۳ در قزوین، محمد بن عبدالمجید مراغی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۵۰]

۱۵۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ از روی نسخه‌ای که به خط شهید ثانی مقابله شده کتابت شده؛ مصحح، محشی؛ مهر: «الراجی بعفو الله عبدالله ۱۱۱۴» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۳۴]

۱۵۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۵۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد، تا: پنج‌شنبه ۵ ربیع الاول ۱۱۰۲ق؛تملک:وزیر ذامحمد مشهور به حسین بن حاتم در پنج‌شنبه سلخ ذیقعده ۱۱۲۱؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [نسخه پژوهی: ۲ – ۱۵۷]

۱۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۳۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا محمد چلبی، تا: ربیع الثانی ۱۱۱۰ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا علی الاعلی» (مربع)، کاتب «العبد المذنب محمد چلبی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰۷گ (۱پ–۱۰۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۳ – ۵۷۴]

۱۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۳/۱–۳/۱۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمدمحسن شهیر به خاتون آبادی، تا: ۱۲ رمضان ۱۱۱۵ق؛ مصحح؛ ۱۰۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۷۲۸]

۱۵۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۴/۴–۵۸۰۶

خط: نسخ، کا: محمد بن درویش بارمانی، تا: یک‌شنبه جمادی الاول ۱۱۳۱ق، جا: نجف اشرف، برای شیخ خود آغا عبدالله بن ملا محمد کاظم؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، ۳۸گ، ۱۹ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۱۱۷]

۱۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۲۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد سلیم حسینی طاقانی، تا: سه‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۱۳۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۲گ (۲پ–۱۵۳پ)، اندازه:۱۷× ۲۴/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۳۴]

۱۵۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۶۷

انجام: و کذا عن محمد بن حمران و عن سعید النقاش ضعیف و عن الحسین بن سعید صحیح و کذا ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد سریزدی، ۱۳۷۶؛ ۱۵۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم[ف:۱–۱۳۸]

۱۵۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۸/۱

قسم اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۹گ (۲پ–۸۰ر)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: – ۱۸۳]

۱۶۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ – ۳۰]

۱۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: فخرالمحققین شیرازی، مرداد ۱۳۷۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، رویه گالینگور مشکی، ۷۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ – ۱۳۶]

۱۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۱–۳/۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۸ جمادی الثانی ۱۲۰۰ق؛ تملک: رضی الدین محمد؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۱۵–۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳ – ۱۷۲۸]

۱۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۲

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله جزائری لحامی حویزه‌ای، تا: دوشنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۰۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «م ح ق سلمه الله تعالی» و «م ح ق سلمه الله» و « ... هـ ط» و «م» و «ب هـ» و «ب هـ مد ظله» و «ب هـ مد ظله السامی» از سید داماد و شیخ بهائی و دیگران، مقابله شده و از روی خط علامه آمده که در جزء یکم آن ۱۱۴۵ راوی ثقه یاد شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۱گ، ۲۴ سطر (۱۵×۲۰)، اندازه: ۹×۱۲سم [ف: ۷ – ۲۷۱۰]

۱۶۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۲۰/۱

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد اکبر، تا: ۱۲۲۸ق؛ ۹۰گ (۱–۹۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۵۸]

۱۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۴۸/۳

خط:نسخ،کا:غلام علی هندی، تا: ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۰گ(۶۷پ–۱۴۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷ – ۱۳۱]

۱۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۳

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، پنج برگ آخر نو نویس است و به تاریخ روز چهارشنبه پنجم رجب ۱۲۳۵ نوشته شده؛ تملک: حسین بن محمد بن مسلم؛ واقف: منصور بن محمد بن ظفر، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۸۱]

۱۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۳۲/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن علی اسفرنجانی، تا: چهارشنبه ۸ جمادی الاول ۱۲۴۰ق؛ محشی؛ تملک: میرزا محمدرضا جرفادقانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ (۷۲پ-۱۳۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۰]

۱۶۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۴۳
خط: نستعلیق، کا: نصرالله، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الاول ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۰۲]

۱۶۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۵۰
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد باقر حسینی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ رمضان ۱۲۴۳ق، جا: اصفهان؛ تملک: محمد مهدی طباطبائی مورخ پنج‌شنبه ۶ شعبان ۱۳۱۴ق؛ مهر: «محمد علی بن محمد باقر الحسینی»؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۵۲۹]

۱۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۲۶
خط: نسخ، کا: رمضانعلی بن علی اصغر [سالبانی؟]، تا: ۱۲۴۸ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۲گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۱۴]

۱۷۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۹
خط: نستعلیق، کا: عبدالرضا بن جلال بن شمس الدین مظفر، تا: چهارشنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۸گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۵۴۷]

۱۷۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسدالله بن عبدالله، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۴]

۱۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۳ صفر ۱۲۶۵ق؛ واقف: محمود سالک کاشانی، آبان ۱۳۸۲؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، ۱۴۱گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۱۴۰]

۱۷۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۶۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ شوال ۱۲۷۲ق، جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ (۱پ-۷۶پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۴۹]

۱۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۸/۷
خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن عباس کرزکانی بحرانی، تا: ۱۲۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۲]

۱۷۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۵۹/۳
خط: نسخ، کا: سید محمد موسوی (گویا خوانساری)، تا: ۱۲۸۴ق [ف: ۳ - ۱۹]

۱۷۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۵خ
خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن زین العابدین قزوینی، تا: ۱۲۸۵ق؛ اندازه: ۱۴×۲۳سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۷]

۱۷۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: علی بن احمد بن اسماعیل حسنی حسینی، تا: ۲۱ شعبان ۱۲۸۷ق؛ گواهی مقابله با چند نسخه در ۱۲۸۷ق؛ مهر: کاتب «علی بن احمد بن اسماعیل ۱۲۷۸» (چهارگوش)؛ جلد: گالینگور زیتونی، ۹۶گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۹۸]

۱۷۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۵
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۵گ (۴۵۲ر-۵۹۶ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۴۰]

۱۸۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۰۲/۲
خط: نستعلیق، کا: شریف بن عبدالرحیم زنجانی، تا: شب شنبه ۱۴ محرم ۱۲۹۷ق؛ قطع: خشتی [نشریه: ۷ - ۲۶۵]

۱۸۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۴خ
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اندازه: ۱۳×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۷]

۱۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۸
خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن محمد تقی قمی (میرزا محمد ارباب قمی)، تا: ۱۳۰۰ق، جا: تهران مدرسه مروی؛ مصحح، محشی از شهید دوم و خود کاتب، کاتب نسخه را با چند نسخه دیگر تصحیح نموده و این جهت را در حاشیه صفحه اول نوشته؛ مهر: کاتب «العبد المذنب محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۲۳]

۱۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۵۲/۱
آغاز: صنفوا کتباً متعددة فی هذا الفن الا أن بعضهم طول غایة التطویل
خط: نسخ، کا: درویش قاسم نقاش، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی و بیشتر از شیخ بهائی است که یکی از شاگردانش از روی خط وی نوشته (پایان قسم اول خلاصه دیده می‌شود)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۴گ (۳ر-۱۵۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۱۵۱]

۱۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۸۲
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان «محمد جعفر فارسی»؛ تملکی به تاریخ ۱۰ شعبان ۱۳۰۳ و مهر «عبده محمد جعفر بن محمد صفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرد، ۱۴۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۶۷]

۱۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۶۲/۲

انجام: عن الفقيه الحسين بن هبة الله بن رطوبة عن المفيد ...
خط: نسخ، کا: محمد زمان بن قوچ احمد سمنانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۱گ (۲۳۱پ-۳۲۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۳۱۰]

۱۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با یادداشت‌هایی که بعضی از آنها شاید به خط شهید دوم باشد؛ تملک: علی بن محمد باقر موسوی و مهر «العبد السید علی الموسوی» (مربع)؛ مهر: «عبده الراجی متین» (بیضی)، «عبده الراجی سید محمد باقر ابن اسدالله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۸ - ۴۱]

۱۸۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۸۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه پارچه الوان، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۹×۱۸/۷سم [ف: ۶ - ۴۵۷]

۱۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۷۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۷۱گ، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۹۷]

۱۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۳/۲

خط: شکسته نستعلیق بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۴گ (۱۱۳-۱۸۶)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱۱ - ۶۷]

۱۹۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا ما اردت اتیانه مما قاله البرقی و نه یتم القسم الاول من هذا الکتاب و یتلوه بحمدلله و منه القسم الثانی المجروحین و من الوقف فی حدیثه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی،۷۲گ،۱۹سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه:۱۲×۱۹سم [ف: ۱۴-۷۶]

۱۹۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۹۵

بی‌کا، بی‌تا؛ با مقدمه سید محمدصادق بحرالعلوم، چاپ دوم در سال ۱۳۸۱ق، آیت الله شیخ محمدرضا جعفری بین سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ آن را با چند نسخه خطی مقابله کرده و نسخه بدل‌ها و تصحیحات را در حاشیه صفحات ثبت کرده و در پایان نسخه طی سه یادداشت کوتاه و بلند درباره کار خود توضیحاتی داده است؛ ۳۳۷ص (۴۰+۲۹۶)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۵ - ۳۳۲]

۱۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۳/۱ط

آغاز: بیان حال الرواة و من یعتمد علیه علته؛ **انجام :** برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن یوسف بن اجود احسائی التو ... ری، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۸ص (۱-۲۶۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۳۴]

۱۹۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۳]

۱۹۴. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۲۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده، محشی با رمز «م ح ق رحمه الله» و «ز» رحمه الله؛ ۸۱گ (۵۳پ-۱۳۳ر)، قطع: وزیری [چند نسخه-ف: - ۱۹۹]

۱۹۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۳۷

آغاز: ... الصاد المهمله ابووهب الثقفی الکوفی قال ابن عقده عن محمد بن عبدالله ابن ابی حکیمه عن ب ننمیرانه ثقه خیار و توفی سنه ثلاث و اربعین و ماته؛ **انجام:** و عن محمد بن ولید الکرمانی حسن و عن محمدبن منصور ضعیف و عن بن جبله صحیح و عن ثعلبه ابی اسحق ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه نفیس و کهنی است؛ جلد: چرمی، ۸۴گ، ۱۹ سطر،اندازه:۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۸۷]

۱۹۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** قسمت دوم: بطعن علیه فی شهر ربیع الاول سنه اثنتی عشره و ثلثمائة و منهم احمد بن
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ نسخه نفیس و کهن؛ جلد: چرمی، ۱۴۲گ، ۱۵ سطر،اندازه:۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۴۶۱]

۱۹۷. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

کا: برات علی بن محمد حسن، بی تا [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۳۴]

۱۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۴

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۷]

۱۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۷]

۲۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما یجری مجراها و مما رواه غیره ... بن ضیف.
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه در ترتیب با نسخه‌های دیگر اندکی متفاوت است که توسط شخصی فاضل تنظیم گردیده است او که از خود نامی نبرده ضمن تمجید و تحسین از کتاب می‌گوید: مؤلف ترتیب را تنها در حرف اول رعایت کرده و در حروف بعدی این تنظیم به چشم نمی‌خورد به گفته او: «فان فیه غنیة عن کثیر من الکتب المطولة لکن رتبت علی ترتیب حروف المعجم فی اول الاسم من غیر ملاحظة ترتیب آخر بین الاسماء فیشق علی الطالب وجدان اکثر الاسماء فلذلک رتبته علی ترتیب حروف المعجم فی اوایل الاسماء ثم ثوانیها الی آخر الاسم ثم الآباء فالاجداد علی هذا الترتیب لنقوذ الطالب الی مطلوبه تبلغ الراغب الی مقصود من غیر عسر و مشقة و الله المستعان الحمدلله مرشد عباده الی سبیل السداد ...»؛ واقف: ابوالقاسم طالش؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۷۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲۷ - ۱۳۹]

۲۰۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۷۳

نسخه اصل: پاریس A 259 (فهرست دسلان ۱۲۵۲)؛ بی‌کا،

بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۶]

۲۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۳۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۰۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۶-۱/۱۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یکون نحواً من خمسین ورقة وانه اراه لابیه فلم یعرف الرجل وهذا لایدل علی جرح ولاتعدیل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد رضا بن محمدصادق بن مجلسی؛ جلد: تیماج، مشکی، ۱۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۲۹]

۲۰۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۴۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عاصم بن طریف بفتح الطاء و میسرة بالسین المهملة بعد الیاء المنقطة تحتها نقطتین و ربیعة بن علی و ابواسحاق یروی عنه فهذا ماادرت اثباته مما قاله البرقی به

قسم اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۴]

۲۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تملک: عبدالعلی بن محمود خادم، محمد زمان بن قابل رضوی مشهدی که وی آن را مقابله کرده؛ واقف: محمد هاشم حسین موسوی رضوی، مهر ۱۳۲۳؛ ۱۰۸گ، ۲۰ سطر [ف: ۶ - ۶۰۲]

۲۰۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۲۰۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۶

خط: نسخ، کا: محمود واعظ پسر محمدرضا طبسی، بی‌تا؛ جلد: تیماج خرمائی، ۱۵۴گ، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]

۲۰۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ واقف: حاجی ملا محمد کاهوئی، ۱۹ سطر (۷×۱۴) [ف: ۲ - ۵۵]

● خلاصة الاقوال فی احوال الرجال (ترجمه) / رجال / فارسی

xulāṣat-ul aqwāl fī aḥwāl-ir rijāl (t.)

تبریزی، محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۲ قمری

tabrīzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (-18c)

وابسته به: خلاصة الاقوال فی معرفة احوال الرجال؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۱۲۹ق

ترجمه تحت اللفظی بسیار مفیدی است از کتاب «خلاصة الاقوال» که به نام یکی از پادشاهان ترجمه شده (به نام وی در آخر کتاب تصریح نشده). این ترجمه مانند اصل در دو مجلد تدوین شده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۲۳/۲

آغاز: عمل بروایت او می‌کنیم، ابراهیم پسر ابی محمد خراسانی عرب غیر خالص روایت می‌کند از حضرت امام رضا.؛ **انجام:** و بحمدالله و حسن توفیقه که توفیق رفیق و شامل حال و بیمن عنایت و برکت انفاس نواب فلک

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کتاب دوم چند برگ اول نسخ به خط کاتبی شناخته نشده و بقیه نسخه نستعلیق به خط مترجم، مصحح، محشی از مترجم؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۵گ (۱۵۷ر-۲۶۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۵۵

آغاز: این قسم دویم است از کتاب ما که نامیده شده است بخلاصة الاقوال در معرفة رجال و این قسم مخصوص است بذکر ضعفا و ذکر آنکه رد قول او مینمایم یا آنکه ... فصل اول در همزه و در آن شش باب است؛ **انجام:** در حدیث ایشان دارم و الحمدلله رب العالمین و این آخر کلام مصنف بود. صلی الله علی محمد و آله الطیبین.

شامل هر دو مجلد است و در صحافی مجلد اول پس از مجلد دوم آمده؛ خط: نسخ خوب، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۰ق؛ دارای یک سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۷- ۳۳۹]

● خلاصة الاقوال فی معرفة الوقت و رؤیة الهلال / هیئت / عربی

xulāṣat-ul aqwāl fī ma‘rifat-il waqt wa ru’yat-il hilāl

ابن مجدی، احمد بن رجب، ۷۶۷؟ - ۸۵۰ قمری

ebn-e majdī, ahmad ebn-e rajab (1366 - 1447)

رساله‌ای در شناخت عمل به ربع مجیب و شناخت رسوم آن و تجییب و تقویس و کیفیت اخذ ارتفاع و کیفیت استخراج وقت و معرفت هلال. مؤلف در انتهای این رساله آورده است که وی دارای کتابی مفید در کشف اصول مسائل تقویم و موالید است.

[الفلک و التنجیم ۶۷؛ الخدیوی ۲۴۴/۵؛ تاریخ علم الفلک فی العراق ۱۸۱؛ کشف الظنون ۵۷۷/۱]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴ر۳۶۴۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلاته علی محمد و آله اجمعین اما بعد فهذه رسالة مختصرة منقحة محررة فی العمل بالربع المجیب؛ **انجام:** فاذا لم یکن الاسقاط فزد علی المسقط منه دوراً و

ان زاد المجموع علی الدور فاطرح منه دوراً و الله اعلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۷۲ق؛ شخصی به نام علی بن محمد بن احمد بن الخلال نامی در ماه رمضان ۸۷۲ق آن را مطالعه کرده و با مرکب جدیدتر یادداشتی نوشته است، خود نسخه ظاهراً در حدود نیمه اول قرن هفتم نوشته شده؛ جلد: چرمی، ۳گ، ۱۹ سطر، اندازه:۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۶۲]

● **خلاصة الاکساب** / عرفان و تصوف / فارسی
xolāsat-ol aksāb
قنوجی، حبیب الله، - ۱۱۴۰ قمری
qanūjī, habīb-ol lāh (- 1728)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۵۷
آغاز: بسمله، سبحان لله من الهدایت و الیه النهایت و الصلوة علی حبیبه خاتم النبین محمد مصطفی و آله و اصحابه اجمعین بعد میگوید فقیر حبیب الله قنوجی؛ **انجام:** که عارف ناحق نداند و همه حق داند
خط: نستعلیق شکسته، کا: فضل محمد مداری، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **خلاصه انباء** / تاریخ / فارسی
xolāse-ye anbā'
تاریخ عمومی مختصری است از ابتدای خلقت جهان تا سال ۱۳۰۱، با تمجید فراوان از ناصرالدن شاه قاجار در دیباچه کتاب و اشعاری گویا از نگارنده در بعضی مواضع مناسب مطالب گزارش شده.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۴۶
آغاز: لطایف اخبار لآلی نثار انبیای عالیمقدار و شرایف سلاطین ذوالقدر و الاقتدار حمید الأثر و ابناء فتی تواند بود؛ **انجام:** و فرمان داد که افشین از راه دیگر متوجه آن مرز و بوم شد قیصر روی به افشین ...
کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۳۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۴۱۸گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۲۸]

● **خلاصة الانساب مشتملة علی رد الروافض و المرتاب** / تاریخ ایران / فارسی
xolāsat-ol ansāb moštamela 'alā radd-er ravāfez va-l mortāb
حافظ الملک، رحمت خان بن شاه عالم خان، ۱۱۲۰ - ۱۱۸۸ قمری
hāfez-ol-molk, rahmat xān ebn-e šāh 'ālam xān (1709 - 1774)
تاریخ تألیف: ۱۱۸۴ق

در بیان نسب طایفه کوته خیل از طوایف افغان که به هندوستان مهاجرت نموده و همچنین بقیه طوایف افغان به‌طور خلاصه. مؤلف، که خود از طایفه کوته خیل و حنفی مذهب است، در مقدمه حدیث «ستفترق امتی علی ثلث و سبعین فرقة کلهم فی النار الا واحدة» را مطرح نموده و با تعصبی خاص می‌نویسد: «و آن فرقه واحده که از جمیع ایشان مستثنی شده آن فرقه اهل سنت و جماعت است ... و فرق دیگر چنانچه روافض و خوارج و معتزله و غیر ایشان همه بر غلط و خطا رفته و در تحت وعید اند». سپس به این مقدار اکتفا ننموده و بحث درباره این موضوع را به آخر کتاب احاله نموده و در آنجا هم هر چه خواسته به ناروا بر علیه روافض پیروان مذهب اهل بیت علیهم السلام نوشته است که در جای خود جواب آنها داده شده است. (محمد علی حائری)
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... حمد بیحد مرخالقی را که جمیع مکنونات را جهت اظهار ربوبیت خویش از ظلمت عدم بدر آورد.
[نزهة الخواطر و بهجة المسامع و النواظر ۶/۶-۸۵؛ دنا ۹۲۳/۴؛ آربری ۱۳۰؛ استوری ۳۹۷/۱ و ۱۳۰۳؛ فهرستواره منزوی ۹۵۸/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۱۸
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۱۸۴ق؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۴گ، ۱۱سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۲۰۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۸عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر دعوتم ردکنی ور قبول ×× من ودست و دامان آل رسول
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کمبریج، ش OO 6056 (ادوارد برون، فهرست خطی همانجا ۱۹۰۰م/۶۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۸۴ق؛ عبارت‌های عربی در حاشیه به فارسی ترجمه شده است؛ ۹۵گ، ۱۲سطر [عکسی ف: ۲ - ۳۴۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۹عکسی
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کمبریج، ش OO. 6057 (اردوارد برون، فهرست خطی همانجا /۶۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه دیگری است از خلاصة الأنساب، در پایان این نسخه نیز مانند نسخه ۸۶۸ تاریخ رجب ۱۱۸۴ هـ آمده که احتمال می‌رود این نسخه از روی نسخه قبل نوشته شده یا بالعکس، عبارت‌های عربی در حاشیه به فارسی ترجمه شده است؛ ۱۰۹گ، ۱۱ سطر [عکسی ف: ۲ - ۳۴۷]

● **خلاصة الانشاء = انشاء فراست** / گوناگون / فارسی
xolāsat-ol enšā' = enšā'-e farāsat
این کتاب در دیباچه به نام نخستین و در پایان به نام دوم خوانده شده و یاد شده در آن از رزم‌نامه و مرقع جهانگیری و بهار سخن

محمد صالح و بهاریات و مناجات شیخ ابوالفضل و خلاصة التواریخ و بهار دانش و کارنامه منشی و صلح کل ابوالفضل و ظفر نامه و اکبرنامه و باب دوم آن در القاب و نقوش است و باب سوم در تعریف درویشان صاحب حال.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲۸

آغاز: رب یسر و تمم بالخیر. بسمله. منت ایزد که از راه کرم ×× جانب مقصود گشته رهبرم. از آنجا که مقیدان سلاسل تعلقات و محبوسان غلایل دنیای بی ثبات را آیتی است مستمر ... این اقل العباد ضعیف الحافظ ... این نسخه را برای طبع ناقص نزلی و بجهت حافظه سست ارمغانی مرتب کردم؛ **انجام:** و این غرایب الانشا را انشای فراست نام نهاده شد هر که باین اشتغال ورزد ان شاء الله محتاج بانشای دیگر نخواهد شد. چون ساختم از قلم تمامش ×× انشای فراست است نامش / نویسنده را نیست فردا امید ×× نوشته بماند سیه بر سفید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۲۳۲گ، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۰۹۰]

● **خلاصة الاوراد** / دعا، آداب و سنن / فارسی

xolāsat-ol awrād

برهان مسکین، ق۱۰ قمری

borhān-e meskīn (- 16c)

آداب و احکام اسلامی و ادعیه مربوطه را به گونه ای متوسط در یک «مقدمه» و سی و هفت «فصل» و یک خاتمه گرد آورده: مقدمه: در بیان توبه و شرایط آن، درویش و سلوک و مسالک آن؛ فصل ۱. آداب از خواب برخاستن و جامه پوشیدن و حمام رفتن؛ ۲. آداب استنجا و استبرا؛ ۳. آداب وضو و ودعوات و نماز و شکر وی و آداب شانه کردن محاسن؛ ۴. آداب بانگ نماز و جواب نمودن و در بیان سنت و فرض و آداب رفتن به مسجد؛ ۵. آداب شروع کردن نماز بامداد و اوراد بعد از وی به طلوع آفتاب؛ ۶. آداب نماز اشراق و چاشت؛ ۷. تلاوت و آداب بیرون آمدن از مسجد؛ ۸. آداب طعام خوردن و آداب آب خوردن و بیان دعوات او؛ ۹. آداب نماز پیشین و بیان نماز بقای ایمان و اوراد وی؛ ۱۰. آداب نماز دیگر و بیان اوراد بعد از وی تا غروب آفتاب؛ ۱۱. آداب نماز شام و بیان نماز بقای ایمان و اوراد وی؛ ۱۲. آداب نماز خفتن و بیان اوراد پیش از خواب؛ ۱۳. آداب نماز تهجد و بیان قرآن و عدد رکعات وی؛ ۱۴. آداب شب جمعه و روز جمعه و نماز تسبیح و بیان اوراد و اذکار آن؛ ۱۵. نماز و دعای شب و روز شنبه و ثواب بیان و فضیلت وی؛ ۱۶. نماز و دعای شب و روز یک‌شنبه و بیان و ثواب و فضیلت وی؛ ۱۷. نماز و دعای شب و روز دوشنبه و بیان شمه‌ای از ثواب و فضیلت وی؛ ۱۸. نماز و دعای شب و روز چهارشنبه و بیان ثواب و فضیلت وی؛ ۱۹. نماز و دعای شب و روز پنج‌شنبه و بیان ثواب و فضیلت وی؛ ۲۰. آداب عبادت به نماز و نماز جنازه و دعوات و کیفیت اسقاط روزه و نماز و بیان ثواب وی؛ ۲۱. نماز و دعاء و استسقاء یعنی باران خواستن و بیان آداب شرایط؛ ۲۲. نماز و دعای ماه محرم و بیان دعای ماه نو دیدن و فضل روزه ایام بیض و نماز و دعای شب و روز عاشوراء؛ ۲۳. نماز و دعای ماه صفر و نماز و دعای چهارشنبه از این ماه؛ ۲۴. بیان نماز ربیع الاول و بیان ثواب و نماز و دعای وی؛ ۲۵. بیان نماز و دعای ماه ربیع الاخر و بیان ثواب و فضیلت وی؛ ۲۶. بیان نماز و دعای ماه جمادی الاول و بیان ثواب و فضیلت وی؛ ۲۷. بیان نماز و دعاء ماه رجب و نماز لیلة الرغائب و سلطان اوبس و دعای روزه استفتاح؛ ۲۹. بیان نماز و دعاء ماه شعبان و بیان نماز شب برات و دعای آن؛ ۳۰. نماز و دعای ماه رمضان و بیان نماز شب قدر و فضل اعتکاف در دهه آخر آن؛ ۳۱. نماز و دعای ماه شوال و فضل روزه شش روز از این ماه و بیان فضیلت آن؛ ۳۲. نماز و دعاء ماه ذیقعده و بیان شمه‌ای از فضیلت آن؛ ۳۳. نماز و دعای عشر ذیحجه و شمه‌ای از فضیلت وی و روزه بیان ثواب و فضیلت قربانی؛ ۳۴. آداب سفر حج برا و بحرا و ما یتعلق بها و بیان ادعیه صحیحه جامعه که در آن باب آمده؛ ۳۵. آداب احرام بیت الحرام و دخول مکه معظمه زاد الله تعالی شرفها و بیان ادعیه که در آن باب آمده تا به آخر حج؛ ۳۶. خواب و فضیلت زیارت حضرت رسالت پناه (ع)؛ ۳۷. آداب رفتن به مدینه سکینه علی ساکنها التحیة و السلام؛ خاتمه: در تحفه به روح پر فتوح سید السادات علیه افضل الصلاة و اکمل التحیات.

[دنا ۹۲۳/۴؛ فهرست مشترک ۱۱۴۲/۲ و ۱۴۲۹/۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۳۲/۵

آغاز: ... از وی محفوظ و ملحوظ و ملتمس او و مکارم اخلاق و مراسم اشفاق مطالعه‌کنندگان؛ **انجام:** و بر طعام دهد بسم الله شافی بسم الله کافی بسم الله الذی لا یضر مع اسمه شیء فی الارض ...

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان ۳۱۴۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴۷ص (۱۸۸-۳۳۴) [عکسی ف: ۶ - ۵۰]

● **خلاصة الاوراد** / دعا / فارسی

xolāsat-ol awrād

وجیه الله، ق۱۳ قمری

vajīh-ol-lāh (- 19c)

کتاب خلاصه فتوح الاوراد [در فهرست مشترک پاکستان تحت عنوان «خلاصة الاوراد» آمده است: «خلاصه فتوح الاوراد، فارسی از شهاب الدین بن شاه فتح محمد بن شاه عیسی جندالله برهانپوری شطاری سرهندی که در دیباچه دارد از فتوح الاوراد

پدر خود گزیده است و از هموست «خلاصة القادریه» که در اوراد مختصه سلسله قادریه است»، اطلاعات مذکور در مقدمه نسخه فوق نیامده است] و مشتمل بر بیان اعمال، اذکار، ادعیه ایام هفته، ساعات ایام و شهور دوازده‌گانه بر وایت اهل سنت و جماعت است نام مؤلف چنانچه در «ذکر ماه ربیع الاول» آمده وجیه الله است [وی در «ذکر ماه ربیع الاول» آورده: «حق اوست بر من که شفاعت کنم ازو فقیر حقیر وجیه الله مسود این اوراق می‌گوید که اگر کسی را حق تعالی توفیق دهد و این نماز را دوازده ماه مدام بخواند و ثواب آن به روح آن حضرت صل الله علیه و السلام هدیه بفرستد و قابل ذکر آنکه وجیه الله کتابی در تجوید به نام «زینت القرآن» محرر ۱۲۵۶ ق نگاشته است (فهرست مشترك پاکستان ۱۲۰/۱)]. ادعیه و اذکار آن از طریق اهل سنت روایت شده و عموماً از کتب: فتوح الاوراد، منهج الاعمال، قوت القلوب ابوطالب مکی، شرح سفر السعاده عبدالحق دهلوی، جواهر الخمسه شیخ محمد غوث و غنیة الطالبین عبدالقادر جیلانی نقل کرده است، بعضی از عناوین آغاز: «ذکر بیدار شدن از خواب، ذکر دوم در پوشیدن جامه، ذکر وضو و فضیلت مسواك، ذکر اذان و ادعیه ان ... الخ» و مسلم آنکه جامع از مردمان قرن ۱۳ هندوستان است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۶۷۶

آغاز: الحمدلله الذی وفق الخواص من عباده باتیان النوافل من العبادات؛ **انجام:** و هدم ساخت این دعا کننده تمام مشقت ما را در یکساعت رواه الشیخ ابوجعفر محمد النسفی رحمه الله علیه انتهی.

خط: نستعلیق، کا: امام الدین احمد [طالب العلم]، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۶ق، حسب حکم و ارشاد مولوی محمد شهاب الدین صاحب قبله؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: مقوا، ۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۵ - ۱۸۹]

● **خلاصة الایجاز = اربعین لؤلؤاً** / کلام و اعتقادات، اخلاق / عربی و فارسی

xolāsat-ol ījāz = arba‘īn lu’lu’an

حشمت، محمد رضا بن احمد، ق۱۳ قمری

hešmat, mohammad rezā ben ahmad (- 19c)

تاریخ تألیف: از عصر سه‌شنبه ۲۰ صفر تا شب سه‌شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۶۷ق و روز سه‌شنبه ۱۴ همان ماه ختامه‌اش را نگاشته

مجموعه‌ای است منظوم و منثور در دو بخش و هر بخش در چهل «لؤلؤ» آمیخته به نظم عربی و فارسی و غالب عربی، در موضوعات مختلف اخلاقی و اعتقادی به‌گونه‌ای که ابتدا هر لؤلؤ را به نظم عربی پرداخته و سپس چند بیت به فارسی در همان مضمون می‌آورد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۵۰/۱

آغاز: هو الفتاح العلیم فهرست المسائل الدینیة التحقیقیة مما فی هذه النمیقة الشریفة و السوای الاعظم و اعظم السوای؛ **انجام:** روی احباب شه از غره تحقیق سفید ×× فرس عمر عدو سوی عدم ره پویان. فی تاریخ الابتداء و الانتهاء آغاز این رساله ... و جان تازه نمایند و الله ولی التوفیق.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی منقول از مؤلف؛ جلد: مقوایی با روکش گالینگور، ۲۳۶ص (۲-۲۳۷)، ۸ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۲۴۵]

● **خلاصة الایجاز فی المتعة = المتعة** / فقه / عربی

xulāṣat-ul ījāz fi-l mut‘a = al-mut‘a

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

رساله‌ای است مختصر در بررسی مشروعیت متعه در سه «باب» و یك «خاتمه»: ۱. مشروعیت آن؛ ۲. فضیلت آن؛ ۳. چگونگی آن؛ خاتمه در امور متفرقه. همان که برخی از محقق کرکی دانسته‌اند.

آغاز: اما بعد حمد الله الذی متعنا بانعامه و حیانا بجزیل اکرامه ... فهذه الاوراق خلاصة الایجاز لشیخنا الامام ابی عبدالله محمد بن محمد بن النعمان ... الباب الاول فی مشروعیة نکاح المتعة هو نکاح الی اجل مسمی بعوض معلوم و اجمع المسلمون علی مشروعیته ...

انجام: مرتبه تدل علی المطلوب فلا حجة فیها للطاعن و الحمدلله رب العالمین

[الذریعة ۶۶/۱۹؛ دنا ۹۲۳/۴]

شرح و حواشی:

۱- خلاصة الایجاز فی المتعة؛ محقق کرکی، علی بن حسین (۸۹۰-۹۴۰)

۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۹۲/۱۴

آغاز و انجام: برابر

این نسخه در دانشگاه تهران ج ۱۷۳۳/۱۰ به محقق کرکی نسبت داده شده؛ بی‌کا، تا: ۱۰۲۵ق؛ ۱۵ص (۱۴۸-۱۶۲) [ف: - ۱۲۵]

۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۸۰۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی منصور لحسائی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابره، ۳گ (۶۵پ-۶۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۴سم [ف: ۵ - ۱۸۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۴۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۶۲]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۳۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا علی من سهلت علیه هذه السنة و لم یحمها

فلیس من شیعتی و انا بریء منه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ احادیث مرتبط با موضوع در حاشیه درج شده؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۸گ (۲۴-۴۱)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۹- ۲۹۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۷

آغاز: بسمله، رب وفق بحق ولیك الرضا؛ **انجام:** الفاضل الخطیر ادام الله تعالی.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [الفبائی: - ۴۹۲]

● خلاصة الایجاز فی المتعة / فقه / عربی

xulāṣat-ul īǰāz fi-l mut'a

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, 'alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

وابسته به: خلاصة الایجاز فی المتعة = المتعة؛ مفید، محمد بن محمد (۳۳۶-۴۱۳)

شیخ مفید رساله‌های متعددی درباره متعه نوشته که متأسفانه هیچ یک از آنها به دست ما نرسیده است. نجاشی سه رساله در متعه از نوشته‌های شیخ مفید را نام برده است: ۱. کتاب النقص علی ابی عبدالله البصری کتابه فی المتعة؛ ۲. کتاب الموجز فی المتعة؛ ۳. کتاب مختصر المتعة. «خلاصة الایجاز فی المتعة» تلخیص از «الموجز فی المتعة» شیخ مفید است که در برخی از نسخه‌ها تألیف آن به محقق کرکی نسبت داده شده است. گرچه در منابعی دیگر همچون ریاض العلماء (ج ۵ ص ۱۸۸) و تعلیقه افندی بر امل الآمل (ص ۷۹) خلاصة الایجاز را از شهید اول دانسته‌اند. این رساله شامل سه «باب» دارای فصول و یک «خاتمه» است: ۱. مشروعیتها؛ ۲. فضلها؛ ۳. کیفیتها و احکامها؛ الخاتمه: فی اشیاء متفرقه (الحالات التی تکره المتعة فیها). (حافظیان)

مؤلف در دیباچه اظهار نموده که در این رساله بر کتاب «خلاصة الایجاز فی المتعة» تألیف شیخ مفید زیاداتی افزوده است.

آغاز: بسمله. أما بعد حمدالله الذی متعنا بإنعامه و حبانا بجزیل إکرامه و صلاته علی سیدنا محمد هادینا الی شرائع أحکامه و علی آله الکاشفین عن حلاله و حرامه، فهذه الاوراق خلاصة الایجاز فی المتعة لشیخنا ... مع زیادات یسیرة اقتضاها الحال ... الباب الأول فی مروعیتها نکاح المتعة هو نکاح الی أجل مسمی بعوض معلوم

انجام: ولیس فی هذه الأحادیث الا و هناک مرتبة تدل علی المطلوب فلا حجة فیها للطاعن. والحمدالله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا کثیرا.

چاپ: این رساله یکبار ضمن مصنفات شیخ مفید به چاپ رسیده و بار دیگر در سلسله آثار محقق کرکی چاپ شده است.

[حیاة المحقق الکرکی و آثاره ۴۴۹/۲-۴۵۳ و ۱۳۹/۵-۲۰۰؛ خلاصة الایجاز فی المتعة، چاپ شده در سلسله مؤلفات الشیخ المفید، ج ۶]

۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۲۲/۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۴گ (۱۴۲-۱۵۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲ - ۴۰۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۳۸/۲

آغاز: برابر.؛
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان – رم ۷۲۰. نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ج ۱۷۳۳/۱۰تعیین شد؛خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ ۵۵ص (۱۵۲-۲۰۶) [عکسی ف: ۴ - ۶۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۱۲/۲ و ۱۸۴۶ عکسی

آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ج ۱۷۳۳/۱۰ تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ با چند بیت شعر به امضای محمد شفیع حسینی و به تاریخ ۱۰۹۷؛ جلد: تیماج سفید، ۱۸گ (۸۷پ-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۵] و [عکسی ف: ۵ - ۲۶۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۸۸/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: ۱۰۲۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۹گ (۵۹-۸۷)، ۱۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۷۳۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۰/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۶۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۴۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۷۹پ-۹۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۶ - ۳۶۱]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۳۷۸-۳۲/۷۸

آغاز و انجام: برابر
عکسی است، نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ج ۱۷۳۳/۱۰ تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوای سفید، ۲۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۷۲۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۲عکسی

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در رم ایتالیا، شماره ۷۲۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با بلاغ مقابله؛ دارد؛ یادداشت وقف بر اولاد ذکور از ابراهیم بن حسین صایغ عاملی؛ ۲۸ص (۷۵-۱۰۲)، ۱۰ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۴۳]

← الخلاصة الایلاقیة ⟵ الاسباب و العلامات

● خلاصة الایمان / کلام و اعتقادات / فارسی

xolāsat-ol īmān

بلگرامی، خیرات علی بن قنبر علی

belegrāmī, xayrāt ‘alī ebn-e qanbar ‘alī
در اعتقادات است (در الذریعه ماده «خلاصة الایمان» از این کتاب یاد نشده است).

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۰۲/۱
آغاز: الحمد لله الذی خلق الموت و الحیاة ... اما بعد فیقول ... خیرات علی بن سید قنبر علی البلگرامی الهندی ... ان اعتقد ان وجود الله تبارک و تعالی؛ **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم الدین.تمام شد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ محرم ۱۲۰۹ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۸گ (۱-۱۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۶۷۴] و [نشریه: ۴ - ۴۰۸]

● **خلاصة البحار** / حدیث / عربی

xulāṣat-ul biḥār
وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
گزیده‌ای است از جلد ۱۵ (دو برگ درباره ابتلاء مومن) از جلد هفتم و هشتم بحارالانوار مجلسی (-۱۱۱۱ق) در فضائل و مناقب امامان علیه السلام.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۰۰/۱
آغاز: قال المجلسی قدس الله روحه و نور ضریحه فی المجلد الخامس عشر من کتاب: «بحار الانوار» فی بیان الایمان و الکفر؛ **انجام:** عن ابن عباس: ان حمزة حین قتل یوم احد و عرف بقتله امیرالمومنین علیه السلام فقال: انا الله و انا الیه راجعون، نزلت الذین اذا اصابتهم مصیبة ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۶گ (۱ر-۹۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۸۰]

← خلاصه بحر المناقب ⊳ در بحر المناقب فی تفضیل علی بن ابیطالب (ع)
← خلاصه بحر المناقب ⊳ متفرقات
← خلاصة البحرین ⊳ زبدة الرمل
← خلاصة البحرین ⊳ رمل
← خلاصة البحرین ⊳ الزمان و المکان

● **خلاصة البحرین** / رمل / فارسی

xolāsat-ol bahrayn
نیشابوری، لطف الله بن عبدالملک، - ۸۱۶؟ قمری
neyšābūrī, lotf-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-malek (- 1414)
تاریخ تألیف: ۸۱۲ق؛ محل تألیف: مدینه منوره
دارای دوازده «باب» برگرفته از کتاب‌های بزرگان این فن، که به درخواست برخی از دوستان هنگامی که مؤلف از سمرقند به نیشابور رفته نگاشته است: ۱. شرافت این علم؛ ۲. اشکال خانه‌های رمل؛ ۳. سعد و نحس اشکال و نسبت آنها با کواکب؛ ۴. سیر نقاط و دانستن مراکز؛ ۵. دانستن بسط اشکال؛ ۶. دانستن طول و عرض و عمق؛ ۷. دانستن طالب و مطلوب؛ ۸. اشکالی که عرض دارند؛ ۹. اعداد رمل و ضرب و قسمت و طرح آن؛ ۱۰. معرفت میزان العمل و حقیقت آن؛ ۱۱. ضمایر و خبایا و اسامی و دفاین؛ ۱۲. انقلاب رمل و معرفت سهم القیب. در آن از عالمانی چون: امام عبدالله عثمان الزناتی، امام ابوسعید بن عبدالصمد، خواجه عمر بن ابراهیم الخیام نیشابوری، ابوحامد حسن بن سعد المکی، کتاب اصطلاح ابوالمظفر شیرازی، ابوالعلامه خواجه محمد الهندی و استاد الحکماء ابوعبدالرحمن الخازنی یاد شده است.
آغاز: حمد و ثنای بی احصا و بعدد ذره رمل و حصا مر آن ذات راست ... اما بعد بدانکه این رملی است از نسخه خلاصة البحرین که فصلی چند باختصار ...
[دنا ۹۲۴/۴ (۱۴ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** از محبت یا از تزویج و نکاحی یا عیش و عشرت و طلب امید بود و العلم عند الله و ما یعلم الغیب ال الله تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یعنی چون به حرف برسد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ جمادی الثانی ۱۰۲۰ق؛ قطع: بغلی [نشریه: ۶ - ۶۷۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۱/۲
در چند باب و جهت ساخته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۹×۳۲/۶سم [ف: ۷ - ۴۲۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۱-۱۱/۱۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و رائل عدد کبری چنانکه اوتاد و مائل عشرات و زائل مات و عدد الوقت کم دست دهد بر صد و مزکز آتش وباد و آب مگر خاک دست دهد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۳۰]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** در هفتم «ز» اجتماع. در پانزدهم «س» طریق در شانزدهم«ع». تمت.
خط: نسخ، کا: محمد بن یعقوب، تا: ۲۶ رجب ۱۲۰۱ق، کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، ۶۰ص (۲-۶۰)، ۱۶ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۰۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۳۲/۱
آغاز: اما بعد بدان وفقک الله تعالی که این چند کلمه بر طریق ایجاز و اختصار علم رمل؛ **انجام:** اگر پرسند، از این دو کدام بهتر است و یا از این دو کدام بهترنیست، هر کاری را جداگانه رمل بکش.
این کتاب از جهت نام، مؤلف و تا حدودی آغاز با نسخه شماره ۶۳۹۳ مرعشی مطابقت دارد، لیکن از لحاظ فصول و موضوعات همخوانی ندارد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۰ صفر ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴۴گ (۱-۴۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۰سم [ف: ۲۹ - ۱۹۱]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چون تمام شود باز از سر گیرند یعنی چون حروف برسد.
خط:نستعلیق،کا:محمد حسن بن محمد شفیع نوری،تا: شنبه ۵ ربیع الثانی ۱۲۷۲ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۰گ (۲پ-۴۱پ)،۱۷سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۲۵۴۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد از این کار به تو نیک خواهد شد و مطالب اربعه را از ازواج اختیار کردیم و تفاصیل حال و مستقبل و ماضی در جدول ها نموده می‌شود ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [شورا: ف: ۳۶ - ۷۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر مجموع خواص را ضبت کرده است او را رمال نمی‌گویند و نشاید گفتن بلکه او را حکیم باید گفت تا ممتاز باشد از رمالان و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب مرصع، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۸ص (۱-۷۸)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۹۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد از این کار به تو نیک خواهد شد و مطالب اربعه را از ازواج اختیار کردیم و تفاصیل حال و مستقبل و ماضی در جدول ها نموده می‌شود ... اگر در اول رمل واقع شود روز یک‌شنبه شب پنج‌شنبه مزاح دارد تا هفتم رمل دیگر با شمس برسد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۶۴گ (۲۲ر-۸۵ر)، ۱۱ سطر [ف: ۳۶ - ۱۶۷]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر شکل نیکو حال باشد درختان بقوت باشند و الا فلا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان اشعاری در رمل و مدخل منظوم مشهور به زبده معین نیز افزوده شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۳۴۹]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۳
از فصل دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۲۵۶]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۵۳/۳-۶۰/۹۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ (۱۰۱-۱۲۵)، ۱۸ سطر، اندازه:۲۰×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۳۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۳/۲
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● خلاصة البحرین / علوم غریبه / فارسی

xolāsat-ol bahrayn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۱۵۶
آغاز: در بیان خواص اعداد و فق بدانکه در اسطرلاب؛ **انجام:** خاتم کبیر و صغیر ختم کرده شد ... جمادی الاخر سنه۱۲۹۵
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد امین، تا: ۱۲۹۵ق [الفبائی: - ۲۳۷]

← خلاصه بحور خمسه نظامی ⪢ خلاصه خمسه نظامی

● خلاصة البدایع / ادبیات / فارسی

xolāsat-ol badāye‘

فقیر دهلوی، میرشمس الدین، ۱۱۱۵ - ۱۱۸۳ قمری
faqīr-e dehlavī, mīr-šams-od-dīn (1704 - 1770)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۶۴۹
آغاز: بسمله، بعد از تقدیم حمد مدعی که بیت دنیا و آخرت؛ **انجام:** عجب نباشد اگر افتند پی در پی ... من شهور سنه ۱۲۵۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق [الفبائی: - ۲۳۷]

● خلاصة البدیع من انوار الربیع / بلاغت / عربی

xulāṣat-ul badī‘ min anwār-ir rabī‘

حسینی زنوزی، محمد باقر بن محمد، ق۱۴ قمری
hoseynī zonūzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-20c)

وابسته به: انوار الربیع فی انواع البدیع؛ مدنی، علی خان بن احمد (۱۰۵۲-۱۱۱۸)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۲۷ق

مختصر کتاب «انوار الربیع» سید علی خان کبیر است که آنچه به نظر زنوزی زائد بود و در این فن احتیاجی بدان نبود انداخته و لباب را باقی گذاشته، و این کار را به جهت تشویق فرزندش «محمد» انجام داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۹۶
آغاز: الحمدلله الذی فطر الخلائق ببدیع قدرته و ذرأهم بعجیب صنعته و أتقن نظامهم و قوام وجودهم بمنیع حکمته؛ **انجام:** و له فراید نظم لدقایق وسائل و درر نثر یتحلی بها جید الدهر و هو عاطل..
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۶گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۵ – ۱۸۳]

● **خلاصة البلدان** / جغرافیا / فارسی
xolāsat-ol boldān
حسینی رضوی، محمد بن محمد هاشم، ق۱۲ قمری
hoseynī razavī, mohammad ebn-e mohammad hāšem (-18c)

به درخواست: محمد صادق معلم قمی
تاریخ تألیف: ۱۱۷۹ق
در تاریخ قم و مختصری از مکه و کعبه معظمه و مدینه منوره و کوفه و مشاهد مشرفه ائمه طاهرین علیهم السلام و بعضی اماکن دیگر که به شیعه اهل بیت اختصاص دارد، با ذکر اخبار و آیات مناسب هر مقام، و شرح حال عده‌ای از بزرگان.
چاپ: قم، ۱۳۹۶ق.
[الذریعه ۲۱۶/۷؛ دنا ۹۲۵/۴]

۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴عکسی و ۲۶۵عکسی و ۲۶۶عکسی**
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ... ثنای بیغایت و حمد بی نهایت مالک الملکی را سزاست که اثار احسان جلالش کافه کاینات را از کتم عدم و تکون بخلوت گاه وجود آورد؛ **انجام:** باب نهم، در ذکر بعضی از احوال موضع غدیر خم ... مناسب نمود ذکر آن، مجملی از آن احوال مذکور میشود بتوفیق الله تعالی پس بدانکه خم نام موضعی است مه غدیر در انجا واقع است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۷۳گ، ۱۳ سطر[عکسی ف:۱-۱۰۶ و ۲۴۰ و ۲۴۱]
۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۴۵-ف**
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 8375 (اونس ۴۸)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۸۳]

← خلاصة البیان ≻ خلاصة الترجمان فی تأویل خطبة البیان

● **خلاصة البیان** / فقه / فارسی
xolāsat-ol bayān
در احکام حیوانات بری و بحری حلال گوشت و آنچه از خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها که حرام یا حلال است، در یک «مقدمه» و سه «باب» و یک «خاتمه» به روش شیعی.
آغاز: بسمله. ثنا و شکر بی انتها رزاقی را که از برای روزی خواران طعمه طیبه کلو امن الطیبات مارزقنا کم و اشکر و له آماده و مهیا ساخت.
انجام: و بعد از فراغ از طعام مستحب است که بگویند الحمدلله الذی اطعمنا و سقانا و کفانا و ایدنا و انعم علینا و الحمدلله رب العالمین و برین ختم شد بعون الله و حسن توفیقه و صلی الله علی محمد و آله اجمعین اللهم ارزقنا من الطیبات و اجعلها وسیلة للطاعات و ذریعة لاستجابة الدعوات انک رفیع الدرجات و قاضی الحاجات.
[دنا ۹۲۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۷/۵]

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۱۹/۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق [ف: ۶ – ۲۴۴۹]
۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۰۸/۱۶ حاشیه**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: دوشنبه صفر ۱۰۴۵ تا ۹ رجب ۱۰۴۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۴۲ر-۲۴۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸ – ۱۹۲]

● **خلاصة البیان فی حل مشکلات القرآن** / علوم قرآن / عربی
xulāṣat-ul bayān fī ḥall-i muškilāt-il qur‘ān
هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ۱۲۱۷ – ۱۲۹۹ قمری
heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-‘alī (1803 - 1882)

تاریخ تألیف: ۱۸ ذیقعده ۱۲۶۷ق
در توضیح و تفسیر لغات مشکل قرآن به ترتیب سور قرآن با استفاده از کتاب‌های تفسیر قمی و صافی و مجمع البحرین و سایر کتاب‌ها. مؤلف در مقدمه چنین آورده: «ان مقصودی من جمع هذا المختصر لیس الا لبیان ما اشکل من ظاهر القرآن المبین و لو علی بعض الوجوه المرویة عن الائمة المعصومین او المذکورة فی کلام المحققین من المفسرین و اللغوین لیکون الفطن الناظر فی ذلک مستغنیاً فی مقام الظاهر عن المراجعة الی المطولات و یکون ذلک مرقاتا یرتقی بها الی حقایق المعانی و دقائق النکات و اشرت الی الکتب اللتی انقل عنها کثیرا بالرمز فلتفسیر القمی «ق» و للصافی «صا» و المجمع البحرین «ع» و کلما قلت مر و تقدم و نحو ذلک من غیر تعیین موضعه فالمراد تقدمه فی تلک السورة او السورة السابقة علیها.»
آغاز: تبارک الذی نزل القرآن علی عبده لیکون للعالمین نذیراً و صلی الله علی نبیه الذی ارسله شاهداً و داعیا ... اما بعد فیقول المحتاج الی ربه القوی ...
انجام: من الجنة و الناس بیان للوسواس یعنی الموسوس ... انه یوسوس فاذا ذکر العبد ربه خنس من الجنة و الناس بیان

للوسواس.
[دنا ۹۲۵/۴؛ الذریعه ۲۱۶/۷؛ الکرام البرره ۲۱۷/۱؛ مکارم الاثار ۶۲۵/۲؛ کتابنامه بزرگ قران کریم ۴۴۱۰/۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۵۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: سید سینا بن سید جعفر دارابی موسی حسینی اصفهانی، تا: ۱۲ محرم ۱۲۷۶ق؛ در آخر نسخه ۴ صفحه در تفسیر بعضی فقرات است دعای عرفه و رباعی در تاریخ وفات پدر کاتب: سیدنا الاصفی الجلیل جعفر ×× ابن ابی اسحاق المفسر / قد کان بدر السماء العلم ×× و بعد لمح غاب نجم العلم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۵ - ۶۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای مشکی، ۷۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۳۵ - ۵۰۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۵ - ۴۹]

← خلاصه پنج گنج ← خلاصة مخزن الاسرار

● خلاصه تاریخ مشروطه کسروی / تاریخ / فارسی
xolāse-ye tārīx-e mašrūte-ye kasravī

امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی، ۱۲۵۵ - ۱۳۴۴ شمسی
amīr-xīzī, esmā'īl ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)

گزیده ای است از تاریخ مشروطه احمد کسروی در سه دفتر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۹۹
آغاز: تاریخ انقلاب ایران جلد اول از صفحه ۱ الی ۴۰ جلد ۲ از صفحه ۴۱ تا ۶۰ فهرست جلد اول تاریخ کسروی
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۸۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۱ - ۱۲۵]

● خلاصة تاملات العشرة / فلسفه احکام / عربی
xulāṣat-u ta'ammulāt-il 'ašara

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۶
آغاز: بسم الله المحمود فی کل فعاله و الصلوه علی محمد نبیه و اله اما بعد فیتقول لما کان؛ **انجام:** یخرج یخرج من ذلک السجن و القید فمتی حصل له
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● خلاصة التجارب / طب / فارسی
xolāsat-ot tajārob

نوربخش، حسن بن قاسم، - ۹۲۶ قمری
nūrbaxš ،hasan-e bn-e qāsem (- 1520)

تاریخ تألیف: ۹۰۷ق؛ محل تألیف: طرشت (ترشت) از دهات ری

کتاب مفصلی است مشتمل بر آنچه که مؤلف خود تجربه نموده و در کارهای پزشکی آنها را یافته، کلیات طبی و آنچه متعلق به بیماری‌های اعضا و جوارح می‌باشد از سر تا پا و کیفیت ساختن داروهای مفرد و مرکب در بیست و هشت «باب»: ۱. بیان آنچه دانستن آن موقوف علیه حفظ صحت و رافع مرض است بر وجه کلی؛ ۲. حفظ الصحه؛ ۳. تدبیر اطفال و پیران و ناقهان و مرتاضان به تعب و اعراض مفرطه نفسانی و آبها و هواهای مضر و استفراغات؛ ۴. تدابیر آنچه تعلق به زینت بدن دارد؛ ۵. اقسام مرض و امتلاآت منذره به امراض و علامات خیر و شر که اکثر آنها عمومی در امراض دارند؛ ۶. حمیات و اسباب و علامات و معالجات آنها؛ ۷. حصبه و جدری و سایر بثرها و رمها و جذام و سرمازدگی و سموم‌زدگی و کوفتگی و قوبا و قرح‌ها و سوختگی‌ها و عرق مدنی و ریش بلخی و جراحت‌ها و بیرون رفتن سر استخوان‌ها و اسباب و علامات و معالجات آنها؛ ۸. احوال دماغ از ترکیب و وضع و مزاج و غیره و علامات امزجه مختلفه طبیعیه؛ ۹. احوال جسم از ترکیب و وضع وقوة باصره و مزاج و منفعت اینها و علامات امزجه مختلفه طبیعیه آن و آنچه مضریا نافع است بدان و مرض‌های عین و اسباب و علامات و معالجات آنها؛ ۱۰. احوال گوش از ترکیب و وضع و قوة سامعه و منفعت اینها و مرض‌های گوش و اسباب و علامات و معالجات آنها؛ ۱۱. احوال بینی از ترکیب و وضع و قوة شامه و منافع آنها؛ ۱۲. احوال دهان از ترکیب و وضع و قوة ذوق و منافع اینها و امراض اعضائی که اجزای آنند و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۱۳. احوال حلق و آلتهای او از ورم زدن چون لهات و لوزتین و حنجره و قصبه و شش و حجاب از ترکیب و وضع و منفعت اینها و امراض این اعضا و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۱۴. احوال دل از ترکیب و وضع مزاج و حرکت و منفعت اینها و علامات امزجه مختلفه وی و امراض قلبی و اسباب و علامات و معالجات آنها؛ ۱۵. احوال مری و معده و شرب و صفاق از ترکیب و وضع و منفعت آنها و امراض این اعضا و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۱۶. بعضی امراض که اکثر اطبا این ممالک تخصیص آن را به عضوی مناسب معین ندانسته‌اند و به مناسبت بعضی امراض ذکر آن کرده‌اند و چون بعضی دیگر و اغلب حکما هند آنها را از امراض معدی می‌دانند

بنابرین ما در بابی جدا در ذیل باب امراض معده آنها را ذکر کردیم تا همچو خاتمه و ذیلی بود مر آن باب را و هر دو جانب مرعی باشد؛ ۱۷. احوال جگر و مراره و ترکیب از وضع مزاج و منفعت اینها و علامات امزجه مختلفه کبد و امراض کبدی و مراری و اسباب و علامات و معالجات آنها؛ ۱۸. احوال سپرز، ترکیب و وضع و منفعت آنها و امراض آن و اسباب و علامات؛ ۱۹. احوال روده از ترکیب و وضع و منفعت اینها و امراض امعاء و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۲۰. امراض مقعده و شرح و اسباب و علامات و معالجات آنها و این باب به حقیقت ذیلی است مر باب امعا را جهت بودن شرح نهایت امعاء مستقیم؛ ۲۱. احوال کرده از ترکیب و وضع و مزاج و منفعت آنها و امراض کلی و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۲۲. احوال مثانه از ترکیب و وضع و مزاج و منفعت آنها و امراض وی و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۲۳. احوال آلات تناسل از ترکیب و وضع و منافع و علامات امزجه مختلفه آنها و امراض مخصوصه به مردان و اسباب و علامات و معالجات اینها؛ ۲۴. احوال آلات تناسل و پستانها از ترکیب و وضع و منفعت و امزجه مختلفه رحم و امراض مخصوصه به زنان و اسباب و علامات و معالجات اینها و دلایل حصول حمل و تدبیر احوال حوامل و منع کردن آبستنی؛ ۲۵. امراض پشت و مفاصل و پایها و اسباب و علامات آنها؛ ۲۶. سموم و ادویه زیان کار و حیوانات سمی گزنده و تریاقات مطلقا و طریق خوردن بعضی سمها و دواهاء مضر جهت حفظ صحت رفع مرض و احتیاط از ورود سموم و از حیوانات سمی و موذی و علاج کسانی که زهری به ایشان وارد شده باشد به خوردن و غیر آن؛ ۲۷. بعضی تراکیب که عمده‌اند در معالجات و در کتب اطباء این ملك مسطور نیستند و یا آنکه منفعت آنها نسبت به امراض فی الجمله عمومی دارد بعضی از آنها در حفظ صحت نیز دخلی تمام دارند و جمله آنها به حکمت اهل هند است و این قرابادین مشتمل است بر معاجین و سفوفات و مسهلات و اشربه و ادهان و تیزابها؛ ۲۸. بعضی الفاظ غریبه که متعارف اطباست و اوزان مذکوره در طب خصوصاً آنچه درین کتاب آورده شده و طرق تدبیرات بعضی ادویه را طبخ و احراق و سحق و تنقیه و پروردن و غسل و کشتن و کشیدن روغن و گرفتن رب و امثال اینها. مؤلف در باب دوم از تألیف دیگرش هدیة الخبیر (با هدیة الخیر) نام می‌برد (الذریعه ۲۰۷:۲۵). مؤلف از پدرش با عنوان آن حضرت یا آن حضرت مدظله العالی بارها و به تکرار یاد و نسخه‌هایی در معالجات نقل می‌کند و رساله حفظ الصحه او را عیناً در باب دوم (که درباره حفظ الصحه است) یکجا می‌آورد.

آغاز: بسمله حمد بلا احصی حکیمی را که بکمال حکمت و وفور عنایت ... اما بعد چنین معروض می‌دارد خادم فقرا الملة بهاء الدوله ... باب اول دربیان آنچه دانستن آن موقوف علیه صحت ...

انجام: چنانچه درکتب طبی مبین است. و رب عبارتست از غلیظ گردانیدن عصاره چنبرها خواه درآفتاب بود چنانکه گفته شد و خواه برآتش چنانکه دررب فواله مقرر است والله اعلم بالصواب.

چاپ: چند بار در هند چاپ شده؛ تهران، از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری دانشگاه علوم پزشکی ایران و موسسه مطالعات تاریخ پزشکی، طب اسلامی و مکمل، ۱۳۸۲ش

[نسخه‌های منزوی ۵۲۷/۱ و ۹۲۷؛ الذریعة ۲۱۸/۷ و۶۱/۱۸؛ کشف الظنون ۷۱۸/۱؛ نظم و نثر در ایران از سعید نفیسی: ۲۴۰ و ۴۰۰؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۴۰/۱؛ دنا ۹۲۵/۴-۹۲۶ (۶۰ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۰/۵]

شرح و حواشی:

۱- تراکیب منقول

۱. تهران؛ ثامنی (آقای)؛ شماره نسخه:۵

بی‌کا، تا: ۹۰۷ق، جا: طرشت [نشریه: ۵ - ۱۱۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۱-ف

نسخه اصل: مغنیسا گنل ش ۱۸۰؛ خط: نسخ، کا: حسن بن یوسف نوربخشی، تا: ۱۶ محرم ۹۸۰ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴۱۸گ، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۹]

۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: پایان شعبان ۹۸۸ق؛ نه سطر در آغاز کتاب به خط دیگر نوشته و نقص کتاب را مرتفع کرده‌اند از ورق ۹۹-۱۱۱ و از ۲۹۸-۴۶۱ نونویس است، قسمت پائین صفحات آخر کتاب وصالی شده و افتاده است؛ ۱۰۲۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۶۰

آغاز: بسمله، فهرست ما فی هذا الکتاب، باب اول در بیان آنچه؛

انجام: تعفن خون از بسیار خوردن میوه های

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۵۵

ناقص؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [د.ث. مجلس]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۷۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (در۷۲۴ص و نزدیک به ۱۷۰۰۰ بیت از پایان افتاده)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۳گ، ۲۳ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۱۵۶۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۰۰

خط: نستعلیق، کا: محمد مکرم، تا: قرن ۱۱؛ از روی خط مؤلف به یک واسطه، محشی؛ تملک: علی اکبر عرف میرزا خان پسر میرزا مهدی مرحوم نوه فارس بوده در ۱ رجب ۱۲۳۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۳۴۶گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۸ - ۷۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۳۹

آغاز: و بعضی آن مرکبات اولیه این مفردات را رواح و قوی و افعال بدنیه و اسباب حدوث کیفیات در بدن؛ **انجام:** جوزه مطلقه نه درخمی است و نزد بعضی چهار مثقال است ...

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۴۴۶ص، ۲۷ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۷۶]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۷۰

خط: نستعلیق، کا: حاجی عسکری بن حاجی عباس بیک ملت قمی، تا: ۹ رمضان ۱۰۵۹ق، جا: کاشان؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه)؛ محشی، یادداشت میرزا محمد ابراهیم طبیب قزوینی متخلص به محیط در ۱۲۹۴؛ تملک: غلامعلی طبیب صدرالاطباء مشهدی در ذیقعده ۱۲۹۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۳۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۲۵سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۲۶

خط: نستعلیق، کا: محمد مفید تفرشی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۰۸۸ق، جا: خرم آباد؛ مصحح، محشی، با نسخه‌ای پزشکی به نقل از میرزا احمد حکیم باشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۴۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** حاوی معالجات بی بدلان یونان جامع مداوات ... هندوستان و موجز کتابهای پیشین.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ دارای یک سرلوح و مجدول؛ کاغذ: هندی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۷۸۹ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۱۹ - ۳۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۸/۱-طباطبائی

آغاز: باب اول در بیان آنچه دانستن آن موقوف علیه حفظ صحت و رفع مرض است بر وجه کلی چون طبیعت و مزاج و علامات ثابته امزجه طبیعیه ... و اسباب حدوث کیفیات در بدن مطلقاً و دلالت نبض و نفس و قاروره و بزاق و عرق بر حالات بدنیه مطلقاً؛ **انجام:** برابر؛ پایان این بخش (ص ۶۱۴): و قابلیت هوای ملک و وقوع آن چند بار دیگر قبل از این شرط بود، و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب. در کنار این سطور با قلم نستعلیق خوب نوشته «بلغ القبال و الحمدلله علی کل حال». در پایان این بخش آمده: قبل از اسکندر اطباء این علم را نمیاموختند مگر اولاد را، اسکندر این سنت را مستنکر دانست و گفت هر کس اهلیت این علم را دارد اطباء او را به جای فرزند دانند و این علم را به او یاد دهند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ قسمتی از باب ۵ در حاشیه با قلم نستعلیق خوب نوشته که از ص ۳۱۱ تا ۳۲۲ را فراگرفته است و به جای آن در متن این نسخه وصایای ابن سینا در آخر قانون و گفتار شارح قانون خطاب به پزشکان افزوده شده. این از نکته‌هایی است که تنها در این نسخه به چشم می‌خورد و در دیگر نسخه‌های این کتاب که تا کنون دیده‌ام وجود ندارد. توضیح آن که در باب ۵ در زیر عنوان: «وصایا در طریق مراعات مرضی ...» مؤلف بخشی از آداب و وظائف پزشک را در برخورد و رفتار با بیمار و به کار بردن اصول دقت و کاردانی در این باره به نقل از قانون و شرح قانون درج شده. نخست متن عربی قانون و سپس ترجمه گفتار شارح قانون به فارسی آورده شده، این اضافات در نسخه حاضر از زبان محمد امین غباری است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۸ص (۱-۳۰۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۲۳ - ۱۲۶]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۲۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۷۸گ (۱پ-۲۷۸پ) [ف: ۳ - ۱۲۱]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب پنجم در بیان اقسام مرض و امتلاآت منذره بامراض و علامات خیر و شر که اکثر آنها عمومی

تا آخر باب چهارم را بیشتر ندارد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا، ۶۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۱۸۴]

۱۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۹۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۱۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۴۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: - ۱۹]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۸۹/۴

آغاز: بسمله. رب یسروتمم. و اما دلالت حالات نبض بر حالات بدن مطلقا یعنی؛ **انجام:** طریق گرفتن بول ... و غیرها کثرت احتباس و اشباهها، تمت

گزیده‌ای است از آن، بی‌دیباچه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۱۰گ (۱۳۲ر-۱۴۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۳×۲۴/۱سم [ف: ۷ - ۳۳۳]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر فلفل زنجبیل با سقمونیا و با عسل بر ذکر طلی کنند همین عمل کند مجربست و آزموده اند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ در بعضی صفحات آمده بلغ المقابلة؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج ماشی، ۳۸۷گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰/۴×۲۹سم [ف: ۵ - ۷۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۴گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [سنا: ف: ۱ - ۷۱]

۲۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۹۹خ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم۱۱۰۲ق، از روی نسخه نوشته شده از روی اصل، مقابله شده با اصل؛ جلد: چرمی، ۶۲۴ص، ۱۶ سطر (۹×۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۷]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۹۶

آغاز: شکر و سپاس بی قیاس پادشاهی را جل و علا سزاوار است؛ **انجام:** و حرکت روی بالا کند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان۱۱۰۴ق، مجدول، دارای یک سرلوح مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۱۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۶سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۹۰۴

آغاز: در بیان احوال دماغ از ترکیب و وضع و مزاج و غیره و علامات امزجه مختلفه طبیعیه؛ **انجام:** و اگر زیاده و کهنه شود و تیزاب باید مالیدن و بروغنی محلل و مسکن تدهین نمودن والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

از باب هشتم در احوال دماغ تا آخر باب بیست و پنجم در امراض پشت و مفاصل؛ خط: نستعلیق تحریری خفی، کا: محمد کریم، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۱۳۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۳]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۴۰

از باب هشتم تا آخر کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن عنایت، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۱۳۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [مؤید: ۳ - ۲۸۰]

۲۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۳۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فرغ من التسوید هذا النسخة الموسومه بخلاصة التجارب فی بلدة عظیم آباد بتاریخ دهم ماه ربیع الثانی سنه ۱۱۳۵ هجری

خط: نستعلیق و تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۳۵ق، جا: عظیم آباد؛ ۷۲۳ص (۱-۷۲۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [نشریه: ۳ - ۳۳۰]

۲۵. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** و رموز اشاراتش دوای هر فگاری، حاوی معالجات بی بدلان یونان جامع مداواة بی مثلان هندوستان موجز کتب حکمای پیشین ملخص نسخ متأخرین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۳۶ق؛ نسخه به چهار واسطه از روی خط مصنف کتابت یافته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سفید، اندازه: ۱۵×۲۴سم [نشریه: ۷ - ۷۲۹]

۲۶. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۹۱

آغاز: اما بعد چنین معروض می‌دارد خادم الفقراء الملة بهاء الدوله هداه الله تعالی که چون کلام حضرت سید الانام؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۱۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱/۵سم [ف: - ۱۴۴]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۶۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۳گ، ۲۶ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۲۵سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۰]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** در چشم کشند ناخنه ضعیف را ببرد و الله اعلم، سبل پرده بود غلیظ بسرخی مایل.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: جعفر زاهدی، بهمن ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۹ - ۱۸۵]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۶۳

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ قورخانه‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۷۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱/۶×۳۳/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۳۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۰/۱

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۸۵گ (۵-۲۸۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۶۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۵۷/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۴۴]

۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن بهاء الدین محمد طباطبائی، تا: ۱۲۰۱ق، جا: رکن آباد یزد، به دستور میرزا سید مرتضی وزیر الوزراء؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۵]

۳۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ شعبان ۱۲۱۰ق؛ ۴۶۶گ، ۱۹ سطر، اندازه:۲۱×۳۴سم [ف: ۱ - ۹۶]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۵۵

خط: نستعلیق، کا: محمد بن رجب علی طبیب قزوینی، تا: ۱۱ محرم ۱۲۱۶ق؛ واقف: آقا نجف علی طبیب، محرم ۱۲۶۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۴۰گ، ۲۷ سطر (۵×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۷۵۰]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۵۲-۹/۲

آغاز: برابر

از اول تاآخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۳ رمضان ۱۲۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳ - ۱۷۳۱]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۰

آغاز: برابر

مشتمل بر بیست و هشت باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: کبود، ۳۴۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲ - ۲۹۴]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۶۹
آغاز: بسمله، باب اول در بیان آنچه دانستن آن موقوف علیه حفظ صحت و رفع مرض است؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۲۷گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۹۷]

۳۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله اعلم تمت هذه الرسالة الشریفة بعون الله و حسن توفیقه علی ید ... اسدالله بن محمد حسن ... فی یوم الجمعه خامس شهر رجب المرجب سنه ۱۲۴۲
خط: تحریری، کا: اسدالله بن محمد حسن، تا: جمعه ۵ رجب ۱۲۴۲ق؛ ۵۷۶ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

۳۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۴
آغاز: فهرست الابواب. باب اول در بیان آنچه دانستن آن موقوف علیه حفظ صحت و رفع مرض است بر وجه کلی؛ **انجام:** قدتم ذلک الکتاب فی یوم الخمیس هجدهم شهر ذی حج الحرام (پاره شد) علی ید العبد الفقیر حسین بن کربلائی شاه محمود بیرجندی غفرالله ذنوبه ۱۲۴۰
خط: تحریری، کا: حسین بن کربلائی شاه محمود بیرجندی، تا: ۱۲۴۵ق؛ مابین صفحات ۵۸۳-۵۸۴ مطلب افتادگی دارد؛ ۵۹۴ص، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

۳۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** والله اعلم بالصواب ... به غایت رسید و به نهایت انجامید تسطیر این سطور شریف ... موجز کتب حکمای پیشین ملخص نسخ متاخرین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۴۹ق؛ ۷۱۷ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [نشریه: ۳ - ۳۱۱]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۷
آغاز: شکر و سپاس بی قیاس پادشاهی را جل و علا سزاوار است؛ **انجام:** و حرکت روی بالا کند.
خط: عبری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۸۵گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۸×۳۱/۶سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۰۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۲۵۲ق، جا: مراغه؛ محشی، یادداشتی طبی به نقل از «بحر الجواهر»؛ تملک: علاء الحکماء که کتاب را از میرزا عبدالله کتابفروش به سال ۱۳۵۱ق خریده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲۰- ۱۴۶]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۲-۴/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۰]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فتیله عبارت بود از دوا که از ابریشم یا به پنبه آلوده
خط: نستعلیق، کا: رجبعلی بن کربلائی حسین، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: انجام (از آخر قدری کسر دارد)؛ مذیل است به ۹ صفحه تریاقات نباتی بزبان فارسی بخط کاتب همین نسخه و از «جدوار» شروع و به «شهد» ختم می‌شود؛ واقف: محمد تقی خان یغما، مهرماه ۱۳۵۶؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۸۴]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۶۴
کامل؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق [د.ث. مجلس]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۴/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد جمال کاشانی، تا: دوشنبه ۱۰ شعبان ۱۲۶۰ق، جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ (۲۶پ-۶۷پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۳۶]

۴۶. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه:۱۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: رجبعلی بن حسین خبوشانی، تا: دوشنبه ۹ جمادی الاول ۱۲۶۱ق؛ مهر: عبدالغنی بن محمد حسن محمد الحسینی (بیضی)؛ ۲۵سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: - ۷۵]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** اجزاء روغن اواقوی باشد و الله اعلم بالصواب حب القرار مخدوم
کامل؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد شریف ابن ملا حاجی محمد خادم شهزاده حسین بن علی بن موسی الرضا (ع)، تا: ۱۲۶۳ق، به جهت ملا عبدالکریم؛ انتقالی از مدرسه ملامحمد باقر؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۳۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۸۵]

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۳۸
همان نسخه بالا؛ واقف: رجب علی مجتهد بجنوردی [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۱۷]

۴۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۶
خط: نسخ، کا: عبدالله بن حاج تقی بروجردی، تا: رمضان ۱۲۶۶ق؛ از روی نسخه شاه قاسم بن محمد حسین نوربخشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف:۲۵]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و رب گل سرخ و سایر ادویه را نیز باین طریقه توان گرفت ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۷۹ق، حسب فرمایش آقامیرزا عبدالله طبیب شیرازی، جهت حاجی میرزا خلیل الله؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۹ - ۱۸۱]

۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۹۴/۱
انجام: افتاده: و تحلیلات مفرطه باستفراغات و غیرها و کثرت اختبا ی واحده اینها ...

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله بن محمد یوسف اردبیلی ساکن بارفروش،تا: ۲۰جمادی الثانی ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۲ر-۱۸پ)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۲۶ - ۴۰۲]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۵۵

آغاز و انجام: برابر

بیست و هشت باب است؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد ابراهیم بن احمد قزوینی شالی، تا: دوشنبه ۹ ذیحجه ۱۲۸۳ق، به دستور آمیرزا محمد فخر الاطباء؛ دارای سرلوح رنگین، مجدول؛ مهر «افوض الاطبا» به تاریخ ۱۲۸۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۳۸]

۵۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۱۶

خط: نستعلیق، کا: کربلایی عبدالمحمد بن کربلایی محمد اسمعیل خمینی، تا: یک‌شنبه ذیقعده ۱۲۹۱ق؛ ۲۹۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۲۶سم [ف: ۲ - ۴۱۳]

۵۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قدتم فی تحریر تسوید هذه الاوراق الموسومه بخلاصة التجارب ...

خط: نسخ، کا: میرزا بیدواری، تا: ربیع الاول ۱۲۹۳ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: رنگی، جلد: مقوایی تیماج عنابی، ۲۴۷گ، ۲۳سطر (۱۴/۵×۲۳)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۵۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۸۷

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن سیاه،۶۲۲گ، ۱۷ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۶/۸سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۶۷

آغاز: بسمله. باب اول در بیان آنچه دانستن آن موقوف علیه حفظ صحت و رفع مرض است (بعد از یک برگ در فهرست ابواب) ... بسمله. حمد بلا احصا حکیمی را که به کمال حکمت و وفور عنایت ... خلعت وجود پوشانید؛ **انجام:** اما مسهلات حب صیال (کذا) از مخترعات حضرت

از اول کتاب تا اواسط باب ۲۷ (در بیان بعضی تراکیب عمده در معالجات) است که ۸ باب اول یک جلد و مابقی نیز یک جلد به حساب آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد نبی بن عباسعلی، تا: دوشنبه ۱۴ ذیقعده ۱۳۰۰ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۳۸

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۴۸]

۵۶. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۴]

۵۷. تهران؛ موزه مردم شناسی؛ شماره نسخه:۱۶

با عنوان «تدبیر الاطفال من طب الامیر بهاء الدوله نوربخش» بخش بیماری‌های کودکان خردسال و درمان آنها (باب سوم)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد حسین، بی‌تا، برای میرزا محیی الدین؛ کاغذ: فرنگی سفید، ابعاد متن: ۸×۱۶/۵، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۳ - ۱۳۳]

۵۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون سم بیش بدو بخورانند و غذای او شود و هیچ مضرة نیابد و حکمای هند که مدتها به خوردن این سموم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۲۴۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۱ - ۴۶۳]

۵۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی شکری براق، جلد: مقوا، ۲۵۵گ، ۲۶ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۳۱۲]

۶۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۶۷]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۲۴/۱

کا: سید محمد حسینی نوربخشی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۱گ (۶پ-۳۶۶پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۳۶]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۵۵

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۹۰]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۹۶-۲۴/۱۹۶

آغاز: باعتبار کیفیات از هشت بیرون نباشد و اقسام هر یک از سوء المزاج همچنین بود؛ **انجام:** چنان چه صیف و بهار را محل حرکت اخلاد باید دانستن و شتا و خریف را محل تسکین و الله اعلم تمام شده باب پنجم بتمامی تمام نسخه که در خلاصه التجارب بود ... باب بیست و ششم در بیان سموم

از اول تا باب پنجم بعد از پایان باب پنجم، باب ۲۶ تحریر شده که گویا از کتاب دیگری است؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۷۳۱]

● خلاصة التجارب / طب

xolāsat-ot tajārob

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۷۶

جلد ۲؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق، خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۷۵

جلد ۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]

● خلاصة التجاوید / تجوید / فارسی

xolāsat-ot tajāwīd

ورنوسفادرانی، محمد محسن بن عین علی، ق۱۲ قمری

varnūsfāderānī, mohammad mohsen ebn-e ʻayn ʻalī (-

18c)

اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۱۱/۴

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید ... که چون علم قرائت لازم عبادت است خلاصه آنچه حقیر را روزی شده جهت برادران دینی و خواهران اهل ایمان قلمی می‌شود

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (حاشیه ۱۳ر-۱۴پ)، ۱۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۹]

● **خلاصة التجوید** / تجوید / فارسی

xolāsat-ot tajvīd

؟ واعظ قزوینی، محمد شفیع بن محمد رفیع، ق۱۱ قمری

vā‘ez-e qazvīnī, mohammad šafī‘ ebn-e mohammad rafī‘ (- 17c)

اهداء به: شاه عباس دوم صفوی (-۱۰۷۸ق)

ارجوزه ای است در تجوید که وی در ابتدا به توحید پروردگار، نعت خاتم انبیاء، علی مرتضی، حضرت صاحب الامر و پادشاه صفوی پرداخته، آن گاه سبب نظم کتاب را به صورت شعر نوشته، سپس وارد مباحث تجویدی چون بسمله، استعاذه، مخارج حروف و صفات آن، منع از لحن در قرآن، لحن در حروف هجا و غیر ذلک شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۴۴۲

آغاز: ابتدای سخن بنام خداست ×× باسمه ابتدأت فی التنظیم و به استعین فی التتمیم؛ **انجام:** بر رسول کریم و آل کرام ×× صلوات و درود باد و سلام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۳۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با روکش مشمع قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۳۲۷]

● **خلاصة التجوید** / تجوید / فارسی

xolāsat-ot tajvīd

مولوی، علی اکبر بن نصرالله، ق۱۳ قمری

mowlavī, ‘alī akbar ebn-e nasr-ol-lāh (- 19c)

رساله مختصری است در بیان مخارج حروف و شناخت وقوف بدون تبویب و فصل‌بندی خاص. وی بعد از خطبه و ذکر نام خود می‌نگارد: «این موجز رساله‌ای است در علم تجوید و لب قواعد مهمه آن که بر سبیل اختصار در حین مباحثه با جمعی از طلاب و اخوان از اهل ایمان در حیز تحریر درآورده که بر ایشان از حیث کتب و ضبط آسان بود و کلفتی در تعلیم و تعلم و تحصیل اصل آن نباشد». مؤلف، در این رساله به کتاب «ناسخ التجاوید» خود حوالت داده است.

آغاز: بعد الحمدلله العزیز الجبار و الصلاة علی رسوله المختار.. این موجز رساله‌ای است در علم تجوید و لب قواعد مهمه آن.

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۵۸

خط: نسخ، کا: میرزا ابراهیم نیریزی متخلص به «ساکت»، تا: قرن ۱۳؛ از روی نسخه‌ای که در حیات مؤلف نوشته شده، محشی با نشان «منه»؛ اندازه: ۱۴×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحن در عرف اهل تجوید نیز بر دو قسم است.

دیگر وقف اسکان است در حرکات ثلثه؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سیدعبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا با روکش گالینکور، ۲۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۸سم [ف: ۲۳ - ۸۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و احتیاط باید کرد که درست ادا شود و از اینجاست که ابو عمرو

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ تملکی به تاریخ آبان ۱۳۱۵ در طهران؛ جلد: مقوایی، ۲۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۴]

● **خلاصة التجوید** / تجوید

xolāsat-ot tajvīd

فارسی، حسین بن رضا، ق۱۴ قمری

fārsī, hoseyn ebn-e rezā (- 20c)

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۴]

● **خلاصة التجوید** / تجوید / فارسی

xolāsat-ot tajvīd

شیخ محمد ابراهیم

šeyx mohammad ebrāhīm

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۹۶/۱

آغاز: بسمله و یکتب لمن یقرء بکل آیة ثواب مأة شهید.بنابراین ذره بی مقدار ممتحن محمد ابراهیم ابو الحسن کلمه چند جمع نمود در بیان مخارج حروف

کا: محمد حکیم بن عبد الوکیل، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۱گ (۶-۱۶)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۱۶۴]

● **خلاصة التجويد** / تجوید / فارسی

xolāsat-ot tajvīd

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۶۴۴

آغاز: اختصار بلغت فارسی تألیف نمایم تا خواص و عام از آن بهره مند گردند لهذا بعضی از کتابها که استادان قرائت تألیف نموده‌اند؛ **انجام:** و در اصطلاح سیر کردن حرکت است چنانکه اگر ضمه باشد بواو شود و اگر

مؤلف باید از قاریان امامیه قرن سیزدهم و قبل باشد. ضمناً وی در باب دوازدهم رساله از ملا عماد قاری صاحب تحفه شاهی - قرن ۱۱ - نقل مطلب دارد. رساله مختصر مفید روانی است برگرفته از کتب موجود تألیف اساتید قرائت مرتب بر پانزده باب به شرح زیر: ۱. فضیلت قران و قاری آن، ۲. آداب خواندن قران، ۳. نام دندانها، ۴. مخارج حروف، ۵. صفات حروف، ۶. رعایت حروف، ۷. اسامی قراء و مولد ایشان و رموز ایشان، ۸. احکام مد و قصر، ۹. احکام وقف و وصل، ۱۰. احکام تنوین و نون ساکن، ۱۱. احکام میم ساکن، ۱۲. اقسام ادغام، ۱۳. احکام قراات، ۱۴. تفخیم و ترقیق، ۱۵. بیان هاء کنایه. نام مؤلف به دلیل افتادگی برگ اول ملاحظه نشد و در مآخذ مربوط نسخه مکرر آن نیامده است هر چند رساله غیر از خلاصه التجوید تألیف سید علی اکبر مولوی موسوی - نسخه شماره ۲۳۱۰۴ کتابخانه - می‌باشد و نیز مغایر با خلاصة التجوید - نسخه شماره ۲۰۲۱ کتابخانه - آیة الله مرعشی قم - است؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛مصحح؛واقف:ساطانعلی خصاف،۲۵اردیبهشت۱۳۷۹؛کاغذ: نیلی فرنگی، ۲۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۳-۸۴]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۸۱

آغاز: بسمه ابتدأت فی التنظیم ×× و به استعنت فی التتمیم؛ **انجام:** بر رسول کریم و آل کرام ×× صلوات و درود باد سلام

منظومه‌ای است در علم تجوید که در زمان شاه عباس صفوی سروده شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۰ ذیقعده ۱۲۳۳ق؛ مهر: سید علی احمدی طهرانی به تاریخ ۱۳۵۴ش؛ ۴۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [مؤید: ۳ - ۲۳۵]

● **خلاصة التجويد لقارى كلام الله المجيد** / تجوید / فارسی

xolāsat-ot tajvīd le-qārī kalām-el lāh-el majīd

خلاصه‌ای است در احکام تجوید با بعضی از جدول‌ها برای شناساندن بعضی از قواعد، دارای «مقدمه» و ده «باب»: در فضل قرائت و شرایط آن؛ باب ۱. مخارج حروف؛ ۲. صفات حروف؛ ۳. صفات حروف تهجی؛ ۴. تنوین و نون ساکن؛ ۵. اظهار و ادغام؛ ۶. مدها؛ ۷. تفخیم و ترقیق؛ ۸. اقسام وقف و ابتدا؛ ۹. مقطوع و موصول؛ ۱۰. تاء تأنیث.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۲۱/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست مشتمل بر هر چه قاری قرآن را بدان حاجت افتد؛ **انجام:** و جنة و لعنة غیر از آن مواضع که گذشت بهاء است، و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ (۱پ-۲۰پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۷ - ۱۰۶]

← خلاصه تحفة الأبرار ≻ صلاتیه (رساله)

● **خلاصه تحفة الابرار** / فقه / فارسی

xolāse-ye tohfat-ol abrār

موسوی قزوینی، رضی الدین بن علی اکبر، - ۱۲۷۷ قمری

mūsavī qazvīnī, razī-od-dīn ebn-e ‘alī akbar (- 1861)

وابسته به: تحفة الابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ اندازه: ۱۶×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۰۲]

● **خلاصة تحفة ائمة الطاهرين = الستة الضرورية فی الصلوة** / فقه / عربی

xulāṣat-u tuḥfat-i a’immat-iṭ ṭāhirīn = as-sittat-iḍ ḍarūrīyya fi-ṣ ṣalāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۲۴/۴

آغاز: الفصل الثانی من فصول کتاب خلاصة تحفة الائمة الطاهرین المسمی بالستة الضروریة فی مقارنات الصلوة المشهور انها ثمانیة و عندی؛ **انجام:** ان صیغة السلام علیکم و رحمة الله و برکاته و یقصد بانه واجب و الاالتلفظ بما قصد (سفید است) الخروج

نسخه فصل دوم این کتاب در سته ضروریه در مقارنات نماز است (ارکان نماز)؛ بی‌کا، تا: ۲۵ رمضان ۱۰۳۶ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۸گ (۵۷پ-۶۴پ)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۵ - ۴۱۱]

← خلاصه تحفه سلیمانی ≻ گزیده تحفه حکیم مؤمن

● **خلاصة تحقيق الظنون فی الشروح و المتون** / فهرست / عربی

xulāṣat-u taḥqīq-iẓ ẓunūn fi-š šurūḥ wa-l mutūn

بکری صدیقی، محمد بن مصطفی، ۱۱۴۳ - ۱۱۹۶ قمری

bakrī sadīqī, mohammad ebn-e mostafā (1731 - 1782)

وابسته به: كشف الظنون عن اسامی الكتب و الفنون؛ حاجی خلیفه، مصطفی بن عبدالله (۱۰۰۴-۱۰۶۷ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۸۰ق؛ محل تألیف: مصر

«كشف الظنون عن أسامی الكتب و الفنون» اثر مشهور كاتب چلبی حاجی خلیفه مصطفی بن عبدالله رومی در حوزه كتاب‌شناسی است، كه پس از تألیف تاكنون از مهمترین مصادر و منابع در شناخت كتاب‌ها و رساله‌هاست و در آن نزدیک به بیست هزار كتاب معرفی شده است. كشف الظنون بارها به چاپ رسیده و جمعی از علما به تهذیب و تكمیل و تلخیص آن همت گماشتند. گزارش كارهای انجام شده پیرامون آن، در مقدمه ممتع مرحوم آیة الله مرعشی نجفی رحمه الله، موسوم به «كشف الظنون عن صاحب كشف الظنون» درج شده است. از جمله بكری خلوتی به تلخیص و تكمیل كشف الظنون دست یازیده و آن را «تلخیص الظنون فی الشروح و المتون» نام نهاده است. بكری در كتاب حاضر مكررات كشف الظنون را حذف كرده و كتاب‌های نویافته را استدراک نموده است و اسامی كتاب‌ها را به ترتیب الفبایی آورده و برای هر حرفی، با خاصی قرار داده است. چنانكه در مقدمه آورده است: «فان كتاب كشف الظنون عن أسماء الكتب و المتون جمع مؤلفه غالب أسمائها و زبر فیها أنحائها غیر أنه طالما كرر فیه المؤلفات فبعد بذلک حسن رونقه وفات و قد عمدت الی تلخیصه فی هذا الكتاب سالكاً فیه ترتیبه الناهج صوب الصواب مع ضم ما لحق العلم بتألیفه مما بلغ مسامح الشهرة أو رأیت حسن تصنیفه و سمیته خلاصة تحقیق الظنون فی الشروح و المتون و كان ذلک فی أوائل شهر رجب الفرد سنة ثمانین و مائة و ألف و أنا نزیل الدیار المصریة». دو نسخه از این كتاب شناخته شده، یكی نسخه مورد بحث و دیگری نسخه شماره ۳۶۱۶ دارالكتب ظاهریه در دمشق و از طبع آن اطلاعی به دست نیامد.

[الأعلام، زركلی: ۱۰۰/۷؛ ایضاح المكنون: ۴۳۴/۱؛ فهرس مخطوطات دارالكتب الظاهریة، الفلسفة و المنطق: ۲۲۲-۲۲۳؛ فهرس مخطوطات دارالكتب الظاهریة، التاریخ و ملحقانه، یوسف العش: ص ۳۱۱؛ فهرس مخطوطات دارالكتب الظاهریة، قسم الأدب: ۱۹۸/۱؛ معجم المؤلفین: ۳۲/۱۲ و ۳۳؛ كشف الظنون، دكتر سلیمان اسحق محمد عطیه: ۵۴-۵۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۸

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی أحصی كل شیء عدداً و علم آدم الأسماء فنال بذلک حظاً و مدداً أحمده سبحانه علی جمیع آلائه و أشكره علی سائر نعمائه و أصلی و أسلم علی من علم سائر العلوم ورقی سماء كل منطوق و مفهوم و علی آله؛ **انجام:** یوسف و زلیخا للفردوسی و به تم كتاب كشف الظنون عن أسماء الكتب و المتون و الحمدلله وحده و صلی الله علی من لانبی بعه و قد نجز و تحرر علی ید فقیر رحمة الله كمال الدین محمد أبوالفتوح بن مصطفی بن كمال الدین بن علی الصدیقی نسباً الحنفی مذهباً الخلوتی طریقة و مشرباً سبط الحسنین الأحسنین غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه فی غروب نهار السبت المباركـ ثامن شهر رمضان المعظم سنة ثمانین و مائة و ألف أحسن الله ختامها و ذلک فی محروسة مصر المعزیة حماها الله من كل آفة و بلیة و الحمدلله رب العالمین.

نسخه اصل: كتابخانه چستربیتی، ش ۳۴۲؛ خط: نسخ، كا: سید عبدالغنی نقشبندی بن محمد بن ابراهیم بن صالح بن محمد بن عمر پاشا بن حسین پاشا مستوفی و امیر الحاج و والی دمشق، تا: قرن ۱۲، برای سید حاج عبدالله افندی مرادی نقشبندی عمری؛ تملک: عبدالله مرادی مفتی دمشق؛ ۱۱۶ص، ۴۲ سطر [عكسی ف: ۳ - ۲۸۶]

● خلاصة التحقیق فی المنطق / منطق / عربی

xulāṣat-ut taḥqīq fi-l manṭiq

ناظم الشریعة همدانی، محمد علی بن محمد حسن، ق۱۴ قمری

nāzem-oš-šarī'e hamadānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad hasan (- 20c)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۲۹۰ق؛ محل تألیف: همدان

منظومه مفصلی است در منطق مشتمل بر چند فصل.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۶۴/۵-۲۷/۲۳۴

آغاز: بسمله قال سمی احمد المختار ×× وابن سمی ثانی الانصار / وبعد ان المنطق الیونان ×× فی غایة البعد عن الاذهان؛ **انجام:** فی الاستقرانی ... ثالثها التمثیل ما یبان فی ×× ذا اشتراک جزئی لما قفی / فی علة الحكم الذی فیها تبع ×× حتی یكون الحكم فی ذاک وضع / فالحمد لله علی الاتمام ×× تمامها من جملة الانعام / خیر السلام بالرسول المصطفی ××وآله وصحبه الذی اصطفی

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول۱۲۹۰ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۶۱]

● خلاصة تدابیر موالید ثلاثه = بیاض روحی / طب/ اردو

xolāsat-o tadābīr-e mavālīd-e salāse = bayāz-e rūhī

روحی چشتی، محمد ابراهیم

rūhī čaštī, mohammad ebrāhīm

رساله مختصری است در تدابیر موالید ثلاثه (جمادات، نباتات و حیوانات) كه در واقع حصه دوم از «بیاض روحی» به شمار می‌آید. این رساله در سه مقاله مرتب شده: مقاله ۱. بیان تدابیر جمادات شامل چند باب (۱-تدابیر ذوی الارواح در چند فصل). مؤلف در این رساله به خواص پزشكی كشتجات و امتحان آنها و چند نسخه در صلدیه (كذا)، تكلیس، تبییض، تصعید، عرق

کبریت پرداخته سپس در عنوان قسم دوم ادهان عشره کبریت و صنعت جام را بیان کرده. سایر ابواب و مقالات در نسخه حاضر رؤیت نشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۹۱۵

آغاز: بسمله. بعد حمد خدای تعالی و نعت محمد مصطفی (ص) که واضح هو که یهه (؟) کتاب خلاصه موالید ثلاثه حصه دوم بیاض روحی کامل؛ **انجام:** تولید منی و ... سروریس (کذا) شد بقی (کذا) التأثیر حتی فافهم تمت بقلم ناقص

خط: نستعلیق تحریری، کا: سعید اصلان، تا: ۱۹۰۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مذیل است به ۴ برگ با عنوان «روضه تدبیر عملی روح طو طیامین و روضه تدبیر تخمیر روح طوطیامین» از محمد ابراهیم روحی با تاریخ تحریر ۱۹۰۸م؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا، ۹گ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [اهدائی رهبر:۹-۲۶۴]

● **خلاصة التدبیر فی سیاسة الوزیر** / اخلاق / عربی

xulāṣat-ud tadbīr fī siyāsat-il wazīr

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، - ۷۳۶ ؟ قمری

‘abd-or-razzāq-e kāšī, ‘abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

اهداء به: سعدالدین وزیر

تاریخ تألیف: ۷۰۷ق

رساله‌ای است در بیان عدالت و وزارت نگاشته شده و مشتمل بر یک «تمهید» در بیان سبب تألیف و یک «مقدمه» مشتمل بر هفت «اصل»، و دو «مقصد»: ۱. مقومات وزارت در یک جمله و چهار فصل؛ ۲. متممات وزارت مشتمل بر سه فصل و یک خاتمه در وصیت تنظیم نموده است.

[الذریعه ۲۱۸/۷ و ۲۱۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۴۵/۳

آغاز: الحمدلله المنان بالمنن السوابق الحنان بالنعم اللواحق الضابط للسوابق بالنظم المعلوم المرتب فی العنایة کالعقد المنظوم؛ **انجام:** تا آنجا که و الله ذوالفضل العظیم است و این سه آیه است و الله اعلم و احکم بالصواب.

خط: نسخ، کا: صیفور بن جنید، تا: سه‌شنبه ۴ ذیقعده ۸۶۵ق؛ ۳۳گ (۵۳پ-۸۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۲]

● **خلاصة الترتیل** / قرائت / فارسی

xolāsat-ot tartīl

موسوی، محمد بن حسن

mūsavī, mohammad ebn-e hasan

دارای یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان حروف تهجی؛ باب ۱. شامل احکام «نون ساکنه و تنوین»؛ ۲. وقف و وصل و سکته؛ ۳. بیان مخارج حروف تهجی؛ ۴. اقسام مد؛ ۵. بیان هاء ضمیر؛ خاتمه بیان رسم الخط و کیفیت وقف به روایت قراء سبعه است.

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، فاقد جلد، ۱۴گ، ۱۰ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۳ - ۹۶۴]

۲. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۲/۳-۶۳

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد عیسی صحاف، بی‌تا؛ ۹گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۶۷]

● **خلاصة الترتیل فی اداء الحروف للتنزیل = تجوید منظوم** / شعر، تجوید / فارسی

xolāsat-ot tartīl fī adā’-el horūf le-t-tanzīl = tajvīd-e manzūm

؟ شریف استرآبادی، علی بن علی، ق ۱۰ قمری

šarīf-e estarābādī, ‘alī ebn-e ‘alī (- 16c)

تاریخ تألیف: ۸۰۳ق

منظومه‌ای کوتاه در تجوید است در ۱۴۰ بیت و در بیان ترتیل، و تعریف حروف و شمارش مخارج آن بدین شرح: فی نعت سید المرسلین، در بیان ترتیل و تعریف حروف و اختلاف ائمه قرا در شمار مخارج، در بیان قسمت دندان‌ها، در بیان مخارج حروف ابتدا از حروف حلقیه، در بیان حروف لهویه، در بیان حروف شجریه، در بیان حروف ضرسی، در بیان حروف لثویه، در بیان مخرج نون، در بیان مخرج راء، در بیان مخرج نطعیه، در بیان حروف ذلقیه، در بیان حروف اسلیه، در بیان حروف شفویه ابتدا از حرف فا، در بیان همه حروف شفویه، در بیان مخرج خیشومی، در بیان صفات حروف ابتدا از حروف مجهوره، در بیان حروف مهموسه، در بیان حروف شدیده، در بیان حروف رخوه، در بیان بین الشدیده و الرخوه، در بیان حروف قلقله، در بیان حروف مستطیل، در بیان خاتمه کتاب. سراینده از علمای علم قرائت در نیمه نخست قرن دهم و در اوایل صفویه می‌زیسته است، تألیفات دیگری به جز این منظومه در تجوید دارد، مهمترین آنها التحفة الشاهیة به فارسی است. تاریخ ختم تألیف به ضبط آخر منظومه: ۸۰۳ ق، «همه را جوهری فکر متین ×× کرده در سال هشتصد و سه [در بعضی نسخه‌های «نه» خوانده می‌شود] گزین». این منظومه در الذریعه (۱۳۵:۱۹) به نام «مثنوی فی التجوید» و در جلد (۳۷۱:۳) «تجوید القرآن» نام می‌برد ولی خود ناظم خلاصة التنزیل نام نهاده به گفته او: «کرده نامش خلاصة التنزیل ×× فی اداء الحروف للترتیل».

آغاز: ای بنام تو افتتاح کلام ×× وز ثنایت زبان رسیده به کام / هست ذات صفات تو ازلی×× صانع لا یزال و لم یزلی

انجام: ای که نو باده درخست سخن ×× بابی از بوستان فکرت من / کو غریق بحار غفران باد ×× ناظم این رساله ابن عماد
[دائرة المعارف تشیع ۱۰۵/۲۷؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی موسسه خاورشناسی فرهنگستان علوم روسیه ۱۲۳؛ مشترک پاکستان ج ۱و۷؛ الذریعه ۲۲۷/۷؛ الذریعه ۱۳۵/۱۹ که اشتباهاً به عماد الدین قاری استرآبادی نسبت داده شده؛ نسخه‌های منزوی ۷۹/۱ و ۹۸؛ برگل ۳۰۸/۱-۳۰۹؛ دنا ۹۲۸/۴ (۱۶ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۳/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمود النصیر الطوسی، تا: آخر جمادی الاول ۸۳۲ق، جا: یزد؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۵ - ۱۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱/۲۳معیری
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق خفی،بی‌کا، تا: ۹۵۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن زرشکی، ۴۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۷سم [ف: ۱۸ - ۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۰۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۷گ (۱پ-۷ر)، ۱۳ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۷سم [ف: ۴۳ - ۷۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۷/۳
آغاز و انجام: برابر
در فهرست از شریف استرآبادی دانسته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۲گ (۵۳پ-۵۴پ)، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۳۳ - ۳۰۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۷۳
آغاز: بسنله، در بیان مخارج حروف؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوانا، کا: محمد مقیم همدانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۸۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۵۵/۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۱۴ق؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۴ص (۲۸۱-۲۸۴)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۵ - ۱۵۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۹۵
کا: محمد مقیم همدانی، تا: ۱۰۱۷ق؛ ضمیمه ضمن ۲ برگ آخر منظومه: حدیث اقسام خواب مروی از پیامبر ارم (ص)، اشعاری در وقف در قرآن، دوازده امام یا تحیات در یک صفحه و اوراد یومیه نبوی (ص)؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۶گ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۲۳ - ۸۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۴۴
آغاز: ای بنام تو افتتاح کلام در ثنایت زبان رسیده بکام بدت ببسم الله فی النظم اولا ابتدا کردم بلفظ بسم الله در نظم و شعر نظمی اول؛ **انجام:** کو غریق بحر غفران باد ناظم این رساله ابن عماد. و ان کتاب الله اوثق شافع و بدرستی که نامه خدای استوارترین و شفاعة کننده است
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: غره رمضان ۱۰۱۷ق؛ ضمیمه: ضمن سه برگ آخر منظومه «قصیده حرز الامانی» با ترجمه زیر نویس فارسی که ناقص مانده، مصحح؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ ق؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۸۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۰۰/۳۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: فضل الله بن مسعود، تا: ۱۰۴۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۷۲پ-۱۷۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۰ - ۱۷۴]

۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۳۲/۳
آغاز: زان به پشت زبان بود داخل ×× که سوی لام باشد او مایل؛ **انجام:** برابر
موجودی تنها ۶۴ بیت است؛ خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن شاه میرزای طباطبائی، تا: جمعه ۱۱ محرم ۱۰۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۵ - ۴۶]

۱۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۱۰/۱
آغاز: معجز او کتاب لاریب است ×× که حروفش بری ز هر عیب است / همه را جوهری فکر متین ×× کرده در سال هشتصد و سه گزین؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: یار علی قزوینی، تا: صفر ۱۰۹۷ق؛ ۷گ (۱-۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۰۲]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۱۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۲پ-۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۶ - ۳۶۸]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۹۶/۷
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد شفیع اصفهانی، تا:۱۱۱۹ق؛کاغذ:ترمه هندی،جلد:میشن سرخ،۲۷سطر[ف:۵- ۳۰۲]

۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۹۳۵-۳/۸۸/۵
در فهرست از شریف استرآبادی دانسته؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: ۱۹۷]

۱۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۵۵/۶
آغاز: برابر
در فهرست از شریف استرآبادی دانسته؛ کا: عبدالرحیم بن کریم قمی کهکی، تا: ۱۲۲۰ق، جا: شیراز و مشهد؛ قطع: بیاضی ربعی

[نشریه: ۷ - ۱۳۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن صفر طاری اصفهانی تفرشی، تا: ۴ جمعه شوال ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ص (۱۹۲-۲۰۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۵ - ۱۴]

۱۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۴۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۵۸ر-۷۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۴۱]

۱۸. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۵۵/۱

آغاز: مخرج حرف ها تمام بدان ×× با صفاتی که کرده اند بیان؛

انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۷گ (۱ر-۷ر) [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۱۳۵]

۱۹. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۶۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۵۴ر-۶۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۱۲۳]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۹۶/۴

کا: محمد حکیم بن عبد الوکیل، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۵گ (۳۶-۴۰)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۱۶۴]

● خلاصة الترجمان فی تأویل خطبة البیان = شرح خطبة البیان / عرفان و تصوف، شرح حدیث / فارسی

xolāsat-ot tarjomān fī ta'vīl-e xotbat-el bayān = š.-e xotbat-el bayān

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

وابسته به: خطبة البیان = خطبة الافتخار = الملحمة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

اهدا به: خانخانان

تاریخ تألیف: ۱۰۱۳ق

شرح فارسی خطبة البیان امیر المومنین (ع) است که در معرفی خود و بیان مناقب و خصوصیات خود در کوفه و یا بصره ایراد شده است. او در آغاز با یک مقدمه طولانی به شرح و بیان دو واژه محکم و متشابه پرداخته و می گوید: اگر این دو در قرآن کریم و احادیث باشند محکم یا متشابه نامیده می‌شوند و اگر در کلام بزرگان باشند شطح می‌نامند، پس از آن شمه‌ای از فضایل امیر مومنان (ع) را برشمرده و سپس به شیوه، عرفان و تصوف به شرح و بیان خطبه می‌پردازد، بنا به ضبط الذریعه این کتاب با این که همه فقرات خطبه را شرح نکرده بالغ بر سه هزار بیت است. مؤلف این شرح را با فقره «انا الذی عندی مفاتیح الغیب لایعلمها بعد محمد (ص) غیری» آغاز و با فقره «انا اظهر الاشیاء الوجودیة الوجودیة کیف اشاء انا باب خطئتهم التی یدخلون فیها» به انجام رسانده است. در پایان قصیده‌ای در مدح امیرمؤمنان (ع) به آن ملحق نموده است. نام مؤلف، در برخی منابع «احمد» آمده است.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان علمه البیان ... و بعد چنین گوید پیک گفتار و صورت دیوار، محمد بن محمود الملقب به دهدار که چون دهقان ازل تخم محبت اهل بیت رسول ... و شیعیان حقیقی ایشان که اکابر صوفیه اند ... در زمین فطرت و مزرعه جبلتم ریخته ...

انجام: اما بدانکه وجودک ذنب لایقاس به ذنب پس به صلح مثال شد که از باب خطبه درآمد ... که حاصل از این خطبه شده بخود و فیه غنیة و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل.

چاپ: به اهتمام محمد حسین اکبری ساوی، تهران، انتشارات صائب، ۱۳۸۰

[نسخه‌های منزوی ۱۱۳۸/۲؛ الذریعة ۲۰۰/۷ و۲۱۹؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۴۱/۱ و ۳۱۴/۱؛ دنا ۹۲۸/۴ (۴۰ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۳۰/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۹۶۵ق؛ با نشانی بلاغ در بیشتر صفحات؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۴۴گ (۲پ-۴۵پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۹۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بشب مرقع و در صبح طبلستان رسدم ×× رسم بحد کمال از دو هفته همچو هلال. ز سفره کرمش ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «۵»، ماده تاریخ تألیف کتاب، چنین آمده: از [فیض جود علی=۱۰۱۳ق] چو یار شد این توفیق ×× چنان رواست که تاریخش ار همان رسدم؛ کاغذ: شرقی، ۳۲گ (۱۸-۴۹)، ۲۳ سطر، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۴۰ - ۳۳۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز فیض جود علی چون رسید این توفیق ×× چنان رواست که تاریخش از همان رسدم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی ، ۳۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۰۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز فیض بود علی چون رسیدم این توفیق ×× چنان رواست که تاربخش از همان رسدم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۳ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی و نیلی زرافشان، جلد: مقوا، ۱۰۷گ، ۱۵

سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۰۲]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز فیض جود علی ... چنان رسید که تاریخش ۱۰۱۳

در این نسخه قصیده نونیه مترجم آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۲ص (۲۸–۷۹)، ۲۳ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱ – ۱۱]

۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد صادق طباطبائی، تا: شب آخر رمضان ۱۰۹۵ق؛ به راست و چلیپا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱ – ۶۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** زفیض جود علی چو یار شد این توفیق ×× چنان رواست که تاریخش از همان رسیدم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۴۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۴۵/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ظهور جمال همین است، و چون نشأه وجود و ظهور هر شأن متناهی است ...

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۴گ (۳۶پ–۳۹پ)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۷سم [ف: ۹ – ۶۹]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۳۵۲۷-۱۸/۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۴۱گ، ۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳ – ۱۷۳۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۷۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن سیاه، ۷۷گ (۷۵ر–۱۵۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۵سم [ف: ۱۶ – ۲۷۸]

۱۱. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه:۵/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۱۰۰ق، جلد: مقوایی، ۵۱گ (۱۲۳پ–۱۷۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۱۸۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۱۹ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فیه غنیه للمتأمل الفطن الذکی ... و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۳ص (۱۸۷–۲۱۹)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳ – ۷۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۱۹/۱۸

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ – ۳۲۴]

۱۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۲۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اسرار الهی چومی و جام علیست ×× عالم چو معما و در آن نام علیست / یک نقطه در ادوار وجود است که هست ×× ز آغاز محمد و بانجام علیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۲۹ق؛ محشی، مجدول مذهب؛ ۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۱۹۴]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۶/۳-۵/۱۹۶

آغاز و انجام: برابر؛ قصاید فیض وجود نفس صاحب مقام محمود صلی الله علیه و آله و سلم در سلک نظم کشیده شده ملحق می‌سازد به طریق خاتمه و به الحول و القوة. هذه قصیدة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوا کرم، ۵۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۷۳۱]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۵/۸-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** تأویل کلام شریف آنست که ولی خلیفه است ... من متولیم بولایت الله در اجرای احکام سعادات و شقاوات و بک یا علی ...

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۲ص (۱۰۷–۱۳۸)، ۱۷ و ۱۵ و ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳– ۱۵۹]

۱۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۹۰خ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۰ص، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۱۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: متمایل به خاکستری، جلد: چرم سرخ، ۱۵۷ص، ۱۳ سطر (۷×۱۳) [ف: ۴۷/۱ – ۲۰۰]

۱۹. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۰/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵ – ۲۱۸]

۲۰. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۵۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۱گ (۱۴۵پ–۲۰۵پ)، ۱۷ سطر[سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۱۴۰]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۶۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۰۲]

۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۵۰/۱

آغاز: بسمله قال الامام المتحقق فی مشاهدة الذات البحث و الوجود المطلق اولو الوقت و الحال و الحال العارف ... انا الذی عندی مفاتیح الغیب لا یعلمها بعد محمد غیری چون اقفال خزائن جود ...

خط: شکسته، نستعلیق، کا: شیخ محمد بن حاجی محمد علی رودباری ساکن شفت گیلان، تا: ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ

فستقی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۰۸]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۱۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قصیده‌ای که ... در سلک نظم در آورده شد بطریق خاتمه ملحق می‌سازد و به الحول و القوة: چو کاسه عنبی از کف مغان رسدم ×× رموز عالم غیبی بارمغان رسدم / «ز فیض جود علی» چون رسیدم این توفیق ×× چنان رواست که تاریخش از همان رسدم

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ذیقعده ۱۲۲۹ق؛ ۷۸گ (۷۱ر–۱۴۸پ) [ف: ۷ - ۲۷۱۰]

۲۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۱۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق [ف: - ۱۲۳]

۲۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۸۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** سیما صاحب الخطبة ... علیهم اجمعین.

قصیده نونیه در پایان این نسخه وجود ندارد؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۸۰ص (۱۴۶–۲۲۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۶]

۲۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۲۸/۱ ـ د

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلوات و سلام بر حضرت رسالت پناهی و اهل بیت او سیما صاحب الخطبة صلوات الله و سلامه علیهم (قصیده در کتاب ناتمام بود نوشته نشد)

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن میرزا محمد علی گرگانی، تا: ۱۲۷۱ق؛ مجدول زرین؛ قصیده پایان رساله را نویسنده ننوشت؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵۸ گ (۲پ–۵۹پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۲۲۴]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۶۸/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۶۷گ (۵۸پ–۱۲۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۲۶]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین نقیب بن عبدالله، تا: ۱۲۸۴ق؛ مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج ماشی، ۳۵گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۳۹]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۲۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین علی ما انعم من اتمام هذه الارقام المسمی بخلاصة الترجمان فی تأویل خطبة البیان. ز فیض جود علی چون رسیدم این توفیق ×× چنان رواست که تاریخش از همان رسدم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید و کرمی، جلد: تیماج نارنجی، ۹۱ص (۴۲–۱۳۲)، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۱۰ - ۱۰۸۳]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۱۰/۱۴

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی:وزیری؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۵۱گ (۱۳۰–۱۸۰)،۱۶ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۴۳۶]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۲۸

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد در بعضی از فضایل افضل اصفیاء و اول اولیاء امیرالمؤمنین و امام العارفین؛ **انجام:** حضرت اسلام را بر جوان یهودی تلقین می‌فرمایید داخل اسلام می‌شود اللهم صل علی محمد و آله محمد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۰۲ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور، ۶۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱- ۳۰۲]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۹/۵–۵/۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمدصادق حسنی حسینی، ملقب به نایب الصدر خاتون آبادی،تا:جمعه۱۴رجب۱۳۰۸ق؛جلد: تیماج قهوه‌ای،۵۷گ،۱۴سطر،اندازه:۱۳/۵×۲۲سم[ف:۳-۱۷۳۱]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۹۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و چون بر [هر] نعمت شکری واجب است پس بعد از حمد و شکر الهی قصیده ای که بشکرانه این توفیق در مدح خطیب ... باشد قصیده فیض وجود نفس صاحب مقام محمود (ص) در سلک نظم کشیده شد ملحق میسازد بطریق خاتمه و به الحول و القوة. مطلع قصیده در مدح مولی (ع): چو کاسه عنبی ز کف مغان رسدم ×× رموز عالم غیبی بارمغان رسدم / بسوی باغ دماغ دلم چو گرم شود ×× نسیم نکهت رحمانی ازیمان رسدم

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمدعلی، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن خرمایی، ۹۳ص (۴۱–۱۳۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۶۱]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۶/۱۴–ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴۱گ (۱۰۳پ–۱۴۳پ)؛ قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ - ۷۵۱]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اغفر له ولو الدیه بحق الانسان علمه البیان

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی صفائی، تا: جمعه ۲۰ ذیحجه ۱۳۵۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۰۲]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ حواشی اوراق: اشعار فارسی با مضامین اخلاقی و عرفانی از جمله اشعار قاسم انوار، حالات نوزاد

آنان و طولانی بودن زمان رشد در آنان، مطالبی با مضمون احادیث، تفسی، اخلاق، کلام و مطالب متفرقه، مطالبی کلامی تاریخی، شعر و ...، برگ ۱۸۶پ مناقب امیر المومنین (ع) به نقل از غلام ایشان قنبر؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۴۷گ (۱۳۸پ-۱۸۵پ)، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۵۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر (۹×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۱۰۹]

۳۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۵۳۹/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: - ۲۸۵]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۸۸/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۰گ (۱-۱۴۰)، ۱۷ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۵۹۰]

۴۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۱۵

از رساله ششم تا پانزدهم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: - ۳۰۲]

۴۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۱۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** والله یقول الحق و هو یهدی السبیل و الحمدلله رب العالمین علی ما انعم اتمام هذه الارقام ... رسم بحد کمال ازد و هفته همچو هلال زسفره ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۳گ (۱۲پ-۷۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [مؤید: ۲ - ۱۲۷]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۰۵-۸/۱۱۵

آغاز: و مشهود عیان صورت سر وجود ومستطبع مرآت نمود و سر الانبیاء و حقیقت الاولیا مطلوب کل طالب امیرالمؤمنین ... و غلب یمانی پرسید که هل رأیت ربک و در؛ **انجام:** چون شهوت و غضب و امثال این و الله اعلم وقال علیه السلام انا متکلم بسبعین لساناً ومعنی کل شی علی سبعین وجهاً اناالذی اعلم بالحدث فی اللیل والنهار أمراً بعد أمر وسبباً بعد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۱۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۷۳۲]

● خلاصة الترجمة فی ترجمة الخلاصة / ادبیات / فارسی

xulāṣat-ut tarjuma fī t.-il xulāṣa

محمد تقی بن شاهوردی، ق۱۲ قمری

mohammad taqī ebn-e šāhverdī (- 18c)

بەدرخواست: میرزا محمد نبی (نواده شاه ابوالولی نسابه شیرازی)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۳ق

ترجمه و شرح اشعاری است که در «شرح الفیه ابن ناظم» به آنها استشهاد شده است و تلخیص کتاب «کامل ترجمه بشواهد الخلاصه» مؤلفه استادش شاه فتح الله بن شاه محمد شیرازی است که به خواهش میرزا محمد نبی (نواده شاه ابو الولی نسابه شیرازی) در طی مسافرت به عتبات عالیات نگاشته است و آن در واقع تلخیصی است از شرح دیگر خود او موسوم به کامل ترجمه شواهد الخلاصه که آن را در سال ۱۱۱۷ق بر ابیات مستشهده شرح ابن ناظم بنا به تقاضای شاه فتح الله بن شاه محمد شیرازی نوشته بوده.

آغاز: بسمله الحمدلله علی کل حال والصلوة علی محمد و آله خیر آل اما بعد چنین گوید فقیر حقیر کثیرالتقصیر ابن شاهوردی محمد تقی شیرازی که مدتی قبل ازین در حین اشتغال بمباحثه شرح الفیه الخ.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۵۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و شاهد در اینجا در المنائیا است که ثابت داشته اند حرف عله را.

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۲۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۵۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۵۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۵۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** که ثابت داشته اند حرف عله را.

خط: نسخ، کا: شیخ محمد باقر، تا: ۱۲۲۵ق، کاغذ: شکری و فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۴۵]

● خلاصة الترکیة / دستور زبان / فارسی

xolāsat-ot torkīya

بهبهانی، محمد

behbahānī, mohammad

اهداء به: حاجی ملا محمد باقر معلم نواب مالک الرقاب

دستور زبان ترکی است با ملحقی دارای فرهنگ بعضی از واژه‌های مخصوص آن زبان ، نگاشته شده به نام شاهزاده عبد الله میرزا، در یک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه» و در این نسخه که مشوش است عناوین فصول مشخص نیست و گویا پیش‌نویس مؤلف باشد.

همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۰۶

آغاز: الحمد لله الذی من آیات قدرته اختلاف الالسن و الالوان ... اما بعد بر ارباب کیاست و ذکا

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه در هم و با آن قطعه‌ای از «تحفة حکیم مؤمن» نوشته شده است؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۸۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۱۰۸]

● خلاصة التشریح = تشریح الابدان = علم تشریح الاعضاء / طب / فارسی

xolāsat-ot tašrīh = tašrīh-ol abdān = ‘elm-e tašrīh-ol a‘zā’

عبدالرزاق شاگرد قطب الدين محمد، ق ۱۰ قمری
'abd-or-razzāq šāgerd-e qotb-od-dīn mohammad (-16c)

اهدا به: همایونشاه بابری (۹۳۷–۹۶۳)
نویسنده که از طبیبان زمان و شاگرد مولانا قطب الدین محمد آدم طبیب معروف بوده است پس از شرح مفصلی در منقبت قطب الدین می‌گوید غرض از این تألیف آشنایی به درون آدمی است زیرا تشریح از اهم معلومات بشری است. مشتمل است بر دو «مقدمه» و شش «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در بیان اعضاء و تکوین آن؛ فصل ۱. تشریح عظام و غضروف؛ ۲. تشریح اعصاب؛ ۳. تشریح شرائین؛ ۴. بیان اورده؛ ۵. تشریح عضله؛ ۶. تشریح اعضاء مرکبه؛ خاتمه در تکوین جنین
آغاز: بسمله. لطائف حمد و ثنا حکمی را سزد که به حصر تشریح ابدال انسان و ترویج اجسام ایشان انوار حکمتش چون روح در مجاری شرائین جاری است ...
انجام: و نیز احتیاج هوای نیک می‌شود و هوائی که محیط است به او مضر است والله تعالی اعلم سرایر الامور تم بعون الله
[دنا ۹۳۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۲/۵]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۹/۱
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× هست ز اسباب شفای سلیم؛
انجام: گریه نکند و اگر مرخنا طلا کنند صحت دهد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۴ص (۱–۱۰۴)، ۲۱ سطر (۱۴×۷/۰۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ – ۱۵۵]

۲. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۶۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۵ص (۱–۷۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [نشریه: ۳ – ۳۴۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۲۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: مقوا، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۶۵]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در نسخه نام مؤلف ناقص آمده و با توجه به انجام و آغاز نسخه تکمیل گردید؛ تملک: سقازاده واعظ؛ ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [مؤید: ۳ – ۲۶۸]

● **خلاصة التشریح** / طب / فارسی
xolāsat-ot tašrīh

تبریزی، اسماعیل بن ابراهیم
tabrīzī, esmā'īl ebn-e ebrāhīm

اهدا به: صدر الملة و الدین
در خوراکی و نوشیدنیها در بیست و پنج «باب»: ۱. آفرینش انسان؛ ۲. حال کودکی تا پیری؛ ۳. طبایع چهار فصل و اختیار غذا؛ ۴. شناختن عناصر اربعه؛ ۵. هوای شهرها و آب‌های مختلف و موافق؛ ۶. تدبیر سفر کردن و کشتی نشستن؛ ۷. نفع و ضر فصد و ریاضت؛ ۸. تدبیر خواب و بیداری؛ ۹. نفع و ضر مباشرت؛ ۱۰. نان‌ها و دانه‌هایی که ازو نان سازند؛ ۱۱. نفع و ضر حمام؛ ۱۲. در نفع و ضر گوشت‌ها؛ ۱۳. نفع و ضر آش‌ها؛ ۱۴. نفع و ضر شیرینی‌ها؛ ۱۵. میوه‌های تر و خشک؛ ۱۶. نفع و ضر حوایج دیگ؛ ۱۷. نفع و ضر ترها؛ ۱۸. شیرها و آنچه از شیر سازند؛ ۱۹. نفع و ضر ترشی‌ها؛ ۲۰. نفع و ضر شرابهای حلال و گوارش‌ها؛ ۲۱. خواص ملبوسات؛ ۲۲. خواص جواهر؛ ۲۳. انواع ریاحین؛ ۲۴. عطرها؛ ۲۵. احکام کواکب سبعه.
آغاز: بسمله. حمد و ثنا مدور کوی گردون و مدبر سطح هامون ... که از ترکیب بسایط چهار ارکان این سه گونه اجسام پدید کرد ... چنین گوید ... اسمعیل ابن ابراهیم ابن شیخ احمد تبریزی ... که چون بشرف تقبیل انامل ... صدرالملة والدین ... الخواجه ابراهیم ... مشرف شد شرط بندگی را واجب دید رساله‌ای در اطعمه و اشربه و ملبوسات و غیره در هر فصل که تن در ستان را بکار آید و درگاه عالی را شاید تألیف کردن ... و این رساله را خلاصه التشریح نام کردیم و بیست و پنج باب نهادیم.
انجام: تولد هر فرزندی درین ساعت بوجود آید دلیل کند که با نعمت و دولت باشد انشاءالله تعالی آمین.
[دنا ۹۳۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۱/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۲۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عزیزالله بن ناصرالدین رازی، تا: ۱ صفر ۹۷۲ق، جا: اگره؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۹۹ص (۵۱–۱۴۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ – ۲۸۱۰]

← خلاصة التصانیف ⪢ فرزند نامه

● **خلاصة التصانیف** / هیئت / فارسی
xolāsat-ot tasānīf

رساله‌ای است در نجوم و طالع‌بینی در هفت فصل و بعد از آن فصول، مباحثی درباره الواح و طلسمات و ... بیان شده است؛ در این رساله مؤلف از کتاب دیگر خود به نام «کثیر الفواید» نام برده و نام این کتاب را نیز در برگ ۸پ ذکر کرده است ولی در هیچ منبعی یافت نشد. عناوین فصول این کتاب بدین تفصیل می‌باشد: فصل ۱. کواکب سبعه سیاره؛ ۲. منسوبات کواکب از طبقات مردم؛ ۳. محبت و عداوت کواکب با یکدیگر؛ ۴. طبیعت

اسماء؛ ۵. ادویه کواکب و آنچه از لوازم اوست؛ ۶. طلسمات کواکب؛ ۷. خواص حروف ابجد و تقسیم آن به عناصر اربعه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۳۳

آغاز: ... فصل اول که منسوبست بکواکب سبعه سیاره بدانکه شبانه روزی بیست و چهار ساعتست؛ **انجام:** تا آنگاه که قمر بزهره پیوندد بمیعاد مودت در انگشت کند اگر بکاغذی کشند و بر پای ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۰گ (۱-۱۰پ)، ۱۷ سطر (۱۰/۳×۱۰/۶)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رایانه]

← خلاصة التصانیف بنام بدیع الزمان میرزا ← کثیر الفوائد

● **خلاصة التعبیر** / خوابگزاری / فارسی

xolāsat-ot ta'bīr

مؤلف گوید که این کتاب را از ده کتاب تعبیر معتبر مثل دانیال پیغمبر و یوسف نبی و امام جعفر صادق (ع) و خابوس و محمد کرمانی و اسماعیل بن اشعث و عدوس و حافظ و مأمون و کتابهای دیگر انتخاب نموده است. عناوین ابواب آن که در نود و نه «باب» است، چنین هستند: ۱. تأویل و معرفت خواب و اصل خواب؛ ۲. معرفت خواب؛ ۳. تأویل تفاوت و فرق میان خواب و خداوند خواب؛ ۴. معرفت خواب دروغ و راست و اختلاف معبر آن؛ ۵. تأویل دانستن فضل و تفضیل اختیار خواب؛ ۶. تأویل معرفت و شرایط خواب؛ ۷. تأویل معرفت و آداب معبر وقت تعبیر؛ ۸ تأویل و اختلاف میان خواب شبی و روزی؛ ۹. تأویل و در دانستن فرق میان خواب مستور و مهیک و سلطان و رعیت؛ ۱۰. تأویل دانستن فرق میان خواب سلطان و رعیت؛ ۱۱. تأویل و معرفت اصول خواب؛ ۱۲. تأویل دانستن خواب‌هایی که مصطفی (ع) تعبیر کرده بود؛ ۱۳. تأویل معرفت آنکه خواب را به چند نوع تعبیر کرده‌اند؛ ۱۴. دانستن تعبیر بالکتاب؛ ۱۵. تأویل تعبیرات که گفته شد که چند نوع باید تعبیر کرد؛ ۱۶. تأویل مصحف و خواندن سورتهای قرآن؛ ۱۷. تأویل دیدی خدای عزوجل؛ ۱۸. تأویل دیدن فرشتگان (ع)؛ ۱۹. تأویل دیدن پیامبران (ع)؛ ۲۰. تأویل دیدن تابعین و صالحین و امثاله؛ ۲۱. تأویل دیدن تابعین و صالحین و امثاله؛ ۲۲. تأویل آن‌که کس خود را امام یا سلطان بیند؛ ۲۳. تأویل دیدن آسمان و آفتاب و ماه و ستارگان؛ ۲۴. تأویل دیدن رعد و برق و جستن آتش و صاعقه؛ ۲۵. تأویل برف و باران و سیل و طوفان و امثاله؛ ۲۶. تأویل رود و باد و چشمه و جوی و غیره؛ ۲۷. تأویل کشتی و زورق و در سر آب رفتن؛ ۲۸. تأویل اسلام و مسلمان و ایمان آوردن؛ ۲۹. تأویل اسلام و پرسش دوست و بوس کردن؛ ۳۰. تأویل غسل و مسح و طهارت و مسواک؛ ۳۱. تأویل بانگ نماز و اقامت و امثاله؛ ۳۲. تأویل نماز و دعا کردن و تسبیح و امثاله؛ ۳۳. تأویل مسجد و محراب و منبر و مناره و غیره؛ ۳۴. تأویل طعام و زکوة و صدقه دادن غیره؛ ۳۵. تأویل رمضان و حج و عمره و آب زمزم و غیره؛ ۳۶. تأویل جهاد و مصاف کردن و حرب و کارزار؛ ۳۷. تأویل مردگان و کفن و گورستان و مرده شستن؛ ۳۸. تأویل حساب روز قیامت و امثاله؛ ۳۹. تأویل دوزخ و ز قوم و مالک و زبانیه و غیره؛ ۴۰. تأویل بهشت و حور و قصور و کوشک و رضوان؛ ۴۱. تأویل دیوان و پریان و غولان و جادوان و شیطان و امثاله؛ ۴۲. تأویل دیدن آدمیان از مرد و زن و امثاله؛ ۴۳. تأویل اندامهای مردم از مرد و زن و امثاله؛ ۴۴. تأویل هر چه از مردمان بیرون آید از خون و بول و غیره؛ ۴۵. تأویل شیرهای حیوانات و آشامیدن آن و امثاله؛ ۴۶. تأویل بیضه مرغان و آنچه بدین ماند؛ ۴۷. تأویل شنیدن بانگ بهایم و سخن گفتن ایشان؛ ۴۸. تأویل رگ زدن و خون گرفتن و فصد و حجامت؛ ۴۹. تأویل دیگ و دیگدان؛ ۵۰. دیدن باران نه بموقع و فتنه و غارت؛ ۵۱. وصیت و صید و سفر و خرید و فروخت؛ ۵۲. تأویل جو و گندم و آرد و نان و امثاله؛ ۵۳. تأویل گوشت‌ها و مغزها و سرها؛ ۵۴. طعام‌هایی چون قلیه و شوربا و غیره؛ ۵۵. تأویل رودها و چنگ و چغانه و غیره؛ ۵۶. نرد و شطرنج و غیره؛ ۵۷. ریاحین و بوی‌های خوش؛ ۵۸. تأویل اسب و استر؛ ۵۹. تأویل گاو و میش؛ ۶۰. تأویل گاو و گوسفند و بز و بره و غیره؛ ۶۱. دیدن قصاب و گوشت مسلوخ و غیره؛ ۶۲. دد و دام و وحوش؛ ۶۳. بقیه دد و دام؛ ۶۴. تأویل مرغان و پوست و گوشت و خایه ایشان؛ ۶۵. تأویل مرغان آبی چون کلنگ و لک لک؛ ۶۶. تأویل پشه و مور و ملخ و زنبور و غیره؛ ۶۷. تأویل لباس‌هایی چون جامه و قبا و غیره؛ ۶۸. تأویل جواهرها چون یاقوت و زمرد و غیره؛ ۶۹. تأویل انگشتری و نگین و مهر و همانند آن؛ ۷۰.تأویل آینه و سرمه و سرمه دان و شانه؛ ۷۱. تأویل سراپرده و خیمه و فرش و بساط و تخت و کرسی و غیره؛ ۷۲. تأویل قفل و کلید صندوق و غیره؛ ۷۳. تأویل سلاحها و آلات حرب؛ ۷۴. تأویل طبل و علم و بوق و غیره؛ ۷۵. تأویل طاق و کمر و کلاه و امثاله؛ ۷۶. تأویل زر و سیم و درم و دینار؛ ۷۷. تأویل شهر و شهرستان و قلعه و امثالهم؛ ۷۸. تأویل آتش و هیزم و کوه و زلزله؛ ۷۹. تأویل بند و غل و زندان و دام و غیره؛ ۸۰ تأویل تزویج و نکاح کردن و کنار کس گرفتن و بوسه دادن و جماع و لواطه و امثالهم؛ ۸۱ تأویل گوشت مردم و طاق و سوگند به دروغ و درست خوردن و غیره؛ ۸۲ تأویل کشتن و گردن زدن و مانند اینها؛ ۸۳ تأویل نعلین و موزه و کفش و جوراب و غیره؛ ۸۴ تأویل کتاب و قلم و دوات و قلمدان و امثاله؛ ۸۵ تأویل شمع و چراغ و چراغ دان و روشنایی و خشت و طبق و امثاله؛ ۸۶ تأویل حبوب میوه‌ها و درختان میوه‌دار و امثاله؛ ۸۷ تأویل کشت و زراعت و درو کردن و مانند آن؛ ۸۸ تأویل آبستن زن و مرد و زاییدن و بیماری و طبیب شدن؛ ۸۹ تأویل ماهی و نهنگ و سنگ پشت و

خرچنگ؛ ۹۰. تأویل مار و کژدم و حشرات زمین چون اژدها؛ ۹۱. تأویل پیله ور و امثاله؛ ۹۲. تأویل گبر و ترسا و جهودان و کلیسا و مشرک و مخنث و امثالهم؛ ۹۳. تأویل آسیا و گرمابه و دکان و دولاب و مطبخ و مستراح؛ ۹۴. تأویل پریدن و به آسمان شدن و زیر آمدن و بالا و نشیب و غیره؛ ۹۵. تأویل دیدن سرا و خانه و امثاله؛ ۹۶. تأویل داروها و شرابها و زهر و قی و بیماری و اسهال و مستی و امثاله؛ ۹۷. تأویل چیزهای که دلالت کند بر درازی عمر؛ ۹۸. تأویل قماشهای خانه؛ ۹۹. تأویل خوابهای مقلوب و پراکنده.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۸

آغاز: بسمله، حمد و سپاس پروردگاریرا که حقایق رویای ارواح قدسی را در حدایق تعبیر معبران بکمال رسانید؛ **انجام:** و این علم شریف را خوار و خجل نسازد و حرمت و آداب و اوقات سال نگاه دارد تا تعبیر او راست آید و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه برحمتک اجمعین و ارحم الراحمین

در ۹۹ باب آمده است. به نظر مؤلف مطالب آن کافی و وافی در تعبیر رؤیاها است؛ خط: نستعلیق بد، کا: محمد امین، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج روغنی، بوم سبز، مینا سازی که در نیم ترنج آن نوشته است «عمل ملا محمد امین صحاف»، ۱۵۹گ، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱ - ۲۷۲]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۹۳

آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله العلی الجواد الکریم المدبر القدیم ذی الملک ... از حمد وثنا ء حضرت ایزدی و درود بی عدد و ثناء معطر ایثار مرقد منور سردفتر بشر نور بصر؛ **انجام:** این کس در ولایت نیکویی بیابد دو دین بمقدار آنکه از زمین تا به هوا دیده بود اگر دید که آفتاب فرورفته تا وقت نماز دیگر بود واین بود که اندر آن وقت ثابت

از آغاز تا باب ۹۸. نود و نه باب است به شماره نامهای الهی در خواب گزاری و تعبیر رؤیا، بر اساس ده کتاب معتبر در این موضوع و استفاده از کتابهای دیگر، با تطبیق با آیات و اخبار تا برای مبتدیان مفید باشد؛ خط: نستعلیق، بیکا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۱۷

آغاز: بسمله، حمد بی قیاس بعدد داور و مدد انوار کواکب سیار نثار حضرت پروردگار و رزاق لم یزل و لایزال؛ **انجام:** که بیت المقدس خراب کرده و چندین هزار پیغمبران و اولیا را کشته

در ۹۹ باب؛ خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، بیکا، تا: قرن ۱۳، جا: در بالا خانه محمد شریف خان ولد ارشد مشهور بداعی ...؛ مجدول؛ واقف: حاجی حمزه خان، ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۶۳۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۸سم [ف: ۴۵ - ۲۲۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۳۴

آغاز: حمد بیقیاس و عدد داور مدد انوار کواکب سیار نثار حضرت پروردگار و رزاق لم یزل و لایزال؛ **انجام:** و فرض و سنت بجای آورد چنانکه گفته و من احسن قولا ممن دعا الی الله و عمل صالحاً.

خط: نسخ و نستعلیق زیبا، بیکا، بیتا؛ افتادگی: انجام؛ پیش از این کتاب مطالب گوناگونی نوشته شده است بدین ترتیب: هزار و یک نام الهی با ترجمه فارسی آنها در جدولها (۱ر-۳۲ر و از آغاز افتاده)، فائده در بیان خواص هزار و یک نام الهی از سید علی جفری صوفی حکیم رومی (۳۲ر-۳۴ر)، دعوت صغیر و خواص آن (۳۶پ-۴۵پ)، دعوت یقطینی (۴۵پ-۶۳ر)، خواص آیة الکرسی (۶۳ر-۷۴پ)، خواص سوره یس (۷۴پ-۷۸پ)، دعای حضرت موسی بن جعفر علیه السلام (۷۸پ-۹۶ر)، دعای جوشن کبیر و خواص آن (۹۶ر-۱۲۶ر)، دعاهای متفرقه (۱۲۶پ-۱۲۸ر)؛ جلد: مقوایی، ۱۸۱گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۲]

● خلاصة التفاسیر / تفسیر / عربی

xolāsat-ot tafāsīr

قطب راوندی، سعید بن هبة الله، - ۵۷۳ قمری

qotb-e rāvandī, sa'īd ebn-e hebat-ol-lāh (- 1178)

تفسیر حاضر به صورت خلاصه تهیه شده که در آن به جنبههای ادبی و احیاناً تاریخی و روایی پرداخته شده است؛ از بررسی برخی از بخشهای تفسیر چنین برمیآید که در متن کتاب تحریفاتی جزئی مانند حذف اهل بیت صوات الله علیهم و صلوات بر پیغمبر اکرم (ص) صورت گرفته است. به هر حال، نسبت این کتاب به قطب راوندی قطعی نیست.

[دنا ۹۳۰/۴؛ ایضاح المکنون ۴۳۴/۱؛ الذریعة ۲۲۰/۷؛ ریحانة الأدب ۴۶۸/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۱۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، قد مرالکلام فی مثله، کتاب رفعه علی أنه خبر المص أو خبر مبتدأ محذوف أی هو کتاب؛ **انجام:** کان له نوراً من مضجعه الی البیت المأمور حشو ذلک النور ملائکة یصلون علیه حتی تستیقظ؛ تم المجلد الثانی من خلاصة التفاسیر بعون الله و حسن توفیقه.

جلد ۲. تفسیر سوره اعارف تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بیکا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی، در آغاز تاریخی به خط ریحان جلی «۷ شوال سال ۹۷۷» آمده است که احتمالاً تاریخ کتابت حدود آن تاریخ باشد اما از لحاظ نوع خط با خط نسخه تفاوت دارد، در آغاز مؤلفات تفسیری قطب راوندی آمده، برخی مطالب دارای قلم خوردگی است، خط مرحوم میر حسینا قزوینی شاگرد علامه مجلسی؛ تملک: محمد معصوم الحسنی؛ مهر: «و ان یکاد الذین کفروا لیزلقونک بأبصارهم لما سمعوا الذکر و یقولون انه لمجنون» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوهای، ۲۵۲گ، ۲۳ سطر (۱۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۳۰ - ۲۰۱]

● **خلاصة التفاسير** / تفسير / عربی

xolāsat-ot tafāsīr

حکیم زاده، محمد بن عبد الحمید، ق۱۱ قمری

hakīm-zāde, mohammad ebn-e ʻabd-ol-hamīd (- 17c)

تفسیر مختصری است برگرفته از کتب: «لب لباب معانی الآيات البينات و كتاب تاويل معجزات الباهرات و كشاف و انوار التنزیل».

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۳۹

آغاز: الحمدلله الذی انزل القرآن هدی للناس و بينات من الهدی و الفرقان؛ **انجام:** و يرزقنا العمل بما فيه و بما حوت الفاظه و معانيه تم المجلد الاول من خلاصة التفاسير على الزهراوين فی مدينه دارالسلام بغداد

جلد اول و از تفسیر سوره حمد تا اواخر آل عمران؛ خط: نسخ، کا: فرزند مؤلف، محمد بن حکیم زاده، تا: اوایل صفر ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: حنایی بغدادی، جلد: مقوا، ۲۴۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۰۹]

● **خلاصة التفاسير** / تفسير / عربی

xolāsat-ot tafāsīr

طبیب، محمد حسین بن محمد باقر، ق۱۱ قمری

tabīb, mohammad hoseyn ebn-e mohammad bāqer (- 17c)

مؤلف از فضلای نیمه دوم قرن ۱۱ و ظاهراً از شاگردان فیض کاشانی است. مؤلف در مقدمه آورده است که مبنای این تألیف نخست چنین بوده که برای فهم کلمات و آیات قرآن جملاتی از تفاسیر «کشاف» زمخشری و «انوار التنزیل» بیضاوی و «مجمع البیان» و «جوامع الجامع» طبرسی و «اصفی» فیض کاشانی برگزیده و برای هر یک ازین تفاسیر رمز حرفی قرار داده و به‌گونه تعلیق در حاشیه نسخه قرآنی که داشته نوشته بوده. سپس آن منتخبات را افراد در تدوین و مرتب و مصدر به دیباچه و سه فصل در مطالب مقدمانی داشته و به این نام نامیده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل القرآن لتشبث الانس و الجان حيلا ممدودا و صيره سببا للخلاص من النيران فمن تمسك به عسى ان يبعثه ربه مقاما محموداً ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ها انا ذا اتوضا للصلوة و هی العبادة فاكره ان يشركنی فيها احدا قول و هذا تفسير آخر للاية و لعله تنزيه و ذاك تحريم.

جلد ۱، از اول کتاب تا آخر تفسیر سوره کهف؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۰۸۳ق؛ محشی از مؤلف؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشنی ارغوانی، ۳۶۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۶۲۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۹۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محسن بن محمد تقی طائرچی، تا: پنج‌شنبه ۷ ربیع الاول ۱۰۸۴ق؛ مصحح؛ واقف: تاج الدین بن رجب علی ساوجی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۴ - ۱۷۶]

● **خلاصة التفاسير** / تفسير / عربی

xolāsat-ot tafāsīr

سهرانی، علی، ق۱۳

sahrānī, ʻalī (- 13c)

این تفسیر تلخیصی است از بقیه تفاسیر، به‌طور خلاصه، بدین نحو که قطعه‌ای از آیات را عنوان، و بعد معنی و تفسیر شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷عکسی

آغاز: رفعوا معالم الدين ... اما بعد فيقول ... الشيخ على السهرانی ... سميتها خلاصة التفاسير؛ **انجام:** قالت عايشه: كان النبی (ص) اذا اشتكى ... فلما اشتد وجعه كنت اقراء عليه و امسح عنه بيده.

تفسیر سوره فتح تا پایان قرآن، که ظاهراً مؤلف، از همینجا شروع کرده است. نسخه اصل: وهبی افندی (سلیمانیه) استانبول، ش ۱۶۳؛ خط: نسخ، کا: ظاهراً به خط مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۰۶گ، ۱۷سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۳۸]

● **خلاصة التفاسير** / تفسير / عربی

xolāsat-ot tafāsīr

ویذگلی، اسحاق بن علی

vīzgolī, eshāq ebn-e ʻalī

تألیف جمال الدین شمس الاسلام اسحاق بن علی ویذگلی، پیداست که او جز اسحاق بن علی مفسر ملتانی زنده در ۷۳۶ است (معجم المؤلفین ۲۳۵/۲). تفسیری است مختصر و کامل و جنبه لغوی آن قوی است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۲

خط: نسخ، کا: علی بن ابراهیم، تا: ۶۵۳ق؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۲سم [ف: ۱ - ۲۰۳]

↩ خلاصة تفسير منهج الصادقين ⟵ خلاصة المنهج

↩ خلاصة التقويم ⟵ تقويم

● **خلاصة التكميل** / کلام و اعتقادات / اردو

xolāsat-ot takmīl

واعظ، محمد مهدی

vā'ez, mohammad mahdī

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۹۴/۱۴

آغاز: بسمله حمد له حمد الهی اورنعت حضرت رسالت پناهی کی بعد اهل سنت و جماعت کی خدمت مین

بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۳۰گ (۳۸۶–۴۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ – ۱۲۳۷]

← خلاصة التلخیص ⟵ معالم الارب فی درایة لسان العرب

● **خلاصة التلخیص** / معانی بیان / عربی

xulāṣat-ul talxīṣ

ظاهراً غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۱۶

آغاز: بسمله، الحمدلله علی ما انعم و علم من البیان؛ **انجام:** مع التذکر لما تقدم ... و شریک القرآن علیه علیهم صلوات الملک المنان المستعان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [الفبائی: – ۲۳۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۹۳

آغاز: بسمله، فهذه فواید مخلصة و فراید ملخصة من کتاب تلخیص المفتاح المنسوب الی محمد بن عبدالرحمن ... ممزوجة ببعض من المختصر الذی الفه مسعود بن عمر؛ **انجام:** فان اخذ اللفظ کله من غیر تقصیر لنظمه فهو مذموم لانه سرقة محضة و یسمی نسخا.

از شیخ کلبعلی. تاریخ تألیف: ۱۰۰۷ق. مؤلف که خود را معرفی نکرده «تلخیص المفتاح» خطیب دمشق را خلاصه نموده و مسائل ضروری فنون علم معانی و بیان و بدیع مختصر تفتازانی را بر آن افزوده و برای درک همگان از طرح مباحث غامض و پیچیده اجتناب نموده و آن را در یک «مقدمه» و «خاتمه» و سه «فن» ترتیب داده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه حاضر ناتمام و موجودی تا مبحث «السرقات الشریعة» است؛ واقف: شیخ محمد رضا قائمی، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۲۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۵ – ۸۸]

← خلاصة تلخیص الکلام ⟵ معالم الارب فی درایة لسان العرب

● **خلاصة التنجیم و برهان التقویم = فواید نجومی** / هیئت / فارسی

xolāsat-ot tanjīm va borhān-ot taqvīm = favāyed-e nojūmī

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī, 'alī-ye-bn-e 'alī (- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۶۹ق؛ محل تألیف: بدخشان

از غیاث الدین علی امیران اصفهانی، مؤلف آثار حرفی. به خواهش برخی از بزرگان و عزیزان، در دوازده «باب» و چند «فصل» نوشته شده است. نام کتاب در دیباچه نیامده، برخی نسخه‌های آن به نام فواید نجومی (نسخه‌های منزوی ۳۳۲/۱) خوانده شده است. مؤلف خود در دیباچه می‌گوید: لازم شد بعضی «فواید نجومی» که ضبط و فهم آن بر اطفال آسان باشد، گرد آید. باب‌ها: ۱. در شش فصل؛ ۲. بیان کواکب و احکام آن، در چند فصل؛ ۳. دانستن آنکه هر روزی از ماه در کدام برج است، در دو مقدمه؛ ۴. در آنکه اول هر ماه در برجی که باشد، چه کار نیکو و چه کار بد باشد؛ ۵. دانستن آنکه اول هر ماه چه روز است، در چهار مقدمه؛ ۶. در آنکه هر روزی و ساعتی به چه ستاره‌ای تعلق دارد؛ ... ۱۰. اعتبار سال عرب و عجم ترک؛ ... ۱۲. احکام هر سال که روز نوروز یکی از روزهای هفته باشد (نوروزنامه) . برخی نسخه‌ها در بیست و دو باب است: ... ۱۳. دانستن طالع مولود، در چند فصل؛ ۱۴. احکام گرفتن آفتاب؛ ۱۵. احکام گرفتن ماه؛ ۱۶. دانستن احکام سال و ماه و روز به طریق اولیای بدخشان؛ ۱۷. معرفت سکزیلدوز؛ ۱۸. بیان رعد و برق؛ ۱۹. قوس قزح؛ ۲۰. فرو رفتن و برآمدن نور ماه؛ ۲۱. تعبیر خواب؛ ۲۲. در بیان اختلاجات. (احمد منزوی)

برخی نسخه‌های آن در ۲۵ باب و برخی ۳۵ باب است.

آغاز: بسمله حمد مبدعی را که حرکات سموات و سیارات روشن تر دلیلی بر قیومیت افعال اوست ... نموده میشود که در شهور سنه ۸۶۹ بود که در بلده بدخشان بعضی از بزرگان و عزیزان که امتثال فرمان ایشان به کمترین بندگان خاندان غیاث الدین علی ابن امیران الحسینی الاصفهانی واجب و لازم می‌بود طلب جمع بعضی از فوائد نجومی که ضبط و فهم آن بر اطفال صغار ایشان سهل و آسان باشد ... و مشتمل است بر دوازده باب.

انجام: فرزند متولد شود حوت طالع باشد برین قیاس برجی که آفتاب آنجا باشد نگاه باید داشت و تفاوت روز و شب نیز اعتبار باید نمود از برجی که آفتاب آنجا بود برین دستور حساب باید کرد. و الله اعلم.

[دنا ۹۳۱/۴ (۶ نسخه)؛ الذریعه ۲۲۲/۷؛ مشترک پاکستان، ۲۶۵/۱؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۱/۱ و ۳۳۲/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۷/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۴۶

آغاز: معزب از طرف او را جنوب گویند ... حکم اول آنست که چهار برج را منقلب گفته‌اند؛ **انجام:** و سه روز بدلو تعلق دارد و السلام من ابتع الهدی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا،

۱۰گ (۱۸۳ر-۱۹۲پ)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸ - ۶۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۰۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۲- ۳۱۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲/۶-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۷۴۵ (گنج ۱۷۶/۱)؛ خط: نستعلیق تحریری و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ ۱۳گ (۱۰۲-۱۱۴) [عکسی ف: ۲ - ۱۱۱]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کف پا، یافتن خبر بود. تمت ...

در ۲۲ باب؛ خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶گ (۳۴۸پ-۳۶۳پ) [ف: ۱ - ۹۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۱۸/۱۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۵۱۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۰۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** دلیل عزت بود کف پای خبر یافتن (۴۸پ-۷۶ر مورخ ۱۲۴۶).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ نسخه ما در آغاز دو سه کلمه‌ای با نسخه الذریعه جدایی دارد. عنوان باب‌ها و فصل‌ها در این نسخه سفید مانده و درست پیدا نیست که کدامیک از عنوان‌های مطالب از آن کدام باب یا فصل آن باب است اینک عنوان‌هایی که در نسخه دیده می‌شود: در بیان دوازده برج، در بیان کواکب و احکام آنها، در بیان آنکه هر ستاره ای بکدام طائفه تعلق دارد، در بیان دانستن آنکه هر روزی ماه در کدام برج است، در بیان آنکه ماه در هر برجی که باشد چه کار نیکو بود، در بیان دانستن آنکه اول هر ماهی چه روز است، در بیان آنکه هر روزی و هر شبی و هر ساعتی بکدام کوکب تعلق دارد، در بیان آنکه هر ساعتی که بیکی ازین کواکب تعلق دارد چه کار نیکو بود، در بیان ساعات شب و روز در چهار فصل، در بیان جمرات و ایام عجوز، در دانستن هر سالی که اول ماه محرم یکی از روزهای هفته بود، در دانستن آنکه هر فرزند که متولد شود چه طالع داشته باشد، در بیان احکام گرفتن آفتاب، در بیان احکام ماه گرفتن، در دانستن احکام سال و ماه، در بیان معرفت سکزیلدوز، در بیان رعد و برق، در بیان احکام قوس و قزح، در فرو رفتن و برآمدن ماه، در تعبیر خواب، در بیان اختلاجات اعضاء؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ (۴۸پ-۷۶ر)، ۱۱ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۸ - ۷۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۶/۴

آغاز: بسمله مقدس ذاتی که حرکات سماوات و سیارات روشن تر دلیلی بر قدیمیت افعال اوست؛ **انجام:** کف پای دلیل بود بر یافتن جز.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ صفر ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵ص (۸۳-۱۰۷)، ۱۵-۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف:۳۲-۲۹۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۹۵/۲

خط:نستعلیق، کا: اصلان بن اسماعیل قلی افشار، بی‌تا؛ جلد: تیماج شکلاتی، ۱۶گ (۲۵پ-۴۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۰ - ۷۴]

← خلاصة التواریخ > تاریخ سیاقی

← خلاصة التواریخ > تاریخ پادشاهان ایران

● خلاصة التواریخ = تاریخ ایلچی نظامشاه = تاریخ قطب شاهیه / تاریخ جهان / فارسی

xolāsat-ot tavārīx = tārīx-e īlčī-ye nezām-šāh = tārīx-e qotb-šāhīye

خورشاه بن قباد الحسینی، - ۹۷۲ ؟ قمری

xoršāh ebn-e qobād hoseynī (- 1565)

اهدا به: سلطان ابراهیم قطب شاه (۹۳۸-۹۸۹ق)

تاریخ تألیف: ۹۷۱ق

تارخ عمومی است که تا سال ۹۷۰ق می‌رسد، شامل یک «مقدمه» و هفت «مقاله» و هر مقاله شامل چند «گفتار»، فهرست مقالات: مقدمه: از آدم تا نوح علیه السلام؛ مقاله ۱. ایران پیش از اسلام و یمن و جزآن، شامل پنج گفتار؛ ۲. حضرت محمد (ص) و خلفا تا انقراض عباسیان، شامل پنج گفتار؛ ۳. دودمان‌های هم روزگار خاندان عباسی، شامل سیزده گفتار؛ ۴. چنگیز و غیره، شامل چهار گفتار؛ ۵. تیموریان، شامل سه گفتار؛ ۶. قراقیونلها، شاه تهماسب و پادشاه روم، شامل پنج گفتار؛ ۷. پادشاهان هندوستان، شامل پنج گفتار. در آن از روضة الصفا و لب التواریخ و حبیب السیر و شهنشاهنامه و سخن شاه طاهر و شاه تهماسب که مؤلف خود شنیده و سخن شنیده از خواجه نورالدین محمد سپاهانی مستوفی حسین خان آمده است و شعرهای امیدی تهرانی و رجای سپاهانی و شاه طاهر و خان احمد گیلانی و رباعی عبیدخان اوزبک در آن هست. او از کتاب واقعات جنگ شاه تهماسب با روم تا تاریخ ۹۷۱ که برای قطب شاه فرمانروای تلنگانه فرستاده شده در این تاریخ بهره برده است و از «واردات شاه تهماسب» هم گرفته و از تذکرة الشعراء سام میرزا هم یاد نموده است.

آغاز: بسمله. دیباچه نسخه آفرینش موجودات و خلقت نوع گرامی انسان و فهرست قصص انبیاء هدایت ... (ص ۳) اما بعد بر ضمیر مسخران آثار و ضمیر انور مستعمان اخبار محجوب و مستور نخواهد بود

انجام: و معلمان ایشان کسی در آن حدود ایالت نکرد و الله اعلم بحقایق الامور

چاپ: چاپ شده

[دنا ۹۳۱/۴ (۷ نسخه)؛ ادبیات فارسی و بر مبنای تألیف استوری ۵۸۱/۲-۵۸۲ و ۱۱۳/۱ و ۱۳۳۹؛ نسخه‌های منزوی ۴۱۰/۶-۴۱۰۴؛ فهرست تفصیلی و نشانی ۷ نسخه؛ مشترک پاکستان ۱۳۵۲/۱۱؛ فهرستواره منزوی ۵۷۲/۱ «تاریخ ایلچی»،۶۴۲ «گلشن آرا؛جهان آرا»]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون نزدیک بقریه محمود رسید امیر بیگ خصم را دید ... حسب الفرمان عنان بصوب ... و شیبک خان بموجب مشاهده این معنی مسرور شد ... و در طی مسافت بیشتر از بیشتر ... الخ

تا اواسط گفتار سوم از مقالت ششم را حاوی است؛ خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً ۹۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مرحوم نخجوانی واقف علیین رتبت دو سطر یادداشت پشت برگ اول را راجع به نام مؤلف و مهدی علیه و تاریخ تألیف با ذکر صفحه مرقوم نموده‌اند؛ جلد: چرمی تریاکی نرم، ۳۹۵گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۱ - ۱۷۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۸۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۶۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۷۵-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 23513؛ خط: نستعلیق ریز، کا: جمیل بن محمد تقی رودباری، تا: ذیحجه ۱۰۹۵ق؛ ۵۷۰گ، ۲۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۸-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۵۲]

۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۰

آغاز: و تأمل درشروع درکارها نمایند و شتاب نورزند؛ **انجام:** بعد از وی پسرش عزالدین قلج ارسلان قائم مقام پدرشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۴۱ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: - ۳۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** شاه شجاع چون دید که زمان محاصره ممتد شد و یازده ماه کشید و آثار عجز و ضعف بر جوانب لشکریان ظاهر گشت

نسخه در گفتار چهارم از مقاله چهارم ناتمام می‌ماند. آخرین آن عنوان: ذکر رسیدن شاه به کرمان و محبوس کردن پسر شاه شجاع و آمدن شاه شجاع و جنگ و ظفر نمودن است شاید جلد یکم باشد؛خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۳۱۹گ، ۲۶ سطر (۱۶×۳۱/۵)، اندازه: ۲۳×۴۱/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۲۳

آغاز: مقاله ششم در ذکر سلاطین قراقوینلو و آق قوینلو و ظهور حضرت شاه جم جاه سکندرنشان شاه اسماعیل صفوی و سلطنت اولاد امجاد او ... و شمه ای از حالات سلاطین روم بر چهار گفتار: گفتار اول در ذکر سلاطین قراقوینلو و حالات ایشان. بر متجسسان آثار سلاطین عالم گیر و متفحصان اخبار خواقین صاحب تسخیر مستور و مبهم نخواهد بود که اول کسی که در طایفه قراقوینلو قدم بر مسند سلطنت نهاد و شروع در امر پادشاهی نمود قرا یوسف بن قرا محمد ترکمان بود.؛ **انجام:** و نوبتی دیگر ولایت هندوستان در تحت تصرف سلطان همایون آمد و حالا در تحت تصرف پسرش سلطان جلال الدین اکبر است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مجدول، با سرلوح زرین و آراسته رنگارنگ؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی زمینه مشکی، ۶۷گ، ۳۱ سطر (۱۵×۲۴)، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۱۳ - ۳۲۸۴]

● خلاصة التواریخ / تاریخ جهان / عربی

xolāsat-ot tavārīx

درویش علی، ق ۱۰ قمری

darvīš ʻalī (- 16c)

اهدا به: شیخ الاسلام حلب

محل تألیف: حلب

از درویش علی ساکن حلب زنده در ۹۸۲ (به‌گفته بروکلمان: ۹۸۸) و او این تألیف را به شیخ الاسلام حلب هدیه کرده است. مؤلف نخست شش طبقه پادشاهان باستان (از پیشدادیان تاملوک شام) و سپس ۱۶ سلسله خلفاء و پادشاهان پس از پیغمبر (ص) را تا در عصر خود (قرن ۱۰) آورده است. درویش علی خود شاگرد محمد چلپی بن حاج حسن (از معاصران سلطان سلیم ثانی عثمانی) بوده و این تاریخ را (در نسخه حاضر که ناتمام است و در نسخه برلین که تمام است) تا آغاز سلطنت مراد سوم (پسر سلیم خان دوم) رسانیده و به دنبال ذکر نام او می‌گوید: «خلدت خلافته و ایدت سلطنته». نویسنده تا اینجا از سلسله صفویه هیچ یاد نکرده و پس از ذکر از نام مراد خان سوم می‌گوید «بویع له سنة اینن و ثمانین و تسعمائه و هو الذی حارب مع محمد بن شاه طهماسب الصفوی». تنها نسخه‌ای دیگر که از این کتاب می‌شناسم (و بروکلمان نیز تنها آن نسخه را می‌شناخته) نسخه موجود در کتابخانه برلین است و آن نسخه نیز در همین جا (آغاز سلطنت مراد سوم در ۹۸۲) به پایان رسانیده و اهلوارث خاتمه سخن مؤلف را که در نسخه حاضر نیست در فهرست نقل می‌کند. نکته‌ای که در این کتاب مهم است فهرست اسماء دانشمندان هر زمان است که مؤلف عنایت خاصی در ذکر و ضبط آنها نشان داده است. (عبدالحسین حائری)

[بروکلمان ۲: ص ۳۸۷ ذیل ۲:۴۱۱؛ برلین شماره ۹۴۶۹ و ۹۴۷۰ (فهرست اهلوارث ۱۰:۷۴-۷۵) معجم المؤلفین (نقل از دو مدرک مزبور) ۴:۱۴۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۳/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فقد جمع هذا الکلمات من کتب التواریخ ... العبد درویش علی المبتلی بالافناء (۱) بمدینة حلب الشهباء و سماها خلاصةالتواریخ و جعلها هدیة للجناب ... سلطان العلمائ شیخ الاسلام و المسلمین اللهم انله خلاصة التواریخ و جعلها هدیة للجناب.. سلطان العلماء شیخ السلام و المسلمین اللهم انله فی دنیاه و عقباه ... اعلم ان ارباب التواریخ جعلوا الملوک الماضین قبل النبی (ص) علی ستة اقسام الاولی فیشدادیه و یقال لهم پیشدادیان و هم احد عشر ملوکاً؛ **انجام:** ثم ابنه السلطان مراد خان فاتح تبریز و امان و سایر بلاد آذربایجان و شروان خلدت خلافته و ابدت سلطنه بویع له سنة اثنین و ثمانین و تسعمائه و هو الذی حارب مع محمد بن شاه طهماسب صفوی و من فحول عصره المولی المرحوم محمد بن محمد المشتهر بحوبوی زاده و عین الاعیان و نادرة العصر معلم السلطان بن السلطان المولی الفاضل سعید بن حسن خان.

پایان: نسخه کامل موجود در برلین: و هو الذی اعتلی علی اعالی شواهق الافضال المولی العلامه زکریا افندی بن بیرام توکل الحلوی بعید الطعام. تم الکلام ... بعون الملک العلام ... الی یوم القیام.

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد صادق شیرازی، تا: ۱۲۵۱ق، جا: بغداد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸ص، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ – ۴۲۱]

● **خلاصة التواریخ** / تاریخ ایران / فارسی

xolāsat-ot tavārīx

ابراهیمی قمی، احمد بن شرف الدین حسین، ۹۵۳ – ۱۰۱۵ ؟ قمری

ebrāhīmī-ye qomī, ahmad ebn-e šaraf-od-dīn hoseyn (1547 - 1607)

به دستور: شاه اسماعیل صفوی؛ به نام: شاه عباس (۹۹۶–۱۰۳۹ق)

تاریخ تألیف: ۹۹۹ق

باید در پنج جلد باشد، ولی اکنون تنها جلد پنجم آن در تاریخ صفویان در دست است. سال به سال، تا ۹۹۹ق، در «گلستان هنر» و «خلاصة التواریخ» خود از «مجمع الشعرا و مناقب الفضلاء» یا «مجمع شعرای عباسی» نگاشته دیگر خود یاد می‌کند. مجلد پنجم آن با جلد ۱۲ «احسن التواریخ» حسن بیگ، موضوعاً یکی است ولی دوبرابر حجم و به همین نسبت مطالب آن دقیق‌تر و کامل‌تر است. مندرجات «احسن التواریخ» را با همان عبارات در آن آورده و از خود بر آن افزوده است. (گلچین معانی)

آغاز: جلد پنجم: بسمله. ای ملک تو ملک دل ارباب یقین×× در ملک تو شاهان جهان خاک نشین / بر خاک اگر نسیم لطف تو وزد ×× خیزد زمی (؟) سلطنت روی زمین. بهترین امری که معتکفان صوامع قدس دیباچه کتاب مرقوم یشهده المقربون را به آن موشح سازند ... حمد واجب الوجودی است.

انجام: ای نوبت تو گذشت از چرخ برین×× بی نوبت تو مباد عالم نفسی / آواز نوبتت بهر جا برساد×× لیکن مرساد از تو نوبت بکسی. تمام شد تاریخ پادشاهان اسلام بعون الملک العلام و الحمدلله رب العالمین ... الطاهرین.

[استوری ۱۰۷۴/۱ و ۱۲۷۹؛ الذریعة ۲۲۳/۷؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۶۰۸/۲؛ zdwg سال ۱۹۳۵ ص ۳۱۵؛ بررسی تاریخی ۶۳/۵۷؛ کتاب شناسی آثار مربوط به قم ۸۹؛ فهرستواره منزوی ۹۵۸/۲؛ دنا ۹۳۱/۴]

۱. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۳۷۲۶

آغاز و انجام: برابر

مجلد پنجم و خاتمه کتاب است و در تاریخ صفویان از آغاز تا ۹۳ سال به دستور شاه اسماعیل و بنام شاه عباس ساخته شده و می‌رسد تا به سال ۹۹۹ق، نام مؤلف در دیباچه هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با دو ترنج زرین، نسخه در ۹۹۷ در کتابخانه شاه عباس بوده و او آن را برای آستانه شیخ صفی وقف کرده؛ کاغذ: فرنگی، ۶۶۲ص، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [نشریه: ۲ – ۲۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۳۹–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۹]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۴۷

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ اندازه: ۲۲/۵×۳۵/۵سم [نسخه پژوهی: ۲ – ۱۵۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۰۲

آغاز: صاحب میسر نیست گاه در مزار شیخ فرج اردبیلی و گاه درمرقد شیخ ابو سعید که این هر دو بزرگوار از مریدان شیخ الطایفه جنید بغدادی اند بعبادت میگذرانید؛ **انجام:** در ماه رجب سند مذکوره با سپاه بسیار در موسم تموز که مرغ در هوا میسوخت متوجه تسخیر آنجا شد چون خاقان سکندر شأن بدان مکان رسید محمد گره حصار یزد را محکم کرده شروع در ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: شیخ رستم قفقازی «عبده الراجی رستم» (مربع)، «عبده آقا خان» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۶گ، ۲۰ سطر، اندازه:۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۳۱ – ۱۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۶۷

آغاز: ... و بر قبله هشتم الامام الهمام ... ابی ابراهیم موسی الکاظم ... بدین طریق منتهی می‌شود که سلطان شیخ صفی الدین؛ **انجام:** در ذکر شمه احوال مقرون به وبال یعقوب خان و گرفتاری و قتل وی افتاده است. (از اواسط) ... توجهات مقترن بسعادات ... شاه اسماعیل ... از پی دفع اعادی و شروع در عالم گیری تقدیر مقدر قدر و قضا و پادشاه بی همتا ... در جبلت صاحب فطنتی هر چه ابداع نماید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۴سم [ف: ۲ - ۲۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۵۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جامی، ضیاء الدین یوسف بن عبد السلام، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوعلی دامغانی، تا: صفر ۱۰۰۵ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۶۰۳گ، ۱۹ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۱۷۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۵۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۴۷]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۵۷

کا: ابراهیم ... ، تا: ۱۰۵۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۵۸۱گ، اندازه: ۱۶۵×۲۶۰سم [رایانه]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۷۰ و ۴۱۵۳-ف

جلد ۵. از آغاز آفرینش است تا سال ۹۹۸؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد کرانی سنقری، تا: پایان صفر ۱۰۶۲ق، برای اردوغدی بیگ قاجار؛ تملک: محمد کاظم خان سواد کوهی، صفی قلی؛ خریداری بهاء الدوله بهمن میرزا پسر فتح علی شاه در تهران در ۱۲۷۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۸گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۲۹۹] و [فیلمها ف: ۳ - ۲۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۱۷۶

آغاز: داشتیمور گفت در حالتی که یقین زیستن و قطع امید از خود کرده بودم؛ **انجام:** و در خلال آن هر روز اقلیمی تازه و ملکی بی اندازه در حیز تصرف در آورند تاریخی علاحده و مجلد تازه در قید کتابت در آورد

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن نقدی اردبیلی، تا: جمعه ۶ محرم ۱۰۷۴ق، جا: اردبیل؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده علی» (مربع)؛ تملک: عبدالحسین بیات به تاریخ دوم آبانماه ۱۳۳۴ در تهران؛ جلد: تیماج روغنی، ۳۵۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۱ - ۱۵۸]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** خصوصاً محمد شریف خان استاجلو و مرشد قلی سلطان شاملو ایشانرا بدار السلطنة ... رسانیدند.

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۴۸۰گ، ۱۸ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۲۷/۵سم [ف: ۵- ۳۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۹۴-ف

نسخه اصل:گویا Or. 2022. با جدول و مصور (ف ۴۳۳۵)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۹]

● خلاصة التواریخ / تاریخ هند / فارسی

xolāsat-ot tavārīx

منشی سجان، ق۱۲ قمری

monšī sūjān (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۷ق

تاریخ هندوستان از باستان تا روزگار خودش که در ۱۱۰۷ق، چهلمین سال اورنگ زیب به انجام رسانده است و بعدها بر آن افزوده است. بخش‌های گذشته را از ۲۷ کتاب بیرون کشیده، و آنچه از روزگار خود اوست ارزشمند است. در سه «حصه»: ۱. اقوام هند و روایات آنان، آستان‌های هند، فرمانروایان از راجه جد هشتر (بودهشتر) تا پایان هندوان، از سبکتکین و راجه‌های آن روزه تا جانشینان سلطان بهلول لودی؛ ۲. تیموریان هند، از بابر پادشاه (۹۳۳-۹۳۷ق) تا اورنگ زیب؛ ۳. جنگ‌های خانگی میان اورمگ زیب و بادرانش، خاتمه در مرگ اورنگ زیب ۱۱۱۸ق. (احمد منزوی)

آغاز: نقاش نگارخانه کاینات و مصور کارگاه ممکنات چون اقتضای آن کرد که صور پیرای عجایب ابداع و چهره آرای غرایب اختراع گردد.

انجام: مدت سلطنت پنجاه سال و دو ماه و بیست و هشت روز در ملک دکهن در شهر احمد انگران نوعی بوقوع آمد.

چاپ: دهلی، ۱۹۱۸م.

[فهرست آربری ۳۹۲؛ استوری ۴۵۴/۱ و ۱۳۰۹؛ دنا ۹۳۲/۴؛ نسخه‌های منزوی ۶۵۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۲۵۹/۲]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۲۷۱۸ (گنج ۲۰۴۱/۴). دو مجلد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵۳۶گ (۱-۲۶۰، ۲۶۱-۵۳۶) [عکسی ف: ۲ - ۱۱۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ رمضان ۱۲۴۹ق؛ جلد: مقوایی، ۵۱۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۰سم [ف: ۱۹ - ۲۵۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن ۱۳، جا: لکهنو؛ ترقیمه: «بتاریخ هفتم جمادی الثانی سنه ... هجری ... در مقام دارالسلطنت لکهنو ... جلوس میمنت مانوس حضرت ظل سبحانی خلیفة الرحمانی غازی الدین حیدرخان بهادر ادام الله اقباله که بتاریخ

سیزدهم شهر ذالحجة سنه ۱۲۳۳ هجری مطابق ... روز سه‌شنبه وقت یک پاس روز بر آمده از پایه وزارت بر تخت خلافت و جهانبانی اجلاس فرمودند، هر که خواند دعا طمع دارم (زانکه) من بنده گنهکارم»، مقابله شده با نشان «مطابق باصله مقابله شد»، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۳۴ - ۵۷۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۸۸

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۱گ، ۲۲ سطر (۱۱×۲۵)، اندازه: ۱۲×۲۷سم [ف: ۱۵ - ۴۱۹۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** جمعنی از عساکر و ادوات و آلات توپخانه همراهی اغرفان ... گذاشته ششم ماه مرکوز از اینجا روانه ... شدند و..بموجب فرمان والای ... قیام ورزید

از آغاز کتاب تا «آمدن دارشکوه از تحتیه به جانب گجرات» را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۴گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳۷ - ۴۱۶]

● **خلاصة التواریخ** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

xolāsat-ot tavārīx

طبری، محمد کاظم بن رضا، ق۱۳ قمری

tabarī, mohammad kāzem ebn-e rezā (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۷ق

در یک «مقدمه» و چند باب در احوالات اتفاقیه از بدو ولادت پیامبر تا سال ۱۲۶۸ به نام پادشاه عصر، تا سال ۳۰ هجری.

آغاز: بسمله. سپاس بی قیاس سزاوار صانعی است ... که بر افرازنده جهان و افروزنده ماه و خورشید تابان است ... اما بعد نگارنده این مطالب بلغات دری محمد بن رضا الکاظم الطبری معروض رای هوشمندان ... میدارد.

انجام: و کیفیت آن اجمالا چنان بود.

[دنا ۹۳۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۶۱۵/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴۶گ، ۱۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۲۶۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تتمه تاریخ را به شرط حیات جناب شریعت مداری آخوند ملا کاظم سلمه الله تعالی تمام بنویسد.

کا: عبدالعلی بن میرزا محمد باقر تنکابنی تهرانی، تا: یک‌شنبه ۱۱ محرم تا چهارشنبه ۸ شعبان ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۸۵گ، ۲۰سطر (۶×۱۸)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۸]

● **خلاصة التواریخ = تاریخ سلاطین** / تاریخ جهان / فارسی

xolāsat-ot tavārīx

یزدی، محمد رضا بن محمد هاشم، ق۱۳ قمری

yazdī, mohammad rezā ebn-e mohammad hāšem (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۱ق

تاریخ کوتاهی است از پادشاهان قبل از اسلامی و خلفای بنی امیه و بنی العباس و پادشاهان پس از آنها تا عصر ناصرالدین شاه قاجار، به اضافه خاتمه‌ای در پایان کتاب در عجایب و غرایب گرفته شده از عجایب المخلوقات، و آخرین تاریخ که در آن آمده است تاریخ در گذشت محمد حسن خان ماکوئی حاکم یزد روز جمعه ذیحجه ۱۲۷۱ می‌باشد. (سید احمد اشکوری)

آغاز: غوالی لآلی حمد بی حد و منتهای که غواصان بحر دانش از عهده اندکی از آن بر نیایند

[دنا ۹۳۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۶۱۵/۱]

شرح و حواشی:

۱- خلاصه خلاصة التواریخ؛ تویسرکانی، محمد امین بن محمد یوسف (-۱۳)

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵ر۳۲۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** در خاتمه پس از ختم تاریخ بذکر عجایب عالم آغاز میکند و بعد مبحثی در قیافه شناسی بر این رساله افزوده است در خاتمه خلاصة التواریخ گوید: «ختم میکنم این خلاصه را بذکر بعضی از عجایب و غرایب ... دلیل بر بزرگی و فخر کردن است و ضعف نفس و زن چنین است پاشنه باریک دلیل بر شر و فتنه تمت فی شهر محرم الحرام

(مختصر)، از آغاز تا اوایل قاجاریه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی نرم، ۲۲گ، ۳۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۶۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۱/۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۷۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشابه باعضای بنی آدم است الاسر و گوش او.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: رمضان ۱۳۱۶ق، تقدیم شده به محمد محمد آبادی؛ کاغذ: رقعه‌ای فرنگی، جلد: مخمل سرخ، ۱۵۲ص، ۲۶سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۵۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۴۸

خط:نستعلیق زیبا،بی‌کا،بی‌تا؛مهر:کتابخانه مهندس ع بغایری؛ جلد: تیماج مشکی،۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۵۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر چیز که حاصل شود در میان خود بتبویب قسمت نمایند و نزاع ما بین ایشان بهیچ نباشد

خط: نستعلیق، کا: محمد محمد آبادی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،

۱۰۱گ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۲۱]

● **خلاصة التواریخ** / تاریخ جهان / فارسی
xolāsat-ot tavārīx

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۸۷

تاریخ مختصر حضرت پیامبر اکرم و خلفا و ائمه هدی علیهم السلام و تواریخ سلاطین عجم را به روش سیاق در دو حرف پرداخته (اول در احوال حضرت خاتم الانبیاء و غیره، ثانی در ذکر احوال پادشاهان) و مؤلف در ربیع الاول ۱۲۳۹ بدین کار اشتغال داشته است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در صفحه اول یادداشتی به تاریخ جمادی الثانی ۱۳۲۰ و خط محسن نراقی دیده می‌شود؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۸۲گ،اندازه:۱۶×۲۷سم[ف:۲۴- ۱۶۸]

● **خلاصة التواریخ** / تاریخ ایران / فارسی
xolāsat-ot tavārīx

غیر همانند:

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۱۱

آغاز: خلاصه تاریخ پادشاهان عجم را که در ملک ایران سلطنت کرده‌اند در ذکر پادشاهانی که قبل از ظهور اسلام سلطنت کرده‌اند ... پیش دادیان، کیان، ملوک الطوایف ... کیومرث بزبان سریانی؛ **انجام:** میرزا جهان شاه ابن قرا یوسف بحکم میرزا شاهرخ حاکم آذربایجان شد و روز بروز دولتش درتزایر بود مصافحات خوب مکرر کرده در همه مصاف ظفر ویرا ...

تاریخ پادشاهان پارس زمین که درسرزمین ایران حکومت کرده‌اند و از پیشدادیان تا صفویان ادامه یافته است، نیمه دوم کتاب در تاریخ حکومت پادشان و سیر سلوک و حکایت آنها که بدون ترتیب و تنظیم خاصی آمده است منزوی آن را از یکی از نزدیکان شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷) دانسته است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۶

آغاز: تاریخ در ذکر پادشاهان عجم ها که در ملک ایران سلطنت کرده اند در ذکر پادشاهانی که قبل از ظهور اسلام سلطنت کرده‌اند. کیومرث اول ملوک پیشدادیان است و آئین پادشاهی در جهان او گذاشت؛ **انجام:** و آن حضرت از راه فیروز کوه روانه مقصد و در منزل یام صادق خان شقاقی و حسین خان قوللر آقاسی را مأمور چناران کرد که اگر ممش خان سر از اطاعت باز زند او را محصور کند

این تاریخ حاوی وقایع عالم از کیومرث نخستین خدیو ایران است، تا فتحعلی شاه قاجار. رؤوس وقایع مهم دوره پادشاهی سلاطین مندرج در آن به طور خلاصه ذکر می‌شود. اعداد تواریخ در آن به صورت اعداد سیاقی می‌آید و کتاب نیز به پایان نرفته و تا وقایع سال ۱۲۱۳ق را یعنی تا مسافرت فتحعلی شاه به خراسان برای دستگیری نادر میرزا، شامل است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ۷۶گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱ - ۲۶۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۰۸

آغاز: خلاصة التاریخ پادشاهان ایران از قرار تفصیل است؛ **انجام:** السلطان ابن سلطان مظفر الدین شاه قاجار سنه هزار و سیصد و سیزده هجری در تبریز بر تخت سلطنت جلوس کردند

تاریخ ایران به فارسی و بسیاق و فهرست واراست از پیشدادیان تا قاجار، این نام کتاب در صفحه عنوان آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۸۶گ، مختلف السطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۶۵۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۴

آغاز: در ذکر پادشاهان که قبل از ظهور؛ **انجام:** رضا قلی میرزا نادرشاه او را بنا بر توهمات باطله ... بدرجه شهادت رسانید

زمان تألیف: قرن دوازدهم. این نسخه یکی از تاریخ‌های سیاقی است که نویسنده آن حوادث ایام را چون دفاتر سیاقی گرد هم آورده و مدت حکومت هر شاهی را نیز با اعداد سیاقی نمایش داده است تاریخ آن از زمان کیومرث شروع می‌شود تا شاه عباس ثالث آخرین شاه صفوی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: عباسقلی خان، تا: ۱۲۶۴ق، جا: تهران (احتمالاً)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، ۴۷گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴/۵سم [ف: ۵ - ۶۴۹]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۳۵/۱-۷/۱۳۵

آغاز: بسمله بنام خدای جهان آفرین. از آغاز جهانگیری چنگیز خان و تاخت و تاز لشکر مغول در ۶۳۶ تا انجام شهریاری زندیان در ۱۲۰۵ که ۵۶۹ سال است شانزده گروه در ایران فرمانفرمایی کردند؛ **انجام:** هریک را به کشوری فرستاند و پس از آنکه روآوردن نادر را شنیدند فرات را به ذوالفقار خان و هرات را به الله یارخان داده سازش کردند و شش سال در آن سامان فرمانی روایی کرده سرانجام به تیغ خشم نادری نابود شدند.

مختصری است در تاریخ پادشاهان و حاکمان ایران از آغاز جهانگیری چنگیز خان در ۶۳۶ق تا انجام شهریاری زندیان در ۱۲۰۵ق که در طی پانصد و شصت و نه سال، شانزده گروه در ایران فرمانروایی کردند شش گروه توانایان: چنگیزیان، هلاکوئیان، تیموریان، زادگان شیخ صفی، افشاریان وزندیان وده گروه کم توان: اچوپانیان، ایلیکانیان، مظفریان، کرت، سربداران، ترکان قرقونلو، ترکان آق قونلو، اورنگیه، افغان غلجانی وافغانان ابدالی؛ خط: نستعلیق، کا: غلامحسین، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۷ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۷گ، ۱۲-۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۳۲]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۸۶-۱۵/۱۲۶

آغاز: و کفار دست جفا و جور دراز کردند چنانچه آن حضرت ... ماند و به جانب طایف رفت و کس دین او را نپذیرفت ... و در سال ۱۱ از بنی خزرج شش کس در مکه مسلمان شدند؛ **انجام:** عبداللطیف خان بعد از عبیدالله خان دیگر خان ... جیحون عبور نمودند و اهل خراسان درمهد امنیت.

رساله مختصری است در تاریخ عمومی که نسخه ما از تاریخ حضرت پیامبر(ص) و ائمه (ع) و سلاطین ایران تا اوایل روزگار صفویه را دارد. عنوان بخشهای موجود آن چنین است: فصل دوم در ذکر حضرت ائمه الهدی علیهم التحیات و الثنا، قسم دوم در ذکر پادشاهانی که قبل از اسلام بوده‌اند در چند فصل، فصل سوم در ذکر جمعی که بعد از اسلام حکومت داشتند در دو «مقاله» و شش «باب»: مقاله اول در بنی ائمه، مقاله دوم در بنی عباس، باب اول در ذکر طبقات ایران یازده فصل، باب چهارم تیموریان، باب پنجم در ذکر پادشاهان قراقوینلو و آق قوینلو، ذکر مبادی در ظهور این طایفه (صفویه)، باب ششم در ذکر سلاطین اوزبکیه. این تاریخ بسیار مختصر و در عصر صفویه تألیف شده و نویسنده شیعه امامیه بوده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۱۲گ، ۱۹-۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۳۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۱

در تاریخ پادشاهانی که در ایران سلطنت کرده اند از کیومرث تا آقا محمد خان قاجار؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ به ضمیمه قسمتی از کتاب کلثوم نه نه؛ ۶۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۴۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۳۵-ف

= ۴۹۱۴. نسخه اصل: گوتا Or. 2202؛ بی‌کا، بی‌تا[فیلمها ف: ۳-۴۷]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۹۰

آغاز: ... چیز نیلگون از فرمان فرمای کشورگشای کامل حشمتی مظفر لواخالی بود دیرزمان ملک پناهی نبود هیچ طرف [صدرت] شاهی نبود چه بعد از وفات کیومرث؛ **انجام:** بن حفص هیأت‌های خود را متغیر گردانیده برسر اوی بنی خزامه شبخون بردند وبعد از ارتکاب این حرکت ناپسند از شکستن همان عهد پشیمان شده ابوسفیان متوجه مدینه گردید تا پیش ازآن که این خبر مسموع خیر البشر گردد ودرتجدید مراسم صلح

تاریخ پادشاهان باستان ایران از کیومرث تا بهرام بن یزد جرد، تاریخ پیامبر اسلام و شرح دلاوریهای امیر المؤمنین علیهما الصلاة والسلام و تاریخ حضرت موسی علیه السلام و برخی دیگر از انبیای بنی اسرائیل در این کتاب آمده مؤلف از کتاب‌های تاریخ معجم، طبری، تاریخ ابوالفتوح، و از کتابهای پیشوای ناظمان مناظم حمزه اصفهانی، معالم التنزیل، متون الاخبار، مروج الذهب، روضة‌الصفا نیز یاد کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «عبده الراجی عبدعلی» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۹۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۳۱

آغاز: خلاصه تاریخ پادشاهان عجم که در ملک ایران سلطنت کرده‌اند، ذکر پادشاهان که قبل از ظهور اسلام سلطنت کرده‌اند؛ **انجام:** و امامی که در شک و حیرت خود بازماند بر ایشان نگمارد پس ساکت شد و متأمل گردید

تاریخ پادشاهانی که بر ایران حکمرانی کرده، از پیش از ظهور اسلام تا پایان عصر صفویها. نیمه دوم این کتاب حکایات و لطایفی است متفرقه در سیر ملوک و پادشاهان بدون ترتیب و تنظیم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ در صفحه آخر آغاز رساله «تحفه خانی» کاشفی نوشته شده و گویا در نسخه بوده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱۶ - ۲۲۰]

● خلاصة التوحید = رسالة التوحید / فلسفه / فارسی

xolāsat-ot towhīd = r.-ot towhīd

رضا بن علی

rezā ebn-e ʻalī

در هفت «باب»: ۱. اثبات واجب، ۲. نفی اولولیت ذاتیه؛ ۳. توحید ذات؛ ۴. پاسخ شبهه ابن کمونه؛ ۵. اقسام وحدت؛ ۶. صفات جمالیه ذاتیه؛ ۷. بیان عینیت صفات.

چاپ: به تصحیح رضا استادی، کیهان اندیشه، ۱ (۱۳۶۴) ش۲: ۵۰-۶۳؛ ایران، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ شمسی، رضا استادی، حروفی، ۱، وزیری، ضمن بیست رساله فارسی

تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۶

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ ۱۳گ، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: - ۳۵۴]

● خلاصة التهاب نیران الاحزان و مثیر کتائب الاشجان / تاریخ / عربی

xulāṣat-u iltihāb-i niyarān-il aḥzān wa maṯīr-i katā’ib-il ašjān

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

وابسته به: التهاب نیران الاحزان و مثیر اکتئاب الاشجان

گزیده‌ای است از کتاب التهاب نیران الاحزان و مثیر کتائب الاشجان، در رحلت پیامبر اسلام و اختلافاتی که بعد از رحلت آن حضرت پدید آمده است در چند «فصل». اصل کتاب التهاب نیران الاحزان حدود قرن ۷ تا ۱۰ تألیف شده است، همچنین در

الذریعة ۲۸۷/۲ در مورد اصل این کتاب به بررسی پرداخته است. اصل کتاب التهاب نیران الاحزان در نجف اشرف به چاپ رسیده و مؤلف آن حسین بن محمد بن احمد ابن عصفور درازی بحرانی (درگذشته:۱۲۱۶ یا ۱۲۲۶هـ) دانسته شده و با توجه به تلخیص فیض کاشانی از این کتاب، این انتساب اشتباه است. (سید محمود مرعشی)
آغاز: الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد ... اعلم انه قد صنف بعض اصحابنا رحمهم الله کتاباً فی بیان وفات رسول الله صلی الله علیه و اله
انجام: و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و انیب و لاحول و لاقوة الا بالله العظیم، انتهی کلام صاحب التهاب نیران الاحزان ملخصاً
[دنا ۹۲۳/۴؛ الذریعة ۲۸۷/۲؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ اعیان الشیعة ۱۴۰/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۸گ (۲۱۹-۲۳۶)، ۲۴ سطر (۹×۱۹)، اندازه:۱۷×۲۹سم [ف: ۳۴ - ۴۸۶]
۲. کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۶۲۰]

● خلاصة تهذیب الکمال فی أسماء الرجال / عربی
xulāṣat-u tahḏīb-il kamāl fī asmā'-ir rijāl
وابسته به: تهذیب الکمال فی اسماء الرجال؛ حافظ مزی، یوسف بن عبدالرحمن (۶۵۴-۷۴۲ق)
گزیده‌ای است از تهذیب الکمال مزی در سیره و احوال پیامبر اکرم (ص). نام گزین کننده به دست نیامد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵/۷عکسی
آغاز: بسمله. الحمد لله و کفی ... و بعد فهذه نبذة عجیبة و تحفة غریبة من سیر سیدنا رسول الله صلی الله علیه و سلم و بعض أحواله و جلیل حکمه و أقواله و هی التی ذکرها الامام الهمام
نسخه اصل:کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، ش ۱۷۴۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ ۱۶ص (۸۸-۱۰۳)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۷۴]

● خلاصه جمع و خرج هذه السنه ۱۳۲۵هـ مملکت خراسان / اسناد / فارسی
xolāse-ye jam' va xarj-e hāzehe-s sena 1325 h mamlekat-e xorāsān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۸۶
خط: سیاق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۴گ، [ف: ۳۴-۶۷]

● خلاصة الجواهر / متفرقه / فارسی
xolāsat-ol javāher
اثنا عشری، شمسی
asnā 'ašarī, šamsī
رساله مختصری است در تفسیر برخی از آیات و احادیث نبوی و سخنان ائمه علیهم السلام و گفتار علما و بزرگان دین در علم کلام و فقه، نگاشته شده برای ارباب فضل و مشتمل بر چندین فصل.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۱۷/۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بدانکه این رساله‌ای است مختصر و مفید در دانستن تفسیر بعضی از آیات ربانی و احادیث نبوی؛
انجام: و من پیش امام علیه السلام رفتم عذر خواهیها کردم دست و پایش را بوسیدم.
خط: نسخ، کا: امیر محمد معصوم بن میر ابوالخان حسینی کرودی، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۱۰۷۵ق؛ ۳۴گ (حاشیه ۱۳۱ر- حاشیه ۱۶۴ر)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۵۳۴]

← خلاصة حدائق السحر ⊳ بدایع السحر فی صنایع الشعر

● خلاصة الحدود / فلسفه / عربی
xulāṣat-ul ḥudūd

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۵۴/۱۰
از رسائل اخوان الصفاء؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صالح پسر محمد رفیع طبیب رشتی، تا: چهارشنبه ۳ شعبان ۱۲۸۰ق، جا: تهران؛ مقابله شده در شب شنبه ۱۳ شعبان ۱۲۸۰؛ ۹ص (۲۹۰- ۲۹۸) [نشریه: ۶ - ۶۷۷]

← خلاصة الحساب ⊳ حساب
← خلاصة الحساب ⊳ بدایع الحساب

● خلاصة الحساب / ریاضیات / عربی
xulāṣat-ul ḥisāb
نظام الاعرج، حسن بن محمد، - ۷۲۸ ؟ قمری
nezām-ol-a'raj, hasan ebn-e mohammad (- 1328)

اصفهان؛ صدر هاشمی؛ شماره نسخه:۴
بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: خشتی کوچک [نشریه: ۲ - ۱۸۷]

● خلاصة الحساب / ریاضیات / فارسی
xulāṣat-ul ḥisāb
قطب الدین خسرو شاه، ق ۱۰ قمری

qotb-od-dīn xosro šāh (- 16c)

اهدا به: شاه باقی نعمة الله
تاریخ تألیف: ۹۴۶ق
تألیف قطب الدین خسروشاه یزدی متخلص به نامی است و مشتمل است بر «مقدمه» و دو «مقاله» و «خاتمه» با خطبه و دیباچه‌ای مفصل که مختوم است به قصیده‌ای کوتاه در مدح شاه نعمة الله یزدی معروف به باقی نواده شاه نعمة الله ولی و ثنای شاه طهماسب صفوی. مقدمه در بیان دانستن آنچه قبل از شروع در مقصود لازم است، در شش «تنبیه»؛ مقاله ۱. حساب ریاضیین شامل سه «باب»: ۱) حساب اعداد صحیح و کسری در شش فصل، ۲) مساحت‌ها که ضمن آن چند مسئله نیز دارد، ۳) جبر و مقابله و خطایین در دو فصل که چند مسأله و پاسخ آن را نیز دارد؛ مقاله ۲. حساب اهل سیاق مشتمل بر چهار قاعده و یک فایده. خاتمه در مسائل متفرقه که دارای نود و نه مسأله است.
آغاز: بسمله نحمدك يا اسرع الحاسبين و نشكرك يا محاسب يوم الدين نعبد اياك و اياك نستعين ... بعد از حمد و سپاس بی حد و قیاس تصویر ضمیر منیر اکسیر تأثیر ارباب فضل و کمال
انجام: مخفی نزد او باشد اینست خلاصه آنچه در باب حساب از کتب متفرقه ملخص نمودن در این کتاب سمت تحریر یافت امید است که منظور نظر کیمیا اثر اهل فهم و ادراک گردد.
[نسخه‌های منزوی ۱۷۰/۱؛الذریعة ۲۲۴/۷؛ اثر آفرینان ۴۷/۴؛ دنا ۹۳۲/۴(۱۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۶۷۸/۴]

۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۰۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: ورثه سلطان العلماء؛ ۱۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۴۷]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۵۳
آغاز و انجام: برابر
در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۳۲گ، ۱۹ سطر [ف: ۱۳ - ۱۴۰]
۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:۲۰جمادی الاول۱۰۲۴ق؛ مهر: «العبد محمد اسماعیل الحسینی» (چهارگوش)؛ در آخر نسخه بندی در عقود انامل؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۱۳]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۷۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب قضا دفتر عمرت بشتاب ×× تحریر نمودند، کجایی دریاب / چیزی که دروست جمع اعمال خطاست ×× اندیشه کن از حساب و از روز حساب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ شعبان ۱۰۳۴ق؛ واقف: آقا زین العابدین خادم اصفهانی، ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: حنایی ، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۷گ، ۲۰ سطر (۸×۱۸/۲)، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۳سم [ف: ۸ - ۱۴۲]
۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۰۲
آغاز: علی أی حال با این همه اندوه و ملال دامن سعی در میان اجتهاد استوار نموده با خود قرار داد که خلاصه حساب را منظور سازد؛ **انجام:** فی تاریخ الاتمام، نظم: شد تمام این کتاب و هست امید ×× که در آید به چشم اهل نظر / سعی کردم بسی و کوشیدم ×× تا ز تاریخ باشدش زیور / آخر الامر یافتم تاریخ ×× هم به توفیق خالق اکبر / «راستی در حساب» تاریخست ×× در همه کار راستی بهتر/ کتاب قضا دفتر عمرت بشتاب ×× تحریر نمودند کجائی ؟ دریاب / چیزی که دروست جمع اعمال خطاست ×× اندیشه کن از حساب و از روز حساب. قدتم با الخیر و السعادة ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ جلد: چرمی نرم، ۱۱۱گ، ۱۹-۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵ [ف: ۱ - ۴۶۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۹۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۷۵]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب قضا دفتر عمرت بشتاب ×× تحریر نمودند، کجایی دریاب / چیزی که دروست جمع اعمال خطاست ×× اندیشه کن از حساب و از روز حساب
خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد صالح عاملی، تا: دوشنبه ۲۲ ذیحجه ۱۰۵۹ق؛ کاتب دیباچه مفصل و رباعی خاتمه را به قلم نیاورده؛ ارقام سیاقی؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: چرمی، ۱۴۸برگ، ۱۷ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۶×۱۸/۲سم [آستان قدس-ف: ۸ - ۱۴۴]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۳
آغاز: ... الحال آنکه رباعی حیرانم و حیرانی من ×× ز اندازه برون بیسرو سامانی من؛ **انجام:** تمام شب و ربع مابقی از شب و ثلث از شب گذشته است چه مقدار از شب گذشته باشد جواب آنست ... افتاده
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۱۱۰گ، ۱۶ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۴۴۲]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۲۵
آغاز: افناء هر دو مخرج مینماید پس دو را عاد گویند و وفق کسرین مذکورین نصف باشد؛ **انجام:** از علم سیاق مرد عارف نشود ×× واقف ز حقایق و معارف نشود / علمی است که نیک و بد درو بسیارست×× تا کس نکند شروع، واقف نشود
تا اواخر تنبیه چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و خاتمه کتاب را که مشتمل است بر نود و نه مسأله ندارد؛ واقف: حاج وزیر وظایف، ۱۳۰۹ش؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۷۰گ، ۱۴ سطر (۷/۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۵]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۶۸/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله أجمعین اما بعد این کتاب در علم حساب و مشتمل بر مقدمه و مقاله از کتاب خلاصه حساب خواجه قطب الدین خسروشاه ... بدانکه حساب در لغت شمار است و در اصطلاح علمیست که از آن معلوم؛ **انجام:** مسئله نود و نهم اگر در مجلسی چیزی مخفی سازند و خواهند معلوم نمایند ... این بود مسائل نود و نه گانه خواجه ... امیدوار است که چون منظر طالبان این فن برسد مؤلف و کاتب را بدعای خیر یاد و شاد نمایند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ مصحح، محشی؛ ۶برگ مسائل متفرقه در حساب در پایان، کاتب از خوشنویسان عصر خود بوده و تا سال ۱۲۳۰ زنده بوده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷گ (۱-۱۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۳۱ - ۴۷۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۰۸/۲

انجام: ... که همان بیت است و آن را کل واحد از نصف و ربع و خمس قسمت نموده مجموع خارج قسمتها را جمع نمایند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ بین این رساله و رساله سوم مجموعه بخشی از اشعار «سلامان و ابسال» جامی و اشعاری فارسی از صائب و عرفی و قاسما دیوانه مشهدی و مقیمای مشهدی و مقیمای تبریزی و مصاحب و مخفی بنت اورنگ زیب و مقتدای بلخی و رفیع منشی و ناظم و ابن سینا و خواجه نصیر و میرزا جلال اسیر و یادداشتی به نقل از تاج الدین خوارزمی در معرفت عالم فانی دیده می‌شود؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۱۱پ-۲۶پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۵۲]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۹/۲-۴/۱۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** این است خلاصه آنچه در باب حساب از کتب متفرقه درین کتاب جمع نموده امیدوارست که منظور نظر کیمیا اثر اهل فهم وادراک گردد. تاریخ اتمام کتاب ... راستی درحساب تاریخ است ×× در همه کار راستی بهتر

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۱۷۳۴]

● خلاصة الحساب / ریاضیات / عربی

xulāṣat-ul ḥisāb

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)

اهدا به: حمزه بهادر خان (شاهزاده صفوی)

تاریخ تألیف: ۲۴ ربیع الثانی ۱۰۰۶ق

این کتاب از متون موجز این علم است و چون مؤلف بزرگوارش مشهور و از عصر تألیف مورد توجه مبتدی و منتهی از درس و ترجمه و شرح و تحشیه و تا اوایل قرن ۱۴ در حوزه‌های علمی مدار بحث و تدریس بوده است. کتاب مشتمل است بر «مقدمه» در تعریف علم حساب و ده «باب» و «خاتمه»: ۱. حساب الصحاح (در شش فصل)؛ ۲. حساب الکسور (در سه مقدمه و شش فصل)؛ ۳. استخراج المجهولات بالاربعة المتناسبة؛ ۴. استخراج المجهولات بحساب الخطاین؛ ۵. استخراج المجهولات بالعمل بالعکس؛ ۶. المساحة (در مقدمه و سه فصل)؛ ۷. فی ما یتبع المساحات من وزن الارض لاجراء القنوات و معرفة ارتفاع المرتفعات و عروض الانهار و اعماق الانهار و اعماق الآبار (در سه فصل)؛ ۸. استخراج المجهولات بالجبر و المقابلة (در دو فصل)؛ ۹. قواعد شریفة و فواید لطیفة لابد للمحاسب منها و لا غناء له عنها و لنقتصر فی هذا المختصر علی اثنی عشرة؛ ۱۰. مسائل متفرقة بطرق مختلفة تشحذ ذهن الطالب و تمرنه فی استخراج المطالب؛ خاتمه قد وقع للحکماء الراسخین فی هذا الفن مسائل صرفوا فی حلها افکار ... و تفصیل مطالب را به مؤلفه دیگرش موسوم به بحرالحساب احاله نموده است. مؤلف در مقدمه، توصیفی از این تألیف کرده و می‌نویسد که «این کتاب خلاصه تمام کتاب‌های متقدمین و زبده رساله‌های متاخرین است» و در آخر کتاب هم خطاب به مطالعه‌کنندگان می‌گوید: در این کتاب جواهر نفیسه‌ای که تا کنون در هیچ رساله و کتابی نیاورده‌اند آوردم پس قدر آن را بدان و از غیر اهلش پنهان بدار.

در دیباچه بیشتر نسخه‌ها کتاب به نام سلطان حمزه بهادرخان (فرزند شاه محمد خدابنده و برادر شاه عباس صفوی) نوشته شده و به او اهدا شده است. اما در دیباچه برخی از نسخه‌ها خلاصه به نام شاه عباس و در برخی دیگر به نام سلطان حسن برادر دیگر شاه عباس است و در برخی از نسخه‌ها نیز به نام کسی نیست.

آغاز: نحمدك یا من لایحیط بجمیع نعمه عدد ولاینتهی تضاعف قسمه الی امد ...

انجام: فان کثیراً من مطالبها حری بالصیانة و الکتمان حقیق بالاستتار عن أکثر أهل هذا الزمان فاحفظ وصیتی الیك و الله حفیظ علیك.

چاپ: مشار عربی ص۴۵۶: نشانی ۲ چ؛ تهران، سنگی، ۱۳۱۶ق، خشتی، ۴۲ص (صص۲-۴۳)؛ ۱۲۷۹ق؛ ۱۳۱۱ق، ۴۳ص (صص۱-۴۳)؛ تهران، سنگی، ۱۲۷۶، خشتی، ۴۰ص؛ [تبریز]، سنگی، ۱۳۰۱، خشتی، ۴۲ص (صص۲-۴۳)؛ همچنین به زبانهای انگلیسی، فرانسه و لاتینی ترجمه و بارها در اروپا چاپ شده است

[الذریعة ۳۰۰/۶و ۲۷۴/۱۱؛ مشار عربی ص۴۵۶: نشانی ۲ چ؛ ریحانة الادب ۵۸۹/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۶۱/۲ و ۴۶۲/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۲۲۹/۲ و ۲۵۵/۲ و ۱۴۹/۳ و ۱۶۸/۳ و ۱۹۲/۳؛ دنا ۹۳۳/۴- ۹۴۸ (۵۳۹ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح خلاصة الحساب؛ استرآبادی، شرف الدین علی (-۹۶۵)

۲- شرح خلاصة الحساب = کنز الحساب = شرح جواد = قوانین الحساب؛ فاضل جواد، جواد بن سعید (-۱۰۶۵)

۳- شرح خلاصة الحساب = اعمال ضرب؛ ملا شمسا، شمس الدین محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۸)

۴- شرح خلاصة الحساب؛ حسینی، محمد حکیم بن علاء الدوله (-

۱۱)
۵- شرح خلاصة الحساب؛ اصفهانی، محمد طالب بن حیدر (-۱۱)
۶- منتخب = خلاصة الحساب (ترجمه و منتخب)؛ لاهوری، لطف الله بن احمد (-۱۱)
۷- حل الخلاصة لاهل الریاسة = شرح خلاصة الحساب؛ جزری، رمضان بن ابی هریره (-۱۱)
۸- حساب؛ حسینی، لطف الله بن محمد (-۱۱)
۹- شرح خلاصة الحساب؛ یزدی، حسین (-۱۱)
۱۰- شرح خلاصة الحساب؛ حسینی خلخالی، علی بن محمد (-۱۱)
۱۱- شمس الانهار؛ موسوی ابهری، محمد بن احمد (-۱۱)
۱۲- منهاج الصواب فی شرح خلاصة الحساب؛ حسینی استرآبادی، محمد تقی بن حسن (-۱۱)
۱۳- شرح خلاصة الحساب = ترجمه خلاصة الحساب؛ قزوینی، عبدالله بن شاه منصور (-۱۱)
۱۴- خلاصة الحساب (ترجمه) = شرح خلاصة الحساب؛ ترشیزی، محمد صادق بن عبدالعلی (-۱۱)
۱۵- شرح خلاصة الحساب؛ حسینی طباطبائی، محمد اشرف بن حبیب الله (-۱۱)
۱۶- موضح الخلاصة = توضیح خلاصة الحساب = توضیح الخلاصه؛ حجازی، محمد امین بن میرزا جان (-۱۱)
۱۷- شرح خلاصة الحساب؛ یزدی، محمد باقر بن زین العابدین (-۱۱)
۱۸- شرح خلاصة الحساب؛ حسینی تبریزی، محمد باقر بن ابی القاسم (-۱۱)
۱۹- تعلیقات علی خلاصة الحساب؛ کاشانی، محمد مؤمن بن محمد (-۱۱)
۲۰- تحفه خانی = خلاصة الحساب (ترجمه)؛ شاهرودی، حسین بن ابراهیم (-۱۱)
۲۱- تحفه قطب شاهی = شرح خلاصة الحساب = ترجمه خلاصة الحساب؛ شاهرودی، حسین بن ابراهیم (-۱۱)
۲۲- توضیح المطالب؛ فندرسکی استرآبادی، ابوطالب بن میرزا بیگ (-۱۱۰۰)
۲۳- انوار خلاصة الحساب فی شرح خلاصة الحساب؛ سهارنپوری، عصمة الله بن اعظم (-۱۱۰۰)
۲۴- شرح خلاصة الحساب؛ مرعشی، عبدالرحیم بن ابی بکر (-۱۱۴۹)
۲۵- رشح السحاب فی شرح نظم الحساب = شرح خلاصة الحساب؛ قزوینی، محسن بن محمد طاهر (-۱۱۵۰)
۲۶- نظم الحساب = نظم خلاصة الحساب؛ حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی (-۱۱۵۰)
۲۷- تحفة الطلاب فی حل خلاصة الحساب؛ برسوی، عبدالرحمن بن عبدالله (-۱۱۶۱)
۲۸- شرح خلاصة الحساب؛ برسوی، عبدالرحمن بن عبدالله (-۱۱۶۱)
۲۹- مصباح اللباب فی شرح خلاصة الحساب = مفتاح اللباب فی شرح خلاصة الحساب = شرح خلاصة الحساب؛ سبزواری، مسیب (-۱۲)
۳۰- مرشد الطلاب فی حل خلاصة الحساب؛ اصفهانی، اسماعیل بن امیر (-۱۲)
۳۱- کشف الخلاصه = شرح خلاصة الحساب؛ خادم، ابو البرکات بن محمد اسماعیل (-۱۲)
۳۲- شرح خلاصة الحساب؛ یزدی، محمد باقر بن محمد حسین بن محمد باقر (-۱۲)
۳۳- الفوائد الجمالیة بشرح الرسالة البهائیة؛ فوهی ازهری، جمال الدین بن علی (-۱۲)
۳۴- شرح خلاصة الحساب؛ موسوی عاملی، حیدر بن محمد حسن (-۱۲)
۳۵- شرح خلاصة الحساب؛ مائی چلبی، عمر بن احمد (-۱۲)
۳۶- خلاصة الحساب (ترجمه)؛ کرمانی، محمد مؤمن بن محمد طاهر (-۱۲)
۳۷- شرح خلاصة الحساب؛ لاهیجانی، محمد بن جلال الدین احمد (-۱۲)
۳۸- فتح الابواب لخلاصة الحساب؛ آل عبدالجبار خطی، محمد بن عبد علی (-۱۲۵۹)
۳۹- کشف الغطاء؛ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (۱۱۹۸-۱۲۶۳)
۴۰- توضیح الحساب؛ هروی، محمد تقی بن حسینعلی (۱۲۱۷-۱۲۹۹)
۴۱- شرح خلاصة الحساب؛ طبری، محمد کاظم بن رضا (-۱۳)
۴۲- تحفه بهائیه؛ جرفادقانی، محمد بن علی اصغر (-۱۳)
۴۳- مشکاة الصواب فی شرح خلاصة الحساب؛ موسوی خوانساری، علی بن محمد باقر (-۱۳)
۴۴- خلاصة الحساب (ترجمه)؛ انصاری، روشن علی (-۱۳)
۴۵- شرح خلاصة الحساب؛ انصاری، روشن علی (-۱۳)
۴۶- النفائس العاملیة فی شرح الخلاصة الحسابیة؛ موسوی عاملی، حیدر بن علی (-۱۳)
۴۷- ایضاح الحساب = شرح خلاصة الحساب؛ لاهیجانی، عبدالکریم بن ابی القاسم (-۱۳)
۴۸- کنز الحساب = شرح خلاصة الحساب؛ فرهاد میرزا قاجار (۱۲۳۳-۱۳۰۵)
۴۹- عمان الحساب؛ رجاء زفره ای، محمد علی (۱۲۴۳-۱۳۲۰)
۵۰- حاشیه خلاصة الحساب؛ مدرس چهاردهی، محمد علی بن محمد نصیر (۱۲۵۲-۱۳۳۴)
۵۱- کشف الحجاب عن علم الحساب = ترجمه خلاصة الحساب؛ کرباسی، عبدالرحیم بن محمد رضا (-۱۳۳۵)
۵۲- کشف الحجاب فی ترجمة خلاصة الحساب؛ شهرستانی، علی بن محمد حسین (۱۲۸۰-۱۳۴۴)
۵۳- حاشیة خلاصة الحساب؛ مخلوف، حسنین محمد (۱۲۷۷-۱۳۵۵)
۵۴- خلاصة الحساب (منتخب) = منتخب الحساب؛ میاموی، محمد مؤمن بن ابی محمد (-۱۴)
۵۵- حاشیه خلاصة الحساب؛ زنجانی، احمد بن محمد رضا (-۱۴)

۵۶- روضة الاحباب فی شرح خلاصة الحساب؛ تکفوری، مصطفی
۵۷- شرح خلاصة الحساب؛ یزدی، حسین بن غیاث الدین منصور
۵۸- خلاصة الحساب (ترجمه)؛ خانلر بن علی مراد
۵۹- شرح خلاصة الحساب؛ اصفهانی، محمد قاسم بن محمد کاظم
۶۰- شرح خلاصة الحساب؛ رضوی حسینی، محمد رضا بن عبدالرزاق
۶۱- شرح خلاصة الحساب؛ موسوی خوانساری، امیر محمد صادق
۶۲- خلاصه خلاصة الحساب؛ کبودرآهنگی، محمد رضا بن علی رضا
۶۳- تعلیقة علی خلاصة الحساب (۲ عنوان)
۶۴- تعلیقه خلاصة الحساب
۶۵- حاشیة خلاصة الحساب (۵ عنوان)
۶۶- خلاصة الحساب
۶۷- خلاصة الحساب (ترجمه) (۱۰ عنوان)
۶۸- شرح خلاصة الحساب (۳۱ عنوان)
۶۹- شرح خلاصة الحساب (منتخب)
۷۰- شرح خلاصة الحساب = شرح جبریات
۷۱- اللباب فی شرح خلاصة الحساب

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۷۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۳ق [این تاریخ نباید صحیح باشد]؛ محشی با رمز خ س و منه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۹گ، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه:۱۰×۱۷سم [ف: ۱ - ۴۱۴]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۳/۲

بی‌کا، تا: ۱۰۰۵ق [این تاریخ نباید صحیح باشد]، جا: لاهیجان [رشت و همدان: ف: - ۱۵۸۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۱۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مولانا علی بن احمد نباطی، تا: یک‌شنبه از اواخر صفر ۱۰۱۲ق؛ محشی؛ واقف: فاضل خان؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۲۴گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۳سم [ف: ۱۸ - ۵۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۴/۲ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد امین بن رحمة الله، تا: ۱۰۱۵ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۵۳ص (۳۵-۸۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۴/۳ - ۸۵]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۸۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰۱۶ق؛ محشی با نشان‌های «۱۲»، «جامع الحساب»، «منه دام ظله»، «شرح جواد»؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور مشکی، ۳۲گ (۵۹-۹۰)، ۱۵ سطر (۴-۴/۵ ×۱۲-۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۰]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، کا: محمد صالح بن علی، تا: ۱۰۱۷ق؛ کاغذ: نخودی، ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۴۳-۵۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۶۰۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ نازیبا، کا: علی بن عبدالله الحلی، تا: ۱۰۱۸ق؛ با انهائی به خط شیخ بهائی به تاریخ ۱۴ ربیع الثانی ۱۰۲۰ جهت ناسخ کتاب؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۵۸پ-۸۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۷سم [ف: ۱ - ۱۲۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۰/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۳۰]

۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۱/۳

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین بن مظفر بن حسین بن سلطان محمد نیشابوری، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۰۱۹ق؛ محشی با نشان «بهائیه، منه مدظله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۵گ (۳۵۸پ-۳۸۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: - ۲۶۸]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۲۴/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن طهماسب قلی اصفهانی، تا: ۱۳ ذیقعده ۱۰۲۰ق [ف: ۶ - ۲۳۷]

۱۰. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه:۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۲۲ق [نشریه: ۵ - ۳۸۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن عبدالله مازندرانی، تا: ۱۰۲۲ق؛ کاغذ: امیری شکری، جلد: میشن خرمایی، ۳۵ص (۴۹-۸۳)، اندازه: ۲۰×۱۲سم [ف: ۱۰ - ۳۲]

۱۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۰۳/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالمومن عماد بن حسن مازندرانی، تا: ۱۰۲۶ق، جا: مشهد رضوی [نشریه: ۷ - ۲۳۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۱۸۹

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قبل از۱۰۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، مذیل است به ۲ برگ مناجاتی با مطلع: «یا من یری ما فی الضمیر و یسمع×× انت المعد لکل ما بتوقع» این مناجات در عدة الداعی ابن فهد حلی و از آنجا در مصباح و محاسبة النفس شیخ ابراهیم کفعمی (ص۱۸۵) نقل شده. حاجی خلیفه قصیده عینیه مذکور را به عبدالرحمن بن عبدالله بن احمد مالکی معروف به سهیلی نسبت داده؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: مقوا با روکش مشمع قهوه‌ای، ۴۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۳]

۱۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۶۶/۲

خط: نستعلیق، کا: سلطانمحمد قمی، تا: ۱۰۳۲ق؛ افتادگی: انجام؛

۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۵۷]

۱۵. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم/۲

خط: نستعلیق، کا: سلمان بن عبدالباقی بیسلندی (کذا)، تا: جمعه ۲۵ ربیع الثانی ۱۰۳۳ق؛ ۵۷گ (۱۱-۶۷)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [صد و شصت نسخه: - ۵۶]

۱۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۳۴ق، جا: کنار رودخانه بیوره از اعمال پورس پور؛ ۴۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۴۲۶]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶/۶۰۰

خط: نستعلیق، کا: عبدالباری بن عطاءالله نوری نطنزی، تا: جمادی الثانی ۱۰۳۴ق؛کاغذ: سپاهانی زرد، جلد: تیماج سرخ، ۲۱گ (۱۳۲پ-۱۵۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۸۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶/۳۲۳۰-ف و ۶/۳۶۴۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۰۴ و ۲۰۸]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲/۲۰۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اصفهانی، تا: صفر ۱۰۳۴ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸گ (۵۷-۷۵)، ۱۹ و ۱۵ سطر (۱۰×۱۶و۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف:۴-۱۱۲۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۹۴ ض

بی‌کا، تا: ۱۰۴۱ق [د.ث. مجلس]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مصطفی، تا: صفر ۱۰۴۱ق؛ محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: چرمی، ۲۳گ، ۱۸ سطر (۷×۱۳/۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸ - ۱۴۸]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۰۶-۵۷/۷۶

آغاز: برابر

از اول کتاب تا فصل ثانی از باب ثامن؛ خط: نسخ، کا: محمد المهدی بن مطلق سعیداوی برای شیخ غیاث کاظمی، تا: ۱۰۴۲ق؛ افتادگی:وسط و انجام؛ ۶۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۴۰]

۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۲۲/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: طعمة بن شیخ عطاء الله حویزی، تا: ۱۰۴۳ق؛ محشی؛ تملک: محمود بن محمد مهدی شریف موسوی؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛کاغذ:اصفهانی،جلد:مقوا با مشمع آبی، ۲۱گ (۱-۲۱)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۳۵]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳/۱ سرود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، قطع: وزیری [نشریه: ۱۳ - ۴۴۰]

۲۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۷۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۴۳ق؛ ۴۷گ، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۳۴]

۲۵. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۸ فیاض

خط: نستعلیق، کا: علی بن ملاحسن مازندرانی، تا: محرم ۱۰۴۵ق؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج وصالی شده قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۴/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: - ۵۶]

تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۲۵/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۶۹۹]

۲۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۵۵/۲

خط: نسخ، کا: محمود بن علی دیهشکی، تا: ۲۵ صفر ۱۰۴۶ق؛ محشی با نشانه «تاج، منه سلمه الله، ظم، منه رحمه الله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۴۳گ (۴۶پ-۸۸پ)، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: - ۳۲۷]

۲۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۱۷/۲ - ج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۸ق؛ ۱۵گ (۱۰پ-۲۴ر) [ف: - ۳۳۵]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۰/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۰۴۹ق؛ یادداشتی درباره حروف و مبدأ پیدایش و اثر آنها با تاریخ ۱۱۹۷، این نسخه از گروه نسخه‌هایی از خلاصة الحساب است که به سلطان حسن بهادر خان برادر شاه عباس (۹۹۶-۱۰۳۸) پیشکش شده و بر خلاف نسخه‌های دیگر، نام برادران او، شاه عباس و سلطان حمزه در آن نیست؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه تیماج مشکی، ۴۵گ (۱-۴۵)، ۱۶سطر (۴/۵×۱۲/۸)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۱۴۱]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۱۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: طهماسبقلی، تا: ۱۰۵۰ق؛ محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ تملک: محمد جعفر بن میرزا ابوالقاسم در ۱۲۷۲؛ ۳۳گ (۹ر-۴۲ر) [ف: ۶ - ۲۲۱۲]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۶۶/۱

خط: نسخ، کا: سلمان بن حسین، تا: ۲۲ / ۲ / ۱۰۵۰ق؛ محشی به نام شیخ خلف نعاس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۱۳]

۳۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۹۶

آغاز: الارقام التسعة المشهورة الباب الاول فی حساب الصحاح؛

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن محمد حسین، تا: ۱۰۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرمی، ۴۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۴۶۵]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۱

خط: نسخ، کا: محمد داود بن محمد شفیع یزدی، تا: ۱۰۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه، بهائیه»؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۴۵ص (۲-۴۶)، ۱۰ سطر (۴×۱۰/۵)، اندازه:

۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۸ – ۲۱۰]

۳۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۳۲/۲

بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۵۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: – ۲۱۶]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ رمضان ۱۰۵۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۱سم [ف: ۱ – ۲۰۳]

۳۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۳۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدقاسم بن حاج نظام شوشتری، تا: رمضان ۱۰۵۵ق؛جلد:تیماج زرد،۱۹گ،۲۲سطر،اندازه:۱۱×۲۲سم [ف مخ]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۶/۱

آغاز: شريفة هي زبدة رسائل المتأخرين و سميتها خلاصة الحساب و رتبتها على مقدمة و عشرة أبواب

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد حسین سلیمی مازندرانی، تا: ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۱ر–۴۲ر)، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۲ – ۲۹۰]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۶۳/۲

خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن محمد بن احمد احسائی بحرانی مشهور به الوادی، تا: ۷ محرم ۱۰۵۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۱۱۹پ–۱۶۵پ)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۹۹]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۵۱/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبحانعلی حافظ تبریزی، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۹گ (۱۱۶پ–۱۴۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۵ – ۲۲۸]

۳۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۹۳/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر گیلانی، تا: ۱۰۵۷ق؛ ۲۲گ (۸۸پ–۱۰۹ر)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳ – ۱۶۷]

۴۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۵۴/۱

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ شعبان ۱۰۵۷ق [نشریه: ۷ – ۲۴۰]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۶/۱

بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲ – ۳۵۳]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۵۳

آغاز: ... و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله ونقلت المهم من ابوابه و فصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد طالب بن محمد تقی جشومانی، تا: غره رمضان ۱۰۶۰ق، جا: جشومان؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۲ – ۸۳۹]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۵۵/۵

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن محمد یوسف قزوینی، تا: ۱۱ محرم ۱۰۶۲ق؛ مصحح، مجدول، با اشکال هندسی؛ جلد: مقوایی، ۲۳گ (۶۵پ–۸۷ر)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۷]

۴۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۳۱/۱

خط:نسخ،کا:حسن علی معلم تبریزی،تا:پنج شنبه۱۷ جمادی الثانی ۱۰۶۳ق؛محشی؛۲۳گ (۱–۲۳ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۱۰۳]

۴۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۷۶/۲

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن محمد حسین حریزی تبریزی، تا: ۱۰۶۴ق؛ اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۱۵]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۰/۳

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن سلیمان دشتبیاضی قائنی، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۰۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۶۴پ–۸۶ر)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۲۶ – ۳۲]

۴۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۹۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن یار علی، تا: شنبه ۱۶ صفر ۱۰۶۷ق، جا: قم؛ ۳۰ص (۱۳۰–۱۵۹)، ۱۹ سطر [ف: – ۲۵۱]

۴۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۴۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد سعید بن محمد رضای سرکالی، تا: ۹ رمضان ۱۰۶۷ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۴۲]

۴۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ محشی؛ ۴۶گ (۱پ–۴۶پ) [ف: ۱ – ۹۹]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۷۹/۳

خط: نستعلیق، کا: ابن ملا رحمت یستدعی (؟)، تا: پایان محرم ۱۰۷۰ق؛ محشی با علامت منه؛ ۳۷گ (۲۸پ–۶۴ر) [ف: ۱۶–۳۸۲]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۷۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه غره ذیقعده ۱۰۷۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۳۵]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۹۱

خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۳سم [ف: ۱ – ۲۰۳]

۵۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۸۳/۲

آغاز: من جنس المتلو المرتبة الاخيرة ... قاعدة فيما بين الخمسة و العشرة تبسط؛ **انجام:** برابر

از فصل چهارم از باب اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: حمزة بن ابی بکر، تا: ۱۰۷۱ق؛ تملک: هاشم منجم باشی در ربیع الثانی ۱۳۲۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۹۱]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۰۷۲ق، جا: مشهد رضوی؛

محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۳۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۹/۳سم [ف: ۱۸ - ۵۷]

۵۵. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد اشرف بن محمد هادی یزدی، تا: ذیحجه ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۸گ (۷۰-۹۷)، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [میراث اسلامی: ۸ - ۴۶۱]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۳

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن محمود، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۰۷۳ق؛ مجدول، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۳۶گ، ۱۵ سطر (۴/۵×۹)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۴ - ۸۸۵]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۲/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حبیب الله حسنی پازواری، تا: دوشنبه ذیحجه ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۶۷۲]

۵۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۷۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه رمضان ۱۰۷۳ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا حی یا قیوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۹۰]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، کا: عبدالغفور بن محمد تقی قزوینی، تا: ۱۰۷۳ق؛ مصحح، محشی با امضای «منه رحمة الله، لمحرره»؛ خریداری از مشیری، ۱۳۸۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای مشکی، ۳۰گ (۵۸پ-۸۷)، ۱۸ سطر (۴/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۲×۱۸/۵سم [رایانه]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۶۵/۴

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد زمان اردکانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۱۲۲پ-۱۴۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۳۴]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۵۷/۴

خط: نسخ، کا: حسن بن خمیس الاسدی، تا: ۱۰۷۴-۱۰۷۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۶۶پ-۹۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۲۵۶]

۶۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۳۲۸/۲

خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد بن مسلم، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۰۷۴ق، جا: شیراز مدرسه خان؛ محشی [نشریه: ۷ - ۲۷۸]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۹۵/۱-۲۷/۱۶۵

آغاز: وتضع نصف کل تحته ان کان زوجا و الصحیح من نصفه ان کان فردا حافظا للکسر خمسة لزیدها علی نصف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۹]

۶۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۶۷/۲

آغاز و انجام: برابر؛ تم الکتاب بعون الملک الوهاب بیاری خدا کتاب را تمام کردم و نوشتنش ار امروز گذشتیم - اگر بخواهی که بپرسد در کدام ماه و کدام سال ترا جوابی دهیم که از هجرت نبوی یکهزار و هفتاد و شش گذشته بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ با سرلوح مختصر، مجدول، محشی؛ ۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۷]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالله بکشهری، تا: ۱۰۸۰ق [رایانه]

۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۶/۲

بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۲۰پ-۴۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۵۱۵]

۶۷. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۲۲۱ض

کا: عبدالرحمن بن محمد، تا: ۱۰۸۰ق [ف: - ۲۲۰]

۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۳۷/۱-۲۲/۱۵۷

آغاز: واعلم ان المیزان العدد ما یبقی منه بعد اسقاط تسعة تسعة وامتحان الجمع ... الفصل الثانی فی التنصیف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۰۸۱ق، جلد: مقوای کرم، ۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۳۹]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۰۸۱ق؛ محشی؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنایی، ۳۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۸ - ۵۸]

۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۰

بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۶۲گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [رایانه]

۷۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: رقعی، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۷۸پ-۱۹۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۲۱]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۴۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ مصحح، محشی به نقل از مؤلف و فاضل جواد؛ تملک: عبدالغنی ثانی حسینی به سال ۱۱۷۷، رضی حسینی به سال ۱۱۹۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۱پ-۲۸پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۲۸]

۷۳. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه:۲۲/۱

خط:نسخ خوش،بی‌کا،تا:۲شوال۱۰۸۳ق[رشت و همدان:ف:-۱۶۸۲]

۷۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۰۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ صفر ۱۰۸۳ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۳۸]

۷۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۱۳/۳

خط: نسخ، کا: عبدالله بن جعفر حویزاوی، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۲۶گ

(۱۰۳پ–۱۲۸پ)، اندازه:۱۳× ۱۹/۵سم [نسخه پژوهی: ۳ – ۱۲۹]

۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۰/۱۰

خط: نستعلیق، کا: حسین بن موسوی، تا: ۱۰۸۶ق؛ محشی به نشان‌های «حسام، چلبی، منه»، در دیباچه نام شاه نیست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۱۷پ–۱۳۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۳۸۲]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق درشت خط، کا: سعید بن میر محمد مومن حسنی، تا: ۱۰۸۷ق؛ محشی با نشان «منه»؛ تملک: شیخ محسن در تاریخ ۵ رجب ۱۳۴۷؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ – ۸۳]

۷۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۳۶/۳

خط: نسخ، کا: جعفر بن رستم طالقانی، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۰۸۷ق؛ مصحح، محشی؛ ۲۷گ (۷۷پ–۱۰۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۵۵]

۷۹. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قاسم یزدی، تا: ۱۰۸۷ق؛ تملک: ابن داوود حسینی با مهر «عبدالعلی حسینی» (چهارگوش)؛ مهر: «امام حسن عسگری» (دایره)؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۵گ (۳۴+۱)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: – ۳۱]

۸۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۳/۱

خط: نسخ، کا: شیخ محمد کاظم پسر حاجی شاه قاسم طبسی، تا: چهارشنبه ۲۸ رمضان ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی،۴گ(۱پ–۴ر)،۱۴سطر،اندازه:۹/۸×۱۸/۶سم[ف:۶– ۳۲۷]

۸۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۱۷

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن زمان حسینی رازی، تا: چهارشنبه ۶ ذیقعده ۱۰۸۹ق؛ محشی از مؤلف و گاهی از دیگران؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۵ – ۳۴۳]

۸۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۵۵/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: صالح بن جعفر رضوی، تا: دوشنبه دهه سوم محرم ۱۰۸۹ق، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۴۳]

۸۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد غانم شریف بن عصمت الله، تا: دوشنبه ۷ ذیقعده ۱۰۸۹ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۵۴]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۴۰

آغاز: استخراج المجهولات العددیه من معلومات مخصوصه؛

انجام: ترجمه این رساله بهیه بهائیه ... محمد مومن مازندرانی غفر الله و لو الدیه و احسن الیهما و الی

خط: نسخ، کا: محمد مومن مازندرانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ [الفبائی: – ۲۳۷]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۴۲

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد امین انصاری ساکن لنجان، تا: ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد کاظم اصفهانی به تاریخ شوال ۱۲۲۸ با مهر «یا امام موسی کاظم» (بیضی)، محمود بن محمد مهدی موسوی، ابراهیم ابن عباس به تاریخ شوال ۱۱۲۳ با مهر «سلام علی ابراهیم» (بیضی)؛ مهر: «پیرو دین محمد جعفر» (مربع)، «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد کاظم»، «محمد مهدی الموسوی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۸ – ۳۷]

۸۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۰۹۱ق؛ مصحح، محشی از مؤلف و دیگران؛ مهر: «سلام علی ابراهیم» (مربع)، «نعم المولی و نعم النصیر» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۱گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ – ۲۱۷]

۸۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۹۵/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید مرتضی بن محمد جعفر حسینی قائنی، تا: ۱۷ رمضان ۱۰۹۱ق؛ ۴۸گ (۸۷–۱۳۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۸۲]

۸۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۳۰/۱–۱۴/۱۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع، تا: شوال۱۰۹۱ق، جلد: تیماج، ۲۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳ – ۱۷۳۶]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۶۳

آغاز: میزان المجتمع فان خالف میزان الحاصل فالعمل خطأ

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد مسیح لاهیجی، تا: شنبه ۱۴ محرم ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی خط مؤلف، مصحح، محشی؛جلد:مقوایی،۱۹گ،۱۹سطر،اندازه:۱۱×۱۹سم[ف:۱۴–۱۴۷]

۹۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ با سرلوحه مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد، ۶۰ص (۸۱–۱۴۰)، ۱۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۶ – ۱۴۱]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین ابن حاجی محمد استرآبادی، تا: ذیقعده ۱۰۹۴ق، جا: اصفهان مدرسه مبارکیه؛ با اشکال هندسی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷گ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۰ – ۴۸]

۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۸۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۰۹۴ق؛ محشی به

نشان «منه-منه رحمه الله»؛کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۶]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۰۳۹

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: عمر بن ملا قنبر، تا: اواسط ربیع الاول ۱۰۹۴ق، جا: اخسعه؛ مصدر است به اشعار مختلف در معنی عشق به عربی و ترکی و فارسی: «آه من العشق و حالاته ×× احرق قلبی بحراراته / ما نظر العین الی غیرک ×× اقسم بالله و آیاته. صافی غم عشقیله اولور سکده قیر ما من مات من العشق فقد مات شهیدا و ...»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۵۸/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۲۳۲]

۹۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱/۹

تنها بخشی از پایان آن؛ خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، کا: محمد صالح بن محمد رحیم، تا: چهارشنبه ۲۱ ذیحجه ۱۰۹۵ق؛ ۲گ (۱۳۲ر-۱۳۳ر) [ف: ۱ - ۹۹]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۴۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع دامغانی، تا: ۱۰۹۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ماشی، ۸۸ص (۱-۸۸)، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۸سم [ف: ۸ - ۲۹۸]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۹۵ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ ۱۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۸ - ۵۸]

۹۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۷۶/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد سعید ابن محمد امین انشانی، تا: ۱۱ ربیع الاول ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: ۵۴گ (۲پ-۵۵ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۷۱]

۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۵۹

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [رایانه]

۹۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، زمان مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۶گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۰۶]

۱۰۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۱۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین حسن بن محمد شاه، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، ۶۶ص (۱۵۳-۲۱۸)، ۸ سطر [ف: - ۲۶۰]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه، محمد اشرف الحسینی، ج د و ...»؛ مهر: «عبده الراجی أحمد» (بادامی)؛ تملک: محمد حسین» به سال ۱۲۱۲ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ، ۱۰ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۰ - ۳۴۶]

۱۰۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۷۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۱۰۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۱۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۳۸

آغاز: فان لم یبقی شیئا فصفرا و ان تعذرا النقصیان منه اخذت الیه؛ **انجام:** بالصیلنیه ولاکتمان حقیق بالاستار عن اکثر اهل هذا الزمان و احفظ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۱۰۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ (۹۶پ-۱۵۰پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۴۵۸]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۸۴۵

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه آخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از مؤلف و دیگران؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج فرنگی یشمی، ۲۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۵]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۴۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مجذور إن زدنا علیه عشرة کان للمجتمع جذر و نقصناها منه کان للباقی جذر الثالثة أقر لزید بعشرة الا جذر مال عمرو و العمرو بخمسة الا جذر مال زید ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه» از مؤلف، با اشکال هندسی گوناگون؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ (۵۷پ-۹۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۶ - ۵۵۴]

۱۰۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ ۳۴گ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۱۰۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۶۲

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی استرآبادی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷گ، اندازه: ۱۰×۲۱سم[نسخه‌پژوهی:۲-۱۵۷]

۱۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۱۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یزاد مثل ذلک علی الآخر و هو الجبر و الاجناس المتناجسة المتساویة فی الطرفین.

این از ابتدای کتاب تا نیمه جبر و مقابله است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی به لفظ «منه»؛ واقف: سید سعید

طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: مقوای، ۱۳ و ۱۵ سطر، قطع: ربعی [ف: ۵ – ۲۰]

۱۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با رموز «ع ب ق سلمه الله» و «منه قدس سره» و «منه رحمه الله»، یادداشتی با این عبارت: «این خلاصة الحساب بسیار شبیه است به خط مرحوم شیخ بهائی ...»، با توجه به عبارت «منه قدس سره» در برخی از حواشی، به نظر می‌رسد این نسخه به قلم مؤلف نیست؛ کاغذ: نخودی، ۳۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۵ – ۲۸]

۱۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۷۱/۳

آغاز: بجیم و ان الفت منه الاجسام و هو اما مطلق فصیح او مضاف الی ما یفرض واحد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵ – ۸۸]

۱۱۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۸۷/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زرین [نشریه: ۷ – ۲۳۶]

۱۱۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن علی طالقانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۶۶]

۱۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۷۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: شیخ حرعاملی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۷گ (۴۵–۷۲)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۳۳۰]

۱۱۶. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۱/۱

آغاز: شی وهو عدد الجماعة ... المسئله الاولی عدد یعدل اموالاً؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۶گ (۱–۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [اوراق عتیق: ۱ – ۸۳]

۱۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۷۲/۱

خط: نسخ، کا: هاشم بن کرم الله جزائری، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه»، «۵»، «ج»؛ ۵۶ص (۱–۵۶) [ف: ۱۱ – ۶۷۹]

۱۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل الرابع: فی الضرب ... اما الاول فهذا الشکل متکفل به ...

افتادگی بسیار دارد و تا بخشی از فصل چهارم از باب اول، به پایان رسیده؛ خط: نسخ، کا: [ملا] نقد علی بن محمد [آقایی] زوراقی (ظاهراً)، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۸۳–۸۵)، ۱۵–۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۴۰ – ۶۲۶]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۸۸۷

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۱۴۵]

۱۲۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۵۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ ۲۵گ (۱–۲۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ – ۹۵]

۱۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۱۱۷

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج فرنگی، ۱۸گ، اندازه: ۱۹×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۱۴۵]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۴۳

آغاز: الصواب فی یوم الحساب یقول ان علم الحساب؛ **انجام:** و انا اوردت فی هذه الرسالة سبعة منها علی سبیل الانموذج ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، ۷۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۱۴۶]

۱۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرساله الشریفه الحسابیه ... بمحمد وآله الاخبار

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد صادق نوری، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۱۲۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۱۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۱۰/۱

این نسخه دیباجه و خطبه‌ای کوتاه دارد و نام شاه طهماسب یا حمزه میرزا و غیرهما در آن نیامده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی بی نشان و با نشان: احمد مرعشی ابن مائی، ابن جلی، حلی، عبدالرحمان محمد طرسوسی، اسحاق زنجانی، صدرالشریعه، محمد طاشجی زاده، عصام و حاشیه‌هایی منقول از قوشچی، اختری (لغت ترکی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۳۱ص (۲–۳۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۸۲۵]

۱۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: و حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۸–۱۱۹]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۱۰

آغاز: اخذ میزان المجتمع؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ واقف: حاج حسین نمایی مقدم، مهر ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۴۱گ، اندازه: ۱۰/۱×۱۷/۳سم [ف: ۱۸ – ۶۰]

۱۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۲۷۴۰-۱۴/۱۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** وانا اوردت فی هذه الرسالة سبعة منها علی سبیل الانموذج ... جذر ۳اقر لزید عشرة الاجذر ما لعمروی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا مشکی، ۳۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۴۰]

۱۲۹. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۱۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۱۳-۳۹/۹۳
آغاز: و اعلم ان التضعیف فی الحقیقة جمع المثلین الا انک لاتحتاج الی رسم المثل بل تجمع کل مرتبة الی مثلها ... الفصل الثانی فی التنصیف مبتدأ من الیسار؛ **انجام:** الباب العاشر فی مسائل متفرقه بطرق مختلفه ... فالاشیاء تعدل اثنین وسبعین وهی الاولی من المفردات وخارج
اوائل باب اول تا ابتدای باب دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۲۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۰]

۱۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۳۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ ۲۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]

۱۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۹۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱پ-۱۸ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۳۱۲]

۱۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، محشی با نشان «منه رحمه الله، ح، شرح، ملا زاده، شرح مفتاح، ص ر، ابو علی عفی عنه»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ (۱۲پ-۵۸پ)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۵۱]

۱۳۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۳۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]

۱۳۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۷۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق عثمانی، کا: حاجی بن علی بن علی بن محمد، تا: قرن ۱۲، جا: کوه؛ مهر: «صراط عل حق نمسکه» (بیضی)؛ محشی با امضای «چلبی»، «عبدالدین حیدر»، «احمد بن بکر»، «مولانا واقف»، «محمد بن زین الدین»، «عمر بن احمد»، «جبرئیل» و ...، اشکال و جداول سیاه و شنگرف؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۹]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹ ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه‌ای، ۲۲گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۸سم [ف: ۸ - ۱۴۶]

۱۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹ ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۳۴گ، اندازه: ۱۲/۴×۱۸/۶سم [ف: ۸ - ۱۴۶]

۱۳۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۵ - ۲۰۹]

۱۳۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۹]

۱۴۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۵۸/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۰۶]

۱۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۲
خط: نستعلیق ترک، کا: ابوبکر بن محرم بسنوی در نیسی، تا: قرن ۱۲، جا: قسطنطنیه؛ در نسخه نامش «البهائیة» آمده؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۶۲پ-۸۰پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۲/۵) [ف: ۱۷ - ۲۷۵]

۱۴۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۸۸
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۳۹گ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۳۵]

۱۴۳. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۹۲
خط: نسخ، کا: محمد مؤمن، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ تملک: ابن حاجی میرزا محمد؛ تاریخ وقف: ۱۳۷۷؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ، ۹سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۷۷]

۱۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۷۳
آغاز: موضوع الحساب و تقسیمه و مراتبه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۵گ، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۴/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۰۱۷]

۱۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶/۶۷
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۴۱۷پ-۴۲۴ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۲۱۲]

۱۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۸۴/۱

خط: نسخ درشت، کا: هاشم بن کرم الله جزائری، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۵۶گ (۱-۵۶)، ۹سطر (۱۱×۵) [ف: ۱۱ - ۱۶]

۱۴۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۶۳/۱

آغاز: اقل من عشرة ترسم؛ **انجام:** متعادلة تخمينة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۶ص (۱-۳۶)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: - ۲۴۷]

۱۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن سید علی موسوی، تا: ۱۱۰۲ق؛ با اشکال و دوایر هندسی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۷]

۱۴۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۲ق؛ محشی به امضای «ع ب» و «سمع» می‌باشد؛ تملک: جعفر قلی بن عباسقلی ملقب به مصباح الدوله به تاریخ ۱۳۱۷ با مهر «مصباح الدوله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۴۱]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امین بن ابراهیم قزوینی، تا: ۲۱ شعبان ۱۱۰۴ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۸۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۸ - ۵۸]

۱۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۶۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۰۴ق؛ با اشکال و جداول؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۹گ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]

۱۵۲. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق [نشریه: ۷ - ۷۹۵]

۱۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۵۳/۱-۱۰/۱۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن شاهی مازندرانی، تا: ۷ ذیقعده ۱۱۰۸ق، جا: مدرسه خدیجه بیگم؛ مصحح، محشی از جمله حاشیه «منه رحمه الله»، در اول نسخه مطلبی ریاضی از سید محمد حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ، ۱۶-۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۶]

۱۵۴. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۸۱/۱

خط: نستعلیق، کا: عماد بن میر حیدر حسنی، تا: شنبه از دهه اول ربیع الاول ۱۱۱۰ق، جا: اصفهان مدرسه باب القصر؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۹گ (۲پ-۵۰ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۷]

۱۵۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۹۱۶

کا:محمد ابراهیم بن محمد مومن،تا:۱۱۱۱ق؛ قطع: رقعی [ف: ۱۳۰]

۱۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالحسن حسینی، تا: ۱۱۱۱ق [رایانه]

۱۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ من تمنيقه المفتاق الى رحمه ربه ضياء الدين ادريس ... اثنى عشرو مائه بعد الا الف فى اصفهان

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین ادریس، تا: ۱۱۱۲ق، جا: اصفهان [رایانه]

۱۵۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله قائنی، تا: رجب ۱۱۱۲ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ ۲۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]

۱۵۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۰۸۹/۱

خط: نستعلیق، کا: ایوب بن حاجی قربان شماخی، تا: چهارشنبه ربیع الثانی ۱۱۱۲ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۱ر-۲۳پ)، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۸۳]

۱۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۵/۳-۱/۱۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ق؛ مصحح، محشی با لفظ «منه» و از دیگران؛ ۱۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۳۵]

۱۶۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۲

خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن رحمت الله بجستانی، تا: محرم ۱۱۱۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶گ (۴۹پ-۶۴ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۱۴۴]

۱۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: ۲۷ رجب ۱۱۱۵ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۵۷گ، ۱۰ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۹]

۱۶۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۰۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ، ۱۴ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ - ۲۶۶]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۰۵/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۷۴]

۱۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۵۸۰

آغاز: هى زبدة رسائل المتأخرين و سميتها خلاصة الحساب ورتبتها على مقدمة عشرة ابواب مقدمة الحساب علم يستعلم منه استخراج و المجهولات؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد رضا، تا: ۱۱۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۱۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین تنکابنی، تا: ۱۱۱۶ق [رایانه]

۱۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۳۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق [الفبائی: - ۲۳۷]

۱۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع قزوینی، تا: ۱۱۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۴۲۷]

۱۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۱۸ق؛ محشی از مؤلف؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن، ۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۵۹]

۱۶۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غیاث الله بن شمس الدین، تا: محرم ۱۱۱۹ق؛ مهر: «شعاع ...» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]

۱۷۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۶۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن باقر گنجوی، تا: ۱۲ ذیحجه ۱۱۱۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۶۰]

۱۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۴/۹

خط: نسخ نزدیک به ثلث، کا: حسین بن شمس الدین، تا: ۱۱۲۰ق، جا: بایزید مدرسه ابراهیم بیک؛ محشی با نشان‌های «ع ع ع»، «شرح شرح»، «منه منه»، «عثمان»، «م ق م ق»، «شرح شمسیه للنظام الاعرج»، «محمد زین محی الدین»، «م ص م ص»، «م ص مصفی چرونی»، «حسین»، «ح م ح م»، «چلبی چلبی»، «تلخیص المفتاح»، «مصطفی مصطفی»، «عبدالرحمان عبدالرحمان»، «افاضل افاضل»، «ن ن»، «مفتاح الحساب جمشید الکاشانی»، «قف قف»، «تقریر»، «م ل ل»، «سیفی سیفی»، «ق ق ق»، «ع ب ع ب»، «من کتاب المساحة»، پس از نشان حاشیه در بسیار جاها نام کاتب حسین بن شمس الدین الشبلری با تاریخ و تعیین روز هفته نهاده شده است، با تعیین ساعت چون وقت العصر یا اذان صبح یا نصف اللیل در قصبه بایزید در مدرسه ابراهیم بیگی؛ کاغذ: ترمه، نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۷۹-۱۲۶ر) [ف: ۱۱ - ۵۹۸]

۱۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مصطفی بن حاجی علی، تا: ۱۱۲۰ق، جا: قیصریه؛ اهدایی: رهبری، کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ - ۵۹]

۱۷۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:مختلف،بی‌کا،تا:پنج‌شنبه محرم ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶ص (۷۸-۱۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۲]

۱۷۴. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۹۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن محمد علی مازندرانی، تا: ۱۱ ذیحجه ۱۱۲۱ق؛ واقف: حسن بن علی نواب نوری، ۱۳۱۸؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: - ۲۰۹]

۱۷۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۷۹/۱

خط: نسخ، کا: علی رضا بن عبد الله هزار جریبی، تا: ۱۱۲۱ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۵۱]

۱۷۶. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۲۲/۳

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد مهدی شریف خاتون آبادی، تا: چهارشنبه ۱۰ ذیقعده ۱۱۲۲ق؛ ۴۱گ (۸۹-۱۲۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: - ۳۱]

۱۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۹۹/۱-۶۰/۳۹

آغاز: ان علم الحساب لایخفی علو شأنه وسمو مکانه و رشاقة مسائله و وثاقة دلایله

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن میرزا محمدبن کمال الدین حسینی مازندرانی، تا: چهارشنبه ۲۹ رمضان ۱۱۲۳ق، جا: اصفهان مدرسه باقریه در محلة باب القصر؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۹]

۱۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۶۵

خلاصة الحساب و شناخت اسطرلاب و نجوم؛ بی‌کا، تا: ۱۱۲۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۰۹گ، اندازه: ۸×۱۴/۹سم [رایانه]

۱۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۶۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۲۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۲۰گ (۱۹پ-۳۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۸۴]

۱۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: علی بن مصطفی، تا: ۱۱۲۴ق، جا: ارز روم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰ص (۱-۵۰)، ۱۷ و ۲۸ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۷ - ۱۶۱]

۱۸۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۰/۷

خط: نسخ، کا: محمد اکرم آصفی، تا: ۱۱۲۴ق، برای فرزندش محمد آقا ابوالعرب؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ (۱۶۴پ-۲۰۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۳۸۲]

۱۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۶۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ در دیباچه این نسخه، نام سلطان حمزه میرزا یاد شده، محشی به نقل از شرح خلخالی، جواد،

حسین و از مؤلف و بیشتر حاشیه‌هایی منقول از شرح خلخالی؛ تملک: محمد رضا اصفهانی پسر محمد مهدی قهپایی؛ مهر: آقا علی مدرس؛کاغذ:اصفهانی شکری،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۲ص (۲-۱۷۳)، ۷-۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۱۵۰]

۱۸۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۰۶/۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن مصطفی بن داود بن محمود، تا: نیمه شوال ۱۱۲۸ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی بن احمد؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۶۵۴]

۱۸۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۹۱/۲-۳۱/۱۷۱

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن صدرالدین، تا: ربیع الاول ۱۱۲۹ق؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۴۸گ، ۱۰-۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۱۸۵. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه:۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن میر عبدالله حسینی استرآبادی، تا: دوشنبه ۲۹ ربیع الثانی ۱۱۳۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۳۸]

۱۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۱۱

خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن حسین تبریزی، تا: ۱۱۳۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۱۰ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۶]

۱۸۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۸

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد علی حسینی، تا: سه‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۱۳۰ق؛ ۳۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۵۶۴]

۱۸۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۳۶/۲

خط: نستعلیق، کا: حکیم باشی، تا: ۱۱۳۲ق، جا: مازندران مدرسه روحیه [نشریه: ۷ - ۲۳۹]

۱۸۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن نوری، تا: ۱۱۳۷ق؛ محشی با نشان «منه ره، چلبی، عبدالرحمن»؛ کاغذ: فرنگی، ۲۴گ (۵۶پ-۷۹ر)، ۱۲سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: - ۲۶۰]

۱۹۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر، تا: غره ذیقعده ۱۱۳۸ق؛ محشی از «جواد» و «منه» و «احمد»؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۶سم [ف مخ]

۱۹۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۴۱ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، ۷۵ص (۸۲-۱۵۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۱۵۷]

۱۹۲. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: میرمعصوم گرمرودی، تا: ۱۱۵۲ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

۱۹۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۳۰

خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر بن عبدالله الطبیب، تا: ۱۱۵۶ق؛ ۱۳۳گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۰۶]

۱۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۹۰/۶

خط: نسخ، کا: حافظ عثمان (بن حاج عمر) آمدی، تا: ۱۱۶۳ق؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ (۶۱پ-۸۱پ) [ف: ۲۱ - ۹۳]

۱۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۳عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، ش ۱۰۳۲؛ خط: تعلیق، کا: مصطفی بن حاج اسحاق بن حاج احمد، تا: ۲۴ ربیع الاول ۱۱۶۹ق؛ محشی؛ ۱۱گ [عکسی ف: ۲ - ۴۵۵]

۱۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۸۰/۱

کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ۱۱۷۳ق؛ مزیت این نسخه بر دیگر نسخ خلاصه الحساب این است که عطاء الله پسر محمد زکی طبری کاتب این نسخه و دیگر رساله‌های موجود در این دفتر را بر پشت نخستین برگ دفتر نو چند سطری از دیباچه را که وی در برخی از نسخ خلاصة الحساب دیده (و در بیشتر نسخه چاپی نیز هست اما در ۱۱۷۰ نوشته نسخه حاضر دیده نمی‌شود) عیناً نقل کرده است. این سطور که متعلق به پایان دیباچه خلاصه است حاکی از آن است که کتاب را به نام سلطان حمزه بهادرخان (فرزند شاه محمد خدابنده و برادر شاه عباس صفوی) ساخته و به او اهدا کرده است. دیباچه برخی از نسخ خلاصه به نام شاه عباس و برخی دیگر به نام سلطان حسن برادر دیگر شاه عباس است، همچنانکه برخی از نسخه‌ها نیز (مانند نسخه حاضر) به نام کسی نیست. قسمتی از نوشته شیخ بهائی که کاتب دفتر حاضر در پشت برگ اول نسخه حاضر از نسخه دیگر نقل کرده این است: «و هی زبدة المتأخرین و جعلتها تحفة لحضره هی کعبة المحتاج ان لم یکن کعبة الحاج و مشعر الکرام ان لم یکن مشعر الحرام، ثمرة شجرة السلطنه القاهره ... ابن السلطان ابی الغالب سلطان حمزه بهادرخان ... فانی لما اکتحلت بطلعته الزهراء فکرت فی شیء یلیق منی ان یهدی الیه او یتأهل لان یعرض علیه فم ارشیئا یلیق منی اهدائه الی خدام ذالک الباب الا ما یناسب الحال ...»؛ محشی به نقل از شرح شمس الدین علی خلخالی، و جواد و حاشیه‌هایی به فارسی از عطاء الله؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۴ص (۱-۶۴)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۰- ۸۸۷]

۱۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۰۸-۹/۱۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۱۸۰ق؛ محشی؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف:۳-۱۷۳۶]

۱۹۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۸۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لئلاتکون معلقا کالدرر فی اعناق الکلاب فان

کثیرا من مطالبها حریر بالصیانة والکتمان حقیق بالاستتار عن اکثر اهل الزمان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۴ق؛ جلد: مقوا، ۳۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲ – ۸۳۸]

۱۹۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۷۰
خط: نسخ، کا: محمد علی بن میرزا علی دشتستانی، تا: ۱۱۸۴ق [ف: – ۵۷]

۲۰۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۹۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم، تا: شوال ۱۱۸۵ق؛ مهر: «عبده محمد علی» ؛ اهدایی: سید موسی ابراهیمی ابهری قزوینی؛ ۲۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۶سم [ف: ۲ – ۴۰۸]

۲۰۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد طاهر، تا: ۱ محرم ۱۱۸۳ق تا چهارشنبه ۷ صفر ۱۱۸۸ق، جا: اصفهان؛ با سرلوح مزدوج مرصع، مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ (۴پ–۴۲پ)، ۱۳سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۷۶]

۲۰۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۰۲
خط: نسخ، کا: احمد النسابة ابن محمد هادی، تا: ۱۱۸۹ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۲۳]

۲۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۲۰/۱
آغاز و انجام: برابر
کا: ابراهیم، تا: ۱۱۸۹ق؛ جلد: تیماج یشمی، ۶۱ص (۱–۶۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰ – ۱۳۳]

۲۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۹
آغاز: افناء هر دو مخرج می‌نماید (کذا)؛ **انجام:** تا کس نکند شروع واقف ... قد تم بالخیر
گویا ترجمه‌ای از آن است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: علیقلی، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۸۹ق؛ واقف: حاج وزیر وظایف، ۱۳۰۹ش؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۵گ، ۹ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۸سم [ف: ۸ – ۱۴۸]

۲۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۹۶/۱–۶/۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ربیع الاول ۱۱۹۸ق؛ ۴۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۱۷۳۵]

۲۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم جربلادی (کذ)، تا: ۱۱۹۹ق؛ ضمیمه: ۴ صفحه در قاعده ضرب و یک صفحه قنوت نماز صبح و اشعار پارسی عرفانی و شرح شواهد سیوطی اثر خامه نظام الدین احمد؛ واقف: محمود شهابی، آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: نخودی، ۷۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۸ – ۵۹]

۲۰۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۷۱/۱–۵۹/۱۹۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۸گ (۱–۳۸)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۷۳۸]

۲۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۵/۱–۳/۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»؛ ۲۰گ، ۲۰–۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۷۳۵]

۲۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۳۰
آغاز: برابر **انجام:** من شهر ربیع الاول و قد مضی من الهجر ۱۲۳۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۵۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ – ۶۲]

۲۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۱۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ – ۶۲]

۲۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۳۸/۱
آغاز و انجام: برابر؛ ... فصاحت و فهم وادبست
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ محشی به حاشیه جواد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸ – ۱۵۰]

۲۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۰۳–۱۴/۱۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** وقیمت نصیب هر خادمی یک هزار و صد و نود مثقال طلا باشد و قس علی هذا سایر الامثلة و الله اعلم بالصواب و هو اسرع الحسبین.
همراه با ترجمه است؛ خط: نستعلیق، کا: عباس بن یحیی بن حمزه حسینی موسوی، تا: جمعه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۰۰ق؛ محشی با امضای «منه رحمه الله» و «س» و «جواد» و غیره؛ جلد: تیماج، ۸۱گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۷۳۸]

۲۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۵۷/۲–۳۱/۱۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج زیتونی، ۳۴گ، ۱۴–۳۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۲سم [ف: ۳ – ۱۷۳۷]

۲۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۵۷/۱–۲۱/۱۷۷
آغاز: اذا وضعته فوق العلامة التی قبل العلامة الاخیرة و تحتها امکن ضربه فی مرتبة مرتبة من التحتانی و نقصان الحاصل؛ **انجام:** قاعدة قد تسهل الضرب بان تضعف احدا المضروبین مرة فصاعدا و تنصف الاخر ... و الاشهر الشبکة ترسم شکل ذا اربعة اضلاع.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای کرم، ۲۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۷۴۰]

۲۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۳۰–۲۲/۱۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی تنکابنی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج

مشکی، ۳۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۳۶]

۲۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۵۱/۱-۲۷/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۳۶]

۲۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۶۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۳۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]

۲۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول زرین؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: روغنی، ۸۷گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۷سم [ف: ۱ - ۲۰۳]

۲۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۱۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی طریقة وهی ان تضرب نصف قطره الا قصر فی مجموع قطره الاطول واحد اضلاعه یظهر برهانه کما ذکرنا فی ذی الذثقین واما المثمن من طرقه ان ننقص من مربع قطره ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۹]

۲۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۳۹

آغاز: بالصواب فی یوم الحساب یقول ان علم الحساب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج، ۵۲گ، ۱۰ سطر (۷×۱۳/۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف:۸-۱۴۸]

۲۲۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۴۵]

۲۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۴۳/۲

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵ سطر، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۲۹۵]

۲۲۳. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۲۱/۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ۳۸ص، ابعاد متن: ۱۷×۲۱ [نشریه: ۶ - ۶۳۰]

۲۲۴. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۸۳/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: - ۲۱]

۲۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق [الفبائی: - ۲۳۷]

۲۲۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۵۲۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۴گ (۹۷پ-۱۳۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۳۵]

۲۲۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۶۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۹گ (۱-۲۹)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۰۰]

۲۲۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۴۴]

۲۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۱۸/۱۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کبود و سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۲۱۷پ-۲۲۹پ)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ - ۵]

۲۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مصنف و دیگران، ابیاتی از خواجه نصیر در قاعده ضرب و نیز ابیاتی در حساب اعشار در حاشیه صفحه ۴ و ۵؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۸۱۵]

۲۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی بابا قزوینی، تا: قرن ۱۳؛ محشی از: رضی الدین محمد، شفای بو علی، گوهر مراد، حدائق الانوار فخر الدین رازی، بهائیه، قسطاس، جوامع الحساب خواجه طوسی، ملا حاجی بابا، جواد، شمسیه، قسطاس، المستقیم، کشکول، عیون الحساب ملا محمد باقر یزدی، ملا علی، نهایة الاحکام، آقا رضی، زین العابدین الموسوی الخانساری، شرح بهائیه (بیشتر حواشی از رضی الدین محمد است)؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۳۲]

۲۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۲۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۸۱-۹۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۶۵۱]

۲۳۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۸۶گ، ۶ سطر، اندازه: ۸×۱۱سم [ف: ۲ - ۳۸۶]

۲۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق [رایانه]

۲۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن ملا جعفر قلی، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تسهیلا و اختصارا و هذه صورت ... المضروبة

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲۳۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۱۹
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۸/۱
آغاز: ۱ ۴ ۷ ۵ ۸ ۹ علی هذا العدد ... الفصل السادس. فی استخراج الجذر المضروب فی نفسه یسمی جذراً فی المحاسبات؛ **انجام:** مسئلة. قیل تشخص کم مضی من اللیل فقال ثلث ما مضی
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشانی «منه»؛ ۱۴گ (۱ر-۱۴پ)، ۱۶ سطر (۵/۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [دانشگاه تهران: ف: ۲۰ - ۵۵۰]

۲۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۱۳/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، یادداشتی در استنساخ کتاب به سال ۱۲۵۶ق در دارالخلافه تهران، یادداشتی در شرح حال شیخ بهائی؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد، ۵۵گ (۱پ-۵۶ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۰ - ۳۴۰]

۲۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۹۱/۱
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن رمضان علی لاریجانی، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: برخی رنگین، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۲ر-۳۱پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۵۹]

۲۴۲. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۷/۲۳
کا: زین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۲۷۴پ-۲۸۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۱۲]

۲۴۳. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «حسین بن محمد الموسوی» (بیضی)؛ یادداشت‌های از «محمد علی» به سال ۱۳۱۶، یادداشتی از «عنایت الله بن حبیب الله موسوی» به سال ۱۲۹۷؛ جلد: مقوایی، ۳۳گ (۳۵پ-۶۷ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۵۳]

۲۴۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۸۷۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۹ر-۲۳ر)، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۸۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۳۴/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۲۵]

۲۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۹۶/۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی فرزند میرزا عزیز، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ محشی، با اشکال گوناگون هندسی؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۶۹پ-۱۷۶ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۳ - ۱۸۸]

۲۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۹۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف و دیگران؛ مهر: «عبده الراجی عبد الرحمن» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۵۲]

۲۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۷۹/۲
آغاز: بسمله و به نستعین و نحمدك یا من لا یحیط بجمیع نعمه عدد؛ **انجام:** حقیق بالاستتار عن اکثر اهل الزمان فاحفظ و وصیتی الیك و انه حفیظ علیك. تمت الرساله فی یوم الجمعه من شر شوال المکرم من شهور الف و مائتان و ثلث و اربعین من الهجره النویه المصطفویه فی مدرسه دارالشفاء طهران حرره موسی علی.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۴۳ق، جا: تهران مدرسه دارالشفا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، ۶۱ص، ۸ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۳۶]

۲۴۸. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۸۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۸گ (۷۲پ-۱۱۰پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲ - ۳۲]

۲۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۴۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ محشی؛ مهر تملك: «الحسن بن محمد هادی»؛ اهدایی: محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۹۲گ، ۶ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۹۶۲]

۲۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۶۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۹۴۰]

۲۵۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۰۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۲ص (۱۹-۸۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۰۹]

۲۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۸۷/۳
قطعه ای از آغاز کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۳۹پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۲ - ۷۴]

۲۵۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۲۹۶۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای و آبی، جلد: میشن یشمی، ۳۵گ (۲۲پ-۵۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۷۳]

۲۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۹/۲
آغاز: ... یقول ان علم الحساب لا یخفی علو شانه و سمو مکانه رشاقة مسائله؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، دارای اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی، شده، جلد: تیماج عسلی، ۴۶گ (۳۸-۸۳)، ۸ سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم[ف:۲۸-۳۴۵]

۲۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۵۲/۱-۲۰/۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اشرف علی حسینی، تا: چهارشنبه شعبان ۱۲۰۲ق، جا:کرمان؛جلد:مقوا،۲۸گ،۱۴سطر،اندازه:۱۴×۲۰سم[ف:۳-۱۷۳۶]

۲۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج

تریاکی، ۸۸ص (۹۶-۱۸۴)، ۷ سطر (۶×۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۷۳]

۲۵۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۹۵/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن ابراهیم بن علی چلبی بن حاج سید احمد، تا: ۱۲۰۳-۱۲۰۷ق، در خدمت ملا عبدالله افندی مدرس؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: مقوا، ۴۰گ (۱-۴۰)، ۱۰-۱۴ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۷۱۲]

۲۵۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۵۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۷ق؛ محشی؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ سطر، قطع: جیبی [ف: ۵ - ۱۷۴]

۲۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۲۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۸ محرم ۱۲۰۷ق، جلد: تیماج قهوه‌ای (صحافی معاصر)، ۳۱گ (۱۷پ-۴۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۶/۸سم [ف: ۴۱ - ۲۹]

۲۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۵۰/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر ...، تا: ۱۲۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج اناری، ۵۷گ (۱پ-۵۷پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۳]ف: ۱۴ - ۲۶۴]

۲۶۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۳۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۳ق؛ بدون خطبه‌ای که در سایر نسخ هست [ف: - ۱۰۵]

۲۶۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۲۱۴ق؛ محشی و بیشتر آنها به‌خط محمد مؤمن بن جلال الدین محمد کاشانی؛ جلد: روغنی، ۶۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۱۱سم [ف: ۵ - ۱۶۵]

۲۶۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۹/۲

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن علی رضا حسینی، تا: رجب ۱۲۱۴ق؛ ۳۰گ (۹۹پ-۱۲۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۶۹]

۲۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مبتدی، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا جواد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۳۰-۷۰)، ۱۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

۲۶۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۱/۲-۶۳۲۶

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد سلیمانی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۰۵]

۲۶۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴-خ/۳۶۴

انجام: زدت نصف علی الالف حصل مالزید الف و مائتان تم علی الید العبد الاقل محمد صالح بن محمد حسین شیرازی فی بیست و هفتم شهر ذالحجه سنه ۱۲۱۶

خط: نسخ، کا: محمد صالح ابن محمد حسین شیرازی، تا: ذیحجه ۱۲۱۶ق؛محشی؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۹گ، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۳۴۴]

۲۶۷. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره

کا: محمد بن موسی سمنانی، تا: شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۲۱۷ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۵۴]

۲۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۳۱

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد بن عباس قاینی، تا: شنبه ۱۳ رمضان ۱۲۱۷ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۶]

۲۶۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۰۶

خط: نسخ جلی، کا: علی بن محمد جهرمی، تا: جمعه ۲۶ رمضان ۱۲۱۷ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۳گ، ۱۰ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۷۷۶]

۲۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹ ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای، ۳۲گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۷/۹)، اندازه: ۱۰/۹×۱۵/۲سم [ف: ۸ - ۱۴۷]

۲۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۰۷

آغاز: برابر **انجام:** بهردل ما آن مه سر فتنه شکست

خط:نسخ،کا:احمد حسینی موسوی، تا: ۱۷ شوال ۱۲۱۷ق؛ ضمیمه: دو صفحه مسائل حسابی و رساله در معما اثر خامه شهاب بن نظام حقیری، محشی؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا، ۸۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۹/۲×۱۴/۶سم [ف: ۱۸ - ۶۱]

۲۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** غیر المعین او الخطاب ... فی سنه ۱۲۱۷

خط:نسخ،کا:مرتضی بن میر اسدالله،تا:۵رمضان۱۲۱۷ق،جا: میلان؛ ضمیمه: حاشیه بر مختصر تلخیص اثر خامه نظام الدین عثمان خطائی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۰۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۶۱]

۲۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید، تا: ۱۲۱۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: فرنگی، ۴۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۸ - ۶۰]

۲۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵/۱ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۵ رمضان۱۲۲۰ق؛

رکابه‌دار، بالای همه صفحات نوشته شده: «ا م ع» (یعنی الله محمد علی)؛ مهر: «عبده محمدعلی بن نعمة الله» (بیضی)، «رب نجنی بمحمد و علی» (مربع)؛ تملک: شیخ محمد معزی، محسن بن اسماعیل با مهر «یا محسن قد اتاک المسیء» (بیضی)، عاریت حیدر بن آقا شیخ محمدطاهر مورخ ذیحجه ۱۲۴۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ (۱پ-۵۰ر)، ۹ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۴/۵سم [ف: ۳۹ – ۹]

۲۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۶۷/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق؛ اندکی از پایان خاتمه را ندارد؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۸۳ص(۶۶-۱۴۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۲۳۹]

۲۷۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدقاسم بن محمد کاظم، تا: پنج‌شنبه اواخر رمضان ۱۲۲۱ق؛ جلد: مقوا، ۱۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف مخ: ۲ – ۸۳۸]

۲۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۴/۱

خط: نسخ، کا: اسدالله حسینی نخجوانی، تا: ۱۲۲۱ق، جا: خراسان؛ مصحح، محشی از مؤلف یا محمود بن رستم همدانی که حاشیه پشت برگ سوم را در بروجرد به تاریخ ۱۲۶۷؟ نوشته؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۸گ (۲پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۴۰]

۲۷۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۴۴/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله، تا: جمعه جمادی الاول ۱۲۲۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ (۳۰پ-۱۵۰ر)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۵۸]

۲۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۲۲ق؛ واقف: عضدالملک، کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰گ، ۱۲ سطر (۴×۹)، اندازه:۱۰/۵× ۱۴/۹سم [ف: ۸ – ۱۴۷]

۲۸۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدکاظم بن حاج محمد صادق بن حاج محمدرضا بن حاج محمدصادق بن حاج محمدتقی، تا: ۹ رمضان ۱۲۲۲ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ سطر (۶×۱۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۱۵۹۴]

۲۸۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۶۸

خط: نستعلیق، کا: مسیح نوری الوازی، تا: جمعه ۱۵ رجب ۱۲۲۲ق، جا: تهران مدرسه عبدالله خان؛ محشی به امضای «منه» و «مسیح نوری»؛ فاقد جلد، ۳۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۷]

۲۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۷۷

خط: نسخ نازیبا، کا: اسحاق بن مرحوم ...، تا: شعبان ۱۲۲۲ق؛ محشی؛ مهر: «عبدالغنی» (بیضی)؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۱۵/۸سم [ف: ۴۱ – ۲۵۴]

۲۸۳. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۶۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۲۳ق؛ ۲۴گ (۴۳پ-۶۷پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۱۲۶]

۲۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۹۰/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد علی شریف بن محمد افضل، تا: پنج‌شنبه از دهه اول جمادی الثانی ۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۴۴پ-۷۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰ – ۱۴۱]

۲۸۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۰خ

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ در پایان شعرهای آذر بیگدلی و محتشم و صهبای قمی در ۳ برگ؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [رشت و همدان: ف: – ۱۱۱۷]

۲۸۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۷۲/۵

خط: مختلف، بی‌کا، تا: دهه دوم جمادی الثانی ۱۲۲۳ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۱۸۹]

۲۸۷. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۰۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن آقا محمد، تا: ۱۲۲۵ق؛ قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: – ۱۹]

۲۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ محشی با نشان «منه» از مؤلف، علی نقی، جواد و تعداد زیادی با نشان «م د»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۴پ-۲۸)، ۱۸ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [رایانه]

۲۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۳۳/۲

آغاز: واعلم ان التضعیف فی الحقیقة جمع المثلین الا انک لاتحتاج الی رسم المثل بل تجمع کل مرتبة الی مثلها ... الفصل الثانی فی التنصیف مبتدأ من الیسار؛ **انجام:** الباب العاشر فی مسائل متفرقه بطرق مختلفه ... فالاشیاء تعدل اثنین وسبعین وهی الاولی من المفردات وخارج

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن استاد باقر صفار خونساری، تا: ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۷گ (۸۲پ-۱۲۸ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۲ – ۱۹۸]

۲۹۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۱۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۲۷ق؛ ۲۱گ (۱پ-۲۱ر)، ۱۷ سطر [ف: – ۲۸۰]

۲۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۲۱/۲-۶۰/۶۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: فضل الله حسینی سبزواری، تا: دوشنبه ۱۴ رمضان ۱۲۲۷ق؛ ۲۳گ (۵۵-۷۷)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۷۳۸]

۲۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۰/۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن قربانعلی مازندرانی، تا: ۱۲۲۸ق؛ در دیباچه این نسخه نام سلطان حمزه میر زیاد شده و برگ نخستین رساله افتاده است، محشی به نقل از شرح جواد و دیگر شروح خلاصه و نیز حاشیه‌هایی با نشان «ب ق د»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳ص (۲-۴۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۵۹]

۲۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۶۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۲۹ق [الفبائی: - ۲۳۷]

۲۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۱۱/۲-۵۹/۳۱
آغاز: و الاثبات و رسم الجلال و هو تطویل بغیر طایل و هذه صورتها و اعلم ان میزان العدد ما یبقی منه بعد اسقاطه
از «الفصل الثانی فی التصنیف» تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن ملا محمد قلی، تا: ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۸گ (۳۸-۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۳۹]

۲۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۵۳
آغاز: مخصوصة و موضوعة العدد الی صل فی المادة کما قیل و من ثم عدد الحساب م الریاضی و فیه کلام؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۲۹۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۵۷/۳
کا: عبدالرحیم بن عزیز دونایی، تا: ۱۲۲۹ق؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: - ۲۹۷]

۲۹۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۸۳/۳
خط: نسخ، کا: محمد جواد پسر محمد حسین نائینی، تا: ذیحجه ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نرم، ۲۶گ (۳۲-۵۸)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۹۴۴]

۲۹۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق [رایانه]

۲۹۹. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۴۰/۲
کا: حسن بن محمد موسوی طارمی، تا: ۱۲۳۰ق [رشت و همدان: ف: - ۱۶۹۶]

۳۰۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۳۰ق؛ محشی؛ نسخه متعلق به کتابخانه «تقوی» بوده؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، ۳۵گ، ۱۷ سطر (۵/۴×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۴۸]

۳۰۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳/۸۳/۱-۶۲۶۹
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد صادق نوری، تا: ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۱۲]

۳۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مهدی، تا: شنبه ربیع الاول ۱۲۳۱ق، جا: خبوشان؛ محشی؛ کاغذ: شکری و فستقی فرنگی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [ف: ۱۸ - ۱۴۳]

۳۰۳. اردستان؛ اردستانی- آیة الله سید علیرضا؛ شماره نسخه:بدون شماره
خط: نسخ، کا: محمد علی بن مرتضی طباطبایی اردستانی، تا: ۱۲۳۱ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۱۱]

۳۰۴. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۱۷/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۲۳۱ق، جا: کرمانشاه؛ افتادگی: انجام؛ ۳۷گ (۵۷پ-۹۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: - ۸۹]

۳۰۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۴۰/۲
بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق [ف: - ۳۱۴]

۳۰۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۲۵
خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم بن رمضانعلی لاریجانی، تا: ۱۲۳۳ق؛ محشی از مؤلف و دیگران؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۵۳]

۳۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۰۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه، ۱۲، ش، خلخالی، محمد اشرف»؛ کاغذ: فرنگی، ۶۳گ (۱-۶۳)، ۹ سطر، اندازه: ۵×۹سم [ف: ۳۱ - ۳۶۵]

۳۰۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۵۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن حبیب الله آشتیانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۴ق، جا: تهران مدرسه دارالشفاء؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]

۳۰۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۰۶
آغاز: علم الحساب لا یخفی علو شأنه و سمو مکانه؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ رجب ۱۲۳۴ق، جا: کرمانشاه؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرمی نرم، ۶۱گ، ۷ سطر، اندازه ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۴۶۷]

۳۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]

۳۱۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۰۵/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن حیدر نوری یوشی، تا: ۱۲۳۵ق؛ با اشکال هندسی؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۲۲۳]

۳۱۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۲۱/۴
خط: نستعلیق شکسته، کا: محسن بن احمد فومنی، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۲۳۵ق؛ ۲۸گ (۱۵۸-۱۸۶)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [نسخه

پژوهی: ۳ - ۱۵۴]

۳۱۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۹۶/۱

خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن عبدالرزاق حسینی، تا: ۱۲۳۶ق، کاغذ الوان؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۶]

۳۱۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۲/۱

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی ابن محمد رضا شیرازی، تا: ذیحجه ۱۲۳۶ق، جا: شیراز؛ محشی، با اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۹گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۵]

۳۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۵۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرساله الحسابیه علی ید ملا عباس ... باب الجامع.

خط: نسخ، کا: ملاعباس، تا: ۱۲۳۶ق [رایانه]

۳۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن مرحوم سمیع الدین اردبیلی، تا: ۱۲۳۶ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۴گ، ۱۰ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۳۱]

۳۱۷. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۱۰

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن علی نقی شیرازی، تا: جمعه ۱۹ ذیحجه ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: وسط؛ پس از کتاب «صحیفه» بهائی و ارجوزه قبله شهاب الدین نجدی و منازل قمر و فوائد دیگر افزوده شده؛ جلد: مقوایی، ۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶۷]

۳۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۳۶

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن میرزا احمد بن لطف علی، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۳۷ق؛ مصحح، محشی به نقل از شرح فاضل جواد و برخی با عنوان «من الاستاد المیرزا لطفعلی سلمه الله»، انشائی از میرزا لطف علی مجتهد تبریزی کتابت ربیع الثانی ۱۲۳۹ق، قصیده‌ای عربی از یحیی بن عتیق بن عبدالرحمن کرمانی، یک دعا به خط کاتب در ۴ ربیع الثانی ۱۲۹۱ق، یادداشتی در شطرنج به خط علی بن لطف علی به سال ۱۲۶۱ق، تملکی به سال ۱۲۹۱ق، حرز امام رضا (ع) و جدولی در طول و عرض بلدان جزایر خالدات؛ مهر: کتابخانه «جعفر سلطان القرائی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۲۸]

۳۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۶۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۲۸شوال۱۲۳۷ق؛کاغذ:فرنگی آبی، جلد: تیماج سیاه، ۱۴ص (۷۸-۹۲)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۹ - ۱۷۸]

۳۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۱۳/۲۰

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۷ص (۱-۵۷)، قطع: پستی [ف: ۲ - ۱۱۵]

۳۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۴۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و العافیه یا کریم یا رحیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق [الفبائی: - ۲۳۷]

۳۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۴۱/۲-۲۵/۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن حاجی علی اصغر وزوانی جوشقانی، تا: پنج شنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۲۳۹ق؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۳۶]

۳۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۴۰۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ رجب ۱۲۳۹ق؛ به نام حمزه بهادرخان؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۵۶گ، ۱۱سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۳۸۲]

۳۲۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۱۰

خط: نسخ پخته، کا: علاء الدین بن عبدالرحمان، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق، برای استادش محمد رشید؛ ۶۴گ (۱۲۴پ-۱۸۷پ) [ف: ۳ - ۱۲۲]

۳۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۳۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره و ۱۲»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۳۸-۷۸)، ۱۹-۲۲ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۴۰۶]

۳۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۷۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کان للمجتمع او الباقی جذر هذا واعلم ایها الاخ العزیز الطالب لنفائس المطالب

خط: نسخ، کا: سلیمان بن حسین عاملی، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۹]

۳۲۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۷۲

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسین قزوینی، تا: جمعه ۱ ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ محشی با نشان «منه، م، شمسیه، جواد»؛ داستانی از عبدالعزیز و اصل اعداد و مفتاح مربع مثلث و روایتی از پیغمبر درباره عدد و پراکنده‌های دیگر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶۷گ، ۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۵۴۸]

۳۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۷۵/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی حسینی، تا: ۱۲۴۴ق؛ مصحح، محشی با نشان «فرج الله الحسینی»؛ مهر: «عبده محمد حسین بن احمد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی الوان (آبی)، جلد: تیماج عنابی، ۲۲گ (۶۷پ-۸۸پ)، ۱۷ سطر، ابعاد متن: ۷×۱۴، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۱۵]

۳۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۹۰

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ مجدول، دارای کمنداندازی، با اشکال هندسی، محشی با نشان‌های «منه رحمه الله، ۱۲، حاشیه، شرح»؛ کاغذ: ترمه اصفهان، جلد: تیماج زرشکی، سرترنج با طرح کتیبه و اندرون آن با نوشته «عبدالکریم الموسوی،

۱۲۷۸»، ۴۷گ، ۹ سطر، ابعاد متن: ۵×۱۱/۵، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ – ۴۴۳]

۳۳۰. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

خط: نسخ، کا: علی بن شیخعلی، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵گ [نشریه: ۷ – ۷۵۲]

۳۳۱. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۷۷/۱

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: انجام [ف: – ۲۵]

۳۳۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۳۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ صفر ۱۲۴۴ق؛ تملک: فتح الله بن محمد رضا شریف حسینی خویی با مهر «عبده الراجی فتح الله» (بیضی)؛ مهر: «محمد تقی بن محمد باقر» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۹ص (۸۳–۱۶۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۴۷/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۱۶۷]

۳۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۱۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن علی اکبر اهری، تا: دوشنبه ۱۴ ربیع الاول۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ (۱پ–۳۷ر)، ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵ – ۴۱۱۶]

۳۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۵۴/۱

خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن علی اکبر کرمانی، تا: جمعه ۵ صفر ۱۲۴۵ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۶پ–۲۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۸۲]

۳۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۲/۲

خط: نسخ، کا: عبدالغفور بن علی بک، تا: ۵ محرم ۱۲۴۵ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۴۲ (۷۹–۱۲۰)، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۱ – ۲۶۷]

۳۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۷۵/۱

خط: نسخ، کا: محمدهاشم بن عبدالکریم حسینی تویسرکانی، تا: ۱ شعبان ۱۲۴۵ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۲ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۱۱۷]

۳۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۴۸/۳

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل قاصر بن ملاسلیم مهاجر بلده لنکران و متخلص به قاصر، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۹گ (۲۹پ–۴۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۳۴]

۳۳۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۹-خ/۴۷۵

انجام: تمت الرساله ... فیالشهر الخامس من السنة التاسعة من العشرالثالث بعد الالف ... تم تحریرها فی ثلث الثالث من شهرذیقعدة الحرم سنه ۱۲۴۸.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۳ص، ۱۵ سطر (۵×۸/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ – ۷۰]

۳۳۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۹۱۱/۱

خط: نسخ، کا: عبدالله بن سید علی قاری یزدی، تا: جمعه ۹ رمضان ۱۲۴۸ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۷۸]

۳۴۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۰/۲

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۴۸ق؛ ۶۸گ (۲۴پ–۸۱ر) [ف: ۱ – ۹۹]

۳۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۳۰/۲

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۸ رجب ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۳۵پ–۵۷ر)، ۱۲ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۳۵۸]

۳۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله بن محمد علی متخلص به قاآنی، تا: ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۵ص (۲۷۷–۳۲۲)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ – ۳۲۱]

۳۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ محشی به نقل از تلخیص المفتاح، چلبی و با رمز منه؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۵۷پ–۷۲)، ۱۶ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [رایانه]

۳۴۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۷۵/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق [نشریه: ۷ – ۲۴۳]

۳۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۳۸/۱-۲۰/۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ ربیع الثانی۱۲۵۰ق؛ جلد: مقوای آبی، ۱۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۷۳۶]

۳۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۰۹-۹/۵۹

آغاز و انجام: برابر

از اول تاآخر؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد کریم البغاری، تا: دوشنبه ۵ محرم ۱۲۵۱ق، جا: نهاوند سرای نصرالله خان قاجار؛ محشی به امضاء «منه ره» ودیگر حواشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۷۳۵]

۳۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد صالح مدرس تبریزی، تا: ۱۲۵۲ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۲۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۲۲]

۳۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ با اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، پارچه‌ای، ۳۱گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۳۱۵]

۳۴۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۲۱/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: ابوالقاسم بن محمد غریب تبریزی قراجه داغی، تا: جمادی الاول ۱۲۵۳ق، جا: تبریز مدرسه طالبیه؛ محشی؛ ۲۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۴۹]

۳۵۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰-خ/۴۸۱/۱

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح طباطبائی، تا: شعبان ۱۲۵۴ق؛ محشی، بعد از این کتاب رساله‌ای در سه صفحه بدان ملحق شده که شخصی به نام احمد بن زین العابدین علوی نام کتابی را (که قرآن مجید است) به شکل چیستان از خواننده خواسته است؛ ۳۵ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۷]

۳۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ولیه علی المرتضی و بحق آله و اولاده الطاهرین سنه ۱۲۵۴

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد ابراهیم کاشانی، تا: ۱۲۵۴ق [رایانه]

۳۵۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵-خ/۳۶۸

انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا:جمعه ۱۸ ذیقعده ۱۲۵۵ق؛ محشی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۲گ، ۱۶ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۴۶]

۳۵۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۰۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید حسن، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۹]

۳۵۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا بابا بن ملا حسینعلی تویه درواری، تا: ۱۹ ذیحجه۱۲۵۶ق؛مصحح،محشی؛۲۰گ، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف مخ]

۳۵۵. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۹۶/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف و کتاب به قرینه آغاز و انجام نسخه ذکر شد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۷۹]

۳۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی زین العابدین، تا: ۱۲۵۶ق، اهداء به: آقا یوسف؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ترمه لچکی میشن قهوه‌ای، ۵۰گ، ۸سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸-۳۱۴]

۳۵۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۴۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۵۶ق؛ ۱۸گ (۱پ-۱۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۳۵۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۷۷/۱

خط: نسخ، کا: حسن بن ملا جعفر خوئی، تا: ۳ ذیقعده ۱۲۵۷ق؛ محشی؛ ۳۳گ (۱پ-۳۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۷۵]

۳۵۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۱۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن ملامحمد علی ارومجی، تا: ذیقعده ۱۲۵۷ق؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۳۰گ (۱پ-۳۱پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۲ - ۱۲۸]

۳۶۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۳۱/۱

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۲۴گ (۱پ-۲۴پ) [ف: ۲ - ۹۵]

۳۶۱. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۱۲/۳

خط: نسخ، کا: نظر طالقانی، تا: ۵ شعبان ۱۲۵۷ق؛ ۱۰گ (۷۸ر-۸۷پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۷۲]

۳۶۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۳۶۰/۹

خط: نستعلیق، کا: منجم شیرازی، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۷ق، جا: کرمان؛محشی با نشان«منه»؛کاغذ:فرنگی سفید،جلد:تیماج مشکی، ۱۳گ (۴۶ر-۵۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۸۳]

۳۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۱۴

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد ارومجی، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی (شبیه کاغذهای استانبولی)، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۶]

۳۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا:یک‌شنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۵۷ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۲۹۹-۳۰۹)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۴۷۳]

۳۶۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۹۱۶/۲

خط: نسخ، کا: اسدالله بن حسین ساکن بلدة خوی، تا: ذیحجه ۱۲۵۹ق، جا: ری؛ محشی از کاتب و به نقل از استادش با امضای «من افادات استاد اعظم»؛ واقف: شهید میرزا ابراهیم دنبلی خوئی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۴۴پ - ۶۸پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [میراث اسلامی: دفتر دهم - ۷۷۸]

۳۶۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۷۴/۲

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ ۶۲گ (۲۱پ-۸۲ر) [ف: ۳ - ۱۲۲]

۳۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا لاریجانی، تا: ۱۲۵۹ق [رایانه]

۳۶۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۵۱/۳

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن میرزا باقر بن علی عسکر جیلانی، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۳۶گ (۴۳-۷۹)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۶۰]

۳۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۳۷/۱

خط:نسخ،کا: مهدی بن اسماعیل حسینی، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ (۱پ-۵۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۰۶]

۳۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۸/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن ابوالقاسم خونساری رضوی، تا: یک‌شنبه ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱۱۹پ-۱۵۱ر)، اندازه: ۱۵×۱۱سم [ف: ۲ - ۳۰۳]

۳۷۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۸۵/۱

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن هاشم، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۳۰گ (۱-۳۱)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۹۴۵]

۳۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۳۹

آغاز: غاية المامول و نهاية المسئول.؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۸ - ۶۲]

۳۷۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۵۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۲۲۰]

۳۷۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۲/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن علی اصغر هروی، تا: ۲۸ شوال ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۷ سطر (۴×۹/۵)، اندازه: ۷/۵×۱۵سم [ف: ۱ - ۴۳۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۳۲/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۸۰]

۳۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۶۶/۳-۳۳/۱۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۳۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۴۴۸

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: غلامعلی بن علی نقی، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی (شبیه کاغذهای استانبولی)، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۶گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۶]

۳۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۲/۲

خط: نستعلیق، کا: محسن بن ابراهیم حسینی تنکابنی، تا: ۱۲۶۱ق، جا: اصفهان مدرسه میرزا حسین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۲۱پ-۵۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۶ - ۷۹]

۳۷۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۹۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۳۱۷]

۳۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: محمد حسن ابن ابوتراب، تا: یک‌شنبه ۲ ذیحجه ۱۲۶۲ق؛ محشی با نشان منه، جواد، ص؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۵۵گ (۵۳پ-۱۰۷پ)، ۹ سطر (۶×۱۱/۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [رایانه]

۳۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۸۹/۳

خط: نسخ، کا: محمد علی بن زین العابدین، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۷۷پ-۱۰۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۴ - ۳۲۳]

۳۸۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۳ رجب ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ (۴پ-۴۲پ)، ۱۲سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۳۵۰]

۳۸۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۲۵/۱

آغاز: ... الباب الثانی فی حساب الکسور و فیه ثلث مقدمات و ستة فصول المقدمة الاولی کل عددین غیر الواحد ان تساویا فمتماثلان والافان افنی اقلمها الاکثر فمتد اخلان والا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن عبدالله آرانی، تا: جمادی الاول ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: گالینگور سرخ، ۳۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف مخ]

۳۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۸۱/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد علی آشتیانی قمی، تا: ۱۲۶۳ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۴۰]

۳۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۱۱/۱

آغاز: خلاصة کتب المتقدمین و انطوت منه علی قواعد شریفة هی زبدة رسائل المتأخرین

خط: نستعلیق، کا: میرزا حسن بن مؤمن پاشاکجوری، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ (۱ر-۳۵ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۳۱۱]

۳۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: ابن علی قلی، تا: ۱۵ رمضان ۱۲۶۴ق؛ محشی با نشان «شرح»، «منه رحمه الله»؛ کاغذ: نخودی فرنگی، ۱۷گ، ۲۱سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۱۰۴]

۳۸۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱-خ/۵۰۰

انجام: برابر

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: دوشنبه ۵ شوال ۱۲۶۴ق؛ محشی؛ کاغذ: قهوه‌ای کلفت، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۷ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۹۴]

۳۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد ابراهیم تهرانی، تا: سه‌شنبه

ذیقعده ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ، ۱۶-۱۸ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۸۷]

۳۸۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۸خ

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد گیلانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ اندازه: ۱۳×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۱۷]

۳۸۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۸۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۵ق؛ مصحح، محشی با امضای «جواد»؛ مهر: «زنبی امید شفاعت دارد اسمعیل» (مربع)؛ ۵۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۹]

۳۹۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۶۰

خط: نسخ، کا: محمد باقر خراسانی، تا: دوشنبه ۲۱ محرم ۱۲۶۵ق، جا: تهران؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۸۱گ، ۷ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۴ - ۳۸۰۷]

۳۹۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱/۷

خط: نسخ تحریری، کا: محمد لاری، تا: جمعه ۵ شوال ۱۲۶۵ق، جا: شیراز مدرسه آقا بابا خان؛ ۲۴گ (۹۳پ-۱۱۶ر) [ف: ۱ - ۹۹]

۳۹۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۷۵/۵

خط: نسخ، کا: علی اکبر شیرازی، تا: صفر ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:۶-۳۴۶]

۳۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «حاجی حسین، منه ره، غیاث الدین، هاشم، ح ن و ...»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ (۱-۶۶)، ۱۱ سطر (۴×۷)، اندازه: ۸×۱۴سم [رایانه]

۳۹۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۳۴/۳

خط: نستعلیق، کا: ابن حاج بیگلر، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن یشمی، ۳۶گ (۵۲پ-۸۷ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۴سم [ف: ۶ - ۳۱۶]

۳۹۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۹۰/۱

خط: نستعلیق، کا: مسیح بن عبدالعظیم قزوینی، تا: ۲۴ رمضان ۱۲۶۶ق، جا: اصفهان مدرسه نیماورد؛ کاغذ: پسته‌ای و قورخانه‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۲۲/۲سم [ف: ۶ - ۳۶۱]

۳۹۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۷/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد رضا قزوینی، تا: ۲۷ رمضان ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی؛ ۲۸گ (۴۷پ-۷۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۵]

۳۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۷۰

خط:نسخ،کا: محسن بن محمد شریف تبریزی، تا: شعبان ۱۲۶۶ق؛ مجدول؛ واقف: واعظ چرندابی، اسفند ۱۳۴۶؛ کاغذ: ترمه، ۳۰گ،۱۲سطر(۸/۷×۱۳/۷)، اندازه: ۱۳/۹×۲۱/۶سم [ف: ۸ - ۱۴۹]

۳۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۸۶/۱-۳۴/۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۲۶۷ق؛ مصحح، محشی به نقل از شروح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۳۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۸۷/۱-۲۴/۱۸۷

آغاز: فمنطق والافاصم والمنطق ان ساوی اجزائه فتام اوزاد عنها فناقص اونقص عنها فزائد ... الفصل الاول فی الجمع؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۲ محرم ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۳۹]

۴۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۷۲/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی عطف پارچه‌ای، ۲۸گ (۴۷پ-۷۴پ)، ۱۳ سطر، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۱۳۱]

۴۰۱. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۵۵/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۳ شوال ۱۲۶۷ق، جا: سلطان آباد؛ ۶ص (۱۷۷-۱۸۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۷۷]

۴۰۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۴۱

خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: محمد ابراهیم بن حاجی محمد تقی، تا: ۲۹ ذیقعده ۱۲۶۸ق؛ محشی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۱۲سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:۳-۱۲۲]

۴۰۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۵۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: سفید، جلد: کاغذی ضخیم، ۲۱گ (۱ر-۲۱پ)، ۱۶ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: - ۴۶]

۴۰۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۹۴

خط: نستعلیق خوب، کا: حاج بابا بن محمد، تا: دوشنبه ۱۴ شعبان ۱۲۶۸ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۰]

۴۰۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: السید جلیل بن سعید موسوی شاهاندشتی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: تهران؛ جلد: چرم سیاه، ۳۵گ (۵پ-۳۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [مؤید: ۱ - ۲۱۳]

۴۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۰۸۱

آغاز: جم غفیر من المعاملات علیه و هذه رسالة حوت الاهم من اصوله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: سید جلیل بن سعید موسوی شاهان دشتی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: دارالخلافه تهران؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از مؤلف با جمله دعایی «منه ره» و دیگران، مجدول، کمندکشی به سرخی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج

مشکی، ۳۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۶]
۴۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۳ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ممتاز، کا: محمد ابراهیم بن حاجی محمد تقی، تا: دوشنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۶۹ق؛ محشی منقول از شروح خلاصة الحساب و نیز تعلیقاتی از خود مؤلف با علامت «منه» و ملاشریف، و جز آن به سبک چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [شورا: ف: ۲۴/۲ - ۲۹]
۴۰۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱
خط:نسخ،کا:محمد بن محمد صادق الوندی،تا:۱۲۷۰ق [ف: ۱۱۹]
۴۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۲۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرسالة الشریفه آخر رجب المرجب للسنة التسعین و التسعماته [کذا فی الاصل] ببلدة طهران .
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا باقر تفرشی، تا: ۱۲۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۱]
۴۱۰. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۴۹ض
خط: نسخ خوب، کا: محمد هاشم تبریزی، تا: ۱۲۷۱ق [ف: ۲۱۹]
۴۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۴/۷
آغاز: برابر **انجام:** قد اوردت فی هذه الرسالة الوجیزة بل الجوهرة العزیزة من نفایس عرایس قوانین الحساب مالم یجتمع الی الان فی رسالة و لاکتاب فاعرف قدرها ... فان کثیرا من مطالبها حری بالصیانة و الکتمان
خط: نسخ، کا: نجف علی انجدانی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]
۴۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۴۳۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ رجب ۱۲۷۲ق؛ مانند چاپی است؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۸گ (۷۴ر-۹۱ر)، ۲۰سطر(۶/۵×۱۳/۵)،اندازه:۱۰/۵×۱۸سم[ف:۴- ۳۸۳]
۴۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۷۰/۲
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن میرزا اسدالله بن میرزا احمد ادیب، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۲۳پ-۵۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۷۳]
۴۱۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۰۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن ملا علی اکبر، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ سطر [ف: ۱ - ۳۷۵]
۴۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۹۸/۲
خط: نسخ، کا: ابوالفضل (فضل الله) زنجانی، تا: ۱۲۷۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۴ص (۱۱-۱۳۴)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۵)؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۲۲۴]
۴۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۸/۵
خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاجی محمد ابراهیم قمی، تا: دوشنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۲۷۳ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۵۲]
۴۱۷. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۰۲/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمدحسین همدانی، تا: ۳ شوال ۱۲۷۴ق،جا:سنندج؛۲۲گ(۱پ-۲۲ر)،اندازه:۱۶×۳۰سم[ف:- ۶۷]
۴۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۷۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد جواد موسوی، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۷۴ق، جا: قزوین مدرسه حاج ملا صالح؛ تملک: محمد جعفرموسوی در سال ۱۲۷۴؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۱ - ۴۹۱]
۴۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۴/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۶ رجب ۱۲۷۵ق، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۱ر-۴۱ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۴سم [ف: ۶ - ۳۰۸]
۴۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۷۶/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: صفر ۱۲۷۵ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۱۱ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶- ۶۴]
۴۲۱. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۸۹/۵
کا: علی نقی بن محمد علی بسطامی، تا: با تاریخ۱۲۷۶ق [ف: ۱۹]
۴۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسینی، تا: ۱۲۷۶ق؛ با اشکال هندسی، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱پ-۳۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ - ۵۴]
۴۲۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۴۲/۱
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی، تا: ۱۲۷۶ و ۱۲۷۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج شتری، ۳۸ص (۲-۳۹)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۳۱/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۹۲]
۴۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۲۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن میرزا امین حکیم باشی افشار، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۷ق؛ مهر: کاتب «محمد حسن ۱۲۷۵» (بیضی)؛ ۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]
۴۲۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۰۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۷۷ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۵-۵۸)، ۹ سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۲۰]
۴۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۵۲/۱
کا:زین العابدین بن ابیطالب،تا:۱۲۷۷ق [میراث شهاب: س۸ش۴-۷۰]

۴۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۷۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه سوم جمادی الاول ۱۲۷۹ق، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹گ (۲پ-۲۱پ)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۵۰۶]

۴۲۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۲۹/۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین قلی بن ابو علی بن کربلایی حسینی قلی پازواری مشهور به بابا، تا: ذیقعده ۱۲۷۹ق؛ از روی نسخه‌ای که به خط محمد هادی بن شیخ بهاء الدین محمد معمار اصفهانی بوده؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۲۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۵۰]

۴۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ مصحح، محشی با امضای «منه، علامه، شرح و ...»، با اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱پ-۳۲)، ۱۳ سطر (۶/۲×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶/۳×۲۱سم [رایانه]

۴۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۴۸/۲
بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق [نشریه: ۱۳ - ۳۵۸]

۴۳۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۸۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین بن اسدالله، تا: شنبه غره رجب ۱۲۸۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۴/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۹۸]

۴۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۸۹-۱۰/۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۸۳ق؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف:۳-۱۷۳۶]

۴۳۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۷۰/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه آخر شوال ۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۱۸۸پ-۲۲۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۷۴]

۴۳۴. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غلامعلی بن محمد نصیر لاهیجانی، تا: ذیقعده ۱۲۸۴ق؛ مهر: «عبده الراجی غلامعلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۷۹]

۴۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۱۵/۱
خط: نستعلیق زیبا، کا: حسن بن مرحوم سید مهدی طهرانی، تا: سه‌شنبه صفر ۱۲۸۵ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، ۱۹گ (۲-۱۹پ)، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۵۴۳]

۴۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ریز، کا: علی محمد لواسانی، تا: ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۸۵ق؛ با کمند مشکی، مجدول، با سرلوح زرین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۸گ، ۱۲ سطر (۶×۱۳)؛ اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۳ - ۱۷۸]

۴۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۰۸/۱
کا: آقا محمد طالقانی، تا: ۱۲۸۷ق، جا: سنندج؛ محشی به نقل از شرح شیخ جواد و از مؤلف؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۹۲]

۴۳۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۷۷
خط: نستعلیق، کا: رئیس الکتاب، تا: ۱۲۸۹ق؛ کاتب نسخه را در محرم ۱۲۹۳ به مخبرالدوله داده، مجدول، با سرلوح و تذهیب؛ تملک ابوالقاسم، آشتیانی؛ [نشریه: ۷ - ۱۴۹]

۴۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۴
بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۵گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۶سم [رایانه]

۴۴۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۲/۲
خط: نسخ، کا: غلامحسین، تا: ۱۲۹۱ق؛ اندازه: ۱۵×۲۳سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۹۹]

۴۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۷
خط: نسخ، کا: ملا اصغر قاری دهدشتی بهبهانی، تا: ذیقعده ۱۲۹۴ق، هنگامی که از عمر کاتب هفتاد و نه سال می‌گذشته؛ محشی که حاج حسن حسینی طبیب در قصبه بهبهان در حکومت نواب اشرف سلطان اویس میرزا احتشام الدوله نوشته و شب پنج‌شنبه ۲۱ ذیحجه ۱۲۹۴ به پایان برده، کتاب را همین حاج حسن بن حسن بن محمد مجدالدین بن سید علی خان حسنی حسینی طبیب به دو فرزندش میرزا سید علی و میرزا جواد درس داده است؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۴۴]

۴۴۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۹۳/۶
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی قلی بن همت علی سرابی، تا: ۱۸ ربیع الاول ۱۲۹۶ق، جا: اندرابه؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۷۵]

۴۴۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۱۸/۳
آغاز: فی مساحة الاجسام اما الکرة فاضرب نصف قطرها فی ثلث سطحها؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی حائری سنقری، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ]

۴۴۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۷۱/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی حائری سنقری، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف مخ]

۴۴۵. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۱۴۵
انجام: بعضها فی بعض و استثنی الناقص من الزائد فمضروب عشرة اعداد ...
خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً از قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ با اشکال هندسی؛جلد:مقوایی،۱۴گ،۲۲سطر،اندازه:۱۶×۲۱/۵سم[ف:-۱۱۰]
۴۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۲۷۱
آغاز: تضمنت منه فوائد لطیفة عی خلاصة کتب المتقدمة
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی صنعتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۴۷]
۴۴۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۴۵
آغاز: کثیر من العلوم الیه و الغطاف جم غفیر من المعاملات
خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن رجب علی یزدی، تا: شعبان ۱۳۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ مهر: «مرتضی»، «مجد العلماء»، «علی اصغر»؛ اهدایی: خاندان شیخ محمود فرساد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۵گ، ۱۰سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۱۱۷۹]
۴۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶/۳ سرود
خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۳۰۲ق [نشریه: ۱۳ - ۴۳۵]
۴۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: خوانساری، محمد بن محمد رضا، تا: شعبان ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: نخودی، ۱۲ سطر [ف: ۱۸ - ۱۰۸]
۴۵۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۸۳
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین ملقب به صدر الشریعة ابن الشیخ محمد جعفر، تا: ۱۳۱۱ق؛ ۳۱گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۰۶]
۴۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۸۱/۲
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی بروجردی، تا: پنج‌شنبه نیمه ذیقعده ۱۳۱۸ق؛ مجدول، با اشکال هندسی؛ جلد: پارچه‌ای قرمز، ۲۴گ (۷۲پ-۹۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲۰- ۲۵۳]
۴۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۵/۴
خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن محمد حسین بن محمد کاشانی، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۲۲گ (۶۰پ-۸۲پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۱۸]
۴۵۳. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۷۶/۲
بی کا، بی تا [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۴]
۴۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۸۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن ابراهیم موسوی، بی تا [رایانه]
۴۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۲۲
آغاز و انجام: برابر؛ فی مدرسه الطالیه
خط: نسخ، کا: محمد باقر، بی تا [رایانه]
۴۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۸۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی المثلث التحتانی الایمن تحت الشکل فان خلاف صفرا هو اول مراتب الحاصل ثم اجمع ما بین
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]
۴۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]
۴۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳۷
آغاز: العددیه من مطومات مخصوصه و موضوعه العدد؛ **انجام:** یکی ناقص کنند و باقی را بشرط آنکه غیر و احد عداد بکند
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]
۴۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۹
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]
۴۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۲۳
بی کا، بی تا [رایانه]
۴۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۵۰۶
آغاز: هی خلاصة کتب المتقدمین و انطوت منه علی قواعد شریقة هی زبدة رسائل المتاخرین و سمیتها؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]
۴۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۵۹/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن قربانعلی مازندرانی بارفروشی، بی‌تا، جا: تهران، در زمان فتحعلی شاه؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج تریاکی، ۶۳گ (۳۱-۹۴)، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۰۴۳]
۴۶۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۳/۴
انجام: بعدة مراتب المقسوم و ضعه خلالها و المقسوم علیه تحته بحیث یحاوی آخره ان لم ...
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۰۷]
۴۶۴. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه:۲۹
کا: کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، بی تا [اندیشه حوزه: س۲، ش۷ - ۲۱۳]
۴۶۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۲۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مهدی اصفهانی، بی تا؛ جلد: پلاستیکی، ۵۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۸۵]
۴۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۲۱۰۴-۱۱/۲۰۴
آغاز و انجام: برابر
در فهرست به خطا حدود الاشیاء ابن سینا دانسته شده؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۶۰۰]
۴۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۱/۱

خط: شکسته نستعلیق، تحریری، کا: مهدی بن ابی الحسن محمد علی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ص (۲-۱۳)، ۱۷ سطر، قطع: خشتی [ف: ۱۹ - ۳۶۱]

۴۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۰۷/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۵۹گ (۸۲پ-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف:۸-۷۴۲]

۴۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۸۴/۴

خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۳گ (۳۱پ-۴۳پ)، ۲۲سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۸ - ۷۰۸]

۴۷۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی نرم، ۴۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۶۸]

۴۷۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶-خ/۴۰۹

انجام: قد فرغت من تسوید هذه الرساله بعون الله تع خالق الهدایة و انا العبد المذنب هدایت ابن اسماعیل الحسینی الدست غیب و السلام.

خط: نسخ، کا: هدایت ابن اسماعیل حسینی دستغیب، بی‌تا، جا: شیراز (احتمالا)؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۴۰ص، ۹ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۰]

۴۷۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۲۹/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۱۳]

۴۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰/۱-فیروز

خط: نستعلیق، کا: علی حسین بن ملا محمود، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۷۹ص (۶-۸۵)، ۱۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۱۹۷]

۴۷۴. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۱۵۴/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه مدظله»؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۱]

۴۷۵. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: - ۳۲۰]

۴۷۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۸۷/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۳۹]

۴۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۳/۱-۵/۱۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** خاتمة وقد وقع للحکماء الراسخین فی هذا الفن مسائل صرفوا فی حلها افکارهم ... لمن یدعی عدم العجز فی الحسابیات.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۴۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۲۹/۱

خط: نسخ، کا: محمد امین بن احمد سیاهکلرودی، بی‌تا، جا: قم؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۱پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۷ - ۱۱۵]

۴۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۹۰-۳۵/۱۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** خاتمة قد وقع ... فی هذا الفن مسائل صرفوا فی ... افکارهم و وجههوا الی استخراجها ... الزمان علی سائر الاذهان وستصعبه الی هذا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۳۸]

۴۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۰۶-۳۹/۱۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۴۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۳۵/۱-۲۴/۱۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وفیه فصلان ... فی المقدمات یسمی المجهول شیئا و مضروبه فی نفسه ... و هذه صورته نضرب عدد احد الجنسین فی الإخر فالحاصل عدد حاصل الضرب.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۴۰]

۴۸۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ متن زرد و هامش آبی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ]

۴۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۹۴/۲-۱۰/۲۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۳۶]

۴۸۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۹۶/۲-۱۳/۱۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** السابعة مجذور اذا زید علیه جذره و در همان او نقص فیه جذره و درهمان کان المجتمع او الباقی جذر. تمت ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بعد از رساله چند صفحه در توضیح برخی عبارات خلاصة الحساب به فارسی در ۱۰ برگ تحریر شده؛ جلد: مقوا، ۳۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۴۸۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۰۴-۹/۱۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه سلمه الله» و «شیخ جواد» و «محمد»، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۳۶]

۴۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۲۵/۳-۳۳/۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** خمسماة فاسبط نصفه عشرات اومات او الوفا وخذ

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۰]

۴۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۸۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی استخراج الجذر المضروب فی نفسه یسمی

جذوا فی المحاسبات و ضلعا فی المساحة و شیئا فی الجبر و المقابله و یسمی الحاصل مجذور ...
تا ابتدای فصل ششم، تنها ۶ برگ آغاز این نسخه را در بردارد و باقی آن افتاده؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای «منه، م ن، ۱۲»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای زنگاری، ۸گ (۱پ-۸پ)، ۱۶سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۷سم [ف: ۱۸ - ۲۵۰]

۴۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۸۰/۱

آغاز: و قیل نصف مجموع حاشیه فیخرج و قد یتکلف لادراجه بشمول الحاشیه الکسر و الحق اندلیس بعدد و ان تألفت منه الاعداد؛ **انجام:** و لاتبذلها لکثیف الطبع من الطلاب لئلا یکون معلقاً للدر فی اعناق الکذاب فأن کثیراً امن مطالبها حری بالصیانة و الکتمان.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲گ (۱-۱۲پ)، ابعاد متن:۸×۱۵، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۰۲]

۴۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۴/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۲۰گ (۱پ-۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف:۱۳-۱۲۵]

۴۹۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۴/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی،۲۱گ(۲۲پ-۴۳)،اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۳-۱۲۶]

۴۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۲

خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «منه»، «رحمه الله»، «۱۲»، «شرح»؛ مهر: «شعاع ۱۳۱۵» (بادامی)، «العبد المذنب ابوالحسن ۱۲۸۵»؛ کاغذ: نخودی، فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۴۹گ، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۱]

۴۹۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۵۸/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۱گ (۹۵-۱۶۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۷۴]

۴۹۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۵۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «نهایة، منه، س ن، لمحرره»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۱۰۱پ-۱۲۹پ)، ۱۵سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: - ۳۸۲]

۴۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة اذا اردت مسطح جذری.
تا بخشی از باب نهم رساله موجود و بقیه آن افتادگی دارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۲۱گ (۱۱۴پ-۱۳۵پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۵۰۸]

۴۹۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۱۹/۴-۳۶/۱۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا (نونویس)، تا: شنبه رجب ۱۲۳۹ق، نونویس در ۱۲۷۰ق، جا: کربلا؛ جلد: گالینگور آبی، ۵۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۴۹۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۷۳/۵-۳۷/۱۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی التضاعف فالمجموع ان کان لایعده غیر الواحد فاضربه فی اجزائها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۳۸]

۴۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۹۱-۳۸/۲۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با اشکال هندسی؛ جلد: مقوایی، ۸۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۳۷]

۴۹۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۲۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن الحاج ملامحمد حسین تبریزی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]

۴۹۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۴۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]

۵۰۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۳۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۵۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۸]

۵۰۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۳۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، اندازه: ۱۴×۱۶سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۷]

۵۰۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۹۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحاصل فی ربع الثمانیة و الحاصل فی ثلث التسعه للتوافق و العشرة فی الحاصل و هو الفان و خمسمأة و عشرون فاکتف به فهو المط تتمة و لک ان تعتبر مخارج مفرداته فما کان منها داخلافی غیره فاسقط

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۵گ، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۳۹]

۵۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۴۹ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۵۰۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۹۲ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۵۰۵. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۹۴/۱

کا: محمد حسین بن اسماعیل بسطامی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ دارای تعالیق مؤلف [ف: - ۲۷]

۵۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۵۴۷
بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۷]
۵۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۳۷]
۵۰۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۰۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده، محشی با حواشی «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۵۴]
۵۰۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۱۵/۳
از میانه کتاب، نسخ دیگر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۱۰۷]
۵۱۰. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۸۸/۲
آغاز: نحمدک یا من لایحیط بجمع نعمه عدد و لاینتهی تضاعف قسمه الی امد
بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲گ (۳۴پ-۶۵ر) [ف: ۱۰۳]
۵۱۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۳۸۹/۳
کا: حسن بن محمد مقیم ایروانی، بی‌تا؛ ۲۷گ (۲۴پ-۵۱ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۷]
۵۱۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۲/۲خ
بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۸۸]
۵۱۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۸۴/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۲۴]
۵۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۱۰۳/۱-۵۹۶۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۱۴]
۵۱۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۶]
۵۱۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۵۶/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «منه» و «ملاحاجی حسین»؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۰۶]
۵۱۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۴/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد علی اردبیلی، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۲۲۳]
۵۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۲۴/۵
خط: چاپی، بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۵۶۷]
۵۱۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: حاج سید سعید؛کاغذ:فرنگی، جلد: مقوا با روکش کاغذ بنفش، ۳۲گ (۳۵-۶۶)، ۱۵ سطر (۷×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۸]
۵۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با رمز «منه سلمه الله نهایة، منه قدس سره، ح م، ۲۱، علی اکبر بن فتح الله موسوی فی تاریخ ۱۳۲۰»؛ مهر: جواد موسوی؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج عنابی، ۹۵گ، ۷ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۵]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۷
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۵]
۵۲۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۴۷/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج تریاکی،۲۹گ،۱۵سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۱۴۷]
۵۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۷/۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۶۶]
۵۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۶۱/۳-۵۹/۸۱
آغاز: بسمله، حمدله، فهذا مختصر فی علم الحساب مشتمل علی نبذ من اقسامه الثلاثة المعلوم و المجهول و المساحة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ (۵۱-۷۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۳۸]
۵۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۰۷/۱-۵۹/۲۲۷
آغاز: مجموع الاخر و تبسط المجتمع عشرات ثم تصنیف الیه مضروب الاحاد فی الاحاد مثالهما اثنی عشر فی ثلاثة عشر زدنا علی المائة و الخمسین ستة
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۱گ (۱-۱۱)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۴۱]
۵۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۷۳/۱-۶۰/۱۱۳
آغاز: ارطال المسعر و الثلثة السعر و الرطلان المثمن و للسؤل عنه الثمن؛
از «الباب الرابع فی استخراج المجهولات الخطاین» تا آخر کتاب؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۱گ (۱-۲۱)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۳۹]
۵۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۵گ، ۳۳ سطر (۱۸/۵×۳۸/۸)، اندازه: ۲۶×۳۴/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۷]
۵۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۶/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۳گ (۱پ-۳۳ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۰۷]
۵۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۹۹
آغاز: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری،۴۸گ، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۵ - ۱۷۱۵]
۵۲۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۰۴
خط:نسخ خوش،بی‌کا،بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۳گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۰۱]

۵۳۰. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۸۴/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۱۱۸پ-۱۴۴ر)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: - ۸۴]

۵۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۰۶

انجام: بتربیع اطول اضلاعه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۷۸گ، ۱۱سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۳۲۱]

۵۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۴۸/۲

نسخه کامل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۱گ (۹-۴۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۲۹۷]

۵۳۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۷۱/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ در دیباچه‌اش نام کسی نیست؛ ۲۷گ (۴۱-۶۸)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۳۲]

۵۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۷۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن آلبالویی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۱/۹سم [ف: ۶ - ۳۴۷]

۵۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۳۷/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سبز، ۸گ (۱۱۷ر-۱۲۴پ)، ۱۸و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۶ - ۴۱۶]

۵۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش کاغذی بنفش، ۳۵ص (۳-۳۷)، ۱۲سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۵۴]

۵۳۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۹۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۲۲گ، ۱۷سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۱۴۹۸]

۵۳۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۵۴/۱

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ ۳۰گ(۱-۳۱)،اندازه:۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۳۱]

۵۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۶۷/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۹گ (۱-۴۰)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۳۱]

۵۴۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷گ (۶پ-۴۳ر)، ۲۱ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۷]

۵۴۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۵۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۰) [ف: ۲ - ۳۸۳]

۵۴۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۶۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۹گ (۲۱ر-۵۰ر)، ۱۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۸۹]

۵۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۷/۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۳۷گ (۹۳پ-۱۳۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۳۲۲]

۵۴۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فخارج القسمة ۱۸۴۱۰ من الصحاح، واحد عشرة جزء من ثلثة و خمسین اذا فرض واحدا.

خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۰]

۵۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۷/۳

خط: نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۸۵ر-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۸]

۵۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: تهران؛ نسخه جدید؛ محشی به عربی و فارسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱پ-۳۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۴۶]

۵۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۶۱

انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۴گ، اندازه: ۸/۸×۱۶/۵سم [رایانه]

۵۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۳۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

۵۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۶۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۹/۳×۱۷سم [رایانه]

۵۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۰۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی [رایانه]

۵۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۷۸

خط: نستعلیق مبتدی، کا: علی بن محمد نوری، بی‌تا، جا: آمل؛ محشی با نشانه «ه، ۱۲» و یا به نقل از شروح مختلف؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۳ص (۲-۴۴)، ۱۰ سطر (۶×۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [رایانه]

۵۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۰۰

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصور تألهی معین الدین [رایانه]

۵۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۹۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۵۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۷۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۵۵۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۵۶/۲

کا: محمد عیل کرجی در شیراز المحبوس بحکم الجائر، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: گالینگور آبی، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: - ۲۵۱]

۵۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۹۰۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی اکبر سلطانی [رایانه]
۵۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۹۰۸
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی اکبر سلطانی [رایانه]
۵۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۹۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]
۵۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۴۸
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۷سم [رایانه]
۵۶۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۴]
۵۶۱. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

← خلاصة الحساب (ترجمه) ⪢ تحفه خانی
← خلاصة الحساب (ترجمه) ⪢ شرح خلاصة الحساب
← خلاصة الحساب (ترجمه) ⪢ خلاصة الحساب (ترجمه)

● خلاصة الحساب (ترجمه) = شرح خلاصة الحساب /

ریاضیات / فارسی
xulāṣat-ul ḥisāb (t.) = š.-u xulāṣat-il ḥisāb

ترشیزی، محمد صادق بن عبدالعلی، ق۱۱ قمری

toršīzī ‹mohammad sādeq ebn-e ‘abd-ol-‘alī (- 17c)
وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

ترجمه خلاصة الحساب شیخ بهائی است که مترجم خود نیز مطالبی برآن افزوده و آن را در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه» -که هریک مشتمل بر فصولی است - تنظیم نموده است: مقدمه در تعریف علم حساب و موضوع او و تعریف عدد و تقسیم ...؛ باب ۱. حساب صحاح، در شش فصل؛ ۲. حساب کسور در سه مقدمه و شش فصل؛ ۳. استخراج مجهولات به اربعه متناسبه؛ ۴. استخراج مجهولات به حساب خطاین؛ ۵. استخراج به حساب تحلیل و تعاکس؛ ۶. مساحت در یک مقدمه و سه فصل؛ ۷. در آنچه تابع مساحت است در سه فصل؛ ۸ استخراج مجهولات به طریق جبر و مقابله در دو فصل؛ ۹. ذکر فوائد شریفه؛ ۱۰. فواید؛ ۱۱. مسائل متفرقه در دو فصل؛ ۱۲. مسائل غیر منحله؛ خاتمه در وصایای مصنف.
آغاز: حمد نامحدود واحدی را که آحاد مفردات مجرده را مبدأ تکون مرکبات مادیه گردانید ایشان را بعقد عشره و مرتبه تسعه معقد و مقید ساخت ... اما بعد بر ضمایر خورشید مآثر محاسبات نکته شناس ... مخفی و مستور نماند که محرر این ... محمد صادق بن حاجی الحرمین الشریفین حاجی عبدالعلی ...
انجام: از مطالب او بسیاری لایق بصیانت و کتمان است و سزاوار بپوشیدن از اهل عرفان و احفظ وصیتی الیک و الله حفیظ علیک تمت
[دنا ۹۴۹/۴ (۱۰ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۶۷۳/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۹۶/۲
آغاز و انجام: برابر؛ تمت بتاریخ عصر روز چهارشنبه سوم شهر ربیع الثانی سنة اثنین و ستین و الف ۱۰۶۲ من الهجرة النبویة الف الف الصلوة و التحیة تراب اقدام نامرادان محمد صادق ترشیزی.
غرض نقشی است کز ما باز ماند ×× که هستی را نمی‌بینم بقایی
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق ترشیزی، تا: چهارشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۰۶۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵۰ص (۸۸-۲۳۷)، ۱۷سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۵۲۵]
۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۷۹/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** مرتبه فضل است در مقسوم صعوداً یا نزولاً مثالش خواستیم که ...
از آغاز تا مقداری از باب هشتم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۴۶]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۶۰
آغاز: و بر آل و اولاد و اصحاب او که اصول مراتب دین و جذر مربع یقین اند و سلم تسلیماً کثیراً کثیراً؛ **انجام:** و بذل ممکن این راه بر کشف الطبع از طالبان چه شبیه است این معنی بآویختن.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۱۲۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۳۶۶]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۲۸/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس اگر یکی را که میزان مضعف است تضعیف ... مساوی دو باشد ...
فقط تا اوایل باب نخست را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی:انجام؛محشی؛کاغذ:فرنگی،جلد: مشمع مشکی، ۴گ (۹۷-۱۰۰)، ۲۲سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۵۱]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۵۹/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق،بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۱۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۳۴]
۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۰۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۱۰]
۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۹۶/۲
آغاز: و افتقار کثیر من العلوم الیه التحریص للمحصلین فی تحصیله و کذا الکلام فی قوله؛ **انجام:** السعر بکسر السین و الرطلان المثمن اسم مفعول من باب الافعال و المسؤول عنه الثمن و نسبة المسعر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مسیح نوری واری، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ (۱پ-۶۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۲۳]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۶۷/۱

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن محمد عیسی افشار، تا: ۱۲۴۰ق؛ با اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: چرمی تریاکی، ۳ص (۱۱-۱۴)، ۴۰ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۶ - ۵۲۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۰/۴

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: محمد بن جعفر حسینی تهرانی، تا: یک‌شنبه ۳ ذیحجه ۱۲۴۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ (۹۶پ-۱۶۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۰ - ۱۱۵]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** دزدی او را ظاهر کند. انتهی فتأمل ... انما هو لصیانه الاحوال.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه پارچه سبز، ۴۳گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۴سم [ف: ۳ - ۵۰۱]

۱۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۳-ح/۳۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آن همچنان باقیست و عدم انحلال آن نیافته و آن مسایل همچنان باقی است و عدم انحلال از قدیم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با چند جدول و شکل؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۷۸گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۳۱۱]

● **خلاصة الحساب (ترجمه)** / حساب / فارسی

xulāṣat-ul ḥisāb (t.)

کرمانی، محمد مؤمن بن محمد طاهر، ق۱۲

kermānī, mohammad mo’men ebn-e mohammad tāher (- 12c)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

اهداء به: رستم خان قللر آقاسی ایران و بیگلربیگی کرمان

ترجمه خلاصة الحساب شیخ بهائی است.

اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۶۵

آغاز: فرمان روائیش را شنواست فرموده و موالات عترت طاهره آن سرور انبیاء؛ **انجام:** مثلثی که قاعده آن به سمرقند باشد و سر آن به بغداد و بر این قدر اقتصار شد از ذکر اوصاف کتاب و الی الله المرجع و المآب

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: - ۷۳]

● **خلاصة الحساب (ترجمه)** / ریاضیات / فارسی

xulāṣat-ul ḥisāb (t.)

انصاری، روشن علی، ق۱۳ قمری

ansārī ‹rošan ‘alī (- 19c)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

ترجمه تحت اللفظی و مزجی از مولوی روشن علی جونپوری انصاری است. این رساله در اکثر فهارس ناشناس آمده است.

آغاز: حمدی که هیچ عددی احصای آن نکند و شکری که هیچ محاسبی بلغتهای او نرسد ...

انجام: و نگاه دار وصیت مرا بسوی تو وخدا است جل شأنه نگاهدارنده تو.

چاپ: دو باره در کلکته، ۱۲۲۷ق و ۱۲۲۹ق

[دنا ۹۴۹/۴ (۱۲ نسخه)؛ ذریعه ۲۲۸/۱۳ و ۲۳۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۴۰/۱

آغاز: استخراج المجهولات العددیة من معلومات مخصوصة یعنی تعریف ماهیة حساب ان است.؛ **انجام:** برابر

نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشنی دارچینی، اندازه: ۱۳/۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: - ۱۶۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۷۸

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: مسیب سبزواری، تا: ۲۵ شوال ۱۰۵۳ق، جا: حیدرآباد؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۰گ، ۱۴ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۹ - ۹۷۱]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۳۸

آغاز: و نفوس و ذات واجب الوجود اگر قائل شویم به اینکه واحد عدد است و حاصل آنکه احتیاج هر عددی در خارج به ماده ممنوع است؛ **انجام:** برابر

نام مؤلف به استناد کتاب‌شناسی شیخ بهائی ۲۸۹ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: فتح الله، تا: ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۹۱]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۰۳/۲

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ واقف: محمد صالح علامه حائری؛ کاغذ: ترمه، جلد:

تیماج تریاکی، ۶۴گ (۱۹-۸۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم[ف:۴-۱۲۸۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۶۰

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی حسنی طبیب خوزانی، تا: چهارشنبه ۲۵ رمضان ۱۱۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۵گ، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۶۰]

۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدان ای برادر عزیزیکه طالب مر نفایس مطالبی که بدرستی و تحقیق که آورده ام مر ترا درین رساله مختصر بلکه درین جوهر عزیز از نفایس عرایس قوانین حساب آن چیزی را که جمع ...

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم ابن علی اشرف، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۱۴ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۴۸]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۴۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۹ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ در پایان جدول مناسبت صعود و نزول اعداد جبر و مقابله از جهت مراتب است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۳۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۱۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد لاهیجی، تا: شنبه ۱۵ جمادی الاول ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۰گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸ - ۸۹]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۴۹۲

نام مؤلف به استناد کتاب‌شناسی شیخ بهائی ۲۹۰ انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: محمد قریشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۴۶گ، ۱۱ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۵سم [ف: ۵ - ۱۶۷۳]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۰۱-۵۸/۵۱

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۵۵۹]

● **خلاصة الحساب (ترجمه)** / ریاضیات / فارسی

xulāṣat-ul ḥisāb (t.)

خانلر بن علی مراد

xānlar ebn-e ʻalī morād

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۴۶

آغاز: ثنا و سپاس مر خالقی را سزاست که نعمتهای بی پایانش لایعد و لا یحصی است؛ **انجام:** پس شیء نوزده است و الله العالم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ با یادداشت صفر ۱۲۸۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵۶گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۶۸]

● **خلاصة الحساب (منتخب) = منتخب الحساب** /
ریاضیات / عربی

xulāṣat-ul ḥisāb (mn.) = mn.-ul ḥisāb

میاموی، محمد مؤمن بن ابی محمد، ق۱۴ قمری

mayāmvī, mohammad mo'men ebn-e abī-mohammad (- 20c)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

منتخبی از خلاصة الحساب شیخ بهائی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۱۲۷

آغاز: بسمله، حمد لایحصیه عدد و لایبلغ منتها احد؛ **انجام:** و فصل الخطاب و علی آله و اصحابه خیر آل و اصحاب

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد علی بن محمد مهدی تربتی، تا: جمادی الثانی ۱۲۹۸ق، جا: مدرسه جعفریه؛ واقف: محمود فرخ، اسفند ۱۳۲۷؛ کاغذ: فرنگی شطرنجی، جلد: پارچه‌ای، ۶۴گ، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۸سم [ف: ۸ - ۴۴۶]

● **خلاصة الحساب (ترجمه)** / ریاضیات / فارسی

xulāṣat-ul ḥisāb (t.)

دزفولی، محمد حسن

dezfolī ‹mohammad hasan

اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۸۹]

● **خلاصة الحساب** / حساب / فارسی

xulāṣat-ul ḥisāb

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

گزیده و مختصری است از «خلاصة الحساب» شیخ بهائی با حذف زوائد و آنچه که بدان نیاز نیست و افزودن مسائلی لازم، در یک «مقدمه» و «هشت» باب کوتاه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۲/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست در علم حساب که استخراج شده از خلاصة الحساب؛ **انجام:** معلوم می‌شود که در هر قدح چه مقدار آب و چه مقدار عسل و چه مقدار سرکه دارد
خط: نستعلیق، کا: محسن بن ابراهیم حسینی تنکابنی، تا: ۱۲۶۳ق، جا: خرم آباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱پ–۲۰ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۶ – ۷۹]

● **خلاصة الحساب (ترجمه)** / حساب / فارسی
xulāṣat-ul ḥisāb (t.)
وابسته به: خلاصة الحساب شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–۱۰۳۰)

ظاهراً غیر همانند:
۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۸۲
آغاز: عددی بشماره احاد عدد دیگر آن را ضرب کویند.؛ **انجام:** و همچنین از قسمت جزء شیء بر مال خارج قمست جزء کعب خواهد بود و از قسمت واحد بر مال خارج قسمت.
روش این ترجمه حاشیه گونه است. متن عربی را در عنوان «قوله» آورده. ترجمه و توضیح را در عنوان «یعنی» ذکر نموده است: «قوله و لنورد هذه الاعمال فی فصول یعنی هراینه می‌آریم این اعمال مذکوره را در چند فصل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود آخر قرن ۱۲ و اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، ۹۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۱سم [ف: ۱۸ – ۳۵]
۲. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۶۱/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ – ۶۳۹]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۴۹
آغاز: پس از بسمله: ترجمه کتاب خلاصة الحساب تصنیف ملابهاءالدین محمد ابن حسین العاملی انطقه الله بالصواب فی یوم الحساب. (کذ)؛ **انجام:** و السلام حامدا و مصلیا و مسلما.
روش ترجمه: نخست جمله‌های عناوین ابواب و فصول متن عیناً ذکر شده سپس به ترجمه تمام عبارات متن پرداخته شده است؛ خط: نستعلیق، کا: دوست محمد قندهاری، تا: ۱۴ شعبان ۱۲۵۰ق، جا: لکهنو؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا، ۶۱گ، اندازه: ۲۲/۵×۳۵/۵سم [ف: ۱۸ – ۳۵]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۴۱/۱
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این مختصری است در ترجمه خلاصة الحساب و کشف معضلات آن؛ **انجام:** پس از خفظ کن وصیت مرا بتو و خدا حفیظ است ترا.
ترجمه نیکویی است از «خلاصة الحساب» شیخ بهاء الدین عاملی با توضیحاتی اندک اگر توضیح لازم بود. این ترجمه جز «ایضاح الحساب» لاهیجی است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف، تا: ۱۴ ذیحجه ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲ص، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۸۸]
۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۲
آغاز: ... خارج بماده ممنوع است و جواب داده است به اینکه موضوع؛ **انجام:** و نگاه دار وصیت مرا بسوی تو و خداست جل شأنه نگاهدارنده تو
ترجمه «خلاصة الحساب» است که قطعه قطعه عربی را با عنوان «قوله» ذکر کرده و بعد به ترجمه آن پرداخته است؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه کریم الله، تا: ۱۲ جمادی الاول سال سوم احمد شاهی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج زرشکی، ۶۸گ (۳ر–۷۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [مؤید: ۳ – ۱۹۵]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۷۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۲۷
آغاز: قواعد دیگر که از شرح خلاصه نقل شده قاعده در ضرب آحاد در ما بین عشره و عشرین مضروب را با آحاد؛ **انجام:** یعنی مستدیر و مضلع و قایم و مایل حاصل ضرب قاعده اوست در ارتفاع او الله اعلم بالصواب.
این رساله شامل ترجمه برخی از قواعد خلاصه الحساب شیخ بهایی است با سرفصل‌های زیر: قواعد دیگر از شرح خلاصه، فصل در استخراج مجهولات بضابطه خطائن، بعضی مسائل مختلفه که بقاعد غریبه استخراج توان نمود، کسور که آن مشتمل است بر مقدمه و دوازده فصل، فصل دوم از فارسی حساب در حساب کسور که آن مشتمل است بر مقدمه و دوازده فصل، مقاله سیم از فارسی حساب در علم مساحت که مشتمل بر مقدمه و سه باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با اشکال هندسی؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ کاغذ: فرنگی آبی و فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۴۳–۳۴)، اندازه: ۱۰/۵×۲۲سم [رایانه]
۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۳۶
آغاز: بسمله، شکر و سپاس مر واجب الوجودی را سزاست که از حساب و شمار الا و نعمایش زبده و خلاصه محاسبان؛ **انجام:** مربع وتر محفوظ اول یکهزار و صد و بیست و پنج است که از ضرب پانزده ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک به سال ۱۳۳۶ و یادداشتی از ابوالحسن بن علی نقی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن عنابی، ۶۰گ، ۲۱سطر (۶/۳×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [رایانه]
۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۷۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]
۱۰. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
به نام منتخب، از مهندس لاهوری؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۵۹۷]

← خلاصة الحساب (ترجمه و منتخب) ≻ منتخب

● **خلاصة الحساب** / ریاضیات / عربی

xulāṣat-ul ḥisāb

فرضی اوسی، حسین بن ابی الحسین

farzī awsī ‹hoseyn ebn-e ab-el-hoseyn

جز خلاصة الحساب بهایی و خلاصة الحساب فارسی خسروشاه است. شامل شانزده «باب»، برخی از ابواب شامل فصولی است: ۱. ضرب صحیح در صحیح؛ ۲. مختصری در ضربغ ۳. قسمت صحیح بر صحیح؛ ۴. قسمت صحیح و کسور بر صحیح؛ ۵. قسمت کسور بر صحیح؛ ۶. قسمت کسور بر کسور؛ ۷. ضرب کسور؛ ۸ ضرب؛ ۹. ضرب کسور در کسور؛ ۱۰. ضرب صحیح و کسور؛ ۱۱. ضرب صحیح در صحیح و کسور؛ ۱۲. ضرب صحیح و کسور در صحیح؛ ۱۳. جمع کسور؛ ۱۴. معرفت کسور؛ ۱۵. تضعیف کسور؛ ۱۶. ذکر مساحت اجسام. از این رساله در کشف الظنون و ذیل آن و الذریعه (۷: ۲۲۴) و بروکلمان یاد نشده است.

آغاز: بسمله. یقول ... الحسین بن الحسن الفرضی الاوسی انا له الله بمبتغاه لما کان علم الحساب من اشرف العلوم ... یعرف به شرایع الاسلام و الشهور جمعت فصولا مالابد من معرفة حساب الضرب و القسمة و غیرهما من الصحاح و الکسور [و] معرفة استخراجها و معرفة الموافقة من الاعداد بالید ... و سمیته خلاصة الحساب ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۱۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ثلثا عشرو العشرون ثلث واحد و عشرون (تم)

خط: نسخ، کا: درویش محمد بن فرخزاد بن درویش قراقوشچی، تا: ۱۰۲۲ق،جا:اهر؛کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج مشکی، ۹گ (۲پ-۱۱پ)، ۱۳ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۰۷۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۱۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثلث واحد و عشرون.

خط: نسخ، کا: محمد بن علی اکبر اهری، تا: شنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۳۷پ-۵۵پ)،ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۱۱۶]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۹۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تزید جذر المبلغ علی مساحتی القاعدة و السطح و تضرب ثلث المجتمع فی عمود المجسم فما کان فهو مساحته والله اعلم

خط: نسخ، کا: حسن حسینی گیلکی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج خرمایی،۱۲گ،۱۴و۱۷سطر،اندازه:۱۴/۵×۲۰سم[ف:۱-۳۹۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۹۲/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۷۱]

● **خلاصة الحساب سیاق** / حساب / فارسی

xolāsat-ol hesāb-e sīyāq

قواعد علم سیاق است در دوازده «وجه» با تطبیق اعمال حسابی سیاق بر حساب هندسه و بیان دستور کتابت ارقام (صحیح و کسر) به سیاق. مؤلف در مثال‌ها به بیان واحدهای مختلف ایران متداول و مصطلح است نیز می‌پردازد.

آغاز: بسمله علم سیاق علمی است بس شریف و به هر معامله مدخلیتی تمام دارد ... و این علم بر سبیل اختصار بر دوازده وجه است اول شناختن رقوم مبلغ و مقدار به طریق سیاق و هندسه وجه دوم در شناختن طریق سیاق و طریق فهرست دفتر و حساب و جمع و خرج و اصطلاحات این قوم ... وجه سوم در صورت ارقام سیاق و در ضمن آن هندسه و ما یتعلق بها. صورت ارقام سیاقی هندسی. در جمع. در تفریق. در کسور. تسعه در تقسیم. در ضرب. در جذر یعنی مساحت. در پیدا کردن مخرج مشترک ... ایها السامع المتکلم و المتعلم ... ارقام هندسه چنان که در کتب علماء هند اختصار کرده اند ...

۱. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۱۹/۲

در دوازده وجه؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: عبدالکریم ولد میرزا حسن آشتیانی، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۲۹۹ق؛ ۳۹گ (۱۷۷ر-۲۱۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۲۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸/۴-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** صورت ارقام از این قرار است ... تمت کتاب خلاصة الحساب بعون الملک الوهاب ... سنه ۱۳۱۴. سپس نام کاتب (محمد کاظم تفرشی) و تاریخ کتابت (۲۰ ربیع الثانی) با حروف مقطعه یاد شده است .

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد کاظم تفرشی، تا: ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۴۸ص (۴۰۹-۴۵۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۱ - ۲۲۴]

● **خلاصة الحساب منصوری** / ریاضیات / فارسی

xolāsat-ol hesāb-e mansūrī

مشهدی، حسین بن علی

mašhadī ‹hoseyn ebn-e ʻalī

به دستور: جلالا منصورا

دارای دو «مقاله» در حساب و هندسه. مؤلف معمار بنا بوده و به ریاضی سوقی نام داشته است. فهرست مندرجات: مقالت ۱. در حساب و دارای ده «فصل»: ۱) داشتن ارقام هندسه و ترتیب آن، ۲) تضعیف دوران آن، ۳) منصف و سران آن، ۵) تفریق در آن، ۶) ضرب در آن، ۷) قسمت در آن، ۸) حذر در آن، ۹) کف و در آن، ۱۰) کسور و مفصل در مسائل آن؛ مقالت ۲. مساحت و در نه «فصل»: فصل ۱) مقدمات که به نوشتن آن در این احتیاج باشد، ۲) مساحت مثلثات، ۳) مساحت مربعات، ۴) مساحت

ذوات الاضلاع، ۵) مساحت دوایر و عدد، ۶) دانستن مساحت بسائط مخمسات، ۷) احرام مخمسات، ۸) آنچه مستوفی را به کار آید جهت استیفای، ۹) دانستن ابعاد به شعاع بصر.
[دنا ۹۵۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۶۷۹/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۱/۱
آغاز: خلق سبع سماوات طباقاً بی عمد و عمود بر افراشته ... و جعلنا الارض بساطابی وسیله ادوات و آلات ساخته و پرداخه ... اما بعد نموده میشود که این فقیر قلیل البخاعه ... با وجود اشتغال به امور بنائی و معماری گاهی به خدمت و ملازمت موالی ... سعی می‌نمود و از خرمن فضل و افضال انسان خوشه و توشه ای می‌ربود خصوصاً در عمل ریاضی که به شغل این فقیر مناسبت تمام داشت گاهی ورق به رسم سبق به پیش اصحاب این فن گذارنیده می‌شد؛ **انجام:** به همان دستور که سابقاً ذکر رفت مساحت ها چاه را به آسانی معلوم توان کرد و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸ از آغاز دیباجه (یا خطبه) نسخه حاضر اندکی افتاده؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: مقوای زرد، ۶ص (۲۲۰-۲۲۵)، قطع: رقعی [ف: ۱۰ – ۲۰۲۵]

⟵ خلاصة الحسنیة ⟵ معین المبتدی

● **خلاصة الحقائق** / - عربی
xulāṣat-ul ḥaqā'iq
فاریابی، محمود بن احمد، - ۶۰۷ قمری
fāryābī, mahmūd ebn-e ahmad (- 1211)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۱-ف
نسخه اصل: پاریس arabe 428؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۳۲۴]

● **خلاصة الحقایق** / عرفان و تصوف / فارسی
xolāsat-ol haqāyeq
زرگر اصفهانی، نجیب الدین رضا، ق۱۱ قمری
zargar-e esfahānī, najīb-od-dīn rezā (- 17c)
منظومه عرفانی است در بحر مخزن الاسرار اثر طبع شیخ نجیب الدین رضای تبریزی اصفهانی از مشایخ سلسله ذهبیه که صاحب دیوان قصیده و غزل و سه مثنوی دیگر به نامهای: نورالهدایه و سبع المثانی و دستور سلیمان نیز هست.
آغاز: حمد و ثنای احد لایزال ×× فردو قدیم و صمد بی زوال ...
انجام: آب ترحم تو به آتش بپاش ×× زانکه همینست که گفتم فناش / بر زلل نکته من عفو کن ×× چون ز ره بیخودی آمد سخن
چاپ: به سال ۱۳۳۸ ق، از طرف خانقاه احمدی شیراز
[الذریعة ۲۲۵/۷؛ دنا ۹۵۱/۴]

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۹۲**
آغاز: جمله بتعظیم بیایید هین ×× سر بگذارید برش بر زمین / جمله بتعظیم نهادند سر ×× غیر غلامی که بداو خیره سر؛ **انجام:** عقل معاش آنکه کند جلب نفع ×× ... شکم خود جمع و رفع / هیچ دلی را مشکن در طلب ×× شکر که گشتی تو طلب را سبب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۷سم [ف: ۲ – ۲۲۹]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۷۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد شریف فراشبدی، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۱۹۴ق؛ واقف: حاج شمس الدین پرویزی، آبان ۱۳۴۲؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی مشکی، ۱۲۵گ، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۳سم [ف: ۷ – ۳۲۸]

۳. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۷۲**
آغاز: کرده سراسیمه چو اهل سفر ×× در تک و پو هرچه بود در نظر / بر سر هر ذره نوشته دگر ×× حالت او را ز قضا و قدر؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۳۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ – ۲۲۸]

۴. **شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۹**
بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۵ – ۲۱۲]

● **خلاصة الحقائق و زبدة الدقائق** / فلسفه / عربی
xulāṣat-ul ḥaqā'iq wa zubdat-ud daqā'iq
مراغی، حسن بن عبدالرحیم، - ۱۳۰۰ قمری
marāqī, hasan ebn-e 'abd-or-rahīm (- 1883)
خلاصه راه رسیدن به حق و شناختن مبدأ اول و اثبات توحید باری تعالی و بعضی از صفات ربوبی و حقیقت انسان و باقی موجودات را با عناوینی چون «حقیقة، فائدة، دقیقة، لمح، لائحة، تبصرة، اشارة» نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۰/۱
آغاز: الحمدلله الذی أوجد الأشیاء مرآة لجماله و امتنع عنها بنور جلاله لکمال کماله و الصلاة علی خیر خلقه محمد و آله؛ **انجام:** هذا یا ابراهیم من باطن علم الله المکنون و من سره المخزون.
خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ احتمالاً به خط مؤلف باشد؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱پ-۲۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۳۷۵]

● **خلاصة الحکم** / طب / فارسی
xolāsat-ol hekam
دیلمانی، محمد رضا بن غایت الله، ق۱۳ قمری

daylamānī, mohammad rezā ebn-e qāyat-ol-lāh (- 19c)
تاریخ تألیف: گویا در ۱۲۴۰ق
در طب قدیم است شامل یک «مقدمه» و بیست «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در ظهور این علم؛ باب ۱. شناختن نبض؛ ۲. بیان علامت اوجاع از اخلاط و عناصر اربعه؛ ۳. بیان عدد استخوان‌ها و رگ‌ها؛ ۴. ذکر هر جزوی از اجزاء؛ ۵. مراتب اشیاء و خواص آنها از دوا و غذا و داشتن خوبی و بدی هوا؛ ۶. کیفیات فصول اربعه و در تدبیر حفظ صحت اعضاء؛ ۷. بیان خاصیت و منفعت و مضرت اجناس مأکولات؛ ۸. تنقیه بدن؛ ۹. بیان مسهلات و دفع اسهال و پدید آوردن عرق؛ ۱۰. بیان اسامی بعضی از اوجاع؛ ۱۱. معالجات بعضی از اوجاع؛ ۱۲. کلمات حکمت‌آمیز و صحت ابدان؛ ۱۳. معجزات؛ ۱۴. جوارشات و هلیله‌جات و تریاق؛ ۱۵. مفرحات و سفوفات و حبوبات؛ ۱۶. بیان قواعد جماع و آنچه در این باب از حلویات اعانت می‌کند؛ ۱۷. محبل زنان و بار نگرفتن ایشان و شناسایی آن؛ ۱۸. طریق ساختن رسائن و قبل فلزات و طلق و زرنیخ و سیماب و مرجان؛ ۱۹. بیان خواص دعا و افسون؛ ۲۰. تداوی اسبان؛ خاتمه: در فال دیدن در هر کاری و هر امری.
آغاز: بسمله، شکر و سپاس بیقیاس مر حضرت پروردگاری را سزاست که در دارالشفای حکمتش بازای هر سمی تریاقی و در مقابل هر عارضه‌ای از عوارض سوء المزاج انسانی دوائی مقرر فرموده.
[دنا ۹۵۱/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۳/۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۶۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** در میان پوست تخم مرغ ریخته و مس می‌داد و بعد بیرون آورد بموافق یک برنج باو می‌داد می‌خورد یعنی صاحب تنگ نفس دو روز شوربا برنج و جوشانیده می‌خورد و بعد ازین طلق مکلس را می‌خورد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۶۶ص (۱-۱۶۶)، ۲۶ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۵۰۰]

← خلاصة الحکمة ≻ ینبوع

● **خلاصة الحکمه** / فلسفه / فارسی
xolāsat-ol hekma
رضوی قاینی، عبدالله بن محمد معصوم، ۱۰۱۰ قمری
razavī qāyenī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad ma'sūm (1602 -)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۵۰
آغاز: بسمله، حمد و سپاس بی منتها واجب الوجودی را؛ **انجام:** روح اندک اندک بداخل بدن از جهه گریختن از خودی ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **خلاصة الحکمة** / طب / فارسی
xolāsat-ol hekma
عقیلی شیرازی، محمد حسین بن محمد هادی، ق۱۲ قمری
'aqīlī šīrāzī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad hādī (- 18c)
به دستور: میر محمد علی حسینی (استاد مؤلف)
تاریخ تألیف: ۱۱۹۵ق
کلیات طب را در یک «مقدمه» و دو «مقاله» و یک «خاتمه»، پس از نگارش «مجمع الجوامع» خود (که قرابادین بزرگی است)، تألیف نموده: مقدمه، در بیان تعریف علم طب و غایت و موضوع و شرف آن و بیان وصایا و نصایح در آداب طبیب و مریض در چهار «فصل»: ۱) بیان تعریف و غایت و موضوع علم طب، ۲) بیان فضیلت و شرف آن، ۳) بیان آداب و اخلاق طبیب معالج، ۴) بیان آداب و شرایط و اخلاق مریض معالج؛ مقاله ۱. بیان جزء نظری در چهار «رکن»: ۱) بیان امور طبیعیه (مشتمل بر یک مفتاح و هفت فصل)، ۲) بیان تشریح اعضا و در آن مقدمه پنج فصل است، ۳) بیان احوال بدن انسان و اسباب و علامات داله بر آنها در ضمن چهار فصل، ۴) بیان نبض و تفسره و براز و عروق و تف، مشتمل بر پنج باب. مقاله ۲. بیان جزء علمی در دو «فن»: ۱) بیان خطبه صحه در ضمن شانزده فصل، ۲) بیان جزء علی مشتمل بر سه فصل؛ خاتمه، در بیان فواید متفرقه مشتمل بر هفت «فصل»: ۱) بیان علامات محموده جیده دلالت بر سلامت مریض، ۲) اندازات به امراض و تدارک آنها، ۳) بیان دلایل انتقال در علتی به علتی دیگر، ۴) بیان علامات ردیه، ۵) بیان کس مرض، ۶) بیان اسباب موت در امراض و اوقات آنها و موت فجاة بدون مرض ظاهر، ۷) بیان ابتدای ظهور صناعت طب.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم ... اما بعد می‌گوید بنده خاطی محمد حسین بن محمد هادی العقیلی العلوی ... و این را مسمی ساختم بخلاصة الحکمت درکلیات
انجام: و المیم مع الالف و المیم مع الواو ذکر یافت و لهذا دراینجا ذکر ننمود و به این ختم نمود خاتمه را ... اهل بیته الطیبین الطاهرین وسلم تسلیماً.
چاپ: بمبئی، ۱۲۶۱ ق؛ و در سال ۱۲۶۲ق
[نسخه‌های منزوی ۵۲۹/۱؛ الذریعة ۲۲۶/۷ و۱۶۱/۸؛ دنا ۹۵۱/۴ (۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۳/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۳۴-۳۹/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ماد هورام، تا: قرن ۱۲، جا: کلکته، حسب الامر

حاج میرزا محمد مهدی صاحب اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۱]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۹۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: اصفهانی نخودی و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱۷ص، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۲]

۳. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ از ورثه مرحوم حاج علی اکبر صالحی بوسیله آقای دکتر زهرائی؛ ۳۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: - ۱۲۸]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۰

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر متخلص به خرم قزوینی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: عباس آباد گنجه؛ از روی نسخه چاپی آن؛ ۴۰۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۰]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۵

خط: نستعلیق، کا: محمد رسول بن یعقوب سرابی از شاگردان میرزا ابوالحسن حکیم باشی، تا: ۶ صفر ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: - ۵۲]

۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۰۴

آغاز: که بعد از معرفت طبی و قواعد و قانون او بعلمی و عملی بطریق متقدمان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: - ۱۶۵]

● خلاصة الحکمة (مختصر) / طب / فارسی

xolāsat-ol hekma (mx.)

در همان صفحه نخست ذکری از قرابادین کبیر به میان آورده است و در ادامه پس از چند برگ (ص ۶) آمده است: «مختصری از خلاصه الحکمه» که مؤلف آن احتمالاً شرف الدین حسین طبیب شیرازی (قرن ۹) و یا بهادر خان میر محمد عقیلی است. قراین نشان می‌دهد تلخیصی از کار عقیلی شیرازی باشد که در بالا معرفی شد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۹۶/۱

آغاز: در بیان قوانین ادویه در ترکیب: بدان که ادویه مسهله بعضی مطبوخاتند و آنچه در حکم آنهاست مانند فقوعات و بعضی حبوبات و اقراص و؛ **انجام:** لیکن جفون زیاده متورم می‌شود بحدی که منشق شده خوناب سایل می‌شود با کثرت وجع. و نیع میوه رسیده را گویند شکافته می‌شود از کثرت رسیدگی کما قال الله تبارک و تعالی و سوره الانعام: «و جنات من اعناب ... »

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ یا ۱۳۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۸۲ص (۲- ۱۸۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۱۴]

● خلاصة حلیة الابرار / تاریخ معصومین / عربی

xulāṣat-u ḥilyat-il abrār

وابسته به: حلیة الابرار فی احوال محمد و آله الاطهار؛ بحرانی، هاشم بن سلیمان (-۱۱۰۷)

خلاصه‌ای است از کتاب فوق و فقط چند باب آن را به طور متفرقه گردآوری کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۹۱/۲

آغاز: و بالاسناد عن ابی هریرة انه لقی الحسین (ع) فقال ارنی الموضع الذی قبله النبی (ص)

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه سپهسالار-تهران ۷۵۲۷ [در فهرست سپهسالار به عنوان حلیة الابرار معرفی شده نه خلاصه آن]؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۱۶۶-۱۷۷) [عکسی ف: ۲ - ۳۲۲]

● خلاصة حیاة الحیوان / طبیعیات / عربی

xulāṣat-u ḥayāt-il ḥayawān

دمیری، محمد بن موسی، ۷۴۲ - ۸۰۸ قمری

damīrī, mohammad ebn-e mūsā (1342 - 1406)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۰۲

آغاز: الحمدلله الذی شرف نوع الانسان بالاصغرین القلب و اللسان و فضله علی سایر الحیوان بنعمتی المنطق و البیان؛ **انجام:** و یلوذ الکفار و الظلمة و المنافقون بالمال کما یلوذ النحل بیعسو بها و من ههنا قیل ... امیر النحل هذا ما انتهی الیه الغرض.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای سرلوح و کتیبه مرصع و مذهب، برگ ها مجدول، مصحح، با یادداشتی درباره کتاب حاضر و مؤلف آن به نقل از «کشف الظنون»؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۸۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۲۰ - ۸۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۹۰۴

آغاز: الناقة ستروع الی وطنها، و الجمل الذی کالرهدنه و الرهدنه؛ **انجام:** مثلث الرا طایر کالعصفور بمکة کالرهدنه و الرهدنه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● خلاصة الحیات فی احوال الحکماء و الاعیان = خلاصة الحیوان = تاریخ حکماء / تراجم / فارسی

xolāsat-ol hayāt fī ahvāl-el hokamā' va-l a'yān = xolāsat-ol hayvān = tārīx-e hokamā'

تتوی، احمد بن نصرالله، - ۹۹۶ ؟ قمری

tatavī, ahmad ebn-e nasr-ol-lāh (- 1588)

به دستور: ابوالفتح بن عبدالرزاق گیلانی (از ارکان مهم دولت جلال الدین محمد اکبر شاه)
کتاب سودمندی است در تحقیق احوال و خلاصه اقوال و افعال حکماء، مرتب بر یک «فاتحه» و دو «مقصد» و یک «خاتمه»: فاتحه دارای پنج «فتح»: ۱) بیان آنکه از ابتدای آفرینش عالم تا خلق آدم و از خلق آدم تا ظهور خاتم علیهما السلام چند گذشته، ۲) ذکر تقسیمی که ضابط اصول جمیع مذاهب بنی آدم تواند بود و بیان تعداد طرقی که سالکان مسالک شرایع و مالکان ممالک اسرار حقایق بران رفته‌اند، ۳) تعریف حکمت و تقسیم آن اصولا و فروعاً و شمه‌ای از وصف حکمت و جلالت شأن حکما، ۴) بیان اقوالی که در پیدا شدن صناعت طب در کتب قدما مسطورست، ۵) ذکر حدود ولایت یونان و بیان آنچه در نسب یونانیان گفته‌اند؛ مقصد ۱. مشتمل بر ذکر حکمایی که قبل از ظهور انوار ملت محمدی علیه و آله شرایف التسلیمات بودند؛ مقصد ۲. ذکر حکمائی که در زمان اسلام بودند، خواه به حلیه اسلام و ایمان محلی شده و خواه بر یکی از ادیان سابقه باشند؛ خاتمه در تعداد مذاهب ملیین و ترجمه هر یکی از حکما را به ایراد کلمه‌ای چند که خلاصه نتایج افکار ایشان تواند بود و مرتبه هر یکی از ان سخنان معلوم توان نمود ختم کرده است. متأسفانه کتاب تا پایان ترجمه فیثاغورس بیشتر نوشته نشده و به علت شهادت مؤلف آن ناتمام مانده است. تتوی در این کتاب از کتاب‌های نادر و نیز از روایات باستانی ایران (خاصه در تاریخ علم پزشکی و نجوم) یاد می‌کند و از جمله مآخذ او است: کتاب مختار الحکم و محاسن الحکم امیر الوفا ابن فاتک، قصیده ابوالعباس بن محمد نبی در تاریخ یونان و رساله آراء کندی درباره یونان، جامع الاسرار و منبع الانوار در تطبیق طریقت و شریعت و حقیقت (بدون ذکر مؤلف) و حیلة البرء جالینوس. وی یکی از اسناد روایات ایرانی را درباره پیشقدم بودن ایرانیان در علوم پزشکی و نجوم از کتاب ابن فاتک نقل کرده است. متن سخن وی این است: «امیر الوفاء بن فاتک در کتاب مختار الحکم و محاسن الکلم چنین آورده که علم طب را اسکندر ذوالقرنین در وقتیکه بر مملکت فارس استیلا یافت از فارس به یونان نقل کرده فرمود از لغت فرس به لغت یونانی بردند و همچنین هر چه در کتب خانه ملوك فارس از کتب نجوم و سایر اقسام حکمت یافت به یونان برد». تتوی جز این، اسناد و روایاتی دیگر نیز درباره علم پزشکی در ایران باستان نشان می‌دهد و «از کتاب‌های معتبر» نقل کند که: پادزهر حیوانی در روزگار خرم زاد از نیاکان بهمن اسفندیار به دست داروشناس ایرانی شناخته و داستان آن را به تفصیل آورده است. در دیباچه از کتاب بزرگی که در این باب در دست تألیف داشته به نام «مرآة العالم» یاد کند و می‌گوید: «در کتاب مرآة العالم که در حین تألیف این مختصر سطری از آن نوشته شده بود بر وجه اتم و اکمل مسطور خواهد شد ... و الحق آن کتابی است که پس از اتمام، مشتمل خواهد بود بر ذکر عقاید طوائف امم و احوالهم و لاریب فی انه لو وفقنی الله اتمامه لکان ذلک الکتاب معشوقاً للحکماء».

آغاز: بسمله، فتح کلام خیر انجام بنام حکیمی سزد که جمیع ذرات وجود به حمد او ناطق ... اما بعد میگوید اضعف الخلق الی الله القوی ابو الجود بن نصر الله التتوی مخفی نماند که باتفاق ارباب عقول سلیمه اصحاب وصول.. ارتقاء بر مدارج کمال ... جز به تهذیب اخلاق و تخلق به اخلاق برگزیدگان.. صورت نبندد.. بنابرین کتابی مشتمل بر تحقیق احوال و خلاصه اقوال ... نوشته شود ... در تحریر این کتاب که مسمی به خلاصة الحیوان است و مرتب بر یک فاتحه و دو مقصد و یک خاتمه.

انجام: و گیاهی که در راه مسافران بادیه مانع از وصول مقصود می‌گردند.

چاپ: اسلام آباد، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، تصحیح عصمت نسرین، ۱۳۸۴ش.

[الذریعة ۲۲۶/۷؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۳/۳؛ فرهنگ ایران زمین سال ۷ دیباچه مختصر فی ذکر بعض الحکماء الیونانیین و الملیین ص ۵؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۳/۳؛ دنا ۹۵۱/۴-۹۵۲ (۱۶ نسخه)]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰ ـ د

آغاز: بسمله. اما بعد و این مجملی از اعتقاد فلاسفه دهریه مذکور میگردد و مخفی نماند که معتقد دهریه آنست که عالم منحصر است بمحسوسات (دیباچه و سده فتح نخستین فاتحه را ندارد)؛

انجام: این بود آنچه از روی اتاریخ الحکمای حنی ابن اسحق و جمال الدین ابوالحسن علی بن یوسف قفطی و طبقات الاطبای سعدی خزرجی و تاریخ الحکمای شهر زوری گفته آمد الحمد الله اولا و آخرا و باطنا و ظاهرا (اللهم اغفر لمؤلفه و کاتبه و قاریه بمحمد و آله)

عنوان مطالب که در نسخه ما دیده می‌شود: فتح چهارم در ذکر خالصه اقوالی که در بیان ابتدای ظهور صناعت در کتب قدما مسطور است (ص۱۶)، فتح پنجم در ذکر حدود و لایت یونان (۴۵)، مقصد اول ذکر حکمای پیش از محمد (۵۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۰گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۲۵]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴۹ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۱۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۰۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۴۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۲۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: ابوالفضل فیضی دکنی و

میرزا نصیر در ۱۰۳۶ق به او بخشیده بود؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۳۹۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۸

دارای مقدمه و مقصد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۷- ۱۰۴]

۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جا: بندر سورت (احتمالاً - هند)؛ وقف‌نامه به خط میر حسینا فرزند میرابراهیم حسینی قزوینی تبریزی که تولیت را به اخوی خود (احتمالا سید حسن) تفویض نموده؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۹۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شیوه هندی، بی‌کا، تا: ۶ شعبان ۱۰۵۳ق؛ پس از برگ اول یک یا دو برگ افتاده؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۹۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۱۷ - ۵۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ مصحح؛ تملک: کرم بن کریم (ظاهراً) سیچقان ئیل ۱۲۹۳؛ مهر: «علی اصغر بن ابراهیم محمد ۱۲۹۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ (۱۵۹پ-۳۱۷ ر)، ۱۸سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۲۷۳]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۲۷/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، تا: ربیع الثانی ۱۰۶۷ق، کاغذ: ترمه سمرقندی کبود، جلد: میشن تریاکی، ۲۱ سطر [ف: ۵ - ۲۳۶]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** که موجب نظام سلسله موجوداتست جریان یافته و نظر ...

تا اوایل حال سقراط را دارد یعنی تا اوایل مقصد اول؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه پارچه بنفش، ۲۹۱گ، ۱۸ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۶ - ۴۷۲]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۲۷

آغاز: برابر **انجام:** بعد از اداء وظائف ضیافت فیثاغورس را.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۴۸گ، ۱۳سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶/۴سم [ف: ۷ - ۷۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۵-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۶۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** به زندگانی ابد رسیدم و فی بعض الروایات و عند ما وجدت الموة عرفت کیف ینینی لی ان اعیش یعنی بعد از وجدان موت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب کم کار؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری حنایی، جلد: فرنگی قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۷/۳سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۴۰۳]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲گ (۱۳۱ر-۲۱۲ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۵ - ۳۲۴]

۱۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۶۵/۳

آغاز: برابر

خط:نسخ،کا:علی بن عبدالله طبسی گیلکی، تا: ۲۶ شعبان ۱۲۱۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۸۹/۱-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۶۳۲ (گنج ۲/۴۷۰)؛ خط: نستعلیق پخته، کا: میر عبد سید بن میر عزیز مرغینانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ ۸گ (۵-۱۳) [عکسی ف: ۲ - ۱۱۱]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۸/۳-ف

نسخه اصل: ملی تبریز ش ۳۲۹۶؛ بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۲۴۵ق [فیلمها ف: ۲ - ۷۸]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از جمله آن مسائل یکی آن بود که فیثاغورس حکمت و حق را یک چیز

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: عبدالرحمن افندی لبقی زاده؛ جلد: مقوایی، ۱۵۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۷ - ۲۰۲]

۱۸. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۲۶

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: - ۱۰۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح، مجدول؛ ۲۳۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۱۹]

● **خلاصة الحیاة (منتخب)** / تراجم / فارسی

xolāsat-ol hayāt (mn.)

تتوی، احمد بن نصرالله، - ۹۹۶ ؟ قمری

tatavī, ahmad ebn-e nasr-ol-lāh (- 1588)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۶۶

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ ۳ص (۳۵۱-۳۵۳) [مختصر ف: ۸۱۰]

← خلاصة الحیوان ﴿ خلاصة الخمسة
← خلاصة الحیوان ﴿ خلاصة الحیات فی احوال الحکماء و الاعیان

● خلاصة الخلاصة = علم الحدیث = علوم الحدیث = الخلاصة فی اصول الحدیث = شرح الخلاصة فی اصول الحدیث = درایة الحدیث / درایه / عربی
xulāṣat-ul xulāṣa = ʻilm-ul ḥadīṯ = ʻulūm-ul ḥadīṯ = al-xulāṣa fī usūl-il ḥadīṯ

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ – ۸۱۶ قمری
jorjānī, ʻalī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

وابسته به: الخلاصة فی معرفة الحدیث = مختصر فی اصول الحدیث؛ طیبی، حسین بن محمد (–۷۴۳)

رساله کوتاه و در واقع تلخیصی است از کار حسین بن محمد طیبی در علم حدیث و اصطلاحات آن؛ شامل یک «مقدمه» و چهار «باب»: المقدمه: فی بیان اصوله و اصطلاحاته؛ باب ۱. اقسام الحدیث و انواعه، در سه فصل؛ ۲. الجرح و التعدیل، در دو فصل؛ ۳. تحمل الحدیث؛ ۴. اسماء الرجال. کشف الظنون (ج ۱ص ۴۷۲) از آثار میرسید شریف حاشیه بر «خلاصة فی اصول الحدیث» شرف الدین حسن طیبی را ضبط کرده که با اسلوب این رساله وفق نمی‌دهد. به هر صورت این رساله با «خلاصه در اصول حدیث» شرف الدین طیبی قریب العبارات است و می‌نمایاند که این رساله خلاصه و تنقیح کتاب طیبی باشد. این رساله با اسامی گوناگون ثبت شده و برخی آن را از سید شریف جرجانی دانسته‌اند ولی در صورت عناوین و مباحث رساله یکی است.

آغاز: بسمله هذا مختصر جامع لمعرفة علم الحدیث مرتب علی مقدمة و مقاصد المقدمة فی بیان اصوله و اصطلاحاته المتن هو الفاظ الحدیث التی یتقوم بها المعانی السند اعم من ان یکون قول الرسول صلی الله علیه او الصحابی

انجام: و البیهقی ولد سنة احدی اربع وثلاثین و ثلاثمائة و ثمانین و ثلاثمائة و مات بنیشابور سنة ثمان و خمسین و اربعمائة تمت المقدمة الشریفة الشریفیة ...

چاپ: اسکندریة، دار الدعوة، ۱۴۰۳ق، تحقیق فؤاد عبدالمنعم احمد، ۹۴ص؛ ریاض، دارالرشید، ۱۴۰۷ق، تحقیق علی زوین، ۲۰۷ص، با عنوان «رسالتان فی مصطلح الحدیث للجرجانی و الکافیجی»

[کشف الظنون ۷۲۰/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۷۲/۲؛ دنا ۹۵۲/۴ (۱۱ نسخه)؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۴۴/۱ و ۲۴۵/۱]

شرح و حواشی:

۱– الحضایر القدسیة فی شرح اصول الحدیث المصطفویة؛ همامی، احمد بن احمد (–۹)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۹۹۷ق؛ واقف: حاج عماد فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ نخودی، ۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۷ – ۲۹۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲۰
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۷ق؛واقف:فهرستی؛۸گ،۱۵سطر،اندازه:۱۱×۱۸سم[ف:۶- ۶۰۲]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۷۷/۱-۳۱/۱۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: بدر بن عاقل محمدبن نصر الله بن مبرد، تا: شنبه ۸ ذیحجه ۹۹۸ق؛ مجدول، محشی به نقل از کتب و افراد مختلف از جمله شرح البخاری للعلامة الکرمانی و «زکریا»؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۵ – ۲۴۳۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۲۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** سنة ثلاث و ستین و اربعمائة، و الله اعلم بالصواب و بیده مفاتیح الابواب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر [ف: ۵ – ۳۴۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۱۱/۲
آغاز: المقدمة فی معرفة انواع علم الحدیث و هی عشرون نوعاً الاول اشتراط الاسناد و هی شی عظیم؛ **انجام:** هل هو اخبار او انباء فالجمهور علی انه اخبار ثم الاحادیث جمع احدوثة و هو ما یحدث به.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۱۱پ–۱۱۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۸ – ۱۵۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۱/۴
آغاز و انجام: برابر؛ المسماه بالخلاصه لمیر السید الشریف الجرجانی
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۸سم [ف: ۱۶ – ۴۱۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۷۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا، ۱۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۸سم [ف: ۲۷ – ۲۹۴]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۶۴/۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه عارف نوشاهی – اسلام آباد پاکستان؛ خط: نسخ، کا: نصرالله بن عبدالسلام، تا: ۱۳ جمادی الاول ۱۱۱۲ق؛

مصحح، محشی؛ ۱۲ص(۳۰-۴۲) [عکسی ف: ۶ - ۸۵]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۶۵

نسخه اصل: کتابخانه عارف نوشاهی - اسلام آباد پاکستان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ با یادداشت مفصلی در گونه‌های مختلف تحمل و روایت حدیث آمده؛ ۲۴ص [عکسی ف: ۶ - ۸۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۲۰۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غرجستانی، حسین بن حسینی، تا: قرن ۱۳، جا: مدرسه سلطانیه؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا، ۶گ (۱پ- ۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۲]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۴۹/۲-۵۵/۱۲۹

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛خط:تحریری،بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۹۲۱]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله تعالی مفیض الجود و الصلاة و السلام علی نبیه محمد أفضل الناس فی الوجود و علی آله الطاهرین و صحبه الطیبین.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۶۳پ-۷۲ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷ - ۱۵۱]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۰۵/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «منه مد ظله، سماع»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور آبی، ۱۰گ (۲۳۶پ-۲۴۶پ)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۲۵۰]

● **خلاصه خلاصة التواریخ** / تاریخ جهان / فارسی

xolāse-ye xolāsat-ot tavārīx

تویسرکانی، محمد امین بن محمد یوسف، ق۱۳ قمری

toyserkānī, mohammad amīn ebn-e mohammad yūsof (- 19c)

وابسته به: خلاصة التواریخ = تاریخ سلاطین؛ یزدی، محمد رضا بن محمد هاشم (-۱۳)

خلاصه خیلی فشرده‌ای است از خلاصة التواریخ یزدی، در این خلاصه تاریخ عمومی جهان و تعداد پادشاهان هر سرزمین و مدت سلطنت هر سلسله بدون فصل‌بندی از آغاز جهان تا اواخر قاجاریه ذکر شده است. بخش‌های اخیر کتاب که به دودمان قاجاریه مربوط می‌شود نسبتاً مفصل‌تر از بخش‌های دیگر می‌باشد و در این قسم شرح حال بعضی از علمای عصر قاجاری و نیز وقایع بابیه ذکر شده و در خاتمه هم بعضی عجایب و غرایب و معرفت عیون و جزایر و بلاد و جبال و علم فراست آورده شده است. «خلاصة التواریخ» تألیف هادی بن محمد رضا یزدی است که آن را در روزگار محمد خان ماکوئی فرمانده یزد نگاشته است و اندکی پس از مرگ او (۱۷ ذیحجه ۱۲۷۱ ق / اوت ۱۸۵۵ م) به انجام رسانده است (ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری، ج ۲، ص ۶۸۴). در فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۴۱۴۹/۶) یک نسخه و در فهرست نسخ خطی کتابخانه مرعشی سه نسخه به شماره‌های (۳۵۲۳ و۶۲۳۱ و ۷۲۴۸) از «خلاصة التواریخ» معرفی شده لکن آغازی که برای آن در هر دو فهرست نقل شده با آغاز نسخه ما «خلاصة خلاصة التواریخ» همسان می‌باشد، در الذریعه (۲۲۳/۷) نیز «خلاصة التواریخ» ذکر شده که مؤلف و آغاز کتاب مغایر با کتاب مذکور می‌باشد، استوری نیز نسخه‌ای از «خلاصة الخلاصة التواریخ» در کتابخانه ملی تبریز به شماره ۳۹۳ و مجهول المؤلف نشان داده است (ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری، ج ۲، ص ۶۹۳). آیا «خلاصة التواریخ» یزدی همان «خلاصة خلاصة التواریخ» تویسرکانی است یا مغایر هم و آیا نسخه ما با نسخه کتابخانه ملی تبریز کتاب واحدی هستند یا نه؟ نیاز به رؤیت نسخه‌ها و مطابقت آنها دارد. (صدرائی خوئی)

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۶۵

آغاز: غوالی لالی حمد بی حد و منتها که غواصان بحار دانش از عهده اندکی از آن برنیایند و زواهر جواهر و ثنای بیرون از عدو احصا که جوهریان بصیر فصاحت از ذکر عشر معشار آن به اعتراف نمایند؛ **انجام:** و دیر غضب کردن و زود زایل شدن آن، پس هرگاه ببینند کل واحد از مذکر و مؤنث را که حاصل شده است او را هیأتی که مشابه باشد به هیات آن دیگر، می‌باید حکم کنند به آنچه مقارن باشد با آن هیأت.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۷۴ق؛ جلد: مقوایی، ۸۰گ، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۷۲]

● **خلاصه خلاصة الحساب** / ریاضیات / فارسی

xolāse-ye xolāsat-ol hesāb

کبودرآهنگی، محمد رضا بن علی رضا

kabūdar-āhangī, mohammad rezā ben ʻalī rezā (-)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

رساله‌ای است در حساب که مؤلف برای آخوند ملا محمد میرزا نگاشته در وقتی در نزد او خلاصة الحساب شیخ بهایی را می‌خواند و چون آن کتاب مشکل می‌نمود ملامحمد از مؤلف خواست که رساله‌ای آسان‌تر به فارسی بنویسد. این رساله در یک «مقدمه» و دو «باب» و «خاتمه» مرتب شده است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۵۳/۶

آغاز: بسمله الحمدلله الذی تعالی من العلل و المعلولات و تقدس عن لوازم الاعداد و المحاسبات و تنزه من ان یحیط به العقول و الادراکات؛ **انجام:** دون عشرها الیها تهتدی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف مخ]

← خلاصه خلاصه زیج سلطانی ≻ خلاصة الخلاصه سلطانی

● خلاصة الخلاصه سلطانی / هیئت / فارسی

xolāsat-ol xolāse-ye soltānī

وابسته به: زیج الغ بیک = زیج گورکانی = زیج جدید سلطانی = زیج سلطانی گورکانی؛ الغ بیک، محمد بن شاهرخ (۷۹۶-۸۵۳)

اهدا به: ابوسعید بهادر گورکانی

رساله مختصری است بدون خطبه و دیباچه در اعمال زیج جدید گورکانی، از ناشناس که از مقدمه برمی‌آید چندی در کابل می‌زیسته. در یک «مقدمه» و سه «مقاله» و «خاتمه» و «فصل»هایی در میانه: مقاله ۱. طریق وضع بعضی جداول زیج و استخراج تقاویم کواکب از آن؛ ۲. صنعت اسطرلاب؛ ۳. صفت کره و معرفت اعمال غریبه و خواص کره؛ خاتمه در بعضی نکات و لطایف این فن و تحقیق سمت قبله بلاد به طریق مختلف از اسطرلاب و غیره.

آغاز: بسمله، و این رساله موسومه بخلاصة الخلاصه سلطانی در اعمال زیج جدید گورکانی

انجام: رساله بتطویل انجامد و ممل گردد و این رساله را بر همین اختصار نمودیم والحمدلله رب العالمین

[دنا ۹۵۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۸/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۸ جمادی الاول ۱۱۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۴۹]

← خلاصة الخمسة ≻ چهل بابی

● خلاصة الخمسة / شعر / فارسی

xolāsat-ol xamse

ظاهراً غیر همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۳۲

کا: یار محمد هروی، تا: ۹۲۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۵۸گ، اندازه: ۱۳/۳×۲۲/۶سم [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۴۰-ف

نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی. کتاب در دیباچه «خلاصة الخمسة» نامیده شده ولی نویسنده آن در پایان آن را انتخاب خمسه خوانده است؛ بی‌کا، تا: آغاز محرم ۹۳۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۸]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۸۳

در سی و سه باب؛خط:نستعلیق، کا: محمد کاتب برزه، تا: جمادی الثانی ۹۶۷ق، جا: غوریان؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۴۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۷۶

گزیده ایست از پنج گنج نظامی از هفت پیکر تا اسکندرنامه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۲گ، ۱۱ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۷۶۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۵/۱۴-ف

نسخه اصل: نسخه آقای بنی آدم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲ - ۱۶۲]

۶. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۲۰/۱

گزیده از پنج گنج نظامی در ۳۷ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۵ق، قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۳۸]

۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۰

خط: شکسته، کا: محمد شفیع، تا: محرم ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: خانبالغ [نشریه: ۲ - ۷۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷۶/۲-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۵۳۹۸ (همان دو جا). در ۳۷ «باب» و دیباچه‌ای به نثر، گزیده پندهاست از «پنج گنج» نظامی گنجه‌ای، شماره باب‌ها در نسخه‌ها یکسان نیست. برخی ۳۰ و برخی ۳۵، ۳۶ و ۳۷ است. باب‌ها نیز در نسخه ها جابجا هستند با برخی ۳۵، ۳۶ و ۳۷ است. باب‌ها نیز در نسخه‌ها جابجا هستند با سربندهای: در توحید، در نعت، در صدق، در صبر، در رزق، قناعت ... و نباید آن را با همتای او به نام «چهل باب» در آمیخت، که این یکی سروده‌های دیگران را نیز دربردارد [مشترک]؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ فهرست باب ها در (گنج ۱۶۰۸/۳ و مشترک ۶۹/۷) آمده است [عکسی ف: ۲ - ۱۱۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۷۳/۸-ف

نسخه اصل: آغاز و انجام پاره ای از نسخه‌های یوگسلاوی که یان بگدانویچ فیلم آنها را آورده است؛ در ۳۷ باب؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۱۱/۴

در سی و پنج باب؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن کربلایی محمد تقی سیستانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۶ - ۲۸۱]

← خلاصة الخمسه ≻ خلاصه خمسه نظامی

← خلاصة الخمسه ‹ خمسه نظامی گنجوی (منتخب)

● **خلاصه خمسه نظامی = انتخاب خمسه نظامی** / شعر / فارسی

xolāse-ye xamse-ye nezāmī = entexāb-e xamse-ye nezāmī

وابسته به: خمسه نظامی گنجوی = پنج گنج؛ نظامی، الیاس بن یوسف (۵۳۰-۶۱۴)

چاپ: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ش

بعضاً همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۴-ف

در سی و پنج باب با فهرست آنها در آغاز. اسعد افندی ش ۲۹۱۸؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد بن شیخ احمد، تا: ۱ ذیحجه ۸۸۳ق؛ ۴۹گ، ۱۲ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹/۹معیری

انتخابی است از پنج دفتر خمسه نظامی گنجوی بر حسب موضوع درسی و شش باب که در آغاز آن یک مقدمه در دو صفحه از گرد آورنده. فهرست ابواب کتاب بدین ترتیب است: در توحید، در نعت نبی علیه السلام، در صدق، در صبر، در فتح رزق، در قناعت، در فال نیک، در نصیحت خاص، در نصحیت عام، در مهابت پادشاه، در دولت، در خدمت، در التجا باصحاب دولت، در عدل و احسان، در کرم و سخان، در عقل و هنر، در رای و تدبیر، در آداب سخن، در خلق و تواضع، در طاعت و ریاضت، در اخلاص، در نگاه داشتن راز، در تحقیر سخن، در مکافات، در شناختن حدود، در ضعف پیری، در تسکین غم بامید راحت، در منع عیب، در زاری و تضرع، در مذمت بسیار خوردن، در منع خنده، در مذمت وطن، در ترک دنیا، در شکایت روزگار، در مراتب مرگ، در امثال دوستان؛ خط: نستعلیق خفی، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور قرمز، ۱۲۰ص (۱۵۰-۲۶۹)، ۱۵ متن و ۲۴ نیم سطر حاشیه (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸ - ۲۴]

۳. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

در سی و چهار باب؛خط:نستعلیق،بی کا، تا: ۹۵۲ق [نشریه: ۷ - ۵۶۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۴/۱

آغاز: ای همه هستی ز تو پیدا شده ×× خاک ضعیف از تو توانا شده؛ **انجام:** اعتمادی نمیکنم بر کس×× بر خدا اعتماد دارم و بس

نه هزار و پنجصد و بیست بیت است از مثنویات پنج‌گانه نظامی گنجوی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بهرام، تا: ۹۵۸ق؛ کاغذ: نخودی، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۳۲۵]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۸۰۴

آغاز: حمدله ... بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازم است؛ **انجام:** اعتمادی نمی‌کنم بر کس ×× به خدا اعتماد دارم و بس

در دیباچه گوید: من آن را در ۳۵ باب بر حسب موضوعات اخلاقی کوتاه کردم؛ خط: نستعلیق، کا: میرعلی حسینی، تا: ۹۸۰ق؛ مجدول؛ تملک: بهمن میرزا پسر عباس میرزا قاجار در ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری مشکی، ۴۴گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۸۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۰۴/۵

آغاز: بعد از ادای وظایف شکر و حمد الهی و لطایف صلوات و سلام نامتناهی بر حضرت اقدس رسالت پناهی ... اما بعد تعلیم کتب ائمه دین بمطالعه کلمات حکمت آمیز و تامل و تفکر؛ **انجام:** آن کس که ز خون خود نترسد ×× از کشتن نیک و بد نترسد / هر خانه که بی چراغ باشد ×× زندان بود ار چه باغ باشد

گزیده موضوعی منظومه‌های نظامی است: «مثنوی چند از گفتار ... نظامی گنجوی ... که مشحون است از مواعظ و حکم و مملو از نصایح و امثال عجم مانند درر و لالی از بحور خمسه استخراج نموده شده. از نام مؤلف نشانی در هیچ یک از نسخه‌ها نیامده است. اما کهن‌ترین نسخه شناسایی شده آن در کتابخانه اسعد افندی نگهداری شده است. در مقدمه از سی و شش «باب» نام برده شده اما متن کتاب سی و هفت باب دارد: ۱. توحید، ۲. نعت، ۳. صدق، ۴. صبر، ۵. عشق، ۶. صبر، ۷. قناعت، ۸. فال نیک، ۹. نصیحت خاص، ۱۰. نصیحت، ۱۱. سیاست، ۱۲. صف، ۱۳. التجا به اهل دولت، ۱۴. عدل، ۱۵. سخا، ۱۶. عقل و سر، ۱۷. رای و تدبیر، ۱۸. ادرار سخن، ۱۹. تواضع، ۲۰. ریاضت، ۲۱. اظهار اخلاص، ۲۲. نگاه داشتن راز، ۲۳. تحقیر، ۲۴. مکافات، ۲۵. شناختن، ۲۶. تبری، ۲۷. منع عیب، ۲۸. تسکین غم، ۲۹. تضرع و خواری، ۳۰. مذمت بسیار، ۳۱. مدخ و ذم زمان، ۳۲. منع خنده، ۳۳. مذمت طین، ۳۴. فواید، ۳۵. شکایت فقیر، ۳۶. امثال. نسخه‌ها در تعداد ابیات و ابواب و تقدیم و تأخر مطالب تفاوت‌هایی با هم دارند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵گ (۹۰پ-۱۰۴پ)، سطور چلیپایی و معمولی (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲ - ۵۹۸]

۷. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۹۷/۲

در دو بخش یکی در ۲۴ باب دومی عنوان باب دوم دارد و میرسد تا بباب سی و هفتم و از میانه افتاده و این دو باید یکی باشد. گزیده‌ای است از پنج گنج نظامی؛ خط: نستعلیق، کا: عماد بن غیاث الدین،تا:قرن۱۱؛جلد:تیماج تریاکی،قطع:ربعی[نشریه:۳-۴۱۳]

۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۱

آغاز: بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازم است که بعد از قرائت قرآن ...

منتخبی از خمسه نظامی گنجوی، در ۳۷ باب تنظیم شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۳۵]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۱/۴

آغاز: بر اصحاب دولت و ارباب حکمت لازم و متحتم که بعد از قراءت فکرحی قدیم و تلاوت قرآن کریم؛ **انجام:** چو وقت آمد نهد بر فرق شاهی.
از نظامی گنجوی، نزدیک به ۱۲۰۰ بیت، در ۳۷ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۴۰ر–۵۳ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۴/۴سم [ف: ۸ - ۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با دو سرلوح، با یادداشت محمد حسین شعاع الملک، در سه‌شنبه ۱۷ شوال ۱۳۴۸؛ مهر: مرتضی الموسوی؛ تملک: ملاهاشم فرزند ملک اسد الله در ۶ محرم ۱۱۸۷؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۴۳گ، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۵۳]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۲۰

آغاز: بسمله، الحمد لله العالمین و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و اله اجمعین اما بعد؛ **انجام:** اعتمادی نمیکنم بر کس ×× بر خدای اعتماد دارم و بس
در سی و پنج باب به شرح زیر: ۱. توحید، ۲. نعت نبی، ۳. صدق، ۴. صبر، ۵. زرق، ۶. قناعت، ۷. فال نیک، ۸. نصیحت، ۹. نصیحت عام، ۱۰. مهابت از پادشاه، ۱۱. صفت دولت، ۱۲. التجا به اصحاب دولت، ۱۳. عدل و احسان، ۱۴. کرم، ۱۵. عقل و هنر، ۱۶. رأی و تدبیر، ۱۷. آداب صحبت، ۱۸. تواضع، ۱۹. طاعت و ریاضت، ۲۰. اظهار اخلاص، ۲۱. نگهداشتن راز، ۲۲. تحقیر دشمن، ۲۳. مکافات، ۲۴. شناختن حدود، ۲۵. پیری، ۲۶. تسکین غم، ۲۷. منع عیب، ۲۸. تضرع، ۲۹. بسیار خوردن، ۳۰. منع خنده، ۳۱. مذمت طعن، ۳۲. ترک دنیا، ۳۳. شکایت روزگار، ۳۴. هراس بودن، ۳۵. امثال و داستان؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۲۷ق؛ جدول دور سطور زر و آبی، میان مصاریع دو جدول زر و سیاه؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ۴۰گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۵۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶۵/۲۲

شامل دیباچه نثر و انتخابی از پنج دفتر خمسه که بر حسب موضوع در ۳۶ باب نوشته شده؛ کا: محمد معصوم، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: سمرقندی الوان، جلد: میشن سیاه، ۳۱گ (۶۲۷–۶۵۷)، ابعاد متن: ۱۱×۲۲، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۸ - ۴۲۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۱۹

آغاز: حمدلله ... اما بعد. بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازمست که بعد از قرائت قرآن قدیم و تلاوت فرقان کریم سماع احادیث رسول و کتب ائمه دین و مطالعه کلمات حکمت آمیز ... (سپس فهرست) ... باب اول در توصیه. ای همه هستی ز تو پیدا شده ×× خاک زمین از تو توانا شده؛ **انجام:** رفتی تو از این عذاب رستی ×× در بزم که آرام نشستی / جاوید بهشت جای بادت ×× جان در حرم خدای بادت. تمت الخلاصه ...
شامل: باب ۱. توصیه، ۲. نعت، ۳. صدق، ۴. صبر، ۵. رزق، ۶. قناعت، ۷. فال، ۸. نصیحت خاص، ۹. نصیحت، ۱۰. مهابت پادشاه، ۱۱. دولت، ۱۲. التجا، ۱۳. عدل ... باب ۳۰. شکایت از روزگار؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ مهر: نصرالله تقوی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۸گ، ۱۴ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۲۳۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۰۳/۱

آغاز: شیخ نظامی ابن یوسف ... وفاتش در سنه ۶۶۰ ست و ستمائه اتفاق افتاده و در گنجه مدفونست رحمة الله علیه. بسم الله الرحمن الرحیم ×× هست کلید در گنج حکیم/ پیش وجود همه آیندگان ×× پیش بقای همه پایندگان؛ **انجام:** حکایت: مسجد[یئی] بسته آفات شد ×× نام ز کوی خرابات شد ... همت از آنجا که نظر کرده بود ×× گفت جوابی که در آن پرده بود / کاین روش ...
شامل بخشی از خلاصه مخزن الاسرار نظامی گنجوی است. در آغاز نسخه، شرح حال کوتاهی در خصوص نظامی گنجوی آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی،۱۴گ(۱–۱۴)،۱۷سطر،اندازه:۱۰×۱۷سم [ف: ۴۰ - ۳۵۵]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶۴/۵

آغاز: بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازمست؛ **انجام:** فلک چون کارسازیها نماید×× نخست از پرده بازیها نماید.
سی و هفت باب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن، تا: ۱۲۷۰ق؛ نسخه ناقص است و کاتب بعضی از بخش‌های آن را حذف کرده و تا باب بیست و هفتم «در تسکین غم و الم بامید راحت» می‌باشد؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۳گ (۵۸–۱۰۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۴۴۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۵۴

آغاز: آغاز مقدمه: بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازم است که بعد از تلاوت قرآن قدیم ... آغاز: ای همه هستی ز تو پیدا شده؛ **انجام:** بآهستگی کار عالم بر آر ×× که در کار گرگی نیاید بکار
در ۳۷ باب؛ خط: نستعلیق، کا: علی منظوری، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: مقوا نازک فرنگی، جلد: مقوا، لفاف سیاه، ۷۴ص، ۱۴ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۳/۵سم [ف: ۸ - ۶۴]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۶۵/۶–۵۸/۱۱۵

آغاز: وله، دولت سبب گره گشائیست ×× فیروزی خاتم خدائیست / امشب شب قدر است شتاب ×× قدرست تو قدر خویش دریاب
تلخیصی است از خمسه نظامی (پنج گنج) که به دست عالم گمنامی صورت گرفته است. بخش‌های موجود در نسخه حاضر عبارتند از: باب ۸ نصیحت خواص، ۹. نصیحت عام، ۱۰. مهابت پادشاه، ۱۱. ندارد، ۱۲. خدمت، ۱۳. التجا به اصحاب دولت، ۱۴. عدل و احسان، ۱۵. کرم و سخاوت، ۱۶. ندارد، ۱۷. رای و تدبیر، ۱۸. آداب سخن، ۱۹. خلق و تواضع؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛

۷گ (۳۹-۴۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۶۲]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۸۴

آغاز: بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازمست که بعد از تلاوت قرآن کریم و فرقان قدیم و استماع احادیث رسول؛ **انجام:** برگذشتیم ازین رباط کهن ×× گو فلکرا هر آنچه باید کن.
صورت اتمام یافت کتاب خلاصه خمسه شیخ نظامی علیه الرحمه.
برگزیده‌ای است از خمسه یا پنج گنج نظامی که گزینش‌گر «آن را از بحور خمسه چیده و جمع کرده و بر سی و هفت قسم کرده و آن را بخلاثة الخمسه مسمی» گردانیده است، ولی در فهرست سی و پنج باب ذکر شده است و نسخه به باب سی و چهارم ختم می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح، مجدول؛ واقف: ابوالفضل شاهرخی، دی ۱۳۴۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۹ - ۱۱۸]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۰۱/۱۳

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقین و الصلاة و السلام علی ... اما بعد بر اصحاب دولت و ارباب مکنت آن که بعد از قرائت قرآن کریم ... در مطالعه کلمات حکمت‌آمیز تأمل؛ **انجام:** زین گنج که رایگان گشادم ×× دارید بدعای خیر یادم
در سی و شش باب؛ خط: نستعلیق، کا: شاه حسین صدرالدین محمد، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، اندازه: ۹/۸×۲۶سم [ف: ۸ - ۲۷۹]

۲۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۸۳/۳ حکمت

در سی و هفت باب در مواضیع عرفانی و اخلاقی و گزیده شعرهای او در این موضوعات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۵۸]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۵۵/۲۵

فهرست ابواب کتاب بدین ترتیب درج شده است: در توحید، در نعت نبی علیه السلام، در صدق، در صبر، در فتح رزق، در قناعت، در فال نیک، در نصیحت خاص، در نصحیت عام، در مهابت پادشاه، در دولت، در خدمت، در التجا باصحاب دولت، در عدل و احسان، در کرم و سخان، در عقل و هنر، در رای و تدبیر، در آداب سخن، در خلق و تواضع، در طاعت و ریاضت، در اخلاص، در نگاه داشتن راز، در تحقیر سخن، در مکافات، در شناختن حدود، در ضعف پیری، در تسکین غم بامید راحت، در منع عیب، در زاری و تضرع، در مذمت بسیار خوردن، در منع خنده، در مذمت وطن، در ترک دنیا، در شکایت روزگار، در مراتب مرگ، در امثال دوستان؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶ - ۶۹۱]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۶/۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× هست کلید در گنج حکیم / فاتحه فکرت و ختم سخن ×× نام خدایست بر آن ختم کن؛ **انجام:** قعر چه بگزید هو کو عاقل است ×× زانکه در خلوت صفاهای دل است
در سی و پنج باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۲گ (۷۱ر-۱۰۲پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۶ - ۴۵۲]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۴۴

آغاز: بر اصحاب دولت و ارباب مکنت واجب و لازم است که بعد از قرائت قرآن قویم و پس از تلاوت فرقان قدیم ... بسم الله الرحمن الرحیم ×× نسخه سرلوحه نام کریم؛ **انجام:** جوان گر به دانش بود بی نظیر ×× نیاز آیدش سوی گفتار پیر / به آهستگی کار عالم برآر ×× که در کار تندی نیامد به کار
این نسخه ۳۷ باب دارد؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱ص (۴۱۳-۴۴۳)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۲۹]

● خلاصة الدعوات / دعا / فارسی

xulāṣat-ud da‘awāt

سبزواری، محمد کاظم بن محمد علی، ق۱۲ قمری

sabzevārī ‹mohammad kāzem ebn-e mohammad ‘alī (-18c)

از روی کتاب‌های مجلسی و «سفینة النجاة» علی اصغر قزوینی و «مفاتیح النجاة» محمد باقر خراسانی ساخته در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه»: باب ۱. مستحبات و تعقیبات نمازهای پنج‌گانه؛ ۲. ادعیه و آداب شب و روز جمعه؛ ۳. ادعیه انواع کوفت‌ها و علت‌ها و طریق استشفا؛ ۴. حزرهای جهت دفع شیاطین و جور سلاطین؛ ۵. ادعیه جهت گم‌شده و گریخته و سختی‌ها و محنت‌ها؛ ۶. ادعیه جهت دفع غم و الم؛ ۷. آداب خلاصی از قرض و فقر؛ ۸. آداب سفر و زناشوئی؛ ۹. اعمال ماه رجب و شعبان و رمضان و بقیه ماه‌ها؛ ۱۰. دعاهای مناسب همه وقت؛ ۱۱. بعضی دعاهای جامعه مفیده؛ ۱۲. ادعیه مأثوره و طریق استخاره؛ خاتمه: در دعاهای سریع الاجابه و زیارتها.
آغاز: خلاصه حمد و سپاس بیقیاس خالقی را سزاست که در ذات یکتا و در صفات بی همتاست.
[دنا ۹۵۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۳۱/۷]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۶۴۸

آغاز: سرادقات عنایات عالم امکان خلعت ایجاد و عرفان پوشیده و به اشارات آیات دعا ... پس بنابراین جمعی ... از این داعی ابن محمد علی محمد کاظم سبزواری التماس نمودند؛ **انجام:** و برگهای درختان لعنت ایزدی ... بر ادعای دین سید المرسلین و معاندین آل طاهرین او باد برب العباد. تألیف در ۱۰۰۴ (درخاتمه تاریخ دارد).
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد نصیر هزارجریبی چهاردانگه‌ای استرآبادی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ رجب ۱۲۲۵ق؛ افتادگی:

آغاز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: روغنی مشکی، ۲۲۰گ، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۸۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳۱

آغاز: برابر **انجام:** و شیطان لعین را بر او و دعا دست نباشد ببرکت این دعای بزرگوار و شرحش بسیار است اما مختصر شد.

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۴۰]

● **خلاصة الدعوات** / دعا / عربی

xulāṣat-ud da‘awāt

مرتضی قلی بن حسنقلی، ق۱۲ قمری

morteza qolī ebn-e hasanqolī (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۷۴ق

در یک «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه».

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۰۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی سمع لمن دعاه

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [اوراق عتیق: ۱ - ۲۴۵]

● **خلاصة الدعوات** / دعا / فارسی

xulāṣat-ud da‘awāt

طباطبائی سنگلجی، محمد بن صادق، - ۱۳۳۰ قمری

tabātabā’ī sangelajī, mohammad ebn-e sādeq (- 1912)

مجموعه‌ای است از دعوات و طلسمات.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۲-طباطبائی

آغاز: بسمله روایت کرده‌اند از حضرت ... که روزی جبرئیل به نزد آن حضرت آمد ... ای حبیب من این آن است که سایه هفتم عرش نقش کرده‌ام؛ **انجام:** اغفر لی ما لا یعلمون و لا تواخذنی بما یقولون و اجعلنی خیراً مما یظنون

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۱۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۴ - ۲۱۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۲ ط

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: - ۳۳۵]

● **خلاصة الدعوات** / دعا / عربی و فارسی

xulāṣat-ud da‘awāt

مشتمل است بر سوره‌های یس و فتح، دعای کمیل، دعای حجب و دعای ایام و ساعات، دعای ماه رجب، شعبان و رمضان، دعای طمطام منقول از حضرت علی(ع) و ادعیه دیگر منقول از امام زین العابدین و سایر ائمه علیهم السلام، ادعیه دیگر منقول از سید بن طاوس و تعقیبات مشترکه و مختصه نمازهای یومیه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۹۰

آغاز: بسمله، یس و القرآن الحکیم انک لمن المرسلین؛ **انجام:** خدایتعالی در روز قیامت نظر رحمت بسوی ایشان نمیکند از ایشان است هرکه نخرد گر بقسم و نفروشد بگر بقسم

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ اهدایی: رهبری، تیر۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۸۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۵۶]

● **خلاصه دین** / کلام و اعتقادات / فارسی

xolāse-ye dīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۰۵

بی‌کا، بی‌تا، به دستور داراب بن دستور؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۱گ، اندازه: ۱۴×۳۳/۱سم [رایانه]

● **خلاصة الذهب** / عرفان و تصوف / فارسی

xulāṣat-ud ḏahab

مجدالاشراف، محمد بن ابوالقاسم، ۱۲۴۶؟ - ۱۳۳۱ ؟ قمری

majd-ol-ašrāf, mohammad ebn-e ab-ol-qāsem (1831 - 1913)

رساله در معارف و بیان طبقات و احوال سالکان و عرفا در مراحل و درجات سلوک است. و در بیان سلسله ذهبیه رضویه است.

آغاز: بسمله - قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم سائل العلماء و خالط الحکماء و جالس الکبراء.

انجام: فارحمنا برحمتک و جد علینا بمغفرتک و اغفرلنا برحمتک یا ارحم الراحمین.

چاپ: ایران، شیراز، سنگی، وزیری کوچک، ۸۸+۲ص، به نفقه صدیق الاسلام ذهبی سلماسی، (تاریخ کتابت۱۳۲۲)

[دنا ۹۵۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۴/۳ و ۳۳۲/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاج سید محسن موسوی سپاهانی، تا: ۱۳۰۳-۱۳۰۵ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۷گ (۴۷پ-۷۳پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم[ف:۱۲-۲۵۹۳]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۲۷/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۸ جمادی الثانی ۱۳۰۵ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵گ (۶۳ر-۸۷ر)، ۱۵سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: - ۲۹۸]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۱۱

آغاز و انجام: برابر؛ قد فرغت من تحریر الرساله ... المسماة

بخلاصة الذهب من التعليقات ... المقلب بمجد الاشراف، الميرزا جلال الدين محمد الحسینی الشریفی الذهبی ... راقمه ... محمدرضا و یشلقی فی سنة ۱۳۱۹.
خط: نسخ، کا: محمدرضا ویشلقی، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۲۸گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۷۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ واقف: شمس الدین پرویزی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱-۱۲۹]

← خلاصه رساله ای در اخلاق ← المرموزات العشرون (خلاصه و ترجمه)
← خلاصة رسائل اخوان الصفا ← الرسالة الجامعة

● خلاصه رسائل اخوان الصفا (ترجمه) / فلسفه / فارسی

xolāse-ye rasā'el-e exvān-os safā (t.)
مؤلف: مقدسی، محمد بن نصر و دیگران.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۵۱۶
آغاز: باشد سرخ‌تر ... از آنکه شعاع آنجا بیشتر باشد ... الاذناب ... لطیف و خشک که؛ **انجام:** بالا میرود و لطیفتر می شود و دایره بالا زرد مینماید و آنچه بالاتر باشد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

● خلاصة الرشاد فی الدلالة علی منهج العباد / شرح حدیث / فارسی

xolāsat-or rešād fe-d delāla 'alā menhaj-el 'ebād
قزوینی، احمد بن محمد علی
qazvīnī, ahmad ebn-e mohammad 'alī
شرح حدیث نبوی است که مشهور به چهل حدیث است، این حدیث را شیخ صدوق در کتاب خصال از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند و آن حضرت از رسول خدا (ص) که به امام علی (ع) فرمود: یا علی هر که حفظ نماید از امت من چهل حدیث را ... و امام علی فرمود یا رسول الله خبرده مرا چه چیز است آن احادیث پس فرمود رسول اکرم بیان فرمودند حدیثی را که جامع اصول و فروع بود. مؤلف به درخواست بعضی از خواص مؤمنین آن حدیث را شرح نموده است و فقرات حدیث را در ابواب متعدد آورده و هر باب شامل چند فصل است: باب ۱. حدیث اول از پیامبر در پاسخ امیرالمؤمنین؛ ۲. حدیث در مورد وضو در پنج فصل (خاتمه باب در احکام صل و دارای دو بحث)؛ ۳. در مورد زکوة که در لغت عرب به معنی پاک کردن و در اصطلاح شرعی موجب تطهیر مال و صاحب مال است شامل پنج فصل؛ ۴. مورد ماه رمضان و روزه در پنج فصل.
آغاز: بسمله الحمد لولیه و الصلوة و السلام علی محمد صفیه ... و بعد چنین گوید احقر عبادالله عملاً و اکثرهم زللاً حقیر فقیر احمد بن محمد القزوینی ... در بیان شرح این چهل حدیث ... رساله را بخلاصه الرشاد فی الدلالة علی منهج العباد
[دنا ۴/۹۵۴؛ فهرستواره منزوی ۹/۲۸۰]

۱. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۴
آغاز: حدیث را مبعوث نمیگرداند خداوند عالم او را در روز قیامت از علما و فقها؛ **انجام:** و کسیکه ترک کند چیزی از آنها را ناقص می‌شود از فضیلت روز بقدریکه ترک کرده است از آن حقوق
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تا باب چهارم ذکر شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ، ۱۴ سطر (۶/۲×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: - ۱۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۸-۵/۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** وکسی که ترک نماید چیزی از آنها را ناقص می‌شود از فضل روزه به قدری که ترک کرده است از آن حقوق.
از آغاز تا حدیث چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای علامات بلاغ و تصحیح؛ جلد: تیماج کرم سیر، ۳۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۴۱]

● خلاص ترکیب الافلاک / هیأت / عربی

xalāṣ-u tarkīb-il aflāk
جوزجانی، عبدالواحد بن محمد، - ۴۳۸ قمری
jawzjānī, 'abd-ol-vāhed ebn-e mohammad (- 1047)
در شرح فصول احمد بن محمد بن کثیر فرغانی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۰۱
آغاز: بسمله، اللهم اعن خلاص ترکیب لافلاک فالف عبدالواحد بن محمد جوزجانی اما بعد فان اقسام العلوم الریاضیة و اعلاها؛ **انجام:** فی الازمان المتساویة متساویة، و ذلک ما اردنا ان نبین
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۶۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۵۵۹۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۵ص (۹۲-۱۰۶)، ۲۷ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۸ - ۳۴۷]

← خلاصة الرمل ← معین الرمل

● خلاصة الرمل / رمل / فارسی

xolāsat-or raml
منجم یزدی، جلال الدین محمد، ق۱۱ قمری
monajjem-e yazdī ‹jalāl-od-dīn mohammad (- 17c)

اهداء به: احمد خان حسینی
رساله‌ای است در رمل که شامل «مقدمه» و سه «باب» دارای فصول و «خاتمه»: مقدمه سبب نزول رمل؛ باب ۱. منسوبات بیوت و ترتیب دوایر در دو فصل؛ ۲. حالات و منسوبات اشکال و نقطه در چهارده فصل؛ ۳. در سه مقصد شامل فصول؛ خاتمه در انقلاب و میزان العمل و دوایر و محرمات و اختیارات امور مهم.
آغاز: بسمله حمد بیحد خالقی را که حمره شفق که منسوب باجتماع نورعشق است قلم قدرت فزای او بر تخته ظهور کشیده ودرود بیحد وبیعدد کاملان ... کمترین ابن عبدالله جلال الدین محمد یزدی انتخابی بتجربه از کتب ماتقدم نموده ... واین مختصر به خلاصة الرمل بر صفائح ظهور نگاشت ومقصد آنست که در بعضی اوقات سبب تذکار فقیر باشد در مجلس اعلیحضرت ... خان احمد الحسینی ... مشتمل بر مقدمه و سه باب و خاتمه ...
انجام: وچون این مختصر گنجایش زیاده ازین نداشت برین اکتفا رفت اگر سهوی واقع شده باشد عفو فرمایند وبنظر اصلاح درآورند اللهم وفقهم بالنبی وآله الامجاد.
[دنا ۹۵۵/۴ (۷ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۶۴
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ ذیحجه ۱۲۱۵ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۳-۴۹]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۷۰/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن میر زین العابدین مرندی، تا: ۱۲۳۳ق؛ ۱۸گ (۱-۱۸)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۵۹/۲-۱۰/۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ رجب ۱۲۴۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۲]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** جدول
خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالرحمن حمزوی موسوی شیرازی، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۲۸۰ق، جا: مشهد رضوی؛ قسمت اول کتاب را در ۲۱ شوال ۱۲۸۱ نوشته؛ مهر: کاتب «عبدالرحمن بن حبیب الله حمزوی موسوی»؛ کاغذ: فرنگی فستقی، ۷۳گ، ۱۲ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۰۶]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۱۶۸
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۶]

۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۴۹/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی بن حسن بن شعبان بن رجب بن محد خان، زمان احمد شاه قاجار، بی‌تا، جا: بلرک تنکابن؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۱۷سطر [ف: - ۲۴۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** منتهای بیوت مکرر طرح نمایند و باقی بر خانه‌ها عرضه کنند صاحب خانه منتهی به مطلوب آن شکل باشد چنانچه در این جدول نموده شد در صفحه آینده ... در استخراج اسم لسان للامر اول و سیزدهم.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۶ - ۷۶]

● خلاصه روضه رام / ادبیات / فارسی

xolāse-ye rowze rām

محمد حفیظ الله

mohammad hafīz-ol lāh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۹۸
آغاز: بسمله، حمد وافیه بخدای پاک و درود متکاثر بصاحب لولاک و نحباب سالم موسی خیر الانام؛ **انجام:** در گنبد و تقسیم مملکت بر فرزندان نمودند معالم باج حراست و الله اعلم بالصواب باتمام رسید خلاصه روضه رام.
بی کا، بی تا [رایانه]

● خلاصه روضة الشهداء / تاریخ معصومین / فارسی

xolāse-ye rowzat-oš šohadā'

زواره‌ای، علی بن حسن، ق ۱۰ قمری

zavvāre'ī, 'alī ibn-i hasan (- 16c)

وابسته به: روضة الشهداء؛ کاشفی، حسین بن علی (-۹۱۰)
خلاصه‌ای است از روضة الشهدای واعظ کاشفی به همان ترتیب اصل با تبدل باب به مجلس. مولف بر خلاف واعظ کاشفی در آغاز هر مجلس خطبه‌ای روان و ادبی در مدح دوازده امام انشاء می‌کند سپس، به نقل خلاصه عبارت کاشفی در آن مجلس می‌پردازد. عبارت‌های آن عین عبارت‌های روضه است و تلخیص وی فقط حذف برخی مطالب بوده و غیر از خطبه مجالس، مطلب دیگری اضافه نکرده است. مؤلف آن را به نام میرعبدالغفار ثانی نگاشته است؛ در ده «باب» و یک «خاتمه» که آن نیز نه فصل آن درباره ائمه نه‌گانه از صلب امام حسین است این کتاب به فرزند صاحب روضة الشهداء نیز نسبت داده شده است.
[الذریعة ۲۲۷/۷]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۴۷-۵۵/۱۲۷
آغاز: مجلس هفتم در ذکر شهادت حضرت امام حسین علیه السلام و اولاد و اصحاب او رضوان الله علیهم اجمعین الحمد لله

ذی العظمة و الکبریاء و الهیبة و الجبروت
از مجلس نهم شروع می‌شود و اوراقی از مجالس دیگر در لابلای نسخه موجود است که عنوان مجالس افتادگی دارد؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مجدول مذهب مرصع؛ ۶۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۵۴]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۶۲

آغاز: احسب الاسباب از کتاب روضة الشهداء روح الله روح مؤلفه ابدا انتخاب کرد وبعضی آیات و ... دراو ایراد بود وبر ده باب وخاتمه ترتیب داد و ... باب اول در ابتلای بعضی انبیا؛ **انجام:** با سرهای دیگر شهدا گرفته به اتفاق جابر بن عبدالله انصاری ... با سی سوار بدرقه ایشان نموده متوجه کربلا شدند و در روز بیستم صفر ... شهداء دیگر با بدن اتصال دادند اللهم ارزقنی شفاعة
خط: نسخ، کا: تقی بن معصوم الحافظ، تا: ۵ ذیحجه ۱۰۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۱۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۷۶

آغاز: حوض کوثر بمن رسید تو خواهی بود؛ **انجام:** سر امام حسین (ع) را بیشتر بدست...
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

● خلاصة زیج ابن شاطر / هیأت / عربی

xolāsat-o zīj-e ibn-i šāṭr

ابن شاطر، علی بن ابراهیم، ۷۰۴؟ - ۷۷۷ قمری
ebn-e šāter, ʻalī ebn-e ebrāhīm (1305 - 1376)
خلاصه‌ای است مختصر از زیج ابن شاطر در چند جدول با ذکر نام شهرها و اماکن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۳۸/۳

آغاز: جدول اوج الشمس و الکواکب الخمسة رصد ابن الشاطر الدمشقی ...
خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: عمران بن حمد بن زیدان، تا: ۱۱۸۷ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۹۹ص (۸۶-۱۵۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۱۰۴]

● خلاصة السامی فی الاسامی / لغت / عربی به فارسی

xulāṣat-us sāmī fi-l asāmī

وابسته به: السامی فی الاسامی = السعیدی؛ میدانی، احمد بن محمد (-۵۱۸)
آخرین نمونه نیمه یکم: و من المضاعف ب التحاب یکدیگر را دوست داشتن. التساب یکدیگر را دشنام دادن. پس از افعال که نیمه اول نسخه است: «الباب الاول فی الاسماء المطلقة علی الله تعالی و علی غیره» تا «باب العشرون فی ذکر الطیر» و «فصل فی الاصوات ...، فصل یلیق الکتاب الزوج و الزوجه اسباب المسترة و السرور و السراء شادی ... الموثق میثاق الحبل عهد و امان و الله اعلم» (انجام نسخه)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۹

نام نیمه دوم نسخه است چنانکه در دیباجه آمده آغاز نسخه پس از بسمله و حمدله ... باب فعل یفعل بفتح العین فی الماضی و ضمها فی الغابر من السالم ب الثقب سوراخ کردن الثقوب افروخته شدن آتش و مانند آن؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن ابی بکر بن عمر حافظ انالتی، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۸۰۵ق؛ آغاز نیمه یکم و آغاز نیمه دوم افتاده؛ مهر: محمد علی ابن محمد حسن الحسینی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰گ، ۲۰ سطر (۸/۵×۴/۱)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [سنا: ف: ۲ - ۳۵]

● خلاصة السامی فی الاسامی / لغت / عربی به فارسی

xulāṣat-us sāmī fi-l asāmī

وابسته به: السامی فی الاسامی = السعیدی؛ میدانی، احمد بن محمد (-۵۱۸)

رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۵۸

انجام: و الملجأ جای پناگاه الموثق میثاق الحبل عهد و امان و الله اعلم تمت خلاصة السامی فی الاسامی ...
کا: کمال بن عبدالعلی ورامینی، تا: ۶ محرم ۹۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، ۱۹ سطر (۸/۳×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [نشریه: ۷ - ۷۹۰]

● خلاصة سر المکنون / کیمیا / عربی

xulāṣat-u sirr-il maknūn

وابسته به: السر المکنون؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)
رساله حاضر گزیده‌ای از کتاب «سر المکنون» جابر بن حیان است که اصل کتاب از سه جزء زیر تشکیل یافته است: ۱. اصناف معادن و توضیح آنها بنابر رأی سقراط، فرفوریوس و دیگران؛ ۲. تقسیم ارواح از منظر، سقراط، الس، فرفوریوس و فیثاغورس؛ ۳. بیان نظریه بلیناس و سقراط در خصوص میزان الحروف.
[تاریخ التراث العربی، فؤاد سزگین، انتشارات این کتابخانه، قم، ۳۶۳/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱۶/۹

آغاز: و أما الکبریت، فتنازعت الفلاسفة فیه کثیر طویل إلا ان لکل ملة منهم قول یرجعون إلیه و یرضون به فذلک ان طائفة سقراط و ثالیس الأول و فرفریوس؛ **انجام:** و ایاک و المخالفة فی عملک، یا أخی و حق لهذا الباب الأعظم، لأنه أجود و السلام، تم الجزء الثانی من کتاب سر المکنون.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندکی از کتاب نهج النفوس جابر

بن حیان با وصیت سقراط، همراه ترجمه فارسی آنها؛ کاغذ: فرنگی،۲گ(۲۷ر-۲۸پ)،۱۳سطر،اندازه:۸/۵×۱۴سم[ف:۳۳ - ۳۵]

← خلاصة السکون فی نیل الرفعة و السموک ‹ خلاصة السلوک فی نیل الرفعة و السموک

● **خلاصة السلوک فی نیل الرفعة و السموک** / عرفان و تصوف، اخلاق / عربی

xulāṣat-us sulūk fī nayl-ir rafʻa wa-s sumūk

قبسی، حاجی بن سعید

qebasī, hājī ebn-e saʻīd

این کتاب که بیان نوعی از اخلاق صوفیانه است در پنجاه و هشت «باب» پرداخته شده: ۱. عقل؛ ۲. عاقل؛ ۳. علم؛ ۴. عالم؛ ۵. معرفة؛ ۶. عارف؛ ۷. نیت؛ ۸. ادب؛ ۹. زهد؛ ۱۰. زاهد؛ ۱۱. ورع؛ ۱۲. محبة؛ ۱۳. شوق؛ ۱۴. عشق؛ ۱۵. وجد؛ ۱۶. رجوع؛ ۱۷. ریاضه؛ ۱۸. مجاهده؛ ۱۹. خوف؛ ۲۰. رجاء؛ ۲۱. توبة؛ ۲۲. انابة؛ ۲۳. فقر؛ ۲۴. غناء؛ ۲۵. فتوة؛ ۲۶. رضاء؛ ۲۷. اخلاص؛ ۲۸. ریاء؛ ۲۹. عزلة؛ ۳۰. خلوة؛ ۳۱. اولیاء؛ ۳۲. کرامة؛ ۳۳. توکل؛ ۳۴. تواضع؛ ۳۵. قناعة؛ ۳۶. استقامت؛ ۳۷. امر و نهی؛ ۳۸. بلاء؛ ۳۹. قرب؛ ۴۰. عبودیة؛ ۴۱. یقین؛ ۴۲. تقوی؛ باب ۴۳. اهل حلال؛ ۴۴. ذکر؛ ۴۵. تفکر؛ ۴۶. فراسة؛ ۴۷. دنیا؛ باب ۴۸. حرص؛ ۴۹. حسد؛ ۵۰. تصوف؛ ۵۱. مراقبة؛ ۵۲. حسن خلق؛ ۵۳. بکاء؛ ۵۴. اراده؛ ۵۵. غض بصر؛ ۵۶. حریة؛ ۵۷. رزق؛ ۵۸. حفظ خوارج. (عبدالله انوار)

آغاز: بسمله حمدله ... و بعد فقد قال المفتقر ... حاجی بن سعید القیسی ... و سمیته خلاصه السلوک فی نیل الرفعة و اسموک و رتبته بنیف و خمسین بابا ... یشتمل علی ثلاثة فصول فی کل باب ... الباب الاول فی العقل ...

[دنا ۹۵۵/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیقول الیک عنی یا اهل اما فالنوم الیوم مشغول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ بین السطور هشت ورق اول دارای ترجمه فارسی است؛ کاغذ: ترمه بخارائی، جلد: میشن یشمی، ۱۱ سطر [ف: ۵ - ۳۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۰۰

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و العاقبه للمتقین و الصلوة علی رسوله محمد و اله اجمعین؛ **انجام:**حقه و لا تهترله الا بالامر

خط: نسخ ثلث، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۰گ، ۱۳ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۸ - ۴۸۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذا اتمها امر اسرافیل ینفخ فی الصور و قا القیمة

نسخه حاضر مانند نسخه ۲۸۲۶۹، ۵۸ باب دارد با این تفاوت که عناوین باب ۲۶ و چهار باب آخر به این شرح تغییر کرده است: ۲۶. الرضا، ۵۵. المراد، ۵۶. الحرمة، ۵۷. الموت، ۵۸. القیامة و الحساب. ابواب مذکور در نسخه ۲۸۲۶۹ (حتی با جابجایی) دیده نمی‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: مقوا، ۴۷گ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** خمس علامات السعادة الیقین بالقلب و الورع با الجوارح و الزهد فی الصدر و الحیاء فی الوجه و الخشیة فی ... زرقها الله تعالی هذه الاشیاء تمام شد نسخه خلاصة السلوک ... سنه ۱۱۱۹

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۷ شوال ۱۱۱۹ق؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۳سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۷۶]

● **خلاصة السیر** / تاریخ ایران / فارسی

xolāsat-os seyar

محمد معصوم بن خواجگی اصفهانی، ق۱۱ قمری

mohammad maʻsūm ebn-e xājagī-ye esfahānī (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۸ق

مقصد سوم از مطلب چهارم خلاصة السیر است در تاریخ شاه صفی صفوی (= ۱۰۳۸-۱۰۵۲ق) شامل کلیه وقایع و سوانحی که در ایام دولت این پادشاه به ترتیب سنوات روی داده است، از درگذشت شاه عباس اول تا جلوس شاه عباس ثانی تألیف محمد معصوم بن خواجگی اصفهانی که در زمان شاه عباس اول و شاه صفی مشرف اصطبل شاهی بوده و در اواخر به وزارت قراباغ منصوب گردیده و به همین جهت در پایان کتاب خود فصلی در اوصاف گنجه و احوال مرتضی قلیخان زیاد اوغلی بیگلربیگی قراباغ و گنجه و خاندان وی بعد از ذکر احوال خود افزوده، و با یک خاتمه در چگونگی این تألیف که شروع آن در سال ۱۰۴۷ بوده به کار خود پایان داده است. مؤلف در مقدمه و خاتمه می‌نویسد که نخست در صدد تألیف از تاریخ عمومی بوده و بدین منظور از مبدأ آفرینش تا مقدمه جلوس امیر تیمور گورکان را نوشته بوده و بعداً که شاه صفی مستحضر گردیده او را از ادامه این کار باز داشته، به ذکر سوانح و وقایع دوران سلطنت خود وادار کرده است، ولی چنانکه از عنوان کتاب و گزارش واقعه ناگزیر شاه عباس اول برمی‌آید، مقصد اول و دوم از مطلب چهارم کتاب خلاصة السیر در تاریخ صفویه بوده (از بدو تأسیس تا در گذشت شاه عباس اول) و مؤلف در همین مقاله می‌گوید: «شرح احوال بتفاوت درجاتهم قبل ازین در مقصد دویم ذکر یافته» و به هر حال اگر هم این کتاب در اصل

شامل چهار مطلب و هر مطلب دارای چند مقصد بوده است، چندان مهم نیست و آنچه مهم و در خور اعتنا و قابل اهمیت است، همین مقصد سوم است که کلیه وقایع مذکور در آن را مؤلف که سفراً و حضراً ملازم رکاب شاه صفی بوده و به رأی العین دیده است، به قلم آورده و تاریخی بس ارجمند از خود به یادگار گذارده است. (گلچین معانی)

آغاز: بسلمه، مقصد سیم از مطلب چهارم در ذکر مناقب پادشاه جم جاه فلک بارگاه شاه صفی الحسینی الموسوی الصفوی بهادرخان خلدالله ملکه.ستایش و نیایش رحیمی را سزا است که سروش عنایتش نوای بشارت ادای و بشرالدین آمنوا و عملوا الصالحات ان لهم «را به گوش هوش ارباب ایمان و اصحاب ایقان رسانید.

[نسخه‌های منزوی ۴۳۲۰/۶؛ الذریعه ۱۰۷۰/۹؛ برگل ۸۸۶/۲؛ بخش سوم آن در سال ۱۳۶۷ش در تهران با عنوان تاریخ شاه صفی به چاپ رسیده است؛ فهرستواره منزوی ۹۶۰/۲؛ دنا ۹۵۵/۴ (۷ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** دل دوستانش پر از نور باد ×× وز و طعنه دشمنان دور باد

خط: نستعلیق، کا: صالح خاتون آبادی، تا: رمضان ۱۰۷۰ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج یشمی، ۱۸۹گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۸×۲۲سم [ف: ۷ - ۸۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۱-ف و ۷۰۸۰-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۲۶ و ۲۷۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۰۵

آغاز: ستایش و ثنایش رحیمی را سزاوار است که سروش عنایتش نوای بشارت ... را بگوش هوش ارباب ایمان و اصحاب ایقان رسانید؛ **انجام:** و زو طعنه دشمنان دور باد، والسلام علی من اتبع الهدی.

خط: نستعلیق، کا: علی رضا، تا: ۲۴ صفر ۱۰۹۴ق؛ مجدول، دارای سرلوح و تذهیب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۸/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۲۸-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** از توجهات آن خانواده گرم موفق گردیده و این مسه شریفه را به اتمام رسانیده امید آنکه در عواقب امور دست رد بر سینه مأمول این ذره بیمقدار نگذارید بمحمد ...

مقصد سوم (تاریخ شاه صفی)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «حسن رمضان» (مربع)، «جهانگیر ۱۲۱۶» (بیضی)؛ جلد: روغنی مشکی مذهب، ۲۱۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۴۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۸۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۱۶-ف

نسخه اصل: مونیخ ۲۳۱ (فهرست اومر ۱/۳ص ۸۰)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صالح خاتون آبادی، بی تا [فیلمها ف: ۳ - ۶۷]

← خلاصة سیر سید البشر ≻ خلاصة العبر فی سیر سید البشر
← خلاصه شاهنامه ≻ زندگانی ائمه (ع)
← خلاصه شاهنامه ≻ تاریخ شمشیرخانی

● خلاصة شرح الشافية / ادبیات / عربی

xulāṣat-u š.-iš šāfīya

وابسته به: الشافية؛ ابوفراس حمدانی، حارث بن سعید (۳۲۰-۳۵۷)

شرح مزجی مختصری است بر قصیده میمیه معروف ابی فراس حمدانی مشهور به «الشافية» که در آغاز آن می‌گوید: «الحق مهتضم والدین مخترم و فی آل رسول الله مقتسم». در این شرح به مسائل ادبی اهمیت داده شده و ضمناً بعضی از آیات و احادیث را نیز می‌آورد و چون چند شرح بر این قصیده نوشته‌اند معلوم نشد که این شرح خلاصه کدام یک از آنها است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۸۷/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه خلاصة شرح شافية ابی فراس فی مناقب آل الرسول و مثالب بنی العباس؛ **انجام:** و معنصم اسم مفعول عصمه الله تعالی من المکروه من باب ضرب حفظه و وقاه و الحمد أولا و آخراً.

خط: نسخ، کا: ابوالفضل، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۹پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۹۹]

● خلاصه شرح منهج الصادقین / تفسیر / فارسی

xolāse-ye š.-e manhaj-os sādeqīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از منوچهر اسفندیاری [رایانه]

← خلاصة الشعرا ≻ مجمع الفصحا (مختصر)
← خلاصة الشعراء ≻ تذکره بتخانه

● خلاصة الشعراء / ادبیات / فارسی

xolāsat-oš šo‘arā’

عباسی، عبداللطیف بن عبدالله، - ۱۰۴۸ قمری

‘abbāsī, ‘abd-ol-latīf ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1639)

تاریخ تألیف: ۱۰۱۰ق

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۹-ف

بی کا، بی تا؛ بادلیان ۳۱ الیوت؛ ۳۳۷گ، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱- ۷۹]

← خلاصه شعر العجم ← درر منتظم

← خلاصة الشفاء ← خلاصه شفائی

● خلاصه شفائی = خلاصة الشفاء / طب / فارسی

xolāse-ye šafā'ī = xolāsat-oš šefā'

شفائی، مظفر بن محمد، - ۹۶۳ قمری

šafā'ī, mozaffar ebn-e mohammad (- 1556)

خلاصه شفایی دارای دو کتاب است بدین ترتیب: کتاب ۱. مشتمل بر سه «مطلب»: ۱) حفظ صحت در دوازده باب، ۲) علاج مرض به قول کلی دارای ده باب، ۳) ادویه مفرده، دارای دو «مقاله»: مقاله ۱- در کلیات ادویه مفرده، مقاله ۲- ادویه مفرده به ترتیب الفبایی و بخش بزرگ کتاب اول همین مقاله ادویه مفرده است؛ کتاب ۲. مشتمل بر سه «فن»: ۱) امراض خاصه دارای نوزده مقاله، ۲) امراض غیر خاصه دارای هفت مقاله، ۳) ادویه مرکبه دارای سی و سه باب. مطلب ۳ از کتاب اول و آغاز کتاب ۲ و آغاز فن ۲ (از کتاب ۲) و همچنین آغاز فن ۳ هر یک دارای دو خطبه و دیباچه جداگانه است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله، حمد بی حد و ثنای بی غایت حکیمی را که از حکمت کامله او کیفیت مزاج را از امتزاج جواهر عناصر مختلفة الآثار احداث نمود... و بعد مخفی نماند که فقیر حقیر... مظفر الحسینی... این مقاله را در حفظ صحت از کتب اعاظم حکماء... انتخاب نمود... و این مجلد که مطلب اول خلاصه شفائی است مشتمل بر دوازده بابست....

[دنا ۹۵۶/۴ (۱۷ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۵۲۹/۱؛ الذریعة ۲۲۹/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۴/۵؛ مشترک پاکستان ۵۵۴/۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۲۷

آغاز: بسمله، حمد بی حد و ثنای بی عد حکیمی را... کتاب دوم از خلاصه شفائی مبتنی بر سه فن است. فن اول (نوزده مقاله) در امراض مختصه به عضو عضو از فرق تا قدم و اسباب و علامات و معالجات. فن ثانی (هفت مقاله) در امراض غیر مختصه. فن ثالث در ادویه مرکبه؛ **انجام:** از سرما محافظت نمایند.

نسخه فن ثالث را ندارد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن۱۰؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد، ۲۶۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۷/۷سم [ف: ۲ - ۲۳۰]

۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۵۶

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۵ محرم ۹۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: - ۷۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۱۷

تنها فن دوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: عبدالباقی فیضی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹۸گ، ۲۵ سطر (۷×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۹۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۴۶-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از تخمه و کثرت جماع متواتر و اغراض نفسانی احتراز واجب دارند، و الله اعلم بالصواب تم الرساله فی حفظ الصحه

فهرست ابواب نسخه حاضر: مطلب ۱. سبب صحت، تعدیل مزاج، مطلب ۲ (باب ۲). تدبیر هوا، مطلب ۳ (باب ۳). تدبیر مأکول، باب ۴. تدبیر مشروب، مطلب ۵. تدبیر حرکت و سکون بدن، مطلب ۶. تدبیر حرکت و سکون نفسانی، مطلب ۷. تدبیر نوم و یقظه، باب ۸. تدبیر استفراغ و احتباس (سه فصل)، مطلب ۹. تدبیر فصول، مطلب ۱۰. تدبیر ابدان بر حسب اسنان (مقاطع سنی)؛ خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۲۸۸-۳۰۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۲۰]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۸۱/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد امین ترکمان، تا: ۲ ذیحجه ۱۰۳۸ق؛ اندازه: ۱۹×۲۴سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۹۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۶۸ و ۲۲۸۵ عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ادو کوفته و روغن بادام بدان ممزوج سازند و قدری از آن در دهن طفل ریزند

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دهه اول ذیقعده ۱۰۶۴ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالحفیظ بن میرزا محمد علی طبیب کاشانی به تاریخ ۱۱۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۳ - ۳۰۱] و [عکسی ف: ۶ - ۳۲۵]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۵۶/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: نیمه ربیع الثانی ۱۰۷۳ق [نشریه: ۷ - ۲۳۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۵۹

آغاز: بسمله حمد بی نهایت و ثنای بی غایت حکیمی را ... و بعد فقیر حقیر ... مظفر بن محمد حسینی شفای کاشانی را کثرت اشتغال به مطالعه مؤلفات ... قدما ... باعث وداعی به تسوید این مقاله ... شد ... و این مجلد که موسوم شد به خلاصه شفائی مبتنی بر دو کتاب است. مطلب ۳: بسمله الحمد لولیه. مطلب ثالث از کتاب اول از خلاصه شفائی مشتمل، دو مقاله. آغاز کتاب دوم ... حمد بی حد و ثنای بی عدد حکیمی را که حکمت بالغه او نوع انسانرا ... برگزید. آغاز فن ۲: الحمدلله خالق الوری ... فن ثانی از کتاب ۱۲ از خلاصه شفائی در امراض غیر مختصه. آغاز فن ۳: الحمدلله حق حمده. فن ثالث کتاب خلاصه شفائی در ادویه مرکبه و در آن سی و سه باب است؛ **انجام:** و قدری از آن در دهن طفل ریزند و الله الشافی.

خط: نسخ، کاتب: عزیز الله بن ابوالقاسم حسینی، تا: ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳۵ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۹]

۹. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۶۴/۲
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد حکیمی را که حکمت بالغه نوع انسان را ازسایر مخلوقات برگزیده ... کتاب دوم از خلاصه شفای مبتنی بر سه فن است؛ **انجام:** مرغ فربه وشراب نیوشند واز سوما محافظت نمایند والله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۲گ (۱۳۷–۲۱۸)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۰۲]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۶۱
انجام: در دهن طفل ریزند، والله الملهم للصواب و الیه المرجع و المآب.
خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن محمد، تا: ۳ رجب ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۸×۳۳/۹سم [ف: ۲ – ۲۳۰]

۱۱. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۳۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ رمضان ۱۲۵۷ق، جلد: تیماج نیلی، ۲۱گ (۶۰پ–۸۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۶۰
آغاز: بسمله. حمد بی نهایت و ثنای بی غایت حکیمی را که از حکمت کامله او کیفیت مزاج را ... اما بعد فقیر حقیر ... مظفر بن محمد الحسینی؛ **انجام:** بادام ممزوج ساخته و قدری از آن را در دهن طفل ریزند. و الله الملهم بالصواب
خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه ۷ محرم ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۹گ، ۱۹ سطر [ف: ۱۶ – ۸۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۸۲
بی کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۵۱
آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... کتاب دوم مخفی نماند که حقیر فقیر داعی مظفر بن محمد الحسینی الشفایی را کثرت شوق بمطالعه کتب حکماء؛ **انجام:** حادث در عظلات موضوعه مدیلی فقار که بواسطه حفظ فقار موضع
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ (۳۶پ–۱۶۹پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [رایانه]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۱۰-۳۵/۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** مطبوخ الاصول تب بلغمی را سودمند بود والله الموفق والمعین تمت.
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۸۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۷۶۳]

۱۶. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** قدری از آن را در دهن طفل ریزند ... خیر خلقه محمد و آله الاخیار
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ بین برگ ۱۶۷و ۱۶۸ افتادگی دارد؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: – ۱۶۳]

● **خلاصة الصافية فی اصول الجغرافية** / جغرافیا / عربی
xulāṣat-uṣ ṣāfīya fī usūl-il juġrāfīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۹۶
بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق [د.ث. مجلس]

● **خلاصة الصرف** / صرف / فارسی
xolāsat-os sarf

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۲
آغاز: خلاصه الصرف بسمله، مصدر در اصطلاح کلمه را می‌گویند؛ **انجام:** مثل عم یتسائلون تمالکتاب فی شهر جمادی الاول سنه ۱۳۲۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۴ق [الفبائی: – ۲۳۸]

● **خلاصة الصنایع** / ادبیات / فارسی
xolāsat-os sanāye‘

ادا، محمد کاظم بن محمد، ق۱۲ قمری
adā, mohammad kāzem ebn-e mohammad (- 18c)

نویسنده می‌گوید: این رساله را «از کتاب میر محمد الحسینی النور بخشی انتخاب نموده که فائده آن به طالبان این علم عاید گردد» و غرض از «این علم» صنایع عروضی و بدیعی موجود در کلام است و تا آنجا که ممکن بوده استقصاء در تعداد آنها شده و از شعرای معاصر و گذشته شواهدی آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۵/۲
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و اله الطاهرین اما بعد این خلاصة الصنایعیست؛ **انجام:** موزه از پای تو ای سرو خرامان رفتار
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن کربلائی شاه کرم، تا: شاید ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: ترمه و فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۵۵ص (۳۵–۹۰)، ۱۵سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ – ۱۵۰]

● **خلاصة الصنعة = کفایة الصنعة = نزهت نامه = نور الیقین** / کیمیا / فارسی
xolāsat-os san‘at = kefāyat-os san‘a = nozhat-nāme = nūr-ol yaqīn

اخلاطی، حسین بن علی، ق۹ قمری
axlātī, hoseyn ebn-e ‘alī (- 15c)

در دیباچه از خلاصة الصنعة، کفایة الصنعة، نزهت نامه و نور

الیقین نام برده که معلوم نشد نام چهار اثر اوست و یا چهار نام برای یک اثر. تاریخ کیمیاگران هم دارد.
[دنا ۹۵۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۹۶۳/۵]

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵۷/۱
خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن فضل الله کاشی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۳۷]
۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵۷/۱
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ - ۱۷]

● **خلاصه صور الکواکب** / هیأت / فارسی
xolāse-ye sovar-ol kavākeb
وابسته به: صور الکواکب الثمانية و الاربعين؛ صوفی، عبدالرحمن بن عمر (۲۹۱-۳۷۶ق)
ترجمه گزیده کتاب عبدالرحمن صوفی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۶-ف
نسخه اصل: پاریس P. S. 1551 بلوشه ۷۷۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۶گ، ۱۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۹]

← خلاصة الطب ← ینبوع

● **خلاصة الطب** / طب / فارسی
xolāsat-ot tebb
امام بخش، احمدالله، ق۱۲ قمری
emām baxš, ahmad-ol-lāh (- 18c)
به دستور: راجه نکبت رای
تاریخ تألیف: ۱۱۷۷ق؛ محل تألیف: لکهنو
در شاهجهان آباد از حاذق الملک محمد اسحاق خان استفتاهای علمی کرده بود. در یک «مقدمه» و دو «باب» و «فصل»هایی و ضمیمه‌ای نگاشته است: مقدمه در حفظ بدن؛ باب ۱. سته ضروریه، هفت فصل؛ ۲. حفظ صحت اعضاء رئیسه و مرؤسه از سر تا پای، هفده فصل؛ ضمیمه در آشپزی، در هفت فصل. (احمد منزوی)
آغاز: حمد نامتناهی و مدح کما هی مر واحدی را سزاست که از ... اما بعد بر اصحاب ...
[فهرستواره منزوی ۳۴۳۴/۵؛ الذریعه ۲۲۹/۷؛ مشترک پاکستان ۵۵۴/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۰۱/۱
خط: نستعلیق هندی، کا: محمد پناه بن باب الله، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۲۱۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۴گ (۲پ-۹۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۳۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۹۱/۳
انجام: و در حالت بخاریت منع کرده اند و از آنجا که ایام زائیدن ماده گاو موافق.
خط: نستعلیق هندی، کا: عباس، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۶گ (۱۷۰ر-۲۱۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۰ - ۳۲۵]

● **خلاصة الطب** / طب / فارسی
xolāsat-ot tebb

بعضاً همانند:
۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۸۹/۲
آغاز: بسمله. حمد وسپاس و ثنای بی قیاس خالقی را سزد که بامر کن فیکون طبقات سموات بوقلمون بی معونت ستون بر افراشته ... اما بعد چنین گوید مولانا اعظم کامل رئیس الحکماء و مفخر الاطباء و سراج العلماء راسخ العلم و الیقین قدس الله روحه؛ **انجام:** و این جمله بعد از موی چیدن کنند و السلام. (یک بند پیش از خلاصة الطب ش ۹۷/۱ این کتابخانه)
آغاز آن مانند نسخه شماره ۹۷/۱ این کتابخانه است و اندکی در باب‌ها و ترتیب آنها و در پایان جدایی دارد ولی در آغاز یکی هستند. نام کتاب در دیباچه هست؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۵۹ص (۲۶-۲۸۵) [نشریه: ۳ - ۳۶۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۰۵/۲
انجام: و این جمله بعد از موی چیدن.
با عنوانهای فصل بدانکه چون ضعف جماع از سردی مزاج بود، شناختن آنکه بچه در شکم مادر نر است یا ماده، باب در بیان نسخ‌ها که در هر علتی فائده بخشد، باب اندر شناختن رگ‌ها که بزنند و شریان‌ها که بگشایند، فصل چهارم اندر شناختن مزاج‌های جگر کرم ...، فصل ششم اندر شناختن خصیتین و اوعیه منی، باب اندر شناختن نبض ...، باب اندر شناختن منفعت و مضرت و خاصیت نبات‌های دشتی ...، باب اندر ستردن مو؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۸۶گ (۷ر-۹۲پ)، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۸۶]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۷/۱
آغاز: بسمله، الحمد لله حق حمده ... اما بعد چنین گویند که چون مامون بن هارون الرشید بخلافت بنشست، از بختیشوع که حکیم وقت بود، در خواست این کتاب کرد یا خلیفه بدانکه مثل تن مردم همچون زمین است؛ **انجام:** این فعلها که یاد کردیم، از این معجون حاصل شود و از پس وی طعام اندکی خورد، بلغم و رطوبت ببرد، و پیوسته مردم را جوان دارد، بعون الله تعالی و حسن توفیقه.
رساله‌ای است در طب، که در آن از نظریات طبی پزشکانی چون زکریای رازی بهره گرفته شده در نخستین نگاه به نظر می‌رسد از بختیشوع حکیم باشد، زیرا به نام وی در آغاز تصریح شده لیکن

از انجا که زکریای رازی بعد از عصر وی می‌زیسته از این رو نمی‌تواند از بختیشوع باشد؛ خط: نسخ، کا: محمود بن علی طبسی، تا: صفر ۱۰۵۹ق؛ مصحح؛ فائده‌ای پزشکی در خصوص ماکولات و مشروبات در ماه‌های رومی بعد از انجام رساله به صورت ناتمام آمده؛ کاغذ: شرقی، ۴۱گ (۱پ-۴۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۵سم [ف: ۳۷ - ۲۰۷]

۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۹۷/۱

آغاز: بسمله. حمد و سپاس و ثنای بی قیاس خالقی را سزد که بامر کن فیکون طبقات سموات بوقلمون بی معونت ستون بر افراشته ... اما بعد چنینگوید مولانای اعظم کامل رئیس الحکماء و مفخر الاطباء و سراج العلماء راسخ العلم و الیقین قدس الله روحه؛ **انجام:** تا آب برود و بعد از آن بکار دارند

در کتابخانه دکتر مفتاح نسختی است دارای همین خلاصة الطب که پس از دیباجه و چند برگی همان بخشی را که «اختیارات یوسفی» خوانده شده، دارد و سپس رساله یادگار است بی دیباجه و در دنبال آن بدین‌گونه: بکار دارند. بسمله و به نستعین بخش نخستین». و در پایان یادگار در آن چنین است: «فودنج دشتی بود و الله اعلم»؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ نسخه‌ای از آن در دانشگاه هست (ش ۴۱۸۶) میان دو برگ ۱ و ۲ افتاده کسی در ۱۱۳۸ آن را خلاصة الطب خوانده است؛ ۱۶۹ص (۱ - ۱۶۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [نشریه: ۳ - ۳۲۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۷۰

آغاز: سایر الناس گماشته وحضرت محمد مصطفی (ص)؛ **انجام:** نخورد ورک نزند و الله اعلم بحقایق الاشیاء.

کاتب نام مؤلف را درست ننوشته و القاب او را بدین‌گونه آورده است: «مولانای اعظم کامل رئیس الحکماء و مفخر الاطباء سراج العلماء داع العلم و الیقین قدس الله روحه». تنها از سبک انشای کتاب پیداست که مؤلف آن در حدود قرن هشتم می‌زیسته است؛ خط: نسخ تعلیق، کا: اسماعیل بن اصیل گیلانی کوچسفهانی شیرائی، تا: ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: آغاز (یک صفحه)؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: میشن خرمایی، ۳۴۵ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۱۳۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۲۶/۴

آغاز: بسمله. حمد و سپاس و ثنای بیقیاس خالقی را سزد که با مرکن فیکون طبقات سماوات ... اما بعد چنین گوید مولانا؛ **انجام:**.. پنج شیشه عسل مصفی، سه وزن ادویه می‌باید. تمت رسالة خلاصة الطب فی یوم ۲۲ صفر-منقول عنه قابل اصلاح نبود. امید که با کتاب مصححی مقابله شود.

نام کتاب در دیباچه آمده ولی نام نگارنده با عنوان سراج العلماء، راسخ العلماء، سراج العلم و الیقین یاد شده؛ از ناشناس، که در آغاز نسخه از وی به: مولانای اعظم، کامل، رئیس الحکما و مفخر الاطبا سراج العلما راسخ العلم و الیقین (ق) یاد شده است. کهن‌ترین نسخه شناخته شده آن نوشته ۱۰۶۳ق (نسخه ها ۵۳۰/۱) است ولی نثر و روش نگارش آن نشان می‌دهد که از آن تاریخ بسیار کهن‌تر است. نسخه‌های آن با یکدیگر جدایی دارند. نسخه در دست در پنج «بخش» است، و هر بخش در چند «باب» و «فصل»هایی. بخش نخستین در هجده «باب»: ۱. بیماری که مادی باشد چند است و نشان هر یک، ۲. فرق میان بیماریی که از ماده بود و امتلا، ۳. اندر آنکه امتلا از چند گونه بود، ۴. نشان‌ها که خبر دهد از بیماری، ۵. نشان‌ها که نیک بود از بیماری ...، ۱۰. تدبیر باز داشتن مضرت‌ها، ۱۸. اندر تدبیر مسافران. بخش دوم در علاج بیماری‌ها از سرتا پا، در سی باب: ۱. سرسام و درد سرگرم، ۲. اندر سرسام و درد سر سرد، ۳. مالیخولیا، ۴. غفلت و فراموشی، ۵. سکته، ۱۰. تشنج، ۱۵. بیماری دهان و زبان و دندان و حنجره و حلق، ۲۰. انواع قولنج، ۲۵. یرقان، ۳۰. نقرس، بخش سیم در تب‌ها دو باب: ۱. انواع تبها و علاج آن، ۲. اندر انواع آبله و حصبه. بخش چهارم، اندر علاج ریشها و جراحت ها و آماس، در یازده «باب»: ۱. آماس کردن، ۵. جرب و خارش، ۱۰. جراحت، ۱۱. اخا (؟) در عضوی. بخش پنجم در مجر (؟) و زهرها و زینت سه «باب»: ۱. مجر، ۲. زینت، ۳. علاج زهرها؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن ملاعلی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: فستقی، ۱۳۲گ (۶پ-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۰/۲×۲۱/۲سم [ف: ۷ - ۲۸۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۵/۴-عکسی

اصل آن: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۳]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۴۲-۸/۱۵۲

آغاز: از برای سبل و سلاق و دمعه و ناصه ... اما رمد که درد چشم است مگر ماده خون باشد علامت آن ... علاج آن فصد قیفال کنند و شقیقه نمایند؛ **انجام:** فصل هفدهم در گزیدن حشرات ... اما لدغ العقارب که گزیدن کژدم است علاج آن باز به شیشه ... اما لدغ الزنبور که گزیدن زنبور است علاج

از «باب اندر رمد چشم وعلاجش» از فصل دوم تا فصل هفدهم در گزیدن حشرات لذعه، کتاب طبی مختصری است در بیان بیماری‌ها دردها و علاج آنها دارای ابواب و فصول، گزارش بخش موجود در نسخه: باب اندر رمد چشم وعلاجش، فصل ۳. در امراض گوش، ۴. امراض انف، ۵. امراض رو، ۶. امراض حلق، ۸. امراض پستان، ۹. امراض معده، ۱۰. امراض کبد، ۱۱. امراض طحال، ۱۲. امراض روده، ۱۳. امراض مخصوص زنان، ۱۴. ...، ۱۵. حمیات، ۱۶. ...، ۱۷. گزیدن حشرات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: روغنی با زمینه مشکی، ۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۷۴۳]

۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۳/۱

آغاز: بسمله. بیان اسماء و علامتهای او و صفتهای (او) علی سبیل الایجاز. فلغمونی آماس خونی را گویند اندر گوهر دماغ و ماده آن خون فاسد بود و صعبی آن تا حدی بود که درزهای سر باز شود و شبکه دماغ از هم باز کشیده شود؛ **انجام:** و بعد از آن بکار دارند تم تم (درست مانند خلاصة الطب ش ۹۷/۲)

عنوان آن به خط تازه‌تری «اختیاران یوسفی» نوشته شده و یک مقدمه مانندی دارد در بیان «اسماء علل و علامتهای او و صفتها» سپس سی و چهار باب؛ نخستین آنها «اندر شناختن رگها که نزنند و شریان که نگشایند و داغ کنند و موضع هریک و منفعت رگها است» که در فهرست ره آورد نیامده و دومین آنها «اندر مضرتها که از افراط خون بدر کردن تولد کند» است که در این فهرست باب نخستین به شمار آمده است. این نسخه همان خلاصة الطب است و چند صفحه‌ای از آغاز ندارد و در نسخه خلاصة الطب ش ۴۱۸۶ دانشگاه هم چنین چیزی می‌بینیم ولی آن یکی با نسخه‌های علوم پزشکی اختلاف بسیار دارد. این کتاب جز خلاصة الحکمة است در کلیات مجمع الجوامع از محمد حسین خان بن محمد هادی خان عقیلی علوی خراسانی شبرازی بهادر که در ۱۱۸۵ با راهنمائی استاد خود میر محمد علی حسینی قرابادین ساخته به نام مجمع الجوامع و ذخائر الترکیب ودر ۱۱۸۳ ادویه مفرده به نام مخزن الادویه و تذکرة الولی النهی و در ۱۱۹۵ این کلیات را در یک مقدمه و دو مقاله و دو خاتمه ساخته؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در بخش اول، از آغاز باب ششم تا نیمه باب هفدهم را فاقد است ما بین صفحات ۳۰۱-۳۰۲، در بخش دوم، مقداری از باب بیست و هشتم تا پایان باب سی ام را فاقد است. ما بین صفحات ۳۴۱-۳۴۲ این کتاب جزء خلاصة الحکمة است در کلیات مجمع الجوامع از محمد حسین خان بن محمد هادی خان عقیلی علوی خراسانی شیرازی بهادر که در ۱۱۸۵ با رهنمایی استاد خود میر محمد علی حسینی قرابادین ساخته به نام مجمع الجمواع و ذخایر الترکیب و در ۱۱۸۳ ادویه مفرده به نام مخزن الادویة و تذکرة اولی النهی و در ۱۱۹۵ این کلیات را در یک مقدمه و دو مقاله و دو خاتمه ساخته است. چاپ سنگی ۱۲۶۲ در ۶۱۷ ص رحلی به خط نستعلیق؛ ۲۱۳ص (۱-۲۱۳)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [نشریه: ۳ - ۳۲۳]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۰۴

آغاز: ... اصل مرکبات انه اسطقیات گویند و باعتبار اینکه وجود مرکبات ازین چهاراست عناصر گویند و بسبب اینکه عالم کون و فساد از اینها برپاست ارکان گویند و آتش حار ویابس است؛

انجام: بانه مثقال عسل شربت کرده بخورند و یا شش درم افتیمون را در آب بجوشانند وصاف نموده ...

مجموعه‌ای از اغذیه وادویه بصورت الفبایی، شناخت امراض، فرهنگ الفبایی داروها که بدون تقسیم بندی خاص و با استفاده از سایر کتاب‌های طبی نگاشته شده است، در درمان برخی امراض و دردها از ادعیه، تعویذات و اشکال جفر نیز سود جسته شده است، از کتاب «تحفه» و غیره نامبرده شده به نظر می‌رسد شخصی برای استفاده شخصی این مطالب را از کتاب‌ها برگزیده و جمع‌آوری نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ محشی؛ مهر: «یا محمد ادرکنی ۱۲۵۱» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۱۴۱گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۸۶/۱

آغاز: بسمله. سپاس و ثنای بی قیاس خالقی را سزد که بامر کن فیکون طبقان سموات بوقلمون بی معونت ستون بر افراشته ... چنین گوید مولانای اعظم کامل رئیس الحکماء مفخر الاطباء و سراج العلماء راسخ العلم و الیقین قدس الله روحه که بعد از معرفت طبی و قواعد و قانون او بعلمی و عملی بطریق متقدمان شروع بتجارب و امتحان بتجربه پیوست ... و این کتاب را خلاصة الطب نام نهاده و بابواب و فصول مرتب گشت

همانکه در فهرست ره آورد (ص۱۸۹) یاد شده و گویا جز آنکه در الذریعه (۲۲۹/۷) آمده است. از متاخران است و در آن از «روغن شیخ صنعان از خط شیخ فاضل» یاد شده است (۴۱ر)، پس از چند باب طبی دو مقاله و یک خاتمه است درباره تنباکو و بابی در مومیایی و بندی در «التماس انوشیروان از ابوذر جمهر» درباره حستن اندام و فراست ذخیرة الملک سپس چند باب و چند فصل طبی آنگه مقاله ششم در چند فصل باز چند فصل دیگر و مقاله هشتم و نهم باز چند فصل دیگر و همه اینها درباره بیماریها و درمان آنها است و در پایان «فصل فی طرد الهوام» است. نسخه ما نا آشفتگی دارد و گویا هم با کتاب دیگری آمیخته شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ (۲پ-۱۸۲پ)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۱۵۳]

● **خلاصة العارفین = ملفوظات** / عرفان و تصوف / فارسی

xolāsat-ol ‘ārefīn = malfūzāt

بهاءالدین زکریا ملتانی، ۵۷۸ - ۶۶۱ قمری

bahā-od-dīn zakaryīā meltānī (1183 - 1263)

ملفوظات بهاء الدین زکریای ملتانی و احوال وی از آغاز زندگی تا کمال که بایستی یکی از مریدان وی گرد آورده باشد. در سه «بخش»: ۱. به نقل از سخنان مخدوم جلال الدین بخارائی سهروردی اوچی؛ ۲. نقل از ملفوظ بابا فریدالدین مسعود گنج شکر؛ ۳. سخنان خواجه نظام الدین اولیا. نام کتاب و فهرست بخش‌های سه گانه در دیباچه آمده است (احمد منزوی)

آغاز: حمد له. صلاة. بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که این چند کلمه حکایت از سلطان ملت مصطفوی ... شیخ بهاء الحق و الدین ابومحمد زکریا ...

چاپ: چند بار چاپ شده است.

[فهرستواره منزوی ۲۱۲۴/۳ و ۳۳۲/۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۶۸ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **خلاصة العائدة** / فقه / فارسی

xolāsat-ol ‘ā’eda

بیدگلی کاشانی، عبدالعظیم بن حسین، ق۱۳ قمری
bīdgolī kāšānī, 'abd-ol-'azīm ebn-e hoseyn (- 19c)
وابسته به: عائدة العقبی؛ بیدگلی کاشانی، عبدالعظیم بن حسین (قرن ۱۳)
خلاصه کتاب «عائدة العقبی» مؤلف است برای عمل مؤمنین و بسیار مختصر با احکام تقلید در آغاز آن و فقط تا مقداری از احکام وضو در این نسخه آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۶۴/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چون تألیف نموده بودم کتابی را مشتمل بر مجملی از اصول دین و مفصلی از فروع دین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۳۲۱پ-۳۳۰پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۱۴۴]

● **خلاصه عباسی** / لغت / ترکی - فارسی
xolāse-ye 'abbāsī

حکیم قبلی، محمد بن عبدالصبور، ق۱۳ قمری
hakīm-e qobbolī, mohammad ebn-e 'abd-os-sabūr (- 19c)
وابسته به: سنگلاخ؛ استرآبادی، محمد مهدی بن محمد نصیر (۱۱۰۰-۱۱۸۰)
به دستور: عباس میرزا قاجار (-۱۲۴۵ق)
کتاب سنگلاخ فرهنگ لغات ترکی (مغولی و جغتائی) به فارسی است که میرزا مهدی خان استر آبادی، منشی نادرشاه (قرن ۱۲) آن را تألیف نموده است. نسخه حاضر گزیده‌ای از آن کتاب است که «محمد خوئی» طبیب خاص محمد شاه و ناصر الدین شاه قاجار و صاحب تألیفات بسیار، به امر نایب السلطنه، عباس میرزا و به نام ایشان گزیده ساخته و آن را خلاصه عباسی نامیده است. وی از شواهد و مشتقات سنگلاخ صرف نظر نموده، گرچه از لحاظ حجم یک دهم اصل کتاب نیز نمی‌باشد، لیکن خلاصه‌کننده مدعی است تمام لغات سنگلاخ را دربردارد و بخشی از مقدمه سنگلاخ را که در نحو و صرف زبان ترکی می‌باشد، آورده است. ترتیب لغات بدین‌گونه است که به ترتیب حروف تهجی و تقدیم مشتقات بر جوامد از الف تا یاء را بیان کرده، سپس برخی لغات فارسی را به صروت الفبایی آورده و ترجمه نموده، آنگاه در خاتمه اشعاری از «امیر علیشیر نوائی» آورده است، و دارای لغات مشکله است. (محمود مرعشی)
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الناس شعوبا و قبائل لتعارفو ا ... اما بعد بر خاطر ملکوت ناظر بندگان سکندرشان
انجام: ولی باد پالار غاسلفان کحیم ×× سقرلات و هارجان دووغان کحیم.
چاپ: تبریز، ۱۳۴۵ ش

[نسخه‌های منزوی ۱۹۸۲/۳؛ دانشمندان آذربایجان ۱۲۲، الذریعة: ۲۲۹/۷؛ المآثر و الآثار: ۲۰۳؛ دنا ۹۵۸/۴ (۱۴ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۸۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با ملحقاتی از لغت امیر علی شیر درباره لغات فارسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۵گ، ۱۶ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۳۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: رازی قوشخانه‌ای، تا: قرن ۱۳؛جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۳سم [ف: ۴۱ - ۱۱۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ واقف: رضا نایینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی عنابی، ۱۲۵گ، ۱۵سطر (۱۴/۳×۸/۳)، اندازه: ۱۵/۷×۲۱/۸سم [ف: ۱۳ - ۲۸]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۹۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوب، کا: محمد صادق سبزواری، تا: ۱۲۴۰ق؛ به سال ۱۲۶۲ داخل کتابخانه اعتضاد السلطنه گردیده؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۰۹ص، ۱۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲ - ۱۷۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۹۳
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم مروزی، تا: ۲ محرم ۱۲۴۳ق، جا: توس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، ۱۴۱گ، ۱۹ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۶۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۹۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۴ رجب ۱۲۴۵ق، به دستور محمد قلیخان ایلبکی مملکت فارس [مختصر ف: - ۳۳۵]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۰-ج
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۹ رجب ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج، ۱۱۸گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۲۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:۲۲ رجب ۱۲۵۳ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد جعفر ۱۳۰۲» (بیضی)، «الراجی محمد علی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۰۴گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳ - ۴۲۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۶۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۵ جمادی الاول ۱۲۶۳ق؛ افتادگی:

آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۰گ، ۱۹ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۲۸۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق، بنا به فرمان محمد قلیخان قشقائی ایلبگی فارس؛ دارای یک سرلوح زیبا، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماجی، ۶۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳ - ۸۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا مثل چیزی که بر زمین ریزد و تلف شود یونمیه چیز خوردنی.

خط: شکسته نستعلیق، کا: داوری، تا: ۱۲۶۶ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۶۴گ، ۱۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳ - ۳۳۸]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: بی نوا کربلائی سلطان ابراهیم خلف عوضخان بک، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۹۴ق، کاتب ساکن یام در سرولایت نیشابور؛مهر:حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۴۱۶]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** منها یادورغان که در سد سکندری در وصف لشکر روس گوید شعر ولی باد پالارنمه سالعان کچیم سقرلات.

خط: نسخ و تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قرمز، ۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۵ - ۴۶۵]

● **خلاصه عباسی** / - فارسی

xolāse-ye ʻabbāsī

اهداء به: سلطان محمد قلی قطب شاه (۹۸۹-۱۰۲۰ق)

علی گره. به نام سلطان محمد قلی قطب شاه (۹۸۹-۱۰۲۰) که او در ۹۹۵ به دربار وی رفته بود. از اوست مآثر قطب شاهی محمودی که استوری (۷۴۷/۱) یاد کرده است.

[نسخه‌های منزوی ۴۳۲۰؛ فهرست سالار جنگ ۲۱۱/۱ ش ۱۹۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۰۸-ف

آغاز: شکر و سپاس مرخداوندی را که طایر لسان بر شرفات ایوان ثنایش

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۶۳]

← خلاصة العبر فی سیر سید البشر ≻ خلاصة الطب

● **خلاصة العبر فی سیر سید البشر** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

xulāṣat-ul ʻibar fy siyari sayyid-il bašar

طبری، احمد بن عبدالله، ۶۱۵ - ۶۹۴ قمری

tabarī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (1219 - 1295)

زندگی مختصر پیامبر است که طبری آن را از دوازده کتاب بزرگ و کوچک در بیست و چهار «فصل» انتخاب کرده است: فصل ۱. نسبه؛ ۲. ذکر میلاده؛ ۳. ذکر نبذ من احواله؛ ۴. ذکر غزواته و جملة المشهور منها اثنان و عشرون غزوة؛ ۵. حجه و عمره؛ ۶. اسمائه؛ ۷. صفته؛ ۸ صفاته المعنویة و خلقه فی صحبته و عشیرته و سیرته فی نفسه و اصحابه و جلوسه و عبادته و نومه و کلامه و ضحکه و اکله و شربه و لباسه و طیبه و کحله و نرجله و سواکه و حجامته و مراحه؛ ۹. ذکر معجزاته؛ ۱۰. ذکر ازواجه؛ ۱۱. ذکر اولاده؛ ۱۲. ذکر من تزوج بناته؛ ۱۳. ذکر اعمامه و عماته؛ ۱۴. ذکر موالیه و له من الرحاب احد و ثلثون؛ ۱۵. ذکر خدمه؛ ۱۶. ذکر من یحرسه فی غزواته؛ ۱۷. ذکر رسله؛ ۱۸. ذکر کتابه؛ ۱۹. رفقائه النجباء؛ ۲۰. ذکر دوابه؛ ۲۱. ذکر نعمه؛ ۲۲. ذکر سلاحه؛ ۲۳. ذکر اثوابه و اثاثه؛ ۲۴. ذکر وفاته. پیش از ۶۶۴ق نوشته شده است. (حافظیان و حکیم)

آغاز: بسمله. أخبرنی الشیخ الامام الفقیه الامام محب الدین احمدبن عبدالله بن محمد بن ابی بکر الطبری سماعاً علیه أو قراءة لهذا الجزو الموسوم بخلاصة سیر سید البشر قال الحمدلله علی نواله وله الشکر علی واسع افضاله ...

انجام: وکان ذلک فی بیت عائشه ثم دفن معه ابوبکر وعمر رضی الله عنهما تم والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد و ...

چاپ: هند، ۱۳۴۳

[کشف الظنون ۷۱۸/۱؛ معجم المؤلفین،کحاله ۲۹۸/۱؛ فهرس مخطوطات بلدیة الاسکندریة ۱۲۷/۳-۱۲۸؛ فهرست ظاهریه، تاریخ ۲۸۸/۲؛ التاریخ و المورخون بمکة ص ۵۵-۵۶]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عمران بن احمد بن علی بن منصور جیلانی، تا: رجب ۷۸۷ق، برای خزانه عمرانی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی ضخیم، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۰ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲ - ۵۸۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵۴/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۹۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲۴/۳-عکسی

آغاز: قرائت علی شیخنا الامام الاوحد ... فخرالمحدثین شیخ الحرمین الشرفین محب الدین ابن جعفر احمد بن عبدالله بن محمد بن ابی بکر الطبری المالکی الشافعی (ق) فی مستهل شهر المحرم سنة تسع و ثمانمایة و ستمایة بالمسجد الحرام ... قال: الحمدلله علی

نواله و الشکر علی و اسبع افضالة؛ **انجام:** برابر
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۹۷۴ (تسبیحی ۳/۵۱۴–۵۱۷)؛ خط: تحریری شکسته، کا: محمد حکیم بن عبدالواحد، تا: ۱۰۸۴ق، جا: اکبر آباد عرف آکره؛ ۳۹گ (۹۲ر–۱۳۰پ) [عکسی ف: ۲ – ۱۱۲]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۴/۳–۱۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۷۵۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۵۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تزوج فاطمة بنت الضحاك و كانت ممن اختارت الدنيا ففارقها، و تزوج اساف بنت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۵ ربیع الثانی۱۱۱۹ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۶گ (۱پ–۲۶پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۴ – ۳۰۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۶۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و رضی الله عن اصحاب رسول الله صلی الله علیه و سلم و صحبه اجمعین و التابعین لهم باحسان الی یوم الدین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱شوال ۱۲۵۸ق؛ مصحح؛ نام مؤلف در پایان این نسخه قاضی (عیاض مالکی) ثبت شده، برگ اول نسخه دو یادداشت درباره تعریف محدثین از سمعت و حدثنا و اخبرنا و انبأنا و تدارک نمازهای قضا و فایده‌ای درباره فوت عبدشمس و عداوت بنی امیه و بنی هاشم؛ تملک: سید حسین بن محمد عقی در منصف اول الربیعین ۱۲۶۷ق؛ مهر: «الملک الله ۱۲۵۶» (هشت گوش)؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی زرشکی، ۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۲۰۷]

۶. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۷۸/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: وزیری [نشریه: ۴ – ۴۰۸]

● **خلاصة العقائد** / کلام و اعتقادات / فارسی
xulāṣat-ul ‘aqā’id
حسینی مازندرانی، اسدالله بن علی رضا، ق۱۲ قمری
hoseynī māzandarānī, asad-ol-lāh ebn-e ‘alī rezā (-18c)
تاریخ تألیف: ۹ ربیع الثانی ۱۱۳۰ق
مشتمل بر یک «مقدمه» و هفت «مطلب» و «خاتمه».

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۸/۲۰ فرخ
آغاز: بسمله حمد مرخدائی را سزاوار است که منزه است از جمیع نقائص؛ **انجام:** و جمعی که بهره یابند از فواید آن بدعای خیری یاد نمایند، تمام شد تألیفا و کتابة یرید مؤلف بیمقدار بتاریخ نهم شهر ربیع الثانی سنه ثلثین وماته بعد الف ۱۱۳۰
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج سوخته، ۴ص (۱۲–۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: – ۲۱۰]

● **خلاصة العقائد** / کلام و اعتقادات / عربی
xulāṣat-ul ‘aqā’id
جرفادقانی، محمد بن علی اصغر، ق۱۳ قمری
jorfādeqānī, mohammad ebn-e ‘alī asqar (- 19c)
منظومه مختصری است در اعتقادات، مشتمل بر ۴۱بیت.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶/۷
آغاز: الحمد لله الذی جل علا ×× و بعد الرحمة لخیر الوری؛ **انجام:** و هکذا حق صراط و حساب××کذلک النار و جنات علی
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ مصحح، یادداشتی از کاتب به سال ۱۲۷۷، بعد از رساله هفتم نصیحت سید کائنات به فاطمه زهرا علیهما السلام و یادداشتی در توضیح حدیث انما العلم ثلاثة؛ تملک: محمد حسن بن محمد اسماعیل گوگدی گلپایگانی به سال ۱۲۷۷؛ مهر: «محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (حاشیه ۱۳۵ر–۱۳۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۳۳۹]

● **خلاصة العقائد** / عرفان و تصوف / فارسی
xolāsat-ol ‘aqā’ed
ساوی، عبدالحق محمد مخدوم، ق۱۳ قمری
sāvī ‘abd-ol-haqq mohammad maxdūm (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۸۴ق؛ محل تألیف: بند جیناهین
به روش صوفیانه در شرح اعتقادنامه جامی از سلسلة الذهب او.
آغاز: بسمله. حمدله صلوة ... المهتدی شکر بسیار و ستایش بی شمار مر حق سبحانه و تعالی را که پروردگار و پرورش فرمای هژده هزار عالم است.
انجام: در خاک ترا باغ و بهاری باشد. به شرح این امور اقدام نمود اللهم وفقنی لحسن الاعمال و اجعل آخرتنا خیر امن الاولی برحمتک یا ارحم الراحمین و الحمدلله رب العالمین ... و المنة.
[فهرستواره منزوی ۲۸۱/۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۰
آغاز و انجام: برابر؛ این کتاب خلاصة العقائد شرح اعتقاد نامه که مولانا جامی ... در ضمن کتاب سلسلة الذهب بیان نموده تصنیف عارف کامل مولانا مخدوم سامانوی به طور اهل تصوف مشروحابیان بیان ساخته اند سنه ۱۲۸۴ هجری در بند چینا هین و از تصنیفات اوشانست منیر التوحید و مدارالمحققین و بزم توحید فقط تمت تمام شد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: هندی، ۱۸۷گ، ۱۱ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۱۷ – ۴۶۷]

● **خلاصة العقائد الدینیة فی رفع شدائد یوم القیامة** / کلام و اعتقادات / فارسی
xolāsat-ol ‘aqā’ed-ed dīnīyya fī raf‘-e šadā’ed-e yowm-

el qīyāmat

بحث درباره توحید و صفات الهی و نبوت و امامت و اثبات حقانیت مذهب تشیع و أحول معاد و قیامت. در چهارده «فصل»: ۱. اثبات واجب الوجود؛ ۲. توحید واجب الوجود؛ ۳. اثبات نبوت ختمی مرتبت (ص)؛ ۴. اثبات خلافت امیرالمؤمنین (ع)؛ ۵. بطلان مذاهب مخالفین؛ ۶. اثبات باقی ائمه به نص؛ ۷. بیان موت و معاد؛ ۸. سؤال قبر و أحوال آن؛ ۹. قیامت و حشر و حساب؛ ۱۰. نفخ صور؛ ۱۱. صراط؛ ۱۲. میزان؛ ۱۳. بهشت و جهنم؛ ۱۴. مکارم اخلاق. نام محمد حسین بن عبدالله بن علی اکبر در پایان نسخه آمده که احتمالاً نام مؤلف باشد.

[دنا ۹۵۸/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۸۱/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۹۵

آغاز: این رساله ایست در اثبات واجب الوجود و توحید و اثبات صفات ثبوتیه؛ **انجام:** و موافق قانون و قاعده شریعت غراست، فالعلم عندالله و علیه التکلان فی المهمات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۸۳]

● **خلاصة العلاج** / طب / فارسی

xolāsat-ol ‘alāj

عوض متطبب، علی بن محمد

‘avaz-e motatabbeb, ‘alī ebn-e mohammad (-)

رساله‌ای در انواع بیماری‌ها و علاج آنها را در یک «مقدمه» و یک «خاتمه» و بیست و دو «باب» (هر یک در چند فصل) به طور مفصل: مقدمه در بیان قانون علاج معالجات به طریق کلی؛ باب ۱. امراض الرأس (بیست و یک فصل)؛ ۲. امراض العین (سی و پنج فصل) ۳. امراض الریة (نه فصل) ۱۵. امراض الطحال (پنج فصل)؛ ۲۰. اورام البثور (چهل و نه فصل)؛ ۲۲. تدبیر السموم؛ الخاتمة فی امراض الصبیان و معالجتهم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۶۰

آغاز: بسمله. الحمدالله الواجب الوجود و الصلاة والسلام علی خیر خلقه ... اما بعد چنین گوید بنده خاطی علی؛ **انجام:** و از شیشه آتشی بطریق معجون روغن کند

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی سوخت، ۴۴۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۶]

● **خلاصة علم المناظر** / ریاضیات / عربی

xulāṣat-u ‘ilm-il manāẓir

حرماکوتی، احمد علی

hermākūtī, ahmad ‘alī

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵/۶

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳و ۱۴؛ کاغذ: رنگارنگ [نشریه: ۱۱ - ۹۲۴]

● **خلاصة علم المنطق و الكلام** / منطق، کلام و اعتقادات / عربی

xulāṣat-u ‘ilm-il manṭiq wa-l kalām

بسطامی، عبدالقادر بن محمد مهدی، ق۱۲ قمری

bastāmī, ‘abd-ol-qāder ebn-e mohammad mahdī (- 18c)

وابسته به: تجرید الاعتقاد = تجرید العقاید = تجرید الکلام فی تحریر عقاید الاسلام؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)؛ زبدة الاصول؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

در سه کتاب: ۱. منطق در یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه، گزیده از کتاب‌های معتبر؛ ۲. کلام در شش مقصد، شرح متن تجرید طوسی است؛ ۳. اصول الفقه، شرح زبدة الاصول شیخ بهائی است.

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة ... الطاهرین اما بعد فیقول العبد القاصر ابن محمد مهدی بن عبدالقادر البسطامی هذه رسالة خلاصة علم المنطق و الکلام و اصول الفقه و انتخبت من الکتب المعتبرة تبصرة للمبتدی و تذکرة للمنتهی و هی مشتملة علی ثلثة کتب کتاب فی خلاصة علم المنطق و فیه مقدمة و فصول و خاتمة مقدمة فی بیان حد المنطق. فصل فی التصورات و فیها مقصدان المقصد الاول فی الدلالات ... المقصد الثانی فی بیان المفرد و المرکب ... فصل فی التصدیقات ... فصل القیاس خاتمة اجزاء العلوم ... (۱پ-۲۵پ)

کتاب فی خلاصة علم الکلام و هذا الباب مرتبة علی ستة مقاصد ... (۲۶ر-۱۱۰ر)

هذه رسالة وجیزة فی خلاصة علم اصول الفقه کتبت انا العبد العاجز القاصر عبدالقادر منقولا من الکتب المعتبرة المشهورة المتداولة. کتاب فی خلاصة علم اصول الفقه قال المصنف اعنی الشیخ بهاء الدین محمد الجبل عاملی رحمه الجبل عاملی رحمه الله و رتبتها ای الزبدة علی خمسة مناهج (۱۱ر-۱۶۹پ).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۲۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷۰گ، ۲۰ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۲۰۵]

● **خلاصة العلوم** / دائرة المعارف / فارسی

xolāsat-ol ‘olūm

مظفری کرمانی، محمد بن شریف، ق۱۲ قمری

mozaffarī kermānī, mohammad ebn-e šarīf (- 18c)

مؤلف، دائرة المعارف فارسی بزرگی باین نام در چندین مجلد

ساخته و سپس آن را در هفت مجلد به نام لب خلاصة العلوم گزین کرده است. خلاصة العلوم را از مظفر علی شاه میرزا محمد تقی کرمانی (کشته در ۱۲۱۵) هم دانسته‌اند. در مجله یادگار (۱۰/۲ ص ۵۰) بندی از لب خلاصة العلوم (ج ۷) درباره برخی از هنرمندان خوشنویس و نقاش و شمشیر و قلم‌تراش و کادرساز (مانند رضای عباسی) آمده است. این کتاب در علوم زیر آمده است البته قسمت اول نسخه کتابخانه ملی افتادگی دارد و از آنجا که شروع می‌شود عبارت است از: علم اصول دین و فروع آن؛ علم قراءة؛ علم صرف؛ علم نحو؛ علم معانی و بیان و بدیع؛ علم منطق؛ علم تقویم؛ خلاصه ادعیه؛ مختصری از حکمت؛ علم خط؛ لغات (عربی و فارسی و ترکی)؛ علم اسطرلاب؛ مجملی از علم صور الکواکب؛ مجملی از احکام نجوم؛ خلاصه علم عدد؛ علم تعبیر خواب؛ علم جفر؛ علم حساب؛ علم هندسه؛ مجملی از علم هیئت و طبیعی؛ علم اخلاق و نصایح بزرگان در اخلاق و قول ملا محسن و ادعیه؛ علم عروض؛ جنگی است حاوی بعضی ادعیه و اصطلاحات صوفیه و تفسیر بعضی سور قراینه و مطالب فلسفی؛ طب؛ شرح باب حادی عشر موسوم به خلاصه الایمان؛ بیان مجملی از احوال و اوصاف و معجزات ائمه علیهم السلام؛ خاتمه در اعتقادات؛ در علم موسیقی.

[الذریعه ۲۳۰/۷ و ۲۸۶/۱۸؛ نسخه‌های منزوی ۶۶۳؛ معارف اسلامی ۱۲۰/۱۲، دیباچه دیوان مشتاقیة ص ۸؛ تاریخ عصر حافظ ۳۲۲/۱ و ۳۲۳ و ۴۳۳ و ۴۴۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۹۸

این نسخه آشفته چنین است: ۱. رساله‌ای است به فارسی دارای مطالب اخلاقی و کلامی و عرفانی (آغاز افتاده)، ۲. مختصری در شرح فارسی «الباب الحادی عشر» به نام خلاصه ایمان. ۳. خلاصه طب از مجلدات لب الخلاصة از خلاصة العلوم، ۴. خلاصه ایمان از همو که مؤلف خلاصه ادعیه مجلد دوم خلاصة العلوم است (همان محمد کرمانی) آن را با تطبیق با رساله آقا باقر بهبهانی در نماز و روزه به فارسی ساخته و رساله عملی است، هشت برگ از محرق القلوب هم در آن هست. چنین است عنوانهای آن: فی المجلدات الثالث بعضی از نصایح ملوك و حکماء که از کتب متفرقه در جمع شد است طریق مستقیم به اعتقاد مؤلف، «تذکرة لی و نصایح لاولادی». کیفیت عبادات، دین اسلام، من ترجمة العقائد آخوند ملا محمد محسن رحمه الله مشتمل بر هشت فقره، من المرآت المتقیقین، مختصر من اوصاف الاشراف، تفسیر بعض السور، تفسیر سوره فاتحه، تفسیر سوره اخلاص، تفسیر سوره قدر، مختصر خلاصه طب من مجلدات لب الخلاصة منقول از خلاصة العلوم قال العبد الضعیف محمد الکرمانی. مختصر شرح فارسی باب حادی عشر موسوم به خلاصه العلوم (از محمد کرمانی که به دستور میرزا سید محمد ساخته و نسخه جداگانه ایست و در آن از هفت از مجلد خلاصة العلوم یاد شده است). رساله صوم و صلوة (از محمد کرمانی که به خواهش دوستی در فروع پس از مجلد نخستین از هفت مجلد خلاصة العلوم ساخته و با رساله بهبهانی تطبیق کرده است). در آن آمده است: اهم ادعیه این ضعیف در جلد دوم خلاصة العلوم در لب الخلاصة که مشهور به خلاسه ادعیه ذکر کرده. و البته که نسخه خلاصة العلوم یا هفت جلد لب الخلاصة تألیف حقیقی همیشه مطالعه کن. به نوشته دکتر غنی مجلد هفتم آن که در تاریخ است نزد عباس اقبال بوده است؛

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۱۴۰گ، ۲۳ سطر (۱۱×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۱۶ - ۵۰۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۱

آغاز: الصفات السلبیه: بعقل نازی حکیم تا کی ×× بفکرت این ره نمیشود طی؛ **انجام:** جام گیتی نمای داد بمن ×× که ازین باده جرعه آن نوش

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۶۶گ، ۱۸ سطر (۱۳/۵×۲۲)، اندازه: ۲۹/۵×۳۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۰۴]

● **خلاصة العلوم (منتخب)** / طب / فارسی

xolāsat-ol ʻolūm (mn.)

مظفری کرمانی، محمد بن شریف، ق۱۲ قمری

mozaffarī kermānī, mohammad ebn-e šarīf (- 18c)

در این نسخه قسمتی از خلاصة العلوم آمده که حاوی یک سلسله لغات پزشکی و دارویی است و بر حسب ترتیب تهیجی حروف اول آنها از «الف» آمده است و یک سلسله ادعیه است که در معالجه امراض به قول نویسنده تجربه شده و در ضمن آنها نام تعداد کثیری ادویه نیز ذکر گردیده است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۴۷/۳

آغاز: بسمله، قال العبد الضعیف محمد الکرمانی، بعد بدانکه ارکان چهارند.آتش و هوا و آب و خاک؛ **انجام:** عن کل مومن ... حیث ما انتم الساعة الساعة ادعوکم

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد تقی حافظ مشهدی، تا: ۱۱۹۷ق، جا: یمن؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴ص (۴۱۰-۴۵۳)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۶ - ۲۱۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۵۲

آغاز: بسمله، قال العبد الضعیف محمد الکرمانی؛ **انجام:** عرب است تمت ... من اب الخلاصه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: اسقاطی [رایانه]

← خلاصة علی الفرائض النصیریة ≻ حاشیة الفرائض النصیریة

● **خلاصة العوامل** / نحو / ترکی

xolāsat-ol ʻavāmel

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۴/۲-۷۵

خط: نستعلیق، کا: محمود بن عیسی قاضی، تا: ۱۰۵۲ق، جا: استانبول؛ مجدول، محشی، این کتاب قبلاً با نام «کتاب سیوطی ابن مالک» ثبت شده بود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: - ۸]

● **خلاصة العیش عالم شاهی** / طب / فارسی

xolāsat-ol ʻeyš-e ʻālam-šāhī

بهکهاری، مظهر بن مظفر، ق۱۲ قمری

Behkahārī, mazhar ebn-e mozaffar (- 18c)

اهدا به: شاه عالم پادشاه دوم (۱۱۷۳-۱۲۲۱ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۷۷ق

کتابی است مشتمل بر دو جزو یا «مطلب» و هر مطلب در بیست باب و هر باب شامل شصت و دو «ذکر»: جزو (مطلب) ۱. احوال و صفات آرایش مردان و حسن معاشرت و مباشرت ایشان با زنان و بیان مقویات و غیره در بیست باب: ۱) مزاج و احوال عضو، ۱۰) حقنه ها و محمولات باهیه (سه ذکر)، ۲۰) حبس نفس و در اختیار در آوردن خود؛ جزو (مطلب) ۲. مختص زنان، مداوا، تزیین، تقویت و ذکر اسرار ایشان، در بیست باب: ۱) اوصاف زنان ...، ۱۰) ادویه مفرده و مرکبه باهیه، ۲۰) موجزی از علم سینک و آن علم قیافه زن و مرد بود به مذهب هندوان.

آغاز: حمد بیقیاس و ستایش باسپاس آفریدگاری را سزد که خلقت انسان را ...

[دنا ۹۵۹/۴؛ الطب الصیدلیه ص ۱۰۴؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۶/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۹۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد تمت هذا النسخة النادرة الباهیة مسمی بخلاصة العیش عالمشاهی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۲۹۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۶×۳۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۵۳۷

آغاز: حامدا و مصلیا و مسلما ...، آغاز نسخه اصل: یا برودت یا یبوست یا رطوبت هر یک را بضد کیفیت تدارک نماید؛ **انجام:** تا حظ نفس بخوبی حاصل شود فقط. تمام شد خلاصة العیش حصه اول و دوم

آغاز و انجام به خط مغایر است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۶۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ رجب ۱۳۳۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۳۰۶گ، ۱۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۵سم [ف: ۱۷ - ۱۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۱۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد ادیبه [رایانه]

● **خلاصة الغدیر** / حدیث / عربی

xulāṣat-ul ġadīr

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ʻabbās ebn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۹۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۵۳]

● **خلاصة الفتاوی** / فقه / عربی

xulāṣat-ul fatāwā

بخاری، طاهر بن احمد، ۴۸۲ - ۵۴۲ قمری

boxārī, tāher ebn-e ahmad (1090 - 1148)

در دیباچه از مؤلف یاد شده و از کتاب به نام «الخلاصه» یاد شده است گرفته از مسائل الواقعات صدر شهید حسام الدین و کتاب قاضی امام زاهد فخرالدین ابالحسن بن منصور اوزجندی و امام ظهیر الدین ابوعلی الحسن بن علی مرغینانی و مجموع النوازل للام المبوظن (؟) به عربی با مثال‌های فارسی.

[دنا ۹۵۹/۴؛ تاشکند ۳۶۴/۱-قرطای ۳۵۵۸-ماخ ۱۰۰۲؛ الاوقاف العامة موصل ۱۶۵/۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۴۲۹/۱ و ۴۳۰/۱؛ خزانة مفتی ۹۰/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مجدول؛ تملک: شیخ سلیمان ابراهیم مدرس مدرسه سلیمان پاشا، عبدالله مدرس قسطمونی در مدرسه خود در استانبول، شیخ سلیمان ناصح جامع ابراهیم پاشا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۴۰گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۴۴۴]

● **خلاصة فتوح الشام** / تاریخ / عربی

xulāṣat-u futūḥ-iš šām

وابسته به: فتوح البلدان؛ واقدی، محمد بن عمر (۱۳۰-۲۰۷)

مختصری است از کتاب الفتوح جمال الدین علی عبدالله بن عمر بن واقد مشهور به واقدی که کسی آن را به دستور یکی از امراء خلاصه کرده است و شامل بیان فتح شام و مصر و عراق و دیار بکر و ربیعه و بلاد ارمنیه به دست سپاهان اسلام می‌باشد.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۹

آغاز: الحمدلله الذی فضل دین الاسلام علی سایر الادیان والهم حکام ابناء الزمان لتشیید مبانی الایمان و الصلوة و السلام؛ **انجام:** و رجعوا مؤیدین منصورین و کتبوا الی عمر بن الخطاب رضی الله

عنه و هذا آخر ماانتهی الینا من فتوح الشام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۰۳۴ق؛ تملک: مصطفی قاضی حلب، حاج ابراهیم معروف به دباغ زاده؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: مقوایی، ۳۳۳ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: - ۱۳۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۲۸]

● **خلاصة الفقه** / فقه / فارسی

xolāsat-ol feqh

لاهوری، عبداللطیف، ق۱۱ قمری

lāhūrī ،'abd-ol-latīf (- 17c)

مجموعه ای از مسائل دینی را به اختصار در ۱۰ باب و فصل بیان نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۴۴

آغاز: بسمله. الحمدلله یعنی بگوئید که همه سپاس و ستایش یعنی صفت کردن به نیکیها مرخدای تعالی راست؛ **انجام:** نقل من راحت القلوب و ترغیب الصلاة و غیر تمت
خط: نستعلیق، کا: امیر الدین بن محمد عظیم، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۲۶۵ق،جا:کلانور؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی فرنگی،۹۲گ،۱۵سطر،اندازه: ۱۳/۸×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۷۰]

● **خلاصة الفقه** / فقه / فارسی

xolāsat-ol feqh

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۶۸۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضاغیبی [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۰۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از میردادخان [رایانه]

● **خلاصة الفقه الکیدانی = مطالب المصلی** / فقه / عربی

xulāṣat-ul fiqh-il kiydānī = maṭālib-ul muṣallī

نسفی کیدانی، لطف الله، - ۹۰۰ قمری

nasafī keydānī, lotf-ol-lāh (- 1495)

رساله مختصری است بر مذهب حنفیه در بیان مشروعات و غیرمشروعات در نماز و بیان معانی و احکام آنها، در آغاز کلمه «فرض» را معنا می‌کند و سپس رساله را در هشت «باب» تنظیم نموده: ۱. فرایض نماز، ۲. واجبات نماز، ۳. سنن نماز، ۴. مستحبات، ۵. محرمات، ۶. مکروهات در نماز، ۷. مباحات، ۸. مفسدات.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعین اعلم ان العبد مبتلاً بین ان یطیع الله تعالی فیثاب و بین ان یعصیه فیعاقب ... بیان انواع المشروعات و غیر المشروعات و بیان معانیها و احکامها لیسهل علی الطالب درکها و ضبطها ... فالمشروع علی اربعة انواع فرض و واجب و سنة و مستحب و یلیها

انجام: الباب الثامن فی المفسدات ... و العمل الکثیر بلا اصلاح و ترک الفرائض بلا عذر و لو تری فوته بدون افساد تعمد الحدث تمت.

چاپ: بارها در استانبول، دهلی نو، تاشکند با شرح‌های گوناگون چاپ شده

[دنا ۹۵۹/۴-۹۶۰ (۹ نسخه)؛ الاوقاف العامة بغداد ۵۴۱/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۳۰۸/۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۴۵۸/۱؛ دارلکتب قاهره، فؤاد سید۳۷۴/۱-۳۷۵؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی ۲۵۴/۱؛ خزانه مفتی ۲۸/۵ و ۶۲/۵ و ۸۹/۵]

شرح و حواشی:

۱- شرح خلاصة الفقه = شرح الخلاصة؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
۲- شرح مقدمة الصلاة = شرح رسالة المشروعات و غیر المشروعات و احکامها؛ خراسانی قهستانی، شمس الدین محمد (-۹۶۲)
۳- شرح خلاصة الفقه الکیدانی؛ خراسانی قهستانی، شمس الدین محمد (-۹۶۲)
۴- شرح خلاصة الفقه الکیدانی؛ بخاری، ابراهیم بن میر درویش (-۱۰)
۵- خجسته رقم؛ حسینی بخارائی، شیر شاه بن ملوک شاه (-۱۳)
۶- شرح فقه الکیدانی؛ محمد امین بن محمد امام
۷- معراج المؤمنین = شرح خلاصة الفقه؛ کیدانی سرهندی، بدرالدین بن ابراهیم
۸- سراج مصلی
۹- شرح خلاصة الفقه = شرح فقه کیدانی
۱۰- شرح خلاصة الفقه الکیدانی (۴عنوان)
۱۱- شرح فقه الکیدانی (۵عنوان)
۱۲- شرح مقدمة الصلاة = شرح انموذج فرید

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۳/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الهدایة و حاشیتها و الکشف و میزان الاصول و الملتقی، تم هذا الکتاب بعون الله الملک الوهاب.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۵۶پ-۵۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۷ - ۹۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۳۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۱۰پ-۱۷ر)، ۱۳سطر(۶×۱۱) [ف: ۱۷ - ۲۵۶]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۰۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تکرار السورة فی الرکعة التطوع و لو بلا عذر

... او اسطوانیة فی التطوع و لو بلا عذر.
در فهرست ناشناس و با عنوان «الخلاصة» و ... آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۰ق؛ اهدایی: جعفر ادهم؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۸گ (۲-۹)، ۱۱-۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۴۴]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۸۰ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۰گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۷۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۵۷/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۴۷ر-۴۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۵۸]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷/۳۳-۷۲۴۳/۴
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «علامه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۲۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۰۹
آغاز: بسمله. الحمدلله ... اعلم انه العبد مبتلا.؛ **انجام:** و الله اعلم بالصواب. تم الکتاب.
خط: نستعلیق، کا: قرمکی، بیک نظر، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۵/۴
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «انواع الشروعات» و از ابن کمال باعث دانسته شده. آغاز و انجام با خلاصه الفقه کیدانی هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج سرخ، ۲۵گ (۷۹پ۱۰۳ر)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۰۷]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۰۲
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمود، تا: ۱۲۶۰ق؛واقف:سید اصغراصغرزاده،بهمن ۱۳۳۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۱ - ۱۳۳۲]

۱۰. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۷۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفتاوی الخانیة و الفتاوی الکبیر و الشفعة و المتفق و میزان اصول اللباب و صلاة المسعودی.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷-۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۰گ (۱۵پ-۲۴ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲ - ۷۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد در فهرست با عنوان «احکام الثمانیة فی الصلاة» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۸گ (۴۷پ-۵۵)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۳ - ۲۴۵]

۱۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: عاشور محمد تولکجی بن ملا امام قلی تولکجی، بی‌تا، جا: خلم از قراء بلخ؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۷گ،۱۵سطر،اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۸۳]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۲۵۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۸۱/۳
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای داخل سر ترنج «عمل ملا یولداش۱۲۶۷»، ۱۶گ (۶۶پ-۸۱ر)، ۷ سطر [ف: ۳۷ - ۵۷۴]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۲۷۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

● خلاصة الفوائد / تاریخ ایران / فارسی

xolāsat-ol favā'ed

طالقانی، عبدالمطلب بن یحیی، ق۱۱ قمری

tāleqānī, 'abd-ol-motalleb ebn-e yahyā (- 17c)

درباره ابومسلم خراسانی و اینکه گمراه بوده، مشتمل بر ده «باب» کوتاه و خلاصه «فوائد المؤمنین» خود مؤلف می‌باشد. فهرست ابواب چنین است: ۱. سبب تألیف جمعی پیرامون ابومسلم؛ ۲. در آنکه واجب است دشمن بودن با مخالفان؛ ۳. بیان مذهب ابومسلم؛ ۴. مولد و نسب ابومسلم؛ ۵. مجملی از دعوت بنی عباس؛ ۶. مجمل وقایع پس از نصر بن سیار؛ ۷. مجملی از وقایع زمان سفاح؛ ۸. وقایع دوانیقی تا کشته شدن ابومسلم؛ ۹. سبب دوستی با سنیان؛ ۱۰. ظلم بنی عباس نسبت به عترت.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد مخفی نماند که چون در حدیث وارد است که ویل للعالم یتکلم بهواء الناس لا یکون احد اشد عذابا یوم القیامة منه ... فقیر مقر به تقصیر عبدالمطلب بن یحیی الطالقانی ... به تحریر کتاب «فوائد المؤمنین» پرداخت ... بعضی از اخوان التماس نمودند که مختصری بنویسد که مشتمل باشد بر زبده آن کتاب ... خلاصة الفوائد مسمی گردانید محتوی بر ده باب ...

چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر دوم، به کوشش رسول جعفریان، ص ۲۷۳ - ۳۰۰

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۱۴/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ترک صحت علما و فضلا و مجالس مفسرین

و محدثین که اصحاب ...
خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، تا: ۱۰۶۱ق؛ افتادگی:انجام؛مصحح،با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۱۶پ-۱۴۰پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۱۹]

● **خلاصة الفوائد** / شرح حدیث / فارسی
xolāsat-ol favā'ed
مجموعه‌ای است از احادیث نبوی که مؤلف آنها را در ۲۱ «باب» و «خاتمه»ای به صورت موضوعی تنظیم کرده و به ترجمه آنها پرداخته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۸۷/۲-۵۴/۷۷
آغاز: سپاس و ستایش مر مبدعی را سزد که عالم گوناگون کون از نهان خانه عدم در جلوه ایجاد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۳]

● **خلاصة الفوائد فی شرذمة من المسائل الحکمیة** / فلسفه / عربی
xulāṣat-ul fawā'id fī širḏamat-in min-al masā'il-il ḥikamīyya
رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری
raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī' (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۶ جمادی الاول ۱۲۸۶ ق؛ محل تألیف: قزوین
مشتمل بر فوائدی: ۱. بیان اسماء بهشت؛ ۲. بیان معنی ایجاد و وجود؛ ۳. بیان سنخیت میان اسم و مسمی؛ ۴. تحمید؛ ۵. معانی عامه در بیان اینکه وجود احق اشیاء به تحقیق است ... .

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۰۱/۲
آغاز: بسمله الحمد ثم الحمد للغفور الصبور الذی ظهر باسمائه و هو فی غیب مکنون ... اما بعد فیقول الحقیر الفقیر ابن المرحوم العلامة الفهامة مستند اساتید عصره فی مراسم الجد و الاجتهاد عماد من لا عماد له فی الدین و الرشاد مدرس فنون علوم الربانی الحاج شیخ محمد رفیع الرشتی رحمه اله محمد محسن الاصفهانی الراثی للائمه الاثنی عشر ...
خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۴ص، ۱۵-۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۹۸]

● **خلاصه فواتح در شرح دیوان امام علی (ع) (مختصر)** / ادبیات / فارسی
xolāse-ye favāteh dar š.-e dīvan-e emām 'alī (mx.)
جرفادقانی، محمد بن حسن، ق۱۳ قمری
jorfādeqānī, mohammad ebn-e hasan (- 19c)
وابسته به: شرح دیوان امیر المومنین علی علیه السلام = فواتح = فواتح سبعه؛ میبدی، حسین بن معین الدین (-۹۱۱)
تاریخ تألیف: ۲۳ شوال ۱۲۷۶ق
خلاصه فواتح میبدی در هفت فاتحه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۹/۶
آغاز: بدان که آنچه از کتاب فواتح فاضل علامه قاضی حسین بن معین الدین میبدی که حقیقه مبنی است بر بیان فضل و شرف مولای متقین
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۳ شوال ۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۵۲ر-۹۹پ)، اندازه: ۱۷/۷×۲۳سم [ف: ۴۱ - ۱۸۴]

← الخلاصة فی اصول الحدیث ← الخلاصة فی معرفة الحدیث
← الخلاصة فی اصول الحدیث ← خلاصة الخلاصة

● **خلاصة فی الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی
xolāsat-on fi-l al-e'teqādāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۲۵
آغاز: بسمله، رب العالمین و به نستعین الحمدلله رب العالمین؛
انجام: صدق رسول الله صلی علیه و آله.
خط: نسخ، کا: حسینی خوانساری، مصطفی بن احمد، تا: ۱۳۶۰ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

● **الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو** / نحو، شعر / عربی
al-xulāṣa fi-n naḥw = alfīyat-u ibn-i mālik = al-alfīya fi-n naḥw
ابن مالک، محمد بن عبدالله، ۶۰۰ - ۶۷۲ قمری
ebn-e mālek, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1204 - 1274)
مختصری است مشتمل بر قواعد نحوی در هزار بیت و بنا به گفته مؤلف از الفیه ابن معط یحیی بن عبدالمعطی نحوی (-۶۲۸ق) تقلید شده و از روز تألیف تا عصر حاضر مورد علاقه دانشمندان نحو واقع شده و شروح و حواشی زیادی بر آن نگاشته‌اند.
آغاز: قال محمد هو ابن مالک×× احمد ربی الله خیر مالک ...
انجام: واله العز الکرام البررة ×× وصحبه المنتجبین الخیرة
چاپ: مکرر چاپ شده
[کشف الظنون ۱۵۱/۱ و ۱۵۵ و ۱۳۹؛ ریحانة الادب ۱۳۷/۶ ؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۲۳۵/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۸۹/۲ و ۱۰۸/۲؛ دنا ۹۶۱/۴-۹۷۱ (۳۸۰ نسخه)]
شرح و حواشی:

۱- الدرة المضیئة فی شرح الالفیة = شرح الفیة ابن مالک = شرح ابن ناظم = شرح ابن المصنف = شرح الخلاصة الالفیة؛ ابن مالک، محمد بن محمد (-۶۸۶)
۲- شرح الفیة ابن مالک= شرح الخلاصة فی النحو = توضیح مقاصد الألفیة؛ ابن ام قاسم، حسن بن قاسم (-۷۴۹)
۳- اوضح المسالک الی الفیة ابن مالک = التوضیح = شرح ألفیه؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)
۴- شرح الفیة ابن مالک = شرح ابن عقیل = شرح الخلاصة لالفیة؛ ابن عقیل، عبدالله بن عبدالرحمن (۶۹۸-۷۶۹)
۵- الدرة المضیئة فی شرح الخلاصة الالفیة؛ ابناسی، ابراهیم بن موسی (۷۲۵-۸۰۲)
۶- شرح الفیه = شرح الالفیة فی النحو = شرح الفیه ابن مالک = شرح صغیر؛ مکودی، عبدالرحمن بن علی (-۸۰۷)
۷- شرح الفیه ابن مالک؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
۸- شرح الفیة ابن مالک؛ نویری، محمد بن محمد (۸۰۱-۸۵۷)
۹- التصریح بمضمون التوضیح = شرح اوضح المسالک؛ ازهری، خالد بن عبدالله (۸۳۸-۹۰۵)
۱۰- تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب = ترکیب خالد = ترکیب الالفیة؛ ازهری، خالد بن عبدالله (۸۳۸-۹۰۵)
۱۱- شرح شواهد البهجة المرضیة؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)
۱۲- البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = شرح الفیة ابن مالک = شرح الخلاصة فی النحو؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)
۱۳- شرح الفیة ابن مالک؛ مکناسی، محمد بن احمد (۸۴۱-۹۱۹)
۱۴- الدرر السنیة علی شرح الالفیة = الدرة السنیة؛ انصاری، زکریا بن محمد (۸۲۶-۹۲۶)
۱۵- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ قزوینی، محمد بن مبارک (-۹۶۶)
۱۶- البهجة الوفیة فی شرح الالفیة؛ غزی عامری، محمد بن محمد (۹۰۴-۹۸۴)
۱۷- اعراب ألفیة ابن مالک؛ مالکی، احمد بن احمد (-۱۰)
۱۸- رافع الخصاصة الی تبیین الفاظ الخلاصة خالدی؛ صفدی، احمد بن محمد (-۱۰۳۴)
۱۹- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = التعلیقات الصالحیة علی شرح الالفیة؛ احسائی، محمد صالح بن ابراهیم (-۱۱)
۲۰- اعراب الالفیة لابن مالک؛ نیشابوری، محمد صادق (-۱۱)
۲۱- شرح الفیه ابن مالک؛ قزوینی، عبدالله بن شاه منصور (-۱۱)
۲۲- شرح الفیه ابن مالک؛ کاشانی، محمد بن علی (-۱۱)
۲۳- شرح الفیه ابن مالک؛ تویسرکانی، محمد علی بن ملابابا (-۱۱)
۲۴- شرح شواهد ابن الناظم = شرح شواهد شرح الفیه؛ موسوی عاملی، محمد بن علی بن محیی (-۱۱)
۲۵- زینة السالک فی شرح خلاصة؛ ابن مالک قزوینی، محسن بن محمد طاهر (-۱۱۵۰)
۲۶- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ جیلانی، محمد رفیع بن فرج (-۱۱۶۰)
۲۷- شرح الالفیة لابن المالک؛ قزوینی، عبدالنبی بن محمد تقی (۱۱۲۵-۱۱۹۷)
۲۸- ارشاد العمودی الی شواهد المکودی؛ عیاشی، عبدالرحمن بن محمد (-۱۲)
۲۹- میزان الادب فی قواعد العرب؛ قزوینی، محمد یحیی بن محمد شفیع (-۱۲)
۳۰- شرح الفیه ابن مالک؛ بروجردی، محمد صادق (-۱۲)
۳۱- شرح شواهد البهجة المرضیة = شرح شواهد السیوطی؛ طبسی، محمود بن غلام علی (-۱۲)
۳۲- شرح شواهد البهجة المرضیة = شواهد سیوطی؛ اردبیلی، نظام الدین بن احمد (-۱۲)
۳۳- حاشیة البهجة المرضیة؛ ابوطالب لندنی، ابوطالب بن محمد (۱۱۶۶-۱۲۲۱)
۳۴- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع (-۱۲۲۳)
۳۵- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ ابوطالب اصفهانی (-۱۲۳۷)
۳۶- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ هرندی، محمد بن محمد علی (-۱۲۴۳)
۳۷- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ جیلانی، محمد رفیع بن رفیع (-۱۲۴۵)
۳۸- الحلیة اللامعة للبهجة المرضیة = شرح بهجة المرضیة؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰)
۳۹- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰)
۴۰- شرح البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ بناء یزدی، علی اکبر بن عبدالکریم (-۱۲۸۵)
۴۱- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)
۴۲- شرح الفیة ابن مالک؛ یزدی، عبدالسمیع بن محمد علی (-۱۳)
۴۳- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ کرمانشاهی، ابوالحسن بن حسین (-۱۳)
۴۴- تعلیقة علی البهجة المرضیة یحیی (-۱۳)
۴۵- شرح الفیة ابن مالک؛ لاهیجانی، ابوتراب بن محمد (-۱۳)
۴۶- اللطائف الابهیة فی شرح الالفیة؛ لاهیجانی، ابوتراب بن محمد (-۱۳)
۴۷- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ یزدی، علی اکبر بن عبدالکریم (-۱۳)
۴۸- سر الصناعة؛ ابوالمخلد محمد بن یحیی (-۱۳)
۴۹- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ قزوینی، میرزا یحیی (-۱۳)

۵۰- شرح شواهد البهجة المرضیة = شواهد السیوطی؛ کرمانی، ابراهیم بن ابراهیم (-۱۳)
۵۱- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ یزدی، محمد صادق بن محمد (-۱۳)
۵۲- واضح المشکلات؛ سبزواری، محمد رضا (-۱۳)
۵۳- معین الطلبة فی ترجمة الالفیة؛ سبزواری، محمد رضا (-۱۳)
۵۴- شرح الفیه ابن مالک؛ ضیاء الدین حسین (-۱۳)
۵۵- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ حسینی تنکابنی، محمد هاشم بن محمد حسین (-۱۳)
۵۶- شرح شواهد البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = الشواهد الضیائیة؛ بفرویی یزدی، محمد باقر بن محمد حسین (-۱۳)
۵۷- الخلاصة فی النحو (ترجمه و شرح) = الفیه ابن مالک (ترجمه و شرح)؛ فراهانی، عبدالغنی (-۱۳)
۵۸- شرح الفیه ابن مالک؛ حسینی، محمد باقر بن احمد (-۱۳)
۵۹- شرح الفیة ابن مالک؛ حسینی، زین العابدین بن محمد باقر (-۱۳)
۶۰- شرح الفیه ابن مالک؛ رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع (-۱۳)
۶۱- شرح الفیة ابن مالک ایلابادی؛ ساوجی، عبدالحمید بن محمد علی (-۱۳)
۶۲- التذکرة الرضیة فی شرح البهجة المرضیة؛ تنکابنی، محمد بن سلیمان (۱۲۳۴-۱۳۰۲)
۶۳- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ هرندی، عبدالعلی (۱۲۲۲-۱۳۰۶)
۶۴- طرفیه در شرح و ترکیب الفیه؛ استرآبادی، علی بن محمد جعفر (۱۲۴۲-۱۳۱۵)
۶۵- المختصر النکت فی شرح البهجة المرضیة؛ فاضل گروسی، عبدالحسین (۱۲۵۹-۱۳۲۴)
۶۶- حاشیة البهجة المرضیة؛ عنقا طالقانی، ابوالفضل بن علی (۱۲۶۶-۱۳۳۳)
۶۷- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳)
۶۸- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ سامنی ملایری، قاسم (-۱۴)
۶۹- شواهد البهجة المرضیة؛ رضوی همدانی، حسین بن عبدالصمد (-۱۴)
۷۰- جامع الشواهد؛ مجتهد، عبدالحسین بن اصغر (-۱۴)
۷۱- جواهر الفرائد = شرح الفیة؛ ابن مالک انصاری گرمرودی، احمد بن معصوم (-۱۴)
۷۲- ترجمه بهجة المرضیه؛ نحوی قزوینی، عبدالکریم بن علیمحمد (-۱۴)
۷۳- شرح البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ بهبهانی ارگانی، محمود بن احمد (-۱۵)
۷۴- ایضاح البیان؛ اعمی رازانی، محمد رضا
۷۵- طریق السالک الی الفیة؛ ابن مالک محمد مقری
۷۶- کاشف الخاصة عن الفاظ الخلاصة؛ خطیب، تقی الدین
۷۷- شرح الفیة ابن مالک؛ معتمد السلطان، علی بن نصرالله
۷۸- تحفة المبتدی؛ کهدمی، علی بن حسن
۷۹- شرح البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ محمد بن الحاج
۸۰- شرح الفیه ابن مالک؛ حسینی، حسن بن علیرضا
۸۱- مفتاح الصرف؛ اعظم السلطنه، عباس بن محمود
۸۲- شرح الفیه ابن مالک؛ کاشانی، سلطان محمد بن علی
۸۳- شرح الفیه ابن مالک؛ خلخالی هرآبادی، ملاعلی قلی بن محمد شریف
۸۴- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة؛ سید ابوالقاسم
۸۵- اعراب الالفیة فی النحو = اعراب الخلاصة فی النحو
۸۶- البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = سیوطی (ترجمه) (۲عنوان)
۸۷- تعلیقات بهجة المرضیة
۸۸- تعلیقة علی البهجة المرضیة فی شرح الالفیة
۸۹- حاشیة ابوطالب علی السیوطی
۹۰- حاشیة البهجة المرضیة
۹۱- حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة (۹ عنوان)
۹۲- حاشیة الفیة ابن مالک
۹۳- حاشیة حکیم علی السیوطی
۹۴- حاشیة شرح البهجة المرضیة
۹۵- الخلاصة فی النحو (ترجمه و ترکیب) = الفیه ابن مالک (ترجمه و ترکیب)
۹۶- شرح الالفیة (۴ عنوان)
۹۷- شرح البهجة المرضیة فی شرح الالفیة (۳ عنوان)
۹۸- شرح الفیة ابن مالک (۳۹ عنوان)
۹۹- شرح الفیه ابن مالک = ترجمه الفیه
۱۰۰- شرح سیوطی
۱۰۱- شرح شواهد البهجة المرضیة (۴ عنوان)
۱۰۲- شرح شواهد البهجة المرضیة (الف) (۳ عنوان)
۱۰۳- شرح شواهد البهجة المرضیة = شرح شواهد السیوطی (۲ عنوان)
۱۰۴- شرح شواهد شرح الفیة ابن مالک (۲ عنوان)
۱۰۵- شروح الخلاصة فی النحو = شروح الفیة ابن مالک
۱۰۶- شواهد البهجة المرضیة (۷ عنوان)
۱۰۷- شواهد الفیة ابن مالک
۱۰۸- کشف الابیات الفیه ابن مالک
۱۰۹- لطائف الالهیة فی شرح الالفیة

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۴۲

خط:نسخ درشت،بی‌کا،تا:قرن۹و۱۰؛ تملک: علی بن سیف الدین ابی ابی المسعود شارمیانی حنفی ازهری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا،۴۲گ،۱۳سطر (۱۱×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۸ - ۵۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۱۹

خط: نستعلیق معرب، کا: محمد محسن، تا: دهه آخر صفر ۱۰۲۳ق؛ مصحح، محشی به عربی و فارسی برخی با عنوان «عبدالله سلمه الله»، یادداشتی در اتمام حاشیه نویسی کتاب و مقابله آن به سال ۱۰۲۴ق (ظاهراض چون تاریخ محو شده) در مشهد مقدس رضوی با مهر «بنده آل محمد محسن» (دایره)؛ تملک: عبدالله بن مصطفی موسوی مشهور به سادات انوریه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۲۸ – ۸۲]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۳۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۰۵۳ق؛ مصحح، محشی؛ خرید از خانم خامنوی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ، ۱۱ سطر (۶/۸×۱۲/۳)، اندازه: ۱۲/۳×۱۸/۵سم [رایانه]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ شعبان ۱۰۵۷ق؛ مجدول؛ جلد: روغنی، اندازه جیبی [نشریه: ۲ – ۱۵۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ زشت،بی‌کا،تا:ذیقعده۱۰۶۸ق،جا:مشهد رضوی؛محشی؛ واقف: علی زرین قلم، دی ۱۳۵۶؛ کاغذ: شکری و حنایی، جلد: تیماج زرشکی، ۸۴گ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۲-۹۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۱۶

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۲ شعبان ۱۰۷۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: خلیل الله بن ملا عبدالرسول با مهر «رضا بن عبدالرسول» (بیضی)، عبدالرسول بن ملا محمد؛ مهر: «رضا بن عبدالرسول» (بیضی)؛ جلد: گالینگور مشکی، ۵۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۸ – ۸۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۰۵

خط: نسخ، کا: محمد حسینی، تا: ۲۵ محرم ۱۰۷۸ق؛ مهر: هادی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۶۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۹/۴سم [ف: ۱ – ۲۰۳]

۸. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۸۸/۱

خط: نسخ، کا: محمدجعفر بن محمد قاسم اصفهانی، تا: ۱۰۷۹ق؛ قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: – ۱۸]

۹. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۲۰۰

این نسخه نهصد و شصت و چهار بیت است؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ نویسنده نام خود و تاریخ کتابت را ننوشته ولی پشت ورق اول کتاب شخصی به نام قاضی الحسینی مونثات سماعی را با معانی آنها به ترتیب حروف تهجی نوشته است. تاریخ شهر شعبان ۱۰۸۱ دارد [ف: – ۲۳۸]

۱۰. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه شعبان ۱۰۸۹ق؛ محشی؛ مهر: «قوام دین، بود قوام الدین ۱۳۴۰» (بیضی)؛ جلد: تیماج، مشکی، ۲۲گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف مخ]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر صالح حسنی مازندرانی، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۰گ (۱پ–۷۰)، ۱۳ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۴ – ۱۱۳]

۱۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۲۵

خط: نسخ، کا: محمد صفی بن حاج نعمت الله، تا: ربیع الاول ۱۰۹۳ق؛ محشی از ترکیب خالد؛ تملک: ابوالفتح دست غیب حسنی حسینی؛ اندازه: ۳/۵×۱۶سم [نسخه پژوهی: ۲ – ۱۱۴]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۲۶

خط: نسخ خوش، کا: ابوالقاسم، تا: دوشنبه ۱۱ رمضان ۱۰۹۳ق؛ محشی با نشان‌های «عبدالنبی، زکریا و نقل از ترکیب خالد و شرح ابن الناظم»؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: مقوا، ۲۳۶گ، ۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ – ۲۴]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۷۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد معین بشروئی، تا: ۱۰۹۵ق [رایانه]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۷۱۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۹۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ – ۱۰۰]

۱۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد باقر بن امین، تا: ۱۰۹۶ق، برای محمد رضا؛ محشی؛ تملک: محمد صادق حسینی در ۱۲۰۱، محمد حسینی در ۱۲۵۲، احمد بن محمد حسینی [تراثنا: س۱۳ش۱ – ۱۳۳]

۱۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۹۴

خط: نسخ، کا: محمد مومن بن محمد صالح رازی، تا: ۱۰۹۶ق؛ محشی به امضای «ابن عقیل»؛ جلد: مقوا، ۹۴گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ – ۱۵۸]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۸۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۷ق؛ در حاشیه کتاب الطلاب فی صنعه الاعراب؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۴ سطر [ف: ۱۵ – ۲۹۸]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقتضی غنی بلاخصاصه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۸ق [رایانه]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۶۵

آغاز: واحده کلمة و القول عم؛ **انجام:** و کحباری سمها سبطری ×× ذکری و حثیثا مع الکفری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۱گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷/۲– ۸۱]

۲۱. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸۴گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: - ۵۳]

۲۲. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۱۳۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۶۹۵]

۲۳. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۷۰

خط:نسخ زیبا،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛۵۱گ[سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۷۲]

۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۱۱/۲-۲۲/۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** والالف التأنیث ذوالقصر متی ×× زاد علی اربع لن یثبتا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]

۲۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۶۶

انجام: للوصل همز زائد لایثبت ××الا اذا ابتدی به کاستشبتوا

خط:نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج زرشکی، ۷۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۷۴]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی زرافشان الوان، جلد: تیماج، ۱۰۲گ، ۸ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۸ - ۲۹۶]

۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۸۲

ناقص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ناقص؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۱۵۴گ، ۳ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳ - ۹۴۴]

۲۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: - ۳۶]

۳۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۱۵۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۴۵ص، ۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۸۴]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۲۱-۲۱/۱۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۵۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۴۸-۱۲/۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و ثلث، کا: عماد بن میرحیدر حسینی موسوی، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۶-۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۷۵۵]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۳]

۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۷۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۱۲ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۷۶]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۵گ، ۸ سطر (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۸۶]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۷۰/۱

آغاز: و ای فعل اخرمنه الف ×× او واو و یاء فمعتلا عرف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۸گ (۱-۴۸پ)، ۱۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۱۲۶]

۳۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: علی مدرس یزدی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۸۱گ، ۸ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۹۵۹]

۳۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۰۵

آغاز: و دون تفریع مع التقدم نصب ×× الجمیع احکم به و التزم؛ **انجام:** ابدال و او بعد ضم من الف ×× و یا کموقن بذالها اعترف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ، ۶ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۰۹۰]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: گل محمد، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد رضا خان که ظاهراً این کتاب را به مولوی صاحب مولوی عبدالرحمن امانت داده یا اهداء کرده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۵گ (۲۷۳-۳۰۷)، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳۱ - ۵۵۳]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مذیل است به ارجوزه ابن الجزری در تجوید که با این بیت شروع می‌شود: «یقول راجی عفو رب سامع ×× محمد بن الجزری الشافعی» و چنین خاتمه می‌یابد: «و الحمدلله لها ختام ×× ثم الصلوة بعد و السلام / علی النبی المصطفی خیر البشر×× ما طلعت شمس و ما لاح القمر»، محشی از شرح ابن عقیل و شرح ابن الناظم؛ واقف: خانبابا مشار،

اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: الوان فرنگی، جلد: مقوا روکش تیماج فرنگی، ۱۱۱گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۹۱]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۷۹

آغاز: موجودی تقیضی رضا بغیر سخط؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (از بیت پنجم است)؛ محشی؛ واقف: نظر علی اسدی، مهرماه ۱۳۲۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۹۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۹۳]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۶۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی،۱۰۲گ،۷سطر،اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [ف: ۱۲-۸۹]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۷۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۹۰]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمحمد شریف ابن حاجی عبدالرزاق، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵ هجری؛ جلد: تیماج، ۴۰گ، اندازه: ۱۵×۱۹/۴سم [ف: ۱۲ - ۹۰]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، ۱۱۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۸۹]

۴۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۴۱/۱

کامل؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۵۴]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۱/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲۸گ (۱۸۴-۲۱۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۱ - ۶۲۷]

۴۸. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۶۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: - ۴۹]

۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۵۷/۲

آغاز: (ثلث آخر) ما لم یضاعف فی الاعم ذو الالف×× و فعل جمعا لفعلة عرف؛ **انجام:** و اجرد بمن ان شئت غیر ذی العدد ×× والفاعل المعنی کطب نفسا تفد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: علی مدرس یزدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ، ۲۵گ (۴۲-۶۶)، ۱۴ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۱۸]

۵۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۱۶۶/۱-۶۲۶۱

خط: نسخ، کا: محمد صالح رضوی شیخ الاسلام، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۱۱۰۲ق؛ با ترکیب آن به فارسی زیر سطور؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: ۲۲۳]

۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۱۵/۱

آغاز: کلا منا لفظ مفید کاستقم ×× واسم وفعل ثم حرف الکلم / واحدة کلمة والقول عم ×× وکلمة بها کلام قد یؤم؛ **انجام:** برابر

خط:نسخ،کا:سیدعلی حسینی،تا:۱۱۰۳ق؛افتادگی:آغاز؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۳]

۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۳۵-۲۳/۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر هزار جریبی ساکن فریم، تا: ۱۱۰۳ق، جا: اصفهان مسجد شاه عباس حسینی؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]

۵۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۲۴

خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: یک‌شنبه غره ربیع الاول ۱۱۰۵ق؛ در حاشیه ترکیب الفیه نوشته شده؛ اندازه: ۱۴×۲۳سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۱۴]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۱۱-۵۱/۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۹ق؛ در تاریخ ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۹ توسط میر میران مقابله شده؛ ۱۲۸گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۵۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۴۲

خط: نسخ زیبا معرب، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه از دهه اول شعبان ۱۱۰۹ق؛ ۱۲۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۵]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق [رایانه]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۵۹-۱۴/۲۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد هادی اصفهانی، تا: ۱۹ محرم ۱۱۱۷ق، جا: مشهد رضوی؛ اشعار در حاشیه ترکیب شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۸۱گ،۱۲-۱۶سطر،اندازه:۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۷۵۶]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۱

آغاز: و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی بابا ابن ملا محمد دیزج یگانی (از محال مرند)، تا: ۱۱۱۸ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ، ۸ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۸ - ۲۶۰]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۸۷-۱۳/۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملافضل الله وملا محمد، تا: ۲۵ شعبان ۱۱۲۱ق؛

جلد: مقوایی، ۱۲۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]

۶۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۷۱۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن کربلایی خان احمد دهنوی، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹۵گ (۲پ-۹۶ر)، ۱۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۳۷۷]

۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۷۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۹۸گ، ۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۷۷]

۶۲. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:الف-۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق؛ محشی؛ کاغذ: کاهی صیقلی سفید، جلد: مقوای ابری، ۱۵۲ص، ۱۲ سطر (۴×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: - ۸۱]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: یحیی ابن ملا علی اکبر لاهیجانی، تا: ۱۱۲۷ق؛ مهر: «... علی محمد» (مربع)، «افوض امری الی الله عبده محمد موسوی»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ (۴-۷۵پ)، ۵-۱۲ سطر (۷-۵×۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۸ - ۳۵۷]

۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۷۶/۱-۱۲/۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد باقر کاظمی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۱۲۸ق؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۱۴۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۵۵]

۶۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۰۳

خط: نسخ جلی، کا: محمد صادق بن ملا گدا علی قاری اصفهانی، تا: ۲۸ صفر ۱۱۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ بقیه آن با تجزیه و ترکیب و ترجمه فارسی اشعار به صورت زیرنویس؛ کاغذ اصفهانی، جلد: شمیز سفید، ۹۶گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ - ۸۴۵]

۶۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۲۳

خط: نسخ، کا: محسن بن محمد، تا: ۲۷ محرم ۱۱۷۸ق؛ اندازه: ۹/۵×۱۶سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۱۴]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۸۴-۵۳/۹۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عباسعلی الچورسی، تا: شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۱۸۱ق؛ محشی؛ ۱۰۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۶۱/۲-۳۳/۱۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: عباسعلی بن ملامحمد، تا: یک شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۱۸۵ق؛ محشی از خالد، ترکیب جملات ابیات در زیر سطور درج شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]

۶۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۸۷

آغاز: والامر ان لم یک للنون محل؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۱۸۷ق؛ افتادگی: آغاز (سیزده بیت اول افتاده)؛ محشی؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۹۹ص، ۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۰۴]

۷۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۸ق؛ محشی از شرح ابن عقیل و خالد؛ جلد:تیماج مشکی،۱۲۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲-۶۷]

۷۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۱۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۹۰ق؛ اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۰۲]

۷۲. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۲۸۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه غره ربیع الثانی ۱۱۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [تراثنا: س۶ش۳ - ۱۱۶]

۷۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۲۲/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: میرمحمد رضا، تا: محرم ۱۱۹۳ق؛ جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۴۶۷]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۲۲/۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۷۸]

۷۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۷۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن بهاء الدین محمد، تا: جمعه ۶ محرم ۱۱۹۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ]

۷۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۷۰۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۹۴ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵۴گ، ۲۰ سطر (۵/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۷۶]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابن شمس الدین اصطهبانی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۶ق [رایانه]

۷۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۰۸/۱

خط: نسخ جلی، کا: ابوالقاسم بن شیخ صدرالین بن ابی بکر تنکابنی، تا: رمضان ۱۱۹۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۳۰۷]

۷۸. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی ایروانی، تا: ۱۱۹۷ق؛ محشی؛ تملک: علی اکبر با مهر «عبده علی اکبر» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ (۳۷پ-۱۳۷پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: - ۱۶]

۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۳۲-۵۹/۵۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۰گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۵۹]

۸۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۲۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من و با یفهمان بدلا.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ترجمه و شرح به فارسی به صورت زیرنویس و در هامش؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۰ سطر راسته و چلیپا (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۰۰۲]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۲۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۷گ (۲پ–۷۸)، ۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۲۱۷]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مالا فعال من الخذف و من ×× نقل بمفعول به ایضا قمن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۱۳ص (۱۲۷– ۲۳۹)، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۲۸۹]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مذیل است به کتاب نصاب الصبیان ابونصر فراهی؛ محشی؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن، ۱۹۱گ، ۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۲ – ۹۴]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳۱
آغاز: والاسم قد خصص بالجر کما ×× قد خصص الفعل بان ینجزما؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: اواسط قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (از بیت بیست و چهارم است)؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی، ۱۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ – ۹۴]

۸۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۷۰
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ – ۷۵]

۸۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۸۴
آغاز: و اجعل لنحو یفعلان النونا ×× رفعاً و تدعین و تسئلونا؛ **انجام:** و حیی افکک و ادغم دون حذر ×× کذلک نحو تتجلی و استتر.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۸۸گ، ۸ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۱۱۷]

۸۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۷۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹۱گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۸۳]

۸۸. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۴۸/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۰ص(۱۹–۷۸)، ۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: – ۲۴۴]

۸۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۸۷
خط: ثلث معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، ۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۲۶]

۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۰۵/۱
خط: نسخ، کا: فضل الله حسینی، تا: قرن ۱۳، برای ملا عبدالخالق؛ کاغذ:ترمه،جلد:میشن قهوه‌ای،۷سطر،اندازه:۱۰×۱۵سم[ف:۶- ۲۷]

۹۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۱۸
ناقص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: یحیی واعظ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری مشکی، ۸۳گ، ۷ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ – ۸۹۸]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۱۲۶گ، ۸ سطر (۵/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۸ – ۵۱۲]

۹۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۴۲
انجام: با الاصل کالطیف یعنی المقتفا
خط:نسخ،بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی نازک، ۵۴گ، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ – ۹۶۰]

۹۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۶۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۸گ، ۱۰ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۲۰]

۹۵. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۸۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۸۴گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۶۵]

۹۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۴۲
آغاز: کلامنا لفظ مفید کاسقم ×× و اسم و فعل ثم حرف الکلم؛ **انجام:** ترفع کان المبدآ اسماء و الخبر ×× تنصبه لکان سیداً عمر.
با سربندهای: الکلام ... المعرب و المبنی، النکرة و المعرفة، الموصول، المعرف باداة التعریف، الابدا، کان و اخواتها، پرحاشیه، بدون صفحه شمار.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: کاغذی،۸گ،۸و۹سطر(۱۷×۲۲)،اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۱۴]

۹۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین ملقب به سید میرزا بن محمدکاظم طبیب شیرازی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی،

۴۰گ (۱-۴۰)، ۱۲ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۴۰ - ۶۱۹]

۹۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منتهی اسم خمس ان تجردا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ از آغاز تا بحث افعال مقاربه است؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۴]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۹۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** غفرالله له و لمعلمه و الولدیه و لجمیع المومنین سنه ۱۲۵۸ یا عی الله

خط: نسخ، کا: خبوشانی، حسین بن رمضان، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۱۰۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۳

انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: حسن محلاتی بن آخوند ملا غلام رضا، تا: قرن ۱۳، جا: بوکان محلات؛ محشی؛ مهر: «یا ام حسین؟» (بیضی)؛ کاغذ: فستقی نخودی، جلد: مقوا پلاستیک زرشکی پوشانیده، ۸۴گ، ۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۵]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد مصیری [رایانه]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۱۰۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۵۹

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [میراث اسلامی: دفتر دهم - ۷۵۷]

۱۰۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ تملک: محمد قمی؛ واقف: علامه امینی، ۱۳۳۰؛ جلد: تیماج حنایی، ۷۷گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۶۲]

۱۰۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۱۸

آغاز: مقاصد النحو بها محویة.؛ **انجام:** محمد خیر نبی ارسلا

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: هادی اسکویی حائری، شوال ۱۳۷۲؛ ۱۱۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۶۲]

۱۰۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۷۰۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۱۹گ (۹۳پ-۱۱۱پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۲]

۱۰۷. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور، ۶۱گ، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: - ۱۴۵]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۲/۲ کر

آغاز: برابر؛ **انجام:** و همز ان فتح السد مصدر ×× مسدها و فی سوی ذاک اکسر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۳۳گ (۲ر-۳۴پ)، ۲-۳ سطر [ف: ۴۰/۲ - ۲۸۲]

۱۰۹. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۵۵/۱

آغاز: و قدم الاخص فی اتصال ×× و قد من ما شئت فی انفصال؛ **انجام:** فامرا مضارع من کوعد ×× احذف و فی کعدة ذاک اطرد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ (۱ر-۵۱پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۳۶]

۱۱۰. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه:۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن حضرت قلی بن نعیم، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تیره، ۵۲گ (۱پ-۵۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۶۶]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۰۷

خط: نسخ بشیوه ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۴ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۲۶۶]

۱۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۶۲-۲۹/۲۰۲

آغاز: وقد یلیها مع قد کان ذا ×× لقد سمی علی العدی مستحوذا؛ **انجام:** العطف اما ذوبیان اونسق ×× الغرض الان بیان ماسبق / فذوالبیان تابع شبه الصفة×× حقیقة القصد به منکشفة

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۵۸گ، ۶ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۶۰]

۱۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۵۲-۲۹/۱۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وان فتحت منه ما کان انکسر ×× صار اسم مفعول کمثل المنتظر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۷۵گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]

۱۱۴. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه:۳۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان یکونا مفرد بن فاضف ×× حتماً والا اتبع الذی ردف

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲گ (۱۷پ-۱۸پ) [ف: - ۵۶]

۱۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا محمدهاشم، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سیاه، ۹۵گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]

۱۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وصفروا شد وذاالذی التی ×× وذا مع الفروع منها تأوتی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛

جلد:تیماج سرخ،۱۴۰گ،۶سطر،اندازه:۱۳×۲۲سم[ف مخ:۲- ۸۴۲]

۱۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۰۸-۲۰/۱۲۸

آغاز: تقرب الاقصی بلفظ موجز ×× وتبسط البذل بوعد منجز؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۹]

۱۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۴۴-۲۱/۱۶۴

آغاز: وفی اسم مفعول الثلاثی اطرد ×× زیة مفعول کات من قصد؛ **انجام:** احصی من الکافیة الخلاصة ××کما اقتضی غنی بلا خصاصة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای آبی آسمانی، ۷۸گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۶۰]

۱۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۴۴-۲۷/۲۱۴

آغاز: وفی جواب کیف زید قل دنف ×× فزید استغنی عنه اذ عرف / وبعد لولا غالباً احذف الخبر ×× حتم وفی نص یمین ذا استقر؛ **انجام:** افعل استمر فی ×× مصارع وبنیتی متصف / ظلت فظلت فی ظلت استعملا ×× و قرن فی اقرون و قرن نقلا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۷۱گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۶۰]

۱۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۴۰-۲۷/۱۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۱۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۰۱-۲۷/۱۷۱

آغاز: کنون ما ثنی والملحق به ×× بعکس ذاک استعملوه فانتبه / وما بتاء والالف قد جمعا××یکسر فی الجر وفی النصب معاً؛ **انجام:** ومنتهی اسم خمس ان یجردا ×× وان یرد فیه فما سبعا عداً / وغیر اخر الثلاثی افتح وضمم ××واکسر وزد تسکین ثانیه نعم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۶۰]

۱۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۰۶/۲-۲۵/۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: سید حسین بن محمد کاظم حسینی در سال ۱۲۸۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۷×۱۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]

۱۲۳. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج سوخت مشکی، ۱۲۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: - ۱۳]

۱۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ با یک سرلوح، مجدول مذهب؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۵۳ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [ف: ۲ - ۳۰۵]

۱۲۵. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** به الی امثلة التصغیر صل ×× وجایزتعویض یا قبل الظرف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی،۹۱گ،۹سطر،اندازه:۱۶×۲۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۱۱۰]

۱۲۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ یادداشتی از محمد ابراهیم بن زین العابدین ساکن آستانه به سال ۱۲۵۷، چند یادداشت پراکنده به سال ۱۲۵۵؛ تملک: یوسف بن مهدی بروجردی؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۵۱]

۱۲۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما لم یکن فعل تعجب و لا ×× کابیض او اهوی بلام علا / ولی افعل تعجب یا مضاعف ×× دگر ناقص از اینها نقل شد کف

از ابتدای کتاب تا اواخر مبحث ابدال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ به فارسی منظوم ترجمه شده؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن زرشکی، ۸۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۴۴]

۱۲۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۵۱/۴

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵۷گ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۸۸]

۱۲۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۸۸۳]

۱۳۰. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۹۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: - ۹]

۱۳۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از موقوفات ناصرالدین حجت نجف آبادی است؛ تملک: سید هاشم حسینی به تاریخ ۱۲۷۰ق، محمد بن ملا غلامعلی نجف آبادی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳ص (۵۸+۶۴)، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: - ۳۸]

۱۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۱۲

خط: نسخ، کا: قربان علی کرد محله‌ای استرآبادی، تا: ۱۲۰۰ق، جا: استرآباد مدرسه مفیدیه؛ محشی؛ تاریخ وقف: ۱۲۰۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ، ۸ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۶ - ۶۵۵]

۱۳۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۲۵

انجام: و حذف همزة افعل استمر فی ×× مضارع ینتمی متصف

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ تملک: سید صالح [بن] حاج میرزا علی نقی ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوایی، ۸۵گ، ۶ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم

[ف: ۲ – ۱۹]

۱۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۷۴گ، ۱۲ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۹۴]

۱۳۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۵۵گ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۳ – ۹]

۱۳۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۳۶۹

انجام: طاتا افتعال رد مطبق ×× فی اد ان و ازدد و ادکر

خط:نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۵گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱–۲۲۲]

۱۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: عبدالحمید موسوی، تا: ۱۲۰۱ق؛ سی و پنج بیت از اوائل الفیه به فارسی ترجمه و ترکیب شده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن.، ۱۱۷ص، ۷ سطر و اوائل دو سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۲ – ۳۰۵]

۱۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۴۱]

۱۳۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۷۱

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ مجدول مذهب، محشی به امضای «خالد»و «خ»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با کتیبه محمد باقر بن صادق، ۱۱۴گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲ – ۱۳۰]

۱۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۲۵-۱۷/۱۰۵

آغاز: وتقتضی رضاً بغیر سخط ×× فائقة الفیة ابن معط / و هو بسبق حائز تفضیلا ×× مستوجب ثنائی الجمیلا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد بروجردی، تا: سه‌شنبه از دهه دوم جمادی الثانی ۱۲۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۵گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۷۵۹]

۱۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۴۸-۲۹/۱۸۸

آغاز: وان نعوت کثرت وقد تلت ×× مفتقراً لذکرهن اتبعت / واقطع او اتبع ان یکن معیناً ×× واقطع او اتبع ان یکن معینا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمدرضا طهرانی، تا: چهارشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای سفید، ۷۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ – ۱۷۵۹]

۱۴۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۱۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۰۷ق؛ محشی، مجدول؛ مهر: «شعاع ۱۳۱۵» (بیضی)؛ ۷۰گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۶۲]

۱۴۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۶۸/۲

خط: نسخ، کا: سهراب بن محمد طاهر مازندرانی، تا: پنج‌شنبه از دهه آخر جمادی الاول ۱۲۰۷ق، جا: محله ده گیری از محلات کران؛ ۸۴گ (۲۸پ–۱۱۱پ)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱ – ۷۳]

۱۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله فاوحی، تا: ۲۷ شعبان ۱۲۰۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۵ – ۲۲۳]

۱۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جواد بن حاج محمد صادق، تا: ۱۲۰۹ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۸۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۴۲]

۱۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۶۳/۱-۱۳/۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن اسماعیل خان وزوائی، تا: جمعه ۸ جمادی الاول ۱۲۱۰ق؛ محشی؛ ۱۱۷گ، ۸–۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۷۵۶]

۱۴۷. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق؛ تملک: غلامرضا بن محمدعلی آرانی با مهر «عبده غلامرضا بن محمدعلی» (مربع)، «محمدجعفر بن محمدحسن»؛ وقف اولاد ذکور ملاغلامرضا آرانی است؛ جلد: تیماج سیاه، ۶۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ]

۱۴۸. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۸۲

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد حسن کاشانی، تا: پنج‌شنبه ۱۸ شوال ۱۲۱۰ق؛ محشی؛ تملک: محمد علی بن محمدمحسن حسینی به تاریخ ربیع الاول ۱۲۱۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۳گ، ۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: – ۸۳]

۱۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۲۸-۶۰/۶۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۱۱ق؛ ۷۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۷۵۷]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق [رایانه]

۱۵۱. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه:۷۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۱۶ق؛ مهر: «کنده بدل مهر محمدحسن» (بیضی)؛ جلد: گالینگور سرخ، ۳۷گ، ۱۲ و ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صفاً فذاک بالوجهین عنهم یلقی.

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۱۷ق؛ افتادگی: انجام (چند ورق)؛ مذیل است به رساله مختصر سی فصل خواجه نصیرالدین طوسی در معرفت تقویم: آغاز سی فصل: «باسمه العلی الاعلی این مختصریست در معرفت تقویم مشتمل بر سی فصل فصل اول در حساب جمل»، انجام: «اگر کسی زیاده از این خواهد بدیگر کتب این فن رجوع باید کرد»؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۲ص (۲۵ و ۹۴)، ۱۰و۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱۲ - ۸۹]

۱۵۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۲۲۶

خط: نسخ، کا: محمد علی موسوی قزوینی، تا: ۱۲۱۷ق [ف: - ۳۶]

۱۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی، در پایان نسخه داستانی «در مورد عالمی که در همسایگی کبوتر بازی، زندگی می‌کرد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای با مقوا، ۷۶گ (۹۸-۱۷۳)، ۷ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۵۱۷]

۱۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۰۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۱۸ق؛ با گزارش بیت‌ها زیر سطور؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳ سطر [ف: ۵ - ۳۹۶]

۱۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۳۵-۵۵/۱۱۵

آغاز: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: جمعه ۲ محرم ۱۲۱۹ق؛ ۵۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۱۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر اسدالله بن حاجی میر فتاح تبریزی، تا: ۱۲۲۰ق؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۱۲۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۹۱]

۱۵۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۵۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لو ان المرتضی ابدا محله ×× لصار الخلق طرأ سجدا له

خط: نسخ پخته، کا: محمد بن ابوالفضل همدانی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۲۱ق؛ محشی؛ مهر: «یا محمد ادرکنی» (چهارگوش)، «ان الله یحب المحسنین»، «عبده الراجی ابوالمحسن»؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ، ۹سطر(۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۹]

۱۵۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]

۱۶۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۳۹

خط: نسخ خوش معرب، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۰ ذیقعده ۱۲۲۲ق؛ محشی؛ مهر: «یا امام زین العابدین» (بیضی)، «عبده میرزا محمد» (بیضی)، «عبده الراجی علی امیراند؟» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۱۲۶گ، ۸ سطر (۴×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۲۴]

۱۶۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالهادی بن محمد علی میبدی، تا: ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: - ۳۰]

۱۶۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۴۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ربیع الاول ۱۲۲۳ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۸گ (۱-۴۸)، ۱۰سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۴ - ۱۳۳۵]

۱۶۳. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق [تراثنا: س۱۳ش۱ - ۱۳۴]

۱۶۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۰۸

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: کاغذ آبی، ۵۳گ، ۹ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۲۰۲]

۱۶۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۲۸

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ برگ آخر نونویس به خط اسدالله بن میرزا به تاریخ شب شنبه ۲۲ محرم ۱۲۲۶؛ مهر: «عبده میرزا بابا» (بیضی)؛ اهدایی: جواد کمالیان، ۱۳۵۴؛ فاقد جلد، ۱۳۲گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۸۹]

۱۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۵۳-۵۸/۲۰۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه صفر ۱۲۲۷ق؛ ۱۶۵گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۱۶۷. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰سطر (۵×۱۳)، قطع: جیبی [تراثنا: س۶ش۱ - ۷۳]

۱۶۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۶۲۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا:احمد بن شیخ سلمان،تا:۱ ربیع الاول ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۷۲گ، ۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۱۷]

۱۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۹۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی الله علی محمد رسولا و نبیا سنه ۱۲۳۱ قد تمت منه الرساله المسمی بالالفیه سنه ۱۲۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق [رایانه]

۱۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۴۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی پسر عبدالرحیم، تا: ۱۲۲۹ق؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۸ص (۹۲-۲۵۹)، اندازه:

۱۲×۱۶سم [ف: ۱۰ - ۳۷۳]
۱۷۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۸۷
آغاز: برابر
خط:نسخ معرب، بی کا، تا: شعبان ۱۲۲۹ق؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛جلد: تیماج مشکی، ۹ و ۸ سطر (۹/۵×۱۳/۵) [ف: ۳ - ۱۲۰۲]
۱۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۹۸
کامل؛ خط: نسخ، کا: ابن محمد مومن محمد حسین اصفهانی، تا: شوال ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۵۳گ، ۱۱سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۲۷۹]
۱۷۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۰۷/۱
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۴ص (۱-۶۴)، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۵۰۳]
۱۷۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۰۲/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فستقی، ۵ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۴سم [ف: ۸ - ۴۳۱]
۱۷۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۰۹
خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه شعبان ۱۲۳۳ق؛ ۹۰گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۷۱]
۱۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ محشی؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۵ سطر (۹/۲×۱۴/۵۲)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵۳سم [ف: ۱۲ - ۸۷]
۱۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** این کتاب در روز دوشنبه تمام شد.
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۳ق [رایانه]
۱۷۸. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۲۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: بابا بن مشهدی پناه علی، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۲۳۳ق؛ جلد: مقوا، ۱۳ سطر [ف: - ۱۹۶]
۱۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: جعفر بن حسین، تا: ۱۲۳۴ق [رایانه]
۱۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول ۱۲۳۴ق؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۹۱]
۱۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۵
خط: نسخ معرب نازیبا، بی کا، بی تا؛ صورت نذری که آخوند ملا علی به تاریخ پنج‌شنبه ۲۲ صفر ۱۲۴۳ نوشته، همچنین صورت نذری است که میرزا علی بن شیخ علی قلعه ای به تاریخ ۵ رمضان ۱۳۴۰ نوشته؛ کاغذ: رنگ لاجوردی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۸۴]
۱۸۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۹۳/۵
خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه ۱۰ رجب ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰گ (۱۲۵ر-۱۹۴ر)، ۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۳۱۳]
۱۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۹۳
آغاز: و ارقع بواو و انصبتن بالالف؛ **انجام:** برابر
کا: محمد بن علی اکبر گنابادی، تا: ۱۲۳۵ق [رایانه]
۱۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۵۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و سیره و سایر و مثوبه و مثاوب کذاک یبدل همزا
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ محشی؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۴۲۳]
۱۸۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۱۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاحمد الله مصلیا علی ×× محمد خیر نبی ارسلا
خط: نسخ، کا: علی مردان بن امیر اصلان هروی، تا: محرم ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: فقیهی (خانم)، اسفند ۱۳۶۴؛ کاغذ: فستقی ، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۶۷۹]
۱۸۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۵۰۵
خط: نسخ، بی کا، تا: ۷ رجب۱۲۳۶ق؛ مهر: «یا والی الولی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۳۸]
۱۸۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۷۴/۴
خط: نسخ، کا: خداوردی فرزند محمد ساکن زرند خوی حسن آباد، تا: شنبه ۶ ذیقعده ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ (۱۴۴پ-۲۲۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۴۰۰]
۱۸۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۷۱۱/۱
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۷۷گ (۳ر-۷۹)، ۷سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۷۷]
۱۸۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۰۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن علی محمد، تا: یک‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۵گ (۴۶پ-۱۳۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۷۱]
۱۹۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: محمد رحیم بن محمد رفیع حسینی، تا: شنبه غره جمادی الثانی ۱۲۳۷ق، حسب فرموده آقا سید محمد رضا؛ مهر: «عبدالحسین ابن نور الله الحسینی»، «علی بن رضا

الحسینی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۰/۳سم [ف: ۱ - ۱۷]

۱۹۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه سلخ ربیع الثانی ۱۲۳۸ق؛ مصحح، محشی در تجزیه و ترکیب اشعار؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۱۱۰]

۱۹۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۳۱/۱

آغاز: قال محمد هو ابن مالك ×× احمد ربی الله خیر مالك؛
انجام: فاحمدالله مصلیا علی ×× محمد خیر نبی ارسلا، و آله

خط:نسخ،کا:عبدالله بن عیسی طائی،تا:۱۲۳۸ق؛ محشی؛ جلد: چرم قرمز، ۵۸گ (۲پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۲-۱۴۰]

۱۹۳. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۸۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ]

۱۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۷۳۳۹ [رایانه]

۱۹۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۶۰

آغاز: و قرن و عدن و لاحق ××و شدقم و هیلة و واشق

خط: نسخ معرب، کا: محمد اکبر بن آقا صادق بن آقا صانع خوانساری، تا: شنبه ۴ ربیع الاول ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «علی اکبر بن محمد علی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی زرد، ۵۸گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۱۸]

۱۹۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۰۴/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرحمن ابن عبدالعلی نوری، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۴۴۲]

۱۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۸/۳

کامل است؛ خط: نسخ، کا: عبدالغفار ابن سلطان احمد، تا: ۱۲۴۰ق، جا: اردبیل مدرسه جدید؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۴۰۶]

۱۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۱۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق، جا: همدان مدرسه اصغر؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی و کرم، جلد: تیماج، ۷۳گ (۱-۷۳)، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۷]

۱۹۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۹۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن الله یار شبستری، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۵۲گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]

۲۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق [الفبائی: - ۶۵]

۲۰۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۱۴

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی محمد صادق، تا: ۱۲۴۱ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۹۳]

۲۰۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۰۳

خط: نسخ معرب، کا: محمد مهدی بن حسن علی، تا: شوال ۱۲۴۱ق؛ ۷۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۱۵]

۲۰۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۶۵

خط: نسخ، کا: عبدالمجید، تا: ۱۲۴۱ق؛ اهدایی: غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۵۸گ، ۱۰ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۱۰۸]

۲۰۴. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۷۱/۲

خط: نسخ جلی، کا: محمد بن محمد ابراهیم تاجر تهرانی، تا: ۱۹ رجب ۱۲۴۲ق، جا: تهران مدرسه صدر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۲۱۱]

۲۰۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: بابا بن مردعلی، تا: شوال ۱۲۴۲ق، جا: اردبیل؛ ۷۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۱]

۲۰۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۷۳/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ در پایان فایده‌ای در منتخب اشعار وصال آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۱]

۲۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۴۰/۱

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۸۳ص (۱-۸۳)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۶۵۸]

۲۰۸. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه:۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن حسین کاشانی عطار، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۶۴گ (۹۸ر-۱۶۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف مخ]

۲۰۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۹۳

آغاز: بشرط عطف و اضافة الی ×× مثل الذی له اضفت الأولا؛
انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۰ رجب ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۲گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۴۸۱]

۲۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق [رایانه]

۲۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۳ق؛ محشی؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ سطر (۱۰/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۷۲]

۲۱۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ ۳۸گ (۱ر-۳۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۸۵]

۲۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۴۴ق؛ مذیل است به رساله‌ای از اثیرالدین ابهری در منطق در هشت ورق، آغاز لاحقه: «بسمله، قال الشیخ الامام العلامة افضل العلماء و المتأخرین قدوة الحکماء الراسخین اثیرالدین الابصری (کذا!)»، انجام: «والعمدة هی البرهان و الله اعلم بالصواب»، مجدول مذهب، دارای دو سرلوح؛ واقف: محمد رضا سیستانی قائمی، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ جلد: مقوا، ۹۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۹۲]

۲۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۱۱/۱

آغاز: هذا باب نواسخ المبتداء و کان و اخواتها؛

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۴۴ق؛افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۵۱ص (۱-۵۱)، ابعاد متن: ۵/۵×۸/۵ اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۱۶۱۰]

۲۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۵۱/۴

خط: نسخ، کا: ملا محمد باقر، تا: ۱۲۴۵ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۴۶گ (۶۵-۱۱۰)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۶۰]

۲۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد، تا: ۱۲۴۵ق [رایانه]

۲۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۵۳/۱

خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن علی اصغر سمنانی، تا: جمعه از محرم ۱۲۴۵ق، جهت آقا میرزا مهدی؛ مصحح؛ جلد: پارچه‌ای، ۷۲گ (۵پ-۷۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۵۲]

۲۱۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۶۱/۵ - ج

با ترکیب عبارات زیر سطور به نستعلیق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک ۱۲۴۵ق؛ ۱۲۵گ (۱۴۵پ-۲۶۹پ) [ف: - ۳۳۵]

۲۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۴۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ شوال ۱۲۴۵ق؛ مصحح، محشی؛ ۸۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]

۲۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۲۰/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد بن مرتضی قلی، تا: ۱۲۴۶-۱۲۴۷ق؛ ۱۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۴۹]

۲۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱۱/۱

آغاز: و غیره معرفة کهم و ذی ×× و هند و ابنی و الغلام و الذی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم ابن میرزا حسین، تا: شوال ۱۲۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۴۹]

۲۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق، با سفیدآب و زرد و قرمز و آبی؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی، ۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۳۶]

۲۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۶۸-۳۷/۱۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: سیدرضا، تا: ۱۲۴۷ق؛ محشی؛ یادداشتی به تاریخ ۱۲۷۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۲۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۰۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه [ف: ۵ - ۴۰۶]

۲۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد هادی، تا: جمعه ۱ ذیحجه ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۱]

۲۲۶. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۴۹ق؛ اندازه: ۱۶×۲۲سم [نسخه پژوهی: ۱-۵۵]

۲۲۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۸۷/۱

خط: نستعلیق، کا: علی پناه بن اسمعیل کلارستاقی، تا: ۱۲۵۱ق، جا: مدرسه سعادت آباد؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: - ۳۱۲]

۲۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۷۶

بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۲۴گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۲۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فک الفعل فی التعجب التزم و التزم الادغام ایض فی ... سنه ۱۲۵۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق [رایانه]

۲۳۰. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۲۳ صفر ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: کاغذ آبی، اندازه: ۲۱/۵×۲۶سم [نسخه پژوهی: ۱ - ۵۰]

۲۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۴۹

خط: نسخ خوش، کا: علی بن ابیطالب، تا: دوشنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۲۵۳ق؛ محشی، مجدول؛ مهر: «محمد اسماعیل» (بیضی)؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۸ص، ۱۰ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۴]

۲۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰-۲۳/۱۷۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید علی حسینی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه دهه آخر شوال ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]

۲۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۰۶۷
آغاز: و جملة و ما بمزج رکبا ×× ذاان بغیر ویه تم اعربا؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ خوش، کا: سید محمد حسینی، تا: محرم ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز (مقدار ۷۶ بیت کسر دارد)؛ واقف: دکتر شمس الدین جزائری، مرداد ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۹۳]

۲۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۳۵
خط: نستعلیق ریز، کا: حاجی بابا ابن حاجی حسین علی نهاوندی، تا: یک‌شنبه ۱۵ شعبان ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۰/۵سم [ف:۱۱-۶۱۹]

۲۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۹۰
خط: نسخ پست، کا: محمد حسن موسوی ولد آخوند میر حسین سیرجانی، تا: یک‌شنبه ۴ جمادی الثانی ۱۲۵۴ق، جا: خوسف؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا [ف: ۲ - ۷۹۸]

۲۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۳۸/۱
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد رضا، تا: ۲۹ رجب ۱۲۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۴گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۲۰۸]

۲۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۹۷/۱
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن میرزا محمد، تا: ۱۲۵۴ق، جا: برغمد؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ (۱-۶۸پ)، ۱۲سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۷ - ۳۴۱]

۲۳۸. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۶۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۸۲گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۱۹۹]

۲۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۴۴-۱۵/۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوتراب بن مشهدی ابوطالب بن امین ساوجی، تا:۱۲۵۵ق؛جلد:مقوا،۷۱گ،۷سطر،اندازه:۱۶×۲۱سم[ف:۳- ۱۷۵۸]

۲۴۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۷۹
آغاز: واستعین الله فی الفیة ×× مقاصد النحو بها محویة؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد جعفر ساوجی، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ افتادگی: آغاز؛ ۸۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۳]

۲۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقو، ۹۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۹۵]

۲۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۶۲۲/۹
خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: ساغری، مختلف السطر (۶/۲×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۷۰]

۲۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۹۹/۴
آغاز و انجام: برابر
تا اواسط باب فاعل، وجوه اعراب کلمات در ترکیب در زیر ابیات به خط نستعلیق ریز نوشته شده؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد صالح موسوی اصفهانی شهیر به درب امامی، تا: ۱۲۵۵ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۹۳پ-۱۴۱پ)، ۱۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۴۴]

۲۴۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالمطلب حسینی تنکابنی، تا: ۱۰ محرم ۱۲۵۶ق؛ جمیع ابیات کتاب در هر مبحث به فارسی ترجمه و در ذیل ابیات با ذکر مثال و شرح مختصری آمده؛ جلد: جلد تیماج مشکی، ۱۲۴گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۲۸]

۲۴۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوطالب، تا: ۱۲۵۷ق، جا: تهران مدرسه حاج محمد حسین خان مروی؛ ترکیب ابیات اولیه در ذیل آنها نگاشته شده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج.، ۷۱ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۰۵]

۲۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۳۸-۲۷/۱۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۵۸ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۲۴۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۱۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاول الحمدله عرفا الله فرد صمد لاشرکته
خط: نسخ مختلف، کا: ابوطالب بن سید محمود اخلومدی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: - ۴۹۶]

مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۶۹/۱
همان نسخه بالا [رشت و همدان: ف: - ۱۷۸۵]

۲۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۶۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رفیع خوجینی، تا: ۱۲۵۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۶۶۶ [رایانه]

۲۴۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۲۹۸/۱
خط: نسخ، کا: حسین بن کربلائی رمضان خبوشانی، تا: ۱۲۵۸-۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم

[تراثنا: س۶ش۳ - ۱۲۳]
۲۵۰. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۷۷/۱
خط: نسخ، کا: محمدرضا بن محمد علی غنی ندرآبادی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ ۳۶گ (۱پ-۳۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۰]
۲۵۱. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۷۸/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۵۱گ (۱۱پ-۶۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۶۰]
۲۵۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۶۴/۳
خط: نسخ، کا: شیخ علی ایروانی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ ۵۶گ (۵۹ر-۱۱۴پ)، ۹سطر [ف: - ۷۰]
۲۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۸۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین حسینی، تا: ۱۷ شعبان ۱۲۶۰ق؛ دارای رکابه، در زیر ابیات ترکیب نحوی شده، بیت فارسی از «واعظ قزوینی»: نوشته یافتم این بیت بر در قصری ×× کزان دلم همه خون گشت سینه ام پر درد / خوشست قصر حیات نگارخانه عمر ×× ولی چه سود که مرگ خراب خوهد کرد؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج حنایی، ۶۴گ (۴۹پ-۱۱۲ر)، ۸ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۲۰/۷سم [ف: ۲۷/۱ - ۴۳۷]
۲۵۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۴
آغاز: من نون تأکید مباشر و من ××نون اناث کیرعن من فتن
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۱۲۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۵۹۱]
۲۵۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۴
آغاز: من نون تاکید مباشر و من ××نون اناث کیر عن من فتن
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق یا ۱۲۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۵۹۱]
۲۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۵۱۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق [رایانه]
۲۵۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۶۴/۲
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد جواد، تا: رمضان ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ (۷۲پ-۱۴۸ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۷]
۲۵۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۰۱/۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۲]
۲۵۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ رجب ۱۲۶۱ق؛ جلد: مقوا، ۱۰۱گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۱]
۲۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۵۰/۳-۱۴/۱۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میرزا عبدالکریم بن مهدی بن عبدالکریم مجانی، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۲۶۱ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]
۲۶۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۲۰
خط: نسخ معرب، کا: ابراهیم بن محمد طباطبائی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: محمد نصیری؛ ۷۹گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۱۳]
۲۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید علی، تا: ۱۲۶۲ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج خرمایی، ۳۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۹۴]
۲۶۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۳
خط: نسخ خوب، کا: غلامرضا متخلص به حیران (شاعر معروف یزدی)، تا: ۱۲۶۴ق؛ یادداشت حاج سید علی مرتضوی سانیجی به تاریخ ۱۳۵۷/۵/۲ش در طهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ (۱۳پ-۸۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۲]
۲۶۴. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ رمضان ۱۲۶۴ق؛ ۶۸گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۳۸]
۲۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۵۷/۲-۱۹/۱۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ شعبان ۱۲۶۴ق؛ با علامت بلاغ مقابله؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳- ۱۷۵۶]
۲۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۶/۲
خط: نسخ، کا: حاج علی بن محمد قاسم خوانساری، تا: ۱۲۶۴ق؛ در هامش [مختصر ف: - ۷۹]
۲۶۷. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۳۰
آغاز: واحده کلمة و القول عم×× و کلمة بها کلام قد قد یؤم؛
خط: نسخ معرب، کا: محمد حسین بن محمد ابراهیم، تا: جمادی الاول ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۴۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۲]
۲۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۲۲
خط: نسخ، کا: سید عبدالباقی بن محمد تقی طباطبائی بیدگلی، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۶ق [مختصر ف: - ۷۹]
۲۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۶
آغاز: بسمله و به نستعین قال الفقیر الی رحمه ربه الغنی بدرالدین؛
انجام: من هذا النظم و انه قل اشتمل علی اعظم المهمات من علم العربیه ... تمت الکتاب فی سنه ۱۲۶۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق، واقف: فرزندان عبدالحسین عالم زاده، فروردین ۷۷ [رایانه]
۲۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۶۷

بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق، خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۰/۷×۱۷/۹سم [رایانه]

۲۷۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۸۷

خط: نسخ معرب، کا: میرزا سید یحیی، تا: ۱۲۶۷ق، جهت فرزندش میرزا محمد حسین؛ ۴۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۲۶]

۲۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۴۸/۳-۲۹/۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: مقوا سفید، ۶۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۲۷۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۱/۲ص

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید علی بن سید هاشم موسوی زیتونی رودباری، تا: ۱۲۶۸ق؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۸۷ -]

۲۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۸۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۷گ، ۶ سطر (۱۱×۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۱۹۰]

۲۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالباقی، تا: صفر ۱۲۶۸ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۵۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۹۳]

۲۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۹۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، فاقد جلد، ۱۰۱ص (۲۴-۱۲۴)، ۱۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴۴۶]

۲۷۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۲۸

خط: نسخ، کا: ابوتراب بن جعفر حسینی واعظ یزدی، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۵۱گ، ۱۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۴۲]

۲۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۹ق؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۰۴گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۳/۲ - ۵۵]

۲۷۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۷۰۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسن نایینی، تا: سه‌شنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۵۱گ (۵پ-۵۵ ر)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴- ۳۷۶]

۲۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۵۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مدرسه میرزازکی بیادگار بماند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق [رایانه]

۲۸۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۷۴

نسخه حاضر کامل است؛ کا: محمد جعفر بن عبدالکریم اشتهاردی، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۴]

۲۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد تقی موسوی، تا: ذیقعده ۱۲۷۰ق، جا: شوشتر مدرسه سید نورالدین محمد؛ واقف: حاج سید محمد، ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۱۰ سطر چلیپایی، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۱۲ - ۹۰]

۲۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱ /۸۱۳۴-۵۵/۱۰۴

آغاز: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن مرحوم حاجی ملا علی خوانساری، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۲۷۱ق؛ ۲۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]

۲۸۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق [ف: - ۳۶]

۲۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۲۷

خط: نسخ نزدیک به ثلث، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه گل و بوته، ۱۰۲گ، ۱۰ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۵۸]

۲۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۸۴/۷

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد باقر بن ملا علی خوانساری، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۱۱۱ر-۱۳۱)، ۱۶-۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۴۲]

۲۸۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۱۴۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ ۱۵۱ص، ۷ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۸۱]

۲۸۸. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ب-۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید اسماعیل لاریجانی ابن حاجی سید رضی، تا: ۱۲۷۲ق، جا: تهران مدرسه محمودیه؛ اهدایی: حکیمه الهی صاحب الزمانی؛ کاغذ: کاهی صیقلی سفید تیره، جلد: چرمی، ۲۰۰ص، ابعاد متن: ۹/۵×۱۴، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: - ۸۰]

۲۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی الله اسمعیل بن عبدالله خوانساری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق [رایانه]

۲۹۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۸۷

خط: نسخ معرب، کا: شیخ علی بن آخوند ملا اسدالله کنی، تا: چهارشنبه ۲۷ محرم ۱۲۷۲ق، جا: تکیه دار قاضی امامزاده ابوالحسن در مکتب ملا ابوالحسن بن ملا قاسم کنی؛ در دو برگ آخر جدولی در اعراب حسن الوجه به خط «اسکندر» در سال ۱۲۷۹ و دو بیت شعر به خط «آقا بزرگ؟» در سال ۱۲۹۱؛ تملک: مجید حائری؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۱گ، ۶ سطر، اندازه:

۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۳۶]

۲۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مسیح بن حسین بن قربان بن اسمعیل بن فتحعلی، تا: ۱۲۷۲ق؛ محشی که در قالب سرو، سرو خمیده، لوزی، پرنده، جام و ... نوشته شده، مصحح؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۸۴گ، ۶ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۸ - ۲۱۵]

۲۹۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۶۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری، تا: ۱۲۷۳ق، به دستور آقا سید علی طباطبائی؛ ۶۴گ (۷۵پ-۱۳۸ر)، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۹۱]

۲۹۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۸سم [ف: ۱ - ۲۰۳]

۲۹۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴/۱ فرخ

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ شوال ۱۲۷۴ق؛ محشی؛ کاغذ فستقی و نخودی رنگ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸ سطر (۷×۱۳/۵)، قطع: جیبی [ف: - ۱۶۵]

۲۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن عباس یزدی، تا: ۱۲۷۵ق [رایانه]

۲۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۷/۲ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسین طباطبائی جندقی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۵ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی سفید، ۷۸گ (۳۲پ-۱۰۹پ)، ۷سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۲۷۱]

۲۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق [رایانه]

۲۹۸. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۰ فیاض

خط: نسخ معرب، کا: محمد ابراهیم بن علی بن محمد طهرانی، تا: جمعه ۱۳ جمادی الاول ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: - ۹]

۲۹۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۰۴

خط: نسخ، کا: سید اسماعیل اردکانی یزدی، تا: ۱۲۷۶ق؛ ۷۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۳۰۰. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۸۷

خط: نسخ معرب، کا: باقر بن سلیمان بن اسماعیل، تا: رجب ۱۲۷۷ق؛ ۱۲۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۶۹]

۳۰۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۳۱

آغاز: و هو بسبق حائز تفضیلاً ×× مستوجب ثنائی الجمیلا / کلامنا لفظ مفید کاستقم ×× و اسم و فعل ثم حرف الکلم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ محشی، شرح خواب جناب میرزا در اول طلوع شمس ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۹۱ق و تعبیرآن، یادداشت هدیه نسخه از محمود بن محمد جعفر در ۲۶ رجب در کرمان به ولی خان، صورت نامه کوتاهی به آخوند ملامحمود در ۲۷ رجب ۱۲۹۴ق، یادداشتی از علی بن یوسف کرمانی در شوال ۱۳۲۳ق؛ تملک: احمد بن محمد جعفر؛ مهر: «الراجی احمد ۱۲۹۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج زیتونی، ۶۳گ، ۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۴۵]

۳۰۲. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۷۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۸۳ق، جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ (۱۳پ-۵۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۵۷]

۳۰۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدصادق بن محمد تقی موسوی، تا: ربیع الاول ۱۲۸۳ق؛ مهر: «محمد صادق بن محمد تقی الموسوی ۱۲۸۴» (بیضی)؛ ۸۷گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]

۳۰۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷/۳ سرود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۵ق [نشریه: ۱۳ - ۴۱۷]

۳۰۵. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۱۲/۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۵ق؛ ۱۳گ (۳۷پ-۴۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۸۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۴/۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ افتادگی: انجام [عکسی ف: ۵ - ۲۴۸]

۳۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۲۸

بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۷/۵×۱۳/۵سم [رایانه]

۳۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۷۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ مهر: «محمد نبی الله علی ولی الله» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه، ۶۷گ (۲۲پ-۸۸)، ۱۱و۱۲سطر(۶/۵×۱۰/۵)، اندازه:۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۰۹]

۳۰۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۳۹/۲

نسخه کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روغنی مشکی، ۷۰گ (۴۹-۱۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۴۱۰]

۳۰۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۵۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق [ف: ۳ - ۱۲۷]

۳۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۰۹

خط: نسخ، کا: جمال الدین فرزند شهاب الدین، تا: ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا گالینگور قرمز، ۱۰۶ص، ۹ سطر (۱۵×۲۲) سطر، اندازه:

۱۶×۲۳سم [ف: ۳ - ۲۵]

۳۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۳۰/۱-۲۹/۲۷۰

آغاز: بسمله قال محمد، احمد، مصلیاً، وآله، واستعین، مقاصد، تقرب، و تبسط؛ **انجام:** وما، نظما، احصی، کما، فاحمد، محمد، وآله، وصحبه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ در نسخه حاضر کلمات اول مصراع‌های الفیه ابن مالک برای سهولت حفظ تحریر شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۳گ، ۶ سطر، اندازه: ۵×۱۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]

۳۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۲۹-۲۴/۱۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمدرضا، تا: دهه ۱ ربیع الثانی ۱۲۸۹ق، جا: مدرسه شفیعه؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]

۳۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۰

آغاز و انجام: برابر

اشعار الفیه در نسخه حاضر اعراب گذاری شده و وجوه اعراب کلمات در ترکیب در لابه‌لای سطور مشخص شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق؛ تملک: آخوند ملا حسن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای، ۶۴گ، ۸ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۸۴]

۳۱۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد کاظم بن محمد حسین بن احمد خوئینی، تا: رجب ۱۲۹۰ق، برای سید ابی الفضائل؛ مجدول[دلیل المخطوطات:۱-۱۰۶]

۳۱۵. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سکن التالی غیر الفتح أو ×× خففه بالفتح و کلا قد رووا / و منعوا اتباع نحو ذروة ×× و ذبیة و شذ کسر جروة از ابتدای کتاب تا انتهای باب التأنیث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ افتادگی: انجام؛ آغاز؛ ۳۷گ، ۱۱-۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: - ۱۴۴]

۳۱۶. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه:۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن حاج زین العابدین خبوشانی، تا: ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳ گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف مخ]

۳۱۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۸۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد حسینی، تا: شعبان ۱۲۹۳ق؛ تجزیه و ترکیب لغات اشعار درزیر ابیات؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۲۹گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ]

۳۱۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۹۳/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی قلی بن همت علی سرابی، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۷۵]

۳۱۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق، کاغذ: سبز، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱ سطر، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۲۹۴]

۳۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۸۴/۲

خط: نسخ معرب، کا: مهر علی بن مهدی میخ سازی، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۹۷ق؛ گویا برای چاپ نوشته است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۲۸۸]

۳۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۶۲/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد وقار شیرازی، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۱۷۷ر-۱۸۷پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم[ف:۲۷/۲-۴۰]

۳۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن ملا محمد حسن، تا: جمعه ۲۹ ذیقعده ۱۲۹۷ق؛ مصدر است به سه برگ در فواید و حکایات از شیخ بهایی و دیگران، آغاز صدر: «بسمله، حمدله ... این کتاب مشتمل است بر فواید و حکایات و غیر ذلک فائدة اقلل تحمد منامک فائدة سر بعد الطعام و لو خطوة و نم بعد الحمام و لو حظة و بل بعد الجماع و لو قطرة اعلم ان جمیع خیرات الدنیا و الاخرة جمعت فی کلمة واحدة هی التقوی»، انجام: «تو طمع داری که با چندین گناه ×× داخل جنت شوی ای رو سیاه»؛ کاغذ: سبز فیروزه‌ای، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۹۸]

۳۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

۳۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۱۳/۱

خط: نسخ، کا: علی محمد بن ملامحمد، تا: در ۱ جمادی الاول ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۵ص (۲۲-۸۶)، ۷ سطر (۵×۹)، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۸ - ۲۰۴]

۳۲۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۰۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۹۰گ، ۱۰سطر(۶×۱۱/۵)،اندازه:۱۰×۱۵سم[ف:- ۱۸۴]

۳۲۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی اذان و ازدو واد کرد الابقی.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: - ۳۷]

۳۲۷. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۶۵

انجام: وقف بها الکست علی الفعل المعل ×× یحذف أمر کأعط من سأل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای، ۹۱گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: - ۱۴۵]

۳۲۸. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۲۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۴۵گ، اندازه: ۸×۱۰/۵سم [ف:۴۸]
۳۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حاج محمد حسین نائینی، تا: ۲۴ محرم ۱۳۰۰ق؛ مهر: کاتب «یا امام رضا ۱۳۰۰» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ:۲-۸۴۲]
۳۳۰. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: محمد علی، تا: اوایل قرن ۱۴ [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۱۷]
۳۳۱. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۷/۳ فرخ
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۸ ربیع الثانی۱۳۰۰ق؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲ص (۳۵-۱۱۶)، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: - ۱۹۰]
۳۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۸۸/۱-۳۵/۱۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدبن حسن ملقب به فاضل تبریزی، تا: ۲ رجب ۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوایی، ۴۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]
۳۳۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۵۱۰
خط: نسخ عالی، کا: حسین بن عبد الصمد رضوی همدانی معروف به قاضی، تا: ۱۳۰۲ق؛ نیم ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۳۲۳]
۳۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۶۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** کما اقتضی غنی بلا خصاصة فاحمد الله مصليا علی محمد خير بنی ارسلا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق [رایانه]
۳۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن ابوالحسن (بن کریم) موسوی (شوشتری)، تا: ۲۸ رجب ۱۳۰۳ق؛ محشی، در آخر نسخه قصیده‌ای است از ابن مالک در الفاظ واوی و یائی (در چهل و دو بیت) و قصیده‌ای است در نظم مونثات سماعیه ابن الحاجب (در بیست و سه بیت) به تاریخ ذیقعده ۱۰۳۵ افزوده شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۷گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۳]
۳۳۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۰۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حاجی ملا فضل الله، تا: ۱۳۰۷ق، برای میرزا حسام الدین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ (۱۴ر-۶۷پ)، مختلف السطر (۱۴×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۶]
۳۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۱۲-۱۳/۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۳۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]
۳۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۷
بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۵گ، اندازه: ۱۴/۱×۲۱سم [رایانه]
۳۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی کلفت، جلد: مقوا، رویه چرم زرد حنایی، ۷۸گ، ۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۶×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۷۷]
۳۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۵۲
آغاز: و کاری السابق نبا اخبرا ××حدث انبأ كذاك خبرا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ رمضان ۱۳۲۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۴۱گ، ۱۰ سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۹۰۶]
۳۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۹۳
آغاز: و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی اصغر موسوی، تا: ۱۳۲۰ق [رایانه]
۳۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۹۵-۲۶/۱۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:سید محمد ابراهیم حسنی،تا:۳ ذیحجه ۱۳۲۴ق، جلد: تیماج قرمز، ۹۰گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۵۶]
۳۴۳. مشهد؛ مدرسه آية الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۹۶
خط: نسخ درشت، کا: علی اصغر محلاتی، تا: ۱۳۲۸ق؛ [اوراق عتیق: ۱ - ۲۴۱]
۳۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمد علی چابلامی(کذا)،تا:۱۳۳۱ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۶۴گ (۸۰-۱۴۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۳۴۳]
۳۴۵. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۸
خط: نسخ، کا: میرزا ابراهیم اردکانی، تا: شنبه ۱۳ شعبان ۱۳۴۱ق؛ ۸۶گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۴۴]
۳۴۶. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: مرتضی بن محمد جواد حسینی کرمانشاهی، تا: دهه سوم ذیقعده ۱۳۶۳ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۳۱]
۳۴۷. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۵۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۸]
۳۴۸. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۶]
۳۴۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۱
آغاز: و غیر معرفة کهم و ذی ×× و ... ؟ ابنی و الغلام و الذی؛ **انجام:** و ان تکن غینا لفعلی و صفا ×× فذلك بالوجهین [... ؟] یلقاء
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۹۸گ، اندازه: ۸×۱۰سم [ف: ۱ - ۲۵]
۳۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۲۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۳۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۳۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۳۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۱۵

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه سید مصطفی آقا زاده؛ خریداری از احمد بیگدلی [رایانه]

۳۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۶۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمدرضا فرید تنکابنی [رایانه]

۳۵۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۱۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۳۳]

۳۵۵. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۰۱/۱

بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه–ف: – ۳۷۷]

۳۵۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۱۹/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۷۳]

۳۵۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۶۹

آغاز:: الاسم منه معرب و مبنی ×× لشبه من الحروف مدنی

خط:نسخ خوانا،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: جواد کمالیان،۱۳۵۴ش؛۹۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ – ۳۲۰]

۳۵۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۵

آغاز: مع کسر متلو الاخیر مطلقا ×× و ضم میم زائد قد سبقا؛ **انجام:** برابر

کمی از آخر آن است؛ خط: نسخ، کا: ملا بهاء الدین محمد محلاتی، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج، ۲۴گ، ۱۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ – ۳۴۸]

۳۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۲ – ۳۸۶]

۳۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۳/۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محسن گیلانی، تا: شنبه ۲۵ ذیحجه؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۶ص (۱۱۳–۱۵۸)، ۱۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۸ – ۲۰۹]

۳۶۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۹۷/۱

آغاز: کلامنا لفظ مفید کاستقم ×× و اسم و فعل ثم حرف الکلم؛ **انجام:** نوفا تلی الاعراب أو تنوینا ×× مما تضیف احذف کطور سینا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷گ (۱ر–۱۷پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۱۱]

۳۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۸۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۳۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۱

آغاز: و الله یقضی بهبات وافیره لی و له فی درجات الاخره کلامنا لفظ مفید کاستقم (کذا)؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۳۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۱۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۳۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی برخی با امضای جامی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ، ۱۴ سطر (۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۳۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۴۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [رایانه]

۳۶۷. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۴۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیس عندی لازما اذ قدانی ×× فی النثر و النظم الصحیح مشومی؟

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای خاکی، ۸۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [دو کتابخانه اراک: – ۷۲]

۳۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۳۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۸۱گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۷سم [رایانه]

۳۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۱۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۳۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۹۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سید مجید آل احمد [رایانه]

۳۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۵۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۳۷۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۶۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انسب لصدر جملة و صدرما ×× رکب مزجا و لثان تمما

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ از ابتدا تا مبحث نسبت؛ محشی احتمالاً شرح مکودی کاملاً آمده باشد؛ ۱۶۷ص (۹۵–۲۶۱)، مختلف السطر [ف: ۲ – ۴۲۵]

۳۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اشرف بن محمد علی، بی تا [رایانه]

۳۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۳۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۳۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۹۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما اقتض عنی بلاخصاصه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۳۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۷۶-۲۴/۱۷۶

آغاز: والله یقضی بهبات وافرة ×× لی وله فی درجات الاخرة – الکلام وما یتالف منه: کلا منالفظ مفید کاستقم ×× واسم وفعل ثم

حرف الکلم؛ **انجام:** برابر
خط:نسخ،کا:محمد علی اشرفی ابن ملا عباس، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: ساغری قهوه‌ای،۱۲۳گ،۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۷۵۹]
۳۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۱۳/۲-۱۲/۱۰۳
آغاز: وللمنادی الناء او کالناء یا ×× وای وآ کذا ایاثم هیا؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۹]
۳۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۸۷/۲-۳۷/۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۷]
۳۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۲۶/۲-۳۷/۱۱۶
آغاز: تقرب الاقصی بلفظ موجز ×× وتبسط البذل بوعد منجز / وتقتضی رضا بغیر سخط ×× فایقة الفیة ابن مغط؛ **انجام:** وغیر ذی وصف یضاهی×× وغیر سالک سبیل فعلا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۹]
۳۸۰. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۳۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** احد بأی مالمنکور سئل ×× عنه بها فی الوقف أوحین تصل
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ]
۳۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۶۵/۲-۲۱/۸۵
آغاز: فما لذی غیبة او حضوری ×× کانت وهو سم بالضمیری / وذو اتصال منه مالا یبتدی ×× ولایلی الا اختیار ابدا؛ **انجام:** اخراً اثر الف زید وفی ×× فاعل ما اعل عینا ذا اقتفی / والجد زید ثالثا فی الواحد ×× همزاً یری فی مثل کالفلائد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۶۰]
۳۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۳۱/۱-۳۶/۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** والعادم النظر ذا قصرو ذا ×× مد بنقل کالحجی وکالحذاء/ و قصر ذی المد اضطراراً ×× علیه والعکس بخلف یقع
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با ترکیب اشعار الفیه درلابه‌لای سطور اشعار؛ جلد: گالینگور مشکی، ۵۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]
۳۸۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، محشی از خالد، سیوطی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف مخ: ۲- ۸۴۱]
۳۸۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** وعین ما آخره قد زیدما ×× یخص الاسم واجب ان یسلما / وقبل یا اقلب میماً النون اذا ×× کان مسکناً کمن بث انبذا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۳]
۳۸۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** لذاک ذو وجهین جا المفعول من ×× ذی الواو لام جمع و فرد یعن ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۹۸گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۲]
۳۸۶. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۶۶]
۳۸۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۵۵/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۲۸گ (۸۵پ-۱۱۲پ)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [مؤید: ۲ - ۱۶۰]
۳۸۸. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴
بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴ - ۵۶]
۳۸۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۸
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۱۲ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [تراثنا: س۶ش۱ - ۷۴]
۳۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۸۵
آغاز: و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸۳ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۳۰۶]
۳۹۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۷۳ص، ۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۴/۵سم [ف: ۲ - ۳۰۴]
۳۹۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۳۱]
۳۹۳. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۵۰/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: - ۱۹]
۳۹۴. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۰۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۹۵گ، ۹سطر (۱۲×۱۸) [ف: - ۳۸]
۳۹۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۲۰۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۶ص، ۱۲ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱ - ۱۸۲]
۳۹۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۷۲/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ (۱۱۷-۲۴۲)، ابعاد متن: ۶×۱۳، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۶۳۳]
۳۹۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۷۵
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۲گ، ۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۴۹۲]

۳۹۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۴۴/۲

بی کا، بی تا [ف: ۳ - ۲۸]

۳۹۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۹۳/۴

بی کا، بی تا؛ ۴۰گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۹۴]

۴۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۸۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بدخط، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: گالینگور یشمی، ۷۶گ (۱۲۸پ-۲۰۳پ)، ۷ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۹۹]

۴۰۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲۳ص (۱-۱۲۳)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۳۲]

۴۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۳۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۴۶گ، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۴۶]

۴۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۴۵

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۹گ، ۱۸۸ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۱۵۶]

۴۰۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۱۴/۳

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۵۳گ (۴۸-۱۰۰)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۶۵]

۴۰۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۱۹

انجام: و احمدالله مصلیا علی ×× محمد خیر النبی ارسلا

خط:نسخ،بی کا،بی تا؛افتادگی:انجام؛مهر: «الراجی حسن الحسینی»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری،۱۰۱گ،۱۰سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۱۳]

۴۰۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۸۷

بی کا، بی تا [ف: - ۳۶]

۴۰۷. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۱۹

بی کا، بی تا [ف: - ۳۶]

۴۰۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۲۵۶

بی کا، بی تا [ف: - ۳۶]

۴۰۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۹۶

بی کا، بی تا [ف: - ۳۶]

۴۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۲۷

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۶۰گ، ۶ سطر (۱۴×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۵۴۲]

۴۱۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن ملا محمد حسین، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۷۱گ، ۹ سطر [ف: ۱ - ۳۹]

۴۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۱۶

کامل؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی،۱۰۳گ، ۱۰سطر(۵/۵×۱۴)،اندازه:۱۳×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۲۰۵]

۴۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۳۸

انجام: ما لم یکن بالتاء ذالبس کشجر و بقر و خمس

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ، ۵ سطر (۸/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۱۷۶]

۴۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۱۸

خط:نستعلیق،بی کا،بی تا؛کاغذ:فرنگی نخودی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۶۱گ، ۹ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۶۳]

۴۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۱۱

آغاز: و استعملوا ایضا ککل فاعله ×× من عم فی التوکید مثل النافله / و بعد کل اکدوا باجمعا جمعاء اجمعین ثم جمعاء؛ **انجام:** افتاده: شبه بکاف و بها التعلیل قد ×× یعنی و زائدا التوکید و رد / و استعمل اسما و کذا عن و علی ×× من اجل ذا علیهما من دخلا نسخه از اوایل مبحث حال تا اوایل مبحث حال تا اوایل باب تصریف؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضای ۲۲، سلطان؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ، ۶ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۸ - ۲۷۶]

۴۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۶۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و افتح و ضم و اکسر الثانی من ×× فعل ثلاثی و زد نحو ضمن / و منتهاه اربع ان جردا ×× و ان یزد فیه فما سناعدا خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۹گ (۷۷پ-۱۴۵پ)، ۶-۸ سطر (۹×۱۳/۵-۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۸ - ۳۴۱]

۴۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۷۲-۵۳/۸۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۹گ، ۸ - ۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۸]

۴۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۸۵/۱-۵۲/۱۲۵

آغاز: و ماضی الافعال بالتا مز و سم ×× بالنون فعل الامر ان امر فهم؛

از بحث معرب و مبنی تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف:۳-۱۷۶۰]

۴۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۲۱-۵۵/۹۱

آغاز: لی و له فی درجات الاخره الکلام و ما یتالف منه کلامنا لفظ مفید کاستقم

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶۶گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۶۰]

۴۲۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۴۱/۳

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ خوش،بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: حاج سیدسعید؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۲/۵) [ف: ۳ - ۱۲۹۴]

۴۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸
آغاز: من نون توکید مباشر و من ×× نون أناث کیرعن من فتن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۹ ذیقعده؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ مهر: «عبده محمد الحسینی» (بیضی)، «علی اکبر بن حسین الحسینی» (مثمن)؛ تملک: میرزا علی اکبر بن میرزا محمد حسین اصفهانی به تاریخ غره رجب ۱۳۲۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۰۸]

۴۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۸۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۵گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۳۵۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۸۳/۲
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۶۹]

۴۲۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۳۱/۵
آغاز و انجام: برابر
از اول کتاب تا مبحث افعال مدح و ذم نگاشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۶۲]

۴۲۴. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۴۵/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبدالراجی محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: - ۱۷۶]

۴۲۵. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۶۳
خط:ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دستخط ملک الشعراء سید محمد علی بن هاشم بن علی بن محمد حسین استرآبادی ۹ شعبان ۱۳۳۹؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: - ۱۸۸]

۴۲۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۶۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستق، جلد: تیماج مشکی، ۶ سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۵۷۱]

۴۲۷. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۷۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۱گ (۱پ-۷۱پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: - ۶۰]

● الخلاصة فی النحو / نحو / عربی

al-xulāṣa fi-n naḥw

حموی، کامل بن اسحاق، ق۱۰ قمری

hemavī, kāmel ebn-e eshāq (- 16c)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۲ رمضان ۹۸۵ق
خلاصه بسیاری مختصری است در قواعد نحو در سه نوع اسم و فعل و حرف.
آغاز: الحمدلله الذی جعل النحو فی الکلام کالملح فی الطعام و الصلاة و السلام علی محمد نبیه خیر الأنام و آله أشرف الکرام

[دنا ۹۷۱/۴؛ الاوقاف العامة موصل ۲۵۲/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۱/۱
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۹۶۸ق [میراث شهاب: س۷ش۳-۴ - ۲۴]

۲. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۲۶/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۱۴پ-۱۲۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: - ۲۳]

● الخلاصة فی النحو (ترجمه و شرح) = الفیه ابن مالک (ترجمه و شرح) / نحو / فارسی

alfīye-ye ebn-e mālek (t. va s.)

فراهانی، عبدالغنی، ق۱۳ قمری

farāhānī, ‘abd-ol-qanī (- 19c)

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)
ترجمه وشرحی است بر ابیات الفیه ابن مالک که برای یادگیری مبتدیان اقدام به نگارش آن نموده است.
آغاز: اللهم انی احمدک کما رفع بحمدک اول الکلام واشکرک کما شکرک کافة الانام حمداً ... اما بعد مخفی نماناد که نحو علمی است شریف وبرای طالبانش
انجام: اما جواب شرط غیر جازم مانند جواب لوشرط ولو لا ولما وکیف خواه مقارن باشد بفا خواه نه یا جواب شرط جازمی باشدکه مقارن نباشد به فا چون ان. تمت

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۷۸
آغاز: و کلمة بها کلام قدیؤم، ت: واحد مبتداست و ضمیر راجع است بکلام و بعضی گفته اند راجع است بکلم بکسر لام که جمع کلمه است؛ **انجام:** اختتام دوم، روابط چند قسم است، اول ضمیر چون ... دو اسماءاشاره، سه اعاده مبتدا ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ تملکی در تاریخ ۱۱۹۵ق و تاریخ ۱۱۷۸ق؛ کاغذ: جلد: کاغذی با مقوا، ۱۰۷گ، ۲۲ سطر (۱۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۳۳ - ۴۹۷]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۹۵-۲۰/۱۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۴۶۷]

● خلاصة فی النحو / نحو / عربی

xulāṣat-un fi-n naḥw

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۴۷/۹

آغاز: بسمله. حمدله ... اعلم ارشدنا و ارشدک الله تعالی ارشاد اتاما، اللفظ الموضوع للمعنی اما مفرد او مرکب؛ **انجام:** و قلت فی النفی
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۲گ (۷۰ر-۷۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۷۵]

● **الخلاصة فی النحو (ترجمه و ترکیب) = الفیه ابن مالک (ترجمه و ترکیب)** / نحو، ادبیات / فارسی

alfīye-ye ebn-e mālek (t. va tarkīb)

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۴۸۶

آغاز: قال محمد هو ... قال فعل ماضی معتل العین و اوی، اصله قول ...
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۴×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۲۹]

● **الخلاصة فی علم الکلام = الاعتقادات = اصول الدین** / کلام و اعتقادات / عربی

al-xulāṣa fī ʻilm-il kalām = al-iʻtiqādāt = usūl-ud dīn

؟ قطب الدین سبزواری، ق۶ قمری

qotb-od-dīn-e sabzevārī (- 12c)

رساله‌ای است در اصول دین و عقاید شیعی از ایمان و توحید و عدل و نبوت و امامت و معرفت ثواب و عقاب و آلام و اعواض و آجال و اسعار و ارزاق شامل «مقدمه» و هشت «باب» و هر باب شامل عناوین «مسألة» و «دلیل» و «حجة»: مقدمه در ایمان؛ باب ۱. توحید شامل چهار فصل؛ ۲. عدل شامل شش فصل؛ ۳. نبوت شامل شش فصل؛ ۴. امامت شامل شش فصل؛ ۵. وعد و وعید؛ ۶. آلام و امراض؛ ۷. آجال و ارزاق و اسعار شامل سه فصل؛ ۸. احوال مکلفین بعد از موت شامل چهار فصل. در بسیاری از نسخه‌ها از قطب الدین سبزواری دانسته شده است و در برخی به قطب الدین رازی نسبت داده شده است. در الذریعه (۹/۷-۲۰۸) از نسخه مورخ ۶۵۷ آن یاد شده است و گویا جز الخلاصة علامه حلی است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... واعلم ان هذا الکتاب یشتمل علی مسائل یتعلق بعلم الاصول من التوحید و العدل و النبوة و الامامة و معرفة الثواب و العقاب و الآلام و الاعواض و الآجال و الارزاق ... الباب الاول فی التوحید و فیه فصول: الفصل الاول فی اثبات وجوب النظر اعلم ان معرفة الله تعالی واجبة و لا یمکن تحصیلها الا بالنظر ...

انجام: و اهل الآخرة لیسوا مکلفین و الدلیل علیه هو انه یجب علی الله تعالی ان یثیب المؤمنین ثوابا خالصا من المشقة فلوکانوا المکلفین لم یکن خالصا من المشقة و ذلک محال فثبت انهم غیر مکلفین بل منعمین مکرمین.

چاپ: در مجموعه میراث اسلامی ایران ۳۴۱/۱ از انتشارات کتابخانه مرعشی و با تحقیق رضا مختاری و یعقوبعلی برجی، ۱۳۷۳ش؛ مجله تراثنا، سال نهم، شماره ۳۴، ص ۱۲۵ با تحقیق سید محمد رضا حسینی جلالی

[الذریعة ۲۰۸/۷؛ معجم التراث الکلامی ۲۰۱/۳؛ دنا ۹۶۰/۴ (۲۵ نسخه)؛ مکتبة العلامة الحلی ۱۱۵ و ۲۴۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۲۵/۱۳

آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه آکسفورد -انگلستان ۶۴. تذکر: نام مؤلف در فهرست به صورت احتمال احمد بن حسین عودی ذکر شده که به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: عودی، احمد بن حسین، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ذیحجه ۷۴۲ق؛ ۲۰ص (۲۴۳-۲۶۲)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۵ - ۵۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۴/۱۷

آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۱۷]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۵۷

آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: اواخر صفر ۷۵۸ق؛ با انجامه: «اواخر شهر صفر سنة ثمان و خمسین و سبعمائة، علی ید اضعف العبید منتجب الدین (؟) محمد النرمی (النیومی ؟) الجرجانی، غفرالله ...»، در ص ع. به خامه درشت همان روزگار آمده «الخلاصة فی اصول الدین لاحقر خلق الله ابوالرضا محمد بن مبارکشاه الحسینی ابرقوهی» (برای صاحب این تملک یعنی ابوالرضا محمد بن مبارکشاه ابرقوهی که مرد دانشمند و کتابدوستی بوده، نک: فهرست اعلام الذریعه، ۲۰۰/۳ «محمد الابرقوهی» که تملک او را بر ۳ کتاب نشان داده است)؛ ۲۲ص، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۲/۵سم [ف: ۲ - ۹۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۳/۲

آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا - لندن ۱۰۹۶۸. تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ ؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: عبدالملک بن اسحاق بن عبدالملک بن فتحان الواعظ، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۸۰۴ق؛ ۱۸ص (۳۳-۵۰) [عکسی ف: ۲ - ۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۲

خط: نسخ، کا: عبدالملک بن اسحق بن عبدالملک بن فتحان واعظ، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۸۰۴ق؛ مصحح؛۱۴ص (۲۳-۳۶) [عکسی ف: ۳ - ۵۷۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۰۶/۵

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به استناد آغاز و انجام ذکر شد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۸۲۱ق، جا: مدرسه دینیه حله سیفیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ص (۱۹۵-۲۱۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۸۰]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۱۷/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن موسی بن محمد سقیفی، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۸۶۴ق، جهت حسین عراقی حلاوی؛ مصحح؛ ۱۳گ (۹۵پ-۱۰۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۵۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۵۶/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۷۹]

۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۲/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: اسکندر بن حسین بن اسکندر استرآبادی، تا: ۸۷۱ق؛ ۱۲گ (۱۴۳پ-۱۵۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [مؤید: ۲ - ۸۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش معرب، بی‌کا، تا: جمعه ۱ شوال ۸۷۸ق، برای کمال الدین بن عبدالله بن سعید گرگانی؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۱۲گ (۱۰۵پ-۱۱۶ر) [ف: ۳ - ۵۷۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۹۸ق؛ در نسخه به قطب الدین سبزواری نسبت داده شده؛ جلد: مقوایی، ۱۹گ (۱۹۲پ-۲۱۰ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۱۲/۵سم [ف: ۶ - ۲۳۲]

۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۳۵

خط: نسخ، کا: حسین بن آدم عبدالله، تا: ۸۹۹ق؛ اندازه: ۱۳×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۶]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۴۶/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح؛ ۱۹گ (۱۹پ-۳۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۸]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۳۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسی بن علی اوالی (بحرانی)، تا: صفر ۹۵۹ق؛ محشی با نشان «مولانا خضر، ق»، مصحح؛ مهر: کاتب «الموالی للموالی محمد الاوالی ۹۶۴» (دایره)؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۸-۱۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۴ - ۶۹۱]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۷۶/۷-۹/۱۲۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوا، ۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱ - ۳۸۹]

۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۹۷/۴

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمدباقر میرک حسینی، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۰۳۰ق؛ ۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۱ - ۱۷۰]

۱۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۹۶/۳

آغاز: برابر

نام مؤلف و کتاب بر اساس تحقیق ارائه شده در میراث اسلامی ۳۴۱/۱ تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: مومن بن عزیز تولمی، تا: ۱۰۶۷ق؛ ۱۳گ (۹-۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۹۳]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف باتوجه به آغاز و انجام نسخه و تحقیق ارائه شده در میراث اسلامی ۳۴۱/۱ تغییر یافت؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۹۵-۱۰۸)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۹۴۶]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: صفی الدین محمد حسنی حسینی عبدالوهابی، تا: شعبان ۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۲۲-۳۰)، ۲۲ سطر مورب، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۰ - ۴۴۱]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ص (۲۵۴-۲۷۱)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۴۴۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۵۱۹

بی‌کا، تا: ۱۱۹۲ق؛ قطع: رقعی [د.ث. مجلس]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۳/۵-۲/۹۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست این کتاب به عنوان منهاج الیقین علامه حلی معرفی شده است ولی با توجه به آغاز و انجام نسخه نام و مؤلف کتاب تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ، ۱۷ سطر [ف: ۸ - ۴۵۸۲]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۸/۳-۵/۷۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با خط خوردگی درمتن؛ جلد: مقوا، ۲۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۳۸]

۲۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶/۴

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و

نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۷ جمادی الثانی ۱۲۶۹ق؛ ۱۳گ (۱۱۵پ-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۳۷]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۳/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۴گ (۳۰پ-۳۳پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۶۷۳]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ (۶۱پ-۷۳پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حسین بن عزالدین سهام، بی‌تا؛ ۱۷گ، ۱۵ و ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۹۸]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۱۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۲گ (۱۲۲پ-۱۳۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۵۱]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۴/۱

خط: نسخ معرب، کا: جمال الدین علی بن مجدالدین سدید منصوری استرابادی، بی‌تا؛ ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۱۸]

● الخلاصة فی معرفة الحدیث = مختصر فی اصول الحدیث / درایه / عربی

al-xulāṣa fī ma‘rifat-il ḥadīṯ = muxtaṣar-un fī usūl-il ḥadīṯ

طیبی، حسین بن محمد، - ۷۴۳ ؟ قمری

tībī, hoseyn ebn-e mohammad (- 1343)

طیبی شرحی بر «مشکاة المصابیح» خطیب نگاشته و آن را «الکاشف عن حقائق السنن» نامیده و مقدمه آن را در معرفت علم حدیث و اصول آن قرار داده و این مقدمه به‌طور مستقل شهرتی یافته است؛ گرفته شده از کتاب‌های ابن الصلاح و نووی و قاضی ابن جماعه با اضافه مطالب مهمی از جامع الاصول و جز آن، دارای یک «مقدمه» و چهار «باب» و «خاتمه»: المقدمة: فی فضل الحدیث و موضوع الدرایة و فائدتها؛ باب ۱. اقسام الحدیث و انواعه؛ ۲. اوصاف الرواة؛ ۳. تحمل الحدیث و طرق نقله؛ ۴. اسماء الرجال و اسنابهم؛ الخاتمة: فی آداب الشیخ و الکاتب و الطالب.

آغاز: الحمدلله علی افضاله و نسأله المزید من نعمه و نواله و صلی الله علی محمد و آله اللهم کما زدتنا نعما فألهمنا شکرا ...

انجام: بنقل النصوص المحکمة لرد المتشابه الیها و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء و الله ذوالفضل العظیم.

چاپ: بغداد، ۱۳۹۱ق، تحقیق صبحی سامرائی، ۱۷۸ص؛ بیروت، عالم الکتاب، ۱۴۰۵ق، ۱۷۱ ص.

[کشف الظنون ۱۷۰۰/۲؛ مخطوطات اوقاف موصل ۳۰۵/۸؛ با عنوان: «شرح المشکاة فی اصول الحدیث»؛ مخطوطات العربیة فی مکتبة عبدالله بن العباس بمدینة طائف ص ۵۷ با عنوان: «مختصر من اوائل شرح المشکاة للطیبی»؛ التراث العربی ۴۶۱/۲؛ الخلاصة فی معرفة الحدیث؛ الاوقاف العامة موصل ۳۰۲/۲؛ دنا ۹۶۱/۴ (۶ نسخه)؛ معجم المؤلفین ۵۳/۴؛ دار صدام ص۱۴۰و ۱۴۱]

شرح و حواشی:

۱- خلاصة الخلاصة = علم الحدیث = علوم الحدیث = الخلاصة فی اصول الحدیث = شرح الخلاصة فی اصول الحدیث = درایة الحدیث؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)

۲- الحضایر القدسیة فی شرح اصول الحدیث المصطفویة؛ همامی، احمد بن احمد (-۹)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، کا: عبدالمحسن بن عبدالصمد شیروانی، تا: ۲۳ جمادی الثانی ۸۵۴ق، جا: شیراز مدرسه بیگم؛ محشی؛ واقف: اسدالله بن محمد مؤمن، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه نوک مدادی راه راه، ۵۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۲۹۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۵۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یوسف بن علی رومی، تا: ۸۸۲ق، جا: مکه مکرمه رباط ابن سلام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۳۵گ (۵۲پ-۸۶پ)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۹ - ۲۴۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ ربیع الاول ۹۰۱ق؛ محشی، نسخه مذیل است به تعریف ایمان و اقسام آن به فارسی و عربی در پنج برگ؛ مهر مالکیت: عبدالله بن محمد محسن حسینی؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۵۴گ، ۱۲-۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۷ - ۲۹۳]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ رمضان ۹۱۱ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالله میسی طبری به سال ۱۲۸۳ با مهر «العبد المذنب عبدالله» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۲گ (۱پ-۵۲ر)، ۱۸ سطر،

اندازه: ۱۴×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۵۸]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۳–۵/۶۳

آغاز: بسمله قال الطیبی [کذا] فی بیان اصول الاحادیث لشرح المشکوة وإذا کنا التزمنا ان سرحنا هذا علی نهج اهل الصناعة اوجب ذلک علینا ان نصدر الکتاب بمختصر جامع لمعرفة علم الحدیث ملخصا من کتاب ابن صلاح و غیره؛ **انجام:** واذا سمع کتاباً بلغ فی المجلس الاول والثانی الی آخره و کذا إذا قابل والله اعلم بالصواب.

خط: نسخ، کا: محمد دارکلی، تا: قرن ۱۲، جا: ساوجبلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم[ف:۷–۴۲۲۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با حاشیه میرسید شریف جرجانی؛ تملک: ابوالقاسم طباطبایی با مهر «ابن علینقی الحسنی الحسینی ابوالقاسم الطباطبایی ۱۲۵۰ هـ» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج حنایی، ۴۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۳ – ۶۶۸]

← خلاصة القانون ⩥ الاسباب و العلامات

● **خلاصة القرآن** / تجوید / فارسی

xolāsat-ol qor'ān

قاری، محمد شفیع، ق۱۳ قمری

qārī, mohammad šafī' (- 19c)

اهدا به: امیر عبدالعلی خان

تاریخ تألیف: ۱۹ ذیقعده ۱۳۲۵ق؛ محل تألیف: سلطانیع ترشیز

رساله مختصری است در تجوید و مشتمل بر سه «فصل»: ۱. مخارج صروف؛ ۲. بیان مد؛ ۳. احکام هاء ضمیر. مؤلف در بسیاری از موارد به کتاب مفصل خود «منتخب القاری» حواله می‌دهد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بنابر مضمون آیه وافی هدایه و رتل القرآن ترتیلا و بمضمون حدیث نبوی

[الذریعة ۲۳۲/۷]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۷۲/۴

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ربیع الاول ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۳۶–۴۳)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ – ۱۰۸۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۷۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن گلستان اشاره است بمنتخب القاری که یکی از مؤلفات عبد راجی محمد شفیع المشتهر بالقاری است

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد جعفر مشهور به هندی، تا: ۱۱ ربیع الاول ۱۳۲۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۵پ–۱۴ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۵۵]

● **خلاصة القراءة** / تجوید / عربی

xulāṣat-ul qirā'a

سیستانی، محمدنبی بن قنبر علی

sīstānī, mohammad-nabī ebn-e qambar 'alī (-)

رساله‌ای است مختصر در تجوید که مؤلف آن را به درخواست جمعی تألیف و در یک «مقدمه» و چهار «رکن» و یک «خاتمه» ترتیب داده با این عناوین: المقدمة: فی عدد الانسان؛ رکن ۱. مخارج الحروف و صفاتها؛ ۲. المد و هاء الکنایة و التفخیم و الترقیق؛ ۳. الادغام و احکام المیم الساکنة؛ ۴. احکام النون الساکنة و التنوین و احکامها؛ الخاتمة: فی احکام الوقف.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد التمس منی بعض اخوانی الدین الذین لاح من سیماهم طلب الحق و الیقین أن أجمع له جمعا من الکلمة و الکلام

انجام: و ذلک یقول الله لایحب الجهر بالسوء من القول اتحدالله القول و الفعل و اتخذالله لنا العمل فی یوم الزلل باقی الامور موقوف بالحضور المجسور و الدعاء.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۸۱/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد علی آشتیانی قمی، تا: ۱۲۶۳ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۴۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۶۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد باقر، تا: جمعه ۲۳ صفر ۱۲۷۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۵۰پ–۵۹ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۶۵۶]

● **خلاصة القراءة** / قرائت / فارسی

xulāṣat-ul qirā'a

قاری، محمد مؤمن بن عبدالکریم

qārī, mohammad mo'men ebn-e 'abd-ol-karīm

مؤلف این رساله که در طریقه قرائت قرآن کریم و تجوید آن می‌باشد چنان که در ابتداء خود بدان تصریح کرده محمد مؤمن بن عبدالکریم قاری است که از قراء شیعه امامیه بوده به دلیل این که از حضرت شیخ بهائی مطلبی را نقل نموده معلوم می‌شود که متأخر از زمان و عصر ایشان بوده است و این رساله را در ده باب منظم کرده اند. جز خلاصة القراآت قاسم جاونپوری که به نام شاه جهان ساخته است.

آغاز: بسمله حمد بیحد و ثنای بیعدد و ستایش مرخدائی را سزاست که در وحدانیت وحید و در فردانیت بی شریکست ...

[دنا ۹۷۲/۴؛ ذریعه ۲۳/۷؛ منزوی ۸۷؛ استوری ۴۳/۱؛ بریگل ۲۲۱ و ۲۴۵۴ و ۱۳۸۳]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۰۰۹/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن علی نوری، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲۹گ (۱پ-۲۹پ)، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۸۵]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۲۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۶ ذیقعده ۱۲۳۷ق؛ ۳۵گ (۱۵۳پ-۱۸۷ر)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۴۵۴]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۰۰۹
آغاز: برابر
خط: نسخ خوب، کا: حسین بن علی نوری، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۷۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۶]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۴۷۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حبیب الله دهقان؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۱۶۶۶]

← خلاصة القواعد ⟵ ادویه قلبیه

● خلاصة القوافی / عروض و قافیه / فارسی

xolāsat-ol qavāfī

رضوی، غلامحسین، ق۱۳ قمری

razavī, qolām-hoseyn (- 19c)

اهداء به: میر اشرف علی
تاریخ تألیف: ۱۲ رجب ۱۲۸۰ق
برای میر اشرف علی (دیباچه) در یک «مقدمه» در تعریف قافیه و پنج «فصل»: حروف قافیه، اصناف قوافی، حرکات قافیه، عیوب قوافی، ردیف و چگونگی آن، و «خاتمه» در حدود قافیه و تشریح اقسام شعر و اسامی مسمی آنها.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۹۳
آغاز: بسمله. قافیه عقل و حواس جمیع قافیه سنجان فهم و ادراک از توجیه و مجرای حمد و ثنای کریم علی الاطلاق قافیه بند است؛ **انجام:** و در اصطلاح با هم شدن دو حرف ساکن است است در یک قافیه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی رنگارنگ، جلد: مقوا، ۶۱گ، ۶ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۴۸۵]

● خلاصة القوانین / طب / فارسی

xolāsat-ol qawānīn

عقیلی شیرازی، محمد حسین بن محمد هادی، ق۱۲ قمری

ʻoqailī šīrāzī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad hādī (- 18c)

کتابی است در مسائل پزشکی، مشتمل بر هفده «باب» و هر باب در چند فصل بدین ترتیب: ۱. امراض سر؛ ۲. امراض چشم؛ ۳. امراض اذن؛ ۴. امراض انف؛ ۵. امراض فم و حلق؛ ۶. امراض حنجره و قصبه ریه و ...؛ ۷. امراض مهده؛ ۸. امراض کبد و مراره و طحال؛ ۹. امراض امعاء و معده؛ ۱۰. امراض مثانه و صقاث و اعضاء تناسلی؛ ۱۱. امراض ثدی؛ ۱۲. امراض رحم؛ ۱۳. اوجاع ظهر و مفاصل؛ ۱۴. حمیات و روزهای بحران؛ ۱۵. اورام و بثور و امراض که در جلد حادث شود؛ ۱۶. علاج ضربه و سقطه؛ ۱۷. طرد هوام و تدبیر نیش هوام و گزیدن سباع و علاج سقی سموم و ادویه سمیه. یک نسخه از این کتاب در مخطوطات الطب و الصیدلة و البیطرة فی مکتبة المتحف العراقی (ص ۱۰۴) گزارش شده است.

آغاز: بعد از حمد و صلوة، خلاصة القوانین بنده خاطی محمد حسین بن محمد هادی العقیلی العلوی غفر الله ... مشتمل بر هفده باب، باب اول: در امراض سر. فصل در صداع، یعنی درد سر اگر سبب حدوث آن از خون باشد ...

[الطب الصیدلیه ص ۱۰۴؛ الذریعة ۲۰-۲۲۳ و ۱۴۷/۲۱؛ دائرة المعارف تشیع ۳۴۲/۱۱؛ الکواکب [المنتشرة] ۲۱۱؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳۷/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر معلوم گردد که کدام زهر است به آنچه مخصوص است معالجه کنند
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ترقیمه: «تمام شد نسخه هذا رساله مطب سید محمدحسین خان مرحوم مغفور بتاریخ دوازدهم ماهه ... سنه...عیسوی،موافق بیست و هفتم شهر ربیع الاول سنه... هجری قدسی، روز پنج شنبه»؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲»؛ کاغذ: شرقی، ۷۸گ (۱-۷۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۶۲۳]

● خلاصة قوانین العلاج = مطب علوی خان / طب / فارسی

xolāsat-o qavānīn-ol ʻalāj = matab-e ʻalavī xān

شیرازی، محمد هاشم بن محمد هادی، ۱۰۸۰ - ۱۱۶۲ قمری

šīrāzī, mohammad hāšem ben mohammad hādī (1670 - 1749)

با دیباچه‌ای از شاگرد وی «شفا خواه جهانیان عنایت الله رحمت یارخان، که یکی از تلامذه نسخه نویس آن خان است، که این چند سطر مختصر بر سبیل دیباچه نوشته است». در دیباچه به نام «خلاصة قوانین العلاج» نامیده شده ولی در رباعی که دیباچه نگار نوشته آمده: «از نسخه‌نویسی مطب علوی × گویم به خدا

که افتخار است مرا». گویا به همین اشاره نام کتاب در چاپ‌ها «مطب علوی خان» آمده است. در هفده «باب»: ۱. صداع و امراض سر؛ ۲. امراض چشم؛ ۳. اذن؛ ۴. انف؛ ۵. حنجره و قصبه ریه و صدر و حجبات و قلب؛ ۶. فم؛ ۷. معده؛ ۸. کبد و مراره؛ ۹. امعا، مقعد، اسهال؛ ۱۰. امراض تناسلی، کلیه، مثانه و صفاق؛ ۱۱. ثدی؛ ۱۲. رحم؛ ۱۳. مفاصل؛ ۱۴. حمیات؛ ۱۵. اورام و ثبور و امراض جلد؛ ۱۷. هوام و سباع و سموم. (احمد منزوی)

آغاز: دیباچه: حمد معبود و نعت راهما ×× از که آمد که من کنم انشا ... متن: در ذکر خلاصه قوانین علاج الامراض. صداع یعنی دردسر است اگر سبب حدوث آن از خون باشد علامتش

چاپ: مشار ۴۷۹۱/۴ (۳ چاپ) با عنوان «مطب علوی خان»

[فهرستواره منزوی ۳۴۳۸/۵؛ نسخه‌های منزوی ۵۲۷/۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۵۴

آغاز: بسمله. حمدله. بدان ای طالب فن طبابت که این نسخه چند است از مجربات روزمره؛ **انجام:** بقدر کنار دشتی گوی بناوین کو آب گرم کی ساتهم ایک گوی کهارین

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اقبال حسین جتواروی، تا: قرن ۱۴؛ مذیل است به ۷۱ برگ (از ۷۵ تا ۱۴۶) جنگ طبی شامل نسخه‌جات و مجربات حکما؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: مشتقی، جلد: تیماج فرنگی، ۷۳گ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۶۸]

← خلاصة الکافیة ≺ النخبة

● **خلاصة الکافیة** / نحو / عربی

xulāṣat-ul kāfīya

ملا صالح بن ملا عبدالله

mollā sāleh ebn-e mollā ‘abd-ol-lāh

وابسته به: الکافیة فی النحو = المقدمة الکافیة فی النحو = کافیة ذوی الادب فی علم کلام العرب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰–۶۴۶)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۳۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

● **خلاصة کتاب سرور صدور الاولیاء = جمال العبادة و کمال السعادة** / دعا / عربی

xulāṣat-u k.-i surūr-i ṣudūr-il awlīyā’ = jamāl-ul ‘ibāda wa kamāl-us sa‘āda

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ – ۱۱۱۵ قمری

‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)

وابسته به: سرور صدور الاولیاء؛ علم الهدی، محمد بن محسن (۱۰۳۹–۱۱۱۵ق)

خلاصه‌ای است از کتاب سرور صدور الاولیاء مؤلف؛ وی همان‌گونه که در مقدمه آورده، صلواتیه‌های بسیاری نوشته، چون: حلیة الاهتداء، بهجة المهج، وسیلة القبول، عصمة الکرامة و سرور صدور الاولیاء، سپس چهارده هدیه از همین کتاب اخیر را گزیده ساخته و ظاهراً آن را «جمال العبادة و کمال السعادة» نامیده است.

[الذریعة ۱۷۴/۱۲؛ ریحانة الادب ۱۹۰/۴؛ معادن الحکمة فی مکاتیب الائمة ۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۴۷/۳

آغاز: الی حصول المأمول و رابع مدعو بعصمة الکرامة ... الهدیة الاولی کاسرة لجناح العدی، اللهم یا من یری و لا یری و هو بالمنظر الاعلی؛ **انجام:** سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: شرقی، ۳۰گ (۱۲–۴۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۴ – ۱۲۴]

● **خلاصه کثیر الفایده = تهذیب الحدیث** / آداب و سنن / فارسی

xolāse-ye kasīr-ol fāyede = tahzīb-ol hadīs

مظفری کرمانی، محمد بن شریف، ق۱۲ قمری

mozaffarī kermānī, mohammad ebn-e šarīf (- 18c)

مؤلف کتابی تألیف کرده به نام «خلاصة العلوم» و بعداً بنا بر تقاضای دوستان آن را به هفت قسم منقسم نموده و هر قسمی را یک مجلد علیحده کرده است. مجلد ششم آن همین رساله است که آن را «خلاصه کثیر الفایده» و «تهذیب الحدیث» نامیده است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۷۴

آغاز: بسمله – الحکمة العملیه ثلثة و هی تهذیب الاخلاق و تدبیر المنزل و السیاسة المدنیة، الاول؛ **انجام:** یعنی نیست این شب مگر سلامتی یا سلامتی است از شیاطین و وساوس ایشان و این سلامتی ممتد است تا دمیدن سفیده صبح و الحمدلله اولا و آخراً.

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۴ص، ۱۸ سطر (۷×۱۵)،اندازه: ۱۲×۲۱سم[ف: ۲ – ۲۷۶]

● **خلاصه کشف الابساط** / علوم غریبه / فارسی

xolāse-ye kašf-ol absāt

مروجی زنجانی، محمد علی، ق۱۴ قمری

morvvejī zanjānī, mohammad ‘alī (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۰۹

آغاز: خلاصه من کتاب کشف الابساط؛ **انجام:** بغیر مشارک در صورت اوچون ب و ج

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی تا [رایانه]

← خلاصة کفایة الطلاب ⟵ ضوابط الحساب

● خلاصة الکلام = تذکرة الکلام / تراجم / فارسی

xolāsat-ol kalām = tazkerat-ol kalām

علی ابراهیم خان، - ۱۲۰۸ قمری

ʻalī ebrāhīm xān (- 1794)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۸ق

تذکره‌ای است از ۷۸ مثنوی سرای با فهرستی در آغاز آن.

چاپ: به کوشش عابد رضا بیدار، خدابخش لایبریری جرنل، ش۹ (۱۹۷۹): ۱-۱۲.

[استوری ۸۷۷/۱؛ نقوی ۴۵۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۹-ف

نسخه اصل: بادلیان ۸۴ الیوت؛ خط: نستعلیق، کا: سید حسن کوبندپوری قنوچه ای، تا: ۱۶ شعبان ۱۲۴۶ق [فیلمها ف: ۱ - ۸۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۴-ف

نسخه اصل: بادلیان ۱۸۳ الیوت ۳۹۰ اته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ ۹۶۲گ، ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۸۰]

● خلاصة الکلام / - عربی

xulāṣat-ul kalām

تهرانی، محمد جواد

tehrānī, mohammad javād

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه اصل [میراث شهاب: س۵ش۳و۴ - ۱۴۹]

● خلاصة الکلام فی تأویل الاحلام / خوابگزاری - عربی

xulāṣat-ul kalām fī ta'wīl-il aḥlām

عبدالرحمن بن عبدالله

ʻabd-or-rahmān ebn-e ʻabd-ol-lāh

بیست و چهار «باب» کوتاه است در خواب‌گزاری و تعبیر بنا به گفته‌های ابن سیرین که در اصل از کلام حضرت جعفر صادق علیه السلام گرفته و همچنین از گفته‌های ابراهیم کرمانی. فهرست ابواب چنین است: ۱. آداب المعبر و معرفة اصولها؛ ۲. تأویل رؤیة الرب؛ ۳. تأویل رؤیة الانبیاء و الاولیاء؛ ۴. تأویل رؤیة الشمس و القمر و الکواکب؛ ۵. تأویل رؤیة الامطار و الانواء؛ ۶. تأویل رؤیة الارض و الجبال؛ ۷. تأویل رؤیة الاشجار و الاثمار؛ ۸. تأویل رؤیة الاشربة و الالبان؛ ۹. تأویل رؤیة الرجال و النساء و الاعضاء؛ ۱۰. تأویل رؤیة النکاح و التزویج؛ ۱۱. تأویل رؤیة الموت و الموتی و أخبارهم؛ ۱۲. تأویل رؤیة الکسوة و اللباس و ألوانها؛ ۱۳. تأویل رؤیة الجواهر و الحلی؛ ۱۴. تأویل رؤیة الاوانی و المواعین؛ ۱۵. تأویل رؤیة السلاح و مایجری مجراه؛ ۱۶. تأویل رؤیة الخیل و البغال؛ ۱۷. تأویل رؤیة الابل و سائر المواشی؛ ۱۸. تأویل رؤیة الوحوش؛ ۱۹. تأویل رؤیة الفیل و السباع الضاریة؛ ۲۰. تأویل رؤیة الحیات و هو ام الارض؛ ۲۱. تأویل رؤیة حیوان الماء؛ ۲۲. تأویل رؤیة سباع الطیر و الطیور؛ ۲۳. تأویل رؤیة الحرف و الصناعات؛ ۲۴. النوادر من التأویل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۴

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا من أصحاب الیقین و هدانا الصراط المستقیم و حبانا بمحمد سید المرسلین؛ **انجام:** فجمیع ذلک یجری علی ما ألفیناه فی الابواب السالفة.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن رفیع الدین بن علی غفاری کاشانی، تا: ۲۹ جمادی الثانی ۱۰۰۸ق؛ جلد: مقوایی قرمز، ۳۵گ (۹۰پ-۱۲۴پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۴۹]

● خلاصة الکلام فی عقائد الاسلام = منظومة فی الکلام / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

xulāṣat-ul kalām fī ʻaqā'id-il islām = manẓūmat-un fi-l kalām

زنجانی، محمد بن علی، - ۱۲۱۰ قمری

zanjānī, mohammad ebn-e ʻalī (- 1796)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۰ق؛ محل تألیف: زنجان

منظومه‌ای است بلند در بیان دیدگاه‌ها و آرای کلامی از منظر شیعه امامیه به روش استدلالی و شرح تفصیلی آن. مؤلف ابتدا منظومه‌ای در اعتقادات سروده سپس به درخواست دوستان و شاگردان خود شرح مفصل و مزجی بر آن نوشت. بیت اول منظومه: احمد ربی واجب الوجود ×× مصلیا لاشرف الموجود. بیت نهایی: احسن الله لنا و الایوبن ×× بنبی عربی و رسول الثقلین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۴۵

آغاز: الحمدلله واجب الوجود و الصلاة و السلام علی ثمرة نخلة الوجود و علی آله الذین هم محل الکرامة و الجود؛ **انجام:** لان المقام لایقتضی بسط الکلام فبسطت مسئلة الامامة مفصلة فی کتاب علی حدة و جعلتها متممة لهذه الرسالة المنظومة.

کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۲۱۰ق؛ موارد متعددی از متن خط خورده و حک و اصلاح شده، متنی به خط ثلث جلی مبنی بر معرفی اجمالی اثر توسط محمد المدعو بالرضا در تاریخ صفر ۱۲۱۸ق؛ مهر: «محمد بن عبدالمطلب المدعو بالرضا ۱۱۹۷» (دایره)؛ جلد: تیماج سبز، ۹۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف:

۳۳/۱ – ۳۰]

← خلاصة اللغات ⟵ خلاصة المجمع سروری

● **خلاصة اللغات** / لغت / فارسی

xolāsat-ol loqāt

گنابادی، محمد مؤمن بن ابی المحسن، ق ۱۰ قمری

gonābādī, mohammad mo'men ebn-e ab-el-mohsen (-16c)

اهدا به: خلف صدق محمد

تاریخ تألیف: ۱۰۰۱ق (موافق جمله «چارم ذی الحجه»)

فرهنگ مختصری است برای لغات و واژه‌های عربی و فارسی که منشیان فصیح و وقایع‌نگاران بدان نیاز دارند، در دو فصل (عربی، فارسی) که به ترتیب حروف آغاز کلمات در هر یک از این دو فصل تنظیم شده، و پس از آن خاتمه‌ای در استعارات فارسی‌زبانان می‌باشد.

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس مر احدی را که منشیان سخن آفرین معجز بیان از انشاء او عاجزند متکلمی را سزا است که جواهر زواهر کلام و بیان در زبان طوطی ناطقه انسانی نهاده ...

انجام: چارم ذی الحجه بوقت زوال×× شد چو تمام از پی تاریخ و سال / پیر خرد گفت به صد احترام×× چارم ذی الحجه بود و السلام

[هنر و مردم ۲۹/۹۴ و ۵۵/۹۵؛ دنا ۹۷۲/۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۹۲۷/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۷۷

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین جنابذی، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، یادداشت مقابله این نسخه با نسخه اصل توسط مؤلف محمد مؤمن بن ابوالمحسن حسینی جنابذی در ۹۹۸ق، اشعاری فارسی و عربی از شاه روح همدانی با تخلص روح؛ مهر: «سلام علی ابراهیم» (مربع)؛ تملک: محمد صالح جیلانی با مهر «یا صالح المؤمنین» (بیضی)، تملکی محو شده به سال ۱۰۹۱ق در کرمان با مهر «اول کل شی ... الباقی» (بیضی)؛ یادداشت اهدای کتاب از مهدی قلی ... به ملک الشعراء بهار به سال ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج سرمه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ – ۲۰۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:بدون شماره–بهار

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۶۶۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خاکسار، تا: اواخر صفر ۱۰۲۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۲ – ۴۳۷]

۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی–کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز و انجام: برابر

نسخه فصل نخستین است، سپس لغات فارسی فارسی از حرف «ز» تا «یاء»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه‌های ربیع الاول ۱۰۵۰ق [نشریه: ۵ – ۶۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۹–ف و ۳۲۱۹–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۸۶ و ۱۰۲]

● **خلاصة اللغات** / لغت / فارسی

xolāsat-ol loqāt

علی بن العارن الحافظ

'alī ebn-el-'āren-el-hāfez

وابسته به: ترجمان القرآن؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰–۸۱۶) سید میر شریف گرگانی کتابی در لغات قرآن کریم دارد به نام «الترجمان» که بترتیب سوره ها تنظیم شده است (الذریعة ۱۷/۴). در کتاب حاضر همان لغات را به ترتیب الفبائی تنظیم نموده و تصرفی در آنها نکرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۴۹–۱۸/۱۶۹

آغاز: بسمله الحمدلله حق حمده ... اما بعد این کتاب ترجمان علامه علماء عالم سید شریف جرجانی است قدس الله سره ورضی عنه که به التماس صاحب دولتی که قوام مصالح امور؛ **انجام:** ی م یمنی خجستگی، یمنه خجسته، یمین دست راست، یوح نام آفتاب.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد بخار طهرانی، تا: پنج‌شنبه ۸ محرم ۱۲۶۴ق؛ در حاشیه فوائد متفرقه و ترجمه بعضی از لغات آمده؛ مهر: کاتب «محمد حسین» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۱۴۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ – ۱۷۴۴]

● **خلاصة اللغات و تفسیر المشکلات** / لغت / فارسی

xolāsat-ol loqāt va tafsīr-ol moškelāt

باخرزی، اسماعیل بن لطف الله، ق۶ قمری

bāxarzī, esmā'īl ebn-e lotf-ol-lāh (- 12c)

لغت عربی به فارسی که مؤلف در آن کلمات دشوار و کم استعمال زبان عربی را که در متن‌های فارسی دیده می‌شود شرح و توضیح داده است. اثر دارای مقدمه و ۲۸ کتاب است و هر کتاب به ۳ باب کوچک‌تر تقسیم شده است.

آغاز: الحمدلله الذی انزل القرآن العربی و اوضح حجج البینات و صیر لغة العرب احسن الالفاظ و اللغات و الصلوة ... اما بعد، همی گوید. محرر این ترکیب و مقرر ابن ترتیب العبد الفقیر الله الغنی اسماعیل بن لطف الله باخرزی اصلح ...

[مقدمه لغتنامه دهخدا ص ۳۵۵؛ منزوی ۱۹۸۲/۳؛ فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۲۶۵–۲۶۶؛ دنا ۹۷۳/۴ (۱۱ نسخه)]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ اندازه: ۱۲×۱۷سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۶۵

تا کتاب الواو؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۵۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۱۰/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد یوسف بن آدم بیک، تا: ۱۱۰۰ق، جا: مرو شاهجان؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ (۱پ-۷۶ر)، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۲۲ - ۱۸۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۰۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۲۸گ، ۱۲ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۱۷ - ۵۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۹۸

در پایان نسخه پیش از تاریخ تحریر ترجمه پنج حدیث نبوی است؛ خط: نسخ، کا: شاه نظر کارگر پسر محمد علی، تا: آغاز جمادی الاول ۱۱۲۰ق، به فرموده معصوم عطایی یوزباشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۵گ، ۱۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۹۸۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۶

بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق [د.ث. مجلس]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴ - ۳۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۲۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ در پایان دعایی از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در فراخی معاش بی تلاش و طریقه استخاره نقل شده؛ جلد: تیماج زرد، ۲۲۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۳سم [ف: ۴۳ - ۱۳۸]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیاء المضمومة «یبوست» خشکی ... «یوح» نام آفتاب «یسار» لعت (؟) و آن لقبی است. و الله اعلم بالصواب. تمت الکتاب به عون الملک الوهاب فی ... انجامه نویسنده: بعون الملک الوهاب فی هفدهم شهر شعبان المعظم ۱۳۲۲. کتابی نوشتم به صد عز و ناز ×× به وقت جوانی به عمر دراز / هر که خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنه کارم ... تمام شد کتاب «خلاصة اللغات و تفسیر المشکلات» به ید اقل ... و اکثرهم جرماً من الله تعالی العف حسین بن غلام رضا الملقب به معین دفتر آشتیانی ...

خط: نستعلیق تحریری خوش، کا: حسین بن غلام رضا ملقب به معین دفتر آشتیانی، تا: ۱۷ شعبان ۱۳۲۲ق؛ مهر: «کتابخانه برنا ... ۱۳۱۴» (بیضی)؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا کاغذ ابری عنابی پوشانده، ۱۲۳گ، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۲۲]

۱۰. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه:۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ شعبان ۱۳۲۲ق [نشریه: ۵ - ۳۷۴]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۱۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از میردادخان [رایانه]

● خلاصة اللغات و تفسیر المشکلات / لغت / فارسی

xolāsat-ol loqāt va tafsīr-ol moškelāt

یزدی، ملا حسین

yazdī, mollā hoseyn

فرهنگ نامه مختصری است که واژه‌های عربی را به فارسی شرح می‌دهد. کتاب مشتمل بر بیست و هشت کتاب است به عدد حروف؛ و هر کتابی دارای سه باب است: آنچه اولش مفتوح است؛ آنچه اولش مضموم است؛ آنچه اولش مکسور است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۷

آغاز: بدانکه چون اکثر اهل زمان و ابنای دوران از ادراک الفاظ و فهم لغات قاصر و عاجز بودند؛ **انجام:** ولد فرزند اولاد ج هـ و هق کمند

خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۳۰ق؛ نسخه نامرتب و برگ‌ها مشوش است؛ تملک: ملا عباس ولد ملا تقی به تاریخ ربیع الثانی ۱۲۷۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۲۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۰۵/۲

آغاز: العظیم بزرگ و بزرگوار العفو در گذارنده و پوشنده گناه ... کتاب الالف باب الالف المفتوحه الائة درختی است و گویند؛ **انجام:** فصل فی منازل القمر و له ثمانیة و عشرون منزلا کل لیلة بمنزل منها اولها السرطان ... و بطن الحوت و هو الرشا و منزل و ثلث از منزل برجی باشد. تم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالنگور آبی، ۲۲۲گ (۱۳-۲۳۴پ)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۲۵۰]

● خلاصة اللغات و تفسیر المشکلات / لغت / فارسی

xolāsat-ol loqāt va tafsīr-ol moškelāt

در بیان بعضی از لغات جامد و مشتق عربی و فارسی که در زبان‌ها بسیار شایع و در نوشته‌ها فراوان به‌کار می‌روند و دانستن معنی آنها لازم می‌نماید، به ترتیب آغاز الفاظ با در نظر داشتن حرف دوم، در بیست و هشت کتاب هر یک دارای سه باب: مفتوح، مکسور، مضموم. محتملاً همان کار ملا حسین یزدی است.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۵۸۳/۳

آغاز: نامدار از تصانیف بسیار و تألیف بیشمار و مراسلات متکاثره و مکاتبات متوافره بالفاظ فارسی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۵گ (۱۶۲ر-۲۲۶ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۶۶]

● **خلاصة اللغة** / لغت / عربی به فارسی

xulāṣat-ul luġa

کاشانی، محمد شریف بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

kāšānī, mohammad šarīf ebn-e mohammad bāqer (-19c)

فرهنگ‌نامه‌ای است برای لغات عربی که به فارسی گزارش داده شده است در بیست و هشت باب به ترتیب حروف اوایل کلمه‌ها. گزارش‌ها بسیار کوتاه و شواهدی برای آنها نقل نشده است. در حرف آغاز یکم و دوم. بسیار کوتاه ابهر، ابهر (شهر)، ابط، ابطی، ابهام، آبسوج، ایلج. برای نشانی: باب السین المهمله. سایبان آن پوست که بچه در آنجا و مال کثیر. سآب. شک گرفتن خلق، و خیک انگبین. سات، ششم، ساج طیلسان سبز یا سیاه و اسم دوا [...] می‌الهند. سادن، خادم و حاجب.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عدد مر حکیمی را که از حکمت کامله او طبیعت انسانی به جهت حفظ صحت ... اما بعد، چون این حقیر قلیل البضاعة محمد شریف کاشانی را اشتیاق زیاد به مطالعه کتب و تواریخ و مؤلفات حکما و اطباء متأخرین بود. و اکثر اوقات به عبارات لغات که محتاج الید اوست. لهذا به جهت تذکره خود این لغات را از بعضی کتب فراهم آورد و این رساله را ترتیب ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** یمن و برکت و مبارک و نیک، یوم روز، یوح آفتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۸ شعبان ۱۲۳۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۲۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۵۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یمین دست راست، عین برکت و مبارک، و نیک، یوم روز پوچ آفتاب است. تمام شد این کتاب «خلاصة اللغة» در دارالزنجان در غای اضطراب و سرعنی، اگر خطایی و زللی در او رفته باشد زیل ... حقیر کاتب ارباب فرهنگ و هوش، انشاءالله تعالی ...

خط: نستعلیق پخته، کا: احمد بن ملاویردی، تا: ۱۲۶۷ق؛ اهدایی: دکتر صدق کیا [ف: ۳ - ۱۲۳]

● **خلاصة اللغة** / لغت / عربی به فارسی

xulāṣat-ul luġa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۲۶

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق [د.ث. مجلس]

● **خلاصة المأکولات و المشروبات** / طب / فارسی

xolāsat-ol ma’kūlāt va-l mašrūbāt

در یک «مقدمه» و چهل «باب» و مؤلف آن باید هندی و از قرن ۱۱ باشد چه در آن لغات هندی آمده و پاره‌ای از خوردنی‌ها به کسان و جاهایی مانند خاص خان و اسدخان و شاهجهان و محتشم خان و بهادرخان و مختار خان و داود خان و جهانگیر و جلال خان و سیف الدین خان و حیدر آباد و راچپوت و گجرات نسبت داده شده که از هند است اگر چه کلمات شامی و رومی و مشهدی و شیرازی و گیلانی و یزدی هم دارد؛ در آن آمده «کهچری که روز عاشورا می‌پزند» و «کهچری نیاز حضرت غوث الاعظم سید عبدالقادر جیلانی قدس سره» و «کهچری غریب نواز نیاز حضرت غوث الاعظم قدس سره» و «کهچری نیاز حضرت شیخ فرید الدین شکر گنج رحمة الله علیه». فهرست باب‌ها: ۱. بیان ساختن اقسام نان کلیچه خمیر مایه؛ ۲. اقسام قلیه و دو پیازه؛ ۳. اقسام کباب؛ ۴. اقسام خاگینه؛ ۵. اقسام شش رنگه؛ ۶. اقسام دم بخت و روغن جوش؛ ۷. کله و اشکنه و یخنی و هریسه؛ ۸ ساک؛ ۹. اقسام بهرته؛ ۱۰. اقسام دال؛ ۱۱. اقسام کهند وی و غیره و سالن هندی؛ ۱۲. اقسام کیپا؛ ۱۳. اقسام زیر بریان؛ ۱۴. اقسام پلاو؛ ۱۵. اقسام خشکه؛ ۱۶. اقسام کهچری؛ ۱۷. اقسام شوله؛ ۱۸. اقسام کلتهی؛ ۱۹. اقسام تهولی؛ ۲۰. اقسام طاهری؛ ۲۱. حلیم و کشک؛ ۲۲. اقسام آش؛ ۲۳. اقسام بورانی؛ ۲۴. اقسام رایته؛ ۲۵. اقسام بره؛ ۲۶. اقسام جغرات و سکهرن؛ ۲۷. ساختن پنیر و دلمه آن؛ ۲۸. اقسام شیر برنج؛ ۲۹. اقسام فرنی؛ ۳۰. فالوده و پیچ و پن بهته؛ ۳۱. اقسام سنبوسه؛ ۳۲. اقسام پوری؛ ۳۳. اقسام کلکله و کهجور؛ ۳۴. اقسام ملیده؛ ۳۵. اقسام حریره و لپسی؛ ۳۶. اقسام شیرینی؛ ۳۷. اقسام مربا؛ ۳۸. اقسام آچار؛ ۳۹. رنگهایی که کشتی و رشته و غیره رنگین کنند و مقشر نمودن گشنیز و فلفل گرد و شیرین نمودن روغن تلخ؛ ۴۰. اقسام حلوا.

[دنا ۹۷۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۸۳۷/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۱۷

آغاز: بسمله. الله ربنا انزل علینا مائدة من السماء تکون لنا عیدا لاولنا و آخرنا و آیة منک و ارزقنا و انت خیر الرازقین و الحمدلله الذی اطعمنا و سقانا و جعلنا من المسلمین. گر مه شود بر او ستاره شود بری (؟) ×× با خوان نعمت نتواند برابری / شکری کردی کی توانم در خور نعمای تو ×× شکر نعمتهای تو چندانکه نعمتهای تو. اگر چه بمضمون و فحوی آیت کریمه و ان تعدوا نعمة الله لاتحصوها کجا حوصله تعداد اعداد و انحصار اسامی اثمار و اسمای نعمای الهی دارد اما بحسب منطوق ... اما بنعمة

ربک فحدث بر سایر عباد الله لازم و الزم که انفاس نفیسه را باذکار شکر و سپاس و بی قیاس او که زبان و دهان و کام روح و روان را شیرین ساخته صرف سازند علی التخصیص اضعف العباد که از مدت ممتده و اوان ممدوده در تجمیع اقسام ما کولات و ترقیم انواع مشروبات و بقید قلم و خیر رقم آوردن مطبوخات متنوعه و ممزوجات متکثره و اطعمه متعدده شوق مفرط داشت درین و لا باستدعای طبیعت و عالم عالم خواهش دل ... آنچه برای العین مشاهده نموده و بچاشنی آ«ذایقه آشنا شده و هر چه از ترکیب و ترتیب و اوزان جنس و مصالح و آب و آتش و غیره از استادان این فن ملحوظ و مسموع گردیده و با کل و شرب مادراد بتحریر و تسطیر آن برخی از اوقات مصروف کرده بطریق رساله بر بیاض اوراق تسوید نموده مسمی به خلاصة الماکولات و المشروبات ساخت که صاحب طبع و ذوق به اغذیه و اشربه متلذذه داشته باشد سیر این نسخه نماید که خالی از فواید لذة للآکلین و حلاوة للشاربین نخواهد بود اول باید که بآداب و آیین طعام و آب خوردن مطابق سنن نبوی و اعمال مصطفوی ... که هر اینه و سعت رزق و مزه خاص در مرزوق از انست همه را معمول خود نموده بران هو اضبط کند تا هر لقمه ای که فرو بر دقوت دل و تزکیه و تصفیه باطن ازو حاصل آمد ... مقدمه در بیان آداب و آیین طعام و آب خوردن (۲-۱۳)؛ **انجام:** موجب تزکیه و تصفیه باطن گردد . خوردن برای زیستن و ذکر کردن است ×× تو معتقد که زیستن از بهر خوردن است المنة لله بمقتضای خواهش احقر الناس این رساله باتمام رسید.

خط: شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۷سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۵۴۹]

● **خلاصه مالیات دیوانی ولایت آذربایجان** / اسناد / فارسی

xolāse-ye mālīyāt-e dīvānī-ye velāyat-e āzarbāyjān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۸۵

بی کا، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵گ [ف: ۳۴ - ۶۷]

● **خلاصة المبدأ و المعاد** / فلسفه / عربی

xulāṣat-ul mabda' wa-l ma‘ād

گیلانی، نظر علی بن محسن، - ۱۲۱۷ قمری

gīlānī, nazar ‘alī-ye-bn-e mohsen (- 1803)

وابسته به: المبدأ و المعاد؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۹۷۹-۱۰۵۰ق)

مبدأ و معاد صدرالمتألهین را مؤلف این کتاب گزیده و روشن کرده و در دیباچه آن می‌گوید: «در خلاصه کردن این کتاب، عبارات مؤلف را تغییر ندادم و در آن تصرفی نکردم جز آنجا که عبارت وی سودمند نبود و یا تصرف در آن، به فهمیدن مقصود یاری می‌نمود». نویسنده این خلاصه، گویا نظر علی گیلانی است زیرا در نسخه که تنها نسخه و شاید نسخه اصل است حاشیه‌هایی نوشته شده به خطی شبیه به خط متن نسخه اما با قلمی دیگر و زیر آن چنین نوشته: «لمحرره نظر علی جیلانی».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۵۹/۲

آغاز: الحمد لمبدع المبادی و العلل و غایة الثوانی و الاول منور سر اسرار مغربی حضرته بانوار الاشراقات و مشرق صفائح وجوه سکان ملکوته بتتالی البارقات ... و بعد فان کتاب المبدء و المعاد المنسوب الی عارج معارج الرشد و الارشاد صدر الحکماء ... و کلمات تامات نیرات هی شفاء مما فی الصدور و نجات تا من عذاب القبور لاشتماله علی مخ ما حصله من الاقدمین ... الا انه کان فیه من الانظار البحثیه و الابحاث النظریه و ذکر الشبه المعضله و ایراد الاجوبه المدحضه ما طال به الکلام فی المرام و لیس لطالبی اللب فی استماعه کثیر اهتمام فرأیت تلخیصه من تلک المطالب بالاکتفاء باصول المسائل ... من دون تصرف فی عباراته و تغییر فی افاداته الا ما شذ و ندر مما لا مدخل له فی فهم المراد هل اعان و امد فنقول قال قدس الله سره ... فی دیباچة الکتاب لما رایت تطابق العقل و النقل ...

خط: نسخ و ثلث، کاتب = مؤلف (شاید)، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه» و «لمحرره» یا «لمحرره نظر علی جیلانی»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷۷ص (۴۴-۲۲۰)، ۱۵و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۴۶۱]

● **خلاصة المتعبدین و ذخیرة المتهجدین** / آداب و سنن - عربی

xulāṣat-ul muti‘abbidīn wa ḏaxīrat-ul mutihajjidīn

حسینی موسوی، نورالدین بن عبدالصمد، ۱۰۷۲ق۱۲ قمری

hoseynī mūsavī, nūr-od-dīn ebn-e ‘abd-os-samad (1662 - 18c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۷ صفر ۱۱۱۶ق و چهارشنبه ۱۴ ربیع الاول۱۱۲۷ پاکنویس نموده؛ محل تألیف: مکه مکرمه

در آداب و ادعیه نماز شب است در یک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۷۹

آغاز: از دیباچه افتاده: الهند متوجها الی مکة المشرفة لاداء الفرض؛ **انجام:** بحق محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۲۷ق؛ تاریخ تولد او در رجب ۱۰۷۲ در پایان هست، با بلاغ مقابله از خود او و مورخ روز شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۱۲۷، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۲ - ۲۶۸۵]

● **خلاصة المجربین** / کیمیا / فارسی
xolāsat-ol mojarrabīn
لاهوری، خواجه سلطان محمد بن خواجه عمر، ق۱۳ قمری
lāhūrī, xāje soltān mohammad ebn-e xāje ʻomar (- 19c)
رساله مختصری است در کیمیا مشتمل بر سه «مقدمه» و نه «باب».
آغاز: سپاس بی قیاس مر داوری را سزد که عالم را به سبب اراده کنت کنزاً مخفیاً ... اما بعد پوشیده مباد که آنچه حقیر ...
انجام: ازین آب بقدر ثلث قرع اضافه نمایند و تقطیر کنند زیبق را مکلس می‌سازد. تمت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن میرزا فضل الله خوش نویس، تا: ۱۳۳۰ق؛ در آغاز نسخه اشعاری در کیمیا به خط عبدالوهاب سعیدی کازرونی که در شعبان ۱۳۳۰ در خدمت محمد تقی صاحب کازرونی نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۴۳]

● **خلاصة المجمع سروری = خلاصة اللغات** / لغت / فارسی
xolāsat-ol majmaʻ-e sarvarī = xolāsat-ol loqāt
سروری، محمد قاسم بن محمد، ق۱۱ قمری
sarvarī, mohammad qāsem ebn-e mohammad (- 17c)
اهدا به: حاتم بیگ وزیر شاه عباس اول
تاریخ تألیف: ۱۰۱۸ق
مؤلف در مقدمه می‌گوید: چون از تألیف کتاب «مجمع الفرس» فارغ شدم، دیدم بعضی یاران به‌واسطه آنکه ایجاز در کلام مطلوب است یا به جهت تخفیف اجرت کاتب در نوشتن، نسبت به کتاب بی‌اعتنایی می‌کنند، به خاطر رسید که خلاصه‌ای از آن نسخه بنویسم با حذف استشهادها. در دیباچه نام شانزده کتابی که از آنها در این فرهنگ بهره برده را یاد کرده. اینک فقراتی چند از مقدمه‌ای که مؤلف بر کتاب خلاصة مجمع الفرس نوشته و در نسخه ۲۸۱۷ کتابخانه مجلس بر پشت نخستین برگ از خط مؤلف منقول است نقل می‌شود: «آغاز پیرای هر داستان افدستای ایزید بی یار است که انجمن کیهان را یکروه پرشکوه دانایان دانش پژوه چون بزم سپهر بحمد بر جیس و تیروار است ... اما بعد بر طبع قاد و خاطر نقادار باب استعداد بلغهم الله الی غایه المراد مخفی و مستتر نماند که بنده مذنب جانی سروری کاشانی چون از تألیف کتاب مجمع الفرس باز پرداخت دید که بعضی از یاران به‌واسطه آنکه ایجاز در کلام مطلوب است یا بجهت آنکه در اجرت کاتب تخفیفی شود در نوشتن آن ابیات استشهاد و اعراب که صحت لغت در آن منوط و بدان مربوط است حذف می‌کنند و چهره شاهد این نسخه را از ربط عاطل میسازند بنابر تمهید این مقدمات به‌خاطر این ضعیف رسید که خلاصه از این نسخه بنویسم و مجمعی مرقوم گردانم از شانزده رساله که اسامی ایشان این است: ۱. کتاب معجم البلدان؛ ۲. موید الفضلا تألیف محمدلاد؛ ۳. اداة الفضلاء تألیف قاضی خان بدر محمد دهلوی؛ ۴. شرفنامه احمد منیری تألیف ابراهیم قوام فاروقی؛ ۵. معیار جمالی افصح المتکلمین شمسی فخری؛ ۶. تحفة الاحباب حافظ اوبهی؛ ۷. شرح سامی فی الاسامی المیدانی؛ ۸. ترجمه صیدنه ابوریحان بیرونی؛ ۹. نسخه حسین وفائی؛ ۱۰. نسخه ابومنصور علی بن الاحمد الاسدی الطوسی؛ ۱۱. نسخه محمد هندوشاه؛ ۱۲. نسخه میرزا ابراهیم بن میرزا شاه حسین اصفهانی؛ ۱۳. نسخه ابوحفص سعدی؛ ۱۴. فرهنگ زفانگویا؛ ۱۵. جامع اللغات منظوم نیازی حجاری؛ ۱۶. لسان الشعرا. تا جمعی که معانی آن لغات را مستشهد خواهند به مجمع الفرس رجوع فرمایند و بعضی که مجمل و محذوف الاستشهاد خواهند به این خلاصه توجه نمایند و زبان قلم را از انتخاب و قلم زبان را قاصر و کوتاه سازند و این نسخه را موسوم به خلاصة المجمع ساختم امید که منظور گردد به نظر عاطفت و مرحمت آصف جمشید عظمت. اعتماد الدولة العلیة الخاقانیة ... [مقصود حاتم بیک وزیر شاه عباس است]». در این مختصر مؤلف پس از مقدمه‌ای خاص که از آن یاد کردیم، مقدمه اول خود را که بر مجمع الفرس نوشته و در چاپ دبیر سیاقی موجود است دارد ولی مقدمه دوم را ندارد. مقایسه این کتاب خلاصه مجمع با کتاب مجمع الفرس نشان می‌دهند که مؤلف علاوه بر اینکه (به گفته خود در مقدمه) بعضی شواهد و ابیاتی را که به‌عنوان شاهد آورده بوده در این خلاصه حذف کرده است برخی از معانی لغات را نیز حذف کرده و چه بسا در بعضی جاها کلماتی که چندین معنی دارد فقط ۲ الی ۳ معنی برایش ذکر کرده است و بعضی لغات را اصلاً نیاورده و بعضی لغات را اضافه کرده است. (عبدالحسین حائری)
[نسخه‌های منزوی ۱۹۲۷/۳؛ دنا ۹۷۴/۴ (۸ نسخه)]

۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۳۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (برگ اول و خطبه کتاب)؛ ۱۲۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۶سم [ف:۱-۱۱۶]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۳
آغاز: رهنمای دادگستر گره گشایی گوهر دریای هستی؛ **انجام:** ۲۶ استاد ۲۷ آسمان ۲۷ زامیاد ۲۹مار اسفند ۳۰ ایزان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شاید رجب ۱۰۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۴ - ۴۱۸]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱ سرود
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۷ق، کاغذ: اصفهانی شکری، جلد:

تیماج قهوه‌ای، قطع: خشتی کوچک [نشریه: ۱۳ - ۴۱۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۰۷

آغاز: آفرینی که در هر زبان ×× سخن را دگرگونه کرده نهان / رساننده روزی مار و مور ×× فروزنده چهره ماه و هور؛ **انجام: ۲۹** اسفند، ۳۰ ایران

خط: نستعلیق، کا: علی نقی بن میرزا جانی، تا: ۹ محرم ۱۰۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۶ - ۲۴۵]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۶۳

آغاز: نام ملوك هر که بود آذربایجان نام ولایتی مشهور و در معجم البلدان؛ **انجام:** مرغوله نغمه بیجان باشد مولانا امیدی فرماید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در بین صفحات اول نیز سقطات بسیار است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی گالینگور آبی، ۳۲۰گ، ۲۱ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۶ - ۸۶۲]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۵-۲/۱۵۵

آغاز: بسمله آغاز پیرایی هر داستان، افدستای ایزدی یاراست که انجمن کیهان را به گروه پرشکوه دانایان دانش پژوه چون بزم سپهر بنور؛ **انجام:** ونجنك بفتح واو وجیم ونون دوم ریحان باشد وردك به وزن مردك به معنی

آغاز تا حرف واو؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۱۶-۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۴۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۱۷

آغاز: بسمله ابتدای کلام هر دانشمند سخن ور و انتهای سخن هر هردمند هنر پرور شایسته و سزاوار است که مزین؛ **انجام:** بنظر صاحبدلی برسد و از دعاء چند فیض بروح آن بیچاره برساند بنابر تمهید این مقدمات مأمول و مطبوع از لطف عمیم و کرم جیم و کرم جیم جمعی که کتاب این فقیر نسخه کنند آنست که تقصیر و تهاون.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن مشهور به وکیل، تا: ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: انجام؛ بر پشت نخستین برگ نسخه در ذیل دیباچه جدید کتاب خلاصة مجمع الفرس نقل شده، با دیباچه و مقدمه خلاصه مجمع الفرس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۶۶۰ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۲۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۰۰

آغاز: ... راه راستی داننده افزونی و کاستی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۲ محرم ۱۲۲۷ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۱ - ۲۲۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۹۹

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← خلاصة مجمع الفرس ≻ خلاصة المجمع سروری

● خلاصة المحتاج و منتخب الازیاج / هیأت / عربی

xulāṣat-ul muḥtāj wa mn.-ul azyāj

ابن شاطر، علی بن ابراهیم، ۷۰۴؟ - ۷۷۷ قمری

ebn-e šāter, ʻalī ebn-e ebrāhīm (1305 - 1376)

مؤلف، که خود موقت جامع اموی دمشق بوده این زیج را تنظیم نموده و در آغاز آن مطالبی را که معرفت آن برای استفاده‌کنندگان لازم است در یک «مقدمه» و ۱۴ «باب» آورده است.

[دنا ۹۷۴/۴؛ بروکلمان، ذیل ۱۵۷/۲؛ هدية العارفين ۷۲۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۲عکسی

آغاز: الحمدلله مقدر حرکات الافلاك و مدبرها، و مسیر مشرقات النجوم و مغیرها الذی بیده تصاریف امورها

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۰۷۴ (اربری، فهرست خطی عربی ۲۵/۵)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ مصحح؛ ۱۵۵گ [عکسی ف: ۲ - ۳۷۲]

● خلاصة المختصر / علوم حدیث / عربی

xulāṣat-ul muxtaṣar

طیبی، حسین بن محمد، - ۷۴۳ ؟ قمری

tībī, hoseyn ebn-e mohammad (- 1343)

وی آن را به درخواست یکی از دوستان از «المختصر فی علم الحدیث» تألیف محمد بن ابراهیم بن سعدالله بن جماعه کنانی شافعی (۶۳۹-۷۳۳ هـ‌ق.) خلاصه و گزین کرده و در یک «مقدمه» و چهار «فن» ترتیب داده است: المقدمة: فی بیان الاصطلاحات المحتاج الیها، که در آن متن، سند حدیث، خبر، صادق، مظنون، آحاد و ... مورد بحث و تحقیق قرار گرفته است؛ فن ۱. اقسام المتن و انواعه، در اقسام متن واژه‌های صحیح، حسن و ضعیف، و در انواع آن مسند، متصل، مرفوع، مشهور، معنعن، معلق، عزیز، غریب، مسلسل، مقلوب، زیادات، الثقات، اعتبار، متابعة، شاهد، فرد، مصحف، مدرج، غریب الحدیث، مختلف الحدیث، ناسخ و منسوخ، مرسل، موقوف، معلل، شاذ، مضطرب، مقطوع، منقطع، مفصل، منکر و موضوع بررسی شده است؛ فن ۲. السند و المتعلق به، دارای یازده نوع: من یقبل روایته، الاسناد العالی، المرید الاسانید، التدلیس، تباعد وفات الراویین، روآیه الاقران، روایة الآباء عن الابناء، من لم یرو عنه لا واحد، روایة الاکابر عن الاصاغر و العنعنة فی السند؛ فن ۳. تحمل الحدیث و ما یتبعه دارای شش نوع: اهلیة التحمل، طرق تحمل الحدیث، کتابة الحدیث، روایة الحدث، آداب الراوی و آداب المطالب؛ فن ۴. اسماء الرجال، دارای بیست و یک نوع.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اضاء بضیاء کتابه شمس الهدی و انار بنور مثله من السنة بدر التقی ... و بعد فلما کان اعظم العلوم موضوعا و احکمها اصولا و فروعا و اهمها سهما للوصول و الحصول و اتمها فهما من الاصل الاصول علوم الحدیث النبوی المصطفوی؛ **انجام:** مات فیها حفظ المشرق و حافظ المغرب یعنون الخطیب و ابن عبدالبر رضی الله عن کلهم و الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی رسوله سید المرسلین و علی آله و اصحابه اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ رجب ۹۵۱ق، جا: مکه مکرمه؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۲۹گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۷ – ۱۴۱]

● خلاصة مختصر الرسالة الحیدریة / فقه / عربی

xulāṣat-u muxtaṣar-ir r.-il ḥaydarīyya

احسائی، علی نقی بن احمد، – ۱۲۴۶ قمری

ahsā'ī, 'alī naqī ebn-e ahmad (- 1831)

وابسته به: مختصر الرسالة الحیدریة فی فقه الصلاة الیومیة؛ احسائی، احمد بن زین الدین (۱۱۶۶–۱۲۴۱)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۶ق

مختصر از رساله عملیه پدرش شیخ احمد احسائی است در چهار «باب» که به درخواست بعضی از مؤمنین اختصار شده. این مختصر جز مختصر خود شیخ احسائی است که در دست نیست. ابواب کتاب: ۱. الطهارة و فیه مقاصد؛ ۲. الصلاة و فیه مقاصد؛ ۳. باقی الصلوات الواجبة و فیه مقاصد. این رساله تنها جنبه فتوایی دارد و استدلالی در آن جز مواردی نادر به چشم نمی‌خورد.

آغاز: بسمله. الحمدلله المستحق للعبادة حسن خلقه ... بعد فهذا خلاصة مختصر الرسالة الموسومة بالحیدریة تصنیف والدی العلامة العالم الشیخ احمد بن زین الدین ...

انجام: و الاقرب عدم جواز تجلید الکتاب بجلد کلب او خنزیر اومیة لعموم تحریم وجوه الانتفاع بها و الله سبحانه هو العالم بالاحکام و الحمدلله علی التوفیق لاتمامه و صل الله علی آله خیر خلقه

چاپ: در«جوامع الکلم» به چاپ رسیده

[الذریعة ۱۲۵/۷ و ۱۹۵/۲۰؛ فهرست مشایخ عظام ۳۹/۲؛ دنا۹۷۴/۴]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد نبی نوری مازندرانی، تا: پایان جمادی الثانی یا (۱ رجب) ۱۲۳۸ق، جا: کرمانشاه مدرسه شاهزاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۷۷گ (۱پ–۷۷پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۳۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۴۵/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رمضان، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۵۷گ (۱۸۵پ–۲۴۱)، ۲۴ سطر [ف: ۱۶ – ۳۵۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۲۳۱]

۴. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۰۴

بی‌کا، تا: روزگار مؤلف [اوراق عتیق: ۱ – ۲۵۸]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۰۰-۱۹/۱۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عین علی بن محمد ماراکانی، بی‌تا؛ مهر: کاتب «درچشم یدالله عین علی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۸۷گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۷ – ۴۲۰۲]

← خلاصه مذکر الاصحاب ⟵ مذکر الاحباب (مختصر)

● خلاصة المذهب / – عربی

xulāṣat-ul maḏhab

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۶۶

مختصر؛ کا: میرزا الدین، تا: ۱۰۴۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۱سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● خلاصة المسائل / فقه / فارسی

xolāsat-ol masā'el

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ – ۱۲۴۵ ؟ قمری

narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

رساله‌ای است در افعال واجبه و برخی از مستحبات وضو، غسل، تیمم، نماز، روزه و متعلقات آنها در پنج «باب»: ۱. نجاسات و مطهرات و در آن سه فصل است؛ ۲. بیان غسلها؛ ۳. بیان تیمم و احکام آن و در آن چند فصل است؛ ۴. مسائل و احکام نماز و در آن یک مقدمه و چند مطلب است؛ ۵. بیان مسائل و احکام و آداب روزه و آن مشتمل است بر سه مطلب و خاتمه.

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد؛ چنین گوید احمد بن محمد مهدی نراقی ... که این مختصریست مسمی به «خلاصة المسائل» در افعال واجبه ... وضوء و غسل و تیمم و نماز و روزه ...

انجام: مسائلی دیگر هست که در کتاب تذکرة الاحباب بیان کرده ایم والله اعلم بالصواب.

[دنا ۹۷۴/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۰۵

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا:جمعه ۱۷ محرم ۱۲۲۸ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدالله» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۸ - ۲۷۲]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۲۲۴/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (در مبحث وضو افتاده)؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۴۷گ (۱۲۳پ-۱۶۹پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۳۸۷]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۱۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حسن صدر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۱۲۲گ، ۱۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۳۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۲۷
آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد چنین گوید ذره احقر ابن احمد بن محمد مهدی نراقی؛ **انجام:** برابر
در فهرست از محمد بن احمد نراقی دانسته که به قرینه نام تذکرة الاحباب در پایان متن خطاست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۰۲گ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲۰ - ۱۷۵]

● **خلاصة المسائل فی شرح هداية السائل** / هیأت / عربی
xulāṣat-ul masā'il fī š.-i hidāyat-is sā'il

میقاتی، عبدالله بن عبدالرحمن، - ۱۲۲۳ قمری
mīqātī, 'abd-ol-lāh ebn-e 'abd-or-rahmān (- 1808)
وابسته به: هداية السائل الی العمل بالربع الکامل؛ سبط ماردینی، محمد بن محمد (۸۲۶-۹۰۷)
تاریخ تألیف: ۱۱۹۰ق
شرح متوسطی است، بر رساله «هداية السائل» سبط ماردینی.
آغاز: الحمدلله الذی رسم ببدیع حکمته قواطع الأدلة علی صفحاة الموجودات و شرح ...
نجام: و هذا آخر ما یسر الله تعالی إیراده من هذا الشرح و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبیین و إمام المرسلین و علی آله و صحبه أجمعین

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۶۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مصطفی ربیع، تا: ۱۳۰۱ق؛ از روی خط مؤلف استنساخ شده، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۴۲گ (۲۹-۷۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۳۲]

● **خلاصة المسائل فی عمدة الدلائل** / فقه / فارسی
xolāsat-ol masā'el fī 'omdat-ed dalā'el

کشفی، جعفر بن ابی اسحاق، ۱۱۸۹ - ۱۲۶۷ قمری
kašfī, ja'far ebn-e abī-eshāq (1775 - 1851)
تاریخ تألیف: محرم ۱۲۷۷ق؛ محل تألیف: بندر کلکته هند
رساله فتوایی نسبتاً مختصری است در احکام طهارت و نماز و روزه، در سه کتاب مشتمل بر ابواب.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بخدمت دوستان امامیه که تین رساله کتاب الطهارة و الصلاة و الصوم است؛ **انجام:** مسئله دهم اینکه اعتکاف ایام متفرقه را بعضی صحیح می‌دانند بواسطه عدم شرطیت آن حالت اضطرار ضرورت مقام ...
خط: نستعلیق مغلوط، کا: شکر الله افشار دشتی، تا: قرن ۱۳؛ در آغاز نسخه صورت اجازه شیخ محمد حسن صاحب جواهر و شیخ مرتضی انصاری؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۲۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۷/۵سم [ف: ۲ - ۴۳۹]

● **خلاصة المصائب** / تاریخ معصومین / فارسی
xolāsat-ol masā'eb

شریف شیرازی، احمد بن ابی الحسن، ق۱۳ قمری
šarīf šīrāzī, ahmad ebn-e ab-el-hasan (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۵ق
در تاریخ امام حسین علیه السلام و وقایع کربلا مشتمل بر «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه»: مقدمه مشتمل بر سه بیان؛ باب ۱. در چهار فصل؛ ۲. در هفت فصل؛ ۳. در چهارفصل؛ ۴. در هفت فصل. نام کتاب و مؤلف در دیباجه نسخه ملک هست.
آغاز: الحمدلله الذی جعل الدنیا جنة لاعدائه و سجناً لاحبائه و محلا لابتلاء اولیائه و الصلاة والسلام علی سید انبیائه ...
انجام: عزمم این بود که در مواقع مناسب اشعار لایقی که مناسبت بمطلب داشته باشد نوشته شود تا از برای ذاکر این هم خوب باشد، عجالتاً میسر نشد تا خدا چه خواهد.
آغاز: الحمدلله الذی جعل الدنیا جنة لاعدائه و سجناً لاحبائه و محلا لابتلاء اولیائه و الصلاة والسلام علی سید انبیائه ...
انجام: نوشته شود تا ازبرای ذاکرین هم خوب باشد عجالتاً که میسر نشد تا بعد خدا چه خواهد.
[دنا ۹۷۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۶۳۷/۳]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۵ق؛ مصحح، یادداشتی از «عبدالباقی بن میرزا محمد باقر ملاباشی شیرازی» در ترجمه عبارات عربی، با اشعاری از «احمد الهامی تخلص کرمانشاهانی» در مدح کتاب و مؤلف و نام کتاب و مؤلف و یادداشتی از مؤلف به سال ۱۲۹۷، نسخه برای چاپ سنگی آماده شده؛ مهر: «شعاع»

(بیضی)؛ ۱۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۶۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل الدنیا جنة لاعدائه و سجنا لاحبائه اما بعد فقیر ضعیف احمد بن (ابی) الحسن الشیرازی الشریف بعرض طالبان استماع مصائب؛ **انجام:** برابر؛ قد ختم ۱۲۹۶.

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ق؛ مصحح، مقابله میرزا عبدالباقی بن محمد باقر ملاباشی؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: رویه میشن یشمی، ۳۷۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۳۰]

● **خلاصة المصائب** / تاریخ معصومین / فارسی

xolāsat-ol masā’eb

قزوینی، محمد حسن، ق۱۴ قمری

qazvīnī, mohammad hasan (- 20c)

به دستور: آقا سید علیا

تاریخ تألیف: ۱۳۲۸ق

در چند مجلس است و گویا همانکه در الذریعه یاد شده که در شصت مجلس است و از مولی محمد حسن قزوینی و در ۱۳۲۸ ساخته شده است.

آغاز: بسمله. هودج آرایان منازل محنت و بلا و مرحله پیمایان مراحل مشقت و ابتلا.

[فهرستواره منزوی ۱۶۳۷/۳؛ الذریعه ۲۳۳/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باز گرداند چنانچه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۸۵گ،۱۷سطر(۹×۱۶)،اندازه:۱۶×۲۲سم[ف:۱۲-۲۷۸۰]

● **خلاصة المصائب** / مقتل / فارسی

xolāsat-ol masā’eb

تبریزی، محمد بن فتح الله

tabrīzī, mohammad ebn-e fath-ol-lāh

در مقتل در یک «مقدمه» و سه «مطلب» و چهارده «مجلس». در الذریعه (۱۳۳:۷) از این کتاب یاد نشده است.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۳۷

جلد یکم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۱۴۹]

← خلاصه معالم الشفا ⟵ الاصول الشافیة

← خلاصه معراج السعادة ⟵ مفتاح السعاده

● **خلاصة المعرفة** / عرفان و تصوف، اخلاق / فارسی

xolāsat-ol ma‘refa

در پند و اندرزهای صوفیانه است، کوتاه، در آن آمده: به غیر حق اعتماد مکن تا پشیمان نشوی، از حق غافل مباش تا شیطان بر تو راه نیابد ...

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۲۲/۱۴-عکسی

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد مر آفریدگاری را که سینه عارفان مخزن اسرار خود ساخته ... بدان ای عزیز وفقک الله بما یحب و یرضی، که این سخن چند از اهل حکمت و معرفت جمع آورده شد و خلاصة المعرفت نام نهاد؛ **انجام:** اگر دریایی با گدایان نشین. اگر سلطانی کم آزار باش، اگر مسلمانی (!) و الله اعلم بالصواب.

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۱۱۳۳ (گنج ۹۱۵/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: سید غلام محمد قریشی، تا: ۱۳۱۳ق؛ ۴گ (۶۳-۶۶) [عکسی ف: ۲ - ۱۱۳]

● **خلاصة المغنية** / نحو، شعر / عربی

xulāṣat-ul muġnīya

بانی قلع دزدی، محمد بن محمد مؤمن، ق۱۳ قمری

bānī qal‘-dozdī, mohammad ebn-e mohammad mo’men (- 19c)

وابسته به: مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)

مؤلف در این منظومه منتخبی از مغنی اللبیب ابن هشام را به نظم کشیده است و پس از آن خود منظومه‌اش را شرح نموده که رساله بعدی این مجموعه است. این منظومه حدود ۴۵۰ بیت است.

شرح و حواشی:

۱- فوائد اللبیب من علم الاعاریب؛ بانی قلع دزدی، محمد بن محمد مؤمن (-۱۳)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۰۷/۱-۲۴/۱۰۷

آغاز: قال محمد هو الحقیر×× احمد ربی ها هو القدیر؛ **انجام:** علی اختتام هذه العوائد ×× معرسة کثیرة الفوائد / مسلما علی الذی اقتربا×× وصحبه الکرام خیر النجبا

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۳۰ق، جلد: تیماج سبز، ۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۴۴]

● **خلاصة المفاخر فی اخبار الشیخ عبدالقادر (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی

xulāṣat-ul mafāxir fī axbār-iš šayx ‘abd-ul-qādir (t.)

جهانی، فضل الله بن اسدالله، ق۱۱ قمری

jahānī, fazl-ol-lāh ebn-e asadollāh (- 17c)

عبدالله بن اسعد یافعی یمنی (- ۷۶۸ق) کتاب «روض الریاحین فی حکایات الصالحین» را در شرح حال عارفان نگاشته و در آن پانصد حکایت از داستان‌های عرفا را آورده است. یافعی پس از آن کتاب «خلاصة المفاخر فی اخبار الشیخ عبدالقادر» را در شرح حالات شیخ عبدالقادر گیلانی نگاشت و آن را ذیل و تتمه‌ای برای کتاب «روض الریاحین» قرار داد. رساله حاضر ترجمه فارسی «خلاصة المفاخر» است که به قلم فضل الله سمنانی صورت گرفته است. دو نسخه دیگر از این ترجمه در کتاب خانه گنج بخش پاکستان موجود است. (صدرایی خوئی)

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و صحبه اجمعین می گوید اضعف العباد اصلح الله شأنه که چون کتاب خلاصة المفاخر ...

[گنج بخش ۲۱۱۳/۴، ش ۵۸۳۹ و ۵۸۴۰ آغاز نسخه حاضر با آغاز آن دو نسخه برابر است؛ مشترک پاکستان ۸۰۱/۱۱؛ فهرستواره منزوی ۴۱۵/۱؛ دنا ۹۷۵/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۴۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اوسع فضل الوری فضله ... الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و اصحابه و اولاده و ازواجه و ذریته و اهل بیته افضل صلوة و سلم تسلیماً کثیرا کثیرا.

خط: نستعلیق، کا: شاه طاهر بن شاه اسماعیل بن شاه ظاهر، تا: ۴ محرم ۱۲۲۳ق، جا: قمرنگر عرف کرنور؛ محشی؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۶ - ۲۰۶]

← خلاصة المفید الافضلیة ﹥ منافع افضلیه

● **خلاصة المقال فی بیان الاقوال مع الترجیح و الابطال** / اصول فقه / فارسی

xolāsat-ol maqāl fī bayān-el aqvāl ma‘a-t tarjīh va-l ebtāl

کرمانی، علی اکبر

kermānī, ‘alī akbar

رساله مختصری است در مباحث اصول فقه در یک «مقدمه» و چندین «فصل».

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۷۳/۳

آغاز: خوشتر مقالی که عندلیب شیرین زبان چمن فصاحت به آن ترنم نماید و نیکوتر مقالی که هزار دستان خوش الحان گلشن بلاغت به آن نغمه سازد؛ **انجام:** و به این کلام به انجام رسید آنچه مقصود ایراد آن بود در این رساله مسماة به خلاصة المقال فی بیان ...

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ با خط خوردگی و اضافات در حاشیه، مصحح؛ ۴۴گ (۲۲۴پ-۲۶۷پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۴۴]

● **خلاصة المقال فی تهذیب کتاب الأموال لأبی عبید** / فقه / عربی

xulāṣat-ul maqāl fī tahḏīb-i k.-il amwāl li-’abī ‘ubayd

وشنوی، قوام الدین محمد، ۱۲۸۹ شمسی

vašnavī, qavām-od-dīn mohammad (1910 -)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۳۷۸ق

احادیث وارده در کتاب الاموال ابو عبید قاسم بن سلام خزاعی (-۲۲۴ق) را در این دفتر گردآورده است. کتاب الاموال در مباحث فقهی مربوط به زکات و خراج از دیدگاه اهل سنت، کتاب بسیار مشهوری است که بارها به چاپ رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۲/۱

نسخه اصل: کتابخانه شخصی مؤلف - قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۷۸ق؛ ۳۲۲ص (۱-۳۲۲)، ۹ سطر [عکسی ف: ۳-۱۳۱]

● **خلاصة المقامات** = **مقامات شیخ احمد ژنده پیل** / عرفان و تصوف / فارسی

xolāsat-ol maqāmāt = maqāmāt-e šeyx ahmad-e žende-pīl

جامی، ابوالمکارم بن علاء الملک، ۸۴۰ق-۹ قمری

jāmī, ab-ol-makārem ben ‘alā‘-ol-molk (1437 - 15c)

تاریخ تألیف: ۸۴۰ق

این کتاب بعد از مقامات محمد غزنوی نوشته شده و یکی از مهمترین ماخذ درباره زندگانی و آثار شیخ احمدجام است. آگاهی چندانی از مؤلف نیست جز اینکه این کتاب را در احوالات نیای خود ژنده پیل، به روزگار شاهرخ تیموری (۸۰۷-۸۵۰ق) در سه «مقاله» و «باب»هایی نگاشته است: مقاله ۱. انساب و تواریخ و تصانیف فرزندان و ازواج ایشان، در پنج «باب»: ۱) نسب آن حضرت، ۲) خرقه و پیران، ۳) فرزندان و ازواج، ۴) تصانیف، ۵) زایش و مرگ ایشان؛ مقاله ۲. کرامات و مقامات در پنج «باب»: ۱) کرامات که در ابتدای توبه و ایم مجاهد، ظاهر شده، ۲) کرامات ایشان در شهر سرخس، ۳) واقعات جام نیشابور و غیره، ۴) کرامات در بلده هرات و ناحیه، ۵) کرامات که پس از وفات دیده شده؛ مقاله ۳. سخنان ایشان، در بیست و چهار «باب»: ۱) توحید و معرفت، ۲) سنت و جماعت، ۳) توبه، ۴) فضیلت نماز، ۵) صفت عقل، ۶) علم، ۷) علم لدنی، ۸) بیداری و طلب، ۹) فضیلت نماز، ۱۰) فقر، ۱۱) اسرار محققان، ۱۲) عشق و محبت، ۱۳) اخلاص، ۱۴) توکل و قضا به قسمت، ۱۵) قناعت و شکر، ۱۶) صفت زهد، ۱۷) ذم دنیا، ۱۸) ذم سؤال، ۱۹) ذم حسد و عجب، ۲۰) شرح روح و نفس، ۲۱) سیرت پیران، ۲۲) زاویه

داری و سماع، ۲۳) تفسیر برخی از آیت‌ها، ۲۴) فضائل حضرت مصطفی (ص). (احمد منزوی)
آغاز: حمد و ثنای بی منتها که مطیعان حریم حرم سدرة المنتهی از ارتقای معارج قصور ... اما بعد بنده ی خاکی ابوالمکارم بن عبدالملك الجامی که در مدت عمر ...
چاپ: یکمرتبه ایوانف روسی پر غلط چاپ کرده؛ لاهور، سربی، ۱۸۴ص
[تسبیحی ۱۵۷/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۱۴؛ استوری ۹۵۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۵/۳؛ دنا ۹۷۵/۴ (۶ نسخه)؛ نفیسی ۱۹۰/۱ «خلاصة المناقب»]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۰۸/۲-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا آنکه قرعه بر شتر آید و ناشناختگان از این حدیث فرا کنار آیند.
نسخه اصل:گنج بخش، ش ۳۴۳ (گنج ۲۱۱۴/۴؛ مشترك ۱۱/۸۱۷). انجام در «باب» ۲۴ در فضایل حضرت مصطفی از مقالت سوم افتاده (عکس)؛ خط: ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵۰گ (۳۴-۱۸۳) [عکسی ف: ۲ - ۱۱۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸۸/۱-ف
همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۰۷]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۳۹
خط: نستعلیق، کا: خواجه عصمت الله ولد مرحوم ملاخواجه رحمت الله، تا: پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۳۲۸ق، برای میرزا سلیمان خان بن میرزا محمدابراهیم خان؛ تملك: فکری سلجوقی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۵۳گ، ۱۳ سطر (۱۰/۱×۱۶/۲)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۰۷]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۳۴-ف
نسخه اصل: از روی چاپ سنگی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۰۴]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۱۷-ف
نسخه اصل: بنیاد مردم خاور در لنینگراد C. 1928 (فهرست میکلیخوما ماکلایا ۱۵۶/۲، فهرست لنینگراد ص۱۷۴ ش ۱۱۸۶) برابر با س۴ص۲تا س۱ص۴۳چاپی؛بی‌کا،بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۰۱]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۶۴-ف
نسخه اصل: دیوان هند ش ۶۴۱ الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۴گ [فیلمها ف: ۲ - ۱۱۱]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۶۷
آغاز: در نسب شیخ قدس الله روحه العزیز امام محمدغزنوی در مقام نوشته که؛ **انجام:** از صحبت ملائکه مقربین گریزانند ... خالق خلقان میداند که ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: کتابخانه سلطان القرائی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۸۸]

● **خلاصة المناجات** / مناجات / فارسی
xolāsat-ol monājāt

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۴۷/۱۸
آغاز: الحمد لله الذی شهدت بوحدانیته آیاته و نطقت بفردانیته درر کلماته واحد لا من قلته و موجود لا من علة فسبحانه. روزی از قضای الهی بی دغدغه مناهی و ملاهی مشغول خیال وصال بودم ... لاجرم این کلمات بی اصل که هر یك فضیلت بی وصل بر صفحه هستی شد مرقوم و بخلاصة المناجات آمد موسوم و چون؛ **انجام:** خدایا مرا از ایشان گردان یا از نظارگیان ایشان که قسم سیم را طاقت ندارم و نه به تکلف خود را بر این میدارم چون نمی‌گردد میسر بودن از مردان راه مفتخر باشم من.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۵۱۶]

● **خلاصة المناقب** / عرفان و تصوف / فارسی
xulāṣat-ul manāqib
بدخشی، نورالدین جعفر، ق۸ قمری
badaxšī, nor-od-dīn ja‘far (- 14c)
تاریخ تألیف: اواخر صفر ۷۸۷ق؛ محل تألیف: ختلان (خانقاه اعظم)
در احوال و مناقب میر سید علی همدانی (۷۱۳-۷۸۶ق) است. در دیباچه چنان از مراد خود همدانی سخن می‌گوید که در تاریخ ۷۸۷ق زنده بوده است و درپایان ضمن شرح درگذشت او می‌گوید: «چو شد از گاه احمد خاتم دین ×× زحجرت هفتصد و هشت و ثمانین»، که مرگ همدانی را ۷۸۸ می‌داند. نخست نسب نامه و سپس زنجیره طریقت اوست. آن گاه احوال وی با سربندهای «نقلست» آمیخته به نظم. (احمد منزوی)
آغاز: ثنا و ستایش نامتناهی بر حضرت آن پادشاهی که برای حب سرمدی به قدرت ... (۲ صفحه بعد) ذکر افتتاح الکتاب به عون الوهاب. ای دوست بدانکه افتتاح این خلاصة المناقب ...
چاپ: با مستورات یا منقبة الجواهر در نولشکور چاپ شده است؛ اسلام آباد، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، تصحیح سیده اشرف ظفر ۱۳۷۴ ش ۳۵۳ ص.
[برلین ۶(۸) بادلیان ۱۲۶۴؛ استوری ۹۴۶/۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۳۴ و ۱۱۳۹؛ پایان‌نامه محمد ریاض خان در سرگذشت سید علی همدانی ش ۱۹۸ ص ۲۰؛ پایان نامه ممتاز یکم چودهری درباره آثار عرفانی فارسی در پاکستان ش ۱۹۳ ج ۱ ص ۲۳۱؛ دنا ۹۷۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲۶/۳-۲۱۲۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۷/۸
آغاز: سید الطایفه شیخ ... بغدادی قدس سره فرموده ... چیز باید که بآن ولایت؛ **انجام:** و اجتناب معصیتك یا رب ... و آله اجمعین.
فصلی از آن؛خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی،

۲ص (۵۹ حاشیه-۶۰ حاشیه)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۴۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۰۹/۵-ف

نسخه اصل: تاشکند ۲۳۹۱ (۲۳۱۲/۲۴)؛ کا: جمال بن شمس الدین، تا: ۹۹۱ق، ۵۵گ (۳۰۴پ-۳۵۸پ) [فیلمها ف: ۲ - ۱۱۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۸۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کجاست صالح و کو ناقه و کجا شد هود ×× کز آتش اجل اندر اهل(؟) زدند شرر/ دویست و پنجه و سه سال بد به بهود ×× به دست مرگ برون شد همه هبا و هدر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذی، ۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۰۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۶۰/۶-ف

نسخه اصل: رامپور کتابخانه رضا ش ۷۸۷ (۱ و ۲) و ۸۶۶ (۳ تا ۱۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۱۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۵۷-ف

نسخه اصل: دانشگاه پنجاب لاهور؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۵گ [فیلمها ف: ۲ - ۴۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۴۵-ف

نسخه اصل: بادلیان ۱۲۶۴ والکر ۹۳. در جدول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۴گ، [فیلمها ف: ۲ - ۸۴]

● خلاصة المناقب / تراجم / عربی

xulāṣat-ul manāqib

ملازاده هروی، احمد بن محمود، ق۸ قمری

mollā-zāde-ye heravī, ahmad ebn-e mahmūd (- 14c)

وابسته به: مناقب العارفین و مراتب الکاشفین؛ افلاکی، احمد بن اخی ناطور (۶۴۹-۷۴۵)

گزیده از مناقب العارفین شمس الدین احمد افلاکی (تألیف شده در ۷۱۸)، در ده «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۶/۱-ف

نسخه اصل: دارالمثنوی ش ۳۶۲؛ خط: نستعلیق، کا: درویش حسن نبوی، بی‌تا؛ ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۰]

● خلاصة المناقب / تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی

xulāṣat-ul manāqib

زواره ای، علی بن حسن، ق ۱۰ قمری

zavvāre'ī, 'alī ibn-i hasan (- 16c)

وابسته به: الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة = قصیدة البردة = قصیده برده = برده میمیه؛ بوصیری، محمد بن سعید (۶۰۸-۶۹۶)

شرحی است بر قصیده میمیه شرف الدین بوصیری که در مدح حضرت پیغمبر (ص) سروده؛ این شرح اول لغت پس از آن اعراب و حاصل معنی را در هر بیت بیان می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد قادری را سزد که بقدرت بی علل حبیب اول را که منبع فیض ایجادی بود از دفینه گنجینه فأحببت ان أعرف؛ **انجام:** نزدیک تو چه تحفه فرستیم ما ز دور ×× در دست ما همین صلوات است و السلام

خط: نستعلیق، کا: سلطان علی بن سلطان احمد کاشانی، تا: جمادی الثانی ۹۵۹ق؛ مهر: «یوسف ایها الصدیق» (هشت گوش)؛ جلد: قرمز، ۷۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۲۵۵]

● خلاصة المناقب بالفاظ عذاب جواذب / عرفان و تصوف / فارسی

xolāsat-ol manāqeb be-alfāz-e 'azāb-e javāzeb

در مناقب قطب الاقطاب (؟) و گفته‌های عرفانی و ارشادات صوفی وی. گویا مختصر از کتابی است از صدر بن العاقب در حالات و مناقب قطب الاقطاب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۰۴/۵

آغاز: شریف خود نوشته بودند که هو الحق الباری و الرب الهادی اما بعد فالحمدلله علی ما هدی الاخ فی الله؛ **انجام:** و از برکات انفاس صحابه کرام را بروزگار عامه اهل اسلام در رسان بفضلك و جودك و کرمك یا حلیم و یاحنان.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن سید حسن کربلائی، تا: ۸۸۸ق، جا: کشمیر خانقاه امیریه؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ (۴۶ر-۸۷پ) [ف: ۲۳ - ۲۵۰]

● خلاصة المناقب فی فضل مولانا علی بن ابیطالب / فضایل و مناقب

xulāṣat-ul manāqib fī faḍl-i mawlā-nā 'alī ibn-i abī-ṭālib

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۹۲ ض

کا: سید مسیح حسینی، تا: ۱۰۶۱ق [د.ث. مجلس]

● خلاصة المناهج / فقه

xulāṣat-ul manāhij

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۱۰/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ عنابی ابری، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۳۶۳]

● خلاصة المنهاج فی مناسك الحاج = واجبات الحج و ارکانه = مناسك الحج / فقه / عربی

xulāṣat-ul minhāj fī manāsik-il ḥāj = wājibāt-ul ḥajj wa

arkān-u-h = manāsik-ul ḥajj

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

'allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

رساله موجزی است در یازده «فصل»: ۱. المقدمات؛ ۲. الاحرام؛ ۳. الطواف؛ ۴. السعی؛ ۵. التقصیر؛ ۶. احرام الحج؛ ۷. الوقوف بعرفه؛ ۸. الوقوف بالمشعر؛ ۹. قضا مناسک منی؛ ۱۰. الرجوع الی مکه؛ ۱۱. الرجوع الی منی. در دیباچه می‌نویسد هر که بیش از این مختصر بخواهد به کتاب «المنهاج فی مناسک الحاج» من رجوع کند. که چنین رساله‌ای از او سراغ نداریم فقط الذریعه کتابی به نام مناسک الحج به علامه نسبت داده از قول صاحب ریاض که مدعی است نسخه از آن را که نزدیک عصر مؤلف کتابت شده نزد خود دارد.

آغاز: الحمدالله رب العالمین و صلی الله علی سید المرسلین محمد النبی و آله الطاهرین الاخبار و سلم. هذه رسالة تشتمل علی واجبات الحج وان کان خالیة عن التطویل والاکثار وفی غایة الایجاز والاقتصار لخصت فیها مایجب علی کل حاج معرفته ... موکولاً الی کتابنا الکبیر المسمی بالمنهاج فی مناسک الحاج ... وقدر تبتها علی فصول الفصل الاول فی المقدمات الحج

انجام: یوم الثانی عشر بعد الزوال لا قبله. فهذا ما اردنا اثباته فی هذه الرسالة و من اراد التطویل فعلیه بکتبنا المطوله فی الفقه و الله الموفق للصواب و الحمدلله وحده وصلی الله علی سیدنا محمد النبی و عترته الطیبین الطاهرین و سلم و کرم

[دنا ۹۷۶/۴؛ الذریعه ۲۶۰/۲۲؛ مکتبة العلامة الحلی ص ۱۲۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۲/۱

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: نجزت تعلیقا ظهر الاحد لثمان [بقین] من ذی القعده المبارک الحرام من سنه خمس و اربعین وسبع مائة
خط: نسخ معرب، کا: احمد بن محمد بن حداد، تا: یک‌شنبه ۸ روز باقیمانده از ذیقعده ۷۴۵ق؛ مصحح، رکابه‌دار، فهرست رساله‌های مجموعه به خط محمد بن سید زین العابدین موسوی (برادر صاحب روضات الجنات) طبق این فهرست ۲ رساله پیشتر در نسخه بوده که اکنون از آن افتاده است: ۱. کتاب الاربعین حدیثا للسید محیی الدین ابی حامد محمد محمد بن عبدالله بن علی بن زهره الحسینی ابن اخ السید ابن زهرة المشهور رحمة الله علیه، ۲. ادعیة ایام شهر رمضان المبارک، در برگ آخر نسخه حدیثی از پیامبر اسلام (ص) در وصف المیرالمؤمنین (ع) و ترجمه منظوم آن به فارسی در دو بیت؛ تملک: محمد شفیع بن محمد علی استرآبادی با مهر «نجنی بحق محمد شفیع المذنبین» (بیضی) و «یا شفیع المذنبین ۱۰۶»؛ مهر: «هو اقل العباد محمد حسین (از تاریخ آن فقط دو عدد ۰۰۱۵خوانده می‌شود)» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده مامویردی ۱۱۴۵» (مستطیل)، «محمد نبی الله علی ولی الله الواثق بهما شفیع ۱۰۷۴» (چهارگوش)، «افوض امری الی الله عبده محمد باقر» (مستطیل)، کتابخانه مجد الدین نصیری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ص (۱-۱۵)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۹/۹×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۴۹]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۴۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف:۱۵۱۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۱/۲-۲/۱۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وتکثر یا ذاالجلال والاکرام صلی الله علی محمد وآله الطیبین والحمدلله رب العالمین
خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ، ۲۰-۲۳ سطر [ف: ۸ - ۴۵۵۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۱۲/۲۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: رویه کاغذی، ۹گ (۱۳۷پ-۱۴۵ر)، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۴۷۸]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۷/۲

آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: مهر: «محمد شفیع»، «عبده الی نقی الحسینی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۵ و۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۷۴]

● خلاصة المنهج = خلاصة تفسیر منهج الصادقین = خلاصة منهج الصادقین / تفسیر / فارسی

xolāsat-ol manhaj = xolāsat-o tafsīr-e manhaj-os sādeqīn = xolāsat-o manhaj-os sādeqīn

کاشانی، فتح الله بن شکرالله، - ۹۸۸ قمری

kāšānī, fath-ol-lāh ebn-e šokr-ol-lāh (- 1581)

وابسته به: منهج الصادقین فی تفسیر القرآن المبین و الزام المخالفین = تفسیر ملافتح الله؛ کاشانی، فتح الله بن شکرالله (- ۹۸۸)

مؤلف، تفسیر مفصلی در پنج جلد به نام «منهج الصادقین فی الزام المخالفین» تألیف کرده بود، و چون دارای مباحث بسیار بود و بر گروهی مشکل می‌نمود، این خلاصه را از آن انتخاب نمود و اقتصار بر ترجمه قرآنی و گفت‌های مشهور مفسران و بیان معانی معتمد نزد شیعیان کرد و اسباب نزول و قصص پیامبران و فضایل سوره‌ها و آیه‌ها آن چه را که صحیح باشد با اختصار آورده و بیشتر به قرائت عاصم می‌پردازد و گاهی قرائت حفص را نیز نقل می‌کند و به مضمون احادیث و اخبار اکتفا کرده است. این تفسیر مزجی، با اختصارش دارای نکات مفیدی است. خلاصه را در دو جلد سامان داده است. قسمتی از مقدمه خلاصه المنهج چنین است: «و چون به تأیید ربانی و توفیق سبحانی تفسیر «منهج الصادقین فی الزام المخالفین» که محتوی بر پنج مجلد است و مرتقی به دویست و هشتاد هزار بیت به ترتیبی کامل و تألیفی شامل سمت اختتام پذیرفت و به نظر

کیمیا اثر بعضی از اخوان دینی حفظهم الله عن جمیع الملاهی و المناهی رسیده عز قبول یافت و خاطر فاطر مألوف و جامع آن المفتقر الی غفر ان ربه اللطیف سبحانی یعنی ابن شکرالله فتح الله شریف کاشانی عفی الله عنهما و اوتی کتابهما بیمینهما رسید و چون تفسیر مذکور منطوی است بر حل لغات و تراکیب نحویه و اسرار و نکات عربیه مبتنی بر کثرة ادله و براهین در بطلان مذهب مخالفین و رفع شبهات معاندین و اثبات مذهب ائمه اثنی عشر و ذکر مذاهب علما و فقها در مسائل کلامیه و فروعیه دین مبین و بیان قصص مطوله و حکایات مفصله امم سابقین و بجهت این مطالعه آن بر برخی از اهل ایمان که به جهت شواغل و موانع روزگار از تحصیل علوم و آداب محروم مانده بودند متعسر بلکه متعذر بود و نیز بواسطه کثرة قصص و اخبار بعضی از مطالعه آن کلال می‌یافتند عنان توجه را به جانب انتخاب آن معطوف ساختند اختصار بر ترجمه قرآنی نموده و در این ترجمه که مسمی است بخلاصة المنهج بعد از مطالعه حذف و اضمار و بیان تخصیص و تعمیم و حقیقت و مجاز اقوال مشهوره مفسرین در معانی قرآن که معتمد باشد در مذهب امامیه سمت تحریر خواهد یافت و از اسباب قصص و نزول انبیا و فضل سوره و ثواب آیات بر وجهی که منقول است به اسانید صحیحه به طریق خیر الکلام ماقل مذکور خواهد گشت و از قراآة معتبره به روایة بکر از عاصم که در میان عجم شهرتی عظیم دارد اختصار خواهد رفت و به بعضی کلمات که حفص را با او طریق مخالفة و معنی کلام به سبب آن اختلاف تغییر می‌یابد اشارتی به او خواهد شد و پیش از شروع در مقصود مقدمه در سلک تحریر می‌آید که مشتمل باشد در بیان احادیث و اخباری که دلالت می‌کند بر ترغیب قراءة قرآن و دانستن معانی فرقان و چون ذکر احادیث مأثوره در این باب و ترجمه هر یک از آن سررشته کلام به طول می‌کشد از این جهت اکتفا به مضمون آن نموده می‌شود و از الفاظ احادیث که فارسی زبانان را از آن حظی نیست فرو گذاشته می‌رود و منه الاعانة و التوفیق و هو خیر معین.»

آغاز: بسمله. حمدی چون کلمات ربانی بی غایت شایسته لطیفی است ...

آغاز جلد دوم: المجلد الثانی. سورة مریم علیها السلام، از ابی بن کعب روایتست که رسول صلی الله علیه و آله فرمود.؛

انجام: اول و آخر قرآن زچه با آمد و سین×× یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس. حسبنا الله و نعم و النصیر و الیه المرجع و المصیر. تمت خلاصة المنهج الصادقین ... بحرمة محمد و آل محمد.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۹۱۰-۱۹۱۱ (نشانی ۵ چاپ)؛ ایران، سنگی، ۱۲۸۴ق، رحلی، ۸۱۴ص؛ ۱۳۱۱ق

[الذریعة ۲۳۳/۷؛ مشار فارسی ۶۱۶؛ نسخه‌های منزوی ۴۵/۱: نشانی ۴۳ نسخه؛ مشترک پاکستان ۵۱/۱: نشانی ۱۴ نسخه؛ برگل ۱۶۵/۱ (۶۵ نسخه)؛ کشف الحجب ۲۰۸؛ ایضاح المکنون ۴۳۷/۱؛ دنا ۹۷۶/۴-۹۸۵ (۲۷۷ نسخه)]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶

از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق و آیات شریفه نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ شعبان ۹۲۲ق؛ مصحح، با امضای مقابله‌ای از محمد مؤمن به سال ۱۰۶۲ که کتاب را با دو نسخه و با در نظر داشتن تفسیر منهج الصادقین مؤلف تصحیح نموده، در برگ اول نام کتاب و مؤلف به خط حاجی محمد صادق؛ تملک: محمد قاسم بن محمد کاظم با مهر «یا قاسم الارزاق ادرکنی» (مربع)؛ با یادداشتی از حاجی محمد ... بن محمد حسن ... فروش ساکن محله سید احمدیان در ابتیاع کتاب به سال ۱۱۲۰ و یادداشتی در هبه کتاب به سال ۱۱۲۰ با مهر «افوض امری الی الله عبده یوسف» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۸۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱

آغاز و انجام: برابر

مشتمل بر دو جلد، جلد اول از آغاز قرآن است تا سوره مریم و جلد دوم از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا حسین بن شمس الدین محمد کاشانی (جلد اول) و نعمت الله بن عنایت الله حلاج کمره (جلد دوم)، تا: ذیقعده ۹۸۶ و شوال ۹۸۹ق (جلد دوم)؛ مجدول مذهب، دارای سر لوح مرصع زیبا؛ واقف: شاه عباس صفوی، ۱۰۱۷ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: تیماج، ۷۷۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱ - ۴۹۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۱۷

آغاز: صلوات الله علیه فرموده اند که یا کهیعص یا حم عسق؛ **انجام:** برابر

جلد۲. از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر شوال ۹۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده در ربیع الاول ۱۰۹۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۲ - ۲۴۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۵۵

آغاز: الهی می‌کردند چون حضرت رسالت صلی الله علیه و آله آواز ایشان را به شنید؛ **انجام:** مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد.

جلد ۱. از سوره انعام تا پایان «کهف». این نسخه در فهرست آستان قدس ۲۲/۲۵۳ نیز معرفی شده؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عباس بن احمد مکی، تا: جمعه صفر۹۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۹۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۷۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یشرک ... بعبادة ربه ... احداً ... مراد از این شرک ریاست چه بعد از آن فرموده که هر که او نماز به ریا کند مشرک باشد.

جلد ۱، از اول قرآن است تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ خوش،

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شاه عباس، ۱۰۱۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۴۸۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۱ - ۵۰۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر

جلد ۲، از آغاز سوره مریم است تا پایان قرآن؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: شاه عباس، ۱۰۱۷؛ کاغذ: حنایی و نخودی ، جلد: تیماج مشکی، ۶۵۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۱ - ۵۰۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۲

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** یعنی شیطان بر دو نوع است جنی و انسی کقوله تعالی شیاطین الانس و الجن و مراد به شیاطین انس اهل کفر و اضلالند.

جلد ۲، از آغاز سوره مریم تا پایان قرآن کریم؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ با یک سرلوح مرصع مذهب؛ واقف: مرتضی قلیخان، ۱۳۳۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۶×۴۵سم [ف: ۱ - ۴۹۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۰۹

آغاز: نبود چون نطفه و علقه، فاحیاکم، پس زنده گردانید شما را به نفخ روح در ابدان شما بعد از تسویه. ثم یمیتکم؛ **انجام:** فاوحی الی عبده ما اوحی، از آن کلام تمام بنی اسرائیل خبر یافتند و بدین ...

تفسیر سوره بقرة و آل عمران است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳۱گ، ۱۵ سطر (۱۴/۵×۱۷) [ف: ۱۶ - ۴۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۲۷

آغاز: در نماز کسی است که دورتر باشد راه آمدن او به مسجد؛ **انجام:** چه هر اینه این هر دو حرف نزد ترکیب بس است و اعراب می‌گویند بشك (کذا) یعنی حسبك بس معنی آن است.

ج۲. از اوایل سوره یس تا اواخر سوره ناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه مشمع، ۳۶۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۵۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۶۸

آغاز: به آن افزون سازیم حضرت فرمود همین حماقت و گمراهی بس مر این قوم ... روی بگردانند؛ **انجام:** فی صدور الناس در سینه‌های مردان وقتی که از ذکر خدا غافل می‌شود در خبر است که حضرت عیسی علی نبینا (ع) از حق تع.

جلد دوم؛ از اواخر سوره عنکبوت تا سوره ناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مرمت و صحافی از مرحوم حسن خطیبی؛ واقف: درة السلطنه ملك زاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۴۵۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۲۲ - ۲۵۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من مأمور شدم به سجده و فرمان نبردم دوزخ بر من واجب گشت.

از ابتدای مقدمه تا انتهای «اعراف»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۲۷/۸سم [ف: ۲۲ - ۲۴۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۶

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** بجهت عدم نفع ایمان در آن زمان.

ج۲. از ابتدای «مریم» تا انتهای سوره مؤمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ صحافی و مرمت از استاد جواد رفوگران در ۱۳۳۰ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۲۲ - ۲۴۶]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۱۷

آغاز: جز این نیست که من رسول ربك فرستاده آفریدگار توام ای مریم؛ **انجام:** من احدی الأمم از یکی از امتان گذشته چون یهود و نصاری ...

جلد ۲، از آیه ۱۹ «مریم» تا ۴۲ «فاطر»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: خانم مقدسه مقدم، فروردین ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۴۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حضرت رسالت این آیه را تعلیم وی دادی. سورة الکهف مائة واحدی عشرة آیه از ابی بن کعب روایت است که رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود هر که این سوره را بخواند ... فتنه دجال ضرر به او نرساند و هر که همه این سوره را.

از ابتدای مقدمه تا انتهای سوره اسراء و اوایل «کهف» است. جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد کریمی، مرداد ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۷/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۴۸]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۹۹

آغاز: گاه آرند و نامه عمل وی که؛ **انجام:** و یا آن چیزی که برای نزول مهمان مهیا کنند این تنبیه.

از اوائل کتاب تا اواخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۱؛ مجدول؛ واقف: سید محمد رسولی، اسفند ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۱۹گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۱۱ - ۶۲۷]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۰۸

انجام: و طاعت را بدرجه قبول رساند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی، کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۲۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۱۱ - ۶۲۸]

۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۴۷

از اواخر سوره المؤمن (۴۰) تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:

قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مذهب؛ تملک: محمد نبی بن اسدالله قزوینی با مهر «محمد نبی الله» و «عبده محمد نبی بن اسدالله»؛ ۲۰گ، ۳۵سطر (۱۲×۲۶)، اندازه: ۱۸×۳۲/۵سم [ف:۳ - ۹۵۶]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۶

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** باید که آخر کلام او از مجلس این آیت باشد.

بخش اول از جلد دوم، یعنی از سوره مریم تا پایان سوره صافات است و در آغاز، عنوان آن را چنین نگاشته‌اند: «المجلدة من مجلدتین الثانیه من خلاصة المنهج»؛ خط: نستعلیق، کا: ذوقی آشتیانی، تا:قرن ۱۱؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱ - ۵۰۰]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۳

آغاز: از اهل ایمان که به جهت شواغل و موانع روزگار از تحصیل علوم و آداب محروم مانده؛ **انجام:** و هو السمیع. و اوست شنوای گفتار همه. العلیم. دانا باسرار همه پس همه را بر وفق.

جلد۱، از آغاز قرآن است تا پایان آیه ۱۱۵ از سوره انعام (و تمت کلمة ربک صدقا و عدلاً لا مبدل لکلماته و هو السمیع العلیم)؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۱ - ۴۹۸]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فذروها تأکل فی ارض الله. پس بگذارید او را تا بخورد.

ج۱، از آغاز قرآن است تا نیمه آیه ۶۳ از سوره هود «و یا قوم هذه ناقة الله لکم آیة فذروها تأکل فی ارض الله»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ واقف: میر سید علی خان، ۱۲۷۳؛ کاغذ: سمرقندی ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱ - ۴۹۹]

۲۱. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۳۴

آغاز: و مال دنیاست آنرا بقایی نیست و آنچه به نزدیک خدای تعالی است؛ **انجام:** مؤمنان چون این حال ببینند گویند مبادا که با ما نیز این معامله رود از ترس این گویند ربنا

از آیه «و الذین یجتنبون کبائر الاثم» تا آیه ۱۲ «انظرونا نقتبس من نورکم» سوره حدید؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف مخ]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۰۷

آغاز: و باید که قاری مداومت کند بر تلاوت قرآن تا به سبب قرآن در قیامت حسرت نخورد؛ **انجام:** و ایشان را به زکات ربع مال امر فرموده و چون جامه ایشان نجس ... و بیاشامید.

جلد۱، از سوره فاتحه تا آخرین آیه بقره و نیز سه برگ از سوره اسراء و سه برگ از اعراف ضمیمه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: غلامرضا عرب، فروردین ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۳۴۰گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۲۲ - ۲۵۸]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۵۶۰

آغاز: در محشر عظیم پر هول بیند مروی است که خدای تعالی خوف و خشیتی به یحیی داده بود که چون احوال قیامت شنیدی فی الحال دلش بی آرام گشتی؛ **انجام:** جزای (کذا) نیست که من شما را منذر بیم کننده ام از معاصی.

جلد ۲، از اوایل سوره مریم تا اواخر (ص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه مشمع، ۲۸۶گ، ۲۶-۲۸ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۵/۳سم [ف:۲۲-۲۶۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۳۸

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر

جلد ۲، از ابتدای «مریم» تا انتهای سوره ناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «عباس علیخان بهادر ۱۲۶۴»؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۷۲گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۲۷/۵×۴۴سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۱] و [ف: ۲۲-۲۶۴]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۴۱

آغاز: ... خواندنی پنهان چه اخفا در دعا باجابت نزدیکتر است بجهة آنکه از ریا دورتر است؛ **انجام:** برابر

از آغاز سوره مریم تا پایان قرآن کریم؛ خط: نسخ زیبا و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «عبده محمد حسین» (بیضی)، «أفوض أمری إلی الله عبده محمد ابراهیم» (مربع)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۴۰۴گ، ۲۵ سطر (۱۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۷سم [ف: ۲۹ - ۵۲۳]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۶۲

آغاز: برابر

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ یادداشتی از محمد طالب به تاریخ ۱۰۸۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۶گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۲ - ۷۰]

۲۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۷۲

آغاز: عن المحراب از مصلای خود بر ایشان بر عدم قدرت او بر تکلم اطلاع پیدا کردند. فاوحی الیهم پس اشارت کرد زکریا بسوی ایشان؛ **انجام:** فان الله کان ... بعباده ... بصیرا بیناست می‌داند که مستحق کیست و لایق خلاص و نجات کدام و هر یکی را فراخور او پاداس دهد.

از سوره مریم تا فاطر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: علی اکبر مورخ ۱۲۸۸؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۲۴گ، ۱۹ سطر (۱۴×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲ - ۶۴۹]

۲۸. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۲۶

نیمه دوم کتاب؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۴۳گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۶/۵سم [ف: - ۱۰۴]

۲۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱

تا سوره اسراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: میرزا محمد علی وزیر الفارس در صفر ۱۲۴۹؛ ۳۰۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۳۵×۳۸سم [ف: ۲ – ۵۱]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۶۹

آغاز: (آیه ۵۶ سوره اسرائیل): به اهل آسمان و زمین هر که را خواهیم برای نبوت برگزینیم و لقد فضلنا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹۱گ، ۲۳ سطر (۱۳/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۳ – ۹۹۱]

۳۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳

آغاز: ذکر احادیث ماثوره در این باب و بیان ترجمه هر یک از آن سررشته کلام به طول می‌کشید از این جهت اکتفا به مضمون او نموده می‌شود

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: جان محمد شاگرد عبدالباقی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۷گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱ – ۸]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** یعنی مقرو معترفند بآنکه اوست موجد ممکنات از اصول و فروع آن با وجود آن بعضی از مخلوقات را

از یونس آغاز تا آخر سوره عنکبوت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج قرمز، ۴۸۹گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱ – ۲۵۳]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۲۴

آغاز: بسمله ... مؤید اینست که امیرالمؤمنین (ص) فرموده‌اند؛ **انجام:** چیزی بزرگ است و امری خطیر

از سوره مریم تا سوره ص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: حنایی ، ۲۲۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۷×۴۴سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۸۱]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۲۵

آغاز: انتم شما از فرط غفلت و جهالتست که؛ **انجام:** بعد از آن ذکر توحید کرد در سوره اخلاص و در عقب آن رسول را امر فرمود.

ج ۲، از آیه ۶۸ سوره ص تا اول سوره فلق و ادامه نسخه قبلی (۳۱۴۲۴) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی ، جلد: تیماج فرنگی دارچینی، ۲۱۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۷×۴۴سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۸۱]

۳۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۹۱/۱

انجام: و بود که می‌ساخت کشتی را و هرگاه که بگذشتندی بر روی گروه مهتران از قوام او افسوس کردندی بدو چه کشتی را در بیابان ...

از سوره اعراف تا سوره هود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر مستطیل وقف کتاب از سید عزالدین محمد حسینی و مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ واقف: سید عزالدین محمد حسینی، جلد: تیماج با روکش پارچه‌ای، ۱۰۲گ (۱ر-۱۰۲پ)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۶۶]

۳۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۲۹

آغاز: (پس از سه سطر:) بسمله، از امام جعفر علیه السلام مرویست که ص اسمیست از اسمای الهی که حق سبحانه و تعالی بآن سوکند یاد فرموده؛ **انجام:** سورة الناس فضیل بن یسار روایت کرده ... وی از آن مرض و وجع خلاص شد و ابو خدیجه از ابو عبدالله علیه السلام نقل کرده که جبرئیل نزد.

از سوره مبارکه ص تا پایان سوره ناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: علی صادقی، آذر ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۲۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۵ – ۶۸۶]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۵۲

آغاز: برابر **انجام:** که او نزد خوابیدن سورة الکهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد و الله اعلم بالصواب.

ج۱، از مقدمه تا پایان کهف؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح مزدوج مذهب مرصع با شرفه، مجدول؛ واقف: ابوالحسن بیگ یساقچی باشی، ۱۱۴۴؛ کاغذ: حنایی ، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۳۹۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۵- ۵۲۶]

۳۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۲

جلد ۲؛ خط: فارسی نستعلیق، دعاها نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: مقوایی، ۳۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۱۲۳]

۳۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۶۳

آغاز: ولله میراث السموات و الارض و مر خدایراست میراث آسمانها و زمین؛ **انجام:** اصحاب الجنة الیوم بدرستی که یاران بهشت آن روز فی شغل ... فاکهون ...

تقریبا تمام تفسیر است و شاید مختصری افتادگی داشته باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵۵۰گ، اندازه: ۲۳×۳۹سم [ف: ۲ – ۳۲۸]

۴۰. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۳

آغاز: شریک سازد او را در نبوت با من «کی نسبحک» تا به پاکی یاد کنیم تو را؛ **انجام:** و یمنعون الماعون و باز می‌دارند مال زکات را ...

تفسیر سوره طه تا آخر قرآن کریم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۷۰گ، ۲۷سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۱۶۰]

۴۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۰/۵-۶۴۳۵

نیمه نخستین بی دیباچه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ:

سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۶۳گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۱۸]

۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۰۵

نیمه دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۶۱۴گ، ۲۶ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۱۶ - ۲۳۸]

۴۳. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۷۱

آغاز: عند ربه و بود نزد آفریدگار خود مرضیاً پسندیده است ... اقوال و افعال و اذکر و یاد کن فی الکتاب در قرآن ادریس قصه ادریس را؛ **انجام:** و معنی او مکرر است مراد به اول اطفالند و معنی ربوبیت دالست بر آن و به ثانی جوانان و لفظ ملک که به قهر ...

از آیه ۵۵ سوره مریم تا پایان سوره ناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۴۳۸گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۱۶]

۴۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷ صدر

از آغاز تا پایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۴۱۶گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۸۷]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۱۶-۲۱/۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** سورة یونس علیه السلام مکیة وهی مائة آیة ابی بن کعب از حضرت پیغمبر صلی الله ... و از حضرت ... السلام مروی است که هر که تلاوت سوره یونس کند در هر دو ماه یا سه ماه از

از آغاز تا پایان سوره توبه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۷۵۱]

۴۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۶ - ب

از آغاز تا پایان سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد سعید در ۱۲۷۴؛ با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵۹گ، ۲۷ سطر (۹/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: - ۱۰۲]

۴۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۵۴

آغاز: سورة بنی اسرائیل مائة و احدی عشر الف ... ابی بن کعب از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله روایت کرده که هر که سوره بنی اسرائیل قرائت کند؛ **انجام:** و هر یک را در فراخور کردار او پاداش دهد.

ج۲، از سوره بنی اسرائیل (اسراء) تا پایان سوره فاطر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: مهدی عاملی، ۱۳۴۰؛ کاغذ: نخودی ، جلد: رویه گالینگور، ۲۳۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۵ - ۵۲۷]

۴۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲

جلد ۲ سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹ سطر (۱۴/۵- ۲۳×۲۷- ۲۶) [ف: - ۷۰۴]

۴۹. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه:۱۰۵

آغاز: از ابی ابن کعب روایت است که رسول خدا فرمود: هر که سوره مریم بخواند حق تعالی او را ده حسنه بدهد؛ **انجام:** تبت ید ابی لهب خاسر باد و هالک هر دو دست ابی لهب که سنگ برداشته و خواست که بر حبیب و برگزیده من زند ...

تفسیر سوره طه تا آخر قرآن کریم؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: - ۷۹]

۵۰. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه:۱۰۶

آغاز: از ابی بن کعب روایت است؛ **انجام:** ثم نفخ فیه بس بعد از چهل سال دمیده شود در صور اخری نفخه دیگر.

تفسیر سوره طه تا آخر قرآن کریم؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب، مصحح؛ ۲۵سطر، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: - ۸۰]

۵۱. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه:۱۳۵

سوره کهف تا آخر سوره یس؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: - ۹۳]

۵۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۵۸

آغاز: چه قرآن برخوردار می‌سازد اهل خود را و آسمان را روشن می‌گرداند هم چنانکه روشن می‌سازد ستارگان اهل زمین را

نیمه اول کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۰۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ - ۴۰۲]

۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۱۴-۲۰/۳۴

آغاز: می‌گذاریم یکی کتاب خداست و دیگری اهل بیت من هرگاه که تمسک به این دو ... ودرحدیث قدسی آمده که هر که مشغول شود به تلاوت قرآن و به واسطه آن اشتغال نتواند نمود به دعا کردن؛ **انجام:** و در آن ساعتی که خواسته باشد که از خواب بیدار شود والله اعلم ... تم المجلد الاول من المجلدین من تفسیر خلاصة المنهج بعون الله وحسن توفیقه.

از آغاز تا آخر سوره کهف؛ خط: تحریری، کا: حاجی غیاث الدین محمد بن سلمان، تا: ۱۰۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۰۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۷۵۱]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۲۸-۳۷/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آن ساعتی که خواسته باشد تمام شد جلد اول ازخلاصه منهج الصادقین

حمد تا کهف؛ خط: نستعلیق، کا: نادر محمد ساکن نوقان، تا: ۱۰۳۶ق، جا: مشهد رضوی، حسب الامر امیر خلیل الله جوینی؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳ - ۱۷۵۱]

۵۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۱۶۵

از آغاز تا پایان «الر»؛ خط: نستعلیق، کا: امام قلی بن علی شاه

ادکانی اسفراینی، تا: ۱۰۳۹ق؛ تملک: شیخ العراقین، سید محمد طباطبایی؛ واقف: حاج آقا احمد کرمانشاهی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۳۹۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۸۹]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۷

آغاز: سوره مریم علیها السلام مکی است به اجماع امت. ابی بن کعب از حضرت سید عالم صلی الله علیه و آله روایت کرد؛ **انجام:** و هر یک را در فراخور کردار او پاداش دهد. والله اعلم بالصواب.

از سوره مریم است تا پایان سوره فاطر (ملائکه)؛ خط: نستعلیق، کا: حاجی نهال (خازن و فراش روضه رضویه)، تا: ۱۰۴۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح زیبای مرصع و مذهب مزدوج؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۷۶؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۴۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱ - ۵۰۱]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۷۶

آغاز: بسملة، سورة یس ابی بن کعب از حضرت رسالت ص روایت کرده که هر که این سوره را قربة الی الله قرائت کند از همه گناهان آمرزیده شود؛ **انجام:** برابر

جلد ۲، از سوره یس تا پایان «ناس»؛ خط: نستعلیق، کا: نادر محمد بن عبدالرحیم حسینی طوسی، تا: سه‌شنبه ۱۸ شعبان ۱۰۴۱ق؛ دارای سرلوح مذهب مرصع، مجدول؛ واقف: محمد علی ارداکی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۲۲ - ۲۶۵]

۵۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۳۶

نیمه یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۰]

۵۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۵۸

از اول کتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: مسعود بن محمد، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۴۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۵گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۷)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۲ - ۶۹]

۶۰. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مرویست که هیچکس که نزد خوابیدن آخر سوره کهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد.

جلد اول، از آغاز قرآن تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: ولی احمد بن علی، تا: ۳ صفر ۱۰۵۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵۵۶ص، ۳۲ سطر (۱۷×۲۹)، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: - ۱۳۰]

۶۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۴۶

از ابتدای سوره یس تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: مهدیقلی شیرازی، تا: ۱۴ رجب ۱۰۵۳ق، جا: بهارویته؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: - ۸۰]

۶۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۸/۱-۶۱۲۸

نیمه یکم؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسین قلی فرزند بهرام میرزا، تا: یک‌شنبه ۲۱ذیحجه ۱۰۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۵گ، ۲۰ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: ۱۱۷]

۶۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۴۸

از آغاز تا آخر سوره مائده (۵)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق حسینی، تا: ۱۰۵۴ق، حسب الفرموده حاجی قلی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۲۳ سطر (۱۴×۲۷/۵)، اندازه: ۲۳×۳۸سم [ف: ۳ - ۹۵۶]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۲

آغاز: نسخه افتاده: خود بندد الا من تاب مگر آنکه بازگشته باشد از معاصی و آمن و ایمان اورد بخدا و رسول؛ **انجام:** حسبنا الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر و الیه المرجع و المصیر غفرانک ربنا و الیک المصیر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی که محمد کلباسی به تاریخ ۱۳۲۸ش نوشته، یادداشتی از صحاف محمد جعفر بن محمد خونساری به تاریخ پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۲۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۸سم [ف: ۳ - ۴۵]

۶۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۶۸

نیمه ۲؛ خط: نسخ، کا: طیفور بن امیر محمد جربادقانی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۰۵۷ق؛ آغاز در سوره طه افتاده؛ کاغذ: هندی [نشریه: ۲ - ۷۴]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** روایت است که هیچکس نباشد که نزد خوابیدن آخر سوره الکهف بخواند مگر بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد و الله اعلم.

از تفسیر سوره حمد تا آخر کهف؛خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۰۵۷ق؛با سرلوح مزدوج مرصع،مجدول مذهب؛جلد: تیماج سرخ، ۳۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۳۵ - ۲۰۵]

۶۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۶۱

آغاز: که استخوانهای آن را جمع نکنیم بعد از پراکندگی و اعاده آن نخواهیم نمود

از آیه چهارم سوره قیامت تا پایان؛ خط: نستعلیق، کا: جنید بن بایزید قادری، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۰۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: محمد اشرف شریف قائنی، محمد شریف بن محمد اشرف قائنی؛ ۷۴گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۴۱]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۲۳

آغاز: سوره مریم علیها السلام مکیست و نود و هشت آیه است ابوامامه از ابی بن کعب روایت کرد؛ **انجام:** ابوحمزه ثمالی گفت معنی ایه آنست که خدای تعالی بشومی گناه آدمیان باران باز کرد تا همه جانوران بمیرند ... قد فرغ من تحریر هذه النسخة الشریفة

فی یوم الاحد ثلاث و عشرین شهر ذی قعده الحرام سنة سبع و خمسین بعد الالف
خط: نسخ و نستعلیق، کا: جعفر بن عنایت شیرازی، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۰۵۷ق؛ دارای سرلوح، مجدول، یادداشت مبنی بر اینکه این کتاب در ارض اقدس نزد شاهزاده مظفر محمد ولی میرزا؛ مهر: «عبده الراجی عیسی»، «عبده ... حسنی الحسینی الشریفی» (مربع)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۰۴گ، ۲۳ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۵ - ۱۱۶]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۹۱

آغاز: بود پس قصه او را بخوان و یاد کن برای امت خود؛ **انجام:** که ان روز بدر است.
جلد ۲، از اوایل سوره مریم تا آخر سوره «ص»؛ خط: نسخ، کا: طاهر بن سعید خوانیساری (کذ)، تا: یک‌شنبه ۱۹ ذیقعده ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۱ - ۶۲۸]

۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۲۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد یوسف بن حاجی محمد صالح قزوینی، تا: ۶ صفر ۱۰۶۰ق [مختصر ف: - ۳۳۶]

۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۳۵-۱۳/۱۵

آغاز: سورة المؤمن وهی سبعون وخمس آیات مکیات از جمله اخباری که عموما دلالت می‌کند بر فضل حوامیم روایت انس بن مالك است از حضرت رسالت (ص) که حمیم زیور قرآن است؛ **انجام:** برابر
از سوره مومن تا آخر تفسیر؛ خط: نسخ و ثلث، کا: علی بن محمد، تا: پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۰۶۳ق، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۷۴۸]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۲

آغاز: برابر **انجام:** مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المأب.
ج۱، از اول کتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ربیع الاول ۱۰۶۳ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۱۱ - ۶۲۵]

۷۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۹۴-۸/۴

آغاز: بسمله کهیعص عبدالله بن عباس فرموده که کهیعص نامیست از نامهای الهی و مؤید این است که امیرالمؤمنین در بعضی ادعیه فرموده اند یا کهیعص؛ **انجام:** برابر
از اول سوره مریم تا آخر قرآن کریم (نیمه دوم تفسیر)؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: نورالدین محمد موسوی حسنی نهاوندی، تا: دوشنبه ۱۳ ربیع الاول ۱۰۶۵ق، جا: اصفهان؛ مجدول، مصحح؛ اهدایی: محمود شفیعی اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۳ - ۱۷۴۸]

۷۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۱۲۰

خط: نسخ، کا: طالب بن ملا محمد قلی رزمی، تا: ۱۰۶۵ق؛ آیات قرآنی با قلم درشتر؛ اندازه: ۲۲×۳۷سم [ف: ۳ - ۳۵]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۶۴۳

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس ... بعد احد الف حامدا ...
جلد ۲، از ابتدای سوره مریم تا پایان قرآن می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: غلامعلی بن نورالدین، تا: ۱ رمضان ۱۰۶۶ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج فرنگی، ۵۵۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۰]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الذین هم. و با آنانکه ایشان، محسنون. نیکوکارانند یعنی موحدان و مخلصان چه مدار ایمان و اسلام بر این دو صفت است ... که بعد از خواندن به دعا یادآوری نمایند سنه ۱۱۴۷.
جلد ۱، از آغاز قرآن تا آخر سوره نحل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد کریم، تا: رمضان ۱۰۶۷ق؛ محشی؛ واقف: میرزا حسن خان مستوفی، شوال ۱۳۴۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱ - ۴۹۹]

۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۰۴

نیمه دوم؛ خط: نسخ، کا: طیفور بن امیر محمد اسفرنجانی، تا: ۱ ذیقعده ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳۳گ، ۲۶ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۱۶ - ۲۳۷]

۷۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۹۴۱

سوره مریم تا آخر صافات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی، ۲۲۸ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۱ - ۱۲۶]

۷۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۷۴

سوره دخان تا سوره ناس؛ خط: نستعلیق خوب، کا: محمد حسین بن سعدالله سرخه‌ای، تا: ۲۵ شعبان ۱۰۶۸ق؛ ۲۰۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۲ - ۷۳]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۸۱

آغاز: تلك آیات الکتاب الحکیم حروف مقطعه مبادی سور مفاتیح کنوز؛ **انجام:** ناظر الحق و الیقین لازال اسمه الشریف سامیا رباعی انشا فرموده نظم داد ... از فضل اله چون به اتمام رسید - ... از لطف الهیست عیان.
از سوره لقمان تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۰۶۹ق؛ اهدایی: شیخ محمد حسین مجتهدی بهبهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳۸-۵۰۸]

۸۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۳

نیمه دوم؛ خط: نستعلیق، کا: علی قیری، تا: ۱۰۷۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۷]

۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۴۱

خط: نسخ، کا: حسن بن میرزا بیک قمی، تا: پنج‌شنبه ۳ محرم ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۵۳۱گ، ۲۴ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۴۱]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۵۴

کا: ملاحسین خلیل، تا: ۱۰۷۳ق؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۳۷

آغاز: سورة الانبیا علیهم السلام مائة و اثنی عشر آیة و رکوعها سبعة و اختلافها اثنی عشر؛ **انجام:** شکر و سپاس مرخدای راست که بر وفق فضیلت از برای ما مقامی و مرتبه ای تعیین فرمود، تم المجلد الثالث.

از سوره انبیاء تا آخر سوره زمر؛ خط: نسخ معرب، کا: جلال الدین محمد بن محمد باقر حسینی مهشدی، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۰۷۴ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۵۰]

۸۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۴۹-ف

نسخه اصل: بادلیان ۱۸۳ الیوت ۳۹۰ اته. از مومنون تا و الصافات؛ کا: نظر علی بن مولانا گل علی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۰۷۵ق؛ ۳۲۷گ [فیلمها ف: ۱ - ۸۰]

۸۶. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۳

از آغاز سوره حمد تا پایان سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: هاشم بن محمد حسین، تا: ۲۰ محرم ۱۰۷۵ق؛ ۳۴۲ص، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: - ۸]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۳۶

از سوره یونس تا سوره قصص؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن علیخان، تا: سه‌شنبه ۳ رجب ۱۰۷۵ق، جا: اصفهان؛ مجدول، وقف‌نامه کتاب به تاریخ شب شنبه ششم رجب ۱۲۹۹ با مهر «یا غفار» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۴سم [ف: ۲۴ - ۲۰۱]

۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۸

آغاز: سورة الانفال ابی بن کعب از پیغمبر (ص) نقل کرده که هر که سورة الانفال و براءة را تلاوت کند من شفیع او باشم؛ **انجام:** مروی است که هیچکس نباشد که او نزد خوابیدن آخر سورة الکهف بخواند مگر بیدار شود در آن ساعتی که خواسته ... اللهم اغفرلی و لجمیع المؤمنین و المؤمنات.

از ابتدای سوره انفال تا پایان سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن عبدالهادی، تا: محرم ۱۰۷۶ق؛ واقف: ملا محسن بادکوبه‌ای، ۱۱۷۹؛ کاغذ: استانبولی ، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱ - ۵۰۱]

۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۳۰-۱۰/۲۶

آغاز: امتنا اثنتین بمیرانیدی ما را دو نوبت نوبت اولی نزد انقضای آجال و نوبت ثانی در قبر بعد از زنده کردن برای سؤال؛ **انجام:** که این دو حرف در لغة فارسی هم بمعنی حسب است ... حسبنا الله نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر تمت.

از حم سجده تا آخر؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: نورالله حسینی نهاوندی، تا: پنج‌شنبه غره ربیع الاول ۱۰۷۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳-۱۷۴۸]

۹۰. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه:۲۰

از سوره ص تا آخر قرآن کریم؛ خط: نستعلیق خوش، کا: نظر علی بن کلب علی، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۰۷۶ق؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: - ۲۷]

۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲۵

جلد اول و تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط ربیع الاول ۱۰۷۷ق؛ تملک: عباسقلی خان مشیر افخم سپهر کاشانی با مهر «مشیر افخم عباسقلی» (بیضی) و «لا اله الا الله الملک الحق المبین عباسقلی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۹گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۳۵ - ۴۵]

۹۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۵۳۵۶

از سوره ص تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ محرم ۱۰۷۷ق؛ ۵۳۰ص،۱۹ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۹۴]

۹۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۹۷

آغاز: برابر **انجام:** وانه و بدرستی که او لغفور رحیم آمرزنده مهربان است بر شاکران و صابران

جلد اول و تا آخر سوره انعام ؛ خط: آیات نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۷۸ق؛ تملک: سید محمد صالح ملقب به میرزا بابا الموسوی بن محمد شفیع بن محمد صالح بن عبدالرحیم بن ابراهیم در ۱۲۶۷ با مهر «میرزا بابا الموسوی» (بیضی) و «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد صالح الموسوی» (مربع)؛ مهر: «عبده محمد علی حسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۳گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [مؤید: ۳ - ۹۶]

۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۱۰-۲۱/۳۰

آغاز: و چون اجساد ایشان تمام خلقت شود حق تعالی روح را در ایشان دمد ... و البلد الطیب و زمین پاک و پاکیزه که شایسته باشد و صالح و زاغة یخرج نباته باذن ربه؛ **انجام:** او را از جمیع محنتها نگاه دارد و طاعت او را به درجه قبول رساند والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب تمت المجلد الاول من المجلدتین ... غفر ذنوبها و ستر عیوبهما و اوتی کتابهما بیمینهما فی ثامن عشرین شهر ربیع الإخر سنة سبعین وتسعمئة

از اعراف تا پایان کهف؛ خط: نسخ، کا: حیدر علی بن محمد خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۱۴ صفر ۱۰۷۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳-۱۷۵۲]

۹۵. خوی؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر

جلد دوم تا آخر تفسیر؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: طاهر بن عبدالباقی، تا: ۱۲ رمضان ۱۰۷۸ق، جلد: تیماج مشکی، ۴۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف مخ]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۹۷
نیمه دوم از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، آیات معرب، کا: حاجی محمد بن عین الله زمزمی برورودی، تا: ۱۰۷۸ق؛ جلد: تیماج مشکی،۶۰۹گ،۲۷سطر، اندازه: ۲۴×۳۷/۳سم [ف: ۴۳-۱۸۰]

۹۷. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱
آغاز: خوشنود شوید «عنهم» از ایشان و از تعرض شما ایمن شوند؛ **انجام:** خدا می‌داند «ما تعملون» آنچه می کنید از نماز و ذکر غیر آن
از نصف سوره توبه تا قسمتی از سوره عنکبوت؛ خط: نسخ، کا: عبدالقادر ابن بابوروکه بار فروشی، تا: ۸ ربیع الثانی ۱۰۷۸ق؛ مهر: «محمد رفیع حسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۳گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: - ۱۳]

۹۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** که او نزد خوابیدن سورة الکهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد و الله اعلم بالصواب.
ج ۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد امین موسوی، تا: آخر صفر ۱۰۷۸ق؛ واقف: حسین خیام هاشمی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی ، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۴۴۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۷سم [ف: ۵ - ۵۲۷]

۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۹۶
آغاز: بواسطه کثرت قصص و اخبار بعضی از مطالعه آن کلال می‌یافتند ...
از ابتدای قرآن تا پایان سوره «و لا یشرک بعبادة ربع احداً»؛ خط: نسخ، آیات معرب، کا: شهباز بن بیرام علی، تا: ۱۰۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴/۴×۳۶/۴سم [ف: ۴۳ - ۱۸۰]

۱۰۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۲۱
نیمه یکم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن سعدالله، تا: ۲۲ رمضان ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ - ۷۴]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۱۶
آغاز و انجام: برابر
ج ۱-۲، از ابتدای مقدمه تا پایان سوره ناس؛ خط: نسخ خفی خوش، کا: محمد ابراهیم تفرشی، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۰۸۰ق، تا سوره زمر به‌درخواست آقا سعید انصاری در دارالسلطنه شاه جهان آباد و مابقی با تشویق میرزا ابوالمکارم در کشمیر نگاشته شده؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول مذهب؛ کاغذ: حنایی ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱۵گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۶/۳×۲۷سم [ف: ۲۲ - ۲۵۰]

۱۰۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۹۵
آغاز: و یا قوم هذه ناقة الله و گفت ای گروه من این ناقه ایست؛ **انجام:** بصیرا بیناست و می‌داند که مستحق هلاکت کیست و لایق خلاص و نجات کدام و هر یک را فراخور او پاداش دهد.
جلد دوم، از سوره هود تا سوره فاطر؛ خط: نسخ، آیات معرب، بی کا، تا: شنبه ۲۰ ذیقعده ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرد، ۳۴۳گ، ۲۶سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۴۴ - ۱۸۴]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۹۸
آغاز: «آنکه زن نود و هشت ساله نازاینده ازخدا طلب فرزند کند»؛ **انجام:** برابر
ج۲، از اوایل سوره مریم تا پایان سوره ناس؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شاکر بن محمد باقر جوشقانی، تا: نیمه شوال ۱۰۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمایی، ۴۰۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۴/۵×۳۶سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۳]

۱۰۴. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۲۲
آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر
جلد دوم، از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: ولی احمد بن علی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ذیقعده ۱۰۸۲ق؛ ۶۷۸ص، ۲۹ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: - ۱۳۱]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۰۸
آغاز: بسمله، تنزیل الکتاب منالله العزیز الحکیم؛ **انجام:** یعنی اندرره دین رهبر تو قرآن ... سنه ۱۰۸۳ق
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۸۳ق [رایانه]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۰۸
آغاز: بسمله، تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم ... بدرستی که خدای تعالی حکم کند به حق؛ **انجام:** برابر
ج۲، از ابتدای سوره زمر تا انتهای قرآن؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه ۲۴ ذیحجه ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: عنایت الله رضوی؛ تملک: محمد نصیر بن محمد رضوی در ۱۲۲۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۲۲ - ۲۶۲]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶۸
آغاز: ... سورة المؤمن خمس و ثمانون آیة مکیة از جمله اخباری که عموما دلالت می کنند بر فضل حوامیم روایت انس به مالک است؛ **انجام:** برابر
ج۲، از سوره مؤمن تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۰۸۴ق؛ واقف: محمد حسینی خراسانی، شهریور ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۶۰]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** حضرت رسالت این آیه را تعلیم او دادی و الله اعلم ... تمت المجلدة الاول من المجلدتین من تفسیر خلاصة المنهج ... ابن شکر الله فتح الله الشریف ... فی الثالث من شهر ربیع الآخر سنة سبعین و تسعمائة.
ج ۱، از ابتدای مقدمه تا پایان سوره اسراء؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه ۱۰ صفر ۱۰۸۴ق؛ واقف: عبدالرسول استوار، دی ۱۳۷۵؛

کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج عنابی، ۳۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۴۷]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** شرک اصغر چیست فرمود که ریا و سمعه.

ج۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۵۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۱ – ۶۲۶]

۱۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۴

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** بجهت عدم نفع ایمان در آن زمان.

ج۲، از تفسیر سوره مریم تا آخر سوره مؤمن؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد همدانی، تا: پنج‌شنبه ۳ ذیحجه ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۴۷۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۹×۳۰سم [ف: ۱۱ – ۶۲۷]

۱۱۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۹

جلد نخستین از آغاز تا پایان انعام؛ خط: نسخ، کا: محمد رضی بن محمد حسین یزدی نطنزی، تا: ۸ ربیع الاول ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۲۱ سطر (۱۷×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: – ۵۲]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۵۳

بی‌کا، تا: ۱۰۸۶ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۸/۳×۲۴/۹سم [رایانه]

۱۱۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۵۲

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** پس ماسوا فانی باشند از روی[..] و حکم و فرمان مخصوص اوست تمت.

از سوره مریم تا آخرسوره العنکبوت؛ خط: نستعلیق، کا: فضلعلی بن محب علی، تا: ۲۵ ذیعقده ۱۰۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۲ – ۳۲۷]

۱۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۹۶

آغاز: بسمله. سوره ص مکیه و هی ثمان و ثمانون آیه ابی بن کعب از حضرت رسالت پناه صلعم روایت کند که هر که سوره ص بخواند حق تعالی بوزن جمیع کوهها ... بسمله.ص. از امام جعفر صادق علیه السلام مرویست که صاد اسمی است از اسمای الهی؛ **انجام:** برابر

از سوره «ص» تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: شیخ حبیب الله، تا: چهارشنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۰۸۷ق، مجدول، رکابه دار؛ جلد: تیماج زرد، ۵۲۳گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [ف:۴۴-۱۸۵]

۱۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۷۹

آغاز: الحمدلله کما هو اهله و مستحقه فرشتگان از نوشتن آن عاجز شوند؛ **انجام:** فهم لا یعلمون.پس ایشان نمی‌دانند آخر کار خود را و عقوبتی که بر این نافرمانی مترتب است.

برگ اول از جلد اول را ندارد و از تفسیر آیه الحمد ... شروع و تا آخر آیه ۹۳ سوره توبه؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین بن یعقوب حسنی لاریجانی نیاکی، تا: پنج‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲۳گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: – ۳۱۸]

۱۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۰۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ محرم ۱۰۸۸ق؛ مجدول، با سرلوح زرین رنگارنگ؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۷۴۴گ، ۲۸ سطر (۱۶×۲۶/۵)، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۱]

۱۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۹۱

از اول قرآن تا آخر سوره اعراف؛ خط: نسخ، کا: محمد غفور بن محمدتقی، تا: یک‌شنبه ۴ صفر ۱۰۹۰ق، جا: بافق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [نسخه پژوهی: ۲ – ۱۵۸]

۱۱۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵/۵-۶۱۰۸

نیمه دوم؛ خط: نسخ، کا: حاتم، تا: سه‌شنبه ۹ جمادی الاول ۱۰۹۰ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۲۷گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: – ۱۱۸]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۶۸

آغاز: ماهی می‌گرفتند و بر آفتاب می‌افکندند تا بریان شده می‌خورند؛ **انجام:** انجام اوراق نونویس: «حق تعالی او را از جمیع محنتها نگاه دارد و طاعت او را بدرجه قبول رساند»

از ابتدا تا اواسط سوره کهف است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۰ق؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشت‌هایی در مسائل مختلف از جمله: تاریخ مکتب فرستادن فرزند مالک نسخه در ۱۰۹۰ و ۱۱۰۰ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی خراسانی، جلد: مقوا با روکش میشن سبز، ۴۲۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۸۳]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۲۹

آغاز: بسمله، و به نستعین حمدی چون کلمات ربانی ... اما بعد بر اذهان صافیه و افکار ذاکیه مخفی نیست؛ **انجام:** که از جهاد تخلف کردند و ببهانه باز پس ایستادند

خط: نستعلیق، کا: وشتاسب ولد تاج الدین آنکی کجوری الاصل، تا: ۱۰۹۱ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول، محشی؛ کاغذ: اصفهانی سفید نازک، جلد: تیماج تریاکی، ۷۱۶ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۱۰ – ۱۴۸۴]

۱۲۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۸۰

خط: نستعلیق، کا: نورالله بن نعمت پازواری، تا: ۳ جمادی الثانی ۱۰۹۱ق؛ مهر: «الواثق بالله الغنی عبده ابوالحسن الحسینی» (بیضی)، «عبد ابوالحسن الحسینی» (بیضی)؛ تملک: کربلائی محمد اسماعیل بن علی ۱۳۲۷ق؛ واقف: میر محمد حسین، با تولیت ملا محمد شفیع با مهر «عبدالراجی محمد شفیع» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: – ۶۳]

۱۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۰۹

آغاز: برابر

جلد اول، تفسیر نصف قرآن، تا پایان سوره اسری؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم پسر محمد حسین، تا: ذیحجه ۱۰۹۳ق؛ اهدایی: حسین

تراب یزدی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۴۲۳گ، ۲۲ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۷×۳۱سم [ف: ۳ - ۹۷۸]

۱۲۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۷

خط: نسخ، کا: بهادر بن مولانا علی طهرانی بروردوی، تا: ربیع الاول ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: انجام [چند نسخه-ف: ۳۵۵]

۱۲۴. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۲

از تفسیر سوره صافات تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: شیر علی بن عبدالله عباس، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۰۹۴ق؛ ۲۷۰ص، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: - ۷]

۱۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۰۱

آغاز: سورة الاحزاب ابی بن کعب از حضرت رسالت صلی الله علیه وآله روایت کرده که هر که سورة الاحزاب بخواند واهل خود و بنده و کنیز را تعلیم نماید حق او را از عذاب قبر ایمن گرداند؛ **انجام:** برابر

احزاب تا پایان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۹۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۳۹۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۶سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۴]

۱۲۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۳۰

تفسیر سوره محمد تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: امیر بیک بن حاج کاظم اصفهانی، تا: ۱۰۹۵ق [ف: - ۲۹]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** از حضرت ابوعبدالله علیه السلام روایت است که هیچکس نباشد که او نزد خوابیدن آخر سوره کهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی خواسته باشد (کذا) و الله اعلم بالصواب.

ج۱، از مقدمه تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۰۹۶ق؛ واقف: محمد علی منصوری، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۳۲۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۲۲ - ۲۶۶]

۱۲۸. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۲

از آیه ۴۶ سوره عنکبوت تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: مرتضی حسنی، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۰۹۶ق، جهت درویش علیخان بن درویش حیدر؛ جلد: مقوایی، ۳۳۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: - ۲۸]

۱۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۷۶-۲۲/۹۶

آغاز: سوره السجده مکیة أربع و خمسون آیة ابی بن کعب روایت کند آنحضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله هر که سوره حم سجده را قراءت کند هر حرفی از آن ده حسنه در نامه اعمال او ثبت کنند و از حضرت امام جعفر صادق؛ **انجام:** برابر

از سوره سجده تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه رجب ۱۰۹۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۱۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۷۴۸]

۱۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۷۰

آغاز: از ابو عبدالله علیه السلام روایت کرده که هر چیزیرا دلی است و دل قرآن یس است؛ **انجام:** برابر

سوره یس تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن اسماعیل، تا:دوشنبه۱۱محرم۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ جلد: روغنی، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲-۶۵۷]

۱۳۱. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۴

آغاز: المخالفین که محتوی بر پنج مجلد است ومرتقی به صد و هشتاد هزار بیت هر بیتی کامل و تألیفی شامل سمت اختتام پذیرفت

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ رمضان ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛جلد:مقوایی،۵۷۱گ،۲۱سطر،اندازه:۱۹×۲۶/۵سم [ف: - ۷۵]

۱۳۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۹۳

آغاز: بن اسحاق ابراهیم است زیرا که زکریا خواهر مریم خواسته بود که دختر عمران؛ **انجام:** برابر

از اواخر آیه ۷ سوره مریم «و اجعله رب رضیاً» تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: حاج میرزا محمد لنگرودی مورخ ۱۲۴۹ق با مهر «یا محمد صح» (بادامی شکل)؛ مهر: «صلوات بر محمد و آل محمد» (چهارگوشه)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۱گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۸/۵)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: - ۵۴۵]

۱۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۰۲

انجام: مگر بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد

از ابتدای مقدمه تا پایان سوره کهف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۱۲؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ یادداشت «به عرض رسید» در ربیع الثانی ۱۱۲۹؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی ، جلد: تیماج عنابی، ۵۳۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۲]

۱۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۹

آغاز: ... نبیا در حالتی که پیغمبر بود و یا رفیع القدر و بعد از آ«در بیان حال وی می‌گوید واذکر، یاد کن ای محمد فی الکتاب اسماعیل در قرآن صفت اسماعیل را؛ **انجام:** تتولوا و اگر روی برگردانید به آنچه به آن مامور شده اید از ایمان و انفاق و سایر احکام یستبدل قوما بدل کند خدای کرده دیگر را که غیر شما باشند یعنی شما را معدوم کند و جماعتی دیگر را به عوض شما موجود کرده.ناتمام

از آیه ۵۳ سوره مریم تا پایان سوره محمد (ص)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۲۹ سطر(۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳۷ - ۴۴۸]

۱۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۷۷

آغاز: اخوتک فیکیدوا لک ... عدو مبین گفت ای پسرک من مخوان خوا خود را؛ **انجام:** ای ارسلنی الی هارون کما قال الله تعالی فی سورة القصص.

ج۱، شامل سوره‌های یوسف، بقره، یس، احزاب و غیره است که از هر کدام چند برگ موجود می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۷۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۸۴]

۱۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۱

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر

از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج ماشی، ۴۵۶گ، ۲۵سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۴ – ۳۳۹]

۱۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹۹

آغاز: که بهتر از جمیع دنیا باشد حذیفه یمانی روایت کرده؛ **انجام:** جهة آنکه مدارکار ما بر طاعت الهیت برسد

از سوره «حمد» تا «کهف»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ماشی، ۲۸۰گ، ۳۰ سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۲۴×۳۷/۵سم [ف: ۴ – ۱۷۱]

۱۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۹

آغاز: المجلد الثانیه من المجلد تین من تفسیر خلاصه منهج الصادقین فی الزام المخالفین، سوره مریم علیها السلام؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۴۷۰گ، ۲۷ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵ – ۹]

۱۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۰

آغاز: اقدام نموده اند و بواسطه آن بفوز و فلاح دارین مشرف گشته‌اند؛ **انجام:** و گفته‌اند که نماز بامر خدای تعالی و آمرزش طلب او را معنی گروه گروه و فوج و فوج

تفسیر سوره فاتحه تا تفسیر سوره «اذا جاء نصرالله»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ۵۰۲گ، ۲۷ سطر (۱۳/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ – ۷۷]

۱۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۶۰

آغاز: (آیه ۲۶- سوره انعام) که رسول او را گفت ... ایمان چرا نمی‌آوری؛ **انجام:** (پایان سوره کهف) و گفتند که این آخرین آیات است رسول (ص) گفت هر که این آیه بخواند ...

آیه ۲۶ سوره انعام تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۳۱۷گ، ۲۲سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳ – ۹۸۹]

۱۴۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۳۹

سوره مریم تا سوره زخرف؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۳۸۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱ – ۱۱۷]

۱۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که در اوراد نماز این آیه را بخواند حق تعالی او را از جمیع محنت ها نگاه دارد و طاعت او را به درجه قبول رساند.

ج ۱، از ابتدای مقدمه تا پایان سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۶۷]

۱۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۲۹

آغاز: قرآنی نماید و درین ترجمه که مسمی است به خلاصة المنهج بعد از ملاحظه حذف و اضمار ... سمت تحریر خواهد یافت؛ **انجام:** مراد ازین شرک ریاست چه بعد از آن فرمود که هر که نماز ریا کند شرک باشد و روزه ریا و صدقه.

ج۱، از اواسط مقدمه تا اواخر سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا،تا:اوایل قرن۱۲؛افتادگی:آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمایی، ۳۷۰گ،۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۲۲ – ۲۶۸]

۱۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۲۰

آغاز: صلوات الله علیهم اجمعین و ذکر مذاهب علما و فقها در مسای کلامیة و فرعیه دین مبین و بیان قصص مطوله و حکایات مفصله امم سابقین؛ **انجام:** علی رجل منکم بر زبان مردی از جنس شما یعنی آدمی که همزبان است با شما و یا از جنس شماست در انوار آورده که قوم نوح تعجب می‌کردند از ارسال رسل و می‌گفتند لوشاء الله.

ج۱، از اواسط مقدمه تا آیه ۶۳ سوره اعراف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۹سم [ف: ۲۲ – ۲۶۹]

۱۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۰۰

آغاز: ... چه اکتفا بحفظ آن کردن بدانچه در ان بود ونفع نگرفتند و عمل بایات آن ننمودن؛ **انجام:** و یحک یا ابو سفیان وقت آن نیامد که از سر یقین بدانی که هیچ خدائی نیست ... افتاده

از سوره مبارکه جمعه تا پایان قرآن؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۳گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۸ – ۶۶۴]

۱۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۵۳

آغاز: و بخواند پروردگار خود را در محراب بیت المقدس بعد از تقرب به قربان نداء خفیا خواندنی پنهان؛ **انجام:** و در خبر است که هیچ بنده نباشد که در بهشت منزلی.

از اوایل سوره مریم تا اواخر زمر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۲۲ – ۲۵۶]

۱۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۵۷

آغاز: سورة الفرقان ابی بن کعب از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که آن حضرت فرمود؛ **انجام:** یا بر شماست سلام هجران و مجانبه نه سلام تحیت.

از ابتدای سوره فرقان تا آیه ۸۸، از زخرف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ واقف: سید عباس میر یونسی، خرداد ۱۳۷۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۲۲۲گ، ۲۲ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۵/۳سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۸۲] و [ف: ۲۲–۲۵۹]

۱۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۷۹

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر

از ابتدای «مریم» تا انتهای قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۳۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۴/۸×۳۹سم [ف: ۲۲ – ۲۶۳]

۱۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۷

آغاز: ولا تجادلوا و جدال مکنید و منازعت منمائید اهل الکتاب اهل کتاب. (کذا)؛ **انجام:** و مستحق عبادت ایشان ملك الناس پادشاه آدمیان اله الناس.

ج۲، از آیه ۴۶ «عنکبوت» تا اواخر سوره ناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی ، ۲۵ سطر (۲۴×۳۶) [ف: ۲۲ – ۲۶۵]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۶۶

آغاز: پس به بخش مرا من لدنك ولیا از نزد خود فرزندی که اولی به ترکه باشد؛ **انجام:** حضرت پیغمبر (ص) نماز بر او گذارد و فرمود که جبرئیل (ع) با هفتار هزار فرشته در عقب.

ج۲، از اوایل سوره مریم تا ابتدای «توحید»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ واقف: علی استاد حسنی، تیرماه ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۲/۳سم [ف: ۲۲ – ۲۶۴]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۷۹

آغاز: انی و هن العظم بدرستی که سست شده است استخوان که ستون خانه بدن است؛ **انجام:** و فرود آوردن هر یك از ما را به منزلی که فراخور اعمال ماست.

ج۲، از سوره مریم تا انتهای زمر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ واقف: آقای چنارانی، مهر ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۶/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۴۹]

۱۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۱۲

آغاز: سورة مریم مکیة و هی ثمان و تسعون آیات (کذا) بسمله کهیعص عبدالله بن عباس فرمود که کهیعص نامی است از نامهای الهی؛ **انجام:** بعد حین پس از آن هنگامی که وقت مرگ است یا روز قیامت یا وقت ظهور اسلام که آن روز بدر است.

ج۲، از ابتدای «مریم» تا انتهای سوره مبارکه «ص»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۳۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۲سم [ف: ۲۲ – ۲۴۷]

۱۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۱

آغاز: بسمله، یعنی ابتدا می‌کنم به نام خدائی سزاوار پرستش؛ **انجام:** و آن خطبه متضمن بیان حق تعالی بود بر بنی اسرائیل.

ج۱، از ابتدای حمد تا اواسط سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۲۲ – ۲۵۱]

۱۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۷۵

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** روایت است که هر که بعد از قرائت یس این دعا بخواند در امان حق باشد و دعا این است سبحان المنفس ... برحمتك یا ارحم الراحمین.

ج۲، از ابتدای مریم تا پایان سوره یس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۴×۴۳سم [ف: ۲۲ – ۲۵۰]

۱۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۸

آغاز: بزرگوار بوده فی الحال مسلمان شد و در خبر است که فرعون پیش از آن که دعوی خدائی کند امر کرد تا در کوشك وی این کلمه بزرگوار نوشته بودند؛ **انجام:** تا حدی که از هیبت اسلام ترك تردد سفر شام کردند و بر نفس و مال خود ایمن نبودند کمال قال.

ج۱، از سوره حمد تا اواخر نحل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملك: شیخ محمد حسن تهرانی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۳۱/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۵۷]

۱۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۲۳

آغاز: حق تعالی روشنی آن را فرونشاند و ایشان تاریك و بی نور بمانند حیران و سرگردان شوند در بیابان؛ **انجام:** و کنا ذریة من بعدهم و بودیم ما فرزندان از پس ایشان.

ج۱، از آیه هفدهم بقره تا ۱۷۴، از سوره اعراف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۷۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۲۲ – ۲۵۴]

۱۵۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۲۷۶

جلد ۲، از اول سوره یس تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۵گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳ – ۹۶۳]

۱۵۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** او را به بهشت برند و من مأمور شدم بسجده و فرمان نبردم دوزخ بر من واجب گشته الحمدلله.

از آغاز تا آخر سوره اعراف؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۳ – ۱۶۶۲]

۱۵۹. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۸۴
آغاز: کقوله انکم ما تعبدون من دن الله حطب جهم یعنی شما آنچه شما او را می‌پرستید جز از خدا، هیزم دوزخند؛ **انجام:** به جهت آنکه نصوص داله بر تایید دوام اهل نار و انقطاع دوام ارض و سماء وارد است و گویند مراد
از تفسیر آیه ۲۴ سوره بقره تا آیه ۱۰۵ سوره هود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۰۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: - ۶۷]

۱۶۰. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۵۲
خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: عزیز الله حسینی؛ ۴۸۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵/۵سم [ف: - ۱۰۲]

۱۶۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۰۵-۲۷/۷۵
آغاز: بسمله یا ایها الناس ای جمیع اتقوا ربکم بترسید از خشم خدا و عذاب پروردگار خود در امتثال اوامر و اجتناب از نواهی او؛ **انجام:** و او بر همه چیزها تواناست بقدرتی که ان عجز و ضعف منزه و مقدس است جلت عظمته و قدرته تمت السوره
سوره نساء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۰]

۱۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۸۴-۱۹/۱۴
آغاز: در آسمانها از مبدعاة علوی و ما فی الارض وآنچه در زمینهاست از موجودات سفلیه ... هل اتاک حدیث موسی آیا آمد است به تو خبر موسی بن عمران استفهام برای تقریر کلام است؛ **انجام:** ابراهیم ابراهیم خلیل را و اسحاق و پسر او اسحاق نبی و یعقوب اولی الایدی خداوندان دستها بودند و الابصار ...
سوره طه تا سوره ص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۳گ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۳]

۱۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۲۸-۲۵/۱۸
آغاز: سایر اعمال تخصیص بذکر آن کرده متقیان را به این دو صفت ستایش می‌کنند و میگوید که پرهیزکاران آن کسانی اند که گرویده اند بجمیع ما جاءالله النبی؛ **انجام:** و از ابوعبدالله افضل الصلوة واکمل التحیات روایست که هیچ کس نباشد که او نزد خوابیدن آخر سورة الکهف بخواند مگر که بیدار شود ... والله اعلم بالصواب والیه مرجع الماب
از آغاز تاپایان کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور، ۴۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۰]

۱۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۰۹-۲۰/۲۹
آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** سلمان فارسی رضی الله عنه گفت از پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم که می‌گفت حق تعالی به بندگان خطاب می‌کند که آیا هیچ کس نیست مرشما را عرض حوائج کبار نماید ... بجهت این شخص که مکرم ومقرب است
سوره مریم تا احزاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: محمد هادی بن محمد علی صرف، ۱۸ شعبان ۱۲۴۹؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۷۵۰]

۱۶۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۲۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۱گ، ۲۶ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۹۰]

۱۶۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۷۰۹
از اول سوره حمد تا آخر سوره آل عمران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶۵۱ص، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۹۳]

۱۶۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۰۸
از آغاز سوره طه تا اواسط سوره بلد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛افتادگی:انجام؛۳۹۲گ،۱۸سطر،اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۳-۶۷۹]

۱۶۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۸۱
نیمه اول؛خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۱۵۰]

۱۶۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۳۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اندازه: ۱۲×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۸]

۱۷۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۰/۱-۶۱۲۹
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (یک سطر پیش از یس) و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۲۷گ، ۲۸ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۱۷]

۱۷۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۳۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ایشان چه طایفه اند ... فرمود هم الضالون.
تنها تفسیر سوره فاتحه؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛۲۴گ (۹۷پ-۱۲۰ر) [ف: ۲ - ۹۶]

۱۷۲. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۴۵
سوره مؤمنون تا سوره بلد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۴۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: - ۳۱]

۱۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۳۷
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۶گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۶]

۱۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب
خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۵گ، ۲۸ سطر (۱۵×۲۷)، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۵ - ۳۷۰]

۱۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۷
آغاز: بسمله، لآلی حمد و جواهر ثنا تحفه بارگاه کبریاء حکیمی که الواح ارواح قابله نوع بشر را که مظهر غرایب صنع قضا و قدر

است به صیقل مواعظ دلپذیر و حکمتهای بی نظیر جلا داده؛ **انجام:** برابر

ج۲، با خطبه‌ای موجز از ابتدای سوره «یس» تا پایان سوره ناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۱۰۳ق؛ واقف: محمد رضا بن محمد، رمضان ۱۱۹۸؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۹×۳۰/۱سم [ف: ۲۲ - ۲۶۳]

۱۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۲۲۱

از آغاز تا پایان مریم؛ خط: نستعلیق، کا: نورالدین ترشیزی کندری بن اختیار الثانی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۳۱ سطر (۱۶×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۷/۵سم [ف: ۴ - ۳۹۰]

۱۷۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۲۲۰

آغاز: بر صفت کفر خواهند بود، از این جهت می‌فرماید: لقد حق القول. به درستی که راست شد گفتار ما به عذاب علی اکثرهم ...

از نیمه یاسین تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن شاه ابوالوری زنجانی، تا: ۱۱۰۵ق؛ تملک: محمد طباطبایی در ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۴۲۳گ، ۱۷سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۴ - ۳۸۹]

۱۷۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** نزد خوابیدن آخر سوره الکهف را بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب تم المجلدة الأول

جلد اول و از آغاز تفسیر تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: ملا محمد علی بن محمد یار، تا: ۱۱۰۵ق؛ مهر: «قل هو الله احد الله الصمد» (مربع)؛ تملک: لطیف علی ابهری بن مرحوم حاجی محمد عسکر، حسن حسینی طالقانی؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۸۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۱۶]

۱۷۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۴۹

آغاز: ... ابی بن کعب از حضرت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که هر که این سوره را قربة الی الله بخواند از همه گناهان آمرزیده شود و ثواب کسی که دوازده ختم کلام الله کرده باشد؛ **انجام:** برابر

جلد دوم، از سوره یاسین تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: محمدباقر بن عبدالله فرزیانی، تا: ۲۲ رجب ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۲۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۴]

۱۸۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۹

از سوره بقره آیه ۱۷۴ تا سوره توبه آیه ۹۳؛ خط: نسخ، کا: آسیه خانم بنت اسماعیل سیاه مازندرانی،تا: یک‌شنبه ۲۷ شوال ۱۱۰۸ق؛ جلد: مقوایی، ۲۴۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: - ۲۶]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۱۵

آغاز: سیروا فی الارض راجع به حضرت رسالت است و اثبات توحید و عدم شرک؛ **انجام:** و همه شما را بر وفق کردار پاداش خواهد داد که بوجه احسن باشد

ج۲، از آیه ۲۵ سوره عنکبوت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع ۱۱۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۴]

۱۸۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۷۲

بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق [نشریه: ۱۳ - ۳۵۱]

۱۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۶۴

آغاز: و نشور و چون برخیزد از قبر آن فرشتگان به مرافقه او سخن کنند؛ **انجام:** برابر

ج۲، از اوایل سوره یس تا پایان «ناس»؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن حاجی قلی اراسخی، تا: ۲۶ صفر ۱۱۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: کاظم، ابان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۲ - ۲۶۱]

۱۸۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرسید محمدبن میر معزالدین، تا: پنج‌شنبه ۴ رمضان ۱۱۱۳ق، جا: بندر سورت؛ تملک: محمد باقر بن محمد قاسم ساکن قریه سین در رجب ۱۱۶۷، مسیح بن ملا محمد اردکانی؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۷۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف مخ]

۱۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۳۳

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن محمد باقر عطار کاشانی، تا: رجب ۱۱۱۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲۱گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۱] و [ف: ۲۲-۲۵۲]

۱۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ و ۱۱۱۵ق؛ با یک سرلوح کوچک، مجدول؛ کاغذ: دولت‌آبادی، جلد: تیماج، ۷۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۳ - ۲۳]

۱۸۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نزد خوابیدن آخر سورة الکهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد و الله اعلم بالصواب.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سعید دهوی، تا: جمعه ۱۵ محرم ۱۱۱۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مصنوعی مشکی، ۴۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۵۱]

۱۸۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۶۲

از آغاز تا آخر سوره طه؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۳ جمادی الثانی ۱۱۱۷ق؛ وسیله سلیمان بن صالح بن سلیمان ابن محمد بزرگ عاملی مقابله شده است، دارای یک سرلوح، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۷۶گ، ۲۷ سطر

(۱۵/۵×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۲ – ۴۳۰]

۱۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۹۴

آغاز: بسمله، سورة المؤمن از جمله اخباری که عموما دلالت می‌کند بر فضل حوامیم روایت انس بن مالک است؛ **انجام:** برابر
ج۲، از ابتدای سوره مؤمن تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن عباس اصفهانی، تا: ۲۳ ربیع الاول ۱۱۱۸ق؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۰۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۲ – ۲۵۵]

۱۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۹۴۷

آغاز: برابر
از ابتداء کتاب تا آخر تفسیر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد، تا: ۱۱۱۸ق؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۲۶۹ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۱ – ۱۲۶]

۱۹۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۲۶

تفسیر سوره یس تا آخر قرآن؛ کا: رحیم علی بن برک علی، تا: ۱۱۱۹ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ – ۳۲۴]

۱۹۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۱۱

تا سوره اسراء؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن ملا ذوالفقار، تا: اوایل بهار۱۱۱۹ق،برای حضرت علامی فهامی میرزا...محمد رضی شیخ الاسلام؛ ۲۹۰گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۵۱]

۱۹۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۵۴۴۸

از سوره واقعه تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: ملاخواجه محمد بن محمد مقیم نملی، تا: دوشنبه ۶ شعبان ۱۱۲۰ق؛ ۶۰۸ص، ۲۰ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۹۴]

۱۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۸۷

از سوره مریم تا یس؛ خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمد حسین بن حاجی محمد کاظم سرکانی، تا: ۱۱۲۳ق؛ مهر: محمد شفیع بن زین العابدین مورخ ۱۲۵۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۸۲گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۱ – ۲۱۴۵]

۱۹۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۵/۲-۵۹۶۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۲۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۲۷گ، ۱۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: – ۱۱۸]

۱۹۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۳۴

از سوره انفال تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: الله یار بن علیار بوزجلو، تا: ۱۱۲۳ق؛ مهر: «عبدالله» (شلجمی)؛ جلد: روغنی اسلیمی، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: – ۱۱۹]

۱۹۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۵۷

خط: نستعلیق، کا: جمشید بن محمد محسن کالچی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۱۲۴ق؛ تملک: محمد علی لواسانی در ۱۲۷۷، فرهاد میرزا در ۱۳۰۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۳۹گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۶)، اندازه: ۲۲×۳۶/۵سم [ف: ۹ – ۹۶۳]

۱۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۰۳-۸/۱۳

آغاز: ابی بن کعب از پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت کندکه هر که سوره رعد را بخواند حق تعالی ... سورة الرعد ثلاث و اربعون آیة. بسمله الم. منم خدای که می‌دانم؛ **انجام:** برابر
از سوره رعد تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: دوریش حسن بن ملک حسن بقمچی، تا: سه‌شنبه ۱۲ ذیحجه ۱۱۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۹گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۳ – ۱۷۴۸]

۱۹۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** آخر سوره کهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خواسته باشد
از اول کتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۲۹ق؛ مجدول، با لوحه زرنگار، با نوشته‌ای به تاریخ ۱۱۲۹؛ مهر: «محمد غازی محمد ... شاه صدرا ابن جان فدا ... » (دایره)، «فخر الاطباء ۱۲۷۸» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [مؤید: ۳ – ۶۰۴]

۲۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۱۱

آغاز: نهادندی چون حرب تمام شد ... اهدنا الصراط المستقیم؛ **انجام:** از حضرت ابوعبدالله علیه السلام روایت است که هیچکس نباشد که او نزد خوابیدن آخر سوره کهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی خواسته باشد (کذا) و الله اعلم بالصواب.
جلد ۱، از اواسط «حمد» تا پایان «کهف»؛ خط: نستعلیق، کا: محمد نسیم بن محمد رضا حسنی، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۱۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: محمد تقی اسماعیلی، دی ۱۳۷۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۲ – ۲۶۷]

۲۰۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۶۲

از سوره یونس تا آخر سوره عنکبوت؛ خط: نسخ، آیات معرب، کا: شمس الدین محمد بن نور الدین محمد اسیری، تا: پنج‌شنبه آخر جمادی الاول ۱۱۳۳ق؛ با سر لوح، با کتیبه مذهب و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲۵ص، ۲۷ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۲۳سم [ف: ۲ – ۷۰]

۲۰۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۸۹-۵۵/۵۹

آغاز: بسمله؛ نزد علمای تفسیر این حروف مرکبه یا اسم سوره است و یا اسم ... هر حرفی از آن ... باسمی از اسمای الهی
از اول سوره اعراف تا آخر کهف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد خلیل بیگ، متوطن دار الخلافة شاه جهان‌آباد، تا: ۲۰ ربیع الثانی۱۱۳۴ق، جا: یلورصوته دارالظفر بیجاپور؛ افتادگی: وسط؛ ۲۷۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۷۵۲]

۲۰۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در نزد خوابیدن اخر سوره الکهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعتی که خود خواسته باشد و هر که در اوراد نماز این آیه را بخواند حق تعالی او را از جمیع محنت ها نگاه دارد و طاعت او را به درجه قبول سازد.

جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید ولی، تا: ۲۹ جمادی الاول ۱۱۳۹ق؛ دارای لوح مزدوج مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۳]

۲۰۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۱۰

آغاز: سورة النمل - ابن ابی کعب از سید عالم صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که هر که سوره طس بخواند؛ **انجام:** برابر دوم از اول سوره «النمل» تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق ابن ملا اسکندر اصفهانی، تا: ۱۱۴۸ق، جا: کرمان؛ کاغذ: نخودی کلفت، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۳۸گ، ۳۶ سطر (۱۵×۳۰)، اندازه:۲۱×۳۶ سم [ف: ۱ - ۵۵]

۲۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۳۸-۱۰/۴۸

آغاز: سورة یونس ابی بن کعب از پیغمبر (ص) روایت کرده که هر که این سوره را قرائت کند بعدد هر که تصدیق به یونس (ع) کرده و تکذیب او نمود ... بسم الله الرحمن الرحیم الر بمعنی انا الله الرحمن است؛ **انجام:** والیه ترجعون وبه سوی او یعنی به محشر بازگردیده خواهید شد برای مکافات حسنات وسیئات و محققان گفته اند که چون موجود حقیقی نیست مگر حق تعالی پس ما سوی او فانی باشند از روی حقیقت وحکم و فرمان مخصوص به او خواهد بود.

از سوره یونس تا آخر سوره قصص؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمدبن مسعود همدانی، تا: سلخ رجب ۱۱۵۲ق؛ با سرلوح مزدوج، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳ - ۱۷۴۹]

۲۰۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۲۶

از اول سوره روم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن عمادالدین محمد تبریزی اصفهانی، تا: رمضان ۱۱۹۴ق؛ ۳۹۱گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۸]

۲۰۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۲۵

از اول یونس تا آخر عنکبوت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عمادالدین محمد تبریزی اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۱۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۲۰گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۷]

۲۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۵۸

آغاز: تحیت و کرامت و حکم این آیت به آیة السیف منسوخ است؛ **انجام:** برابر

جلد۲، از آخرین آیه سوره زخرف تا پایان سوره ناس؛ خط: نسخ، کا: حسن فراه زانی، تا: ۱۱۹۵ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛کاغذ:نخودی فرنگی،جلد: مقوا، ۲۱۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۵/۳سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۳] و [ف: ۲۲-۲۵۹]

۲۰۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۰۷

از اول قرآن تا آخر توبه؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن عمادالدین محمد تبریزی اصفهانی، تا: ۱۱۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۳۱۴گ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۸]

۲۱۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۲۶

آغاز: خدا او را مثل ایشان رسوا می‌نمود و بی اسم و نشان بود و چنانچه یهودان از آنها قبول ننمودند از او نیز قبول نمی‌نمودند؛ **انجام:** افتاده: و متوجه خانه گردید و در بین راه عیسی با مادر خود سخن می گفت که ای مادر اندوه و ترس به خود راه مده ...

از آیه ۴۸ سوره بقره تا آیه ۲۶ سوره مریم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۰]

۲۱۱. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۱۰۷

از سوره یس تا سوره ناس؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: - ۸۶]

۲۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۰۱-۲۲/۲۱

آغاز: کردن با آن سبب رستگاری دنیا و عقبی است پس دانستن این علم شریف ضروری باشد چون به تایید ربانی و توفیق سبحانی تفسیر منهج الصادقین فی الزام المخالفین؛ **انجام:** والذین آووا آنانکه به جد از تصدیق و تسلیم جای دادند اهل هجرت را و نصروا و یاری کردند پیغمبر را ... هم المؤمنون ایشانند گرویدگان حقا براستی و درستی لهم مغفرة و ایشان راست

از آغاز تا آیه ۷۴ سوره انفال؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۲]

۲۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۰۵-۱۵/۴۵

آغاز: بسمله منتخب از منهج الصادقین آنچه در تفسیر خلاصه نیست و پیش از شروع در مقصود مقدمه‌ای در سلک تقریر می‌آید که مبتنی باشد بر آنچه معرفت آن لازم است؛ **انجام:** تا آن دیو را مقهور و مغلوب می‌سازد و ذلک قول الله تعالی. وایدهم بروح منه الخ شعر شکر که این نامه ... پیشتر از عمر به پایان رسید.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۰۵گ، ۲۹-۳۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۹]

۲۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۰۹-۲۱/۲۹

آغاز: بسمله سورة الکهف مائة و عشر آیات و هی مکیة از ابی کعب روایت است که حضرت رسول (ص) فرمود که هر که روز جمعه این سوره را بخواند تا هفت روز از فتنه دجال ایمن گردد؛ **انجام:** از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده که هر که می‌خواهد که بر او به پیمایند مزد ثواب او را به پیمانه تمامتر و کاملتر باید که آخر کلام او از مجلس این آیه باشد.

از سوره کهف تا پایان صافات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: احمد بن محمدکریم دهدشتی در۱۲۹۵؛ جلد: مقوا، ۳۸۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۷۴۹]

۲۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۳۸-۱۳/۱۸

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** و جبرئیل معوذتین بر او خداوند و آن سحر باطل شد ... از بندگان خلاص شود ... سحر در آن حضرت اصلا اثر نکرد و جبرئیل او را بر این فعل قبیح اخبار

فرمود به جهة آنکه -تا معجزه
از ابتداء سوره مریم تا آخر تفسیر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۳ - ۱۷۵۰]

۲۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۲۴-۲۳/۴۴

آغاز: توحید کشیده ومی گوید که اولم یروا آیا نمی‌بینید و نمی‌دانید انا خلقنا آنرا که افریده ایم لهم برای منافع ایشان مما عملت ایدینا از آنچه کرد دستهای قدرت ما بی واسطه شریکی و یاری غیری؛ **انجام:** برابر
از سوره صافات تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۷۵۲]

۲۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۹۰-۲۳/۱۰

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** انه به درستی که خدای هوالغفور اوست آمرزنده گناهان الرحیم ... نظر درجراید اعمال خود کرد خطی که رقم رجائی داشته باشد ندید وبه جویبار عمل خود نگریست شاخی که.
از سوره مریم تا زمر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: کربلایی محمد هادی، ۱۲۹۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۴۹]

۲۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۷۴

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** از امام جعفر صادق (ع) مروی است که به خدا سوگند که بدل کرد به ایشان بهتری از ایشان که موالی و شیعیان اهل البیت اند علیه الصلاة و السلام (کذا) الی ساعة القیامة.
ج۲، از ابتدای «مریم» تا سوره محمد (ص)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۹/۵×۴۱سم [ف: ۲۲ - ۲۶۲]

۲۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۴

آغاز: فرزندی بهتر از و زکوة از روی طهارت و پاکیزگی؛ **انجام:** و بنی کعب رهط عمرو بن سالم بودند و بدیل به ورقا با جمعی از خزاعه بعد از فرستادن عمرو به خدمت حضرت.
از سوره کهف تا اواخر «فتح»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ واقف: محمد علی منصوری، خرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰۳گ، ۲۵ سطر (۲۲/۵×۱۴)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۲ - ۲۶۶]

۲۲۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز: الشریف الکاشی عفی الله عنهما و اوتی کتابهما بیمینه رسید که چون تفسیر مذکور؛ **انجام:** ان الذین، بدرستی که آنان که لا یؤمنون بآیات الله نمی‌کردند به آیت‌های کتاب خدای.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸۵گ، ۱۸ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: - ۱۰۲]

۲۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۰۲

آغاز: سورة الجاثیه ابی ابن کعب و ابن سعید روایت کنند از حضرت رسالت؛ **انجام:** برابر
از سوره جاثیه تا آخر قرآن؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵۲۲گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۳/۵)، اندازه: ۱۹×۳۵/۵سم [ف: ۴ - ۸۹]

۲۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۲۶۹۵۱

آغاز: که واقع است به تومن ربک از آفریدگار تو که آن بعثت اوست تو را به رسالت؛ **انجام:** گفتند آیا هست آنچه محمد (ص) می‌گوید کی متحقق شود و در چه زمان به وقوع آید.
جلد۲، از آیه ۴۸ «قصص» تا ۱۷۵ از سوره صافات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۲-۲۵۶]

۲۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷۶

آغاز: خوانند زیرا که جمیع حاجات دنیوی و اخروی از برای صاحب خود روا می‌کند؛ **انجام:** خدایی که معبود مردمان است من شر الوسواس از.
از اواخر سوره فاطر تا اواسط سوره ناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۵۳]

۲۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷۵

آغاز: چهار هزار کس ایمان آوردند و ان ربک و بدرستی که پروردگار تو؛ **انجام:** و هر یکی را فرا خور او پاداش دهد.
مشتمل است بر سوره‌های انعام، اعراف، انفال توبه، حج، مؤمنون، نور، فرقان و شعرا (و چند برگ از حج نیز در آخر)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۲۲ - ۲۵۱]

۲۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعنی مقرر سازیم برای تو خرجی و بیرون آوریم از میان مال‌های خود مزدی.
ج۱، از ابتدای مقدمه تا آیه ۹۴ سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۲۲ - ۲۵۲]

۲۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۹۹-۸/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملاعبدالحکیم، تا: با تاریخ ۱۲۰۲ق؛ مجدول مشکی و لاجوردی و زرین، مصحح، در شانزدهم رجب ۱۲۰۲ مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۷سم [ف: ۳ - ۱۷۴۷]

۲۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر که در اوراد نماز این آیه را بخواند حق

تعالی او را از جمیع محنت ها نگاه دارد و طاعت او را به درجه قبول راسند و الله اعلم.
از ابتدای مقدمه تا انتهای سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ شعبان ۱۲۰۳ق؛ تملک: علی بن عباس؛ مهر: «انا مدینة العلم و علی بابها» (بیضی) در ۱۲۴۶؛ واقف: علی اکبر عطاران فاروجی، اردیبهشت ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۵×۴۴/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۵۴]

۲۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۵۴

نیمه اول کتاب؛ خط: نستعلیق و آیات شریفه نسخ، کا: موسی رضا بن عبد الله کمره‌ای، تا: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۰۵ق؛ مجدول، دارای سر لوح؛ تملک: عسکری بن عبد الله به تاریخ ۱۲؟؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۸۱]

۲۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۵۳

از سوره دخان تا پایان قرآن؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۶ رجب ۱۲۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ شش نفر در نوشتن این نسخه شرکت کرده‌اند به نامهای میرزا مهدی و میرزا هدایت و میرزا احمد و احمدی و حاج علی و سید مهدی حسنی فرزند محمد باقر حسینی مکتب دار شاهراغ؛ جلد: مقوایی، ۲۲۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۴۱۰]

۲۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۰۷

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** در محکمه عدل قیامت به مکافات کردار خود خواهد رسید منکر بعذاب و مقر به ثواب و مطیع به حسن ماب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۴ق؛ اهدایی: ابرهیم کرد فرامرزی؛ کاغذ: حنایی اصفهانی، جلد: مقوایی آبی، ۴۵۷گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲ - ۵۱۴]

۲۳۱. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۳۱

از سوره انعام تا سوره بنی اسرائیل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد مصطفی نجفی، تا: یک‌شنبه ۱۶ شوال ۱۲۱۹ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ ۲۶۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف: - ۱۰۶]

۲۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۳۰/۱

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن شاطر ابوطالب، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۶۵ص (۱-۶۵)، ۲۰سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۷۲۹]

۲۳۳. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه:۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۲۲۸ق [نشریه: ۵ - ۳۷۰]

۲۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۹

خط: نسخ، کا: عل بن ملا عبدالله طبسی گیلکی، تا: ۶ جمادی الاول ۱۲۳۵ق، به دستور امیر علی نقی خانا پسر امیر محمد حسن خانا؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن مشکی، ۳۸۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۲×۳۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۳۱]

۲۳۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فرغ من تسوید هذا المجلد یوم الجمعه بیستم شهر ذی الحجة الحرام سنه ۱۲۳۵ هجری نبوی مقدسه علیه الصلوة و السلام کتبه حقیر الفقیر عاصی میرنواب ابن شاه میر غفرالله تعالی. هر که خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنه کارم
از سوره فاتحة الکتاب الی سورة الناس؛ خط: نسخ شکسته، کا: میر نواب ابن شاه میر، تا: جمعه ۲۰ ذیحجه ۱۲۳۵ق؛ مجدول، با کمند زرین، با یک سرلوح مذهب مرصع؛ نوشته شده: «ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مویدالدوله بتاریخ شهر محرم الحرام توشقان ئیل ۱۲۹۷ داخل کتابخانه مبارکه موزه شد»؛ مهر: مشیرالسلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی، ۵۶۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۸/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۹]

۲۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۴۴

نیمه اول کتاب ؛ خط: نسخ، کا: نصیرالدین بن نور محمد پاشا، تا: سه‌شنبه ۵ محرم ۱۲۳۵ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۴۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۴سم [ف: ۲۰ - ۱۲۰]

۲۳۷. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۹۶/۱

خط: نستعلیق، کا: آقا بزرگ محمد معین پسر مولانا عبدالرزاق (ذاکر ابوعبدالله الحسین)، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج حنایی، ۳۰ص، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۴۱۲]

۲۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۵۴

آغاز: منزل نداشته باشد خواه مؤمن و خواه کافر؛ **انجام:** برابر
از اواخر «زمر» تا پایان سوره ناس؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم درجزینی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۲۸۴گ، ۲۱ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۲۲ - ۲۶۰]

۲۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۳۴

نیمه اول کتاب و تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۶۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۲۴ - ۲۰۰]

۲۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۱

آغاز: زکریا ما تو را مژده می‌دهیم به کودکی نرینه به فرزندی شایسته نام وی یحیی که پیش از این هم وی را نام نبوده است
از آیه شریفه «قال رب اجعل لی آیة» تا آیه «الاسنة الاولین فلن تجد لسنة الله تحویلاً»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تاریخ وقف: ۱۲۴۵؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول، ۲۲۴گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳۵ - ۵۶]

۲۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۳۷

کا: ابن علی، تا: ۱۲۴۷ق؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۲۴۲. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۹

نیمه اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ وقف: ۱۲۴۹ [چند نسخه-ف: - ۳۵۵]

۲۴۳. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۷۰

از سوره فاتحه تا کهف؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تاریخ وقف: ۵ رمضان ۱۲۵۰ [ف: - ۱۰]

۲۴۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۸۲/۲

آغاز: ابی بن کعب از حضرت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که هر که این سوره را قربة الی الله قرائت کند؛ **انجام:** بدل کرده به ایشان بهتری از ایشان که موالی و شیعیان اهل البیت علیهم السلام اند.

از سوره یس تا پایان سوره محمد؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن ملا حسین ایزئی سبزواری، تا: پنج‌شنبه ۲۰ رجب ۱۲۵۱ق؛ ۸۴گ (۵۶پ-۱۳۹ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۷]

۲۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** که او نزد خوابیدن آخر سورة الکهف بخواند مگر که بیدار شود در آن ساعت که خواسته باشد.

از آغاز کتاب تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: حسن بن ملا محمد بربشتی کرونی، تا: سلخ جمادی الاول ۱۲۵۱ق، حسب الخواهش حاجی الحرمین حاج محمد علی؛ مصحح، یادداشتی از «محمد حسن بن میرزا اسماعیل مستوفی دیوان اعلا» به سال ۱۲۴۷؛ تملک: حاجی الحرمین «محمد حسین بن حاج سلیمان»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۷]

۲۴۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۹۹۴

آغاز: زیرا که زکریا خواهر مریم خواسته بود که دختر عمران بود؛ **انجام:** و هر که یک قدح از آن باز خورد هرگز تشنه نشود و حاجت نیفتد.

از آیه ۶ سوره مریم تا آیه ۷ سوره مطففین؛ خط: نستعلیق بد و نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف، بی بی جان زوجه آقا ابراهیم شهری، ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۳۳۵گ، ۲۵ سطر (۱۶/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۲۲/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۸]

۲۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۳۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد علی منزوی فرزند فتحعلی فرزند حاجی لطفعلی اردبیلی، تا: ۲۳ ربیع الاول ۱۲۵۶ق؛ مجدول، دارای سرلوح دقیق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۵ - ۱۳۹]

۲۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۳۰

آغاز: او چنانچه آنها مرا دعا کردن (کذا) او دعا کرد و لیکن نخندید و شادی و سروری که از دیگران دیدم ازو ندیدم؛ **انجام:** برابر

از اوایل سوره اسراء (بنی اسرائیل) تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن محمد علی قرا تاقار آقا حسنی، تا: سه‌شنبه ۱۷ رجب ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: سلطان ابراهیم قوچان کهنه؛ واقف: احمد بن صالح؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۵۲۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۲۲ - ۲۶۸]

۲۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۲۳

آغاز: ابی بن کعب از سید عالم صلی الله علیه و آله ... (الر) بمعنی أنا الله الرحمن است؛ **انجام:** و ان الله و بدرستیکه خدای (لمع المحسنین) با نیکوکاران است یعنی با مجاهدان به نصرت و اعانت در دنیا و یا ثواب و مغفرت در آخرت.

تفسیر سوره یونس تا پایان سوره عنکبوت؛ خط: نسخ، آیات معرب، کا: قربانعلی فرزند ملاعبدالله، جندقی، تا: یک‌شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: «احمد ...» با مهر بیضوی در محرم ۱۲۶۸؛ واقف: میرزا حیدرعلی بن حاج میرزا محمد حسین خوزانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عسلی، ۳۱۴گ، ۲۵ سطر(۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳۰ - ۲۱۴]

۲۵۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۰

از آغاز سوره حمد تا پایان آیه ۶۴ از سوره مائده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز (آغاز خطبه کتاب)؛ ۲۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۲ - ۳۹۷]

۲۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۲۴

آغاز: سورة الروم، أبی بن کعب از حضرت رسول صلی الله علیه و آله ... (الم) أبوالجوار از ابن عباس روایت کرده که حروف مقطعه ثناهای ربانی اند؛ **انجام:** برابر

تفسیر سوره رم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، آیات معرب، کا: قربانعلی فرزند ملاعبدالله، جندقی، تا: یک‌شنبه ۵ شعبان ۱۲۶۶ق؛ واقف: حیدر علی بن محمد حسین حوزانی، ۱۳۱۹؛ کاغذ: فرنگی شده، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۲۵ سطر (۱۳/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۱۵]

۲۵۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲

از سوره روم تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: علی جان بن مهدی بارفروشی قصاب کلائی ملقب به ضرابی بار فروشی، تا: یک‌شنبه ۲۹ رجب ۱۲۶۸ق؛ مهر: «یاعلی الاعلی ادرکنی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: - ۱۴]

۲۵۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۸۲

سوره یونس تا سوره عنکبوت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رجب ۱۲۷۰ق؛ ۲۶۸گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۵]

۲۵۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۷۰

آغاز: عبدالله بن عباس فرمود کهیعص نامی است از نامهای الهی. موید این است که امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام در بعضی ادعیه فرموده که یا کهیعص یا حم عسق اغفرلی؛ **انجام:** برابر

از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت

ورود به کتابخانه شاهزاده خانلر میرزای احتشام الدوله در سال ۱۲۷۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف مخ: ۲ – ۸۴۴]

۲۵۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور آبی، ۲۲۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: – ۸۰]

۲۵۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۷۹

آغاز: سورة البقره، ابی بن کعب روایت کند از حضرت رسالت (ص) که هر که سورة البقرة را قرائت کند مستغرق صلوات الهی و رحمت نامتناهی شود ...

افتادگی دارد و از ابتدای سوره بقره تا بخشی از سوره انفال؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: – ۸۰]

۲۵۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۹۷۹۴

بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: علامه کرمانشاهی، ۳۹/۶/۳۰ [ف: ۴ – ۳۹۰]

۲۵۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۹۳۹

از سوره یس تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه خیلی کهنه است، با خلاصه المنهج مقابله و مطابقه شده این تفسیر است جز اینکه روایات راجعه به هر سوره را که در خلاصة المنهج قبل از شروع به تفسیر آن سوره نوشته در این نسخه پس از ختم تفسیر هر سوره نوشته است و در بعضی عبارات مختصر اختلافی نیز مشاهده می‌شود؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۸۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۱ – ۱۲۶]

۲۵۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۰۳۵

آیه ی (۸۰) از سوره هود و سطر آخرین صفحه موجود تفسیر آیه (۲۰) از سوره عنکبوت است؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در کتابخانه به نام «قدری از تفسیر گازری» ثبت و پشت خود کتاب نیز به همین نام وقف شده و مسلماً اشتباه است با خلاصة المنهج مطابقه گردید قسمتی از این کتاب می‌باشد؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۳۷ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۱ – ۱۲۷]

۲۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۰۰

آغاز: ... والذین هم وآنانکه ایشان لاماناتهم مر امانتهای خود را یعنی آنچه ایشان را بر آن آماده ساخته باشند؛ **انجام:** برابر

از سوره مؤمنون تا آخر قران؛ خط: نسخ جلی، کا: ملك محمود، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف مخ: ۲ – ۸۴۴]

۲۶۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۶۵

آغاز: ... کافر است اما اگر معتقدی چنین باشد که باران از خلق الله است و کواکب وسایط و اماراتند که حق تعالی برای نزول آن قصد فرموده کافر نمی‌شود ولوشئنا لبعثنا و اگر می‌خواستیم هر آینه می‌انگیختیم؛ **انجام:** برابر

سوره فرقان تا پایان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «محمد الحسینی ۱۲۴۹» (هشت گوش)؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۷۳گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف مخ: ۲ – ۸۴۵]

۲۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۸۱-۱۵/۲۱

آغاز: بسمله این سوره را نامهای متعدد است یکی براءت که به معنی بیزاری است از کفر و نفاق دویم توبه زیرا متضمن تکرار توبه مؤمنان است؛ **انجام:** و از حسن بصری منقول است که هر چند بیماری ایوب اشتداد می‌یافت و متزاید می‌شد ایوب در صبر و شکر می‌افزود ... این گوسفند را از من بستاند و به نام من قربان کند خدا

از توبه تا آیه «اذ نادی ربه انی مسنی الضر و انت ارحم الراحمین»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ – ۱۷۵۰]

۲۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۹۳/۶-۱۰/۳

آغاز: و ذکر مذاهب علما و فقها در مسائل کلامیه و فروعیه دین مبین و بیان قصص مطوله ... اختصار بر ترجمه که مسمی است بخلاصة المنهج بعد از مطالعه ملاحظه حذف و اضمار وبیان؛ **انجام:** غرفه‌های عالی تکیه نموده و مرفه الحال و فارغ البال بخوردن این نوع میوها و طعامها مشغول باشند.

از آغاز تا اوائل بقره آیه «کلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذی رزقنا من قبل ...»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۳۵سم [ف: ۳ – ۱۷۵۱]

۲۶۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۴۰

آغاز: بسمله حمدی چون کلمات ربانی بی غایت شایسته لطیفی است که از محض لطف ابدی بواسطه وجود با جود احمدی بندگان را ... اما بعد بر اذهان صافیه و افکار زاکیه؛ **انجام:** برابر

تفسیر سورة الروم الی سورة الناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن مرحوم لطف علی، بی‌تا؛ مجدول، با کمند لاجوردی، یک سرلوح مذهب مرصع؛ نوشته شده «ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مویدالدوله بتاریخ شهر محرم الحرام توشقان ئیل ۱۲۹۷ داخل کتابخانه مبارکه موزه سرکاری شد»؛ مهر: مشیرالسلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم لاکی، ۷۲۶ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۳/۷×۳۸سم [ف: ۱ – ۱۷۷]

۲۶۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما فیهن – و آنچه در آسمانها و زمینهاست و هو علی کل شیی قدیر – و او بر همه چیزها تواناست و بقدرت کامله و حکمت شامله خود می‌آفریند – جلت عظمته.

از اول قرآن تا آخر سوره مائده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۵۷گ، اندازه:۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۵۴]

۲۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** می‌فرماید که من جاء بالحسنة هر که بیاید به خصلتی پسندیده و نیکو فله عشر امثالها پس مرد راست ده بار مانند یعنی به عوض.
جلد اول و تا آیه «فله عشر امثالها» را شامل است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۳۵ - ۴۱]

۲۶۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** لااتبعتم الشیطان هر آینه پیروی می‌کردند شیطان را الا قلیلا مگر اندکی از شما.
جلد اول، از اول قرآن تا اواسط سورة النساء؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ساغری، ۱۴۷گ، ۲۴ سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۳۲۳]

۲۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۷-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۱۱۶۵۱-۴۶۳. اندکی از احزاب را دارد و می‌رسد به زمر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۳۶گ [فیلمها ف: ۱ - ۸۰]

۲۶۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۴۰

نیمه دوم؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد علی، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۰]

۲۷۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۵۸/۲

آغاز: برو انزال نمود حق سبحانه و تعالی رد انکار ایشان فرمود که این چه انکار و تعجب است حق تعالی بر میگزیند از فرشتگان آنرا که خواهد؛ **انجام:** و چون از قبر برخیزد و آن فرشتگان بمرافقت او سخن کنند و با او در روی او خنده کنند و بشارت دهند او را ... بمقام ملائکه مقربین و انبیای مرسلین
از آغاز سوره مؤمنون تا آخر سوره فاطر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۴۳گ (۱۷۵ر-۴۱۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۲۷۱. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۲۸

از سوره یوسف به بعد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا[چند نسخه-ف:۳۵۵]

۲۷۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۰۴

آغاز: سورة الکهف از ابی بن کلب روایتست که رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود که هر که این سوره بخواند تا هشت روز از فتنه دجال ایمن باشد؛ **انجام:** برابر
از سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: شکر الله اسماعیل بن محمد اشرف، بی‌تا؛ مجدول، مقابله شده، مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: آقا سید علی خلف آقا سید حسن طباطبایی نائینی الاصل ساکن قریه سکان؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۷۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۱ - ۹۰]

۲۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱ خوئی

آغاز: ابی بن کعب از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده که هر که قرائت ... بسم الله الرحمن الرحیم اقتربت الساعة؛ **انجام:** برابر

سوره قمر تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: تیماج سوخته قهوه‌ای، ۵۴۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۷ - ۱۱۶]

۲۷۴. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۳۳

از جزء یازدهم تا آیه ۲۹ سوره عنکبوت و از آخر ناتمام می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: جلاالدین علامه حائری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: - ۳۴]

۲۷۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۳۹۵

از آخر سوره عنکبوت تا سوره نصر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ و۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲ - ۲۴۱]

۲۷۶. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۵۰

از «آیه ۷۴ مریم» تا «آیه ۵۲ احزاب»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:آغاز و انجام؛مصحح؛۱۷سطر،اندازه:۲۰×۲۶سم[ف:-۱۰۲]

۲۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۷

آغاز: از ابن عباس روایت است که هر چیزیرا اصلی است؛ **انجام:** جنات ایشان افزون شد پیغمبران ایشان گویند
قطعه ایست از تفسیر سوره مبارکه فاتحه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: شیخ حسن، ۱۳۲۴؛ ۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۴۳۹]

۲۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۶۱-۵۶/۱۱

آغاز: سر رشته کلام بطول می‌کشد، از این جهت اکتفا بمضمون آن نموده می‌شود و از الفاظ احادیث که فارسی زبان را از آن حظی نیست
از اول قرآن شریف تا آخر سوره شریفه کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۳ - ۱۷۵۳]

۲۷۹. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۴۱

آغاز: که چون تفسیر مذکور منطویست بر حل جمیع لغات و تراکب نحویه و اسرار و نکات عربیة و مبنی بر کثرت ادله و بر اهینی در بطلان مذهب مخالفین و رفع شبهات معاندین؛ **انجام:** و وجد عندها و یافت نزدیک آن چشمه بر ساحل دریای محیط غربی قوماً گروهی را که تاسک گویند و آنها قومی بودند بت پرست و سبزچشم و سرخ موی توانا و تن آور ...
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول سیاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف مخ]

۲۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۵۴-۵۷/۲۴

آغاز: مگر فرشته که در میان ایشان با سهم و هیبت تمام بود و لوحی در دست گرفته ودر وی نگاه می‌کرد
از آیه ۱۲ سوره سجده «ولو تری اذالمجرمون ...» تا اول سوره شریفه ماعون؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۳ - ۱۷۵۳]

۲۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۴۱-۵۷/۱۱

آغاز: در دین و دین ایشان قایم‌تر و طریق ایشان صواب‌تر (اولئک) آن گروه معاند متعصب در کفر (الذین) آنانند که (لعنهم الله)

از آیه ۵۲ سوره شریفه مائده (اولئک الذین لعنهم الله ...) تا آخر آیه ۳۵ سوره شریفه یونس (قل هل من شرکائکم من یهدی الی الحق ...)؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛۱۶۹گ،۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۳-۱۷۵۳]

۲۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۴۵-۳۹/۲۵

آغاز: از ایشان مسلمان بود قوم او بگریختند واو با مال ومتاع غنم خود ... فی سبیل الله یعنی به جهاد روید فتبینوا پس نیک بپرسید و بآهستگی؛ **انجام:** عذاباً شدیداً عذابی سخت یعنی بسیار و دایم و لنجز ینهم و هر آینه جز امید

آل عمران - حم سجده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور، ۲۰۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۱۷۵۳]

۲۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۰۵۱-۵۵/۲۱

آغاز: بسمله؛ ابی بن کعب از حضرت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که هر که این سوره را قربة الی الله قرائت کند از همه گناهان آمرزیده شود

از اول سوره شریفه یاسین تا سوره شریفه تبت؛ خط: نستعلیق، کا: گویا به خط مجد الدین اصفهانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۳۶گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۷۵۱]

۲۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۳۵

نیمه دوم کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۵۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۲۴ - ۲۰۰]

۲۸۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۰۷/۷

آغاز: بدانکه علما را در علت ترک تسمیه اول سوره برائت چند قولست؛ **انجام:** بلاشک بحرمت پرفتوح آن حضرت دفع و رفع آن را بامیه خواهد شد و مجربست تمام

از سوره برائت شروع می‌شود؛ خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: مقوایی روکش پارچه منقش، ۲۸گ (۱۲۵ر-۱۵۲ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: - ۱۰۱]

۲۸۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال گفت شعیب در جواب ایشان یا قوم ارهطی.

از اول کتاب تا قسمتی از سوره هود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱۳ص، ۲۷ سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲ - ۶۷]

۲۸۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۷۹

آغاز: بسمله، لو ما تاتینا چرا نمی‌آری بما بالملائکة فرشتگان را بگواهی برسالت خود ان کنت من الصادقین؛ **انجام:** ان هو الا ذکر للعالمین، این نیست مگر یادگار جهانیان را، و لتعلمن نباه بعد حین و بدانید خبر آن بعد از هنگامی.

از اوایل سوره حجر تا آخر سوره «ص»؛ خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ شوال؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «باقرالعلوم» (بیضی)، «مشیر الممالک» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۳۰۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۸]

۲۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹

آغاز: فاعل شر نیست چه این قبیح است و حق تعالی از قبیح منزه است پس حاصل آیة آن است

شامل بقیه سوره البقرة و آله عمران و النساء و المائدة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۷]

۲۸۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۷۵

از سوره اعراف تا اسراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲ - ۵۱]

۲۹۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۲

از سوره روم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۱]

۲۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۰

آغاز: سوره یس ابی بن کعب از حضرت رساله ص. روایت کرده که هر که این سوره را قربة الی الله قراءة کند از همه گناهان آمرزیده شود و ثواب کسی دارد که دوازده بار ختم کلام الله کرده باشد؛ **انجام:** پروردگار آدمیان که مالک امور ایشانست و مدبر و منشی ایشان و مستحق عبادت ایشان ملک الناس پادشاه آدمیان اله الناس

تفسیر سوره‌های قرآن از سوره «یس» تا «الناس»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (صفحه آخر)؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲۷۵گ، ۲۵ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۵۶]

۲۹۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۴۷

جلد ۴؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۲۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۳۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۸۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۹۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۷۰

آغاز: و چون حق تعالی ذکر امم فرمود و اختلاف ایشان را با پیامبران در توحید و غیر آن ذکر وحدانیت خود نمود که اصل اسلام است و فرمود؛ **انجام:** اگر تاخیر نمایند کی شر عاقتل لازم می‌آید پس نیست این حکم الا استخاف دین و هتک حرمت شرع حضرت سید المرسلین صلی الله علیه و اله اجمعین

تنها تفسیر آیة الکرسی و آیات ۳۴-۳۶ سوره آل عمران را در بر دارد و در پایان آن نیز مطالبی راجع دسیسه‌های عمر بن خطاب

برای انتخاب عثمان به عنوان خلیفه پس از خود، بدون ذکر منبع آورده شده؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۱۴-۱۱۶)، ۳۰سطر (۱۵×۲۷/۵)، اندازه: ۲۲×۳۴/۲سم [رایانه]

۲۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۰۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۹۱

آغاز: المجلد الاول ... بسمله. حمدله. اما بعد بر اذهان صافیه و افکار زاکیه مخفی نیست؛ **انجام:** لغفور رحیم. آمرزنده و مهربانست بر شاکران و صابران. تمت هذا السورة الانعام مع سور ج۱، از ابتدای مقدمه تا پایان سوره انعام؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۸۰]

۲۹۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۴۳

آغاز: و جاء من اقصی المدینة رجل یسعی ... و او حبیب نجار بود مؤمن آل یس؛ **انجام:** همچنان باشد که شصت برده آزاد کرده باشد و اگر جایی بود که آب نیابد

از آیه ۲۰ سوره یس تا سوره الماعون؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲ - ۳۲۷]

● خلاصة المنهج / فقه / فارسی

xulāṣat-ul manhaj

برغانی، محمد تقی بن محمد، ۱۱۸۴ - ۱۲۶۴ قمری

baraqānī, mohammad taqī ebn-e mohammad (1771 - 1848)

وابسته به: منهج الراشدین فی فقه آل طه و یاسین؛ برغانی، محمد تقی بن محمد (۱۱۸۴-۱۲۶۴)

مؤلف در این کتاب احکام طهارت و صلاة را به صورت فتوایی و مفصل بیان نموده است. او این کتاب را بعد از دو کتاب فقهی خود، «منهج الاجتهاد» و «منهج الراشدین فی فقه آل طه و یس» تألیف نموده و خلاصه‌ای از باب‌های طهارت و صلاة آن کتاب‌ها را در این کتاب درج نموده است.

آغاز: الحمدلله الذی تطهر عن الادناس و تقدس عن ترکیب الفصول و الاجناس لیس له شریک و لا مثال و لا زوال و لا تمثال و الصلوة و السلام ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** نصف عشر است و هر گاه غلات بهر دو قسم مشروب شده باشند

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۳۸]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۰۴/۵

آغاز: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ از طهارت تا احکام جبیره؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۴۷-۷۰)، ۱۶ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۱۲]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وکم نگاه کند به روی مردم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج زرد، ۲۲۰گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۳۹۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقمه را کوچک بگیرد و سخت بجاید و کم نگاه کند بر روی مردم تمت الرسالة بعون الملک العلام.

شامل کتاب طهارت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۶ - ۴۵۵]

← خلاصة منهج الصادقین > خلاصة المنهج

← خلاصة موائد العوائد > خزائن العلوم

● خلاصه موجودات / عرفان و تصوف / فارسی

xolāse-ye mowjūdāt

چشتی، خوب محمد، - ۱۰۳۲ قمری

Čaštī, xūb mohammad (- 1623)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۸۸/۴

آغاز: بسمله حمد موجودی را که خلاصه موجودات از قوه به فعل آورد؛ **انجام:** اگر توفیق دست دهد ورد این باید ... نماز عاشقان ترک وجود است.

خط: نستعلیق، کا: حاجی حرمین قاسم بن محمد علی، تا: ۱۲۵۷ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ ص (۳۴-۴۲)، ۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳۲ - ۳۰۲]

● خلاصه موجودات / عرفان و تصوف / فارسی

xolāse-ye mowjūdāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۵۸/۵

در وجود مطلق و ذات بحت و غیب هویت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد محیی الدین، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۳ص (۴۳پ-۴۵پ)، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۲۳)، اندازه: ۱۹/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۰]

● **الخلاصة النافعة بالأدلة القاطعة فی فوائد تابعة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-xulāṣat-un nāfi'a bi-l-adillat-il qāṭi'a fī fawā'id-in tābi'a

رصاص، احمد بن حسن، - ۶۵۶ قمری

rasās, ahmad ebn-e hasan (- 1259)

یکی از متون معروف کلامی مذهب زیدیه است که به آن بسیار اعتنا ورزیده و بر آن شروح و حواشی نگاشته‌اند، این کتاب در چهار «باب» است: ۱. وجوب النظر و ما یتعلق به؛ ۲. التوحید و قسمة مسائله؛ ۳. العدل؛ ۴. الوعد و الوعید و ما یتبعهما.

آغاز: الحمدلله علی نعمه التوام و ایادیه الجسام الذی هدانا للاسلام و جعلنا من امة محمد (ع).

[دنا ۹۸۶/۴؛ مؤلفات الزیدیة ۴۴۴/۱؛ عبدالعظیم الهادی ص ۹]

شرح و حواشی:

۱- شرح الخلاصة النافعة بالادلة القاطعة؛ اسعد بن منصور

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۲۱/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۱۳۱؛ کا: عبدالمغیث بن عزالدین بن هادی مسوری حمیری ملقب به توهمی، تا: سه‌شنبه ۲۹ ربیع الثانی ۱۰۲۲ق؛ ۱۳۰گ (۵-۱۳۴) [عکسی ف: ۲ - ۳۸۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۵/۴

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۵۲؛ خط: نسخ، کا: حسن بن زید الشجاع المومری زیدی ساکن بیت عذافر، تا: با تاریخ ۱۰۴۳ق؛ ۱۷۰ص (۲۵۵-۴۲۴) [عکسی ف: ۴ - ۴۲۹]

● **خلاصة النجوم** / هیئت / فارسی

xolāsat-on nojūm

قطب الدین خسرو شاه، ق ۱۰ قمری

qotb-od-dīn xosro šāh (- 16c)

مؤلف پس از تألیف «خلاصة الحساب» خود به تألیف رساله حاضر در ده «فصل» و یک «خاتمه» پرداخته است.

آغاز: حمد و سپاس پادشاهی را که کوکبه کواکب ثوابت و سیارات شمه ای از آثار قدرت اوست.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۸۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاما نظرات مشتری دلیل.. و نظرات عطارد یا زحل دلیل رعد و برق و علی هذا القیاس.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علائی، تا: غره جمادی الاول ۹۶۹ق؛ ۴گ (۸۰پ-۸۳ر)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۴۵]

● **خلاصة النجوم** / هیئت / فارسی

xolāsat-on nojūm

فیض، رضاحسین، ق۱۴ قمری

feyz, rezā-hoseyn (- 20c)

رساله در بیان بعضی از قواعد نجومی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۱۵

آغاز: پس از خطبه و نام مؤلف: که سال ها بسلک زمره متلمذان و خادمان عالی جناب فضائل مأب معالم انتساب علامی فهامی حضرت غلامحسین صاحب قبله منشی حضور مهاراجه مهپور مستفید و ممتاز و از کسب علوم مستفیض و سرافراز گردید. چون شرق علم نجوم هم گریبان گیر خاطر گردید به تعلم و تفهم قوانین و ضوابط آن پرداخت و هرچه از زبان فیض ترجمان قبله معنوی و صوری و کعبه دینی و دنیوی حضرت اوستادی مد ظله العالی براء و نزه عن وجوده الآفات و البلیات و استمر و افاض علینا ببقائه الافادات و الافاضات زیب ارشاد می‌یافت بعبارت سلیم بحسب قرب فهم ناقص خود می‌نگاشت رساله ترتیب داده.؛

انجام: و بجای دقیقه بیست و شش نوشتیم.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ ضمیمه: صدر نسخه ۸ صفحه مقالی در کسور؛ واقف: سید کاظم عصار؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۴گ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۸-۶۳]

● **خلاصة النجوم** / هیئت / فارسی

xolāsat-on nojūm

در احکام نجوم و تأثیر کواکب مطابق با آنچه در کتب قدما همچون بطلیموس و حکمای هند آمده شامل ابواب و جدول‌های تطبیقی و دوایر است، ازجمله مباحث کتاب: در کیفیت گردش هفت فلک و بروج و سیاره، نظرات کواکب با همدیگر ... بستن ساعات لغایت یک سال و روز ...، دانستن نیک و بد کواکب ... در مراتب اعداد حرفها متعلق به نه فلک، سالهای ترکان ...، خواص سیاره قمر در نیک و بد و جهات، یک جا بودن سیاره در زایچه ...، کیفیت طلوعات بروج ...، احکام ساعات فرخنده بنیاد و از هندوستان تا دکن، ... تصویر فلک البروج ...، حالات قمر، ... ، احکام سفر ...

آغاز: بدانکه حکمای یونان و مغرب چون خواهند که بدانند که میان دو کس موافقت و مناسبت است یا نیست اسم طالب و اسم مطلوب معه ... در کیفیت گردش هفت فلک ... بدانکه هرچه در عالم کبیر می‌گذرد از تأثیرات دوازده بروج است

انجام: و بارانها و ابر و تیرگی هوا و ستم بر پیشه وران و در تابستان هوا خشک گردد و خاک بارد از آسمان و الله اعلم بالصواب.

[فهرستواره منزوی ۲۹۱۹/۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۱۴-۱۰/۲۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ محرم ۱۱۸۰ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۱۷-۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۷۴۵]

● **خلاصة النحو** / نحو / فارسی
xulāṣat-un naḥw

فاضل هندی، محمد بن حسن، ۱۰۶۲ - ۱۱۳۷ قمری
fāzel-e hendī, mohammad ebn-e hasan (1652 - 1725)

وابسته به: الوافیة فی شرح الکافیة = شرح کافیه = شرح متوسط؛ استرآبادی، حسن بن محمد (۶۴۵-۷۱۷)
اهداء به: محمد اورنگ زیب
مؤلف در این کتاب «شرح کافیه رضی» استر آبادی را تلخیص و به فارسی برگردانده و در یک «مقدمه» و سه «مقصد» تنظیم نموده است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۲۶
آغاز: الحمد لله الذی افاض علینا من شآبیب سحابیب جوده و ارانا من خلقه ما قهر عقولنا علی الاقرار بوجوب وجوده ... اما بعد بدان که چون در میان علوم علم نحو اکثر نفعا؛ **انجام:** و ان یرمیها فی ایدی غیر اهلها و ان یجعلها خیرا لی و للناس فی الدنیا و الاخره انه هو الحمید ذوالایات البارهة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۶]

● **خلاصة النحو** / نحو / عربی
xulāṣat-un naḥw

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۲۴
شامل خلاصة النحو و رساله‌ای دیگر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **خلاصة النحوية** / نحو / فارسی
xolāsat-on nahvīyya

اسماعیل بن علی اکبر
esmā'īl ebn-e 'alī akbar

رساله مختصری در علم نحو که مؤلف در سن ۲۰ سالگی و بعد از تألیف کتاب «معرفة التقویم فی علم التنجیم» که برای آموختن صفحات تقویم بوده، نوشته است. دارای یک «مقدمه»، چند «باب» و یک «خاتمه» است.
آغاز: بسمله. خداوند یکتا جلت عظمته را پس از حمد و ثناء درود محمود بر خواجه دو سرا اعنی خاتم الانبیاء خلاصه موجودات ... چنین گوید اقل خلیفه بل شیء فی الحقیقه. المحتاج الی ربه الجلیل ابن علی اکبر اسمعیل که درین اوان که سنین عمر قریب بعشرین است و از تحصیل علوم مقدماتی فراغت حاصل نموده خواست که حاصل زحمات را در هر یک از شعبات جزوی بنگار و بیادگار گذارد لهذا پس از تألیف و تصنیف کتاب معرفة التقویم فی علم التنجیم شروع در جمع و تألیف کتابی در نحو بنحو اختصار نمودم ... و این را خلاصة النحویه نامیدم ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۰۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** برای این که فاعل است و یا اینکه یاء ماقبل مکسور و نون در آخرش اضافه می‌نماید در وقتی که در موقع نصب و جر واقع شود چون رایت مسلمین و مررت بمسلمین که یا بجهة دلالت کردن بر جمع
خط:نستعلیق خوش،کاتب=مؤلف،تا:قرن۱۴؛ جلد: مقوایی، ۲۴ص (۱-۲۴)، ۱۰ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۴ - ۴۷]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۳۶/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۹گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۵۷]

● **خلاصة النسب** / انساب / فارسی
xolāsat-on nasab

نسابه حسینی، ابراهیم بن امیر محمد
nassāba hoseynī, ebrāhīm-e bn-e amīr mohammad

تألیف در زمان حکومت شاه سلطان محمد حسینی صفوی، مرتب بر یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه»: خلاصه: در نسب شریف حضرت سید المرسلین وبعضی حالات آن سرور ...؛ مقدمه: در نسب شریف حضرت امیرالمومنین علی ابن بی طالب و اولاد ذکور و اناث آن حضرت معقب و غیر معقب ...؛ فصل ۱. حالات امام حسن و ذکر اعقاب و ...؛ ۲. ذکر حالات و اعقاب حضرت امام حسین و باقی ائمه معصومین به طریق مذکور؛ ۳. ذکر احوال و اعقاب امامزاده محمدحنفیه بن امیرالمومنین؛ ۴. ذکر عقب عمر الاطرف بن امیرالمومنین؛ ۵. ذکر عقب عباس، شهید طف؛ خاتمه: در ذکر مدفن اولاد بی‌واسطه و به‌واسطه ائمه معصومین و سلسله اراد و مجملی از حالات حضرت مرشد کامل مکمل شیخ صفی الدین اسحق صفوی حسینی.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۴۹۲
آغاز: افتتاح کلام به ثنا و ستایش سلطانی سزد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ ۷۵گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲ - ۱۵۸]

← خلاصة نهج البلاغة ≻ طرائف الحکمة و بدائع المعرفة

● **خلاصة الوسائل فی شرح المسائل** / کلام و اعتقادات / عربی

xulāṣat-ul wasā'il fī š.-il masā'il

منصوری، محمد بن حارث، ق۱۰ قمری

mansūrī, mohammad ebn-e hāres (- 16c)

شرح کوتاهی است بر کتاب «المسائل فی معرفة الارکان الخمسة الاصولیة» علامه حلی (-۷۲۶ق). شارح در مقدمه خود می گوید: از آنجا که یادگیری اصول دین از ضروریات مسائل دینی است و بیان آنها از ضروریات است از این رو کتاب المسائل علامه را که از ۳۴ مسأله ترتیب یافته و در نوع خود به اصول مطالب پرداخته است، برگزیدم. وی عبارات علامه حلی را با عناوین «قال، مسالة» با عنوان «اقول» شرح نموده، شارح از علمای خوزستان ایران و از شاگردان علی بن عبدالعالی کرکی بوده که سید حسن حسینی موسوی کرکی نیز از وی نقل روایت کرده است. (محمود مرعشی)

آغاز: الحمدلله الذی اشرق بشموس معرفته قلوب اولیائه وان هن (کذا) بینابیع حکمته بصائر احبائه و الصلاة ... اما بعد فلما کانت العلوم الخفیة تتفاوت بتفاوت الکمال ... ولاریب ان الرسالة التی الفها الشیخ الا علم ... حسن بن یوسف بن المطهر قدس الله سره المسماة بالمسائل فی معرفة الارکان الاصولیه قد احتوت ... الا انها فی غایة الاختصار ونهایة موارد الاقتصار فاستخرت الله ان اشرحها شرحاً ... وسمیته بخلاصة الوسائل فی شرح المسائل ... »

بسمله الحمدلله الذی اشرقت بشموس معرفته قلوب اولیائه و ازهر ینابیع حکمته بصائر احبائه ... اما بعد فلما کانت الحقیقة تتفاوت بتفاوت الکاد فی المراتب ... و اشرفها موضوعاً العلم المسمی باصول الدین ... ان الرسالة الذی الفها الشیخ الاعلم الاکمل ... الحسن بن یوسف المطهر الحلی قدس الله سره المسماه بالمسائل فی معرفة الارکان الخمسة الاصولیة ... فاستخرت الله تعالی ان اشرحها

انجام: و استحق العقاب الدایم الالیم نعوذ بالله من الشیطان الرجیم و نسأله ان یمن علینا بحسن العاقبة و موافقه اولیائه فی جنات النعیم و یثبت لنا قدم صدق مع الذین انعم الله علیهم من النبیین و الصدیقین و الشهداء و الصالحین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

[دنا ۹۸۷/۴؛ اعیان الشیعة ۱۳۸/۹؛ معجم التراث الکلامی ۲۰۸/۳- ۲۰۹]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۷۷/۴-۳۱/۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نسخ، کا: بدرالدین بن شیخ محمد عاقل بن نصر الله بن مبرد، تا: چهارشنبه ۱۶ صفر ۹۹۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۴۶]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۰۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما وردت بذلک الاخبار الصحیحة فی قوله تعالی اذخرت شفاعتی لاهل الکبائر من امتی والجنة وما وعد فیها من النعیم المقیم والنار وما توعد فیها من العذاب الالیم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۶۴گ، ۹ سطر [ف مخ: ۲ - ۸۴۵]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۵۳/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: (گویا) احمد بن سید سالم حسینی، تا: ۱۰۷۵ق؛ تملک: جواد بن مرتضی حسنی حسینی در ۱۱۹۸؛ ۱۱گ (۸۶-۹۶)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳ - ۴۲]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حمدان الحزائری، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۲ص (۱- ۵۲)، ۱۸ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰۰سم [ف: ۱۰ - ۱۳۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۰۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعلم ان اعتقاد ذلک رکن من ارکان الاسلام فیجب الاعتراف به و اجماع المسلمین قد انعقد علی صحة جمیع ما قلنا فیکون حقا ... و نساله ان یمن علینا بحسن العاقبة و مرافقة اولیائه فی جنات النعیم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲۹گ (۳۰پ-۵۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۷ - ۷۰۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن عباس بن علی کرزکانی بحرانی؛ تا: ۲۷ ذیقعده ۱۲۷۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۴۷-۵۹)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴۰ - ۱۹۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۹۰/۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست نام مؤلف: محمد بن زین الدین بن محمد بن یوسف بحرانی آمده؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن حسین بحرانی، تا: رمضان ۱۲۸۰ق؛ با نشانی بلاغ؛ جلد: مقوا، ۱۳۰ص (۷۸-۲۰۷)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۵۰]

● **خلاصة الوصول فی شرح زبدة الاصول** / اصول فقه / عربی

xulāṣat-ul wuṣūl fī š.-i zubdat-il usūl

موسوی استرآبادی، محمد باقر بن احمد، ق۱۱ قمری

mūsavī estarābādī, mohammad bāqer ebn-e ahmad (-17c)

وابسته به: زبدة الاصول؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۰۲۹ق؛ محل تألیف:

فرح آباد از بلاد مازندران
شرح مزجی توضیحی است بر رساله «زبدة الاصول» شیخ بهائی، آن را در زمان حیات استادش شیخ بهائی نگاشته و به توضیح مبهمات آن پرداخته است. گفته شده که شارح آن را در فرح آباد از بلاد مازندران به تاریخ چهارشنبه ۲۵ جمادی الاول سال ۱۰۲۹ به پایان برده و عصر روز جمعه ۲۷ ؟ سال ۱۰۳۶ آن را پاکنویس کرده است.
آغاز: الحمدلله الذی شرع لعباده الاحکام وبین لهم الحلال و الحرام و الصلوة و السلام علی سید الأنام ...
انجام: و اذا تعارضا فی ان احدهما یفید ... فان خیر الزاد التقوی و الحمد لله رب العالمین ... الی یوم الدین.
[الذریعة ۲۹۸/۱۳؛ ریاض العلماء ۳۸/۵؛ دنا ۹۸۷/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۳۵
آغاز و انجام: برابر؛ اتفق الفراغ من نقله من السواد الی البیاض عصر یوم الجمعه السابع و العشرین من جمادی الاول من شهور سنه ۱۰۲۶ کتبه المؤلف الفقیر الی الله الهادی محمد بن احمد بن الموسوی الاسترآبادی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ این نسخه از اول تا آخر با نسخه به خط مصنف حفظه الله در دارالسلطنه فرح آباد در ۱۰۲۸ مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، ۲۰ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۶۰۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد ظهر لک مما مر ما یتجه علی نفس السؤال و علی تعلیل الجواب و أما الضبط فیراد به غلبة الذکر.. افتاده.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، مقابله شده، با علامت بلاغ با عبارت «بلغ»؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۰ - ۵۹۲]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲ خوئی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن هاشم عمیدی، تا: ۱۰۷۷ق، چند نوشته از محمد صالح پسر محمد یعقوب امیر مازندرانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۷ - ۱۱۷]
۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۲۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن میربزرگ موسوی تهرانی، تا: پنج‌شنبه ۲ صفر ۱۲۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۵گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۹۱]
۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۳۴-۳۷/۱۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوای، ۱۸۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۴۶]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** انه لا یسع احداً تمیز شیء مما اختلف الروایة فیه عن العلماء علیهم السلام برأیه الاعلی ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۲۰۴]

← خلاصة الوضع ﴾ الوضعیة

● **خلاصة الوفا بأخبار دار المصطفی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص)، تاریخ / عربی
xulāṣat-ul wafā bi-a’xbār-i dār-il muṣṭafā
سمهودی، علی بن عبدالله، ۸۴۴ - ۹۱۱ قمری
samahvodī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (1441 - 1506)
وابسته به: وفاء الوفاء بتاریخ المصطفی؛ سمهودی، علی بن عبدالله (۸۴۴-۹۱۱ق)
نویسنده می‌گوید من از دیر باز به اخبار خاندان رسالت علاقه داشتم و همواره در آن بودم که کتابی در این زمینه فراهم آورم تا آنکه در این مورد کتابی پرداختم و آن را «الوافی باخبار دار المصطفی» نام نهادم سپس آن را مختصر کردم و به نام «وفا الوفا» نامیدم پس از آن در آن تجدید نظر کردم این کتاب فراهم آمد در هشت «باب»: ۱. فضائل و متعلقات حاوی ده فصل؛ ۲. فضل زیارت حاوی سه فصل؛ ۳. اخبار ساکنان مکه حاوی چهار فصل؛ ۴. عمارت مسجد اعظم مکه حاوی شانزده فصل؛ ۵. مصلای اعیاد و مساجد نبویه بمکه حاوی شش فصل؛ ۶. چاه‌ها و چشمه‌ها و امثال آن حاوی دو فصل؛ ۷. مساجدی که نبی در ضمن جنگ‌ها و سفرها بدانجا نماز گزارده حاوی سه فصل؛ ۸. اودیه و بقاع مکه و امثال آن حاوی چهار فصل. (عبد الله انوار)
آغاز: بسمله. وبه نستعین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم. الحمد لله الذی شرف طابه و شوق القلوب لسماع اخبارها المستطابة و اختارها لحبیبه الذی اجتباه ... و بعد شغفت باخبار الحبیبة المحبة و نشر فضائلا ...
انجام: قال الهجری و مر بین طریق ای تسلک هناک التی بین. و الله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع و المآب و الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیما کثیرا
چاپ: دربولاق ۱۲۸۵ق چاپ شده؛ قاهره، دار احیاء الکتب العربیة، ۱۳۷۶ق، ۴۲۰ص؛ مدینه، مکتبة العلمیة، ۱۹۷۲م، ۶۵۹ص
[معجم المطبوعات ۱۰۵۳/۲؛ کشف الظنون ۲۰۱۶/۲-۲۰۱۷؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۵۷۹/۱؛ معجم ما کتب عن الرسول و اهل البیت ۵۲۹/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۷۵/۲ و ۲۱۴/۲؛ دنا ۹۸۷/۴]
شرح و حواشی:

۱- اخبار حسینه در اخبار (تاریخ) مدینه = ترجمه خلاصة الوفا باخبار المصطفی(ص)؛ آق سلطان (-۹۷۰)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۸ ربیع الاول ۹۶۰ق؛ مجدول؛ تملک: محمد سعید بن عیسی ادریسی مدنی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، از ویژگیهای کتابتی نسخه آن است که زیر حروف «ذ» و «ط» سه نقطه گذاشته‌اند، اشعاری به عربی از شافعی و قاضی شرف الدین ابا الحسن بن یحیی حابس و خلیل و عبدالله بن قسم سلیمانی و ابن ابی الحدید، نقل قولی از کتاب سراج الملوک از گفته‌های شاپور، گفته عبدالله بن جعفر در سفر حج خطاب به مردم مکه، دو بیت در طلب خداوند که نوشته‌اند هر روز باید ده بار تکرار شود؛ تملک: عبدالله در ۱۱۰۸ق، محمد بن عبدالله بن حسین بن امیر المؤمنین در جمادی الثانی ۱۱۱۳ق و پسرش علی بن محمد بن عبدالله، المهدی لدین الله عباس بن امیر المؤمنین در ربیع ۱۱۷۳ق، عبدالرحمن بن الامام المهدی و پسرش فخر الاسلام عبدالله بن عبدالرحمن بن امام مهدی العابس در ذیقعده ۱۲۲۴ق، علی بن حسن بن محمد از سید عبدالله مروعی در سلخ رجب ۱۲۸۲ق، اسماعیل؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۴۰۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذلک یوم التلخیص ذلک یوم تنفی المدینه الخبث کما ینفی الکیر خبث الحدید.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۲۹ص (۶۸-۹۶)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۷ - ۱۳۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۵۵
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) (نوربخش) بروجرد ۲۱۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۰۹۰ق؛ مصحح؛ تملک:عبد الرحمن السویدی در۱۲۴۲؛۳۹۱ص[عکسی ف:۳- ۱۸۲]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۵۵
آغاز: (موجود در مقدمه): الباب الثالث فی اخبار سکانها فی سالف الزمان ... الباب الرابع؛ **انجام:** الفصل الثامن فی العقبة الکبری و بعضهم یسمیها العبقة الثانیة ... تسلک القطا مستحقین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج نیلی، ۶۶گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۳۹۲]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۶۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۲/۷سم [ف: ۱ - ۲۰۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۳۳
انجام: قال النووی فی مناسکه فی الاحیاء انه یعنی جدار المصلی یجعل عمود المبنی ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: احمد بن عبدالله باعلوی؛ مهر: «علی رضا بن موسی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۹۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۱۵]

● خلاصة وقایة الروایة فی مسائل الهدایة / فقه / عربی

xulāṣat-u wiqāyat-ir riwāya fī masā'il-il hidāya

صدرالشریعة الثانی، عبیدالله بن مسعود، - ۷۵۰ ؟ قمری

sadr-oš-šarī'e as-sānī, 'obeyd-ol-lāh ebn-e mas'ūd (-1350)

وابسته به: وقایة الروایة فی مسائل الهدایة؛ برهان الشریعه، محمود بن عبیدالله (-۶۷۳)

خلاصه‌ای است از کتاب «وقایه الروایه فی مسائل الهدایه» اثر محمود بن عبیدالله برهان الشریعه که توسط نوه‌اش انجام گرفته است که او نیز شرحی بر این اثر دارد که به سال ۱۲۶۰ و ۱۹۰۲ در قازان و ۱۸۹۵ در پترس بروگ به چاپ رسیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۵۳
آغاز: بسمله، الحمد لله رافع اعلام الشریعه الغراء جاعلها شجره اصلها ثابت و فرعها فی السماء؛ **انجام:** فکذا فی غنم مذبوحه فیها هی اقل تحی و الکل فی الاختیار و الاضطراب
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی و آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ، ۷-۱۱ سطر (۹-۱۱×۱۲-۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۵۹]

● خلاصه وقفنامه قنات ناصریه / اسناد / فارسی

xolāse-ye vaqf nāma-ye qanāt-e nāserīyya

سواد خلاصه وقف‌نامه قنات ناصریه در سال ۱۲۷۳ق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۱۴
آغاز: همانا در این اوان قناعت جدید مسمی به ناصریه دولت خانه که از جانب غربی دارالخلافه احداث و جاری شده بدین موجب وقف مساجد و مدارس
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲ص (۷۹-۸۰)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۹۴]

● **خلاصة الوقوف** / تجوید / عربی

xulāṣat-ul wuqūf

سجاوندی، محمد بن طیفور، – ۵۶۰ قمری

sajāvandī, mohammad ebn-e tayfor (- 1166)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۸۳/۱

خط: نسخ، کا: حافظ کمال الدین یزدی، تا: ۸۹۲ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۹۴گ (۱-۹۴)، ۱۵سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۴-۱۲۳۱]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۰۴/۱

خط: نسخ، کا: ابو طالب بن عبد النبی جیت ساز، تا: ۱۲۵۷ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۴۱گ (۱-۱۴۱)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۴۲]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۸۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۷۷ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۵۱گ (۱-۵۱)، ۱۲سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۱۵۱]

● **خلاصة الوقوف** / تجوید / عربی

xulāṣat-ul wuqūf

غزنوی، عثمان بن محمد شاه، ق۹ قمری

qaznavī, ‘osmān ebn-e mohammad šāh (- 15c)

مؤلف ــ که نام او در نسخه یاد نشده ــ می‌گوید نخست کتابی جامع در این باب نگاشته و آن را «جامع الوقوف و الآی» نام نهاد و در آن درباره علم وقوف قرآن به تفصیل پرداخت و چون همت‌ها را از تحصیل علوم قرآن کوتاه دید، کتاب حاضر را پس از حذف ادله و علل و حذف تمام بخش اول جامع الوقوف فراهم آورد و آن را «خلاصة الوقوف» نام نهاد. [خلاصة الوقوف دیگری می‌شناسیم از محمدشاه بن حسن شاه طبسی شاگرد عثمان بن محمد شاه بن محمد مسلمان غزنوی مشتمل بر ده قاعده و با کتاب حاضر جدایی‌های بسیار دارد. مؤلف خلاصة الوقوف مزبور در دیباجه از جامع الوقوف تألیف استاد خود عثمان بن محمد شاه یاد می‌کند و می‌گوید «از استاد اجازه اختصار آن کتاب را تحصیل کرد و چون اختصار فراهم آمد و مورد قبول استاد قرار گرفت، استاد آن را خلاصة الوقوف نام نهادند». از آنجا که خلاصة الوقوف (نسخه حاضر) عربی است و جامع الوقوف نیز ظاهراً عربی است می‌توان تصور کرد محمد شاه طبسی با اجازه استاد نسخه ترجمه فارسی از آن کتاب تهیه کرده و استاد آن را نیز خلاصة الوقوف نام داده است.] نام این کتاب در مآخذ مورد مراجعه دیده نشد. (عبدالحسین حائری)

[مشترک پاکستان ۱:۱۱۵-۱۱۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۸/۲-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... و بعد فلما جمعت کتابی المسمی بجامع الوقوف و الآی و صار محجما لما اوردت فیه من اقسام العلوم و الادله و العلل و وجدت هم الطالبین قاصرة عن انتساخه لضعفهم فی تحصیل القرآن اردت اختصاره بحذف الادله و العلل ... و حذف ما اوردت فی القسم الاول ... فلما اتممته. رسمته بخلاصه الوقوف ... سورة فاتحة الکتاب سبع آیات و هی مدینه؛ **انجام:** صدور الناس لاه هو.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۶ق؛ کاغذ: ضخیم شکری، جلد: چرمی قهوه‌ای،۵۷ص(۲۱-۷۷)،۱۷سطر،اندازه:۱۴/۵×۲۱سم[ف:۲۳- ۳۶۶]

● **خلاصة الوقوف** / تجوید / فارسی

xulāṣat-ul wuqūf

طبسی، محمد شاه بن حسن شاه

tabasī, mohammad šāh ebn-e hasan šāh

آغاز: خلاصة الوقوف، بسمله، حمدله جنین کوید بنده پر گناه محتاج برحمت اله محمد شاه.. که حضرت مولانا الاعظم استاد العرب و العجم ملک العلما فی العالم سید القراء کسائی الزمان ... پیر طریقت مرشد سالکان ...

انجام: الخناس لاص و الناس لا اعوذ برب الناس الحمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در پایین پای مبارک حضرت رضا علیه السلام؛ مصحح؛ تملک: محمد رضا بن ذبیح الله حسینی؛ واقف: حورا نصیری امینی، آبان ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج خرمایی، ۹۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۸۹]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۹۹/۱

آغاز: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ ۸گ (۲پ-۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۷۵]

● **خلاصة الوقوف = کتابة المصحف (رسالة فی)** /

تجوید / عربی

xulāṣat-ul wuqūf = kitābat-ul muṣḥaf (r.-un fī)

مجموعه نسبتاً کاملی از علوم مرتبط با کتابت قرآن کریم است که مهمترین موضوعات آن عبارت است از: تعیین مواضع و علائم وقف، عد آیات، قرائت عاصم، رسم الخط، تجزئه قرآن، سجدات، سوره‌های مکی و مدنی و ... . او در بیان مواضع وقف، علاوه بر نظرات علمای متقدم به نظرات افرادی چون سجاوندی (-۵۶۰ق) و قوام الدین فقیه (-۷۷۲ق) و ابن جزری (-۸۳۳ق) نیز اشاره کرده است و از مصحف ابن جزری به عنوان یکی از منابع خود در وقف و تجزئه یاد می‌کند. او از ابن جزری به

عنوان شیخ خود نام می‌برد و می‌توان گفت که مؤلف از شاگردان مکتب ابن جزری و از دانشوران قرن نهم به‌شمار می‌رود. از جمله موارد مهم این رساله آن است که قرائت کلمات در آن بر اساس روایت شعبه و حفص از قرائت عاصم بیان شده که نشان می‌دهد که در این دوره این دو روایت به ویژه روایت شعبه در ایران رایج بوده است. موارد رسم الخطی که در این رساله به آن اشاره شده تنها شامل قطع و وصل کلمات و موارد تاء تانیث کشیده در قرآن است.

آغاز: سورة ام القرآن سبع آیات و هی مکیة ثم مدینة آیاتها ۷ و حروفها ۱۸۳ بسم الله الرحمن الرحیم آیة کوفی و مکی الحمدلله رب العالمین ...

انجام: الخناس ص فی صدور الناس لاخمس من الجنة و الناس.

چاپ: گنجینه بهارستان، علوم قرآنی و روائی -۳، مسلسل ۱۵، به کوشش سید حسین مرعشی، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، پائیز ۱۳۸۵ش، با تصحیح محمد رضا شهیدی پور و حجت الله بیانی، با عنوان «رسالة فی کتابة المصحف»

[مجلس جلد سوم چاپ جدید ص ۵۸۲-۵۸۵ و ۶/۶؛ در برگ اول نسخه حاضر نام مؤلف احمد بن حسین بن مهران اصفهانی نیشابوری (متوفای ۳۸۱ق) ذکر شده، که صحیح نمی‌باشد]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۳۲/۱

آغاز: سورة ام القرآن سبع آیات و هی مکیة ثم مدینة آیاتها ۷ و حروفها ۱۸۳ بسم الله الرحمن الرحیم آیة کوفی و مکی الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** الخناس ص فی صدور الناس لاخمس من الجنة و الناس.

خط: نسخ، کا: شمس الله بن شیخ عبدالغفار بن مولا گشایش اورامانی، تا: ۱ یک‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ مصحح، به وسیله عبدالمؤمن مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۲ص (۱-۸۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۵ - ۲۲۵]

● خلاصة الوقوف / قرائت / فارسی

xulāṣat-ul wuqūf

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۲۵

آغاز: و عدد اعشار بحساب هندسه نوشته است؛ **انجام:** سوره ناس. ست آیات: الناس، لا، الناس، لا، الناس، لا الخناس لاص الناس لا ه و الناس ...

خط:نسخ،کا:محمد بن حافظ ابوبکرشاه،تا:اواخر قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: اخوان مصلائی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۶۹گ، ۱۵سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳ - ۹۵۶]

● خلاصة الهداية / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

xolāsat-ol hedāya

موسوی زنجانی، ابوالقاسم بن محمد کاظم، ۱۲۲۴-۱۲۹۲ قمری

mūsavī zanjānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad kāzem (1810-1876)

وابسته به: هداية المتقين؛ موسوی زنجانی، ابوالقاسم بن محمد کاظم (۱۲۲۴-۱۲۹۲ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۹ق

مؤلف گوید که «چون رساله هداية المتقين را در اصول دین و در بعضی از فروع دین و مذاهب ائمه معصومین (ع) به قالب تألیف در آوردم، به جهت بساط و اشتمال آن بر آیات و اخبار و کلمات.. جمعی از برادران ایمانی خواهش آن نمودند که مهمات عقاید اصولیه و فروع شرعیه را بر سبیل اختصار ... به تحریر آورم». در واقع این رساله، خلاصه‌ای از آن کتاب است. در دو «مقصود» و پنج «باب» و یک «خاتمه» پایان رسیده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی عرفنا ذاته بذاته ... اما بعد چنین گوید بنده اثم ...

انجام: چهل و نادانی و شیطانی بارکان دین بگشایند و السلام ایقظنا الله تعالی ... الی صراط الهداية.

۱. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ناتمام؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۹۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۸۹/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: خلیل الله بن حبیب الله میرزای، تا: با تاریخ ۱۲۷۷ق؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی کرم، ۹۳ص (۴۲۴-۵۱۶)، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۳سم [ف: ۴۵ - ۷۱]

● خلاصة هذا الفن = الکیمیاء / کیمیا / عربی

xulāṣat-u hāḏa-l fan = al-kīmīyā’

نویسنده این رساله می‌گوید حکمت شریفه از اشرف علوم روحانی است و حکما را در آن رموز و اصطلاحاتی است و ذکر این اصطلاحات معنی واحد دارند گر چه به حسب اصطلاح مخالفند حال که چنین است برای آنکه ابهامی پیش نیاید بر آن شدم که این رساله در تبیین اصطلحات بپردازم و نشان دهم که از اصطلاحات مختلف در امری حقیقت چیست و آن اصطلاح چگونه در نظر صاحبنظران اصطلاح گشته است. پس از این مقدمه نویسنده یکایک اصطلاحات را می‌آورد و مقصود از هر یک را به شرح می‌کشد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۱۹

آغاز: بسمله و به نستعین، اما بعد حمد الله اقول ان الحکمة الشریفة من اشرف العلوم الروحانیه؛ **انجام:** حتی تنزل الماء من الاولی

القابله السفلی و یبقی النوشادر فی الفوقانی کالطبرزد انشاء الله تعالی.
کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۷ص (۲۱۳- ۲۱۹)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۹۸/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۵۱ر- ۸۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۰ - ۲۰۹]

● **خلاصة الهیئة** / هیأت / عربی - فارسی

xulāṣat-ul hay'a

نویسنده می‌گوید: «مقصود از ایجاد عالم علوی و سفلی و خلق آدم و پری» معرفت حضرت عز شانه است و چون تاکنون کتب بسیار در هیئت عالم تدوین شده به زبان عربی بوده لذا بر آن شدم تا این کتاب را در هیئت بنگارم و به غیاث الدین علی اصغر تقدیم کنم. پس این کتاب را با یک مقدمه و دو مقاله به شرح زیر فراهم آوردم: مقدمه: در بیان اقسام اجرام؛ مقاله ۱. هیئت اجرام علوی در چهارده فصل؛ مقاله ۲. هیئت زمین و آنچه آن را لازم آید از اختلاف اوضاع علویات مشتمل بر دوازده فصل.
آغاز: هوالعزیز تعالی شانه رساله خلاصه الهیئة بسم ... الحمدلله الذی کور اللیل علی النهار للراحة و العیش لسکان الاقطار و خلق الفلك الدوار و الکواکب السیار ...
انجام: سال قمری از سال شمسی کمتر است بده روز و بیست ساعت نیم و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر
نام کتاب درفهرست خلاصة الحساب آمده است که با توجه به کتاب‌شناسی آن و نام‌گذاری این کتاب در فهرست مؤسسه مطالعات اسلامی ص ۳۹ خلاصة الهیئة صحیح است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی و فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۶ص (۲۹-۱۰۴)، ۹ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۴۵۹]

۲. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۴۴/۱
آغاز و انجام: برابر
تلخیص کتاب خواجه غیاث الدین علی اصغر است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: زرد، جلد: گالینگور قرمز، ۲۸گ، ۱۲ سطر(۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: - ۳۹]

۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۰۴/۱
آغاز: فصل یازدهم از رساله خلاصة الهیئة در زیادتی نور ماه و نقصان او. قمر جسم کثیف است مظلم لیکن مصقل است چون نور آفتاب بر وی تابد عکس آن بر زمین می‌افتد
مشتمل بر دو مقاله هر یک در چندین فصل که نسخه حاضر از آغاز فصل یازدهم از مقاله اول را داراست. احتمال دارد این رساله از تألیفات محمد تقی بن حسن طهر حسینی استرآبادی باشد که مرحوم تهرانی در الذریعه (۲۰: ۳۷) ذیل عنوان مجمع الفوائد مؤلف بدان اشاره نموده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱پ- ۷پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۰۱]

● **خلاصی نامه** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

xalāsī-nāme

منظومه‌ای است عرفانی دارای ۱۳۱۷ بیت. قسمت اول این منظومه تا نزدیک به ۴۰ بیت همان ابیات اول منتخب مثنوی منسوب به ملاصدراست که در ذیل رساله سه اصل به اهتمام و تصحیح دکتر سید حسین نصر چاپ شده.
آغاز: می ستایم خالقی را کوست هست ×× این دگرها نیستند اوست هست / آنخداوندی که قیومست و حی ×× آنکه پاکی وقف شد بر نام وی
چاپ: شیراز، بدون نام سراینده

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۹۲/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر چه را دانند و گویند از گمان ×× جملگی اضغاث و احلام است آن
کاتب: میرزا ابراهیم مشتری (شاعر عصر ناصری)، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز کتایونی، ۵۶ص (۲۴۳-۲۹۸)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۴۴۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** آنچنان مغرور این فانی شوند ×× کز هدا هر چند گوئی نشنوند
خط: نستعلیق و عناوین نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۹۸]

● **الخلاف** / کلام و اعتقادات، اصول فقه / عربی

al-xilāf

گلپایگانی، محمد بن علی، قرن ۱۳ قمری

golpāygānī, mohammad ebn-e ‘alī (19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۱ق
رساله در حکم به مقتضای بینه مدعی علیه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۱۸۸
آغاز: بسمله، الحمدلله رافع الدرجات العلماء؛ **انجام:** بالوصول الی الصواب و الحسنات ... سنه ۱۲۹۱ فی طهران
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۱ق، جا: تهران؛ ۴۸گ، ۱۶ سطر [الفبائی: ۲۳۹]

● **خلافات الشیخ زین الدین و الشیخ الشهید فی**

الالفیة / فقه / عربی
xilāfāt-uš šayx ziyn-id-dīn wa-š šayx-iš šahīd fi-l alfīya
وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶ق)
حاشیه‌ای است با عنوان «قوله قوله» بر الفیه شهید اول که در آن، موارد اختلاف شهید دوم و شهید اول در مورد الفیه درج گردیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۳۴/۴
آغاز: قوله فی الالفیة و الاولی التیمم مع تعذر الغسل بل یجب التیمم و البقاء علیه فی الفجر؛ **انجام:** ثم انه احسن صرفها و ردها الی بلدها مکرمه و معظمه و الحمد لله وحده.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پاره‌ای از احادیث اخلاقی همراه با سند منقول از حضرت علی (ع) به این رساله الحاق شده؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۶گ (۴۲-۴۷)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۹ - ۲۹۳]

● **خلاف القراء** / قرائت / عربی
xilāf-ul qurrā'
رساله مختصری است در بیان موارد اختلاف قراء و ذکر قرائت‌های مختلف که به ترتیب سور قرآن نگاشته و آن را مصدر داشته به ذکر مشایخ قرائتی خویش تا عاصم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۷۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خاتم النبیین و اله الطاهرین اما بعد قال السید الاجل ... الفاتحه عاصم تفصیل بین کل سورتین بالبسمله فی جمیع القران و اتفق [کذا] مع ابی عنرو علی اثباتها فی اول الفاتحه؛ **انجام:** الاخلاص ابوبکر کفوا بالهمز ککابی عنرو و قرا حفص بالواو من غیر همزتم هذا اخر الخلاف
خط: نسخ خوانا، بی کا، تا: آخر ربیع الاول ۸۸۲ق؛ ضمایم ذیل نسخه: ۱- فایده در معانی و حقیقة ایمان (عربی) مرحوم آقا بزرگ رساله‌ای در حقیقة ایمان در کتاب الذریعه (۵۱۰/۲) به علامه حلی نسبت داده است. آغاز: «بسمله اعلم ان ... هذا تفسیر الایمان من الالهیات اتفق ارباب التحقیق»، انجام: «و الخیر کلهما من قدر الله تع ای حاصل قدرته و ارادته تمت»، ۲. یک برگ در تعریف علوم به عربی به انضمام رباعیات اثر طبع سعدی شیرازی و اشعار از ابن یمین، یک برگ در احوال کمین، فال‌نامه منسوب به حضرت علی (ع) در ۷ سطر، منظومه به فارسی در منطق ناقص در یک برگ و رباعیات فارسی، انجام نسخه: «زنهار زدست ناکسان اب حیوة ×× بر لب ننهی گر چه در آتش باشی»؛ مصحح، محشی؛ واقف: محمد ایرانی مجرد،بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۳×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۹۰]

● **الخلاف بین الامامین الشافعی و ابن حنیفه** / فقه / عربی
al-xilāf bayn-al imāmayn aš-šāfi'ī wa ibn-i ḥanīfa
دمشقی، یوسف بن عبدالله، ق۶ قمری
damešqī, yūsof ebn-e 'abd-ol-lāh (- 12c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۰۱
آغاز: بسمله. کتاب الجراح مسئلة مذهب الامام الشافعی رضوان الله علیه ان المسلم لایقتل بالذمی قصاصا خلافا لابی حنیفه؛ **انجام:** بدلیل العرف و الحکم اما الحکم قوله علیه السلام فاطمة بضعة منی و اما العرف ولد فلان و ولد ولد فلان والله اعلم بالصواب
خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الاول ۵۴۸ق، جا: بغداد مدرسه شرفیه؛ در ابتدای هر جزء از اجزای ده‌گانه به نام کتاب و مؤلف تصریح شده و در خاتمه هر جزء نوعاً تاریخ کتابت آن درج شده، با بلاغ قرائت و مقابله با نسخه مقر و بر مؤلف دارد و در غره رجب ۷۳۰؛ تملک: عبدالرحمان بن محمد بن العتایقی، حسن بن صدیق استرآبادی در ۸۹۱؛ جلد: تیماج زرد، ۱۸۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۱ - ۵۸]

● **الخلاف بین الشافعی و ابی حنیفة** / فقه / عربی
al-xilāf bayn-aš šāfi'ī wa abī-ḥanīfa
ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد، ۹۰۹ - ۹۷۳ ؟ قمری
ebn-e hajar-e haysamī, ahmad ebn-e mohammad (1504 - 1566)
رساله مختصری است در بیان موارد اختلاف بین شافعی و ابوحنیفه در فقه، اقوال شافعی را با رمز «قش» و سخنان ابوحنیفه را با علامت «قح».
آغاز: بسمله حمدله وصلی الله وسلم علی سیدنا محمد ... وبعد فانی قد جمعت فی هذا المختصر قصة الخلاف بین الامامین الاعظمین الشافعی وابوحنیفة رضی الله عنهما وقد اشرت فیه الی قول الشافعی رضی الله عنه بالقاف و الشین
[معجم المؤلفین ۱۵۲/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۴۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و المسائل المختلفة التی فی هذا الکتاب مأتان و سبع و خمسون مسألة
در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نسخ، کا: عبدالله مازندرانی، تا: ۵ جمادی الاول ۱۳۲۳ق، جا: طالش ییلاق اسالم؛ با شکوه بسیار از دوری وطن و دعا برای رسیدن به وطن و دوستان؛ جلد: چرم قهوه‌ای،۲گ(۸ر-۹پ)،۸سطر،اندازه:۱۶/۹×۲۱/۷سم[ف:۴۳-۲۱۲]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۷۵/۴-۳۸/۹۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** قش صاحب الدابة یقهر قح لا یقهر بل یتجز قد تم هذا المختصر للفاضل الکامل ابن حجر الهیتمی

خط: نسخ، کا: حسین واژی، تا: ۱۳۴۴ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۷۶۳]

← الخلافة ← اثبات الخلافة

● **الخلافة الحسنية = خلافت نامه امام حسن** / تاریخ معصومین / فارسی

al-xelāfat-ol hasanīyya = xelāfat-nāme-ye emām hasan

خاموش یزدی، میرزا علیخان، - ۱۳۷۹ قمری

xāmūš-e yazdī, mīrzā 'alī-xān (- 1960)

منظومه‌ای است در شرح وقایع مربوط به امام حسن (ع)، دارای ۱۸۹۶۲ بیت.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۳۹

آغاز: بنام جهان داور بی نظیر×× خدای دو کیهان بالا و زیر؛ **انجام:** بود بعضی از نامه ها ناتمام ×× موفق بدارش بخیر ختام

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول با مداد؛ واقف: عباس ترجمان؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۴۲گ، اندازه: ۲۱×۲۳سم [ف: ۹ - ۱۱۹]

● **الخلافة الکبری = فی الولاية = حاشية فص الشيثی من الفصوص = وصایت و خلافت** / عرفان و تصوف / عربی

al-xilāfat-ul kubrā = fī-l walāya = ḥāšīyat-u faṣṣ-iṣ šayṯī min-al fuṣūṣ = vesāyat va xelāfat

قمشه‌ای، محمد رضا بن ابوالقاسم، ۱۲۴۱-۱۳۰۶ قمری

qomše'ī, mohammad rezā ebn-e ab-ol-qāsem (1826 - 1889)

وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)

اهدا به: حسین شمس العرفاء

رساله مفصلی است در تعیین موضوع الخلافة الکبری بعد رسول الله (ص) با براهین عقلی مستفاده از اذواق مکاشفین. این رساله را مؤلف به عنوان حاشیه‌ای بر فص شیثی شرح فصوص الحکم داود قیصری نگاشته است.

آغاز: بسمله. حمدله ... فائدة فی تعیین موضوع الخلافة الکبری بعد رسول الله ببراهین عقلية مستفادة من اذواق الکاشفین ... الولاية من الولی بمعنی القرب و هی اما عامة یعم جمیع المؤمنین و الیها اشیر فی قوله عز و جل الله ولی الذین آمنوا ...

چاپ: این رساله توسط منوچهر صدوقی چاپ شده؛ تهران، ۱۳۱۵ق، سنگی، جیبی، ۹ ص (صص۸۰-۸۸)، همراه کتاب الجمع بین الرایین از سوی شاگرد وی، شیخ محمود بروجردی

[الذریعه ۲۳۸:۷؛ اعلام الشیعه ۷۳۲/۱۴؛ دنا ۹۸۹/۴ (۱۶ نسخه)]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰/۴ عکسی

آغاز: برابر

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۴۰ق؛ جلد: گالینگور سرخ،۱۵گ(۱۳۳-۱۴۷)،اندازه:۲۰×۲۹سم [ف: ۳-۱۳۳۵]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰/۵ عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اتصل باوله آخر دایرة الوجود. هذا آخر ما افاد جدی المتبحر صدر المتألهین و بدر المحققین انار الله برهانه فی هذه الرساله ...

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۴۰ق؛ جلد: گالینگور سرخ،۱۵گ(۱۳۳-۱۴۷)،اندازه:۲۰×۲۹سم[ف:۳- ۱۳۳۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لذهذا اقسم بها قال الله سبحانه و لااقسم بالنفس اللوامه

شماره بازیابی اصلاح شد؛ خط: نستعلیق، کا: سید احمد صفائی خوانساری، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۹گ، ۱۸ سطر، قطع: جیبی [اهدائی ف: - ۲۸۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۲۴/۵

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۹۲گ (۳پ-۹۴ر هامش) [مختصر ف: - ۲۷۳]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۳۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لولا ان هدانا الله.

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید زرد، جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۲۱پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۹۰۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مع الختم للولاية نسبة الانبیاء و الرسل معه ربما یتوهم منه ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: سبز پسته‌ای، جلد: گالینگور مشکی، ۲۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۴۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۵۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما اعترف الشارح نفسه و نقل عنه. هذا ما اردت بیانه فی هذه الفصل. و الحمدلله الولی الحمید. قد فرغ من تسویده

خط: نستعلیق ریز، کا: محمود بن ملاصالح بروجردی، تا: ۱۳۰۲ق، جا: شمیران (قریه‌ای از قرای)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن لیمویی، ۱۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۸سم [ف: ۹ - ۲۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صرح به فی غیر موضع کما اعترف به الشارح نفسه و نقل عنه، هذا ما أردت بیانه فی هذا الفص الشیثی و الحمدالله الولی الحمید، قد تمت

خط: نسخ، کا: هاشم بن احمد حسینی حرانی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذ ابر و باد، ۶۱گ، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۵۶۸]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۱۱/۱

آغاز: بسمله. قوله فی الوجود انه الحق اه مراده من هذا الوجود الذی هو مقابل للمفهوم؛ **انجام:** اکمل افراد هذا النوع به بدء و به ختم و لهذا قال لا نبی بعدی لاختتام النبوة. قد تمت الحاشیة

آغاز تا فص شیثی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید علی اکبر بن سید محمد صادق طباطبایی حسینی، تا: ۸ رمضان ۱۳۱۱ق، جا: تهران؛ در هامش برگ ۷۰پ سلسله فقراء نعمت اللهی و در هامش ۷۱ر و پ و ۷۲ر اشعار فارسی شیخ بهائی در بیان اسم اعظم و در هامش ۷۷ر غزلی از آقا محمد رضا قمشه‌ای و در هامش ۷۳پ و ۷۴ر و پ پاسخ میرزا ابوالحسن جلوه در شرح فرد مثالی برای هر فردی از انواع؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸۸گ (۲پ-۸۹پ)، ۱۶و ۱۹ سطر (۸/۵-۱۰/۵×۱۵/۵-۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۱۲]

۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰/۷ عکسی

آغاز: برابر

مکرر در مجموعه؛ خط: نسخ، کا: سید علی اکبر بن سید عبدالحسین بن آقا سید محمد صادق طباطبائی، تا: سلخ شعبان ۱۳۱۱ق؛ جلد: گالینگور سرخ، ۶گ (۱۵۲-۱۵۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم[ف:۳-۱۳۳۶]

۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰/۸ عکسی

تحریر دیگری از این رساله؛ خط: نسخ، کا: سید علی اکبر بن سید عبدالحسین بن آقا سید محمد صادق طباطبائی، تا: سلخ شعبان ۱۳۱۱ق؛ جلد: گالینگور سرخ، ۱۵گ (۱۵۷-۱۷۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۳۳۶]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۴۳/۱-۲۴/۱۴۳

آغاز: بسمله بیان فی امر خلافة النبی صلی الله علیه و آله و سلم قال الامام الرازی فی بعض مصنفاته معترضا علی قول الشیعة بوجوب النص علی امامة شخص معین و لم یکن بغیر علی (ع)؛ **انجام:** و صرح به فی غیر موضع کما اعترف به الشارح نفسه و نقل عنه هذا ما اردت بیانه فی هذا لفص الشیثی والحمدلله ... ادام الله ایامه بمحمد و عترته صل علی محمد وآله اجمعین.

نام مؤلف در فهرست نیامده و به قرینه همخوانی با نسخه معرفی شده در نشریه (۱۴۸/۱۳) تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: یحیی بن حاجی میرزا علی محمد حسنی لاریجانی، تا: ۱۳ جمادی الاول ۱۳۱۲ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۱۱]

۱۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۶۲/۲

آغاز: بسمله. بیان فی امر خلافة النبی (ع) قال الامام الرازی فی بعضی مصنفاته معترضا علی قول الشیعة بوجوب النص. مقدمه چنین پایان می یابد: و افاد الحکیم المرزا محمد رضا القومشهی الاصفهانی رسالة فی المقام و هی هذه

خط: نستعلیق، کا: یدالله کجوری مازندرانی، تا: ۱۳۲۱ق، کاغذ: فرنگی سفید خوب، جلد: تیماج قرمز، ۴۳گ (۴۷پ-۸۹)، ۱۱ و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [نشریه: ۱۳ - ۱۴۸]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵۲/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا ما اردت بیانه فی هذا الفص «الشیثی». و الحمدلله الولی الحمید، لله در الاستاد الامجد و النقاد الاوحد الآقا محمد رضا دام فیضه العلی، نعم ما حقق و نقح و شرح و وضح و اظهر الحق.

خط: نسخ، کا: سید سلام الدین طالقانی، تا: یک‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۳۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مقوایی، ۲گ (۱۱۳پ-۱۱۴پ)، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۳۴۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۸/۶-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۹۶]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۵/۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** علمت ان تعیین الخلافة لیس علی الامه هذا ما هدانی الیه ربی و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله تعالی و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین

بی‌کا، تا: ۱۳۳۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۱-۷)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۲۵۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۰

خط: نستعلیق، کا: سید حسین خان تفرشی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۴۸ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۵۶گ، ۱۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [سنا: ف: ۱ - ۲۰۳]

۱۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۰۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما اعترف به الشارح نفسه و نقل عنه، هذا ما اردت بیانه فی هذا الفص الشیئ.

خط: نستعلیق خوش، کا: سید حسین خان نعمت اللهی رهنمون تفریشی، تا: ربیع الثانی ۱۳۵۱ق، سید حسین خان نعمت اللهی رهنمون تفریشی، به دستور آقا سید حسین شمس العرفاء طهرانی؛ ۹۵گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۹۹]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۶/۲۷-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی. بیان امر خلافة النبی؛ کا: زنجانی، تا: با تاریخ ۱۳۵۱ق؛ ۵گ (۲۱۵ر-۲۱۹ر) [فیلمها ف: ۱ - ۷۵۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۶/۲۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا. فی الخلافة و الولایة[فیلمها ف:۱-۷۵۲]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۱/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱پ-۱۲پ)، ۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ - ۹۰۳]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۱۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** لو لا ان هدانا الله والحمدلله.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۴گ (۲۶۸ر-۲۷۱)، ۲۲ سطر(۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۷۵۲]

۲۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۱۱/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید علی اکبر بن سید محمد صادق طباطبایی حسینی،بی‌تا،جا:تهران؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۲گ (۱۱۶پ-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۱۳]

۲۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵۲/۶

خط: نسخ، کا: سید سلام الدین طالقانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مقوایی، ۹گ (۱۰۵پ-۱۱۳ر)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۳۴۸]

● **خلافت** / عرفان و تصوف / فارسی

xelāfat

طبسی، درویش محمد بن علی شاه، ق۹ قمری

tabasī, darvīš mohammad ebn-e ʻalī šāh (- 15c)

به نثر و نظم. پس از آوردن چند آیه و حدیث درباره خاندان و امامت، به خلافت با دید عرفانی می‌پردازد، که خلیفگان پیامبر یا خلیفگان ظاهراند و یا باطن، تا ظهور مهدی و رستاخیز.

آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه محمد (ص) قال الله تعالی یا ایها الرسول بلغ ما انزل الآیة و قال الله تعالی قل لا اسئلکم علیه اجرا الا المودة فی القربی ... بدانک خلافت مرتبه‌ای جامعه جمیع مراتب عالم لاجرم آدم آیینه مرتبه الهیه گردانیده اند تا قابل ...

انجام: طالب سر حقیقت شدم از وجه صفات- صفت پاکی عشق از دل آگاه نمودند دایره قوسین و خلفای اربعه و ائمه معصومین و اسرار رکعات صلوات ...

[فهرستواره منزوی۳۳۵/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۷/۹-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: نسخه آقای دکتر مهدوی بیانی؛ بی‌کا، تا: ۸۳۵-۸۴۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۱۷۹پ-۱۸۰پ)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [فیلمها ف:۱-۶۴۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲/۷-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۷/۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای،۳ص (۳۴۸-۳۵۰)، ۱۸سطر(۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف:۱-۱۳۴]

● **خلافت انبیاء** / تاریخ پیامبران

xelāfat-e anbīyā'

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۸۴

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ - ۱۳۶]

● **خلافت سفاح و کشتن او بنی امیه را** / تاریخ / عربی

xelāfat-e saffāh va koštan-e ū banī-omayye rā

ابو مخنف، لوط بن یحیی، - ۱۵۷ قمری

abū-mexnaf, lūt ebn-e yahyā (- 775)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۲۶/۳

آغاز: بسمله. قال ابومخنف رضی الله عنه انه لما جلس فی مجلس الخلافة و جلس علی کرسی مملکته و فیه سبب قتل بنی امیة علی یدیه و تعویض مولا بنی هاشم حسین، رای بنی امیة و هم مجتمعون عنده؛ **انجام:** قال فهم العباس ان یهلک نفسه او یجب احلیله لمنعه النبی صلی الله علیه و آله فقال یا عم قد قضی الامر و حق القول و کان ذلک فی الکتاب مسطورا. انه لله و انا الیه لراجعون.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۲۳۸]

● **خلافت علی (ع)** / تاریخ معصومین / ترکی

xelāfat-e ʻalī

تاریخ زندگانی حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و جنگ‌های جمل و صفین و نهروان را به اختصار ذکر کرده و تا سال چهل هجری وقایع و رویدادها را به اجمال آورده است. گمان می‌رود که این نسخه بخشی از کتابی بزرگ در تاریخ باشد که جداگانه نوشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۱۹

آغاز: التنجی جزؤده بیان او لندیفی اوزره مصریون و کوفیون و بصریون دیو اوچ فرقه یه منقسم اولان؛ **انجام:** او زمان موجود اولان اصحاب کرام حضرت معاویه یه بیعت ایلدی، رضوان الله علیهم اجمعین

خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۸۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹ - ۲۰۴]

● **خلافت علی (ع)** / تاریخ معصومین / عربی

xelāfat-e ʻalī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۹/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵ - ۱۷۸]

● **خلافت علی (ع) در غدیر خم** / کلام و اعتقادات، حدیث / عربی

xelāfat-e ʻalī dar qadīr-e xom

حاوی حدود هشتاد و نه حدیث از طرق عامه است در خصوص غدیر خم که در آنها تصریح به خلافت حضرت علی (ع) شده است و پس از آن چهل و سه حدیث از طریق خاصه آمده است

که رسول الله (ص) در آنها تصریح به امامت و امارت و ولایت علی (ع) نموده است. تمام احادیث از کتب معتبره و معتمده فریقین منقول است و در حد خود مجموعه‌ای ارزنده می‌باشد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۴۴

آغاز: بسمله فی نص علی امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب من رسول الله فی غدیر خم بالولایة المقتضبة للامارة و الامامة فی قوله من کنت مولاه فعلی مولاه من طریق العامة

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: مشقی خط‌دار، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۵۶]

● **خلافت معاویة بن یزید** / تاریخ اسلام / فارسی

xelāfat-e moʻāvīyat-e bn-e yazīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۰۷

خط: نستعلیق، کا: روح الله بن خواجه مازندرانی، تا: ۲۷ شوال ۱۰۴۳ق؛ ۲ص (۲۳۲-۲۳۳) [مختصر ف: - ۳۳۷]

● **خلافت نامه الهی** / حکومت و سیاست / فارسی

xelāfat-nāme-ye elāhī

منسوب به خواجه طوسی (مدرس ۳۰۲) [که از او نیست] از «شروق الانوار» خود و از اتابک مظفر الدین ابوبکر بن سعد بن زنگی (۶۲۳-۶۵۸ق) نیز یاد کرده است. در دو مقدمه و دو مقاله و خاتمه: مقدمه ۱. در آنکه مردم بی همدیگر زندگانی نتوانند کرد و بیان احتیاج به سروران؛ مقدمه ۲. در آنکه سروری چند گونه باشد؛ مقاله ۱. در معنی پادشاه و سیرت او، سه فصل دارد: ۱) عدل میان خود و قوت‌های خود، ۲) عدل میان خود و حق تعالی، ۳) عدل میان خود و خلق؛ مقاله ۲. بیان سیرت نایبان پادشاه. خاتمه شعر فارسی است در وصف کتاب در آن از خراج فارسی در عهد محمد بن یوسف و اتابک ابوبکر یاد شده است. چون در شروق الانوار (نشریه ۸۵/۲) از اخلاق ناصری یاد شده است پس خلافت نامه از طوسی نخواهد بود. (دانش پژوه)

چاپ: چاپ شده توسط دانش پژوه

[فهرستواره منزوی ۴۳۹/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۸۴(آ)-۴۶۳/۸۴(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹. در هامش؛ بی‌کا، تا: ۶ ذیحجه ۷۵۳ق؛ ۱۶گ (۲۷۱پ-۲۸۶ر) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۴۱/۲-ف

بی‌کا، تا: ۲۹ ذیحجه ۸۶۱ق [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۵]

← خلافت نامه امام حسن ⪢ الخلافة الحسنیة

● **خلافتنامه حیدری** / تاریخ معصومین / فارسی

xelāfat-nāme-ye heydarī

خاموش یزدی، میرزا علیخان، - ۱۳۷۹ قمری

xāmūš-e yazdī, mīrzā ʻalī-xān (- 1960)

منظومه‌ای حماسه‌ای مذهبی به بحر متقارب و اشعاری سست در حدود ۲۴۰۰۰ بیت در شرح زندگانی و جنگ‌های حضرت علی علیه السلام در پنج دفتر: ۱. بعد از ستایش باری تعالی و نعت رسول اکرم (ص)، از شروع خلافت حضرت امیر تا جنگ جمل را شامل است؛ ۲. از آغاز جنگ جمل تا جنگ صفین؛ ۳. از جنگ صفین تا حکمیت ابوموسی اشعری؛ ۴. از حکمیت ابوموسی اشعری تا ضربت خوردن مولای متقیان؛ ۵. ضربت خوردن و وصیت آن حضرت و رحلتشان و معجزات و کراماتشان.

آغاز: به نام جهانداور نه سپهر ×× درخشان کن اختر و ماه و مهر

انجام: به جاه نکویان با احترام×× امامان معصوم دین والسلام

[فهرستواره منزوی ۱۶۳۷/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۱ق؛ واقف: علی خاموش، مرداد ماه ۱۳۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، اندازه: ۲۴×۳۴سم [ف: ۹ - ۱۲۰]

← الخلاف فی الاحکام ⪢ مسائل الخلاف مع الکل فی الفقه

● **الخلافیات** / فقه / عربی

al-xilāfīyyāt

احمدی غوری، حجازی بن شهاب الدین، ق۱۱ قمری

ahmadī qūrī, hejāzī ebn-e šahāb-od-dīn (- 17c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۸ صفر ۱۱۳۷ق

در موارد اتفاق و اختلاف چهار مذهب فقهی اهل سنت است در احکام شرعیه از کتاب صلاة تا پایان کتاب شهادات. نام مؤلف را در انجام کتاب یافتیم لیکن در اینکه نام کاتب است یا مؤلف، تردید داریم زیرا تصریح به نام مؤلف نشده، اگر چه سیاق عبارات نسبت مؤلف را تأیید می‌کند. آقای رضا استادی، مالک قبلی نسخه، آن را نام مؤلف دانسته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۲

آغاز: ... الا أحمد فانه کره وطیها حتی تتم الغایة عنده و هی أربعون یوماً؛ کتاب الصلوة، أجمعوا علی أن الصلوة أحد أرکان الاسلام الخمسة؛ **انجام:** و اختلفوا فیما اذا قتلت أم الولد سیدها عمداً أو خطأً و عن أحمد روایتان یجب علیها أقل الأمرین من قیمتها أو الدیة و الأخری علیها قیمة. نفسها اختارها الخرقی و الله

سبحانه و تعالی أعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۸ صفر ۱۰۳۷ق؛ افتادگی: آغاز (۱۲ برگ)؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۸۷گ، ۲۱ سطر(۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۰ - ۵۲۹]

قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم
همان نسخه بالا [صد و شصت نسخه: - ۱۸]

● **خلافیات الصلاة = اجوبة مسائل فقهیة = رساله فی مسائل فقهیة متعددة** / فقه / عربی
xilāfīyyāt-uṣ ṣalāt = ajwibat-u masā'il-in fiqhīya = r.-un fī masā'il-in fiqhīyat-in muti'addida

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e 'abd-ol-lāh (1665 - 1710)

مسائل اختلافی نماز را که بین علمای شیعه مورد بحث است به گونه ای مختصر بیان می‌کند و اینکه آیا احتیاط در شرع، واجب است یا خیر؟
[الذریعة ۳۶۲/۲۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۱۱/۳
آغاز: ما یجب فی الصلاة، لا حاجة لنا الی ذکر المسائل الا جماعیة فلنقصر علی الخلافیات؛ **انجام:** و تردد شیخنا الشهید الثانی فی شرح الالفیة فی ذلک، هذا ما جری به القلم مع تشویش البال
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن عبد الرضا بن حاج محمد تقی، تا: ۱۲۱۶ق؛ در سال‌های ۱۲۱۶ و ۱۲۹۶ق مقابله و تصحیح شده با عبارت: «تم بقلم الفقیر محمد رضا من نسخه قد قوبلت فی ربیع المولود سنة ۱۲۱۶»، احتمالاً مدتی در هند بوده؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱گ (۴۶۲)، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۱۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۸ - ۳۰۰]

● **الخلافیات و الوفاقیات** / کلام و اعتقادات / عربی
al-xilāfīyyāt wa-l wifāqīyāt

آمدی، عمر بن حسین، - ۱۲۰۰ قمری
āmedī, 'omar ebn-e hoseyn (- 1786)

در دیباچه می‌نویسد: فاضل شهیر [...] زاده، رساله‌ای ساخته بود، در مسایل خلافیات، و وفاقیات میان حکیمان و متکلمان، چون مفصل بود، من آن را در یک چهارم و یا یک پنجم گزیدم. و آن را در ۱ «مقدمه» و ۳ «مسلک» ساختم: المقدمة فی امور ینتفع بها ههنا. المسلک الاول فی المقالات التی اتفق علیها الفلاسفة و المتکلمین و التی اختلفنا فیها. الثانی فی المقالات التی اتفق علیها الاشاعرة و المعتزلة و التی اختلفنا فیها. الثالث فیها اتفق علیه لما تریدیة و الاشاعرة و فیما اختلفنا فیها.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۳۲/۸
آغاز: بسمله. بسم من له الحمد النام و علی رسوله و آله الصلاة و السلام. و بعد، فیقول المفتقر ... عمر بن حسین الآمدی ان الفاضل الشهیر بمسجعی (ناخوانا) زاده، لما جمع الخلافیات و الوفاقیات بین الحکماء و المتکلمین.؛ **انجام: ...** خلافاً لجمهور الاشعری فی جمیع ذلک. و الله الموفق و علیه التکلان، تمت الکتابة ...
خط: نسخ تحریری، کا: جسیم، تا: ۱۲۲۸ق، جا: سنندج؛ روزگار فرمانروایی امان الله خان در سنندج؛۷گ(۵۷پ-۶۳ر)[ف:۳- ۱۲۳]

← الخلافیة ⊱ نظم الخلافیات

● **خلافیه = الفقه (رسالة فی)** / فقه / فارسی
xelāfīye = al-feqh (r.-un fī)

محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ قمری
mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo'men (1609 - 1679)

اهداء به: شاه عباس ثانی صفوی
رساله مختصر فتوایی است که مؤلف برای عمل مقلدان خود تالیف نموده است و به مسائلی که علماء در آنها اختلاف نموده‌اند نظر بیشتری داشته است. در یک «مقدمه» و چند «باب»: مقدمه درباره معرفت دین و مجملی درباره اجتهاد و مذاهب مجتهدان و أخباریان و قائلان به احتیاط، و در پایان مقدمه مختصری در باب وجوب تقلید از مجتهد اعلم نگاشته؛ باب ۱. در طهارت، دارای دو مقصد: ۱) در طهارتی که به نیت احتیاج دارد و آن وضو و غسل و تیمم است، دارای سه رکن، ۲) در طهارتی که بن نیت احتیاج ندارد، و دارای سه رکن؛ باب ۲. أحکام نماز، دارای سه «مقصد»: ۱) نمازهای یومیه ...، در سه «رکن»، ۲) نمازهای واجب غیر از نمازها که در شبانه روز مکرر می‌شود، در چند فصل، ۳) بعضی أحکام متعلقه به نماز در چند فصل؛ باب ۳. صوم، در سیزده فصل است، و فصل آخرین در اعتکاف.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... در این اوان سعادت نشان که از میامن اشراقات انوار اقبال اعلا حضرت شاهنشاه ملایک سپاه ...
[الذریعة ۳۳۹/۷ و ۲۳۹/۷ و ۲۸۰/۱۶؛ ریحانة الأدب ۲۴۴/۵؛ فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله اسلامی ص ۱۳۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۱۹/۱؛ دنا ۹۹۰/۴ (۱۶ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۷۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** چون کفاره رمضان یا نه و اشهر اقرب اولست.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح مذهب و مرصع، با این یادداشت «بسیار مغلوط است این نسخه و باید کاملا تصحیح شود»؛ مهر: «محمد جعفر بن علینقی»، «ان الله یحب

المحسنین»، «تقی الحسینی»و «عبده محمد محسن»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۲۷/۲ - ۴۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۶۹

آغاز: سبحانی شاه عباس ثانی حسینی موسوی؛ **انجام:** چون کفاره ماه رمضان یا نه و اشهر اقرب اول است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۵۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۹سم [ف: ۴ - ۸۶۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۲۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۸ سطر [ف: ۵ - ۳۰۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۴۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی هاجرها الوف صلوه و سلام و تحیه.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد یوسف، تا: ۱۱۲۳ق [رایانه]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد چون بعضی از مؤمنان ... التماس مینمودند که کتابی در معرفت احکام شرعیه ضروریه بعبارت فارسی بنویسد؛ **انجام:** و خلاف است در اینکه این کفاره مخیر است چون کفاره رمضان یا نه و أشهر و أقرب اول است.

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا حسینی رضوی، تا: شنبه سلخ ذیقعده ۱۱۷۱ق؛ تاریخ وقف: ۱۱۹۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۷۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اشهر اقرب اول است والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق؛ واقف: عضدالملک، ۱۲۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۰ - ۱۷۶]

۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۹۲ر

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابن جعفر شیزی شیروانی، تا: ۱۱۹۴ق؛ قطع: نیم خشتی باریک [رشت و همدان: ف: - ۱۱۲۶]

۸. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۲۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیاده از این تکلیف نباشد، و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.

در فهرست نام کتاب «العقائد الجامعه» آمده؛ کاتب: مظفر علی بن صادق لاهوری، تا: ۱۲۰۰ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۶۷]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** خلاف است در آنکه این کفاره مخیر است چون کفاره رمضان یانه واشهر و اقرب اول است.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده با عبارت: «بلغ»، محشی حاوی فتاوای «محمد باقر بهبهانی» با عناوین « محمد باقر»، «م ح ق »، «محق»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ (۶۴-۱۷۷)، ۱۷ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲۹ - ۳۴۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خلافست دراینکه این کفاره مخیر است چون کفاره رمضان یانه واشهر و اقرب اول است.

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن میرزا خان، تا: ۹ صفر ۱۲۲۲ق، جا: صداقیان سلماس؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «میرسدعلی طباطبائی و دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۶۷-۵۸/۱۱۷

آغاز: و ارادت او تابع ارادت و اختیار دیگری نیست و سمیع است به جمیع مسموعات بی آلت حاسه سامعه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ ۱۰۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۰۳۵]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۲۴

انجام: وزن شیرده کم شیر اقطار می‌تواند کرد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای، ۴۸گ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۴ - ۱۱۰]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قبل از بیرون رفتن نماز عید در روز جمعه واقع شود اصح است که هرگاه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ خطبه نسخه حاضر با نسخه ۶۶ مرعشی اختلاف دارد، و در مقدمه این نسخه تصریح به نام شاه عباس ثانی شده است، محشی با نشان «س م»؛ جلد: تیماج قرمز،۹۲گ (۲پ-۹۳پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲ - ۱۳۳]

۱۴. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۱۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۵۸۶]

۱۵. اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان؛ شماره نسخه:۳۸

آغاز: بسم ... درین اوان سعادت نشان که از میامن إشراقات انوار اقبال اعلی حضرت شاهنشاه ... شاه عباس الثانی الحسینی الموسوی الصفوی ... عرصه جهان بأنوار معدلت و راحت منور است ... و خواص و عوام بامور دینی رغبت بیحد می‌نمایند، و أکثر خلایق بطاعات و عبادات و اقامت صلوات و جماعات اشتغال دارند، و روز بروز در میل بمعرفت مسائل شرعیه و دانستن امور دینیه می‌افزایند، و در اجتماع مجامع و معابد و مدارس میکوشند؛ بخاطر فاتر فقیر محمد باقر السبزواری رسید که کتابی در معرفت احکام شرعیه ضروریه بعبارت فارسی بنویسد ... بر وجهی که مشتمل باشد در مسائل خلافیه بر آنچه در نظر این فقیر اصح و اقوی است ... و در تحریر کتاب مذکور شروع نمود و از إطناب و إکثار و تعرض مسائلی که کمتر بآن احتیاج واقع میشود احتراز نمود و بخلافهای معتده اشاره کرده شد؛ **انجام:** این کفاره مخیر است چون کفاره رمضان یا نه، و أشهر و اقرب اولست.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰۰گ، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه:

۱۱×۱۹/۵سم [فهرست روضاتی: - ۱۳۵]

۱۶. اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان؛ شماره نسخه:۳۹

قسمتی از مقدمه کتاب را فاقد است و همچنین برگ آخر را؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از کتابخانه مرحوم حاج میرسید محمد موسوی چهارسویی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۷گ، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [فهرست روضاتی: - ۱۳۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۵۴/۱

آغاز: نسخه: انه غفور رحیم و این کتاب مشتمل است بر مقدمه و چند باب مقدمه چون مکلف در وقتی که در نماز یا عبادتی دیگر از عبادات شرعیه شروع می‌نماید بر وجهی صحیح شرعی قصد آن دارد که این را به جهت اطاعت؛ **انجام:** و در اعتکاف به سبب موجب کفاره مطلقا خواه واجب باشد و خواه مستحب یا مخصوص است به واجب معین و خلاف است در آنکه این کفاره مخیر است چون کفاره رمضان یا نه و اشهر اقرب اول است تمت.

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۱۳گ (۱ر-۱۱۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۶-۴۲۸]

● **خلاق المعانی** / شعر / فارسی

xallāq-ol ma‘ānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۲۳

با شعر سحابی و در پایان آمده «این چند قصیده حسب الفرموده ... سمی گوهر فیاض در ساحت دشت بیاض نوشته شد ...»؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن، تا: ربیع الاول ۱۰۵۴ق؛ ۳ص (۸۴-۸۶) [ف: ۱۰ - ۱۸۳۶]

● **الخلایق** / نحو / عربی

al-xalāyeq

شرحی است در نحو به قول و نام شارح و مؤلف اصل کتاب به دست نیامد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۹۵/۴

آغاز: قوله باب الفعل و هو ما صح ان یدخله قد؛ **انجام:** الذین ذرت بهم الشمس للقاصی و الدانی.

خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: احمد بن جعفر گنجه‌ای داغسدانی، بی‌تا؛ جا: مدری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۱۹گ (۶۱-۱۷۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۷۱]

● **خلت خلیل الله** / عرفان و تصوف / فارسی

xollat-e xalīl-el lāh

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

به نثر آمیخته به نظم در آن از خلعت خلت (خلقت) گفتگو می‌کند: خلعت خلت خلیل الله هر که پوشد ازو شود آگاه.

آغاز: حمد له و صلی الله علی محمد وآله و اخوانه الکاملین.

بیت: این عنایت بین که به ما کرد الطاف خدا (فهرستواره)

[دنا ۹۹۱/۴؛ فهرستواره ۳۳۶/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۷۵

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۴۰۲)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۲۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴ص (۲۹۰-۲۹۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۲۱]

● **خلة المؤمنین** / فلسفه / عربی

xullat-ul mu’minīn

تبریزی، عاشور بن محمد، ق۱۱ قمری

tabrīzī, ‘āšūr ebn-e mohammad (- 17c)

اهداء به: ملاخلیل قزوینی

در چند «فصل» و یک «تکمله» و یک «تبصره» و یک «هدایه» و یک «تشوته» است. در نسخه ما این عنوان‌ها دیده می‌شود: فصل فی کیفیة التصوف؛ فصل فی ان الجسم ذو اجسام صغار؛ فصل فی حدوث العالم؛ فصل فی النفس و ان الناطقة غیر البدن؛ فصل فی حشر الاجساد. آن را در پنج روز ساخته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۰۱/۲

آغاز: بسمله. و به ثقتی الحمدلله الذی انزل علی عبده الغرائب و بینه فیه بینات و حججا لاولی الالباب ... اما بعد فانا ... ابن محمد عاشور التبریزی لما رایت بعض العلماء ... غیر مراع شریطة العدل و الانصاف؛ **انجام:** ان یعفوعما وقع من طغیان القلم من الخطاء و الخلل و عما علیه البشر من السهو و الزلل و ان یعالمنی بفضله و رحمته بمحمد و عترته انه هو الغفور الرحیم سنه ۱۰۶۳.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق، جا: تبریز؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۳۴پ-۳۸ر)، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۴]

● **الخلجات فی تفسیر سورة الاعلی = تفسیر سورة الاعلی** / تفسیر / عربی

al-xalajāt fī tafsīr-i sūrat-il a‘lā = tafsīr-u sūrat-il a‘lā

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

تاریخ تألیف: ۲ شعبان ۱۲۹۳ق

تفسیر سوره «سبح اسم ربک الاعلی» در چهل و دو «خلجه» و در

آن از دید ادبی و فلسفی و عقلی و روائی سخن گفته است. در هنگام تدوین فقط تفسیر فیض کاشانی در اختیار مؤلف بوده و منابع تفسیری دیگری نداشته. در این تفسیر به بعضی آیات و اخبار اشاره شده و بیشتر جنبه تأویلی دارد.

آغاز: نحمدک یا من هدانا الی اعلا لواء ارباب الولاء و اقدرنا علی افشاء اثنیة اصحاب الثناء و افاض علی ارض قابلیاتنا ذروة من معشار ذرات علوم سادات العلماء ...

[ریحانة الادب: ۳۸۱/۳؛ الخلجات، چاپ دارالنشر قم؛ الذریعه ۳۳۶/۴ شماره ۱۴۴۶ با عنوان تفسیر سورة الاعلی]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ثمرة دوحة شجرة نبیه والی لواء الولاء الامام المستتر عن الانظار المحتجب عن الابصار.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ پشت برگ آخر ابوالفضل بن موسی بن محمد علامه تنکابنی (نوه مؤلف) کتاب را به رسم امانت به تاریخ ۱۳۶۰ش به محمد حسن علامه داده، در پایان کتاب فهرست تفصیلی خلجات به تاریخ ۱۸ شعبان ۱۲۹۳ به خط مؤلف نوشته شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۱گ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۲۳۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۳۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۱۳۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو اسماؤهم و لا یتهم کتبت فی ذلک الشی بقبوله..

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۷۹]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخلجة الثالثة و الاربعون و المائتان، اعلم ان النکته فی اختیار سبح علی اقرء الایماء الی ان المقصود بالذات لیس هو القرائة ... و التلفظ و ثمرة دوحة شجرة نبیه و الی لواء الامام المستتر عن النظار المحتجب عن الابصار ... تم

خط: نسخ نازیبا، کا: علی بن عبدالصمد، تا: ۸ ربیع الاول ۱۲۹۴ق؛ جلد: گالینگور آبی، ۵۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف:۱۸۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الامام المستتر عن الانظار المحتجب عن الابصار م ح م د ابو القاسم بن الحسن العسکری صلوات الله علیهما و عجل فرجه فان کال ذلک من افاضاته و افاداته.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک رضوی و نام آقا سید ابو الحسن سلمه الله (شاید نام کاتب باشد)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۲ - ۳۴۸]

← الخلخالیة ⟵ اجوبة المسائل الخلخالیة

← خلد برین ⟵ حدائق الخلد

● خلد برین / شعر / فارسی

xold-e barīn

وحشی بافقی، کمال الدین، ۹۳۹؟ - ۹۹۱ قمری

vahšī-ye bāfqī, kamāl-od-dīn (1533 - 1583)

مثنوی عرفانی درحدود ۶۰۰ بیت که در برابر منظومه «مخزن الاسرار» نظامی گنجوی سروده شده است. ضمن هشت روضه و چهار حکایت بسیار دلنشین و موثر.

آغاز: خامه برآورد صلای صریر ×× بلبلی از خلد برین زد صفیر / خلد برین ساحت این گلشن است ×× خار در آن بلبل دستان زن است

انجام: آنکه ترا مایه جان می‌دهد ×× هر چه طلب می کنی آن می‌دهد

چاپ: بمبئی، سنگی، ۱۳۱۲، رقعی، ۲۸ص

[الذریعة ۲۴۰/۷؛ مشار فارسی ۱۹۱۲/۲؛ نسخه‌های ۲۸۰۰/۴؛ دنا ۹۹۲/۴(۱۲ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۹۷/۲

خط: نستعلیق خوش، کا: قوام شیرازی، تا: قرن ۱۰؛ با دو سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه ختایی بخارایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۶سم [ف: ۸ - ۱۵۹]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق عالی، کا: رشیدای دیلمی، تا: جمادی الثانی ۱۰۰۰ق، جا: یزد (دارالعباده)؛ مجدول زرین، با یک سر لوح مذهب مرصع؛ مهر: ناصر الدین شاه قاجار؛ کاغذ متن سمرقندی، جلد: تیماج گل ماشی، ۴۶ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۲/۲سم [ف: ۴ - ۱۳۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۳۵/۵

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۲۹۴-۲۹۶) [مختصر ف: - ۷۱۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۴/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ورنه متاعی است بلا ایست زر ××الحذرای زر طلبان الحذر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰ص (۵۹۶-۷۰۰ و۷۲۰-۷۲۴)، سطور چلیپایی (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹ - ۱۲۰۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۸/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** شرح این قصه را کلکم نپرداخت ×× که نتوان عالمی را نوحه گر ساخت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ در آغاز نسخه حاضر شرح حال وحشی در یک مقدمه آمده؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۳گ

(۲۰۳ر-۲۴۵ر)، ۱۶سطر [ف: ۳۷ - ۴۲۲]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رجب ۱۰۷۴ق؛ ۱۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۲ - ۸۴۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۲/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نیلی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷ص (۱۵۴-۱۸۰حاشیه)، اندازه: ۱۶/۴×۲۸/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۰۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۲/۲

آغاز: من خلد برین مولانا وحشی یزدی رحمه الله. ای غم و اندوه مجسم شده ×× شادی اگر دیده ترا غم شده؛ **انجام:** آن که ستاید به خوش آمد ترا ×× از تو نکوتر نشناسد ترا

گزیده‌ای از کتاب؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: نخودی؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۳ص (۸-۱۰)، اندازه: ۱۳/۳×۲۵/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۶۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۶۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۲گ (۱۶ر-۲۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۱۴۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۷۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ورنه متاعی است بلا ای است زر ×× الحذر ای زر طلبان الحذر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن کاشانی، تا: ذیحجه ۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوا، ۸۱ص (۱۳-۹۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۰۰]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گوهر مقصود بدست آر زود ورنه ز هم ... این تار و پود بحمد الله تعالی تمام شد.

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا جهان گیر خان ناطم الملک، تا: ۱۳۰۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۴۲۴؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج [رایانه]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وحشی از این گفته فروبند لب ×× روز نهان گشت و عیان گشت شب

خط: نستعلیق زیبا، کا: علی رضا علی آبادی، تا: ۲۹ جمادی الاول ۱۳۱۵ق؛ پس از مثنوی چند رباعی از بابا طاهر عریان نوشته شده؛ مجدول؛تملک:ضیاء لشکر تقی دانش و مهر«ضیاء لشکر»(بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۳۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۱۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ، سطور چلیپایی (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۱۹]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۱۷/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الثانی، مطابق هفدهم بهمن ماه جلالی تخاقوی ئیل ۱۳۴۰ق؛ اهدایی: غلامعلی فودازیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۲۱ص (۳۰-۵۰)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۵۳۸]

۱۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۲۶۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۴۶۹]

● خلد برین / تاریخ جهان / فارسی

xold-e barīn

واله اصفهانی، محمد یوسف بن محمد حسین، ۱۱ قمری

vāle-ye esfahānī, mohammad yūsof ebn-e mohammad hoseyn (17c -)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۸ق

به روزگار شاه سلیمان (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق) در هشت «روضه»: ۱. در پیامبران و پادشاهان پیش از اسلام؛ ۲. پیامبر اسلام و امامان؛ ۳. خاندان اموی و عباسی؛ ۴. خاندان همروزگار عباسی؛ ۵. چنگیز و جانشینان او؛ ۶. تیمور و جانشینان او؛ ۷. سلسله قراقوینلو و آق قوینلو و پایان تیموریان؛ ۸. صفویان تا ۱۰۷۱ق؛ «خاتمه»: در پادشاهی شاه سلیمان. روضه هشتم که بیشتر کتاب را دارد در هفت «حدیقه» است: ۱) سرگذشت شاه اسماعیل (۹۰۵-۹۳۰)، ۲) شاه تهماسب (۹۳۰-۹۸۴)، ۳) شاهزاده مظفر و اسماعیل و شاهزادگان دیگر، ۴) سلطان محمد، ۵) شاه عباس (۹۹۶-۱۰۳۸)، ۶) شاه صفی (۱۰۳۸-۱۰۵۲)، ۷) عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷). در حدیقه دوم از روضه هشتم (نسخه ۲۵۲ مجلس) پس از پایان کار شاه تهماسب نه مجلس است بدین گونه: ۱) ذکر امرای عظام و خوانین، ۲) سادات، ۳) مشایخ و علما و سایر اعیان آن عهد، ۴) وزیران و ارباب مناصب، ۵) حکیمان و اطباء، ۶) خوشنویسان، ۷) نقاشان و مذهبان، ۸) سرایندگان، ۹) بزم آران انجمن عشرت و طرب. (احمد منزوی)

آغاز: خلد برین الفاظ مشکین و بهشت عنبر سرشت عبارات اعجاز قرین زمانی بحور عین معانی صدق آئین و کوثر نسیم مانند ماء معین رشگ نگارخانه چین و غیرت بهار پر لاله و نسرین گردد ... اما بعد چهره گشای عرایس این حجله مینو مثال و بزم آرای شاهدان نهان خانه ... این نادره چمن شکسته بال طایر قفس تنگدلی و تأسف محمد یوسف که از بدو اهتزاز از اهیر شعور الی یومنا هذا و اله رخسار شاهد معنی خطاب دارد ... جز بمطالعه کتب و رسائل که سخن سنجان خواموش و شنوندگان سراپا گوش اند دیده کامجوئی نگشوده ... چون در این ایام خجسته آغاز فرخنده فرجام که آغاز بهار دولت و کامرانی ...

سلیمان بنده شاه ولایت ... بخاطر فاتر قاصر رسید که بمطالعه کتب سیر و مؤلفات ارباب خبر که منافع آن در دیده بینش هم سنگ لعل و گوهر ... است دیده و دل را نور و سرور بخشیده و خلاصه آنرا ... از هر کتاب ... در سلک یادداشت ... کشیده که سبب مشغولی خاطر بغرایب احوال باستان و عجایب اوضاع شود ...

[الذریعة ۱۲۵۵/۹؛ استوری ۱۳۱/۱ و ۱۳۰/۱؛ مقدمه احمد سهیلی خوانساری بر ذیل عالم آرای عباسی؛ فهرستواره منزوی ۶۱۶/۱؛ دنا ۹۹۱/۴ (۱۷ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۹۱

حدیقه پنجم از روضه هشتم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ پیشکش میرزا ابوالفتح حاکم شوشتر به کتابخانه لطف علی خان در ۱۲۰۷، از آن کتابخانه امان الله خان والی در جمادی الاول ۱۲۱۶، در شب چهارشنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۷۰ پس از خوردن قرقاول و هلو نزد سرکار نواب و الا شماره ابیات و اوراق آن در پایان چنین نوشته شده: اوراق ۴۷۲، ابیات هر ورق ۷۲، ابیات روی هم ۳۳۹۸۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷۲گ، ۲۵ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۶ – ۶۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۲۹

روضه اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: – ۳۳۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۴

روضه دوم (تاریخ حضرت رسول و ائمه)؛ خط: نستعلیق، کا: مرتضی قلی بن محمد یوسف افشار، تا: دوشنبه ۸ صفر ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۰۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۳۰/۱سم [ف: ۲ – ۲۳۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱۱ و ۵۶۵۱-ف

سرگذشت شاه عباس را دارد از ۹۷۸ تا ۱۰۳۷ و می‌رسد به سرگذشت خلیل سلطان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی زرکوب با تصویر شاه عباس، ۲۹۱گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۹ – ۱۰۳۷] و [فیلمها ف: ۳ – ۱۷۴]

۵. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:۱۱

حدیقه ششم؛ بی‌کا، تا: ۱۱۰۲ق [نشریه: ۴ – ۳۲۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۵۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: مرتضی قلی بن محمد یوسف افشار، تا: پنج‌شنبه ۸ شوال ۱۱۰۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۳ – ۲۷۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۳

روضه چهارم (عباسیان)؛ خط: نستعلیق، کا: مرتضی قلی بن محمد یوسف افشار، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۹۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۳۰/۵سم [ف: ۲ – ۲۳۱]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد اسماعیل انصاری (روضه اول (تاریخ انبیاء و سلاطین) و حدیقه ششم و هفتم از روضه هشتم در تاریخ صفویه) در ذیقعده ۱۲۴۹ق و مرتضی قلی بن محمد یوسف افشار (بقیه) در پنج‌شنبه ۱۰ ماه نهم ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی، ۴۰۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۲۹/۴سم [ف: ۲ – ۲۳۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۶۳-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۱۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۶۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۸۵]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۷۶

آغاز: بسمله. روضه پنجم از روضات هشتگانه خلدبرین در ذکر پادشاهی و اقتدار

روضه پنجم (چنگیز خان) و ششم (تیموریان) و هفتم (قره قوینلو و آق قوینلو)؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: میشن پرتقالی، ۳۱۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۱×۳۱/۸سم [ف: ۲ – ۲۳۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۶۹-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۱۴]

۱۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۹۵

حدیقه ۷ و ۸؛ خط: شکسته، کا: علی قلی بن محمد مازندرانی، تا: دهه سوم رجب ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی [نشریه: ۲ – ۷۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۹۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۶۹]

۱۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۷۹

آغاز: غرض از چهر پردازی عرایس این اخبار آنکه چون شاهد جلالت از پرده تقدیر پروردگار خلیل رخ نموده و بهار شوکت بر دل غنچه از باد صبحدم در گشود نوبت تاجداری بغره ناصیه شهریاری و قره باصره سلطنت و کامکاری مجمع فررانگی و مظهر مردانگی آبروی دولت و بهار گلزار ملت مناط ملکه شجاعت و مرکز دایره سخاوت رسید و نوبت زن دهر کوس جهانداری بنام نامی او ... شاه صفی؛ **انجام:** دیگر از سوانح این سال خیر مآل آنکه بنابر آفت محصولات عروج تسعیرات در دارالسلطنه اصفهان بمعراج کمال پیوسته از راه عجز و اضطرار تنگدستان کیسه پرداز بدرگاه پادشاه سرافراز شتافته از صعوبت آنحال و شکستگی بال خود استغاثه بفلک اثیر رسانیدند ... عز صدور یافت که مقدار سیصد هزار من غله از محصولات سرکار خاصه شریفه بطریق استعجال حمل و نقل دارالسلطنة نمایند و باین تدبیر صائب ابواب تنگی و اضطرار بر روی شکسته بالان اصفهان باز شد. حسب الامر قدر قدر گردون ... الحاج میرزا آقاسی ادام الله ... این کتاب مستطاب باختتام پیوسته علی یدالاقل العباد محمد حسین شیرازی فی عشر آخر صفر المظفر فی سنه ۱۲۶۰. امید که

نظر آفتاب اثر از معایب در نوشته.
در نسخه حاضر علاوه بر شرح وقایع و سوانح سلطنت پادشاهان مذکور اخبار و مطالبی هم از امرا و وزراء و خوانین و حکام – از سادات و مشایخ و علما – از خوشنویسان نقاشان و مذهبان – از حکما و شعرای آن دوران رقم رفته است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین شیرازی، تا: ۱۲۶۰ق، بر حسب دستور حاج میرزا اقاسی وزیر محمد شاه قاجار؛ مجدول، کمندکشی زرین؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش چرم مشکی، ۴۹۵ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵ – ۱۵۴]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۲۹

آغاز: بسمله رب یسر و لا تعسر و تم بالخیر. گفتار در ذکر؛ **انجام:** شهریار جوان بخت و زیورآرای تاج تخت باراستن جشن نوروز.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۸۸

آغاز: برابر **انجام:** لشگر یزدجرد را بشکستند و در آسیائی پنهان شد و چون خبر بماهون رسید بقتل وی فرمان داد ... و در سنه احدی و ثلاثین هجری خرمن حیاتش در آسیا بباد فنا رفت و اعلام کفر و آتش پرستی نگونسار گردید. آنکه نمرده است و نمیرد یکی است ×× وانکه تغیر نپذیرد یکیست. تمام شد روضه اول خلدبرین بحمدالله و توفیقه و الصلوة علی نبیه و آله.
شامل هشت روضه است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، مشیر السلطنه، محمدرضا الحسینی، حسین بن هدایت الله؛ مجدول، کمندکشی زرین، یک سرلوح مذهب مرصع خوب؛ کاغذ: ترمه شده؛ جلد: مقوای روغنی بوم سبز یشمی منقش و مذهب، ۵۱۸ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۶×۴۱سم [ف: ۵ – ۱۵۷]

۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۹۰

آغاز: حدیقه پنجم از روضه هشتم کتاب خلدبرین در ذکر احوال شاه صفی. غرض از چهره پردازی عرایس این اخبار آنکه چون شاهد جلالت از پرده تقدیر پروردگار جلیل رخ نمود و بهار شوکت بر دل غنچه از باد صبحدم در گشود؛ **انجام:** هذا آخر ما الفه مصنفه طاب ثراه من الحدیقه السابعة من الروضه الثامنه من الریاض الثمانیه من هذا الکتاب المستطاب بخلدبرین و قد الفراغ من کتابه علی یدی العبد الضعیف الی رحمة ربه العزیز الغفار ابراهیم ابن محمد علی الحسنی الحسینی.
حدیقه پنجم از روضه هشتم خلدبرین است ذکر احوال شاه صفی و اتفاقات و سوانح زندگی وی در حدیقه ششم ذکر احوال شاه عباس ثانی آمده است یعنی در این نسخه شرح احوالات دو پادشاه از خاندان صفویه را در دو حدیقه نوشته‌اند؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم ابن محمد علی حسنی حسینی، بی‌تا؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ مجدول، کمندکشی زرین، با دو سرلوح مذهب مرصع بسیار خوب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روغنی بوم طلائی شاه توتی رنگ، ۵۱۵ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۶×۴۱/۵سم [ف: ۵ – ۱۶۰]

۱۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۸۹

آغاز: روضه پنجم از کتاب خلدبرین در ذکر پادشاهی و اقتدار چنگیزخان و اولاد و احفاد او؛ **انجام:** و امیر اسکندر شیخی پسر افراسیاب بعد از این قضایا به مملکت خراسان رفت و شرح حال وی در روضه ششم رقمزد کلک بیان خواهد گشت انشاءالله تعالی قد الفق الفراغ من کتابه هذه الروضه الخامسه.
جلد پنجم از تاریخ خلدبرین است در ذکر نسب چنگیزخان و مجملی از حالات خاقان مغول که در زمره اجداد آن شهریار انتظام داشته اند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، یک سرلوح مذهب مرصع مزدوج بسیار خوب؛ کاغذ: فستقی؛ جلد: مقوای روغنی بوم آلبالویی رنگ منقش و مذهب، ۵۳۳ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۶×۴۱سم [ف: ۵ – ۱۶۲]

● خلد برین / ادبیات / فارسی

xold-e barīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰/۱۱۱۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ از محمد حکیم کرمانی در حاشیه و متن؛ ۱۵ص (۱۱۵–۱۲۹) [سنا: ف: ۲ – ۱۲۲]

● خلد برین در مناقب و مراثی آل طه و یس / تاریخ معصومین / فارسی

xold-e barīn dar manāqeb va marāsī-ye āl-e tāhā va yāsīn

برغانی، محمد علی بن محمد، – ۱۲۷۲ ؟ قمری

boraqānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad (- 1856)

تاریخ تألیف: شب جمعه ۲۷ جمادی الاول ۱۲۵۲ق

دارای دو «مقدمه» و بیست و یک «مجلس» و یک «خاتمه» در فضایل و مناقب و مدائح و مراثی معصومین علیهم السلام که مؤلف هنگام تشرفش به عتبات عالیات در حرم حضرت امیرالمؤمنین نگاشته، و جلد چهارم «ریاض الاحزان» خود قرار داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۵۷/۲

آغاز: حمد بیحد و ثنای عاری از عدد مر رحمن صمدی را سزاست که اوعیه سودای قلوب شیعیان را معدن اسرار آل اطهار فرمود؛ **انجام:** ای دعای مستجاب ای رهنمای ×× حق احمد حق حیدر ای خدای
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۵۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۵گ (۱۳۱پ–۲۳۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷–۱۴۰]

← الخلسة ≻ طریق الریاضة الشرعیة

● **خُلسة الملكوت = الخلعية** / فلسفه / عربی

xulsat-ul malakūt = al-xal'īyya

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

بحث فلسفی پیچیده‌ای است درباره اثبات دهرکه همان اثبات حدوث عالم است و نگارنده مدعی است در مکاشفه‌ای با عده‌ای از قدیسین منطقیین به گفتگو نشسته و این بحث را با آنها در میان گذاشته است. در این رساله گفته‌های بعضی از فلاسفه رد شده است. دو رشح است با عناوین «خلسة ملكوتية» و «ترشيح» و «خلسة قدسية» و «عقد» و «توفية» و «حكومة».

آغاز: سبحان فالق العدم فاطر الوجود واهب الغرائز بالفضل و الطول مانح الفطر بالمجد و الجود فاعل الذوات مبدع الماهيات

انجام: اذا يظنون بالفلاسفة المتهوسين فی جاهليه الفلسفة و فجاجة الصناعة انهم يتأثلون حيث هم فی محاولة تصحيح الحدوث الزمانی.

چاپ: در حاشیه قبسات او چاپ شده است؛ همچنین جدا همراه با چند رساله دیگر او به اهتمام عبدالله نورانی در سال ۱۳۸۱ش نیز چاپ شده؛ مشار عربی، ص۳۳۷؛ تهران، سنگی، ۱۳۱۴ق، وزیری، ۶۵ص (صص ۱-۶۵) در هامش

[الذریعه ۲۴۰/۷؛ دنا ۹۹۳/۴ (۹ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۴۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و در حیات مؤلف؛ مصحح، با امضای بلاغ به خط مؤلف، محشی باعنوان «منه مدظله»؛ تملکی به سال ۱۰۱۶ و یادداشتی درباره افیون؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ (۲۸پ-۶۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۵۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ۲پ معنی رصد و تناظر و در ۱۹ر تا ۲۱پ ساعات و آداب قضاء حوائج و ظهور و خفای برخی کواکب از میرزا مظفر منجم دیده می‌شود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷گ (۲پ-۱۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۶۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۹/۲

آغاز: من جملة وقائع العظمی التی ابتدرت لسيدنا ... امير محمدباقر الداماد عفی الله عنه فی يوم الميعاد. بسم الله ... و به ثقتی و صلوته علی سيدنا محمد و آله الطاهرين. انی ذات يوم من ايام شهرنا هذا و قد كان يوم الجمعة ۱۴ شهر رسول الله شعبان المكرم لعام ۱۰۳۰ من الهجرة المقدسة كنت فی بعض خلواتی اذكر ربی فی تضاعيف اذكاری و اورادی باسمه الغنی؛ **انجام:** فرجعت الی ارض التبار و كورة البوار و بقعة الزور و قرية الغرور تارة اخری

خط: شکسته نستعلیق، کا: صفی الدین محمد حسنی حسینی عبدالوهابی، تا: اواخرقر ن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۲۱-۲۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۰ - ۴۴۰]

۴. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۹۱/۱

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد بن محمد زمان میبدی، تا: ۱۰۷۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱پ-۲۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۷۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۸۸/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع بن ملا ابوعلی طالقانی قزوینی، تا: جمادی الاول ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۴۶گ (۹پ-۵۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۳۳۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱/۴۵

آغاز: بسمله و صلوته علی سيدنا محمد و آله الطاهرين. انی ذات يوم من ايام شهرنا هذا و قد كان يوم الجمعة رابع عشر شهر رسول الله شعبان المكرم لعام ۱۰۲۳ من الهجرة المقدسة كنت فی بعض خلواتی اذكر ربی فی تضاعيف اذكاری و اورادی باسمه الغنی فاكرر يا غنی يا غنی مشدوهاً بذلك عن كل شیء الا عن التوغل فی حريم سره و الامحاء فی شعاع نوره؛ **انجام:** و اخرج عن صقع قطر الوجود رأساً اذ قد ودعتنی تلك الخلسة الخالسة شيقاً حنوناً اليها و خلقنی تلك الخطفة الخاطفة تائقاً لهوفاً عليها رجعت الی ارض التباد و كورة البوار و بقعة الزور و قرية الغرور تارة اخری. م ح ق ره

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۲پ-۱۰۳ر)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۹۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۸۰۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق [الفبائی: ۲۳۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فسبحان الواسع العليم الخلاق الحكيم بيده ملكوت كل شیء و اليه رجوع كل شیء و هو بكل شیء بصير.

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، تا: ۱۲۲۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۵۷پ-۶۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۵]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۲

خط: نستعلیق، کا: قوام الدین بن میرزا نظام حسینی حسنی، تا: چهارشنبه ۲ ربیع الاول ۱۲۶۴ق، برای میرزا عبدالصمد؛ محشی با نشان «منه، ص، نهایه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۹گ (۵۲پ-۹۰ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: - ۳۴۱]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۰۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی (اکبر) بن محمد رضی تفریشی، تا: ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۳۲پ-۷۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۱۱]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۵۷/۴-ف

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۲ - ۲۷۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** حیث هم فی محاولة تصحیح الحدوث.
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

← خلسه > تفسیر لفظ خلسه

● **خلسه** / عرفان و تصوف / عربی

xalse

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری
jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۱۰/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:تیماج سرخ،۲گ(۱۲پ-۱۳پ)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۳۹۹]

● **خلسه = خوابنامه** / داستان / فارسی

xalse = xāb-nāme

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری
eʻtemād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ʻalī (1843 - 1896)

رساله خواب‌نامه اعتمادالسلطنه، محمد حسن خان صنیع الدوله مراغه ای است که بر خلاف سایر تألیفات اعتماد السلطنه به صورت داستان نوشته شده است و خواننده در مطالعه داستان در جریان اوضاع سیاسی آن روزگار قرار می‌گیرد. نویسنده در بین خواب و بیداری یازده تن از بزرگان قاجار را به بازپرسی کشیده است و درباره آنها داوری می‌کند. داستان با مرگ مؤلف، به صورت نیمه تمام باقی می‌ماند.
آغاز: بسمله، خلسه، در اوایل سال هزار و سیصد و ده از تاریخ عرب یا هجری موکب معظم.
انجام: برای اینکه ببرادر بزرگتر در ورود و خروج تواضع نکنم و شرایط.
چاپ: در سال ۱۳۲۴ش تحت عنوان «یک پرده از اسرار انحطاط ایران یا خوابنامه مرحوم اعتماد السلطنه» با مقدمه محمد شهید نورائی، بوسیله کتابفروشی زوار مشهد؛ در ۱۳۴۸ش به کوشش محمود کتیرائی با مقدمه مبسوط تجدید چاپ شده
[دنا ۹۹۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۴۰/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج میرزا عبدالعلی، تا: آبان ۱۳۱۰ش، تحریر شده در کتابخانه آستان قدس؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۹گ، ۱۲ سطر (۱۲×۱۴/۲)، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [ف: ۷ - ۸۱]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۶۸ ـ ج
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: دکتر قاسم غنی، تا: ۹ ادریبهشت ۱۳۱۲ش، جا: مشهد رضوی؛ با جوهر از روی نسخه اصل خط میرزا محمد حسین خان فروغی ذکاء الملک که به اشرف السلطنه زن مؤلف و از او به شوهر دوم او نایب التولیه عرب (در ۱۳۱۳) و از و به پسرش مؤید ثابتی رسیده بود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴۷گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۲۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** حق او را پایمال و تصاحب نمایم اقسام نیرنگها را بکار بردم.
خط: نستعلیق، کا: بهبود، حشمت الله، تا: ۱ شهریور ۱۳۱۵ق؛ نسخه تقدیم به سرتیپ مطبوعی شده است؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع زرشکی، ۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۳۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید جواد شهیدی بافقی، تا: ۱۰ اردیبهشت ۱۳۲۲ش؛ نوشته شده در کتابخانه آستان قدس؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۴گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸/۷×۲۴سم [ف: ۷ - ۸۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۴۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مرتضی جگروند [رایانه]

● **خلص مفید** / کیمیا / ترکی

xollas-e mofīd

صعیدی حسینی، محمد
saʻīdī hoseynī, mohammad

قواعد کیمیاسازی را به روشی بسیار مختصر گردآورده است. مؤلف در آغاز کتاب مدعی شده که بعضی از این قواعد را از استاد فراگرفته و بعضی را به الهام و از راه خواب به دست آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۵۹/۴
آغاز: حمدله و بسمله و تصلیه حال دلیله اداء ما فی البار که لسان الحال أنطق من لسان المقال؛ **انجام:** من جفر قب بطن فرس قدوره کون دفنه ایده در منی بیک درم طرح ایده
خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۴گ (۴۲ر-۴۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۶×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۴۴]

● **خلص واجبات** / فقه / فارسی

xollas-e vājebāt

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۹۵/۲

آغاز: اگر تو را پرسند که طهارت چند است بگو سه
رساله عملیه به فارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۴۷-۵۸)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۴۶]

● **خلع** / فقه / عربی

xul'

کرمانشاهی، محمد بن عبدالله

kermānšāhī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh

در رد گفتار صاحب مقامع الفضل است.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۹۲۷/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۲۸]

● **خلع** / فقه / عربی

xul'

نویسنده در آن از «فاضل نراقی - طاب ثراه» و محقق بهبهانی قدس سره یاد می‌کند.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۲/۷

آغاز: بسمله حمدله مسئلة قال المحقق فی شرایع لو خالعها
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ابراهیم بن محمد رضوی با مهر «العبد المذنب ابراهیم بن محمد الرضوی» مورخ ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی مشقی و کاهی، جلد: تیماج عنابی، ۹گ (۱۲۹-۱۳۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۰۰]

● **خلع البدن** / فلسفه / عربی

xal'-ul badan

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، - ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-1542)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۵۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، و صلواته علی سیدنا محمد و آله الطاهرین انی ذات یوم من ایام شهرنا هذا و قد کان یوم الجمعة رابع عشر شهر رسول الله صلی الله علیه و آله شعبان المکرم لعام ۹۲۳ من الهجرة النبویة کنت فی بعض خلواتی اذکر ربی؛ **انجام:** لهو فاعلیها فرجعت الی ارض التبار و کورة البوار و بقعة الزور و قریة الغرور نبذة اخری
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۸۷پ) [ف: ۱۵ - ۱۵۵]

● **خلع العذار فی وصف العذار** / ادبیات / عربی

xal'-ul 'iḏār fī waṣf-il 'iḏār

صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶ - ۷۶۴ قمری

safadī, xalīl ebn-e ībak (1297 - 1363)

اشعاری است ادبی در وصف عذار و شارب از شعرای مختلف، در سه «باب»: ۱. مدح العذار و مافیه من تشابیه البلغاء و الظرفاء؛ ۲. مدح الحلقاء و النتقاء؛ ۳. ذم العذار و ما فی معناه

[دنا ۹۹۳/۴؛کشف الظنون ۷۲۱/۱؛ مجمع العلمی العراقی ۲۶۱/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۷۳/۶

آغاز: الحمد لله الذی نزه من شاء فی ریاض الادب و زینه بعوارض الریحان
نسخه اصلی: کتابخانه کاخ گلستان ـ تهران ۱۷۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۹ص (۱۹۹-۲۷۷) [عکسی ف: ۳ - ۳۳۶]

● **خلعت هنود** / کلام و اعتقادات - فارسی

xal'at-e honūd

مولانا بت شکن بخاری هندی

mowlānā bot-šekan-e boxārī-ye hendī

اندرمن هندی ساکن شهر مراد آباد هند، از برهمن‌های هندویان بت‌پرست بوده است. او کتابی در رد دین اسلام موسوم به «تحفة الاسلام» نگاشته که در هند به چاپ رسیده است (مشار فارسی ۱۱۹۹/۱). از طرف مسلمانان مولا بت‌شکن بخاری هندی مأمور می‌شود که ردی بر کتاب اندرمن بنگارد و او نیز کتاب «خلعت الهنود» را در رد آن تألیف می‌کند. در مجموعه حاضر کتاب مولا بت‌شکن بخاری و هم چنین اشعاری از علمای مسلمانان در مدح آن موجود است بدین ترتیب: ۱. قصایدی در تعریف اندرمن و بیان عقاید هنود نو و کهن (ص۱-۴۸)؛ ۲. فهرست کتاب خلعت الهنود (ص۴۹-۵۸)؛ ۳. مقدمه کتاب خلعت الهنود (ص۶۱-۶۴). این مطالب را مؤلف در پایان کتابش آورده ولی در نسخه حاضر برای بصیرت خواننده، در اول کتاب تحریر شده است؛ ۴. خلت الهنود (ص۶۵-۳۷۸).

آغاز: حمد نامحدود حق معبودی است که ذاتش بسیط و قدرتش محیط و جلالش ابدی و کمالش سرمدی و جمالش جلی و علمش ازلی و حیاتش لم یزل و لایزال

چاپ: هند، ۱۲۸۱ق، سنگی؛ هند، ۱۹۲۲م

[دنا ۹۹۳/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۸۳/۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۰/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** پای اندر من شکست و خوش نوشت ×× سومنات شرک را از بیخ کند
خط: نستعلیق، کا: احمد علی، تا:۱۰ ربیع الاول ۱۲۹۲ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۳۱۴ص (۶۵-۳۷۸)، ۱۹ سطر [ف: ۳۷ - ۴۰۱]

← الخلعية ﴿ خُلسة الملكوت

● **الخلعية الاولى** / عرفان و تصوف / عربی

al-xal'īyyat-ul ulā

میرداماد، محمد باقر بن محمد، – ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۰۱۱ق

نخستین خلسه میرداماد، واقعه‌ای است که بین النوم و الیقظه در رمضان ۱۰۱۱ پس از نماز عصر به هنگامی که در مدینة الایمان (=قم) به سر می‌برده برای او رخ داده و حرز مذکور در این خلعیه به او تعلیم شده است (تمام حرز = که نام معصومین و یاران نزدیک ایشان در آمده – در رساله یاد شده است).

آغاز: و من لطائف ما اختلسته و اختطفته من الفیوض ... حیث کنت بمدینة الایمان حرم اهل بیت رسول الله (ص) ... فی بعض ایام شهر الله الاعظم ... قد غشیتنی ذات یوم.. شبه خلسة ... فاریت فی سنتی نورا شعشعانیا..

انجام: فانتبهت من سنتی متلهفا ... فلقد کانت هی الیقظه الحقه ... و ما لدی الجماهیر یقظة فهی هجعة عندها و لقد کانت هی الحیوة الصرفه و ما عند الاقوام ... فهی موته بالنسبة الیها م ح ق.

[الذریعة ۲۴۱/۷؛ ریحانة الأدب ۶۱/۶؛ دنا ۹۹۳/۴؛ الفوائد الرضویه ۴۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۶/۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج نیلی، ۱۰۸گ، ۱۵و ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲۳ – ۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۷/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین وحده حق حمده (الی هنا صورة رقمه الشریف المقدس و خطه الانیف الاقدس ادام الله برکات انفاس اجتهاده ... حرره ... ابن مراد عادل الاردستانی)

خط: نسخ، کا: ابوالفتح گیلانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی به خط میرداماد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۴۶۴-۴۶۵)، ۱۲سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۸ – ۴۳۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۵۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140؛ بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۴۲) [عکسی ف: ۳ – ۴۲۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۷۴/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه رایلند منچستر شماره P. 97 (۶۸۶)؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۳ – ۱۳۱]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۶۴/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۱۲۱پ-۱۲۲ر)،۱۶سطر(۵×۱۱/۵)،اندازه:۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۳۸۹]

● **الخلعیة الثانیة** = **الخلعیة الملکوتیة** / عرفان و تصوف / عربی

al-xal'īyyat-ut ṯānīya = al-xal'īyyat-ul malakūtīya

میرداماد، محمد باقر بن محمد، – ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

شرح جریان مشاهدات و مکاشفات مصنف در یکی از خلوات و به اصطلاح عرفا پس از خلع بدن و در حال خلسه. تاریخ آن خلسه طبق تصریح وی در دیباچه جمعه ۱۴ شعبان ۱۰۲۳ق است که پس از مداومت ورد یا غنی و یا مغنی دست داده بود است. در الذریعه (۲۴۱:۷) تاریخ آن آدینه ۱۶ شعبان ۱۰۲۳ آمده و دارد که آن در سلافة العصر ص ۴۸۷ به چاپ رسید.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلواته علی سیدنا محمد و آله الطاهرین و بعدانی ذات یوم من ایام شهدنا هذا و قد کان یوم الجمعه رابع عشر شهر رسول الله شعبان المکرم لعام ۱۰۲۳ ...

انجام: رجعت الی ارض التبار و کورة البوار و بقعة الزور و قریة الغرور

چاپ: هنری کربن آن را در یادنامه ماسینیون (چاپ ۱۹۵۶ دمشق ۳۷۸:۱ – ۳۳۱) با دیباچه و ترجمه و شرح آن به فرانسه به چاپ رسانده است.

[الذریعة ۲۴۱/۷؛ ریحانة الأدب ۶۱/۶؛ حکیم استرآباد ۱۴۰؛ رقم ۱۱۶۸؛ دنا ۹۹۴/۴؛ الفوائد الرضویه ۴۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶/۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دو فقره حاشیه توضیحی است از مؤلف با نشان منه؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۲ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۲ – ۷۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۷/۴

خط: نسخ، کا: ابوالفتح گیلانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج تریاکی، ۲گ (۲۵۶پ-۲۵۷پ)، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۸ – ۴۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۳۷/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۱۲۵-۱۲۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ – ۱۷۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۲۸

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش ۸۲۰۱ M140؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن۱۱؛۱ص(۸۱)[عکسی ف:۳- ۴۱۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین الدین شیرازی، تا: ۱۰۸۸ق، کاغذ: اصفهانی

شکری، ۲ص (۵۵-۵۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۹- ۵۲۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۱۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۶-۲۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲۹ - ۳۵۹]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۴ر-۱۶ر)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۳/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۵۳-۲۵۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۳۰۳]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۲۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۲۵گ (۲۵پ-۵۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۹۳]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۶۹/۴

آغاز

خط: نسخ خوش، کا: علی اکبر فیض بن آقا میرزا محمد، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۲گ (۳۳پ-۳۴پ) [ف: ۲ - ۱۲۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۲/۷

کا: مرتضی موسوی خوانساری، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۱۱۱-۱۱۲)، ۱۹ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۰۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۶×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۸۷]

← الخلعیة الملکوتیة ← الخلعیة الثانیة

● **خلفاء اسماعیلیه** / تاریخ / عربی

xolafā’-e esmā‘īlīye

در این قسمت خلفاء اسماعیلی که در مصر و قیروان خلافت کرده‌اند ذکر شده تعداد آنها چهارده نفر و مدت خلافتشان در قاده و قیروان ۶۵ و در مصر ۲۰۵ سال بوده است که مجموعاً دویست و هفتاد سال می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰/۱۱

آغاز: اول ایشان ابو محمد عبید الله الملقب بالمهدیست؛ **انجام:** لایغیره مر الایام و تعاقب الدهور و السلام.

بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص (۴۰۷-۴۱۵)، ۲۹ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۹ - ۳۲۳]

● **الخلفاء الراشدین (رسالة)** / حدیث / عربی

al-xulafā’-ur rāšidīn (r.)

حسینی بخاری، محمد بن برهان، ق۹ قمری

hoseynī boxārī, mohammad ebn-e borhān (- 15c)

این رساله مشتمل بر پنج فصل در فضائل و مناقب خلفاء راشدین و صحابه پیامبر (ص) است. در فصل پنجم که در مناقب امیرالمؤمنین (ع) می‌باشد این احادیث را آورده و صحیح شمرده: ۱. من کنت مولاه فعلی مولاه؛ ۲. حدیث طیر مشویة؛ ۳. انا مدینة الحکمة و علی بابها؛ ۴. حدیث منزلت؛ ۵. لا یحبنی الا مؤمن و لا یبغضنی الا منافق و غیره، که تماماً از مصادر اهل سنت نقل شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۷۳/۲

آغاز: بسمله. اللهم إجعلنی محباً لجمیع اصحاب النبی ... الحمدلله الذی جعل الاولیاء محبوبین؛ **انجام:** رواه الترمذی و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج فرنگی، ۴ص (۱۱-۱۴)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۲۰]

National Library
& Archives of The
Islamic Republic

Union Catalogue of Iran Manuscripts

By
Mostafa Derayati

Ḥasanāt - Al-xulafā’

Volume 13